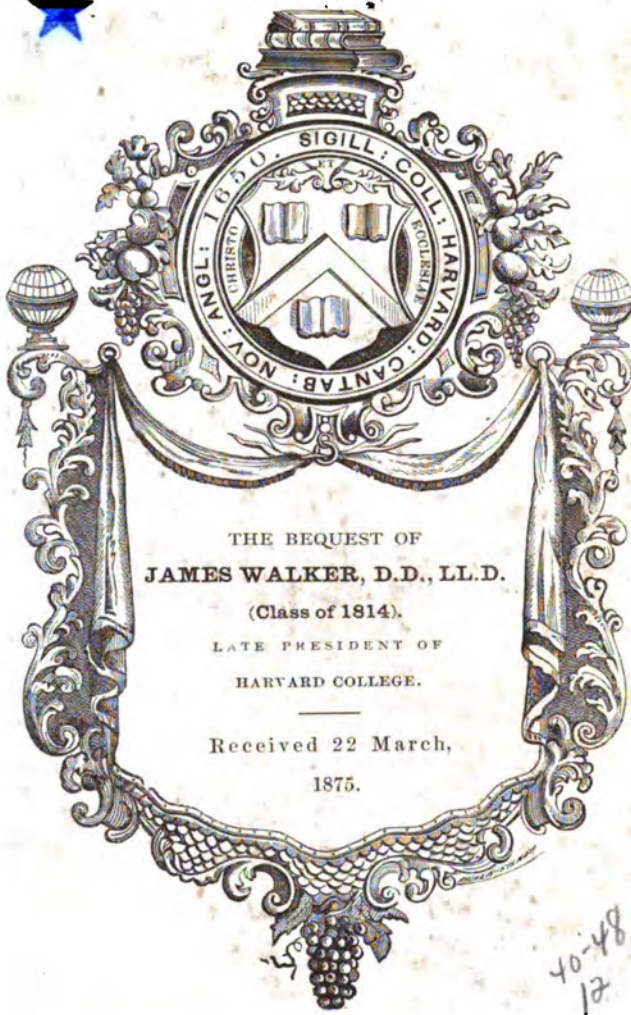

C 550.1

PATROLOGIÆ

CURSUS COMPLETUS

SIVE

BIBLIOTHECA UNIVERSALIS, INTEGRÆ, UNIFORMIS, COMMODA, ÆCONOMICA,
OMNIUM SS. PATRUM, DOCTORUM SCRIPTORUMQUE ECCLESIASTICORUM

QUI

AB ÆVO APOSTOLICO AD INNOCENTII III TEMPORA

FLORUERUNT;

RECUSIO CHRONOLOGICA

OMNIUM QUÆ EXSTITERE MONUMENTORUM CATHOLICÆ TRADITIONIS PER DUODECIM PRIORA
ECCLESIAE SÆCULA,

JUXTA EDITIONES ACCURATISSIMAS, INTER SE CUMQUE NONNULLIS CODICIBUS MANUSCRIPTIS COLLATAS,
PERQUAM DILIGENTER CASTIGATA;

DISSERTATIONIBUS, COMMENTARIIS LECTIONIBUSQUE VARIANTIBUS CONTINENTER ILLUSTRATA;
OMNIBUS OPERIBUS POST AMPLISSIMAS EDITIONES QUÆ TRIBUS NOVISSIMIS SÆCULIS DEBENTUR ABSOLUTAS
DETECTIS, AUCTA;

INDICIBUS PARTICULARIBUS ANALYTICIS, SINGULOS SIVE TOMOS, SIVE AUCTORES ALICUJUS MOMENTI
SUBSEQUENTIBUS, DONATA;

CAPITULIS INTRA IPSUM TEXTUM RITE DISPOSITIS, NECNON ET TITULIS SINGULARUM PAGINARUM MARGINEM SUPERIOREM
DISTINGUENTIBUS SUBJECTAMQUE MATERIAM SIGNIFICANTIBUS, ADORNATA;

OPERIBUS CUM DUBIIS TUM APOCRYPHIS, ALIQUA VERO AUCTORITATE IN ORDINE AD TRADITIONEM
ECCLESIASTICAM POLLENTIBUS, AMPLIFICATA;

DUOBUS INDICIBUS GENERALIBUS LOCUPLETATA : ALTERO SCILICET RERUM, QUO CONSULTO, QUIDQUIS
UNUSQUISQUE PATRUM IN QUODLIBET THEMA SCRIPSERIT UNO INTUITU CONSPICIATUR; ALTERO
SCRIPTURÆ SACRÆ, EX QUO LECTORI COMPERIRE SIT OBIVIUM QUINAM PATRES
ET IN QUIBUS OPERUM SUORUM LOCIS SINGULOS SINGULORUM LIBRORUM
SCRIPTURÆ TEXTUS COMMENTATI SINT.

EDITIO ACCURATISSIMA, CÆTERISQUE OMNIBUS FACILE ANTEPONENDA, SI PERPENDANTUR : CHARACTERUM NITIDITAS
CHARTÆ QUALITAS, INTEGRITAS TEXTUS, PERFECTIO CORRECTIONIS, OPERUM REGOSORUM TUM VARIETAS
TUM NUMERUS, FORMA VOLUMINUM PERQUAM COMMODA SIBIQUE IN TOTO OPERIS DECURSU CONSTANTER
SIMILIS, PRETII EXIGUITAS, PRÆSERTIMQUE ISTA COLLECTIO, UNA, METHODICA ET CHRONOLOGICA,
SEXCENTORUM FRAGMENTORUM OPUSCULORUMQUE HACTENUS HIC ILLIC SPARSORUM,
PRIMUM AUTEM IN NOSTRA BIBLIOTHECA, EX OPERIBUS AD OMNES ÆTATES,
LOCOS, LINGUAS FORMASQUE PERTINENTIBUS, COADUNATORUM.

SERIES PRIMA,

IN QUÆ PRODEUNT PATRES, DOCTORES SCRIPTORESQUE ECCLESIAE LATINÆ
A TERTULLIANO AD GREGORIUM MAGNUM.

Accurante J.-P. Migne,

BIBLIOTHECÆ CLERI UNIVERSÆ,

SIVE

CURSUM COMPLETORUM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORUM

PATROLOGIÆ TOMUS XLVI.

S. AURELII AUGUSTINI TOMUS UNDECIMUS.

PARISIIS EXCUSUS, VENIT APUD EDITOREM,
IN VIA DICTA D'AMBOISE, PROPE PORTAM VULGO DENFER NOMINATAM,
SEU PETIT-MONTROUGE.

1845

HARVARD COLLEGE LIBRARY

1875, March 22.

Bequest of
James Walker, D.D., L.L.D.
(H. U. 1814.)

President of Harv. Univ.

SANCTI AURELII
AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

OPERA OMNIA,
POST LOVANIENSIVM THEOLOGORVM RECENSIONEM,

CASTIGATA DENUO AD MANUSCRIPTOS CODICES GALLICOS, VATICANOS, BELGICOS, ETC.

NECNON AD EDITIONES ANTIQVIORIS ET CASTIGATIORES,

OPERA ET STYMO

MONACHORVM ORDINIS SANCTI BENEDICTI
E CONGREGATIONE S. MAURI.

Editio novissima, emendata et auctior,

Accurante J. P. Migne,

BIBLIOTHECÆ CLERICI UNIVERSÆ,
SIVE

CURSUM COMPLETORVM IN SINGULOS SCIENTIÆ ECCLESIASTICÆ RAMOS EDITORE.

TOMUS UNDECIMUS.

16 VOL. : PRIX 86 FR.

PARISIIS,

VENIT APUD EDITOREM IN VICO DICTO MONTROUGE, JUXTA PORTAM INFERNI,
GALLICE : PRÈS LA BARRIÈRE D'ENFER

1842.

ELENCHUS OPERUM

QUÆ IN HOC UNDECIMO TOMO CONTINENTUR.

	Pag. 5
INDICULUS LIBRORUM, TRACTATUUM ET EPISTOLARUM.	
OPERA APPENDICUM, QUORUM AUCTORES AUT JAM ANTEA NOTI, AUT HAC EDITIONE DETECTI SUNT, EORUMQUE AUCTORUM NOMINA AUT ÆTAS.	22
OPERUM ORDO NOVUS CUM ORDINE VETERI COMPARATUS.	23
OPERUM ORDO VETUS CUM ORDINE NOVO COMPARATUS.	29
OPERUM OMNIUM INDEX ALPHABETICUS.	33
INDEX IN OMNIA OPERA.	45
LECTORI PHILAUGUSTINO.	815
SERMONES INEDITI.	817
EPISTOLA AD PIUM VII.	959
SERMONES X EX COD. CASSIN. RECENS EDITI.	945
INDEX SUPPLEMENTI. SERMONES RECENS EDITI A MICHAËLE. DIONYSIO, CUI INDICI JUNGIMUS INITA SERMONUM.	1003

5720
40.41

EX TYPIS CATHOLICIS MIGNÉ, IN VICO DICTO MONTROUGE,
Juxta portam gallice dictam, *barrière d'Enfer*, à Paris.

INDICULUS

LIBRORUM, TRACTATUM ET EPISTOLARUM

SANCTI AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI,

EDITUS CURA POSSIDII EPISCOPI CALAMENSIS.

CAPUT PRIMUM. — CONTRA PAGANOS.

- In tomo 1.* — De Academicis, libri tres.
Ibid. — De Ordine, libri duo.
In tomo 8. — De Utilitate credendi, liber unus.
In tomo 1 (a). — De Vera Religione, liber unus.
Ibid. — De Animæ Immortalitate, liber unus.
In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 1. — Quæstio, Utrum anima a se ipsa sit.
Ibid., quæst. 3. — Quæstio alia Utrum a Deo auctore sit homo deterior.
Ibid., quæst. 9. — Item alia quæstio, Utrum corporeis sensibus percipi veritas possit.
Ibid., quæst. 11. — Item alia quæstio, Quare Christus de femina natus sit.
Ibid., quæst. 16. — Item alia quæstio, De Filio Dei.
Ibid., quæst. 19. — Item alia quæstio, De Deo et creatura.
Ibid., quæst. 23. — Item alia quæstio, De Patre et Filio.
Ibid., quæst. 27. — Item alia quæstio, De providentia.
Ibid., quæst. 28. — Item alia quæstio, Quare Deus mundum facere voluerit.
Ibid., quæst. 29. — Item alia quæstio, Utrum aliquid sit sursum aut deorsum in universo.
Ibid., quæst. 32. — Item alia quæstio, Utrum rem ullam alius alio magis intelligat; atque ita ejusdem rei per infinitum eat intelligentia.
Ibid., quæst. 42. — Item alia quæstio, Quemadmodum Dei sapientia Dominus Jesus Christus, et in utero matris fuerit, et in cælis.
Ibid., quæst. 44. — Item alia quæstio, Quare tanto post venit Dominus Jesus Christus.
Ibid., quæst. 48. — Item alia quæstio, De credibilibus.
In tomo 3, parte 2. — De Consensu Evangelistarum, libri quatuor.
In tomo 2, Epist. 102. — Quæstiones contra Porphyrium expositæ sex, id est, De resurrectione, De tempore christianæ religionis, De sacrificiorum distinctione, Ex eo quod Dominus dicit, *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis*, De Filio Dei secundum Salomonem, De Jona propheta.
In tomo 6. — De Divinatione dæmonum, liber unus.
In tomo 7. — De Civitate Dei, libri viginti duo.

EPISTOLÆ CONTRA QUOS SUPRA.

- In tomo 2, Epist. 17.* — Maximo Madaurensi.
Fratribus Carthaginensibus.
Epist. 232. — Madaurensibus.
Epist. 118. — Dioscoro.
Epist. 132, 137. — Volusiano.
Epist. 138, 143. — Marcellino.
Epist. 135. — Macedonio, de intercessionibus episcoporum.
Epist. 155. — Item ipsi, de veris virtutibus.
Epist. 233 et 235. — Longiniano.

TRACTATUS ADVERSUS QUOS SUPRA.

- In tomo 3, Serm. 348.* — Exhortatio ad fidem. — De

(*) In hac nostra editione liber de Vera Religione ad tertium locum revocatus est. Vide Monumentum tom. II, p. 1. M.

SANCTI AUGUSTINI

- timore Dei. — De Parentalibus. — De defectu Solis. *Serm. 199, etc., necnon forte Serm. 374.* — De Epiphania, duo.
Item de Epiphania contra quos supra, duo.
Sermm. 197, 198. — De Kalendis Januarii, contra quos supra.
Sermm. 240, 241, etc. vel 361, 362. — De Resurrectione, tractatus duo.
Sermo 150. — De lectione Actuum Apostolorum, ubi Epicurei et Stoici philosophi cum apostolo Paulo contulerunt.
De testimoniis Scripturarum contra Donatistas et idola.

CONTRA MATHEMATICOS.

- In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 45.* — Quæstio adversus quos supra.
In tomo 2, Epist. 246. — Epistola ad Lampadium.

CONTRA JUDEOS.

- Quæstio de Judæis¹.
In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 56. — Item alia quæstio, De annis quadraginta sex ædificati templi.
In tomo 2, Epist. 196. — Epistola ad Asellicum episcopum, de cavendo Judaismo.
Adversus quos supra, tractatus duo.

CAP. II. — CONTRA MANICHÆOS

- In tomo 1.* — De moribus Ecclesiæ catholicæ, et de Moribus eorum, libri duo.
In tomo 8. — De duabus Animabus, liber unus.
In tomo 1. — Unde malum, et de libero arbitrio, libri tres.
In tomo 8. — Acta contra Fortunatum Manichæum, liber unus.
In tomo 1 (a). — In Genesis contra Manichæos, libri duo.
In tomo 8. — Contra epistolam Fundamenti, liber unus.
Ibid. — Contra Adimanti calumnias, quæstiones diversæ, numero viginti octo.
In tomo 6, in libro Quæstionum 83, quæst. 2. — Quæstio de libero arbitrio.
Quæst. 6. — Item quæstio de malo.
Quæst. 10. — Item alia quæstio, Utrum corpus a Deo sit.
Quæst. 14. — Item alia quæstio, Non fuisse corpus Domini nostri Jesu Christi phantasma.
Quæst. 21. — Item quæstio, Utrum Deus mali auctor non sit.
Quæst. 22. — Item quæstio, Deum non pati necessitatem.
Quæst. 24. — Item quæstio, Utrum et peccatum et recte factum in libero sit voluntatis arbitrio; quod ita esse, omnino verissimum est.
Quæst. 25. — Item quæstio, De cruce Christi.

¹ Hic forte lapsus est auctor Indiculi. Nam in libro Quæstionum octoginta trium existat quædam quæstio, de *Idcis*, quæ in hoc indiculo sola prætermittitur: nulla vero est, de *Judæis*.

(a) Vide Monumentum tom. II, p. 1. M.

- Quaest.* 40.— Item quaestio, Cum animarum natura una sit, unde hominum diversae voluntates ?
Quaest. 43.— Item quaestio, Quare Filius Dei apparuit in homine, et Spiritus sanctus in columba ?
Quaest. 49.— Item quaestio, Quare filii Israel sacrificabant visibiliter pecorum victimis.
Quaest. 51.— Item alia quaestio, De homine facto ad imaginem et similitudinem Dei.
Quaest. 52.— Item alia quaestio, De eo quod dictum est, *Poenitet me hominem fecisse.*
Quaest. 53.— Item quaestio, De auro et argento quod ab Aegyptiis Israelitae acceperunt.
Quaest. 55.— Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Sexaginta sunt reginae, et octoginta concubinae, et adolescentulae quarum non est numerus.*
Quaest. 73.— Item quaestio, De eo quod scriptum est, *Et habitu inventus ut homo.*
In tomo 8. — Contra epistolam Secundini Manichaei, liber unus.
Ibid. — Acta habita cum Felice Manichaeo, libri duo.
Ibid. — De natura boni, liber unus.
Ibid. — Contra Faustum Manichaeum quaestiones diversae, libri triginta tres.
In tomo 2, Epist. 140. — Epistola ad Honoratum.

TRACTATUS ADVERSUS MEMORATOS.

- In tomo 5, Sermo 1.* — De, *In principio fecit Deus caelum et terram; et, In principio erat Verbum.*
Sermo 50. — Ex eo quod in Aggae propheta scriptum est, *Meum est aurum, et meum est argentum.* Contra quos supra, Quaestio de sacrificiis spiritualibus.
 Contra quos supra, de die Domini secundum Sophoniam prophetam.
Sermo 21. — Contra quos supra, ex eo quod scriptum est in Job, *Venerunt Angeli in conspectu Dei, et diaboli in medio eorum;* et ex Evangelio, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

CONTRA PRISCILLIANISTAS.

- In tomo 8.* — Ad Orosium, liber unus.
In tomo 2, Epist. 190. — Ad Optatum episcopum, de Anima, epistolae duae.
 CAP. III. — ADVERSUS DONATISTAS.
In tomo 9. — Psalmus Abecedarius.
Retract. lib. 1, cap. 21. — Contra epistolam Donati haeretici, liber unus.
Retract. lib. 2, cap. 5. — Contra supra scriptos, libri duo.
In tomo 9. — Contra epistolam Parmeniani episcopi, libri tres.
Ibid. — De Baptismo contra supra scriptos, libri septem.
Ibid. — Contra partem epistolae Petilianae, liber unus.
Ibid. — Item contra plenariam ejusdem epistolam, liber unus.
Ibid. — Contra secundam epistolam ejusdem, liber unus.
In tomo 2, Epist. 95. — Contra epistolam Vincentii Donatistae et Rogatistae, liber unus.
 Contra quo clam hoc sermonis sumptum est a supra scriptis, liber unus.¹
In tomo 9. — Contra epistolam Cresconii grammatici, libri quatuor.
Retract. lib. 2, cap. 19. — Contra quod attulit Centurius a supra scriptis, liber unus.
In tomo 9. — De unico Baptismo contra Petilianum, ad Constantinum, liber unus.

¹ Duo Mss., *Contra quosdam, a quibus (vel, a quo) responsam est supra scripto libro, liber unus.* Unus e Carnutensibus Mss., *Contra quosdam oxor missum est ad supra scriptos, liber unus.* Fossatensis Ms., *Contra quosdam horos missum est a supra scripto libro uno.* viderit lector, num verius aliquid elicere possit ex his veterum librorum lectionibus.

- Retract. lib. 2, cap. 35.* — De Maximianistis, contra supra scriptos, libri tres.¹
In tomo 9. — Breviationes gestorum de Collatione facta, contra supra scriptos Donatistas, libri tres.²
Ibid. — Post Collationem, contra supra scriptos Donatistas, liber unus.
In tomo 2, Epist. 185. — De Correctione Donatistarum, liber unus.
Retract. lib. 2, cap. 46. — Ad Emeritum episcopum Donatistarum, liber unus.
In tomo 9. — Responsum contra epistolas duas Gaudentii episcopi Donatistarum, liber unus.
Ibid., vulgo De unitate Ecclesiae. — Epistola contra quos supra, ad catholicos fratres, liber unus.
 Januario³, primati partis Donati.
In tomo 2, Epist. 88. — Primiano commonitorium.
Epist. 106, 108. — Macrobio epistolae duae.
Epist. 95. — Vincentio una.
Epist. 53. — Ad Procleianum, quatuor.
Epist. 87. — Ad Emeritum, duae.
Epist. 51, 66. — Ad Crispinum, quatuor.
Epist. 34, 35. — Ad Eusebium, duae.
 Thiavensibus⁴, duae.
 Constantiniensibus, una.
Epist. 175. — Donato Mutugennensi.
 Cresconio grammatico.
Epist. 89. — Festo commonitorium contra supra scriptos.
Epist. 25. — Epistola ad Maximinum eorum episcopum.
Epist. 142. — Clericis qui ex parte Donati sunt conversi.
Epist. 204. — Ad Dulcitium tribunum, epistola contra supra scriptos.
 Ad Gaudentium Donatistarum episcopum, epistola una.

TRACTATUS CONTRA DONATISTAS.

- Tractatus tres de traditione in persecutionibus, et falso baptisate.
 Item contra supra scriptos, unus de iis qui se cogi ad unitatem conueniunt.
 De Bono unitatis Ecclesiae.
In tomo 5, Sermo 10. — Item de duabus mulieribus de parvulo discipulantibus, contra supra scriptos, Sinitii habitus.
Jam supra, cap. 1. — De testimoniis Scripturarum, contra supra scriptos, et contra idola.
 Contra supra scriptos per natalem sancti Salvii⁵ martyris.
 Contra supra scriptos, Quia non homines baptizant, sed Christus.
 De Baptismo contra supra scriptos, brevissimus liber unus.

CAP. IV. — CONTRA PELAGIANISTAS.

- In tomo 10.* — De Baptismo parvulorum ad Marcellinum, libri duo, et epistola ad ipsum, de Peccatorum meritis et remissione.
Ibid. — De Spiritu et Littera ad Marcellinum, liber unus.
Ibid. — De Natura et Gratia, liber unus,
In tomo 1. — Ad episcopos Eutropium et Paulum, de Perfectione justitiae hominis, liber unus.
In tomo 10. — Contra Gesta Pelagii, liber unus.
Ibid. — Contra Pelagium et Coelestium, de Gratia Christi, et de Peccato Originali, libri duo, ad Pinianum, Albinam et Melaniam.
 Contra quaestiones Pelagianistarum, liber unus⁶.

¹ Legendum, *liber unus.*

² Vulgo, *Breviculus collationis*, tres in dies distinctus.

³ veteres quidam Mss., *Januario.*

⁴ Editi, *Thiavensibus.* At Mss., *Thiavensibus*; vel, *v* mutato in *b*, *Thiabensibus.*

⁵ Tres Mss., *Silvii.* Alii, *Salvii*; aut, *Salvi*, ut in veteri Calendario Carthaginensi, ad diem tertium ante idus januaris. De hoc martyre Ado in Martyrologio: « In Africa natae huius sancti Salvii. In hujus natali S. Augustinus verbum fecit ad populum Carthagini. »

⁶ istud opusculum vel ipse est liber seu Epistola 157 ad Hilarium, recensita rursus infra, capite sexto, vel non aliud

In tomo 10. — Ad Valerium, de Nuptiis et Concupiscentia, liber unus ¹.
Ibid. — Ad papam Bonifacium, contra supra scriptos, libri quatuor.
Ibid. — Contra Julianum, libri sex.
 In tomo 2, *Epist.* 191, 194. — Epistolæ ad Sixtum presbyterum, contra supra scriptos, duæ.
Epist. 193. — Ad Mercatorem epistola ², contra eodem, una.
 In tomo 5, *Sermo* 294. — Tractatus de Baptismo parvulorum.
 In tomo 10. — Ad Valentinum monachum, de Gratia et Libero Arbitrio, liber unus.
Ibid. — Item ad quem supra, de Gratia et Correptione, liber unus.
Ibid. — Item contra secundam Juliani responsionem, imperfectum opus.

CAP. V. — ADVERSUS ARIANOS.

In tomo 6, in libro *Questionum* 83, *quæst.* 18. — *Quæstio*, De Trinitate.
Quæst. 37. — *Quæstio*, De semper nato.
Quæst. 50. — *Quæstio*, De æqualitate Filii.
Quæst. 69. — Item alia, De eo quod scriptum est, *Tunc et ipse Filius subjectus erit ei, qui illi subiecit omnia*.
 In tomo 8. — De Trinitate, libri quindecim.
 In tomo 2, *Epist.* 238. — Contra supra scriptos Arianos, ad Pascentium, liber unus.
Epist. 239, et 241. — Epistola ad eundem contra quæstiones diversas.
Epist. 242. — Contra supra scriptos, epistola ad Helvidium ³.
 Ad Terentianum ⁴, una.
Epist. 170. — Ad Maximum, una.
 TRACTATUS DIVERSI ADVERSUS SUPRA SCRIPTOS, QUI FILIUM INÆQUALEM PATRI ESSE CONTENDUNT.
 In tomo 5, *Sermo* 126. — Ex Evangelio Joannis, *Non potest Filius facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem*.
 Ex eodem Joanne, *Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei*.
Sermo 52. — Item de Trinitate.
Sermo 117. — De, *In principio erat Verbum*.
 In tomo 8. — Collatio cum Maximino, Arianorum episcopo.
Ibid. — Item, ad quem supra, libri duo.
Ibid. — De hæresibus ⁵ ad Quodvult deum diaconum, imperfectum opus.
 In tomo 6, in libro *Questionum* 83, *quæst.* 80. — ADVERSUS APOLLINARISTAS, *quæstio*.
 CAP. VI. — DIVERSI LIBRI VEL TRACTATUS, VEL EPISTOLÆ, AD UTILITATEM OMNIUM STUDIOBORUM CONSCRIPTÆ.
 In tomo 1. — De Beata Vita, ad Theodorum, liber unus.

forte a libro de Perfectione justitiæ hominis. Nam illud ipsum nonnullis in manuscriptis notatum reperitur, non hoc loco, sed paulo supra, ante opus contra Gesta Pelagii, proximo videlicet loco post prædictum librum de Perfectione justitiæ hominis, cujus quidem libri titulus a Prospero in libro contra Collatorem, n. 59, profertur hunc in modum: « ad Paulum et Eutropium sacerdotes, contra Pelagii et Coelestii quæstiones. »

¹ Legendum, libri duo.

² Editi et nonnulli e manuscriptis pro, *epistola*, quam huc vocem ex Beccensi codice et ex duobus Carnutensibus exemplaribus revocamus; substituerant, *episcopum*. At Augustinus Mercatorem et in hæc ad ipsum epistola, et in libro *Questionum* Dulcitii, filium suum semper appellat, tanquam inferioris ordinis Christianum.

³ Sic tres Mss. Alii duo, ad *Elvidium*. Fossatensis codex et editio Lov., ad *Helvidium*.

⁴ Duo Mss., *Ad Terentianum*. Beccensis, *ad Terentium*.

⁵ In Fossatensi Ms., *De hæresibus nonaginta, ad Quodvult deum*, etc. Althelmo quoque abbati, *liber de nonaginta hæresibus*, dicitur, in epistola ad Geruntium regem, inter Bonifacianas a Nicolao Serario publicatas ordine quadragesima quarta.

In tomo 1. — Soliloquiorum libri duo.
Retract. lib. 1, *cap.* 6. — De Grammatica, liber unus.
 In tomo 1. — De Musica, libri sex.
Retract. lib. 1, *cap.* 6. — Cæterarum disciplinarum principia, libri quinque, id est, de Dialectica, de Rhetorica, de Geometrica, de Arithmetica, de Philosophia.
 In tomo 1. — De Animæ Quantitate, liber unus.
 In tomo 6. — De Agone Christiano, liber unus.
 In tomo 1. — De Magistro, liber unus.
 In tomo 6. — De Fide vel Symbolo, liber unus.
 In tomo 3, *parte* 2. — De Sermone Evangelii in monte, libri duo.
Ibid. — Quædam expositio Epistolæ omnis ad Galatas, liber unus.
 In tomo 6, in libro *Questionum* 83, *quæst.* 4. — *Quæstio*, Quæ sit causa ut sit homo deterior.
Quæst. 5. — Item *quæstio*, Utrum animal irrationale beatum esse possit.
Quæst. 7. — Item *quæstio*, Quæ proprie in animante anima dicatur.
 In tomo 3, *parte* 2. — Item quædam Expositio in Epistolam ad Romanos, libri duo.
Quæst. 8. — Item *quæstio*, Utrum anima per se moveatur.
Quæst. 12. — Item *quæstio*, De mente mundanda ad videndum Deum.
Quæst. 13. — Item *quæstio*, Quo documento constet homines bestiis excellere.
Quæst. 15. — Item *quæstio*, De intellectu.
Quæst. 17. — Item *quæstio*, De scientia Dei.
Quæst. 20. — Item *quæstio*, De loco Dei ¹.
Quæst. 26. — Item *quæstio*, De differentia peccatorum.
Quæst. 30. — Item *quæstio*, Utrum omnia in utilitatem hominis creata sunt.
Quæst. 31. — Item *quæstio*, Quemadmodum virtutes animæ a Cicrone divisæ ac definitæ sunt.
Quæst. 33. — Item *quæstio*, De metu.
Quæst. 34. — Item *quæstio*, Utrum non aliud amandum sit quam metu carere.
Quæst. 35. — Item *quæstio*, Quid amandum sit.
Quæst. 36. — Item *quæstio*, De nutrienda charitate.
Quæst. 38. — Item *quæstio*, De conformatione animæ.
Quæst. 39. — Item *quæstio*, De alimentis.
Quæst. 41. — Item *quæstio*, Cum omnia Deus fecerit, quare non æqualiter fecerit.
Quæst. 47. — Item *quæstio*, Utrum aliquando cogitationes nostras videre possimus.
Quæst. 54. — Item *quæstio*, De eo quod scriptum est, *Mihi autem adhærere Deo bonum est*.
Quæst. 57. — Item *quæstio*, De centum quinquaginta tribus piscibus.
Quæst. 58. — Item *quæstio*, De Joanne Baptista.
Quæst. 59. — Item *quæstio*, De decem virginibus.
Quæst. 60. — Item *quæstio*, *De die autem et hora nemo scit, neque Angeli cælorum, neque Filius hominis, nisi Pater solus*.
Quæst. 61. — Item *quæstio*, De eo quod scriptum est in Evangelio, turbam Dominum in monte pavisæ de panibus quinque.
Quæst. 62. — Item *quæstio*, Ad id quod scriptum est in Evangelio, quod *baptizabat Jesus plures, quam Joannes, quanquam non ipse baptizabat, sed discipuli ejus*.
Quæst. 63. — Item *quæstio*, de Verbo,
Quæst. 64. — Item *quæstio*, De muliere Samaritana.
Quæst. 65. — Item *quæstio*, De resurrectione Lazari.
Quæst. 66. — Item *quæstio*, De eo quod scriptum est, *An ignoratis, fratres, scientibus enim legem loquor, quia lex dominatur homini, in quantum tempus vivit; usque ad eum locum in quo scriptum est, Vivificabit et mortalia corpora vestra per inhabitantem Spiritum ejus in vobis*.

¹ Hic subsequitur apud Lov., *Item quæstio*, *De ira Dei*. sed abest a manuscriptis.

Quæst. 67. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Existimo enim quod indignè sint passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis; usque ad id quod dictum est, Spe enim salvi facti sumus.*

Quæst. 68. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *O homo, tu quis es, qui respondeas Deo?*

Quæst. 70. — Item quæstio, De eo quod Apostolus dicit, *Absorpta est mors in victoria; ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, aculeus tuus? Aculeus autem mortis peccatum est, virtus autem peccati lex.*

Quæst. 71. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi.*

Quæst. 72. — Item quæstio, De temporibus æternis.

Quæst. 74. — Item quæstio, De eo quod scriptum est in Epistola Pauli ad Colossenses, *In quo habemus redemptionem, remissionem peccatorum, qui est imago Dei invisibilis.*

Quæst. 75. — Item quæstio, De hæreditate Dei.

Quæst. 76. — Item quæstio, De eo quod apostolus Jacobus dicit, *Vis autem scire, o homo inanis, quia fides sine operibus otiosa est?*

Quæst. 77. — Item quæstio, De timore, utrum peccatum sit.

Quæst. 78. — Item quæstio, De pulchritudine simulacrorum.

Quæst. 79. — Item quæstio, Quare magi Pharaonis fecerunt quædam miracula, sicuti Moyses famulus Dei.

Quæst. 81. — Item quæstio, De Quadragesima et Quinquagesima.

Quæst. 82. — Item quæstio, De eo quod scriptum est, *Quem enim diligit Dominus, corripit; flagellat autem omnem filium quem recipit.*

Quæst. 83. — Item quæstio, De conjugio.

In tomo 3, parte 1. — De Doctrina Christiana, libri quatuor.

In tomo 6. — Ad Simplicianum, de Diversis Quæstionibus, libri duo.

In tomo 2, Epist. 157. — Responsio objectis Hilarii, liber unus.

In tomo 3, parte 2. — Adnotationes Evangeliorum, libri duo.

In tomo 3, parte 1. — Adnotationes in Job, liber unus.

In tomo 2, Epist. 54, 55. — Ad inquisitiones Januarii responsio, libri duo.

In tomo 1. — Confessionum libri tredecim.

Catechismi ¹ liber unus.

In tomo 6. — De opere monachorum, ad Aurelium episcopum, liber unus.

Retract. lib. 2, cap. 32. — Epistola Jacobi exposita non tota, liber unus.

De Vetere Testamento aliqua exposita ².

In tomo 6. — De sancta Virginitate, liber unus.

Ibid. — De Bono Conjugali, liber unus.

In tomo 3, parte 1. — De Genesi ad Litteram, libri duodecim.

Quaternio unus, quem propria manu sanctus episcopus Augustinus initiavit.

In tomo 8, contra Faustum Manich. — Quæstiones diversæ de Vetere Testamento, in libris triginta tribus.

Retract. lib. 2, cap. 11. — Contra Hilarium ³, De canticis ad altare, liber unus.

In tomo 2, Epist. 140. — De gratia novi Testamenti ad Honoratum, liber unus.

In tomo 6. — De fide et operibus, liber unus.

In tomo 2, Epist. 147. — De videndo Deo, ad Paulinam, liber unus.

Jam supra, cap. 4. — De Perfectione justitiæ hominis, liber unus.

¹ Fortasse, *De catechizandis rudibus*. In tomo sexto.

² Fortasse, *Quæstio in Heptateuchum*. In tomo tertio.

³ Fortasse, *Hilarum*.

In tomo 2, Epist. 166. — De Origine animæ, ad sanctum Hieronymum, liber unus.

Ibid. Epist. 167. — De Sententia Jacobi apostoli, ad eundem, liber unus.

Epist. 187. — De Præsentia Dei, ad Dardanum, liber unus.

Epist. 36. — Ad Casulanum, De jejuniis sabbati.

In tomo 10. — Ad Victorem, de Natura animæ et ejus Origine, libri quatuor.

In tomo 6. — Ad Pollentium, de incompetentibus Nuptiis, libri duo.

In tomo 8. — Contra Adversarium Legis et Prophetarum, libri duo.

In tomo 6. — Adversus mendacium, liber unus.

Ibid. — Ad Laurentium, de Spe, Fide et Charitate, liber unus.

In tomo 4. — Psalmi expositi, a primo usque ad trigessimum secundum. Ex his in populo tractati sunt, decimus quartus, decimus quintus vigesimus primus, vigesimus sextus, trigessimus, trigessimus primus, trigessimus secundus, trigessimus tertius ¹.

Ibid. — Item alii dictati, id est, sexagesimus octavus ², septuagesimus primus, septuagesimus septimus, septuagesimus octavus ³, octuagesimus secundus, octuagesimus sextus, octuagesimus octavus ⁴, centesimus quartus, centesimus quintus, centesimus septimus, centesimus octavus, centesimus decimus, centesimus undecimus, centesimus duodecimus, centesimus decimus tertius, centesimus decimus quartus, centesimus decimus quintus, conjunctis sibi centesimo decimo sexto, centesimo decimo septimo, centesimo trigesimo quinto, centesimo quinquagesimo.

Ibid. — Reliqui omnes, excepto centesimo decimo octavo ⁵, in populo disputati sunt, numero nonaginta septem.

Ibid. — Fiunt ergo omnes tractatus Psalmorum in populo habiti, numero centum viginti tres, quia centesimus vicesimus primus bis ⁶ est expositus.

In tomo 3, parte 2. — Tractatus de Evangelio Joannis, a capite usque ad finem, in codicibus sex.

CAP. VII. — EPISTOLÆ.

In tomo 2, Epist. 3, 4, etc. — Ad Nebridium, decem.

Epist. 1. — Ad Hermogenianum.

Epist. 2. — Ad Zenobium.

Ad Firminum ⁷.

Epist. 18. — Coelestinum.

Epist. 20. — Ad Antoninum ⁸.

Epist. 142. — Saturnino.

Thalasio et Valentino.

Eumatio ⁹.

Epist. 19. — Gaio.

Epist. 26. — Licentio.

Desiderio ¹⁰.

Epist. 21. — Valerio episcopo.

Epist. 100, 112. — Donato.

Epist. 243. — Læto.

Cratoni et aliis Carthaginensibus.

Maximo ¹¹ episcopo.

Epist. 38. — Profuturo.

Epist. 74. — Præsidio.

Epist. 145. — Anastasio.

¹ Fossatensis codex, *trigesimus octavus*.

² Codices Mss., *id est, sexagesimus septimus*.

³ Unus Carnutensis codex hic addit, *septuagesimus nonus*. Hunc etiam Fossatensis habet; sed præterit, *septuagesimus octavus*.

⁴ In Mss., *octuagesimus septimus, octuagesimus nonus*; omisso, *octuagesimus sextus*; et, *octuagesimus octavus*.

⁵ Fossatensis Ms., *excepto centesimo vige-imo octavo*.

⁶ Sic in uno ex Carnutensibus manuscriptis. At in editis, *ibi*.

⁷ Unus Carnutensis Ms., *Ad Firminianum*.

⁸ Duo Mss., *antonio*.

⁹ Sic Ulimmeriana editio et quatuor melioris notæ manuscriptorum. At Lov., *Rumachio*. Duo manuscriptorum, *Hermatio*.

¹⁰ Fortasse legendum, *Dario*. Epistolæ scilicet 229 et 251.

¹¹ Fossatensis Ms., *Maximino*.

Victori presbytero ¹ de campo Bullensi.
Epist. 248. — Sebastiano Monacho.
Epist. 120, 205. — Consentio.
Epist. 98. — Bonifacio episcopo.
Epist. 105. — Romano.
Epist. 32. — Item ipsi.
Epist. 85. — Paulo episcopo.
Epist. 268. — Plebi propriæ.
Epist. 78. — Item ipsi.
Epist. 22. — Aurelio episcopo.
Epist. 41. — Item ipsi.
Epist. 60. — Item ipsi.
Epist. 29. — Alypio episcopo.
Epist. 83. — Item ipsi.
Epist. 102. — Deogratias presbytero
Epist. 28, 40. etc. — Ad sanctum Hieronymum, sex.
Epist. 27, 149. etc. — Ad Paulinum, octo.
Epist. 52. — Severino.
Epist. 53. — Generoso.
Epist. 127. — Armentario et Paulinæ.
Epist. 159, 162, 164 et 169. — Jovino et Joviniano ²
et cæteris.
Evodio, epistolæ tres ³.
Epist. 150. — Probæ, De orando Deo.
Epist. 131. — Item ipsi, duæ.
Epist. 150. — Item ipsi et Julianæ, De velatione Demetriadis.
In tomo 6. — Julianæ, De sancta Viduitate.
Epist. 49. vel 140, vel 228. — Honorato, tres.
Flactiano.
Epist. 91, 104. — Nectario ⁴, quatuor.
Epist. 86. — Cæciliano.
Epist. 47. — Publicolæ, duæ.
Epist. 257. — Orontio.
Epist. 96, 97. — Olympio.
Epist. 259. — Cornelio.
Epist. 173. — Donato.
Item Olympio ⁵.
Jam supra. — Plebi propriæ, duæ.
Supra. — Paulo episcopo.
Supra. — Item Paulo supra scripto.
Epist. 61. — Theodoro prasidi ⁶.
Epist. 59. — Victorino.
Epist. 56, 57. — Celeri ⁷.
Epist. 151. — Cæciliano.
Epist. 62. — Severo episcopo.
Epist. 84. — Novato ⁸ episcopo.
Epist. 252. — Felici.
Adeodato.
Catulino.
Epist. 34, 35. — Eusebio.
Fausto et Pelagiæ.
Aurelio episcopo.
Placentino episcopo.
Epist. 265. — Seleucianæ.
Severo.
Memori ⁹ episcopo.
Epist. 101. — Asello ¹⁰.
Æmilio.
Theodoro et Felicissimo.
Aproniano et Avitæ ¹¹.
Epist. 266. — Florentinæ.

Marinianæ.
Epist. 175. — Innocentio episcopo.
Imperatoribus.
Stiliconi.
Præfectis Italiæ ¹².
Crescenti episcopo ¹³.
Epist. 125. — Alypio ¹⁴ episcopo.
Epist. 249. — Restituto diacono ¹⁵.
Macario ¹⁶.
Domnioni.
Viventio presbytero.
Delfino.
Epist. 176. — Item Innocentio episcopo ¹⁷.
Epist. 58. — Pammachio ¹⁸.
Agrippino.
Plebi Cataquensi.
Epist. 174. — Item Aurelio episcopo.
Gerontio.
Maximiano ¹⁹.
Epist. 63. — Item Severo episcopo.
Epist. 77. — Felici et Hilarino ²⁰.
Jam supra. — Item plebi propriæ.
Item ipsi.
Item ipsi.
Epist. 177. — Item Innocentio episcopo.
Epist. 47 vel 170. — Maximo ²¹.
Burnio ²².
Presbyteris propriis.
Item Macario ²³.
Theodolo.
Concordio.
Item Memorio ²⁴ episcopo.
Item Cratoni.
Epist. 110. — Item Severo episcopo.
Jam supra. — Novato.
Mecurio diacono.
Romano.
Item Æmilio presbytero.
Theodoro et Felicissimo, duæ.
Oratori ²⁵.
Item Aurelio episcopo, duæ.
Firmo.
Muneri.
Repentino.
Lauritio.
Pelagasio ²⁶ et Vagulo.
Ampelio episcopo.
Item Repentino.
Maximo.
Samsucio.
Epist. 245. — Possidio episcopo.
Protogeni et Thalasio.
Item Protogeni.
Item Thalasio.
Item Protogeni, duæ.
Item Aurelio episcopo.
Clericis Carthaginis.

¹ Tres Mss., *Præfectis Italiæ*. Alii tres, *Præfecto Italiæ*.

² Tres Mss. omittunt, *episcopo*.

³ Unus Carnutensis Mss., *Olympio*.

⁴ Duo Mss., *Restituto episcopo*. Unus Carnutensis, *Restituto diacono et Restituto episcopo*. Fossatensis vero, *Restituto diacono, Restuto, Marario, Domnioni*, etc.

⁵ Forte, *Macrobio*. *Epist.* 106.

⁶ Duo Mss., *Item ipsi Innocentio episcopo*.

⁷ Fossatensis Mss., *Pammachio*.

⁸ Forte, *Maximino*. *Epist.* 23.

⁹ Sic duo manuscripti. Alii tamen probæ notæ, cum editis, *Hilariano*.

¹⁰ Unus ex Carnutensibus Mss., *Maximino, Colbertinus et Cassaniensis, Maximo et Burnio (vel Burino) presbyteris propriis*.

¹¹ Duo Mss., *Burnio*.

¹² Forte, *Macrobio*. *Epist.* 106.

¹³ Duo Mss., *Memori*: ut supra.

¹⁴ Fossatensis Mss., *Oratorio*. Unus ex Carnutensibus, *Oratori*.

¹⁵ Tres Mss., *Pelagasio*. Tres alii, *Pelagasio*: unus ex istis, qui est Fossatensis, et *Valgulo*.

¹ Duo manuscripti præbent, *Victorino episcopo*.

² Fossatensis Mss., et *Joanno*. Alii quidam Mss., et *Jo-*
tiano.

³ Aliquot Mss., *Evodio episcopo, tres*.

⁴ Sic tres Mss. Alii vero cum editis, *Flactiano exnotario*.

⁵ Ex manuscriptis addidimus, *Item Olympio*.

⁶ In tribus manuscriptis omissum, *prasidi*. Hoc tres optime notæ manuscripti habent: cujus loco in uno Carnutensi codice substitutum, *Cresini*; apud Lov., *Crescenti*; apud Ulm., *episcopo*. Huic autem Theodoro duo Mss. præmittunt, *Crisino*.

⁷ Alter ex duobus Carnutensibus manuscriptis, *Celerino*.

⁸ Duo Mss., *Item ipsi Novato episcopo*.

⁹ Duo Mss., *Memorio*: ut infra.

¹⁰ Fortasse, *Ællicio*. *Epist.* 196.

¹¹ Fossatensis Mss., *Avitæ*. Alii duo Mss., *Habitatæ*.

Supra. — Sebastiano monacho.

Epist. 256. — Christino ¹.

Anisio.

Felici.

Epist. 252. — Geminiano.

Item Firmo *supra* scripto.

Epist. 261. — Audaci ² grammatico.

Acatio ³.

Epist. 113. — Cresconio.

Epist. 227. — Item Alypio episcopo.

Jam supra. — Item Alypio.

Epist. 126. — Albinæ.

Epist. 134. — Apringio proconsuli.

Jam supra. — Item Christino.

Epist. 124. — Albinæ, Piniano, et Melaniæ.

Epist. 247. — Romulo.

Epist. 251. — Panchario.

Epist. 114. — Florentino.

Jam supra. — Cresconio.

Epist. 115. — Fortunato episcopo.

Epist. 116. — Item Generoso.

Epist. 253, 254. — Benenato episcopo, duæ.

Epist. 255. — Rustico.

Epist. 64. — Quintiano ⁴ presbytero.

Epist. 65. — Xantippo,

Supra. — Item Aurelio episcopo.

Epist. 78, 122. — Item Clero ⁵.

Epist. 69. — Castorio.

Supra. — Item Alypio episcopo.

Supra. — Item Severo episcopo, duæ.

Epist. 92, 99. — Italicæ.

Epist. 246. — Lampadio.

Epist. 267. — Fabiolæ.

Epist. 70. — Naucellioni.

Fratribus a Carthagine.

Redempto.

Fratribus Carthaginis.

Item plebi propriæ.

Epist. 264. — Maximæ.

Epist. 262. — Ad Ecdiciam, epistola una.

Epist. 684 altera. — Ad Petrum et Abraham, una.

CAP. III. — TRACTATUS DIVERSI.

De Charitate et Timore casto.

De Spe.

De eo quod scriptum est, *Jugum meum suave est, et sarcina mea levis est.*

In tomo 3, *Sermo* 54. — De placendo et non placendo hominibus.

Sermo 144. — De eo quod scriptum est, *Ille arguet mundum de peccato, de justitia, et de judicio.*

Tractatus de Psalmo trigesimo quarto, non toto.

Sermo 51. — De generationibus secundum Matthæum et Lucam.

Sermo 4. — De Jacob et Esau.

Sermo 88. — De duobus cæcis.

Sermo 2. — De filio Abraham ducto ad sacrificium.

Fortè Sermo 3. — Item de Abraham, vel ejus filiiis duobus.

De tribus virgibus Jacob, et de Psalmo vigesimo primo, non toto.

Sermo 9. — De decem choræis.

Sermo 351. — De utilitate agendæ pœnitentiæ.

Sermo 32. — De Goliath, et David, et de contemptu mundi.

Sermo 346. — De peregrinatione Christianorum, quæ in hac vita est.

Serm. 248, 249, etc. — De centum quinquaginta tribus piscibus, ex Evangelio Joannis.

De Judicio Salomonis inter duas mulieres mere-

¹ Editti et plerique Mss., *Pristino*. Carnutenses duo libri, *Christino*. videtur verius: nam infra rursum, *Item Christino*.

² Fossatensis liber, *Adaci*. Unus Carnutensis, *Saddaci*. Et hunc puncto interposito secernunt a subsequente, *Grammaticeo*.

³ Apud Lov., *Agatio*.

⁴ Quatuor Mss., *Quintiliano*.

⁵ Unus e Carnutensibus Mss., *Celeri*.

trices.

Serm. 259, 260, 353, et forte 391. — Ad juvenes, de die octavarum infantium, duo.

Sermo 33. — De versu Psalmi, *Deus, canticum novum cantabo tibi*.

De cantico Isaiaæ.

Sermo 363. — De cantico Exodi.

De Psalmo decimo septimo, et Joannis apostoli Epistola.

De Psalmo vigesimo primo ¹, et Epistola beati Petri apostoli.

De responsorio Psalmi, *Da nobis auxilium de tribulatione, et vana salus hominis*.

Sermo in quo multæ propositæ sunt quæstiones, sed una saluta est.

Sermo 149. — Alius in quo quæstiones propositæ ex Actibus Apostolorum et Evangelio solvuntur.

Sermo 278. — De vocatione apostoli Pauli, et commendatione dominicæ orationis.

Sermo 76. — De eo quod Petrus in mari titubavit.

De Psalmo quadragesimo quarto ², non toto.

De depositione Cyri ³ episcopi Carthaginis.

Sermo 9. — De novissimo die.

De Psalmo septuagesimo primo, non toto.

Sermo 288. — De natati sancti Joannis, de voce et verbo.

De Apostolo, *Finit enim legis Christus: et de versu Psalmi nonagesimi* ⁴.

De Evangelio, *Si vos Filius liberaverit, vere liberi eritis*.

De venatoribus Dei et sæculi.

De versu Psalmi centesimi tertii.

Sermo 110. — De muliere curva, decem et octo annos habente in infirmitate.

De eo quod ait in Ecclesiastico, *Omne animal diligit simile sibi, et omnis caro ad similem sibi conjungitur; et si communicabit lupus agno aliquando, sic peccator justo*.

De Apostolo, ubi ait, *Credenti in enim qui justificat impium; et, Lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, etc.*

De versu Psalmi quinquagesimi secundi ⁵, in natali Martyrum.

Sermo 22. — De versu Psalmi sexagesimi septimi, *Sicut deficit fumus, deficiant, etc.*

Sermo 170. — Ex eo quod Apostolus ait, *Secundum justitiam quæ ex lege est, qui fuerim sine querela; et de versu Psalmi centesimi quadragésimi secundi*.

De versu Psalmi vigesimi quarti, *Vias tuas, Domine, ostende mihi, etc.*

De versu Psalmi quadragésimi primi, *Quemadmodum cervus desiderat ad fontes aquarum, etc.*

De versu Psalmi centesimi noni, ubi ait, *Tecum principium in die virtutis tuæ; et de Melchisedech*.

De Apostolo, *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?*

De muliere quæ fluxum sanguinis patiebatur: et de Jeremia, ubi ait, *Acceptit lumbare lineum, et abscondit eum in petra*.

De Apostolo, *Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo*.

De depositione Restituti episcopi Carthaginis.

Sermo 64. — De Evangelio, *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum, etc.*

In tomo 6. — De Obedientia.

De Utilitate jejunii.

In tomo 5, forte *Serm.* 352. — Item de Utilitate agendæ pœnitentiæ, et de versu Psalmi quinquagesimi, *Miserere mei, Deus*.

¹ Rem Carnutensis Ms., *vigesimo secundo non toto*.

² Tres Mss., *quadragésimo tertio*. Unus Carnutensis, *quadragésimo quinto*. Beccensis, *quadragésimo sexto*.

³ Beccensis Ms., *Quirini*. Duo Carnutenses, *Quiri*.

⁴ Lov., *nonagesimi primi*.

⁵ Duo Mss., *Psalmi sexti*.

Sermo 125. — De quinque porticibus, ubi multitudo languentium jacebat; et de piscina Siloe.

Ex eo quod scriptum est in Genesi fecisse Deum tertio die.

Item alius, de die quarto.

Alius, de die quinto.

Alius, de die sexto.

Alius, de die septimo.

De ebrietate Noe, et nudatione femorum ejus.

Sermo 5. — De luctatione Jacob cum Angelo.

De virga conversa in serpentem, et manu colorata, et aqua in sanguinem.

Sermo 45. — Ex eo quod ait Isaias, *Qui autem dediti mihi erunt, possidebunt terram¹, et hæreditabunt montem sanctum meum: Et de Apostolo, Has ergo promissiones habentes, charissimi, etc.*

Sermo 137. — Ex Evangelio, de pastore mercenario, et fure.

Sermo 368. — De Apostolo, *Nemo unquam carnem suam odio habuit: et ex Evangelio, Qui amat animam suam, perdet eam.*

Sermo 177. — Ex eo quod Apostolus ait: *Nihil intulimus in hunc mundum: et de versu Psalmi quinquagesimi, Miserere mei, Deus.*

Ex Evangelio, *Agite poenitentiam.*

De Regnorum², ex eo quod David intravit ad Bethsabee, et maritum ejus occidendum curavit.

De versu Psalmi trigesimi tertii, *Venite, filii, audite me, timorem Domini docebo vos: et de muliere in adulterio deprehensa, quæ Domino oblata est.*

Sermo 141. — Ex Evangelio, *Ego sum via, veritas et vita: sermo habitus cum pagani ingrederentur.*

De Apostolo, *O altitudo sapientiæ et scientiæ Dei! et de versu Psalmi quinquagesimi noni, Deus, repulisti nos, et destruxisti nos: et de versu Psalmi centesimi decimi octavi, Bonum mihi quod humiliasti me, ut discam justificationes tuas.*

De versu Psalmi trigesimi, *In te, Domine, speravi, non confundar in æternum.*

De Operibus misericordiarum.

Ex Evangelio Joannis, ubi regulum increpavit.

De Charitate inquieta.

De responsorio³ Psalmi centesimi trigesimi primi, *Paravi lucernam Christo meo, etc.*

De responsorio Psalmi centesimi tertii, *Benedic, anima mea, Domino; Domine Deus meus, magnificatus es nimis.*

De responsorio Psalmi quinquagesimi primi, *Speravi in misericordia Dei.*

Sermo 37. — De lectione Proverbiorum Salomonis, ab eo loco ubi dictum est, *Mulierem fortem quis inveniet: usque ad finem libri, hoc est, Et laudetur in portis vir ejus.*

Sermo 36. — Ab eo quod scriptum est in Proverbiis Salomonis, *Sunt qui divites se affectant⁴, nihil habentes; et sunt qui se humiliant, cum sint divites: et, Redemptio animæ viri divitiarum ejus, pauper autem non suffert minas.*

Sermo 35. — Item de eo quod scriptum est in Proverbiis, *Fili, si sapiens fueris, tibi sapiens eris, et præditis tuis; si autem malus evaseris, solus hauries mala.*

Sermo 82. — De eo quod scriptum est in Evangelio, *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te et ipsum solum: et in Salomone, Annuens oculis cum dolo, congregat hominibus mæstitiam; qui autem arguit palam, pacem facit.*

Sermo 91. — De Evangelio; ubi Dominus interrogat

¹ Sic MSS. At Lov., *Quis autem serviunt mihi, erunt possidentes terram.*

² Lov., *De regno cælorum.* Verius Fossatensis vetustissimus liber, *De Regnorum; subaudi, libro: sic enim priscis citari solet.*

³ Sic quinque manuscripti. At editi hic et infra, *De responsione: tametsi habeant supra, De responsorio Psalmi, Da nobis auxilium, etc.*

⁴ Lov., *efficiunt.*

Judeos, cujus dicerent Christum esse filium: et de vidua illa, quæ misit duo minuta in gazophylacium.

Ex Evangelio Matthæi, de thesauro in agro, et pretiosa margarita, et de reti misso in mare.

Sermo 213, etc. — Ex Evangelio, ubi Dominus tangi se noluit a Maria, eo quod nondum ascenderat ad Patrem.

Sermo 146. — Ex Evangelio, ubi Dominus oves suas Petro commendat.

De responsorio Psalmi quinquagesimi sexti, *Miserere mei, Deus, miserere mei, quoniam in te confidit anima mea.*

Ex Evangelio, ubi de divite, qui induebatur purpura et bysso, scriptum est.

Sermi. 261, 262, etc. — De quadragesima Ascensionis Domini.

De quadragesima per vigiliis, ex eo quod scriptum est, *In principio fecit Deus cælum et terram.*

Item aliis ejusdem dici, de responsorio Psalmi centesimi quadragesimi, *Pone, Domine, custodiam ori meo.*

Fortè Sermo 53. — De octo sententiis beatitudinum, ex Evangelio.

Item de die Pentecostes, ex eo quod scriptum est in Tobia, *A die Pentecostes, qui est sancta septimanarum.*

Serm. 109. — De Evangelio, ubi scriptum est, *Concorda cum adversario tuo, cum es cum illo in via.*

Ex Apostolo, de homine vetere exuendo, et novo induendo, et de versu Psalmi vigesimi quinti:

Ex Evangelio, *Videbo vos iterum, et gaudabit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.*

CAP. IX.

Sermi. 184, 185, etc. — De natali Domini.

Sermo 261, etc., supra. — De Die quadragesima Ascensionis Domini.

Serm. 101. — Ex Evangelio, quod scriptum est, *Messis multa; usque ad id quod ait, Pax vestra ad vos revertetur.*

Sermo 60. — Ex Evangelio, de thesauro in cælo condendo.

Sermo 145. — Ex Evangelio, ubi Jesus dicit discipulis suis, *Usque nunc nihil petistis in nomine meo.*

Sermo 285. — De die natali martyrum Casti et Asmilii.

Sermo 266. — De die Pentecostes, de versu Psalmi centesimi quadragesimi, *Emendabit me justus in misericordia.*

Sermo 29. — Item de eodem die, de versu Psalmi centesimi decimi septimi, *Confitemini Domino, quoniam bonus est¹.*

Sermo 7. — De flamma in rubo in Exodo, eo quod non comburebatur.

Sermo 28. — Per jejunium quinquagesimæ, de versu Psalmi centesimi quarti, *Lætetur cor quærentium Dominum.*

Item de versu per jejunium quinquagesimæ Psalmi centesimi decimi quinti, *Ego dixi in pavore meo, Omnis homo mendax.*

Sermo 135. — Ex Evangelio, ubi Jesus non se ascensurum ad diem festum dixerat, et tamen ascendit. Ex Epistola ad Galatas, ubi Paulus Petrum reprehendit.

Sermo 89. — Ex Evangelio, ubi Jesus arborem arrefecit; et de illo, ubi se finxit longius ire.

De avaritia.

Sermo 160. — De Apostolo, ubi ait, *Qui gloriatur, in Domino gloriatur: et de versu Psalmi septuagesimi, In tua justitia erue me et exime me.*

Sermi. 103, 104. — De Evangelio, ubi Domino Martha ministrabat.

Sermi. 287, 288, etc. — De natali Joannis Baptistæ. **Sermi. 295, 296, etc.** — De natali sanctorum apostolorum Petri et Pauli.

¹ In manuscriptis hic et infra, *quoniam bonus est.*

Ex Evangelio, de dilectione Dei et proximi.
 Ex Evangelio, ubi Pharisei Dominum interrogant, *Si licet uxorem quacumque ex causa dimittere.*
 De Apostolo, ubi ait, *Quis nos separabit a charitate Christi?*
 Ex Evangelio, *Qui non odit patrem et matrem, etc.*
 Per natalem Catulini.
 Per natalem sanctorum martyrum Scillitanorum, tractatus duo.¹
 Ex Evangelio, ubi ait Jesus, *Impleta sunt tempora, et appropinquavit regnum Dei, pœnitentini, et credite Evangelio.*
 Sermo 72. — Ex Evangelio, *Aut facite arborem bonam, et fructum ejus bonum; aut facite arborem malam, et fructum ejus malum.*
 Sermm. 302, 303, etc. — Per natalem sancti martyris Laurentii.
 Ex Evangelio, de muliere quæ decem et octo annos curvata erat, et de his super quos turris ceciderat.
 Sermo 306. — Per natalem martyrum Massæ candidæ.
 Per natalem martyris Quadrati.
 Ex Evangelio, *Ego sum panis qui de cœlo descendi: et, Operamini escam, non quæ perit, sed quæ permanet in æternum.*
 De versu Psalmi decimi septimi, *Disciplina tua me direxit in finem, et disciplina tua ipsa me docebit.*
 De versu Psalmi decimi noni, *Mittat tibi auxilium de sancto.*
 Sermo 65. — De Evangelio, ubi ait, *Nolite timere eos qui occidunt corpus; etc.*
 Sermo 53. — Ex Evangelio de beatitudinibus.
 Sermo 274, etc. — De natali sancti Vincentii.
 De versu Psalmi quadragesimi tertii, *Quoniam propter te morte afficimur, etc.*
 Per natalem sancti Agilæi.²
 Sermo 69. — De Evangelio, *Venite ad me, omnes qui laboratis et onerati estis, et ego vos reficiam.*
 Forte Sermo 70. — Item ex eadem lectione, per natalem Carthæriensium.³
 Forte Sermo 334. — De Amore Dei.
 Sermo 75. — De evangelica lectione, ubi Domino jubente Petrus super mare ambulavit.
 De ordinatione diei⁴, et depositione episcopi Florentii.
 De episcopo eligendo et ordinando in locum memorati.
 De versu Psalmi septimi, *Justum auxilium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde.*
 De versu Psalmi septuagesimi tertii, *Exsurge Domine, judica causam tuam, commemorare opprobriorum tuorum.*
 De versu Psalmi centesimi, *Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine.*
 In tomo 3, parte 2. — De epistola Joannis ad Parthos, sermones decem.
 In tomo 5, Sermo 24. — De versu Psalmi octuagesimi secundi, *Deus, quis similis erit tibi? ne taceas neque mitescas, Deus.*
 Supra. — De natali sancti Joannis Baptistæ.
 Sermo 8. — De decem plagis et decem præceptis.
 De lectione evangelica.
 Sermm. 326, 327, etc. — De die natali Martyrum.
 Ex Evangelio Lucæ, et de Actibus Apostolorum.
 De versu Psalmi centesimi quadragesimi tertii, *Deus, canticum novum cantabo tibi, etc.*

¹ Sic plures manuscripti. Editi autem ommissa voce, *duo*; nomen, *Tractatus*, transferunt ad sequentis sermonis titulum, hoc pacto: *Tractatus ex Evangelio, etc.*

² Colbertinus manuscriptus præbet, *Aquilæ*. Cassaniensis, *Achillei*. Fossatensis, *Agelei*: et sic vetus Kalendarium Carthaginense ad octavum diem ante kalendas februarias.

³ Fossatensis codex, *Carthuriensium*. At in veteri Kalendario Carthaginensi *Carterienses* nominantur ad diem quartum ante nonas februarias.

⁴ Duo Mss., *Dei*.

Sermo 44. — De lectione Isaïæ, *Domine, quis credidit auditui nostro?*
 Sermm. 330, 331, et 368. — Ex Evangelio, *Qui amat animam suam, perdet eam.*
 De natali sancti Joannis, tractatus duo.
 Sermm. 295, 296, etc. — De natali apostolorum Petri et Pauli.
 De Evangelio, ubi Centurio Dominum rogat pro puero suo.
 De adolescentium luxuria.
 Sermo 98. — De tribus mortuis a Domino resuscitatis.
 Sermo 126, jam supra cap. 5. — Ex Evangelio, *Non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem.*
 Sermo 127. — De eo quod scriptum est, *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus iis qui diligunt eum.*
 De die Pentecostes per vigiliis, ex eo quod scriptum est, *In principio fecit Deus cœlum et terram.*
 De Charitate tractatus, duo.
 De versu Psalmi septuagesimi, *Libera me de manu peccatoris, etc.*
 De versu Psalmi septuagesimi quarti, *Confitebimur tibi, Deus, confitebimur tibi.*
 De versu Psalmi centesimi decimi septimi, *Confitemini Domino quoniam bonus est.*
 De retenta unitate ad senem Maximum.¹

CAP. X.

Sermo 184, etc. supra, cap. 9. — De natali Domini, tractatus septem.
 Sermm. 199, 200, etc. — De Epiphania, tractatus septem.
 Sermm. 205, 206, etc. — De quadragesima ante Pascha, tractatus quinque.
 Sermo 218. — De Domini passione, tractatus duo.
 Sermm. 119, etc. 219, etc. — Per vigiliis Paschæ, tractatus viginti tres.
 Sermo 212, 213, etc. — De Symbolo, tractatus tres.
 Sermm. 56, 57, etc. — De Oratione Dominica, unus.
 Sermo 216. — Exhortatorius ad Competentes, tractatus unus.
 Sermo 259, etc. supra, cap. 8. — De octavis infantium, tractatus duo.
 Serm. 26, etc. supra, cap. 8, et cap. 9. — De Ascensione Domini, tractatus duo.
 De Eucharistia, tractatus unus.
 Serm. 267, etc. — De adventu Spiritus sancti, tractatus unus.
 De natali Apostolorum, tractatus unus.
 Sermm. 274, 275, etc. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.
 Sermo 339. — De natali episcopi, tractatus unus.
 Supra. — De natali sancti Joannis, tractatus unus.
 Sermm. 309, 310, etc. — De natali sancti Cypriani, tractatus quatuor.
 Sermm. 280, 281, 282. — De natali Perpetuæ et Felicitatis, tractatus tres.
 De natali sancti Salvii, tractatus unus.
 Supra. — De natali sancti Vincentii, tractatus duo.
 Sermo 340. — De natali episcopi, tractatus unus.
 De versu Psalmi centesimi trigesimali octavi, *Imperfectum meum viderunt oculi tui.*
 De eleemosynis rerum spiritualium.
 De ministerio rerum carnalium, quod fit in sanctos.
 De eleemosynis quæ fiunt in omnes.
 Sermo 364. — De Samson, et de versu Psalmi quinquagesimi septimi, *Si vere ergo justitiam loquimini.*
 De natali sancti Victoris, et de versu Psalmi centesimi decimi quinti, *Pretiosa in conspectu Domini.*
 Sermo 343. — De Susanna et Joseph.

¹ Fossatensis manuscriptus et unus Carthagensis, *Maximinum*.

De versu Psalmi centesimi trigesimi primi, *Sacerdotes tui induantur iustitiam.*

Sermm. 336, 337, etc. — De dedicatione ecclesiae, tractatus duo.

Sermo 71. — De blasphemia Spiritus sancti.

In tomo 6. — De cura pro mortuis gerenda.

Ibid. — Ad Dulcitiu, liber unus.

Ibid. — De continentia, sermo unus.

Fient simul ¹,..... Ac per hoc, quod memoratus sanctus Augustinus episcopus Spiritu divino actus, in sancta Ecclesia catholica, ad instructionem animarum fecit libros, tractatus, epistolas, numero mille triginta, exceptis iis qui numerari non possunt, quia nec numerum designavit ipsorum.

¹ Locus mendosus in exemplaribus manuscriptis.

OPERA APPENDICUM,

QUORUM AUCTORES AUT JAM ANTEA NOTI, AUT HAC EDITIONE DETECTI SUNT ;

eorumque auctorum nomina aut ætas.

IN TOMO PRIMO.

Principia Dialecticæ auctorem habent Augustinum quemdam, alium quidem ab Hipponensi, sed forte non alium ab auctore librorum de Mirabilibus sacrae Scripturae, qui pariter Augustinum se nuncupat.

De Vita Eremitica ad sororem liber, est Aelredi Rhiwallensis in Anglia abbas.

IN TOMO SECUNDO.

Epistola ad Demetriadem, est Pelagii.

Altercatio Augustini cum Pascentio, est Vigilii Tapsensis.

IN TOMO TERTIO.

Libri tres de Mirabilibus sacrae Scripturae rursus cujusdam Augustini sunt, aut Britonum natione, aut Britonum vicini, qui ante Bedam quidem vivebat, sed non ante annum Christi sexcentimum sexagesimum hos libros scripsit.

Opusculum de Benedictionibus Jacob patriarchæ, est fragmentum Quæstionum in Genesim, quas Alcuinus tum ex Hieronymo, tum ex Gregorio maxima ex parte collegit.

Quæstionum Veteris et Novi Testamenti scriptor, quæstione quadragesima quarta ex Veteri Testamento, anno circiter trecentesimo ab excidio Jerusalem viciniano se scripsisse indicat. Dicendi quoque ratio scriptorem sapit non longe recentiore. Multi hoc opus adjudicant Hilario diacono, qui Damaso summo Pontifice florebat.

IN TOMO QUINTO.

Sermo 9, est Origenis, ex quo et plura translata in Sermones 5, 6, 20, 24, 25, 26, 30, 31, 33.

Gregorii Bœtici creditur Sermo 255.

Ex Ambrosii præfatione in librum de Spiritu sancto descriptus est Sermo 36, sicut et ex vulgato ejusdem opere de Sacramentis Sermo 84.

Joannis Chrysostomi est Sermo 155, ac, secundum duos manuscriptorum, Sermones 43 et 268.

Pelagii libellum continet Sermo 236, ejusque doctrinam sapit Sermo 71.

Heraclii, qui Augustino in episcopatu successit, est Sermo 72.

Pertinent ad Leonem papam, Sermones 133, 148.

Ad Maximum Taurinensem, Sermones 80, 100, 122, 145, 152, 185, 202, 248.

Petri Chrysologi sur. Sermones 61 et 199, sed non nihil interpolati ac decurtati.

Vasti Regiensi censerit possunt Sermones 119, 153, 154, 156, 161, 162, 176, 182, 196, 203, 234.

Cæsario Arelatensi partim asserti, partim ad horum assertionem confirmandam ex jam vulgatis ipsius nomine huc revocati sunt Sermones 2, 4, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 28, 29, 34, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 44, 45, 63, 66, 67, 68, 69, 76, 77, 78, 89, 90, 91, 93, 104, 107, 110, 112, 115,

116, 129, 130, 139, 140, 141, 142, 173, 174, 224, 225, 228, 229, 230, 244, 249, 253, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 288, 289, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 303, 305, 307, 308, 309, 313, 314. Ac præterea videntur ab eodem ex aliis Patrum scriptis collecti Sermones 5, 6, 14, 21, 24, 25, 33, 36, 53, 57, 58, 75, 101, 105, 111, 149, 168, 197, 198, 210, 220, 252, 287.

Ex Vigilio Tapsensi descriptus est totus Sermo 113, cum parte postrema Sermonis 234.

Ambrosio Autberto tribuendus est Sermo 208, forsitan et Sermo 195, aliique qui cum his duobus stilo consentiunt.

Rabani Mauri nomine jam inter ipsius opera exstant Sermones 98, 108, 222, 280, 280, 291, 297, 302, 304, quibus forsitan adjungendus et Sermo 143.

Bedæ vel Alcuini, aut certe concionatoris Rabano familiaris eoque antiquioris est Sermo 209.

Odilloni abbati Cluniacensi restituendus est Sermo 171.

Ad Ivonem Carnutensem pertinent Sermones 64, 74, 247, forte et Sermo 223.

IN TOMO SEXTO.

Hoc in tomo habentur Tractatus

De Fide ad Petrum, sive de Regula veræ fidei, Fulgentii Ruspensis episcopi.

De Spiritu et Anima, Alcheri Cisterciensis monachi. Nec dissimili stilo conscriptus est liber de Diligendo Deo, ac Manuale.

De Amicitia, opus est Aelredi Rhiwallensis in Anglia abbas Cisterciensis, in epitomen contractum.

De Substantia dilectionis, Hugonis Victorini.

Meditationes, aut omnes, aut prope omnes, Joannis Fiscannensis abbatis.

De Contritione cordis, ex meris Anselmi Cantuariensis archiepiscopi conflatum opus.

Speculum, prima pars est operis, quod sub titulo Confessionis fidei Alcuini, Pater Chiffletius edidit.

Scala paradisi, Guigonis Carthusiensis.

De Cognitione vitæ, Honorii Augustodunensis.

De Vita Christiana, Fastidii Britonis.

De salutaribus Documentis, Paulini Forojuliensis seu Aquileiense patriarchæ.

De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti, Hugonis Victorini.

De Conflictu vitiorum et virtutum, Ambrosii Autberti, seu Autperti.

De Antichristo, opus ab Adsone Derbensi abbate, Gerberga regina Ludovici Ultramarini regis Francorum uxore rogante, conscriptum.

Psalterium, dicitur beati Joannis papæ factum apud Viennas.

In canticum Magnificat, ex Hugone Victorino.

De Consolatione mortuorum, sancti Joannis Chrysostomi.

De Rectitudine catholicae conversationis, Eligii No- viomensis.

De Bono Disciplinae, Valeriani Cymelensis episcopi. Mittimus quae tomò septimo habentur de trans- latione Reliquiarum sancti Stephani notorum scripto- rum opuscula.

IN TOMO OCTAVO.

Hoc in tomo comparant Liber de Fide contra Manichæos, Evodio tributus. Dialogus contra Felicianum de Unitate Trinitatis, Vigilio restitutus.

Quaestiones de Trinitate et Genesi, ex Alcimio de- scriptae.

De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo, ex Origenis opere κατ' Ἀρχαῖν juxta Rufinū versionem collecti.

De ecclesiasticis Dogmatibus liber Gennadio Massi- liensi presbytero tributus.

Neque hic opus fuerit recensere varia excerpta, quae tum in tomo nono ad historiam Donatistarum, tum in tomo decimo ad historiam Pelagianorum il- ustrandam collecta sunt.

S. AUGUSTINI EPISCOPI OPERUM ORDO NOVUS

CUM ORDINE VETERI COMPARATUS.

Table with 4 main columns: Editio nova, Editio Lovaniensis, Editio nova, and Ed. Lov. Tom. Pag. The table lists various works by Augustine, such as 'Monitum de hac Benedictinae editionis nova recusatione', 'De Bona Vita', 'De Moribus', etc., with corresponding page numbers and edition identifiers.

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
Classe secunda, Sermones de Tempore.	905		De Tempore Barbarico sermo.	690	322
Classe tertia, Sermones de Sanctis.	1247		De Utilitate Jejunii sermo.	707	326
Classe quarta, Sermones de Diversis.	1485		De Urbis excidio sermo.	715	530
Classe quinta, Sermones dubii.	1639		IN APPENDICE.		
In Appendice, Sermones suppositi.	1735		Liber Sententiarum viginti unius.	725	Append. IV 417
Ad superiores illas germanorum vel spuriorum classes revocantur universi Sermones qui apud priores editiones sic digesti erant:			Dialogus Quæstionum sexaginta quinque.	733	420
Sermones de Verbis Domini.		Append. X 3	Liber de Fide ad Petrum.	753	Append. III 384
Sermones de Verbis Apostoli.		95	De Spiritu et Anima.	779	410
Homiliæ quinquaginta.		156	De Amicitia.	831	Append. IV 528
Sermones de Tempore.		208	De Substantia Dilectionis.	843	510
Sermones de Sanctis.		404	De Diligendo Deo.	847	Append. IX 367
Sermones septemdecim a Parisiensibus editi.		431	Soliloquia animæ ad Deum.	865	575
Sermones de Diversis.		448	Meditationes.	901	IX 554
Sermonum Fragmenta.		615	De Contritione cordis.	959	Append. IX 509
Sermones ad Fratres in eremo, quorum tamen pars maxima in sequentem tomum rejecta est.		Append. X 712	Manuale.	951	585
Sermones undecim ex majoris Carthusiæ manuscriptis.			Speculum.	967	410
Sermones a Jacobo Sirmundo additi.			Speculum Peccatoris.	983	457
Sermones ab Hieronymo Vignierio additi in prima parte Supplementi.			De Triplici Habitaculo.	991	391
Sermones ab eodem additi in secunda parte Supplementi.			De Scala Paradisi.	997	395
Sermones quoque hic nunc primum vulgati numero septemdecim.			De Cognitione veræ vitæ.	1003	401
Fragmenta hic addita sexdecim. Sermo Eraclii.			De Vita Christiana.	1031	416
Homiliæ quatuordecim sancti Cæsarii Arelatensis episcopi, a Stephano Baluzio editæ, alique ejusdem sancti Cæsarii ex bibliotheca Patrum depromptæ.			De Salutaribus Documentis.	1047	Append. IV 518
TOMO SEXTO.			De Duodecim Abusionum gradibus.	1079	Append. IX 308
Opera moralia cum aliquot questionum libris, scilicet:			De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti.	1080	Ex supplemento Vignierii.
De diversis Quæstionibus octoginta tribus liber unus.	11	IV 229	De Conflictu vitiorum et virtutum.	1091	Append. IX 440
De diversis Quæstionibus ad Simplicianum libri duo.	101	264	De Sobrietate et Castitate.	1105	455
De octo Dulcitiæ Quæstionibus liber unus.	147	280	De Vera et Falsa Pœnitentia.	1113	Append. IV 511
De Fide rerum quæ non videntur liber unus.	171	Append. IV 507	De Antichristo.	1131	Append. IX 454
De Fide et Symbolo liber unus.	181	III 61	Psalterium quod Augustinus matri suæ composuisse fertur.	1135	IX 352
De Fide et Operibus liber unus.	197	III 25	Expositio cantici Magnificat.	1157	Append. IX 455
Enchiridion, de Fide, Spe et Charitate liber unus.	231	III 83	Tractatus de Assumptione B. Mariæ.	1144	421
De Agone Christiano liber unus.	289	III 286	De Visitatione infirmorum libri duo.	1147	428
De Catechizandis rudibus liber unus.	309	IV 203	Sermones de Consolatione Mortuorum.	1159	432
De Continentia liber unus.	349	IV 308	De Rectitudine catholice conversationis.	1169	425
De Bono Conjugali liber unus.	373	VI 350	De Symbolo.	1189	Append. X 687
De Sancta Virginitate liber unus.	395	VI 358	De Esu Agni.	1201	Append. X Edit. Par. 373
De Bono Viduitatis liber unus.	429	IV 321	Sermones ad Neophytos.	1205	A Sirmundo editi.
De Conjugiis Adulterinis libri duo.	451	VI 350	De Creatione primi hominis.	1213	Append. IX 444
De Mendacio liber unus.	487	IV 3	De Vanitate Sæculi.	1215	425
Contra Mendacium liber unus.	517	III 14	De Contemptu Mundi.	1218	427
De Opere Monachorum liber unus.	547	III 293	De Bono Dischipline.	1217	425
De Divinatione Dæmonum liber unus.	581	III 321	De Obedientia et Humilitate.	1221	915
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	594	IV 288	Sermones alii ad populum.	1225	Ex App. tom. X Edit. Par. aut ex Vignierio, aut ex Sirmundo.
De Patientia liber unus.	611	IV 316	Sermones ad Fratres in eremo.	1235	Append. X 712
De Symbolo ad Catechumenos tractatus quatuor.	627	IX 291	TOMO SEPTIMO.		
De Disciplina Christiana sermo.	667	IX 310	De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.		V
De Castico novo sermo.	677	IX 313	Librorum et capitum summaria ad frontem operis edita sunt.		
De Quarta Feria sermo.	683	IX 316	IN APPENDICE.		
De Cataclysmo sermo.	695	IX 318	Exhibentur scriptiones aliquot de Stephani martyris detectione, translatione et miraculis, scilicet:		
			Aviti ad Palchonium Epistola de reliquiis S. Stephani, et de Luciani epistola a se et græco in latinum versa.	803	Append. X 650
			Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani martyris.	807	Ibid.
			Anastasi ad Landuleum Epistola, de subsequente scriptura.	817	Ibid.
			Scriptura de alia detectione ac translatione Stephani in urbem Byzantium, quam Anastasius latinitate donavit.	817	Append. X 650
			Severi Epistola ad omnem Ecclesiam de virtutibus in Minoricensi insula factis per reliquias S. Stephani.	821	Ibid.
			De Miraculis S. Stephani libri duo ad Evodium.	835	654

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
TOMO OCTAVO.					
Opera polemica adversus Judæos, Manichæos, Priscillianistas et Arianos, cum præfixo in capite libro de Hæresibus, et adjunctis in calce libris de Trinitate, exhibentur.			tuor.	443	161
De Hæresibus ad Quodvultdeum liber unus.	21	VI 3	De Unico Baptismo contra Petilianum liber unus.	508	83
Tractatus adversus Judæos.	51	30	Breviculus Collationis cum Donatistis.	613	213
De Utilitate Credendi ad Honoratum liber unus.	63	34	Post Collationem ad Donatistas liber unus.	631	232
De duabus Animabus contra Manichæos liber unus.	93	38	Sermo ad Casarensis Ecclesiæ plebem Emerito præsenso dictus.	689	247
Acta seu Disputatio contra Fortunatum Manichæum.	111	VI 63	De Gestis cum Emerito.	697	250
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	129	72	Contra Gaudentium Donatistam episcopum libri duo.	707	254
Contra Epistolam Manichæi, quam vocant Fundamenti.	173	45	Sermo de Rusticiano subdiacono, a Donatistis rebaptizato et in diaconum ordinato.	753	Ex Vign. Supplem.
Contra Faustum Manichæum libri triginta tres.	207	89	IN APPENDICE.		
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	319	206	Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber.	763	
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	331	228	Excerpta et scripta vetera ad historiam Donatistarum pertinentia.	773	Append. VII 271
Secundini Manichæi epistola ad Augustinum.	371	217	TOMO DECIMO.		
Contra Secundinum Manichæum liber unus.	377	219	Opera polemica contra Pelagianos.		
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	603	243	De Peccatorum meritis et remissione et de Baptismo parvulorum ad Marcellinum libri tres.	109	VII 277
Consultatio Orosii ad Augustinum.	663	264	De Spiritu et Littera ad eundem liber unus.	199	309
Ad Orosium contra Priscillianistas et Origenistas liber.	669	268	De Natura et Gratia contra Pelagium, ad Timasium et Jacobum liber unus.	247	310
Sermo Arianorum.	677	272	De Perfectione Justitiæ hominis epistola seu liber ad Eutropium et Paulum.	291	508
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	683	274	De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	319	324
Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	709	283	De Gratia Christi et de Peccato Originali ad Albinum, Pinianum, et Melaniam libri duo.	339	325
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	743	ibid.	De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium, libri duo.	413	343
De Trinitate libri quindecim.	819	III 222	De Anima et ejus Origine contra Vincencium Victorem libri quatuor.	475	481
IN APPENDICE.			Contra Duas Epistolas Pelagianorum, libri quatuor ad Bonifacium.	549	450
Tractatus contra quinque hæreses.	1111	VI 15	Contra Julianum hæresis Pelagianæ defensorum libri sex.	641	363
Sermo contra Judæos, Paganos et Arianos.	1117	23	De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adumetinos liber unus.	691	317
Dialogus de Altercatione Ecclesiæ et Synagogæ.	1131	VI 367	De Correctione et Gratia ad eundem liber unus.	915	331
De Fide contra Manichæos liber Evodio tributus.	1139	VI 236	De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum et Hilarium liber unus.	959	346
Commonitorium (vulgo Augustini) de recipiendis Manichæis qui convertuntur.	1153	Append. Par. X Edit. 377	De Dono Perseverantiæ ad eundem liber unus.	993	358
Contra Felicianum Arianum de Unitate Trinitatis liber Vigilio Tapsitano episcopo restitutus.	1157	VI 323	Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus sex libros complectens.	1049	Ex Vign. Supplem.
Quæstiones de Trinitate et de Genesi.	1171	Append. III 426	IN APPENDICE.		
De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo.	1175	Append. IV 492	Hypomnesticon contra Pelagianos et Coelestianos, vulgo libri Hypognosticon.	1611	Append. VII 391
Liber de Trinitate et Unitate Dei.	1193	497	Liber suspecti auctoris de Prædestinatione et Gratia.	1663	616
De Essentia Divinitatis.	1199	504	Libellus incerti auctoris de Prædestinatione Dei.	1677	620
Dialogus de Unitate sanctæ Trinitatis.	1207	Append. Par. X Edit. 377	Varia scripta et monumenta ad historiam Pelagianorum pertinentia.	1679	
Liber de Ecclesiasticis Dogmatibus.	1213	Append. III 380	Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinæ ipsius de gratia et prædestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet:		
TOMO NONO.			Epistola ad Rufinum de Gratia et Libero Arbitrio.	1793	
Opera polemica contra Donatistas.			Liber contra Collatorem.	1801	Append. VII 589
Psalms contra partem Donati.	23	VII 3	Responsiones ad capitula ca-		
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	33	6			
De Baptismo contra Donatistas libri septem.	107	32			
Contra Litteras Petilianii libri tres.	243	89			
Epistola ad Catholicos contra Donatistas, vulgo de Unitate Ecclesiæ liber unus.	391	441			
Contra Cresconium grammaticum partis Donati libri qua-					

Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.	Editio nova.	Pag.	Ed. Lov. Tom. Pag.
summantium Gallorum.	1833		ad Indiculum ab eodem Pos-		
Responsiones ad capitula obje-		373	sidio editum pertinentes.	5-20	
ctionum Vincentianarum.	1843		S. Augustini episcopi operum		
Responsiones ad excerpta Ge-		377	omnium ordo novus cum or-		
nuensium.	1849	Append. V 370	dine veteri comparatus.	25	
Ejusdem liber Sententiarum ex			S. Augustini episcopi operum		
Augustino.	1859	Append. III 438	omnium ordo vetus cum or-		
			dine novo comparatus.	29	
TOMO UNDECIMO.			S. Augustini episcopi operum		
Opera Appendicum quorum au-			omnium Index alphabeticus.	33	
ctores aut jam antea noti,			Index generalis in omnia opera		
aut hac editione detecti sunt,			S. Augustini, cui subjungitur		
eorumque auctorum nomina			Index generalis in omnia Ap-		
aut ætas.	21		pendicum opera, cum locis		
Indiculum librorum, tractatum			Scripturæ quæ sive in operi-		
et epistolarum sancti Augu-			bis S. Augustini, sive in		
stini Hipponensis episcopi,			operibus Appendicum expli-		
editus cura Possidii episcopi			cantur.	45	
Calamensis.	5				
Lectiones variantes					

S. AUGUSTINI EPISCOPI OPERUM ORDO VETUS CUM ORDINE NOVO COMPARATUS.

— O —

Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Editio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
TOMO PRIMO.			duodecim.	198	III 245
Retractionum libri duo.	3	I 583	De Agone Christiano liber unus.	296	VI 299
Confessionum libri tredecim.	28	639	De Opere Monachorum liber		
Grammatica, liber unus.	100	Append. 1388	unus.	295	547
Dialectices principia.	111	1409	De Spiritu et Littera liber unus.	305	X 199
Categoriz decem.	111	1419	De Divinatione Dæmonum liber		
Principia Rhetorices.	128	1439	unus.	321	VI 581
Principia Geometriæ (non ex-			Speculum ex utroque Testa-		
stant).			mento.	324	III 887
Principia Arithmetices (non ex-			IN APPENDICE.		
stant).			De Definitionibus orthodoxæ fi-		
Principia Philosophiæ (non ex-			dei liber unus.	380	Append. VIII 1213
stant)			De Fide ad Petrum, seu Regula		
De Musica libri sex.	135	I 1061	veræ fidei, liber unus.	384	Append. VI 753
Contra Academicos libri tres.	175	905	De Mirabilibus sacræ Scripturæ		
De Ordine libri duo.	195	977	libri tres.	394	Append. III 2149
De Vita Beata liber unus.	212	959	De Spiritu et Anima liber unus.	410	Append. VI 779
Soliloquiorum libri duo.	219	869	Quæstionculæ de Trinitate.	426	Append. VIII 1171
De Magistro liber unus.	232	1193	Interrogatio de Benedictionibus		
De Animæ immortalitate liber			Jacob.	427	Append. III 2199
unus.	242	1021	Prosperi Aquitani sententiæ.	428	Append. X 1859
De Quantitate Animæ liber unus	248	1033	TOMO QUARTO.		
De Libero Arbitrio libri tres.	263	1221	De Mendacio ad Consentium li-		
De Vera Religione liber unus.	299	III 121	ber unus.	5	Append. VI 487
De Moribus Ecclesiæ liber unus.	319	I 1309	Contra Mendacium ad eundem		
De Moribus Manicheorum liber			liber unus.	14	517
unus.	331	1345	De Fide et Operibus liber unus.	25	197
De Genesi contra Manichæos li-			Quæstionum de Divinis libri sep-		
bri duo.	345	III 173	ptem.	37	III 547
Regula sancti Augustini.	363	1377	Quæstionum Evangelicarum li-		
IN APPENDICE.			bri duo.	141	1321
Regulæ Clericis traditæ fragmen-			Quæstionum Evangelicarum se-		
tum.	366	Append. I 1477	cundum Mathæum.	156	1363
Regula secunda.	368	1449	De Consensu Evangelistarum		
De Vita Eremitica ad sororem.	367	1431	libri quatuor.	160	1011
TOMO SECUNDO.			Octoginta trium quæstionum li-		
Epistolarum volumen continens			ber unus.	229	VI 11
Epistolâ numero ducentas			De Diversis quæstionibus quæ-		
septuaginta et unam.			stiones septem, libri duo.	264	101
IN APPENDICE.			De Octo Dulcitii quæstionibus		
Continentur Epistolæ novemde-			liber unus.	280	147
cim.			De Cura pro Mortuis gerenda li-		
TOMO TERTIO.			ber unus.	288	591
De Doctrina Christiana libri qua-			De Catechizandis rudibus liber		
tuor.	3	III 45	unus.	298	309
Locutionum libri septem.	41	483	De Continentia liber unus.	308	349
De Fide et Symbolo liber unus.	61	VI 181	De Patientia liber unus.	316	611
Enchiridion, ad Laurentium li-			De Bono viduitatis liber unus.	321	429
ber unus.	85	251	De Sermone Domini in monte		
De Trinitate libri quindecim.	85	VIII 819	libri duo.	329	III 1239
De Genesi ad Litteram imperfe-			Expositionis Epistolæ ad Roma-		
ctus liber unus.	188	III 219	nos inchoatæ liber unus.	360	2067
De Genesi ad Litteram libri			Expositionis quarundam propo-		

Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova.	Tom.	Pag.	Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova.	Tom.	Pag.
sitionum ex Epistola ad Romanos liber unus.	367	III	2063		TOMO SEPTIMO.				
Expositionis Epistolæ Pauli ad Galatas liber unus.	376		2103		Prioris partis dispositio.	3		IX	23
Adnotationum in Job liber unus.	393		823		Psalmus contra partem Donati.				
IN APPENDICE.					Contra Epistolam Donati liber unus (non exstat).				
Viginti unus Sententiarum liber unus.	417	Append.	VI	723	Contra partem Donati libri duo (non exstant).				
Sexaginta quinque Questionum dialogus.	420			733	Contra Hilarium liber (non exstat).				
Questionum Veteris et Novi Testamenti liber unus.	426	Append.	III	2213	Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	6			33
De Incarnatione Verbi libri duo.	492	Append.	VIII	1173	De Baptismo contra Donatistas libri septem.	32			107
De Trinitate et Unitate Dei liber unus.	497			1193	De Unico Baptismo contra Petilianum liber unus.	82			393
De Essentia Divinitatis liber unus.	504			1199	Contra quod attulit Centurius (non exstat).				
De Fide rerum invisibilium liber unus.	507		VI	171	Contra litteras Petiliani libri tres.	89			243
De Substantia Dilectionis liber unus.	510	Append.	VI	843	De Unitate Ecclesiæ contra Petilianum Epistolam liber unus.	141			391
De Vera et Falsa Penitentia liber unus.	511			1113	Contra Crescentium grammaticum libri quatuor.	161			443
De Salutaribus Documentis liber unus.	518	Append.	VI	1017	Probationum et testimoniorum contra Donatistas liber unus (non exstat).				
De Amicitia liber unus.	528			831	Contra nescio quem Donatistam liber unus (non exstat).				
TOMO QUINTO.					Admonitio Donatistarum de Maximanistis, liber unus (non exstat).				
De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.			VII		De Maximanistis contra Donatistas, liber unus (non exstat).				
IN APPENDICE.					Breviculus Collationum cum Donatistis : collatio dierum trium.	215			613
Castigationes.					Epistola nomine Cirtensis concilii ad Donatistas post Collationem.	230		II	577
Joannis Ludovici Vivis Commentaria.					Post Collationem ad Donatistas liber unus.	232		IX	631
TOMO SEXTO.					Ad Emeritum liber unus (non exstat).				
De Hæresibus ad Quodvultdeum liber unus.	5	Append.	VIII	21	Sermo de Emerito ad plebem Caesarensis Ecclesiæ.	247			680
De quinque Hæresibus oratio.	15		VIII	1111	De Gestis cum eodem Emerito liber unus.	250			697
Concio ad Catechumenos.	25			1117	De Correctione Donatistarum (tomo 2, pag. 79).			II	792
Oratio adversus Judæos.	50		VIII	51	Contra Epistolam Gaudentii libri duo.	54		IX	707
De Utilitate Credendi ad Honoratum liber unus.	54			63	IN APPENDICE				
Contra Epistolam Manichæi Fundamentum dictam liber unus.	45			173	Contra Fulgentium Donatistam liber unus.	271	Append.	IX	763
De Duabus Animalibus contra Manichæos liber unus.	58			93	Posterioris partis cœnensus De Peccatorum meritis et remissione libri tres.	277		X	109
Contra Fortunatum Manichæum liber unus.	63			111	De Spiritu et littera liber unus.	309			199
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	72			129	De Natura et Gratia contra Pelagianos.	310			347
Adversus Faustum Manichæum libri triginta tres.	89			207	De Gestis Pelagii liber unus.	324			319
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	206			519	De Gratia Christi, et Peccato originali contra Pelagium libri duo.	523			359
Epistola Secundini Manichæi ad Augustinum.	217			571	De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	543			413
Contra Secundinum Manichæum liber unus.	219			577	Contra Julianum Pelagianum libri sex.	565			641
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	228			531	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri quatuor.	450			549
De Fide seu de Unitate Trinitatis contra Manichæos.	256	Append.	VIII	1139	De Anima et ejus Origine libri quatuor.	481			475
Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	243		VIII	603	De Perfectione Justitiæ contra Cœlestium liber unus.	308			201
Contra Priscillianistas et Origenistas liber unus.	268			669	De Gratia et Libero Arbitrio liber unus.	517			831
Sermo Arianorum distinctus numeris.	272			677	Ad Valentinum et ipsius monachos epistolæ duæ.	328		II	908
Contra Sermonem Arianorum liber unus.	274			683	De Correptione et Gratia liber unus.	531		X	913
Contra Maximinum Arianorum episcopum libri tres.	283			709	Ad Augustinum Prosperi et Hilarii epistolæ.	542		II	1002
De Unitate Trinitatis contra Felicianum liber unus.	523	Append.	VIII	1137	De Prædestinatione Sanctorum liber unus.	546		X	939
De Bono conjugali Contra Jovianum liber unus.	330		VI	373	De Dono Perseverantiæ liber unus.	538			933
De Sancta Virginitate liber unus.	338			393					
De Adulterinis Conjugiis ad Polentium libri duo.	350			431					
De Epicureis et Stoicis tractatus unus.	563		V	808					
In illud, <i>Ego sum qui sum</i> , tractatus unus.	563			62					
IN APPENDICE.									
De Altercatione Ecclesiæ et Synagoga liber unus.	567	Append.	VIII	1131					

Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.	Ediitio Lovaniensis.	Pag.	Ed. nova. Tom. Pag.
IN APPENDICE.					
Prosperi Reglensis episcopi Responsionum libri quatuor.	373	Append. X 1833	De Triplici Habitaculo.	391	Append. VI 991
Celestini pontificis Romani pro Augustino epistola.	504	1753	De Scalas Paradisi.	395	997
Concilium Arausicannum habens canones viginti quinque.	595	1783	De Duodecim Abusionibus.	398	1079
Hypognoticon Incerti auctoris libri sex.	597	1611	De Contritione cordis.	399	939
De Prædestinatione et Gratia liber unus.	616	1668	De Cognitione veræ vitæ.	401	1003
De Prædestinatione Dei.	620	1677	De Speculo.	410	967
TOMO OCTAVO.					
Enarrationes in Psalmos libros quinquagenis distributos complectitur.		IV	De Vita Christiana.	416	1031
TOMO NONO.					
In Evangelium Joannis expositio. Tractatus.	5	III 1379	De Assumptione B. Mariæ Virginis.	421	1144
In Epistolam Joannis expositiones numero decem.	256	1977	De Contemptu Mundi.	425	1213
De Decem Chordis liber unus.	268	V 75	De Vanitate Sæculi.	425	1213
De Pastoribus liber seu sermo.	274	270	De Obedientia et Humilitate.	426	1221
De Oribus tractatus seu sermo.	283	295	De Bono Disciplina.	427	1217
De Symbolo fidei ad Catechumenos libri quatuor.	291	VI 627	De Visitatione Infirmorum.	428	1147
Tractatus quatuordecim de diversis, scilicet:			De Visitandis Infirmis.	430	1147
De Disciplina Christiana.	310	667	De Consolatione mortuorum.	432	1159
De Cantico novo.	313	677	De eodem argumento.	435	1159
De Cultura agri dominici, sive de Feria Quarta.	316	683	De Sobrietate et Castitate.	435	1103
De Cataclysmo.	318	693	De Speculo Peccatoris.	437	983
De Tempore Barbarico.	322	699	De Conflictu vitiorum et virtutum.	440	1091
De Quatuor Virtutibus charitatis.	326	Append. V 1953	De Rectitudine catholice conversationis.	444	1109
De Laudibus Charitatis.	328	V 1533	De Creatione primi hominis.	452	1213
De Honestate mulierum.	328	Append. V 2501	De Arbore scientiæ boni et mali.	452	Append. V 1735
De Convenientia decem plagarum et decem præceptorum.	328	V 67	De Antichristo.	454	Append. VI 1131
De Utilitate Jejunii.	328	VI 707	Super Magnificat.	455	1157
De Urbis excidio.	330	715	TOMO DECIMO.		
De Pugna animæ.	332	V 713	Sermones sexaginta quatuor de Verbis Domini.	3	Tomo quinto habentur omnes isti Sermones, quorum ordinem tam in veteri quam in nova editione servatum exhibit index post Præfationem et Disquisitionem criticam appositus.
De Utilitate Poenitentiae.	352	1549	Sermones triginta de Verbis Apostoli.	55	
Psalterium matri compositum.	352	Append. VI 1153	Homiliæ quinquaginta.	156	
Meditationum liber.	354	901	Homiliæ ducentæ quinquaginta sex de Tempore.	208	
IN APPENDICE.					
In Apocalypsim Joannis Expositio. Homiliæ.	352	Append. III 2417	Homiliæ quinquaginta et una de Sanctis.	404	
De Diligendo Deo, seu Meditationum liber.	367	Append. VI 847	Sermones septemdecim a Parisiensibus additi.	431	
Soliloquiorum liber unus.	373	863	Sermonum de Diversis partibus duæ.	504	
Manuale.	383	939	Fragmenta quædam operum D. Augustini.	615	
Tractatus viginti quatuor, scilicet:			IN APPENDICE.		
			De Revelationibus Stephani protomartyris.	650	Append. VII 808
			Appendix Sermonum de Diversis.	641	V
			Sermones ad Fratres in eremo.	712	Partim in tomo quinto partim in Appendice tomi sexti.

S. AUGUSTINI EPISCOPI

Operum omnium

INDEX ALPHABETICUS.

—ico—

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
A			
De Duodecim Abusionum gradibus.	Ap. VI 1079	De Agri Dominici cultura.	VI 685
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	VIII 519	Altercatio Augustini cum Pascentio.	Ap. II 4156
Contra Academicos libri tres.	I 903	Dialogus de Altercatione Ecclesiæ et Synagogæ.	Ap. VIII 1131
Contra Adimantum Manichæi discipulum liber unus.	VIII 129	De Amicitia.	Ap. VI 831
De Ascensione Domini sermo extra ordinem.	V 1716	De Amore Dei et Amore sæculi.	V 4512
De Adversitate temporali.	Ap. V 2515	De Amore hominis in hominem.	1690
De Conjugiis Adulterinis libri duo.	VI 451	Anastasio ad Landuleum Epistola de subsequeute scriptura. Scriptura de detectione ac translatione sancti Stephani in urbem Byzantium, quam Anastasius latinitate donavit.	Ap. VII 817
In Adulteros.	Ap. V 2238	De Anima et ejus Origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	X 475
De Esu Agni.	Ap. VI 1201	De Duabus Animabus contra Manichæos	
De Agone Christiano liber unus.	VI 289		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
liber unus.	VIII 93	Quare natus et passus sit Christus.	Ap. V 2200
De Spiritu et Anima.	Ap. VI 779	Quod Christianorum tempora prædicta sint.	2348
De Immortalitate Animæ liber unus.	I 1021	De Christiano nomine cum operibus non christianis.	2237
De Quantitate Animæ liber unus.	Ap. VI 1131	Quales sint Christiani boni et mali.	2240
De Antichristo.	Ap. III 1417	De Vita Christiana.	Ap. VI 1031
In Joannis Apocalypsin Expositio.	V 814	De Civitate Dei contra Paganos libri viginti duo.	VII
Sermones de Verbis Apostoli.	Ap. X 1785	De vita et moribus Clericorum suorum sermones duo.	V 1568
Arausicani concilii canones.	I 1221	Regulæ Clericis traditæ fragmentum.	Ap. I 1417
De Libero Arbitrio libri tres.	X 881	De Cogitationibus turpibus fugiendis.	Ap. V 2344
De Libero Arbitrio et Gratia.	Ap. V 1735	De Cognitione veræ vitæ.	Ap. VI 1005
De Arbore scientiæ boni et mali.	VIII	Breviculus Collationis cum Donatistis.	IX 613
Opera polemica adversus Arianos.	V 1485	Post Collationem ad Donatistas liber unus.	885
Sermo contra Arianos.	Ap. VIII 1417	Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII 709
De Trinitate, sive de Scripturis veteribus et novis contra Arianos.	VIII 677	Liber Contra Collatorem.	Ap. X 1801
Sermo contra Judæos, Paganos et Arianos.	Ap. VIII 1417	Commonitorium (vulgo Augustini) de recipiendis Manichæis qui convertuntur.	Ap. VIII 1153
Sermo Arianorum.	VIII 677	Ad Competentes sermo exhortatorius.	Ap. V 2242
Contra Sernionem Arianorum liber unus.	683	In eos qui Concubinas ante aut post uxores adhibent.	2288
Arithmeticiæ principia (non exstant).		De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	X 415
De Auguriis.	Ap. V 2268	De Confessione peccatorum.	Ap. V 2212
De Assumptione B. Mariæ.	Ap. VI 1141	Confessionum libri tredecim.	I 639
Augustini Vita auctore Possidio.	I 33	De Bono Conjugali liber unus.	VI 373
Indiculus librorum, tractatum et Epistolarum Augustini, cura Possidii editus.	XI 5	Ad Conjugatos sermo.	V 1709
		De Consensu Evangelistarum libri quatuor.	III 1044
B		De Contemptu mundi.	Ap. VI 1215
De Baptismo contra Donatistas libri septem.	IX 107	Ad Continentes sermo.	V 1563
De Unico Baptismo contra Petilianum.	IX 595	De Continentia liber unus.	VI 349
De Peccatorum meritis et remissione et de Baptismo parvulorum ad Marcellinum libri tres.	X 109	De Contritione cordis.	Ap. VI 939
De Myseriis Baptismatis sermones tres.	Ap. VI 1203	De Correptione et Gratia liber unus.	X 915
De Tempore Barbarico.	VI 699	De Correptione proximi.	V 1697
De Beata Vita.	I 959	De Utilitate credendi ad Honoratum liber unus.	VIII 65
De Benedictionibus Jacob Patriarchæ.	Ap. III 2199	Contra Cresconium grammaticum Donatistam libri quatuor.	IX 445
De Natura Boni contra Manichæos liber unus.	VIII 551	Sermones de Consolatione Mortuorum.	Ap. VI 1159
De Bono Conjugali.	VI 373	De Cultura agri Domini.	VI 685
De Bono Disciplinæ.	Ap. VI 1217	De Cura pro Mortuis gerenda.	591
De Bono Viduitatis.	VI 429	Augustini nomine ad Cyrillum Jerosolymitanum episcopum, et contra, de laudibus sancti Hieronymi epistolæ.	Ap. II 1120
Ad Bonifacium contra Dnas Epistolas Pelagianorum, libri quatuor.	X 549		
Augustini nomine ad Bonifacium, et contra, Epistolæ breviores sexdecim.	Ap. II 1447	D	
Breviculus Collationis cum Donatistis.	IX 613	De Decimis sermones duo.	Ap. V 2264
C		Ad Demetriadem Pelagii epistola.	Ap. II 1099
Sermo ad Cæsarensis Ecclesiæ plebem Emerito præsentem dictus.	IX 689	Principia Dialecticæ.	Ap. I 1409
Homiliæ plurimæ sancti Cæsarii Arelatensis.	V	Dialogus Quæstionum.	Ap. VI 733
De Cantico Exodi.	V 1634	De Substantia Dilectionis.	843
De Cantico novo.	VI 677	De Diligendo Deo.	847
De Charitate.	V 1533	De Dilectione parentum et Decimis.	Ap. V 2264
De Charitate.	Ap. VI 1223	De Disciplina Christiana tractatus.	VI 667
De Charitate et Cæco illuminato.	V 1529	De Bono Disciplinæ.	Ap. VI 1217
De Pace et Charitate.	1586	De Divinatione Dæmonum liber unus.	VI 581
Ad tenendam Charitatem exhortatio.	Ap. V 2245	De Essentia Divinitatis.	Ap. VIII 1199
De dilectione Charitatis et odio Cupiditatis.	2247	De Doctrina Christiana libri quatuor.	III 15
De Castitate.	2291	De Salutaribus Documentis.	Ap. VI 1047
De Castitate et Munditia.	2296	De Ecclesiasticis Dogmatibus.	Ap. VIII 1213
De Castitate conjugali.	2297	De Dominica et aliis diebus festis pie celebrandis.	Ap. V 2274
De Sobrietate et Castitate.	Ap. VI 1105	Opera polemica contra Donatistas.	IX
De Cataclysmo.	VI 693	Excerpta et scripta vetera ad historiam Donatistarum pertinentia.	Ap. IX 775
De Catechizandis rudibus liber unus.	309	De quodam Donatista qui reversus est ad Ecclesiam.	V 1598
Categoriæ decem.	Ap. I 1419	De lite et concordia cum Donatistis.	1590
De Rectitudine catholicæ conversationis.	Ap. VI 1169	De septem Vitiis, et septem Donis Spiritus sancti.	Ap. VI 1089
Epistola ad Catholicos contra Donatistas, vulgo de Unitate Ecclesiæ.	IX 391	De octo Dulcitii quæstionibus liber	
Contra id quod attulit Centurius (non exstat).			

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
unns.	VI 147	De Grammatica liber.	Ap. I 1585
		De Gratia novi Testamenti.	II 558
E		De Gratia Christi et de Peccato Originali contra Pelagium, ad Albinum, Pinianum, et Melaniam libri duo.	X 559
In Ebrietatis malum sermones duo.	Ap. V 2503	De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.	881
De Moribus Ecclesie catholice.	I 1509	De Correptione et Gratia ad eosdem liber unus.	915
In illud, <i>Ego sum qui sum</i> .	V 62	Liber suspecti auctoris de Prædestinatione et Gratia.	Ap. X 1665
De faciendis Eleemosynis sermones tres.	1700		
Plures alii.	Ap. V 2531	II	
De Gestis cum Emerito.	IX 697	De Triplici Habitaculo.	Ap. VI 991
De generalitate Eleemosynarum.	Ap. VI 1227	De Hæresibus ad Quodvultdecum liber unus.	VIII 21
De Oratione et Eleemosyna.	1225	Tractatus contra quinque hæreses.	Ap. VIII 1141
Euchiridion de Fide, Spe et Charitate, liber unus.	VI 231	Quæstionum in Heptateuchum libri septem.	III 547
De Erepto Energumeno.	Ap. V 2547	Homiliæ quinquaginta.	V
De Epicureis et Stoicis.	V 807	De primi hominis creatione.	Ap. VI 1215
Epistolæ ducentæ septuaginta secundum temporum ordinem dispositæ, et quatuor in classes digestæ.		De Honestate mulierum.	Ap. V 2501
Epistola consolatoria ad Probum.	Ap. X 1897	De Humilitate et Timore Domini.	2513
Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	III 2063	Quod Scripturæ humiles benedixerint et superbos maledixerint.	2310
Expositio epistolæ ad Galatas.	2105	Hypomnesticon contra Pelagianos et Cœlestianos, vulgo liber Hypogno-	
In Epistolam Joannis tractatus decem.	1977	sticon.	Ap. X 1611
Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor.	X 549		
Contra Epistolam Donati (non exstat).		I	
Contra Epistolam Parmeniani libri tres.	IX 33	De Sententia Jacobi liber unus.	II 735
Contra Epistolam Petilianii libri tres.	215	Ad Inquisitiones Januarii libri duo.	199
Sermo. Eraclii, præsentis Augustino habitus.	V 1718	De Utilitate Jejunii tractatus unus.	VI 707
De Vita Eremitica ad sororem.	Ap. I 1451	De Incarnatione Verbi ad Januarium libri duo ex Origene collecti.	Ap. VIII 1175
Sermonum ad Fratres in eremo aliqui.	V	De Mysterio Trinitatis et Incarnationis sermones duo.	Ap. V 2196
Sermones ad Fratres in eremo.	Ap. VI 1235	In die octavarum Infantium.	V 1560
Quæstionum Evangeliorum libri duo.	III 1521	De Dilectione inimicorum.	1695
Quæstionum septemdecim in Evangelium secundum Matthæum liber unus.	1565	Alii duo sermones.	Ap. V 2250
In Evangelium Joannis tractatus centum viginti quatuor.	1579	Adnotationum in Job liber unus.	III 825
		In Joannis Evangelium tractatus centum viginti quatuor.	1379
F		In Epistolam Joannis ad Parthos tractatus decem.	1977
Contra Faustum Manichæum libri triginta tres.	VIII 207	De Susanna et Joseph.	V 1305
De Actis cum Felice Manichæo libri duo.	519	Tractatus adversus Judæos.	VIII 51
Contra Felicianum Arianum de Fide Trinitatis liber.	Ap. VIII 1157	De Extremo Judicio sermones tres.	Ap. V 2206
De Quarta Feria tractatus.	VI 685	Contra Julianum hæresis Pelagianæ defensorem libri sex.	X 611
De Fide et Operibus liber unus.	197	Contra secundam Juliani responsionem imperfectum opus sex libros complectens.	1049
De Fide rerum quæ non videntur liber unus.	171	Ad Juyenes sermo.	V 1706
De Fide et Symbolo liber unus.	181		
De Fide contra Manichæos liber Evodio tributus.	Ap. VIII 1159	L	
De Fide catholica sermones quatuor.	Ap. V 2176	De Lectione et Meditatione legis Dei.	Ap. V 2323
Expositio fidei, et interpretatio nominis ejus.	2253	Ut populi Lectiones divinas audire studeant.	2324
Liber de Fide ad Petrum.	Ap. VI 753	Contra Adversarium Legis et Prophetarum libri duo.	VIII 605
De Fine sæculi liber unus.	II 904	De Libero Arbitrio libri tres.	I 1221
Acta seu disputatio contra Fortunatum Manichæum, liber unus.	VIII 111	De Gratia et Libero Arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos Adrumetinos liber unus.	X 881
Fragmenta sermonum.	V 1719	Locutionum libri septem.	III 465
Fragmenta sexdecim hic addita.	V	Luciani Epistola ad universam Ecclesiam de revelatione corporis Stephani martyris.	Ap. VII 807
Contra Fulgentium Donatistam incerti auctoris liber.	Ap. IX 765		
Contra Epistolam Manichæi quam vocant Fundamenti liber unus.	VIII 173	M	
		De Magistro liber unus.	I 1193
G		Expositio cantici Magnificat.	Ap. VI 1137
Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	Ap. X 1833	De Moribus Manichæorum liber unus.	I 1545
Contra Gaudentium Donatistam episcopum libri duo.	IX 707	De Mandatis Dei servandis.	Ap. V 2245
De Genesi contra Manichæos libri duo.	III 173	Mauuale.	Ap. VI 951
De Genesi ad Litteram imperfectus liber.	III 219		
De Genesi ad Litteram libri duodecim.	245		
Responsiones ad excerpta, quæ de Genuensi civitate sunt missa.	Ap. X 1849		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271	Peccatoris Speculum.	Ap. VI 983
Collatio cum Maximino Arianorum episcopo.	VIII 779	De Peccato Originali contra Pelagium.	X 385
Contra eundem Maximinum Arianum libri duo.	743	De Peccatorum meritis.	109
Meditationes.	Ap. VI 901	De Gestis Pelagii ad Aurelium liber unus.	319
De Mendacio liber unus.	VI 487	Contra Duas Epistolas Pelagianorum libri ad Bonifacium quatuor.	549
Contra Mendacium liber unus.	517	Opera polemica contra Pelagianos.	X
De Mirabilibus sacræ Scripturæ libri tres.	Ap. III 2149	Varia scripta et monumenta ad Pelagianorum historiam pertinentia.	Ap. X 1679
De Miraculis sancti Stephani ad Evodium libri duo.	Ap. VII 833	De Peregrinatione nostra in hac vita per fidem.	V 1522
De Misericordia et Indulgentia.	Ap. V 2528	De Perfectione Justitiæ hominis, epistola seu liber ad Eutropium et Paulum.	X 291
De Misericordia divina et humana.	2530	De dono Perseverantiæ liber.	993
Ut populus ad integrum Missas audiat, sermones tres.	2278	Contra Litteras Petiliani libri tres.	IX 245
De Opere Monachorum liber unus.	VI 547	De Martyribus vel Phylacteriis.	Ap. V 2271
De Moribus Ecclesiæ et de Moribus Manichæorum libri duo.	I 1309	De Prædestinatione Sanctorum ad Prosperum et Hilarium liber.	X 939
De Cura pro Mortuis gerenda liber unus.	VI 591	Liber suspecti auctoris de Prædestinatione et Gratia.	Ap. X 1665
De Mortuorum Consolatione.	Ap. VI 1159	Libellus incerti auctoris de Prædestinatione Dei.	1677
De Contemptu Mundi.	V 1517	De Præsentia Dei liber seu epistola ad Dardanum.	II 832
Item.	Ap. VI 1215	Prosperi Aquitani pro Augustino contra iniquos doctrinæ ipsius de Gratia et Prædestinatione reprehensores apologetica opuscula, scilicet :	
De incauta familiaritate extraneorum Mulierum.	Ap. V 2301	Epistola ad Rufinum de Gratia et Libero Arbitrio.	Ap. X 1793
De Mulierum honestate.	2301	Liber contra Collatorem.	1801
De Musica libri sex.	I 1081	Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	1833
N			
De Natura et Gratia contra Pelagium, ad Timasium et Jacobum liber unus.	X 247	Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1843
Sermones ad Neophytos.	Ap. VI 1203	Responsiones ad Excerpta quæ de Genuesi civitate sunt missa.	1849
De eo quod Neophytis ex oleo sancto aures et nares a sacerdotibus illiniantur.	1201	Ejusdem liber Sententiarum ex Augustino.	1859
De unctione capitis et de pedibus Neophytorum lavandis.	Ap. VI 1211	Enarrationes in Psalmos.	IV
De Nuptiis et Concupiscentia ad Valerium libri duo.	X 413	Psalmus contra Partem Donati.	IX 23
O			
De Obedientia et Humilitate.	Ap. VI 1221	Psalterium quod Augustinus matri suæ composuisse fertur.	Ap. VI 1155
Opus imperfectum contra secundam Juliani responsionem, sex libros complectens.	X 1049	De quadam Psallendi consuetudine.	Ap. V 2282
De Opere Monachorum.	VI 547	De Purgatoriis Pœnis et Inferni Puteo.	2210
De Fide et Operibus.	487	De Psallendi ritu.	V 2284
Oratio adversus Judæos.	VIII 51	De Pugna animæ.	V 713
Orandum esse attente, et de sermonibus otiosis.	Ap. V 2280	Q	
Ut genua flectantur in Oratione, et de verbis otiosis vitandis.	2285	Quæstiones sex contra Paganos expositæ, liber seu epistola.	II 370
In die anniversaria Ordinationis episcopalis.	V 1687	Quæstionum in Heptateuchum libri septem.	III 547
De Ordinationis Augustini die sermones duo.	1480	De diversis Quæstionibus ad Simplicianum libri duo.	VI 101
De Ordine libri duo.	I 977	De diversis Quæstionibus octoginta tribus liber unus.	11
Ad Orosium contra Priscillianistas et Origenistas liber unus.	VIII 669	Quæstiones Veteris et Novi Testamenti.	Ap. III 2213
De Ovibus.	V 295	Quæstiones Veteris et Novi Testamenti post vulgate.	Ap. III 2385
P			
De Pœnitentia sermones novem.	Ap. V 2316	De octo Dulcitii Quæstionibus liber unus.	VI 147
De Utilitate agendæ Pœnitentiæ sermones duo.	V 1535	Quæstionum Evangeliorum libri duo.	III 1521
De Pœnitentibus.	1713	Quæstionum septemdecim in Evangelium secundum Matthæum.	1365
De Vera et Falsa Pœnitentia.	Ap. VI 1113	Quæstiunculæ de Trinitate.	Ap. VIII 1171
Sex quæstiones contra Paganos.	II 370	R	
De Scala Paradisi.	Ap. VI 997	De Rectitudine catholicæ conversationis.	Ap. VI 1169
Contra Parmenianum libri tres.	IX 33	Regula ad servos Dei.	I 1377
Pascentiæ altercatio cum Augustino.	Ap. II 1156	Regula secunda.	Ap. I 1449
De Pastoribus.	V 2706		
De Patientia liber unus.	VI 611		
Sermones duo de Pace, instante Collatione cum Donatistis.	V 1582		
De Laude Pacis.	1582		

	Tom. Pag.		Tom. Pag.
Regula Clericis tradita fragm.	Ap. I 1447	Fragmenta hic addita sexdecim.	
Regula verae fidei.	Ap. V 1959	Sermo Eraclii.	
De Vera Religione liber unus.	III 121	Homiliae quatuordecim sancti Casarii	
De Remissione peccatorum.	X 409	Arelatensis a Stephano Baluzio editae, aliaque ejusdem sancti Casarii ex bibliotheca Patrum de prompta.	
Responsiones ad capitula calumniantium Gallorum.	Ap. X 1833	De Sermone Domini in monte.	II 1229
Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	1813	Severi Epistola ad omnem Ecclesiam de virtutibus in Minoricensi insula factis per reliquias S. Stephani.	Ap. VII 821
Responsiones ad excerpta, quae de Genuesi civitate sunt missa.	1849	De Sepultura Domini.	Ap. V 2204
De Resurrectione mortuorum Sermones duo.	V 1599	De Sobrietate et Castitate.	Ap. VI 1105
Retractionum libri duo.	I 583	Soliloquiorum libri duo.	I 869
De Revelationibus S. Stephani.	Ap. VII 805	Soliloquia.	Ap. VI 863
Principia Rhetorices.	Ap. I 1439	Speculum.	III 887
Expositio quarundam propositionum ex Epistola ad Romanos.	III 2063	Speculum.	Ap. VI 967
Epistolae ad Romanos iuncta Expositio.	2087	Speculum Peccatoris.	983
Sermo de Rusticiano subdiacono, a Donatistis rebaptizato et in diaconum ordinato.	IX 753	De Spiritu et Litæra liber unus.	X 199
		De Spiritu et Anima.	Ap. VI 779
		Scriptiones aliquot de Stephani martyris detectione, translatione et miraculis.	Ap. VII 805
		De Stoicis et Epicureis.	V 807
		De Susanna et Joseph.	1505
		De Symbolo ad Catechumenos tractatus quatuor.	VI 627
		De Symbolo sermones septem.	Ap. V 2183
		Item de Symbolo.	Ap. VI 1189
		De Symboli fide et bonis moribus.	Ap. V 2194
			T
		De Tempore Barbarico.	VI 699
		De Timore Dei.	V 1524
		De Trinitate libri quindecim.	VIII 819
		De Trinitate, sive de Scripturis veteribus et novis contra Arianos.	V 1689
		De Trinitate et Genesi, quaestiones ex Alcuino descriptae.	Ap. VIII 1171
		Liber de Trinitate et Unitate Dei.	1193
		Dialogus de Unitate Trinitatis.	1207
		De sancta Trinitate.	Ap. V 2173
		De mysterio Trinitatis et Incarnationis sermones duo.	2196
		Quaestiunculae de Trinitate.	Ap. VIII 1174
			V
		De Vanitate Saeculi.	Ap. VI 1213
		De esuriendo et sitiendo Verbo Dei.	Ap. V 2317
		Qualiter excipiendum Dei Verbum.	2319
		Ut aspera praedicatione non respuatur, sed requiratur.	2320
		De Videndo Deo.	II 596
		De Bono Viduitatis liber unus.	VI - 429
		De Anima et ejus Origine contra Vincentium Victorem libri quatuor.	X 475
		Responsiones ad capitula objectionum Vincentianarum.	Ap. X 1843
		Quare sancti Viri in hoc saeculo in peccatoribus vindicaverint.	Ap. V 2262
		De Sancta Virginitate liber unus.	VI 595
		De Visitatione infirmorum libri duo.	Ap. VI 1147
		De Beata Vita liber unus.	I 959
		Ad eos qui putant quod illis ad vitam aeternam sufficiat, si male non fecerint.	Ap. V 2231
		De Vita Christiana.	Ap. VI 1031
		De Cognitione verae Vitae.	1005
		De Vita Eremitica.	Ap. I 1451
		De Conflictu Vitiatorum et Virtutum.	Ap. VI 1091
		De Urbis excidio tractatus unus.	VI 745

INDEX

IN OMNIA OPERA

SANCTI AUGUSTINI.

Prior Romana arithmetica nota, totum designat, posterior arabica, columnam.

- Aaron** medius inter Moysen et populum. III, 539. Aaronis et Moysis non solum officia, sed et mortis, fuerunt signa futurorum. III, 744. Summum sacerdotium curripisse videtur ab Aarone. III, 684. Aaronis sacerdotio quare promissa aeternitas, cum finiendum esset. VII, 536. Aaronis sacerdotium defecit. VII, 534. In Aarone ministerium fuit, in Moyses principatus. III, 509. Aaroni imputatur peccatum Israelitarum. III, 645. Aar non erranti populo ad idolum fabricandum non consensit inductus, sed cessit obstructus. VII, 419.
- Abaddires** numen paganorum. II, 82.
- Abaguris** Regis ad Christum epistolam citat Darius. II, 402. Christum ad Abagarem perrexisse, multaque illi et civitati illius beneficia praestitisse ait Darius. II, 402.
- Abba** et pater idem. IV, 1012, 1419. Cur simul junguntur ab Apostolo. IV, 1011, 1419. Abba et pater, quia duo populi in Christo. V, 838.
- Abbar** Germaniciana. IX, 211.
- Abdiis** quid prophetauit. VII, 587. Quando prophetauit non invenitur. VII, 587.
- Abel** interpretatur Luctus. VII, 461. Abel gratia electus et predestinatus. VII, 453. Abelis sacrificium cur Deo acceptum. III, 2017. Abelis sacrificium, novi Testamenti fides. VIII, 258. Abel immolatus, primitiae Ecclesiae. IV, 1539. Abel martyrium dedicavit. X, 4375. Abel figura Christi. VII, 443, 460, 461; VIII, 259. Et iustorum persecutiones ab impiis sustinentium. VII, 456, 614. Abel initium fuit civitatis Dei. IV, 4840. Abel primus civis civitatis caelestis. VII, 437. Abelis sanguis clamat de terra. IV, 442.
- Abeloni** seu Abeliani vel Abeloitae Haeretici. VIII, 47. Fikos non generabant, sed adolebant qui sibi succederent. VIII, 47.
- Abenezzer** interpretatur Lapis adjutoris. VII, 559.
- Abenni** Dea. VII, 128, 496.
- Abignil** fluxit David et a sanguine mariti revocavit. V, 440.
- Abimelech** interpretatur Regnum patris mei. IV, 302, 308, 602. Abimelech rex Philistinorum. VII, 509, 514. Nomen Abimelech pro Actis positum. IV, 301. Abimelech ad quem abiit Isaac, an alter ab eo ad quem perrexit Abraham. III, 569. Abimelech et feminis ejus an libido detracta et postea restituta. X, 434, 722. Abimelech ignorantiae justitiae nomine male nuncupatur a Juliano. X, 521.
- Abitinenses.** IX, 106, 108, 235.
- Ablactare** violentum mos translatus ad ablationem spiritualium. IV, 246. Ablactari ante tempus. IV, 1715.
- Abnegare** se omnibus jussum est. V, 588. V. Negare se. Abominari, seu abominuari, sic aliquem habere, ut nec homo videatur. V, 84.
- Abominari** Deus quandoque dicitur, non ad perditionem, sed ad disciplinam. IV, 1415. Abominati solent dici exhaereditati. VI, 86.
- Abominatio** ab omen dicta. I, 586. Abominatio desolationis tunc facta est, quando eversa est Jerusalem. II, 916.
- Abortivi** fetus an resurgent. VI, 172. Abortivos fetus resurrecturos nec affirmare nec negare audeat Augustinus. VI, 776. Probabilius videtur resurrecturos. VII, 776.
- Abortus.** Ad homicidium non pertinet puerperium informis. III, 625.
- Abrahae** patria. VII, 492. Abraham quo tempore natus. VII, 497, 561. Et quo anno vitae Tharræ natus et egressus de Charran. III, 534. Quoto vitae anno de Charra egressus est. VII, 495. Abraham tempore antecedit sapientiam Aegyptiorum. VII, 587.
- Abrahae** cur nomen mutatum, et quæ utriusque nominis significatio. VII, 507. Abraham cur primum nomen cum posteriore non retinet, Jacob vero e contra. V, 682. Ex Abraham Hebraeos sic appellatos fuisse credibile est. I, 636.
- Abraham** an ex fide justificatus, an ex operibus. IV, 238. Abraham fide placuit Deo. IV, 1918. Abrahae cor electum ad fidem. V, 37. Abrahae opus sine fide qualecumque esset, nihil profecit. IV, 259.
- Abraham** an fuerint Angeli qui apparuerunt Abrahae et Loth. VII, 508. Abrahae Trinitas tota apparuit. VIII, 806, 808. Abraham animo exire de terra sua primitus jussus est. VII, 496. Abraham Transfluvialis appellatus est ex ea regione unde venerat. III, 536.
- Abrahae** promissio quo anno facta. VII, 524. Duplex promissio Abrahae facta est. VII, 496, 509, 524. Abrahae facta est promissio terræ amplissima. III, 585. Promissio facta danda Abrahae et ipsius semini terra Chanaan. VII, 496. Quomodo promittitur Abraham terra Chanaan in aeternum. VII, 505. Terra Abrahae promissa in possessionem aeternam aut spiritualiter accipi debet, aut secundum tempus cuius non constituitur finis. III, 537.
- Abrahae** promittitur posteritas multiplicanda ut stellæ cæli. VII, 500. Promissio facta Abrahae de spiritali semine impleta per incarnationem Christi. VII, 525. Posteritas Abrahae caelesti felicitate donanda hoc promissio significari videtur. VII, 500. Multiplex seminis Abrahae segregatio. VII, 514, 519. Quomodo orbis terrarum in semine ejus contentus. VII, 521. Abraham non dubitavit in fide quando petit signum. VII, 501. Quid significat sacrificium quod Abraham obtulit, cum poposcisset ut de his quæ crederat doceretur. IV, 1362; VII, 501. Abrahae sacrificium figura immolationis Christi. V, 135.
- Abrahae** nondum proles de Sara promissa, cum de Agar suscipere voluit. VIII, 271. Abraham non peccavit accedens ad Agar ancillam. VII, 503. Nec aliquo se contaminavit adulterio. VIII, 656.
- Abrahae** corpus quomodo emortuum. X, 712. Abrahae corpus emortuum dicitur respectu Sarae senioris. III, 557. Non erat emortuum respectu Cethurae. III, 557, 566. Abraham per miraculum suscepit Isaac de Sara. III, 557, 566. Abrahae fecunditas restituta est, non libido. X, 449, 712. Abrahae, cum genuit Isaac, concupiscentia non defuit. X, 440. Abraham concupiscentiae malo bene usus est. X, 1430. Caro Abrahae simul habebat et valens prævaricationis et medicamentum vulneris. III, 424.
- Abraham** castitatem cælium habebat in habitu, castitatem nuptiarum in usu et habitu. VI, 392. Abraham qua ratione melior sit continentibus. VI, 392. Abraham continentiae merito, quam in habitu habebat, Joanni non impar. VI, 391. Abraham laudatur quod vir viriliter usus sit feminis. VII, 504. Quid significat quod post mortem Sarae alteram uxorem duxit. VIII, 557. Conjugium Abrahae cum Cethura aliquid mystice significat. III, 566. Abraham, Isaac et Jacob propter Christum conjuges, propter Christum patres fuerunt. VI, 396.
- Abraham** uxorem suam ad concubitum duobus regibus venditasse calumniabatur Faustus. VI, 166. Abraham a Faustii criminationibus vindicatur. VI, 166; VIII, 420. Abraham non mentitus est dicendo Saram esse sororem suam. III, 553. Sed cautela humana tacuit uxorem. VIII, 422, 423, 599. Quid hac cautela figurabat. VIII, 424.
- Abrahae** risus quid significat. VII, 503. Abrahae risus admirationis fuit et lætitiæ; Sarae autem dubitationis. III, 553. Abrahae cur seni natus filius. V, 504. Convivium quod celebravit Abraham die quo ablactatus est Isaac, reerendum est ad spiritalem significationem. III, 560.
- Abrahae** tentatio a Deo. V, 28. Abraham non peccavit quod filium Deo jussus voluit immolare. III, 702, 811; VII, 35, 59. Abrahae factum quando voluit filium immolare, quod Deo jubente fuit obedientia, Deo non jubente, quid fuit nisi dementia? IX, 751. Abrahae fides et pietas in filii sui oblatione. V, 27, 31, 32. Et obedientia. VII, 510. Abrahae obedientia magna, quia res difficilima imperata. VII, 423. Abrahae fides in oblatione filii Isaac, et hujus rei sacramenta. IV, 244. Abraham in similitudinem Patris aeterni adducitur. VII, 511. Abraham propter obedientiam et fidem Isaac profe-rendus. VII, 514.
- Abraham** fuit Propheta. III, 1712; VII, 597. Quidquid Scriptura dicit de Abraham, et factum est, et propheta est. V, 51. Abraham vidit Verbum in sinu Patris. III, 1712. Abrahae demonstratum est sacramentum Filii Dei. VI, 334. Et Christi incarnatio revelata. X, 601. Abraham incarnationem Domini

novit. III, 1712. Quare Abraham fecit jurare servum suum sub femore suo. III, 1712; IV, 502.

Abrahæ semen secundum hyperbolen dicitur futurum sicut arena maris. III, 536. Abraham in Christo pater multarum gentium. VII, 307. Una gens ex omnibus gentibus vocata pertinet ad semen Abrahæ. IV, 1592. Abrahæ progeniem perdidit, qui ab ejus fide degeneravit. IV, 1948. Abrahæ progeniem perdidit, Judæi non credendo. IV, 1948. Abrahæ nomen immerito jactant Judæi. IV, 530. Abrahæ duo filii, duo Testamenta. III, 2135.

Abrahæ semen, et filii, qui. IV, 1070, 1392, 1476, 1948. Abrahæ filii ii qui sunt ex fide. II, 894, 895. Abrahæ filii credendo facti sumus. IV, 244, 1948. Fideles omnes Abrahæ sunt filii. VI, 334, 358. In semine Abrahæ benedicuntur qui fidem Abrahæ imitantur. VIII, 332. Abrahæ filii nos imitando ejus fidem. III, 1465. Abrahæ semen facti sunt imitatione fidei, credentes in Christum. VIII, 421, 514. Reges gentium quomodo ex filio Abraham. III, 357.

Abraham olea. X, 835. Abrahæ inseritur oleaster gentium. X, 984. Abraham ad Ecclesiam pertinet. V, 39. Abrahæ quod per promissionem donavit Deus, ad fidem nostram pertinet. X, 592.

Abraham in divitiis pauper. IV, 1085; V, 415. Et in bonis operibus non indatus. V, 415. Munera ab Abrahamo filiis concubinarum suarum distributa mystice quid significant. III, 366.

Abraham patrum Loth. VIII, 437. Secessio iacetifica Loth et Abrahæ, ex caritate. VII, 498. A diluivo ad Abraham mille sex tuaginta et duo anni fluxerunt. VII, 489. Ab Abraham usque ad Moysen generationes septem per Jacob numerantur duodecim per Esau. III, 579.

Abrahæ sinus. I, 763; II, 711; III, 481; V, 415; VIII, 514; X, 538. Abrahæ gremium. VII, 26. Abrahæ sinus intelligitur remota sedes quietis atque secreta ubi est Abraham. I, 765. Nota (a). Abrahæ sinus an ad inferos pertineat. II, 834. Abrahæ sinus non esse in inferis censet Augustinus. II, 711. Abrahæ in sinu presentia divinitatis antiqui justifruantur. II, 712.

Abrahamium, locus ubi sunt corpora Patriarcharum. III, 592, 599. Distat a monte Calvarie triginta millibus. III, 592.

Actus. VIII, 26.

Abrenuntiatio in mysteriis baptismatis usitata. X, 1241. V. Baptismus.

Abssalon sive Abessalon interpretatur patris Pax. IV, 73, 97. Quomodo patri pax cum patrem bello persecutus sit. IV, 97. Absalon impius plus patrem sanctum David exinctus quam rebellis affixit. IX, 720. Quid potuit consolari David de morte Absalon. II, 807. Absalon figuravit Judam proditorem et falsos fratres. IV, 75, 97, 1847.

Abscindere oculos aliquorum, amorem eorum conciliare. III, 729.

Abscondit se a conspectu Dei, qui deserto ipso incipit jam amare quod suum est. III, 208.

Absconditum vultus Dei. IV, 252, 255; V, 1613.

Absconditum tabernaculi Dei, quid sit. IV, 204.

Absens, qui sensu abest, censetur. IV, 1274.

Abstinens. IX, 245.

Absolvere est innocentem judicare. V, 152. Deus reum non absolvit, sed peccata donat converso. V, 152. V. Solvere. Absolvendi potestas Ecclesie tradita. III, 1762. Absolutio peccatorum per Ecclesiam dari potest, suscipi autem ipse mortuus, non nisi intus clamante Domino potest. IV, 1306.

Absorpti vivi, et mortui absorpti quinam sint. IV, 761. Ecclesia non absorbet vivos, sed prius maciat. IV, 341. 1642.

Abstinentias ceremoniarum observare non licet nisi quas ratio approbaverit. III, 746. Abstinentia Manichæorum superstitiosa. I, 1561. Non immunditia ohsonii vitanda est, sed immunditia cupiditatis. I, 798. Abstinentiam ab aliquibus cibis nihil prodesse putavit Jovinianus. VIII, 45. Abstinentie laudabilis triplex causa, ad comprimendam delectationem, ad tuendam infirmitatem, propter caritatem. I, 1338, 1360. Abstinentia rerum terrenarum sæpe facilius est quam temperatus usus. VI, 300, 392. In abstinentia cibi et potus discretio servanda. II, 960. Abstinentia qualis suscipienda tempore Quadragesimæ. V, 1045, 1047. Abstinentia delicata et ridenda. I, 1330. Abstinentia a vino delicata. V, 1055. V. Quadragesima.

Absstinere ab omni re mala quis dicitur. X, 306. Abstinerere a carnibus quia immunda putantur contra fidem est. II, 221.

Abstractum innotuit plus esse quam concretum. III, 1684.

Abundantia intelligitur quasi rei nimium exuberantis effusio. I, 975. Abundantia hominis in paradiso vera: post peccatum abundantia quæ est? ærumna, calamitas. IV, 224. Ab ipsa abundantia nec egestas aliena est. I, 975. Abundantia non est apud divites. IV, 224. Abundantia nostra ipse Deus. IV, 1628.

Abundare et scire, non nisi eorum est, quos abundantia non corrumpit. VI, 300.

Abundare dicitur per antiphrasim, quod non est. III, 800, VI, 534.

Abundantio in fundo Strabonianensi diocesis Hipponensis ordiatio presbytero ecclesiam committere voluit Augustinus ob male conversationis ejus indicia publica. II, 334.

Abusus rerum culpandus, non res ipsæ. I, 1250.

Abyssus quid. IV, 1534, 1943. Abyssus cor hominis. IV, 473, 980. Abyssus nomine latentia corda mortalium, et profundæ cogitationes significantur. IV, 1748. Abyssus est in corde bono, et in corde malo; sed hæc nuda sunt Deo. IV, 1749. Abyssus humanæ conscientie nuda est oculis Dei. I, 779. Abyssus profunditas peccatorum, quo quisque pervevit contemnendo Deum. IV, 548, 549.

Abyssus prædicatores verbi. IV, 981.

Abyssus nomine intelligitur materies informis in Genesi. VIII, 812. Abyssus et tenebræ super faciem abyssus. I, 827. Abyssus abyssum invocans quid. I, 830.

Academia. In Academia, Archesile Polemon, Polemoni Xenocrate, Xenocrati Plato successit. II, 459. Academicæ tertie principis auctorque dicitur Carneades. I, 933. Academia, schola Platonis. VII, 361. Sic dicta quod a populo esset secreta. I, 943.

Academica Philosophia, VIII, 1073, 1074. De rebus etiam manifestissimis dubitabat. VIII, 1019, 1036. Academicæ utriusque veteris ac novæ dissidium. I, 926. Nova Academia non tam contra veterem, quam contra Stoicos commota est. I, 926. Unde nata sint quæ novæ Academicæ tribuuntur. I, 955.

Academici Philosophi a Platone instituti. VII, 625. Academicus Philosophi iidem qui Platonici. VII, 237. Academicus veteres quid senserint de finibus bonorum et malorum. VII, 625, 626, 627. Academicus veteres longius aberraverunt novis, ponentes beatitudinem in hac vita. VII, 650. In quo differunt novi Academicus a veteribus. VII, 923.

Academicis novis incerta sunt omnia. VII, 646. Academicorum placita fuerunt, homini scientiam non posse contingere. I, 925. Et tamen hominem posse esse sapientem. I, 925. Academicus sentiebant verum non posse comprehendere. I, 925. Sapientis totum munus in conquisitione veri collocatum esse. I, 925. Sapientem nulli rei assentiri debere. Errare enim eum qui assentitur rebus incertis. Omnia autem incerta esse. I, 925. Suspensionem assensionis magnum esse sapientis actionem. I, 924. Nihil esse turpius quam opinari. I, 925. Academicus non poterunt in dubium vocare aliquid quasdam firmissimas perceptiones rerum verarum. VIII, 1073. Academicorum dubitationem tanquam demerentiam Christiani detestantur. VII, 646. Academicus putantes errorem peccatum, et ideo omnem assensionem suspendendam, rescelluntur. VI, 242.

Academici philosophi longe in alia, quam vulgo creditum est, fuere sententia. II, 61. Academicus Philosophi Platonici doctrinam occultabant, ne irruentibus passim pecoribus et rudibus, nullo modo posset liquida puraque servari. II, 61. Quia metuenda erat falsi approbatio. II, 62. Quia nonnulli inventionem ipsam veri in carnis sensibus ponebant. II, 441. Academicorum sententiam de fallacia sensus humani quomodo explicet Petilianus. IX, 539.

Academicorum argumenta eruditissimè quoque negotiorum faciebant. I, 919. Vel etiam ipsi Augustinus. I, 905, 906, 950. In Academicorum sententiam propendebat Augustinus initio. VIII, 78, 79. Credit tamen eos certo consilio sententiam suam dissimulasse, neque sensisse uti vulgo putantur. I, 933 et seq. Contra Academicos libri tres ab ipso scripti, uti successu ante hactenus. I, 903, 904, 950.

Academicus a Monica dicti Caducarii. I, 968. Lepidus Ciceronis locus de Academicis. I, 941.

Acatus clausis oculis natus cataclismate ex Eucharistia curatus. X, 1315.

Acca nutrix Romuli. VII, 578.

Acediari. III, 935.

Achab abstulit labores Nabuthæ iniuste, Israel vero abstulit labores Chanaanæ iuste. II, 811. Achab cur fallacia spiritui seductus. IV, 1001.

Achai. VII, 86.

Achan. Quo Dei judicio peccato Achan cæsi sunt ab hostibus filii Israel. IX, 745.

Achilles. VIII, 583.

Achitophel interpretatur fratris Ruina. IV, 97.

Achis rex Geth. IV, 304. Achis interpretatur, Quomodo est. IV, 302, 303, 308, 313. Achis intellectus nomine Abimelech. IV, 301.

Acedere. Non locorum intervallis acceditur ad Deum, aut receditur a Deo: dissimilis factus, longe recessisti, similis factus, proxime accedis. IV, 1273, 1217. Accedimus ad Deum, vel recedimus ab eo, non loco, sed conscientia; non vehiculo, sed animo; non pedibus, sed affectibus. IV, 1871. Accedunt ad Deum per penitentiam. IV, 514. Accedunt gentes, fide sectando, corde iubiando, caritate currendo. IV, 315. Accedamus ad Christum, ut illuminemur, non ut tequa-

lrenaeus. IV, 313.
Accentus in codicibus grecis non contemendi. III, 593.
Accessio critica medicis vocatur. I, 719.
Accessus ad Deum. I, 673. V. **Accedere**.
Acceptio personarum. II, 1636. **Acceptio personarum** quid.
 X, 580. **Acceptio personarum** non est, ubi iniquitas non est.
 X, 580. **Acceptio personarum** non est quod gratia uni detur,
 alteri non detur. X, 580, 581. **Acceptio personarum** in elatione
 ad honores ecclesiasticos, non leve peccatum. II, 740.
Acceptorem personarum Deum non esse ex parvulorum
 causa probatur. II, 583.
Accidens arguit semper aliquam rei mutationem. VIII,
 913. **Accidens** separabile et inseparabile. VIII, 913.
Accipere iniquitatem, pro, ignoscere aut oblivisci iniqui-
 tatem. III, 502.
Accipitrem necat panis. I, 1340.
Acclamatio plebis. V, 106.
Accusatio perversa fati, fortuna, diaboli vel Dei in pec-
 catis. VI, 378. In accusationibus nuntulorum adversus alios
 quomodo iudicandum. IX, 610. **Accusationes** haeticorum
 contra catholicum presbyterum admitti nec possunt nec debent.
 II, 1068.
Accusatorum duo genera. I, 928. **Accusant** multi in altero,
 quod in corde proprio cogitant facere. IV, 800.
Accum Christo in cruce oblatum, quod gustare noluit,
 quid significet. IV, 477, 831.
Actes hominis, quo lux et tenebrae dijudicantur, per
 oculi pupillam diriguntur. IV, 146.
Actio bonitas aut malitia nude dignoscenda. VIII, 446.
Tota hominis actio bona, est converti ad Deum. III, 382. **Quid**
in actione querendum est. VII, 617. In omni motu actionis
 et mitum et finis debet attendi. VII, 300. **Actio** quae ad glo-
 riam Dei spectat qualis sit. II, 188. **Quod** fit a te, Deus facit
 in te. Numquam fit a te, quod non ipse Deus facit in te. Sed
 aliquid fit in te, quod non fit a te. V, 380. **Iuste** ac bene
 aliquid fieri non ideo putandum, quia Deus fieri sinit. VI, 585.
Actio laborum cur plerique vitant, quamvis regendis
 populis idonee esse possunt. VIII, 456. **Actio** negotium ius-
 tum suscipit necessitas caritatis. VII, 618. **Actio** beatorum
 non erit operosa. VI, 542. **Actio** et cognitio beatum hominem
 facit. VI, 200. **Actio** cognitiisque ordinata con-
 sensu, pax animae rationalis. VII, 640, 642. V. **Agere**.
Activa vita fructus et uberius fecundatur. VIII, 454. **Activam**
vitam nemo propter se expetit, sed propter contemplati-
 vam. VIII, 452, 455.
Actus Apostolorum quidam Manichaei repellant. II, 1053.
 VIII, 60, 308, 305. Et hinc libro nolunt credere. III, 1362.
Actuum Apostolorum lectio celebris in Ecclesia. X, 962.
Nota 2. **Actuum** Apostolorum liber omni anno in Ecclesia
 recitatus. III, 1455. **Actuum** Apostolorum liber legi solitus a
 Domitio Pasche. V, 1426.
Aculeus mortis peccatum, quare. IV, 95. **Acutissimorum**
hominum vanitas dolentia. VII, 300.
Acyndinus praefectus et consul. III, 1251.
Adamas nulla alia vi praeter luctu sanguine vincitur.
 VII, 713.
Adam interpretatur homo, vocabulum commune utrique
 sexui. VII, 460. **Adam** hebraeo sermone hominem significat.
 X, 1383, 1385. **Adam** orbem terrarum nomine suo significat.
 IV, 1236. In nomine Adam quatuor orbis terrarum partes
 demonstrantur. III, 1465, 1475. Et quadragenarius senarius
 numerus invenitur. III, 1474.
Adam primus homo. VIII, 211. **Adae** et **Evae** origo juxta Ma-
 nichaeos. I, 1375 et eorum parentes. VIII, 37. **Adam** a prin-
 cipe tenebrarum creatum dicunt Manichaei. VIII, 360.
Adam qua etate aut statura conditus fuerit. III, 348. **Adam**
 et **Eva** non formati in illo die spiritali primitus condito.
 III, 344. **Adam** non aliter formatus fuit quam haberent
 cause primordiales. III, 349, 351. **Insufflatio** Dei in Adam
 quid significet. III, 201. **Dei** status in Adam aut ipsa anima
 est, aut ipso facta est. II, 348. **Difficultates** variae si anima
 Adae non prius creata quam corpori inspirata. III, 370.
Adae ecstasis. III, 408. **Per** ecstasim factus est Adam
 particeps Angelicae curiae. III, 408. **Eae** costa Adami so; iti
 formata **Eva** eique matrimonio juncta quid sibi velit. III,
 203. **Quando** immisit ei Deus soporem, ut de latere illi
 conjugem faceret, typum gerebat Christi dormientis in
 cruce. IV, 668, 1561, VII, 778. **Adam** figura Christi, **Eva** fi-
 gura Ecclesiae. IV, 461. **Adam** evigilavit tanquam prophetae
 plenus. III, 408. **Ad** quid Adamo data femina. VI, 351.
Adamo Deum creasse duas mulieres unde genealogiae
 infinitae, anilis traditio Judaeorum. VIII, 637.
Adam qualis creatus. VII, 790. **Ad** imaginem Dei quomodo
 creatus. VI, 331. **An** sapiens conditus sit. I, 607, 1503. **Sa-**
pientia in Adamo excellentissima. X, 1452. **Adam** creatus
 est justus. V, 1426, et cum bona voluntate. VII, 418. **Adamo**
 dona gratiarum in creatione collata. X, 935. **Gratia** si ho-
 minis defuisset, non sua culpa evadisset. X, 936. **Gratia**

primi hominis qualis. X, 271, 938. **Fortissimo** dicitur Deus
 atque permisit facere quod vellet. X, 940. **Adamo** non tanta
 gratia collata est, quam sanctis. X, 937. **Potentior** est gra-
 tia in Christo data, quam efficitur ut homo in bono permanere
 velit, quam gratia Adae. X, 935. V. **Gratia**. **Primus** homo ca-
 tholico dogmate magis bonus conditus praedicatur, quam
 Pelagiano. X, 1536. **Manichaeus** negans Adamum bonum a
 Deo conditum, non Genesis vel Paulinae epistolae auctoritate,
 sed ratione convincitur. X, 1557. **Sic** oportebat prius ho-
 minem fieri, ut et bene velle posset et male: postea vero
 sic erit, ut male velle non possit. VI, 336. **Libera** servitus
 Adae expediebat. VII, 423.

Adam in natura sine culpa et vitio. V, 172. **Adae** natura
 inculpata et sine vitio creata. X, 247, 271, 952. **Adam** non
 creatus est in carne infirma, neque aliquem genuit ante
 peccatum. II, 588. **Generaturus** fuisset posteros etiamsi non
 peccasset. I, 601, 603. **Adam** non est creatus in carne pec-
 cati. X, 149. **Adae** caro non est similitudo peccati. X, 815.
Adam et **Eva** cuncti creati. X, 416. **Apertio** oculorum in Adamo
 et **Eva** quid. X, 417, 563. **Adam** malum nescisset, nisi fecis-
 set. VIII, 613.

Adae felicitas ante peccatum. VII, 434. **Homo** quam beatus
 et liberæ voluntatis ante peccatum. X, 1531. **Homo** ante
 lapsum beatus, sed non plane. X, 953; futurus perfecte beatus,
 si stetit. X, 955. **Quae** ista beatitudo. X, 955.
Adam in paradiso ante peccatum beator, quod ad delectationem
 praesentis boni, quolibet justo. VII, 528. **Adami** natura
 ante peccatum quam sublimiter stabat. X, 1552, 1553.

Adam a Deo factus voluntatis bonae. X, 1496. **Adami** vo-
 luntatis vires ante peccatum. X, 955, 940. **Adam** ante pec-
 catum poterat omnia quae volebat, quomodo. VII, 425. **Adam**
 sic factus est, ut nihil omnino voluntatis ejus resisteret, si
 vellet Dei praecpta servare. VIII, 124.

Adam Dei lumine et amore egelbat ad perseverandum. VII,
 422. **An** Adamus accepit perseverantiae donum. X, 951.
Adam quomodo peccaverit non perseverando, si perseve-
 rantiae donum non accepit. X, 951. **Primus** homo gratiam
 sibi ad perseverandum necessariam accepit, sed in ejus
 relictam arbitrio. X, 953, 958. V. **Perseverantia**.

Adam liber ad opus bonum creatus est. X, 271, 1144. **Adam**
 poterat legem facile custodire si vellet. X, 149. **Adam** per
 liberum suum arbitrium stare potuit. X, 955. **Adam** poterat
 non peccare si nollet. X, 1536. In conditi hominis
 erat viribus non discedere a Deo. X, 1001. In Adae arbitrio
 erat cum Dei adjutorio diabolum vincere. VII, 435. In po-
 testate Adae non erat, bene vivere sine Dei adjutorio, erat
 autem male vivere. VII, 435. **Iustitiae** retinenda non suffi-
 ciebat ejus liberum arbitrium, nisi divinum adjutorium praebere-
 tur. VI, 281. **Adam** adjutorio, quod necessarium est jam
 ad resistendum concupiscentiae, non indigebat. X, 955.
Homo per liberum arbitrium Deum deseruit. X, 953. **Adam**
 arbitrio suo factus est malus. V, 409. **Adam** per liberum ar-
 bitrium perdidit merita, per quod potuit illa habere. X,
 959. **Adamo** merces fuisset meriti non posse peccare, si
 perseverasset. X, 956. V. **Libertas**.

Adae corpus quale fuit. VII, 595, 306. **Adam** secundum
 corpus terra erat. X, 110. **Adae** primo corpus animale. VII,
 305, 307, 402. **Adami** et **Evae** corpora ante peccatum non
 erant corruptibilia. VI, 352. **Adami** corpus prius animale,
 postea spiritale factum esse quidam opinati sunt. III, 352.
Discutitur haec opinio. III, 352. **Adae** corpus spiritale fa-
 ctum fuisset merito obedientiae. VII, 402.

Adam non patebatur discordiam carnis et spiritus. X,
 172, 173, 1536. **Nec** necessitatem certandi cum vitis. X,
 802, 818. **Adae** corpus animae ejus perfecte servabatur.
 X, 172. **Animae** Adae ante peccatum, etiamsi nondum
 spiritalis corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat.
 II, 589. **Adam** plenum habebat dominium in membra sua. X,
 365. **Adam** si concupiscentiam ante peccatum habuisset,
 miser fuisset. X, 1531. **Adamum** miserum faciunt Pelagiani
 etiam in paradiso. X, 1536. **Prascentia** Adami miserum
 cum fecisset. X, 953. **Adam** ante peccatum nudus a simu-
 latione, sed divina luce vestitus. III, 208. **An** Adam habue-
 rit affectus timoris et doloris ante peccatum. VII, 417. **Nul-**
lam pati poterat corporis aegritudinem. I, 601.

Adam mortalem esset, qui sive peccaret sive non pec-
 caret moriturus fuisset, dogma Caesarii. X, 333; et Pelagia-
 norum. VIII, 48; X, 1170, 1176, 1562, 1559, 1560, 1561,
 1570, 1571. **Hoc** dogma Pelagius in judicio Palaeo dani-
 navit. X, 1178. **Pictio** corde damnavit haeresim suam. X,
 1089. **Damnavit** haeresim suam, ne damnaretur. X, 1536.
Licet in judicio Palaeo damnaverit dogma suum Pelagius,
 tamen non timent tenere Pelagianum. X, 1273, 1279. **Adam**
 etsi non peccasset, fuisset vel corpore moriturum desinunt
 Pelagiani dicere, uti existimat Augustinus. II, 873. **Adam**
 mortem non timebat. X, 1556.

Adam immortalis est creatus. X, 1508. **Adam** immortalia
 creatus est, quatenus poterat non mori. III, 354. **Adam**

poterat non mori si peccare nolisset. X, 1536. Adam non mortuus fuisset nisi peccasset. VII, 598, 597; X, 109, 1536. Adam in corpus spiritale mutandus fuerat. X, 110. Adam si non peccasset, sine defectu fuisset aeneus et tempore quo Deus vellet a mortalitate ad immortalitatem sine media morte venire. X, 110. Adam et posterius ejus potuissent in angelicam formam citra mortem mutari. III, 397. Si Adam juste vixisset, corpus ejus in spiritalem habitudinem mutatum fuisset, nec ivisset in mortem. III, 353, 354, 353, 596. Adam post genitos filios, sine interpositione mortis, ad meliorem perducus fuisset, si non peccasset. VI, 281. Adam et Eva eorumque posterius si preceptum Dei non violassent, ita erant victuri quamvis in corpore animali, ut nunc vivunt Elias et Enoch. X, 1307. Adam si non peccasset, talis esset, vita sanctorum sine mortis experimento, qualis erit post resurrectionem. VII, 417.

Adam, licet spiritualis mente, corpus tamen habuit animale, etiam in paradiso constitutus. III, 353. Adæ non spiritale, sed animale corpus a Deo formatum est. III, 354. Corpus Adæ ex hoc mortale, ex quo animale. III, 353, 354. Adæ corpus factum est propter peccatum, non mortale, sed mortuum. III, 354. Adam quatenus mortalis creatus. X, 1090. Adam mortalis erat conditione corporis animalis, immortalis beneficio Conditoris. III, 354. Adam etiam si non peccasset, mortuus fuisset, nisi de ligno vitæ edisset. VII, 596. Adam in paradiso habebat ex liquorum fructibus refectorem contra defectionem, et de ligno vitæ stabilitatem contra vetustatem. X, III. Adam ante lapsum usus est ligno vitæ. X, 172.

Adam morti addictus, quia peccavit. X, 1571. Adam mortuus merito culpa, non necessitate naturæ. X, 1560. Adam et Eva ex quo peccaverunt, per mutabilitates ætatis, morbo quodam concepto ierunt in mortem. X, 120. Adam mortuus esse dici potest ipso die, quo de ligno comedit. VII, 396. Adam quot modis mortuus est. VII, 587. Adam mortem animæ, non corporis, peccato meruisse quidam non recte arbitrantur. III, 353. Adæ spiritus quadam morte indelicta extinguitur. X, 113. Adam per peccatum factus est homo vetus qui corruptitur, etc. III, 354. Adam mortalis factus genuit homines mortales. VII, 379.

Adæ quomodo locutus sit Deus. III, 392. Aliqua specie corporali. III, 587. Adamo cur arbor velita. VIII, 562, 613, 616. Adam cur prohibitus sit a re bona. IV, 896. Adam et Eva quare a ligno scientiæ boni et mali prohibiti. X, 172. Prohibitio facta Adamo non vendendi de ligno scientiæ defenditur. VIII, 613, 615. In prohibitione, etc., nec instituit Deus quod obsesset, nec voluit quod non potuit, nec infructuose voluit quod homo non erat servaturus, jubere. VIII, 613, 616. Ideo præceptum licet levissimum dedit ei Deus, ut se esse Dominum communerent. VII, 422. Adamo non cibis, sed prohibitis cibis perdidit. II, 140. Vide Lignum scientiæ.

Adamus cur creatus, qui præciebatur peccaturus. VI, 552. Cur Deus jussit Adæ et Evæ, quod sciebat illos non esse servaturos. X, 165. Adæ tentationem et casum cur Deus permisit. V, 172; VII, 433, 436. Adam Deus in ea salute, in qua conditus erat, custodire voluisset si præcisset non peccaturum. VI, 276. Deus non ignarus fuit Adamum peccaturum, sed simul præcavit quid boni et justitiam de peccante esset facturus. VIII, 614. Tentatio et culpa Adami permixta est ad utilitatem posterorum. III, 433. Adam animalis primum, deinde spiritualis tum effectus est, cum in paradiso præceptum perfectionis accepit. III, 201.

Adami lapsus causa. III, 1605. Qua ratione Adamus ad peccandum inductus sit. III, 455, 454. Adam non credidit serpenti. III, 452, 453. Adam dicitur ab Aï ostolo non esse seductus. VII, 419. Adam licet non seductus, non tamen ideo minus reus. VII, 419. Adam non errore sed necessitudine sociali peccavit. VII, 419. Et amicali quadam benevolentia, non carnis victus concupiscentia. III, 453. Adam imitatus est Evam peccando. X, 1225.

Adæ peccatum ab animo cepit per elationem. X, 683. Adam superbia cecidit. III, 2040. Adæ peccatum a superbia primo incepit. VII, 420, 421. Et defectione a summo bono. VII, 420, 421. Adam appetivit non esse sub dominatione Dei. III, 384. Adam inter paradisi delicias noluit servare justitiam. X, 185. Adam avaritia cecidit, quippe cui Deus sufficere non potuit. III, 2039. Rapere voluit divinitatem, perdidit felicitatem. IV, 818. In Adæ prævaricatione voluntas mala malum opus præcessit. VII, 420. Adam sine certamine victus. X, 1123. Ad umbram fugit a facie Dei. IV, 1834. Credidit Deum facile indulgurum veniam peccati. III, 446. Excusationes Adami et Evæ plene superbia. III, 449. Quo sensu dixit Deus, Ecce Adam factus est tanquam unus ex nobis. III, 451. Adam prius deseruit Deum, quam desertus est. VII, 587. Adæ peccatum ex eo tempore requiri debet, ex quo potuit vivere vel bene vel male. III, 346.

Adami lapsus nihil Deo nocuit. VI, 553. Vide Homo. Adami peccatum non potuit perturbare Dei consilium. VII, 418.

Adami casus ad experimentum cavendi debet nobis valore, non ad imitationem peccandi. Ideo ille cecidit ut nos surgamus. IV, 559. Peccatum Adæ necessarium fuisse absurdum est credere. VII, 430. Adam etiam si non peccasset, potuissent tamen posterius ejus peccare. VII, 418.

Adam in paradiso peccavit. X, 471, 794. Adami apostasia ineffabilis. X, 1274, 1275. Culpa magna fuit. X, 1573. Peccatum magnum. X, 1179. Tanto gravius, quanto facilius, peccatum est. X, 258, 957. Adæ tanto gravius peccatum, quanto ei fuit liberius ab eo abstinere. X, 1148. Vide Libertas. Adæ peccatum grandius, quam indicare possumus. X, 471, 1533. An Adæ peccatum gravius quam Cain et Sodomitarum. X, 1533. Adæ peccatum quare tam grave. VII, 420, 423; X, 1440.

Adæ impietas quanta fuerit indicat et divina Scriptura, et ipsa generis humani miseria. X, 1277. Adæ peccatum granditate supplicii æstimandum. X, 1533, 1536, 1572. Adæ peccatum ut non videatur grande, leve ac prope nullum supplicium esse contendit Julianus, quod meruit. X, 1569, 1573, 1575. Adami peccato peccata posterorum quamlibet horrenda æquari vel præferri non debent. X, 1533, 1534. Cur Adam post lapsum ante Evam interrogatus. III, 449.

Adæ damnatio justa. VII, 423. Adami poena. III, 450. Adæ peccati poena justissima. X, 960. Quæ fuit Adæ poena. VII, 422, 423. Quid perdidit Adam per peccatum. III, 555. Adam imaginem Dei perdidit peccato, quomodo accipiendum. I, 640. Adam amissa beatitudine in miseriam projectus est. V, 209. De poenis Adæ et Evæ inflictiis. III, 211. Adam in quales miseria ceciderit malo usu liberi arbitrii. VII, 589. Adami posterius post liberum ejus peccatum, in necessitatem præcipitati sunt. VIII, 121, 125. Ab illa necessitate, Adami posterius per gratiam liberatum. VIII, 125. Adæ inobedientia inobediencia retributa est. VII, 423. Inobediencia homini hæc est poena reddita in semetipso, ut ei vicissim non obediatur, nec a semetipso. VIII, 613. Obediencia Adamo fuisset mercedi; poena inobediencia sanctis ejus posteris est exemplo. VIII, 614. Adam priusquam peccaret, nec carnem peccati habuit, nec similitudinem carnis peccati. X, 1584. Adam non talis factus, quales nascuntur hodie infantes. X, 1496. Alia fuit Adæ et Evæ conditio, alia posterorum. X, 1532. Adam non ad infantilem hebetudinem ac infirmitatem peccato vel poena reductus est. VII, 579. Quod in Adam fuit voluntarium, in nobis factum est naturale. VIII, 106. De poenis Adæ, que in posteris transeunt. I, 1297; III, 211. Per peccatum Adæ nuntiata nuditas. X, 1070. V. Membra. Nuditas. Adam cur indutus tunicis pelliceis. IV, 1341.

Adam paradiso expellitur III, 451. Adam cur de paradiso dimissus. X, 185. Adam separari debuit a ligno vitæ. III, 451. Adam tanquam excommunicatus fuit. III, 451. Quare Adam contra paradysum collocatus. III, 451. Adam post peccatum o paradiso a Deo dimissus dicitur, non exclusus, quare. III, 215. Adam civis Jerusalem, peccando factus est peregrinus. IV, 1658. Adam homo qui descendebat ab Jerusalem in Jericho. III, 4340. In punitione Adami et cæterorum peccantium, nec futurorum improvidus Deus, nec impotens, nec malignosus, nec æmulus. VIII, 614, 616, 617.

Adæ peccatum ipsum solum læsisset et non genus humanum, dogma Cælestii. X, 338. Et Pelagianorum. X, 451. Adæ peccatum non ipsi soli nocuisse, et in antea non esse in eo statu, in quo Adam fuit ante peccatum, quo sensu intellexit Pelagius. X, 595. Adam primus accepit morsum serpentis cum veneno. V, 1512. Adæ culpa a morsu omnium. II, 825, 826; X, 1157. Et ejus prævaricatione polluti omnes. X, 1227. Adam unus homo et totum genus humanum. III, 1475. In Adam genus humanum tanquam radicaliter institutum est. III, 543. In Adam omnes unus homo finitus. X, 113, 104, 444, 1219, 1401. In Adamo omnes fuerunt quando peccavit. VII, 580. In Adamo omnes peccaverunt. X, 933. Adæ posterius vinculo damnationis obstructi. II, 813, 838, 850. In Adamo omnes fuerunt ratione seminis quando damnatus est. VII, 378; X, 1442. Peccato et morti primi hominis obnoxii omnes nascuntur, et simul justitiæ vitæque æternæ secundi hominis sociati renascuntur. X, 121. Ex Adamo trahitur originale peccatum. I, 649, 654. Adami peccatum ab omni nascente etiam de parentibus renascenti trahitur. X, 471. Adæ posterius per naturalia jura propagatus et peccato et damnationi obnoxii. X, 1355. Omnes IIIi Adæ naturaliter mali. X, 1231. Adæ peccato humanum genus oleastrum factum est. X, 455. Ex Adam et super Adam multa peccata nascuntur. IV, 1735. Adæ peccatum quomodo et nobis alienum, et nostrum. X, 1210.

Adam. Initium peccati ex Adam factum esse quatenus ceteri eum imitati sunt, docebant Pelagiani. II, 679, 684. Pelagiani, qui docebant initium peccati ex Adam factum esse quatenus ceteri eum imitati sunt, refelluntur. II, 684. Adam an posteros exemplo tantum peccandi vitari. X, 1161. Adam exemplum quidem est voluntate peccantium, sed

irigo est cum peccato nascentibus. X, 114, 115. Si in Adam omnes imitatione peccaverunt quia primus peccavit, in Adam omnes justificantur quia primus iuste vixit. X, 119. In Adam peccaverunt omnes, non imitatione tantum, sed contagione. X, 251, 868, 1217. Ade peccatum non imitatione tantum, sed propagine in omnes transit. X, 462, 463, 1186. Similitudo transmissionis peccati ex Adamo. X, 1218. Ad Adam pertinet omnis qui ex illa successione propaginis nascitur, sicut ad Christum omnis qui in illo gratia largitate renascitur. X, 1211, 1224. V. Omnes.

Adam et Christus ab Apostolo propositi, ille ut regenerationis, hic ut regenerationis auctor. X, 1163. Adam et Christum Apostolo proponente, imitationem imitationi, non regenerationem generationi opponunt Pelagiani. X, 1203. Secus Apostolus. X, 1265. In Adam non prima secundum Julianum forma peccati, sed maxima: similiter et in Christo non prima iustitiae forma, sed maxima. X, 1537, 1575. Adam forma peccati propter generationem, non propter imitationem. X, 1253. Peccare in similitudine praevagationis Ade quid. X, 116.

Adam ante lapsum sanguine Christi non indignus. X, 953. Adamo ad quam rem proceperit poenitentia. X, 1582. Adamo recte creditur per Christum ab inferni vinculis solutus. X, 1523, 1582. Adamum per Christi gratiam, quando descendit ad inferos, ab inferni doloribus liberatum credit Ecclesia. X, 1535. Adam Dei misericordia liberatus ex inferno. X, 258. Adam solutum fuisse doloribus inferni Ecclesia consentit. II, 711. Primi parentes salvati. X, 183. Adam salutem contradicunt Tatiani. VIII, 50.

Adam primus, Adam secundus. X, 1535. Adam quatenus forma futuri Ade secundi. X, 462, 1171, 1223, 1225. Adam quomodo forma Christi. II, 684. Omnes in Adam, omnes in Christo. V, 1335. In Adam Christus, et Adam in Christo. IV, 1206. Nemo in mortem nisi per Adam, nemo in vitam nisi per Christum. II, 843. Adam carum simul habuit et vulnus praevagationis, et medicamentum vulneris. III, 424. Adam non potuisse erui ex praevagatione, nisi statum pristinae libertatis Christi Domini reormasset adventus, ait Innocentius. II, 783. Quia cecidit Adam, ideo descendit Christus; ille cecidit superbia, ille descendit misericordia. IV, 1506. Christus plus praestat regeneratis, quam eis Adam vocerat. II, 684.

Adam victus in Job. III, 2007. Adam victus in paradiso, vicit in stercore. III, 2007. Adam in stercore cautiore, quam Adam in paradiso. IV, 220. Ab Adam boni ius, a Christo filii hominum dicitur in Scriptura. II, 518. Non tamen ultique. II, 548. Adam homo, non filius hominis. IV, 350. Cur quorundam tantum filiorum Ade nomina exprisuntur in serie generationum. VII, 436.

Adam an solos Cain et Abel ante Seth genuerat, non potest affirmari. VII, 456.

Adam utrum soleret corporeis oculis Deum videre, non evidenter apparet. VIII, 836.

Ab Adamo nondum sex millia annorum complentur. VII, 800.

Adam si hodie moreretur, quousque dies vixerat. V, 1318.

Adam origo duarum civitatum. VII, 400.

Adamum haeretici, eorumque dogmata. VIII, 31.

Adelphus a Thasbalte. IX, 222.

Adeodatus naturalis filius Augustini. I, 769. Augustino horrori est illius ingenium. I, 769, quod magnum quidam pollicebatur. I, 962. Adeodatus interloquitur in libro de beata vita. I, 905, 908. Sensus ipsius sunt omnia, quae ex alterius collocitoris persona re eruntur in libro de Magistro edito Romae cum esset in annis sedecim. I, 781. Aetatis anno ferme 15, cum Augustino baptizatur. I, 769. Adeodatus praenatura morte rapitur. I, 769.

Adeodatus episcopus. II, 759, 780.

Adeona dea. VII, 128, 198.

Adeps frumenti. IV, 1046, 1950. Adipem in escam non sumunt Judaei. III, 684.

Adhaerere Deo quantum bonum. VII, 350. Adhaerere Deo beatissimum. I, 1322. Bonum est creato spiritui adhaerere Deo semper, ne quod adeptus est conversione, aversione hinc amittat. I, 846. Adhaerere Deo incorporealiter potest, qui potest Deum invisibiliter videre. II, 613. Adhaerere Deo non valemus, nisi dilectione, amore, caritate. I, 1322.

Adimantus Maichaei discipulus. V, 100; VIII, 129, 150. Praenominis dictus est Adlas. VIII, 129, 130. 865. Adimanti opus sive liber. VIII, 207, 665, 232. Adimanti error de auiua refellitur. VIII, 144. Eius calumniosa obiectio ex Apostolo. V, 100. Adimanto solum Maichaeum praeferebat Faustus. VIII, 207, 232.

Adjuro te, pro, jura mihi. III, 492.

Adjutorium Dei nobis necessarium. V, 108, 121, 375, 836, 894, 895, 1167, 1171. Illud orandum ad faciendum bonum. X, 1202, 1293. Vide Gratia. Deo desistente ab adjutorio, laborare potes, vincere non potes. IV, 124. Sine adjutorio Dei

non potest homo intelligere et obedire oculis et auribus cordis. III, 770. Adjutorium Angelo et primo homini necessarium, si tunc delisset, non sua culpa cecidissent: nunc quibus deest, poena est peccati. X, 936. Adjutorium Dei si desit, non ideo est excusabile hominis vitium. III, 771. Adjuvat Deus ut faciamus ejus jussa a quo speramus promissa. V, 1069. Non est durum et grave quod Deus imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat. V, 584. Adjuvat non solum sanctificando, illuminando, etc., sed etiam caritatem dando. X, 1201. Adjuvantur omnes sancti a Deo, sed intus ubi nemo videt. IV, 625. Adjutoriorum duo genera. X, 321. Adjutorium sine quo aliquid non fit, et quo aliquid fit. X, 956. Vide Gratia.

Admetus Rex. VII, 371. Admirationem quatenus causent. VIII, 871. Admiratio obitur ex re insolita et insperata. I, 981; III, 179. Non est sine quadam formidine. IV, 1412. Quaedam admiratio digna in homine fidei. IV, 469. Quod fidei credentium admiratur Christus, nobis mirandum esse significat. III, 180.

Admiratio pro laude. II, 707.

Adnomiare aliquam, id est, facere eam uxorem. III, 624. Adolescentes paucissimi sunt, qui ab ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committant. VII, 730. Adolescentiae quatenus vitia adolebant abundare. VII, 536. In adolescentibus qui dant operam litteris, coercendi sunt emulationis et inanis iocunditiae motus. I, 991. Adolescentibus praerupta morum traduntur. I, 1006.

Adolofon quid. III, 563.

Adonai interpretatur Dominus eo modo quo solus Deus dicitur Dominus. VIII, 313.

Adonis a primo dente extinctus. VII, 185.

Adoptio filiorum. V, 348. Adoptandi consuetudo antiqua in populo Dei. III, 1072. Adoptionis vinculum ab antiquorum moribus alienum non fuit. VIII, 215, 216; neque a sacris litteris. V, 349. Adoptionis varia exempla. VIII, 215. Adoptans dici potest genuisse non carne, sed caritate, quem filium sibi adoptaverit. III, 1073. Adoptionis lex filios etiam mortui adoptabat. I, 633. Adoptionis genus duplex. VIII, 206.

Adoptionis nomen plurimum valet in nostrae fidei Sacramento. VIII, 215. Adoptio filiorum Dei quae. III, 1268. Adoptio hominum quomodo fit a Deo. VIII, 215. Adoptionem parvulorum in baptismate agnoscebat Pelagiani. X, 573, 583. Dei misericordia et benevolentia homines adoptando. III, 1394. Adoptio credentium iam facta, spiritu, non corpore. III, 2075. Adoptio nostra non erit perfecta nisi in caelo. VII, 729. Adoptio et glorificatio hominis non ex meritis ipsius, sed ex gratia Dei. III, 1270.

Adorare et rogare non convertuntur. VIII, 751. Adoratio humanitatis Christi. IV, 1264. Nemo Christi carnem manducat, nisi prius adoraverit; et non solum non peccamus adorando, sed peccaremus non adorando. IV, 1264. Homo fit similis et quem adorat. III, 1466. Non adoranda creaturae unde aliqua similitudo ducitur ad Christum vel sanctos significandos. IV, 1193. Christiani nullum mortuorum colunt, nihil ut nomen adorant quod sit factum et conditum a Deo. II, 83. Adorare in templo et ad templum differunt. IV, 86.

Acquirere quid significat. VII, 537.

Adrastus Cyzicenus nobilis mathematicus. VII, 720.

Adruetum. IX, 201.

Adrumetini monachi turbantur quibusdam in illis sic gratiam praedicantibus, ut negent liberum arbitrium, Deumque redditurum unicuique secundum opera ejus: non recte intellecta Aug. epistola ad Sixtum, de qua Evodius consulit. II, 969. Illis Aug. epistola rescripsit Evodius. II, 969. Vide Notas. Augustini epistolam ad Sixtum apud ipsos interpretatur Sabinus presbiter, nec sedatur contentio. II, 976. Adrumetinorum monasterii Cresconius et Felix erant monachi. II, 969. Cresconius et Felix ad Augustinum perrexerunt ante festum Paschae. II, 970; et cum eis alter Felix, et cum eo Pascha egerunt. II, 971. Augustinus Valentinum rogat mittatur ad se is a quo se turbatos dicebant. II, 970, scilicet Florus. II, 975. Florus ad Augustinum venit. II, 977, cum Valentini litteris quibus ab erroris suspitione liberatur. II, 976. Adrumetini monachi inter se de gratia et libero arbitrio dissidentes consulunt Augustinum, qui ad eos librum super ea re scribit. I, 636. Librum de gratia et libero arbitrio ad ipsos scribit Augustinus. II, 972. Ad ipsos mittit Augustinus quae contra Pelagianum errorem confecta erant. II, 973. Adrumetinorum monachorum occasione de *receptione et gratia* prodit liber. II, 1002.

Adscensionis et adventus Spiritus sancti festa traditione recepta sunt. II, 300.

Adscensio Christi pignus nostrae. V, 1210. Non adscendit in caelum, nisi qui inheret Christo. V, 570.

Adscensus interior in Deum. IV, 415, 1629, 1639, incipit ab humilitate. IV, 1603, 1672.

Advenae, adventitii perhibentur. IV, 1518.

Adventus Christi duplex. IV, 1235, 117; V, 121, 123,

vel in Ecclesia, vel in corpore proprio. II, 920. Adventus Christi primus et secundus quid differant. III, 1624. *Vide* Christus. Comparantur inter se duo adventus. IV, 1258. Adventus Christi Danielis hebdomades transactum significant, non futurum. II, 899, 911. Ita censent ejusdem prophetiæ expositores. II, 912, 917, et Hesychie mens est. II, 903, 911. An ad utrumque adventum pertineant hebdomades Danielis. II, 911. Adventus Christi quæ fuit utilitas. IV, 1766.

Adventus Domini ad iudicium, computatis annis ab Adam, post septem annorum millia futurus a nonnullis creditur. IV, 90. Refutatur hæc opinio. IV, 90. Qui dicit Domini adventum citius esse futurum, et qui dicit tardius esse futurum, uterque errat. II, 924, 925. Adventus Christi optandus. IV, 811, quomodo. IV, 811. Diligendus et expectandus. II, 909. Si amamus Christum, ulique adventum ejus desiderare debemus : perversum enim est, si tamen verum, quem diligis, timere ne veniat; petere adventum ejus, et timere ne exaudiaris. IV, 1915. Adventus Christi durus est duris, mitis est piis. IV, 1237. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 125. In potestate tua est quomodo expectes venturum Christum : ideo differt venire, ut cum venerit, non te damnet. IV, 1257. Adventum Domini vere desiderat et expectat, qui pie vivit. II, 904, 905, 909. Ad eum quisque se præparare debet. II, 903, 906, 907, 908. Non resistamus primo adventui, ut non exaveamus secundum. IV, 1235.

Adversarius oculus grande malum. VII, 632. Adversarius a nobis vincendus ut coronetur, quis sit. VI, 289. Adversarius auxilio Christi vincitur. VI, 291. Adversarii et nocentes tolerandi ut placentiæ, parvuli et infirmi. III, 1258. Adversarius tuus cui debes consentire dum lucris in via, quis sit. IV, 542; V, 76, 245, 636, 1171, 1698. Adversarius est voluntatis tuæ sermo Dei, donec fiat auctor salutis tuæ. V, 656.

Adversa quare justis et injustis communia. VII, 20, 21. Amatores hujus sæculi crebrius inter adversa quam inter prospera cordis aures admovent veritati. II, 938. In adversis magis cogitant amatores hujus sæculi evadere unde anguriam, quam capere unde curentur. II, 938. In ferendis adversis constantia. V, 625. Adversis in rebus contra Deum non murmurandum. V, 1557. *Vide* Flagellum. Tribulatio. Non deest suis Deus in adversis. VII, 28. Deus affligi permittit quos diligit. II, 424. Adversitates temporales necessariæ sunt exerceandæ atque perdiscendæ virtuti. III, 1220. Adversitas, vel supplicia quibus puniuntur peccata, vel exercitationes quibus diluuntur. VIII, 588. Adversitates temporales a Deo possunt imperari, et propter Deum debent tolerari. VIII, 451. Adversitas donum est admonitionis Dei. II, 957. Ad sedes felicitatis æternæ venire non possumus, nisi temporalibus malis exerciti non defecerimus. II, 267. In tormentis beati dicuntur pii, quia spe beatitudinis adipiscendæ mala hujus vitæ fortiter perferunt. II, 675. Adversitas qualibet temporalis facile toleratur, ut æterna poena vitetur, æterna quies comparetur. V, 444. Spe beatitudinis adipiscendæ mala hujus vitæ piis fortiter perferunt. II, 668, mala sæculi tolerant recti corde. III, 1025. *Vide* Afflictiones.

Adversitates quibusdam utiles sunt, quibusdam perniciosæ. VIII, 431. Adversitas nulla frangit quem felicitas nulla corrumpit. IV, 1058, aut quem non decipit sæculi hujus prosperitas. V, 687. Adversitas omnis corporalis atque spiritalis elemosynis et jejuniis atque orationibus superandæ sunt. V, 1042. Adversitas et prosperitas, utraque cavenda est, ista ne corrumpat, illa ne frangat. IV, 1824. Adversitates devitandæ cum Deus apertissime adiutor est. III, 613. Per malos et iniquos Deus flagellat poenis temporalibus quos voluerit. II, 995.

Adulatio est fallaci laude seductio. V, 1561, falsa laus. IV, 1824. Adulatione plerumque homines mentuntur. IV, 87. Adulatio cones est omnibus malis. IV, 142. Adulatio oleum peccatoris. IV, 1824; IX, 68. Nemo gralutur homini qui prosperatur in via sua, cujus peccatus deest ultor, et adest laudator : major hæc ira Domini est. IV, 126.

Adulator. V, 579, 1229. Adulatores laudem suam tanquam oleum venditant stultis. II, 571; IV, 1921; VI, 46. Peccatoribus adulari quantum malum. IV, 581. Adulantium linguæ alligant animas in peccatis; delectat enim ea facere in quibus non solum non metuit reprehensor, sed etiam laudator auditur. IV, 126. Adulatione trahunt in se, quos ad peccata illectant, et eos tanquam devorant. IV, 87. Adulator, adstipulator est facti. IV, 581.

Adalantes amici pervertunt; inimici litigantes plerumque corrigunt. I, 773. Nagis amat objurgator sanans, quam adulator ugens caput. II, 114. Adulatoris lingua plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 809. Non timebis commutorem, si non amas. IV, 675. Aliqui dicunt bona nostra malo animo, alii mala nostra bono animo : utrique cavendi. IV, 419.

Adulteri male utuntur corporis dono. X, 1451. Adultero-

rum membra, et divina opera, et membra naturæ; attenuent vitio, et per hoc diabolo subjecta. X, 1407. Adulteri redarguuntur. V, 85. Adulterantem virum, non propter carnem, sed propter caritatem dolere debet femina Christiana. V, 85. Adulterorum fœda excusatio. V, 84. Au mulier marito pernitente possit misceri alteri viro, et vicissim. III, 1234. Historia de hac re. III, 1234.

Adulteræ quamvis aliqua damnatione, morte tamen non plectebantur. VII, 82. Adultera mulier cur non fuerit lapidata. IV, 1325. De muliere adultera. V, 109, 1359. Adulteræ mulieris historia in Græcis plerisque exemplaribus non legebatur. VI, 451. Adulter permansus in adulterio ad baptismum non admittitur. VI, 220, 482. Adulteris penitentibus recte pax datur. II, 341. Antonini Lex contra adulteros. VI, 474. *Vide* Conjugium.

Adulteræ quædam animæ, quædam fornicariæ. V, 117. *Vide* Fornicatio.

Adulter seipens antiquus. IV, 431.

Adulter ut letatur carne corrupta, sic diabolus corrupta mente. IV, 432.

Adulterium, quid sit. VI, 575, unde dictum. V, 343. Adulterii malum quam late patens. V, 78, 85. Adulterium unde malum convincatur. I, 1225. Adulterium, non ideo malum est quia vetatur Lege, sed ideo vetatur Lege quia malum est. I, 1225. Adulterium duplici præcepto prohibuitur. V, 71. Adulterio non solvitur conjugium. VI, 452. Infantes ex adulterio nati non ob hoc peccatores. III, 418. Adulterinis conceptibus Deus juste animas largitur. II, 778. Contra adulteria quidam in totum penitentiam locum clausurunt. II, 540. De adulterio conjugii liber. VI, 451. Adulterium inter deos frequentatum. VII, 81. Adulterium carnis, et adulterium cordis. V, 1439. Adulterium animæ colentis dæmonia. V, 76. Adulterium est amare aliquem hominem pro Christo. III, 1487.

Adulterinam pecuniam erogare. VI, 228.

Advocatus, qui causam malum agit, restituere tenetur. II, 663.

Advocati nostri sic Martyres sunt, ut tamen unus sit Advocatus noster Christus. V, 1205.

Adytum templi. IV, 204.

Ædificantium duo sunt genera, aut super arenam, aut super petram. III, 1444. Ædificare in petra, et ædificare in arena, quid. IV, 1335. Ædificant in petra, qui ad tentationes præparant; ædificant in arena, qui felicitatem terrenam pronuntiant. V, 275. Ædificare aurum, argentum, et lapides pretiosos, quid. IV, 222. Nil amantes præter Christum, ædificant aurum, argentum, etc. Amantes cum Christo terrena, quæ tamen ei non præferant, ædificant ligum, stipulam, etc. IV, 222. Qui ædificat amorem terrenorum super fundamentum regni cælorum, salvus fiet, sic tamen quasi per ignem. IV, 1044, 1045.

Ædificatio civitatis spiritalis. IV, 1620. Ædificatio et dedicatio domus Dei in nobis. V, 1471. Ædificatio in labore, dedicatio in lætitia. V, 1476.

Ædificium Dei sumus, quia qui colit nos, habitat in nobis. IV, 802. Gratia Dei, non meritis præcedentibus ædificamur in locum sanctum Dei. IV, 816.

Æger. *Vide* Egrotus.

Ægeria nympba Pompilii conjux habita. VII, 923.

Ægiæus primus rex Assyriorum. VII, 561.

Ægis, scutum Jovis. III, 1036. Unde sic nominatur. III, 1036.

Ægritudo alterius quomodo suscipienda ex caritate, ut sublevetur. VI, 80.

Ægrotare. Nasci hic in corpore mortali, incipere ægrotare est. IV, 1320. Ægrotare et convalescere non æque habet hominem in potestate. V, 830, 1269. Ægrotat periculosus, qui se sanum putat. V, 495.

Ægrotorum duo genera. V, 495. Egrotus et infirmus in quo differunt. V, 277. Æger medicum consilium dare non audeat. IV, 1914, 1913. Ægroti concordia cum medico. V, 82. Æger non exauditur ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1289. Ægrotus præcepta medici observando, non nisi paulatim fit sanus. V, 1270. Ægrotus, qui irridet medicamentum suum, nihil est superbius. IV, 1838. Ægrotantium illicita remedia. V, 1459. Ægrotus sanari nolens remediis superstitiosis, ut martyr in lecto. V, 1301. Ægrotos duos facilius fert sanus unus, quam duo ægroti se invicem singulos : sic malos facilius ferunt boni. IV, 190. Ægrotos omnes Christus medicus invenit. V, 498. Ægroti quo remedio per Christum sanati. V, 496. Ad poculum sumendum exemplo medici Christi invitamur. V, 345, 781. Ægroti multi in lecto diabolum vincunt. V, 52.

Ægroti ad piscinam sanatio figurativa. V, 686, 690, 695.

Ægyptiæ ex semine Cham oriunda. IV, 1398. Ægyptiæ regnum florebat Abraham temporibus. VII, 497. Ægyptiis tradidit litteras Isis. VII, 597, 599. Ægyptiorum sapientia commentitia, antiquitate posterior est prophetia Abraham.

VII, 597. Et Patriarcharum nostrorum. VII, 599. Ægyptiorum sapientie commentitiae antiquitas refellitur. VII, 599. Ægyptiorum sapientia, maxime Astronomia. VII, 599. Ægyptii Geometricam dilexerunt. III, 549. Ægyptiorum mos circa mortuorum corpora. V, 1605. Ægyptii condendis corporibus mortuorum præcebant. III, 502. Ægyptiorum religionem casuram prædixit Trismegistus. VII, 248, 251. Et hoc accepit a demonibus. VII, 248, 251. Ægyptiis pastores abominabiles. III, 605. Ægyptiis sacrificia Israelitarum abominabiles sunt. III, 605. Ægyptii Hebraeis proximi dicti. III, 507. Ægyptiorum plagæ decem exponuntur. IV, 1001; V, 67. Ægyptii cur ranis et muscis domiti sunt. III, 2059. In Ægyptiis figura præsentis sæculi. Ægyptiorum spoliatio male a Fausto reprehensa. VIII, 445. Ægyptios ab Israelitis in mutua auri et argenti acceptione decipi, quomodo permisit Deus. VI, 54. Ægyptiorum divitiarum, quas Israelite abstulerunt, ipsis erant debitarum. IV, 1400. Ægyptii spoliati, figura Christianorum proficientium ex Ethnicorum scientia. III, 64. Ægyptiorum submersio in rubro mari, figura abolitionis peccatorum in baptismo. III, 1722; V, 57. Ægyptiaci dies. III, 2150. Ægyptus. V, 291; 202, 768. Ægyptus terra Cham. IV, 1398. Ægyptus in Hebraea lingua tenebras vel tribulationes significat. IV, 1001. Ægyptus interpretatur afflictio, et figuram sæculi refert. IV, 1477, 1750. Ægypti situs. IX, 425. Eductus populus Dei de Ægypto, quid figuravit. IV, 487. Exitus Israel ex Ægypto mystice exponitur. VIII, 269. In Ægypto frumentorum copia ex inundatione Nili, piscuorum vero e contra. III, 591. Ælian vel Ælianum interpretatur Fontes. VII, 457. Ælianus Proconsul. II, 399. Ælianus Proconsul Africae. IX, 540, 611, 649, 686. Quo tempore Felicis causam audivit. IX, 687. Æliani sententia qua Felix Aptugneus purgatus et absolutus est. IX, 540. Ælius diaconus. IX, 513. Æmilianus episcopus. II, 759. Æmilii et Castus martyres. V, 1295. Æmulari ut velint iniquos, moveatur boni, cum flores illos vident. IV, 1201. Æmulatio et invidia quid differant. III, 2142. Æmulatio proclivis ad suspicandum malum. IV, 1435. Æneæ pater, Anchises; mater, Venus. VII, 81. Quò tempore Æneas in Italiam venit. VII, 576. Æneam venisse Carthaginam non est verum. I, 671. Æneas, pius appellatur. VII, 16. Æneæ domus, id est, Romani. VII, 462. Æneas deus a Latinis factus est. VII, 576, 577. Ænigma quid. VIII, 1008, 1069. Ænigma est obscura parabola quæ difficile intelligitur. IV, 546. Ænigmata valent ad amorem veritatis accendunt. VI, 320. Ænigmatistæ poetæ vocantur. III, 759. Æqualitas ipsa vera, atque ipsa vera et prima unitas, non sensu sed mente conspicitur. III, 146. Æquanimitas quomodo servanda. IV, 1212. Æquitas ab æqualitate dicta. I, 1043. Æquitatem perdere Deus non potest. IV, 744. Æonas triginta admittit Valentinus, quomodo. VIII, 28. Vide Ptolemæus, Marcus. Aer non est prætermisus in Genesis historia. III, 281, 292. Aer quando et cur factus sit. III, 258. Aer, cælum dicitur. I, 865; VI, 292; VI, 684. Aer, cæli et cælorum nomen accepit. III, 263, 279, 281. Aer terræ, aquæ, cælo, firmamento pro sua puritate vel impuritate deputatur. III, 258, 259, 274, 281, 282. Aer Junoni datur. VII, 119. Aerem deum esse sensit Anaximenes. I, 782; II, 445. Aeri infinito rerum causas tribuit Anaximenes. VII, 226, 230. Aer est quid aliud ab æthere secundum Poetas. VII, 119. Venti, tonitrua, nubes, pluvia, grando, serenitas, sicut in inferiore aeris parte. III, 284. Non in sublimiore. III, 237. Aer comparatione aquarum siccus sentitur. III, 258. Aerem aqua superiorem esse probatur. III, 264. Aer in humidam naturam conversus creditur tempore diluvii. III, 280. Aer quomodo gestaudis volatibus avium sit accommodatus. III, 238, 282, 286. Aer alimentum est. I, 1251. Sine aere, nullus sensus aut motus corporis. III, 363. Aer est carcer peccantium angelorum. III, 283, 750; IV, 1945. Aeris animalia daemones. I, 915, 1007. Qui nos acutissime ac subtilitate sensuum superant, non ratione. I, 916. Aerius a quo Aeriiani. VIII, 30, 40. Aeriarii quid addunt Arianis. VIII, 59, 40. Æs inventum ante ferrum. VII, 214. Ære antiqui colebant terram. VII, 214. Æschines. IX, 468. Æschines Atheniensis tragicus actor rempublicam capessivit. VII, 56. Æsculapius deus. VII, 128. Æsculapius deus medicus. VII, 128. ab Epiklauro Romam

advocatus. VII, 87, 97. Æsculapio naviganti Romam Epiklaurus serpens comes adhaesit. VII, 294. Templum Æsculapio consecratum in monte Lybiae. VII, 254. Æsculapius homo idem et deus. VII, 254.

Æsopi fabulae. VI, 558. Æsopi fabulas versibus prosecutus est Socrates. III, 1048.

Æstas nostra quæ. IV, 1947. Æstas prosperitatem sæculi, hiema adversitatem designat. IV, 475, 801. Ferventes spiritu per æstatem, novelli in fide per ver significantur. IV, 941. Æstas nostra, Christi est adventus; hiems nostra, Christi occultatio. V, 217.

Æstinare Dei, est ordinare. IV, 1863. Æstimator integer rerum, quis. III, 29. Juste et sancte vivit. III, 29.

Ætates mundi sex. III, 1515, 1461; VI, 45, 338; per sex hydrias significantur. III, 1461. Sex mundi ætates ad sex creationis dies comparantur. IV, 1182. Unde incipiat ætas quælibet, et quo finiatur. III, 190. Sex illæ ætates operosæ sunt, in septima speratur requies. III, 190. Ætates mundi sex per septem dies designantur. III, 190. Ætates quatuor ab Abraham usque ad finem sæculi. VIII, 158. Ætatem sextam inchoavit Nativitas Christi. VIII, 892. Cur istæ ætates sint inæquales. III, 193.

Ætatis gradus. II, 966. Ætatis quot gradus, tot mortes ætatum. IV, 1686. Ætates duæ, senectus et ætium. IV, 894. Ætas senioris et senis quo differant. III, 191. Ætas non est, ubi est æternitas. VIII, 775, 774. Ætas etsi longa videatur, cum pervenerit, convinctur brevis, quia finitur. IV, 1613.

Ætates spirituales. V, 1081. Ætates sex hominis cum veteris tum novi. III, 145. Ætas viginti annorum fideles significat. III, 718. Ætas nulla ab uberibus Philosophiæ excluditur. I, 908.

Ætius a quo Aetiani, qui et Eunomiani appellantur. VIII, 40.

Æternitas quid sit. VII, 731. Omnia stant in æternitate. IV, 1623. In æternitate nec præteritum quidquam est, nec futurum, sed præsens tantum. IV, 71. Æternitas non habet quando. IV, 1459. In æternitate stabilitas est, in tempore autem varietas: in æternitate omnia stant, in tempore alia succedunt, alia accidunt. V, 666. Æternitas dicitur longitudo dierum. IV, 1613. Æternitas unus dies, et multi dies, et multi anni. IV, 737. Æternitatis dies simul sunt omnes: ideo satiant. IV, 1447. Æternitatis dies non venit, neque transit; quia nec hesternum præterit, ut veniat, nec crastinum urgetur, ut transeat. IV, 1463. Æternitas in verbo quatuor syllabis constat, in se sine hæc est. IV, 1898. Vera æternitas est, ubi temporis nihil est. III, 1388. Æternitas quomodo differt a tempore. VII, 521; quomodo exprimitur in Scripturis. IV, 1510.

Æternitas vera solius Dei. VIII, 503. Non ejus æternitatis est hic mundus, cujus æternitatis est Deus. III, 175. Æternitas Dei æternitas semper stans. I, 814. Æternitas, ipsa Dei substantia est, quæ nihil habet mutabile, nihil præteritum, nihil futurum; nec est ibi nisi est. IV, 1511. Æternitate misera melior est temporalis felicitas. VII, 241. Æternitas non est sine veritate et caritate. VIII, 900. Æternitas facta est nobis refugium, ut ad eam de hac temporis mutabilitate fugiamus. IV, 1142. In cælo est æternitas et veritas; in terra duo ista, quod ortum est, et fides. III, 1070. Æternitatis quantum ad id quod ortum est valet, tantum ad fidem veritas. VIII, 904. Æternitatem aliquando significat nomen sæculi. IV, 1745. Æternitatis imitatio quædam in vicissitudine temporum. IV, 120. Omnia seculorum spatia definita si æternitati interminatæ comparentur, sunt nulla. VII, 350.

Æternitas querenda. III, 1638. Æternitatem, veritatem, beatitudinem omnis homo querit. VIII, 887. Non est hic quod querimus. VIII, 887. Ab omni forinsecus strepitu requiescat, qui cogitare vult annos æternos. IV, 976.

Æternum dicitur cujus temporis finis non est. III, 511, 536. Æternum antecedit tempora, nec clauditur tempore. IV, 915. In æterno neque quidquam præteritum, neque quidquam futurum, sed quidquid est, tantummodo est. VI, 13. Æternum hoc vere habendum, quod nullo tempore variatur. IV, 903. Æternum duobus modis intelligi potest. III, 608, 680. Æternum quod habet initium, est tantum numerus. VII, 320. Æternum deinceps esse non posse nisi quod semper antea fuisset, falso docebant Platonici. VII, 511. Plato contraria sensisse videtur. VII, 514. Æternum omne est immortale, et non e contrario. VI, 15. Æternum et perpetuum inter se differre Priscillianistæ ceusebant. VIII, 608.

Æterna bona non carnaliter cogitanda. IV, 488. Æterna vite meritum non apprehenditur nisi dono Dei. III, 419. Ad æterna capessenda quomodo mens efficiatur idonea. VIII, 905. Æterno creatori adherentes et nos æternitate afficiamur necesse est. III, 151. Æternum ardentius diligitur ademptum quam desideratum. III, 55. Æterna ad fructum, temporalia præstat Deus ad utendum. V, 415. Æternum infernum. I, 788.

Ælian interpretatur Robustus. IV, 1130.

Æther aliud esse, aliud aërem antiqui Poetæ volunt. VII, 120. **Æther** mobilior aëre. III, 225. **Æther**, animus Dei mundi. VII, 212. **Æther** Jovi datur. VII, 119.

Æthiopes nigri, quosam significant in Scripturis. IV, 838.

Ætiologia. VIII, 68.

Ætna mons flammaram flumina evomit. VII, 111. **Ætnæis** quibus ita feruisse mare legitur, ut rupes urerentur, navium iuces solverentur. VII, 111. **Catinensis** urbis tecta vi favillæ ex **Ætna** erumpentis diruta. VII, 111.

Affectantes mala, quamvis aliis ad salutem valeat quod fecerint, bona invenire non possunt. IV, 212.

Affectiones nostræ, motus animorum sunt. III, 1732. Aliud affectio, aliud affectionalis qualitas. X, 834. **Affectiones** quæ a Græcis ἀφαιρέσις, a Cicerone Constantiæ dicuntur, tres sunt. VII, 411. **Affectiones** seu affectus animi qui a Græcis πάθη, a Cicerone Perturbationes appellantur, quatuor sunt. VII, 258, 406. **Affectiones** quare Deo et Angelis tribuuntur, cum his careant. VII, 261. An primi parentes affectiones timoris et doloris habuerint ante peccatum. VII, 449. **Affectiones** cadere in sapientem dicunt Platonici, Stoici negant. VII, 258. **Affectiones** quasdam in animum sapientis admittunt Stoici. VII, 411. **Affectionibus** Christus non caruit. VII, 415; non tamen ex condilionis infirmitate. VII, 415.

Affectiones in usus justitiæ convertit Christiana disciplina. VII, 260. **Affectiones** omnes recta vita rectas habet, perversa perversas. VII, 416. **Affectiones** si nullæ sunt, tunc recte non vivitur. VII, 415. **Affectiones** seu delectationes suas habent etiam pia opera. IV, 978. **Affectiones** hujus vitæ sunt, non futuræ quæ speratur. VII, 415. **Affectiones** quædam tamen erunt in patria. VII, 416. **Affectiones** corporis tres, sanitas, stupor, immortalitas. IV, 630.

Affectus humani quasi pedes sunt. III, 1789. **Affectus** nostri, pedes nostri sunt in itinere ad Deum. IV, 1217. **Affectibus** ad Deum currimus, non passibus. VI, 681. **Vox** non est ad aures Dei, nisi animi affectus. VI, 322. **Affectus** puniuntur etiam cum non succedit effectus. VII, 483.

Affinitates futuræ etiamsi Adam non peccasset. I, 605, 615; contra quam alias crediderat Augustinus. III, 161. **Affinitas** spiritalis. III, 162.

Afflictionibus laborant boni, dum hic mali florent. IV, 190. **Vide** Quare boni malis temporalibus affliguntur. VII, 20. **Affligi** in hac vita justis expedit. VI, 98. **Affliguntur** homines, ut Deum querant, III, 863, et ut affectiones suas a terrenarum delectationum fluxu colligant. III, 871. **Afflictionibus** purgatur et exercetur Ecclesia. III, 25. **Quibusdam** paritur in hoc mundo, ut abundantius torquantur in altero: quibusdam hic non paritur, ut ibi paratur. III, 1577. **Nunquam** immerito affliguntur homines. III, 871. **Vide** Adversitas, Tribulatio, Prosperitas.

Africa tertia pars Orbis. VII, 497. **Africæ** dimensio. VII, 497. **Africa** num in meridie. V, 291, 768. **Africæ** situs. IX, 625. **Africa** in ordine credendi non est novissima. IX, 419. **Africa** an communicet Orienti et Oriens Africæ. IX, 558. **Africa** a barbaris divexata. II, 529. In Africa facilius corniculas audieris quam, etc. II, 456. **Afforum** traditorum crimen non potuit maculare Orbem terrarum. IX, 100, 538, 539, 541. **Vide** Donatistæ, Traditores. **Africa** Pelagiana hæresis infecta. X, 596.

Africanus de Christi Genealogia scripsit. I, 633.

Africanus episcopus. II, 730, 780.

Agamemnon Rex Mycenarum. VII, 572.

Agapes. Sacrificia gentium Christiani non verterunt in agapes. VIII, 585.

Agar ejusque filius, carnales veteris Testamenti significant. VII, 512. **Agar** fugiens a facie Saræ, figura hæresum. V, 52.

Agar et **agapæ** quid differant. IV, 1444, 1509.

Agareni interpretantur proselyti. IV, 1033.

Agellius noctium Atticarum auclor. VII, 239, cujusdam Phibosphi in maris tempestate perturbationem narrat. III, 571.

Agnorio dea. VII, 122, 125.

Agendum nihil quod ratio non approbaverit. III, 716. **Nemo** melius ordinat quid agat, nisi qui parator est non agere quod divina potestate prohibetur, quam cupidior agere quod humana cogitatione meditatur. VI, 526. **Quidquid** egeris, bene age: et laudasti Deum. IV, 341. **Actio** animæ talis esse debet, quæ tendat ad quietam securitatem, non quæ augeat inquietum laborem. IV, 1489. **Actio** bona perducit ad semper vigilantem quietem. IV, 1489. **Actio** quiescorum, et otium beatorum. IV, 1463. **Ad bene** agendum spes non habenda in homine. X, 898. **Vide** Gratia, Opera. **Agere**, nec perficere bonum sive malum, quod sit. V, 818. **Vide** Actio.

Agri plus est, quam regi. X, 523. **Aguntur** homines ut agant. X, 373, 918. **Agis**, si agaris; et bene agis, si a bono agaris. V, 748, 826.

Agnes in rebus duo cognita Antonii vita nuntium saeculo remittunt. I, 753

Aggeus, quid et quo tempore propheta verit. IV, 1467; VII, 585; propheta erat in captivitate Babylonica. IV, 1917, prophetavit reparationem Jerusalem. IV, 1917. **Aggæi** locus vindicator contra Manichæos. V, 530. **Aggæus** non favet Donatistarum schismati. IX, 670.

Aggæa. IX, 235.

Agilis et Romanus a Paulino ad Augustinum missi. II, 122, ab Augustino cum magna jucunditate suscipiuntur. II, 122.

Aginesis. II, 1063.

Agnes Virgo et Martyr. V, 1250, 1565.

Agnoscere in Scriptura aliquando idem sonat, atque gratum habere. IV, 1574. **Agnoscere** Dei multis Scripturæ locis, servare est; non agnoscere, damnare est. IV, 1836. **Agnoscere** Deum peccata, pro non ignoscere. IV, 947.

Agnosius Episcopus Maximianista. IV, 580.

Agni vel agnæ pro tempore partus ovium. III, 572. **Agnus** in lacte matris suæ non occidendus, prophetia de Christo. III, 632. **Agnus** Paschalis figura Christi. III, 606. **Ejus** mysteria. VI, 683. **Agnus** significat innocentiam sapientiæ ruminantis. IV, 1834. **Agnus** immaculatus Christus, quomodo. IV, 765. **Agnum** sequi quocumque ierit, proprium Virginium. VI, 407.

Agon Christianus. VI, 289.

Agonistici appellati a Donatistis Circumcelliones. IV, 1732.

Agnotheta diabolus. IV, 1839.

Agri nomine, castella, municipia et colonie vocari solent. III, 1206. **Ager** Domini mundus iste. III, 108; IV, 1920. **Ecclesia** Dei. IV, 1440. **Agri** Domini cultura. VI, 693. **Duo** in agro, clerici sunt qui gubernant Ecclesiam. IV, 1279, 1730.

Agrariæ leges. VII, 107.

Agricola perdit quod seminat; sic perdenda nunc anima. V, 1456. **Agricolæ** peccata. IV, 886. **Agricola** noster est Deus. IV, 802. **Homines** vero operarii hujus Agricola. IV, 802. **Deo** quasi agricola, fructus de eo quod seminavit, affertur. IV, 1318.

Agricoltura plurimi delectantur. III, 1504. **Ejus** encomium. III, 1504, 1508. **Agricoltura** omnium artium innocentissima. VIII, 37. **In usu** esse cepit apud Græcos regnante Argo. VII, 564. **Ante** peccatum non erat afflictio laboris. III, 378. **Agricoltura** opis allegorice. III, 579. **Agricoltura** cur auditoribus suis permittunt Manichæi, in cæteriis accusant. VIII, 37.

Agrippinus episcopus Carthaginensis. IX, 606, prædecessor Cypriani. IX, 133; baptizatos ab hæreticis non rebaptizandi consuetudinem deserere prior tentavit. IX, 133, 134, 140, 143, 139. **Difficultas** opponitur. IX, 135. **Agrippinus** etiam aliter sentiret, unitatem non deseruit. IX, 140.

Agas. VIII, 583.

Agas, quomodo Latine reddi solet. IV, 1020, 1187, 1395.

Agastus. VII, 506.

Alæ duæ caritatis. IV, 1547, 1791, 1952. **Alæ** orationis duæ, jejuntum et elemosyna. IV, 482.

Alaricus. V, 624, Romam evertit. I, 617; prima urbis obsidione an. ccccvm exeunte hanc cladem populo Romano infert. II, 505. **Not.** a Urbe capta jussit inviolatos servari qui ad loca sancta confugissent. VII, 13, **not.** 2, 17, 43, 48. **Militum** Alarici humanitas. II, 48.

Alba ab Ascanio edificata est. VII, 89; quo tempore. VII, 577. **Alba** Romæ mater est prior quam Troja. VII, 89. **Tullo** Hostilio exurgata est. VII, 89. **Latinorum** reges, post Albam conditam, Albanorum reges dicti sunt. VII, 577. **Albanis** impie bellum intulerunt Romani. VII, 89, et injuste. VII, 89.

Albicerius divinus professione apud Carthaginem. I, 925, consulentibus mira quædam et certa respondebat. I, 925, interroganti cuidam ut diceret quid anima volveret; Virgiliu versum eum cogitare respondit; eundemque versum securus recitavit; licet ineruditus. I, 915.

Albina mater Melaniæ. X, 359. **Not.** Albina, Pinianus, Melania, etc. II, 471. **Not.** Alypium et Augustinum per Hieronymum salutant. II, 928.

Albinus Acolythus ecclesie Romanæ. II, 867, 868, 871, 874.

Albor in cute lepra est, non candor. IV, 937.

Albula fluvius, nunc Tiberis. III, 203.

Album ad Deum pertinere dicunt Manichæi, nigrum ad Hylen. VIII, 596. **Albis** vestibus induti post baptismum. V, 678, 1092.

Alcibiadis tri-ultia. VII, 415.

Alcimus pontifex factus, licet a genere sacerdotali esset alienus. VII, 606.

Alecto furia infernalis. VII, 83.

Alexander rex atque Pontifex apud Judæos. VII, 606.

Alexander Macedo Alexandriam condidit. III, 795; regnum ejus magnum locis, sed brevissimum tempore. VII, 117, mi-

rificentissima, sed minime diuturna potentia. VII, 602; in dei templo hostias immolavit, sed non vera pietate. VII, 606. De sacris duorum ad Olympiadem matrem scripsit. VII, 256, 358.

Alexander vetus haereticus cuius meminit Hieronymus. II, 252, 286, in epistolam ad Galatas commentarios reliquit. II, 252.

Alexandra Regina Iudeorum. VII, 606.

Alexandria. VIII, 944, 966.

Alienari a vita Dei, quam magna poena. VI, 359.

Alienatio a sensibus et a spiritu malo, et a bono fieri potest. III, 470, quoniam discrimine. III, 470.

Alienigenæ qui. IV, 648, 721. *Alienigenæ*, qui totam felicitatem non putant, nisi præsentem. V, 204, 203.

Aliena possidentur, cum superfua possidentur. IV, 1922.

Alienum a conscientia, quod alienum ab opere: quod alienum est a conscientia, quoniam videtur a scientia. IV, 534.

Alienus est, quisquis ex tuis nihil tibi prodest. IV, 533.

Alimentum. Præter cibum et potum, tertium est alimentum ararum. X, 513. *Alimenta*, medicamenta quotidiana. VII, 690. Augustinus a Deo edoctus, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedat. I, 797, 798. *Alimentorum* sumendorum regulæ. III, 1357. *Alimentum* sola salutis causa sumendum. I, 797. *Usus alimentorum* et ligni vitæ in paradiso. X, 772.

Allegoria quid. IV, 1347; VIII, 1068. *Allegoriæ* plures species. VIII, 1068. *Allegoria* quadruplex, historiæ, facti, sermonis et sacramenti. III, 166. Hæc regula in omni allegoria retinenda est, ut pro sententia præsentis loci consideretur, quod per similitudinem dicitur. IV, 116. *Allegoriarum* utilitas. II, 214. *Allegoria* usus est ipse Christus in Evangelio. VIII, 70.

Alleluia. *Vide* Halleluia.

Allevare aliquem, pro interficere. III, 824.

Alligamenta contritionum, sacramenta. IV, 1903.

Allophyl mystice. III, 118; IV, 648, 721.

Almon fluvius non procul ab Urbe in Tiberim influens. VII, 50. *Not.* (c).

Alugia dicitur, cum epulis indulgetur, ut a rationis tramite devietur. II, 141. *Aligiare* est epulis indulgere, ita ut a ratione devietur. III, 1423.

Aligi Haeretic. VIII, 31.

Altare. I, 778; IX, 202. *Altare* Christi. IX, 220. *Altare* ligneum. IX, 190. *Altare* caeleste, quod nemo tangit indignus; et altare visibile, quod multi tangunt indigni. IV, 195. *Altare* sublime invisibile, quo non accedit iniustus: ad illud altare ille solus accedit, qui ad istud securus accedit. IV, 479. *Altare* erectum super reliquias stephani. V, 1438, et super corpus Cyriani. V, 1425. *Altaria* Martyribus ipsis non eriguntur, sed Deo. V, 1251, 1438. *Ad altare* Dei recitantur suo loco Martyres et sanctimoniales defunctæ. VI, 425. *Martyres* ad altare meliorem loco recitantur. V, 1251.

Altaris oblatio. II, 637. *Altaris* sacrificium pro mortuis. VI, 609. *Ad altare* fieri memoriam sui desiderat Monnica in extremis. I, 778. *Altare*, vel quod accipitur de altari. V, 562. *Ex altari* dispensatur victimam sanctam. I, 778. *Recipitur* apud Carthaginensem more cantandi psalmos ad altare. I, 634.

Altare spiritaliter fides accipere debemus. II, 1242. *Altare* Dei cor nostrum. VII, 280.

Altercandi studium damnatur. III, 1508.

Altercandi in creatura mutabili movere nos non debent. VI, 151.

Altitudo. Nullum corpus est quod longitudine, latitudine, et altitudine careat. I, 1058, 1048. *Altitudo* corporis, aliaque dimensionens explicantur. I, 1038. *Altitudo* spiritalis. IV, 1728.

Altus est Deus, et ab humilibus contingitur. IV, 947, 1305.

Alypius Thagaste oriundus. I, 724, parentibus primatibus municipalibus. I, 724, corporis statura brevis. I, 967. *Alypii* cognatus Romanianus. II, 110. *Alypius*, natu minor Augustino. I, 724. Augustino amicissimus a primis annis. I, 724, ab eoque frater cordis sui dicitur. I, 766. *Alypius* Augustini Thagaste et Carthagine in Rhetorica auditor. I, 724. *Alypius* a minori ætate magnum virtutis indolem præferebat. I, 724. *Carthagine* ut fur apprehenditur, sed mox liberatur. I, 726. *Carthagine* spectaculis deditus, a Circensium insaniam revocatur objurgatione Augustini. I, 725; Romam venit ante Augustinum ut jus discat. I, 726. *Alypius* fortissimus domitor corporis italicum glaciale solum nudo pede obtulit insolito ausu. I, 769. *Spaculorum* gladiatorum amore incredibili; incredibiliter abreptus est. I, 726. *Manichæorum* superstitionem cum Augustino involvitur. I, 726.

Alypius Mediolanum cum Augustino proficiscitur. I, 727, continentissime vivit. I, 750. Augustinum ab uxore ducenda prohibet, quo simul sapientie libere vacent. I, 750. *Assessoris* munere tertium fugitur. I, 727, 754. *Diem* assidet *Comiti* largitionum italicianum, ejus integritas a potentissi-

mo sciatore, et pollicitationibus et minis tentatur. I, 727. *Alypius* abstinet se ab ærarii Prætoriani usu præ justitiae amore. I, 727.

Alypius putat credi a Catholicis non esse in Christo animam et mentem hominis, ideoque ad fidem pigre movetur. *At* postea errorum hunc Apollinaristarum esse intelligit. I, 746. *Alypius*, Augustini ad Deum conversi proposito bono sese adiungit. I, 761. *Alypius* secedit cum illo in agrum Cassiacum, catechumenus cum catechumeno. I, 766. *Disputat* cum Augustino de finibus honorum et malorum. I, 752. *Christi* nomen litterariis illis lucubrationibus inseri deditur, sed postea respiscit. I, 766. *Illic* Augustino suam operam confert in edendis libris, de Ordine, et de Academicis; interlocutoris personam in istis illa sustinens, ut ipsa ejus verba sint, quæ litteris mandata fuerunt. I, 908. *Alypius* remeant Mediolanum nomen inter baptizandos cum Augustino daturus. I, 769. *Alypius* baptizatur. IV, 169.

Alypius Thagastensis episcopus. IX, 697, 700. *Alypium* parvam et fratrem salutem Hieronymus. II, 156. *Ad Alypium* Eusebii episcopi Constantinoi olimani historiam mittit Paulinus. II, 212, mittit et panem unum. II, 100. *Alypium* quanti Augustinus aestimaret. II, 90. *Alypius* ob abiectionem sæculi, ob re; ulsam carnis et sanguinis, et solitudinem laudatus. II, 95. *Alypii* historiam Augustinus Paulino scripturum se spontet. II, 110. *Alypius* ad sextum rescribit. II, 867. *Alypius* et Augustinus Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuuntur. II, 848. *Alypio* et Augustino cohortantibus, nuptiis jam paratis nuntium remisit Demetrias. II, 848. *Alypius* benignissime ac sincerissime accepit a Bonifacio papa. X, 549. *In Alypium* multa contumeliosa et indigna clamantur Hypionenses cum Flavianum ad presbyterium prestabant. II, 477, 481. *Juliani* calumnia in Alypium. X, 1035, 1066. *Alypius* veruula peccatorum Augustini a Juliano dicitur. X, 1053. *Augustinus* Alypio verborum, *Alypius* Augustino rerum magister effectus est, professione ipsius Augustini. I, 1007.

Amaccura. IX, 221.

Amalech, interpretatur Populus linguens. IV, 1033.

Aman, interpretatur Frater ejus. IV, 1110.

Amaricantes. IV, 88, 706, 816, 1750.

Amaritudo. Quocumque se converterit anima, in terrenis rebus amaritudinem invenit: unde dulcescat non habet, nisi levet se ad Deum. IV, 1088, 1086. *Amaritudines* dulcedini vitæ temporalis cur delectationibus et indigna clamantur Hypionenses cum Flavianum ad presbyterium prestabant. II, 477, 481. *Juliani* calumnia in Alypium. X, 1035, 1066. *Alypius* veruula peccatorum Augustini a Juliano dicitur. X, 1053. *Augustinus* Alypio verborum, *Alypius* Augustino rerum magister effectus est, professione ipsius Augustini. I, 1007.

Ambacum Propheta quid quando propheta vitæ non invenit. II, 587.

Ambrosiorum miseria. I, 724.

Ambrosius episcopus. II, 759, 778.

Ambrosius episcopus Mediolanensis. X, 866, laudatur. I, 717. *Cælibatus* ejus, occupationes et studia. I, 720, 721. *Ambrosius* in litteris sæcularibus et ecclesiasticis eruditus. X, 1157. *Omni* die Dominice verbum Dei tractat ad populum. I, 721. *Ambrosius* diligitur a Monnica perinde atque Angelus Dei. I, 719. *Ambrosius* benigne excipit Augustinum, qui studiosè ipsam concionantem audit. I, 717. *Ambrosius*, consulenti Augustino quid potissimum de scrijturis legere debeat, quo sese ad baptismum conjaret, Isaïam præscribit. I, 769. *Augustinus* per Ambrosium conversus et baptizatus. X, 645. *Ambrosii* ore potissimum Deus Augustinum ab errore liberavit, et per illum ministerium gratiam salutaris baptismi huic indulsit. II, 152, 620.

Ambrosii persecutio. II, 177. *Ambrosius* persecutionem a Justina Augusta Ariana patitur. I, 770. *Excubat* plebs in Ecclesia mori parata cum Episcopo. I, 770. *Tunc* Hyuni et Paulini ut cauerentur secundum morem Orientalium partium, ne populus maroris tædio tabesceret, insutatum est, et ex illo retentum. I, 770.

Ambrosius synaxes ad memoriam martyrum prohibet. I, 719. *Ambrosius* corpora SS. Proasii et Gervasii divinitus detegit. I, 770; VII, 761; IX, 430. *Ambrosium* adhuc vivum, obsecrabant daemones ut sibi parceret. VI, 608. *Ambrosius* in observando sabbati jejuniis, servandum esse morem Ecclesiæ in qua quisque versatur, respondit. II, 151, 201.

Ambrosii dilectione Paulinus ad fidem univertus est. II, 102. *Ambrosium* Paulinus patrem suum vocat. II, 102. *Ambrosii* presbyter censetur Paulinus. II, 102.

Ambrosii mors contigit an. CCCXCVII, 4. April. II, 151, 152. *Notas* vide.

Ambrosius haereticorum expugnator. X, 1368. *Ambrosius* Pelagio opponitur. X, 381. *Ambrosii* doctrina opposita Pelagianis. X, 681. *Ambrosius* peccatum originale agnovit. X, 1032, 1157. *Neminem* sine peccato esse docuit. X, 281. *Ambrosii* sententia pro peccato originali. X, 578, 409. *Ambrosii* testimonia contra Pelagianos. X, 632. *Ambrosii* doctrina tribus Juliani erroribus opposita. X, 671, 675. *Ambrosii* fidem et purissimum in scrijturis sensum, ne inimicus qui-

dem, teste Pelagio, ausus est reprehendero. X, 1052. Ambrosium, si viveret, primum scisum, deinde ceteros emendatum in materia de peccato originali, dicebat Julianus. X, 1408, 1414. Ambrosius quamlibet sanctus nequam auctoritati Scripturæ canonice comparandus. X, 581.

Ambrosius inter scriptores Ecclesiasticos flos quidam entuisse speciosus, dicitur a Pelagio. 1228, 1250. Ambrosius Pelagii ore magnopere laudatus. X, 381, 383, 384, 409, 410, 436, 445, 466, 652, 661, 671, 685, 1070, 1080, 1157, 1274, 1345, 1378, 1402, 1411, 1412.

Ambrosius Mariæ virginitatem defendebat. X, 445. Hanc ob rem Manichæus a Joviniano appellatus. X, 445. Ambrosius scripsit contra eos qui Dominum profecisse de libris latonis contendebant. II, 125. Ambrosii de Christi justitia sensus. X, 1084. Ambrosii sententiam de videndo Deo amplectitur Augustinus II, 620. Ad veteris legis interpretationem quasi regulam commendans, sæpe inter concionandum dicebat, Littera occidit; Spiritus autem vivificat. 1, 722. Ambrosius interpretationem Origenis in quibusdam sequutus est. II, 261.

Ambrosii expositio in Isaiam. X, 652, 655, 654, 647. In psalmum XI. VIII. X, 646. In librum Tobie. VI, 579. In Lucam. X, 645, 1024. Ambrosii lib. de Isaac et Anima. X, 671. De Sacramento regenerationis seu de philosophia. X, 685, 687, 690. Apologia prophetæ David. X, 652, 645, 1024. Ambrosii liber de Fuga sacculi. X, 653, 634, 680, 1005. De Arca Noe. X, 652, 674. De Bono mortis. X, 655. Liber I. De Pœnitentiâ contra Jovinianos. X, 632. Lib. de Paradiso. X, 682, 688.

Ambrosiani versus. I, 777.

Ambrosiana Basilica. I, 770.

Ambulare secundum carnem et secundum spiritum. V, 846. Ambulare non secundum hominem, sed secundum Deum. VI, 356. Ambulare nostrum, est fervere in itineribus bonorum operum. IV, 290. Ambulare viam pigrius melius est, quam præter viam forlitter currere. IV, 299. Ambulans in via fidei, perducit ad speciem. IV, 1854.

Amen vox hebræa. III, 1694. Quare non est interpretata. III, 1694. Quid significet. *Ibid.* Amen, idem ac verum est. V, 1653. Amen interpretatur verum, non quomodoque, sed mystica religione. VII, 515. Amen, ad invocationes Antistitum respondet populus. VI, 520. Amen, fideles Eucharistiam accipientes respondent. V, 1247, 1469. Amen et halleluia diebus Passionis et Resurrectionis Dominicæ per totum mundum canitur. IV, 177. Amen et halleluia propter sanctorem auctoritatem servata sunt. III, 42. Amen et halleluia tota erit beatorum actio. V, 1530. Amen amen ad aliquid affirmandum assumitur. III, 649.

Amicitia quid sit. VI, 22; X, 550. Amicitia est rerum humanarum et divinarum cum benevolentia et caritate consensio. I, 941; II, 1071. Amicitia mutuo amore constat. VI, 173. Amicitia similibus moribus confit. III, 245. Amicitia vera ex caritate æternitatis et veritatis manat. II, 667. Non est vera amicitia, nisi eam Deus adguttinet. Inter ipsi hærentes caritate. I, 696. Amicitia nusquam nisi in Christo fidelis est. X, 550. Illa est lex amicitie justissima, ut sicut non minus, ita non plus quisque amicum, quam seipsum diligat. I, 875.

Amicitia nullius repudianda. VI, 82. Amicitia hominis parum prodest, et quandoque multum nocet: secure optatur amicitia Christi. IV, 1718. Amicitia offensa bis qui eam a nobis petere non audent. VI, 85. Illum in amicitiam receptum possumus dicere, cui omnia consilia nostra refundere audeamus. VI, 85. Temerarium benevolentie judicium cavendum est erga eum, cujus nonnisi bona statim apparent. VI, 85. Ab animo non repellendus, cujus primo non nisi mala innotescunt. VI, 85. Sine fide de amicitia non constat. VI, 173. Amicitie amor amat quod non videtur. V, 1692.

Amicitia alia consuetudinis, alia rationis. V, 1691. Amicitia an propter se solum petenda sit. VI, 21. Amicitie amor sit gratuitus. V, 1692. Amicitia non pensanda temporalibus commodis, sed gratuito amore putanda. II, 667. Amicitia perenite, c. nubiorum, cognationem et affinitatem vincula in animo non servabuntur. VI, 173. Amicitia simulata nihil avarius. VII, 632. Amicitia res plena timoris et sollicitudinis. VII, 634.

Amicitia malorum inimica. I, 682. Amicitia mundi hujus, fornicatio est a Deo. I, 670. Amicitias civium Babylonie cum affectas, vide ne incipiat te delectare Babylonia, et obliviscaris Jerusalem. IV, 1768. Miser est omnis animus victus amicitia rerum mortalium. I, 697.

Amicum nihil est homini sine homine amico in quibuslibet rebus humanis. II, 495. Bene quidam dixit de amico suo, Dividium anime mee. I, 698. Amicus nullus inter iniquos. IV, 1179. Amicum ille veraciter amat, qui Deum amat in amico, aut quia est in illo, aut ut sit in illo. V, 1472. Amicum propter Deum amat, qui Dei amorem amat

in amico. VIII, 451. Amicus amicum in Deo certius habet. II, 72. Solut nullum earum amittit, cui omnes in illo cari sunt qui non amittitur. I, 699. Beatus qui amat Deum et amicum in Deo, et inimicum propter Deum. I, 696. Amici veri iudicium, si in religione consentit. I, 941. Amici non sunt, qui in rebus tantum humanis consentiunt. II, 1072. Inconstantia ejus qui ex caritate amicus est non timenda. II, 250.

Amicorum verorum et bonorum fides non facta et mutua dilectio consolatur nos in hac vita. VII, 634. Amici oburgare metuentes, plerumque minus utiles quam inimici jurgantes. II, 247. Amicus ne admoneat amicum, verecundia impedire non debet. II, 671. Amicus non omnis qui parcat, nec omnis qui verberat, inimicus. II, 325. Nihil sic probat amicum, quemadmodum oneris amici portatio. VI, 80. Amicorum vitia non amanda. V, 325. Amicus malum suadens. V, 501. Amici et boni ad bonum, et mali ad malum, multum valent. V, 537. Amicus hominis veraciter esse non potest, nisi fuerit ipsius primitus veritatis. II, 667. Amicus recti non est, qui mallet id quod rectum est non juberi. IV, 825.

Amicus et inimicus unæ viæ dignoscitur. V, 322. Amici bona voluntas non videtur, sed creditur. VI, 171. Nec benevolentia ejus nobis constat sine fide. VI, 171.

Amici mors amara, amior mulatio. VII, 635. Quid in morte amicorum vere consolatur. VII, 635. Prodest aliquid, cognoscere quæ amara et tristia sunt erga carissimos nostros. II, 363.

Amicus Dei non efficitur quisquam nisi purgatissimis moribus et sincera caritate. III, 175. Si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Deo. III, 175.

Amicus media nocte interpellatus ut det tres panes ad reficiendum amicum. V, 619. Amissionem rerum quas habet natura, devitat. III, 586. In amissione rerum temporarium, nihil perit sanctis. VII, 25.

Amisisse aliquid dicitur, qui speratum non acceperit. III, 535.

Ammanite ex Lot propagati. III, 762.

Amdera. IX, 221.

Ammon interpretatur Filius populi mel, sive Filius macroris. III, 818; IV, 1053.

Ammonianus episcopus. X, 652, 663.

Ammonius medicus. VII, 761.

Amo. Amare, quid sit. VI, 25. Non amamus aliquid nisi pulchrum. I, 701, 1185. Amat homo unde se putat fieri beatum. VI, 672. Amari incognita an possint. III, 952, 954, 971, 875, 974, 910. Qui amat, non laborat. III, 1741. Non omnia quibus utendum est diligenda sunt. III, 27. Quod amas ad tempus, aut subducitur tibi, aut subduceris illi. V, 1655. Sine dolore non pereunt, quæ cum amore possessa sunt. VI, 156, 265. In sæculo non est quod possit amare Christianus. VI, 679.

Amatoria patriæ nostræ cantanda, non vetera. IV, 807. Amatores lubrici, ut sicut formosi fallaces, non curant reprehensores veraces. IV, 282.

Amate Deum, nihil melius inventis. V, 1531. Ad amorem Dei, magnum incitamentum ex Christi incarnatione ductum. VI, 314, 330. *Vide* Amor. Amari Deus non potest, nisi habeatur. V, 211. Deus continuo cum amat, habetur. V, 211. Amandus Deus super parentes. V, 1512. Amandus est Deus gratis. V, 908, 1646. Amare Deum gratis, pietas est. V, 568. Amare gratis Deum, quid sit. IV, 636, 658, 265, 1401, 1745. Amare Deum gratis hoc est, de Deo Deum sperare. ipse sufficit tibi, præter illum nihil sufficit tibi. V, 1469. Si adhuc propter pœnas times Deum, nondum amas quem sic times. III, 2049. *Vide* Caritas, Dilectio. Id quod nihil est aliud habere quam nosse, non potest deesse dum amat. VI, 25. Præceptum diligendi Deum toto corde, nullam viæ nostræ partem relinquat, quæ vacare debeat. III, 27. Amor iste fluvio comparatur. III, 27.

Amandus Deus propter ipsum, et proximum propter Deum. V, 1472. Amare aliquem hominem pro Christo, adulterium est. III, 1497. Amamus Deum de Deo. V, 210, 923. Novit Deus in unoquoque nostrum, et odisse quod fecimus, et amare quod fecit. III, 1925. Amat Deus suum, etiam in vitiosis, vel sauatione beneficium, vel damnatione judicium. III, 1925. Quantum nos Deus, et quales dilexerit, cur necesse est cognoscere. VIII, 868.

Amat recte proximum qui agit etiam ut ipse toto corde, tota anima, tota mente Deum diligat. III, 27. Qui diligit fratrem, Deum diligit, quare. VIII, 957, 958. Quinam et proximum et seipsos juste diligunt. VIII, 956. Amare non sic debemus homines, quomodo gulosi turdos. III, 2058. Amamus homines in quibus est aliqua scintilla caritatis, et e contra. III, 1405. Unde amator aliquis qui utatur justus, et non est. VIII, 966. Bonos imitare, malos tolera, omnes ama. VI, 347. Amandi nondum justus, ut sint; qui jam sunt, ardentius diligendi. VI, 344. Quid in his diligendum. VI, 348. Animus plus amatur quam corpus, etiam in alio homine. II, 1420. Non opus est ut qui amat, excietur ad opem

amico ferendam. II, 1750. Amari cupiebat Augustinus non in se, sed in Christo. II, 1425. Amari et superiores ab inferioribus amant. VI, 315. Amare. *Vide* Amor.

Amat semper se et suum corpus homo. III, 27, 29. Praecipuus est modus homini quo se et corpus suum diligit. III, 28. Amare se, et negare se. V, 1456

Amas caritate, quidquid bene amas. V, 160. *Vide* Amicitia, Amor, Diligere. Tanto sumus dilectione pleniore, quanto saniores sumus a tumore superbiae. VIII, 957, 958.

Amandi inferiora modus. V, 1654. Amarus factus mundus, amari non desinit. V, 1419. Amor mundi si habitet, non est qua intret amor Dei. III, 1993. Amando Deum efficitur Dei: amando mundum, dicimus mundus. V, 678.

Amor pondus est, quo animus fertur quocumque fertur I, 848; II, 677; VII, 342. Amor hoc animus, quod pondus est corporibus. II, 212, 213. Amor manus animae. V, 694. Pes animae. IV, 124. Amore anima movetur tanquam ad locum quo tendit. IV, 124. Amor cursus est. IV, 441. Amor vacare non potest. IV, 260, 1618. In eo quod amatur, aut non laboratur, aut et labor amatur. VI, 448. Amor a dolore an vacare possit. IV, 308. Amoris vulnus. V, 1506.

Amor omnia secula et immania prorsus facilia et prope nulla efficit. V, 444. Amore dura quaeque mitescunt. V, 444. Amore trahitur animus. III, 1608. Nihil est tam ferreum atque durum, quod non amoris igne vincatur. I, 1328. Nulla maior ad amorem invitatio, quam praevenerit amando. VI, 314. Amor ipse an amandus est. VI, 23. Amor ipse quo bene amatur quod amandum est, ordinate amandus. VII, 467. Amor ipse amatur. VII, 341. Amoris vicissitudo in amato quaeritur. V, 211. In rebus maxime animus solemus intendere quas amamus. I, 1184. Quando quisque quod amat, habere videtur, felix vocatur: vere autem felix est, non si habeat quod amat, sed si id amet quod amandum est. IV, 202. Amate, sed quid ametis videte. IV, 200. Nihil aliud curae esse debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 583. Amor animae. *Vide* Anima. Amor ad omnia recte factum, et ad omne peccatum amor et timor ducit. IV, 1026. Ex amore suo quisque vivit, vel bene, vel male. VIII, 228. In hac vita virtus non est, nisi diligere quod diligendum est. II, 671, 673. Amor cum pravus est, vocatur cupiditas aut libido; cum autem rectus, dilectio vel caritas. IV, 124. Amor et dilectio non differunt. VII, 410.

Amor aut ascendit aut descendit. IV, 1629. Non praecipitur amor nisi Dei et proximi. III, 27. Amor Dei et proximi finis et plenitudo Scripturae. III, 34. Amor verus quo ordine comparatur. V, 1634.

Amari se jubet Deus ab homine; et nisi faciat, minatur ingentes miseriae. I, 665. Summo amore ad Deum tendere jubemur. I, 1310. Quia novit Deus hoc nobis prodesse ut amemus eum, laudando se, amabilem se facit. IV, 1869. Deus sagittat cor amantis, ut adjuvet amantem; sagittat, ut faciat amantem. IV, 1590. Virtus ad beatam vitam ducens nihil omnino nisi summus amor Dei. I, 1522. Omnia nobis dicunt ut Deum amemus; nec cessant dicere omnibus, ut sint inexcusabiles. I, 782. Ad amorem Dei excitat mundi pulchritudo. IV, 1887, 1892.

Amor Dei ex toto corde est cultus Dei, vera religio, recta pietas, debita servitus. VII, 281. Pietas cultus Dei est, nec colitur ille nisi amando. II, 836. Summa et vera sapientia est in praecipio illo primo, Diliges, etc. II, 356. Amor suavissimum Deo incensum. VII, 379. Amor, gemitus columbae. III, 1425. Amantium mustum sunt pie lacrymarum contributorum. IV, 1064. Nec amor noster erga Deum sine spe est, nec sine amor spes, nec utrumque sine fide. VI, 253. Qui recte amat, recte credit et sperat: qui vero non amat, inaniter credit et sperat. VI, 286. Melior est animus cum obliviscitur sui praecaritate Dei. I, 1508. Deus praecipue et solus diligendus, quia nihil eo melius. II, 672. Modus amandi Deum est sine modo amare, ex epist. Severi. II, 419. Non possumus metiri, ut sciamus quantum desit nobis amoris ad id quod sat est. I, 848. Totum exigit te, qui facit te. V, 212.

Amor Dei gratuitus spem mercedis non tollit. V, 1483. sicut pii gratis amant Christum, sic impli gratis pederunt. IV, 1452. Amore casto colendus est Deus. IV, 626, 638, 928, 1401. Nihil Deum amat, qui cum Deo aliquid amat, quod non propter Deum amat. I, 796. Quod non propter se amatur, non amatur. I, 881. Castus timor venit de amore. IV, 1682. Timore non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1593. Amor causa cur bonum recte fiat. X, 586, 788. Amat Deum omne quod potest amare, sive sciens sive nesciens. I, 869. Amare Deum plene non possumus, quia eum non videmus, IV, 1692. Quem cognoscere volumus prius plena caritate diligamus. I, 1531.

Amor Deum facit praesentem. II, 672. Amor Dei facit ut mors non modo contemnatur, sed etiam desideretur. Qui solum Deum amat et proximum propter Deum invictus est. III, 160. Ibi est locus quietis imperturbabilis, ubi non dese-

ritur amor, si ipse non deserit. I, 701. Stans in terra, in caelo ea, si diligas Deum. IV, 1085. Amando, cor ad Deum levatur. IV, 1085. Quanto plus amaveris, tanto plus ascends. IV, 1065. Amando Deum adscendis, amando saeculum cadis. IV, 1067. Nondum coepit esse amator Dei, qui eligeret in affluentia bonorum saecularium semper esse, et faciem Dei non videre. IV, 1089. Necesso est ut parum diligat Deum, qui non ab illo, sed a se ipso bonum se arbitratur effectum. II, 376. Amore Dei nolle laborare, quam pudendum. VI, 448. Amore petitur, amore quaeritur, amore pulsatur, amore revelatur, amore denique in eo quod revelatum fuerit permanetur. I, 1323.

Amorem Dei non donat, nisi ipse Deus, nec aliter nisi per Christum. VII, 750. Non amaretur Deus nisi per Spiritum sanctum. I, 743, 848. Quo nisi Deo plenus est, qui plenus est dilectione. VIII, 908. Quis veraciter laudat, nisi qui sinceriter amat? II, 357. Libere laudas, quod laudando amas. IV, 1745. Amor in Deum tum apparet, si amantur lucra Dei. V, 1558. Ageadum est ut caeteri nobiscum Deum ament. IV, 929. Amor Dei principium civitatis caelestis, amor sui principium terrenae. VII, 436.

Amor Dei in homines commendatur. VI, 314. Amat semper Deus, sive blandiatur sive minetur. VIII, 964. Amoris Christi erga sponsam pignora, Spiritus sanctus et sanguis. IV, 1170. De solo amore Christi in nos certi sumus. IV, 1292. Utro probari queat, an Christus ametur. IV, 1681.

Amanti Deum nec temporalium penarum, nec imperalium legum, nec gehennarum timor est necessarius. II, 803. Amor Christianus Deo, humanus timor regibus debetur. IX, 45. Si omnes humanae actionis motus ad Dei et proximi amorem referamus, mundabimur. I, 1186. Dilectionis Dei virtute homo inferiora ordinat, nec ab eis sordidatur. I, 1187.

Amor proximi. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum diligitur Deus et proximus. II, 523, 557. Anima tenet ordinem, seipsa tota diligens quod supra se est, id est Deum; socias autem animas, tanquam seipsam. I, 1187. Non diligit proximum tanquam seipsum, si non ad bonum, ad quod ipse tendis, adducis. I, 1332. Si placeat animae, in Deo ametur et ad eum rapiantur. I, 702. Disce amare in creatura Creatorem, et in factura Factorem, ne teneat te quod ab illo factum est, et amitas eum a quo et ipse factus es. IV, 459.

Amandus homo secundum Deum; quia et seipsum sic debet diligere. IV, 1816. Proximum sicut seipsum diligit, qui eum ad similem Dei dilectionem quantum inest perducit. II, 499. Regula dilectionis proximi est, ut quae sibi quisque vult bona provenire, et illi velit; et quae sibi accidere mala non vult, et illi nolit. III, 161. Qui diligit proximum, agit quantum potest, ut salvus corpore salvusque animo sit; quodque ad animam pertinet, ut primo timeat, deinde diligit Deum. I, 1334. Cum omnibus quos pariter diligit homo prodesse non possit, nisi conjunctioribus prodesse malit, iniustus est. III, 163. Non sic ab homine homo diligendus est, ut diliguntur affines et cives, propter necessitudines temporales, quas odisse oportet. III, 161. Amare hominem, ut ex eo aliquid temporalis voluptatis aut commodi capias, foedum et detestabile vitium est. III, 161. Facile est malos odisse, quia mali sunt; rarum eos diligere, quia homines sunt. II, 684. Praecepto de diligendo Deo et proximo, non litterae philosophorum, non leges civitatum comparanda. II, 524. Hominem recte diligere non novit, quisquis eum non diligit qui hominem fecit. II, 1072. Illud maxime timendum est, ne se quisquam credat, contemptum proximo, ad Deum quem diligit esse venturum. I, 1332. Nullus certior gradus ad amorem Dei, quam hominis erga hominem caritas. I, 1187, 1531. In amore proximi; sunt quasi canabula caritatis Dei. I, 1187.

Amor hominis in hominem alius rectus, alius perversus. V, 1690. Amoris liciti gradus. V, 1600. Amor parentum. V, 1512, Uxoris. V, 504, 1515. Filiorum. V, 568, 1513. Inhumanum est non amare in homine quod homo est, sed amare quod illius est. I, 161. Amemus Dominum, amemus Ecclesiam ejus; illum sicut patrem, istam sicut matrem. IV, 1140.

Amor inimicorum. Cur Dominus praecipit diligendos inimicos, et odio habendos parentes et filios. I, 615. Qui inimicum odit, in odio se ipse gravatur vastat, quam aut inimicum vastat, aut ab inimico vastatur. I, 674.

Amores duo, socialis et privatus. III, 437. Amores omnes prius sunt in hominibus de se, et sic de alia re. V, 1654. Qui se diligit, non aliud esse vult quam beatum. VII, 279. Solus se novit diligere, qui Deum diligit. I, 1531. Se spiritualiter diligit, qui ex toto quod in eo vivit, Deum diligit. I, 132. Nisi diligit Deum, nemo diligit se ipsum. II, 499, 768. Timere et amari velle ab hominibus non propter Deum, misera vita est et foeda jactantia. I, 803. Duo tantum pra-

cepta caritatis data sunt, quia homo et Deum et seipsum eadem dilectione diligit. II, 672. Amor sui non diu subsistit in se, sed cito in vanis evanesit. V, 585. Sibi placentes multum Deo displicent. I, 806. Animus si placet sibi, tanto fit minor, quanto se cupit esse majorem. I, 1308. Amor sui perversus, verius est sui contemptus. V, 1457. Amor sui, causa cur a Deo ad infima deflectitur. VIII, 1006, 1007. Amor sui prima hominis perditio. V, 583. Amor privatus et superbia, fontes malorum. III, 456. Amor sui animam turbat. VII, 366.

Amor Dei et amor sæculi opponuntur. V, 482, 633, 694, 1512. Amandus est solus Deus; omnis vero iste mundus, id est, omnia sensibilia contemneunda, utendum autem his ad vitæ necessitatem. I, 1327. Creatura si diligitur ab homine qui negligit Deum, fit pœnalis dilectori suo. I, 138. Amor Dei, amor proximi caritas dicitur; amor mundi, amor hujus sæculi cupiditas dicitur. IV, 260. Vitia quæ sunt in amore. VII, 632. Amor rerum vanarum et noxiarum pœna primi peccati. VII, 784. Amor rerum inordinatus, non ihsares in vitio. VII, 356. Peccatum ipsum non amatur, sed ihs inordinatus amor creaturæ est peccatum. V, 143. Amor sæculi non compatitur amorem Dei. V, 694. Amor Dei minuit amorem creaturæ, et e contra. III, 1647, 1691. Amor temporalium rerum non expugnatur nisi aliqua suavitate æternarum. I, 1100. Amor rerum terrenarum viscum est penarum spiritualium. V, 646, 1415. Amas sæculum, absorbebit te; amatores suos vorare novit, non portare. V, 482. Amore eorum quæ lorinsecus sentiuntur, conjurescunt interiora. III, 845. Amore subduntur homines creaturis, et subditi judicare non possunt. I, 785. Deus jubet nos tolerare, non amare præsentia. IV, 231. Amore rerum etiam concessarum edificatur fœnum, stipula, etc. IV, 1045. Amando res noxias miseri; habendo, miseriorer. IV, 202. Proprius Deus, cum male amamus, negat quod amamus; iratus dat amanti quod male amat. IV, 202. Cum id amamus, quod vult Deus ut amemus, i rocui dubio daturus est nobis. IV, 202. Amor mundi laboriosus. I, 1186. Amorem perniciosissimum rerum corporearum vera et divina philosophia monet frenare. II, 63. Quæ remedia contra amorem rerum vanarum et noxiarum Deus opposuit. VII, 785. Amorem suum ab eo quod abesse a se invito potest, disjungere nititur Augustinus. II, 65.

Amor utilis, et amor noxius. V, 1034. Amor illigitus. V, 1530. Amor tartareus. IV, 1816. Deum esse amorem turpis et vitio favens finxit libido. VIII, 374. Amoris impuri vis. V, 584, 685. Amor turpis quantas molestias habet. IV, 1531. Amor inmundus in ima præcipitat, amor sanctus ad superna levat. IV, 1618. Quisquis amat carnaliter, necesse est ut cum zelo pestifero amet: at amor sapientiæ sine zelo. IV, 510. Amori corporeo cum animus moritur, dulce vivit. II, 72.

Amando bonum, nos meliores effimur. IV, 1809. Tales sunt homines, quales sunt amores. V, 584. Non faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores. II, 672; V, 1417. Amores duo contrarii possunt esse in homine. VII, 344.

Amor egenus et indignus ita diligit, ut rehus quas diligit, subjiciatur. III, 251. Amor est gratior non profluens ex indigentia. VI, 315.

Amor justitiæ castus, unde probatur. V, 963. *Vide* Timor. Amor justitiæ, non pœnæ timor, innocenter parit. IV, 1190. Amore lex impletur, non timore. V, 199, 1171. Amore et timore differunt homo novus et vetus, et utrumque Testamentum. V, 81, 207. Amor inflamat, timor humiliat. IV, 1027. Ex ipsius amoris vario affectu virtus quadripartita. I, 1322, 1330. *Vide* Dilectio, Testamentum, Lex, Caritas, Homo, Odium.

Amorrhæi, interpretantur Amaricantes. IV, 1750.

Amos Propheta quid et quo tempore prædixit. VII, 535, 585. Amos propheta eloquentia quam sana. III, 96.

Ampeius episcopus. II, 739, 780.

Amphitheatrum. V, 334, 1626. Amphitheatrum ludorum gladiatoriorum. I, 726. Amphitheatri cruenta certamina. VI, 659.

Amphionis fabula. VII, 570.

Amplitudo quid sit. VI, 22.

Amantii vallis. X, 1069.

Amulius frater Numinitoris. VII, 577, 578, expulso fratre albæ regnavit. VII, 91. Amulius decimus quartus ab Æneæ rex in Latio. VII, 577.

Amurca, oleum. V, 121, 157.

Antyllus octavus decimus rex Assyriorum. VII, 569.

Antipater quid sint. IV, 415, 1596.

Anachoretarum institutum laudatur. I, 1338.

Analogia quid. V, 364; VIII, 69.

Anania et uxoris ejus saluti spiritali, morte corporali consulebat Petrus. IX, 84; hæc correptio non fuit severior. V, 799. Anania et sapphire credendum est quod post hæc

vitam perpeccerit Deus. V, 799.

Ananias, suscitatio, *Ananias*, resurrectio. III, 487.

Anastasio Pontifex Romanus. IX, 300. Anastasio Pape Ruffinus libellum obtulit. II, 719.

Anastasio episcopus Maximianista. IV, 376.

Anathema unde dictum et quid significet. III, 510.

Anathematizare mortuum Cæcilianum iarus Augustinus, si crimina in eum objecta probentur. II, 794.

Anatomicam artem continet ars medicinalis. X, 528.

Anatomici medici. VII, 791.

Ananenses clerici (Sisinnius, Martyrius et Alexander) a Gentilibus occisi. II, 536.

Anaxagoras auditor Anaximenes. X, 776. Quid de rerum causis sensit. VII, 226. Solem esse lapidem ardentem non vero deum dixit. VII, 601. Mentem deum esse dicit. II, 442, 443.

Anaximander auditor et successor Thaletis. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 582. Quid sensit de rerum principiis. VII, 226. Mundos innumerabiles admisit. VII, 226.

Anaximenes discipulus et successor Anaximandri. VII, 226, quo tempore claruit. VII, 582. Aerem deum esse credidit. I, 782; II, 443. Aeri infinito rerum causas tribuit. VII, 226. Anaximenes deos ex aere ortos credidit. VII, 226. Contra anaximenes et Anaxagora sententiam de Deo Cicero disputat. II, 443, 444.

Anchises pater Æneæ. VII, 81.

Ancilla et servi non sumus. IV, 1633.

Anconæ extracta memoriæ Stephani ante ipsius corporis detectionem. V, 1445.

Ancones et Anconisci. III, 764.

Anco Marcius rex apud Romanos. VII, 92, 582; rex quintus. VII, 591.

Andabalarum mos. X, 1057.

Andreas. Apocrypha Scripturæ sub nominibus Andreae et Joannis. VIII, 626.

Andreas ex insula Capraria (monachus). II, 189.

Androgyni seu hermaphroditi. III, 294; VII, 486.

Andromache Hectoris uxor a Pyrrho in Græciam abducta, eique nupta. VII, 88.

Andromeda uxor Persei, in cælum post mortem recepta. VII, 572. Stella nomine Andromedæ appellata. VII, 572.

Anebon Ægyptius, ad quem scripsit Porphyrius ut de diversitate demonum doceretur. VII, 288.

Angulus copulans duos parietes Christus. IV, 712, 1222.

Angusta via ambulandum est, ut concupiscentiæ carnis exuantur. IV, 682. Angustus es in terra, migra in cælum. IV, 1738.

Angelorum nomen latius acceptum. I, 602. Angeli, latine nuntii. III, 1596; V, 64, 230, 691; VII, 468. Angelus, latine nuntius, officii nomen est, non naturæ. IV, 1548, 1757; V, 64. Angelus, natura spiritus est; cum mittitur, illi angelus. IV, 1348. Angeli, spiritus rationales, cælestibus corporibus præsententes. VI, 708.

Angelorum creatio. III, 222; per lucem primo die facta intelligitur. III, 228. Angeli non sunt coeterni Deo, nec tamen passi vicissitudinem temporum. I, 851. An Angeli poterint semper esse. VII, 565. Angeli de substantia Dei geniti, secundum Manichæos. VIII, 308, et post Christum a Patre geniti. VIII, 581. Manichæorum error de Angelis post Christum a Patre genitis, refellitur. VIII, 582.

Angeli quandouam creati sunt. VII, 324, 347. Angelorum creatio anterior quam mundi. VII, 345. Angelorum creationem non evidenter expressit Scriptura. VII, 324, non tamen prætermisit Scriptura. VII, 324, 347. Angelica creatura prima omnium creata est. III, 326, quare. III, 326. Angelica natura dies est primitus conditus. III, 351. Angeli quomodo creati, aut Deo non coeterni, si semper fuisse intelliguntur. VII, 564. De Angelorum creatione quibus conditionibus licet disputare. VII, 545.

Angelorum origo, informatio, et beatitudo, a Deo trino. VII, 358. Nihil melius instituit Deus quam Angelos. VII, 751. Angelorum pulchritudo. V, 136. In Angelis prima omnium creata est sapientia. III, 315. Angeli beati, sapientia creata. I, 851. Angelos Deus creavit simul eis et condens naturam et largiens gratiam. VII, 357. Angeli secundum aliquod temporis spatium, non prius fuerunt tenebræ. VII, 327. Angelos sanctos sine Dei amore nunquam fuisse credendum est. VII, 357. Angeli adhæserunt continuo luci creati. III, 317. Ex quo creati sunt Angeli ipsa Verbi æternitate pia et sancta contemplatione perfiruntur. III, 270. An omnes Angeli æqualis felicitatis ab initio creati. VII, 329.

Angelorum cognitio matutina et vespertina. VII, 343. Quæ iam Angelorum cognitio dicitur vespertina et matutina. III, 354, dies et vespera. III, 343. In Angelica cognitione dies vespera et mane. III, 315, 326, quomodo. III, 316, non tamen inde ignobilior ista cognitio. III, 316. Lucem creantem et se in illa viderunt Angeli in puncto creationis. III, 317. viderunt etiam se in se. III, 317. Angeli in ipso Verbo

Del prius noverunt rationes aeternas creaturarum, deinde in ipsis creaturis III, 313. Angelica cognitio in creatura non remanet, sed creaturam refert in laudem Dei. III, 313. Sexta repetitione Angelicæ cognitionis matutinæ et vespertinæ, consummata est universa creatura. III, 313. Dies vespere et mane simul in cognitione Angelica initio creationis et nunc. III, 316. Angelus non tantum in Deo norunt quod absconditum est, sed etiam hic eis apparet cum efficiuntur. III, 333. Angeli quomodo Deum Trinitatem cognoscunt. VII, 343. Angeli concordissima contemplatione Verbi Dei, sunt unus dies quam fecit Dominus. III, 313. Angeli creaturam melius norunt in Verbo, quam in ea ipsa. VII, 343. Ordo quo Angeli opera Dei noverunt. III, 317, 320. Angeli in Deo veritate incommutabilem vident, et secundum eam suas dirigunt voluntates. III, 390. Angeli mysterium regni caelorum noverunt a sæculis. III, 334. Angeli cogitationes nostras, etiamsi nolimus, noverunt; nos autem ipsorum, nisi ostendantur, nosse non possumus. III, 473. Quomodo sensibilia cognoscunt. III, 269. Angeli unde temporalia et mutabilia certius noverunt. VII, 263. Angeli nunquam in futurorum cognitione falluntur. VII, 274, 275. Angelis numeratum est, quod homini videtur inditum. IV, 1906. Angelis cognitio temporalium et mutabilium vilis est. VII, 263. Ineffabili modo de acibus suis æternam veritatem tanquam legem incommutabilem consulunt. IV, 1000. Quomodo, veritatem Dei consulant. VI, 146. Angelis sive bonis, sive malis Deus loquitur multis modis. V, 102; quomodo iis loquitur. III, 391.

Angelorum omnium natura bona. VII, 349. Angelica natura ipso vitio quo misera est, optimam se institutam docet. VII, 733. Angeli natura mutabiles. I, 831; III, 133. Angeli mali, non a Deo mali sunt conditi, sed peccando facti sunt mali. VIII, 561, recedentes a summo bono. X, 819. Angeli cum libero arbitrio creati. VII, 731. Angelorum bonorum permansio, malorum casus, per liberum arbitrium. X, 932, 933. Quare Deus liberum arbitrium malis angelis non ademit, cum præciseret eos illo male usuros. VII, 751.

Angelorum genera duo secundum Porphyrium. VII, 303. Genus duplex Angelorum admittendum esse non habetur ex Scriptura. III, 439. Inter Angelos bonos et prævaricatores, vel præscientia, vel opere, Deus divisit. VII, 346. Angelorum diversitas non ex natura, sed ex voluntatibus et cupiditatibus. VII, 349, 353. Bonorum et malorum discretio quando facta. VII, 333. Angelorum societates duæ, una bona, altera perversa, lucis et tenebrarum nomine declaratae. VII, 346. Angelorum bonorum et malorum discretionem significari aquarum discretarum nomine quidam putant. VII, 347, 348.

Angeli prævaricatores (quatenus ante peccatum participes fuere sapientie, non potest defuiri. VII, 327. Angeli prævaricatores non obtinuerunt excellentiam sapientie beatæque vite. VII, 327. Angeli prævaricatores ante peccatum aliquam beatitudinem habuerunt, etsi non præsciam. VII, 329. Angeli prævaricatores aut minorem acceperunt gratiam, aut minus adjuvi sunt quam qui steterunt. VII, 337. Quomodo Angeli qui steterunt amplius adjuvi quam qui ceciderunt. VII, 337. Angeli quomodo extrinsecus adjuvantur. III, 391. Angelorum et hominum sic Deus ordinavit vitam, ut in ea prius ostenderet, quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset suæ gratiæ beneficium, justitiæque iudicium. X, 932. Angeli desertores immortales simul et mortui. VII, 402. Angeli mori potuerunt, quia peccare potuerunt. VIII, 767.

Angelicæ ruinæ causa, superbia. III, 433, 437, 441; IV, 1608, 1623; VII, 731. Angeli tanto minus quam nos peccare debuimus, quanto meliores nobis fuerunt. III, 1923. Angelorum lapsus nihil Deo nocuit. VI, 333. Tanto damnabilior iudicata est Angelorum culpa, quanto sublimior erat eorum natura. III, 1923. Cur irreparabiliter cecidit Angelus. X, 1333. Cur nihil gratiæ Deus iis reparandis contulit. III, 1923, 2123. In eorum locum succedet pars hominum reparata. VI, 246.

Angeli de parvis spiritali ceciderunt. VII, 1419. Angeli peccantes in huius aeris caliginem detrusi sunt. III, 750. Iis aer est velut carcer. VII, 346. Angeli desertores, et viatores, possessores ac consortes hominis peccatoris. VI, 245. Angeli reprobi, exterminatores et angeli iracundiæ. III, 136, ultimi servi. III, 136; caro dicuntur. VII, 470; in secundam mortem post ultimum iudicium sunt præcipitandi. VII, 402; communi orbis incendio non sunt consumendi. IV, 1313; sensu doloris non carebunt. VII, 402.

Angeli an habeant corpora. II, 355; VII, 467, 468. Angelorum corpora. I, 626; IV, 1094; V, 1262. Angelorum caro quo sensu dici possit. V, 1623. Angelorum corpus spirituale. VIII, 870. Qualia sint, in quibus apparuerunt corpora, et quomodo mentibus ingerant visiones, difficile explicatur. VI, 260; VII, 870. Angeli per verum corpus assumptum apparerent. V, 104. In corporibus apparuerunt quæ videri et

tangi possent. VII, 468. Angeli cum sint spiritus, an corporaliter cum mulieribus possint coire. VII, 468. Angeli a iud Abraham vere manducaverunt. V, 1617. Angeli qui apparuerunt, cibos, non quia indigebant, sed quia volebant et poterant, sumpserunt. VII, 396. Angelus manducavit non ex necessitate, sed ex potestate, et ut hominibus congruat. V, 1618. Deum in Angelis an et quomodo Abraham et Sara agnoverint. III, 337, 338. Angelus apparens vice Dei, Dominus appellatus. V, 63. Angelus gestans personam Dei apparuit Jacob. V, 57. Angelus luctans cum Jacob, et teneri se nolens, quid significet. V, 58. Angelus qui apparuit Manue significabat Christum. III, 824. Angeli animalia. VII, 267. Angelorum ministerio, vox Patris in monte, et species columbæ visa, potuerunt fieri. II, 747. Per Angelum quandoque Deus loquitur. IV, 1393.

Angelorum beatitudo ex Deo solo. VII, 220, 275, 349, 353. Angeli Deo debent quod sunt quod vivunt, quod iuste vivunt, quod beate vivunt. IV, 895. Angelis præceptum dedit Deus ut laudent illum. IV, 1944. Angelus lux est, non in se ipso, sed in Deo. VII, 323. Angeli hinc beati, unde et nos, etiam secundum Platonicos. VII, 279. Angeli beati nunquam sunt peregrinati, sed ita formati, ut sine ullo defectu contemplationis, sine ullo intervallo mutationis, æternitate et incommutabilitate Dei perficiantur. I, 831. Angeli eo beatiore, quod nunquam peregrinati sunt. VII, 323. Angeli in sublimibus sedibus non Deo cœteris, sed de sua sempiterna felicitate securi. VII, 328, 329, 346, 357. Angeli æternitate Dei sunt firmi, veritate certi, munere sancti. VII, 284. Angeli beati stabiles, non natura, sed voluntate, quia magis Deum quam se diligunt. I, 433. Angeli facti sunt de sua nunquam casura stabilitate securi. VI, 246. Non posse peccare facta est Angelis sanctis merces meriti. X, 936. Angeli non essent beati, si beatitudinis suæ incerti essent. III, 436, 437. De nullo eorum, ne peccando fiat diabolus, formidamus. VI, 339; X, 1117.

Angelorum naturæ convenit, ut Deo adhiereant. VII, 530. Angeli beati, liberaliter Deo servantur: neque hoc Deo, sed ipsis prodest. I, 133. Angeli æterno Dei imperio liberaliter, quia suaviter, servantur. VIII, 418. Angeli a contemptu laudis Dei nunquam resiliunt. III, 390. Angeli sunt participes æternitatis, veritatis et voluntatis Dei. III, 390. Angeli sancti nunquam deserunt Deum. VIII, 614. Angelus cum avertitur a Deo fit immundus. VII, 325.

Angelorum pænis. I, 1283. Angelus Deus ipse est tanquam vita victusque communis. VII, 751. Verbo vite tanquam pane suo cibatur. III, 1978. Angelus Verbum Dei incorruptibile in corruptibiliter pascit. IV, 895. Angelorum cibis et saletas. VI, 707. Angeli in Verbo Dei requiescunt in sacro silentio. VI, 331. Angeli habent contemplationem et actionem suam. VIII, 418. Angeli quomodo vident faciem Patris, ita et nos videbimus Deum sicuti est. II, 606. Naturam Angelicam nihil prorsus delectat illicitum. III, 453.

Angelorum perfecta iustitia. III, 1634; X, 601. Angelus non secundum Angelum, sed secundum Deum debet vivere. VII, 407. Angeli in comparatione Dei iustitia, non iusti, quomodo. VIII, 677. Angelos etiam sanctos, adhuc a peccatis suis esse purgandos, male asserebant Priscillianistæ. VIII, 674. Pro Angelis Christus non est mortuus. VI, 261. Angeli opera sunt Christi. III, 1823. In Angelis diffusa caritas per Spiritum sanctum. VII, 357.

Angelorum numerus nobis ignotus. VII, 437. Angeli beati, officio superiores animis rationalibus, non natura. I, 1287. Angeli majores quidem homine, sed corrupto. VIII, 803. Ad Angelorum multitudinem, omne genus humanum, ad unam comparatur ovem. VIII, 727.

Angelorum quæ sint differentie, et an ex eorum numero sint sidera, incertum. VI, 259. Beatos spiritus inter se differre credit Augustinus, sed quid differant, nescire se fateatur. VIII, 678. Angelus hominem præpouere, quia pro eo Christus mortuus est, quid est aliud, quam de impietate velle gloriari? III, 1924.

Angelos creare corpora tantum, non animas voluit Plato. VII, 575. Quid inde sequitur. VII, 575. Angeli creare non possunt. III, 404. Angeli sive boni sive mali, non creatores. VIII, 876, 878. Ne ullius quidem naturæ quamlibet minimæ creatores. VII, 373, 374. An Creatori cætera facienti ministerium præbuerunt. VII, 374. Angeli nonnullam operam prestare possunt, ut aliquid creetur. III, 404. Materia corporali visibilium elementorum possunt uti Angeli, et beati et mali. IV, 1001.

Angelis beatis solus Deus imperat, ipsis autem universus mundus subiectus est. I, 1287. Quenam beatis Angelis subditæ creaturæ. III, 390. Angeli caelorum præpositi super potestates aereas. IV, 1383. Ex illa lege faciunt quidquid hinc fit. IV, 1383. Gentes alienigenas sub Angelis Deus constituerat, portionem sibi faciens populum Israel. IV, 1121. Cum Angelis tribuantur affectus, cum peragunt officia. VII, 264.

Angeli officium est, ut animam restituat ante conspectum Domini. VIII, 727. Angelus quomodo ad Deum venit. VII, 484. Angeli boni non possunt esse mediū inter miseros mortales, et beatos immortales; possunt mali. VII, 268.

Angeli sive boni sive mali, ad beatitudinem obtinendam mediatores hominum esse non possunt. VII, 276. Angelorum honorum favor nobis necessarius ad beatitudinem assequendam. VII, 304. Angeli miserantur nos, et jussu Domini auxiliantur nobis. IV, 751. Angeli Deo offerunt orationes nostras. IV, 1009. Quomodo Angelus dicatur intellectum dare homini. IV, 1555. Angeli de salute hominum krantur. IV, 1579. Angeli cum exaudiant, Deus in eis exaudit. VII, 294. Angelos sanctos ad homines mitti dicunt Christiani, Platonici non placet. VII, 276. Angeli adjuutores nostri. VI, 69, 268. Quanta nobis misericordiae officia impendant. III, 31. Sine dolore et gemitu id praestant. VI, 69. Angeli in obsequium, non in adiutorium Christi, mitti potuerunt. IV, 666. Quando et quomodo manibus portarunt Christum. IV, 1166. Angeli in Ecclesia ascendunt et descendunt super Filium hominis, quomodo. IV, 507.

Angeli quomodo spectat hominum redemptionem. VI, 261. Homini sapienti amicos Angelos esse voluit philosophi. VII, 637. Angelorum auicitia nobis manifesta esse non potest. VII, 636. Amicitia Angelorum per bonae voluntatis similitudinem quaerenda. VII, 252. Angeli daemonibus amici esse non possunt. VII, 252. Angeli beati honorantur a nobis caritate, non servitate. III, 170. Angelos venerantur et amant Christiani, sed non illis sacrificant. VII, 654. Angelis iis qui sibi sacrificari jubent, non sacrificandum, docet vel naturae sensus. VII, 294, 295. Angeli nolunt nos sibi sacrificare. VII, 284. Angeli divinos honores nolunt, et apertissime quandoque respuerunt. VII, 298. Angeli, nec cultum nec sacrificium exigunt. VII, 303, 304. Angelus ideo in Apocalypsi prohibet hominem adorare se, quia talis appareret, ut pro Deo posset adorari. III, 564. Angeli nolunt se pro Deo coli. IV, 1090, 1246, 1737. Angeli milites sunt, non norant quaerere gloriam, nisi Imperatoris: si autem suam quaesierint, ut tyranni damnantur. IV, 1557. Angeli sancti ideo dii nusquam forte in Scripturis appellati, ne illis homines latræ cultum exhiberent. IV, 1757, 1737. Angeli imitandos potius quam invocandos admonet Porphyrius. VII, 504. Angelis iis qui nolunt sibi, sed uni Deo servire, credendum est de beata vita. VII, 295. Angeli et homines, vivum sacrificium Dei, vivum templum ejus. VII, 503, 512, 537. Angeli boni et mali habent quaedam opera similia. III, 445. Multa per Angelos agit Deus. VII, 220. Quomodum in hoc mundo operentur non novimus. III, 405.

Angelorum quanta potentia. IV, 1232. Angeli boni, potentiores malis. III, 444; VII, 717. Angelorum potentiam omnis homo desiderat, sed non justitiam. IV, 1232. Angelis malis bene utitur Deus. IV, 1002. Malis quæ homines patiuntur, an praepositi quidam sint angeli mali. IV, 1596. Angelis malis utitur Deus, non solum ad puniendos malos, sed etiam ad probandos et manifestandos bonos. IV, 1001. Mala morum per malos Angelos exerceri in eos qui illis divina aequitate subduntur, convenientissime creditur. IV, 1001, 1005. Dolores corporum plerumque immittuntur ab angelis malis. IV, 1709. Angelos malos non propter justitiam, sed propter malitiam poena humana delectat. IV, 105.

Angeli reprobi infima ministeria appellantur. I, 156; IV, 105; et angeli iracundiae. IV, 105.

Angeli, cives Jerusalem. IV, 1901. Angeli et homines sancti una civitas Dei. VII, 284, 325, 357. Angelorum cives sumus. VII, 797. Quatenus Angelis, etiam in terra carnis conditione habitantes, jungi possumus. VII, 252. Angeli proximi nostri deputandi sunt. III, 31. Potest mens humana divinitus rapi ex hac vita ad angelicam vitam, antequam per istam communem mortem carne solvatur. II, 610. Paulus raptus ad vitam Angelicam. II, 610.

Angelorum caelestis habitatio. IV, 1003. Angeli beati, domus Dei. I, 850. Templum Dei. IV, 1776; V, 1190. Curia caelestis Imperatoris, caelestis militia. I, 748. Angeli beati, excellentissima et sancta Dei ministeria. I, 170. Angelica ministeria, curtus Dei dicuntur. VII, 692. Membra Christi ad Angelorum aequalitatem divinae gratiae largitate perducta sunt. III, 1924, 1925. Angelos imitari gratiae beneficium. X, 1164. Angelis futuros nos aequales non desperamus, quibus Angelorum Domini ministravit. III, 374; IV, 1776. Angeli sancti decorum nomine possunt intelligi. VII, 275. Et ita appellantur in Scriptura. VII, 275. Angeli etiam Dei, homines nuncupati. VII, 468. In Scriptura nuncupantur viri. VIII, 808, 810. Nomine virorum solent appellari. III, 802. Sed nomine animarum non solent significari. I, 601, 612.

Angeli appellari solent homines aliquid nuntiantes. VIII, 527. Angeli omnes qui salutem caelestem hominibus annuntiant. V, 1544. Angeli dicitur possunt Israel. IV, 1901. Dicuntur oves et boves. IV, 114. Angeli organa caeli. III, 879. Angeli nomen universae supernae civitati tribuitur. III, 534.

Angeli beati dicuntur caelum caeli. I, 580.

Angelum videndi etsi potestas non est, ut videre possimus, promerendi gratia est. II, 604. Deus nunc fortasse videtur a quibusdam Angelis, eo modo, quo videtur sicuti est. II, 603.

Angeli ascendentes et descendentes in scala Jacob, quid significant. IV, 1577. Angelus movens aquam pluviae. V, 630. Angelos Ecclesiarum septem de quibus in Apocalypsi, Tichonius intelligit Ecclesias. III, 81.

Angelorum codex. I, 852.

Angelus cuique adhibitus. VII, 680.

Angelus praepositus cuique rei visibili. VI, 90. Angeli his corporalibus judicandis et administrandis praesunt. III, 484.

Angeli haeretici. VIII, 52.

Anna vidua magni meriti. V, 1637.

Angustia. Per angustias transitur ad locum latitudinis. V, 1586.

Anianus pseudodiaconus Celedensis. II, 928. Alienae, scilicet Pelagii blasphemiae, frivola verba subministrat. II, 928. Notandum. Ejus libros ab Eusebio presbytero suscipit Hieronymus. II, 928. Anianus Traduciani nomine Augustinum aut Hieronymum designare videtur. II, 928. Latinitate donavit hominibus Joannis Chrysostomi. II, 928.

Aniciana familia. II, 645; VIII, 574.

Anima. Quæstio de anima valde difficilis. III, 535, 536; X, 520. Nec facile solvitur ex Scripturis. III, 415. An eo ipso, quo distat natura nostra a pecore, de origine animarum disquirere ac disserere novit. X, 552. De natura spiritus et animæ nostræ multa ignorare, an vitio dari possit et debeat. X, 550. An turpe sit animæ, hæc ignorare. X, 528. Et magnum doctrinæ Ecclesiae detrimentum. X, 496. Animarum originem ad nos forte non pertinet in hac vita nosse. X, 520. De origine animæ incerta erat Nachabæorum parens. X, 814. Vincentii Victoris sententia de animarum origine difficultatibus plena. X, 508. In quaestione de origine animæ quid cavendum. X, 493, 484. Quatuor devitanda in quaestione de origine animæ. X, 493, 494. Undecim quæ cavenda sunt in quaestione de anima. X, 546.

De anima opiniones duæ. III, 412. Animæ origo tribus modis intelligi potest. III, 410. Quatuor de illius origine sententiæ. I, 1296. Anceps Augustinus de origine animæ. X, 150, 489, 490, 501, 506, 525, 547, 1400. De ejus origine nihil definit Augustinus. II, 588, 717, 857. Et Hieronymum consulti sicut et Marcellinus. II, 864. De origine animæ nihil certi in Scripturis canonicis comperit Augustinus. II, 862. Circa originem animarum varia expenduntur Scripturæ testimonia. III, 412, 413, 414, 419. Quatuor de origine animæ sententiæ. II, 776. Quæcumque sententiarum de origine animæ vera sit, Deum sine dubio laudandum esse voluit Augustinus in libro de libero arbitrio. II, 587. Qui aliquam ex quatuor sententiis Augustini de animarum origine, cæteris tribus rejectis vult præfugare, aut aliquid de Scripturis, quod non possit aliter accipi, proferat; aut rationem tam certam, ut contradicatio nulla existat. II, 590. Versus 7 capituli 12 Ecclesiastice adhiberi potest ad deferendam quamlibet quatuor sententiarum Augustini de animarum origine. II, 587, 589. In quaestionibus de animarum origine, cavendum ne negetur originale peccatum. II, 728, 729, 882, 732, 735. Quidquid de animæ origine cujuslibet inquisitione vel affirmatione disseritur, si contra peccatum originale est, verum esse non potest. X, 608. Anima unde sit, a Deo est. III, 566, 411, 412, 418.

Anima non est a se ipsa. VI, 41. Anima Deum habet auctorem. VI, 41. Anima omnis non nisi a Deo esse potest. VIII, 93. Anima magis tribuenda Deo, quam lux sensibilis. VIII, 93, 99. Animæ omnes per Christum creatæ et conditæ. VIII, 93.

Animam de nihilo esse factam non credebant Manichæi; sed ejus, cujus est Deus, esse naturæ dicebant. VIII, 54, 35. Manichæorum error de anima. X, 1525. Anima non templum Dei, sed pars aut membrum ejus secundum Manichæos. VIII, 380, 381. Animam esse ipsam Dei substantiam Manichæi dicunt. III, 361. Et id quod Deus est. VI, 396. Animam esse a propria Dei substantia, Stoici, Manichæus, et Hispana Priscilliani hæresis censuit. I, 1257, 1242. Priscilliani error de anima. VIII, 666, 667, 668, 671, 672. Animam de nihilo esse factam non credebant Priscillianistæ. VIII, 668, 669, 670. Sed ejus, cujus est Deus, esse naturæ dicebant. VIII, 44. Et esse partem Dei. VI, 323. Sicut et Gnostici. VIII, 27. Animam a Deo factam, non ex nihilo, sed ex semetipso, error Victoris. X, 477, 512. refellitur. X, 477, 512.

Anima ex Deo est, non de Deo. VIII, 117, 549, 669. Anima non est Deus. VIII, 116. Non substantia Dei III, 366, 372; IV, 1822. Anima non est natura Dei, sed illam participando potest illuminari. II, 541. Anima non est de ipsa substantia Dei. III, 336, 358, 412. Anima quoniam mutabilis est, facta esse de Deo qui immutabilis est, non potest. X, 477. Anima non est pars Dei contra Manichæos. II, 724; VIII,

549, 614. Non est pars Dei, sed magnum bonum. V, 855. Animam portionem esse Dei dicere, et blasphemia est et hæresis. X, 496, 498.

Anima flatus Dei, sed non de ejus substantia. VII, 375, 402. Animam non esse partem halitus Dei ostenditur. X, 512, 515. Insufflatio Elisei in factem pueri, frustra adducitur ad probandum animam partem esse Dei flatus. X, 514, 516. Anima et Deus, non unus ejusdemque nature. X, 497. Animæ naturam a natura Dei, distinguunt philosophi. III, 361. Animam Deo coæternam putabant Platonici, quo fundamento. VII, 311. Animam, angelos, demones, unus esse substantiæ, sed pro meritis distingui, asserebant Priscillianistæ. VIII, 668. refelluntur. VIII, 674, 676. Anima non est ex Angelis. III, 411. Animæ ratio causalis non fuit inserta in natura Angelica. III, 368. neque in creatura corporea. III, 368. Animam rationalem ex irrationali fieri, nonnulli philosophi putarunt. III, 360. Animam mulieris ex anima viri factam, quidam opinati sunt. III, 407. refelluntur. III, 408. Anima non est ex terra. IV, 1518. Anima Adæ non ex aliqua creatura. III, 414.

Animarum propaginem Occidentalis Ecclesiæ solebat sentire. II, 864. Animas ex traduce esse Tertullianus, Apollinaris, et Occidentium maxima pars censuit. II, 719. De animarum traduce, opinio Tertulliani et Manichæi. X, 1218. De hoc errore Catholici a Pelagianis accusati. X, 1218. Animæ quomodo traduci possint, non potest explicari. II, 862. Per semen concumbentis transiendi etiam semen animæ, voluit Traduciarum. III, 424. In anima non est materia seminis manifesta, aut ratio seminis occulta. III, 425. Animæ an sint ex traduce, an de novo creentur, ambigit Augustinus. III, 423. sententia Traduciariorum de animarum creatione de novo, præponderare videtur. III, 426; eorum argumenta. III, 415, 418, 422. Animarum propaginem unde nonnulli astruere putant. X, 461. Animarum propaginem defendentium testimonia solvuntur. II, 865. Quid cavendum Traduciarum. III, 426. Animas a Deo, non ex propagine fieri, an aliqua Scripturæ testimonia evincant. X, 484, 483, 486, 487, 488, 507. Anima an sit ex traduce, nihil certi Scriptura habet. X, 196. nec ex Scriptura potest demonstrari. X, 492.

Anima si ex traduce non est, ex nihilo est, non ex Dei natura. X, 487. Anima non de Deo nata, sed creata est. II, 838. Anima a Deo facta, non ex se ipso, sed ex nihilo. X, 477, 497, 499. Anima an ex nihilo. III, 538, 414. facta est ex nihilo. VIII, 117. Animas de celo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Animas vixisse antequam ista corpora gererent, Plato docuit. VIII, 1011. opinio Platoniorum de vita animæ ante corpus, fignitum. X, 402. De animæ incarnatione, quatuor sententiæ. II, 587, 725.

Animas pro diversitate peccatorum, diversa corpora meruisse, sensit Origenes. VII, 336; refellitur. VII, 357. Anima non detruditur in corpus, propter mala sua demerita. II, 717, 727, 751, 858. Animas pro diversis meritis, in diversa corpora detrusas esse, non dicendum. III, 345, 419. Animæ non habent aliqua merita antequam corpori inserantur. III, 415, 419, 421, 422. Animæ in carne peccati creantur, ut meritum comparent. III, 418. Anima, an ad corpus venit propria voluntate, an Dei nutu. III, 368. Si proprio nutu corpori inserta anima, non fuit præscia futuri. III, 369.

Anima an a Deo descendit, necne, magna questio videtur Augustino. VIII, 146. Animæ origo qua fit ut sit in corpore, Augustino etiam sibi ignota. I, 587. Animas olim conditas, in thesauro Dei haberi, quidam Ecclesiastici existimant. II, 719; urgentur. II, 732. Animas Deum per infinitum tempus, atque ita semper dare, sicut semper est ipse qui dat, error Victoris. X, 515. Animas viri et mulieris prius creatas quam corpora, Scriptura non permittit credere. III, 343. Hieronymus Marcellino insinuavit suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 747; et suam sententiam exposuit in opusculis contra Rufinum. II, 719, 864. Animarum novarum sine propagine insufflationem, defendi minime prohibet Augustinus. X, 495. Difficultates circa creationem animarum de novo. III, 410; X, 485. Animæ si creantur singulæ singulis, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Animæ quatenus secundum Vincentium, peccato originali obnoxie, si non sint ex traduce. X, 502. Animam ante peccatum meruisse esse peccatricem, et inquinari per carnem, error Victoris. X, 477, 478, 516; refellitur. X, 478, 481, 482, 502. Anima ante carnem, aliquem statum et aliquod meritum an habuit. X, 501; habuisse aliquem statum bonum, et meritum bonum, error Priscillianistarum. X, 515. Animam ante carnem alibi peccasse, ut damnaretur in carnem, dici non potest. X, 482; nec ob delicta alibi commissa, in corpora meritis suis convenientia detrudi, in iisque magis minusve affigi. X, 426, 427. Animam meritum aliquod perdidisse per carnem, tamquam boni meriti fuerit ante carnem, error Victoris. X, 515. Error de animarum peccato ante corpus unde. V, 905

Anima peccato originali non est obnoxia nisi per carnem. X, 479. Animam per carnem reparare habitudinem priscam, et per illam renasci, per quam meruerat inquinari, error Victoris. X, 516. Anima, quatenus originale peccatum contrahat, anceps Augustinus. X, 507. Quid secundum fidem de anima tenendum putabat. X, 525. Animæ, cum ex Adæ non veniant, tamen ex illo justam sortem damnationis inveniunt, nisi ad remissionem peccatorum renascendo perveniant. II, 864. Animæ parvulorum innumerabiles, quas Deo certum est sine baptismo de corporibus exituras, quomodo juste dentur in damnationem. II, 778. Animas innocentes et mundas non implicat Deus peccato, eas carni peccatrici admiscendo. X, 478. Anima data corpori ut bona faceret. VII, 510. Animas novas creari assentientium solvuntur testimonia. II, 805.

Animæ passionis esse ex terreni corporis moribus membris putarunt Platonici. VII, 711; refelluntur. VII, 408. Anima propter originale peccatum miserabili ignorantia prægravatur. X, 180. Vitium animæ non natura ejus, sed contra naturam ejus est, nihilque aliud est quam peccatum et pena peccati. III, 144. Non sicut peccatum in anima potest esse, ita etiam pena peccati. I, 1171. Anima etiam reuata, ab omni peccato et ignorantia non potest esse libera in hac vita. VI, 80. Anima motibus perturbatur secularibus secundum suas inferiores partes. IV, 1887. Anima desideriorum diversitate verberata, portat plagas saucia, divisa per amores multos. IV, 1887. sanitas animæ quando firmissima erit. I, 1171.

Anima an et quomodo condita in primis sex dierum operibus. III, 338, 366, 368, 409. Anima quid sit, vix potest exprimi. III, 566. Utrum anima sit corporea. X, 551. Animarum non Deum, sed Angelos creatores esse de igne et spiritu, voluit Seleuciani. VIII, 41. Animam aërem esse quidam putaverunt. VII, 326. Anima non est aëria. X, 554; non est ignis, aer, aut aliquid corpus. VIII, 981, 982; non est ex elementis. III, 358, 362, 565, 366. Animam quatuor corpus esse Aristoteles dixit, Plato nullum. VII, 775. Animam ex atomis esse Lucretius scribit. VIII, 72. An animæ creationem materies aliqua præcessit. III, 338; non potest dici qualis fuisset ista materies. III, 539. Anima si de materia facta, saltem de materia spiritali. III, 370.

Animam immortalem quidem, sed eam corpus esse contendit Tertullianus. VIII, 46, 47; X, 499. Animas ex traduce fieri qui putant ex sententia Tertulliani, eas esse corpora volunt. II, 861. Animam corpus esse credidere, qui ex parentibus eam creari opinati sunt. III, 423; alii idem sentire propter arentem divitiis linguam. III, 376. Tertullianus quia incorpoream cogitare non potuit. III, 437. Colorem aerium et lucidum et sensus, animæ dat Tertullianus. III, 427. Animam crescere substantia, voluit Tertullianus. III, 428. Quid de incrementis animæ sensit Tertullianus. III, 428. Quid alii qui eam corpus esse crediderunt. III, 425. Animam de corpore formam accipere et cum corporis incremento protendi et crescere absurdum est dicere. X, 544, 545; Animam se subtrahere cum membra præceduntur, Victoris sententia. X, 540. Animæ quantitas molis quidem nulla, fusa per totum librum de hoc argumento editum. I, 1037, 1038; quantitas vero virtutis distincta in septem gradus, per ordinem ad corpus, ad se ipsam, ad Deum. I, 1076.

Animam esse corpus alius error Vincentii Victoris. X, 477. Anima non est corpus. III, 572, 425, 426, 565; neque ex ullo corpore. III, 565. Anima non est corporea. III, 490, 365, 364, 386; VI, 671; X, 558, 559, 544; non est qualitas corporea. III, 426; non est temperatio corporis. I, 1029; Aliud anima, aliud organa corporis. III, 365. Potest tamen habere similitudinem corporis et corporalium membrorum. III, 480, 481, 365, 364. Fieri potest ut sit in anima similitudo quadam corporis, nec ipsa sit corpus. X, 540. De animæ conformatione. VI, 27. Desistentibus nuntiis sentiendi et ministris movendi, anima abscedit. III, 564; his autem deficientibus ejus intentio turbatur. III, 564. Unde fit ut anima abstrahatur a sensibus. III, 564. Anima dicitur tenitis, vel contristatur offensis corporis sensibus. III, 1584. Non parvum animæ malum, tristitia. III, 482.

Anima non est subdita corporibus, ne quidem cælestibus. III, 278. Ut vel anima ex corpore afficiatur, vel corpus ex anima, faciunt congruæ rationes in sapientia Dei incommutabiliter viventes. VIII, 877. Anima quatenus læta aut tristitia patitur. X, 540. Anima vere læta aut tristitia patitur, et si non per corpora, sed per corporum tantum similitudines sentiat. X, 540, 542. Animæ vox in dormiente, quæ. IV, 1317. Anima dolet cum corpore, dolet sola in corpore, dolet et extra corpus. VII, 711. Aliud est in anima quo corpora vera sentimus, aliud quo similia corporibus, non corpora certimus, aliud quo nec corpora nec corporum similitudinem contuemur. X, 542. Falsum est quod si anima est incorporea, careat forma. X, 537. Unde error eorum qui opinantur animam esse corpoream. VIII, 978, 979.

anima et corpus est, sequitur etiam Deum esse corpus. II, 488. Anima et corpus est, erit et postea. X, 348. Utrum anima humana magis carnalibus evocata, vivorum compositionibus apparere possit, corporis lineamentis gestans. VI, 144. Animæ corpus vel quasi corpus, quod vehiculum nonnulli dicunt. III, 78.

Animæ quædam sit spiritus. X, 335, 345, 346. Anima spiritus est, non corpus. II, 688; est simplex quiddam et propria substantia. I, 688; spiritus est, incorporea, vicina substantia. III, IV, 688.

Animæ esse conditæ, cum carnalia bona sibi appetit. VI, 194. Anima secundum se vivens, est carnalis. V, 634. Animæ cupiditates, quotiens carnis dicuntur. X, 688. Anima aera dicta est. III, 225. Anima iniqua terra dicitur. III, 1887.

Animæ humana essentia. III, 1651; V, 439. Anima sibi potentius, nihil cupidius. III, 1888. Anima ad imaginem Dei facta. V, 848. Sibi melius in natura animæ, quam quod ad imaginem sui Creatoris facta est. VIII, 1039, 1040. Anima secundum quod facta sit ad imaginem Dei. VIII, 1040: Animæ rationales, angelis officio quidem impares, sed natura pares. I, 687; et quid aliquando eorum quæ Deo creantur, est melius animæ, hoc peccato ejus sit, non natura. I, 1678. Animam factam, corpus autem factum a Deo, putari quiddam. IV, 1881. Animæ præstantia supra ves corporeas. III, 364. Philosophorum opiniones de animæ substantia referuntur. VIII, 978, 984, 985.

Animæ et spiritus quo quædam sunt, sed sapienter uno nomine nuncupantur. X, 408. Anima aliquando cum mente, aliquando excepta mente, intelligitur. III, 13. Animæ caput, mens, et spiritus. IV, 76, 77. Animæ pars duplex, intellectualis et spiritualis; utriusque differentia. VII, 237. Animæ pars superior mens rationalis. IV, 1887. Animæ partes inferiores. IV, 1887.

Animæ deus constituebant Manichæi. VIII, 94, 95, 236. Manichæi error de duabus animalibus, altera anima, altera bona, deque carnis commixtione ac pugna. X, 1518, 1519. Animarum duo genera non haberi, ex deliberatione in malam et in bonam partem sequitur. VIII, 108, 109. Animarum ad diversas nature, quia sunt diverse volentate. VI, 87. Animæ tres gradus juxta Ysaïam. VII, 212. Animæ rationales trium generum sunt. VII, 258. Animæ intellectuali quantum Platonicis tribuitur. VII, 308. Fide Mens. Anima quomodo aut in somnis, aut corpore exonerata, cognoscitur. X, 541.

Animæ animis a veritate habet, ut omnino anima sit. VI, 11. Cum operit esse capax rationis, aut a sapiente mente regitur, aut ab errore. III, 1548. Anima nonna errore ac stultitia irretita, vitam, si qua est, querit veritatis. VIII, 76, 76. Animæ oculus mens. III, 1658. Animæ lumen Deus. III, 479. Ex Deo est quiddam intelligit anima, sicut valet. III, 480. Anima intelligendi potentia, de rerum varietate, deque ipsa cogitatione judicat. VIII, 486. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. VIII, 480. Cum lumen illud anima conatur inquiri, palpitat infirmitate et minus valet. VIII, 479. Anima quædam legit in æterna Dei luce. IV, 1888. Ut Deum resque divinas et spirituales intelligat, a lumine oculorum se avertit. III, 343. Anima nisi se ipsa super se effundat, non pervenit ad cognitionem substantiæ incommutabilis. IV, 1712. Animæ cur præceptum, ut se cognoscat. VIII, 977. Quomodo seipsam quærat. VIII, 879. Animæ omni voluit Deus inseminare initia intellectus, initia sapientiæ. V, 687. Anima capit rerum immutabilium imagines. IV, 1888. Animam humanam habere vim quædam divinationis in seipsa, nonnulli volunt. III, 404; impugnantur. III, 404. Anima, mala non disparet, si non faceret. VII, 310.

Animæ humane falsas promittit beatitudines Plato. VII, 776. Anima unde beata. VIII, 1031, 1032; unde ærumosa. VIII, 113, 113; unde misera. VIII, 127, 1054, 1052. Anima beatitudinis amissæ non reminiscitur, sed Dei. VIII, 1053; et regulam justitiæ. VIII, 1052. Animæ, ut beata sit, corpus omne ingiendum ait Porphyrius. VII, 387, 390, 776, 799; refertur. VI, 590. Animæ felicitati non obstat corpus incorruptibile. VII, 784. Anima habitabitur in corpore in quo generat. VIII, 794. Anima cum Deo solo, in Deo solo, de Deo solo est beata. III, 1584, 1885; VII, 257. Animæ quies in solo Deo. II, 212, 215. Anima non habet ultra Deum, quod appetat. X, 280. Anima bene uti potest corporali felicitate servando ordinem in creaturis, si eam fecerit servire Creatori. II, 589. Animam beatam esse non posse nisi participato lumine Creatoris, moverunt Platonicis. VII, 277. Novit et Plotinus VII, 279. Anima, etiam cum sapientiam percepit, transire de beatitudine in miseriam, et vicissim, quidam tenent. VII, 501; quam inquam et absurdum, hoc asserere. VII, 300, 370, 371; hæc sententiam ipse Porphyrius rejicit. VII, 310, 309, 795. Animæ si redituræ sunt ad corpus, beate esse non possunt. V, 1156. Animarum spes hic esset fel-

cia, quam in illa felicitate. V, 4156. Anima et semper ejus miseria et beatitudo æternæ, non vere beata. VII, 519. Ex transitu animæ de beatitudine in miseriam, et vicissim, quomodo carnis elicitur. VII, 795. Animæ rationalis pars in quo sita est. VII, 646, 642.

Anima est immortalis. III, 372, 1737. Animæ vita post mortem adstruitur in numeris. III, 756. Animæ immortalitas probatur. I, 686, 897. Item in libro de hac re scripto. I, 1071. Ad indagandum solus animæ immortalitatem, vix pauci ingeniosissimi et eruditissimi pervenire potuerunt. VIII, 1025. Qualem beatitudinem invenerunt, qui ad indagandum ejus immortalitatem pervenire potuerunt. VIII, 1025. Animæ immortalitatis motum quemdam habet. VIII, 1040. Anima modo suo immortalis. V, 439. Anima est immortalis, non ita ut Deus. II, 588, 731. Animæ quæ corporibus mori, et in fine sæculi utrumque resurgere, dixerunt arabes. VIII, 46. Animæ quidam Philosophi crederent esse mortales, alii immortales: utriusque sententiæ varia placita. VII, 601. Animam immortalem et miseriam vel beatitudinem æternam permanere tenerent philosophi multi. II, 589.

Anima licet immortalis, est mutabilis. III, 365, 1548, 1565; VI, 58. Id ostenditur contra Manichæos ex ipsorum doctrina. VIII, 584, 585. Anima vel in deterius, vel in melius mutari potest. III, 365. Animæ mutabilitas quæ. III, 369. Anima cum sit immortalis, quomodo mutabilis. VIII, 600. Anima, quia mutabilis est, non proprie est. III, 1685. Anima est quodammodo mortalis, quia est mutabilis. III, 1588; VIII, 768. Anima, mortalis aliquo modo intelligi potest. III, 372. Quomodo mortalis. VI, 194; VIII, 888.

Anima et vitam et mortem suam habet. VIII, 1040. Animæ vita Deus. III, 1399, 1586, 1787; V, 415, 426, 891. Anima corporis sui vita, vita ipsius animæ Deus. V, 1248. Sicut tota vita corporis est anima, sic beata vita animæ Deus est. I, 783, 791, 1265. Animæ vita sapientia. VIII, 614, 616. Veritas. VI, 240. Animæ anime fides. III, 1754.

Anima quomodo mori potest. V, 426. Animæ mors duplex. VII, 710. Animæ mors, deserti a Deo. VII, 377. Animæ mors insipientia. VIII, 614, 616. Hæc est mors animæ, ut Deum nesciat. III, 865. Animæ quæ mors peior est, quam libertas erroris. III, 905. Anima immortalis simul et mortua potest esse, quo sensu. VII, 402. Ea vitando vivit anima, quæ appetendo moritur. I, 887. Non alia salus animæ est, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo, nisi ut omnia corporea contemnat universoque huic mundo renuntiet, uti præcipitur in mysteriis. I, 1057.

Anima sine caritate mortua est. III, 1462. Anima mortua quid significat. III, 711. Animæ mortuæ motus tres, falsus elationis, delectatio libidinis, venenum curiositatis. I, 887. Animæ mortuæ corpus sepulorum est. IV, 1117.

Animæ resurrectio. III, 1550, 1552. Animæ mors et resurrectio. VII, 665; VIII, 890, 896. Resurrectio animarum fit per substantiam patris et filii æternam: resurrectio corporum per dispensationem humanitatis Christi. III, 1591, 1592. Anima quomodo resurgit a peccato. III, 452. Ut mors carnis differat, omnes sæculo laborant; ut mors animæ evitetur, vix aliqui curant. III, 1747. Anima sine gratia redire non potest. VIII, 1007. Se ipsam vulnerare potuit, sanare non potuit. V, 1269. Animæ suscitatio differt a suscitatione corporis. IV, 885. Animæ vivæ quære sic dicte. III, 239.

Anima qualis sit. VI, 839. Animæ meritum non ex gradu corporis quod inhabitat, pensandum. VII, 240. Animæ non possunt dici magis vel minus bonæ, nisi vel moribus vel differentia temperaturæ corporum. III, 421. Anima media inter Deum et corpus. III, 1583. Inter Creatorem et creaturas. II, 539. In medietate quodam rerum est ordinata. III, 201. Superior anima, solus Deus. I, 1170. Anima sub Deo et supra cætera collocata. VIII, 538, 547, 591, 593, 977, 1051. Anima habet infra se carnem, supra se Deum. VI, 710. Anima Deum dominum habet, servum corpus. IV, 1887. Anima, unum est in rebus proximum Deo. I, 961, 1077.

Anima subdenda Deo, animæ caro. V, 715. Animæ colendus est Deus solus, qui solus ejus est auctor. I, 1078. Anima bona Deo ad hæret. VI, 58. Oportet animam et regi a superiore, id est Deo, et regere inferiorem, id est corpus. I, 1170. Anima in medio quodam constituta, legem accipit, hæret superiori, regere inferiorem. IV, 1887. Deus subjicit animæ corpus, animam sibi, et sic omnia sibi. I, 1079. Anima tanto minus subditur Deo, quanto minus Deum in ipsis suis cogitationibus concepit. I, 1201. Rationalis anima si Creatori suo serviat, cuncta et cætera servient. I, 1231. Intenta in Deum anima magis est, intenta autem in corpus minus est. I, 1170. Ut serviat sibi caro, serviat et illa Deo. VI, 711. Anima famula est caro bene obediens. IV, 1887. Anima infelix est, quæ a corpore exspectat consilium. IV, 1887. Anima cum se ad Deum refert, sacrificium est. VII, 265.

Animæ motus omnes nihil aliud quam voluntates sunt. VII, 409. Animæ pes amor, amore movetur tamquam ad locum, quo tendit. IV, 124. Anima non movetur pedibus, sed affectibus. III, 1741. Anima ad Deum levanda, tamquam vas ad fontem. IV, 1834. Anima nisi sitiât, non recte irrigabitur. IV, 1330.

Anima non habet ex se lumen, non habet ex se vires, etc. IV, 704, 1838. Anima non per seipsam, sed participatione lucis Dei est pulchra et virtute pollens. VIII, 264. Anima rationalis ut luna splendescere debet. III, 740. Anima non potest justa, salva, sapiens, aut beata esse, nisi participatione incommutabilis boni. II, 571. Anima fit bona, casta, pia, etc., participatione bonitatis, castitatis, pietatis quæ in Deo est. III, 1634. Anima humana non vegetatur, non beatificatur, non illuminatur, nisi ab ipsa substantia Dei. III, 1384. Anima nostra est ad Deum, quod aer ad lucem. VII, 328. Anima si ad lucem suam adtenderit, tenebratur; si ad lucem Dei, illuminatur. IV, 1261. Anima dat ipsa sibi consilium ex luce Dei per rationalem mentem, unde concipit consilium firmum in æternitate Auctoris sui. IV, 1887. Anima avertens se a luce justitiæ, quanto magis querit quod inveniat contra justitiam, tanto plus a luce repellitur, et in tenebrosa demergitur. IV, 783.

Animæ fœditas, quæ. VIII, 636. Animæ pulchritudo, virtus, veritatisque doctrina; deformitas, vitium est. III, 359. Anima rationalis deformiter vivit, cum secundum trinitatem exterioris hominis vivit. VIII, 988. Anima si seipsam sequitur ut virtutem adipiscatur, stultum aliquid sequitur. I, 1314. Animæ natura perfecta est, cum spiritui suo subditur. VI, 194. Animæ quasi maritus est spiritus hominis. VI, 58. Anima tanto est pietate purgator, quanto privato suo minus delectata legem universalitatis intuetur. VI, 90. Anima propria voluntate bonum sibi esse non potest, sed malum. II, 571. Anima valentior peccat, et post peccatum divina lege imbecillior, minus potens est auferre quod fecit. I, 1170. Anima, sicut se illuminare de se non potest, ita se satiare de se non potest. I, 853. Animam fœdam Christus ut pulchram faceret, fœdus factus est. IV, 1338. Anima humana tantum dilecta est fœda, pulchra quomodo fulgebit? IV, 204. Anima Christi quibus malis repleta fuerit. IV, 1110.

Anima sibi sufficit, ut perdat se, Dei est salvam facere. V, 138. Animæ virtus, caritas. IV, 1335. Animæ ossa, id est, firmamentum ejus et fortitudo. IV, 82. Anima nostra posita in mediis tentationibus sæculi, nihil infirmius. IV, 1634. Anima, unde infirma et tenebrosa. VIII, 1030. Anima vires tanto consumit citius, quanto eum deserit, a quo datæ sunt. III, 1344. Anima deterior fit appetitu inferiorum. II, 539. Anima tanto Deo propinquior, quanto similior: tanto dissimilior, quanto rerum mutabilium cupkior. VII, 271. Anima obligata amore terreno, quasi viscum habet in penis, volare non potest. IV, 1618. Animam curvari quid sit. IV, 1849.

Anima sæcularium amore capta fit adultera et inimica Deo. IV, 1178. Anima quomodo a Deo deflectit, et fornicatur. VIII, 996, 999, 1005, 1006. Animæ fornicatio, quænam sit. VIII, 138. Animæ aversio a Deo. VIII, 102. Anima unde a Deo avertitur. VIII, 977. Anima foras exiit a Deo propter superbiam. III, 1605, 1605. Animam esse causam peccati ostenditur ex ipsius peccati poenitentia et indulgentia. VIII, 121, 123.

Anima Christi sponsa. VIII, 424. Animæ panis, verbum veritatis. IV, 752, 754. Ejus vir legitimus, Verbum divinum. VI, 58. Animæ humanæ cum verbo Dei copulatio, difficilis ad intelligendum. VIII, 425. Anima peccato. et legi peccati moritur, ut nubat Christo. VI, 62. Anima per fidem et spem in Christo est. IV, 1843. Animæ sanctæ, c. lum et sedes Dei. IV, 530, 1186, 1260. Originalis regio beatitudinis animi, habitatio animæ et patria, Deus est. I, 587, 1036. Anima munda, locus Dei. VI, 16. Anima justi, framea Dei. IV, 324. Anima, celsus noster. IV, 388. Animarum jactura, jactura pastoris est. IX, 754. Animæ consulendum, non ut hæbeat bona, sed ut ipsa sit bona. V, 629. Animæ bona solus Deus donare potest. II, 391.

Anima christiana in hac vita debet desolatam se reputare. II, 494, 496. Et ut desolata orare. II, 506. Anima, quæ intelligit se desertam omni auxilio, nisi solius Dei, vere vidua est. IV, 1725. Anima cum hic est in ista carne, habet etiam ipsa solatia verbi, solatia orationis, solatia disputationis. IV, 753. Anima luctans cum morbis suis, diu differtur a medico, ut ei persuadeatur in quæ mala se peccando præcipitaverit, ut diligentius tueatur receptam sanitatem, utque intelligat quanta poena iam ipsi præparatur, qui se nolunt convertere ad Deum. IV, 92. Animæ divitiæ. VIII, 163. Animæ fames. VIII, 636. Anima nostra pigro corpore involuta, velut nix facta est. IV, 1932. Animæ, per virgines quinque in Evangelio significatæ. IV, 1920. Animæ quæ tradendæ sunt bestis. IV, 942. Anima nunquam a Dei laudibus silere debet, IV, 1316. Animæ virtutis capaces ac

fertiles præmittant esse vitia, quibus indicent, cui virtuti sint potissimum accommodatæ, si fuerint præceptis excolitæ. VIII, 444. Animæ malum accidit nulla addita detractave substantia. VIII, 193. Anima perverse utens creaturis, non effugit ordinationem Creatoris. II, 539.

Anima a Deo facta, per liberum arbitrium peccavit, peccato polluta est, et per misericordiam Dei in poenitentia est liberata. VIII, 547, 530. Oportebat ut Deus animæ daret liberum arbitrium. VIII, 118. Animæ quæ natura sua bonæ sunt secundum Manichæos, solas peccare quomodo ostenditur. VIII, 107. Animæ voluntate non natura malas esse, sequitur ex utilitate poenitentis. VIII, 109, 110, 119. Et ex earum justa damnatione. VIII, 106, 107. Anima sua culpa lapsa, sola Dei misericordia liberatur. II, 722. Animam terrenis peccatis obrutam Lazarus in monumento significat. VI, 59. Anima temporalibus voluptatibus dedita semper exardescit cupiditate, nec satiari potest. IV, 82. Unde anima voluptatum corporis pluris æstimat, quam ipsam sanitatem. I, 1170.

Animæ vis in corpus suum. VIII, 989. Modus quo anima corpori adhæret, non potest comprehendi. VII, 725. Anima per se movetur. VI, 13. Anima est vita quedam. III, 1349; V, 880. Est vita corporis. III, 1386, 1737. Anima, summum corporis bonum. I, 1315. Quid corpori præstat. I, 604, 1074. Anima humana quodammodo condit putiores. III, 1431.

Anima viva appellatur a Scriptura administratio corporis. III, 303. Anima totum corpus animat et vivificat. VI, 301. Tota est in quolibet corporis parte. II, 723. Tota sentit in singulis particulis. VIII, 185. Anima non modo universæ molli corporis sui, sed etiam unicuique particule illius sola simul adest. I, 1034. Dissecto corpore verniculi, anima non secatur. I, 1071. Anima officium. VI, 711. Anima; quomodo moveat corpus. III, 388, 389. Anima, domini curam gerens luteæ donus. VI, 667. Animæ in carnem jus. VI, 716. Corpus administrat per lucem et aërem. III, 363, 364. Leges in inferiorem non habet, nisi a superiore Deo. VI, 711. Anima regere corpus non potest, nisi ipsa regatur a Deo. IV, 887. Anima primi hominis ante peccatum, etiamsi nondum spiritale corpus, sed animale, tamen pro arbitrio regebat. II, 1108. Post peccatum regit, non omni modo pro arbitrio suo, sed sicut leges universalitatis sinunt. I, 1267; II, 587. Animæ quanta sit vis ad immutandam materiam corporalem, longum est disserere. VIII, 877.

Anima an aliquid a corpore patitur. I, 1167, 1168. Anima per sensus accipit, quidquid eam corporalium non latet. III, 565. Anima quomodo regitur a sensibus, quomodo ab intellectu. III, 1347. Corpus in anima facere quiddam fortasse non posset, si non esset primo peccato in deterius mutatum. I, 1166. De animis rationalibus operari, non per corpus sed per seipsam, solus Deus potest. I, 1185. Peccatorum conditione fit, ut permittantur animæ de animis aliquid agere per alterutra corpora. I, 1185. Anima, qualia opera, cum in corruptibili corpore agit, patitur. IV, 1320. Animam corpus non aggravat ante peccatum. X, 1581. Anima corpore gravatur propter originale peccatum. X, 1268. Animæ corporibus copulatæ, tamquam oblivione prægravantur. III, 418. Anima nondum passa sensibilibus sensuumque vanitate, minus est obnoxia falsitatibus. II, 70. Anima illuditur, non similitudinum rerum vitio, sed opinionis suæ. III, 473. Lux oculorum impedimento est animæ ad intelligenda spiritalia. III, 363.

Anima memoria capit maximorum locorum imagines. VIII, 185, 186. Cogitat quæ non vidit, demendo et addeudo. II, 69. Quomodo videat et audiat ubi non est, difficile explicatur. II, 517, 518. Anima quedam accipit per corpus quæ commutat, quedam quæ non commutat: et per seipsam quiddam accipit quod commutat, quiddam quod non commutat. VI, 27. Animæ carnisque discordia in naturam versa, unde. X, 681. De anima et corpore sententia Manichæi. X, 1319. Animæ et corporis consortium. III, 1384. Anima de corpore non maculatur, nisi cum mortalia ejus bona concupiscit. VI, 187.

Anima naturaliter appetit corpus. III, 309. Appetitu corpus administrandi, retardatur a visione suammi celi. III, 483. Animæ est esurire et sitire. IV, 217. Animæ nec in suis corporibus semper esse, nec sine corporibus durare perpetuo sentiebat Plato. VII, 392, 793.

Animæ commendatio. IV, 1885. Anima cujusvis pecoris quam admirabilis. III, 1431. Anima nostra quamvis peccatis tabefacta, melior est quam si in hanc lucem visibilem verteretur. I, 1276. Anima muscæ, immo omnis anima etiam viliosa, præstantior luce. VIII, 96. Anima peccatrix melior est quolibet præstantissimo corpore, non meritis, sed natura. IV, 1885, 1886. Anima licet viliosa melior corpore etiam sanissimo. VII, 264. Primo corpori anima extrema præponitur. I, 1279. Anima rationalis præterenda rebus in quæ pro diis habentur. VII, 229. Animæ rationalis et irrationalis facultates. VII, 134.

Animam humanam sanguinem esse nusquam in Scriptura invenitur. VIII, 143. Non frustra per sanguinem significatur. VIII, 650. Anima pecoris, quo sensu sanguis dicitur. VIII, 144, 146.

Animam, sive spiritum animalia omnia habent. IV, 1272. Anima irrationalis in bestiis. VII, 640, 642. Animæ animantium, a Deo. VII, 574. Animæ rationales volucris tribuere, ad hæresim pertinet. X, 350. Animarum irrationalium semina vitare possunt maligni spiritus, ut cum sui generis vitis nonnulla nascentur. X, 1382.

Anima diversimode in Scriptura sumitur. IV, 1411. Anima pro vita. III, 496, 535, 540, 704, 711, 1291. Anima vita est qua vivimus. IV, 1776. Anima vegetativa, non anima dici solet, sed vita. III, 230. Anima pro homine. III, 517, 521, 588, 1740; VII, 408; VIII, 954. Anima est homo interior. X, 156. Anima aliquando sumitur pro corpore. II, 863, 864. Pro delectatione animalis. III, 744. Animæ nomen aliquando positum ab Augustino, pro universa creatura incorporali. I, 615. Anima cur mundo data, systema Porphyrii. VII, 510. Anima cur datur mortuis. II, 736. Animam secum attulisse omnes artes, nec aliud esse discere, quam reminisci, quomodo accipiendum. I, 394, 787.

Animæ omnium Christianorum, propter unam fidem, una anima est. IV, 1536.

Animam potere, mori est. III, 1738.

Animam alicujus querere, et in bono et in malo dicitur. III, 504.

Animam suam perdere quid significat. III, 75. Animam suam amare et perdere duobus modis intelligitur. V, 1459. Animæ quidam amor perversus, et quoddam rectum odium. V, 1633. Animæ amor perversus abundat, rectus valde paucorum est. V, 1635. Animam diligendi modus. V, 1635. Anima licet non amanda. V, 1598. Cujus gratia animam perdere jubemur. V, 1594. Animam odisse quid. III, 1767. Animam perdit qui amat, quomodo. III, 1767; V, 1635. Animam perdere ut inveniatur. V, 1594. An illam odit, qui carnalem ejus affectum interimit. II, 1036. Animam appendere cum pecunia. V, 1457. Animæ impiorum in penis vivunt. VII, 382. Justorum in requie sunt. VII, 382, 392, 593.

Anima. De Animarum statu post mortem, quid senserint Philosophi. V, 1152, 1153. Quid circa animas agitur a die mortis, usque ad resurrectionem. X, 978. Animarum judicium in ipso de corpore exitu. X, 499. Animarum receptacula ante resurrectionem. VI, 158, 283. Animarum receptiones diverse. III, 1751. Animæ piorum in sinu Abraham secure expectant judicii diem. IV, 361. Animæ ab omni contagione corruptionis purgatae, in placidissimis sedibus constituuntur, donec corpora recipiant. VIII, 1069. Anima continuo post mortem requie fruatur, si digna est: sed vita æterna cum Angelis in fine datur. III, 1751. Animæ sanctorum ante resurrectionem corporis, sunt quidem in requie, sed in ea non sunt actione qua corpora recepta vegetantur. II, 327. Utrum animæ cum a corpore exarserint, loco corporali continueantur. III, 576. Animæ pro meritis feruntur ad loca, vel pœnarum, vel quietis, similia corporibus. III, 480, 481. Mutari anima potest, non localiter, sed temporaliter. III, 150. Anima nullo modo locorum spatia, sua mole occupat. VIII, 181, 183. Animæ locus, non in spatio aliquo est, sed in delectatione, quo se pervenisse per amorem lætatur. IV, 124. Corpus peregrinatur locis, anima peregrinatur affectibus. IV, 1604. Anima non exit de corpore cum corpore, quo possit ad loca corporalia ferri, et his contineri. II, 699, 706. Anima cum exierit de corpore, non habet aliquod corpus. III, 480. Anima ad corporalia loca, vel non fertur nisi cum aliquo corpore, vel non localiter fertur. III, 480. Vera est pœna aut lætitia animæ post mortem, licet non sit corporalis. III, 480, 481. Anima inferis se non corporibus, sed corporum similitudinibus adlocat. X, 540. Animarum alia est sine corporibus requies aut pœna, alia cum corporibus. V, 1283, 1454. *vide Martyres.*

Animæ purgatio. III, 832. Animam quæ Deo mittente polluta est, Deoque deficiente mundari non potuit, in globo tenebrarum perpetuo vinculo puniri, Manichæorum doctrina. VIII, 281, 285. De animarum purgatione phantastica et ridicula Eucharum tabula. VIII, 40, 41. De purgatione animæ per sacrificia et consecrationes, sententia Porphyrii. VII, 286, 287. Animam spiritali purgatione theurgica posse purgari, non vero intellectua. dicebat Porphyrius. VII, 306. Sine theurgicis artibus et teleis, virtute continentis posse purgari, fatebatur Porphyrius. VII, 306. Teleis idoneam fieri susceptioni spirituum, et ad videndos Jæos, docebat Porphyrius. VII, 286. Non vero intellectua. ad videndum Deum suum. VII, 287. Animam ab ignorantia per nullas teleas purgari, putabat Porphyrius. VII, 307. Animæ purgationem in principiis esse, Platonicis præsentur. VII, 300. Anima, veri Dei cultu mundatur et sana-

tur. VII, 288. Animæ defunctorum an sciant, vel curent quæ geruntur circa vivos. IV, 1437. Animas sapientium in astra ferri, stultorum vero ad corpora, sive hominum, sive bestiarum revolvi, Platonicum dogma. VII, 592. Animas eorum qui inhoneste vixerint, ut fiant pœnas, ad alia hominum corpora, Porphyrius; Plato etiam ad bestiarum redire docuit. VII, 375. Animas etiam purgatas, ad corpora iterum redire, stulte Platonicis asserebant. VII, 311. De animarum reditu in corpora post purgationem, melius Platone Porphyrius philosophatus est. VII, 310. Virgilio non placet doctrina de animarum reditu in corpora. V, 1454. Animarum revolutio usque ad corpora bestiarum, Platoni et Plotino probata est, Porphyrio displicuit. VII, 310. In alia humana corpora transigrare animas, docuit Porphyrius. VII, 310. De animarum revolutione, Manichæorum sententia. VIII, 226, 231, 385, 584. Animæ cæteras, præter Auditorum et Electorum, in pœora redire putant Manichæi, et in omnia quæ radicibus fixa sunt et altuntur in terra. VIII, 37, 143, 144. Non tamen in minutissima animalia. VIII, 144. Opinio Manichæorum, animarum transmigrationem admittentium, deterior quam philosophorum. III, 361. Animas humanas ad pœora, ad cæcos, ad porcos et ad corvos revolvi, futillis quorundam opinio. IV, 1911.

Animas sceleratorum verti in dæmones, et in quæque animalia suis meritis congrua, quædam hæresis docet. VIII, 45. Animas hominum pessimas post mortem in dæmones verti, putavit Tertullianus. VIII, 47. Animas hominum, dæmones esse post corpora, dixit Plotinus. VII, 263. Triplex genus dæmonum in quos animæ mutari possunt. VII, 263. Animæ natura in naturam corporis non convertitur. III, 411. Nec in naturam animæ irrationalis, nec in naturam Dei. III, 411. Animarum quarundam scititæ transmigrationes. III, 361. Plato solas animas a Deo conditas putans, easque in bestias revolvi, refutatur ab Ambrosio in libro de *Philosophia*. X, 686. Animas hominum in pœora, vel pecorum in homines posse transferri fides veritasque catholica non admittit. III, 560, 561. Nec morum similitudo evincit. III, 561. Animas ad propria corpora reverti, doctrina Angelorum, Prophetarum, Christi et Apostolorum. VII, 310. Animæ cupiditas revertendi ad suum corpus. VII, 741, 794. Anima resumptum corpus nunquam ulla morte deponet. VII, 794. Animarum liberatarum numerus an possit semper augeri. VII, 371.

Animus definitur substantia quædam rationis particeps, regendo corpori accommodata. I, 1048. Animus, summus gradus animæ. VII, 212. Hæc pars animæ, mundi dicitur Deus. VII, 212. Animus ad capiendum seipsum angustus est. I, 785. Animus quid sit non incongrue nos dicimus ideo nosse, quia et nos habemus animum. VIII, 933, 934. Animus in homine vocatur genius. VII, 212. Animus ipse, rectissime sensus dicitur. VII, 318. Animi partes tres. VII, 427.

Animi potentia sine quibus recte vivi non potest, media bona sunt. I, 597, 1268. Animi motus omnis aliquid facit in corpore. II, 72. Animi perturbationes quatuor. I, 788. Animus unde mutabilis esse cognoscitur. VII, 251.

Animus melior est quam omnia corpora. III, 1561. Animus melior corpore. II, 63. Nullo modo ullo animo ullum corpus potentius. I, 1185. Corporis decus animus: animi decus, Deus. III, 1645.

Animus non nisi conversione ad Deum fit bonus. VIII, 950. Animi pulchritudo, justitia. VIII, 954. Animus cum ad corpus declinat, quodammodo corpora. cit. VIII, 988. Et terrenorum cupiditate sordescit. III, 1289; VIII, 89, 90. Animus fit Deo similis, dum ei se subjicit: quantoque id fecerit studiosus, tanto erit sublimior, et illo solo dominante liberrimus. I, 1319. Animus nimis intentus humanis actionibus, Deo quodammodo vacuatur. III, 619. Animus tanto fit plenior Deo, quanto in superna atque æterna libegius extenditur. III, 619.

Animus diligendo corpus, fit infirmus. III, 27. Aegritudo hæc animi est, quia non totus assurgit veritate sublevatus, consuetudine prægravatus. I, 759. Animi sanitas secundum Stoicos. V, 1528, et secundum veritatem. V, 1528. Animus per sapientiam sanatur. VII, 636. Sanitas animi est, firmissime inherere incommutabili Deo. III, 27. Animus non sanus æstimandus est, qui non temporalibus æterna præponit. II, 499.

Animus cum ordinate se vincit, laudis atque virtutis est. VII, 451. Nullo modo animus potestati alterius animi, nisi suis cupiditatibus subditus. I, 1033. Animus prostertere est in eis quæ sublimia sunt in corporibus, quietem voluntatis appetere. VIII, 898, 899, 1005, 1006, 1009.

Animi mors et resurrectio quædam. III, 25. Cujus animus non moritur huic sæculo, is non resurgit ad vitam, sed ad supplicia. III, 25. Animus cum seipso in quasi suo bono gaudet, superbus est. II, 439. Animus in hac vita famem patitur. III, 1281. Animi pabulum veritas. II, 62. Animus

tanto magis inseritur veritati, quanto familiaris in ea volutatur. II, 66. Animus cibo præceptorum refectendus est. III, 1267. Inde animus pascitur unde lætatur. I, 865.

Animi in corpus imperium, quale. VII, 450. Animus corpori recte non imperat, si Deo ipse non servit. VII, 636. Animus imperat corpori, et patet statim; imperat animus sibi, et resistitur. I, 760. Animus facilius corpori imperat, quam sibi. VII, 450.

Animus corporis dominator, rector, habitator, videt res sine corpore. IV, 468. Animus absque simulacris potest aliquid cernere. III, 501. Non videtur Deus nisi ab animo, non tamen ut animus. IV, 469.

Animo non essent passivi homines et demones, nisi essent miseri. VII, 241. Animo locus est affectio sua. IV, 69. Animus an post resurrectionem, sine organo exterioris valeat corporalia nosse, necire se affirmat Augustinus. II, 629. Animus de consuetudine in semper inquirat, unde gaudere solet. VI, 46. Animi magnitudo non est seipsum interimere quatenus ex causa. VII, 35.

Animalia mortalia, a minoribus diis seu Angelis facta, sentiebant Platonici. VII, 578, 578. Inepta Manichæorum de fabricatione animalium in gente tenebrarum, fabula irridetur. VIII, 393. Animalia an uno die multiplicata fuerint. III, 240. Animalium ex aquiseductio prius narratur, quam que de terra, quare. III, 279, 286. Poterunt animalia mortalia etiam creata, nihil nocere, si causa non existisset, vel puniendorum vitiarum, vel probandæ virtutis. III, 288. Animalis noxia vivos homines tot penialiter hediunt, aut salubriter exercent, aut milititer probant, aut ignoranter docent. III, 289. Animalia venenosa ante peccatum hominis videntur creata. III, 289. Animalia vere adducta sunt ad Adam ut his nomina imponeret. III, 400. Hoc significationem prophetica habet. III, 400. Quomodo animalia adducta ad Adam. III, 402. Animalia carnivora non vixisse carnibus in Arca, magis credendum est. III, 560. Animalia in Arca inclusa, figuræ variarum gentium in Ecclesiam introducendorum. VII, 483. An in insulis à terra remotissimis animalia propagata sunt ex his quæ servata sunt in Arca. VII, 486.

Animantibus Deus certos numeros semina dedit. III, 240. Animalia, quæ nulla præcedente commixtione oriuntur, ex vi quæ elementis inest, oriuntur. VIII, 878.

Animalia quedam in veteri Testamento cur immunda censebantur. VIII, 253. Significationis tantum causa, immunda erant Judæis. VIII, 498. Animalia munda et immunda quid significant, et quomodo illa figuris prophetice de Christo à Moysè commemorata sunt. VIII, 587.

Animalium motus, quibus appetunt vel fugiunt aliquid, an appellandæ voluntates. VII, 151. Animalium merita, non pro gradibus elementorum existimanda. VII, 240. Animal irrationale beatum esse non potest. VI, 12. Animalia quedam in mediis ignibus vivunt. VII, 708. Animalia domestica subito efferata Romæ, quid portendebant. VII, 104. Animalis animal, ex animo consistens et corpore. VII, 294.

Animositas, ingenii majoris est animositate flamme conflagrando extinguere, quam falsitatis nebulas intelligendo vitare. IX, 332.

Anna interpretatur gratia. VII, 528. Anna mater Samuelis, figura Christianæ religionis et gratiæ. VII, 528. Anna prophetissa unde maxime commendatur. VI, 440. Cur etiam filios non habuit, secundas nuptias recusavit. VI, 436.

Annus venecæ Apostolorum temporibus claruit. VII, 190. Annus et Caiphas pontifices, alternos annos agere solebant. III, 187.

Animus consilii. IX, 687.

Annibal de Romanis multas victorias reportat. VII, 100. prope Romam fulminibus deorum territus est. VII, 101. Annibal à Scipione Africano majore victus. VII, 102.

Antibianus Robustensis Episc. IV, 391.

Annona Retica. VII, 573.

Annus circuitus solis adversus est. VIII, 895. Quis annus magnus sive Platonis. III, 236. Anni manifesti et obscuriores quanam sant. III, 236. Anni diversimode numerabantur apud populos diversos. VII, 451. Anni Egyptiani quaternis mensibus quondam dividebantur. VII, 536. Anni primorum hominum an nostris sequeles. VIII, 460. Annos primorum hominum æque proflixos fuisse ac nostros ostenditur. VII, 464. Annorum primorum hominum numerus, aliter in cœclibus Hebræis, aliter in nostris recensetur. VII, 449. Unde nata est diversitas in dinumeratione annorum Hebræorum et LXX interpretum. VII, 455. In dinumeratione annorum, magis Hebræorum quam LXX secunda auctoritas. VII, 489.

Anni æterni. IV, 783, 976. Anni sine annis. IV, 418. Anni Dei, unus dies. I, 818. Anni Dei in dies similes sunt. I, 818. Anni illi non deficiunt, qui sunt. Vo, 1623. Anni nostri deficientes dicuntur, sive quia in eis deficientes amando que transeunt, sive quia ad paucitatem redacti sunt. IV, 1145. Anni sunt in vita æterna, hic autem transeunt, imo perunt. VII, 551.

Annorum numerus unicuique computandus est, ex quo facta est prima mortalitas natiuitas. III, 578. Annos crescentibus non addi, sed subtrahi, exemplo probatur. IV, 793. Anni homini magis decedunt, quam accedunt. V, 658.

Annorum multa millia quidem false in historia temporum computant. VII, 588. Absurda hæc veritas refellitur. VII, 588. Ab creatione hominis ad Augustini tempora, nondum sex millia annorum computata erant. VII, 588. Annorum sex millibus hoc seculum definitur quidem. IV, 1143. sibi, septem. 23. d. Anni CCCCXC. sunt in hebdomadibus LXX. Danielis. II, 941. Annorum multitudine dici nomine aliquanto significatur. II, 910, 911. Annus senario numero pollet. VII, 895.

Anni per æquos, vicendians, mesetas, aut aristas aliquando numerantur. III, 573.

Annus bissextus. III, 434.

Anniversarii Ordinationis episcopi. V, 1495, 1687.

Annuli aurei, insignia dignitatis apud Romanos. VII, 100. Annulorum aureorum medicos tres e Cananæ prælio Carthaginem misit Annibal. VII, 109.

Anseri solemnia celebrabant Romani. VII, 70. Anseribus non facile quidquam edacius invenitur. VIII, 198.

Annulus de oculis strabionum in digitis, genus superstitionis. III, 50.

Antæ fabula. VII, 970.

Ante Deum, id est in honorem Dei. III, 618, 618.

Anticategoria. IX, 510.

Antichristus à Daniele predictus. VII, 787. et ab apostolo Paulo. VIII, 685. Pseudo-propheta nomine in Scriptura designatur. VII, 679. ab Apostolo Paulo, refuga appellatur. VII, 686. De tribu Dan exarrectus est. III, 788. Antichristus usque adeo beatus videbitur hominibus, ut etiam Deus putetur. IV, 126. In quo templo Dei sit securus incertum. VII, 685.

Antichristus quomodo mendaciter operabitur. VII, 687. per nefarias artes perveniet ad vanum et inane culmen dominationis. IV, 126. Vires habebit in imperio, debita in miraculis. IV, 128. Antichristi tribulatio, ignis per quem murescensque opus probabitur. VII, 740. Persecutio per Antichristum ventura, violenta et fraudulenta erit. IV, 128. Antichristus totam nequitiam et impietatem, quam omnes pseudo-prophetae inchoaverunt, impleturus est. IV, 127. In Antichristi laqueos irruent Judæi. IV, 1418. Antichristus interficietur Spiritu oris Christi. II, 908. Antichristus damnationi ultimæ destinatus. IV, 126. De Antichristo illud exponitur, *Constitutus Domine legislatorem*, etc. IV, 125. Antichristi persecutio tribus annis et sex mensibus erit. VII, 677. Antichristi persecutio tempus ignotum. VII, 616. Antichristus manifestus futurus est. II, 908. Antichristus prius veniet, et tunc veniet dies iudicii. III, 1988.

Antichristi et pseudo-Christiani. IX, 151. Quanam dicuntur. IX, 251. Antichristi multi in Ecclesia. III, 1990; scilicet qui ore profertur Christum, et moribus dissentiant a Christo. III, 2092. Antichristi hæretici appellantur. VII, 687. Non enim resurrecturum, et Antichristum futurum nonnulli suspiciuntur. VII, 686. Alii nec occisum putant, sed subtractum. VII, 686.

Antichronicus hæretici. VIII, 40.

Antidotum contra omnia peccata. V, 1270; ex sanguine Christi. VI, 896.

Antiochena Ecclesia, ubi primum discipuli appellati sunt Christiani. IX, 414.

Antiochus basilica Machabeorum. V, 1379.

Antiochus, Machabeorum persecutor. V, 1379, 1382. Judæos ad idola colenda compellit. VII, 606. Meruit obduri. V, 1381. Misericordia Dei indignus. V, 1507.

Antiochus fenestæ Platonici. I, 938. Philonis auditor. I, 935, 936. Academicus utriusque sententias in similitudinem adducti. I, 938. Antiochus magister Ciceronis et Varrois, Stoicus magis quam Academicus. VII, 637.

Antipater procurator Judææ. VII, 607.

Antiphrasis. VI, 534.

Antipodes esse non putavit Augustinus. VII, 487.

Antiqui eadem cum fidelibus nostri temporis fide in Christum salvi facti sunt. II, 680, 845, 709, 838. Antiqui erant aliquod occultati regenerationis sacramentum. II, 845. P. Patres.

Antisthenes philosophus Socraticus, summum bonum in virtute animi posuit. VII, 297, 301.

Antitheta, ornamenta elocutionis fecundissima. VII, 352.

Antoninus Christianorum persecutor. VII, 614. Antonini lex in adulteros. VI, 475.

Antonius vitis omnibus inquinatus, regni potentiam affectare videbatur. VII, 110. Antonio resistebat Cicero. VII, 110.

Antonius Ægyptius monachus. I, 785. Vir sanctus et perfectus. III, 17. Antonius ad Deum conversus audita Evangelica voce, *Paucis, vende*, etc. I, 782. Antonius scripturas

divinas et memoriter audiendo tenuit, et prudenter cogitando intellexit. III, 17. Ex ejus vite lectione, convertuntur duo aulici. I, 757.

Antonius unus e Patribus Carthaginensibus. II, 738, 780.

Antonius lector, episcopus Fussalensium ordinatur. II, 934. Variis criminibus accusatur a Castellanis et aliis. II, 934. Communioe privatur nisi prius Fussalensibus omnia redderentur. II, 935. Antonius episcopus Fussalensium communioe privatus Numidiae Primatem inducit ut se Papae Bonifacio commendat. II, 935. Fussalensibus et iudicia, et publicas potestates, et militares impetus tanquam executores Apostolice sedis sententiam committunt. II, 936. Iudicio censeantur; agit postea ut ei communicatio reddatur. II, 935.

Antonius Notarius. VIII, 713.

Antropiani. Nota (a). IX, 589.

Antropomorphitæ quinam dicuntur. II, 636; VII, 189. Deum habere membra dicebant. II, 628. Tolerabilius et honestius de Deo sentiunt, quam Manichæi. VIII, 189. Antropomorphitæ schismatici, non heretici. VIII, 39. Antropomorphitæ monentur. IV, 1747.

Anubis. I, 750.

Anulinus Proconsul. IX, 610, 626. Per eum Cæciliani causam ad Constantinum miserunt Donatistæ. II, 492. Duæ ejus relationes ad Constantinum Imperatorem. IX, 627, 657, 640. Anulinus transmisit libellos duos ad Imperatorem. II, 305. Unum contra Cæcilianum. II, 327. Alterum forte supplicem. II, 305. Vide *Notas*.

Apoëria quid. VII, 781.

Apocæria bona plane et maxime optanda est, sed non est hujus vite. VII, 415. *Apocæria* quedam est omnibus vitiiis pejor. VII, 415, 417. Animus hominis desperatius agrotat, quando et doloris amiserit sensum. III, 1798.

Apelles hereticus. VIII, 29, 536.

Apellitæ seu Apelliani, ab Apelle sic dicti. IX, 589. Eorum dogmata. IX, 589.

Apes de hominibus nascuntur. I, 1372. Apibus nihil inest maris vel feminæ. VII, 475. Apes semina filiorum non coeundo concipiunt, sed tanquam sparsa per terras ore colligunt. VIII, 876. Sic operantur generationem filiorum, quemadmodum ceræ speciem liquoremque mellis. III, 399.

Apex flaminis. VII, 60.

Apis tertius rex Argivorum. VII, 563. Apis factus est Serapis, omnium maximus Ægyptiorum deus. VII, 563. Bovem in honorem Apis albat Ægyptus. VII, 563.

Apocalypsis liber, quam obscurus. VII, 683. Apocalypsin non accipiunt Alogi. VIII, 51. Apocalypsin an a Pelagio sit accepta, dubitat Augustinus. V, 1376.

Apocryphæ scripturæ quænam sint. VII, 470; VIII, 245.

Apocrypha. VIII, 195.

Apollinaris Laodicenus, psalmos interpretatus est. II, 261.

Apollinaris hæresiarca. VIII, 40, 687.

Apollinaristæ hæretici ex Apollinari auctore suo dicti. VII, 95. Eorum errores. IV, 217, 1084; VI, 95, 218, 524; VIII, 40, 687; X, 1366. Apollinaristarum error de Christo. I, 746. Apollinaristæ Verbum in Christo, loco animæ fuisse asserebant. III, 716. Apollinaristæ animam humanam Christo defuisse putaverunt. VII, 404. Et non habuisse animam, aut non habuisse rationalem. II, 512; III, 1586, 1737. Apollinaristarum argumentum ut probarent Christum caruisse anima. X, 492; convellitur. VI, 94.

Apollinaristarum tres sectæ. X, 1034. Dubitatur an Apollinaristarum hæresis extaret reliquæ. IV, 217.

Apollo duplex. I, 983.

Apollo frater Dianæ, qui et sol esse dicitur. VII, 207.

Apollo ignarus futuri. VII, 79. Ambiguum Apollinis oraculum de Pyrrho. VII, 97. Apollinis oraculum Christum vituperabat. VII, 620, 635. Apollo Cumanus quadriduo Ilevisse fertur. VII, 86. Quid de Apollinis fletu aruspices dixerint. VII, 86. Apollo pro Trojanis pugnabat. VII, 79. Apollinis servilia ministeria in exstruenda Troja. VII, 79. Apollo quare sagittas tenet. VII, 207. Apollini Delphico quare insituti ludi musici. VII, 569. Apollo epeheus pingitur. VII, 184.

Apollo deus medicinæ cum Æsculapio. VII, 129. Apollo divinator et medicus. VII, 207.

Apollo filius Latonæ Admeti regis armenta cum Hercule pavit. VII, 571. Alter ab illo qui reddebat oracula. VII, 571.

Apollonius Tyaneus. II, 383, 514. Magnus multo melior, quam Jupiter. II, 535. Apollonium Tyaneum conferre Christo vel etiam præferre, quidam conati sunt. II, 535.

Apothetum relationis. II, 645. *V. Not.*

Apostasia primi hominis, quam magnum peccatum. X, 1274, 1275, 1277.

Apostata, sal infatuatum. III, 1345. *Apostata* pejor est quam ille qui non deseruit fidem, quam nunquam tenuit. VII, 742. *Apostata* seu desertores difficilius veniam consequuntur. IX, 478. Humiliorem agere penitentiam

tiam tenentur, quam qui in Ecclesia nondum fuerunt. IX, 605. *Apostata* sacramentum fidei non amittit. X, 420. Ad quid manet sacramentum. X, 426.

Apostatæ nullum in Catholica Ecclesia, possunt honorem habere. IX, 514. Vide *Episcopi*. Ad militiam clericatus non eligendi. II, 228; IX, 605.

Apostatate a Deo, quod sit. I, 1188.

Apostatica radix. VI, 278. *Apostatica* creatura. X, 1177.

Apostolici heretici. VIII, 52. Encratis similes sunt, et *Apotactitæ* appellantur. VIII, 52.

Apostoli latine Missi appellantur. III, 1781. Apostolorum duodenarius numerus, magnum sacramentum. IV, 1103, 1359. Apostoli non de mundo. III, 1677. Apostoli quid reliquerunt ut sequerentur Dominum. IV, 1371. Apostolos cur Christus humiles elegit. VII, 611. Cur infirmos. IV, 788. In tam contemptibilibus testibus, ut in Apostolis, multo mirabilius divinitas se ipsa persuasit. VII, 756. Quomodo Apostolis hic omnia nota facta sunt. V, 180. Apostoli et discipuli baptizati. X, 519. Apostoli ante passionem Domini baptizati sunt. II, 478, 1086; X, 519.

Apostoli Dominum tantummodo hominem putaverunt. IV, 1798; V, 1149. Non omnes Christum viderunt, ait Ambrosius. II, 604, 610. Apostoli in passione Domini trepidaverunt. IV, 1799; V, 403. In passione ipsum relinquentes fidem amiserunt. III, 1901. De Christo dubitantes, a latrone victi sunt. IV, 1851; V, 749, 1116. Apostoli spern amiserunt. IV, 847, 1927. In passione Domini titubantes, ejus resurrectione firmati sunt. IV, 1798, 1799. Ante Christi mortem erant martyrio maturi. III, 1807. Ante ejus resurrectionem humana magis quam divina sapiebant. III, 1899. Apostoli Ecclesie personam gesserunt quando Spiritum sanctum acceperunt, et potestatem remittendi peccata. IX, 150.

Apostoli etiam post Christi resurrectionem peccato obnoxii. V, 749. Apostoli non sine peccato. X, 631. Licet nihil iis sanctius in novo Testamento. X, 599. Apostoli sub Lege nondum a cupiditatibus liberi. V, 794. Apostolis, sicut et nobis, convenit dicere, *Dimitte nobis*, etc. IV, 1849. Apostolos libidine pollutos fuisse, calumnia Juliani. X, 536. Apostoli tanta humilitate et pietate de concupiscentia carnis gemeabant, ut optarent eam potius non habere, quam domare. X, 562.

Apostoli Judæis et Gentibus Evangelium annuntiaverunt. IV, 541. Apostoli missi sunt ad gentes ad quas Prophetæ missi non erant. IV, 1121. Eorum prædicatio in omnem terram. III, 124. Et ad omnes Gentes. V, 139. Apostoli pervenerunt usque ad extremum terræ. IV, 1674. Apostolorum verba in fines orbis terræ quomodo pervenerunt. IV, 1122. Apostolorum predicationem confirmant oracula Prophetarum. VI, 180. Apostolorum eloquia, mira fuerunt facta, non verba. VII, 756. Majora videntur fecisse miracula quam Christus. IV, 1707. De ipsis Deus coruscabat miracula, tonabat terrores, pluebat consolationes. IV, 1626. Apostoli in miraculis faciendis non sibi arrogabant potentiam Domini sui. IV, 1199. Apostolos Christus sicut luminaria, et aptaverat verbo, et accenderat Spiritu sancto. VII, 612. Apostoli igne divino ferventes, tanquam ligna ardentia, dum fugerant e loco in locum, totam silvam mundi suo igne impleverunt. IV, 253.

Apostolis quomodo præceptum, ne aliquid secum portarent in via. VI, 507. Permissum ipsis mulieres sibi necessaria ministrantes habere, exemplo Christi. VI, 532. Apostolis data licentia vacandi ab opere corporali. VI, 554. Apostolis permittebatur aut victum ab aliis accipere, aut manibus operando querere. VIII, 165.

Apostoli bonus odor Christi sunt et iis qui pereunt, et iis qui salvi fiunt. X, 990. Apostoli nec cum suspicerentur ab hominibus, nec cum despicerentur, elisi. III, 76. Apostoli in pressura laudant Deum. V, 500. Apostoli Christi conjuge suscepta, filios ei procreant. V, 1683. Ecclesias non sibi, sed Christo genuerunt. IV, 508.

Apostoli Jerosolymis decreverunt ne quisquam cogeret Gentes judaizare, non autem ne quisquam Judæos judaizare prohiberet. II, 279. Apostoli salubato non vacarunt, nec jejuna verunt. II, 138. Non solebant solemniter die Dominicò jejunare. II, 149.

Apostolorum et Evangelistarum testimonium de Christi genealogia immerito rejicitur. VIII, 239, 240. Apostoli de Domino quæ ipsi viderant confitendo, mortui sunt. V, 1414. Apostoli et martyres cur hic non regnaverunt. VIII, 449.

Apostolorum quibusdam divina substantiæ visionem fuisse concessam, non incredibile. II, 610. Apostoli leges ab Imperatoribus non postularunt, quare. II, 801. Apostolos sexaginta, relictis XII, cum Christo Domino, apostatas a fide recessisse, et apostolos tamen putatos esse, dicit Petilianus. IX, 271.

Apostoli arietes vocantur ab Augustino. II, 1026. Arietes gregis. V, 749, 1414. Duces ovium, præcipua membra Pasto-

ris. IV, 765, 916, 1849. Apostoli, barbæ nomine designati. IV, 1755. Apostoli, boves. III, 1470. Canes Domino ñdem servantes et contra inimicos latrantes. IV, 833. Apostoli cælorum nomine significati. III, 1664; IV, 288, 817, 1121, 1243, 1864. Apostoli cælum facti, quia iustificati. IV, 1626. Apostoli dicti colles. IV, 785. Columnæ. IV, 950, 1831. Columnæ Dei vivi. VI, 692. Columnæ quæ passione Domini antaverunt, resurrectione firmæ sunt. IV, 950. Apostoli, filii sponsi. IV, 1845. Filii excussorum, quia filii Prophetarum. IV, 1674, 1677. Firmamenta et columnæ Ecclesiæ. II, 555. Flumina vocem suam per orbem elevantia. IV, 1187.

Apostoli fundamenta et portæ Ecclesiæ. IV, 1105. Fundamenta civitatis supernæ. IV, 1101. Apostoli duodecim, duodecim horæ diei. III, 1750; IV, 650. Apostoli lapides pretiosi. IV, 166. Lumen et lucerna, quo sensu. IV, 1566; V, 1311. Luminaria mundi, ignes sancti et decori. I, 856. Apostoli dicti sunt montes. IV, 547, 517, 781, 817, 882, 1535, 1650. Montes æterni, montes magni. IV, 961. Mons sina. IV, 817. Apostoli, nubes. IV, 547, 520, 980, 1212; VII, 552. Nubes Christum portantes. IV, 814, 833, 1235. Apostoli oculi Christi. IV, 1114. Oculi Ecclesiæ. III, 815. Ossa seu firmamenta corporis Christi. IV, 168, 1297. Apostoli, patres. IV, 513. Pedes Domini. IV, 1167. Piscatores hominum. IV, 781. Principes. IV, 834. Throni seu sedes Dei. IV, 1625. Apostoli, quibusdam vasa sunt mortis, et sagittæ acutæ. IV, 106, et seq.

Apostolorum Memoria, liber hoc titulo donatus. VIII, 667.

Apostolus cum dicitur, si non exprimat quis *Apostolus*, non intelligitur nisi Paulus. X, 589. Apostoli intentio in Epistola ad Romanos. VI, 124. Ejus scopus in exemplo Jacob et Esau. VI, 112. Apostolum ipsum, ad questionem de electione et reprobatione, defecisse in responsione, inopia reddendæ rationis, putant quidam stulti. VI, 278. Apostolus Rom. VII et sua et iustorum persona locutus est. X, 865, 867. Julianus sensum ñvum et distortum excogitavit in verbis Apostoli. X, 868. Apostoli Pelagiana interpretatio. X, 1131, 1152, 1450. Apostolum pro qualitatibus ingeniorum in quaque personis locutum esse, commentum absurdum. VIII, 639, 647. Apostolus sic omnibus omnia factus, ut fallere non intenderit. VIII, 658, 659, 640, 641, 642, 657, 658. Apostoli monita sunt de re libera, quandoque tamen de re imperata. VI, 464. Apostoli merita, Dei dona. X, 890.

Apostactis seu Apostolici hæretici. VIII, 32.

Apparitiones Dei antiquis Patribus factæ. VIII, 806, 807. An Trinitas ipsa, an aliqua seorsim persona Patribus apparuerit. VIII, 853, 855. Apparitiones quædam factæ in veteri Testamento, verbo tribuendæ. VIII, 140. Soli filio tribuuntur ab Arianis. VIII, 759. Apparitio Dei Adamo, in specie humana. VIII, 855, 856. Patri tribui potest. VIII, 855, 856, 857; et toti Trinitati. VIII, 857. Non evidenter apparet utrum aliqua ex Trinitate persona, an Deus ipse Trinitas visus fuerit Abraham. VIII, 857, 858; et Loth. VIII, 859. An Trinitati, an personæ alicui seorsim, an Angelis tribuenda apparitio in rubo. VIII, 859, 860; et apparitio in monte Sina. VIII, 861. An Trinitas, an aliqua propriè persona in apparitione in monte Sina loquebatur. VIII, 862. Cui tribuenda apparitio in columna nubis et ignis. VIII, 861. Non temere dicendum quænam ex Trinitate persona cuilibet Patrum apparuerit. VIII, 868. Apparuit sensibilibus Trinitas in baptismo Christi. V, 353. In apparitionibus divinis, vox Patris, species corporalis qua Spiritus sanctus demonstratus est, quomodo facta. VIII, 940. Apparebat tota Trinitas in Angelis, et aliquando sine distinctione personæ, aliquando quædam seorsim persona figurabatur. VIII, 885, 886. Apparitiones factæ in veteri Testamento quomodo et Dei et Angeli esse dicuntur. VIII, 440.

Apparitiones Dei quomodo factæ, latet. VIII, 881, 882. Nunquam oculis corporeis apparuit Deus. VIII, 855, 856, 862, 863. Essentia Dei nunquam per se apparuit. VIII, 881, 882, 885, 886; sed per subjectam creaturam. VIII, 723, 811, 812, 852; et Angelorum ministerio. VIII, 882, 883, 884, 886. Appareat Moysi Deus in specie visibili assumpta. II, 647. Quot modis creatura assumitur ad significandum. VIII, 879. Objectio ex locutionis modo in apparitionibus Dei ducta, diluitur. VIII, 882. Dubitationes varæ de apparitionibus divinis. VIII, 855. *Vide* Deus.

Apparitiones extra somnum et in somno. II, 697. Quomodo fiat, explicare non audeat Augustinus. II, 699. Apparitiones solum affirmat Augustinus non fieri qualitatibus aut motibus corporeis. II, 699, 700. Apparitio Augustini ad huc vivit, ipsomet inscio. V, 1444, 1445.

Apparere (ex Ambrosio) dicitur, quod prævideri non potest. II, 605.

Apparitores qui et Stationarii appellantur. IX, 807.

Appetere. Quatuor ab homine naturaliter appetuntur. VII, 621.

Aptus naturalis, non omnis malus et inhonestus. X, 446.

Apponi alicui rei, id est, eam amare. III, 495.

Apponi ad populum, quid. III, 594.

Archimedes quid. III, 278.

Appius. II, 752.

Approbare quod bene facit, et improbare quod peccat, nemo potest, nisi clamante intus voce veritatis. V, 102.

Aprilis quasi Aperilis. VIII, 346.

Apringius, frater Marcellini. II, 511.

Aptugnitani. IX, 540.

Aptum et pulchrum, quid. I, 701, 703.

Aptus docebat judaizare Christianos. II, 898.

Apuleius Afer Platonius nobilis. VII, 237. librum de mundo scripsit. VII, 115; et de deo Socratis. VII, 258. Librum quem de deo Socratis scripsit, de dæmone Socratis debuisset appellare. VII, 259. Asini aurei libros scripsit. VII, 574.

Apuleius Madaurensis, magus. II, 583, 514, 554. De magicis artibus accusatus. VII, 242. Se contra magicarum artium crimina defendit. II, 521, 534; copiosissima oratione. VII, 244. Apuleius Madaurensis magus cum omnibus suis magicis artibus, ne ad aliquam quidem judicariam republicæ potestatem, potuit pervenire. II, 554. Apuleianum magum conferre Christo vel etiam præferre quidam impie conati sunt. II, 555.

Aquam non a Deo creatam, sed ipsi cœternam, quædam hæresis dixit. VIII, 45. Aquas a Deo factas esse, impie negatur. VII, 348. Aqua quando creata. III, 256. Aquæ nomine materies informis insinatur in Genesi. III, 235, 250; VIII, 612. Et tota materia corporalis intelligitur in Scriptura. VI, 167. Quare super aquas Spiritus sanctus superferebatur. III, 250, 251. Cur solus Spiritus sanctus, non vero Pater et Filius. I, 847, 848.

Aqua, quando speciem propriam accepit. III, 275. Aquarum divisio. III, 181. Naturam aquarum non posse esse super sidereum cælum, multi asserunt. III, 265. Non refelluntur recurriendo ad omnipotentiam Dei. III, 265. Aquas esse supra cælum, quomodo quidam conatus est demonstrare. III, 265. Aquas esse super cælum non dubitandum est, quælibet, aut quocummodo sint. III, 267. Aquas super cælum non vaporali tenuitate, sed glaciali soliditate pendere, quidam autumant. III, 267. Aquas esse etiam super sublime cælum, non repugnat. III, 266. Aqua supra firmamentum, et sub firmamento, quomodo intelligenda. III, 252.

Aquarum congregatio est ipsarum formatio. III, 181, 252. Aquarum congregatio, quomodo facta. III, 255; VIII, 612. Omnis aquarum congregatio, Hebræis dicitur mare. III, 181. Non omnis aqua, mare est. III, 254.

Aquam rerum omnium principium putavit Thales. VII, 226, 230. Ex aqua generantur omnia. V, 67. Cuncta genera vel animalium, vel herbarum, atque lignorum. III, 528.

Aqua aeri similis. III, 280. Aquarum tenues halitus aeri vaporaliter inseruntur. III, 285. Aqua sumpta pro aere crasso. III, 184; et terris contiguo. III, 257, 258. Terræ vocabulum aquis etiam tribuitur. III, 395. Aqua omnem potum significat. III, 514, 652. Aqua viva quæ. III, 1514.

Aqua in sanguinem versa, V, 62, 67; significat de rerum causis sentire carnaliter. IV, 1000. Aqua marina sterilitatem inducit. IV, 1354. Vapor aquarum marinarum decoccarum sinuato cooperculo exceptus, humorem dulcem gustantibus exhibet. III, 259. Aqua sine substantia, quæ. IV, 1645.

Aquæ in Scripturis significationes diversæ. III, 1528, 2026. Aquæ nomen ubi in Scriptura reperitur, non statim baptismus intelligendus est. IX, 384. Aqua vitæ salutaris. IV, 270. Aqua irrigat aut abluit, et significat Christum. IV, 175. Aquæ nomine, Spiritus sanctus significatur. III, 216; IV, 1355. Aqua et populum significat, et Spiritum sanctum. III, 79. Aquæ nomine, Angeli intellecti. I, 852. Aquæ populos in Scripturis significant. IV, 68, 213, 980, 986, 1058, 1425, 1865; V, 690; IX, 63, 148, 559, 567. Aquæ nomine, peccatores populi intelliguntur. IV, 1644. Aqua quinque portibus cincta, populus Judæorum lege conclusus. IV, 1065. Aquæ contradictionis, populi persecutores. IV, 1865. Aqua piscinæ turhata, passionem Christi figurabat. IV, 1065. Aquæ quomodo intraverint in animam Christi. IV, 842. Aqua, caritas. IV, 1555. Aqua est symbolum gratiæ. III, 757. Vis quædam rationi subjecta, qua ratione Deus veritasque cognoscitur, recte aqua divinitus appellata est. III, 252. Potest et intelligi vita spiritualis informis, nomine aquæ. III, 250. Aqua, prosperitas sæculi. IV, 797. Aquæ multæ, varæ doctrinæ. IV, 269.

Aquariz hæretici. VIII, 42.

Aquatilibus solis cur benedictio, sicut homini impertita. III, 286.

Aquila Scripturam ex Hebræa lingua in Græcam transtulit. VII, 605. Quo tempore. VII, 603. *Not. (b.)* Aquilam cæteris interpretibus Judæi anteponunt. VII, 470.

Aquilas non vixisse carnibus in arca magis credendum est. III, 530. Aquilæ non egent potu. I, 1566. Aquilarum oculi perspicaciores nostris. I, 1049; III, 176. Aquilis quanta

- vis colorum. VI, 790. Aquilæ pulli quomodo probantur. III, 1666. Aquilæ renovatio, resurrectionis similitudo. IV, 1523. Aquila rostri partem in senecta exuberantem ad petram excutit, ut possit cibum capere. IV, 1525. Aquila symbolum Christi. III, 884. Aquila ideo te querit, quia cepisti leporem. IV, 1646. Aquila quomodo nobis imitanda. IV, 1523, 812.
- Aquilo nunquam sumitur in bono in Scripturis sacris. III, 876. Aquilo significat diabolum et regnum ejus. IV, 534. Glaciem peccati. II, 561. Aquilonis latera, quæ. IV, 534.
- Arabia* gentes figurat. IV, 911.
- Arabici* hæretici. VIII, 46.
- Aratius* vel *Analius*, quintus rex Assyriorum. VII, 562.
- Aratus* astrologus. VII, 500.
- Arbiter, medius ad componendam causam dicitur. IV, 1585.
- Arbitrium liberum a Manichæo agnitum. VIII, 545, 559, 1087. Arbitrium voluntatis non omnibus naturis datum. III, 500. Arbitrium liberum asseritur. VIII, 121. Arbitrium liberum in Angelis et hominibus. VIII, 537, 558, 542, 545. Primus homo per liberum arbitrium suum stare et ijsse potuit. X, 935. Arbitrio nostro ut facti sumus ex bonis mali, ita ex malis bonos fieri posse qui dicunt refelluntur. V, 409; X, 1541, 1542, 1544.
- Arbitrium laudabiliter liberum, quodnam sit. X, 1102. Arbitrium tunc vere liberum, quando est liberatum. X, 234. Arbitrium hominis liberandum a servitute peccati, quod ei nunc cum morte dominatur. VI, 282. Arbitrium voluntatis tunc est vere liberum, cum vitiis peccatisque non servit. VII, 418. Non liberatur arbitrium, nisi per gratiam. VI, 282. Arbitrium liberum pertinet ad gratiam. X, 241.
- Arbitrium liberum non sic defendendum est, ut adiutorium Dei non putetur necessarium. III, 1778. Arbitrium voluntatis sine Dei gratia tentationes vincere, et præcepta Dei implere posse, suadent Pelagiani. VI, 329. Liberum arbitrium extollendo præcipiant Pelagiani. X, 1246. Arbitrii libertate non fidendum. VII, 467. Arbitrium voluntatis cum gratia commendatur. X, 542. Liberum arbitrium sine gratia non sufficit. X, 202, 203. Liberum arbitrium adjuvatur per gratiam, ut quod naturaliter volumus, hoc est, beate vivere, bene vivendo habere possimus. X, 1566. Liberum arbitrium parum est naturæ ad non peccandum, nisi adjuva, sanetur gratia. X, 235. Deo volenti salvum facere, nullum hominum resistit arbitrium. X, 942. Deus non aufert, sed adjuvat bonæ voluntatis arbitrium. III, 757. *Fide* libertas.
- Arbores quomodo et quando creatæ. III, 275. Tertia die creatæ secundum rationes causales. III, 259. De herbis et arboribus non solum dicitur, secundum genus, sed, et secundum similitudinem. III, 287. Arbor scientiæ boni et mali cur appellata est. IV, 897. Arbor scientiæ boni et mali ex se non pernicioza, sed ex obedientia violata. X, 172. Arbor paradisi bona erat, et ideo solum tangi non debuit, quia deus prohibuerat. IV, 898, 897. Arbor paradisi interdicta ad commendandum obedientiæ bonum. VII, 304.
- Arbor vitæ. III, 214. Ad eam nemo nisi per tolerantiam et scientiam pervenit. III, 214.
- Arbor bona et arbor mala in Evangelio, quid. X, 461, 1455, 1458. Arbor bona vel mala, voluntas est. X, 667, 668, 672, 754, 1454. Arborem bonam vel malam quo sensu faciat homo. X, 370.
- Arborum insitio. III, 405. Arbor ex semine, et semen ex arbore, quomodo. III, 558. Omnia quæ ad arborem pertinent, primitus in semine fuerunt vi et potentia causali. III, 357. Arbores sic vivere putant Manichæi, ut sentiant et doleant, cum læduntur. VIII, 37.
- Arca Noe de lignis impurificabilibus. IV, 1917. Et de lignis quadratis extracta, quo mysterio. IV, 1105. Arca quomodo bicamerata et tricamerata. III, 549. Cubita in mensura Arcae, an fuerint geometrica. VII, 474. Cubita iussu geometrica, putat Origenes. III, 549. Arca diluvii secundum rationem corporis humani, a Philone explicata. VII, 472; VIII, 274. Arca cur tot annis edificata. V, 1610. Arcam aliam ædificans Christus, quid nos admoneat. V, 1611. Quænam animalia in Arcam introducta sint. VII, 475. Cur de Arca conjuncti exeamt, qui disjuncti intraverunt. VIII, 303. Difficultatibus eorum qui Arca historiam impugnant, satisfiit. VII, 475.
- Arca significationes exponuntur. VII, 472. Arca Noe allegorica expositio. VIII, 262, 263. Neque historia sola sine allegoriis, neque allegoriæ solæ sine veritate historiæ admittende, ubi de Arca et diluvio agitur. VII, 472. Arcae bituminatæ allegoria, Donatistarum erroris accommodata. IX, 397. Arca altera allegoria veritati magis consentanea. IX, 397. Arca Noe figura Christi. VII, 477. Figura Crucis, III, 1464. Et Ecclesiæ. III, 1434; IV, 1558; VII, 472, 476; IX, 397. In Arca quædam ad Christum, quædam ad Ecclesiam referuntur. VIII, 274, 275. Arca qualiter Ecclesiam figuravit. IX, 196. Ut illa omnia animalium genera continebat, ita Ecclesia omnes gentes. IV, 1558. Arca Noe, prophetia nostro-
- rum fuit temporum. VII, 598. Arcam Noe, nomine pancarpi exagitant Manichæi. VIII, 998.
- Arca in qua Lex inclusa est, unde dicta est Arca testimonii. VII, 295. Miracula quæ per Arcam facta sunt, Divinitati adtestantur. VII, 298. Arca testamenti, pro sacratione quadam præsentia Domini, accipi potest. VI, 144. Arca et propitiarii mystica expositio. III, 633. Arca sanctificationis Christi, Ecclesia vel Corpus quod ex Maria natum est. IV, 1722. Arca Domini in æternum manet, quomodo. IV, 1006.
- Arcades* a dæmonibus Arcadibus homines in lupos conversi dicuntur. VII, 575.
- Arcadius* Imperator. VI, 722. Arcadius Augustus, bis Consul. VIII, 111, 112. Arcadius III consul. IX, 529, 574. Arcadii tempore Constantinopolis igne cælesti peritura revelatur. VI, 722.
- Archelaus*, auditor et successor Anaxagoræ, quid de rerum principiis sensit. VII, 226.
- Archesilas* Zenonis condiscipulus sub magisterio Polemonis. I, 935. Polemoni eidem successit. I, 935. Academiæ sententiam dissimulavit. I, 935. Archesilas auctor academiæ novæ. VII, 226.
- Archestratus*, præpositus militiæ, vel coquorum. III, 582, 584.
- Archimedia* geometricæ litteræ, pertinaciter impugnata ab Epicuro. VIII, 74.
- Architectonica etiam dicitur ars opificum ex auro, argento, et metallo. III, 654. Architectonicum opus in textilibus. III, 515, 516.
- Archisynagogi filia, et hæmorroissa, quid figurent. V, 485, 486.
- Archontici* hæretici, eorumque dogmata. VIII, 29.
- Arcus in nubibus quid significet. VIII, 265, 266, 650.
- Arcus Dei extensus, sunt minæ ejus. IV, 686. Arcus nomine, Scripturæ sanctæ intelliguntur; IV, 106. Arcus Domini quas sagittas habeat, et quæ vasa mortis. IV, 106. Arcus iniquorum, insidiæ ipsorum. IV, 365.
- Ardea* civitas. VII, 95.
- Area Dominica, Ecclesia. III, 127. Area Domini in qua nunc triticum, non sine palea. V, 149, 1174. Area ante ventilationis tempus non deserenda. IV, 190.
- Arelatum*. IX, 41.
- Arelatense* Concilium in causa Cæciliani. II, 161, 169, 198; IX, 41, 640.
- Aræne maris nomine, infirmi et carnales in Ecclesia intelliguntur. II, 336.
- Areopagos* Atheniensium Curia. V, 808. Unde sic dicitur. VII, 567.
- Argentinus* deus, dei Esculanti filius. VII, 103.
- Argentius*. II, 120.
- Argentum probatum. III, 586. Argento probati, qui? IV, 1429.
- Argivus* in Priscillianistas aut nesciens irruit, aut ejusdem hæresis rebus implicatus. II, 1034.
- Argiris* primus regnavit inachus. VII, 597. Argi non Argivi nunc sic dicti. VII, 564. Series regum Argivorum. VII, 562. Argivorum regnum simul cum Abrahamæ nepotibus ortum est. VII, 562. Argivorum regni occasus. VII, 572.
- Argus*, filius Apis, rex Argivorum. VII, 584. Argus post obitum ut deus haberi coepit. VII, 584.
- Arguendi mali. V, 78, 549. Neque consentientes sitis malis, ut approbetis; neque negligentes, ut non arguatis; neque superbientes, ut insultanter arguatis. V, 590. Arguit in misericordia, qui non odio arguit. IV, 1824. Arguentur in ira Dei quidam, et non emendabuntur; quidam vero in emendatione fient salvi. IV, 597. Argui non vult in ira Dei, quisquis in hac vita sanari desiderat. IV, 91.
- Aridum. Non omne aridum terra est. III, 254.
- Aries hærens cornibus, figura Christi crucifixi. IV, 244. Aries rubricatus, figura Christi et Martyrum. III, 635.
- Ariminense* Concilium. VIII, 710, 711, 730, 772; X, 1100. Ariminense Concilii auctoritate non se teneri dicit Augustinus. VIII, 711.
- Aristippus* philosophus Socraticus, voluptatem summum bonum esse dixit. VII, 227, 601.
- Aristobolus* filius Alexandræ reginæ Judæorum. VII, 607. Primus ad Judæos et rex et pontifex factus est. VII, 607. Vincitur ducitur Romam. VII, 607.
- Aristodemus* tragicus actor, sæpe ad Philippum legatus ab Atheniensibus missus. VII, 56.
- Aristomicus* rex a Romanis victus. VII, 86.
- Aristoteles* sectam Peripateticam condidit. VII, 257. Aristoteles vir excellentis ingenii, eloquio Platoni impar. VII, 257. Cum Platone consentire visus. I, 936. Aristoteles loquente Christo apud inferos, contremiscit. IV, 1828.
- Arithmetica non est ex insitio hominum. III, 61.
- Ariovis* Methymnæi nobilissimi citharistæ fabula. VII, 28.
- Arius*. V, 1641; VI, 714. Hæresiarcha a quo Ariani. VIII,

99. *Artus non intravit per ostium in ovile.* III, 1731. *Artis hæresis de Filio Dei.* III, 1609; IV, 988, 857, 1040, 1712; VIII, 925. *Arium et Eunomium Pascentius anathematizæ.* II, 1059.

Ariani. V, 35; IX, 396, 469, 589. *Arianorum fides de SS. Trinitate.* II, 1049. *Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt.* II, 792. *Patrem invisibilem dicebant, Filium vero visibilem.* III, 1779. *Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibilem dicebant.* II, 626; III, 1779. *Ariani putant substantiam Filii Dei nullo assumpto corpore, per seipsam esse visibilem.* III, 392. *Et Patrem solum esse invisibilem.* III, 392.

Ariani Filium Dei negant verum Deum. VIII, 950. *Dicunt aliud esse Patrem, aliud esse Filium.* III, 1737. *Patrem dicunt non genuisse id quod est.* II, 750. *Negant Filium esse æqualem Patri.* III, 1672, 1711, 1796, 1830. *Et Spiritum sanctum Filio.* III, 1796. *Refelluntur.* III, 1537, 1539, 1560, 1802. *Ariani aut non colunt Christum, aut non unum Deum colunt.* VIII, 743, 763. *Ariani duos Deos et Dominos consequenter admittebant.* VIII, 769, 770. *Christum sine anima carnem suscepisse sentiunt.* VII, 39. *V. Christus, Filius.* *Ariani diversas dicere naturas Patris et Filii convincuntur.* VIII, 779, 780. *Ariani per Filii injuriam, Patrem falso honorant.* V, 772. *Ariani cujusdam interrogationi utrum Deus volens genuerit Filium, an nolens, quomodo responsum.* VIII, 1087. *Ariani peccabant in Spiritum sanctum;* II, 814. *Ariani refelluntur asserentes Patrem majorem, Filium minorem, Spiritum sanctum multo inferiorem.* VI, 640, 648, 688, 683, 692, 697. *Ariani refelluntur.* V, 664, 665, 701, 746, 770, 774, 989, 1150, 1496, 1676, 1689. *Ariani minus intelligentes quam Judei.* III, 1744. *Concilium sardicense, quod Donatistæ proferebant, Arianorum fuisse advertebat Augustinus.* II, 176.

Ariani Sabellianos nos esse criminantur. X, 458, 1461. *Ariani dum Sabellianos fugiunt, in pejus aliquid inciderunt.* X, 1462. *Ariani Donatistas sibi sociare tentarunt.* II, 176; IX, 316. *Arianorum fidem ipsi si Donatistæ aliquando professi sunt.* II, 793. *Intra errorem Arianorum et Donatistarum quid intersit.* II, 795. *Arianus et Photianus, ambo hæretici, adversum se divisi.* V, 447. *Ariani damnati.* VI, 650.

Arianis ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servabantur. II, 815. *Hoc displicuit Lucifero Calaritano, unde et in tenebras schismatis cecidit.* II, 813. *Quidam Reges ab Arianorum hæresi, conversi.* VIII, 789. *Ariani rebaptizant.* VI, 652, 692, 706; VIII, 39. *Persecutio per Arianos facta.* VI, 508. *Imperiales leges contra Arianos.* VIII, 709. *Ariani toto orbe abjecti.* VI, 685. *Ariana hæresis Augustini tempore pene exstincta, singulis cadaveri putrescenti, aut homini animam agenti.* III, 1689. *Arianus olim mortuus et renascens.* VI, 688. *Arianorum sermo, seu synopsis dogmatum eorum.* VIII, 678, 679, 680.

Arma dextera et sinistra. IV, 426, 4215. *Armatur Deus pro nobis.* IV, 325. *Magnam spectaculum est videre Deum armatum pro te.* IV, 325. *Armatus Deus, quomodo intelligendus.* V, 1425. *Arma Dei, si bene profecerimus, et nos erimus, quomodo.* IV, 325. *Arma contra tentationes fortissima, desideria æternæ vitæ.* IV, 1774. *Arma quibus expugnatur inimicus, et invictissimum scutum.* IV, 89. *Arma contra diabolum.* VI, 637, 638. *Arma nostra comburenda sunt igni, priusquam amet nos Deus armis Evangelicis veritatis, continentie, etc.* IV, 325. *Arma templis deorum destructa.* VII, 100. *Arma diaboli.* VI, 637, 638.

Armaniter octavus rex Assyriorum. VII, 562.

Armenianensis fundus. II, 255.

Arreptitii. VII, 50. *Arreptitii idolorum, tanquam ranæ de paludibus.* IV, 520.

Arrha et pignus quo differant. V, 158, 858, 1673.

Arrogantia non ita caveatur, ut veritas relinquatur. III, 1712. *Cum omnis arrogantia odiosa est, tunc illa ingenii et eloquentiæ multo molestissima.* III, 1794.

Ars unde dicitur. VII, 128. *Ars in animo residet.* I, 1024; III, 179. *Ars affectio quadam animi.* I, 1182. *Ars constat imitatione et ratione.* I, 1086. *Artium genus triplex.* III, 57. *Artium omnium lex, æqualitas et unitas incommutabilis.* III, 147. *In artibus sapientia, quo sensu.* III, 515. *Vide studium.* *Ars non habet vitium, non novit.* IV, 534. *Ars Dei nescit vitia, et judicat vitia.* V, 579.

Artis genus duplex. I, 1055. *Artium liberalium utilitas.* I, 1015. *Ars vulgaris quid.* III, 146. *Artem namque qui delegerunt unde vitam transigant, puniendi sunt; quia inde se volunt pascere, unde offendant eum a quo omnes nascuntur.* IV, 1692. *Artium professores unde sic appellantur.* III, 1793. *Artium cognitio aliquid confert ad intelligentiam scripturæ.* III, 57. *Ars in brutis non reperitur.* I, 1086.

Artifex vix ullus est, qui non habeat artem suam pecuniaria mercede venalem. VII, 197.

Artificia discere, quam penale sit pueris. VII, 728. *Artifactorum forma per artificis manum trajectitur a sapientia*

Dei. VI, 90.

Artemon seu Artemonius hæresiarca. VIII, 54.

Arteriæ aeris venæ. X, 537.

Articuli temporum quinque. VI, 313, 358.

Artolyritæ hæretici unde sic dicti. VIII, 51. *Artolyritas jungit Peppuzianis Epiphanius.* VIII, 51.

Aruspicum libri superstitiosi. III, 50.

Asaph interpretatur synagoga. III, 1547; IV, 918, 929, 1011; congregatio. IV, 970, 1035, 1031.

Asbestos Arcadiæ lapis, semel accensus non potest extinguui. VII, 715, 719.

Ascanius filius Æneæ, tertius Latinorum rex. VII, 576. *Albam ædificat.* VII, 89.

Ascatades rex Assyriorum. VII, 568.

Ascensus. Vide Adscensus.

Ascitæ hæretici. VIII, 42.

Asclepius nepos Æsculapii. VII, 253.

Asellus diaconus. II, 718.

Asellus Domini, populus mitis. IV, 272, 310.

Asia totius orbis ad numerum partium tertia dicitur, ad magnitudinem dimidia reperitur. VII, 561. *Asiæ dimensio.* VII, 578. *Asia novem provinciæ, et etiam tertie partis terra.* III, 785; VII, 407. *Asia a Nino subjugata.* VII, 578. *Asiam pene universam Scythæ aliquando tenuerunt.* III, 794.

Asiatica luxuria. VII, 105.

Asina Balaam loquens quid significet. III, 742.

Asinius Pollio. II, 263.

Asinus aureus liber ab Apuleio scriptus. VII, 574.

Aspasius Paterosus, proconsul. V, 1410.

Asper Grammaticus. V, 85.

Aspis ne audiat vocem incantantis, allidit unam aurem terræ; et de cauda obturat alteram. IV, 680, 681; V, 1452. *Aspidi comparatur surdi verbum Dei audire nolentes.* IV, 117. *Aspidis insidiosæ.* IV, 684.

Aspidiscæ. III, 636.

Assaraci domus, id est, Romani. III, 533; VII, 462.

Assur figurate pro diabolo. IV, 1053.

Assuri. IX, 235. *Assuritana civitas.* IX, 253, 307, 528, 530.

Assuriani. IX, 108, 180.

Assyrii interpretantur dirigentes. IV, 1021. *Assyriorum regnum, a Nino longe lateque porrectum.* VII, 116. *Assyriorum regnum, Asiæ universæ, excepta India, dominabatur.* VII, 497. *Assyriorum regnum florētissimum.* VII, 560, 561. *Florebat Abraham temporibus.* VII, 497. *Assyriorum regnum, mille ducentos et quadraginta annos permansit.* VII, 117, 577. *Assyriorum regnum ad Medos translatum.* VII, 117, 577. *Assyriorum regnum quo tempore desuit.* VII, 577. *Assyriorum regnum series.* VII, 561.

Astaroth, et Astarte nomen Iunonis. III, 797.

Asterisci in codicibus Græcis significant ea quæ habent Hebræi, nec habent LXX interpretes. III, 590; IV, 821.

Asterius Cretensium rex. VII, 569, not. b.

Asterius subdiaconus litteras Hieronymi ad Augustinum retulit. II, 257, 245. *Asterius creatur episcopus.* II, 276.

Asterius Scythopolitanus Psalmos interpretatus est. II, 262.

Astrologia, ejus inventio. I, 1014. *Astrologia magnam religiosis argumentum, tormentumque curiosis.* I, 1014. *Astrologorum vanæ divinationes.* I, 694, 707, 757, 915. *Astrologia fatalibus stellis homines colligatos, et corpus secundum duodecim cœli signa compositum, voluit Priscilianistæ.* VIII, 44.

Astrologorum nugæ refutantur. VI, 112. *Astrologi unde vera respondeant.* VII, 147. *Astrologorum perspicacia et cæcitas.* V, 458. *Vide Mathematici.*

Astuti, male cordati intelliguntur. III, 431.

Asystaton. X, 1095.

Asylum constituitur Romulus et Remus. VII, 45. *Asylum Romuleum, umbra quedam remissionis peccatorum.* VII, 161. *Asylum Apostolorum longe tutius, quam decurum.* VII, 17.

Athamaris regis Gothorum persecutio in Gothia adversus Catholicos. VII, 618, et not. b.

Athanasius Alexandrinus episcopus catholicus. IX, 516. *Vir magnæ constantiæ, et fidei sanctissimæ.* X, 1101. *A Constantino specialiter quærebatur.* II, 1016. *Pro utilitate Ecclesiæ se servavit.* II, 1017. *Athanasii tempore omnis pene mundus a fide Apostolorum dilapsus.* X, 1100. *Ex DCL. Episcopis vix septem cum Athanasio in Trinitatis confessione permanserunt.* X, 1100. *Athanasius modulationes in Psalmorum cantu non probavit.* I, 900. *Mos ille cantandi non improbat ab Augustino.* I, 900.

Athanasiani vel homousiani vocabantur ab Ariani Catholicis. X, 1101.

Athenarum civitas sub Cærope rege vel instaurata est, vel condita. VII, 566. *Athensæ unde dicitur.* VII, 566. *Sub Cærope rege sic dicitur sunt.* VII, 566. *Qua occasione.* VII, 566, 567. *Athenis nihil habuit Græcia clarius.* VII, 567. *Athenis nom-*

Augudiarensis sive *Augendus Arensis* episcopus. IV, 581. Augurationes illicitæ in quo a signis licitis differant. II, 564. Anguria irridet Cicero. VII, 156. Augustinus natus est idibus novembris. I, 962. Thagastæ, municipio Africæ. I, 677. Apud mediterraneos natus atque nutritus. II, 70. Madaurenses, et fratres et parentes vocat. II, 1029. Parentes ejus Patricius et Monnica. I, 870. Ejus pater, municipis Thagastensis, admodum tenuis. I, 677. Augustinus hominem pauperem et de pauperibus natum se profitetur. V, 1580. Augustini parentes, fide ac moribus dispares. I, 669, 677. Frater ejus Navigius. I, 902, 900. Soror monialibus præposita. II, 959. Consobrini, Lastidianus et Rusticus. I, 962. Consanguineus, Licentius. II, 106. Et Severinus Donatista. II, 194. Mater ejus, et omnis domus, præter patrem, credebant in Christum. I, 669. Augustini infantia. I, 664. Unde loqui didicerit. I, 666, 671. Augustini pueritia. I, 666. Augustinus, ab utero matris in christiana religione fuit educatus. I, 668, 921. Positusque a parentibus in Catechumenorum gradu. I, 729. Signatus signo Crucis et Sacramento salis initiatus. I, 668, 921. Sategebatur Monnica ut Deus pater esset Augustino. I, 669. Pater ejus non evicit in eo jus maternæ pietatis, quo minus in Christum crederet. I, 669. Augustinus stomachi pressu laborans adhuc puer, baptismum pie instanterque flagitat. I, 669. Reparata valetudine baptismus differtur. I, 669. Augustinus datur in scholam ut discat litteras. I, 667. Refugit litterarum rudimenta, ubi legere, scribere et numerare discitur. I, 670. Litteras latinas amat, græcas odit. I, 670. Latinas litteras inter blandimenta nutricum didicit. I, 671. Sentiebat tunc, ut poterat, Deum esse magnum aliquem, qui posset, etiam non apparens sensibus, exaudire et subvenire. I, 667. Quantum metuebat ne in schola vapularet. I, 667. Valetur peccasse, minus scribendo, aut legendo, aut cogitando de literis, quam exigebatur. I, 668. Ludere amabat, in certaminibus superbas victorias, et scæpi aures suas falsis fabellis. I, 668. Innumerabilibus mendaciis fellebat pædagogum, magistros, parentes. I, 674. Furta ejus domestica. I, 674. Fraudulentas victorias aucupabatur in ludo. I, 674. Gulæ et iræ deditus erat. I, 674. Quid recte vivere ipsi proponebatur. I, 667. Cura tantum erat ut disertus fieret. I, 677. Ipsi in scholis sese exercenti, acclamatur præ multis cœtaneis et condiscipulis suis. I, 673. Ob progressum in litteris *bonæ spei puer* appellatur. I, 673. Reducitur a Madauris, in quam urbem, litteraturæ atque oratoricæ percipiendæ causa, peregrinatus fuerat. I, 677. Augustinus annum ætatis XVI in paterna domo intermissis studiis transigit, genio ac libidinibus indulgens. I, 675. Interposito otio creverunt vepres libidinum. I, 675. Matris monitus, pro muliebribus habet. I, 678. Nunquam tamen in matrem contumeliosus, aut verbo durus. I, 776. Augustinus furtum nocturnum committit. I, 678. Inter cœtaneos pudebat eum minoris dedecoris. I, 678. Libebat malum facere, non solum libidine facti, verum etiam laudis. I, 678. Hac de causa fingebat se fecisse quod non fecerat. I, 678. Augustinus studiorum causa Carthagineum mittitur ætatis anno XVII. I, 685. capitur theatricis spectaculis. I, 685. Amore captus. I, 685. Amari et amare, dulce ipsi erit, magis si et amantis corpore frueretur. I, 685. In solemnitatum sacram celebratitate, intra ecclesiæ parietes concupiscit. I, 685. Ob quod peccatum a Deo verberatur. I, 685. Augustinus, in schola rethoris, major est. I, 685. Studia ejus ad loralitiosa tendebant. I, 685. Augustinus, a moribus protervis condiscipulorum qui eversores dicebantur, abhorret, pudore tamen impudenti, quod talis non esset, I, 685, 712. Sub id tempus oritur pater. I, 685. Augustinus prosequitur studia, matre sumptus suppeditante. I, 685. Et adjuvante Romano ejus Mæcenate. I, 920. Augustinus Ciceronis Hortensio ad sapientiæ studium incidit. I, 685, 757, 961. Ardebat revolare a terrenis ad Deum. I, 686. Quam alta a puero Christi nominis amorem et reverentiam inbiberat. I, 680. Scripturam negligit, ut indignam quam Tullianæ dignitatis compararet. I, 686. Augustinus adolescens, Licus, catechumenus in Manichæorum hæresim incidit. I, 686; VIII, 174, 504; IX, 591. A Manichæis deceptus. IX, 545. Duplici ratione deceptus. VIII, 102. Qua de causa in Manichæos incidit. VIII, 66. Non Electus, sed Auditor fuit apud Manichæos. VIII, 115. Ejus interim errores de Deo. I, 687, 703, 704, 705, 715, 756. De Christo. I, 716. De natura mali. I, 715. De veteri Lege. I, 688. De peccati causa. I, 735. In cujus inquisitione torquetur. I, 736. De rationali et irrationali natura. I, 703. De terræ fructibus. I, 691. Augustinus in Manichæorum hæresim alios inducit. I, 685. Inter illos Romanianum. I, 920. Et Alypium. I, 725. In ea novem annos, scilicet ab anno ætatis XIX ad XXVIII, persistit. I, 692, 710, 1326, 1374; VIII, 66, 480. Præconcepta ejus opinio de sanctitate Manichæi. I, 710. In difficultatibus quas Augustinus proponebat, ad Faustum

remittebatur. I, 710. Augustini convictum refugit Monnica detestans errores ejus. I, 691. Apud Deum plangit ejus perditionem. I, 691. Monnica de ejus futura resipiscencia admonetur per somnium. I, 691. Et per Episcopi cujusdam responsum. I, 691. Augustinus filius *lacrymarum* ab ipso appellatus. I, 692.

Augustinus liberales doctrinas docet. I, 693. Et Rhetoricam. I, 695. Primum Thagastæ. I, 696, 925. Tum Carthagine. I, 712, 724. Quo impatientia doloris ex amici cujusdam sui morte, migraverat. I, 698. Nec non illustrioris professionis gratia. I, 920. Utraque in urbe auditorem habet Alypium. I, 724. Quem a circensium insaniam convertit. I, 725. Vanæ gloriæ cupiditate ductus, poetices agonem subit. I, 693. Haruspicum sibi palmam in litterario certamine promittentem detestatur. I, 694. Augustinus consulere solet Mathematicos. I, 694. A quibus evocare eum frustra nititur Vindicianus senex. I, 695. Et Nebridius. I, 696, 737. Istud divinationis genus vanum esse intelligit demum, audita narratione Firmini, et prorsus rejicit. I, 737. Augustinus concubinam fovet, servatque ipsi thori filiem. I, 693, 752. Ex ea filium suscepit, Adeodatum nomine. I, 709. Vide Adeodatus.

Augustinus categorias Aristotelis, et liberalium artium libros, annos natus ferme xx, per sese intellexit. I, 704. Ingenii Augustini quanta solertia, quanta perspicuitas. I, 705. Deformiter et sacrilega turpitudine, in doctrina pietatis errabat. I, 706. Falsa tunc de Deo cogitabat. I, 705. Unde in amorem eorum qua tempore rapiuntur, lapsus sit. I, 701. Augustinus, libros de *Pulchro et Aplo* duos aut tres scribit. I, 701. Circiter annum ætatis xxvi. aut xxvii. I, 704. Quos Hierio, Romanæ urbis oratori nuncupat. I, 702.

Augustino diu optatus, diu expectatus Faustus venit Carthagineum. I, 707. Augustinus a Manichæis alienari incipit comperta Fausti imperitia circiter annum ætatis xxix. I, 711. Non tamen omnino recedit. I, 711. Augustinus inveniendæ ac retinendæ veritatis desiderio, ab ineunte adolescentia, flagrat. VIII, 65, 66, 78, 79. Augustinus credit, precibus matris datam sibi eam mentem, ut inveniendæ veritati nihil omnino præponat. I, 1019.

Augustinus, pertæsus licentiæ scholarium Carthagineum, Romam navigat. I, 712. Invita et decepta matre. I, 712. Augustinus, Romæ lebrî corruptus, periculo se laborat. I, 713. In domo cujusdam Manichæi ubi convalescit. I, 714. Romæ jungebatur Manichæis, tam Auditoribus, quam Electis. I, 714. Ab insana eorum de natura mali opinione, nondum liber erat. I, 714. De inveniendâ apud Manichæos veritate desperat. I, 715. Academicis omnia dubia æstimantibus, sullragatur. I, 715. Familiaritas Manichæorum, studium ejus ad verum indagandum infringebat. I, 715. Errores ejus circa malum, circa naturam Dei, circa incarnationem. I, 715. Quid Augustinus in errore retinebat. I, 716.

Augustinus Rhetoricam docet Romæ. I, 716. Sedatores Augustini discipuli Romæ, quam Carthagine. I, 716. Multi ne mercedem magistro reddant, subito conspirant. I, 716. Cur talem tunc odio haberet. I, 716.

Augustinus Mediolanum mittitur a Symmacho urbis præfecto, Rhetoricam docendi causa. I, 717. Augustinus excipitur benigne ab Ambrosio. I, 717. Ejus amore capitur. I, 717. Et facundia delectatur. I, 717. Veritatem in Ecclesia catholica inveniri posse desperat. I, 717. Audiendo Ambrosium, sensim veritatem admittit. I, 717. Manichæos relinquendos decernit. I, 717. Quid Augustinus a secta Manichæorum revocavit. VIII, 66. Movetur Helpidii disputatione contra Manichæos apud Carthagineum. I, 716. Necnon Nebridii contra eosdem argumento. I, 734. Quo timore, qua cupiditate Manichæos reliquit. VIII, 577, 578. Quo pacto a dualibus naturis admittendis revocatus. VIII, 150. Augustinus, audita unius aut alterius loci Scripturæ tractatione, cognoscit fidem catholicam defendi posse contra Manichæos. I, 718. Sed adhuc de omnibus dubitans catechumenus in Ecclesia catholica esse statuit, donec aliqui certi eluceat. I, 718. Ab errore facile resiliisset, si substantiam spiritualem cogitare potuisset. I, 718. Cur conatus Augustini ad indagandam veritatem, inutiles. I, 720.

Augustinus ætatis anno xxx, nec Manichæus est, nec Catholicus. I, 719. Quod Monnica matri Mediolanum adventanti renuntiat. I, 719. Ecclesiæ doctrinam magis magisque intelligit concionante Ambrosio. I, 721. Necessitatè fidei et Scripturarum auctoritatem agnoscit. I, 722. Inhiat adhuc honoribus, lucris, conjugio. I, 723. Ambitionis et cupiditatum vanitatem edocetur, viso mendico præ vino jocante et lætante. I, 723. Augustinus panegyrum habet in laudem Imperatoris. I, 723. Forte Valentiani minoris. I, 723. Bautoi consuli panegyrum dixit Mediolani. IX, 362.

Augustinus anxius de vitæ ratione inunda. I, 728. Conversionem de die in diem differt. I, 729. Augustinus ab ineundo conjugio revocare conatur Alypius. I, 756. Augustino uxor quaeritur, ut conjugatus baptizetur. I, 750. De

ejus futuro matrimonium revelationem expetit mater, sed frustra. I, 729. Augustinus, concubina in Africanam rodire permissa, aliam ipse procurat. I, 730. Augustinus, a gurgite carnalium voluptatum metu mortis et futuri iudicii revocabatur. I, 732. Qui metus ab ejus pectore nunquam recessit. I, 733. De vita communi agenda cum amicis deliberat. I, 731. Decem ferme venturi erant in unam societatem, quo ex numero bini annui necessaria curarent, cæteris quietis. I, 731. Consilium istud abjicitur. I, 731.

Augustinus ætatis anno xxxi, ignorantia tenebris involutus errat adhuc circa Dei naturam. I, 733. Verum contemplatione gradatim adsurgens, pervenit demum ad id quod est; sed figere aciem non valet. I, 743. Augustinus credit in Christum stabili fide, sed informi. I, 737. Et erronea. I, 746. Paulatim assuescit Ecclesiæ doctrinæ, quam taupotere damnaverat. I, 721. Eamque præfert Manichæorum doctrinæ. I, 722. Ecclesiam catholicam semper illi commendaverant parentes. I, 718.

Augustinus qua via venerit ad catholicam Religionem. VIII, 78, 79. De Dei existentia nunquam dubitavit. I, 725. Non tamen recte de Deo sentiebat, quia corporeum adhuc aliquid cogitare cogeatur. I, 725. Platoniorum librorum lectione ad inveniendam veritatem adjuvatur. I, 740, 961. Ex his libris peritior quidem, sed inflator evadit. I, 746. Augustinus transit ad Scripturam sacram, maximeque ad Apostolum. I, 747. Cujus lectione mirum in modum proficit. I, 747, 921.

Augustino, anno ætatis xxxii, displicet agere in sæculo. I, 749. Amore tamen feminæ detinetur. I, 749. Vis malæ consuetudinis in Augustinum. I, 754. Ligatus erat non ferro alieno, sed sua ferrea voluntate. I, 753. Quam implicatus olim vitæ hujus mundi. VIII, 67. Augustinus Simplicianum audit. I, 753. Movetur et angitur, audita a simpliciano conversione Victorini. I, 751. Movetur audita vita Antonii narante Pontitano. I, 753. Et audita conversione duorum Agentium in rebis. I, 756. Augustinus adolescens petebat a Deo castitatem, sed cito exaudiri notebat. I, 763.

Augustinus secedit in hortum sequente ipsum Alypio. I, 738. Spiritus ejus et carnis luctantia. I, 758. Augustinus nec plene volebat, nec plene notebat converti; ideo secum contendebat. I, 759. Plus in ipso valebat deterius inolitum, quam melius insolitum. I, 760. De difficultatibus ab ipso superatis. I, 921, 961. Augustinus ab Alypio paululum secedit, et sub ficu se sternens, vim lacrymarum profundit ac Dei misericordiam deprecatur. I, 761. Augustinus vocis admonitum legit Apostolum et totus convertitur. I, 762. Indicat matri. I, 762. Gaudet mater, exultat, triumphat de filii conversione, et Deo benedicit. I, 762.

Augustinus per Ambrosii os potissimum ab errore liberatur, et ab ipso baptizatur. II, 621; X, 436, 645. Trans mare baptizatus est in Ecclesia nota universo orbi terrarum. IV, 394. Conversio Augustini fidelibus et quotidianis matris ejus lacrymis concessa. X, 1026. Augustinus colibem vitam amplectitur, abjecta omni spe sæculi. I, 762. Deserere professionem Rhetorices usque ad vindemiales ferias differt. I, 762. Quam paucissimum dierum dilationem excusat. I, 764. Quamquam haud culpa vacasse non diffidetur. I, 765. Augustinus munus docendi tandem deserit. I, 767. Cogente quidem dolore pectoris. I, 764, 769, 907, 961, 960. Sed magis alliciente desiderio vacandi Deo. I, 764; II, 67.

Augustinus, feriarum vindemiales tempore, in Verucundi villam, Cassiacum secedit cum suis. I, 765. Ruris otium in studio sapientia insumit. I, 907. Inveniendi veri gratia dimidium fere noctis partem pervigil agere solitus. I, 961. Quotidianis fletibus Deum rogat ut sanentur vulnera sua. I, 991.

Augustinus Ambrosium per litteras consulit quid potissimum de Scripturis sibi legendum sit, ut ad baptismum se digne comparet. I, 769. Isaiam legere jubetur. I, 769. Augustinus liberos aliquot sibi conscribit et ad Nebridium Epistolæ. I, 766. Augustinus instituenda discipulis Licentio et Trigetio curam adhibet. I, 908, 980. Quotidie ante cenam dimidium Virgiliti volumen audit. I, 989, 924. Ipsi morum præcepta tradit. I, 620. Pueriles æmulationis et inanis jactantia motus reprimat. I, 991. Hanc rogat magistro mercedem reddant, boni sint. I, 991. Augustinus inchoat libros contra Academicos, paucis diebus post secessum, exeunte anno ætatis suæ xxxii, Christi cccclxxxvi. I, 905, 908. Augustinus scribit librum de *Beata Vita*, Idibus Novemb. anni Christi cccclxxxvi, quo ipse die in annum ætatis xxxiii progrediebatur. I, 939, 962. Disputat cum Alypio, et Nebridio de finibus honorum et malorum. I, 732. Libros de *Ordine* edit eodem tempore. I, 977, 980. Augustinus periclit postmodum libros contra Academicos. I, 924. Recitatione Psalmorum vehementer afficitur Augustinus catechumenus, in villa cum catechumeno Alypio feriat. I, 766. Psalmorum quartum meditatur, adversus Manichæos pie ex-

candescens. I, 766. Augustinus dolore dentium acerrimo cruciatur. I, 768, 880. Augustinus orat cum suis, et dolor fugit. I, 768. Augustinus *Soliloquia* scribit ætatis anno xxxii, Christi cccclxxxvii. I, 869, 878. Quinam tunc ejus mores et affectus. I, 877.

Augustinus Mediolanum revertitur, nomen daturus inter baptizandos. I, 769. Ibi librum de *Animæ Immortalitate* anno Christi cccclxxxvii scribit. I, 1021. Et inchoat libros *Disciplinarem*. I, 591. Augustinus baptizatur cum Alypio et Adeodato. I, 769. Gaudium ejus spiritale post baptismum, fugiente omni sollicitudine anteactæ vitæ. I, 769. Lacrymæ et motus pietatis ad hymnos et cantica Ecclesiæ. I, 769, 801.

Augustinus reditum in Africanam cum suis suscipit. I, 771. Augustinus apud Ostia Tiberina cum matre colloquitur de æterna vita, atque in ejus contemplationem ambo rapiuntur. I, 774. Vilescit ipsis mundus iste cum delectationibus suis. I, 775. Hinc elapsus vix quinque diebus ægrotat Monica, et die nono ægritudinis suæ, anno ætatis lvi, et ætatis Augustini xxxiii, corpore solvitur. I, 776. Mortem ejus luget Augustinus. I, 776. Funus pro solemniori more celebratum prosequitur absque lacrymis. I, 777. Augustinus orat pro ejus salute. I, 778. Augustinus Romæ moratur, ibique libros de *moribus Ecclesiæ et de moribus Manichæorum* anno Christi cccclxxxvii scribit. I, 1310. Ibidem libri de *libero Arbitrio* ab ipso inchoati eodem anno; postea autem in Africa anno cccxcv absoluti. I, 1222. Augustinus reversus in Africanam scribit libros duos de *Genesi contra Manichæos*. III, 171, 172. Circiter anno Christi cccclxxxix. III, 174. Sub id temporis absolvit libros de *Musica*, quos Mediolani anno cccclxxxvii inchoaverat. I, 1082. Item librum de *Magistro* cum Adeodato. I, 769, 1194. Librum de *Vera Religione* non dum presbyter. III, 121, 122. Vide infra ubi de Operibus Augustini. Augustinus trans mare peregrinatus, alius ivit, alius rediit, IV, 394. Quandonam Africanam repetiit. IX, 362.

Augustini delicia, occupari Dei memoria. I, 794. Spes ejus non nisi in magna valde misericordia Dei. I, 796. Augustinus ab actionibus necessitatis, quantum relaxari potest, ad Dei contemplationem refugit. I, 807. Cæsæ ejus delicia, scripturæ divinæ. I, 810. Si quid temporis liberum habet, in illis totum impendit. I, 810. Augustinus, secessum in solitudinem aliquando animo agitans, prohibetur a Deo, ut non sibi soli, sed aliis vivat. I, 808. Amor ejus in Deum vehemens. I, 782, 793. Non dubia, sed certa conscientia Deum amabat. I, 782. Augustinus incitatur a diabolo ut signum a Deo aliquod petat. I, 803. Dolet spectaculis aliquando se interfuisse. IV, 919.

Augustinus juvenis, abjecta omni spe sæculi, dum quaerit ubi monasterium constituat, Hipponeum venit, invisendi amici causa, quem secum in monasterio habere cupit servientem Deo. V, 1569. Augustinus monasterium Hipponei instituit in horto dato per Valerium. V, 1569. Augustini monasterium. X, 1017.

Augustinus ante presbyteratum fama pollet inter servos Dei. V, 1569. Augustinum ad clericatum et tunc Hipponeum. II, 480. Augustinus apprehensus fit presbyter. V, 1569; et ordinatur invitus. II, 88. Augustino Valerius pravicanus onus imponit. II, 117. Augustinus spatium temporis usque ad Pascha petit, ut in secessu vacet precibus et studio. II, 89. Augustinus rarissime tacere permissus est, ubicunque Valerio præsentem, loqui opus esset ad populum. I, 584. Augustinus presbyter Hipponeus jam creatus, disputat contra Fortunatum Manichæum. I, 612. Et biduo contra Felicem. I, 633.

Augustinus coepiscopus Valerii creatur. II, 123, 126; V, 1570. Imminente Christi Natali. II, 123. Quam vehementer episcopatum timebat. V, 1569. Augustinus a Megalio Calamensi episcopo ordinatus. IX, 357, Not. (a), et in app. 831. Tempore ordinationis lacrymas fundit. II, 88. Augustinus ordinatus est et sedit episcopus vivente adhuc Valerio, utroque ignorante, id Concilio Nicæno fuisse prohibitum. II, 967. Augustinus Ecclesiæ non tam præesse quam prodesse desiderat. II, 511.

Augustinus omnia dimisit. II, 692. Non divitias dimisisse, sed ad divitias venisse dum episcopus factus est, sibi videri ait. II, 480. Augustinus secum habet monasterium clericorum in domo ejscopii. V, 1570. Augustino objiciebat Petilianus, quod ab ipso monasticæ vitæ genus fuerit institutum. IX, 372. Augustinus calcæatus fuit, V, 809.

Augustini domus vigilantia cura administrata. II, 271. Augustinus solo victu ad corporis valetudinem necessario contentus esse decernit. VIII, 67. Augustinus in victu et vestitu non decere se putat, nisi id quod cæteris sodalibus suis diaconis et subdiaconis conveniat. V, 1580. Augustinus clericis non permittit aliquid habere proprium, sed bene de fratribus sentiens, ab inquisitione dissimulat. V, 1580. Augustinus suos foris prandere aut cenare non permittit. V, 1580. Hereditatem cujusquam, filii exheredatis, non suscipit. V, 1571. Acriler dolet testamentum a Januario

clorice factum. V, 1370. Testamentum Januari in gratiam Ecclesie factum ficit, irritum habet. V, 1370. Augustinus de suorum clericorum vita apud plebem agere cogitur. V, 1373. Augustini cura de fama. V, 1377. Augustinus statuerat nullum ordinare clericum, nisi qui sanctae societatis propositum amplecti vellet, ut postea si discederet, clericum careret; mutato aliquando consilio offert clericis licentiam discedendi, servato clericatu. V, 1378. Comperta denique sodalium suorum firma voluntate, clericorum albo expungendum statuit, qui paupertatis propositum violaverit. V, 1390. Augustinus in communem usum cedere vult, quae clericis suis offeruntur a fidelibus. V, 1378.

Augustinus nonquam abiit Hippone, licentiosam libertate, sed necessaria servitute. II, 470. Augustinus in Mauritania Caesariensem necessitatis Ecclesiasticae causa perrexit. I, 630; II, 800. *Vide Notas.* Missus a Zozimo Papa. II, 837. Augustino grave est prolixas epistolas scribere, ne officio pastoralis deat. II, 421. Augustinus omnia alia officia etiam caritatis, dignitatis suae muneribus postponit. II, 421. Conqueritur per diem integrum se negotiis hominum, ut antea, implicari. II, 968. Otium postulat ut Scripturis vacet. II, 968. Mithis Hipponeis adqueverat ut Augustino propter curam Scripturarum, per quatuor dies hebdomadae nemo molestus esset. II, 967. Augustinus quam studiose in lege Domini meditaretur. VIII, 823. Ad divinas Scripturas non piam mentem offerens, alium, decipitur. V, 536.

Augustinus in dicendo Grammaticorum censuram non verecitur, dum omnes instruuntur. IV, 1796, 374; V, 226. Augustinus non praeparatus, ex occasione sermonem habet. V, 1349. Augustinus maluit in errore lectoris voluntatem Dei sequi, quam suam in proposito ante psalmo ad enarrandum. IV, 1784. Augustinus Scripturam gestat in manibus inter concionandum. III, 1686; V, 221. Augustinus legit ex codice. V, 1628. Augustinus saepe verba non latina dicit ut populi intelligant. IV, 1644. Augustinus diebus solemnibus differt concionem, quod multi sint quibus onerosus est Dei sermo. V, 633. Augustinus aliquid auditoribus meditando discutiendum relinquit. V, 564. In sermonibus ad populum, statuer se semper vitasse questionem de peccatis in Spiritu sanctum. IV, 449. Tam impulsus a Deo tractat. V, 449. Augustinus a pauperibus interpellatus, tamquam eorum legatus rogat, monet, jubet eis dari. V, 413. Augustinus factus medicus mendicorum. V, 453. Augustini fatigatio in vigilia Paschae. V, 1442.

Augustini prudens caritas in rufibus influendis. VI, 536. Augustini in reprehendis palam feminis modestia et verecundia. V, 206. Augustino concionanti acclamant auditores. V, 134, 530, 1374. Inter praedicationem Augustini lacrymae auditoribus obortae. II, 417. Pugnae civilis immensem consuetudinem apud Caesarem Matritaniam Augustinus populo dissuasit. III, 113. Augustinus canem gregis se vocat. IX, 553. Augustini in praedicando modestia. IV, 741, 1606, 1945. Augustinus non se commendat plebi, sed Deum, cui et ipso commendat. IV, 1952. Ad populum de loco quasi sublimiore loquebatur, sed timore sub pedibus audientium erat. IV, 812. Augustinus suos hortatur ut ipsum bene viventes relectent. V, 1491. Augustinus non delectatur nisi profectibus auditorum suorum. IV, 812. Et ovium suorum bona vita. V, 126. Augustinus salvus esse non vult sine ovibus suis. V, 123. Augustinus mercedem suam non vult securam esse perditis ovibus inobedientibus, sed iis inventis. V, 514, 1397. Augustinus pastor, non mercenarius. V, 762. Augustini studium ad juvandos verbi Dei ministros. VI, 311. Augustinus quae lecta fuerant, libro accepto a diacono, iterato legit. V, 1374. Augustinus Cyprianum in manus sumit et legit. V, 1347.

Augustinus antiquae fidei appellatur rursus conditor. II, 801. Augustinus laborat contra haereticos disputando, convincendo, conveniendo, terrendo; tamen omnes diligendo. IV, 453. Augustinus Fortunatum Manichaeum in disputatione vincit. II, 273. *Vide Notas.* Cum Fortunio publicam disputationem habuit. II, 174. Augustinus trepidissime aggressus mysterium Trinitatis insinuandum, ne tardioribus tedium faceret, gratias Deo agit se contigisse. V, 363. Augustini manu subscripta epistola Leporij mittitur. II, 802. Augustinus ad Proverbum et Cilianum scribit ut Leporium jam poenitentem et correctum suscipiant. II, 802.

Augustinus qua mentis affectione adversus Donatistas disputat. IX, 449, 450, 431. Quo animo ad recellendum Concilium Carthaginense a Cypriano hibitum accedat. IX, 202. Augustinus a Donatarum criminibus recensendis abstinet eaque ut potest excusat. V, 306, 1395. Supplicium mortis ab aliquibus Donatarum magnorum scelerum reis amoliri conatur. II, 535, 536. Augustinus litteras scribit ad hlicos Donatistas. II, 537. Sententiam non petendas leges ab Imperatoribus contra Donatistas. II, 804. Ad unitatem Christi neminem esse cogendum senserat. II, 320. Mentem postea mutavit. II, 329. Augustinus legem Theodosii contra

haereticos observandam considerat. II, 804. Augustinus apud Carthagos loquente et hortante, multi ex Donatistas conversi sunt. II, 804. Augustini irrita visceris, dum Donatista ad Ecclesiam revertens a fratribus repulsa est. V, 1398. Augustinus appetit haereticos ab iis quos eo nomine appellare posset, non appellat. V, 1348. Augustinus Donatarum insidias saepe patitur. IV, 4005. Augustini felix error in bivio. VI, 339. Augustinus Oratio de Priscillianistarum haeresi et Origenis quibusdam opinionibus, uno libro respondit. II, 746.

Augustinus ceterique Africani episcopi contra Pelagianos exerceri incipiunt. II, 557. Anno Christi cuncti, aut ccccxx. II, 537. *Notas.* Augustinus quatuor de animarum origine sententias refert in libris de *Libero Arbitrio*. II, 733. De ea origine nihil definit. II, 837. Augustinus cum Catholicis de animarum traduce accusatus. X, 1218. Augustinus jam Manichaeum esse, temere accusatur. IX, 548. Augustinus si Manichaeus quia asserit peccatum originale, Manichaeus et Ambrosius. X, 1402, 1404, 1414, 1417.

Augustinus fatetur se non recte aliquando de gratia Dei sensisse. X, 964. Aliquando credidit fidem, Dei donum non esse. III, 2061. *Retr.* Episcopali iudicio contra Celestium Carthaginense habitum non interfuit. I, 644. Gratiani negari in disputationibus Pelagianorum detestatur et horret. X, 232, 272. Augustinus Apostoli mentem de electione gratiae, primo non erat assecutus. III, 2061. Et *Retr.* lib. 1, c. xxv. Juliani libros ad Augustinum mittit Claudius episcopus. II, 940. Augustinus opus aliud contra Julianum mittit ad Claudiolum episcopum. II, 930. Juliani calumnia adversus Augustinum de gratia et libero arbitrio. X, 762, 1122. Julianus Augustinum Apollinaristam facere conatur. X, 814. Augustinum, Epicurum sui temporis appellat. X, 726, 1464. Mithobi cultorem appellat. X, 726. Epistola Primatis adversus Augustinum scripta, in Concilio episcoporum damnata. IX, 391.

Augustino Patres duorum Conciliorum Nicaenae et Carthaginis curam Scripturarum imposuerunt. II, 966. Honorius et Theodosius de haeresi Pelagiana scribunt ad Augustinum. II, 927. *Vide Notas.* Testimonium quod Augustinus ex Sap. 4, n. adulerat, tanquam non canonicum definiunt omittendum Massilienses et Semipelagiani. II, 1009. Augustini fides de SS. Trinitate. II, 1042, 1090. Augustinum et Hieronymum omnes haeretici detestantur. II, 801.

Augustinus Hieronymum summo affectu diligebat. II, 289. Augustinus a libris veteris Testamenti ex Hebraeo veritatis Hieronymum dehortatur. II, 242. Quomodo libros veteris Testamenti in latinam linguam ab Hieronymo verti velit. II, 112. Hieronymum hortatur ut LXX versionem depravatam ac variantem, reddat latinam veritatem. II, 244. Hanc de LXX quam ediderat Hieronymus interpretationem peti. II, 291. Augustinus Hieronymi apologiam adversus Rufinum accipit. II, 247. Dolet inter tam familiares personas Hieronymum videlicet et Rufinum discordiae malum existisse. II, 248. Hieronymum rogat ut prodit Origenis et haereticorum errata. II, 157. Ab Hieronymo litteras poscit et scripta. II, 241. Litteras ab Hieronymo accipit. II, 154. Julianus Augustinum assecum Hieronymi vocat. X, 1417.

Augustinus disputat cum Hieronymo de Legis observatione. II, 257, 260. Augustini et Hieronymi sententia de Legis observatione in quo differat. II, 260. Augustinus de Petro reprehensus a Paulo. II, 111, 156, 285, 285, 257. Augustini sententia menti Cypriani et Ambrosii consentit. II, 286. Augustinus adversus Hieronymum scripsisse se librum et Romanam misisse negat. II, 237. Augustinum in scribenda adversus Hieronymum epistola gloriolum populi requisivisse quidam Hierosolymis accusabant. II, 244. In epistola Augustini ad Hieronymum quaedam haeretica ipse Hieronymus iudicat. II, 244. Augustinus respondet Hieronymo cum humilitate. II, 246, 249, 269. Ab Hieronymo veniam petit. II, 246, 276, 290. Et edoceri postulat. II, 276. Ad Augustini sententiam accessit Hieronymus. II, 290, *not.* 779.

Augustinus quantum veritatis studiosus. VIII, 887. Qua ratione indagande veritati se comparat. VIII, 68. Et qua animi affectione de questionibus disputabat. VIII, 822. Quomodo ad solutionem questionis accipit se comparat. VIII, 98. Augustinus resurrectionem corporalem futuram ante universalem, aliquando opinatus est. VII, 657. Quod instituit praeter consuetudinem, ut quasi observatio Sacramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Idola paganorum frangi non vult, nisi prius data potestate. V, 422. Consuetudo iurandi ab ipso vita. V, 977, 1407.

Augustini modestia inter laudes. II, 848, 1076. Quomodo se gerit ad humanas laudes. I, 804; II, 93, 109, 426; V, 414, 1480. Augustinus aciens falsis detractionibus mercedem crescere, hanc non vult cum aliorum detrimento. V, 1581. A reprehensore falsitatis, quamvis ejus non esset concius, reprehendi, quam ab ejus laudatore laudari, malebat. VIII, 825, 824, 844. Augustinus quilibet laudibus et a quibus laudari velit. II, 1025. Augustinum non tam delectant vo-

ees laudantium, quam voces confitentium, et facta rectorum. IV, 812.

Augustinus ut se habet ad tentationes libidinis carnalis. I, 796. Et ad tentationes gulae. I, 797. Augustinus, ebriosus nunquam fuit. I, 798. Ut se gerit ad odorum illecebras. I, 799. Ut se habet ad secundum tentationis genus, quod est curiositatis. I, 800. Ut se habet ad oculorum illecebras. I, 800. Quomodo se gerit ad tertium tentationis genus, superbiae. I, 804. Ut se habet ad voluptates aurium. I, 799.

Augustini modestia. III, 1574; VI, 146, 189; VII, 357, 363, 365, 682, 686, 776; VIII, 678, 911; X, 523, 526, 547, 1027, 1054. Augustini pietas et modestia. VIII, 678, 911. Augustini modestia post expositionem scripturae difficilioris. V, 468. Augustini modestia inter calumnias. II, 156; IX, 354, 355, 355. Augustinus detractiones hominum non timuit. IV, 1152. Augustinus a detractionibus se purgat, sed detractores non dominat. V, 1579. Augustinus qualis in criminatibus et calumniis adversus eum prolatis. IX, 351, 353, 355. Augustinus Tertullii oratoris vocabulo propter Rhetoricam denotabat Petilianus. IX, 356. De Augustino adhuc presbytero cum malum in partem scripsisset, a sancto Concilio veniam petivit et meruit. IX, 357. Augustinum Manichaeum esse dicebat. IX, 354, 356, 545. Et presbyterum Manichaeorum esse dicebat. IX, 357. Augustinum Academicum damnabile ingenium habere Cerearid dicebat Petilianus. IX, 359. Et Messiani proconsulis sententia fuisse percussum temere dixit. IX, 362. Augustinus quando cuique vel dicendo vel scribendo respondet, maledicta pro maledictis non rependit. IX, 347. Ineptae Cresconii calumniae adversus Augustinum. IX, 544. Augustini de sua conscientia, fiducia. IX, 545. Augustinus nomina declinare mundum nosse concedit Cresconio. IX, 467.

Augustinus Mediolani constitutus, inscius apparens in somnis Eulogio Carthaginis rhetori, locum Ciceronis exponit. VI, 601. Sepe etiam apparet duobus infirmis, pariter et ipse nescius. V 1444, 1445.

Augustinus amorem suum nititur disjungere ab eo quod a se invito abesse potest. II, 63. Augustinus in iudicando, aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cautus. II, 267, 269. Augustini mansuetudo et misericordia in malos elucet occasione ejusdem tumultuose caesi. V, 1389. Augustinus satagit ut sibi reconcilietur Episcopus, quem litteris asperioribus offenderat. II, 623. Juvenis contra se arroganter scribentis, libros benigno et aequo animo suscipit. X, 475.

Augustini humilitas. II, 516; III, 121. Modestia. III, 411, 395, 451, 469, 470; X, 523. Augustinus in scripturis sacris multa sibi latere ait. II, 222. Hebraeorum linguam ignorare se ait. II, 869. Augustino lingua graeca partum familiaris. VIII, 868, 869. Augustini modestia in defuncto. IX, 242, 245, 575. Fjus animus in accipiendis viri sapientis responsis. VI, 597. Augustinus non vult se haberi magistrum. V, 155.

Augustinus plus amat discere, quam docere. II, 645. Magis audire, quam dicere. VI, 161, 170; IV, 1612. Augustinus iam senex, non dedignatur ex ministerio et studiis adolescentium, aliquid discere. IV, 1354. Inter praedcatores, nebulosam nubem se dicit. IV, 1345. Augustino suus sermo prope semper displicet. VI, 311. Non ita alitis. VI, 312. Augustinus non haeret perinaciter suae sententiae. III, 315. Facile est ut quisque Augustinum vincat, de se ipso ait. II, 1048. Augustinus de Verbi generatione loquens ait: si non potuero ego explicare, non rationem putatis, sed hominem defecisse. V, 664.

Augustinus quid a suis lectoribus exposcat. VIII, 822, 823. Quomodo libros suos legi aut corrigi volebat. VIII, 869. Auctoritatem velut canonica scriptis suis tribui non vult. II, 628, 875. Quantum scriptis suis tribui velit. II, 888. Nemineum vult sic amplecti omnia sua, ut ipsum sequatur, nisi in iis, in quibus ipsum non errasse perspexerit. X, 1027. Augustinus meditationes suas, ne oblivione fugerent, stilo alligabat. VIII, 823.

Augustinus cupit ut opuscula sua eo legantur ordine, quo scripta fuerunt. I, 584. Augustini libri tres contra Academicos. I, 905. Libros de Academicis scripsit, ut in spem reperientiae veritatis reduceret, quos forte a rerum comprehensione, Academicorum sententia deterrerat. II, 62. Augustinus scribit Romae librum de *Quantitate Animae*, circiter initium an. cccxxxviii. I, 1036. Augustini libri tres de *Libero Arbitrio*. VIII, 598; X, 286. Hos libros ad Paulinum mittit. II, 125. Augustinus scripsit de *Genesi ad litteram*. VI, 166. Expositionem Genesis ad litteram neque impossibile esse, neque ipsi auctoritati Scripturae repugnare, demon-strandum Augustinus suscepit. III, 401; et de facto explicat ad litteram. III, 374. Dues libros de *Genesi contra Manichaeos*, initio conversionis scripsit secundum allegoriam. III, 575. Quare. II, 575. In libris de *Genesi* loquitur Augustinus secundum proprietatem rerum gestarum, non secundum aenigmata figurarum. III, 259. Quare Augustinus in

terpretando Genesis, saepius nihil asserat. III, 261. Augustinus in exponendis Scripturis ad litteram, succum. III, 219.

Augustinus poeticam nobilitavit libris de *Musica*. II, 813. Not. Augustinus Romae absolvit libros de *Musica*, quos Mediolani an. cccxxxvii inchoaverat. I, 1082. Augustinus quo sine libros de *Musica* scripsit. II, 360. Augustini libri sex de *Musica* qui exstant, agunt de solo rhythmo. II, 568. Augustini liber sextus de *Musica*, eorum qui exstant fructum omnem habet. II, 559. Augustinus disponebat alios sex libros de melo scribere. II, 559.

Augustinus de *Religione Catholica* quiddam scripsit. II, 81. Scripsit librum de *Vera Religione* nondum presbyter, circiter an. cccxc. III, 121, 122. Augustini liber de *Utriusque credendi* quo tempore scriptus. VIII, 63, 64. et quo animo VIII, 63, 66. Augustini liber contra *Adimantum*. VIII, 664, 665, 666. Augustinus de *Fide et Symbolo* sermonem habet, in plenario Africæ concilio apud Hypponeum. I, 612. Augustinus libros contra Manichaeos ad Caesertinum misit. II, 85. Augustini libri duo ad *Simplicianum*. X, 1027. Libri de *Doctrina Christiana*. VIII, 461. Libri *Confessionum*. VIII, 186. Confessionum liber tertius. IX, 357. Augustinus libros Confessionum circa an. cccc editi, jam pridem episcopus. I, 658, 659. Augustini Confessionum libros petiit Darius. II, 1022. Augustini Confessionum libri scripti antequam Pelagiana heresis exstisset. X, 1026. Mores Augustini per id tempus, quo libros Confessionum scribit, quinam sint. I, 779 et sequentibus ad finem lib. X.

Augustini opus contra *Faustum*. III, 535, 537, 1045, 1373; VI, 168, 442; VII, 473; VIII, 664. Augustinus opus de *Trinitate Dei* pollicetur. III, 457. Liber I. de *Civitate Dei*. III, 816. Augustinus libros de *Trinitate* juvenis inchoavit, edidit senex. II, 788. Libros de *Trinitate* absolutos et emendatos mittit ad Aurelium. II, 758. Augustinus libros de *Genesi* et de *Trinitate* citius edere non vult, quia periculosissimas questiones continent, quas discuti sedulo necesse est. II, 587. Augustini libri de *Trinitate*, de *Genesi* ad litteram contra *Faustum*. IX, 245, 246. Retr. Augustini *Breviarium de Trinitate*. VIII, 1038, 1059. Quo instituto et quo tempore Augustinus scripsit libros XII de *Genesi*. III, 244. Hos libros laudat Cassiodorus. III, 244. Augustini libri de *Bono Coniugali*. X, 142. Augustinus scribit de *Bono Coniugali et de Sancta Virginitate*. VI, 442, 450; X, 142. Augustinus rogatus a Juliana scribit de *Professione Viduitatis*. VI, 451.

Augustini opus de *Baptismo Parvulorum*. VII, 379. Augustini liber ad *Marcellinum*. X, 254, 260, 335, 1401, 1402. Epistola contra *Petilianum*. IX, 480. Augustini liber de *Spiritu et Littera*. III, 85; VI, 211; de *Fide et Operibus*. VI, 149, 154. Augustinus commonitorium scribit ad Fortunatianum Sicconsem de *Videndo Deo*. II, 596. Augustini liber de *Natura et Gratia*. X, 338, 347. Augustini libri de *Civitate*. VIII, 54, 615, 1023. Augustinus quinque priores libros de *Civitate* absolvit. II, 742. Augustinus adversus *Emeritum* disputat apud Caesarem mense Septembris an. cccxxviii. I, 680: quando scriptus est Augustini liber de *Nuptiis et Concupiscentia*. X, 553, 1049. Augustinus librum primum de *Nuptiis et Concupiscentia* mittit ad Valerium Comitatem. II, 950. Ex Juliani libris contra Augustinum decepta nonnulla ad Valerium Comitatem missa erant. II, 950: quibus responderat Augustinus in libro 2. de *Nuptiis et Concupiscentia*. II, 950. Adversus Augustini scripta de *Nuptiis et Concupiscentia*, quatuor libros edit Julianus. II, 950. Augustini libri contra *Julianum*. X, 1051. Augustini *Enchiridion de Fide, Spe, et Caritate*. VI, 154, 158: sermo de *Decem Plagis et Praeceptis*. IV, 1001: liber de *Cura pro Mortuis* ad Paulinum. VI, 157: liber de *Gratia et Libero Arbitrio* causa perturbationis in monasterio. X, 873, 876, 914, 912. Not. (a). Augustini liber de *Correptione et Gratia*. X, 1027.

Augustinus retractat opuscula sua simul et respondet Juliano. II, 1001: Augustinus senex scribit *Retractionum* libros. I, 585: quare consilium coepit recensendi scriptiois suas. I, 584. Augustini *Retractionum* libri quo sine et quando scripti. X, 1028. Augustinus libros suos numero cccxxx esse cognovit. I, 659; II, 1000. Libri quidam post *Retractiones* ab eo conscripti. I, 656. Not. Augustinus homilia non retractaverat anno cccxxvii, nec de epistolarum saltem plurimarum *retractione* quiddam dictaverat. II, 1001.

Augustini *Opus Imperfectum*, quia occasione scriptum. X, 1049, 1050. Augustini opusculum contra *Porphyrium*. X, 975. Epistola ad *Probanum*. VI, 450. Epistola ad *Pelagium*. X, 349. Epistolam ad *Pelagium* per *Innocentium* maledicam scribit. II, 770. Augustini et aliorum quatuor episcoporum epistola ad *Innocentium*. X, 380. Augustini epistola ad *Hilarium*. X, 334. Not. 8. Ad *Sixtum Romanæ Ecclesiae* presbyterum. X, 879, 880, 1027. Ad *Mercatorum*. VI, 159. Epistola decima de *Fine Saeculi* ad *Hesychium*. VII, 664. Augustini epistola ad sanctum Paulinum Nolanum. X, 1028. Augustinus suis litteris inserit ungulis necessaria alia, quae quibus

scribit. VI, 431, 441.

Augustini liber de *Hæresibus* instante Quodvultdeo scriptus. VIII, 21. Qualiter Epiphanium in libro de hæresibus secutus sit. VIII, 41. Speculum Augustini memoria maxime tenendum est. III, 902. Augustini scopus in Speculo. III, 869. Libri cæteri ab Augustino scripti. *Vide* Retractiones. I, 635. Augustini opusculorum Indiculus. II, 576.

Augustinus contulit sacram Scripturam cum lxx interpretatione. III, 547. Augustinus psalmum lxxii nocte qua illustrabat solemnitas beatissimi Cypriani, exposuit. II, 543. In exsequiis cuiusdam fidelis, psalmum exposuit. IV, 1352. Jubeantibus fratribus et coepiscopis, psalmos aliquot interpretatus est. IV, 523, 563, 1216, 1352, 1803. Non interpretatus est Psalterium, sed codicum latinorum nonnullas mendositates emendavit. II, 1077. Augustini interpretationem in psalmos, ab interpretationibus veterum Græcorum discrepare ait Hieronymus. II, 246. Augustini sermones in Psalms stilo excipiunt. IV, 599. Augustini sermo xlv de Diversis, laudatus. III, 567. Sub Augustini nomine opuscula quædam in Hispaniam delata. X, 531. De libris Augustini quid sentiret Julianus. X, 1033.

Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuerunt. II, 848. Augustino et Alypio hortantibus, Demetrias nuptiis jam paratis nuntium remisit. II, 848. Augustini desiderium videndi Paulinum et alloquendi. II, 108. Augustinus a Paulino panem accipit. II, 105. Ad Paulinum dono panem mittit. II, 125. Paulino spondet se Alypii historiam scripturam. II, 110. Augustinus a Palatino missa cilicia gratissime accepit. II, 990.

Augustinus in Fussalensium et episcopi eorum Antonii periculo, timore tanto et morore ex cruciati, ut ab officio cogitaret gerendi episcopatus abscedere. II, 956. Augustinus rerum ecclesiasticarum procuracione, si salvo officio posset, carere desiderat. II, 481. Inter urgentissimas occupationes. VI, 431. Et corporis infirmitates. VI, 576. Mallet more monachorum operari certis horis. VI, 576. Augustinus Evangelio terretur, ne episcopali onere posito, securi rem vitam deligat. V, 1481. Augustinus nollet habere rationem cum potestatibus secularibus. V, 1592.

Augustinus infirmæ valetudinis. II, 470. Rhagadis et exochadis dolore ex tumore laborat. II, 452. Augustinus senex per tetatem, sed per infirmitatem corporis jam ante senex. V, 719, 1574. Augustinus cum morte familiaritatem querit. II, 74. Augustinus presbyterum Eraclium successorem sibi exoptat. II, 907, 968. Hujus electionem populus cum plausu excipit. II, 967, 968. Augustinus onera occupationum suarum Eraclio refundit. II, 968. Augustinus præ corporis infirmitate vix loquebatur, cum ad eum Bonifacius venit. II, 903.

De gestis Augustini vide vitam ejus a Possidio scriptam. I, 38.

Augustini alumni Alypius. II, 90. Bonifacius. II, 268, 271. Donatus. II, 227. Evodius. II, 697. Licentius. I, 903, 981. Privatus. II, 697. Possidius. II, 368. Profuturus. II, 111, 697. Servilius. II, 111, 697. Trigetius. I, 908, 981. Inter Augustini familiares s. Paulinus. II, 107. Augustinus et Alypius, cor ore tantum, non animo, duo. II, 111.

Augustini elogium. II, 644. Augustinus vir probitatis justitiaeque documentum appellatur. II, 514. Augustinus ab Ambrosio laudatus. X, 1081. Augustinum magistrum in fide vocat Paulinus. II, 470: et magistrum et medicum spiritalem. II, 349. Augustinum inortuum esse sæculo ait Paulinus. II, 349. Augustini scientiam et litteras, plurimi faciunt Paulinus. II, 347, 350. Augustinum, benedictum Doctorem Israel vocat. II, 462. Sal terræ, lucernam digne super candelabrum Ecclesiæ positam. II, 101. Augustini os, fistulam a quæ vivæ, et venam fontis æterni appellat. II, 101. Augustini libros, ut dictata divinitus verba Paulinus miratur. II, 99. Augustini verba, cœlestia appellat. II, 126.

Augustinus oraculum Legis, sacrorum justitiæ, instaurator spiritalis gloriæ, dispensator salutis æternæ vocatur ab Audace. II, 1076. Augustinum legendo, gentiles ritus contempsit Darius. II, 1022. Augustinum Tullio comparat Nectarius. II, 588. Augustini epistolæ Christum, Platonem, Plotinum, Nebridio sonabant. II, 67. Orosius juvenis presbyter ab ultima Hispania ad Augustinum transit, litterarum ardore inflammatus. II, 748. Augustinus laudatur a Secundino. VIII, 574. Theodosius ad Augustinum scribit, ut Consilio Ephesino adsit. II, 927. *Not.* Augustinum longe adhuc a fide Christiana sepositum, et studiis olim dectum litterarum, quietis et honestatis fuisse cultorem dicit Vincentius. II, 548. Cum ad Augustinum venitur, Legi deest quicquid contigerit ignorari, ex Volusiano. II, 514.

Augustinus quidam Donatistarum episcopus. IX, 48.

Augustus Cæsar Cali Cæsaris filius adoptivus. VII, 110. Cum multis gessit bella civilia. VII, 109. Augusti pietas. X, 1634.

Augustus mensis sic appellatus in honorem Imperatoris

Augusti. III, 31; VIII, 546.

Aulus, duo hujus nominis cives Hispani. VIII, 667, 668.

Avocamentum cordis. IV, 202.

Aulicæ favor res fragilis. I, 756. Aulici per multa pericula perveniunt ad grandis periculum. I, 756.

Aurelianus Christianorum persecutor VII, 614.

Aurelius episcopus ecclesiæ catholicæ Carthaginiensis. II, 389, 392; 490, 493, 577, 758, 779; VI, 547; VII, 762; VIII, 817, 818, IX, 700; X, 519, 586. Aurelius auctor est Augustino edendi libri, *de opere Monachorum*. I, 639. Ad Aurelium sextus scribit. II, 867. Et Paulinus II, 101. sexti epistolam ad Aurelium descripsit Augustinus. II, 867. Aurelii Carthaginiensis factum Laudabile. V, 1572. Aurelii Carthaginiensis. Ordinationis dies anniversarius. V, 643.

Aurelius ab Utica. IX, 228.

Aurelius a Chullabi. IX, 238.

Auriga. V, 156, 562, 1026, 1511; VI, 560, 658. Auriga et venator, in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 458, 459, 626, 1954. Auriga laudatur a populo in theatro secundum suarum studia partium. VII, 262.

Aurinum deum homani non colebant. VII, 135.

Aurium voluptas. I, 779. Auris peccata. V, 582. Audisti verbum ab irato moriatur in te. V, 525. Auris Dei, intelligenda est potentia ejus qua exaudit. IV, 150. Aure cordis, non corporis, requirit Deus. IV, 544. Aure audiendi voluntas est obediendi. X, 1016. *Vide* *audire*. Auris dextera servo amputata a Petro, allegorice in Donatistas. VI, 506. Auribus præstare sensum videandi et oculis audiendi non est impossibile Deo. X, 359.

Aurum pallor terræ, argentum livor terræ. V, 156. Aurum terra fulgens. V, 1635. Aurum et argentum terra est ei animo, qui terra non est. IV, 1481. Aurum fecit Deus, et te super aurum, ut illius si donatus, non servus. IV, 1616. Aurum post te debet ire, non tu post aurum. V, 1417. Debet duci, non ducere; possideri, non possidere. V, 1417. Aurum per se et natura sua bonum, quamvis non summum. V, 328. Aurum bonis et malis cur datur. V, 327. Conditum est ad Conditoris laudem, ad bonorum probationem, ad malorum supplicium. V, 528. Aurum et argentum res est non hominis, sed Dei; quia id Deus non modo condidit, sed pro nutu administrat, aliis ad subsidium et probationem, aliis ad supplicium. V, 326, 527. Auro torquetur avarus, unde misericors adjuvatur. V, 327. Auri cupiditas damnatur, rectus usus a Domino commendatur. V, 529. Auri usus quibus bonus, quis malus. V, 148. Aurum ille habet, qui auro uti novit; qui autem auro uti non novit, habetur, non habet. IV, 1616. Aurum ejus proprie est, qui bene illo utitur, adeoque veritas est Dei. V, 527. Aurum et argentum malis malum est, bonis bonum est. V, 468. Aurum et argentum bonum est, non quod te faciat bonum, sed unde facias bonum. V, 410. Auro bonus multa bona præstat, malus multa mala. V, 1417. Aurum ipsum ornat ille, qui bene utitur. V, 148. Aurum ab avaris beo præponitur. V, 144. Et fidei. V, 146. Aurum multi ut acquirant, fidem perdunt. IV, 1615. Aurum acquisisti, perdidisti somnum. III, 2036. Auri martyres, avari. V, 1461, 1470. *Vide* *Dimittit*. Aurum non recte vituperari potest. V, 528, 529. Auri contemptus in Prophetis litteris commendatus. V, 332.

Aurum et argentum allegorice. V, 531. Aurum significat sapientiam. III, 633. Auro sapientia, argento prudentia figuratur. IV, 825, 911. Aurum fides est, tænum concupiscentia. IV, 1242. Auro boni similes sunt, tæno mali. IV, 1575.

Ausafa. IX, 236, 507, 528, 530.

Ause prius appellabatur qui postea Josue. V, 1533; VIII, 527.

Auster ventus calidus. IV, 1664. Auster non aliquid mali significat in sanctis libris, sic ut nec aquilo aliquid boni. III, 876. Auster fervorem caritatis significat. II, 561.

Ausuaga. IX, 230.

Auxilii divini necessitas ad bonum. *Vide* *Adjutorium*. Gratia. Auxilium Dei cum poscit Julianus ad libros suos scribendos, Deum in voluntatibus hominum operari nesciens fatetur. X, 1249. Auxilium Dei justum dicitur, quod jam justo tribuitur. IV, 104. Ut de auxilio Dei diffidamus, suadet diabolus. IV, 325. Auxilium a Domino querendum. IV, 326. Auxilium gratiæ fides impetrat, quæ est in Christo Jesu. II, 760. Auxilium gratiæ quibusdam adest. VIII, 82.

Auxilium anathematizat Classicianum cum omni ipsius domo. II, 1066.

Aza filia Caleb. III, 783.

Azymus ab *Ausuaga*. IX, 230.

Azym interpretatur moror eorum. VIII, 457.

Azymorum primus dies, quinta sabbati a Matthæo appellatur. II, 150. Azymorum diebus contaminatio Judæis erat, in attingentæ habitaculum intrare. III, 1936. Azymorum manducatio quomodo spiritualiter intelligenda et observanda. VIII, 237, 303.

B.

Baal nomen Jovis. III, 797. Baalsamon quasi Dominus caeli Punicis dicitur. III, 797.

Babylon confusio interpretatur. IV, 773, 774, 1639, 1761; VII, 482, 490, 497, 530, 601. *Babylon* a Nemrot condita est. VII, 482. *Babylon*icam turrem aedificantium superbia. VII, 482, 490. *Isthaec* superbia quomodo punita est. VII, 490, 491. *Babylon* in intimis Persidis regionibus condita est. IV, 773. *Babylon* caput regni Assyriorum. VII, 497. *Babylonia* quesi prima Roma. VII, 581. *Babylonem* condidit aut instauravit Semiramis. VII, 561.

Babylon mundum istum significat. IV, 536, 1639. *Babylon* civitas diaboli. VII, 550; IX, 56. Typus societatis iniquorum. VI, 537. *Babylonia* civitas, societas est omnium perditorum, et ipsa regnum habet terrenum. IV, 208. *Babylonia*, prima fuit mater nostra. IV, 208. Primo nos genuit in captivitate. IV, 1795. *Babylon* et *Jerusalem* figura: justorum et reproborum. IV, 773. *Babylon* incepta a Cain, *Jerusalem* ab Abel. IV, 733, 773. *Babylon* regem diabolum, *Jerusalem* regem habet Christum. IV, 753. *Babylon* et *Jerusalem* modo permixtae sunt, IV, 773. Quinam ad civitatem illam aut istam pertinent. IV, 733, 1106. *Babyloniam* et *Jerusalem* faciunt duo amores; *Jerusalem* facit amor Dei, *Babyloniam* facit amor saeculi. IV, 773. *Babylonia* habet amatores suos, et quales. IV, 1762.

Babylonia. Quomodo de medio *Babylonis* spiritaliter fugiendum. VII, 574. Incipit exire de *Babylonia*, qui incipit amare. IV, 774. Etsi corpus adhuc in *Babylonia* tenetur, cor ad *Jerusalem* praemittitur. IV, 1940. In *Babylonia* qui fideliter versantur, non pereunt, quia praedestinati sunt cives *Jerusalem*. IV, 1763. *Babyloniae* cives, filii alieni. IV, 1770. *Babylon* ipsa quomodo filia *Babylonis*. IV, 1775. *Babyloniae* parvuli, qui. IV, 1775. *Babylonis* flumina sunt, omnia quae hic amantur et transeunt. IV, 1762. *Babyloniae* gaudium est iux temporalis. IV, 1761. Captivitas *Judeorum* in *Babylonia*, figura est captivitatis nostrae in mundo. IV, 1639.

Babylonia captivitas et in ea gesta, quid significant. VI, 536. *Babylonia* *Judeorum* captivitas quo tempore contigit. VII, 532. Transmigratio in *Babyloniam* et reditus ex ea quid significat. VIII, 272, 273. *Babylonis* transmigratio figura transitus Evangelii ad gentes. V, 540.

Bacchae, feminae non tam virtute nobiles quam furor. VII, 571.

Bacchanalia. II, 84. *Bacchanalia*, sacra Libero patri instituta. VII, 571. *Bacchanalia* a senatu in Urbe Roma, prohibita. VII, 187, 571.

Bacchus. Vide *Liber*.

Baculus misericordiae. V, 1630.

Baculus Elisei Legis figura. V, 176.

Baculus arundineus. IV, 1038.

Badesitiana ecclesia. II, 233.

Badi vel *Beda*. IX, 211.

Bagai et *Thamugade* oppida Donatistarum praecipua. IV, 177.

Bagaiense oppidum. IX, 209, 503.

Bagaitanum seu *Bagaitanum* Concilium. IV, 643, 685; IX, 47, 54, 115, 137, 251, 370, 503, 504, 506, 509, 519, 583, 585, 704. *Bagaitanum* concilium Donatistarum adversus Maximianistas. An. CCCXCIV, habitum. H, 580; IX, 529. *Bagaitanum* Concilium trecentorum et decem episcoporum. IX, 527, 547, 555, 585, 586. Nomina nonnullorum. IX, 535. Felicianum Mustitanum et Praetextatum Assuritanum Donatistae in eo Concilio damnaverunt et postea in eodem episcopatu in quo damnati sunt receperunt cogente Optato Gildoniano. II, 192, 198, 283, 509. *Bagaitanum* Concilium ceteris in eodem Maximiani schismate constitutis, Primiani etiam damnatoribus, tantum quia Maximiani ordinationi non interfuerant, dilationem dedit. IX, 528, 530, 532, 535, 569. Terminus dilationis. IX, 530, 530, 572. Praetextatus et Felicianus etiam post diem praestitutum cum Maximiano fuerunt. IX, 574. *Bagaitanum* Concilii sententia in Maximianum et duodecim ordinaros. IX, 508, 550, 532, 709, 745. *Bagaitanum* Concilii sententia dictata ab Emerito Caesariensi. IX, 507, 704. *Bagaitanum* Concilium, Mortuorum funeribus plena sunt littora, dixit de Maximianistis. II, 756. *Bagaitanensis* basilica a Donatistis incensa, et codices sancti in ignem conjecti. IX, 636.

Bagrada flumen. VII, 769.

Balaemense oppidum. IX, 528, 530.

Bala interpretatur inveterata. VIII, 434, 435.

Balaam reprobus et damnatus. VI, 136.

Balbus apud Tullium. X, 760. *Balbus* disputat in lib. Ciceronis de *Nat. deorum*. VII, 149.

Baleus decimus rex Assyriorum. VII, 565.

Balneum ideo dictum, quia anxietatem pellit ex animo. I, 777. *Balnei* effectus. I, 777. *Balneorum* usus semel in

mense conceditur sanctimonialibus. II, 963.

Baptizari. Verbum hoc ex graeco latina consuetudo sic habet, ut non soleat alibi, nisi in sacramento regenerationis intelligi. X, 837.

Baptismi Joannis finis. IX, 182. Baptismus Joannis militat Christo, sicut Legis vetera sacramenta praecursorio quodam et praefiguratario fungebantur officio. IX, 599. Baptismus Joannis ad Christi baptismum non pertinuit tamquam pars aut gradus. IX, 289. Joannis baptismum regeneratio non fiebat. VI, 255. Nec remittebantur peccata, nisi in spe. IX, 183. Baptizandis praecipua morum a Joanne tradita. VI, 210. Baptismus Joannis suscepit Christus. VI, 256; IX, 174. Suscepit ad ipsius sacramenti consecrationem. V, 1535. Propter superbiam futurorum. IV, 1164. Baptismus Joannis cur non perseveravit. IX, 182. Baptismus qui dabatur a Joanne, dictus est Joannis; non vero qui dabatur a Paulo, dictus est Pauli, quare. IX, 435.

Baptismus Christi. V, 947, 1503. Joannis baptismum discernendus. V, 1048. Baptismus, Sacramentum. III, 70. Sacramentum nativitatis, sacramentum magnum, divinum, sanctum, ineffabile. III, 2016. Ejus institutor. II, 180. Baptismus ad dispensationem Christi, quae per ejus humilitatem facta est, pertinet. X, 131. Baptismus, Christi morte consecratus. V, 1562, 1633; et sanguine. IV, 1420. Baptismi aqua. Christi nomine consecrata, et cruce ipsius signata. V, 1351. Aquae virtus per consecrationem verbi. VI, 694. Homo spiritualis judicare potest de solemnitate sacramentorum, sive Baptismi, sive mysterii in quo ille piscis (id est Christus) exhibetur. I, 861. Baptismus in nomine sanctae Trinitatis datur. I, 831; V, 805. Ideo vocatur Baptismus Trinitatis. V, 1233.

Baptismatis mysterium insinuat in initio libri Genesis. VI, 153. Baptismus diluvio significatus. VIII, 265. Et Israelitarum per mare rubrum transitu figuratus. III, 1725; IV, 917, 1057, 1411, 1420, 1760; V, 57, 1551, 1553, 1562, 1635, 1637; VI, 335, 695. Baptismus Christi significabat aqua ad dispersionis. III, 735, 736; VIII, 651. Et ambulatio Christi super aquas. VI, 694. Circumcisio figura fuit baptismatis. X, 855. Et baptismi vice olim fuit. II, 845. Sacramentum baptismi Christus in Ecclesia pro circumcissione dedit. II, 1085. Baptismus circumcissionem spiritalem exprimit. X, 405.

Baptismus respuunt Seleuciani. VIII, 41, 42. Et Manichaei. VII, 58.

Baptismus propter quid institutus. X, 1120. Instituta est secunda nativitas, quia prima est damnata. X, 837. Quia in Adama damnata est generatio, in Christo quaeritur regeneratio. V, 1343. secunda nativitas est ex Deo et Ecclesia. V, 680. Vulva matris, aqua baptismatis. V, 674. Homo ante baptismum sub diabolo est, nec tamen ipsi Dei Potestati subtrahitur. X, 857. Unde homines, qui non regenerantur, sunt sub diabolo. X, 821. Hoc inter se foedus iulisse Deum et diabolum, ut quicquid perfunditur, Deus, quidquid nascitur, diabolus sibi vindicet, Juliani vanum acumen. X, 837.

Baptisma omnibus necessarium. VI, 233; X, 189, 190, 199. Etiam post baptismum Joannis. IX, 182. Paulus baptizavit post Joannem baptismum Christi. II, 545. Baptismus necessarius etiam perfecte viventibus. III, 1495. Et in quolibet propectu interioris hominis. IX, 173. Ad baptismum nemo innocens venit. IX, 538. Baptismi necessitatem asserit Innocentius Papa. X, 576.

Baptizatos Judam et ceteros Apostolos ante passionem Domini fuisse probatur. II, 178. Cum Petrus negavit Dominum, nondum fuerant Apostoli baptizati, non tamen aqua, sed Spiritu sancto. II, 1086. Apostolos a Christo baptizatos magis credibile est. II, 1088.

Baptismus ad quid omnibus aetatibus necessarium credebant Pelagiani. X, 609, 613. Baptismus cur tantopere extollunt Pelagiani. X, 621.

Baptismus Christi necessarius parvulis. III, 418; V, 657. Baptismus parvulorum non superfluum, quia peccato originali obligantur. II, 678. Baptismus necessarius parvulis ob peccatum originale, non ob personale. X, 121. Regenerari spiritualiter opus habet, quisquis carnaliter generatur. X, 121. A damnatione Adae nemo liberatus nisi in Christo renatus. VI, 256. Baptismus in parvulis sufficit, ne post mortem obsit, quod carnalis generatio cum morte contraxit. VII, 750.

Baptizari parvuli debent, ut a diaboli potestate et a peccato liberentur. X, 1438. Per baptismum de potestate tenebrarum eruuntur parvuli morientes. II 982; X, 426. Ab originali peccato liberari parvuli non possunt nisi baptismum Christi. II, 683. Baptizantur parvuli, non tantum ut justi sint, sed ut originalis in eis aegritudo sanetur. X, 122. Baptizantur parvuli in remissionem peccatorum. V, 751. Baptismus qui traditur in remissionem peccatorum, falsus est in iis qui nullum habent omnino peccatum. X, 978. Parentes sollicitos esse oportet, ut baptizentur infantes. X, 199.

Baptismus parvulorum ad quid admittebant Pelagiani

viii, 48; X, 570, 1067, 1438. De baptismo parvulorum, dogmata Pelagianorum et paradoxa. X, 705, 708. Baptisma-
lisdem sacramenti verbis in infantibus, quibus in majoribus, celebrandum esse dicit Pelagius. X, 398. Parvulus propter salutem baptizandos negant Pelagiani, eo quod nullum ex Adam contagium damnationis attraxerint. II, 761, 765, 775. In parvulis per baptismum remissionem fieri peccatorum fatentur aliqui Pelagiani, quo sensu. X, 146. Etsi lateantur Pelagius et Coelestius parvulos baptizari in remissionem peccatorum, negant eos ullum habere originale peccatum. X, 577, 583, 587, 588. Massilienses dubitasse videntur, parvulos erui de potestate tenebrarum per baptismum. X, 1009.

Baptizandos parvulos Pelagiani concedunt, non propter vitam æternam, sed propter regnum cœlorum. V, 1536; X, 142, 394, 595. Infantes etsi non baptizentur, habere vitam æternam, dogma Coelestii. X, 354. Addebant Pelagiani, æternæ vitæ præmiis, sine baptismatis gratia, posse parvulos donari. II, 788. Non tantum ad regnum cœlorum obtinendum, sed et in peccati remissionem baptismum opus habent parvuli. X, 121. Sine baptismo, parvuli non possunt habere vitam in semetipsis. X, 615. Præter Christi societatem nemo salutem vitæ æternam consequi potest. X, 422, 128, 196. Parvuli non baptizati manent in tenebris. X, 129, 151. Parvulos sine baptismo mortuos posse pervenire ad regnum cœlorum, error Vincentii. X, 480, 481. Non baptizatis mortuis, veniam peccatorum promittit Vincentius et paradisi a regno cœlorum separatum. X, 503, 504, 518, 520, 522. Parvuli ante vel post susceptum baptismum mortui an resurgunt. II, 750. Pro parvulis ante baptismum mortuis offerendum esse sacrificium Corporis Christi, error Vincentii. X, 480. Parvuli non baptizatis regnum cœlorum promittere non auit nisi Pelagiani. X, 481, 520; tribuunt salutem et vitam æternam; sed eos a regno cœlorum faciunt alienos. X, 125. Locus secundæ felicitatis parvulis non baptizatis edificatus a Pelagianis. X, 1150. Medium locum inter regnum cœlorum et damnationem eis promittunt. X, 481. Et ob id a Conciliis et Sede Apostolica damnati. X, 505. Medium ille locus impugatur. III, 1815; X, 481. Sententia Dominica excludens non baptizatos a regno Dei, fatentibus Pelagianis. V, 1540. Parvuli non baptizati damnantur. X, 188, 189. In damnatione erunt cum diabolo. X, 140, 189. In mitissima tamen damnatione. X, 120.

Baptizandi filii etiam fidelium. X, 175, 812, 847. Baptizatorum filii cur baptizentur. X, 177, 178. Nec pater non regeneratus obest filio regenerato ad capessendam vitam æternam, nec pater regeneratus prodest ad hoc filio non regenerato; nec vicissim, etc. X, 1272, 1275. Nemo in suo parente renasci potuit non natus. X, 177. Non superfluo baptizantur baptizatorum filii. X, 194, 195, 199.

Baptizatis infantibus prodest Christus. V, 1546. Baptizatos infantes Ecclesia fidelium numero adiungit. X, 124. Et suo corpori Christus gratia inserit. X, 114, 196. Parvuli oblati per Sacramentum caritatemque fidelium, ac si incorporati Christi corpori, quod est Ecclesia, reconciliantur Deo. X, 151. Adoptantur ex filiis hominum in filios Dei in baptismate. X, 578, 583. Neminem nisi baptismum, ad altare admittit Ecclesie traditio. IX, 158. Inscrutabile cur infantes alii decedunt frustrati baptismo, alii non. X, 125. In questione de parvulis cur alius baptizetur, alius non baptizetur, confugiendum ad auctoritatem divinam. V, 1539. De parvulis ante baptismum decedentibus scriptum esse, raptus estne malitia, etc. error Vincentii. X, 517. Baptismum procurari infantibus, quorum pietatem futuram, si diu vixissent, Deus prævidit, an dici possit. III, 419, 420. Hec refellendi gratia excogitatum est ab Augustino. III, 420. Variæ responsiones, iuxta varias de animæ origine sententias. III, 419, 420. Non fato, non fortuna, non acceptione personarum infans unus præ altero ad baptismi gratiam pervenit. X, 584. Non parentum aut ipsius parvuli merito, non ex prævisione bonorum vel malorum operum. II, 885; X, 578. Quid dicendum de infante per incuriam parentum sine baptismum decedente. III, 419.

Baptizari prodest parvulis in fide offerentium et Ecclesie. I, 1504. Fides aliena prodest infantibus. III, 418; V, 1537. Valet ad consecrationem parvulorum, responsum offerentium. IX, 175. Parvulus credit in altero, quia peccavit in altero. V, 1342, 1346. Ad verba aliena sanatur, quia ad factum alienum vulneratur. V, 1342. Infantibus prodest offerentium ad baptismum voluntas per societatem unius ejusdemque spiritus, ex quo fit regeneratio. II, 360. Quia non tam offeruntur a gentilibus, quam ab universa societate fidelium. II, 361. Ea propter nec offerentium prava intentio impedire potest virtutem sacramenti. II, 361, 362. Infantes ab aliis quam a parentibus offerri possunt ad baptismum. II, 362. Per baptismum de potestate tenebrarum eruantur parvuli mortentes; quia parvulum, etsi noudum fides illa, quæ in credentium voluntate consistit, jam tamen fidei Sa-

cramentum fidelem facit. II, 364. Cum homo ad usum rationis venit, sacramentum baptismi non repetit, sed intelligit; ejusque veritati consona voluntate coaptatur. II, 364. Baptizare parvulos, regula antiqua. V, 959. Et traditio Apostolica. III, 426; X, 151. Non imputatur parvulis ad culpam quod reluctantibus baptismum recipiant. II, 841.

Baptisma Christi non nisi in sua comunione Donatus assererebat esse. I, 618. Baptismum verum, nec in toto orbe tenebat, nec in grandiori parte Donati, sed apud se tantum remansisse, quælibet minutissima pars Donati assent. IX, 114. Baptismum suum sanctum dicebant Donatistæ, aliorum autem, nullum. IV, 1890. Baptismum verum non esse dicebant Donatistæ, nisi qui ab homine justo datur. II, 511. Baptismum Donatistæ nisi ipsi dederint, inanem esse volunt. VI, 506. Justificari vero eum, quem ipsi baptizaverant. II, 800. Baptismum talem esse volunt, qualis est ille a quo habetur, vel datur, vel sumitur. IX, 286. Dictum eorum, *Qualis sum ego qui baptizo, tales facio quos baptizo*, refellitur. V, 1525. In hoc ore proprio damnatur. X, 287.

Baptismi minister non attendendus, sed Deus. IV, 1890. Ostenditur ex exemplo Christi. IX, 77. Ostenditur et ex ipsi Donatistis. IX, 76. Testimonia a Donatistis allata, ad hanc rem non pertinent. IX, 567. In questione baptismi non considerandum quis det, habeat, aut accipiat: sed quid detur, habeatur, accipiatur. IX, 165. Baptismi virtus non ex meritis ministri pendet. II, 401. Nec a bonitate vel malitia ejus. III, 1421. Sed ex Dei gratia mundat. V, 602. Et constat propria sanctitate. IX, 559, 560. Baptismus per se ipse considerandus verbis Evangelicis consecratus, non ad iuncta perversitate sive accipientium sive tradentium. IX, 165.

Baptismus Christi unde agnoscendus et approbandus. IX, 142. Baptismus in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, Christum habet auctorem, non quemlibet hominem. IX, 379. Baptismus secundum Evangelium datus, Christi est, non ministrorum. IX, 110, 260, 262, 345, 458. Baptismus Christi sive per iniquum, sive per justum ministratus, nihil aliud est quam baptismus Christi. IX, 368, 369, 371, 372. Sacramentum Christi sanctum est, etiam si per minus sanctum, vel non sanctum hominem ministratur. IX, 561. Si quisquis inter homines fuerit, jus sibi baptismatis non debet usurpare, nemo est qui audeat baptizare. IX, 487. Baptismi sanctitas non impar, propter impares ministros. II, 344; III, 1428; IX, 175, 455, 499. Aliud est baptizare per potestatem, aliud baptizare per ministerium. III, 1417. Baptizandi potestas in neminem transit a Domino, ministerium transit in omnes, sive bonos sive malos, III, 1419, 1428, 1457. Non minister, sed ipse Christus est qui baptizat. II, 314. Baptizabat Jesus, et non baptizabat, quomodo. III, 1511. Baptismus quem dederunt Apostoli ante passionem Christi, et post Christum, non erat eorum, sed Christi. II, 344; IX, 433. Baptismus Christi nemo Apostolorum ita ministravit, ut auderet dicere suum. IX, 585, 586. Sicut dixit aut Evangelium aut ministerium. IX, 185. Baptismus a sacrilegis datus, est Christi, sicut est Christi nomen quod a sacrilegis dicitur; sed utrisque non prodest. IX, 602, 603. Non talis quisque redit a baptismo, qualis fuit a quo baptizatus est. IX, 338, 374, 375, 576, 577. Alioquin Donatistæ redeunt peccatores. IX, 338, 340. Quoquoque ab Optato baptizati sunt, Optati facti sunt. IX, 338, 340: sequeretur ut baptizandi denuo forent quam plurimi Donatistarum, quos tamen non rebaptizant. IX, 287, 569, 567, 568.

Baptismata duo dicunt qui aliud habere justos existimant, aliud iniquos. IX, 280. Baptismus communis bonis et malis. V, 561. Justis et injustis. IX, 193, 196. In zizaniis et in palea verus est baptismus. IX, 280. Baptismi Sacramentum et in sacrilegis per se sanctum est. IX, 346. Baptismus etiam in sacrilego bonus, sicut lex in Judæo malo bona est. IX, 184, 596. Baptismi sanctitas cujusquam sceleribus pollui non potest. IX, 144, 167. Baptismus et in perversis est, et nullius perversitate perversus fit. IX, 190, 191, 197, 198, 200, 214, 215, 225. Exemplis ex veteri Testamento desumptis ostenditur. IX, 225. Sacramenta ritum Evangelico celebrata, etiam si a traditoribus, haberentur, non sunt sacrilega. IX, 602. Baptismus quidem habent iniqui quamdiu iniqui sunt, sed non habent salutem cuius baptismus est Sacramentum. IX, 217. Baptismus in malis integer est, sed non prodest ad salutem. IX, 174, 219, 221. Cum a malignitate disceditur, incipit jam procedere ad salutem, qui prius inerat ad perniciem. IX, 179, 509. Baptismus et esse potest in perversis, et ab eis etiam manifestis dari. IX, 240, 286.

Baptismus sancte dantis conscientia attenditur, quæ abluat accipientis, falsa Petiliani doctrina quæ refellitur. IX, 247, 260, 353, 356, 538, 563, 364, 373, 374, 377, 481, 556. Baptismus ab impio latente recte datum putabant Donatistæ; non vero ab impio manifesto. IX, 75, 230. Si tunc per se abluat Deus aut Angelus cum latet conscientia polluta baptizantis, satius est baptizari ab occulto malo, quam a

manifesto homine bono. IX, 67, 246, 299, 375, 374, 375, 376, 377, 378, 480, 481, 502. Consequentia hæc non est Augustini, sed ab illo necessaria ostenditur. IX, 376. Conscientia dantis an debet attendi tantum secundum famam quæ de illa seu vera seu falsa est. IX, 478, 480, 481, 498, 500, 537. Baptismus non dant verum Donatistæ, si reus vel occultus vel manifestus non dat. IX, 279, 280, 281. Argumenta quibus baptismum a perfidis datum nullum esse probant Donatistæ, in ipso retorquentur. IX, 250.

Baptizari a mortuo, quid. IX, 218. Baptizantur a mortuis, qui baptizantur in idolorum templis. IX, 484. et in deorum nomine. IX, 486. Baptizatores mortuos quosnam intelligere possunt Donatistæ. IX, 250. Baptizari si non potest omnis peccator tamquam mortuus, nec occultus potest. IX, 485, 486. Baptismus a malis et improbis datus, non potest dici non datus. IX, 76. Baptismus a malis sive occultis sive manifestis datus integer est. IX, 809. Baptismus tantum valet per hominem contemptibilem, quantum per apostolum datus. IX, 184. Baptismus sicut Evangelium, potest per bonos et malos dispensari a Deo. IX, 498, 500. Dispensator verbi et Sacramenti Evangelici si bonus est, consocius est Evangelii; si malus, non ideo non est dispensator Evangelii. IX, 384. Judas in exemplum adducitur. IX, 585.

Baptismi vis, sicut nec Evangelii, non pendet a ministro. IX, 260, 261, 262. Baptizati iustificatio a baptizatoris iustitia non pendet. IX, 145, 369, 370, 371, 374. Baptizantis meritum in gratia baptismi non cogitandum. IX, 84, 435, 499. Ipsi idololatæ non a sacerdotibus suis se accipere arbitrantur sanctificationem quam putant, sed a diis suis. IX, 484, 486. Baptizati innocentia si ex innocentia baptizantis expectatur, incommoda sequuntur multa. IX, 261. Baptizati spes vana et inanis, si conscientia baptizatoris attenditur. IX, 247, 260. Spem suam ponit in homine, qui baptizatoris conscientiam attendit. IX, 500. Hinc schismata. IX, 502. In baptizatore non spes ponenda. IX, 578, 579, 580. Sive a fidei, sive a perfido baptismi Sacramentum quisque percipiat, spes ei omnis in Christo sit. IX, 249, 260. Baptizati seu Christiani caput et origo solus Christus. IX, 500, 502, 518, 560. Hoc vi veritatis oppressus concessit tandem Petilianus. IX, 490. Baptizator non sequendus. IX, 550. In nomine baptizatoris non baptizatur. IX, 555. Baptismi ministros cur per aliquod signum excellentioris sanctitatis noluit Christus demonstrari. IX, 184. Aliud Sacramentum, aliud Sacramenti effectus et usus. IX, 197. Baptizare non tamen culcumque licet. IX, 489, 498. In Sacramento baptismalis an omnium fidelis et iustissimus operarius adhibendus. IX, 500. Baptismi ministerium justum esse præstat, quam iniustum. IX, 499. Quare. IX, 561. Quomodo aliter Deus per bonos, aliter per malos ministros operetur. IX, 67. Baptizati ab hominibus sua quærentibus, et mundum diligentibus, quasi ancillæ filii. III, 1493. Minister malus, canalis lapideus. III, 1422.

Baptismus amitti discedendo ab Ecclesia, dogma Donatistarum. IX, 590. refellitur ex modo quo Maximianistæ recipiuntur. IX, 588, 590, 595. Baptismus orbis terrarum quibus rationibus exsufflant Donatistæ, hisdem exsufflant et eum. IX, 265. Baptismus non amittitur discedendo ab Ecclesia. IX, 109, 145, 195, 230, 237, 262, 298. Ex ipsomet Donatistarum consensu. IX, 109. Nec in apostatis baptismi character deletur. IX, 71, 72. In errante et deserente milite crimen est desertoris, character autem non est desertoris, sed imperatoris. IX, 691. Baptismus sic habent hæretici, quomodo desertor characterem. VI, 656. Unde dantur, non unde coronentur. VI, 656. Baptismus eis redeuntibus non mutatur. VI, 656. Baptismus non amittitur discedendo ab unitate, incipit processu redeundo. IX, 204, 207, 208, 244. Baptismus communis esse potest, quibus non est Ecclesia communis. V, 1232; IX, 252, 253, 464. Baptisma qui Ecclesie commune cum hæreticis facit, non prodit sponsam Christi adulteris. IX, 250. Baptisma unum est, et in Ecclesia sancta est, sed non in sola catholica. IX, 210, 219. Nec in solis sanctis. IX, 240. Baptisma potest esse et unde se auferit Spiritus sanctus, et ubi non est Ecclesia. IX, 195. Baptismus et Ecclesia a se dividi possunt et separari. IX, 186, 191, 195, 206. Baptismi in Ecclesia dati veritas, a Petiliano diversis rationibus et exemplis impugnata, propugnatur. IX, 260. Baptismi veritas exemplo Christi in hæreticis non neganda, improbanda, aut destruenda, sed ipsorum iniquitas. IX, 601. Baptismi aqua sicut Euphratæ fluminis extra paradysum effluit. IX, 210, 221, 227, 229, 476. Baptismus Christi posse esse extra Ecclesiam, probat aqua quæ de corpore Bonini exivit foras. IX, 440.

Baptismus qui amittere non potest, nec potest amittere jus dandi baptismum. IX, 70, 72. Ad integritatem Sacramenti nihil interest quæ sit fides suscipientis. IX, 146. Aut ministri. IX, 147. Nihil accipientis, habentis, aut dantis bonitas aut malitia. IX, 199, 200, 212. Baptismus verbis Evangelicis consecratus non est aqua mendax. IX, 557. Et

apud hæreticos est, sicut et Evangelium. IX, 259. Scripturæ testimonia quæ contraria videntur; de veritate baptismi extra Ecclesiam dati, conciliantur. IX, 114. Baptismus etiam in hæreticis agnoscendus. IX, 630. Baptizare possunt thurificatores, traditores, persecutores. IX, 538. Baptismus habent qui quamvis fallaciter accipiant, in Ecclesia accipiunt, aut ubi putatur esse Ecclesia ab eis, a quibus accipitur. IX, 245. Baptismus verum habere possunt nonnulli, etiam si non habeant veram fidem. IX, 604.

Baptismi duo non sunt quia hæretici possunt baptizare. IX, 250. Baptizandi potestatem non habent mali, si non habent hæretici. IX, 158, 160, 215, 216, 217, 221, 222, 250, 251, 253, 244. Baptismus nomine Patris et Filii et Spiritus sancti consecratus, apud hæreticos datus, Christi est et Ecclesie, non ipsorum. IX, 121, 140, 145, 151, 168, 220, 251. Sicut et ordinatio non est hæreticorum, sed Christi. IX, 691. Sola Ecclesia catholica, per hoc quod suum habet in communione separatis, generat filios spirituales. IX, 117, 124, 125, 126. Baptismus evangelicæ regula datus, etiam ab hæretico de Trinitatis unitate dissentiente, integer est. IX, 597.

Baptismus ab hæreticis datus, bonus, sicut et a malis. IX, 190, 191. Baptismus Christi violari non potest hæreticorum perversitate, cum apud eos datur et sumitur. IX, 177, 178, 179. Baptismus malorum non valet, si non valet hæreticorum. IX, 193, 205, 204, 205, 206, 207, 209, 211, 212. Baptismus ab hæreticis et schismaticis dari posse, in Concilio Nicæno definitum est. IX, 72. Utrum baptismus extra Ecclesiam posset conferri ante Concilii plenarii definitionem, inter magno viros salva pace controvertebatur. IX, 114, 124. Quidquid de baptismi hæreticorum Cyprianus ejusque collega in Concilio Carthaginensi dixerunt, de baptismis Induorum dici potest. IX, 259. et lib. 6 et 7 de Bapt. Quæ ex Cypriani epistola ad Jubaianum probare videntur baptismum Christi non posse ab hæreticis conferri, refelluntur. tom. IX lib. 3 et 4 de Bapt. cont. Donat. Donatistæ jam non permittuntur ignorare quin valeat baptismus, extra Ecclesiam acceptus. IX, 115. Baptismus in schismate datus, approbatus a Donatistis. IX, 630. Baptismus Trinitatis non habere Catholicos contendeat Petilianus, id ipsum de Donatistis probat Aug. IX, 286. Catholicos inter et Donatistas cardinales, nulla jam de baptismi bonitate extra Ecclesiam collati controversia est. IX, 115. Per Maximianistas finita est. IX, 630, 651. Baptismus Christi posse extra Ecclesiam dari, ex schismate Maximiani overunt Donatistæ. VIII, 43, 44.

Baptismus unus etiam extra Ecclesiam ab ignorantibus datur, sicut extra Ecclesiam ipse unus Deus ab ignorantibus colebatur. IX, 599, 604. Utrumque tamen non prædest. II, 408, 415; IX, 599, 604. Baptismus etiam extra Ecclesiam, valere ostenditur ex illo Christi dicto, *Qui contra vos non est, pro vobis est.* IX, 315. Baptismus non accipiunt mali si non accipiunt hæretici. IX, 228, 229, 253, 244. Baptismus etsi sit apud Donatistas, non sequitur tamen illic accipiendum esse. IX, 460, 462, 466, 467, 550. Aqua præter Ecclesie societatem, non solum non valet ad salutem, sed valet potius ad perniciem. VIII, 265, 264, 265. Qui per baptismum nascitur de Ecclesia catholica, tanquam de Sara nascitur: qui nascitur de hæresi, tanquam de ancilla, sed ex semine Abraham. III, 1477. Baptismus ubicunque conferatur, venerandus est. II, 301. Ex duobus in errore pari ac malitia constitutis, qui foris baptizatur, pejor est quam qui intus. IX, 169. Baptizari in schismate qui eligit, baptismum sciens non recte ibi dari, perversus et iniquus est. IX, 110, 111, 112. Certa incertis præponenda cum agitur, ubi baptismus recte accipiatur. IX, 115. Propter pacem Ecclesie non putat Cyprianus eos ab Ecclesie muneribus separandos, qui extra eam baptizati sunt. II, 359.

Baptismus apud hæreticos collatus valet, nec iterandus est. II, 362; V, 462, 797. Necessè non est ut rebaptizentur Donatistæ qui ad Ecclesiam catholicam transeunt. II, 345. Hæresum sectatores, imo et conditores, in catholica baptizati, si redeant non rebaptizantur. IX, 223. Postillos, qui baptismum dederunt, quamvis hæreticos et perversos, non baptizatur, quia non eorum, sed Christi baptismus est. II, 345, 344. Qui baptismum super baptismum imponit, lapidem super lapidem ponit, sed qui destruetur. IV, 455, 1229. Qui rebaptizat, non facit ut baptismus non habeatur, sed ut ad posam habeatur. IV, 432. Baptismus non iterandum venientibus ab hæreticis, apta similitudine ostenditur. IV, 181; V, 797. Urgentur Donatistæ, quod Catholicos rebaptizent. IV, 154. Baptismus iterato dantes Donatistæ, baptizandum docent ut se Christianum non esse profiteatur. IV, 432, 1896. Baptismus non potest repeti. III, 1477, 1485; IX, 70, 72. Baptismus non propterea debet repeti quoties peccatur. X, 435. Rebaptizatio grande scelus. IX, 54. Sicut in Judæis, cum Christiani sunt, non bona Dei destruenda, sed mala ipsorum; ita et in schismaticis vel hæreticis, cum catholici sunt, non Sacramenta violanda, sed schisma aut hæresis

recindenda. IX, 590. Baptismus imple iteratur propter traditionis crimen aut ignotum, aut non probatum. IX, 513. Baptizandum non est post hæreticos, si non baptizatur post ebriosos, luxuriosos, etc. IX, 218, 437. Baptisma ab hæreticis aut a malis datum non repetendum ostenditur. *lom. IX lib. 3 et 4 de Bapt.* Baptisma non iterandum in illo qui male credit. IX, 77. Baptizatos foris, Ecclesia suscipit. IX, 186. Baptismus non iterandi consuetudo Ecclesie. IX, 226, 227, 254, 257. Et baptizatos in hæresi vel schismate non rebaptizandi. IX, 219, 220, 491. Etiam ante Cyprianum. IX, 145. Et ex Apostolica traditione veniens. IX, 153, 154, 135, 159, 170, 194. Hanc quasi cœpit corrigere vel potius corrumpere Agrippinus prædecessor Cypriani. IX, 155. Et Agrippini auctoritate mutavit Cyprianus. IX, 159. Rebaptizare hæreticos, ut voluit Cyprianus, tunc fuit humani erroris; rebaptizare Catholicos, quod adhuc Donatistæ faciunt, semper est diabolicæ præsumptionis. IX, 606. Baptizatos extra Ecclesiam denuo non baptizandos censuit Ecclesia Catholica, antequam esset pars Bonati. IX, 465. Si baptismum non habebant, qui apud hæreticos baptizati sunt, cum ad Ecclesiam sine baptismo admissi sint, unum ex duobus fatendum est, aut periisse tunc Ecclesiam, aut non obesse aliena etiam nota peccata. IX, 175. Ab hæreticis venientem, denuo baptizatum, in Scripturis canonicis probare non possunt Donatistæ. IX, 465. In Scripturis nec schismatici inveniunt hæreticos ad Catholicam venientes denuo baptizatos, nec catholici hæreticos in baptismum quem in hæresi acceperant fuisse susceptos. IX, 604. Baptismus iterandum esse non sequitur ex eo quod post Moysen aut Joannem Apostoli baptizarunt. IX, 501, 563, 594, 606. Cur post baptismum Joannis baptizavit Paulus. IX, 181, 185. Testimonia Evangelica ad adstruendam baptismi iterationem solvuntur aut explicantur. IX, 601, 602. De baptismum post hæreticos iterando necne, nihil præceperunt Apostoli. IX, 192. Baptismus non iterandum quomodo ex Apostolis habeamus. IX, 605. Baptismus non iterandi consuetudo jam plenario Concilio firmata est. IX, 458, 159, 162, 190, 192, 197, 199, 206, 219, 225, 232, 254. Hæreticos non rebaptizandos Ecclesie Deus revelavit. IX, 221. Ex hæresi venientes non rebaptizandos vel ipsi Donatistæ consentiunt. IX, 745. Baptizatos a schismaticis suis recipiebant Donatistæ. IX, 231, 253. Baptismus in parte Cæciliani collatus optimus ostenditur contra Donatistas. IX, 69. Aut post Primitianum baptizare debent Donatistæ, aut non debent post Cæcilianum. IX, 520. Si pro unitate partis Donati baptizatos in schismate nemo rebaptizat, pro unitate Christi lex vera et plenaria illius hereditatis deberet agnoscere. IX, 509. Baptismi iterationem occulta nescio qua inspiratione Dei, homines detestantur. IX, 180. Etiam ipsi hæretici. IX, 180. Baptismi iterationem perversam esse, ex ipso Cresconio Donatiano ostenditur. IX, 469, 470, 471. Rebaptizare non debent neque hæretici neque catholici, sed ex diversa causa. IX, 145. Baptismus cur non iteratur a Catholicis. IX, 348. De his qui de hæresi in Ecclesiam sine baptismum admissi sunt, quid senserit Cyprianus. IX, 490, 492. Hæretici qui ideo velent ad Ecclesiam venire, quia baptismum non habere putarent, quomodo erudiendi. IX, 179. Utrum perniciosus sit non baptizari, quam rebaptizari. IX, 138.

Baptismus ab hæreticis aut malis datus integer est. IX, 207, 244. Sed non prodest ad salutem. IX, 110, 144, 170, 253, 256, 259, 257, 437, 756. Nec recte datur. IX, 110, 111. Baptismus legitimus possident hæretici et perversi, sed non legitime. IX, 180, 186. Legitime habent cum ad unitatem catholicam, aut ad vitam tanto sacramento dignam convertuntur. IX, 180, 186. Baptizati extra Ecclesiam cum ad illam redeunt, tum accedit, quæ nisi intus dari non potest, unitas Spiritus. V, 402. Baptizati extra Ecclesiam an ad veniam pertinent. IX, 138, 146. Baptismus tanto magis valet ad exitum separato, quanto magis posset ad salutem valere conjuncto. IX, 200. Baptismus habere possunt hæretici et mali, sed non habent remissionem peccatorum. IX, 227, 228, 232, 258, 244. Baptismus extra Ecclesiam datus non prodest ad remissionem peccatorum, nisi cum quæ unitati reconciliatus fuerit. IX, 119, 121, 200. Baptismo etiam in schismate dato dimittuntur peccata, replicantur tamen propter perseverantiam in schismate. IX, 120, 227. Non tamen oportet rebaptizare. IX, 120, 121, 227. Baptismus ad irrevocabilem peccatorum remissionem non valet extra Ecclesiam. IX, 146, 147, 149, 150. Unde per malos ministros intra Ecclesiam datus, peccata dimittit. IX, 140. Baptismus Ecclesie potest esse extra Ecclesiam, munus autem beatæ vitæ non nisi intra Ecclesiam. IX, 153. Apud hæreticos valet et sufficit ad consecrationem, non ad vitæ æternæ participationem. II, 362. Baptismus usque ad Sacramenti celebrationem hæretici perceperunt, vitam tamen æternam, nisi per unitatis sacramentum, non consequuntur. IX, 153, 219. Baptismi aqua sicut aqua diluvii constituitur intra arcam salutaris, extra arcam vero mortifera. IX, 221.

Baptismus tunc incipit proficere, cum ad Ecclesiam transitur. IX, 109, 115, 487, 711. Baptizati in schismate quid præstat, cum ad unitatem redeunt. IX, 572, 581. Baptismus a malis acceptus an peccatorum remissionem operetur. IX, 163, 166. Baptismus dare possunt hæretici et perversi, peccatorum remissionem dare non possunt. IX, 192. Sacramentum interdum danti nocet, accipienti prodest. IX, 488. Baptismus habere et dare possunt boni et mali, boni utiliter, mali perniciose. IX, 199, 200. Baptismus quinam utiliter accipiunt et tradunt, quinam inutiliter. IX, 241. Baptismus qui dant caritatem unitatis non habentes, ad perniciem suam dant. IX, 71, 72. Fidelem inter perfidumque plurimum distat, non ad sacramentum, si uterque dat aut habet, sed ad meritum. IX, 560, 562, 563.

Baptismus dare possunt boni et mali, abluere autem conscientiam non nisi Christus. IX, 482. Baptismi minister non justificat, sed Christus. IX, 249, 260, 261. Baptismi sacramentum corporaliter opere ministrorum adhibetur, sed per hoc Deus hominis consecrationem spiritaliter operatur. IX, 192. Hominis in baptismate consecratio unica Christi est. IX, 596. Qui ab hæreticis aut iniquis baptizatur, si non falso corde convertuntur, a Christo baptizatur. IX, 219. Christus baptizat non visibili ministerio, sed occulta gratia. IX, 579, 585. Non aqua visibilis sufficit ad mundandum; requiritur præterea fons ille signatus, cui nemo communicat alienus. IX, 476. Aqua exhibens forinsecus sacramentum gratiæ, et Spiritus operans intrinsecus beneficium gratiæ, regenerant hominem. V, 512. Quaestiones variæ de accipientibus, aut tradentibus baptismum veraciter aut fallaciter. IX, 242. In questione de baptismum erraverunt multi in Ecclesia. III, 1422. Concilia duo facta in Africa de questione baptismi. IX, 144. Ad baptismum exhortatio. V, 754, 1555.

Baptismi virtus. VIII, 572; IX, 165. Effectus. X, 570, 847. Sine eo non intratur in regnum caelorum. I, 837. Baptismus ipsum nihil aliud quam salutem vocant Christiani Punici. X, 128. Ad baptismum currebant catechumeni in periculis. VII, 674. Baptizati in Oriente et Africa multi ob terræ motum. V, 156. Baptismus Christi omnia peccata delet. V, 53, 382, 383, 390, 401, 752, 1064, 1537, 1635; VI, 262, 288, 659; VII, 40; X, 450, 600, 688. Baptismus dat omnium indulgentiam peccatorum et auferit crimina, non radit. X, 562, 563. Perfecta mundatio non in Joannis, sed in Domini baptismum est. II, 178. Nemo eorum qui ad Christum accesserunt per baptismum, exceptus est a gratia remissionis peccatorum, X, 140. Post baptismum, homo mundus est totus. III, 1789, 1790. De fonte Christi consecrata in sanguine tota pulchra ascendit anima. VI, 689. Baptismus a nobis expellit exterminatorem, si cor nostrum recipiat salutem. III, 1759.

Baptismus quatenus parvulis prosit et adultis. X, 125. Baptismus parvulorum. IX, 174. Quid valeat. IX, 175. Baptizatis gratia collata. V, 1095. Parvulis in baptismum latenter gratia infunditur. X, 114. Innovantur parvuli in baptismum. X, 1077. Per baptismum etiam in infantili ætate originalis peccati poena solvitur. III, 419. Per baptismum, commendante Ecclesie caritate, a damnatione liberantur ante usum rationis morientes. II, 364. Sacramento regenerationis imbutus moriens ante usum rationis non perit. VI, 268. Qualiter per baptismum evacuetur peccatum in parvulis similiter et in adultis. X, 150. Baptismi Sacramento abluatur omnis reatus peccatorum, qui in decem Legis præceptis admittitur. VIII, 265. Baptizatus aut sanus de stabulo egressus est, aut sanus in stabulo est. X, 276. Qui sacramento baptismi recte abluatur, spiritaliter et in carne et in anima mundatur. III, 736. Baptismi effectus est, ut reatus peccatorum præteritorum solvantur in omnibus, et in grandibus etiam sanetur voluntas et præparetur a Domino spiritu fidei et caritatis. I, 604. Non solum peccata, sed et ipsa desideria vitiosa baptismatis lavacro purgantur. X, 407. Et si in baptismum plena perfectaque remissio fiat, non tamen plena renovatio. X, 177.

Baptismus omnia delet peccata, non tamen omnem mox sanat infirmitatem. V, 752; X, 590. In baptismum, vitorum reatus solvitur est, manet infirmitas. X, 682, 683. Remittitur culpa, non languor quem culpa meruit. VI, 560. Baptismus concupiscentiam non auferit. X, 678, 1116. Sed reliquit sine reatu. V, 391, 752, 820, 1557. scil. ad pugnam. V, 391. Hinc baptizatis sanctis pugnandi necessitas, unde. X, 679, 856. Baptizati quamvis peccato mortui, habeant quod in se mortificent. X, 846. Etiam ipsis baptizatis caro contraria est, ac proinde gratia necessaria. X, 276, 280. Quatenus baptismus a concupiscentiis solvit. X, 846. Invenis carnalem concupiscentiam non domabit, nisi adjutus sacramento baptismi. III, 419. Augustini amicus nesciens baptizatus mirum in modum animo mutatus est. VI, 696. Regeneratio plus præstat, quam generatio. X, 1188, 1188. Baptismo accepto hominem non posse peccare docebat Jo-

viniam. VIII, 45, 46. Non solum potest homo peccare post baptismum, verum etiam quamvis venialia, tamen aliqua peccata committit. X, 1117. Baptismus est unus, sed in oratione accipimus unde quotidie lavemur. V, 401. Propter quid baptizati orant, *Dimitte nobis debita nostra*. X, 563. Baptizati solvantur reatu malorum quae remanent post baptismum. X, 833. Generatio ex Adam uno delicto obligat, regeneratione ex Christo tamen illud, quam quidquid postea ex iniquis operibus humanae conversationis accedit, solvit. II, 679. Baptismo universus reatus est solutus, cum omnibus quae illi obediens, fecimus, diximus, cogitavimus; nec nobis deinceps obsesset languor unde illicita desideria commoveantur, si illis nunquam obedientiam praeberemus. IV, 1307. Omni peccato caret baptizatus, non omni malo. X, 850. Vis consuetudinis non deponitur in baptismo. X, 666. Baptismus non nos eximit poenis hujus vitae. VII, 728.

Baptismatis sanctitate non solum peccata, sed mala proposita omnia tollenda. X, 433. Cur non statim eruantur baptizati omnibus malis. X, 1179. Nec statim eis datur resurrectio sanctorum. X, 1180. A quibusdam malis perfecta sanitas et novitas in baptismo perficitur. X, 833. Absurda quae sequuntur ex illa sententia, quae nulla mala in baptizatis remanere tenet. X, 833. Baptismatis beneficio ad futuri etiam saeculi perfectionem pervenitur. X, 844. Baptismo omnis peccatorum remissio, pleneque in resurrectione sanatio et ab omni malo liberatio, accepta referri debet. X, 434, 591. Infirmis quae post baptismum remanet, resurrectione consumetur. X, 890.

Baptismo sanctificatur et corpus. X, 844. Baptizati corpus restauratum est ad statum primi hominis ante peccatum. VI, 694. In baptismo aegri multi sanati. VII, 764.

Baptizati recens dicti dies. V, 1092. Dicti infantes. V, 1092, 1099, 1101. Quare sic vocentur. V, 1101.

Baptizari in morte Christi quid. X, 834. Baptizari in Christi morte nihil aliud est, quam peccato mori. X, 660. Baptismus mortis ac resurrectionis Christi similitudo in parvulis ut in majoribus. VI, 256. In baptismo nullus non moritur peccato. VI, 253. In baptismo parvuli peccato moriuntur. X, 824, 827, 830, 1239. Mors mystica in baptismo. X, 683. Baptismus datur ut et moriamur et reviviscamus. VI, 253. Qui in morte Christi baptizantur, moriuntur peccato, ut Deo vivant. VIII, 744, 745. Baptismus qui desiderat, vitam novam concupiscit. VI, 677. Baptizatus signatus est regio caractere. II, 307. Baptizatus quietem et operationem Dei imitari debet. III, 303. Baptizati hic et adhuc filii saeculi, et tamen filii Dei, quomodo. X, 157, 844. Baptismo parvuli qui abluuntur, eliguntur de mundo. X, 823. Tunc tempus est post baptismum cavendi omnia futura peccata, cum omnia sunt deleta praeterita. VII, 40. Post baptismum major est delictorum reatus. I, 669. Baptizati recens moriuntur, ut morum innocentiam pra se ferant. V, 1560. Bonos Christianos imitentur, non malos. V, 796, 1092, 1094, 1102, 1670.

Baptismus non omnibus prodest. IX, 462. Ubi cumque est ipse est; sed non ille qui accipit, ubicumque est ipse est. II, 501. Commune est lavacrum regenerationis, sed ipsa gratia non communis est omnibus. IV, 984. Baptismo Christi potest homo baptizari, et tamen non fieri in eo remissio peccatorum. IX, 118, 119. Baptismus Christi quisquis habet, non propterea de peccatorum remissione securus esse debet. IX, 218. In baptismo Christum induunt usque ad sacramenti perceptionem et boni et mali, usque ad vitae sanctificationem soli boni. IX, 193. Baptismus aliis in vitam, aliis in mortem. IV, 1760. Quosnam vivificat, vel non. IX, 189. Baptismus qui recipiunt, et saeculo verbis et non factis renuntiant, verum habent baptismum, sed non vivificantur. IX, 189. Baptismus tamquam character infixus orat militem, convincit desertorem. IV, 433. Baptizatos ubicumque et quomodo cumque, gratiam baptismi non consequi, quomodo intelligendum. IX, 167.

Baptismus habere eos qui ubicumque et a quibuscumque illum verbis evangelicis consecratur, sine sua simulatione et cum aliqua fide accepissent, sed sine caritate, non prodesse, Aug. sententia. IX, 245. Sacramenta, scientia, prophetia, fides, magna quidem sunt, quamvis nihil ille sit qui ea sine caritate habuerit. IX, 601. Baptismus sine caritate nihil prodest. III, 1432. Qui fictus ad baptismum accedit, an accipiat remissionem peccatorum. IX, 119. Baptismus Christi potest quisque sine contagione mali ministri percipere, qui bona fide accedit ad Christum. IX, 396. Baptismo eodem et boni catholici salvi fiunt, et mali catholici vel haeretici pereunt. IX, 196.

Baptismus ab haereticis datus aut a malis, nec ipsis prodest nec accipientibus, nisi nudentur. IX, 156, 157. Ex baptismo et conversione cordis salus completur, unum tamen sine altero esse potest. IX, 176. Baptismus sine iustitia non perducit ad regnum, nec vicissim. IX, 437. Praecepta duo de dilectione Dei et proximi, a nonnullis male dicuntur referri, alterum ad baptizandos, alterum ad baptizatos. VI, 307.

Baptismus sine mandatorum observatione sufficere ad vitam, male quidam putabant. VI, 210. An baptizati peccatores exituri sunt de gehenna. VI, 149, 154. Baptizati omnibus, etiam haereticis, quidam promittunt liberationem ab aeterno supplicio. VII, 733. Quidam solis baptizatis apud catholicos, quamvis male viventibus, VII, 741, 742. Poena transitoria baptizatis acclerate viventibus non promittenda. VI, 236. Baptismus nisi vita respondeat, non obtinebitur regnum caelorum. VI, 237.

Baptismi forma seu ritus. II, 97; X, 143. Baptizandi parvuli ad Ecclesiam deferuntur. V, 1533. Ordo curationis erga baptizandos tenendus. VI, 221. Ad baptismum recipiendum fides necessaria. VI, 649. Baptismus non prodest, si desit fides. III, 736. Baptizandum interrogabatur utrum ad Deum converteretur et in illum crederet. IX, 352. An saeculo renuntiaret, IX, 190. Cur pro eo qui respondere potest, non debet alius respondere. IX, 173. Baptizandis symbolum tradebatur, reddendumque reposebatur. VI, 206. Pueri septennes cum baptizantur, reddunt symbolum. X, 481, 517. Baptizamur regulam fidei continentem. V, 1614. Fidelis professio de loco eminentiori coram fidelibus memoriter fieri Romae consueverat a baptizandis. I, 751. Ab offerentibus infantem ad baptismum, citra mendacium respondetur ipsum fidem habere propter fidei sacramentum, et convertere se ad Deum propter conversionis sacramentum. II, 364. Infantes per eos fuit credentes, a quibus baptizandi offeruntur, et per eos increduli, qui eos, dum nihil prodesse credunt, offerendos esse non credunt. II, 870, 984. Parvulis accommodat Ecclesia aliorum pedes ut veniant, cor ut credant, linguam ut fateantur. V, 920. Si dixeris eum quem offers habere quod in illo salvum fiat, confitendo dees; si dixeris, non habet; negando tenes. V, 930. Si hanc fidem in corde non habueris, pro quibus respondetis, negando occiditis. V, 944. Quo sensu dicat Cyprianus parentum sacrilegis amissis parvulos quod fuerant consecuti. II, 561.

Baptismo praemittenda poenitentia de suis prioribus peccatis, quae tamen non est utilis, nisi etiam baptizentur. II, 1088. Sicut et post baptismum si post illum peccaverint. II, 1088. A Petro non sola fides, sed et poenitentia baptizandis indicta. VI, 204. Poenitentia non solius infidelitatis, sed vitae veteris quae mutanda in novam. VI, 204. A Baptismo prohibebantur pertinaces adulteri et meretrices. VI, 150, 470. Prohiberi pertinaces malos a baptismo, non novum. VI, 219. Error quorundam, omnes citra discrimen, etiam adulteros notos et pertinaces admittendos ad baptismum. VI, 197. Morum doctrinam non nisi post baptismum esse tradendam. VI, 197. Et propter fidem Christianam salvandos omnes baptizatos, etiamsi mores quantumlibet malos non correxerint. VI, 197. Triplex hic error resellitur. VI, 202. Baptizandi quid cavere, quid amare, pro quibus debeant orare. VI, 692. Abstinencia, jejuniunum, exorcismi, et continentia, preparationes necessariae ad baptismum. VI, 202. Baptizandis exponitur Psalmus XXII. V, 1646.

Baptizandi diabolo renuntiant. II, 889; X, 408, 427. In baptismo exorcismus et exsufflatio. II, 890; VI, 628; X, 649, 653. Cur baptizandos exsufflet et exorcizet Ecclesia. X, 1075, 1078, 1079, 1081. Signo crucis baptismatis unda consecratur. V, 1064; X, 864. Aquae virtus per consecrationem verbi. VI, 694. Baptismus Christi non est, si verba Evangelica quibus symbolum constat, illic non fuerint. IX, 214. Baptismus sine certis illis Evangelicis verbis non potest consecrari. IX, 214. Facilius invenitur haereticus qui omnino non baptizent, quam qui non illis verbis baptizent. IX, 214. Baptismus non vitiat perversa Evangelicorum verborum seu ministri seu accipientis intelligentia. IX, 166, 167, 168, 170. Error qui per imperitiam in verbis illis contingit, non evacuat integritatem sacramenti. IX, 215, 214. Vitium precis superat affectus precantis. IX, 214.

Baptisma unum. VI, 706. Qui Baptismus duplicare volunt, duplicata corda necesse est requirant. II, 97. Baptismus tribus gradibus consecratur dicere, error magnus. IX, 284, 285. Baptizatus, unctus oleo. VI, 693. Imponitur ei manus. V, 1447. Spiritus sanctus invocatur super eum. V, 1163. Baptismus parvulorum et communio. V, 943. In baptismo oculum dabatur infantibus. X, 625. Baptismus ante octavam diem conferendus. X, 625. Ad baptizandum parvulos octavus dies non expectandus. X, 190, 191. Baptismi sacramentum, dies sabbati. III, 303. Baptismus omni die dari potest. V, 1048. Baptismus superstitiosus in mari die natali s. Joannis. V, 1021. Baptismus per solemnitates Paschales. IX, 180. Cur baptizandorum numerus major in his diebus. V, 1048. Ex diebus paschalis septem vel octo infantum sacramenti deputati. V, 1101. Cur Quadragesimale jejuniunum ante baptismi Christi celebrationem. V, 1048. Baptizati recens vestibus albis indui. V, 678, 1092. Baptizatorum in vestibus signum Christi apparuit apud Jerusalem. V, 137. Baptizatorum infantum octava. V,

1101, 1196, 1201, *et nota*, 1560, 1669. Gravier puniri scilicet qui per octavas suas terram nudo pede tetigerint. II, 221. Octava in albis. II, 133. Baptizatorum capita in die octavarum revelantur. v, 1669. Baptizatorum octavo die, quid celebratur. IX, 290. Necesse est ut infans baptizetur vivus. III, 420. Baptismus catechumenis in ultimo vitae ante dandus non petentibus nec respondere valentibus, diversæ sententiæ. VI, 469. Baptismus dandum sentit Augustinus in casu proposito etiam adulteriæ conjugum retinentibus. VI, 469. Baptizari pro mortuis quid secundum Julianum. X, 1306. Baptismus quid in Cornelio valuit. IX, 174, 175. An qui baptizati sunt a discipulis Christi ante mortem ipsius, acceperint spiritum sanctum. VI, 53. Quidam parvulos ad baptismum percipiendum ferunt, quod eos putent hoc remedio temporalem retinere vel recipere sanitatem. II, 361.

Baptismus sanguinis, quis. IX, 276. Baptismi vicem implet martyrium et in articulo necessitatis vera conversio. IX, 173. Nolentium negare Christum, passio pro baptismo deputatur. II, 1087. Supplet benignitas quod necessitas excludit. IX, 175. Deputatum est baptisma credenti latroni, et pro accepto habitum in animo libero, quod in corpore crucifixo dari non poterat. VI, 53. Baptismus quotidianus. V, 1005.

Baptizari non potest sine ministro. IX, 499. Baptismus mimice et joculariter administratus, an ratus habendus. IX, 243. Baptismus dandi jus in Ordinatione habetur. IX, 71. Presbyterum baptizare solere innuitur. II, 345. Laicus in necessitate baptizat. IX, 71. Baptismus sine ulla necessitate a laico datus, non potest dici non datus, sed illicite datus. IX, 71. Exemplis id declaratur. IX, 71. Baptismus in extrema necessitate etiam ab hæretico vel schismatico accipi potest. IX, 109, 200, 242. Baptismus an dari possit ab his qui nunquam Christiani fuerunt. IX, 242.

Baptismus auferet secundus Christi adventus sicut circumcissionem abstulit primus. II, 96. Mater quædam filiis imprecatura, ad sacrum fontem occurrat. V, 1443.

Baptismus suum habebat idololatæ. IX, 250. Baptismi novi institutor quidam Cæciliarum major. II, 180.

Barabbas culicis nomine intelligitur III, 1329.

Barba virili est ornameto, non munimento, VII, 791. Barba non intelligitur nisi in perfectis. IV, 1736. Virtus divina Christi barba figuratur. IV, 509. Barba significat fortis. IV, 1733. Barbata fortuna. VII, 122.

Barbarismi. VIII, 417. Barbarismus quid. III, 44. Barbari in Urbis vastatione pepercunt Christianis propter Christum. VII, 14, 17. Barbaricum tempus. VI, 699.

Barbarus servus Dei. II, 698.

Bardanes a quo Bardesanistæ hæretici. VIII, 31, 52.

Barjesu magus. IX, 372.

Barnabæ cum Paulo psallens in vinculis. III, 1935. Barnabæ et Petri simulatio merito a Paulo reprehensa. VI, 536.

Barnabas Presbyter. II, 966, v, 1580.

Barnabam servum Dei ad Augustinum mittit Pinianus dum a populo ad presbyterium cogere. II, 479.

Baruch, scriba Jeremias. VII, 591.

Bazam interpretatur siccitas. IV, 853. Confusio. IV, 853, 4751, 1760.

Basilicæ asyllum vel ipsis barbaris venerabile. VII, 14, 17, 20, 45, 110, 113, 170. Confluentes ad loca sancta in directione Urbis, a barbaris servati. VII, 170. *Vide* Ecclesia.

Basilica Celerinæ. V, 316, 959. Basilica Fausti. V, 643, 1202. Basilica Florentia. V, 1397. Basilica Gratiani. V, 849. Basilica Honoriana. V, 889. Basilica Leontiana. V, 1201, 1207. Basilica Major. V, 1104. Basilica majorum Carthagine. V, 209, 902, 1335; X, 534. Basilica Martyrum Scillitanorum. V, 840. Basilica viginti Martyrum. v, 799. Basilica ad octo Martyres. v, 1522. Basilica Novarum Carthag. v, III. Basilica Petri Carthag. in regione tertia. v, 116. Basilica Restituta Carthag. v, 132, 485, 559, 643, 1237. Basilica Tricillarum. v, 344.

Basilicarum forma. III, 680.

Basilicæ apud Carthaginem incensæ a Donatistis. IX, 709.

Basilides a quo Basilidiani hæretici. VIII, 26. Basilides primus ausus est dicere Deum quem Judæa gens coluit, non fuisse verum Deum. VIII, 664.

Basiliscus nutu quodam regali inter serpentes excellere dicitur. IX, 84. Basiliscus rex est serpentium, sicut diabolus rex dæmoniorum. IV, 1468.

Basilus, natione Græcus. VIII, 668. Episcopus Caesariensis. X, 865. An Basiliscus faveat negantibus originale peccatum. X, 630. Basilii testamentum pro peccato originali. X, 632. Basilii sermo de Jejunio. X, 632. Liber contra Manichæos. X, 649.

Bassus Syrus. VII, 767.

Basterna. II, 75.

Bastaga, ferculum. II, 181.

Bathanarius comes Africae. VII, 714.

Batorum amaritudo. v, 1503.

Baudoni consuli panegyrum Mediolani dixit Augustinus.

IX, 303.

Beatitudinem omnes appetunt. I, 792, 795, 1220, 1512; IV, 285; v, 363, 366, 1401; VII, 277. Beatitudinem, Aeternitatem, Veritatem quarunt omnes. VIII, 867, 1016, 1034. Beati esse omnes volunt. X, 1521, 1524. Etiam perditii. II, 497. Mali propterea sunt mali, ut sint beati. IV, 1502. Ideo volunt mali esse, non miseri sint. IV, 203. Beatos omnes esse velle, et ipsi hujus sæculi Philosophi, et Academici de rebus omnibus dubitantes, coacti sunt confiteri. X, 1567. Propter beatitudinem omnium philosophorum invigilasse videtur industria. VII, 226.

De beatitudinis quanta varietas voluntatum. VIII, 1018, 1019. In sola veri inquisitione illam ponebant Academici. I, 908. Beatitudo in animo non est, ut contendebant Stoici. II, 439. Philosophi falso in doloribus et cruciatibus sapientem beatum esse asseverarunt. II, 667, 668. Beatitudo Philosophorum superborum ridenda et miseranda. VIII, 1021. Non ille beatus dicendus, qui secundum suam vivit voluntatem. II, 497. Beatitudo non est vivere ut quisque vult. VIII, 1019, 1020. Praeclara ea de re Ciceronis sententia. VIII, 1019. Beatitudo in quo sita secundum Ciceronem. VIII, 1046. De beatitudine præclarum Plotini dictum. VII, 271.

Beatitudo quid sit. v, 1401. Beatitudo, bonorum omnium summa et cumulatio. IV, 72. Beatitudinis notitia impressa est mentibus nostris. I, 1254. Beatitudo est adipisci summum bonum. I, 1254, 1260. Bonum summum id dicitur quo cuncta referuntur. II, 438. Vita beata in eo constituitur quod propter se diligendum est. III, 26. Beatitudo in fruitione veri et summi boni consistit. VII, 303, 703. Eo fruendo quisque beatus est, propter quod cætera vult habere, cum illud jam non propter aliud, sed propter se ipsum diligitur. II, 438; VII, 621. Beatitudo in hæsi summo bono. VIII, 930.

Beatitudo est Deus ipse. I, 848, 963, 908; II, 503; VIII, 103, 554. Beatitudo hominis Deus, vel notitia Dei. II, 840. Consecutio Dei. I, 1315, 1319. Fruitio Dei. I, 587. In hæsero Deo. I, 795. Gaudere de Deo ad Deum propter Deum. I, 795. A multis ad unum currere, et apud unum manere. v, 587. Beatitudo est gaudium de veritate. I, 793. Perfecta cognitio veritatis qua est fruendum. I, 976. Beatitudo in sola visione Dei est certa et perpetua. III, 1288. Unde fiat perpetua. v, 663. Beatitudo hominum et Angelorum ex Deo solo. VII, 217, 220, 269, 279, 280, 290, 349, 636. Et hoc agnoverunt Platonicus. VII, 279, 280.

Beata vita Epicureo est voluptas corporis. Stoico virtus animi, Christiano donum Dei. v, 812. Nichil magis Dei donum dicendum est. I, 962. Beatitudo, in opibus non consistit, etiamsi quis se eas non amissurum certo sciat. I, 965. Beatitudinem in bonis terrenis non potant, nisi qui non pertinent ad regenerationem filiorum Dei. II, 669. Non ille beatus dicendus qui salutem temporalem in se ipso, vel in aliis quos diligit, fuerit adeptus. II, 498.

Beatum vitam nemo novit et miser est. VI, 21. Conditiones duæ ad beatitudinem, fruitio boni incommutabilis, securitas de non amittendo illo. VII, 328. Beata vita non est nisi æterna sit. v, 1403; vi, 24; VIII, 605. Beatitudinis æternæ promissiones in Prophetis. VII, 735. Beatitudo, æternitas, veritas, felicitas. VII, 369. Æternitas et securitas ad beatitudinem requiruntur. v, 1104; VII, 327, 360, 370, 433. Beatitudinis non securus possessio, amorem Dei destruit. VII, 371. Beatitudo fallax et falsa, in qua miseria futura aut ignoratur, aut timetur. VII, 371. Beatus non est qui timet ne amittat quod possidet. I, 963. Qui præscit se in miseriam casurum. X, 932, 933. Beatitudinem futuram esse vere sempiternam non argumentationibus humanis, sed fidei auxilio didicimus. VIII, 1023. Beatitudinis perfectæ immortalitas sola potest implere mensuram. VIII, 607, 1022. Beatitudinis immortalitas ex filii Dei incarnatione credibilis fit. VIII, 1023.

Beatitudo futuræ vitæ perfecta. VIII, 1018. In civitate superna nulla erit toleranda calamitas, nulla frænanda cupiditas, sed sola Dei et proximi retinenda caritas. II, 525. Ibi vita, ibi dicit boni, ubi nihil concupiscit adversus spiritum, ubi non dicitur, pugna, sed gaudet. IV, 1862. In beatitudine, nec quod pugnet erit, nec quod utilitet; totum cedit in pace. IV, 1860. Ibi non relinquatur nec in animo nec in corpore, quod rebellet adversus amorem Dei. IV, 1862. In beatitudine victoria, veritas; in beatitudine dignitas, sanctitas; in beatitudine pax, felicitas; in beatitudine, vita, æternitas. VII, 78.

Beatitudo in hoc mundo non reperitur. I, 701. Beatitudo vera non est hujus vitæ. VII, 453, 628, 651. Non est hic querenda. 1106, 1363. Non est hic quod querimus. VIII, 867. Beata vita ubi querenda. v, 1106. Nulla hic beata vita, nisi qua in philosophia vivitur. I, 928. Beatitudo qualis potest esse in hac vita. VII, 636. Beatitudo spe tantum in hac vita tenetur. VII, 631, 648. Beatitudo hic perfecta quæ sit. v, 1179. Beatitudo nostra in hac vita intrinsecus est. III, 1276,

beatitudo in vita sociali non hic reperitur. VII, 651.

Beatitudinem non omnes qui volunt, adipiscuntur. II, 365. Nec erratur illam appetendo, sed ad illam tendendo. I, 1254. Cur tam pauci ad illam perveniant. I, 1237. Multi adipisci eam non tantum volunt quantum sat est, ut valeant. I, 793. Beatitudinem omnes quidem concupiscunt, sed quoniam modo ad eam perveniatur, plurimi nesciunt. IV, 1502. Id sine quo ad illam non pervenitur, pauci volunt. IV, 1502. Nosse quomodo homo possit esse beatus vera scientia, et omnibus anteponenda. II, 436. Homo peccato beatitudinem amisit, non tamen amisit illius recuperandae facultatem. I, 1280. Ad beatitudinem non invenitur via certa sine divina auctoritate. VII, 600. Ad beatitudinem tendendum per fidem. VIII, 1020, 1033. Ad eam tendit qui bene vivit. I, 1321. Ad eam per bona opera pervenitur. I, 976, 1018. Beatus esse non potest nisi qui notitiam Dei habeat et imitationem. VII, 235. Deus unus colendus ad beatitudinem obtinendam. VII, 280. Via ad beatitudinem, similitudo cum Deo. VII, 271. Beatitudinem quemquam assecuturum negant Platonici, qui non incommutabili Deo puritate casti amoris adhaerit. VII, 277. Ad beatitudinem via, Christus. V, 815. Felicitas. Beatitudo et immortalitas haberi non potest nisi per Christum. X, 747. Ad patriam celestem et unam viam esse, et multas vias Scripturas exhibent. II, 393. Beata vita si non anatur, non habetur. VII, 435. Regum, Principum, etc., labor in procuranda populis quiete inutilis ad vitam beatam, nisi curent ut haec ipsa quietes ad Dei cultum referatur. II, 680. Beatitudinis nomen, etiam ad homines in diversis conditionibus constitutos, extenditur. VII, 528. Beatitudo carnalis in veteri Testamento promissa, spiritaliter in novo expectandam docebat. VII, 539. Beatorum vita significata est paradiso corporali in quo Adam fuit. III, 478.

Beatus quis. I, 989. Ille beatus est qui non eget, hoc est, qui sapiens est. I, 976. Veritas perquirenda si beati esse volumus. I, 919. Ut quid vultis beati esse de infimis? sola veritas facit beatos, ex qua vera sunt omnia. IV, 79. Beatus ille qui ad summum modum per veritatem pervenit. I, 976.

Beatum faciunt duae res, bene velle, et posse quod velis. VIII, 1020. Beatus non est qui quod vult non habet, nec tamen omnis qui quod vult habet, beatus est. I, 964. Ille beatus dicendus qui omnia quae vult habet, nec aliquid vult male. VIII, 1020, 1021. Aut quod non decet. II, 498. Velle quod non decet miserimum est, I, 964. Quare magis eligunt homines, cum utrumque non possunt, ut omnia quae volunt habeant, quam ut omnia bene velint, etiamsi non habeant. VIII, 1020. Beatus neque ille dici potest qui non habet quod amat, qualecumque sit, neque qui habet quod amat si noxium sit, neque qui non amat quod habet, etiamsi optimum sit. I, 1312. Vere est beatus, non qui id habeat quod amat, sed qui id amat quod amandum est. IV, 202. Et qui eo fruitur, quod est optimum. I, 1312. Beatus non est continuo dicendus, qui eo fruitur quod amat. VII, 235. Beatus nullus nisi qui virtute aliis quibus bonis sine quibus virtus esse non potest, fruitur. VII, 626. Beatus nemo nisi eo pervenerit, ubi mori, falli, offendi omnino non possit. VII, 435. Beatus nullus, nisi iustus. VII, 435. Beatus populus, quis. V, 206. Beati spe qui scrutantur testimonia Dei, non quia scrutantur, sed quia inventuri sunt quod exquirunt. IV, 1505.

Beatus fieri a se non potest homo. VI, 672. Philosophi in hac vita beati, et a se ipsis beati fieri, mira vanitate voluerunt. VII, 627. Beati volunt esse omnes habendo aliquid, sed fieri non potest ut res deterior te faciat esse beatum. IV, 295. Hoc solo beati eritis, re meliore quam vos estis; Deus est melior te, qui fecit te. Hoc ama, hoc posside; hoc enim vis, habebis, hoc gratis habebis. IV, 294. Beati nos sumus ex ipso Deo et per ipsum, et in ipso. VIII, 928. Beatos nos fac, Domine, de te, non de auro, non de fundis, etc. V, 631. Non facit beatum hominem, nisi qui fecit hominem. II, 667, 669, 670. Inde necesse est ut fiat homo beatus, unde fit bonus. II, 495. Non aliunde beatus homo, aliunde civitas beata. II, 669, 670. Beati erimus Deum possidendo. IV, 295. Qui me longe positum misericorditer respexit, secum positum quomodo habebit? IV, 214. Beatissimos quid facit. VIII, 63, 64, 1061.

Beatorum praemium ipse Deus erit. VII, 801. Beatis spectaculum est ipse Deus. IV, 1901. Beata mentis civitas, Deus. V, 709. Beatorum requies et civitas erit veritas. V, 1633. Beate vivere est perferri Deo. III, 505. Quomodo homo fruatur Deo. VII, 235. Beati non convertuntur in Dei substantiam. X, 265.

Beatorum status. III, 476. Dei domum omnes habent beati, et singuli habent totam. IV, 1061. Cum audis recumbent cum Abraham, etc., non pares ventrem, sed mentem. V, 499. Ubi de beata vita agitur, contractationum corporaliu mentio fieri non debet. VII, 271. Beatorum iucun-

ditas. IV, 1108. Ut natura beatificetur intrinsecus, doctrina ministratur extrinsecus. III, 580. Beati iam in luce veritatis positi. IX, 188. Pax aeterna, beatitudo finalis. VII, 656, 657. Haec superat omnem intellectum. VII, 796. Praemium quod in fine Deus daturus est beatis, non potest verbis explicari. III, 25. Summam in se ipsis, inter se et cum Deo pacem obtinebunt. VII, 797. Beatis Dei fruitio erit bonorum omnium loco. V, 1189. Deus erit omnia in omnibus. V, 376, 867. Quaecumque hic varia quaeris, ibi Deus ipse tibi unus omnia erit. V, 376. Beatorum gaudium. VII, 691. In beatitudine erit vera gloria, verus honor, vera pax. VII, 801. Beati ex requie in requiem transibunt. VII, 694.

Beatum hominem faciunt cognitio et actio. VI, 299. Beatus dicitur aliquis, aut habendo aut agendo. IV, 1061. Beati quid habituri, quid acturi sint. IV, 1061. Beatorum actio quoniam erit. V, 1147. Beati vacabunt, videbunt, amabunt, laudabunt. V, 1183; VII, 804. In caelo erit laus Dei sine cessatione, sine fastidio. V, 1147. Beatorum negotium non aliud nisi laudare Deum. IV, 1061, 1062, 1405; V, 235; VII, 801. Et cantare halleluia. V, 1147, 1176, 1186. Perpetua Dei laus erit otiosorum negotium: quo iam nemo accedet, unde iam nemo diacedet. VIII, 314, 315. Inest in quiete patriae non desidiosa segnitia, sed quaedam ineffabilis tranquillitas actionis otiosae. II, 212. Non satiabunt beatos laus Dei, amor Dei. IV, 1062. Beati ideo laudant, quia amant; ideo amant, quia vident. IV, 1916. Beati etiam membris corporis Dei laudibus vacabunt. VII, 801. Beatorum tota actio erit dicere Amen et halleluia. V, 1632. Non sonis transeuntibus, sed affectu animi. V, 1632. Beatis nihil iucundius erit canticum in gloriam gratiae Dei. VII, 803.

Beati visuri sunt Deum in ipso corpore. VII, 797. Au per corpus visuri sint Deum. VII, 797. Oculis corporis jam spiritalibus, incorporalia videbunt. VII, 799. Ad omnia videnda non indigebunt oculis corporeis. VII, 798. Oculi corporei habebunt suum officium. VII, 798. Beati se omnes invicem divine videbunt quando Deo pleni erunt. V, 1146. Suas invicem cogitationes videbunt. V, 1145; VI, 387. Omnia videbunt unde absentes sunt corpore. VII, 797. Id quod extra est, cogniturus sunt. VII, 784. Cogniturus sunt poenas damnatorum. VII, 784. Beatae vitae adesse debet veritas et amicorum cognitio sine metu deceptionis. V, 1404. Beatorum scientia et sapientia erit plena et perfecta. VII, 724.

Beati omnes immortales erunt. VII, 751. Beatorum immortalitas peccato auferri non poterit. VII, 403. Beati non facient opera iniquitatis, quia ibi nulla est iniquitas; non opera necessitatis, quia ibi nulla est necessitas; non opera misericordiae, quia ibi nulla est miseria. IV, 1062, 1099, 1108, 1941. Beatorum liberum arbitrium quale erit. VII, 802. In beatis erit inamissibilis voluntas pietatis et aequitatis, quomodo est felicitatis. VII, 802. In beatis voluntas, in damnatis facultas non poterit tulla esse peccandi. VI, 285. Quomodo beati malorum suorum obliviscantur. VII, 805. Beatis erit insatiabilis satietas. V, 1635.

Beatitudo quomodo aequalis omnibus et diversa. V, 535. In beatitudine erunt quidam praemiorum gradus. VII, 802. Nulla tamen invidia. VII, 802. Beatorum felicitas, et miseria damnatorum, alia aliorum major. VI, 285. Minores et majores in beatis quinam. X, 225. Sanctorum communis erit vita aeterna, qualibet honorum distantia concorditer fulgeant. VI, 285. In vita beata, una erit virtus quae virtutes omnes complectetur, aut potius quae ipsa erit virtutes omnes. II, 671, 675. Pro virtutibus quibus constituta in laboribus utitur anima, tales quaedam potentiae in altera ei vita sperandae sunt. I, 1191. Beata vitam similes actiones atque virtutes indicant. III, 245. Fides, spes, patientia non erunt in vita beata. III, 479. Beatissimum sunt, quibus hoc est Deum habere quod nosse. II, 840.

Beatitudinis bona concilianda sunt ex bonis huius mundi. VII, 792. Ex morte Christi. VII, 792. Pro beatitudine minimum iusti laborant, et in ea veraciter semper regnant. VII, 77. Multi beati, non propter quod adest, sed propter quod aderit. IV, 1504. Beati spe, qui scrutantur testimonia Dei, non quia scrutantur, sed quia inventuri sunt quod exquirunt. IV, 1505. Si beatitudinis futurae praemia non consolarentur martyres, qui tanta sustinerent? V, 1425. Beatitudo et gloria Martyrum post resurrectionem major. V, 1283, 1454. Beatitudinis adipiscendae spe, mala huius vitae pii fortiter perferunt. II, 668. Hinc in tormentis beati dicantur. II, 675.

Beatitudo sicut animae promittitur, sic carni resurrectio. IV, 751. *Fide Felicitas.* Beatitudo etiam corporum merces bonorum operum. X, 259. Beatorum corpus erit plene subiectum spiritui. VII, 802. Beatorum corpora quanta pulchritudine praedita erunt. VII, 781. Beatitudo corporis illa erit plenitudo sanitatis, id est incorruptionis vigor. II, 430. Beatorum corpora, etsi post resurrectionem spiritalia, linguas et voces habebunt quibus divinas laudes depromant. II, 369.

Beatitudo an statim post hanc vitam comparetur an in fine sæculi tantum, magna quæstio est. III, 1351. *Vide* Vita æterna. Beatitudinem an possideant homines sancti defuncti, merito queritur. VIII, 63, 64. Bene viventis hinc exeunt ad requiem, ad beatitudinem. VI, 677.

Beatitudinem inter et miseriam non est medius status in quo possit esse creatura rationalis. VII, 366.

Beatus Deus vere. VII, 328.

Beatus solus vivit ut vult. VII, 453.

Beate vivere quid sit. VI, 24.

Beatitudinis sola creatura rationalis capax. VIII, 534.

Beatitudinis nostræ perfectio in denario, quia redit ad primum. II, 218.

Beatitudines octo, sunt veluti gradus ad perfectionem. III, 1235. Beatitudines comparantur cum septiformi operatione Spiritus sancti. III, 1234; V, 1525.

Bebius unco tractus sparsis visceribus interit. VII, 107.

Bebius alter in victoria Syllana laniantium manibus direptus. VII, 108. *Not.* (c). sparsis visceribus interit. VII, 107.

Bejanus Bajanensis. IX, 507, 528, 550.

Belluz quomodo cognoscant. I, 1066. Num iis ratio et scientia. I, 1065. Belluz vim sentiendi habent, non sciendi. I, 1066. Hæc vis est velut imago scientiæ quæ est in homine. I, 1067. Bestiæ dijudicare non possunt de differentia sensuum externorum. I, 1236. Melior est homo brutis, non numeros faciendo, sed cognoscendo. I, 1018. Nulla ipsi cum belluis societas est. I, 1568, 1570. Sensu a plerisque bestiis superamur: at mente, ratione, scientia illis præstamus. I, 1067. Bestiis dominari quid significet per allegoriam. III, 187. Qui belluas domant, mansuetarii vocantur. I, 1253.

Bellerophantis fabula. VII, 570.

Bellona conjux Martis. VII, 191. Templum Bellonæ constitutum Romæ. VII, 105.

Bella omnia non culpata doctrina christiana. II, 530. Quibus causis quibusque auctoribus homines bella gerenda suscipiant, multum interest. VIII, 447, 448. Bellum quod gerendum Deo auctore suscipitur, recte suscipitur. VIII, 447, 448. Bellare non omnibus fas est. III, 781. Belli suscipiendi auctoritas et consilium penes principem, exsequendi ministerium penes milites esse debet. VIII, 447, 448. Bellare recte potest vir justus sub homine sacrilego. VIII, 447, 448. Bellorum civitatis terrenæ causæ. VII, 440. Bellum pro salute a republica suscipi posse censuit Cicero. VII, 738. Bellum inferre sola regnandi cupiditate, grande latrocinium. VII, 117. Ad belligerandum sola necessitas bonos compellit. VII, 124. Quænam in bellis jure culpantur. VIII, 447. Quid in bello noxium perniciosumque est. VII, 638.

Bellantium finis, pax. VII, 440, 637. Bellum sine aliqua pace esse non potest, et e contra. VII, 641. Non pax queritur ut bellum excitetur, sed bellum geritur ut pax acquiritur. II, 856. Pacem habere debet voluntas militis, bellum necessitas. II, 856. Bella ipso verbo occidere, quam homines ferro; et acquirere pacem pace, non bello, majoris est gloriæ. II, 1020. Si resp. custodiat præcepta christiana, bella non gerentur sine benevolentia. II, 531. Nec sine misericordia. II, 531. Cum justum bellum geritur, pro peccato, et a contrario dimittitur. VII, 643.

Bella justa quænam. III, 781. Bella justa gerebant Israelitæ. III, 739. *Vide* inimici. Bella etiam justa dolorem sapienter creant, unde. VII, 634. Bellorum multiplices clades, direque necessitates. VII, 634. Bellorum miseriæ veræ sunt. VII, 634. In bellorum calamitatibus quid considerandum. VIII, 430, 451. Bellorum miseriæ quisquis sine dolore vel cogitat, vel patitur, ideo miserior est, quia sensum humanum perdidit. VII, 634. Quare prospera et adversa bellorum alternant. VII, 522.

Bellorum tempora exitusque ex Dei judicio pendent. VII, 168, 170. Bellis Deus hominum mores emendat, virtutem exercet, et auget. VII, 15. Bellum etiam illud quod ex cupiditate geritur, non solum non obest Deo aut sanctis, imo his prodest. VIII, 448. Cur viri virtute magni bellum exoptant. VII, 135. Magni quidem sunt et habent gloriam suam fortissimi, sed præcipue fidelissimi bellatores quorum laboribus Deo auxiliante hostis indomitus vincitur, et quies reip. comparatur. II, 1020. Bella deorum exemplo exarsunt. VII, 73, 74. Bella primus omnium Ninus intulit finitimis. VII, 116. Quot bellis afflicti Romani post conditam aram concordiæ. VII, 106. Bella sævissima sub imperatore Galieno. II, 918. Bella socialia. VII, 106.

Belli civilis calamitas. VII, 88. Bella civilia, omnibus bellis hostilibus amariora. VII, 109. Et miserabiliora. VII, 634. In bello civili Romano frater fratrem se occidisse cognoscens se ipsum peremit. VII, 73. Bellum civile Marianum atque Syllanum. VII, 106. Bellum fugitivorum gladiatorum. VII, 168. Bellum Mithridaticum quadraginta annis peractum est. VII, 169. Bellum Piratarum. VII, 168. Bellum Samnitium Romanis infaustum annis tractum est ferme quinqua-

ginta. VII, 169. Bellum Punicum primum per viginti et tres annos peractum est. VII, 169. Bellum Punicum secundum per annos decem et octo vires Romanorum extenuavit. VII, 169. Quid detrimenti attulit Romanis. VII, 169. Bellum Punicum tertium brevi confectum est. VII, 168. Bellum servile. VII, 106. *Not.* (b). Bellorum diuturnitatem temporibus Christianis male tribuunt Romani. VII, 169. De bellorum connexionem quæ adventum Christi plurima et gravissima præcesserunt. VII, 109. Bella, magni ludi demonum. VII, 99. Bellum magnum bellum Domini dicitur. III, 738.

Bellorum nobis duo genera. IV, 959, 1858. Bellum hominis adversus seipsum. IV, 959. Bellum suum secum trahit homo bonus quocumque it. V, 169. Bellum contra vitia. VI, 393; VII, 730. Bellum in nobis unde. VI, 360. Bellum carnis adversus spiritum, ex peccato ortum est. VII, 729. Ex peccato divisus es adversum te: habes contra quod pugnes in te, quod expugnes in te. IV, 1839. Sic vindicatur in rebellem adversus Deum, ut ipse sibi sit bellum, qui pacem noluit habere cum Deo. IV, 891, 960. Bellum spirituale quomodo a suggestione incipit, delectatione succenditur, et consensu vel renitu consummat. IV, 1839. Bellum spiritale dum geritur, non contraria natura contra aliam pugnat, sed tamquam in domo maritus et uxor. IV, 1860. Pugna hominis cum vitiiis non arguit eum esse viliosum. X, 153.

Bellum interius animæ et carnis in justis. V, 169. *Vide* Concupiscentia, Lucta, Pugna. Bellum intestinum cum hoste concupiscentia. X, 853. Bella intestina sanctorum non quiescunt in hac vita. X, 856. Bellum internum quam molestum. IV, 1838. Bellum nullum gravius et amarius quam voluntatis et passionis sine ullius victoria. VII, 638. Bellum magnum nobis est hostes non videre et vincere. IV, 1834. Melius est bellum cum spe æternæ pacis, quam sine ulla liberationis cogitatione captivitas. VII, 729. Post resurrectionem nihil nobis repugnabit ex nobis. VI, 274. *Vide* Pugna.

Bellum spiritualium adversus carnales, est illa in caritate correptio: gladius eorum sermo Dei est. IX, 507. Bellat adversus Deum impietas. IV, 523. Bellis tamquam civilibus per hæreticos quatitur Ecclesia. IV, 1423.

Bellum quinque elementorum, sive gentis lucis et gentis tenebrarum juxta Manichæos. VIII, 33.

Belocus novus rex Assyriorum. VII, 562.

Belus primus rex Assyriorum. VII, 561. Pater Ninus. VII, 577.

Bema Manichæorum. VIII, 173, 174. Mense Martio cum magna festivitate celebratum. VIII, 348.

Bene nobis esse non potest, quamdiu a Domino peregrinamur. IV, 1059. Nil aliud vult homo, quam ut bene sit sibi; sed non in ea regione querit in qua querendum est. IV, 1063.

Benedictio, et bona dictio. VI, 320. Benedictio hominibus, avibus et piscibus tantum a Deo impertita, quare. I, 860. Benedictio quam Deus animantibus dedit ad multiplicationem, quod sit. III, 240, 241. Benedictio Dei quid in primis parentibus operata sit. X, 405. Benedictiones Jacob et Esau de Christianis et Judeis exponuntur. V, 37, 38, 56. Benedictio justis est gloriari in Deo et inhabitari a Deo. IV, 89. Benedictio Christianorum per carnem Christi. V, 57. Benedictio qua benedicimus Deum, et benedictio qua nos ipse benedicit, comparantur. IV, 802. Deus cum benedicit, facit quod dicit. IV, 1444. Benedici a Deo multis modis homines volunt. IV, 803. Benedictio Dei vita æterna est. IV, 1441. Benedictio Domini ex Sion quæ. IV, 1686, 1738. Benedictio nis imber. V, 312. Benedictio Antistitum super populum. II, 761, 775.

Benedicendus Deus in omni tempore. IV, 278, 308, 309, 563. Benedicendus Deus per singulos dies. IV, 1870, 1871. Benedicendus Deus in diebus et in noctibus, in prosperis et in adversis. IV, 1737. Benedicere Deum in Ecclesiis, est sic vivere, ut per mores cujusque benedicatur Deus. IV, 186. Benedicunt Dominum, qui habitant concorditer. IV, 1736. Benedicere Dominum, si vis, fac verbum ejus, fac voluntatem ejus. IV, 1333. Cum ceperis in bona vita benedicere Dominum, opera ejus eum benediciunt, non tua merita. IV, 1333. Benedicunt quidam ore, et corde maledicunt. IV, 737, 1736. Benedictio extorta. V, 50. Fiunt preces antequam illud quod est in Domini mensa, incipiat benedici; orationes, cum benedicitur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur; et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 636. Benedictio antistitum super populum. II, 761, 775. Mos erat apud Judæos maxime, ut transeuntes per operantes, illos benedicarent. IV, 1685. Benedicuntur sono in foro, voto in Ecclesiis. VI, 520.

Benedicere, pro, maledicere dicitur. III, 800; VI, 534.

Benefactoribus honores divini olim decreti. VII, 51.

Beneficentia nominatur, quod agit caritas ut proximo

prosit. III, 72. Benefici non tunc sumus, cum id quod a nobis petitur, facimus, sed cum id facimus quod non obis peccantibus. II, 391. Duobus modis peccat homo in beneficentia. X, 290. Beneficia a solo Deo expectanda. VII, 293. Beneficia Dei duplicis generis. IV, 345. Beneficia Dei in hominem, esse, vivere, sentire, intelligere. V, 234. Beneficia temporalia iustis et iniustis communia. IV, 688, 804, 1282. Beneficia Dei in omnes et bonos et malos. V, 1186. Non cessat Deus vocare, aut vocatum negligit instruere, aut instructum cessat pericere, aut perfectum negligit coronare. IV, 1319. Beneficentia Deum aversum convertere, pugnantem adjuvare, vincendum coronare. IV, 1984. Quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratis praestitum est beneficium. IV, 158. Beneficia gratiae Dei recolenda. IV, 1739. Beneficiorum Dei memoria solemnitatibus festis recolenda. VII, 280. Beneficia quae praestare hominibus vel Angeli vel homines possunt, in unius omnipotentis potestate sunt. VII, 292. Beneficium qui praestat, generatur. III, 1264. Beneficii tribuendi duo genera. III, 1264. Beneficiendum est hominibus propter salutem eorum aeternam. III, 1288.

Beneficiarius. IX, 638, 640.

Benenatus. IV, 376. Tugutianensis Episc. II, 1069, 1070; IV, 381.

Benevolentia est, qua prosumus cui possumus. VI, 514. Benevolentia perversa. IV, 1919. Benevolentia qua homo vult considerare proximo; fons et fluvius. III, 2039, 2040; IV, 687.

Benjamin interpretatur filius dexterae. IV, 1022. Benjamin adolescentulus ius mentis excessu, quem significat? IV, 834.

Benignitas summa et sancta et iusta Deo inest. III, 250.

Berecynthia deum mater a Pessinuntia. VII, 50, 87. An Berecynthia Cynocephalus peperit et febrim. VII, 87. Berecynthia quotannis ad Almonem fluvium albluebatur. VII, 50. *Not.* (c). Berecynthia simulacrum a Scipione Nastica in Urbem invectum. VII, 50. Sacra Berecynthiae quam turpia. VII, 87. Berecynthiae matris deum sacra deformiter crudelia et aliis sacris turpiora. VII, 216.

Bersabee interpretatur puteus satiatis sive puteus septimus. VIII, 458.

Bertzellai Galaadites regis David beneficia juveni delegat filio. II, 244.

Bestiae et pecoris nomina quibus animalibus usitate conveniant. III, 241, 286. Bestias agri sexto die finxit Deus operatione distincta ab illa qua creavit omnia simul. III, 342. Bestiae invicem nocentes cur creatae. III, 288. *Vide* Animalia noxia. Bestiae quod nunc homini nocent, poena est primi peccati. X, 657, 663. Bestiae in paradiso nec morituae fuissent, nec saevitiae. X, 1307. Revolutionis bestiarum in homines et hominum in bestias opinio. III, 445. Bestiae spiritus. VIII, 779. Anima inest et pecori. VIII, 1057, 1061. Bestiarum animae vivunt, sed non intelligunt. VIII, 975, 979. Bestiae intellectus carent. IV, 480, 1939. Bestiae non habent rationem intelligendi, sed habent spiritum corporis animae et vitam manifestam, appetendi cibum, utilia sumendi. *Not.* IV, 1939. Bestiae sentiunt, reminiscuntur, appetunt. VIII, 999. Bestiae multae hominem sensuum acrimonia, viribus, motu, vitae duritiae vincunt. VII, 240. Bestiae sensibus et sensualibus motibus utuntur ad appetenda utilia et vitantur contraria. VIII, 675. Bestiae habent quaedam inter se signa. III, 37. Imagines in parte animalium bestiarum. VIII, 979. Sic. Bestiarum non sunt capaces, sic poena damnationis non obnoxiae. X, 408. Per bestias sylvae, gentes significatae. *Not.* IV, 1339. Bestias occidi et manducari a Petro apostolo, quid? IV, 1339.

Bestiarii. V, 203.

Beta apud Graecos aliud, aliud apud Latinos significat. III, 54.

Bethel Ullammaus, Lusa, eadem civitas. VI, 577.

Bethicem villa etiam nunc appellatur. VI, 539.

Bethsan, hodie Scythopolis dicitur. III, 795.

Bias Frieneus unus e septem sapientibus. V, 582.

Ribunt omnes peccatores eundem calicem in hoc mundo, sed alii faciem, alii vinum. IV, 985.

Bigae. VII, 626.

Birger seu Birger. *V.* Abbir.

Billa. IX, 202.

Bissexturn post quatuor annos. III, 275; VIII, 805.

Bisaccen episcopus. II, 759, 781.

Blasphematores, inimici Dei. IV, 1178.

Blasphemare est mala verba de Deo dicere. I, 1354. Blasphemare peius est, quam pejorare. VI, 545. Blasphemari Deum faciunt Christiani mali. IV, 196. Infideles a salute impediunt. IV, 196. Rari jam inveniuntur qui Christum lingua blasphemant, multi qui vita. III, 1621. Blasphematur Deus de opera malo. IV, 1899. Non mirum si homines servis Dei detrahant, cum ipsum Deum quotidie blasphemare non cessent. II, 266.

Blasphemia infidelium contra Christianos, quando cessa-

bunt. IV, 280. Blasphemia in Spiritum sanctum irremissibilis quoniam sit. V, 448. Blasphemia alia, dimisso peccato in Spiritum sanctum, dimittitur. V, 457. Blasphemiam Filii non ideo facilius quam Spiritus remitti, quia ille minor est in quantum homo. V, 457.

Blatae lucifugae. VIII, 363.

Bobba seu Obba. IX, 229.

Bullensium regionum fons magnus. III, 284.

Bolitani seu Volitani Martyres. V, 849.

Bonifacius Romanae Ecclesiae episcopus. I, 635; II, 983; X, 549. Cautela ejus in Antonii causa. II, 955.

Bonifacius. VIII, 534, 535.

Bonifacius, episcopus. II, 536, 631, 652. Bonifacius episcopus, perlator Epistolae Marcellini ad Augustinum. II, 585.

Bonifacius episcopus Cataquensis. II, 558, 559. *Not.* Pauli cujusdam successor. II, 557. Maxime cavebat mendacium. II, 361.

Bonifacius presbyter, inter quem et quemdam monasterii S. Augustini nomine Spem causa exorta est. II, 266. Quoniam illa causa. II, 268. Turbulentius agere coepit Spem ut Bonifacius presbyter in suo gradu esse non permitteretur: Bonifacius paratus est honoris sui apud homines damnatum perpeti potius, quam usque ad perturbationem Ecclesiae inaniter progredi. II, 269. Bonifacium presbyterum in nullo crimine reum detexit Augustinus. II, 266, 268. Bonifacii nomen de numero presbyterorum auferri jubere non vult nec audeat Augustinus. II, 266, 267. Augustinus Bonifacium et Spem ad sepulchrum B. Felicis Nolensis mittit; Bonifacius honorem suum sacerdotalem humiliter in peregrinatione occultavit. II, 267.

Bonifacius Africae Comes. II, 995; V, 652. Bonifacius adhuc Tribunus barbaras Afrorum gentes expugnando ac terrendo pacavit. II, 995. Domesticorum et Africae Comes factus eas grassari sivit. II, 995. Inter curas armorum desiderat nosse quae Dei sunt. II, 792. Bonifacius quantis negotiis sit implicatus. II, 995. Bonifacius rebus Romanae pacis necessariis occupatus. II, 793. Bonifacio in militia merenti praescribitur recte vivendi ratio. II, 854. Bonifacius tamen navigans uxorem duxit. II, 994. Sed non nisi prius catholicam factam. II, 994. Filia tamen ipsius ab iis baptizata est, qui negant verum Filium Dei. II, 994. Et fama est eum concubinarum commixtione pollui. II, 994. Optatur ut uxori continentiam persuadere possit, quo reddat quod Deo debet. II, 997. Ac monasticam vitam suscipiat. II, 997. Bonifacius suadet ut poenitentiam agere non differat. II, 994. Ac minus attendat quid de meruerint homines, quam quid secundum Deum agere debeat. II, 995. Et dicatur liber de correctione Donatistarum. II, 792. Bonifacius recenter prioris conjugis obitu concupivit servitum Dei. II, 994. Hoc est monachorum vitam. II, 994. Quo Augustini et Alpyi consilio fuit inde revocatus. II, 994. Postea non debebat uxorem ducere. II, 997.

Bonifacius cuius hereditatem suscipere noluit Augustinus. V, 1572.

Bonus ut doctissimus ab Ariano laudatus. II, 1053.

Bonum verum, quid sit. V, 468. Bonum omni malo carens integrum bonum est. VI, 257.

Bonum summum, quid. II, 458; VII, 252. Bonum summe est illud, cuius participatione sunt bona caetera. IV, 1740. VI, 17. Et homo beatus fieri potest. VII, 227, 624, 625.

Bonum summum unde sit in homine. VII, 252. Bonum beatificum. X, 736, 759. Bonum hominis quodnam sit. VII, 281; X, 759. Philosophorum dissensiones de summo bono. VII, 227, 252. Opinio Dinomachi de summo bono. X, 852. Summum bonum in voluptate corporis Aristippus, in virtute animi Antisthenes posuit. VII, 601. In Deo solo summum bonum posuerunt Platonici. VII, 252. Summi boni duae conditiones, ut nihil eo melius sit, et ut tale sit quod non amittat invitus. I, 1312. Bonum quo vtre bonus es, nec invitus accipis, nec invitus amittis. V, 469.

Bonum summum est incorruptibile. VIII, 607. Bonum simplex incommutabile. VII, 525. Bonum summum et omnino incommutabile, ipse Deus est. VII, 549; VIII, 101, 549, 551. Bonorum summa Deus nobis est: Deus nobis est summum bonum. I, 1316. Summum bonum, hoc anima est tantum bonum: sunt et inferiora bona, quae aliis et aliis bona sunt. IV, 1322. Bonum omnis boni bonum, unde omnia bona; bonum cui non additur quid sit ipsum bonum, bonum simplex: hoc a nobis desiderandum est. IV, 203. Totum hominis et verum bonum est lumen, quod non oculis sed mente conspicitur. IV, 81. Bonum summum quibus oculis cornitur. VII, 206. Bonum summum diligere non potest, quamdiu mala corporis et fortuita formidantur. VIII, 89. Bonum summum adipisci nemo potest, nisi perfecte dilexerit. VIII, 89. Bonum quod non amatur, nemo potest perfecte habere vel nosse. VI, 24.

Bonum omne aut Deus, aut ex Deo est. I, 1265, 1270;

IN, 157. Deus bonis omnia bona fecit. I, 743, 811. Bona omnia creavit. VIII, 605. A summo bono formam speciemque accipiunt omnes locales temporalesque naturæ. VIII, 206. Bonam etiam infamam, nisi a summo bono esse non potest. VIII, 606. Omnino nullum invenias bonum, quod non a Deo sit bonum. IV, 1741. Nonnisi a Deo bona omnia sive magna sive parva. VIII, 193, 551, 553, 586, 597. Etiam minima et terrena. I, 397; VIII, 448, 560, 593. Bona sunt, sed non summe aut æqualiter quæque creata, simul vero universa sunt bona valde. VI, 235. Ut aliquid sit bonum non requiritur ut æquale sit Deo. VIII, 606. Omnia bona sunt. I, 743, 744. Bonum quoddam suum habent omnes creaturæ. IV, 1322. Sed comparatione Dei bona creata non sunt bona. I, 828.

Bona omnia Deus creavit, sed non sibi paria. VIII, 548. Bona alia aliis meliora. VI, 379. Alia aliis inferiora e nihilo per Omnipotentem creantur. VIII, 191, 586. Bona sunt omnia quæ sunt, sed inæqualia. VII, 335. Bona creata non debuerunt esse inter se æqualia. VIII, 606, 607. Bonum solum laudatur. IV, 1741.

Bona possunt esse sine malis, mala vero non sine bonis. VII, 418. Manichæum inter et Catholicum quid distat circa boni naturam. X, 1117. Boni naturam mutabilem vult Manichæus, mali vero naturam immutabilem. X, 1113. Boni necessitatem esse dixit Jovinianus. X, 1418. Tam bona quam mala naturaliter possunt amitti, quomodo. X, 1343. Quod generatur bonum est, non tamen sine malo. X, 848. Boni et mali pugna nulla esset, si nemo peccasset. X, 756. Bonum nisi remansisset in natura, nullus boni amissi dolor esset in pœna. III, 385. De boni a malo purgatione ac liberatione, sententia Manichæorum. VIII, 33.

Boni genus triplex. VII, 252. Bonum summum, Deus; bonum magnum, anima; parvum bonum, corpus. V, 833. Bonum triplex est, magnum, medium, et minimum. I, 1268. Magna bona sunt quibus recte vivitur, virtutes; media, sine quibus recte vivi non potest, potentie animi; minima, sine quibus recte vivi potest, species corporum. I, 1268. Bonum duplex, bonum alio bono bonum, et bonum seipso bonum. IV, 1740. Bonum duplex, aliud quod faciat bonum, aliud unde facias bene. V, 320, 410. Bona alia propter se expectanda, alia propter aliud. VI, 390. Bonum aliud nomine superius, alia diversi generis inferiora. V, 144. Bona Dei duplicis generis. IV, 343. Est bonum quod Deus non dat malis, est malum quod non dat bonis, et sunt quedam media et bona et mala quæ dat et bonis et malis. IV, 638. Bona quaeramus quæ non nobis sint communia cum malis. V, 1269.

Bonum animi id quod melius animo. IV, 295. Bonum animi Deus. IV, 294. Bonum animæ quaerendum, non cui supervollet iudicando, sed cui hæreat amando. VIII, 949. Bonum corporis animus. IV, 295. Bona ipsius corporis, si quæ sunt, sicut forma et vires et salus, etc., non sunt nisi ex Deo creatore ac perfectore naturæ: quanto magis animæ bona donare nullus alius potest? II, 591. Bona sive corporis sive animæ sine virtute, non bona ejus sunt, cujus sunt. VII, 626.

Bonum nullum secundum Stoicos præter virtutem. VII, 258. Boni finis est secundum virtutem vivere. VII, 253. Beata vita merces bonorum est. V, 809. Bonum quaeris, et malum facis, in contrarium curris, quando pervenis? V, 809. De boni fine inter philosophos magna contentio est. VII, 281. Oppositæ philosophorum sententiæ circa finem boni. VII, 601.

Bona temporalia et æterna. V, 498. Bona Domini dulcia, immortalia, incomparabilia, sempiterna, et incommutabilia sunt. IV, 210. Bonum cui suspiramus, pax erit: qualis pax? IV, 1688. Bona celestis Jerusalem quæ? IV, 779, 1679, 1686. Bona futuri sæculi non sapiunt impio. IV, 251. Bonum quod appetendum, regnum Dei est et justitia ejus. III, 1292. Bona æterna quomodo petenda, quomodo temporalia. V, 1367.

Bona interiora sola diligenda sunt, cæteris autem ad necessitatem utendum, non ad gaudium perfruendum. IV, 81. Non facile inveniuntur, qui diligant bona interiora. IV, 81. Bonum tunc concupiscit incipit, quando dulcescere coeperit. X, 586. Quando delectat bonum, magnum est Dei donum. IV, 1547. *Vide Opus bonum.* Suavitatis dat Deus, ut bonum vere bene, hoc est non mali carnalis formidine, sed boni spiritualis delectatione faciamus. IV, 1563. Boni etiam imperfecti cupiditas donum gratiæ est, alioquin gratia secundum merita datur. X, 585, 584, 586. Nemo habet aliquid boni, nisi ab illo acceperit qui solus bonus est. IV, 1670. Boni cupiditas, caritas, quæ tota ex Deo. X, 586. Boni quidquid habes, in justificationibus Dei est. IV, 493. Nihil homini jubetur, quod a Deo non detur. X, 588. Bona spiritualia non auferet Deus, nisi tu dimiseris: carnalia vero et temporalia ipse auferet; et quisquis alius auferet, ipso donante potestatem, auferet. IV, 201.

Bonorum radix caritas. X, 269, 270, 374. Sine caritate nullum opus bonum recte vocatur. X, 374. Nullum bonum opus imputatur. X, 374. Nihil boni potest homo velle nisi per lidem gratiam gratuitam acceperit. X, 353. Nihil boni sine gratia. X, 370. Bona hominum facit in ipsis. X, 1133. Multa facit Deus in homine bona, quæ non facit homo; nulla vero facit homo, quæ non faciat Deus ut faciat homo. X, 586. Bona multa Deum facere de malis nostrisque peccatis. II, 727. Deus per se et in te bonum operatur. IV, 1335. Bonum facere nemo potest, nisi per Christum. IV, 141. Et nisi cognoverit unum Deum. IV, 141. Tam bonum quam malum facit homo ex propria voluntate, sed diversimode. X, 1484. Bonum qualiter voluntarium. X, 314. Bona voluntas datur a Deo et excitatur. V, 108. Bona voluntas Dei præcedit bonum voluntatem rectam. IV, 89, 151. Ab incommutabili bono deficere, origo malæ voluntatis. X, 370. Nonnulla animi bona sic pereunt per malam voluntatem, ut non possint redire per bonam, nisi Deus faciat quod non potest homo. X, 1541, 1543, 1546. Aut nolle quod bonum est, aut illud non posse perficere, ex vicio originali venit. X, 1517.

Bonum nec incipere nec perficere sine Deo possumus. X, 580, 586. Bonum quidem non facere non adiacet, sed perficere. X, 306. Bonum hic datur facere, non perficere. VI, 362. Bonum perficere quid sit. X, 560, 734, 803. Bonum agit qui malæ conscientie non consentit; sed bonum non perficit qui adhuc concupiscit. V, 818. quando non perficitur? X, 306, 431. Totum bonum quod habemus, ab artifice nostro habemus; quod in nobis nos fecimus, inde damnatur; quod in nobis ille fecit, inde coronatur. IV, 1280. Bona aliqua fieri possunt, non bene facientibus a quibus fiunt. X, 749. Bonum operandum est in laudem illius a quo habes ut bonum agas. Abs te habes male agere, a Deo habes bene agere. III, 2030. Bonum quando timore pœnæ, non amore justitiæ fit, non bene fit bonum, nec fit in corde, quod fieri videtur in opere. X, 586. In donis spiritualibus tuum deputa quod amas in fratre; suum deputat quod amat in te. V, 1040. Bona nostra, instituta et dona Dei sunt; mala vero nostra delicta nostra sunt et iudicia Dei. I, 781. Boni faciunt cum Deo quod bonum est, de malis facit Deus quod justum est. VI, 294. Castigator qui se in bono faciendo metitur de comparatione pejoris. V, 89. *V.* Opus bonum Ad aliquem cogendum ad bonum vis potest adhiberi. II, 734, 757, 803.

Bono superiore relicto noli curvare te ad inferius bonum. V, 144. Bonum quid quaerit cui adest Deus? aut quid sufficit ei, cui non sufficit Deus? V, 308. Coheres Christi quid gaudes, quia socius es peccati? Erige spem tuam ad bonum bonorum omnium. IV, 1322. Habent iusta bona delectationes, sed non sicut Deus, qui est deliciae rectorum corde. I, 679. Bona sunt ista quæ quaeris, sed mala tibi erunt deserto illo a quo bona facta sunt. IV, 1522. *Vide Temporalia.* Falsis bonis illudi est seipso inferiora miranda et appetenda arbitrari. I, 1338. Bona extrinseca non esse propter se appetenda noverunt philosophi. VII, 253. Bona omnia creata, mutabilia. VII, 549. Bona mutabilia unde sunt bona, unde mutabilia. VIII, 607. Bona mutabilia nulla essent, nisi esset incommutabile bonum. VIII, 950. Bona mutabilia, bona sunt et non sunt; non stant, sed labantur et fluunt. IV, 1686. Bona, quia non summe bona, ideo corruptibilia et malo obnoxia. VI, 256. Bona mutabilia, non per se bona. IV, 203. Bona dicenda non sunt, quæ non faciunt bonos. V, 1511. Bona si quaeris, prius esto ipse quod quaeris. Si autem malus multa bona invenisti, quid tibi prodest quia peristi? V, 187. Bona habere vis, et bonus esse non vis: contraria est vita tua votis tuis. V, 521. Non vides te erubescere de bonis tuis, si domus tua plena est bonis, et te habet malum? V, 469. Bonorum tacita vox adversus eum qui ipsa sine Deo habet. V, 469. Bona omnia homo vult habere præter vitam et præter se ipsum. V, 141, 187, 469, 513, 630, 1362, 1482. quid te offendisti? quid de te male meruisti? Inter bona tua non vis esse malum, nisi te solum. V, 1112, 1363. Bona obsunt, et mala prosunt, sicut fuerint quibus dantur. III, 1801. Bonum est quidquid patitur bonus, nec tormentum est pœnæ, sed occasio coronæ. V, 1364.

Bona hujus vite, quænam sunt. VII, 644. Bona temporalia, sunt munera Dei. VII, 165, 166. Nonnisi a Deo expectanda. III, 568; IV, 346, 803, 1686. A solo Deo vero. VII, 139. Bona sunt ad necessitatis usum, non ad caritatis affectum: tamquam stabulum viatoris, non tamquam prædium possessoris. V, 834. Bona temporalia ipsa bona non sunt, nec dantur hominibus nisi ab illo qui habet omnium celestium et terrestrium potestatem. II, 996. Deus utilitati eorum consulit, quos orantes pro bonis temporalibus non audit. II, 545. Omnibus bona terrena petentibus Deus non dat, ut gratis eum colant. VII, 20. Bona non magnipendenda, quæ adipiscuntur et mali. V, 468; VII, 660. Impis abundant bona, quæ piis aliquando desunt. IV, 351, 1678. Bona tam-

poralia cur et malis dantur a Deo. V, 1418. Bona temporalia malis dantur, ut a bonis contemnantur et mellora quaerantur. V, 1418. Bona temporalia concupita inardescunt, adepta vilescent, amissa vaneant. V, 861. Nec cessant inflammare ventura, corrumpere venientia, torquere transcurrentia. V, 861. Bona temporalia prophetice gubernabantur iusti ante Christum. II, 540. Bona hujus seculi dantur et hominibus malis, ne magnipendantur a bonis. III, 1647.

Bona et mala bonis et malis communia. V, 238. Bona temporalia cur Deus dat et auferit bonis; dat et auferit pariter malis. IV, 803. Bona temporalia ne putentur mala, dantur et bonis, ne putentur magna et summa bona, dantur et malis. II, 996. Bona temporalia auferuntur et bonis, ut probentur, et malis ut crucientur. II, 996. Justorum et injutorum discrimen in hujus vite bonis et malis. VI, 295. *Vide Mala.* Bonum cuiuslibet nature qui perverse amat, etiamsi adipiscatur, ipse fit in bono malus, et miser meliore privatus. VII, 336. Bonis temporalibus bonus non extollitur. VII, 20. Bona alia bonorum propria, alia communia malis. V, 409, 1417, 1460. Bona quae reservantur piis propria. V, 159, 1187. Bona et mala hujus vite, non vero alterius, iustis et iniustis communia, quare. VII, 20, 21, 48, 173, 661. Bona alia sunt, quae dat Deus et inimicis suis, alia quae non servat, nisi amicis suis. IV, 733, 803, 918, 1068, 1088.

Boni tanta vis est, ut bonum quaerant et mali. V, 145. Ubicumque peccas, quasi bonum quaeris. IV, 1322. Hoc ipsum quod forte peccas, eligendi boni aviditate falleris, quod bonum consilium Dei non audis, quid contemnendum et quid eligendum sit. IV, 1322. Bona terrena desiderantur, sed ex confusione Babylonica. IV, 779. Bona transeuntia et mortura non quaerunt qui Deum quaerunt. IV, 122. Bonorum inferiorum adeptio gaudium facit, sed iniquitas est desertio meliorum. VIII, 357, 362. Initium bonorum hujus vite sine providentia, et finis cum poenitentia. II, 938. In his fallax est suavitas et infructuosus labor, et perpetuus timor, et periculosa sublimitas. II, 958. Terrenum bonum vilescent adeptum, quamvis accenderit desideratum. IV, 1323. Deus jubet nos tolerare, non amare praesentia. IV, 231. Bonis temporalibus non gaudendum, quare. III, 847. Bona ideo nemini conferunt veram felicitatem, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411. Bona terrena ad sinistram pertinent. VII, 502. Bona corporis, etiamsi minuuntur, bonam justamque vitam non minuunt. VII, 31. Bonorum temporalium jacturam non est cur timeant boni. IV, 804. In temporalium bonorum amissione, mali majore damno feriuntur. IV, 804. Amitendo bona temporalia agnosceamus utrum ea diligamus necne. III, 463. Stultum est fidere in vanitate, et laborare ad acquirenda bona peritura, sine ullo timore amittendi. III, 882.

Bona praesentia sunt contemnenda. V, 1597. Bona terrena contemnenda, mala autem non timenda exemplo docuit Christus. VI, 530. Bona temporalia noluit habere Christus, ut ostenderet contemnenda. IV, 230. Bona temporalia et a Deo petenda, et propter Deum contemnenda. VIII, 431, 452. Beatitude in bonis terrens non ponunt nisi qui non pertinent ad regenerationem filiorum Dei. II, 669. *Divitiae* quale bonum. V, 468, 1419.

Bonis temporalibus quomodo utendum. I, 1235; VII, 645. Bonum alienum est quod male possidetur, male autem possidet, qui male utitur. II, 665. Bonis etiam quibusdam sic utendum, ut non ea tamen diligamus. X, 517. Bonis qui non ad hoc utitur, propter quod instituta sunt, peccat, alias venialiter, alias damnabiliter. VI, 390. Bonis temporalibus bene utendum, ad obtinenda aeterna. VII, 641, 642. Bona temporalia ad aeternum bonum referenda. IV, 1404. Esto bene utens rebus inferioribus fruens bono superiore. V, 144. Malum est male uti bonis, et bonum bene uti malis. I, 639. Boni et mali usus quatuor differentiae. X, 147. Bona quaedam quorum usus potest esse malus, quaedam quorum non potest. X, 169. Bona cui non sunt necessaria, si non eis utitur, melius facit. VI, 390. Bonorum terrenorum facilius abstinentia, quam usus temperatus. VI, 390. Nec quisquam eis bene utitur, nisi qui et non uti potest. VI, 390. Bona quae a Deo acceptimus, ad hoc enuntianda sunt, ut aliis promittantur. IV, 658. Omnis terrena possessio et exercitatio humanitatis est, et supplicium cupiditatis. V, 377. Gravius esse spoliari facultatibus, quam occidi, Nectarius arbitratur. II, 386. Jura civilia non faciunt ut homines bonis bene utentes sint, sed ut male utentes minus molesti sint. II, 666. Bonorum suorum distributores et relictos quam multi in catholica communione. VIII, 225. Non deerunt, nec desunt fideles, qui felicitate temporalium praepolleant. II, 549.

Bona temporalia Judaeis promissa quid figurabant. VIII, 163. Bona temporalia in Christo expectabantur Judaei, et illos iis cumulavit. II, 546. Bona veteris Testamenti Ecclesiae deneganda fuerant, ut bona novi optare atque sperare jam disceret. II, 544. Ex bonis hujus mundi, conjicienda sunt ea quae daturus est Deus in caelo. VII, 792. Boni dies quoniam

falso putantur. V, 243. *Vide Dies.*

Bona quaedam multa sunt in se, quae tamen mali significationem habent in Scripturis. X, 834. Bona parva in comparatione majorum, contrariis nominibus appellantur. VIII, 335. Quare diabolus bonis spargat mala. V, 568. Per prudentiam boni malum scit, et per experientiam mali, bonum. III, 385. Soli Christo placuit bonus sine experimento mali. III, 385.

Bonum syllabum. X, 892.

Bonus solus Deus a quo caetera bona. V, 119, 185, 539. Solus Deus summe bonus et quod de illo est. VIII, 202. Solus simpliciter et sine addito bonus. IV, 1740. Bonus singulariter Deus est, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Bonus unus Deus secundum rectum verumque bonum. VI, 701. Quantum Deo proprium sit, quod bonus est. IV, 1498. Bonus quomodo solus Deus. X, 309, 309. Bonus seipso bono, non aliunde participato bono, solus Deus. IV, 1740. Boni per se et boni per participationem differentia. I, 1347. Bonus solus Deus, sed et secundum modulum proximum est et homo bonus. V, 119.

Boni sumus in quantum sumus. III, 52. Bonus nemo qui non fuerit malus. VII, 458. Homo ex se malus, Dei autem dono bonus. V, 1428. Bonus de malo non fit nisi a Deo. V, 409. Bonum facit de malo, qui semper est bonus. V, 409. Bonus nemo de suo, sed de illius qui nunquam est malus. V, 120. Deus bonos non tantum praescit, sed ipse facit. X, 958. Dei figmentum sumus non tantum ut homines simus, sed etiam ut boni simus. III, 385. A mortalitate et malitia quisque incipit, ut fiat bonus postea. IV, 734. Boni sunt tantum homines secundum quandam modum. VI, 701. Creaturae omnes testimonium dicunt bonitatis et magnitudinis Dei. IV, 1630. Boni vasa misericordiae. III, 606. Bonus misericordia Dei amplectitur fovendus. VII, 20. His qui nihil malum se esse quam viros bonos, reliquam facilem esse doctrinam dixit Socrates. II, 1030.

Bonus vir non merito dicitur qui scit quod bonum est, sed qui diligit. VII, 341. Bonus est, qui quando potest mala facere, non facit. IV, 1190. Bonus ille dicitur, cujus praevaleant bona. II, 658. Non te laudes et quando bonus es, nam laudando te bonum, fis malus: bonum enim te fecerat humilitas, malum te facit superbia. IV, 195. Bonus non putet se solum bonum esse, neque malus neminem esse bonum. IV, 191. Bonum neminem esse dum quis putat, ipse fit nemo. V, 569. Si ceperis esse bonus, crede esse et alios. V, 1162. Boni hic latent, quia bonum eorum intus est et absconditum in corde. IV, 621. Bonus non est quispian timore poenae, sed amore justitiae. II, 660. Bonus non facit terrena felicitas. V, 153. Bonus quantumcumque fueris, non eris sine aliquo malo. V, 119. Bonus nullus est alterius bono, nec malus alterius malo. V, 213.

Boni mixti cum malis in hoc saeculo. VII, 46. De bonorum et malorum permixtione. IV, 539, 540, 773, 1605, 1604. Bonus in commixtione malorum non timeat. IV, 191. Boni malorum contagione non polluantur. IX, 78, 629. Etiam ex ipso Donatistarum iudicio. IX, 629. Et docet ipsum Christi exemplum. IX, 77, 78. Boni estote inter malos, et eritis sine malis boni. V, 1162. Exemplum regis Josaphat a Donatistis allatum nihil faveat illis. IX, 78. Bonum malus duobus modis non maculat. V, 539. Boni in malorum temporalium commixtione gemant ob iniquitates. IX, 105. Boni a malis separantur non loco, sed animo. IV, 93. Nota quibus boni a malis distinguantur. IV, 773, 1604. Boni et spirituales ex carnalium conversatione tolerando proficiunt. V, 48. Bonus aliquando erubescit inter malos esse bonus. IV, 1209. Bonis mali nihil nocent. VI, 285. Bono melius nil vere nocet, sed prodest. V, 202. Bonis quid agenda cum mali eos a pio proposito deterrent. V, 546, 548, 556. Boni cum adhuc infirmi sunt, opus habent in quibusdam malorum commixtione. III, 1371. Bonis mali necessarii. V, 1564.

Boni malis mixti sunt, non solum in saeculo, sed et in ipsa intus Ecclesia. IV, 192, 1275, 1693. Boni et mali sunt in Ecclesia. II, 952; V, 470, 549, 1164, 1167, 1417. Boni ab Ecclesia per seditiosos nonnunquam expelluntur. V, 832. Illorum tunc virtus est patientia. V, 952. Bonus quisque in Ecclesia, oleum sanctitatis est in torculari, vas in honorem in domo magna, aurum in fornace, granum in horreo. V, 120. Boni ne deserantur, mali potius tolerantur, quam boni deserendi, ut separantur mali. II, 447, 448. Boni imitandi, mali vero donec ultimo iudicio discretio fiat, tolerantur. V, 52, 471. Bonorum a malis separatio usque ad adventum Christi differtur. II, 286.

Boni saepe mala patiuntur in hoc saeculo tanquam mali sint. VII, 661. Bonorum miseria, et malorum felicitas temporalis, pluribus scandalo est. VII, 703. Boni iure cum malis temporaliter flagellantur aliquando. VII, 21. Cur boni hic exercentur, et mali prospere agunt. IV, 470. Boni cur cum malis puniantur, et quantum inde proficiant. VI, 701. Bonus flagellum Dei erudit ad patientiam. VII, 20.

Boni verissima atque certissima felicitate præpollent. VII, 71. Malis non revera bene est, nec bonis male. V, 349. Bonus ad tempus laborat, et malus ad tempus floret. IV, 1191. Bonos laborare hic, et malos florere cum videmus, tentatio periculosa est. IV, 190. De malitia mali flagellatur bonus, et de servo emendatur filius. IV, 1215. De malis hominibus quanta nobis præstat Deus. IV, 1214. Boni quomodo utuntur mundo. VII, 444. Bonus etiam si serviat, liber est. VII, 114. Boni an inter se pugnent, et quomodo. VII, 442. Justus quanto bonus est, tanto magis oneri est peccatori. IV, 364. Bonos facile inventurus est qui talis est. VI, 344, 347. *Fide Mali*. Bonorum amanda societas, sed spes in ipsis non ponenda. VI, 344, 348. Nemo steriliter bonus. X, 749. Bonorum præmium Deus ipse erit. V, 1460. Bonos et malos æqualem apud Deum bonorem habituros, Joviniani blasphemia. X, 1418. Bonus proximis, qui sibi bonus. V, 215.

Boni vocantur speciosi corpore. VII, 469. Boni similes auro, mali feno. IV, 1375. Boni montium nomine designati. IV, 349.

Borboritæ seu Gnostici hæretici. VIII, 26. *Bos Egyptiorum deus Apis*. VII, 564. Bos, id est Judæi, cognovit possessorem suum, et asinus, id est, Gentiles. IV, 1675. Boves triturrantes qui sint. IV, 114. Boves intelliguntur, qui nobis Scripturas sanctas dispensaverunt. III, 1470. Bovem et asinum ad operandum jungere quid sit in novo Testamento. VIII, 258. Boves locutos quidam historici referunt. VII, 110.

Botrus, episcopus in Numidia, accusator Cæciliani. IX, 26. Botrus et uva in spinis. V, 285, 475, 762. Botrus uvæ Christus. IV, 109.

Brachium Domini Christus. IV, 484, 894, 1253. Breve est quidquid finem habet. IV, 727. Braviatio gestorum collationis Carthaginensis. II, 537.

Brixia. IX, 539. *Brutus*. II, 529. Consanguineus Tarquinii. VII, 94. Propinquus Lucretiæ. VII, 52. Brutus unus ex duobus primis consilibus a populo creatis post expulsos reges. VII, 81. Bruti erga Collatinum injuria. VII, 94. Brutus Lucium Tarquinium Collatinum collegam suum Urbe eiecit. VII, 94. Brutus filios occidit pro patria. VII, 162.

Bubona Dea bouum curam gerens. VII, 140. Buccella. Quam multos Judas implet sanatus indignæ accipientes buccellam. IV, 1834.

Buda, amictus juncus. II, 505. *Not.* *Bulbi*. VII, 194. Bullæ apud Romanos insignia dignitatis. VII, 101.

Bulla. IX, 235. Bullensis Campus. II, 234. *Busiris*. VIII, 601; tyrannus, filius Neptuni ex matre Lybia. VII, 570. Dis suis suos hospites immolabat. VII, 570.

Buslaceni. IX, 254. *Byrrhus*. V, 865, 1579. *Bysacium*. IX, 430. *Bysaceni*. IX, 595, 586.

Byzantium Maximianistarum schismate involutum. II, 533.

C.

Cabarsussitanum concilium Donatistarum. II, 580; IX, 505. Ejus epistola contra Primum. IV, 576; IX, 507 *app.* Ro concilio Primum damnatus. II, 579.

Cacus semihomo, sic dictus propter insociabilem feritatem. VII, 658. *Cacus* semihomo. Figmentum poeticum. VII, 659.

Cadaver nisi caro exanimis non solet nuncupari. VII, 693. Cadaver a cadendo dicitur. VII, 675, 685. Quia discedente habitatore corpus cadit. V, 1134. Cadaveribus mortuorum peccata significantur in Lege. III, 592.

Cadere et descendere differunt. v, 1608. Cadere multi volunt cum David, et nolunt resurgere cum David. Non cadendi exemplum propositum est, sed si cecideris, resurgendi. IV, 586. Non sit delectatio minorum lapsus majorum; sed sit casus majorum tremor minorum. IV, 586. Non auditus sanus medici præceptum, ut non caderet; audit vel ægrotus, ut surgat. IV, 438, 951. Cadis amando sæculum, ascendis amando Deum. IV, 546. Idoneus potuit esse homo ad casum suum, non est idoneus ad resurrectionem suam. IV, 1696.

Cades interpretatur, et mutata, et sanctitudo. III, 775. Caducarii dicuntur, qui morbo coititiali laborant. I, 967. *Cæcilianus* episcopus. II, 756; IV, 135; V, 1387. Propter ordinatum contra suam voluntatem Cæcilianum ecclesie Carthaginensis episcopum, schisma fecerunt Donatistæ. VIII, 45. Cæcilianus episcopus an ordinatus fuerit a traditoribus, ignorat Augustinus. II, 794. Cæcilianum falso ac-

cusaverunt Donatistæ. II, 794. Ejus innocentiam sævis suspicionibus insectati sunt Donatistæ. IX, 86. Cæcilianus traditionis et thurificationis accusatus. IX, 325. Calumniosis criminibus appetitus. VI, 201. Cæciliano peccatum in Spiritum sanctum objectum injuste. IX, 554. Donatistarum testimonium contra ipsum pietas, veritas, caritas non permittit accipere. II, 794.

Cæcilianus ad hospitium collegarum, qui ab inimicis suis perversi erant, venire noluit. II, 165; IV, 575. In eum nihil mali probare potuerunt Donatistæ. II, 757. Eum tamen simul cum Felice ejus ordinatore damnandum putarunt Donatistæ. II, 160, 162; IV, 375. Cæcilianum a LXX ferme episcopis damnatum fuisse cum suis collegis et ordinatoribus Donatistæ dicebant. II, 160; IV, 383. Cæcilianus absens et innocens damnatus. V, 900. Inter eos qui eum damnarunt, multi traditores numerantur. II, 160. Ut referunt gesta concilii Cirtensis an. CCCV. II, 580. Majorinus damnari eum curavit absentem, et contra eum episcopus ordinatus est. II, 172. Non plus valere debet concilium Secundi Tigitani adversus absentem Cæcilianum, etc., quam concilium Maximianensium adversus absentem Primum. II, 175; IX, 653, 654, 655. Cæcilianus eadem ratione excusatur a Catholicis qua Primum a Donatistis. IX, 585. Cæciliani et ordinatorum ejus causam ad ecclesiam transmarinam deferre noluerunt Donatistæ. II, 165.

Cæcilianum Donatistæ accusarunt apud Constantinum. II, 502, 510, 528, 531, 581. Per Anulinum Proconsulem. II, 502. Concilium Romæ habetur ad discutendam Cæciliani causam. II, 599. Præsidente Melchiade. II, 599. Adversus Cæcilianum libellus Romæ Melchiadi et episcopis a Constantino missis datus. II, 166. Donatus Romæ cum Cæciliano causam dicens nihil probat. VI, 307. Cæcilianus apud Constantinum falso accusatus absolvitur. I, 645. Per sedem Apostolicam purgatur. IV, 582. Innocens pronuntiatur, et in episcopatu confirmatur. II, 161, 166, 167, 599.

Cæciliani causam in concilio Arelatensi Constantinus Imperator diligentius examinandam terminandamque curavit. II, 161, 169, 198. Cæciliani causam post episcopalia judicia ad Constantini Imperatoris judicium miserunt Donatistæ. II, 794. Cæcilianum in judicio Constantini Imp. damnatum fuisse Donatistæ mentiebantur. II, 794, 580. Cæcilianus transmarino judicio Donatistæ, apud eos quos ipsi petierant iudicem, ter vicit. IV, 385; V, 900, 1595. Cæciliano qui communicant, inquinari Donatistæ censent injuste. II, 412. Cæcilianum vel eos qui ei concorditer inhærebant, fuisse zizaniam nunquam demonstrare potuerunt. IX, 91. Cæciliani causa victrix demonstratur ipsis Donatistarum verbis. IX, 682. Cæciliani causa, cause Ecclesie non præjudicat. IX, 667. Etiam si vera essent ejus crimina. IX, 835. Maxime si Maximianistarum causa non præjudicat Donatistis. IX, 667, 675. Cæcilianus non polluit transmarinos, si Maximianus consortes schismatis sui non polluerit. IX, 740. Cæcilianus non caput posteris aut radix. IX, 577, 555. Cæciliani causa cum Primiani causa confertur. IX, 705. Conferuntur inter se judicia quibus Cæcilianus et Primum damnati et absoluti sunt. IX, 552, 555. Cæciliani causa obesse non potuit Ecclesie toto orbe diffusæ. IX, 634.

Cæciliani causam ad causam Ecclesie non pertinere ut ostenderetur, egerunt Catholici in Collatione. IX, 653. Cæciliani causam, licet ad Ecclesie causam non pertinentem, defendendam susceperunt episcopi catholici in collatione Carthaginensi. II, 580. Ut calumnie Donatistarum manifestarentur. II, 580. Valentinianus, Gratianus, Theodosius et filii ejus, judicium Constantini in Cæciliani causa firmissime custodierunt. II, 400. Cæcilianum ex ijsis Donatistarum principis ad Ecclesiam pertinuisse probatur. II, 796. Gesta pertinentia ad causam Cæciliani et Felicis, Augustinus recitavit Glorio et Eleusio. II, 160. Cæcilianum mortuum anathematizare paratus Augustinus, si crimina in eum objecta probentur. II, 794. Cæcilianus in unitate baptizatus, legitime baptismum conferebat. IX, 52. Cæciliani nomen ad altare recitatur post ejus obitum. IX, 852. Cæciliani ordinato, depositio, accusatio, purgatio, etc. *V.* Donatistæ.

Cæcilianus magistratus Aptungitanorum. II, 304, IX, 540, 780. Exdumvir. IX, 540, 779, 780.

Cæcilianus perlator epistolæ Innocentii ad Augustinum. II, 646. Cæcilianus unde in suspicionem venerit, quasi conscius cædis Marcellini. II, 647. Cæcilianum catechumenum permanere ægre fert Aug. II, 632.

Cæcilius filius Celeris proconsulis Africæ. II, 223. *Cæcilius* a Billa. IX, 262.

Cæcili orationes. VIII, 76.

Cæcitas et infirmitas morbi naturæ. X, 293, 296. Cæcitas dicitur aliquando etiam aliqua tantum objecta non videntur. III, 559. Cæcitas omnium hominum a nativitate. V, 746. Cæcitas interiorum oculorum est non intelligere. IV, 1552. Cæcitas mentis est damnum intelligentiæ veritatis, cum quis datur in reprobum sensum. IV, 94. In eam quis-

quis datus fuerit, ab interiore Dei luce secluditur, sed non penitus cum in hac vita est. IV, 94.

Cæcitas cordis quanta infelicitas. IV, 860. Cæcitas, prima peccatoris poena. V, 664. Impiorum poena. III, 885. Cæcitas cordis, cum peccatur, quia nescitur quid iustitia velit, non tantum peccatum est, sed et poena peccati. X, 1559. Cæcitas cordis gravis poena, et simul peccatum. X, 258, 1068. Cæcitas mentis ex iudicio Dei æquissimo, etsi occultissimo. VIII, 665. Cæcitates penales spargit Deus super illicitas cupiditates. I, 674. Cæcitas cordis causa peccati. X, 787. Cæcitas hominum de cæcitate gloriantium. I, 685. Cæcitate cordis carere non est in hominum potestate. X, 1559. Cæcitas in Judæis grandis incredulitatis malum, et grandis causa peccati. X, 787. Cæcitas Judæorum Christi adventu aucta est. V, 752. Occulta vindicta est. IV, 800.

Cæcitas corporalis Pauli vera poena fuit. II, 805.

Cæcus corde est omnis iniquus et omnis impius. III, 1388. Cæci a prima etate cum de luce coloribusque interrogantur, quid respondeant non inveniunt. II, 70.

Cæci nati illuminatione. V, 790. Cæci nati error putantur peccatores non exaudiri. V, 751. Cæcus illuminatus Mediolani ad corpora martyrum. I, 604; VII, 761. Cæcorum duorum curatio quid significat. V, 544.

Cælestius Pelagii discipulus. I, 644. A quo Cælestiani. VIII, 32, 47. Vir acerrimi ingenii. X, 374. Falsæ doctrinæ ventio indatus. X, 388. Cælestius et Pelagius adversus Dei gratiam disputant. II, 865. Cælestius gratiam non ponit præter naturale arbitrium voluntatis nisi in lege et doctrina. X, 575. Testimonia Scripturæ, quæ a Catholicis contra possibilitatem et arbitrii libertatem obijciuntur, aliis testimoniis conatur eludere. X, 504. Cælestius ad honorem presbyterii subrepere cœperat, sed ad iudicium episcopale perductus est. II, 685. Cælestius ad presbyterium pervenit in Asia. II, 760, 764. Cælestium cum Pelagio erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 739, 764. Cælestii capitula capitula de gratia a Palæstina iudicibus damnata. X, 537, 558. Cælestii sententias Pelagio objectas quatenus approbaverunt Palæstini episcopi. X, 357. Orosius concilio Carthaginiensi litteras Herotis et Lazari contra Cælestium dedit. II, 759. Cælestium et Pelagium anathemari oportere, nisi errores suos anathemaverint, concilium censuit. II, 760. Cælestius Carthagine damnatus. X, 389, 395. Et excommunicatus. I, 644. Errorem de peccato originali in iudicio Carthaginiensi damnare recusat. X, 386. Parvulorum redemptionem per baptismum fieri confessus est tandem Cælestius. II, 683, 764. Pars actorum Carthaginiensis iudicii contra Cælestium. X, 386. Cælestius consentire se litteris Innocentii Papæ fallaciter profertur. X, 574, 575. Libellum fidei Zosimo Papæ offert. X, 586, 574. Quo sensu catholicus libellus dictus est. X, 586, 574.

Cælestio iam sua professione quasi correcto sedes Apostolica benignissima lenitate pepercerat. X, 576. Quidquid cum Cælestio lenius actum est, correctionis fuit clementissima suscipio, non approbatio exitiosissimæ pravitatis. X, 574. Auctor concilii Africani ad Zosimum, quibus doli et fraudes Cælestii deteguntur. X, 574. Cælestius se purgare moliens, ad consentiendum Apostolicæ sedis litteris obstrictus a Zosimo. X, 574, 575. Cælestius subducit se examini sedis Apostolicæ. X, 574, 575. Cælestii libellus Romæ gestis allegatus. X, 388. Cælestius a Zosimo damnatus. X, 389. Simul et Pelagius. X, 574. Gesta in causa Cælestii apud Zosimum. X, 575. Clerici Romani in damnatione posteriore Cælestii et Pelagii sub Zosimo nihil aliud senserunt, quam in priore sub Innocentio. X, 575, 576.

Cælestius Constantinopoli damnatus. X, 703. Cælestius et Pelagius damnati a conciliis episcopalibus, ab Innocentio et Zosimo. II, 865. Cælestium et Pelagium in Ecclesia sanari maluit Patres Milevitani, quam desperata salute ab Ecclesia resecuri. II, 764, 773. Exempla sententiæ in Pelagium et Cælestium latæ a Conciliis, ab Innocentio, et a Zosimo, Augustinus mittit ad Optatum II, 865. Cælestius catholica communionem privatus. II, 894. Qui doctrinam ejus defendunt. II, 785. Damnationis Cælestii et Pelagii qui subscribere neglexerint episcopi, episcopatus amissionem inultati, interdicta, in perpetuum civitatibus expulsi, communionem privantur. II, 927. Præscriptæ in Pelagianos poenæ adduntur, qui Cælestium et Pelagium propellere aut prodere distulerint. II, 927. In Cælestium et Pelagium nona Imperatorum sanctio. II, 927. Ut Pelagius et Cælestius urbe Roma pellerentur constitutum est. II, 927. Cælestium apud Hilarionem (in Sicilia) dogmatizare suspicatur Augustinus. II, 685.

Cælestii definitiones. X, 292, 295. Has refellit Augustinus. X, 292, 295. Cælestii dogmata Pelagio objecta tanquam ejus magistro, sed aliter ab illo intellecta. X, 357. Et ab ipso reprobata. X, 354, 344. Cælestius Pelagio audacior. X, 388. Cælestius apertior et pertinacior hæreticus, Pelagius

occultior et mendacior. X, 391.

Cælestiana hæresis ab Augustino et Atypio jugulata. II, 928.

Cælestiani hæretici. V, 980. Dicti sunt Pelagiani. II, 683. Not. a. Cælestiani et Pelagiani odio habebant Hieronymum, quare. II, 928.

Cælestius diaconus. II, 868. In sede Romana sine ulla plebis discussione constitutus. II, 953.

Cælestius ad quem Libri contra Manichæos mittuntur. II, 85. Cælestius Augustini amicus. II, 85. Cælestius Augustini presbyter. II, 439.

Cælestis dea apud Afros et Carthaginenses maximo in honore habita. IV, 752, 1270; V, 624; VII, 75. Not. a. Sacra deæ Cælestis turpia. VII, 75.

Cælibi sanctæ vitæ concubitus est omnis illicitus, cui conjugalis nec est licitus. X, 1300. Cælibatum servans Daniel, figura servorum Dei. IV, 1751.

Cæli, Samen appellantur apud Punicos. III, 797.

Cælum patrem Saturni, fabulantur. VII, 209. Cælum esse Jovem innumerabiliter affirmant. VII, 210.

Cæli locum igni tribuit Plato. VII, 258. Cælus trecentos sexaginta quinque esse dicebat Basilides. VIII, 26. Alii septem, alii octo, alii novem vel etiam decem perhibent cælus. III, 478. Primum, secundum, et tertium cælum corporale, spirituale, et intellectuale significat. III, 485. Tertii cæli occasione, corporalis et animalis et spiritalis hominis differentias quidam accipi volunt. III, 484. Cælestia spatia quam sint terrestribus latiora, obscurum. V, 1262. Cælesti corpore nihil in corporibus melius. III, 232. Cæli porta quomodo vocetur aliquis locus. III, 570. Cælus stare non putandum ob firmamenti nomen. III, 272. Questiones variae de motu cæli. III, 271. De figura ejus. III, 270. In cælo æthereo pacata sunt atque firmata omnia, infra illud omnia mutabilia sunt et dissolubilia. III, 252. Turbulentæ qualitates hujus cæli inferioris non casibusvolvuntur. III, 336. Cælum inferius terræ nomine deputatur. III, 336. Cælus aërios diluvio peritisse quomodo intelligendum. III, 279. An perituri sunt cæli in conflagratione novissimi iudicii. VII, 697. Cæli quinam igne perituri sint, disceptatur inter doctos. IV, 1515. Quomodo cælum fiet novum post iudicium. VII, 682, 684.

Cælum cæli est cælum quod non cernimus. I, 826, 850. Cæli cælorum, cæli superiores; cæli inferiores, spatia aëris. IV, 1515. Cæli superiores quomodo sint super invicem, vel quot sint, vel quibus modis distincti, quibus incolis impleti, qua dispositione regantur, multum est ad nos invenire, sagittamus tamen illum pervenire, ubi est patria nostra. IV, 288.

Cæli et terræ nomine intelligitur materia informis initio creata. III, 178, 223, 257, 272, 526. Machina ætherea. III, 235. Universa creatura. I, 815; III, 197, 198, 225, 248, 321, 322, 334, 750. Mundus. I, 1317. Angeli. I, 830, 853. Cæli nomine intelligitur spiritalis creatura. III, 253, 258. Spirituales et carnales in Ecclesia. I, 850; III, 264; V, 580, 388.

Cælum undique terram protegens, misericordiæ divinæ figura est. IV, 1531. Cæli nomine significatur Scriptura sacra. IV, 1544, 1909. Cæli sunt libri utriusque Testamenti. IV, 112. Sunt Apertoli. IV, 157, 1475. Unde cæli, homines infirmi. IV, 1959. Cæli Apostoli misericordiam Domini ubique compluerunt. IV, 268. Cæli sunt Evangelistæ. IV, 154, 170. Cæli animæ sanctæ. III, 1296. Cæli sunt sancti. IV, 157, 159; V, 891. Ut pote a terra suspensi, Deum portantes, præceptis tonantes, sapientia coruscantes. IV, 159. sancti et iusti recte cælum appellantur. VII, 698. Cælo iustus, terra peccator significatur. IV, 156, 275, 276. Cælum, sancti; terra, terreni. V, 370. Cælum quilibet fidelium esse potest. IV, 1243. Cæli fundamenta dicuntur ii, quibus regnum cælorum superædificatur in sanctis et fidelibus. IV, 1049. Quomodo allegorice intelligendum sit cælum sicut pellis extentum, dixit Aug. lib. 15. Conf. c. 45. III, 271. Cælum æthereum spirituales significat. IV, 1748. Cælum Ecclesia, ipsa terra inimici Ecclesiæ. V, 580, 388, 594. Cælum et terra quomodo in oratione Dominica accipiantur. X, 997. Cælum et terra in dominica precatone, quasi vir et femina convenienter intelligitur. III, 1279. Cælum mens, terra caro. V, 580, 388, 394, 401. Cæli ad serenam intelligentiam veritatis significandam pertinent. III, 264. Per cæli superiora, caritas intelligenda. IV, 1542.

Cælorum regnum variis nominibus exprimitur. III, 1255. Etiam in veteri Testamento promissum est. II, 768. Toto desiderio tendendum in cælum. V, 962. Vide Regnum cælorum. Cælum nulli clausum, nisi ei qui se excludit. V, 1450. Homines a patria cælesti repercutiuntur pravorum morum flatibus. III, 25. Cælum qui vult ascendere, Christo uniatur. IV, 1650. Ascendere vis? ascendente tene; membrum ipsius esto qui solus ascendit. V, 570. Christus de forma servi stravit viam, de forma Dei condidit patriam. V, 571, 575. Cælum ascenderunt Apostoli. V, 570. Nos

fide, spe et caritate cum capite nostro sumus in caelo; quia et ipsam divinitate, bonitate, unitate, nobiscum est in terra. IV, 305. Caelorum regnum venale Deus proposuit. IV, 1311. Emitur tanti, quantum quisque habere potuerit. IV, 1470; V, 707. Caelum iadocci rapiunt. I, 757. Caelum latro primus intravit, Stephanus violenter invasit. V, 1425. Caeli, ubi nulla miseria, non indigent misericordia, indigent tamen Domino. IV, 287. In patria nullus erit orandi locus, sed tantum laudandi. V, 868. In futuro saeculo bene qui erunt, peccare non poterunt. X, 1235.

Caelestis patriae opus. V, 615. In caeli patria vespere, mane et meridiis reperitur, non nox. III, 516.

Caelicolarum major novi baptismi institutor. II, 180.

Cerimoniarum. V, 1412.

C. *Cæsar* bellum adversus Pompeium. VII, 109. Cæsar victor Pompeii clementer exercuit victoriam civilem. VII, 109. Cæsar in domo sua victoria Mariana trucidatus. VII, 107. Tamquam appetitor regni in ipsa curia trucidatus. VII, 109. Cæsar Aug. libertatem jam quidem languidam, omni modo extorsit Romanis. VII, 103. Remp. veluti instauravit ac renovavit. VII, 103. Cæsar nihil oblivisci solitus nisi injurias. II, 528. Cæsaris clementia. II, 528. Cæsar ad Deos immortales sublati a Romanis. III, 1037. Cæsaris laudem in qua re Sallustius posuit. VII, 135.

Cæsares appellati sunt qui Cæsari Aug. successerunt. VII, 577.

Cæsaris vicus. IX, 216.

Cæsarea Cappadociae. V, 1443.

Cæsarea urbs Mauritaniae. II, 857. Caesariensis provincia. IX, 398.

Cain possessio interpretatur. VII, 460, 461. Qua ratione potuerit Cain civitatem aedificare, cum tres aut quatuor tantum homines fuerint. III, 548; VII, 445. Quantum interfuerit temporis inter parentes primos factos et Cain Scriptura non expressit. III, 396. Cain et Romulus qui differunt. VII, 444. Cain reprobus cur prius natus Abele electo. VII, 437, 438. Cain invidia sua Deo odibilis. VII, 444. Ex invidia diabolica fratrem occidit. VII, 441. Et ex odio. III, 2013. Cain culpa videtur ingens et levis poena, sed hominum iudicis hoc videtur. X, 1556. Cain corporalem mortem magis timet quam spiritalem. VIII, 260. Vita carnifice punitus est. IX, 54, 519. An maledictio, qua Cain sterilitate terræ punitus est, sit contraria Evangelio. VIII, 154.

Cain filiae, filiae hominum dicitur. VII, 469. Cain posterior non recensetur in historia sacra. VII, 456. Cain successio in octo ab Adam generationes clauditur. VII, 463. Undentario numero finitur. VII, 405. Cur filiae inter posteros Cain recensentur, et non inter posteros Seth. VII, 460. Cain ex Eva matre genuisse cur putatum a quibusdam fuerit. X, 266. Cain sacrificium, veteris Testamenti terrenas opes exprimit. VIII, 258. Cain, filius diaboli. III, 2015. Cain est primus civis civitatis terrenae. VII, 437, 441. A Cain cepit civitas Babyloia. IV, 735, 775. Cain accepto signo a Deo, ne occidatur, typus Judaeorum. IV, 442, 705, 997. Cain iudex et Judaeorum figura. VI, 688; VII, 445; VIII, 258, 259, 260. Et persequentium justos. VII, 456.

Caius haeretici unde sic appellati. VIII, 28, 29. Eorum dogmata. VIII, 28, 29.

Caiphas et Annas ambo Pontifices, alternos annos agere solebant. III, 1933.

Caius Cæsar. Vide C. Cæsar.

Caius Servilius Praetor. VII, 106.

Calama urbs. VII, 453, 766. Calamense oppidum. IX, 557, 583, 585, 524. Memoria sancti Stephani Calamam advecta a Possidio episcopo. VII, 766. Miracula quae Calamae facta sunt in memoria sancti Stephani a Possidio episcopo illic advecta. VII, 766, 768. Calamensis colonia. II, 313. Ejus vis et injuria erga catholicos et Ecclesiam. II, 516. Illic cum esset Augustinus, qui se gessit. II, 517.

Calamitatum omnium causa, peccatum. V, 1131. Calamitates publicae divinae providentiae tribuendae. VII, 15. Calamitatis tempore multitudo objurganda. IX, 95. Impii in calamitatibus positi se justificant, et Deum accusant. IV, 1637.

Calamus scripturas significat. IV, 856.

Calcanem diaboles quomodo observat. IV, 548.

Calculonum et librarium professio velut quaedam Grammaticae infantia. I, 1012.

Caldonius episcopus. IX, 192.

Caldrinus junior curator Aptungitanæ civitatis. IX, 540.

Caliginem patitur quam non sentiebat, qui incipit velle capere veritatem. IV, 1933.

Calligonus eunuchus ob meretricem attentatam gladio percussus. X, 845.

Calliphonis philosophi mens de virtute et vitio. X, 1083, 1084.

Calix an in bonum an in malum accipi debeat, in §. 9. Psal. 79, incertum est. III, 80. Calicem salutaris accipere, passionem Domini imitari. IV, 1518. Calicem nisi prius bi-

beret medicus, tangere Umeret agrotus. V, 1458. Calix Domineus aquam vino mixtam debet habere. III, 111. Aug. loquens de calice aquae frigidae, quem Deus dari jubet, frigida hominum pectora inflammavit. III, 106. Calix in manu Domini vini meri plenus mixto quid? IV, 954. Calix peccatorum poena appellatur calix. IV, 157.

Caloris sedes in jecore. III, 362.

Calphurnius Lanarius vocatur Rufinus. II, 238.

Calvaria locus quid significat. V, 1083.

Calvities Elissae a pueris irrita quid significet? IV, 1056, 1069.

Calvianensis fundus. IX, 521.

Calumnia non est nisi quando falsi criminis objectione proximo laeditur. III, 707. Calumniae sine rixa refellendae. V, 1579. Calumniae qualiter ferendae. IX, 351, 352. Calumnia infidelium, haereticorum, schismaticorum, demonum vincuntur, cum Christus crucifixus attenditur. IV, 1578. Calumniam perperso Dei adiutorium car differatur. V, 1510. Nec malam conscientiam sanat laudantis praeconium, nec bonam vulnerat conviciantis opprobrium. IX, 352. Calumnia quod crimen falsum est, reum non facit hominem, nisi apud iudicem hominem: ubi autem Deus iudex est, nullus falso crimine laeditur, quia non cui obicitur, sed obicienti potius impunitur. IV, 1582. Calumnia Gentium et Judaeorum in Christianis maxima est, quod ab ipsis mortuum calumniatur soli. IV, 1578. Qui nodosas calumnias facere quaerant, prius implcantur, quem quos implicare contendunt. IV, 654. Calumnia graeca. I, 948.

Calumniatores verba omnia occupantur. IV, 654. Calumniator, diabolus. IV, 905.

Calx miraculum. VII, 715. Calx cur viva dicitur. VII, 715.

Calx oleo perfusa non fervescit. VII, 715, 719.

Camena dea canere docet. VII, 122.

Camillam Diana deluit. VII, 86.

M. Camillus quam ingratam sensit Romam, de qua optime meritus erat. VII, 62. Romam quam senserat ingratam, a Gallis tamen iterum liberavit. VII, 117.

Caminus diem iudicii significat. IV, 1562. Caminus, lingua adulatores. IV, 869.

Campestris quid sunt et unde dicta. VII, 426; X, 467.

Campestrati quinam dicantur. VII, 426; X, 508.

Cancellus vel cancellum. VIII, 534. Intra cancellos collocari, honoris nota. II, 452.

Cancer nullis medicamentis sanabilis. VII, 763. Canori curatio miraculosa. VII, 765.

Candelabrum quis sit. V, 1479.

Candidianus presbyter. VI, 610.

Candidus episcopus. II, 759, 760.

Candidus villa-regensis ex Donatista episcopo apud Catholicos episcopus. IX, 475.

Candorius episcopus. II, 759, 760.

Canes non semper in malo accipiendi sunt. II, 654. Canes Christi vigilant et latrant, et pro domo et pro Domino, et pro grege et pro pastore. II, 654. Canes, qui non pro veritate sed pro consuetudine latrant. IV, 175. Canis pro extremo vel hominum vel pecorum. III, 507. Et pro hoc quod est contemptibile. III, 805. Canes, haeretici. IV, 1925. Canibus comparati maledicti. II, 271. Canis dominum suum jam suis hominibus oblitum recognoscens. I, 1087.

Canere in jubilatione, est intelligere verbis explicari non posse quod canitur corde. IV, 285. Hoc est bene canere Deo, cantare in jubilatione. IV, 285. Vide, Cantare.

Cannæ urbs seu vicus Apuliae. VII, 100. *not. b.* Cannense praedium quam cruentum, et Romanis infaustum. VII, 160.

Canon ecclesiasticus. IX, 489. Canon librorum veteris et novi Testamenti. III, 41.

Cantare et psallere quod differunt? IV, 814, 1175, 1590. Curandum ut intelligamus quae cantamus. IV, 157. Cantare scienter naturae hominis divina voluntate concessum est. IV, 157. Nemo Deo cantat digna, nisi qui ab illo acceperit, quod cantare possit. IV, 325. Qui desiderat, etsi lingua taceat, cantat corde. IV, 1101. Cantantes Deo, timeamus ne non bene cantemus. IV, 265. Cantandum Deo et oribus et moribus. V, 211. Cantandum corde, non carne. IV, 774. Cantandum ore et corde. V, 1024. Cantamus voce, ut nos excitemus; corde cantamus, ut Deo placeamus. IV, 1917. Cantatio laborum tuorum exigitur de corde tuo. IV, 563. Caritate cantatur canticum novum. V, 207. Caritatem qui non habet, portare psalterium potest, cantare non potest. IV, 1866. Cantare amantium negotium. V, 207. Cantor amantis est, vox hujus cantoris, fervor sancti desiderii. V, 1472. Non valde attendas ad vocem cantantis, sed ad mores operantis. IV, 1950. Cantat Deo, qui vivit Deo; psallit nomini ejus, qui operatur in gloriam ejus. IV, 814. Non poteritis probare, quam vera cantetis, nisi coeperitis facere quod cantatis. IV, 1604. Cantantes in decachordo quinam sint. V, 81. Cantatio ipsa confessio est, confessio peccatorum tuorum, et virtus Dei. IV, 808.

Canticum et psalmus quid differant? IV, 78, 815. **Canticum vetus et novum.** V, 81, **Canticum novum.** VI, 678. **Canticum novum cantare.** V, 209, 890. **Canticum vetus cantat cupiditas carnis;** novum cantat caritas Dei. IV, 1237. **Canticum novum nihil aliud est quam laus Dei.** II, 537. **Est ipsa dilectio.** IV, 1227. **Canticum novum gratiae est,** hominis novi, et Testamenti novi. IV, 253, 1866, 1949. **Canticum Jerusalem,** lingua nostra; **canticum dilectionis hujus saeculi,** lingua barbara est, lingua aliena quam in captivitate didicimus. IV, 1771. **Canticum novum;** canticum pacis, canticum caritatis. IV, 1949. **Canticum Dei,** est gaudium sanctum. IV, 1917. **Cantica divina,** deliciae spiritus nostri. IV, 1884. **Canticum novum, mandatum novum.** V, 1471. **Canticum nostrum cui moribus tamquam saltatione oportet consonare.** V, 1416. **Canticum cum cithara significat sermonem cum opere bono conjunctum.** IV, 1174. **Canticum quod nemo cantat praeter virgines.** VI, 410. **Canticum novum ad novum hominem pertinet,** vetus ad veterem. IV, 435, 807. **Canticum nullum aliud docet nos Deus,** nisi fidei, spei et caritatis. IV, 1171. **In canticum passionis Christus quasi praecorator, martyres vero quasi succentores.** IV, 1109. **Canticum divitum et pauperum de canticis Sion quale?** IV, 1768.

Canticum Moysis exponitur. V, 1654. **Cantica graduum sunt quindecim,** quia totidem fuerunt templi gradus. IV, 1960. **Canticum graduum mystice quid.** IV, 1596, 1639, 1667. **Cantica canticorum, sancta cantica amatoria, etc.** V, 289. **Aenigmata.** V, 289. **Canticum canticorum amores Sanctos Christi et Ecclesiae commendat.** III, 925. **Difficillimum est ad intelligendum.** III, 925. **Ostendit quantum appetenda, quantique pendenda divina caritas.** III, 925. **Narratio in Canticum canticorum genere locutionis figuratarum rerum est.** III, 572. **Canticum amatorium manichaeorum.** VIII, 507.

Cantus est sonus speciosus. I, 845. **Hujus melodiae utilitas magna.** I, 800. **Utilis est ad movendum pie animum.** II, 221. **Cantus psalmorum in Ecclesia.** IV, 157. **Cantus ecclesiasticus instituitur Mediolani a sancto Ambrosio.** I, 768. **Ex mirum in modum afficitur Augustinus.** I, 768. **Delectatio carnis etiam in divino cantu cavenda.** I, 799. **Peccatur cum cantus amplius delectat quam res.** I, 799. **Cantus gravitate furentium adolescentium petulantia sopita.** X, 797.

Cantionum varium periculosa delectatio. V, 79. **Ad cantiones vanas, quam ad salutaria monita audienda, major hominum propositio.** V, 79. **Cantio profana et saltationes pulsae de ecclesia ubi sepultus est Cyprianus.** V, 1415. **Cantantes turpia reprehenduntur.** IV, 157. **Cantat ipse in nobis cujus gratia cantamus.** II, 538. **Cantandi in ecclesia tempus, utilitas, sanctitas.** II, 221. **Cantant Donatistae psalmos humano ingenio compositos, miscentque ebrietates.** II, 120, 220.

Captharnum caput civitatum Galilaeae. III, 1106.

Capilli cum secantur non sentimus, quare. I, 1171. **Capilli nudare feminas nec maritatus decet.** II, 1060. **Capilli temporalium rerum superflua significant.** IV, 605. **Inde tergeri pedes Domini.** IV, 605, 1820.

Capitolium rex Tarquinius fabricavit. VII, 87. **Capitolium Jovi dicatum fuit.** VII, 119. **Capitolium Jovi cedere noluerunt, Mars, Terminus, et Juventas.** VII, 150. **Capitolii incendium.** VII, 72. **Capitolio pepercerunt Galli, non vero Sylla.** VII, 109.

Capitolinus lapis, Jovis simulacrum in Capitolio lapideum. VII, 77. **Not. c.** **Capitolinus collis, anseris vigilantia servatus.** VII, 70, 84.

Capraris insula. II, 189.

Caprae nomine Ecclesia de Gentibus significatur. IV, 1562.

Capres. IX, 235.

Captivitas justorum, religioni Christianae probo esse non debet. VII, 50. **Captivitatem religionis causa aponte tolerandam etiam pagani noverunt.** VII, 28. **Sunt in Scripturis sanctis, captivitates religionis causa, magna solatia.** VII, 28. **Captivitas ad probationem vel emendationem a Deo permittitur.** VII, 57. **Captivitas Marci Attilii Reguli.** VII, 28. **Captivitas feminarum castarum et sanctorum multum dolenda: qui eas non deserat Deus.** II, 426.

Captivitas nostra prima. IV, 891. **Totus mundus sub captivitate.** V, 179. **Captivitas nostra demonstratur.** IV, 1765. **Captivitas nostra in quo consistat.** IV, 1765. **Captivitas est peregrinatio nostra.** IV, 1917. **Totum mundum velut massam infidelium diabolus possidebat.** V, 890. **Captivitas hominis ex peccato.** V, 188. **Captivitas hominis injusta non est, qui deseruit Imperatorem Deum, et divertit ad desertorem diabolum.** IV, 990. **Captivitas de qua per Christum liberamur.** V, 179. **Captivitas nostra instrumenta Redemptor noster sanguine suo delevit.** V, 890. **Captivi facti sumus, quia venundati sumus sub peccato: vendere nos potuimus, redimere non possumus; vendidimus nos consensione peccati, redimimur in fide justitiae, dato pro nobis sanguine innocenti.** IV, 1231, 1638. **Confitere te esse in captivitate, ut dignus sis liberari.** IV, 1071. **Captivatores nostri diabo-**

lus et angeli ejus. IV, 1765.

Captivitas Judaeorum figura est captivitatis nostrae. IV, 772, 876, 1638, 1765. **Captivitas felix per quam homines ad bonum capiuntur.** IV, 850. **Captivare captivitatem quid.** IV, 850.

Caput circulas impiorum superbia. IV, 1816. **Caput erigere, levitatis et superbiae signum.** IV, 401. **Capita draconum qui sint.** IV, 937. **Caput vituli quem Moyses misit in ignem, corpus erat impiorum.** IV, 736. **Caput insulantium Christo quare nutabat.** IV, 1539. **Capita inimicorum suorum Christus quomodo conquassabit?** IV, 851. **Caput operiebant Africani in luctu, Judaei nudabant.** III, 690.

Caput omnium justorum et Angelorum Christus. IV, 365. **Caput honorum Christus, caput malorum diabolus.** IV, 1807. **Caput nostrum quomodo Christus, et corpus Ecclesia.** IV, 1805. **Caput dici non potest, ubi corpus nullum est, cui sit caput.** IV, 1805. **Capitis excellentia ad caetera membra.** IV, 217. **Caput connexione caritatis adheret corpori suo.** IV, 251. **Caput ubi est, ibi caetera esse membra proverbium est.** IV, 225. **Caput et corpus quomodo unum sunt.** IV, 251. **In capite membrorum vox agnoscenda.** IV, 1265.

Carbo Cneus Papyrius Marianus partes sequutus, a Sylla victus, a Pompeio interfectus. VII, 69. **Not. d.** **Carbonis Cnei Papyri crudelitas.** VII, 107. **Carbones multi fuere ex gento Papyria.** VII, 69. **Not. d.**

Carbones sunt incorruptibiles. VII, 715, 719. **Ideo limbitibus substernuntur.** VII, 719. **Carbones ignis congerere super caput alterius quid sit.** III, 75. **Carbones ignis apud Apost. Rom. 12. non indignationem Dei, sed ignem praenitentiae significant.** IV, 1018. **Carbones dicuntur, qui se convertunt ad Dominum, quia de mortuis reviviscunt.** IV, 1601.

Carbunculus lucet in tenebris. III, 47.

Carcedonius. II, 250, 251, 252.

Carcerem merita faciunt. IV, 1842. **Unum habitaculum alteri facit domum libertas, alteri carcerem servitus.** IV, 1842. **Carcer latus est homini gaudenti, et pratum tristi angustum est.** IV, 1844. **Carcer mundus iste.** IV, 1845. **Carcer, corpus dicitur a quibusdam.** IV, 1845. **Et caro propter corruptelam.** IV, 1845.

Carchabia. IX, 507, 528, 530.

Cardea, dea praefecta cardini ostii. VII, 119.

Cardines astrologici. VII, 145.

Carere. Non est in carendo difficultas, nisi cum est in habendo cupiditas. III, 76.

Caritas quid sit. V, 145; VI, 25. **Caritas virtus est, quia id quod diligendum est, diligitur.** II, 759. **Caritatem donum Dei esse negat Pelagiani.** X, 1292. **Caritatem inter gratiae adiutoria nominare cur nolunt Pelagiani.** X, 1296. **Pelagianorum tenebrae, cum scientiam Legis ex Deo, caritatem vero ex nobis esse volunt.** X, 905. **Posse habere fidem vel caritatem, naturae est hominum; habere autem, gratiae fidelium.** X, 968. **Caritas non ex libero arbitrio, sed ex dono Dei.** X, 302, 305. **Caritas non per vires nostras, id est humanas, diffunditur in cordibus nostris.** II, 990.

Caritas est donum Dei. II, 576, 595; V, 210, 577, 620, 715, 795, 1225, 1241, 1462; X, 257, 240, 290, 904, 905. **Caritas donum majus gratiae.** X, 905. **Caritate nullum Dei donum excellentius.** VIII, 864, 885. **Caritate minus est quidquid tibi Deus dederit.** V, 795. **Caritas qua praecipua implentur, non ex nobis est, sed ex Deo.** X, 905. **Caritas tota ex Deo.** X, 586. **Caritas et scientia ex Deo.** X, 905. **Si scientia Legis ex Deo, multo magis caritas.** X, 1112. **Caritas et vita aeterna munus hereditatis filiorum promissionis.** III, 566. **Caritatem a nobis habere non possumus, sed a Deo per spiritum sanctum.** X, 1103. **Caritas donum est spiritus.** III, 2067. **Caritas cordis est dilatatio a spiritu sancto.** V, 925. **Effectus est praesentiae spiritus sancti.** V, 1675. **Caritas verius arra, quam pignus dicitur.** V, 159. **Caritas ut ab illo detur, a quo jubetur, orandum.** II, 595, 1016. **Caritas fide impetratur.** II, 818. **Caritas in quantum adest, exerceatur bene vivendo; in quantum autem minus est, impetretur petendo.** V, 1046.

Caritas nequit esse sine fide. V, 564. **Ubi dilectio est, ibi necessario fides et spes.** III, 1846. **Caritas languescit fide titubante.** III, 33. **Caritas de corde puro, et de conscientia bona, et fide non ficta quid sit.** III, 36. **Sine fide, spe et caritate anima nulla sanatur, ut possit Deum videre.** I, 876. **Post hanc vitam sola caritas.** I, 876. **Caritas sola semper manet.** V, 867. **V. Amor, Dilectio.** **Caritas nullo modo recta esse potest, si ea quae diliguntur, non vera, sed falsa sunt.** III, 119. **Caritatis via nihil excelsius, et non in illa ambulat, nisi humiles.** IV, 1857.

Caritas ab Apostolo commendata. X, 902. **Caritas commendatur.** III, 1461, 2035; IV, 1949. **Caritas quantum bonum.** V, 764; **maximum omnium bonorum.** II, 811. **Caritatis laus.** II, 834; V, 1553, 1554. **Caritas est Deus ipse.** II, 818. **Usque adeo caritas est donum Dei, ut Deus**

vocatur. V, 852. In caritate tria quadam, velut vestigium Trinitatis. VIII, 857, 858, 960. Tria hæc considerantur. VIII, 961, 962. Per Mediatorem Deo reconciliati, hæreamus uni, fruamur uno, permaneamus unum. VIII, 895, 896.

Caritas est magna et vera virtus. II, 737; V, 1397. Virtus animæ. IV, 1353. Virtus civitatis Dei. IV, 541. Caritas vera christianorum, quæ. IV, 1816. Caritas major est fide et spe, quia adveniente objecto hæc cessant, illa vero crescit. IV, 1171. Caritas in omnibus et super omnia habenda. I, 1340. Quorumnam in cordibus diffunditur. X, 297. Caritas nova et æterna. IV, 1949. Caritas gratia est novi Testamenti. III, 735. Caritas vita cordis est. II, 364. Caritas, magna via est, magnum miraculum habet. IV, 1837. Mandatum est novum. V, 1236. Præceptum breve et apertum. VI, 669. Verbum consummatum et brevium. II, 834; VI, 670. Caritas finis omnis præcepti. VI, 288. Præcepti finis, non quo consumuntur, sed quo perferuntur præcepta. IV, 261.

Caritas supereminetissimum locum in Scripturis obtinet. IV, 1232. Ad caritatem pertinent quæ scripsit Moyses. I, 840. Concensus utriusque Testamenti de præceptis caritatis. I, 1316, 1317. Vide Amor Dei et proximi. Caritas est latitudo mandati. III, 2058. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1736. Caritatis latitudo, longitudo, sublimitas, et profundum. II, 584, 585, 611. In cruce Christi figuratur. II, 363, 612. Qui cognovit quæ sit latitudo et longitudo et altitudo et profundum, et supereminentem scientiæ caritatem Christi, vidit et Christum; vidit et Patrem, ex Ambr. II, 604. Caritas latitudinem facit, unde Deus in nobis deambulat. V, 889. Caritatis præceptum continet physicam, logicam, ethicam, et reipublicæ salutem. II, 524.

Caritatis duo præcepta semper cogitanda, semper meditando, etc. III, 1351. Duo præcepta caritatis significata per bidentium quod Jesus mansit in Samaria et Galilæa. III, 1522, 1523. Caritatis pedes duo. IV, 315. Caritatis præcepta duo in omnibus Scripturæ sermonibus reperit Augustinus. II, 323.

Caritas dicitur amor Dei et proximi. IV, 260. Caritate et Deum diligimus, et invicem diligimus. III, 1832. Caritas est nexus, quo homines invicem sibi et Deo connectuntur. III, 878. Deus et proximus una caritate diliguntur, etsi non sunt unum qui diliguntur. V, 1225. Binario numero in Scripturis, bipertita caritas commendatur. III, 1531. Caritas est motus animi ad fruentium Deo propter ipsum, et se atque proximo propter Deum. III, 72. Caritas est amor Dei, et proximi, suique ipsius secundum Deum. VII, 410. Caritas alia divina, alia humana. V, 1529.

Caritate Deus colitur. II, 737. Caritas gluten quo anima agglutinatur post Deum. IV, 758. Amandus Deus ita, ut si fieri potest, nos ipsos obliviscamur. V, 779. Amare Deum gratis, non sibi extra illum ponere mercedem quam expectet ex illo. V, 568. Si amas, gratis ama: si vere amas, ipse sit merces quem amas. V, 905. Hoc est Deum gratis amare, de Deo Deum sperare, de Deo properare impleri, de ipso satiari. V, 1469. Omnia quisque faciat cum caritate, non expectans retributionem temporalem, sed faciem Dei. V, 865. Si promissis quibuslibet bonis, tantum faciem Dei negandam audiens expavisti, gratis amasti. V, 966. Gratis Deum diligere invenitur Job, eum amans non quia aliquid dedit, sed quia se ipsum non abstulit. V, 369. Deus bono nostro diligitur, non bono suo. IV, 1982. Non minus Deus habebit divinitatem, si homo in illum non habeat caritatem. IV, 1982. Caritas Dei in nos major, quam nostra in Deum. IV, 1533. Deus est abundantia nostra per caritatem. IV, 1628. Deus sedet in eo, qui habet caritatem, tanquam in celo. IV, 1951. Non est vera Dei caritas in eo qui ingratus est Spiritui sancto. IV, 905. Caritate et humilitate Deo nunc propinquamus. V, 142.

Caritate Christo coheremus, non timore pœnæ. II, 595. Nemo ad Christum pervenit, nisi per caritatem. IV, 149. Caritas Christi in unitate ejus. II, 229. Caritas clamat ad Christum de nobis, caritas clamat de Christo pro nobis. IV, 1817. Si per caritatem nobiscum Christus est in terra, per eandem cum eo in celo sumus: Christus deorsum est compassioe caritatis, nos sursum sumus spe caritatis. IV, 1630. Dominus ascenditur, superior esset celis et inde mitteret caritatem. IV, 1544. In via caritatis qua ratione Christus ambulavit. III, 1985.

Caritas capaces reddit ad capiendam divinam. V, 703. Caritas reipublice divinæ nos adsciscit. II, 533. Caritas divina amore mælicitum meretricis non compatitur. V, 1531.

Caritate fideles in uno incommutabili unum sunt. X, 109. Quomodo Christus vult omnes in se unum esse. VI, 712. Caritas unitatis vinculum fortissimum. VI, 137. Caritas de multis cordibus hominum facit cor unum. III, 1538. Caritatis fervor ex multis unum confiat. III, 2036. Caritatem qui non habent, non habitant in unum. IV, 1736. Caritatis fraternæ commendatio. III, 2014.

Caritas est nota discipulorum Christi. III, 1809. Cur hæc

fere solam Joannes apostolus commendat. III, 2057. Caritas Pauli et Stephani commendatur. III, 2014.

Caritatem non habent, qui ab Ecclesiæ catholicæ communionem præcisi sunt, aut non diligunt unitatem. IX, 143, 149. Caritas nisi in unitate Ecclesiæ non potest custodiri. IX, 512. Non habetur extra Ecclesiam. V, 1225. Caritas laudat Dominum, discordia blasphematur Dominum. IV, 1930. Caritatis fons Spiritus sanctus, principium unitatis in Deo. III, 1684. Caritas compagem facit, compages complectitur unitatem, unitas servat caritatem, caritas pervenit ad claritatem. IV, 259. Nulla est caritas Christiani, a quo non custoditur unitas Christi. V, 1422. Mater caritas quomodo sciendi unitatem dolet. III, 1434. Qui caritatem habet, securus est: nemo illum movet de Ecclesia catholica, et si foris incipiat illam habere, intronititur, quomodo ramus olivæ a columba. IV, 176. Caritas, vita; dissensio, mors. VI, 715. Præternam caritatem oppugnare, est peccatum in Spiritum sanctum. III, 1287. Dissensiones aliquando aut a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 957. Aliorum tribulatio communis est, quibus probatio, spes, dilectio, spiritusque communis est. II, 565. Caritas in commune magis quam in privatum consultit. II, 564. Quisque etiam ipse habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1812. Qui per aliquam necessitatem non potest implere quod jubet Deus, amet illum qui implet, et in illo implet. IV, 1627. Caritati nihil adversus invidentia. VI, 315. Caritatem quoniam habere non possunt. IV, 1343, 1344. Caritas est in eo qui non sua querit in hac vita. IV, 1629. Caritatis societatem duo Cherubim commendat. III, 654. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua; qui non habent, graves sunt sibi. IV, 1696. Quanto major caritas, tanto majores plagæ de peccatis alienis. IV, 1289. Non est socius iniquitatis, qui impios ex caritate diligit, eis benefacit, pro his intercedit. II, 634, 635, 636. Gravior est Deo pro fratre deprecatio, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Caritas sola exstinguit delicta. III, 1982.

Caritatis unitas præponenda est terrenæ comodo hæreditatis. V, 1577. Fideles de requie fratrum suorum lætantur, etiam in propriis anxietatibus. II, 593. Omnis qui peccat, adversus caritatem facit: unde qui in uno offendit, factus est reus omnium. II, 739. qui clades hostiles non fugit ne deserat ministerium Christi plebi necessarium, majorem caritatis invenit fructum, quam qui propter se ipsum fugiens, atque comprehensus non negat Christum, suscipitque martyrium. II, 1015.

Caritas duplex severitatis et mansuetudinis. IX, 84. Ignoscendum est et vindicandum ex caritate. II, 660. Sicut parata est severitas peccata quæ invenerit vindicare, ita non vult caritas quod vindicet invenire. II, 958. Caritas sæviens. IV, 1755. Caritas cædit, blanditur iniquitas. III, 2035. Caritas sævit more columbino, non corvino. III, 2035. Caritas quo usque irasci potest. IV, 1375. Aliquando amicis molesta esse non timeat. V, 539. Caritas intus non intermittitur, caritatis officia pro tempore exhibeantur. III, 2037.

Caritatis officia. VI, 328. Caritas non sic impenditur, ut pecunia. II, 869. Caritas exactor dulcis. III, 2043. Caritas semper debetur, et sola, etiam reddita, detinet semper debitorem. II, 889; V, 800. Caritas nos semper debitores tenet, quia illa una est quæ etsi quotidie redditur, semper debetur. IV, 307, 393. Caritas cum impenditur, non deficit. III, 272. Crescit cum erogatur. IV, 1922. Caritatem erogat, qui misericordiam facit. IV, 1922. Dilectio Dei sit gratuita, proximi benefica. V, 571. Difficile invenitur, qui non habeat unde præstet alteri. V, 571. Caritas semper habet unde det. IV, 571. Caritas dimittit, caritas dat. IV, 1861. Caritas non permittit te non præstare quiddam potes, etiam inimicis. IV, 260. Proximo quid quisque præstare debeat. V, 571. Caritas circa quæ debeat occupari. V, 1599. Caritas proximi in hoc comprehenditur, *quod tibi fieri non vis*, etc. IV, 281. Hæc sententia, omnia flagitia et facinora exstinguit. III, 74. Caritas Dei in tribus consistit, caritas proximi in septem. IV, 281.

Caritatis ordo. VII, 645. Caritatem ordinare. V, 605. Non ordine amandi, sed ordine subveniendi, infirmiores fortiores anteponi. II, 537. Caritas ad inimicos extendi debet. V, 564. Caritas inimicis cauta impenditur, amicis securam rependitur. II, 869. Caritas non tantum præsentem, sed et toto orbe dispersos fratres complectitur. III, 2023. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui foris sunt, exhibere debemus. IV, 239. Caritatis opus in futuro sæculo. II, 565.

Caritas qua se diligunt homines malæ conscientie. V, 562. Caritatem quam vocant habent inter se etiam latrones. VIII, 223. Caritas humana alia licita, alia illicita. V, 1529, 1530. Caritas humana licita. V, 1529, 1530. Caritas ad inimicos extendi debet. V, 564. Caritas inimicis cauta impenditur, amicis securam rependitur. II, 868. Caritas non tantum præsentem,

sed et toto orbe dispersos fratres complectitur. III, 2048. Caritatem non solum in fratres, sed etiam in eos qui foris sunt, exhibere debemus. IV, 299. Caritatis opus in futuro saeculo. II, 565.

Caritas radix omnium bonorum. X, 570, 574. Sicut malorum omnium radix cupiditas. IV, 1134. Ex caritate tanquam ex capite exoriuntur caetera bona. III, 1852. Non fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit. X, 217. Caritatem tolle, non est quo te moveas ad bonum opus; aut si moves, ut servus moves. V, 569. sine caritate nihil est homo, quidquid aliud habuerit. III, 1459. Caritas sola bene operatur. V, 904. sola bene utitur donis Dei. VI, 137. Caritate amas quidquid bene amas. V, 160. Quod fit sine caritate, nullo modo fit bene. X, 903. Ubi caritas non est, non potest esse iustitia. III, 1256. Omnia bona opera unum est opus caritatis. IV, 1148. Cum vere fit opus Legis, caritate fit, non timore. III, 755. Lex non impletur sine caritate. V, 267, 696, 1241. Caritatis latitudine opus est, ne pereat quidquid boni facis. V, 904. Nihil boni fiet, nisi esset caritas; et cum adest caritas, non potest bonum non fieri. X, 374. Caritate quid pretiosius, quid luminosius, quid firmitus, quid utilius? V, 764. Ubi caritas est, quid possit deesse? Ubi autem non est, quid est quod possit prodesse? III, 1141, 1151, 1845. Cum caritate omnia habentur; sine illa nihil prodest, quidquid haberi potest. III, 1616; IV, 1627. Caritatem adde, prosunt omnia: detrahe caritatem, nihil prosunt caetera. V, 44, 562, 575, 761, 783. Sine caritate omnia bona nihil prosunt. II, 229, 755. Nihil prosunt quaecumque sancta poterint haberi. IX, 193. Nec veritas, nec sacramenta, scientia, prophetia, aut fides. IX, 512, 514, 601. Universa inutiliter habet, qui unum illud quo universis utatur, non habet. V, 550. Caritas si desit, frustra habentur caetera; si adssi, recte habentur omnia. III, 1462. Caritatem non habenti caetera dona auferentur. IV, 1905. Caritatem aufer a corde, solum superat mendacium. V, 1645. Caritate sola distinguuntur boni a malis: caetera habent communia. V, 583. Nisi caritatis delectatione vincitur delectatio peccati, invicta servilitas necessitas. X, 1121.

Caritas appellatur bona voluntas. VII, 410. Caritas de te operatur, quando agis volens. V, 795. Caritas facit ut illi tantum imputetur qui modicum dedit, quantum illi qui multum. IV, 1627. Caritas occidit quod finimus, ut sinus quod non eramus. IV, 1628. Caritas vincit carnis concupiscentias. III, 2061, 2062. *Retr.* Servi eramus cupiditatis; liberati servi edificum caritatis. III, 1696. Caritas non privata excellentia laetatur, unde et non inflatur. III, 437. Caritas sectanda, ut vitetur inflatio. V, 785, 1565. Superflua sollicitudo, ne ubi fervet caritas, desit humilitas. VI, 427. Caritas instanter petenda, ut caeterae delectationes contemnantur, et quaelibet passiones perferantur. IV, 1548. Caritatis vulnere qui non fuerit vulneratus, ad veram sanitatem pervenire non potest. IV, 589.

Caritatis lex, libertatis lex est. II, 740. Caritatis consilio faciendi sunt multa, non iussa praecipio legis. VI, 450. Caritatis lex cum lege veteri comparatur. IV, 1698. Caritas sarcina levis. IV, 825; X, 289. Sarcina passionum infirmitati gravis, caritati levis. X, 901. Levis fuit Petro quando passus est pro Christo, non quando eum negavit. X, 901. Caritate fiunt praecipua levia. V, 584. Non nisi caritati sunt praecipua facilia. III, 632. Caritatis praecipio homo sine fructu admoneretur ut quaereret Dei donum, nisi prius acciperet aliquid dilectionis. X, 905. Poenae ex caritate coronam parturiunt. IV, 1844. Caritati quanto sunt futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora praesentia. II, 593. Ut cupiditas nihil sine angustia, ita nihil cum angustia caritas tenet. III, 1548. Caritatis sarcinae suscipiendae, pro sarcinis cupiditatis. V, 897.

Caritatis vis. IV, 541. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. Caritas omnibus questionibus difficilibus fortior. V, 1612. Caritas sic violentissima est ad salvandum, quomodo mors ad auferendum violentissima. IV, 541. Cur morti comparatur fortitudo caritatis. IV, 1628. Caritas transfert de morte ad vitam. III, 2017. Caritas mortem evangelicam efficit in nobis, ait Paulinus. II, 349. Pro caritate patientes debemus etiam mundi odia sustinere. III, 1853.

Caritas mittit foras timorem, sed servilem. II, 560. Quomodo. IV, 1680. Caritas timorem alium pellit, alium introducit. V, 885. Timore casta peccare timet caritas, etiamsi sequatur impunitas; quia nec impunitatem iudicat securitatem, quando amore iustitiae peccatum ipsum deputat poenam. IV, 1576. Timor id agit, ne facias; caritas, ut nolis facere, etiamsi impune possis admittere. V, 882, 883. Caritas de timore aedificanda. VI, 516. Pietas timore inchoatur, caritate perficitur. III, 136. Caritatis profectus signum, imminutio timoris; signum perfectionis eius, nullus timor. VI, 25. Caritas tunc perfecta erit, cum poenalis timor omnino abscesserit. X, 304. Caritas perfecta nec cupidita-

tem saeculi compatitur, nec timorem. VI, 509. Caritate se agi non timore, unde quis dignoscat. V, 795. Vetus Testamentum ad timorem pertinet, novum ad caritatem. III, 2074.

Caritati subservit scientia. II, 225, 737. Fidei, spei, et caritatis omnis scientia et prophetia militat. III, 53. Quidquid salubriter concipitur mente, vel ore profertur, vel de qualibet pagina divina exculpitur, non habet finem nisi caritatem. IV, 1815, 1816. In nullis scripturis aliud requiritur, nemo vobis aliud praecipiat: quidquid obscurum est in scripturis, haec ibi occulta est; quidquid ibi planum est, haec ibi aperta est. IV, 1816. Caritas ad intelligentiam veritatis ducit. III, 1876, 1877. Caritas facit ut intelligere divina possimus. I, 1524. Caritatem scientiae plenitudo consequatur necesse est. IV, 1022. Caritatem qui tenet in moribus, ille tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus. V, 1534. Caritate doctrina scripturarum tota possidetur. V, 1534.

Caritatis dulcedo. IV, 1729. Caritas sine gaudio talis esse non potest. IV, 974. Caritas amatur, nec tamen sentitur. V, 160. Sine caritate nulla est pax. IV, 1685. Caritas latum mandatum, quo pax redintegratur. V, 1588. Caritatem non libet, nisi quod licet. X, 256. Caritatem qui habet, conscientiam suam attendat, et ibi videt Deum. IV, 1951.

Caritas et cupiditas in homine. V, 562. Merguntur homines pondere et terrenis affectibus, et emergunt caritatis sublevatione et spiritu sanctitatis. I, 847. Ipsi qui fructu praevaleant caritatis, possunt tamen aliquid habere purgandum. IX, 125. Homo tanto plenior iniquitatis, quanto inior caritatis. II, 740. Qui noluerit servire caritati, necesse est ut serviat iniquitati. IV, 163. Caritas si defuerit, iniquitas erit. IX, 601. Quanto magis regnat in quocumque Dei caritas, tanto minus ei dominatur iniquitas. IV, 1582. Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas. VI, 287. Caritas carnalis sperantium carnalem felicitatem in futuro saeculo. V, 34. Caritatis venenum est spes adipiscendorum aut retinendorum temporalium. VI, 25. Anima amans terrena, vel etiam se ipsam, tantum deficit, quanto id quod amat, minus est quam Deus. V, 779. Ex abundantia iniquitatis fit torpor caritatis. IV, 453. Caritas si nata est, labendo crescit, crescendo perficitur, perfecta permanebit. V, 858. Caritas quanto major est, tanto melior in quo est. VI, 286.

Caritas semper hic angere potest. II, 739. Qualem caritatis mensuram Christus nobis indixit. IV, 661. Caritas quomodo nutriatur. V, 966; VI, 25. Caritatis nutrimentum est imminutio cupiditatis, perfectis nulla cupiditas. VI, 25. Caritate crescente minuitur cupiditas, donec veniat hic ad tantam magnitudinem qua major esse non possit. VI, 288. Caritas inchoata, inchoata iustitia est; caritas protracta, protracta iustitia est; caritas perfecta, perfecta iustitia est. X, 290, 295. Caritatis si quid minus est, ex vitio est. X, 269. Caritas tunc maxima est in hac vita, quando pro illa ipsa, contemnitur vita. X, 290.

Caritatis fons summum bonum. V, 159. Caritas facit cives Jerusalem. IV, 775. Sancti non sunt, nisi qui habuerint caritatem. V, 44. Caritate matre parturiti et parti sunt filii caelestis Jerusalem. IV, 1925. Qui in caritate compaginatus est lapidibus vivis, ad donum Dei pertinet. IV, 4721. Cum animae Deum intelligere contigerit, caritati non solum nihil detrahetur, sed addetur etiam plurimum. I, 876. Tunc illa erit plenissima. I, 595. Caritas an habet quo crescat, cum de mortali excesserit vita. X, 290. *Vide* Dilectio. Abundantia caritatis Dei facit ut beati cadere non possint. X, 953.

Caritas cur aquae comparetur. IV, 1555. Caritas per superiora caeli designatur. IV, 1542. Caritatis symbolum cocinum. III, 754. Tabernaculum decem aulzorum. III, 634. *Vide* Praecipuum, Scriptura, Lex. Caritas est fructus qui super Libanum extollitur. IV, 912. Caritas lex civitatis Dei. IV, 1261. Caritas lux est. II, 561; III, 1598. Margarita Evangelii pretiosa. VI, 670. Caritas quasi navis. IV, 1699. Caritas est oleum. III, 1455; V, 575. Panis. III, 1542. Radix nostra. IV, 557, 607. Caritas sapientia Dei est. II, 587. Tunica Christi desuper texta. IV, 176. Christi vestimenta sunt sancti eius, tota Ecclesia eius. IV, 507. Tunica vero desuper texta, caritas. IV, 176; V, 149. Caritas vestis nuptialis. V, 565; IX, 669. Fides, spes, caritas in pisce, ovo et pane in Evangelio Lucae significatur. II, 500. Caritas Ecclesiae figurata in Rebecca. V, 44; Caritatis alae geminae. IV, 825, 1791, 1952. Caritas quo pretio comparanda. V, 211. Caritas gratis constat. III, 2034.

Caritas ea dicenda, quae non est vilitas. V, 1527. Caro. De origine carnis error Manichaeorum. V, 169. Carnis opificium non Deo bono et vero, sed malignis angelis tribuit Priscillianistae. VIII, 44. Carnis alium auctorem, alium spiritus putant Manichaei. VI, 709. Carnem compe-

dem et carcerem putant. VI, 710. Carnem non pertinere ad hominem, error. V, 1191. caro animata et sentiens unde et quomodo nascatur. III, 404. Carnis artifex Deus, contra Manichaeos. VIII, 392, 393, 394, 395. Caro a Deo creata non est inanimata. V, 832. Sed parvum bonum. V, 835. Per carnem nos benedixit Dominus. V, 58. Carnis non natura mala est, sed vitium. X, 1529. Carnis substantiam vel naturam malum non esse ostendit Christi incarnatio. VII, 501. Carnis et spiritus coinquinatio. V, 268.

Caro peccati est quae per concupiscentiam nascitur. X, 1257. Caro peccati omnium est qui de commixtione nascuntur. X, 421, 1384, 1403, 1404, 1406. Cur mortalis carnis assumptio peccatum dicitur. III, 2072. Caro Christi solius non caro peccati. V, 825. Ceterorum autem hominum a Christo, non est nisi caro peccati. X, 1220, 1589. Omnis caro praeter Christi carnem ex Deo, ex carne et ex peccato. X, 678. Caro peccati et similitudo carnis peccati, quid differant. V, 1114. In carne peccati mors et peccatum, in similitudine carnis peccati mors sine peccato. V, 814.

Caro concupiscens adversus spiritum quid. III, 416. Manichaei aliam animam addebant, quae cum carne concupisceret adversus spiritum. III, 1350. An caro dolet et concupiscit sine anima. VII, 424. Caro quomodo sine anima concupiscat? III, 417. Carnis et spiritus quasi quoddam conjugium. VI, 710. Carnem concupiscere est animam carnaliter concupiscere. X, 845. Carnis inobedientia peccatum habitans in membris nostris. X, 172. Caro tanto minus animae subditur, quanto magis adversus spiritum concupiscit. VII, 629. Caro nunc onerosa, quia indigna, infirma, mortalis, corruptibilis. V, 1259.

Carnis discordia et spiritus non ex creatore. X, 1552. Non diaboli accedente concubitu corporali, sed spiritali Dei gratia recedente, secuta est. X, 864. Carnis adversus spiritum pugna, vitium est, non natura. X, 278. Deformitas est. X, 1353. Ex primi parentis praevagatione est. X, 1524, 1556. Carnis corruptio ex peccato contracta, non peccatum, sed poena. VII, 406. Carnis concupiscentia adversus spiritum, iuxta poenam inobedientiae primorum parentum. III, 400; X, 417. De damnatione hominis veniens. X, 287. sic est peccatum inobedientiae, ut sit poena peccati. X, 173. Carnis fragilitatem, dolorum tormentum, vinculum mortis et laqueos tentationum ex Adam duximus. IV, 1072. Carnis rebellio poena est hominis, rebellio vero hominis non est poena Dei. VII, 424. Caro hominis et pecoris licet materiae conveniant, tamen sicut fine, sic et initio suo differant, si homo non peccasset. X, 1559.

Carnis inobedientia non erat in primis hominibus ante peccatum. X, 172. Caro etiam post peccati remissionem in baptismo, captiva sub lege peccati. X, 435. Caro contraria, etiam ipsis baptizatis. X, 276, 280. quam iuste per carnem nos exerceat Deus. VI, 562. A molestiis carnis alieni esse non possumus in hac vita. VI, 60. Carnis opera hostes nostri. VI, 534. Carnalia duo opera quibus sancti et prudentes ab imprudentibus secerantur. V, 346. Eva nostra interior, caro nostra est. IV, 848. Quomodo Adam per Evam diaboli supplantavit, sic per carnem vult nos supplantare. IV, 518. Carnis opera, opera hominis; hominis autem, quae non Dei. VI, 569. Carnis opera enumerantur. VI, 60.

Caro quomodo domanda. VI, 681, 709. Carnis mortificatio, opus nostrum in hac vita. V, 854. Caro peccati laboribus et molestiis erudienda. X, 183. Carnis delectatio aliquantum et a licitis refruenda. VI, 711. Servi tu ei qui fecit te, et tibi serviat quod factum est propter te: si contemnis servire tu Deo, nunquam efficies ut tibi caro. IV, 1860. Qui vult ut caro serviat sibi, admonetur ipse servire Deo. V, 715; VI, 562. Caro pugnant contra spiritum, quasi uxor contra maritum. IV, 1860. Caro tua conjux tua, famula tua: quodlibet deputa, opus est ut subicias. IV, 1860. Caro tanquam conjux amanda et castiganda. IV, 1826. Caro propter animam diligenda. I, 625. Caro est famula animae. IV, 1884, 1885, 1887.

Carnem suam quisque diligit, etiam cum sibi subiecit. VI, 710. Carnis vitium quando resistitur, ipsa amatur, quia ipsa curatur. VI, 561. Carnem suam sancti diligunt et desiderant. VII, 395. Carnem suam non odit homo, qui corpus suum castigat. VIII, 391, 392. Carnem suam nullum animal odit quamlibet abjectissimum. VIII, 391, 392.

Carni spiritus dupliciter consulit. VI, 564. Carnis opera mortificant eos a quibus per continentiam non mortificantur. VI, 535. Operum carnis quamvis indictis mortificatoribus non desunt vulnera peccatorum. VI, 557. Etiam lex peccati captivum teneat aliquid carnis aliquando, tamen non regnat. X, 455.

Carnis concupiscentia et bonum quando perficiatur. X, 753. Sensus carnis distinguendus a concupiscentia. X, 1352. Carnis affectus. X, 452. Caro agit desideria sua, age et tu tua. V, 820. Carni nihil plus permittas, nisi desideria. V,

820. Per desideria carnis famem sollicit, aliam, etc., quamvis inculpabilia sint, quidam in culpa incidunt. X, 282.

Carnis peccata non contemnenda. V, 511, 512. Et arguuntur qui dicunt Deum ea non curare. V, 514, 515. Carnis peccata diabolus levia facit, cum sint gravia et mortifera. V, 1094. Carnis voluptas, unum ex tribus vitiorum, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115.

Carnem inter et spiritum concordiam fieri petunt baptizati in oratione Dominica. X, 676. Non virtus humana, sed divina gratia inter spiritum et carnem facit concordiam. X, 676. In pugna carnis adversus spiritum auxilio Dei indigemus. VI, 80. Carnis opera ut spiritui nostro mortificemus, spiritu Dei agimur. VI, 357. Ne dicas, non possum tenere et portare et frenare carnem meam; adjuvaris ut possis. IV, 457. Caro quos possideat aut a quibus possideatur. V, 1620. Lectulus doloris infirmitas est carnis. IV, 457. Caro si spiritui subjiciatur, pax recta; si vero spiritui dominetur, pax perversa est. IV, 1860. Carnem qui vicerit, diabolum continuo superabit. IV, 1858. Caro per cor mundatur. VII, 305. Per carnem quae bona opera fiunt? IV, 1000.

Carne servire Deo. V, 915. In carne non esse. V, 847. Et in carne esse, quid? X, 178. In carne esse dicuntur, qui secundum carnem vivunt. X, 253. Qui per Dei gratiam renati sunt, non sunt in carne. X, 178. Fidere in carne. V, 917. Vivere secundum carnem. VII, 404, 405. Ambulare secundum carnem quid sit. V, 846. Secundum carnem vivere, Epicureorum est; secundum animam, stoicorum. V, 855. Anima secundum Deum, caro secundum animam vital. V, 835. Secundum carnem vivere nulum est. V, 853. In carne sumus, et in carne non sumus, quomodo? IV, 1490. In carne non cadere, magnum est, non autem in ea labi quis potest. IV, 1490. Carnis voluptas inimica est iustitiae. X, 726. Carnis et spiritus prudentia. V, 846. Affectus carnales. IV, 200.

Carnalis vita quid sit. III, 466. Carnalis et spiritalis, sanctus quisque in hac vita. V, 856. Caro lotus est homo, qui caro corpore, carnalis est animo. V, 290. Carnalis erit anima, si secundum ipsam vivere voluerit. V, 854. Carnalis quis totus, quis ex parte, vel totus spiritalis. V, 856. Carnales in Ecclesia quinam? X, 195. Carnales dupliciter dicti. VI, 105. Carnalis christianus est, qui carnalem felicitatem hic habere gaudet, vel talem sperat in futuro. V, 34. Carnales et animales, qui adhuc parvuli sunt in Christo. V, 462; VI, 122. Carnales terra, spiritalis caelum. IV, 1748. Omnes carnales spiritalibus inimici sunt. IV, 1605, 1772. Carnales de Ecclesia in sorte sunt Esau. V, 59. Carnales veteris et novi Testamenti per Agar et Cethuram figurati. VII, 512. Carnales inter se dividuntur. VII, 502. Carnalium divisione demones pascentur. VII, 502. Carnales Christiani spiritalibus servantur, non contra. V, 49. Carnales per ignem iudicandi sunt in fine saeculi. VII, 504. Carnales quidam per ignem salvabuntur, quidam in igne damnabuntur. VII, 504. Carnales per noctem, spiritalis per diem significantur. IV, 940. Carnalia in regno caelorum non expectanda. V, 488.

Caro nostra fluxius est. V, 674. Caro nostra fenenum. V, 269. Carnis decus ad illud referendum est, a quo decora sunt omnia. I, 626. Caro nostra sicut Deo, quomodo. IV, 751. Caro omnis ad Deum veniet, quia Christus ex utero virginali assumpsit carnis primitias. IV, 776. Omnis caro, id est ex omni genere carnis. IV, 776. Caro Christi vehiculum quo processit ad nos, vestis, jumentum, templum. V, 676. Caro humana sponsa Christi. III, 1432. Caro Christi crucifixa data pro saeculi vita. V, 57. Carnem Christi conversam tri in substantiam Dei quidam asseruerunt. V, 57.

Caro Christi et sanguis, cibus et potus. III, 1612. Carnem et sanguinem Christi non satis est in sacramento tantum edere. III, 1621.

Carnibus non vescitur Aeriali. VIII, 40. Priscillianistae. V, 801; VIII, 44. Tatiani. VIII, 50. Carnem sic detestandam putant Patriciani, ut quidam eorum illata sibi morte, carnis carere voluisse perhibeantur, quare. VIII, 42. Carnibus non vescitur Manichaei. VIII, 36, 57. Carnibus vescuntur sacerdotes solum apud Manichaeos. VIII, 491. Carnibus quomodo vesci auditores suos sinunt Manichaei. VIII, 57. Carnium comestio, cura Manichaeis interdicatur. I, 1361; VIII, 150, 151, 154, 493, 494. Fimentum Manichaeorum de origine omnium carnis. VIII, 254, 255, 396. Carnem omnem immundam existimabant Manichaei. VIII, 227, 252. Quare. VIII, 235, 234, 235, 256, 320. Qua ratione carnibus vesci volebant Manichaei, eadem a ceteris escis debebant abstinere. VIII, 252, 255, 256. Carnes frugibus immundiores, non est cur doceant Manichaei. VIII, 255, 256. Temperare se a carnibus edendis, quia immundae putantur, contra fidem est. II, 222. Carnium comestio non contingat, si sine ulla offensione, sine ulla infirma opinione, sine ulla libi-

dine sumantur. I, 1560. Cur quidam cibi carniū veteri Testamento prohibiti. VIII, 151, 152, 235. Quasnam carnes desideraverunt Israelitae in deserto. II, 617. Carnes omnes vendendas a discipulis suis removisse Christum, saecularibus vero indifferenter ciborum permisisse, mendacium Fausti. VIII, 357. Novum Testamentum in eo quod nullas animalium carnes immundas habeat, non adversatur veteri. VIII, 235. Abstinerere a carnibus bonum est. I, 1558. Carnem non manducare bonum esse, cur Apostolus dixerit. VIII, 149. A carnibus primi patres abstinerunt, non damandi, sed significandi gratia. VIII, 403. A carnibus cur abstineant Christiani. VIII, 193, 194. Multi ex primis Christianis carnes non edebant, quare. V, 801.

Carnis resurrectionem negant Archontici. VIII, 29. Caiani. VIII, 29; Carpoocrates. VIII, 27. Cerdon. VIII, 29. Hicracite. VIII, 38, 39. Marcus. VIII, 28. Severiani. VIII, 30. Simon Magus. VIII, 25. Valentiū. VIII, 28. Carnis resurrectionem aliquatenus cognoverunt Plato, Varro, aliique gentium. VII, 705. Praestantius est nosse carnem resurrectionem, et sine fine victuram, quam quidquid de ejus natura edici docere poterunt. X, 532. Carnis resurrectio adstruitur. IV, 732. Caro sanctorum in spe requiescit. VII, 393. De carne quid sperandum. V, 848. Carnis resitutio et immortalitas piis promissa. V, 848. Caro hominis quae ab alio in escam sumpta est, reddetur homini in quo ease caro humana primitus coepit. VII, 785. Carnis resurrectionem si sine miraculis mundus credidit, grande miraculum. VII, 736.

Caro post resurrectionem spiritalis futura. VI, 361; VII, 393. Post resurrectionem fiet spiritalis. X, 434. Carnis spiritalitas, quanta sit gratia, de donis quae in hac vita largitur Deus concipiendum. VII, 784. Caro post resurrectionem non erit caro secundum corruptionem, erit secundum substantiam. VIII, 129, 130, 143. Caro in resurrectione jam non corruptibilis erit. IV, 775. In carne incorruptibili possessura est regnum Dei, ex omnibus gentibus congregata Dei familia. X, 1602. Caro post resurrectionem longe perfectior erit, quam fuit in primis parentibus. VII, 395. Quomodo. VII, 395. Concordia summa carnis et spiritus post resurrectionem. VI, 274. Carni an visio Dei promissa in Evangelio (Luc. 3. 6). V, 1266. In judicio videbitur Christus ab omni carne. V, 1266.

Carnis futura commutatio. V, 269. Caro hominis in corpus Angeli convertenda. V, 269. Carnis mutatio in melius, propria sanctorum erit. V, 1623.

Caro in Scriptura ponitur pro homine. II, 542, 543; IV, 217, 1761; V, 725; VI, 94, 356; VII, 401, 408; VIII, 690, 851, 852. Caro dicitur homo, figura a parte totum. X, 491, 1468. Caro pro uxore. III, 4393. Pro fratre ponitur. III, 496. Pro corpore aut pro consanguineis. III, 44. Pro mortalitate. VIII, 230, 335. Pro corruptione. VIII, 250. Carnis et sanguinis nomine ipsam corruptionem carnis et sanguinis Apostolus nuncupavit. I, 815, 831; II, 945, 945, 946; V, 1623. Vel opera carnis et sanguinis intelliguntur. II, 945. Carnis et sanguinis nomine potest intelligi vel carnalis prudentia vel corruptio. X, 1602. Consuetudo animae facta cum carne, in Scripturis caro nominatur. I, 1181. Carnalis consuetudo morte significatur. VI, 79. Caro, corpus mortis cur dicitur. X, 670. Caro et sanguis quomodo non possidebit regnum Dei. II, 948; V, 1619.

Carenum vinum coctum. I, 1365.

Carosus subdiaconus. IX, 513.

Carmentes deae quae fata nascentibus canunt. VII, 122.

Carneades Graecus Philosophus. I, 909. Academicus. IX, 339, 360, 439. Tertiae Academiae princeps atque actor. I, 935. Archesila vindex. I, 933. Stoicos et Crysippum sibi convellendos proponit. I, 935. Nemo Academicorum minus alte quam Carneades dormivit. I, 945. Carneades verum invenire non potuit. II, 62.

Carpi. IX, 217.

Carpoocrates haereticus. VIII, 27. Ejus haeresis. VIII, 27.

Carpoocrates mundum non a Deo factum, sed a daemonibus asseruit. VIII, 664. Ab illo Carpoocratiani. VIII, 27.

Carraria. V, 1578.

Cartennae civitas. II, 332; IX, 697. In Mauritania Caesariensi. IX, 697. et II, 332.

Carthago. II, 163; V, 166, 198, 624, 809; VIII, 954, 966; IX, 209. Civitas notissima et caput Africae. IX, 437. Conditā a Didone. IV, 537. Tharsis nomine intelligitur. IV, 536. Carthago regnum deae caelestis. IV, 1270. Carthaginis regni primordia inter ceteras gentes navigationibus excelluerunt. IV, 537. Carthaginenses inter et Romanos tria bella gesta sunt. VII, 62. Not. c. Carthaginem Romae aemulam volebat dirui Scipio Nasica, quare. VII, 43, 62. Carthago a Scylione Africano deleta. VII, 102. Carthago plus nocuit Romanis eversa, quam adversa. VII, 102. Carthago atque Roma duae urbes litterarum litterarum artifices. II, 436. Carthaginensium re-

rum status dum ibi saeviret Marinus Comes. II, 647. Carthaginis civibus gratulatur Augustinus, quod Romanos deos Romae dejectos nolint stare Carthagine. V, 165. Carthago in nomine Christi manet. V, 624. Carthaginensis Ecclesiae quanta sit in ceteras Africae auctoritas. II, 92. Ejus praerogativa. II, 165. Basilicae apud Carthaginem. V. Basilica Carthaginensem episcopum, non a Numidia, sed a propinquantibus episcopis ordinari, mos erat. IX, 641. Carthaginis Clerici. V, 293. Carthaginis genium. V, 419.

Carthaginense Concilium. Vide Concilium. Carthaginense Concilium Donatistarum adversus Caecilianum et socios. IX, 512. Septuaginta ferme episcoporum fuit. IX, 355. Caecilianum absentem damnavit. IX, 644. Carthaginense Concilium schismaticorum contra Caecilianum. IX, 639. Consulem non habet, neque diem. IX, 639, 642. Carthaginense Concilium factum sine die et Consule. IX, 663. Carthaginense Donatistarum Concilium quadraginta trium episcoporum. IX, 552. Cautius, modestius, diligentiusque se gessit adversus Primum, quam Bagaitanum adversus Maximianenses. IX, 532. Carthaginense iudicium contra Caestium. X, 386. V. Caestius.

Cartigare. IV, 422. Not. 1.

Carus. II, 224.

Casus in vicis quam multi Christiani facientes aut fieri cupientes, reprehenduntur. IV, 1035.

Caseum et panem offertur Artolyritae. VIII, 31.

Caspiana nomen fluminis. VII, 767.

Castorii laus. II, 239.

Cassianus episcopus Donatista. IX, 334, 335.

Cassianus diaconus. IX, 640. Traditionis accusatus. IX, 662, 663.

Cassiacum, rus Verecundi, ubi parabat se Augustinus ad baptismum suscipiendum. I, 765.

Cassius a Maecomadibus. IX, 215.

Cassius templum Jerosolymitanum exspoliavit. VII, 607.

Castitas est Dei donum. I, 684; III, 639; V, 1503, 1507.

Castitas non nisi ex Deo. II, 830.

Castitas in Deo vera est. III, 241. Castitas animi quid sit. VI, 515, 545. Castitas mentis, pulchritudo filiae regis intrinsecus. VIII, 315, 316. Castitas in mente esse debet. V, 1459. Castitas in quo consistat, et per quid corrumpatur. VI, 314. Vide Continentia, Pudicitia. Castitas sine voluntatis assensu non violatur. VII, 30, 32, 41. Castitatis integritas tantum in mente valet, ut illa inviolata, nec in corpore possit pudicitia violari, cujus membra potuerint superari. II, 427. Violentia illata corpori animo repugnante, non pro corruptionis turpitudine, sed pro passionis vulnere deputabitur. II, 427. Castitas violentia non violatur, si mente servetur. II, 1071. Castitas fidei ne sensu interiori corrupto percat magis timendum, quam ne feminae violenter construerentur in carne. II, 1016.

Castitas viris, feminis, nundum conjugatis, ac jam voto obstrictis commendatur. V, 735. In castitate servanda multi viri a feminis vincuntur. V, 735. Feminas coercent parentum custodia, sexus verecundia, legum timor; ideoque gloriosior virorum castitas. V, 736. Castitatem quicumque non servatis, nolite accedere ad panem Eucharistiae. V, 736. Castitas et concupiscentia. X, 803. Castitas in utroque Testamento commendata. VIII, 134. Castitatis et continentiae professio apud Catholicos. VIII, 225. Castitatis premium. VIII, 168. Castitas virginum et conjugatarum praemium inaequale, sed aeternum utraque habet. V, 1507. Castitatis studium in Joseph et Susanna. V, 1459, 1463. Castitatem in aliis, impudici vel ipsi amant. V, 1059. Casta uxor. V, 789. Castus dormientis affectus. I, 797. Casti hominis desiderium et pugna. V, 718. Quo iudicio Dei in corpora continentium, libido hostilis peccare permessa est. VII, 41. Casti quomodo mortificent fornicationem. X, 816. Nihil pudendum est quod castum est. III, 405.

Caste Deum querere quid sit. V, 760. Caste vivit qui solum Deum attendit. I, 969. Castum cor, quo gratis amatur Deus et ab illo non petitur aliud praemium. IV, 928. Castum cor non est, si Deum ad mercedem colit. IV, 658.

Castor et Pollux in deos relati. VII, 134.

Castra pro aciebus in praedio constituta. III, 539.

Castrum Galbae. IX, 297.

Castus Siccensis. IX, 145, 219.

Castus et Emitius in tormentis unde victi primum, unde post viatores. V, 1295.

Casula. V, 630.

Casus vocatur cujus ratio et causa secreta est. I, 586. Nihil omnino posse fieri sine causa. I, 983, 985. Casu nihil fit in mundo. VI, 17. Casibus omnia regi, impia doctrina est. IV, 270, 924. V. Cadere.

Catacarposi reliquiae holocausti quod ignis consumpsit. III, 678, 679.

Catamitus Bucolorum. VIII, 77.

Cataphryges haeretici. II, 458. Eorum auctores, dogmata,

nomen. VIII, 50. Cataphryges promissionem Domini de miterendo Spiritu sancto, in Montano et Priscilla completam asserunt. II, 1034, 503. Et se promissum Paracletum suscepisse. VIII, 500, 507. Secundas nuptias damnabant. VIII, 506, 507. Hic error damnans secundas nuptias a Tertulliano propalatus. VI, 43. Cataphryges in Phrygia schisma fecerunt. V, 4174.

Cataplasma ex Eucharistia. X, 1515.

Cataquensis Episcopus. II, 358.

Catarista, Manichaeorum secta. VIII, 36, 57.

Catasta. V, 1235.

Catastolium. VIII, 375.

Cathari haeretici unde sic dicti; et etiam Novatiani appellati. VIII, 32. Cathari negabant Ecclesiam posse omnia peccata dimittere, et vocabant viduas nubere. VI, 508.

Catechismi ad baptizandos. VI, 210, 219, 220, 228. Catechizandi officium traditis praecipis docetur. VI, 511. Catechista orationis formulæ. VI, 528, 545.

Catechumeni. V, 156. Catechumenus dicitur cui baptismus quandoque debeatur. IX, 537. Catechumenorum gradus. VI, 205. Catechumeni initiatio. VI, 344. Catechumeni inuncti. III, 1714. Catechumenorum sacramentum. IX, 172. *Not.* Eorum sacramentum, quamvis non sit corpus Christi, sanctum est tamen et sanctius, quam cibi quibus alimur. X, 176. *Not. u.* Catechumeni secundum quemdam modum per signum Christi et orationem manus impositionis sanctificantur. X, 176. Catechumeni sanctificatio non valet ad intrandum regnum caelorum, aut ad remissionem peccatorum, si non fuerit baptizatus. X, 176. Catechumeni ad Baptismum invitantur. V, 155.

Catechumenis baptismus est necessarius ut illuminentur. III, 1714. Eorum ad baptismum preparationes. VI, 656, 660. Catechumeni datis ad baptismum uominibus, abstinentia, jejuniis, exorcismis purgabantur, et usu matrimonii abstinabant. VI, 205. Catechumenis in ultimo vitae an dandus baptismus non petentibus, nec pro se respondere valentibus. VI, 469. Opinio negans rejicitur, nec tamen damnatur. VI, 469. Caecilianus existimans fideles non posse rem publicam administrare vult catechumenus semper esse: non probatur Augustino. II, 652.

Catechumenis sit missa post sermonem. V, 325. Cur catechumenis non prodantur sacramenta fidelium. III, 1875. Catechumeni nesciunt quid sit manducare carnem Domini. V, 754. Urgentur ut Pascha imminente dent nomen, ac si eos non excitat festiuitas, ducat eos curiositas sciendi quid hoc sit. V, 135. Catechumenus catholicus divina caritate flagrans, non solum haeretico, sed et malo baptizato antependendus. IX, 172. Catechumenorum vox in Psalmo ad gratiam sancti lavacri festinantium. IV, 464.

Catechumeni apud Manichaeos an iidem qui auditores. IX, 557.

Cathedra magistri nostri, caelum. V, 1205, 1257, 1320. Cathedra docentis magistri, lignum pendentis factum est. V, 1416, 1430. Cathedra pestilentiae regnum terrenum cum superbia dicitur. IV, 1.

Catholica nomen, nota Ecclesiae Christi. VIII, 175. Catholica etiam a suis inimicis Ecclesia nominatur. III, 128; IV, 643. Catholicam apud se potius esse quam apud adversarios, contendeabant Donatistae. IX, 623, 625.

Catholicum unde dicatur. IX, 292, 591, 741. Unde dictum velint Donatistae. IX, *app.* 621, 850. catholica communio. V, 53. Catholica fides. V, 1425. Catholica plebs. V, 762. *r.* Ecclesia. Catholici a calumniosis Donatarum criminationibus innocentes. IX, 335. catholicorum mansuetudo et lenitas erga Donatistas. II, 508, 507. Catholici Donatistas non persequuntur, sed se defendunt. II, 500. Non agunt adversus Donatistas, ut res eorum habeant. II, 545, 808. Quare Donatistas querunt. II, 343, 811. Catholicorum in Donatistas contentio dilectionis est, non litis. V, 1586. Catholici Donatarum salutem consulunt, dum ad unitatem eos cogunt. II, 401. Donatista furere et savitia in Catholicos agunt, dicunt tamen se pati persecutionem. II, 507. Catholicos Donatistae Macarianos appellant. II, 501. Dispar ratio agendi Donatarum in Catholicos, et Catholicorum in Donatistas unde. V, 288.

Catholicum rebaptizare, immanissimum scelus est. II, 95. Catholici etsi persecutores aut traditores probarentur, non tamen rebaptizandi. IX, 274. Novi haeretici catholicis a quibus exeunt, novum nomen imponunt. X, 1053. Catholicos Pelagianis et Jovinianis appellabant Manichaeos. X, 552. Quare. X, 571. Catholicorum sententia, Manichaeorum inter et Pelagianorum sententiam media. X, 607. Sic tamen ut utrosque damnet. X, 611.

Catholicus Loui. III, 1569. Catholici mali. III, 1568. Catholicus pessimis moribus an haeretico praeponeendus eo solo quod haeticus est. IX, 471. Catholici mali facilius convertuntur, quam haeretici. IX, 165. Catholicis in Ecclesia peccaverantibus, quamvis pessime vixerint, quidam salutem

promittunt. VII, 754.

Catholici scriptores quibusdam occasione fuerunt ad haeresim molientum. VI, 319.

Catiline. X, 751. vir pessimus. VII, 71. Haud gratis malus. I, 680. Eius tolerantia non vulgaris. I, 1556, 1557. Non fuit fortitudo, sed duritia, quod inedia, algoris, vigiliae, supra opinionem patiens erat. II, 736. Catilinae conjuratio. VII, 80. Bellum civile. VII, 109. Catiline in bello civili prostratus est. VII, 71.

Catinensis urbis tecta vi favillae ex Aetna monte erumpentis diruta. VII, 111.

Catius Deus, catos id est acutos facit. VII, 128.

Catonis laus. VII, 156. Catonis virtus veritati propinquior, quam Caesaris. VII, 156. Cato minor se ipsum occidit Uticæ, ne ipsi pepercisse Caesar gloriaretur. VII, 58. Cato impatiencia se peremit. VII, 650. Catonis voluntariam sui ipsius caedem, ejus amici tribuerunt infirmitati. VII, 56. Et ipse in filio suo indicavit infirmitati tribuendam esse. VII, 56. Catonis lepidum responsum ad superstitiosum. III, 51. Cato uxorem suam alteri tradidisse laudatus. VI, 205, 588. Cato Uticensis Martiam uxorem suam cessit Hortensio. X, 810.

Catonis utriusque et innocentis et sapientia in proverbium abierunt. VII, 36. *Not. b.* Catonem imitari tutius, quam Jovem. II, 315.

Catosus coquus bene Christianus. VII, 766.

Catulus subdiaconus. IX, 515.

Catuli bellum civile. VII, 109. Catulus hausto veneno se manibus inimicorum subtraxit. VII, 107.

Catuli leonum rugientes, et quærentes escam, daemones quando tentant. IV, 1292.

Caudium oppidum Samnii. VII, 97. *Not. 1.*

Causa est fortuita, naturalis, voluntaria. VII, 151. Causae omnium quae fiunt, non sunt nisi voluntariae illius naturae quae spiritus vitae est. VII, 151. Et ita sensit socrates. VII, 226. Non factis et poenis, sed causis, mali et boni discernendi sunt. II, 324.

Causa originalis omnium a Deo. VIII, 877. Causa omnium quae fecit Deus, voluntas ejus est. IV, 1745. Causa rerum bonarum, bonitas Dei; malorum, voluntas deficiens boni mutabilis. VI, 244. Causae secundae malorum, et ignorantia et concupiscentia. VI, 244. Causas rerum nosse an pertineat ad hominis felicitatem. VI, 238. Quas nosse debemus. VI, 235, 258.

Causa cadit, qui plus petierit, quam ei debeatur. IV, 1542. Causae Christianorum ad Ecclesiasticos iudices, non ad forum deferendae. IV, 1570. Causam suam intra annum agere si quis neglexerit, ut deinceps vocem ejus nemo audiat institutum est in Concilio Carthagine habito 15 Septembris an. CCCCLII, 235. Causam presbyteri episcopi sex terminari Concilio Carthag. an. CCCXLVIII aut CCCXLIX statutum est. II, 235. Causam agere ad duas. II, 169. Nec causa causae, nec persona personae praedjudicat, effectum Donatarum. II, 580, 584; V, 901; IX, 667, 676. Quatenus illud dictum toties a se recantatum volebant intelligi Donatistae. IX, 667. Refelluntur. IX, 667. Hoc dicto se jugularunt Donatistae. IX, 635, 684.

Cautionem contra nos tenebat diabolus, hanc cautionem, hoc chirographum, suo sanguine delevit Christus. IV, 1127. Cautio debitoris deleta sanguine Redemptoris. V, 745. Cautio promissorum Dei, Evangelium. V, 1469.

Cayphas. Hoc in eo egit propheticum chrisma, ut propheteret; hoc autem vita impia, ut nesciens propheteret. VIII, 331.

Cecrops rex Atheniensium. VII, 565, 568.

Cedar interpretatur tenebrae. IV, 1605.

Cedias ceu cesas aut chesas. IX, 209.

Cedrus et palma nec in tempestatibus curvantur. IV, 1180. Cedri Libani, altitudines sunt mundi. IV, 1024. Cedri, homines elati nitore terræ nobilitatis. IV, 215. Cedrorum contritio, nobilium ad imitationem humilitatis Christi, depressio. IV, 215. Cedrinum lignum, symbolum spei. III, 754.

Celer Proconsul Africae. II, 225. Ejus procurator Spondeus. II, 536. Celer vir spectabilis, nullam jam uspiam peritostatatem. II, 954.

Celerinae basilica. V, 316.

Celeritati radii ex oculo emissi resurrectio comparata. V, 1265.

Celestius seu Celesius, episcopus in Numidia, accusator Caeciliani. IX, 26, 775.

Celsinus. I, 921.

C. Celsus. II, 275.

Celsus quidam opiniones omnium philosophorum usque ad sua tempora, sex non parvis voluminibus absolvit. VIII, 28.

Celsus. I, 881. Eius opinio de summo bono, et de summo malo. VIII, 168.

Celticchi Catechumeni et postea Episcopi historia. VI, 165.

- Censura.** Injusta vincula dirumpit justitia. V, 510. Animas innocentes puniendas esse pro scelere alieno non putat Augustinus. II, 1067.
- Census** quid. III, 610.
- Centaurorum** fabula. VII, 570.
- Centones.** VII, 548.
- Centrum** pro universitate ponitur. VII, 606. **Centrum** vocant Geometrae medium terrae. VII, 390.
- Centuria.** V, 265.
- Centurio.** IX, 639, 640. **Centurionis** humilitas. III, 1526; IV, 428. **Humilitas** et **fides.** V, 415, 487, 1503. **Centurio** et **Regulus** inter se comparantur. III, 1525. In **Centurione** gentes figuratae. V, 416.
- Centurius** laicus Donatista. I, 158.
- Cephus** quibusdam idem est ac Mesappus. VII, 563.
- Cerberi** fabula. VII, 570.
- Cercopitheci.** VII, 487.
- Cerdon** duos deos admisit. VIII, 664.
- Cerdoniani** haeretici eorumque dogmata. VIII, 29.
- Cerebri** tres ventriculi. III, 364. **Pars cerebri anterior** unde sensus omnes distribuuntur, ad frontem collocata est. III, 364.
- Cerei** laus ab Augustino dicta. VII, 468.
- Ceremem** matrem magnam seu terram et Junonem esse perhibent. VII, 207. **Ceres** cum **Libero** seminibus praepunitur. VII, 207. **Cereres** sacra. VII, 185, 210. *v.* Eleusinia. **Cerem** ac **Liberum** propter panem et calicem colere putantur Christiani a nonnullis. VIII, 379.
- Ceretius** episcopus. II, 1034.
- Cerimonia** a carendo quasi carimonia. I, 816.
- Cerinthus** haeretici, ejusque opiniones. VIII, 27. **Cerinthus** et **Hebion** ideo anathematizati, quod **Legis** cerimonias **Christi** Evangelio minuerint ex Hieronymo. II, 287.
- Cerinthiani** haeretici. VIII, 27.
- Certamen** gratia nunc instituit, postea perficiet sanitatem. X, 1198. Etiam sub gratia homo spiritualis pugnat. X, 966. In hoc saeculo certandi vires praestantur, in futuro sempiterna pax. X, 1499. **Certamen** usque ad sanguinem. V, 1438. **Certanti** victoria datur per **Christum.** V, 1367. **Certantem** ad uvam qui certamen indixit. V, 1511.
- Certitudo** non eadem in omnibus quaerenda est. I, 722. In rebus ad salutem animae pertinentibus, certis incerta praepone re grave peccatum. IX, 111, 113. **Certum** nihil est in hac terra, nisi mors. IV, 428.
- Cervi** proprietates allegorice exponuntur. IV, 465, 1698. **Cervi** designant repulsores linguarum venenosarum. IV, 214. **Cervi** maligni et spiritualiter transcendentes in cursu omnia spinosa veprium atque silvarum. IV, 1572.
- Cervorum** indoles cum fretum traesunt. VI, 81. **Cervicali,** superbi dicuntur. IV, 1694.
- Cethurae** quod ex ea filios procreavit Abraham, non in continentiae tribuendum, sed significationi allegoricae. III, 566. **Cethura** et filii ejus, carnales novi Testamenti significant. VII, 512.
- Cetorum** magnitudo. II, 582. **Ceti** costae Carthagine in publico fixae. II, 582.
- Cheremon** peritus sacrorum quae diis celebrantur. VII, 290.
- Chaldaea** ad regnum Assyriorum pertinebat. VII, 492.
- Chaldaei** philosophi. VII, 354.
- Cham** interpretatur calidus. VII, 477. **Cham** filius Noe pater Chanaan. IV, 1398. In filio suo Chanaan maledicuntur propter prophetiam. III, 531. De **Cham** semine exortii **Aegyptii.** IV, 1398. **Cham** figura fuit perditae viventium. VII, 478. **Haereticorum.** VII, 477.
- Chamaeleon.** VIII, 988.
- Chamos,** nomen Dei cujusdam. III, 809.
- Chanaan** interpretatur humilis. IV, 1394. **Paratus** humilitati. IV, 1751. **Motus** eorum. VII, 478. Quo tempore sit impleta promissio Dei de terra Chanaan. VII, 524. **Chanaan** terra quomodo usque in saeculum pertinet ad semen Abraham. VII, 499.
- Chanaanai** cur dicti sunt semen maledictum. X, 1426, 1428. **Chananzorum** nomine septem gentes Israelitis infensae aliquando intelligende. III, 785. **Chanaanai** labores Israel abstulit juste, **Achab** vero abstulit labores **Nabuthaei** injuste. II, 811.
- Chananzae** mulier, humilitatis exemplum. V, 483, 487. **Chananzae** perseverantia in petendo. V, 487. **Ejus** fides qualis laudata est. VI, 154.
- Chaos** materiam confusam et initio informem Graeci appellant. III, 178.
- Character** Christiani, crux in fronte ipsius, ipsum docet quid profiteatur. V, 1586. **Character** Dominicus. V, 1530. Hunc portant baptizati. II, 754, 803. **Characterem** Domini in fronte Stephani posuerat. V, 1437. **Character** sacramenti. *v.* Apostata. **Character** regius in militibus. II, 805.
- Charus** Hipponensis civis, orientalis autem diaconus. X, 352.
- Cherubim** scientiae plenitudo latine dicitur. III, 214; IV, 1031, 1260. **Cherubim** creatura rationalis in multitudine scientiae. III, 654. **Cherubim** in propitiatorio positorum explicatio mystica. III, 653. **Duo** testamenta figurant. III, 634. **caritatis** societatem commendant. III, 634.
- Chellaeus** interpretatur absconditus. VIII, 450.
- ΧΗΛΑΙΤΑΙ.** VII, 667. seu **Millenarii.** VII, 668.
- Chilo** Lacedaemonius unus e septem sapientibus. VII, 582.
- Chirurgica** unde dicta. I, 1088.
- Chirurgi** cujusdam Alexandrii bona fides. VII, 762.
- Choraula** malus, bonus symphoniacus. II, 228.
- Chordae.** De decem chordis. V, 75.
- Chorus** est consensio cantantium. IV, 1953. **Chorus** concordiam significat, quae in caritate consistit. IV, 1409. **Chorus** Christi jam totus mundus est. IV, 1953.
- Chrisimum** adversis rebus valde turbatum consolatur Aug. II, 1059.
- Chrisma.** V, 1100. **Chrismatum** sacramentum in genere visibilium signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse baptisimus. IX, 342. **Potest** esse et in hominibus pessimis. IX, 342.
- Christinus.** II, 1070.
- Christus** sacramenti nomen. III, 2000. **Christus** Messias Hebraice, Graece **Christus,** Latine unctus, qui corpus suum (Ecclesiam) totum perungit. IV, 1370. **Christus** a **chrismate** dictus. III, 1648; VII, 549. sive ab unctione. IV, 200, 1570; VIII, 53, 54, 645, 689. **Quondam** unctus a Spiritu sancto. VIII, 1093.
- Christus** ab initio generis humani praedicari non destitit. II, 378; X, 975. **Nec** defuerunt qui in eum crederent. II, 576. **Articuli** temporum quinque, per quos praenuntiari non destitit. VI, 314. **Christi** promissionem, ne in aliquo regum suorum completam putarent Judaei, quid actum sit. VI, 338. **Christus** ubique sacramentum Scripturarum occurrit et reficit. VIII, 269. **Christus** a multis Prophetis praenuntiatus. V, 1674. **Christi** prophetati veritas, de Judaeorum codicibus probatur. III, 1052. **Testimonia** Prophetarum de **Christo.** III, 1658, 1660, 1661. **Eorumque** praedictiones de illo. VII, 584. **Praedictio** de **Christo,** Eliezer juramentum. VII, 512. **Christum** Job prophetavit. X, 285. **Christus** in gestis et scriptis veteris Testamenti intelligendus. V, 31; VIII, 275, 276, 277. **Christi** figurae fuerunt, sive quae mystice patribus nostris per Angelica miracula apparuerunt, sive quae per ipsos facta sunt. VIII, 895. **Christum** praeloquentur quae in secundo Genesios cap. leguntur. VIII, 290. **Christus** praenuntiatus in XLIV. psalmo. VIII, 53, 54. Et in LXVIII. VIII, 54. **Psalmus** LXXI de **Christo,** non de Salomone intelligendus. IX, 406. **Christus** praenuntiatus in Isaiae prophetia. VIII, 57, 58, 59. **Christus** promissus et praenuntiatus a Prophetis. VIII, 282, 283, 284, 643. **Christum** non sufficienter annuntiasset miracula sine prophetis testimoniis. VIII, 279. **Christus** cum **Jona** comparatur. VI, 666. **Christum** non tam prophetavit **Jonas** sermone, quam sua quadam passione. VII, 587. **Adventus** **Christi** praedicitur. VII, 581, 588, 592, 595. **Christus** ipse et in Prophetis praedicebat. IV, 1845. **Christum** annuntiabant **Prophetae** pleni **Christo.** IV, 1845. **Praenuntiaverunt** ut **Deum** et **hominem.** II, 521. **Christus** in antiqua lege prophetatus. II, 634. **Scripturae** propter **Christum** factae sunt. IV, 1779. **Quidquid** difficultatis habet homo in Scripturis, a **Christo** non recedat: cum ei fuerit in iis **Christus** revelatus, intelligat se intellexisse. IV, 1237. **Multa** quae de **Christo** dicuntur, non ad litteram intelligenda. IV, 1397.
- Christum** aliis sacramentis praenuntari cum venturus esset, aliis cum venisset annuntiarum oportuit. II, 528. **Alienigenarum** testimonia de **Christo.** VII, 609. **oraculo-**rum responsa de **Christo.** VII, 650, 651. **Christum** oracula non praedicant ut **Deum,** sed ut **hominem** tantum. VII, 652. **sanctum** immortalisque confessa sunt. VII, 305. **Christum** sic laudant oracula, ut vitii erent **Christianos,** quare. VII, 652. **Christus** cur fuerit praenuntiandus. IV, 1447. **Christum** praecesserunt multi praecoens, tanquam **judicem** magnam. IV, 1258.
- Christi** nascituri quantum in antiquis sanctis desiderium. V, 890, 1658. **Christi** incarnatio etiam nondum facta profuit patribus antiquis. X, 401. **Per** fidem in **Christum** venturum justificabantur patres. IV, 385, 596. **Christus** antiquis patribus ac nobis idem. V, 1553.
- Christus** figuris in veteri lege celebratur. VI, 42. **Christus** figuratus in carnibus ad vesperam et panibus mane praestitis populo Israel. III, 616. **Christus** in sacrificiis veteribus prophetatus. VIII, 547. **Figura** de **Christo.** III, 791. **Christi** variae figurae ex veteri Testamento recensentur. VII, 268, 269, 270, 271. **Christi** figura, lignum vitae. VII, 701. **Noe** et arca. III, 2022; VII, 472. **Isaac.** III, 1464, IV, 245; V, 153; VII, 511; VIII, 852. **Aries** quem vidit

Abraham. VII, 511. **Aries rubricatus.** III, 635. **Lapis Jacob,** virga Moysi. VIII, 853, 880. **Christus figuratus per Angelos,** per Isaac, per petram, per arietem. VIII, 772. **Per tres aves.** IV, 1299. **Per serpentem** a Moysse exaltatum. IV, 1578; X, 1458. **Christus petra,** manna, columna, nubes, etc. VIII, 269, 270. **Christus in Angelo** lactante cum Jacob. IV, 566, 1936; V, 682. **Christus in Moysse.** V, 798. **Christi figura Josue.** VIII, 328. **Christus et Ecclesia** in ipsis iudicum et Regum temporibus figurantur. VIII, 271. **Christi nomen** et Ecclesiam ita exhibent presentia tempora, sicut praeiterita multarunt. VIII, 283. **Christus in Samsone.** V, 1640. **Christus in Jechonia** adumbratus. V, 341. **Christus in agno,** tauro, hircu. V, 153. **Christi crucifixi** in similitudine carnis peccati, figura in serpente aereo exaltato. V, 1512. **Christus** sic in velamento Legis latet, ut in hordeo medulla sub palca. V, 725. **Christus per Lazarum** significatus. III, 1552.

Christum ante carnem susceptam, fuisse visibilem, quidam existimant. VII, 508. **Et apparuisse Abraham.** VII, 508. **Christus apparuit Abraham** in persona Angeli. III, 563. **Christi incarnatio,** non incongrue creditur quibusdam fuisse revelata in gentibus. VII, 609. **Christus tamquam Dominus Deus loquitur** in prophetica libris, et tamen Christus apparet. VII, 705.

Christum nihil aliud quam hominem fuisse, quamvis excellentissimae sapientiae, pagani dicebant. I, 636; III, 1048, 1069, 1071. **Frangebant editos esse ab eo libros** de magicis. III, 1049. **Eosque inscriptos Petro** et Paulo. III, 1049. **Christum suas sententias** de Platonis libris didicisse quidam dicere ausi sunt. III, 56. **Christum non vere,** sed putative passum asseverabat Marcus haereticus. VIII, 28. **Cerdon.** VIII, 28. **Christum neque natum ex femina,** neque habuisse carnem docebat Cerdon. VIII, 29. **Deum annuntiatum** in veteri Testamento, **Deum Legis ac Prophetarum** non esse patrem Christi, docebat Cerdon. VIII, 29. **Docebat Marcionitae.** III, 1711. **Christum hominem tantum dicebant Cerinthiani.** VIII, 27. **Ebionaei.** VIII, 27. **Photinus.** II, 459. **Christum colubrum esse** arbitrantur Ophitae. VIII, 28, 29. **Christum, Sem filium putari** a Sethianis quidam dicunt. VIII, 29. **De Christi incarnatione errores Manichaeorum,** Photinianorum, et Apollinaristarum. X, 1055, 1034. **Christum tantum hominem Photiniani,** tantum Deum Manichaei volunt. V, 229. **Christum alii tantummodo Deum fuisse dixerunt,** alii hominem tantum; fides utrumque confletur. III, 1663.

Christum serpentem (paradisi) dicunt Manichaei. VIII, 37, 38. **Christum non solum in caelo ac stellis,** sed etiam in terra atque in omnibus quae nascuntur in ea, confixum, colligatum et concretum Manichaei dicebant. VIII, 211, 212, 379. **Christo in rebus omnibus colligato quomodo subveniri posse** putabant Manichaei. VIII, 211, 212. **Christum primi quem sibi frangebant hominis filium dicebant.** VIII, 211. **Eumque esse solum istum visibilem.** III, 1632; V, 36. **Christum nullam carnem habuisse error Manichaeorum.** X, 1586. **De carne Christi quid Manichaei et Pelagiani,** quidve Catholici contra eos credant. X, 1585. **Christum Manichaei non verum,** sed phantasticum, colentes. V, 28. **Christum corpus habuisse vulnerabile et mortale negant Manichaei.** VIII, 304. **Christum ex utero natum credere indignum** putabant. VIII, 178, 215, 217. **Christum non habuisse matrem** conantur asserere. IV, 129. **Christum speciem carnis, mortem crucis, vulnera passionis, cicatrices resurrectionis mentium esse** suadebant. VIII, 37, 38, 179, 225, 238, 217, 256, 299, 500, 521, 522, 453, 487, 488, 489, 494, 495, 598, 599. **Christum non habuisse carnem, et in corpore suo non resurrexisse,** multi dixerunt. IV, 871.

Christum non semper fuisse, sed initium ejus, ex quo de Maria natus est, asseverant Pauliniani; nec eum aliquid aliud quam hominem. VIII, 54. **Christum creaturam** introducunt Origeniani. VIII, 53. **De Christo quid senserint Ariani.** VIII, 680, 681, 686, 687. **Christum non secundum formam Dei,** sed secundum formam hominis, de humana carne contagia passum esse docebant Ariani. VIII, 725. **Christum, Deum omnis creaturae dicebant.** VIII, 721. **Christum eundem ipsum esse et Patrem et Filium et Spiritum sanctum** volunt Neotiani. VIII, 32. **Sabelliani et Priscillianistae.** VIII, 44. **Christum esse medium Trinitatis dicebat Petilianus.** IX, 572. **Christum in carne venisse negant proclianistae.** VIII, 41, 42. **Christum in carne venisse negant omnes haeretici.** V, 989. **Negant et omnes mali Catholici.** V, 992. **Error quorundam negantium corpus Christi formatum de femina, et putantium sic factum esse,** quomodo illud quo Spiritus sanctus apparuit in columba. VI, 302.

Christum sine anima carnem suscepisse docent Ariani et Apollinaristae. VIII, 59, 40, 686, 687, 689. **Quidam haeretici in Christo Verbum loco animae esse, alii loco mentis humanae crediderunt.** II, 835. **Haeresis fuit, quae Verbum Dei illi pro mente, pro intellectu, pro ratione fuisse dice-**

ret. V, 1124. **Christum non assumpsisse animam rationalem** dogmatizarunt Apollinaristae. III, 1757; VII, 404. **In Christo Verbum loco animae fuisse sentiebant Apollinaristae.** III, 716; VIII, 40. **Christum animam tantum, sine mente humana** habuisse dixerunt Apollinaristae. IV, 217. **Quidam ex illa haeresi propagati dixerunt eum caruisse etiam ipsa anima.** IV, 218, 1084. **Christo jam nato animam rationalem accessisse, temerarium est dicere.** II, 352. **Christus unde animam acceperit.** III, 422. **Christi anima non est ex traduce** III, 422. **Et fatentur ipsi Traductarii.** III, 424. **Christus secundum aliquos, Sap. vii dicit, Sortitus sum animam bonam.** III, 415. **Id examinatur.** III, 421. **De anima Christi** difficilissima questio est. VIII, 784.

Christi carnem non fuisse susceptam de carne Mariae, et Verbi aliquid in carnem fuisse conversum docent Apollinaristae. VIII, 40. **Christum spiritale corpus secum attulisse, nihilque de Maria adsumpsisse, sed per illam tanquam per rivum aut fistulam transisse** docebat Valentinus. VIII, 28. **Christum non carnem deposuisse de caelo, sed ex elementis mundi accepisse** docebat Apelles, eamque mundo reddidisse, cum sine carne resurgens ascendit in caelum. VIII, 50. **Quid de carne Christi sentirent Priscillianistae.** VIII, 663. **Christum non resurrexisse, sed resurrecturum** dicunt Ebionaei. VIII, 27. **In Christo humanam formam** in divinam substantiam esse commutandam, quidam contemnerunt. VIII, 708. **Christum in carne contempsit Porphyrius.** VII, 501. **Quid de Christo sentiant Pelagiani.** X, 609. **haereticorum error de Christo tribus generibus terminatur.** III, 1552, 1666. **De Christo quid credendum.** X, 1654. **Christus quid erat ante incarnationem.** V, 1095.

Christi duplex adventus. IV, 117, 1335; V, 202. **Christi adventus in mundum, ratione carnis intelligendus.** V, 939. **Christum ut hominem tota Trinitas fecit.** VI, 251. **Christi Incarnatio opus est totius Trinitatis.** V, 1096. **Christus cur ad nos venit.** V, 945; VI, 668. **Principua causa adventus Christi, caritatis commendatio.** VI, 314. **Christo nulla fuit causa veniendi, nisi peccatores salvos facere.** Tolle morbos, tolle vulnera, et nulla est medicina causa. V, 945. **Christus venit, ut salutem hominis procuraret.** IV, 1069. **Quia cecidit Adam, ideo descendit Christus.** IV, 1598. **Sit tu, o homo, non dimittes Deum, non fietur pro te Deus homo.** IV, 372. **Deus factus est homo, ut quoniam homo potes ad hominem, qui non potes ad Deum, per hominem venires ad Deum.** IV, 1741. **Christum de caelo ad terram non merita nostra bona, sed peccata duxerunt.** V, 944, 1074. **Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus.** V, 939. **Si ille non esset homo, non liberaretur homo.** IV, 766. **Christus non quereretur quem fecerat, nisi fieret ipse quod fecerat.** III, 1622. **Christus factus est homo, ne periret homo.** V, 174. **Nisi venisset filius hominis, perisset homo.** V, 895. **De Christi in carne ad nos adventu pulchra.** I, 701, 746.

Christus naturam humanam assumpsit, ut doceret id esse homini colendum, quod ab omni creatura intellectu colendum est. III, 170. **Nullo modo beneficentiae generi humano consultum est, quam cum ipsa sapientia Dei totum hominem suscepit.** III, 154. **Christus factus est particeps mortalitatis nostrae, ut efficeretur participes divinitatis ipsius.** IV, 1546, 1785. **Christus venit hominibus magistrarium et adiutorium.** II, 521. **Christus nobis per mortale corpus apparuit, quia nos humilitate Filii Dei sanari oportebat.** II, 946. **Quantum locum habeat homo in operibus Dei, videt ex Filii Dei incarnatione.** VI, 297. **Christus carnem suscepit, ne homo carnalibus inhereret.** II, 1037. **Homo factus est, ut nos deos faceret.** V, 1012. **Nostram naturam suscepit, ut de ipsa quam deceperat, diabolus vinceretur.** VI, 291.

Christi generatio et nativitas duplex, utraque mirabilis. V, 260, 773, 1007, 1015, 1017, 1019, 1073, 1635, 1659, 1661, 1673, 1676. **Christus quomodo incarnatus.** V, 1061. **Christi incarnatio quam miranda.** V, 1011. **Est ineffabilis.** VI, 249. **Forma servi accessit, non forma Dei** decessit. V, 990. **Verbum non recessit a Patre.** V, 1097. **Christus hic erat per divinum majestatem, venit per humanam infirmitatem.** V, 940. **Christi missio, ejus exinanitio.** III, 1615. **Christus exinanivit se apud homines, occultans quod erat, et demonstrans quod factum erat.** V, 1003. **Christus vadit latendo, venit apparendo, manet regendo.** III, 1815. **Homo in Christo non sic susceptus est a Sapientia Dei, quomodo et alii homines ab ea sapientes fiunt.** VI, 301. **Homo sic susceptus est a Verbo, ut simul cum eo Deus fieret.** IV, 75. **Christus sic homo factus est, ut non destiterit esse Deus.** III, 1621; V, 990, 1203, 1205. **Ipse homo Christus nunquam ita fuit homo, ut non esset unigenitus Dei Filius, propter unigenitum Verbum.** X, 1137. **Christus, Deus de Deo, lumen de lumine.** III, 1635. **Christus verus Filius Dei cur dictus sit.** V, 774. **Filius Dei aequalis Deo.** V, 691. **Filius Dei unicus.** V, 1061, 1068,

quomodo Dei Patris unicus. V, 769. Christus secundum formam Dei est invisibilis perinde ac Deus Pater. IV, 1789.

Christus verus et verax Filius Dei et hominis. VIII, 211, 216, 222. Christus et Dei Filius semper natura, et hominis filius qui ex tempore assumptus est, gratia. VIII, 688, 702. Christus Filius Dei natura, non gratia; verus, non adoptatus. V, 990. Christus nusquam scripturarum dicitur Filius Dei adoptione. VIII, 581. Rebellunt qui dicunt, *qui filius est hominis, factus est Filius Dei; qui vero Filius est Dei, non est factus filius hominis*. V, 999.

Christus verbum et homo. III, 1737. Deus et homo. IV, 528; V, 229, 196, 547, 573, 683, 1149, 1279, 1398, 1493. Christus est Deus, anima rationalis, et caro. III, 1836; IV, 1084; VIII, 690. Sicut unus homo, anima et caro; ita unus Christus, Deus et homo. V, 910, 997. Christus non semi-Deus quasi parte Dei, Deus, et parte hominis, homo; sed totus Deus et totus homo. V, 1332. Verus Deus et verus homo. VI, 300, 459; VIII, 211. Christus Deus latens in carne. V, 1330. Deus et homo non duo sed unus est Christus. III, 1737, 1739, 1836; X, 144. In Christo gemina substantia, divina et humana, utrumque non duo, sed unus est Christus. III, 1836; V, 727.

Christus in unitatem personæ suæ accepit visibilem hominis formam. VIII, 750, 757. Deus non pars personæ Christi. VIII, 765. In unitate personæ ita Christus copulavit Dei hominisque naturam, ut et solita sublimaret insolitis, et insolita solitis temperaret. II, 519. Idem Deus qui homo, non confusione naturæ, sed unitate personæ. V, 939. Christus Deus simul et homo in unitate personæ. VI, 249. Unam facit Dominus cum servo personam. V, 436. Unica in Christo persona. II, 845; III, 1353, 1617, 1817; V, 668; VIII, 688; X, 1034. Non duo Christi sunt, nec duo Filii Dei. V, 1541. Christus filius hominis erat in cælo, etiam quando in terra loquebatur. III, 1617; V, 456, 1340. Christus ob personæ unitatem, et in cælo manebat et ambulabat in terra. X, 144. In Christo sunt duæ substantiæ, Deus et homo; sed una persona, ut Trinitas maneant, non accedente homine quaternitas fiat. V, 728, 999, 1205. In Christo distinguenda forma servi, non separanda aut alienanda, et in aliam personam constituenda. V, 309. In Christo propter unitatem personæ quælibet natura vocabulum alteri impertit, et divina humanæ et humana divinæ. VIII, 257. Dicitur de cælo descendisse filius hominis, et crucifixus Filius Dei. VIII, 789, 790. De eodem Christo prædicantur diversa, ob diversas naturas hypostaseos. VIII, 840.

Christus geminæ gigas substantiæ, secundum quid obediens, secundum quid æqualis Deo. VIII, 689. Christus Patre minor et æqualis. VI, 250. Christus et unigenitus et primogenitus, quomodo. VIII, 581, 585. Christum non secundum susceptionem hominis, sed secundum divinitatis excellentiam primogenitum intelligi volebant Manichæi. VIII, 473, 382. Christus propter formam Dei, dicitur principium, primogenitus, dominus gloriæ; propter formam servi, sponsus procedens de thalamo, caput corporis Ecclesie, etc. VIII, 835. Christo ut homini Deus et Pater est et Dominus. VIII, 691. Ipsi Deus Pater formæ Dei, Dominus formæ servi. IV, 1785. In Christo plenitudo divinitatis corporaliter, quomodo. II, 846; III, 439: quo discrimine habet divinitas in Christo, et in membris ejus. II, 846. In Christo nec divinitas in creaturam, nec creatura in divinitatem mutata est. VIII, 829. Christum Dei Filium eundem esse filium hominis incarnatione. V, 1000. Quomodo Christum filium hominis credere debemus. VIII, 225.

Christus ut homo ejus est naturæ, cuius et nos. V, 941. Christus eo ipso quo factus est filius hominis, qui distat a nobis. V, 680. Christus accessit ad id quod non erat, non amisit quod erat. V, 680, 685. Christi participatio in inferiori nostra, et participatio nostra in illius superiora, dissimilis. X, 174. Alind in Christo stabile, aliud transitorium. IV, 1449. Priora Christi, ejus divinitas; posteriora, humanitas. IV, 1609. Christus unigenitus Dei non de nihilo factus. X, 1481. Christus quomodo Creator, quomodo creatus. II, 835. Christus immutabilis quantum ad Verbum. V, 689. Filius Dei non est mutatus per incarnationem. V, 103, 308. Christus sine sui mutatione homo factus. VI, 339, 345. Christus ideo est nostra firmitas, quia eum nostra non mutavit infirmitas. V, 106.

Christus perfectus homo. II, 835. Christus suscepit plenum hominem. V, 436. Totum hominem. V, 1124; VI, 186, 302, 353; VII, 305. Per spiritum, animam; et per animam, corpus suscepit. VI, 300. Christus habuit animam. VI, 302; et mentem hominis. VI, 301. Neque Christus aut non habuit animam, aut non habuit rationalem. II, 542. Christus si solam suscepisset animam, membra ejus non essent nisi animæ nostræ. V, 878. An anima ejus ex Adamo propagata, an creata. II, 717. *V. supra.* Christi anima non generata peccato originis. II, 866.

Christi caro vehiculum quo processit ad nos et levavit ad Patrem. V, 675. Item vestis est jumentum, templum. V, 675. Christi vera caro, et ex Maria suscepta. V, 1619. Christi caro vera, quia non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. V, 844. Christum negantes verum corpus habuisse, sed oculis visum esse quod non erat, refelluntur. V, 477. Christum habere veram carnem, contra Manichæos et Priscillianistas. V, 1122, 1125. Propter Verbum, Patri cara est Verbi caro. III, 1923. Christus habuit veram corpus. VI, 14, 300. Christi caro, vulnera, et cicatrices vera. VIII, 250, 251, 340. Omnes conditionis humanæ affectus non simulavit, sed plane exhibuit; non conditionis necessitate, sed magisterii voluntate. VIII, 484. Imbecillitatem nostram suscepit Filius Dei. VI, 296. Christus humanæ infirmitatis affectus, sicut ipsam carnem ac mortem carnis, non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. IV, 1111, 1208; VI, 91, 95; VII, 414. Christi infirmitas fuit ex potestate. VII, 415. Christus esuriebat, et sitiebat, quia dignabatur, non quia cogebatur. V, 968. Somnus, cibus, et affectus humani, in Christo naturam humanam probant assumptam, non consumptam. II, 319. Christus communicavit nobiscum mala nostra, nobis daturus bona sua. V, 680. Contra Apollinaristas ostenditur habuisse Christum omnia hominis, præter peccatum. IV, 218.

Christi conceptio non habet exemplum. II, 707. Christus natus est de Spiritu sancto, non ut de Patre, sed de Maria ut de matre. VI, 251. Christus sine concupiscentia conceptus. II, 844; III, 422. Christum non concupiscentia, sed gratia mater concepit. V, 823. Christi caro de nostra massa, non ex nodo concupiscentiæ hominis et femine. V, 928. Christus factus ex muliere, nullo interveniente concubitu. III, 405. Fide matris conceptus. VI, 249. Christum virgo non carnaliter concupiscendo, sed spiritaliter credendo concepit. IV, 826. Quomodo in utero matris fuit et in coelis. VI, 27. Christus in hunc mundum ad nuptias venit. III, 1482. Christi nuptiæ ad quas Judæi et gentiles invitari. V, 559, 1662. Christus natus est mortalis, ut mortem afferret. V, 1115. Mortalitem suscepit, ut daret immortalitatem. V, 683. Christus venit in carne, carnis vitia mundaturus. V, 1019. Christus induit se morte in virginitate matris, induit se vita in æqualitate patris. IV, 1942. Christus venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. IV, 1942. Ad hoc venit, ut mortem crucis subiret. IV, 857. De nostro mortuus, de suo mori non potuit. V, 710. Sacerdos noster a nobis accepit quod pro nobis offerret. IV, 1701. Accepit ex te, unde moreretur pro te. IV, 1942. Accepit mortem de nostro, ut nobis daret vitam de suo. V, 688, 1110. Quia passurus venit, occultus venit. IV, 567. Christus venit non facere quod peccatores, sed pati quod peccatores. IV, 1198. Venit Christus, ut resurgant animæ ab iniquitate, corpora a corruptione. III, 1588. Christus ad hoc venit, ut crederes Deo. IV, 1898. Et ut post vitam fidei, conferret vitam æternam. III, 1727. In Christi carne pœna sine culpa, ut et culpa sanaretur et pœna. V, 1374. Christus suscipiendo pœnam, et non culpam, et culpam delevit et pœnam. V, 934, 1345.

Christus suscepit iniquitatem nostram, sed ferendam et sanandam, non autem habendam. V, 1351. Carnem assumpsit, non iniquitatem carnis; assumpsit carnem mundam, mundatricem. IV, 1850. Carnem assumpsit de utero Virginis, ut mundam offerret pro immundis. IV, 1955. Christus de Virginis corpore non suscepit quod sanaret, sed unice sanaret. V, 1341.

Christi caro per psalterium et citharam significatur. IV, 672. Christi caro cithicum appellatur, propter similitudinem carnis peccati. IV, 533. Christi caro, saccus. IV, 852, 1854. Lucerna sapientie dicitur. IV, 1793. Christi caro, tabernaculum, et sponsa Verbi. IV, 1165.

Christum a peccatis non liberum fuisse, Juliani calumnia contra Catholicos. X, 561; 559. In Christo natura humana sine peccato propter unionem. VIII, 688. Christus de humana carne contagia nulla passus est. VIII, 729, 744. Christus sic ad terrena contagia descendit, ut nullum haberet peccatum, etiam ex Arianorum confessione. VIII, 761. Christus sine peccato conceptus, ut solveret peccatum. V, 817. Sine peccato natus, quia sine libidine conceptus. V, 442, 785, 823, 832. Christi nullum peccatum, nec originis nec propriæ iniquitatis. V, 824, 928. Christus peccatum originalem non traxit. X, 1553. Christus solus sine peccato originali. X, 1416. Quomodo fuerit alienus a peccato originis. IV, 591. Christus solus sine peccato natus. X, 112, 253, 1085. solus potuit ita nasci, ut ei non opus esset renasci. VI, 253. Christus solus in carne sine peccato et ignorantia. VI, 60. Solus Christus sine peccato in hac vita. III, 753, 867, 1696, 1697, 1847; X, 184. Quare. X, 815. Christus peccatum etiam major fecisset, si parvulus habuisset. X, 813. In Christo natura humana impeccabilis, X, 934.

Christi carnem cæterorum carni cœquare, blasphemia est. X, 1578. Cœquant Pelagiani. X, 1418, 1429. Christi carnem cæterorumque nascentium ejusdem putat Julianus esse puritatis. X, 815. Christo libidinem conatur Julianus inferre. X, 1371, 1375. Christi nativitas de carne in quo nostræ similis et dissimilis. X, 174. Christi caro non a natura atque substantia carnis nostræ, sed a vitii communione distinguitur. X, 1587, 1588, 1608. Christus non sumpsit carnem peccati, quamvis de materna carne peccati. X, 174. Christus quia non de carnis concupiscentia natus, non habuit carnem peccati. X, 1590. Veritas membrorum in Christo, non cupiditas peccatorum. X, 1370. Christus in carnem suam peccatum non transtulit, sed mortem. X, 145. Christus mortalitatem de matris mortalitate traxit, non vero peccatum. X, 814. Christi caro senescendo, ad mortem etiam ventura fuisse videtur. X, 180.

Christus non habuit cupiditatem vitiorum. X, 1566, 1369. Christus concupiscentiam non habuit, ac per hoc peccatum sicut non fecit, ita nec concupivit. X, 1390. Christus non per concupiscentiam natus nulla concupivit illicita. X, 1373, 1374. Christus non ideo debuit habere concupiscentiam, quia se imitandum proposuit. X, 1358, 1390. Exempli rationem non tolli in Christo, etiamsi non haberit concupiscentiam communem nobiscum. X, 815. Concupiscentiam carnis Christus si habuisset, non eam sanasset in nobis. X, 816. Qui in Christo negant concupiscentiam, non propterea conveniunt cum Apollinaristis. X, 814. Christus solus concupiscentiam non habuit. X, 562. In Christo concupiscentiam diabolus non invenit. X, 1341, 1366, 1581, 1387. In carnem Christi cur non transierit concupiscentia. X, 814. Carnis sensus in Christo fuerunt, non concupiscentia. X, 1367.

Christi caro non caro peccati erat, quæ non de carnali delectatione nata erat. VI, 64. Christi corpus non caro peccati, sed similitudo carnis peccati. III, 422; V, 179, 744, 814. Christus solus habuit similitudinem carnis peccati, quæ non esset caro peccati. X, 1384, 1385. Christi caro quomodo in similitudinem carnis peccati. VIII, 297; X, 815. Similitudo carnis peccati, in qua Christus venit ad nos, dicta est peccatum. VIII, 744. Christus sine peccato, factus tamen peccatum. VI, 232. Quo sensu. V, 825, 843; X, 599. Quomodo appellatus peccatum. X, 405. Quomodo peccata et delicta habere dicatur, qui peccatum non fecit. IV, 172, 400; V, 1607. Christus fuit delictorum susceptor, non commissor. IV, 849. Delicta nostra sua delicta fecit, ut justitiam suam nostram justitiam faceret. IV, 172. Christus solus in hominibus verum dicere potuit homo Deus: si invenistis in me peccatum, dicite. IV, 590. In Christo integritas sine peccato, redditio sine debito, flagellum sine merito. IV, 465. Non solveret a vinculis nisi liber a vinculis. IV, 1850. Christus quomodo missus ut de peccato damnaret peccatum. V, 745, 825. Per solum Christum diluitur originale peccatum. VI, 235. Et alia originali peccato addita. VI, 236. Quod Christus ut homo aliquid sit amplius quam cæteri homines. IV, 217.

Christi humana natura non ante esse cepit, quam a Dei Filio susciperetur. VI, 253. 501. In Christo homo qui assumptus est, non prius creatus ut post assumeretur, sed in ipsa assumptione creatus est. VIII, 688. Christus non fuit prius Filius hominis et postea Filius Dei, sed ipsa susceptione factus est. V, 941. Christus Dei filius suscipit totum hominem non antea se promerentem, sed omnino gratis. V, 941. Pelagiana hæresis eo ducit, ut putetur Christus voluntatis suæ virtute meruisse, ut a Verbo Dei susciperetur. X, 1396. Christus præclarissimum prædestinationis lumen. X, 982. Summum gratiæ exemplum. VII, 308.

Christus prædestinatus. III, 1907; X, 982. Quisquis Dei Filium prædestinatum negat, hunc eundem Filium hominis negat. III, 1907. Quod in unitatem personæ unigeniti assumptus est homo, gratiæ est, non naturæ. III, 1828. Ad personam unigeniti Filii Dei per gratiam pertinet natura humana. III, 1844. Christus ut susciperetur non meruit. VI, 250. Non ex meritis, sed ex gratia homo Christus est ab initio suo Dei Filius. X, 1157, 1158. Ex Pelagiano dogmate quæ sequatur impietas contra gratiam Christo propriam. X, 1157. Christo gratia quodam modo fuit naturalis. VI, 252. Per eam factum est ut nullum posset habere peccatum. VI, 250. Hanc gratiam insinuat modus, quo natus est Christus de Spiritu sancto. VI, 231, 252.

Christus ex Adami semine, non seminali ratione procreatus: in eo cum cæteris non peccavit. X, 1401. Christus an et quomodo in lumbis Abraham. III, 424. Christus ex carne Abraham non fervorem vulneris, sed materiam traxit medicaminis. III, 424. Si Christus in Abraham secundum animam fuisset, non potuisset non decimari. III, 425. Christus non decimatus in Abraham, quomodo. X, 1552.

Christus homo dominicus. VI, 26, 42. Christus homo celestis. VI, 409. Etiam secundum carnem. X, 1602. Christi di-

vinitas opponitur Romuli divinitati. VII, 757, 759. Christum Deum esse, et miracula et prophetiæ in illo impletæ persuadent. VII, 757, 759. Christum Deum esse persuadet confessio constans martyrum. VII, 676, 758. *Not.* Christum esse Deum intellexit mulier, quæ ab eo peccata sibi posse dimitti credidit. V, 599. Christi latentem divinitatem prodere, divina quæ gessit. V, 700. Christus Deum se esse probat. III, 1812. Christus hoc agit dictis et factis, ut Deus et homo credatur. III, 1622. Christus nunquam a Verbo separatus. III, 1817. Numquam desertus. IV, 79. Nec passionis humilitate a Verbo depositus. IV, 74. Anima Christi nunquam separata a Verbo. III, 1758. Christus dictus etiam sola caro, et sola anima. III, 1759, 1740, 1836. In Christo suscepta est et Ecclesia a Verbo. IV, 77.

Christus secundum quod Filius Dei non habet genus in terra. VIII, 239. Christi origo carnalis ex justis et peccatoribus. III, 769. Christus de regia stirpe et de sacerdotali. III, 809 1072. Christus quomodo filius Abraham et David. V, 357. Christus Filius Dei et Filius David. VIII, 468, 469. Christus filius David. III, 1742. Filius est et Dominus David. V, 543. Christus se filium David non negat. V, 572. Christus tamquam ex utero genitus est a David. IV, 1459. Christus ex semine David esse secundum carnem, omnium librorum atque linguarum clamat auctoritas contra Manichæos. VIII, 248, 249. Christus filius David merito appellatur, etiamsi Maria ex David nullam originem duceret. III, 1072. Questio Judæis facta de Christo. V, 572. De Christo quid credendum. V, 1075, 1149. Christus non se negat filium Joseph. V, 342, 345. Generationes ab Abraham usque ad Christum. V, 357.

Christi generationem aliter Matthæus, aliter Lucas recensuit, quare. VI, 49; VIII, 214. Christi progenitores alios Matthæus, alios Lucas commemorando non mentiuntur. V, 350; VIII, 216. Christi generationes cur Matthæus descendens numerat, Lucas ascendens. V, 351. Quare per Joseph numerantur, non per Mariam. V, 342, 350; VIII, 470; X, 810. De quadragenario numero in generationibus Domini. V, 552. Christi generationes cur LXXVII numerat Lucas. V, 355. In Christi generatione cur recenseantur peccatores. VIII, 440. Christus quare cur tribu Levi nasci noluit. VI, 50.

Christi duæ nativitates. III, 1488, 1648. Christus antequam nasceretur, et ante omnia tempora erat. IV, 1186, 1187. Non in forma Dei, sed in forma servi natus est ex femina. VIII, 217, 218. Cur nasci de femina voluit. V, 105, 354, 4007; VI, 141, 186. Christus voluntate natus, misericordia mortuus. IV, 1241. Christus sibi fecit matrem de qua nasceretur. IV, 958. Christi ex Virgine nativitas. VI, 645. Christus cur partum Virginis elegit. VIII, 440. Hominem deum ex Virgine nasci decuit. VI, 174. Christus Virginis filius et Virginum sponsus. V, 1018; VI, 597. Nobilitas fuit nascentis in virginitate parentis, et nobilitas parentis in divinitate nascentis. V, 1029. Quare Christus ex Maria carnem sumere voluit. III, 405. Christus non ideo ex Maria virgine natus, quod aliter in vera carne existere non posset. VIII, 485, 488.

Christus natus est illæsa matris virginitate. V, 909, 1004, 1003, 1014, 1068, 1075. Incurpta illius integritate. VI, 186, 249. Per clausa ostia natus est. V, 1074, 1157. In exitu Christi per virginea involuta matris viscera, introitu per clausa ostia, tota ratio facti est potentia factientis. II, 519. Christus sine peccato natus, quia non per concupiscentiam natus. X, 1384, 1385. Christi nativitas carnalis ideo secundum Ambrosium expers delicti, quia non est de commixtione sexus utriusque. X, 444, 1389. Christus solus ex solo utero genitus. IV, 1459. Christus in solitudine natus est, quia solus ex Virgine natus. IV, 1845. Christi nativitas prodigiis plena. VI, 663; VII, 514. Signa in Christi nativitate. VI, 645. Christus quo tempore natus. VII, 109, 608. Quo die, quo Consule natus est, constabat tempore Augustini. III, 1592. Quot anni a nativitate aut a resurrectione ejus numerabantur. II, 914. Christus hic diem habet natalem ut homo, non ut Deus. V, 1502. Christus natus est octavo Kalendas Januariæ. III, 629; VIII, 894; IX, 572. Christus conceptus est et mortuus circa octavum Kal. Aprilis. III, 629; VIII, 894. Christus natus est quando dies jam incipiunt crescere, Joannes vero cum incipiunt mirari: quo mysterio. IV, 1755. Christus ante Joannem factus, id est Joanni antepositus. V, 1678. Christi natalis die cum opere Christi congruentia. V, 1000, 1007, 1013, 1015. Christi et Joannis natalis cur celebratur, non vero aliorum. V, 1501, 1513. Christus qui nascatur in nobis. V, 1639.

Christus cur post tam longa tempora venerit. X, 975, 974. Christus cur non ante venerit. III, 1638. quare non in principio peccati hominis venit. VI, 28. Venit vero in juventute et in senectute mundi. I, 626; V, 504. sexta ætate humani generis. VI, 53. Quare venit post datam Le-

gem. V, 28. Christus tunc hominibus apparere voluit, et apud eos predicari doctrinam suam, quando sciebat, et ubi sciebat esse, qui in eum fuerant credituri. II, 374.

Christus cur infans natus est et imbecillis, cum expers esset peccati. X, 149. Christus Deus nostri causa infans. V, 106, 1020. Mira in Christo infante dissidentium attributorum convenientia. V, 997, 1001. In Christo infante nec ignoratur nec animi infirmitas. X, 180.

Christi patria, populus Iudeorum. III, 1524, 1526. Et nos ipsi. III, 1526. Christus in Judæa natus, sed non soli Judææ. IV, 1243. Christus condens sion et nascens in sion. IV, 1846. Christus natus, in se Judæos et gentes mox copulat. V, 1026. Quomodo Christus non receptus a suis. V, 1505. Christo nato omnis fidelium gradus attestatur. V, 1019, 1657, 1659. Christus natus Magis manifestatur. V, 1665. Judæis et gentibus. V, 1668. Christi pulchritudo. IV, 495.

Christi præsepe securitatem veniæ peccatorum, et oblivionem curarum malæ conscientie generat. III, 881. Christus et parvus magnus est. IV, 1250. Magnitudo illius ante dies, ultra dies, sine die. IV, 1250. Christus miracula omnia fecit, etiam antequam natus homo. IV, 1150.

Christi paupertas summa. IV, 844. Christus pauper nasci voluit. III, 696. Christus cur egenus factus est. V, 243, 916, 1120, 1591. Christus implere venit pauperes, qui pauper effectus est. IV, 455. Dignatus est indigere, ut posset operis mercedem reddere. V, 968. Christus egere voluit propter te, ut haberes ubi seminare terrena quæ dedit, et meteres vitam æternam. V, 91. Christi paupertas, divitiæ nostræ sunt: quomodo infirmitas, et stultum ipsis, et mortalitas, est fortitudo, sapientia et immortalitas nostra. IV, 451. Christus pauper et dives, quomodo. V, 115, 215, 685. Christi divitiæ quæ? IV, 844.

Christi humilitas in incarnatione commendata. IV, 302. Humilitas Christi. III, 1590, 1681, 1787. Christi humilitas explicari non potest, nedum ejus divinitas. III, 1402. Christus vermis propter humilitatem carnis, fortassis etiam propter Virginis partum. II, 385. Christi humiliatio non potuit nisi alta esse. IV, 1755. Christus ita humiliavit se-uetipsum, ut minor videri non potuerit. III, 1905. seponit divinitatem, dum occultat quod suum erat, apparet quod acceperat. V, 488. Humilia quæ de Christo narrantur, ad carnem ejus pertinent; sublimia ad divinitatem. III, 1662. Christi humiliatio misericordia est, non impotentia. IV, 1259. Exinanivit se sumendo quod non erat, non perdendo quod erat. V, 575. In ea carne parvus exiit, in qua resuscitatus per clausa ostia magnus intravit. V, 1074, 1187. Cur tanta humilitate ad nos venerit Christus. VII, 221. Propter magnum superbiæ peccatum Deus humilis venit: hæc causa, hoc peccatum magnum, iste ingens morbus, animarum omnipotentem medicum de celo duxit. IV, 163, 302. Christus incarnatus est, ut humilitatis viam doceret. V, 1521. Christus humilis via, Christus excelsus et deus, veritas et vita. V, 778. Christus humilis apparuit, ut eum caperemus. IV, 1259. Verbum Dei panis Angelorum lactescit incarnatione, ut ad parvulos perveniat. IV, 305, 1710. Christus idem Angelorum in caelis, et hominum in præsepio cibus. V, 1016. Christus creator Angelorum factus est homo, ut panem Angelorum manducaret homo. V, 1016. Christus in præsepio, fidelium cibaria jumentorum. V, 1008. Cibum cui capiendo invalidi eramus, missus est carni, et Verbum caro factum est, ut infantie nostræ lactesceret Dei sapientia. I, 745, 1286. Christus nisi esset humilis, nec manducaretur nec biberetur. IV, 305. Humilitas, caro et crucifixio Christi, lac est quod sufficit parvulis. IV, 1615. Christus humilitate altitudinem præcedere voluit. III, 1624. In Christum humilem qui non offendit, non formidabit excelsum. III, 2000. Christus latuit, ut infirmitate præberet exemplum. III, 1622. Christus exemplum magnum humilitatis nobis præbuit. III, 1631. signum Christi est humilitas ejus: noluit stellas esse in fronte fidelium signum suum, sed crucem suam. III, 1596. Christi humilitatem qui respuit, superbus est, et longe a sanitate. V, 687.

Christus non solum loquendo, sed etiam nascendo magister existit. VIII, 440. In se nos discere voluit quid in hac vita contemendum, quid in altera sperandum esset. II, 545, 549, 550, 551. Christi ortu justitia nobis allata. V, 1005, 1013.

Christi circumcisio die octavo facta, ut ejus resurrectionem significaret. II, 680. Prophetia de Christo non occidendo in infantia. III, 629, 652. Christus in Ægyptum portatus, factis jam loquebatur membris suis, ut persequentes se inimicos fugerent. V, 1034. Christi sapientiam in annis duodecim seniores mirabantur. III, 422. Christus ut esset parentibus subditus, non divinæ majestatis fuit, sed ætatis humanæ. VIII, 786, 787. Christi obedientia opposita inobedientie Adæ. VII, 423. Vita Christi compendio descripta. III, 153. Christus quare voluit baptizari. III, 1411, 1415, 1418; V, 1322. VI, 235; IX, 77, 182, 200. Cur baptizari

voluit, qui sordes non habuit. IV, 1164. suscepit commendanda medicamenta, non vulnera. V, 1555. Cur sacramenta veteris legis suscepit. V, 1048. Baptizatus est, ut congrueret poenitentibus. X, 1576. Ut humilitatis viam doceret. V, 1521. Dum baptizari voluit, humilitatem suam altius commendavit. II, 845. Cur non solus baptizatus a Joanne. IX, 258. Christum annorum fere XXX baptizatum fuisse, auctoritate evangelica retinetur. III, 55. Quare Christus neminem baptizavit. III, 1505. Christus baptizat omnes, quos ministri ejus baptizant. III, 1417.

Christus cur quadraginta diebus jejunavit. V, 1211. Cur esuriens non fecit panem de lapide. IV, 1164. Sicut in nuptiis vinum de aqua. V, 686. Christi esuries et sitiis, nostra bona opera et populorum fidem respiciebat. IV, 536, 736, 851. Christus cur se a diabolo tentari permisit. V, 685. Christus quando a satana tentari voluit, nos transfiguravit in se. IV, 724. Christi tentatio, nostra doctrina est. IV, 1149. Tentatus est, ut suos doceret resistere tentatori. V, 685. Christi tentatio tripartita est, propter tria vitiorum genera, voluptatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Christi mysterium in veteri Testamento revelatum. V, 1377.

Christus hic non bonis potitus, sed mala perpassus. V, 134. Christus calceatus fuit. V, 608. Christus tentans Philippum. V, 28. Christum quidam putantes in aliquo mentium, neque eventura esse quæ minuantes est impie. V, 478. Unde nata hæc opinio. V, 478. P. Filii Dei, Verbum. Christus in loco Joann. VII a mendacio vindicatus. V, 737, 740, 741. Testimonium etiam de seipso quam verum sit. V, 715. Christus interpellatus ut fratri jubeat hereditatem partiri, cur facere renuit. V, 1592. Christus divisor hereditatis esse nolens, quid doceat. V, 606. Christus Jesus transiens interpellatur, et sanat. V, 545. Christum Jesum transire quid sit. V, 544, 547, 1551.

Christi miracula. VII, 608. Alia sunt ei communia cum aliis: at proprium ipsi fuit nasci de Virgine, a mortuis resurgere, in cælum ascendere. II, 522. Christum magicis artibus fecisse quæ fecit, calumniatur infideles. V, 256, 447. Christi facta etiam aliquid significabant, quasi verba. V, 486. Aliquid aliud quam quod præ se ferebant. V, 582. Christi facta, quæ verba sint. V, 582. Christus lectoris officio functus. X, 140.

Christi actionum quarumque scopus. V, 1615. Christus in omnibus quæ fecit, nos admonet quemadmodum hic vivamus. V, 475. Quod agit Christus, venit ad nos; et quod agimus propter illum, redit ad nos. V, 1475. Quid fecerit Christus ut hominem laborantem sanaret. V, 545. Cur primum elegit pauperes et idiotas, non divites, non oratores, etc. V, 557. Christus totus et Apostolus innotuit, et nobis: sed nec ab eis, nec a nobis totus est visus. V, 660. Quomodo nos invicem adjuvant visa nostra. V, 660. Christus tributum solvens, mortem indebitam se soluturum præsignabat. V, 845. Christus Judæos terrendo revocavit ad misericordiam erga mulierem in adulterio deprehensam. II, 637, 658. Christus cum se abscondit, infirmitati nostræ consulit, non suæ potestati derogavit. III, 1774. Christus non mortuum flectat, sed mortem quam sibi homines peccando comparavit. V, 858.

Christi in monte oratio. V, 475. Christus orat pro nobis, ut sacerdotes noster; orat in nobis, ut caput nostrum; oratur a nobis, ut Deus noster. IV, 1081. Christus ex quo homo, ex hoc et infirmus; ex quo infirmus, ex hoc et orans. IV, 216. Christus ut Deus Verbum, non habet ad quem, aut quare orat. IV, 216, 357. Christus orat, et dat quod orat. V, 1065. Oravit Christus pro omnibus quos redemit, sive tunc viventes, sive postea futuros. III, 1917, 1919. Ad hoc oravit, ut doceret orare; ad hoc passus est, ut doceret pati; ad hoc resurrexit, ut doceret sperare resurrectionem. IV, 663. Christi oratio, nostræ est infirmitatis indicium. IV, 79. Discipulorum est ædificatio. III, 1902.

Christus passurus Pascha celebravit ea vespera, qua incipiebat primus dies azymorum. II, 965. Christi pedes discipulorum lavantis, humilitas quanta. III, 1787. Quotidie lavat Christus pedes nobis. III, 1789, 1790, 1794. Christus etiam ante mortem, carnem suam mutavit in quod voluit. V, 1618. Christi perturbatio, cum Judas exiturus esset, quid significat. III, 1799. Christus propinquantem hora passionis, potestate turbatus est. III, 1797, 1799. Turbatus est, quia voluit. III, 1755. In illius potestate erat sic vel sic affici, vel non affici. III, 1755. Christus pro nobis turbatus est. III, 1798, 1799. Turbatus est, ne nos desperemus. V, 1599. Quantum bonum sperare debemus de participatione divinitatis Christi, cujus nos et perturbatio tranquillat et infirmitas firmat. III, 1798. In Christo turbatur nostra infirmitas. III, 1799. Christus in se transulit membra sua, et eorum affectum suscepit. III, 1769, 1799. Christus cum tristis fuit, membra sua infirma in se figuravit. IV, 481, 4208, 1568; V, 193, 1598. Christus loquitur ut peccator,

sed in persona succuborum suorum. III, 423. Christi fuit tristitia vera, sed voluntate, sicut ipsa caro, suscepta. IV, 1906. Christo quodam tristitia causa. IV, 838. Christus mortuus ex eo quod nostrum habebat, non in se, sed in nobis pavebat. IV, 230. Humana voluntas in Christo mortem refugiens. V, 1513. Christus sanguinem sudans de toto corpore, quid significet. IV, 1817.

Christi traditio, et a Juda, et a Deo. V, 1383. Quod Judas vendidit, Judæus emit, Christianus acquisivit. V, 1474. Christus patienter utebatur proditore. III, 1786. Christi in Judam proditorem patientia. IV, 73, 135. Christus Judam proditorem deserens, figuratur per Davidem fugientem a facie filii Absalonis. IV, 72. Christus in Judam sperasse dicitur, quia fideles aliqui in illum sperabant. IV, 461. Christus seipsum tradidit. III, 1803. Se tradidit Judæis, ut faceret de neccientibus voluntatem suam. III, 1931. Auctor calicis passionis suae, ipse est qui bibit. III, 1932. Christus a patre, a se ipso, a Juda traditus est. II, 524; III, 2052; IV, 786. Christi mortem inique voluerunt impij, Deus juste permisit. IV, 745. Cur Christus percussit maxillam, alteram non prebuit. III, 1934, 1935. Christus percussentem se punire noluit, ut nos pacem doceret. III, 1934, 1935.

Christi passio. VII, 383, 388, 501. Quidquid passus est homo, non potest dici non passus Deus. IV, 1711. Deus crucifixus recte dicitur de Christo. II, 746. Cum sit totus Christus Verbum anima et caro, ad totum refertur quod in sola anima tristis est, aut quod in solo homine crucifixus, aut quod in sola carne sepultus. V, 1068. Christus quando crucifixus est, defectus solis vere prodigiosus. II, 917. Christus recte dicitur mortuus, etsi divinitas ejus non moriatur. IV, 453. Christus, quia latebant ovis in vepribus, ideo ad eos inveniendos non pervenit, nisi spinis passionis coronatus. V, 534. Christi manus extente in cruce, quid significant. IV, 753.

Christus ideo crucifixus, ne quis genus aliquod mortis, quod homines ignominiosissimum arbitrantur, horreret. VI, 187. Ideo crucifixus, ut in cruce ostenderet veteris hominis nostri occasum. V, 1105. Christus cur in passione tacebat. IV, 407. Christus in cruce cathedra docens regulam pietatis. V, 1450. Insultationes sustinuit ad exemplum nostrum. IV, 353, 1152. In cruce docuit nos adversus linguas hominum esse patientes. IV, 351. Calumnias infidelium hæreticorum, schismaticorum, demonum vincuntur, cum Christus crucifixus attenditur. IV, 1378. Christo inquantium cur notabat caput. IV, 1359. Christi longanimitas in cruce. IV, 1096. Christus noluit descendere de cruce, quia patientiam docebat. III, 1397, 1673, IV, 462, 707, 882. In cruce distulit potentiam, publicavit misericordiam. III, 1685. Vide Crux. De cruce descendere differebat Christus, ut de sepulchro resurgeret. III, 1487. Christi fortitudo te creavit, infirmitas Christi te recreavit. III, 1512.

Christus quomodo factus peccatum et maledictum. VIII, 297, 744. Christus non meruit maledictum, licet in ligno pependit. VIII, 166. Tam non est contumelia Christi, cum Moyses eum dixit maledictum, quam non est laus Christi, cum Manichæi negant carnem habuisse mortalem. VIII, 398. Christus non merito iniquitatis, sed officio misericordiae suae passus est. VIII, 545. Christi passio non ex indigentia, sed ex misericordia. VIII, 512, 547. Christus et nasci potuit non satus, et pati non partus. VIII, 483, 486, 487, 488. Christi in passione caritas, VI, 636. Christi interfectorem paratam ex ejus sanguine medicamentum. V, 946, 996.

Christus speciosus, sed fœdus factus propter fœdam sponsum, ut eam faceret pulchram. V, 582. Christus orat pro crucifixoribus suis. V, 196, 524. De Christi deformitate processit decor Ecclesiae. V, 259. Tanto carior et dulcior factus est sponse, quanto magis deformis. V, 239. Ut animam pulchram faceret, fœdus factus est. IV, 1338. Christus deformis et speciosus. V, 181. Quomodo. V, 766. Christi deformitas pulchritudo nostra est. V, 181. Christus etiam in cruce decorum habuit. IV, 493. Christus iis fœdus apparuit, a quibus passus est. IV, 1681. Fœda species crucifixi parturit pulchritudinem resurrectionis. V, 1184. Christus propterea hic exonoratus atque crucifixus, ut doceret nos bona hujus sæculi contemnere magis, quam diligere. II, 995. In Christo doluisse divinitatem cum caro ejus in cruce figeretur, hæresis quaedam dixit. VIII, 44. Christus ex persona membrorum dixit, *Deus meus, Deus meus, ut quid me dereliquisti?* II, 544, 550; IV, 507, 623, 695, 882. Et ex persona martyrum. II, 550. Christus saepe ex persona Ecclesiae loquitur. II, 545. Christus in sua passione trans infirmitatem nostram portabat. II, 545; IV, 172. Christus in passione clamans non eruitur. IV, 175. Christus derelictus est non ad insipientiam turbis, sed ut sapiamus. II, 550. Christus in Ecclesia, et Ecclesia in Christo patitur. II, 545.

Christi latus apertum, ut omnes per aliud intrent. VI,

701. Christus janua, apertum est ostium, quando latus ejus perforatum. V, 1415. Inde aqua sanguisque profluxit: in uno mundatio tua, in altero redemptio tua. V, 1415. Christi conjux Ecclesia, de latere in cruce dormientis formata. IV, 1324, 1581, 1672, 1684, 1783. Christi aperto latere effusus est sacculus pretij nostri. V, 1434, 1475. Christi latus lancea perforatum est, et manavit pretium nostrum. V, 1064. Sanguis Christi si non funderetur, orbis terrarum non redimeretur. V, 685. Christus sanguine suo delevit omne peccatum. V, 824. Fecit nobis collyrium de sanguine suo. V, 753. Sanguis et aqua exiens de latere Christi, gemina Ecclesiae sacramenta. IV, 461, 1783; VI, 689, 696. Cum botrus ille pressus est, manavit illud unde calix inebrians quam præclarus est. IV, 649. Christi sanguis in terra, magnam vocem habet. VIII, 259.

Christi mors voluntaria. VII, 530. spontanea. VIII, 898. Christus passus et mortuus potestate et voluntate, non necessitate. IV, 1104; V, 1083; X, 236. Et hoc est pretium nostrum, quo nos morte redimeret. X, 236. Per id quod homo erat, mortuus est Deus; et per id quod Deus erat, excitatus est homo. IV, 1714. Mors voluntate obedientiae a Christo suscepta. X, 180, 182. si mortuus non fuisset, Christus esse non posset. V, 1121. Christus factus est pro nobis obediens. VIII, 781. In Christi aeternitas et simul mortis humilitas. III, 1775.

Christus Filius Dei in se ipso vita, quomodo mortuus sit. V, 710, 1061. Christus mortuus est, cum caro mortua est. III, 1817. Christi mortalitas unde. V, 1607. Mors illi dignatione, non conditione. V, 1110. Mortalitas carnis ex peccato hominis, etiam in Christo facta. VIII, 297. Christus mortalitas non de sua substantia, sed de nostra; sic nos immortales non de nostra, sed de ipsius substantia. IV, 1906. Christi mors mortem occidit. III, 1490. Christus mortuus mortem occidit. V, 1114. Mortem suscipiendo Christus superavit. X, 198.

Christus mortuus est quando voluit. III, 1638, 1673, 1674, 1675, 1739. Et quia voluit. III, 304, 1674, 1736; V, 54. Christus passus est quod et quando voluit pati. III, 1475, 1744, 1770. Christus non debuit mori, nisi quando opportunitas fuit. III, 1457. Sexta mundi ætate reformavit hominem, quem sexto die formaverat. IV, 1182. Hora Christi, tempus Christi, quomodo debet accipi. III, 1674. Tempus mortis Christi. VII, 619. Christum ætate XLVI annorum passum esse, nonnulli per errorem putarunt. III, 33. Conciliantur Evangelistæ super hora, qua Christus crucifixus est. IV, 763.

Christus ex eo quod mortuus sit, an recte inferatur hominem eum fuisse. VIII, 479, 482. In Christi morte quis ponit animam, et quam animam. III, 1757. Verbum in Christi morte animam non posuit. III, 1758. Nec anima Christi seipsa posuit. III, 1738. Caro ipsa Christi quomodo posuit animam. III, 1738. Quomodo Christus ipse posuit. III, 1759.

Christi in passione cum diabolo certamen. VI, 664. Christus, justitiæ veritate, non violentia potestatis diabolum vicit. VI, 253. Christus vulneratus diabolum vulneravit. IV, 1126. Christi morte quasi trophæo suo diabolum victus est. V, 1209. Christus de cruce sua, in qua erat fixus, diabolum occidit: et inde rex noster. IV, 1952.

Christus mortem occidit, vinculum vinxit, captivitatem captivavit. IV, 1830. si ille non occideretur, mors non moreretur. V, 1209. Ille solus potest dicere sine causa hic se passum. IV, 1956. Sustineando sine culpa penam, et culpam solvit et penam. V, 734, 1131. Nisi indubitum solveret, nunquam nos a debito liberaret. V, 845. Ille potuit redimere, qui se non potuit vendere. IV, 1703. Christus perfectissima victima pro mundandis vitis nostris. VIII, 901. Christus sacerdos, cum in mundo non inveniret mundum quod offerret, seipsum obtulit. IV, 1733.

Christi mors predicta in Scripturis sacris. VII, 532, 533. Christi mors significata in benedictione Judæ. VII, 520. Prophetia de Christo in crucem tollendo. III, 776. Christi mors per serpentem in deserto exaltatum figurata. X, 445. Christi mortem veram fore quomodo a Moyse assertum. VIII, 297, 298, 299. Christi passio figurata per nuditatem Noe. VII, 478. Per vaccam rufam. III, 753. Christi passio, sacrificium vespertinum. IV, 1818. Passionis Christi figura, ovis immolatus. VI, 335. Christus sacrificium sese obtulit pro omnibus sacrificiis. IV, 71. Christi passio prophetata in libro Sapientiae. VII, 334. De Christi passione agitur per totum Psal. I.XIII. IV, 760. Christi passio predicta in Psalmo dedicationis. V, 1473.

Christi passionis mysteria et partes explicantur. V, 1084. Christi passionis et resurrectionis sacramentum. V, 1104. Christi mors propter aliud, et propter aliud resurrectio. V, 1120. Christi passio, exaltatio ejus. III, 1773. Christi passio, purgatio nostra est. III, 1787. Christi passio distinctio est bonorum spiritualium atque carnalium, tempora-

nam atque aeternorum. III, 733. Passionis Christi fructus. VI, 644, 645, 636.

Christus mortem cur suscept. X, 1181. Christus Filius Dei crucifixus et mortuus pro nobis. V, 1069, 1074, 1089. Christi sanguis pro nostra redemptione fusus. V, 1473, 1513. Christo nec mors, nec vita nobis debebatur. V, 1110. Christi mors indebita, liberavit obnoxios morti. VIII, 1027, 1028. Unde reatum moriendi Christus accepit. III, 422. Quomodo peccato mortuus. X, 1241. Christi mors quam convenienter electa, ut in sanguine ipsius justificaremur. VIII, 1050. Christus moriendo pro impiis, etsi in tolerantia paucos, in causatamen nullos potest habere consortes. X, 1215. Christus ideo solvere potuit moriendo peccata, quia et mortuus est, et non pro suo peccato. VII, 501.

Christi sanguine totus orbis redemptus est. IV, 177, 179, 1236. Christus emit sibi fratres sanguine suo, probavit reprobat, redemit venditus, honoravit injuriatus, vivificavit occisus. V, 935. Christus redemit omnes captivos. IV, 1697. Apostolica sententia est et vera, quia salvator omnium hominum Christus. V, 1522. Christi sanguine redemptus non perit. V, 1253. Totum emit, qui tantum pretium dedit. IV, 1254. Secundum Petrum pro his tantum videtur passus qui sequuntur ejus vestigia. V, 1396. Christus pro omnibus passus est. V, 1396. Sanguis Christi pro servis pretium est, pro sponsa pignus. IV, 1034. Christi sanguis sic in remissionem peccatorum omnium fusus est, ut ipsum etiam peccatum posset delere, quo fusus est. III, 1863. Mors Christi, remissionis peccati similitudo. VI, 256. Christum gratis mortuum esse sequitur ex hæresi Pelagianæ. II, 768. Christus pro nobis mundum vixit, non armato milite, sed irrita cruce. IV, 760. Christus nobis quotidie immolatur ipsa recordatione beneficii salvatoris. IV, 966. Christus tunc pro uno quoque moritur, quando mortis ejus in baptismo fit particeps. X, 928. Christi sanguis volentis salus, nolentis supplicium. V, 1515. Christus ut in amorem timor converteretur, occisus est. IV, 1167. Christus mori voluit, ne mortem timeremus istam, sed illam potius unde nos liberavit per istam. IV, 831. Christus non solum verbo, sed etiam exemplo abstulit omnem timorem Martyribus. IV, 866. Postea quam Christus transit per tribulationes, jam patet via illius transitu. IV, 720. Christus pati voluit, ut consoletur patientes. IV, 1176. Christi passione felicitatem aeternam quaerere docemur. II, 542, 543. Christi mors, pignus vite ejus nobis donata. V, 1468. In Christo per patientiam homo cælum acquisivit, et Deus in homine creditibus profuit. IV, 121. Plus est quod fecit, quam quod promisit Christus; incredibilis est quod mortuus est aeternus, quam ut in aeternum vivat mortalis. IV, 1942. Christus donavit impiis mortem suam, quid servat justis nisi vitam suam? IV, 1942. Venit Christus contemnendus et honorandus, confitendus et negandus, etc. III, 1660. Morte Christi seminum est nomen ejus. IV, 453. In uno exiguo loco cecidit granum, sed multum fructum attulit. IV, 866, 1577. Christus infirmus prædicatus est nobis, ut ejus magis eligeremus opprobrium. IV, 623. Christus imitandus a nobis est, non in miraculorum potentia, sed in tolerantia passionum. IV, 1149. Christi passionum communicatio ex caritate. V, 935. Christi passiones imitandæ sunt Christiano, non delicta conquærendæ. V, 278. De morte Christi cur non erubescendum. V, 1278, 1279. Christi aspectus contra morsum serpentis metaphoricè in hæresim Pelagianam. X, 1138. In Christi mortis contemptum quomodo diabolus suos inducat. VIII, 900. Quare in Christi sepultura sit recordatio novi monumenti. VI, 187. Deus requiescens ab operibus suis die septimo, præannuntiare voluit diem quo erat Christus in sepultura quieturus. III, 305. Sola Christi caro jacet, et dico, Dominus noster: quia vestem intueor, vestitum adoro. V, 1062.

Christus descendit ad inferos. II, 710, 711, 745. Quare VII, 541. Christus in inferno fuit secundum animam. II, 853. Christus an descenderit ad locum pœnarum. II, 854. Christus descendit usque ad ea loca ubi peccatores cruciantur. III, 481. Christus apud inferos subvenit quibusdam. V, 456. Quosdam a tormentis solvit. II, 854; III, 481. Christo ad inferos descendente, credidisse incredulos, et exinde omnes liberatos, quædam hæresis existimat. VIII, 45. Quidam putant eos ab inferis solutos esse a Christo, qui non auderant Evangelium. II, 714. Alii Poetas et Oratores qui falsos deos ridendos monstrarunt, alii Paganos vite laudabiles. II, 710. Quosdam ab inferis liberaverit, temerarium est delirare. III, 1697. Christus inferna penetrans, et inde mortis victrix ascendens, magnum mortuis miraculum fecit. IV, 1115. Quomodo Christus tribus diebus et tribus noctibus fuit in corde terræ. III, 87.

Christi resurrectio. VI, 187; VII, 584, 587, 592. Christi resurrectionem imaginariam fuisse dicant Manichæi. VIII, 488, 490. Christi resurrectionem non in longum differri oportebat. II, 548. Nec ejus carnem resurrectioni ultimæ ser-

vari. II, 554. Christus suscitavit se, et suscitavit eum Pater V, 1399. Et a Patre resuscitatus est, ut homo; et ipse se resuscitavit ut Deus. IV, 452, 686, 1442. Christus potestate mortuus est, potestate resurrexit. V, 1309. Christus in cruce patientiam, in resurrectione ostendit potentiam. VI, 683. Corpus Christi tale resurrexisse, quale positum est in monumento. VI, 304. Christi resurrectio, proprium signum, quod in ipso solo fuit. IV, 791. Unus ille resurrexit, jam non mortuus. IV, 1672. Nemo ante Christum resurrexit in aeternum. IV, 1642, 1701. Christus, totus jam Deus post resurrectionem, qui intelligatur. I, 622. Christum et per clausa ostia post resurrectionem intrasse, et per incorrupta matris membra nascendo exisse fides credit. V, 1010. Utrumque negant increduli. V, 1010. Christum e sepulcro a discipulis sublatum hodieque apud Judæos fama est. V, 261. Vanitas militum vendens vanitatem vanitati. V, 261. Quare linteaminis ejus et sudarium in monumento inventa sunt. VI, 60.

Christi resurrectio cur primo per feminas nuntiata viris. V, 266, 1108. Christus apparet Magdalene. V, 1148, 1154. Difficultas in Christi verbis ad Magdalenam. V, 1145, 1148, 1151, 1154. Christus ad discipulos intrat per clausa ostia. V, 1157. Ab eo discipuli spiritum se videre putantes, reprehenduntur. V, 1122, 1123. Claritas in Christi corpore cum resurrexit, ab oculis discipulorum abscondita fuisse potius, quam defuisse credenda est. VII, 781. Christus jungitur discipulis in via. V, 1118. Christus in fractione panis agnoscitur. V, 1111, 1127. Christus cur corporis sui servavit cicatrices. V, 559, 645, 688, 1140; VI, 647. Cicatrices servavit in corpore, ut vulnus dubitationis sanaret in corde. IV, 1134. Christus post resurrectionem cicatrices, non vulnera demonstravit dubitantibus. II, 372. Cicatrices illæ, quas Christus post resurrectionem demonstravit dubitantibus, non erant fictæ. II, 372. Christus quare passus est in conspectu omnium, non vero resurrexit in conspectu omnium. II, 548. Christus post resurrectionem quomodo agnitus et non agnitus sit. II, 645. Christus recte dici potest finxisse. V, 558. Fictione figurata, non fallaci. V, 558. Christum nec falli, nec mentiri posse acriter propugnatur. V, 757. Christus post resurrectionem conversatur cum discipulis suis, ut in fide confirmetur. V, 1212. Christus cur dies quadraginta agit cum discipulis post resurrectionem. V, 1211, 1216. Christus post resurrectionem cibum ac potum sumpsit. VII, 393. Christus post resurrectionem manducavit potestate et caritate, non necessitate. V, 659, 1360. Christus post resurrectionem, esuriendi et sitiendi egestatem non habebat. III, 1806. Christi resurrectio indicavit nihil perire naturæ hominis. III, 133. Christi morte resurrectionem justis præstitam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam dixerunt. II, 711. Christi nativitas et resurrectio, propria et singularia miracula ejus. VII, 314.

Christi mors et resurrectio in Abel et Seth figurata. VII, 461. Resurrectionis Christi signum concrematio vaccae rufæ. III, 754. Christi resurrectionem prædixit Amos. VII, 584. Osee. VII, 584. Christi resurrectio, clarificatio Patris et Filii. III, 1903. Christi corporis una mors et resurrectio, duplici nostræ morti, ac resurrectioni corporis et animæ concinit ad salutem. VIII, 880, 890, 891. Christi crux, sepultura, resurrectio, vite Christianæ figura. VI, 257. Christi resurrectio spes nostræ resurrectionis est. IV, 1700. Christi resurrectio, nos circumcidit. III, 1634; V, 1105. Christi mors nobis ad non timendum, resurrectio ad sperandum. III, 422. Christus morte et resurrectione sua docuit, quid non timeres, quid sperares. IV, 899. Christus passione sua ostendit quid sustinere pro veritate, resurrectione quid sperare in aeternitate oportere. VII, 613. Christus nascendo conciliavit caritatem moriendo et resurgendo exclusit timorem. VIII, 89. Fidem, spem et caritatem mittere debemus in resurrectionem Christi. III, 734. Christus vivit in eis qui adversus concupiscentias pugnant. X, 806. Christi resurrectionis fides, Christianos discernit. V, 1075, 1133. Hoc est vere Christum velle interficere, nomen resurrectionis ejus extinguere. IV, 694.

Christus cur post resurrectionem suam præsentiam suam mundo subduxerit. X, 182. Christus absentavit se corpore, ut edificaretur fides. V, 1119. Ut absente carne, divinitas ipsius cogitaretur. V, 1214. Christi humanitas, in qua humano affectu hærebant, oculis discipulorum auferri debuit. V, 1258. Christus ascendit, ne discipuli remaneret in carne. V, 1212. Cur Spiritus sanctus non posset venire, nisi abeunte Christo. V, 1238. Christi resurrectio et ascensio. V, 1070. Christi duæ glorificationes. V, 1222. Christi clarificatio in resurrectione et in cælum ascensionem cognoscitur. III, 595. Glorificatio de victoria Christi completa est resurrectione et ascensione. V, 1206.

Christi ascensus in cælum. VI, 187. Christum cum corpore ascendisse in cælum. V, 1210. Christus unus ascendit in cælum quomodo. III, 1489; V, 570, 789, 1341; X,

144. Christus quam multis necdum ascendit. V, 1155. Christi resurrectio et cum corpore in caelum ascensio credibilis probatur. VII, 755. Et jam credita ostenditur. VII, 756. Christi ascensioni miracula multa attestata sunt. VII, 760. Christi ascensio grande salubreque miraculum. VII, 760. Christus descendit ad nos ex misericordia, ascendit ad Patrem ex iustitia. V, 789. Christi Domini ascensio sic celebranda, ut cum ipso ascendamus. V, 1262. Resurrectio Domini et ascensio in caelum nostram fidem fulcit. III, 24. In Christi clarificatione peccata dissolvuntur et abolentur. III, 594. Christus ascendit in caelum, ut caput de sublimioribus subveniat membris in terra laborantibus. V, 952. Christo uniat qui vult ascendere in caelum. IV, 1650. Christus ascendens levat nos, ad quos cadentes descendit. IV, 203. Christi in passione et resurrectione transitus de hac vita mortali in altam vitam immortalem commendatur. II, 205. Vespere Dominus in cruce, mane in resurrectione, meridie in ascensione. IV, 640. Christus pellicanus nascendo, nycticorax moriendo, passer resurgendo. IV, 1500. Christus quomodo vadit parare mansiones, quae jam erant in domo Patris. III, 1814. Christi in caelum ascendentis novissima verba quanti fieri debeant. III, 2061. Christi verba novissima a schismaticis contempta. V, 1222. Caput in caelum ascensurum, commendavit membra in terra, et discessit. III, 2060. Christi ascensionis propheta. V, 1208. Vestigia pedum Christi in monte oliveti. III, 1735. Christi nativitas, resurrectio, et ascensio, potentius fortasse opus est, quam mundus. II, 522.

Christum carnem ad dexteram Patris non tulisse, sed eam in sole potuisse perhibere Seleuciani. VIII, 41, 42. Terrenum corpus posse esse in caelo non intelligebant gentiles. VI, 188. Corpus ipsum Christi esse levatum in caelum. VI, 304. Quomodo sit in caelo corpus Dominicum, supervacaneum est querere. VI, 188. Christus quomodo nunc credatur esse in caelo. II, 853. Christi corpus ita est in caelo, ut erat in terra quando ascendit in caelum. II, 942. Christi corpus non est obnoxium corruptioni. II, 943, 945.

Christi sessio ad dexteram Patris. V, 1075. Christus ut homo sedet ad dexteram Patris; ut Deus ubique totus est. VI, 658. Christi sessio ad dexteram Patris quomodo intelligenda. VI, 188, 304. Christus quatenus Deus, est ubique; quatenus homo, est in aliquo loco. II, 854, 856. Non alicubi non est Christus. III, 485. Christus ubique. V, 1541. Ubi- que totus. V, 1264. Simul ubique totus ut Deus. V, 1264. Christus qui mutavit locum, nec mutavit. V, 547. Christi triplex praesentia. V, 1602. Christus et hic et sursum est. V, 685, 685. Christus et similis Moysi et dissimilis ex scriptura agnoscitur. VIII, 323, 326.

Christus aliquid amplius praecipit, quam praecipitum est in veteri Testamento. VIII, 129, 150. Christus nec a suo Deo voluit quemquam Judaeorum avertere, nec aliquid mandatorum quae per Moysen data sunt, infregit. VI, 349, 350. Christus nihil egit vi, sed omnia suadendo et monendo. III, 155. Quomodo id intelligendum. I, 604. Christus attulit veritatem ut doctor, mansuetudinem ut liberator, iustitiam ut cognitor. III, 1648, 1649. Christi doctrina non adversa republicae. II, 552, 553. Christi disciplina ventosam et turbidam cupiditatem rerum extra nostram potestatem constitutarum, pellit ex animo. II, 485.

Christus et nostra sapientia et nostra scientia. VIII, 1054. Christus qua ratione dicatur diem et horam iudicii nescire. VIII, 312.

Christus et exemplum et adiutorium nostrum. V, 608. Exemplum Angelis et hominibus factus est Christus. III, 1069. Christus singulare exemplum obedientiae. III, 385. Christi exemplum non sufficeret, nisi Spiritus sanctus miteretur. III, 1864. Christus imitandus proponitur homini qui daemone imitatus fuerat. I, 1508. Christi imitatio. V, 784, 1447; VI, 26. Christum an imitari possimus. X, 1598. Christum quatenus imitemur. X, 1590. Non propter Christi excellentiam nos excusare debemus, ut non eum pro modo nostro studeamus imitari. X, 1590. Perfectionis exemplum in Christo sic imitandum, ut nitamur atque optemus concupiscentias non habere. X, 1375. Christum sequi omnes debemus. V, 1595. Christus sequendus quo et qua via. V, 586. In quibus liceat Christum sequi praeter martyrium. V, 1596. Christum sequentium varii gradus, quidve in illis sit retro respicere. V, 588. Christum se secuturum qui profectur, cur reprobat. V, 602, 603. Alter a Christo vocatus. V, 603. Ab eo vocatus quidam pietate carnali differre volens, urgetur. V, 605. Tertius ab eo vocatus ad snos respiciens culpatur. V, 604. Christus odit remanentem, retro redeuntem, aberrantem. VI, 681. Christum sequi, non praecedere debemus. IV, 449. Christum quasi praecedere vult, qui consilio suo vult vivere. IV, 868.

Christi jugum suave. II, 485. Christi jugum leve. II, 200.

Christus rex et sacerdos. VI, 48. Christus rex et sacerdos in universo veteris instrumenti apparatu praenuntiatus,

VIII, 290, 370. Christi sacerdotium et regnum praenuntiatum in Samuele et Davide. VIII, 271. Christus rex luminum beatorum. VIII, 579, 580. Christus rex angelorum et hominum. VI, 356. Christus quo titulo Rex Israel. III, 1765. Christus Dominus verissimus. IV, 1800. Christi sacerdotium figuravit Melchisedech. II, 760. Christus sacrificium et sacerdos. III, 1095; IV, 200, 1753. Auctor Epistolae ad Hebraeos Christi sacerdotium in Melchisedech figuratum indicat, et praeposit sacerdotio Levitico. X, 1552. Per Melchisedech, sacerdotium Christi a sacerdotio Levi discernitur. III, 425. Christus sacerdos quo Deum placamus. VII, 260. Christus et in homine et secundum hominem quem suscepit, sacerdos et sacrificium. VII, 298, 315. Christus victor et victima, sacerdos et sacrificium. I, 808. Christus sacerdos et victima sacrificium laudis implevit. VIII, 57. Christus solus princeps sacerdotum, qui non habuit necessitatem sacrificium offerre pro suis peccatis. X, 162. Christus in forma servi maluit sacrificium offerre quam sumere, ne culibet creaturae sacrificandum quisquam putaret. V, 1252; VII, 298. Christus ad dexteram Patris, sacerdos noster. IX, 50.

Christus quotidie in sacramento immolatur. II, 564. Christi corporis sacrificium, sacramentum fidelium. II, 563, 569. Christi sacrificium per totum orbem terrarum in Ecclesia offertur. VI, 49. Christus seipsum hominibus dat cibum per sacramentum corporis et sanguinis sui. III, 879. Ex altari dispensatur victima sancta, qua deletum chirographum quod erat contrarium nobis. I, 778. Carnis et sanguinis perceptio necessaria, ut habeatur vita. X, 1268. Christi sanguis inebriat mentem, ut amorem obliviscatur mundi. VI, 696. Christi corporis sacramentum a sapientium superiorum cordibus longe est. II, 840. Christi sanguine accepto ab omnibus gentibus respondetur Amen. VIII, 259. Adorant tantum, et non saturantur de corpore et sanguine Christi, qui non imitantur. II, 567. Christi corpore et sanguine divites terrae non saturantur. II, 587. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequentur, ex Innoc. 785, 826. Christi sanguis figurabatur veteribus sacrificiis. X, 809. Christi sacrificii erant umbræ omnia sacrificia Legis et prophetarum. VI, 249. Christi sanguine novum Testamentum dedicatum est. X, 328. Habes Christum in praesenti per fidem, in praesenti per baptismatis sacramentum, in praesenti per altaris cibum et potum. III, 1765. Manducare corpus Domini et bibere ejus sanguinem, hoc est manere in illo. III, 1614, 1616, 1618. Credere in Christum est manducare panem vivum. III, 1604, 1607.

Christi corpus duplex. III, 82. Christus tribus modis dicitur in scripturis. V, 1485, 1500. Modus primus quo praedicatur ut Deus. V, 1483. Alius modus quo commendatur ut Deus et homo. V, 1488. Tertius modus quo intelligitur caput et corpus. V, 1488. Christus caput et corpus. V, 754, X, 144, 145. Totum quod annuntiat de Christo, caput et corpus est. IX, 392, 395. Christus et membra ejus unus est Christus. III, 1488; V, 570, 753, 789, 1541, 1500. Christus sursum in se, et deorsum in suis. V, 685, 685. Christus aliquando de capite, aliquando de toto corpore Ecclesiae dicitur. VI, 79. Christus caput Ecclesiae. V, 265. Caput Ecclesiae, justorum omnium et Angelorum. IV, 383, 749, 786, 1159. Ipsa caro Christi caput Ecclesiae est. IV, 1615. Adjuncta ejus carni Ecclesia, fit Christus totus caput et corpus. III, 1979. Christus et Ecclesia, caput et corpus, unus homo est, unus Christus. IV, 161, 232, 250, 483, 629, 662, 693, 695, 725, 730, 761, 866, 948, 1082, 1158, 1679, 1781, 1817, 1819, 1846. Christus totus cum membris suis est propter Ecclesiam. X, 1001. Christi substantia, populus ejus. VII, 544. Christi corpus, Ecclesia catholica sola est. II, 815. Humilitate non potestate initio congregata. II, 757. Christus Ecclesiam auctoritate munivit, et ratione arnavit. II, 448. Christus totus in corpore et in capite. III, 1622. Christus in membris suis. III, 1622. Videte quanta gratia pertingamus ad Deum, ut ipse voluerit esse nobiscum unus, qui est cum Patre unus. IV, 1846. Christus aliter est unum cum Patre, aliter unum nobiscum. V, 789. Qui non dedignatus est assumere nos in se, nec dedignatus est transfigurare nos in se et loqui verbis nostris. IV, 250, 251. Nobiscum est in terra divinitate, bonitate, unitate; nos cum illo in caelo fide, spe, caritate. IV, 203, 1630. Christus in membris hic parturit et dolet. IV, 613. Christus capite in caelo resedit, pedibus et corpore in terra laborat. IV, 1103, 1163, 1167, 1178, 1846. Christus loquitur de caelo, quando ejus membra calcantur in terra. III, 2060. Christus solet in se membrorum suorum transferre personam. VII, 552. Ex persona membrorum est, quod dicit se defecisse a sperando in Deum. IV, 847. Dicitur accipere in membris suis quae dona membra ejus accipiunt. IV, 829, 830. Christus totus hereditatem Patris accepturus est, nondum accepit. V, 154. In Christo passi sumus, et patitur ipse in nobis; in illo resurreximus, et ipse resurgit,

in nobis. IV, 749. Prophetia de Christo capite, nobis ejus membris aptata. V, 1474. Nunc in persona membrorum suorum, nunc in persona propria loquitur Christus apud Prophetas. IV, 79, 436. Christus semper origo, radix, caput Christiani. IX, 248, 249, 260, 574, 575, 382. Christiani creator et caput Christus. IX, 576, 577. Christus ex nobis omnibus tamquam membris corpus sibi facit. VI, 712. Non solum Christiani, sed Christus facti sumus. III, 1568.

Christi membra quomodo efficiuntur. V, 1541. Ad Christum non omnes transeunt, sed quibus auferuntur velamen. VIII, 658. Non transit quisque in corpus Christi, nisi carnalibus expoliatus fuerit indumentis. III, 1325. Christus ab eo non potest intelligi, qui per Apostolica et Prophetica uera, lactis alimenta contempserit. VIII, 279. Nemo fit membrum Christi, nisi aut baptisate in Christo, aut morte pro Christo. X, 480. Quam pertinet ad corpus mysticum Christi, et qui non pertinet. II, 859. Venire ad Christum, quid. X, 888. Venire ad Christum, credere est. X, 553. Christus fide concipiendus, operibus edendus. V, 1012. Fides incarnationis Filii Dei. VI, 300.

Christus Idei Catholicae proprium fundamentum. VI, 235. Fides in Christum necessaria ad salutem. X, 398, 400. *Vide Fides*. Nemo ad spiritalium Jerusalem unquam pertiuit, nisi cui Christus reuelatus est. V, 610. Christus per fidem tenetur. III, 1759. Christo credendum esse docent omnes, etiam haeretici. VIII, 86. Credere in Christum, donum Dei est. X, 972. Nemo venit ad Christum, nisi cui datum fuerit, et datur hoc praestinitis. X, 1014. Christi notitia donum Dei, concessum quibus voluit et quando voluit. VII, 313.

Christi cognitio et adoratio ex gratia ipsius. III, 648. Christi cognitio eminens non erit, nisi in altera vita. X, 602. Christum non Apostoli omnes videbant, ex Ambrosio. II, 601, 610. Qui cognovit quae sit latitudo, longitudo, et altitudo, et profundum, et supereminentem scientiae caritatem Christi, vidit et Christum, vidit et Patrem, ex Ambrosio. II, 604.

Christi fide etiam antiqui iusti mundari potuerunt. VII, 302. Christi membra quaedam praecesserunt adventum incarnationis Christi. IV, 731. Christi antiqui Patres appellati, etiam antequam esset unctio; forsitan quia iam Christiani. IV, 1586.

Christus nomine tenus est apud haereticos. VI, 235. De Christo et Judaeis in Christum credituris prophetia est, promissio Moysi facta de visione Dei. III, 648, 649, 650. Prophetia de benedictione quam Christus daturus erat populo novo. III, 774. Christi praedicatio in omnibus gentibus est Jacob benedictio. VII, 515. Quod in Christum mundus credidit, virtutis fuit divinae, non persuasionis humanae. VII, 759. Christi iustitia non creditibus prodesse non potest. X, 152. Nemo potest esse iustus quamdiu fuerit ab unitate corporis Christi separatus. II, 811, 815. Christus unitate gaudet. VI, 712.

Christi corporis unitas nostro sacrificio commendatur. II, 839. sanctorum aggregatio ad Christum, perfecta statura Christi. IV, 227. Christi ossa, cor, venter, et lingua allegorice. IV, 175. Christi cor, scriptura sacra. II, 554; IV, 175. Lingua, praedicatoris Evangelii. II, 554. Vestimenta, sacramenta ejus. IV, 176. Apostoli. V, 486. Ecclesia. V, 400. Christi vestis in monte fulgens sicut nix, quid significabat. IV, 1952. Vestis inconsutilis, caritas quae dividi non potest. V, 149.

Christus sponsus et gigas, pulcher et fortis. V, 1662. Christus sponsus. III, 820; IV, 335, 495. Christum cum audis, noli sponsum a sponsa separare. IV, 335. Christus et Ecclesia, unum corpus. X, 1001. Christi et Ecclesiae aliquando una persona intimatur. III, 82. Christus et Ecclesia verum semen Abrahae. III, 789. Christi corpus et sponsa Ecclesia. *Vide Ecclesia*. Christus sponsus et sponsa. IV, 1295. sponsus in capite, sponsa in corpore. V, 571. Christus Patrem et matrem reliquit ut adhæreret uxori. VIII, 258. quomodo. IV, 501, 1295; V, 570. Quod Christus Patrem et matrem reliquerit, et adhæreret uxori suae, pulchre intellectum. III, 215.

Christus sponsam suam amavit dum adhuc esset foeda. IV, 495. Christus peccatores amat, ut non semper sint peccatores. V, 947. Christus nihil nisi Deum in nobis dilexit. III, 1809. Sponsae ad Christum affectus. V, 766. Christi sponsae verba ut intelligenda. V, 766.

Christus amandus. V, 727. Ante omnia diligendus. IV, 222. Christum pii amant gratis, impii gratis oderunt. IV, 1243. Christum qui amant, debent odisse quod odit. IV, 1248, 1249. Christum in fundamento habere quid sit. VI, 155, 264. Christum in fundamento habere, est nihil ei proponere. VII, 743. Christus crucifixus cum amatur, caritas amatur. IV, 1681. Amorem erga Christum Elias Judaeos docebat. VII, 704. Christus vita cordium. II, 566.

Christi adventus primus et secundus. III, 1327, 1406, 1624, 1675. Venit Christus primo salvare, postea judicare.

III, 1664, 1665. Christi adventus alter occultus, alter manifestus. V, 124, 128. Christi adventus ad iudicium. VI, 188. Christi adventus ad iudicium, praenuntiatus. V, 1249. Christus sic praedicatur crucifixus, humiliatus, iudicatus, ut veniat et excelsus, veniat vivus in virtute, veniat iudicaturus. IV, 1262. Christum iudicem de caelo esse venturum non tam veteri, quam novo Testamento expressum est. VII, 705. Ubi legitur Deus ad iudicium faciendum esse venturus, intelligendus est Christus. VII, 707. Christus ut homo accepit potestatem iudicium faciendi. III, 1560; VIII, 222. Christus secundum hoc quod filius hominis est, potestatem iudicium faciendi a Patre et a seipso et a Spiritu sancto accepit. VIII, 691. Totum orbem iudicabit, quia pro toto pretium dedit. IV, 1236. Christo omnes omnium ordinum rationem reddaturi sunt. II, 1028. *Vide Adventus*. Novissimus Christi adventus, qualis. V, 1569.

Christus qualis veniet. VI, 647, 658. Visibili forma judex veniet. V, 1070. Christus iudex futurus in forma servi. V, 714. Christus in forma hominis ad iudicandum veniet. IV, 1096; VIII, 691. Christus ut homo homines iudicabit. III, 1535. In Christo iudicante forma servi videbitur, occulta erit forma Dei. III, 1535; VIII, 222. Impii videbunt Christum in forma servi, iusti in forma Dei. X, 223. Christus cum iudicaturus, docebat, ut iudicaret quos docuerat. IV, 291. Christus cum potestate magna iudicaturus, quia cum magna humilitate iudicatus. IV, 403. In iudicio praesentabitur velut ignis, ad poenam impiorum, lumenque iustorum. IV, 814. Christus defensor poenitentis, et petitor veniae confidentis, et iudex innocentis. IV, 809. Quinam sunt vivi et mortui quos iudicaturus est. VI, 188. Christus modo tacet iudicio, sed non tacet praercepto. III, 1406. Nunc silet a vindicando, non silet a monendo. IV, 568.

Christus ut iudex non metuendus, quia advocatus. IV, 568. Christi adventum non solum securi expectare, sed etiam desiderare debemus. IV, 1913. De Christi Domini expectando et desiderando adventu. V, 632, 1569. De secundo ejus adventu dicitur, *Veniet desideratus*. V, 330. Christiano turpe est adventum Christi non desiderare. V, 1610. Christum ananti sola poena est esse sine ipso. V, 766. Christi adventus quandonam sit futurus, sciri non potest. II, 907, 908. Discipulorum inquisitio de tempore futuri adventus Christi. V, 1219. Christi responsum de suo adventu. V, 1219.

Christus non est agnitus a Judaeis. IV, 304. In carne cur Deus non agnitus. III, 2007. Caro Christi, nubes qua lumen mundi temperetur, non obscuretur. III, 1633. Christus non est agnitus a Judaeis, quia gravata super eos erat manus Domini. IV, 1789. Christum solum Judaei non agnoscent in Scripturis, propter quem factae sunt Scripturae. IV, 1779.

Christum venturum credunt Judaei, sed non moriturum. VII, 535. Bona temporalia in Christo expectabant Judaei. II, 546. Christum jam venisse convincuntur Judaei, et fide gentium, et his quae in ipsa Iudeorum gente facta sunt. VIII, 278. Christum esse Messiam probatur contra Judaeos. V, 567. De ipsa civitate ubi illum occiderunt, omnes expulsi sunt. IV, 1725. De Christi adventu quantum distat inter praedicationem Angelorum et confessionem demoniorum, tantum inter auctoritatem Prophetarum et curiositatem sacrilegorum. VIII, 290. Haeretici in hoc conveniunt, ut negent Christum in carne venisse. V, 988. Christum in carne venisse dubitare, malis Catholicis aequae ac haereticis commune est. V, 992. Christi adventus quantum credentibus salutaris, tantum non credentibus exitiabilis factus est. III, 1856.

Christus quare venerit, et quid profuerit generi humano, explicatur contra Paganorum querelas. IV, 1766. Christi adventu praestita nobis beneficia. V, 894. Christi Filii Dei incarnatio, gratia quam maxima est. V, 1314. Christi incarnatio purgationis nostrae principium. VII, 501. Christus susceptus duo mala nostra, ut daret duo bona sua. V, 1279. Communicavit nobiscum mala nostra, nobis daturus bona sua. V, 690, 1598. Christus diabolum alligavit sacramento incarnationis suae. IV, 821. Verbum incarnatum, collyrium. III, 1656, 1660. Christus quomodo non missus nisi ad Israelitas. V, 485. Christum Filium suum Deus misit propter praescitos et praedestinos, vocandos, justificandos, glorificandos. V, 843. Christi bona opera solum praedestinitis ad aeternam salutem profuerunt. IV, 1415. Dat Christum, qui intelligantur. X, 928. Quo sensu dictum est, *In Christo omnes vivificabuntur*. VII, 398. Modus liberandi hominem Filii Dei incarnatione ac passione, quam conveniens. VI, 247.

Christus unus mediator Dei et hominum. I, 601; IV, 246. 1159, 1741; V, 310, 503, 680, 1532, 1607; VII, 268. Christus Verbum apud Deum, caro apud nos, Verbum caro inter Deum et nos. III, 383. *Vide Verbum*. Ipse medius arbiter, qui nisi veniret, misericordiae perierat iter. IV, 1585. Christus Jesus unus est mediator Dei et hominum, tam in veteri, quam in novo Testamento. X, 569, 400.

Præter Christum mediatores alii non querendi. VII, 269. Quomodo Christus mediator effectus. VII, 302. Ad hanc mediationem quid requiritur. VII, 268, 271. Christus per quid mediator. X, 402. Christus mediator, non quia Deus, sed quia homo. III, 1843; IV, 1383; VII, 269. Christus ut homo, redemptor, mediator, caput Ecclesiae, etc. III, 1811. Christus in quantum homo, in tantum mediator; in quantum autem Verbum, non medius, quia æqualis Deo. I, 808. Verus est mediator mortalis cum hominibus, justus cum Deo. I, 808.

Christus via, veritas et vita. III, 33, 1578, 1816. Christus veritas, etiam non veritate annuntiaripotest. III, 118. Christus manens apud Patrem, veritas et vita; induens se carnem, factus est via. III, 1636. Christus via nostra. VI, 681; unica ad salutem via. I, 760; II, 637. Christi incarnatio via universalis animæ liberanda. VII, 513. Sola via munitissima ad Deum VII, 318. Christus factus est nobis via. III, 23, 313. Via qua imus. III, 1852. Christus via, ut in illo ambulantes secure gradiamur. IV, 806, 807, 1137. Christus seipsum nobis fecit viam in coelum. VI, 539. Christus viam et stratum magnum se ipsum fecit, per quam ducit ad patriam. V, 91. Christus ad patriam via, ad vitam, ad veritatem. V, 685, 777, 778, 780, 832, 1403. Christus dux, via et patria: deducit nos tanquam dux, et in se ducit tanquam via, et ad se perducit tanquam patria. IV, 1640. Christus rex civitatis ad quam tendimus, ipse se fecit viam ut ad civitatem perveniremus. IV, 1101. Christus de forma servi stravit viam, de forma Dei condidit patriam. V, 571, 573. Ipse est patria, quo imus; ipse via, qua imus. V, 573, 685. Christus per carnem sibi et nobis via fuit qua rediremus. III, 1817. Per Christum imus ad Christum et ad Patrem. III, 1816. Per hominem Christum, tendis ad Deum Christum. V, 1206. Christi humanitas via ad divinitatem. III, 1702; V, 1217. Christus factus particeps humanitatis nostræ, compendium præbuit participanda divinitatis suæ. VII, 269. Christus donando peccata viam aperuit ad patriam. III, 23. Non est salutis via sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 657. In Christo ut est via non inhærendum. III, 34. Christus et noster est, et Patris. IV, 1728. Christus frater noster. IV, 549. Christus proximus noster. III, 31; V, 953; VII, 704. Longinquus et proximus. V, 932. Christus mediator, non inter Patrem et homines, sed inter Deum et homines. IV, 246. Christus composit inter nos et Deum, nostram voluntatem corrigens ad iustitiam, illius sententiam flectens ad misericordiam. IV, 4384. Inter Deum Trinitatem et hominum infirmitatem et iniquitatem, mediator factus est homo non iniquus, sed tamen infirmus; ut ex eo quod non iniquus jungeret se Deo; ex eo quod infirmus, propinquaret. IV, 246.

Christi mediatoris gratia commendatur. III, 1842. Mediatio Christi necessaria fuit. III, 1070; IV, 1159, 1741. Nemo hic sic natus est, ut Christo medico non egeat. III, 1443. Christi mediatoris beneficio omnes egent. X, 131. Sicut nemo moritur nisi in Adam, sic nemo vivificatur nisi in Christo. X, 140. Christus qua gratia ab initio bonus, eadem alii ex malis boni. X, 1137, 1159. Pelagianum verbum, non gratis mortuum esse Christum, sed ut facilius iustificemur. X, 1226. Christum ad id nobis necessarium fuisse putavit Pelagius, ut discamus quemadmodum vivere debeamus. X, 270. Pelagiani doctrinæ tantum et exempli magisterium in Christo agnovimus. X, 708. Crux Christi quatenus evacuetur. X, 230, 231, 260, 270.

Christus medicus noster. III, 1597, 2034; V, 1370. Magnus medicus. V, 945. De sanguine suo, insano interfectori medicamentum fecit. V, 943, 846. Christus Samaritanus homini associato subveniens. V, 933. Christus medicus quomodo nos paulatim sanat. V, 1270. Christus medicus qui poculum prior ægro bibit. V, 542, 781. Christus in Filio Dei incarnato medicina est omnibus consulens. VI, 396. Christus sanitas nostra. IV, 481. Christus in Paulo ostendit magnitudinem artis suæ. IV, 1708. Medicum Christum parvulis ob mala corporis necessarium fatentur Pelagiani, sed non ut a diaboli potestate liberentur. X, 1306. Medicum Christum iis necessarium dicunt, ut devitent invidiam. X, 1308. Christus etiam pro parvulis mortuus est. X, 122. Christus non nisi pro peccatoribus mortuus. X, 823. Christum et pro parvulis mortuum fatetur Julianus Pelagianus. X, 469.

Christus Redemptor noster. V, 726. Christus salutare Dei. III, 788; IV, 331, 443, 1593; V, 850, 1266; VIII, 614, 624. Christus veritas et salutare Dei. IV, 443. Christus spes nostra. IV, 725. Christus unicus salvator. V, 1061. In Christo est salus omnium gentium. III, 872. Nemo liber a vulneribus trucidatoris, nisi gratia Salvatoris. II, 843, 858, 884, 859, 374. Christus liberator. I, 1533. Superavit diabolum lege iustitiæ sine crimine occisus, sine libidine natus. I, 1286. Christi sanguis pretium nostrum, quod bibebat et erogabat Augustinus. I, 810. Non aliquis ei refundet inno-

centem sanguinem, non ei restituet pretium, quo nos emit ut nos auferat ei. I, 778. Christum ipsis parvulis nolunt eum esse Jesum Pelagiani. X, 1308. Christus quatenus reparat quæ ab Adam fuerunt elisa. X, 1178. Quomodo omnia in ipso instantur et pacificantur. VI, 261. Christus pro Angelis non est mortuus. VI, 261. Christus in forma Dei et in forma servi Dominus est Angelorum. III, 534.

Christus salvator, iudex et advocatus. V, 1062, 1370. Christus advocatus tantum pro iis qui in eum credunt. VI, 223. Ita Christus se Patri exhibere voluit precatorem, ut meminisset nostrum se esse doctorem. III, 1902.

Christus propheta prophetarum. VI, 537. Christus propheta et dominus prophetarum. III, 1396.

Christus magister verus. VI, 678. Christus vere magister bonus, quia Deus. I, 835. Christus bonus magister, docens quod expedit scire. V, 1221. Christus magister qui sciebat et docere quod proderat, et non docere quod oberat. IV, 535. Christus magister omnium. V, 742. Christus concionator mundi. V, 396. Christus magister in celo, non hominum tantum, sed Angelorum. III, 1487. Cathedram habet in celo. VI, 678. Intus docet. I, 873. Schola ipsius in terra, corpus ipsius. VI, 315. Christi facta etiam sunt signa. III, 1747. Et genera sunt locutionum. III, 1598. In omnibus quæ fecit Dominus, admonet nos quemadmodum hic vivamus. V, 475. Christus etiam factis loquitur. V, 1171. Christi temporalibus gestis instruitur ad vitam æternam. V, 1614. Verbum Dei parum erat si loquendo præciperet, nisi et faciendo præiret. I, 782. Tota vita Christi disciplina morum fuit, qua edocemur quæ appetenda, quæ fugienda. III, 135. Christus dictis, factis, morte, vita, descensu, ascensu clamat ut redeamus ad cor, et inveniamus eum. I, 701. Docuit nos et factis potestatem suam, et humilitate clementiam, et præceptione naturam. I, 1007. In Christo crucifixo multa homines discunt. VI, 207. Quænam nos doceat Christus. I, 1007. Christus docens quid a se disci velit. V, 807. Christus mandatum patris. V, 775. Christi præcepta quam utilia. VII, 65. Christus præcepta dedit pro moribus optimis contra perditos mores. VII, 74.

Christus magister humilitatis. V, 191. Doctor humilitatis. VI, 413, 414, 416. Infirmis Christi, magistra humilitatis. I, 743. Christi humilitas, medicina superbiæ nostræ. V, 684, 688. Christus caritate et humilitate duplicem hominis morbum sanavit. VI, 315. Christi humilitas summum medicamentum et altum sacramentum. VIII, 932. Magna est miseria superbus homo, sed major misericordia humilis Deus. VI, 314. Christus novum Testamentum sempiternæ hereditatis manifestans, terrena continentere exemplo docuit. VI, 339. Christi discipuli duobus modis dicti. X, 929. Christi cathedram figurabat cathedra Moysi. IX, 305.

Christo quisque vivat, non sibi. II, 568. Christo suscitare semen tenetur quisquis spiritaliter natus est. VIII, 302. Christi paupertas saturatur, qui non tantum bona temporalia contemnit, sed et mala sustinet. II, 567. Christus contemnitur in se et membris, ab iis qui amant quæ contempnit. IV, 230. Christi tanta caritas futurus, ut voluerit habere coheredes. IV, 363. Christus ipse futurus possessio nostra. V, 1469.

Christus habet rempublicam suam. IV, 1911. Christus nos modo desuper gubernat. IV, 1774. Christi regnum aliter et aliter dictum. VI, 76, 77, 78. Christi regnum per omnes gentes quomodo propagatum. IV, 389. Christi dictabant nomen Christi tantum per CCCXV annos duraturum. IV, 435, 434. In nomine Christi diabolus vincitur. VII, 309. Christi nomine fiunt, quæcumque prodigia fiunt. V, 1431, 1440.

Christi auctoritas. VII, 589, 593, 594, 595. Christus etiam ab iis qui in ipsum non credebant, laudatus. IV, 1370. Christum tanquam maxime sapientem Pagani honorant, Deum negant. I, 636. Christus blasphemare Pagani non audebant. IV, 1245. Pagani a diis suis prohibiti sunt Christum blasphemare. III, 1061. Christo impudenter incommoda presentia imputant, qui colere non sinuntur. VII, 109, 110. Christo quædam quatenus Deus est, quædam quatenus est homo, conveniunt. II, 833. Multa de illo in Scripturis secundum formam Dei dicuntur, multa secundum formam servi. II, 1042. Quæ non confundenda. II, 1042. Christus Patrem majorem se esse dicit quatenus formam servi accepit. II, 751. Non facile invenitur Patrem a Christo appellatum quise Dominum. III, 363. Filius ideo totum Patri assignat, quia ipse de Patre, non Pater de illo est; fonti unde natus est totum dat. V, 1063. Christus cur assidue se dicat filium hominis. V, 1413. Se filium hominis dicit in Evangelio, ut ostinguat se ab Adam, qui homo est, non filius hominis. II, 547. Christi divinitas ab humanitate non separanda, sive Filius Dei appellatur, sive filius hominis. II, 833. Christus *πρωτότοκος* dicitur, non *πρωτογενής*; *μωυσογενής*, non *μωυσοτοκος*. III, 759. Motus exteriores Christi non perturbati animi signa sunt, sed docentis magistri. III, 180. Christus quod de se tulit testimonium quo-

modo verum. VIII, 322. Christus multa potuit quae noluit : et hoc melius est quod voluit. VIII, 485, 490. Christus majora opera dignatus est facere per discipulos, quam per se. III, 1825. Christus oculis corporeis non vidit Patrem. II, 320, 707.

Christi ad Adamum comparatio. III, 1401, 1465. De primo homine et de Christo intelligitur primus et novissimus Adam, vel de uno quoque homine diversimode considerato. II, 946. Christus cur secundus Adam et secundus homo dicitur. X, 1512. Adam quomodo Christi forma. II, 684. Christus e contrario forma Adami. X, 1535. Ab Adam homines, a Christo filii hominum dicuntur in Scriptura, non tamen ubique. II, 548.

Christus vitius, ovis, leo, agnus, petra, lapis angularis dicitur per similitudinem. III, 1839. Nomen quod Christo convenit, secundum proprietatem, Verbum in principio. III, 1720, 1736. Christus dicitur Agnus. V, 45, 1209. Agnus immaculatus, quomodo. IV, 765. Angelus magni consilii. IV, 515, V, 64, 691. Angelus et dominus Angelorum. III, 1506. Christus aquila. III, 884. Christus ariete cornibus haerente figuratur. IV, 245. Christus taurus, aries, hircus in figuris eloquiorum divinorum dicitur est. VIII, 346. Christus botrus. VIII, 271. Botrus uvae pressus in torculari. IV, 100, 649. Brachium Dei. III, 1346; IV, 484, 804. Christus cameli nomine intelligitur. III, 1360. Christus cibus Angelorum. IV, 903. Christus cibus est magnis ac parvulis. IV, 1506. Cibus mentis reficiens nec deficiens. V, 185, 1006, 1016. Cibus est qui esurientes satiat et integer manet. V, 185. Christus homo de caelo caelestis. V, 1621.

Christus David appellatur, quare. VI, 168. David dicitur Christus, quia est ex semine David. IV, 1869, 1870. Christus filius et dominus David. IV, 1870. Christus nomine David figuratus est. IV, 646, 663. Christus Deus deorum. IV, 564. Dies noster. V, 952. Dies de die. V, 1005, 1099. Dies, cujus Apostoli duodecim horae fulgentes. IV, 650. Christus doctrina Patris. III, 1629. Christus homo Dominicus. IV, 67, 78, 105, 109, 114.

Christus Emmanuel. III, 385. Christus per favum designatus. IV, 1497. Christus finis noster, finis perficiens, non interficiens. III, 1785. Christus finis Legis, non quia consumit, sed quia perficit. IV, 78, 514, 628, 662, 723, 785. Christus firmamentum. IV, 911. Christus fons unde omnes sive ante incarnationem praemissi, sive ab incarnato missi acciperunt. V, 1511. Christus fundamentum nostrum et caput. V, 1616. Christus fundamentum eorum etiam qui ad Legem et Prophetas pertinent. IV, 1580. Christus galinae comparatur. III, 1550; IV, 526, 698. Christus gigas giganteum. IV, 1116. Christus granum mortificandum et multiplicandum. III, 1766. Granum quod cecidit in terram in passione. IV, 720. Granum morte multiplicatum. V, 1597. Qua ratione Christus ¹⁰⁰⁰ dicitur. VII, 580. Christus janua. V, 733, 780, 1647. Christus jurisperitus caelestis. IV, 1849.

Christus ex lapide parvo mons magnus. IV, 522, 535, 554, 690. Christus lapis praecisus de monte sine manibus. III, 1407, 1465; IV, 1294. Christus lapis praecisus de monte, qui jacendo humilis quassat offendentem, veniendo excelsus conterit superbientem. V, 567, 573, 681. Christus lapis angularis. III, 1839, 2062; IV, 531; V, 42, 341, 344. Christus lapis offensionis omnibus malis. III, 2000. Christus lapis unctus a Jacob. III, 1449; IV, 506. Christus lapis unctus et reprobatus. III, 576. Christus leo. III, 1728, 1736; V, 45, 1209. Christus leo figurate, et petra, et vitulus. IV, 1155. Christus per solem, per leonem, etc., similitudinis causa non proprietatis substantia significatur. VIII, 266. Christus lignum vitae est in paradiso spiritali. III, 576. Christus lucerna vocatur. IV, 1567. Christus lumen illuminans. III, 1782. Lux Domini. IV, 155. Lux proprie dicitur, lapis autem figurative. III, 315. Lux mundi. III, 1632. Lux inextinguibilis. III, 1575.

Christus manus Dei. IV, 1598, 1865; V, 1517. Christus margarita pro qua omnia vendenda sunt. III, 1571. Christus medicus. IV, 353. Medicus qui de seipso aegrotis medicamentum fecit. V, 725. Christus mercator. IV, 866. Christi quale cum humano genere commercium. V, 689. Christus mercator, qui in sacco ferebat pretium nostrum : percussus est lancea, fusus est saccus et manavit pretium orbis terrarum. IV, 178, 179. Christus huc venit ad commercium, attulit bona, accepit mala. IV, 1942. Christus astutiae in scripturis appellatur mons. IV, 74, 77, 517; V, 45; VI, 52. Christus mons montium. IV, 1116. Mons ubi et incaseatus. IV, 827. Mons et vallis. IV, 1597. Christus murus adversus insidias inimici. III, 1440. Christus negotiator caelestis, qui venit accipere contumelias, dare honores; haurire dolorem, dare salutem; subire mortem, dare vitam. IV, 231. Christus nubes ex Virgine. IV, 1124.

Christus oleum. III, 710. Ostiarius. III, 1728. Ostium. III, 1728, 1734, 1755. Ovis. III, 375, 1728, 1735. Panis. V, 205,

725, 1465. Panis verus. III, 1602, 4007. Panis caelestis manna adumbratus. V, 45, 1354. Panis caelestis quem manducaverunt veri Israelitae. V, 1351. Panis Angelorum. I, 1286. Panis Angelorum et annona praerantium de horreis invecta dominicis. IV, 1863. Christus panis et potus. III, 1612. Qui esurit panem Christum, esurit justitiam. III, 1607. Christus paracletus. III, 1828. Pastor. III, 1738, 1754; V, 508, 1647. Pastor et janua. IV, 1102, 1103. Christus pax. V, 170. Pax nostra. III, 1854. Christus pax nostra et verus pacificus. IV, 1633, 1668. Christus persecutor quatenus dici potest. IX, 205. Christus petra. III, 578, 737, 791, 604, 4729, 1736; V, 45. Petra supra quam Gedeon carnem hosti et azyma posuit, figura Christi. III, 112. Petra super quam aedificata est Ecclesia. I, 618; V, 1256, 1548. Petra ad quam hostis major est occidendus et minor elidendus. IV, 1774. Christus pretium nostrum. V, 1591. Christus principium. III, 1681; V, 24. Christus rex, sponsus, et redemptor Ecclesiae. IV, 1784. Christus rex Judaeorum. IV, 526, 759. Christus rex et sacerdos. III, 1046, 1594.

Christus sacerdos dicitur a sanctificando nos, et rex a regendo nos. IV, 504. Christus per Salomonem figuratus. IV, 1668. Christus salutaris noster. IV, 1728. Christus samaritanus. IV, 1763. Christus sanctus sanctorum. IV, 1116. Si sacramenta cogites, sanctus sanctorum; si gregem subditum, pastor sanctorum; si fabricam, fundamentum fundamentorum. IV, 1102. Christus sapientia Dei ubique praesens. III, 1639. Christus sol dicitur: hinc Manichaeis occasio errandi. IV, 152, 1947. Christus templum et altare. III, 1529. Christus turris fortitudinis. IV, 725. Verbum divinum uva, Christus botrus uvae. IV, 109. Christus veritas et misericordia. IV, 667. Christus vermis, quare. II, 564, 547. IV, 174. Christus Dei virtus, Dei sapientia, veritas. I, 1321; III, 170. Christus fons vitae. V, 1115. Fons et lumen vitae. III, 1634. Christus sacramentorum vita. V, 92. Christus vita aeterna. III, 1610, 1818. Christus ut homo est vitus, agricola secundum divinitatem. III, 1859. Christus quare se vitem dixit, discipulos vero palmites. III, 1841. Christus vitulus propter victimam appellatus est. V, 45. Christus vultur. III, 885.

Christiana religio vera religio. I, 602. Apud antiquos fuit. I, 602. Christiana religio ab Jerusalem sumpsit initium. VII, 618. In sola Ecclesia catholica reperitur. III, 127. Christianae religionis salubritas. VII, 76, 79. Cur tanto temporis tractu, orbis sine Christiana lege fuerit, quaerenti respondetur. II, 373. Christum quomodo jam omnes cantent. II, 1028. Christianae doctrinae modus perquam optimus. III, 154. Christiana religio hominibus persuasit, quae Plato persuadere non potuit. III, 123. Quae de Christiana religione in Scripturis praedicta sunt sic transeunt, ut transitura esse praedicta sunt. II, 1028. Factis regibus Christianis ubique in parvo tempore Christi Evangelium penetravit, ait Hesych. II, 904. Christianam religionem ad parvum tempus duraturam esse jactabant ejus inimici. IX, 694. Christianitas an mortibus proficit. IV, 331. Fidelis Christianae veritas, ex sanguine martyrum, castitate virginum. III, 125.

Christiani apud Antiochiam primum sic dicti. I, 622. Christiani propter mysticum chrisma sic dicuntur. VII, 676. Christianos recte Christos dicere possumus. VII, 552. Christiani figurati in Jacob. V, 45, 55. Christiani boni et mali in eodem Jacob benedicto et Esau claudicante adumbrati. V, 58. Christianorum figurae in iis quae contigerunt Israelitis. V, 57, 58. Christianus populus, Judaeorum populo praeratus. IV, 990. Christianorum servi Judaei. V, 56.

Christiani ante Christum nonnulli existerent. V, 1376, 1377. Antiqui sancti per fidem futurae passionis Christi, salvii facti sunt. I, 808. Christiani filii Patriarcharum, non veniendo de carne ipsorum, sed imitando fidem. IV, 953. Christiani reges appellantur a Christo. II, 1635.

Christianus fratris nomine intellectus. III, 1266. Christiani vere fratres Christi per adoptionem. VIII, 215. Fratres Christi et filii. III, 1829. signum Christi in fronte accipit qui primum credit. V, 1075. Christiani in Christum, non in Petrum credunt. VII, 620. signum suum Christus in fronte nobis figi voluit, ne Christi opprobria Christianus erubescat. IV, 252. Christiani nomen tanquam ad insultationem et opprobrium olim objiciebatur. IV, 486. Aliquando crimen et ignominia erat esse Christianum, nunc honor est. IV, 719, 836, 1158. Nullus jam error se audet extollere, qui non Christiani nominis velamenta conquirit. II, 447. Christiani sibi non sint viles, quibus deus unigenitum sui pretiosissimum sanguinem quotidie fundit. V, 1578. Plus b. c. tinet ad hominem quod Christianus est, quam quod homo, quare. II, 1420. Christiani Catholici vel orthodoxi narrantur, id est integritatis custodes et recta sectantes. III, 127. Christianus auctoritatis pondere ducendus. V, 1000. Christiano satis est si credat a summe bona Trinitate creatus esse omnia, eaque bona. VI, 233. Christiani non omnes sunt templum Dei, sed illi soli qui bene vivunt. IX, 671.

Christianorum duo genera. III, 127. Christiani triplicis generis. V, 53. Christianorum ex modo nascendi quatuor genera. III, 1479. Christiani boni et mali. V, 559, 561. Christiani veri quoniam. IV, 573; IX, 151. Christiani a gentium moribus discrepare debent. V, 1025. Fausti calumniam nihil mutasse Christianos de moribus gentium, refellitur. VIII, 435. Christiani catholici a Fausti calumniis vindicantur. VIII, 347.

Christianus crimen habere non debet. III, 1697. Christianorum habitus et mores. VII, 647. Christianorum et Christianarum verus ornatus non tantum nullus fucus mendax, verum ne auri quidem vestisque pompa, sed mores boni sunt. II, 1060. Eorum affectus erga res creatas et ipsum Deum. VI, 331. Vitæ Christianæ ordo. I, 866, 867. De Christiana professione non sibi blandiendum, nisi et opera sequantur. IV, 1043, 1044. Christianorum est imitari Christum. V, 53. Christi sanctitatem quatenus expriment Christiani. IX, 274. Christiana vita cruci Christi, sepultura, resurrectione, etc., configuranda. VI, 237.

Christianus, quia Christianus est, aliquid plus passurus est in hoc sæculo. V, 276. Christianus frustra est, qui non est in ea sorte propter quam passus est Christus. IV, 176. Si putas te non habere tribulationes, nondum cœpisti esse Christianus. IV, 649. Christianorum adversus tyrannorum minas, fortitudo. IV, 1591. Christianus exemplo Christi, in tribulatione fortis effectus est. IV, 649, 653. Christiani martyrium pro Christo finis optimus. X, 995. Christianus quando non potest occidi, agitur ut exhonoretur. IV, 732. Christiani patienter ferant injurias ad instructionem aliorum. II, 529. Christiana firmitas. V, 277. Christianus similis debet esse quadrato lapidi. IV, 1103. Christianorum sub patrono Christo securitas. V, 728. Christiani quid pro patria cœlesti agere debeant, discunt ex eo quod Romani fecerunt pro terrena. VII, 160, 162.

Christianos gratis persecuti sunt reges terreni. IV, 1591. Christianum nomen gentiles perdere non potuerunt. V, 1637. Christianum nomen, mortuo Christo, per Martyrum passiones disseminatum. IV, 435, 434. Christianorum pugnae modo non sunt cum tyrannis, sed cum diabolo, cum carne. IV, 1687. Christianum describat Apostolus, non Judæum adhuc sub lege positum. X, 995. Christiano mundus inimicus est. IV, 649. Christianorum vita in hoc mundo similis arboribus quæ per hyemem videntur mortuæ. III, 1627.

Christianorum opes. VII, 25. Qui Christiani sunt, prorsus pauperes sunt. IV, 863. Christiani damnis turbari non debent. II, 1060. Christiani cor angitur, non ob damnum, sed quia nondum cum Christo vivit. IV, 1631. Christianus fieri volens propter commodum temporale, redarguitur. VI, 330. Christianus non ad hoc factus est, ut in sæculo isto floreret. IV, 190. Qui Christianus est ut abundet temporalibus, deficit ubi ista deficient. IV, 1701. Christianus qui vult fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris perseverat. IV, 1673. Christianus nondum est, qui non ad Dei promissa de futuro sæculo attendit. V, 78. Christiani Deo spe carnalis mercedis servientes, ad vetus Testamentum pertinent. V, 52. Christianorum est pati mala temporalia, et sperare bona sempiterna. V, 1358. Christianos ad presentis temporis bona non esse factos. V, 703. Christiani ad hoc sunt, ut presentia superent, et futura sperent. IV, 1134. Christiani sumus, non propter temporalem, sed propter æternam vitam. V, 632, 1196, 1336, 1386, 1650. Christiani esse debemus propter vitam sempiternam. II, 530. Christianus vere est, qui religionem proficitur propter futuram requiem. VI, 331. Propter unam æternam vitam Christiani sunt. VII, 189.

Christianus est, qui hic peregrinum se esse cognoscit. V, 642. Christiani bonis terrenis tanquam peregrini utuntur, nec capiuntur; malis autem aut probantur, aut emendantur. VII, 42. Christiano tria commendantur, continentia, justitia, spes præmii æterni. V, 833. Christiano de resurrectione iubitare non licet. V, 1614. Christianorum propria est fides resurrectionis. V, 1112. Christianum cor, faculae ardentis similitudine, cœlum semper petere debere ostenditur. V, 1117. Christiani boni tota vita sanctum desiderium est. III, 2008. Qui transit ad Christum, transit a timore ad amorem. V, 199. Christiano amanti lex non est pondus, sed deus, non tormentum, sed ornamentum. V, 207. Christianus es, audi Christum; servus es, audi dominum; filius es, audi patrem. IV, 160. Christianæ animæ pascua. V, 1647. Christianus bonus quomodo devoratur in cibo panis. IV, 617.

Christianorum perfectorum vita laudatur. I, 1537. Christianorum in civitate simul viventium vita et mores. I, 1538. Dimittite patrem aut matrem aut uxorem, quandomam tenetur Christianus. II, 689.

Christiani sunt sacerdotes. VII, 676. Christianorum sacrificium. V, 284.

Christianorum omnium una respublica est. VI, 575. Chri-

stiani ad unitatem revocantur. VI, 712, 713, 716. Eo ipso quo accepisti nomen Christi, sacramento quodam natus es in visceribus Ecclesiæ. IV, 678. Christianorum non animæ, sed anima una, unica illa Christi. II, 1036. Christiani omnes unus homo. IV, 1316, 1336, 1634, 1704. Omnes in Christo et Christi et Christus sumus. IV, 200, 1679. Christianus in alio Christiano faciente miracula, quomodo et ipse facit. IV, 1707. In Christianis adhuc carnalibus morientibus spiritus perficit quidquid deest, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 843. Christiani boni a tepidis prohibiti, ne ducantur quasi auctoritate turbarum. V, 546, 548.

Christiani quidam nomine, opere vacui. V, 1562. Inter Christianos hujus mundi dilectores, et contemptores discrimen. II, 486. Semi-Christiani. VIII, 207. Christiani mali. VI, 543, 547. Falsi. VII, 674. Christiani ficti et mali non computandi in membris Christi. VII, 742. Christiani ficti et mali, mysterium inquitantur. VII, 686. Christiani bonos mores non habentes, et Dei dicuntur, et non Dei: Dei propter ipsius sacramenta, non Dei propter proprium vitium. IV, 539. Christiani mali portant sanctum nomen ad pœnam suam. V, 548. Christiani mali injuriam Christo faciunt. III, 1760. Implent ecclesias per dies festos Christianorum, qui implent et theatra per dies solemnes paganorum. VI, 543. Christiani per paganos, Judæos, hæreticos, et maxime malos Christianos instant tentationes. VI, 543, 547. Ut olim paganorum, sic nunc malorum Christianorum insultationes insidiantur virtutibus justorum. IV, 1131, 1152. Christiani mali tanto sunt nocentiores, quanto interiores inimici. VI, 180. Christiani mali pejus vivunt quam Judæi et pagani: hi comparantur ligno silvatico, illi sarmento præciso. IV, 242. Christiani nomine tantum, feræ calami dicuntur. IV, 856. Multi qui volunt fieri Christiani, offenduntur malis moribus Christianorum. IV, 245. Ex malorum Christianorum moribus non spernenda Ecclesia. I, 1341. De pravis multorum Christianorum moribus perturbari non debet qui in Ecclesiam congregatur. VIII, 291. Christiani boni et mali hic simul confunduntur, quare. IV, 243, 249. Amorum oppositi mores. III, 128. Mali, ut palea tolerantur. III, 127. Nec ab Ecclesia præcipientur. I, 1341. Christiani boni ad tolerandos malos excitantur. V, 471. Christiani mali provocantur ad vitæ mutationem. V, 471. Maledicta in malos Christianos cadunt in omnes Christianos. IV, 532. Christiani plures super numerum sunt, quomodo. IV, 440. Christiani boni in comparatione multitudinis malorum pauci sunt, per se autem considerati multi sunt. VIII, 291. Christiani pagani nil valent objicere nisi dissensionem Christianorum. V, 314. Maxima calunnia est, si Christianis exprobetur quod mortuum colant. IV, 1578. Christiani nullum mortuorum colunt. II, 83. Christianos accusavit Porphyrius quod dæmones venerarentur. VII, 655, 654. Mala quæ per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano accidit, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 532. Christianis tribuebant pagani Romani mala omnia quæ patiebantur. VII, 49, 111. Refelluntur. VII, 111. Christiani satagunt, etiam Pagani testimonio ut diuturnitatem calumnias affici non sentiant. II, 387, 389. Christianos nec vituperat Seneca, nec laudat. VII, 192. Christiani temporibus Juliani lege data prohibiti sunt docere litteraturam et oratoriam. I, 753. Christianus nec falsæ philosophiæ inani loquacitate seduci, nec falsæ religionis superstitione terri debet. III, 262. Christianus de rebus naturalibus quasi secundum Christianas litteras loquens, nihil temere affirmet coram infidelibus. III, 261, 264. Christiani nominis inimicorum mirabilis conversio. VII, 612. Christiani nominis inimici partim crediderunt, partim perierunt, pauci tamen remanserunt. IV, 1782.

Christiani, sunt Israelitæ et filii Abraham. II, 896. Non carnaliter, sed spiritaliter sunt Judæi et Israelitæ. II, 895, 896. Christiani licet spiritaliter Judæi sint et Israelitæ, non tamen debent hæc nomina sibi imponere. II, 896, 897. Christianos Aptus Judaizare docebat. II, 897. Christianos non oportet Judaizare. II, 892. Christiani in celebratione Paschæ observant ut occurrat sabbatum. II, 211. Nec tamen observant dies et annos, et menses et tempora. II, 209, 210. Ad solis et lunæ computationem pascha celebrant. II, 209, 210. Christiani, si possunt, non permittere debent ut aliquid de area et torculari tollatur ad sacrificia dæmoniorum: si quid vero ipsis inscius sublatum est, utuntur mundis reliquis fructibus. II, 183. Christianis non licet uti re aliqua in honorem deorum, etiam animo contemnunt. II, 185. Non licet de templis, idolis, lucis qui evertuntur, in usus privatos quidquam usurpare. II, 185. Christianos et justos non debere quemquam etiam malum occidere, Donatistæ dicebant. II, 177. An aliqui fient Christiani ultimis tribus annis et mensibus sex. VII, 671.

Chromatius episcopus. X, 632, 665.

Chryssippus. I, 923; IX, 459. Chryssippus unus ex principibus stoicorum. VII, 239, 261. Quando cum illo disputatu-

rus erat Carneades, elibero purgandum cor ceasebat, etc. IX, 459. Chrysiptea argumenta. II, 82.

Chrysostomus. X, 685. In numero eruditiorum ac sanctorum excellentissimus, secundum Julianum. X, 661. Cur de peccato originali non tam expresse locutus est. X, 656. Chrysostomi testimonia pro originali peccato. X, 656, 667. Chrysostomus Origenis et veterum sententiam de Petro reprehensio a Paulo amplexus est. II, 254.

Chullabi. IX, 258.

Chusi, interpretatur silentium. IV, 97.

Cibatiama. IX, 232.

Cibus manducando atque ructando purgari et mundari, Manichaeorum deliramentum. VIII, 226, 230. Non quod inurat coquinare hominem, sed quod exit, ad solas turbas dixisse Christum calumniatur Adimantus. VIII, 252. Cibi nulli sunt immundi. VIII, 151. Cibi non pollunt. I, 799. Cibus non perdidit Adamum, sed prohibitus cibus perdidit. II, 144. Noe omne carnis genus quod cibo esset usui, manducare permisit. I, 799. Johannes locustis in escam cadentibus non fuit pollutus. I, 799. Ciborum religio. I, 1340. In ciborum delectu superstitiosiores fraterne admonendi. I, 1541. Alimenta mundi munda sunt, sed in nullo est munda luxuria. V, 1040, 1045. Non immunditia osonii timenda, sed cupiditatis. I, 799. Non cibi genero, sed aviditate immoderata quisque culpandus est. VII, 545. Cibi potusque parcimonia. X, 725. Temperantia cibi et potus in paradiso, qualis fuisset futura. X, 772.

Cibum et potum nonnisi gratia conservandae salutis lex aeterna admittit. VIII, 426. Alimenta sumenda tamquam medicamenta. I, 797. Magnus ille est, qui in cibo non rapitur aliquantum extra metas necessitatis. I, 799. Quod saluti sauis est, delectationi parum est. I, 797. Cibus sine voluptate non sumitur, ut vivatur. VII, 632. Ciborum necessitas calamitas est, et deliciae vocantur. I, 797. In cibo insidiatur laqueus concupiscentiae, et adiungit sese tamquam pedisequa periculosa iucunditas. I, 797. Felicius esset sine ulla saporis illecebrosa suavitate cibum et potum percipere. X, 771. Cibus qui in ventre jam non sapit, in memoria quasi sapit. I, 786. Cibi aviditas major in curis. I, 924. Cibus corporis quomodo in Dei laudem sumendus. IV, 1890. De ciborum abstinentia non gloriandum. I, 796. Cibi pretiosius divitum infirmitati indulgentur: cibi viles et electi nihil amplius praestant. V, 413. Cibus an ad corpus, an ad animam pertineat. I, 965.

Cibus terrenus, et cibus caelestis. VI, 707, 708. Cibus spiritalis unde praestantior corporali. V, 1481. Suis animae cibus proprius et sua fames. I, 965. Cibus mentis. V, 709. Animas inde pascitur unde laetatur. I, 863. Cibus noster, Deus: solus relict, nec deficit. IV, 597. Non aliunde vivit homo, et aliunde vivit Angelus. IV, 1742. Cibo iustitiae pascitur pius, impius superbia. IV, 1200. Cibus serpentis si esse non vis, noli esse terra. IV, 1386. Cibus oculorum, lux. V, 185; Cibus Aegyptius. I, 741. *Not. (a)*

Cicatrix in Scriptura etiam solius coloris notam significat. III, 519, 696. Cicatrix quondam currere dicitur. X, 513.

Ciceion vel ciceia genus virgulti. II, 265.

Cicero. II, 591, 595. Philosophus Academicus. VII, 156; VIII, 1056; X, 1568. Vir eloquentissimus et verborum vigilantissimus appensor et mensor. VIII, 636. Ab ipso in latina lingua Philosophia et inchoata est et perfecta. I, 910. Cicero ne nihil excellentius in latina lingua. I, 1204. Cicero laudatur. II, 498. Cicero inopem se fuisse ait linguae latinae, ut minus apta rebus nomina imponeret quas sentiebat. I, 932. Eius linguam omnes mirantur, pectus non ita. I, 685. Apud ipsum etiam solocismi. I, 1015. Eius oratio qua Roma serrata fuit, barbara visa est. I, 1015, 1016. Orationes Ciceronis, quas Verrinas vocant, nobilissimae. I, 1204. Cicero eloquentiam suam laudando, arrogantiam non timet. III, 1795. Ciceronis dialogus cui nomen Hortensius. I, 686; VIII, 1019, 1046, 1056; X, 774, 802. Cicero in Hortensio miseriam hominis vidit, causam non agnovit. X, 778. Ciceronis disputatio contra Anaximenes et Anaxagorae de Deo sententiam. II, 443. Ciceronis sententia de definitione ac divisione virtutum animi. VI, 20. De beata vita. I, 909. Ciceronis locus ex Tusculana. exagitur. II, 667. Alius verior. II, 668. Locus de amicitia laudatur. II, 1071. Ciceronis locus. II, 1074. Ciceronis epistolarum modus. II, 1075. Ciceronis libri de Republica. VII, 648; X, 767. Perferunt. VII, 53. *Not. (a)*. Cicero quos dixerit quasi consulares ranlosophos. II, 589. Cicero laudat Caesaris clementiam. II, 529. Ciceronis dictum de noceo histrione. III, 1068. Cicero improbat de quodam dictum, *Nullum unquam verbum quod revocare vellet, emisit*. II, 586. Cicero simularum institutioni, et fabulosae de diis opinionibus indignatur. VII, 150. Auguria irridet. VII, 156. De Ciceronis libris multa interrogatus Augustinus, quid responderet. II, 452. Ciceronis codex Hippone non reperiretur. II,

456. Ciceronis caedes, ejusque causa. VII, 110.

Cilicium dictam esse Tharsis, quibusdam visum est. IV, 856.

Cilicium. II, 489. Cilicium pauperis. V, 1402; Cilicium ad peccati significationem pertinet. III, 1077. Ad peccatorum confessionem. V, 518. In eo est recordatio peccatorum. VII, 465. Cilicium caro Christi propter mortalitatem et similitudinem carnis peccati. IV, 535, 832. Cilicia ad se missa gratissime accepit Augustinus. II, 980, 991.

Cincinnati dicatoris paupertas. VII, 164.

Cinis poenitentiae. IV, 1501. Poenitentes voluntantur in cinere tamquam similes se contentantes. IV, 1953. Cinis vaccae rubae significat famam quae consecuta est passionem resurrectionemque Christi. III, 754.

Cinna Consul. VII, 107. Cinna peccandi licentia felix appellabatur. VII, 174. Cinna bellum Urbi intulit, eamque vastavit. VII, 69 et *Not. (c)*, 107.

Circe maga famosissima. VII, 575. Socios mutavit Ulyssis. VII, 575.

Circissarii agitantes quandia agitant, a communione separandi. IX, 787.

Circulo virtus comparatur. I, 1031.

Circi spectacula. VI, 659, 700. Circi insania. V, 1026. Circo et amphitheatro qui intersunt, redarguantur. IV, 586, 1035, 1918. Circensium spectaculum qua de causa Neptuno equestri a Romulo institutum. VII, 61, *Not. (c)*. Ludis Circensibus solis primum utebantur Romani. VII, 44. Unde ludi Circenses Consulati dicti. VII, 61, *Not. (c)*.

Circumcelliones. VIII, 45; IX, 23, 96, 725. Circumcelliones seu Circilliones unde dicit. IV, 1750. Circumcellionum improbi mores. IV, 1750. Ebrietas et licentia. IX, 55, 54, 62, 267, 268, 320. Furor in seipos et in alios. VIII, 45. Circumcellionum furor praecipitium se per abrupta montium. IX, 106. Circumcellionum mortes voluntariae. IX, 651, 656. Circumcellionum est velle mori sine causa. V, 422. Circumcellionum principes. V, 506, 507. Circumcellionum sub Episcopis ac presbyteris ducibus voluntarium quotidianae violentiae. IV, 134, 1254. Circumcelliones, clericorum Donatistarum satellites. IX, 580, 581. Circumcellionum duces clerici. II, 597. Circumcellionum greges et feminas, et sanctimoniales habent. II, 135. Circumcellionum furiae. V, 306. Furor. IX, 45, 46, 235, 306, 317, 319, 320, 322, 423, 429. Innocentius post effusum oculum et digitum praecisum et Resitutus presbyter ab eis occisus. II, 509. Circumcellionum saevitia. II, 97, 98, 307, 413. Sic vastant ecclesias in regione Hipponensis, ut barbarorum forsate facta mitiora sint. II, 422. Circumcellionum scelera, et crudelitatis eorum in Catholicos exempla. IX, 520, 522, 560, 651, 656. Circumcellionum saevitia in episcopos. II, 306. In episcopum Bagaitanum. II, 507. In clericos catholicos. II, 302, 506. In clericos Hipponenses. II, 511; In laicos. II, 507. Circumcellionum furor erga Paulum et Marium. IX, 47. Erga Rogatum. IX, 704. Circumcellionum arma. IX, 645. Ligna, ferrum, fundae. IX, 46, 320, 335. Circumcellionum fustes, dicitur Israelis. IV, 134. Circumcelliones caele et aceto humanos oculos persecuti sunt. IX, 656. Circumcellionum licentia iuste reprehenditur, etiam cum aliquibus pessimis violenti sunt. IX, 452. Circumcelliones basilicam Catholicorum apud Hasnam invaserunt, altare comminuerunt. H, 120. *Vide* Donatistae. Circumcellionibus salutandi formula haec erat, *Deo laudes*. IV, 1752; IX, 506. Circumcellionum salutandi formula plus timebatur, quam fremitus leonis. IV, 1752. De Circumcellionum saevitia, expostulatio clericorum Hipponensium ad Januarium. II, 506. Lex lata contra Circumcelliones. IX, 48. Ex his Circumcellionibus multi vi legum veraciter correcti. II, 522. Circumcellionica fortitudo. IX, 528. Circumcelliones a Donatistis appellantur Agonistici. IV, 1732.

Circumcisio cur tempore nativitatis Isaac imperata. VII, 506. Et toti familiae Abrahae imperata. VII, 506. In Circumcisione nomen mutabatur. VII, 505. Circumcisio et recte imposita est servis, et recte a liberis intellecta. VIII, 157. Circumcisio signum veteris Testamenti, quare in latenti carne. V, 876. Circumcisionis signum haec congrua corporis parte datum. VIII, 479. Circumcisio quid praenuntiavit. IX, 290. Circumcisio propheta Christi. V, 876; X, 403. Signum gratiae Christi tollentis originale peccatum. X, 1175. Circumcisio figurabat regenerationem in Christo. X, 1073. Et gratiam Christi. X, 1206. Circumcisionis sacramentum praefigurabat nostri temporis baptismum. X, 504. Circumcisionis necessitas. VII, 508. Utilitas. II, 96, 415. Effectus. IX, 175. Circumcisio vitium purgabat originale. X, 450, 854. A morte liberabat aeterna. X, 720. Circumcisio parvulorum sub tanti supplicii terrore praecipita, naturam vitiatam esse arguit. X, 402, 403. Circumcisionis praecipitium ostendit peccatum originale. X, 450, 688. Circumcisio cur octavo die praecipitur. V, 916; VIII, 228, 338; X, 835, 1429. Circumcisio carnis in die octavo ad prophetandum Christum.

(Sic.)

SANCT. AUGUST. XI.

pertinet. VIII, 353. Eiusque resurrectionem. II, 679. Circumcisio vice baptismi olim fuit. II, 843; V, 1348; IX, 309. Circumcisionis et baptismi comparatio. X, 686. Circumcisio carnalis spiritalem significat. III, 1634. Circumcisio magni sacramenti res est, et intelligitur inde circumcisio cordis. IV, 964; V, 801. Circumcisio cordis. X, 206. Circumcisio renovationem significabat. VII, 505. Regenerationem. VII, 506. Et exspolationem carnalis vite per resurrectionem Christi. V, 1105.

Circumcisionem velut idololatriam detestari ne videretur Paulus, Timotheum circumcidit: Titum non circumcidit, ne sine ea salutem nullam esse putarent. II, 280. Circumcisio Timothei non per simulationem facta. VI, 492. Circumcisio in figura venturi baptismi ab antiquis observata. IX, 464. Circumcisionis ritus post Christum superfluous, non periculosus, nisi et qui in hoc poneret spem salutis. III, 2113, 2154. Circumcisio cur jam non observetur. VIII, 363. Circumcisionis iugum quare non imponendum gentibus in Christum credentibus. VIII, 158. Circumcisionem nec prodesse gentibus, nec Judæis obesse. VI, 492. Nec Judæos ab illa prohibendas, nec ad eam gentes compellendas esse. VI, 492. Cum circumcisonem irrident Manichei, sibi ipse adversantur. VIII, 478. Circumcisio et iustitia quomodo nos sumus. V, 916.

Circumitus temporum temporaliumque, an admittendi. VII, 561, 569. Circuitus, temporalium rerum captivitate significat, qua septem dierum repetito circuita tanquam rota volvitur. IV, 159.

Cirta. IX, 208, 511. Quondam dicta Constantina. IX, 512. *Not.* 2. Cirtam pergit Augustinus episcopi ordinandi causa. II, 180. Cirtenses et Augustinus mutuo sese visendi desiderio flagrant. II, 592. Cirtenses conversionem suam Augustino quamvis absenti adtribunt. II, 591. Hanc ille negat sibi tribuendam fuisse, etiamsi dum apud illos esset, et loqueretur, provenisset. II, 691. Cirtense concilium schismaticeo anno. CCLXI. secundo Tigistano preside. II, 161, 162, 580; IX, 639, 733. Vix undecim aut duodecim episcoporum fuit. IX, 663. Cirtense Concilium falsum esse contendebant Donatistæ. IX, 642, 643, 753. Cirtense Concilium verum esse ostenditur contradicentibus Donatistis. IX, 645, 644, 663. Urum falsum sit, discuti jubet cognitor. IX, 643. Cirtensis Concilii tempus. IX, 643. Cirtense Concilium diem et consules habet. IX, 663. Cirtensis Concilii acta. IX, 510. *Not.* (a).

Cison, interpretatur duritia eorum. IV, 1054.

Citharæ et psalterii distinctio ac mystica significatio. IV, 280, 479, 671, 672, 900, 1064.

Civitas quid. VII, 447. Civitas proprie in hominibus inhabitantibus intelligitur. IV, 1621. Non in partibus. VI, 721. Civitas, multitudo hominum in quoddam vinculum redacta concordie. II, 539. Concordia hominum multitudo. II, 670. Civitas Romana pro regno Romano. III, 1108. Civitas vere florere dicenda est, quæ castis, honestis ac probis moribus præpollat. II, 314.

Civitas cum sine additamento ponitur in Scriptura, de civitate Dei, vel de Ecclesia intelligitur. IV, 912. Civitates duæ. VII, 437. Ab initio generis humani. VI, 533, 537. Altera iustiorum, altera iniquorum. III, 436. Civitas utraque Angelorum et hominum. VI, 284. In omnibus gentibus licet tanta varietate inter se distinctis, non amplius quam duæ civitates. VII, 405. Una prædestinata est regnare cum Deo, altera cruciari cum diabolo. VII, 437. Utraque civitates in primo homine per præscientiam exortæ. VII, 376. Utrique civitati bona et mala communia, sed usus diversus. VII, 620. Prophetiæ partim ad civitatem caelestem, partim ad terrenam, partim ad utramque pertinent. VII, 525. Utraque civitas, pia et impia, nunquam terris deficit. VII, 480.

Civitates duæ diversis suis generationibus in historia geneseos distinguuntur. VII, 446, 460. Duarum civitatum excursus. VII, 620. serie generationum Cain et Abel exprimitur. VII, 486, 460, 467. Civitatis utriusque mysterium in Cain et Seth. VII, 458, 460, 466. Civitatum duarum principium, amores duo. VII, 421, 436. Civitatem Dei esse, habetur ex Scripturis. VII, 315. Civitas Dei ex Angelis et hominibus constat. VII, 549, 284. Civitas Dei per præscientiam ordinata ante perpetratum Adami peccatum. VII, 418. Civitas Dei semper tolerans terram, sperans caelum, Jerusalem vocatur et Sion: initium habet ab Abel, sicut mala civitas a Cain. IV, 1846. Civitatis Dei notitia evidentior in Abraham. VII, 496.

Civitatis Dei origo, informatio et beatitudo unde sit. VII, 538. Civitatis Dei conditor Christus. VII, 64. Civitatis spiritualis ædificatio. IV, 1620, 1621. Civitas Dei ex fide gignitur, vivit ex spe. VII, 461, 466. Civitas Dei sancta Ecclesia. IV, 1261. Civitatem unam, domum Dei unam faciunt omnes fideles tam præteriti, quam presentes et futuri, Angelis adjuncti. IV, 1668, 1669. Multi pleni caritate, civitatem fa-

ciunt Deo. IV, 1261.

Civitas spiritualis, ubi nemo nascitur, quia nemo moritur. V, 42. Civitatis supernæ quietes et felicitas. IV, 1096, 1916. Civitas non aliunde beata, non aliunde beatus homo. II, 699, 670. In civitate dei, voluntas dei lex est. VII, 63, 284. Civitatis dei lex et virtus, caritas. IV, 541, 1261. Civitatis supernæ rex veritas, lex caritas, modus æternitas. II, 535. Civitatis caelestis figura. VII, 458, 446, 463. Civitas superna hic est peregrina. VII, 458. Civitas superna in sanctis populi dei peregrinata est, et in omnibus aliis sacramento adumbrata. VII, 481. Civitas superna dum peregrinat in terra, pacem non habet in fide. VII, 645. Unde cum civitate terrena pacem habeat, unde discordiam. VII, 645. Pacem terrenam refert ad caelestem. VII, 646. Civitas superna dum peregrinat in terra, leges et instituta nationum sequitur, quæ religionem non impediunt. VII, 646. Civitatis dei custodes, Episcopi. IV, 1669. Cives dei, spe beati in hac vita. VII, 648. Civium dei in hac vita languores et curatio. VII, 442. Cives patriæ supernæ fuerunt etiam in aliis gentibus a Judæis. VII, 609.

Civitatis terrenæ exordium. VII, 524. Civitatis terrenæ cives parit natura vitata, civitatis vero supernæ liberans gratia. VII, 459. Civitas impia apparere cepit a divisione linguarum. VII, 489. Civitas terrena generationes terrenas usque in finem habitura est. VII, 461. Civitatis terrenæ victoriæ mortiferæ aut certe mortales. VII, 440. In civitate terrena duæ formæ veniuntur. VII, 459. Civitatis terrenæ bellum et pax. VII, 440. Civitas impia bestie nomine significatur. VII, 674, 678. Civitas diaboli et huius civitatis curia, ministri, plebs. IV, 120. Civitatis malæ cives administrare aliquando actus bonæ civitatis exemplo ostenditur, et e contra. IV, 753. Cur sinat deus iniquorum civitatem esse numerosiorem. VI, 337. Civitas Jerusalem captiva ab huius sæculi Babylonia decursis temporibus liberanda. VI, 523. Civitates duæ quantum ab invicem discrepant. VII, 461. Et utriusque discrimen. VII, 436.

Civitates duæ confusæ sunt in hoc sæculo, iniquitate participata. VII, 46, 467. Jerusalem et Babylon jam corvæ sunt separate. IV, 1761. *vide* Babylon. Civitates duæ in hoc mundo, Jerusalem et Babylonia permixtæ sunt interim, in fine separabuntur. III, 436; IV, 733, 773. Duæ civitates post iudicium in æterna vel beatitudine, vel miseria. VI, 284. Opus de Civitate Dei pollicetur Augustinus. III, 436. De Civitate Dei quinque priores libri absoluti. II, 742.

Civitas circumstantiæ quæ. IV, 283, 722.

Civitas contradicentis quæ. IV, 637.

Cizan in diocesi Nippon. II, 252.

Clades et vastationes Christianis utiles. V, 621.

Clamare ad Christum quid. V, 545. Clamandum inter turbas clamare prohibentes. V, 548. Clamare ad Christum prohibens turba. V, 546.

Clamor cordis. V, 858. Clamor cordis est flagrantia caritatis; silentium cordis frigus caritatis. IV, 404. Clamor ad Dominum in affectu cordis. IV, 74, 83, 284, 971, 1834. *vide* Oratio. Clamor media nocte. v, 576. Clamor pro impudentia et libertate iniquitatis. III, 491. Clamor pro peccatis manifestis. III, 838.

Clarentius. II, 240.

Clarus a Mascula. IX, 257.

Classicianus cum tota domo sua anathemate damnatur. II, 1066, 1067.

Claudiamus poeta a Christi nomine alienus. VII, 172.

Claudius episcopus. X, 639, 640. Claudius episcopus Augustino mittit quatuor libros Juliani adversus unum illius opus. II, 949. Claudius mittit Augustinum quæ ad Juliani libros responderit, ut de iis iudicet. II, 949.

Claudianistæ seu Claudianenses. IX, 553. Claudianistæ ad communionem a Primiano admisi. IV, 379.

Claves Ecclesiæ. V, 1545, 1549, 1711; VII, 673. Claves Ecclesiæ traditæ. III, 23. Claves regni caelorum datæ Petro Ecclesiæ personam gestanti. V, 802, 1549; VI, 508. Claves non solum Petro, sed Ecclesiæ datæ sunt. V, 802. Claves regni caelorum in Ecclesia. VIII, 572. Clavium Ecclesiæ potestas. II, 556. Claves sic datæ sunt Ecclesiæ, ut non solum peccata remitteret, sed etiam ut ea vindicaret. VIII, 623. Pœnæ spiritalis longe graviore quam corporales. VIII, 619, 623. Gravius punitus est, qui velut relictus est impunitus. VIII, 623. Qui male a Donatistis intelligitur, *Quæ solveritis in terra*. V, 600. Claves Ecclesiæ per antistites ministrantur. V, 1545. Christus prius resuscitavit, tunc Ecclesia solvit. V, 1549. Discipulorum est solvere quos Christus suscitavit. V, 594, 595. Vincula ipsius reatus solvunt. V, 595. Ad illas claves non pertinet qui non est in Catholica. V, 802.

Caulimons mons. III, 796.

Clementia tanto plenior esse debet animus, quanto a nequitia purior. II, 639.

Clementius episcopus. X, 662, 665.

Cleo. VII, 54.
Cleobolus Lindius unus e septem sapientibus. VII, 583.
Cleombrotus quare se præcipitem dedit de muro. VII, 56.
Cleophon. VII, 54.
 Clericatum amant homines. V, 1575. Clericatus magis onus, quam honor. V, 1575. Clericatum non accipiebant poenitentes, nec ad ipsum redibant ex rigore disciplinae: poterat tamen circa illos dispensari. II, 812. Clericatus honor non auferitur Donatistis ad Ecclesiam redeuntibus. II, 811, 815.
 Clerici unde dicti. IV, 824. Clericorum laus. I, 1539. Clericorum etiam invite electorum continentia. VI, 486. Clerici quomodo erga se invicem agere debeant. II, 1018. Clericorum Augustini in monasterio vita et mores. V, 1509. Clericos a vitæ communis proposito discedentes Augustinus degradare non audeat. V, 1572. Eos tandem se de clericorum tabula deleturum declarat. V, 1580. Clerici non fiant, qui de aliquo monasterio recesserint, vel projecti fuerint. II, 253. Clericum bonum vix bonus monachus facit, etc. II, 228. Clerici non recipiendi in monasterium. II, 255. Clerici ab omnibus publicis functionibus immunes. IX, 777.
 Clericum degradare. VI, 271. Clericum nullum, qui nondum convictus sit, suspendi debere, nisi se non præsentaverit. II, 269. Bonifacii presbyteri laudatur humilitas, qui nec litteras accepit quibus in peregrinatione honorem suum acciperet. II, 269. A clero ac populo petit Augustinus, utrum placeat ut presbyteri accusati, sed non convicti, nomen ad altare non recitetur. II, 269. Ne quis post criminis poenitentiam clericatum accipiat, vel ad clericatum redeat, vel in clericatu maneat, rigore cautum est disciplinae, non desperatione indulgentiæ. II, 812. Secus agere licet poscente Ecclesie utilitate. II, 812. Presbyteri a se ab officio remoti Augustinus rationem reddit Primati. II, 254. Reddit et Concilio. II, 254. Ut si intra annum causam suam agere neglexerit, vocem ejus deinceps nemo audiat. II, 254. Clericum minus Ecclesie ad aliam transire non sinit ordo ecclesiasticæ disciplinae. II, 251, 252. Institutum est ut clericum alienum nemo suscipiat. II, 253. Clericorum hereditas ad quos pertinet. II, 295. Presbyteri ex monacho facti bona ecclesie, in qua ordinatus erat, relinquenda censet Augustinus, cum prius dimidium tantum concessisset. II, 292. Clero suo Ambrosius vindicare vult Paulinum presbyterum, etiam in diversis locis degentem. II, 400. Clerici omnes vanissimæ superstitionis hortatores a gentilibus appellati. IX, 645.
 Clerici figurantur per Noe. IV, 1731. Clericorum nomine testamenta ipsa significantur. IV, 824. Et ipsæ hereditates. IV, 824. Clerici designantur per illud, *duo in agro*. IV, 1279, 1750.
 Clientis quis. V, 728. Clientis majoris adversus minas alterius quo pacto se defendat. V, 728.
Cloacina dea. II, 84. Unde sic dicta. VII, 118. *not. 1.* Cloacina Tatiis dedicavit deam. VII, 190.
Cloacina nomen Veneri tributum. VII, 118. *not. 1.*
 Cluere, id est purgare. VII, 118, *et nota 1.* Cluere idem quod pollere. X, 1147.
Cneus Manlius proconsul de Gallo-Græcis triumphat. VII, 102.
 Coesteraum et coævum, quo differant. V, 666.
 Codices prætendebant inscriptionem in liminari pagina. II, 155.
Codrus Atheniensium rex morte sua patriam liberavit, quomodo. VII, 576. *Codrus* ab Atheniensibus ut deus habitus. VII, 576. *Codri* jurgia quid. VII, 576.
Coenses. II, 554.
Caelum, *vide* Caelum.
 Coena Dominica vocatur sumptio corporis Christi. II, 205. Coena manibus Domini consecrata. V, 645. Coenæ Dominicæ mysterium est, ut cujus sanguinem sumimus, pro ipso animam ponamus. V, 1595. Coenam suam dedit Dominus, passionem suam dedit: ille saturatur qui imitatur. IV, 178. *Vide* Eucharistia. Ad coenam venire nemo cunctetur. V, 647. *Judei* ad coenam invitati, nos ducti et coacti. V, 645. Cogendi intrare ad coenam: foris invenitur necessitas, nascitur inius voluntas. V, 647. Tres excusationes ad coenam venire nolentium. V, 645. In die coenæ Dominicæ quibusdam in locis offertur tantum ad vesperam. II, 202. Aliis in locis mane offertur corpus et sanguis Domini propter prandentes, ad vesperam propter jejunantes. II, 204. Nonnullis placet hoc die corpus et sanguinem Domini post cibos offerri et accipi. II, 204. Discipuli corpus et sanguinem Domini non acceperunt jejuni. II, 205. An ante refectionem, an post, sumenda sit communio, non audeat Augustinus definire. II, 202. De communione in die coenæ, faciat quisque quod in ea ecclesia in quam venit, invenerit. II, 202. Mos lavandi corpus in die coenæ, et jejunium relaxandi. II, 205. Inde ortus, quod baptizandorum corpora per observationem quadragesimæ sordidatâ eo die lavarentur. II, 204. Lotio-

nem pedum in die coenæ in consuetudinem multi recipere noluerunt. II, 220. Nonnulli lotionem pedum in die coenæ de consuetudine auferre non dubitaverunt, alii in diem tertium Octavarum vel in ipsum octavam transferunt. II, 220.

Cœnitandi et pransandi in propatulo, mos antiquorum Romanorum. X, 1537.

Cœnobitæ laudantur: eorum institutum. I, 1558. Cœnobitarum vita in Actibus Apostolorum descripta. V, 1574.

Cœnum vulneribus quæ ab igne acciderunt medicamentum. I, 1530.

Cogere. Ad aliquem cogendum ad bonum vis potest adhiberi. II, 754, 757, 802. Cogendus quis in Ecclesia. V, 648. Foris inveniat necessitas, nascitur intus voluntas. V, 648. Cogi possunt hæretici et schismatici poenarum timore. II, 329, 805. Quomodo. II, 520, 522, 526. Non considerandum quod quis cogitur, sed quale sit istud quo cogitur. II, 529. Qui cogitur, non vult. X, 1117. Non ideo quis cogitur velle bonum, quia velle non potest malum. X, 1117. Onerosior est quam utilior diligentia, cogi tantum homines, non deceri. II, 567.

Cogitari proprie dicitur, quod in animo colligitur, id est cogitur. I, 787. Cogitationes nostras non oriri nisi ex imaginibus corporum quæ intraunt in animum, Democritus voluit. II, 443, 446. Et Epicurus. II, 445, 446. In cogitatione quatuor species reperiuntur. VIII, 996. In cogitatione unitas trium fit, memoria, internæ visionis, et voluntatis. VIII, 988. Cogitatio notitias rerum in abdito mentis reconditas, in conspectu mentis constituit. VIII, 1042. Cogitatio verbum supponit. VIII, 1070. Cogitationes et locutiones sunt et visiones, quomodo. VIII, 1070. Cogitationes nostras an aliquando videre possumus. VI, 51. Cogitationes nostras cur modo absconditas, in cœlo manifestas volumus. V, 1145. Cogitare nihil valent homines, nisi corpora. II, 517. Cogitanti corpora menti obversantur incorpore eorum similitudines. II, 614, 618. Cogitare non possunt Stoici et Epicurei, nisi corporalia. II, 444. Quosdam non fugit rerum incorporarum intelligentia. II, 444. Cogitantur prope innumerabilia incorporaliter atque intelligibiliter ab eis qui talia cogitare noverunt. II, 445. Hinc refellitur opinio Democriti de cogitationum nostrarum causa. II, 445. Cogitatio unde fertur in varia. VIII, 994. Cogitationem a consuetudine abducere, magni ingenii est. II, 517. Cogitationes in corporibus cœlestibus non latent. III, 215. Aliud est cogitare, aliud cupere. X, 584. Cogitare bonum, minus est quam cupere. X, 584. Facillime ac celerrime peccata fiunt cogitando. X, 581. Cogitatio quodam accedente consensu peccatum. X, 245. sicut ante homines facti, sic ante Deum cogitationis peccatum est. V, 928. In cogitatione quisque innocens, in cogitatione reus. IV, 1571. Navigat quisque in corde suo: naufragium non facit, si bona cogitat. V, 424.

Cogitatio pia a Deo est. I, 976. Cogitationes bonæ non nisi ex gratia. II, 818. Quod attinet ad pietatem, non sumus idonei cogitare aliquid tamquam ex nobis. X, 1015. Cogitatio hominis non potest in perpetuum mutari sine gratia. X, 448. Non potest fieri ut habeat mala facta, qui habet bonas cogitationes. IV, 1838. Cogitanti justitiam aliquid præsto esse quod est ubique totum. V, 1486.

Cogitatio culpabilis mali quænam. X, 527. Malum nec in cogitationem venire, sententia Pelagii ipsi in synodo episcopali objecta, quatenus ab ipso explicata. X, 524. Cogitationibus illicitis delectari sine consensu, nondum perfecta mors est, sed quodammodo inchoata. V, 594. Cogitationum delectationes illicitæ sunt peccata. VIII, 1009. Cogitationes malæ animam interficiunt, quamquam opere non impleantur. IV, 1190. Cogitationum malarum in corde uniuscujusque pugna. IV, 1277. Cogitationes malæ mundanæ. V, 268. Cogitationes morosæ. X, 596. Cogitationes quæ a spiritu maligno inmittuntur, difficile est discernere. III, 465. Non discernuntur nisi dono Dei. III, 465. De cogitationibus alienis judicari non debet. III, 1839.

Cognatio spiritualis cum Christo, propinquitati ejus carnali præponenda. VI, 397.

Cognoscendi multiplex ratio explicatur. II, 456, 457. ordo quo fit cognitio. III, 516. Dens scit in nobis etiam id quod ipse nescimus. III, 1644. Cognitit a Deo homines dicuntur, cum eis se cognoscendum præstitit. III, 305. Cognitio Angelica. *Vide* Angeli. Cognitionem plenam in hac vita habere non potest homo. VI, 60. Cognitio creaturæ vesperam habet et mane, quo modo. VII, 522. Cognitio rei cujusque in Verbo Dei ad diem pertinet, cognitio rei in ejus natura ad vesperam. III, 513. Inter utramque multum interest. III, 513. Extra nos res corporeas novimus; spirituales in nobis. VIII, 984.

Cognitio Dei. I, 872, 875. Ad cognoscendum Deum quæ necessaria. I, 875, 876. Quem cognoscere volumus, prius plena caritate diligamus. I, 1551. si voluntatem Dei nosse quisquam desiderat, fiat amicus Deo. III, 175. Infelix homo qui scit alia, et Deum nescit. Beatus autem qui Deum scit

etsi alia nesciat. I, 708. Beatissimi sunt quibus hoc est Deum habere, quod nosse. II, 840. Dei plenitudinem nemo comprehendit. II, 606. Non parva est inchoatio cognitionis Dei, nosse quid non sit. II, 459. Nesciendo melius scitur: perfecta cognitio Dei in futura vita. I, 588. Cognitio Dei per negationes. III, 1588. Scientia Dei in anima hominis non est, nisi scire quomodo eum nesciat. I, 4017. Sensu corporeo non cognoscitur. I, 784. Cognitio Dei quatenus vera et ad vitam aeternam conducat. VI, 223. Nemo cognoscit Deum, nisi qui intelligit illum esse summum atque incommutabile bonum, cujus participatione sit bonus. II, 573. Creaturae ducunt ad cognitionem Dei. I, 745, 1273. Inexcusabiles sunt, qui Deum per ea quae facta sunt cognoscentes, non obediunt veritati. II, 893. Cum Deum cognoscimus, nec hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordiae. II, 574. Non parva ex parte intelligit et scit Dominum, qui intelligit etiam hoc a Domino sibi dari ut intelligat et sciat Dominum. VII, 531. Cognitionis merces datur merito fidei. VI, 71. Deus non invenitur a superbis etiam si doctis. I, 707. Tanto magis vivere tendimus, quanto magis in Dei cognitione proficimur. III, 1905. Cognoscere Deum, et non sicut Deum glorificare, impietas et insipientia. X, 213. Cognito Christi eminens non erit nisi in altera vita. X, 545.

Cognitio et consideratio sui. III, 1649. Cognito sui quae utilis. V, 736. Cognito sui ceteris scientiis praestat. VIII, 885. Homo sibi ipsi incognitus. I, 782, 979. Difficile est ut de se quisque perfecte iudicet. IV, 1921. Recessus a sensibus et animi in seipsum collectio, necessaria homini ad notitiam sui adsequendam. I, 979. Quisquis ea sola novit quae corporis sensus attingit, non solum cum Deo esse non videtur, sed ne secum quidem. I, 996. Cognito sui quales in anima excitat affectiones. VIII, 886. Cognito sui ipsius facit ut sibi homo displiceat, et sic Deo placeat. IV, 266, 267. A cognitione sui ad cognitionem Dei transeundum. III, 1542.

Cognitio certa et facilis rerum, unde. VIII, 608. Cognito veritatis corde mundata. VI, 510. Cognito et actio beatum hominem faciunt. VI, 299. Cognito aliquando sumitur pro fide, aliquando pro visione. III, 1922. Cognoscere aliquando idem ac probare. IV, 1288.

Cognitor. V, 599.

Cognomenta hominum improborum non assumenda. X, 511.

Cognoscere aliquem proprie dicitur, quando ejus mores et vita non latent. III, 1859. Nemo nisi per amicitiam cognoscitur. VI, 82.

Colere Deum veram esse sapientiam Scriptura definit. I, 635. Hoc mos est deberi vero Deo, quod sibi exigit falsus deus. IV, 1220. Cultus vani plures exploduntur. III, 169. Angelus malus non colendus. III, 169. Nullam creaturam colendam esse animae, verba ipsa sunt Ecclesiae olim fidelibus insinuata. I, 1077. Nihil omnino colendum, quod mortalibus ullus corporis sensus attingit. I, 585. Quia Deus rebus omnibus major et melior invenitur, plus omnibus diligendus est ut colatur. IV, 996. Colere Deum gratis et casto amore debemus. IV, 488, 617, 626, 658, 928, 1404, 1551, 1745. Colendus Deus fide, spe et caritate. VI, 252. Hoc enim colitur quod diligitur. IV, 996. Colitur Deus sacrificio laudis actionisque gratiarum. X, 214. In Ismael sunt omnes qui carnaliter colunt Deum; ad hos pertinet vetus Testamentum. IV, 1605. Cum nomen Christianum evertere non possit diabolus, suggererat, ut sicut Deus propter caelestia, ita ipse propter terrena coleretur. IV, 456, 457. Idem cultus daemonis exhibitus fuit, qui vero Deo. IV, 1220. Coli dicuntur non tantum Deus, sed et homines, immo et aliae creaturae. VII, 278. *Vide* Cultus. Athei qui nihil colendum putant, serviunt tamen vitis. III, 135. Non sic colimus Deum quasi terram. I, 845. Colimus Deum tanquam Dominum, et colit nos tanquam terram suam. IV, 295. Colit te Deus et colis Deum, non ut ille, sed ut tu sis fructuosus. IV, 1891; V, 516.

Coloni ab incolendo dicuntur, non ab agricultura. VII, 278.

Collatina dea collibus praefecta. VII, 118.

Collatinus maritus Lucraetiae. VII, 52. *Vide* Tarquinium.

Collatio privatarum operum in usus publicos. VII, 100. Collatio publica Ecclesiae pro necessitatibus hominis aere alieno obruti. II, 1092.

Collatio Carthaginensis cum Donatistis. II, 488; X, 556, 546, 704. Multi ex parte Donati, episcoporum suorum et catholicorum collationem optant. IX, 525, 689. Catholicis episcopis Carthagine ad Concilium congregatis placuit Donatistas convenire, eisque offerre collationem. IX, 525, 810. Collatio saepius oblata est Donatistis. IX, 591, 595. Donatistae hanc recusant. IX, 591, 595. Donatistae collationem saepius recusantur. IX, 45, 259, 651. Et consensum cum catholicis. IX, 636. Cur toties oblata collationem recusant. IX, 449, 455. Ex diffidentia cause malae nolunt con-

ferre cum catholicis. IX, 592. Donatistae collationem a catholicis oblata reprehendunt vitioso contentionis nomine. IX, 548. Collatio via expeditior veritatis et unitatis causam agendi, quam lis. IX, 548, 549. Primitianus per advocatos in foro adversus Maximianum litigavit. IX, 548. Donatistae nec approbandi, qui de baptismo cum catholicis nolunt conferre. IX, 466, 467.

Collationem inter episcopos utriusque partis fieri jubet Honorius imperator. IX, 615. Praecipue Honorii de habenda collatione. IX, 816. Marcellinum collationi principe loci principem sedere vult Honorius. IX, 817, 818, 819. Marcellini edictum quo utriusque partis episcopi convocantur. IX, 614. Donatistas quibus beneficiis cognitor invitavit ad conferendum. IX, 614. Edictum Marcellini de loco et modo collationis. IX, 614. Edicto Marcellini collationis Carthagine habendae conditiones proponentes Donatistae consentire noluerunt. II, 490. Litterae catholicorum, quibus respondet consentire se ad omnia quae illo edicto fuerant ordinata. IX, 615, 821. Quo animo episcopi catholici ad collationem venerunt. V, 1588. Notoria Donatistarum. IX, 613, 805. Collationi locus assignatus Therae Gargilianae. IX, 620, 679, 819. Collationi quisnam dies constitutus. IX, 622, 818.

Collatio Carthaginensis quomodo habita. II, 578. Collatio cum Donatistis quo die et anno habita. IX, 615, 614, 616. Collationi quot ex utraque parte adfuturos episcopos designavit cognitor. IX, 615, 677. Concedunt catholici, ut universi ex Donatistis qui venerant adessent. IX, 615. Numerus episcoporum tum Catholicorum tum Donatistarum, qui Carthaginem ad collationem venerunt. IX, 620, 677, 827. In eo quod ad collationem venerunt Donatistae, Catholicos non esse traditores agnovērunt. IX, 651. Quid profonebant episcopi catholici se pro bono iacis acturos fore, si aut in parte Donati, aut in sua communione, veritas Ecclesiae demonstraretur. IX, 615, 700, 701. Catholicis episcopi non ea pompa, qua Donatistae ingressi sunt Carthaginem. IX, 618, 679. Collationis exordium. IX, 815. Donatistae id egerunt, quantum potuerunt, ne collatio fieret, tum ne acta facile legerentur. IX, 615, 618, 688. Donatistae timebant ne ulla verba eorum tenerent Catholicis. IX, 235, 237. Numquam agi volebant, ubi vinci metuebant. IX, 679, 680. Timor eorum, ipse eorum iudex. IX, 680. Cathedris antiquis episcopos alios additos ut numerus augetur, objiciebant Catholicis Donatistae. IX, 618. Quod ipsos in Mustiana diocesi fecisse apparuit. IX, 618, 619. Donatistae falsitatis convicti in recitatione episcoporum suorum. IX, 619, 677. Donatistae proponunt Catholicis quatenus agere velint in collatione, an testimonii Legis, an gestis publicis. IX, 626, 831. Catholicorum responso. IX, 627, 679, 831. Notoriae et Mandata Donatistarum cum responsonibus Catholicorum. IX, 820, 821, 822, 827. Mandatum Catholicorum quo tota causa comprehensa est, et electis ad disputandum septem episcopis injuncta est catholicae defensio. IX, 821. Sic a catholicis secunda die causa acta est in conscriptione mandati, ut responsonem invenire non possent Donatistae. IX, 678. Donatistarum tergiversationes tertia die collationis. IX, 679, 680. Donatistae Catholicis faciebant invidiam, quod hominem cognitorem postulassent. IX, 636, 637. Apparet ipsos Donatistas hominem iudicem postulasse. IX, 650, 637.

Collationis an petitores Catholicis. IX, 622, 623, 625, 679. Petitorum personam cur aliquando noluerunt suscipere Catholicis. IX, 624, 679. Collationem ab utrisque petitam esse non dubium est. IX, 679, 818, 829, 850. Consensum a cognitore oblato recusant Donatistae. IX, 619, 827. Quare. IX, 621, 634. Ratio eorum exploditur. IX, 621, 634. Contra Ecclesiam transmarinas causam se non habere confessi sunt Donatistae. IX, 682. Hinc separatio eorum injusta probatur. IX, 682. Contra se ipsos egerunt multa, dixeruntque et recitaverunt Donatistae. II, 578, 879, 582. Caecilianus de quo in collatione accusatus. IX, 639. Excusatur. IX, 641. Caecilianus aliorumque episcoporum causam quatenus agi velint episcopi catholici in collatione. IX, 635, 826. Donatistae iniquiores in Caecilianum, quam in Primitianum. IX, 555, 534, 641. Et in Novellum Tysicensem et Faustinum Turribitanum. IX, 676. Donatistae se potius iudicio Constantini damnatos, quam Caecilianum, libello quem protulerunt, et litteris Imperatoris ostendunt. IX, 685. Felicis Aptuginensis causam quare commoverunt Donatistae in collatione. IX, 686.

Collatio Caecilianus causam purgavit. IX, 752. Donatistae petierunt et acciperent sex dierum dilationem. IX, 678, 828. Donatistae mandato catholicorum respondere non potuerunt in collatione, post acceptam dilationem. IX, 682, 683. Sententia cognitoris de omnibus quae per tres dies in collatione acta sunt. IX, 635. Collationis gestis subscribere diu recusarunt Donatistae. IX, 660. Postea instante iudice consenserunt. IX, 660. Fratris nomen a catholicis respuerunt. IX, 749. Calumniam Donatistarum de Marcellino collationis cognitore. IX, 699. Collationis iudicem corruptum esse praemio dicebant Donatistae. IX, 651, 655, 660, 676,

687. Conqueruntur Donatistae quod nocte contra eos est prolata sententia. IX, 661. Injusta eorum querimonia. IX, 661, 689. Donatistae inclusos se tanquam in carcere fuisse conuicti sunt. IX, 689. Respondetur donatarum querimonis de erepta sibi humano imperio libertate quam ipsis Deus largitus est. IX, 716, 719. Donatistis an liberum arbitrium ab Imperatore concessum. IX, 618, 650. Donatistis perditionis libertas data a Juliano. IX, 722. Donatistae a Catholicis confutati in collatione Carthaginiensi. IX, 651, 652. Et victi. II, 795. Post collationem Carthaginensem Donatistae pene omnes conversi. IX, 699.

Collationis cum Donatistis gesta. V, 599. Collationis acta per omnes passim Ecclesias diebus Quadagesimae in ecclesia recitari solent. IX, 700. Collationis cum Donatistis Breuiculus. I, 616. Liber post collationem contra eosdem. I, 616. Augustinus Bonifacium remittit ad breuiarium collationis Carthaginensis. II, 795.

Colles fidelium plebem significat. IV, 1470.

Collonita porta Romae. VII, 125.

Colloquium vinculum est societatis. I, 1011.

Collyria ad visum mentis sanandum, quae. III, 1545.

Collyris panis subeinericius. III, 577.

Color non est nisi in corporalius. V, 1408. Color non corpus, sed quaedam corporis qualitas. I, 1197. Color unus est omnibus, aut potius nullus, si lux auferatur. V, 1498. Colores ad sensum oculorum proprio pertinent. VIII, 98. Colorum varietas in pecoribus Jacob, unde. VIII, 877.

Coloribus, ejusque haeresis. VIII, 28.

Columbae natura et indoles. III, 1566, 1427. Columbae simplicitas aliaque proprietates imitandae. V, 426. Columba ex area dimissa et cum surculo oliuae rediens, quid significat. VIII, 265. Columba spiritum sanctum significavit. IV, 1706. Vox Patris in monte audita, species columbae visa, sine vilificationis animae ministerio. II, 746. Angelorum ministerio fieri potuerunt. II, 747. In columba spiritus sanctus non sua natura, sed significativa specie demonstratus est. II, 747. Columbam veram fuisse, in qua spiritus sanctus apparuit. VI, 502. Columbam emere et vendere, quid. IV, 1706. Columba pro signo dilectionis ponitur. IV, 654.

Columna nubis duce Jesu subtracta est. III, 777.

Coluthus a quo Coluthiani. VIII, 42.

Comes. II, 100. Comes largitionum Italicianarum. I, 728.

Comitis officialis. II, 450.

Commemorari praecipit, id est admoneri. III, 706.

Commerciarienses. IV, 1200. quoniam sint. IV, 1200, *not.*

Commercia divina nobiscum Christo incarnato peracta. IV, 231, 1942. Commercium Christi nobiscum. V, 688, 725. Commercium emptionis nostrae per Filium Dei. IV, 1521, 1925.

Commixtio conjugalis, bona est. X, 1411. Commixtio castorum conjugiorum procreandi causa, bonum opus. X, 1457. Bonum nuptiarum, X, 1409. Commixtio conjugalis, deo tribuenda. X, 1412. Commixtio corporum non omnis mala. X, 709, 710. Commixtionem conjugalem non instituit diabolus. X, 857. Commixtio conjugalis esset, etsi nemo peccasset. X, 857. Commixtio sexuum etiam in paradiso futura erat. X, 709. Commixtio conjugalis ita esset, ut aut nulla libido esset, aut non iniqua. X, 857.

Commemoratio patiantur omnes, qui a misericordia dilectionis Dei exeunt. VIII, 261.

Commune vocatur ab Apostolo immundum et coinquinatum. I, 1560.

Communicare. *Vide Dare.*

Communicatio malorum bonos contaminari dicunt Donatistae. I, 657. Donatarum regula: Quales fuerint cum quibus fuerit communicatum, tales fieri omnes, et universam massam. IV, 578, 579. Communicare malis et peccatis alienis quid. IX, 517, 563, 657, 658. Communicare improbis est illis consentire. II, 265; IX, 79, 80. Communicatur malo, quando facio ejus, consortium voluntatis vel approbationis adjungitur. V, 549. Malos etiam cognitos bonis non obesse in Ecclesia, si eos a communione prohibendi aut potestas desit, aut aliqua ratio conservandae pacis impediat. II, 297. Communicatio malorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed consensione factorum. II, 579. Non id agit Augustinus, ut ad communionem catholicam quisquam cogatur invitus. II, 132, 135. Communio alterius hominibus scribens de negotio fundi non reprehenditur, sed non sine suspitione est scribens de negotio animae. II, 160. Eis scribit Augustinus litteras qualibus uti licet ad paganos. II, 154. Communicatio spiritalis tantum cum malis, consensioque factorum prohibetur. IX, 672, 673. Communicant altari, non malis, quibus mali displicent, etsi eos tolerant. II, 170. Christiani, laboris et quietis invicem participes sunt. II, 187. Quod alter minus potest, in eo qui potest facit, si in altero diligit quod ideo qua non potest, non facit. II, 507. Communicare se ei

non posse, qui Aurelio non communicat, Augustinus declarat. II, 252. Communio nostrae Imperatores, id est, Ecclesiae catholicae, leges adversus omnes haereticos dederunt. IV, 684. Communio eorum qui non sunt, hos appellant haereticos. IV, 684.

Communio sancti altaris privatur interdum qui nolunt ablata restituere. II, 665. Ab ea non prohibentur nisi sponte confessi, vel legitime convicti. V, 1541. *Vide Excommunicatio.* Dispositio ad communionem. III, 1611, 1846. Communio quotidiana. II, 201; VI, 601, 696. Communio alicubi quotidie, alicubi certis intervallis dierum. III, 1280, 1614. In partibus orientalibus plurimi non quotidie comae Dominicae communicant. III, 1280. Communio parvulorum. V, 945.

Communis vita. VI, 540. Communis sanctimonialium vita laudatur. IV, 1058. Communia sint omnia in monasterio. I, 1577, 1578. Communiter quae possidentur, non ea lites, inimicitias et caetera mala generant, quae ex privata rei possessione nascuntur. IV, 1748. Communis de privatis fecisse res suas quid proderat primis Christianis. IV, 1748.

Commediarum scriptiones et actiones nullo modo potuisse recipi, nisi mores recipientium consonarent, fassi sunt etiam Pagani. II, 515.

Comparatio. Non ex bonis singulis homines inter se comparandi sunt, sed universa considerata sunt in unoquoque. VII, 814. Comparativi gradus vis. IX, 542, 544. Comparativus gradus non semper auget quod comparat. IX, 583.

Compartus. VIII, 598.

Compassione caritatis Christus deorsum est, nos sursum spe caritatis. IV, 1650. Compassione clamat lingua calcato pede, non attritione. IV, 1405. Minus sit quod patitur unum membrum, si compatiuntur alia membra. II, 505.

Compedes disciplinae Dei et timoris ejus. IV, 1505. Compedes nostrae, mortalitatis. IV, 1895. Compedes solverunt occidendo, et in coronas converterunt persecutores. IV, 1506. *Vide Vincula.* Compediti quidam fugiunt in Ecclesiam, et solvantur; at matrimonii compedes aeternis ibi consistuntur. IV, 1959.

Compendiare alicui, id est occi Iere. III, 824.

Competentes. V, 1556. Unde dicti. VI, 202, 205, 603.

Competentes quasi simul petentes. V, 1076. Pactum cum competentibus Dominus inchoat. V, 1077. Competentibus fidei symbolum tenendum memoriter traditum. I, 612; VI, 180. Competentibus prius symbolum, ac postea oratio tradebantur. V, 577. Competentes in vigilia Paschae symbolum, non orationem reddebant. V, 599.

Complacencia sui, causa primi peccati. VII, 435.

Comoresbyter. VI, 610.

Compunctus corae quis dicatur. IV, 1440. Compunctio ex conscientia peccati, timore mortis, timore iudicii. IV, 215.

Conatus. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil est mihi conatus meus. IV, 208.

Conceptio humana quomodo procedat et perficiatur. VI, 59. Conceptum prolis cur vitari jubent Manichaei. VIII, 420.

Conciliorum saluberrima auctoritas. II, 200. Obscurae

questiones ne in universali quidem Concilio statim sunt definiendae. IX, 129. Litterae episcoporum et conciliorum provincialium decreta cedunt majoribus Conciliis. IX, 128.

Concilia ipsa plenaria priora posterioribus emendantur. IX, 129. Et posteriora prioribus apud posteros praeponuntur. IX, 135. Concilium plenarium. II, 200. Concilium plenarium restat post iudicium romanum. II, 169. Concilii acta episcopus non habet in potestate, contradicente Primatate. II, 164. Concilia Catholicorum consules et dies semper habuerunt. IX, 659. Hoc et ex Concilio Melchiadis et ex Scripturis probarunt catholici. IX, 612. Concilia an diem et consules habere debere ex Scripturis probetur. IX, 663.

Concilia duo Aethiaca de questione baptismi. IX, 144, 145, 159. Concilium episcoporum Africae et Numidiae sub Agrippino. IX, 606. Concilium Carthaginense sub Cypriano. IX, 141, 145. Eius exordium. IX, 128. Concilio Carthaginiensi de rebaptizandis haereticis non consentitur. IX, 254. Illudque refellitur. IX, 161, 162. Concilium Carthaginense de baptismo haereticorum damnat Donatistas. IX, 219. Et schismatis arguit. IX, 220, 225. Concilii Carthaginensis patres quam studiosi unitatis. IX, 214. Concilium Carthaginense totius Africae de conveniendis Donatistis. IX, 525, *app.* 810. Carthaginense Concilium Africae universale de reconciliandis Donatistis. IX, *app.* 809. Varia concilia Carthagine habita contra Donatistas. IX, *app.* 802, 806, 807, 814. Concilium Iconense et synnadenense. IX, 495, 496, *not.* Concilium plenarium in quo de baptismo non iterando actum est. IX, 114, 135. Concilium Zertense in Numidia contra Donatistas. I, 647; II, 577. Concilium Hippone-Regiense totius Africae plenarium. I, 612; II, 92 *not.*, 115 *not.*, 235. In eo sermonem habuit Augustinus presbyter. I, 612. Concilium Romanum in causa Caecliani, sub Melchadio,

II, 599, 794. Concilium Arelatense in causa Cæciliani. II, 161, 794; IX, 40. Concilium Milevitanum contra Pelagii hæresim. II, 762, 784. Concilia Carthagine et Milevitanum. X, 648. Conciliorum Carthaginensis et Milevitanum scripta ad Innocentium Papam directa. X, 576. Concilia duo adversus Pelagianos ad sedem Apostolicam missa. V, 734. Concilium Diospolitannum seu Palæstinum in Pelagii causa. II, 776, 827. *Vide* Pelagius. Concilium Carthagine an. CCLVI. II, 539. Concilium Carthaginense schismaticorum an. CCCXI. II, 163, 493, 579. Concilium Carthaginense an. CCCXLVIII aut CCCXLIX sub Grato. II, 233. Concilium Carthagine an. CCCCL. II, 228, 233, 235. Dictum plenarium. II, 233. Concilium Carthagine an. CCCCLIV. II, 805. Collatio Carthaginensis. II, 488. Concilium Carthaginense contra Cælestium. I, 644; II, 739. Huic non interfuit Augustinus. I, 644. Concilium aliud Carthagine contra Pelagii hæresim. II, 759, 779. Concilium aliud Carthagine de quo ad Zozimum data litteræ. II, 972. Concilium aliud Carthagine dictum plenarium Africae. II, 972. *et. not.*

Concilium Sardicense Arianorum fuit. II, 176; IX, 516. Contractum contra Athanasium Alexandriainum episcopum catholicum. IX, 516. Hujus Concilii epistolæ principium præfert nomen donati Carthaginis episcopi. IX, 516. Sine civitatum nominibus episcopos ad quos hæc data est habebat. IX, 516.

Concilia donatistarum Cirtense, an. CCCV. II, 161, 580; IX, 510. *Vide* Cirtense. Concilium schismaticorum contra Cæcilianum. V, 960. Concilium Carthagine schismaticorum in Cæcilianum. IX, 535. Septuaginta episcoporum. IX, 436. sub secundo Tigrisitano. IX, 443, 639. Concilii Carthagine donatistarum litteris per totam Africam missis facile creditum est. IX, 443. A Cæciliano multos alienaverat falsa criminatio. IX, 443. Detecta dissensione sacrilega contra totum orbem Christianum, multi et episcopi et clerici et populi relictis donatistis ad catholicam pacem redierunt. IX, 443. Concilium aliud Carthagine CCLXX episcoporum schismaticorum. II, 342. *not.* Concilium Carthagine quadraginta trium episcoporum contra Primitianum. IX, 552. *Vide* Carthagine. Concilium Bagaiense. II, 813; IX, 98, 426. *Vide* Bagaitanum. Donatistæ illud vocant plenarium. II, 102; Cabarsustanum. II, 580. IX, 503, 552. *Vide* Cabarsustanum. Carthagine triginta episcoporum post collationem. IX, 736. Concilium Maximianistarum contra Primitianum. V, 960.

Concio. Inter concionandum oratio. II, 117.

Concionantes. VII, 103, 106.

Conclericos vocat Augustinus clericos ad quos scribit. II, 470.

Concordiæ atque convenientiæ Deus auctor. I, 1174. Quæ harmonia a musicis dicitur in cantu, ea est in civitate concordia. VII, 66. Concordiæ præcepta in ecclesiis Christi traduntur. II, 529. Concordiæ præcepta talia non habebant fœsorum deorum cultores, qualia in ecclesiis Christi traduntur. II, 529. Concordia salus populi. VII, 633. Concordia sine iustitia esse non potest. VII, 66. Concordia hominis cum deo, qualis exigitur. V, 82. Concordia fratrum quæ rara. V, 1590. Concordia fratrum in coelesti hereditate. V, 1595. Concordia eorum qui non ponunt spem suam nisi in rebus sæcularibus, non multum est firma. IV, 625. Concordia Paganorum in cultu litigantium deorum. VI, 712. Cur lites inter Christianos, non inter Paganos immittat diabolus. VI, 713. Utium huiusmodi utilitas. VI, 714. Agendum omnibus modis ut litigantes ad concordiam revocentur. VI, 714. Concordia membrorum corporis, Christianos ad unitatem revocat. VI, 712. Concordia summa carnis et spiritus post resurrectionem. VI, 274. In patria, summa erit lætitia, summa concordia. III, 1656. Concordia et securitas perfecta laudantium Deum, non nisi in cælo. V, 1190.

Concordia dea. VII, 103, 132. Vane Concordia ut dea habita a Romanis. VII, 106. Concordiæ ædes facta in loco seditionum et cædium. VII, 103, 106.

Concordialis. II, 592.

Concubinae aliquando dicuntur uxores. VII, 815. Concubina omnis, uxor; non autem omnis uxor, concubina. III, 571. Concubinas habere non licet. V, 1710. Concubina quæcumque præter uxorem, est meretrix. V, 1094. Concubina dimissa, si professæ fuerit nullum se alium cognituram, an ad baptismum sit admittenda, merito dubitatur. VI, 221. Concubinorum filii hæreticos et carnales Judæos significant. VII, 815.

Concubitus hominis non nisi propagationis causa statuitur. VIII, 438. Concubitus conjugalibus intentione generandi non est peccatum. X, 421, 816. Concubitus quando honestus, quando venialis, quando culpabilis. X, 819. Concubitus conjugalibus, qui fit per incontinentiam, est peccatum. VIII, 494. *Vide* Conjugium, Nuptiæ. Concubitus ob solam libidinis vo-

luptatem non caret culpa, sed propter nuptias est venialis. X, 423, 807. Concubitus conjugalibus hominem immundum fieri Lex dicit. I, 652. Concubitus maris et femine indicium est mortalium corporum. III, 293. Concubitus antiquorum cum ancillis quomodo sine adulterio. V, 349. Concubitus etiam conjugalibus remotus ab arbitris cubile quartit. VII, 426.

Concupiscentia. X, 719, 829, 868, 1236. Concupiscentia præsentium est atque absentium, desiderium vero tantum absentium. IV, 1521. Concupiscentiam esse in homine ostenditur. X, 279. Sine concupiscentia modo nemo nascitur. II, 844; X, 1097, 1223. Non sentit cum Paternianis aut Venustianis, qui concupiscentiam admittit. X, 800. Concupiscentia alia laudabilis, alia damnabilis; hæc intelligitur quoties sine addito nominatur. IV, 1520. Concupiscentia, si non addatur citius rei sit, in malo intelligitur. VII, 411. Concupiscentiæ in nobis malæ, cum id quod non licet, libet. VI, 362. Concupiscentia omnis mala, recte fornicatio vocatur. III, 1247.

Concupiscentia carnalis, et concupiscentia spiritalis. VI, 352. Concupiscit caro adversus spiritum in bonis, nam in malis non habet contra quem concupiscere. V, 717. Discordia, quæ est in spiritu et carne, pro concordia laborat. V, 821, 849. Concupiscentia carnis ad quatuor hominum gradus consideratur. III, 2065. Concupiscentia carnis, voluptatis inflamæ amatoris significat. III, 153. Concupiscentia oculorum curiosos, ambitio sæculi superbos. III, 135. Concupiscentiæ si quando usurpant oculum, aurem, linguam, volaticam cogitationem, nec sic de salute desperemus. V, 846. Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti quod in primatu suo habuit, esca concupita damnavit. II, 141.

Concupiscentia rei alienæ quænam decimo præcepto vetita. V, 71. Concupiscere rem proximi, etiam si iusta ibi successio quaratur, non licet. V, 71. Concupiscens res alienas, reprehenditur. IV, 431.

De concupiscentia carnis tres sententiæ contrariæ. X, 1434. De concupiscentia quid sentiunt Manichæi. V, 815, 821; VIII, 58; X, 1324. Concupiscentiam genti tenebrarum tribuunt Manichæi. X, 1334, 1356. Manichæus dicit concupiscentiam esse substantiam malam. X, 1320. Non vitium substantiæ bonæ. X, 1323. Manichæi errori quantum fides catholica adversa sit. X, 1325. Circa discordiam carnis et spiritus prorsus errant Manichæi et Pelagiani. X, 1514. Manichæorum et Pelagianorum sententiæ de concupiscentia. X, 1435. Concupiscentia carnis adversus spiritum, et spiritus adversus carnem, unde secundum Manichæos. X, 1510. Discordia carnis et spiritus secundum Pelagianos ex vi consuetudinis, secundum Manichæos ex commixtione naturarum boni et mali. X, 1522. De concupiscentia errores Manichæorum et Pelagianorum quid ab invicem et a fide catholica differant. X, 1350. Catholica fides de discordia carnis et spiritus quantum abhorreat a Manichæi errore. X, 1510. De concupiscentia dogma catholicum utriusque erroris, Manichæorum et Pelagianorum, contrarium. X, 1321. In eo quod simul dicant malam esse concupiscentiam, longe a se invicem distare Manichæos et catholicos. X, 1469.

Concupiscentiam dicebat Julianus, de se esse affectionem naturalem et innocentem. X, 1094, 1095. Concupiscentiam vocat Julianus naturalem, non concupiscentiam carnis. X, 297. Julianus concupiscentiam laudabat. X, 769. Concupiscentiam nominare Pelagianos pudet, laudare non pudet. X, 446. Concupiscentia tamquam bonum a Juliano laudata et in paradiso collocata. X, 1274, 1275, 1281. Dissensionem carnis et spiritus in paradiso collocat Julianus. X, 1408.

Concupiscentiam in paradiso collocant Pelagiani. X, 1093, 1256, 1327, 1356, 1310, 1341. Etiam talem qualis nunc est. X, 1514, 1531, 1536. Concupiscentia in paradiso futura non fuisset. V, 717; X, 1344, 1357, 1359. Concupiscentia carnis contra spiritum non fuisset in paradiso, si non peccasset homo. X, 1091, 1092, 1093, 1344, 1358, 1359. Lex in membris repugnans legi mentis non erat in paradiso. X, 459, 1438. Non fuit ante peccatum. X, 732. Concupiscentia non erat in corpore illius vite quæ fuit in paradiso ante peccatum. X, 1459. Si concupiscentia in paradiso ante peccatum, nec tunc in primis parentibus efficacis libera voluntas. X, 1514. Concupiscentia aut nulla in Adamo fuit ante peccatum, aut in illo vitata est per peccatum. X, 1353. Carnis concupiscentia qualis esse potuisset, si nemo peccasset. X, 1347, 1359, 1360, 1363. Concupiscentia carnalis vel nulla fuit in paradiso ante peccatum, vel si fuit, talis non fuit ut resisteret voluntati. VIII, 1032; X, 772, 802.

Concupiscentia non est sensus, sed qualitas. X, 836. Aliud sensus, aliud concupiscentia. X, 1379. Vis sentiendi et vis concupiscendi diversa sunt. X, 1353. Horribilis absurditas consequens Pelagiani errorem de concupiscentia. X, 1367, 1369, 1370. Concupiscentiam carnis, totius corporis sensibus immixtam dicit Julianus fuisse in Christo. X, 1370.

Concupiscentia bona dicebatur a Juliano. X, 1128. Concupiscentiam carnis, etiam quando malum concupiscitur, bonum putat Julianus. X, 1335. Concupiscentia non est bonum. X, 798, 815. Concupiscentia nec veraciter vituperatur a Manichæo, nec veraciter laudatur a Juliano. X, 1518. Concupiscentia est malum. X, 738, 739, 740, 742, 775, 799, 801, 802, 817, 820, 842, 1098, 1360, 1551, 1574, 1576, 1579, 1590, 1461. Concupiscentia carnis nostræ naturæ accidens malum, non dei disjunctione separandum, sed dei miseratione sanandum. X, 607. Concupiscentiam famem sacrilegam vocat Ambrosius. X, 1095, 1096. Concupiscentia et in conjugatis et in continentibus est malum. X, 740, 741. Concupiscentia malum non esset, si sola generandi causa ad licitum concubitum moveretur. X, 762. Concupiscentiam qui expugnat, fatetur esse malum. X, 724, 725, 727, 728. Concupiscentia carnis mala. X, 764, 1379. Concupiscentia etiam in sententia Philosophorum est mala. X, 852. Concupiscentia mala est atque licet frenanda et minuenda, in beatis autem omnino sananda. X, 1517. Concupiscentia mala, quia impellit in malum. X, 1120. Concupiscentia carnis nunc sive excurrens in illicita, sive tantum impellens, est mala. X, 1452. Juliano non concupiscentia ipsa, sed excessus tantum malus erat. X, 716. Concupiscentia ipsa mala, et non tantum ejus excessus. X, 722. Concupiscentiam ipsam in Juliano opinione nec quando immodica est malum esse. X, 1518. Concupiscentiam ipsam malum esse, nec nisi post peccatum esse cepisse. X, 1456. Concupiscentia quare pejor sit ignorantia. X, 741. Julianum propriis verbis convincit Augustinus, ubi agit de concupiscentia. X, 723, 724, 727.

Concupiscentiæ vitium unde et a quo sanari potest. X, 276. Concupiscentia non est a Patre. X, 768. Opus dei est homo, non concupiscentia, sine qua non generatur. X, 446. Concupiscentiam carnis prius in homine esse cepisse, quam culpam, Julianus predicabat. X, 1352. Concupiscentiam carnis talem fuisse ante peccatum, non ostendit forma membrorum. X, 1438. Concupiscentiam præcessit mala voluntas. X, 1095. Concupiscentia non erat ante peccatum. X, 1605. Concupiscentia nulla esset, nisi homo ante peccasset. X, 415. Concupiscentia per prævaricationem primi hominis in nostram vertit naturam. X, 259, 1097, 1147, 1274, 1545, 1550, 1561, 1594, 1408, 1414, 1453, 1514, 1608.

Concupiscentia languor noster est, non quasi alia natura. V, 816. Concupiscentia morbus. X, 717. Remedium concupiscentiæ qui agnoscit, morbum concupiscentiæ agnoscit. X, 725. Concupiscentia est naturæ vitium. X, 800. Concupiscentia aut vitium est, aut vitata est. X, 1237. Concupiscentia in natura hominis aut ex peccato nata, aut peccato vitata. X, 1360. Concupiscentia, malum veniens ex depravatione peccato vitata nostræ naturæ. X, 1453, 1461, 1460. Concupiscentiam s. Patres ante Pelagianos dixerunt humanam vitiosam naturam. X, 1095, 1097. Concupiscentia et alia generis humani mala non nisi ex natura bona ex Deo instituta, sed prævaricatione primi hominis vitata. X, 1525, 1528, 1538. Discordia carnis et spiritus secundum catholicos accidit ex primi hominis peccato. X, 1322.

Concupiscentia venit ex peccato. X, 820, 1081. Unusquisque natus ex Adam, portat secum traducem iniquitatis. IV, 734. Concupiscentia esse non potuit nisi in corpore mortis hujus. III, 400. Concupiscentia carnis adversus spiritum est ex primo peccato. VII, 788. Concupiscentia nobis iuncta est et ex primo peccato orta. V, 817.

Concupiscentia supplicium. X, 650. Concupiscentia poena peccati. VI, 362; X, 261, 1378. Venit hoc de poena peccati, ut homo adversus seipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891. P. Bellum. Concupiscentiæ violentia, qua vincitur qui scit unde debeat abstinere, non tantum est peccatum, sed et poena peccati. X, 1559. Concupiscentia carnis homini est poena, non bestie. X, 1359. In pecoribus cur malum non est concupiscentia. X, 776.

Concupiscentia aliquando peccatum dicitur. I, 608; VI, 353. Concupiscentia peccatum est. X, 1556, 1605. Non est peccatum ei non consentienti. II, 893. Concupiscentiam nomine peccati appellat Apostolus. X, 560. Concupiscentia carnis quare peccatum vocatur. V, 840; VIII, 93, 94. Et quo sensu. X, 428, 865, 898, 1245. Peccatum vocatur, quia merito peccati contigit. V, 717. Concupiscentia carnalis, lex peccati. X, 432. Concupiscentia cur lex peccati, cur peccatum dicta. X, 1096. Concupiscentia et peccatum, et poena peccati, et causa peccati. X, 787. Concupiscentia carnis filia et mater peccati. X, 429. Concupiscentia eadem quæ lex peccati resistens legi mentis. X, 1097. Concupiscentia legi mentis repugnat. X, 798. Concupiscentiam iuste patitur homo. V, 821. Pro concupiscentia non murmurandum adversus Deum, sed misericordia ejus querenda. X, 260.

Concupiscentia lex fœda, lex miserâ, vulnus, tabes, lan-

guor. V, 819. Ipsa per se ipsam concupiscentia suis ipsis motibus accusatur. X, 742. Concupiscentia motus, actus est ejus. X, 839. Cur pudet concupiscentiæ carnalis. X, 1445. Pœnalis et pudenda carnis inobedientia. X, 1378. Concupiscentia pudenda non esset, nisi homo ante peccasset. X, 467, 1085. Sine concupiscentia seminaretur homo, si peccatum non præcessisset. X, 446. Commixtio corporum fuisset, sed sine concupiscentia, si peccatum non præcessisset. X, 750.

Concupiscentia carnis nuptiis non imputanda. X, 606, 624, 607. Concupiscentiæ malum a bonitate nuptiarum discernendum. X, 414. De concupiscentiæ usu quid inter Catholicos et Pelagianos distat. X, 723, 727. Concupiscentiæ malo quis uti et non vinci existimandus. X, 419. Concupiscentiæ carnalis usum non vituperat Apostolus. X, 1324. Fecunditatem Abraham et Saræ dedit Deus, non concupiscentiam excitavit. X, 449. Concupiscentia carnalis non conficit semina, sed excitat. X, 451. Concupiscentiæ bonus usus laudatur in concubitu conjugali. X, 1462. Concupiscentiæ in nuptiis non serviatur, sed ipsa ad prolem propagandam servire cogatur. X, 424. Concupiscentia etiam in conjugis frenanda. X, 807. Concupiscentiæ morbus in nuptiis non sit ex voluntate, sed ex necessitate. X, 418. Concupiscentia servit in concubiis, regnat in adulteriis. X, 421. Concupiscentiam carnis in usum justitiæ, fidelium nuptiæ convertunt. X, 416. Concupiscentiam non extinguit bonum nuptiarum, sed modificat. II, 814. Concupiscentiæ malo bene utuntur casta conjugia. X, 478, 750, 1457. Concupiscentiæ malo, et parens bene utitur cum pudice filium gignit, et Deus cum provide hominem condit. X, 725. Concupiscentiæ repugnat pudicitia conjugalis. X, 1236.

Concupiscentia carnis non in sola voluptate genitalium, sed in quocumque corporis sensu. X, 1582. Carnem concupiscere, quid. X, 845. Carnem concupiscere, est animam ipsam carnaliter concupere. X, 501. Carnalis concupiscentiæ causa non in carne sola, sed etiam in anima. III, 416.

Concupiscentiam in Christo diabolus non invenit. X, 444. Concupiscentia carnis spiritui resistens non fuit in Christo. X, 1574. Concupiscentia non erat in Christo. X, 816. Christi virtus erat non habere concupiscentiam, nostra virtus est ei non consentire. X, 1585. Vide Christus. Omnes, uno excepto, ex concupiscentiæ voluptate conereti. X, 684, 720. Quidquid per concupiscentiam nascitur, non immerito subjungatur diabolo propter peccatum. X, 428. Ex hoc vitio peccatum originale. X, 1195. Non de nuptiis, sed de concupiscentia peccatum originale trahitur. X, 750. Concupiscentia trahitur ab his, qui carnaliter etiam ex parentibus regeneratis gignuntur. X, 505. Concupiscentia quæ solo baptismo expiatur, vinculum peccati trahit in posterum. X, 428. Concupiscentiæ reatus facit hominem originaliter reum. X, 829. I. ex peccati cum reatu in parvulis non baptizatis. X, 454. Concupiscentia parvulus non baptizatos reos inuectit. X, 152.

Concupiscentia malum est, et manet post baptismum. X, 852. Concupiscentiæ reatus manet in filiis regeneratorum, donec baptismo abluatur. X, 407. Concupiscentia in baptizatis remanet. X, 848, 850, 1117. sed sine reatu. V, 590, 732, 820. Concupiscentia carnalis manet in prole, etsi reatus ejus absolutus sit in parente. X, 407. Concupiscentiæ malo non polliuntur ejus fortissimi debellatores. X, 1322.

Concupiscentiæ reatus non nisi baptismo solvitur. X, 858. Concupiscentia sic dimittitur in baptismo, ut licet tracta sit in nascentibus, nihil noceat renascentibus. X, 865. Concupiscentia remittitur in baptismo, non finitur. X, 678. Ejus reatus in baptismo solvitur, manet tamen infirmitas. I, 609. Si quemadmodum regeneratione et remissione peccatorum sanatur a reatu, sic ab omni infirmitate jam sana esset natura, non contra carnem spiritus concupisceret. X, 1432. Quomodo in baptizatis perempto concupiscentiæ malo remaneat. X, 478, 450. Concupiscentia quomodo post baptismum mortua, cum jam excitet tot mala desideria. X, 696. Concupiscentia inest nato et renato, obest nato, non obest renato. X, 407. Concupiscentiæ reatus, manente ipsa, post baptismum solvitur. X, 478, 479. Concupiscentia remittitur in reatu, remanet in actu. X, 676.

Concupiscentia quatenus in nobis. X, 182. Concupiscentia post solum reatum vis occulta, donec fiat plena matatio. X, 454. Concupiscentiæ vis in infante sopita est. X, 1246. Et latet. X, 679. Concupiscentia post baptismum remanens quæ sensu iniquitas dicta. X, 683, 795. Concupiscentia in baptizatis, an et quando sit peccatum. X, 678. Concupiscentia sine consensu non est peccatum. II, 885; X, 428, 1516. Concupiscentia non nocet baptizatis, sed solus in eam consensus. X, 152, 1603. Non efficit malos, cum quod malo libet, vincente bona delectatione non sit. VI, 364. Concu-

puscentia nobis non obesset, si desideris ejus illicitis nullis obediremus. IV, 1907. Diabolus nihil vobis nocet, si membra vestra vobis auferentibus non tenebit. V, 1077. Ut absque culpa est in corpore dormientis concupiscentialis inobedientia, ita in corpore non consentientia. VII, 59. Concupiscentia qui consentit dicere non potest, *Non ego operor*, etc. X, 560. Multi concupiscentis damnabilibus victi se excusant verbis Apostoli, *ut non ea quae vultis, illa faciatis*. V, 716. Concupiscentia non habet necessitatem criminis. X, 815. Concupiscentia mala displicet Deo etiam in baptivatis. X, 848. Non concupiscentias sentire, sed sequi peccatum est. X, 789.

Concupiscentiae motibus in hac vita sancti non carent. III, 2061, 2062, *Retr.*; V, 718. Concupiscentiam sancti Patres conjugati quo usque licebat, in concubitu relaxarunt: sed non quotiesque licebat, ejus impetum pertulerunt. III, 422. Concupiscentiam casta et bona jura nuptiarum non sinunt valere, nisi quantum ex ea possunt generi substituendo prospicere. III, 424. Apostoli de concupiscentia carnis genuerunt. X, 532. Concupiscentia quomodo captivabat Apostolum. X, 453. Non frustra non dixit Apostolus: non sint concupiscentiae, aut non eas feceritis, sed *ne perfereritis*. V, 716, 717, 719, 815. Velinus nolimus, habemus illas. V, 718. Nec ipse Apostolus sine concupiscentia. V, 834. Concupiscentia carnis nihil aliud est quam desiderium peccati. X, 297. Concupiscentiae desideria mala. X, 430. Cur Deus non auferat nobis omnem prorsus carnis concupiscentiam. X, 753.

Concupiscentia ad quid remanet in baptizato. X, 829. Concupiscentia de peccato factum supplicium, sed de supplicio potest fieri meritum. III, 400. Concupiscentia quantum ad innocentiam promovet. X, 742. Concupiscentiae reatus regeneratione solutus est, conflictus ejus ad agonem relictus est. X, 1096, 1097. Concupiscentia non penitus extinguitur per baptismum, remanet ad certamen. X, 150. Concupiscentia cujus reatus solvitur non nocet, cum adversus eam pugnatur. X, 861. Pugna contra concupiscentiam. X, 679, 682, 685. *Vide Certamen, Conflictus, Pugna.* Concupiscentia, ex quo desideramus Jerusalem, adversum nos contendit. IV, 775. si nulla in te rixa est, vide ne forte ideo non sit bellum, quia pax perversa est. V, 189. Concupiscentia: pugnam non experiuntur nisi bellatores virtutum, debellatoresque vitiorum. VI, 353. sanctorum tota vita in bello. V, 818, 821. Praestat pugnare cum concupiscentiis, quam pacem habere cum illis. VII, 720.

Concupiscentia in aliis major, in aliis minor. X, 1421, 1428. Concupiscentia vehementius quosnam oppugnat. X, 855. Juvenilis aetas acriores habet hostes, senilis minores, sed tamen habet. V, 719. Concupiscentia minor est, quamdiu non a sciente, sed ab ignorante peccatur. X, 1605. Concupiscentia per infirmitatem et ignorantiam magis minusve creditur, prout quisque melior est aut deterior. X, 153. Concupiscentia habet quo crescat. X, 1605. Concupiscentia consuetudine roborata vehementer. X, 833. Concupiscentiae vires addunt, et peccata ex voluntate commissa, et consuetudo peccandi. X, 1605. Concupiscentias sequendo, vires eis adduntur. III, 1689. Concupiscentiae sunt vires, subjectio nostra. V, 816.

Concupiscentia vitio plura committit homo vel infirmitate, vel caecitate. X, 261, 263. Concupiscentiarum ignis non sinit videre veritatem. IV, 688, 689. Concupiscentiae peccata in usu rerum concessarum et licitarum. X, 300. Veniales quidam concupiscentiae lapsus. X, 696. Qui concupiscentiis carnalibus cedit, vel bonas putans, vel malas sciens et sequens, totus carnalis est. V, 836. Concupiscentia carnalis, poena qua percussit Deus carnales. III, 828. Quomodo tradit Deus in concupiscentias. X, 793. Non cogendo, sed deserendo tradit. V, 391.

Concupiscentia non est luxuria, nisi quando perlicitur. X, 1385. Concupiscentias perlicere quod sit. V, 719; X, 735. Etiam quando lex in membris repugnat legi mentis, nulla est condemnatio his qui sunt in Christo. X, 435. Concupiscentia qui agit malum, et non perlicitur. V, 818. Qui non sinat perlicere bonum. V, 938. Non concupiscere, omnino perfecti est; post concupiscentias suas non ire, pugnantis est. V, 816, 836. Concupiscentis obedientium triplex gradus, tribus mortuis a Domino susciatis adumbratus. V, 720.

Concupiscentiae resistendum. V, 597; X, 775. Concupiscentiae resisti potest, non ea tamen prorsus carendo. X, 799. Concupiscentia carnis, cum qua de traduce nascimur, cito vincenda est. IV, 688. Concupiscentiae nolunt post te ire, noli post eas ire; rebellant, rebella; pugnant, pugna; expugnant, expugna; hoc solum vido ne vincant. V, 816. Magna merces preparata his qui concupiscentiam vicerint per gratiam. III, 400. Concupiscentiam vincere non est impossibile. III, 400. Concupiscentia domabilis expugnantibus, non laudatoribus ejus. X, 1345. Concupiscentiae et

consuetudini mala quomodo resistendum. V, 719, 816; VII, 58. Concupiscentia non extinguitur per jubentem litteram timore poenae, sed per juvantem spiritum dilectione justitiae. VIII, 631. Ad vincendam concupiscentiam non sufficere legis motiam. V, 794.

Concupiscentiae malum ante Legem ignotum. V, 828. Concupiscentia Legem Dei nescientibus nec inimica deputatur. VI, 353. Concupiscentia per Legem innotescens, augetur ac fit invicta. VI, 103, 353. Concupiscentia ex prohibitione Legis augetur, non sanatur. II, 893, 894; III, 2065, 2068, 2070. Concupiscentia aucta per Legem, non victa. V, 829. Audiens, *Non concupisces*, si gratia non adsit, poenam tuam audisti. V, 793. Non sufficit homo ingentis sibi motibus dare leges. X, 820. Fidenti de se timendum ne multo amplius indo sibi peccatum dominetur. VI, 357. Si posueris spem in ipso spiritu quo homo es; iterum spiritus tuus in carnem relabitur. V, 830. Concupiscentia timore poenae non tollitur. V, 949. Concupiscentia in eo saevit, qui a factis malis temperat non delectatione justitiae, sed formidine poenae. V, 82. Contra concupiscentiam arma, Dei praecepta. V, 719.

Concupiscentia malum est, nec ei resistitur nisi adjuvante Deo. X, 1096. Concupiscentia non nisi per gratiam vincitur. VI, 353. Concupiscentias carnis vincit caritas. III, 2061. *Retr.* Vincente delectatione justitiae non ceditur malae concupiscentiae. VI, 225, 287. Concupiscentiae, et legis Dei delectationes. V, 830, 838, 839. Spiritus Dei est qui pugnat in te adversus te, adversus illud quod est in te contra te. V, 717. Christus vivit in eis qui contra concupiscentias pugnant. X, 866. Concupiscentiae languor tyrannus est, cujus si vis te esse victorem, Christum invoca imperatorem. V, 190. Contra concupiscentiam tres ultimae petitiones orationis Dominicae adhibenda. X, 453. Conflictus cum concupiscentia etsi non sit damnabilis, est tamen miserabilis. X, 440. Concupiscentiae lucta spiritualium delectationem et perfectionem minuit justitiae. X, 742. strenuis bellatoribus non desunt vulnera peccatorum. VI, 357. Pars aliquantum libera resistit reliquis servitutis. V, 189. Concupiscentia victa nec regnat, nec pugnat, inest tamen. IV, 1860. Cum non fiat membra tua arma iniquitatis, est quidem iniquitas in membris, sed non regnat. V, 190.

Concupiscentia in quibus regnet. X, 1245. Concupiscentia tunc regnat, cum desideris ejus obeditur. III, 417; V, 719; VI, 354. Ut non regnet, tene membra tua, et noli iis armare adversarium tuum contra te. V, 719. Concupiscentia ut non dominetur, facit gratia. VI, 357. Concupiscentiae regnum non evertitur nisi per gratiam. V, 190. Concupiscentiae dominatu non liberat, nisi gratia. III, 2061. *Retr.* Concupiscentia quantum ad sanctos, in hac vita regnum perdit, in alia perit. V, 810, 841. Concupiscentia non regnante plus habet juris mens ad tenenda membra carnis, quam ipsa concupiscentia ad ea movenda. V, 811. A quo accepit homo victoriam concupiscentiae, ne voluptate pertrahatur, ab illo etiam robor patientiae, ne dolore frangatur. IV, 1577. Concupiscentia quondam recte superatur. X, 788.

Concupiscentia minuitur. X, 833. Quomodo. X, 836. Concupiscentia minui in hac vita potest, consumi non potest. X, 831. Imminuto cupiditatis, est profectus sanctitatis. X, 845. Concupiscentia sine necessitas nostra per gratiam minuitur, per gratiam fluitur. X, 1279. Concupiscentia in proficientibus minuitur, augetur in incontinentibus. X, 430. Concupiscentias carnis quodam modo crucifigit continentia. VI, 355.

Concupiscentia in conjugatis est et continentibus, quare. X, 742. Cur in continentibus penitus non extinguitur. X, 742. Feminae a concupiscentiae motu non immunes. X, 796. Concupiscentia sic insidiat sanctis, ut faciat dormientibus quod non potest vigilantibus. V, 819. Concupiscentiae violentia carere non est in hominis potestate. X, 1559. In potestate animae non est ne concupiscat, quamdiu inest peccatum in membris. III, 417.

Concupiscentia minui potest, quamdiu vivimus finire non potest. V, 817. Concupiscentia vinci potest, donec sicut vitulus in corpore, ita perfecta curatione sanetur. X, 722. In hac mortali vita difficile est etiam sub gratia positus omni modo implere quod in lege scriptum est, *Non concupisces*. VIII, 532. Praeceptum, *Non concupisces*, hic perfecte non adimpletur. II, 893. Ad quid lex *Non concupisces*, si hic non impletur. X, 432. ostendit non quod hic valeamus, sed quo proficiendo tendamus. II, 893. Concupiscentias rerum illicitarum penitus extirpare omni modo velle debemus, licet hoc non detur in hac vita. V, 802. Contra concupiscentias quae verba pugnantium, quae triumphantium. V, 802. Concupiscentiae interitus in votis esse debet. V, 189, 815, 820, 892. Mali voti homo es, si tali adversaria non vis carere. V, 189. quondam est omnis concupiscentia. X, 1605. Concupiscentias non habere, non est

presentis vite, sed future. X, 1383. Concupiscentia primo sequentes docet, postea renitentes trahit; accepta gratia nec trahit nec ducit, sed adhuc contendit; post contentione victoria. IV, 775. Non concupiscere plenitudo est virtutis, perfectio iustitiæ, palma victoriæ. V, 816. Concupiscentia aliquando gratia Christi perimenda. V, 819. Concupiscentia nulla erit in fine. X, 133. Concupiscentiæ rebelles motus non quiescent in iustis, donec carnem incorruptibilem habeant. I, 623. Concupiscentia non erit, quando mortale non habebimus corpus. X, 1243. Concupiscentia non erit in perfectione iustitiæ. X, 300. Tunc omni malo carebit homo, quando cui repugnet non erit. X, 1452. Concupiscentia non erit in beatorum corporibus post resurrectionem. X, 433, 862. Concupiscentia carnis quæ hic impiis est delectamentum, post in tormenta vertetur. X, 852. A concupiscentia non liberatur moriens impius. X, 277, 361. *Vide* Corpus peccati, Lex, Libido, Caro.

Concupiscentia per fœnum designata. IV, 1242. Concupiscentia carnalis fluvio comparatur. III, 1508. Concupiscentia per mulierem, mens per virum figuratur. VI, 579. Concupiscentia, hydrops. V, 410.

Condemnatio ob peccatum originale. X, 440. Ex condemnatione in quam omnes nascuntur non liberat, nisi gratia Christi. X, 416.

Condiacorum appellat Augustinus diaconum de quo loquitur. II, 630, 844, 788, 868, 999, 1001.

Condiscipuli omnes sumus sub Christo magistro. V, 153.

Confessio idem ac symbolum fidei. VI, 276. Confessi dicebantur, qui Christianam fidem protestabantur, ut ad familiam Christi admitterentur. VII, 45. *Not. (a).* Confessio fidei sine rubore. V, 1279. Confiteri Deo quid sit. I, 779. Nihil propius auribus Dei, quam cor confitens et vita ex fide. I, 677. Parum est in corde habere Christum, et nolle confiteri dum timetur opprobrium. IV, 1436, 1437. Magni fructus huiusmodi confessionum. I, 781. Confessio gemina est, aut peccati, aut laudis. IV, 108, 223, 313, 1020, 1218, 1403, 1463, 1495, 1774, 1844, 1878. Confessio ponitur interdum in laude Dei. III, 1366. Confessio duplex, laudantis et penitentis. V, 186, 433, 932. Utraque debita Deo. V, 186. In utraque re, et in peccato tuo, quia tu fecisti; et in bono facio, confitere Domino quia ipse fecit. IV, 1173. quando nobis male est, confiteamur peccata nostra; quando nobis bene est, confiteamur laudem Deo: sine confessione tamen non sumus. IV, 225. semper habemus quod confiteamur. IV, 1281. Confitere modo quod tu fecisti in Deum, et in æternum confiteberis quid tibi fecerit Deus. IV, 226. Confiteatur infirmitatem, qui vult pervenire ad divinitatem. IV, 1907.

Confessio peccatorum. III, 653; V, 90, 153; VI, 358. Confessio peccatorum ad salutem necessaria. V, 138, 186, 756. Confessionis medicina. V, 139, 982. Confessionis et penitentiae medicina peccatori necessaria. VIII, 419. De confessionis utilitate ac necessitate. IV, 408, 235, 808, 989, 1079, 1090, 1219, 1252, 1318, 1761, 1827, 1833, 1861, 1885. Confessio hostia est Deo. IV, 1233. Confessio peccatoris etiam ipsa Dei est laudatio. V, 433. Te prius accusa, te accusato Deum lauda. IV, 1908. Confessione amissa, non erit locus misericordiæ. IV, 854. Confessio hominis, humilitas hominis; miseratio Dei, altitudo Dei. III, 1504. Ad iustos pertinet confessio peccatorum, ad superbos pertinet defensio meritorum. V, 1582. Gratia beneficii Dei prima, redigere ad confessionem infirmitatis, ut quidquid potentes sumus, ab illo simus. IV, 428. Deus interrogavit Adam, ut eum ad peccati confessionem cogeret. III, 207. Confiteatur homo quod est, ut ab illo curetur, qui semper est quod est. III, 1982. Antequam veniat Dominus, nos confitendo damnemus quod fecimus, ut ille quod coromet, non quod damnet, inveniat. IV, 1219. Ipsa hominis iustitia, in confessione sibi non parcere. III, 839. Sicut odit Deus peccata sua defendentem, sic sivebat confitentem. IV, 1886. Societatis pactum cum iniquitate est, cum eam confiteri quam cavere delectat. VI, 425. Times confiteri, qui non confitendo esse non potes occultus? Damnaveris tacitus, qui posses liberari confessus. IV, 808. Cur confiteamur Deo omnia scienti. I, 809. Confessio malorum operum, est initiium bonorum operum. III, 1491, 2006. A confessione reformatio incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1281, 1538, 1908. Peccator qui confitetur, procedit de tenebris ad lucem. III, 1378. Confitentium peccatorum fumus lacrymas extorquet humiliorum superbiorum. IV, 1863. Confessionis nomine auditio populi pectora percutere solebant. IV, 1493, 1774, 1844; V, 186, 433.

Confessio ante omnia, deinde dilectio. III, 1982. Maiora et veriore gloria quisque correctus sua confessione reprehenditur, quam cuiuslibet errantis ore laudatur. X, 348. Ne securus sis cum confessus fueris peccatum, tanquam semper paratus ad confitendum et committendum peccatum: curam gere ut sanetur. IV, 409, 1333. Cum Dei laude

conjuncta esse debet peccatorum confessio, quæ aliter pia non est, nisi non desperans et poscens misericordiam Dei. IV, 1406. Post confessionem non afferet Deus ultionem, si et tu non repetas iniquitatem. V, 300. Confessione scrupulus conscientie tollendus. V, 300. Confitentis quid prosit Ecclesia, si prius a Domino rescucituri debuit. V, 434. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum accipere sanguinem Christi. VIII, 259. Confessio divitis in inferno. IV, 93. Confessio commendata in precepto non manducandi de suffocatis. VIII, 265.

Confessionum libri scripti circa an. cccc. I, 652.

Confidendum in Deo solo, non in Angelo. IV, 1496. Non in se. V, 829. Confidere in homine, non in Domino, miserum est ac mortiferum. IV, 1889, 1890. Confidendum in Christo, non quia filius hominis, sed quia Filius Dei est. IV, 1890.

Confite. II, 80.

Conflicti carnis et spiritus etiam in sanctis. X, 1527. Conflicti carnis et spiritus a Gregorio Nazianzeno describitur. X, 1528.

Conformatio, quæ est unum ex bonis originalibus, quid sit. VII, 788. Congregationes fraternæ quam multæ in catholica communione. VIII, 225. Varia genera eorum qui in congregationibus vitam susceperunt. VIII, 223.

Confusio quid. IV, 836. Confusionis causa libido. VII, 778. Confusio quædam est salubris. IV, 328. Confusio, conversionis principium. IV, 868. Confusio alia est temporalis, alia æterna. IV, 233. Confusio temporalis utilis, est perturbatio animi respicientis peccata sua, respectio horrentis, horrore erubescens, erubescencia corrigentis. IV, 232. Confusionem temporalem non formidet Christianus; si hanc non habuerit, habebit æternam. IV, 232. Confusio adducens peccatum, et confusio adducens gratiam. II, 346.

In iudicio confundentur perniciose, qui modo nolunt confundi salubriter. IV, 1098. Conectores unde fit ut aliquando vera prædicant. VII, 722.

Conjugium a diabolo esse manichæorum blasphemia. VIII, 567. In conjugio quid odiosum Manichæis. VIII, 310, 568. Conjugii usum damnant Manichæi. I, 1544, 1372, 1373. Conjugia laudantur ab Ambrosio et a Catholicis. X, 1407. De conjugio quid inter Augustinum et Julianum controvertitur. X, 811. Conjugium an naturæ species. X, 1461.

Conjugii sacramentum in Christo et in Ecclesia magnum, in viro et uxore minimum. X, 427. Conjugium facit non commixtio carnalis, sed caritas conjugalis. V, 344. Copulatio animorum carior, quam commixtio corporum. VIII, 476, 471. Mariam inter et Joseph verum conjugium. X, 420, 810. Conjugium spirituale in homine. III, 206. Mutuum castitatis votum conjugium non dirimit. X, 420.

Conjugia fratres inter et sorores primo necessaria. VII, 458. Quare cum propinquis inire conjugia patres antiqui studebant. VII, 459. Quare prohibita. VII, 459. Conjugia fratres inter et sorores apud Paganos damnata. VII, 458. Quare religio prohibita. VII, 458. Conjugium inter fratres jam Abraham temporibus non erat licitum. VIII, 422. Conjugia cum propinquis non divina, sed humana lege prohibita. VII, 459. Conjugia cum propinquis inire mos ipse horret. VII, 458.

Conjugium inire cum infidelibus non licere, assertit Cyprianus. VI, 221, 469. Conjugium Catholicorum cum Donatistis innuitur. V, 279.

Conjugium non solvitur ob sterilitatem. VI, 383. Conjugii vinculum sola morte resolvitur, non autem fornicatione et separatione conjugum. VI, 473, 479. Conjugatis divortium facere sola fornicationis causa permissum est. VI, 400, 451. Conjugatis fornicationis causa a se discedentibus aliis posse nubere sentit Pollentius, sed refellitur. VI, 451. Dimissa adultera alteram ducens, mœchatur. VI, 467. Etiam si ducat ut Christianam faciat. VI, 468. Nihil inde præceptum esse in novo Testamento putat Aug. VI, 468. Conjugem ab alio contaminatam viro recipere omnimodo prohibitum erat in veteri Testamento. VI, 474. Reconciliatio post adulterium cum conjugate respiciente, quam conveniens Christiano. VI, 474. Nolentes reconciliari conjugibus adulteris, continentiam custodiant. VI, 479, 483. Incontinentium querelæ adversus legem Christi vetantis alteri nubere, dimissa adultera. VI, 476. Dimittere infideles conjuges non licere sentit Pollentius, licere, sed non expedire dicit Augustinus. VI, 459. Dissessio ab infideli conjugate non prohibita præcepto legis, sed consilio caritatis. VI, 400, 401, 463, 464.

Conjugii bonum, quid. X, 141. Conjugii multiplex bonum. VI, 373, 379, 453. Conjugii bonum triplex. X, 404, 683, 810. De bono conjugali liber contra Jovinianum. I, 639; III, 397. De adulterinis conjugibus. I, 633. Quid postulant conjugati, dum bonum conjugale postulant. X, 758. Conjugia cur instituta. X, 1582. Conjugia propter liberos suscipiendæ

tantum copulanda sunt. VIII, 510. Conjugum plorum quis finis et intentio. X, 738. Non ob aliud debet femina nubere, quam ut mater fiat. VIII, 563.

Conjugalis debiti redditio. VI, 379. Conjugale decus est castitas procreandi, et reddendi carnis debiti fides. VI, 582. Conjugalis congressus non damnandus. X, 533. Concupiscitio necessarius causa generandi inculpabilis, et solus ipse nuptialis est. VI, 381. Conjugii usus quandam inculpabilis. V, 1272, 1540; X, 1451. Eo ipso concessio immoderatus utendo, currumpis in te templum Dei. V, 1272. Pacti es violator. V, 1272. Conjugalis concubitus futurus erat etiamsi nemo peccasset, sed sine libidine. X, 765. Peccata damnabilia et venialia in conjugibus. X, 429. In usu conjugis quid sine culpa, quid cum veniali culpa, quid cum mortali. X, 423. *Vide* Concupiscitio. Illicite et turpiter etiam cum legitima uxore concumbitur, ubi prolis conceptio devitatur. VI, 479. Conjugum peccatum qui generationi proles obsistunt. X, 423. Conjugatorum peccata venialia. X, 724. Conjugii usus quis non sine veniali peccato. X, 1533. Conjugalis concubitus concupiscentiæ satiantis gratia venialem habet culpam. VI, 369, 377, 381. Hujus delicti non hortatrices, sed depravatrices nuptiæ. VI, 381. solius carnis voluptatis causa libidini consentire peccatum est, quamvis conjugalis secundum veniam concedatur. X, 565. Conjuges quoniam bene, quando venialiter male libidine utuntur. X, 810. In conjugibus castis et voluntas est in sobolis procreatione, et necessitas in libidine. X, 806.

Conjugatorum contra concupiscentiam pugna. X, 724. Non corpora conjugatorum, sed delicta malo auctori deputantur. X, 445. Deliciae amoresque terreni propter conjugalem copulam, non damnabiles. VII, 745. Delicias amoresque conjugatorum, licet non damnabiles, exurit ignis tribulationis et orbitatis. VII, 745, 744. Intemperantia quædam in conjugibus toleranda. X, 425. Inobediens membrorum motibus verecundatur etiam ipsa pudica conjugia. X, 565. Conjugati de sola libidine erubescunt in corporum commixtione. X, 1504. Conjugalis usus cum dolore expetendus. V, 348. Poena est Adam. V, 348.

Conjugalis pudicitia perfecta, quæ. X, 724. Conjugalis pudicitia culmen, cum nihil sit propter concupiscentiam. X, 741. Sancti Patres quomodo olim conjugibus usi. X, 419. Nuptiis nuptialiter usi sunt. VI, 394. Obedientiam in opere, continentiam in habitu tenuerunt. VI, 395. Antiquorum etiam vita conjugalis propheticæ fuit. VI, 397. *Vide* Nuptiæ. Et conjugium bonum et homo bonus, et tamen originale peccatum admittendum. X, 723. Pelagianorum consilium in laudanda conjugalis comminationis innocentia, ut tollant peccatum originale. X, 535. A conjugio abstinere an sit bonum. VII, 463. Ante diluvium nemo a conjugio abstinuisse reperitur. VII, 463. In utraque civitate plures ab opere generandi absterent, VII, 463. Conjugati abstinentes ex consensu. V, 344. Conjugium permanet etiam servata pari consensu continentia. III, 1071. Conjugatis continentiam nisi ex consensu servare non licet. VI, 455. Conjugia beatiora sunt, quæ continentiam inter se pari consensu servare potuerint. III, 1249. Conjugium in quo continentia servatur, longe excellentissimum. III, 1250. Conjugatus fidelis melior infideli continente. VII, 515. Conjugati fideles anteponuntur infidelium virginibus. X, 763.

Conjugali pudicitia meritis sacramentum virginum æquabat Jovinianus. I, 639. Bonum conjugii quam interius bono sancte virginittatis. VI, 401. Et bono ipso viduitatis. VI, 453, 454. Conjugati humiles superbis continentibus meliores. V, 1564, 1567. Conjugium humile melius est quam superba virginittas. IV, 1290. De conjugio, viduitate, et virginittate multæ sunt perplexitates. VI, 442. Conjugia casta multa probata sunt calamitatis maritorum, quibus uxores amplius obsecute sunt. IV, 658.

Conjugum mutuum officium. II, 1078. Vir et uxor quales secum esse debeant, præceptum accipiunt et exemplum. VI, 364. Conjuges an sibi occultare debent bona opera sua. III, 1272. An conjugum alter elemosynam facere possit, altero nesciente. III, 1272. Maritus vel molestissimos defectus, qui fornicationis crimen non habent, in conjugem toleret. III, 1257. Conjugis adulteræ, et conjugis castæ, qualis animus. II, 560. Conjug bona maritum suum dominum et vocat, et corde senit. V, 225. Tabulas matrimoniales instrumenta emptionis suæ deputat. V, 225. Conjugati fideles jam corpus Christi manducantes, de castitate servanda admonentur. V, 755, 1710. In ipsis conjugibus luxuria est abutendi intemperantia. III, 76. Conjugis alienæ temerato morte puniri timet. V, 871. Conjugalis vita in triceno fructu significata. VI, 425. Conjugati fructum tricestimam referunt. III, 1540. Conjugatorum sanctorum in lusus cum uxoriibus suis ac pueris, non inanis, sed prudens. VI, 451. Conjugum ætas qua generare possint. X, 714. Senex non de omni femina filios gignere potest. X, 712. Rex Cyprius deformis conjugis suæ ne deformes pareret, proponere solebat

in concubita formosam picturam. I, 633. Conjugiorum quædam quasi confederatio in nonnullis animalibus. X, 416.

Conjurati cum Catilina, perjuri. VII, 80.

Connubia non sunt, nisi ubi mors est. III, 1561.

Conscientia, tanquam ara, in qua immolatur Deo. IV, 578. Conscientia erronea obligat. I, 1560. si quis bonum putaverit quod malum est et fecerit, hoc putando utique peccat. II, 186. Conscientia venter interioris hominis. III, 1645. Conscientia suæ qui erubuit, ponit modum iniquitati. V, 1457. Conscientia piorum, sedes Dei. IV, 520. Conscientia impiorum quomodo magna est poena, sic magnum gaudium piorum ipsa conscientia. IV, 625. Conscientia mala quomodo tota in desperatione, sic bona tota in spe. IV, 261. Refugium in tribulationibus conscientia sana, ubi homo inveniet Deum. IV, 515. Conscientia in eremo habitatio et quies. V, 311. Conscientia bonæ lætitia, paradus est. III, 482. Conscientia, desertum ubi invenitur requies et consolatio. IV, 635. Conscientia nunc magna solitudo. V, 312. In celo jam non erit eremus. V, 312.

Conscientiæ testimonio virtus melior contenta est. VII, 156. Conscientia bona aliquando non sufficit. II, 475, 480. Quando sufficit. V, 302. Conscientiæ bonæ accedat cura de fama. V, 1508, 1568. Conscientia bona non sufficit, si est negligens coram hominibus conversatio. V, 301. Ad existimationem hominum, magna testium copia; ad Dei vero conspectum, sola requiritur conscientia. IX, 545. Conscientia mala, fovea quo cadit impius. IV, 670. Nulla major tribulatio, quam conscientia delictorum. IV, 315. Horrendis et poenalis tenebris omnes non tantum carceres, sed etiam inferos vincit scelerati hominis conscientia. II, 651. Conscientia mala non fugit seipsam. III, 1694. Quicquid vis potes fugere, homo, præter conscientiam tuam. IV, 254. Conscientia mala cum uxore mala et habitaculo incommodo comparatur. IV, 312, 344, 515, 1286. Conscientiæ discussio. V, 110. Conscientia abyssus nuda oculis Dei. I, 779. Conscientia cito mundanda. V, 300. Quomodo mundanda. IV, 312. Conscientias iniquorum non sanat nisi indulgentia. IV, 516.

Consecrationis sacramenta non audeat quisquam recusare qualibet præpollens gratia. III, 745.

Consentes dii in consilium Jovis adhibiti. VII, 130.

Consentire. Consensio verbum cordis. VI, 350, 351. Reus sit divinis legibus quisque, verbo in corde dicto, nullo facto per corpus admissio. VI, 351. Non in ipso desiderio pravo, sed in nostra consensione peccamus. III, 2066. Consensus voluntatis peccato qui discerni possit. X, 451. Consensio ad peccatum alterius, tuum sit peccatum. IV, 1639. Consentire facientibus quid sit. IX, 37. Nemo potest vinculo alienæ iniquitatis obstringi, cui nulla sua voluntate consentit. II, 559. Inter committentis animum et consentientis favorem, non multum interesse arbitrat Inocentius. II, 786. Plerumque deducit errare, cui nemo consentit. II, 786. omnis malus ideo persequitur bonum, quia non illi consentit bonus ad malum. IV, 1690.

Consentire vocationi vel ab ea dissentire propriæ est voluntatis. X, 240.

Consentius. VI, 517. Consentius libros suos Augustino discutiendos ac probandos mittit. II, 452. Consentii ingenium, probitas, humilitas. II, 452. Consentius Augustino questiones de Trinitate proponit. II, 448. Consentii questionibus respondet Augustinus. II, 942. Consentius Augustino ignotus facit. II, 912.

Conservari a deo qualibet creatura indiget. VII, 575. si Deus subtrahat naturæ operationem intimam qua eam substituit et facit, continuo tanquam exstincta nulla remanebit. III, 504, 401.

Consilium Dei, quod de nostra prædestinatione est, manet in æternum. IV, 292. Consilium in Deo novum existitisse, ineptissimum est dicere. I, 1016.

Consilia Evangelica. I, 855. Consilium Domini quomodo distinguitur a præcepto. VI, 402, 466. Ad consilia sic extitandum est, ut vita ad præceptorum regulam exacta non damnetur. II, 691, 692.

Consilii donum quid efficit. III, 40. Consilium, quantum ad sapientiam gradus. III, 40. *Vide* Moyses. Consilium verum ex quacunque anima procedat, Deo tribuendum. III, 18. Nec debet contemni. III, 619. Consilio non opus est, nisi in adversis. IV, 140. Consilium a Christo capiendum in hujus mundi tribulatione. V, 402, 404. Consilio dives indiget: das consilium, et præstitisti elemosynam. IV, 1605. Justum judicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 663. Bona latera habet et mala latera habet, proverbium est de eo qui bonis et malis consiliis vivit et regitur. IV, 1684. Consilium salutis petens, nec libenter audiens. V, 524.

Consolatur Deus cor bonum, torquet cor malum. IV, 1748, 1749. Consolatio miserorum, non gaudium beatorum

est, quidquid nobis prospere Deus exhibet. IV, 1864. Anima iusti quomodo renuit consolari. IV, 974. Consolationes nostræ in deserto. IV, 753. Consolatio nostra in spe, gemitus noster in re. IV, 163. Consolatio vera unde nobis sit. II, 495. Consolatio illa erit vera, qua dabitur quod non amittatur. V, 363. Consolari qui vult aliquem, nisi condelectat cum illo, non illum erigit. IV, 1199. Consolationes tamquam potus. III, 831. Consolatoria ad viduam de mariti morte epistola. II, 309. Consolatio de morte fratris. II, 1083, 1084.

Constantia sine actionibus similibus atque virtutibus esse non potest. III, 214. Constantia non sinit hominem depravari, pertinacia non sinit corrigi. II, 224. si pertinacia insuperabiles vires habere conantur, quantas decet habere constantiam, II, 309. Constantia sanctorum, ignis respectu persecutorum. VII, 677.

Constantiæ seu *Constantinæ*: quid et quot. VII, 411.

Constantina urbs. II, 153; IX, 337, 374. Constantiniensis ecclesia. IX, 246.

Constantinopolis. VIII, 1017. Romano imperio socia, et velut ipsius Romæ filia. VII, 171. Constantinopolis et crevit, et crescit. V, 624. Constantinopolis terrore imminentis sibi incendii emendata divinitus et servata. VI, 722.

Constantinus Maximus, Augustus. II, 169, 304; IX, 512. Imperator. IX, 540. Consul iterum et ter. IX, 687. Donatistæ Cæciliani causam ad ipsum detulerunt. II, 399, 580, 794. Ab ipso petunt iudices episcopos. II, 161, 166, 264, 302. Constantinus de causa episcopi iudicare non est ausus. II, 399. Constantinus jussit venire partes ad episcopale iudicium in urbe Roma. II, 303. Constantini litteræ ad Proconsulem in causa Cæciliani. II, 503. Ad Verinum Vicarium. II, 581. Ad Proconsulem quibus Ingentium ad se mitti jubet. II, 582. Constantini litteris omnia testatissima. II, 162, 170. Iudicio episcopali non acieverunt Donatistæ. II, 162, 170. Alterum dedit episcopale iudicium habendum in Arelatensis Galliæ civitate. II, 162, 170. Nonnulli Donatarum pertinacissimi et litigiosissimi ad eundem Imperatorem appellaverunt. II, 162, 170. Constantinus de episcoporum iudicio iudicare non est ausus. II, 170. Postea et ipse coactus episcopalem causam terminavit. II, 170, 305. Cæcilianum innocentissimum pronuntiavit. II, 170, 504. Pro unitate Christi iustissime iudicans, acceptari a Donatistis nec ad se appellatis meruit. IX, 326. Parmenianus conqueritur quod Donatistæ capitali sententia damnari, suggerente, inquit, Osio Hispano. IX, 43. Vide Donatistæ. In causa Cæciliani longe ordinatus egit Constantinus, quam infus accusatores. II, 328. Basilicam jussit auferri Donatistis. IX, 326. Constituit prius adversus Donatistas, ut fisco vindicarentur loca congregationum eorum. II, 503. Res ad ipsos pertinentes. II, 328. Constantinus nequaquam Christiani nominis invidus, sed plane Christiano nomine gloriosus. IX, 326. Constantini pater inter cæteros imperatores persecutionem non exercuit. IX, .pp. 778. Constantino Imperatori quare tot prosperitates contulit Deus. VII, 171.

Constantinus junior, Cæsar. IX, 512.

Constantinus anicus quidam Augustini. IX, 595, 594, Retr. 595.

Constantius episcopus. X, 378.

Constantius Imperator, hæreticus. VIII, 771. Athanasium specialiter apprehendere cupivit. II, 1016.

Constantius consul. II, 786.

Constantius Romanus, ex Manichæo catholicus Christianus. VIII, 225.

Constellatio quid. III, 81.

Constitutiones imperatorum in Donatistas. IV, 133.

Consuetudo ex voluntate gignitur. X, 1598. Consuetudinis veteris vis. I, 754, 1350; VII, 194, 730; X, 1323. Consuetudinis pestilentiosa dulcedo. I, 1307. Consuetudinis vis a Juliano concessa. X, 1108. Consuetudinis vi cogi peccare nolentem intelligunt Pelagiani in verbis Apostoli. X, 1305. Consuetudinis violentiæ tribuunt Pelagiani quod ait Apostolus, *Non quod volo*, etc. X, 1524. Consuetudo est velut catena. I, 753. Consuetudines delectationum carnis, vincula. III, 863. Consuetudo etiam mala, pro lege observatur. V, 78. Consuetudo quasi natura secunda. I, 1175; X, 1119, 1308, 1603. Consuetudo necessitatem inducit. VIII, 124. Consuetudinis necessitas. IV, 238. Consuetudo fit necessitas, dum ei non resistitur. I, 753. Gradus varii quibus ad eam necessitatem devenitur. I, 753. Vitium non fit ex consuetudine minus voluntarium. VII, 351. Consuetudo mali non sinit videre quia malum est. V, 593.

Consuetudo mala, genus mortis immane. III, 1748. Mala consuetudo, lapis sepulcri in quo jacet peccator. III, 1578. Consuetudo mali in Lazaro sepulto et jam foetente significata. V, 519, 720. Consuetudinis malæ mole qui premitur quasi sepultus est Iazarus. V, 435. Consuetudinis pondere pressus non est desperandus. V, 593. Objurgatio-

nis multo clamore opus est ad eos qui consuetudine duraverunt. V, 594. Objurgatio illa quid perere soleat. V, 594.

Consuetudinis malæ pugna. V, 816. Consuetudinem vincere, dura pugna. IV, 238. Consuetudines vitiosæ quomodo vincuntur. II, 92; III, 1237. Consuetudinis carnis impetus quomodo frangatur. I, 1181. Consuetudo major, majorem intentionem flagitat. V, 978. Consuetudo mala antequam roboretur, elidenda, cum parvula est cupiditas. IV, 1775. Quomodo frenata paulatim languescit et emoriatur. V, 977, 979.

Consuetudinis peccata non contemnenda. V, 123. Consuetudinis peccata difficile solvuntur. VIII, 1736. Satellitium perdurantis consuetudinis. I, 732. Consuetudinis sarcina degravat. I, 867. Dolendum quod minus curentur quæ in divinis libris saluberrime præcepta sunt, et varii usus et præsumptiones exacte observantur. II, 221. Non ex consuetudinis regula culpanda sunt vel probanda facta hominum. VII, 71. Consuetudo humana non excusat quod per legem Dei æternam non licet. I, 712.

Consuetudines in Ecclesia mutandæ, quæ. II, 221. In his rebus de quibus nihil certi statuit Scriptura divina, mos populi Dei, vel instituta majorum pro lege tenenda sunt. II, 156, 200. Quæ non sunt contra fidem, neque contra bonos mores, et habent aliquid ad exhortationem vitæ melioris, ubicumque institui videmus, aut instituta cognoscimus, laudando et imitando sectemur, si aliquorum infirmitas non ita impedit, ut amplius detrimentum sit. II, 221. Perturbationes sæpiissime oriuntur ex contentione in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201. Consuetudinis mutatio, etiam quæ adjuvat utilitate, novitate perturbat; adeoque noxia est, quæ utilis non est. II, 205. Non facile a consuetudine recedendum, nisi rationi adversetur. I, 1106. Consuetudo rationi cedat. IX, 144, 157. Veritati cedat. IX, 143, 144, 220. Sed cum consuetudini veritas suffragatur, nihil oportet firmius retineri. IX, 157. Consuetudinis vetustæ, sed pessimæ propugnatores blande accipientes Augustinus selat. II, 118. Et eorum obiectis respondet. II, 118. De consuetudine aliorum quomodo iudicandæ. III, 74.

Consubstantialis tuus. V, 384.

Consulere, est consilium impertire aut querere. V, 4412. Consulenti bus consulti que nescientibus occulto instinctu agit Deus, ut dum quisque consulit, hoc audiat quod oportet eum audire occultis meritis animarum. I, 759. Amicorum sæcularium lingua nisi velut consulendo contradicit, et sicut cibum assolet amando consumit. I, 764.

Consulere sibi quomodo convenit. V, 1441.

Consules a consulendo dicti. VII, 154. Consules Romanum imperium brevi præpararunt et auerunt. VII, 154. Consules et dies decretis episcoporum non conscribi ex consuetudine ecclesiastica Donatistæ contendebant. IX, 642. Consules et dies semper habuerunt Concilia catholicorum. IX, 639. Hoc et ex Concilio Melchicadi, et ex scripturis probarunt Catholici. IX, 642. Imperialia constituta, etiamsi consules non legantur, in dubium non vocantur. IX, 647.

Consummationis et consumptionis discrimen. III, 2057. Consummatur, quod sic finitur, ut periciatur; consumitur, quod sic finitur ut non sit. IV, 709. Consummatio eum fide non stat. III, 1924.

Consus Deus qui præbet consilia. VII, 122. Consus Deus Neptunus equestris. VII, 61. *Not. (c)*. Consualia, ludi Circenses unde sic dicti. VII, 61. *Not. (c)*.

Contactus mortui est hominis iniquitas. III, 753.

Contemplatio. V, 925. scopus quo tendunt quicunque convertuntur. VIII, 432, 435. Contemplatio promissa, finis omnium actionum. VIII, 831, 834. Ad contemplationem non nisi per actionum laborem atque passionum perveitur. VIII, 433. Contemplationis rerum celestium excellentia. II, 128. Contemplationis sublimitas etiam minimis quibusdam, sed in via fidei perseverantissime gradientibus concessa, intelligentioribus negata. II, 454. Non iners vacat, sed aut inquisitio aut inventio veritatis delectare debet. VII, 647. Contemplatio Dei incommutabilis boni. IV, 203. Contemplatio Dei non impudent petitur et speratur. IV, 204. Unde qui Deum rite colunt transeant in æternam contemplationem speciei, etiam cum tempus est fidei. II, 527. Omne quod contemplatur sive cogitatione capimus, aut sensu aut intellectu capimus. I, 1026. Contemplatio, ebrietas sancta alienatæ mentis ab infra labentibus temporalibus æternam lucem sapientiæ contentus. VIII, 276. In contemplatione rerum æternarum non manet diu acies mentis. VII, 1010. In contemplatione otium sanctum querit caritas veritatis. VII, 647. Contemplatio actioni præcellit. VIII, 1070. Bonum est ut etiam contemplativa vita gloriam popularem mereatur. VIII, 436. Contemplativa vita quare sterilis. VIII, 431. Nemo a contemplatione prohibetur. VII, 647.

Contentus mundi. V, 243, 586, 1445.

Contendere de verbis turpissimum est. I, 946, 947. Qui de verbis imperitia contendit, docendus; qui malitia, descendens. I, 949. Contendere verbis quid sit. III, 119. Contendere iudicio pro rebus terrenis, delictum est. IV, 1045. Contende cum malo, sed de bonitate. IV, 364. Contentio vera ipsa est, ut sit bonus contra malum, non ut sint duo mali. IV, 564. Contentiosa animositas duplicis generis. IX, 659. Contentiosis et laudis humanae appetitus superbia mater est. II, 92. Contentiones et dissensiones non faciunt nisi animales. V, 73. Contentiosis cupidiores quam veritatis, ubi soleant latebras defensionis quaerere. II, 1039. Hæc eripiuntur verba quæque scribendo. II, 1039. Contentiosis non est unde videant Deum. V, 162. Contentio Catholicorum cum Donatistis, dilectionis est, non litis. V, 1586.

Contentia et sustinentia duæ virtutes huius vitæ. V, 159, 235, 236. Contentia a carnis illecebris quintuplex. VI, 48. Contentia a mundi illecebris præcipitur Lege, Prophetis et Evangelio. IV, 1465. Contentia cuilibet peccato cohíbendo est necessaria. VI, 559. Contentiæ pugna contra libidines quamdiu hic sumus. VI, 552, 562. Non expugnat concupiscentiæ malum, nisi contentiæ bonum. VI, 553. Contentia ipsas carnis concupiscentias quodammodo crucifigit. VI, 555. Contentia servanda pro suo cuique gradu. V, 733, 736, 1200. Contentia servanda aut conjugalis aut excellentior. VI, 481. Contentia conjugalis. VI, 368. Contentia a libidine carnis, et contentia oris. VI, 349. Contentia cordis, nomine oris a Christo commendata. VI, 551. Contentia carnis in animi bonis numeranda. VI, 400. Contentia in bello spiritali plurimum valet. VI, 353. Contra suavitatem noxiam qua vincebat concupiscentia, Dominus dat suavitatem benedicam qua delectat amplius contentia. VI, 353.

Contentiæ casta dignitas, serena, non dissolute hilaris. I, 761. Contentia luminosa et speciosa. II, 852. Contentia non est sterilis sed fecunda de Domino Deo marito. I, 761. Per contentiam colligimur ad unum Deum a quo in multa defluximus. I, 796. Contentia cum immunditiæ carnalium concupiscentiarum non cedit, et ipsum corpus sanctificatur. VII, 51.

Contentia conjugio præferitur. VI, 580; VII, 815; VIII, 597; X, 758. Jure divino. VI, 597. Contentia nunc procreatione filiorum melior, si tamen ea servetur ad cogitandum quæ Domini sunt. VI, 594, 478. Ante Christum tempus nubendi, post Christum tempus continendi est. X, 422. Contentia perpetua cur insolita apud antiquos. VI, 453. Distinguenda contentia ut et aliæ virtutes, in habitu et in opere. VI, 590. Contentia in antiquis habitu, nunc opere tenenda. VI, 580, 591. Contentia quibus potest, suadeatur. VI, 449. Nunc il soli conjugari debent qui se non continent. VI, 580. Contentia, si digne ab omnibus servaretur, citius Dei civitas completeretur. VI, 381. Contentia et virginitas in veteri Testamento commendata. VIII, 502.

Contentiæ votum. VI, 412; X, 740. Contentiæ votum non reddens, damnatur. V, 1201. Contentiam professus non licet desiderare conjugium. X, 741. Contentiæ votum nulla spe compensationis rumpendum. VI, 468. Contentibus deliciæ spirituales sint loco carnalium. VI, 447. Contentia a volentibus servari potest. X, 819. Contentiam professæ servare possunt, quam et non professæ sæpe servare coguntur. VI, 447. Contentes caveant ne nimis viri amoris succedat, et compressa lascivia crescat avaritia. VI, 447.

Contentiæ perpetuæ votum mutuo inter conjugatos consensu initum. II, 1012. Contentia voveri nequit siue utriusque conjugis consensu. II, 487, 997; III, 746; IV, 1039; VI, 468; X, 957, 958. Contentiam uxor marito nomen volente, non secundum sanam doctrinam suscipit. II, 1078. Mulier quæ ex consensu mariti consortio carnali non miscetur, in cæteris conjugati obsequio viro suo servire debet. II, 1078. Mulier quæ ex consensu mariti continenter vivit, nihil de veste, auro, aut ullis rebus sine arbitrio ejus facere debet. II, 1079.

Contentiæ voto obstricti. V, 756. Contentia clericorum qui electi sunt inviti, opponitur viris nolentibus in divortio se continere. VI, 486. Contentia voluntate delecta fit necessitatis, et quæ ex necessitate custoditur, fieri potest voluntatis, quomodo. VI, 485. Contentia interdum violatur non violato corpore. VI, 351. Contentia, si servetur, nec violatur corporis contentia. VI, 352. Contentia quorundam immunda, ut per magicas artes perveniant ad uxores alienas. VI, 567.

Contentia conjugatis servanda certis diebus per annum. V, 1052. Quadragesimæ tempore servanda. V, 1047, 1052. Contentia continentium ab invidis mordetur ut vrbetur. V, 1564.

Contentia et sustinentia dona sunt Dei. V, 1286. Contentia et castitas Dei donum. III, 659; VI, 349, 372, 421,

442; X, 807. Contentia, quam magnum munus. VI, 444. Contentens esse nemo potest nisi Deus det. X, 297. Contentia est donum Dei et datur petenti. I, 729. Contentia a Deo petenda. X, 256. Orationes plus valent ad bonum contentiæ diligendum et habendum, quam exhortationes. VI, 445. Contentiam Deus jubet et dat. I, 796; II, 077. Contentia ex dono Dei et libero arbitrio. X, 886. Ut ab ea quis non deficiat, ne de propriis viribus præsumat. VI, 353, 357. Non se continet spiritus tuus, si non continetur ab alio superiore. V, 850. Contentium locus excellentior in Christi corpore. V, 1564. Continentes, maximi apud Deum loci. II, 855. Sed possunt conjugati esse contentiibus meliores. VI, 392.

Contentia sine fide, nulla vera. VI, 368. Præter contentiam et opera bona, requiritur caritas. V, 575. Obdientia bonum majus quam contentia. VI, 592. Contentens mulier, a nuptiis nimium detestanda est, si non continet a delictis. VI, 385. Continentes viventes contra propositum reprehenduntur. VI, 413. Melius nubent quam quom eruerentur. VI, 415. Contentium varia generis, et quodum est excellentior. VI, 481, 485.

Contentibus quam maxime cavenda superbia. V, 1567. Contentens cogitet quid sibi desit, non quid adsit. V, 1565. Contentente superbo melior conjugatus humilis. V, 1561, 1567. Contentium superbiæ quam pacto Deus aut punit, aut prævenit. VII, 41. Contentibus superbis expedit cadere. V, 1567. In eos qui putant contentiam non posse nisi ad præsentem vitam. VI, 401. Continentes huius temporis non abjecte sentiant de sanctis patribus conjugatis VI, 395.

Contractus humani supernæ justitiæ quædam habent impressa vestigia. VI, 120.

Contradictio mundi. V, 1531. Contradictores patitur qui ceperit sequi Christum. V, 586.

Contraria ad decorem universi pertinent. VII, 332. Contrariorum reciprocatio. X, 858. significatio quarundam vocum a contrario debet intelligi. III, 800. Contraria a contrariis notis pleraque intelliguntur ignota. III, 586. Contraria nulli rei duo simul inesse dicuntur dialectici. VI, 258.

Contritio cordis quæ. IV, 947, 1902. qui cor non continent non sanantur. IV, 1902. Contritiones cordis, vox magna ad Dei misericordiam. I, 759. Contritionis signum pectoris tunsio. IV, 1903. Contritionum alligamenta sunt sacramenta temporalia. IV, 1903.

Contubernales dicuntur milites, tamquam simul habentes tabernacula. IV, 145.

Contumeliæ hæreticorum pro laudibus habendæ. X, 1254.

Costryones. V, 1077.

Convenientia et inconvenientia universale bonum et malum est. I, 1550. Convenientia omnia pulchra sunt. III, 146. Summa convenientia est veritas. III, 154. In voluptate corporis tenetur convenientia. III, 154.

Conversationis bonæ coram fratribus sit cura. V, 501, 505. Propter ipsorum utilitatem, non propter nostram dignitatem. V, 502. Conversatio sine querela secundum legem. V, 929.

Conversio ad Deum. I, 988. Ut homo sit aliquid, convertit se ad illum a quo creatus est. IV, 896. Sæpe a Deo fieri, sæpe perferri debemus inhærentes ei, et in ea conversione quæ ad illum est permanentes. III, 401. Vita spiritalis conversione ad Creatorem formatur atque perficitur. III, 247. Avertendo nos ad peccatum, illuminationem amittimus, convertendo nos ad Deum percipimus illuminationem. III, 1566. Conversio anime ad Deum quomodo fit. III, 418. Conversio oritur, et ex confusione peccati fame et siti justitiæ. IV, 852. Bono meo male mihi fit sine te; nam si bene mihi esset sine te, nollem forsitan redire ad te. IV, 1787. Deus fugientis dorsa persequitur, faciem redentis illuminat. V, 780. Habes iudicem fugiens, patrem habeto rediens. V, 780. Cæcitatibus inflicione conversus est Paulus. II, 803.

Converti est ab immoderatione vitiorum virtute ac temperantia in sese attolli. I, 988. Conversionem ad Deum debet precedere renuntiatio huic sæculo. V, 1634. Converti ad Deum nemo potest, nisi ab hoc mundo se avertat. VIII, 102. Non convertitur anima ad Deum, nisi dum ab hoc sæculo avertitur, nec opportunius ab hoc sæculo avertitur, nisi noxiis ejus voluptatibus dolores misceantur. IV, 121. Mutandæ vitæ male in bonum, dum vivitur, semper est locus, semper est tempus. IV, 772. Conversionis tempus nunc, in altera vita non nisi retributio meritorum. IV, 93. Bis miser homo ante conversionem. IV, 1658.

Conversionem plerique male sperando differunt. V, 140, 244, 556. Alii sperando, alii desperando differentes. V, 159, 241. Conversio in crastinum non differenda. V, 141, 150, 241, 245. Conversionem suam qui differunt, fit in illis vox corvina, cras, cras. IV, 1550. Conversioni tuæ Deus indulget.

tiam promisit sed dilationi tuae diem crastinum non promisit. IV, 1501, 1877; V, 515, 536. Conversionem ad confusione-
nem habebunt, qui ad salutem habere noluerunt. IV, 96.

Conversionis impedimenta. I, 1170. Conversionis labor et difficultas unde. IV, 95. Convertenti se ad Deum animae difficultates et morbi non statim tolluntur, quare. IV, 93. Angustiae hominis ad Deum converti, et letitia spiritali non recreati. III, 1541. Conversio homini ad Deum non subtrahitur delectatio, sed mutatur. IV, 946. Conversio nostra perfecta paratum invenit Deum. IV, 92. Conversio omnia prorsus peccata dimittuntur, ac donatis debitis flunt cum illo tabulae novae. V, 535. Si mutaris, Deus mutatur. V, 152. Conversio mutatio vitae non sufficit, nisi adsit et satisfactio pro commissis. V, 1543.

Conversio. Peccator non potest resurgere per se a peccato absque gratia. V, 157. Quod nos ad Deum convertimus, nisi ipso excitante atque adjuvante, non possumus. X, 169. Conversio Deo tribuenda non operibus humanis. II, 591. Conversio de gratia Dei est. III, 1779; IV, 1119, 1073. Non ex meritis. V, 1648. Conversio nostra ad Deum, donum Dei. X, 888. Anima se convertens ad Deum, orat ut ad eam se convertat Deus. IV, 92. Facit de malo bonum, qui semper est bonus. V, 410. Peccator in libero arbitrio habet ut convertatur. V, 48, 51, 56. De conversione peccatorum plus laudandus Deus, quam de resurrectione mortuorum. IV, 1123. Ut durum est convenientiam praeberere peccantibus, ita iniquum manum negare convertis. II, 784. In conversione peccatorum Deus et Angeli magis gaudent. I, 751. In conversione nobilium quare plus laudandum. I, 752. Gaudium quod percipiunt quando aliqui correcti in melius mutantur, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1083. Exhortatio ad vitae mutationem in melius. V, 1482. Reprehensione digniores qui nunc Christo aedificante Ecclesiam non convertuntur, quam qui olim Noe aedificante arcam. V, 1611.

Conversio gentium figuratur. III, 1535. *Vide* Peccator; *Viz* Domini.

Convalescimus cum extraneis, cum paganis, facilius quam cum fratribus et Christianis si male vivant, idque propter correctionem et medicinam. IV, 1289, 1290.

Convicia quomodo cedunt in utilitatem iustorum. IX, 535. Ut sese gerere oporteat auditu convicio. IV, 1183, 1454. Convicium grave presbyteri quomodo ferat Augustinus. II, 156. Convicium convicio non reddendum. V, 1584. Conviciatus si percussus, non est ista fortitudo, quoniam ab ira victus es. IV, 1184.

Convivium dominicum duplex, aliud hic fidelium, aliud in caelis beatorum. V, 559. Convivii caelestis panis iustitia, potus sapientia. V, 417. Qualis qui ad convivium invitavit. V, 582. Discumbens sine veste nuptiali reprobatus. V, 585. Mali a convivio exclusi, quinam intelligendi. V, 560. Uno excluso a convivio multos exclusos significari. V, 560.

Convivia in Ecclesiis celebrari solita aboleri curat Augustinus. II, 115, 116. Convivia in basilica B. Petri olim celebrata. II, 119. Convivia luxuriosa in templo celebrasse Judaei non leguntur. II, 115.

Copia omnis quae Deus non est, egestas est. I, 848.

Copula nuptialis propter quid instituta. X, 730. Copula nuptialis fieret sine concupiscentia si nemo peccasset. X, 730.

Cordium lux Deus. II, 560, 561. Vita cordium Christus. II, 564, 565. Cor nostrum verbo suo Deum tanquam agrum suum visitare dignatur, et de corde nostro fructum quaerit. IV, 706. Cor radix unde vel spinæ vel fructus procedunt. V, 569. Cor quaerit Deus, cor inspicit, intus testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator. IV, 1746. In corde homo est, quicquid est. I, 781. In corde hominis sedet Imperator, si bonus bona jubet, bona flunt; si malus mala jubet, mala flunt. IV, 1958. De cordibus iudicat Deus, non de verbis. III, 726. Cor os suum habet. VIII, 1070. Cordis os et lingua. IV, 1660, 1661, 1775. Ex ore cordis quidquid procedit si malum est, inquinat nos; si bonum est, mundat nos. IV, 1660. Corde laudas, corde in aram conscientiae victimas sacras imponis. IV, 1746. Lacrymae, sanguis vulnerat cordis. II, 1081, 1082. Per cor caro mundatur. VII, 505. Deus legem suam in corde ponit, ut ea casto amore diligatur. IV, 1565. Ex corde nullo modo fieri potest, quod foris dicitur fit penae, non dilectione iustitiae. IV, 990, 991.

Cor hominis cum thesauro suo. V, 1519. Cor ubi ponendum. V, 156. Cordis et thesauri nostri locus caelum est. IV, 1170. Cor tardum, securum est quando in caelo est; et actum cor nihil est, quando in terra est. II, 266. Cor figendum in Deo aeterno ut stet. I, 814. Cor nostrum in quietum donec requiescat in Deo. I, 661. Cor nostrum ubi totum Deo est, non perit nobis. V, 212. Cor volitans in praeteritis et futuris rebus, adhuc vanum est. I, 814. Cor humanum quam multa fragmenta parit. VIII, 887. Cor ex multitudine ad unum gratia Dei convertitur. V, 1290. Corda quaerentium Deum sincera pietate, sensum

ipse ab affectuum terrenorum labe purgat. I, 775. Cor gravidum. IV, 1775. Cor tuum putruerat in terra: non gratis audis sursum cor, ne putreat. IV, 271, 1944.

Cor sursum. V, 135, 168, 170, 369, 523, 625, 904, 986, 1436. Cor sursum quondam pietatis, quondam superbiae. V, 1202. Cor sursum habere ad semetipsum, est superbiae; ad Deum, est obedientiae. VII, 421. Cor sursum ad Deum habere munus est Dei. X, 1015. Cor cum ad Deum sursum est, ejus est altare. VII, 280. Cor quomodo effunditur coram Deo. IV, 759. Frigus caritatis silentium cordis est, flagrantia caritatis clamor cordis est. IV, 404. Cordis nostri fundamentum est Christus, si saecularia ei non praeparantur. V, 1616. Favor et conturbatio cordis ex amissione fortitudinis nostrae. IV, 404, 405. Cinis est cor, quod ex temporali damno agitur. IV, 1651.

Cor rectum quid. VI, 162. Cor rectum quale. IV, 991, 1207, 1287, 1468, 1649. Corde recti et corde pravi quinam. IV, 273, 274, 277, 352, 1649. Corde perverso est qui vult detorquere cor Dei quod semper rectum est, ad pravitatem cordis sui. IV, 771. Corde rectus est qui laudat flagellum patris. V, 146. Cor cum directum non est, opera recta non sunt, etiamsi recta videantur. IV, 991. Corde rectus et mundus qui differant. X, 511. Cor simplex et mundum. III, 1504. Cor mundum, est cor simplex. III, 1252. Non habet simplex, id est mundum cor, nisi qui transcendit humanas laudes et illum solum intuetur qui conscientiae solus inspector est. III, 1270. Quisnam vere purus est corde. III, 40. Cor castum. IV, 688, 928, 1246.

Cor unde mundetur. V, 569. Cor per quae immaculatum. IV, 1596. Ad munditiam cordis quomodo pervenitur. X, 286, 310. Cor conterendum ut fiat mundum. V, 154. Cordis purgatio, sextus ad sapientiam gradus. III, 40. Cor mundandum quo videtur Deus. V, 1204. Mundi corde Deum videbunt. II, 604, 608, 618, 620, 621. Ut interiores oculi aperiantur et serenentur, fide corda mundantur. IV, 1552. Cor tanquam oculus quo videtur Deus. III, 1269. Oculus cordis ad videndum Deum requiritur. III, 1510, 1527, 1559. In corde est imago Dei. III, 1542. Deus habitare vult in corde mundo. V, 1205. Cor fidelis templum non angustum Deo. V, 158. Corda sanctorum, magna Dei tabernacula. IV, 508.

Cordis puri vitales deliciae Deus. I, 857. Voluptas cordis. III, 1608. Cordi tribuuntur delectationes bonae, renibus non bonae. IV, 404, 192. Cordis tranquillitas de serenitate bonae conscientiae. V, 1242. Quando dicitur cor nostrum nos reprehendere vel non reprehendere. X, 505. Cor impiorum est fundum maris. IV, 782, 1425. Cordis tempestas quomodo sedatur. III, 1735.

Cordis cubiculum. IV, 1834. Cor cubile sanctum virtutis. VIII, 448. Cor justi, domus ejus. VI, 162. Cor viri justii domus ejus est, ubi Deo laudante opulentius habitat, etc. IV, 1469. In corde libenter habitamus, si id ab iniquitate mundemus. IV, 945. *Vide* Conscientia. Cordis pennae quibus volat in domum suam, fides, spes, caritas. IV, 1060. In cor regreditur quisquis studet Deo vacare. I, 854. Et illum invenire. I, 701. Cor diligenter claudendum. IV, 1834. Cordis ostium duas quasi valvas habet, cupiditatis, et timoris. IV, 1835. Virginitatem cordis violat seductio linguae. III, 1499. Cordis silentium orationi tam necessarium quid perturbet. I, 805. Cor non in corde sed in oculis habet hominum multitudo. IX, 45. Cor in auribus. IX, 358. Cor duplex mentientis. V, 739. Infidus homo malo suo cordatus est. I, 972.

Cor hominis, abyssus. IV, 473, 1749. Cordis res iudicem habere non potest nisi Deum. V, 569. Cordis accusator et inspector Christus. V, 569. Cor clausum non excludit oculo Dei. I, 705. Cordis intima Deo nuda. I, 779.

Cor tortum et durum. IV, 1905. Cor confortari, pro obdurari. III, 783. *Vide* Induratio. Cor lapideum et cor carneale, quid. X, 898. Cor carneum et cor lapideum quomodo intelligendum. III, 85. Duritia cordis ex vitio uniuscujusque est. III, 601. Cordis duritia usque ad finem vitae peccatum in Spiritum sanctum. II, 814. Cordis hominum duritia manum Dei non repellit, sed solvit eam Deus cum vult, aut miserans aut vindicans; et non est qui se abscondet a calore ejus. I, 705. Deus in cordibus hominum agit, et illud quo voluerit inclinatur. X, 907, 908, 909. Deus operatur bona in cordibus electorum. X, 909. In corde hominis operatur conversionem. X, 1296. Deus agit in cordibus hominum etiam motum voluntatis eorum. X, 908. Deus in cordibus etiam malorum agit quiddquid vult. X, 907. Deus cordibus malorum utitur ad laudem et adjuvamentum honorum. X, 907.

Corde dilatari quid sit. IV, 79. Cordis dilatio et in bono et in malo accipi potest. III, 852. Cordis dilatio ex caritate. V, 158. Cordis dilatatio, iustitiae est delectatio. IV, 1527. Corda nostra invicem videbimus post hanc vitam. V, 321, 322.

Corax rex scyioniorum. VII, 869.
Core interpretatur calvus, calvitium aut calvaria. IV, 461, 482, 495, 514, 525, 533, 603, 1056, 1069. Estque figura Christi. IV, 1069.
Cornelius Rufinus Semata pulsus, quod decem pondo argenti in vasibus habere compartus est. VII, 164.
Cornelius Celsus sensit summum bonum esse sapientiam, summum malum dolorem corporis. I, 881.
Cornelius Censor. II, 263.
Cornelius et qui cum illo erant, primi fuere, in quos nondum baptizatos Spiritus sanctus descendit. IV, 1247.
Cornelius ante visibilem baptismum, Spiritum sanctum accepit. III, 753; V, 1235. *Cornelius* centurio accepit Spiritum sanctum sine manus impositione. V, 601. *Cornelius* centurionem mundaverunt elemosynae ad quemdam modum. V, 802. *Cornelius* centurio non sine aliqua fide orabat et donabat. X, 970. *Cornelius* retro traditur imbuendus. III, 18.
Cornelius nondum catechumenus a vitio impudicitiae temperatissima voluntate se correxerat. II, 1074. *Huius* praves mores non palpando, *Augustinus* se vere amicum ostendit. II, 1075.
Corniculus facilius in Africa audieris quam, etc., proverbium. II, 436.
Cornus in Africa non esse inuitur. II, 70.
Cornu altitudinem, non carnalem sed spiritalem significat. IV, 1728.
Cornutus presbyter. II, 899, 901.
Cornutus Grammaticus. VIII, 77.
Corona vincuntibus promissa. VI, 289. *Coronari* non potest quisque, nisi vicerit; nec vincere, nisi certaverit. IV, 724. *Corona* debita servantibus fidem. V, 1369, 1371. *Corona* non reddetur debita, nisi gratia prius data fuisset indebita. V, 1566. *Corona* ut reddatur digno, gratia datur indigno. X, 541. *Coronari* nos deus de misericordia. V, 735. *Nisi* primo deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per iudicium coronaret. IV, 1282. *Coronabit* sua dona deus, non merita tua. IV, 895, 1280, 1321, 1765, 1784.
Corona spinea Christi. IV, 1942. *Quantacumque* patiaris, non pervenies ad illas insultationes, ad illa flagella, ad illam ignominiosam vestem, ad illam spineam coronam, ad illam postremo crucem. IV, 366.
Corona aurea in vitulino jecore ostensa sylvae inter sacrificandam. VII, 72, 73.
Corpus a diabolo fabricatum secundum Manichaeos. VIII, 380, 386. Et opificium gentis tenebrarum. VIII, 496. *Corpora* terrena tanquam mali naturam Manichaei detestantur. VII, 408. *Corporis* humani partes inferiores non a Deo sed a diabolo dicunt Paterniani. VIII, 46.
Corpus omne est a Deo. VI, 14. *Corpora* a Deo solo formari possunt et creari. VIII, 85, 536. *Corpus* fictum a Deo, animam vero ab ipso factum dixere quidam. IV, 1531.
Corporis nomen quod modis intelligi valeat. II, 722. *Corpus* quid sit. X, 534, 544. *Corpus* est natura quaelibet longitudo, altitudine, latitudine, spatium loci occupans. III, 506. *Corporibus* tolle locorum spatia, jam non erant. II, 838. *Id* quod corpus non est, quidam putant nullam esse substantiam. II, 619. *Corpus* nullum est sine partibus. I, 1025. *Corpus* sine pace continuatarum partium ac similitudinum, fingi aut sentiri non potest. VIII, 195, 199. *Corpus* habet innumerabiles partes. I, 1232. *Corpus* tanto est melius, quanto est numerosius. I, 1167. *Corpus* proprie dici unum non potest. I, 1252. *Corpuscula* etiam minutissima infinite dividuntur. VIII, 908. *Corpus* quodlibet in infinitum secari potest. I, 1027; II, 84; III, 266, 301. *Corpus* nullum est omnino quod non minus sit in parte, quam in toto. VIII, 185.
Corporis proprium est in loco esse, de loco in locum moveri. V, 360, 361. *Corporum* ordo ex diversitate ponderum. V, 1142. *Corporum* celestium celeritas. V, 1266. *Corporum* graviorum celerior quorundam motus. V, 1142. *Corporibus* terrenis corpora superiora non sunt potentiora. III, 378. *Corporis* proprii motus et naturam norunt paucissimi. X, 528. *Corporis* naturam nec ipsa anima novit. X, 527. *Quaestiones* de corporis natura. X, 527.
Corpora quomodo sint in intellectu. VII, 231. *Corpus* non habet vim ut formet aliquid spirituale. III, 470. *Corporis* imaginem non corpus in spiritu, sed spiritus in seipso facit. III, 467, 470. *Corporis* imago praestantior est in spiritu, quam ipsam corpus in substantia sua. III, 467. *Corporum* similitudines quas habemus in somnis, cujus naturae. X, 540. *Corporum* quae vel in somnia, vel in extasi demonstrantur, velut materies spiritualis non corporalis. X, 539. *De* corporibus secundum rationes incorporeales et sempiternas iudicare, sublimioris est rationis. VIII, 999. *quanto* magis quis lucem mentis praeponeat luci corporis, tanto melius valet. II, 616.
Corpus sine aliqua specie esse non potest. VIII, 495.

Corpus aliqua forma et specie continetur. I, 901. *In* eo sola pulchritudo laudatur. II, 64. *In* corpore pulchritudo quaedam rationis. VII, 791. *Ipsi* non hoc est esse, quod pulchrum esse. I, 848. *Corporis* humani fabrica quam pulchra et admirabilis. VII, 790. *Membra* corporis si etiam singula pulchra sunt, in universi corporis compage pulchriora sunt. III, 296. *Corporis* structura, compositio, opificium indicat artificem suum Deum verum. VIII, 392. *Corpus* quomodo factum ad similitudinem Dei. VI, 52. *Corpus* imaginem Dei non capit. X, 557. *Corporum* conditio non deformis in seipsum diversitate, etiam si esset semper mala utriusque commixtio. X, 710. *In* corporis conditione dignitas necessitati fuit praetata. VII, 791. *Corporis* elementa et qualitates quatuor. IV, 91. *Corpus*, terra. VII, 531. *Medicorum* sententia de corpore humano. III, 562. *Membrorum* diversa officia cum summa in corpore consensione. IV, 1707. *Corporis* sanitas, membrorum concordia. VI, 742. *Corporis* compago, symbolum caritatis. VI, 125.
Corporis pulchritudo, magnitudo, fortitudo, bona communis bonis et malis, quare. VII, 471. *Corporis* bona aut mala nolunt apparere Stoici, sed commoda aut incommoda et externa. VII, 258, 260. *Est* tantum verborum certamen, non examen rerum. VII, 260. *Corporis* bona non nisi ex Deo. II, 568. *Corporis* bona si minuantur, bonam justamque vitam omnino non minuant. VII, 51. *Corpori* non subduuntur Angeli, sed subditum regunt. VIII, 870. *Corpora* Angelis esse verisimilium probat Augustinus. II, 555. *Corpus* non esse animi bonum. H. 458. *Corpus* secundum id quod in caelum erectum est, animae rationali congruit. III, 548. *Corporis* bonum est anima. I, 1313. *Quae* etiam peccati sui poenas luens, ipsam ornat. i, 1284. *Corpus* animae vestimentum. IV, 434.
Corpus non vegetatur nisi per animam. III, 1585. *Corporis* sensus unde. III, 466. *Corporis* vires unde majores. I, 1036, 1037. *Corporis* vires qui extenuentur. V, 1617. *Corporis* affectiones tres, sanitas, stupor, immortalitas. IV, 650, 651. *Tria* sunt ejus incrementorum genera. I, 1034. *Corporis* melior quaelibet incorporea natura, etiam vitiosa et misera. II, 561. *Corporis* praestantissima anima vilissima praestantior est. IV, 1685. *Corporis* melior animus. II, 64. *Corpus* inter et animam, quod melius sit corpore, deterius anima, non invenitur. VI, 38. *Deterius* omni corpore nihil est. VI, 38. *Corpora* non se colere dicebant gentiles, sed numina quae illis regendis corporibus praesiderent. IV, 4484. *Corpora* quasi animarum, quae alibi peccaverint, carceres arbitrantur nonnulli. V, 1239. *Omnis* animi motus aliquid facit in corpore. II, 72. *Corpus* quomodo movetur in affectu voluntatis, noscere difficile est. VIII, 871. *Corporibus* suis quidam homines utuntur ut volunt, ad mirabiles effectus producendos. VII, 455.
Corporale omne est passibile ex Tertulliano. III, 427. *Corpus* nihil forte in animam agere posset, nisi praecessisset peccatum. I, 1166. *Omnis* corporeae mutationis causa superior, voluntas Dei. VIII, 871. *Exemplo* demonstratur. VIII, 871. *Alius* status corporis ante Adae peccatum, alius nunc. X, 1449. *Corpori* dominabantur primi parentes. III, 285. *Corpus* ante peccatum regebatur pro arbitrio animae, etiamsi nondum spiritale. II, 588. *Corpus* regitur ab anima post peccatum ordinata, sicut leges universitatis sinunt. II, 587. *Aliter* corpori, aliter libidini animus imperat. X, 767. *Corpus* nostrum deterius conditionis quam Adae. III, 554. *Corpora* priorum hominum majora, quam hujus temporis hominum. VII, 447, 448. *Corpus* hominias ante peccatum erat in suo genere optimum. III, 154. *Aegritudinem* non patiebatur. I, 801. *Corpus* an dolere possit, nec tamen mori. VII, 710, 711.
Corpus Adami ante peccatum non erat corruptibile. VI, 532. *Adae* corpus mortale simul et immortale. III, 334, 335. *Adam*, *Corporis* Adami immortalitas ex ligno vitae. VII, 594. *Corpus* animale primum hominum et eorum qui ex eis nascerentur, si nullum peccatum existisset, in spiritale transire poteret sine media morte. X, 1599. *Si* non peccasset primi parentes, corpora eorum accepturi erant angelicam formam. III, 285. *Corpus* post peccatum creavit subiacere morti. III, 290. *Corporis* mors ex peccato. X, 114. *Corpus* quomodo mortuum ob peccatum. X, 112. *Mortuum* ab Apostolo dicitur propter hanc moriendi necessitatem. I, 628. *Corpus* moriturum est in nobis etiam juste viventibus. III, 354. *Quare* Apostolus vocat corpus mortis, aut corpus mortuum, non vero mortale. III, 554, 599. *Corpus* etiam nunc mortuum esse dicitur, quamdiu non perfecte servit spiritui. VI, 62, 63. *Corpus* sepulcrum est animae mortuae. IV, 1117. *Corpus* carnis quid. X, 545. *Corporis* mortis, an peccata an carnem intelligere oporteat. X, 1089. *Corporis* mortis de vitio, non de substantia dictum. X, 279. *Vitia* corporum vel ingeulorum congenita probant originale peccatum. X, 1432. *Vitia* corporum sive animarum naturalia non tribuenda Deo conditori. X, 1420. *Corpora* non nascen-

rentur vitiosa, si non esset peccatum. X, 1194, 1288. Et nisi natura esset peccato vitata. X, 1290.

Corporis gratia amissa, poena peccati Adæ. X, 120. In corpore duo consideranda, figmentum Dei, et poena meriti. IV, 1845. Corpus tuum fecit Deus bonum, quia bonus est; corruptionem intulit iustum, quia iudex est. IV, 1843, 1844. Corpori humano et belluino licet materie communi, potuit tamen corruptio et libido non esse communis. X, 1365. Consuetudo tegendi corpus orta ex peccato. X, 1376. Pax carnis et spiritus non est in corpore mortis huius, fuit vero in corpore vitæ illius hominum ante peccatum. X, 1331.

Corpus animale, mortuum et spiritale, quid. VII, 397. Corpora animalia et spiritalia quænam sint. VII, 395. Et qui differant. VII, 402. Corpora animalia, id est animata. VII, 401. Corpus dicitur animale propter mortis dissolutionem, spiritale autem quod jam cum spiritu immortalæ est, non quod mutetur in spiritum. II, 943. Omne corpus in omne corpus posse mutari quidam asseruerunt. III, 362. Et hoc fieri posse credibile est. III, 365. Nullum corpus in animam aut in naturam incorpoream converti potest. III, 362. Corpus corruptibile non gravaret animam, si non esset peccatum. X, 1329. Corporis onus in hac vita semper manet. V, 1360. Corpora corruptibilia sunt omnium, sed alias animas minus, alias plus gravant, pro diversitate iudiciorum Dei occultorum quidem, sed tamen justorum. X, 1424. Corpus nostrum ornamentum nobis fuit; peccavimus, et compedes inde accepimus. IV, 1896. Corpus homini gravissimum vinculum est. I, 1328. Corpus servum est et hominibus cum belluis commune. VII, 264. Corpus animæ famulus. III, 400.

Corpus castigandum, ut diabolus et mundus vincatur. VI, 284. Corpus subjiciendum est servituti. VI, 294. Id fit, si prius nos ipsos subjiciamus Deo. VI, 294. Corpus domare. V, 107. Corpori non parendo, et consultur. V, 1258, 1261. Corpora diligendo, quare peccamus. VIII, 109. Corpus suum nemo odit. III, 28. Et si amplius aliquid diligitur quam corpus, non tamen corpus odio habetur. III, 29. Corpus omne fugiendum esse Porphyrius docuit. I, 330; V, 1108. Propter animæ purificationem. VII, 375. Ut anima beata esse possit. VII, 308. Corporis castigatio sacrificium est. VII, 283. Corpora fidelium, hostia sunt Deo, membra Christi, templum Spiritus sancti. VIII, 791.

Corpus fidelium, templum Dei. X, 433. Corpora nostra, ob corpus Christi, membra sunt Christi sicut animæ nostræ. V, 878. Corpora nostra, propter inhabitantem Spiritum Christi, templa sunt spiritus sancti. V, 878, 880. Et quia empty sunt sanguine Christi. V, 886. Quomodo in ipsis Spiritus sanctus inhabitet. V, 881. Corpus baptismate quatenus sanctificatur. X, 847. Corporum sanctificatio perfecta speratur, non tenetur. X, 425. Corpus peccati evacuare, quid est. III, 2069. Corpus sanctum fit usu sanctæ voluntatis. VII, 30. Sanctitatem non auferit corpori violentia libidinis alienæ. VII, 32. Corpus dicitur vas et domus hominis. IV, 361. Corpora justorum, tamquam vasa et organa, quibus ad opera bona usus est Spiritus sanctus. VII, 27. De corporis sepultura parum curant sancti. I, 778, 778.

Corporis et mors et resurrectio. III, 25. Corporum resurrectio negata a Paganis, contra eos adstruitur. VII, 734. Corporum resurrectionem negant Manichæi. VIII, 146. Corporum resurrectionem mundus non temere credit. VII, 793. Corporis vita speranda est, præcedente jam spiritus vita. X, 145. Resurrectio corporum ad perfectam animæ beatitudinem necessaria. III, 483. Corpus non obstabit felicitati animæ. VII, 794. Corpus quod nunc est onus, post resurrectionem erit honor; quod nunc sarcina, tunc levamen. V, 1239. Nulla corpora, quantum ad ea pertinet, vel beata possunt esse vel misera. I, 1283. Corporum resurrectio, et qualis futura est sæculo venturo. X, 112, 113. Corporibus humanis, etiamsi belluina et terrena sint, debetur resurrectio et incorruptio sempiterna. X, 1339, 1362. In talem statum revocantur corpora, cum sanantur, qualem jam sortita est post peccatum natura mortalium, quæ illos in mortem compellit. X, 1449.

Corporum salus erit in resurrectione mortuorum. III, 1577. Aliud exire, aliud liberari de corpore mortis huius. X, 299. A corpore mortis huius non liberantur qui sunt ad penam resurrecturi. X, 433. Corpus mortis in resurrectione reddit ad impium. V, 840. Quid de corpore nostro post mortem futurum sit, parum curandum. III, 289. Corpus idem erit, quod ante. I, 613. In resurrectione quo pacto corpora redintegrabuntur. VII, 27. Corpus in futura vita pristinae stabilitati restituetur. I, 603; III, 152, 133.

Corpora sanctorum qualia post resurrectionem futura. VII, 395, 403. Corpus melius erit post resurrectionem, quam fuit primorum parentum in paradiso. I, 601. Corpus hominis quale erit in celo. VII, 793. Corpus erit spiritale. I, 630, 647. Quomodo futurum spiritale in resurrectione.

VIII, 145. Corpora nostra nunc terrena et animalia, post resurrectionem fient spiritalia, et quomodo. II, 333, 618, 629; VI, 188, 274. Corporum, post resurrectionem, spiritalium futuram qualitatem non dubitat Augustinus, etsi non valeat explicare. II, 333. Vide Resurrectio. Corpora spiritalia post resurrectionem unde dicta. V, 1143. Spiritui sine molestia subdetur corpus. I, 388. Non indigebit alimentis. I, 603. Corpora sanctorum sic erunt spiritalia, ut non, nisi velint, possibilitate non necessitate vescantur. VII, 395. Corporis spiritalis velocitas. V, 1263. Corpus cælestis, Christi instar, clausis ostiis poterit domum intrare. V, 1284.

Corpus erit incorruptibile et immortale. I, 388. Corporis sanitas perfecta, totius hominis immortalitas. II, 438. Corpus manet incorruptum, si ab animo incorruptio non recedat. VI, 493. Immortalitas et incorruptio corporis de sanitate animi existit. II, 27. Est præmium meriti illius quod Adam amisit. III, 353. Corporum immortalitas post mortem. VII, 240. Et æternitas. VII, 309. Corpus immortale et æternum esse post mortem, absurdum philosophis videbatur. VII, 389. Corporum immortalitatem et æternitatem post mortem, non impossibile esse ostenditur. VII, 390. In corpore semper vivere, Dei munus ingens secundum Platonem. VII, 392.

Corpus terrenum quomodo in celo erit. V, 1140. Corpora terrena in celo esse non posse, dogma philosophorum. VII, 390, 773. Refellitur. VII, 772. Corpus nostrum quomodo in celo erit, si non sit ibi corruptio. V, 1622. Vide Resurrectio. Mirabilis est animos incorporeos terrenis corporibus illigari, quam corpora terrena cælestibus sublimari. VII, 733. Latent nunc in corpore cogitationes, at non ita in corpore cælesti. III, 215.

Corporalia an solo corpore possunt videri. VII, 800. An Deus videbitur per corpus spiritale. V, 1264. An per corpus spiritale videri possit substantia quæ non videtur in loco, adhuc incompertum. V, 1263. Corporalem speciem amare an sit alienari. VIII, 817, 818. Retr. An præter corporis formam possit cognitio provenire. X, 537. Corpus pavimenti nomine significatum. IV, 1525.

Corpus pro toto homine ponitur. III, 1739. Corporum traditio. III, 263. Corpora pro rebus quæ corporaliter possidentur posita. III, 263. Et pro servis. III, 496.

Corporale et proprie et translate dicitur. III, 459. Corporalis servitute juste premanetur, qui corporalibus ulro se manciparunt. I, 740.

Corporis et sanguinis Christi sacramentum. III, 612; V, 729. Vide Eucharistia. Corporis et sanguinis Christi sumptio. III, 704. Corporis Christi sumptio quotidiana, et alicubi non quotidiana. III, 1280, 1614. Corpus Christi manducare et sanguinem ejus bibere, quid sit. III, 1614, 1618. Corpora nostra sunt membra Christi propter corpus Christi. V, 878. Corpus Christi, quod est Ecclesia, dicitur Christus: et corpus diaboli, diabolus. III, 442. Corpori Christi per fidem copulamur, per intellectum vivificamur. III, 1618.

Correctio cujusquam non est desperanda, nisi diaboli. IV, 630. Correctio vitæ non procrastinanda. V, 512, 1095. Vide Conversio. Correctionem morum suorum differre periculosum. III, 1631.

Correctio fraterna. III, 708; IX, 81, 82. Correptio et disciplina non negligenda. V, 111, 549; IX, 98; X, 918. Licet odiosa. II, 247, 957. Correctio non negligenda, cum fieri potest vel consilio, vel auctoritate, vel potestate. III, 1263. Correctionem fratram negligere grave malum est. IX, 83. Feriens pius, parcens crudelis. V, 111. Correptio ex cupiditate aut infirmitate neglecta, peccatum est. VII, 21. Correptio facienda. X, 931. Correptionis necessitas et utilitas. X, 919, 921. Correptio utilis et necessaria, etiamsi gratia a Deo pendeat. X, 920. Quamvis prædestinatio certa, seu quamvis prædestinatorum nullus perire possit, non est tamen negligenda correptio. X, 943. Quoniam incertum nobis est quos Deus salvare decreverit, omnium et singulorum debemus procurare salutem voto, prædicatione, et correptione. X, 944. Omnibus correptio est adhibenda. X, 946. Corripuntur boni ut filii, dimittuntur mali ut alieni. IV, 883, 1177. Cui ignoscitur in futuro sæculo, corripitur de peccato in isto sæculo. IV, 593. Correptio non solum ejus qui corripitur, sed et aliorum utilitati servit. VII, 641. Correptio medicamentum contra quadam peccata. VI, 228. Domini præceptum de corrigendis malis. VI, 200.

Correptionem facere tenentur omnes. VII, 21. Maxime episcopi. VII, 21. Et qui præpositi sunt aliis. VII, 21. Corripiendi munus præpositis impositum. V, 124, 1697. Non regit, qui non corrigit. IV, 504. Corripere eos qui ad nostram curam pertinent, ne negligamus. V, 549. Pastores ne vitis parcant multitudinis conciliandæ causa. V, 274. Corripere veri pastoris est. V, 762. Non corripere mercenarii. V, 761. Qui correptionem non dedit, iure cum male agentibus temporaliter flagellatur. VII, 21. Libertas Augu-

stini in corripiendo amico qui consolationem ab ipso petierat de morte uxoris. II, 1074.

Correctio quæ et quatenus licita. IX, 432. Reprehendi officium, quo animo suscipiendum et implendum. III, 1261, 1262, 1265, 1298, 2145. Correctio quo animo facienda. II, 551; V, 507, 549, 1698; VI, 199. Correctio fraterna quomodo facienda et quomodo recipienda. I, 1381. Correctio inquietorum non est mali pro malo redditio. IX, 330. Correctio non malum, sed bonum pro malo redditur. X, 946. In malos sævire non licet. V, 1389. De malitia vis vincere malitiam? erunt duæ malitiæ. V, 1389. Si ille qui corripit, reddere vult malum pro malo ei qui corripienti indignatur, non fuit dignus qui corripere sed dignus plane qui etiam ipse corripere deberet. II, 958. Correctio non sit ut insultet, sed ut confusione sanet. V, 779. Ut anima quæ ibat effusa, redeat confusa. V, 780. Correctio cum caritate facienda. X, 902. Correctio ex caritate proficitur. X, 942, 944. Correctio officium dilectionis est. V, 84. Qui corripit ex caritate, adhibendo severitatem non amittit caritatem. II, 530. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. II, 323. Agenda sunt multa etiam cum in vitis benigna quadam asperitate plectendis. II, 531. Vindicta ultima juste poscitur, quando nullus jam restat correctionis locus. II, 550.

Correctio quandonam proficit. X, 920. Correctio unde habet vim et efficaciam. X, 942. Correctio unde habet ut utilis sit. X, 944. Dei est correctionem utilem facere. X, 946. Correctio non nisi per Deum proficit. X, 921. Correctio humana non fit nisi opitulatione divina. X, 1246. Correctio sine gratia intrinsecus operante non prodest. VII, 442. Cur juste corripiantur qui non obediunt, tametsi gratiam obediendi nondum acciperint. X, 920. Sive sint regenerati sive non sint. X, 921. Correctio prædestinato est salubre medicamentum, reprobo penale tormentum. X, 942. Corripia Deo et erudiri, ad eandem mansuetudinem revocantur. IV, 1143. Usus præcepti, correctionis et orationis. X, 919. Correctiones fiunt oburgatione, monitione, oratione. II, 231. Correctio et gratia non se invicem tollunt. X, 942.

Correctio quomodo facienda. IX, 83, 84; X, 946. Correctio pro culpam diversitate diversa. X, 944. Correctio alias secreta, alias publica esse debet. V, 510. Quando secreta esse debet, quando publica. V, 510. Cur secreto fiat. V, 511. Publice publica tantum corripienda peccata. X, 946. Si solus nosti quia peccavit frater, et eum vis coram omnibus arguere, non es corrector, sed proditor. V, 510. Correctio publica in Ecclesia. V, 127. Ad correctionem faciendam magna consideratio opus est ne peccetur. II, 533. In correctione facienda se quotidie peccare fatetur Augustinus. II, 535. Melius homo corrigitur parvus, quam frangitur durus; et melius indoctus docilis corrigitur, quam perversus. II, 873; VI, 460. Correctio aliquando ex consilio caritatis omittitur. VII, 21. Corrigi qui non possunt, tolerandi sunt. IV, 1692.

Correctio a minore quolibet non refugienda vel dediganda. II, 290. Contra eos qui corripi nolunt. X, 920. Excusationi nolentium corripitur. X, 921. Correctionem qui moleste ferunt, litigiosos et contentiosos vocant qui secum sedulo agunt. IX, 450. Qui non vult in se fieri sanus, in eum qui corripit fit insanus. V, 78. Corrigi pudere, vitium est superbiorum. VII, 509. Correctione quam bene utantur honestiores. I, 723. Facilius est videre quid in alio corrigas atque corrigere, quam videre quid in te corrigendum sit, libenterque corrigi. III, 2114. Multo est mirabilis et laudabilis libenter accipere corrigentem, quam audacter corrigere deviantem. II, 286. Petrus accipiendo humiliter correctionem a Paulo, rarius et sanctius exemplum posteris reliquit, quam Paulus corripiendo Petrum. II, 285. Peccata videntur veniabiliora, cum is qui reus est, correctionem pronittit. II, 634. Dum verum nobis cum aliqua asperitate dicitur, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendatur. II, 130. Paulus eorum vitia a quibus sibi honor exhibetur non parcat. V, 275. Quomodo Deus corripit. VIII, 159. Corripientis Dei flagellum patienter ferendum. V, 146. *Vide* Flagellum. Correctio hæreticorum quomodo tentanda. VIII, 173. Correctio hominis per visum cæsi. V, 1410.

Corruptela ingenii et indolis multis signis se prodit in pueris. I, 874.

Corruptionis et mutationi perpetuæ corpus obnoxium est in hac vita. IV, 732. Corruptio unde est. VIII, 202, 203. Corruptibiles naturæ, quia ex nihilo factæ. VIII, 534. Corruptio tendit ad non esse. VIII, 204. Per corruptionem omnia tendunt ad non esse. I, 1348. Sed eo usque pervenire a Deo non sinuntur. I, 1349. Corruptio non est natura, sed contra naturam. VIII, 201. Corruptio non est substantia, sed est in substantia. I, 1348. Nihil corrumpitur nisi bonum. I, 1349. Corruptio nihil est aliud quam extermina-

tio boni. VI, 258. Ubicumque corruptio, ibi bonum fuit. VIII, 201.

Corruptio quare a Deo permittitur. VIII, 205. Bonitas Dei res quæ corrumpuntur congruentissime ordinat. I, 1349. Non omnis corruptio vituperatione digna est. I, 1290. Sola quæ vitiosa est vituperatur. I, 1291. Corruptio animæ per illicita desideria. IV, 1920, 1921. Corruptio a mala fide incipit, inde itur in turpes mores, inde in acerrimas iniquitates. IV, 614. Corruptela mentis est, fastidire quod dulce est. IV, 1425.

Corruptores sui non innocentes. V, 1272. Quis ab alio corrumpi possit, et quis non. I, 1290.

Coruscationes miracula significant. IV, 1663.

Corvus ex arca dimissus potuit cadaveri insidere. III, 551. Corvus ex arca emissus nec reversus, quid significat. VIII, 264. Corvi, gentiles; pulli corvorum, filii gentium. IV, 1911, 1912. Corvina vox. V, 512, 1093. Corvina vox, cras cras, in illis qui conversionem differunt. IV, 1350. Non querit Deus dilationem in voce corvina, sed confessionem in genitu columbino. IV, 1330. *Vide* Peccatores penitentes.

Costa cur dormienti Adæ, et non vigilant, detracta. IV, 668.

Cotem Tarquinium novacula secuit. VII, 294.

Cotta disjuncta in lib. Cicer. de Natura deorum. VII, 149.

Coturnices non datæ sunt Israelitis in eremo, sed ortygometa. III, 617.

Cranæ Cæcropis regis in regnum Atheniensium successores. VII, 568.

Crassi duo, pater et filius, in conspectu mutuo mactati tempore victoriæ Mariæ. VII, 107.

Cras, cras, corvina vox, cum qua multi clauso ostio, foris remanserunt. V, 512.

Crastinum. Quomodo de crastino non cogitandum. VIII, 167. Præceptum non cogitandi de crastino, ut intelligendum. III, 1803; VI, 507.

Crates Thebanus Cynicorum sectam amplexus. X, 1362.

Creare et condere idem est. VI, 184. Creare, condere, constituere, facere pro uno indifferenter et eodem ponuntur in Script. VIII, 652, 653. Creare non potest ulla creatura. III, 603. Ideo non possunt homines de nihilo aliquid fabricare, quia per corpus operantur. VI, 90.

Creator. Quisnam creator solus est. VIII, 877, 878. Solus Deus potest esse creator cujuslibet naturæ. III, 403, 405. Creator nullorum vitiorum offensione vituperandus, et omnium naturarum consideratione laudandus. VII, 353. Creatori nihil in creatura coæternum. VII, 363. Creatoris omnipotentia. III, 409. Creatoris opera quam admirabilia. III, 1450. Creator est omnipotens virtute sapientiæ, non potentia temerariæ. III, 406. Creatoris omnipotentia est causa subsistendi omni creaturæ. III, 304. Juste creator laudatur in omnibus quæ fecit omnia bona valde. III, 369. Qui mutabilia et temporalia non commutabilibus et temporalibus motibus condit, multum est vel tenuiter sapere. II, 948. Creaturæ, gradus ad creatoris cognitionem. I, 744, 745. Creaturam non amemus neglecto creatore: sed creaturam attendamus, et laudemus creatorem. V, 1201.

Creatum idem esse quod genitum Ariani existimabant. VIII, 653, 654. Creatoris proles non est creatura. VIII, 583, 584. Creatoris proles omnino est illi æqualis. VIII, 583.

Creationis beneficium. V, 172. De creatura tria scienda, quis eam fecerit, per quid fecerit, quare fecerit. VII, 534. In creatione universi quam admirabilis sapientia creatoris. VIII, 391. Creationis opera non videri debent incredibilia. VII, 376. Universam creaturam Deus non per aliquam creaturam, sed solus fecit. IV, 1758. Nihil nascitur, si non id operetur Deus. IV, 1352. Creatura nulla est, quæ ab omnipotente non creata sit. VI, 183. Scriptura non prætermisit aliquod genus creaturæ in historia creationis. III, 541. In rei natura est, ut quid esse possit; ut futurum sit, non nisi in Dei voluntate. III, 550. Creatura undique clamat, Deus me fecit. IV, 203. Creaturæ clamant, *ipse fecit nos*: clamor earum est species earum. I, 783. Creatura universa habere se præstantissimum conditorem proclamat. VIII, 1061. Creaturæ quamvis nihil esse possint sine Deo, non sunt quod ipse. VII, 220.

Creatio. Ex nihilo Deus fecit omnia. I, 814, 828; III, 137. Quare. VIII, 117. Contra eos qui negant de nihilo fieri posse aliquid. I, 1194. Creatura non de Dei natura, sed de nihilo facta est. III, 247. Creaturæ ex nihilo factæ, non de Deo. VIII, 539. Creaturæ quomodo ex Deo. X, 497. De nihilo factum esse, idem ac naturam Dei non esse. X, 1479. Omne quod fit, ei a quo fit par esse non potest. VI, 11. Creaturæ in se habent naturæ suæ terminum, quo non sint quod Deus est. III, 309. Creatura non est Deo consubstantialis aut coæterna. III, 247. Creaturam nec a Deo alienam esse, nec tamen ejusdem cum illo substantiæ, ex Paulo ostendi-

tur. VIII, 585. Creatura quomodo a Deo facta, non de Deo genita. VIII, 548. Creaturas omnes ex sola bonitate sua condidit Deus, non ex indigentia. I, 815.

Creaturæ in Deo. III, 332. Creaturæ quæcumque in Deo vita sunt. III, 1387. Quomodo. III, 1387. Creaturæ non in se, sed in Deo vita sunt. III, 532. Quæ facta sunt, in Deo sunt meliora; quæ ibi veriora, æterna, et incommutabilia. III, 532. Omnia priusquam fierent, erant in notitia scientis. III, 532. Creatura antequam fieret, vita erat in sapientia dei. III, 1397. Creaturæ in ipsa Dei sapientia. III, 287. Creaturæ quomodo in Dei sapientia ante creationem. VIII, 674. Omnia antequam facta appaerant, semper in Dei sapientia facta mansisse docebant Priscilianistæ. VIII, 668. Quomodo hoc recte intelligi possit. VIII, 674. Creaturæ omnes virtute et sapientia Dei conditæ. VIII, 586. Quam facilis sapientiæ efficacissimus motus est, tam facile Deus condidit omnia. III, 318. Creaturæ omnes in Dei Verbo. III, 1674. Creatura quælibet, præter lucem, primo erat in Verbo Dei, deinde facta est in cognitione rationalis creaturæ, postea in genere suo. III, 269. Creaturæ aliter se habent in Verbo Dei, aliter ut primitus a Deo conditæ sunt, aliter ut nunc producantur. III, 331.

Creaturæ omnes a Deo per filium suum factæ. VIII, 579. Patris jussio ut fierent omnia, non est nisi Verbum Patris per quod facta sunt omnia. VIII, 685. Quid est quod in creatione commemoratio fiat Filii, modo ut est Principium, modo ut est Verbum. III, 248. Omnia quorundam, Deum Verbo fecisse omnia, et tamquam præstantiorem cæteris hominem suis manibus fecisse, refutatur. IV, 158. Deus per filium in unitate s. spiritus universam creaturam constituit. III, 231, 241. Creaturam qui negat a Deo Patre per filium in bonitate spiritus sancti de nihilo factam esse et mutabilem, sacrilegia de Deo dicere cogitur. VIII, 584.

Creatio mundi opus totius Trinitatis. VIII, 129. Omnis creatura a Trinitate creatrice habet esse speciem et ordinem. III, 129. In creatura vestigia Trinitatis. VII, 342. ss. Trinitas insinuat in inchoatione et perfectione creaturæ. III, 251. Creaturæ spiritalis principium est æterna Sapientia. III, 250.

Creatura non ante sæcula, sed a sæculis facta est. III, 335. Argumenta quibus creatio naturarum in tempore impugnatur. VII, 306. Solvuntur. VII, 306. Res mundo novas facere, et mutabilem voluntatem non habere, deo non est impossibile. VII, 371. Aliquid jam de nihilo fieri violentum esse velle monstrare. III, 411. Principium Genesis de creatione cœli et terræ, varie sumi potest. III, 217. Omnia simul creata sunt. III, 231, 234, 317, 322, 327, 328, 550, 588. Quomodo itaque sex dies narrentur. III, 319, 326. Et singulis diebus singulæ tribuantur operationes. III, 231. Creata sunt omnia simul in rationibus creaturæ spiritalis. III, 234. sine cognitione creaturæ spiritalis cæteræ creaturæ non factæ sunt. III, 312. Creaturæ qua ratione a Deo et ab Angelis noscuntur. III, 334. Aliter nota est Angelis creatura Dei, aliter nobis. III, 325. Mens nostra non est idonea creaturas videre apud Deum in ipsis rationibus quibus factæ sunt. III, 335. Creaturas non tam facile novimus, quam Deum, quare. III, 219, 220. Creaturas in Verbo Dei et in prima creatione non per sensum novimus, sed ex divina auctoritate credimus. III, 331. Creaturæ plures nobis ignotæ. III, 334. In creaturis *mane* significat earum speciem, *vespera* earum privationem seu defectum. III, 253. Cognitione creaturæ in seipsa fiebat vesperam. III, 314. Non incongrue tamen dicitur dies sub aliquo respectu. III, 312. Creatura habet in se vesperam, non in Deo. III, 508.

Creationis opera sexto die consummata et adhuc inchoata, quomodo. III, 518, 548, 585. Quis tantummodo dies creatus, cuius repetitione multi qui dicuntur dies prætereunt. III, 310, 314. 321. Ordo creationis rerum per sex dies, non intervallis temporum, sed connexionem causarum. III, 323, 326. Cur certis diebus certa opera edita sint. III, 275. Initium creaturæ in quiete creatoris, mane septimæ diei significatio est. III, 309. Non apparet quando dies septimus fuerit creatus. III, 310. *Vide* Dies. In die septimo creationis, plenitudo et requies commendatur. VII, 344. Creationis dierum numerus, mysticus. VII, 347. Quomodo condita sunt, quæ temporalibus intervallis moventur ad peragenda quæ suo cuique generi competunt. III, 318. Rerum creatio prima facta est sine corporis mora, administratio non ita. III, 330. Productio et vicissitudo rerum quæ jam sit, est explicatio seculorum quæ Deus universe creaturæ indidit. III, 336. In creatura quæ facta narratur sine intervallis temporalium morarum, distinctus mirabiliter ordo rerum invenitur. VIII, 609, 610. Creaturæ genus duplex tempori non subjacens. I, 851.

Creaturæ universe species non nisi operi Deum formatur. VII, 374. Omnia quæ arte divina facta sunt, et unitatem quamdam in se ostendunt, et speciem, et ordinem. VIII, 952. Creaturæ habent measuras, numeros, ordines suos.

III, 288. Creaturæ omnes gradibus suis conditæ et ordinibus distinctæ. VIII, 558. Creaturarum gradus, ordo, numerus cognitus a Deo ante creationem. VIII, 674. Modus, species et ordo, generalia bona in rebus a Deo factis. VIII, 555. Unde interdum dicitur malus modus, etc. VIII, 558. In creaturis est ordo rationis, ordo utilitatis, et ordo justitiæ. VII, 551. Creaturæ omnes certis gradibus ordinatæ sunt, aut locorum intervallis, aut meritis naturalibus, aut meritis prætorum atque poenarum. VIII, 586, 598. Quam mirabilis et diversa creaturarum pulchritudo. VII, 791. Unde creaturæ formam accipiunt. I, 845. Informes penderent, si solam a Deo traxissent existentiam. I, 845. Creaturarum mira ordinatio. IV, 1878. Creaturæ omnes ordinu eorundam reguntur. VIII, 873.

Creatio cœli et terræ. I, 811. Ut varie intelligitur quod scriptura dicit de creatione rerum. I, 841, 842. Ut respondendum quærenti quid faciebat Deus ante cœli et terræ creationem. I, 815. Creavit Deus hominem per Verbum suum, et per Verbum recreavit. IV, 1855. Mirabilia seu miracula creationis ideo insolita, quia prima. III, 575.

Creaturas omnes bonas esse adversus Manichæos, I, 745. Creatura omnis bona in genere et ordine suo. VIII, 538, 607. Sed non æqualiter, quare. VIII, 606. Cum omnia Deus fecerit, quare non æqualia fecit. VI, 27. Deum de nihilo fecisse omnia bona valde, quomodo probetur. VIII, 590. Creatura ex nihilo facta, non de Deo, ideo non summe bona. VIII, 593. Creaturæ in tantum bonæ sunt, in quantum acceperunt ut sint. III, 52. Ex corruptione creaturæ, et ex ipsa etiam vituperatione vitii, ostenditur bonitas naturæ ejus. I, 1289. Creaturæ omnes ita sunt bonæ, ut etiam ipsas quæ cum vitis creaturæ, ratio bonas esse demonstrat, ipsorum quoque atestatione vitiorum. X, 1537. De bonitate creaturarum semper sunt urgendi Manichæi, ut earum bonum Deum, quod negant, fateantur auctorem. X, 1557.

Creaturam quatenus laudant Catholici. X, 611. Cur laudant Pelagiani. X, 606, 609. Pelagiani in laude creaturæ a Manichæorum errore sani videntur, sed alia sua pestilentia moriuntur: utrique a Catholicis redarguuntur. X, 611. Creaturarum vera laus. VIII, 500. Creatoris operæ quatenus laudanda. X, 770.

Creaturæ Deo non comparatæ, sunt; quoniam ab illo sunt: illi autem comparatæ, non sunt. IV, 1741, 1863. Creatura rationalis, quæ non nisi malorum comparatione cavet malum, non parvi boni est. III, 434. Creaturarum defectum non fecit Deus, sed ordinauit. III, 240. Nihil homini secundum vitia corporalis, quod Deus nolit. III, 598. Creatura omnis sponte peccavit, et inimica facta est veritati; sed ut merito puniretur, non sponte subjecta est vanitati. IV, 1532. Amor Dei in opera sua ex beneficentia venit. III, 250, 251. Rebus quæ quotidie oriuntur condendis efficaciam virtutis suæ adhibet Deus. II, 948. Creat Deus interius, extrinsecus adhibentur opera creaturæ. VIII, 876. Si Dei se bonitas rebus conditis subtrahat, ad nihilum relaberetur. X, 712, 858. Creatura sive corporalis, sive spiritalis, semper multiplex. VIII, 928.

Creaturarum subjectio Deo et sibi invicem. III, 500. Spiritalium creaturam corporali Deus præpositit. III, 568. Res alias, præter hominem, quas creavit Dominus, sapientissimi ordinatione sive bonis sive malis angelis subjecit. X, 1421.

Creaturæ spiritalis creatio. I, 846. Creatura rationalis, quam magnum bonum. VIII, 554. Creatura intellectualis in Deo quietis habet locum. III, 509. Creatura spiritalis quam infra sit, unde pateat. I, 848. Creatura in quantum est, bona est; in quantum deficit, se non de Deo genitam, sed ab ipso de nihilo factam ostendit. VIII, 191. Cur deficiunt et mutabiles sunt creaturæ. III, 156. Creaturæ omnes mutabiles, non quia a Deo, sed quia de nihilo factæ. X, 606, 667, 1481. Et tamen sunt bonæ. X, 1485. Creatura corporalis per tempora et loca, spiritalis per tempora tantum mutari potest. III, 588. Creatura intellectualis contemplatione veritatis omnia tempora excedit. III, 252.

Creatura rationalis quamnam melior. VIII, 614. Creaturis participatione incorporeæ creaturæ rationales sunt meliores. II, 563. Creatura spiritalis potest habere vitam informem, quare. III, 240. Informitas creaturæ est aversio ejus a sapientia incommutabili, pulchritudo vero conversio ad eam. III, 249. Creatura spiritalis est imperfecta et tenebrosa abyssus, dum ad creatorem non convertitur. III, 247, 252. Creatura deserto incommutabili lumine, in se obtebreatur; ad illud autem conversata, fit lux, non in se, sed in Domino. VIII, 602. Quomodo creatura potest illuminari. III, 247. Et dici lumen. I, 846. Creaturæ tunc imitatur Verbi divini formam, cum ad creatorem suæ substantiæ convertitur. III, 249. Creaturæ intellectuali non cessat loqui Sapientia æterna, ut convertatur ad id ex quo est. III, 249. Creatura ad creatorem suum non conversa, tendit ad nihilum. III, 247. Creatura, quia de nihilo facta est, quando

peccat, potest ad nr̄ Jm̄ vergere, quomodo. VIII, 583, 584, 587, 590, 594. Creatura rationalis cum creatori suo dilectionis obedientia cohaeret, naturam suam in illius aeternitate, veritate, caritate custodit. VIII, 595.

Creatura rationalis aut beata aut misera. VII, 266. Creatura rationalis beatitudinem et miseriarum alternantes vias semper fuisse, semper fore, docuit Origenes. VIII, 35. Creaturae spiritalis felicitas et perfectio in quo sita. I, 846. Creatura rationalis ita facta est, ut sibi ipsa bonum, quo beata fiat, esse non possit. II, 561, 568. Creaturae rationalis aversio ab incommutabili bono, vitium et miseria; conversio vero, virtus et beatitudo. II, 561, 568, 569. Recedenti a Deo, creaturae in supplicium convertuntur. IV, 1487.

Creatura rationalis, aut mortalis aut immortalis. VII, 246. Creaturae omnes coeperunt esse, sed aliae desinunt, aliae permanent. VIII, 604. Quod creatur in tempore, potest esse immortale. II, 727. Creaturam nullam Deus condideret quam praescire futuram esse malam, nisi nosset quibus eam honorum usibus commodaret. VII, 332. An crudelis sit, Deum creare quos scit esse damnandos. X, 1442. Creatura nulla secundum se ipsa vivere debet. VII, 408. Creaturae indigentiae expletio non sufficit nisi Deus. VII, 349. Rationalis creaturae verus cibus, solus Deus. X, 235. Creatura spiritalis caelum coeli. III, 252. Unigenita creatura spiritalis et corporalis saepe caelum et terra nominatur. III, 275.

Creaturae sunt vestigia et nutus Dei. I, 1264. In creaturis quomodo Dens continetur. IV, 1480, 1481. Omnia opera Dei testimonium dicunt bonitatis et magnitudinis Dei. IV, 1580. Creaturae omnes laudant Deum, quomodo. IV, 203, 845, 846, 1691, 1878, 1946. Creaturarum species, voces sunt creatorum laudantium. IV, 206. Creaturae omnes testimonium perhibere Christo. III, 1598. Creatura spectaculum homini facta est. IV, 1831. Creatura amplissima quaedam immensaque respublica. VIII, 873. Creatura universa, magnus quidam liber naturae rerum. VIII, 509. Creatura non fruitur Deo, sed utitur. III, 52. Quatenus utatur Deus ut vult creaturis omnibus, describitur. VIII, 873. Creatura voluntatem creatoris nunquam superat. IV, 1464.

Creata quomodo amanda. III, 1995. Creatura et bene potest amari, et male. VII, 467. Creatura non ob aliud perniciosa est amatori, nisi quia praeparatur creatori. IV, 1028. Creaturam Deo praepoentes reprehenduntur. V, 144. Creaturarum amor, abrietas. I, 877. Hominem quasi dispergit et disciudit. I, 675. Nullam creaturam licet colere cultu qui soli Deo debetur. VII, 217. Creaturam qui colit ritibus sceleratis et obscenis, his peccat in Deum. VII, 217. Ex creaturis assurgendum ad creatorem. V, 609.

Creatura Dei nulla mala, sed ea male uti est malum. VIII, 583. *Vide* Malum. Peccatum. Creatura quomodo utendum ad fruendum. VIII, 968. Sine creatoris amore nemo bene utitur creaturis. X, 735. Creaturarum usus miserorum sunt damnatorumque solatia, non praemia beatorum. VII, 792. Creaturis perverse utens anima non effugit ordinationem creatoris. II, 559. Creatura quot modis assumitur ad significandum. VIII, 879. Creatura hominis in homine. VIII, 585. Creatura omnis partim corporalis, partim incorporealis. II, 578.

Credentibus vehementer insultant Manichaei. VIII, 183. Credere non est turpe in religione antiquam scire. VIII, 81. Credere in multis quam necessarium ad humanam societatem. VIII, 84, 85. Credere aliquando sine vitio est, aliquando cum vitio, quandonam. VIII, 85. Credere inter et opinari quid distat. VI, 488. Credentes ab opiantium temeritate quomodo alieni. VIII, 84.

Credere est cum assensione cogitare. X, 963. Creditur quod non capitur. III, 1667. Alia sunt, quae nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quae nisi credamus, non intelligimus. IV, 1852. Creditur ut intelligatur. III, 1067. Credere non idem est quod mentis aspectu contueri. II, 597, 599. Creduntur absentia, praesentia videntur. II, 600. Credere nolle, nisi quod videas, perversum est. V, 606. Credita videre mente dicimus, quomodo. II, 600. Cum aliqua corporalia lecta vel audita quae non vidimus, credimus, fingat sibi aliquid animus in lineamentis formisque corporum necesse est, et hoc ad aliquid utile. VIII, 951, 952. Crede quod nondum vides, ne erubescas cum videris. IV, 1208. Credere vel non credere licet testibus vel testimoniis humanis, quantum ea momentu ad faciendam fidem vel habere vel non habere penditur. II, 598.

Credere in Deum quid. III, 1651. Credere in Deum hoc est, credendo adherere ad bene cooperandum bona operanti Deo. IV, 988. Credere est ad Deum accedere. III, 1741. Non credimus in Apostolum, vel in hominem, quare. III, 1781. Vivis, si credis; si credis, efficeris templum Dei. IV, 1620, 1704. Credendum tres gradus. V, 1297. Fides in Christum pauperem et crucifixum. V, 231, 730. Quicumque in Christum non credit, damnatur. V, 1345. Credere Christum et credere in Christum differunt. V, 788. Credere in

Christum, quid. III, 1778. Credere in Christum hoc est, diligere Christum. IV, 1704. Habere fidem quae per dilectionem operatur. VI, 217. *Vide* Fides. Corde credere non sufficit, nisi et ore non negetur Christus. VI, 526. Non perfecte credunt, qui quod credunt, loqui nolunt. IV, 1492. Difficile est ut male vivat, qui bene credit. V, 321. Venire ad Christum est credere. X, 568. Parvulis credere est baptizari. X, 152. Multi nolle se in Christum credere dicunt, quia nemo potest implere quod jubet. IV, 1370. *Vide* Fides. Credis in Christum natum in carne, pervenies ad Christum natum de Deo. IV, 1641. De Christo quid credendum. V, 1072, 1124. *Vide* Christus.

Credere Evangelio donum Dei est. X, 972. Credere datur nobis a Patre. III, 1648. Nemo credit, nisi qui audivit a Patre: et omnis qui audivit et didicit, venit. X, 970. Credendum voluntas unde. X, 257. Ad credendum voluntas sine gratia non sufficit. II, 830, 831. Voluntas credendi non propter ea Deo tribuitur, quod ex libero arbitrio est, quod cum crearemur accepimus. X, 240. Qui nimium viribus suis tribuunt, non possunt credere in Christum. III, 1778. Credere est opus Dei, et eadem ipsa justitia. V, 320. Ipsam velle credere Deus in homine operatur, quomodo. X, 240. Et credere et bonum operari, per spiritum sanctum datur, et simul nostrum est. X, 964. Credere et velle quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. *Retr.* Difficilia non creduntur aut capiuntur, nisi donante Deo. III, 1815. Credere nemo potest, nisi aliqua vocatione tangatur. VI, 126. Ut credamus, misericordia Dei vocamus; et credentibus praestatur ut bene operemur. III, 2061, 2062. *Retr.* Judaei et qui cum eis non credunt, voluntatis suae vitio non credunt. II, 830. Poena justa fit, ut homines non credant ex caecato corde; gratia vero gratuita, ut credant libera voluntate. X, 1316. Posse aut non posse credere non prodest aut obest, nisi habita ratione praedestinationis. X, 1014. Etsi quidam naturaliter apti sunt ad credendum, si vel dicta vel facta quadam adhibentur, non adhibentur tamen si non sint ex praedestinati. X, 1014. Non profuit Tyriis posse credere, quia non erant praedestinati: non obtinisset Judaeis posse credere, si fuissent praedestinati. X, 1014. Cur illis datum sit ut credant, aliis non datum, inscrutabile iudicium est Dei. X, 1016. Omnes gentes, non omnes homines omnium gentium credent in Christum. II, 923.

Credibilium tria genera. VI, 31. Ex eo quod Deus fecit, credible fit quod promisit. V, 727. Credibiliorum fit fides ex incredibilibus creditis. X, 144. Creduntur vix, quae multum laeta sunt, etsi certa sunt. IV, 1927.

Credulum inter et credentem plurimum interest. VIII, 80. Creduli nomen pro vitio solet objectari. VIII, 80. Non cuilibet spiritui credendum. V, 984. *Vide* Fides.

Creditoris et debitoris officium. III, 764. Creditores suos Deus convenit i si ut recipiant. V, 525.

Crescens a Circa. IX, 208.

Crescentianus Murensis Episc. IV, 381.

Crescere. Creverunt juvenes, pro, crescendo facti sunt juvenes. III, 493.

Cresconius Tritannus. II, 428, *not.* (b).

Cresconius Adrumetinus monachus. II, 968, 971.

Cresconius Episc. Maximianista. IV, 376.

Cresconius alter Maximianista. IV, 376.

Cresconius grammaticus Donatista. I, 641.

Cresconius nulla functione clericatu adstrictus. IX, 447.

Creso Conjustiacensis Episcopus. IV, 381.

Creso sive *Cresconius* Titianensis. IV, 381.

Criticam accessionem medici vocant, per quam transitur ad sanitatem. IV, 923.

Cressa Aeneae uxor. VII, 576.

Criacus rex Argivorum. VII, 563.

Criacus quintus rex Argivorum. VII, 563.

Crimen est peccatum grave. III, 1097. Crimina mortifera tria tantum esse quidam putarunt. III, 993. Refelluntur. III, 993. Satius est incertum de futuro crimine, quam certum de presenti eligere. VII, 570. Crimine falso delectari, crimen est verum. VII, 570. Crimen falsum quod est calumnia, reum non facit hominem, nisi apud iudicem hominem. IV, 1382. Quod equo natura est, homini crimen est. IV, 1339.

Crimen alienum non maculat. II, 86; IX, 31, 40, 235. Praesertim si ignotum. II, 86; IX, 31, 40, 235. *Vide* Mahi, Peccata, Traditio. Crimina etiam si vera sunt, honorum caritati pro unitate in unitate omnia tolerant, nihil nocent. IX, 57. Criminis aliorum non fit particeps, nisi qui iniqua agit aut approbat. IX, 79. Etsi a crimine longe simus, non tamen sine peccato. IV, 1506. Multi sine crimine esse possunt, nemo sine peccato. X, 565. *Vide* Peccatum.

Crimina quaelibet in Ecclesia remittuntur. VI, 263. Crimina eleemosynis non redimuntur, nisi vita mutetur. VI, 205. *Vide* Peccatum. Crimina criminibus aliquando vindicantur, et supplicia peccantium non sunt tormenta, sed incrementa vitiorum. VIII, 633. Criminationes ab Ecclesia

iamicis cum ipsa Ecclesia perpetui, gloriosum est. IX, 611.
 Criniti montachi castigantur. VI, 578. Cur in samuele
 alisque antiquis coma laudabilis. VI, 578.
 Crispina martyr. IV, 1616, 1775, 1777, 1783; V, 1298,
 1365; VI, 422. *Not. (a).*
 Crispinus Calamensis episcopus Donatista. IX, 523, 528,
 535. Hesternus tyro appellatur. IX, 523.
 Crispinus presbyter Crispini Calamensis Donatista. IX,
 523. Ejus immanitas. IX, 523. Quare adversus Crispinum
 leges commotae a catholicis. IX, 524. Ad Theodosii filios
 provocat Crispinus. II, 306; IX, 524, 525. Crispinus poena
 decem librarum auri per mansuetudinem catholicam feriri
 non est permissus. II, 256, 506, 507. Intecedente Possi-
 dio. IX, 524. Crispinus apud Hipponem comparavit fundum.
 IX, 316, 336. Crispinus non dubitavit octoginta ferme animas
 rebaptizavit submergere. IX, 316, 336. Crispinus
 haereticos rebaptizavit nappalienses metu et pecunia sub-
 actos. II, 236.
 Crispulus episcopus. II, 750, 760.
 Crispus consul. IX, 687.
 Critica medicis, quae alii accessio dicitur. I, 719.
 Crocodilus solus superiorum in mandendo partem movet.
 I, 801; X, 831. Crocodilorum litus. VII, 255.
Xpianus inter et ysaie discrimen. II, 900.
 Cruciatibus non delectatur Deus, sed iustitia nostra;
 nec quaeritur quid quisque patitur, sed quare. V, 1293.
 Cruciatu omnes qui corporaliter inveniuntur, aut exercent
 conversos ad Deum, aut ut convertantur admovent, aut
 iuste damnationi ultimae preparant obduratos. IV, 117,
 118. Cruciatu corporis malos affligit, bonos purgat. VI,
 295. Qui cruciatur, si inde nihil acquirit boni, dolet dam-
 num salutis. VII, 641.
 Cruciatu cum gehenna comparatus, quam levis. VI, 719.
 Crucis supplicium cur Christus elegit. VI, 17, 630. Cru-
 cem ignominiosissimum mortis genus ideo suscepit Chris-
 tus, ut non solum nullam mortem, sed etiam nullum
 mortis genus christiana libertas formidaret. VIII, 166.
 Portans crucem suam Jesus, grande spectaculum. III, 1943.
 Quid significet quod Christus crucem suam portavit. V,
 1084. Titulus super crucem. V, 1084. De cruce cur non
 descendit Christus. V, 533, 543. Cruce Christus victi orbem
 terrarum. V, 334. Crux muscipula quae captus est diabo-
 lus. V, 726. Crucis virtute conteruntur haerese, ut virga
 Moysi magnum serpentes. VI, 696. Videtur consummata
 nequitia hominum qui crucifixerunt Filium Dei: sed eorum
 maior est qui non recte vivere, et oderunt praecipua
 veritatis, pro quibus crucifixus est Filius Dei. IV, 103.
 Crux genus mortis pessimum. III, 1608. Crucis supplicio
 nihil execrabilius videbatur. IV, 1829. Crux jam de poena
 generis humani sublata est, modo nullus crucifigitur. IV,
 368. Crux modo in poenis reorum non est apud Romanos.
 III, 1664. A locis suppliciorum fecit transitum ad frontes
 Imperatorum. IV, 368. Jam in fronte regum crux illa fixa
 est, cui ianici insultaverunt. IV, 637, 663, 1858. Christus
 de cruce sua victi reges, et subjugatis ipsam crucem in
 fronte fixit. IV, 1228. Jam in frontibus regum pretiosus
 est signum crucis, quam gemma diadematis. IV, 292, 934.
 Crucis ignominiam in loco pudoris nostri constituit Chris-
 tus. IV, 1839. Crucem suam cur hic honoravit. V, 543.
 qui tantum honorem dedit poenis suis, quod servat fidelibus
 suis. IV, 292, 368. Crucem Christi qui irrident, a demoni-
 bus tanquam a bestis devorantur. IV, 525.
 Crux clavis Testamenti veteris. V, 1377. Clavis fuit, qua
 clausa aperirentur. IV, 514. Crucis mysterio omnia revela-
 ta. V, 1378. Crux novi Testamenti signum, ut circumcisio
 veteris. V, 876. Crux virga regni Christi. VI, 696. Crux
 Christi tribunal fuit. III, 1642. Tribunal fuit, non supplicium.
 VI, 60, 695. Tribunal iudicis. V, 1293. Tribunal
 ante Christus insultantem damnavit, contententem corona-
 vit. V, 1460, 1471. Crux Christi magnum candelabrum.
 V, 1311, 1436. Crux schola et cathedra Christi. V, 1116,
 1430. Crux non ad potentia documentum, sed ad patientiae
 exemplum a Christo suscepta est. III, 1397. In cruce
 Christi abscondita erat virtus, sicut in grano numeri semi-
 num latent. IV, 720. Crux ipsa et pro ipsis persequentibus
 facta est. IV, 487.
 Crucis graude commercium. V, 1434. Crucem tollere.
 V, 586, 1436. quemnam crux tollenda ad sequendum Chris-
 tum. VIII, 166. Crucem ferre debet Christianus in praesenti
 vita. II, 215. Crux Christi amplectenda, ne mundi
 hujus gurgite abrepti sorbeamur. II, 335. Crux Christi,
 navis qua transeamus mare hujus saeculi. III, 1389, 1390.
 Cruce Domini portemur necesse est, ut ad patriam trans-
 eamus. V, 475. Christianus debet perpetuo pendere in
 cruce. V, 1059. A cruce non recedendum, et ipsa ad patriam
 perducet. III, 1389. Melius est non videre mente id
 quod est, et a Christi cruce non recedere, quam videre
 illud mente, et Christi crucem contemnere. III, 1389.

Crux Christi nos firmat adversus colliviam morum passi-
 morum generis humani. II, 533.
 Crux non erubescenda. V, 1074. De cruce non erube-
 scit Christianus, sed in fronte eam portat. IV, 1839. Glori-
 ficatio sit in cruce Christi, non in nostra iustitia. V, 877.
 Crux medicamentum. IV, 1838. Crux signum humilitatis,
 unde sanatur tumor superbiae. IV, 1838. Crucis humilitas,
 via ad celsitudinem. V, 873. Crucis lignum appellatur vita.
 III, 1586.
 Crucis signum. I, 668; II, 604. Crucis signum Ecclesiae
 inimicos superat. V, 1638. Crux Christi, signum Christi:
 quod signum nisi adhibeatur, nihil rite perficitur in cele-
 bratione sacramentorum. III, 1930. Crux, sepultura, et
 resurrectio Christi observanda in celebratione Pascha. II,
 215. Crucis signum in fronte. V, 181, 201, 876, 941, 1203,
 1386, 1501; VI, 335. signantur signo dominicae passionis
 in frontibus populi ad tutelam salutis. VIII, 270. Continuo
 se signant in fronte Christiani, si aliqua ex causa expe-
 vescant. IV, 583. Moriens adolescens signare se coepit in
 fronte. II, 604. Golliae percussio in fronte, ubi crux signum
 non habuit, non est sine mysterio. IV, 1857. Crux tanquam
 tropaeum in frontibus fidelium. III, 1596, 1663, 1709, 1780,
 1946. Si portas in fronte signum humilitatis Christi, porta
 in corde imitationem humilitatis Christi. V, 201. Crux fide-
 libus est triumphus, et vexillum contra diabolum. VI, 664.
 Crux in fronte catechumenorum. III, 1476. Per crucis
 signum catechumenos Ecclesia suscipit. VI, 639. Crucis
 signo cancer curatus. VII, 763. Crucis signum in vestibulis
 baptizatorum apparens. V, 136. Crucis clavorum virtus.
 V, 1646.
 Crux Christi allegorice. III, 1949. Crux nostra mortali-
 tas nostra. II, 1038. Crucem suam quodam modo tollit, qui
 continentia regit mortalitatem suam. V, 1083. Crucis qua-
 tuor dimensiones. V, 371, 803. Crucis dimensiones quid
 significant. II, 566, 611; IV, 1548. Crucis latitudo, longi-
 tudo et profundum omnem actionem christianam describit.
 III, 64. Crucis latitudo, hilaritas; altitudo, expectatio re-
 tributionis de sublimi iustitia Dei; longitudo, tolerantia;
 profundum, secretum sacramenti. II, 216. Crucis profun-
 dum, quod gratia alii datur, alii non datur. V, 935. Crucis
 quatuor gradus ad caelum perducentes quomodo ascendi-
 mus. VI, 608.
 Crucis figura fuit arca Noe. VI, 334. Non enim Moyses manus
 extendens. VIII, 901. Lignum immissum in aquas ut
 dulces fierent. III, 616. Littera graeca T. III, 801. Virga
 qua petra percussa est. III, 737. Duo ligna crucis per gem-
 minam percussorem petrae significata. III, 1612.
 Crucifixum Christum scire magna sapientia. V, 874. Cru-
 cifixi sumus et resurrectimus in Christo. III, 2063. Crux,
 sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 213, 216.
 In cruce Domini crucifixio veteris hominis designatur. III,
 2069. Crucifixio hominis interioris, poenitentiae dolores,
 continentiae quidam salubris cruciatu. VIII, 891. Crucifi-
 gendae in Christo similitudinis carnis peccati, figura fuit et
 similitudo serpentis per Mosen exaltata. IV, 1578. Crucifi-
 xigi mundo quid sit. VI, 207. Quis mundo crucifixus, et cui
 mundo crucifixus est. V, 1512. Crucem luminis laedere,
 apud manichaeos quid significet. IV, 1823.
 Crudelitas parcens, misericordia severiens. II, 660.
 Crystallum quid et quomodo fiat. IV, 1914.
 Cubile nostrum interius est cor nostrum. IV, 343, 518.
 Cubitus geometricus sex cubitus nostris aequivalere. III,
 349; VII, 474. Per cubitum geometricum arcae capacitas
 ad continenda omnia animalia demonstratur. III, 349.
 Cucurbitae occiduntur secundum Manichaeos cum decer-
 puntur. VIII, 230.
 Cuniculis. IX, 236.
 Culpam etiam poenam esse peccantis confessus est Ju-
 lianus. X, 1334.
 Cultus dei unico verbo non potest exprimi. VII, 278.
 Cultus, qui dicitur latria, soli Deo debetur. VII, 279, 280.
 Haec est religio Christiana, ut unus colatur deus; quia nec
 facit animam beatam, nisi unus deus. III, 1585. Cultus Dei
 in quo constitutus est. X, 211. Cultus Dei amor ejus. VIII,
 1010. Cultus Deo debitus est, vel aliqua nostra, seu nos
 ipsos religionis ritibus consecrare. VII, 277. Homo fit si-
 milis ei quem adorat. III, 1466. Cultus Dei pietas: nec
 collitur ille, nisi amando. II, 257, 737. Nobis prodest colere
 Deum, non ipsi Deo. II, 377. Colimus nos Deum, et colit
 nos Deus. V, 316, 551, 651. Cultus Dei gratuitus. IV, 207,
 488; V, 207, 865. Legis veteris servitus est, cum Deus
 colitur propter terrana. V, 167. Cultus Dei vilissimo pre-
 tio addit, qui pro illo terrenam felicitatem quaerit. V, 155.
 Cultus gratuitus Dei solus animam satiat. V, 863. Cultori-
 bus suis praemium deus ipse est. V, 136. Cultus Dei servi-
 lis quis, quis liberalis. X, 597.
 Callores veri Dei, dii. VII, 279. sancti conservi sunt
 nostri, non pro Deo colendi. V, 1442. Martyres honorandi.

Deus colendus. V, 1249. Cultum deo debitum impendi sibi horreut sancti. V, 1251. Cultus mortuis hominibus a paganis impensus. V, 1249. Cultus multorum deorum et falsorum, fornicatio. III, 1702. *Idem* Latria.

Cunæa Sibylla multa de Christo cecinit. VII, 580. *Cunæa* vates aliquid de unico salvatore in spiritu forte audiit. II, 4073. *Cunæum* carmen. II, 393; III, 2089. *Cunæa* sibyllæ tribuantur carmina de Christo, nomine Erytrææ vulgata. VII, 580.

Cunæa colonia Græca erat. VII, 86.

Cunæa nutritoria. I, 844.

Cunina dea, quæ cunæ infantum administrat. VII, 118, 123.

Cupiditas quid sit. VI, 24, 25; VII, 409. Cupiditas iniqua voluntas. I, 1295. Cupiditas abusive dilectio dicitur. VIII, 938. Cupiditas vocatur amor, cum pravus est. IV, 124. Cupiditas est amor eorum rerum, quas potest quisque luvitus amittere. I, 1227. Cupiditas cum non additur cuius rei sit, non nisi in malo potest intelligi. VII, 411. Cupiditas in malis flagitiosisque dicitur. III, 1583. Non est vocanda cupiditas rerum quæ propter aliud requiruntur. I, 880.

Cupiditatem nemo præter Pelagianos negat esse malam. K, 1566. Cupiditas mala non est a Deo. IV, 291. Nulla in Adamo ante peccatum cupiditas resistebat voluntati. X, 1530. Cupiditas nos facit Deo dissimiles. VII, 271. Cupiditas culpabilis est non ex objecto suo, sed ex inordinatione sua. III, 1824. Cupiditas omnium malorum radix. IV, 1154; X, 370. Cupiditates meretrices. I, 705. Cupiditas triplex, voluptatis, dominationis et cognitionis. I, 807; III, 155. Christus a diabolo tentatus eas vicit. I, 807; III, 153. Amor auri, laudis, feminarum, congruentius cupiditas vel libido nominatur. I, 1329. Amor mundi, amor hujus sæculi cupiditas dicitur. IV, 260. Cupiditatem ventosam et turbidam, avidam rerum extra nostram potestatem constitutarum, perficit ex animo humilitas. II, 483. Ibi labor, ubi multa queruntur et diliguntur, quibus adipiscendis et retinendis voluntas non satis est. II, 485. Nescit cupiditas ubi finiatur necessitas. X, 775. Cupiditates non finiuntur, sed augetur, si præsentia propter terrenas promissiones contentantur. V, 265. Cupiditas rerum æternarum cupiditati rerum temporalium non debet misceri. V, 204.

Cupiditates non extinguunt res temporales. IV, 1414. Rius augent cupiditatem illis qui res temporales possident. IV, 1639. Cupiditatis ardorem domo scalpimus, accendimus. I, 684. Cupiditas visum. IV, 1792. Domulus rerum suarum est, qui non est irretitus cupiditate; qui autem cupiditate tenetur, possessus est, non possessor. IV, 544. Cupide servantis sua quæ sunt pericula. V, 631. Cupiditas temporalium quomodo in proximum iniqua. V, 205. Cupiditates et libidines solent de repentino successu terronæ felicitatis existere. III, 799. Cupiditas malus dominus. IV, 165.

Cupiditates omnes vitæ hujus sunt satellites. V, 1282. Cupiditas pondus. I, 847. Cupiditas sua unicuique tempestas est. V, 482; VI, 456. Omnia peccata diæ ros faciunt in homine, cupiditas et timor. IV, 1026. Cupiditas animi progressio; timor animi fuga, etc. III, 1732. Cupiditas et timor diæ jamus diabolo tentatori. V, 200, 201. Per quas intrat et regnat inimicus. VI, 310. Per cupiditatem diabolus regnat in homine. VI, 291. Vincuntur invisibiles potestates, ubi vincuntur cupiditates. VI, 291. Cupiditates pravæ sunt portæ mortis. IV, 125. Cupiditas peccatum vocatur. VI, 106. Cupiditate inferiorum quisque peccat. IV, 950. Cupiditas quanto major est, tanto quæque efficit ad mala quæcumque perferenda fortiorem. VI, 818, 622. Cupiditas quamdiu est in membris nostris, lege quadam sua repugnat legi mentis. II, 774.

Cupiditates aliquæ nobiscum nascuntur, aliquas consuetudine facimus. V, 817. Cupiditas natura et consuetudine roboratur. VI, 106. Cupiditas mundi initium habet ex arbitrio voluntatis, progressum ex jucunditate voluptatis, firmamentum ex vinculo consuetudinis. VI, 619. Humana voluntas non fibera dicenda est, quamdiu est vincens et vincens cupiditas subdit. II, 505. A cupiditatum vinculis expediri, quantum bonum. I, 765. Cupiditates quando valide sunt, eisque servimus, necessitates vocantur. IV, 358. Cupiditas frustrata vertitur in dolorem. VII, 711. Non tam satietas est de plenitudine cupiditatum, quam pressura. III, 846. Cupiditas, sicut radix spinarum, dulcem pluviam ad punctiones convertit. IV, 1803. Cupiditatem omnem sua culpa consequitur. I, 674. In ipso animo, ubi appetitus voluntatis humanorum omnium est mensura factorum, continuo poena sequitur culpam, plerumque major non sentiens cæcitate graviore. II, 381. Animæ cupiditates quomodo carnis dicantur, et quomodo curentur. X, 602.

Cupiditates quæ putantur ad innocentiam pertinere et licitæ, legibusque concessæ. VI, 613. Cupiditas facit cives Babylonis. IV, 775, 774.

Cupiditates male nascentes, parvuli Babylonis. IV, 1775.

Cupiditas, cum parvula est, elidenda. IV, 1773. Cupiditas hic perimenda, ut consumatur; non differenda, ut ibi (in celo) satiatur. IV, 1466. Cupiditas in beatis nulla erit. VI, 289.

Cupiditatis aut caritatis suæ quisque onus portat. V, 808. Quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitati violentiora præsentia. II, 585. Cupiditas et caritas quo differunt. VIII, 967. Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas. VI, 287. Merguntur homines pondere cupiditatis, et terrenis affectibus; et emergunt caritatis sublevatione, et spiritu sanctitatis. I, 847. Pro sarcinis cupiditatis, suscipiendæ sarcinæ caritatis. V, 897. Cupiditas te male subjugaverat, salubriter te subjugat caritas. V, 897. Cupiditates facilius rescantur in eis qui Deum diligunt, quam in eis qui mundum diligunt aliquando satiantur. II, 991. Cupiditas minuitur caritate crescente. VI, 288. Cupiditatis minuendæ initium est Deum timere. VI, 25. Quanto magis regnum cupiditatis destruitur, tanto caritatis augetur. III, 72. Cupiditatum servitus tunc oneri est, cum ipse deferre coeperit. I, 749. Imminutio malorum cupiditatum, sanctitatis est profectus. X, 845. Cupiditas cupiditate alia perficitur. X, 747. Non sanatur. X, 594. Multum interest utrum animi desperatione obruatur cupiditas, an sanitate pellatur. I, 879. Cupiditatis malæ negotium dum foris non impletur timore poenæ, ipsa intus manet hostis. II, 585. Cupiditas quiescendo frenatur. VII, 445. Cupiditas vitæ, extrema et omnium maxima. X, 691. Cupiditatum omnium victor est, qui subjugat amorem vitæ hujus. V, 1282. A concupiscentiæ domatu sola gratia Dei per Jesum Christum liberatur. I, 620, 621. *Vide* Concupiscentia et Libido.

Cupiditas ubi domita censenda sit. V, 965. Cupiditas carnis experta per poenitentiam, aliquando avidius redit. III, 1325. Nihil tibi predest si egres facultate, et ardeat cupiditate. IV, 609. Non pecunia, sed avaritia damnatur. IV, 609. Non attendit Deus facultatem, sed cupiditatem. IV, 1727. Qui ex cupiditate ad ea quæ foris sunt in hoc mundo nimis intenti sunt, per corvum ex arca dimissum significatur. VIII, 264.

Cupido cur puer volitans et sagittans fugitur. VIII, 374.

Cupsones. In Cupsoneibus habitantes Donatistæ. V, 293.

Cura suis delectatio est. IV, 105. Securitatem illi: cum vix sperare liceat, agendum ut curis exuamur inutilibus, et induamur utilibus. II, 83. Cura est Deo de omnibus, quantum ad universitatis providentiam attinet: non est ei cura de botus, hoc est, præceptum de illis homini non dedit. IV, 1893. Infelix homo, deus ut esses curavit, ut bene vivas non curas? IV, 1301.

Curari qui velit, opus est ut manus omnipotentis medici non refugiat. IV, 712.

Curator. II, 162.

Curator ovidius. II, 391.

Curia a cura dicta videtur. VII, 285. Curias populi triginta quinque habet Roma. IV, 1624.

Curia trium contra tres Horatios certamen. VII, 89.

Curiositas a cura nomen sortitur, inimica securitati. I, 1184. Curiositas dicitur desiderium oculorum. III, 1906. Cur sic nuncupata. I, 802. Curiositas unum ex tribus vitiorum generibus, quibus omnia peccata concluduntur. IV, 115. De curiositate vitio. I, 802. Onis anima indocta curiosa est. VI, 205. Curiositas quod comprehenderit, minus miratur. X, 852. Curiositate admonemur ad contempnam veritatem. III, 164, 165. Curiositas sensibus posse querit, voluptas gaudere. I, 802. Curiositatis pericula. I, 736. Curiositas quinquæ sensuum est impedimentum fidei. V, 644, 645. Curiositas inanis rerum difficultium, vel inutilium, perurque separat a Deo, nisi vincat caritas quæ ad spiritalia invitat. III, 2077. Curiosa attendere vetat debitum Deo honor. I, 687. Curiosis tractandis questionibus tempus esse non debet, quod sui salutis et Ecclesie utilitati studere debent. III, 271, 277. Curiosis questionibus non occupandum tempus, rebus impendendum melioribus. II, 75. Scripturarum persecutio in curiositatis medelam. III, 166. Curiositas sacris Litteris prohibetur. I, 1527. Curiositas hominis carnalis tantum, non spiritalis objugata est ab Apostolo. VI, 70. Curiositatis poena. VII, 722. Curiositate instigante divini honores demonibus delati. VI, 584. Contra curiositatem incomprehensibilia sunt judicia Dei. X, 852.

Curiosus in quo differt a studioso. VIII, 80. Curiosos homines reprimere ac refrenare inter curas Augustini vel maxima cura est. II, 452. Homines curiosi genus a cognoscendam vitam alienam, desideriosum ad corrigendam suam. I, 780.

Curma curialis. VI, 602.

Curma faber ferrarius. VI, 605.

Currere proficere est. X, 315. Quotquot in stadio nostro perseveranter currunt, omnes coronam accipiunt; et qui prior venerit expectat ut cum posteriore coronetur. IV, 411.

Cursum publicus. I, 717. *Not. (a).*

Curvius in abruptum terrae hiatum se praecipitem dedit pro patria. VII, 127, 163.

Curvibus, oppidum. V, 1410; VII, 764.

Curvus dicitur, qui se pronum fecit ad terrenas concupiscentias. IV, 595. Qui terram sapit. IV, 1819. Qui peccatorum pondere pressus non se potest erigere. IV, 401.

Curvus, qui in prosperis laudat Deum, in adversis hispemat. IV, 278. De inferioribus cogitare, hoc est dorsum curvum habere. IV, 869.

Custodia. Lex qua conceduntur cui velit, triginta dies quibus agit sub moderata custodia in ea civitate in qua detentus est. II, 429, 430.

Custodiae, nocturni temporis spatia significant. III, 718.

Cutzapizae vocati sunt Donatistae in urbe Roma. II, 196. *Vide not. (a).*

Curvilitas ex mimo, a paralyti, etc., cum baptizaretur salvus effectus est. VII, 761.

Cutem animalia quaedam ibi tantum movent, ubi sentiunt: quod non potest homo. VII, 433.

Cylinthus episcopus. II, 991.

Cyngegius filius Florae. VI, 157, 597.

Cynici Philosophi. I, 956. Unde dicti sint, et in quo a caeteris differant. VII, 624. Cynicorum habitus differentiam nullam facit in religione. VII, 647. eos quaedam vitae libertas atque licentia delectat. I, 956. Cynicorum turpitudine et impudentia. VII, 428; X, 428. Herculeae Cynicorum auxilia. I, 845.

Cynocephalus unum ex numinibus Romanorum. VII, 80. *Cynocephalus* ex Aegypto Romam venit. VII, 87.

Cynocephali. VII, 483.

Cynomyia, canina musca. V, 60. Caninos mores significat. IV, 1000.

Cyprianus martyr. IV, 1009; VII, 253. Praenomine Tascius. V, 1112. Carthaginiensis episcopus. IX, 259. *Cyprianus* quavis ante conversionem ad fidem. V, 1420. quum nefarie, quam impie, quam detestandae vitae. V, 1416. *Cyprianus* a cypro vere factus est, quando factus est Christianus. V, 1421. In *Cyprianum* gratiae beneficia. V, 1422. *Cyprianus* ex forensi oratore factus est predicator Christi. V, 1023, 1421. *Cyprianus* linguam suam ab redundantia revocavit, et ad graviores eloquentiam modestiorumque restrinxit. III, 102. *Cypriani* exilium. V, 1410. *Cypriani* reditus ab exsilio. V, 1410. Inde regressus, in hortis suis manet. V, 1410. *Cyprianus* bonus pastor. V, 763, 764. *Cypriani* sollicitudo pastoralis. V, 1411.

Cypriani comprehensio a duobus apparitoribus. V, 1411. Procosulis verba ad *Cyprianum*, et huius responsionem. V, 1411. *Cypriani* verba. V, 1412. In *Cyprianum* sententia. V, 1412. *Cyprianus* martyr confessionem prompsit, in fide permansit, sanguinem fudit, diabolum vicit. V, 110. Pro sanguine Christi quem bibit, sanguinem fundere non dubitavit. VI, 669. *Cyprianus* ab inferiore accepit sententiam, a superiore coronam. IV, 397. *Cyprianus* pro fide in Christum natum, martyrium passus. VIII, 225. Locus in quo occisus est. IV, 200. *Cypriani* sepulcri locus. V, 1422. *Cypriani* martyris mensa. IV, 1056, 1046; V, 107. Apud Carthagine. V, 320, 662, 729, 833, 915, 1415. *Cypriani* memoria. V, 1415. Altare erectum super eius corpus. V, 1424. *Cypriani* martyris memoria non prociat a mari. I, 715. *Cypriani* solennitas. II, 648. *Cypriani* martyris natale Africa tota percelebre. V, 1412. *Cypriani* orationibus adjuvari optat Augustinus. IX, 188. *Epipet*. IX, 225. Nocte qua illucescebat solennitas B. *Cypriani*, Augustinus psalmum LXXII exposuit. II, 545. *Cypriani* episcopatu et martyrio ecclesia Carthaginensis nobilitata. V, 1415. *Cyprianus* et passione et scriptis suis per orbem clarus. V, 1413, 1422. *Cyprianus* ante exortiam Manichaeorum haeresim martyrium passus. X, 466. *Cyprianus* multos ad vincendum diabolum, flagrantissimis exhortationibus accendat. V, 1412, 1421.

Cyprianus spectacula damnavit. VI, 639. *Cyprianus* a Pelagio cum debito honore commemoratus. X, 625. *Cyprianus* Peneus, magna haeresis Pelagianae poena antequam nasceretur. X, 1055. *Cyprianus* peccatum originale defendit. X, 466. *Cypriani* testimonium pro originali peccato. V, 1347; X, 625. *Cyprianus*, pro fide de concupiscentiae origine, Pelagianis futuris resistit. X, 1511. *Cypriani* testimonium de gratia Dei. X, 636.

Cyprianus aliter sensit de baptismo, quam forma et consuetudo habebat Ecclesiae. II, 310. *Cyprianus* baptismum Christi non esse apud haereticos et schismaticos censuit. IX, 197, 199, 201. *Cyprianus* nihil habet de baptismo apud haereticos aut schismaticos dato. IX, 308. Patetur in praeter-

itum sic esse admissos in Ecclesiam qui fuerant alibi baptizati, ut denuo non baptizarentur. II, 359. Ac licet illos alio baptismo arbitretur, non credit tamen ab Ecclesiae muneribus separari. II, 539. Quid de salute baptizatorum extra Ecclesiam sentiret. IX, 138. *Cyprianus* haereticos denuo baptizandos docuit. IX, 124, 131, 607. Unde in errorem lapsus est. IX, 134. *Cyprianus* excusatur. IX, 124, 129, 130, 400, 491, 606. Rationes *Cypriani* verisimiles potius, quam verae. IX, 159. *Cyprianus* circa baptismum, sicut Petrus circa circumcisionem erravit. IX, 225, 252. *Cyprianus* ex fide Ecclesiae eos correxit, qui ante octavum diem parvulum non baptizandum putabant. II, 731. *Ipse* cum quibusdam coepiscopis, mox natum rite baptizari censuit. II, 731; X, 190, 191. An censuit haereticos denuo baptizari, subdubitare videtur Aug. IX, 465. *Cypriano* pravam de baptismo sententiam fuisse afflictam quidam contendunt. II, 340. Germanam ejus esse sententiam arbitratur Augustinus. II, 340, 410. Solius Agrippini auctoritate consuetudinem non iterandi baptismum mutavit. IX, 159. *Cyprianus* sententiam mutasset post Concilii plenarii definitionem. IX, 129. Quid acturus fuisset, si questio de baptismo finita fuisset plenario Concilio conjicit August. IX, 137, 159.

Cyprianus quam doctus et docilis. IX, 157, 191. *Cyprianus* num mutaverit sententiam, ignoratur. IX, 129. suam de baptismo sententiam correxisse, etsi non invenitur, non incongrue tamen existimatur. II, 340. *Cypriani* sententiae de baptismo correctio forte suppressa est. II, 340. *Cyprianus* suam de baptismo pravam sententiam postea aut correxisse in regula veritatis, aut hunc quasi naturam cooperuisse ubere caritatis, et falce passionis purgatum fuisse censet Aug. II, 340, 341, 409. Cur *Cypriano* veram de baptismo sententiam Dominus non revelarit. IX, 124, 129, 130. Et permisit de baptismo non recte sentire. IX, 108. Multosque coepiscopos in eam *Cypriani* sententiam consentire. IX, 200. *Cyprianus* favet Augustini sententiae de reprobatione Petri. II, 286. *Cypriani* auctoritatem cur tanti habeant Donatistae. IX, 739.

Cypriani concilium aut non est factum, aut a caeteris unitatis membris, a quibus ille non est divisus, superatum. IX, 403. *Cypriani* concilium diem habet. IX, 663. *Cypriani* auctoritate Donatarum error obtunditur. II, 340. *Cypriani* auctoritas Donatistas confundit; nequam jurat. IX, 141, 480. *Cypriani* Donatistas sua auctoritate abutentes damnat. IX, 225, 231. *Cypriani* litterae et factum plurimum valent ad refellendum Donatistas. IX, 107, 108, 109. Donatistis *Cypriani* auctoritatem in questione baptismi objicientibus, quomodo res ostendendum. IX, 426, 748. Inter *Cypriani* et Donatarum errorem quid distat. IX, 126. Argumentum quod ex Apostolo contra reprobationem opponiebant, recte refellit *Cyprianus*. IX, 160. *Cypriani* auctoritas magis pro Catholicis, quam pro Donatistis proponenda. IX, 139. *Cypriani* auctoritas Catholicos non obligat. IX, 490. *Cypriani* dicta aliorumque doctorum quomodo accipienda. IX, 400. *Cypriani* sanctitati nihil praesudicat error circa baptismum. IX, 186. *Cyprianus* etsi de baptismo aliter sensit, quam veritas monstravit, sacramentum tamen fuit in radice Christi quod Pater purgaret, etc. IX, 746. *Cyprianus* licet aliud de baptismo sentiens, non deseruit unitatem. IX, 124, 130, 461, 461.

Cyprianus quantum dilexit unitatem Ecclesiae. V, 1422. *Cyprianus* unitatis studiosissimus. IX, 88, 89, 90. Et amantissimus. II, 340, 341, 410; IX, 366. Unitatem non deseruit unitatis. II, 540. quum studiosum unitatis se exhibuit *Cyprianus* in Concilio Carthaginiensi. IX, 201. Quantum unitatis caritatem coluit et custodivit *Cyprianus*. IX, 187, 188, 198, 200. *Cyprianus* quanti fecerit unitatem Corporis Christi. IX, 491, 496, 497. *Cypriani* testimonium de unitate Ecclesiae. II, 410. In *Cypriano* Deus ostendit speciem caritatis et unitatis. V, 1422. *Cyprianus* in unitate manendum putavit cum eis, qui baptizandum post haereticos non censabant. IX, 194, 198. Episcopus diversa sentientes, a communionis jure amoveri noluit *Cyprianus*. IX, 201, 205, 211, 210, 226, 227, 231, 244. *Cyprianus* a collegis suis malis non se aravit se, sed graviter eos arguit. IX, 83. quandoquam IX, 88, 89. *Cyprianus* non tantum collegas diversa sentientes toleravit caritatis patientia, sed et malos manifestos. IX, 95. Toleravit avaritiam collegarum. II, 318. Ranque redarguit. II, 410. *Cyprianus* ejusque collegae et perversos, et diversum a se sentientes, in unitate toleravit. IX, 228, 229, 231, 233, 234, 244. Ecclesiam non esse deserendam propter malos bonis permixtos semper docuit *Cyprianus*. IX, 492, 494, 495, 521. *Cyprianus* coronatus, non quia pro Christi nomine passus est, sed quia pro Christi nomine in gremio unitatis passus est. II, 410. *Cyprianus* exemplo est Donatistis ab unitate non recedendi. IX, 138, 139, 140.

Cypriani epistola ad Antonianum. II, 340; IX, 157, 158, 163. Ad Donatum. V, 1421. Ad Filium episcopum. X, 624.

644. Ad Iubatanum. IX, 239, 490, 496. Expenditur hæc epistola. IX, 141, 143, 144, 145. In Concilio Carthaginiensi recitata est. II, 340. Cypriani epistola ad Magnum. IX, 202, 240. Ad Maximum. II, 410, 411; IX, 492, 742. Ad Pompeium. IX, 192, 193, 204. Ad Quintum. IX, 192, 204. Ad Quirinum. X, 627, 630. Ad Saturninum, Maximum et alios. IX, 192, 204. Ad Stephanum. IX, 208.

Cypriani epistola de patientia. X, 624. Libellus de bono patientia. IX, 161, 187. Epistola de lapsis. II, 690; VI, 220, 230; IX, 161. Ex illa locus explicatur de parentibus Parricidis. II, 360. Cypriani liber de mortalitate, multis ac pene omnibus qui ecclesiasticas litteras amant, laudabiliter notus. X, 624, 629, 690, 979, 1528. Librum hunc quo sine scripsit. II, 986. Cypriani epistola de opere et elemosinis. X, 629, 691. Tractatus de oratione dominica. X, 626, 629, 676, 877, 878, 922, 986, 997. Cyprianus omnia quibus recte vivimus, a patre nostro qui est in caelis, esse poscenda docuit in Kb. de oratione dominica. II, 972, 979, 980. Cypriani liber Testimoniortum. X, 623. Cypriani epistola de unitate, seu liber de simplicitate Prælatorum. IX, 491. Epistola de zelo et livore. IX, 164, 164. Cypriani stilus habet quamdam propriam faciem. II, 340.

Cypriani encomium. IX, 141, 187, 198. Cyprianus ab invidia alienus. IX, 161. Cypriani anima, fræma magna Dei. V, 1424. Cyprianus electum granum. V, 1417. Lapis pretiosus. V, 223.

Cyprianus, unus Patrum Carthaginensis Concilii. II, 730, 780.

Cyprianus diaconus Augustini ad Hieronymum epistole perlator. II, 241, 245, 251, 288, 291.

Cyprianus a Thubursicubure episcopus Donatista a Primitano damnatus. IX, 368. In lupanari deprehensus. IX, 368.

Cyprius rex uxori suæ formosam picturam proponere solitus in concubitu, ne deformes pareret. I, 633.

Cyrus rex Persarum. VII, 117. Chaldeis etiam et Assyriis imperat. VII, 585. Cyrus quinquaginta milia Judæorum ad instaurandum templum regredi fecit e Babylonia. VII, 585.

D.

Dacianus. V, 1257, 1260.

Dactylus, digitus. VIII, 42.

Dædali fabula. I, 894; VII, 570.

Dæmonum definitio secundum Apuleium. VII, 263. Secundum Platonem. VII, 241. Dæmones ob scientiam sic nominati. VII, 273. Dæmonium scientia sine caritate. VII, 273. Dæmones angelos coelestes vel supercoelestes fuisse, nonnulli non putant. III, 283, 450. Dæmones ab Angelis distinguit Porphyrius. VII, 287. Dæmones ex hominibus fieri putant Platonici. VII, 263.

Dæmonum peccatum superbia. VII, 221, 353. Amor fastus et honoris. VIII, 583, 592. Dæmones cur superbi sunt. VII, 275. Dæmones ante lapsum beati, sed non plene. X, 933.

Dæmonia de coelis dejecta sunt. IV, 1220. De spiritali paradiso ceciderunt. VII, 419. Dæmones in caelo inferiore, id est, in aere habitant, non in summo caelo ubi sol et stellæ. VI, 291. Dæmones detrusi tamquam in carcerem caliginis huius aëris. II, 378; III, 283, 443; V, 1091; VIII, 562, 573. Dæmonium sedes in aere. VII, 239. Velut in congruo sibi carcere. VII, 246. Dæmones a luce atque fervore caritatis averti, velut glaciali duritia torpuerunt: et ideo per figuram, tamquam in aquilone ponuntur. II, 564. Dæmones aëria æthereæ animantia. II, 72; III, 284. Animalia aëris vilissima. I, 916. Dæmones a quibus subtilitate sensuum superantur, non ratione. I, 916; II, 73. Quare dæmones morte non dissolvuntur. III, 284. Dæmonum corpus aërium. VI, 584, 585.

Dæmones communitatem habent cum diis et hominibus. VII, 256. Dæmones sola corporum æternitate, non animo, diis similes, secundum Apuleium. VII, 263. Quam hoc sit absurdum. VII, 263. Dæmones corpori. VII, 259, not. (a), 357, 710. Dæmones neque propter aëria corpora, neque propter superiora habitacula, hominibus antecelant. VII, 259, 240, 246. Cur excellentia corporali voluit Deus dæmones antecellere hominibus, quibus vitæ bonitate sunt inferiores. VII, 210. Vitæ bonitas in homine, præferenda excellentia corporali dæmonum. VII, 240, 246. Dæmones inferiores in corpore æterno, quam homines in mortali. VII, 263. Quare. VII, 263. Nihil homi est dæmonibus esse æternos, si sint miseri. VII, 271. Dæmonum corpus æternum vinculum damnatorum. VII, 263.

Dæmones nomie deorum quidam appellarunt. VII, 233. Dæmon quomodo ab homine factus deus. VII, 252. Dæmonia non simpliciter dii, sed dii gentium dicuntur. IV, 1737.

Dæmonia alia maiora, alia contemptibilia. IV, 1573. Dæmones a diis quidam distinxerunt. VII, 257.

Dæmones medicis inter deos et homines quidam statuunt. VII, 257. Dæmones aut immundi sunt, si misceri homini sit contaminari; aut diis meliores. VII, 260, 270. Quatenus dæmones mediis esse possint inter deos et homines. VII, 266. Dæmones quibusdam persuaserunt se esse deos, quibusdam se deorum saltem interuentos. VII, 247. Dæmones etsi deos factos ab hominibus asserat Hermes, non dixit tamen interuentos esse et intercessores. VII, 252. Dæmones nuntios esse et interpretes deorum, absurdum est fingere. VII, 245. Dæmones mediis deos inter et homines frustra finguntur, ut diis bonis homines commendentur. VII, 245, 244, 245, 246. Et iis conciliantur. VII, 257. Per dæmones ad deorum amicitias frustra homines ambiunt. VII, 244. Dæmones, tamquam redeundi ad Deum mediatores, inebriter coherunt nonnulli. I, 807. Vide Diabolus. Dæmones non solum non præbeant viam ad Deum, sed ne via teneatur impediunt. VII, 273. Dæmones falsi sunt ac fallaces mediatores. VII, 264, 272. Dæmonium mediatio nihil prodest homini. VII, 268, 269, 270, 272. Non prodest ad beatitudinem obtinendam. VII, 275. Felicitas etiam terrena, non in potestate dæmonum. II, 354. De dæmonibus varia inquit Porphyrius ab Anebono Ægyptio. VII, 288. Dæmonium cavendam societatem dixit Porphyrius. VII, 287. Dæmonis alicujus amicitia cuique utendum sentiebat Porphyrius. VII, 287.

Dæmones negotium suum agunt, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Dæmones se per miracula coli volunt. VII, 296. Dæmones æthereis invitandos, et æthereis placandos monent Romani. III, 1033. Dæmones alios malos, alios bonos, hosque propter vitam æternam colendos, quidam censuerunt. VII, 257. Quid de his sentiendum. VII, 257. Dæmones deos quidem negat Apuleius, sed cultum eorum a supernorum deorum religione non separat. VII, 247. Dæmones omnino indignos honore divino, quidam dicere non auct sunt. VII, 248. Dæmonium anima evocatur, imaginibusque et mysteriis iudicatur. VII, 253, 254. Dæmonia gentium affectu ad possidenda simulacra invitabantur. IV, 1483. Dæmones quomodo illiciuntur. VII, 717. Dæmonium cultus a principibus civitatum introductus. VII, 139. Dæmonium cultum declinare rudiori populo difficile fuit. VII, 159. Dæmonis cultus qualis exhibitus a paganis. IV, 1220. Dæmonibus ferena exhibita. VII, 49. Dæmones cur gaudent sacrificiis. VIII, 901. Dæmoniorum sacrificiis sanitas parvulis quesita. II, 339. In dæmonium cultu et invocatione, quot absurda, quot sibi contraria. VII, 288. Quando liceat in propriis usibus convertere, quæ usui fuerint ad cultum dæmoniorum. II, 183. Quando sine culpa nostra tollatur aliquid de area nostra, ad sacrificia dæmoniorum. II, 183.

Dæmones non colendi. VII, 276. Dæmonium cultus impugnetur. IV, 209, 1246. Dæmones non colendi, neque propter ea quæ in eis tunc sunt, neque si virtutem sapientiamque haberent. VII, 241. Dæmonis periculosus servitus, quam idolis. IV, 1245. Non uno modo eis sacrificatur a peccatoribus. I, 673. A cultu dæmonium liberat nos sacrificium Christi, et donum Spiritus sancti. VII, 138. Dæmonium immunditiam, jussaque impura detestari admonuit Plato. VII, 239.

Dæmones propter immunditiam et infirmitatem concupiscentiarum et poenarum suarum, præsentem intrinsecus veritatem contueri et consulere non valent. VI, 146. Dæmones æternas temporum causas in Dei sapientia non contemplantur. VII, 274. Dæmones quomodo futura prospiciunt. VI, 143, 164; VII, 274. Unde ventura prænuntiant. VI, 586. Dæmones ob acrimoniam sensus, celeritatem motus, ac disturnam experientiam multa futura prædicunt. VI, 584. Nec ideo hominibus sunt præponendi. VI, 584. Quam distans eorum divinitio ab altitudine prophetiæ divine. VI, 586. Dæmones quædam prædixerunt, quæ ex oraculis prophetiis aut angelicis didicerant. VI, 587, 588. Cur ea diu siluerint, ac tandem protulerint. VI, 587. Non est mirum dæmones nuntiare alicubi longe jam facta. III, 467. Dæmones in cognitione futurorum sæpe falluntur. VI, 586; VII, 274. Cum aliquid veri prænuntiant, fallacias miscunt. VI, 145.

Dæmones quomodo fallant. VI, 587. Cur dæmones aliquando vera dixisse per suos vates reperiantur. VIII, 903. Si spiritus mendax aliquid veri dixerit, non ideo negandum, quia hoc detestandus spiritus dixerit. IX, 368. An indignum sit ut veritas per eos innotescat. VI, 588. Dæmones quomodo signis forinsecus ad faciendum, vel non faciendum moveantur. VI, 146. Quomodo hominum dispositiones cogitatione tantum conceptas pervideant. II, 72, 73; VI, 582, 586. Dæmones sentire possunt quæ in memoriam nostram incurrerint, veluti si verbum recogitamus. I, 916. Sic eorum ope verum, quem Augustini discipulus quidam animo volebat, divinarit Albigerius. I, 915. Dæmones apud memoriam sapientium mirabiliter et terribiliter mediolam conf-

tentur. II, 269. *dæmones* Christum Filium Dei confitebantur timendo, non sicut Petrus, diligendo. V, 936, 1117.

dæmones delectantur certis quibusdam creaturis Dei. VII, 717. Quare *dæmones* ludorum obscenitatibus et poetarum fragmentis delectantur. VII, 258, 259. Quid de moribus *dæmonum* dixit Apuleius, quid quod laudaret in eis invenit. VII, 259, 240. *Dæmones* a luna et infra ordinatos solum, passionibus agitari censuit Apuleius. VII, 301. *Dæmones* passionibus agitantur. VII, 242. Quare. VII, 242, 257, 261, 265. *Dæmones* non esse colendos hinc evincitur, quod nobiscum sunt passionibus similes. VII, 242.

Dæmones maxime superbia fastu et invidiæ malitia sunt perversi. VI, 583. *Dæmonum* invidia erga homines. VII, 78; VIII, 583, 592. *Dæmonibus* æterna hominum felicitas poena est. VII, 78. *Dæmones* pascuntur miseria damnatorum, et bonorum liberatione præ malevolentia torquentur. III, 156. Errore delectantur et quodam modo pascuntur humano. II, 378. *Dæmonibus* similes sunt, qui alienis gaudent miseris. III, 156. *Dæmones* qua nocendi arte velint vel falsa de se crimina, vel vera narrari. VII, 55. Hoc malevolentia illorum proprium est, ut nec si placeant, nec si rogentur, desinant nocere velle. IV, 209, 1246.

Dæmonum maxima vitia sunt superbia atque fallacia. VIII, 409. *Dæmonibus* maxima est fallendi cupiditas. VII, 159. *Dæmones* ad decipiendum sunt vigilantissimi. VII, 84. *Dæmones* quomodo mala malis suadent. VI, 586. *Dæmones* dum probitatis præcepta paucis tradunt, omnibus vero spectacula turpia exhibent, deceptionis negotium implent. VII, 75, 76. *Dæmones* exemplo suo velut divinum auctoritatem sceleribus præbere voluerunt. VII, 75. *Dæmones* nequos iniquas agitant occulto instinctu. VII, 75.

Dæmones possessione cordis mortalium potissimum gloriantur. VII, 717. *Dæmones* maxime possident corda mortalium, cum se transfigurant in angelos lucis. VII, 717. *Dæmones* transfigurant se velut angelos lucis ad tentandos eos quos ita vel erudire opus est, vel decipi justum est. VII, 656. *Dæmones* possidere non possunt, nisi quos deciperint. VII, 139. *Dæmones* minus forte deciperent, si otiosos homines minima reperirent. VII, 84. *Dæmones* non tentarent, si virtutum internam speciem possent in hominibus cernere. III, 467. *Dæmon* per omnes aditus sensuales incestat anime sanctitatem. VI, 14.

Dæmonum esca, quæ. IV, 1292, 1574, 1575. *Dæmones* carnalium divisione pascuntur. VII, 502. Neminem diabolus manducat, nisi per tribulationem everterit. IV, 1293. *Dæmones* non aliquem vincunt, nisi societate peccati. VII, 500.

Dæmon mundi huius auctor creditur a nonnullis, quare. VIII, 631, 635, 639. Argelis prævaricatoribus infima pars mundi subjecta est. III, 52. *Dæmonibus* non servit ad nuntium hæc visibilium rerum materia, sed Deo, etc. VIII, 875, 876. *Dæmones* cuiusdam mundi rectores. IV, 650. *Dæmones* rectores sunt illius mundi quem fecerunt. IV, 1854. *Dæmonibus* tota civitas terrena subditur. VII, 634. *Dæmones* quomodo rectores tenebrarum sunt. VI, 292.

Dæmones nulla mira faciunt. VI, 581, 585. *Dæmones* nonnulla faciunt Angelis sanctis similia, non veritate, sed specie; non sapientia, sed plane fallacia. II, 583. *Dæmones* magicam artem homines docuerunt. VII, 717. *Dæmones* magicis artibus evocati, non creatores. VIII, 876, 878. *Dæmones* naturas non creant, sed commutant. VII, 575. *Dæmones* infima ministeria. III, 156. Chimi servi. III, 156. Utitur deus ministris etiam spiritibus malis ad vindictam malorum, vel ad honorum probationem. VI, 131. *Dæmones* dicuntur exterminatores, et angeli iracundiæ. III, 156.

Dæmonum potestas in homines, ex alto iustoque Dei iudicio. VII, 224. *Dæmones* in bonis et malis carnalibus non hoc possunt, quod putatur. VII, 78. *Dæmones* nihil agunt in homines, nisi quando et quantum permittuntur alta et secreta Dei providentia. VII, 70, 251. *Dæmonum* potestas ut morbos immitant. VI, 586. *Dæmones* penam peccatorum suorum priores patiuntur, ut nocent. VIII, 586. *Dæmones* nocere cuiquam non possunt, nec valent aliquid, nisi desuper data potestate. VIII, 665, 875. *Dæmonibus* cur et quomodo aliquando nocendi potestas desuper datur. VIII, 875, 876. *Dæmones* non operantur nisi quod Deus permiserit. VII, 574. *Dæmones* non possunt quod non sinuntur efficere. VII, 224. *Dæmones* benefaciendo magis nocent. VII, 251. *Dæmonium* meridianum, persecutio vehementior. IV, 1134. *Dæmonibus* permessa potestas persecutione excitandi, utilis Ecclesiæ. VII, 298. Quanto maiorem eorum potestatem in hæc ima videremus, tanto tenacius Mediatori iulazendum. VII, 574. Contra *dæmones* patientia et prudentia pugnandum. VIII, 586. Quid ex certamine adversus *dæmones* Deus intendit. VIII, 586.

Dæmonum incursum patiuntur aliqui. VII, 628. Etiam ex parvulis baptizatis. VII, 714. Quare hoc Deus permittit. VII,

786. *Dæmonum* incursum non obest parvulis baptizatis. VII, 714. A *dæmonio* liberatur adolescens ad memorias martyrum Pretasii et Gervasii. VII, 763. Et virgo Hippionensis, cum se oleo perunxisset. VII, 763. *Dæmones* eijciunt sancti exorcizando, non placando. VII, 399. De expulsionem *dæmonum* nemini gloriandum. IX, 305.

Dæmones in iudicio puniendi servantur. III, 443. Quænam *dæmonum* miseria. VII, 349, 353. *Dæmonum* miseria non esset æterna, nisi esset magna malitia. VII, 267. *Dæmonum* transgressorum coelestia corpora (si forte gesserunt), non mirum est in aeriam qualitatem fuisse conversa, ut possint ab igne aliquid pati. III, 285. Etsi *dæmones* sint incorporei, poena corporalis ignis possunt alligi. VII, 724. Quomodo. VII, 724. *Dæmonum* deservitatio. VII, 240. *Dæmonibus* quid iudicando facturi sunt martyres, qui eorum templa moriendo everterunt. V, 1422. *Dæmones* Amrosium vivum, et minime consciunt, obsecrant ut sibi parcat. VI, 606. *Dæmoniorum* fides. II, 878. *Dæmonia* per leones et catulos leonum significantur. IV, 1292, 1374. *Dæmones* sunt milvi. IV, 1161. *Dæmones* piratae. III, 842. Pulli vulturis. III, 839, 841. *Dæmones* invicem pugnare visi sunt in planitie Campaniæ. VII, 75.

Dæmones in Scripturis in malam partem accipiuntur. VII, 275. *Dæmones* etiam a Paganis in malam partem accipiuntur. VII, 275. *Dæmonum* nomen tam detestabile est, ut a sanctis Angelis removeri debeat. VII, 276. *Dæmonum* nomen omnes vel pene omnes exhorrent. VII, 250.

Dæmoniacus presbyterum ad se ex duodecim millibus venientem domo constitutus cernebat. III, 468. Cum *dæmon* in *dæmoniacis* loquitur, nesciunt quid loquantur. III, 444. Quomodo *dæmoniaci* aliquando verum dicunt. III, 461.

Damascus, civitas divitibus florens. V, 1034.

Damascus. Dissensio populi Romani ob Damasi Pontificis electionem. X, 842.

Damnatio generationis carnalis ob originale peccatum. X, 160. Damnationis causa, peccatum originale in parvulis qui sine hæc tismate moriuntur, non facta quæ facturi erant, si viverent. X, 1006. Damnari omnes iustitia erat. X, 250. Omnes omnino homines in massa perditionis, a qua nemo liberatur, nisi gratia Redemptoris. X, 402. Damnationis vinculo nemo solvitur, nisi per Christum. II, 845, 858, 859. Damnatio in sanctis hic nulla. V, 841. A damnatione, quam peccatum originale meretur, nemo nisi misericordia et indebita gratia liberatur. VII, 727; X, 1606. Quantas gratias debeant agere qui per Christum liberantur a damnatione. X, 250. Qui in damnatione relinquuntur, non habet quod queratur. VII, 727. Dammati nullam excusationem habebunt. V, 151, 152. Dammati animas parvulorum, si sine baptismo hinc migrarint, et sancta Scriptura, et sancta testis est Ecclesia. H, 317.

Damnatur iuste, qui per gratiam non liberantur. X, 250. Damnantur et ii, qui justificari non poterunt. X, 251. Inscrutabile cur Deus de stirpe humana damnata creet homines qui futuri sint damnandi. X, 857, 1150. Quod creat Deus quos damnandos præcivit, quidam indignantur. X, 1071. A damnatione si omnis homo liberaretur, lateret quid peccato per iustitiam debeat; si nemo quid gratia largiretur. II, 875. Damnaræ non aon vult Deus. V, 159, 152, 154. Non potest Deus quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est. X, 721. Deus neminem damnat nisi æquissima veritate. II, 820, 882. Iustitia et veritate dei damnantur, quicumque damnantur. IV, 1585. Apprehare falsa pro veris, et non posse a libidinis operibus temperare, est poena hominis damnati. I, 598.

Damnatorum miseria, privatio participationis Dei. VII, 260. Dammati perire a regno et alienari a vita Dei tam grandis est poena, ut ei nulla possint tormenta quæ novimus comparari. VI, 285. Supplicium damnatorum incredibilius, quam beatorum felicitas. VII, 709. Circa damnatorum penas variaz sententia. VII, 731, 732. Extrema impiorum damnatio, ceræ fluenti a facie ignis comparatur. IV, 814. Damnatio impiorum, perditio ipsorum dicitur. VII, 684. Damnatio mors secunda. VII, 683, 686, 675. Dammati omnis mors illa perpetua erit communis, quantumvis eorum cruciatus varii. VI, 285. In damnatione mors etiam secundum corpus esse dicitur, quare. VII, 578. rammatis est cura suorum. IV, 1437, 1458. Dammati au habeant notitiam, quid agatur intus in gaudio domini necient. VII, 694. Quale bellum dammati sustinebunt. III, 658. Dammati congruentissime in poena sunt. I, 601, 4349. Damnationem inter et regnum colorum nullus acedius locus. X, 140. *Fide* parvuli. Peccatum originale.

Damnationis gradus. X, 117. In illa damnatione erunt quidam duplo amplius quibusdam gehenzæ filii. X, 250. Damnatorum miseria alia aliorum major. VI, 284. Dammati alii aliis tolerabilius damnabuntur. IV, 1106; VI, 275. Damna-

torum quorumnam nullissima poena. VI, 275. Damnationem tanto quiesque habebit tolerabiliorem, quanto minorem habuerit iniquitatem. VI, 275. An futurum sit ut aliquando poena damnatorum mitigetur. IV, 1406. Damnatis quibusdam medicoriter malis professe Ecclesiae preces ad poenae mitigationem. VI, 285. *Not. (a)*. Quomodo in damnatos miserationes suas non contuere Deum dici potest. VII, 759.

Damnatorum corpora animata et vivente in tormentis aeternis durare poterunt, quomodo. VII, 709. Non absurde cadavera dici poterunt. VII, 695. Damnatorum corpora quomodo erant incorruptibilia, si dolebunt; aut quomodo corruptibilia, si mori non poterunt. VI, 274. Ignis inextinguibilis et vermis vivacissimus damnatorum, quomodo accipiendus. VII, 694. Quomodo damnatorum dolor non finitur. VII, 658. Damnatorum acriores poenae post resurrectionem. V, 1453.

Damnandam neminem novissimo iudicio quidam putant, propter intercessiones sanctorum. VII, 752. Refelluntur. VII, 756. Quidam supplicia damnatorum hominum cessatura putant, non vero demonum. VII, 731, 733. Supplicium diaboli ac damnatorum non semper duraturum existimavit Origenes. X, 325. Liberationem ab aeterna damnatione quidam promittunt omnibus baptizatis, etiam haereticis. VII, 733. Refelluntur. VII, 741. Alii si spondent solis apud catholicos baptizatis quamvis male viventibus. VII, 754. Refelluntur et hi. VII, 741, 742, 745. Quidam hoc ipsum concedunt catholicis omnibus in Ecclesia perseverantibus quamvis pessime vixerint. VII, 734. Refelluntur. VII, 743. Quidam omnibus qui elemosinas fecerint, licet non mutarint mores. VII, 754. Pariter refelluntur. VII, 746. Contra hos omnes scilicet sine operibus ad salutem non sufficere ostenditur. VI, 211. Damnatorum poenam aeternam fore, probatur contra nonnullos, imo contra plurimos alter sententia. VI, 284. Plures damnantur, quam salvantur. VII, 737.

Damnificari. V, 1474.

Damna nulla timendum, nisi Dei. V, 207. Damna illa dum superflua amputant, prosunt. V, 202. Damna temporalia cur permittat Deus. II, 1060. Non angatur cor Christiani ob damnum, sed quia nondum cum Christo vivit. IV, 1631. Damna a Paganis illata tolerantur, aut resarcuntur per Christianos; nos animarum lucra hoc exemplo non impediri desideramus. II, 517.

Danae. I, 672. Danaes concubitum per imbrem aureum appetisse Jovem, quod significat. VII, 571.

Danaus decimus rex Argivorum. VII, 589.

Daniel propheta. III, 461, 462. Quid et quo tempore prophetauit. VII, 503. Cur peccata sua et peccata populi sui confitetur. X, 159. Daniel vir quietus, qui et inter leones securus erat. IV, 1751. Danielcum supra se leones agnoverrunt. III, 2039. David in caelibatu serviens Deo, figuram expressit servorum Dei, id est monachorum. IV, 1751. Daniel, Job, et Noe quos significat. VI, 716.

Daniel ab Angelo hebdomadarum mysterium discubat. II, 911. Danielis hebdomadas ad Christi nativitatem et passionem impletas non putat Hesychius. II, 904, 911. Quidam de secundo Christi adventu eas exposuit. II, 901. Danielis hebdomadae in praeterito Christi adventu completae sunt. II, 911, 917. Non futurum Christi ventum significant, sed praeteritum. II, 899.

Dardanius seculi dignitate illustris. II, 852. Augustini amicus carissimus. II, 848. Ejus quaestionibus respondet Augustinus libro de praesentia Dei. II, 833.

Dare. solus est Deus qui non novit nisi dare. V, 108. Datorem non habet, qui non habet meliorem. V, 108. Praeceptum ut demus omnipotenti quomodo implendum. V, 1592. Id profecto dandum est, quod nec tibi nec alteri nocet, quantum sciri aut credi ab homine potest. III, 1264. Quis praefereendus, quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 50. Cui plus datur, plus exigitur ab eo. II, 865. Omnis res quae dando non debet, dum habetur et non datur, nondum habetur quomodo habenda est. III, 49. Dati Christo qui intelligantur. X, 928.

Dares. VIII, 574.

Darius. II, 801. Rex Persarum. VII, 583.

Darius comes missus pacis procuranda causa. II, 1614. Rescribit Augustino. II, 1014. Bella si non exstinxit et occidit, saltem distulit. II, 1015. Darius etsi christianis parentibus natus, tamen gentiles ritus cum aliquotiens sensus pulsaret, Augustini lectione penitus contempsit. II, 1016. Quam hoc Augustino gratum. II, 446. Darius non in superbia, sed in christiana caritate christianus. II, 1025. Libris confessionum ab Augustino petit. II, 1022. Et ab ipso accipit. II, 1025. Una cum aliis libris qui recensentur. II, 1026. Darius plurimam facit verba Augustini. II, 1020. Et ejus habiiothecam adjurat. II, 1028. Darius medicamenta Lazari presbytero ad Augustinum deferenda dedit. II, 1022.

Datiannus Carnicetensis episc. IV, 380.

Dativus a Basilis. IX, 211.

Dativus. Pro dativo graeco casu, ablativum Latini ponunt. III, 487.

David interpretatur manu fortis, et Christi figuram gerebat. IV, 148, 154, 302, 628, 646, 710, 1238, 1717, 1845; VIII, 438. Interpretatur et desiderabilis. IV, 323; VIII, 438. David a deo electus propter Christum, et tribus Jada propter David. IV, 1007. David cur dicitur secundum cor Dei electus, cum talia tantaque commiserit. VI, 168. David statura parvus, fide magnus. IV, 1856. David ab officio pastoralis pecorum ad hominum regnum translatus est, Christus autem a bovis ad oves; a Judaeis ad Gentes. IV, 1007.

Davidi cum Golia confingere permisit Saul, intelligens aliquid divinitatis in eo esse. V, 197. Davidis contra Goliath progredientis confidentia in Deo. V, 197. David quiaque lapides quid mysterii habeant. V, 196. David armis Saulis oneratus significabat hominem sub lege. IV, 1859. Davidis cum Golia certamen mystice exponitur. IV, 1855, 1856. David pro benefacto meruit invidiam. IV, 301. David uxorem suam, quam pater ejus Saul alteri tradiderat, tamquam novi Testamenti figuram recepit. VI, 474.

Davidis humilitas et mansuetudo. IV, 1716. Mansuetudo erga saulem. VIII, 161. David implevit Christi praecipuum diligendi inimicos. VIII, 161. David cur non prius regnum tenuit, quam primo a persecutoribus liberaretur. IV, 600. David perjuri reus, de duobus peccatis elegit minus. V, 1408. David quomodo ob cnumeracionem populi, mortuus tot hominum vapulavit. VIII, 618, 619. Mors, ob cnumeracionem populi, illata hominibus quandoque mortuis non obfuit. VIII, 619, 625. David per medicinalem providentiam desertus est paululum a Rectore, ne per exitialem superbiam desereret ipse Rectorem. VI, 372. David quare obtulit sacrificium. VIII, 625.

Davidem non sine injuria, sed peccata filii commovebant. III, 77. David persecutione filii sui non dejectus inique, sed humiliatus pie. IV, 1845. Davidis mansuetudo erga filium suum Absalon. III, 77.

David quamquam in adulterium lapsus, longe fuit a fibidinosorum intemperantia. III, 77. In Davide immoderatae libidinis non permansio, sed transitus fuit. III, 77. Davidis humilis confessio. III, 449. David non surrexisset a peccato, nisi gratia Christi eum releasset, ex epist. Innoc. II, 782. Etsi venia David data est a propheta, ea tamen quae Deus comminatus fuerat, subsequuta sunt, quare. X, 1582. David poenitentia. VII, 554. Castigantur qui in lapsu Davidis quaerunt sibi patrocinia peccandi. IV, 586. David peccatum quod praefiguravit. VIII, 458. David virtutes et vitia. VIII, 441. David peccata et merita fidelis scriptura non tacuit, quo fuit. II, 554.

David regnum amplissimum. VII, 525. David quot annos regnavit. VII, 577. In regno David articulus quidam lactus est et exordium juvenutis populi Dei. VII, 522.

David quo animo harmoniam musicam dilexit. VII, 547. Nam musicam amavit. II, 369. David psalterii auctor. V, 197. Davidis nomen totum psalterium tribuitur, et Davidici psalmi appellantur. IV, 450. Davidici versus. II, 369. Quos David psalmos scripsit. VII, 547. Quaedam aliorum, quam in aliis scripturae libris leguntur, dicit: ne vere putetur transacta recollere potius, quam ventura praedicere. IV, 1476. David homo in veteri Testamento, sed non homo de veteri Testamento. III, 2137.

David nomine Christus significatur. V, 308. David figura Christi. VI, 556. Figura corporis Christi seu Ecclesiae. IV, 600, 619, 745. In Davide persecutionem saulis patiente, regnum salutis aeternae praefigurabatur. IV, 600. David fugiens in speluncam, figura Christi se occultantis in carne. IV, 665. Figura Christi in monumento positi. IV, 664. Davidis proditio per Doech, figura proditionis Christi. IV, 605. David ab Altophylis detentus quid significet. IV, 648. David insaniam coram Achis simulans, figura Christi sacramentum manducandae carnis suae praedicantis. IV, 505, 515. David Absalonem fugiens, figura Christi Judam proditorem deserentis. IV, 75. David figuravit sacerdotis personam, quando panes propositionis manducavit. III, 1045; IV, 601. David ex persona Christi loquitur. IV, 723. Promissiones ad David in filio, non in Salomone, sed in Christo inventuntur. VII, 540.

Debita nostra exsolvit Christus. IV, 1785. Debita quotidiana. V, 391, 392. Debita fratribus et inimicis dimittenda. V, 53, 524, 514, 516, 652, 1274. Debitum relaxare consero, magni lucri elemosyna est, ut tibi relaxetur a domino. V, 1088. Debita donandi pactum in Dominica oratione. V, 385, 1056. Debitum dimittendum volenti litigare. III, 1282. Causa cadit, qui plus petierit quam ei debeatur. IV, 1531.

Debet nemo nisi ei a quo accepti ut debeat. I, 1292. Debet Deus nulli aliquid, quia omnia gratuito praestat. I, 1293.

debitorem Dominus hunc se fecit, non accipiendo, sed promittendo. I, 714; IV, 1008, 1443; V, 640, 863, 1184. Ut homo exigeret debitum, prius accipit indebitum. V, 1428. Debitor ille factus est fidelis. esto tu avarus exactor. IV, 288. Si Dominus retribuere vellet, nihil nisi penam debitam retribuisset. V, 177. Omnia Deo debent, primo quicquid sunt, deinde quicquid melius esse possunt si vellet, et quicquid oportet ea esse. I, 1293. Anima Deo reddit quod debet, vel faciendo, vel patiendo. I, 1293. Qui non facit quod debet, statim patitur quod debet. I, 1293. Debitor tenetur tempore iudicii, quia inventus est donator tempore misericordiae. IV, 1283. Debitor Dei est omnis homo, et debitorem habet fratrem. V, 381, 313. Debitores habemus, et debitores sumus: quo pacto debita nobis relaxentur. V, 965.

Debitoris et creditoris obligatio. III, 764. Debitores non nimium urgendos esse. V, 1129.

Decachordum psalterium. V, 79.

Decalogus. V, 517. Decalogum respuunt Manichæi et violenti. VIII, 503, 507, 503, 510, 511. Præceptorum Decalogi distinctio. III, 620; V, 1163. Tria ad Deum, septem ad homines pertinent. V, 79; VIII, 506, 310. Decalogi tria prima præcepta ad singulas SS. Trinitatis personas indicandas pertinent. II, 213. Decalogi præcepta omnia continentur præcepto, *Quod tibi fieri non vis*, etc. V, 86. In præcepto dilectionis Dei est castitas nuptiarum Ecclesiae, in præcepto dilectionis proximi unitas membrorum eius. VIII, 308. Decalogi præcepta singula exponuntur. V, 79. Decalogus non secundum Iudæos, sed et nobis ad vitam recte instituendam datus. X, 213, 594. Præcepta iustitiæ, quæ continent Decalogus, observare tenemur. X, 223. Decalogus quoque occidit, nisi adsit gratia. X, 213. Præceptum observandi sabbatum solum inter cetera in umbræ figura positum. X, 217.

Decani Monachorum. I, 1538. Eorum munus. I, 682.

Declinæ. V, 89. Declinæ rerum suarum dare num Christiano sufficiat. V, 522.

Decipere neminem summa et prope divina virtus est. VI, 33. Huius virtutis gradus. VI, 34. Decipi aliquem quomodo Deus sinit. VI, 33.

Decius. IX, 325, 328. Decius Imperator, persecutor Christianorum. VII, 614. Decii, pater et filius, pro patriâ se devoverunt. VII, 127, 163.

Declinare in dextra, est velle tribuere sibi quod rectum est, non Dei gratiæ. III, 769.

Decollare volens Ecclesiam. V, 723.

Decor domus Dei. V, 116.

Decurio civitatis. II, 304. Ingenuis suspensus ideo non torquetur, quia se decurionem zliquensum asseveravit. II, 304.

Dedicatio templi antea profani. V, 889. *Vide* Ecclesia. Dedicatio candelaborum. V, 1478. Dedicatio templi Dei in nobis novum fit, sed tantum redificatio. V, 890. Ecclesiæ fundamentum iam dedicatum, dedicabimur et nos cum surrexerimus. V, 661. Dedicatio domus, quæ modo in tribulationibus fabricatur, fiat in secundo Christi adventu. V, 178; IV, 221. Jam in capite facta est tamquam dedicatio fundamenti. IV, 221.

Defectum in intelligibilibus quam in sensibilibus ægrius toleramus. VIII, 90. Defectus etsi inter intelligibilia numerantur, non tamen rebus sensibilibus præponendi. VIII, 98. Defectus non semper culpæ vel pœnæ deputandus, est etiam defectus laudabilis vel optabilis. IV, 1338. Non omnis defectus culpabilis est, sed solus voluntarius. I, 1291; VIII, 590. Defectus qui non sunt voluntarii, vel sunt ad punitionem peccati, vel ad pulchritudinem universi. VIII, 590. Deus non est auctor mali. I, 1346. Nec defectionis. I, 1347. Defectus profectusque creaturæ non sunt sine supplemento decoris universi. III, 239.

Deficere a te potes, tu te ipsum reficere non potes. IV, 1224. Deficere est ad nihilum tendere. VIII, 587, 592. Deficiunt res aut deficere possunt, quia ex nihilo factæ sunt. II, 439.

Defili. II, 833, 1076.

Defensio peccatorum, magna iniquitas. IV, 701, 831, 1793, 1806, 1821. *Vide* Peccatum.

Defensoris et intercessoris discrimen, et utriusque officium. II, 637.

Definitio nihil completi debet quod sit alienum. I, 913. Definitionis partes. I, 1038. Definitio quomodo examinanda. I, 1038. Definitionis utilitas. VII, 67.

Deformitas corporum ostendit quam pœnalis sit conditio mortalium. VII, 781. Non remanebit post resurrectionem. VII, 781, 783.

Defunctorum piorum sedes occultæ. VII, 28. An defunctorum spiritus ignem transitorie tribulationis patientur. VII, 745. Defunctorum quorundam spiritus pœnas patientur. VII, 768. Defuncti fideles membra sunt Ecclesie. VII,

674. Eorum memoria ad altare fieri solita. I, 778. Ad altare pro commemoratis defunctis, non pro martyribus oratur. V, 867, 1291, 1293. Oratio pro defunctis. III, 1847. Oblationes pro defunctis. II, 92. Sacrificium missæ pro defunctis. II, 694. Sacrificium pro defunctis posito iuxta sepulcrum cadavere. I, 777. Quod pro se postulat Monnica. I, 778. Pro patre suo Patricio et matre sua Monnica vult orari ad altare Augustinus. I, 780. Ac ipsemet orat. I, 778. Sacrificium altaris et eleemosynæ sunt pro baptizatis omnibus defunctis. VI, 283. Operatio misericordiae in defunctos. III, 1530.

Defunctorum animæ pietate suorum viventium relevantar. VI, 283. Defunctorum spiritus orationibus Ecclesie, sacrificio salutari, eleemosynis adjuvantur, et quatenus adjuvantur. V, 936, 937. Ut ad ipsum sacrificium loco suo commemorentur, ac pro illis quoque id offerri commemoretur, hoc a Patribus traditum, universa observat Ecclesia. V, 936. His ritibus non comparatur mortuis nova merita. V, 937. Pro quibusdam defunctis orationes exaudiuntur. VII, 757. Sacrificium, orationes, eleemosynæ eis prosunt, qui cum viverent, ut hac sibi postea prodessent, meruerunt. VI, 283. Frustra illis impendantur hæc pietatis officia, cujus pignore dum hic essent caruerunt. V, 937. Quibus prosunt, aut ad hoc prosunt, ut sit plena remissio, aut un tolerabilior fiat ipsa damnatio. VI, 284. *Not. (a)*. Pro valde bonis gratiarum actiones sunt, pro non valde malis propitiationes, pro valde malis qualescumque vivorum consolationes. VI, 283. Missa pro defuncto de cuius anima dubitatur. VI, 284. *Not. (a)*. Pro delinctis impiis et infidelibus non oratur. VII, 756. Defunctis quibusdam nullum misericordiae auxilium præberi potest. III, 1531.

Defunctorum commemoratio. IX, 635.

Defunctorum exsequie quid recogitandum admonent. V, 967. Funeris pompæ, etc., vivorum sunt qualicumque solatia, non adiutoria mortuorum. V, 936. Hæc tamen, utpote in scripturis inter opera bona deputata, quisque pro viribus præstet. V, 957. Propter eos qui vivunt, sunt laudes funebres, etc. II, 1074.

Defuncti corporis sui redemptionem expectant. I, 606. Defuncti absentes potius dicendi sunt, quam mortui. IV, 1897. *Vide* Mortui.

Degradatio clericis, pœna ab ecclesiastica disciplina infligenda. V, 1575; VI, 199, 371. Degradare cui et quando liceat. IX, 669.

Debbora iudex et prophetissa apud Hebræos. VII, 572.

Delectatio finis est curæ. IV, 103. Delectatio quæsi pondus est animæ. I, 1179. Ubi est delectatio eius, ibi est thesaurus. I, 1179. Non amat nisi quod delectat. V, 869. Aliquando, etiam si noceat, prodesse creditur quod delectat. II, 963. Quod appetendum cognitum fuerit, non appetitur nisi tantum delectet, quantum diligendum est. X, 242. Sæpe quid agendum sit videmus, nec agimus; quia non delectat ut agamus, et cupimus ut delectat. IV, 1322. Nisi etiam delectet et ametur quod agendum cognoscitur, non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. X, 203. Tanto quidque vehementius volumus, quanto certius quam bonum sit novimus, eoque delectamur ardentius. X, 167. Tanto magis delectat opus bonum, quanto Deus plus diligitur. X, 168.

Delectet Deus, a quo habetur quicquid delectat. V, 145. Quis sic delectat, ut ille qui fecit omnia quæ delectant? IV, 231. Delectant bona, quæ non sunt per se bona; qualis erit delectatio incommutabilis boni? IV, 203. Delectatio laudis Dei piis promissa, quæ non datur impiis. V, 1188. Delectatio piorum in Deo amissis terrenis rebus. V, 147. Occupatio beatorum, delectationem ipsius Domini contemplari. IV, 203. Nec ex præterita nostra vita, nec ex præsentem delectari debemus, sed in ea quæ nobis promittuntur, intendere. IV, 681. Nulla creatura sic sibi placet, sequæ ipsa delectat, ut mens bona. X, 752. Delectatio mentis de iustitia et fide. V, 869. Delectationi cordis de lumine veritatis, nulla voluptas comparanda. V, 969.

Delectatio boni non literæ, sed spiritus donum est. X, 203, 217. Quando delectat bonum, magnum est Dei donum. IV, 1547, 1563, 1566. Delectatio boni gratiæ deputanda. X, 561. Delectatio iustitiæ donum Dei. V, 919. Qui fiat ut iustitia nunc magis minusve delectet, nunc non delectet, X, 168. Delectatio iustitiæ, nisi vincat aliarum rerum delectationes, vincimur in pugna contra peccatum. VI, 271. Delectatione iustitiæ vincente non ceditur malæ concupiscentiæ. VI, 237.

Delectatio legis Dei, et delectatio concupiscentiæ. V, 830. Delectationes sensuum licitæ et illicitæ. V, 868. Delectatio perniciosa sequitur cupiditatem, fructuosa caritatem. IV, 121. Delectationes quondam sunt libidines illicitæ. VIII, 419, 430. Delectationem illiciti non frænare est peccatum. VIII, 419. Delectationi alicui illicitæ consentire,

non tantum in horridis facinoribus, sed et in levioribus, peccatum est. X, 244, 908. Delectationem carnis qui a nullis refrænat licitis, vicinus est et illicitis. VI, 711. Delectatio justitiæ sperare debet quidquid aliud voluptas, sive dolor impedit. X, 212.

Delectationes vincendæ, et dolores. V, 1470, 1510. Delectationis inest semper aliqua titillatio, etiam in eo qui tentationem superavit. IV, 1860. Delectatione cogitationum lascivarum quis vulneratur, etsi non consentiendo victor abscedat. V, 391. Delectatio voluptatis in corpore non nocet illi, quibus major est delectatio voluptatis verbi sapientiæ, præcepti Dei. IV, 545. Delectationibus terrenis amaritudines cur Dens miscet. IV, 458, 1213, 1795. Homines sancti habent in potestate illicitam delectationem cohibere. III, 435. Delectationes rerum periturarum transiet, qui credit in Christum. IV, 794. Delectationes bonæ, cordi; renibus, malæ tribuantur. IV, 103, 104.

Deliciæ peccatorum fluxæ. V, 861. In deliciis nihil requirendum præter integram corporis valetudinem. II, 498, 497. Deliciæ a Christiano non conquirendæ, Christi passionem imitandæ sunt. V, 275. Deliciæ contemnendæ. II, 496, 497. Deliciarum matres divitiæ. II, 497. Vita in deliciis temporalibus, in comparatione vitæ æternæ, non vita, sed mors dicenda. II, 223.

Deliciæ sunt justitiæ, ut et iniquitatis. V, 919. Deliciæ spirituales quæ. VI, 447. Deliciæ nostræ Christus. IV, 1705. Deliciæ sanctæ in Scripturis divinis. IV, 413. Deliciæ per Spiritum sanctum Scripturis sanctis inspersæ. IV, 1805. Deliciæ spirituales in enigmate proponuntur in Scriptura sacra. VIII, 308. Deliciæ spiritus nostri cantica divina, ubi et fletus sine gaudio non est. IV, 1884. Deliciæ homini converso non subtrahuntur, sed mutantur. IV, 946. Deliciæ mansuetorum, pax. IV, 562.

Delicia unde dicuntur. IV, 960. Delicia non intelliguntur, sicut nec videntur tenere. IV, 162. Delictorum duo genera, propria et aliena. IV, 162. Delicia nostra, sua delicia Christus fecit, ut suam justitiam nostram justitiam faceret. IV, 172. Delinquentes juste relinquuntur, ut sibi ipse sit poena. X, 1556.

Delphinus episcopus. II, 537.

Delphinus Burdegalensis. II, 100.

Demænetus in lupum mutatus, quare. VII, 575.

Demetrius virgo. X, 578. Filia Julianæ. VI, 453, 442. Demetrius hortantibus Alypio et Augustino nuntium remisit nuptiis jam paratis. II, 849. Demetrius volens et petens, virgo deo oblata. VI, 441. Pelagii ad ipsam epistola. II, 834. Libri ad Demetriadem scripti virus notant Alypius et Augustinus. II, 850. Demetrius sanctimoniam virginitatis ubique prædicatur. II, 645. Ejus laus. II, 645.

Demetrius a Lepri-mianus. IX, 232.

Demetrius presbyter a Primiano communione interdictus. IV, 579.

Democritus. I, 945. Democriti de Deo sententia. II, 445. Et de causa cogitationum nostrarum. II, 444, 445. Democritus ab Epicuro distare hoc in questionibus naturalibus dicitur, quod concursioni atomorum vim quamdam animalem et spirabilem inesse scensit. II, 445.

Demosthenes clarissimus oratorum. IX, 468. In pronuntiatione omnia eloquentiæ præcepta conclusit. II, 442. Fortis Græciæ non in eo positas esse illone an illo verbo usus fuerit, *Æschini insolentiam locutionis obicienti respondit* Demosthenes. IX, 468.

Denarii centum forte mille-asset sunt. V, 516. Denarius merces. V, 698. Denarius pro opera vineæ reddendus æqualiter omnibus, non tollit diversitatem præriorum. VI, 410.

Denarius numerus universitatem significat. VI, 38; VII, 606. Legem. III, 1442; V, 517, 1240, 1241, 1243. Perfectionem. V, 1240. Beatitudinis perfectionem. III, 1356. Et disciplinam quæ insinuat conditorem Deum, et conditam creaturam. VI, 59. Denarii numeri significatio. V, 552, 555. Et mystica explicatio. III, 48. Perfectio beatitudinis nostræ in denario, quia redit ad primum. II, 218.

Dentes ad loquendum ut ad mandandum nos adjuvant. V, 1143. Dentes si obstupescant, quod remedium. IV, 562. Dentes quid ab ossibus distant. X, 527. Deus ingentis molis in Uticensi littore. VII, 448. Dentes peccatorum et dentes Ecclesiæ, qui sunt. IV, 75, 1007, 1234.

Deponderare. V, 1515.

Depravationis publicæ descriptio. VII, 65.

Deprecationes in devitiandis malis, præcationes in bonis optandis adhibite. II, 635.

Derelictio. *Vide* Deserere.

Derelinqueas non derelinquit Deus, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 543, 565, 575.

Descendere proprie et cadere differunt. IV, 1598, 1631. Descendere ab Jerusalem in Jericho, homo descendens ab immortalitate ad mortalitatem. IV, 1134. Descendere ad

aliquod officio aliud est, aliud per cupiditatem in id cadere. V, 546.

Deseruit homo imperatorem, et defecit ad desertorem. IV, 892. Non deseret opus suum Deus, si ab opere suo non dereratur. IV, 1890; X, 261. Dereliquit Adam Deus, quia ipse deseruit Deum. IV, 693. Ira iudicis tradidit quosdam concupiscentiis non cogendo, sed deserendo. V, 391. Deserente Deo continuo fit cæcitas. X, 236. Et homo it in malum. X, 567. Possidet tentator. V, 590. Deus conversos adjuvat, deserit aversos. X, 153. Non deserit nisi dignos. X, 259. Deserit aliquantum Deus ne superbiamus. X, 151, 200. Miseriores sunt qui omnino malum desertionis suæ non sentiunt. III, 452. Homo a Deo cum ipsum rogat, non deseritur. V, 171. Tu adjuvas qui condidisti, tu non deseris qui creasti. IV, 208. Pascebat te Deus contemnentem se, et deseret te timentem se? IV, 315.

Desertum propter ariditatem et sterilitatem, ipsum sæculum. IV, 1760. Deserta unde servis Dei impleta. IV, 654. Deserti quælibet pusillanimitas tempestasque minus mihi videtur molesta, quam ea quæ vel patimur vel timeamus in turbis. II, 554. Desertum piis est ipsa conscientia. IV, 635.

Desiderium est rerum absentium concupiscentia. IV, 1522. Desiderium sitis animæ. IV, 750. Sius cordis est. III, 1601. Desiderio tardum videtur etiam id quod tempore acceleratur. II, 903. Desiderata diu dulcius obtinentur. V, 411. Desiderio vel concupitæ extenditur animus, non lætitiæ consecuta. IV, 434. Desideria illicita animam corrumpunt. IV, 1920, 1921. Desideriis pravus quando non captivatur. III, 2071. Non in desiderio pravus, sed in concensione peccamus. III, 2066. Desideria illicita quæ ex ineguita concupiscentia nascuntur, nihil obsunt si iis non obeditur sive operatione, sive locutione, sive tacita assensione. IV, 1507. Desideria mala concupiscentiæ, unde. X, 450. Desideria mala ut non sint, velle debemus. X, 451. Aliud est habere mala desideria cordis, aliud tradi eis. X, 789. Tradi desiderioris malis quid. X, 789. Desiderio suo ut pereant dimittuntur tantum reprobi, non vero prædestinati. X, 324. Non solum per patientiam, sed et per potentiam tradit Deus desideriorum malis. X, 790. Desiderii prohibiti fructus dulcior. III, 2070. Desideriorum diversitate verberata anima, portat plagas saucia, divisa per amores multos. IV, 1887. Totum mundum dimittit, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692.

Desiderium sanctum est tota boni Christiani vita. III, 2008. Desideria sancta sunt a solo spiritu, non a carne. III, 416. Desiderium nostrum nunc non sit nisi in cœlum. V, 932. Desiderium regni Dei tribulationibus hinc atque hinc contententibus producat. IV, 290. Qui non gemit peregrinus, non gaudebit civis, quia desiderium non est in illo. IV, 1644, 1940. Desiderium nostrum, donec ad Dei visionem perveniat, semper extendendum. IV, 1147. Desiderium Christi in omnibus justis ab origine ad finem mundi. IV, 1537. Desideria æternæ vitæ arma sunt contra tentationes. IV, 1774. Desiderium iustorum, delectationem ipsius Domini contemplari. IV, 205. Desiderium tuum, oratio tua est; et si continuum desiderium, continua oratio. IV, 404. Desideriorum forma in Dominica oratione. V, 578. Quodnam desiderium Deus se cito exauditurum pollicetur. IV, 1286, 1888. Desiderium iustorum differtur ut crescat, crescit ut capiat. IV, 1057. Desiderium Deus extendit differendo; desiderando extendit animum, extendendo facit capacem. III, 2008. Nihil impedit quominus habeantur justificationes Dei, nisi quia non desideratur. IV, 1522.

Desolati habent consolationem Patris orphanorum. IV, 815.

Desperare. Necesse est ut homo plus gaudeat, cum venerit quod desperaverat. IV, 1927. Desperatio in peccatis perdere se putat, si quid non fecerit quod instigat libido. X, 206. De Deo nihil desperandum. V, 56. Nec de peccatorum venia. III, 871. Ita Deus plenus est aliis misericordiæ, ut ad eum conversis non solum quibuslibet peccatoribus, sed etiam impiis, non sit desperandum. IV, 597. Desperando plus perdit anima, quam delinquendo. V, 158. Peccatum cum desperatione, certa mors. IV, 588, 1703. Desperatione veniæ anima suffocatur. V, 1558. Et spes et desperatio timenda est in peccatis. IV, 1877. Desperatio et spes impenitentis ac perditionis causa. V, 139. Desperationem inter et presumptionem incendendum. V, 778. Ne quisquam superbe de se præsumat, ne quisquam humilis de Domino desperet. IV, 946. Ne desperatione hominibus peius viverent, promisit Deus indulgentiæ portum; rursus ne spe veniæ peius viverent, fecit diem mortis incertum. IV, 1502, 1876. De nemine quamdiu vivit desperandum. IV, 570, 650; V, 456, 1548; IX, 698. Desperationem salutis suggerens inimicus, quoniam invictissimo scuto repellitur. IV, 89.

Destinis responsionum fulcire ruinosas fabulas. V, 108.

Destruatur a Deo alii ut edificentur, alii sic ut non edificentur. IV, 1490, 1462.

Detractio est mordacior, quam veracior reprehensio. V, 1581. Quomodo irascaris alteri, quando de te male loquitur; sic irascere tibi, quando de altero male loqueris. V, 635. Ut amico laudanti, sic nec detrahenti inimico facile credendum. IX, 354. Cum detrahitur nobis, orandum primitus pro nobis, ut ulciscendi cupiditatem vincamus, deinde pro ipsis detractoribus nostris. IV, 1434. Fortitudo necessaria, cum praesenti detrahitur, non ad revellendum, sed ad ferendum conviciam. IV, 1184. Detractionibus falsis crescit merces servis Dei, et poena detrahentibus. V, 1581. Hanc mercedis speciem non amat Augustinus. V, 1581. Detractio quae fit ab his qui videntur alicuius momenti esse, scandalum est infirmis. IV, 582.

Detractionis diluvium quo tempore contigit. VII, 568. Ad Aegyptum non pervenit. VII, 568.

Deumina numen paganorum. VII, 188.

Devotio fit cum maledictio. III, 758.

Devotorum luminum oblationes. V, 1572. Nunc non omnia facere patrem per Filium abigatur a sensu devotorem, etc. V, 586.

Deum existere probatur. I. de lib. Arbitr. a cap. V ad XV. Deum esse fide et ratione cognoscitur. I, 1262. Deum esse debere ratiocinando non efficitur. II, 705. Dei notitiam vanitas litigando quaerit, pietas credendo. V, 1205. Error disputantium de Deo ex triplici causa. VIII, 819. Quis peior. VIII, 820. Deum esse agnoscitur ex operibus creaturae. IV, 944; X, 311. Deus Philosophis notus ex creaturis. V, 776, 1133. Quomodo ad Dei cognitionem devenere Platonici. VII, 251. Ut anima ex motibus et administratione corporis, ita Deus ex administratione mundi, et animarum regimine intelligitur. V, 1022. Haec est vis verae divinitatis, ut creatura rationali jam ratione utenti, non omnino ac penitus possit abscondi. III, 1910. Dei nomen gentibus, antequam crederent in Christum, non potuit esse omnino ignotum. III, 1910. Infidelis potest ad tantas tenebras pervenire, ut Deum esse neget. IV, 1117. Quomodo agendum cum atheo. I, 1242. Rarum hominum genus est, qui dicant in corde suo, non est Deus. IV, 615. Non esse Deum, nemo audeat dicere, etiamsi ausus fuerit cogitare. IV, 141. Deum ipsum negare aperta insania est. VII, 153. Deum negantium insania paucorum est. V, 441. Deus verus etiam oraculorum responsis agnitus. VII, 651. Deum verum, Jovis nomine Varro designavit. VII, 650.

Deus quid. III, 1058. Optime de Deo sentire, verissimum est pietatis exordium. I, 1224. De Deo falsi periculosum, mendari exitiosum. V, 157. Cum mendacio Deus non possidetur. I, 807. Variæ de Deo opiniones. I, 721; III, 125, 164, 169. Opinio gentium de Deo nostro. III, 1053. Deum esse animam motu ac ratione mundum gubernantem Varro placuit. VII, 138. Deum se non esse clamat omnis natura. VI, 635. Quid de Deo natura universa nos doceat. VIII, 1061. Quid doceat Ecclesia. I, 1317.

Deus quid sit, sive quid non sit. I, 783; V, 145, 1680. Facilius dicimus quid non sit Deus, quam quid sit. IV, 1090. In rebus divinis pia ignorantia melior, quam praesumpta scientia. V, 663. Non parvae notitiae pars est scire quid non sit Deus, antequam sciri possit quid sit. II, 459; III, 1588; VIII, 948.

Deum omnes intelligunt id quo nihil melius est. I, 807; III, 23. Deus est id quo nullus superior. I, 1248. Dei excellentia. III, 1383.

Dei proprie est esse. VII, 256. Deus summe ac primitus est. III, 52. Solus proprie est. III, 1680. Deus habet in se ut sit longe aliter quam creaturae. III, 535. Ita est Deus, ut in ejus comparatione, ea quae facta sunt, non sint. IV, 1741. Deus summe est, quia nulla mutabilitate proficit seu deficit. II, 459. In Deo omne quod dicitur, id ipsum est. V, 1498.

Dei simplicitas. VII, 251. Deus natura simplicissima. VIII, 1062, 1076. Deus pars ullius rei esse non potest. VIII, 765. Deus simplex et multiplex. VIII, 938, 939, 936. Deus etiam triplex, bonum simplex et incommutabile. VII, 325. Quomodo. VII, 326. In Deo non aliud potestas, aliud prudentia et cæteræ virtutes. V, 1498. Deo hoc est esse, quod posse. III, 1538. Hoc est esse, quod est magnum esse, bonum esse. VIII, 947. Fortem esse, justum esse, etc. VIII, 927, 929, 951, 953, 945. Sapientem esse. VIII, 947, 1076.

Dei natura, qualis. III, 1876. Deus ex factura intelligitur qualis sit. VI, 662. Deus est quaedam substantia. IV, 844. Summa substantia. X, 285. Est excellentissima quaedam immortalisque natura. III, 21. Incommutabilis. III, 557, 562. Invisibilis et ubique tota. III, 647. Quiddam in Deo intelligi potest, substantia est. VI, 192. In Deo abusive dicitur substantia, essentia proprie. VIII, 942. Deus sive dicatur substantia, sive essentia, ad se dicitur, non relative ad aliud. VIII, 942. Quiddam secundum qualitates de Deo dici

videtur, secundum substantiam vel essentiam est intelligendum. VIII, 1063. In Deo nihil secundum accidens dicitur, sed secundum substantiam aut secundum relationem. VIII, 915, 914. De Deo quiddam dicitur vel intelligitur, secundum substantiam dicitur, falsum Ariarionum dogma. VIII, 912, 914. Circa Dei naturam in quo conveniant Catholici et Manichæi, in quo dissentiant. X, 1468.

Deus essentia sua id ipsum est summe esse, et summe vivere. I, 665. Ipsi esse et vivere, non aliud atque aliud. I, 665. Deum esse quamdam vitam æternam sapientem, sapientes facientem, intellexerunt Philosophi. V, 776. Ex consideratione mundi. V, 776. Dei vita, ipse Deus. III, 1548. Vita Dei est immutabilis. III, 1548. Deus animam habere tropice dicitur, sicut et corporis membra. VII, 534. Deus summum vitæ principium. VIII, 93. In Deo et causa subsistendi, et ratio intelligendi, et ordo vivendi. VII, 228. Deus non eisdem cum anima naturæ. VII, 230. Ex Dei anima vitas atque animas cunctorum viventium sorte sumi quidam dixerunt. VII, 125. Dei anima, voluntas ejus. III, 716. Deus nec sexum habet, nec ætatem, nec definita corporis membra. VII, 134.

Deus cum dicitur, quid cogitandum. V, 53. Qualis sit Deus non potest cogitatione comprehendi. III, 790. Deus incomprehensibilis. I, 661; IV, 1742, 1745, 1872; V, 368, 665. De eo quaedam in Evangelio propterea præseminata, ut admoventur, non oportere nos de temeraria comprehensione lactare. II, 1053. Deum comprehendi non posse ait Plato. VII, 270. Deus verius cogitatur, quam dicitur; et verius est, quam cogitatur. VIII, 930. Deum aliquantum mente attingere beatitudo est, comprehendere impossibile. V, 665. Deus incomprehensibilis semper quaerendus. VIII, 1057. De Deo nihil potest intelligi sine pietate et quadam pace mentis. VIII, 92. Deus ut ex quantalacumque parte possit intelligi, non nisi magnis genitibus et suspiriis fit. VIII, 174. Deum facilius eloqui audeat anima, quam videre; et tanto minus eloquitur, quanto sincerius videre poterit. VIII, 187. Deus prius fide non errante cognoscendus, ut possit amari. VIII, 931. Ad Deum solo intellecta ambiendum est. VIII, 90. Phantasmata quæ sibi cor de Deo fingit. V, 1204. Deum carnaliter cogitans, qua ratione edocendus. V, 157. Responda omnis carnalis cogitatio, ut capiatur in modo Deus veritas est. VIII, 948. Deus quomodo cogitandus. III, 2035. Quisquis talem cogitat Deum, qualis non est Deus, alienum Deum utique et falsum in cogitatione portat. III, 790. Tale aliquid esse, qualis figuratiter spiritui sanctorum demonstratus est, quidam volunt. III, 427. Deum facilius percipimus mente, quam creaturas. III, 535. Deus interior, exterior, antiquior, novior omnibus. III, 353.

Deus ineffabilis. I, 662, 663; III, 21, 353; IV, 1090. Quomodo. I, 662, 663; III, 21, 353; IV, 1090. Dei majestas a spiritualibus cogitari potest, a nullo autem effici. II, 1053. Deus est ineffabilis, ac silendo plus de eo sentire licet quam dicere. V, 665. Deo honorificum potius silentium, quam ulla vox humana competit. VIII, 142. Væ tacentibus de Deo, quoniam loquaces muti sunt. I, 662, 665. Omnia possunt dici de Deo, et nihil digne dicitur de Deo. III, 964; V, 1498; VI, 138; VIII, 138, 142, 627, 628. Ad loquendum de Deo nulla digna comparatio potest inveniri. VIII, 728. Non temere tale aliquid de Deo dicere debemus, quod in Scriptura ejus non legitur. III, 302. Potestas, prudentia et similia de Deo dicuntur, non proprie, sed quia nihil dici melius potest. V, 1497. Divinis rebus vocabula humana tribuntur, sed ibi remotis imperfectionibus intelligenda. VI, 140.

Dei nomen duplex Moysi declaratum. V, 61, 66. Dei nomen, *τὸ ἀρρηγόρευτον*, ineffabile. III, 638. Dei nomen est ipsum esse. IV, 1741. Dei nomen jucundum est amantibus eum super omnes jucunditates. IV, 612. Deus quare appellatur ignis edax. VIII, 148. Lumen. VIII, 938, 859. Lux lucifica, VIII, 404. Veritatis lumen illuminans omnem hominem Deus est. X, 130.

Deus spiritus est secundum Platonicos, secundum Stoicos est corpus. III, 1036. Deum corporeum esse, sicut et animam, contendit Tertullianus. X, 499. Et esse corpus. II, 861; III, 427; VIII, 46. Deo quidam corpus affingunt, ne non sit substantia. II, 619. Aliqui esse corpus igneam, alii candorem lucis finxerunt. III, 164. Sed incorporeus est. I, 721. Deum existimare corporeum omnino nefas est. II, 622, 623. Deus non est quid corporeum, nec aliquid quale formari nostra cogitatione possit. V, 33, 369. Quiddam corporeum occurrit, et in spiritualibus quiddam mutabile, non est Deus. VIII, 938. Nihil quod corporis sensus attingit, pro Deo colendum esse, vel imperitum vulgus prædicat. VIII, 90. Deum non esse corpus probatur. VII, 230. Deo membra adscribi quam absurdum. II, 459. Deum nulla corporis forma delinitur. VI, 188, 304. Non est admodum corporis in spatio cogitandus. V, 359. De Deo corporaliter dicta, qui accipienda. I, 1518; III, 166, 186. Deo quæ tribuantur membra, spiritali-

ter intelligenda. II, 628. Dei membra, potentia operationum ejus. IV, 150. Effectus operationum atque virtutum. III, 716. Deus totus oculus, totus manus, totus pes. II, 628. Dei facies, potentia qua dignis innotescit. IV, 137. Dei auris, non membrum corporeum est, sed potentia qua exaudit. IV, 130. Dei facies et manus et pedes quid. V, 366. Dei brachium et manus, Christus. IV, 484, 894, 1146, 1444, 1253. Filius et Spiritus sanctus. IV, 1331; VII, 373. Dei manus potentia Dei. III, 347; IV, 484, 1331, 1613; VII, 573. Virtus ejus. VIII, 692. Dei dextera, aeterna felicitas. IV, 1146, 1782. Dei digitus, Spiritus sanctus. II, 218; IV, 111. Dei zelus, ira, misericordia, patientia, poenitentia, manus, pedes, etc., quo sensu dicantur. VI, 34, 139, 140, 249, 611. Ira Dei et zelus sine perturbatione. III, 358, 599, 631. Deus perturbationibus non subiacet. III, 2065. In Deo situs, vestimentum, anni, locus, translate dicuntur. VIII, 847.

Dei pulchritudo. IV, 1073. Plenitudo. I, 843; III, 133. In neo nihil deest et nihil redundat. I, 894. Plenitudo divinitatis in Christo corporaliter, quomodo. II, 847. Quoniam discrimine habet divinitas in Christo et in membris ejus. II, 847.

Dei locutio quomodo accipienda. III, 327. Dei locutio in substantia sua, Verbum Dei incommutabile, quod est Christus. IV, 1798. Verbum Dei. III, 348. Deus Verbum coaeternum loquitur. III, 250. Quomodo cum Angelis loquitur Deus. III, 447; VII, 484. Dei loquelam modis ineffabilibus audiunt Angeli, et ad homines deferunt. VII, 295. Quomodo Deus, et quam multis modis hominibus loquitur. IV, 306; VII, 317, 484. Deus loquitur aut per suam substantiam, aut per alii subditam creaturam. III, 592. Deus loquitur vel in ipsa cogitatione, vel per creaturam corporealem. III, 1284. Illis intus loquitur, qui ei locum praebent. III, 2005. Deus per multa organa ipse sonat ubique, tangendo, modificando, inspirando. IV, 566. Quomodo Deus cum primis hominibus loquebatur. VII, 443. Deus primis parentibus locutus est post peccatum per subditam creaturam. III, 392, 447. Cum illis, aliis modis intrinsecus loquebatur. III, 392, 447. Moysi loquebatur per adsumptam creaturam, non per suam substantiam. IV, 1788. Deus aliquando servis suis in ipsis servis suis loquitur. III, 304. De locutione Dei varia inquiruntur. III, 252. Quomodo naturaliter fieri potuerit, difficile est invenire. III, 252. More humano in Scripturis ad homines loquitur. III, 538. Nuntios habet propter nos et propter ipsos. III, 334.

Deus invisibilis. V, 1260. Non tantum Pater, sed tota Trinitas unus Deus invisibilis natura. II, 605. Quomodo invisibilis, cum Angeli videant faciem ejus semper. VIII, 763. Deus non invisibilis Angelis et illi qui similes illis erunt. VIII, 708. Deus videri non potest oculis corporeis. VI, 665. Deus oculis corporeis invisibilis, menti visibilis. II, 318, 319; V, 663; VIII, 171. Deus invisibilis, nullorum corporeis oculis, cordibus autem paucorum mundissimis notus est. IV, 1481. Deus non videri nisi animo potest, nec tamen ita ut animus videri potest. IV, 408. Deus nec cum videlibus, poteris dicere, hoc est Deus. V, 369. Deus non potest videri in loco ad modum corporis. V, 1264. Deus invisibilis dicitur, ne corpus esse creatur. II, 618. Deus lux est, sed lux cordis. II, 581.

Deum nemo vidit unquam, quia eam quae in Deo habitat, plenitudinem divinitatis, nemo mente aut oculis comprehendit, ex Ambr. II, 604. Dei Filium in veteri Testamento visum esse insinuat Ambrosius. II, 604. Quomodo Deus visibilem se praebuit Patribus. VII, 201. Per creaturam primis parentibus Deus in forma humana apparere solebat. III, 448. Dei apparitio Moysi. V, 59, 160. Deum quomodo videbat Moyses. VI, 662. Deum videre cupiebat Moyses in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Deum videre pii desiderantes, eam substantiam qua ipse est quod est, non eam speciem qua ut vult apparet, contueri cupiunt. II, 603. Dei apparitio Moysi per Angelum facta est. V, 60. Quare in rubro qui a flamma inherente non comburebatur. V, 60. Deus apparere solet in igne. VI, 669. Deus potest hic simul apparere et latere; apparere specie, latere natura. V, 161. Deus dum specie corporali apparet, substantia ejus non apparet. III, 394, 652. Refelli non potest, vel Patrem, vel Filium, vel Spiritum sanctum, si tamen est Spiritus sancti visio, videri ea specie quam voluntas elegerit, non natura formaverit, quoniam Spiritum quoque visum accepimus in columba. II, 604, 603. Ex Ambr. II, 618. Deus apparere per suam substantiam, sicuti est, non nisi mundis cordibus dignatur. V, 59. Deum quaedam est manifestatio interior, quam impii non noverunt. III, 1851. Dei forma a solis piis; in Christo forma servi ab omnibus videbatur. V, 711.

Deus an videndus sit oculis corporeis. VII, 728, 799, 800. An videbatur per corpus spiritale. V, 1264. An saltem per corpus glorificatum videri possit. II, 619. Deum esse visuros, receptis in resurrectione corporibus, non modo sanctos, sed et impios, quidem dixerunt. II, 319. Deum

visuros per corpus eos qui ad vitam aeternam resurgent, putant alii. II, 619. Deus etiam in resurrectione non videbitur visione oculorum. II, 606. Deum invisibilem invisibiliter videri docuere ss. Patres Ambrosius, Hieronymus, Athanasius, Gregorius Orientalis, etc. II, 624. Deum qui potest invisibiliter videre, ipse Deo potest incorporaliter adherere. II, 613. Dei visio corporea, si aliquando dabitur, non impedit visionem spiritalem. II, 629. Angeli quomodo vident faciem Patris, quomodo et nos videbimus Deum sicuti est. II, 605. Deus nunc fortasse videtur a quibusdam Angelis eo modo, quo videtur sicuti est. II, 605. Deus etiam in resurrectione non audietur auditu aurium. II, 609, 618. Deus oculis corporeis videri non potest. II, 319, 618, 619, 622, 623, 625, 626, 627; ne quidem a Christo. II, 707.

Deum videre summa felicitas. I, 1048. V, 711. Deus a filiis videbatur sicuti est. V, 161. Dei visio, merces gl'ei. VI, 681. Cur differatur. VI, 682. Deus quot modis videri possit a beatis. VII, 801. Oculis cordis videbatur. VII, 799. Quid requiritur ut videatur Deus visione perfecta. VIII, 171. Ad eum videndum mens mutanda est. VI, 14. Purgantur animus. III, 23. Cordis oculus mundandus. V, 542, 670. Deus lux mentium purgatarum, non oculorum corporis. II, 318. Deum in ipsa quoque resurrectione videre non facile est, nisi illis qui corde sint mundo, ex Ambr. II, 604, 606. Ad videndum Deum per ejus auxilium cor mundum preparandum est. II, 622. Deum in futuro saeculo impii non videbunt, sed soli mundo corde. II, 607, 608. Videbunt mundi corde. II, 618, 620, 621. Deum in tantum videbimus, in quantum similes ei erimus. II, 319. Deum nunc in tantum non videmus, in quantum dissimiles sumus. II, 319. Deus quomodo jam videatur. VI, 681. Deum nunc videri a nobis per speculum, quomodo dicat Apostolus. VIII, 1067. Deus videtur ab his qui saeculo moriuntur. III, 40. Deus videri solum in illa vita potest, ubi ut vivatur, hinc vitae moriendum est. III, 649. Deus diligentibus se ostendit etisque sufficit, adeo ut ab eo non declinet. I, 833. Deus ubique secretus est, et ubique publicus; quem nulli licet, ut est, cognoscere; et quem nemo permittitur ignorare. IV, 953.

Dei faciem videre, et non posse vivere, quomodo moraliter intelligendum. VIII, 864. Faciei Dei visio, ejus est manifestatio. VIII, 797. Dei posteriora unde videri possunt. VIII, 865. Dei posteriora ab Israelitis visa. VIII, 863. Dei posteriora Christus Dei. VI, 663. Caro Christi. VIII, 863, 864. Dei invisibilia per ea quae in corpore facta sunt, intellecta conspiciuntur. VIII, 392. Divina videntur intelligenda, non oculis carnis intuentio. VIII, 742. De visione Dei. V, 153, 366. In quaestione de visione Dei exultate rixae et contentiones. V, 162. Deum scire quid sit. VIII, 931. Dei cognitione fit homo beatus. V, 663. In quantum Deum novimus, similes sumus, sed non ad aequalitatem similes. VIII, 969.

Dei attributa sunt inexpl'icabilia. I, 602. Dei attributa summam descriuntur. I, 602.

Dei pulchritudo antiqua est et nova. I, 793. Ejus imitatione pulchra, ejus comparatione foeda sunt caetera. I, 1018. Ab ea omnis pulchritudo. I, 801. Et omnis species. III, 154. Dei pulchritudo in intelligibili et incommutabili veritate. II, 434; in justitia. II, 462.

Dei aeternitas. VII, 562. Deus manet apud se et in se ipso plena et perfecta aeternitas. V, 1073. Deus non ab aliquo factus. X, 571. Deus est, et vere est, et eo ipso quod est vere, sine initio et termino est. IV, 1243. Deus nec esse coepit, nec eum vacationis suae taduit, nec cessando torpuit, nec operando laboravit. VIII, 604. Deus solus aeternus est. V, 208. Omne tempus excedit. X, 404. Nescit tempora. I, 814. Deus praecedit omnia praeterita. I, 813. In Dei natura non aliquid quasi novum sit; aut fuit, quasi jam non sit; sed est tantum id quod est, et ipsa est aeternitas. IV, 122. Ipsa Dei substantia est, quae nihil habet mutabile, ubi nihil est praeteritum, quasi jam non sit; nihil futurum, quasi novum sit; et non est ibi, nisi est. IV, 1511. In Deo solum praesens invenitur. III, 1680. Dei aeternitas est dies unus. I, 313. superat omnia futura. I, 815. Aeterna ibi est veritas, et aeterna caritas; et vera ibi est caritas, vera aeternitas; et cara ibi est aeternitas, et cara veritas. VIII, 887. Deus sine temporali voluntate universa tempora facit. VIII, 335.

Deus immutabilis. I, 634, 1218, 1518; IV, 1142; VII, 220, 362; VIII, 518, 531, 558, 887, 911. In Dei natura mutabilitatem ponentur vanae. VIII, 393. Deus solus est immutabilis. V, 886; VIII, 912. Deus immutabile bonum. II, 58. In substantia summi boni nulla mutabilitas temporis potest inveniri. VIII, 594. Deus est supra id omne quod est mutabile. I, 1248. Non est alias aliud, nec alias aliter; sed idipsum et idipsum. I, 828. Apud eum rerum omnium instabilium stant causa immutabiles, et mutabilium immutabiles manent origines, et irratiabilium

temporaliumque sempiternas vivunt rationes. I, 664. Deus scit et vult immutabiliter. I, 833. Incommutabiliter manens formatur et innovat omnia. I, 1265. In Deo nullus novus motus. I, 815. Semper idem et immotus agit omnia. III, 589, 596, 591. Quomodo Deus immotus moveat creaturas, exemplo animæ deprehendi potest. III, 368. Deus non temporalibus motibus operatur. III, 209. Quomodo Deo non temporaliter jubente fiant motus temporales in rebus temporalibus, difficilimum est capere. III, 252. Consilium Dei non mutabile est. III, 300. Deus incommutabili voluntate, veritate, æternitate persistit. VIII, 372. Deus mutabilis non est, quia aliud in veteri Testamento, aliud in novo sibi jussit offerri. II, 528. Deus voluntatem non mutat sed res quas voluit. VIII, 660. Deus cum mutat, opera sua per incommutabile consilium suum, propter ipsam non consilii, sed operis mutationem, ponit dicitur. IV, 1416, 1725. Deus mutatur, si mutatur: mutatur ejus sententia, non justitia. VI, 144. Deus immutabilis, omnis boni auctor. VI, 360. Deus solus immortalis, quia solus immutabilis. VIII, 768.

Dei naturam corruptibilem dixere Manichæi. X, 1325, 1536. Est incorruptibilis. VIII, 518. Nulla ei natura contraria. VI, 185. Nisi quæ non est. VII, 550; VIII, 586. Deo nec noceri potest, nec alii naturæ nisi ipso permittente. VII, 535, 565. Deus nullam necessitatem pati potest. VI, 16. Neque ex aliqua parte violari. VIII, 414.

Dei immensitas. II, 857; VII, 220. Deus ubique est. I, 707, 795. Deus Pater, Filius et Spiritus sanctus sunt simul ubique. II, 857. Difficile invenitur ubi Deus est, difficultius ubi non est. I, 1077. Ipso nihil secretus, nihil præsentius. I, 1077. Falsa de immensitate Dei imaginatio Augustini adhuc Manichæi. I, 753, 736. Sic est per cuncta diffusus, ut non sit qualitas mundi, sed substantia creatrix, sine labore regens, et sine onere contiens mundum. II, 837.

Deus ubique totus. II, 443, 817, 622; III, 1640, 1654; V, 1264, 1268. Quomodo ubique totus in se ipso. II, 858. Divinitas est ubique tota, nusquam divisa. V, 560, 567. Deus ubique præsens. IV, 682, 1125. Ubiq; præsens et omnia videns. V, 441. Spirituali præsentia adest rebus conditis. IV, 1077. Dei præsentia in rebus, causa est existentiae earum. I, 661. Dei præsentia omnibus nota argumentum est illa etiam improbis usurpata jurato, testis est Deus. V, 101. Deus ubique præsens quondam cuique nostrum simul esse censetur. VI, 14. Cum Deo est quidquid Deum intelligit. I, 995. Dei secretum in quod intrat servus Dei, quale. III, 1605, 1604. Possunt miseri esse ubi Deus est, sed beati soli sunt cum illo. III, 1927. Deus nec mole distenditur, nec partitione minuitur. VII, 290. Dei natura ubiq; integra, ubiq; præsens, non in parte minor, et in parte major; sine ulla mole, magna; per locorum spatia non distenditur. VIII, 184. Si anima per locos non extenditur, multo minus Deus. VIII, 188. Qui ubique totus, et nusquam locorum est. I, 721, 708. Ubiq; præsens est, non locorum spatii, sed majestatis potentia. III, 1277.

Deus non est in loco. V, 367, 548, 1265, 1268; VI, 15, 661. Si in aliquo loco esset, non esset Deus. IV, 953. Deus nec per locum nec per tempus movetur. III, 387, 395. Quomodo descendere dicitur. VII, 483. Et esse in aliquo loco corporali. III, 752. Esse in caelis, cum ubiq; sit totus. II, 439. Effectus miraculi præsentiam suam insinuat hominibus. IV, 484. Deus propinquior nobis quam multæ creaturæ. III, 333. Deus homini corde ipso interior est. IV, 853. In interiori nostro est querendus. I, 798. Deum non habitare in locis ab hominibus fabricatis in utroque Testamento prædicatur. VIII, 141. Dei habitaculum per manus hominum factum, ad aliquam significationem in utroque Testamento accipitur. VIII, 141. Deus beat suum templum, non indignet illo ut sit beatus. VIII, 604. Dei templum et Angeli, et homines. VIII, 604. Dei sedes sancta, caeli et anima justi. IV, 529, 530. Dei sedes, si vis, tu es. V, 567. Deus in sanctis et justis. III, 1276. Deus ubique est per divinitatis præsentiam, sed non per habitacionis gratiam. II, 837. Deus quibusdam non est præsens. III, 1392. Non æqualiter habitat in hominibus per gratiam. II, 837. Possidetur ab hominibus pro eorum capacitate. II, 838. Habitat in ecclesiis licet aliis carnalibus. II, 842, 845. In parvulis habitare dicitur, quia in eis occulte agit ut sint templum ejus, idque in profectibus, et proficiendo perseverantibus perficit. II, 811. Deus inhabitatum continet, non continetur. V, 1502. Portat et continet eos in quibus habitat: si se subtraxerit, cadunt. IV, 1632, 1653.

Deus præsens omnibus conscientiae adest, bonis ut pater, malis ut iudex. V, 101. Noli cogitare Deum in locis, ille tecum est talis, qualis fueris: opitulator, si bonus fueris; ultor, si malus. IV, 952. Dei præsentia Adæ justo gaudium, peccatori pena. V, 542. Deo, qui ubique est, et nullo continetur loco, non per loca propinquamus: propinquare illi, est similem fieri; recedere, dissimilem fieri. IV, 357,

1217. Deum amor exhibet præsentem. II, 670. Iniqui Dei præsentiam non effugiunt. I, 766. Quis se abscondere a conspectu ejus dicitur. III, 208. Deus antequam faceret cælum, terram, sanctos, in se apud se Deus habitabat. IV, 1632. Deus Verbum quomodo erat in mundo. III, 1265, 1368. Deus non implet mundum velut aqua, aer, aut lux. II, 517. Dei plenitudinem nemo comprehendit. II, 606.

Deus magnus est non mole, sed virtute. II, 519. Dei substantia non circumscripta quantitate. V, 157. Quomodo crescit Deus. III, 1504. Deus non participatione magnitudinis magnus. VIII, 918. Deus ita magnus est in operibus magnis, ut minor non sit in minimis. V, 1060; VIII, 301, 605. Deus magnitudo incommutabilis, quomodo ex nobis magnificetur. IV, 1537. Deum magnum Porphyrius confitetur. VII, 630.

Deus sapiens, æternus, etc., non participatione sapientiae et æternitatis, sed sapientia et æternitate cujus ipse est auctor. VI, 16. Dei sapientia simpliciter multiplex, et uniformiter multiformis. VII, 568. Dei sapientia et virtus in prima creatione, non ex usitatibus et quotidianis operibus metienda. VII, 575. Deus sapientum mentibus præsens non contaminatur. VII, 270.

Deus habet omnium rerum scientiam. I, 590. Solus Deus se novit sicut omnino est. I, 833. Nihil ipsi occultum. I, 590. Dei scientia qualis. VIII, 1075. Dei scientia non variatur. I, 826; VII, 291. Non ei decedit aliquid, vel succedit. VIII, 931. Dei scientia, infinita comprehendit. VII, 367. Abyssus est et in corde bono et in corde malo; sed hæc nuda sunt Deo. IV, 1749. Dei oculos vitare nemo potest. IV, 1200. Deus præsentia, præterita, futura incommutabiliter videt. VII, 534. Deo futura præsentia sunt, ut præterita. VII, 291. Apud Deum omne præsens est. VI, 15. Dei cognitio adest omnium. I, 736. Deus creaturas omnes non quia sunt, ideo novit, sed ideo sunt, quia novit. VIII, 931, 1076. Deus non sic cognoscit ut homo vel angelus, sed incomprehensibili modo. IV, 578, 577. Dei notitia tanta est, ut omnia apud ipsam essent quodam infabibili modo, antequam creata essent. IV, 577. Scientia nostra scientia Dei comparata ignorantia est. I, 811.

Deum præscium esse futurorum negare, aperta insaniam est. VII, 140. Qualis in Deo scientia et præscientia. VI, 158. Præscientia Dei sicut et sententia, certa et fixa. VII, 472. In Dei dispositione jam tempora facta sunt, quæcumque futura sunt. VII, 291. Non est auctor omnium quæ præscit Deus. I, 1276. Non ei sunt imputanda peccata. I, 1280. Dei præscientia conciliatur cum libertate. I, 1275.

Deus quomodo dicitur scire, nescire, tentare. VI, 48, 106. Deo scripturæ solent tribuere quod in nobis facit, ubi de eo congruenter dici potest. IV, 73, 615, 616. De Deo sicut quadam laudabilia hominum non recte dicuntur, sic quædam culpabilia hominum recte intelliguntur in Deo. VI, 141. Deus scire dicitur, quod facit sciri. VII, 511. Videre quod facit videri. IV, 697, 699; VII, 485, 735. Cognoscere cum cognosci aut cognoscere facit. III, 354, 565; IV, 490, 615, 697. Deus videre dicitur quando miseretur. III, 1756. Deus cum vidit quia bonum est quod fecit, docuit bonum esse, non dicit. VII, 334. Deus tenet ut sciat, id est ut dono suo scire faciat. III, 757; IV, 490. Deus discere quomodo dicitur. V, 29. Deum esse miratum non repugnat. VIII, 406. Quare de Deo nescire, penitere, et similia dicuntur in Scripturis. V, 1498. Deum penitere quomodo dicitur. V, 152. Deus quomodo dicitur peccatores nescire. IV, 60. Mandare et loqui nobis. V, 98, 102. Dei cogitatio et recogitatio quid. VII, 472. Deus non tentandus. III, 574. Deus tentare quomodo dicitur. V, 29.

Deus est æterna veritas, quæ grandium est cibus. I, 742. Deus veritas super omnia præsidens. I, 807. Facies Dei nihil est aliud, quam ipsa cui suspiramus, veritas. I, 988. Deus alio modo verax quam homo. III, 1685. Fallere neminem potest cum promittit. I, 826.

Dei voluntas non est creatura. I, 814. Dei voluntas et Dei potentia Deus ipse est. I, 756. Causa omnium quæ fecit, voluntas ejus est. IV, 1745. Semel, simul, et semper vult omnia quæ vult. I, 832. Non nova voluntate Deus creavit mundum. I, 832. Deus multa potest quæ non vult. X, 250. Quomodo Deus multa velit quæ non facit. VII, 735. Dei voluntatem nulla vis vincit, secundum Platonem. VII, 589. Dei voluntas semper invicta et nunquam mala, sive misereatur, sive obduret. VI, 279. Nihil fit præter Dei voluntatem, etiam dum fit contra ejus voluntatem. VI, 279. Deus per eandem creaturæ voluntatem qua factum est quod creator noluit, implevit ipse quod voluit. VI, 279. Deo servit omnis creatura, velit nolit. VI, 294. Dei voluntas bona per bonas æque ac per malas hominum voluntates semper impletur. VI, 279. Dei voluntas de homine peccante impleta. VI, 282. Non sineret bonus aliquid fieri male, nisi omnipotens et de malo facere posset bene. VI,

279. nihil homini secundum vitia corporalia potest accidere quod Deus nolit. III, 598. Deus iuste omnia vult. III, 598. Dei quae fuerit voluntas erga salutem Adami, quem peccatum praeceperat. VI, 281. Dei consilia non norunt nisi amici eius et filii. VI, 71. Dei iudicia nemo comprehendit, iuste nemo reprehendit. VII, 71. Voluntatis Dei dicitur, quam facit in cordibus obedientium mandatis eius. VII, 753. Deus facit ut homines faciant quae ille praecipit. X, 975. Optimus minister Dei est, qui non magis tutetur hoc a Deo audire quod ipse voluerit, sed potius hoc velle, quod a Deo audierit. I, 795. Dei voluntas, Prophetis magis cognita quam philosophis. VII, 589.

Dei potentia et Dei voluntas Deus ipse est. I, 738. Ea est causa existentiae creaturarum. I, 736. Deus omnia quaecumque vult facit, quomodo. VII, 753. Facit quidquid vult; quidquid male sit, non vult. VI, 827. Deum deus aliquid posse, quod nos fateamur investigare non posse. II, 519. Deus nullum habet Dominum. I, 803. sine typho dominatur. I, 804. Animus fit ei similis, dum ei se subijcit. I, 1330.

Deus omnipotens. V, 1060, 1067. Solus omnipotens. VI, 640. Deum omnipotentem nemo negat etiam paganus. V, 1131. Deus non ob aliud vocatur omnipotens, nisi quia quidquid vult, potest. VII, 719. Deus omnipotens qui id solum non potest, quod non vult. V, 1067. Deus omnipotens quo volente fit quod alias fieri non potest. V, 1141. Dei omnipotentis voluntas an fatum potest nuncupari. X, 577. nihil Deo impossibile. VII, 716. Deus dives est omnipotentia, non pecunia. VII, 204. si nescis qua ratione fiat, crede non iuste fieri quod sinit aut facit Deus. V, 519. Dei omnipotentiae nihil admittit quod peccare aut mori non possit. V, 1061, 1068; VII, 349, 793; VI, 827; VIII, 482; X, 285. Quidquid Deus dicitur non posse, non deficiente potest, sed potenter. VIII, 693. Deus omnipotens, iniquis multa contra eius voluntatem facientibus, non superatur. V, 1067. Deus non victus a diabolo cum Adam deceptus est. VIII, 615.

Deus solus creator. VIII, 878. Solus verus creator. III, 603. Quidquid vera ratione melius occurrerit, scias fecisse Deum. I, 1277. Dominum quidquid non laudat, non fecit Dominus. III, 2002. Naturaliter sentit natura humana se esse factam a Deo. X, 247. Rerum condendarum tam facultas, quam facilitas, est incomparabilis apud Deum. III, 502. si bona facere non potest Deus, nulla esset potentia; si autem posset, nec faceret, magna esset invidentia. III, 507. An Deus causa rerum dici possit. III, 21. Deum primam esse causam quomodo Platonici noverunt. VII, 251.

Ex ipso sunt omnia, non de ipso. VIII, 560. Deus creator omnium quae creantur, et quae meliora non cernimus; quamvis modus quo ea fecerit, comprehendere non possit. VIII, 610, 614. Deus omnipotens factor ostenditur tribus potentis. VIII, 547, 549. Deum esse omnipotentem negant, qui putant mundum non ex nihilo fecisse, sed ex natura sibi coaeterna. VI, 187. Deus omnipotens non esset, si indigeret materia ad faciendum quod velit. VIII, 117. Dei imperium, potentia et benignitas quomodo intelligitur in creatione rerum. III, 228. Dei opera carnalibus membris fuisse fabricata non cogitandum. VII, 373. Non nova voluntate creavit mundum. I, 832. Deus incommutabili consilio et voluntate operatur. VII, 366, 367. Deus facit nova non novus, temporalia sempiternus, mutabilia nesciens mutari. V, 1204.

Deus creator est temporum. III, 310. Coaeternum Deo esse quidquid generavit et ejusdem cum eo substantiae, error Manicheorum. VIII, 532. Deus omnia creavit in tempore, immutabili tamen aeternoque consilio. VII, 362. Deus cum operatur, non fit in eius natura aliquid quod non ante fuerat. VII, 367. Quod Deus facit ex tempore, manente incommutabilitate consilii sui facit. VII, 320. Quidquid inclpere et desinere dicitur Deus, non in natura eius, sed in eius creatura intelligendum. III, 227. Deo hoc est natura quod fecerit. III, 349. Deus omnia in mensura, numero et pondere disposuit. III, 290, 300. Quomodo. III, 290, 300. A Deo est omnis mensurarum modus, paritas numerorum, ordo ponderum. III, 537. Deus et mensura est, et numerus, et pondus. III, 299. Quomodo. III, 299. Deus miris modis habebat omnia antequam faceret. V, 958. Omnia noverat priusquam fierent. III, 332. Quare. III, 333. Ubi cernebat unde omnia diserneret. III, 300. Deus in vita sua vidit omnia, quando fecit. III, 332. Deum vidisse opera sua, est eum illa approbasse. III, 228. Deus novit omnia incommutabiliter. III, 334. Deus auctor omnium eorum operum propter quae multos deos physiologi finxerunt. VII, 219. Descriptio compendiarum operum Dei. I, 863.

Deus creator fecit caelum et terram sine distinctione actionis suae. I, 823. Deus et coelestia et terrestria, in hisque exigua condidit. VIII, 606. Deus creator est cuiuslibet

naturae quamvis minimae. VII, 373, 374, 376. Deus in minimis operibus suis magnus est. III, 399. Deus ita est artifex magnus in magnis, ut minor non sit in parvis. VII, 535. Dei creatoris omnipotentia quantum in rebus minimis elucet. II, 519. Deus creator non parvus in parvis, sed magna de minimis insinuat. II, 519. In creando hominam, bonitatem suam ostendit. I, 1272. Deus et animae et corporis conditor. X, 686. Conditor est corporis. III, 131. Deus hominem fecit, hominis vitia non fecit. III, 2002. Deus visibilibus et invisibilibus conditor, non quantum ad vitia; sed quantum ad naturas ipsas attinet. III, 227. Deus nascentium conditor, sed ita ut naturarum sit auctor, non vitorum. X, 1300, 1301, 1303, 1312, 1313. Dei regno nullus subtrahitur. V, 1638. Deus non generator malorum. VIII, 632, 633. Quid agat Deus in omni genere et operatione naturae. VII, 788. Dei potestas in omnes naturas et voluntates. VII, 453. Dei regno nullus subtrahitur. V, 1638. Deus quid sit rationabilibus, irrationabilibus animantibus, et corporibus. VIII, 373. Deum in mysteriis imbecillitate, in praecipis immoderatione, in iudiciis immanitate peccare, calumniam Juliani adversus sanctum Augustinum. X, 1418. Deus creator efficaciam sapientiae suae rebus quae quotidie suis temporibus oriuntur condendis adhibet. II, 948.

Deus etiam nunc creat quae nascuntur. III, 325. Deus usque nunc operatur. III, 304, 334. Quomodo, cum omnia simul creaverit. III, 357. Semper operatur, et semper quiescit. I, 868; III, 1554; IV, 1181. Dei vacatio ab opere sine desidia, opusque sine labore. VII, 367. Deus in operando non laboravit. III, 302. An proprie requievit. III, 302.

Dei requies ab operibus suis quomodo accipienda. III, 304, 320, 336, 338; V, 80. quia deus se ipso homo perfecte beatus est, a bonis quae fecit in se ipso requievit. III, 298, 307. Requievisse dici potest Deus, quatenus creatura rationali requiem praebuit in semetipso. III, 502, 503, 506. Deus, quia requiescimus, se dicit requiescere. IV, 1725. Deus semper quietus, sua quies ipse est. I, 868. Requies Dei sine initio, sine termino. III, 310. Nec mane nec vespere habet. III, 308, 309, 310. Quare Deus septimo die requievit, etque benedixit. III, 303, 306. Ordinis rerum causis, consilii sui secretissimi immutabilitate disposuit, quae suis quaque temporibus agnita et praesentia facit, et futura jam fecit. IV, 1416. Deus nihil facit quod non ab aeterno se facturum esse praescivit. IV, 1416. Facit quod se facturum promisit. X, 224, 1206, 1208. Quomodo fecit Deus quae futura sunt. III, 1814. Deus quaedam per se ipsum facit, quaedam per servientem sibi creaturam fieri jubet aut sinit: quoniam illa sunt. VI, 56, 57. Deus ita per ministros suos operatur, ut sint etiam ipsi cooperatores Dei. VII, 483. Cur voluerit mundum creare; frustra quaeritur. III, 175.

Deus omnia fecit bonitate, non necessitate. IV, 1743. Deus creaturam amat ut sit et ut maneat. III, 251. Dei amor in opera sua ex beneficentia venit. III, 250, 251. Deo inest ex beneficentia veniens, non ex indigentia, amor in opera sua. VI, 166, 167. Deus nihil sibi contulit de operibus bonorum. III, 435. Nullis eget bonis nec facit nec faciendia. III, 306, 308. Nec faciendis eguit, qui factis non eget. VIII, 606, 608. Ad augendam beatitudinem. VIII, 606, 608. Deus nulli quod ex ipso est debet, quod beatus est. III, 503, 508. Deus nulla creatura indiget ut aut melior sit, aut potentior, aut beator. IV, 806. Nec futurus erat minor nisi fecisset mundum, nec beator cum fecisset. III, 506. Deus iudex est voluntatum, creator naturarum. VIII, 544. Deus naturam creat bonitate, voluntates ordinat potestate. III, 589. Deus naturarum optimus conditor, peccantium vero iustissimus ordinator est. III, 296. Deus solus reparator creaturarum. III, 408.

Deus omnipotens non sine ratione facit, unde animus humanus rationem non potest reddere. VII, 716. In rebus suarum naturam mirabilibus, tota ratio facit est potentia facientis. II, 519. Habet Deus in se ipso absconditas quorundam factorum causas, quas rebus conditis non inseruit. III, 406. Valde occulta et abstrusa vis est, qua Deus agit, ut etiam illa quae sensu carent, confesim ejus obtemperant voluntati. IV, 1410. Occultorum Dei operum utilitas. X, 852. Nonnulla in operibus Dei, quam Deus ipse, in quantum cognosci potest, difficillius cognoscuntur. X, 527. Sicut humana consuetudo verbis, ita divina potentia etiam factis loquitur. II, 585. Deus rerum creaturam effector, cognoscendum lumen, agenda bonum. VII, 233, 234. Deus principium naturae, veritas doctrinae, felicitas vitae. VII, 233, 234. Deus naturarum auctor, intelligentiae dator, amoris quo bene beateque vivitur inspirator. VII, 338. Haec approverunt Platonici. VII, 250. Quare creati quid faciebat Deus ante caelum et terram, quid responsi reddatur. I, 815.

Deum curare humana negant Epicurei. VIII, 376. Dei providentiam res humanas non curare, impia iniquorum doctrina est. IV, 924. Gubernationem rerum humanarum ad

Deum non pertinere, unde quibusdam est suspicio. V, 318. Dei providentia omnium est moderatrix. I, 978, 979, 1223, 1349; III, 126, 145. Deus administrat universa. III, 283. Quomodo. III, 390; VII, 220. Quomodo Deus administrat humanum genus. III, 591. Et voluntates. III, 590. Sic curat unumquemque nostrum tamquam solum curet; et sic omnes, tamquam singulos. I, 602. Pravi corde tres habent de Deo sententias, aut non est Deus, aut injustus est Deus, aut non gubernat res humanas. IV, 273. Deus infusus carni, curam gubernandae universalis non deseruit aut amisit. II, 517. Dei beneficia generalia et particularia erga homines. VII, 220. Deus si rebus efficacem potentiam suam subtrahat, nec agere, nec permanere possunt. VII, 788. Si a gubernatione rerum Deus cessaret, continuo dilaberentur. III, 504. Deus administrat imas et vilissimas mundi partes. III, 336. Deus hipertito opere providentiae creaturam universam administrat. III, 390, 402, 404. Quaedam facit Deus et ordinat, quaedam ordinat tantum. III, 229. Dei providentia in rerum gubernatione, et ordinatione malorum. V, 318, 602. Dei providentia ex impiorum felicitate quibusdam in dubium aut in reprehensionem venit. V, 123, 128, 135, 518. Deus rectus perverso non placens. V, 522. Deus non eget justitia recti hominis, quanto minus iniquitate perversi. III, 433. Cur divites ac pauperes facit Deus. V, 525. Musica ad indicandam divinae gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726. Deus cuncta gubernat, et cur non vindicet mala. VI, 661. Deus omnibus bene utitur. I, 809. Etiam errore hominum I, 670. Nequitia peccatorum. I, 772. Et malitia diaboli. III, 219. Deus non solum bonis, sed malis bene uti novit. VII, 433. Quomodo vel quamdiu sinat et bene esse malis et male esse bonis. V, 319. Deus cum diabolus fingeret bonum, praesciebat quomodo illo uteretur et malo. VII, 532. Deum in veteri Testamento imprevidum, ignarum futuri, invidum et timentem, sanguinis hominum appetentem, zelantem, irascentem, hominum interfectorem, dicebat faustus. VIII, 406.

Deus unus. V, 1075, 1076. Deus verus non est, nisi unus. VI, 387. Deus unus est Pater et Filius et Spiritus sanctus. V, 1333. Quid est Deus? Pater et Filius et Spiritus sanctus. IV, 216. De Deo patre, de Filio, de Spiritu sancto quid credendum. V, 1072. Deum unum ac Dominum esse patrem et Filium et Spiritum sanctum ex Scriptura ostenditur. II, 1045, 1046. In Deo una essentia, tres Graecis hypostases, Latinis tres personae. VIII, 917. Dum unum verum Deum significare volunt Graeci, articulum apponunt. III, 573.

Deus summum bonum. VII, 253. Bonum nullo indigens bono. I, 845, 868. Deum bonum esse, est ipsum ejus esse. X, 309. Bonum esse per se, simpliciter et sine addito Dei proprium est. IV, 1496, 1740. Deus est bonum omnium bonorum, bonum a quo sunt omnia bona, bonum sine quo nihil est bonum; et quod sine ceteris bonum est. IV, 1742. Ex plenitudine bonitatis ejus subsistit creatura. I, 845. Bonorum summa Deus nobis est et summum bonorum. I, 1316. Apud Deum vivit semper bonum nostrum: et quia iode aversi sumus, perversi sumus. I, 706. quale bonum sit Deus commendatur, quando nulli ab eo recedenti bene est. III, 432; VIII, 334. Deus solum bonum quo natura intellectualis fit beata. VII, 162, 349. Deum esse summum bonum quomodo cognoscatur. VIII, 949, 950. Dei bonitatis et magnitudinis testimonium dicunt omnes creaturae. IV, 1865. Deum non esse bonum sed justum docebat Cerdon. VIII, 29.

Deus solus summe bonus, et quod de illo est. VIII, 202. Deus bono suo bonus est, non aliunde participato bono. IV, 1740. Deus bonus est singulariter, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Deus solus a se bonus, a quo caetera bona. V, 119, 185, 359. Nemo habet aliquid boni, nisi ab illo acceperit, qui solus bonus est. IV, 1280, 1670. Deus sic proprietate naturae bonus est, ut non possit vitari: secus creaturae. X, 1537. Deus sine qualitate bonus, sine quantitate magnus, sine indigentia creator, sine situ praesidens, sine habitu omnia continens, sine loco ubique totus, sine tempore sempiternus, sine ulla sui mutatione mutabilia faciens, nihique patiens. VIII, 912. Deus in omnibus bonis invenitur sine emendans, sive consolans, sive exercens, sive coronans, sive purgans, sive illuminans. IV, 1635. Dei bonitas non est, cur accusetur in malorum recreatione. V, 851. Ipsa est illa mirabilis Dei bonitas, qua bene utitur etiam malis vel angelis vel hominibus. IV, 1598. Deus tam bonus est, ut malis quoque utatur bene. II, 539; III, 1619, 1620; X, 1495. De ipsis peccatis hominum bene operatur. II, 727; V, 95. De malis facit bona. VI, 359. Deus facit bene, etiam sinendo fieri quaecumque sunt male. VI, 276. Deus bene utitur malis operibus hominum, sicut illi contra male utuntur bonis operibus Dei. IV, 1306, 1397. Recte utitur animarum voluntatibus etiam malis, cum illae oerverse utantur naturis bonis. III, 451. Deus

bene utitur cordibus malis ad id quod vult ostendere vel facere bonis. III, 601. Agit Deus in cordibus, ut det exitum rebus quem constituit. III, 801. Ad utilitatem bonorum parcat illos quos malos futuros esse praescit. III, 606. Deus etiam ipsis hominum peccatis usus est ad significanda quae voluit. III, 815. Deus non operator peccatorum, sed ordinator, distributione meritum. III, 259. Deus improborum iustitiam ad exercendos et comparatione admonendos bonos accommodat. II, 860. Deus omnia largitur et praescit; sed peccata praedicat, supplicia minatur, beneficia pollicetur. II, 538. Deus nostram de malis tristitiam consolatur quod ad propectum sanctorum conducunt. II, 1063. Deus tantum malos permittit esse, quantum novit expedire atque sufficere admonenda atque exercenda sanctae domui suae. II, 1063. Deus scit ubi ponat peccatorem, laud secus ac pictor ubi ponat nigrum colorem. V, 1582. Mundus totus coram aurificis, ibi justus tamquam aurum, impius tamquam palea, tribulatio sicut ignis, Deus sicut aurifex. V, 1583.

Deus misericors. I, 1535. Ejus suavitas. I, 1515. Apud Deum non est iniquitas, sive eligat, sive reprobet, quomodo. VI, 120, 121, 122. Deus, cum cujus vult miseretur, et quem vult obdurat, non est injustus. II, 822, 823; VI, 72. Nec acceptor personarum. II, 875. Deus cujus vult miseretur, non justitia, sed misericordiae gratia: et quem vult obdurat, non iniquitate, sed veritate vindictae. II, 876. Quomodo Deus adhuc conqueritur, cum miseretur cujus vult. II, 880, 888. De peccatoribus juste et misericorditer conqueritur Deus. VI, 121. Deum, quidquid fecerit homo, in factis suis laudabilem invenit. VI, 552. Deus quantum circa nos exhibuerit misericordiam, in illis demonstrat circa quos non habuit. IV, 704, 707. Deus quare misericordia nostra dicitur. IV, 712, 713. Quomodo velit Deus omnes homines salvos fieri. VI, 280. Deus quos praescit justitiam relicuros, aut in peccatis perseverantem, non cessat invitare ad penitentiam. V, 807. Deus nullus frustra miseretur. VI, 149. Dei misericordia praeveniens et subsequens. V, 1650. Deus misericordia et veritate homines convertit. III, 604. Dei gratia non expectat voluntates hominum, ut praeveniatur eum. II, 987. Deus praeparat voluntatem. III, 2061, 2062. Retr. Non tantum instructio oris, sed ipsa etiam apertio, ad Dei voluntatem et gratiam pertinet. III, 598. Deus non mendaciter jubet quod scit non facturum cui jubetur, ut justum judicium consequatur. III, 600. Deus non amat damnare, sed salvare; et Deus patiens est in malos, ut de malis faciat bonos. V, 129.

Dei patientia erga nos. V, 467. Dei patientia secundum corda hominum quibusdam utilis ad poenitendum, quibusdam inutilis ad resistendum Deo, etc. III, 605. Dei patientia invitatur malos; ejus flagellum ad patientiam erudit bonos. VII, 20.

Deus non est auctor mali. VI, 16. Non est auctor peccati. X, 235. Nullus vel levissimi. IV, 1598. Peccatis hominum non inquinatur. VIII, 560. Deus non auctor culpae in reprobis. II, 884. Deus neminem obdurat, nisi merito. II, 825. Neminem deserit nisi deseratur. I, 699, 700, 707. Non deserit eos qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 525. si Deus deserit, quae hominis virtus. II, 535. Necesso est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur, ait Innoc. II, 782. Deus derelinquens non derelinquit, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 563. Deus fomentis lenibus morlacissima quandoque medicamenta adjungit. II, 523.

Dei misericordia et severitas. III, 1230. In peccatores misericorditer avertit. I, 676. Etiam in electos vindicat temporaliter. III, 775. Esse Deum cum hominibus durae cervicis, est adesse vindicando et puniendo. III, 647. Deus nunquam tacet praecipio, sed interim tacet supplicio. IV, 952. Dei misericordiam et patientiam quomodo sequantur est justitia. V, 482. Dei avertis et conversio. V, 780. De Dei misericordia multum sibi pollicetur injustus, ut et injustum faciat Deum. IV, 728. Dulcis pater donans munera, dulcor condonans peccata. I, 675. Ejus misericordia etiam sanctis necessaria. I, 778. Quis sic praesumat de conscientia sua, ut certus sit eam sibi in judicio Dei posse sufficere, nisi misericordes misericorditer judicet. II, 571, 575. Deus si solum iudex, et non misericors esset, nemo ante eum staret. IV, 1698, 1700. In Deo solo de bonis nostris glorandum. II, 831, 832. Cum Deus coronat meritis nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 860. Concordia justitiae et misericordiae Dei. III, 134. Deus justus et misericors. V, 151. Deo nec misericordia potest auferre justitiam, neque justitia misericordiam. IV, 505.

Deus justus. I, 1296; X, 688. Deus etsi injustus esse non possit, non tamen non liber est. X, 1116. De justitia Dei dubitare dementis est. I, 1296. Dei aequitas latere potest, esse ibi iniquitas non potest. V, 179. Deus et cum damnat, et cum miseretur, justus est. IV, 1922. Deus semper justus aut remunerator aut damnator. VIII, 338. Re-

munerator est damnator liberi arbitrii. VIII, 540. Deus quemadmodum et damnat impium, et justificet impiam, occultum est. VIII, 590. Deus quomodo nihil odit eorum quæ fecit, cum odio habeat reprobos. VI, 122. Deus iniquos odit et diligit. X, 1422. Deus non exigit quod non dedit, et omnibus dedit quod exigit. IV, 575. Deus quomodo nemini parcit, nec justo nec peccatori. VIII, 407, 411, 412. Deus sive per penas sive per præmia iustitia non lerante omnia disponit. VIII, 150. Deus est iustus etiam cum peccata dimittit. IV, 1265. Deus non relinquit impunita peccata eorum, etiam quibus ignoscit. IV, 592. Deus vere est iustus, quando et justos sic protegit, ut per seipsum illuminet; et peccatores sic ordinat, ut non ipsius sed sua ipsorum iniquitas puniantur. IV, 108. Deus semper fuit iustus, etiam antequam malum esset quod puniret. I, 4004. Deus iustus est etiam dum punit. I, 1241. Et innocens. I, 680. Dei severitatis exemplum in excisione Judæorum, bonitatis vero in incisione gentium. VIII, 51. Dei severitas in iævis infigendis, non major in veteri Testamento, quam in novo. VIII, 616, 617, 618, 619, 620, 621. sicut tempore caritatis donitas, sic tempore timoris severitas Dei maxime commendatur. VIII, 167. Deus in lege terruit carnalibus, in Evangelio spiritalibus penis. VIII, 620, 622. Misericorditer sævit, amaritudine adspersens illicitas cupiditates. I, 676. Infatigabili lege spargit penales cecitates super illicitas cupiditates. I, 674. Peccator a Deo leni et bono iugens, in Deum justum et severum incurrit. I, 706. Deus inter poenalia mala, etiam bona malis multa præstat. VIII, 1026. Dei misericordiam et justitiam Testamentum utrumque prædicat. VIII, 158. Dei bonitas et severitas cur commendatur a Scriptura. VIII, 617. Deus iustus, etiam quando id iactat quod homo si faceret, esset iniustus. X, 1236, 1257. Justum non est omne quod permittit Deus. VI, 581, 582. Deus iustus iniusta permittit, etiam in rebus ad religionis cultum pertinentibus, sed non impune. VI, 582. Deus omnia ordinat. I, 690, 1001. Etiam peccata. I, 668, 1180, 1285. Deus iustus et Deus zelans, non sibi opponuntur tanquam contraria. VIII, 142.

Dei iustitia dicitur non qua iustus est, sed qua induit hominem. X, 209, 220, 257, 605. Deus solus iustus et iustificans. II, 809. Deus fons justitiæ, quia iusti sunt quicumque iusti sunt. IV, 744. Fons justitiæ quo nullus dignus prohibetur accedere. V, 1515. Fons justitiæ, qui iniusta nequit probare. V, 649. Deo qui putat placere facta mala, non eum putat Deum. IV, 614. Deus non premitur necessitate, ut peccare non possit. X, 1116, 1117. Deus vitium sanat a reatu statim, ab infirmitate paulatim. X, 679.

Dei ira quid. VII, 472. Deus passione nulla turbatur, licet irasci dicatur. VII, 261. Deus cum tranquillitate irascitur. IV, 600. In Deum non cadit perturbatio. IV, 92, 1415. Dei ira, non animi perturbatio, sed iuxta fixaque vindicta. II, 890; VIII, 1030. Et vis qua justissime vindicat. IV, 70. Vindicta primi peccati, et eorum quæ addita sunt, vocatur ira Dei, quia de iudicio Dei venit. IV, 690. Quod in ejus sinistris fit, quia per leges ejus fit, ira ejus dicitur. IV, 92. Ira, qua punit Deus, non in ipso est, sed in animis ministrorum ipsius. IV, 405. Dei ira accipi potest ipsa mentis obscuratio, quæ consequitur eos, qui legem Dei transgrediuntur. IV, 70. Dei ira est motus qui fit in anima quæ legem Dei novit, cum eandem legem videt a peccatore transgredi. IV, 70. Deus et iratus vindicat, et propitius. X, 166. Deus irascendo mitis. V, 168. Dei ira paterna qua per tribulationes irascitur et deducit; sævit et salvat; terret et vocat. IV, 655. Deus temporalia aliquando tribuit, aliquando utiliter subtrahit. II, 575. Deus mala infert malis, non peccata, sed supplicia. II, 558. Ira Dei illa est maxima, qua peccator non patitur quod acriter dolet, sed facit quod turpiter libet. VIII, 655. Dei ira major in peccatore, cuius peccatis deest ultor et adest laudator. IV, 126. Deus multum irascitur, dum non exquirat, dum quasi obliviscitur et non attendit peccata, et per fraudes et scelera ad divitias honoresque pervenit. IV, 126. *vide* Ira. Deus tunc punit infestus, cum impunita peccata dimittit: misericorditer adversatur, cum copiosas libidines inopes reddit. II, 551. Deus in hoc sæculo infidelibus et desperatis bona largitur. II, 967.

Dei odium quid sit. IV, 85. Deus amat in peccatore quod est nature, odit quod est culpa. IV, 504. Deus abominari aliquando dicitur, non ad perditionem, sed ad disciplinam. IV, 1415.

Dei irrisio et subamatio ut accipienda. IV, 70.

Deum penitere quo sensu dicitur. VII, 418, 472, 539. Deum elatum esse gaudio mundi universalitate perfecta, dixit Plato. VII, 334. Dei penitentia, ira, misericordia, zelus, oblitio, quid. VIII, 141, 147, 148, 410, 412, 627, 628, 629, 631.

Deitas unitas Trinitatis. VIII, 820. Deitatis unitas, et personarum distributio. V, 509. Quomodo in ipsa simplici-

tate Dei sit Trinitas. VIII, 1065. Deus Trinitas, sed non triplex. VIII, 929. Deitatis unitas et personarum pluralitas insinuat in creatione hominis. III, 291. Natura Dei in Trinitate creditur a multis, intelligitur a paucis. III, 558. Nec plures dii, sed Deus unus substantiæ. IV, 844. Quidquid de Deo substantialiter dicitur, de singulis personis singulariter et simul de ipsa Trinitate dicitur. VIII, 916, 917. Quæ Deo absolute conveniunt ut essentia, de Trinitate singulariter dicuntur, non pluraliter. VIII, 918. Quod de Deo ex tempore dicitur, relative dicitur, non accidentaliter. VIII, 922. Et sine ulla ejus mutatione. VIII, 922. Quod genuit Deus, æquale est illi, non quod fecit. VIII, 190, 546, 547, 548, 551, 579, 584, 585. Deum mutabilem, prolemque genuisse mutabilem, impium est dicere. VIII, 585. Deus Trinitas, res qua fruendum. III, 21. Deus unus est in tribus personis. VI, 189. Ipsam communionem, sive deitatem Patris et Filii, ac in se invicem dilectionem, amorumque caritatem, quidam credunt esse spiritum sanctum. VI, 191. Deus crucifixus recte dicitur de Christo. II, 746.

Deus debitorem nostrum se ipse facit, non accipiendo, sed promittendo. I, 714; IV, 1068. Deus fit debitor, quia factus est donator. IV, 1285. Deus idoneus promissor est, fidelis redditor. IV, 455, 454.

Dei juratio quid. VII, 511. Dei juratio promissionis est confirmatio. IV, 1122.

Deum ipsum habemus et Deum, et Dominum, et Patrem. VIII, 216. Deus eorum proprie dicitur Deus, qui eum diligunt. IV, 657, 1809. Deus omnium est, et ab omnibus suis non divisus, sed totus possidet. V, 515. Deus non omnium eodem modo: noster magis, qui de illo vivimus. IV, 294. Fjus proprie Deus dicitur, quem familiariter habet, tanquam in mancipiis et peculo suo. IV, 575. Dei titulum in corde gestamus. V, 165. Quomodo quæ Dei sunt, flant nostra. V, 909. Deus protegit nos quia Deus est, ne moriamur; regit nos, quia rex est, ne cadamus. IV, 542. Deus susceptor, ne cadam; erutor, ne hæream; protector, ne feriar. IV, 1863. Deus refugium nostrum. V, 577. Devitanda sedulo quæ adversa sunt, etiam cum Deus apertissime adiutor est. III, 614.

Deus ex tempore appellatur Dominus. VIII, 922. A quo tempore cepit appellari Dominus. III, 582. Deum semper Dominum fuisse non audeo dicere Augustinus. VII, 565, 565. Indigent omnia Domino et misera et felicia. IV, 287. Deus summa utilitas et salus nostra est. III, 582.

Deus Pater noster. V, 409. Pater Christi et hominum, quomodo. III, 1565. Aliud est cum tibi commendatur Deus, quia Deus est; aliud, quia Pater est. III, 1546. Quod Deus a nobis exigit, ut Pater noster sit, misericordiae est. III, 1276. Ut Deus Pater noster sit, nullo sumpto, sed sola bona voluntate comparari potest. III, 1276. Dei filii dicuntur aliqui secundum prædestinationem, non secundum regenerationem. II, 846. Dei filii non desinunt esse filii sæculi, tempore presentis vite. X, 590. Deus non vocatus est a Judæis Pater, sed Dominus. III, 1275. Deum sic laudavit Porphyrius, ut et Deum patrem, et regem vocaret. VII, 795.

Deus corde laudandus et amore. V, 1643. Deus laudandus in prosperis et in adversis. IV, 509, 1794.

Deum colere justitiæ proprium officium est. X, 285. Nobis unus diligendus et colendus præcipitur. III, 70; VII, 648. Deum unum solum colendum docuit Varro. VII, 158. Et ex eo probatur, quod inter deos munera ejus habentur. VII, 152. Deo vero fiebat a paganis maxima injuria, quod eum cum diis falsis colerent. VII, 134. Deum cum multis dum volunt habere idololatras, facilius effecerunt, ut eum non haberent, quam ut diis multis falsive miscerent. II, 842. Deum perhorrescunt numina paganorum. VII, 754, 795. Rectorum principum labor in procuranda populi quiete inutilis ad vitam beatam, nisi curent ut hæc ipsa quies ad Dei cultum referatur. II, 671. Deus Hebræorum solus colendus est, quo solo fruens, beatus sit cultor ejus, et e contra. VIII, 571; VII, 141.

Deus gratis et casto amore colendus. IV, 636, 638, 660, 661, 928, 1038, 1403, 1404; V, 29. *Vide* Colere. Deum quando glorificamus, nobis prodest, non illi. IV, 456. Magna est utilitas homini quod Deo servit. III, 554. Deus non solum propter æterna, sed etiam propter temporalia beneficia colendus. VII, 202. Deum unumquemque sit colere oportere, quomodo se ipse colendum præceperit, dixit Socrates. III, 1053. Deum verum colere cultu turpi et scelesto, usarium est. VII, 217.

Deo vero tantum sacrificandum est. VII, 634. Deo illi sacrificiis servieandum, cuius nos ipsi sacrificium esse debemus. VII, 288. Deum colebant Judæi ritu significatio futurorum. VIII, 290. Deo simulacrum nefas esse Christiano in templo collocare. VI, 188. Deo soli cultus laudatur debetur. II, 749. Deo debetur sacrificium ut Deo, deus tamquam Domino. III, 651. Deo perfecta servitute serviri non

potest. III, 790. Quibus moribus colendus est Deus. VII, 653. Deus colitur caritate. II, 757. Fide, spe et caritate. II, 282. In Deum recta fide credere, illum colere et nosse, quid prosit. VI, 225. Deus: in nobis deambulat presentia maiestatis, si latitudinem invenerit caritatis. V, 889. Dei cultus in hoc maxime constitutus est, ut anima non sit ei ingrata. X, 210. Sola pietate obedientiae colitur Deus. X, 172, 210. Nomen Dei quomodo sanctificatur. III, 1278. Fieri potest ut etiam extra Ecclesiam idem ipse unus Deus colatur. IX, 463.

Deus præcipue et solus diligendus, quia nihil eo melius. II, 672. Deus cum sit sapientia incommutabilis, rebus omnibus anteponeendus. III, 22. Omni homine, immo et seipso cuique amplius diligendus Deus. III, 29. Deo non præponendum quod ipse dedit. V, 29. Deus quomodo sapiendus. III, 1562. Quomodo tamquam pecunia amandus. VI, 673. Deus non ad præmium diligendus est. III, 1405. Deo tanto magis inhæretur, quanto minus diligitur proprium. VIII, 1006. Deus non tantum amatur antequam videatur, quantum amabitur cum videbitur. X, 603. Deus omnia cooperatur in bonum iis qui diligunt eum. X, 951. Quibusnam Deum diligentes omnia cooperantur in bonum. X, 929. Deum ama: quidquid amas ab illo est. V, 1204. Deus quomodo caritas dicitur. VIII, 1030. Deus ipse puri cordis vitales delicia: I, 857. Deus fit homini totum bonum quæ diligit homo. III, 1495. Optandum et agendum ut omnes Deum diligant. III, 30. Præceptum de Deo et proximo, immo et de seipso diligendo datum est. III, 29. Quare præceptum quo diligamus Deum, a dilectione proximi distinctum est. III, 33. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. II, 527. Deus nunquam male amari potest. VII, 467.

Deus et amatur utiliter, et timetur. VIII, 617. Deus quomodo amabilis est et terribilis. IV, 1874. Deus solus timeri sine amore non potest. VI, 25. Ut timeatur, quid agendum. VI, 25.

Deus in hac vita semper querendus. III, 1904. Deum querendum Deoque serviendum, et species rerum omnium, et interior nescio quæ conscientia hortatur. VIII, 89. Deus querendus est inventendus; querendus est et inventus. III, 1804. Jam fide inventus qua ratione semper querendus. IV, 1391. Deus ubi et quomodo querendus. VIII, 857. Caste querendus. V, 759. Deus per scripturam et per creaturam queritur. VIII, 845. Post mortem non efficiemur capaces Dei inventendi. III, 1804. Inquisitio de Deo purgat, imitatio deificat affectionem. VII, 633. Actio recti itineris ea est quæ gloriam Dei spectat. II, 189. Qualis sit hæc actio. II, 189. Deus non tam attendit nostram voluntatem quam utilitatem. IV, 277.

Deus testis et iudex. III, 1609. Deus testes habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. III, 1979. Deus non de verbis sed de cordibus iudicat. III, 726. Quid sit nos ad Deum venire, et Deum ad nos. VIII, 704. Ad Deum qui ubique; resens est non locis movetur, sed bonis moribus. III, 23, 23. Non motu corporis, sed voluntate cordis. III, 1608. Non pedibus, sed moribus. II, 672. Deus inaccessibleis est viribus nostris, sed acceditur ad eum muneribus suis. IV, 1315. Apud Deum plus habet loci, qui plus attulerit non argenti, sed fidei. V, 316. Quid sit hominem esse cum Deo, et Deum cum homine. VIII, 1018. Deo efficiuntur tanto similiores, quanto magis in ejus cognitione et caritate proficimus. II, 310. Ad Deum qua ratione accedant beati, cum sit inaccessibleis. VIII, 539. A Deo disceditur non locorum intervalis, sed voluntatis aversione. III, 583. Non pedibus, sed corde. IX, 62. Deus, si non ab illo homo faciat casum, nunquam ab homine ipse facit occasum. III, 1634. Deum nemo tibi tollet, tu tibi illum tollis si illum fugis. IV, 1249. Qui non vult habere Dominum Deum suum, quo fugiet Deum omnium. IV, 1809. Deo propinquat homo pie vivendo, peccando recedit ab eo. II, 839. Propinquat similitudine, recedit dissimilitudine. VII, 271; VIII, 916. Tanto anima Deo dissimilior, quanto rerum temporalium cupidior. VII, 271. Dei similitudo in nobis. V, 561. Dei similitudo etiam in peccatis appetitur. VIII, 991. Delectus ab imagine Dei. VIII, 1005. Quomodo fit. VIII, 1006. Deum inter et homines peccata sola separant. X, 123.

Dei inimici dicuntur, qui non natura, sed vitis ejus imperio adversantur. VII, 330. In Deum esse inimicum quid sit. VI, 63. Deum in amarissime quinam intelliguntur. IV, 88, 89. Multi dum putant se non videri a Deo, propterea mala faciunt. V, 441. Dei obvisci et meminisse quomodo quis potest. VIII, 1049. Necesse est ut aliter quam oportet, humana æstimet, qui divina contemnit. II, 1072. Ad Deum sine gratia, anima non redit. VIII, 1007. Deum propitium et salutarem sola humilitas et pietas capit. III, 616. Dei servus si detrahit homines non mirum, cum ipsum Deum quotidie blasphemare non cesset. II, 266. Dei in peccato-

rem beneficia. IV, 571.

Deus altus est, et ab humilibus contingitur. IV, 947, 1305. Deus sic est altissimus, ut non sit ab illo longe inferior nostra et gemitus noster. IV, 603. Deum quisquis intelligit, Deo junctus est. VI, 58. De Deo qui digne cogitare cœperit, inveniet silentium ineffabili cordis voce laudandum. V, 1498. Dei cognitio sapientibus viris cum se a corpore removerint, intermicat iaterdum. VII, 270. Deum non tangit homo, nisi animam transierit. III, 1562. Tanto fit animus plenior Deo, quanto in superna atque æterna liberius extenditur. III, 619. Nimis intentus humanis actionibus animus, Deo quodammodo vacatur. III, 619.

Deus finis desiderii nostri est ipse promissor; se ipsum dabit immortalibus immortalē, quia se ipsum dedit mortalibus mortalem. IV, 477. Deus omnis appetitionis est finis. VII, 280. Ipse est præmium nostrum. IV, 575. Hereditas et possessio nostra. IV, 294. Deus quomodo hereditas hominum. III, 1394. Deus terra quam mites hereditabant. III, 1232. Deus et possidet et possidetur, et totum propter nos, ut beati simus. IV, 298. Præ omnibus quæ dat Deus et bonis et malis, servat seipsum bonis. IV, 948, 1028. Quid dabit amanti se, nisi se? IV, 1840. Deus petitur a se ipso; qui promittit seipsum. III, 1635. Deus omnino me non satiatur, nisi promitteret mihi seipsum Deum. V, 865. Deus nobis sufficit, sine Deo nihil sufficit. V, 492, 865, 868. Quid, quid nobis adest præter Deum, non est dulce. IV, 1060. Deus beatis erit, quidquid hic pro magno desideramus. V, 1189, 1190. Deus meus non facile audeat dicere, nisi qui in eum credit, et qui eum diligit. V, 315.

Deo adhærere, nihil est melius. IV, 928. Qui adhæret superiori, calcat inferiora, si autem recedat a superiore, ista illi in supplicium convertuntur. IV, 1887. Deo non utendum, sed fruendum. VI, 20. Deo frui, beate vivere est. III, 30. Animæ nulla quies nisi in Deo. I, 661, 699; II, 215. Deus quandonam erit omnia in omnibus. VIII, 708. In Deo esse nostrum non habebit mortem, nosse nostrum non habebit errorem, amare nostrum non habebit offensionem. VII, 342. Deum nulli invidias, totum singuli possidebitis. IV, 929.

Deus animæ lumen. III, 479; V, 56. Lux nostra matutina. III, 1532. Lux superior qua meas illuminatur. III, 1517. Deus hoc animæ est, quod lux et aer corpori. IV, 803. Deus cordi lux et odor et cibum. V, 183. Deus est homini panis, aqua, lumen. III, 1493. Lumen mentium ad discedenda omnia. VII, 232.

Deus est fons vitæ. III, 151. Vita animarum et vita vitarum. I, 687. In Deo habitare, vivere est. I, 870. Deus habitando continet, non continetur. V, 1502.

Deus verus est cui Christiani servantur. VII, 650. Deum Israel esse Deum verum convincitur. III, 1054, 1060. Deus Israel nec Jovis, nec Saturnus est. III, 1061. Deum Israel qui rejiciunt, non omnes deos colunt; nec eum colunt, qui alios colunt. III, 1039. Contra Deum tenebrarum nihil a paganorum vatibus prædictum. III, 1053. Deus quare voluit appellari Deus Abraham, Isaac et Jacob. III, 1479, 1486; VIII, 454. Deus Legis et Prophetarum crudelitatis non arguendus. VIII, 618. Deus nec impurus, quod pudenda impis renuntiarit tormenta. VIII, 633.

Deus deorum quomodo. VII, 517. Dei veri participatione, non sua veritate dii sunt, dii creati. VII, 422.

Deus Manichæorum quis? III, 165. De Deo quam indigna sentiunt Manichæi. VIII, 581. Manichæorum errores circa naturam Dei. VIII, 92. Deum bonum et alterum malum admittabant. I, 1517. Deus duos a Manichæis admitti ostenditur. VIII, 589; 590. Deus duos fingere, unum bonum propter beneficia donorum, alterum malum propter judicia poenarum, non est necesse. VIII, 589, 594. Dei prælium cum gente tenebrarum, fugebantur Manichæorum. VIII, 398, 400, 533, 534, 536, 583, 595; X, 1071. Deum sibi suisque regnis a gente tenebrarum timuisse, error Manichæorum. VIII, 535, 566, 595. Commentum Manichæorum de permixtione partis naturæ Dei cum contraria et rebellis natura. VIII, 214, 414. Dei partem naturæ demonum mixtam fuisse, ligandam, pollendam, etc. error Manichæorum. VIII, 536, 537, 539, 544, 543, 563, 595. Dei naturam primo necessitate, et post inexpliabiliter voluntate corruptam Manichæi dicunt. III, 456. Manichæi ipsam Dei substantiam a substantia mali, ex parte corruptam esse, et ad peccandi necessitatem perductam esse contendunt. II, 721. Dei substantia secundum Manichæos corruptibilis. VIII, 113, 248; X, 1323, 1328. Deus incorruptibilis; non poterat ei nocere gens tenebrarum. VIII, 534, 535, 536, 539, 547, 548, 596. Dei pars naturæ demonum mixta et polluta, quomodo purgetur secundum Manichæos. VIII, 540, 544, 551, 567, 569, 570, 571, 583. Dei partem in omnibus conceptibus ligari, opprimi, coinquinari, et nea totam postea liberari posse prædicabant Manichæi. VIII,

(Huit.)

218, 222, 229. Dei sui membra in cibis alligata putabant Manichæi; ructando et manducando reformari et liberari. VIII, 230, 231, 232, 284, 294, 320, 597. Maxime in electis. VIII, 35. Dei sui substantiam non soluma coquinatam, sed omni ex parte recuperari mandrique non posse contendebant Manichæi. VIII, 253. Deus Manichæorum partem suam miscet infeliciter, purgat turpiter, damnat crudeliter. VIII, 540, 546, 566, 595, 596, 597. Dei iustus (secundum Manichæos) donec membra sua purgantur. VIII, 214. Deum Legis et Prophetarum non esse verum Deum docent Manichæi. VIII, 57. Absurdiora sunt quæ de Deo suo fatentur Manichæi, quam quæ velut indigna Deo in veteri Testamento reprehendunt. VIII, 413, 1414. Deus Manichæorum peior hominibus. VIII, 416. Circa Dei naturam in quo conveniant Catholici et Manichæi, in quo dissentiant. X, 1468. Deum Israel non solum dæmonem, verum etiam ceteris dæmonibus peiorem ausus est quidam blasphemare. VIII, 640. Deum quidam esse animum mundi dixerunt. VII, 123. Sola animalia rationalia partes Dei esse quidam dixerunt. VII, 125. Refelluntur. VII, 123. Deos duos quatenus admittit Apelles. VIII, 29. Cerdon. VIII, 29. Gentes non usque adeo ad falsos deos sunt delapsæ, ut opinionem amitterent unius veri Dei. VIII, 383. Dei Monarchiæ opinionem non ex gentibus habent Christiani. VIII, 383. De Deo quam recte senserint quidam pagani. IX, 224. De Deo non potuerunt tacere paganorum scriptores. VIII, 200. Dii Paganorum contra Deum Israel nihil unquam prædicere ausi sunt, aut dicere. VI, 589. Doctissimi eorum auctores magis quæsierunt, quis Deus esset, quam Deum negare potuerunt. VI, 589. Hunc solum verum Deum, solumque esse colendum erincitur. VI, 589, 654. Ipsius cultui dæmonum cultum cesarium prophetæ prædixerant. VI, 654. Quod prædictum est, quotidie impietur. VI, 591, 592. Deus diis gentium dæmonibus terribilis, diis a se factis filiis amabilis. IV, 506.

Deo laudes, salutandi formula Circumcellionum. IV, 1752; IX, 500, 518. Deo gratias, modus salutandi usitatus Monachis. IV, 1732. Ab hæreticis immerito reprehensus. IV, 1732. Deo gratias, nihil melius et animo gerimus, et ore pronitimus, et calamo exprimus. II, 158.

Deos multos rebus humanis conciliandos esse pagani crediderunt. VII, 643. In ea exæstans est in multa deorum numina libido vesana. VII, 211. Philosophi diversa de deorum natura sentiebant. III, 123. Opiniones Varronis de diis ambiguae. VII, 208. Deorum multitudinem qua ratione Varro invenit. VII, 189. Popularem de diis persuasionem reprobabat Varro. VII, 157. Ingenua acutissima angustias patiuntur in fabulis deorum interpretandis. VII, 209. Vana quæ de diis prædicantur, senserunt intelligentiores gravioresque Romani. VII, 156. Hominis est, quod ad deorum naturam spectat, opinari; Dei, scire. VII, 208. Deum summum unum esse, sed ejus virtutes per mundanum opus diffusas multis vocabulis invocari scribit Maximus. II, 81. Et sugillatur ab Augustino. II, 83.

Dii alii naturales, alii ab hominibus instituti. VII, 183. Deos gentium quidam Dei unius magni membra dicere, sacrilegæ factiæ. II, 85. Dii an situi quasi virtutes, vel membra vel artes Jovis. VII, 123. Deos omnes ad mundum ferre, frustra conantur. VII, 218. Quidquid ad mundum partesque ejus physiologi retulerunt, ad Deum verum referri debet. VII, 219. Dii non tot fingendi, quot sunt in mundo opera veri Dei. VII, 219. Qui opera hominum Deos putant, altius demersi sunt, quam qui opera Dei, III, 70. Deum unum aliquando res plures faciunt pagani, aliquando rem unam plures deos. VII, 207.

Dii omnes ex una substantia secundum Paganos, quamvis diversa officia, opera, et potestates habeant. VIII, 576. Deos ex igne esse Heraclitus, ex numeris Pythagoras, ex atomis Epicurus credit. VII, 181. Ex aere Anaximenes. VII, 226. Ab uno Deo factos sensit Plato. VII, 175. Dii animalia secundum Platonem. VII, 241. Si natura sua non immortales, sed voluntate Dei immortalis. VII, 794. Dii a summo Deo facti immortalia corpora habent. VII, 388, 390. Secundum Platonem in caelestibus corporibus sunt inclusi. VII, 791. Magnum beneficium est secundum Platonem diis a summo Deo factis, immortalia corpora habere. VII, 390. Refellitur. VII, 588. Dii secundum Platonem promittit Deus æternam in corporibus caelestibus permutationem. VII, 794. Deos alios a summo Deo factos, alios ab hominibus, Trismegistus dicit. VII, 247. Error in conficiendis diis. VII, 230. Deos fieri ab hominibus dicitur, cum spiritus invisibiles simulacris per artem quamdam copulantur. VII, 217, 250, 231. Incredulitas, causa hujus erroris. VII, 229. Dii pro anima est dæmon, pro corpore simulacrum. VII, 234.

Dii, spiritus immundi. VII, 221. Fælicissimi dæmones. VII, 111. qui sibi effingebant deos, a dæmonibus possidebantur. VII, 231. Dii rarius nomine dæmonum occupati

sunt. VII, 235. Deos a dæmonibus diligenter discernat Apuleius. VII, 258. Deos libentius dæmonibus misceri, quam hominibus, absurdum est asserere. VII, 313. Deum nullum misceri homini, aut ex hac attractione contaminari, falsum Platoniorum esse fatum. VII, 269. Deos dæmonibus indigere nuntiis et Interpretibus absurdum est. VII, 243. Dii Gentium ex quo nominari ceperunt in Scriptura. III, 572.

Dii Paganorum homines fuerunt. V, 1349. Deos aliquando homines fuisse Euhemerus conscripsit. VII, 184. Maro et Tullius putarunt. II, 84. Cicero confictur. III, 1056. Leon sacerdos Ægyptius declarat, et Alexandro patefecit. III, 1036, 1037; VII, 229. Et hoc creditur. VII, 208, 217, 233, 254. Mortui aliquot, vana superstitione Græcorum, in deorum numerum relati. VII, 563. Temporibus Cesarum nemo referebatur in deos errando, sed aduando. VII, 581. Facilius homo desinit esse homo, quam ut dii esse possint, quos fecit homo. VII, 250. Dii ab hominibus differunt, loco, æternitate, beatitudine. VII, 266. Diis se genitos ut homines mentiantur, utile esse Varro dixit. VII, 81.

Deorum distinctio secundum Labeonem. VII, 103. Dii quidam cælibes, quidam juncti matrimonio. etc. VII, 191. Plato deos masculos cælo, feminas terræ tribuit, postea confundit. VII, 218. Dii certi atque incerti. VII, 87. Deorum tria genera. VII, 153. Ordines tres. VII, 58, not. (c). Dii selecti. VII, 150, 195, 194. De deorum selectione nulla ratio est. VII, 195. Dii selecti unde sic appellati. VII, 196. Dii selecti nobilitate criminum, non dignitate virtutum. VII, 231. Dii selecti magis ad injurias quam ad honores. VII, 197. Dii selecti magis innotuere propter sua opprobria, quam ceteri. VII, 217. Deorum selectorum vix ullus qui non infametur; deorum vero inferiorum vix ullus qui infametur. VII, 198. Deos selectos hunc esse mundum voluit. VII, 207.

Deos et bonos esse et malos, quidam opinati sunt. VII, 235. Deos omnes bonos beatosque credi voluit Apuleius. VII, 263. Deos tantum esse bonos, quidam opinati sunt. VII, 247, 255. Et Plato est opinatus. VII, 126, 237. Deos bonos, sanctos Angelos forte vocarunt Platonici. VII, 375, 376. Deos bonos, nos sanctos Angelos vocamus. VII, 252. Quare Deos tantum malos, seu dæmones, ludorum sceniorum voluptate privavit Plato. VII, 239.

Deos superiores perturbatioribus subiecit Porphyrius. VII, 304, 305. Et subjectos per Theurgiam, adserit. VII, 288. A perturbatiorum lahe eos discrevit Apuleius. VII, 304. Discreverunt et stoici. VII, 263, 265. Quare. VII, 342. Deos carminibus ligari posse dicebat Porphyrius. VII, 304, 305. Contrariorum studiorum certamina, partes esse dæmonum, non deorum, voluit stoici. VII, 262. Deorum discordia. VII, 188. Diis litigia vel judicia aliena esse voluit Varro. VII, 567.

Deorum cultus, institutum dæmonum. VII, 179, 187. Negotium suum agunt dæmones, ut pro diis habeantur et colantur. VII, 72. Tempora posteriora elsi mortuos homines, deos non instituerunt; institutos tamen, ut deos colere non desisterent. VII, 581. Multa prætermiserunt pagani, quibus divinos honores tribuere potuissent. VII, 127. Deos plures colendos censuerunt Platonici. VII, 277. Contra id quod sapiebat, deorum cultum admittit Porphyrius. VII, 303, 304. Diis bonis et malis sacrificandum dixit Porphyrius; Plato solis bonis. VII, 237. Deos, ex eo quod facti sint, non esse colendos ostendit. VII, 231. Deorum multitudinem colebant Manichæi. VIII, 142, 307, 306, 331. Dii boni quos vocant Platonici, nolunt se coli pro Deo. VII, 281, 284. Deos colere nefarium, quare. VII, 217. Deorum multorum cultus, fornicatio. VII, 305. Et ita sæpe ac proprie scriptura vocat. III, 70. Dii falsi alios coli secum non prohibent. III, 1058. Christianus non debet uti re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemnat, ne eos qui animum non vident, ad ea honoranda ædificet. II, 185.

Deorum falsorum cultus ipse varie se habuit. II, 373, 375. Deorum colendorum scientiam contulisse Romanis Varro vane gloriatur. VII, 122. Deos malos creatis victimis et tribus supplicationibus, bonos ludis ac jucundis obsequiis placari Labeo existimat. VII, 56, 237. Deorum placatio per ludorum obscœna, magis noxia nominibus, quam foret eorum indignatio. VII, 76. Deos malos tantum, seu dæmones ludorum sceniorum voluptate privavit Plato. VII, 238. Dii quam malo animo ludos scenicos sibi exhiberi jusserunt. VII, 75. Dii indigne ab honestis coluntur, qui per turpes placantur. VII, 78. Dii inde convinctur obscœni, quod ludos obscœnos sibi exhiberi jusserunt. VII, 55. Et hinc indigni honore divino videri debebant Romanis. VII, 57, 58. Fabulosa crimina in deorum obsequium per ludos turpiter agebantur. VII, 362. Deorum proba, quæ etiam in theatris spectanda proponuntur. II, 533. Dii falsi

malis moribus cultorum suorum delectantur. V. 1625. Di inde convalescant falsi, quod criminibus suis, seu veris, sua falsi delectantur. VII, 78, 111. Dii minime curant ne mala morum cultoribus suis acciderent. VII, 60, 74, 79. Nulla unquam praecepta contra luxum et avaritiam dedere Romanis. VII, 64, 69. Leges ad instituentibus bonos aut corrigendos malos mores non expectandae a diis, qui flagitia seminanda et augenda curarunt. VII, 59, 74. Deos adfuisse cupiditatibus implendis, et non praefuisse refrænantibus, ostenditur. VII, 70.

Dii scelerosos spectatores et fautores. VII, 92. Auctores se vitae scelestae immundaeque testantur. VII, 74. Dii auctores doctoresque peccatorum, non ultores. VII, 81. Dii non probandi in eo quod crimina in quibusdam punirent, in aliis non iudicarentur. VII, 82. Dii velut divinum praebent auctoritatem ad perpetranda crimina, dum ludos scecos excitant. VII, 111. Deorum falsorum imitatione nequissimos homines fieri peiores, vel ex ipsis gentilibus philosophis evincitur. II, 515. Nihil enim homines tam insociabiles reddere. II, 514. Deorum exempla magis movent, quam philosophorum praecepta. VII, 52, 53.

Deorum destructioni clausam miseriarum suarum frustra impugnant Romani. VII, 101. Romanum Imperium constituisse, auxisse, conservasse, dii non possunt dici, quare. VII, 119, 133. Nec Romano imperio pacem praestitisse. VII, 84, 85. Ex prohibitione cultus deorum, clavis humano generi indigii opinabantur Pagani. VII, 29. Dii frustra coluntur propter commodam hujus temporalis vitae. VII, 173, 174, 346. Hoc fieri Pagani coguntur. VII, 29. Et exemplis ostenditur. VII, 29. Varietates rerum temporalium non ex favore aut indignatione deorum pendent. VII, 70. Deos aut superflui colit, aut injustos esse infertur. VII, 70. Mala carnalia a suis cultoribus non avertentur. VII, 79. Cultoribus suis decipiendo et fallendo nocuerunt, nedum eos adjuverunt. VII, 115. Deorum officia scurriliter imitae, quam divinae consonant dignitati. VII, 187. Dii frustra coluntur propter vitam aeternam. VII, 175, 183, 187, 193, 256. Deorum nullum auxilium in regna in quibus coluntur. VII, 117. Aut in urbes sibi commissas. VII, 83. Absurdum esse petere ab uno deo, quod sub alterius tutela est. VII, 175, 176. Deorum deorumque turba innumera non requiritur, cum virtus adest et felicitas. VII, 128, 129, 150. Dii paganorum, dii mortui. IX, 85. Pani bordeaceo comparati. III, 302. Deorum templa, asyla male tuta confugientibus ad illa. VII, 15, 47, 48.

Deos sine simulacro plus annos centum et septuaginta coluerunt Romani. VII, 138. *Not. (b)*. Deorum simulacra quo tempore constituta. VII, 581. Ad quid exrogata. VII, 198. Deos castius sine simulacris Romanos coluisse docuit Varro. VII, 198. Deorum templa eversa et simulacra fracta Carthagine. VII, 620. Alexandria deos suos perdidit. V, 634. Dii aurei et dii lignei ad pretium disparas, ad habere oculos et non videre, pares. V, 634. Deorum falsorum templa, idola, luci possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 185. Frustra in templis salubres interpretationes recitari eorum quae antiquitas de deorum vta et moribus scripta sunt. II, 315.

Deorum varia nomina. II, 81. De Saturno et Jove quid sagati sint Pagani. III, 1036. Dii parasiti Jovis. VII, 181. Dii Manes. VII, 253. Per solum Christianam religionem deorum fallacia manifestari potuit. VII, 221. Dii Paganorum non comparandi Martyribus. V, 1250.

Deorum nomen commune Angelis et hominibus. VII, 275. Angeli sicut vocandi dii. IV, 1757. Dii homines appellati. IV, 1248, 1776. Dii homines, non meritis eorum, sed Dei gratia. IV, 1048. Dii participatione homines, non natura. IV, 1221, 1345. Dii homines ex gratia deificati, non de substantia nati. IV, 565.

Deo gratias Diaconus. VI, 300. Augustino indicavit plios scetus restituti. II, 1063.

Deuterius episcopus Donatista. IX, 691.

Deuterius Macrianaensis episcopus Donatista. II, 342.

Deuterius metropolitanus Carsarensis. IX, 697, 700.

Deuterius episcopus. II, 1033.

Deterius Iudaeorum, traditiones eorum. VIII, 637, 642.

Dextera in laude ponitur. III, 769. Dextera nominatur in omnibus bonis. III, 495. Dextera Dei, V, 1062, 1070. Dextera Patris, potestas. VI, 646, 688. Beatitude. VI, 304, 646. Dextera significat id quod carius est. III, 1259, 1261. Quod quis praepoint. IV, 1433. Dextera et sinistra beatitudinem miseriamque significat. VIII, 597. Dextera nostra est vita aeterna, sinistra vita temporalis. IV, 1770. Salus in dextera, melus aeterna; salus in sinistra, solus temporalis. IV, 1782. Dextera est caritas spiritalis, sinistra cupiditas carnalis. V, 806. Dextera prosperitatem significat. III, 493. Dextrum faciunt, quod est sinistrum, et in temporalibus beatitudinem ponunt. IV, 1770. Ad dexteram sedetur honorabilis.

VIII, 702. Dextera aut sinistra ire post deos alienos quid sit. III, 770. Dextera iniquitatis quid significat. III, 770; V, 201.

Diabolus latine accusator dicitur. III, 741. Diabolum habere patrem, Manichaei putaverunt. III, 1704. Et in creaturis Dei censeri nolunt. III, 456. Urgentur. III, 456. Diabolus non fuisse ex numero Angelorum supercoelestium, sed mundanorum quidam senserunt. III, 438. Diabolus inde, unde et ceteri Angeli. III, 1703. Diabolus princeps angelorum qui ceciderunt. X, 952. Quomodo fuerit in medio Angelorum. V, 105. Diabolus rex daemoniorum, sicut basiliscus rex est serpentum. IV, 1168. Ex bono Angelo diabolus factus est. I, 1508. Aliquando bonus Angelus fuit. IX, 162. Eo, qui summe est, fruebatur, III, 133. De sublimi veritate gaudebat. III, 209. In veritate fuit, sed non permansit. X, 922. Quo sensu dicitur diabolum in veritate non stetitisse. VII, 330.

Diaboli casus unde. VIII, 615. Nonnulli dicunt diabolum cecidisse, quod inviderit homini ad imaginem Dei facti. III, 456. Magis scilicet quam Deum diligendo, subditus ei esse noluit, intumuit per superbiam, et a summa essentia defecit. III, 133. Diabolus ex angelo factus est, cum voluit sibi idipsum esse sibi principari. IV, 1625. Et quia se delectatus est amplius quam illo, cujus participatione beatus erat. III, 313. Diabolus superbus est. VII, 419. Diabolus cecidit ab eo quod accepturus erat, non vero ab eo quod acceperat. III, 441. Varia de conditione et lapsu diaboli. III, 445. Diabolus natura bestiarum omnium excellentior. III, 451. Diabolus creatum in malitia nonnulli putant. III, 439. Refelluntur. III, 439, 441. Diabolus non semper in suis fuit. VII, 330. Diabolus bonus et rectus creatus fuit. X, 670. Diabolus auctor vitiorum, natura bonus, vitio malus. X, 1537. Diabolus factus fuit a Deo bonus. X, 754. Diabolus, unde malus. VIII, 592. Diabolus suam quandam propriam, tamquam ex adverso principio naturam mali habere, Manichaeorum haeresis. VII, 329. Diaboli natura in quantum natura est, malum non est. VII, 641. Diabolus in quantum angelus, non est malus, sed in quantum perversus propria voluntate. III, 133. Diabolus non fuit beatus ante peccatum. III, 456, 458, 441. Diabolus non fuit aliquando beatus si Angeli norunt quales sint, et praesunt quales postea futuri sint. II, 248. Demum impios visuros et a diabolo fuisse visum quidam dixerunt. II, 602. Refelluntur. II, 607, 608. De sublimi habitatione eorum et apparatu superiorum Angelorum lapsus cum angelis suis, ad hunc aerem tamquam ad carcerem damnatus est. IV, 1220, 1582, 1583, 1915. Sedem habet in Aquilone. IV, 1127. Corpus diaboli aeternum. III, 456. Diaboli praesens status comparatione explicatur. IV, 1585. De corpore mystico diaboli intelligendum est illud, *Quomodo cecidit de carlo*, etc. Isai. xiv, 12. III, 441. Et illud Ezech. xxvii, 12. *7m es signaculum*, etc. III, 442. Diabolus et angeli ejus in coelestibus quibusdam habitent. V, 1090. Diaboli corpus diabolus dicitur. III, 442. Diabolus ab initio temporis cecidit. III, 437. Diabolus duobus malis dicitur est. superbia et invidentia. VI, 415. Diabolus sola superbia lapsus, et inde solum puniendus est. IV, 709. Ex defectu inopia, et ex inopia invidentia, qua diabolus, diabolus est. III, 135. Diabolus homini stanti invidit, quia ipse ceciderat. VII, 419. Diabolus hominis adversarius ex invidia. IV, 703, 1245, 1625; VIII, 592.

Diabolus non est permixtus tentare feminam nisi per serpentem. III, 451. Nec virum nisi per feminam. III, 443. Cur diabolus serpentem elegit ad tentandam Evam. VII, 419. Diabolus in serpente locutus est, non vero in femina. III, 445. Diabolus in serpente maledictus. X, 1576. Diabolus quomodo audivit vocem Dei. V, 102. Et in conspectum ejus venerit. V, 401, 105. Diabolus homicida ab initio. III, 1703; IX, 266. Quomodo. III, 437. Diabolus vere prius peccator. V, 1544, 1545. Quo sensu dicitur, ab initio diabolus peccasse. VII, 330. Ipsam perpetua peccandi voluntas tenet. I, 1278. Diabolus arbitrium non habet ad bene faciendum, sed ad maximam malevolentiam poena sui sceleris obduratum. II, 962.

Diabolus infidelium pater, non eos creando, sed quod sint illum imitando filii. IV, 801; V, 1552. Diaboli filii quoniam. IX, 266. Imitatores diaboli, filii diaboli. III, 2011, 2025. Per diabolum, peccatum quod peccantes imitentur intravit in mundum. X, 1162, 1163. Aliud filii diaboli, aliud filii saeculi. X, 589. Diaboli filios non faciunt quaevis peccata. X, 589. Infidelitas facit diaboli filios. X, 589, 590. Diabolus in filiis diffidentiae opera sua mala operatur, diffidentiam et infidelitatem. II, 962. Diabolus dicitur antiquus peccator, praepositus mortis, princeps hujus mundi, id est omnium peccatorum. I, 748, 1286. Operis mali persuasor, supplicii exactor. IV, 1860. Diabolus princeps rexque vitiorum. VI, 337. Diabolus et angeli ejus rectores mundi. V, 1090. Diabolus per peccatum princeps est hujus mundi. III, 1872. Cujusnam mundi princeps, X, 1546. Quo sensu

princeps. III, 1775, 1858; VI, 291. Princeps mundi, id est iniquorum qui corde non habitant nisi in hoc mundo. IV, 209, 1841; V, 790. Princeps peccati, et ideo princeps hujus sæculi. V, 100, 453. Diabolus malorum caput. IV, 1807. Captivator noster. V, 726. Non tenebat nos nisi vinculis peccatorum. V, 726. Diaboli dominium in hominem unde. I, 1283. Diaboli ad regnum quo pertineant. V, 447. Diabolo veluti principi subditi omnes peccatores. X, 429. An homo per peccatum possit diabolo subditi. X, 862, 863. Omnes propter Adæ peccatum subditi diabolo. X, 444. Et traditi in potestatem ejus non jussione, sed permissione Dei. VIII, 1026. Si in Christo non renascatur. X, 453. Deus non creat diabolo, quos novit sub peccato nascituros. X, 454. Homo per vitium sub diabolo. X, 1269. Puna diaboli est, ut in potestate habeat peccatores. III, 209. Diabolus ad voluntatem suam exauditus, sed ad damnationem. IV, 173. Diabolo peccator in cibum datus. VI, 291. Vide Dæmones. Omnes propter Adæ peccatum traditi in potestatem diaboli, non tamen alieni a lege potestatis Dei. VIII, 1026. Diaboli hie se non alienus a potestate omnipotentis, sicut neque a bonitate. VIII, 1026. Nec homo peccator, nec diabolus Dei potestati subtrahuntur. X, 708, 719, 857. Illi soli a diabolo non possidentur, quos gratia Christi liberat. X, 1107. Diabolus accepit potestatem in infirma, et amittit maxima summa: et non est ista potestas irali, sed poena damnati. IV, 201. Diabolus non auctor naturæ humanæ. X, 837. Diabolus vindicat sibi quandoque aliquid eorum quæ naturaliter instituta sunt. X, 1456. Sic sunt in potestate diaboli quæcumque illi Deo judicante subduntur, ut a Dei potestate sub qua et ipse diabolus est constitutus, aliena esse non possint. X, 1033.

Diabolus ejectionis per virtutem Christi. V, 445, 447, 787, 1090. Et per mortem ejus. I, 1286. A captivitate diaboli Christus nos redemit. IV, 1657. Quomodo diabolus victus sit a redemptore nostro. V, 726, 743. Diabolus a Christo iustitie veritate, non violentia potestatis victus. VI, 236; VIII, 1026. Et nunc ita superari debet. VIII, 1026. Diabolus quomodo victus potentia Christi. VIII, 1028. Quomodo iustitia. VIII, 1027, 1029. Diaboli muscipula, mortalitas et crux Domini. V, 743, 726, 1209. Diabolus trophæo suo victus est, dum occidendo novissimum hominem, primum de laqueis perdidit. V, 1209. Diabolus quod ad tempus prævaluisse visus est homine superato, etiam sic in æternum victus est homine reparato. VIII, 615. Diabolum alligare, est potestatem ejus a seducendis et possidendis hominibus cohibere. VII, 668, 670. Diabolus ligatus est, ut non seducat gentes ex quibus constat Ecclesia. VII, 670. Diaboli solutio quare permittitur. VII, 670. Et quando futura est. VII, 670.

Diabolus missus foras dicitur, non quia extra mundum, ut hæretici quidam putant, sed quia ab animis piorum qui non diligunt mundum ejectionis est. VI, 291. Diabolus in mysteriis exorcismo et exsufflatione mittitur foras. X, 1383. Diabolus exclusus a creditibus, plus cogit impios possidere. VII, 668. Diabolus an non ante Christi adventum ejectionis est de cordibus justorum. III, 1772. Diabolus foras missus, qui intrinsecus dominabatur, extrinsecus præliatur. V, 787. Diabolus propter nostram exercitationem fornicis oppugnare permittitur. V, 787. Diabolus nihil facit, nihil potest, nisi missus, aut permittus. III, 880, 1441; IV, 201, 4001, 1130, 1246; X, 757. Diabolus si posset aliquid, nullus nostrum remaneret. IV, 1246. Diabolo datur permissio in homines sive probationis causa, sive vindictæ, vel ad damnationem vel ad correctionem irrogatæ. III, 890. Nec tentari quis potest a diabolo, nisi permittente Deo, aut ad damnandum, impios aut ad probandum pios. IV, 1375. Tantum tentare sinitur, quantum expedit proficientibus. IV, 761. Et electis. VIII, 1029. Tentandi voluntatem habet diabolus, in potestate autem nec ut faciat habet, nec quomodo faciat. III, 444. Non quiescit in diabolo voluntas nocendi, etiam cum potestas non datur. III, 896. Diaboli tentationes ad utilitatem sanctorum convertit Deus. VII, 352.

Diabolum creavit Deus, ut de illo bonis ipse prodesset. III, 440. Diabolo utitur Deus ad salutem fidelium. VIII, 900. Diaboli persecutionibus bene utitur Deus. X, 757. Diaboli bellum indesinens adversum nos, in nostram fit utilitatem. X, 692. Diabolus malleus universæ terræ, quo in Dei manu posito tunduntur ductiles tunc. IV, 1235. Diabolus divinæ providentiæ procurator et actor. III, 2123. Diabolus nascit quanta bona de illo flant, etiam cum sævit. IV, 1709.

Diabolus Agonotheta. IV, 1859. Hostis exercitatus. III, 2006. Diabolus inimicus homo appellatur. IV, 1803. Diaboli furor et in Deum protervus, et in nos nefarius, et in se perniciosus. V, 1680. Diaboli contra Christum et Christi fideles pugna. VI, 664. Diabolus ad solatium malevolentissimum damnationis suæ, cum quibus damnatur inquit. VI, 343. Diabolus cadens stanti invidit, idque agit ut homo

illuc non perveniat, unde ipse ejectionis est. IV, 709, 1807. Diabolus omnibus modis instat, quemadmodum dejiciat. IV, 758. Peccatori quid persuadeat. V, 159. Nihil aliud agit, nisi ut intercludat viam ad Deum. IV, 1731. Nihil scit, ut non credatur in Deum, nec ad Mediatorem a quo solvuntur opera ejus credendo veniatur. II, 982. Diabolus pessimus venator mundi. V, 334. Diabolus non cessat persequi, sive aperte, sive insidiis. III, 1467. Quomodo insidiatur. III, 1441. Diaboli angeli pavidi in latebris insidiarum suarum. III, 1441. Diabolus non audent nobis insidari, si de via, id est, a Christo, non recesserimus. IV, 1660. Diabolum ipsam aliquando latet qualis sit homo: nisi tentet, non invenit. IV, 660. Diabolus omnia nostra peccata rimatur diligentia inventitiæ. V, 928. Nostris nos armis oppugnat. V, 1077. Diabolo locum damus mala voluntate. V, 435. Diabolo tentatori duæ januæ, cupiditas et timor. V, 200, 201. Diabolus non tentat, nisi quod in te carnale dominatur. IV, 1838. Diabolus per cupiditatem regnat in homine. VI, 291. In potestate sua eos detinet, quos cupiditate hujus vitæ illaqueat, et morte terret. IV, 227. Diabolus intrat in cor immittendo iniquas persuasiones cogitationibus iniquorum. III, 1159. Diaboli caput, initium male suggestionis. IV, 348. Diaboli phantasmata ad irretiendas animas. VII, 289.

Diaboli regnum, regnum fallaciarum. VIII, 897. Diabolus pater mendacii. III, 1704. Diabolus magis metuendus est cum fallit, quam cum sævit. IV, 452. Diabolus quot modis homines decipit. VIII, 897. Diabolus aliquos sinit habere nonnulla veluti opera bona. II, 982. Diabolus et angeli ejus tenebræ sunt infidelibus hominibus exteriores. II, 562. Diabolus eum non decipit, quem Deus non deserit. IV, 1577. Diabolus ubi inane invenerit, ibi nidum facere molitur. V, 1567. Diaboli vasa, qui ei per infidelitatem locum dant. V, 806. Diabolus et per se et per filios infidelitatis impugnat filios lucis. VI, 615. Diabolus per vasa sua agit persecutionem corporis, ut intus fiat ruina cordis. IV, 1841. Diabolus corruptor virginitalis Ecclesiæ. V, 575. Animam Christi persecutus est diabolus et Judas; nunc ad persecutionem corporis Christi diabolus manet, Judas autem Judæ succedit. IV, 1849.

Diabolus tribus annis, et sex mensibus sæviturus est adversus Ecclesiam in novissimis temporibus. VII, 670. Quo sævior est diaboli persecutio ultimis temporibus, eo prior Christianorum patientia. VII, 671. Diabolus includitur in cordibus eorum qui oderunt Christianos. VII, 671. Diabolus affligendo exercet, non nocet; sævienti prodest ad coronam. IV, 1129. Diabolum persequentem fugere male debemus, quam ducentem sequi. IV, 119. Diabolus tentat approbrii hominum et malorum linguarum detractioe nos deicere, et animum nostrum frangere. II, 270; Diabolus calumniosus adversarius. V, 568. Calumniorum IV, 905. Scit suas falsas criminationes nihil valere apud Deum: inter homines illas spargit, quo consilio. V, 568. Diabolus quos comprehensos captivosque jam possidet, non ut obtineat persequitur, sed quia obtinet utitur. IX, 720. Diabolus etsi ejectionis foras non regnet, tamen tentare non cessat. III, 1772.

Diabolus qui nobiscum pugnat, cur non expugnet. III, 1903. Pugnæ Christianorum modo non sunt cum Tyrannide, sed cum diabolo. IV, 1207, 1087. Magnum prælium, hostem non videre et vincere. IV, 1834. Diabolo quisnam rebellet. X, 863. Diabolus unde nos subjiciat, unde a nobis prosternatur. V, 1542. De diabolo, qui se ipsa interiori vincit, foris triumphat. V, 29. Et qui carnem vicerit. IV, 1888. Diabolus adversarius noster vincitur, quando vincuntur cupiditates. VI, 291. De nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1860, 1861. Diabolo, sicuti Coliæ, de gladio suo caput inciditur. IV, 1857. Diabolus vincitur a juvenis et puellis per gratiam. V, 787. Ut resistatur diabolo, adjutorium Dei deprecandum. X, 281.

Diabolus tentans consentientem tonet, non cogit invitum. V, 200. Diabolus cogendi potentiam non habebat cum Adam tentavit, sed persuadendi versutiam. III, 1489. Non oppressor invitus (Adæ), sed tentator volentis. VIII, 539. Diabolus operatur in filiis infidelitatis, nulla vi alia, nisi societate et obligatione peccati. V, 433. Diaboli cum Job certamen. IV, 1382. Diabolus in paradiso vicit, in stercore superatus est. IV, 1383. Diabolus apud Jobum mystice descriptus. IV, 1384. Diabolo reantare et pompis et angelis ejus. VI, 291. Diabolo qui locum non præbet, Deo locum præbet. III, 2003. Diabolus si expellatur, admittitur Deus. IV, 594.

Diabolus gravior quam homines puniendus. X, 429. Quomodo a iustitia Dei ordinatur in poena diabola. VII, 641. Diabolo ab Angelis illuditur. IV, 1383. Origenis error de diaboli reditu ad bonum. X, 1518. Et de ejus salute. VII, 751, 753. Diabolum posse Dei misericordiam impetrare quibusnam visum est, Origene ut perhibetur auctore. X, 1484. Diabolum cum damnatis aliquando esse salvandum, doctrina Priscillianistarum. VIII, 668. Refellitur. VIII, 672.

Diabulum, angelos ejus, impiosque omnes, post longissima tempora purgatos atque liberatos, regno Dei lucique restitui; et post longissima tempora ad hæc mala de novo relabi, Origenes docuit. VIII, 35. Diabolus non liberatur cum homine, quia plus peccavit. I, 1233, 1237. Diaboli et angelorum ejus tantum desperanda est correctio. IV, 630. Quare pro diabolo Ecclesia nunc non erant. VIII, 737.

Diabolus draco, inimicus Ecclesie. IV, 1381. Diabolus fortis et potentis nomine significatur. IV, 695, 910. Per coliam figuratus. IV, 592. Diabolus leo. V, 1209. Diabolus leo et draco. III, 1467. Leo et draco propter insidias et iram. II, 879. Leo in impetu, draco in insidiis. IV, 867, 434, 1168. Diabolus, lupus. III, 1751. Diabolus mors dictus. IV, 558. Mortis et inferni nomine significatur. VII, 681. Diabolus prepositus mortis. IV, 223. Diabolus nebulo et irata. V, 1649. Diabolus legis peritum quare ostendere conatus est petilianus. IX, 239. Diabolus nisi templum, sacerdotium, et sacrificium uni vero Deo debere nosset, nunquam hæc sibi a cultoribus expetisset. II, 377. Diaboli templa ubique evertuntur, idola franguntur, sacerdotes et arripituri caduntur. V, 1453. Dæmoniorum cultus, animæ est adulterium. V, 76. V. Dæmones.

Diaconus, latine minister. V, 1441. Diaconi, in tertio sacerdotio. IX, App. 773. Diaconi officium quam periculum. II, 88. Diaconi officium, ministrare sanguinem Christi. V, 1583. Diaconi voce oratio communis indicitur. II, 221. Diaconorum, qui ex parte Donati ad Ecclesiam venerant, lapsus. II, 274.

Diaporas Altheus. IX, 560.

Dialectica, nomen græcum. IX, 456, 457. Peritæ est disputandi. IX, 453. Disciplina est disciplinarum. I, 1012. Sola scientes facere et vult et potest. I, 1013. Multa in ea percipiuntur. I, 949. Dialectica nihil aliud docet quam consequentia demonstrare; seu vera veris, seu falsa falsis. IX, 459. Scientia definiendi et dividendi non est falsa, etiam si falsis adhibetur. III, 60. Dialecticæ inventio. I, 1012. Veritas connexionum non instituta est ab hominibus, sed animadversa. III, 58. Veritas sententiarum et connexionum unde erudenda. III, 58. Dialecticæ utilitas. III, 60. Dialectica plurimum valet ad intelligentiam Scripturæ. III, 57. Dialecticam reprehendit Cresconius. IX, 453. Dialectica nec eloquentia metuenda veritatis assertoribus. IX, 466. Dialectica usus est Christus. IX, 458. Et Paulus. IX, 436. Fam sapiens cælet. I, 949. Dialectica a Stoicis vehementer amata. VII, 232. Quam maxime apud eos viguit. IX, 455. Et apud Epicureos. IX, 455. Non secundum dialecticam judicant Ecclesiastici judicæ. X, 819.

Dialectici quis appellandus. IX, 435, 457, 459. Dialectici non efficiunt, ut si verum est, falsum sit; si falsum est, verum sit. IX, 480. Dialecticorum regula, nulli rei duo simul esse contraria, ratione malorum et bonorum deficit. VI, 238.

Diana germana Apollinis, et Luna, et viarum præses habetur. VII, 207. Quare virgo dicitur. VII, 207. Dianam virtutem interpretantur Pagani. III, 1039.

Diapsalna quid s. I, 80.

Dictator in extremis tantum periculis creabatur. VII, 97. Dictatura major honore, quam consulatus. VII, 164.

Dictinius Episcopus Asturicensis. VI, 522. Dictinii liber cui nomen est Libra. VI, 522, 543, 548.

Didanis mortem se flevisse, deflet Augustinus I, 670.

Didrachma quid? IV, 1783.

Didymus episcopus. II, 759, 780.

Didymus Videns in Epistolam ad Galatas commentariolos reliquit. II, 252, 262. Librum scripsit de Spiritu sancto. III, 694. Didymum Videntem Hieronymus reprehendit. II, 236.

Dies diversimode sumitur. III, 231; IV, 1115. Diei et noctis nomen quomodo accipiendum. III, 250, 256. Dies appellatur illa lux, cui nox præcedenti recedentique succedit. III, 255. Dierum et noctium distinctio. III, 185. Dierum et noctium enumeratio valet ad distinctionem ponendam inter Deum et creaturas. III, 235. Dies primus creationis mundi impossibile est cogitare, quanto magis dicere. VII, 322. Quomodo dies unus peractus fuit sive in creatione, sive post creationem lucis. III, 253. Dies et nox quomodo potuerint esse ante solis creationem. III, 251, 275. Quomodo tres dies noctesque sibi succedere ante solis creationem. III, 255. Diem et noctem ante creationem solis factam fuisse emissionem et contractionem lucis non probatur. III, 238. Dies, vespera, et mane quomodo intelligi debeat in creationis historia. III, 314, 317. Omnia simul facta, et nihilominus per sex dies facta. III, 319. Dies sex creationis quomodo accipiendi. III, 295, 309, 314, 323, 338; VII, 322. Dies et nox quomodo a lucem sensualem et rationalem possunt cadere. III, 251. Diem et noctem, mane et vesperam quomodo lux spiritualis exhibita. III, 311. Dies qui primus factus est, natura est Angelica. III, 328. Lux quædam sapiens vocatus est. III, 340: Dies vespera et mane

in cognitione Angelica. III, 314. Dies creatura intellectuales, quo sensu dici potest. IV, 1567. Interpretatio data de die spiritali, non figurata existimanda est. III, 314. Initium diei et initium noctis, principatum utriusque intelligere debemus. III, 237. Dies septimus sine vespera. V, 80. Cur dies septimus mane habuerit, non vesperam. III, 300, 314, 326. Septimus dies est septima repetitio diei primitus creati. III, 311. Diei septimi cessatio, ab ipsis creaturis condendis intelligenda est facta, non ab administratione earum quæ conditæ referuntur. II, 948. Dierum septem allegoria de hominis Christiani profectu in operibus bonis. III, 191. Dies septem mystice sunt septem ætates mundi. III, 190.

Dies fit conversione fixorum siderum. III, 256. Dies nunc dicitur mora solis super terram, nunc mora totius circuitus ejus ab Oriente ad Orientem. I, 821. Dies totus circuitus solis verius nuncupatur, non ab Oriente usque in Occidentem, sed ab Oriente usque in Orientem. II, 911. Usitati dies hebdomadæ longe dispares septem dies Geneseos. III, 314. Quid significet. III, 320. Dies in Genesi lincit a lumine, et finit ad tenebras; nunc e contra, quare. III, 1323; V, 1089. Dies in prioribus temporibus viginti quatuor horarum fuit, ut nunc est. VII, 453. Dies humilis totidem habet horas, quot æstivus, licet brevior. III, 139. Dies septem hebdomadis, deorum sortita nomine a Centibus appellati. VIII, 346. Et planetarum. IV, 1192. Improbatur hic loquendi usus in ore Christianorum, qui ritu loquendi Ecclesiastico melius uterentur. IV, 1192. Dies feriat. V, 1201. Dies intercalares. VII, 451.

Dies alii cœli, alii terræ. IV, 1150. Dies vitæ æternæ, unus dies est sine occasu. IV, 202. Dies æterni et multi dies dicti sunt, et unus dies. V, 528. Proprie non multi sunt, sed unus. V, 520. Dies æternitatis semper hodiernus. VI, 253. Dies qui vere sit, hic non est. IV, 418. Dies jungit se, sequantur se, et non se tenent. IV, 419. Dies ponitur pro tempore in Scriptura sacra. VII, 639. Maxime cum dies in feminino genere dicitur. IV, 1115. Ponitur pro tempore indeterminato. III, 197. Pro multitudine annorum aliquando. II, 911. Dies unus secundum Scripturas, mille anni sunt. II, 911. Dies tres sæculi, unus ante legem, secundus sub lege, tertius sub gratia. IV, 224.

Dies observare et menses ad aliquod inchoandum, quæd fasta vel infausta existimantur tempora, magnum peccatum. VI, 270. Diei electio ad uxorem ducendam, ad plantandum vel serendum, stulta. VII, 146. Dierum quæ observatio culpabilis. II, 210. Dies in celebratione Paschæ Christiani observant ex Patrum Conciliis. II, 217. Judæi in celebratione Paschæ, quæ figura est Dominicæ Passionis, sabbatum occurrere, aut cum mense novorum ad tertium Lunæ hebdomadam concurrere, non attendunt. II, 213, 218. Ut octo dies Neophytorum distinguantur a cæteris, id est, ut octavus primo concinat, Ecclesiæ consuetudo roboravit. II, 220. Diei octavi et septimi mysterium. V, 1497.

Dies prosperitatem significat, nox adversitatem. IV, 1110, 1757, 1793, 1794. Dies hominis, quales. IV, 1487. Dies maligni ab initio peccati. V, 168. Dies maligni sunt, in quibus videntur florere peccatores, et laborare justi. IV, 1204. Dies nunc laboris et tristitiæ. V, 1031. Dies mali significant mala quæ in diebus perpetrantur. II, 916. Dies malorum nulli habent inquit, aliter fideles. IV, 125. Dies bonus non est homini qui malus est. V, 245. Dies malos duæ res faciunt, malitia et miseria. V, 909. Dies malignos faciunt maligni homines. V, 108, 1365. Dies boui quamvis et ubi querendi. V, 125, 160, 170, 633, 633, 1014. Semper dies mali in sæculo, semper dies boni in Deo. IV, 317. Dies ideo mali, quia transit unus, ut veniat alii. s : dies boni æterni, unus dies erunt. V, 1084.

Dies novissimus totius generis humani finis est sæculi : ad unuscujusque hominis ipse est dies mortis. V, 76, 589, 952. Dies omnis pro extremo computandus. V, 1411. Diem mortis incertum salubriter constituit Deus. V, 241. Dies Domini quando futurus sit, sciri non potest. IV, 90. Signa quæ Christus ad significandum novissimum diem iudicii, Iesychius dicit ex parte completa esse. II, 903. Dies novissimus quando futurus sit qui conflictus ignorare se, magis consonat Evangelio, quam qui citius aut tardius futurum esse dicit. II, 921. Dies novissimi diei sunt, et in ipsis primis Apostolorum temporibus. II, 913.

Dies Dominicus. V, 916. Dicitur una sabbati, secunda sabbati, secunda feria, etc. IV, 1192, 1680. Dies Dominicus, qui octavus et primus a resurrectione Christi incipit declarari. II, 215. Significat resurrectionem. II, 215. Hoc non latuit antiquos Patres. II, 215. Sabbatum tamen solum celebrandum traditum est, quia tunc erat tantum requies, non resurrectio mortuorum. II, 215. Dominicum diem nobis consecravit Dominus resuscitatus. V, 816. Dies Dominicus præponitur sabbato fide resurrectionis, non consuetu

dine refectionis, etc. II, 141. Priscillianistæ ad jejunandum die Doniuko, testimonium de Actibus Apostolorum adhibebat. II, 148.

Dies pater de nullo die, filius dies ex die. V, 1084. Dies ex die Christus. IV, 1417.

Dies pater, Deus qui partem perducit ad diem. VII, 122. *Vide* Dispartor.

Differre aliquem, pro, accusare. I, 1203.

Difficilia intellectu apud quos et quomodo tractanda. III, 99. Difficilibus in rebus et obscuris cavenda temeritas. II, 862. Quod difficultius quaritur, solet dulcius inveniri. IV, 4332.

Difficultas, ad quid in primo homine post peccatum, ad quid in aliis. I, 1298. Difficultas, si esset primordia hominis, ob eam præcise non esset damnandus. I, 1302. Difficultas et ignorantia omni animæ peccanti, duo ista poenalia sunt. X, 287. Ignorantia et difficultas si naturalis est, inde incipit anima in sapientia quietisque beatitudinem surgere. I, 1302. Hoc si neglexerit, in aliam difficultatem quæ poenalis est precipitatur. I, 1302. In difficultate quid ad culpam deputatur. I, 1297, 1302. Difficultas sive naturalis, sive non, Deus tamen inde laudandus. I, 1303. Difficultas in posteros Adæ juste dimanavit. I, 1297. Difficultates necessæ est existant, ut cendantur homini quod homo est. V, 1559. Difficultas piis est admissio proficiendi et perfectionis exordium. I, 1298. Studiosus ad coronam valet, negligentibus ad supplicium. I, 1299. Ad eam vincendam implorandum Dei adiutorium. I, 1297, 1303. Per quod facile sit opus pietatis, etiam quod difficile aut impossibile fuit. I, 620. Difficultas in bene operando, facit ut hujus denum largitorem boni Deum agnoscamus. IV, 1421. Difficultas eum superatur, his vincitur dæmon quibus hominem victrat. I, 1299. Operis ergo difficultas non semper auget mortis rationem. X, 837.

Diffidentia de adjutorio Dei nobis a diabolo suggeritur. IV, 523.

Digitus Dei spiritus sanctus. III, 604; IV, 111; V, 74.

Digitus Dei, id est ministri, per quos spiritu sancto repletos scripturæ connectæ sunt. IV, 111. Digitus, quibus pugnat corpus Christi, qui. IV, 1837, 1838. In digitis divisio intelligitur operationis et radix unitatis. IV, 1837. *Micare* digitis. VIII, 953.

Dignationem sumere. I, 720.

Dignitas quid sit. VI, 22.

Dilatari corde quid sit. IV, 79. Dilatatio cordis ex caritate. V, 788. Est justitiæ delectatio. IV, 1527. Mucus est Dei, ut in præceptis ejus non timore poenæ angustemur, sed dilectione et delectatione justitiæ dilatamur. IV, 1527.

Dilectio ab amore non distinguitur. VII, 410. Diligi non potest quod neque scitur, neque creditur. X, 243. Dilectione quomodo Deus est. III, 2031. Dilectio qua Deus diligit, est incomprehensibilis, immutabilis, æterna. III, 1925. Universa in suis generibus ordinata, ordinatissime diligit Deus. III, 1924. Non est alia causa Patri diligendi membra filii, nisi quia diligit filium. III, 1925. Dilectio animarum duplex in Deo. X, 1422. Sicut et divino modo quando oderat nos Deus, diligebat. III, 1925. Displicentes amat sumus, ut esset in nobis, unde placeremus. III, 1898.

Dilectionis unum est præceptum, si intelligitur. VI, 672. Diligendi Dei ac proximi mandatum exornitur. VI, 670, 671. Quatuor diligenda sunt, et quæ. III, 27. In duobus præceptis dilectionis, tria invenit homo quæ diligit, Deum, proximum, et seipsum. VII, 645. Dilectionis ordo et mensura. VIII, 939, 963. Quænam ordinata dilectio. III, 24. Dilectio Dei et dilectio proximi, et si seorsim aliquando posita in scriptura, se invicem important. VIII, 936, 938, 1030. Quæcumque jubentur sivo moventur, tunc recte fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum, et proximum. VI, 288. Dilectio Dei, et proximi. V, 563, 564, 1461, 1527, 1648. In dilectione Dei est tota perfectio. VIII, 138. Justiores tanto nique sumus, quanto Deum diligimus. X, 601. Deum non diligemus, nisi nos prior diligeret. V, 210. X, 904. Ipse ut diligeretur dedit, qui non dilectus, dilexit. III, 1898. Quid aliud in nobis, quam Deum debemus diligere, aut quia habemus, aut ut habeamus? V, 1189. Ardua questio ex Domini verbis nata, dicentis plus eum diligere, cui plus dimittitur. V, 597. Qui Deum non diligit, se odisse dicitur. VIII, 1049. Quomodo Deum toto corde diligere debemus. X, 528. Dilectionis præceptum in futura tantum vita perfecte impletur. X, 301. Diligendi Deum ex toto corde præceptum cur hic impositum, cum non impletur. X, 243. Dilectio Dei nobis, non Deo proficit. V, 212. Diligimus nosmetipsos, si Deum diligimus. II, 499.

Dilectio Dei prior est ordine præcipienda, dilectio proximi prior ordine faciendi. III, 1351. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum diligitur Deus et proximus. II, 524. Ratio cur Deus et homo diligantur. III, 30.

Omnis homo, in quantum homo, diligendus est propter Deum, Deus vero propter seipsum. III, 29. Hominem recte diligere non novit, quisquis eum non diligit, qui hominem fecit. II, 1072. Ecclesia propter proximum diligitur, Deus propter Deum. IV, 1815. Diligere invicem jubemur propter regnum Dei. V, 1461. Ad dilectionem Dei pietas pertinet, ad dilectionem proximi innocentia et benevolentia. VI, 514. Dilectio Dei sit gratuita, benefica sit dilectio proximi. V, 571. Dilectio qua invicem diligimus, imitari debet dilectionem qua Christus dilexit nos. III, 1808. Dilectionis fructum Christo nullum possumus reddere meliorem, quam imitationis exemplum. V, 1595. Dilectionis plenitudo, ponere animam pro fratribus. III, 1846.

Dilectionis hæc regula homini dicitur, ut imitans patrem, dilgat inimicum. IV, 651. Dilectio inimici, dilectio perfecta. III, 2042. Perfectio misericordiae. III, 1264. Dilige inimicos tuos, ne incautus oderis et amicos. V, 1404. Dilectio inimicorum. V, 585, 496, 1426, 1436. Diligere inimicum salubre est, licet amarum. IV, 447. Dilectione inimicorum nihil in mandatis Dei mirabilius. IV, 1518. Præcepto de diligendis inimicis nihil in scripturis contrarium. III, 1263. Unde inimicos diligamus. III, 30. *Vide* Inimici.

Dilectio proximi quanta debeat esse. IV, 1170; V, 1461. Diligere nolite vitia amicorum vestrorum, si diligitis amicos vestros. V, 323. Diligere vitium noli propter hominem nec propter vitium odisse hominem. V, 525. Diligere bonos, aut qui creduntur boni, ei prodest qui diligit. II, 87. Causa hic error cavendus. II, 87. Diligat quisque in aliis quod ipsi non habet, et in illis Christum amet. V, 589. Proximus et ipse nunc per fidem diligitur. VI, 288. Præceptum de diligendo proximo importat præceptum de diligendo Deo, et vicissim. III, 1800, 1846.

Diligendo proximum iter agit ad Deum. III, 1532. Dilectio proximi certus gradus est ad dilectionem Dei. VIII, 136. Dilectione proximi purgatur oculus ad videndum Deum. III, 1531. Dilectionem proximi donat nobis Deus. III, 1809.

Dilectio extendenda, ut omnes rapiat ad Deum. V, 560. Omnes æque diligendi sunt. III, 30. Diligantur parentes, sed plus Christus. V, 1552. Amplius alius homo diligendus est, quam corpus nostrum. III, 30.

Dilectio proximi a dilectione sui regulam accipit. VII, 51. Ut se quisque diligit, præcepto non opus est. III, 34. Intra sui dilectio quæ. III, 27. Quis se, quis proximum male diligit. VI, 671. Quis sciat diligere se? V, 715. Diligere se qui nondum novit, qui novit diligere proximum. V, 715. Non diligit se, qui Deum non diligit. V, 212. Qui se propter labendum Deum diligit, ipsi se diligit. III, 1846. Præceptum de proximo et seipso diligendo corpus et animum importat. III, 29.

Diligendus peccator quomodo. V, 43. Non est socius iniquitatis, qui pro impiis intercedit. II, 660. Aut qui impios ex caritate diligit, et his beneficit. II, 654, 655.

Dilectio vera quænam. VIII, 936. Opere est demonstranda dilectio, ne sit infructuosa nominis appellatio. III, 1830. Dilectio sola semper reddenda. V, 1201. Mundum istum diligere, est nequitur vivere. VI, 299. *Vide* Amare. Mores judicari solent ex eo quod quisque diligit. II, 672. Talis est quisque, qualis ejus dilectio est. III, 1997. Non poterit labor liniri, nisi hoc quisque dilgat, quod invito non possit auferri. IV, 107. Itine apparet te diligere quod bonum est, si inventus fueris odi se quod malum est. IV, 1219. Non est dignus Christus, cum quo diligas avaritiam. IV, 1248, 1249. Diligere justitiam, et odisse iniquitatem, hæc est tota virga regni Christi. IV, 504. Dilectio lumen est, odium tenebræ. IV, 635. Dilectio frustra prædicatur diligenti mundum. IV, 234. Disce non diligere, ut discas diligere; avertere, ut convertaris; funde, ut implearis. IV, 234.

Dilectio facit in nobis quamdam mortem. IV, 1628. Dilectio est mors nostra sæculo, et vita cum Deo. III, 1808. Dilectio fidei opus. III, 2034. Dilectio sola discernit inter filios Dei, et filios diaboli. III, 2016. Dilectio virtus civitatis Jerusalem. IV, 1628. Præceptum dilectionis quare mandatum novum, et mandatum Christi dicitur. III, 1843, 1808. Dilectio ad novum Testamentum pertinet. III, 625. Dilectio mandatum Christi, per quam peccata solvuntur. III, 2015. Dilectionis mandatum non est grave. X, 239. Cuiusmodi grave est. X, 239. Dilectio monendo atque suadendo componi, non invitum cogendo imponi potest. VIII, 505.

Dilectionem ad gratiæ beneficium pertinere docet Ambrosius. X, 682. Id agit gratia, ut dilectione impleantur mandata Dei, quæ timore non poterant. IV, 1579. Tunc fit vere opus bonum, quando dilectionis sine fit mandatum. IV, 1540. Dilectionem spes solet accendere. IV, 1487. Dilige, et quodvis fac. III, 2033. Dilectio nunc est in desiderio, nondum in saturitate. III, 1852. Dilectio Dei et

proximi manet in aeternum. IV, 1565. Diligendo finis vere fortissimi, non superbia duritia, sed secunda iustitia. V, 1526. Per dilectionem fit pax, et abundantia. IV, 1628. Dilectio et fides probatur per haereseos. II, 793. Dilectio fructus noster. III, 1852. Dilectionis praemium ipse est dilectus. IV, 1565. *Vide* Amor. Caritas.

Diligentiae suae non debet fidere homo. X, 253.

Diluvium Ogygii. VII, 566. Deucalionis. VII, 568. Universale temporibus Noe. VII, 566. Diluvium universale quoto ab Adam anno contigit. VII, 463. Cur hoc potius quam alio tempore contigit. VII, 471. Diluvii duratio, incrementa, decreta, etc. III, 530. Tempore diluvii universalis nullus filiorum Seth perit. VII, 471. Objectiones contra diluvium solvuntur. VII, 566. *Vide* Arca. Diluvium a calumniis vindicatur. VIII, 631. An diluvii universalis aliqui scriptores meminerunt. VII, 566, et *not.* Ad memoriam diluvii revocanda, sacra diis falsis instituta sunt a regibus Graeciae. VII, 569. Diluvii sacramentum. VI, 334; VIII, 631. Diluvium quale sancti patiuntur in hoc saeculo, et quomodo evadunt. IV, 214, 268, 270, 1384.

Dimensiones quatuor apud Apostolum, latitudo, longitudo, altitudo et profundum. V, 571. Dimensiones crucis. V, 903. *Vide* Crux.

Dimittere debita debitoribus. VI, 266. Deputare debemus nobis tamquam omnino dimissum, quidquid illi a nobis non est Deo regente commissum. VI, 420, 427. *Vide* Peccata. Dimissio peccati alieni, remedium a Deo datum pro obtinenda misericordia. IV, 1469, 1698. In hoc genere operis boni excusatio nulla est, ubi sola voluntas tota factitas est. V, 1053. Dimissa peccata relictur non dimittenti. V, 517. *Vide* Debita. De dimissione qualiscumque peccati non diffidendum, quando et interfectio Christi dimissa est confidentibus. IV, 707.

Dimittere patrem aut matrem aut uxorem, etc., tenetur Christianus, ubi necessitas occurrit ut pater, v. g. aut Christus dimittatur. II, 689, 690. Dimittit divitias, qui spem non ponit in illis, qui eis recte utitur, etc. II, 690. Dimittit totum mundum, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere, contemnit. II, 124. P. ullius omnia abdicavit. II, 103, 107.

Diocrates frater S. Perpetuae Martyris au ante baptismum mortuus, sororis precibus a damnatione sit liberatus. X, 481, 503, 505, 516, 517. *Diocrates* sororis sanctae precibus de miseria meruit liberari. X, 541.

Dinomachi origo de summo bono. X, 832.

Diocletianus. IX, 523, 528. Octies consul. IX, 510, 513. Kovies consul. IX, 643. Diocletianus Christianorum persecutor. VII, 614.

Dioga Leptin agnensis. IX, 239.

Diogenes Apolloniensis Anaximenes auditor, quae rerum principia agnovit. VII, 236; X, 777. Alter a Cynico. X, 777. *Diogenes* Cynici turpitudine et impudentia. VII, 428.

Diomedes deus factus a Graecis. VII, 573, 576. Diomedae volucres Graecigenis blandiuntur, alienigenas persequuntur. VII, 576. Diomedaeorum volucrum transformatio. VII, 576. Diomedaea insula. VII, 573.

Pion Neapolites nobilis mathematicus. VII, 720.

Dionysius Areopagites, id est Atheniensium principalis. V, 808.

Dionysius, idem qui liber pater dictus est. VII, 569.

Dionysius Tyrannus quid agebat ut filios pulchros haberet. X, 813.

Dionysiana vel Josiniana. IX, 250.

Dioscorus juvenis Graecus. II, 456. Carthaginem ad litteras ediscendas missus. II, 456. Petit ab Augustino quaestiones ex libris Ciceronis sibi explicari. II, 431.

Dioscorus Archiater ad Christianam fidem repetitis miraculis adductus. II, 1012.

Diospolitanae Synodi episcopi. X, 632, 663. Summa capitum quae Pelagius in Concilio Diospolitano anathematizavit, quaeve Catholicis debet profiteri. II, 828. Pelagius Diospolitanae Synodi Gestis purgatus ferebatur. II, 761, 763. In iudicio Diospolitano Pelagius subterfugit, non se purgavit. II, 787. Patres Diospolitani, qui Pelagium absolverunt, non accusandi. II, 765. Diospolitanae Synodi Gestis petit Augustinus a Johanne Jeronymitano. II, 776. De Gestis Diospolitanae Synodi dubitat Innocentius. II, 787. De auxilio gratiae Pelagius non sincere scripsit post Concilium Diospolitannum. II, 826.

Diptycha. *Vide* Tabula.

Discedere. Non discedere a Deo ex gratia est. X, 1001.

Discere, quid. I, 747. Ab adversario mota quaestio, discendi existit occasio. VII, 477. Ad discendum ducimur auctoritate atque ratione. I, 957, 1007. Rationem praecedere debet auctoritas. I, 1007, 1511. Discere litteras vel artificia, quam parvule sit pueris. I, 1500. Discendum tormenta in hac vita ad miseriae huius saeculi pertinent. X,

1516, 1525. Vis consuetudinis ad discendum. III, 46. Ad discendas linguas majorem vim habet libera curiositas, quam metulosa necessitas. I, 671. Quae in rebus vanis saepe discunt pueri, in rebus non vanis tutius disci possunt. I, 671, 672. Utiliora magis quam mirabilia sunt discenda. I, 1034. Ad discendum quod opus est, nulla aetas sera. II, 720. Discere litteras spe commodi temporalis, quam solenne, et quam vanum. VI, 675. *Vide* Docere. Discunt multi justificationes Dei, et non discunt. IV, 1550. Discere oportet justificationes divinas, quomodo eas discunt qui faciunt; non quomodo qui ut habeant quod loquantur, tantummodo memoriaerunt. IV, 1513, 1514. Nemo docetur, nisi discat; nemo discit, nisi doceatur. IV, 1548. Nemo recte discit quae pertinent ad vivendum cum Deo, nisi fiat a Deo docentis. III, 104. Qui per gratiam discit, agit omnino quiddam agendum videlicet. X, 367. Et venit ad Christum. X, 368. Inter discentes et vescentes est aliqua similitudo. III, 101. Feliciores sunt qui discunt, quam qui docent. IV, 504. Veritas causa cur discamus, necessitas causa cur doceamus. II, 194. Discere Augustinus plus amat, quam docere. II, 194. Discere quidam nolentes, ne superbi fiant, reprehenduntur. IV, 1712. Quod ad arborem, colendi negligentia; hoc ad animam, discendi segnitia. III, 580.

Disciplina a discendo dicta est. I, 1225; VI, 669. Disciplina est quarumque rerum scientia. I, 1021. Disciplina omnium excogitatrix est ratio. I, 1011. Disciplinae immerito dicuntur liberales, nisi adsit studium pietatis Christianae. II, 568. Disciplina dnas habet partes, unam vitae, alteram eruditionis. I, 1006. Disciplina bonum est, non malum. I, 1225. Liberalium disciplinarum utilitas. I, 988. Effertur intellectum ad divina. I, 1015. Dispicit Augustinus quod multum iis tribuerit. I, 588.

Disciplina seu institutio Christiana, quae. IV, 1204. Magister Christus. VI, 678. Schola, corpus ipsius. VI, 678. Disciplinae domus. Ecclesia. VI, 669. Discitur tibi bene vivere, ut perveniat ad semper vivere. VI, 669. Disciplina ecclesiastica fundamentum habet in verbis Christi. VI, 200. Maxime militat contra superbiam invidentiae matrem. VI, 443.

Disciplina significatur periclitatura per multitudinem in Ecclesia colligendam. V, 1168. Disciplinae rigorem relaxari in gratiam pacis. II, 812. In rebus ad disciplinam pertinentibus perturbationes multas fieri gemit Augustinus. II, 201. Disciplina ubi diversa est, quae prudenti Christiano servanda. II, 151, 200. Disciplina ecclesiastica de martyribus ad altare recitandis. V, 866. Disciplina et correctio non negligenda. V, 111, 506, 518, 900. Periculose negligitur. II, 231. Quid debeat intueri. IX, 81, 84. Disciplina ecclesiastica quomodo exercenda. IX, 84, 86, 92. Disciplina domus quantumlibet vigilet, nemo arrogare sibi audeat, ut sit sine malis. II, 271, 272; IV, 1328, 1329. Disciplina erga malos exerceatur, non iudicium praecipitur. V, 299. Disciplina et correctio sine odio adhibenda est. V, 583. *Vide* Correctio. Disciplina danda cum opus est, sed caritas de corde nunquam dimittenda. V, 518. Disciplinam leniorem Christus esse voluit in novo Testamento. IV, 1415. Disciplina quae per emendatoriam tribulationem fit, accipiendi discitur. IV, 1548. Disciplina ecclesiastica per presbyteros data. V, 1221.

Discipuli Christi duobus modis dicti. X, 920. Nagis fratres eius erant. III, 1468. Discipulorum corda mortua invenit Christus. V, 1118. Perdidit spem ac fidem. V, 1119. In morte Christi. V, 1120. Discipulorum anima quomodo alterabatur in fide. V, 1109. Latronis fidem nec iudicari poterunt Christi discipuli. V, 1110. Discipulorum Christi incredulitas. V, 495. Maxime audita Christi resurrectione. V, 658, 1104, 1108, 1122, 1131, 1134. Discipuli Christi ipsum hominem tantum ante resurrectionem putabant. V, 1149. Humano in eum affectu tenebantur. V, 1238. Discipuli in Christi morte dubitantes in Moyse figurati. V, 1554. Discipulorum error haereticorum errores figurat. V, 477, 478. Quomodo discipuli opera majora, quam Christus fecerunt. III, 1821. Christi verba ad discipulos, ad nos pariter spectant. V, 721. Nunquid est omnibus, ut discipulus Christi quis efficiatur. III, 1543. Discipulum Christi esse est turrim addificare, et contra regem fortiorem dimicare. III, 1543.

Discordia quomodo sedandae. I, 772. Maxime inter virum et uxorem. I, 772. In discordia duorum quomodo se gerere debet amicus amorum. V, 325. Discordia blasphemat Dominum. IV, 1930. *Vide* Concordia. Divisio. Dissidiorum causa. VII, 500. Discordia quae est in spiritu et carne, pro concordia laborat. V, 821.

Discordia dea. VII, 105. Bellum Trojanum excitavit. VII, 105.

Discerno. Quis vasa misericordiae a vasis irae discernit. X, 382. Discretio ex massa perditionis. V, 446. Per gratiam. X, 923. Nemo nisi gratia salvatoris discernitur. X, 923, 1423, 1428. Dei filios discernit fides per dilectionem

operans. X, 390. Omnia quæ ad salutem æternam sunt necessaria, procurantur iis qui discreti sunt, sive electis. X, 924. *Vide* Electio. Gratia.

Discretio. Magni et spiritales viri cautissime provident, ne quid populariter agant, quod nondum esse temporis et cum populo agatur, intelligunt. III, 144. parvulis nonnulla obteguat, sed nulla mentiuntur. III, 144.

Disperat. VII, 122, 207, 215, 218. *Vide* Orcus. Pluto.

Dispensare potest Deus circa leges a se constitutas. III, 803. Quod ex inspiratione fit contra præceptum, transgressioni imputandum est. III, 803, 816. Dispensative, quid sibi velit. II, 238.

Dispensatio carnis Christi. V, 1217.

Dispensatio salutis nostræ. V, 1122.

Displicere homini debet quod Deo displicet, et contra. V, 134. semper tibi displiceat quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es. V, 926. Non in te placet Deo, nisi quod habes ex Deo: quod autem habes ex te, displicet Deo. V, 108.

Disputare quid. IX, 457. In disputationibus a contentione abstinendum. IX, 548. Improbum est aliquid addere verbis alienis contra quæ disputes. IX, 210. Afferenda non sunt ad disputationem quæ utriusque parti possunt esse communia. IX, 596. Nec quæ figurata sunt aut obscura. IX, 598.

Disputandi quædam præponuntur conditiones. II, 276. Quid est contentiosus, vitam ubi de re constat, certare de nomine. II, 1040. Nusquam sic non invenio quod dicam, quam ubi res de qua dicitur, manifestior est quam omne de quo dicitur. X, 147. Non disputato veritate, sed veritas disputatione requiritur. III, 547. Disputationum ambagibus non purgatur bonorum vitam, sed facili mysteriorum sacrærum, quibus in amur, auctoritate. I, 1007. Disputatur cum omnipotente quærendo, non convincendo. III, 883. Non parvus in philosophia profectus, cum in comparatione recti verique invenienti contemnitur a disputante victoria. I, 910. Canonicis libris non æquanda ullius disputatoris auctoritas. X, 625.

Dissensio, mors Christiani; caritas, vita. VI, 715, 714. Dissensio Christianorum, Satane triumphus. V, 1053. Dissensiones nunquam de. ent amari, aliquando tamen a caritate nascuntur, aut caritatem probant. II, 957. Dissensiones salva caritate. VI, 588. Dissensio carnis et spiritus unde. X, 1096. *Vide* Concupiscentia.

Dissimilitudine a Deo recedimus. IV, 337.

Distinguere labiis suis, pro definire. III, 675.

Diu. Quid diu est, ubi finis est. V, 688, 1383. Diu videri facit infirmitas, quod cito est. IV, 561. Diu non est, quidquid finem habet. IV, 254, 1889.

Diversorum sanctorum, id est Monasterium. I, 1510.

Divina et incorporea ubique sunt tota. V, 1486. Divina carnalibus insinuare difficile. V, 665.

Divinatio a rebus divinis nominata est. I, 917. Divinationes dæmonum. I, 1007. Divinationes aliquid Deus impertit aliquando dæmonibus. VI, 143, 164. *Vide* Dæmones. Divinationes Mathematicorum fallaces. I, 757. Divinationes et predictiones plene sunt pestiferæ curiositatis, cruciantis sollicitudinis, mortiferæ servitutis. III, 53. Divinatio Mathematicorum genus est fornicationis animæ. III, 52. Dæmonibus cura est animos hominum noxiæ hujus curiositatis rebus implicare. VII, 722. Divinatio per sanguinem. VII, 323. Per aquam. VII, 225. Divinationum dicta seu responsa quomodo accipienda. III, 757. Mira divinatio quorundam juvenum jocantium. III, 472. Et aliter qui hominem a leone interemptum iri prædixit. III, 475. Divinationes Albicærii miræ. I, 914. Sed contemnuenda. I, 914. Animam humanam habere vim quandam divinationis in seipsa nonnulli volunt. III, 464. Impugnantur. III, 464. *Vide* Mathematici. Divinatio in civitatibus gentium ante adventum Christi prohibita. VII, 225. De divinationibus varietate questiones a Porphyrio motæ. VII, 289.

Divinitas cur quærenda. VII, 195. Divinitas humano visu nullo modo videri potest. VIII, 826. Divinitatem non esse in Theologia civili, constat. VII, 195. Divina munera quare inter deos colebantur pagani. VII, 131. Refelluntur rationes eorum. VII, 132.

Divisio corporis in infinitum. III, 266. Divisionem recipiunt infinitam tam localia, quam temporaria spatia. I, 1174.

Dividere cupit cupiditas, sicut caritas colligere. V, 1224. Divisi inter se possunt ambo pertinere ad regnum diaboli, non item ambo ad regnum Christi. V, 446, 447. Divisio in Christianorum hereditate locum non habet. VI, 716.

Divitiæ, quare manumona iniquitatis vocantur. IV, 532; V, 650; VII, 749. Divitiæ aliud sunt, aliud pecunia. VII, 204. Divitiæ non nisi iniquis est pecunia. III, 1349. Divitiæ multiplicis generis. IV, 1295. Divitiæ veræ et falsæ. V, 528, 650. Divitiarum cupiditas insatiabilis est. V, 986. Divitiarum cupiditas quam periculosa. V, 212, 1457. Corporis

et animi est enervatio. VII, 155. In divitiis cupiditas reprehenditur, non facultas. VII, 24, 25. Quinam divitiarum amorem salutem impedit. VI, 216. Divitiis qui non habent et habere desiderant, inter reprobandos divites computantur. IV, 1057. Divitiæ propter vitam, non vita propter divitiis. V, 1518. Divitiæ multis noxiæ fuerunt. IV, 624. Divitiarum illecebræ. I, 880, 906, 907. Divitiæ per superbiam quaruntur. IV, 548. Et superbiam generant. IV, 922, 1769. Divitiis tanto plus amant homines, quanto majores in sæculo sunt. IV, 1909. Divitiis colligitur superbiæ nidus, ubi nutriatur et crescat. V, 987. Divitiarum venis, superbiæ. V, 215, 242, 412, 521. Divitiæ non nocebant, si tollis superbiam. V, 242. Si propter divitiis inflaris, noli attendere quando eris præda hominum, jam diabolo præda es. IV, 1727.

Divitiæ somnium. V, 1517. Divitiæ, alienæ vocari debent. III, 1349. Hominem felicem non faciunt. I, 906; VII, 162. Divitiæ terrenæ, non facultatis, sed infirmitatis argumenta. V, 488, 1189. Fulcimenta sunt infirmitatis, non ornamenta potestatis. V, 252. Divitiæ non veræ sunt, quibus crescentibus, crescit inopia; quæ amatoribus suis, quanto fuerint ampliores, non afferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem. IV, 224, 1658; V, 528. Dicuntur copiosæ inopia. I, 670. Divitiis habes, egestas aucta est, non potestas. V, 956. Divitiis habes, et concupiscis; morbus est, non opulentia. V, 410.

Divitiarum inanitas et incommoda. IV, 1737. Divitiæ nihil præter sollicitudinem afferunt. V, 1520. Divitiarum onus. V, 839. Divitiarum sarcina impedit ne homo Christum sequatur. III, 1635. Cum superflua quærit homo, compedes suas onerare desiderat. IV, 864. Divitiæ flumina sunt, quæ tollunt quos extollunt. IV, 1769. Ex divitiis pressuræ et timores. IV, 1057. Quanto eris ditior, tanto timidior. IV, 1762. Divitiæ malos, cum offeruntur, excæcant; cum auferuntur, excruciant. V, 328. Divitiæ terrenæ perituræ sunt et plene periculorum. V, 114, 217. A morientibus hinc non auferendæ. V, 114. Divitiis habere non est culpabile, sed amare et spem in eis ponere, et eas præferre aut conferre veritati, justitiæ, et ceteris. VIII, 165. Spes in divitiis non ponenda. V, 958. Cor tuum fugiat aurum, et servus est tuus. V, 955. In hac causa si non vis esse servus, esto fugitivus. V, 955. Qui torqueri quam divitiis prodere maluit, boni Christiani non sunt. VII, 25. Divitiæ cum desunt, et cum adsunt, quomodo circa eas se gerendum. II, 858. Divitiæ quomodo petendæ a Deo. IV, 624.

Divitiis Deus bonis tribuit ad probationem, malis ad supplicium. V, 327, 528. Divitiarum abundantia reperitur etiam in justis, sed in iis cor non apponunt. IV, 1867, 1868. Animo qui terra non est, aurum et argentum terra est. IV, 1481. Divitiæ et a malis male habentur, et a bonis tanto melius habentur, quanto minus amantur. II, 665. Mirabilis est iis non inhaerere cum possidentur, quam omnino eas non possidere. I, 1529. Divitiis ab amicis Dei possideri non repugnat novo Testamento. VIII, 162, 163. Nec eas vendere præceptum est novi Testamenti, sed consilium. II, 687. Utilis terrena opulentia tenetur humiliter, quam superbe relinquunt. II, 124. Divitiæ temporales etiam in veteri Testamento contemptæ. VIII, 165, 164. Abraham in divitiis pauper. IV, 1083. Divitiæ, sine cupiditate si habentur, non culpandæ. V, 958. Divitiarum amor talis, ut sine dolore amitti non possint, lignum et cæcum quod super fundamentum ædificatur. VI, 216. Divitiis qui affectu carnali sic amat, ut tamen Christo non præponat, per ignem salvabitur, quomodo. VI, 153, 155.

Divitiæ non amandæ, sed iis tantum utendum. III, 1691. Divitiis habere consensus non est, nisi qui bene utitur. V, 327. Quomodo iis utendum. I, 165. Divitiarum usus in operibus bonis. V, 90, 217, 219, 242, 328, 415, 522, 959. Per eas Deus bonis subministrat occasiones beneficiorum, malos torquet timore dæmonum. V, 327. Divitiæ Christi pauperibus erogandæ. VII, 162. Divitiæ quamdiu in terra sunt, divitiæ non sunt. V, 650. magnæ opes sunt Christianorum, necessitates egentium; si intelligamus ubi debeamus servare quod habemus. V, 1589. Divitiæ si diliguntur, ibi servantur ubi perire non possunt. II, 485. Ubinam tuto collocantur. VII, 24. In tuto ponantur dum erogantur. V, 239. Divitiarum locus tutus in celo, quo per manus pauperum feruntur. IV, 425, 549, 550. Divitiæ et terra in oculum migrandæ. V, 259, 240, 405, 415, 1819. Divitiis suas alienis relinquant omnes qui male vivunt. IV, 553.

Divitiæ Christianorum quæ. VII, 25. Divitiæ quærendæ, quæ auferri nequeant. IV, 1645. Divitiæ illæ veræ sunt, quas cum habuerimus, perdere non possumus. V, 650. Quænam illæ sint. V, 651. Divitiæ spiritales et veræ. IV, 546, 863, 864, 1658, 1659. Divitiæ animæ. VIII, 165. Divitiæ interiores quæ amitti naufragio non possunt. V, 147, 248, 955. Divitiarum interiorum fons non latet, si cor patet: aperit cor clavis fidei. V, 956. Aurum multis fulget,

ides non fulget. IV, 563. Divitiæ tuæ, Deus tuus. V, 963. qui vult dives esse, Deo inhaereat. IV, 545. Aurum et si volueris, forte non habebis; Deum cum volueris, habebis. IV, 294. Omnis copia quæ Deus non est, egestas est. I, 818. Divitiæ illius quid nos facturæ sunt, cuius paupertas nos divites facit? V, 916. Divitiæ veræ in cœlis. IV, 620. Divitiæ veræ immortalitas; quia ibi vera copia, ubi nulla indigentia. V, 216, 232. Divitiæ veræ a Deo expetendæ. V, 230, 651, 1520.

Divites quinam dicendi. VII, 204. Divites sunt mundi, et sunt divites Dei. V, 957. Divites hujus sæculi, et divites alterius sæculi. V, 521. Divites non hujus mundi. V, 215. Divites sæculi egent. IV, 516, 517. Divitem tu putas, qui minus egeret, si minus haberet. V, 528. Dives et plenus, et inanis est. V, 566. Semper est mendicis. V, 1521. Divites se pauperes esse agnoscunt. IV, 1628. Desideriis vastantur, cupiditatibus dissipantur, timoribus cruciantur, tristitia contabescunt. IV, 224. Dives re et dives cupiditate differunt. V, 412, 956. Dives hydropi comparatur, et mulieri incurvatæ, de quibus in Evangelio. III, 1543. si dominus auri es, facis de illo quod hominum est: si servus, facis de te quod malum est. V, 955. Discere velle alterius paupertate iniquissimum. V, 1591. Dives sciat se viatorem, et in divitiis tamquam in stabulum intrasse; non secum tollit quod in stabulo invenit. V, 114.

Dives et pauper quomodo onera mutua vicissim partiri ac minuere valeant. V, 899. Dives pauperi tribuendo onus minuunt. V, 414. Divites facile tribuunt eleemosynam. IV, 519. Divitem et pauperem fecit Dominus: per eum qui habet, juvat egentem; per eum qui non habet, probat habentem. V, 215, 523, IV, 1649, 1650. Divites sibi bene fecisse quamdiu vixerunt, falso dicitur. IV, 581. si servaveris, tua non erunt; si erogaveris, tua erunt. V, 961. Dives imprudens et luxuriosus, qui reservare aut epulari proponit, non erogare. V, 529, 629. Dives timeat ne dum vult esse prædo, sit præda majoris, et minor piscis a majore devoretur. IV, 422. Dives sic utatur superfluis, ut tribuat pauperi necessaria. V, 413. Divitem superflua, necessaria sunt pauperum: res alienæ possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922. Divites et pauperes in corde interrogat Deus, non in arca et domo. IV, 545.

Divitiis quid præcipi velit Apostolus. V, 531. Divitiis cavenda superbia. V, 112, 856. Divitem humilem lauda, lauda divitem pauperem. V, 112, 113. Divites animo superbi, et per abundantiam non querentes æterna. IV, 4814. Divites se pares ceteris non putant. IV, 920. Divites et nobiles adversus pauperes et ignobiles superbire non debent, quare. III, 1276. Dives non dedignetur frater pauperis appellari. V, 217. Dives pauperis contemptor, miser finita vita. V, 249, 250. Dives et pauper in nativitate et morte æquales. V, 412. Dives sit humilis, plus gaudeat quia Christianus est, quam quia dives est. V, 217. Divitiis adulescentes. V, 230. Divites, id est superbi, exinanienti sunt; et esurientes, id est humiles, implendi. V, 1513. Dives qui in multis pecuniarum facultatibus non extollitur, pauper est. IV, 545, 1057. Dives si ideo se magnum putat, superbus et egenus est; in carne crepat, in corde mendicat; infans est, non plenus. V, 215. Major animus divitiis suis, qui eas vincit non concupiscendo, sed contemnendo. V, 215.

Divitem superborum labor stultus. III, 883. Divites amarus laborant cogitationibus, quam pauperes operationibus. X, 1578. Divitis cupidi et pauperis tranquillæ collatio. VII, 114. Dives in conscientia securior dormit in terra, quam dives in purpura. V, 216. Divites minus securi in perturbationibus sæculi, non solum sua perdidit, sed propter illa et i, si perierunt. V, 217. Divites superbi struthionibus comparantur. III, 881, 882. Divitem in sepultura cura stoliditas. IV, 553. Divites humiles et misericordes sunt veri pauperes. V, 113. Divites erant antiqui Patriarchæ Abraham, Isaac, Jacob, etc. II, 686. Divites terræ adorant Christum, sed non saturantur sapientia et justitia ipsius. IV, 1726. Non saturantur corpore et sanguine Christi. II, 866.

Divites hujus mundi non contempit a Christo. V, 216. Difficile salvantur. V, 521. Eorum conversio qui fiat. III, 882. Divites intrare in regnum cælorum, Deo facile est. II, 494. Divites corruptionem non admittunt. IV, 920. Ut non plura peccata contrahant quam alii, difficile est. IV, 1731. Divites quinam a Deo non exaudiuntur. IV, 1063.

Divitem in divitiis suis manentem, regnum Dei non posse ingredi, etc. 1450 docebat Pelagiani. II, 680, 687, 688. Divites baptizati nisi omnibus abrenuntient, si quid boni visi fuerunt facere, non reputari illis, neque regnum Dei posse habere, dogma Pelagianorum. II, 686, 687, 688; X, 554. Divites pauperum cibis vesci non cogit Augustinus. V, 414. Divites qui ecclesias aut monasteria ædificant, sunt cæci Libani, in quibus passeret nidificant. IV, 1371, 1372.

Divites clarissimæque personæ utriusque sexus martyrii gloria sunt sublimatæ. II, 691.

Divitis Christiani idea. II, 691. Dives omnis, Dei mendicis. V, 686. Dives si Deum non habet, quid habet? V, 492. 521. Divites quidam inter Domini pauperes numerantur. IV, 1197.

Dives malus Judæus fuit. V, 249. Cur damnatus est. V, 962, 1651. Digerebat apud inferos, quod manducaverat apud superos. IV, 581. In inferis sero miseriors. V, 115. Ejus pena. VI, 719. Flamma qua cruciabatur erat spiritalis. VII, 725. Quomodo intelligenda sit flamma inferni, sinus Abraham, et cetera quæ in historia divitis referuntur, vix aut nunquam invenitur. III, 376. Varia de divite qui sepultus est in inferno. IV, 561. Divitis et Lazari comparatio. V, 217, 249, 530, 611, 911, 1518, 1650.

Divortium. Lex sæculi quoad divortia, alia a lege Evangelii. X, 420.

Diuturnum nihil est, in quo est aliquid extremum. VII, 539.

Docendi munus quam præstans. III, 18. Doctorum officium periculosum, auditorum securior conditio. V, 153. Et discamus, invitare nos debet suavitas veritatis; ut doceamus, cogere necessitas caritatis. VI, 161. Augustinus magis amat discere, quam docere. VI, 161, 170. Docendi præcepta non superflua, tametsi doctores efficiat Deus. III, 103. Instituit Deus ut homines ab hominibus docerentur, non ab Angelis, quare. III, 18. Quidam sanctorum soli Deo docibiles. IV, 1486. Paucissimis donatum est, ut sine hominis ministerio doctrinam salutis perciperent. X, 1023. Homo post iudicium non per hominem docebitur, sed omnes erunt docibiles Deo. III, 1278.

Doctoris Christiani officium. III, 91. Doctoris est petere a Deo mysteriorum intelligentiam, ut de fide interrogantibus respondere valeat. V, 619. Veritatem honorat, qui doctorem honorat. X, 485. Patientissime sustinendi sunt qui docent quod nos ignoramus. X, 536. Doctor non est qui malus est. I, 1225. Docens bona, agens mala, necessarius est, mercenarius est, prodest aliquid. V, 1169. Moribus tuis intenti fiant, qui abs te aliquid accepturi sunt. II, 457. Nolo prius aliquid doceas, quod deducendum est, ut vera doceas. II, 457. Qui non facit quæ docet alios, si aliquando utilis est, non ipse facit, sed Deus. III, 1505. Doctores mali, spinæ botrum ferentes. III, 1750. Terrere, et non docere, improba dominatio est. II, 522. Docendum est sine superbia et invidia. III, 18. Doctores sollicitissime cayendum superbiæ vitium. II, 1090. Ut cui facile subrepat elatio. II, 1090. Doctoris solatio. II, 1090. Non ut quod scimus doceamus, aliorum ignorantiam optare debemus. II, 1090.

Docet Deus aliter, aliter homo vel Angelus. X, 150. Homo doctor, exterior cultor arboris. III, 1610. Aures verborum sonus percipit, magister intus est. III, 2004. Docentis hominis vox aurem corporis ferit, Deus aurem animæ. IX, 697. Docet intus Christus; admonet homo. I, 1219, 1220. Christum intus magistrum habemus. III, 1557. Cathedram in cælo habet, qui corda docet. III, 2004. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 368. Schola Dei Patris valde occultata. X, 970. Docere quando vult Deus, prius dat intellectum, sine quo ea quæ ad divinam doctrinam pertinent, homo non potest dicere. IV, 1548. Deus sic docet, ut scienda sciamus aperiendo veritatem; sic docet, ut facienda faciamus, insirando suavitatem. IV, 4549. Etsi gratia gratuita sit, doctrinæ exhortatio tamen est necessaria. X, 1023. Cur non omnes docet Pater ut ad Christum veniant. X, 971. Docibiles Dei sumus etiam cum homines audimus. II, 874. Et cum ea quæ ad veram pietatem pertinent discimus. VI, 161. Docibilia quis dicendus. IX, 195. Doctores sancti, filii Ecclesiæ discendo, patres docendo. X, 1406. Alia sunt, in quibus inter se aliquando etiam doctissimi atque optimi regulæ catholicæ defensores salva fidei compage non consonant, et alius alio de una re melius aliquid dicit et verius. X, 635. Doctorum sanctorum quatenus valere debeat auctoritas. II, 277, 359, 623, 875. De magistrorum Ecclesiarum sententiis sentit Hieronymus periculo iudicari, et alterum alteri præferri. II, 904. Doctores dicti montes, etc. III, 1580.

Doctus vere et sapiens quisnam. III, 62. Vide Magister. Docti in Ecclesiâ, lapides sunt pretiosi. V, 225. Jacent in teuebris, si non sint in ornamento ipsius Ecclesiæ. V, 225. Perduunt pretium, ubi non habent caritatem. V, 225. Docti quidam sibi non videntur, nisi labores alienos conentur consudare. VI, 441. Doctos viros in quibusdam interdum falli cur Deus patitur. IX, 129. Docti quidam malunt esse, quam justi. IV, 1503.

Doctrinarum duo genera apud Ethnicos. III, 50. Doctrina omnia vel rerum est vel signorum. III, 19. Doctrinarum multiplicitas, diluvium est aquirum. IV, 269, 370. Doctrinæ multæ vel superflue vel noxiæ, una utilis ac salubris. II, 1050.

Doctrinam reliquam his factem docebat Socrates, quibus persuasum esset, ut nihil mallent, quam se esse viros bonos. II, 1030. Doctrinae saeculares, siliquae quibus porci pascuntur. III, 1344. Doctrina salutaris, partim credendis, partim intelligendis rebus constat. VI, 496. Doctrina Christi praecipit humilitatem. V, 876; VI, 413. Morum corruptionem damnat. VII, 64, 74. Doctrina quomodo possit dici gratia. X, 367. Doctrina atque lex Dei quamvis sancta et iusta et bona, tamen occidit, si non vivificet spiritus. II, 383. Adjumenta doctrinae tunc prosunt animae adhibita per hominem, cum Deus operatur ut prosint. III, 104. Deus in cathedra unitatis posuit doctrinam veritatis. II, 403. Doctrina accepta, non amaro corde communicanda. V, 500. Doctrina aperta, mellis; quae vero de abstrusioribus sacramentis exprimitur, feno similis est. IV, 1566.

Doctæ interpretantur motus. IV, 601.

Dogmata sunt placita sectarum. III, 1326.

Domesticorum salus omni vigilantia procuranda. V, 381.

Dolor quid sit. III, 364. *Dolor* duplex, carnis acilicet et anime. VII, 424. *Dolorem* in animo et in corpore quid facit. VIII, 337.

Dolor corporis quid. III, 132, 364. *Dolor* carnis, offensio est anime ex carne, et quaedam ab ejus passione dissensio. VII, 424, 711. *Dolor* ipse qui dicitur corporis, non potest esse sine anima. IV, 1110. *Dolorem* carnis non praecedit ullus quasi metus carnis. VII, 424. Inde perniciosus corporis dolor, quia id quod unum erat, discindere nititur. I, 1017. *Dolor* quem bestiae sentiunt, indicat quod sint appetentes unitatis. I, 1503. *Dolor* carnis iudicium est vitae, non argumentum mortis. VII, 712. *Dolorem* carnis non semper sequitur interitus. VII, 710. *Dolor* carnis quare occidit. VII, 710.

Dolor animi. III, 132. *Dolor* anime est dissensio ab his rebus quae nobis nolentibus acciderunt. VII, 424. Tristitia nuncupatur. VII, 424. *Dolorem* anime praecedit metus, qui non est in carne. VII, 424. *Dolor* et timor, duo tortores anime, non simul torquentes, sed cruciatum alternantes. V, 687. *Dolor* et voluptas, duo incitamenta ad peccandum. V, 1288.

Dolor esse potest, ubi potest esse cupiditas. VII, 711. Quod non sine illicente amore habuit homo, sine urente dolore non perdit. VII, 744. *Dolor* nonnisi in naturis bonis. VIII, 357. *Dolor* est testimonium boni adempti, et boni relicti. VII, 641. Sicut laetitia deserti boni, in peccato testis est malae voluntatis; ita dolor amissi boni, in supplicio testis est naturae bonae. VII, 641. Animis non sunt nisi dolores extra Deum. I, 699.

Dolor alius est fructuosus, alius infructuosus. IV, 621. *Dolor* salutaris, quem secundo medicus facit. IV, 1489. *Dolor* sectionis ferendus, ut sanemur. V, 1270. *Dolorem* medicinale tolera, futuram cogitans sanitatem. IV, 1319. *Dolor* qui fit in cordibus piorum, quos persequatur mores impiorum, prodest dolentibus, quare. VII, 614. Semper lenitur animi dolor. I, 698. *Dolor* de amissione rerum quibus fruendo homo letabatur, ignis per quem salvus erit. VI, 133, 135, 216; VII, 744, 746. *Dolor* huius vitae transit, alterius vero non finietur. VII, 638. Ab illo robur patientiae, ne dolore frangamur; a quo accipimus victoriam concupiscentiae, ne volu: tate pertrahamur. IV, 1577. Imaginis Dei poena est, conditioni peccorum in doloribus comparari. X, 1563. Conventiunt in iustus dolet in supplicio, quam letatus est in delicto. VII, 641. *Dolorem* quisque magis fugit, quam appetit voluptatem. VI, 23. Omnino non dolere, immanitatis in animo, stuporis in corpore iudicium est. VII, 413, 417. Interest utrum aliquid sanitate, an stupore non doleat. V, 1528. Dolores multi tolerarunt vitio, non virtute. V, 1234, 1287.

Dolus est cum aliud agit, et aliud fingitur. III, 1446; IV, 86, 143; V, 43, 739, 1361. *Dolum* loqui, est aliud labiis promere, aliud peccare claudere. V, 423. *Doli* nomen positum pro figura. V, 43. *Dolum* numquam probat Deus, sed permittit. IV, 1400. *Dolus* potentis mali novaculæ comparatur. V, 421. *Dolum* pro dolore multi imperitiores latinitatis ponebant. III, 1446.

Dolositas est fraus quaedam, in verbis aliud promendi, aliud sentiendi. IV, 581.

Dolosus non sequitur Christum. V, 603.

Domiducus deus. VII, 188.

Dominari aliis homo appetit. III, 27. Et hoc intolerabilis superbia est. III, 27. *Vide* Servitus. *Dominandi* cupiditas vitium primum, quod est propria potestate gauere. V, 644. *Dominandi* illud a quo tempore maxime crepit. VII, 90. *Perniciosa* est. VII, 90. *Vastat* corda mortalium. VII, 644. *Magis* debent patres quod dominantur, quam servi tolerare quod servantur. VII, 644. Sicut prodest humilitas servientibus, ita nocet superbia dominantibus. VII, 644. *Dominatio* in Romanorum laudibus posita. VII, 133.

Dominicarius. II, 146.

Dominicum celebrare, et ad dominicum venire. V, 205, et *not.* (b). *Dominicum* et collectam agere. IX, 643.

Dominicus dies. V, 916. *Resurrectione* Domini carpit habere festivitatem suam. II, 215. *Dominicus* diebus stantes oramus, et halleluia canimus, quo mysterio. II, 218. *Utrum* ubique stent orantes his diebus ignorat Aug. II, 220. *In* his non sine scandalo quis jejunaret. II, 136, 143, 148, 150.

Dominicus filius. V, 1357.

Dominus Deus solus. III, 382. *Deus* ideo verus est dominus, qui servo non indiget, et quo servus indiget. II, 527. *Dominus* a Patribus in Angelis ipsius personam parentibus adoratus. V, 63. *Vide* Deus.

Dominus quisvis homo vocari potest, ob caritatis servitium. II, 94. *Hominis* non valde veri domini, cum egeat servis. IV, 872. *Domini* quid servis debeant, et servi dominis. I, 1529. *Dominum* foris hominem noli timere: malum dominum in te time, cupiditatem tuam. IV, 163. *Domini* iniqui et difficiles tolerandi. IV, 756. *Domini* appellentur more epistolari in salutatione etiam non Christiani. X, 549. *Dominus* est rerum suarum, qui non est irretitus cupiditate. IV, 344.

Dominus vobiscum. VIII, 1049.

Domitianus crudelissimus. VII, 168, 614. *Neronis* maxima pars. IX, 323, 328.

Domitius deus. VII, 188.

Donitor ferarum homo, donitor hominum Deus. V, 373.

Domazedium dicitur dominus aedium. IV, 420, *not.* 3, IX, 316, *not.* 4.

Donnio. II, 100.

Donnus. V, 643, 967. *Donne* pauper. V, 113.

Domus, et fabrica dicitur et habitatores. V, 1503. *Donitur* pro civitate. VII, 462. *Pro* cubiculo vel tentorio. III, 494. *Domus* et tabernaculum quo differant. IV, 202. *Donus* hinc marmorata mala, et domus fumigata bona. V, 929.

Domus Dei ipsi ejus habitores. V, 1477. *Esto* domus Dei, et erit domus tua. IV, 232. *Domus* orationum nostrorum Ecclesia, domus Dei nos ipsi. V, 1471. *Hæc* domus quomodo aedificetur. V, 1471. *Domus* Dei cantando aedificatur, credendo fundatur, sperando erigitur, diligendo perficitur, in fine sæculi dedicatur. V, 478, 1471, 1476. *Domus* Dei Ecclesia, præter quam non exaudit Deus ad vitam eternam. IV, 478, 1721. *In* domum tuam, ut inhabites, intras; in domum Dei, ut inhabiteris. IV, 1721. *Omnes* filios et Angeli unam domum Dei faciunt et unam civitatem. IV, 1668, 1669. *Ad* domum Dei pertinet, qui est in caritate, compaginatus lapidibus vivis. IV, 1721. *Domus* Dei adhuc aedificatur, multas gentes crescendo occupavit, omnes occupatura est. IV, 1228. *Domus* Dei decorem diligere quid sit. V, 116.

Donatianus primas provinciae Bizacena. II, 759, 780, 801.

Donatianus episcopus Donatista. IX, 526, 533.

Donatianus Maximianista. IV, 376.

Donatus proconsul Africa. II, 306.

Donatus exproconsul. II, 427, 428.

Donatus qui cum fratre Monasterium sponte deseruit et renitente Augustino. II, 228.

Donatus diaconus rebaptizatus. II, 536.

Donatus unus Patrum concilii Zertensis. II, 577.

Donatus. VI, 714.

Donatus. V, 1587. *Donati* falsum miraculum. III, 1501.

Donati duo, alter Casensis, alter Carthaginiensis. IX, 646, 662. *Vide* infra. *Donatus* Casensis Nigrensium auctor schismatis. II, 813. Et princeps heresis Donatistarum. VIII, 45. *Donatus* aliquando doctrinae seu eloquii ratione lapsus pretiosus. V, 235. *Superbia* elatus, fecit sibi partem. V, 279.

Donatus episcopus Donatista. IX, 528, 529, 533.

Donatus Bagaiensis schismaticus. II, 173, *not.* pseudo-martyr Donatistarum. III, 1483.

Donatus Belmensis ep. IV, 581.

Donatus Carthaginiensis schismaticus. II, 173.

Donatus Cebresutanus ep. IV, 580.

Donatus a Cibaliana. IX, 252.

Donatus Fiscianensis ep. IV, 580.

Donatus Maccomadiensis ex Donatista episcopo et quod Catholicos episcopos. IX, 473.

Donatus Masculinatus traditor. IX, 511, 612. *pp.* 773. *Schismaticus*. II, 197.

Donatus Mutingensis villæ presbyter. II, 736. *Somnam* illius in schismate pertinaciam vincere conatur August. II, 754.

Donatus Sabratensis ep. IV, 381; IX, 567, 528, 530.

Donatus Samurdatensis ep. IV, 381.

Donatus episcopus Donatista in loco Turrensi. IX, 618.

Donatus Urbanus. IX, 510.

Donatus (a quo Donatistarum schisma.) IV, 154, 177, 317, 1925; VI, 201. Donati duo ejusdem schismatis; primus a quo incipit, episcopus Casensis Kigrensis in Numidia, alter post Majorinum secundus partis Donati Carthaginiensis episcopus. I, 617, 618, et not. (a). Ab eo vocari Donatistas quidam voluit. VIII, 43. Donatistae a Donato Carthaginiensi, aut a Donato Casensi sic appellati. IX, 468. Donati pars in Africa. V, 49, 33, 268, 280, 298, 291. Nata est de Numidia. V, 293. Primo apud Carthaginem pars Majorini dicebatur. II, 302. Donati pars nata est auctore secundo Tigitiano haeretico. V, 295. Donatistarum velut principes, Donatus, Majorinus, Parmenianus. IX, 96. Donati partis schismatis auctores superbi. V, 304.

Donatus a Casis nigris altare contra altare primus erexit. IX, 468. Extra Ecclesiam primus sacrificavit. IX, 409. Convictus est Romae, adhuc diacono Caeciliano, schisma fecisse Carthagine. IX, 637, 642. Carthaginiis haeresim maxime roborasse perhibetur. IX, 468, 469. Donatum praeter ceteris praedicant Donatistae. IX, 664. Eum ecclesiae Carthaginiis ornamentum et martyrii gloriae virum appellavit. IX, 664. Ejus eloquentiam multum laudant. IX, 448. Donatus mirabilia fecisse praedicatur. IX, 428. Per caenos Donati jurare solebant Donatistae. IV, 154. Eidem aperitissimis vocibus dicebant, Euge, Euge dux boue, dux praeclore. IV, 870. Donatus an princeps Tyri intelligendus. IX, 423, not. 5. Donatistarum loca praecipua Bagai et Thamugade. IV, 177.

Donatistae. Concilium habetur in domo Urbani Donati. II, 197. Sive Urbani Carisi apud Cirtam civitatem. IX, app. 774. Ab undecim aut duodecim factionis episcopis, quibus praestitit Secundus Tigitianus primas Numidiae. II, 161. Hic traditores praesentes et confessos, Deos iudicandos relinquit, et in seculis episcopalibus manere permittit. II, 161, 162, 164; IX, app. 775. Maxime Donatum Mascalitanum, Marinum ab Aquis Tibullitanis, Donatum Calamensem. II, 197. Per sententias praesentium damnavit absentes. II, 161, 162, 164, 264. Suspicionem traditionis satis probabilem sibi mettebat Secundus Tigitianus. II, 162, 164. Ab illo Silvanus ordinatur Cirtensis episcopus. II, 197. Mensurium cum apud Imperatorem ob occultatum apud se diaconum causam dixisset, jussus reverti, ad Carthaginem pervenire non potuit. IX, app. 775. Libertate Christianus a Maxentio restituta, Rotrus et Celestus apud Carthaginem ordinari cupientes, ordinationem absentibus Numiis celebrari curarunt a solis vicinis episcopis. IX, app. 775. Caecilianus totius populi suffragio eligitur; et Felice Autumniano manus ei imponente ordinatur episcopus. IX, app. 775. Ambitores de spe sua dejecti, Lucilla, et seniores quibus pecuniam Mensurium crediderat, causas colligunt contra Caecilianum, ut vitiosa ejus ordinatio diceretur. IX, app. 776. Vocati sunt Numidiae episcopi traditores, qui apud Cirtam celebraverant concilium. IX, app. 776. Concilium deinde alterum perversum atque nefarium colligitur apud Carthaginem. II, 160, 163, 164. Convenerunt septuaginta episcopi schismatici. II, 160, 166, 579; IX, 426, 650, 610, 681. Et traditores. II, 164; IX, 511. Adversus Caecilianum. II, 172. Praesedit Secundus Tigitianus primas. II, 166; IX, 519. Concilium istud convulsit Lucilla. II, 172. Mulier Hispana. IX, 395. Pecuniosissima. II, 167; IX, 37. Et factiosissima. II, 167; IX, 37. Quam pro Ecclesiae disciplina Caecilianus adhuc diaconus laeserat. II, 167, 172; IX, 37, 426; app. 775. Lucilla corrumpebat aures episcoporum pecunia, ut testatur Nundicius diaconus in gestis apud Zenophilum consularum. II, 167, 168; IX, 426; app. 788. Et Caeciliani damnationem emebat. IX, 426, 445. Quadringentos folles dedit. IX, 513; app. 798, 799. Episcopi qui Concilio huic adsunt, empti et instigati damnationem aegre etiam ferentes quod non ipsi ordinaverant Carthaginem episcopum. II, 168; IX, 26. Caecilianus adire noluit hospitium collegarum. II, 164. Eos contra veritatem suae causae ab inimicis suis perversos esse sentiebat. II, 163, 168. Et suspectos semper habuit. II, 163, 165, 168. Causam suam integram reservavit ecclesiae transmarinis. II, 164, 167, 168. Ad Numidas episcopos mandavit, ut si est quod in se probetur, exeat accusator et probet, paratum se asserens iterum ordinari, si nihil in illum Felix contulisset. IX, app. 776. Numidiae episcopi non communicant Caeciliano. IX, app. 776. Nihil tunc in Caecilianum ab inimicis condictum est: sed de ordinatore, quem falso traditorem dicebant, infamatus est. IX, app. 776. Concilium Caecilianum innocentem et absentem damnavit, quod ad eos venire noluerit; tamquam a traditoribus ordinatus, et quia cum esset diaconus, victum offerri martyribus in custodia constitutum prohibuisse dicebatur. II, 161, 162, 163, 166; IX, 639. Non servata est solita iudiciorum forma. IX, 26, 37. Schismatici dederant interventorem populo suae communi. II, 177. Caecilianus deponitur, et aliter ordinatur. IX, 37. Instante Lucilla oditis accensa furialibus. IX, 512. Majorinum contra Caecilianum levave-

rent. II, 161. Et ordinaverunt. IX, 460, 385. Majorinus lector in diacono Caeciliani fuerat, domesticus Lucillae. IX, app. 776.

Donati pars adversus Ecclesiam catholicam exorta est de Carthagini schismate. IX, 637. Per totam Africam, fertur traditores apud Carthaginem fuisse damnatos. II, 164. Donatistae Catholicis traditionis crimine obiciunt. II, 264, 300, 403, 578, 588. Falsas indulgentias Imperatorum pro schismate vulgarunt. II, 398. Cum Caeciliano permanet communio orbis terrarum. II, 168. Caeciliano ter mille folles numerari curavit Constantianus per Ursum Rationalem Africae. IX, app. 777. Et monet ut si quid pecuniae opus habet, ab Heraclida procuratore praedictorum suorum petat. IX, app. 777. Constantinus Anulino proconsuli, et Patricio Vicario Praefectorum curam mandat compescendi eos, qui, uti accepit, Ecclesiae catholicae populum corrumpunt. IX, app. 777. Clericos ab omniabus functionalibus publicis facit immunes. IX, app. 777.

Donatistarum quidam, adnata secum populi multitudine, Caeciliano contradicendum putarunt. IX, app. 778. Ad Imperatorem causam Caeciliani deferunt. II, 302, 310, 327, 329, 331, 392, 580, 794. Per Anulinum proconsulem ea quae Caeciliano obiciebant crimina accusando miserunt. II, 302; IX, 534, 535, 610, 626, 627, 651, 656, 640, 679, 685, 739. Libellos duos offerunt dirigendos ad Constantinum. IX, app. 778. Preces episcoporum partis Majorini ad Constantianum Imperatorem. IX, app. 778. Non audeat Imperator de causa episcopi judicare. II, 399. Donatistae cum Caeciliano causam agere ad duas; ut ecclesiae transmarinas eligunt. II, 160. Ab Imperatore petunt iudices. II, 161; IX, 27. Ex Gallia. II, 198. Consensit Imperator. IX, 27, 40. Et Miltiadi scribit ut Romae habeatur concilium. IX, app. 778. Cogitur concilium Romae. II, 166, 399; IX, 27. In domo Faustae in Laterano, Constantino ter et Licinio ter coas. sexto Nonas Octobres die, sexta feria. IX, app. 779. Nomina episcoporum qui concilio interfuerunt. IX, app. 778, 779. Huic Melchias Romanus episcopus praefuit. II, 161, 399; IX, 40. Constantinus denos ex utraque parte episcopos, ad agendam causam, navigare Romam jubet. IX, 657, app. 778. Rescribit Anulinus utrosque convenisse, et se missuros episcopos pronuisse. IX, 637. Donatus Carthaginiensis ad episcopale iudicium Melchias contra Caecilianum missus est. IX, 602. Cum Caeciliano causam agens nihil probat. Caeciliani causa jussu imperatoris Constantini discussa Romae in episcopali iudicio Melchias Romani episcopi, et aliorum Gallorum et Italorum episcoporum. IX, 637. Profertur libellus. II, 167. Donatistae nihil probare possunt adversus Caecilianum. II, 161, 166, 167. Donatus a Casis nigris in praesenti convictus est, adhuc diacono Caeciliano schisma fecisse Carthagine. IX, 647. Donatus praesens damnatus est. II, 599; IX, 637, 642. Quare sententia percussus. IX, app. 779. Caecilianus innocens pronuntiat, et in episcopatu confirmatur. II, 167, 399. Caecilianus apud Carthaginem Secundi Tigitiani iudicio absens damnatus, Melchias postea iudicio in Romano concilio praesens absolutus est. IX, 779, 510, 615, 661; app. 779. Miltiadis sententia. IX, app. 779. Eunomius et Olympius episcopi in Africam missi declarant ubi sit Catholica, et sententiam pro Caeciliano dictam corroborant. IX, app. 779. Seditiosa Donati pars fieri non passa est, et de studio partium strepitus quotidiani sunt habiti. IX, app. 780. Felicem Aptungitanum Caeciliani ordinatorem tradentem traditorem apud Constantinum. II, 400. Purgato in urbe Caeciliano, Felix in Africa purgari jubetur. IX, 594, not. 610; app. 780. Felix a traditionis crimine absolutus Eliani proconsulis iudicio. II, 162, 164, 400, 492, 582; IX, 552. Falsum se fecisse adversus Felicem Ingentium confitetur. II, 582. Gestis proconsularia quibus absolutus est Felix. IX, app. 780.

Donatus petiit ut ei reverti licuisset, et nec ad Carthaginem accederet. IX, app. 779. Filumino suffragatore ejus, Imperatori suggestum est, ut bono facis Caecilianus Brixiae retineretur. IX, app. 780. Caecilianum majoribus suis accusantibus iudicio Imperatoris damnatum esse ut Brixia in exilio degeret, contendebant Donatistae. IX, 539, 541, 664, 666, 681, 685. Hoc factum esse convicerunt Catholici. IX, 539, 541, 664, 666, 684, 685. Caecilianus non damnatus est, sed Brixiae bono pacis retentus est. IX, 685. Donatus ultro prior Carthaginem rediit. IX, app. 780. Hoc auditio Caecilianus ad suam plebem properavit, et sic renovellatae sunt partes. IX, app. 780.

Donatus appellandum esse ab episcopis credit. IX, app. 779. Donatistae datis sibi a Constantino iudicibus episcopis non consentiunt. IX, 426. Quare. IX, app. 785. Eos postmodum apud Constantinum tamquam iniquos iudices accusant. II, 169, 261, 303, 399; IX, 426. Non ausus est Christianus Imperator sic eorum tumultuosos et fallaces querelas suspicere, ut de iudicio episcoporum qui Romae sederant, ipse iudicaret. II, 169. Alios episcopos dedit. II, 169.

Concilium Arelatense indicitur intra diem Calendarum Augustarum. IX, *app.* 783. Constantinus ad Ablavium Vicarium Africæ scribit, ut Arelatem ad concilium ire jubeat partes inter quas erat controversia. IX, *app.* 783. Chrestus Syracusanorum episcopus ad Arelatense concilium jubetur pergere. IX, *app.* 786. Nomina episcoporum qui Arelatensi interfuerunt concilio. IX, *app.* 786. Rem Donatistas inter et Cæcilianum in concilio Arelatensi diligentius examinandam terminandamque curat Constantinus. II, 161, 169, 198. Cæcilianus in Arelatensi concilio absolutus est. IX, 41, 640. Quid in Arelatensi concilio gestum sit. IX, *app.* 786. Constantinus Donatistarum contumaciam detestans, jubet episcopos qui Arelatensi concilio interfuerunt, ad suas provincias redire. IX, *app.* 788. Donatistas vero ad comitatum suum perducit, ut ibi degant, ibi sibi mortem pervideant. IX, *app.* 789.

Donatistæ ab ecclesiastico judicio ad Constantinum provocant. II, 161, 198, 310, 327, 794; IX, 27, *app.* 426. Donatistis potentibus episcopale iudicium dederat Constantinus et apud Romam, et apud Arelatum. Primum apud Constantinum accusant, ab altero ad eum appellant. IX, 326. Ipsum adeunt ut causam Cæcilianam cognoscendam decerneret etiam post Arelatense Concilium. IX, 41. Jubet Constantinus ut partes Romæ occurrant ad causam agendam. II, 169; IX, *app.* 789. Nescio qua causa non occurrat Cæcilianus. II, 168. Ab iisdem interpellatus Imperator præcipit ut Mediolanum sequantur. Quidam se subtrahunt, reliquos ab officialibus custoditos facit Imperator illic pervenire. II, 169. Ingentium falsitatis convictum ad comitatum suum mitti jubet Constantinus: ut interpellantibus Donatistis intinari possit, frustra eos Cæciliano invidiam comparare IX, 540. Constantii iudicium Mediolani habitum. IX, *app.* 790. Præsertim utraque parte Cæcilianum innocentem iudicat Imperator; Donatistas calumniosos pronuntiat. II, 169, 309; IX, 640, 647, 648, 649, 650, 664, 683. Constantii sententia. IX, 647. Codex in quo iudicium Constantii legitur, diem et consulum non habet. IX, 664. Imperatore inter partes audiente calumniatores inventi Donatistæ atque damnati. IX, 371, 429. Cæcilianus iudicis et ecclesiasticis et imperialibus absolutus. IX, 615, 626, 643, 681, 687, 695. Cæcilianus semel damnatus est absens, et ter absolutus est præsens. IX, 362, 668. Cæcilianus transmarino iudicio absolutus est. IX, 505, 553. Constantii litteræ ad Eumalianum de Cæcilianii purgatione. IX, 687. Et ad Probianum. IX, 540, 649. Transmarinos iudices a Cæciliano corruptos esse dicebant Donatistæ. IX, 553. Ipsumque Constantium gratia corruptum. IX, 41, 553. Donatistarum murmura adversus iudices a quibus condemnati sunt. IX, 41, 42. Donatistæ in Cæcilianii causa humanas traditiones divinæ scripturæ præferunt. IV, 1924. Donatistæ a iudicibus, quos postulaverant, ter condemnati. IV, 385.

Donatistæ nec sic toties victi quiescent. II, 400. Licet Cæcilianus ab Imperatore innocens apud Mediolanum pronuntietur, mentitur tamen ipsum Cæcilianum in eo iudicio fuisse damnatum. II, 794. In eadem turoris pertinacia permanserunt. IX, 426, 429. Ubique victi rebaptizant. IX, 27. Donatistæ nec superati corrige voluerunt. IX, 39. Promittit Constantinus ad Africam se venturum, ut inter Cæcilianum et Donatum de schismate in Africa factu iudicet. IX, *app.* 789. Constantinus adversus Donatistarum errorem primum multa constituit. IX, 329. Constantinus basilicam jussit auferri Donatistis. IX, 326. Loca congregationum ipsorum fisco vindicari jussit Constantinus. IX, *app.* 791. Donatistæ libellum Constantino offerunt, quo dicunt nullo modo se communicaturos antistiti ipsius nebuloni, paratosque esse perpeti quidquid eis facere voluisset. IX, 648. Donatistarum potius tolerandam insolentiam, quam vindicandam, censet Constantinus. IX, *app.* 791. Ad Valerium Vicarium de Donatistarum exilio soluto, et eorum furore Deo viadicti dimittendo, litteras dedit Constantinus IX, 648, 683, 687. Occupata a Donatistis basilica, quam in Constantina civitate jusserat fabricari Constantinus, locum alium fiscalem concedit, et basilicam fiscali sumptu erigi præcipit. IX, *app.* 792.

Donatistarum preces ad Julianum Apostatam. IV, 574. Ab eo episcopi Donatistæ in exilio agentes revertendi licentiam obtinent. IX, *app.* 802. Episcoporum Donatistarum horrenda facinora post redditum sibi a Juliano libertatem. IX, 803. Catholici legatos mittunt ad Honorium. IX, *app.* 811. Communitorium legatis datum. IX, *app.* 811. Honorii lex confirmans ante latas constitutiones in hæreticos, et ad Donatistas pertinere declarans. IX, 522, *app.* 815. Eiusdem lex ahrogans eam legem, qua hæreticis concessa fuerat libertas arbitrii. IX, *app.* 815.

Donatistæ. Concilium Carthaginiense Africæ universale cum Donatistis leviter et pacifice agere studeat, legatos mittit qui exponant Donatistis nihil contra Ecclesiam juste proponi. IX, *app.* 816. Concilium alterum Carthaginiense

ex tota Africa Donatistas conveniendos decernit. IX, *app.* 810. Forma conventionis Donatistarum. IX, *app.* 810. Libellus a Concilio Carthaginiensi datus septimonio proconsuli de Donatistarum conventione. IX, 636, *app.* 811. Donatistas Catholici celebrato Concilio ad pacem invitant, et ad pacifice simul conferendum, uti statutum fuerat in Concilio Carthaginiensi an. cccciii die 25 Aug. II, 306, 308. Præceptum Honorii de habenda collatione. IX, *app.* 816. Marcellini edictum primum, quo per provincias misso, utriusque partis episcopi convocantur. IX, *app.* 817. Donatistis cur locum et tempus examinis præbuerunt terrene potestates. X, 1054, 1055, 1056.

Donatistis episcopi Catholici conditiones collationis proponunt. II, 488, etc. Promittuntque se non requisitis episcopales honores, si ostendatur Ecclesiam in sola parte Donati remansisse. II, 488. Donatistarum notoria. II, 501. Donatistarum notoriæ respondent Catholici. II, 490. Donatistæ cum Catholicis conferre nusquam valuerant, quasi fugientes cum peccatoribus loqui. II, 401. Collatio habita cum Donatistis. I, 646, 650; V, 1582, 1586, 1590. Donatistæ in collatione, oblato sibi consensu a cognitore, sedere nolunt cum Catholicis, ne ab ipsis maculentur. V, 599. Unde se excusarent ne cum Catholicis sederent, convicti sunt nec debuisse intrare. V, 599. Donatistæ in collatione instabant ne causa ageretur propter quam episcopi ex utraque parte coacti fuerant. II, 578. Contra se ipsos multa dixerunt et recitarunt. II, 579, 580, 582. Confessi sunt contra Ecclesiam catholicam nihil se habere quod dicerent. II, 578, 580.

Donatistæ expugnati. VI, 696. Sua ipsorum sententia damnati. V, 901. Donatistæ jam capti dicunt, Contendero nolimus. V, 286. Cæcilianum a suis præcessoribus apud Constantinum imperatorem accusatum fuisse professi sunt. II, 580. Ab Imperatore damnatum fuisse Cæcilianum cum dicerent, in mendacio convicti sunt. II, 580. Marcellinum cogitorem in collatione Carthaginiensi præmio fuisse corruptum dicebant. II, 577. Maxime ab Augustino, ut pro ipso iudicaret. V, 901. Donatistarum mendacia. II, 577, 579, 580, 582. Donatistæ mendacii convicti. II, 577. Donatistæ in schismate post collationem pertinaces. II, 101, 170, 172, 265, 300, 400; V, 266, 899. Quot criminum sint rei. V, 900. Quid eis reponendum, ubi dicunt: Non communico peccatis alienis, nec ferre debeo quem novi malum. V, 900. Pute quod ipse diabolus, si auctoritate iudicis quem ultra elegerat, toties viuceretur, non esset tam impudens, ut in ea causa persisteret. II, 509. Donatistæ resistunt serviendo ad pigrescendo, velut phrenetici ad lethargici. II, 312. Appellantur ab Augustino anima hæretica, insanabilis, aumosa. V, 901. Et tamen statim jubet ut leniter cum eis agatur, et caveatur ab insultationibus. V, 902. Donatistarum post Carthaginiensem collationem Concilium triginta episcoporum. IX, 736. Donatistarum obstinatorum quorundam inepta excusatio. V, 1593.

Donatistis duo mala obijciunt, error in questione baptismi, et separatio. IX, 497. Donatistæ schismatis convincti. IX, 226, 233, 517, 519. Unde convincti. IX, 306. Missi a Secundo Tigrisii clerici ad clericos Carthaginienses accedere noluerunt, Visitatorem posuerunt, a Lucilla suscepti sunt. V, 295. Donatistæ schismatis rei, quidquid de traditione et persecutione dicant aut fingant. IX, 387, 388, 392, 394, 395, 495. Et hæretici et schismatici sunt ex Cresconii definitivibus. IX, 469, 470, 474, 472. Donatistas Ecclesiis, a ostolico labore fundatis extra Africam, non communicare manifestum est. IX, 629. Catholicos a sua communione repellunt. V, 288. Diem Epiphaniæ nunquam cum Catholicis celebrare voluerunt. V, 1035. Fluenda putabant se et loca et instrumenta quæ Catholicis attigissent. II, 414. *Non videt.* Ab unitate catholica communicationis litteras non accipiunt. II, 160, 170, 173. Se Catholicos esse, testimonio beati Cypriani incassum affirmare conantur. IX, 741. Sive communionis esse Orientales contendebat. IX, 576. Concilium sardicense dedisse litteras ad Afros episcopos communionis Donati contendeat Fortunius. II, 176. Donati nomen inventum inter episcopos concilii sardicensis. IX, 576. Quid de hoc sentiendum. IX, 516, 576. Non constat Donatum, qui in litteris concilii legitur, fuisse illum schismatici auctorem. II, 176. Donatistæ execrabili sacrilegio ab unitate se præciderunt. IX, 258, 258. Donatistarum schisma sacrilegum. IX, 205. Injustum. IX, 26, 28, 41, 49, 121, 585. Separatio scelus maximum et manifestum. IX, 264, 266, 267. Donatistæ nolentes communicare omnibus gentibus urgeant. III, 1464. Augustini dilemma ad Donatistas. II, 592.

Donatistæ cum Catholicis erant in baptismo, in Symbolo, in ceteris dominicis sacramentis, non in spiritu unitatis. II, 343. Donatistarum animus ab unitate alienus. V, 1585. Carere caritate. V, 1236. Caritatem non esse in parte Donati, ex ipso quod fecerunt schismate ostenditur. IX, 311, 312, 313. Donatistæ significantur per corvum, qui non reversus est ad arcem. III, 1451. Ut ad unitatem redeant monentur.

III, 1434, 1435, 1436. Donatistæ redarguntur. V, 41, 73, 74, 267, 268, 315, 828, 732, 765, 768, 991, 1126, 1161, 1238, 1254, 1255, 1256, 1326, 1330. Donatistæ separationem suam excusare non possunt. V, 304. Nullam separationem causam habent. IX, 63, 177, 179, 254, 256, 265, 268, 279. Sine causa ab Ecclesia catholica esse dirimerunt. II, 173, 195, 224, 240, 297, 298, 314, 326; IX, 130. Donatistis nulla iuit causa ab unitate recedendi, aut temeraria fuit. IX, 80, 130, 131. Quomodo exierunt ab Ecclesia. III, 2000. Et quare. IX, 561. Donatistæ temere propter traditionis crimine de Ecclesia recesserunt. IX, 36, 558. Ob crimen traditionis objectum, non vero probatum se separarunt. IX, 144. Donatistarum schisma prudenti cuiquam christianismum profiteri capienti non placere. V, 366.

Donatistæ Scripturas se ab igne servasse jactant. V, 310. Donatistæ immerito tot gentes Christianas deserunt, quibus traditor ignotus est. IX, 515, 516, 519. Traditionis crimine in Donatistas potius quam in Catholicos coniciendum. IX, 266. *Vide* Traditio. Donatistæ traditores. IX, 131. Eorum majores sanctos codices tradiderunt. II, 263; IX, 426. Et instrumenta Ecclesie. II, 263. Quomodo, ostenditur. IX, 756. In crimine traditionis detecti et confessi manifestantur. II, 405. Donatistas divinum codicem traditores fuisse in gestis ecclesiasticis et municipalibus legitur. IX, 234. In gestis Cirtensium Concilii. II, 580. Donatistæ traditionis crimine vel objectum, in aliis damnabant; sibi met ipsis vero etiam confessum donabant. IX, 37. De traditoribus quæ ij sicut, non idonea auctoritate nituntur. V, 289.

Donatistæ Christianos in toto orbe terrarum non esse contendeant. IX, 62. Et se solos esse Christianos. IV, 1234; IX, 36, 410. Ecclesiam de toto orbe terrarum periisse debeant. IX, 425. *Vide* Ecclesia. Ecclesiam periisse tempore Cypriani ob admissos sine baptismo de heresi ad Ecclesiam venientes, non audent dicere Donatistæ. IX, 176. Donatistas inter et Catholicos questio versatur ubi sit Ecclesia. IX, 591, 592. Questio finiri debet verbis divinis, non illis quæ ex utraque parte obijciuntur. IX, 391, 394, 396. Donatistæ Ecclesiam suam nonnisi canonicis sanctorum librorum auctoritatibus debent demonstrare. IX, 427, 430. Ecclesiam divinarum litterarum auctoritate non agnoscunt. II, 793. Partem Donati Ecclesiam plenariam male appellant. IX, 587. Pars Donati est in sola Africa. II, 952. Hinc non est Ecclesia catholica. II, 190, 194. Donatistæ Mauritaniam et Numidiam occupant. IX, 586. In Numidia præpollent. IX, 51. Pars Donati magnæ parti Romani orbis et barbaris gentibus ignota. II, 297. Donatistæ præter Africam paucos habent, eosque non apparentes. IX, 533. Unum aut duos, aut aut multum, tres episcopos ad hos mittere solent. IX, 533. Episcopi Romam paucis Montensibus ex Africa mittebant. IX, 546, 494, 516. Et in Hispaniam domui unius mulieris. IX, 346.

Donatistæ male de paucitate gloriantur. IX, 296, 405, 537. Maximianistæ pauciores sunt. IX, 537, 582. Donatistarum paucitatem suam commendare cupientium argumenta refelluntur. IX, 416, 418. Ecclesiam toto orbe terrarum diffundi Scriptura dicit, negant Rogatistæ. II, 331. Negant Donatistæ. III, 1407. Eamque in sola parte Donati pollere affirmant. VI, 506. Et Christum ad duas linguas remansisse. III, 1991. Ecclesiam in sola Africa vel retinendam, vel ex Africa in omnibus gentibus reparandam debent ostendere. IX, 428, 430. Nulla proferre possunt scripturæ testimonia quibus Ecclesiam in sola Africa remansisse ostendat. IX, 442, 445. Ecclesiam quodam modo volunt decollare. V, 723. Donati partem non esse Ecclesiam vel ex ipsis Cresconii verbis habetur. IX, 536.

Donatistæ orbem terrarum Cæciliani peccatis pollutum esse immerito dicunt. II, 799, 801. Schisma fecerunt, quod quasi nolent esse boni inter malos. IV, 191. Et dicerent majorum commixtionem in Ecclesia bonis obesse. IV, 837. Hoc erat in regula Donatarum, quales fuerint cum quibus fuerit communicatum, tales fieri omnes et universam massam. IV, 578, 579. Donatistæ ex Ecclesia quæ tolerat malos, nati sunt. IX, 90. Donatistarum sententia de Ecclesie puritate. IX, 247. De veritate et sanctitate Ecclesie suæ præsumptio et elatio. IX, 96, 97. Donatistæ episcopos suos sine peccato esse dicebant, nec pro eis orandum. IX, 343. Præpositis Donatarum præjudicat vana præsumptio de sanctitate suæ Ecclesie. IX, 103. Donatistarum societas plena hominibus sceleratis. IV, 154. Apud eos sunt traditores, ebriositates, frenus, et usuræ super usuras. V, 306, 307. Peccatorum multitudo. V, 306, 307. Ab eis se maculati non existimant, quos in sacrilego schismate damnatos recipiunt. II, 198. Donatistæ ipsi a sceleratis non recesserunt. II, 801. Maximianistis (schismaticis) communicant. II, 412, 413, 414. Eosque in suis honoribus suscipiunt. II, 579, 801, 812. Baptismum a Maximianistis datum confirmant. II, 508, 400, 490, 580, 800. Donatus Deuterio traditores sine baptismo admittenti et universis Maurorum episcopis communi-

cavit. II, 342. Donatistæ in Concilio cæcæ episcoporum decrevere, ut traditoribus, si baptizari nolent, pro interitu communicaretur. II, 542. Felicium Mustianum, quem veritatis adulterum, catenam sacrilegii, Concilium Bagaitanum appellat, in honore susceperunt. II, 240, 405. Donatistæ longe majore scelere schismaticis, quam quod in Maximianistis damnarunt, ab orbe terrarum separarunt. II, 194. Maximianistas tamquam integros receperunt, quos ante damnaverant tamquam perditos. V, 330.

Donatistæ non habent suæ communionis originem, si malorum communitio Ecclesiam perdidit temporibus Cypriani. IX, 140. Non habent suæ præcisionis aliquam defensionem, si non perdidit. IX, 140. Si Ecclesia perit propter malos in ea toleratos, unde nati sint Donatistæ ostendere non possunt. IX, 273. Donati partem Ecclesie ab Apostolis fundatis temere præponunt Donatistæ. IX, 533. Transmarinis Ecclesie temere accusant. IX, 40, 41, 46, 510. Quanta audacia orbem terrarum judicant. IX, 298, 300. Universum orbem Christianum damnare ausi sunt inauditum. IX, 51. Donatistæ injusti, qui detestantur a se inauditos; et a se damnatos in integris honoribus recipiunt. IX, 79. Donatistæ nolunt credi quæ de suis vulgantar crimina, credunt vero famæ quæ de innocentibus tamquam de traditoribus vel de interfectores seminata est. IX, 277, 280. Scripturæ verba, quæ se jactant custodisse a flamma, nolunt delere lingua. IV, 678. Donatistæ Ecclesiam orbis terrarum quomodo ab solverint nescientes. V, 900. Hoc maxime dicto: *Nec causa causæ præjudicat, nec persona personæ*. IX, 901. Donatistæ suorum peccata per totam Africam manifesta fugunt ignorare; Afris autem ab Afris objecta crimina, non probata, imo absoluta, Orientalibus et Occidentalibus ignota esse non siunt. IX, 563, 567. Donatistæ suos manifestos malos cum damnare non audent, temere damnant orbem terrarum. IX, 503, 504. Et cum communicent Maximianistis, orbi terrarum communicare temere recusant. IX, 428. Amplius putant valere iniquitatem hominis ad alium contaminandum, quam justitiam hominis ad alium purificandum. IX, 293. Donatistæ caritatem non habent, qui ignoro et ipsis in cognito orbi terrarum obijciunt, nec ipsa saltem probata, crimina Afrorum. IX, 557, 558. Orbem terrarum non potuit maculare crimen Afris objectum non probatum, si non maculat Donatistas manifesta quæ inter ipsos tolerantur crimina. IX, 277, 282, 519. Donatistas alienis peccatis maculari ex ipsorum regule sequitur. IX, 278. Donatistæ gaudent frustra de nomine Donati, cum et Optati rapacitate, et Circumcellionum ebrietate polluantur. IX, 293. Donatistæ polluantur, si hæreticorum communitio et malorum polluit. IX, 225, 227, 233, 234, 337. Donatistas non maculat et communitio Catholicorum, si non maculat Maximianistarum. IX, 232, 571, 572, 573, 581. Et malos, si sunt in Ecclesia, bonos non polluere; aut si foris sunt, et lu ipsi sacramenta esse, ex Apostolo ostenditur. IX, 314.

Donatistæ non habent quemadmodum schisma suum defendant. IX, 285. Ad defensionem suam, Scripturarum testimonia proferunt immerito. IX, 734, 737, 758. Donatistarum schismatis non favent testimonia Scripturæ, quibus separatio a malis præcipitur. IX, 670, 673. In Donatistas redeunt, quæ proferuntur ex Scripturis testimonia. IX, 49, 106. Et quidquid Catholicis obijciunt. IX, 50, 51, 53, 53, 54, 85, Donatistas parum adjuvat ad schisma defendendum testimonium Ezechielis. IX, 518. Donatistæ ipsa secessione Israelis a regno Juda, quam pro exemplo sui schismatis ponunt, confundunt. IX, 417. Donatistis applicatur Psalmi xlix versus 16, 17 et seq.: *Ut quid exponis justificationes meas*, etc. IX, 61. Qua ratione Donatistæ nolunt Orientalibus communicare, eadem nec debent Maximianensibus. IX, 576. Donatistæ suo se iudicio jugulant in causa Maximianistarum. IX, 252, 253, 255, 257, 258, 377, 378, 583, 592, 641, 703. Causam suam in iudicio præfecturæ quibusdam inconsideratis et temerariis responsionibus vulneraverant. IX, 625. Donatistæ nullam habent causam separationis, si mali bonos in unitate non maculant. IX, 244. Donatistæ imple ab orbe terrarum se separarunt, cum malos inter se tolerarent. IX, 273, 277. Nec baptizatos a se rebaptizent. IX, 275. Adversus Donatistas explicatur Psalmus xxii quem adversus Catholicam pro se proferabant. IX, 297. In Donatistas retorquentur probra et convicia, quæ ex psalmis et Evangelio in Catholicos coniciebant. IX, 267, 268, 269, 270, 271, 309, 310, 311. Donatistæ pervercaces, qui tot de Ecclesia testimonia Scripturarum credere nolunt. IX, 414, 431, 434, 444. Si nonnullam habet imaginem fortitudinis non cedere Imperatori, nulla laus est aperte contradicere veritati. IX, 105, 106.

Donatistis non favet Cypriani auctoritas. IX, 126, 128, 129, 133, 135, 606. Donatarum causa ipsius Cypriani auctoritate tota penitus naufragavit. IX, 176, 177. Donatistæ schismatis rei convincuntur ex ipsa unitate, quam, licet diversa sentientes, tenuerunt Stephanus et Cyprianus. IX,

607. Donatistis obijci potest quidquid Maximianistis obijciant. IX, 303, 304, 331, 333, 334, 346, 347, 349. Donatistarum schisma a catholica communione, ex ipso Maximianensium a parte Donati schismate demonstratur. IX, 333. Donatistæ impie se separasse ab orbe terrarum ex eo didicerunt, quod a Maximiano passi sunt. IX, 103. Pravitatem suam in causa Maximianensium velut in speculo conspiciere possunt si volunt. IX, 367. Quia ratione probant schismaticos suos a se recedere non potuisse, eadem convincuntur a toto orbe terrarum non potuisse ipsi separari. IX, 101. Ad ea quæ Donatistæ de traditione, persecutione, falso baptismo obijciunt, de solis Maximianistis respondetur. IX, 238.

Donatistæ manifestissimos sacrilegos pro falsa pace Donati tolerarunt. IX, 27, 34, 62, 63, 74, 86, 88, 103. Donatistarum pars paleis plena. IX, 96. In eorum communione sunt vitia quæ orbi terrarum exprobrahant. IX, 293. Quot et quam gravia scelera in parte Donati. IX, 96. In parte Donati sunt iniqui, mendaces, mortui, peccatores, ficti. IX, 63. Inter Donatistas multi episcopi mali. IX, 38. Donatarum episcopi et presbyteri gravidatarum feminarum impudicitia convicti. IX, 290. Donatistæ nocentes et scelerati, non criminibus quæ ab eorum aliquibus committuntur, sed crimine schismatis. IX, 333. Ad omnes Donatistas non pertinent scelera quæ in eorum parte committuntur. IX, 512. Propter unitatem Donati sustinent mala notissima et famosissima Optati; et incerta ac incognita nolunt sustinere propter unitatem Christi. IX, 308. Quia ratione Optatum excusant, excusare debent et totum orbem. IX, 531. Et quia ratione malos suæ communionis bonis non obesse volunt, eadem et Catholici. IX, 277, 283. Donatistæ contaminati, si Sacramentorum communione cum malis boni contaminantur. IX, 56. Donatistæ pacem cum Ecclesia catholica violant, later se vero sic servant, ut in sacrilego schismate damnatos recipient. II, 172, 192, 198, 198. Nec ab eis se maculari existiment. II, 198. Donatistarum malos tolerare noletium errori, aliis error contrarius ex scripturis perperam acceptis. VI, 391. Donatistæ an primi malos de Ecclesia pellendos censerint. IX, 96.

Donatistæ iniusti, admittentes baptismum Maximianistarum, et exultantes baptismum orbis terrarum. II, 172, 185, 206, 404, 405. Donatistæ non solum laicos, sed et clericos, presbyteros et episcopos, si ad se transferre poterint, catechumenos faciunt. IX, 603. Catholicis ad se venientibus persuadent ut se paganos dicant. II, 133. Eum quem rebaptizare parant, docent ut coram ministro baptismi negot se esse Christianum. IV, 431, 432, 1893. Quisquis fidelium ad Donatistas transiit, baptizatur. II, 179. Donatistarum argumenta et cavillationes. IV, 1893. Donatistæ quos seducere possunt, per secretas quasdam speluncas pertrahunt, et rebaptizant. IV, 1893. Donatistæ rebaptizant. V, 769. Et ad se redeuntis penitentia subijciunt. V, 1339. Donatistæ recipient ac rebaptizant juvenem cæcæ matris reum, ejusque cædem spirantem. II, 132. Item subdiaconum degradatum. II, 131. Donatista quidam reversus ad Ecclesiam. V, 1338. Donatista reversus ad Ecclesiam, et peccatum rebaptizationis confitens, a fratribus quibusdam repulsus est. V, 1338. Factum hoc excusat et improbat Augustinus. V, 1338. Donatistæ rebaptizant etiam Christianos de Mesopotamia, de Syria, etc. venientes. IV, 131, 383.

Donatistæ arguunt quod rebaptizent. III, 1420. Rogatistæ auctoritatem epistolæ Cypriani ad Jubilianum sequi se ad rebaptizandum dicebant. II, 339. Defendere se conantur auctoritate Cypriani. I, 637. In epistola ad Jubilianum. II, 339. Donatus Carthagenensis non instituit ut Christiani rebaptizarentur. I, 618. Objectiones Donatistarum cur rebaptizent solvuntur. III, 1430, 1431.

Donatistæ baptismum, nisi ipsi dederint, inanem esse volunt. VI, 307. A se dicunt justificari eum quem baptizaverint, et se esse in ecclesia quæ est sine peccato. II, 809. Donatistæ baptismum a se datum, sanctum; ab aliis vero, nullum esse dicebant. IV, 1890. Quod nos damus, hoc est sanctum, effatum Donatistarum. IV, 1890. Sacramenta tunc esse sancta, si per homines sanctos dentur, dicunt. IV, 134. Et baptismum non tollere peccatum, nisi detur a ministro sancto. III, 1410, 1421, 1422. Donatistarum verba, *Ego sanctifico, ego justifico, quod dedito sanctum est*, refelluntur. V, 725. Donatistæ quatenus dicunt, *Ego justifico, ego peccata dimitto*, peiores sunt pharisæis. V, 600. Donatistarum error, non dari spiritum sanctum, nisi per sanctos ministros. V, 1223. Donatistæ dicebant se potestate baptizare, non ministerio. III, 1419. Donatistæ item urgentur. III, 1498, 1499, 1800. Donatistarum stolidia obiectio. V, 278. Locus ex Cantico Canticorum ab eis frustra prolatus. V, 269, 768. Sicut et locus ex Habacuc. V, 292. Et locus Evangelii de arbore et ejus fructu ad ministrum baptismi perperam ab eis translatus. V, 1323. Donatistarum argumentum ex verbis (*Mth.* 18) contententium per homines dimitti peccata. V, 600. Donatistæ fatentur justificari baptismum

ab occulto peccatore. V, 1323. Ac tum hominem istum ex Deo nasci. V, 1323. Donatistis pendet salus ex vita præpositorum. V, 721. Donatistæ salutem se dare falso sibi arrogabant. IV, 1890, 1891. Donatistarum voces superbe. V, 389, 1396, 1320. Donatista justum se dicens, malus esse convincitur. V, 503.

Donatistæ immani sacrilegio transmarinarum ecclesiarum baptismum execratur, et admittunt Maximianistarum. IX, 31, 40, 108, 137, 223, 232, 427, 569, 570, 740. Nec schismaticos suos rebaptizant, nec reordinahant. IX, 73. Quosdam quidem ex schismaticis suis rebaptizabant, sed quosdam non rebaptizabant. IX, 99. Maximianistas non rebaptizabant. IX, 137. In honoribus eorum integris eos susceperunt, nullumque rebaptizarunt. IX, 349, 354. Donatistæ ridiculi, qui cum ex moribus et factis hominum sacramenta jessarent, post Optatum neminem rebaptizabant. IX, 291. Causam quam de baptismo cum eis habent Catholici, jam ipsi Donatistæ terminarunt, cum post Maximianistas baptismum non repetant. IX, 336, 337, 338, 339. Donatistæ in causa Maximianistarum, nec propter malos unitatem deserendam, nec baptismum Christi foris ab Ecclesia datum destruendum declararunt. IX, 685. Quod movet Donatistas de baptismi sacramento, in Maximianensium causa jam solutum. IX, 371, 372, 351, 358. *Et toto lib. 4, contra Cresc.* Scripturæ testimonia, quibus Donatistæ rebaptizationem necessariam probari putant, in Maximianenses detorqueuntur. IX, 338, 363. Sicut et auctoritas Cypriani. IX, 339. Donatistæ cum post peccatores suos non rebaptizent, nec post orbem terrarum debent rebaptizare. IX, 485. Donatistarum plerique ministri non baptizant, si mali ministri non baptizant. IX, 64, 74, 75. Donatistarum rebaptizatio ex ipsa circumcissione, quæ nec post malos ministros iterabatur, confutatur. IX, 309. Quod Paulus quibusdam schismaticis dixit: *Nunquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli*, etc. Donatistis congruit. IX, 381. Donatistæ in eo quod rebaptizant, sanguinem spiritaliter fundunt. IX, 84. Imperatorum constitutio in Donatistas rebaptizantes. IX, 803, 815.

Donatistarum furor. X, 704. Licentia effrenata. II, 132, 133. Immunis et seva agendi ratio. II, 413, 799, 800. Quotidianas violentias circumquaque agunt per Circumcelliones. IV, 131. *Vide* Circumcelliones. Mala quæ schisma Donatianum secuta sunt. II, 131, 415. Donatistarum scelera summam comprehensionem. IX, 720. Donatistarum episcoporum post redditam sibi a Juliano libertatem horrenda facinora. IX, 803, 812. Donatistarum plerique et episcopi, et presbyteri, et clerici cædes et strages etiam suis inferabant. II, 177. Per violentissimas turbas etiam ultra improbi sunt Ecclesiis catholicis, ubi possunt. IX, 372. Donatistæ Eucharistiam canibus fundi jusserunt. IX, *app.* 803. Tunc cæces dominos laniaverunt. IX, *app.* 803. Donatistæ impediebant per violentias in Catholicis veritatem prædicarent. II, 397. Donatistarum insidias sæpe passi sunt doctores catholici. IV, 1603. Donatistarum crudelitas in eos qui ad Ecclesiam catholicam volebant transire. II, 397, 798, 800. Marcum presbyterum Caphalitanensem, Restitutum Victorianensem, propria voluntate unitatem catholicam amplectos, supplicis affecerunt. II, 397; IX, 325. Marciani Urogenis, nemine cogente Catholici facti, subdiaconum prope usque ad mortem eieciderunt, et lapidibus obruerunt. II, 397.

Donatistæ homicidiorum amantes. II, 797. Interfectores Prophetarum. IX, 268. Varia referuntur crudelitates et sevitiæ facinoræ quæ commiserunt Donatistæ. IX, 316. Ventant panem Catholicis coqui. IX, 316. Donatistarum clerici quam crudeliter in catholicos clericos exarserunt. IX, 531. Donatistæ oculis calcem aceto permixto in undunt. IX, 531. Calce et aceto excecando, an crudeliores in Catholicos, quam diabolus in Job. IX, 636. Restitutum occiderunt et Innocentium, cui oculum etiam effuderunt, et digitum præciderunt. II, 309. Donatistarum audacia regio Hippo-nensis infestata. II, 306. Donatistarum armata manus operiens Augustini transitum. VI, 239. Donatistarum crudelitas in Maximianum Bagatensem episcopum catholicum. IX, 521. Possidio Calumensis episcopum latronum more insidiati sunt. II, 397; IX, 323. Presbyterum sinitum cum gravi injuria projecerunt. II, 397.

Donatistarum furor, christates, mortes spontaneæ, precipitia, precipitatorumque cultus sacrilegi. IX, 590. Ebrietates suas ad canticum psaltnorum humano ingenio compositorum inflammant. II, 221. Donatistarum quorundam insaniam et furor. V, 1896. Donatistarum spontaneæ mortes. IX, 526. Donatistæ se ipsos trucidabant. II, 797, 798, 799, 940. Tria mortis genera a Donatistis frequentata. IX, 724, 725. Donatistis quotidianus ludus erat se ipsos per præcipitia, per aquas, per ignem occidere. II, 798. Cur non ad lapicem etiam confugerint. IX, 736. Ultra se paganos occidendos ingerebant. IX, 723. Et trucidandos offerebant. II, 798. Donatus Mutugennensis presbyter Donatista con-

irchensis, fumento sibi admoto uti noluit, et se ad terram graviter collisit, et in puteum misit. II, 734, 735. Donatistarum mores spontaneae, praecipua, etc., ut colantur ab hominibus. IX, 429. Donatistarum mortes voluntariae carpuntur. VI, 516; IX, 721, 723, 723. Donatistae in quantum vitae suae non parcunt, nocentes sunt. IX, 709, 711. In quo diabolum militant. IX, 299. Ab illo spontaneas mortes didicerunt. IX, 299. Se ipsos necando diaboli instinctu, imitantur traditorem. IX, 736. Non quemquam hominem in parte Donati, sed ipsum errorem, satane comparavit Augustinus. IX, 591. Donatistae pro spontaneae mortis insana sententia de Scripturis sacris frustra aliquid proferunt. IX, 726, 726. Donatistae se ipsos occidunt mystice. IX, 276.

Donatistae. Leges Imperatorum contra ipsos. V, 900. Contra Donatistas primus legem severissimam dedit Constantinus. II, 399. Hunc imitati sunt filii ejus Constantius et Constans. II, 399. Adversus eosdem leges dederunt Valentinianus, Gratianus, Theodosius, Honorius et Arcadius. II, 400. Lex Theodosii multae decem librarum auri in haereticos, ad Donatistas quoque qui in Ecclesiam deservierunt, extensa. II, 604; IX, app. 806, 812. Lex de decem libris auri adversus Donatistas primo allegata. IX, 316. Honorii leges in Donatistas. I, 641, 634. Edictum Macedonii adversus eos. II, 673. Donatistis per leges Imperiales inflictae poenae notantur. II, 331. Donatistas nulla lex regia jussit occidi. IX, 319, 327. Et hoc forte ex majore Dei iracundia. IX, 319. Donatistis exsilii poena tantum, non vero mortis, ab Imperatore constituta. II, 940; IX, 717. Multae pecuniarum in Donatistas omnes, exsilium in episcopos vel ministros eorum decernitur. II, 808. Donatistae legibus Imperatorum nec in civitatibus esse jussi sunt. IX, 316. Donatistas in fundis et civitatibus suis tamquam obsides habent Catholici. IX, 455. Ne ipsi ex agris undique pellerentur. IX, 317. Donatistis testamenta aut donationes faciendi facultas admittit. IX, 788, app. 812. Et ex his aliquid sumunt. IX, 788, app. 812. Donatistarum testamenta Imperatoris merito valere noluerunt. V, 310. Res terrenas amittere jussi sunt secundum leges regum terrenorum. II, 345. Congregationum eorum loca fisco vindicata. II, 503, 528. Imperatorum legibus non sinuntur retinere basilicas. IX, 326. Ne ipsas quidem quas in schismate fabricaverant. IX, 47. Non tamen reddiderunt omnes quas ab initio unitas tenuit. IX, 48. Donatistae res terrenas non recte possident. II, 345. Qui pro pace Christi omnibus terrenis caruerit, Deum habet; qui autem pro parte Donati vel paucos numeros perdidit, cor non habet. IX, 356. Donatistae se nec divitiarum jacturam, nec mortem ipsam timere jactabant. IX, 553, 556, 537. Augustinus aliquando sensit non petendas leges ab Imperatoribus contra Donatistas. II, 804. Invitat Maximianum ad colloquium, spondetque milites abfuturos; ne quis Donatistarum arbitretur ipsum tumultuosius agere voluisse. II, 98.

Donatistae obiectant Catholicis Imperatorum Constitutiones. IV, 133. Immerito queruntur quod apud Imperatorem Catholici querelas suas deferant. II, 328, 380. Aut de latis adversus eos legibus ab Imperatoribus Christianis. IX, 46, 47, 651. Aut quod regibus terrae contra inimicos Christi alicuius Catholici postulent. II, 794. Ipsi si haec omnia primitus fecerunt. II, 327, 492, 795. Adversus Rogatistas et Maximianistas jussa Principum impetrarunt. II, 192, 266, 327. Et adversus Catholicos potestates terrenas adhibuerunt. II, 301, 415. Ad Julianum desertorem Christi et idololatram recurserunt, et apud eum solum justitiam locum habere dixerunt. II, 327, 400. Donatistae spontanea suorum praecipua persecutionibus Catholicorum imputant. IX, 518, 527. An se ipsos praecipitaverint, an alicujus potestatis jussu praecipitati sint, incertum est. IX, 275. Crimina tempore persecutionis commissa a malis Christianis, quae quidem ipsorum auctores fuisse dicuntur, Catholicis obijciunt. IV, 133. Marculum et Donatum a Catholicis occisos vulgabant Donatistae. IX, 268, 275. Injusta Donatistarum expostulatio de Pauli et Macarii persecutione. IX, app. 800. De Macario invidiam faciunt Catholicis. IV, 134, 135. Ecclesiam catholicam vocabant Macarianam. II, 190.

Donatistae immerito persecutionem obiciebant Catholicis. IX, 551, 552. Immerito persecutionem se pati querebantur. II, 307, 310; III, 1482, 1485; IX, 317, 327, 432, 454. Eorum querimonias de persecutione responsio. IX, 666, 684, 709, 710, 715. Maximianistas ipsi persecuti sunt. II, 415, 414. Per Optatum Gildonianum. IX, 157. Donatistis de persecutione conquerentibus claudis ea ipsa, quam fecerunt Maximianensis, persecutio. IX, 254, 298. Si persecutionem facere non licet, Donatistae Maximianensibus fecerunt. IX, 551, 552, 534. Donatistae immerito queruntur quod ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire jussuerint Imperatores. II, 809. Loca quae tenebant Donatistae, Ecclesiae esse ostenditur. IX, 303. Donatistae loca, quae jam operati habere coeperant, cum ad Ecclesiam trauseunt, ab

illis juste possidentur. IX, 304. Donatistae Maximianistarum basilicas abstulerunt. IX, 47, 737, 740. Donatistis basilicas restituit Julianus Apostata. IX, 47, 529, 351. Donatistae contradictionis arguuntur, dum persecutionem a Catholicis se pati conqueruntur. IX, 644, 665. Schismaticis suis nunquam peccerunt. IX, 85. Quae ratione Primianistarum crudelitatem in salivum excusant, eae severitas Catholicorum in Donatistas excusatur. IX, 108. Si melior est qui persecutionem patitur, meliores Maximianistae Donatistas. IX, 636. Qualia questi sunt de Caeciliano, talia et Maximianistae de Primiano. IV, 376. Donatistas persecutionem non pati, aut non pati secundum Evangelium, ostendit Augustinus. IX, 272. Donatistae persecutionem, Catholici passionem sustinent. II, 414. Donatistae juste patiuntur ex jussionibus Principum. IV, 1894, 1895. Juste patiuntur quidquid patiuntur. IX, 43. Si quid patiuntur, juste patiuntur ob schisma. IX, 272. Donatistae a se ipsis persecutionem patiuntur. IX, 725. A se ipsis patiuntur quidquid mali eis accidit, cum legibus potestatum resistunt. IX, 453. Cur potestatum severitatibus adversum se excitant. IX, 496. In potestate Donatistarum erat, ut nulla damna paterentur etiam haeresim suam sectantes; si nullas Catholica violentias paterentur. IX, 454. Donatistae graviora committunt, quam patiuntur. IX, 45, 46. Gravius quid Ecclesia patitur a Donatistis, quam illi ab Imperatoribus. IX, 454. Donatistae se innocentium persecutores apud Imperatorem existisse docuerunt. IX, 649, 695. Donatistae in Christum et Evangelium crudeliores, quam qui et nomen Christi persequebantur, et Evangelium exustum volebant aboleri. IX, 519. Imo quam Judaei. IX, 320. Judaeis ipsis peiores. III, 1991. Donatistae Antichristi scelus imitantur. V, 725.

Donatistarum persecutio in Ecclesiam gravior, quam Imperatorum. III, 1420, 1482. Donatistae decipienti oves infirmas Christi quam studiosi. IX, 132. suadendo faciunt, quod persecutor occidendo non fecit. IV, 1695. *Vite* baptismus. Donatistae viperæ. IX, 267. Donatistas non solum non esse oves Christi, sed esse lupos ostenditur. IX, 309. Donatistae lupi et latrones. V, 760. Donatistarum schisma, fructus ex quo cognoscuntur esse lupi rapaces. IX, 270. Donatistarum persecutione profecta Ecclesia. II, 807.

Donatistas qualiter Catholicis persequebantur. IX, 315. Ad quid adversus Donatistas leges plenissime coercitionis moventur. IX, 453. Quae patiuntur Donatistae, aut pro errore, aut ut a salute sua impetus eorum depellant, terrene potestates decreverunt. IX, 526. Imperator non tantummodo saevienti licentiam auferre Donatistis, sed et ens ad unitatem catholicam coercendo redigere satagit. II, 806; V, 295. Non mortem eorum, sed conversionem et pacem Ecclesia quaerit. II, 807. Severitas legum adversus Donatistas ex Dei misericordia et dilectione Imperatorum Christianorum catholicorum. IX, 456, 507, 524. Donatistas non crudeliter, sed misericorditer reges terrent; Donatistae autem non fortiter, sed pertinaciter non timent. IX, 556. Quidquid agitur cum Donatistis, ex caritate agitur. IX, 552. Bellum quod adversus Donatistas movetur, ex dilectione est, non ex odio. IX, 307. Donatistae resistunt veritati, alii saeviendo, alii pigrescendo. II, 512. Utrisque Ecclesia muedetur. II, 522, 525. Donatistarum in Catholicos ab errore ipsos revocantes stolidia obiectio. IV, 160, 299, 300. Plura in Donatistas. IV, 151, 170, 171, 177, 246, 639, 641, 781, 981, 982, 1007, 1091, 1228, 1229, 1251, 1253, 1260, 1270, 1308, 1510, 1613, 1636. Ple vindicatur in Donatistas, per Imperatorum leges, ut ab errore respiciant. II, 798. Donatistae immerito queruntur, quod reges terrae contra eos pro catholica pace leges constituerint. II, 492. Quod regum terrae jussionibus ad unitatem cogantur. II, 397. Donatistarum saluti Catholicis consulunt, dum ad unitatem cogunt. II, 401. Donatistae qua causa aliquid a Catholicis patiuntur, debent considerare. IX, 453. Immerito queruntur quod quaerantur a Catholicis, imo a Deo per Catholicos. IX, 291. Donatistae cur et ad quid quaeruntur. III, 1435, 1448; IX, 553, 554, 453, 605, 740. Non agunt adversus eos Catholicis, ut res eorum habeant. II, 345, 808; IX, 737. Leges penales adversus Donatistas late non eos bene facere cogunt, sed male facere prohibent. IX, 515. Donatistae immerito de mansuetudine gloriaunt, quod ad communionem suam neminem cogant. IX, 315. Donatistae quaeruntur per scripturas, per linguas pacificas, per flagella temporalium tribulationum. IX, 292. Donati pars si quid afflictionis pertulit, passa est tamquam Agar a Sara. V, 52. Donatistae similes servo Pontificis, cui auris anquilata est; qui vero ex Catholicis Donatistas persequebantur, similes Petro. IX, 331. Donatistae simonis Cyrenaei factum pro se interpretantes. V, 204. Donatistae aut recte persecutionem passi sunt, non si necdus excessus est, palea facti. IX, 254, 256, 268, 462. Si quid ultra modum voluntque caritatis contra eos committitur, ad paleam Ecclesiae hoc pertinet, non ad triticum. IX, 48, 454. Non pertinet ad eos, a quibus qui talia agunt, lab-

dabiliter pro unitatis pace tolerantur. IX, 539, 526. Nullis bonis in Catholica hoc placet, si usque ad mortem in quemquam, licet hæreticum, severtur. IX, 526. Nec quamvis longe a morte, si molestis libido ulciscendi malum pro malo retribuatur. IX, 526. Aut aliena quisque auferat velut pro unitate. IX, 526. Christianus qui vel odio, vel cupiditate, vel legum Imperialium persequitur Donatistas, pessime agit. II, 545, 546. Donatistæ de Augustini fama maledice detrahunt. IV, 593, 594. Augustinus supplicium mortis ab aliquibus Donatarum magnorum scelerum reis amoliri conatur. II, 538. Donatistas persecutionem fieri debere non dixit Augustinus. IX, 520. Genethlius beate memorie Carthaginiensis ante Aurelium episcopus constitutionem contra Donatistas compressit, unde multum ab eis laudabatur. II, 178.

Donatistæ pro fide et propter filium hominis, persecutionem se pati immerito conserunt. IX, 718. Vane se de gloria tolerantiae jactant. IX, 106, 733. Si quid pro schismate patiuntur, habitari se sanguine suo dicunt. IX, 279. Martyres haberi volunt. IX, 136, 517. Donatarum mortuorum Memorie. IX, 428. Sepulcra mortuorum suorum quos colunt, ebriosorum impudicorumque concursus. IX, 450. Donatistæ cadavera vitro præcipitatorum colebant. IX, 257, 508. Natalitia eorum celebrabant. IX, 106. Per canos et compages pseudomartyrum suorum jurabant. IX, 106. Donatistæ martyres veritatis immerito se dicebant. IX, 43, 48, 62. Donatistæ vivunt ut latrones, mori se jactant ut martyres. IX, 515. Vivunt ut latrones, moriuntur ut Circumcelliones, honorantur ut martyres. II, 507. Donatarum pseudomartyres. III, 1436, 1485. Donatistæ martyres nuncupari non possunt. IX, 635. Immerito sibi Martyrum gloriam querunt. VI, 617. Temere sibi usurpant quod de Martyribus dictum est in Apocalypsi. IX, 723, 724. Donatarum martyres carpuntur. V, 630, 1448.

Donatistas inquietos pro ordinatis a Deo potestates cohereri atque corrigi, non laute. II, 521. Donatarum plurimi pro leges Imperiales correcti sunt. II, 359, 795, 806. Et ad Ecclesiam impulsos se esse iactati sunt. II, 321, 322, 330. Donatistæ cujusdam ex necessitate conversi historia. IV, 369, 370. Donatarum subdiaconus quidam ad catholicam pacem ex animo conversus. IV, 370. Donatarum ex schismate multi ad Ecclesiam conversi. V, 1598.

Donatarum error longe lateque Africam pervaserat : pauci jam in ea remanserunt. IX, 449. Numerus Donatarum, qui ad Ecclesiam transeunt, longe major quam eorum, qui in dissensione Donati remanent. IX, 726. Multæ civitates prius Donatistæ, timore legum, Catholicæ ardentè diligunt unitatem. II, 329. Donatarum aliquorum conversio Ecclesiam consolatur de perditione aliorum. II, 808. De exclusione Donatarum, gratularum actiones de Carthaginiensi ecclesia cum episcoporum litteris ad Comitatum mittendas esse. IX, 814. Donatarum error non inexpugnabilis. IX, 473, 476. Patientia ipsis exhibenda. V, 902. Caritas commendatur in Donatistas. IV, 299. Fratres sunt, etsi mali fratres. V, 288. Fratres appellantur a Catholicis. IX, 691. Cum ipsis his et concordia. V, 1390.

Donatistæ non rebaptizantur qui ad Ecclesiam convolant. II, 805, 811. Donatarum sacramenta Catholicis non sunt inlicita. II, 312. Donatistæ ad Catholicam redeuntes, eodem modo sine baptismi iteratione expiantur, quomodo expurgatos censuerunt prætexitatum et Felicianum. IX, 535, 536. Donatistæ quatenus suscipiantur a Catholicis. IX, 691, 806. Non tales suscipiuntur in Ecclesia, quales erant. IX, 472, 476. Donatistis ad unitatem venientibus caritatis bonum confertur. IX, 312. Donatistæ qui ad Ecclesiam convolant, necesse est penitentiam agant. II, 811. Si qui apud Donatistas degradati fuerant, si ad Catholicam transire volebant, non nisi in humiliatione penitentiae recipiebantur. II, 138. Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus honor clericatus vel episcopatus non auferitur propter bonum pacis, vel ex sola clementia. II, 329, 489, 812, 815. Donatarum episcopi ita in catholicam suscipiuntur unitatem, ut visetor pacis et utilitati Ecclesiae convenire. IX, 474. Ejus, qui in parte Donati baptizatus est, ordinandi auctor esse possessio non potest Augustinus. II, 1061.

Donatistæ cur severiorem disciplinam affectant. IX, 81, 85. Donatistæ Catholicos reprehendunt quod sobrie psallant in ecclesia divina cantica Prophetarum. II, 221. Penitentia in parte Donati. V, 1399. Donatarum multi multa pauperibus distribuiebant, et parati erant ad suscipiendam mortem. III, 2020. Donatarum bona opera, falsa et vana. III, 1456. Donatistas factis non posse dicere, Dominus Jesus. V, 1236. Donatistæ Deum spernunt, nedum clarificant. IX, 80. Visis suorum credunt. IX, 428. Donatarum calumnia adversus Catholicos, quod aliud in altare Dei ponere. II, 350.

Donatarum et Catholicorum quæ sit doctrina. V, 724. Donati scripta non recte de Trinitate eum sensissio pro-

bant. VIII, 45. Donatarum cum Arianis unio, et discrimen inter utrorumque errorem. II, 176, 792. Donatarum quidam negant Filium æqualem Patri. V, 991. Donatistæ in Christum injuriæ. V, 724. Donatum pro Christo habent. V, 1023. Pro Christo se jactare conuincuntur. V, 1323. Nec Moysi, nec Christo credunt vel resurgunt. V, 724. Donatistas quid in errore detineat. V, 901. Quid ostet quoniam Donatistæ respiciant. IX, 156.

Donatus Christum dividere conatus, divisus ipse est a suis. VI, 506. Donati pars in multas partes scissa est. II, 334; V, 50, 447; VIII, 45; IX, 40, 101, 114, 156, 115. Donatium schisma novo schismate sedit Maximianus. II, 172, 580, 800. Necon Rogatus. II, 326. Donatistæ et Maximianistæ adversum se divisi. V, 447. Donatarum, Maximianistarum, Rogatarum congregationes. V, 769. Donatistæ iidem Parvenganistæ. VIII, 32. Donatarum concilium adversus Maximianistas. IX, 65. Donatarum concilia. Vide Concilia.

Donatiani seu Donatistæ. VIII, 43. Donatianos a Donato potius quam Donatistas consentit Augustinus appellari. IX, 408. Donatistæ cur ita appellati, et non potius Christiani. IX, 552. Ut Maximianistæ et Claudianistæ, sic et Donatistæ non male dicuntur. IX, 553. Donatistæ apud Carthagineam pars Majorum primo dicebantur. II, 502. Montenses vel Cuzpitæ vocati sunt in urbe Roma. II, 196; Not. VIII, 45; IX, 548, 595. Unde hoc. IX, app. 805. Ad Donatianos seu Donatistas, qui Romæ Montenses vocantur, episcopum ex Africa mittere solent. VIII, 45.

Donatulus a Caspe. IX, 235.

Dona Dei quædam bonis et malis communia. IV, 1515; V, 1460. Dona Dei nostra sunt, etsi non ex nobis. II, 851. Nostrum est et quod nobis donatur. V, 4464. Dona Dei sunt hominis, cum amat quod accipit, et gratias agit illi qui dedit. V, 908. Dona Dei nulli invidenda : qui omnibus possunt esse communia. V, 1040. Qui donavit ut simus, donat ut boni simus. IV, 1379. Vide Beneficia. Dona Dei multa habent et mali. V, 764. Dona Dei quanto magis quis novit esse Dei, tanto magis inde beatus. VI, 442. Donis Dei nemo est beatus, qui donanti existit ingratus. VI, 443. Melius est vel de parvo Dei donogratias ipsi agere, quam sibi agi velle de magno. II, 110. Dona alia filiorum hereditum, alia filiorum exheredatorum. VI, 624. Dona Spiritus sancti sunt diversa, sed idem Spiritus. II, 839. Donorum divisio est, et concordia unum corpus facit. III, 1509. Dona Dei multiplicantur in hominibus, cum hi ea aliis dispensant. III, 19. Donum Spiritus sancti pro aquam aut per ignem significatur. III, 804.

Dona Dei accipere aut habere non potest anima, nisi consentiendo. X, 241. Orandum ut Dei dona in nobis augeantur. IV, 1548. Dona sua Dei est custodire in nobis. V, 1562. Donum Dei gratuitum est ipsum hominis meritum. II, 820. Dona Dei sunt merita hominis. V, 1567. Cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880. Bonum proprium quod hic datur aut in futurum servatur bonis. V, 583, 1460. Discrimen inter donum et datum. III, 526. Exigitur quod quis nolit accipere cum daretur. IV, 287. Aliud est accipere non posse, aliud nolle, illic excusatio necessitatis, hic reatus voluntatis. IV, 287. Tutius videtur ambulare, qui minus accipit; sed si non perverse querat, quod recte non accipit. IV, 1709. Quis præferendus, quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 30. Non querat quisque in corpore Christi, nisi sanitatem. IV, 1709.

Donum nullum magis querit Deus, quam te. V, 508. Quia nihil melius in omni terrena creatura. V, 347. Dando te illi, bonus eris. V, 707. Vita æterna tantum valet quantum tu es; te da, et habebis illam. V, 707. Dando nos Deo quid lucreremur. V, 212. De Deo das Deo: ex eo quod tibi dedit, a te accipit. V, 915. Dederunt diversa Zachæus, Petrus, vidua: sed id unum pervenerunt, quia non diversa amaverunt. V, 315. Dona spiritualia quæ donat Deus, non auferet, nisi tu dimiseris: carnalia vero in se auferet, et quisquis alius auferet, ipso donante potestatem auferet. IV, 201.

Donec pro non amplius ponitur. VI, 77.

Dormit Christus in navi tentationibus agitata, si fides dormit in corde. IV, 1169, 1915. Dormiente Christo, cor fluctuat. IV, 1915. Dormiunt qui amant præsentia. IV, 963.

Dormitio in Scripturis posita pro morte. IV, 74.

Dormire pro manere et cessare. III, 514, 534. Pro concumbere. III, 497.

Dorsum pone ad id quod cadit, et faciem ad illud quod manet. IV, 190.

Drachma a muliere quæ sita quid allegorice. IV, 1579, 1792.

Dracones animalia sunt omnium maxima. IV, 1945.

M. Drusus. VII, 106.

Dualis numerus a Græcis et Hebræis usurpatur. VII, 695, 608.

Duas habes, locutio usitata. IV, 201. Causam dicere ad duas. II, 109.

Dubitatio. Veritate dabitur, non de veritate, qui certo scit se dubitare. III, 133. De quibusnam rebus licet dubitare. VII, 646. Melius est dubitare de occultis, quam litigare de incertis. III, 376. Historie fides perit, si quod auctoritate et tempore firmatum est, in dubium revocetur. I, 1333. Dubitatio significat animum minime temerarium, quae custodia tranquillitatis est maxima. I, 1215. Dubitationis verbum aliquando increpative dicitur. III, 1671.

Dulcedo nominis Dei longe praeponenda dulcedini saeculi. IV, 612. Dulcedo fallax, quae. VI, 104. Dulcedinem nominis Dei soli norunt, qui gustarunt. IV, 612. Hortatio ad gustandum dulcedinem Dei. VI, 296. Dulcedo Dei absconditur timentibus, revelatur sperantibus. V, 791, 794. Dulcedinem amoris abscondit Deus iis quibus utilis est timor. IV, 229. Dulcedo hujus vite est muscipula, qua incauti capiuntur. IV, 1647, 1648.

Dulcis est voluptas, sed dulcor Deus. V, 1286. Quamdiu blanditur iniquitas et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 850. Dulcia si sunt in saeculo, cum amaritudine digeruntur. IV, 612. Dulcedo peccati perniciosa per amaritudines tribulationis digeratur. V, 1.

Dulcius tribunus et notarius. VI, 147, 148; IX, 705, Retr. 706, 707. In Africa legum Imperialium exsecutor adversus Donatistas. I, 654; II, 930. Instiuit ab Augustino, cupit qui cum Donatistis se gerat. II, 930. Primum edicto eos apud Thamugadem admonet. II, 930. Hoc edictum altero explicat. II, 930. Scribit ad Gaudentium Donatistarum episcopum Thamugadensem. I, 654. Honorificentius eum tractat quam decebat haereticum. II, 930. Rescripta Gaudentii Augustino mittit referenda. I, 654.

Duodenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 665. Duodenarius numerus perfectus est. IV, 715. Duodenarius numerus consecratus. III, 1621. Duodenarii numeri Apostolorum, sacramentum magnum. IV, 1103.

Duplex cor mentientis. V, 739. Dura Dominus jussit, sed magna promisit. V, 120. Quae dura sunt laborantibus, eisdem ipsis mitescunt amantibus. V, 444.

Duritia peccatorum in poenitentiae lacrymas solvitur a facie Dei, sicut fluit cera a facie ignis. IV, 814. Durissimus licet sint inter praedestinos, et quasi crystallum facti, duri tamen non sunt misericordiae Dei. IV, 1933.

Dusti daemones quidam, sic a Gallis nuncupati. VII, 468. Duumviralitius. VI, 602.

E.

Ebrii haeretici. VIII, 27. Ebrietas sancta. V, 1098. Ejus effectus. IV, 551, 953, 1569. Ebrietas mentis sobria, et laudabilis. VI, 296. Ebrietas spiritalis. V, 160. Ebrii martyres ad passionem ducebantur. IV, 352, 955.

Ebrietas peccatum. X, 189. Ebrietatis peccatum consuetudine viluit, et contemnitur. V, 125. Ebriositatem non solum sine honore nominare, sed et cum hilaritate praedicare populi jam consequeretur. IX, 171. Ebrío nihil insanius. IV, 1570. Ebrietatis et male consuetudinis pugna. V, 816. Ebrietas cavenda. V, 1098. Lex aeterna eam condemnat. VIII, 426. Ebrietas frequens tempore Augustini. II, 545. Etiam inter ministros Christi. II, 344. Ebrietas in honorem SS. Martyrum quotidie celebrari solitas luget Augustinus. II, 91. Calicibus Martyres persequuntur, qui in eorum solemnitatibus inebriantur. IV, 725. Ebrietatem carpit Augustinus. II, 116. Ebrietates in solemnitate S. Leonii de Ecclesia pulsae per Augustinum, non sine ipsius periculo. IV, 1174. Ebrietates in solemnitatibus Martyrum usitatae, in omnibus aut prope omnibus transmarinis ecclesiis desierunt. II, 91. Ebrietates suas Donatistae, ad psalmorum canticum, quasi ad tubas inflammant. II, 221. Ebrietas pro sartaritate frequenter in Scriptura. III, 586.

Ebriosum inter et ebrium plurimum interest. VIII, 427. Echola. IX, 639, 640.

Ecclesiae varia nomina. IX, 241. Ecclesia ex vocatione appellata. III, 2069. Tota instituta est ad colendum unum Deum. VI, 259.

Ecclesiae antiquitas. IX, 122, 123. Ecclesia primitus in caelo. III, 535. Ecclesia in II Geneseos cap. praenuntiata. VIII, 238. Et in arca diluvii. VI, 334, 346. In benedictione Abrahae promissa. VI, 174. Ecclesia est verum Abraham semen. III, 789. Praedictiones Prophetarum de Ecclesia. VII, 584; VIII, 289. Ecclesia in ipsis etiam promissionibus jam tunc figurata et prophetata, praesentiam parturit sancto-rum. VIII, 305. Prophetiae de illa impletur. VI, 175.

Ecclesia mundus reconciliata. V, 588. Corpus Christi. III, 25; V, 266. Ipse Iesus est caput. V, 755. Unum est corpus magnum, unius capitis magni. II, 584. Una domus. II, 584. Ecclesia et Christus caput et corpus, unus homo.

et unus Christus. IV, 161, 252, 250, 435, 620, 662, 693, 695, 723, 750, 761, 806, 948, 1082, 1156, 1679, 1784, 1783, 1817, 1819, 1846; V, 571, 754; VII, 553; VIII, 896; X, 145.

Ecclesia in Christo etiam a Verbo suscepta est. IV, 77. Verbum ipsum non est pars Ecclesiae, sed ut ejus caput, factum est caro. IV, 1942. Ecclesia carni Christi adjungitur, et fit Christus totus, caput et corpus. III, 1979. Ecclesia corpus Christi est, et templum, et domus, et civitas; cuius caput, et habitator, et sanctificator, et rex Christus est. IV, 1717. Ecclesia catholica sola est corpus Christi. II, 815. In corpore Christi quid caput, quid barba, quid ora vestimenti. IX, 341.

Christi et Ecclesiae aliquando una persona intimitur. III, 82. Christus ex persona Ecclesiae saepe loquitur. II, 545. Ecclesiae et Christi vox una. V, 722. Ecclesia in Christo, et Christus in Ecclesia patiebatur. II, 543.

Ecclesia Christi conjux. III, 25; IV, 1672, 1684, 1784. Sponsa Christi. V, 563, 901, 1255. Christus est sponsus in occulto. VIII, 423. Ecclesia sponsa Christi matrem Synagogam relinquit, ut ei adhereret. V, 570. Ecclesia nurus Synagoga. IV, 301. Ecclesiae nuptiae celebrantur. III, 1990, 2013. Christi et Ecclesiae matrimonium magna caritate componitur. IV, 1140. Ecclesiae matrimonium cum Deo arctissimum est; nemo offendit unum, et alterum promeretur. IV, 1140. Ecclesiae tabulae matrimoniales. VI, 668. Ecclesia a Deo cui nubit dotata, ab illo decorata, ab illo redempta, ab illo sanata. IV, 310. Sanguine Christi dotata. V, 1351; VI, 645, 668. Ecclesia promissionem vite aeternae adamavit in muneribus sponsi sui. VIII, 305. Ecclesiam ut fundaret Christus, induit decorem ad eos quibus placebat, et fortitudinem ad eos quibus displicebat. IV, 1182, 1185. Ecclesiam amavit Christus dum adhuc foeda esset; evertit foeditatem, formavit pulchritudinem. IV, 495. Eam pulchram fecit Christi foeditas. VI, 660. Ecclesia dealbatur et decoratur. VI, 289, 290. Ecclesiae pulchritudo a Christi passione velut ex radice processit. V, 258. Si miraris Christi humilitatem propter Ecclesiam, noli jam mirari Ecclesiae celsitudinem propter Christum. IV, 1340. Quidquid habet sponsa unde Christo placeat, ab illo habet. IV, 510. Ecclesiae rector, sponsus et redemptor Christus. IV, 1784.

Ecclesia de sponso nascitur. VI, 643. De latere Christi. III, 216, 1513; V, 55. Ecclesia nubit quando sponsus moritur. VI, 643. Ecclesiae formationem mystice significabat mulieris formatio. III, 407, 1465; IV, 564, 1784. Ecclesiae velut uterus, fons baptismi. V, 379. Ecclesiae nidus de lignis crucis Christi. IV, 1500. Ecclesiae unitatis societas cur tamquam proprium est opus Spiritus sancti. V, 463. Ecclesia hoc Spiritus sanctus est, quod nostro corpori anima. V, 1251. Qui Spiritum sanctum in Ecclesia esse negant, similes Pharisaeis qui negabant esse in Christo. V, 448. Ecclesia tota una vidua. IV, 1726. Ecclesia vidua est absente sponso. IV, 1897. Ecclesia de patre soror Christi. VIII, 423. Ecclesia Christi soror de sanguine ejus, proxima de accessu, columba de spiritu, perfecta de sermone. III, 1791. Ecclesia mater nostra. IV, 1140, 1141. Ecclesia dicitur filia propter successionem, mater propter praedilectionem. IV, 1775. Ecclesia Christi uxor, et mater et filii, et fratres et sorores. IV, 1684, 1685. Non habebit Deum patrem, qui Ecclesiam non herit habere matrem. VI, 668. Ecclesia sibi est et mater et filii. III, 1527. Ecclesia mater est, et ubera ejus duo Testamenta. III, 1998. Ecclesia diligenda ut mater. V, 1512. Amemus Deum sicut patrem, Ecclesiam sicut matrem. IV, 1140. Ad Ecclesiae amorem adhortatio. VI, 692.

Ecclesiae sollicitudo pro filiis. VI, 692. Ecclesia puellae sibi commendatae quantum curam debeat. II, 1069. Ecclesiae mansuetudo erga eos qui primum delin-
derunt, postea correcti sunt. II, 337. Ecclesia Christi sponsa et virgo secunda. VI, 645. Ecclesia virgo appellata est. III, 859, 1498. Ecclesia tota virgo dicitur. IV, 1920; VI, 438. Tota una virgo. IV, 1920. Ecclesiae omnes gradus, una virgo est. III, 1499. Ecclesiae virginitas in quo sita. V, 1005, 1012. Tota in castitate atque integritate cordis debet virgo esse. IV, 570. Inventa meretrix, et facta virgo. V, 1065. Virgo est in hoc saeculo, nubet in futuro. VI, 47, 48. Et virgo est, et mater. V, 768, 1005, 1010, 1012, 1018, 1065. Perinde ac Maria. VI, 397. In omni terra fecundatur, quando Christus super caelos exaltatur. VI, 645. Ecclesia appellatur tanquam sterilis quae non pariebat. III, 1064. Ecclesia sine corruptione secunda, virgo, mater. VIII, 308. Quotidie parit, et virgo est. VI, 249. Ecclesiae pariunt per Evangelium. III, 880. Cum dolore. III, 880.

Ecclesiae firmamenta et columnae sunt apostoli. II, 553. Sunt ejus ossa et fortitudo. IV, 175, 1297. Fundamenta et portae, sicut et Prophetae. IV, 1105. Ecclesiae filiae Apostolorum, filiae regum sunt. IV, 508. Ecclesiae caelestis stabilitas. VI, 289. Ecclesiae virtus, dilectio ejus. IV, 1028. Ecclesiae fundamentum et caput Christus. V, 1615. Ecclesiae fundamentum sursum in caelo, et quare. IV, 223, 1103. Ec-

clesia non super homines, sed super Christum edificata. V, 470. In Ecclesia vera et salubris est, et quodammodo germana atque radicalis Christiana societas. VIII, 269.

Ecclesia ex omnibus gentibus congreganda praedicitur. VII, 585, 586, 592, 595. Congregatur ex omnibus aetatibus. III, 821. Humilitate, non potestate initio congregata est. II, 757. Christus oetum Ecclesiae. III, 1721, 1726. In Ecclesiam quem ob finem intrandum. III, 2013. Quatenus ad Ecclesiam vel veniunt Pagani, vel redeunt haeretici. IX, 478. In Ecclesiam intratur per humilitatem. III, 1721. Ecclesia per humilitatem praesentem, futuram comparat celsitudinem. VII, 611. In quantum culmen erecta est. V, 514. Ecclesia Christi cruce exaltatur. VI, 688.

Ecclesiae doctrina et fides. I, 1336; III, 128. Ecclesia docet quod credidit, non quod novit. V, 1613. Ecclesia catholica venientibus praecipit fidem, haeretici promittunt rationem. VIII, 19. In Ecclesia catholica plebem non intelligendi vivaces, sed credendi simplicitas tutissimam facit. VIII, 175.

Ecclesia, esurit quos lucrari vult. IV, 242. In Ecclesiae corpus nemo intrat, nisi prius occisus. IV, 1642. Ecclesia quodammodo manducat, quos per sanctos suos in corpus suum trahit. IV, 242.

Ecclesia una, vera, catholica. V, 49. Ecclesia sursum in Angelis, deorsum in omnibus fidelibus. IV, 1776; VI, 260, 261. Ecclesia ex parte peregrina, ex magna parte manens in caelo. IV, 1952. Una tamen Ecclesia. V, 1500. Una est vinculis caritatis. VI, 259. Ecclesia in sanctis Angelis beata, suae parti peregrinanti opitulatur. VI, 258.

Ecclesia una ex Iudeis et Gentibus. V, 757; VI, 341. Ex praepito et circumcissione congregata. IV, 534, 1011, 1012. Ecclesia Christi ibi plantata est, unde eradicatae sunt spinae synagoga. IV, 462. Ecclesiam inter et synagogam differentia ex nominis notione. IV, 1047. Ecclesia Gentium preselyta, adventitia ad patres, non de carne eorum nata, sed imitatione filia. IV, 1806. Ecclesia etiam ante Christi adventum erat in sanctis. V, 38. Ecclesiae membra erant sancti qui Christum praecesserunt. VI, 315, 355.

Ecclesia est una. IX, 391. Ecclesia unica, non utique nisi una catholica. II, 536; V, 447. Ecclesiam vocat Christus unicum suam. II, 586; IV, 176. Ecclesia una et multiplex, quomodo. IV, 1837, 1961. Ecclesiae multae quidem invenitur dicte in Scripturis, sed illius unica membra esse intelliguntur. IX, 415, 635. Ex omnibus filiis regum fit una quaedam regina. IV, 509. Ecclesiae particulares dicuntur insulae. IV, 1240. Linguis omnium Gentium loquimur in Ecclesiae unitate. III, 1645. Ecclesia unitas est. IV, 1500.

Ecclesiae unitas commendatur. III, 1432, 1433, 1489; IV, 513, 538, 889; V, 693, 1076, 1224, 1233, 1586, 1587, 1593. Christus Ecclesiam nodo unitatis et caritatis tanquam sanitatis adstringit. III, 25. Ecclesia unitatis compage fit salva. IX, 341. Unitas igitur ungitur, sicut uncti sunt sacerdotes. IX, 341. Il sunt in unitate corporis Christi, qui sunt in pace Christi: si autem sunt in pace Christi, qui sunt in pace voluntatis. IX, 160. Haeretici, Iudaei et Pagani unitatem fecerunt contra unitatem. V, 425. Ecclesiae pax dimittit peccata. IX, 146, 147, 150. Pax ista non est in malis, sive intra sive extra Ecclesiam sint. IX, 150. Per caritatem membra sibi invicem, et capiti coherent. IX, 392. Ecclesiam constare unanimis et concordibus docuit Cyprianus, et testimonio Prophetico, et significatione sacramentorum. IX, 210. Orationes sanctorum qui sunt in Ecclesia quantum prosint. IX, 149.

Ecclesiae auctoritas de amissis filiis consolatur perfectio unitatis. II, 940. Ecclesiae catholicae unitas dono linguarum significata. V, 534, 1225. Unus qui sanabatur in piscina unitatem Ecclesiae figurat. IV, 889, 1735; V, 695. Sicut et Petro oves a Christo commendatae. V, 1550. Omnia clamant pro unitate. IV, 1925.

Ecclesia illa unica columba ex solis sanctis perficitur. IX, 219. Ad eam non pertinent haeretici, neque schismatici. VI, 193. Christum caput habere non potest, nisi qui in ejus corpore, hoc est in Ecclesia fuerit. IX, 429. Qui haeretice sentiens, de Ecclesia alicujus saecularis emolumenti causa exire noluerit, tanto secleratus ab ea separatus habendus est, quanto magis errori et divisioni fallaciam simulationis adjungit. IX, 169. Extra Ecclesiam sunt qui vel de capite Christo, vel de corpore ejus, a Christi significatione dissentiant. IX, 395. Multi, qui extra Ecclesiam sunt et appellantur haeretici, multis et bonis Catholicis meliores sunt secundum Dei praesentiam. IX, 156. De Ecclesia omnes haereses exierunt, tanquam sarmenta inutilia de vite praecisa. VI, 638.

Ecclesia per haeticos tanquam civilibus bellis quatitur. IV, 1425. Si tua impatientia concusseris latera matris Ecclesiae, cum dolore quidem te excutit foras; sed magis malo tuo, quam suo. IV, 678. Ecclesia, sicuti Rebecca, patiens, discernunt quos geminos praegnans pertulit. IV,

1675. Ecclesiam, cur Deus turbatae sint. V, 1496. Ecclesia turbatur separatione schismaticorum et haeticorum. III, 1799. Ecclesiae membra nonnulla seu frumenta, provalentibus haeresum et schismatum seditionibus, obumbrata sunt. IX, 443. Ecclesiae temporales aliquando in suis frumentis patitur tempestates, ut in quibusdam locis non cognoscantur; sed tamen etiam illic lateat. IX, 443. Ecclesia quaedam conculcata. IX, 444. Quaedam omnino praecisa. IX, 444. Boni ab Ecclesia per seditiones expulsi, ut se gerere debent. III, 128. Ecclesia omnibus errantibus utitur ad proventus suos. III, 127. Quid in Ecclesia detinere debet Christianum. VIII, 175. Parvuli in nido Ecclesiae plumescunt, et alas caritatis alimento sanae fidei nutriunt. I, 708.

Ecclesia interior est, et exterior. IV, 512. Ad Ecclesiam non solum non pertinent schismatici, sed etiam perversi. IX, 117. Multi qui videntur foris, intus sunt; multi qui videntur intus, foris sunt. IV, 1428; IX, 196. In Ecclesia multi qui ad eam non pertinent. IX, 155, 156. In Ecclesia non est dicendus, qui ovibus Christi corporali tantum commixtione miscetur. V, 463. Ecclesiae paleae separatae, et paleae interiores. IX, 536. An peiores sunt exteriores quam interiores mali, magna quaestio. IX, 163. Ecclesiae quamdiu quos cohaeret, non desperatae sanitatis est; secus qui praecisus est. V, 734. Intra Ecclesiam falsi Christiani, et inter impios Ecclesiae filii. VII, 45. Non omnes qui sunt in Ecclesia regnant cum Christo. VII, 675. Ad Ecclesiam non pertinent mali. III, 1451, 1453; IX, 160, 189, 193, 199. Non pertinent avari, et caeteri mali. IX, 149, 150, 153, 159. Mali etsi corporaliter in Ecclesia, spiritaliter foris sunt. IX, 207. Ab Ecclesia ceciderunt aperta et corporali separatione haeretici, occulta vero et spiritali, mali. III, 442. Etiam non rebaptizantur Donatistae dum ad Ecclesiam transeunt, non tamen suscipiuntur tales, quales sunt. II, 940. Ab illius Ecclesiae, quae sine macula et ruga est, unitate semper divisus est, etiam qui congregationi sanctorum in carnali obduratione miscetur. IX, 123, 124.

Ecclesia in iis est qui aedificant supra petram, non vero in iis qui aedificant supra arenam. IX, 436, 437, 440. Extra petram sunt, qui audiunt verba Christi, et non faciunt. IX, 228. Ad Ecclesiam pertinent omnes fideles qui fuerunt, qui sunt, aut qui futuri sunt. IV, 749. Praedestinati dividi nullo modo possunt ab Ecclesia. IX, 491. Nec ab ea sunt exclusi aut separati poenitentes. IV, 1298. Ab Ecclesia separati, quamdiu contra illam sentiunt, boni esse non possunt. II, 952. Extra illam necesse est in aeternum schismatici moriantur. V, 1596. Extra illam non oves Christi, sed hodi pascentur a schismaticis. V, 1296. Extra illam existens nec audit, nec videt; et qui in illa est, nec surdus, nec caecus est. IV, 536. In ventre Ecclesiae veritas manet: quisquis inde separatus fuerit, necesse est ut falsa loquatur. IV, 678. Ab ea praecisi frustra de forma gloriantur. V, 1252. Et foris sunt aliqua in nomine Christi, non contra Ecclesiam; et intus ex parte diaboli contra Ecclesiam. IX, 164. Et accidere potest ut boni aliquid inutile doceant salva caritate; et mali aliquid salubre sine caritate. IX, 164. Opera bona, quae praeter Ecclesiam fiunt, inutilia sunt. IV, 1060. Extra Ecclesiae unitatem non prodest quidquid operantur haeretici. IX, 54. Nihil prodest virginitatem servare. II, 952. Aut mori pro Christi nomine. II, 410. Martyres non nisi in Ecclesiae unitate honorandi. V, 1295. Spiritus sanctus, tanquam anima corporis Ecclesiae, extra eam non habetur. V, 461, 422f, 1231, 1232. Nec remissio peccatorum. V, 463. Extra eam nemo exauditur ad aeternam salutem. IV, 478, 1270, 1721. Quidquid boni haberi potest in orationibus, et elemosynis, non posse extra Ecclesiam prodesse probatur exemplo Cornelii. IX, 145. De hominibus quidem dici potest, quod extra unitatem Ecclesiae Deus non habet aliquem suorum, non de sacramentis. IX, 162. Extra Ecclesiam catholicam totum potest haberi praeter salutem. IX, 170, 695. Praeter caritatem. IX, 476. Orationes sanctorum qui sunt in Ecclesia, quantum prosint. IX, 149. Quosnam adjuvent, vel non. IX, 149.

Ecclesia sancta catholica quae. V, 1063, 1074; VIII, 78. Unde catholica dicitur. III, 261. Ecclesia hinc catholica dicitur, quod toto orbe diffundatur. II, 104. Ecclesia catholica non est, nisi ea quae orbem terrarum diffunditur. IX, 112. Ecclesiam toto orbe diffusam et per omnes gentes dilatam esse, ostenditur contra Donatistas. II, 190, 194, 196, 198, 264, 283, 794, 952; IV, 244, 513, 568, 640, 642, 682, 807, 1099, 1630, 1924, 1925; V, 289, 639, 722, 725, 1126, 1231; IX, 79, 252, 264, 265, 268, 299, 283, 284, 306, 310, 318, 319, 326, 379, 380, 582, 587, 589, 628, 633, 718; VI, 174, 306, 307. Ecclesia quibus praecisus praedicatur, quibus mysteriis commendatur, quibus sacramenta occultatur, qua praedicatione revelatur. IV, 1677. Laus Ecclesiae catholicae. VI, 632, 660. Ecclesia magna, sola Ecclesia catholica. IV, 443. Ecclesia homo est ubi, quae diffusus, cujus caput sursum est, membra deorsum. IV, 476. Jam totum corpus loquitur omnium lingua; et quibus

audendum locutus, loquatur. IV, 1929. Universitas Ecclesie quadragesima figurata est. III, 621.

Ecclesia ubique est. VII, 608. A finibus terrae ad Deum climat. IV, 1602. A quatuor mundi partibus in nomine Trinitatis vocatur. IV, 1104. Ecclesiae sanctorum, Ecclesia catholica est, non Ecclesia haereticorum. IV, 1361. Ecclesia catholica in toto orbe, haereses quoque in sua tantum parte. V, 220. Ecclesia eadem ubique catholica, haeretici non ubique nisi alii et alii. IX, 538. Ecclesia catholica tabernaculum Domini; Ecclesiae autem haereticorum, tabernacula viri, tabernacula peccatorum. IV, 1912. Ecclesia catholica pars Donati non est. II, 189. Non est in sola Africa. II, 396. Ecclesia quae non communicat omnibus gentibus, non est Ecclesia Christi. IX, 400. Ecclesia transmarina. V, 292, 293. Ecclesia tota una arbor est. IV, 1743. Ecclesia catholica per totum mundum fructificat et crescit. IX, 816. Ecclesiae ex abstracta radice surgentis gloria per omnes gentes. V, 239. Martirum sanguine seges Ecclesiae fertilis pullulavit. IV, 454, 596, 1596; VII, 758. Ecclesiae propagatio, fructus derelictionis, tribulationis, deprecationis Christi. II, 566. Ecclesiam futuram in omnibus gentibus, Scripturae promittunt. II, 491. Promissiones Dei de Ecclesia diffundenda per orbem universum. IX, 53, 59. Magna ex parte completa. IX, 36. Ecclesia quomodo cepta est ab Jerusalem, inde itura per omnes linguas. IX, 412.

Ecclesia quo indicio cognoscenda. VIII, 299. Et unde demonstranda. IX, 427, 429, 450. Ecclesiam non quisque nostrum in justitia sua querit, sed in Scripturis divinis. II, 355. Ecclesia ubi sit, in verbis Domini tantum queri debet. IX, 592, 596, 596. Ecclesia catholica in Scripturis agnoscitur. II, 401, 401. In Scriptura sancta commendatur. IX, 466. In Scriptura significata. IX, 653, 428. Probat ex Scriptura. IX, 632. Innumerabilibus testimoniis. V, 298, 294, 797. Et primum ex Lege ostenditur. IX, 398, 415. Ex Genesi. IX, 434, 444, 534. Ex psalmis. IX, 408, 431, 441. Ex Prophetis. IX, 409. Ex Isaia. IX, 451, 441. Ex Evangelio. IX, 407, 430, 434, 433, 441. Ex Evangelio Lucae xxv agnoscitur. V, 1125. Ex Actibus Apostolorum. IX, 409, 450, 431, 442. Ex Epistolis Apostolicis. IX, 450. Ex Apocalypsi. IX, 430. Ecclesiam per omnes gentes futuram portendebat donum linguarum Apostolis impertitur. IX, 476. Ecclesia catholica Petro in visione ostensa. V, 892. In quibus litteris apparet Christus, apparet et ejus Ecclesia. II, 491, 794; IX, 536. Ecclesia toto orbe diffusa, quam parva erat cum Abraham praedicta est. V, 356. Operet ut Ecclesia sit in omnibus gentibus, non ita tamen, ut omnes qui ibi fuerint, credant. II, 925. Ecclesiae sponsus super omnes caelos, ipsa sponsa super omnem terram. V, 308. Obscurius dixerunt Prophetae de Christo, quam de Ecclesia, de qua majores quam de Christo contentiones erigendas fore praevidebant. IV, 244, 245. De Ecclesia Christi non magis potest dubitari, quam de ejus corpore qui resurrexit a mortuis. IV, 1928. Haereticorum caecitas de Ecclesia, par est caecitati Judaeorum de Christo. V, 260. Non sunt ut haereses contra Ecclesiam, quot sunt testimonia Legis pro Ecclesia. IV, 1025. Testimoniis Scripturae, quibus Ecclesia toto orbe diffundenda praedictor, quam haereticis respondeant Donatistae. IX, 406. Ecclesia catholica aedificatur, et contra objecta Vincentii defenditur. II, 531. Catholicam dici ex omnium praecceptorum observatione aiebat. II, 353, 346. Et ad probandum non ubique Ecclesiam diffundi, locum Hilarii assumebat. II, 353. Locus explicatur. II, 353, 367. Ecclesiae universitas quomodo contra Donatistas ex ipsa eorum rationibus ostendatur. IX, 598. Et ex ipsa eorum confessione. IX, 585. Ecclesia catholica etiam ab inimicis nominatur. III, 128.

Ecclesia vera non est aperta et invisibilis. IX, 422. Abscondi non potest. IX, 345. Cunctis clara est atque conspicua. IX, 405. Neminem latet. IX, 284. Latere non potest. V, 222. In manifestatione posita. IV, 160, 161. Sub nomine quasi secretis et apocryphis veritatis, et hominum paucitatis non agnoscenda. VIII, 300. Toto orbe notissima, nec in deserto aut in cubiculis quaerenda. IX, 443. Ecclesia post hoc saeculum ex nulla parte se latebit. IV, 814. Ecclesiae doctrina, Juliano dogma populare. X, 1145. Ecclesiam catholicam humanum esse figmentum, dicere audebant Donatistae. IX, 752.

Ecclesiam de orbe terrarum perisse Donatistae volunt. IV, 53, 56, 57, 49, 79, 294, 340. Contagione malorum Afrorum. IX, 494. Caeciliani peccato. IX, 715. Propter crimina Caeciliani seu vera seu falsa. VIII, 45. Et in sola Africa remansisse. IX, 49, 52. Ecclesiam ad exiguam partem terrae redigere conantur Donatistae. IX, 300, 312, 350. Imperite vel fallaciter quaedam Scripturae testimonia afferunt Donatistae ut Ecclesiam de toto orbe perisse ostendant. IX, 417, 418, 419, 421, 424. Frustra perituram dicunt. V, 289. Ecclesiam totius orbis temere condemnant Donatistae. IX, 300, 312. Temere et injuste accensam. IX, 494. Ecclesiam catholicam haereticam appellabant. IX, 606. Ecclesia toto orbe

diffusa, imple ac calamitose obicit crimina Caeciliani, ex Scriptura ostenditur. IX, 635. Ecclesiae sanctitatem non potest malorum contagio. IX, 477, 478, 179, 276. Peccata aliena non maculant. IX, 370, 374. Ad eam non pertinent mala quae in ea committuntur. IX, 340, 312, 315. Nihil ei praedificant quicumque in ea mali sunt. IX, 234, 616, 617. Justis non obsunt peccata quae in sua commone committuntur. IX, 417. Ecclesiam transmarinam crimine Afrorum non contaminari confessi sunt Donatistae in collatione. IX, 681. Ecclesia perisse existimanda est, si peccatum aliorum contaminat. IX, 228, 244. Si mali bonos maculant in eadem commone ante Cyprianum. IX, 493. Ecclesia si contagione malorum de orbe terrarum perit, perit et apud Donatistas. IX, 395. Ecclesiam perisse tempore Cypriani dicere non audent Donatistae. IX, 746. Si jam perierat Ecclesia temporibus Cypriani; unde ergo origo Donati et Majorini. IX, 451, 453, 607, 608. Ecclesiam polluere non possunt Afri traditores, si Maximianistae non polluerent Donatistas. IX, 585. Ecclesia catholica Afrorum criminibus perire non potuit. IX, 414, 415, 611. Nec maculari. IX, 252. Ecclesiae proserpencia ad Donatistas. IX, 31, 41. Ecclesiae status, et qui non perierit Arianorum tempore. II, 86, 87.

Ecclesia interrumpi non potest quin pereat. IX, 140. An diluvio usque ad Abraham fuerit interrupta. VII, 475. Ecclesia aliquando in uno solo homine, aliquando in una sola familia fuit. IV, 1689. Ecclesia tota in Abraham, Isaac et Jacob cogitanda. IV, 1745. Ecclesia in aliis abentibus, in aliis venientibus transiens, in aeternum est fundata. IV, 801, 901, 906, 1007, 1500. Ecclesiam dicunt perisse qui in illa non sunt. IV, 1509. Ecclesiam decedere volunt Donatistae. V, 725. Ecclesia malorum commone non est debita. II, 539, 544, 542. Ecclesiam non perisse de toto orbe ostenditur. IX, 424, 425. Ecclesia non vincitur, non eradicatur. Nec cedit quibuslibet tentationibus, donec veniat saeculi finis. IV, 726. Ecclesia nec perire, nec inclinari potest. IV, 1535. Ecclesiae fides usque ad finem. V, 224. Ecclesia non deficit. VI, 55.

Ecclesia bonos cum malis toto orbe permixtos habet. II, 338, 345; III, 1451; IV, 100, 1695; V, 299, 307, 1092; VI, 341; VII, 611; VIII, 291. Palea et siccitia cum frumento permixta per totum mundum usque ad diem judicii. V, 119, 1174; IX, 296, 297, 312, 444, 530, 537. Non tamen in ea siccitia inter triticum, sed in mundo. IX, 629, 652, 654. Ecclesia non est hic sine macula et ruga. I, 803, 617, 637; II, 842; X, 336, 456, 621. Objectum est Pelagio, quod diceret Ecclesiam hic esse sine macula. X, 330. Ecclesiam esse sine macula quatenus dixit Caelestius, quatenus Pelagius. X, 336, 336. In solis justis jam in praesenti tempore esse Ecclesiam docebant Pelagiani. X, 906. Ecclesia non est hic sine peccato. V, 984. Vocatur tamen regnum caelorum. V, 1160. Ecclesia non habens maculam aut rugam non sic accipienda est quasi jam sit, sed quae preparatur ut sit. IX, Retr. 107, 108. Hic agit ut in coelis sit sine macula et ruga. V, 982. Malorum ab Ecclesia separatio corporalis fiet in fine saeculi. II, 376. Ecclesia ab omni malorum hominum permixtione pura, non nisi post istam mortalitatem futura est. IX, 638. Ecclesia ista terrestris, post resurrectionem in coelis congreganda est. III, 356. In futuro tantum saeculo ad immaculatissimam puritatem Ecclesia sancta perveniet. X, 285. Sine macula et ruga non nisi post resurrectionem. II, 810; X, 340. Ecclesia qualis post resurrectionem. V, 1197, 1245. Ecclesiae claritas post judicium quanta sit futura. VII, 682. Ecclesia tunc non nisi bonos habitura est. V, 1175. Ecclesia sanctorum, Ecclesia frumentorum. IV, 1980. Ecclesia inter malos sicut lilius inter spinas. IV, 1802. Ecclesia pulchritudo jam mirabilis. IV, 1540.

Ecclesiae tempora distinguenda. IX, 658, 699. Ecclesia nunc mortalis, in saeculo venturo erit immortalis. IX, 652, 653. Ecclesiae tempora duo. IX, 652. Non tamen duae Ecclesiae. IX, 655. Ecclesiae aetates. IV, 583, 894. Ecclesiae senecta candida erit recte factis, morte autem non corrumpetur. IV, 1179. Ecclesiae senecta juvenilis et viridis. IV, 1179. Ecclesia Christi non est jam sub lege, sed sub gratia. VII, 509, 511.

Ecclesiae conjugis Christi mores, etc. VIII, 569. Tres gradus viventium in Ecclesia. VII, 40. Tria hominum genera. III, 1337. Singula habent bonos, habent malos suos. IV, 356, 1279, 1730. Duo genera in dei domo existentium. IX, 241. Duo genera operariorum, boni et simulatorum. V, 94. Ecclesia continet fortes et infirmos. V, 1640, 1670. Nec sine firmis esse potest, nec sine infirmis. V, 480. Continet spirituales et carnales. IX, 193. Utrorumque vita. IX, 193. Ecclesia constat ex spiritualibus et carnalibus, tamquam ex coelo et terra. IV, 1748. Carnales de Ecclesia in sorte sunt Esau. V, 59. In Ecclesia qui honores suos et commoda amant, palea sunt. V, 59, 1175. Ecclesia parvulos vel tamquam ova sollicitis alis fovet, vel tamquam infantes lacte nutrit. VIII, 368. Ecclesia docet, et in ea donat Deus u-

res, quos egregii philosophi ad rem requirebant potius quam formabant. II, 315. Qui male vivunt in Ecclesia, domum Dei faciunt speluncam latronum. IV, 1703. Qui sua querunt in Ecclesia, non quæ Jesu Christi, oves, boves et columbas vendunt. III, 1469. Quoniam modo Ecclesia timet inquinare pedes, dum pergit ad Christum. III, 1789. Quomodo intelligendæ sint prophetice increpationes, quæ in totam interdum multitudinem dicuntur. IX, 417. Unum quemlibet de Ecclesia tamquam Ecclesiam Christum alloquitur. V, 292. In Ecclesia boni et mali. IX, 162, 167, 192, 417, 420, 427. Ex ipsa Donatarum confessione. IX, 629, 639, 660. Ecclesia modo clauda est, habens bonos et malos. V, 59. Ecclesia fusca est et speciosa. III, 85. Ecclesia non ideo deserenda, quia in ea mali reperiuntur. II, 411, 794, 931. Etiam pastores. II, 951, 952. Ecclesia non deserenda propter zizania, aut malos qui in ea sunt. IX, 548, 549, 417, 514, 566, 568, 657, 638, 675. Nec propter traditores manifestos. IX, 517. Exempla. II, 329, 341; IX, 370, 371. Constantis hæc doctrina Cypriani. IX, 165, 514, 564, 683, 741, 742, 744, 747.

Ecclesiam non maculant malorum Christianorum peccata. IV, 1801. Malorum commixtio corporalis nulla perturbat. IX, 295. Ecclesia habet quod ferat foris, quod gemat intus. IV, 1847. Ecclesia hic parturit et dolet, quare. IV, 613. Ecclesia quamdiu parturit, filii sunt intus, boni et mali. IV, 1675. Conciliatio Scripturarum de permixtione bonorum et malorum in Ecclesia. IX, 632. Intra Ecclesiam boni et mali, extra eam boni esse non possunt. IX, 610. Mali cum bonis manducant et bibunt corpus et sanguinem Domini. IX, 609. Apsidas ascendunt etiam mali; in apsidis sunt frumenta, sunt et zizania. V, 472. In comparatione malorum, justi pauci sunt. IX, 417, 418. In Ecclesia cum paucis hæreditas Dei, cum multis autem signacula ejus participanda. VIII, 291. Ecclesia a malis nunc discedit disparitate morum, et eos tolerat in communione Sacramentorum. V, 1071.

Ecclesia. Mali in Ecclesia nunc sic permixti, ut non solum latentes nesciantur, sed plerumque propter unitatem pacis etiam cogniti tolerentur. IX, 631. Mali tolerandi in Ecclesia. II, 329, 403; VIII, 292. Pro unitate Ecclesie toleranda aliena peccata. V, 42, 49. Zizania toleranda. IX, 517. Ecclesia multa tolerat quæ non approbat. II, 222. Ecclesia non consentit factis malorum, sed eos tolerat. IV, 1802; V, 35, 56, 59. Ecclesie ad filios suos bonos, adversus pravos, preces. II, 1057. Ecclesia non vituperanda ex malorum Christianorum moribus. I, 1342. Hi ut palea tolerantur. I, 1342; III, 127. Jamdiu sustinetur peccatum, aut error cujuslibet, donec aut accusatorem inveniat, aut pravam opinionem pertinaciter defendat. III, 127. Ecclesie non præjudicat consortium malorum qui cum bonis permiscuntur. II, 329, 492. si ees a communione prohibendi aut potestas desit, aut ratio pacis impedit. II, 297. Ecclesie et innocentibus Christianis nihil præjudicaret, etiam si in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque ad Anastasium, quisquam traditor subrepsisset. II, 197. In Ecclesia catholica boni malos tolerant pro bono unitatis, oderunt pro bono aequitatis. II, 170, 179, 198, 333, 338. Quomodo in Ecclesia tolerandi sint perversi, Tychonius tractavit, cuius opus Augustino probatur. II, 1063. In Ecclesia catholica boni non communicant factis malorum, sed altari Christi. II, 170, 265, 298. Crimina quæ ipsi obijciuntur, ad paleam, non ad frumenta pertinent. II, 198. Nec propterea negligitur ecclesiastica disciplina. IX, 370. Ecclesiastica correptio incruenta disciplina vocatur. II, 657. Ad corripiendos malos non solum verbis, sed etiam excommunicationibus et degradationibus, vigilare debet ecclesiastica disciplina. IX, 631. *vide* mali. separatio ab Ecclesia et reconciliatio. VII, 674.

Ecclesie tradita facultas peccata condonandi. III, 25. Ecclesia sola accepit potestatem remittendi peccata. VI, 265. In Ecclesiam compediti quidam fugiunt, et solvuntur. IV, 1959. Ecclesie claves. V, 1545, 1711. Ecclesie claves regni caelorum datæ, cum datæ sunt Petro. VI, 308. Petro scilicet Ecclesie personam gerenti. V, 802, 1349. Claves uni datæ sunt, quia Ecclesie unitati. V, 1349. Christus peccatores prius resuscitat, et tunc Ecclesia solvit. V, 1349. Ecclesia solvendo quid peccatoribus prosit. V, 434. Ecclesia aperuit os suum in confessione peccatorum accipere sanguinem Christi. VIII, 259.

Ecclesie catholice auctoritas. VI, 319; VIII, 91, 246; IX, 466. Ecclesie fundatissimæ auctoritatem stabilissimam conantur hæretici omnes quasi rationis nomine et pollicitatione superare, cur. II, 448. Ecclesie auctoritatem qui munierit dominus. II, 448. Ecclesie quanta auctoritas vel in eis quæ gestis testatur. V, 1353, 1346. Ecclesiarum apostolicarum præ cæteris auctoritas. II, 164, 175. Ecclesie occidentalis auctoritas. X, 648. Orientalis et occidentalis Ecclesie fides una. X, 649. Quod tota credit Ecclesia, etiam

si nec ratione indagari, nec sermone explicari possit, recipiendum est. X, 829. Ecclesie consuetudo antiqua, canonica, fundatissima. V, 1545. Scripturarum tenentur veritas, cum hoc fit quod universæ Ecclesie placuit. IX, 466. Circa diversas diversarum Ecclesiarum observationes regula. II, 131, 200, 202. Ecclesia prædestinata, columna et firmamentum veritatis. IV, 1350. In Ecclesia sola perfecta veritas. I, 1323. sola veritatem habet et in lacte suo, et in pane suo. VIII, 505. Nisi Dominus inhabitaret Ecclesiam, iret in errorem quamlibet studiosissima speculatio. IV, 122. Variæ linguæ in Ecclesia, sed una doctrina. IV, 509. Ecclesia adversus profanas novitates vigilare debet. X, 141. Christus ad Ecclesiam remisit examen eorum quæ ad doctrinam pertinent. III, 1335. Ecclesie tantum detulorunt Principes, ut quidquid in ea iudicatum fuerit, dissolvi non possit. IV, 196. Improbatio hæreticorum facit enimere quid sentiat Ecclesia. I, 752. Ecclesia contra omnes hæreses pugnans expugnari non potest. VI, 635. Ecclesie nihil nocere permittitur diabolus. VII, 643. Ecclesia nunquam a diabolo seducetur. VII, 670. Ecclesie varia disciplina pro varietate rerum. II, 812. Observandum quod universa frequentat Ecclesia. II, 202.

Ecclesie nunquam deest persecutio. VII, 615, 614. Ecclesia quamdiu hic est, non deerunt inimici qui ruinam ejus exoptent. IV, 1012. Ecclesia per omnes gentes est in magna gloria, sed in magna tentatione. IV, 724. Simul est in latitudine gaudii, et in angustia tribulationis, propter bonos et malos quos complectitur. IV, 259. Nunc tamquam area cum palea tritatur. IX, 587. Persecutionem semper pro justitia patitur, etsi non semper tormentis corporalibus. IX, 420. Ecclesie persecutio triplex, prima per tyrannos, secunda per hæreticos et falsos fratres, tertia per antichristum. IV, 128. Ecclesia martyrum mater. V, 221. Persecutionibus crescit. V, 1551.

Ecclesie persecutiones decem numerantur. VII, 614. An ab his decem, usque ad undecimam quæ erit ab antichristo, nullam aliam persecutionem passura est Ecclesia. VII, 614. Ecclesie persecutio novissima, quæ. VII, 676. Tempore persecutionis novissimæ, Ecclesia erit ubique diffusa. VII, 676. Ecclesia post ultimam persecutionem, etiam quibusdam tribulationibus purganda est. III, 1326. Persecutiones Ecclesie plagis Ægypti non sunt significatæ. VII, 615. Tempus persecutionis et pacis Ecclesie in rege Nabuchodonosor figuratum est. II, 323.

Ecclesie tribulatio maxima ex malis operibus. IV, 720, 721. Ecclesia ab initio fuit impugnata ab impiis. IV, 1689, 1690. Temporibus persecutionum quasi tota simul impellebatur, nunc autem per singulos tenatur. IV, 761. Ecclesia persecutionem patitur superbia et impietate carnalium, quos temporalibus molestiis atque terroribus emendare conatur. II, 324. Ecclesia timoribus, doloribus, laboribus et tentationum periculis eruditur. VII, 611. Ecclesiam Deus purgat et exercet quibusdam medicinalibus molestiis. III, 25. Ecclesie rebus prosperis consolatio, ut non frangatur adversis; et rebus adversis exercitatio, ut non corrumpatur prosperis, procuratur. VII, 615. Ecclesia modo fabricatur in labore et ærumna, postea dedicabitur in gloria. IV, 219; V, 1471, 1476. Ecclesie celestis fabrica. V, 1475. Ecclesie dedicatio. V, 1475. Pagani non habentes quid in ea reprehendant, Christianorum disensionem objiciunt. V, 314.

Ecclesie patientiam exercent tyranni, sapientiam hæretici, benevolentiam aut etiam beneficentiam inimici. VII, 615. Ecclesia pro salute temporali adversus ampios persecutores non pugnavit. VII, 758. Si gladio uni vellet, videretur pro vita presentis pugnare. IV, 723. Ecclesiasticum quantum abhorreat ab occidendi voluntate. II, 367. Ab hoc proposito abhorret id velle, quod sine tormentis corporalibus agi non potest. II, 395. Ecclesia catholica adversus inimicorum impetus, non resistendo, sed perferendo roborata. VI, 298. Quomodo nunc de suis hostibus vincit. VI, 298. Vincit inimicos mansuetudine, sicut vicit Christus. IV, 1717. Orandum pro persecutoribus Ecclesie. II, 637. Pia opera fieri debent pro Ecclesie obtinenda pace. V, 1585. Contra Ecclesiam de Ecclesia Christianus non se ulciscatur. VII, 162. Contra rationem nemo sobrius, contra Scripturam nemo Christianus, contra Ecclesiam nemo pacificus senserit. VIII, 895. Ad Ecclesiam transeuntes crudeliter vexabantur a Donatistis. II, 798, 800.

Ecclesia belligerantibus adversus se filiis abortivis, iustum ac debitum poscit auxilium ab aliis filiis. II, 1057. Ecclesie tuitionem apud Imperatores querere licet. IX, 327, 334. Ad reges sæculi Christianos pertinet, ut pacatam velint Ecclesiam. III, 1485. Etiam cavendum adversus inimicos Ecclesie. III, 1485. Ad eorum curam pertinet, ne quis adversus Ecclesiam rebellet impune. IX, 753, 759. Et in res divinas peccet. IX, 749. Ecclesia filios perditos ut redeant juste cogit. II, 803. Ultilter cogit. II, 312. Potestatem non

tantum invitandi, sed et cogendi ad bonum habet. II, 737. Non mortem perditorum, sed conversionem eorum et pacem querit. II, 807. Ecclesia propter damnum nonnullorum deterreri non debet a procuranda salute aliorum. II, 799. Ecclesiae merorem de amissis filiis consolatur vel unius conversio. II, 808.

Ecclesiam catholicam Donatistae vocant Macarianam. II, 190. Ecclesia ex persecutione Donatarum proficit. II, 807. Et ex bonis et malis legibus Imperatorum. II, 398, 703. Ecclesia patiente, Christus patitur. IV, 613, 749, 1149, 1152. Ecclesia in Christo patiebatur, quando ille pro Ecclesia patiebatur; sicut in Ecclesia ipse patiebatur, quando pro illo Ecclesia patiebatur. II, 545. Frustra Christianus est, qui non est in ea sorte, propter quam passus est Christus. IV, 176. An Ecclesia illa vera dicenda est quae persecutionem patitur, non quae facit. IX, 664, 665. Ecclesia quotidiano sacrificio seipsam pro Christo discit offerre. VII, 298. Ecclesia universale sacrificium per sacerdotem magnum. VII, 284.

Ecclesia inops et peregrina. IV, 1119. Ecclesiae deneganda fuerant bona veteris Testamenti, ut bona novi Testamenti optare atque sperare jam disceret. II, 544. Ecclesiam loculos habituram significavit Dominus, cum ipse loculos habuit. III, 1762, 1805. Ecclesiastica bona iure humano possidentur. III, 1437. Donatistae immerito querebantur quod ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire iusserint Imperatores. II, 800. Ecclesiae oblationes factae, quando suscipiendae aut recusandae. V, 1571. Ecclesiae ministris necessaria suppeditanda, priusquam petant. IV, 1910. Ecclesiae praedicti uti fruique putantur episcopi, ac reipsa nonnulli utuntur dominantis animo. II, 480. Eorum procreationem tolerat, non amat Augustinus, atque ea, si salvo officio possit, carere desiderat. II, 481. Ecclesiastici si privatim quae sibi sufficiant possident, bona Ecclesiae non sunt illorum, sed pauperum. II, 809. Ecclesiasticae causae Marcellino tribuno potissimum injunctae, tamen ad Proconsulem pertinent. II, 510. Servorum Dei passiones nolumus, quasi vice talionis, paribus supplicis vindicari. II, 509, 510, 511. Ne passiones servorum Dei, quae debent esse in Ecclesia gloriae, inimicorum sanguine dehonestentur. II, 536. Hoc jam in causa clericorum a gentilibus facile ab Imperatoribus impetratum. II, 536. Id etsi improbat aliqui recentioribus factis turbulentius excitati, postmodum tamen laudant. II, 536.

Ecclesia ager. V, 46. Ager Dei. IV, 1744. Ager Domini. VI, 685. Ager Domini primum spinosus. VI, 688. Ager Dei fructuosissimus. III, 926. Ager sanguine Christi rigatus. VI, 688. Ecclesiam notebant Donatistae esse agrum Christi, sed mendum praeter Ecclesiam. IX, 742.

Ecclesia ancilla Dei. IV, 1140. Ecclesia angulus dicta. V, 557. Est arca Noe. III, 1434. In qua sancti custodiuntur. IV, 214. Ecclesia area. V, 119, 1174. Area quae paleam habet et frumenta. IV, 109, 115. Ecclesiam areae esse comparatam in Evangelio Donatistae tentarunt negare. IX, 660. Ecclesia atrium sanctum Domini est. IV, 1253. Civitas Dei. IV, 535, 534, 680; VII, 587, 583. Quare dicta civitas regis magni, Sion, Jerusalem. VII, 550. Ecclesia civitas supra montem constituta, quae abscondi non potest. IV, 680. Civitas in monte, et ovis in humeris pastoris. V, 222. Ecclesia caelum. III, 834. Columba deargentata. IV, 825. Ecclesia confessio et decor. IV, 1340.

Ecclesia domus Dei. IV, 194; V, 1647; VIII, 1083. Ecclesia in Symbolo recte subjungitur Trinitati, tanquam habitatori domus. VI, 258. Ecclesia domus Dei aedificatio et dedicatio. V, 1471, 1476. Ecclesia appellatur firmamentum. IV, 533, 535. Fulgur. III, 1350. Haereditas Dei. IV, 394, 1012. Ecclesia Jerusalem nova, descendens de caelo, quomodo. VII, 682. Ecclesia haec ab Jerusalem terrena incipit, ad caelestem terminat. IV, 1929. Ecclesia Israel secundum spiritum. VIII, 628. Ecclesia mons. IV, 70, 478, 533; V, 265. Mons sanctus Dei. III, 442. Navis. IV, 1188, 1360, 1381. Navis tempestate jactata. V, 415. Ovile Christi. III, 1721. Paradisus. III, 207, 442, 478, 482; IV, 539; VII, 393. Petra. III, 885, 886. Petra super quam aedificanda promittebatur Ecclesia, ipse est Christus. V, 1258, 1348.

Ecclesia nomine pupillorum et viduarum accipitur. III, 859. Quare dicta regina. VII, 549. Vocatur regnum. III, 821. Regnum caelorum. VI, 409. Regnum Christi. VI, 76. Regnum Dei. VII, 672. Ecclesia reticulum missum in mare. IX, 25. Sol, luna, stellae. II, 919. Stabulum. V, 732. Ecclesia universalis, luna; ecclesiae particulares, stellae dicuntur. IV, 112. Ecclesia in paucitate firmiorum clariorumque, stellis; in multitudine infirmorum carnaliumque, arenae maris comparata. II, 356. Ecclesia stola Christi. VII, 520. Tabernaculum Dei. III, 1064. Tabernaculum est contra haereses, schismata, etc. IV, 252, 253. Ecclesia militans est tabernaculum Dei; triumphans, est domus. IV, 252, 469, 1720. Ecclesia summae Trinitatis templum. VI, 259. Terra

beatorem et terra viventium. III, 88. Torculari comparatur. V, 121. Ecclesiae sunt torcularia. IV, 109, 1036. Ecclesia turtur dicitur. IV, 1300. Christi vestimentum. V, 490. Christi vestis, quae mundatur ut non habeat maculam, extenditur ut non habeat rugam. IV, 1754. Ecclesiae vestitus varius et deauratus, quomodo. IV, 509. Ecclesia cum vite comparatur. III, 1990. Quasi vitis pullulat, et putatur. VI, 341.

Ecclesia figuratur per arcam Noe. IV, 115, 1103; V, 1216; IX, 196, 397, 632. Ecclesia sicut arca Noe fluctuat in hac vita. II, 847. Figuratur per aream siccam Gedeonis. III, 815. Ecclesiae sub regibus huius saeculi serviturae figura. VI, 537. Ecclesiae per cervas exprimuntur. III, 880. Ecclesia figurata est per Evam. III, 215; IV, 1675. Per diluvium. IV, 1354. Per Jephthae filiam. III, 825. Luna comparatur. II, 209; IV, 432. Ecclesiae typus in Chanaan. V, 486, 487, 544. In Magdalena. V, 58. In Christi matre. VI, 660. In matre Machabeorum. V, 1580. In muliere cui Christus resurgens dixit, *Noli me tangere*. V, 1144, 1153. In meretrice cui Samson nupsit. V, 1640. In Petro. V, 479, 802, 1348, 1350. Ecclesia respective ad tempus praesens et futurum, figuratur per Martham et Mariam. III, 1541. Figuratur per montem Pharan. III, 775. Ecclesia et synagoga, mulieres duae coram Salomone litigantes de filio. V, 82. Mulier patiens fluxum sanguinis, typus Ecclesiae venturae de Gentibus. III, 820, 1641. Ecclesia figurata per mulierem ungentem Christum. IV, 171. Per mundi creationem. I, 850. In benedictione filiorum Noe. VIII, 263. In piscatione ante et post passionem Christi. V, 1158, 1161, 1164, 1167; IX, 196, 397, 632. Figurata per Rebecca. IV, 1673; V, 58. Per secundam Sabbati. IV, 532. Ecclesia in suis primordiis persecutionem sustinens, in Samsone figurata est. IV, 1126. Ecclesiae praesentis imago in Sion, Ecclesiae futurae imago in Jerusalem. IV, 122, 70, 1107. Ecclesia significata in vase quod ostensum est Petro. V, 802. In veste Jacob. V, 46. In veste summi sacerdotis. III, 687. In vestimentis Christi transfigurati. V, 490.

Ecclesia vere appellatur populus qui basilica continetur. II, 863.

Ecclesia dicitur locus quo Ecclesia seu fideles congregantur. III, 704, 711. Ecclesiarum forma. III, 680. Ecclesiae absis. II, 474, 477. Ecclesiae constructio, bonum opus in quantum ex fide et caritate. V, 1475. Simulacrum Deo nefas esse in templo christiano collocare. VII, 188. Ecclesiae memoriae martyrum ornatae. IV, 1590. Quid in Ecclesiis agatur. VII, 76, 77. In his quidam recte, quidam male occupati. V, 196. Arguuntur qui in ecclesia corpus, alibi cor habeant. V, 425. Ecclesiae instituta ad audiendum verbum Dei. VII, 52. In ecclesiis viri seorsim a mulieribus. VII, 76, 77. Ecclesiae praepositi sublimius sedeant, cur. V, 369. Quidam ad ecclesiam non pietate, sed solemnitate occasione concurrentes. V, 1600. Ecclesias implent qui implent et theatra. V, 1163, 1174. Ecclesia solemnibus diebus impletur talibus, qui citius vellent discedere, quam venire. V, 1212. Mulieres ad ecclesiam in superbo vestitu venientes reprehenduntur. V, 208. Ecclesiae parietes satis muniunt corporalem salutem eorum qui capite plecti timebant. II, 647, 651. Confugiunt ad ecclesiam, ibi expectare solent, donec per intercessionem episcopi sua negotia terminentur. II, 450. Officii sui esse ducit Augustinus non deserere qui ad ecclesiam suam ita confugerat. II, 429. Licet is minus cautus, extra eam raptus fuisset. II, 450. Queritur leges non servatas fuisse, ut sic raperetur. II, 430. Utrum non de ecclesia petendi sint, qui eo confugiunt, quo fidem fidejussoribus frangant, Aug. in Concilio agere ut etiam sedem Apostolicam consulere cupit. II, 1067. Gestis ecclesiasticis confectis, anathematis sententia percussus est, qui perjurus de ecclesia abduxisse videbatur, etsi diceret eos prius sponte egressos. II, 1068. Homo aere alieno obrutus ad ecclesiae auxilium convolat: et exactores urgent Augustinum ut eum ipsis tradat. II, 1092.

Ecclesiastica munia et populorum regimen cur plerique vitant. VIII, 436, 437. Ad ea plerique vi coguntur. VIII, 437. Ecclesiae in diversis membris officia sunt diversa, sed vita communis. V, 1251. In acceptione personarum ad honores ecclesiasticos, non leve peccatum. II, 1092. Ecclesia si quam monachi operam desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 188. Qui in Ecclesia excusationes praetendant, ne dispensatoris officium suscipiant, comparati servo nolenti talentum erogare. VI, 218. Quis modus teneatur in honorum gradibus conferendis eis qui in Catholicam recipiuntur. IX, 478. In Ecclesia iste ordo est, ut alii praecedant, alii sequantur: et qui praecedunt, habent quem sequantur. IV, 456. Hi paci debent vigilantem intentionem consulere. IV, 904. In Ecclesia sacerdotes et levitae. VII, 693. Ecclesiae rectorum sollicitudo et pericula. IV, 1425. Nihil in hoc maxime tempore facilius ac laetius episcopi aut pre-

sbyteri aut diaconi officio, si perfunctorie; nihil difficultus, si ut Deus jubet, res agatur. II, 88. Ecclesiasticis instante vastitatis periculo baptismo liceat aut non liceat. II, 1013. Solent tam alii baptismum flagitare, alii reconciliationem, omnes consolationem, et sacramentorum confessionem et erogationem. II, 1016. *Vide Fuga.* Antistes Ecclesie cum barbaris et solocicis Deum invocantes, et verba que pronuntiant non intelligentes. VI, 320. Ecclesiam tenere, et primitiam tenere, ea idem sit. IX, 457.

Ecclesiastes liber in Canone sacrarum litterarum a Judæis habetur. VII, 664.

Ecclesiasticus, non est in Canone Hebræorum. VI, 163. Ab aliis Jesus Sirach appellatur. VI, 123. Quia hujus libri auctor Jesus Sirach. III, 947; VI, 606. Ecclesiasticus propter similitudinem eloquii, salomonis dicitur. VI, 606; VII, 524. Libri sapientie et Ecclesiastici non sunt salomonis. III, 947.

Ecdicia religiosa femina. II, 1678.

Eclini lunaribus incrementis et decrementis augentur et minuantur. VII, 146.

Eclipsis. *Vide Sol.*

Ecstasis quid. III, 391, 464, 470; V, 402; VI, 129. Ecstasis est excessus sive alienatio mentis. IV, 226, 338, 834, 1492. Fit vel pavore, vel aliqua revelatione. IV, 1492. In ea res incorporeales habent similitudinem corporum. VII, 725. Et imaginis que carumur, aliquid significant. III, 463. Ecstasis descriptio. V, 360. Ecstasis vehementiori quid fieri solet. II, 610. S. Petri ecstasis. V, 1223. Rusticanus in ecstasi et vigilare se sciebat, et videre quiddam non oculis corporeis. III, 453.

Ecteus cordis. V, 110.

Eden, id est deliciae, vel voluptas, vel epulum. III, 202; VIII, 261.

Ediciorum quidam eo magis, quo pluribus oris sunt referti. I, 624.

Edendi libido. V, 771.

Edesius exceptor. IX, 573.

Edom nomen Esau. III, 579. Esau unde dicitur est Edom. IV, 1772. Edom interpretatur terrenus. IV, 715. Edom punicus, sanguis dicitur. IV, 1772.

Educa, sive Edulica dea. VII, 122, 140.

Effectum insolitorum et praternaturalium rationes quasi seminales Deus posuit in rebus. III, 406. Amant homines inexpectata rimari, et causas insolitorum requirere. III, 469. Efectuatus est qui sustinentiam perdidit. IV, 211.

Efferator prodigiosa omnium animalium in ditione romana. VII, 104.

Efractor. V, 422, 1583. Ex efractore fit metallicus. V, 693.

Egeat omnis qui miser est. I, 970, 971, 972. Egeus et pauper est, qui non est perfectus. IV, 873, 875. Eget pauper ad te, eges tu ad Deum. IV, 410. Egeus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 1911. Egeus gaudeat de dato tuo, ut et tu gaudeas de dato Dei. IV, 410. Egeus omnes, et in se nullus egeus, eget in egenis Deus. V, 408. Egeus juvat Dominus per eum qui habet; et per eum qui non habet, probat habentem. V, 523.

Egestas et plebsitudo mentis. I, 974. Egestas summa est egere sapientia: et qui sapientia non eget, nulla re omnino egere potest. I, 975. Egestas illa timenda, que neque copia neque inopia minuitur. II, 399. Vita egestosa aeternam parit calamitatem, ait Neclarius. II, 387. Nullibi hoc legit Augustinus. II, 586.

Ego sum in carne, *ego* sum in mente: sed magis *ego* sum in mente, quam in carne. V, 837.

Egressus Dei intelligitur, cum apparet in operibus gratie. IV, 816. Egredi quomodo Christus dicitur. IV, 1114.

Elatiois vitium. VII, 421, 422. Elatio magis tentat irroper. II, 881.

Elceus heretici. VIII, 31. Hos Elceusis copulat Epiphania. VIII, 27.

Elcis pseudopropheta. VIII, 31.

Electio ad regnum. X, 924. Electio secundum gratiam. V, 604. Electio gratie ineffabilis. III, 1831. Cur ex eadem massa unus eligatur, alter reproberur, investigabile. V, 477. Et ad inscrutabilia Dei judicia referendum. VI, 121, 122. Judicia Dei occulta in hominum electione. VI, 127, 278. *Vide Gratia.* Electio ex massa perditionis gratuita. X, 581. Electio ex gratia et proposito. VI, 114. Prædestinatio et electio que ex beneplacito Dei. X, 987. De massa illius perditionis que facta est ad Adam, non discernit hominem, ut eum faciat vas in honorem, non in contumeliam, nisi Deus II, 969. Electionis causa, dilectio. III, 1851. Electio per misericordiam et iudicium. X, 925. Electio gratie non ex operibus. II, 821, 825, 827; VI, 125. Non ex præcedentibus meritis. X, 924, 1133, 1140, 1142. Vel parentum vel parvulorum. II, 887. Electio Gentium, non meritis, sed gratie tribuenda. IV, 1744. Electio non supponit meritum. III, 1851, 1863. Provenit omnia humana merita. VI, 620.

Electioem et vocationem nec ipse fides precedit. X, 988. Electio gratie non est gratia, si eam merita ulia præcedant. I, 621. Electio dicitur, ubi Deus non ab alio factum quod eligat invenit, sed quod inveniat ipse facit. X, 882. Electio non ex operum prævisione. II, 888; X, 792, 1152. Electionem futuris operibus adscribentes Pelagiani, desipiunt. X, 382. Vocatio electorum est ex proposito Dei. X, 987. Electorum tantum est vocatio secundum propositum Dei. I, 621; III, 2061, 2062. *Act.* sic Deus gratia electos suos adulos prædestinat, ut etiam eorum præparet voluntates. I, 895. Electio divina non habet personarum acceptionem, etiamsi ex meritis non precedat. X, 580. Electio de mundo seu vocatio supponit electionem ante mundi constitutionem. X, 986. Elegit Deus ante mundi constitutionem eos quos prædestinavit. X, 987. Electionis mysterium in pastorum imperitiam et magorum impiorum vocatione. V, 1030. Electio gratie qualis esset, primo non invenit Augustinus. III, 2061, 2062. *Act.* Electio ad gloriam. *Vide* Vocatio.

Electi, qui secundum propositum vocantur. II, 825; X, 924. Dilecti secundum electionem, prædestinati. II, 459. Eligendos facit ipse Deus, non invenit. II, 886. Eliguntur qui non sunt, nec errat qui eligit. V, 178. Elegit Deus quos voluit secundum suam gratiam, et secundum illorum justitiam. V, 604. Electi totum debent gratie Dei. V, 604. Electi sumus et prædestinati, non quia futuri eramus sancti, sed ut essemus. X, 987. Deus elegit justos, non quos tales per se ipsos futuros prævidit, sed quos ut tales faceret, prædestinavit. X, 987. Pelagianorum sententia de Esau et Jacob refellitur. II, 887. Christus omnes malos invenit, et gratia sua bonos facit. V, 587. Apostoli quia electi sunt, Christum elegerunt; non quia elegerunt, electi sunt. X, 904. Ignobiles cur prius electi a Christo. Y, 837, 1163. Divites in fide quomodo Deus elegerit. X, 988. Operatur Deus ut simul in laudem glorie Dei. X, 988. Electi Dei filii, Christi discipuli, duobus modis dicuntur. X, 929. Electi merito nuncupantur omnes boni fideles. VII, 104. Ad electionem non pertinent nisi boni. III, 579. Quomodo electi dici possint, qui non sunt perseveraturi. X, 925. Electorum nullus perit. X, 792, 924, 930. Electus Deus facit etiam peccata proficere in bonum. X, 850. Adducuntur ad poenitentiam. X, 792. Plures sancti reprobi quam electi, quare. II, 860. Quomodo nunc pauci, nunc nulli dicuntur. IX, 418. Comparatione reproborum pauci sunt, in se vero multi. II, 538; IV, 1208, 1473. Electorum certus erit numerus, sed tanta multitudo, quantum numerare nemo possit. V, 1161, 1163. Electi stelle sunt, que a Deo numerantur; qui electi non sunt, supernumerarii sunt. IV, 1904. In electis et reprobis et bonitas Dei, et aequitas jure prædicatorum. III, 454. Electio, misericordie; reprobatio, Dei iudicio adscribenda. II, 825. Per reprobos et electos divitie Dei manifestantur. II, 824, 876. Electi in reprobis agnoscunt quid eis misericordia divina largita sit. II, 822, 824, 860, 876, 887, 888. Solvitur objecto dicentium, *Quid adhuc conqueritur*, etc. II, 822, 882, 884, 888. Electi in laude dicuntur. III, 1619. Electorum nomen non invenitur in malo, nisi quando mali eliguntur a malis. III, 579. Electorum varia symbola et figure. III, 652. Electi comparantur pupille oculi Dei. VII, 703. Electi significati numero piscium. V, 1168.

Electi Manicheorum. IV, 1822; VIII, 35; IX, 337. Electorum vita vana, et inepta sacrilegia. VIII, 226. Electi isti non salvandi a Deo, sed salvatores Dei. IV, 1825. *Vide* Manichei.

Eleemosyna græce misericordia est. V, 1045. Eleemosyna est opus misericordie. VI, 988. Eleemosyna commendatur. III, 2025, 2024; IV, 425, 965, 964, 1922; VII, 23. Eleemosyna bona. V, 524. Virtus ejus ad redimenda peccata. V, 407. Eleemosynam impendi Dominus jubet. II, 1092. Eleemosyna in pauperem sacrificium est Christiani. V, 232. Eleemosyna exordium caritatis. III, 2019. Eleemosynæ, munera sunt in quibus rex adoratur. IV, 511. Consilium Dei de faciendis eleemosynis nunc amplectendum. V, 530. Eleemosynam Christus tacitus exigit; et major est vox tacentis, quia in Evangelio non tacet. IV, 1910. Egenus alius te querit, alium tu debes querere. IV, 1567, 1911. Deus egere a te voluit, et tu manus retrahis. IV, 1922. Non sub te ploret primo pauper, ut gaudeat de te pauper. IV, 1865. Christus in paupere eget. V, 240, 243, 1129. In paupere pascentium se præbere dignatur. V, 615. Deus in paupere accipit et pascat. V, 524, 1064. Christus dat de celo, accipit in terra. V, 285. Christus nihil a te petit, nisi quod tibi dedit: ipse largitor vult fieri debitor. V, 680. Eleemosynam præcipiens Deus, non de re illius cui jubet, sed de re sua jubet donari. V, 526. Considerent homines quantum sit meritum Christianum pavisse esurientem, et quale sit crimen Christianum eontempisso esurientem. V, 408. Eleemosynam erogans ex caritate deos facit, cum tempore

qui panem esurit, et eum qui iustitiam. III, 2041. Deo credimus quæ pauperi largimur. II, 1092.

Eleemosyna pium fœnus Deo. V, 239, 1766. Eleemosynam facientis mercatura. V, 410. Præmittenda in cœlum. VIII, 405. Necessaria dat homo, ut hic diutius vel misere vivat; non dat superflua, ut in æternum cum Christo regnet. V, 1387. Eleemosyna tua vide quid emas, quando emas, quanti emas. IV, 1326. Illi dat pretium redemptionis animæ suæ, qui non cessant eleemosynas facere. IV, 549. Non eris egenus tribuendo, quia thesaurus cœlestis certius possidetur. IV, 1469. Vis aliquid invenire in manibus tuis postea? non contemnere modo manum pauperis; et respice manus inanes, si vis habere manus plenas. IV, 963, 964. Quærendi sunt quibus eleemosynam faciamus. IV, 1366, 1367.

Eleemosyna non de rapinis, sed de iustis laboribus facienda. V, 648, 962. Erogari sibi vult Deus ex eo quod dedit. IV, 1922. Eleemosynam qui dat pauperi, non de suo dat; sed de re Domini. V, 326. De illius das, qui jubet ut des; prærogator esto, non invasor. IV, 1923. Eleemosyna reddito est, non largitio. IV, 1256. Simile est fraudi, si quis superflua sua non tribuerit indigenti. V, 1041. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. IV, 1923. Res alienæ possidentur, cum superflua possidentur. IV, 1922.

Eleemosynæ seponere aliquid tanquam debitum, quasi fisco reddendum. IV, 1911. Eleemosyna fixum aliquid deputandum vel ex annuis fructibus vel ex quotidianis quæstibus. IV, 1911. Nam quasi de vivo videris dare, et necesse est trepidet manus tua, quando illam porrigis ad id quod non debeveras. IV, 1911. Eleemosyna qua mensura, et quo fine faciendæ. V, 243, 253. Decimas reddituum tuorum dare parum est. IV, 1914. Pharisei, super quos debet abundare iustitia tua, decimas dabant; in autem nec millesimam. IV, 1911. In eleemosynis habetur modus, non in conquirendis divitiis. V, 89. *Vide* Divitiæ. qui aliquid pauperi dedit, et alia perdidit, videat quia perdidit quod non dedit. IV, 388. A facientibus eleemosynis linea malæ cogitationis revocans. V, 959. Avaritia se excusat specie pietatis erga filios. V, 89. Christus cum filiis debet in partem hæreditatis venire. IV, 424, 332; V, 1572. Filiis meis servo, vox pietatis, excusatio iniquitatis. IV, 422. Non perdunt homines quod erogant: servo commendant, et tutum est; Christo commendant, et perit? IV, 423, 332, 1769. Deus ipse servat quod pauperi datur. V, 524. Hoc solum non perit, quod das pauperi: alia vero que non dederis, et abundant tibi, aut cum visis amittis, aut cum moreris dimittis. V, 253. Eleemosyna non perditur, sed servatur pecunia. V, 405. Portio filii mortui debetur Christo. V, 90.

Eleemosyna quomodo faciendæ. III, 1272, 1273, 1274. Eleemosyna cupiditatem temporallium commodorum miscere prohibetur. V, 806. Ex animo faciendæ. IV, 482. Eroganda est cum humillitate et hilaritate. V, 1200. Non superbe, neque parce faciendæ. V, 89. super pauperem non sese efferat, qui ipsum juvat. V, 1128. Eleemosynæ Phariseorum insufficientes. V, 626. Eleemosyna plerumque fit a tristibus et a murmurantibus, ut careant tædio interpellantis, non ut reficiant viscera indigentis. IV, 482. Si panem dederis tristis, et panem et meritum perdidisti. IV, 482. Eleemosyna de corde procedit. si manum porrigas, nec in corde misereris, nihil fecisti: si autem in corde misereris, etiamsi non habeas quod porrigas, accipiat Deus eleemosynam tuam. IV, 1680. Eleemosynam quomodo jubemus dare omni potenti, et prohibemur dare peccatori. IV, 1327. Eleemosyna in pauperes etiam simulatores. V, 251. Eleemosynam fac et cum malo, ut pervernas et ad honum. V, 251. Fac misericordiam iniquo, non tanquam iniquo: da operi Dei, non operi hominis. IV, 1326, 1327. Deus non cui datur, sed quo animo datur attendit. VII, 748. Largiores eleemosynas non faciat uxor sine mariti arbitrio. II, 1079, 1080.

Eleemosynas lacere quomodo possint pauperes. IV, 1664, 1665. Habet semper unde det, qui pectus plenum est caritatis. IV, 371. Coronat Deus intus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1331. Quid det qui calicem aquæ frigidæ dederit, expenditur. IV, 1665.

Eleemosyna fiat in occulto. IV, 512. Quomodo publica fieri debet. IV, 512. Eleemosyna dupla est ejus qui manu sua erogat. V, 1200. *Vide* Opera misericordie. Eleemosynis amicitia pauperum comparanda. V, 250. Eleemosynæ opera amplificanda tempore Quadragesimæ. V, 1043, 1045.

Eleemosynæ multum adjuvant orationem. II, 503, 507; VII, 747. Eleemosyna et jejunium duæ orationis alæ. IV, 482, V, 398. Eleemosyna et jejunio oratio fulcienda. V, 811, 1041, 1046. Hæc iustitia hominis in hac vita, jejunium, eleemosyna, oratio. IV, 482. Hæc tria sunt levium peccatorum remedia. V, 88. Eleemosynas quomodo oratio ipsa facit. V, 1044.

Eleemosynas dignas non faciunt qui male vivunt. VII, 747, 748. Quibusnam eleemosynæ proderunt in iudicio. VII, 730. Illis prosunt, qui vitam mutarunt. V, 243; VI, 265, 267, 268. Nihil prosunt illis qui a libidinibus et criminibus non abstinerunt. II, 675. Nummi tui convertantur in bonum, et tu remanes malus? V, 650. Si ideo das ut liceat tibi semper peccare impune, non Christum pascis, sed iudicem corrumpere conaris. V, 243. Eleemosynam primam facere animæ suæ quisque tendit. VI, 246; VII, 748. Eleemosyna an sine fide mundare possit. V, 636.

Eleemosynarum multa genera. VI, 265. Eleemosynæ duplex genus, dimittere et dare. V, 253, 1044, 1199, 1537. Eleemosyna una fit de corde, altera de substantia. V, 598. Eleemosynæ genus alterum, parcere inimicis. V, 1042, 1045, 1053. Eleemosyna ea nihil est majus, qua ex corde dimittimus quod in nos quisque peccavit. VI, 266. Nemo pauper in hoc eleemosynæ genere. V, 1042, 1063. Eleemosyna vera quæ fieri jubetur. V, 636. Eleemosynis omnia benevolentia et beneficentia, vel dandi vel ignoscendi significatur. X, 300. Eleemosyna nulla major ea quæ nobis Dei incarnatione collata est. V, 1043.

Eleemosynæ pro mortuis. VI, 158. *Vide* Avarus. Pecunia. Eleemosyna mercenaria non sit. IV, 1327. Eleemosynarum merces. V, 253, 525, 1025. Remuneratio pro eleemosynis unde colligitur. VII, 27. De solis eleemosynis mentio faciendæ in iudicio, quare. V, 407, 1700. Ad eleemosynas faciendas exhortatio. V, 90, 642, 686, 1681, 1671, 1700.

Elementa mundi. VII, 120. Elementa corporis quatuor. IV, 91. Elementa quinque manichæorum. VIII, 55, 210. Elementa an quatuor an plura sint, præter fidem queritur. X, 398. Elementorum ordo secundum philosophos. V, 1140. Elementorum ordo et situs non invariabilis. VII, 774. Non tantum locis, sed qualitatibus propriis distinguuntur elementa. III, 255, 264. Elementa habent vim et qualitatem suam definitam. III, 496. In elementis lateat occulta quædam semina rerum quæ corporaliter visibiliterque nascuntur. VIII, 875. Quidam philosophi cuique elemento sua animalia tribuunt. III, 284; VII, 242. De elementorum conversione sententiæ varie. III, 280. Elementorum pondera. V, 1141. Elementa in recessione operum creationis non prætermittuntur. III, 227, 236, 280.

Elephantiosus. V, 439. Elephantaria. IX, 607, 538, 650.

Eleusynæ sacra. VII, 210.

Eleusinus. V, 1580, 1581. Eleusinus vir Tribunus. VII, 768. Apud Thamygadenses Tribunus. II, 941.

Eleutherius episcopus. X, 652, 663.

Elias et Enoch non permisi sunt hic vivere, quia nemo hic sine peccato potest vivere. II, 872. Vivunt forte in paradiso unde eiectionis est Adam. X, 1598. Nec morbo nec senectute deficiunt. III, 597. Elias stans inter jam beatum, et adhuc peregrinantium statum medius. III, 598. Translatio ejus non probat mortem non esse penam peccati. II, 871. Elias et Enoch aliquando mortui sunt ex quorundam sententia. II, 871; V, 1578. Et redituri ad hanc vitam ut mortis debitum solvant. III, 597.

Elias adventus ante iudicium. VII, 704. Hoc erit Elias ad secundum adventum, quod Johannes ad primum. III, 1408. Elias docebit iudæos amorem erga Christum. VII, 704. Et Legem intelligere spiritaliter. VII, 704. Elias animam in Johannem fuisse revolutam quidam hæretici opinati sunt. III, 725. Elias mortuus suscitavit. II, 521. Non duxisse uxorem nec procreasse filios creditur. III, 396. Licite sacrificavit extra templum Dei. III, 702. Cur ad viduam mittitur. III, 1416. Ad viduam mittitur pascendus, ut beneficium præstetur pascendi. V, 98, 1128, 1258. Elias personam gestavit prophetis. V, 1216.

Eliæser juramentum, predictio de Christo. VII, 512.

Eligere bonum ex Deo est. X, 514. Non eligimus Deum, nisi prius eligamur. V, 210. *Vide* Electi.

Elizabeth fuit de filiabus Aaron. III, 809.

Elisæus in suscitatione pueri typum gessit Domini. V, 176. Elisæi factio, Legis insufficientia et gratiæ necessitas figurata. V, 176, 753.

Elisæi et baculi ejus allegoria. X, 617. Elisæus mortuos suscitavit. II, 521. Elisæi calvitio a pueris irrita quid significet. IV, 1036, 1069.

Elleborum modo cibis, modo venentum, modo medicamentum. I, 1350.

Ellipsis Græcæ et Hebrææ eloquio familiaris. III, 334.

Elpidius Arianus Augustinum Bonoso et Jasoni doctissimis, ut scribit, viris mittit, putans eum errare, et ab errore volens revocare. II, 1065.

Elogium, id est, vituperatio. V, 4574.

Eloqui parum, etsi multum loqui. II, 1625.

Eloquentia quid. IX, 447. Eloquentiæ vis. IV, 1762. Ejus inanitas. IV, 1762. Eloquentiam de civitate ac de humani generis societate pellendam iudicasse nomadum refert Plato. IX, 448. Eloquentiam accusat Cresconius. IX, 447.

448, 453. Eloquentiæ criminatio refellitur. IX, 547. Eloquentiæ defensio. IX, 447. Eloquentia quatenus utilis. IX, 448. Prava diserte dicta, valde sunt noxia. X, 493. Nullo modo sonat diserte, quod dicitur inepte. IX, 283. Eloquentia cum sapientia in sacris auctoribus juncta est. III, 92. Et in sacris litteris. III, 93, 94, 95. Sapientia sine eloquentia parum prodest civitatibus: eloquentia sine sapientia nimium obest, plerumque nunquam prodest. III, 91. Quis sapienter dicit. III, 92. Eloquenter et sapienter dicere, quid sit. III, 119. Qui sapienter et eloquenter dicit, vivit autem nequiter, erudit quidem multos, quamvis animæ suæ sit inutilis. III, 118. Eloquentiæ malus usus quis. X, 476. Eloquentia non ab hominibus instituta. III, 60. De fine, officio, et partibus eloquentiæ agitur in toto libro quarto de doctrina Christiana. Eloquens non immerito dici potest, qui docet, delectat et flectit. III, 104. Eloquentia quæ huic sæculo placet, non pascit fidem. IV, 995. Eloquentes muti sunt, qui dum laudant creaturam, obliviscuntur creatorem. IV, 1675.

Eloquia divina salubria sunt bene intelligentibus, periculosa his qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorque-re. IV, 543.

Elysiiis campis beatorum gaudia significari videntur. VII, 310.

Emails. Apertio oculorum discipulorum Emails non figurative accipienda. III, 446.

Emendandus est qui odio emendat. IV, 1824. Etiam eos quos emendas, multum amas. IV, 229. sive blandiatur Deus, sive emendet, eum erudit qui parat hereditatem. IV, 628. Rectum cor est non resistere patri emendanti, et credere pollicenti. IV, 1468. Sæpe filios per nequissimos servos pater emendat. IV, 1489.

Emendatio non differenda. III, 1631.

Emerere. V, 662, 910. Emerere vili voluit omnes, et caro vendere. VIII, 1017. Exemplum huic dicto contrarium. VIII, 1018. Emerere de hastario. II, 337. Emerere cupiens alterius villam quomodo iniquus. V, 304. Deus non vult perire quos emit. V, 153. Potens homo non potest perdere quod emit auro suo, et Christus perdit quod emit sanguine suo. V, 1235.

Emeritus Donatistarum episcopus. IX, 690, 696, 699. Apud Caesarem. IX, 697, 698. Bono ingenio præditus ac doctrinis liberalibus eruditus. II, 297, 298, 301. Unus et septem selectis ad disputandum in Carthaginensi collatione cum Catholicis. I, 656. In altera collatione apud Caesarem obmutescit disputante Augustino. I, 650. Illi pridem miserat Augustinus epistolam. II, 299. Emeritus in dissensione Donati pertinax permansit. IX, 708, 731, 732, 745. Dicitur sententiam concilii Bagaitani adversus Maximianistas. IX, 33, not. (b). Gesta cum Emerito. IX, 712, 739.

Empiricam artem continet medicinalis disciplina. X, 528.

Enchirion. VII, 483.

Encenia, festivitatis dedicationis Templi. III, 1741.

Enchiridion quid. VI, 233.

Enkratitæ. VIII, 30. Schismatici Taliani secundum Epiphanium. VIII, 30.

Enodur, interpretatur fons generacionis. IV, 1034.

Ennius poeta. VIII, 1018. Euhemeri historiam in latinum vertit eloquium. VII, 247. Ennii dictum de laudis cupiditate. II, 1024.

Ennos. VII, 232.

Enoch dedicatio interpretatur. VII, 460, 461, 462. An Enoch primus filius Cain. VII, 447.

Enoch translatus est. III, 397. Enoch et Elias creduntur translati ubi est lignum vitæ. X, 1581. Ubi sint, præter fidem quaeritur. X, 398. Gratia etiam eis collatum est ut non peccent. X, 1581. Adhuc vivunt, non tamen in spiritualem qualitatem corpori promissam post resurrectionem commutati. X, 114. Vivunt in corporibus, in quibus nati sunt. X, 398. Unde vivunt. X, 114. Redituri huc, et morturi creduntur. X, 1581. Enoch septimi ab Adam raptus quid significat. VII, 598; VIII, 262. Enoch prophetasse dici potest. VII, 598. Quare scripta Enoch in auctoritate non fuerunt. VII, 470, 598. Enoch genuit filios. III, 397. *Vide* Elias.

Enos interpretatur homo, vocabulum soli viro proprium. VII, 460.

Entellus. VIII, 574. Entelli cæstus. II, 238, 247, 249.

Entheca est gaze repositorium. V, 1572.

Ephaphus pater Libyæ matris Busiridis. VII, 570.

Ephemeridarum inspectores reprehenduntur. IV, 436.

Ephud, seu Ephod unum de sacramentis tabernaculi. III, 800. Ephod sacerdotialis honoris insigne. III, 806. Ephod utebatur solus summus sacerdos. III, 807.

Ephrata interpretatur speculum. IV, 1720.

Ephrazem fraticificatio interpretatur. IV, 719, 1022.

Ephraim, milites Classarii. II, 977, not. (a). X, 913.

Epictatus philosophus stoicus. VII, 239.

Epicurus. VIII, 72. Democriti hæres. I, 946. Solem vel illum siderum Deum esse non credidit. VII, 601. Nec Jovem, nec ullum deorum in mundo habitare contendit, ad quem preces hominum perveniunt. VII, 601. Felicitatem in voluptate collocabat. I, 942; VIII, 1019. Voluptatem corporis summum bonum dixit. IV, 944. Ab ipsis philosophis porcus nominatus est. IV, 944. Post mortem restare animæ vitam et tractus meritorum credere nonuit. I, 732; IV, 944. Geometricis litteris Archimedis infensus erat. VIII, 74. Epicuri atomi. II, 64, 445. Refelluntur. II, 63. *Vide* Atomii Principia.

Epicurei philosophi. VII, 230, 232. Dialecticæ periti. IX, 453. Imperitia liberalium disciplinarum eos non solum non pudebat, verum etiam delectabat. IX, 625. Epicurei et Stoici regulam comprehendendæ veritatis in sensibus ponebant, Platonici in sola intelligentia. II, 441. Epicurei nunquam corporis sensus falli, Stoici falli aliquando dicebant. II, 441. Epicurei de anima quid sentiant. V, 811. Mortem malorum omnium esse finem putant, sicut et ii qui animam mortalem censent. II, 589. Negant futuram vitam. V, 1528. Post mortem nullum omnino esse sensum putarunt. II, 668. Negant et Deum res humanas curare. V, 1528. Epicurei secundum carnem viventes, Stoici secundum animam. V, 833. Epicureorum opinio de beata vita. V, 809. Ubi adest dolor, præteritæ voluptatis imagine se pascunt. V, 1528. Summum bonum posterunt in corpore. II, 439. Refelluntur. II, 439. Epicurei et Stoici cum Apostolo conferentes. V, 809. Paulo fidem præseminanti contradixerunt. II, 442. Epicurei moribus quidam Christiani. V, 811. Epicureorum et Stoicorum sectæ extinctæ. II, 442. Epicureorum jam nec calent cineres. II, 437.

Epidaurus Achaia oppidum. VII, 87, not. (b).

Epimenides Cretenensis. VIII, 646.

Epiphania manifestatio Christi. V, 1028. De qua festività merito instituta. V, 1035. Epiphaniæ diem celebrat universa Ecclesia Gentium. V, 1035. Tredecim dies post nativum Christi, quo scilicet die traditur a Magis adoratus. V, 1035. Epiphaniæ diem cum Catholicis celebrare nunquam Donatistæ voluerunt. V, 1035. Quid erit tribunal judicantis, quando superbos reges cum turbant infantis? V, 1029.

Epiphanius Cyprius episcopus Constantiæ, seu Salaminae. VIII, 23, not. (a). In catholice fidei doctrina laudabiliter diffamatus, hæreses ante et post Domini adventum LXXX. collegit. II, 999; VIII, 23, not. (a), 41; X, 1566. Quo usque librum de hæresibus produxit. VIII, 41. Epiphanius hic Philastrius longe doctior. II, 999.

Episcopus unde dicitur. V, 580; VII, 647. Episcopos latine interpretatur superintenor, quia superintendit. IV, 1669. Ideo altior locus et positus est. IV, 1669. V, 1367. Episcoporum locus altior periculosus. IV, 1669. Episcopatus specula vinitoris est, non fastigium superbientis. IX, 702. Episcopatus nomen est operis, non honoris. VII, 647. Episcopi custodes sunt, pastores sunt, sed sub Christo custode et pastore. IV, 1669. Episcopi fieri non possunt Christiani seducti sive a paganis, sive ab hæreticis, cum ad Ecclesiam redeunt. IX, 478. Episcopum cur non licet ordinare, nisi uxoris unius virum. VII, 387. Nec qui habuerit alteram, etiam dum paganus vel catechumenus erat. VI, 387. Id non ad vitæ bonæ meritum exigitur, sed ordinationis Ecclesiasticæ signaculum. VI, 388. Quodam est signaculum. VI, 388. Episcopi benedictio privatim. VII, 762.

Episcopatus presbyterio major secundum honorum vocabula, quæ jam Ecclesiæ usus obtinuit. II, 390. Episcopatus ipse et tota hujus nominis auctoritas a Petro emerit, ex Innoc. II, 780, 784. Episcopatus quo animo suscipiendus, et quomodo in eo vivendum. VII, 847. Coactione opus est erga plurimos ut episcopatum suscipiant. II, 754.

Episcopalis officii partes. V, 1484. Episcopi officium ex mente Pagani. II, 313, 316. Episcopatus non est artificium transigendæ vitæ fallacis. II, 296. Episcopatus non est, qui præesse dilexerit, non prodesse. VII, 647. Episcopi patres appellati. IV, 513. Episcopus laici filius, pater est patris. IV, 1450. Episcopi servi Ecclesiæ. VI, 377. Episcopi non propter se sunt, sed propter eos quibus verbum et sacramentum Dominicum ministrant. IX, 474, 702. Contra officium suum sibi facere videtur Augustinus, si temporis stilas aliis rebus impendat, quam servitutis suæ necessitati. II, 421. Occupationibus hominum ante et post meridiem implicatur Augustinus. II, 968. Petit ut per quinque dies nemo sibi molestus esset, propter curam Scripturarum duobus Conciliis ipsi demandata: placuit, gesta confecta sunt, nec tamen hoc diu obtinuit. II, 968. Episcopum ecclesiasticis curis distractum, Tullianorum dialogorum quasiunculas exponere dedecorum est. II, 432, 436, 437.

Episcopalis sarcina quæ bene portata, quid male gesta mereatur. V, 1480. Episcopo demandata predicandi instantia. IX, 433. Episcopum non solum doctum, sed et docibilem esse

oportet. IX, 157, 194. Prædicationis onus grave, sed ab eo non est dimittendum. V, 1481. Etiam si non audiat. V, 1481. Episcopus de superiore loco loquitur. V, 606, 761. Nec quod dat, de suo dat; sed de illius a quo accipit et ipse. V, 608, 618. Episcopus qua ratione teneatur docentes quæ non oportet refellere. II, 153, 155. Episcopo quanta cura de aliorum salute imposita. V, 1480. Episcopus est propter correctionis officium. VII, 23. Episcopo prodiit ab uxoribus adulteri quomodo corripiantur. V, 311. Episcopi vicem graviter dolet Aug. quod dicatur se humilem præbere debere erga virum qui nefaria patrasset. II, 647. Episcopi an mediatores. IX, 59, 60. In Ecclesia Antistes clara voce deprecatur. II, 221. Episcopi etiam mali orantes pro populo exaudiuntur. IX, 60. *Vide* Sacerdos. Episcopi benedictio super populum. II, 761, 775. Episcopalem benedictionem inutilem esse sequitur ex hæresi Pelagiana. II, 761, 775. Episcopi vexabantur a litigantibus. IV, 1570. Episcopus pius rem habere cogitur cum sæcularibus potestatibus, ac multa indigna pati. V, 1591. Sacerdotii officium esse intervenire pro reis. II, 632, 634. Hoc ex religione descendere approbatur. II, 634. Quo animo id præstetur. II, 634. Episcopus quomodo adest, qui metuunt ne in carcerem mittantur. V, 879. Augustinus ut amicus petit, ut episcopus consulit, imo jubet ne iudex agat aliud, quam quod consulit. II, 310.

Episcopus pauperum procuracionem gerit. II, 809. Episcopi tutores pupillorum. V, 950. Episcopi uti fruique rebus ecclesie tamquam possessores et domini existimantur. II, 474, 480. Episcopus divites culpando, et Pascha cum Judæis celebrando schisma fecerant Vadiani. VIII, 59. Episcopus curam habeat de bono nomine, curet præcipue avarus non audiri. II, 292. sicuti et Paulus faciebat. II, 295. Episcopus vel a sola avaritiæ maligna specie alienos esse decet. II, 292, 293. Episcoporum turpis avaritiæ Cypriani zelo. II, 410. Episcopi incumbit necessitas recipiendi hospites. V, 1570. Episcopi domus. V, 1569, 1670. Sunt falsi episcopi, sicut sunt falsi angeli et falsi apostoli. IX, 271. Episcoporum nonnullorum vitia a Cypriano relata. IX, 518. Episcopus non arbitretur ideo sibi non posse subreperere injustam commotionem, quia episcopus est. II, 1067. Episcopi mali non obsunt populis. IX, 53, 58, 57, 58.

Episcoporum est de ecclesiasticis causis judicare. II, 469. Episcoporum lis ab Episcopis audienda. IX, 579. Episcopus tam iudicari ab alio non potest, quam nec ipse potest alterum judicare. IX, 123, 141, 201. Seditio est contra primam Sedem, ut episcopus nonnullos damnare velit, quos primas vult differri. II, 164. Episcopi inflicte poenæ triplex genus. II, 935. Episcopus degradatum suscipere nolens plebs, nec cogi potest, nec debet. II, 234. Qui amissum honorem per quolibet violentias conatur recipere, non vult Christo volenti servire, sed Christianis nolentibus dominari. II, 254. Episcopus, nisi amisso ordine, baptizandi potestatem non potuisse amittere. II, 195. Episcopus peregrinus juxta collegam considet. II, 489. Episcopus quilibet Ecclesie catholice qualiscumque sit, nullo ecclesiastico iudicio damnatus, ceterorumque sit collega. II, 295. Episcopi non primates in Tractoria eo ordine, quo facti sunt, nominandi. II, 226. Episcopalem alterius personam in scribendo se non satis cogitasse August. ex animo ponit. II, 625. Episcopo Donatistæ scribens Augustinus cur non citet episcopi nomen. II, 94. Episcopi cum epistolam episcops scribunt, civitatum nomina non addunt. IX, 578. Litteras alicujus commendandi gratia negare se non posse profitetur Aug. II, 648. Episcopi ad plebem, quæ dispensationi eorum commissa non est, ultro scribere non possunt. II, 234. Ad Episcopum non pertinet cura nisi propriæ ecclesie; in aliis id agit quod permittunt vel cupiunt eorum episcopi. II, 153. Coepiscopatus sarcinam, nonnullos jam exemplis præcedentibus, Augustinus suscipit. II, 123. Episcopus ordinatum curat August. in castello ab Hippone quadraginta millibus distito, quod et adhibendæ diligentie non sufficeret. II, 935. Ordinationis hujus causa primas vocatur. II, 934. Offert Augustinus non petentibus adolescentem tantum in lectoris gradu constitutum, et acceptus fit episcopus. II, 934. Qui deinde apud Augustinum accusatus ac iudicatus, ad Sedem apostolicam appellavit. II, 934. Episcoporum culpas, salvo episcopatus honore, posse puniri. II, 934. Episcopatum presbytero parat Augustinus deferre, sed ille eum omnimodo resistendo desistit. II, 935, 934. Post episcoporum obitus solent ecclesie per ambitiosos aut contentiosos perturbari. II, 966. Episcopus apud Milevum ordinatus est, quem præcedens episcopus designavit. II, 966. Non sine aliquorum nonnulla tristitia, quod sibi inde ad populum locutus, eum apud clericos tantum designasset. II, 966. Augustinus curam clero et populo ait: *Presbyterum Eractium meum successorem volo*. II, 966. Designationis hujus Gesta.

II, 966. Episcopo adhuc vivente ne alter ordinaretur, cautum est Nicæno concilio. II, 967. Alypius sede apostolica dicitur collocatus. II, 99. Laudatur Alyp. quod monasticam vitam cum Episcopi munere conjungat. II, 99. Episcopus liberum est, salvo jure communionis non solum verum querere, sed et diversum sentire. IX, 141.

Episcopalia Gesta. V, 1576. Episcoporum translatio illicita. II, 934. Episcopus se esse Cyprianus, nec instante Martyrio est oblitus. V, 1411. Abscedit Augustinus Cæthagine, ubi cogebatur facere quod non deceret. II, 646. Episcopum episcoporum nemo se constituit. IX, 142.

Episcopatus officium interdum laudabiliter ponitur. IX, 474. Episcopalis dignitas fructuosior nobis erit, si gregem magis deposita collegerit, quam retenta disperserit. II, 499. Episcopatus sarcinam propter Ecclesie vitanda pericula deposuisse, longe est gloriosius, quam propter regenda gubernacula suscepisse. II, 239. Episcopatu Vagineni gloriose cessit Maximianus. II, 239, et *not.* Episcopatum pro Christi unitate deponere parati omnes episcopi catholici qui aderant collationi Carthaginensi. IX, 615, 700, 701. Episcopatus societas Donatistis oblata. V, 1588, 1595. Episcopatus vel clericatus honor Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus non auferitur, propter bonum pacis, et ex sola clementia. II, 812, 815. Episcopus quisque actum suum disponit et dirigit, rationem propositi sui Domino redditurus. II, 341. Episcopi vel inferioris ordinis ecclesiarum præpositi, an piscatorum similitudine intelligendi. VI, 219. Episcoporum ab ipsis Apostolorum sedibus incussa series. IX, 506. Episcopatus officium cuique patrifamilias impositum. V, 580.

Epistolæ formatae. II, 175. Epistolaris modus ex institutione veterum. II, 1054. Epistolatum usitatum modus non custodiendus, nec a veteribus esse custoditus, ubi id ageret quod breviter explicari non valeret. II, 830.

Epistolam ad Hebræos quidam negabant esse apostoli Pauli. VII, 300.

Epithalamia seu carmina a scholasticis in nuptiis dici solita. IV, 494, 495.

Epithema tumoris Apostolo datum. V, 833.

Epulæ terræ hujus, medicamenta quotidiana sunt. V, 489. Epulas suas habet cor pium, epulas suas habet cor superbum. IV, 1290. Epulæ Dei mentes querunt, non ventres. V, 581.

Equæ Cappadociæ vento concipiunt, fetusque earum non amplius triennio vivunt. VII, 715.

Equi nomine honor temporalis significatur. IV, 297, 1972. Equi potentatus, superbia. IV, 1912. Equus et mulus significant superhos. IV, 272.

Eractius presbyter. II, 966. Sermonem habet præserto Augustino. V, 1717. Gesta quibus Augustini successor designatus est. II, 966. In illum refundit Augustinus negotia quæ populus ad ipsum perferere. II, 968.

Eractius presbyter. VIII, 709.

Eractius diaconus. V, 1577.

Eratus rex Sicyoniorum. VII, 564.

Eremus mundum significat. IV, 917. Eremus Christiano est hic mundus. V, 57. Sciunt Christiani ubi sint: in eremo sunt, patriæ suspirant. IV, 917. Eremus conscientia. V, 511.

Erichthonius quartus rex Atheniensium. VII, 569. Filius Vulcani et Minervæ quare creditus. VII, 570. Unde sic dicitur. VII, 570.

Eridanus. De Minio in Eridanum emigrare. II, 434.

Erigit nemo quemquam ad id quod ipse est, nisi aliquantum ad id in quo est, ille descendat. II, 77.

Erogare servi est, Domini rationem exigere. V, 1481. Erogare bona spiritualia, omnium est. V, 580. Eroganda pecunia, ut habeatur justitia. V, 410.

Eros episcopus Gallus. *Vide* Heros.

Eros carissimus Augustino, alius ab Herote Gallo. II, 189.

Error quid sit. VI, 239. Est falsi pro vero approbatio. I, 912. Error adulter animæ. II, 62, 539. Approbare falsa pro veris ut erret invitus, non est natura instituti hominis, sed poena damnati. I, 598; III, 840. Errat nemo in veritate. IV, 807. Errare quis non putandus est, cum aliquid se nescire scit, sed cum se putat scire quod nescit. II, 924. Quantum quisque errorem et falsitatem refugiat. VI, 240. Nemo vult cum quolibet errare. II, 286. Errori turpitudine non caret. VIII, 85. Errorem putarunt Academicis peccatum, quod vitari non possit, nisi omnis suspendatur assensus. VI, 242.

Errores gentium maxime in duabus sectis eminere, quæ ad tempora Christiana durarint. II, 412. Error in re quilibet omni cura cavendus. VI, 239. Errores quam difficillime caventur. VIII, 175. Error in via pedum aliquando utilis, non in via morum. VI, 239. Quantum et in quo quisque erret, interest plurimum. VI, 239, 241. Et quam facile corrigat, vel quanta pertinacia suam defendere conetur erro-

rem. X, 702. Excellentissima ingenia tanto in majores errores ierunt, quanto praesidentius tanquam suis viribus concurrerunt. II, 663. Numquam vituli erratur, quam cum amore nimio veritatis erratur. VI, 467. *Vide Falli*. Non est peior mors animae, quam libertas erroris. II, 400. Errans disputator in quibus ferendus. V, 1548. Duo vitia quae in errore hominum difficillime tolerantur. VIII, 848. Pertinacia in errore maxime cavenda. X, 375. Errare humanum est, diabolicum est per animositatem in errore remanere. V, 901.

Error definitur facilius quam finitur. I, 911. Error unde convalescit. X, 194. Errorem in sectis variis confirmat series successione. IV, 837. Plerumque deditur errare, cui nemo consentit, ait Innoc. II, 786. Nimis perverse se ipsum amat, qui et alios vitul errare, ut error suus lateat. II, 506. Erroris hoc proprium est, ut quod cuique displicet, hoc etiam Deo displicere arbitretur. III, 208. Nihil tutius, quam ut abundant qui errores redarguant. II, 870. Errantes procliviores sunt quaerere potius, quid contra ea respondeant quae obiciuntur errori, quam intendere quam sint salubria, ut careant errore. X, 260. Errores exurgere non est mirandum, sed vigilandum ne noceant. II, 1084. Errorum tentationibus erudiri sanctos expedit. II, 1084. si quis in aliquo errat, modo sit humilis, reductur a Deo. IV, 1718. Eum qui in errore lapsus sit, corripiendi ordo et exemplum. II, 991, 992. Errantes per totam faciem terrae. V, 280.

Erubescencia primorum parentum, unde. X, 444. Erubescencia de inobedientibus membris. X, 417. membrorum erubescencia poena peccati. X, 864, 868, 712. Erubescere facit ingenuam frontem verecundia, etiam de falsi criminis obiectione. IV, 836. Erubescere si crimen est, ejus est qui falsum obijcit, non cui obijcitur. IV, 836. In contumelias non erubescet vultus nisi superbi. IV, 514. De Christo non erubescendum. IV, 830, 831; V, 1278. Frontosus esto, quid times fronti tuae, quam signo crucis Christi armasti. IV, 851. *Vide Christus*.

Eruare. Manducas cum discipulis, eructas cum doces: manducas cum audis, eructas cum praedicas. IV, 1874. et vultis eruare gratiam, bibite gratiam. IV, 1878.

Eruditi nomine quis dignus. I, 1018. Eruditos et peritos Legis non ponebat Christus inter discipulos suos. III, 1446.

Erudivit Deus homines multis modis. IV, 1909. Hinc ille rationem exigit. IV, 1202. Erudiri non potest quisquam sine labore et dolore. IV, 1145. Erudito quo fit per molestias, in literis ecclesiasticis vocatur disciplina. IV, 1847, 1848.

Eruiti orationes. VIII, 76.

Erythraea sybilla quo tempore vaticinata est. VII, 879, 881. Carmelia ejus de Christo. VII, 879.

Esau et Jacob benedictiones. V, 36, 56. Esau et Jacob una et eadem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu; diversa tantum ex Deo. II, 887, 888. Quomodo Esau Deus odio habuit, qui nihil odit eorum quem fecit. VI, 122. Cur Abei donum ei subtrahunt. VI, 117. Cur non congruenter vocatus. VI, 119. An ex praescientia futurae voluntatis est improbatum. VI, 117. Eius reprobatio quomodo iusta. VI, 115, 113. Esau non damnatur indignus. II, 835. Quam dispar moribus a Jacob. VII, 144. Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quod in primatu suo habuit, concupita esca damnavit. II, 141. Esau non propter offam nullam, sed propter leuticulum defricatum perdidit primogenita. V, 1045. Aegypto cibo perdidit primogenita. I, 739, 799. Esau primatum amittens victus concupiscentia, quid figurat. IV, 527, 338, 1772. Esau quomodo supplantatus a Jacob. V, 47.

Esau adoratus a Jacob, quid significat. IV, 1153. Esau servivit Jacobo usque ad regem Joram. III, 567. Quomodo. III, 567. Esau superbus et peccator designat. IV, 527. Esau pilosus et Jacob lenis, duo sunt Christianorum genera in utero Ecclesiae genita. V, 41, 48. Esau significat carnaliter in populo Dei. III, 367; IV, 1772. Jacob spiritaliter. V, 34. Esau carnaliter significans, cur major dicitur. V, 37. Esau figuram gestavit veteris Synagogae. IV, 1043, 1477. Esau Judaeorum symbolum, Jacob Christianorum. V, 85.

Esca pro cuiusque corporis congruentia vel delectat vel offendit. VIII, 397. Esca animas inesse credebant Machabaei. VIII, 230, 232.

Esdras quo tempore scripsit. VII, 586. Quodammodo de Christo prophetavit. VII, 586. Magis regum gestarum scriptor est habitus, quam propheta. VII, 586.

Esse sensibilia et insensibilia appetunt, et illud conservare. VII, 340. Nemo est qui non velit esse. VII, 340. Non esse a nemine eligitur. I, 1281. Ne quidem ab ipsis qui sibi mortem consciscunt. I, 1281. Nihil per divinam providentiam ad id ut non sit, pervenire permittitur. I, 1549. Nemo vere dicit se male non esse, quam miserum esse. I, 1279.

Magnum bonum est ipsum esse, quod et boni et nasci volunt. I, 1280. Quanto amplius esse amatur, tanto amplius vita aeterna desideratur. I, 1280. Omnia vere sunt, in quantum sunt. I, 744. Omnia quae sunt, jure laudanda sunt, quia bona sunt. I, 1280. Omne quod est, in quantum aliqua substantia est, et bonum est, et non nisi a Deo esse potest. III, 456. In quantum sumus boni, sumus; in quantum mali sumus, miseri sumus. III, 52. Homo est, et se esse novit, et id esse ac nosse diligit; in his tribus non fallitur homo. VII, 559. Esse ad lumen pertinet, non esse ad tenebras. IV, 109.

Esse nihil est quam unum esse. I, 1540. Esse vero, est semper eodem modo esse. III, 1679. Res quaelibet si mutabilis est, non vere est. III, 1680, 1685. Id vere est quod incommutabiliter manet. I, 742; III, 52; IV, 1741; V, 61. Quid vere est, sine initio et sine termino est. IV, 1745. Esse verum, esse sincerum, esse germanum non habet, nisi qui non mutatur. V, 66. Esse nomen est incommutabilitatis. V, 66.

Esse vere, proprium Dei. VIII, 557. Nomen Dei proprium. V, 61, 66. Solus Deus est verum esse. IV, 1741. Creaturas in comparatione Dei, non sunt. IV, 430. Quo tenus peccatores non habeant esse. IV, 430. Ab eo qui vere est, qui in contrarium pergit, ad non esse pergit. IV, 451. Omnis natura, in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Quid nulla substantia est, nihil omnino est. IV, 844. Esse, vivere, intelligere. I, 1244. Ex intelligentia colligitur esse et vivere. I, 1244. Esse aliquid in aliquo, duobus dicitur. I, 832.

Esse, pro sustinere. III, 586.

Essentia quid. VII, 350. Essentia non aliter quam substantia solet intelligi. VIII, 959. Essentia et substantia, id est quod a prisca natura vocabatur. I, 1345. Essentia nulla est contraria Deo. VII, 280. Essentiarum gradus ordinati a Deo. VII, 350.

Escher liber, Scripturae sacrae. X, 569. Quo tempore liber Escher scriptus. VII, 586.

Esurientes iustitiam. V, 308.

Ethnici si quid divinum et rectum in doctrinis suis habere potuerunt, non improbarunt annos nostri, sed emendaverunt. IX, 224, 231.

Ethan interpretatur fortis. IV, 940.

Etruria. Bellum grave noster cum Etruria. VII, 63. Etruscorum regnum Iordanis. IX, 379.

Eva prima parens. V, 1450. Eva quid significet. III, 207, 215. Cur vita dicta. III, 212, 215. Eva curiositate peccavit. III, 446. Dedit fructum vite, fortassis etiam cum verbo susorio. III, 443. Probabilis existimavit non esse mortem quam timeret secuturam. III, 446. Eva etsi precepti divini obita fuisset, maxime tamen culpam incurere non desistit. III, 445. Eva menti inerat emer proprie potestatis, et quodam de se superba praesumptio. III, 445. Eva quatenus a serpente corrupta. X, 864. Eva praeratio inexcusabilis. III, 445. Eva cur indota pelliceis tunicis. IV, 1341. Eva parturientis dolores ex damnatione culpe, non conditione naturae. X, 1864, 1868. Eva nomen, vita: magnum est Ecclesiae sacramentum. X, 442. Eva figura Ecclesiae. IV, 461. Eva et Ecclesiam formatio simul comparata. V, 1475. Eva reliquiarum. I, 715. Eva nobis interior, caro nostra est. IV, 548.

Evacuare corpus peccati, quid. III, 2009.

Evagrius. H, 788, 780.

Evangelistarum auctoritas. VIII, 215. Quod Evangelistae scripserunt, a Christo scripturae censeri debet. III, 1079. Quia in eis loquebatur Spiritus unus, verum est etiam quod dixerit unus. V, 1118. Evangelistae quo ordine scripserunt. III, 1043. Evangelistae quatuor, quia sunt quatuor partes orbis terrae. III, 1045; IV, 1539. Evangelistae quatuor in quatuor animalibus Apocalypseos intelliguntur. III, 1686. An illis aptus intellexerunt. III, 1046. Evangelistae salva narrationis veritate variant. V, 1117, 1150, 1185. Scriptura eorum inter se non sunt contraria. VIII, 815. In texenda Christi generatione, ab invicem non dissonant. VIII, 217. Evangelistarum consensus de partitione vestimentorum Christi. III, 1947. Mattheus, Marcus, et Lucas plura dederunt praecipua vivendi, quam Joannes, quare. III, 993. Evangelistae dicti sunt eorum. III, 879; IV, 184. Angeli. III, 873. Pedes Domini. IV, 1167. sagitta. IV, 159. In Angelis ascendentibus et descendentibus significati. VIII, 268. Evangelista proprie vocatur Philippus diaconus. V, 1226, 1227. Evangelista pro Evangelii predicatore. V, 600.

Evangelium unde dicitur. IV, 1417. Evangelium latine bonus nuntius vel bona annuntiatio. V, 268, 740; VIII, 210, 214. Evangelium et Instrumentum est et Testamentum. V, 1436. Evangelium non imitum Legi, quomodo. VIII, 636. Evangelium lex Testamenti novi. V, 167. In Evangelio revelatur novi Testamenti gratia, quae in lege velabatur. IV, 1836. Evangelium unde et esse cepit et nominari, se-

cundam Manichæos. VIII, 209. Unde secundum Catholicos. VIII, 215. Evangelium quomodo Faustus definit. VIII, 219. Evangelium legit et laudant Manichæi. III, 180. Ex eo quedam recipiebant Manichæi, quedam respuebant. VIII, 321, 323, 342. Quedam esse falsa dicebant. VIII, 339. Evangelium Apostoli dispensatione diviserunt, caritate junxerunt. IV, 341, 342.

Evangeliorum auctoritas. III, 1041. In Evangelium non cadit mendacium. V, 740. Evangelio non credebatur Augustinus nisi propter auctoritatem Ecclesie. VIII, 176. Paulum non habuisse auctoritatem Evangelii prædicandi, nisi Petri et qui cum eo erant, fulisset sententia roboratus. II, 235. Evangeliorum dissonantia nulla esse secure creditur, donec intelligatur. V, 356. Exemplaribus græcis Evangeliorum major fides habenda. III, 1239. Evangelium quintum ab Hieronymo translatum. X, 1589. *Not. (a)*. Evangelium Joannis cæteris supereminet. III, 993. Evangelii Joannis exordium quedam ad sapientiam, quedam ad scientiam pertinentia complectitur. VIII, 1015. Quedam quæ corporis sensu, quedam quæ animi ratione cognosci possunt. VIII, 1015. Evangelii secundum Joannem initium Platonici quidam aureis litteris scribendum dicebat. VII, 309. Impletum nunc, quod in Evangelio prædicebatur. V, 417. Evangelicum lumen figuratum per faculas in hydryis fidelibus militum Gedeonis inclusas. III, 815.

Evangelii fides toto orbe recepta. V, 353. Evangelium nondum prædicatum est in nonnullis gentibus. IX, 205. Nondum permultis populis Africæ. II, 922. Evangelii gratiam meritis suis debuit, nec Gentibus, nisi suscipere sacramenta Legis, dandam esse credebant Judæi. VI, 111. Etsi verum esset homines post Evangelii prædicationem gravioribus quam antea malis premi, merito tamen hæc illis acciderent. II, 422. Evangelium sic audire oportet, quasi præsentem Dominum. III, 1632. Evangelium eo Christi. V, 520. In illo etiam nunc nobiscum est Dominus. V, 784. Evangelia quatuor, drachmæ quatuor, quibus ab extractione hujus sæculi liberamur. IV, 1783. Ibi peccata nostra solvuntur. IV, 1783. Evangelium ponendum est ad cor, ut sanetur a peccatis. III, 1445.

Evangelium virga virtutis Christi. VII, 351. Vinum quod servatum est in nuptiis. III, 1459. Evangelica sacramenta in Christi dietis factisque signata, non omnibus patent. VI, 54. Evangelium magister est grandioribus, lex parvulis et pædagogus. VI, 37. Evangelio docemur quid amare debeamus, quid contemnere, quid agere, quid vitare, quid sperare. V, 1557.

Evangelium sine baptismo non perducit ad regnum celorum, nec vicissim. IX, 383. Evangelium accipere quid sit. VIII, 220. An non accipit, quisquis omnia non dimittit. VIII, 226. Varii gradus eorum qui Evangelica implent præcepta. VIII, 226, 228. Evangelicum vitam sectanti qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 332. Evangelio quando Christus parat homines, nullam exultationem vult interponi carnalis temporalisque pietatis. V, 605.

Evangelii dispensatio an præstantior quam baptismi. IX, 385. Evangelii prædicatio per passionem prædicantium clarior et potentius facta est. VII, 612. Evangelii prædicatores pro veritate perpendendo certant, moriendo vicerunt. VI, 179. Evangelicum lumen crevit morte Martyrum. III, 815. Evangelici ministri debent esse forma fidelibus vivendo. I, 857. Evangelium per occasionem prædicare. V, 609. Evangelium non casu prædicantes. IV, 159. Multi ministrant Evangelium, sed sibi ministrant. IV, 1291. Evangelizare qui cupiunt, relinquunt hydriam suam. III, 1521. Evangelium non sit venale. V, 275. Evangelium pro quo laboravit Paulus æque ad vincula, quod erat. IV, 1448. Evangelii prædicatores accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 275. De Evangelio vivere Apostolis aliusque licitum, non jussum. VI, 353. Evangelium licet accipere carnalia pro spiritalibus. IV, 1586, 1587, 1910, 1911. Evangelizanti subveniendum est, antequam peccet. IV, 1566, 1567, 1940. Evangelium ponitur ad caput cum dolet. III, 1445.

Eucharistia. II, 85. Eucharistia. III, 71, 1725; VIII, 382, 638, 879, 881; IX, 202, 290, 669. Sacramentum. II, 200; IV, 1348; VII, 620, 711. Prelii nostri sacramentum. I, 778. Eucharistia pretium nostrum quod manduco et bibo et ergo, ait Augustinus. I, 810. Eucharistia, altaris sacramenta. V, 584. Et sacramentum altaris vocatur. V, 401. Item corpus Christi. V, 401. Pene sacramentum omnes corpus Christi dicunt. V, 1565. Panis et calix idem dicuntur sacramenta, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. Panis est corpus Christi, calix sanguis Christi. V, 1246. Eucharistia dicitur communicatio Domini corporis. I, 720. Mensa Christi in medio Ecclesie constituta. V, 735. Mensa corporis et sanguinis Domini. III, 1735. Mensa magna unde accipimus corpus Christi et sanguinem. V, 195. Corpus et sanguinem

Agni immaculati accipi in Ecclesia. II, 147. Christus de corpore ac sanguine suo dedit salubre reflectionem, ita ut non deficiat unde reficiaris. V, 729. Quam brevem eis qui in partes concidendum putabant, de integritate sua solutionem dedit. V, 729. Si carnem Christi non haberemus, panem altaris non manducaremus. V, 725.

Eucharistia spiritalis alimenta quæ accipitur de altari Dei. V, 589. Eucharistia cibi et potus. V, 235. Eucharistia vitale convivium. V, 1649. De mensa Domini non viles epulas, aut ignobiles potus, sed ipsius occisi Christi carnem prælibamus et sanguinem. V, 1662. Discrimen inter Eucharistiam et cibum temporalem. III, 1615. Non omnis panis, sed accipiens benedictionem Christi, fit corpus Christi. V, 1116. Fit nobis mysticus. VIII, 579. Panis ille, quem videtis in altari, sanctificatus pro verbum Dei, corpus est Christi: calix ille, imo quod habet calix, sanctificatum per verbum Dei, sanguis est Christi. V, 1099, 1246. Cœnam manibus suis consecratam Christus discipulis dedit. V, 645. Ipsa est quæ nunc præparatur. V, 645. Ipsam cœnam fide quotidie manducamus. V, 645. Eucharistiam primam confectam manibus suis, et ore suo commendatam, Judæ sicut cæteris apostolis tradidit Christus. IV, 435; V, 453. Judam adhibuit ad convivium in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 73. Eucharistia signum corporis Christi. VIII, 144. Carnis suæ præcisas particulas daturum esse Dominum quidam putaverunt. IV, 1285. Christus discipulis insantire videbatur dicens: *Quicumque non manducaverit carnem meam, et biberit sanguinem meum, etc.* IV, 505. Corpus suum Christus ferebat in manibus suis, cum diceret, *Hoc est corpus meum.* IV, 306, 508. salvator quo vehementius commendare mysterii illius altitudinem, ultimum hoc voluit altius infingere cordibus, et memoriæ discipulorum. II, 205. Cœna Domini post resurrectionem, ipsis manibus et ore firmata. V, 645. Tenetur et agnoscitur Christus ad fractionem panis. V, 558, 1111, 1118, 1127. Fractio panis in sacramento corporis Christi. II, 148. Noluit agnosci Christus a discipulis, nisi in fractione panis, propter nos qui non eum visuri eramus in carne, et tamen manducaturi eramus ejus carnem. V, 1118.

Eucharistia præfigurata. IV, 503. Figurata in pane et vino a Melchisedech Abrahæ propositis. VII, 500. Figuram hanc modo videmus impleri, quomodo, tacetur propter Catechumenos. V, 1407. Israelitarum cibus spiritalis quomodo idem ac noster. V, 1551.

Eucharistia sacrificium. VII, 663. Oblatio. IX, 98. Victimæ sancta quæ ex altari dispensatur. I, 778. Non quod videtur, sed quod creditur, pascit. V, 645. Sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant Christiani Punici. X, 128.

Eucharistiam nesciunt Catechumeni. III, 1477. Eucharistia mensam Catechumeni et Audientes videt, sed ad epulas non accedunt. V, 735. Nonnulli fideles quid accipiunt, quia per carnem benedicuntur. V, 58. Christum ubi agnoscamus, novit qui fidelis est; qui autem Catechumenus est, ignorat. V, 1114, 1116. Excitantur Catechumeni, ut nomine dato ad baptismum, subinde ad tales epulas accedere valeant. V, 754. De sacramento altaris sacri, quod hodie viderunt baptizati, nihil adhuc audierunt. V, 1103, 1246. Panis quotidianus, quod fideles accipiunt, quod baptizati accepturi sunt. V, 381. Quod morunt fideles, a tritico et vino. V, 48.

Eucharistia ad regeneratos pertinet. X, 1265. Est sacramentum fidelium. V, 649, 729. Non conceditur nisi his qui baptismum susceperunt. III, 1477. Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducaverint. II, 785, 826, 984. Præter baptismum et participationem Eucharistie, non solum ad regnum Dei, sed nec ad salutem, et vitam æternam potest quisquam hominum pervenire. X, 126, 129. Ista sententia, *Nisi manducaveritis carnem meam, etc.* omnes tenet etiam infantes. X, 125. *Not. (a)*. 124. Manducare non possunt corpus Christi nisi baptizati. II, 826. Nec vitam habere possunt qui non manducaverint. II, 785, 826, 984. Eucharistie participatio necessaria parvulis ad vitam æternam consequendam, X, 876, 648. Eucharistia parvulis ministrata. X, 1184. Infantes mensæ Domini participes sunt, ut habeant in se vitam. V, 945. sanguinem quem per insaniam fuderunt hominidæ, per gratiam bibent. IV, 817, 791. Credentes sanguinem biberunt, quem saviendo fuderunt. V, 483, 497, 538, 554, 1539, 1685.

Eucharistie perceptio. VI, 202, 470. Vocatur cœna Domini. II, 205. Sacramentum Eucharistie qua dispositione suscipiendum. III, 1610. Carnem Christi nemo manducabit, nisi prius adoraverit. IV, 1264. Qui manducant carnem Christi, et bibunt sanguinem Christi, cogitant quid manducant. V, 754. Eucharistie sacramentum etsi necesse est visibiliter celebrari, oportet tamen invisibiliter intelligi. IV, 1265. Tunc vita unicuique erit corpus et sanguis Christi, si quod in sacramento visibiliter sumitur, in ipsa veri-

tate spiritaliter manducetur, spiritaliter bibatur. V, 729. Verum Christi corpus et sanguinem in sacramento etiam impij accipiunt. IX, 181. Ad altare in Ecclesia positum multi scelesti possunt accedere, ad altare aliud in caelis non possunt. V, 1543. Corpus Christi manducant haeretici sacramento solo, Catholici re ipsa. VH, 754. Christi corpus manducare re vera, et non sacramento tenus, quid sit. VII, 742. Eucharistia corde manducanda. III, 1612. Modus quidam manducandi carnem Christi proprius piorum. V, 453.

Eucharistiam percepturis castitas commendatur. V, 733, 736. Nosti quo accedis, quid manduces, quid bibas; imo quem manduces, quem bibas; abstine te a fornicationibus. V, 85. Humilitas Christi in Incarnatione, et in altaris sacrificio declarata. IV, 303, 306, 312. Nisi esset humilis Christus, nec manducaretur, nec biberetur. IV, 505. Cenam suam dedit Dominus, passionem suam dedit: ille saturatur, qui imitatur. IV, 170, 178, 545. Corpus humilitatis Domini sui manducant etiam divites terrae, nec saturantur usque ad imitationem, sed tamen adorant. IV, 170. Et ipsi superbi veniunt ad mensam Christi, accipiunt de corpore ejus; sed adorant tantum, non etiam saturantur. II, 567. Comederunt pauperes, et saturati sunt, talia passi, qualia manducaverunt. IV, 178. Nos de cruce Domini pascimur, quia corpus ipsius manducamus. IV, 1290.

Eucharistia bonos vivificat, malos mortificat. III, 1762. In Eucharistia habet fidelis ubi vivat, habet unde vivat, III, 1612. Manduca vitam, bibe vitam; habebis vitam, et integra est vita. V, 729. In corpore et sanguine sicut Christus voluit esse salutem nostram. IV, 303. Eucharistiae calix inebriat martyres ad capebenda caelestia. IX, 298. Judaei de crucifixo Christo tenebrati sunt, non manducando crucifixum, et bibendo, illuminamur. IV, 313. Eucharistia sacramentum pietatis, signum unitatis. III, 1612. Mysterium pacis et unitatis nostrae, quod idcirco in pane et vino consecratur. V, 1100, 1105. Concordia et unio effectus sacramenti corporis Christi. III, 1613, 1614. Soli illi manducant corpus Christi, qui sunt in compage membrorum ejus. VII, 742. Virtus quae in Eucharistia intelligitur, ipsa unitas est; ut redacti in corpus Christi, effecti membra ejus, simul quod accipimus. V, 589. Corporis Christi sacramentum qui accipiunt, non omnes apud eum habituri sunt etiam locum promissum membrum ejus. V, 1563.

Eucharistia. Sanguine Christi accepto, ab omnibus gentibus respondetur Amen. VIII, 259. Pretium nostrum accipitur, Amen respondetur. IV, 1063. Ad pignus Christi quotidie dicis, Amen. V, 1469. Ad mensam Domini accedentes, ibi respondent verba fidei. V, 145. Qui ad mensam Domini accedentes, ibi respondent verba fidei, hi fideles vocantur. V, 145. Fideles ii, quibus Christi corpus erogatur. V, 649. Mysterium vestrum accipitis; ad id quod estis, Amen respondetis, et respondendo subscribitis. V, 1247. Audis, Corpus Christi, et respondes, Amen: esto membrum corporis Christi, ut verum sit Amen. V, 1247.

Eucharistiae perceptionem cur praecedit oratio Dominica. V, 127. His verbis *Dimitte nobis*, etc. loca facta ad altare accedimus, et corpore ac sanguine Domini communicamus. V, 127.

Eucharistia panis noster quotidianus. V, 581, 589, 594, 645. Eucharistiae sumptio quotidiana. X, 627, 998. Eucharistiam quotidie accipere debent fideles. V, 1099. Communicant alii quotidie, alii certis diebus. II, 200. Qui non audent quotidie sumere Eucharistiam, et qui non audent ullo die praetermittere, uterque corpus et sanguinem Domini honorat. II, 201. Contemptum solum non vult cibus iste, sicut nec manna fastidium. II, 201.

Eucharistiam simul accipiunt boni et mali. V, 534. In ipsa quam multi iudicium sibi manducant et bibunt. V, 645. Qui manducant indignè, vere manducant, etsi iudicium sibi manducant. V, 1229. Quam multos Judas implet satanas indignè accipientes buccellam. IV, 1854. Bene esse non potest male accipienti quod bonum est. IV, 1854. Non malum est quod datur, sed bonum malo in iudicium datur. IV, 1854. Vide sacrificium. si bene vixeris, cibum Christum habebis; si a Christo recesseris, cibus draconis eris. IV, 1586. Exigitur de manducante quod manducatur; non prohibeatur manducare a dispensatore, sed moneatur timere exactorem. IV, 548. Cum quis videt alium ad altare accedentem, quem novit indignum, quando inde nihil ipsi timendum. V, 899, 900. Separatio ab Eucharistia intercedente aliquo graviore delicto. X, 627, 998. Crimina quae a Christi communione separant. X, 628. Non perseverantes in vita bona separantur a pane Eucharistiae. V, 593, 401. Separatio a sacramento caelestis panis per ecclesiasticam disciplinam poenitentium humiliter amplectenda. V, 1543. Parvula quadam a nutrice, demonum sacrilegii impacta, postea in ecclesia iustam sibi Eucharistiam miris motibus respuit. II, 1361.

Eucharistia ad memoriam martyrum celebrata. I, 720. Mensa constructa in loco sepulturae Cypriani, in qua sacrificium Deo offertur. V, 1415. Sanguinem Christi bibit multitudo venerans natalem Cypriani. V, 1415. Ad altare corpus et sanguinem Christi sumentes. V, 584. Sacram Christi sanguinem Laurentius diaconus ministravit. V, 1596. Eucharistia olim in manibus poni solita. IX, 277. Coniunctis manibus accipiebatur. IX, 28.

Eucharistia. Discipuli primum acceperunt corpus et sanguinem Domini non jejuni. II, 205. Non praecipit Christus quo deinceps ordine sumeretur, ut Apostolis servaret hunc locum. II, 205. Eucharistia a jejuniis sumenda, et est mos universae Ecclesiae. II, 205. Nonnullos delectavit die Cenae Domini ad insigniorem commemorationem post cibos offerre et accipere. II, 205. Quid inde sentiat Augustinus. II, 205. Ex hoc placuit Spiritui sancto, ut in honorem tanti Sacramenti, in os Christiani prius Dominicum corpus intraret, quam ceteri cibi. II, 205. Cataplasma ex Eucharistia. X, 1515. Sacramenta quae per Episcopi afferuntur manum, ad fidem dicti adducuntur. II, 650. Eucharistiam quomodo conficiunt Ophitae. VIII, 28. Cataphryges. VIII, 30. Popuziani. VIII, 31. Manichaei. VIII, 53.

Eucharistus presbyter per memoriam s. Stephani a calculo sanatus. VII, 706. Et suscitatus est. VII, 766.

Eucratius a Thenis. IX, 230.

Elysi haeretici. VIII, 40.

Eudaeones. VII, 265. Eudaeones non possunt esse medii Deos inter et homines. VII, 266.

Eudoxius astrologus. VII, 500.

Evection publica. I, 717.

Eversiones. I, 716; III, 158.

Eversores. I, 685; II, 799. Qui scilicet risus sibi ac ludicia spectacula exhiberi volunt eversoribus et erroribus aliorum. III, 158. Eversor. II, 799.

Eufrates presbyter ad unitatem Christi conversus. II, 585.

Eugenius ab Ammedera. IX, 231.

Eugenius tyrannus Maximi successor a Theodosio victus. VII, 172.

Euhemerus. III, 1036. Sacram historiam scripsit. VII, 217. Saturnum, Jovem, Neptunum et Plutonium homines fuisse prodit. III, 1036; VII, 184. Euhemerus ab Ennio in latinam linguam versus est. III, 1036.

Eulogia panis. IX, 557. Eulogia fieri dicitur, dum sumitur panis unitatis gratia missus. II, 100. Id est accipiendo benedicitur. II, 105.

Eulogius episcopus. X, 525, 632, 665.

Eulogius diaconus martyr. V, 1247, 1249. Ejus responsa. V, 1249, 1251.

Eulogius Carthaginis rhetor. VI, 602.

Eumalius Vicarius Africae. IX, 541, 640, 687.

Eunomius a quo Eunomiani haeretici, seu Aetiani. VIII, 40, 707, 1087. Eunomius Filium Dei non naturae, sed voluntatis esse filium dicens, refellitur. VIII, 1087.

Eunomiani. III, 1856; V, 448, 988, 990; IX, 305. Peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Eunomiani in Oriente, non in Africa. V, 290.

Eunuchus Candacis reginae accepit Spiritum sanctum sine hominum ministerio. V, 601, 1237.

Evodius patria Tagastensis. I, 770. Cum agens in rebus militaret, convertitur ad Deum, et ante Augustinum baptizatur. I, 771. In libris de quantitate animae et de libero arbitrio, collocutoris personam sustinet. I, 1053. Augustino se socium in sancto proposito adiungit, et cum ipso redit in Africam. I, 771. Psalmum cantat in obitu Monicae. I, 776.

Evodius cum Proculeiano sermonem contulit. II, 129.

Evodius episcopus in Italiam profectus cum Theasio. II, 273.

Evodius de quo Paulinus. II, 100.

Evodius episcopus Uzalenis. II, 893; V, 1446; VII, 768. Rescribit Valentino de epistola ad Sixtum. II, 975, not. (a). Multa diversis epistolis Augustino proponit, quibus Augustinus respondet. II, 693.

Euspasia. VI, 475.

Euphemiae haeretici. VIII, 41.

Euphrates. III, 378. Nominis magni fluminis intelligitur. III, 787.

Europa rapt a Xantho Cretensium rege. VII, 569.

Europa dimensio. VII, 497.

Europa secundus rex Sicyoniorum. VII, 581.

Eotium. VII, 279.

Eusebia Manichaei quasi sanctimonialis. VIII, 56.

Eusebius. VI, 507; VIII, 27. Historiam temporum quam ad sacram Scripturam pertinent, contextit. III, 62. Eusebii historiae a se in latinam linguam translatae Rufinus duos libros addidit. VIII, 46. Eusebii Chronica. VII, 497, 566, 587. Eusebii sententia de tempore quo promissiones Abra-

hae factae sunt. VII, 406. De annis servitutis Israelitarum in Aegypto. III, 612. Eusebius Caesariensis psalmos interpretatus est. II, 262. Constantinopolitanus vocatur a Paulino, qui ipsius historiam mittit ad Alypium. II, 99.

Eusebius Vercellensis. II, 203.

Eusebius Emisenus. II, 286. In epistolam ad Galatas commentarios reliquit. II, 252.

Eusebius presbyter Hieronymo mittit libros Aniani Pelagiani. II, 926.

Eustasius ex insula Capraria (monachus). II, 189.

Eustochium et Paula salutant Augustinum. II, 755. De dormitione Eustochii dolet Hieronymus. II, 928.

Eutomus episcopus. X, 683, 663.

Eutropius episcopus. VIII, 665.

Eutychianus Consul. VII, 630.

Eutychiani haeretici. VIII, 50. *Not. ult.*

Exactoris, qui quod suis jam redditum erat, rursus repetebat quasi se non mandante datum, iniquitas corripitur. II, 1062.

Exaggeratissimi diaboli angeli. V, 885.

Exaltare Deum, est altum confiteri. V, 1681. Exaltat Deus humiles sic, ut non faciat superbos. IV, 1472. *Vide Superbia.*

Exaudiri orationes hominum etiam peccatorum. V, 748, 751. Exaudiri hominem, cum Deum orat, ambigenti dubitatio tollitur. V, 171. Exaudiendi nos hinc Deo quaedam necessitudo, quia fecit nos. V, 203. Deus prevenit desideria nostra. V, 404. Potentem nugatoria propitius Deus non exaudit ut det, sed exaudit ut sanet, non dando. V, 205. Si Deus non dedit, scias quia prodest tibi, quia non dat pater bonus. V, 204. Exaudit quosdam Deus iratus, non exaudit quosdam propitius. V, 147. Deus aliquando non exaudit, ut intelligamus quid ab ipso petere debeamus. IV, 625, 624. *Vide Oratio.* Qui vult audiri a Deo, prius audiat Deum. V, 123.

Exaudire murmurationem, id est, cognoscere. III, 509.

Excecatio maxima poena. IV, 688, 690, 691, 692. Unusquisque aut exercetur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem, aut si contempserit vocationem et disciplinam Dei, excecatur ad damnationem. IV, 116. Cur alius excecetur, alius illuminetur, iudicio divino relinquendum. III, 1777. Excecatur hominem sinistra intentio. IV, 1839. Ratio causa excecationis. IV, 790, 794. Excecatio infidelium a diabolo potest esse. VIII, 583. In uno eodemque opere malo aliud venit de astutia suadentis, aliud de nequitia volentis, aliud de iustitia penitentis. VIII, 394. Excecatio infidelium secundum quendam modum ad verum Deum pertinere potest. VIII, 589. Nec iniuste. III, 1777, 1780. Excecatur Deus deserendo. III, 1777. Excecatio Judaeorum ex superbia. III, 1778, 1779; VI, 20. Excecatio aliquando utilis. III, 1372. Pharisaeis Judaeorum profuit. III, 1779.

Excellentia tria. V, 1590.

Exceptor. V, 1590. Exceptores iudicis. II, 578, 581.

Excessus in rebus ad utendum concessis longe tolerabilior, quam in non concessis. VI, 582.

Exclusi ab Ecclesia quomodo eidem prosint. III, 127.

Exclusores argentarii. X, 210. Sic vocatur qui de confusione masse moverunt vasis formam exprimerem. IV, 645, 636, 857.

Excommunicatio. III, 451, 764, 1763; VI, 199, 473; IX, 45, 444, 699. Excommunicatio a mensa. IX, 94. Excommunicatio est misericors severitas. VI, 199. Remedium est contra gravia quaedam peccata. VI, 228. Corripimus, castigamus, excommunicamus, etiam cum dilectione separemus. IV, 635. Excommunicatione poena maior in Ecclesia non est. X, 944. Qui ab Ecclesia reserantur, periculis omnibus ac luporum dentibus exponuntur. Innocentius. II, 783. Excommunicatio non nisi legitima potestate et cum iudicio facienda. V, 900, 1346. Excommunicatus a presbytero suo subdiaconus. II, 419. Item excommunicatus a presbytero suo diaconus. II, 419. Excommunicatio ubi adhibenda. IX, 92, 93, 96. Excommunicatio peccatoris. III, 1732. Excommunicantur incontinentes. V, 1094. Excommunicatione praedantur quandoque abstinendum, ne flagello peior fiat qui caditur. V, 125. Maxime dum Ecclesiae perturbatio et disruptio timetur. V, 51. Patres maluerunt Pelagianos in Ecclesiae compage sanari, quam ex eius corpore reserari, si necessitas permitteret. II, 685, 764, 773. Excommunicatum non fuisse qui merebatur, Augustinus probat, ubi erat periculum schismatis. II, 298.

Excommunicatio quid debet intueri. IX, 62, 94. Potest esse utilis. X, 944. Quomodo salubris. IX, 92. Per penitentiam aut per malam conscientiam a Christi corpore separati. VII, 674. Sicut ante visibilem excommunicationem, quisquis contra veritatem qua convincitur et arguitur, inimicum gestat animum, jam praecisus est; sic post reconciliationem manet praecisus. IX, 444. Si objecta Caeciliano

crimina possint monstrari, ipsum jam mortuum anathematizarem. II, 794. Separatio falsorum fratrum, anto tempus messis, sine perturbatione Ecclesiae non potest fieri. III, 1790. Ab iis fratrem non separat caritatem, quos de fraterna congregatione praecipit Paulus separari. IX, 84, 85, 86, 92. Excommunicatio innocentes ac spirituales homines non laedit, sed probat. IX, 125. Non obest homini, quod ex tabula (Ecclesiae) non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia. II, 269. Si quisquam fidelium fuerit anathematus iniuste, ei potius oberit qui faciet, quam ei qui hanc patitur injuriam. II, 1068. Excommunicati iniuste ut sese gerere debeant. III, 128. Ut domus universa pro peccato unius anathemate feriat, rationem non invenit, nec facere ausus est Augustinus. II, 1066. Excommunicare laicum, et clericum degradare. VI, 271.

Excusator. II, 304.

Excusatum se putat humana superbia, quando ignorantiae, non voluntatis videtur esse quod peccat. II, 865. Excusatos se dicit Pelagius malos, quod gratiam bene vivendi non acceperat. II, 882. Inexcusabilis ostenditur omnis peccator. II, 882. Eos qui scientes peccant, vocat Scriptura inexcusabiles etiam secundum iudicium superbiae suae, quo multum confidunt de viribus propriae voluntatis. II, 885. Excusantes peccata sua, per circuitum volunt venire ad Deum accusandum, qui nolunt de compendio venire ad Deum placandum. IV, 268. Impii ut se excusent, accusant Deum. IV, 1172, 1691. Excusatio peccati iniqua est, et a diabolo suggeritur. V, 138, 186; VI, 357. Excusatio in peccatis manifestis, est superbia damnable. VII, 422. Nolens se esse reum, addit potius ad reatum. VI, 337. Non poenam removet, sed veniam. VI, 337. Excusationes in peccatis diversae; fati, fortunae, diaboli, et ipsius Dei. VI, 338. Excusator tuus cum vis esse, triumphat de te diabolus accusator tuus. V, 186.

Excussorum filii, qui. IV, 1674

Exduovir. II, 504.

Exedra. IX, 697. Locus de quo episcopus loquebantur ad populum. VII, 770.

Exemplis ratio anteponenda. VII, 56. Exemplis magis movent quam praeepta. VII, 53. fidem infirmorum roborant. IV, 1402. Exemplis sanctorum alios accendunt alios deiciunt. IV, 1812. Exempla, carbonem desolatorii. IV, 1600. Exemplis urgemur ad conversionem. IV, 1600, 1601. In Ecclesia qui praecedunt, exemplum se praebere debent sequentibus. IV, 456. Exemplum bonae imitationis qui proponit, misericordiam praestat majorem, quam qui porrigit reficiendi corporis alimentum. V, 804. Exemplum non sumendum a multis, sed a paucis qui sint iusti. IV, 437. Exemplum peccandi ex magnorum virorum lapsu non accipiendum. IV, 339, 586. Exempla mala non excusare, et quatenus bona non desint. V, 1547. Exemplo malorum se excusans, quaerit sibi non patronum ad causam malam, sed comitem ad poenam. V, 758.

Xenia, pro Xenia. IV, 195.

Exercere. Aliquando Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 933. *Vide Tribunal.*

Exhereditati, dici solent abominati. IV, 86.

Exhortatio quem ad finem adhibetur. IV, 1501. Exhortationis vires ex gratia. VI, 444. Exhortatio nihil prodest, nisi revelet ille qui intus est. III, 1609.

Exiguit plus ab eo cui plus datur. II, 882.

Exorcismus quid. I, 968. Exorcismus parvulorum in baptismo. IV, 797; X, 829, 1073, 1325. Et osufflatio in baptismo. X, 1192, 1220, 1385. Exorcismus inter ritus baptismi. I, 968; X, 408. Est vetustissimus ritus. X, 465. Antiquissima Ecclesiae traditio. X, 467. Exorcizatur potestas diabolica in baptismo. X, 426. *Vide baptismus.* Exorcismus adjurato Christi nomine. V, 1080, 1100, 1105.

Exorcisterium ecclesiasticum. IX, 578.

Exorbitare est extra orbitam fieri. III, 1759.

Expalmatus. IV, 1230. Expalmaretur. III, 2031.

Expedit et illicitum esse quid differat. VI, 461. Quando quid expedit, quando non. VI, 463. Quod licet, sed non expedit facere, non legis vinculo, sed libera dilectione cavendum. VI, 461.

Experimenta corrigant, quem verba non corrigunt. V, 405. Experimenti assiduitas paulatim subtrahit admirationis incitamentum. VII, 714.

Expompari. V, 288.

Exsequiarum solemne obsequium. IV, 1532. Per triduum in hymnis Dominum collaudavimus super sepulcrum defuncti, ac tertio die redemptionis sacramenta obulimus. II, 694. In exsequiis quid ad spiritum mortuorum perveniat. IV, 554. Exsequiae magis sunt virorum solatia, quam subsidia mortuorum. VII, 27. Exsequiae divitum. IV, 322 554.

Exaspere, extra spiritum fieri. III, 1730.

Exsultatio in baptismo. X, 408, 409, 829, 1073. Exsultatio parvulorum vetustissimus ritus. X, 463. Et antiquissima Ecclesie traditio. X, 467. Ritus Ecclesie universae et antiquissimae. X, 1506, 1507, 1459. Exsultatio in baptismo parvulorum ut eruantur de potestate diaboli. X, 1325. Exsultare imaginem Dei in baptismo non liceret, nisi eruenta esset a potestate tenebrarum. X, 1353. Deo ipsi gravis et insignis foret injuria, si imagines ejus sine peccato exsultarentur et exercerentur. X, 1414.

Exsultare, extra solium fieri. III, 1730. Exsult nusquam Christianus. V, 1440. Exsultum, si patria amatur, magna poena; si non amatur, peior cordis poena. V, 1539. Exsultum sua sponte quotidie servi Dei obliant. VIII, 225.

Exsultatio alia bona, alia mala. IV, 1217. Exsultare Domino pie debes, si vis securus mundo insultare. IV, 1217. Exsultare in cubilibus suis, est exsultare in cordibus suis. IV, 1965. Exsultatio sanctorum nondum est in re, sed in spe. IV, 629. Exsultare quisque debet cum tremore, quia donum Dei est unde exsultat, non meritum suum. IV, 1965. Exsultatio inordinata in seculo, ac proinde transiens; justorum in Domino, et permanens. IV, 277.

Exsurge pro expurgatore. III, 497.

Exteriora non amanda. IV, 1813. Exteriora mundi esse non possunt illis quibus interiora immunda sunt. IV, 1681. De interioribus gaudeamus, in exterioribus necessitatem habeamus. IV, 1813. Externis tanto magis quis moritur, quanto magis appropinquat Deo; sicut cum ab eo recedit, omnes vires suas in externa convertit. II, 306.

Extima. Progredi in extrema nihil est aliud, quam intima projicere, id est longe a se facere Deum. I, 1183.

Extollere. Parum est ut illud quod in se est bonum, aspicat homo quod a Deo sit, nisi etiam inde non se extollat super filium qui noscitur habet. IV, 878. *Vide* superbia.

Ezechias optimus et piissimus rex, regnavit nonuli temporibus. VII, 578. Lucos et templa idolorum, et ecclesia destruenda destruendo, Domino servivit. II, 801. Ezechias secundum quasdam futurorum causas moriturus erat, et quomodo quindecim anni ad vitam illius additi. III, 581.

Ezechiel, quid et quo tempore prophetavit. VII, 592. Prophetavit in captivitate Babylonia. IV, 772. Ezechiel de filiis et patribus suas vitas separatim ducentibus loquitur, cum ad injustitiam patris non acciperet filius. X, 1275, et supra passim. Ezechielis prophetiam cap. xviii pertinere ad praenuntiationem revelationis Testamenti novi. X, 1281. In Ezechielem commentarios edit Hieronymus. II, 719.

F.

Fabella Persica. VIII, 92.

Fabiola. II, 719, 1091.

Fabius, X, 745. Tarentinae urbis cversor. VII, 19. A simulacrorum depraedatione abstinuit. VII, 49.

Fabricarum constructio. IV, 1056.

Fabricius. II, 590; X, 745, 731. Illustris Romanus. VII, 164. Voluntaria ejus pauperas. VII, 164.

Fabricius. VIII, 639. Ilereticus. VII, 684.

Fabula est compositum ad utilitatem delectationemve mendacium. I, 894. Fabulas suas ad naturam rerum, vel ad mores hominum interpretari conantur Pagani. VIII, 374. Et ad nescio quas physiologias vel theologias referre. VIII, 275.

Facere. Quod quisque facit, aut de se est, aut ex aliquo, aut ex nihilo. VIII, 347. Nulla res se ipsa gignit aut facit. I, 1028. *Quod tibi non vis fieri, ne facias alteri*, manu formatoris nostri in ipsis cordibus nostris veritas scripsit. IV, 675. Hoc nemo ignorare permittus est, ut esset unde judicaretur quibus lex non est data. IV, 675. *Fac mecum*, quid importet. IV, 1442. Facientes numeri factis anteponendi. I, 1165. Facta sermones sunt, quibus justus defenditur in judicio. IV, 1469. Cavendum ne sicut philosophi quaedam facta hominum dicamus media inter recte factum et peccatum. II, 280. Factorum quorumdam, quae nec bona nec mala sunt, exempla. II, 281.

Factio, consensus optimatum injustorum. VII, 67. Factionem si videt, qui ad iudicium trahitur, debet causam suam inchoari iudicio reservare. IV, 375.

Facies Dei, praesentia ejus per Ecclesiam. IV, 814. Potentia qua dignis innoscit. IV, 157. Veritas. I, 969; revelatio et praesentia ejus futura in judicio. IV, 858. Facies Domini propitii et adjuvantis super facientes bona, et irati super facientes mala. IV, 1596. Facies qua Deus videndus est. II, 620, 622, 623. Facierum humanarum similitudo et dissimilitudo miranda. VII, 721.

Facinus, dicitur quod agit cupiditas ut alteri noceat. III, 72.

Facinoroses dicitur divites. V, 1009. Facinoroses non sunt nisi infirmitatis argumenta. V, 488, 5109. Facinorositatem non attendit Deus, sed cupiditatem. IV, 1737. Et voluntatem. IV, 1057. Coronat Deus intus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1351.

Facundia canina. II, 792.

Falciare. IV, 518.

Falacia male utitur lingua. III, 1620.

Fallax differt a mendace. I, 892; III, 149. Fallax est qui habet fallendi appetitum. I, 892. Homo falsus docendus, cavendus fallax. I, 925.

Falli et mentiri quo differunt. V, 157, 798. Mentiri peius est quam falli. V, 758. Aliquando mentiri quam falli est tolerabilius. VI, 241. Falli quam mentiri, quantum ad hominis voluntatem, minus est malum. VI, 241. Miseriores sunt qui mentiendo fallunt, quam qui mentantibus credendo falluntur. VI, 240. In quibusdam rebus magno, in quibusdam parvo, in quibusdam nullo malo, in quibusdam non nullo bono fallitur. VI, 241. At ipse error per se, aut magnum in re magna, aut parvum in re parva, tamen semper est malum. VI, 241, 245. Fallere voluit mundi, at nemo vult falli. I, 704; V, 984, 1408; VI, 246; VIII, 518. Fallere nolunt boni, falli nec boni nec mali volunt. V, 984. Falli quantum odert anima naturaliter. V, 815. Nec non falli difficile est. II, 275. Fallitur cor hominum de peccato et de poena peccati. IV, 87. Via venire ad vitam ubi non fallaris, age modo vitam ubi non fallas. V, 1408.

Falsitas non est quidem, sed dicitur omni res putatur esse quod non est. I, 744. Fallit ipse animus, non oculi. III, 149. Falsitas non ex ipsis rebus, aut ex sensibus oritur, sed ex peccatis. III, 149, 150. Falsitas non est in rebus, sed in sensu animi. I, 887. Falsitatis minus obnoxia est anima nondum passa sensibilibus sensuumque vanitatem. II, 70. Falsitas falsitatem trahit. IX, 432. Falsitatis hic regio. V, 975. Falsitas crimen capitale. V, 1471.

Falsum quid. III, 60. De falsi notione. I, 896. Falsum nihil aliud est, quam quod non ita est, ut videtur. I, 896. Quaedam eo vera, quo falsa. I, 896. Falsis nemo novit, nisi cum falsa esse novit. VIII, 670. Non ideo verum aliquid quia diserte, neque ideo falsum quia incommode dicitur. I, 710. Falsis cur plerumque cogitamus. VIII, 907. Falsis opinionibus tanto quisque inseritur magis, quanto magis in eis familiarisque voluntur. II, 66. Cogitatio veritatis, omnia falsa, si modo preferantur, etiam quae prius invidita erant et dijudicare et subvertere idonea est. II, 437.

Falsum dicere nunquam licet. IV, 88. Falsum testimonium nec mortis malis debet dici. V, 125. Falsum testimonium etiam cum honorum ac vite discrimine fugiendum. V, 681. Falsi testes excoecantur, et ea dicunt nocentes, unde apparent falsi testes. IV, 375, 374.

Fama bone cura habenda. V, 1586, 1569; VI, 448. Fama bona crudeliter contemnitur. VI, 448. Fama vulgi non debet esse studiorum finis. II, 453, 454. Fama bona odor bonus. III, 1760. Fama bona alius odor vite: in vitam, aliis odor mortis in mortem. III, 1760. Famam animae perditus malis artibus sibi comparare molitur. IV, 127. Ubi pro estimatione nostra quicquid recte possumus fecerimus, si quis famae nostrae detrahit, adsit conscientia solatium, pleneque gaudium. VI, 449. Rebus necessaria est vita nostra, aliis fama nostra. VI, 448. Aliquando ea causa est, ut non sufficiat conscientia. II, 475, 480. Exitio suo quisque a bonis putatur bonus, cum occultus sit malus. III, 465. Fama bona et mala quomodo justi probantur. IX, 355. Famae auctoritate nihil vilius. I, 928. Rumor hominum venis comparatur. II, 1308.

Fames et sitis dolores sunt. I, 797. Fames morbus, cibus medicamentum alimentum. IV, 398, 1306. Fames consumitur qui jejunat septem diebus. IV, 1058. Famen Abraham et Isaac passi sunt. IV, 384. Quomodo ergo iusti non quaerunt pacem. IV, 584, 586. Quid sit, *Deus vocavit famem*, etc. IV, 1306. Famis bona. VII, 25. Fames Romae. VII, 26. Fames saguntii. VII, 101.

Fames cordis. V, 262. Famis tempus est modo, tempus saturitatis post erit. IV, 208. Famis perfectiorum, conversio peccatorum. IV, 241, 242. Fames Dei esse debemus: sete iustam conspectus illius in orationibus mendicemus. IV, 1895, 1896.

Familia quomodo administranda. VII, 644.

Farina tria seta. V, 641.

Fascinare pro invisere. III, 556.

Fascius aere alieno obrutus ad Ecclesiam confugit. II, 1092.

Fatigatio cum succurrit, alia fatigatio hincobatur. IV, 1320, 1321, 1066.

Fatuitas grande malum. X, 707. Fatuitas est naturalis, quare. X, 1314. Fatuitatem non alienae naturae commixtio, sed nostra depravatio invexit. X, 1429. Fatui quidam nascentes, fatui cogunt originato peccatum. X, 707, 1314.

Fatrorum absurditate delectari non nisi ex carnali affectu venit. X, 148. **Fatua virgines,** quibus non sufficit conscientia, IV, 1821. **Fatua virgines excitantur ad bona opera, non robore bonae conscientiae, sed excitamento linguae alienae.** IV, 1821. **Non dicit fratri suo, fatue,** qui cum hoc dicit, solum ejus peccato infensus est. VII, 748.

Fatum a fano potest appellari. VII, 150; VIII, 215. **Fati nomine quid vulgo intelligatur.** VII, 141; X, 579. **Fatum ex siderum dispositione fictitium.** V, 1007, 1027. **Fata tria in caelo et fano digitisque filum ex laea torquentibus, quare finguntur.** VIII, 374. **Fato nulla fiunt.** VII, 150. **Doctrinam eam de fato Mathematici ipsi factis suis evertunt.** II, 1061. **Hae doctrina non parvum malum, quod ad defendendum peccatum a medicamento confessionis avertat.** II, 1061. **Fato fieri, quod merito non fit, Pelagianorum sententia, quae refellitur.** X, 761. **Causa peccati in fatum non convertenda.** II, 1061. **Fato qui mala sua tribuit, Deo tribuit.** IV, 1175. **Fatum non asseritur a Catholicis sub gratiae nomine.** X, 577, 579. **Cur hoc a Pelagianis obiectum est Catholicis.** X, 577. **Fati crimine retorquetur in adversarios.** X, 578, 579. **Fati nomine non astrorum positionem, sed summam Dei voluntatem quidam intelligunt.** VII, 148. **Quare a fati appellatione abstinendum.** VII, 150.

Falsitia quae sint. VII, 141. **Fatalium siderum assertores impugnantur.** VII, 141, 144, 145.

Faventinus Paratimensis saltus conductor. II, 439, 450.

Favus Nici filius secundus rex Laurentium. VII, 573. **In Deos relatus.** VII, 573.

Fauni incubi. VII, 468.

Favianianus episcopus. II, 759, 762, 780.

Favianus Tuburitanus. IX, 676.

Favianus Donatista Hippone panem coqui Catholicis vendit. IX, 516.

Favianus episcopus Donatista. III, 1456.

Favianus diaconus. V, 1576.

Favus Manichaeus. VI, 166, 442. **Manichaeorum episcopus.** I, 767, 716, 714. **Fausti patria, dotes, etc.** VIII, 307, 325. **Ingenium.** VIII, 533. **Molities.** VIII, 325. **Falsa virtutes quibus gloriabatur.** VIII, 224. **Faustus negabat esse quidem in libris Hebraeorum de Christo prophetatum.** VII, 475. **Faustum Augustini preceptorum vocat Julianus.** X, 1205. **Faustus multis laqueus mortis, Augustino salutis occasio est.** I, 714. **Faustus eo quod Manichaeus esset, iudicio proconsulari cum nonnullis alia in insulam relegatus.** VIII, 325.

Favus a Tivida. IX, 235.

Favus peritor epistolae ad Bonifacium. II, 854.

Favus basilica. V, 645, 1202.

Favus pastor, maritus nutriciae Remuli et Remi. VII, 578.

Favo similis est doctrina sapientiae, quae de abstrusioribus sacramentis exprimitur. IV, 2696. **Favus Christum designat.** IV, 1497.

Febri, Romanorum dea. II, 84; IV, 1296; VII, 59, 86, 125. **Febri et pallori fana fecerunt Romani.** III, 1063; VII, 105.

Febri lectum non formidat argenteum, non timet pompam divitis, non timet jacula bellatoris. V, 1260. **Febres animae.** V, 85.

Februarius mensis unde nomen accepit. VII, 260. **Februarius a Febrius sacris Lupercorum appellatus.** VIII, 546. **Februarius mensis Deo Termino dedicatus est.** VII, 200.

Fel crescit irascendi facilitate, ac felis cremato crescit nascenti facilitas. II, 75. **Fel Christum in cruce respicit, quia non intrant in corpus ejus amaricantes.** IV, 832.

Fecunditas. Ineffabilibus verbis suis Deus vim semine indidit primis hominibus. X, 405. **Fecunditas ante peccatum et peccato non adempta.** I, 1297. **Fecunditas homini donata, non est ablata post peccatum.** I, 1297; VII, 788; X, 1458. **Non est qualis fuisset, si non peccasset.** VII, 789. **Fecunditas, non commotiopulenda membrorum, manus est Dei.** X, 486. **Fecunditas femininam etsi jam sermone facta est, iniquitas non fecunditas hoc fecit.** X, 1260. **Fecunditatem utero non omnino virtute, sed libera et potentissima fecundat Deus.** X, 867.

Felicia virgini consolatoria, vel exhortatoria epistola, de e malis pastoribus scandalum patitur. II, 860.

Felicianus Mustitanus. IV, 576, 584. **Maximianista.** IX, 76, 108, 109, 187, 178, 571, 507, 598, 599, 586. **Ordinator Maximiani.** IX, 255. **Felicianus et alii cum eo conspirantes Primianum damnaverunt.** II, 412. **Felicianus de tota conspiratione accusatur.** II, 415. **Adversus eum postulat Titianus.** IX, 574. **Postulatio adversus Felicianum de Mustitanis locis excludendum.** II, 529. **Felicianus unus de duodecim qui apud tres aut amplius proconsules accusati sunt, et e sedibus suis pellerentur.** II, 407. **Agitur apud proconsulem ut de basilica excludatur.** II, 241. **Quomodo duravit iste conflictus.** IX, 559. **Felicianus damnatur a Primiano.** II,

404, 405. **A Donatistis.** II, 550. **A Concilio Baglano.** II, 102, 196, 509, 403; IV, 388; IX, 65, 73, 107, 251. **Felicianus veritatis adulter, catena sacrilegi appellatur.** II, 408, 414. **Felicianus a parte Donati transit ad Maximianenses.** IX, 633. **Communicat cura Maximiano, et extra communionem Donatarum multos baptizat.** II, 241. **Felicianus vi per Optatum reductus.** IX, 251, 252, 316, 565, 581, 701. **Felicianus Primiano reconciliatus est.** IX, 107. **Felicianus a Donatistis damnatus, cum ad eos studio concordiae redisset postea, sine baptismo in eodem honore ab illis receptus.** II, 192, 196, 309, 405, 407, 413; IX, 59, 584, 618, 635, 740. **Optato Gildonio cogente.** II, 198, 405. **Felicianum Mustitanum etsi damnatum receperunt de novo Donatistae velut integrum, quasi bono pacis.** IX, 54. **Recipiuntur et cum illo quos in schismate Maximiani baptizavit.** II, 241. **Nec Felicianum, nec quos baptizaverat in schismate, rebaptizantur Donatistae.** IX, 97, 98, 113, 262, 504. **Felicianus Mustitanus nunc apud Donatistas episcopus vivit.** IX, 426.

Felicitas et Perpetua martyres. VI, 703. **Felicitas mulier martyr.** V, 1280. **Felicitas parturiendo, Evae penam experta est.** V, 1284.

Felicitati matri epistola. II, 942.

Felix. II, 1068, 1069.

Felix. IX, 535.

Felix martyr. IV, 1680. **Inter tormenta vitam minime finivit.** IV, 1680. **Not. (a).** **Martyrium subit Themisa.** IV, 1679, 1680.

Felix. **Nolam ad beati Felicis memoriam mitti Augustinus duos e suis, unde manifestum ferret iter reus esset.** II, 269. **Felix basilica.** VI, 157, 391. **Felix confessor apparet ipsis hominum aspectibus.** VI, 606.

Felix ab Amaccura. IX, 221.

Felix Aptugneus ordinator Caeciliani. I, 642, 644; IX, 595, 594. **Retr. 610.** **Acerbissimus accusatur in Concilio Carthagenensi schismaticorum.** IX, 639. **Crimen traditionis in eum conferebant Donatistae.** II, 581. **Malorum omnium fons in Concilio Donat. dictus.** II, 503, 492. **Felici Aptugneus causam a proconsole Eliano primo audiri fecit Constantinus.** IX, 595, 594. **Retr. 610.** **Felici Aptungiani causa malto praeceteris invidiosius et criminosius ventilata est a Donatistis.** II, 161. **Felicem Aptugneensem in iudicio proconsulis a quodam Vincentio de traditione convictum dicebant falso Donatistae.** IX, 539. **Ingenius confessus est in cognitione Eliani proconsulis, falsum se fecisse adversus Felicem.** II, 591. **Felix Aptungianus merito passus est in cognitione suae causae quemdam equile suspendi.** II, 166. **Ad jussionem Constantii proconsularibus geatis purgatus est.** II, 161, 492. **Et a crimine traditionis absolutus.** IX, 532, 539, 583, 610, 649, 630, 686. **Et Constantini rescripto.** II, 581; IX, 540, 533. **Gesta proconsularia quibus Felix absolutus est.** IX, *app.* 780. **Exemplar litterarum quibus innocens declaratur.** II, 504. **Felix Aptungianus proconsulari quidem iudicio purgatus fuit, sed hoc sibi ipse non poposcerat.** II, 165.

Felix episcopus. II, 729, 1069.

Felix episcopus. II, 780, 1069.

Felix episcopus Valerio Comiti commendatur. II, 949.

Felix episcopus Donatista. IX, 526, 535.

Felix a Bagai. IX, 209.

Felix a Busiaceni. IX, 144, 253.

Felix a Gurgitibus. IX, 256.

Felix Manichaeus. I, 633; VIII, 519. **Incedi paratum so dicebat ad defendendum magistri doctrinam.** VIII, 527. **Manichaeum anathemat.** VIII, 551. **Ipsi scriptam esse epistolam xxix suspicio est.** II, 275. **Not. (a).**

Felix Adrumetinus monachus. II, 969, 971; X, 911, 914.

Felix alius pariter Dei servus ex eadem congregatione. II, 971, 975.

Felix a Marazana. IX, 239.

Felix a Rotaria Centurioni. IX, 511.

Felix ab Uthina. IX, 218.

Felicitas dea. VII, 126. **Edem primus Felicitati constituit Lucullus.** VII, 129. **Felicitas si dea est, ipsa una colitur debuit.** VII, 129, 131. **Erraverunt Romani, qui tam sero Felicitatem ut deam coluerunt.** VII, 129, 130. **Felicitas postea regno.** VII, 130. **Felicitas non dea, sed manus Dei.** VII, 131, 140, 193. **Felicitas non est colenda, sed Deus.** VII, 524.

Felicitatem later et fortunam bonam quodam sit discrimen. VII, 126. **Felicitatem veram non dat Deus, nisi bonis.** VII, 129. **Felicitas vera.** VII, 370. **Felicitas vera quanta erit.** VII, 804. **Felicitas est plenitudo omnium rerum optandarum.** VII, 140. **Est participatio Dei.** VII, 153. **Felicitas a solo vero Deo potest conferri.** VII, 71. **Beatitudo nostra Deus, recedenti aut eo non erit nisi miseria.** IV, 898. **Vide Beatitudo, Prosperitas.** **Felicitas primorum hominum esse peccatum.** VII, 154.

Felicitatem in quo reponant homines. II, 531. **Felicitas**

non ponenda in temporalibus, V, 302. Stultus et perversus est, qui felicitatem hominis non putat esse nisi in temporalibus facultatibus, et delictis, etc. IV, 1611. Felicitas temporalis ad vetus Testamentum pertinet. III, 630. Per Christum non terrenam carnalemque felicitatem, sed coelestem ac spiritalem expectandam esse intelligebant spiritaliter Iudaei. VII, 546. Felicitate terrena veteris Testamenti, novum Testamentum figurate praeannuntiabatur. II, 540. Felicitatem terrenam quicumque in Ecclesia quaerunt a Deo, ad Ismael pertinent. IV, 1603. Felicitas terrena etiam in veteri Testamento contempta. VIII, 163. Felicitas temporalis gentilium occultata Dei providentiae tribuenda, non deorum favori. VII, 71. Felicitas temporalis communis est iustis et impiis. III, 650; V, 129, 1586. Plerumque datur et malis. VII, 595. Beneficentissima providentia, ne pro magno quaeratur a bonis. II, 545. Felicitas temporalis, sinistra dicitur; aeterna autem, dextera. IV, 1612, 1770, 1867, 1868. Felicitas perpetua habetur a bonis in dextera, temporalis in sinistra. V, 204. Felicitati temporali qui cor apponit, quod sinistrum est dextrum facit. IV, 1867, 1868, 1869. Non felicitatem istam habere hoc peccare est, sed facere illam dexteram cum sit sinistra. IV, 1612, 1770, 1867. Felicitas secundum perversam hominum opinionem. II, 531. Felicitatem veram nemini conferunt res temporales, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411.

Felices non sunt existimandi, qui florent ad tempus. IV, 885. Felicitatem suam in praesenti impii nec ipsi tenent. IV, 1656. Malus ideo felix putatur, quia quid sit felicitas ignorat. III, 1625. Malus eo est infelicio, quo sibi videatur felicior. V, 1165. Felix vere est, non qui id habeat quod amat; sed qui id amet quod amandum est. IV, 202. Vide beatus. Nihil est infelicio felicitate peccantium, qua poenalis nutritur impunitas, et mala voluntas velut hostis interior roboratur. II, 531. Felicitas impiorum nonnullis scandalum. V, 126, 154, 168, 203, 1164. De felicitate saeculari impiorum ne perturbentur pii. V, 1585. Non recti corde qui de malorum felicitate scandalizantur. V, 318. Felicitas malorum non invidenda. III, 1606. Declinanti a Deo in adversis, fit verus laqueus falsa malorum felicitas. IV, 1635. Qui patienter fert malorum felicitates et bonos labores, iam talis beatus est. IV, 1491.

Felicitas impiorum, magna ira Dei. V, 1587. Felicitate qui iste mundus ardet, in pressura se computet. IV, 1039. Felicitas peccatorum fovea ipsorum est. IV, 1204. Mali florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. IV, 626. Somnium dormientis, felicitas. IV, 925, 1749. Maxime impiorum. VII, 362. Felicitas temporalis fluvius Babylonis. IV, 1764. Felicitas velut flos foeni arescet, et decidet. IV, 620. Felicitas fallax, maior est infelicitas. IV, 1697. Felicitas mundi piis non honos, sed onus. V, 1584. Felicitas mundana nobis magis est periculum quam ornamentum. V, 1582.

Felicitas terrena, nec mala putanda est, nec etiam magni facienda. VII, 74. Felicitas terrena donum Dei. II, 533, 539. Iustis a Deo datur, ut ad hoc vacent, unde bonum aeternum adipisci possint. IV, 1401, 1402. Felicitas in hoc mundo et affluentia rerum temporalium, solatia sunt nostrae peregrinationis. IV, 579. Felicitas et infelicitas memento. IV, 946, 1068. Felicitas terrena plus timenda quam miseria. IV, 387, 840, 841. Felicitas terrena contemnenda. V, 204, 205, 206, 1070. Felicitatis terrenae regnum superbia est. IV, 1030. Felicitas honorum habere Deum in conscientia. III, 1605. Felicitatem saeculi Christus non promisit. IV, 360; V, 1536. Felicitate terrena Christus homo non fuit commendandus, ne propter hanc serviretur Deo. II, 545. Felicitas humanarum rerum an diminuta sit per Christiana tempora. III, 1068. Felicitas hinc non quaerenda. V, 154. Qui vult Christianus fieri ob felicitatem terrenam, adhuc in tenebris perseverat. IV, 1075. Dei cultum vilissimum pretio addicit, qui pro illo terrenam felicitatem quaerit. V, 135. In Psalmo LXXII inducitur homo poenitens quod Deo pro mercede terrena servierit, et agnoscere intendens quare impii felicitate terrena floreat. II, 545. In eos qui felicitatem carnalem petentes exaudiri sibi non videntur. V, 147. In eos qui felicitatem in hac vita esse censent, ac de altera vita dubitant. V, 1581. Felicitatem terrenam quaerere et aeternam felicitatem patienter exspectare, dormire est inter medios clericos. IV, 825.

Felicitatibus terrenis amaritudines miscet Deus, ut alia quaeratur felicitas, cujus dulcedo non est fallax. V, 621. Felicitatibus huius saeculi si Deus amaritudines non misceret, obvisceremur eum. IV, 1212, 1213. Magnae virtutis est cum felicitate luctari, ne illiciti, ne corrupti, ne ipsa subvertat. V, 485. Nulla infelicitas frangit, quem felicitas nulla corrumpit. IV, 1058. Felicitatis magnae est a felicitate non vinci. V, 485. Felicitate terrena ad obsequium creatoris utendum est. II, 339. Et ad aeterna luca. II, 336. Felicitas caelestis cum terrena comparatur. V, 156. Felicitas anima-

rum alia ante, alia post resurrectionem. V, 1292. Felicitas plena quae sit. X, 1498. Beatissimi sunt, quibus hoc est Deum habere quod nosse. II, 840. Felicitas non est corporis, sed fruentis et intelligentis est propria. II, 439. Sita est in aeternitate, veritate, caritate, id est stabilit, certa plenaeque felicitate, ubi manentibus, videntibus, amantibus sunt cuncta perspicua. II, 744. Cum Deum diligimus propter se ipsum, et nos ac proximos propter ipsum, non jam nos in ipsa vita beata constitutos existimemus, quasi nihil sit amplius quod oremus. II, 499. Felicitas aeterna, dextera Patris. VIII, 692. Felices sunt infeliciter saeculi homines, martyres feliciter infelices. IV, 1679. Felicitatem martyres quia videbant, tormenta passi sunt. IV, 1678. Felicitas aeternae doae frustra inducitur a Pelagianis. X, 1488. Felicitas in futuro saeculo quibus speranda. V, 34, 36, 133, 1384. Carnalis cogitatio de futura felicitate. V, 1489.

Femina de viro facta. IV, 1784. Facta est ad imaginem Dei. III, 295. Extra sex dies creationis facta est. III, 545. Per feminam mors, per feminam vita. VI, 303. Per feminam venenum, per feminam salus. V, 354. Vide Mulier. Feminarum ante Christum opprobrium, gratia deletum. VI, 704. Feminae ad virum subjectio. I, 866; III, 204. Femina ut viris serviat, ordo naturalis est. III, 589. Et lex voluit. III, 762. Femina sub patre aut sub viro constituta vivere non potest sine eorum consensu. III, 744, 745. Vide Votum. Feminae olim philosophatae. I, 965. Feminae publicis consultationibus intererat Athenis, sed postea expulsae sunt, quare. VII, 568. Feminarum heredes facere lex Voconia vetuit. VII, 105. Feminineus sexus conformatus propter sobrietatem, non tamen cum libidine, nisi homo peccasset, procreandam. III, 400. Feminae usus quibus naturalis, quis contra naturam. X, 456, 457, 725, 1450, 1452, 1453. Feminis indifferenter utendi detestandum turpitudinem docebat Nicolaus. VIII, 26. Simon Magus. VIII, 25. Saturninus. VIII, 26. Feminae conceptas apud Manichaeos carceres et vinculum Dei. VIII, 597. Feminis cur permixta utendum censuit Plato. X, 1531. Feminarum prostitutio unde prohibita. VIII, 438. Femina non solo tactu, sed affectu quoque et aspectu appetitur et appetit. II, 961. Nihil magis ex arce dejicit animum virilem, quam blandimenta femineae. I, 878. Feminam Job cur diabolo servavit. III, 2025. Feminas nec maritatus decet capillos nudare. II, 1060. Feminae solis maritis ornari, secundum veniam, non secundum imperium permittebantur. II, 1060. Feminis ornamenta exteriora quid noceant appetita, quid spreta conferant. V, 884. Feminini sexus honor est in matre Christi. V, 1006. Obsequium a feminis religiosis de earum facultatibus cur suscepit Christus. IV, 1567, 1568. Feminae resurrectionis Christi primae nuntia. V, 355. Per feminas viris cur resurrectionis Christi nuntiata est. III, 1938. Feminae de hoste victrices. V, 1285. Feminarum in masculinum sexum conversio. VII, 110.

Femur carnem significat. IV, 1485. Femoris alius est fructus, alius fructus ventris. IV, 1724. Femoris Jacob latitudo, generis multitudo. IV, 508. Quid sit accinctio gladii circa femur. IV, 1485.

Fercula diis exhibitia. VII, 50.

Feriat dies. V, 1201.

Fermentum modo in vituperatione, modo in laude ponitur in Scriptura. III, 78.

Ferrum tribulationem designat. IV, 1397.

Ferveamus in itineribus bonorum operum, hoc est enim ambulare nostrum. IV, 290.

Fessoria dea. VII, 129.

Festivitas Dei letitia sine defectu. IV, 470. Festi quidam dies Paganorum. V, 1610. Festi dies Christianorum, et dies solennes Paganorum. VI, 545. Festivitas profana. IV, 1038. Festa humana, letitia transiens et plena luxuria. IV, 470. Festa cur anniversarie in Ecclesia celebrentur. VIII, 503. Festa quomodo observanda. II, 1404. Festorum carnalis celebratio. V, 1178. Festa quaedam celebrata cum letitia convivantium in publicis mensis. V, 274. Festi dies gentilium in abundantia epularum et ebrietate. II, 118. Cur Ecclesiae principio permixtum sit festos martyrum dies simili luxu celebrari. II, 118. Festivitates martyrum ad hoc institutae, ut eos admoveamur imitari. V, 52, 1293, 1352, 1364, 1414, 1447. Festivitates martyrum honorare et non imitari, nihil est aliud quam mendacitor adulari. V, 1447. Per diversa loca diebus dominicis, et quinquaginta post Pascha, et solemnibus martyrum, et festis quibusque, prandetur. II, 146. Festum Ascensionis Domini ac depositionis s. Leontii eodem die celebratur. V, 1208. Festivitas sanguinis mulieris cuiusdam. III, 1439.

Festus interpellatur adversus Donatistas Hipponensis regionis. II, 509. Cum prius datae ipsius litterae nihil quidem valuisent. II, 512.

Fetus in utero quandocumque incipiat vivere. VI, 372,

Fetalia. V, 1014.

Fiat, Fiat, in psalmis, subscriptio est cautionis Dei. IV, 1114.

Fictio non est semper mendacium. VI, 538. Christus figurate finxit nescire se quod sciebat, finxit et se longius ire. VI, 557.

Ficus habens folia, carens fructu, Judæi et Pharisei habentes verba, non facta. IV, 264. Ficus foliis significatur pruritus libidinis. V, 442. Sub flexu homo visus a Christo, quid allegorice. IV, 264. Ficus Ægyptiæ lignum non natus in aquis. VII, 715. Ficus sterilis per triennium. V, 553, 555, 558.

Fidentia quid sit. VI, 21. Fidentis Deo quanta securitas. IV, 201.

Fidentianus episcopus. II, 758, 780.

Fidentius episcopus. V, 1448.

Fides dea credita est, templumque habuit, et altare. VII, 127.

Fides unde dicta. III, 1760; VI, 515. Fides sic appellata est, quia fit quod dicitur. II, 285; V, 520. Fides est sperantium substantia, convictio rerum quæ non videntur. V, 699. Fides ex Scripturis canonicis concepta est. VII, 646. Fides catholica testimonio lectionis collecta, et Apostolica veritate fundata. V, 335. Fides titubabat, si divinarum scripturarum auctoritas vacillat. III, 53. Fidei nostræ adstantur codices Judæorum. VI, 178. Fides habet quoddam Jumea sines in Scripturis. V, 698. Habet oculos suos, quibus quodammodo videt verum esse quod nondum videt, et quibus certissime videt nondum se videre quod credit. II, 456. Quod intellectui nostro nondum eluxit, non debet a firmitate fidei dimitti. VIII, 947. Fides est credere quod non vides. III, 1690. Hæc est laus fidei, si quod creditur non videtur. III, 1857. Fides proprie est rerum quæ non videntur. VI, 235. Ecclesiam videntes, Christum credere debemus, quem non videmus, sicut Apostoli Christum videntes, Ecclesiam crediderunt quam non videbant. V, 1126, 1143. Christiano quid non opus scire. VI, 235.

Fides tollitur, si juxta Academicos tollatur assensus. VI, 245. Fides quærit Dei voluntas, non quæstionem. V, 1138. Fides amplectenda prius est, quam finiantur quæstiones, ne statatur vita sine fide. II, 586. Ubi deæccret ratio, ibi est fidei edificatio. V, 1157. Et profectus. V, 1008. Fides quatenus aliquando præcedat rationem, ac semper præcedatur a ratione. II, 455. Fidei rationem quærere et accipere licet. II, 455. Fallax manichæus, qui fidem incertarum rerum imperat, et certarum rerum cognitionem pollicebatur. VIII, 185, 184. quantum ad id quod ortum est æternitas valet, tantum ad fidem veritas, ex Platone. III, 1070. ubi de fide agitur, longo uti sermone non opus est. V, 1075.

Fidei catholicæ varia argumenta. VIII, 175. Fidei firmitas in eo est, quia omnia, quæ eveniunt in Christo, prædicta sunt. III, 1989. Ad credenda quæ non vidimus, movere debent quæ nunc impleta conspiciuntur. VI, 176, 178, 341, 346. Christiani primi miraculis movebantur, ut crederent quæ ventura prædicabantur. VI, 341. Modus quo mundus credidit, si consideratur, incredibilior rebus quas credidit invenitur. VII, 756. Signa et indicia divinitus data non desunt, quibus inducamur ad fidem. V, 700. Fides indicis confirmata. VI, 174. Totius inundi fides in Christum mirabiliter conciliata. VI, 179. Fidei nostræ totus orbis ædificatur. V, 1603. Quisquis adhuc prodigia inquirat ut credat, magnum est ipse prodigium. VII, 760. Fides tanto fortior, quanto magis jam miracula non quærat. X, 185. Testibus vel testimoniis humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenti ad faciendum fidem vel habere, vel non habere penditur. II, 598. Fides nostra ex moribus hominum, sanctæ quantumlibet professionis, pendere non debet. IV, 1592.

Fides non est superborum. V, 656, 874. Fides primum, deinde præcepta vivendi subjungit animam Deo. VI, 299. Fides humilitatem habet. III, 1670. Fides lac parvulorum. VIII, 821. Fidei simplicitate lactari oportet, cum parvulus sumus. VI, 309. Fides catholica simplex parvulis una salus est: hoc uno lacte ad firmitatem solidioris cibi certo robore pervenitur. IV, 152, 153. Fides simul lex quæ forte sufficit nobis, non sufficit aliis. V, 619. Illa rectissima disciplina est, in arcem fidei quam maxime recipi infirmos. II, 448.

Fides primogenita cordis nostri. V, 72. Fides res cordis, non corporis. VIII, 1016. Fides non res est salutantis corporis, sed credentis animi. VI, 316. Fidei comites spes et caritas. V, 369. Fides oculus cordis. IV, 1169. Fides nostra primitivæ nostræ. IV, 1749. Fidei, spei et caritati scientia omnis et prophetia militat. III, 53. Firma fide, spe et caritate opus est hic. IV, 1171. Fide, spe et caritate Deus colendus est. VI, 253. Hæc sola in religione sequenda sunt. VI, 253. Fides sine spe et sine caritate, pia non est. II, 456. Fides quomodo ad unamquamque se habeat. II, 457.

Fides potest esse sine spe, non spes sine fide. VI, 254. Fidei anica spes. V, 248. Fides potest haberi sine caritate, non caritas sine fide. V, 564; VI, 235. Fide titubante caritas languescit. III, 53.

Fidei opus dilectio. III, 2034. Fides vera quæ per dilectionem operatur. III, 1631. Fides laudabilis, fides fidelium; ipsa est vera gratiæ fides quæ per dilectionem operatur. V, 564, 833. qui non amat, inaniter credit et sperat. VI, 286. Fides per dilectionem operatur in corde, etiamsi foras non exit in opere. V, 52. Fides sine caritate mors est. III, 1578. Fides mortua non Christianorum, sed dæmonum. VI, 217. Fides dæmoniorum. II, 878. Fides male viventium prope est fides dæmoniorum. V, 995. Incipit corruptio a mala fide, inde itur in turpes mores. IV, 614. Fides Christianorum discernenda a fide dæmonum. II, 878; V, 569, 865, 912, 1116. Fides Christiana quænam. VI, 286. Fides cum dilectione, Christiani; sine dilectione, fides dæmonis. III, 2035. Fidem qui non habent, peiores quam dæmones. III, 2053.

Fides ad religionem pertinens quæ sit et de quibus rebus. VI, 234, 239. Partitio rerum quæ ad fidei objectum pertinent. II, 456. Quid sufficit credere. VII, 235. Fides Christianorum præcipua. V, 808, 1116, 1153. Fides historica et temporalis, fides spiritalis et æterna. III, 166. Fide temporalis historiæ, quæ pro salute nostra ab incarnato Verbo administrata est, nutriuntur lactentes, id est, non dum capaces cognitionis rerum spiritalium atque æternarum. IV, 110.

Fidei primum et maximum officium est, ut in verum Deum credatur. VII, 127. Fides in Deum creatorem non sufficit ad salutem. X, 249. sine fide in Christum nemo unquam reconciliatus est. IV, 1396. Nullus unquam homo potuit justificari aut salvari. X, 399, 401. Nemo liberatur a damnatione quæ facta est per fidem Jesu Christi. X, 925. Nullus iustorum etiam antiquorum a damnatione totius massæ perditionis salvus esse potuit, nisi per fidem in Christum. III, 1918; VI, 287. Qui in ea regione defunctus est, ubi Christi nomen audire non potuit, non potuit justificari. X, 249. Fides in Christum non est necessaria ad salutem, si homo sine illa potest juste vivere. X, 248. Fides Christi Legis operibus præponenda. III, 615. Fidei catholicæ certum propriumque fundamentum, Christus. VI, 235. In causa duorum hominum, Christi et Adami, proprie fides Christiana. V, 190; X, 399. Fides resurrectionis Christi, fides Christianorum. IV, 1600. Fidei plenitudo de Christo. V, 1196. Fides Christi, quæ. III, 1778. Fides in Christum, iter ad Deum. VI, 243; VII, 318. Fide in Christum natum in carne, pervenitur ad Christum natum de Deo. IV, 1641.

Fides vera ab exordio generis humani una et invariata fuit. II, 574. Fides veteris et novi Testamenti non varia est, sed una. II, 681. Ab initio generis humani nec prophetari Christus desinit, nec qui in Christum crederent defuerunt. II, 375. Antiqui justè eadem fide salvi fiebant, qua fideles temporis nostri. II, 845, 858; III, 1722. Fides iustorum veteris Testamenti et novi eadem. VIII, 356; X, 272, 399, 400, 450, 569, 595. Ex fide in Christum justè ante passionem vixerunt. X, 281. Et salvati sunt. II, 681, 709, 838. Fides in Christum eadem nobis quæ patribus veteris Testamenti. IV, 596; V, 153; VII, 610. ut nos per fidem passionis Christi præteritæ, ita antiqui sancti per fidem ejusdem passionis futuræ salvi facti sunt. I, 808. Sic salvi facti sunt credendo quia venit Christus, sicut nos salvi efficiuntur credendo quia venit. VI, 532. Fides veteris Testamenti ad gratiam, spiritus pertinebat. IV, 283. Fides una sit etiam in diversis observationibus. II, 146. Fidem unam quare Deus multipliciter varieque diffudit. IV, 524. Fides quomodo communis et una omnium credentium. VIII, 1016, 1017.

Fides hic necessaria. V, 256. Necessaria ad salutem. V, 784, 1341. sine fide nullus unquam justus fuit aut erit. VI, 621. Fides quo usque necessaria. I, 877. sine fide impossibile est placere Deo. X, 753. Fides primum præceptum et initium religionis. V, 257. Initium salutis. V, 912. Initium corrigendi cor. X, 314. Initium vitæ bonæ. V, 254; VI, 204, 621. Principium melioris vitæ, et interioris renovationis. IV, 1749, 1750. Initium est hominis Christiani, martyrum pro Christo, finis optimus. X, 995. Fides necessaria ad pie vivendum. VII, 610. Fides gradus est pietatis. III, 1574. Fides tua justitia tua. IV, 279. Justitia ex fide, non ex operibus. II, 819. Neque per legem justitia, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide, etc. II, 768. A fide omnis justitia sumit initium. II, 877. A fide justificatus incipit. IV, 1464. Fides resurrectio peccatoris. III, 1368. Fide anima reviviscit. IV, 1116. Justificatio ex fide, sine operibus. V, 31. Quid sit secundum Apostolum per fidem sine operibus justificari. VI, 68. Fidem ab operibus quatenus Apostolus distinguit. X, 969. Ex fide justificari nos, cur potius dixerit Apostolus, quam ex operibus. X, 969. Quid

(Dir.)

sentendum de fide sine operibus. IV, 257. Per fidem sine operibus justificari hominem asserit Paulus, ne merito operum se gratiam accepisse præsumat. IV, 261. Fides sine operibus nihil prodest, sicut nec opera sine fide. IV, 258, 259, 261. Fides sine operibus non sufficit ad salutem. X, 892. Fides sine operibus neminem salvat. X, 598. Est otiosa. VI, 87, 88. Radix sine fructu. IV, 259. Augustinus suum de *Fide, et Operibus* librum notat. II, 948. Libertas fidei non sit fidelibus velamen malitiæ. VI, 225. quidam sibi ob fidem regnum cælorum promittunt, alii male vivunt. V, 368. Error quorundam, propter fidem Christianam salvandos esse baptizatos, etiam si mores quantumlibet malos non correxerint. VI, 197. refellitur. VI, 150, 210, 570. Fides in Deum non impedire debet quin fiant ab hominibus quæ faciendæ sunt. III, 574. Deus facit per gratiam suam opus Legis in homine, et homo per fidem suam suscipiens gratiam, etc., cooperatur est adjuvantis Dei. III, 736.

Fides non ex operibus, se ad gratiam pertinet. III, 615. Non ex meritis. III, 1400. Fides non ex bonis operibus, sed bona opera ex fide. V, 52; X, 892. Fides initium unde bona opera incipiunt. X, 341. Gratia fidei præcedit bona opera. VI, 111, 621. Ante fidem nihil est boni operis. III, 1851. A fide bona opera pendunt, et præveniuntur. III, 615. Sine fide opera bona a nullo fiunt. III, 875; V, 72. Sine recta fide nulla operum laudabilium copia prodest. X, 598. Opera quæ dicuntur ante fidem, quamvis videantur hominibus laudabilia, inania sunt. IV, 259. An qui sine fide dat elemosynam, etc., dicendus sit pius, an impius. IV, 262. Omne quod non est ex fide, peccatum est. X, 754. Non de animæ et corporis bonis, quæ dona sunt Dei etiam in peccatoribus, sed de actionibus eorum dictum est: *Quod non est ex fide, peccatum est.* X, 752. Fides sic est in anima, ut radix bona, quæ pluviam in fructum ducit. IV, 1805. Fides impetrat gratiam bene operandi seu caritatem. II, 819. Impetrat adiutorium, ut Lex impleatur. V, 851. Impetrat justificationem. II, 820. Fide impetratur justificatio et salus. X, 232, 253. Fides gratiam justificationis conservat. II, 878. Væ homini fideli, nisi Dominus fidem ejus protegat. IV, 1814. Quod fides impetrat, non desinit esse donum gratuitum. II, 878, 879. In via fidei, pro non peccatis habentur, quibus peccata non imputantur. IV, 1508. Ante fidem non debentur nisi mala pro malis. IV, 1516.

Fides principium meriti. II, 878. Quomodo. III, 2061. *Retr.* Fidei merito præcedenti quomodo tribuitur misericordia. III, 2061. *Retr.* Fides inchoatum meritum, sed etiam fidei meritum est donum Dei. X, 985. Et ex misericordia ejus. X, 985. Nec ullis nostris meritis redditur. X, 377. Fides est a Deo. III, 85. Est opus Dei. III, 1602. Donum Dei. I, 622; IV, 1116; V, 234, 750, 911, 915, 915, 1563; VI, 111, 115, 116, 247; X, 532, 533, 897, 978, 976, 989, 1605. Fides non ex præcedentibus meritis, sed gratuitum donum Dei est. II, 878, 879, 880, 989. Donum omnino gratuitum. X, 309, 616, 675. Donum quod denegatur superbis. V, 456. Fides ex gratia est. X, 972. Fidem nostram operatur Deus in cordibus nostris. X, 965. Fides fit in homine, sine qua opera bona a nullo fiunt homine. II, 878. Fides quamvis operandi gratiam impetret, ipsa donum est gratiæ. X, 541. Dei misericordiam non præcedit. II, 879. Ut in Deum credamus, et pie vivamus, non volentes neque currentis, sed miserentis est Dei. II, 982. Orandus est Deus pro eis qui nolunt credere, ut velint. II, 984, 987, 988, 989. Pro inimicis nostris qui nondum in Christum crediderunt, ut credant, orare nos debere admonuit S. Cyr. II, 972, 980. Inaniter oraremus pro infidelibus ut credant, nisi Ecclesia crederet etiam malas atque infideles hominum voluntates per Dei gratiam in bonum posse converti. II, 972. Gratia Deo agendæ pro eis qui ex infidelibus crediderunt. II, 989. Non meritis operum ad fidem pervenitur. X, 341. Cuiusque quisque sit dignus fide. X, 975. Locus unde Massilienses probare nituntur fidem non esse Dei donum, ejusque explicatio. II, 373, not. (a). Fidei justitia a Spiritu sancto, post recessum Christi. V, 786. Fides per baptismum solidatur. III, 264.

Fidei inchoationes quædam conceptionibus similes. VI, 111. Fides præveniente et vocante misericordia Dei, per obedientiam susciatur. IV, 991. Nemo sibi sufficit ad incipiendam vel ad perficiendam fidem. X, 965. Fidei initium Dei donum est. II, 979, 988; X, 981, 962, 989, 990, 1024, 1026, 1027. Superbiæ est homini initium fidei tribuere. X, 965. Fidei initium ex nobis, cætera autem religiosæ vitæ bona ex Dei gratia esse aiebat Vitalis. II, 989. Aiebat nobis esse a nobis ut credamus in Deum, et Evangelio consentimus. II, 978. Ut tamen credere velimus, id Deum operari quantum in ipso est, quatenus scilicet nota nobis facit eloquia sua. II, 978. Si consentire Evangelio non est ex dolo Dei, sed ex voluntate, frustra orat Ecclesia ut illi credant quibus Evangelium prædicatur, etc. I, 978, 980.

In initio Fidei est etiam initium bonæ, hoc est piæ voluntatis. II, 989. Non solum initium fidei, sed et ejus incrementum donum Dei est. X, 962, 993. Gratia non gratis datur, si initium fidei est ab homine, augmentum vero a Deo. X, 965. Totum sibi negotium salutis posset homo vindicare, si sibi sufficeret ad incipiendam vel perficiendam fidem. X, 965. Quidquid et fidem præcedit, et fidem comitatur, et fidem sequitur, Deotribuendum. X, 970. Inter initium fidei et perfectionem perseverantiae, media sunt illa quibus recte vivimus, quæ etiam donari a Deo nobis Fide impetrante, ipsi Pelagiani consentiunt. X, 1028, 1033.

Fides perfecta et fides inchoata ex dono Dei est. X, 966. Perseverantia in fide, donum Dei. X, 940. Fidem et perseverantiam esse Dei dona, totius Ecclesiæ in suis orationibus testimonium. X, 1031, 1032, 1033. Ecclesiæ preces pro fidelibus ut permanent, pro infidelibus ut credant. X, 1606. Et fides, et salus fidei quæ promittitur, donum Dei est. X, 976. Fides ex Dei dono. III, 1631. Contra quam sensit initio Augustinus. III, 2061. *Retr.* Fidei initium donum Dei esse quando cognovit Augustinus. X, 1023.

Fides in potestate est, quomodo. X, 253. Qui corde proprio credunt in Dominum, sua id faciunt voluntate et libero arbitrio. II, 984, 987. Qui voluerunt, crediderunt. V, 787. Et infideles ipsi si vellet credere, a nullo impedirentur. V, 787. Fides nostra sic est in libero arbitrio, ut egeat divino adiutorio. III, 1778. Et velle et credere nostrum est, et simul donum Dei. X, 965. Fides Christi dicitur fides nostra, quare. X, 209. Tutius est fidem, spem et caritatem suam voluntati Dei committere, quam suæ propriæ. X, 976.

Fides non omnium est. IV, 1118, 1803. Fidei donum cur non omnibus datur. X, 972. Cur ille credat, ille non credat, cum ambo idem audiunt, altitudo est judiciorum Dei. II, 878. Quatenus a Christo præsciti sunt qui in eum fuerant credituri. X, 974. Impossibilitas fidei et conversionis quæ, et unde. III, 1778, 1779. Patiendum est sibi fidem per hominem prædicari, quamvis possit homini non per hominem dari. X, 920. paucissimis donatum est, ut nullo homine prædicante, vel per Angelos fidem accipiant. X, 1025. Fidem nemo accipit a ministro verbi aut sacramenti, sive perfido, sive fideli. IX, 501. Fidei patres. V, 1104.

Fides magna possessio. V, 248. Fides a nobis exigitur, offertur salus; pretiosum est quod promittitur, gratis fit quod jubetur. V, 1112. Fides auro præferenda. V, 218. Aurum multis fulget, non fides. IV, 566. Fides in rebus etiam abjectis magnum animi bonum et saluti corporali præponendum. VI, 376. Fides aurum est, carnalis concupiscentia fenum. IV, 1242. Fides carnalis. V, 54. Fides cara res est, vili illam addixisti. IV, 262. Pro bonis operibus sperasti terrenam felicitatem: impius es. IV, 262. Operibus sperasti vitam æternam, sed non ab illo a quo speranda est: impius es. IV, 262.

Fides via ad religionem tutior, et ab omnibus tenenda. VIII, 82, 86, 91. Fides verbum consummans et brevians, quod fecit hominus super terram. VI, 124. Per fidem patet via ad Deum. IV, 1751. Fides sit tecum, et tecum est Deus. IV, 1169. Fides quid valet ad cognitionem et dilectionem Dei. VIII, 960. Morum honestas ad diligendum Deum et proximum, fidei veritas ad cognoscendum Deum et proximum pertinet. III, 71.

Fidei filius quis. X, 214. Fide potestatem accepimus fieri filii Dei. IV, 1614.

Fides ad Christum nos trahit. II, 878. Fide vere acceditur ad Jesum. III, 1101. Fides in Christum. V, 775. Fides de Christo, Christus est in corde. III, 1735. Per fidem et spem anima nostra in Christo est. IV, 1845. Hominem pie fidelem cum Christo esse per fidem, non est dubitandum. III, 1927. quamdiu per fidem in homine habitat Christus, tandiu homo est templum Dei secundum fidem, non secundum speciem. IV, 1632. Paganus renuntiat sæculo, tunc macatur: credit in Deum, tunc manducatur. IV, 1643.

Fides sola Christi mundat. IV, 1137. Fides in Christum si adsit, nulla peccata remanebunt. V, 788. Christus nihil prodest non credentibus. V, 1545. Velamen quod in veteri Testamento est auferetur, cum ad Christum quisque inde transierit. II, 849. Jesus in navi, fides in cordibus. IV, 324, 1169. Fide nostra vigilante, vigilat Christus in nobis. V, 424. Fide sopita in corde, tamquam dormiente Jesu in navicula, periclitamur tentationum fluctibus agitati. IV, 190, 1169, 1611. Fides in corde, quasi Christus in navi dormiens, excitanda. V, 240, 1602. Dubitationis tempestate factaris: excita Christum, excita fidem tuam. IV, 1813. Fidei obvio, sonnus Christi in corde. III, 1755. Fides præsens, vigilans, oblitâ. V, 804.

Fides, incarnationis finis. VIII, 914. Fides, salubris medicina fidelium in sancta Ecclesia. VIII, 822. Fidei medicamenta manibus Dei confecta. I, 722. Dominus cum ista medicina venit, ut fidem populis imperaret. II, 448. Ant

quam scias quare quid dictum sit, crede ita dici debuisse ut dictum est. IV, 1915. Sitiebat Christus in cruce fidei illorum, pro quibus orabat. IV, 851.

Fides, vita. III, 1577, 1727, 1753, 1815. Fides recta, via recta. IV, 263. Fides recta, initium bonæ vitæ. V, 254. Fidei rectæ vita recta adiungenda. V, 993, 994. Fide quomodo distinguimur, sic distinguamur et moribus, sic distinguamur et operibus. V, 1117.

Fides ædificii spiritualis fundamentum. X, 970. Fidem in fundamento habere quid sit. VI, 213. Quid super fundamentum fidei, ligna, fenum, et stipulam ædificare. VI, 151.

Fides orationem præcedit. II, 878. Fides fons orationis. V, 635. Non orat nisi fides. V, 913. Fides si deficit, oratio perit. V, 635. Fides fundito rationem, fusa oratio fidei impetrat firmitatem. V, 635. Fides in quantum proficit, in tantum tentatio deficit, ac vice versa. V, 635. Fides a Deo impetrat quod Lex imperat. IV, 1345; VI, 287. Impetrat gratiam ad implenda mandata. IV, 1849. Per fidem impleta sunt, quæ per Legem impleri non poterant. III, 2066. Fide custodiuntur iudicia iustitiæ Dei. IV, 1567. Opus bonum intentio facit, fides intentionem dirigit. IV, 259.

Fides plena. V, 912, 1496; V, 1345. Fides catholicissima. X, 257. Fides vera, seu fides Christiana ex qua iustus vivit. X, 257. Vivere ex fide quid. X, 182. Est mandatum ut iustus ex fide vivat, et huic fidei hereditas æterna promittitur. IV, 1395. Ex fide nemo vivit, nisi non videndo quod creditur. IV, 1432. Quomodo et credendum quod intelligatur, et intelligendum quod credatur. V, 257. Intellige, ut credas, verbum meum; crede, ut intelligas, verbum Dei. V, 258. Dedit nobis Deus videre, unde possimus credere quod non videmus. V, 700, 727. Qui vera ratione quod tantum credebat intelligit, præponens est ei qui cupit intelligere quod credit: si autem nec cupit, cui rei fides prosit ignorat. II, 436. Alia sunt, quæ nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt, quæ nisi credamus, non intelligimus. IV, 1352. Deo adjuvante atque donante proficit intellectus ad intelligenda quæ credat, et fides ad credenda quæ intelligat. IV, 1532. Fides est credere quod nondum vides, cuius fidei merces est videre quod credis. V, 254. Fides utcumque inchoat cognitionem. VIII, 961. Fides gradus est ad intelligentiam I, 1224, 1243; III, 129. Fidei gradus saluberrimus et necessarius ad scientiæ adoptionem. IV, 111. Fides præcedere debet intelligentiam. VI, 299. Ad intelligentiam ratio vera perducit, fides animum præparat. II, 454. Fides ad veritatis cognitionem ducit. II, 447. Per fidem ad certam scientiam pervenitur. VIII, 185. Et ad intellectum. III, 1741. Fidem intelligentia sequitur. II, 447. Fidei merito datur merces cognitionis. VI, 71. Fides debet præcedere intellectum, ut sit intellectus fidei præmium. V, 257, 672, 698, 770. Fidei fructus, intellectus. III, 1574. Fides oculos validiores habet ad conspiciendum finem implorum hic feliciter agentium. IV, 1897.

Fidei certa merces, et infidelitatis poena. V, 1419. Fidei merces, salus animarum. III, 1830. Contemplatio. VIII, 832, 833, 835. Fide simpliciter prius nutrienda est mens Christiana, ut fiat capax ad intelligenda superna et æterna. VIII, 279. Fides ad divina capienda facit habiles. VIII, 822. Fide mens purgatur, ut contemperetur æternis. VIII, 904. Fide corda mundantur, ut interiores oculi aperiuntur et serenentur. IV, 447, 1332, 1640. Per rerum temporalium fidem, pervenit homo ad æternam veritatem. III, 1070. Inveniendū Deo quisquam non fit idoneus, nisi prius crediderit quod est postea cogniturus. I, 1245. Fides tunc est, quando expectatur in spe, quod in re nondum videtur. VII, 379. Quæ futura sunt, ita creduntur, ut etiam videnda sperentur. II, 436. Fides, regeneratio, spes, caritas, in hac vita sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1533. Fides desideret videre quod credit. VI, 661. Credendo tendimus ad videndum. III, 1923. Fides ita laboret, ut tandem videat. VI, 662. Fides est credere quod nondum vides; fidei merces, videre quod credis. V, 254. Fidei merces quæ esset, nisi lateret quod credimus? merces autem fidei, videre quod credidimus antequam videremus. IV, 1451. Fides ad visionem perducit. V, 103, 574. Per fidem perveniendum est ad visionem. IV, 510. Fidei merces visio Dei. III, 1691. Merces fidei definienda est visio rerum quæ creditæ sperantur. III, 1927. Fidei tempus, et tempus speciei. V, 256. Per fidem ambulamus ad speciem. V, 1523. Fides est presentis vitæ, species future. III, 1830. Fide mens imbuta tendit bene vivendo ad speciem pervenire. VI, 253. Fide lactamur, specie pascendi. V, 708. Lætificabit in patria, quem fides non consolatur in via. V, 541. Fides nostra quandonam fiet veritas. VIII, 904. In fidei temporalis retentione, contemplatione, dilectione, trias quædam, sed nondum proprie imago Dei. VIII, 1058.

Fides reipublicæ divinæ nos adsciscit. II, 533. Fidei via

ad beatitudinis possessionem ducit. VIII, 63, 64. Fides præparat sanctos regno Dei. III, 1813, 1816. Fides necessaria ad beatitudinem obtinendam, quomodo. VII, 627. Fides et pietas præparationes ad introeundum cum sponso ad nuptias. II, 574. Fide mens purgatur, ut Deum videre valeat. V, 36, 368, 341; VIII, 951. Fidei merces et præmium Deus. V, 136. Fidei gratia in quibusdam tanta, quanta non sufficit ad obtinendum regnum cælorum. VI, 112. Fides catholica Deo gubernante secura. I, 293.

Fidei catholicæ quod contrarium est, illud nulla dubitatione falsissimum esse credendum est. III, 283. Catholica fides errori Manichæorum et Pelagianorum adversa. X, 1607. Fides catholica quid tenet. III, 221. Fidem suam prolixius declarat Augustinus. II, 1042. Brevius. II, 1050. Fidei regula, symbolum. V, 999, 1614. Fidei professio concepta certis verbis, tenenda memoriter Competentibus tradi solita. I, 612. Et in conspectu Ecclesiæ reddi. I, 751. Fidei Christianæ professio. VI, 190.

Fides libere confitenda. V, 1278. Fidei Christianæ constantia. VII, 646. Mors temporalis ad exercitationem fidei relinquatur. II, 683. Fidem in persecutione negandum, Eusebius docuisse dicit Eusebius. VIII, 27. Fides an aliquando desideranda. VI, 376. Fides in corde et in ore habenda. IV, 444. Reprehenduntur qui corde credunt, sed ore negant, vel dissimulant. IV, 444, 445. Fides ne in persecutione deficiat, Dominus vivificat. IV, 446. Fides ne amittatur, omnia perdenda sunt. IV, 618. Fides Christiana duplici modo negari potest. IV, 761. Fidem multi perdidit amore visibilium. IV, 1643. Fidem qui amiserunt, primogenitum suum in corde sepelierunt. IV, 1750. Fides una etiam extra Ecclesiam habetur, sed sine caritate. IX, 463, 464. Fides hæreticorum nec fides appellanda. VI, 368. Fides, cordis virginitas et castitas. III, 1453, 1454. Catholica mulier bis nupta, professæ virgini hæreticæ præfertur. X, 599.

Fides et dilectio probatur per hæreses. II, 795. Misericordia Dei non deserit eos qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 523. Fidem qui novit defendere, doctor est, non fidelior. V, 1131. Titubantibus est necessarius, non credentibus. V, 1131. Fidem quæ in nobis est quomodo novimus. VIII, 1014. Fidei mysteria quomodo populo tradenda. III, 1533. Questiones præter fidem quæ, et earum exempla. X, 397, 398. In questionibus præter fidem sic dicitur quis errare, ut non tamen hæreticus iudicetur. X, 397, 398. Regula in difficilioribus fidei questionibus servanda. VIII, 947. Fidei oppugnantibus locum et tempus examinis præbere non debent Christianæ potestates terrene reipublicæ. X, 1034. Ad fidem quidem nullus est cogendus invitus: sed per severitatem, imo et per Dei misericordiam solet perfidia castigari. IX, 315.

Fidei catholicæ encomium. V, 1690. Fides regi præponitur. X, 898. Fides eorum qui sub Lege sunt, alia a fide filiorum. X, 256. Fides quidem est in terra, sedrix invenitur plena. V, 635. Fidei integritas res est non exigui momenti. IX, 146. In fide nihil vitii est. VIII, 80. De fide intelligendum dictum Christi, Luc. xviii. V, 633. Fides Gentium, glorificatio Christi. III, 1766. Gentium fides prædicta i. Scriptura. VII, 537, 559.

Fides collyrium. III, 1635. Fides per piscem significatur. III, 1342. Fides pia qui piscis bonus. V, 620. Fides magna sicut granum sinapis. V, 488. Fidei symbolum hyssopus. III, 734. Fides eorum quæ pro nobis Dominus temporaliter gessit et pertulit, tabernaculum protectionis a contradictione linguarum. IV, 239. Fides et tunica est et lorica. V, 399. In fide qui sunt stabiles, orbis terrarum est, qui non commovetur: in fide titubantes, orbis terrarum mobilis. IV, 1185. Fides alia vulgaris, alia superior a qua fideles vocantur. V, 145.

Fidem non recte negari rei quod tantum semel contigit. II, 590.

Fideles parvuli baptizati dicuntur a sacramento fidei. II, 984. Parvulo prodest eorum fides a quibus consecrandus offeruntur. I, 1304. Fideles quinam sint. X, 1180. Fideles non sunt nisi libero arbitrio, et tamen illius gratia fideles sunt, qui eorum a potestate tenebrarum liberavit arbitrium. II, 991. Quomodo. II, 983. In fidelibus quatuor consideranda, prædestinatio, vocatio, iustificatio et glorificatio. III, 1614. Fideles dicuntur filii lucis, filii pacis, filii Ecclesiæ, membra Christi. IV, 1867. Fideles vocatur accedentes ad mensam Domini. V, 145, 649. Fideles falsi. V, 1201. Fideles sunt, qui vocantur et non sunt, in quibus sacramenta Christi patiuntur injuriam. V, 1092. Fidelibus suis Christus nusquam desse potest. IV, 1496. Unitatis amor et defectum tolerantia fidelibus commendatur. III, 879. Fideles de re quæ fratrum suorum lætatur, etiam in propriis anxietatibus. II, 593. Fideles in Sion et in Jerusalem significantur. IV, 598. Fideles omnes cum Angelis unam domum Dei faciunt, et unam civitatem. IV, 1686, 1669. Fidelium vita

comparata infidelium vitæ, dies est; comparata vero vitæ beatorum, non appellari potest. III, 312; V, 321. Fidelium multitudo, vel in varia loca propter persecutiones migratio, per locustas designata. IV, 1443. Fideles ovibus detonsis comparantur. III, 58. Fideles sunt tabernaculum Dei in terra. IV, 469. Fideles in Ecclesia sunt veluti quædam textura. III, 879. Comparatio fidelium, infidelium vituperatio est. III, 1871. Fideles sancti et boni, et in comparatione plurium malorum pauci sunt; et per se ipsi multi sunt. II, 556, 558. Fidelium paucitas, tamquam granorum in comparatione palearum, paucitas dicitur; per se autem est multitudo. VIII, 388.

Fidelis homo est, credens promittenti Deo; fidelis Deus est, exhibens quod promisit homini. IV, 283, 284. Quod minimum est, minimum est; sed in minimo fidelem esse, magnum est. III, 105.

Fides duplex, fides qua credimus, et fides in promissis. X, 235. Fides alia humanorum pactorum, alia qua baptizati fideles vocantur. II, 184. Fides etiam in rebus humanis necessaria. VI, 171. Fide de rebus humanis sublata, quam horrenda confusio sequatur. VI, 173. Fides ab omnibus diligitur. V, 144. Fides etiam oculis iniquorum plus lucet, quam aurum. V, 218. Fides famulis necessaria. III, 591. Fides in servo honoratur. V, 143. Fides non deneganda Deo, quæ exigitur a servo. V, 87, 145, 219. Fidem laudant et exhiberi sibi volunt, etiam qui eam exhibere Deo nolunt. V, 87. Quod tibi gaudes reddi ab inferiore, redde superiori. V, 219. Fides et redditur, et habetur: imo si non redditur, non habetur. V, 219. Fidem amas ut exigas; ama ut exhibeas. IV, 565. Christus proximus qui servanda fides. V, 281. Fidem Christus ipse maxime exegit. VIII, 88. Fides in deposito reddendo. IV, 618, 674. Fides in pacis et placitis data. VI, 376. Fides amico in ejus paupertate servanda est. V, 247. Fides non modo amico, sed et hosti servanda. II, 836. Fidem iurationis, quamvis extortæ, hostiles inter se acies custodiunt. II, 482. Romanorum fides prædicanda. X, 389. Fides Reguli et Saguntinorum. VII, 101, 789.

Fidē jussor deceptus ab eo pro quo fide jussit, pro illo legitimum supplicium luit. II, 661. Utrum non de ecclesia pellendi sint, qui eo confugiunt, quo fidem fidejussoribus frangant, in concilio vult agere August. II, 1086. Indignum enim videri, ut adiutorium fidei violandæ in ipsa fidei domo luventiant. II, 1086, 1087. Fide ejus, qui ut eam servet per dæmonia juraverit, ut licere. II, 184.

Fiducia in se vel in homine, fallax equus ad salutem. IV, 276. Fiduciam ad Deum dat nobis ejus misericordia, non meritum nostrum. IV, 1120.

Fidus episcopus. X, 652, 663.

Fiere. II, 268.

Fingentes. II, 694.

Fictus est omnis superbus, omnis fictus mendax. IV, 1811. Fictus habet omnis professio. IV, 557.

Figulimensis fundus. II, 597.

Figulus est Deus cum fragiles, infirmos et terrenos facit. IV, 1211.

Figura dicitur, cum aliquod spatium linea lineisve concluditur. I, 1041. De figuris Mathematicis fuse. I, 1042. Figura *trapezoides*, qua numerus accipitur pro numero. VI, 255.

Figura antiphrasis, cum per contrarium verba dicuntur. V, 634. Figuræ scripturarum rebus vere gestis inhaerent. V, 30, 557, 558. Figuræ nostræ, ea quæ Israelitis contigerunt. V, 37, 58, 1851. Figuræ veteris Testamenti quærentem desiderant, non reprehendentem. V, 62. sicut in bonis rebus multo amplius boni est in eo quod per figuram significatur, quam in ipsa figura; ita e converso in malis. IV, 985. Figuræ veteres per Christum evacuatae. V, 474. Figura Corporis et sanguinis Christi. IV, 75.

Filia Babylonis, ipsa est Babylon; et filia Sion, ipsa est Sion. IV, 1773. Filia Babylonis infelix, et quare. IV, 1773. Filia Judæ, non Judæi, sed filiae confessionis. IV, 540. Filia Tyri, filia Gentium. IV, 511. Filia regum, aulicæ Christo per Apostolos suscitata. IV, 508. Et filia Apostolorum sunt et Christi. IV, 508. Filia regum etiam civitates a regibus condita, quæ Christo crederentur. IV, 509. Filia mæle, id est mali in Ecclesia, inter quos boni ut lilium inter spinas, grana inter paleas. IV, 558. Post baptismum christiane non viventes, et filia dicuntur propter formam pietatis; et non filiae seu alienæ, propter amissionem virtutis. IV, 550. Filiam unicam heredem facere lex Voconia vetuit. VII, 105.

Filium Dei qui eumdem dicunt esse ac qui Pater est, catholica fide excluduntur. VI, 184. Et qui filii creaturam esse dicunt. VI, 184. Filium Dei cepisse ex tempore Arius dixit: posteriores vero Ariani non ita senserunt. VIII, 925. Filium Dei ex nihilo factum esse dicentibus, anathema dixerunt Ariani in Arimino. VIII, 750. Filium Dei non pro-

ficientem, sed perfectum esse genitum docebant (Ariani); verum perfectionem ejus, Patris esse minorem. VIII, 780, 787, 805. Filius Dei degener est secundum Arianos. VIII, 748, 761. Quidam Filium Dei esse consilium seu voluntatem dixerunt. VIII, 1087. Contra id quod d. cunt. Certe voluit Pater, effici Filius, ostenditur quia vult Filius, et facit Pater. V, 748. Filium Dei non natura filium, sed gratia profertur Ariani. VIII, 802. Filium Dei non naturæ, sed voluntatis esse filium dixit Eunomius. VIII, 1087. Filius Patri coæternus quomodo negatur ab Ariani, et quomodo probatur a Catholicis. V, 664. Filium Patri quidem coæternum confitetur quædam hæresis, non tamen semper fuisse filium VIII, 45. Filium Dei a Deo unctum ante Incarnationem volebant Ariani. VIII, 754. Eumque, per ipsam naturam et substantiam suam, visibilem et corruptibilem dicebant. II, 1047; III, 1403. Filius Dei quomodo secundum Arianos Patrem videat. VIII, 728. Eorum sententia refellitur. VIII, 745, 746. Filium Dei, Deum, Dominum, regem, etc. fatebantur Ariani. VIII, 752. Ideo Patre minorem cum putabant, quia jussa Patris perfecti. VIII, 804. Ipsum etiam secundum formam Dei, Patrem adorare contendebant. VIII, 728. Filium æquare Patri dum nolunt, ne Patri injuriam faciant, utriusque injuriam faciunt. V, 772. Filium Dei qui minorem facit, Deo Patri contumeliam facit. VI, 667. Qui filii æqualitatem cum Patre negantur, de Ecclesia projecti sunt. III, 1066, 1668. Quidam dicentes, qui filius est hominis, factus est Filius Dei; qui vero Filius est Dei, non est factus filius hominis. V, 999.

Filii Dei sempiterna generatio accipienda in his verbis: *Ego hodie genui te*. IV, 71. Filius ideo ex utero, quia de substantia Patris. V, 747. Filius sine passione genitus. II, 751. Nedum dixerit Salomon, *Filius Deus non habet*, ut vult Porphyrius, dixit, quod Deus habet filium. II, 582. Semper gignit Pater, semper nascitur Filius: sed timendum ne putetur imperfecta generatio, si non dicamus naturam, sed nasci. II, 1047. Filii Dei nativitatis similitudines imperfectas in creaturis. V, 666, 668. Filii generatio Patri coæterna, similitudine splendoris ex flamma genti illustratur. II, 749.

Filius Dei non ex gratia, aut ex adoptione. II, 541, 542. Filius Dei, Deus. VI, 628, 640. Probat. III, 1749. Filius Dei unus verus Deus cum Patre. VI, 629; VIII, 685. Unum esse cum Patre nemo præter Christum dicere ausit. V, 774. Prophecia de Christo Pastore, docens ipsum esse unum cum Deo. V, 308. Filius Dei ad se, Deus dicitur; ad Patrem, Filius. IV, 845.

Filius Dei non est alterius naturæ a natura Patris, quia natus. VIII, 719. Filii et Patris nomina non in se ipsis naturas demonstrant, sed alterius ad alterum personas. II, 750. Male ab Arianiis dicit, Patris et Filii ideo diversam esse naturam, quia iste pater est, ille filius. II, 750. Aut quia iste de nullo, ille de altero. II, 750. Filius Dei ejusdem ac Pater substantiæ. VIII, 825. Filius nullo modo verus Dei filius, si de substantia Patris non est natus. VIII, 771, 775, 778, 786. Filius Dei ejusdem ac Pater naturæ. VIII, 685, 686, 748. Ejusdem substantiæ ac Pater, æqualis ipsi et coæternus. V, 708, 747, 770, 771, 774, 4019, 1150, 1213, 1497. Filius Dei alius est a Patre, non aliud. X, 500. Filius secundum substantiam, hoc est quod Pater est, non secundum id quod ad aliud. IV, 845. *Not. 1.* Sive quod ad aliud. IV, 845. *Not. 1.*

Filius totum quod habet, quod potest, tribuit Patri, non sibi; quia est a Patre, non a se ipso. II, 751. Filius Dei plerumque dicit, *Dedit mihi Pater*; ut intelligatur quod genuerit eum Pater. VIII, 830, 847. Quidquid Deus Pater Deo Filio dedit, gignendo dedit. III, 1912; VIII, 1081. Filius Dei, nihil non habet, quod habet Pater. VI, 650. Filius Dei secundum hoc dicitur, quod et Pater est, quod habet de quo sit. V, 668. Filius Dei accepit vitam a Patre, sed non ita tanquam fuerit aliquando sine vita. VIII, 716. Filius Dei quia est de Patre, non Pater de illo, vitam et mandatum accipit a Patre, et docetur ab eo. VIII, 706.

Filius Patri coæternus. II, 751; V, 990; VI, 15, 631; VIII, 685, 775. Filius Dei, secundum quod est unigenitus, non potest dici, fuit et erit; sed tantum, est. VI, 185. Filius Dei Patri æqualis. II, 751; V, 990; VI, 32, 74, 191, 650, 641, 685; VIII, 702, 706, 716, 719, 723, 747, 775, 774, 778, 776, 778, 779. Filius Patri coæternus, et æqualis probatur contra Arianos. V, 770. Filium esse natum, et æqualem gignenti se. II, 1054. Filius natus æqualis, sicut semper natus, ita semper æqualis. II, 751. Filius Dei in omnibus æqualis Patri quæ de substantia ejus dicuntur. VIII, 927. Filium æqualem habere aut noluit Deus, aut non potuit: si noluit, invidus est, si non potuit, infirmus est. II, 1048.

Filius patri similissimus. III, 1819. Ex nulla parte Patri potest esse dissimilis. VI, 17. Filius Dei quia perfecta imago patris, ipsi coæqualis. VIII, 831. Unigenitus tantummodo est imago Dei, non ad imaginem. I, 626. Filius imago pa-

tris plena, perfecta, summa VIII, 701. Similitudo et imago Patris, forma omnium, summe implens unum de quo est. III, 159. Filius Dei aequalis Patri, licet Pater dederit, acceperit Filius. VIII, 773, 800. Licet Patri obedierit. VIII, 688, 801, 776, 781, 786. Filii Dei obedientia non arguit inaequalitatem. VIII, 688, 691. Filius Dei non ideo non aequalis Patri, quia a Patre glorificatus. VIII, 848. Aut a Patre missus. VIII, 685, 903, 906. Responderet testimonis quibus Filii Dei inaequalitas asseri videtur. VIII, 773, 774, 798. Filius Dei si non est aequalis Patri, duo sunt dii, Pater invidus fuit. VIII, 777, 780. Pater non ideo potentior Filio, quia creatorem genuit, Filius vero non genuit. VIII, 768.

Filius Dei, omnipotens. VI, 629, 640. Filius Dei, Deus, omnipotens, invisibilis, immortalis, sapiens secundum naturam divinam ut Pater. VIII, 720, 724, 725, 743, 746, 762. Filius potentiam, immortalitatem, etc. quam Pater habet, habet et ipse. IV, 502. Filii Dei voluntas eadem ac Patris. VIII, 686. Voluntas Patris et Filii una est secundum aequalitatem formae Dei. V, 860. Opera Patris et Filii eadem. V, 703, 746, 748. Filium et Patrem quasi duos artifices sibi proponens carnalis sensus. V, 703. Filius similiter facit eadem, quae facit Pater. III, 1535-1564, *toto tractatu*. Filius Dei in forma Dei usque adeo non est factus, ut per illum facta sint omnia. VIII, 723. Filius Dei non ideo non genuit, quia non potuit, sed quia non oportuit. VIII, 768. Quidquid facit Filius, non facit sine Patre, et vicissim. III, 1560. An ex eo quod nihil Pater sine Filio, aut Filius sine Patre facit, sequatur ut Pater dicatur natus, passus, etc. V, 336. Filii et Patris eadem opera, quia quae facit Pater, per Filium facit. V, 703, 704. Quia quae Patris sunt, Filii sunt. V, 746. Filius sine Patre non facit, quae se promisit facere. III, 1628. An Pater iubendo, Filius obsequendo fecerit. V, 747. Neque hoc concessio sequitur, ut Filius sit minor Patre. V, 747. Filius Dei iussu Patris omnia creavit. IH, 244. Non dubitemus per ipsum regni omnia, per quem facta sunt omnia. V, 336. Ubi dictum est, *Non potest Filius a se facere quidquam*, etc., tale est ac si diceretur, non esset Filius, nisi de Patre nasceretur. V, 705. Filius quomodo faciat quae videtur Patrem facientem. V, 701.

Filius Dei immensus aequae ac Pater. VIII, 815. Filio Dei hoc est esse, quod nosse. III, 1689. Diem novissimum in Patre et Filio scit. V, 589. Filio Dei hoc est esse filium, quod videre Patrem. III, 1566, 1567. Scientia Filii, visio illius, idem quod Filius. III, 1567. In natura Filii Dei quod est esse, hoc audire, hoc videre. VIII, 693, 696.

Filius invisibilis aequae ac Deus Pater: quando voluit apparuit, non ut est, sed ut voluit. V, 84. Filius Dei etiam missus sicut aequalis est Patri non videbatur. VIII, 905. Filium Dei vel Prophetis, vel in Prophetis locutum quidam voluit. VIII, 849. Filius Dei an eo invisibilis, quod humanis oculis contemplari non possit. VIII, 729. De Filii Dei visibilitate ante incarnationem anceps Arianorum sententia. VIII, 803. Momenta quibus Filium Dei ab homine visum probari putant, refelluntur. VIII, 804, 805, 806.

Filius Dei, incomparabilis splendor incomprehensibilis lucis. VIII, 610. Ostenditur ex Scripturis. VIII, 611. Filius Dei unigenitus pater Dei, splendor Dei ipse est. II, 617. Dies ex die. V, 891. Filius Dei, lumen. VIII, 614. Lumen verum. I, 740. Lux vera illuminans omnem hominem, quomodo. X, 130, 131. Filius Dei Deus de Deo, lumen de lumine, vita de vita recte appellatur; non vero Verbum de Verbo, quare. VIII, 696.

Filius Dei dicitur Verbum, Principium, Sapiaentia, Veritas, Virtus Dei. I, 813. Quare Verbum dicitur. VI, 185. Quomodo Virtus et Sapiaentia Patris. VIII, 936. Cur Sapiaentiae nomine potissimum insinuetur in Scripturis, cum et Pater et Spiritus sanctus sit sapientia. VIII, 936, 937. Filius Dei est Principium. III, 222. Principium est non Patri, sed universae creaturae. III, 231. Filius Dei a quo habet ut sit Deus, ab illo habet ut de illo procedat spiritus sanctus. VIII, 1093. Amor Patris erga Filium qualis. III, 1509. *Vide* Verbum. Filius Dei et Pater aequaliter se invicem diligunt. VIII, 802.

Filius Dei non potest esse nisi unus, quare. VIII, 202. Filius Dei unigenitus est, et primogenitus. VIII, 202. Quomodo primogenitus omnis creaturae. VIII, 706. Ipse Dominus cum sine addimento ponit Filium, seipsum unigenitum vult intelligi. IV, 116. Filius Dei non ex Patre quemadmodum universa creatura. II, 749. Filius Dei unicus similis est Patri nascendo, nos videndo. IV, 585.

Filii Dei missio prorsus ineffabilis. VIII, 686. Quomodo intelligenda. VIII, 849, 850. Filius Dei non eo ipso missus dicitur, quod de Patre natus est. VIII, 907. Filius Dei an iussus a Patre, an missus dicendus est. VIII, 708. Quomodo missus et praenuntiatus. VIII, 903, 906. A Patre missus est, et a Spiritu sancto, et a seipso. VIII, 790, 848, 850. Filii Dei missio, apparitio ejus in carne. VIII, 905. Filius

sic missus est, ut non recesserit a Patre. III, 1689. Filius Dei aliter mittitur ut sit cum homine, aliter ut sit homo. VIII, 907. Tunc unicum mittitur, cum a quocumque cognoscitur. VIII, 907. Non vero Patre. VIII, 908. Filio Dei sicut natus esse, est a Patre esse; ita mitti Filio, est cognosci quod ab illo sit. VIII, 908.

Filius licet missus a Patre, non tamen minor est Patre. III, 1573. Filius Dei non minor Patre. VIII, 721. In se non minor per incarnationem. V, 1214. In forma servi, non solum Patre minor, sed etiam seipso, et Spiritu sancto. VIII, 828, 836. regula duplex ad intelligendis Scripturarum de Filio Dei locutionem. V, 1214. In forma servi, non solum Patre minor, sed etiam seipso, et Spiritu sancto. VIII, 828, 836. regula duplex ad intelligendis Scripturarum de Filio Dei locutionem. VIII, 845. Ambiguae Locutiones de Filio Dei ex utralibet regula sine periculo possunt intelligi. VIII, 847. Locutiones plurimae Scripturarum non quod Filius minor sit Patre, sed quod de Patre sit, intant. VIII, 847. quidquid de Scriptura profertur quod minor Patre Filius Dei videatur ostendi, aut de forma servi accipiendum, aut ideo dictum, ut alter ex altero demonstretur. VIII, 775. Pater non dicitur Deus Filii ante incarnationem, nisi in prophetia. VIII, 782. Filius Dei Patrem suum esse etiam propter formam servi Deum suum, veraciter dixit, non humiliter finxit. VIII, 781. Filius Dei minor Patre, imo minor Angelis propter infirmitatem. VIII, 687. Filius Dei ut homo, facit mandatum Patris; ut Deus, ipse est mandatum Patris. VIII, 706, 802.

Filius Dei non factus, nec minor Patre. VI, 184. Filium Dei non esse factum. II, 1055. Filius Dei non factus, nisi in forma servi. VIII, 756. Filius Dei aequalis Patri quomodo se exinanivit. IV, 639. Filium Dei vere dici natum et passum, sine divinitatis suae mutatione. VI, 503. Filius Dei in assumptione hominis non mutatus. VIII, 812. Filius accipiendo carnem non mutatus est, sicut qui accipit vestem, non vertitur in vestem. V, 1214. Filius Dei semper immutatus. III, 1566, 1567. Filius Dei manens in natura sua factus est particeps nostrae naturae, ut nos manentes in nostra natura efficeremur particeps naturae ipsius. II, 542. Filium Dei naturae nostrae participatio non fecit deteriorem, nos facit naturae illius participatio meliores. II, 542.

Filius Dei cur exterior factus, et humilis apparere dignatus est. VIII, 202. Filius Dei incarnatus est, ut magis homo timeret extolli fastu hominis, quam humiliari exemplo Dei. II, 1029. Filii Dei nativitas humana, humilis et excelsa. VI, 650. Filius Dei factus est nobis via temporalis per humilitatem, quae mansio nobis aeterna est per divinitatem. VIII, 938. Filius Dei sine exemplo nobis exemplum est. VIII, 938. In forma Dei exemplum est Angelis qui non lapsi sunt, et in forma servi hominibus ut resurgant. VIII, 938. Filii Dei obedientia, prima causa salutis hominum. VIII, 687, 688. Filii solius est nativitas ex Virgine, sed facta est a Patre et Filio, sicut passio ejus et resurrectio. V, 357, 1063. Filius Dei totam suscepit humanam naturam, sed ab omni peccati nexu liberam. VI, 249. Filius hominis utero Virginis contaminari non potuit. VIII, 598.

Filius Dei secundum formam divinitatis, ubique est; secundum quod assumpsit carnem, est in caelo. IV, 909. sedet a dextris Dei et interpellat. VIII, 725, 760. Filius Dei in qua forma judicabit, et a quo potestatem accipit iudicandi facienda. VIII, 840, 842. Filium Dei secundum formam hominis videbunt justus et impii. VIII, 841, 842, 844. secundum formam Dei, videbunt soli justus. VIII, 844. Visio Filii Dei secundum formam Dei non erit summum bonum justis. VIII, 844. Filius Dei non subditus Patri, nisi secundum hominem. VIII, 750, 829. Quomodo subjectus ei erit qui illi subjectus omnia. VI, 75. Filius Dei tradito regno Deo et Patri jam non interpellabit pro nobis. VIII, 835.

Filius Dei brachium Dei dicitur. IV, 484. Manus est et brachium Patris. III, 1744, 1775. Cibis est Angelis in quantum est Verbum Dei apud Deum; hominibus autem ut cibis esset, Verbum caro factum est. III, 879. Filius Dei magister, defensor, interpellator et dator. III, 1564. Filius Dei, manus Dei. V, 1377. Filius Dei res solet appellari in Scripturis. IV, 84. Dixit Petrus, dixerunt et daemones: *Tu es Filius Dei*, par confessio, sed non par dilectio. IV, 568.

Filii Dei sunt multi gratia, unicus natura. V, 770. Deus Pater Filium, quem unicum genuit, nullo modo esse unum. IV, 811. Filius Dei fratres suos nos esse voluit. V, 387. Filius Dei secundum id quod est unigenitus non habet fratres, sed secundum id quod est primogenitus. VI, 165. *Vide* Christus. Filius Dei cur factus homo. VI, 184. Filius Dei factus est filius hominis, ut filii hominum fierent filii Dei. V, 680. Filius solus ad divinitatem, non solus ad hereditatem. V, 702. Solus de substantia Patris genitus, alii de familia ejus per ipsum adoptati. V, 702. Filios Dei fieri impossibile non est, propter quos Filius Dei factus est filius hominis. V, 675. Filii Dei ut efficiamur, potestas data. V, 1504. Potestas haec a Deo est. X, 285. Non est ex libero arbitrio, sed ex caritatis dono. X, 1004, 1292. Filios hominum filios Dei fieti

minus est, quam *Filium Dei factum esse filium hominis*. V, 675, 1504. Filii Dei quidam secundum susceptam temporaliter gratiam, quidam secundum æternam Dei præscientiam. X, 928. Filii Dei secundum prædestinationem vocantur, qui nondum regenerati. II, 846. Filii Dei iam sumus per gratiam, per fidem, per sacramentum, per sanguinem Christi. V, 803, 691, 709, 774. Filii spirituales per Evangelium in Christo Jesu generantur. IX, 66. Filii Dei sunt homines renovati ad ejus imaginem. VIII, 136. Et qui congruo novitati mores agunt. X, 157. Filius Dei eo quisque fit, quo incipit esse in novitate spiritus. X, 156. Filios Dei non posse vocari, nisi omni modo ab omni peccato puri fuerint effecti, Cælestii doctrina. X, 545. Filii Dei sumus in spe, non in re. IV, 563. Quibus est amabilis Deus, filii sunt; quibus terribilis, filii non sunt. IV, 566. Filii promissionis, perinde est ac filii gratiæ, filii misericordiæ. II, 339. si filii Dei facti sumus, et dii facti sumus. IV, 563. Filii Christi, et uxor Christi, ipsa Ecclesia. IV, 1684. Filii sponsi, Apostoli. IV, 1684, 1845. Filii illi pacifici esse debent. IV, 1685. Filii Dei, filii diaboli quinam. *Vide Deus Diabolus*.

Filii Abraham, Filii David, et Patriarcharum, qui eorum fidem et pietatem imitantur. IV, 933, 1725. Filii Esau et filii Edom omnes carnales; Jacob autem spirituales, minores tempore, majores potestate. IV, 1772. Filii Abraham vel diaboli sumus, non nascendo, sed imitando. V, 1532. Filios fidei Abraham facit, qui promisit. V, 911. Filii hominum quinam. IV, 125, 349, 350, 544, 616. *Vide Homo*. quinam filii mortificatorum. IV, 1019. Filii excussorum. IV, 1673. Filius impij floret aliquando in sæculo, et aliquando justus factus floret in Christo. IV, 399. Filios sæpe per nequissimos servos emendat pater. IV, 1499. Filii si flagellantur, quid debent sperare servi nequissimi? IV, 1210. Filiorum nomen varie in Scripturis acceptum. I, 619; VIII, 129, n. 3, 150. Filii noctis et tenebrarum. IV, 757. Inter filios diei et filios noctis dividit solus Deus. I, 831. Filii regni, qui preparantur in regnum Dei. VI, 252. Filii gehennæ, qui in illam præparati. VI, 252. Filii iræ. IV, 398. Filii nostri sunt bona opera. IV, 1688, 1724. Fructus horum operum, filii filiorum. IV, 1688. Filii alieni, civis Babylonice. IV, 1783. Filius junior Evangelicus. V, 1458.

Filiorum procreatio, Dei beneficium. VII, 440. Ad gloriam connubii, non ad poenam peccati pertinet. VII, 428. Filiorum procreatio in paradiso non sine sexu commixtione fuisse. X, 233. Filiorum multiplicatio de benedictione Domini venit. IV, 1778. Filios habere, non jam felicitas est, sed habere bonos. IV, 1686. Filii ut parentibus nascantur, fecunditatis est; ut vivant, felicitatis; ut recte instituantur, voluntatis et potestatis. VI, 441. In eos qui filios sibi natos esse gaudent, aut non natos esse lugent. IV, 1686. Filius alicujus non quidquid ex eo natum est appellatur. VI, 252. Filius dicitur et avi et proavi et ultra majoris alicujus, is qui ex illo propagatur. III, 494. Filii legitimi, filii naturales. X, 721. Filii adoptionis, filii naturales, et filii conjugales. V, 348. Filii ex legitimis nuptiis magis sunt in potestate patris, quam matris. II, 1082. Filii non solum ex conjugio, sed et ex adulterio, bonum aliquid sunt. X, 456. Etsi per vulnus a diabolo infectum filii generentur, non tamen quidquam in eos potest diabolus. X, 757.

Filii parvuli propter parentum peccata, divino judicio poenam communem aliquando subeunt. X, 1232. Nonnulla parentum quorumlibet peccata redduntur in filios. X, 1234. Filios propter parentum peccata puniri ostendit ex scriptura. X, 1235, 1234, 1236, 1258, 1275. Cur Deus aliter judicat parentes et filios, aliter homini judicandos mandavit. X, 1261, 1262, 1263, 1264. Dei judicium non alligari ea lege, qua judicanti homini præcipitur ne filius moriatur pro patre. X, 1252, 1255, 1254, 1253, 1256, 1257, 1258. Ad gratiam novi Testamenti pertinet, quod filius paternis delictis non sit obnoxius. X, 875. Filii parentum virtutibus benevolentur apud Deum. X, 1272. Filiorum beatitudo ad meritum patrum quomodo promittitur. IV, 1724. Filii mali perdita viventes pietatem parentum persequuntur. II, 310.

Filios quis vere diligat. VI, 702. Filio ploranti pater non dat gladium. V, 498. Nec eum levat in equum. V, 147, 498. Qui filiorum trucidat voluptates, tale sacrificium quale Abraham offert Deo. VI, 702. Filius cujusquam si moriatur, plangit illum: si peccet, non plangit; et Christiani sumus. IV, 409. Filii suis omnes laborant, nemo sibi. IV, 1639. Ja avaros, qui res sua servare se filii dicunt, et pauperi dare nolunt. IV, 422. Filios habes, unum plus numera, et da aliquid Christo. IV, 424. Filii annumerandus Christus in patrimonii divisione. V, 529. Filii tuis quod male servas, et tibi oberit et filius. V, 529. Filii defuncti partem fratribus superstitis dividens, parricidia docet. V, 529. Filiorum in parentes pietas non sit venalis. V, 264. Filii

proprio quodam modo apud Judæos. V, 330. Filii qui primi commemorantur in generatione primorum hominum, non sunt prinogeniti. VII, 456, 457, 464.

Fimbria vir spurcissimus, Marii partes contra Syllam secutus est. VII, 83. Ilium crudeliter evertit. VII, 85. In sua domo trucidatur. VII, 107.

Fimbriae tactus. V, 1278.

Fingere quandoque simulare, quandoque formare significat. IV, 427. Fingere mendaciose simulante, aliquid componere significat. VII, 399. Fingere non semper idem ac mentiri. IV, 1210. Pingitur quodammodo quod figurate dicitur. V, 538. Fictio Christi figurata fuit non fallax. V, 538. *Vide Fictio*. Laborat qui fingit quod dicit. IV, 1811.

Finis quid sit. VIII, 655; X, 749. Finis dicitur duobus modis, vel quo fit ut non sit quod erat, vel quo fit ut perfectum sit quod inchoatum erat. IV, 230, 628. Finis duplex, consummationis et consumptionis. VI, 77. Finis consumptionis et finis perfectionis. V, 568. Finis ibi dicitur, ubi jam quo excurrat, et quo referatur, non invenitur. II, 438. Exiguum est omne quod finitur. II, 1510. Quid dicitur, ubi finis est? V, 688, 1383. Finis non est miseræ, quamdiu finis officiorum nostrorum in re instabili collocatur. II, 433. Finis sæculi quando futurus sit, Evangelio magis consonat qui se nescire confitetur. II, 924. De fine sæculi Liber ad Hesyrium. II, 899.

Finis noster Christus, non qui consumat, sed qui consummet. IV, 628, 662. Finis omnis consummationis, habere vitam sine fine, sine dolore, vitæ luxus doloribus partam. IV, 1561. Cum psalmus dicit, *In Finem*, corda convertenda ad Christum. IV, 1804.

Finem inter et officium quid distat. VIII, 653. Finis boni operis quis esse debet. IV, 1533. Quid sit. VII, 227. Finis quo refertur quodque opus, efficit ipsum aut laudabile, aut vituperabile. I, 1556. Fines boni et mali nostri, quotoam sint. VII, 621. Fines boni et mali aut in animo aut in corpore, aut in utroque simul positi sunt. VII, 621. Circa fines boni et mali, ducentas octoginta sectas Varro numeravit. VII, 621. Deus finis propter quem fit recte quid sit. X, 788. Cum non ad suum referuntur auctorem dona Dei, hoc ipso mali his utentes, efficiuntur injusti. X, 748. Cum facit homo aliquid ubi peccare non videtur, si non propter hoc facit, propter quod facere debet, peccare vincitur. X, 749. Quidquid boni fit ab homine, et non propter hoc fit propter quod fieri debere vera sapientia præcipit, etsi officio videatur bonum, ipso non recto fine peccatum est. X, 749. Finibus, non officiis, virtutes a vitiis discernuntur. X, 749. Peccaverunt in hoc infideles, quod non ad eum finem opera retulerunt, ad quem referre debuerunt. X, 751. Mala numquam possunt ex fine bono fieri bona. VI, 526.

Firmamentum a distinctione et specie nominatum est. III, 232. Firmamentum idem quod cælum. III, 252. Non omne firmamentum cælum est. III, 253. Firmamentum, idem quod aer. III, 266. Firmamentum cæli, quid. III, 258. Firmamentum cælum, cor firmum allegorice. IV, 159. Firmamentum Legem significat. IV, 1194.

Firmianum bellum. IX, 516.

Firmus vir liberaliter institutus. I, 737. Quendam narat Mathematicorum divinationem. I, 738.

Firmitas animæ os dicitur. IV, 1796. Firmum facit gratia Christi, sed quantumlibet firmus quis fuerit, de ipso vase fictili formidandum est. IV, 878. Firmitatis Christianæ est non solum operari quæ bona sunt, sed et tolerare quæ mala sunt. V, 277.

Firmus nemo erit a Deo, nisi qui se a se ipso sentit infirmum. V, 481.

Firmus episcopus Thagastensis, interrogatus, nec vult mentiri, nec ut hominem quaesitum prodatur, tormentis adigi potest. VI, 504.

Firmus presbyter. X, 411. n. 1. Fides ejus et virtus. X, 411, n. 2. Firmus presbyter duas Valerii Comitis epistolas ad August. attulit. II, 926. Eustochii et Paulæ negotiorum causa Ravennam, inde in African Siciliamque mittitur. II, 751. Sixti litteras Hipponeum direxit. II, 867. Per ipsum epistolam prolixiorum ad sextum mittit Augustinus. II, 874.

Firmus cui litteras mittit Augustinus. II, 1063.

Firmus a quo Rogatenses alios Donatistas Firmianos appellasse dicuntur. II, 301.

Firmus rex barbarus. IX, 46. Romanorum hostis inmanissimus. IX, 46.

Fiscus Christi. IV, 1911. Fiscus saccus est publicus. IV, 1911.

Flaccianus Proconsul. VII, 579.

Flaccianus vir doctissimus et clarissimus. I, 915. Alibi certum divinum interrogat. I, 913. Divinationis illius artem deridet. I, 916.

Flagellum Domini super omnem carnem. IV, 1748. Muz-

duis jam merito acriter flagellatur. V, 469. Flagello nullus non dignus, quia nullus sine peccato. VI, 700, 717, 720. Ut nemo sine peccato, ita nec sine flagello. IV, 1132. Flagellum tuum in te, ex te inso est. IV, 960. Flagellum fecit Deus de peccatore. IV, 362, 366. Juste nos flagellat Deus, justitiam quantamcumque servare videamur. II, 423, 425. Cur boni flagellantur cum malis. VI, 701. Cur aliquando Deus feriat innocentiores, et dimittat sceleratorem. IV, 1180, 1245. Malos aliquos jam ex hinc punit Deus, ut innorescat proidentia: aliquos non punit, ut servetur divina patientia. IV, 235. Flagellum ad poenam impiis, ad disciplinam filiis. IV, 274. Flagellat omnem filium quem recipit. Nullus exceptus: etiam unicus sine peccato, non tamen sine flagello. IV, 274. Flagellorum a passione si exceptus eris, exceptus eris a numero filiorum. V, 276.

Flagellum Dei admonitio nostra est. V, 150. Flagellum Dei et poena est, et gratia est: quid servat post poenam, qui per gratiam exhibet poenam? IV, 427. Quando aliquos flagellat Deus in terra, admonitio est, nondum damnatio. IV, 568. Flagellum medicamentum est contra peccata. IV, 409. Quando Deus castigat mundum, non vult damnare mundum. V, 933. Magna est ira ejus, cum peccantibus percutit. V, 933. Deus irascitur quando non punit. V, 1636. Magnae misericordiae est nequitiam impunitam non relinquere. V, 933.

Flagellat Deus, et diligit. V, 54. Pater et quando ferit, amat. V, 111. Etiam eos quos emendat Deus, multum amat. IV, 229. Pater est et promittens vitam, et imponens disciplinam. VI, 719. Melius est ut Deus flagellet te et recipiat te, quam parcat tibi et deserat te. V, 377. Flagella patris dulcia nobis sint, ne sit amara sententia iudicis. IV, 1793. Flagella parantur, quibus hereditas aeterna praeparatur. IV, 409. Flagellari non timeas, sed exheredari. IV, 1131. Non abijcitur a Deo, sed ipse se alienat ab hereditate, qui eum refugit flagellantem. IV, 1132. Flagellati non timeamus ne abijciamur, sed potius confidamus quia recipiemur justificati. V, 860. Tu noli dimittere corripientem et hortantem, terrentem et consolantem, percutientem et sanantem. V, 277.

Flagella sua dolent homines, quare flagellantur non dolent. IV, 409. Dolent damnum pecuniae, non justitiae. IV, 409. Non attendat quisque quid patitur, sed quid faciat. VI, 719. Quidquid hic passus fuerit, si nec sic corrigatur, duplex damnatio est. VI, 720. Flagellis et donis Dei quomodo utendum. IV, 770. Sive ergo in donis, sive in flagellis, lauda. IV, 1871; V, 134. Flagellum patris qui laudat, rectus corde est. V, 147. Flagellantis laus, medicina est vulneris. IV, 1871. Paterna iudicia laudentur in flagello, si promissa diligantur in praemio. IV, 1892. Flagello Dei quam in spem hic domamur. V, 376. Flagellum Dei dormitoris ferendum. V, 376. Quaslibet poenas humanas compara ad gehennam, et leve est omne quod cogitas. VI, 720. Cogitanda quae pertulit Christus. VI, 721. Flagella non dedignetur peccator filius, quae sustinuit unicus sine peccato. IV, 1131.

Flagellatus quidam per visum. V, 1410.

Flagitium vocatur quod agit cupiditas ad corrumpendum animum et corpus suum. III, 73. Flagitia et facinora. III, 2064. Flagitia priora sunt facinoribus. III, 72. Flagitia quae contra naturam sunt, ubique ac semper detestanda; quae contra mores hominum, pro morum diversitate vitanda. I, 689. Flagitia omnia morum malorum ad mundi hujus dilectionem pertinent. VI, 207. Flagitia tria mortifera, et excommunicatione puniunda. VI, 220. Flagitiorum conspectio periculosissime admittitur. III, 539.

Flamen sacerdos dignitatis excellentis apud Romanos. VII, 60. Flamines tres tantum apud Romanos; Dialis, Martialis, Quirinalis. VII, 60.

Flamma. Ardet olla iniquitatis, sed major est flamma caritatis; noli vinci. IV, 731.

Flatus nihil aliud quam aer motus. X, 534.

Flatus Dei dicitur anima. IV, 1776.

Flatu significatur interdum spiritus sanctus. X, 484.

Flavianus quondam Vicarius et partis Donati. II, 500.

Fleat tamquam non flentes, qui adversitate non franguntur. IV, 1917. Flere in laetitia, et in merore laetari docens sermo divinus, perversum aliquid videtur docere. IV, 1764. Flere debes, sed recordando Sion. IV, 1763.

Fletus et risus. V, 943. *Vide* Lacrymae. Fletus cur dulcis miseris. I, 697. Fletus Babylonius. IV, 1763. Fletu Babylonio multi flent, quia gaudent gaudio Babylonio. IV, 1763.

Flora vidua. VI, 157, 591.

Flora mater. III, 1038. Dea quae praesidet frumentis florentibus. VII, 118. Florae ludii scenici quam obscaeni. II, 515; III, 1008; VII, 76.

Florentia basilica. V, 1397, 1598.

Florentina. II, 1089.

Florentinus. II, 429. Officialis Comitum. II, 450.

Florentinus a quo Hippionem i robe notus. II, 1029. Litteras Madurensium ad Augustinum defert. II, 1029.

Florentinus episcopus. II, 587.

Florentius episcopus. II, 991.

Florentius Adrumetinus episcopus. IV, 580.

Florentius episcopus Docratista. IX, 528, 535.

Florentus sator, unde vestimentum emeret, miraculo obtinuit. VII, 763.

Florinus a quo Floriniani haeretici. VIII, 42.

Florus Paganus. IX, 511.

Florus monachus Adrumetinus, patria Uzalensi. II, 975. Ejus iter ad patriam Uzalensem, et inde Carthaginem. II, 975. Augustini epistolam prolixiorum ad sextum defert in Monasterium Adrumetinum, II, 975. Librum scilicet de gratia et libero arbitrio. X, 913, not. 2, 915. Hoc libro movetur Valentinus, et oritur inter fratres dissensio. II, 975. Ad Augustinum scribitur. II, 974. Augustinus petit ut Florus veniat ad se. II, 970, 974. Florus pergit ad Augustinum. II, 976. Flori fides de gratia, libero arbitrio, et retributione in die iudicii, sana. II, 976. Et catholica. X, 917. Non prava sicut fratres ejus erant locuti. II, 969, 970.

Florus Juliani collega. X, 1327, 1541.

Flori (episcopi) auctoritate susceptum opus Juliani contra Augustinum. X, 1031. Eique inscriptum. X, 1316.

Flos gloriam significat. IV, 1728. Florentes saeculi felicitate, pereunt in Dei virtute. IV, 626. Florent ad tempus, pereunt in aeternum. IV, 626. Nutant aliquando justi, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649. Florentes hic foeno comparantur. IV, 607. Ad florem foeni si te teneris, quoniam arescet, et tu cum illo decides. IV, 607.

Flumina paradisi, vera flumina. III, 578. Unde oriuntur. III, 528. Eorum fontes an noti sint an ignoti. III, 578.

Flumina Babylonis sunt, omnia quae hic amantur, et transeunt. IV, 1762. Sunt variae hominum cupiditates. IV, 1763. sunt divitiarum quae tollunt quos extollunt. IV, 1769. Flumen est mortalitas hujus saeculi. IV, 795.

Fluvius in bono et in malo significatur in Scripturis. V, 198. Fluvius Dei, populus Dei. IV, 785. Multa flumina et unus fluvius. IV, 785. Fluvii nomine saeculum designatur. IV, 1837. Fluvius quidam est, omnis iste ordo rerum labentium. IV, 794. Fluvii Ethan siccantur, dum nil proficiunt. IV, 940. Fluvii Ethan, de fortitudine ac virtute sua praesumentes. IV, 940.

Foenum et flos foeni quid. IV, 1533. Foeni nomine etiam segetes frugum appellantur. IV, 1400. Foenum tectorum, herba quae nascitur in tectis; in alto videtur et radice non habet: quid significet. IV, 1694. Foeno mali similes sunt, auro boni. IV, 1375. Foenum dicitur carnalia. IV, 1909. Foenum est concupiscentia. IV, 1242. Foenum montes producit, dum potentes fructus terrae pauperibus erogant. IV, 1909, 1910.

Foenationem Scriptura dicit quod mutuo datur. III, 534. Foenus et professionem habet, et ars vocatur. IV, 638. Foenus detestabile peccatum. IV, 586. Foenus pium Deo, eleemosyna. V, 259, 524, 525, 1128, 1200, 1386. Foenus trajectitium facere quid sit. V, 255. Foenus corpus dicitur, quasi necessarium civitati. IV, 638.

Foenari latine dicitur, qui dat mutuum, et qui accipit. IV, 586. Manius populo si dicitur, foenerare. IV, 586. Foeneratorem te esse jubet, qui te prohibet esse foeneratorem: foenera Deo. IV, 586. Foenerat Dominum, qui miseretur pauperis. IV, 387. Foenerator minus vult dare, et plus accipere: da modica, accipe magna; da terram, accipe caelum. IV, 587. Foeneratur peccator et non solvit, cum non agit gratias Deo, a quo accepit tot bona. IV, 371. Foeneratorem objurgat Ecclesia, et execrantur omnes. V, 525. Foeneratores se excusantes quod non habeant aliud unde vivant, refelluntur. IV, 1692. Foenerator injuriarum est, qui peccata non dimittit, aut ultionem exigit. IV, 638.

Folles centum, folles mille. V, 265, 1704.

Fons quid sit, et quid significet. IV, 959. Fons paradisi irrigans totam terram, forte exsiccatus ut augeteretur inclementium labor. III, 328. Variae de illo fonte quaestiones. III, 328, 329. De fontium et fluminum origine. III, 239. Fontem aut torrentem probat aetas; tentatio hominem in quo Verbum Dei factum est fons aquae. IV, 939. Fons et lumen apud Deum. IV, 463. Fontem non cupit sapientiae, qui adhuc laborat in veneno malitiae. IV, 463, 466. Ad fontem curre ut cervus. IV, 463. Qui peremptis serpentibus ad fontes acris currit. IV, 463. Consume serpentes iniquitatis, et tunc amplius desiderabis fontem veritatis. IV, 463. Ad fontem vas affertur, cum anima ad Deum levatur. IV, 1854. Fons apud Garamantas frigidus diebus, fervidus noctibus. VII, 715, 718. Fons in Epiro in quo faces accensae extinguntur, et extinctae accendantur. VII, 718, 719.

Fonteus Carthaginensis de mente mundanda ad videndum Deum scripsit adhuc paganus. I, 624; VI, 14.

Forculus Deus foribus praefectus. VII, 119, 184.

Forma. Summe unum est, omnis formae principium. III, 235. Forma quaedam non formata et infabricata Verbum Dei, forma sine tempore et loco. V, 862. Forma aliqua est aeterna, et incommutabilis per quam cuncta formantur. I, 1284. Nulla res formare seipsam potest. I, 1264. Omnia quae sunt, forma subtracta, nulla erant, I, 1263. Forma habet metas unde et quo usque sit. V, 665.

Formari est in unum redigi. III, 233. Forma futuri dicitur Adam, sed a contrario. III, 2067.

Formatae epistolae. II, 175.

Formanum oppidum. II, 348.

Formica per aetatem colligit, quod ei per hyemem prodest. IV, 475. Formica Dei per aetatem prosperitatis colligit, unde se sustentat in hyeme adversitatis. IV, 805. Formica quomodo spiritaliter imitanda. VIII, 168. Formica cor habere iuvat. V, 238.

Formido quaedam semper cum admiratione conjungitur. IV, 1412.

Formax ferrea, dura tribulatio. III, 531.

Fornicatio duplex, carnis et spiritus. VI, 469. *Cordis et carnis*. V, 1063. Fornicatio divino iure in Scriptura damnatur. VIII, 439. Fornicatio quondam prohibita in Lege. III, 763. Fornicatio grande malum. III, 743. Lethalem habet culpam. VI, 378. Excludit a regno Dei. V, 879, 1462. Crimen est injuriosum Deo. V, 83, 86, 878. Fornicationis vitio corrumpitur in homine imago et templum Dei. V, 86, 1271. Et fit injuria gratiae Dei. V, 86, 1271. Participatio corporis et sanguinis Christi debet a fornicatione deterrere. V, 83. Parce in te Christo, agnosce in te Christum. V, 878. Fornicatio cuius causa uxor repudiari permittitur, quatenus intelligenda. III, 1231. Fornicatio non ea sola quae in stupris committitur, intelligenda venit in verbis dominicis, propter quam liceat uxorem dimittere. I, 616. Ad quod genus fornicationis limitanda sit isthaec licentia, quaestio est lateberrissima. I, 616. Fornicationem pro morte conjugale vinculum solvete deputare, quam absurdum. VI, 473, 475. Fornicantis cor proprie et familiariter servum fit corporis. V, 887, 888. Tunc dici non potest, animus suus est, sed totus homo caro. V, 887. Fornicatio cur sola dicitur peccatum in corpus proprium. V, 886. Fornicatio non tantum est in corporis luxu, sed in animae fluxu. V, 1079. Fornicatio licite committitur, sed non Dei legibus. V, 828. Generis humani in fornicationibus et adulteris committendis quanta perversitas. V, 84.

Fornicatio cordis in omnibus fuit; in paucis carne, in omnibus corde. V, 1063. Fornicatio et adulterium animae colentis daemonia. V, 78. Fornicari a Domino quid sit. V, 778. Fornicatio generalis animae illa est, qua non adhaerens Deo, adhaeret mundo. V, 887, 889. Omnis anima, quae deserta aeternitate veritatis, terrenis sordibus delectatur, fornicatur a Domino. V, 92. Fornicarum et adulterarum animarum quo differunt. V, 117.

Fornix meretricis locus. VI, 331.

Forsitan et fortasse pro Graeco *επι*, licet non omnino idem. IV, 1644, 1645.

Fortitudo quid sit, ejusque partes. VI, 21. Fortitudo dicitur, qua omnia molesta toleramus. IV, 1066. Fortitudo est animi affectio, qua omnia incommoda et damna rerum non in nostra potestate constitutarum contemnimus. I, 1235. Item est amor facile tolerans omnia propter id quod amatur. I, 1523. Fortitudo et temperantia ad inferiorem animi partem pertinent. III, 205. Fortitudinis officia. VII, 629, 631. Fortitudinis exempla. I, 1329. Maxime fortitudinis paganae. VII, 127. Fortitudo non est se ipsum occidere. VII, 631.

Fortitudo nostra unde. IV, 1797. Fortitudo Christiana ex fame et siti iustitiae oritur. III, 1237. Fortitudo Christianorum ex caritate; gentilitium, ex cupiditate. X, 1104. Fortitudinis dono esuritur et sititur iustitia. III, 39. Fortitudo quartus gradus ad sapientiam. III, 59. Fortitudo vitium est, dum pro superbia usurpatur. IV, 427. Fortitudo omnis in humilitate. IV, 1184. Fortitudo, si hominis est et non Dei, duritia est. IV, 1588. Nemo cadit, nisi qui sua sibi vult esse fortitudo. IV, 1498. Fortitudo ab eo imploranda, qui jussit ut fortes simus; et nisi fortes ipse fecerit, non erimus quod jussit. IV, 477. Fortitudo militum Christi adversus diabolum. VII, 671, 672. Quanto acrior impetus belli, tanto major gloria non cedendi. VII, 678. Fortitudo necessaria ad iram compescendam, cum nobis faciem detrahitur. IV, 1184. Fortitudo non est ista, si conviciatus percussus, quemam ab ira victus es. IV, 1184. Scientia et fortitudo ideo rarissimorum, quia peccato vitiosa est natura. X, 1431, 1434.

Fortis perversae, et fortis vere. V, 1525, 1538. Fortis male fortis. V, 363. Fortior quis altero dicitur ex quatuor capitibus. VIII, 596. Fortes fortitudine damnabili: 1. diabolus: 2. qui de divitiis 3. qui de iustitia sua praesumunt,

IV, 695. Hi comparantur phreneticis, quorum mors tanto propinquior, quanto fortiores sint. IV, 696. Fortes quidam dicuntur, qui de iustitia sua praesumunt. IV, 940. Fortes Ecclesiae etsi non conturbantur persecutionibus alienorum, conturbantur tamen iniquitatibus fratrum. IV, 242. Fortes scandalis plerumque cedunt. IV, 476. Fortis vera virtus nec temere audent, nec inconsulte timet. II, 736. Fortis ille est, qui non in se, sed in Deo fortis est. IV, 265. Fortis in hoc saeculo nullus est, nisi in spe promissionis Dei. IV, 1120. Fortis est Deus in virtute sua, nos autem in participatione virtutis illius. IV, 795.

Fortuita quae sint. VII, 141. Fortuita causis occultis divinitus dantur. III, 571.

Fortuna quid sit. III, 571. Fortunae nomine apud Augustinum intelligendus fortuitus rerum eventus, non dea. I, 583. Hujus tamen vocis usum improbat. I, 585.

Fortuna dea a fortuitis quibus praestit nomen habet. VII, 122, 126. Fortuna non est nomen aliquod. III, 571. Immerito ut dea colitur. VII, 126. Quia ratione Fortuna putatur dea, cum mala esse possit. VII, 126. Fortuna caeca pingebatur. I, 1273. Cur caeca dicitur. VIII, 574. Fortuna temere sua cuique dona confert. VII, 197. Fortunae bona verissimi sapientes, quos solos fas est beatos vocari, nec timeri voverunt, nec cupi, etc. II, 63. Fortunae muliebris simulacrum astutia daemnonum locutum. VII, 126. Fortuna barbaia, quae adultos barba induit. VII, 123.

Fortunatianus. II, 739, 780. Siccensis episcopus. I, 647; II, 622. *Vide not.* (c).

Fortunatianus ecclesiae Thagastensis presbyter. II, 275.

Fortunatus episcopus. II, 450, 451. Episcopus catholicus apud Constantinam. IX, 243, 357, 371.

Fortunatus Dionysianensis episcopus. IV, 380.

Fortunatus a Thucabohi. IX, 212.

Fortunatus Profuturi successor. IX, 611.

Fortunatus manichaeus presbyter. I, 612; VIII, 111, 112. Fortunatus Manichaeus in disputatione cum Augustino defecit. II, 272, et not.

Fortunius Tubursicus Donatianae partis episcopus. II, 473; IX, 528, 533. Cum eo disputationem publicam habet Augustinus. II, 474. Summa disputationis Augustini cum eo. II, 175, 176. Fortunius communionem suam esse ubique terrarum contendebat. II, 475. Et concilium sardicense ad episcopos Afros qui erant communionis Donati dedisse litteras, eo quod Donati nomen inter ceteros episcopos legeretur. II, 176. Augustinus respondit non constare Donatum, qui in litteris Concilii legitur, fuisse Afrum illum schismatis auctorem. II, 176. Et mox Concilium illud sardicense, cuius litteras Fortunius ostendebat, Arianorum fuisse advertit Augustinus. II, 476. Et probat eo quod Athanasius episcopus Alexandrinus, et Julius Ecclesiae romanus episcopus in eo improbarentur. II, 176. Fortunius Ecclesiam transmarinam fuisse innocentes usque ad tempora Macariana dicit. II, 176. Vitam catholicorum episcoporum praedicat, sed in Ecclesia esse negat. II, 175. Suos esse Christianos, quia persecutionem patienter, ostendere voluit. II, 175. Augustinus probat eos, qui ex Donatiana parte sunt, non propter iustitiam persecutionem pati. II, 175. Fortunii animus et voluntas ita probatur Augustino, ut in Donatistis credat difficillime inveniri posse tam utilem. II, 178.

Fossa peccatorum, ipsa felicitas peccatorum est. IV, 1204.

Fossa ad ina tendit; superbi quasi in caelum eunt, et in terram merguntur. IV, 1204.

Fossor. II, 230. Fossores. IX, 515.

Foveam peccatori fodere, est Deum occulta iustitia peccatori parcere. IV, 1204. Omnis qui parat foveam fratri suo, (id est fraudem) necesse est incidat in eam. IV, 670. Fovea, mala conscientia et caecitas. IV, 670.

Fractio panis. V, 1111, 1116, 1127. *Vide* Eucharistia.

Fraga in Africa non esse innuitur. II, 70.

Fraemea quid. IV, 1933. Fraemea proprie gladius, translate lingua persequentium. II, 535. Fraemea Dei, gladius Dei. V, 1424. Fraemea Dei est anima iusti. IV, 324; V, 1424.

Fraemae inimici, diversae opinionis erroris. IV, 120.

Frange lunam et fac fortunam. VI, 674.

Fratres aut sorores generali nomine, consanguinei, aut consanguineae apud veteres solent appellari. VIII, 422. Et in Scriptura. V, 737. De quolibet cognationis gradu. III, 489, 1574, 1467, 1623. Frater carnis nomine intelligitur. III, 496. Frater est quilibet homo. II, 95; III, 507. Fratres sumus omnes spe caelestis hereditatis, proximi conditione terrenae natiuitatis. IV, 189. Fratres nostri omnes baptizati. IV, 209. Qui dicit Deo, *Pater noster*, dicit Christo, *Frater noster*. IV, 519. Frater ipse est, qui si non rediit, redimet homo. IV, 519. Fratrem habere servum suum non dedignetur dominus eius, quem fratrem voluit habere Dominus Christus. V, 393. Sub patre caelesti fratres sunt servus et dominus. V, 400. Quomodo quis sit frater et soror, et mater Christi. IV, 1683.

Fratres falsi in unitate tolerandi. IX, 311. Fratrem qui

non suffert, quid suffera? II, 186. Fratres falsi omnia verba captant, ut in eis laqueos inventiant. IV, 459. Fratrum falso-rum persecutio gravior, quam inimicorum. IV, 658, 659, 663. Periculum in falsis fratribus, quodnam sit. V, 119. Pericula a falsis fratribus quiescere usque in finem sæculi non noverunt. V, 910.

Fraternitatem nos amare quomodo probemus. III, 1992. De Fraterna concordia sermo. V, 1084. Qui minus valet, non impediatur plus valentem: et qui plus valet, non urgeat minus valentem. II, 507.

Fraudulenti patiuntur fraudem, dum volunt facere. IV, 925. Fraus non ideo non fit, quia fisco fit. II, 336. melius inopie laborem servi Dei tolerant, quam ut necessariorum facultatem cum conscientia fraudis obtineant. II, 356.

Frigiditas in viris tantum. X, 989.

Frigidum est quicquid stupidum. IV, 1935.

Frigus, dum deserit Deus peccatorem. IV, 1954. Frigus caritatis, silentium cordis. IV, 404. Frigus ac glacies spiritalis et ex iniquitate, et ex bonis operibus aliorum nascitur. III, 869.

Frons est in facie, frons est et in conscientia. V, 650. Frons laus pudoris nostri. IV, 1839. Frontem qui non habet, impudens est. IV, 1839.

Fronto servus Dei. VI, 521.

Fructesca dea. VII, 128.

Fructuosus episcopus. II, 759, 760.

Fructuosus episcopus martyr. V, 1247.

Fructuosus fossor. IX, 515.

Fructum sentire dolorem cum de arbore carpitur, cum conciditur, teritur, coquitur, manditur, dicebant Manichæi: VIII, 250. Fructuum decerptio, homicidium Manichæi VIII, 250, 255. Abstinere a quibusdam terræ fructibus per Quadragesimam fere omnes Christiani; nonnulli etiam semper. VIII, 495. Fructus e quibus arbor dignoscitur. III, 1506. Gratia necessaria ut homo faciat fructus bonos. X, 370. Fructus noster non Deum ditiozem facit, sed nos beatiores. V, 531. Fructus centenus, sexagenus, et tricenarius varie intellectus. VI, 425.

Frugalitas s quibusdam dicta virtutum omnium mater. I, 974. Frugalitas Tullii virtutum maxima. I, 973.

Frui quid sit. VI, 49: VII, 539; VIII, 981, 982. Frui late dicitur cum delectatione uti. III, 35. Frui est præsto habere quod diligis. I, 1512. Frui proprie est amore inhaerere alicui rei propter seipsam. III, 20. Est in ea ponere finem lætitiæ suæ. III, 35. Non fruendum seipso. III, 26. Non fruendum homine. III, 26. Qui homine in Deo fruatur, Deo potius quam homine fruatur. III, 35. solo Deo fruendum. III, 35. Et solis rebus æternis. III, 26. Qui Deus dicatur omnia dedisse ad fruendum, cum eo solo fruendum sit. V, 958. Frui et uti. V, 958. stat qui Deo fruatur; qui se frui voluerit, id est superbus, cadit. IV, 1620. Interest utrum homo velit frui corpore et tempore, an divinitate et æternitate. II, 559. Deus nobis non fruatur, sed utitur. III, 32. Frui usibus, quo sensu dicitur. VII, 539. Frui cibo et qualitate corporali voluptate non adeo absurde existimantur bestiae. VI, 19.

Fruenti adeptus. IV, 1930. Frumentum Christi inter zizania gemit. IV, 476.

Fucari pigmentis adulterina fallacia est. II, 1060.

Fugere in persecutione licet. III, 1751. Quomodo et quando fugere liceat de civitate in civitatem premente persecutione. II, 1014, 1015. Quibus præceptum sive permissum est. IX, 272. Qui specialiter a persecutoribus quaeritur, fugere potest, aliis qui non ita quaeruntur remanentibus ad ministerium necessarium Ecclesiae. II, 1014. Paulus Apostolus fugit, quia specialiter quaerebatur. II, 1014, 1015. Consilium Augustini est, ut episcopi aut clerici, quorum ministerium plebi necessarium est, imminente obsidionis aut excidii periculo, non recedant. II, 1015. si persecutio in solos ministros Ecclesiae sæviat; non propterea Ecclesia deserenda. II, 1017. Quidam fugere possunt pro utilitate Ecclesiae, si non desunt alii per quos suppletur ecclesiasticum ministerium. II, 1016. Si necesse est ut aliqui et clericus pro utilitate Ecclesiae fugiant, et disceptatio caritatis est inter illos, sorte legendi sunt qui maneant, et qui fugiant. II, 1017. Qui fugit eo modo, ut Ecclesiae necessarium ministerium illo fugiente non desit, facit quod Dominus præcepit sive permisit. II, 1018. Illi pro aliis patiuntur, qui cum se possent malis eripere fugiendo, ne aliorum necessitatem desererent, manere maluerunt. II, 1014. Qui fugit remanente plebe in persecutione, mercenarius est. II, 1015, 1018. Qui fugit formidine superatus, caritate non flagrat, et contra formidinem debet dimicare. II, 1015. Non oportet ministros manere, ubi jam non fuerint quibus necesse sit ministrare. II, 1015, 1018. Etsi episcopi et clerici non fugiant, non propterea non debet plebs fugere. II, 1018. Fugere corpore propter persecutionem, concessum est; fugere animo, non licet. IV, 1810. Fu-

giendi exemplum præbuit Christus. V, 741.

Fugiunt impii a facie Dei, non latendo, sed timendo. IV, 814. Fugere a facie Dei quomodo possit peccator. IV, 1790, 1791. Fugere a Deo si vis, ad ipsum fuge: ad ipsum fuge confitendo, non ab ipso latendo; latere enim non potes, sed confiteri potes. III, 2021. Non est quo fugiat homo a Deo irato, nisi ad Deum placatum. IV, 953, 1217. Fugere nec conscientiam possumus, nec Deum. IV, 254, 255.

Fuga carnis, et fuga animi. IV, 814. Fuga in heme et sabbato quid. III, 1151.

Fugalia festa. VII, 51.

Fulgora dea vidua. VII, 191.

Fulicæ aves sunt marinae vel stagnenses. IV, 1580. Fulicæ domus. IV, 1373.

Fulmina nocturna Summano Deo, diurna Jovi tribuebantur. VII, 451. Fulmina cur aliquando montem (id est hominum) percutiunt, non latronem. IV, 1945.

Fulvius Consularis occisus cum liberis in seditione Gracchorum. VII, 105.

Funus quadam unitate est quod est. VIII, 196. Fumo comparantur creaturæ. IV, 1865. Fumi globus quanto fuerit grandior, tanto fit yanior. IV, 370. Fumigant montes, cum tacti a Deo superbi præcem et reddunt. IV, 1388, 1389. Quia timuit homo, dies ejus facti sunt dies tami. IV, 1502.

Fundamenta cæli, quibus regnum cælorum superædificatur, Christus, Apostoli, etc. IV, 1049. Fundamentum nostrum est Christus, si primum in corde locum obtineat. V, 1616. Fundamentum nostrum sursum, non deorsum. V, 1477. Quemadmodum fundamentum corporeæ fabricæ in imo est, sic fundamentum spiritualis fabricæ in summo est. IV, 1105. Quia fundamentum nostrum in cælo est, ad cælum ædificemur. IV, 1621. Fundamenta terræ, terrenorum bonorum copia felices. IV, 1049. Fundamenta terræ quomodo moventur. IV, 1049.

Fundanus rhetor luscus cum esset, luscum genuit filium. X, 832.

Fundus noster Deus recte dicitur. V, 651.

Funes peccatorum, impedimenta suat inimicorum. IV, 1546. Justi aliquando corpus implicant, sed non animum. IV, 1546.

Funiambululus. Petrus non funiambululus, sed mariambululus. IV, 440.

Funeris cura laudabilis. VII, 27. Funeris pompa. V, 611, 612, 956. Funeris pompa vivorum sunt qualiacumque solatia, non adjutoria mortuorum. V, 956; VII, 26. Vide Exsequia.

Furius Camillus. Vide Camillus.

Furius contra iustitiam iniustitiam defendit. IX, 539, 560. Not. (a).

Furnarius inquilinus. IX, 316.

Furnæ. IX, 235.

Furtum non est nisi quando alieno occulte ablato proximo læditur. III, 708. Furtum prohibitum. V, 70. Præceptum non furandi quomodo differat a præcepto non concupiscendi rem alienam. III, 621. Furtum est contra naturam legem. I, 678. Nullus fur furem æquo animo patitur. I, 678. Neino habet injustum lucrum sine justo damno. V, 70. Furtum an fecerint filii Israel spoliando Ægyptios, et an possit quis eos imitari. IV, 1400. Furtum non fecerunt Israelitæ spoliando Ægyptios. III, 608.

Furis occisio. Vide Tabulæ xn. Fur nocturnus si occidit, ad homicidium non pertinet; si diurnus occidit, pertinet. III, 627. Non est iniquitas per plebes corporales compellere fures reddere pecuniam ablatam. II, 662. Interveniendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituant ablata; alias in societatem criminis veniretur. II, 665.

Fussala Hipponensi territorio confine castellum. II, 953. Fussala ab Hipponensi millibus quadraginta sejunctum. II, 955. Fussala antea ad Hipponensis Ecclesiae parociam pertinebat. II, 955. Fussala nullus omnino catholicus erat. II, 955. Donatarum error plebes obtinebat. II, 955. Per magnos labores unitati Ecclesiae coherant. II, 955. Donatistæ sæviunt in presbyteros qui Fussalensibus congregandis constituuntur. II, 955. Fussalensem presbyterium Aug. Quodvuldeo commendat. II, 1001.

Fussalense territorium. VII, 764.

Fusum inter et colum discrimen allegorice explicatur. V, 227.

Futura vere sunt quæ Deus vult. III, 530. Futura in Dei scientia causas habent efficientes. III, 1902. Necessario sunt futura quæ Deus præscivit. III, 550. Apud Deum jam factum est, quod ejus dispositione futurum est. IV, 1596. Futura credendi quænam sit ratio. VII, 720. Futura quot modis præsciuntur. VIII, 902. Futura prædicando verbis præteriti temporis utuntur prophetæ. IV, 1354, 1476. Futurorum scientiam Cicero negavit. VII, 148. Quare. VII, 149.

G.

- Cabbare*. V, 1605.
Cabinus. IX, 710, 752, 753. Cabinus aliquando Donatista, jam ad Ecclesiam reversus. IX, 711.
Cabirianus non solum Christianus factus, sed fidelis valde bonus. II, 1012.
Cades insula Hispaniæ. VII, 158.
Cæson, scutum, hastam, lanceam interpretantur. III, 559.
Cæsius. IV, 376. Tigualensis episcopus. IV, 581.
Cæsus. V, 253.
Cæsus cuius laudator animus. II, 86.
Cajuscius. III, 1456; IV, 885, 1826.
Galaad interpretatur abijciens, sive revelatio. III, 848, 830. Et acervus testimonii. IV, 719.
Galatia non una ecclesia est, sed in ea regione innumera- biles. IX, 414.
Galerius Maximus decretum ex libello recitat in Cypria- num. V, 1412.
Galilæa interpretatur revelatio. III, 1216.
Galilai non credentes, figura populi Judaici. III, 1523.
Galla vidua S. Stephani reliquias deferens, Quintiliano comendatur. II, 965.
Gallix cladiibus afflicta. II, 422.
Gallorum irruptio in Urbem. VII, 108. Romam incendunt, remanente solo colle Capitolino. V, 1356. Camillus patriam a Gallis vindicat. VII, 62.
Galli, ste dicti sacerdotes Berecynthiæ, a Gallo fluvio. VII, 52. *Not. (a)*. Abscisi erant. VII, 183, 215, 214. Abscisio Gallorum sacerdotum impugnatur. VII, 214, 215. III a po- pulo stipem posebant. VII, 215. *Not. (b)*.
Gallo-Græci Galatæ, id est, Galli qui Asiam incolebant. VII, 102. *Not. 2*.
Gallorum gallinaceorum pugna. I, 989.
Galli Cantus. Post gallicantum tempus consuetum oran- di. IV, 1587.
Gallieno imperatore potuit putari propinquus finis mun- di. II, 918.
Gallina dignoscitur utrum fetus habeat, ex voce, plu- mia, etc. IV, 1152, 1155. Gallina ceterarum avium sola est que ex materna caritate cum parvulis infirmatur. IV, 698, 1155. Gallinæ merito comparatur sapientia. IV, 1152. Galli- na Evangelica. V, 623, 1243, 1224. Gallinæ dicuntur de ci- nere proprios fetus edere. II, 705. Gallinarum in masculi- num sexum conversio. VII, 110.
Gallionus episcopus Maximinianista. IV, 381.
Gammathus Donatista episcopus. IX, 528, 533.
Ganys prius Phison appellabatur. III, 203; 578.
Ganymedis fabula. VII, 153, 571.
Garbe. IX, 511.
Garganus mons. VII, 575.
Gargillanæ thermæ. IX, 620.
Garruli quinam dicantur. IV, 975, 976, 977, 1515.
Garus. V, 1587. *Gari*. VIII, 502.
Gaudentius Thamugadensis Donatistarum episcopus. I, 651. Unus ex septem electis ad tuendam Donatistarum cau- sam in collatione. IX, *Retr.* 703, 706, 707, 708. Duæ ipsius epistolæ. IX, *Retr.* 705, 708, 707, 708. His respondit Augu- stinus. II, 842. Libri duo adversus eum scripti. I, 654. Gaudentium Thamugadensem litteris Dulcitiis tractat hono- rificentius, quam decebat hæreticum. II, 940.
Gaudentius litteras a Severo Milevitano ad Aug. detulit. II, 419.
Gaudentius comes Imperatoris Honorii. VII, 620.
Gaudere in Domino quid sit. V, 855. *Gaudere* ad Deum, de Deo, propter Deum; ipsa est beata vita, a, a est altera. I, 795. Nihil aliud est beate vivere, quam veris bonis cer- tisque gaudere. I, 1237. Gaudent tamquam non gaudentes, qui prosperitate non corruptuntur. IV, 1917. Gaudet verus atque jucundus homo de bona conscientia inter mole- stias, quam de mala inter delicias. VI, 350. Gaudet iniquus in po- ina, gaudet martyr in catena. IV, 1809. Gaudes ad tempus, noli ibi fidere; tristis es ad tempus, noli despera- re. IV, 1212. Necessè est homo plus gaudeat, cum venerit quod desperaverat. IV, 1927. Sola spe gaudent sancti, quan- do sanum gaudent. VII, 611.
Gaudium majus molestia majori præceditur. I, 752. *Gaudium* Babylonium. IV, 1765. *Gaudium* impiorum quale. IV, 1251. *Gaudium* de sæculo immundum est. IV, 1061. Sæculi lætitia, est impunita nequitia. V, 953. *Gaudium* de bonis terrenis, molestum et periculosum. IV, 1777. *Gaudium* di- vitum hujus sæculi, gaudium phreneticorum. III, 1458. *Gaudium* carnale de mentis ægritudine venit. V, 1189. *Gaudia* insana non sunt gaudia. VI, 530. *Gaudium* non est nisi bonorum. III, 1508, 1507. Aliud est solatium captivo- rum, aliud gaudium liberorum. IV, 1761. *Gaudium* beato- rum non est, sed consolatio miserorum, quicquid prosper- nunc exhibet Deus. IV, 1864. Est gaudium quod non ca- tur impiis, sed eis qui Deum gratis colunt, quorum gau- dium Deus ipse est. I, 795. *Gaudia* in externis non coho- cemus, habentes in intimo Deum. I, 1188. *Gaudium* sit in Domino, non in sæculo. V, 955. *Gaudere* in sæculo noli; gaude in Christo, gaude in verbo ejus, gaude in lege ejus. IV, 1212. *Gaudium* justis de fide, de spe, de caritate, de ve- ritate Scripturarum. IV, 691. *Beata* vita est gaudium de veritate. I, 795. In nullo homine securitas, de nullo certum gaudium. IV, 1065, 1066.
Gaudium quod percipimus ex correctione malorum, nulli gaudio in hac vita comparari potest. II, 1065. Cum gaude- mus de fidelibus et justis, et illis et nobis prodest boam eorum: cum autem contristamur de infidelibus et iniquis, illis solis nocet et eorum malitia et nostra tristitia. II, 1065. *Gaudis* terrenis Deus miscet tribulationes, ut discamus æternam desiderare dulcedinem. IV, 1777. *Gaudium* Chri- stianorum in tribulatione. IV, 1796, 1797. *Martyres* in tri- bulatione patientes erant, quia spe gaudebant. IV, 1679, 1680. *Gaudium* magnum habet spes gaudentis. IV, 1679. Sine gaudio spes esse non potest. IV, 1885. Nec modo sino gaudio sumus. V, 861. *Gaudium* Christianorum jam in spo futura, postea in re erit. IV, 271, 559, 1640, 1679.
Gaudium justis non novit impius. IV, 1775. *Gaudium* pio- rum, canticum Deo est. IV, 1917. *Gaudium* nostrum, pat nostra, requies nostra, finis omnium molestiarum non est, nisi Deus. IV, 1073, 1077. *Gaudium* firmum in solo Deo. IV, 1870. *Gaudium* sempiternum quodcum sit. V, 479. Non- nisi in Deo est. III, 1502. *Gaudium* plenum quando. V, 142. *Gaudium* plenum, non carnale, sed spiritale gaudium est. III, 1896. *Gaudium* plenum in ipsa societate, in ipsa carita- te, in ipsa unitate. III, 1990.
Gazulala. IX, 257.
Gozo hylæcium est arca Dei, ubi colligebantur ea, que ad indigentiam servorum Dei mittebantur. IV, 765.
Gebal vallis vana, id est, fallaciter humilis interpretatur. IV, 1035.
Gedeon et Phua quomodo fratres fuerunt, cum sint e di- versis tribubus. III, 800. *Gedeon* peccavit sciendo Ephud. III, 815, 815. Quomodo itaque in Scriptura laudatur. III, 815. *Gedeon* subdefecit a fide. III, 814. Tentavit Dominum. III, 815, 814. *Facula* militum *Gedeonis* in hydriis scitilibus inclusæ, figura luminis Evangelici. III, 815. Numerus mili- tum a *Gedeone* defectus, magnum habet sacramentum. IV, 855. *Gedeonis* vellus quid adumbret. IV, 521, 907. *Mystice* interpretatur. IX, 598. *Gedeonis* vellus figura populi Israel, arca sicca figura Ecclesiæ. III, 814.
Gehennæ ignis quam timendus. V, 1616. *Gehennæ* com- minationem in veteris legis minationibus non legimus. IV, 1415. *Gehennæ* metu martyres roborati sunt. IV, 526. Quis non bihat tribulationis temporalis poculum, metuens ignem gehennarum? IV, 845.
Gelizitana ecclesia. II, 163.
Gelosus presbyter. VII, 762.
Gemellus a Tanabæis ep. IV, 580.
Gemelli. IX, 239.
Gemini, interpretatur dexter. IV, 97.
Geminus ep. Maximinianista. IV, 576.
Geminus a Furnis. IX, 235.
Gemmorum quorundam similis dissimilisque valetudo, cui tribus debeat. VII, 142. *Geminus* duos ægrotantes agno- vit Hippocrates. VII, 144. *Gemmorum* quorundam ætus quandoque diversi, sicut et mores. VII, 145.
Gemmorum constellatio discussa. I, 759.
Gemitus cordis, et gemitus carnis. IV, 403, 404. Quare gemunt fideles. IV, 1657. Qui male gemunt, vel male gau- dent, gemendos se faciunt. IV, 1298. *Gemit* bene, qui suspirat in patriam, non qui premitur ærumnis. III, 1425. *Homini*, quantumcumque profecerit, non deerit hic unde gemat. IV, 471. In paradiso non gemelas, sed fructibus; foris positus gemit. IV, 225. *Geme* de presentibus, psalle de futuris; ora de re, psalle de spe. IV, 224. *Gemitus* non est nisi miserorum; oratio non nisi indigentium. IV, 206. *Gemanus* modo, oremus modo; orationi succedit laudatio, gemitus gaudium. IV, 206. *Gemitum* nostrum occultum querit Deus. IV, 344. *Gemitus* pii desiderii, etsi ridere aliquando servus Dei videatur, nunquam recedit ab auri- bus Dei. IV, 404. *Gemitus* noster est in re, consolatio in spe. IV, 1650. Qui non gemit peregrinus, non gaudebit ci- vis, quia desiderium non est in illo. IV, 1940. *Gemitus* es t qui habet et gaudium. IV, 4203. *Gemitus* piorum quod spiri- tus sancti dono. IV, 189. *Gemere* dicitur spiritus tuus nos gemere faciat. III, 2076.
Gemmae non aræ, sed conscientie. V, 147.
Genealogia. In Genealogia feminas pro maribus ponere non est Scripturæ consuetudo. III, 768.
Generatio ante peccatum fuisse sine libidine. X, 756.

757. Ex membrorum obedientia, non ex eorum potentia. X, 447. Genitalibus membris usuri fuerant primi parentes, sicut cæteris membris, ad arbitrium voluntatis, si non peccassent. VII, 452, 454. *Vide* Libido. Genitalia inobedientia supplicium. X, 468, 469. Genitalia ante peccatum non pudenda. X, 1255. Unde facta sunt pudenda. X, 404, 406, 564, 565. Genitalium motus pudendus non fuisset in nuptiis, nisi præcessisset peccatum. X, 467, 468. Genitalium involuntarius motus pudendus. X, 768. De pudendis motibus omnis pudens impudensque confunditur. X, 566. Casti supplicium inobedientiae genitalium sentiunt, immundi de hoc carnis supplicio graviore supplicio mentis exsultant. X, 468. De pudendis motibus non erubescere impudentissimum est. X, 565. Generatio primum et potissimum tribuitur patri. X, 1285. Generationis initium a viro. X, 1166, 1175. In generatione humana si deficiat mens, quis enaret divinum? II, 1054. Qua ætate homo generare possit. IV, 1393. Ætas conjugum qua generare possunt. X, 714. Quot annis terminetur. IV, 1595. Senior vir cum muliere seniore filios facere non potest. III, 557. Generatio ex Adam, et ex aliis patribus in quo diversa, in quo non diversa. X, 1277. Generationes humanæ cum foliis arborum comparatae. IV, 1311. Generationes in Scripturis non per annos, sed per hominum successiones numerantur. III, 614, generationes Domini ter quatuordecim apud Matth. inveniuntur. Jechonia bis numerato. V, 359. Cur bis numeretur. V, 540. *Vide* Christus.

Generationem opponit Apostolus regenerationi. X, 1187. *Vide* Baptismus. Generatio carnalis facit filios carnis, filios mortis, filios sæculi, filios iræ; generatio spiritalis et eorum. X, 187. Generatio prima mortalis fuit de ira Dei, erit altera generatio immortalis de misericordia Dei. IV, 1075. Generatio carnalis tenet hominem in stirpe damnata. X, 406. *Vide* Peccatum originale. Generatio ex homine, regeneratio non nisi ex Deo. X, 1272. Generatio altera qua fideles efficitur, altera qua a mortuis resurgemus. IV, 1752.

Generis terreni necessitudinem propter regnum cælorum contemnendam exemplo docuit Christus. VIII, 218.

Generosi Numidie Consularis integritas. II, 450.

Genesidium. VIII, 200, 214.

Geneseos historiam secundum proprietatem rerum gestarum quidam incipiunt ex quo Adam et Eva dimissi e paradiso genuerunt. III, 572. Satisfacti rationibus eorum. III, 575. Narratio in libris Geneseos non genere locutionis figuratarum rerum est, sed gestarum. III, 572. Geneseos opera etiam corporaliter intellecta solidius asserunt divini eloquii narrationem. III, 575. Quis scopus scriptoris historiae Geneseos. VII, 456, 457, 462, 464. Liber de Genesi ad litteram imperfectus. I, 615; III, 219. Libri duodecim de Genesi ad litteram. I, 610; III, 215. Libri duo de Genesi contra Manicheos. I, 509; III, 175. Judicium Augustini de libris quos ipse edidit in Genesim. I, 615. Geneseos initium explicatur in tribus postremis libris Confessionum. I, 845.

Genadius in somnis audit hymnos beatorum. II, 690.

Genethlius beate memorie Africanensis ante Aurelium episcopus, constitutionem contra Donatistas compressit: unde nihil ab eis laudabatur. II, 179.

Genethliaci. VII, 796. Qui vulgo et mathematici vocantur, superstitiosi. III, 51. Seducatores sunt. III, 1457. Responsa dunt vana. VI, 112. *Vide* Mathematici. Scientia eorum ad facta quædam cum dæmonibus referenda est. III, 52. Genethliaci redarguuntur. III, 1456.

Genius Deus, a generando dicitur. VII, 205.

Genium Carthaginiensis. V, 419.

Genadius ne dubitet utrum ulla sit post mortem vita futura admonetur. II, 690.

Genus tenearum adversus regnum Dei rebellans Manicheorum somnium. VIII, 115. Refutatur. VIII, 115, 116.

Genes septuaginta due ex filiis Noe ortæ sunt. VII, 481, 484. Genes per linguas divise sunt. VII, 485. Gentium numerus multo amplius auctus est, quam linguarum. VII, 485. De numero Gentium difficultas solvitur. VII, 491. Pro vero Deo falsum hominem adorabant. IV, 1481. Quid in corporibus colebant. IV, 1485, 1484. Genes quæ ignorabant Deum, desertum erant; Genes omnes, fines deserti appellantur. IV, 785. Quænam sunt Genes quæ naturaliter legem faciunt, eamque in cordibus scriptam habere dicuntur. X, 227, 228, 229, 749. 750. Gentium vocatio. IV, 1238, 1239. Genes quomodo ad Christum converse. III, 1641. Gentibus transmissum Evangelium. V, 607. Deus fecit ut genes vellet quod et nolle potuissent. X, 1207. Judei rejecti propter superbiam, et Genes insertæ vel Ethnici additi propter humilitatem. II, 559; V, 488, 490. Genes oleaster. IV, 1745, 1744. Gentium major laus, quam Judæorum. V, 485. Genes per prædicationem Evangelii, spolia Israelitarum factæ sunt. VII, 706. Gentium conversio tempore Augustini. IV, 1864, 1865. Ecclesie de gentium vocatione gau-

dium. IV, 1247, 1248. Gentium vocatio et conversio prædicta. VII, 535, 534, 585, 589, 592. In Isaac figurata. VII, 505. Per discum mysticum adumbrata. IV, 1248. Gentium omnium salus, et receptio intra Ecclesiam figurata. V, 802, 1056. Genes canes a Judæis dicebantur. V, 487, 679; IV, 702. Genes canes ulcera Lazari lingentes. III, 1532. Genes lapides agri dicuntur. III, 850. Genes quare lapides. V, 679. Genes lapides dicte sunt, quod lapides adorarent. IV, 550. Genes per niare significantur et per Æthiopes. IV, 524, 957, 958. Contra Gentiles. V, 1150, 1155, 1158. Genes duæ sunt et duo regna, unum Christi, alterum diaboli. II, 918. Gentium nomine intelligi possunt iniqui. IV, 544. Gentibus misceri et ab his segregari. V, 1024.

Geometriae inventio. I, 1014. Geometriae Egyptii dediti. III, 549. Geometriae rari in genere humano. VII, 1011.

Geon fluvius, nunc Tigris. III, 205.

Girba. IX, 200.

Gernavianus episcopus. II, 759, 780.

Germanicana. IX, 228.

Germanicianenses. II, 1068.

Germanus episcopus. II, 759, 780, 788.

Gervasius et Protasius martyres. V, 1297. Forum corpora deteguntur. I, 770. Mediolani ab Ambrosio. VII, 761. Detectio miraculis illustrata. V, 1299, 1437. Cæcus illuminatus. VII, 761. Gervasii et Protasii memoria celebratur eo die quo inventi, non eo quo mortui. V, 1299.

Geryonem tricorporum fabulæ ferunt. VIII, 948.

Gesta publica. II, 155; V, 1594. Gesta episcopalia. II, 580; V, 1576. Gesta ecclesiastica. II, 161, 162, 1066; V, 1575. Auferenda sunt, ubi sunt temere facta. II, 1067. Gesta proconsularia. II, 161, 162. Gesta municipalia. II, 265. Apud Zenophilum. II, 415; IX, 542, *app.* 703. Circa apud Munacium Felicem flammium, etc. II, 197; IX, 585, 795. Apud Alanum. IX, *app.* 780. Gesta concilii Cirtensis. IX, 510. *Not.* (a), 542. Gesta forensia. II, 415. Gestis publicis hæere vult August. sacrilegum nefas, cur. II, 155, 155.

Gestus tanquam verba naturalia omnium Gentium, I, 785. Gestus signa quædam sunt. I, 1206.

Geta. IX, 325, 328.

Geth, torcular interpretatur. IV, 648.

Gethia pars Africae. VII, 95. *Not.* (d). Perpetua siccitate laborat. I, 1001; IV, 1944.

Geticus Victorianensis episcopus. IV, 581.

Giddaba mons. III, 1988; V, 267.

Gigantes in lingua hebraea appellantur Raphain. III, 749. Gigantes procreare magnitudinis homines. VII, 82, 448. Quare a Deo creati. VII, 471. An ex hominibus an ex dæmonibus procreati. III, 549. Gigantum tempus. VII, 469. Gigantes plures ante, quam post diluivm. VII, 471. Gigantes in utroque sexu exstiterunt. III, 540. Gigantea femina Romæ nata tempore Augustini. VII, 469. Superbi per gigantes significati. IV, 1116. Sicut et qui spiritali robore in Ecclesia excellunt. IV, 1116.

Gignere inter et parere an Scriptura distinguat. III, 750.

Gildo. II, 299. Gildonianum tempus. IX, 316. *Vide* Optatus.

Gipitana ecclesia. II, 254.

Glabis. III, 836.

Gladiatores publicæ turpitudinis professores, ad sacramenta Christi non admittuntur. VI, 220. Gladiatorius animus. IV, 875. Gladiatorio animo sese libidini satiantis addicere. V, 140.

Gladius in bono potest accipi. VII, 691. Positus in malo, pro discordia lingua. VI, 306. Gladius benignus et gladius malignus. IV, 1866, 1867. Gladius ex utraque parte acutus, sermo Dei in veteri et novo Testamento promittens æterna et temporalia. IV, 1938. Narrans præterita, promittens futura. IV, 1866. Gladius Christi, verbum ejus. IV, 500. Gladius Dei putredinem abscindit, et membra Christi sanat. IV, 1866. Gladii diaboli sunt inquit. IV, 1857. Iis utitur diabolus ad trucidandas animas. IV, 1857. Gladius pro tribulatione ponitur. II, 644. Gladius datus Esau, non autem ipsi Jacob. V, 80.

Glauca proles. II, 79.

Gloria quid sit. VI, 22. Quia gloria humana. VII, 156. Frequens de aliquo fama cum laude. III, 1905. Clara cum laude notitia. VIII, 770. Gloria non in ore vulgi, sed in rebus ipsis. II, 428. Gloria ignominiosa, honores sæculares. I, 670. Glorie ingens cupiditas in Romanis. VII, 154. Gloria humana, merces reddita bonis moribus Romanorum. VII, 154, 160, 161. Ea putatur gloria vanitatis, nullis credere viribus veritatis. VII, 175. Glorie cupiditas, et cupiditas dominationis, quid inter se differant. VII, 163. Glorie cupiditas, fidelis inimica. III, 1625; VII, 159. Tanto quisque est Deo similior, quanto est a glorie cupiditate mundior. VII, 159. Glorie cupiditas dilectione justitiæ superanda. VII,

159. Gloriam contemnere magna virtus est virtutes habent. VII, 163. Via ad gloriam, virtus. VII, 156. *Vide* Laus. Gloriz inanis vitium, vel solum, vel maxime cavendum est perfectis : quo primo enim vitio lapsa est anima, hoc ultimum vincit. IV, 100. Saepe homo de ipso vanae gloriae contemptu vanius gloriatur. I, 806. Gloriam humanam non quaesierunt Apostoli : nec ab illa se defendunt, qui cum aliena spernant iudicia, sibi sapientes videntur, et sibi placent. VII, 167. Gloriam ab invicem expectare, et eam quae a solo Deo est non requirere, fermentum est Pharisaeorum. V, 721. Gloria vana qui delectantur, in conscientia sua nihil habent. IV, 1984.

Gloria sua non quaerenda est, sed gloria Dei. III, 1632. Gloria Dei est, ut et qui fit bonus, non in se, sed in Domino gloriatur. IV, 194. Gloria Dei in hominum gratuita justificatione. V, 998. gloria Dei qua salvi facti sumus indigni. IV, 158, 159. Haec agnoscat homo facilius, dum egestate stringitur. IV, 159. Non solum homines, sed etiam justos, si tamen sumus, ipse fecit nos, et non ipsi nos. IV, 159. In Deo solo de bonis nostris gloriandum. II, 831, 832. Cum bene agimus, Deum per nos agere intelligamus : neque quidquam nobis proprium vindicemus inanis gloriae cupiditate decepti, quo uno malo a summo in una demergimur. I, 1078. Gloriarī nemo potest coram Deo. X, 939. In Deo gloriandum, non in meritis. X, 980. Non in propria iustitia. V, 872. Gloriandum in nullo, quando nihil nostrum sit. X, 628. Gloria tio excluditur per fidem. X, 210, 257. In Deo solum gloriandum esse, ipsa oratio Dominica ostendit. X, 1001. Gloriarī in Deo, benedictio Dei est. IV, 89. Gloriarī in insipiente, qui gloriatur in se. V, 873. Gloria iusti in ipso est, sed non ipsae gloria sua est. II, 852. qui in Domino non gloriatur, non dubito dicere, alia quaecumque habet, inanis habet. X, 1035.

Glorificare Deum, et gratias agere idem. V, 439. Glorificamus Deum, non faciendo, sed dicendo gloriosum. IV, 436. Ubi perfecta cognitio, ibi summa glorificatio. III, 1908. Gloriatio oleo designatur. IV, 1921.

Gloria Dei in quibusdam hominibus habitat. IV, 498. Gloria Dei quo sensu omnes egent. IV, 235. Gloria Dei, gloria nostra est, et nobis prodest. V, 1680. quando Deum glorificamus, nobis prodest, non illi. IV, 436. gloria nostra tuta in Domini gloria. V, 305. Gloriarī citra arrogantiam aliquando licet, quandomam. III, 1794. Gloriarī medus quidam vere in conscientia. IV, 1935. Gloria solida habetur in conscientia coram Deo, ubi nulla iactantia est. IV, 100. Gloria Dei posita in Christo Jesu per gratiam in remissionem peccatorum. IV, 157, 158. Gloriarī in cruce Christi, quanti sit meriti. V, 875, 876. Vocato ad gloriam non pro meritis hominum, sed pro misericordia Dei. III, 648. Gloria nostra futura erit, aequari Angelis, et videre Deum. IV, 568. Gloriam nostram nobis abstulit Deus, ut daret suam; abstulit inane, ut daret plenam; abstulit nutantem, ut daret solidam. IV, 789. lux in totum erimus per gloriam, nihil habentes in nobis quod resistat caritati, quod repugnet veritati, quod subjaceat infirmitati. V, 987. Egregia quaedam, et singularis gloria in coelis tribuenda pro laudabili voto VI, 402.

Gnostici haeretici unde exorti et sic appellati. VIII, 26. Goetia, magiae genus. VII, 286.

Gog interpretatur tectum. VII, 676. *Gog* et *Magog* bella, et aedificatio templi in Ezechiele, difficulta intellectu. II, 719.

Goliath quis fuerit. V, 197. Goliath monomachia cum David. V, 197. Allegorice exponitur. IV, 1836. Goliath figura diaboli. IV, 502.

Gorgonis fabula. VII, 570.

Gor. IX, 227.

Gotthorum potentia. VII, 115. Gotthi comparato exercitu Italiam vastant. VII, 115. Gotthorum irruptio in Urbem. VII, 109. Gotthi pagani Romam oppugnantem vincuntur. V, 624. Gotthi haeretici expugnant. V, 624. Gotthorum gladiatores. VII, 90. Gotthos sibi conciliare qui conentur Donatistae. II, 795.

Gracchus Tiberius a Scipione occisus, qua de causa. VII, 66. Gracchi caput quantum grave erat, tanto auri pondere venditum est. VII, 105. Gracchorum seditiones. VII, 66, 69, 101. Gracchorum mors. VII, 105.

Gradatio seu *gradatio* dictionis figura. III, 85.

Gradus hominis quatuor, ante Legem, sub Lege, sub gratia, in pace. III, 2065. Graduum cantica, graece *καθάρσις* id est, ascendendum, non descendendum. IV, 415. Tot sunt, quot fuerant templi gradus. IV, 1960.

Gracia facta est Romana provincia. VII, 52.

Græci, Troja deleti, ad propria remeantes cladibus diversis contriti sunt. VII, 573. Græcorum vana superstitio et consuetudo referendi mortuos in deorum numerum. VII, 583. Græcorum regnum. *Vide* Argi. Græci leves dicti. VII, 48. Græcorum lingua in gentibus præeminet. VII, 235. Græ-

corum gymnasiolorum et Romanorum fororum alia sunt certamina. II, 436. Græce linguae, tanquam præcedent, unde Scriptura in Latinum translata est, magis credendum. IV, 1559. Græci per litteras numerant. III, 1475.

Grammatica græce, latine litteratura dicitur. I, 1012, 1099. Grammatica est vocis articulatae custos, et moderatrix disciplina. I, 894. Hæc historiae custodiam proficitur. I, 1012, 1099. An Grammatices sit docere sonos et accentus. I, 1010. Grammaticæ leges studiose observantur, negligunt præcepta Dei. I, 675. Grammaticarum scholarum Minibus appensa vela. I, 670; VI, 715. Liber de *Grammatica* scriptus dialogi forma ab Augustino, cum esset Mediolani baptismum percepturus. I, 591. Qui liber ille excidit. I, 591.

Grammatici magistri penulati. I, 672. Grammatici litterones per contemptum appellati. II, 445. *Not.* 1. Grammatici iudices Poetarum. I, 404. Grammaticorum censuram concionator non timeat, dum omnes instruat. V, 228, 1374. Grammaticorum leges in concionibus minus curandas, si forte melius in barbarismo populus intelligit. IV, 396, 1796. Grandis est iniquitas res alienas auferens. IV, 1000.

Gratum morte multiplicatum. V, 1397. Gratia crudeles inimici Pelagiani. X, 688, 693. Et Caestiani. VIII, 47. Gratia quid secundum Pelagium ac Caestium. II, 760. Gratia Pelagiana. X, 272, 361, 1291. Gratia Pelagiana multiplex. X, 1111. De adiutorio gratiae id dicit Pelagius, quod referatur aut ad naturam, aut ad doctrinam, aut ad liberum arbitrium, aut ad remissionem peccatorum, aut ad exemplum Christi. II, 760, 768, 774, 849, 853, 877. Gratia Pelagiano doctore ea intelligenda est, quæ paganus atque Christianis, impijs et pijs, fidelibus et infidelibus communis est. II, 816. Communis est omnibus natura, non gratia. V, 172, 173, 174. Non de donis Dei naturalibus, sed de donis gratiae ait Apostolus : *Quis enim te discerit?* X, 967, 968. Ut non Lex, sic nec ipsa natura est gratia qua Christiani sumus. X, 896. De gratia cum disputatur, non de ea loquimur quæ ad naturæ pertinet institutionem, sed reparatorem. X, 252, 277. Naturæ falsus defensor sub iugo est iniquitatis. V, 190. Refutatur experimento propriæ firmitatis. V, 188. Ex orationibus Ecclesiae. V, 191. Sapientis postulando continentiam, non naturam, non liberum arbitrium, non scientiam, non remissionem peccatorum, sed vires quibus valeat continere petiit. II, 853. Etsi natura qua conditumsumus, quadam ratione dici possit gratia. II, 767, 768. Natura non potestur gratia, nisi quia et ipsa gratia concessa est. V, 172, 176. Gratiam Dei nullam dicit Pelagius, nisi naturam nostram cum libero arbitrio creatam. X, 345, 347. Aliquando, idque tenuit nec aperte, et conjungebat vel Legis adiutorium, vel remissionem peccatorum. X, 347. Gratia quæ nullis præcedentibus meritis datur, non est remissio peccatorum. II, 877. Naturæ falsus defensor medico ingratus. V, 189.

Gratiam Dei qua iuvarur ad non peccandum, Pelagianam Legem esse dicunt. X, 817, 895. Et de gratia nihil Pelagius proficitur, quod non possit intelligi de Lege ac doctrina. X, 573, 576. Gratia non in Lege consistit. X, 212. Aliud Lex, aliud gratia. X, 364. Gratiam inter et Legem quid intersit. V, 791. Per Legem actum est, ut peccatum agnosceretur, et prævaricatione auferetur, et sic ad divinam gratiam confugeretur. II, 769. Lex, docendo et iubendo quod sine gratia impleri non potest, homini demonstrat suam infirmitatem, ut quaerat demonstrata infirmitate Salvatorem. II, 593. Nec sacerdotum nec Lex introducunt in hereditatem æternam, sed gratia per fidem. III, 743. Deus facit per gratiam suam opus Legis in homine; et homo per fidem suam suscipiens gratiam etc., cooperatur est adiuvantis Dei. III, 756. In gratia et non in Lege veri Israelitae gloriuntur. II, 895.

Gratiæ adiutorium a Pelagio positum in sola doctrina revelatione. X, 379, 380. Gratia Christianorum non in scientia tantum sita est. II, 852. Gratia si desit, etiam obest doctrina. II, 985. Gratia Pelagiana in interiori et multiformi mentis illustratione. X, 364. Hæc gratia a gratia Legis et doctrinae non distat. X, 364. Sapientiae revelatio non est perfecta gratia. X, 366. Gratia agit non solum ut facienda noverimus, verum etiam ut cognita faciamus, etc. X, 367, 373. Gratia non solum ostendit quid faciendum sit, sed adiuvat ut fieri possit. X, 155, 241, 363. Non Lege atque doctrina insonante forinsecus, sed interna atque occulta mirabili ac ineffabili potestate operatur Deus in cordibus hominum, non solum veras revelationes, sed etiam bonas voluntates. X, 375. Ad doctrinam pertinet etiam quod sapientia revelatur, ad doctrinam pertinet cum suadetur omne quod bonum est. X, 366. Quomodo gratia possit dici doctrina. X, 567. Homo sub Lege, homo sub gratia constitutus. I, 620. Conditio hominis sub gratia constituiti. V, 64, 66. Timor sub Lege, spes sub gratia. V, 701.

Gratia proprie dicta non est natura, non Legis scientia, etc. X, 352. Gratiam, quæ nec Lex sit nec natura, vetera

tantam, ut præterita peccata dimittantur, non ut futura videntur, contendunt Pelagiani. X, 896. Gratia neque natura est cum libero arbitrio, neque Legis scientia, neque remissio peccatorum, etc. X, 332. Gratiam in remissione peccatorum, et in exemplo Christi ponebant Pelagiani. X, 361, 379, 774, 1243. Gratia proprie dicta, gratia Christi, Pelagius est exemplum Christi. X, 381, 1202. Gratiam Pelagius intelligebat eam in qua creati sumus a Deo cum libero arbitrio. X, 333. Gratia Pelagianorum nihil aliud, quam datum a Deo liberum arbitrium et Legis doctrina. X, 262. Gratiam Dei non ad singulos actus dari, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina, sententia est Pelagiana. II, 979. Hanc Pelagius in iudicio Orientalium episcoporum, licet ficto pectore, damnavit. II, 979. Tria sunt quibus divina mandata dicit impleri Pelagius, possibilitas, voluntas, actio. X, 361. Possibilitatem Deo, reliqua duo homini tribuit. X, 362, 363. Sic defendebant liberum voluntatis arbitrium Pelagiani ut gratia Dei non relinquere locum. I, 595. Gratia non est liberum arbitrium. X, 333. Gratia Christianorum non in natura liberi arbitrii, non in Lege atque doctrina. II, 849, 852, 983, 985; X, 338. Pelagianorum sententiam non adstruxit Augustinus in primis opusculis suis de libero arbitrio. I, 536. Non sola possibilitas, sed et voluntas et actio adjuvatur, cum Deus docet per gratiam. X, 368, 373.

Gratiam tandem confessi sunt Pelagiani. V, 836. Qualem confessi sunt. X, 1484. Et ad singulos actus dari quatenus Pelagius professus est. X, 361. Gratiam ad facilius tantum agendum requirebat Pelagius. X, 374, 375, 380, 871. Per sacramentum mortis et resurrectionis Christi commodiorem tantum viam esse contendebat, non quod alia via esse non possit. X, 872.

Gratia non datur ad facilius tantum agendum. X, 584. Pelagius refellit, qui gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829, 830. Pelagius impugnat gratiam Dei per Christum. II, 775. Gratiam qua iustificatur impius, et qua Christiani sumus. I, 647. Non tamen aperte audet impugnare. II, 760. Gratiam agnovit Porphyrius, sed non gratiam per Christum. VII, 307.

Gratia generaliter et specialiter dicta. I, 624; III, 2067. Retr. Gratia alia communis omnium, quæ est creatio; alia propria Christianorum, quæ est electionis et liberationis per Christum. V, 172, 173. Gratia adversarius in Christum injuriosus. V, 921. Gratia Christi tanquam nubes opponitur iudicis. III, 656. Gratiam Christi confiteatur Pelagius petit Augustinus. II, 776.

Gratiam secundum merita nostra dari Pelagiani asserbant. I, 386; X, 376, 377, 570, 867, 868. Præter solam gratiam remissionis peccatorum. X, 890. Gratiam mereri homines per bonum liberi arbitrii usum docebant. X, 372. Scripturæ testimonia quibus probant Pelagiani gratiam secundum merita dari. X, 888. Zachariae testimonio abutuntur. X, 888. Alia Scripturæ loca quibus abutuntur. X, 888. Dogma Pelagianorum, deberi fidei gratiam. X, 377. Fidem esse meritum gratiæ. X, 377. Orationem esse meritum gratiæ. X, 633, 758, 897. Primæ cupiditati boni gratiam deberi. X, 567, 583. Et conversioni cordis seu homo propositio. X, 585, 686, 888. Dogma Pelagianorum, gratiam secundum merita dari, damnavit Synodus Palesina. X, 338. Pelagius ipse damnavit in Synodo Palesina. II, 877; X, 587, 961, 962, 1011. Ne a catholicis iudicibus damnaretur. II, 983; X, 584, 1027, 1128. De gratia tamen non sincere scripsit post illud Concilium; sed gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum docuit. II, 829. Et secundum merita dari. X, 371, 354. Quidam nisi sibi aliquid assignent quod priores dant ut retribuatur eis, ab omni studio pietatis reprimi se putant. X, 977. Gratiam secundum merita nostra dari, Cælestii dogma. X, 344. Cælestii errores circa gratiam. X, 337. A Palesinis iudicibus damnantur. X, 338. Et a Pelagio atque ipso Cælestio. X, 338. Gratia creationis conditus est qui nihil boni merebatur, gratia electionis salvatus est qui multum mali merebatur. V, 176.

Gratiam subdolis verbis confitetur Pelagius. X, 332. Anathematizat eos qui gratiam non ad singulos actus dari dicunt, sed in libero arbitrio esse, vel in Lege atque doctrina. X, 338. Gratiam in Ecclesia notissimam Pelagium confiteri Synodus Palesina credidit. X, 333. Gratiam veram nusquam confessi sunt Pelagius et Cælestius. X, 375, 378.

Gratia Pelagiana exploditur. X, 872. Gratia Dei defendenda contra Pelagianos. X, 883. Quid cum Ecclesia sententium de gratia. II, 817. Sententiæ duodecim de gratia. II, 984. Quas Augustinus dicit se scire ad rectam et catholicam fidem pertinere. II, 985, 987. Gratia, iustitia Dei. X, 896.

Gratia novo Testamento promissa per Prophetam. X, 231. Gratia novi Testamenti sub veteri occultata. X, 400. Tanti quantum pluvia Gedeon in vellere. II, 770; IV, 1779. Gratia figurata et explicata per matrem Samuelis. VII, 528. Vetera sacrificia gratiam significabant, non efficiebant. II, 653. Si-

gnificabant priores Tabulæ Moysi datæ. III, 663. Præceptum de observando sabbato. III, 655. Et manna. III, 634. Gratia in veteri Testamento occulta, in novo revelata. IV, 1856; V, 167, 753; X, 217. Quare. *ô altitudo!* etc. II, 770. Gratia et veritas res est novi Testamenti. III, 1306.

Gratia est necessaria. III, 871, 1397, 1402, 1778, 1841, 1843; X, 170, 280, 281. Præter naturam et Legem. V, 174. Non solus homo pertinet ad gratiam Dei, ipsi Angeli Deo debent quod sunt, quod vivunt, quod juste vivunt, quod beate vivunt. IV, 893. Gratia auxilium necessarium in utroque statu hominis, sed majus in præsentem. VI, 282. Nec natura humana, etiam in illa integritate in qua condita est permaneret, ullo modo se ipsam, creatore suo non adjuvante, servaret. II, 830. Salutem sine gratia non poterat custodire natura, etiam integra. II, 830.

Gratia quia sanat, dicta medicina. X, 1306. Gratia non indigeret natura, si sana esset. X, 285. Gratia Dei est inimicus, qui naturam humanam in qualibet ætate negat egere medico Christo. X, 402. Gratia medicinalis. V, 830. Quid secundum Pelagium. X, 266. Gratia medicina est: qui vult semper ægrotare, ingratus est medicina. V, 832. Qui sani sibi videntur, insaniunt in medicum. V, 943. Gratia parvulis et majoribus subveniens. V, 907. Medicinam gratia Christianæ parvulis revera denegant Pelagiani. X, 1308.

Gratia liberatrix. V, 940. Per gratiam liberantur quicumque liberantur. II, 776, 822. Et præter gratiam salvatoris, quæ nunquam humano generi desuit, nemo liberari potest. VII, 315; X, 515, 516. Gratia liberat a diabolo. V, 446. Sola ab hujus vitæ miseriis liberat. VII, 786. Et a peccatis. II, 883. A lege peccati. V, 842. A concupiscentiæ dominatu. I, 620; III, 2061. A corpore mortis hujus. II, 769. Sola aufert peccatum. III, 2063, 2068. Gratia salvi sunt irarivariatores cujuscumque legis. II, 681. Nec David ipse surrexisset a peccato, nisi eum gratia releverat, ex *innoc.* II, 782. Nulla est anima præter ipsius Christi, cui liberanda a peccato non sit christiana gratia necessaria. III, 416. Nominem sine gratia posse non peccare docebat Pelagius. X, 261. Asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, tolerabile est. II, 771, 772. Iniquitatis in hominem dominatus ante gratiam. V, 187. Iustitia Dei sola me liberat, nea sola non sunt nisi peccata. IV, 895. Gratia liberat et adjuvant necessitas. IV, 233, 234, 890, 895.

Gratia necessaria etiam ipsis baptizatis. X, 277. Gratia Dei nisi regat, cadis; nisi illa erigat, jaces. V, 853. si non potuisti facere te, quomodo potes reficere te? IV, 524. A te delicere potes, tu te ipsum reficere non potes, ille reficit qui te fecit. IV, 1224. Non potuisti in te, nisi perdere te; nec scis invenire te, nisi ille qui fecit te quærat te. V, 108. Natura per semetipsam non instauratur, sed per Dei gratiam. III, 406, 418; IV, 891, 998.

Gratia necessaria ut ad Deum anima redeat. VIII, 1007. Ad peccandum nobis ipsi sufficimus: ad iustitiam vero ut redeamus, non item. X, 259. Gratia delevit cuncta peccata, et ad non peccandum voluntati nostræ conanti adiutorium subministravit. V, 843. Gratia necessaria est et ad conversionis initium, et ad progressum ac perseverantiam. IV, 892, 893. Et ad penitentiam amplectendam. VI, 271. Gratia prima quam peccator accipit, quænam. III, 1400.

Gratia a Deo postulanda, ut diabolo resistatur. X, 281. Gratia in tentationibus petenda. III, 761. Gratia necessaria ad superandas tentationes. V, 190. Ne dicas, non possum tenere et portare et frenare carnem meam; adjuvaris ut possis. IV, 457. Imbecillitas hominis auxilio gratiæ destituit. IV, 1746. Deus portat et continet eos in quibus habitat: si se subtraxerit, cadunt. IV, 1632, 1633. Gratia divina privatus, necesse est diaboli laqueis irretitus occumbat. *Innoc.* II, 785. Nisi magnis precibus in nos gratia Dei implorata descendat, nequam terreni corporis vincere conamur. errores. *Innoc.* II, 782. Sancti omnes se sine Dei adiutorio nihil agere posse testantur. *Innoc.* II, 782. Necesse est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. *Innoc.* II, 782. Contra peccatum pugnantem vincimus, nisi divinitus adjuvemur, ut non solum videamus quid faciendum sit, sed etiam delectatio iustitiæ vincat in nobis aliarum rerum delectationes. VI, 271. Homo indiget ope Dei ad non peccandum et ad iustitiam. X, 153. Etiam perfectissime iustificatus indiget auxilio gratiæ ut recte vivat. X, 261. Ut in via iustitiam ambulat. V, 751. Gratia Dei est et credendum ab initio, et perseverandum usque in finem voluntas. II, 983. Sanctificati indigent auxilio Dei ut fiant sanctiores. III, 1915. Sine gratia hominem non posse perfici confessus est ipse Pelagius. X, 343. A Deo donatur, ut sciatur a quo bonum omne donetur. III, 1880. Cum Deum scimus, ne hoc quidem nobis tribuendum est, sed illius misericordiam. II, 575.

Gratia necessaria ad explicanda mysteria fidei. V, 333. Cogitationes bonæ non nisi ex gratia. II, 818. Ad credendum voluntas sine gratia non sufficit. II, 830. Homo illuminari a se ipso non potest. IV, 103. Oculi sani et patentes, si lux

desit extrinsecus, in tenebris remanent. IV, 1838. Præter Deum, nos tenebræ et infirmitas. IV, 200. Non peccare iam in natura integra, quam in vitia, ex adiutorio Dei est, sicut et posse non peccare. X, 274. Velle iustitiam nemo potest nisi ex gratia. X, 1520. Non solum propter possibilitatem, sed etiam propter voluntatem et operationem gratia prædicanda est. X, 573. Adulti non debent in suæ voluntatis virtute confidere. X, 1292. Non confidendum est de nostris viribus, sed oratio adiungenda conatibus; ut impleat bonis, qui deterret a malis. VI, 480. Universa facies, et vultus sanctarum Scripturarum admonet, ut qui gloria-tur, in Domino glorietur. VI, 278. Nemo præsumat viribus suis se reddere quod voverit: qui te hortatur ut voveas, ipse adiuvat ut reddas. IV, 1717. De Dei misericordia, non de virtute sua homo præsumere debet. X, 695. Misericordia et iudicium in voluntatibus hominum sunt. X, 968. Homo velle bonum non potest, nisi adjuvetur ab eo qui malum non potest velle. X, 1114. Homo in malum quod fecit, nulla necessitate compulsus, sed sua voluntate collapsus est. In bonum autem quod reliquit, solius Dei gratia revocari potest, non voluntate libertatis, quam merito iniquitatis amisit. X, 1518. Non sola arbitrii libertate, et sine adiutorio gratiæ, ad Deum perveniri potest. X, 572. Voluntatem quidem liberam mihi dedisti, sed sine te nihil mihi conatus meus. IV, 208. Ut sit nutus voluntatis, ut sit industria studii, ut sint opera caritatis ferventia, Deus tribuit, Deus largitur. VI, 127. Adam filii non a se ipsis mutari possunt, sed a Deo. X, 1251.

Gratia non tantum ut facilius, sed omnino ut facere possis, necessaria. V, 856. Necessaria ut faciat homo aliquid boni. X, 370. Nihil boni sine adiutorio Dei. V, 856. Nihil rectum. X, 264. Gratia quanto magis minusve adiuvatur homo, tanto magis minusve potest ea quæ ad vitam æternam conducunt. II, 354. A Deo quidquid boni est donatur. III, 1850. A Deo nobis est ut eum diligamus. II, 576. Homo non hene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 451. Nisi gratia Dei liberetur voluntas a servitute peccati, recte pieque vivi a mortalibus non potest. I, 596. Homo non potest aliquid agere bene tanquam ex se ipso. III, 582. Gratia beneficii Dei prima, redigere nos ad confessionem infirmitatis, ut quidquid boni possumus, in Deo possimus. IV, 428. Sine gratia vel cogitare aliquid, vel agere secundum Deum, nulla ratione possumus. II, 969. Sine gratia nullum prorsus sive cogitando, sive volendo et amando, sive agendo faciunt homines bonum: non solum ut monstrante ipsa quid sit faciendum sciant, verum etiam ut ipsa præstante cum dilectione faciant quod faciunt. X, 917. Gratia nisi adjuvet, nihil pietatis ac iustitiæ sive in opere, sive etiam in ipsa voluntate habere possumus. II, 818. Sine ea voluntas bona esse non potest. II, 851.

Gratiæ tribuendum quod bene vivitur. IV, 584, 789, 1575, 1784, 1814. Omne bonum meritum nostrum non in nobis facit nisi gratia. II, 880. Jusitia nobis vera non est nisi ex gratia. V, 921. A Deo habet homo et quod homo est, et quod iustus est. V, 107, 872. Ut sis, Deus operatus est; ut bonus sis, si bonus es, ipso operatur. IV, 1831. A quo accipi ut essem, ab eo accipi ut bonus essem. IV, 713, 1579. Quidquid sumus, illius misericordia sumus; quidquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Homo si vult esse aliquid boni, non sit de suo proprio. V, 639. Quidquid boni habet homo, non habet nisi ab illo, qui omne bonum nostrum est. IV, 1075. Quidquid in te mali est de peccatis, tuum est; quidquid boni in iustificationibus, Dei est. IV, 193, 1280.

Gratiæ novi Testamenti adversarii non Deo tribuere, sed potius sibi volunt arrogare quod boni sunt. II, 575. Nihil nobis arrogamus, ne et quod accepimus perdamus. V, 178, 191. Deo debemus quod homines sumus, quod bene vivimus, quod recte intelleximus. V, 955. Disciplina christiana hæc est, ut quod quis facit male, sibi; quod bene, Deo tribuat: neque super eum qui bene non facit sese extollat. IV, 1204. Qui putant sibi esse tribuendum, non gratiæ Dei, quod bene vivunt, jam non hene vivunt, quantumque bona opera facere videantur. IV, 902. Ambulans in via iusta, si id sibi tribuat, perit de via iusta. V, 750, 751. Qui sibi committuntur, et a se ipsis aguntur, non sunt boni, quia non sunt filii Dei. X, 805. Ad bene operandum spes non habenda in homine. X, 885. Gratiæ deputandum quidquid mali non fecimus. I, 681.

Gratiæ adversarii qui putat ad mandata servanda sufficere naturam. II, 741. Gratia data est ut Lex impleretur. X, 221. Gratia necessaria ad implendam Legem. V, 75, 894, 1160, 1162, 1165, 1170. Gratia adjuvantis necessaria est, ut impleatur præceptum iubentis. IV, 757, 889; VI, 421. Præcepta Legis non possunt impleri nisi per gratiam. II, 674, 675, 676, 677, 769, 894, 896. Mandata Dei rectis et arduis humana non contemperatur infirmitas, nisi præveniens ejus adiuvet caritas. IV, 1512. Per adjuvantem gratiam inveni-

tur præcepta, etiam in veteri Lege. VIII, 339. Si nondum divinus adiuvat Spiritus, secundum Legem volens vivere vincitur, et sciens peccat. VI, 287. Lex non jubet, nisi esset voluntas; nec gratia juvaret, si sat esset voluntas. II, 766. Gratia id quod Lex jubet faciens nos amare, potest liberis imperare. VI, 354. Hominis præsumptio per legem, captivitas per gratiam tollitur. V, 793. Lex jubet, spiritus juvat: Lex agit tecum ut scias quid facias, Spiritus ut facias. V, 1163. Ut caveretur peccatum, non Lex sed gratia, non littera sed Spiritus fecit. X, 1173. Homini Deus donat, unde faciat eum facere quod mandat. IV, 1549. Ipse Deus dat vires, ut quod juvat, impleri possit. V, 200. Lex sine gratia littera est occidens. V, 1259. Non aufert, sed auget peccatum. IV, 1572. Manet ad convincendam iniquitatem, non ad dandum salutem. IV, 888, 989, 1581. Lex ad hoc prodest, ut mittat ad gratiam. IV, 1575. Gratia et liberat a peccato, et litteram donat impleri. V, 1259. Spiritu adjuvante fit jussum Dei cum gaudio, cum delectatione. V, 1171. Auditus divinis testimoniis non commoveratur ad fidem, in quibus occulta gratia non operatur ut credant. IV, 1417. Qui mandatorum difficultate deterrentur a fide, veniant non de viribus suis, sed de gratia Dei præsumendo; adjuvandi veniant non iudicandi. IV, 457.

Gratia qua mandata Dei impleantur, obtinetur humili oratione. IV, 1581. Fide impetratur. IV, 1549, 1560. Non ideo gratia non est necessaria voluntati, quia dixit Apostolus: Quod vult faciat? X, 514. Negantibus gratiam necessariam acerrime ac vehementissime resistendum. X, 202. Gratiam cuius bono operi faciendo necessariam esse similitudine ostenditur. X, 261. Gratiæ testificatio clarissima est oratio. II, 766, 979, 990; X, 887. Gratiæ adiutorium ad non peccandum non posceretur, nisi esset necessarium. X, 515, 514, 1554. Gratiæ necessitatem docet Innocentius. II, 781, 783. Iniquum est, ait, et ingratum, negare gratiam. II, 781, 782, 784. Docet Ambrosius. X, 582, 583. De gratiæ necessitate Augustinum inter ac Pelagium controversia erat. X, 276.

Gratia vera Pelagianæ gratiæ opposita, quæ. X, 574. Gratia vera quænam dicenda. X, 532, 578. Quænam vera secundum Paulum. II, 835. Quænam gratia in Ecclesia prædicatur. X, 538. Quamnam fides catholica prædicat. X, 1213. Sententia catholica de gratia. X, 980, 1035. Gratia Christianorum. II, 767, 768. Gratia Dei per Jesum Christum quænam sit. X, 917. Gratia in quo sit definita. X, 251. In quo gratiam sitam esse agnoscit fides Christiana. X, 220.

Gratiæ Christi definitio. X, 378. Gratia inspiratio dilectionis. X, 617. Gratia proprie dicta, gratia Christianorum. II, 1521. Gratia novi Testamenti caritas. II, 853; III, 84; X, 374. Caritas in cordibus diffunditur, ut anima sanata non timore poenæ, sed amore justitiæ operetur bonum. X, 253. Gratia, certa scientia et delectatio victrix. X, 170. Gratiæ effectus illustratio et delectatio. X, 167. Quomodo Deus doceat per gratiam. X, 568. Docet Deus suaviter, inspirando caritatem; docet disciplinam, donando patientiam; docet scientiam, illuminando intelligentiam. IV, 1549. An Deus omnes doceat per gratiam, necne. X, 971. Qui per gratiam discit, agit omnino quidquid agendum didicit. X, 567, 568. Qui per gratiam didicit, venit; qui non venit, non didicit. X, 568. Gratia quam Christiani proficiuntur ea est, qua non solum suadet, sed persuadet bonum. X, 566. Tunc disco ut faciam, si in tua suavitate doceas me. V, 830.

Gratia vera donum Spiritus sancti, quo fit in animo delectatio et dilectio boni. X, 205. Gratia donat justitiæ delectationem qua immoderato concupiscentiæ superetur. VI, 225. Gratia liberat a lege peccati et mortis, quomodo. VIII, 125. Liberat delectationem voluntatis a consensione voluptatis. X, 360. Spiritu sancto fit in nobis ut non peccare delectet, ubi libertas est: præter hunc Spiritum peccare delectat, ubi servitus. X, 218. Gratiæ suavitas facit plus delectare quod præcipitur, quam delectat quod impedit. X, 255, 561. Gratia benedictio dulcedinis. X, 586. Cum ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc et præbetur gratia Dei. VI, 127. Gratia significata est nomine lactis et mellis: dulcis et nutritiva est. V, 167. Gratiam nihil tan significat, quam lactis corja. V, 190. Gratia lacte significatur, quod misericordia delectabili parvulis gratis infunditur. IV, 827, 1857. Gratia spiritalis intelligitur dilectio Dei et proximi. III, 2065.

Gratia Dei id agit, ut dilectione impleantur mandata Dei quæ timore non poterant. IV, 1579. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, id est, non mali carnalis fornicatione, sed boni spiritalis delectatione faciamus. IV, 1585, 1586. qui nondum agit sive non sciendo omnino, sive ex caritate non faciendo, oret ut quod nondum habet, accipiat. X, 918. Fide Oratio. Gratiæ divini vim et dulcedinem non intelligit, nisi qui amat, etc. III, 1609. Gratia absconditur timen-tibus poenam. X, 233. Gratia Dei intrinsece agit. X, 516

intrinsecus operatur. X, 114. Non forinsecus adjuvat Deus, sed intrinsecus. X, 226. Gratia quam secreta et a sensibus remota. X, 971. Ideo possunt homines, quia sic volunt: ideo sic volunt, quia sic: Deus operatur gratia sua ut velit. X, 900, 939. Quis idoneus est velle et posse, nisi inspirando adjuvet ut possimus, qui vocando praestitit ut velimus? V, 1014. Gratia efficit ut non tantum velimus recte facere, sed etiam possimus. III, 2066. Volo ut velis, sed non sufficit ut velis; adjuvandum es ut plene velis, et impleas quod velis. V, 804. Aliquando Deus facit in te, quod non fit a te: nunquam autem aliquid fit a te, quod non facit in te. V, 580. sic Deus in nobis operatur, ut et nos operemur: designat et se operatorem, qui invocatur adiutorem. V, 108. Sitire tibi possum, me irrigare non possum. IV, 1832.

Gratia Dei facit ut opera bona faciamus. X, 1142. Facit ut faciamus. X, 367, 901. Praebendo vires efficacissimas voluntati. X, 367, 901. Jaclantia est, quod Deus promittit nos facimus. X, 1208. Quod promittit homines facturos esse, Deus ipse facit. X, 978. Qui promittit, quod facit promittit, non quod tu facis. V, 894. Quod fit a te, ipse Deus facit in te. V, 580. Gratia Dei non solum operatur remissionem peccatorum, sed etiam cooperantem sibi facit hominis spiritum in opere honorum factorum. IV, 988. Deus voluntatem praeparat, non tantummodo Legem et doctrinam libero hominis adhibendo arbitrio, sed sic agit sensum, ut Legi et doctrinae accommodet assensum. II, 980, 987. Gratiam Dei non praecedit aliquid meriti humani, sed ipsa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante non ducente, pedissequa non praevia voluntate. II, 819.

Gratia vis. III, 25, 84. Potentia et energia. X, 956, 971. Gratia vis et efficacia unde. X, 936, 971, 972. Gratia Dei vis ad voluntatem hominum convertendam. X, 568. Gratia seu voluntas Dei ad salvandum certa et efficacissima. VI, 276. Gratia violentia suavis. V, 750. Gratia cor nostrum quo voluerit inclinat. X, 372. Deus malas hominum voluntates quas voluerit potest in bonum convertere. VI, 277. Voluntati tantum praestat gratia salvatoris, ut agi ab illa dicatur. X, 323. Nos volumus, sed Deus operatur in nobis et velle: non operamur, sed Deus operatur in nobis et operari. X, 1013. Subvenit ut infirmitati voluntatis humanae, ut divina gratia indeclinabiliter et insuperabiliter ageretur. X, 940. Adjutorio gratiae donante fit ut invictissime quod bonum est velint, et hoc deserere invictissime nolint. X, 940. Gratia ea est quae a nullo duro corde respuitur. X, 971. Voluntas Dei salvare volentis non impeditur humana voluntate. VI, 276. Gratia ideo tribuitur, ut duritia cordis auferatur. X, 971. Gratia Dei reluctantes praevinit, ut volentes fiant. X, 618. Gratia Dei ex nolente facit volentem. X, 1299. Gratia tollit cor lapideum, hoc est durissimam voluntatem, et adversus Deum omnino inflexibilem. X, 898, 971. Gratia efficacia quatenus moveat, in Petro ostenditur. X, 382. Gratiam non vacuum in se ipso fuisse unde probat Paulus. X, 342. Gratia natura et vis ex oratione dignoscitur. X, 980. Pro gratia testimonia Scripturae. X, 618. Cyprianus. X, 626, 628. Ambrosius. X, 633.

Gratia nomine fatum non asseritur a Catholicis. X, 577. Cur hoc obiectum Catholicis a Pelagianis. X, 577. Liberi arbitrii et gratiae conciliandae difficultas. X, 583. Quaestio de gratia Dei et libero arbitrio difficillima, et paucis intelligibilis. II, 970, 972. Quaestio obscura. X, 981.

Gratia non sic defendenda, ut liberum arbitrium auferatur; nec liberum arbitrium sic extollendum, ut ingrati gratiae iudicemur. III, 1778; X, 168. Neque neganda Dei gratia, neque liberum arbitrium sic defendendum, ut a Dei gratia separetur. II, 969, 970, 971, 972, 974, 981. Quod probatur ex Scripturis. II, 973. Gratiam ita praedicantes, ut liberum hominis negent arbitrium, errant. II, 969. Qui liberum arbitrium credunt adjuvari per gratiam Dei, ut recta sapiamus et faciamus, bene sentiunt. II, 969. si non est Dei gratia, quomodo Christus salvat mundum? si non est liberum arbitrium, quomodo iudicat mundum? II, 969. Gratia et liberum arbitrium asseritur. X, 877, 888. Utrumque ad salutem requiritur. X, 893.

Gratia non tollit liberum arbitrium. X, 233. Non pellit, sed potius vitium pulsum revocat liberum arbitrium. X, 1298. Gratia Dei arbitrium vere ad bona eligenda et agenda fit liberum. II, 987. Voluntas tanto liberior, quanto sanior; tanto autem sanior, quanto divinae gratiae subiectior. II, 678, 677. Omnibus divinis paginis docemur, voluntatem liberam nihil posse caelestibus praesidiis destitutam. *imoc.* II, 783. Per occultam inspirationem gratiae Dei praeparatur voluntas a Domino. II, 987. Libertas sine gratia qualis. V, 836. Libertas sine gratia non est libertas, sed contumacia. II, 682. Sine gratia cadit homo praecipitatus libero arbitrio. X, 889. Dei gratia liberatur liberum arbitrium, ut ad recto faciendum sit liberum. I, 626. Libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille qui jubet? IV, 1792.

Gratiae et liberi arbitrii concursus. V, 902. Gratia et li-

berum arbitrium requiruntur ad bene vivendum. X, 836. Gratiae Dei adjuvandum voluntatis nostrae conatus. X, 154. Inclinare cor in testimonia Dei, simul est et divini muneris, et propriae voluntatis. IV, 1569. Praedicato Christo crucifixo unus audiens contemnit, alter ascendit; qui contemnit imputet sibi, qui ascendit non arroget sibi. V, 750. Filii Dei Spiritu Dei aguntur; non quia nihil nisi agunt, sed ne nihil boni agant, a bono aguntur ut agant. IV, 1581. Agis et ageris, et tunc bene agis, si a bono agaris. V, 835, 717. Adjuvatur nemo gratia, nisi et ipse qui aliquid agit. X, 315. Qui fecit te sine te, non te justificat sine te. V, 923. Exhortationes, praecipiones, documenta, liberum arbitrium demonstrant; vota vero, gratiam. X, 349, 350. De gratia et libero arbitrio non praesumendum. X, 579. Gratias omnes et virtutes unumquemque posse habere aliter Pelagius, aliter Caestius dixit. X, 536.

Gratiae ante et post lapsum datae distinctio. X, 933. Quale adjutorium gratiae primo homini concessum in statu innocentiae. X, 933. Gratiae adjutorium in statu naturae integre adfuisset. X, 274. Tamquam Immen sanis oculis. X, 274. Majoribus nunc gratiae donis adjuvanda nostra infirmitas. X, 939. Gratia potentiore opus est post lapsum, quam ante. X, 954. Gratia in Christo data longe potentior, quam gratia primi hominis. X, 936. Gratiae adjutorium duplex, aliud sine quo non fit aliquid, aliud quo fit. X, 936. Exemplo alimentis et beatitudinis declaratur. X, 956. Quam gratiae adjutorio nunc homo indigeat. X, 937. Adjutorium gratiae quo, non adjuvat sine nostra voluntate. X, 204, 209, 212. Gratiarum diversitatem an auferebant Pelagianis. X, 539. Discrimen doni perseverantiae Adamo, et ceteris hominibus concessi. II, 1010. Gratia alia certantis, alia victoris. X, 1186.

Gratia praeveniens et subsequens. V, 942, 952, 1650. Gratia praevinit nos. III, 1813, 1851. Praevinit ut Deum diligamus. X, 1151. Misericordia Dei ubique praevinit nos. V, 1014. Quis idoneus est velle et posse, nisi inspirando adjuvet ut possimus, qui vocando praestitit ut velimus? V, 1014. Gratia non prius exsistenti voluntati cooperatur, sed praevinit ut operetur eam. X, 1142. Absit ut in donis Dei nos priores faciamus, posteriorem ipsum. X, 586. ut faciat homo Deus facit prior. X, 1133. Gratia quomodo nos in omnibus praevinit. V, 952.

Gratia operans et cooperans. X, 901. Gratia ut velimus sine nobis operatur, cum autem volumus, et sic volumus ut faciamus, nobiscum cooperatur. X, 901. Sine illa vel operante ut velimus, vel cooperante cum volumus, ad pietatis opera nihil valeamus. X, 901. Gratiam adjuvare unicuiusque propositum, quo sensu catholice dicitur. X, 618. Voluntas adit debet. X, 156. Operamur quidem et nos, sed gratia operante cooperamur. X, 264.

Gratia vera duobus modis adjuvat. X, 1244. Gratiae adjutorium duplex. X, 1534.

Gratiae tribuere, non sibi, quod fit ex gratia, pietatis et humilitatis officium est. X, 342. Cum de gratia agitur, totum Deotribuendum est. X, 1000, 1001. Tutiores vivimus si totum gratiae tribuimus, non autem nos illi ex parte, et nobis ex parte committimus. X, 1001. Gratia Dei sic cogitur, ut ab initio mutationis suae usque ad finem consummationis, qui gloriatur in Domino gloriatur. X, 586.

Gratia Christi multo magis abundat, quam peccatum Adae, quo sensu. X, 116, 118, 462, 826, 1229, 1250. Plus prodest quam nocuit peccatum. X, 1181, 1182. An propter abundantiam gratiae prosit peccatum. X, 205. Gratia quomodo abundavit. III, 2068; X, 1200. Quatenus superabundat peccato. X, 1256. Gratiae Christi beneficia abundantiora, quam damna culpae Adami. X, 1179, 1180. Gratia in multis, non in plures abundavit. X, 1229, 1230, 1231.

Gratiae divinae beneficia. I, 1296; IV, 379, 488, 499, 1519, 1321, 1322, 1429, 1450, 1629; V, 894, 952. Quid confert gratia. III, 2065. Operatur in nobis. II, 817. Gratia discernit a massa perditionis. II, 817, 820, 831, 860, 969. Redemptos discernit a perditis. VI, 278. Gratia Dei ea proprie est, quae bonos a malis discernit. X, 968. Et qua facti sumus oves et fideles. V, 175. Gratia qui possit esse communis in hoc et illo etiam nascente, non item culpa. II, 560. Gratia homines Dei filios facit. V, 604. Gratia novi Testamenti est, nasci ex Deo. II, 541. Gratia ipsos homines bonos operatur ex malis. X, 1133. Salvatoris beneficium duplex, primum remissio peccatorum, posterius sanatio languorum. X, 1314. Gratia et delet peccatum, et praestat ut non committatur. X, 264. Gratiam donat Deus duobus modis, et praeteritam dimittendo iniquitatem, et opitulando ne intremus in tentationem. X, 1120. Gratia facit ut Lex impleatur, ut natura liberetur, ne peccatum dominetur. X, 897. Justificat Deus per gratiam non solum dimittendo mala facta, sed etiam donando caritatem ad facienda bona. X, 1212. Gratia sanantur infirmi, excitantur pigri, volentes juvantur. II, 861. Gratia Dei nihil hic nobis confert utilius

nisi ut moriamur peccato. II, 974. Regnum mortis sola in quolibet homine destruit gratia Salvatoris. X, 116. Gratia benedicta recensentur quatuor: primum, remissio peccatorum. V, 752. secundum, curatio languoris post baptismum remanentis. V, 752. Tertium, redemptio ab omni corruptione et concupiscentia. V, 752. Quartum, corona justitiae. V, 755. Liberatio a quatuor tentationibus per Dei gratiam. IV, 1421. Gratia potius est omnis infirmus; et per ipsam fit conscius infirmitatis suae. I, 781. Gratia Dei fortes facit in tribulatione. IV, 1560, 1564. Ad solam nunc Dei gratiam pertinet, ut ad Deum accedamus, et ab eo non recedamus. X, 1001. Gratia aliis est aqua contradictionis, aliis aqua sanctificationis. III, 737. Quisquis ab initio pudicus permanet, a Deo regitur; et quisquis ex impudico pudicus fit, ab illo corrigitur; et quisquis usque in finem impudicus est, ab illo deseritur. VI, 422. Per gratiam homo creatur de novo. III, 412. An gratia perfecte novum hominem faciat. X, 844.

Gratiae varii effectus. X, 4192. Etiam illi, qui longo peccandi usu obdureverunt, quatenus instaurari per poenitentiam possunt secundum Pelagium. X, 379. Per Christi gratiam instaurati, et in meliorem hominem renati sumus secundum Pelagium. X, 379. Omne opus gratiae pertinet ad futuri saeculi novitatem. VII, 729. Anima illuminatur gratia sicut nubes a sole. III, 870. Deo donante atque adjuvante proficit intellectus ad intelligenda quae credat, et fides ad credenda quae intelligat. IV, 1532. Gratia est aqua qua interior sitis irrigatur. III, 737. Gratia tardos aequat ingeniosis. III, 882. Finire istam vitam in voluntate consentiente doctrinae salutari, electorum est. II, 982. Gratia praedestinos, et secundum propositum vocatos ad summam perfectionem glorificationemque perducit. X, 367. Gratia Dei facit homini gradus, quibus ascendat ad beatitudinem. IV, 1065. Gratia via est qua ad caelestem patriam pervenitur. II, 386. Non talem salutem dat Deus, quae ab aliquo possit extorqueri. IV, 300. Immortalitatem accepturus est homo per gratiam, quam fuerat, si non peccasset, accepturus per meritum. VI, 382. Sancti in vita aeterna plenius cognoscent quid boni eis contulerit gratia. VI, 375. Gratiam Dei veram defendi possumus, etiam si nullum esset, ut volebat Pelagius, originale peccatum. X, 1010. Ex Dei gratia, et debitores efficiuntur et redditores. V, 1368.

Gratia est a Deo. X, 917. Est Dei donum. V, 788. Obsequia et poenitentia, continentia et sapientia, dona Dei. VI, 421. Causa gratiae per quam salvi fiunt peccatores, in Deo est abscondita. III, 406, 407. Qui negat hominem quod ex Deo est, ex Deo esse, facit injuriam toti Trinitati. II, 852.

Gratia a Christo ut Deus et homo est. III, 1842. Ex Deo salus nostra, ita ut nec per Christum liberaremur, si non esset Deus. VI, 282. Gratia in Christo posita est magna et plena. IV, 157. Gratia humilitatis et passionis Christi quanta. III, 1402. Totum quod boni habes, Christi est. IV, 450. Sine Christo nihil, totum in ipso valemus. IV, 232. Gratiae fons communis. V, 1437. Gratiae fons in Christo apertus. VI, 285. Gratia quam praestitit nobis Christus gaudium ejus est in nobis, et gaudium nostrum. III, 1845.

Gratia est et vocatur gratia quia gratis datur. I, 587; V, 177. Gratia gratis datur. X, 909, 1003. Nisi gratis est, non est gratia. VI, 282. Gratia, quod mater gratis dat, et contristatur si desit qui accipiat. IV, 1857. Gratia gratuita. II, 875, 877; X, 249. Gratia non est, si non gratuita. IV, 158, 488, 891, 892, 895, 998, 1364. Gratia non debita, sed gratuita. X, 1151, 1153. Gratia Dei gratuita, oleum lucernarum. III, 1585.

Gratia ineffabilis qua nos elegit Deus. III, 1851. Gratia non invenit eligendos, sed facit. II, 821. Invenit omnes injustos. VI, 622. Electio gratiae non fit illis praecedentibus meritis vel parentum, vel parvulorum, nec ex praevisione operum. II, 887. Gratia sortis nomine appellatur, quia in sorte non est electio, sed Dei voluntas. IV, 246. Dilectus Jacob, Esau odio habitus ante ulla propria merita. VI, 277. In odio Esau, iudicium poenale ingeritur digno; in dilectione Jacob, misericordia praestatur indigno. VI, 277. Neminem Deus liberat, nisi gratuita misericordia. II, 820, 882. Gratiae gratuitaee exemplum in parvulis. II, 814; X, 909. Nec gratiam secundum merita dari, nec quemquam nisi suis meritis puniri, ex parvulis optime inferitur. X, 1008.

Gratis vocati et praedestinati sumus. V, 885. Gratiae Dei est vocatio, non meritum. IV, 89. Gratia non datur secundum merita. III, 871. Hominem post lapsum liberatio gratuita per gratiam. X, 935. Gratia qua voluntas liberatur, praevinit conjunctionem. I, 587. Contra gratiam frustra merita voluntatis extollit Julianus. X, 1140. Gratiae effectus Dei misericordiae, non merces voluntatis hominis. X, 1007. Bona voluntas Dei praecedit bonam voluntatem nostram; atque hoc est invicissimum scutum, quo repellitur inimicus suggerens desperationem salutis. IV, 89, 131.

Gratia secundum merita non datur, sive majoribus sive parvulis. II, 984, 985, 986. Falsissimum est gratiam secundum merita nostra dari. II, 970, 971; X, 572, 554, 567, 738, 875, 875, 877, 889, 981, 1012, 1028, 1031, 1032. Gratia non ex meritis nostris, sed ex misericordia Dei. II, 984, 985; X, 219, 577. Gratia vere gratuita, quae nullis meritis debita. X, 1155, 1153. Non pro meritis ante acta vitae gratia nobis tribuitur. X, 127.

Gratia merita praecedit. VI, 115, 620; X, 628. Non merita gratiam. X, 374, 479, 898, 964. Nihil tuum praecessit, ut acciperes. IV, 891. Merita tua non praecesserunt, sed beneficia Dei te praevererunt. IV, 234, 583. Gratia non invenit justitias quas coronaret, sed delicta quae donaret. IV, 754. Meritis malis redduntur munera bona, scilicet gratia. X, 620. Gratia gratis datur, et indignis datur. X, 640. Ut corona digno redderetur, gratia data est indigno. X, 341, 342. Supplicium multis non redditur debitum, gratia non datur debita. X, 1132, 1133. Quia non gratis inferretur supplicium, ideo gratis praestitum est beneficium. IV, 158. Gratia jam non est gratia, si praecessisse contendimus merita. III, 1851. Si eam merita ulla praecedunt. III, 2061. Retr. Jam non gratis datur, sed ex debito redditur. V, 177. Gratia et inchoandi, et usque in finem perseverandi, non datur secundum merita. X, 1012. Gratia qua cor lapideum auferitur, non bonis meritis, sed malis praeceditur. X, 898. Gratia Dei gratuita nullis praecedentibus meritis, non iniqua. X, 125. Gratia quatenus secundum nostra merita dari dici potest. X, 890.

Gratia praecedit opera bona. X, 1151. Opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Gratia praevinit fidem. VI, 620. Gratia fidei non merito operum datur. IV, 262, 263, 1116. An qui per electionem gratiae justificatur, destinatione dignus vocari possit dici. X, 345. An saltem ex fide dignus fuit Apostolus cui tantae gratiae donarentur. X, 340. Dicentes se cum fide rogare Deum ut det perseverare in bonis quae habent, et addat quae non habent, sicque totum a Deo dari, refelluntur. V, 913. Cum coepseris in bona vita benedicere Dominum, opera ejus cum benedicunt, non merita tua. IV, 1333. Non invenit quod exigit Deus, nisi donaverit quod inveniat. III, 1031. Gratia sine meritis defenditur, etiam si nullum esset peccatum originale. X, 1010. Gratiam secundum merita dari, est gratiam negare. X, 1026. Est gratiam destruere. X, 553. De operibus suis gloriantes ad gratiam non perveniunt. IV, 887. Si vis esse alienus a gratia, iacta merita tua. IV, 263. Quatenus potest dici quod natura humana gratiam mereatur. X, 744. Secundum merita non datur gratia, sed dat merita ipsa, cum datur. II, 980; VI, 620. Gratia cum adjuvat justum, videtur meritis reddi; sed non desinit esse gratia, quia id adjuvat quod ipsa est largita. VI, 621. Amatus es prius, ut dignus fieres qui amareris. V, 781. Ut diligeremur, dilecti sumus. V, 942. Et fides et oratio ex Dei gratia. V, 915. Gratia pie viventibus additur. X, 371. Gratia pro gratia, vita aeterna: quae merces est, et tamen gratia. II, 880; III, 1399; IV, 262; VI, 282. Gratia gratuita et efficax probatur ex verbis Jeremiae et Ezechieliae. X, 620.

Gratiae divinae perspicuum documentum, hominis a Verbo singularis susceptio. II, 847; VI, 250; VII, 308. Gratia in Christo maxime eluxit. V, 435, 940; X, 168. Gratia sine meritis in hominis Christi justitia, exemplum est gratiae qua nos justificamur. X, 1158. Gratiae ac praedestinationis exempla praecleara in parvulis et in Christo. X, 977. Eadem gratia qua factus est Christus, fit homo Christianus. X, 982. Non exegit Christus quod debebatur, solvit quod non debebat. IV, 498. Venit cum occulto gratiae. IV, 498. Gratia maxime elucet in latrone. V, 435. In Petro. V, 480. In Paulo. V, 1268. Ex quo gratiam non secundum merita dari probatur. X, 888.

Gratiae distributio quam occulta. X, 569. Inscrutabilia Dei iudicia in gratiae distributione. X, 980, 1009, 1011. Gratiae munera ex profundo Dei iudicio dantur. V, 181, 1294. Gratia profundum est inscrutabile. V, 907. Gratia secundum placitum voluntatis Dei datur. X, 1009. Est in occulto voluntatis ejus. V, 371, 372. Gratiae dispensatio multum occulta, sed tamen justa. VII, 445; VIII, 451. Gratia Dei non injusta. VII, 376. Gratiae distributio occultis fit causis, iustis tamen. VIII, 431. Ad gratiam non omnes pertinent. IV, 1394. Ad gratiam alius ex duobus parvulis pervenit, alius non. V, 177, 178. Gratia Dei per Jesum Christum, cur ad illum veniat, ad illum non veniat, causa occulta esse potest, injusta esse non potest. X, 125. Non fato fieri ut infantibus aliis subveniantur, aliis non subveniantur. X, 1011. Gratia in electione quorundam parvulorum ad baptismum. X, 824. Gratiae altitudo inscrutabilis in parvulorum qui ad baptismum perveniunt discretionem. X, 1523. Inscrutabile cur unum potius quam alterum aut liberet aut puniat Deus. X, 1003. Cur unus liberetur, alter damnetur, ad Dei iudicia inscrutabilia pertinet: non est tamen iniqui-

tas apud Deum. X, 761. Nec ideo personarum est acceptor, aut injustus. II, 875, 883. Sic nec misericordia impedit veritatem qua plecitur dignus, nec veritas misericordiam qua liberatur indignus. II, 877. Nisi per indebitam misericordiam nemo liberatur, nisi per debitum iudicium nemo damnatur. VI, 275. Etiam si nullus liberaretur, nemo recte posset Dei vituperare iustitiam. VI, 278. Qui liberantur, sic oportuit liberari, ut ex pluribus non liberatis ostenderetur quid meruisset universa conspersio. VI, 278. Omnes damnationem merentur, a qua si omnes liberarentur, lateret quid peccato per iustitiam debeatur; si nemo, quid gratia largiatur. II, 875. Cur huic subvenitur, illi non subvenitur, revocandum ad Dei iudicia occulta. X, 910. Gratia cur alii datur, alii non datur. V, 905. Cur non omnibus datur. X, 971, 1009. Cum gratia gratis datur. X, 1002. Cur non omnibus vel non semper sanctis datur. X, 170. Non injustus Deus qui non omnibus, et uni potius quam alteri donat gratiam. X, 1002. Quidam adjuti gratia ante baptismum, quidam nec post baptismum. X, 1113. Gratia aliis ex misericordia datur, aliis ex veritate non datur. X, 169, 170. Ad iudiciorum Dei profunditatem pertinet, cur alios religiosos facit, alios non facit. X, 1135. Cur illi ita suadet, ut persuadeatur; illi autem non ita. X, 241. Gratiam ad tempus cur accipiant nonnulli, et sinantur hic vivere donec cadant. II, 863. Quibus gratia non datur, iusto iudicio Dei non datur. II, 964, 966. Gratia et iustificat impium, et adjuvat iustum. VI, 620. sed cum facit, per misericordiam facit; cum autem non facit, per iudicium non facit. VI, 277. Gratia Dei nimis occulta est qua hominum mentes reviviscunt, ut possint præcepta sanitatis audire. IV, 1116. Gratia peccatores quosdam peccata confitentes solvit, quosdam etiam defendentes resuscitat. IV, 816. Gratia data Paulo infideli, et persecutori crudeli. V, 915. Gratia non tam movet cum præstatori indignis, quam cum æque indignis aliis denegatur. X, 123. Cur ille sic, ille autem sic adjuvet, vel etiam non adjuvet, nescit Augustinus; scit tamen Deum id summa ahique nota sequitate facere. II, 554.

Gratia pluvia voluntaria. IV, 819, 1735; VIII, 887. Ros Hermon. IV, 1735. In Deo, qui cuius vult miseretur, nulla iniquitas. V, 179. Cur Deus cuius vult miseretur, capere homo non potest. V, 179. Æquitas Dei cuius vult miserentis credatur nunc, donec postea videatur. V, 180. miseretur Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate. VI, 278. Vide Dei voluntas. Gratia in vasis misericordiae est adiutorium, in vasis iræ documentum. X, 581. Gratiam non omnibus dari, et quibus datur, nec secundum merita operum, aut voluntatis eorum dari. II, 964, 965. Qui intellegendum quod Deus velit omnes homines salvos fieri. II, 965. An ad electionem gratiae vel majus ingenium vel minor peccata, vel honeste utilesque doctrinae, vel ipsa voluntas consideretur. VI, 127, 128. Gratia non datur secundum qualitates ingeniorum. X, 126. Dei gratia præveniuntur hominum voluntates, et per hanc ea potius præparantur, quam propter earum meritum datur. II, 987. Deus nec fatali necessitate prohibetur ne id beneficii dammandis conferat, nec aliis ex personarum acceptione confert. X, 1508. Etiam sanctis suis Dominus Deus bonus allicujus operis iusti aliquando non tribuit vel certam scientiam vel vitricem delectationem, quare. X, 170. Cur sanctos et fideles suos in aliquibus vitis tardius sanat Deus. X, 170. Gratiae adiutorium differendo Deus adest. V, 892, 893. In hominibus causa est ne non adjuventur a Deo. X, 167. Quibus gratia deest, jam poena peccati est: quibus autem datur, non datur secundum debitum. X, 956. Nullis temporibus denegata prædestinatis gratiae medela contra peccatum. X, 179. Gratia Christi nec ante ejus adventum defuit quibus eam impartiri oportuit. VI, 288. Gratiae et fidei dono etiam antiqui ante iustificati sunt. VI, 621. Gratia Sacramentorum virtus. IV, 964. Gratia non pendet a visibilibus Sacramentis. III, 712.

Gratia quoniam adjuvanti. II, 678. Gratiam percipere incipit homo, ex quo incipit Deo credere. VI, 111. Gratia ante remissionem peccatorum inspirat fidem et timorem Dei impartito salubriter orationis affectu et effectu. II, 885. Gratiam bene operandi fides meretur. II, 818. Et impetrat. II, 760. Gratiam Dei dari ex fide petentibus, querentibus, pulsantibus. II, 969. Ad obtinendam gratiam necessaria est humilitatis propria cognitio. V, 481. Gratiam desiderare initium gratiae est. X, 917. Gratiam divinae bonitatis quomodo vis accipere, qui sinum non aperis voluntatis? V, 905. ut Deus velit dare, debet et tu ad accipiendum accommodare voluntatem. V, 903. Tibi capax fides adhibenda est, ut inundatione gratiae humiliter te, supplices Deo, nihil de te præsumas. V, 900. Gratiam Dei ut præcedat voluntas accipiendi, et jubet et facit Deus. III, 598. Gratia pluvia est: depressa implentur, alta siccantur. V, 750. Gratiam humiliter datam superbus amittit. V, 200. Ab interiore

SANCT. AUGUST. XI.

Dei luce homo nondum penitus secluditur, cum in hac vita est. IV, 94.

Gratia maioribus ad singulos actus datur. II, 828, 965, 984. Dilectio et delectatio iustitiae, gratiae indicia. X, 918. Solvitur excusatio perversorum qua dicunt se non accepisse gratiam. II, 882. Gratia non sic defendenda, ut quasi de illa securi, mala opera diligant homines. II, 974. Deus opus suum non deseret, si ab opere suo non deseratur. IV, 1890. Gratia etiam pia ac Deum timentibus impugnanda qui suggeratur. X, 273. Gratiae Dei quoniam non sint subjecti. X, 896. Apostolus ex sua et aliorum, qui sub gratia non sub Lege adhuc sunt, persona locutus est in epist. ad Rom. X, 557, 561, 562. Ex dogmate catholico de originis vitio ac de gratia, non ea sequi incommoda quae objectant Pelagianum. X, 1409. Explicantur Scripturae loca ex quibus errandi occasio a Pelagianis sumpta est. X, 585. Quaestiones de gratia difficiles, ante Pelagium transeuntes attigerunt Scripturam tractatores. X, 980. Gratiae gratuita profundum. II, 564, 569. In hoc profundo multorum conteruntur ingenia. II, 565. Volentes disputare de Dei profundo, mersi sunt in profundum, et inde error de animarum peccato ante corpus. V, 905. In mysterio gratiae et electionis, melior est fidelis ignorantia, quam temeraria scientia. V, 179. Quidam stulti putant Apostolum ad quaestionem de electione et reprobatione defecisse in responsione, et inopia reddenda rationis exclamasse. *o homo tu quis es*, etc. VI, 278. Gratiam qua nos elegit Deus, primo non invenerat Augustinus. III, 2061. Reir. Quaestio de distributione gratiae inscrutabilis. X, 621. Quatenus ab Apostolo solvitur. X, 621. Cui responsio ista, *o altitudo*, etc., displicet, querat doctores, sed caveat ne inveniat praesumptores. X, 241. Cur de gratia, praedestinatione etc. non egerit Augustinus in libris de Libero Arbitrio. X, 1008. De libris de Libero Arbitrio frustra praescribitur Augustino in quaestione de gratia. X, 1010. Objectioni ex libris de Libero Arbitrio ipse satisfecit Augustinus. X, 1010.

Gratiae commendatio. III, 1607; IV, 1851. Gratia Dei quae liberat nos, commendat se nobis in omnibus Scripturis sanctis. IV, 874. Et praesertim in Psalmo LXX. IV, 875. Gratiam quo pacto commendat Apostolus. II, 887. Gratiae laus et praedicatio, vituperatio et damnatio est delictorum. X, 205. Gratia Dei praedicanda in festis Martyrum. V, 428. Gratia et gloria promissionis firmitate jam data aliquando dicitur, quae tamen suo tempore tantum danda est. III, 85. De gratia disserere cur plurimum delectatus Augustinus. X, 242. Liber *De gratia novi Testamenti* scriptus ab Augustino propter haeresim novam hincicam gratiae Dei. I, 645. Libri duo *De gratia Christi et de peccato originali*. I, 650. Liber *De natura et gratia*. I, 647. Liber *De gratia et libero arbitrio* ad Monachos Adrumetinos scriptus. I, 636. Liber ad eosdem missus *De correptione et gratia*. I, 636.

Gratia seu gratitudo quid sit. VI, 20, 21. Haec vis innata inseruit. VI, 20, 21. Gratiae Dei cognitio et gratitudo quam necessaria. V, 1286. Necessaria gratiarum actio et oratio. II, 851, 856. Gratiarum actio, gratiae testimonium. X, 154, 996. Gratiarum actio et oratio ostendunt voluntatem per antecedentem gratiam preparari, non vero gratiam merito voluntatis antecedente donari. II, 968. Gratiarum actio est illusoria, si ob hoc gratiae aguntur Deo, quod non donavit ipse nec fecit. X, 996. si homini gratias ageret homo pro eo quod illum vel putaret non praestitisse vel nosset, adulatio vel irritio verius, quam gratiarum actio diceretur. X, 989, 1245. Gratiae Deo agenda: non solum cum benefacit, sed etiam cum emendat. IV, 863, 865; 1171, 1172. Gratiarum actio ab omnibus debita medico. V, 950. Gratia agens de parvo melior est incomparabiliter, quam se extolens de magno. II, 110; V, 1287. Unde majores agenda sunt Deo gratiae. VIII, 624. Gratiae omnis intentio id agit, ne simus ingrati. II, 576. In gratiarum actione nihil aliud agitur, nisi ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. II, 576. Gratias ipsi agere nobis licet, referre non licet. IV, 498. Gratiarum actionem pro beneficiis suis Deus exigit. IV, 571. Ad gratias agendas Deo pro beneficiis tum generalibus tum particularibus, non sufficit homo. VII, 221. Gratias Deo verbis agimus, re tenemus. IV, 1140. Gratiae dona alicui sunt sua, cum amat quod accipit, et gratias agit illi qui dedit. V, 908. Gratiarum actio, sacralis laudis sacrificium. VIII, 624. *Gratias agamus* ubi dicitur, norunt fideles. V, 439. Gratiarum actio Domino Deo nostro, magnum sacramentum in sacrificio novi Testamenti. II, 658. Obsecrationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, quo differunt. II, 656. Fiunt preces antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedicere, orationes cum benedicuntur, etc., interpellationes seu postulationes cum populus benedicatur, et post haec omnia gratiarum actiones. II, 657.

Gratianus Imperator. II, 400. Gratianus Theodosium participem regni fecit pre fratre suo. VII, 171. Gratianus

ferro tyrannico interemptus. VII, 171. Vindicatus est a Theodosio. VII, 174.
 Gratiani Basilica. V, 849.
 Gratianopolis civitas in Gallia. VII, 719. Non longe ab urbe Gratianopolis fons est in quo faces accensae exstinguuntur, et extinctioe accenduntur. VII, 719.
 Gratalatio et oratio. in quo differant. IV, 1337.
 Gregorianus. VI, 475.
 Gregorius episcopus Orientalis. II, 626; X, 649, 677, 866.
 1024. Ejus apologia prima de fuga sua. X, 677.
 Gressus hominis si non dirigeret Deus, semper per prava frent. IV, 372.
 Gregis Dei securitas. V, 296.
 Gubernat Deus sine labore quae fecit. V, 692. Deus infusus carni curam gubernandae universalitatis non deseruit aut amisit. II, 517. Gubernatio est optima, ut omnia suis temporibus distributa ex ordine gerantur. VI, 568. Musica ad indicandam divinae gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726.
 Gudentis martyris natale. V, 1335.
 Gulae tentatio. I, 797, 798. Gulosi describuntur. III, 97.
 Guntastus IV, 376. Benefensis episcopus. IV, 381.
 Gurgites. IX, 256.
 Gymnosophistae, philosophorum secta apud Indos. VII, 426, 462.

H.

Habere te agnosce, et ex te nihil habere, ut nec superbus sis, nec ingratus. IV, 1084. quantum habebis, tantum eris, proverbium avarorum. IV, 609. Habendo aut agendo, beatus dicitur. IV, 1061. Felix vere est, non qui id habeat quod amat, sed qui id amat quod amandum est. IV, 202. Indignus es qui habeas, qui non vis esse quod vis habere. V, 650. Habere aliquid tunc quisque dicendus est, quando bene utitur. V, 327. Aurum ille non habet, sed habetur, qui auro uti non novit. IV, 1646. Haberi aliquid potest, ut nec sciat quod habetur. V, 462. Nemo sibi dat quod non habet. IV, 744.
 Habitare in altis quomodo dicatur Deus, et tamen humilia respicere. IV, 1472. Altus est Deus, non in te habitat, si altus esse volueris. IV, 1186. Habitare in unum, perfectum est. IV, 1729, 1734, 1738. In quibus non est perfecta caritas, cum in uno sint, turbant ceteros, quomodo iumentum inquietum frangit calcibus quod junctum est. IV, 1736.
 Habitatio nostra non debet recedere de caelo. IV, 537. Habitatio nostra in caelo aut in mundo, propt Deum aut mundum diligimus. V, 928. Habitatio Dei in Christo, longe aliter quam in sanctis. IV, 828.
 Habituaculum Dei Apostoli, Angeli, praedicatores veritatis. IV, 296. Habituaculum Deo per opera bona effluimus. V, 1478.
 Habitus multis modis dicitur. VI, 84. Quid sit habitus. VI, 596.
 Habitus est matronalis a viduali ac monachae veste distinctus, qui conjugatis salva religionis observantia potest convenire. II, 1081. Quo habitu vel more vivendi fidem quisque sectetur, ad civitatem Dei non pertinet. VII, 647.
 Hadrianus Armeniam, Mesopotamiam, Assyriam Persis accessit. VII, 133.
 Haemorrhoida quid figuret. V, 485, 486.
 Haerere Deo vita est, recedere ab illo mors est. IV, 1889.
 Haeresis quid sit, omnino definire difficile est. II, 999. Haeresim inter et schisma quid interesse putat Cresconius. IX, 409. Haeresis proprie schisma inveteratum. IX, 471. Non omnis error haeresis est, quamvis omnis haeresis, quae in vitio ponitur, nisi errore aliquo haeresis esse non possit. VIII, 25. Haeresis non est, quae non veritatem se nominet. VIII, 507. Haeresis nulla catholica. IX, 589. Haeresis Ecclesia posterior. IX, 122. Haereses omnes de Ecclesia exierunt tanquam sarmenta inutilia de vite praecisa. V, 53, 55, 290; VI, 633. Haereses quatenus illae Ecclesiae, et quid cum ea commune habeant. V, 253.
 Haereses et schismata quomodo fiunt. IX, 155. Haereses natae ex Scripturis non bene intellectae. III, 1536. Haeresis auctor mons est ubi oves aliquando inveniunt pasqua, sed de pluvia Dei, non de duritia montis. V, 279. Haeresum principes montium nomine designati. IV, 347, 1631, 1632. Haereses non fecerunt, nisi magni homines. IV, 1632. Haereses et schismata Ecclesiae sterco. V, 53. Per carnales contingunt. V, 49. Ab Prophetis praedicta. VIII, 288. Cur post idololatriam immissi eas diabolus. VI, 713. Cur

permittantur. IV, 108.
 Haereses utiles. VII, 477, 612. Prosumt Ecclesiae, et quomodo. I, 746; III, 150, 173. Quid boni per occasionem Ecclesiae afferant. VI, 341, 713; X, 1026. Per eas eminet quid Ecclesia Dei sentiat, et quid habeat sana doctrina. I, 746. Fides et dilectio probatur per haereses. II, 793. Ubi sana fides non est, non potest esse iustitia. III, 1236. Haereses non sinerentur pullulare per terram, nisi exerceat sanam et ipsa contradictio disciplinam. VI, 180. Haereses esse permitti Deus, ut Scripturarum studio incumbamus. III, 173. Haereses quasi torrentes qui ad tempus perstrepunt. IV, 683. Haeresis prima in discipulis Christi orta. IV, 645. Haeresion ignorantia tutior. V, 988. Synodi congregatio ad haereses damnandas non semper necessaria. X, 658.
 Haereses cxxxv computavit Philaster. VIII, 33. Epiphanius vero lxxx. VIII, 23. De numero sectarum non alia de causa Philastrius et Epiphanius differunt, nisi quod aliud uni eorum videretur esse haeresis, et aliud alteri. II, 999. Haereses diversae contra fidem Trinitatis, et Incarnationis. VI, 299, 300. Haereses omnes a Christo, earumque errores et ritus petit quod vulgus ab Augustino exponi. II, 999. Maxime haereses post quas Ecclesia baptizet, nec tamen rebaptizet. II, 999. Pelagiana haeresis a Monachis suscitata. X, 535. Ejus capita. X, 557. In synodo Palaestinae damnata fuit. X, 333, 334, 338. Et a Concilio universali Carthagine habito quo anno. X, 558, 559. Not. Haereses crucis virtute contritae. VI, 606.
 Haeresiotae. II, 157.
 Haereticus quisquam censendus. II, 160; VII, 612; VIII, 63; X, 531. Quid faciat haereticum, regulari quadam definitione comprehendi aut omnino non potest, aut difficile potest. VIII, 23. Haereticus et haebeticus credens non est idem. VIII, 68. A regula catholica non recedit, qui haereticum catholica dogmata mendaciter profitentem, catholicum credit. VI, 521. Qui stulta aut falsa loquitur, non statim haereticus iudicandus est. X, 330. Haereticus non est, nisi qui manifestatae catholicae fidei doctrinae resistit. IX, 169. Haereticum pertinacia facit. X, 523, 524. Haereticorum frontem non esse frontem. X, 751. Haeretici et schismatici de furtis Dominici peculia sibi fecerunt. V, 796. Haeretici omnes, non quod Scripturas contemnant, sed quod eas non intelligant, haeretici sunt. II, 459. Et quod suas falsas opiniones contra earum veritatem perveraciter asserunt. III, 560. Haeretici malo voto per peccatum legentes, male coguntur intelligere, ut ipsa sit pona peccati. IV, 106. De obscuritate sacramenti et enigmate lectionis armant impudentiam suam. IX, 400. Cum divinae Scripturae veritatem criminari et obscurare non possunt, homines per quos praedicatur adducunt in odium. II, 272. Comparant sibi sua voluntate perversa et praesentis meritum caecitatis, et futuri aeterni supplicii, si per contumaciam indociles fuerint, etc. II, 1084.
 Haeretici non sunt in Ecclesia. IX, 440. Ad Ecclesiam non pertinent. VI, 193. Extra Ecclesiam sunt. V, 292, 980, 1167. Unde a catholica communione exclusi. III, 127. Haeretici ex eodem semine ac catholici nati, sed ab haereditate propter superbiam exclusi. V, 33. Cum ad defendendas opiniones suas pravas extollerentur, exclusi sunt de Catholica. IV, 1710. Aliquando boni sub haeresis aut schismatis nomine ab Ecclesia expelluntur. III, 128. quam multi in haeresi nati, in ea permanent, credentes nihil interesse ubi fidem Christi tenerent. II, 330. Apud haereticos nomine tenus, non verba est Christus. VI, 235. Haeretici quomodo ad populum Dei pertineant. IV, 1427.
 Haereticus an ethioco aut pagano pejor. IX, 225. Est pejor infidelibus. VII, 742. An eo ipso quod haereticus est, alla vitia habeat. IX, 171. Haeretici et schismatici differunt. III, 127. Haeretici sacramenta, tanquam vestimenta Christi, dividere poterunt; caritatem, seu tunicam desuper textam, non diviserunt. IV, 176. Haeretici, quantum in ipsis est, destruunt laudem quam ex ore infantium et lactentium perfecit Deus, dum parvulos nutriti fidei lacte non sicut. IV, 153. Auctoritate Ecclesiae quasi rationis nomine, et pollicitatione superare conantur. II, 448. Et haec fallaci pollicitatione decipiunt. I, 1194. Haeretici venientibus ad se non praecipiant fidem, sed promittunt rationem. VIII, 79.
 Haeretici in multis sunt nobiscum. II, 343. Paria sacramenta celebrantes, sententia dispares sunt. III, 127. In eis esse possunt sacramenta formam pietatis exhibentia, virtus vero pietatis invisibilis et spiritalis in eis esse non potest. V, 463. Habere dona multa possunt, caritatem non possunt. IV, 1543; VI, 157. Quidquid habere poterint quamvis per se sanctum, ipsi tamen nihil sunt. VI, 157. Haereticorum nec fides, nec continentia vera. VI, 368. Ipsi non prodest jejunium. VI, 711. Haereticorum si aliqua mira facta sunt, magis cavendum est. IX, 428. Haeretici

martyrum gloriam, si quid patiuntur, sibi vindicant. IX, 105, 106. Nequiquam se martyres ac servos Dei dicunt. IV, 1494.

Hæretici non essent, si non esset superbia. III, 142. Una mater superbia omnes hæreticos genuit. V, 280. Omnis hæreticus consequenter stultus est. X, 350. Hæretici semper inquieti, quod adverteatur eis Spiritus sanctus. II, 219. Hæreticorum inquietudine tamquam de somno ignavia nostra excitatur industria. II, 801. Ab hæreticis, tamquam civilibus bellis, quatitur Ecclesia. IV, 1425. Hæretici utiles Ecclesie. V, 539; VIII, 267. Quæ iis ad probationem suæ doctrinæ datur. III, 127. Sapientiam Ecclesie et benevolentiam exercent. VII, 612, 613. Eorum morte, filii catholice Ecclesie a somno excitantur, et ad intelligentiam divinarum scripturarum proficiunt. IV, 106. Hæretici prosunt Ecclesie non verum docendo, quod nesciunt; sed ad verum aperendum excitando. III, 129. Occasionem dederunt, ut quæ latebant in scripturis aperirentur. IV, 643, 644, 857. De Ecclesia exeuntes, Ecclesie prosunt, in eo quod datur nobis et inquisitionis studium, et timoris exemplum. IV, 1428. Hæreticorum comparatione jucundior est inventio veritatis. IV, 126. Hæreticis cum res; ondetur ex necessitate, edificantur Catholici ex utilitate. IV, 1429. Ex his qui male sentiunt, probati sunt qui bene sentiunt. IV, 643. Hæreticus, Christianæ fidei inimicus et defensor. IV, 111.

Hæreticorum odium majoris gloriæ signum. II, 891. Hæreticorum errores, veræ persecutiones sunt pie vivere volentibus. VII, 613. Laquei eorum perniciosus carnalibus. IX, 148. Hæretici omnes milites diaboli sunt et adiutores. X, 1545, 1546. Filii diaboli. V, 286. Hæretici plerumque se paucitate commendant. III, 1505. De paucitate gloriantur. VIII, 664. Vox hæc est omnium hæreticorum. X, 781, 782. Hæretici omnes in paucis et in parte sunt. IV, 265, 1428. Hæretici omnes catholice veritatis antiquitati diversa nomina imponunt; ipsi sua singula obtinent. VIII, 707. Nulla est secta erroris, quæ ita veritati Christianæ adverteatur, ut non ambiat Christi nomine gloriarum. VI, 180. Hæretici, omnes qui non sunt communionis eorum, legibus suis hæreticos vocant. IV, 684, 685. Hæretici veritate convicti dicere solent: Nos oves sumus, Episcopi de nobis reddent rationem. V, 283. Hæreticos magorum Pharaonis habere conatum declarat Apostolus. II, 219.

Hæretici serpenti comparantur. III, 246. Et jalæe. III, 217. Per Cham figurati. VII, 477. Per vulpes ignem in caudis trahentes. V, 464. Per filios concubinarum. VII, 513. Per Ismaelem alterum Abraham filium. V, 53. Per sodalem Samsonis uxorem ducentem. V, 1041.

Hæretici anticristi sunt. VII, 686; VIII, 664. Fures et latrones. III, 1721. Canes dicuntur. IV, 1025. Lu: i semitarii. VI, 682. Fera calami. IV, 856. Pseudoi rophetæ. IV, 101. Serpentes indignatione obdurati. IV, 684. Tauri dicuntur. IV, 856. Hæretici quomodo quidam in Ecclesia. IX, 444. Quidam in magna Ecclesie domo, tamquam vasa in contumeliam. IX, 457. Hæreticorum vanitatem doctus Christianus vel dolet vel ridet. III, 476.

Hæretici sanandi magis quam perdendi. VIII, 175. Quilibet ratione a pernice revocandi. II, 795. Adversus hæreses quo animo insurgendum, et quid utilitatis inde consequatur. X, 597. Hæreticorum scriptis cur respondendum. X, 551. Hæretici non correctioni, sed contentioni student. IV, 857. Hæreticis litigantibus et conviciantibus exhibenda mansuetudo. V, 1584. Contra eos non jurgis, sed magis apud Deum precibus agendum est. V, 1584. Non tam disputationibus, quam orationibus. X, 260. Hæreticis et Pelagianis instructio et oratio debetur. II, 850. Orandum pro hæreticis et schismaticis. IX, 260.

Hæretici spiritali gladio utriusque Testamenti acie bis acuto interficiendi. VIII, 355. Hæretici tanto fortius convincuntur, quanto plures patent exitus ad eorum laqueos evitandos. VIII, 844. Hæreticis objici non vult Aug. privatorum crimina, sed tantum quod catholici non snt. II, 271. Quæ via eos refellere voluerit Augustinus suis de Musica libris. I, 1194. Augustini in eos lenitas et clementia. I, 1511. Qui impugnant hæreticos, adjuvantur a Deo. III, 175. Hæresis auctore correcto, facilius revocantur cæteri. II, 768. Hæretici non inquinant ad communionem. IX, 226, 227. Agere cum hæretico vel schismatico de negotio anime licet, cum liceat agere cum eis de negotio fundi, aut litis dirimendæ. II, 155. Donatistæ, Maximianenses, Manichæi, Ariani, Eunomiani, Macedoniani, Cataphrygæ tempore Augustini vigeant. II, 458. Hæreticorum impia dogmata a quibuslibet Catholicis rodarguenda; impia vero facta ab Episcopis presentibus, aut in proximo constitutis, plectenda. X, 558. Hæreticos velut membra putrida præcidentes sit Innoc. II, 781, 782, 784.

Hæretici omnibus modis ad Ecclesiam revocandi. VI,

714. Hæreticos sic corrigi vult August. ut doceantur. II, 567. si terrerentur, et non docerentur, improba quasi dominatio videretur: si docerentur, et non terrerentur, pigrius moverentur. II, 522. Hæreticum docere quamvis superbum et perversum non abnuat Augustinus. II, 453. Hæreticos Deus per humanas potestates misericorditer admonet. IX, 106, 106. Hæretici, schismatici, pagani severis legibus pro religione possunt coerceri. II, 802; IX, 44. Molestiarum temporalium utilitas ad hæreticos reducendos. II, 521, 522, 530. Pietas est eis esse molestos. VI, 715. Persecutio adversus hæreticos et schismaticos non dici debet persecutio. III, 1482. Magna fit in hæreticos (Donatistas) misericordia cum per leges Imperatorum a sua secta eripiuntur Inviti, etc. II, 798. Leges Imperatorum adversus hæreticos. IV, 684, 716, 1509. Theodosii lex generalis in omnes hæreticos. II, 804. Poena decem librarum auri in hæreticos a Theodosio constituta. II, 801. Et ab Imperatoribus. II, 306. Leges de confringendis idolis et corrigendis hæreticis, vivo Stilichone, in Africam missæ sunt curante Theodosii filio. II, 358. Hæreticos de basilicis excludendos præcipiunt leges Imperatorum. IV, 684, 685. Una eademque culpa ab Imperatore existimatur, eorum qui aut dissimulando conviventiam, aut non damnando favorem noxium hæreticis præstiterint. II, 927. Agit Augustinus apud præfectum prætorio, ut hæreticorum tumor terrendo sanetur potius, quam ulciscendo resecetur. II, 297. Hæreticos corrigi vult Augustinus, non necari. II, 567. Hæreticos falso appellare res suas, quas secundum leges Regum jussi sunt amittere. II, 345. Multi unitatem catholicam vtraciter tenent atque defendunt, licet terrore ad eam accesserint. II, 321. Hæretici cum fide putarentur ad nos transiisse, inventi sunt in tentationibus Catholicis veteribus præferendi. II, 512. Ex occasione legis imperialis quisquis vcs non dilectione corrigendi, sed inimicandi odio persequitur, displicet nobis. II, 345. quisquis res proprias vestras cupide appetit, displicet nobis. II, 345. sicut et qui non per justitiam, sed per avaritiam tenet res pauperum vel basilicas quas sub nomine Ecclesie tenebat. II, 345.

Hæretici ex hæresi etiam post relapsam redeuntes benigne recipiendi. V, 1558. Hæretici et Schismatici aliter in Ecclesiam recipiendi, aliter pagani. IX, 478. Hæretici quomodo in Ecclesiam recipiendi. IX, 457, 440. Hæreticos denuo baptizandos Orientales aliquando censuisse probatur. IX, 493, 497. *Not. (a)*. Apud hæreticos baptizati, ut denuo baptizentur, nusquam Scriptura præcepit. IX, 221. Hæretici ad Ecclesiam redeuntibus baptisma non est violandum. VI, 157.

Hæreticum facit prava dissensio, non sacramenta Christiana. II, 545. Hæretici ad Ecclesiam venientes sine baptismo admittentur. IX, 475, 477, 478. Non per baptismum, sed per poenitentiam eos recipiendos statuit Cyprianus. IX, 145. Et per manus tantum impositionem reconciliandos, in concilio Carthaginiensi censuit Crescens a Circa. IX, 208. Cur eis imponatur manus. IX, 195. Hæretici ad Ecclesiam transeuntes caritate mundantur, non baptismi iteratione. IX, 711. Hæretici quid in Catholica querere debeant. IX, 185. Quod eis ad Catholicam venientibus conferatur. IX, 197, 258, 350, 466, 474, 476, 477. Cum ad Ecclesiam redeunt, incipit eis utile esse baptisma quod foris acceperunt. IX, 257, 242. Hæreticos baptismum Christi verum conferre inde habetur, quia et mali qui intra Ecclesiam sunt, conferunt. IX, 139, 140, 176. *Vide libros de Bap. 3. et 4.* Hæreticos respicientes quatenus in iisdem honorum gradibus recipi conveniat. IX, 474.

Hæreticis quidam promittunt liberationem ab æterno supplicio. VII, 735, 741, 742.

Halleluia. III, 2033; IX, 512. Interpretatur, Laudate Deum. IV, 1938; V, 996, 1147, 1184, 1190, 1192, 1652. Propter sanctiorem auctoritatem servatum est. III, 42. Cur in quibusdam Psalmis geminetur. IV, 1419. Halleluisticus Psalmi. IV, 1404. Halleluia certo tempore solemniter cantatur secundum Ecclesie antiquam traditionem. IV, 1419. Halleluia et Amen diebus Resurrectionis et Passionis Domini per totum mundum cantatur. IV, 177. Halleluia solemniter cantatur post pascha. IV, 1937, 1938. scil. per quinquaginta dies, et hoc ex antiqua traditione. V, 1052, 1176. Tempore Paschali jejunia relaxant Christiani, halleluia canunt, quod est signum Resurrectionis. II, 217. Aliis diebus varie cantatur alibi atque alibi. II, 220. Halleluia modo nobis canticum est viatoris. V, 1186. Halleluia canticum est vite future. IV, 1958. Halleluia cibus noster in celo, potus Halleluia, actio quietis Halleluia, totum gaudium erit Halleluia. V, 1176, 1186. Halleluia in celo erit in re, modo autem in spe: modo cantat amor esuriens, tunc cantabit amor fruens. V, 1189.

Hannibal. VIII, 574. Hannibalem juveniliter exultantem

Q. Maximus patientia sua fregit. II, 244.

Harioctus sapiens dici non debet. I, 916.

Haruspicum sacrificia daemones offerebant. I, 694. Haruspicum contemnit Augustinus, cui ille victiorum suis sacramentis in Theatrici carminis certamine promittebat. I, 694. Haruspicum et auspicum libri superstitiosi. III, 50.

Hasna. II, 126.

Hebdomades Danielis an ad primum, an ad secundum, an ad utrumque Christi adventum pertineant. II, 912. Non defuerunt qui ad utrumque pertinere arbitrarentur. II, 912. Hebdomadas Danielis in primo Christi adventu fuisse completas sentit Augustinus. II, 899. Consentiant et huius prophetiae expositores. II, 912. Completae non sunt ante passionem Domini. II, 915. In primo Christi adventu fuisse completas non putat Hesychius. II, 904, 911. Si ad secundum adventum pertinent, iam implenda fuissent. II, 912. Hebdomadas Danielis de futuro Christi adventu quidam exponens, ab Hieronymo temeritatis notatur. II, 901. Huic opinioni favet Hesychius. II, 904, 911.

Hebionitae Christianos esse se simulant ex Hier. II, 257.

Heber. Ab ipso Hebraeorum vocabulum est. VII, 598.

Hebraei unde sic appellati. I, 656; III, 532. An ab Heber, an ab Abraham cognominati. VII, 481. Hebraei ante Legem praedicator Deus, vel Angeli non defuerunt. VII, 302. Hebraei uni Deo creatori omnium victimas obtulerunt. VIII, 586. soli ex omnibus Gentibus non colebant Deos. VII, 154. An praeter idola, ritus omnes Gentium retinuerint. VIII, 586. Quae fuerit Hebraeorum conditio in Aegypto post mortem Joseph. VII, 564. Hebraeos exerceri oportebat in servitute Aegypti, ad desiderandum sui Creatoris auxilium. VII, 585. Unde apud Hebraeos alternaverunt humilitates laborum, et prosperitates consolationum. VII, 570. Vestigium non parvum iustitiae Hebraei populi. VII, 491. Hebraei non tam propter merita sua, quam propter peccata gentium quae debellabantur, victorias reportabant. VII, 522. Hebraeorum regni divisio. VII, 557. Post divisionem conjunctio. VII, 558. Aetates variae populi Hebraei, unde sumendae. VII, 523. Hebraeae nomina primum in graecam linguam, deinde in latinam translata. IV, 302. Hebraeas litteras apud Hebraeos scribere nulli fas erat, nisi solis scribis. VIII, 568. Vide Judaei.

Hebraea lingua ab Heber nomen accepit. VII, 400. Primo omnium fuit. VII, 400. Quando inventa. VII, 522. Remansit in domo Heber. VII, 400. Ad populum Dei tantum transmissa est. VII, 490. Hebraicae litterae ante Moysen. VII, 596. Hebraica lingua cum suis litteris per successionem patrum custodita. VII, 598. Hebraea lingua punice familiarissima. III, 488. Et significationis quadam vicinitate sociata. V, 648.

Hecale oraculum, Christum laudabat. VII, 653.

Hecales, anima mundi. V, 1137.

Hector. VIII, 585.

Helena Graecorum. II, 157, 237. Uxor Menelai, adulterio corrupta a Paride. VII, 81.

Helena meretrix quaedam quam Minervam credi volebat Simon magus. VIII, 25.

Heli sacerdos, Hebraeorum iudex. VII, 577. Heli filii ad quid morte puniit. VIII, 618.

Heliopolis civitas solis. III, 584. Abest a Memphi amplius quam viginti millibus. III, 584.

Helles fabula. VII, 570.

Helpidius apud Carthaginem contra Manichaeos disputat. I, 716.

Helvidius a quo Helvidiani. VIII, 46.

Her interpretatur Pellicius. VIII, 456.

Heracitus. VII, 181.

Herbae quomodo et quando creatae. III, 275, 326. Spinae et venosae ad quid productae. III, 182. Herbarum vita, qualis secundum Manichaeos. VIII, 37. Herba semper viva. III, 1742.

Heracleonita haeretici ab Heracleone, eorumque dogmata. VIII, 26.

Hercules. V, 164, 1249, 1250; VII, 639. quo tempore vixit, et quare honores divini ei delati. VII, 565. Herculis scortum Larentia. VII, 483. Herculem inter Semideos Laebo numerat. VII, 58, 59. Hercules dicitur Deus fortitudinis. V, 166. Aedius Herculis secum ipse quasi cum Hercule ludens. VII, 185. Hercules plures fuisse historia secrete dicuntur. VII, 569. Hercules syri seu Tyrini duodecim ingentia facta. VII, 569. Illum a se ipso in Oeta monte incensum produnt. VII, 569. Herculis idolum cum suo titulo. V, 164. Cum harba deaurata apud Carthaginem, quae ibidem rasa est. V, 166. Suffectiani ex Christianos necarunt propter Herculis idolum. II, 191. Hercules romae sublatus. V, 166. Hercules et Junonis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 712. Herculeae auxilia Cynicorum. I, 945.

Hereditas. Concupiscens res alienas habere, velut hereditatis jure, peccat. V, 72. Hereditatis divisio ad majorem

fratrem, ad minorem pertinet electio. V, 1576. Hereditas veteris Testamenti, terrena felicitas; novi, aeterna immortalitas. IV, 824, 825. Hereditas in qua coheredes Christi sumus, non minuitur copia possessorum, nec fit augustior numerositate coheredum. IV, 565. Hereditas Dei sumus, et Deus nostra. V, 796, 1595; VI, 87. Hereditas nostra Deus dicitur, quia ipse nos pascit et continet; et hereditas Dei dicitur, quia ipse nos administrat et regit. IV, 85. Hereditas nobis promissa, et in Christo capite jam exhibita. V, 154, 858.

Heres veteris Testamenti, quis. X, 328. Heredes Dei facti sumus, non ut illi succedamus, sed ut cum illo in aeternum vivamus. IV, 1807. Heredes Christi dicimur et coheredes, quomodo. VI, 86, 87. Heres Christus cum filiis scribendus. V, 1574. Hereditatem cuiusquam, exhereditatis filiis, non suscipit Augustinus. V, 1571. Hereditatem quando Ecclesia suscipere aut recusare debeat. V, 1570.

Hericus, figura eorum qui levioribus peccatis operi sunt. IV, 1372, 1375.

Hermaphroditii. VII, 486; VIII, 1002.

Hermes Aegyptius quid de idololatria senserit. VII, 217.

Hermias a quo Hermiani. VIII, 41.

Hermogenes unde Hermogeniani. Vide Sabelliani. VIII, 52.

Hermon, interpretatur lumen exaltatum. IV, 1755. Item, anathema ejus. IV, 1127. Anathematio. IV, 472.

Hermogenianus. IV, 61.

Herodes alienigena, rex apud Judaeos. VII, 607. Infantum interfecto. VI, 635, 664. Herodis metus et sevitia. V, 1029, 1664. Herodes timens regnum amittere, non meruit Regem agnoscere. IV, 556. Innocentes quos Herodes occidit, Christus coronavit. IV, 536. Herodes in angustiis aut perjurii aut cruenti facinoris admittendi. V, 1408. Herodes an mortui, an vivi fratris uxorem duxerit, ambiguum. VI, 221. Herodes duo occasioneem praestant crimen falsitatis Evangelio objiciendi. IX, 662. Herodis regis persecutio gravissima post ascensum Domini. VII, 615.

Heros unde dicitur. VII, 299. Heroes appellantur alieni meriti animae defensorum. VII, 299. Herorum nomen non facile reperitur in Scripturis. III, 500.

Heros episcopus Callus. X, 320, 343, 353. Pelagium et Caesilius auctores nefarii erroris argunt Heros et Lazarus. II, 759, 764. Eorum litteras Orosius presbyter detulit ad Concilium Carthagin. II, 759. Herodis et Lazari objectis respondit Pelagius. II, 776.

Hesiodus poeta nomen imposuit Musis. III, 49.

Hesperius vir tribunus. VII, 764.

Hesperos stella Veneris. VII, 720.

Hesternus pro juvene ponitur. IX, 525.

Hesychius Salonitanus urbis episcopus. II, 899, not. (b); VII, 664. sanctus homo Dei. II, 924. Hesychio scribit Augustinus. II, 899. Cui respondet Hesychius. II, 901. Vicissimque rescribit Augustinus. II, 904.

Hetruscorum praedonum crudelitas. X, 778.

Hieraca a quo Hieracitae. VIII, 58.

Hierius. VIII, 707, 708. Romanae urbis orator. I, 702. Huic nuncupati ab Augustino libri de Pulcro et apto. I, 702.

Hieroboam idololatricam in regno suo instituit. VII, 557.

Hieronymus. I, 649. Presbyter venerabilis. X, 286. Homo Dei. II, 625. Doctissimus vir. II, 864, 904. Maxime in Scripturis. II, 628. Ab adolescentia ad senectutem in Monasterio desudavit et vixit. II, 245. In Monasterio variis quati fluctibus, et peregrinationis molestias se sustinere queritur. II, 154. Hieronymus Augustino ignotus facie, sed spiritu unitate conjunctus. II, 153. Hieronymus non ex definito defendit nec Petrum peccasse, nec Paulum prociaciter arguisse majorem. II, 253. In recenti opere secutus est de hac re sententiam Cypriani et Augustini. II, 779. Hieronymum in sacra Scriptura admixisse officiosa mendacia, dicere videtur August. II, 156. Hieronymus Augustino expostulat de illius epistola per Italiam sparsa. II, 244. Et de jure necessitudinis violato. II, 245. Hieronymum ad scribendum hortatur Augustinus. II, 157.

Hieronymus quid sentiret de origine animae, exposuit in opusculis contra Rufinum. II, 719. Marcellino scripsit suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 748. Quaestionem de origine animarum Augustino solvendam remisit. II, 747. Hieronymi testimonium pro peccato originali. X, 665. Hieronymus dogma de peccato originali in libro contra Jovianum et in commentariis in Jonam stabilivit. II, 725, 750. Hieronymi sententia de visione Dei. II, 621, 625. Sentit Patris, filii et Spiritus sancti divinitatem oculis carnis aspic non posse. II, 621, 626. Ac rem incorporalem corporaliter oculis non videri. II, 621. Hieronymi sententia de membris Dei contra Anthropomorphitas. II, 628. De Danielis hebdomadibus Augustinus Hieronymi expositiones Hesychio dirigit. II, 899, 905. His lectorem suspendi dicit Hesychius. II, 904. Hieronymo cuiusdam de Danielis hebdomadibus opinionem temeritatis

notanti, assentitur Augustinus, II, 901. Hieronymus quaestionem cucurbitae in libro explanationum in Jonam ridiculam vocat. II, 275. Hieronymi interpretationem in aliquem locum Jonae prophetae, velut mendositate corrigere coactus est quidam Episcopus plebe tumultuante. II, 242. Hieronymus Origenem reprehendit. II, 286. Rogat eum Augustinus ut prodatur Origenis et haereticorum errata. II, 457. Hieronymus docet de magistrorum Ecclesiarum sententiis periculose judicari. II, 904. Hieronymus in Oriente adversus Pelagium pro gratia Christi confligit. II, 764; X, 669. Ejus adversus Pelagium opus sub nomine Critobuli. II, 779. Pelagius de Hieronymo questus quod ei tamquam aemulo inviderit. X, 700.

Hieronymus ex hebraeo in latinum eloquium Scripturas convertit. VII, 603. Psalterium a sancto Hieronymo translatum ex hebraeo non habet Augustinus. II, 1077. Hieronymus Job ex hebraeo interpretatur. II, 242. Interpretatio Jonae prophetae ex graeco in latinum facta ab Hieronymo accuratior. II, 242. Hieronymus respondet super interpretatione sua in Jonam prophetam. II, 263. Hieronymi in Ezechielem commentarii. II, 719. Libri in Daniele. VII, 603. In Malachiam. VII, 609. Evangelium ex graeco interpretatus est summa fide. II, 243. In expositione epistolae ad Galatas Origenis commentarios secutus se ait. II, 252. Nec non alios Graecos. II, 252, 253, 254. Quare novam post alios interpretationem librorum canonicorum aggressus est. II, 262. Septuaginta editioni vacare non potest, ut optabat Augustinus, penuria notariorum. II, 753. In librorum canonicorum interpretatione, sensum potius veritatem, quam verborum ordinem conservavit. II, 261. Quid de Hieronymi versione sentiant Judaei. VII, 603. Hieronymus librum de optimo Scripturas interpretandi genere scripsit. II, 261. Hunc petit Aug. II, 291. Hieronymo dedicati duo Augustini libri. II, 752. Habentur. II, 720, 733. Hieronymo decretum est Augustinum amare, suspicere, colere, ejusque dicta quasi sua defendere. II, 753. Laudatur Hieronymi liber adversus Rufinum. II, 727. Opus adversus Jovinianum. II, 733, 737. Hieronymi opus in quo de resurrectione carnis praecclare disputat. II, 779. Hieronymi epistola ad Marcellinum. II, 718. Laudatur ab Augustino. II, 723, 724, 747, 864. Hieronymi orosculum de haeresibus Augustinus postulat. VIII, 49. Hieronymi Chronica VII, 566, 587. Hieronymi liber, cui nomen Epitaphium quidam tribuebant, de scriptoribus Ecclesiasticis appellandus est. II, 252. Venit hic liber in manus Augustini. II, 153. Quaedam huic addenda August. indicat. II, 157. Hieronymus Nepotiani presbyteri epitaphium composuit. II, 252. Hieronymus scribit hominem bimembrem natum Lydae. VI, 275. *Not. (a).*

Hieronymi encomium. X, 192, 665, 699. Ejus ingenium divino dono aureum. II, 156. Hieronymi animus literis ipsis non mediocriter noscitur. II, 153. Hieronymi doctrina tantum in latina lingua ecclesiasticae litterae adjectae sunt, quantum umquam lantea potuerunt. II, 741. Hieronymi nullus sermo prolixus, quantalibet tempora occupet. II, 153. Infelix qui Hieronymi labores non digne honorat, aut de his Deo gratias non agit. II, 741. Hieronymi scientiam quanti faciat Augustinus. II, 247. Ab eo se in sacrarum litterarum scientia superari fatetur. II, 247. Hieronymo Augustinus, ipsis August. testimonio, in multis rebus minor. II, 290. Hieronymo duo libri ab Augustino diriguntur. I, 649. Hieronymi desiderio quantum inardescat Augustinus. II, 237, 241, 247, 248. Hieronymum, si fieri posset, quotidie praesentem habere vellet Augustinus. II, 720. Hieronymus ne unam quidem horam labi patitur absque Augustini mentione. II, 891. Hieronymus per Firmum ad Augustinum scribit. II, 275, 276, 291. Alypium salutat. II, 291. Hieronymum Alypius invidit. II, 111. Hieronymo Paulum unum e fratribus suis commendat Augustinus. II, 158.

Hilarius. X, 283, 866. Insignis Ecclesiarum doctor. X, 693. Vir non mediocri auctoritatis in tractatione Scripturarum, et assertionis fidei. VIII, 931. Hilarius episcopus Gallus Ecclesiae catholicae adversus haereticos defensor acerrimus. X, 645. Ejus doctrina de carne Christi. X, 1587. Mendacium non esse monstravit, quod dixit Christum se iudicii diem nascere. II, 778. Neminem sine peccato esse docuit. X, 283. Hilarii libri. VIII, 931. Tractatus in Psal. cxviii. X, 691. Homilia de sancto Job. X, 692. Ejusdem expositio Psalmi primi. X, 692. Et Psal. quinquagesimi primi. X, 693. Hilarius Origenem in Psalms transtulit. II, 262. Hilarii dictum de Trinitate. VIII, 1039. Hilarii interpretatio in locum Apostoli. X, 614. Hilarii Pict. librum (scil. de Synodis) Vincentius opponerebat contra crescentem ubique Ecclesiam. II, 332, 337. *Not. (a).* Hilarii locum obiectum interpretatur Augustinus. II, 537.

Hilarius Arelatensis quibusdam movetur Augustini dictis, in aliis omnibus doctrinae ejus sectator et admirator II, 1067.

Hilarius Syracusanus consulit Augustinum. II, 674. Etque Augustinus facit satis. II, 674.

Hilarius laicus Gallus. II, 1007. Narbonensis esse videtur. II, 771. *Not.* Augustini se fuisse discipulum indicat. II, 771. *Not.* 1012; X, 937. Epistolam cxxxvi ad Augustinum misit. II, 1007. Sequae allam antea ad ipsum missae epistolam movet. II, 1011. Augustini ad Hilarium epistola. X, 534. Est cxxxviii. II, 771. *Not.* Ejus orationibus Augustinus sese commendat. II, 771. Etque exponit Pelagiana commenta. II, 771. Hilarius, libros Retractionum, ac librum de Gratia, et Libero Arbitrio postulat. II, 1011.

Hilarus Tribunitius Catholicus. I, 634. Hymnos de psalmis ad altare cantari improbat, contra quem liber ab Augustino editur. I, 634.

Hilarense oppidum. II, 1049.

Hippocentaurus Manichaeorum, quid? VIII, 513.

Hippocrates mulierem suspicione adulterii puniendam liberat. III, 572. Hippocrati quidam libri suppositi sunt, a medicis non recepti. VIII, 514.

Hippon Diarithmeticum. VII, 486; IX, 256.

Hippon. IX, 337. Hippo-Regius Romana civitas appellatur.

II, 155. *Not. (a).* Hippone-regio ecclesia pacis. II, 960. Hipponensis Ecclesiae praedia quae episcopus existimatur possidere ut dominus. II, 480. Apud Hipponenses August. exponitque morem de vestiendis pauperibus obliti sint. II, 471. Hipponenses s. pinianum saepe civitatis habitorem habere voluerunt. II, 476. Et sibi presbyterum exoptarunt nulla turpi cupiditate. II, 480. Quanto tumultu eum presbyterum sibi ordinari petierunt. II, 478. In eo tumultu multa contumeliose contra Alypium dixere. II, 481. Postulant ut si quando Piniano ad suscipiendum clericatum consentire placuisset, non nisi in ipsa Hipponensi ecclesia consentiret: quod annuit Pinianus. II, 479, 482. Hipponensis populi infirmitas, et quanta ab illo patiatur Augustinus. II, 473. Hipponensis regionis possessor et dominus Augustinum sub ironiae adulatione laudat. II, 515.

Hipponensis diaconus. V, 1576.

Hipponense Concilium anno cccxciii habitum. VI, 181. *Not. (a).* In Concilio Hipponensi an cccxcviii Can. 38 et Carthag. iii, an. cccxcviii Can. 47 definitum est quae sint Scripturae canonicae quae in populo Dei legi debeant. II, 253.

Hircanus filius Alexandrae reginae Judaeorum. VII, 607. Confirmatur in pontificatu. VII, 607.

Hirci quidam non ad sinistram erunt. IV, 799.

Hispaniae tot provinciae ceperunt experiri mala a quibus erant intactae. II, 422. Hispanorum animas multo infeliciter cruciantur doctrinae falsae, quam barbaricus gladius. II, 721.

Historia non numeranda est inter instituta humana. III, 56. Historia est demonstratio similis. III, 56. Historia quatenus inter liberales disciplinas. II, 598. Ejus fides perit, si quod hominum et temporum consensione firmatum est, in dubium revocetur. I, 1335. Historia etiam prophana juvat ad intelligendos sacros libros. III, 53. Historia Ecclesiastica ab Eusebio graece scripta, et a Rufino in latinam linguam versa. VI, 597. Historiae occasio. I, 1012.

Historici gentium cum inter se per multa dissentiant, non merentur fidem. VII, 716. Historici potius credendum est, qui divinae non repugnant historiae. VII, 600. Historici solent, cum in suam personam venerint, ita se contemere, tamquam de alio narret quod de se narrat. VIII, 542.

Historio. V, 562, 1026, 1461. Historionum signa valent ex instituto, non ex natura. III, 54. Historiones nullo modo possunt esse musicae periti. I, 1069. Historiones, aurigas, venatores, etc., qui spectare amant, reprehenduntur. IV, 436, 439, 440, 626, 1377. Historiones ad Christiana sacramenta, nisi relicta arte non permittuntur accedere. VI, 219. Historiones in administratione reip. recepti apud Graecos. VII, 53.

Hoc, aliud cum corripitur, aliud cum productur significat. III, 1940.

Haedi duo populi. V, 42. Haedi ante iudicium non separandi. V, 298, 304.

Holocarpoma. III, 678, 679.

Holocaustum dicitur sacrificium, cum totum incenditur. IV, 576, 599, 776, 798, 1775. Totus exardescat igne amoris divini, qui vult offerre Deo holocaustum. IV, 1775. Non omne sacrificium holocaustum erat. III, 823. *vide* sacrificia. De holocausto non manducabatur. III, 823. Holocausta humana Deus improbat. III, 810, 813, 816. Holocausta medullata, mystice. IV, 799. Holocaustosis, reliquiae holocausti quod ignis consumpsit. III, 678.

Homerus quo tempore vixit. VII, 80. *Not. (a).* Homerus poeta dulcissime vanus: hujus lectio Augustino puero amara. I, 671. Multa finxit hominibus flagitiosis divina tribuendo, ne flagitia, flagitia putarentur, ac quisquis ea fecisset, non homines perditos, sed caelestes Deos videretur imitatus. I, 671.

Homo quid. VII, 636. Homo est animal rationale. V, 235. Factum de terra. V, 1588. Animal rationale mortale. I, 1000, 1062; VIII, 930. Cur duplex differentia ponitur in ejus definitione. I, 1009, 1062. Homo ex anima et corpore compositus est. I, 963; II, 65; V, 717, 810. Homo totus anima et caro. IV, 402. Omnis natura hominis dominata animæ et famulatu corporis temperata est. VI, 126. Præter animam et corpus nihil ad ejus substantiam et naturam pertinet. V, 810. Hominis persona mixtura est animæ et corporis. II, 520. Hæc mixtura incredibilior videtur, quam mixtura Dei et hominis in Christo. II, 520. Homo magnum miraculum. V, 700. An anima sola possit dici homo. I, 1313.

Hominis descriptio secundum Apulejum. VII, 263. Manichæorum fabula de primo homine. VIII, 210, 221, 248, 373. De bello primi hominis cum gente tenebrarum. VIII, 210, 211, 223, 234. Homines fumi filios dicit Manichæus. VIII, 197. Cur hominis opificem malum inducere conantur Manichæi. X, 1532. Homines semper fuisse quidam opinati sunt. VII, 357. Responsiones eorum ad ea quæ obijciuntur. VII, 357.

Hominis creatio. III, 186, 241. Hominis Deum esse opificem, a quo sunt omnia bona sive cælestia, sive terrena, carnis ipsius compago testatur. X, 1532. Hominis creatio cum creatione aliorum animalium conjungitur, et etiam distinguitur. III, 241. Homo præcipuum opus Dei dicitur. quare. III, 347, 348. Hominem interiorum primium factum, deinde corpus hominis quidam suspiciuntur. III, 293. Deus hominem sicut cætera per Verbum suum fecit. III, 371. Quomodo factus est homo in animam vivam. III, 363. Homo an tunc animatus cum Deus insufflavit in faciem ejus. VIII, 614. Deus sufflavit in faciem hominis, quia in ea sunt velut organa sentiendi. III, 25. Homo factus est in die primo creationis invisibiliter, casualiter, potentialiter; in die autem sexto factus est visibiliter. III, 343, 344, 346, 347, 349, 410. Homo sexta die creatus, et sexta ætate reformatus. VIII, 257. Homo ad Dei imaginem est factus. I, 626, 838; III, 186. Homo nummus Dei. V, 82. Magna quædam res est homo factus ad imaginem et similitudinem Dei. III, 26. Hominis ad Deum similitudo. V, 164. Homo ad ipsius Trinitatis imaginem factus est. III, 244; VIII, 1001, 1053. An solus homo factus ad imaginem Dei, non vero mulier. VIII, 1003, 1005. De homine atquequam peccaret dicitur quod ad imaginem Dei sit factus. VIII, 135. Quomodo homo et secundum quid factus ad imaginem Dei. III, 243, 292, 347, 366, 409, 5059; VII, 573, 400; VIII, 473, 693, 1005. Homo in anima ad imaginem Dei factus. V, 353; VI, 628. Homo in hoc factus est ad imaginem Dei, quia intelligit, sapit, discernit bonum a malo. IV, 218. Homo gerit in se symbolum Trinitatis, scilicet esse, nosse, et velle. I, 849. Homo factus ad imaginem et imago Dei. V, 361. Longe distans hæc imago. V, 362. Hominis honor verus est imago. VIII, 1006. Homo quomodo ab Apostolo vocatur imago Dei. III, 243. Cum dictum fuisset hominem creatum esse ad imaginem, cur additur et ad similitudinem. III, 241, 242, 244, 749. Homo factus est ad imaginem et similitudinem, non vero ipse est eadem imago et similitudo æqualis Patri. III, 243. Similitudo ad quam factus est homo, est ipsum Dei Verbum. III, 243. An secundum aliud ad imaginem, et secundum aliud ad similitudinem. VI, 33.

Homo duplex, interior et exterior, et utriusque ratio. VI, 32. Uter ad imaginem et similitudinem Dei factus. VI, 32, 35. Hominis corpus, non animam, esse imaginem Dei quædam hæresis dixit. VIII, 45. Non propter corpus, sed propter meritum imago est. III, 186. Homo non secundum corpus, sed secundum rationale mentem factus ad imaginem Dei. VIII, 1004. Hominis corpus, quatenus est erectæ figure, ad similitudinem Dei factum esse dici potest. III, 243. Homo in ipso corpore indicat se esse ad imaginem Dei factum, quod erecta statura factus est. III, 347. Admonetur homo erecta sui corporis statura, non sibi terrena esse sectanda velut pecora. III, 347. Sed animam in æterna dirigendum. I, 1313; III, 186. Homo totum non amisit per peccatum quod habebat imaginis Dei. I, 628. Sed tantum imaginis Dei perfectionem. III, 186. Homo etsi per exortum suum in regno Diaboli sit. X, 1062. Est tamen imago Dei. X, 1062. Hominis creatio allegorice exponitur. I, 838.

Homo qualis sit factus a Deo. VII, 386, 390, 400. Quomodo factus rectus. VI, 282. Rectus est homo ubi spiritus imperat, caro servit. III, 1395.

Homo ad quid factus. VI, 628. Hominis finis est vita æterna. III, 144. Homo factus in tempore, sed immutabili æternitatis Dei consilio. VII, 362. Quærentibus cur homo tamen sero sit conditus, quid respondendum. VII, 359. Hominis status ante peccatum. VI, 244; X, 172. In paradiso. VII, 417. Homo primus creatus est in natura sine culpa, sine vitio. V, 172. Sine concupiscentia et pugna carnis et

spiritus. V, 717. Homo ante peccatum beatus spe commutationis futuræ. III, 438. In suo genere bonus erat. III, 296. Deus forte non dixit hominem esse bonum, quia præciebat eum peccaturum. III, 293. Homo in agnitione Dei creatus est, et in ea renovatur. III, 292.

Homo an futurus fuerat miser formidæ mortis, si non peccasset. X, 1530, 1536. Homo nisi peccasset, posset non mori. III, 334. Et hoc indicat ipsa mors hominis. III, 335. Posterius ejus morti obnoxius non essent. VII, 403. Sine mortis interventu Angelis sociandi fuerant. VII, 577. si non peccasset homo, morti obnoxius non foret. VII, 720. Hominis naturam sic divinitus institutam, ut si non peccasset, moriturus non esset, totius Ecclesiæ fides. X, 1561. Homo futurus fuerat immortalis, si non peccasset. VIII, 618. Homo immortalis fuisset fructu ligni vitæ. VIII, 615. An cibum sumpserit ex ligno vitæ ante maledictum. VIII, 615. Posse non mori præstatur et de ligno vitæ, non de constitutione naturæ. III, 354. si homo immortalis factus est, quomodo cibis indigeret, difficile est dicere. III, 285.

Hominis corpus quale erat ante peccatum. VI, 573. Non erat corruptibile. VI, 332. Homines mortales generantur ex Adam mortali per peccatum facto. VII, 378. Homo secundum Julianum non penaliter, sed naturaliter conditus mortalis. X, 1512. Homines ex quo concepti, aegritudinem quamdam inchoant qua sunt necessario morituri. III, 339. Homines quod mortales sint corpore, ad misericordiam Dei pertinere arbitrat est Plotinus. VII, 265.

Humanum genus luitum habere non repugnat Dei sapientiæ. VII, 370. Hominum genus prius existisse sine hominibus gignentibus, quidam philosophi admittere coguntur. VII, 350. De propagatione filiorum, si homo non peccasset, diversæ sententiæ. VI, 373. Hominum multiplicatio quomodo facta fuisset, si immortales permansissent. III, 292. Et Adam non peccasset. III, 396. si homines non peccasset, genus humanum sine libidine multiplicasset. VII, 428, 429, 430. Hominem in paradiso seri potuisse ad voluptatis nutum, membris genitalibus obsequentibus, Augustini sententia. X, 1444, 1447. An primi homines a concubitu abstinerent usque ad eam ætatem, qua generasse dicuntur. VII, 456, 483.

Homines omnes cur ex uno voluit Deus condere. V, 563, 1233; VI, 373. Homines ex uno procreati ad arctiorem cognationis necessitudinem, et unitatis vinculum commendandum. III, 598. Ad societatem commendandam. VII, 372, 376, 403. Nihil est tam discordiosum vitio, tam sociale natura, quam genus humanum. VII, 376. Homo omnis in primo homine factus est, originis semineque ratione. IV, 1531. In unoquoque homine est omnis creatura, quomodo. VI, 68; VIII, 673. Hominum genera monstrosa an ex Adam vel filiorum Noe propagine prodierint. VII, 483.

Homo peccavit propria voluntate per culpam, ordinatus est Dei æquitate per penam. III, 431. Homines mysteriis Dei imbutos non posse peccare, Joviniani dogma. X, 1417, 1418, 1419.

Hominis tentatio quare permisso. III, 431, 432. Homo non fuisset futurus magnæ laudis, si propterea posset vivere bene quia nemo male vivere suaderet. III, 431.

Hominis lapsus. VII, 727. Cur a Deo permisso. V, 172. Homo a tentatore dejectus, quia superbus. III, 431. Et superbi deceptoris sequutus. III, 1787. Quia exaltato corde a Deo recessit. VIII, 615. Homo rectus erat, arbitrio suo factus est malus. V, 409. Hominis lapsi figura in eo qui descendit ab Jerusalem in Jericho. V, 733, 1646. Stare ad Dominum noluit, cecidit, fractus est, quomodo vas de manu hominis cadens. V, 717. Homo donatus est sibi quia deseruit Deum placendo sibi. VII, 453. Quia sua voluntate uti voluit, præceptum rumpere delectavit; ut nullo sibi dominante fieret sicut Deus. IV, 897. Hominis venditi pretium, exigua de arbore vetita voluptas. V, 188. Homo voluntate peccavit, non necessitate. III, 432. Sic factus erat, ut aliqua necessitate deserere Deum non cogeretur. VIII, 614. Ut non posset peccare, si nollet. VIII, 614. Homo non impeccabilis. VIII, 419. Homo ita factus est, ut peccandi possibilitatem haberet a necessario, peccatum vero a possibili. X, 1494. Cur non sic factus ut nollet peccare. VIII, 614. Factus est cum potestate peccandi et non peccandi, pro præmio accepturus non posse peccare. VI, 359. sic eum Deus fecit, ut et stantem coronaret, et cadentem ordinaret, et surgentem adjuvaret. VI, 332.

Homo cum libero arbitrio creatus. VII, 752. Quare liber creatus. VI, 11. si liberum arbitrium non haberet, in natura rerum minus excelleret. III, 369. Homini sic datum est arbitrium libera voluntatis, ut eum tamen necesse sit vivere sub potestate melioris. VIII, 613. Homo non bene vixisset nisi per gratiam Dei. III, 431. Quare Deus liberum arbitrium homini non ademit, cum eum præsciret esse peccaturum. VII, 753. Cur creat hominem Deus, quem possideat diabolus. X, 408. Hominem peccaturum præsci-

vit Deus, simulque populum plorum Angelis sanctis sociandum, in adoptionem vocandum. VII, 372.

Homo unde et quo cecidit. III, 138. Natura rationalis quanto est ipsa superior, tanto ruina ejus pejor; et peccatum ejus quanto incredibilius, tanto est damabilius. X, 1535. Quia factus est qui sit in beata vita, si bene vixerit; ideo erit in misera vita, qui male vixit. IV, 1302. Homo prævaricator amissa beatitudine in miseriam projectus. V, 209. Misera hominis post peccatum. VI, 244, 563, 628. Hominum sunt duo mala, iniquitas et mortalitas; una est culpa, altera est pena. V, 934. Homines mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quæ faciunt invicem angustias. V, 440. Hominis non ad aliud in hoc sæculo, quam nasci, laborare, mori. V, 726. Homo sibi ipse pena sua esse meruit. IV, 405. Homo patitur ex se intrinsecus, forinsecus autem ex eis inter quos vivit. IV, 405. Homo omnis querit beatam vitam. V, 810. An vera beatitudine homines felices esse possint, cum sint mortales. VII, 268. Homines quamdiu mortales sunt miseri sint necesse est. VII, 268. Homo ideo non beatus, quia non vivit ut vult. VII, 135. Et si viveret homo ut vellet, non tamen beatus foret, si turpiter viveret. VII, 135. Homo se ipsum Deo debet, eique reddendus est ut beatus sit, a quo accepit ut sit. II, 486. Homo de suo satanas est, de Dei beatus est. III, 1730.

Homines nascuntur in corpore mortis, et in carne peccati. X, 154. Prius mundo quam Deo nascuntur. X, 825. Homines tam majores quam minores, unde sunt rei. X, 708. Cur de parentibus justis non nascatur justus. X, 177. Humanum genus propter peccatum sub diaboli potestate. X, 1122. Homines in quantum homines sunt, opus sunt Dei; in quantum peccatores, sub diabolo sunt. X, 567. Potestati tenebrarum id est, potestati diaboli subjecti homines. II, 962. Quo jure potestati diaboli traditi quoque ab ea per Christum liberati. I, 1286. Hominum captivitas de qua Christus eos redemit, est voluntaria. VIII, 545. Homo subjectus est vanitati, quia noluit subijci veritati. IV, 1549. Facti sunt manibus veritatis, sed propter peccatum projecti in dies vanitatis. V, 405. Homini juste poenalia quibus dominabatur effecta sunt. VIII, 205.

Hominis natura condita est bona. X, 1516. sed vitiosa est per voluntatem malam. III, 1705, 1705. Natura hominis ex Deo est, non iniquitas. III, 369; X, 1124. Omnis creatura humana in Adam vitata. IV, 1549. Homines omnes unus fuerunt. V, 906. Quæ sit causa cur homo sit deterior. VI, 12. Utrum Deo auctore sit deterior. VI, 11.

Humana natura virtutis et perfectionis capax. X, 688. Homo non bonæ, sed malæ factus fuit naturæ secundum Julianum: quia in eo plus valuit actio mala ne posset agere bene, quam actio bona ne posset agere male. X, 1522. quod in natura humana a Deo condita reprehendit Julianus, hoc in natura Angelica reprehendere debet. X, 1517, 1518. Etsi homines vitata origine sint damnabiles, homines tamen illis exhibetur. X, 857, 858. Homines quos de origine merito et juste damnata creat Deus, bonum aliquid sunt. X, 1443. Homo magnum bonum. III, 384. sed mutabile. III, 384. Etsi bonum naturale homo amiserit, eique malum voluntarium inseparabiliter adhaerit; non tamen uno est bene insitutum. X, 1544, 1545. Nihil nocet homini nisi sua iniquitas. VII, 114. Homo deleat quod fecit, et placebit ei qui eum fecit. V, 587.

Homo post peccatum habet supplicio mixta solatia. VIII, 205. Homo non est derelictus sine misericordia. VIII, 205. Natura hominis et est bona, et malo carere potest. X, 298. Quando nam a malo liberatur. X, 298. Homines omnes una massa peccati. VI, 71, 121, 124. Omnes nati filii iræ egueunt reconciliatore. VI, 248. Si tu, o homo, non dimittes Deum, non fieret pro te Deus homo. IV, 372. Homo ejus clementia reformandus est, cujus bonitate formatus est. I, 1067. Qui hominem creavit, formavit, fecit; ipse recreat, reformat, reficit. IV, 524. Ut omnes liberarentur, Filius Dei ad eos missus. VI, 345. Homo sexto die formatus, sexta mundi ætate reformatus est. IV, 1182. Homo ex se non potest resurgere. I, 597. Homo inveteravit per peccatum, innovatur per gratiam. IV, 1949. Idoneus fuit ad vulnerandum se, non ad sanandum se. IV, 1263, 1696. Reparari non potest meritis aut libero arbitrio. VI, 246. Sed gratia. VI, 247. Ejus reformatio ex sola Dei misericordia. VI, 245. Quam juste est damnatus, quam misericorditer liberatus. VI, 685. Homo gratia factus est, et gratis liberatus. IV, 488. Hominis liberatio, ipsius captivitatis modo conveniens. X, 407, 408. Homo isdem, a quo perierat, gradibus reparatur. VI, 635.

Homo ad quid innovatus. III, 1656. Hominum pars reparata succedet in locum angelorum desertorum. VI, 246. Homines electi ut instaurent partem quæ lapsa est angelorum, et forte majori numero. VII, 752. Neque omnes homines damnantur, neque omnes liberantur, quare. VII, 727. Hominis veteris aliquid usque ad ultimum mortis por-

tansus. V, 202.

Hominis generatio, et vita duplex, una secundum corpus ante Christum, altera secundum animam post adventum Christi. IV, 90. Magnum discrimen inter hominem sanum et hominem lapsum. X, 271. Homo et peccator. V, 152, 325, 565. Homo bonus, et homo malus, quis. X, 370. Homo unus potest simul esse et natura bonus et vitio malus. X, 1260. Homo malus a quo quisque liberari se oret. V, 265. Homo unde sit bonus aut malus, Juliano non constat. X, 1491. Homo a se ipso malus, a Deo et per Deum bonus. III, 1706. Deus singulariter bonus est, et homo a Deo bonus est, de suo vero malus. II, 658. Homo recedendo a Deo frigescit, accedendo fervescit, recedendo tenebrescit, accedendo clarescit. IV, 896, 1175, 1579. Homo non est plus, castus, verax, etc., nisi pietate, castitate, veritate quæ in Deo est. III, 1685. Homines servi Dei ex oleo misericordiae illius, non ex viribus suis. III, 1585. Dei est non solum ut homo sit, verum etiam ut nomen ab illo bene sibi sit, a quo habet ut sit. III, 484. Homo ex se ipso peccator, sed non ex se ipso justus. III, 834. Homo quomodo suus et non suus. III, 700. Homo a se ipso non justificatur. X, 873, 875. Homine sine Deo nihil vilis. V, 1527. Homo sine Deo nihil sibi est nisi dux in præceptis. I, 695. Nihil est hominis proprium nisi forte mendacium. III, 48; V, 200, 953.

Hominis omne malum error et infirmitas. V, 987. Homines cæci a nativitate. III, 1715. Homo nec rationem potest vindicare ab erroribus, nisi adsit Deus lux mentium. II, 669. Homo ut nullum oculus est sine lumine. V, 457. Deo sibi præsentem illuminatur, absente autem continuo tenebratur. III, 383. Homo se latebat: data est Lex ut se inveniret. V, 855. Hominem se agnoscere quid sit. V, 488. Homini suam infirmitatem demonstrat Lex docendo et juhendo quod sine gratia impleri non potest, ut querat demonstrata infirmitas salvatorem. II, 593. Aliud est esse hominis, aliud posse ipsius. III, 1558. In ejus est voluntate quid velit, non tamen quid possit. I, 650. Magnas liberi arbitrii vires acceperat, sed peccando amisit. V, 752. Per malum velle perdidit bonum posse. V, 188. Homo an possit mutare voluntatem in melius. I, 620. Homo quomodo potest peccatum vitare. VIII, 419. Homo labitur amando corpus, deserendo Deum. III, 152. Vivere secundum hominem, et vivere secundum carnem, idem est. VI, 355. Homines esse non debemus, quomodo. III, 1381. Homines cur objurgantur quod sint homines. V, 903, 908. Homo non debet se ipsum propter se diligere. III, 27. Homo non propter se ipsum diligendum est. III, 26. In homine spes non ponenda. IV, 246, 1651, 1652. Homo in quo magis sit, in carne, an in mente. V, 857, 858. Homines boni vel mali quantum conferant ad felicitatem aut miseriam nostram. II, 495. Homines inter mala quibus opprimuntur, voluptatibus indulgent. II, 919.

Homo vocatus est a Deo ut non sit homo, sed Deus, non natura, sed dono suo. V, 909. Homini natura est, ut possit summi boni naturæ adherere. III, 384. Homo tamdiu est aliquid, quamdiu illi hæret a quo factus est homo. IV, 896, 902. Homo melior fit adherendo Deo. III, 384. Homo tanto minus se esse stabilem sentit, quanto minus hæret Deo qui summe est. II, 459. Deus ipse sufficit tibi, præter illum nihil sufficit tibi. V, 1460.

Homo ex justo ordine naturæ, Deo debet subdi. VII, 629. Mente Deo propinquior est homo, quam alia qualibet sui parte. VII, 318. Homo non est homo, nisi mandata Dei custodiat. VII, 601. Verus homo, poenitens et qui petit auxilium a Deo. III, 831. Tunc est optimus cum tota sua vita pergit in incommutabilem vitam. III, 26. Homo ab humanis in divina dirigitur, cum voluntati humanæ voluntas divina præponitur. III, 1770. Homo si bene cogitat, in Deo est: et si bene vivit, Deus in illo est. III, 1745. Hominis præstantia. III, 241. Homo non ut pecora, aut ut arbor, aut ut saxum factus. V, 173. Homini quid commune cum aliis rebus creatis, quidve peculiare. V, 254. Habemus esse cum lignis et lapidibus, vivere cum arboribus, sentire cum bestis, intelligere cum Angelis. V, 255. Homo etiam malus, melior est omni pecore. V, 1187. Quod non ita sit ut cadaver, aut arbor, aut pecus, gratia dici potest. II, 767. Hominem tanquam præstantiorem, fuisse Dei manibus formatum, cætera vero ejus verbo facta, senserunt quidam. IV, 158, 1551. Homo Angelos inter et bestias est medius. VII, 268, 372. Vita eorum media inter Angelorum et pecorum. III, 1546. Homines vitæ genere pecorum sunt similes. III, 300. Hominis poena est quod comparatur sit pecorum insensatis. X, 1559. Hominis dignitas præ cæteris animalibus. IV, 1272, 1502. Homines bestiis antecellere qua ratione probatur. VI, 14. Homo dominatur bestiis. III, 186. Dominium istud amisit post peccatum. III, 186, 187. Tantæ excellentiæ est in comparatione pecoris homo, ut vitium hominis sit natura pecoris. X, 408. Homini crimen est, quod equo natura est. IV, 1579. Homo non distat a pecore nisi mente. VI, 186.

Homo veritatem non posset incommutabilem mente conspiciere, si ad eam non esset factus. III, 159. Homines notantur, qui nil nisi corpora valeant cogitare. II, 517. Homo solus animantium percipit aeternas rationes in corporalibus. VIII, 999. Homo immundus est usque ad hujus vitae finem. III, 735. Homo habet quo ultra solem sit, et quo sub sole sit; quo pertineat ad veritatem, et quo ad vanitatem. IV, 421. Totus aestimandus est ex eo quod in ipso principatum tenet. III, 243. Hominis animo solus Deus melior. IV, 294. Homini illud est optimum, quod animae optimum est. I, 1314. Hominem quanti Deus faciat. IV, 1865. Homini quas Deus dedit arbas salutis. IV, 1942. In homine memoria, intellectus, voluntas separabiliter demonstrantur et inseparabiliter operantur. V, 562. Homo ante mali experimentum potuisset intelligere quid esset malum. III, 386.

Homo magnum miraculum. V, 700; VII, 291. Est hoc admiratione dignum in hominibus, quod singuli singulas facies habeant. VII, 721. Grande profundum homo, cuius capilli magis numerabiles sunt, quam affectus. I, 702. Cor hominis sibi ipsi impenetrabile. IV, 475. Est aliquid hominis quod nec ipse scit spiritus hominis, qui in ipso est. I, 782. Homo ignarus futuri, vivit ex fide. III, 369. Omnis homo qualis sit tunc cum loquitur, forte scit; qualis crastino futuro sit, quis scit? V, 798. Homo de his iudicare dicitur, in quibus habet potestatem corrigendi. I, 800. Sicut homo intelligendo bestiis omnibus, sic bene vivendo melior est demonibus. VII, 240. Homo terrenum animal, sed caelo dignum. VII, 752. Homo vermis, et tamen in caelo collocatur. III, 1385. Homo terra et ocellum dicitur. I, 587. Homo, pellis morticina, sanies foetida. V, 1596.

Homines dii appellantur in Scripturis. VII, 275. Cur dii dicti clarius, quam ipsi Angeli. VII, 275, 276. Amando Deum efficiuntur dii, amando mundum dicuntur mundus. V, 678. In natura hominis tria sunt quibus differt a diis. VII, 265. Homo ad deitatem vocatus est, non natura, sed dono et adoptione. V, 909. Homines fideles, inter homines carnales et Angelos, mediis. VI, 708. Homo bestias inter et Angelos medius, subdat sibi quod habet commune cum bestiis; subdat Deo quod habet commune cum Angelis. VIII, 419. Homo sic obediendo praecipit Dei, transit in consortium Angelicum; inobediendo vero, in bestiale. VII, 372. Homines futuros Angelos, idque posse fieri. V, 270, 728, 1442. Humana natura perfecta Angelis aequabitur. IV, 294, 1945.

Homini dignitas ex Dei in ipsum dignatione. V, 1661. Incarnatione cognoscitur. VIII, 1031. Humana natura, qualem Christus assumpsit, solus major est Deus. VIII, 805. Homo per Verbum incarnatum factus est talis, qualis capiat Deum. III, 1510. Homo quem Deus suscepit, si cum aliis hominibus conferatur, majori distantia continetur, quam collatione solis caetera sidera. II, 80. Omnia quae facta sunt, in usum hominis facta sunt. VI, 20. Homines et filii hominum, in quo differant. IV, 113, 136, 349, 350; V, 160, 1113, 1187. Homines ab Adam, a Christo filii hominum dicuntur in Scriptura; non tamen ubique. II, 547; III, 1634. Omnis homo Adam, et omnis homo Christus. IV, 891. Vide Adam. Homo aliquando est Adam et secundum carnem et secundum spiritum, aliquando secundum carnem tantum. III, 418.

Homo Dei filius. V, 303. Dei filius non natura, sed adoptione. VIII, 381. Proximus, omnis homo. II, 675. Vita hominis triplex, ante Legem, sub Lege, sub gratia. III, 2138. Homini quatuor differentiae et actiones, ante Legem, sub Lege, sub gratia, in pace. III, 2063; VI, 52, 64, 287. In homine gemina operatio providentiae reperitur. III, 380. Quomodo Deus hominem operatur. III, 582. Homini hoc est fieri, quod est agnoscere Verbum Dei per quod fit. III, 292. Homini saluti consulitur auctoritate, ratione, historia et prophetia. III, 141. Illi subvenit Deus per se ipsum, per Angelos et per homines. III, 131. Homo debet reformari, vivendo secundum voluntatem Dei. I, 838. Reparatur cum gratia Dei vincendo cupiditates, amando Deum. III, 152. Homo ad se primo reverti debet, ut ad Deum revertatur. VII, 542. Unde amantur homines. I, 707. Cur de ipsis bene sentiamus. I, 1008. Homini totum officium. II, 85.

Homo carnalis, animalis, spiritalis, quid sit. VI, 68. Hominum duo genera, unum de terra, unum de caelo cogitantium. IV, 603. De duobus hominum generibus, iustorum et iniquorum. IV, 365. Homo exterior seu vetus, et homo interior seu novus. IV, 90, 91, 190, 191. Quis. III, 143; V, 81, 908, 1660; VIII, 476. Qualis. VIII, 997. In quo consistat. VIII, 475. Homini interioris et exterioris comparatio. III, 143. Exterioris finis, mors est. III, 144. Hujus sex sunt aetates. III, 145. Homo exterior corrumpitur aut profectum interioris, aut defectu suo. III, 136. Hominem veterem exuere, et novum induere quid sit. IV, 188, 189; X, 157. Utriusque hominis decursus in universo hominum genere. III, 144. Sex sunt aetates interioris hominis. III, 145. Vetus aine novo potest agi, non novus sine veteri. III, 144. Homo qui interior dicitur interiore luce veritatis frui-

tur et illustratur. I, 1217. Homini interioris pulchritudo, iustitia et virtus. II, 462. Homo interior ubi agnoscitur. VIII, 1005, 1006. In homine interiore secretum quoddam conjugium. VIII, 1007. Homo spiritalis non iudicatur de sacra scriptura, etiamsi aliquid ibi non luceat. I, 839. Homo qualis est, tales actus habet. V, 1325. Homo amoris divini igne succensus, et ad Dei complexum tendens, Dei sacrificium est. VII, 206. Homo spiritalis in hac vita est sacrificium, in altero erit holocaustum. VI, 69.

Homines difficilius domantur quam ferae. VI, 25. Homines edacitate sua superant quemlibet quadrupedem. VIII, 198. Homo dominari aliis appetit. III, 27. Et hoc intolerabilis superbia est. III, 27. Homini artificis partes tres, natura, doctrina, usus. VII, 359. Homo, ut nonnulli asserunt, diebus quadraginta formatur in utero. V, 1059. Homini nomine carnales intelliguntur. VI, 121.

Homo frequenter sumitur pro qualibet sui parte. VII, 399. In Scripturis solo animae aut carnis nomine significatur. VI, 355, 356. Caro in Scriptura ponitur pro homine. II, 512. Homo dicitur etiam solum eius corpus. X, 1219.

Homo dominicus an possit Christus dici. I, 616.

Homo belluinus. VI, 672.

Homo Platonis. II, 64.

Humanum genus arbor fieri. III, 1331. Humanum genus magno est terris ornameto, etiam cum a paucis recte laudabiliterque vivatur. III, 369, 398. Hominem quisquis nolle esse in rebus, contradicit bonitati Dei. III, 306. Hominum duo genera humano generi inutilia. VIII, 456. Totum genus humanum quodammodo sunt homines duo. X, 1211. Humanum genus, grandis aegrotus. V, 537. Totum humanum genus, est homo Evangelicus in via, semivivus relictus. V, 935. Humano generi laborant quid praestitit Christus ut sanaretur. V, 542. Humanum genus Deus visitavit tribus temporibus. V, 467. Humanum genus constat duobus sustentaculis. V, 546. Humanus affectus exemplo Christi vincendus. V, 1513. Humanum genus quasi fluvius vel torrens. VII, 788; VIII, 902.

Homicidii prohibitio. V, 70. Homicidium formidante conscientia commissum, aut exsultante perpetratum audacia, an culpabile nunc. X, 765. In homicidio voluntario Deus et homo facit, in involuntario Deus tantum. III, 448. In homicidio voluntario quamvis occidatur quem Deus vult occidi, tamen poena dignus. III, 625. Homicidium excommunicatione puniendum. VI, 320. Homicidium an et quando licitum sive per leges divinas sive per humanas. I, 1225. Homicidia sic amant Donatistae, ut ea in se perficiant, quando non possunt in aliis. II, 797. Omnis iniquus motus ad nocendum fratri in homicidii genere deputatur. VIII, 361. Homicidium est, hominem etiam damnatum inordinate ferire. V, 1390.

Homicida est qui fratrem odio habet. III, 2017. Qui fratri mala persuadet. III, 1701.

Homogynes primus ad aratrum boves iunxit. VII, 561. Hinc honores divini ei delati. VII, 564.

ὁμοίωσις petit Pascentium anathematizari, ut quod in Scripturis non invenitur. II, 1039. ὁμοίωσις etsi in Scripturis sanctis non invenitur, fieri potest ut illud invenitur cui hoc vocabulum recte adhibuitur iudicetur. II, 1059. Et dictum in assertionem fidei defendatur. II, 1040. ὁμοίωσις recte dictum esse Patrem et Filium. II, 1048. Ea in Scripturis dici de Patre et Filio, quae non dicantur nisi de iis quae unius substantiae sint. II, 1049. Homousion in Niceno concilio firmatum, in Ariminensi ab haereticis impugnatum. VIII, 772, 783. Homousion quidam imperiti catholici repudiabant. X, 1101. Homousiani vocabantur Catholici ab Arianis. VIII, 707; X, 1101.

Honestas est intelligibilis pulchritudo. VI, 19. Honestas ipsa non reprehendit, quod reprehendit superbiam eorum, qui honesti vocari amant, sed esse non amant. VI, 580.

Honestum quid sit. VI, 19.

Honor Deus. VII, 128.

Honorem amant diversimode superbi et humiles. VIII, 595. Honores velle quatenus deceat aut dedecet. II, 498. Honor te debet quaerere, non tu ipsum. V, 242. Honorem qui amat, Deum imitatur. VIII, 593. Multa de cultu divino usurpata sunt, quae honoribus deferrentur humanis. VII, 281. Honores et potestates non propter haec ipsa, seu propter aliud quod inde fit bonum, decet velle. II, 466. Honor humanus, etsi pro meritis exhibitus, nec sic pro magno habendus. VII, 161. Honor, temporis fumus. V, 156. Honor blandum nomen, sed mala servitus, exitus aeger. II, 128. Quae hic honorant, in alia vita operant; quae hic relevant, ibi gravant. II, 96. Honor si diligitur, illic habetur, ubi nemo indignus honoratur. II, 486. Honor verus in caelo. VII, 801. Via ad honorem virtus. VII, 156. Humilitas. IV, 1397. Honor iustus virtuti, non vitio debetur. VI, 486. Honor debetur potestatibus etiam iniustis. IV 1635. Honor non de-

betur errori, sed errantis bonis dotibus debetur. II, 129. Honor nil prodest agrotia. IV, 1520. Honor alit artes; sententia Ciceronis. VII, 158.

Honores ecclesiastici. V, 569. In acceptione personarum ad honores ecclesiasticos non leve peccatum. II, 747. Honoris et virtutis aedes Romæ conjunctæ. VII, 158. Lucifero Calaritano displicuit, quod Arianis ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servarentur. II, 845. Honor proprius contemnatur, ut Ecclesiæ unitas servetur. V, 96. Maximianistas in suis honoribus susceperunt Donatistæ; sic et fecit Ecclesiæ. II, 814.

Honorarium est id quod honoris causa datur. I, 999.

Honoratus a Tuoca. IX, 144, 237.

Honoratus Manichæus Augustini necessarius. X, 1464.

A Manichæis deceptus. VIII, 63, 64, 66. Ad eum scripsit librum *De utilitate credendi*. VIII, 63, 64.

Honoratus ad cujus questiones August. liber seu epistola cxi. II, 538.

Honoratus presbyter. II, 295.

Honoratus episcopus Thiavensis. II, 1015. *not. (b)*. Epistola sua ad Augustinum approbat Episcopis instante vastitatis periculo ad tata loca migrandum. II, 1014. Nec consentit Augustinus. II, 1015.

Honorius Imperator. VII, 620. Consul. II, 786. Iterum Consul. IX, 529, 574. vi. Consul. VIII, 519. ix. Cos. II, 583. xii. Consul. IX, 697. Honorii Leges contra Donatistas et Pelagianos. I, 641. Honorius et Theodosius eos qui Pelagium et Cælestium in quacumque provinciarum parte latitantes aut propellere aut prodeire distulerint, pœnæ in hos hæreticos præscriptæ subjacere volunt. II, 927. Honorii Leges contra Donatistas. IX, 445, 446. *Retr.* 489, *app.* 815, 815, 816. Contra Paganos. II, 316. Adversus hæreticos et idololatrias. II, 557, 558. Honorius et Theodosius juxta synodum Nicænam confessione sincera Deum venerantur. II, 927.

Honoriana basilica. V, 889.

Honorius Milevitanus in Catholica degradatus. IX, 372.

Hora non est præsens tota. I, 817. Fugitivis particulis agitur. I, 817. Hora quinta ad mensam acceditur. V, 1521. Hora novissima, id est tempus novissimum. III, 1998.

M. Horatius Consul. VII, 95. Horatii tres contra tres Curiatios pugnant; superant Horatii. VII, 89. Horatius sororem occidit, quod unius Curiatorum cui desponsata fuerat, mortem ferebat. VII, 89.

Horatius poeta. VI, 539. Ejus effatum, Sapere aude. I, 1059. Horatiana sententia. II, 586.

Hordeum. Ex eo confectus potus cito inebriat. I, 1365.

Horoscopus quid. VII, 143. Horoscopi vanitas. VII, 146.

Horrea Celice. IX, 235.

Horrearius dominicus. V, 925.

Hortensianus a larius. IX, 215.

Hortensius dictator creatus. VII, 97.

Hortensius, dialogus Ciceronis. VII, 92. Excitavit Augustinum ad ardorem philosophiæ. I, 683.

Mortuus Dominicus. V, 1596.

Mosanna in aliam linguam transferri non potuisse dicitur. III, 42. Mosanna est interjectio lætantis. III, 43. Vel vox obscra. III, 1764.

Mosium Cordubense ab Hispanis damnatum, a Gallis esse absolutum dicebant Donatistæ. IX, 58. Gallorum judicio postea cesserunt Hispani. IX, 59.

Hospites hic omnes sumas. V, 845. In recipiendis hospitibus ignotis multo melius est malum hominem petiti, quam excludi bonum, dum cavemus ne recipiatur malus. II, 153. Aliquando nescientes, suscipiendo quos nesciebant, Angelos susceperunt. V, 815.

Hospitalitas commendatur. V, 506, 642, 967, 1118, 1121, 1127, 1585. Quod pasci voluit Christus, pascenti præstitit. V, 615. Eliam ad viduam mittens, non ipse defecerat, sed viduam benedicere disponebat. V, 615. Apud plerosque consuetudo est ut laventur pedes hospitum. III, 1794.

Hostanes magus. IX, 224.

Hostias humanas sacrificandi causa et origo. VII, 209. Hostiæ veteris Legis, figuræ sacrificii Christi, et justorum in celo post judicium. VII, 704. Hostiam humilitatis et laudis in ara cordis, igne fervidæ caritatis, Deo sacrificamus. VII, 280. Hostiæ Deo gratæ misericordia, humilitas, confessio, pax, caritas. IV, 1256. Hostia est Deo confessio. IV, 1255. Cum humili corde intra in domum Dei, et cum hostia intrasti. IV, 1263.

Hostiana dea præfecta segetibus cum novis aristis æquantur. VII, 118.

C. Hostilius Mancinus Consul. VII, 103.

Hostire, id est æquare. VII, 118.

Hostis. Ab hostium furore cur famulos suos sæpe non li-

berat Deus. VII, 42. Hostem visibilem vincis feriendo, invisibilem credendo. V, 435.

Humanitati debitum redditur, cum homo de homine nihil mali temere suspicatur, nec cuiquam crimiananti facile credit. IX, 610. *vide* Homo.

Humanus quis dicitur. V, 940.

Humilitatis via in philosophorum libris non invenitur, a Christo venit. IV, 270. Humilitatis magister Christus. V, 191. Et doctor. VI, 413, 414. Tam magnum est esse parvum, ut nisi a Christo, qui tam magnus est, disci non possent. VI, 415. Humile cor de celo adducit Deum, ut proximus fiat. IV, 1205. Magna est miseria superbus homo, sed major misericordia humilis Deus. VI, 316. *vide* Superbia. Humiliati sumus veritate in mortem, misericordia instauramur ad vitam. IV, 1535. Tantum te pressit humana superbia, ut te non possent nisi humilitas sublevare divina. V, 1004. Tandem animadverit terrena superbia, nihil in ipsis terrenis esse potentius humilitate divina. II, 1029.

Humiliatio Christi non potuit nisi alta esse. IV, 1753. Humilitas Christi ab incarnationis initio usque ad crucem. V, 115. Humilitas a Domino proxime morituro commendata in lotionne pedum. VI, 414. Humilitatis Christi causa, infirmitas nostra. V, 778. Humilitate maxime justitiam commendavit Christus. V, 1522. Humilitas a Verbo incarnato descendit. V, 671. Est pene una disciplina Christiana. V, 1538. Christus a se vult non mirabilia facere, sed humiles esse discamus. V, 441, 782. Doctrina Christiana, humilitatis præceptum. V, 876.

Humilitas Christi imitanda. III, 1604, 1606. Non per superbiam respuenda. V, 684, 687. Humilitas Christi superbia displicet: tibi autem Christiano si placet, imitare. IV, 1205, 1204. Humilitatis Christi exemplum, superbia medicamentum. V, 1596. Ad hoc exaltantur etiam in isto sæculo quedam Christi membra, ut in eis sit major humilitas. IV, 1119. Humilitas Christi est salus nostra in Christo. V, 1295. Humilis Christus via ad patriam. V, 685. Humilitas sectanda. V, 354, 1560. Necessaria fuit, ut ad Deum rediremus, qui superbia lapsi sumus. VI, 183. Humilitatis ratio in sanctis. X, 161. Superbia facit voluntatem suam, humilitas facit voluntatem Dei. III, 1604. Humiles dici non facile possunt, qui nondum suavi jugo Domini pia colla junxerunt. IV, 1475. Humilitas cordis sacrificium est. IV, 1705. Quod justus es, Dei reputa pietati; quod peccator, tæe iniquitati. V, 605. Universa facies et vultus sanctarum scripturarum admonet, ut qui gloriatur, in Domino gloriatur. VI, 278. Melior est incomparabiliter, Deo gratias agens de parvo, quam se extollens de magno. V, 1287. Melior est humilitatis tremor, quam confiditiam superbiæ. IV, 1588. Melior est humilis peccator, quam justus superbus. IV, 1205; V, 950. Melior humilis maritata, quam virgo superba. IV, 968, 1280. *vide* Superbia. Virginitas.

Humilitas, sancta infantia. V, 1561. Tota humilitas hominis, ut cognoscat se. III, 1604. Humilis quot Dei munera in se collata agnoscit. IV, 1429, 1430. Propter humilitatem omnibus vel pene omnibus utile est, ut quales futuri sint, scire non possint. II, 983. Humilem esse, est nolle in se laudari. IV, 510. Quo pacto alter alterum possit existimare superiorem sibi. VI, 82, 424.

Humilitatis utilitas et necessitas commendatur. IV, 514, 520, 428, 993, 1103, 1253, 1234, 1566, 1587, 1462, 1472, 1597, 1669, 1670, 1671, 1745, 1725, 1726, 1727. Tanta est humanæ humilitatis utilitas, ut eam suo commendaret exemplo etiam divina sublimitas. III, 1787, 1794. Humilitas fundamentum est ædificii spiritualis. V, 441. Et perfectionis. III, 1690. Ipsa est perfectio nostra. IV, 1714. Humilitatis via, via vite. IV, 145. Humilitas necessaria ut ascendamus ad Deum. I, 701. Deo ex celo humilitate appropinquatur. V, 142, 1553. Altus est Deus, et ab humilibus contingitur. IV, 947. Humilitas via ad obtinendam veritatem. II, 442. Ne quisquam præposteros antequam habeat humilitatem obedientiæ, velit ad altitudinem sapientiæ pervenire. IV, 1566. Deus vult non esse, et humiles propter cavendam superbiam, et altos propter capiendam sapientiam. IV, 1712, 1715. Superflua sollicitudo, ne ubi ferret caritas, desit humilitas. VI, 427. Via caritatis nihil excelsius, et in illa non ambulat nisi humiles. IV, 1857. In humilitatis infirmitate perficitur virtus caritatis. VII, 887. Certe magnus est Deus; fortibus gravis, infirmis levis est. Infirmitas in humilitate major fortitudo est. IV, 1186. In humilitate est tota fortitudo. IV, 1184. Humilitate victoria obtinetur. V, 895. Disciplina Christiana quos humilitatis sensus et affectus præscribat. IV, 1205, 1204. Humilitatis piæ disciplina ventosam et turbidam cupiditatem, avidam rerum extra potestatem nostram constitutarum pellit ex animo, et quodam modo expirat. II, 485. Qui humilis est, etiam in divitiis est vorus pauper. V, 112. Justitiam suam si de medio auferat homo et humilietur, ve-

met Dei iustitia et exaltabitur. IV, 1126. Humiliatio appropinquat Dominus, ab exaltato longe discedit. IV, 1082. Humilibus quomodo Deus dat gratiam. IV, 1427.

Humilitas civitatem Dei a civitate diaboli discernit. VII, 421. Humilis sit membrum Christi. III, 1604, 1606. Cor humiliatum locus spiritus sancti. VI, 419. Domus Dei excelsi. I, 826. Humiles sibi Deus cælum facit. IV, 1472. Peccata parva quæ subreunt vigilantibus, superbia crescunt, humilitate perimuntur. VI, 423. Humilitas medicamentum contra tumorem. V, 780. De tumebus potest perire, de pusillis nihil perit. III, 1606. Nisi humilitas omnia quæ consequuta beæ faciunt, et præcesserit, et comitetur, et consecuta fuerit, totum extorquet de manu superbia. II, 442. Quod impetrat humilis, amittit superbus. V, 108. Filius prodigus infelix per humilitatem impetrat felicitatem, et eo se ostendit dignum, quo confitetur indignum. IV, 159. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mites esse et humiles corde, plus cogitant et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 596. Humilitate et acquiritur et custoditur caritas. VI, 415. Humilitatis mensura cuique ex mensura ipsius magnitudinis data est. VI, 413. Humiles Deus exaltat. V, 1278. Sic exaltat, ut non faciat superbos. IV, 1472. Superbus malis, ut humilietur, innectitur; humilis a malis, ut exaltetur, eripitur. IV, 1589. Humilitatis habet principium excellentia claritatis Christi. IV, 1454. Humilitas exaltat. VII, 421. Humilitas claritatis est meritum, claritas humilitatis est præmium. III, 1905. Omnes delectat celsitudo, sed humilitas gradus est. V, 586, 671. Humilitas solidissima potentior est et tutior, quam ventosissima celsitudo. VIII, 957. Humilitas via qua pervenitur ad æternitatem. V, 683. Humilitas tutam veramque in cælum viam molitur. VII, 482. Humilis per janam intrando recipitur, superbus per aliam partem ascendendo præcipitatur. IV, 1229. Humilitas in monasterio potissimum sectanda. I, 1379. Humilis inordinate. V, 107.

Humilitas quedam perversa, qua quis ad terrena convertitur. IV, 1142. Humiliari a Deo quandoque et pœna est et gratia. IV, 427. Humiliatio mala et pœnalis. IV, 1731, 1732. Humilitas duplex, confessionis et tribulationis. IV, 1541. Item voluntaria et pœnalis. IV, 1550. Humiliatur pondere manus Dei, qui non humiliatur confessione iniquitatis. IV, 267. Humilitas mendax et simulata. IX, 65. Humilitatem mendacem non accipit Deus. V, 981. Simulatio humilitatis, maior superbia est. VI, 421. Quid prodest videri hominibus humile esse quod dicitis, si Deus videt altum esse quod sapitis. IV, 1505. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis infetur, quam si apertius superbit. II, 642. Humilitas vera tunc erit, si non sola ostentetur in lingua. IV, 1505. Humilitatis speciem mendacium, peccatum est. V, 981. Humilitatis laus in parte non est pœnosa falsitatis. X, 265, 267.

Humilitas difficile persuadetur. VII, 15. Primum et magnum mihus spiritus, humilitas et mansuetudo. III, 2138. Humilitatis signum in statura pueritiae a Christo collocatum. I, 674. Humilitas per convallem significatur. V, 1524. Humilitatem plus in eis qui ex Gentibus erant, quam in Judæis Scriptura commendat. V, 1036. Humilitas Centurionis. IV, 428; V, 1303. Publicani. IV, 446, 447. Chananaea. V, 485, 487. Humilitas in Chananaea fecerat fidem magnam. V, 1036.

Humores quatuor, quibus carnis natura temperatur. II, 945.

Hydromantia divinationis genus a persis allatum. VII, 235.

Hydrops cordis, avarus. V, 410, 966. Hydrops curari non potest. V, 489.

Hyems incredibili immanitate bonæ sævienti. VII, 98. Hyems et ætas nostra quæ. V, 216. Hyems adversitatis figura. IV, 370. Hyemis tempore similes sunt arbores mortuæ et vivæ, sed ætas veniens discernit. IV, 1947. Hyems vita ista. IV, 389, 1947.

Hyle quid sit. VIII, 379, 380, 536. Quid hoc vocabulo Græci intelligunt. VIII, 579. Hyle principium et natura mali secundum Manichæos. VIII, 570, 379, 369. Hylem non posse esse principium rerum ostenditur. VIII, 380. Absurda Manichæorum doctrina de hyle refellitur. VIII, 380, 393, 401. Hylem communiter dæmonem appellant. VIII, 387.

Zymenæus. VIII, 575.

Zymetium mel. I, 966.

Hymnus est canticum continens laudem Dei. IV, 914, 1947. Hymnus tria debet habere, et laudem, et Dei, et canticum. IV, 914, 1947, 1948. Hymnorum cantus in ecclesiis. IV, 487. Hymnorum cantus ad altare instituitur Carthagine. I, 654. Impugnatur ab Hilarie propugnaturque ab Augustino. I, 654. Hymnus sempiternus merces sanctorum. IV, 1948. Hymnus qui Domini nostri Jesu Christi dicitur, a scripturis solet apocryphis inveniri. II, 1034. Verba ejus vult obscurissime posita. II, 1034. Plura referuntur. II,

1033. Hymnus trium puerorum ad Scripturam pertinet. VII, 324.

Hymnizare. IV, 520.

Hyperbole quid. VII, 499; X, 788.

Hyperbolus. VII, 54.

Hypocrates. I, 686.

Hypocrisis origo, quæ. III, 208. Humanæ laudis aviditas hypocrisim sæpe generat. II, 92. Hypocrisis foris lucet, intus lutum est. IV, 1229.

Hypocrita quis. III, 1271.

Hypogæa. V, 267.

Hyssopus herba humilis, sed medicinalis. IV, 593. Hyssopus purgandis pulmonibus aptus est. IV, 593. Hyssopus cordis mundandi symbolum. IV, 593.

I. J.

Jabin interpretatur sapiens. IV, 1053.

Jacob, id est, supplantator, quia nascens fratris plantam tenuit. IV, 987, 1937. Idem qui postea dictus Israel. V, 47, 681. Id est, videns Deum. V, 41; IV, 1937. De duplici ejus nomine. V, 681. Diversis causis imposito. IV, 987. Unde Jacob dictus est Israel. VII, 518. Novo nomine accepto cur prius retinuerit. V, 682. Jacob et Esau constellationes. I, 739. Jacob et Esau una et eadem sors ex patre, ex matre, ex conceptu, ex ortu; diversa tantum ex Deo. II, 887. Jacob an ex præscientia futura voluntatis approbatus. VI, 117. An electus ex præscientia futura fidei. VI, 114. Dilexit in eo Deus non culpam quam debebat, sed gratiam quam donabat. VI, 123. *Vide* Electio. Benedictiones datæ Jacob et Esau. V, 39, 56.

Jacob et Esau duo populi. IV, 527, 1153. Jacob Christianorum figura, ut Esau Judæorum. V, 35. Jacob significat spirituales in populo Dei. III, 567; IV, 1771, 1772; Bonos Christianos. V, 34, 37. Esau carnales. IV, 527; V, 34, 37. Jacob benedictio, an sine dolo subrepta, et quid significat. VII, 515. Jacob sine dolo benedictionem accepit per dolum. III, 567; V, 41, 537. Jacob a mendacio defenditur. V, 45. Quandonam impleta prophetia illa, *Major serviet minori*. IV, 527, 1153.

Jacob somnium figura fuit. V, 681. Angeli in scala ascendentes et descendentes visi a Jacob quosnam significat. IV, 1597, 1598. Lapis unctus a Jacob, figura Christi. VII, 517. Lucta Jacob cum Angelo. V, 37, 681. Quid significat. IV, 1936. Lucta Jacob cum Angelo, prophetia de Christo. III, 574. Et de Christi passione. VII, 518. In persona Angeli Dominus luctabatur cum Jacob. IV, 1936. Jacob prævalens Angelo, figura persecutoris prævalentis Christo. IV, 1022. Jacob figuram gestavit Ecclesie. IV, 1015. Percussio in latitudine femoris, multitudinem non credentium significat. IV, 506. Jacob benedictus et claudus quid significat. V, 37, 681; VII, 518. Benedictio, in his qui crediderunt; claudicatio, in his qui non crediderunt. IV, 506. Varii colores in pecudibus Jacob, unde. VIII, 988. Jacob male pro crimine objicitur quatuor uxores. VIII, 428, 430. Quo animo Jacob plures uxores accepit. VII, 517. Et quid uxores quatuor figuraverint. VIII, 432. Jacob castitas. VII, 517; VIII, 430, 431. Quoto vitæ anno Jacob in Ægyptum descendit. VII, 585. Quoto vitæ anno mortuus est. VII, 584. Jacob filius Joseph benedicens. I, 801; V, 1275. Jacob in filiis suis plerumque appellatur. III, 596.

Jacobus qua ratione frater Domini. III, 2110.

Jacobi et *Mariani* martyrum natalis. V, 1288.

Jacobus. II, 1070.

Jacobus et *Timasius*. X, 247. Adolescentes honestissime nati. II, 774. Servi Dei boni, et honesti viri. X, 347. Pelagii aliquando discipuli et dilectores. X, 335, 347, 348. Pelagii exhortatione sæculo nunquam remisissent, et continentibus vixerunt. II, 767, 774. Opera Augustini revocantur ab errore Pelagii. II, 767. Augustinum rogant, ut librum quem Pelagii esse affirmant, refellat. II, 767, 774, 816. Gratias agunt Augustino pro scripto ipsis libro de natura et gratia. II, 741. Eorum epistola laudatur. II, 767.

Jactantia quid. VII, 556, 424. Jactantia pestis ultima et ceteris nocentior. I, 982. Jactantia in ipsis sordibus luctuosus. III, 1287. Jactantia multos liberales et martyres facit. III, 2020. Tolle jactantiam, et omnes homines quid sunt, nisi homines? VII, 161.

Jactura bonorum tuorum non est tibi ablatum qui dedit, quamvis ablatum sit quod dedit. IV, 281.

Jaculatoria oratio. Fratres in Ægypto crebras quidem orationes, sed brevissimas, et raptim quodammodo jaculatas habent. II, 1020.

Jader a *Midila*. IX, 229.

Jamblichus philosophus Platonicus. VII, 337.

Jambus a Germaniciana. IX, 228.

Jambi pedes, qui. I, 1008.

Janiculus mons hodie Montorium vocatur. VII, 97. **Kol. 2.**
Janiculus urbs. VII, 198.
 Januæ dux per quas intrat et regnat inimicus, cupiditas et timor. VI, 510.
Januarius. IX, 581.
Januarius episcopus. II, 759, 780.
Januarius Donatista episcopus. II, 502; IX, 528, 535.
Januarius a vico Caesaris. IX, 216.
Januarius a Lambæse. IX, 206.
Januarius Muzulensis. IX, 222.
Januarius fossor. IX, 815.
Januarius perlator epistolæ Augustini ad Paulinum. II, 816.
Januarius ad cujus inquisitiones libri duo. I, 638; II, 199.
Januarius presbyter proprium contra legem monasterii retinuit. V, 1570. Testamentum fecit. V, 1570.
 Januarius a Jaro appellatus. et. VIII, 346. Et Jano dedicatus est. VII, 200. Januarius Kalendarum solemnitas. V, 1020, 1021, 1024. Superstitiones. V, 1020, 1021, 1025. Januarius kal. ne flant superstitiones consuetae, præmonet Augustinus. V, 1020. Januarius Kal. aut jejunandum, aut saltem solrie prædicandum. V, 1025.
Janus cur bifrons fingitur. VII, 200. Et quadrifrons. VII, 201. Janus ceteris diis selectis est innocenter. VII, 198. Non recte distinguitur a Deo Termino. VII, 200. Et a Jove. VII, 205. Cur Jovi præponatur. VII, 201. Ad Janum pertinent rerum initia. VII, 200. Janus est mundus. VII, 200, 203. Jani portæ in bello apertæ, in pace clausæ erant. VII, 84.
Japhet latitudo interpretatur. VII, 477.
Jason ut doctissimus vir ab Ariano laudatus. II, 1055.
Jesus filius Triopæ regis Argivorum, relatus in deorum numerum. VII, 565.
Jcari fabula. VII, 571.
 Iconiense concilium. IX, 195, 196. **Not. (a).**
 Ictus oculi. V, 1624.
 Ideæ quid sicut. VI, 50. Quanta vis in ideis constituitur. VI, 29. Ideas Plato primus appellasse perhibetur. VI, 29. Ideæ Platonis. VII, 218. Ideæ quarumlibet rerum ab æterno sunt in divina mente. VI, 51.
 Idiomatica, proprietates alicujus linguae. III, 483, 557.
Idipsum summum et incommutabile bonum quod Deus est. VIII, 872. Idipsum est, *Ego sum qui sum*. IV, 1622. Sen quod semper eodem modo est. IV, 1622, 1906. Idipsum, nemo habet ex se. IV, 1625.
Iditium, interpretatur Transilicns eos. IV, 412, 729, 970.
 Idola colentes smiles idolis, quare. IV, 1754. Merito homo deficit ab illo qui eum fecit, cum sibi præficit ipse quod fecit. VII, 249. Idololatricæ quinam dicuntur. VIII, 827. Idololatrarum falsa physiologia rejicitur. VII, 217. Idololatriæ principium. VI, 685. Origo. VII, 221, 224. Idololatria ex superbia. V, 1022. Et vanitate. X, 212. Idololatria in Ægypto instituta multiplicior, multoque ignominiosior. IX, 567. Nulla major, nulla supersticiosior. V, 1022. Ægyptiorum fignentis mundus peritus. V, 1022. Ad idola facile convertebantur Judæi, qui terrenam ac temporalem felicitatem desiderabant. IV, 351.
 Idololatria grande malum. III, 745; VIII, 540. Idololatriæ peccata etiam supplicia sunt. V, 1022. Idolorum cultores quam insanant. IV, 1754, 1987; V, 777. Qui Deum volunt habere cum multis, facilius effecerunt ut eum non haberent, quam ut diis multis falsive miscerent. II, 842. Idololatriæ urgentur. III, 1661. Apostolorum contra idololatriam doctrina vindicator ex prophetiis. III, 1006. Idololatria non potest defendi. VII, 221, 222. Frustra dicunt a se non simulacra, sed quod simulacris significatur, coli. V, 1025. Idololatrarum excusationes refelluntur. IV, 1244, 1245, 1246. Idololatriæ habent aliquid quod probetur. IX, 587. Idololatria aut punita aut coercita apud Judæos. VIII, 290. A Moysè punita. VIII, 462. Idolorum lucos et templa et excelsa destruendo Ezechias et Josias Domino servierunt. II, 801. Idolum frangendum in potestate Danicli dando et inimicos ejus leonibus ingerendo. Darius Domino servivit. II, 801. Idolorum cultus vetitus et eorum templa clausa per Imperatorum leges. IV, 1788, 1789. Idola eversa. V, 151, 162, 165. Idola, nisi legitima potestas detur, non frangenda. V, 422. Idololatrarum injustæ querimonie. V, 425. Eversa idolis non exinde Romanam cladem accidisse. V, 623, 624. Idololatriæ crimen juste ab Imperatoribus vindicari fatabantur Donatistæ. IX, 45. Idolorum frangendorum obtentu ad paganorum solemnitates veniebant Donatistæ, ut ab his interficerentur. II, 797. Illi idolis suis vovebant quotquot ex illis occidebant. II, 797.
 Idololatria excommunicatione puniendi. VI, 220. Idolorum rejectio prædica. III, 1062; VII, 248, 588, 592. Idololatria destructa contrariis causis, quibus instituta fuit.

VII, 250. Idololatria per Christi nomen et Christianorum fidem juxta prophetias eversa. III, 1081. Idololatriam subvertit gratia verissimi Salvatoris. VII, 948. Idololatriæ pro idolo suo irascebantur Christo Domino suo, qui si pro idolo suo irasceretur servo suo, damnamdi erant. IV, 1258. Idololatriæ non irascentium, sed pro illis orantium. V, 425. Idololatriæ species variz. III, 152. Idola cordium. VI, 645. Si faber idolo sicut figuram, ita et cor daret, ab idolo ipso adoraretur. V, 777. Idololatria quam in corde nostro ex consuetudine visibilium constituere conatur humanæ cogitationis infirmitas. II, 796. Idololatria unde avaritia. V, 650.

Idolum. Reprehenduntur in idolo convivantes cum paganis. V, 417. Quidam Majoris alicujus motu recumbentes in idolo. V, 418. Inepta excusatio recumbentium in idolo. V, 419. satius est emori fame, quam idolothytis vesci. VI, 383. Si quis dubitat de aliqua carne an immolatiua sit, et non est immolatiua, si eam cognitionem tenuerit quod non est immolatiua, et ea vescatur, non tunc peccat. II, 186. Non peccat qui cibum postea nesciens manducaverit, quem prius tanquam idolothytum respuit. II, 185. Quod certe cognoscitur esse idolothytum, melius est non manducare, etiamsi adsit periculum mortis, nec ulla sit occasio scandali. Si vero non esse idolothytum scitur aut ignoratur, sine ullo conscientiz scrupulo in usum necessitatis assumitur. II, 187. Christianus non debet uti re aliqua in honorem deorum alienorum, licet animo contemnat, ne eos qui animum non vident, ad eos honorandos adificet. II, 185. Idola, templa, luci possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 185. Christiano licet uti oleris quod nascitur in horto templi idoli, fonte, puteo qui in templo est, etiamsi aliquid sacrificiorum in puteum vel fontem projiciatur eo animo ut aquis sacrificetur. II, 186.

Idumæa, interpretatur terrena. IV, 721.
Idumæi gens Edom ab Esau propagata. III, 579; VII, 520. Interpretantur vel sanguinei, vel terreni. IV, 601, 602, 1052. Idumæi ab Israelitis tributarii facti per David. III, 587.

Jebus civitas, qua destructa, ædificata est Jerusalem. IV, 751, 775.

Jechonias interpretatur præparatio Dei. III, 1076. Jechonias Christi figura. V, 541.

Jehu pro nonnulla obedientia, quam pro cupiditate suæ dominationis exhibuit, mercedem transitoriam regni temporalis accepit. VI, 520.

Jejunium Christi spirituale. IV, 556, 831.

Jejunium, magnum opus, Christianum opus. IV, 1108. Jejunium Christianum, quod. III, 1539. Jejunium nostrum sine diversum a jejunio paganorum, Judæorum et hereticorum. VI, 711. Jejunium qua intentione observandum. III, 1287. Qui jejunant ut prædant lautius, negotium ventris agunt, non religionis. IV, 1108. Jejunium contra ventrem et guttur pugnat; aliquando illis militat. IV, 1108. Jejunium luxuriæ et ventri serviens. IV, 485. Jejunium ad carnem domandam est necessarium. VI, 709. Jejunium fraudatio carnis, et lucrum mentis. VI, 706. Jejunandum quando acriore lactamine cum hoste configimus. V, 1019. Jejunium aut in tribulatione est, aut in gaudio. III, 1539. Jejunium voluntatis est, fames necessitatis. IV, 476.

Jejunia Deo accepta quarum. V, 1042. Jejunium cum oratione et eleemosyna. V, 811. Jejunium sine oratione et eleemosyna non sufficit. IV, 482. Oratio jejunantis libera sit a cupiditate et odio. V, 1044. Jejunium sine misericordia, ei nihil est qui jejunat. V, 1045. Pauperibus erogandum est prandium, quod per jejunium intermittitur. IV, 482. Accipiat esuriens Christus, quod jejunans minus accipit Christianus. V, 1055. Voluntaria copiosi inopia, fiat necessaria inopis copia. V, 1055. Quod vobis demitis jejunando, eleemosynis addite prærogando. V, 1040, 1047. Jejunia, orationes, eleemosynæ ad vestitum ovium pertinent. III, 1506. Jejunium in novo Testamento præceptum est. II, 147.

Jejunium ante solemnitatem passionis Christi maxime conveniens. V, 1050. Quadragesimario numero cur institutum. V, 1031. Jejunium Quadragesimæ habet auctoritatem et in veteribus libris, et ex Evangelio. II, 217. Jejunium quadragesimale nobis præcipitur ex Legè, Prophetis et Evangelio. IV, 1465. Jejunium Christi, ut Moysis et Eliæ, cur xl. dierum. V, 695, 1039, 1246. Quid significet. III, 48. Jejunium et abstinentia qualis requiritur in quadragesima. V, 1045. Jejunium ante Pascha non celebrabant Manichæi. VIII, 178. Jejunia Christianorum per dies Paschæ perque alias in Christo solemnitates, et eorumdem jejunia pro paganis in ipsorum festis profanis. IV, 1261, 1262. Jejunium Natalis Domini. II, 254. Quarta feria jejunatur, quia eo die Judæi consilium fecisse ad occidendum Dominum reperiuntur. II, 450. Plebs Romana quarta et sexta feria et sabbato jejunare consuevit. II, 140. Jejunandum quinta sabbati Romanis non

videtur. II, 140. Jejunant sabbato quod pascha præcedit, etiam qui aliis sabbatis prændent. II, 150. Ecclesia die sabbati ubique prædant, exceptis Romanis, et paucis Occidentalibus. II, 159. Jejunium sabbati cum Romana observant multæ vicinæ, et aliquanda remotiores Ecclesiæ. II, 281. Multo major pars orbis non observat. II, 281. Jejunant alii sabbato propter humilitatem mortis Domini, alii jejunium relaxant propter requiem Dei. II, 150. Sermo cujusdam Urbici, quo probat sabbato jejunandum, adversus Ecclesiam universam injuriosissimus. II, 137, 138. Argumenta Urbici illius, quibus probat sabbato jejunandum refelluntur. II, 139, 140, 141, 142. Jejunium sabbati exinde profectum esse, quod Petrus, Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant, alii falsum putant. II, 146. In observando sabbati jejunio, sequendus mos Episcoporum. II, 151. Et illud servandum, ut societas eorum inter quos vivimus, et cum quibus Deo vivimus, non offendatur. II, 148. Peregrinus optime facit, dum sequitur morem jejuniorum loci illius in quo versatur. II, 202. Jejunare per nonnullos dies certis de causis mos Ecclesiæ prohibet. V, 1052.

Jejunium maxime festis diebus non agitur. II, 145, 146. Jejunia Christiani relaxant Paschali tempore, stantes orant, Halleluia canunt, quod est signum resurrectionis. II, 218; V, 1048, 1052. Jejunium Dominico die non est illicitum, sed non sine justo scandalo hunc diem quis jejunio decernat. II, 136, 144, 149, 150. Apostoli non solebant solemniter die Dominico jejunare. II, 149. Dominicum diem ad jejunandum auditoribus suis constituiebant Manichæi. II, 149, 150. Dies quibus jejunandum est aut non jejunandum, non definiuntur. II, 148, 151. Jejunium Dominicis diei unde approbent Priscillianistæ. II, 149. Jejunia statuta solemniter celebrari nolunt Aëriani, sed cum quisque voluerit, jejunandum. VIII, 40. Jejunium quotidianum suadet, exceptis iis diebus quibus Ecclesia prohibet jejunare. V, 1052. Excepto sabbato et Dominico, multi tota vita sua jejunant, maxime in monasteriis constituti. II, 140. Jejunia diurna nec non tridua absque cibo et potu. I, 1540. Jejunia crebra, quotidiana, vel etiam incredibiliter continuata in catholica communione. VIII, 225. Quadraginta dies jejunasse quemdam, a fratribus acceptis Aug. II, 149. Jejunia feminis etiam usitata. I, 1340. Jejunare si non potes, magis pascas pauperem, cujus saturitate tibi venia concedatur. V, 811. Jejunio universa corporis castigatio significatur. X, 500. Jejunium magnum et generale est abstinere ab iniquitatibus, et illicitis voluptatibus sæculi. III, 1529. Jejunare ab isto sæculo. V, 695, 1212. Cur gemendum et jejunandum in hac vita. V, 1050. Jejunia non prodesse aliquid dicebat Jovinianus VIII, 45. Jejunium hæreticis tunc prosit, ad Ecclesiam redeundum. VI, 714. Jejunare parvulus apud Ninive merito coactus esse propter originale peccatum. II, 725.

Jemani, dexter interpretatur. IV, 97.
Jephthe id est aperiens. III, 817, 818. Jephthe iudex fuit Israelitarum, non rex. III, 819. Votum Jephthe discutitur. III, 810. An votum Jephthe Deo displicuit. III, 812. An Jephthe voverit ex inspiratione Spiritus sancti. III, 814. An ex jussu Dei filium occiderit, merito quaeritur. VII, 35. An Jephthe recte egerit exsequendo votum. III, 812. Votum Jephthe, propheta de Ecclesia. III, 815, 820. Jephthe, figura Christi. III, 817. Jephthe fides. III, 816.

Jeremias quomodo Deo notus antequam formatus. III, 344. In utero sanctificatus secundum prædestinationem, a nonnullis creditur. II, 846. Jeremix et Joannis Baptistæ sanctitas genuina. X, 1428. Jeremias et Joannes in utero sanctificati, traxerunt tamen originale peccatum. X, 1429. Quenam tunc inerat illis sanctitas. X, 1429. Jeremiæ sanctificationem nonnulli in typum Salvatoris accipiunt. II, 846. Jeremias captivitatem septuaginta annorum, aliasque clades Judæis prædicit. VII, 582, 583. Et futuram reparationem civitatis Jerusalem. IV, 1917. quid et quo tempore Jeremias prophetavit. VII, 591. Jeremias centum ferme annos ante Platonem natus. VII, 256.

Jericho interpretatur Iana. IV, 738. Casus murorum Jericho in præsentia arcæ, destructionem spei hujus sæculi exprimit septenario dono Spiritus sancti. II, 209.

Jerusalem dicta est Jebus. III, 785, 793; IV, 775. Et Salen. IV, 303. Jerusalem ipsa est quæ Sion. IV, 774. Jerusalem urbs communis tribus Judæ et Benjamin. III, 793. De eversione ejus agitur toto psalmo lxxiii. IV, 929. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo judicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 214. Jerusalem eversa est in celebratione Paschatis. IV, 952. regnante Sedechia. VII, 582. In eversione Jerusalem talia mala populo Judaico tunc accidisse scribit Josephus, ut vix tolerabilia videantur. II, 216. Ad civitatem Jerusalem accedere prohibitum Judæis ab Imperatore Romano. V, 57. Promissiones factæ de terrena Jeru-

salem, quomodo intelligendæ. VII, 545. Jerusalem tempore Augustini plena erat laudatoribus Christianis, nullum habebat Judæum. IV, 739, 775. Jerusalem ob terræ motum multi baptizati. V, 156. Jerusalem interpretatur visio pacis. IV, 122, 598, 734, 1656, 1735, 1761; VII, 637. Habet pro fine pacem æternam. IV, 1761. Jerusalem prærogativa. IV, 253. Jerusalem civitas sancta cur dicta. VII, 438. Jerusalem vera, Ecclesia sanctorum. IV, 1952. Jerusalem tanquam Ecclesiæ fervore mundus accensus. V, 660. Jerusalem unde coepit Ecclesia, non invisibilis, sed visibilis est intelligenda. IX, 409. Jerusalem spiritalis non magis Judæorum quam Gentium est. IV, 1467. Jerusalem ex parte peregrina, et ex parte immanens in cælo. IV, 1952. Cujus civis et Angeli sunt. IV, 1761. Civitas Babylonia et civitas Jerusalem, ut ab invicem dissideant. Vide Babylon. Jerusalem particula captiva tenetur in Babylonia pro peccato. IV, 1761. Jerusalem incipit corde liberari a captivitate, per confessionem iniquitatis et caritatem justitiæ. IV, 1761. Jerusalem cælestis quisque fit civis idoneus, cum primum huic sæculo renuntiaverit. IV, 1477. Jerusalem cælestis filii parturiti et parti sunt matre caritate; inclusi sunt colligente caritate. IV, 1925. Jerusalem typus civitatis cælestis. VI, 336. Et umbra. IV, 1620, 1630, 1636. In Jerusalem imago Ecclesiæ futuræ, sicut in Sion imago Ecclesiæ præsentis. IV, 122. Jerusalem significat matrem nostram æternam in cælis, sive in ipsis Angelis, sive in iis qui spe salvifunt. III, 478. Jerusalem superna quod civis perdidit ex Angelis, tot vel etiam plures excipiet ex hominibus. VI, 246. Jerusalem amare, ad eam ambulare est. IV, 1918.

Jesus hebraice, *Christus* græce, Salvator latine. VIII, 1025. Jesus interpretatur Salvator, sive Salutaris. V, 944, 1534, 1570; VII, 533, 783.

Jesus Nave Moysi successit, et populum in terram promissionis introduxit. VII, 522, 568. Jesus Nave quo tempore mortuus est. VII, 568. Vocabatur Auses. V, 1555.

Jesus. De eo stulta Manichæorum vaniloquia ploduntur. VIII, 576. Jesum patibulum gigni ex terra de Spiritu sancto concipiente, ipsumque omni ex ligno pendere, hæresis Manichæorum. VIII, 576.

Jesum hominibus salvatorem invident Pelagiani. X, 1125. Jesum parvulis esse Jesum negant ipsi Pelagiani. X, 1502, 1505. Jesus etiam parvulis Jesus. X, 190, 475, 1143, 1189, 1190, 1192, 1214, 1281, 1579, 1580, 1467, 1606. Jesus vix quaeritur propter Jesum. III, 1600. Jesus fortis et infirmus. III, 1512. Jesu nomen, quam Salutaris, amictus et dulcius est nominare. VII, 591. Jesum dicere verbis et factis. V, 1237.

Ignavia. Otio ad pietatem, non ad ignaviam fruendum. II, 188.

Ignis principium rerum juxta Stoicos. VII, 250. Et ab eis ut deus habitus. VII, 250. Ignis perpetuus Vestæ dicatus. VII, 77. Ignem aere esse superiorem probatur. III, 265. Super aere purus ignis esse dicitur cælum. III, 265. Quare ignis reperitur in inferiori parte aeris corruptibilis. III, 265. Etiam iste ipse ignis laudabilis est. VII, 532. Ignis inferior omnia penetrat, ut motum in eis faciat. III, 281. Non potest frigescere. III, 281. In aliud elementum verti potest. III, 285. Non potest in cælestem superiorem tranquillitatem evadere. III, 265. Igni aliquid castitatis tribuerunt antiqui. VII, 121. In igne mira sunt plurima, quæ non possunt explicari. VII, 712, 719. In igne vivere animalia, Augustino ignotum. VIII, 498.

Ignis Spiritus sanctus. V, 234. Utrum oculis an spiritu visus sit ignis super Apostolos in die Pentecostes, disputari potest. VIII, 852. Ignis cur prius in sacramentis, in catechizando et exorcizando adhibeatur. IV, 797.

Ignis symbolum adversitatis, sicut aqua prosperitatis. IV, 797. Tentatio tribulationis, ignis. V, 254; VI, 155, 264. Ignis per quem uniuscujusque opus probatur. IV, 222. Quis inde exuratur, quis non. VI, 264. Ignis fornacis diversa agit, paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit: sic tribulatio. IV, 173. Ignis in bono potest accipi. VII, 692. Ignis nomine poena intelligitur. III, 779. Ignis Christi adventum præcedens tum in penam malorum, tum in salutem redemptorum. IV, 1240, 1241; VII, 503. Ignis ultimi judicii qualiter non timeatur. IV, 869. Ignis purgatorius post hanc vitam. III, 212; VI, 156, 217, 264. Aliud igne non lædi, aliud per ignem salvari. IV, 222. Vide Purgatorius.

Ignem quo puniuntur peccatores, neque esse ignem verum, neque æternum, Priscillianistæ prædicabant. VIII, 668, 672. Ignis gehennæ pro dolore animi infructuose penitentis ponitur, secundum aliquos. VII, 725. Ignis æterni poena conjuncta exclusioni a regno Dei. V, 879, 1337. Ignis gehennæ, poena peccatorum futura; ignis concupiscentiarum, poena eorum præsens et occulta. IV, 686, 687, 688. Ignis gehennæ pertinet ad corpus et animam. VII, 725. Ignis supplicio hominum et dæmonum erit attributus. VII, 724. An ignis ille sit corporalis. VII, 724. quomodo spiritus ab

igne corporeo possunt torqueri. VII, 725. Ignis inferni aeternus et combustio aeterna. VI, 214. Ignis aeternus. VII, 682. Non est aeternus sicut Deus. VIII, 563. Ignis aeternus non est malus. VIII, 565. Ignis aeternus pro diversitate meritorum aliis levior, aliis futurus est gravior. VII, 731. In qua mundi parte futurus sit ignis inferni, nemo novit. VII, 682.

Ignorantia et infirmitas, duae peccati causae. VI, 271. Ignorantia et infirmitas vitia sunt, quae impediunt voluntatem ne moveatur ad opus bonum faciendum, vel ab opere malo abstinendum. X, 167. Etiam per ignorantiam facta quaedam improbantur, et corrigenda iudicantur. I, 1297. Peccata sunt. I, 1298. Ex ignorantia malum alicui causare, peccatum est. VII, 728. Ignorantiae peccata. X, 148, 243, 255, 267, 831, 1118, 1239. Quatenam sint. II, 186. Ignorantiae peccata dicuntur peccata humana. III, 721. Peccata ex ignorantia sunt voluntaria. VII, 665. Quaedam peccandi necessitas ex ignorantia. X, 1118, 1120. Gravius peccat sciens, quam nesciens. X, 884. Nec ideo tamen ad ignorantiae tenebras confugiendum, ut in eis quisque excusationem requirat. X, 884, 885. Ignorantia duplex, scire notentium, et simpliciter nescientium: neutra excusat. X, 885. *vide* scientia. Ignorantia non est iusta excusatio. II, 865. Nec ignorantia excusat ut a poena liberet. X, 884. Ignorantia quatenus excuset. IX, 483. Ideo vocantur inexcusabiles qui scientes peccant, quia hi etiam proprio iudicio se vident inexcusabiles. II, 865. Ignorantia et difficultas quondam deputatur ad culpam. X, 288. Ignorantiam perfectam, iustitiae nomine nuncupat Julianus. X, 721. Ignorantiam et oblivionem non subijcere peccato, quoniam non secundum voluntatem, sed secundum necessitatem eveniunt, Caesarii doctrina. X, 545. Ignorantia et difficultas ad miseriam iustae damnationis pertinet. X, 1009. Ignorantia, poena primi peccati. VII, 784. Ignorantia et difficultas poena iusta de hominis damnatione veniens. X, 287. Ignorantia parvulorum quanta. X, 149, 150. Ignorantia malum etiam in baptizato. X, 831. Ignorantia et infirmitas ut vel nesciat homo quid velle debeat, vel non omne quod voluerit, possit, ex occulto penarum ordine venit et inscrutabilibus Dei iudiciis. VIII, 451. Peccata dicuntur, quia de peccato liberae voluntatis originem ducunt. I, 1298. Sunt poena iustissima peccati. I, 1297. Ignorantia ipsa in eis qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 885. Quamvis Manichaeis ex suppositione concessum sit, ignorantiam et difficultatem non esse supplicia naturae; fides tamen de peccato originali contra Pelagianos est defendenda. X, 1009. Eisi ignorantia et difficultas essent primordia naturalia hominis, nec sic culpandus foret Deus, sed laudandus. X, 1009.

Ignorantia et difficultas vinci possunt, quomodo. X, 288. Ignorantiae malum non tantum minui, sed et consumi potest in hac vita. X, 851. Unde minuitur. X, 851. Ab ignorantia liberari non potest homo, sine labore, dolore, timore. VII, 784, 785. Melior est fidelis ignorantia, quam temeraria scientia. V, 179. Non erubescendum est homini confiteri se nescire quod nescit, ne dum se scire mentitur, nunquam scire mereatur. II, 862. Ignorantiae confessio, gradus est scientiae. V, 1382. Melius est nescire quam errare. III, 1535. Ignorantia in Dei rebus magis pia est, quam praesumpta scientia. V, 665. Sit pia confessio ignorantiae magis, quam temeraria professio scientiae. V, 665. Ignorantiam cautam magis eligit Aug. confiteri, quam falsam scientiam. II, 901. Ignorare se originem animae, stat aetia multa, Augustinus petentibus fatetur. II, 724, 752. Ignorantia rerum aliquarum quae patienter ferenda. II, 732. Qua de causa etiam in doctis haec a Deo permittatur. II, 724. Ignorantia quaedam docti Spiritu Dei. II, 503. Aliud est ignorare, quod nescire malum est; aliud, quod sciri vel non potest, vel non opus est, vel ad vitam quam quaerimus indifferens est. II, 735. De qua ignorantia dictum sit, *Qui ignorat, ignorabitur*. II, 745. Ignorabatne aliquid Christus. IV, 533. Ignorabat Christus peccatum; et hoc non iudicando, sed non committendo. IV, 535. Nescire Deus dicitur, quomodo ars non novit vitia. IV, 534. Ignorantiae symbolum, tenebrae. IV, 526; V, 576. Ignorantia mater admirationis. I, 857. Ignoro, idem aliquando ac non approbo. III, 2071; V, 836; VI, 106. Ignoratur, quod alienum est ab opere. IV, 534.

Ignoscere Dei est non noscere; non noscere autem, non animadvertere, seu non vindicare. IV, 947. Ignoscit melius, quam agnoscit Deus. IV, 947. Ignoscit Deus contenti, sed se ipsum punientem. IV, 592. Aliquando cui Deus ignoscit in futuro saeculo, corripit eum in isto. IV, 896. *vide* Parcere.

Ignoscendum fratri. V, 653, 1055, 1536. Cito ignoscendum veniam postulanti. II, 856. Et etiam nolenti petere veniam. V, 1056. Ille tantum accipit veniam, cuius culpa cer-

tissima est. II, 165. Ignoscendum fratri toties quoties. V, 515, 652. In hoc genere operis boni excusatio nulla est, ubi sola voluntas, tota facultas est. V, 1055. Ignoscens homini nihil perdit, caritate amplior domum redit. V, 252. Ignoscendi misericors mansuetudo non ad hoc valet ut sit iniquitas impunita. VIII, 624. Ac disciplina negligatur. V, 518. Ignoscendum est aut placendum ex caritate. II, 661, 662.

Ignotus sibi quisque est ante interrogationem tentationis. IV, 698.

Ilia seu *Rhea* mater Remuli. VII, 578. *Iliam* de Marte concepisse geminos voluit. VII, 578.

Ilium eversum a Fimbria. VII, 83. A Graecis. VII, 91. *Ilii* excludium dii patrii non impediunt. VII, 85.

Ille, loco nominis proprii apponendi. V, 964.

Illecebrae seculares continentendae. VI, 447. Illecebrare. VI, 514.

Illicitum quid sit. VIII, 419.

Illuminatio duplex spiritalis, et corporalis. X, 150. Illuminatio per fidem est, et illuminatio per speciem. III, 2010. Illuminationem per gradus ad Patrem usque recurrere, sententia Arianorum. VIII, 711, 712, 713. Illuminatur homo conversione ad Deum, non conversione ad se ipsum. IV, 183, 200.

Illusio, magna persecutio. III, 1481. Sicut poena animae illusio, sic praemium animae veritas. IV, 402. Illusiones animae quantae sint. IV, 402. Perfecta illarum cessatio, muans Dei. I, 797. Illusiones nocturnae involuntariae licet, nihil minus poenitentiae. II, 797.

Imaginatio quid. III, 464. Imaginatio quae nihil aliud est, quam plaga inflicta per sensus. II, 69. Imaginatio non est quid corporeum. III, 566. Imaginandi vis explicatur ex facultate quam habet animus demendi vel addendi illis quae sensu attingit. II, 70. Imaginatio corporis in animo melior est, quam species corporis, similitudo vero Dei non ita. VIII, 909. Vis imaginationis matrum in fetus. III, 572. Imaginaria formae ab aspectu intimo quam difficile abigantur. II, 615. Quid agendum ut abigantur. II, 616. Imaginatio quomodo ad fidem utilis. VIII, 851. Duo mala vitanda animo dum imaginatur. VIII, 990. Imaginatione gaudent pecora et volatilia. III, 366.

Imago, quid. III, 242. Imaginum triplex genus, rerum sensarum, putatarum, ratarum. II, 69. Imaginem habemus in corde impressam eorum quae cogitamus. IV, 1815. Imagines rerum non a se, sed a sensibus habet phantasia. II, 69, 70. Imagines quomodo formentur in animo, vix potest explicari. II, 706. Imagines corporum non sunt corporeae. II, 706. Imagines corporales spiritu cernuntur per aliquam licet incorpoream, tamen similitudinem corporis. II, 618. Imagines dormientium, furcuntium, etc. unde. VIII, 969. Imago, aequalitas, et similitudo non idem sunt. VI, 83. Imagines, earum rerum quarum imagines sunt, appellari nominibus solent. VI, 145, 165. Imagines non reddunt maiores ingentia specula: in parvis autem specillis, et si magna facies sese opponat, brevissima imago pro modo speculi formatur. II, 65. Inter imaginem et similitudinem quodam discrimen. III, 749. Imago peccatis in homine. VIII, 1006.

Imago Dei duplex. V, 83. Aliud est imago Dei, aliud ad imaginem Dei: utrumque de homine dicitur; de Christo, nominis primum. I, 626. Quatenam creatura Dei imago dicenda. VIII, 991. Quomodo ad imaginem Dei est homo. VI, 352. Imago Dei iustus est in homine, non in corpore. IV, 564, 629. Imago Dei in mente. IV, 480; VI, 628. Imago Dei in immortalitate animae rationalis quaerenda. VIII, 1058, 1040. An imaginem Dei non portabat mulieris mens. III, 452. Imago Dei in Adamo mansit post peccatum, sed deformis. I, 640. Non est omnino deleta in infidelibus. X, 250. Imaginem in nobis Dei deformare potuimus, reformare non possumus. V, 235. Imaginem Dei in homine peccatum delet, instaurat gratia. III, 535; X, 229, 250. Gratia iustitiae. III, 535. Imago Dei quomodo reformatur in homine. VIII, 1053, 1054. Sine Dei gratia reformari non potest. I, 1067. Imago Dei per vitam perversum perturbatur. IV, 939. Digni sunt ut in civitate sua Deus ad nihilum redigat imaginem illorum, qui in sua terrena imaginem Dei ad nihilum redegerunt. IV, 926. Quondam homo ad imaginem Dei et secundum quid fiat. VIII, 473, 475. Quondam in eo perfecta Dei imago. II, 562; VIII, 1050.

Imago sua Deo reddenda est. IV, 1579. Pretiosissimum est in homine ipsius depositum. I, 1067. Imaginem Dei vere custodit, qui ei semper adheret. IV, 896. Aliud est imago et similitudo Dei, aliud ad imaginem et similitudinem Dei. VI, 33. Velle Deo similem esse, in uno sensu laudabile, et in alio perversum. IV, 895, 896. Incipis similis fieri, dum displicet tibi dissimilem esse. IV, 939. Imago Dei veritatem quaerit, non vanitatem. V, 566. In homine tunc perfecta erit Dei similitudo, quando Dei perfecta erit

visio. VII, 1084, 1085. Imago alia hominis terrestris, alia hominis celestis. X, 1601. Imaginem celestis et terreni hominis quomodo portemus. III, 332. Imago Dei non diabolo subiceretur, nisi iudicio Dei. X, 1547. *Vide* Peccatum originale. Imagini Dei nullo peccato fuscatae iustum erat ut vivendi stabilitas tribueretur. X, 1598.

Imbecillitas nostra ex peccato. VI, 296.

Imitatio Dei. V, 653. Imitatio perversa Dei in peccatis. I, 681. Imitari Deum diaboli voluit, sed perverse; nolens esse sub illius potestate, sed habere contra illum potestatem. IV, 898. Patientia Dei erga peccatores ab hominibus imitanda. II, 654, 655, 636. Imitatio Christi melior dilectionis fructus quem ei rependere possimus. V, 1595. Christi passio nihil prodest, nisi iis qui sequuntur vestigia ejus. V, 1596. In quo Christum imitari debeamus, et in quo non. IV, 1449, 1450. Imitari vias Christi, est intrare per januam. IV, 1449. Imitatio bonorum et ipsius Christi. IV, 436. Imitatio Martyrum. V, 1405, 1447, 1547. Honorare et non imitari, nihil aliud est quam mendaciter adulari. V, 1447. Non parva pars imitationis est, meliorum congruere virtutibus. V, 1283. Imitari velle hominem, et ab illo pendere, imperfectior est. IV, 246. Imitari turbam si volueritis, inter paucos angustiam viam ambulantes non eritis. V, 1094. Quos eligere debeamus imitandos. V, 1102. Imitatione dignos non invenitis quid agendum. V, 1547. Si non invenis quod imiteris, esto quod alius imitetur. V, 1102. Imitatores malorum, comites sibi ad gehennam quaerunt, non patrocinia ad regnum caelorum. V, 750, 796. Imitatione peccatur. X, 1163. Imitatio praepostera. IX, 606. Imitatio plerumque improbanda, quamvis quod imitandum proponitur, non improbetur. VIII, 109. Non imitatione sola peccatum intravit in mundum. X, 1456. *Vide* Peccatum. Non imitationem imitationi, sed regenerationem opponit Apostolus generationi, cum de Adam et Christo loquitur. X, 1224.

Immaculati esse qui dicantur. X, 512.

Immensitas Dei. *Vide* Deus.

Immodica sub Deo aliquo modo cohibentur. VIII, 537.

Immolari est Deo mori. V, 1568. Immolatio cur Christianos vesci prohibuit Apostolus. VIII, 503.

Immortalitas vera. V, 425, 1059. Immortalitas Dei, vere immortalitas est. V, 428; VIII, 1062. Immortalitas nulli competit creaturae. VIII, 821. Immortalitas animae probatur, quia ipsa subjectum est disciplinae quae semper est. I, 606, 1021. Probatur et ex ratione numerorum quae est immutabilis, quaeque animo non sine vita inhaeret. I, 1023. Et quia ratio quae immutabilis est, ab animo separari nequit. I, 1023. Quia vita carere animus non potest. I, 1023. Quia non habet contrarium. I, 1029. Quia cognoscit veritatem. II, 63. Quia veritati, a qua est animus quod est, quatenus ipsa est, nihil contrarium. I, 1030. Postremo quia non potest in aliud mutari. I, 1031. Immortalitatem animae humanae meliores philosophi scriptis defenderunt. V, 1132. Pherecydes Assyrius primus apud Graecos de immortalitate animae disputavit. II, 521. Pythagoras Samius audita de immortalitate animae disputatione, ex athleta factus philosophus. II, 521. De immortalitate animae dubitans pius vir, visis divinis eruditur. II, 699. Immortalitas hominis duplex, prima quae poterat non mori, secunda qua non poterit mori. VI, 281. Immortalitas alia major, alia minor: minor quae quis potest non mori. X, 1580. Major quae quis habet ut mori non possit. X, 1581. Quam immortalitatem perdidit Adam. X, 1581. Adam potuit non peccando mutari ex minore immortalitate in majorem. X, 1581, 1582. Adam si non peccasset, sine mortis interventu accepturus erat non posse mori, et non posse peccare. X, 1522. A vita minore ubi et mori et non mori posset Adamus, per obedientiam custoditam pervenisset ad vitam ampliore, ubi mori non posset. X, 1598. De ligno vitae immortalitas Adae subministrabatur. X, 1580. Immortalitatem corporis amississe Adam dici potest, cum propter peccatum ad eam pervenire non potuit. III, 553. Primi hominis peccato natura nostra mutata ex possibilitate immortalitatis, in necessitatem mortis. X, 1512. Immortalitas primi hominis alia ab immortalitate quae erit post resurrectionem. X, 1096. Immortalitas Adae fuit posse non mori, beatorum erit non posse mori. VII, 803. Immortalitas illa extrema totius hominis, erit corporis perfecta sanitas. II, 459. Immortalitas et incorruptio corporis de sanitate animi existit. III, 28. Incorporea quaedam excellentia est. II, 836. Immortalitas non dolo; assumpta est enim omnis corruptio. IV, 631.

Immortalitatis et incorruptionis desiderium in nobis. X, 110. Et beatitudinis appetitus naturalis. X, 747. Immortalitatis merces si fidelibus redderetur in hoc saeculo, jam non esset fides. X, 181. Immortalitatis pignus nobis est nostra a Christo assumpta mortalitas. IV, 1906. Sicut Christus mortalitas non de sua, sed de nostra substantia; sic nos Im-

mortales, non de nostra substantia, sed de illius. IV, 1906. Immortalitas hominum, si non peccasset, male a philosophis quibusdam negatur. VII, 592.

Immortalis quis dupliciter dicitur. X, 1560. Immortale inter et aeternum quoddam discrimen. VI, 13. Immortale esse potest quod creatur in tempore. II, 727. Immortalis creatus est primus homo, quatenus poterat non mori. III, 354.

Immunditia ut ab altero depellatur, an alicui facienda injuria. VI, 508. Immunditia in escis nulla reputatur, sed ab iis abstinetur concupiscentiae refrenandae causa. V, 1044, 1047. Immundis quomodo nihil est mundum. IV, 1661. Immundum non tangendi praecipuum qui intelligatur. V, 551. Animalia in veteri Testamento prohibita, non natura sed significatione immunda deputantur. VIII, 253, 256.

Immutabilitas solius Dei est. V, 986. Deus non ideo mutabilis, quia aliud in veteri Testamento, aliud in novo sibi jussit offerri. II, 527.

Impatientes dum mala pati volunt, graviora patiuntur. VI, 611.

Impeccabilitas in Deo ex natura sua, in homine ex munere Dei. VII, 802. Utrum sit aliqua rationalis creatura quam nihil possit illicitum delectare, magna questio est. VIII, 419.

Imperare bene inferiori se non potest anima, nisi superiori se non fuerit indignata servire. IV, 530. In domo justi viventis ex fide, etiam qui imperant, serviunt iis quibus videntur imperare. VII, 643.

Imperator in unoquoque hominum intus est, in cordo sedet: si bonus bona jubet, bona fiunt; si malus mala jubet, mala fiunt. IV, 1938.

Imperatori de religione dicere fas est. IX, 44. Ad Imperatorum curam non terrena tantum pertinent, sed et ne quis in res divinas impune peccet. IX, 749. Possidus Calamensis navigavit ad Imperatorem acturus causam Ecclesiae suae. II, 352. *Not.* (a). Imperatores Christiani quid juris habeant in haereticis et schismaticis coercendis ac puniendis. IX, 43. Valentinianus, Gratianus, Theodosius et filii ejus, iudicium Constantini in Caeciliani causa firmissime custodierunt. II, 400. Donatistae male exprobrabant Catholicis quod Ecclesiae causam apud Imperatores agerent, cum et id egisse profiterentur. II, 580. Donatistae dicunt ad Imperatoribus Christianis contra inimicos Christi non debero Christianos aliquid postulare, sed ipsi priores fecerunt. II, 305, 794. Maximianus per potestates terrenas persecutus sunt. II, 192, 265. Et tamen adversus Catholicos quaerebantur de persecutione pro potestate judicariam, quam ipsi interpellarunt. II, 505. Imperator Julianus desertor Christi supplicantiibus rogatione et Pontio libertatem perditionis parti Donati permisit. II, 599, 414, et *Notam* *Vide*. Inmerito queruntur Donatistae quod Ecclesiarum suarum possessiones ad Catholicam transire jusserunt Imperatores. II, 809. Imperator non tantummodo severandi licentiam auferre Donatistis, sed et eos ad unitatem catholicam coercendo redigere satagit. II, 806. Imperatores catholici cogunt Donatistas ad unitatem. V, 295. Imperatorum constitutiones in Donatistas. IV, 153, 684. Schismaticorum testamenta irritantur. V, 310. Imperialium legum utilitas, sive pro veritate contra falsitatem, sive pro falsitate contra veritatem ferantur. II, 795. Thagasta civitas Augustini ad unitatem catholicam imperialium legum timore conversa est. II, 330. Si quid ab Imperatoribus pro utilitate Ecclesiae petitur, non tamen speratur in eis. IX, 334. Imperatores catholicos Scripturas sanctas non permitti scire, temere audent dicere Petilianus. IX, 330. Et persecutionis accusare. IX, 331. Imperatores ac iudices catholicos persecutionem Donatistis faciendo perissee, male probat Petilianus. IX, 325, 328. Imperio Romano per Imperatores Christianos multa mala accidisse nobis immerito objicitur. II, 532. Imperatorum litterae quaedam diem et consules habent, quaedam non habent. IX, 664. Imperatorum Christianorum felicitas. VII, 170. Imperatorem quidam contempsit de loco munito. IV, 878. Imperator Orientalis. V, 294.

Imperii propagatio. VII, 124. Imp. occidentales posteriori tempore, sed magnitudine illustrius. VII, 158. Imperii potestas a solo vero Deo est. VII, 168. Via ad Imperium virtus. VII, 156. Nihil interest sub cuius Imperio vivat homo moriturus, si illi qui imperant, ad impia et iniqua non cogant. VII, 160. Imperii nobilissimum eminentissimum culmen ad seculorum piscatoris Petri submissio diademate supplicat. II, 1028. Imperium hominis in homines non est ex ordine a Deo primitus institutum. VII, 643.

Imperfectus. In Christianis adhuc carnalibus nondum perfectis morientibus Spiritus sanctus perficit quidquid deest, quia ab unitate corporis non recesserunt. II, 843.

Imperitia non est parva poena huius vitae. VII, 726.

Impietas proprie dicitur. IV, 506, 597. Impietatem odit Deus, et in aliis eam punit per damnationem, in aliis admittit per justificationem. VI, 125. Impios justificare majoris

est misericordia, quam justos creare. III, 1825. Sicut magna pietas paucorum est, ita et magna impietas. V, 441. In ipsa impetate quanto magis damnabile vitium, tanto certius natura laudabilis. VIII, 1068. Impietatis nomen etiam levi peccato tribuitur. III, 767. Unum genus, una conspersio, una massa est impiorum imitatione sibi met commixtorum. VIII, 649. Cum omnibus impiis quibus caput est, quasi cum quodam corpore suo unus est diabolus. V, 790. Impiorum alii magis, alii minus peccant, unde. X, 1185. Impii stulti. III, 829. Impii nec bona futuri sæculi cogitare sciunt. IV, 251. Impii sæpe bona adipiscuntur in hac vita, tanquam boni sint. VII, 661. Impiis occulta dispensatione divinæ providentiæ datur tempus florendi atque regnandi. III, 727. Beneficentissima providentia omnipotens Deus terrenam felicitatem concessit et impiis, ne pro magno quæreretur a bonis. II, 543. In Psalmo LXXII inducitur homo penitens quod Deo pro mercede terrena servierit; et agnoscere intendens quare impii felicitate terrena florent. II, 545. Impii florent falsis bonis, pereunt veris tormentis. IV, 626. Impii immerito pios irridunt, quod felicitatem suam sperent, non possident. IV, 1635. Impii miseri et quando felices vocantur. IV, 919, 920, 1636. Impii non vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Impiorum vita comparatur cum herba, quæ per hyemem viget, in æstate arescit. IV, 536, 537. Impii fumo comparantur. IV, 392. Impius pascitur cibo superbix. IV, 1290. Impiorum corda abyssus. VII, 668. Conspectiva scelerati hominis, carceres et inferos, horrendis et pœnalibus tenebris vincit. II, 651. Impiorum potest esse similis pœna, sed dissimilis est martyrum causa. II, 796.

Impii tentant. III, 452. Impius persuadens impietatem homicida. III, 847. Plus sibi nocet perversus, quam alius. II, 651. Impii moribus suis pios persequuntur. VII, 613. Impii quare a Deo creati. VIII, 608. Quo sensu boni dici possant. VIII, 608. Impii habent locum suum quem in rebus impleant pro utilitate sanctorum. III, 455. Impius pio vivit, et peccator iusto. III, 144. De pravis impiorum moribus dolere, piis prodest. VII, 614. Impiorum correctio, maximum piis gaudium adfert. VII, 614. Impio locus hic inter justos, non in altera vita. V, 1384. Impiorum expulsio a Deo. IV, 88. Pœnæ impiorum interminabiles. VII, 637. Impii, mundi nomine nuncupati. III, 1862.

Impenitentia peccatum in Spiritum sanctum irremissibile. V, 455, 464. Et desperatio et spes causæ impoenitentia. V, 159. Pœnitentia.

Impositione manus Antistes in oblatione altaris populos suos Deo offerunt. II, 637.

Impossibilia conversionis et fidei, quæ et unde. III, 1778. Impossibilia Deus non jubet. X, 271, 288. *Vide* præceptum. Non posse interdum dicitur, quod potest per potentiam, sed non potest per justitiam fieri. IX, 726. Non posse aliquando ponitur pro nolle. III, 1776.

Imprecari cum videtur Psaltes mala, non oplat, sed prævidet. V, 378.

Improbis omnis ex imbecillitate animi venit. III, 1239.

Imprudens est, qui sibi non prospicit in futurum. IV, 531.

Impudicitia quid. X, 765. Quam late patet. V, 84. Impudicus amor non est amor. V, 1309. Impudici non modo ecclesiastico ministerio, sed ipsa etiam sacramentorum communicatione non digni. II, 91. Impudicitia excommunicatione punienda. VI, 220.

Impunitum non potest esse peccatum. V, 135, 159, 187. Impunitatem iniquitatis de divina misericordia sibi pollicentes revincuntur. IV, 257, 701, 997. Iniquus iniquum vult Deum, ut non peccatum puniat. V, 82. Magnæ misericordiæ est nequitiam impunitam non relinquere. V, 935. Parcedo Deus sævit, sed iuste sævit. V, 935. Impunita peccata cum dimittit Deus, tunc infestus punit; misericorditer adversatur, cum copiosas libidines inopes reddit. II, 551. Impunitas maxima pœna. II, 592. Maxima vindicta. V, 955. Impunitas pœnalis nutritur felicitate. II, 551. Impunitatem permittere, non esse mansuetudinis Christianæ. II, 516, 517. Dei esse vehementius irascentis, si non correctis malum ad tempus voluerit impunitum. II, 516. Nihil aliud agit quem veraciter pernitet, nisi ut quod male fecerit, impunitum esse non sinat. II, 516. Impunitatem perniciosam non permissi mansuetudine Christiana. II, 590. sicut est misericordia puniens, ita crudelitas parcens. II, 660.

Inachus primus rex Argivorum. VII, 563, 597.

Inamaricasse Deum quinquam dicuntur. IV, 88.

Inane quid. I, 753, 900. Qui differat a nihilo. I, 753; III, 477.

Inanes virores in summis ex una parte auriculis suspensæ delectantur in ligaturis. II, 1060; III, 50. Illas ge-

stantes gestant signum diaboli. II, 1061. Inanes dicta telorum phylacteria. III, 576.

Ino uxor Athamantis in decorum numerum relata. VII, 572.

Incantatores præcationibus suis miscet Christi nomen. III, 1440. Incantatrix quanta promitteret, narrat Virgilius. VII, 718. Incantationum remedia illicita. V, 1459, 1671.

Incarnationis mysterium ab ineuntibus sæculis prænuntari non cessavit. VI, 532. Incarnatio Christi futura credebatur ab antiquis. II, 846. Ab Abraham præcognita est. X, 401. Et a Melchisedech Abrahamum benedicente. X, 401. In populo Hebræo id quod ex adventu Christi usque nunc et deinceps agitur, prænuntiatum est. VII, 221. Incarnationem negarunt Patonici. VII, 307. Contra eos adstruitur. VII, 508. De Incarnatione Verbi doctrina Manichæorum. VIII, 585. Apollinaristarum error, non esse in Christo animam aut mentem hominalem. I, 746. Neam hominem factum negarunt Leporius, ne qua divinæ substantiæ indigna mutatio vel corruptio sequeretur. II, 932.

Incarnatio Verbi. X, 934. Incarnatio Christi, missio Christi. III, 1667, 1702. Incarnatio Christi inædilibus incredibilis. III, 595. Incarnatio Christi omnium miraculorum præstantissimum. III, 1527. Incarnatio Verbi ineffabilis. X, 962, 963. Quid de Incarnatione credendum. VIII, 910. Verbum Dei longe alio modo, quam eo quo creatoris ceteris adest, suscepit hominem, sequit et illo fecit unum. II, 530. Homo Verbo accessit, non Verbum in hominem convertibiliter accessit. II, 745. Caro accedit ad Verbum, non perit in carne Verbum. V, 1515. Verbum Dei susceptione carnis non mutatum. II, 518. Homine assumpto in Incarnatione non consumptus Deus. VII, 518. Verbum caro factum est, accipiendo quod non erat, non amittendo quod erat. V, 1517. Verbum sic assumpsisse corpus et Virgine, ut nihil amiserit eorum quæ ad naturam divinam pertinent, haud incredibile videri debet. II, 518. Somnus, cibus et affectus humani, a Christo naturam humanam probant assumptam, non consumptam. II, 519. Ipse Deus, Deus manet: accedit homo Deo, et fit una persona. V, 1532. Christus utramque naturam in unitate personæ copulavit. II, 519. Homo in unitatem personæ Verbi Dei coactatus est, permanente Verbo incommutabiliter in sua natura. II, 745. Persona Christi mixtura est Dei et hominis, sicut persona hominis, mixtura est animæ et corporis. II, 518, 519, 746.

Incarnatum Verbum Christus. V, 1510. Deus et homo non duo, sed unus Christus. X, 145. *Vide* Christus. Homine assumpto non auctus est numerus personarum in Trinitate. II, 545, 745. Verbum carnem factum esse susceptione inferioris personæ, ubi habent antiqui codices, qua ratione intelligendum. III, 215. *Not.* 1. Quomodo Verbum naturam humanam assumpsit in Incarnatione. VII, 729. Totum hominem suscepit. I, 749; III, 154. Dignatus, in nobis totum liberare quod fecit. VI, 367. Verbum in homine quem assumpsit, totam naturam nostram suscepit, id est et animam rationalem et carnem mortalem sine peccato. II, 1083. Sine peccato, sed non sine peccatoris conditione naturam nostram suscepit. I, 1166. Verbum mediante anima rationali carnis particeps effectum est. II, 542. Credibilior debuit esse Verbi Dei et animæ permixtio, quam animæ et corporis. II, 520. Verbum voluit cum homine uniri quodammodo, ut sic ei coaptaretur homo totus, quemadmodum animæ corpus, excepta concretione mutabili. II, 521. Incarnatio Verbi, nuptiæ. III, 1529; IV, 495. Verbum Dei manet sicut est et ubique totum. II, 518. Deus infusus carni curam gubernandæ universalis non deseruit aut amisit. II, 517.

Incarnationis causa, peccatum. V, 944, 945, 951. Cur Filius Dei hominem suscepit de genere Adæ et ex virgine. VIII, 1052. Verbum æternum pro salute fidelium ex nullo fieri voluit. II, 540. Ne quis forte sexus a suo Creatore se contemptum putaret, virum suscepit natus ex femina. III, 154. Incarnatione Christi uterque sexus honoratus. VI, 186. *Vide* Christus. Verbum Dei quia est incommutabile, de Virgine natum credere non timemus. VIII, 585. Nec ex homine quo indutus est in Incarnatione, nec ex hominibus inter quos conversatus est, contaminatus Filius Dei. VII, 272. Nec carne posse contaminari veram divinitatem, nec ideo meliores nobis demones, quia non habent carnem, monstravit. VII, 272. Duas vitas ostendit nobis Christus in carne, unam laboriosam, alteram beatam. VIII, 543, 547. Cur Christus crucem subire voluit. VIII, 545. Christus descendit usque ad loca, ubi peccatores cruciantur. III, 481. Incarnatione Deus hominam quomodo factus est proximus, et unde antea longe distabat. V, 854.

Incarnatione Verbi demonstratur dignitas humanæ naturæ. III, 154. Maxime quia illius plagam assumere dignatus est I, 1166. Cur sumptio hominis proprie Filio tribuitur. II, 70, 71. Verbum caro factum est, non Pater aut Spiritus

sanctus, sed carnem Filii tota Trinitas fecit. V, 1063.
 Incarnatio an facta ex meritis Christi. X, 1137, 1138.
Vide Christus. Istam conjunctionem, ut totum simul Verbum et caro unigenitus Dei Filius diceretur, operibus non meruit humana illa natura. IV, 1442. Incarnationis gratia omnium maxima. III, 1844. Hominis a Verbo assumpti est omnino singularis susceptio. II, 836, 847. Nulla anima per meritum liberi arbitrii efficere possit ut alter Christus sit. II, 847. Unio personalis cum Deo in Christo ex gratia singulari, non ex merito liberi arbitrii. II, 847. Non sapientiae tantummodo perfectiore participatione, sed ipsa persona veritatis ceteris hominibus antecellit Christus. I, 746. Quid ad scientiam, quid ad sapientiam pertineat in Verbo incarnato. VIII, 1033. In Incarnatione Verbi si ratio quaeritur, non erit mirabile; si exemplum poscitur, non erit singulari. II, 519.
 Incarnationis necessitas. V, 573, 710, 998, 1006, 1099. Incarnati Verbi gratia nulla maior, nec causam habet, nisi gratiam. V, 999. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei signaretur esse humanus. V, 940.
 Incarnationis sapientia. VII, 508. Incarnatione Verbi conveniunt non fuit modus alius liberandi hominis a mortalitatis miseria. VIII, 1024. Incarnationis beneficium. VII, 220, 222. Quantum beneficium. IV, 898. Incarnatione praestita nobis beneficia. V, 1016, 1018; X, 174. Nullo modo beneficentius consultum est homini, quam filii Incarnatione. III, 134.
 Incarnationis finis. VIII, 533, 541, 546, 547, 585; X, 131. Incarnationis finis, adoptio hominum in filios Dei. VII, 729. Deus factus est homo, ut fieremus dii. V, 909. Verbum factum est quod nos sumus, ut attingere possimus ad id quod non sumus. V, 670. Per Incarnationem factum est ut homines divinitatem frustra non ambirent. II, 521. Ex quo Verbum caro factum est, non desperandum est homines fieri posse filios Dei. II, 542. Verbum, nomen humanitatis ab homine dignanter assumpsit, divinitatis ei largiter tribuens. II, 521. Verbum suscepit hominem quem videre homines poterant, ut sanati per fidem postea viderent quod tunc videre non poterant. II, 540, 545.
 Incarnationis utilitas. IV, 1768, 1767. Varia commoda. VIII, 1031. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Per Incarnationem quaedam nobis disciplina vivendi et exemplum praecipit insinuat. II, 70. Incarnatio Verbi qua infantiae nostrae lactescit sapientia Dei. I, 745. Verbum in Christo venit hominibus magisterium et adiutorium ad capessendam aeternam salutem. II, 520. Incarnatio Verbi collyrium oculis cordis nostri. III, 1398, 1399. Lutum quo sanata est caecitas generis humani. III, 4714. Magna contra superbiam medicina. I, 1167; V, 487. Incarnationis mysterium et virtutem superbia non percipit. VII, 273, 501. Quante pro Incarnationis beneficio gratiarum actiones agenda. VII, 220, 221. Incarnatio fidem fundavit. VII, 318. Iusti omnes sive ante, sive post Incarnationem, nec vixerunt nec vivunt nisi ex fide Incarnationis Christi. II, 859. Incarnationis fide antiqui iusti, sicut et nos iustificati. X, 400, 401, 403. Et salvi facti sunt. II, 680. Incarnationis fides necessaria est quamdiu hic degimus. V, 1216. *Vide* Christus.
 Incarnate. V, 670.
 Incarnatio animae. II, 723, 729, 733.
 Incarnatum cibum mater lac facit. V, 670.
 Incerta sunt omnia temporalia. II, 493, 496, 506. Incerta hic omnia praeter mortem. V, 590.
 Incipientes vitam bonam quid pati soleant a contradictoriis. V, 548, 586.
 Incola dicitur qui habitat in terra aliena. IV, 1602. Incola idem est atque advena. IV, 1398. Incola et inquilinus, qui discrepent. IV, 1518. Incolae hic et peregrini dici vere non possunt infideles. IV, 1519.
 Incolumitas in ipsa vita ac salute, atque integritate animi et corporis constituta est. II, 499. Incolumitatis suae cura homini innata, vestigium est secretissimae unitatis ex qua est. I, 673.
 Incontinentia conjugum venialis est propter matrimonium. III, 397; VI, 458. *Vide* Conjugium. Continentia.
 Incorporea omnis natura, spiritus in Scripturis appellatur. II, 1043. Incorporea quaelibet natura, etiam vitiosa et misera, praesentior est omni corpore. II, 561. solum Deum omni corpore semper carere, Evodius existimat. II, 698.
 Incorruptio. Tres viros in camino Deus conservavit aut addendo carni eorum incorruptionem, aut igni detrahendo corrumpendi facultatem: posterior modus mirabilior. II, 942. Incorruptio typus in tympano et chordis. IV, 1964.
 Incredulitas et infidelitas, mors. III, 4735. sicut quod Dominus se ipsum negare non potest, laus est voluntatis divinae; ita quod Iudaei non poterant credere, culpa est voluntatis humanae. III, 1778.
 Lucubi. VII, 408.

Indigentia rerum terrenarum sollicitat animam. III, 2073.
 Indigentia dominorum ac servorum mutua. III, 2044.
 Indoctum esse minus malum est, quam esse indocilem. I, 842.
 Induciae. VI, 35.
 Indulgentia non obstinatis, sed a peccato recedentibus speranda. VI, 223. Indulgentia peccatorum pertinet ad iucerta et occulta sapientiae Dei. IV, 592. Indulgentia peccatori se convertenti promissa, non crastinus dies. IV, 1301, 1877; V, 141, 245.
 Indurari pro fortis effici. III, 543.
 Induratio Pharaonis quomodo facta. III, 601. Indurationis Pharaonis causa, ipsa etiam Dei patientia. III, 603, 607. Induratur cor, cum deserit Deus, et possidet inimicus. III, 784.
 Infames intestabilesque jure habentur, qui muliebri habitu se ostentant. I, 899.
 Infantia unde sic appellata. VII, 522, 730. Infantia sine ullo renisu subjacet carni. VII, 522, 730. Nemo est qui non eligat perpeti mortem potius quam infantiam. VII, 728.
 Infans in utero matris non est pars corporis matris. X, 847. Infans nondum natus, de utero matrum quaedam verba clamasse narratur. VII, 110. Infantium fetus in exordio hujus vitae, prophetia miseriarum quas ingrediuntur. VII, 728. Infantes sunt infirmiores fetibus ceterorum animalium. VII, 379. Infans continuo vel cito moriturus cur nascatur, occultum est. III, 420. Infantium infirmitas quantal. X, 150. Quanta ignorantia, et unde. X, 148. Infantium ignorantia poenalis est. X, 149. Infantium mens an se noverit. VIII, 1040.
 Infantes nuper natos in illo statu esse, in quo Adam fuit ante praevagationem, Caestii dogma. X, 354.
 Infantia peccatis obnoxia. I, 665, 666. Infans unius diei non est mundus a peccato, non ex eo quod commisit, sed ex eo quod contraxit. V, 928. Infantes etiam ipsi liberatore egent et baptismo. V, 1333. Infantium etiam salvator Christus et redemptor. X, 128, 129. Infantes ante baptismum exorcizantur et exsufflantur. II, 890. Infantes non baptizati, sunt sub potestate diaboli. X, 428. Propter originale peccatum. X, 708. *Vide* Baptismus, Parvuli. Infantibus peccatum personale non tribuendum. X, 121. Infantes, ut fideles, ita et poenitentes dicuntur. X, 125. Infantium consecrationes. I, 1090. Infantes antequam baptizentur morte praeventos posse ad originalium peccatorum indulgentiam pervenire, error Victoris. X, 516. Infantium sine baptismo decedentium damnatio levissima. X, 809. In qua corporis quantitate resurrexerunt sunt infantes. VII, 776.
 Infantes nos quomodo Babylonia invenerat, et effocaverat. IV, 776, 777, 1773. Infantes et lactentes in Ecclesia, quinam. IV, 110. Infantia regenerationis, nova vita. III, 1982. Infantes appellatur recens baptizati. III, 1982; V, 1092, 1099, 1101, 1203, 1246. Infantium Sacramentis septem vel octo dies deputantur. V, 1101. Infantium Octavae. V, 1201. Infantium Octaviae habitus sermo. V, 1560. Ablactari ante tempus in infantia spiritali perniciosum. IV, 1715, 1714.
 Infantes pro Christo occisi, martyres. VI, 633. Eorum passio graphice describitur. VI, 644. 635. *Vide* Iannocentes.
 Infelicitatem velle omnino non possumus. X, 274. Infelicitatis suae cognitio non parvus est ad beatitudinem accessus. III, 1247. Infelicitas pro igne, prosperitas per aquam adumbratur. IV, 797. *Vide* Felicitas, Tribulatio.
 Inferiora calcas, qui haeret superiori; si autem recedat a superiore, ista illi in supplicium convertentur. IV, 1887. *Vide* Temporalia et Felicitas. Secundum spiritum inferiora sunt omnia tristiora. III, 483. Homo diligens inferiora, apud inferos ordinatur. III, 132.
 Infernus varie sanitur. III, 582, 586. Infernus intelligitur vel locus impiorum post mortem, vel caecitas animi quae peccantem excipit et involvit. IV, 93. Inferorum vocabulo partes inferiores terrae nuncupantur. III, 730. Quare. III, 482; IV, 1945. Inferi sub terris sunt. I, 640. Inferos in hac vita explicari, nec esse post mortem, quidam affirmant. III, 481. De inferorum substantia non dubitarunt sapientes gentilium. III, 481. Est prorsus inferorum substantia, sed spiritus, non corporalis. III, 481. Inferorum nomen nusquam scriptura in bonum sumit. II, 711, 834; III, 482. Inferi in lingua graeca ἄδης, ex eo quod nihil suae habeat. III, 483.
 Infernum duplex, superius et inferius. IV, 1093, 1094. Inferi inferiores, id est, poenae quas damnati hauriunt graves post hanc vitam. III, 167. Ibi nulla est commemoratio veritatis, nulla ratiocinatio. III, 167. Exclusis a regno caelorum non restat nisi poena gehennarum. V, 962. Poenarum gradus in inferno pro criminum diversitate. IX, 171. Inferni tormenta aliis duriora, aliis sunt mitiora. V, 879. Quae ibi mitiora sunt, pejora sunt quam quae hic formidantur. V, 879. Infernales angeli comparantur quaestionariis tortori-

bus. V, 680. Vocantur exaggeratissimi diaboli angeli. V, 685. Dolorem aut corporis aut animi in inferno defuturum, et cum est. Nature. VII, 725. Nullus in inferno ab igne eterno liberabitur, cum in illum missus fuerit. VII, 730. Nemo cruciatibus saltem moriendo subtrahitur, ne in moriente simul etiam ipsa poena moriatur. VIII, 621. Quare in inferno hæc poenarum, æternitatis dura et injusta videtur sensibus humanis. VII, 736. *vide* Ignis.

Infernum inter et regnum æternum non est medius locus. VII, 741. Loca ab impiorum tormentis remotissima, non absurde creditur antiquis sanctis fuisse assignata, quanvis apud inferos. VII, 681. In æri non appellantur ubi justorum animæ requiescunt. III, 481. Christus descendit ad inferos. II, 710, 712, 714, 834, 853. Et in inferis quosdam liberavit. II, 714. Adam solum fuisse doloribus inferni, Ecclesiæ consentit: quod et antiquis sanctis fuisse concessum addunt aliqui, sed displicet Augustino. II, 711. Poetas et Oratores qui falsos deos videndos monstrarunt, et paganos vite laudabiles, fuisse liberatos à Christo, cum ad inferos descendit, quidam censuerunt. II, 710. Quidam putant eos esse solutos qui non audierunt Evangelium. II, 715, 853. Quinam sint illi quos Christus liberavit, cum ad inferos descendit, temerarium est definire. II, 710. Quoniam ex inferno dives potuoritur videre Lazarum in requie constitutum. IV, 93. Inferni portæ, mortis imperium. V, 1612. Inferni pericula in prosperis sæculi plus fallunt. IV, 1488. Inferni pericula inveniant, et non inveniantur. IV, 1488. Christus solus eruit animam suam de manu inferi. IV, 1438. Qui malum quod faciunt, novit esse malum, viventes descendunt in infernum. IV, 639.

Infidelitas. in rs. III, 1577. Infidelitas incitatio poenæ meritum. III, 2061. *Retr.* Filios diaboli facit. X, 589. Infidelitas in infaniam traicitur. X, 817. Infidelitas iniquitatis et peccati nomine significata. IV, 1508. Infidelitas proprie peccatum vocatur, quasi solum sit, si non exprimitur quale peccatum sit. X, 580. Peccatum infidelitatis in Christum, cur solum arguitur. V, 785, 787. Infidelitas mundi inexcusabilis. V, 787.

Infideles an bona opera facere possint. IV, 259, 260. *vide* Fides. Infidelis non potest esse arbor bona. X, 734. Infidelium opera. X, 341, 733. Unde operâ infidelium discutenda. X, 350. Infidelium operâ non bona. X, 733. Et quæ bona videntur, sunt peccata. X, 753, 754. Quomodo. X, 753, 754. In infidelibus virginitas carnis esse potest, non pudicitia virginalis. X, 765. Infidelium opera nonnulla legitima, quæ vituperare non possumus, sed merito laudamus. X, 341, 754. sine aliquibus operibus bonis difficillime vita civilis et pessimali hominis. X, 754. Invenies homines bene viventes, et non Christianos: bene currunt, sed quo plus currunt, plus errant. V, 777. Ipsa opera bona quæ faciunt infideles, non in eorum sunt, sed illius qui bene utitur malis. X, 734, 735. Infidelis cum laudabilibus moribus damnatur, fidelis minus bene moratus salvatur. X, 328. Infideles verba Dei custodire non possunt. IV, 1516. Infideles cum non credunt Evangelio, contra voluntatem Dei faciunt, eam tamen non vincunt. X, 238. Pro infidelibus non oramus ut fiat eorum natura, aut ut doctrina eis prædicetur; sed ut voluntas corrigatur, doctrinæ consequatur, natura sanetur. II, 985. Infidelium et impiorum corda, leonum cubilia sunt. IV, 1370. Infideles et impii per mare designantur. IV, 1748. In aquis maris quomodo versantur. IV, 1369. Infideles et impii, tenebræ. IV, 248. Per fidem conversi ad Deum, lux sunt. II, 562. Infideles, aqua sunt; Christiani, vinum. III, 1452. Infideles credentes adumbrantur per caput vituli communiunt a Moysè, et sparsim in aquam in potum filii Israel. IV, 1429. *vide* Pagani. Infideles et impii non sunt in terra peregrini. IV, 1519. Iis utitur diabolus tamquam gladiis contra fideles. IV, 1857, 1858.

Infinito nihil jungi posse. II, 443. Infinito quantumcumque finitum non comparatur. IV, 373. Infinitæ partes in corpore. I, 1252. Infinitæ secari potest linea transversaria. I, 874.

Infirmitas humana communis exponitur contra Pelagianos. X, 689, 690, 692. Infirmitas et cæcitas, morbi naturæ. X, 203, 205. Hæbetur et infirmitas animi et corporis infantium, quid arguunt. VII, 378. Infirmitas carnis in infantibus, poenalis est. X, 150. Infirmitas humana sine peccato esse non potest in hoc sæculo. I, 535. Infirmitates animi multiplicatæ sunt, non ad perniciem, sed ut medicus desideretur. IV, 144. Infirmitas nos irremediabiliter obsidebat, ut nec ad medicum ire sineretur. V, 778. Infirmitas admonitio est non superbiendi. X, 742. Quia non est in me firmitas mihi, nec est mihi spes de me. IV, 472. Qui potens in te esse cupiebas, infirmum te fecit Deus, ut fortem te faceret de se, quia infirmioris de te. IV, 523.

Infirmitas et ignorantia duæ causæ peccati. VI, 571. Infirmitas et corruptibilitas corporis, coupedes. IV, 1019. In

nobismetipsis sola est infirmitas causa pugnandi. X, 742. Quanto sunt caritati futura meliora, tanto sunt infirmitatibus violentiora presentia. II, 593. Infirmitas tum corporis tum animi agnoscenda, ut quisque periciatur. X, 567. Ut gratia obtineatur. V, 481. In infirmitatibus nihil querendum præter auxilium Dei. III, 1444. Infirmitas quæ post baptismum remanet, resurrectione consumetur. X, 591, 602. Infirmitates aliorum ferendæ; eisque optulandum. III, 1257, 1258, 1261, 1262. *vide* Onera. Infirmitas triginta et octo annorum. V, 694. Infirmitates pro peccatis in Scriptura ponuntur. II, 633.

Infirmus et ægrotus in quo differant. V, 277. Infirmus quomodo confirmandus. V, 276. Infirmi in monasteriis quomodo tractandi. I, 1380. Cur mente fortiores, infirmiores corpore. VIII, 586. Infirmiores opprimuntur a potentioribus. IV, 1646.

Inflatio et tumor imitatur magnitudinem, sed non habet sanitatem. IV, 420.

Ingenium omne laudabile, sine vera pietate ac religione, superbia vanescit. VII, 51. Ingenia excellentissima tanto in majores errores serunt, quanto de se prædentium curantur. II, 669. Ingenii tarditas et fatuitas quorundam naturalis, ex originali peccato provenit. X, 1381, 1382. Ingenio obtinui nascuntur merito peccati originalis. X, 1441. Ingeniosissimi quique quam longe distent ab ingenio Adami. X, 1432, 1435. Ingeniosum nasci felicitas est. VII, 128. Ingeniorum diversitas unde oritur, Augustinus ab Hieronymo sciscitatur. II, 728.

Ingenitus Pater recte dicitur, etsi hæc vocè non utatur Scriptura. II, 1059, 1040.

Ingenitum decurio Ziquensium civitatis. II, 504; IX, 340, *app.* 784. Ingenitius scriba publicus. IX; *app.* 780. Ingenitius scriba Augusti. IX, *app.* 783. Ingenitium falsasse epistolam Cæcilianæ exduumviri Maximus contendit. II, 504; IX, 340. Ipse confessus est in cognitione Eliani proconsulis falsum se fecisse adversus Felicem Cæcilianæ ordinatorem. II, 582; IX, 686. Ingenium ad comitatum suum transmitti jubet Imperator. II, 582; IX, 340, 649, 686. Quare. II, 582. Cæcilianum ab Imperatore fuisse purgatum probat Optati codex. II, 581. Libellus a Donatistis Imperatori Constantino datus. II, 582. Litteræ Imperatoris ad Verinum Vicarium. II, 582. Litteræ Imperatoris ad proconsulem ut ad comitatum suum mitteretur Ingenitius. II, 582. Nec postea Imperator damnavit quem purgaverat. II, 582, 585.

Ingratitudinis vitio etiam magni viri ad idolatriam dederunt deflexerunt. X, 211. Ingrati describuntur. III, 67. Ingratus Deo, ipse est peccator qui fenerator et non solvet. IV, 370, 371. Ingratus tunc est anima, quando quod illi ex Deo est, sibi tribuit, et præcipue justitiam. X, 211. Non habens habet, qui nescit unde habeat: tollitur a Deo res sua, et remanet illi iniquitas sua. V, 1287, 1290. Ingratum liberum arbitrium præciit idem hominem. V, 1289.

Inimicitia tribus vitis vivunt, negligentia, pertinacia, superbia verecundia. V, 1046. Tribus his vitis opposita tria remedia. V, 1046. Inimicitia vel nasci non debet, vel cito et ante solis occasum mori. V, 1046. Inimicitia vitandæ cautissime, ferendæ æquissime, hincendæ citissime. I, 4006. Inimicitia hominum nec excitare nec augere parum est homini humano, nisi eas etiam extinguere studuerit. I, 773.

Inimicus et inimicus. V, 523. Inimici Dei quinam. IV, 630, 1178, 1801; VII, 550. Inimicus quisquis erat Christi, erit sub pedibus ejus, aut adoratatus, aut victus. IV, 1452. Inimici Ecclesiæ qui. IV, 242. Inimicorum hominum duo genera. IV, 524, 525. Inimicus quamvis tu tibi es, inimicum habes sermonem Dei. V, 637. Inimicus quem licebat antiquis odisse, et quem jubentur nunquam diligere, diabolus est. V, 806. Inimicus non admitti adversus fideles, nisi quantum iis prodest tentandis et probandis. V, 421. Inimicorum odium in diabolum, qui per eos nos persequitur, convertendum. IV, 1841. Inimici invisibiles, invisibiliter sunt expugnandi. V, 435. Inimici sunt spiritualibus omnnes carnales. IV, 1772. Horrendum malum, inimicis iratis inimicorum iratorum dicta prodere. I, 773. Inimici si stant duo ex tribus amicis, quid faciat tertius. V, 523. Inimicos nihil nocere posse. V, 1450. Inimicus scire j potest; ferire; si Deus noluerit, non potest. IV, 366. Inimici duo sunt in persecutione, alter occultus, alter apertus. IV, 652, 649. Inimicus ipse intus sibi est, qui odit alterum. V, 507. Ipse sibi prius ac magis nocet, quam ei in quem sevit. V, 507. Nullo modo tibi potest nocere scævius inimicus, quantum tibi nocet, si non diligis inimicum. V, 383. Nihil justo nocet, qui bene etiam uti inimico potest. III, 163. Inimicos Deus convertit in usum suorum, non solum quando vincuntur inimici, sed etiam quando metuantur. III, 795. Inimici homines, qualescumque fuerint, non sunt odio habendi; non cum odit malus, quem patitur malum, sint duo mali. IV, 248

(Dottz.)

Inimicorum dilectio commendatur. IV, 1273, 1274; V, 35, 363, 384, 384, 1401. Inimicorum dilectione nihil in mandatis Dei mirabilis. IV, 1518, 1524. Hanc etiam antiqua lex præcepit. V, 807. Inimicum discere diligere, si vis cavere inimicum. IV, 1273. Inimicum diligere salubre est, licet amicum. IV, 447. Inimicos diligendi præceptum durum, sed magnum habens præmium. V, 120, 1453, 1684. Calcet doctus hujus sæculi, qui diligit inimicos. IV, 631. Efficitur similis Deo. IV, 1274. Quo animo diligendus inimicus. III, 2038, 2041. Unde diligendus. III, 30. Inimicum qui diligit, fratrem diligit. III, 2041. Inimici etiam iniqui diligendi. IX, 120. Inimicus sic diligendus ut tamen corripiatur. V, 55. Inimici odium et amor quomodo sibi invicem non contraria sunt. VIII, 362. Videlicet in aliquem inimicum cum caritate procedere potest. VIII, 158, 159. Inimicorum interfectio Judæis tanquam carnali adhuc populo congruebat. VIII, 158, 159. Inimicorum interfectionem quo animo faciebant, qui in populo Judæo sancti et spirituales erant. VIII, 158, 159. Mansuetudo erga inimicos. V, 1450.

Inimicis parcere tenemur. V, 309. Saltem petentibus, ventia danda est. V, 384. Inimico parienti et veniam poscenti, ignoscendum. V, 384; X, 500. Inimico veniam negans illi ipsi nocet, sed sibi. V, 383. Inimicus de nulla re sic vincitur, quam cum misericordes sumus. IV, 1860, 1861. Inimicis parcere, elemosina: genus maximum. VI, 266. *Vide* Elemosyna. Delicta dimittite. Ignoscere.

Inimici pro quibus et contra quos orandum. IV, 248. Inimicum non habemus, nisi diabolum; pro cæteris orare debemus. IV, 238. Orare pro inimicis quam durum; quam nugatus hujus operis fructus. V, 120. Inimicis nostris tantum bonum optandum, quantum nobis. IV, 435. Oratio contra inimicos quantum illicita, quantum iusta. V, 564. Inimicis precari mala quam iniquum. V, 1686. Orandum contra malitiam inimici, non contra naturam. V, 384. Inimici mors qualis expetenda. V, 365. Non orant homines, ut moriantur inimici; sed hoc orant ut corrigantur, et mortui erant inimici. IV, 404. Quare nunc Ecclesia orat pro inimicis. VII, 737. Non frustra oravit Ecclesia pro inimicis. V, 151. Inimicis beneficium tribuere est, auferre quod illis noxium est. II, 390. Carbones congregandi super inimici caput ut quomodo intelligantur. V, 807.

Inimici dilectio, dilectio perfecta. III, 2042. Inimicorum directio nostra est de diabolo victoria. IV, 1214. Inimicorum dilectio donum Dei. V, 1456. Inimicos diligendi exemplum de Patre celestis datum. V, 325, 1453. Aliud exemplum in Christo. V, 1453, 1685. Aliud in Stephano. V, 525, 1456, 1685.

Iniquitas non est substantia. IV, 813. Sed perversitas voluntatis detortæ a summa substantia in inflam. I, 744. Iniquitati necesse est ut serviat, qui noluerit servire caritati. IV, 163. Iniquitas malus dominus in corde. IV, 163. Iniquitati merito subditus, domino quem in tibi ipsi fecisti; quia et qui te fecit, subditus esse noluerit. IV, 163. Iniquitatis capita nihilant, præcipi audi, et spectandi, et sentendi libidine. I, 620. Iniquitate et impietate nihil est laboriosius. IV, 127. Iniquitas est carnem spiritui reluctari. X, 991.

Iniquitas magna est sterilitas. IV, 1571. Quod ad arborem humor inutilis, hoc ad animum persuasio iniquitatis. III, 390. Iniquitas febris est, qua palatum cordis perditur. IV, 231. Ex abundantia iniquitatis, fit torpor caritatis. IV, 455. Iniquitas sola longe te a Deo facit; deinceps parietem peccati, et cum illo es. IV, 1775. Ab iniquis recedere non potes, ab iniquitate recede. IV, 1183, 1402. Iniquitatem suam quidam quasi querere conantur, et timent illam invenire. IV, 545. Iniquitatem suam qua ratione multi defendunt. IV, 343. Iniquitatis adversarius, sermo Dei: hunc te junge, et perimitur et vincitur. IV, 343. Iniquitatem aut occidis, aut occideris ab iniquitate. IV, 764. Iniquitates non sunt nobis naturales, sed possunt mutari. IV, 1193. Nemo non launiter inique facit. IV, 1646.

Iniquitas male vivendum modo toleranda est. III, 1624. Ex iniquitate proximi quomodo proficiendum. IV, 800. Iniquitas prius lædit cor injustum unde procedit, quam hominem justum in quem procedit. IV, 107. Iniquitas, quæ fit per sanguinem, dicitur sanguis. IV, 597. Iniquitas hominis per contactum mortui significatur. III, 756. Iniquitas omnis parva magnæ sit, puniatur necesse est, aut ab ipso homine penitente, aut a Deo vindicante. IV, 701. Iniquitas nulla impunita nisi quam sanguis Salvatoris expleverit. X, 861.

Iniquus fit homo, cum propter se ipsas diligit res propter aliquid assumendas, et propter aliquid appetit res propter se ipsas diligendas. VIII, 431. Iniqui male utuntur bonis operibus Dei. III, 1620. Quod iniquus inique egit, hic non inique Deus permisit. IV, 745. Voluntas injusta damnatur, periculum iusta glorificatur. IV, 746. Iniquis ipsis, si corre-

cti non fuerint, servat æterna supplicia, qui eorum malitia juste utitur, ut aliis mala ingerat temporalia. II, 993. Iniquus non est vere amicus. IV, 1179. Iniquorum voces duæ. IV, 1201. Iniquus non parva sibi poena est. IV, 605. Iniquorum humiliatio vere misera. IV, 255. Iniqui apti sunt inferioribus creaturæ partibus, quo dissimilioris Deo: apti autem superioribus sunt, quo similioris Deo. I, 744.

Iniqui dicuntur alienigenæ, filii alieni, aque contradictionis, gladius malignus. IV, 1867. Iniqui, canes Lazari vulnera lidentes. III, 832. Iniqui grandini comparantur. III, 875. Pulveris nomine designantur. IV, 328. Iniqui, tenebræ. III, 1598; IV, 525, 1607. Iniqui omnes in tenebris sunt. IV, 557, 564. Iniquos a tenebris somulorum, excipiant tenebræ tormentorum. IV, 564. Iniqui cum diabolo unum corpus constituunt, unum judicium sortiuntur. V, 790.

Injuria non est quod jure pateris. IV, 1894. Injurarum triplex genus. III, 1261, 1265. Injuria quæ restitui potest, vel ad pecuniam vel ad operam pertinet. III, 1265. Injuriam nobis facit, qui alteri coram nobis facit. V, 311. Injuriæ qui fecit, quid agere debeat. V, 506.

Injurias et rerum temporalium damna quo animo Christianus ferre debeat. II, 529. Injuriæ patientissime tolerandæ. III, 1257, 1258. Non ut patiaris molestiam te hortatur Apostolus, sed ut patiaris injuriam. IV, 1894. Injuriarum patientes vindicat Deus, puniens injuriosos. IV, 1894. Injuriarum passus quid agere debeat. V, 508. Passus esse malum, ignosce, ne duo mali sitis. IV, 658. Injuriarum passus vindicari vult: de aliena poena querit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Misericordiam impendens securus exspectabis judicium, non tam securus de justitia tua, quam de Dei misericordia. IV, 1922. Injuriarum fenerator quis sit. IV, 658. Injuriarum condonatio, misericordia est quæ gratis constat. IV, 1922. Injuriæ omnimoda remissio in novo Testamento est præcepta, et in veteri prænnuntiata. VIII, 159. Injuriarum condonatio et patientiæ præcepta, maxime in cordis præparatione retinenda. II, 550. Injuriarum princeps civitatis debet oblivisci. II, 528. Injuriarum condonatio resp. utilis est, nedum contraria. II, 529. Injuria accepta Romani ignoscere, quam persecuti malebant. II, 528. Cæsarem nihil oblivisci solere nisi injurias, Cicero dixit. II, 528.

Injuriare. V, 238.

Injustitiam ferre melius est, quam facere. IV, 1663. Injustitia aliena tantum te torquet, quantum recesseris à tua. IV, 1268. Injustitia injusto primum et soli proprie nocet. IV, 565. Injustus omnis malignus est. IV, 1805, 1806. Quod fit injuste, Deus juste fieri sinit. VII, 728. Injustus sive sit blandus, sive ferrox, et sibi et aliis est noxius. IV, 1805. Parum tibi esset quod esset injustus, nisi et eum injustum voluisses, a quo in te vindicari noluisses. IV, 478. In injustum necesse est ut vindicetur, sive convertatur, sive non. IV, 364. Injustus comparatur facule ardenti, quæ semper comburitur, et non semper comburit. IV, 1241. Injusti a justis admoniti, quid respondeant. IV, 1200. Injusti duo vi se patiuntur. IV, 564. Qualis inter eos concordia. IV, 364. *Vide* Iniqui.

Innocens quis. V, 1272. Nihil Innocentius eo qui in virtute perfectus est. III, 1299. Innocens est cujus cor innoxium est. IV, 1665, 1662. Qui nec alii nocet, nec sibi. IV, 1286. Innocens non est quisvis non nocet, qui vult nocere. IV, 1190. Innocens quævis est non timore poenæ, sed amore justitiæ. IV, 1190. Solutus Christus Innocens. V, 928. Innocentis officium est, non solum nemini malum inferre, verum etiam cohibere a peccato vel punire. VII, 644. Innocentes cur hic affligantur. I, 1504. Innocentium oppressorum consolatio, Deus iudex, testis conscientia. IV, 406.

Innocentes, Christi martyres. I, 1304; III, 426. Innocentium felix ignorantia, qui pro Christo pati potuerunt, quem non solum poterant conlteri. V, 1027. Innocentes pro se occisos ab Herode, Christus coronavit. IV, 556. Innocentes, martyrum nomine et corona donati. V, 1664, 1668. *Vide* Infantes.

Innocentia est virtus, qua nulli nocemus. VI, 514. Ista est vera innocentia, quæ nec inimico nocet. IV, 102. Innocentia morum. V, 1560. Maxime erga Deum. V, 1561. Innocentia cordis requiritur, manuum innocentia non sufficit. IV, 1008. Tota justitia ad unum verbum innocentie redigitur. IV, 1286. Innocentia tua, etiam in dormiente vix est animæ tuæ. IV, 1347. Innocentia divitiis omnibus anteposenda. IV, 1068. Innocentiam tene, quemodo, cum avarus esses, tenebas sacellum, ne tibi extorqueretur a fure. IV, 392. Illa tibi sit patrimonium tuum. IV, 392. Innocentia simulata, non est innocentia, sed duplex iniquitas. IV, 765. Innocentia peccato perflita an possit per penitentiam reparari. X, 1545.

Innocentia religiosissima femina a cancro per signum crucis sanata. VII, 703.

Innocentius papa. X, 376, 378, 389, 374. Innocentio ad-
versus Pelagium et Cælestium scribit Carthagin. concilium.
II, 758. Item Milevitanum. II, 763. Item episcopi quinque.
II, 764. Item Aurelius cum aliis aliquanto diligentius. II,
973. Quibus epistolis, quatuor aliis rescrit. Innocentius.
II, 779. Innocentii papæ epistola ad concilium Carthaginense.
X, 573. Ad concilium Carthaginense et Milevitanum.
X, 648. Ejuſdem ad episcopos Numidie. X, 576. Innocen-
tium rescrit. ad concil. Carthagin. Milevit. nec non ad litteras
familiares episcoporum laudantur. II, 817. Innocentii
epistolam per Cæcilianum Augustinus accepit. II, 646.
Innocentii iudicium de actis Palæstinis. X, 389. Pelagium
esse purgatum non existimavit. II, 787. Cælestium et Pe-
lagium simul cum dogmâibus damnavit. I, 649; II, 863;
X, 574, 699. Innocentii censura in librum Pelagii. II, 788.
Innocentius episcopus. II, 577, 758, 780.
Innocentius Thebaltensis epis. IV, 380.
Innocentius presbyter portitor litterarum Hieronymi ad
Augustinum. II, 928.
Innocentius presbyter oculo effosso ac digito præciso a
Circumcellionibus occisus. II, 509, 511.
Innocentius exadvocatus vicariæ præfecturæ, miraculo
sanatus apud Carthaginem. VII, 781.
Innovari non possunt infantes, nisi traxerint vetustatem
peccati. X, 1508.
Intuere, quid. VIII, 1071.
Inupta tota animi intentione debet placere Deo. VI,
445.
Inobedientia quid. III, 377. Inobedientia grande malum.
III, 385. Inobedientia Adami. IV, 897. Inobedientia carnis,
prima pœna inobedientie hominis. VII, 388, 428; X, 561.
vide Adamus, Obediencia.
Inopia. Melius inopiæ laborem servi Dei tolerant, quam
ut necessariorum facultatem cum conscientia fraudis obti-
neant. II, 357.
Inordinatus animus. I, 670. Jussit Deus, et sic est, ut
pœna sua sibi sit omnis inordinatus animus. I, 670.
Inquinus quis dicatur. IV, 429, 1945. Inquinus in quo
discedit ab incolâ. IV, 1318. Inquinus es in terra, eris
possessor in celo. IV, 1946.
Inquinare pro inquinatum prohibere. III, 519.
Insecta a Deo creata sunt. III, 287. Quando. III, 287. In
insectis major est consideratio bene considerantis, et laus
verborum omnipotentis artificis. III, 288.
Insensibilitas minime laudabilis. IV, 630, 631.
Insidie dicuntur arcus. IV, 763. Insidiari nobis hostis
non audeat, si de via, id est de Christo, non recesserimus.
IV, 1660. Insidie nullæ sunt occultiores, quam hæc quæ
latent in simulatione officii. VII, 632. Insidie non injuste
ponuntur in bello justo. III, 781.
Insipiens est qui non intelligit in quo malo sit. IV, 531.
Insipientia non est parva pœna hujus vitæ. VII, 728.
Insipientiam quo sensu Christus habuit. IV, 849.
Insistuta hominum quæ fugienda, quæ amplectenda. III,
55.
Insistuta Dei in faciem, creatio animæ. VII, 373. Quod
faciuntur præter consuetudinem, ut quasi observatio sa-
cramenti sit, non approbat Augustinus. II, 221. Ex institu-
tis humanis non superstitiosis quedam superflua et luxu-
riosa, quedam comoda et necessaria. III, 54. Quenam
illa. III, 54.
Instrumenta Ecclesiæ tradita. II, 263.
Insultant pili modo, qui postea ei sibi insultant. IV,
1637.
Intellectus est aliquid animæ. III, 1316. Dicitur *vir ani-
mæ*. III, 1316. Intellectus vocatur occultus visus. IV, 296.
Intellectus et ratio differunt. V, 234. Intellectum ad intel-
ligibilia videnda a sensu potius admoneri, quam aliquid
accipere *Nebri*. II, 67. Intellectu quænam percipiamus.
II, 597, 599, 613, 615, 616. Intellectus proferendi quasi
vehiculum, sonus. V, 183. Intellectu continetur quod no-
vimus, et eo solo potest comprehendi. I, 996. In intellectu
sunt universa, sed potius ipse universa. I, 1007. Intellectus
huitus est. VI, 14. Intellectus et locutionis discrimen. VI,
311.
Intellectus, ne erret, opus habet magisterio divino et
adjutorio. VII, 612. Intellectus fit in nobis Deum considen-
do, sive ipsa per se mens, sive per sensus intelligat. II,
78. Deus solus est lux intellectus. IV, 1535. Intellectus
bonus a Spiritu sancto. V, 1643. Non parvi est intellectus,
noxe a quo procedunt sit intellectus. IV, 1532. Intelle-
ctus et sapientia petatur a Deo. X, 911, 912. Quomodo An-
gelus dicatur intellectum dare homini. IV, 1553. Per seipsum
pervenit ad intellectum. II, 522; III, 1618, 1619, 1650;
X, 123. Cur David petat intellectum. IV, 1534. Impia mens
odit etiam ipsum intellectum, ne cogatur quod intellexerit
facere. V, 850.
Intelligentia præstantissimum in homine. I, 1223. Intel-

ligentia nostra est natura, quæ non alibi nocet, et alibi aliud:
sed omnia quæ habet, in uno simul habet. II, 616. Intelli-
gentiæ suæ vires nulli satis cognitas. X, 559. Intelligentia
prima, et consequens ex ea, quænam. IV, 263, 264. Intelli-
gentia cuiusque rei datur perfecta, qua præstantior esse
non possit. VI, 22. Intelligentiæ fides præmittitur. V, 536,
570, 571. Intelligentiæ spiritualis lucem immunda corda non
portant. VI, 470. Mores perducunt ad intelligentiam. III,
1540. Intelligentiæ facili præferenda bona vita: hæc mere-
tur amplius intelligere. V, 1179.

Intelligere excellentius, quam esse aut vivere. I, 1244.
Intelligere, credere, opinari, in animis hominum sibi simi-
lita sunt. VIII, 83. Quomodo differunt, ab invicem. VIII,
83. Intelligere duobus modis in nobis fit, aut ipsam per se
mente, aut admonitione a sensibus. II, 78. Intelligere
semper sine vitio est. VIII, 85. Intelligere non est nisi vo-
rum sentientis. V, 157. Intelligere veritatem quid sit se-
cundum Manichæos. VIII, 572. Intelligere rem quamque
non semper alius alio magis potest. VI, 22. Intelligendi re-
leritas et dispicendi acumen est donum Dei. I, 705; III,
1689. Tanto sincerius aliquis intelligit, quanto intentionem
mentis a corporis sensibus removet. I, 1029. In homine
carnali, tota regula intelligendi, est consuetudo cernendi.
V, 1139. Intelligere superflua nihil nocet; sed fortasse
discere nocuit, quare. VIII, 83. Quædam non intelligimus,
quia non possumus; alia, quia nolimus. IV, 542, 643. Alia
sunt quæ nisi intelligamus, non credimus; et alia sunt quæ
nisi credamus, non intelligimus. IV, 1532. *vide* Fides. Ut
valeamus intelligere quod credimus, quid agendum. V, 570.
Intelligendi gradus, fides, fidei meritum, intellectus. V,
698.

Intelligibilia quænam sunt. VII, 231. Intelligibilibus sensi-
bilibus antecedunt. VIII, 96, 99. sed defectus utriusque
generis non possunt alteri alteris anteponi. VIII, 90. In-
telligibilibus in rebus Philosophi divitias ponunt, in sensu-
bilibus egestatem. II, 64. Intelligibilia per intelligibiles
species intelligimus. VII, 311.

Intentio lumen est. III, 1289, 1339. Non quid quisque
faciat, sed quo animo faciat, considerandum. III, 1289.
Ex animo quisque ad præmii vel pœnæ retributionem pen-
dendus est. IV, 469. Cum boni et mali eodem faciunt, e-
demque patiuntur; non facti et pœnis, sed causis discer-
nendi sunt. II, 324. Intentio recta. V, 804, 805. Intentio
culpabilis. V, 805. Intentio quæ prava, quæ recta. V, 303,
376. Intentio opus bonum facit, intentionem fides dirigit.
IV, 239. Cordis sui intentionem vix homo cognoscit. IV,
1837. soli Deo nota est. IV, 1837. Intentio bonæ conscien-
tiæ, oleum est quo vegetantur lampades, id est, bona ope-
ra sapientum virginum. II, 571. Excæcat hominem sinistra
intentio. IV, 1839. Quodlibet quisque facit, ut terrenum emol-
umentum consequatur, serviliter facit. V, 208. Quomodo
agendum ut nesciat sinistra quod facit dextera. IV, 1834.
Imperantia quantum peccatum. V, 1272.

Intercessoris et defensoris discrimen, et utriusque offi-
cium. II, 657, 662. Intercedere pro altero, cuique homini offi-
cium humanitatis videtur. II, 657. A Domino commendatur.
II, 658. Interventendum pro firmissis, non ad hoc ut minime
restituant ablata, alias in societatem criminis veniretur. II,
662, 663. Sed ut corrigendorum morum locus eis detur. II,
655, 656. Non imputanda intercessoribus mala quæ ex libe-
ratione reorum aliquando sequuntur, sed bona quæ intuean-
tur. II, 661. Intercessio sanctorum quantum pro aliis valeat
apud Deum. IV, 1412.

Intercilona lea. VII, 188.
Interfici qui offert interficiendum. III, 1937.
Interjectiones in usum alterius lingue, per interpreta-
tionem transire non possunt. III, 43. Interjectiones magis
affectum indicant, quam rem aliquam significant. III, 1764.

Interiora, non exteriora sunt amanda: illa ex voluntate,
ista ex necessitate habeamus. IV, 1815.

Interpellationes, obsecrationes, orationes, gratiarum
actiones, qui differunt. II, 653. Fiant præcationes antequam
illud quod est in Domini mens incipiat benedicti;
orationes, cum benedicitur; interpellationes seu postula-
tiones, cum populus benedicitur; et post hæc omnia gra-
tiarum actiones. II, 656.

Interpretationum Scripturæ diversitas, utilis. III, 43.
Interpretationis vitium unde emendari potest. III, 44. Inter-
pretationem novam librorum canonicorum quare post
alios Hieronymus aggressus est. II, 262. *vide* Hieronymus.
Interpretibus Scripturæ plurimum auctoritatis tribuendum
censet Aug. II, 112. Interpretum lxx. editio ab Augustino
appellatur *Vulgata*. VII, 489. *vide* Septuaginta.

Interrogatio non arguit ignorantiam. VIII, 408, 650.
Intervectores. IX, 610. *not.* (a). Interventor qui vacante
sede regerat Ecclesiam. II, 177. *not.* (a).

Invenire, quid. VIII, 979. Inveniendi facultas doctis
non potest animis pro Deum quam omnibus. I, 1049. Inven-

tionis nonnulla pars est nosse quid quaeras. III, 347. Inventa res domino restituenda. V, 963, 965. Quod invenisti, et non reddidisti, rapuisti. V, 965. Non se excusat ignorantia, si non dominetur avaritia. V, 964. Egregium de hac re exemplum. V, 964.

Inventus episc. II, 759, 780.

Inventus alter episc. II, 780.

Inveterascens ira fit odium, etc. II, 435.

Invidia et *emulatio*, quo differant. III, 2142. *Invidia*, odium felicitatis alienae. III, 456; IV, 1309; V, 1564. *Invidia* superbiae filia. V, 783, 1361, 1583; VI, 343, 413, 450. *Invidia* mater superbiae. II, 561; IV, 1290. Et comes. IV, 709. *Invidia* sequitur superbiam, non praecedit. III, 456, 457.

Invidia quantum malum. IX, 160. *Invidentia* immane vitium. III, 160. *Invidentia* Deo est odibilis. VII, 444. *Invidentia* nihil miserius. VII, 268. Nihil adversius caritati. VI, 545. *Invidia* abesse debet a fidelibus. III, 879. *Invidentia* vitium diabolicum. VI, 513, 415, 875. *Diabolicum* malum. IX, 514. *Peccatum* diaboli. III, 2017. *Hac* diabolus, diabolus est. III, 135. *Corpus* diaboli ex invidis componitur. IV, 1807. *Invidia* peccatum diabolicum et simul pars peccati. X, 821, 822. *Invidia* causa est omnium seductionum et supplantationum. IV, 1807. *Invidentia* diabolica, quae. VII, 441. *Invidia* impedit ne quisque habeat quod aliter habet. III, 1646. Quisque etiam habet, cum amat in altero, quod ipse non habet. III, 1812. In spiritualibus locus tuum deponit, quod amas in fratre; summ deponit quod amat in te. V, 1040. *Falsi* iusti veris iustis invidentur necesse est. IV, 1807. *Invidentia* in oculis propter praeviorum differentiam nulla. VI, 412; VII, 802.

Invidus est, qui optat melior esse quam alius. III, 2040. *Invidet* nemo alter in eo quod non vult vel esse vel videri. IV, 1807. *Invidus* nullus ut alterum laedat, non sibi ipse tormento est. VIII, 589. *Invidus* propterea qualiam nota peccator dicitur. IV, 414.

Invisibilia modo sibi congruo videntur, eoque sunt certiora, quam quae corporis sensus attingit. II, 456. *Invisibilia* meliora sunt visibilibus. V, 869. *Invisibilia* dicuntur quaedam aeterna, quia oculis istis mortalibus videri omnino non possunt. II, 456. *Invisibilia* omnium maximus est Deus. VII, 519. De invisibilibus cui fides adhibenda. VII, 518. *Invisibilitatis* ordinem statuunt Ariani, non modo in Trinitate, sed et in virtutibus coelestibus. VIII, 727, 745, 700. *Relephantur*. VIII, 763.

Invidus facere quomodo quis dicitur. X, 234. *Invidus* nemo benefacit, etiamsi bonum est quod facit. I, 669. Ex Dei potentia vel in bonum vel in malum nemo cogitur invidus. X, 567.

Invocare Deum in veritate quid. IV, 1087, 1682, 1883. Quis proprie Dominum invocet. III, 1507. *Invocare* Deum anima non novit, nisi sola rationalis. IV, 1911. *Invocare* Deum non decet sine munditia cordis. IV, 249. *Nemo* Deum invocavit, quem non prior ipse vocavit. IV, 1468. *Invocant* et non invocant Deum mali. IV, 249. *Invocare* Deum est nomen in se vocare. IV, 249. *Invocas*, quidquid amas. IV, 1067. *Qui* invocet Deum propter terrena bona, Deum non invocet. IV, 260, 617, 618. *Non* vere Deum invocet, qui ea desiderat quae illi displicent. IV, 143. *Invocatio* aliquando dicitur, quae non Dei, sed hominum sit. III, 501. *Martyribus* nos debemus orationibus commendare. V, 838. *Invocatio* s. Stephani. V, 1447.

Io quae et Isis appellata est, Inachi filia, ut dea habitata est in Aegypto. VII, 563.

Ioab interpretatur i. iudicis. IV, 715.

Ioachim an Mariae pater fuerit et ex tribu Levi aut Juda, non constabat Augustino. VIII, 471.

Job ante Legem. V, 500. *Job* nec indigena, nec proselytus, sed ex gente Idumaea. VII, 609. Tertia generatione posterior fuit, quam Israel. VII, 609, 610. *Usus* est his quae acceperat tamquam bonus viator; possedit, non possessus est. VI, 708. In *Job* demonstratur Deum etiam temporalia dare et auferre. IV, 327. Remansit solus a facultatibus, solus a familia, solus a filiis, plenus Deo. IV, 660. *Uxor* ei sola relicta, sicut Eva, adiutrix diaboli, non consolatrix mariti. IV, 230, 690, 1130, 1151, 1383, 1732, 1758, 1881; VI, 632, 704, 719. *Conjugem* *Job* reservavit sibi ministram diabolus ad decipiendum virum, suis illi ablatis omnibus. IX, 727. *Non* dixit, Dominus dedit, diabolus abstulit; quia non abstulisset diabolus, nisi permisisset Dominus. IV, 1180. *Job* tuba ductilis fuit tribulationibus tonsione edens fortem et dulcem sonum. IV, 1255, etc. *Gratis* Deum coluit. IV, 660, 1752, 1794; V, 261, 509, 1602. *Amisiss* omnibus delectatur in Deo. V, 147. *Quare* *Job* tentatus et probatus. III, 1697. *Ipsum* tentari Deus permisit, ut probaretur homo, diabolus vinceretur. IV, 1150, 1612. *Job* concussus est diabolus tentandus, ut eo probato esset ille cruciandus. III, 2025. *Diabolus* non videbat, sed potestatem Dei intellige-

bat. IV, 1150. *An* diabolus magis crudeliter in carne *Job* crucis pepercit, ut manerent ad spectaculum vulneris, quod universo corpori indixerat. IX, 638.

Job exercitatus contra diabolum. III, 2007. *Adamo* fuit contrarius. VI, 616, 719. *Per* ipsum vicit Adam in stercore, victus in paradiso. IV, 220, 327, 559, 1207. *Melior* *Job* patris in stercore, quam Adam integer in paradiso. IV, 1255. *Job* in stercore quam dives. V, 1514. *Foris* pauper, intus dives. IV, 255. *Job* in pressura non passus scandalum. V, 500. *Ignis* tentationis accedens, aurum, non st, ulam invenit; abstulit sordes, non convertit in cinerem. V, 569.

Job quare tanta passus. X, 303. *Job* non propter peccata afflicus. X, 162. *Quoniam* qui tunc in terra esse iusti poterunt, antecellebat. X, 162. *Non* caruit tamen peccato. X, 139, 162. *Quod* ad iustitiam pelatempque attinet, nullus *Job* homo suorum temporum, conquisitur. VII, 609. *Job* ipsum Deus tentari permisit, ut imitationis exemplum nobis praeberetur. IV, 660. *Job* patientia describitur. VI, 618, 652, 704.

Job fortitudo. I, 1329. *Job* magnus in perferendis tribulationibus. X, 162. *Job* praevisa Christi passione ad tolerandum roboratus. X, 161. *Job* Christum prophetavit. X, 285.

Job figura eorum qui in conjugio Deum colunt. IV, 1732. *Videtur* aliquid duri contra Deum dixisse, sed non infidelibus. IV, 1585. A blasphemia defenditur. IV, 1381. *Job* non minor forsitan est gloria, quam martyr. VI, 719. *Job*, sanctique alii qui mala ferre maluerunt, quam sibi necem inferre, Catoque praefereudi. VII, 57. *Cum* filii non doli, sed totidem redditi sunt *Jobo* quot haberat, commendata est fides resurrectionis. II, 549. *Job*, *Daniel* et *Noe* quos significat. VI, 716. *Job* per lucem interiorum indifferenter habet, sive tenebras, sive lucem huius vitae. IV, 1794. *Liber* *Job* in actoritatem canonicam a *Judaea* recipitur. VII, 609. *Job* primum ex graeco eloquio, tum ex hebraeo Hieronymus interpretatur. II, 212. In postrema versione non advertitur tanta diligentia. II, 213.

Jobinus. II, 702. *Qui* servit ancillis Dei. II, 706.

Jucunditas piorum in Domino, etiam in hac vita. V, 442, 446, 447. *Jucunditas* modo cum timore, plena erit in futuro. IV, 1092. *Timor* est praesentis vitae, jucunditas futurae. IV, 1534.

Joannes *Baptista*. *In*ius excellentia. IV, 1833. *In* utero sanctificatus. *Vide* *Jeremias*. *Joannis* exultatio unde et quid significat. II, 810. *Joannes* cum peccato natus, Salvatore indignus. V, 1535. *An* rationis et voluntatis usus acceleratus *Joanni*. II, 840. *Misus* est ante Christum ut lucerna ante lumen. V, 1502. *Non* lumen, sed lucerna. V, 457, 1502. *Lucerna*. III, 1637. *Lucerna* quam paravit Deus Christo suo. III, 1582; IV, 1728. *Lumen* et non lumen. III, 1503. *Erat* lux, sed non vera lux. III, 1501. *Erat* lumen illuminatum. III, 1658. *Non* erat lumen quod non participando illuminatur. II, 541. *Lumen* verum a lumine illuminato, id est Christus a Joanne, quomodo discernitur. II, 841.

Joannes praecursor non sine causa tam mirabiliter natus, et tam magnus. V, 1508, 1510, 1528. *Joannes* quasi praeterita dispensationis fines quidam. V, 1528, X, 595. *Joannes*, personam gerens omnium prophetarum. V, 1506, 1507. *Et* totius prophetiae. VI, 42, 44. *Joannes* plus quam propheta. V, 1502. *Cur* amplius quam propheta, et in natus priorum non habuisse majorem dictus est. IX, 289. *Ideo* tantus homo, quo nemo major, ut Christo se humilians, eum plus quam hominem esse ostendat. V, 1510, 1515, 1516, 1529, 1531, 1674.

Joannis magnitudo unde commendatur. V, 1503. *Joanne* quisquis plus est, Deus est. V, 1501, 1521. *Joanne* solus inter homines major est Christus. V, 451, 1508. *Joanne* major est, qui inter Angelos minor est. V, 451. *Joannes* *Baptista* volebat crescere hominum verbis, quia comprehenderat Dei Verbum. V, 451. *Joannes* *Baptista* vox clamantis in deserto. V, 1504. *Vox* Verbo ipso crescente Christo, minuitur. V, 1507. *Joannes* proprie vox, tamquam omnium vocum, quae Christum praenuntiavit signaculum. V, 1506. *Joannes* praeco domini. V, 1502. *Amicus* sponsi. V, 1505. *In* nuptiis sponsi paranythus. V, 1532. *Joannis* mirabilis abstinentia. I, 790. *Joannes* Christus putatur. V, 1503, 1508, 1529. *In* Joanne animam *Elicae* visse revolutam quidam haeretici opinati sunt. III, 725. *Joannes* *Elias*, et non *Elias*. III, 1408. *Joannis* humilitas. III, 1496, 1498, 1503, 1658. *Res*, ut falsum honorem, ut inveniret veram gloriam. IV, 594. *Se* abjecto Christum commendat. V, 1502, 1510. *An* *Joannes* dubitaverit de Christo. V, 452. *Non* inter discipulos domini, sed discipulos habens cum Domino sit ejus testis credibilis. V, 1520, 1531. *Testimonium* *Joannis* *Baptistae* de Christo, et Christi de Joanne. III, 1657; V, 450, 451, 1508, 1512. *Cur* quaesitum testimonium *Joannis* de Christo. III, 1660, 1661; V, 714. *Quomodo* *Jo-*

annes testimonium perhibuit de lumine. III, 1592. Joannis testimonium Christi divinitatem arguit. II, 540. Præstitum est a Joanne Baptista hoc quod dicebat, *Ego a te debeo baptizari*. V, 1338.

Joannis baptismus alius a Christi baptismo. V, 1018; IX, 290. Joannis baptismus ad prænuntiationem Christi pertinet. IX, 289. Joannes baptismus post quem Paulus baptizavit, in exemplum a Donatistis adduci non potest, ut rebaptizatio necessaria probetur. IX, 290.

Joannis Baptistæ cædes, qua occasione facta. V, 1106. Joannis præcursoris et Christi in nativitate comparatio. V, 1501, 1527. Joannis et Christi in nat. et pass. differentia. V, 1013, 1015, 1302, 1308, 1511, 1681. Joannis nativitas celebranda consuetudo majorum traditione suscepta. V, 1519. In natali Joannis sollemnitas superstitiosa et pagana qui correpta est. V, 1021. Christi tantum et Joannis nativitas cur celebratur, non aliorum. V, 1502, 1510.

Joannes Baptista martyr est, quia pro lege veritatis, licet non pro nomine Christi occisus. IV, 1852, 1855. Joannes Baptista mons. III, 1591.

Joannes Evangelista præ cæteris a Domino dilectus. V, 1148. Joannes se discipulum quem diligebat Jesus appellare solet. III, 1932. Quis fuerit discipulus ille qui Christum sequebatur cum Petro, cum ductus est ad Ananiam, non temere affirmandum est, quia tacetur. III, 1052. Fortassis Joannes ille est discipulus. III, 1932. Joannis scopus in scribendo Evangelio. III, 1575, 1577. Joannes divinitatem Domini exprimebam curavit. III, 1045. Sublimius quam alii de divinitate Domini locutus est. III, 1662. Hinc longe ab alijs tribus superior fertur. III, 1045. In Evangelistis quatuor eminentissimus. III, 1085. Joannes creaturas omnes transcendit, ut ad Verbum perveniret. III, 1581, 1743. Joannes Evangelista aquila. III, 1510. Merito aquilæ comparatus. III, 1662, 1686, 1686. Quare Joannes super pectus Domini discumbat. III, 1336. Secretum divinitatis de pectore Domini uberius et quodam modo familiarius bibit. III, 1045. Et doctrinam suam lausit. III, 1582, 1603. Joannes apostolus epulatur avidissimus. IV, 1874. Magnus ructator caelestia secreta de Domini pectore bibit. V, 210. Quæ Joannes Evangelista dixit de Filio Dei, parvulorum mentes excitare possunt, grandiusculos vero exercere et pascere. III, 1556. Joannes Evangelista, mons, III, 1590. Ejus humilitas, III, 1582. Joannes circa virtutem contemplativam, alii Evangelista circa activam versantur. III, 903, 1040. Joannes apostolus, virgo. VIII, 493. Nullas expertus est nuptias. VI, 391. Etsi passus non est, patientiæ merito non est Petro inferior. VI, 391. Joannem Evangelistam quomodo velit Dominus manere donec veniat. V, 1181. Joannes apostolus reperitur longe ante fuisse defunctus, quam quinque millia quingenti anni a generis humani exordio complerentur. II, 910. Joannis Evangelium reserunt Alogi. VIII, 31. Joannis epistola prima ad Paulinos scripta est. III, 1335.

Joannes episcopus Jerosolymitanus. IX, 300; X, 512, 515, 531. Dicitur multum diligere Pelagium. II, 774. Ei scribit Augustinus, sibi que ab ipso rescribi rogat. II, 774. Mittit ei librum Pelagii cum eo que ejusdem libro respondit. II, 775. Joannes Jerosolymitanus Pelagium refellit. II, 829.

Joannes episcopus. X, 652, 663.

Joannes Constantinopolitanus. II, 286; X, 865. De peccato quid sensit. X, 285. Peccatum originale agnovit. X, 1515, 1516. Joannis Chrysostomi loco male ad negandum originale peccatum a Pelagianis allato satisfiit. X, 634. Joannis Chrysostomi homilia de Lazaro resuscitato. X, 636, 657. Epistola ad Olympiam. X, 656.

Joannes eremita prophetandi spiritu præditus. VII, 172. De belli eventu a Theodosio majore consultus. VI, 607. Patientissime interrogabatur, et sapientissime respondebat. VI, 608. Numquam se videndum feminis permisit. VI, 607, 608. Femine per maritum id anxie deprecanti, in somnis presentem se exhibet, ut promiserat. VI, 607, 608.

Joel quid et quo tempore prophetavit. VII, 583, 587.

Jonadab interpretatur Domini spontaneus. IV, 876, 890. Jonadab filius exemplum obedientiæ. IV, 875, 876.

Jonas quid et quo tempore prophetavit. VII, 583, 587. Iram non misericordiam annuntiavit. V, 1610. Jonam triduo fuisse in ventre ceti non magis incredibile est, quam aut Lazarum resuscitatum esse quarto die, aut Christum tertio die resurrexisse, aut tres viros in camino deambulasse. II, 382, 383. Jonas figura Christi. II, 583, 584. Jonas non tam sermone Christum, quam sua quadam passione prophetavit. VII, 587. Jonas et Christi comparatio. VI, 606. Jonas locus aliter ex hebræo quam ex Septuaginta versus, tumulum in Ecclesia excitat. II, 212. Quid de eo loco sentiat Augustinus. II, 201.

Jonici philosophi. VII, 225, 233.

Jordanis. Juxta Jordanem in initio veris est messis tritici.

III, 777. Tunc repletur Jordanis amplius quam per Iyemem. III, 777. Ab Jordane cepit magisterium Christi. V, 1505, 1587. Jordanis baptismi figura. IV, 1479. Jordanis conversus retrorsum quos significet. IV, 1479.

Joseph significat augmentum. IV, 1021, 1057. Joseph somnium de manipulis manipulum suum adorantibus optime de Christo intelligitur. III, 582. Joseph Isotomus hanech appellatus est a Pharaone. III, 522. Magis propheta quam Pharaon, quare. III, 461. Quo vitæ suæ anno a Pharaone sublimatus est Joseph, et quo patrem in Ægyptum accivit. VII, 563. Familia Joseph ipsius cura a famis periculo liberata, prophetia de liberandis per Christum. III, 588. Joseph castitas. VII, 563. Et certamen adversus peccatum. V, 1439, 1592. Joseph viris exemplum pudicitiae. V, 1509. Quo anno mortuus est Joseph. VII, 561. Joseph figura Christi. II, 919; III, 588, 594; IV, 1037, 1401. Benedictio filiorum Joseph prophetia de Christo. III, 595. Joseph pro quocumque fratre ponitur. III, 98.

Joseph sponsus virginis duos patres quomodo potuit habere. I, 653, 655. Quæstio de duobus patribus solvitur. III, 767, 768, 1072, 1073, 1354; V, 548; VIII, 215, 216, 486. Joseph alium patrem, alium avum secundum Mattheum, alium secundum Lucam habet. VIII, 213. Propter virilem dignitatem ab Joseph vel usque ad ipsum generationes Christi contextuntur. VIII, 214. Non sola hominum opinione, sed vere conjuges erant Joseph et Maria. X, 810, 811. Joseph verus maritus Mariæ. V, 542. Ad testimonium conjugaliter semper manere virginitatis electus. VI, 560. Joseph custos, imo testis virginitatis pudoris. V, 1096. Joseph justitia sincera, non salva. V, 338. Joseph testis partus Virginis. III, 1657. Pater Christi recte appellatur. III, 1071. Quomodo pater Christi. V, 349, 348; X, 421. Joseph Christi pater non carne, sed caritate. V, 551. Propter quoddam cum matre Christi sanctum et virginali conjugium, Christum parens meruit appellari. VIII, 214.

Josephus scriptor historiae Judaicæ. II, 916.

Josias longe antequam nasceretur, prophetae cuidam revelatus. VII, 548. Lucos et templa idolorum et excelsa destruendo, Domino servivit. II, 801.

Josue prius Auses vocabatur. V, 1353; VIII, 327. In Josue quid significat mutatio prioris nominis ipsius. VIII, 527. Josue voto sol statat, sed tenuis ibat. I, 821. Josue figura Christi. V, 1553; VIII, 271.

Jotham socer Moysi an verum Deum coluerit. III, 619.

Jovianus successor Juliani. II, 400. Parvo tempore imperavit. VII, 171.

Jovinianus monachus a quo Jovinianista. VIII, 45; X, 445. Ejus dogmata. VIII, 45. Hæresis. VI, 572; X, 1144, 1113, 1116. Errores. X, 1418. Error de nuptiis. X, 195. Virginitati sacre nuptias fidelium coæquabat. X, 438, 645. Prælationem virginitatis, nuptiarum accusationem putavit. X, 1415. Non propter majus meritum, sed ne conjugales molestias patretur, uxorem habere noluit. VIII, 46. Virginitatem sanctæ Mariæ destruebat. X, 552, 645. Joviniani hæresis Romæ invalescit. I, 659. Huic occurrit Augustinus edito libro de Bono conjugali. I, 659. Joviniani hæresis reprimatur ab Ecclesia Romana. I, 659. Joviniani vaniloquia ab Hieronymo repulsa. II, 725. Jovinianistarum percontatio exploditur. VI, 592. Jovinianus in tuenda peccatorum paritate Stoicus, in acupandis et defensandis voluptatibus Epicureus. II, 755. Cur Catholicis notam Manicheismi impingebat. X, 438, 615. Jovinianus Nauchæum dicebat Ambrosium. X, 1419. Jovinianum Inter et Manichæum et Catholicum quid distat. X, 1115. Pelagianus Joviniano pejores. X, 1418. Joviniano comparat Augustinum Julianus, et pejorem contumeliose pronuntiat. X, 1482, 1485.

Jovinus episcopus. X, 652, 663.

Jovis, vide Jupiter.

Jovius comes Imperatoris Honorii. VII, 630.

Iphigeniæ regis Agamemnonis litæ transformatio, quomodo facta. VII, 575.

Ira quid. VI, 140. Ira est turbulentus appetitus auferendi ea quæ facilitatem actionis impediunt. II, 73. Motus est animi provocans ad peram inferendam. IV, 92. Est libido vindictæ. V, 396; VII, 424. Ira pro vindicta ponitur. VIII, 410. Ira ante peccatum non erat vitiosa. VII, 427. Iram, vitiosam animi partem esse concessi sunt Platonici. VII, 427.

Ira quantum nocet. V, 1451. Est lumen verum justitia atque sapientia, quod desinit minus videre, et turbatione iracundiæ tamquam nubilo superata. V, 476. Ira scoriio est. V, 1450. Iræ motus propter peccatum peccati non est in potestate. IV, 80. Ira si Christiano subrepti, non debet detineri et Meri pridiana. IV, 189. Cavendum est ne ira in odium vertatur. IV, 241. Nutritur et crescit malis suspitionibus. V, 597. Ac perducitur ad odium. V, 596. Ira inveterata: scus fit odium. II, 153; V, 169, 1575; V, 524, 597. Iram inter et odium quid intersit. IV, 652; V, 1054. Ira turbatur

oculis, oculo extinguitur. IV, 241; V, 507. Ira surculus, nisi cito evellatur, crescit in trabem. IV, 241; V, 597. Iram servans, lulinicum torinsecus devitat, et multo pejorem in recordia retinet. V, 1045. Hoc agit, ut per illam velut per januam aditum praestet diabolo. V, 1045. Super iram non occidat iste sol, ne deserat ipsam ventem sol iustitiae. V, 1045. Sicut acetum corruptum vas, si diutius ibi fuerit; sic ira corruptit cor, si in alium diem duraverit. II, 938.

Irascendi facilitate fel crescere, ac fellis cremento ad iram crederemur nos enqui. II, 75. Ira inimica, praeter quam ceteri inimici minime nocent. V, 1450. Irati hominis et alterius patienter ferentis descriptio. IV, 1241. Ira sine peccato quae. V, 640. Usque adeo non omnis qui irascitur odit, ut aliquando magis odio convincatur, si non irascitur. V, 806. Irascens et odio habentis magnam discrimen. V, 507. Si pater filio irascitur ut corrigat, irascendo amat. V, 1054. Irasci fratri suo, quid. III, 1259, 1250. Quid irasci fratri sine causa. I, 615. Non irascitur fratri, qui peccato fratris irascitur. I, 615.

Ira plorant unde. IV, 240. Aliquando male viventibus irasci licet, clamare non licet, cum corripui non possint, et inde interior turbati. IV, 241. Multo melius nec juste cuiquam irascitur, quam velut iuste irascendo in alicuius odium irae occulta facilitate delabimur. II, 185. Immanitas iracundiae per ignem significatur. IV, 1000. Ira gentium ignis fuit, magis consumens eos qui persequebantur, quam quos persequebantur. IV, 1241.

Irasci humanum est. V, 1054. Ira festuca, odium trabes. V, 1634. Irasci sibi. V, 649. Irascitur sibi omnis homo quem poenitet. V, 1538. Ira non potest interim, sed reprimit potest. V, 1454. De ira victa laudabilis triumphatur. IV, 1469.

Ira Dei quid. VII, 142. Ira Dei, vindicta ejus. VI, 159, 249. Secundum Apostolum. III, 2065. Iusta Graecae vindicta. II, 860. Vindicta iniquitatis. IV, 1014. ratio iusta vindicta. IV, 1034. Aversio vultus ejus. IV, 207. Ira non redimatur a Deo nisi debita. X, 621. Ira Dei ex populi peccatis. V, 1505. Ira Dei in malos non est sine bonitate. VI, 246. Deus irascendo mitis. V, 166. Quibus Deus irascitur, quid misericordia confertur humana. IV, 996. Servis suis irascitur ut pater corrigens, non ut iudex damnans. IV, 1022, 1035. Irae Dei potentiam valde pauperum est usque, quia plerisque magis cum parit, irascitur. IV, 1145. Ira Dei maior, vana et seductoria elicitis impiorum. IV, 1145. Ad iram Dei pertinet iustam, quidquid factum libenter mali, et quidquid patitur invidi. VI, 246. Ira Dei transit super iustos, non manet. IV, 1119. Potestas irae humanae hic solum et in corpora; divinae autem et hic, et post mortem. IV, 1145. Est ira consummationis, et est ira consumptionis. IV, 710, 711. Ira Dei ministris unde obrepere solet. V, 1540. Filii irae, id est portantes vindictam. IV, 508. Natura filii irae fuisse dicimur, quia spe iam non sumus, nam re adhuc sumus. IV, 398. Natura esse nos irae filios, quomodo Iulianus intellexit. X, 841. *Vide* Peccatum originale. Ab ira Dei nulla res liberat, nisi gratia Dei per Jesum Christum. X, 125.

Iras interpretatur fratris mei visio. VIII, 457.

Irenaeus Lugdunensis episcopus peccatum originale asserit. X, 644.

Irenaeus ab Ululis. IX, 323.

Irenaeus collectarius. VII, 767.

Ironia et antiphrasis quomodo differant. III, 84.

Irreverentia, quasi impudentia, quando Christiano necessaria. IV, 890.

Irridetur etiamnum Christus ab innumeris. IV, 171. Irrisio Dei et subannatio ut accipienda. IV, 70.

Isaac interpretatur risus. VII, 510. Isaac gratiam significat. VII, 508. Isaac miraculo conceptus. X, 714. Isaac filius promissionis, Gentium vocationem significat. VII, 503. Isaac figura aliorum promissionis. III, 866. Deus iubens occidi Isaac a patre, non nisi impis displicet. V, 27. Isaac ferens ligna, figura Christi crucem ferentis. IV, 244, 245; VII, 511. In Isaac Christi immolatio figurata. V, 135. Isaac figura Christi. VIII, 810. passione Domini et resurrectionem figuravit. IV, 605. Isaac ludus cum Rebecca, quid significat. VIII, 427. Quare Rebecca dixit sororem, tacuit uxorem. VIII, 437. Isaac et Rebecca in benedictione Jacob quid figurabant. V, 58. Isaac in dolo Jacob figuram intellexit. V, 44. Isaac raptus in ecstasim post datam benedictionem Jacob. III, 599. Isaac benedictio significatione prophetica non vacat. III, 509. Isaac est figura civium caelestium. VII, 459, 440. Isaac historia et vera est et figurata. V, 51.

Isaias de Christo et Ecclesia multo plura quam ceteri prophetavit. VII, 585. Isaias propheta similia Evangelio. V, 259; IX, 505. Isaias a quibusdam Evangelista, quam propheta potius dicitur. VII, 585. Isaias Deum vidit non sicuti est. III, 1779. Isaias a Naassus: occisus. VII, 582. Isaiam

legere iussus Augustinus, quo acca ad baptismum prepararet. I, 769. Isaias Pelagiana expositio. X, 1157, 1158, 1159.

Isis seu Io Inachi filia. VII, 597. Uxor Osiris. VII, 254, 256. Tradidit Materas Aegyptis. VII, 597, 598, 599. Isim mortuam, tanquam deam magnam colendam iulaverunt. VII, 599, 565. Isim fuisse hominem dicere vetitum erat sub capitali sententia. VII, 564. Isis irata multis obest, propitia favet multis. VII, 254.

Ismaelis lusus cum Isaac, persecutio fuit. V, 35. Ismael figura civium terrorum. VII, 459. Carnaliter colentium Deum, terrorem felicitatem quaerentium. IV, 1605.

Ismaelita interpretatur obediens sibi. IV, 1052.

Israel interpretatur videns Deum. IV, 959, 1231, 1600, 1624, 1636, 1957, 1951; VIII, 518; VIII, 741. Israel nomen electionis. IV, 575.

Israelitas nunc dicitur filii Dei. X, 1422. Populus Israel in Abrahamo decimatus. X, 1532. Israelitae non cito hostes viderunt, ne prosperitate elati inierent. III, 788, 798. Israelitae non furtum fecerunt spoliando Aegyptios. III, 906. Israel abstulit labores Chanaan iuste; Achab vero abstulit labores Nabuthae iniuste. II, 811. Israelitarum vestes et calcamenta per multos annos in eremo duraverunt. II, 942. Israelitici populi liberatio ex Aegypto describitur. VI, 604. Israelitae quot annis in Aegypto servierunt. III, 610; VII, 502.

Israelitarum regni exordium. VII, 577. Et regem successio. VII, 577. Israel reges omnes reprobi. VII, 538. Decem tribus Israel a Chaldaeis debellate, et in captivitatem abductae. VII, 581. Israelitae quare in idololatriam lapsi sunt. III, 1404.

Israelitae carnales et spirituales. VI, 554, 556. Spirituales Ecclesiae membra erant. VI, 555. Quae Legis sacramenta significabantur, intelligebant. VI, 558. Israeliticus populus, gens prophetica. II, 376. Propheeta fuit Christi. VI, 453. Huius populi dicta et facta, propheta fuit. VI, 535. Israeliticus mystice exponitur. VI, 40, 604. Nullus Christianorum nomine Israel se putet extraneum. IV, 1476, 1745. Multi ex Israel nati non Israelitae: et e contra. II, 893, 896. Semen Israel, qui ad novam vitam nati, et ad visionem Dei reparati. IV, 169. Israel sunt omnes fideles. IV, 1745; Omnes sancti. IV, 1948. Filii Ecclesiae. IV, 1922. Quiddam Israel contigit in Aegypto et deserto, ad mores Christianorum traducitur. V, 1551; VIII, 269. Israelitarum captivitas et liberatio, figura captivitas et liberationis Christianorum. IV, 917. Israel ductus ex Aegypto, homo per baptismum liberatus a peccato. III, 1636.

Israelii visio Dei promissa. V, 685. Israelis nomen promissionem visionis Dei in patria importat. III, 577. Populus Dei in coelesti Jerusalem erit veraciter Israel. VII, 547.

Israeles vocabant Circumcellionum fustes. IV, 151.

Italia pars magna a Graecia quondam unquam. VII, 225. Italiae clades. II, 422. Italia vastata a gladiatoribus. VII, 115. Italiae flores Poeta clarissimus commemoravit. II, 514. Itali in sonis verborum Augustinum exagitant et ab eo vicissim reprehenduntur. I, 1015. Itali serenas hyemes orant. I, 1601.

Italica praepotens femina. II, 518, *Not. (b)*, 564. Augustini ad ipsam epistola memoratur. II, 705.

Iter aliud est mortalitatis, aliud iter pietatis. V, 955.

Ithacus. VIII, 1047.

Iubatus episcopus. IX, 426, 441, 142.

Iubet Deus dura, sed promittit magna. V, 120. Deus dicit iubet. X, 899. Deus facit ut homines faciant quae iubet ut fiant. X, 978. Deus adiuvat quod volumus, si quo iubet fecerimus. V, 168. *Vide* Mandata, Praecepta. III facit qui iubet, quando ministerium negare non licet. III, 622.

Jubilatio, sonus letitiae sine verbis. IV, 1254, 1255, 1272. Jubilatio est admiratio gaudii, quae verbis non potest exprimi. IV, 528, 1218, 1525. Jubilationem intelligit, qui in Domino, non in se, in gratia Dei, non in meritis suis exsultat. IV, 1126. Jubilatio decet iocundabilem Deum. IV, 225.

Jubilum sonus quidam, significans cor parturire quod parere non potest. IV, 283.

Juda interpretatur confessio. IV, 540, 838, 865; VIII, 457. Iudae nomine tribus Juda significatur. III, 783. Propheeta Jacob de Juda pertinet ad Christum. VIII, 440. Iudae concubitus cum Thamar quid significet. VIII, 456. Iudae factum neque approbavit scriptura neque reprobat, sed pensandum dimisit. III, 813. Iudae quantum in ipso fuit fornicatus est. III, 813. Iudae concubitus cum Thamar est peccatum. VIII, 459.

Judas Machabeus tempus ab omni idololatriae contaminatione mundavit. VII, 605.

Judae epistola inter scripturas canonicas. III, 1851.

Judam cur Christus in Apostolum elegit. VII, 811. *Maus*

elegit Christus, ut nobis daret exemplum tolerantiae malorum. IV, 530. Judas non est electus ad beatitudinem. III, 1786. Electus est ad opus tentationis; alii undecim Apostoli ad opus probationis. IV, 665. Inter Apostolos electos non frustra ultimus numeratur. V, 95. Omnia Judas non ha reliquerat, ut staceriter abrumperet vinculum cupiditatis. IV, 1458. Judas ea quae mittebantur, de loculis auferbat. IV, 196, 1458. Judae furi cur Christus loculos credidit. VI, 532. Judas licet Dominiorum oculorum infidelis custos, mittitur cum ceteris discipulis ad predicandum regnum caelorum. IV, 156. Ipsi priusquam Eucharistiam confectam manibus suis et ore suo commendatam, sicut ceteris Apostolis Christus tradidit. II, 178, 329; IV, 456; V, 455. Eum Christus adhibuit ad convivium, in quo corporis et sanguinis sui figuram discipulis commendavit et tradidit. IV, 75. Judas manducavit panem Domini, contra Dominum penam manducavit. III, 1796. Corpus Christi male malus accepit. III, 1612, 1801. Post panem Christi male sumi tam, diabolus in Judam intravit, ut sibi jam traditum plenus possideret. III, 1802. Diabolus non intrasset in cor Judae, nisi ille locum dedisset. IV, 1786. Buccella qua Dominus Judam designare voluit, non erat corpus Domini. III, 1802.

Judas de Christi divinitate non recte sentiebat. IV, 1436. Non tunc perversus factus est, quando a Judaeis corruptus Dominum tradidit. III, 1761. De Judae traditione. III, 1802, 2052. Judas traditor, explorator Pastoris, insidiator salvatoris, venditor Redemptoris. III, 1786. Judas non laudabilis utilitate traditionis Christi, sed sceleris voluntate damnabilis. III, 1932. Ita malum tradendo faciebat, ut de illo traditio bonum fieret quod nesciebat. III, 1620, 1786. De scelerata Judae nostram salutem Deus operatus est. V, 95, 559, 1057. Judas tradens Christum idem fecit quod Deus pater, et quod ipse Christus; sed non eodem animo. IV, 795, 1214. Judae proditio pulchre exponitur. VI, 688.

Judas libere Christum tradidit, quamvis eum traditorum Scriptura praedixerit. IX, 407. Judae mors voluntaria, grande peccatum. VII, 51. Judam non iam scelus quod commisit, quam indulgentiae desperatio, fecit penitus interire. V, 1558. Judas Deum timuit, sed nil profuit, quia non speravit. IV, 4912. Psalmus cum totus de Juda ex licatur. IV, 1431. *Vide* Christus. Judas voluntate sua malus, Dei ordinante providentia locum suum sortitus. V, 895. Judas filius sponsi persequens sponsum, per Abessalon figuratus. IV, 75, 97, 1847. Judas filius perditionis dicitur est, perditioni praedestinatus. III, 1914. Judas lupus ovina pelle connectus, et inter oves alio Patrisfamilias consilio toleratus. III, 1950. Judam traditorem, divinum aliquid, ac scelus ejus beneficium deputant Caiani. VIII, 29. Judas inimicorum Christi personam sustinet. IV, 1452. Corpus malorum significat. III, 1762. Jam non unus Judas, sed multi. IV, 1441. Judas et diabolus persecuti sunt animam Christi; et tunc ad persecutionem corporis Christi idem diabolus nacet, Judas autem Judae succedit. IV, 1849.

Judaea confessio inter retatur. IV, 980. Cur terra desiderabilis dicatur. IV, 1412, 1415. Judaea et Judaei a Juda filio Jacob cognominati. IV, 926, 937; VII, 447.

Judaei quare Amorrhaei et Cethaei appellantur. III, 1703. Judaei gentis unde gloria praeceteris major. IV, 1077, 1078, 1221. Judaei captivi ducti in Babyloniam, quo tempore. VII, 562. Post captivitatem Babyloniam Judaei non habuerunt reges. VII, 396, 607. Judaeorum captivitas resoluta a Cyro. VII, 583. Judaei post instaurationem templi non habuerunt Prophetas. VII, 606. Hinc facti, deteriores. VII, 606, 610. Judaeorum regnum et sacerdotum propheta erat venturi regis et sacerdotis. VIII, 409, 417. Judaeorum universa gens, totumque regnum fuit propheta Christi, Christianique regni. VII, 221; VIII, 283, 290. Judaeorum regnum sine ope deorum institutum, a solo vero Deo servatum. VII, 140.

Judaei acciperunt Legem qua fierent rei, non qua liberarentur a reatu. IV, 255. Eorum dicitur lapideis tabulis significata. IV, 1569. Judaei non intellexerunt qua dispensatione Lex data esset. III, 2068. Judaeo carnali Lex pondus et tormentum. V, 207. Judaei cur Lex iram operabatur. X, 208. Verbum Dei non habebant in semetipsis, sed in litteris quas legebant. VIII, 649. Judaei quare sub servitute timoris. III, 615, 625. *Vide* Gratia. Non ex Lege sunt heredes, sed ex promissione. X, 1200. Judaico populo praemia temporalia congruenter fuere promissa. VIII, 162, 164. Quia terrenam felicitatem desiderabant, in adversis facile ad idola deflectebant. IV, 551.

Judaei superbia laborabant. V, 945. Eorum gloriatio qualis. X, 208. De Lege ac libero arbitrio suo inanem gloria. V, 854. Legem Dei sua justitia se arbitrabantur implere. X, 208. Judaei errabant 1° Quia justitiam Dei non erant subjecti, suam justitiam volentes constituisse; 2° Quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse censerent; 3° Quia praedicatores gratiae,

tamquam Legis hostes persecuerentur. II, 145, 156. per Legem justificari se putabant, quibus similes sunt Pelagiani. II, 770, 895. Judaizant Pelagiani non quidem nomine, sed errore. II, 895. Judaeorum qualis justitia. V, 921. Judaei spongiae vere comparandi. V, 1066. Judaei natura ex Deo, vitio non ex Deo. III, 1703. Filii Abrahae carni origine, non vitae similitudine. III, 1701, 1705. Judaei non sunt filii Israel. IV, 1918. Degeneraverunt, et progeniem Abrahamae perdidit. IV, 1948. Judaei filii diaboli unitate, non nascendo. III, 1703. Filii veteris Testamenti. X, 565. Cur dicitur filii regni. V, 417. Dicitur propria Christi. V, 678.

Judaeorum caecitas. III, 1956. Maxime quando Christus apparuit. V, 260; VI, 645, 661. Judaei proprie justitiae opinione excecati. V, 875. Et superbiae suae merito. IV, 1780. Judaeorum caecitas et infidelitas. V, 260, 721, 751, 1029. Quomodo sunt videntes et caeci. V, 752. Judaeorum caecitas, occulta virtutibus. IV, 860. Ex aliis oculis peccatis Deo cognitis veniens. VIII, 286. Judaei Christum in humilitate non agnoverunt. IV, 323, 790, 862. Quia gravata super eos erat manus Domini, et hoc fecit Deus, illis juste retribuendo potius, quam saviendo; non vulnerando, sed non sanando. IV, 862, 1789. In resurrectione mortuorum carnalia bona sperabant. IV, 786. Solos se ad beatam vitam resurrectores sperabant, quare. IV, 786. Judaei a veritate Christo turbati. III, 1653. Judaei Filium Dei in forma servi contemnescentes perstringuntur. III, 1575. Nona temporaria in Christo expectabant. II, 516. Gratiam Christianam sibi delitam falso jactantes. V, 93.

Judaei nec Moysi crediderunt, nec Christo. V, 250. Judaeorum incredulitas propheta. VII, 288. Judaei inexculpabiles quod in Christum non crediderunt. III, 1858. Quodam peccatum Judaei non habuissent, si non venisset Christus. III, 1857, 1860; V, 450. Judaei unde non poterant credere. X, 1014. Non poterant credere, quia nolabant. III, 1776, 1778. Judaei, et qui cum eis non credunt, voluntatis suae vitio non credunt. II, 830. Judaeorum infidelitatem praedixit Deus, non fecit. III, 1776. Judaeorum infidelitatis peccatum fuit. III, 1775. Judaei in peccato quo Christum occiderunt, aliorum peccatorum occulorum meritis excecati sunt. III, 1051. Judaeis solam praesentiam suam corporalem exhibuit Dominus. III, 1755. Judaeus Christus plenus peccatis invenit. V, 450. Judaei periculosus agrotantes. V, 945. In medicum insanierunt. V, 496, 945.

Judaeorum crudelitas. III, 1957. Plus peccatum Dominum daemoniacum appellando, quam eum occidendo. III, 1653. Dominum occiderunt eo quod ei invidere principatum. IV, 765. Et timerent terrena. IV, 852. Gladio linguae Christum occiderunt. IV, 765. Dominum occiderunt, ut probarent utrum vere homo esset qui mori posset, an super homines. IV, 762. Occidentes Dominum magis ipsi occisi sunt, in quibus iniquitas vixit. IV, 765. Quanta passi sunt occiso Domino. IV, 666, 759, 1459, 1723. Cur statim persecutionem passi atque dispersi sunt. VI, 511. Cur eos subjugari a Romanis Deus passus est. III, 1651. Judaei Romanorum gloriae rectissime donati sunt. VII, 165. Patrio solo exclusi sunt Imperatoris Romani jussu. V, 57. Tributarii Romanorum facti a Pompeio. VII, 667. Tributarii facti sunt ex peccato. IV, 682. Merito cum terram perdidit, pro qua Dominum occiderunt. IV, 1157. Judaei servi etiam principum terrae. III, 1005. Haec dispersio praedicta. VII, 584. Judaei sine ulla unctione regis sacerdotisque remanserunt. III, 1032; VII, 553. Augustini aetate nullus erat Judaeus in Jerusalem. IV, 759, 1650. Genus illa non ita cessit in jura Romanorum, ut amiserit formam Judaeorum. IV, 706, 707. Judaeorum secta quare non praesens deleta. VI, 179. Judaei populo Christiano serviunt. VII, 515. Judaeus populus qui major, quomodo serviat Christiano qui minor. IV, 1771, 1772. Judaei cur servati et per totum orbem dispersi. X, 594. Necessarii sunt credentibus Gentibus. IV, 705. Judaei non sine divina providentia ubique dispersi, gentis genus nomenque retinent. V, 1052. Non frustra a Romanis victi, nec deleti, in sua lege et consuetudinibus patriis manserunt, ut suis ritibus et Scripturis Christum ostenderent. V, 1067. Frustra Israel videntur in ornatum gentibus. IV, 1156. Judaei manent cum signo figurati per Cain, qui a Deo signum accepit ne occideretur. IV, 442, 463, 705, 907; V, 1052; VIII, 261. Judaei toto orbe terrarum dispersi propter testimonium Scripturarum. VII, 140, 221, 608, 610. Ut essent testes Christi per ipsam Legem. II, 654. Et fidei, cuius hinc sunt. V, 268, 1052, 1058. Et veritatis Christianae. III, 1061. Eorum codices fidei nostrae adstipulantur. VI, 178. Judaei manent ut libros nostros portant ad confusionem suam. IV, 666. Ut ubique portent codices sanctos, quibus Christus et Ecclesia praenuntiata est. II, 525. Divinas litteras portant, non ad adjutorium salutis suae, sed ad testimonium salutis nostrae. V, 1050, 1052, 1054. Legis luceram aliis deferunt, non sibi.

VI, 664. Codicem portat Judæus, unde credit Christianus IV, 606. Judæi Christianorum servi et librorum nostrorum custodes. V, 36, 57, 1667. Christianorum scribarii. VIII, 266, 267. Capsarii. IV, 463. Librarii nostri sunt. IV, 606. Judæi lapidati ad miliaria. V, 1027, 1065.

Judæi nolentes contigi sub alis gallinæ ipsius sapientiæ, exemplum dederunt quo timere debeamus. IV, 1140. Judæorum infidelitas magnum aliquid in usum nostrum confert. VIII, 329. Judæorum a Deo dimissio per Isaacum prænotata. VIII, 50. Claritas per Malachiam. VIII, 61. Judæi ejecerunt Christum de Jerusalem terrena, Christus eos eiecit de Jerusalem cælesti. IV, 1650. Judæorum propterea quare maledictus. VIII, 230. Judæorum populus, etiam in domibus, a Deo desertus non est. IV, 1223. Judæi reprobat, sed non omnes. IV, 1231, 1232. Judæorum quidam electi. III, 1765. Ex iis qui Christum persequebantur. III, 1687. Ex Judæis vasa iræ, et vasa misericordiæ, sicut ex gentibus. VI, 124. Judæorum multitudine perfidie merito reprobat, non ad Jacob, sed ad Esau potius pertinet. IV, 1476, 1477. Judæi multi conversi ex consideratione prophetiarum de Christo. VII, 608. Multi audito Petro. V, 484, 947. In conversis oratio Christi de cruce valuit. IV, 1199. Judæi oliva fracta. V, 1503. Judæi ante Christum in radice oleæ, nunc sunt rami fracti. VIII, 241. Judæi rejeci propter superbiam, et Gentes inseruæ ob humilitatem. II, 539; V, 487, 1503. In Judæis gratia prior, in Gentibus humilitas amplior. V, 1030. Judæi qui Christum crucifixerunt, per humilitatem et confessionem veniam consecuti sunt. IV, 1198, 1199. Judæi sanguinem quem sevientes sulerunt, credentes biberunt. IV, 791; V, 483, 497, 538, 551, 1530, 1685.

Judæi conversi vitæ Evangelicæ studio flagrant. VI, 340. Fervore Gentes in conversione superarunt. IV, 1504. Judæi victi, victoribus leges dederunt. VII, 192. Judæis victis, Deus eorum se non esse victum ostendit idololorum eversione et gentium omnium conversione. III, 1031. Quam laudanda Dei opera in reprobatone Judæorum et vocatione Gentium. IV, 789, 790, 794. Judæi prævaricatores, pulvis. IV, 1503. De ipso pulvere venit paries tot millium credentium. IV, 1503. Non Judæi solum regem Christum recusaverunt, sed et modo in iis qui ubique regnantur habere volunt. IV, 647. Minus peccaverunt Judæi crucifigentes in terrâ ambulantes, quam qui continentur in cælo sedentes. IV, 830. Deus non cessat spiritaliter facere ea signa propter electos, quæ olim fecit corporaliter propter Judæos. IV, 1731, 1840, 1841. Latet Judæos quod venerit Christus, sed volentes latet. V, 567. Judæi non conversi expectant adhuc Christum. IV, 936; V, 567, 572. Christum venturum credunt, sed non moriturum. VII, 553. Dissimulant se intelligere et videre scripturas, per quas annuntiatus est Jesus Christus. II, 448. Judæorum cæcitas ex Scripturis veteris Testamenti convincenda. VIII, 51. De chartis inimici convincitur adversarius. IV, 403. sic apparent Judæi de Scriptura, quomodo facies cæci de speculo; ab aliis videtur, ab ipso non videtur. IV, 666. Judæi qua animi affectione ad fidem invitandi. IV, 110. Judæi in Antichristi laqueos irruunt. IV, 1418. Ultimo tempore ante judicium convertentur ad Christum. VII, 704. Qui in novissimis diebus convertentur, plangent mortem Christi, non reatu criminis, sed pietatis affectu. VII, 706. Judæorum conversionem ad Christum ante judicium prædixit Osee. VII, 581. Judæorum error de resurrectione. V, 1622. Ad Judæos judicandos Christus surrexit. IV, 1723. Jam sunt judicati, et quomodo. IV, 1752.

Judæorum religio quam præstantior paganorum. VIII, 200. Judæi Christum suis ritibus et Scripturis ostendunt. V, 1034. Judæorum sacramenta, significantia. V, 1242. Judæorum regnum, templum, sacerdotum et unctio mystica prænotandi Christo deputata sunt. III, 1034. Judæi sacrificare apud Gentes non poterant. I, 600. Neque pascha ubi libet mactare. I, 600. Not. (a). Judæis contaminatio erat in alienigenæ habitaculum intrare diebus azymorum. III, 1956. Judæi carnaliter sabbatum observabant. III, 189. Eorum abstinentia ab immundis animalibus, figurativa erat. V, 800, 801. Judæorum sabbata et sacramenta a Seneca reprehensa. VII, 192. Religio Judæorum infirmata, quomodo. VII, 523. Observationes veteres revelat Testamento novo non sunt necessariz. II, 894, 897. Gentiles qui in Christum credidissent, Legis onere liberis; eos autem qui ex Judæis crederent, Legi esse subiectos, ex Hieronymo censet Ang. II, 253, 257. Judæicæ observationes post Christi adventum nec Judæis perniciosæ, nec Gentibus necessariz. VI, 492. Judæizare Judæos non cogebat Christiana doctrina, sed nec prohibuit Apostolorum decretum. II, 279. Judæorum cæcitas et perniciosas esse et mortiferas Christianis prænotant Hieronymus, quod et Augustinus sentit, modo gratia revelata ponatur. II, 258, 263. Judæus post Christum quo anno Legem observare liceret. II, 278. Ju-

daicorum observationum præcepta cur legantur Christianis. V, 801. Christiani non carnaliter, sed spiritaliter sunt Judæi. II, 895, 896. Christianus licet Judæus sit et Israelita spiritaliter, non debet sibi hæc nomina imponere. II, 895, 897. A carnali Judæismo quis censeri debeat alienus. II, 591, 594. Aptus quidam dicitur carnaliter judæizare, seseque Judæum et Israelitam vocitare. II, 899.

Judæorum personam gerit Moyses. IV, 1789. Judæi in Cain adumbrati. VI, 688; VIII, 258, 260. Fabris arcæ Noe comparati. V, 1665. In rubo qui non cremabatur figurati. V, 63. In aqua piceinæ. V, 687, 690. In Gedeonis vellere. IX, 398. Judæi per bovem, Gentes vero per asinum significantur. IV, 1675. Judæi carnales per illos concubinarum adumbrati. VII, 515. Judæi et Gentes per divitem et Lazarum significantur. III, 1350. Judæi et Christiani per Jacob et Esau figurantur. IV, 1771. Judæos figuravit Esau. V, 55. Qui patris benedictionem non obtinuit. VII, 516. Judæos, quasi majorem illum respicere videbantur benedictiones; sed ad Christianos, quasi ad minore, perveniunt. V, 43. 44. Judæi terræ et aridæ, Gentes maris nomine significantur. IV, 524, 957; IX, 398. Judæi soli ex veteribus, Christiani nominis velamentum non ambiunt. II, 448. Judæi, Ariani, etc. peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Judæi librum sapientiæ non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 638; II, 109. Judæorum traditiones non scrip.æ. VIII, 657, 658, 612. Judæi in Kalendis Januariis nantantur. V, 1030.

Judicium liber a quo tempore incipit. III, 791. Judicium mentis de tam multis rebus non fit sine aliqua interiore luce. II, 615. De creatura visibili atque invisibili pro humano sensu non judicandum. VIII, 609. De quibus nobis judicare liceat, aut non liceat. III, 2665. Judicia hominum quam misera et dolenda. VII, 632. Judicandum de neutro. IV, 1804. Judicare de aliorum factis quatenus prohibuit. III, 1296. De nullo pronuntiandum in aliquam partem sive in bonam, sive in malam. IV, 570. Judicium de homine incognito non ferendum. VI, 82. Judica quod videris; quod non vides Deo dimitte. V, 323. Non judicandum de occultis hominum. III, 1839. Judicium de occultis Deo reservandum. II, 267.

Judicis temeraris plena omnia. V, 283. Judicium temerarium. III, 1297. Ne temere judicetis, quod non videtis quo corde quis faciat. V, 1145. Quinam temere judicant de incertis. III, 1298. Difficile est ut non omnes tales tibi videantur, qualis es. IV, 339. Augustinus in judicando aut aliquid mali suspicando de aliquo maxime cautus. II, 267, 268. Judicandi nondum est tempus: quando erit. V, 322.

Judicare de nobis ipsis quam difficile. IV, 1921. Judicium nostrum vel de nobis ipsis quam incertum. V, 283. Quid sit hodie quisque homo, vix novit ipse homo. V, 283. Iniquum est ut quisque judicare de alio velit, et judicari de se nolit. II, 1039.

Judices dicti sunt dii. III, 628. Judicandi officium homini est alienum. V, 299, 304. Ad officium judicis exercendum pertinet humana societas. VII, 633. Quæ in iudice spectanda. X, 700, 701, 702. Hæc in iudice securitas fidei est, ut de se non timeat judicari. IX, App. 820. Judices infantur, quia judicant de capitibus humanis. V, 1504. Judex in se primum, tum in alios jus dicit. V, 110. Judices cum tremore judicent homines. V, 108, 109. Judicium præcipitans quam iniquus sit. V, 298. A quibus suspicium exigendum, et quibus donandum sit, superbe judicant debitores. VI, 121. Judicibus misericordia necessaria. II, 656, 658, 659. Quia et ipsi misericordia egent. II, 656. Judica te ipsum sine adulatione, et proximum cum dilectione. V, 322. Quando judicas, dilige hominem, oderis vitium. V, 323. Judex quomodo paterfamilias impere debeat officium. II, 509. Ad hoc mitissimi homines facinus occultatum diligenter examinant, ut inveniant quibus perant. II, 509. Audire soleo, in potestate esse judicis multum vindicare quam inbeant leges. II, 556. Judicibus licet snectere in kniore sententiam, etiam non in causis Ecclesie. II, 512. Judex amet terrere, sed dilgat. V, 111.

Judicium severitas non inutilis. II, 660, 681. Judex ut veram hujus vitæ miseriam agnosceret debet, necessitate nudagandæ veritatis vi tormentorum. VII, 653. Judex peccata persequatur; non peccantem. V, 110. Non usque ad mortem persequatur, non perdat hominem; homo non necetur, ut sit qui emendetur. V, 110. Judices cur animadvertere dicuntur. V, 158. Consuetudo provocandi a mitiore sententiâ. II, 512. Judici interroganti ubi reus lateat, qui nesciro se dicit, cum sciat, falsum dicit testimonium, et occidit animam suam. VI, 593. Judicare parte absente et inaudita nefas est. II, 165.

Judicare personaliter. III, 1636. Personam judicando nemmo accipit alienam, si non accipit suam. V, 369. In judicio nec pauperi nec diviti favendum. III, 628. Pauperi favore ubi veritatem non licet. IV, 283, 286. Quid proloquo judi-

co fieri possit in ejus gratiam. IV, 286. Non levi periculo subjacebit, quisquam aut reo pepercerit, aut innocentem conficere perentari. IV, 377.

Judex an piliu manus non accipiat, novit solus Deus. IV, 195. munus accipit, non modo qui propter aurum et argentum, sed etiam qui propter laudem judicat male. IV, 195. Judicis periculum etsi non quaerentis aliena, cupide tamen servantis sua. V, 651. Judicium justum aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 663. Judicis munus, si pecunia emitur, animo serviendi justitiae, non reprehendendam. V, 110.

Judici alia provinciae, alia Ecclesiae causa esse debet. II, 306. Judicium duplex, ecclesiasticum et foreuse. X, 538. Judicia secularia episcopis delata. IV, 1570; VI, 576. Judiciorum ecclesiasticorum regula. V, 1516, 1517. Hæreticorum accusationes contra catholicum presbyterum admittere nec possumus, nec debemus. II, 1068. Judicium quo episcopus accusatus causam dicit. II, 951. Ac salvo episcopatu punitur. II, 951. Judicat Angelinus presbyterum. II, 254. Etsi sex Episcopis causam presbyteri terminari in Concilio statutum est. II, 235. Quae ille negavit, Deo dimisit. II, 254. qui judicium misericordia temperet. II, 254. Duos e quis vicem accusantis ac vicissim negantes, pacto motuo mittit ad tumulum B. Felicis, ubi alteruter crimen latere cogatur. II, 269. Verberum usus sapor in judicis solet ab Episcopis adhiberi. II, 509. Judicium episcopale indissolubile. IV, 106. Constantini lex, ut sententiae Episcoporum inviolatae semper incorruptaeque serventur. IV, 196.

Judicium non contendendum. III, 1260. Judicium habere adversus alterum de rebus secularibus prohibitum a Christo. VI, 200. Et delictum est, docente Apostolo. IV, 1045; VI, 269. sed veniale. VI, 269.

Judicium perversum, non judicium. V, 317. Judicium et justitiam facere. V, 317. Non solum qui bonam causam perdit, sed etiam qui justissime victus est, de judicio imputatur. IX, 41. Judices per peram et superditionem fieri solebant Kal. Januarii. V, 1020. Judicium salomonis inter duas mulieres meretricis allegorice exprimitur. V, 92.

Judicia Dei quam inscrutabilia. III, 1771, 1777; V, 177; X, 980. quibus et quomodo dicuntur inscrutabilia. IV, 1514. Judiciorum Dei altitudo. X, 1120. Profundum. V, 905, 907. Abyssus. IV, 475, 474. Tale est velle scrutari inscrutabilia, quale est velle invisibilia videre et ineffabilia fari. V, 182. Nobis consideratio, admiratio, tremor, exclamatio, quia nulla penetratio; ipsi autem gloria. V, 118, 1204. Deus et nunc judicat, et ab initio generis humani judicavit. VII, 630, 687. Nihil hic sine judicio Dei agitur. VII, 660. Exempla quædam obstuendorum judiciorum Dei. X, 920. Et inscrutabilia. X, 1004.

Judicium duplex, occultum et manifestum. IV, 117. Judicium occultum est poena, qua nunc quisque aut exerceat ad purgationem, aut admoveatur ad conversionem, aut excipitur ad damnationem. IV, 117. Dei judicium in variis hominum affectionibus et ingenis. X, 744, 745. Sine dei judicio nemo est tardus in animo, vel claudus in corpore. IV, 1515. Judicia Dei in mysterio gratiae non ratione scrutanda. V, 181, 1204. Judicia Dei occulta in hominum prædestinatione. VI, 275. Judicia Dei occulta, cur de prædestinato reprobis, et de reprobo prædestinatus nascatur. X, 846, 847.

Judicium mundi quomodo nunc fit. III, 1771. Judicium duplex, alterum damnationis, alterum discretionis. III, 1115, 1576, 1709, 1719, 1771. Judicium discretionis fit in hac vita. III, 1771. Pii quaerentis a Deo judicari, quaerunt discerni a malis. IV, 191. Judicavit Dominus plebem suam separando bonos a malis. IV, 1732, 1753. Judicium quandoque pro discretionem sumitur. IV, 191. Deus nunc judicat quædam, non omnia. V, 129. Ubi loqueris adversus Deum iniquitatem, ibi te judicat; non judicium differt, sed poenam. IV, 953. Ad hoc multa reservantur judicio, et quædam in presentia judicantur, ut illi qui differuntur timeant et convertantur. V, 129. Non judicat quemquam Deus ob ea quæ facturus fuisset si diutius vixisset, sed ob facta tantum. X, 482, 483, 977, 981, 1007. Pelagiani ipsi viderunt falsum esse, hominem judicari secundum merita præscita. X, 979. qui unumquemque judicari putant secundum merita præscita, adversantur sententiae catholicae de originali peccato. X, 978. Favent Pelagianis. X, 979. Judicari quemquam secundum merita quæ habiturus fuisset si diu vixisset, absurdum est dicere. X, 978, 1004. Dicere hoc de parvulis computi sunt (etiam qui a Pelagianorum errore alieni esse voluerunt.) X, 1011. Judicium Dei in peccante. V, 126. Deus in ipsa misericordia et condonatione peccatorum judicium exercet. IV, 285. Mutato reo Deus judex mutatur. V, 152.

Judicia Dei occulta in hac vita. VII, 660. Et tamen justa.

V, 1581. Judicia Dei occulta sunt justa, juste occulta. VII, 687. Pioram fidem non latet justum esse quod latet. VII, 681. Judiciorum Dei æquitas interim credatur, donec in patria perspecta habeatur. V, 180. Judicia divina nisi credantur, non intelliguntur. IV, 1585. Judicia Dei in patria revelabuntur. III, 1777. Judicia Dei bonis prosunt, malis nocent. III, 605. Quænam judicia Dei novit Ecclesia. IV, 1514. Intrare in iudicium cum Deo quinam velle videantur. IV, 1818. Qui factionem contra se videt, debet causam suam meliori iudicio reservare. IV, 375. Judicium Dei aliquando ponitur in malo, aliquando in bono. VI, 258. Ubi sine adiectione ponitur, justum iudicium intelligitur. IV, 905, 1576, 1577. Licet usus habeat, ut dicatur et bonum et malum iudicium. IV, 905, 1576, 1577. Judicia Dei triplicis generis, prima, media, novissima. VII, 660.

Judicium extremum. V, 124. Judicium ultimum quare sic dicitur. VI, 659. Quare dies iudicii dicitur. VII, 630. Iudicii diem certo venturum esse adstruitur. IV, 944, 945; VI, 505. Iudicii fides unde firmetur. VI, 342, 346. Firmatur auctoritate veteris et novi Testamenti. VII, 661. Quædam scripturæ testimonia quæ de iudicio esse videntur, ad alia pertinent. VII, 665. Judicium haud dubie iudicium probant tot alia prædicta, et jam completa. II, 1028; V, 151, 640, 1453. Iudicii futuri exemplum in dithyrio. VI, 554. Iudicii divini fides nutare non debet ex felicitate impiorum. IV, 557. Etsi nemo peccasset, non sine iudicio creatura beatitudine a Deo donaretur. VII, 630.

Iudicii venturi dies occultus. V, 271. Extremum mundi tempus, diem, horam nemo novit. II, 899, 900, 901, 902, 903. Christus ideo nescire dicitur, quia in magisterio ejus non erat, ut per eum sciremus. IV, 335. Et quia nescire nos facit quod nobis nosse non proderat. IV, 355. Utiliter Deus voluit latere illum diem, ut semper sit paratum cor. IV, 354. Iudicii diem Christus non revelavit Apostolis. II, 906. Nonnulli putant futurum post certa annorum nulla. V, 576. Iudicii extremi tempus certa quædam annorum ab Adam computatione inveniri non posse. IV, 90, 1145. Transierunt sex annorum millia. V, 576. De salvatoris adventu qui expectatur in fine, tempora dinumerare non audeat August. II, 899. Quid de iudicio ultimo apostolus Petrus prædicat. VII, 683. Judicium extremum post quantum temporis futurum sit Paulus non dixit, sed quomodo futurum. II, 906, 907. Possimus extremum mundi tempus conicere ex signis. II, 905, 909. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad excidium Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Mala quæ extremum Domini adventum præcessura sunt, bonis et malis non erunt communia. II, 918, 919. signa adventus iudicii proxime futuri jam ab Apostolorum tempore; nec desinunt tamen convenire dehis novissimis et esse signa. II, 915, 914. Iudicii signa quæ prophetae dixerunt, omnia penae completa. V, 576. Finis sæculi non adventu antequam prædicetur Evangelium in universo orbe. II, 900. Non ita tamen ut omnes credant. II, 925. Iudicii nostri ultimi dies non longe. V, 128. Iudicii dies si sæculo longe est, unicuique vite suæ ultimus prope est. V, 271. Iudicium extremum cito est futurum. V, 76. Iudicii dies differtur, donec impleatur numerus membrorum Ecclesiae. V, 228. Quanto magis differtur iudicium, tanto majore impetu venturum est. IV, 717. Iudicii extremi dies non ideo non potest sciri, quia dies brevissimi sunt. II, 912. Iudicii dies quo sensu recte octavus intelligitur. IV, 90, 91. Judicium ultimum per quot dies tendatur, incertum est. VII, 630.

Judicium ultimum quale futurum. IV, 1236. Quomodo peragetur. III, 1534. Hoc difficile in scripturis sanctis comprehendit potest. X, 526. Judicium fiet mox in adventu Domini. VI, 159. Pater non apparebit in iudicio ultimo. III, 1553, 1574. Pater judicat et non judicat secundum diversum iudicium. III, 1708. Pater non judicabit per præsentiae manifestationem, sed Christus. VII, 707. Judicabit Christus ut filius hominis. IV, 950. Filius venit in forma humana ad iudicandum. III, 1571, 1580. Judicandi omnes videbunt iudicem in forma servi, solis hominis servabitur forma Dei. IV, 546, 547, 1006; V, 711, 1071, 1267. Impii videbunt filium Dei in carne ad supplicium, non ad præmium. III, 1851. Judicaturus sic venit Christus, quomodo venerat iudicandus. III, 1832. Ordo rerum gerendarum in novissimo iudicio. VII, 709. Vivi et mortui iudicandi sunt. II, 873; VI, 258, 634, 666. Ex Apostolo aliqui ad Christi iudicium vivi rapiendi videntur; opponuntur difficultates. II, 873; VII, 688, 690. In iudicio Dominus quasi ignis veniet eis, quibus adventus ejus penalis erit. VII, 692. Ubi locorum erunt sancti tempore conflagrationis. VII, 684. In iudicio bonorum et malorum separatio. VII, 702. Hinc Filius hominis clarificabitur. III, 1804, 1806. Piet separatio non modo malorum, sed etiam bonorum a bonis, ut alii ad dexteram sicut iudicando, alii cum Domino sedecant iudi-

entari. IV, 870. Non duodecim Apostoli tantum iudicabunt, nec duodecim tribus tantum iudicabuntur. VII, 662. Iudicabuntur omnes perfecti. IV, 570, 572, 1156. Qui sedebunt iudicaturi, appellantur caelum; qui stabunt iudicandi, terra nominantur. IV, 575, 1626. Tunc in iudicium convertitur iustitia, cum accipiunt iusti potestatem iudicandi. IV, 1407. In iudicio libri veteris et novi Testamenti cum libro vitae aperientur. VII, 680. Homines varie iudicabuntur. III, 1783. Non solum universaliter de genere demonum atque hominum iudicat Deus, sed et de singulorum operibus. VII, 659.

Iudicabitur homo secundum opera sua. X, 877, 878. Non recipiet homo seu bonum seu malum, nisi secundum ea quae per corpus gessit, non secundum ea quae si diutius viveret gesturus fuit. II, 984, 986. Quomodo hoc verum sit etiam de parvulis. II, 983. *Vide* Adruemeti, Florus. In iudicio iudex ipsa iustitia, testis mala conscientia. VI, 638. Unde in iudicio trepidat bona conscientia. V, 578. Inter iudicem iustum et conscientiam tuam, noli timere nisi causam tuam. IV, 408, 809, 1913. Factis suis iustus defendetur. IV, 1469, 1470. In iudicio Dominus futurus est testis. VII, 702. Iudex est Deus, vide qualem causam geras in corde tuo. IV, 1833. Gaudeamus quod talis est iudex noster, qui falli a diabolo non possit. V, 568. In ultimo iudicio Deus iudex incorruptus. V, 73, 299, 649. Dominus interrogat te, non ut discat a te, sed ut confundat te. V, 299. Quam severus futurus est iudex. IV, 1197, 1198. Quantumlibet rectus sibi homo videatur, ad regulam et iudicium Dei praevarius invenitur. IV, 1849. Tempus misericordiae non est sine iudicio, nec tempus iudicii sine misericordia. IV, 1587. Nemo est qui coram iudice Deo audeat gloriarī se castum cor habere. X, 509. Difficile purgata vita invenitur, cum ille iudicet qui novit ad purum et ad liquidum iudicare. IV, 481. quantum quisque egebit ut misericorditer iudicetur, et qui hoc sperare licet. II, 574, 575. si Deus solum iudex esset et non misericors, nemo ante eum staret. IV, 1098, 1700. Vae etiam laudabili vitae hominum, si remota misericordia discatit eam Deus. I, 778. Nulla spes, nisi superexsulet misericordia iudicis. II, 731. quisquis iudicium sine misericordia quasi secretus expectat, iram iustissimam provocat. II, 741. Iudicium sine misericordia quibusnam faciet Deus. IV, 1250, 1469. In iudicio Dei miseratio et misericordia. X, 230. Inest Deo et misericordia iudicanti, et iudicium miseranti. II, 741; IV, 281, 283. Iudicium et misericordia non sunt inter se contraria. IV, 281. Quam largiter Deus erogat misericordiam in praesenti saeculo, tam severe minatur iudicium in futuro. V, 73. Cum venerit iudicii tempus, erit poenitentia, sed infructuosa, quia sera. IV, 608. Argueatur in ira Dei quidam et non emendabuntur, quidam vero in emendatione fient salvi. IV, 397. In iudicio non deorunt, facta resurrectione, quibus misericordia impertiat, ut non mittantur in ignem aeternum. VII, 758. In iudicio quaedam quorundam purgatoriae poenae futurae. VII, 700. Iudicis ultima sententia quam secreto scribatur. V, 297. Iudicia Dei apparebunt iustissima in ultimo die. VII, 660.

Iudicii diem qui coe'ti credere, coepit timere. III, 2046. Iudicium ultimum timorem incutit negligentibus. III, 23. Iudicii dies is terribilis, qui securi esse bene vivendo no'unt, et male vivere diu volent. IV, 334. Iudicium extremum cui non timeudum non optandum. V, 1063. Iudicium Dei formidandum malis propter poenam, amandum bonis propter coronam. IV, 1283. Iudicem venturum quisquis timet, mutetur, et conscientiam modo corrigat. IV, 548, 569, 800, 1913. Iudicii diem novissimum securi boni, tremantes mali expectant. V, 299. Iudicii diem securus expectat, qui vitam istam contemnit. IV, 1916. Adventum Christi vere desiderat et expectat qui pie vivit. II, 904, 909. Pios convenit desiderare adventum Christi ad iudicium. V, 1369. Adventum Domini amat et desiderat Augustinus. II, 925. Ex huiusmodi amatoribus quis amplius consonet Evangelii, qui Dominum citius, aut qui tardius venturum dicit, aut quid id se nescire confitetur. II, 925.

Iudicem venturum se Deus minatur, ut non inveniat quos puniat cum venerit. V, 150. Modo fac quod tibi minatur Deus, esto tibi iudex. IV, 583. Iudicem se quisque habet, ut Deum habeat defensorem. IV, 947. Qui tunc iudex futurus est, iam advocatus est. IV, 800, 1913. Quidquid ad iudicium exereendum requiritur, intus in ipso homine reperitur. IV, 675. Preparatio ad novissimum diem. V, 589. Sic vive quasi hodie venturus sit ad iudicium Deus, et non timebis cum venerit. V, 1221. Dulcia nobis sint flagella patris, ne sit amara sententia iudicis. IV, 1793. Novissimum iudicii diem exemplo Noe expectare admonemur. V, 1610. Iudicii dies per caminum exprimitur. IV, 1312. Iudicium ultimum quare arcus appellatur extentus. IV

170. Iudicium pro poena dictum. III, 1576, 1577; V, 1630. Pro poena aeterna. II, 917; V, 1258. Pro damnatione. V, 1345; VI, 221, 303. Nonnulli interesse iudicium inter et iustitiam. IV, 1407.

Judith librum in canone Scripturarum Iudaei non recepisse dicuntur. VII, 583. Quo tempore gesta sunt quae scripta sunt in libro *Judith*. VII, 583.

Jugatinus Deus, jugis montium praefectus. VII, 118. *Jugatinus* Deus, qui conjuges jungit. VII, 122, 168.

Jugum grave super parvulos ideo iustum, quia nascuntur cum peccato. X, 1250. Est iniquum, si non est originale peccatum. X, 1278, 1281. *Vide* Miseria, Peccatum originale.

Jugum Christi ferre nihil aliud est, quam pie vivere in Christo. V, 445. Male te subjungere cupiditas, salubriter te subjuget caritas. V, 897. Jugum Christi qui subjectus est, subjecta habet caetera. III, 151. Jugum Christi hoc est Christiano, quod poenae avi. IV, 179. Jugum Christi in speciem durum. V, 442. Jugum Christi leve. II, 200. Unde fit leve. V, 443. Amanti suave est, non amanti durum est. V, 192, 1507.

Julianae domus, non parva Christi Ecclesia. II, 849. Juliana dicit domum suam ab iis discretam qui vel parvos errores videntur habere. II, 840. Augustinus et Alypius Julianam et ejus familiam bonis moribus imbuunt. II, 818. Et instruunt adversus Pelagianum virus libro ad Demetriadem propinatum. II, 849. Juliana grato animo piis admonitiones excipit. II, 848. Hujus rogatu scriptum opus de bono viduitatis. VI, 423. Julianae gratulatoria epistola. II, 645.

Julianus Constantio et Constanti succedit. II, 599. Egregiam indolem Juliani apostatae decepti, amore dominandi, sacrilega curiositas. VII, 168. Juliani exercitus fusus, quia nimis oraculis fidebat. VII, 436, 468. Ipsi domino temporali, licet infideli, obtemporabant Christiani milites propter Dominum aeternum. IV, 1681. Julianus lege data prohibet Christianos litteras docere. I, 733. Docere acciscere. VII, 613. Juliani tempora. II, 316. Persecutio adversus Ecclesiam. VII, 613. Julianum hilaritas juvenis Christiani inter cruciatu salientis, a caeteris torquendis deterruit. VII, 615. Julianum quomodo Donatistae laudant. IX, 324, 326, 327, 334. Libello dato quantum ei adulentur. II, 337. Quam impudenter adulentur Rogatiano et Pontio. II, 406. Laudes quibus eum extulerunt Donatistae, plene impicitatis. IX, 47. Praees a Donatistis adulatorias accipit. IV, 371. Earum intuitu rescriptum concedit Donatistis. IX, 371. 808. Supplicantiibus Rogatiano et Pontio libertatem perditionis parti Donati permisit. II, 399, 415, et Not. Basilicas unitatis reddidit Donatistis. IX, 47, 316, 334. Verba Juliani pro Donatistis. IX, 334. Adversus Donatistas explicatur. IX, 333. Juliano succedit Jovinianus. II, 400.

Julianus a Marcelliana. IX, 233.

Julianus a Telepte. IX, 253.

Julianus litteras Alypii ad Paulinum et Therasiam defert. II, 99.

Julianus haereticus Pelagianus. X, 1049, 1050. Egregius adolescens. II, 368. Memor Juliani pater eum fecerat Augustino carissimum. X, 647. Eum impense amat Augustus et desiderat. II, 369. Julianus juvenis confidentissimus. X, 694. Litteris secularibus inflatus. X, 1457. Dialecticae artis astutiam iactabat. X, 703. Julianus fuit conjugatus. X, 723. Continentiam postea professus est. X, 737. Possessus est Pelagiana impietate. X, 433. Julianus baptinatus fuit in Ecclesia catholica. X, 1143. Catholicam veritatem deseruit. X, 1032. De Catholicorum communione discessit. X, 453, 1260. Juliano victus et otium non esset ad scribendum, nisi haec ab hominibus haberet. X, 1249.

Julianum inter et Augustinum quid controversaretur. X, 645. Juliani ratio propter quam negat originale peccatum favet manichaeis. X, 668, 669. Julianus eam irridet sententiam, quae assertit potuisse Deum concedere homini beato, ut de suo semine, sine pudenda libidine, sicut (riticum sereretur. X, 1445, 1447. Julianus non re'ert Scripturas fideliter. X, 432, 4406. Ejus calumniae adversus Augustinum et Catholicos. X, 563, 564, 1033, 1037. Omnia quae Julianus Augustino et Catholicis objicit, in ipsum re-vertentur. X, 1358. Julianus suo gladio jugulanda a Manichaeo. X, 1313. Juliani objecta adversus Augustini librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. X, 437, et seq. Destitutam veritatem unum se tueri gloriabatur Julianus. X, 699, 833. Libros quatuor scripsit adversus librum primum de Nuptiis et Concupiscentia. I, 651; II, 949; X, 637, 638, 644. Horum librorum decerpitis nonnullis se postmodum toti operi respondit Augustus. II, 949. Quatuor libris. I, 651. Julianus usquequaque fidei venena spargere non cessat. II, 949. Liber secundus de Nuptiis in eum scriptus ab Augustino. I, 651. Julianus octo libros edidit, post quatuor illos quibus Augustus jam responderat. II, 1004; X,

1065. Illos roma mittit Alypius ad Augustinum, multum instans ne his respondere differat. II, 1001; X, 1065. Juliani opus ad sanctum Turbantium directum. X, 1353.

Juliani querela de iudicibus qui Pelagii haeresim damnarunt. X, 704, 703. Ad orientis antistites provocat. X, 648, 649. Eraditos iudices exposcit. X, 1141. Querit examen iam factum apud Apostolicam sedem, et in iudicio Palestino. X, 1183. Queritur episcopale sibi examen et iudicium denegari. X, 700. Sibi dat palmam contra antistites Dei. X, 1146. Juliani chartula. X, 437, 440. Juliani epistole Thessalonicam missa. X, 574. Romam directa. X, 437, 1036. Juliani epistole ad Zosimum duae. X, 1037.

Julius episcopus Concilio quod Sardiceuse factatur, improbat. II, 176.

Julius episcopus ad Innocentium defert litteras Concilii Carthagini. II, 780. Concilii Mibevitani. II, 784. Necnon Aurelii, etc. II, 786.

Julius obsequens auctor libri de Prodigis. VII, 75.

Julius Proculus. VII, 91.

Julius mensis sic appellatus in honorem Imp. Julii. III, 51; VIII, 346.

Jumenta a jurando dicta. III, 764. Jumenta dicuntur in Ecclesia simpliciter ambulantes, sed utiles et fide pleni. IV, 1427. Jumentum Christi vir mansuetus, qui non vult se laudari, sed eum quem portat. IV, 310. Jumentum Dei esse ne erubescamus. V, 1007.

Junior, homo novus, gratia filius, cantator novi cantici, non Cain, sed Abel, etc. IV, 1513. Junior et senior idem aliquando ac minor et major, licet neuter senex. IV, 4361.

Junius Brutus filius et majoris uxoris suae occidit. VII, 94.

Junii Bruti mors. VII, 94. *Vide* Brutus.

Juni Quartii consulatus. II, 784, 787.

Junius episcopus a Neapoli. IX, 192, 239.

Junius exceptor. IX, 313.

Junius mensis a Junone cognominatus. VIII, 546.

Junio. I, 673; V, 1250. Aer esse dicitur. V, 1024. Juno solum aërem tenere perhibetur. III, 1065. Junonem terram esse perhibent. VII, 207. Quare Juno soror simul et conjux Jovis dicitur. VII, 119. Itemque mater Jovis. VII, 120. Soranus Junonem nihil aliud esse, quam ipsam Jovem dixit. VII, 203. Junonis et Herculis spiritus adversum se divisi. V, 447; VI, 712. Certamen Junonis, Minervae, et Veneris de pulchritudine pro malo aureo fabula, etiam ipsi pagani. VII, 367. Juno dea pariendi. IV, 203. Juno heridica est pueris. VII, 183. Junonis asylum in Troja neminem liberavit a Graecis. VII, 17. Junonis spiritus. V, 447. Juno Astarte vocatur. III, 797.

Jupiter. V, 1249. In aethere accipitur. VII, 119. Jovem velut animam mundi hujus esse voluit recentiores Platonici. III, 1058. Et quibusdam placet. VII, 123. Alii esse mundum existimant. VII, 203. Jupiter ut Deus sit, non anima mundi, sed mundus ipse dicendus est. VII, 202. Ex Jove, Junone, et Minerva cuncta fieri, quomodo secundum Varronem intelligitur. VII, 218. Jovis omnia plena. VII, 120. Potestas Jovis in causis rerum efficientes. VII, 204. Jovis imbecillitas ad subveniendum populo. VII, 97. Jupiter mas et femina dicitur. VII, 202. Genitor genitrixque deum dicitur. VII, 202. Deorum omnium deorumque rex. VII, 149. Jovis stella, si rex iste est, aut fulgentior caeteris, aut Saturno superior esse debuit. VII, 206. Jupiter ipse est Saturnus. VII, 205. Ipse est Mercurius VII, 205. Ipse est Genius. VII, 205. Ipse est omnes dii. VII, 203. Sub deorum universorum nominibus colitur. VII, 121. Jupiter sub alio nomine colitur ab his qui unum Deum solum sine simulacro colunt. VII, 119. Varia cognomina Jovi imposita, ad unum eundemque referuntur. VII, 205. Inter alia cognomina, Jupiter pecunia vocatur. VII, 205, 204. Quid de cognomine pecuniae Jovi attribuit, sapienti sentiendum. VII, 205. Jupiter facilius sapientia, quam pecunia vocaretur, si ad vitam aeternam aliquid conferret theologia gentium. VII, 205. Jupiter stupris multis adolescens vacavit. VII, 97. Jupiter uxorum adulterator, Ganymede raptor. VII, 132. Conversus est in bovem et cygnum, ut cum aliqua comberet. VII, 134. Jupiter Iovans et adulterans cur a poëtis fictus. I, 672. Jovem dicere et mundum regentem, et per stupra diffundentem, repugnat. VII, 202. Jovis tabula picta adolescentis libidinem accendit. II, 313. Jupiter in Arcadia dictus est Lycaeus. VII, 574. Jupiter appellatur stator. VII, 89. Jupiter in monte Olympo castra posuit, cum adversus patrem bella gereret. II, 83. Jovi imposita a Virgilio falsitatis persona. V, 623. Jovem inducit Virgilius falsa loquentem, ipse veriora loquitur. V, 623. Jupiter ab Homero demum nuncupatus est. VII, 256. Apollonius multo melior quam Jupiter. II, 533. Jovis, Iulio tempore non habuit Romae. VII, 87. Jovem Iudeorum Deum putavit Varro. III, 1033. Romani nihil solent superius colere, quam Jovem. III, 1033. Per Jovem Iudaei,

juratio sanctissimam Romanis. V, 77. *Not. (c).*

Juratio Dei quid. V, 811. Juratio Dei qua seipsum testatur. IV, 1439, 1460. Dei juratio, promissionis est confirmatio. IV, 1422, 1459. Juramentum appellat propheta, quod statuit per sacramentum. IV, 1367. Juratio aliud est in ore jurantis, aliud in prophetantis significatione. IV, 99. Juramentum cur Deus prohibuit. VIII, 1600. Cur dicitur a juratione ante omnia abstinendum. V, 977. Juratio licet a Deo usurpata, et ab Apostolo, nobis tamen fugienda. V, 972, 974, 1406. Juratio caveida, et tutius est non jurare. II, 695. Non ideo quia Apostolus in suis epistolis juravit, ludus nobis debet esse juratio. II, 603. Juratio quamvis licita. III, 1253, 2110. Qua conditione adhibenda. V, 977. securus jurat qui mentiri nescit. V, 1407. Jurans non sibi jurat, sed proximo. V, 979.

Juratio fides servanda. II, 481. Etiam extortae. II, 482. Ita debet esse mens fixa in custodiendis mandatis Dei, ut sit pro juratione quod de illis custodiendis statuit. IV, 1367. Non secundum verba jurantis, sed secundum expectationem illius cui juratur, quam novit ille qui jurat, fidem jurationis implendam esse rectissime dicitur. II, 476, 482. Jurationem servant Hebraei Gabaonitis quasvis mentientibus. III, 781. In juratione servanda Reguli cujusdam religio. II, 476. De juratione quaestio visa Augustino difficultis, fateturque se eam semper vitasse. V, 974. Quare eam vitavit Augustinus. V, 979.

Jurare quid sit. V, 975. Jurare est firme promittere. IV, 1717. Est Deum testari. IV, 1439, 1460. Deus solus securus jurat, quia falli non potest. IV, 1123. Juret Deus, quem nihil fallit, quem nihil latet. V, 973. Quod Deus jurando promissit, sine dulo veniuntur est. IV, 1725. Minantem Deum et jurantem quantopere timere debeamus. IV, 1226.

Jurare omnino, quomodo velitum. VI, 307, 312. Bene prohibetur homo jurare, ne in perjurium prolabatur. IV, 1122, 1459. Tanto longius erit a perjurio, quanto erit longe a jurando. IV, 1459. Quia grave peccatum est peferare, compendium tibi dedit Scriptura, noli jurare. V, 975. qui jurat, est juxta praecipitum perjurii. V, 974. Quam timendum ei a perjurii discrimine. V, 975. Jurare verum, fas est; non jurare, tutius. V, 974. Etsi verum jurando non peccatur, humanae tamen fragilitatis corda non jurando tutius a perjurio conservantur. VIII, 362, 364. Proximum falsum juranti, qui vel verum jurat. V, 1407. Non est peccatum verum jurare, sed falsum jurare, gravissimum est peccatum. II, 695. Grande peccatum. V, 1406, 1407, 1408. Juratio falsa exitiosa est, vera juratio periculosa est, nulla juratio secuta est. V, 974. Jurare falsum per idola, perjurium est. V, 978. Non modo non jurandum est, sed nec aliquis compellendus est jurare. II, 184. Juramentum exigere ab alio unde fides ei fiat, non audeo dicere non esse peccatum, tamen humana tentatio est. V, 978. scripturis dictum ne juremus, non autem ne jurationem ab alio accipiamus. II, 184. Utrum peccet qui a pagano per falsos deos sibi jurari facit. II, 184. Jurans per falsos deos, et fidem non servans, bis peccat. II, 184. Jurans ab alio provocatus, non sic peccat quomodo iste alius. V, 1409. Jurare compellens eum quem falsum juraturum credit, peior est homicida. V, 978, 1409. Minus malum est per Deum falsum jurare veraciter, quam per Deum verum fallaciter. II, 184. qui scit aliquem jurare falsum, an et quibusnam tenetur prode. III, 675. Servus Dei, etiam imminente mortis periculo, jurare non debet se aliquid illicitum aut nefarium facturum. II, 473. Juratio temeraria non implenda adnotat homicidio. V, 1408. Jurans David occisurum se Rahab, et non occidens, minus peccavit. V, 1408. Jurans se ab Episcopo non recessurum, non est perjurii reus, si ipso permittente ab eo recedat. II, 230, 232. Possunt uti ea pace quae inter alios jurantes facta est. II, 184, 185. Licet uti fide ejus, qui ut eam servet, per daemonia juraverit. II, 181.

Jurandi consuetudo valde mala. V, 1409. Quomodo jurandi consuetudo convellitur. V, 979. Jurandi consuetudini aliquando obnoxius Augustinus. V, 977, 1407. Jurat Augustinus compellente necessitate. II, 480. Idque ad exemplum Apostoli. II, 481. Quomodo juret Augustinus magna necessitate compulsus. V, 977. Tantalumque ob juratious peccatum divina correptione flagellatus. V, 1409.

Jurandi varii modi. V, 975. Jurat qui dicit, *testis est Deus*. V, 102, 975. Jurandi per Evangelium mos. II, 1066. Juratio vulgaris, *Per manus mea*. V, 53. Jurare per oculos oim usitatum. III, 4639. Jurare solebat Socrates per canem, per lapidem, et per obvia quosque, quare. III, 123. Donatistae per canes Donati jurabant. IV, 134. *Jura, perjura, secretum prode reus*, dictum Priscillianistarem. VIII, 44. Jurare per execrationem, gravissimum juramentum genus. IV, 99. Juratio appellatur aliquando execratio. III, 669. Maledictum. III, 669.

Jus est quod justum est. IV, 1894. Jus et injuria contra-ria sunt. IV, 1894. Jus non est, ubi justitia vera non est. VII, 648. Non jura dicenda sunt vel putanda, Iniqua hominum constituta. VII, 648. Jus falso dicitur esse id, quod ei qui plus potest, utile est. VII, 648. Jus divinum. VI, 398. Jus civile. V, 357. Jurisperitus cœli. V, 634. Jus fori et jus poli. V, 1372, 1710. Jus divinum et jus humanum in rerum terrenarum possessione. II, 345. Jure Romano testa-menta condere. II, 334.

Jura civilia non faciunt ut homines bonis bene utentes sint, sed ut male utentes, minus molesti sint. II, 665. Jure non tenet, quod quis juste non tractat. V, 527. Jus natura, jus consuetudine quid. VI, 20, 21. Quotuplex jus consuetudine. VI, 21.

Jus Ecclesiasticum. IV, 196. Juris formulæ olim non erant, sed arbitrium voluntatis pro norma legis habebatur. V, 519.

Justina Valentini minoris mater ab Arianis seducta persequitur Ambrosium. I, 770.

Justini historia. VII, 116.

Justificationum nomen unde exortum est. III, 631. Justificationes sunt non dicta, sed facta justitiæ. IV, 1514, 1520. Justificationes ideo Dei dicuntur, quamvis a nobis fiant, quia nisi ipso donante non fiunt. IV, 1514. Justificationes Dei quomodo doceantur. IV, 1516. Quomodo discendæ sint. IV, 1514. Ad eas quibus gradibus perveniatur. IV, 1522. In justificationibus Domini nulla difficultas et mirabilior, quam ut suos quisque diligat inimicos. IV, 1524. Quid sit concupiscere, desiderare justificationes Dei. IV, 1531, 1522.

Justificari quid sit. X, 228. Justificatur impius, cum ex impio fit pius et ex possessione diaboli migrat in templum Dei. IV, 100. Justificatio peccatoris. III, 1491. Justificare, id est justum facere, homo non valet. V, 1524. Justus et justificans non est nisi Deus. II, 800. Nemo recreat, nisi qui creat; nemo reficit, nisi qui fecit. V, 952. Non solum homines, sed etiam justos, si tamen sumus, ipso fecit nos, et non ipsi nos. IV, 159, 195. Justificatione impii nihil magnificentius. IV, 1464. An majus sit credere justos, quam justificare impios. III, 1823. In quo Pelagiani Deum justificationis auctorem agnoscunt. X, 208. Justus est et justificans Christus, nos autem justificati per gratiam ipsius. II, 810. Justificamur in Christo solo. X, 115. Nemo nisi Christus justificat. X, 119. Omnes quomodo per Christum justificantur. X, 463. Fides in Christum ad justificationem necessaria. V, 784. Justificatio nostra in sanguine Filii Dei quomodo facta explicatur. VIII, 1023. Per carnem Christi fit etiam in carnis nostra justificatio per gratiam. X, 679. Justificamur a peccatis per eandem gratiam, per quam Christus habuit ut peccare non posset. VI, 230. Delicta nostra sua delicta fecit Christus, ut justitiam suam nostram justitiam faceret. IV, 172. In justificatione recte fit collatio ex contrariis. X, 1236. Et redimeretur homo, via inita est ei contraria qua in captivitate est abductus. X, 407. Justificari non potuit, qui Christi nomen non audivit. X, 231.

Justificatio hominis gratuita. IV, 158, 704, 707; X, 210. Justificari gratis, quid. X, 228. Deus non secundum opera justitiæ quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit, etc. II, 569, 570. Justificationem præcedit vocatio, quæ non est meritum, sed gratiæ Dei. IV, 89. Justificatio nostra fit in vocatione misericordiæ, et timore judicii. IV, 1963. Justificationis misericordiam quibusdam non esse præhendam acquisitive judicat Deus. VI, 121. Hoc ipsum quod Deus justificat homines, nimis occulto judicio facit. II, 509. Justificatio nostra ex gratia, non sine nostra voluntate. V, 922. Templum suum non sic de vobis ædificat Deus, quasi de lapidibus qui non habent motum suum. V, 857. qui fecit te sine te, non te justificat sine te. V, 923.

Justificatio per gratiam quomodo fiat. X, 209. Justificatio in hac vita tribus peragitur. X, 689. Fides impetrat justificationem. II, 818, 819; V, 864. Justificatio ex fide impetratur. X, 232. Non lege factorum, sed lege fidei homo justificatur. X, 215. Justificatio ex fide sine operibus. V, 51. Quomodo intelligenda. VI, 88. Justificatio a fide incipit, ut bona opera, non præcedentia quod meruit, sed consequentia quod accepit ostendant. IV, 1464. Non justificat Deus impium nisi credentem et confidentem. IV, 532. Fides conservat justificationem. II, 878. Justificationem præcedit penitentia. IV, 1786.

Justificatio et perfectio nostra. V, 454. Justificat utrum jam sinus. V, 864. Justificatus est nemo, quamdiu vivit in hac vita. V, 930. Justificatio hic nobis imperfecta. V, 867. Tunc complebitur, cum comparabitur spes nostra. V, 790. Justificatio perfecta in Martyribus. V, 867. Quod peccator justificandus accepit, pignus est ejus quod accipiet glorificatus. IV, 1463. Justificatio est tantum gratia, vita æterna et merces et gratia. X, 856. Justitiæ Domini justificat impium, justitiæ hominis non faciunt piun, sed su-

perbum. IV, 1344. Nemo justificatur in conspectu Dei, quomodo. X, 512. Quomodo sicut omnes ad condemnationem, ita omnes ad justificationem. X, 827.

Justitia quid sit, et unde. VI, 20. Justitia virtus est qua sua cuique tribuuntur. I, 1235; IV, 1065; VII, 649; X, 1063, 1064. Quod vult Deus, ipsa est justitia. V, 700. Justitiæ altera definitio. I, 1189, 1322. Justitia in quo consistat. III, 1337. Justitia virtus est animi magna, præcipueque laudabilis. IV, 1577. Justitia ad omnes partes animæ pertinet. III, 204. Justitiæ officium. VII, 629. Justitiæ regulæ immutabiles, etiam impiis notæ. VIII, 1052. Justitiæ regulas immutabiles qui non videt, an non peccat. VIII, 1047. Justitiæ ratio non tantum quid factum sit, verum etiam quare factum sit intuetur. VIII, 426.

Justitia esse videtur malum pro malo reddere, sed non est hæc Dei justitia. IV, 87. Cum punit Deus peccatores, non malum suum eis infert, sed malis eorum eos dimittit. IV, 87. Justitiæ Dei punientis ordo. VII, 611. Justitia Dei non est crudelis. VII, 376. Non sic est Deus misericors, ut injustus sit. IV, 1530. Nec sic justus, ut misericors non sit. IV, 446. Justitia si sine misericordia prolata fuerit, in quolibet quod damnet inveniet. IV, 1922. Omnes damnati non merentur, a qua si omnes liberarentur, lateret quid peccato per justitiam debeatur; si nemo, quid gratia largiretur. II, 875. Justitia ipsa qua retribuuntur bona pro nobis, non est sine misericordia. IV, 1517. Judex justus est Deus, etiam ignoscendo peccatis. III, 2005. Justitia et misericordia passim commendantur in Scripturis. III, 565, 591. Ipsa est prima hominis justitia, ut ponas te malum, et faciat te Deus bonum. IV, 1080. Justitia Dei summa etiam malis bene utitur. IV, 1001. Quidquid malorum ab iniquis dominis irrogatur justis, non est poena criminis, sed virtutis examen. VII, 114. Justitiæ superbiæ quædam vestigia impressa tenenda sunt in contractibus humanis. VI, 121. Justitia in terrenis rebus fit gradus ad cælestem justitiam. VI, 57. Justitia firma et inflexibilis, virga ferrea. IX, 403. Quænam est vera justitia. VII, 649, 636, 730. Justitiæ origo, atlas, genus, et species. X, 1063, 1064.

Justitia Dei et justitia hominis. II, 1607. Virtus et justitia Dei tanto magis necessaria, quanto magis eam sic vult, ut nolle non possit. X, 1498. Justitiæ divini constantia. III, 2094. Justitia divina quanto excelsior, tanto ab humana distantiore. X, 1236, 1237. Justitia quædam manens est, quam cernit et injustus; ad quam si accedis, es justus, a qua si recedis, injustus es; quæ nec crescit, nec deficit. IV, 744. In dilectione jstorum accenditur ex ipsi dilectione incommutabilis formæ. VIII, 959. In multis justis una est Dei justitia, quam omnes participant, tanquam si una facies intueatur plura species. IV, 137. Justitia quæ vivit a divinis, in se ipsa vivere intelligenda est. II, 464. Et procul dubio Deus est. II, 461. Justitiæ lumen Deus. V, 56. Nonnulli per errorem putarunt nullam esse justitiam per seipsam. III, 74. Ea est humane justitiæ disciplina, non in se amare nisi quod Dei est, et odisse quod proprium est. III, 2095. Tota justitia ad unum verbum innocentie redigitur. IV, 1286. Justitia hominis alia ab ea qua Deus justus est, X, 895. Justitia Dei dicitur, quam Deus facit. X, 211. Quæ nos ex impiis justos facit. V, 753. Justitia Dei sumus cum juste vivimus. II, 569. Non qua Deus justus est, sed qua justus sunt homines quas gratia sua justificat. II, 570. Justitia Dei etiam nobis fit justitia, cum ei coharendo juste vivimus. II, 461. Justitia dei dicta quæ homini ex Deo est. III, 618; X, 895. (quare dicitur nostra. X, 20.) Justitia Dei, quæ. X, 217. Justitia ex Deo, non per Legem, sed per gratiam. X, 896. Justitia Legis, justitia in lege, justitia hominis, quæ. X, 603. Justitia Dei seu ex Deo, justitia ex Lege quæ et quid. X, 367, 368, 403, 1200.

Justitia hominis, in Lege sive ex Lege, justitia Dei seu quæ homini ex Deo, in spiritu gratiæ. X, 603. Justitia quæ ex Lege est, dicitur nostra, quia lex per litteram jubet, non per spiritum juvat. II, 818. Justitia ex Lege est, cum Legi timore obeditur. V, 919. Justitia Dei sine Lege, quatenus non sine Lege manifestata. X, 209. Justitia Dei manifestata per Legem et Prophetas. X, 209. Justitiam Legis non implet justitia quæ in Lege est vel ex Lege, sed quæ in spiritu gratiæ. X, 603. Justitia non ex Lege. X, 616. Deseruitur promissio, si ex Lege justitia. X, 1210. Justitia nec per Legem, nec per naturam. X, 249. Si per naturam voluntatemque justitia, gratis mortuus est Christus. X, 746, 806. Qui ex Lege justitiam adstruunt, sunt inimici crucis Christi. X, 605. Justitia ex Lege a Christo removet, quare. V, 918. Apostolo damnatum videtur. V, 920. Justitiam suam horret Paulus, ut habeat justitiam a Deo. V, 921. Justitia quæ ex Lege est, cur a Paulo contempta. X, 602, 603. Justitia Dei quæ Judæis et Pelagianis ignota est. V, 753. Justitia Phariseorum est dicere et non facere: abunde!

vestra, ut et bona dicatis, et bene vivatis. V, 1170. Justitia quædam est sine querela in oculis hominum, non in oculis Dei. V, 929, 930. Si justitia ex imitatione justorum, Christus gratis mortuus est. X, 1202. Justitia incarnatione Christi nobis allata. V, 998. Calumnia pelagianorum de Proprietarum et Apostolorum justitia. X, 597. Justitia Christi quorbodo nostra. V, 790. suam justitiam qui constituere velle dicantur. X, 893. Justitia nostra non per Legem, neque per naturæ possibilitatem, sed ex fide Dei per Jesum Christum. II, 769; X, 232.

Justitia ex fide. X, 1209. Justitia ex fide; ea est, qua credimus nobis justitiam dari, non a nobis in nobis nostris viribus fieri. II, 818. Justitia ex fide unguentum pistacum. III, 1760. Justitia justis, sic est hominis, ut sit Dei, id est ab ipso data. IV, 233, 877. Justitia nostra nulla nisi a Deo. V, 872, 913, 923, 950, 1513. Justitiæ horreum et fons a, ud Deum. X, 134. Justitiam non a se homo habet. X, 1102. Non nascitur cum illo. V, 922. Justitia hominis vera, non quæ ex libero arbitrio, sed quæ ex Deo. X, 1542. Justitia Dei non sine gratia. X, 1249. Non est in hominibus nisi beneficio gratiæ. III, 753. Est ex dono Dei. X, 231, 1064. Bene vivere donum est divinum. X, 204. Justitiam sine gratiæ interioris adjutorio perfici, impietatis crimen est dicere. X, 243.

Justitiam Dei caritas facit, non timor. X, 236. Ut justitia vera diligatur et delectetur, non nisi divinitus subvenit gratia. VII, 380. Justitiæ particula impleri non potest, nisi Deus det. V, 877. Ad quatenuscumque proventum veræ justitiæ gratiæ, nisi adjunxerit gratia salvaloris perveniri qui negaverit, non est Christianus. X, 282. Justitia nulla vera sine fide gratiæ Christi. X, 605, 606. Non aliqua justitia præter Christum, licet sit aliquod peccatum præter Adam. X, 420. Justitia vita animæ. II, 461. Ad faciendam justitiam quænam requiruntur. X, 242. Ad operandam perficiendamque justitiam et Dei mandata complenda sola humana natura non sufficit. II, 760, 768. Justa vita, cum volumus, adest; quia eam ipsam plene velle justitia est. II, 483, 595. Sed hoc ipsam plene velle in homine non erit, nisi gratia Spiritus sancti et adjuvetur ut possit. II, 595. Justitiam nemo male habet, et qui non dilexerit non habet. II, 663. Non est bonus quisquam timore pœnæ, sed amore justitiæ. II, 660. Pœna corporis, etsi non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati: justitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam pœnæ corporis non cohibere non debeant. II, 594. Vis adhiberi potest ut ad justitiam quis cogatur, si quidem Paulus violentia ad Ecclesiam compulsus legitur, et Sara salubriter edomabat superbiam Agar. II, 323. Justitiam sitiunt filii, non servi. X, 256. Justitiæ liberaliter serviendum. VI, 61. Justitiæ servitus, vera libertas. VI, 247. Justitiæ plus servituti debetur, quam peccato solent homines exhibere. II, 594. Justitiæ inimicus est, qui pœnæ timore non peccat, amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 594. Nondum amant justitiam, qui timore pœnæ a peccando revocantur. IV, 1958. Non est amicus recti, qui mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juberi. IV, 823. Justitiam facilem facit amor. IV, 239, 825. Justitiæ amor castus. V, 963. Justitiam amat, qui mallet furta non esse, et si non essent gehennæ. IV, 282. Quam indignum ut ad peccatum suavitatis adducat, ad justitiam timor cogat. V, 870. Justitia Martyrum perfecta. V, 867. In amore justitiæ quidam gradus proficiendum. V, 868.

Justitia cum delectatione et amore sectanda est. V, 870. Justitiam qui perfecte novit, perfecteque amat, jam justus est. VIII, 968. Justitia ex Lege per timorem, non parit dulcedinem cordis, sed justitia ex fide. VII, 759. Justitiæ dulciores sunt fructus, quam iniquitatis. VI, 550. Justitiæ major est delectatio quam divitiarum. V, 1470. Cæteris delectationibus anteponenda est. V, 869. Inter omnia quæ delectant, plus delectet justitia. V, 868. Bonis omnibus præferenda est. V, 1470. Qui fiat ut justitia nunc magis minusve delectet, nunc non delectet. X, 168. Opus bonum tanto magis delectat, quanto magis Deus summum bonum diffugit. X, 168. Justitia sic delectet, ut vincat etiam licitas delectationes. V, 860. Dilectio et delectatio justitiæ, gratiæ indicia. X, 918. Justitia non ita est tempore diligenda tranquillo, ut turbulento deseratur. IV, 1522. Justitia laboriosa, nisi amantibus. X, 1200. Justitiæ sarcina non est pondus onerati, sed alie sunt volaturi. V, 898. Justitiæ cur jam molestum sit obedire, superbia causa est. X, 170.

Justitia pulchritudo animi. VIII, 954. Justitia pulchritudinem suam habet. IV, 780; V, 87. Quæ oculo cordis videtur. IV, 780. Quæ placet oculis cordis. IV, 292. In ipsa frigiditate corporis amatur. IV, 780. Pulcher est et amabilis cum justitia curvus et deformis senex. IV, 282. Justitiæ amatoris satis est, si placeat oculis sapientiæ; cætoros non curat. IV, 282, 283.

Justitia primi status in paradiso, et justitia post lapsum in quo sita. X, 173. Justitia alia nunc est hominum ad re-

ciendam sempiternam salutem; alia fuit hominis in paradiso ne eandem salutem amitteret. VI, 89. Justitiæ nostræ initium, confessio peccatorum. III, 2006. Justitiam maxime humilitate commendavit Christus. V, 1525. Ad recuperandam justitiam peccato amissam, laboribus et molestiis entendum. X, 185. Justitia hujus vitæ tribus comprehenditur, jejuniis, elemosyna et oratione. IV, 482; X, 299. Justitia nostra, non cruciatibus delectatur Deus. V, 1295. Justitiæ opera sine baptismo nihil prosunt. X, 1265. Justitiæ humanæ quis modus. IV, 322. Justitia non sit laboriorum, sed et factorum. IV, 674. Justitiam vere loquitur, qui non aliud in labiis perstricit, aliud celat in corde. IV, 675. Justitia quod Christus vadit ad patrem, quare. V, 789. Justitia de qua arguitur mundus. V, 788.

Justitiam facere et perficere qui differant. X, 283. De justitiæ perfectione quatuor quæstiones. X, 133. Justitiæ perfectio in hac vita possibilis. X, 204. Etsi hic non invenitur. X, 242, 243. Justitia hujus vitæ imperfecta. VII, 637; X, 605, 604. Quare. X, 243. Perfecta justitia humana imperfecta est. X, 162. Justitiæ normam cum in Scripturis contemplatus fueris, quantumcumque profeceris, invenies te peccatorem. IV, 1827. Homines in hac vita ex parte adhuc filii sæculi, ex parte filii Dei. X, 137, 138. Justitia hujus vitæ sine peccato qualis poni possit. X, 244. Justitia bene stat cum conflictu adversus vitia. X, 680. Nemo in hac vita sic mundus, ut non sit magis magisque mundandus. III, 1840. Quantumcumque justitia in nobis fuerit, ros est ad fontem justitiæ Dei. IV, 1638. Justitiæ hic aliquid habemus, et aliquid non habemus. V, 864. Grati simus ex eo quod habemus, ut addatur quod non habemus; et non perdamus quod habemus. V, 864. De justitiæ nostræ perfectione et imperfectione in hac vita testimonia Cypriani. X, 629. Ambrosii. X, 634. Omnes quicumque in hac vita scripturarum testimonia justitiæ laude prædicati sunt, non fuerunt sine aliquo peccato. X, 164. Justitiæ perfectio et plena securitas nec in Paulo fuit. V, 834; X, 601, 604. Justitia quæ sine ullo peccato; non erit nisi futuri sæculi. X, 1234.

Justitia hujus vitæ. X, 1511. Quænam. V, 91. Et in quo sita est. VII, 637, 638. Semita: jus ita: quænam. V, 1648. Justitia hominis perfecta hic esse quo sensu dicitur. X, 602. Justitiæ perfectio unde. X, 206. Perfecta est justitia, qua potius potiora, et minus minora diligimus. III, 164. Justitia perficienda non plus aliquid quam perfectam voluntatem requirit. II, 483. Justitiæ quæ particula impleri potest sine aliqua continetia? V, 877. Fides tua, justitia tua. IV, 279. Caritatis gradus faciunt et justitiæ gradus. X, 290. Perfectus in justitia dicitur, qui multum in ea profecit. X, 163. In ea quæ perficienda est justitia multum in hac vita ille profecit, qui quam longe sit a perfectione justitiæ proficiendo cognovit. X, 243. Pro justitia non solum contentenda voluntas, sed etiam ferendus dolor. V, 871. Veri Martyres, qui persecutione propter justitiam patiuntur. II, 796. Justitia Martyrum perfecta est. V, 871, 1295. Justitia perfecta seu vita sine peccato, quamvis ad hominem pertineat, divinum quoque nuncius est. X, 201, 202. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito justitiæ tanquam stipendium vita æterna. II, 881. Justitia hujus vitæ ad justitiam futuram collata quam nihil facienda. V, 930. Longe inferior est ea qua æquibimur Angelis. VIII, 889. Justitia nostra per fidem est, non per scientiam. III, 2010. Justitia quandonam perficitur. III, 2006. Justitia non potest tanta esse in hac vita, quanta in futura. X, 601. Justitiæ perfectio tantum in altera vita. X, 299, 300.

Justitia alterius vitæ perfectissima. X, 806. In quo sita est justitia alterius vitæ. VII, 638. Justitia perfecta, ubi perfecta pax. IV, 1950. Justitia vera pax. IV, 904. Justitia et pax osculantur se. IV, 1078. Justitia vera et perfecta tunc erit, ut nihil mali non solum facere, sed nec cogitare possimus. IV, 1639. Justitia cibum animarum. III, 1494. Justitiam Dei hic esurimus et sitimus, ut ea postea saturamur. VII, 740. Justitia Deus, quam profecto esurire et sitire, ea nostra est in hac peregrinatione justitia; et quæ postea saturari, ea nostra est in æternitate plena justitia. II, 461. Justitiæ fames ad plenam satietatem parat. VI, 707. Justitia esurit et sitit furitudoinis dono. III, 59. Satietas justitiæ in æterna vita. III, 1609. Justitia non satiabitur, nisi cum fuerit finita vita ista. IV, 751. Justitia perfecta cum videtur Deus. V, 931. Justitiæ saturitas hic operator in præcepto, ibi percipitur in præmio. X, 622. Nunc in præcepto est facienda, post mortem erit in præmio percipienda. X, 631, 632. Justitia perfecta futura vitæ non in præcepto erit, sed in præceptorum hic observatorum præmio. X, 600. Justitia hujus vitæ perfecta facti meritum, perfectissima futura vitæ sit præmium. X, 606. Justitia est hujus vitæ; potentia, alterius. VIII, 1026, 1028.

Justitia perfecta non est, nisi in Angelis, et vix in Ange-

lis, si Deo comparentur. III, 2006. Justitiae perfectio et securitas plena est in Angolia. X, 601. Justitia an desinet in futura vita. VIII, 1046.

Justitiae lex in eajusque corde inscripta est. IV, 673. Justitia panis est. IV, 562. Per panem et vinum significatur. IV, 1370. Vita justorum paradiso corporali, in quo Adam fuit, significata est. III, 478. *Vide* Hono, sanctus. Justitiae perfectio quadragesimo numero significata. V, 691. Justitiae eminentissimus Noe, Daniel et Job. IX, 343. Sacrificium justitiae in templo mentis. I, 1493. Justitia Dei. *Vide* Deus.

Justitia in justorum quae. IV, 1433. Justitia dicitur, et qua ratione dicitur. V, 916. Justitia et circumcisio quomodo nos sumus. V, 915.

Justitia et iudicium nonnihil differunt. IV, 1407. Iudicium et iustitiam facere, recte vivere. VII, 551. Justitia quomodo convertitur in iudicium. IV, 1406.

Justus homo quis. VIII, 431. Quis justus animus. VIII, 933. Justus nemo nisi qui Deo servit. V, 640. Justus sub iugo justitiae est. VIII, 426. Quid sit iuste vivere in hac vita. VIII, 419. Iuste vivere quid est aliud, nisi audire praecae, ta legis, et acere. V, 1270. Justorum haec est omnis vita, disjungere testamentum Dei super sacrificia. VII, 690. Vita iusti de caelo recedere non debet. IV, 537. Iuste vivere ipsa est via nostra. III, 1638. Qui iustus, continuo bonus. IV, 1577. Justus dici potest, qui perfectioni iustitiae plurimum accessit. X, 304. Iusti non sunt, qui quod faciunt, timore faciunt. V, 32. Iusti fallaciter, qui se putant facere, quod spiritali, quae ex Deo est, non faciunt caritate. X, 603. Justus qua ratione homo dicitur esse sicut Deus. III, 2010.

Iusti ante gratiae electionem nulli. VI, 621. Justos ab Injustis quid discernit. X, 597. Ab illo fit homo justus, qui nunquam potest esse injustus. IV, 1446. Homo fit justus eo modo quo aer fit lucidus. III, 383. Non ita se debet homo ad Dominum convertere, ut cum ab eo factus fuerit justus, abscedat. III, 382. Justus credit se sine Deo non posse servare iustitiam. V, 603. Iuste vivere opus est Dei, licet per nos agatur. X, 242. Deus vias justorum scit, ipsa eorum facit opera. X, 877. Justorum opera cur dicitur Deus operari. VI, 331. Deus hominem operatur ut justus sit, si homo an illo per superbiam non abscedat. III, 380. Iusti nec gratia iustificentur, habent tamen merita sua. I, 1346. In homine quidam justus ordo naturae. VII, 629. Justus esse nemo potest, quandiu ab unitate corporis Christi fuerit separatus. II, 811, 813.

Iusti opera sunt Christi. III, 1823. Iusti sunt ea gratia homines qui renascuntur in Christo, qua gratia justus homo natus est Christus. X, 1130. Justus sine fide Christi nullus aut fuit, aut erit. VI, 621. Iusti antiqui non nisi fide in Christum salvi facti. II, 838, 839; VI, 621; X, 450. Non nisi gratia Christi liberati. X, 313, 403. Justos antiquos eadem gratia et mediatoris fides liberavit. X, 1127. Justorum antiquorum fides et nostra eadem. X, 599, 500. Pelagius et Caesetius negant justos antiquos ex fide incarnationis vixisse. X, 1223. Et per Christum salvatos esse. X, 400. Iusti antiqui etiam non nomine, re tamen Christiani. X, 593. Iusti omnes, etiam qui fuerunt ante adventum Christi, perhaerunt ad membra Christi. IV, 385, 751. Iusti antiqui non pertinebant ad Legis litteram, sed ad gratiam Christi veniuri. X, 116. Pelagianorum sententia de antiquorum salute. X, 569. Iusti antiqui ad novum Testamentum pertinent. X, 506. Iusti antiqui etiam non perfecte virtutis, sed tamen propter fidem iusti. X, 590. *Vide* Sancti. Testamentum. Iusti antiqui quibus in sedibus erant ante Christi adventum; et utrum ipsos ad aliquid melius traustulerit ejus passio, unde indagandum. VIII, 513.

Justus nemo nisi humilis et pius. IV, 585. Justam viam non intrant invidioses, de illa pereunt superbi. V, 407. Justus plus intendit in defectus suos, quam in virtutes. VII, 167. Justus ex cadendi periculo ratio sese humiliandi. VI, 419. Melior est peccator humilis, quam justus superbus. V, 930. Nemo sibi placeat, et comparet se illis qui male vivunt. V, 932. Aut aliis insultet. V, 933. Iusti multi inferiores merito, peccatoribus conversis. VIII, 443, 444.

Justus qui stat, plerumque cadit. V, 669. Justus miscetur casuri, ut ex eorum casu timor augetur. VI, 419. Justus seduci potest, sed non ad aeternam damnationem. VII, 669. Justus nemo in omnibus. X, 161. Peccata hic nonnulla in iustis. VII, 21. Iusti ex fide viventes non sine peccato. X, 244. Sunt tamen qui vivant absque crimine. VI, 262. Iusti omnes hac in vita secundum quid boni, secundum quid mali sunt. V, 559. Justorum quorundam vita, nec bona, nec mala. VII, 750. Iusti antiqui non sine peccato. X, 822. In ipsis etiam fructuosus sarmentis agricola qui in caelis est, invenit aliquid quod pergit. IX, 746. Iusti ad regulam divinam, et iusti ad regulam humanam. VI, 748, 750, 751. Qui de iustitia sua praesumunt, iusti appel-

lantur aliquando in scriptura. IV, 696. Justus hic nullus, qui non quousdam humanis motibus deficiat ad se ipsum, et ilico peccat. VI, 262. Quantumcumque iustis, non gloriantur, sed poenitendi causa semper adest. V, 1538. Iusti merito orant pro remissione peccatorum suorum. II, 842; VII, 657. Nulli non necessaria peccatorum remissio. VI, 262.

Iusti cur multa patiantur in hoc mundo. IV, 1637. Deus non ideo injustus ac invalidus, aut res humanas non curat, quia sinit justos affligi. VI, 98. Justus expedit affligi in hac vita. VI, 96. Labor justorum, flagellum est patris. IV, 1204. Justos de tribulationibus semper eruit Deus, non quidem corporaliter, sed spiritaliter. IV, 319, 380. Iusti humiliati non sunt miseri, nisi oculis impiorum. IV, 253. Iusti humiliati non ceciderunt, quia Deus cui adhaerent, altitudo ipsorum est. IV, 255. Iusti in malis temporalibus publicis later paganos dupliciter affligunt, et ab impiis, et cum impiis. II, 423. Iusto nil nocet. IV, 306. Iusto qui nocet, sibi ipsi vere nocet, non illi. I, 600. Iusto nihil iustum displicet. III, 140. Quod fuit caminus regis tribus perieris, hoc erit ardens mundus iustis in Trinitate signatus. IV, 1314. Non ideo quisque iustior, quia persecutionem patitur: probatur exemplis. II, 177. Iusti hic nunquam sine persecutione. V, 910. Qualiter persecutionem pro iustitia semper patiantur. IX, 430. Justus et injustus oneri sibi sunt. IV, 364. Justorum labores quinam sint. VII, 787. Justorum labores improbis quibusdam scandalum. VI, 56. Justus proficit quando videt peccatum peccatoris. IV, 690, 691. Homini iusto unde hic conturbatio causa. IV, 241, 471. Iusti nutant aliquando, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649. Iusti vita in hoc saeculo, similis est arbori quae per hiemem arida videtur. IV, 558, 559, 557. Iusti vita hic bellum, nondum triumphus. V, 814. Justorum certamina. VIII, 586, 587. Iusti non solum de suis, sed et de rebus aliorum afficiuntur. VII, 414. Iusti passiones rectas habent. VII, 413, 416. Justus naufragus evadit dives et nudus. V, 1511.

Justus unde diligitur etiam cognitus. VIII, 971. Quomodo novum iustum cognoscit quem diligit. VIII, 953, 954, 955, 959, 966. Justus, si a sua iustitia recesserit, in qua diu vixit, et in ea fuerit impietate defunctus in qua non dico unum annum, sed unum diem vixerit, in peccatis iniquis debitas libit, nisi sibi praeterita sua iustitia profutura. X, 979. Quinam inveniantur iusti in ultimo iudicio. X, 304. Iustis liberandis vita non sufficit in iudicio, sine suffragio sanctorum. VII, 749. Iusti quodam modo purgabuntur in iudicio, cum mali separabuntur ab eis. VII, 700. Iusti in regno caelorum, hostiae ipsi erunt. VII, 700. Quis fructus hic est iusto. IV, 601. Iusti hic et in caelo; audent; hic de spe, ibi de re. IV, 1679. Iusti post opera bona sabbatum aeternum agant. IV, 1181, 1182. Justos secundoque spem beatior est Adamo in paradiso constituto. VII, 328. Iusti quomodo pauci. IX, 296.

Iusti terram proprie regunt. IV, 544. Orbem proprie habitant. IV, 544. Justorum jure sunt omnia. II, 605. Justorum semen quomodo potens in terra. VI, 161. Quomodo non quaerat panem. IV, 387, 588. Juste agens laudem habebit ex iustestate, sive illa absolvat, sive damnet. V, 410. Quid est recipere iustum in nomine iusti. IV, 1527.

Iusti appellati sunt vel Angeli, vel filii Dei. III, 519. Appellatur campi, colles. IV, 781, 785. *Colli*. III, 1277; IV, 1514, 1625, 1626, 1632; V, 1590. Justus linteus est. III, 826. Dies est. III, 826. Nisi homo ad incommutabile bonum, quod est Deus, conversus subsisterit, forma i ut justus beatusque sit non potest. III, 381. Iusti regnum Christi. VII, 830, 834. Iusti palmae et cedro comparantur. IV, 1179, 1480. Appellatur sedes Dei. IV, 1625, 1626. Sunt sedes Dei qui iudicat ex ipsis tanquam e throno, et ipsos dirigit. IV, 1240, 1636. Justos hinc migrantes tollit Angelus in paradysum. V, 638. Justorum tria genera in Noe, Daniele et Job significata. II, 425; VI, 717; X, 158. Injustos quomodo Deus diligit. VI, 621.

Iustum esse non potest quod est contra veritatem. VI, 540.

Iustum susum. III, 2036, 2060.

Juventus dea. VII, 122.

Juventus circa triginta annos esse definitur. VII, 777. Juventutis erudiendae modus improhatur. I, 672. Juventus Christiani in laboribus et arumnis, senecta vero candida est recte factis. IV, 1178, 1179. In juvenili aetate potissimum vita corrigenda. IV, 1513.

Juvenalis locus. II, 532.

K.

Kalendarum Januariarum solemnitas superstitiosa. V, 1020, 1021, 1024.

L.

Laban interpretatur dealbatio. VIII, 432.
Labdon iudex apud Hebræos. VII, 576.
Labeo. Tres hujus nominis exstiterunt, scientia juris civilis clarissimi. VII, 58, *not.* (a). *Labeo* Philosophus. VII, 795. *Labeo* antiquitatis peritissimus. VII, 58. Quomodo *Labeo* distinguit deos. VII, 103. Per quid numina bona a numinibus malis distinguat. VII, 56. *Labeo* daemonicola. VII, 272.
Labia interioris et exterioris hominis. IV, 900. *Labia* dolosa augent linguas suis poenas, quibus apud inferos sitiunt. IV, 250. Consentiant *labia* tua cordi tuo; quaerens pacem a Deo, tibi ipsi esto pacatus. IV, 444. *Labor* laborum superbia. IV, 1810, 1811.
Labor quomodo præceptus nobis sit. IV, 1211. Excellentius est labore manuum sibi victum vestitumque parare, quam ab aliis accipere. II, 692. *Labor* servus Dei seligendus, qui animo libero exerceatur sine cura et cupiditate. VI, 560. *Vide* *Ojus*.
Labor alienus aliqui nisi concetur non judicando discutere, sed lacerando consendere, docti sibi non videntur. VI, 411.
Labor hic unde. V, 440. *A laboris* poena nullus hominum est immunis. X, 1578. *Labores* conditionum aliquot recensentur. V, 443. *Laborem* et dolorem uno nomine Graeci appellant. VIII, 410. *Ibi* *labor*, ubi multa quaeruntur et diliguntur, quibus adhiiscentis et retinendis voluntas non satis est. II, 485. Non poterit *labor* finire, nisi hoc quisque diligit, quod invito non possit auferri. IV, 107. *Lahoret* homo ut teneat quod facile amisit; tenebit ad firmitatem, quod tenuerit post *laborem*. IV, 1956. *Laborant* omnes filii suis, nemo sibi. IV, 1459. *Labor* est semen iniquitatis, peccatum conceptio *laboris*. IV, 107. *Laborant* homines pro cupiditatibus suis, labore non pro Dei promissis. V, 257. *Labor* Impiorum in circuitu. IV, 1810, 1811. Bonum *opus* non multum *laborat*, malum *opus* habet *laborem*. IV, 1181, 1811. Nihil est laboriosius iniquitate et lupietate: quem *laborem* sequitur dolor, quia non solum sine fructu, sed etiam ad perniciem laboratur. IV, 127, 142. *Labor* justorum flagellum est patris, et felicitas peccatorum fovea ipsorum est. IV, 1204. Si vis sustinere *laborem*, attendo mercedem. IV, 372. *Brevis* *labor* est, nec destitutus consolatione. IV, 1212. *Labores* hujus vitae, quia transiunt, nihil sunt, sed consequuntur bona quae non transiunt. V, 728. *Labor* prelium est regni colorum. IV, 1211. *Modo* tempus est *laboris*, tempus seminis, tempus frigoris: etsi inter ventos et pluvias, semina; veniet aestas, quae te laetificet. IV, 391. Nec sentiunt amatores quod laborant, et tunc ab eis plus laboratur, quando a labore quisque prohibetur. V, 585. *Labores* amantium nullo modo sunt onerosi; nam in eo quod amatur, aut non laboratur, aut et *labor* amatur. VI, 447, 448. *Laborem* mundationis carnis et spiritus a se non suscipit, nisi praemio invitatus. V, 263.
Labor emitur requies. IV, 1211. *Laborum* et actionum omnium finis quis esse debeat. V, 83. Talis actio debet esse animae, quae tendat ad quietam securitatem, non quae augeat inquietum *laborem*. IV, 1489. Quidquid laboras, ad hoc *labores* ut videas. IV, 1170.
Lac. *Parvulus* es, adhuc lacte nutriendus es, nisi irasci uberibus. IV, 644, 784. *Lactare* ut nutriaris, sic utriusque ut crescas, sic cresce ut panem manduces. IV, 1713. *Panis* Angelorum *lac* factus est nobis. IV, 255, 1740, 1711. *Humilitas*, caro, crucifixio Christi, *lac* est quod parvulis sufficit. IV, 1613. *Lac* nostrum Christus humilis: cibus noster idem Christus aequalis patri. III, 1998. *Idem* et *lac* parvulis et grandibus esca esse potest. X, 1017. *Lac* miro modo significat gratiam. IV, 827, 1857; V, 167. *Lac* gregis. V, 271. *Vide* *Pastor*. *Lactis* alimonia non vescuntur Manichaei. VIII, 57.
Lactentes in Ecclesia, si qui nondum caraces cognitionis rerum spiritualium atque aeternarum, nutriuntur fide temporalis historiae, quae pro salute nostra a Verbo Incarnato administrata est. IV, 110.
Lacedaemoniae matres filios suos ut pro terrena patria sanguinem funderent, ardentius in certamina bellica quam signorum solitis excitabant. II, 1057.
Lacerna. V, 885.
Lacrymae testes doloris. V, 1556. *Lacrymae* nascentium, testes et prophetiae miseriae eorum. V, 909. *Lacrymae* sanctorum in hac vita. VII, 685. *Iustus* quisque hic abundantius plorat, unde. V, 194. *Pis* unde *lacrymarum* causa. IV, 429. *Ardes* forte conscientia delicti, *lacrymae* extinguunt flammam peccati. IV, 1224. *Lacrymae* extorquet humilitatem superbiorum sumus conditamentum peccatorum. IV, 1865.
Lacrymae sanguis poenitentis. V, 1542. *Seminare* in *lacrymis* omnium est Christianorum. V, 192, 194. *Lacrymae*

florum comparantur cum fletu Impiorum. V, 195. *Lacrymae* et risus inanes de rebus perituris. V, 194, 195. *Dulciores* sunt *lacrymae* orantium, quam gaudia theatrorum. IV, 1685. *Lacrymae* pie contribulatores, mustum sunt amantium. IV, 1064. *Panis* *lacrymarum* die ac nocte comeditur. IV, 467. *Lacrymae* quare dicuntur *panes*, non *potus*. IV, 457, 1685, 1684.

Lactantius operi suo quaedam vaticinia Sibyllae inserit. VII, 581.

Lacturnus Deus praesidet frumentis lactescentibus. VII, 118.

Lacus est profunditas miseriae vel inferni. IV, 1111, 1835; VII, 594. *Lacus* infernus profundissima miseria. IV, 1112. *Lacus* est profunditas saeculi, abundantia luxuria. IV, 225. *Lacus* miseriae est profunditas iniquitatis, ex carnalibus concupiscentiis. IV, 454, 1855. In *lacum* descendunt, qui sese libidinis immergunt. IV, 225. Et qui confessionem perdunt. IV, 1855. *Lacum* aperire et effodere quomodo differant. IV, 107.

Lædit prius iniquitas cor injustum unde procedit, quam hominem justum in quem procedit. IV, 107.

Lælius in disputatione Ciceronis de rep. inducitur ut interlocutor. VII, 67.

Lætitia quid. VII, 409. *Lætitia* in honore est et in malo. VII, 411, 412. *Lætitia* malorum de temporalibus bonis, caecitas est ac summa miseria. VI, 265. *Lætitia* saeculi vanitas. III, 1438. *Lætitia* in malis fovea est. IV, 671. *Mors* est ipsa *lætitia* in perfuendo, cum quisque adipiscitur quod iudite concupivit. IV, 125. *Melior* est tristitia iniqua patientis, quam *lætitia* iniqua facientis. IV, 671. *Lætitia* saeculi est impunita nequitia. V, 955. *Lætitia* non foris quaerenda, sed iugis. IV, 82. *Lætandum* corde in Deo. V, 482. *Recto* corde semper est deo jucunditas. IV, 1251. *Lætitia* sanctorum inde est, quod Dominus sit in illis. IV, 829. *Lætitia* mentis acquiritur cessando a *lætitia* carnis. VI, 711. *Causa* tristitiae tuae peccatum est, causa *lætitiae* tuae justitia sit. IV, 478. *Lætemur* in Domino, non in nobis; quia bonum nostrum non nos nobis, sed ille qui legit nos. IV, 118, 275, 770, 794. Nihil praestantius ea *lætitia* quae in verbo Dei est. III, 485. *Lætitiae* sagittam producant nubes Scripturarum. IV, 1909. *Lætitia* sine timore non sit. IV, 1092, 1093. *Lætitia* plena et perfecta quando erit. IV, 1092, 1275. Cum accepta fuerit caelestis et ineffabilis *lætitia*, perit quodam modo humana mens et fit divina. IV, 351. *Lætitiam* donabit dies, patientiam quaerit nox. IV, 1855. Quae multum *læta* sunt, et si certa sunt, vix creduntur. IV, 1927.

Lætitia nominatur solemnitas. II, 115.

Læto qui saeculum, quod contempserat, repetere sollicitabatur, epistola II, 1055.

Laicus. V, 655, 758, 1540. *Laici* inferioris propositi (id est ubi a monachis), I, 659.

Lamasba. IX, 256.

Lambæse. IX, 206.

Lamina in fronte summi sacerdotis significat sanctificationem et ablationem peccatorum. III, 644. Ac vitæ bonae fiducia. III, 658.

Lampadio de quaestione fatis et fortunæ rescriptum, II, 1061.

Lampares vigesimus tertius Rex Assyriorum. VII, 572.

Lampus Barcelonensis. II, 100. A quo paulinus apud Barcelonem in Hispania per vim inflammatae subito plebis est saceratus. II, 100.

Lana et *linum* quid figurant. V, 224. *Lana* materies vestis est, et designat praedestinos. IV, 1932.

Langor naturæ nostræ. IV, 1519, 1507. *Langor* ex culpa contractus. VI, 360. *Langores*, quos ex poena peccati patiuntur etiam clives civitatis superne. VII, 442. *Langor* post baptismum. V, 752. *Langores* nostri a quo sanentur. IV, 1519.

Laodicenus in epistolam ad Galatas commentariolos relinquit. II, 252. *Laodicenus* de Ecclesia nuper egressum dicit Hieronymus. II, 253, 286.

Laomedon Trojam extruit. VII, 79. *Perjurio* Apollinem et Neptunum fahit. VII, 80.

Lapides ossa principum esse dicunt Manichaei. VIII, 306.

Lapides et terra in mundo sunt ut ungues et ossa Dei. VII, 212. *Lapides* dicuntur Gentes quae adorant lapides. IV, 550, V, 679. *Lapides* mortuos adorabant pagani, nos vivum lapidem invenimus. IV, 1244. *Lapis* angularis Christus. V, 42. *Omnes* fideles unus lapis. IV, 1228. *Unctio* lapidis capiti Jacob suppositi, figura unctionis Christi. III, 570. A lapide Christo conquassari aliud est, aliud ceteri. IV, 522. *Lapis* demonstrationis et veritatis. III, 654. *quinque* lapides David. V, 498. *Lapides* vivi, lapides mortui. V, 165. *Lapis* Christus conquassat parvus, coateret magnus. IV, 856. *Lapides* pretiosi et vivi in Ecclesia. V, 225. *Qui* credunt diligendo Christum, lapides vivi sunt, de quibus tempus Divi edificatur. IV, 512, 1704. *Lapides* sion omnes Prophetæ. IV,

IV, 1745. Nemo laudat Deum, nisi ori suo factis consentiat, Deum et proximum diligendo. V, 209, 211. Caritas laudat Dominum, discordia blasphematur. IV, 1950. Canticum novum nihil aliud est quam laus Dei. II, 557. A laude Dei incipere debet oratio. IV, 1590, 1882. Laus nostra lætitiæ habet, oratio gemitum. IV, 1957.

Laudis Dei tutum iter in Scripturis querendum. IV, 1869. Laudatio hoc est cordi saginato, quod stomacho ructanti ructatio. V, 1188. Modo cantat amor esuriens, in celo cantabit amor fruens. V, 1198. Laus Dei solum erit negotium beatorum. IV, 1063, 1100, 1107, 1108, 1463, 1889; V, 1147, 1176, 1188. Ibi cibus noster erit, ibi potus, actio quietis, totum gaudium. V, 1177.

Laus sine fine in celo, quia sine fine amor. IV, 1281, 1844. Laudare modo incipe, si in æternum laudaturus es. IV, 1870.

Laus propria non querenda, sed Dei. III, 2058. Laudare se homo quomodo possit absque arrogantia. IV, 1875. Non te laudes, et quando bonus es: laudando te bonum, fis malus; bonum te fecerat humilitas, malum te facit superbia. IV, 195. Nolle in se laudari, est esse humilem. IV, 510. Laudes humanas ambientes. V, 577, 579. Omnes mortales sese laudari optant. VIII, 1048. Vera laus ea est, quam non tacet Deus. IV, 1453. Laudes hominum intueri non debet qui recte agit. III, 1269, 1271, 1272. Laudibus humanis assuetus animus, quomodo instante iudicio deficiet. II, 573, 574. Laus humana in studiis non querenda. II, 435. Laudes hominum queritans operibus suis, adumbratur virginibus fatuis. V, 577. Qui laudes hominum querit in pia professione, deficit hominum reprehensionibus. V, 1264. Virgines fatue, propter ipsam inanem laudem, non propter conscientiam suam bona operantur. II, 571. Qui iudicat propter laudem male, munus accipit. IV, 195.

Laudis amor vitium. VII, 158. Præcipuum in vanitate locum habens. IV, 1532, 1553. Vitium hoc utile esse reip. putarunt. VII, 158. Laudis amore multi alia vitia cohibuerunt. VII, 158. Hi non quidem sancti, sed minus turpes sunt. VII, 158. Laudis humanæ cupiditati melius resistitur, quam ceditur. VII, 158. Laudis humana periculum. V, 478. Laudis appetitus et contentiosis superbia mater est. II, 92. Laudis aviditas hypocrisis sæpe generat. II, 92. Qui laudari vult ab hominibus vituperante Deo, non defendetur ab hominibus Deo iudicante, nec eripietur Deo damnante. I, 804. Laudis appetitus miser facit. I, 1251. Per gratiam suam præstat Deus hominibus unde laudentur. X, 208. Laudari etiam de Dei dono periculosum. II, 804. Non male viveadum est ne laudemur. I, 805. Laude immodica quosdam extulisse penitet Augustinum. I, 587. Laudatio ibi a vanitate remota est, ubi etiam vituperatio ab offensione secura est. II, 428.

Laus humana non semper culpanda. IV, 1553. Laudes hominum quando non noceant. V, 804, 805. Laudatio comes bonæ vitæ. I, 805. Laus humana utilis est laudantibus, cum Deum, non hominem in bona vita sua honorant. III, 1260. Cum laudatur quis, laudem in Christum reundat. IV, 450. Cum laudatur boni, non laudatis, sed laudantibus prodest. II, 1024. Qui laudant bonos, indicant sibi bonos placere, quos veraciter laudant. II, 1024. Ut sese gerunt iusti cum laudantur. II, 93, 1024; III, 174; VII, 166. Ut se gerebat Augustinus. II, 109. Laus et honor quomodo a Prælati accipi debeat. II, 95. In laude veritas appetenda est, vanitas fugienda. II, 1025. Laudes suas audire delectari se quo fine dixerit Themistocles. II, 1025. Laudari exoptare partim approbandum, partim cavendum. II, 1025. Finem recti nostri non in hominum laudibus ponere, et tamen propter ipsos homines querere laudes hominum docuit nos Dominus per Apostolum suum. II, 1024. Laudibus hominum moveri debemus non propter nos, sed propter proximum. I, 803. Laus bonorum quomodo prosit etiam his quos laudat, licet in his nec sit quod laudant. II, 1024. Laudari a male viventibus non vult Augustinus. V, 1480. A bene viventibus, nec plene vult, nec plene non vult. V, 1480. Laudare se citra arrogantiam aliquando licet. III, 1793. Recte vivere et nolle laudari, quid est aliud quam inimicum esse rebus humanis? III, 1260. Laude carere facile est dum denegatur, difficile est ea non delectari cum offertur, II, 92.

Laus falsa adulatio est. IV, 1824. Melius vituperares, quam dolose laudares. IV, 1600. Laudes vendunt adulatores. V, 578. Adulantis laus respuenda. IV, 870.

Lavinia Æneæ uxor. VII, 576.

Lavinium urbs in qua Æneas regnum constituit. VII, 91, 210.

Laurentius Martyr. V, 1385; VI, 689. Archidiaconus. V, 1388, 1393. Ejus martyrium crudele. III, 1621. Laurentii fortitudo. III, 1621. Unde. III, 1621. Laurentio flamma exterior frigatebat in comparatione fervoris quo intus ardebat. V, 1597. Laurentii corpus Roma. V, 1355. Laurentii Memoria apud Ravennam. V, 1445.

SANCT. AUGUST. XI.

Laurentius provinciæ Caesariensis episcopus. II, 955.

Laurentius frater Dulciti. VI, 154, 229, 231.

Laurentium regni initium. VII, 572. Laurentum primus rex Picus. VII, 572. Ex Laurentibus origo Romana dicitur. VII, 572.

Lazarus presbyter. II, 1023.

Lazarus interpretatur adjutus. III, 1550; IV, 872. Lazarus quamvis esset figura peccatoris, multum a Domino amabatur. III, 1749. Lazari resuscitatio aliquid in allegoria significat. VI, 59. Lazarus suscitatus, peccatoris resurgentis figura. V, 435. Et poenitentium. IV, 1506. Lazarus Ecclesiæ Dei typum gerit. IV, 872.

Lazarus pauper ulcerosus in sinum divitis Abraham levatus. V, 115. Lazarus et Epulo post mortem mutaverunt vices. IV, 550. Non est in Lazaro meritum paupertatis, sed pietatis. IV, 610. Lazari cur nomen expressum, non divitis. V, 248. Vide Divea. Lazari cum divite comparatio. V, 248, 1650.

Lazarus episcopus Gallus. X, 520, 545, 555. Lazari et Herotis litteras Orosius presbyter detulit ad Concilium Carthag. II, 759. Pelagium et Cælestium auctores nefarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 759. Objectis Herotis et Lazari respondit Pelagius. II, 776.

Lazarus presbyter. II, 966.

Lazarus diaconus. V, 1574.

Lectio nobis hic necessaria, non in patria. IV, 1195. Lectiones divinæ nos erigunt contra desperationem, et terrent contra superbiam. V, 778. Quando legis, Deus tibi loquitur; quando oras, Deo loqueris. IV, 1088. Tanto citius quisque proficit cum bona legit, quanto citius facit quod legit. VI, 565. Lectionis perversum studium reprehenditur. VI, 965. Lectiones et cantus in Ecclesia. V, 950.

Lector psalmum qui populo exponendus esset, prælegebat. IV, 1784. Lector ascendit, tractor loquitur. V, 124, 151. Lectores sonant Dei verbum etiam quando tacent tractatores. V, 204. Lector recitat Evangelium. V, 433, 4117. Lector psalmum in ecclesia cantans, quem ipse elegit. V, 1550. Lector ecclesiasticus ille non est, qui Scripturam non ecclesiasticam, quamvis in ecclesia legerit. II, 254. Lectoris officio qui semel functi fuerant in aliqua ecclesia, ab alia teneri non poterant. II, 253 et Not. Pueri in lectorum gradu. III, 1049; V, 1550.

Legentium error triplex. VIII, 72. Lectorum tardiorum errores auctori non tribuendi. VIII, 825. Legere qui non potest, assidue verbum Dei audit. IV, 1159. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo missi esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597. In conventibus Christianorum legebatur alternatim et psallebatur. II, 119.

Lectisternia in honorem deorum. VII, 96.

Lectus aliquando est voluptas carnis, et delectatio secularis. IV, 95. Lecto quies figuratur. IV, 1750. In lecto esse dicuntur, qui in otio Deo serviunt. IV, 1750. Lectus doloris, infirmitas est carnis. IV, 457. Lecti arati. VII, 102. Lectus argenteus. V, 1402. Lectus inargentatus. V, 114.

Leges urbs. II, 1034.

Lemures noxii dæmones ex hominibus facti. VII, 265.

Lens cocta a Jacob, et manducata ab Esau, quid figuravit. V, 39. Lenticula, cibus Ægyptiorum. IV, 527. Lenticula Alexandrina magnificatur. IV, 527.

Leo sacerdos Paganorum. VII, 256. Sacrorum Ægyptiorum magnus antistes. VII, 229. Deorum originem prodit. III, 1057.

Leonem acolythum arbitrantur ipsum esse Leonem magnum, qui postea sexto in Romana sede successit. II, 867, Not. (b). Sixtus ad Aurelium senem per Leonem Acolythum scribit. II, 867.

Leones non vixisse carnibus in arca magis credendum est. III, 550. Leo ponitur in laude, ponitur et in vituperatione. IV, 585. Per Leonem Christus significatur. IV, 1575. Leo et Christum significat et diabolum. II, 79; V, 471. Leo victus est sæviendo, Agnus victi patiendo. IV, 1958. Leo in cubili dicitur Antichristus, in quo et vis et dolus operabitur. IV, 127, 128. Leonum cubilia, corda infidelium. IV, 1576. Catuli leonum, plebs Judæorum; leones, principes sacerdotum. IV, 667. Leones ac leonum catuli, dæmonia et eorum principes designant. IV, 1574, 1575.

Leonas Dei famulus. VI, 518.

Leontiana basilica. V, 1201, 1207. Ejus conditor ipse Leontius. V, 1208. Leontii solemnitas ac depositio. V, 1208.

Leontius diaconus. II, 1002, 1012.

Lepidi bellum civile. VII, 109.

Leporius negabat Deum hominem factum, et quartam in Trinitate subintroducebat personam. II, 991. Leporii errori sententia contraria. VI, 249. Leporius a Proculo et Cyrenio merito correptus. II, 991. Et damnatus. II, 991. Leporius pergit ad Aug. a quo sanandus suscipitur. II, 991. Et de facto sanatur. II, 991. Sanati sunt et qui cum illo ve-

(Treize.)

nerunt. II, 992. Rogat August. ut per epistolam a se suscipiam suscipiatur. II, 991.

Lepra mentis, doctrina varia et inconstans. V, 953.

Leptimagne. IX, 259.

Leptiminius. IX, 222.

Lepus quid significet. IV, 1372, 1375.

Lethargici. V, 538. Somno periclitantur. IV, 340, 341. Lethargici cur nihil enervius. I, 1057. Lethargicus dormire volens, symbolum peccatoris perire volentis. V, 246, 558, 1596.

Lethus fluvius, seu fluvius oblivionis apud inferos. VII, 310.

Levana dea. VII, 122.

Levanda anima ad Deum, ut vas ad fontem. IV, 1854.

Levandum cur sursum, ne putrescat. IV, 1085, 1629, 1630. Levare se ad Deum, et levare se contra Deum. V, 1536.

Leucippus octavus rex Sicyoniorum. VII, 562.

Leuctus episcopus. II, 759, 780.

Leucothea dea. VII, 572.

Levi cur non decimatus. X, 175. Levi absconditus erat in lumbis Abraham. III, 407.

Levitae. Quidquid ad Levitas pertinebat, ad Deum pertinere censebatur. III, 719. Levitas pro primogenitis filiorum Israel sibi Deus deputat. III, 719.

Levitus scriptis actus tamquam actus Apostolorum. VIII, 539.

Lex a legendo seu eligendo dicta est. III, 681. Lex generaliter et specialiter accipitur. III, 2087, 2088. *Retr.* Lex universalitatis, sapientia divina. VI, 90. Lex alia aeterna, alia temporalis: de utraque fuse et egregie. I, 1229. Lex aeterna est ratio divina vel voluntas Dei ordinem naturalem conservari jubens, perturbari vetans. VIII, 418, 420, 438, 446. Lex Dei sempiterna. III, 618. Lex Dei, voluntas Dei. IV, 386. Aeternae legis notio. I, 1229. Lex aeterna ante legem scriptam manebat in cordibus priorum. V, 500. Aeternam legem fas est cognoscere, judicare nefas. III, 148. Qui legi aeternae adherent, temporalis legis non indigent. I, 1238. Lex triplex, in paradiso data, naturaliter insita, et in litteris promulgata. IV, 1574. Lex homini recto data, ut obedientiae virtus mandaretur. X, 1534.

Lex naturalis. II, 681. Vocatur lex rationis. II, 683. Legem naturae nemo sinitur ignorare. IV, 1574. Omnibus hominibus inesse probatur. IV, 675, 1574. Lex scripta cur data est, cum jam in cordibus conscripta esset. IV, 675. Lex naturalis per legem scriptam est iustaurata, aucta, et firmata. IV, 1574. Lex quinque libris Moysi continetur. V, 198, 199. Legis nomine omnia veteris Instrumenti eloquia significantur. VIII, 1081. Legis cor in decem praecipis agnoscitur. VIII, 262.

Legum tria genera. VIII, 547. Lex et testimonium duo sunt nomina rei unius. IV, 987. Lex quomodo justitiae Dei testimonium perhibet. X, 596. Leges divinae apud animam intus expressiores certioresque sunt. VIII, 105. Lex temporalis etiam a Deo data. I, 689. Lex temporalis potest per tempora commutari. I, 1229. Lex scripta digito Dei. VI, 333. Lex data est per Angelos, in quibus persona Dei apparebat. VII, 295. Lex quinquagesimo die post agni occasionem data, quid significet. IV, 1167. Cur in lapide scripta. IV, 1326. Legis minister Moyses, promulgator Christus. IV, 590. Legem ad condemnationem valere Tabularum contritio significat. III, 756. Legis repetitio novum Testamentum significat. III, 633. Cur lex apparatus terribili, mirabilibusque signis coram populo data est. VII, 292.

Lex ad quid data. V, 689, 853, 842, 850, 927, 1535; VIII, 351, 545; X, 205, 297, 1238. Lex, praevocationis est causa. VI, 211. Est insinuatrice peccati. VI, 105. Lex peccatum prohibens, virtus est facta peccati. VI, 335. Quare et quomodo virtus peccati. VII, 380; X, 198, 1605, 1606, 1607. Lex auxilium concupiscentiam. VI, 105, 108, 533. Lex data factus est praevicator, qui antea erat nescius peccator. V, 818, 829, 831, 928. Lex litterae ostendit peccatum: tollat peccatum lex gratiae. V, 825. Praevicatio, ex lege. II, 769, 892. Lex apparuit peccatum, quod latebat. V, 175. Lex cur ministratio mortis appellatur. VIII, 652, 653. Lex peccati et mortis quoniam. V, 842; VI, 61. Abundantia delicti per legem. X, 203.

Legem abjiciebat Carpopretes. VIII, 27. Blasphemant Calani, et Deum Legis auctorem negant. VIII, 29. Sicut Marcion, et Manicheus. X, 605. Legi veteri Manichei adversantur. III, 2065. Eamque imperitia furiosa reprehendere solent. VIII, 255. A paganoismo nihil distare Faustus blasphemabat. VIII, 320. Manicheorum error de veteri lege. VI, 103. Etiam eam calumnias. V, 25, 175; VIII, 403. Refelluntur. V, 825, 828; VIII, 404, 645. Summa locorum scripturae quos a calumniis vindicavit Augustinus. VIII, 659. Pelagianorum calumniis de usu legis veteris. X, 537.

Lex non vituperanda tamquam mala. X, 537. Lex ab Apo-

stolo non improbat. III, 2065. Legis laus secundum Pelagianos. X, 610, 616. In laude Legis quae Pelagianorum intentio. X, 616. Legem sic mittere ad regnum, quemadmodum Evangelium, dogma Caestii. X, 333, 334. Lex quatenus a Catholicis laudanda. X, 611. Lex etiam vetus a Deo. X, 594. Lex non est mala, imo bona est. VI, 108, 109. Bona ostenditur. V, 822, 828, 831, 842. Bona et sancta. VII, 380. Quomodo bona est. III, 2065. Lex bonam est volenti facere quod lex vult. X, 432.

Lex utiliter lata. VIII, 71. Legis utilitas. II, 676; V, 750; VI, 61, 103, 116, 279, 312, 348, 486. Quibusnam utilis. X, 1111.

Lex cui bono data. II, 859. Lex tamquam praedagogus ad gratiam ducit. VI, 355. Ad hoc prodest ut mittat ad gratiam. IV, 1575. Lex data est ad ostendendum quam arctis vinculis consurgere, qui de suis viribus praesumebant. III, 2068. Lex danda fuerat, quae manifestus sibi ipsum ostenderet hominem, ne superbus animus humanus a se ipso se posse esse justum putaret. II, 860. Ideo data est Lex, ut crescente peccato humiliarentur superbi, humiliati confiterentur, confessi sanarentur. IV, 1329. Lex data, ut inveniret se homo qui se latebat. V, 833, 927. Lex etiam ipsa in adiutorium data, sed non sicut gratia. V, 850. Sic in adiutorium data est, ne te sanum putares. V, 850. Lex data, ut infirmitas inveniretur, imo auferetur; et vel sic medicus quaereretur. V, 842, 850. Lex docendo et jubendo quod sine gratia impleri non potest, homini demonstrat suam infirmitatem, ut quaerat demonstrata infirmitas Salvatorem. II, 895, 895. Lex quomodo languorem ostendat, superbiam curet, ad medicum ducat. V, 753. Lex data Judaeis, ut ad gratiam confugerent. VIII, 652. Lex cancellos tibi fecit, ut non inveniendo qua exires, ad gratiam convolare. V, 894. Lex ostendit non tantum doctorem esse necessarium, verum etiam adiutorem Deum. X, 205. Pravo data lex, ut suam pravitatem sentiens, gratiam desideraret. X, 1534. Lex Judaeis praedagogus, a quo perducerentur ad gratiam, quae est in fide Jesu Christi. III, 615.

Legis infirmitas. III, 1402. Infirmitas ad justificandum. IV, 888, 889. Lex quare infirma et infirma dicitur. IV, 818. Lexis Moysi ad sanandum impotentia. V, 689, 753. Lex sive naturalis, sive scripta, non potuit auferre peccatum. X, 116. Nec a peccato liberare. X, 556, 557. Lex factum damnat, non auferit malitiam. X, 634. Lex sine gratia non auferit, sed auget peccatum. IV, 1572. Per Legem non sunt ablata peccata. III, 2067. Nec Lex, nec Sacramentum introducunt in hereditatem aeternam, sed gratia per fidem. III, 743. Lex reconciliare non potuit. X, 826. Per Legem justificari se Judaei putabant, sicut et id putant Pelagiani. II, 769. Legis littera neminem justificat. X, 219, 556, 1227. Lex sine gratia non solum nihil prodest, sed plurimum obest. X, 364, 365. Praevicatores facit, vel usque ad effectum mali operis, vel saltem in sola voluntate. X, 231, 904. Lex justificationem non efficit, sed praevocationem. X, 250. Lex Moysi, baculus Giezi super faciem pueri. IV, 889; V, 176; VIII, 272. Lex lapis super mortuum positus. III, 1756. Lex vetus lapis offensionis est his qui gratiam non habent. IV, 1167. Legis infirmitas ex carne. V, 844.

Lex cur jubet. X, 214. Lex bonum jubet, sed non dat. VI, 355. Jubere novit, non juvare. V, 822, 1171. Lex data est ut monstraret homini infirmitatem, et quaerat demonstrata infirmitas Salvatorem. X, 209. Lex sine gratia. X, 897. Lex sine gratia non sufficit. X, 896. Dat nosse hostem, non vincere. V, 794. Lex sine gratia nihil valet. V, 1165. Lex non est mala, licet sine gratia sit noxia. VIII, 312. Lex semper est bona, sive obsit inanibus gratia, sive prosit plenis gratia. VIII, 312. Lex quomodo nocet. III, 2065. Lex sine gratia non correctio peccantis, sed virtus est peccati. X, 1605, 1606. Lex peccato dedit virtutem, non quia mala jubet, aut bona prohibet, sed quia ex prohibitionibus actum est desiderium, non extinctum. II, 892; V, 841, 894; X, 205, 204. Nescio quomodo hoc ipsum, quod concupiscitur, fit jucundius dum vetatur. X, 204. Quod lex vetat, tanto magis libet, quanto minus licet. VI, 106. Lex quomodo virtus peccati, si bona est. V, 109.

Lex sine gratia peccatum operatur. VII, 750. Facit magis reos. V, 753. Iram operatur. X, 894. Quomodo. X, 208. Lex cognita peccare gravius est. I, 1538. Inexcusabiliores sunt qui divina lege instructi, legi non obediunt. II, 884. Legis praevicatores sumus, cum id non facimus quod faciendum, vel facimus quod non faciendum esse jam scimus. VI, 271. Lex sine caritatis dono jubere poterit, non juvare, sed praevicatore in super facere. VI, 287. Contra Legem peccantibus praevocationis crimen accessit. III, 2065, 2068. Quibus non datur gratia, praevicatores fiunt accedente Lege, non justis. X, 1427.

Per Legis cogitationem tollitur excusatio quam homines afferre solent in peccatis. X, 882, 885. Inexcusabiles sibi sunt, qui Legem cognoscentes, per eas vires quibus con-

debant non impleverunt. II, 884. Lex peccatores convincebat, non absolvetat. III, 1522. Qui in media ætate duarum Legum peccaverunt, etsi non alieni a peccato secundum Julianum, non tamen prævaricatores. X, 1223. Legis vel datæ in paradiso, vel in corde scriptæ, vel per Moysen datæ prævaricatores reputandi sunt omnes peccatores terræ. II, 681. Lex omnia potuit obstruere, non potuit mentem convertere. X, 634. Legis violatæ rei, quomodo sanentur. III, 1587.

Legis antiquæ revera grave iugum quod leve fœbat. V, 444. Lex adjuvat ut gratia requiratur. X, 568. Lex data est, ut gratia quaereretur; gratia data est, ut Lex impleatur. X, 221. Lex nec est gratia, et nihil ex ea fit recte sine gratia. X, 607. Ut non Lex, sic nec ipsa natura est gratia qua Christiani sumus. X, 886. Lex sine gratia litera sola est. IV, 888. Littera est occidens. X, 205, 206, 213, 217, 903. Unde occidit. X, 589. In quo littera iurat prædestinatos. X, 1111. Quod est oculis sanitas ad videndum solem, hoc gratia est mentibus ad implendam Legem. VIII, 512. Legi ubi non erat gratia, caro invictissime resistebat. V, 844. Fides catholica de Lege et gratia. X, 887, 568.

Legem implere quid sit. VIII, 544, 552. Lex unde non poterat impleri. III, 1401. Legem non implet infirmitas mea, sed legem laudat voluntas mea. V, 857. Legem impleri per carnem impossibile. X, 558. Lex non sufficit libero arbitrio. II, 683. Ad Legem implendam vires humanæ non sufficiunt. II, 593, 595. Ex sententia eorum, qui Legem per vires proprias impleri posse dicunt, sequitur non non orare debere. II, 595. Lex non est testimonium liberæ voluntatis. X, 1534. Lex non iuberet nisi esset voluntas; nec gratia juretur si sat esset voluntas. II, 766. Legis justitia non impletur cum Lex jubet, et homo quasi suis viribus facit; sed cum Spiritus adjuvat, et hominis libera, sed Dei gratia liberata voluntas facit. X, 603. Legem fieri naturaliter, idem ac secundum naturam gratia reparatam. X, 229. Qui naturaliter quæ Legis sunt faciunt, si alieni sunt a gratia, mitius puniuntur. X, 230. Legis aliqua etsi naturaliter seu per vires naturæ homo facere possit, non tamen ad æternam vitam obtinendam. X, 230, 231. Fides catholica de Lege, gratia et libero arbitrio. X, 917.

Lex non timore poenæ impletur, sed amore justitiæ. V, 199, 1170, 1241; VI, 222; X, 221, 568. Lex concupiscentiam terruit, non extinxit; fecit timorem poenæ, non amorem justitiæ. V, 835. Lex timorem incutit, non tribuit caritatem. X, 280. Lex minari novit, non subvenire; juberet, non juvare. V, 822. Ostendere, non tollere peccatum. V, 835. Lex frustra minatur, quando iniquitas domatur. V, 188. Ab his quæ Lex prohibet, abstinere timore poenæ, non amore justitiæ, peccatum est. VII, 417. Legis opus qui timore poenæ, non amore justitiæ facit, profecto invitatus facit. IV, 1528. Et inimicus est Legis. IV, 1528. Lex terret de se ipso præsumptem, gratia adjuvat in Deum sperantem. V, 792.

Legis severior vindicta quare in veteri Testamento fervebat. II, 669. In Lege veteri prævalebat timor, in nova amor. IV, 988. Lex cur talis data est. IV, 1064, 1380, 1581, 1698. Lex vetus non noverat nisi punire peccata. V, 28. Lex præcipiebatur Judæis ne malefactoribus parcerent. III, 1937. Lex usitatus vocatur, quando minatur et terret et vindicat. VI, 110. Lex non necessaria, nisi his quibus utilis est servitus et timor. VIII, 71. Cur terret Deus per Legem. X, 617. Legis minarum scopus. X, 219, 225. Lex molestissimus pædagogus. V, 831, 856, 857. Qui ducit ad gratiam. X, 247, 248.

Lex sine gratia impleri non potest. IV, 457, 1837. Legem nemo implet, nisi quem adjuverit gratia. III, 1607. Non vitio Legis, sed vitio prudentiæ carnis Lex non impletur. X, 221. Legis littera juberet tantum, non adjuvare potest. X, 116. Legis præcepta non possunt impleri nisi per gratiam. II, 769, 895, 894, 898; V, 73, 188, 894, 1170, 1240. Non impletur Lex timore, quæ non impletur nisi caritate. III, 653, 753; IV, 281, 282, 829, 990, 991. Legem non implet nisi caritas. III, 2138; VI, 109, 336. Multa sunt facienda, non jubente Lege, sed libera caritate. VI, 459. Lex tunc impletur, dum non cupiditate rerum temporalium, sed caritate illius qui præcepit, fiant quæcumque præcepit. VI, 336. Quidquid Lex jubet, non nisi eo qui jubet adjuvante, inspirante, donante completur. X, 1606. Lex jubere novit, cui succumbit infirmitas: gratia juvare, qua infunditur caritas. X, 557. Quæ per Legem impleri non poterant, per fidem impleta sunt. III, 2065. Lex impleri non potest nisi a spiritualibus. III, 2061, 2062. Retr. Lex misericordiæ Dei, lex caritatis. IV, 1698. Lex caritatis dat veniam peccatis, delet præterita, admonet de futuris. IV, 1698. Idem præceptum timentibus Lex est, amantibus gratia. VI, 110. Lex littera est eis qui eam non impleant per spiritum caritatis. VI, 110. Lex reum obligat ex prævaricatione, jubendo quod implere ho-

mines ex infirmitate non possunt, nisi se ad Dei gratiam pietate convertant. VI, 108. Preces fundere debet et ad misericordiam fugere, qui Legem implere non potest. III, 1442. Per Legem cognitio peccati, per fidem impetratio gratiæ contra peccatum, per gratiam sanatio animæ a vitio peccati, per animæ sanitatem libertas arbitrii, per liberum arbitrium justitiæ dilectio, per dilectionem justitiæ: Legis operatio. X, 235. Lex adducit ad fidem, fides impetrat Spiritum largiorem, diffundit Spiritus caritatem, caritas implet Legem. II, 595. Ante Legem et sub Lege quomodo concupiscentia dominata est. III, 2065.

Lex facit reos homines sub Lege constitutos. III, 1597. Quid sub Lege esse. VIII, 306. Quis sub Lege esse dicatur. X, 280, 603. Qui sint sub Lege damnabiliter. II, 284. Sub Lege eat qui Legem non implet. III, 1397. Tandiu homo est sub Lege, quamdiu vivit peccato. VI, 81. Sub Lege sunt, quibus Lex dominatur. VI, 108. Qui sunt sub Lege, servi sunt dominantis cupiditatis. VI, 106. Esse sub Lege, est de viribus suis ad faciendam Dei præcepta superbia elatione præsumere. II, 284. Reus sub Lege est, justus cum Lege. III, 1756. Sub Lege homines carnalia bona appetentes Legis justitiam non amabant. III, 2072. Sub Lege operatio vana, cum libido animum vastat, et colibetur poenæ metu, non amore virtutis obruitur. I, 1337. Homo sub Lege, homo sub gratia positus, qui differat. I, 620. Aliud est esse sub Lege, aliud in Lege, aliud sine Lege. IV, 67; VI, 558. Justi tempore Legis existierunt, nec tamen illi erant sub Lege, sed sub gratia. X, 399. Conditio hominis sub Lege positi. VI, 63, 108. Homo sub Lege figuratur per David Saulis armis oneratum. IV, 1859. Peccare in Lege quid. III, 1837.

Legis scientia non est necessaria absolute ad non peccandum. X, 321. Non posse esse sine peccato, nisi qui Legis scientiam habuerit, Pelagius objicit tamquam ab ipso dictum. X, 321. Pelagii responsum ad objectionem. X, 331. Discutitur. X, 321. Aliud est hominem per scientiam Legis ad non peccandum adjuvari, aliud non posse esse sine peccato, nisi qui Legis scientiam habuerit. X, 321. Legis scientia nomine quid intelligitur. X, 522. Legis scientia sine caritate inflat. X, 617. Legem qui implet vita, non possunt non tenere memoria. IV, 706. Legem suam Deus in corde ponit, ut ea casto amore diligatur. IV, 1563. Lex alia quæ scribitur et imponitur servienti; alia quæ mente conspiciatur ab eo qui non indiget litteris. IV, 67. Cor Christiani in libro Legis, quasi luminare in firmamento cæli. IV, 1195. Ille pie attendit legem Dei, et verba oris ejus, cujus aurem inclinat humilitas, non cujus cervicem erigit superbia. IV, 984. Legem Dei quomodo quis memoria teneat, et meditetur fructuosè. IV, 706, 707, 1193, 4510, 1535. Qui Legis meminit, nec eam diligit, memoria ejus lapsus illi est scriptas, non quo adornetur, sed quo prematur. IV, 1529.

Lex triplex apud Apostolum, lex fidei, lex factorum, et lex peccati. V, 821, 823. Lex peccati, quæ. III, 2071, 2159. Et quid Apostolo. X, 432, 433. Quænam lex, peccati virtus. X, 1603, 1607. Lex peccati cum reatu in parvulis non baptizatis. X, 434. Quomodo lex peccati remissa est per baptismum, et manet. X, 675. Vide Concupiscentia. Lex peccati est violentia consuetudinis. I, 754. Lex in membris et lex mentis adversum se pugnant. X, 433. Lex Dei, lex operum, lex fidei. X, 218. Lex operum et lex fidei quo differant. X, 210, 211, 213, 214, 216, 218. Lege factorum dicit Dominus: *Non concupiscas*; lege fidei dicit: *sine me nihil potestis facere*. X, 226. Lex operum dicit Deus, Fac quod jubeo; lege fidei dicitur Deo, Da quod jubes. X, 214. In lege factorum est Dei iuberentis justitia; in lege fidei, subvenientis misericordia. IV, 1527. Legis factores non per opera, sed per gratiam justificantur. X, 228. Legis opera quibus homo non justificatur, quænam sint. X, 232. Pouit Apostolus esse intus in affectionibus pravis prævaricator Legis, et tamen conspicua opera Legis implere. X, 557. Lex fidei, quæ. IV, 1527. Lex non evacuatur per fidem, sed statuitur. X, 233. Lex fidei, multa multitudo dulcedinis, seu caritas. X, 233. Condelectari Legi Dei secundum interiorum hominem, non litteræ, sed spiritus donum est. X, 217. Legi Dei condelectatio, de magna venit gratia Dei. X, 432.

Lex scripta in tabulis, et lex scripta in corde. X, 219. Lex scripta in cordibus quid. X, 222, 227, 229. Lex ad discernendum justum, cujusque cordi inscripta. IV, 673. Lex novi Testamenti si quidem in cordibus scribi dicitur, quid distat fideles a Gentibus, quæ habent opus Legis scriptum in cordibus suis. X, 227, 228. Legem habere in cordibus scriptam, hoc est ad novum Testamentum pertinere. X, 223, 228.

Lex spiritus vitæ, quæ. VI, 61. Quomodo liberet a lege peccati et mortis. X, 454. Lex nova, testimonium liberandæ voluntatis. X, 1534. Lex libertatis, caritas. X, 280. Legi Dei mente servire, carne autem legi peccati, quid. X, 453.

Per solam gratiam homo mente servit legi Dei. X, 561. Lex mentis, lex membrorum, per Tragelaphos significatur. III, 880.

Lex civitatis Dei, caritas. IV, 1261. In caelis plenitudo Legis sine ullo peccandi timore servabitur. IV, 1538. Lex non impletur ita ut nihil omnino desit, nisi in altera vita. X, 604. Lex in caelo non legitur, et quare. IV, 1194, 1560.

Legis veteris praecepta a Christianis teneantur custodire. X, 594. A servitute Legis ad filiorum libertatem transeundum. X, 236. Legis observationes cur jam respuunt Christiani. X, 215. Legis observationem indifferentem non esse inter bonum et malum, imo malam esse Hieron. dicit. II, 260, 280. Nec bonam esse nec malam August. docet. II, 280. Poterat Judaeus qui Christo credidisset, in observationibus Legis, licet superfluis, permanere. VIII, 156. Legitima nonnulla quo animo celebranda suscepit Paulus. II, 278, 279, 282. Ab illo non mendaciter observata. VI, 536. Tunc permittebantur Judaeis in Christum credentibus. VI, 536. Petrum et Paulum Legis exercuisse mandata timore fidelium Judaeorum censet Augustinus, Hieronymus vero simulasse tantum. II, 156, 260. Lex post resurrectionem Domini amisit tanquam vitam officii sui. II, 281. Nec continuo deserenda, sed religiose deducenda ad sepulturam. II, 281, 284. Nihil veteris Legis imponebant Apostoli iis qui ex Gentibus credebant, praeter tria. III, 994. Gentiles ad observationem Legis non cogebantur. VI, 536. Cogendos quidam putabant, tanquam sine iis salvi esse non possent. VI, 536. Hoc timor Petri simulabat, hoc libertas Pauli redargebat. VI, 537. Gentiles qui in Christum credidissent, Legis onere liberos; eos autem qui ex Judaeis crederent, Legi esse subjectos, ex Hieron. censet August. II, 251, 258. Legis praecepta servari volebant Corinthiani. VIII, 27. Ebionaei. VIII, 27. Nazaraei. VIII, 27. Legis observatio non continuo, sed paulatim alijcienda erat. II, 281, 282, 285. Legis observatio initio revelationis gratiae non erat pernicioosa; progressu vero temporis a Christianis deserenda fuit. II, 282. Nunc qui eam observare vellet, habendus esset ut impius seu ulturae violator. II, 282. Nec ullo modo hoc jam licet. II, 283. Legis antiquae sacramenta cur non observemus. IV, 1856. Ideo jam non observamus, quia Christus ea implevit. VIII, 353, 354. Legem et Prophetas quomodo Christus adimplevit. VIII, 352, 359, 363, 368, 370. Quam Legem et quos Prophetas Christus non venit solvere, sed adimplere. VIII, 348, 351. Quaedam Legis Christum adimplevisse, quaedam solvisse opinabatur Faustus. VIII, 359. Refellit. VIII, 359. Legem veterem potuisse mutari non mutata divinae providentiae ratione. II, 526. Lex non evacuat in Christo, sed Legis velamen. VIII, 71. Legis observationes serviles ablatæ sunt, sed earum interpretationes tenentur a liberis. VIII, 154. Non jam observanda quæ sunt Legis, sed illa quæ his significantur. VIII, 156, 157. In ipsis umbris non est spes ponenda, sed in rebus quas illæ umbræ significant. VIII, 156. In lege veteri mysteria velata. VIII, 71. Quæcumque in Lege et Prophetis vel rebus gestis, vel sacramentorum celebrationibus, vel locutionum modis figurate prophetata sunt, in Christo et in Ecclesia impleverunt. VIII, 548. Christus in antiqua lege prophetatus. II, 634. Judæi toto orbe terrarum dispersi, ut essent testes Christi per ipsam Legem. II, 634. In Lege non intelligebant Christum Judæi. VIII, 632. Exceptis nonnullis. VIII, 655. Legis praecepta multa Judæis pro suo corde lapideo magis congrua, quam vera. VIII, 545.

Legis praecepta omnia figuræ nostræ fuerant. VIII, 346, 351. Legis praecepta medicamenta erant, adventu Domini medicata sunt ipsa medicamenta. IV, 680. Lex ex aliqua parte observatur in fide Christiana. III, 743. Quid ex Lege et Prophetis jam observant Christiani. VIII, 343, 359. Quæ lege significantur, non jam jubentur faciendæ, sed leguntur intelligendæ. VIII, 345.

Lex quomodo lo intelligenda. III, 2063; VIII, 403. Spiritu- aliter intelligenda, non in murmura sensus carnalis incurrat. VIII, 703. Nihil jerniciosius quam quicquid in Lege accipi ad litteram, nihil salubrius quam spiritu revelari. VIII, 71. Lex temporalia promittebat. III, 1602. Cir præmia visibilia promittebat. VII, 292. Per promissa terrena, significabantur æterna. VII, 293. Legis promissa a paucis intellecta. VII, 295. Legis veteris promissa spiritaliter intelligenda. V, 167. Qui propter terrena suscipit legem Dei, ipse est heres veteris Testamenti. X, 328. Legem observantibus quænam vita promittitur. X, 616. Lex vetus quatenus spiritalis. X, 594. Non impletur nisi a spiritalibus. VI, 105. Legis verba non omnes qui noverunt, justi sunt. IX, 299. Homo factor legis debet esse, non judex. I, 859. Qui diligit legem Dei, etiam quod in ea non intelligit, honorat; et quod ei sonare videtur absurde, se potius non intelligere judicat. IV, 1592. Quatuor modi Legis exponendæ. III, 222. Lex Moysi, quæ sola terrena præmia polliceri videtur, habet etiam sub velamento spiritalia. IV, 1140. Lex Judæis

data, pluvia voluntaria est quam segregavit Deus hereditati suæ. IV, 818. Lex vetus spiritaliter intellecta, Evangelium est. V, 168. In Lege velabatur novi Testamenti gratia, in Evangelio revelatur. IV, 1856. Omnis legalis observatio habet occultam virtutem intelligendæ gratiæ Christi. VIII, 259. Quare Judæis intelligendæ gratiæ Christi virtus non datur. VIII, 260. Lex quomodo gratia et veritas fit per Jesum Christum. VIII, 312. Lex Christiana vel ab ipsis infidelibus laudatur, ut potens, divina, ineffabilis. IV, 457.

Legis Mosaicæ et novæ comparatio. X, 218. Legis et gratiæ discrimen. IV, 1528; V, 792; VIII, 652, 653, 654. Earum concordantia. V, 843. Lex vetus mortem, nova justitiam ministrat. X, 219. Lex vetus hordeum est ad Evangelicum triticum. V, 725. Præcepta seu monita quæ Christus quasi opponere præcepit Legis videtur, in ipsis libris veteribus reperiuntur. VIII, 366. Lex in Christo, lex cum misericordia. IV, 209.

Lex uti legitime. V, 854; X, 616, 917. Fieri potest ut quisque et in Lege sit, et non legitime utatur. IX, 461. Quatenus justus et injustus legitime Lex utatur. X, 209. Non sunt ista duo contraria et quod justus legitime Lex utatur, et quod justo lex non sit posita. X, 210. Lex quomodo justo non est posita. X, 209. Lex utitur legitime, qui intelligens quare sit data, confugit ad gratiam. II, 593. Lex non absolutiois adiutorium, sed vinculum criminis ei fit, qui ad eam implendam de suis viribus fidit. II, 593. Ambulare in lege sine querela. V, 918. Perficere legem in hac vita sanctis non conceditur. V, 858. Consentire cum lege. V, 857. Lex quis male utitur. VI, 103. Lex bene utenti bona opera nascuntur, mala male utenti. IV, 720. Aliud est perire sine lege, aliud judicari per Legem. III, 1857. Qui sine lege peccaverunt, sine lege peribunt, de Moysi lege intelligendum. IV, 1572. Sententia eorum qui dicunt hos qui in lege peccaverunt non perituros, sed per poenas transitorias purgandos, rejicitur. IV, 1573. Qui legem agere noluit, a lege juste agitur. I, 1180.

Lex vetus et nova. V, 857. Unde utraque dicitur. X, 221, 222. Lex vetus nunc specialiter pro altera parte veteris Testamenti, nunc generaliter pro toto veteri Testamento dicitur. I, 624. Lex a Judæis contempta. V, 1642. Legis auditores etsi apud Deum justi non sint, audiri tamen possunt, quando verum dicunt. IX, 714. Lex Christiana ab ipsis infidelibus laudatur, sed ejus difficultatem ne eum amplectantur excusant. IV, 457.

Lex in arca est sanctificatio in corpore Domini. II, 219. Lex Moysi porticibus quinque figurata. V, 669. Et denario. V, 1240. Lex Dei, firmamentum. IV, 1194, 1196. Lex Domini immaculata, spiritus sanctus. IV, 161. Lex decem præceptorum, psalterium decem chordarum. IV, 161. Lex Domini ipse est Christus. IV, 153. Auctor, quem Augustinus appellat adversarium Legis et Prophetarum, non fuit Manichæus. VIII, 664.

Leges omnes beatitudinem appetunt. II, 393. Lex quæ justa non est, non est lex. I, 1231. Per humanam legem nonnulla permittuntur, quæ per divinam vetantur et puniuntur. I, 1232. Lex mundi, non lege Creatoris mundi quædam approbatur. V, 828. Legis humanæ potestas in vindicando, quousque porrigatur. II, 1224. Non licet judici de legibus institutis judicare, sed secundum ipsas. III, 148. subditur legibus qui non amat leges. I, 1188. Leges humanæ addiscendæ. III, 62. Legibus civilibus terrenæ civitatis civitas cælestis obtemperare non dubitat. VII, 645. Leges suas non infringit Imperator, quando confessis dat indulgentiam. IV, 590. Ex bonis et malis legibus Imperatorum Ecclesia proficit. II, 399, 796. Legibus malis probantur boni, legibus bonis emendantur mali. IX, 527. Cor regis cum est infidele, aut exerceatur aut probantur boni; cum vero est fidele, aut corriguntur aut plectuntur mali. IX, 759. Leges non petendas ab Imperatoribus contra Donatistas August. cum aliis sentiebat, alii contra sentiebant. II, 804, 805. Leges ab Imperatoribus Apostoli non postulant, quare. II, 801. Leges Imperatorum, exemplo Pauli Apostoli implorare possunt Christiani. II, 806. Quid de legibus ab Imperatoribus contra Donatistas petendis decretum sit in Concilio Carthag. II, 805. Leges Imperatorum contra hæreticos. IV, 1309. Paganos. V, 513. Leges Imperatorum hæreticos damnis et exiliis, paganorum autem sacrificia capite plectunt. II, 526. Leges de idolis confringendis et hæreticis corrigendis vivo Sillichone in Africam missæ. II, 538. Earum occasione multi ad Christianam religionem vel catholicam pacem conversi. II, 339. Jactant vani homines eas Imperatore nesciente vel nolente datas. II, 538. Lex Theodosii multæ decem librarum auri in hæreticos, in Donatistas qui in Ecclesiam deservierunt, extensa. II, 804. Donatistæ possessiones amittere jussi sunt secundum leges Regum terronorum. II, 345. Querela hæreticorum adversus leges Imperatorum catholicorum. X, 705,

704. Leges poenales Imperatorum pro. Catholica adversus hæreticos defenduntur. IX, 616. Legum coercitiones non auferunt liberum arbitrium. IX, 317. Legum Imperialium adversus Donatistas et alios utilitas. II, 796, 798, 802, 806, IX, 315, 425, 735. Donatistarum plurimi per leges Imperatorum correcti sunt. II, 796, 806. Legum severitate non utuntur Catholici adversus hæreticos. II, 305, 306. Legum severitatem Donatistis deprecatur Augustinus. II, 566. Lex Antonini in adulteros. VI, 475. Lex Julia. VI, 475. Lex Viconia iniqua. VII, 103. Leges seculares. II, 106.

Lia interpretatur laborans. III, 1046. *Lia* figura est vitæ activæ. III, 1046.

Libanus interpretatur candidatio. IV, 912, 1370. *Libanus* pro dignitate hujus sæculi accipitur. IV, 912, 1370. *Libani* fructus qui sunt. IV, 911, 912, 1370.

Libellatici. IX, 157.

Libelli. V, 1442. *Libelli* dabantur ut miracula in populo recitarentur. V, 493, 1300, 1445; VII, 768, 769, 770.

Libentina dea, a libidine sic appellata. VII, 118.

Liber Deus, *Libera* dea unde sic dicuntur. VII, 187. *Liber* pater, dictus etiam Dionysius, post mortem ut Deus habitus. VII, 569, 571. *Liber* vini inventor. VII, 569. *Liber* cum *Cerere* seminibus præponitur. VII, 207. *Liberi* sacra quam turpia. VII, 210, 214. *Liberum* paucorum saceratorum oculis committendum putant pagani. II, 83.

Liber Deus qui præest conceptui, alius a *Baccho*. VII, 195. Not. (a).

Liberalis episcopus. IX, 192.

Liberales disciplinæ nihil habent congruum libertati nisi quod habent congruum veritati. II, 367. Hinc poetarum, philosophorum, oratorum artes plerumque dictæ immerito *liberales*. VII, 367.

Libri vitæ nomina quid intelligitur. VII, 680. *Liber* vitæ prædestinatio seu præscientia Dei. VII, 681. De libro vitæ queupiam deleri, quomodo accipiendum. IV, 862. *Liber* vitæ aperietur in judicio. VII, 680. Quisnam *liber* intelligatur in his verbis, *In capite libri scriptum est*, etc. IV, 1962. *Libris* divinis quædam inspersæ sunt delicæ sanctæ et bonæ. IV, 413. *Liber* tibi sit pagina divina, *liber* tibi sit orbis terrarum; in istis codicibus non legunt nisi qui litteras norunt, in toto mundo legat et idiota. V, 318. *Liber* dulcis in ore, et amarus in ventre. IV, 492. *Libros* plures a pluribus fieri diverso stilo, non diversa fide, etiam de eisdem questionibus, utile est. VIII, 823; IX, 595. Auctoritas librorum qui non proficiendi exercitatione, sed præcipiendi auctoritate scribuntur a nobis. VIII, 248, 254. Etsi in libris ab hominibus scriptis inveniatur eadem veritas quæ in saceris, longe tamen est impar auctoritas. VIII, 249. *Libri* ab hominibus scripti non cum necessitate credendi, sed cum judicandi libertate legendi. VIII, 248, 249. *Libros* aliorum et sermones qui crapunt, peccant sæpe et graviter. II, 355. *Libri* termino reficitur lectoris intentio, sicut labor viatoris hospicio. VIII, 636. *Libri* profanorum aquæ sunt non omnibus communes. IV, 1360, 1361. In libris alienigenarum inveniuntur optima præcepta morum et disciplinæ, sed non humilitas. IV, 270. *Librorum* improbatorum lectio, quibus possit non obesse. X, 510. *Libros* canonicos aliosque quomodo legat Augustinus. II, 277, 286. *Libri* pontificales Sacrorum profanorum. VI, 583.

Liberorum jus quid. X, 714. Not. 1.

Libertas variis modis sumitur. X, 1105, 1106. *Libertas* naturalis, nulli servire. VII, 613. *Libertas* nostra, non servire peccato sit. VII, 114. Quæ est pejor mors animæ, quam *libertas* erroris? II, 400.

Liberum arbitrium media vis. X, 238. *Liberum* arbitrium quod huc atque illuc liberum flecti potest. X, 169. *Liberum* arbitrium quid secundum Julianum. X, 1515. Et quomodo ab illo definitur. X, 1102, 1105, 1104, 1293. Et a Pelagianis. X, 1466, 1518, 1519. *Libera* voluntas sic a Pelagiano definitur, ut iis necesse sit auferre libertatem Deo. X, 1299. *Libertatis* æquilibrium nec in Pelagianorum opinione reperitur. X, 1297. *Liberum* arbitrium secundum Pelagianos non consistit sine possibilitate peccandi. X, 1485. *Liberi* arbitrii possibilitatem tam in bonum quam in malum ex æqua lance perpendione vult Pelagius, nec sibi stat. II, 829, 850. In Deo et in beatis liberum arbitrium est sine possibilitate peccandi. X, 1548. Ad naturam *liberi* arbitrii non pertinet posse et peccare et non peccare. X, 1474. Possibilitas mali non requiritur ad libertatem. X, 1521. *Liberum* arbitrium in Deo summum. X, 1474. Licet malum facere non possit. X, 1117, 1118. *Liber* ut quisquam sit, non requiritur ut velle possit et bonum et malum. X, 1116. Variari posse in bonum et malum ad liberum arbitrium non pertinet. X, 1543. *Liberum* arbitrium putat Julianus non constare cum necessitate. X, 1299. Necessitas quædam beata non auferens libertatem. X, 1116. *Liberum* arbitrium qua ratione Augustinus adhuc presbyter explicavit. III, 2078. *Liberum* arbitrium sive in vitam malam, sive in bonam non negat fides

catholica. II, 973.

Liberum arbitrium per peccatum Adæ dici sublatum, Juliani calumnia. X, 552, 564. *Liberum* arbitrium impis non est ademptum. X, 553. Nemo vel in bonum vel in malum cogitur invitus. X, 567. Deus non sanat invitum. IV, 1320. *Liberum* arbitrium assertur. VIII, 451, 540. *Liberum* arbitrium animæ datum. I, 395, 4079, 1241; III, 133. *Libera* est nobis voluntas, quia est in potestate. I, 1275. Per liberam voluntatem ipsa libera voluntate utimur. I, 1268. Quid censeatur esse in nostra potestate. I, 596, 1275. Quid libera voluntate, quid necessitate faciamus. IV, 1745, 1746. *Libertas* si tollitur, omnis humana vita subvertitur. VII, 149. *Liberum* voluntatis arbitrium non negant, qui confitentur omnem hominem corde suo credentem, non nisi sua libera credere voluntate. II, 987. *Liberum* voluntatis arbitrium esse in homine probatur ex divinis præceptis. X, 882, 884, 885. Eo ipso quo aliquid præceptum et imperatum est, obedientia nostra requiritur, quæ nulla potest esse sine libero arbitrio. II, 971. Ex eo quod venit Dominus mundum salvare, et quod venturus sit ipsum judicare, gratia et liberum arbitrium assertur. II, 969; X, 874, 875 et seq. Qui putat hominem, qui per ætatem potuit uti libero voluntatis arbitrio, secundum opera sua non judicari, errat. II, 971. Si non accepisset homo liberum arbitrium et rationem, non eum sequeretur damnatio justa peccantem. IV, 1502. *Liberum* arbitrium sic homini datum, ut tamen et divinis legibus et humanis rectissimè gravium supplicia constituta sint peccatorum. II, 940. *Mathematicis* non credendum, ne a libero arbitrio naufragemus. II, 210. *Libera* voluntas per Dei præscientiam non aufertur. I, 1274. *Liberum* arbitrium non ita datum, ut quodlibet eo moliens, ullam partem divini ordinis legisque perturbet. I, 595. Creatura in arbitrio libero constituta est, non sic ut Creatoris superet voluntatem, eam si contra ejus faciat voluntatem. IV, 1464. Cornua falsæ libertatis adversus Deum erigere. I, 166. Ad omnipotentiam Dei pertinet ut ex libero arbitrio venientia mala esse permitat. VI, 581.

Liberum arbitrium cur homini datum. VI, 41. Cur ad malum flexibile datum. I, 1242. *Liberum* arbitrium homini datum est, ut Deo non necessitate, sed voluntate serviat. VI, 296. Datum est ad recte vivendum, non ad peccandum. I, 1242. *Liberum* arbitrium in homine ad virtutem et vitia. X, 286. In libero est voluntatis arbitrio peccatum et recte factum. VI, 16. In tuo arbitrio Deus esse voluit qui pares locum, Deo, an diabolo. IV, 1958. Homini Deus dedit liberum arbitrium, et si vult homo, heri fuit palea, hodie fit frumentum. V, 1175. Peccatores se de Deo excusare conantes ideo arguuntur, quia liberum habent arbitrium. X, 883. Creatus homo est cum libero arbitrio, quo ipse ad peccatum consentit. IV, 268. Per liberum arbitrium peccant, maxime qui cum delectatione peccant et amore peccati, et hoc eis placet quod eos libet. X, 1110. *Libertas* quædam perniciosa. IV, 1506. *Libera* voluntas causa peccati. I, 595, 735; III, 133. *Et in libris de ea re scriptis*. I, 1221. Ex libera hominis voluntate semen mortis. V, 1269.

Liberum arbitrium, bonum opus Dei. X, 1489. Ad Dei dona pertinet. X, 153. Ad Dei dona pertinet non tantum ut sit, verum etiam ut bonum sit. X, 153. *Liberum* arbitrium in mediis bonis censetur. I, 598. Cur Deus Angelos et hominem libero arbitrio permisit. X, 852. *Libertas* voluntatis in illius primæ conditionis præstantia quid valeat, apparet in Angelis qui steterunt. X, 1001.

Liberum arbitrium primi hominis quale. V, 1269; VII, 802. Aliter de libertate in qua primus homo factus est loquendum, aliter de ea in qua nunc est. X, 287. *Liberum* arbitrium perfecte fuit in primo homine. III, 2086. *Liberi* arbitrii integerrimæ vires in Adamo. X, 1513. *Liberum* arbitrium primus homo accepit rectum. VI, 688. *Liberum* arbitrium in primo statu per se sufficiebat ad peccandum, non ad justitiam retinendam, nisi divinitus adjutum. VI, 281. *Liberam* voluntatem ad male agendum habemus sine Dei adjutorio: quamquam male agendo non sit libera, sed damnabilis ancilla. V, 836. Bonus usus liberæ voluntatis ex Deo. I, 598. *Libertas* primum hominem decepit, dum indulgentius frenis ejus utitur. II, 785. *Liberum* arbitrium quid valeat non adjutum, in ipso Adam demonstratum est. VI, 683. *Liberi* arbitrii infirmitas cernitur in Adamo. V, 852, 940.

Liberum arbitrium tam integrum esse, quam ante propriæ voluntatis usum innoxiam in unoquoque naturam, dogma Pelagianorum. X, 1449. *Liberum* arbitrium an post peccata tam plenum est, quam fuit ante peccata. X, 1108. *Libertas* quænam in homine post peccatum. X, 1101, 1103, 1104. *Liberum* arbitrium non tale nunc quale Adam accepit, sed jam vitiatum est et sanandum. X, 1294. *Liberum* arbitrium suo malo usu vitiatum. X, 1524, 1529. *Liberum* arbitrium quo recte agere potuit homo, peccati malitia defecti. X, 1523,

1524. Liberi arbitrii magnas vires homo cum conderetur accepit, sed peccando amisit. V, 752. Libero arbitrio male utens homo, et se perdidit et ipsura. VI, 246. Libero arbitrium hominis congenitum et omnino inamissibile, quodnam est. X, 1521. Libertas quaedam voluntatis congenita immutabilis. X, 1524. Libero arbitrium, quo beati esse volumus, et miseri esse nolumus, auferri nobis non potest. X, 1565, 1566. Libera est voluntas, etiam qua beati esse sic volumus, ut miseri esse nequaquam velle possimus. VI, 261. Libero arbitrium nostrum ad diligendum Deum primi peccati granditate perdidimus. II, 985. Per malum velle perdidit homo bonum posse. V, 168. Standi et cadendi libero arbitrium tale accepit homo, ut posset non peccare: per peccatum amissa rectitudine secutum est non posse recte agere. X, 122. Libero arbitrio quid restat in hac mortali vita. VI, 108. Libertatem bene agendi seu male, suo malo usu perire non posse, Juliani sententia. X, 1520. Hanc perdidit Adam. X, 1520. Libertas qua perit per peccatum, quamnam. X, 552, 1110. Libertas non peccandi perit poena peccati. X, 1118. Victa enim vitio in quod cecidit voluntate, caruit libertate natura. X, 206. Quaecumque ista est causa voluntatis, si non potest ei resisti, sine peccato ei ceditur. X, 286. Unde ei resisti potest. X, 286. Libertas non periisset, si bona permansisset voluntas. X, 286. Libera voluntas recte facienda in qua homo conditus fuit, quod nunc minus valeat, poena peccati est. I, 1296.

Libero arbitrium nec est negandum, nec ei nimium tribuendum. X, 879, 880. Libero arbitrio quidam nimium tribuunt. X, 451. quantum tribuunt Pelagiani. X, 570. Libero arbitrii elatus assertor Pelagius. X, 575, 574. Libero arbitrio suo suo Pelagiani tribuunt quod credendo accesserunt ad Christum. V, 192. Quidam libero arbitrio tribuentes suam iustitiam. V, 172. Et illud ad iustitiam sufficere arbitrantur. V, 852. Pelagiani libero arbitrium sic asserunt, ut gratiae locum non relinquere. I, 595. Libero arbitrium in superbiam extollentes, praecipitant magis quam elevant. V, 1467. Libero arbitrium defendendo premunt Pelagiani. X, 1290. Libero arbitrium quo sensu admittebant Pelagiani. X, 441. Libero arbitrii laus secundum Pelagianos. X, 610. In laude liberi arbitrii quae eorum intentio. X, 617. Contra praesentes de libero arbitrio. V, 1466. Libero arbitrium nudum jactare, quam vanum. II, 975. Libero arbitrii affectum habuit primus homo plenissimum, nunc in homine libero arbitrium est sauciatum, Evod. II, 974. *Not. (a)*. Libero arbitrium unde libero in bono, unde in malo. X, 535. Libero arbitrium in venduntatis sub peccato quid valet. VI, 126. Libero arbitrium non esse, si Dei auxilio indigeat, Caesarii sententia. X, 345. Libero arbitrium non sic defendendum, ut adiutorium Dei non putetur necessarium. III, 1778. sic libero arbitrium defendendum, ut locus gratiae relinquatur. X, 885. Christi mortis praemium evacuat, qui negat libero arbitrium gratia indigere. X, 260. Libertas etiam in pristinum statum restituta eget gratiae auxilio. X, 1520.

Libertas voluntatis quatenus secundum gratiam defenditur. X, 926. Idonea fuit humana natura per libero arbitrium vulnerare se, jam saucia non est idonea sanare se. V, 850, 877, 1268. Potuit cadere, non etiam surgere. I, 598; X, 1006, 1520. Libero arbitrio tantum datur, ut gratia Dei amplius honoretur. II, 759. Non potuisti in te nisi perdere te; nec scis invenire te, nisi qui fecit te, quaerat te. V, 108. Libero arbitrium desertum a vino adiutorio, nullo modo habebit iustitiae soliditatem, sed exitiosum tumorem. II, 676. Nihil valet sine Dei gratia. V, 172, 174. Non sufficit ad bonum. X, 324. Sufficit ad malum, ad bonum autem parum est, nisi ab omnipotenti bono adjuvetur. VI, 685; X, 377, 953. Libero arbitrio quantum possumus, nisi nos adjuvet ille qui iubet? IV, 1792. Ad non peccandum quamvis esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen eius potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. II, 675, 676, 766. Libertas sine gratia non est libertas, sed contumacia. II, 682. Libero arbitrium ad bene agendum non sufficit, quia Innoc. II, 782. Non nihil facit in cordis conversione. X, 899. Libero arbitrium sine Dei gratia nec converti potest ad Deum, nec prodeire in Deo. II, 970, 975. Libero arbitrium a Dei gratia non est separandum, tamquam sine illa vel cogitare aliquid vel agere ulla ratione possimus. II, 969. Libero arbitrio quo factus est homo ex bono malus, non potest fieri ex malo bonus. V, 172. Libero arbitrium captivatum, non nisi ad peccatum valet; ad iustitiam vero, nisi divinitus liberatum adiutumque non valet. X, 607, 620. Non est liber quisquam ad agendum bonum sine adiutorio Dei. X, 1293, 1294, 1295, 1296, 1297, 1299. Libero arbitrium non sufficit ad cognoscendum quomodo vivendum sit, et ad bene vivendum. X, 270. Nec mirandum quod vel ignorando non habet homo libero arbitrium voluntatis ad eligendum quid recte faciat, vel resistente carnali consuetudine videat quid recte faciendum sit et velit,

nec possit implere. X, 287. Si hi quorum contra carnem iam spiritus concupiscit, ad actus singulos indigent Dei gratia, ne vincantur; qualem libertatem voluntatis habere possunt qui nondum de potestate eruti tenebrarum, dominante iniquitate, nec certare coeperunt? etc. X, 1555. Libero arbitrium non sufficit ad vincendas tentationes, nisi a Domino victoria concedatur oranti ne intret in tentationem. X, 887. Ut non intremus in tentationem si voluntas sufficeret, non oraremus; quae tamen si deesset, nec orare possemus. II, 900. Qui accepto semel libera voluntate arbitrio oratione non opus esse dicunt, ut Deus adjuvet ne peccemus, ab ipso Pharisaeo accusantur. X, 154.

Libero suo arbitrio Legem sufficere arbitrantes, refelluntur. V, 851. Libero arbitrio Lex non sufficit. II, 685. Libero arbitrium non sufficit sine gratia ad implenda praecipua negativa. X, 628. Praecipuum Dei custodire non sic habet homo in arbitrii potestate, ut nullo indigens adiumento id possit efficere. IV, 1510. Libero arbitrium non sufficit sine gratia. X, 895. Non sufficit ad non peccandum. X, 285, 285, 294. Libero arbitrium in nobis ante gratiam non est ut non peccemus, sed tantum ut peccare nolumus. III, 2066. Qua libertate indigent qui peccatum facere noluunt. X, 1107, 1110. *Voluntate propria omnes regni*, dixit Pelagius, quatenus episcopalis synodus illud approbavit. X, 522. Merito sententia illa Pelagii fratres quosdam permovet. X, 325, 524. Nemo bene libero arbitrio uti potest nisi per gratiam. X, 571, 572. Homo non se sibi regendum debet committere. X, 525. Amas liberam voluntatem tuam, quid te tibi committis? Melius te potest servare, qui te potuit antequam esses creare. V, 941.

Libertas ad bonum non nisi ex gratia. X, 1144, 1145. Libero arbitrium valet ad opera bona, si divinitus adjuvetur. II, 675. Libero est arbitrium, etiam si divino indiget adiutorio. II, 828. Libero arbitrium et Dei gratia simul commendantur. X, 887. Utrumque Scriptura admittit. X, 879. Quomodo utrumque commendat. II, 975. Inclinare cor in testimonia Dei, simul est et divini muneris, et propriae voluntatis. IV, 1589. Gratia dilectionis sine qua nemo pie vivit, et cum qua nemo nisi pie vivit, ascendenda, ut vere libero defendatur arbitrium. X, 1290. Libero arbitrium potest esse solum in homine, si non venit ad Christum; non autem potest nisi adiutum esse, si venit. X, 568.

Libero arbitrium hic infirmum, etiam in baptizatis et sanctis. X, 1514. Eius infirmitas non nisi per gratiam reparatur. X, 1295. Libero arbitrium gratia reddendum et adjuvandum. X, 1278, 1279. Libertas bene agendi perdit, non redit nisi per gratiam. X, 1514. In bonum quod reliquum homo, solius Dei gratia revocari potest, non voluntate libertatis, quam merito iniquitatis amisit. X, 1518. Libertas amissa reddi non potest, nisi a Deo. VII, 418.

Libertas vera ex gratia. X, 552. Per gratiam. X, 958. Libero arbitrium vere fit libero gratia. II, 760. Libero efficiuntur per adiutorium gratia. X, 1534. A lege peccati nemo liber, nisi per gratiam. V, 812. Libertatis pristinae statum Christi reformavit adventus. Innoc. II, 785. Libertas a liberatore promittitur credentibus. X, 296. Tunc efficiuntur vere liberi, cum Deus nos creat; non ut homines, quod iam fecit, sed ut boni simus. VI, 247. In primo Adam patuit quid hominis arbitrium valeret ad mortem, in secundo quid Dei adiutorium valeret ad vitam. II, 843. Voluntas non libertate gratiam, sed gratia libertatem consequitur. X, 926. In recte faciendo ideo nullum est vinculum necessitatis, quia libertas est caritatis. X, 286. Ipsa sanitas est vera libertas. X, 296.

Libero arbitrium per gratiam non evacuat, sed statuitur. X, 235. Non tollitur, cum gratia praedicatur. VI, 443; X, 263. Ab apostolo non auferitur. III, 2074. Neque voluntatis arbitrium ideo tollitur, quia iuvatur; sed ideo iuvatur, quia non tollitur. II, 677. Libera voluntas nobis a Deo data, tametsi absque illo nihil sit conatus noster. IV, 206. Quod ab homine exigitur propter arbitrium voluntatis, hoc a Deo petitur propter auxilium maiestatis. V, 905. Libero arbitrium ad hoc nos habere intelligamus, ut pia voluntate invocemus Dominum. II, 678. qui oppugnat gratiam, qua nostrum ad declinandum a malo, et faciendum bonum, liberat arbitrium, ipse arbitrium suum vult adhuc esse captivum. II, 981. Libero arbitrium potius oppugnant, qui oppugnant Dei gratiam, qua vere ad bona eligenda et agenda fit libero. II, 987. Libero arbitrium non sic defendatis, ut ei bona opera sine Dei gratia tribuatis: nec sic defendatis gratiam, ut quasi de illa securi, mala opera diligatis. II, 974.

Libero arbitrii et gratiae Dei conciliandae difficultas. X, 383. Liber ad malum quis. X, 1298. Ad peccandum liber est, qui peccati servus addictus est. VI, 246. Libertas a iustitia, servitus sub peccato. III, 136. Libero arbitrium in malo habet, cui delectationem malitiae vel occultus vel

manifestus deceptor insevit, vel ipse sibi persuasit. X, 1110. Liberam voluntatem habent in malis, qui sunt liberi iustitiae; non habent liberam in bonis, qui sunt servi peccati. X, 1115. Liberi a iustitia non sunt nisi arbitrio libertatis: liberi autem a peccato non fiunt, nisi gratia Salvatoris. X, 1110. Ibi sumus veraciter liberi, ubi non delectamur inviti. X, 432. Liberi ad facienda opera pietatis quinam. X, 1103. Quis liber ad bonum. X, 1298. Ad iuste faciendum liber non erit, nisi a peccato liberatus, iustitiae ceperit esse servus. V, 246.

Libera voluntas, quae. III, 1696. Libertas prima est carere peccatis. III, 1697. Libertas a peccato. X, 962. Frustra de libero arbitrio se jactant qui sunt servi peccati. X, 233, 234. Nec libera dicenda est voluntas, quandiu vincuntibus et vincuntibus cupiditibus subdita est. II, 586. Libertas est cum non peccare delectat. X, 218. Libertas novi Testamenti ea est, ut peccato ad mortem non serviant gratia liberati. X, 938. Liberrimum tunc erit arbitrium, cum peccato servire non poterit. X, 936. Liberior erit arbitrium quod omnino non poterit servire peccato. VI, 281. Non pugnat cum libertate arbitrii negata peccandi licentia et imunitas. IX, 716. Et ita censuerunt majores Donatistarum. IX, 717. Homo a malo se ipso liberatus, laedi ab aliquo non potest. V, 233, 1363, 1364. Solus justus est liber. V, 885.

Libertas vera est Christo servire. II, 128. Libera est creatura, cum famulatum Creatori exhibet. IV, 1493. Uni Deo summa libertate servitur. I, 1170, 1320. Libertas a temporali lege et rerum inferiorum dominio, eorum est qui aeternae legi adhaerent. III, 218. Libertas a cultu seu dominatu creaturarum, qua per Christianam religionem in Dei servitio gaudemus. I, 1078. Libertas a conditione peccati, eorum est qui veritati subduntur. I, 1261. Libera voluntas tanto erit liberior, quanto sanior; et tanto sanior, quanto divinae misericordiae gratiaeque subiectioni. II, 676. Libera servitus est apud Dominum, ubi non necessitas, sed caritas servit. IV, 1273. Ipsa est vera libertas propter recti facti laetitiam, simul et pia servitus propter precepti lubeantiam. VI, 246. Libertas vera et sana libertas est, cum bonum opus illi non timore, sed amore. IV, 820. Libertas novi Testamenti amor, servitus veteris timor. I, 1334. Libertas timorem excludit. III, 1698. Libertatis lex, est caritatis lex. II, 740. Spiritus servituti et spiritus libertatis. V, 837.

Libertas duplex, altera meriti, altera praemii. VII, 802. Major nunc in sanctis libertas, quam ante in Adamo. X, 937. Libertas iustorum tanta non est in hac vita, quanta erit in altera. X, 1116. Posses non peccare, mori, bonum deserere, et non posse peccare, mori, bonum descrere, qui differant. X, 936. Libertas plena in aeternitate. III, 1697, 1699. Et perfectissima. II, 982. Liberum arbitrium beatorum quale. VII, 802. Libertas duplex, immortalitas, perseverantia. X, 936.

Liberatore ad quid opus esse dicunt Manichaei. X, 1105.

Liberari duobus modis dicitur. V, 743. Liberat Christus, et iniquitatem auferendo, et inspirando caritatem. X, 1104, 1106. Liber in bono nullus, nisi per gratiam Christi fuerit liberatus. X, 917. Vere liberi sunt, quos Filius liberaverit. X, 440. Liberum in bono non erit, quod Liberator non liberaverit. X, 1110. Omnes liberare quomodo dicitur Christus. X, 1198. In iis quos liberat Deus, misericordia; in iis quos non liberat, agnoscendum iudicium. X, 1071. Liberavit Deus hominem, non diabolum; quia homo minus peccavit. I, 1284. Liberari a corpore mortis quid sit. X, 677. Libri de libero arbitrio, quo fine, contra quos scripti. X, 1008.

Libido quid sit. VI, 496. Libido, voluptas sensuum. X, 770, 771. Libido, generale vocabulum omnis cupiditatis. VII, 424. Libidines aliae vocabula propria habent, aliae non. VII, 424. Libido, cum nihil additur, de obscenis motibus corporis intelligi solet. VII, 424. Libidines discernendae a sensibus. X, 1367, 1368. Aliud sentiendi vivacitas, utilitas, necessitas; et aliud libido. X, 770. In sensibus odorandi, gustandi, et tangendi, quatenus libido possit discerni, et debeat domari. X, 770. Libido vocatur amor, cum pravus est. IV, 124. Libidinem vitiosam aliquam partem esse confessi sunt Platonici. VII, 427. Quo sensu. X, 834.

Libido post peccatum orta. VII, 428, 429. Et ex peccato. VII, 430; X, 403, 406, 427. Libidinis origo. III, 598, 446. Libidinem cum nominare confundatur Julianus, hanc appellat membrorum vigorem et potentiam. X, 474, 472. Naturalem appetitum. X, 446. Calorem genitalem. X, 739. Virilitatem. X, 816. Libidine delectantur Pelagiani. X, 1248. Libidinis laus a Juliano quam magna, licet falsa. X, 1144, 1160, 1279. Libidinem tamen nominare ipsum pudet. X, 446. Libidini patrocinatur Julianus. X, 687. Et eam in paradiso collocat. X, 1159, 1167. Libido an esse poterit in paradiso ante peccatum. X, 563. Libido in paradiso non fuisset. X, 818. Nec erat in homine ante peccatum. X, 430, 1061. Gratia Dei magna ibi erat, ubi terrenum et animale

corpus bestialem libidinem non habebat. X, 764. Libido non esset, si homo non peccasset. X, 1449, 1451. Libido qualis nunc est, non fuit in paradiso. X, 1158, 1193, 1449, 1451. Libido in paradiso ante peccatum nulla esset, vel pudenda non esset. X, 1450, 1451. Aut repugnans voluntati. X, 1449. Et suos motus contra nutum eius exserens. X, 1321. Sed nutui eius subserviens. X, 566.

Libido non subjacet voluntati. VII, 423, 427, 430. Subiaccisset, si homo non peccasset. VII, 430, 431, 432. Et libidinis ac voluntatis ritam non habuissent nuptiae. VII, 431, 434. Mentem libidinis servam non aliud quam propria voluntas reddit. I, 1232. Ante peccatum sine libidine concepissent matres, sine dolore peperissent. X, 433, 434. Sine libidine poterat fieri opus conjugum in generatione filiorum. X, 431. Duo in carne una esse possunt sine libidine. X, 1167. Libido qualis forte poterit esse in paradiso. X, 1094, 1160. Libido ante peccatum non erat vitiosa. VII, 427.

Libido malum. X, 768, 801, 1153. Tullius ipse libidinem malum esse cognovit. X, 768. Libidinis auctor diabolum. X, 801. In libidine venerea malum peccati originalis. X, 142. Libido qualis nunc, aut vitium est, aut vitiosa est. X, 1451. Libidinis non solum excessus culpabilis, sed etiam impulsus est vitiosus. X, 1360. Libido qualis nunc est, mala est. X, 1094. Mala est libido spiritui resistens. X, 1161. Libido morbus. X, 469, 763. Vulnus naturae. X, 732. Pœna peccati. X, 120, 287, 288, 787, 1334. Inobedientis supplicium voluntatis. X, 429. Libido non a prima institutione, sed a primi hominis mala voluntate originem ducit. X, 764. Resistente atque torquente dolore carnalis vinculi non posse a libidinoso operibus temperare, non est natura instituti hominis, sed poena damnati. I, 598. Libido quo sensu nobis naturalis. X, 801. Humanæ menti regnum in libidines aeterna lege concessum est. I, 1232. In homine perverso servit ratio, libido domiatior. IV, 108.

Libido licet licita, latibulum querit. VII, 426, 427. Prae caeteris cupiditibus turpis est. X, 736. Libidinis merito pudet. VII, 423, 428, 431. Quare. VII, 431. Libido cur nunc pudenda. X, 1161. Quondam cepit pudenda esse. X, 431, 432, 437. Ex libidine membra sunt pudenda. X, 431. Libido pudenda non nisi ex peccato. X, 1160, 1167. Et ex poena est peccati. X, 1449. Ante peccatum non esset generatio sine commixtione, esset tamen commixtio sine confusione. X, 458. Libidinem sexuum a Deo creatum dicunt Pelagiani, in hominibus tamen pudore esse obumbrandum. X, 1362. Libidinis motus cur aliis magis pudendus. VII, 427, 430, 431. Libido an Dei opus dici possit, quia Abraham et Sara, qui cum libidine concoperunt ex munere Dei, hoc habuerunt. X, 712, 713. De libidine peccatum originale trahitur. X, 1160. Libido non est nuptiarum bonum. X, 422. Nec in ipsis nuptiis malum est nuptiarum. X, 460. Sed carnalis concupiscentiae malum. X, 406. Libidinis malum nuptiis non imputandum. X, 406. Nec tollit nuptiarum bonum. X, 418. Libido non venit ad nuptias ab earum institutione, sed a peccato Adæ. X, 460. Libidinis vituperatio non est damnatio nuptiarum. X, 416, 418. Libido non solum praeter uxorem est culpabilis. X, 687.

Libidinis morbus a nuptiarum negotio distinguendus. X, 1090. Venialis culpa cum conjugis solius voluptatis causa concumbere. X, 1090. Vide Concupiscentia. Conjux. Ad conditionem corporis mortis huius pertinet, quod nunc non possit esse nuptiae sine libidinis malo, quoniam ipsum possit esse sine illis. X, 460. Libidine uti non semper est peccatum. X, 817. Libidinis malo bene uti, bonum est opus. X, 1443. Libidine quamquam mala potest quis bene et male uti. X, 437. Quinam bene aut male utitur. X, 1304, 1317. Libidine bene utuntur nuptiae. X, 404, 1193. Bene utitur pudicitia conjugalis. X, 172, 1153, 1167. Adversus eam adhibentur ab incontinentibus nuptiarum remedia, excercetur a continentibus gloria certamina. X, 820. Libidine bene utitur pudicitia conjugalis, melius non utitur religiosa continentia vidualis, vel sacra integritas virginalis. X, 1431. Libidine qui utuntur, non propter libidinem, sed propter propaginem, non agunt opus diaboli. X, 1442, 1443. Libidinis motum nuptiae ordinant, continentia cohibet et refrenat. III, 400. Libidinem sancti conjugati pati non est in procreatione filiorum. VII, 425. Libido quondam nocet conjugibus regeneratis. X, 413. Libidinis labe non polluantur, qui libidine bene utuntur. X, 763.

Libido non est fami caeterisque molestis comparanda. X, 773. Libidinis impetus non sua sponte moderatur est. X, 757. Plerumque in somnis ad ipsius operis similitudinem, et suae motionis pervenit finem libido. X, 460. Libido impudicis impudicis, domanda pudicis, pudenda pudicis et impudicis. X, 460. Libido non immerito militibus Christi, a quibus debellatur, odiosa est. X, 1237.

Libido venerea mentem absorbet. X, 773, 774. Non sinit sancta cogitare. X, 808. Totum hominem commovet ac sibi vindicat. VII, 424. Ne animus in aeterna se attollat, impe-

dit. VII, 227. Violatur societas quæ cum Deo nobis esse debet; cum eadem natura, cuius ille auctor est, libidinis perversitate polluitur. I, 689. *Vide* Cupiditas. Libido in omni malefacto dominatur. I, 1225. Ad vitæ necessaria alii libidine, alii ratione ducuntur. V, 346. Libido triplex. I, 690.

Libido. Nemo est usque adeo sapiens, ut contra libidines nullum habeat conflictum. VII, 629. sanctorum in hac vita cum sensuum libidine pugna et lucta. X, 773. Libido etiam in conjugibus frenanda. X, 716, 717. Libidinem quatenus castitas expugnat et in conjugatis, et in continentibus. X, 798. Libido cum vincitur, vincitur diabolus. X, 801. An ideo libidini non resistendum, quia est pœna peccati. X, 788. Libidini consentitur potius, quam imperatur. X, 798. Senex lxxxiv aunorum Lystriam sibi ad libidinem emit. X, 715. Libidinis impetus, cantus gravitate fractus. X, 798. Libido surgit? tu tene membra; quid factura est quæ surrexit? V, 719. Surgere novit, vincere non novit: surgendo assidue sine causa, discit et non surgere. V, 719. Ardeat sine causa, et consumit se. V, 719. Libido in salutis nostræ perfectione tanquam infirmitas peribit. X, 1443. In quibus non sanabitur, damnabitur. X, 1155. Libido cur non est malum in peccoribus. X, 756, 757, 1193, 1194, 1372, 1373, 1374, 1453. Libido pertinet ad naturam pecoris, ad pœnam hominis. X, 1360, 1363, 1372, 1373. *Vide* Concupiscentia.

Libidinosi non credunt antiquos justos temperanter uti potuisse multis feminis. III, 76. Libidinosi describuntur. III, 97. In libidines suas euntes, cur fluxi et soluti dicantur. IV, 687.

Libosus Vagensis. IX, 143, 220.

Libri dictus liber Dicitii. VI, 522, 543, 548.

Libyci philosophi. VII, 253.

Licentius Romaniani filius. I, 928, 1080; II, 110. Augustini pro eo sollicitudo. II, 120. Nomen patris et matris erga Licentium Augustini pietas iure sibi vindicat. II, 126. Licentium a moribus incompositis et libidinosis ad sapientiæ studium revocat August. II, 106, 107. Licentium Paulino commendat August. II, 110. Eumque rogat ut Licentium velit exhortari et instruere. II, 110. Benedictos panes quinque Paulinus Romaniano et Licentio mittit. II, 126. Licentius in agro Cassiaco agens cum Augustino, interlocutoris personam sustinet in libris ibi conscriptis. I, 905. Et in libris *de Musica*. I, 1081. Licentius poetice deditus erat. I, 922, 923, 953. Et philosophiæ studiosus. I, 907, 987, 988. Licentii carmen ad Augustinum præceptorem. II, 104. Licentii ingenium aureum. II, 107.

Licitatum. VII, 777.

Licinius Imp. II, 304.

Licinius Consul. IX, 687.

Licita sunt quædam, quæ non expediunt. VI, 460, 463.

Ligandus nemo propter offensam, nisi iuste: nam iniusta vincula dirumpit iustitia. V, 509. Ligandi et solvendi munere quomodo fideles quique fungantur. V, 509.

Ligaturæ superstitiosæ. II, 1060; III, 50. Ligatura sacralia ad sanitatem recuperandam. V, 1301, 1439. Ligaturas adhibere. IV, 318.

Limata. IX, 511.

Lignum scientiæ boni et mali. VIII, 613, 614, 660. Arbor vera et innoxia. III, 377, 383. Quare sic appellatur. III, 377, 384; VII, 425; X, 171, 172. Recte sic vocaretur, etiamsi non peccantem primi parentes. III, 383. Lignum scientiæ boni et mali non ideo vetitum est quia malum. III, 584. At non ob aliud est malum, nisi quia prohibitum. VII, 420.

Lignum vitæ virtute invisibili præditum. III, 431. Quid præstiturum erat. X, 172. Senium arcebat. VII, 394. Et mortem. VII, 394, 396; X, 1598. Primi parentes ejus ope nec morbo tentari, nec ætate mutari potuissent. III, 447. Lignum vitæ cibum præstabat, quo corpus hominis sanitate stabili firmaretur. III, 377. In carne primorum parentum factum fuisset per escam ligni vitæ, quod fit in Angelis per æternitatis participationem. III, 447. De ligno vitæ manducavit Adamus. X, 1581. De eo sobelat Adamus sumere sacramentum, de cæteris alimentum. VII, 394; X, 1580. Lignum vitæ aliud spirituale, aliud corporale. X, 1598. Cibus ligni vitæ magnum aliquid significabat. III, 377. Lignum vitæ et vere creatum est, et sapientiam figuravit. III, 373, 376, 377. Lignum vitæ typus sapientiæ. X, 172. Et sacramentum. III, 447, 451; VIII, 615, 616. Lignum vitæ plantatum in medio paradisi, quid significet. III, 203. Christum significat VII, 701. Lignum vitæ primis parentibus de paradiso ejectis mansit ad memoriam significandæ spiritalis arboris vitæ. VIII, 616. An cibo ligni vitæ vescatur nunc aliquis, nisi forte Enoch et Elias, non temere asseverandum. VIII, 616. Enoch et Elias translati creduntur ubi est lignum vitæ. X, 1581.

Lignum nos portat in aquis maris. IV, 1380. Ligna impu-

trabilia, ex quibus arca fabricatur. IV, 1917. Lignum per quod aquæ dulces factæ sunt, figura crucis. III, 616. Lignum ubi erant fixa membra Christi morientis, etiam cathedra fuit magistri docentis. III, 1950. Domuit lignum quod ferrum non domuit. IV, 1228. Ligna in campo fructifera allegorice. V, 513. Ligna campi, plebes populorum. IV, 1570. Ligna silvarum Paganii sunt. IV, 1234.

Limatensis episcopus. II, 162.

Limentinus Deus limini præfectus. VII, 149, 184.

Limitibus carbones substernuntur. VII, 713.

Limus terræ unde homo formatus est. III, 201. Limus profundus sunt, qui a iustitia cadunt. IV, 845. Limus lutus, concupiscentiæ carnales. IV, 434.

Linea quid. I, 1041. Linea transversim secari infinite potest. I, 874.

Lingua dupliciter intelligitur. VIII, 296. Quid velit cor, lingua testatur. IV, 1191. Linguae bona vel mala, ubi ad cost mens bona vel mala. V, 1418. Ream linguam non facit, nisi mens rea. V, 973. Linguae tentatio. V, 1500. Linguae tentationibus posando non ferri difficile est. V, 1526. Lingua in udo liquata, facile in lubrico labitur. V, 978. Lingua non frustra in udo est, nisi quia facile labitur. IV, 414. Contra hæc remedium est silentium. IV, 414. Lingua dolosa ea est, quæ habet imaginem consulendi, et perniciem nocendi. IV, 1590, 1600. Lingua adulatoris plus persequitur, quam manus interfectoris. IV, 869. Cibos amaritudinis non das ventri tuo, et cibos iniquitatis das linguæ tuæ malignæ; sicut eligis quo vescaris, sic elige quod loquaris. IV, 608. Lingua Judæorum, gladius quo Christus occisus est. IV, 668, 669. Quam difficile, etiam in piis officiis prædicationis, exhortationis, etc... lingua non peccare. IV, 414, 580. Lingua hominem alienat ab homine magis quam animal ab animali. VII, 633. Linguae iniquorum sunt in manu diaboli. IV, 1867. Tolerabilius est lingua labi, quam vita. X, 728.

Lingua cohibenda. V, 635, 978. Linguam domare quam difficile. IV, 1827. Linguam domare nemo potest sine gratiæ adiutorio. X, 234. Deus linguæ dominator. V, 373.

Lingua Dei cur dicta est calamus. IV, 497. Lingua Christi, prædicatores ipsius. IV, 175. Lingua popularis, plerumque est doctrina salutaris. IV, 279. Lingua nostra canticum Jerusalem. IV, 1771. Lingua barbara est, quæ Dominum non laudat. IV, 1478. Habendum in corde, quod habet omnis homo in lingua: *Quod vult Deus*. IV, 279. Lingua exsecta presbytero. V, 1596.

Lingua pro sono qui lingua promittit. III, 1952. Pro locutione quæ fit per linguam. IV, 597. Lingua una primitus fuit ante turrim Babel. III, 401. Linguarum diversitas unde VII, 485. Linguarum diversitatem superba impietas invenit, et humilis pietas Ecclesiæ contulit unitati. IV, 636; V, 1245. Linguae tres toto orbe maxime excellent, Hebraea, Græca et Latina. IV, 693. Lingua Hebraea primo fuit omnium lingua. VII, 522. Lingua Hebraea unde sic dicta. VII, 522. Hebraica, Punica, et Syra lingua sunt cognatae. III, 1520. Lingua Græca et Latina qua figura dicitur. IV, 335. Linguarum cognitio necessaria ad intelligentiam Scripturarum. III, 42. Linguae originali potius credendum, quam ejus translationi. VII, 454, 455.

Linguarum donum, signum olim maximum Spiritus sancti descendenti in fideles. VII, 612. Linguarum donum quid significat. IV, 161, 1706; V, 481; VII, 612. Linguae omnium gentium in uno homine die Pentecostes, quod significant. V, 497, 946, 1250, 1252, 1254, 1530. Linguae omnes creditur ostendebantur, ubi jam omnes linguæ sonabant. III, 1991. Linguis omnibus modo loquitur unus homo Christus et Ecclesia. IV, 161. Linguis omnium loquitur, qui in corpore Christi est. IV, 1929. Modo in Ecclesia ipsa unitas tamquam unus loquitur omnium gentium linguis. V, 534, 1246. Cur donum linguarum modo non conceditur. V, 1250. Nec linguis loquantur qui credunt. IV, 1706.

Linguere terram, quid sit. IV, 909.

Linternense oppidum in Campania. VII, 102.

Lintei quatuor initiis subligati interpretatio. IX, 415.

Linum et lana quid figurant. V, 224. Linea vestimenta interiora. V, 224. Linistima vestis. VIII, 227.

Linus poeta Theologus. VII, 372, 397.

Litigare an liceat. III, 1281. Aut iudicio publico sua repetere, nullis succurrentibus Apostolicis exemplis. II, 327. Litem habere de rebus secularibus prohibitum a Christo. VII, 270. *Vide* Judicium. Lites habere, delictum. V, 1540. Quid tamen ferendum, si iudicio ecclesiastico finiantur. V, 1540. Litigare etiam apud Ecclesiasticos iudices, delictum est Christianis. IV, 1045. Litigantes ad Episcopos causas suas deferunt. IV, 1370. Litem inferenti cedere aliquid ut Deo vacet, est tempus redimere. V, 910. Litigatorum malorum vox, se malos iudices esse perpressos. II, 169. Melius est dubitare de occultis, quam litigare de in ætatis. III, 376. Litigare quis censendus. V, 1593.

Litteras signa vocum, voces signa rerum. VIII, 1071. Primarum litterarum magistri. I, 670. Litteras a primis hominibus coepisse nonnullis videtur. III, 620. Litterarum reperiit Mercurius. III, 49. Litterarum occasio. I, 1011. Litterae Hebraicae antiquissimae. VII, 598. Litterae quare non sunt communes omnibus gentibus. III, 58. Litterae seu scribendi ars, quante utilitas. VIII, 972, 975. Littera eadem nomen Dei et diaboli inchoatur. IV, 1375.

Littera quare per se occidat. X, 1111. *vide Lex.*

Litterae quae nobis venerunt de patria nostra, Scripturae sacrae. IV, 1952. Litterae communicatoriae. II, 165, 167, 168. Et non communicatoriae. II, 161. Litterae communicatoriae haereticis non dantur. IX, 245. Litterae communicatoriae dicuntur formatae. II, 174. Litterarum suarum asperitate offensus episcopum quanta modestia Augustinus placare conatur. II, 624, 650.

Litteras spe commodi temporalis discere, quam solemne et quam vanum. VI, 675. *vide studium.*

Litteratura. I, 786. Litteratura Judaeorum. IV, 888.

Litterosus. VIII, 635.

Lilleus a gemellis. IX, 259.

Livellensis rudus. II, 397.

Locus Dominus quem in usum habebat. IV, 1307.

Locus quid. VI, 15, 16. Locorum spatia infinita ante mundum non sunt cogitanda. VII, 520. Loca spiritalia spiritaliter cogitare difficile est. III, 1928. Loco non continetur Deus. IV, 337, 952, 953. Localia spatia non occupant nisi corporum moles. II, 362; V, 332, 339, 1488. Locorum spatia tolle corporibus, jam non erunt. II, 858. quod loco capitur, minus est in parte quam in toto. V, 665. Locus sanctus Dei, quis. IV, 815. *vide Deus.* Locus Christi, ipse Pater est; locus Patris, Filius; locus noster ipsi sunt, et nos locus Dei sumus. III, 1928. Locus noster, Deus. IV, 252, 878. Locus sanctorum qui hinc migraverunt. V, 1366. Locus bonus, quo nobis migrandum de hoc loco malo. V, 1085. Locus animo est affectio sua sive in delectatione, quo se pervenisse per amorem letatur. IV, 93, 124. Locus impii quis sit. IV, 392. Locus medius non est natus ex Adamo: aut in honorem sunt, aut in contumeliam. X, 1136, 1142.

Locustarum multitudo prodigiosa in Africa. VII, 111. Locusta quid significet. IV, 1000.

Locutio ad quid instituta. I, 1193. Locutio est voluntatis significatio. V, 102. Locutionis et intellectus discrimen. VI, 311. Cum loquimur, nihil aliud molimur, nisi animum ipsum nostrum perspicendum animo auditoris inferre. VI, 185, 184. Unde puer loqui discat. I, 666. Loquitur Deus in nobis sine sono. III, 1688. Quam varia ratione Deus loquitur. IV, 340; V, 102. Locutio Dei ad Moysen non per divinam substantiam lebat, sed per assumptionem creaturam. IV, 1788. Non magis est meriti cui loquitur Deus: interest enim quid loquatur. VI, 142, 162. Loquitur nobis Deus, si audimus. IV, 575. Multis in corde loquitur Deus, et magis tibi sonus in magno silentio cordis. IV, 429. sicut humana consuetudo verbis, ita divina potentia etiam factis loquitur. II, 383. Loqui bona non possunt mali, sicut nec mala boni: qui tamen interdum audiendi mali. V, 475. Loqui dolum, quid sit. V, 123. Peccatores et cum iniquitatem, et cum iustitiam loquuntur, falsa loquuntur. IV, 677. Loquentes vanitatem, non audiunt loquentes veritatem. IV, 1866. Quid necessarium est doctore, ut recte loquatur. III, 353. Recte non loquitur homo, nisi quantum Dominus adjuvat. III, 353. Pauca sunt quae proprie loquimur. I, 820. magis optet servus Dei audire, quam dicere. IV, 1812.

Locutio metaphorice. III, 886. Unde dignoscatur an figurata sit scripturarum locutio. III, 71, 72, 74. Locutiones figuratae obscurae sicut ex ignorantia rerum. III, 47. Locutionis integritas quid sit. III, 44. Locutiones, seu proprietates linguae Hebraicae vel Graecae. III, 483. Locutiones ex variis literis Scripturae. III, 485. *ac deinceps.*

Loqui cum muliere pro concumbere. III, 625.

Logica seu rationalis philosophia ad contemplationem pertinet. VII, 228.

Longævum pro aeternitate quandoque ponitur. IV, 1613. Longe quisque est a Deo, non regionibus, sed affectibus et dissimilitudine. IV, 1077, 1217. magna miseria est longe esse ab eo qui ubique est. IV, 1274.

Longinianus paganus philosophus. II, 1050. Sed ab Augustino dilectus eumque vicissim diligens. II, 1029, 1031. Interrogatus ab Augustino qua existimet via ad vitam beatam perveniri. II, 1029. Ut potest respondet. II, 1030. Ac deinde alia ab eo querit Augustinus. II, 1031. Longinianus paganus laudat Augustinum. II, 1050.

Longinquare. IV, 337.

Longum est quod aeternum est, breve est quidquid finem habet. IV, 1166, 1613. Quod tibi longum videatur, cito est Deo: subjunge te Deo, et cito tibi erit. IV, 337.

Loricæ est fides, quia interiora transfigi non sinit. IV, 384.

Lot, interpretatur declinans. IV, 1053. In duobus Angelis apparuit unus Dominus Lot. VIII, 807, 809. Lot Angelos apud se hospitantes credit esse hominea, divinitus tamen missos. III, 539. Lot meritis Abraham liberatus. III, 360. Lot justus dicitur comparative ad Sodomorum scelera. III, 560. Lot ex incendio sodomorum salvus evadens tyrum gestat corporis Christi. VIII, 425. Lot factum offerentis filias suas constupratoribus sodomitis. VI, 550. Lot a peccato defendi vix potest. VI, 532. Lot uxor conversa in salem, quid admoeat. VII, 509; VIII, 425. Uxor Lot in salem conversa ut homines condit. IV, 1037; VI, 682. Quid figuret concubitus filiarum Lot cum eo. VIII, 426. Concubitus filiarum Lot cum eo, et propheta est et flagitium. VIII, 426. Figura est eorum qui male utuntur Lege. IV, 720.

Lotionem pedum die cruce in consuetudinem multi recipere noluerunt, ne videretur ad baptismi sacramentum pertinere. II, 229. Nonnulli de consuetudine auferre non dubitaverunt, alii in diem tertium octavarum vel in ipsum octavum transtulerunt. II, 220. Lubricum luxuria est. IV, 328.

Lucanus poeta. VII, 107. Judaeorum Deum incertum posuit. III, 1063. Lucani locus. II, 1071.

Lucas et Marcus Apostolorum suppres. V, 1127. Lucas circa sacerdotalem Domini stirpem occupatur. III, 1014. Lucas vitulus assignatus est, quare. III, 1666. Lucas cap. 3, v. 3, conciliatur cum Matthei, c. 1, v. 1. III, 560.

Lucas servus Dei litteras August. ad Joannem defert. II, 774.

Lucernae et luminis veri discrimen. V, 987. Lucerna sapientiae, caro Christi. IV, 1795. Lucerna in candelabro lucens. Christus in cruce pendens. V, 1436, 1479. Lucernam in cruce Dominus accendit. IV, 1379. Lucerna a se ipsa non accenditur, ita nec anima humana sibi praeostat lucem. IV, 1446. Lucerna Scripturarum. IV, 608, 1854. Lucerna infirmis oculis accensa in sanctorum exemplis. V, 1436. Lucerna, homo qui bene operatur. V, 1479. Lucerna inextinguibilis in sano Veneris. VII, 716.

Lucianus a Rucema. IX, 228.

Lucifer stella Veneris. VII, 721. Luciferi stellam, quidam Veneris, quidam dicunt esse Junonis. VII, 206. Lucifer pro cunctis sideribus positus, pars pro toto. IV, 1186, 1187, 1458. Luciferum sidus honori et nomini Caesaris dicere conati sunt Romani. III, 51, 1057. Luciferi nomine significant tempora. V, 747. Lucifer significat omnem spiritum qui illuminatur. IV, 1187.

Lucifer Calaritanus episcopus a quo Luciferiani VIII, 45. Luciferi Calaritano displicuit quod Arianis ad Ecclesiam redeuntibus gradus honoris servarentur: cecidit in schisma. II, 815; VI, 307, 308.

Luciferianos nec Epiphanius, nec Philaster inter haereticos posuit, quare. VIII, 45. Luciferianorum error. IV, 837. Luciferianos animam ex transfusione generari sensisse quidam dicunt. VIII, 45.

Lucilianus. I, 923.

Lucilla. V, 295. mulier Hispana. IX, 395. Pecuniosissima. II, 167. Et factiosissima femina. IX, 37. Odiis accensa furialibus instat ut contra Caecilianum alter ordinetur. IX, 512. Episcopus adversus Caecilianum corruptus. IV, 378. Et damnationem Caecilianus emit ab eis. II, 168; IX, 426, 447. Quadringentos folles dedit. IX, 515. App. 798. Lucilla cur Caeciliano infensa. IX, 37, 426, App. 775. A Caeciliano, dum diaconus esset, correpta et inde laesa. II, 167.

Q. Lucilius Balbus in secundo de deorum Natura libro Ciceronis disputat. VII, 136.

Lucillus episcopus, portans reliquias s. Stephani a fistula sanatur. VII, 766.

Lucillus diaconus, Novati forte Silifensis episcopi, germanus. II, 294. *Not. (b).*

Lucina dea a parturientibus invocata. VII, 122. Parturientibus praefecta. VII, 128.

Lucinianus Augustini familiaris. II, 67, 75.

Lucius et Gains, pro quolibet. V, 253, 1587.

Lucius Opimius. VII, 103.

Lucius Pontius. VII, 72.

Lucius Saturninus, tribunus plebis. VII, 106.

Lucius Tarquinius Collatinus Consul, Urbe ejectus a collega suo. VII, 94.

Lucius Titus. VII, 72.

Lucius ab Ausafa. IX, 236.

Lucius a Castro Galbae. IX, 207.

Lucius a Membresa. IX, 234.

Lucius a Thebeste. IX, 220.

Lucretia a filio Tarquini violentis stupro oppressa. VII, 61. Lucretia adultera non fuit, sed casta. VII, 32. Ex pudoris infirmitate, non ex caritate pudicitiae se occidit. VII, 34. Homicidium commisit, cum se peremit. VII, 33.

Lucretius Consul Romanus. VII, 85.

Lucretius animam ex atomis esse scribit. VIII, 72.

Lucrum est caeca, fraus laqueus. IV, 782, 1810. **Lucrum non sic sapit, quomodo dolet damnum.** V, 1438. **Lucrum luteum.** I, 716. **Perent mundi lucrum, ne fiat animae damnum.** IV, 1382, 1645. **Nemo habet injustum lucrum sine jure damno.** V, 70.

Lucta spiritus cum carne. I, 760. **Lucta christianae animae.** V, 1541. **In tentationibus quotidianis.** V, 1459. **Lucta carnis et spiritus hic in justificatis manens.** V, 85, 169, 189, 715, 820, 821, 864, 891. **In lucta carnis et spiritus quid faciendum.** V, 190. **Victoria post resurrectionem cur differatur.** V, 692. **De lucta spiritali disserentem, qui non certant non intelligunt.** V, 815.

Luctus est non inhumani cordis vulnus, quod consolationibus sanatur. VII, 653. **Luctus et officia defunctis exhibenda.** V, 937. *Vide* **Lugere.**

Lucus dicitur quod minime luceat. III, 81, 860.

Ludi primitivi instituti Telxioni regi Sicyoniorum. VII, 562. **Ludi diis inferis sacri.** VII, 99. **Ludi Circenses.** I, 735. **Soli primum in usum apud Romanos.** VII, 44. **Ludi funebres.** VII, 255. **Ludi saeculares Romae instaurati.** VII, 98. **Ludi saeculares contemnendi.** IV, 1046. **Ludi quare diis instituti.** VII, 509. **Ludos aliquid celebrare an divinitatis iudicium.** VII, 235. **Ludi esse non debent in humanis, si Romani essent honesti.** VII, 112. **Ludi scenici, in rebus divinis positi a Varrone.** VII, 132, 157. **A Platone damnati.** VII, 257, 258. **Ludos scenicos non turpes iudicaverunt Graeci.** VII, 435. **Hi scenicos actores in reipublica administrationem receperunt.** VII, 55. **Ludi scenici, deorum jussis Romae instituti, quare.** VII, 44, 55, 87, 88, 75, 152. **Quam periculosi ludi scenici.** VII, 75, 76, 134, 134, 134, 134, 134, 134, 134. **Licet turpes, eos exhiberi sibi dii jusserunt.** VII, 189, 237. **Turpissime ludos scenicos dii possiderunt.** VII, 259. **Ludi scenici sunt pestis morum.** VII, 97. **Ludis scenicis majestas divina non placatur, quibus humana dignitas inquinatur.** VII, 78. **Deos habere qui ludis scenicis delectantur, simile est furoris.** VII, 187. **Ludi pompatici.** V, 148. **Nugatoria iniquitatis, ludi et spectacula vana.** V, 81, 83, 88.

Ludi, id est, loci ad exhibendos ludos. V, 205.

Ludificatio demonum, quomodo fit. VII, 574.

Lugere quemquam numquam debebant qui oleo sanctificati erant. III, 690, 710. **Apud antiquos ea faciebant lugentes, quae consuetudini essent contraria.** III, 690. **Sciebant vestimenta.** III, 710. **Seceabant corpora.** III, 708. **Hoc fieri Deo prohibet.** III, 708. **Sancitis in veteri Testamento celebrabatur luctus septem dies.** III, 596. **Numerus istic septenarius luctus comprobatur.** III, 596. *Vide* **Novendialis.**

Lugentes quomodo beati. IV, 1000. **Lugendum illis ablati sponso.** V, 1049.

Lumbos succingere. V, 226.

Lumina dicuntur oculi. IV, 1858.

Luminaria et sidera unde facta. III, 265. **Quare quarto die facta.** III, 235. **Quomodo dividant inter diem et noctem, cum jam inter lucem et tenebras divisisset Deus.** III, 236. **Luminaria dividantia inter noctem et diem allegorice.** I, 854. **Luminaria et sidera quomodo sint in tempora et signa, in dies et annos.** III, 274, 275. **Non ideo caelestia luminaria adoranda, quia dicitur ex eis aliquando similitudo ad divina mysteria figuranda.** II, 209. **Luminaria caeli vident mala fieri super terram.** IV, 1194.

Luna ex aqua bona facta secundum Manichaeos. VIII, 35. **Et navis lucis.** VIII, 35. **Luna qualis creata fuerit.** III, 275. **Pleam primitivam factam esse, absurdum est dicere.** III, 266. **Omni die perfecta est.** III, 256. **semper est plena.** III, 276. **De luna, unde luna habeat, duae sunt opiniones.** IV, 131, 132. **Manichaeorum de lunae incremento et defectu delirium.** II, 207. **Ejus incrementa et decrementa, unde.** IV, 131, 132. **Lunae defectus et incrementum ex eo quod magis vel minus illustretur a sole; aut si habeat suam lucem ex eo quod partem hemisphaerii in qua est lumen ostendat vel abscondat.** II, 207. **Lunam depouit imaginaria ludificatione sensum exhibebatur.** VII, 295. **Non luna ipsa, sed quod accenditur, variatur.** III, 276. **De luna quam inepte quidam mentiuntur.** IV, 1194. **Lunam adorabant Manichaei.** VIII, 212, 300, 330. **Soli et lunae non convicitur Moyses.** VIII, 300. **Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lunae computationem pascha celebrent.** II, 209. **Luna in scripturis allegorice synagoga.** II, 208; IV, 157. **Ecclesia.** IV, 151, 908, 1375. **Sicut luna ad oculos nostros augetur recedendo a sole, et minuitur ad solem appropinquando; sic anima recedendo a sole justitiae ad exteriora progreditur, appropinquando vero se convertit ad interiora.** II, 207, 208. **Lune nomine significatur mutabilitas mortalitatis.** IV, 728, 908, 1154, 1846. **Item scientia.** IV, 1760. **Luna resurrectionis imago.** IV, 1324. **Luna significat cornem Christi.** IV, 941. **Carnales designat et insipientes.** IV, 944. **Frangere lunam, fac fortunam, dictum avitorum.** VI, 674.

Lupae ad Martem pertinent. VII, 576.

Lupanaria unde dicta. VII, 578.

Lupercliana. IX, 239.

Luperici Romani, unde sic dicti. VII, 574. **Lupercorum sacerdotum ascensus et descensus per viam sacram quid significat.** VII, 589.

Lupicinus servus Dei. II, 392.

Lux duplex, Deus, et lux quam fecit. VIII, 609. **Inter lucem quod est ipse Deus, et lucem quam fecit Deus, non distinguunt Manichaei.** VIII, 404. **Lux aeterna et incommutabilis.** I, 742, 801. **Lumen Deus quale cogitandum.** V, 36. **Lumen quod Deus est, quam excellens.** VIII, 572. **Lumen quod Deus dat, non est tale quod possit ab aliquo obtineri.** IV, 200. **Lux in Domino, tenebrae sumus sine Domino.** V, 321, 1472. **Lux cordis Deus est.** IV, 206, 207. **Lucem illam non vident nisi mundi corde.** IV, 206, 806. **In cecitatem mentis quisquis datus fuerit, ab interiore Deo secluditur.** IV, 94. **Paganus quasi bene vivens, patentibus oculis est in tenebris; Christianus male vivens, in luce est, sed clausis oculis.** IV, 196, 197. **Ex luce Dei consilium sibi dat ipsa anima.** IV, 1887, 1898. **In luce De aeterna quaedam legit anima rationalis.** IV, 1887, 1888. **Lux hominum, lux mentium.** III, 1596. **Lux interior cuius opera tam multa videmus ac dijudicamus.** II, 615, 816. **Vocatur lux iudicans.** II, 646. **Lux est veritas proprio splendore fulgens, unde animae tamquam lucem accenduntur.** IV, 102, 105. **Lux sincerissimae et incommutabilis veritatis, quibus pateat.** V, 524. **Lumen verum, justitia et sapientia.** V, 476. **Luce intelligibili perfunditur anima, ut faciat opera iusta.** IV, 1191. **Lux iustitiae oculis cordis videtur.** III, 1659. **Iustitiae lux menti perturbatae poena est, antequam sanetur.** V, 542. **Lucem iustitiae mens perturbata nec audet contemplari, nec valet.** V, 542. **Lux cordis caritas.** II, 500. **Lucis internae amor.** V, 1531. **Lux visibilis solis et lux invisibilis Verbi Dei, qui differunt.** V, 676. **Lux interior cum visibili comparatur.** V, 547. **Lux visibilis corporum colores, invisibilis animarum format affectiones.** V, 1498 quomodo nos delicti poenitet, in luce sumus. IV, 162. **Deus fecit lucem, cum Christus a mortuis surrexit.** IV, 552.

Lumen aliud illuminans, aliud illuminatum. III, 1502, 1658; IX, 74. **Lumen verum ab illuminato lumine discernendum.** II, 544. **Lumen sibi esse homo non potest.** V, 967. **Lumen tu tibi non es, ut multum oculus es, nihil valens sine lumine.** V, 437. **Lumen a quo omnis homo illuminatur.** V, 457. **Lumen verum solus Christus.** V, 35. **Lux Dei, veritas Dei, et hoc utrumque unus Christus.** IV, 478. **Quomodo lux vera illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.** X, 159. *Vide* **Omnis.** **Rei illuminatae cavendum a vento superbiae.** V, 457. **Lumen mundi quomodo sunt viri sancti.** V, 56. **Lumen viventium.** IV, 690.

Lux creata duplex, spiritalis et corporalis. VIII, 405, 611. **Lux alia corporalis iniquis ac bestis communis, et alia lux iustorum.** IV, 1250. **Lux triplex, aetherea, sensualis et rationalis; et contrarium cujusque.** III, 228. **Lucem aliquam esse praeter caelum, facile ab homine percipi non potest.** III, 228. **Inter lucem qua cernimus, et lucem qua intelligimus, quantum distet.** VIII, 372. **Lucem qua cernimus, ab ea luce qua intelligimus, nusquam discrevere Manichaei.** VIII, 572. **Lucem corpoream Dei dicunt esse naturam Manichaei.** VIII, 55. **Manichaeorum fabula de pugna lucis cum tenebris.** VIII, 293, 294. **De lucis purificatione.** VIII, 33, 36. **De luce creata primo die variae difficultates.** III, 254. **Lumen oculorum Adam, ipse Deus erat.** IV, 405. **Lux an est creatura prima.** III, 248. **Lux quae initio facta est, quaeam.** III, 227, 228. **Et qualis.** VII, 322. **An corporale quid, an spiritale.** III, 252, 248. **An temporaliter, an in Verbi aeternitate dixit Deus, Fiat lux.** III, 248, 251. **Quare in creatione lucis non additur. Et fecit Deus.** III, 252, 269. **Nec dicitur, Et sic factum est.** III, 292, 317. **Divisio facta inter lucem et tenebras, quomodo accipienda.** III, 228. **Quomodo intelligenda in creatura spiritali.** III, 254. **Lux primum facta, est conformatio creaturae spiritalis.** III, 311. **Est vita intellectualis.** III, 255. **Lux dici potest facta, cum sapientia increata se transfert in animas sanctas ut illuminatae possint lucere.** III, 258. **Interpretatio data de luce et die spiritali, non impropria et figurata existimanda est.** III, 314.

Lux corpus divisibile. VIII, 185. **Lux ubique tota.** VI, 858. **Lux solis facit formas coloresque discerni.** V, 676. **Lux regina colorum.** I, 800. **Lux excellentissimum in corporibus.** I, 1279. **Nullus sensus, nullus ab anima spontaneus corporis motus sine luce et aere.** III, 363. **Lumen quo cuncta discernimus, tam nobis est certum, quam efficit certa quoque conspicimus.** II, 457. **Luce oculi pascentur.** III, 1495; V, 709. **Lux cibus oculorum.** IV, 1114; V, 185. **Lux per oculos emicans, unde.** VIII, 675. **Ante lucem surgere quid sit.** IV, 1670.

Luxuria. V, 526, 529. **Quid.** VII, 356. **Luxuriam esse san-**

lum dicit Julianus, non vero concupiscentiam. X, 1349, 1350, 1351. Luxuriae malum, concupiscentiae consentiendo committitur. X, 1349. Luxuria quorundam Christianorum, persecutio maxima Ecclesiae. IV, 866. Quando Romam invaserit luxuria. VII, 102. Luxuria per lubricum significata. IV, 328.

Luza, Bethel, Ullamaüs, eadem civitas. III, 577.

Lybia duplex. V, 293. Lybia pars Africae, competit tamen hoc nomen toti Africae. III, 785.

Lycurgus Lacedaemonis leges ex Apollinis auctoritate se instituisse confinxit. VII, 60.

Lyristris. V, 828.

M.

Macarius. II, 114; IV, 155; IX, 28, 29, 52. Ad quid ab Imperatore in Africam missus. IX, 47, *App.* 800. Donatarum in iusta expostulatio de Pauli et Macarii persecutio. IX, *App.* 800. Macarius adversus Donatistas pro unitate agit secundum leges contra eos latus. IX, 362. Macarianam Donatistae Ecclesiam catholicam vocabant. II, 190. Et Catholicos, macarianos. IX, 292, 329; X, 1101. Refelluntur, et aliquo sensu nomen hoc gloriæ Catholicorum verti ostenditur. IX, 292, 293, 294, 297, 529. Macarium Donatistas persequendo peritisse clamabat Petilianus. IX, 324, 328. Refellitur Petilianus. IX, 329. Macariana tempora. II, 97, 175; IV, 154. Paulinus ad Macarium consolatoriam epistolam dedit. II, 1073.

Macedonius a quo Macedoniani. VIII, 59, 797.

Macedoniani. V, 448; IX, 593. Et Photiniani peccabant in Spiritum sanctum. II, 814.

Macedonius Africae vicarius. II, 665. *Not. (c)*. Vir negotiosissimus in rebus, nec suis, sed aliorum utilitatibus attentissimus. II, 653. Amator est reipublicae. II, 669, 670. Lenis et humanus. II, 633. Interventit apud episcopum pro clerico. II, 657. Ab Augustino quaedam quaerit, et ab eo rescriptum accipit. II, 652. Rursumque scribit Augustino, et que ille rescribit. II, 663. Macedonii edictum adversus Donatistas. II, 673. Macedonius August. commodat decem et septem solidos. II, 1092.

Macedonium regnum quanto tempore duravit. VII, 388.

Machabæus ignis non agnovit, qui tres pueros agnovit. III, 2010. Quare. V, 1380. Machabæis et tribus pueris in persecutione diversus exitus, item tamen Dei praesidium adfuit. V, 202, 1380. Machabæis plus praestitum, quam tribus pueris. V, 1500. Machabæus Deus occulte coronavit, tres pueros aperte liberavit. IV, 1945. Machabæi in igne defecerunt carne, non fide. IV, 389. Machabæi pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 136. Et pro Christo. V, 1579. Machabæi martyres non appellatone, sed re ipsa Christiani. V, 1377. Machabæis merito instituta solemnitas. V, 1377, 1379. Basilica in eorum memoriam erecta Antiochiæ. V, 1379. Machabæorum mater septies martyr. V, 1579. Ejus fortitudo laudatur. IV, 835, 836, 808. Ab ipsa matres discant filios diligere. V, 1579. Machabæorum mater Ecclesiam repræsentavit. V, 1380. Matri Ecclesiae similis. IV, 835.

Machabæorum libros non habent Judæi sicut legem et Prophetas et Psalmos. IX, 729. Ecclesia pro canonicis habet. VII, 596. Quare. VII, 596. Non inutiliter ab Ecclesia recepti sunt, si sobrie legantur vel audiantur. IX, 729.

Machæra, quid. IV, 1955. Machæra linguæ, major quam ferri. III, 2062.

Macomades, *Macomadia*. IX, 215, 475.

Macrobios Donatarum episcopus. II, 556; IX, 733. *Macrobios* bonæ indolis juvenis. II, 406. Donatarum apud Hippoenam episcopus ordinatus. II, 406. *Not. (d)*. Litteris Augustini rogatur ne subdiaconum ipsius rebaptizet. II, 407. Quam iniqua ejus responsio. II, 407, 408. *Macrobium* manifestæ Injustitiæ convincit Augustinus. II, 408, 409. *Macrobios* Circumcellionum facta per Punicum interpretem arguit. II, 416.

Maclaris seu Mattaris. IX, 225.

Madaurenses idololatraz scribentes Augustino vocant eum patrem, et optant in Domino salutem. II, 1025. Eos Augustinus ad veram religionem hortatur. II, 1027. Madaurensium, numinum frequentia possessum. II, 81. Quæ ibi sint simulacra. II, 82.

Madian, interpretatur declinans judicium. IV, 1035. Filius fuit Abraham de Cethura. III, 759.

Madianitæ ab Abrahamo per Cethuram propagati. III, 582. Madianitæ vocantur aliquando Ismaelitæ. III, 582. Et Æthiopes. III, 727. Nunc Saraceni appellantur. III, 727.

Machit interpretatur parturiens sive dolens. IV, 615.

Magdalena peccatrix an fuerit soror Lazari, dubitatur. III, 1748. Ejus conversio. IV, 810. Magdalena frontosior facta est ad salutem, quam fortasse erat in fornicatione.

IV, 1660, 1661. Ideo sanitatem recepit, quia ægrola sibi visa est. III, 1447. Ipsi Christus apparet, quem tangere prohibetur. V, 1148, 1154. Christi ad Magdalenam verborum sensus. V, 1143, 1148, 1151, 1154. Magdalena figurat Ecclesiam. V, 88.

Magiam nunc laudat, nunc vituperat Porphyrius. VII, 286. Magiæ impietas ostenditur. VII, 245.

Magiarum artium inventor Zoroaster. VII, 728. Magiæ artes ex curiositatis vitio. I, 802. Et doctrius ac operibus dæmonum exercentur. VII, 244. Quomodo magias artes dæmon homines edocuit. VII, 717. Magica consecratio. V, 1439.

Magi Pharaonis. V, 74, 562. Quare fecerunt quædam miracula sicut Moyses. VI, 90, 696. Magi per dæmones possunt, quidquid possunt. VIII, 875. Deus solus creat etiam illa, quæ magicis artibus transformantur. VIII, 875, 876. Aqua quam Magi Pharaonis vorterunt in sanguinem, vel marina erat, vel ex ea regione in qua erant filii Israel. II, 585. An magi mortuos suscitaverint. II, 521. Apuleius Afer, cum omnibus suis magicis artibus, ne ad aliquam quidem judicariam reipub. potestatem potuit pervenire. II, 554. David sine magicis artibus, ex pastore ovium ad regiam dignitatem pervenit. II, 554. Magi non prophetis, nedum Christo comparandi, quoad miracula. II, 553. Magi Ægyptii a Moyse superati. II, 521. In dubio utrum medicamentum sit magicum necne, quo animo quisque utatur interest. III, 57. Magi multis onerati peccatis. V, 1056. Eorum impietas in sacrilegiis. V, 1050. Magi etiam apud infideles severe puniti. VII, 245.

Magis stella apparuit eo die quo Christus natus est. V, 1035. hæc stella fuit magnifica lingua cæli. V, 1031, 1035. Numquam antea, nec postea inter sidera apparuit. V, 1031. Christus a Magis quo die adoratus sit, ubique clamat præclaræ solemnitatis auctoritas. V, 1030, 1035. Magorum munera. VI, 664. Primitiæ gentium in Magis delibatae. V, 1035.

Magister non est qui docet hominem scientiam, nisi Deus. I, 602, 815. *Et ex professo in libro* de Magistro. I, 1195. Homo exterius admonet, Deus veritas intus docet. I, 1216. Magistrum internum nos habere testamur, cum bene admonentem judicio non errante approbamus. II, 576. Qui per ministros suos rerum signis extrinsecus admonet, rebus ipsis per se ipsum intrinsecus docet. II, 591. Magister unus Christus ipse docuit Moysen per Jetro, Cornelium per Petrum, Petrum per Paulum. II, 724. Discipuli omnes sumus sub Christo magistro. V, 155, 1567. Magister est templum ex quo Deus reddit responsa. III, 18. *Vide* Doctore, Doctor.

Magister memoriæ, præfectus dictandis et adnotandis quæ Princeps verbo res; ondebat. II, 451. *Not. (b)*.

Magistri penulati. I, 672.

Magisterium periculosum, disciplinatus securus. V, 185.

Magistratus malæ civitatis administrant quosdam actus bonæ civitatis, et e converso. IV, 735.

Magna res magnos viros desiderat. I, 909. Maximæ res cum a parvis queruntur, magnos eos solent efficere. I, 909. Magnus Deus non mole, sed virtute magnus est. II, 517. In iis quæ non mole magna sunt, hoc est majus esse, quod est melius esse. VIII, 929. Magi in Deo esse poterimus, si sub illo parvuli simus. IV, 758.

Magnanimitas quid sit. VII, 55. *Vide* Animi magnitudo.

Magnates cupiditates eorum qui ipsis coherent, explere coguntur. II, 994. Ut eas explant, necesse est multa quæ Deo displicent fiant: et nec sic explant. II, 994.

Magnes ex India mittitur. VII, 714. Magnetis vis suspenda. VII, 714, 719. Non agit in argentum. VII, 714. Quando juxta magnetem ponitur adamas, non rapit ferrum. VII, 714. Magnetibus lapidibus simulacrum ferreum in templo quodam suspensum. VII, 717.

Magnificencia quid. VI, 21. Magnificencia Domini hæc est, justificatio peccatoris. IV, 1464. Magnificencia in Angelis et potentia quanta. IV, 1232. Magnificenciam quærebis, dilige sanctitatem; cum sanctificatus fueris, eris magnificus. IV, 1232.

Magnificetur Deus semper, nusquam homo. IV, 871. Magnificamus Deum, non faciendo ut magnus sit; sed laudando et magnum fatendo. IV, 913. Magnitudinem sapientia, immortalitas, sanitas habent, sed non malis. II, 856. Magnitudinem inter et tumorem distat. V, 557.

Magog interpretatur de tecto. VII, 676. Bella Gog et Magog, et ædificatio templi, in Ezechiele difficilia intellectu. II, 719.

Major Cælicolarum. II, 160.

Major basilica. V, 1194. seu Majorum, apud Carthaginem. V, 209, 902, 1535.

Majores non offendendos, et qui illi siat. V, 418.

Majorinus episcopus. II, 759, 780; IX, 90, 98. Episcopus

Carthaginensis. I, 847; II, 759, 780. A Donato contra Cæcilianum ordinatus Carthaginensis episcopus. IV, 375; VIII, 43; IX, 469, 553. Majorini pars primo dicebatur, quæ deinde dicta est Donati. II, 302.

Maius mensis, a Maia Mercurii matre nomen habet. VIII, 346.

Malachias, sive Malachi, propheta, Angelus dictus, et ab aliquibus sacerdos Esdras creditus. VII, 699. Quid et quo tempore prophetavit. VII, 593.

Malacia. V, 623.

Malchus inter, retatur regnatorum. III, 1931. Solus Joannes hujus nomen expressit. III, 1931. Et solus Lucas quod Dominus ejus auriculam sanaverit. III, 1931. Auris pro Domino amputata et a Domino sanata, auditum amputata vetustate renovatum significat. III, 1931.

Maledicendi licentia non facit beatum. VII, 174.

Maledicorum genus, qui ubi episcopus, vel clericus, vel monachus, vel sanctimonialis ceciderit, omnes tales esse credant, jactent, contendant, sed non omnes manifestari posse. II, 270. Scripta maledica ne spargant discordantes, quæ concordantes delere non valeant. II, 250. Maledicorum dentes non hominem, sed carnalia ipsius desideria consumunt. IV, 197. Male viventes, etsi lingua taceant; vita Domino maledicunt. IV, 1535, 1737. Maledictio tamquam oleum est in ossibus eorum, qui se fortes putant, quia eis licet impune male facere. IV, 1441. Maledictione tamquam vestimento operitur, qui in conspectu hominum de iniquitate gloriatur. IV, 1441. Maledictione se præcingit, qui in alium ex destinato aggreditur. IV, 1441.

Maledictum cur verbis horrendis dicatur. VIII, 636. Maledictum Dei in Adam ad sententiam pertinet punientis, non ad iram maledicentis. VIII, 616. Maledicta cum ex prophetia dicuntur, non sunt de malo voto imprecantis, sed de præscio spiritu denuntiantis. VIII, 350. Maledictio quandoque dicitur ex malevolo errore dicentium, non ex aliquo malo verborum. IV, 460. A maledicto cur Christus abstinuerit in Judæos. IV, 353. Quam in arbore sterilitatem Christus maledixit. IV, 354. Maledictionis maternæ rarum exemplum. V, 1443; VII, 769.

Malleus universæ terræ, diabolus. IV, 1235.

Maliana. II, 1034. Malianensis subdiaconus. II, 1033.

Malitia et malignitas quid. IX, 87. Malitia, nocendi amor. V, 1590. Malitiæ vitium non natura est, sed contra naturam. VII, 331. Malitia parvulorum, naturalis. X, 1426. Malitia potest dici naturalis, sine ulla reprehensione institutionis et conditionis Dei. X, 1420. Malitia originaliter ab Adam tracta. X, 909. Malitia hominum cupiditatem nocendi potest habere propriam, non potestatem. IV, 291. Malitiæ profunditas, quæ. IV, 349. Malitia cum igne comparatur. IV, 329, 350. De malitia mali flagellatur bonus, et de servo emendatur filius. IV, 1213. Malitia immutabilis non Deo, sed homini. X, 1423. Malitia, pro pœna. V, 1400. Malitiæ individua comes miseria. IV, 293. Malitia, indigentia boni. X, 1481.

Malum quid sit. VIII, 586, 587, 607. Manichæi sententia de malo. X, 1529. Refellit. VIII, 588, 589. Manichæorum error circa malum. X, 1104, 1105. Malum et bonum unde hi diducabant. VIII, 509. Malum non accidens, sed substantiam esse putant. X, 1330. Malum non est substantia. I, 743, 1330; VIII, 193, 538. Non est aut natura mala, aut dilectio naturæ malæ. VIII, 393. Non est natura, sed contra naturam. VIII, 200, 201. Id cuique generi malum est, quod contra naturam est. I, 1347. Quasi inimica substantiæ inconvenientia. I, 743, 1330. Malum non est nisi privatio boni. I, 688; VI, 13; VII, 325, 333; X, 743, 1495. Mali causa, defectus a bono. VII, 337; X, 686, 672. Ab incommutabili bono deficiens voluntas boni mutabilis. VI, 244. Mali nulla natura est, sed amissio boni hoc nomen accepit. III, 384. Malum nihil aliud est quam corruptio. VIII, 200. Corruptio modi, speciei, vel ordinis naturalis. VIII, 553. Totum nomen mali de speciei privatione repertum est. VI, 13. Naturæ malum est deficere ab essentia, et ad id tendere ut non sit. I, 1348. Mala ex bonis oritur sunt. X, 669, 1478, 1480, 1481, 1493, 1496. Malum non nisi de bono profertur. X, 671. Non nisi ex natura bona oriri potest. X, 484, 669, 731. Mala non ex natura, sed ex vitio naturæ. V, 987.

Malum summum non est. V, 13. Sine summo bono non potest cognosci. VIII, 101. Malum sine bono esse non potest. X, 1338. Malum nihil nisi quod et bonum sit. VI, 237. Malum non potest esse nisi in natura bona. VII, 353. Nisi in aliquo bono. X, 1124. Mala quæ sunt vitia, ex bonis et in bonis inesse. VI, 238; X, 1065. Malum quomodo detrahitur a natura. VII, 418. De malo bonum fieri potest. X, 404. Mala ideo de bono oriri possunt, quia bonum de nihilo factum est. X, 1481. Malum ideo potuit oriri in homine, quia de nihilo factus est. X, 1470, 1472, 1473, 1474, 1475.

Malum unde sit, magna questio Manichæorum. VIII, 401. Et contra Manichæos disputatur. VIII, 202, 203, 415,

596. Malum aliquando a Deo, aliquando a materia asserunt Seleuciani. VIII, 41. An Deus pater malorum. VIII, 631. Mala Deum facere negabant Coluthiani, mala creasse dicebant Floriniani, utriusque hæretici. VIII, 42.

Malum quotuplex. VIII, 607. Malum dupliciter appellatur. VIII, 169. Omne quod dicitur malum, aut peccatum est, aut pœna peccati. I, 735, 1222; III, 132, 221. Malum culpæ ex libero arbitrio proficitur. I, 393, 612. *Ex professo in libris* de Libero arbitrio. I, 1221; X, 1509. Malum est nobis de nobis. V, 575, 1563. Malus quisque sui malefacti est auctor. I, 1221. An non est quidquam malum, præter opus voluntatis, quod justitia prohibet perpetrantis. X, 1456. Malum voluntatis non posse naturæ admoventi, falsum Juliani principium. X, 1486. In se ipsis malæ voluntates habent interiorem pœnam suam, eamdem ipsam iniquitatem suam. III, 390. Ad omnipotentiam Dei pertinet, ut ex libero arbitrio venientia mala esse permittat. VI, 359.

Mali Deus non est auctor. I, 1255, 1346; III, 1705; VI, 16. Ex duobus generibus malorum quæ sunt in mundo, quodnam pertinet ad Deum. VIII, 117. Malum quod est pœna, a Domino perpetratur. VIII, 169, 170. Malum pœnæ justæ a Deo infligitur. I, 742, 1221. Mala Deus infert malis, non peccata, sed supplicia. II, 538.

Mali ortus et origo. X, 463, 666. Peccatum. VIII, 123. Censuerunt Philosophi contingere mala, propter peccata ab animabus in alia vita commissa. V, 1132. Mala hujus vitæ agnoscunt pariter Manichæi et Catholici, sed de eorum origine prorsus dissentunt. X, 1528. Mala generis humani volunt Manichæi deputari nescio qui mali principio, æternitati Dei coæterno; Pelagiani nolunt imputare peccato. X, 1539. Mala non sunt naturalia. III, 221. Malum cum quo nascimur aut naturale. X, 1427. Falsum est, malum non posse convinci, quod naturale est. X, 1457. Malorum omnium nostrorum causa peccatum est. V, 1431. Mala nulla essent, si non esset peccatum. VII, 752. Malum nullum esset, si non fecissemus. III, 384. Mala congenita nobis veniunt ex natura peccato vitata. X, 1528. Mala congenita, si nemo peccasset, in paradiso non fuisset. X, 1529, 1519, 1530. Mala quæ patiuntur infantes, ostendunt originale peccatum. X, 1269. Et non sunt nisi ex natura vitata. X, 821, 822.

Manichæorum hæresis de naturali malo, quantum distet a catholico dogmate peccati originalis. X, 1263. Mala non ad peccatum originale referunt Pelagiani. X, 1608. Ubi quaeritur unde malum veniat, Manichæos adjuvant Pelagiani. X, 1538. Manichæis in questione de malo facile respondeunt Catholici, non Pelagiani. X, 1509. Catholicum dogma de origine peccato vitata est confutandum, ut vincatur Manichæus. X, 1532. Malum unde secundum Julianum. X, 1494. Malum in ipsam Deum re. undendum esse, inepte probat Julianus. X, 1487, 1488. Malorum quæ a creaturis patimur, causa est peccatum. III, 1386. Mala hujus vitæ non nisi ex peccato. X, 1546, 1530. Mala corporis et animi pullaverunt de radice peccati. X, 1315, 1316. Mala quæ in Adæ progenie conspiciuntur, ex peccato originali. X, 1488. Mala nascentium tribuenda peccatis parentum. X, 1382. Malum nisi experimento non sentirentur. III, 384. Quid esset malum, potuisset intelligere homo ante mali experimentum. III, 386. *Vide* Afflictio. Malis temporalibus totus mundus affligitur. II, 422. Mala hæc ut in Prophetis et in Evangelio prædicta, non sunt miranda. II, 422. Mala quasi optantes Prophetæ, quo animo dicant. IV, 328, 329. Mala hic et bona et malis et bonis communia. IV, 1017; V, 236. secus post judicium. VII, 661. Mala quisque meretur ex cupiditate et ex consuetudine. VI, 513. si desit pietas et caritas, quid est a mundi malis tranquillitas et quies, nisi luxuriæ perditionisque materies, sive invitamentum sive adjumentum? II, 1026. Prospera res, donum est consolantis; res autem adversa, donum est admonentis Dei. II, 937. Tempora mala et dies mali unde. V, 498, 909, 1363, 1416. *Vide* Dies. stultorum et iniquorum est accusare ordinem rerum, cum putant tempora esse pejora quam fuerunt. IV, 81. Mala quæ per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano acciderunt, immerito in doctrinam Christianam rejiciuntur. II, 532.

Mala quædam sunt, quorum Deus auctor est. X, 711. Unum et idem malum quomodo et a Deo, et a diabolo esse possit. X, 806. Malum quod Angelo vel homini adscribitur, ei a quo conditum sunt, non adscribitur. X, 1499. Malorum temporalium causas superiores potius attendit August. II, 993. Mala quomodo sint a Deo. VIII, 204. Ad quid illa permittit Deus. VI, 236; VIII, 203. Malis variis vitæ hujus sæculi cur peragi permittat Deus. IV, 329; X, 709. Malum quod tibi a Deo venit, non est malum, quia justum. IV, 278.

Malis bene uti novit Deus. VII, 433. Novit bene operari de malo. X, 1442. Novit de malo facere bonum. VIII, 427, 429. Multa bona Deus facit de nostris malis, nostrisque

peccatis. II, 727. Mala Deus omnipotens esse non sineret, si eis bene uti summa sua bonitate non posset. X, 1495. Potentius et melius esse iudicavit Deus, etiam de malis beneficiere, quam mala esse non sinere. VI, 245; VII, 751. Malum a Deo non fit, quando fit de malo bonum. X, 1442. Mala prosunt, bona occidunt, sicut fuerit quibus datur. III, 1801. Nihil mali abscondit sanctis, quod eis non vertatur in bonum. VII, 25. Ad probationem et emendationem mala permittuntur. VII, 42. Sunt ad eruditionem nostram. III, 1441. Justorum virtutem probant. VII, 114. Malis transitorii boni, seu vivunt seu moriantur, perire non possunt. VII, 74. In his pressuris non cessat fluere amurca murmurantium, et oleum contentium. II, 422. Mala presentia aut transeunt nobis viventibus, aut dimittuntur nobis morientibus. V, 402. Deus de malis bona facit, vel ea sanando per misericordiam, vel ordinando per iudicium. III, 1924.

Malo quis bene utatur. X, 142. Mala huius vitæ, quæ vitare impossibile est, qua causa, qua expectatione, quo termino quisque patiat, interest plurimum. II, 938. Mala temporalia dupliciter patiuntur servi Dei. II, 422. Mala temporalia non timenda. VI, 724. Pro animo ferenda, quæ patiuntur et boni. VII, 660. Pro fide pietatis omnia mala corporalia toleranda. VII, 515. si vere quod bonum est toto corde dilexeris, omne malum patienter et æquanimiter sustinebis. V, 1597. Christianorum est pati mala temporalia, et bona sperare sempiterna. V, 1356. Mala quæcumque huius vitæ cum æternis non comparanda. V, 957. In comparatione æterni ignis, non parva, sed nulla sunt. V, 150. Mala ut non timeamus, in se omnia pertulit Christus. VI, 339. *vide* Bona. Mala quibus orbis terrarum affligebatur, non esse signa iudicii proxime venturi ostendit August. II, 918, 919.

Mala hominis duo, mortalitas et iniquitas. V, 934. Malorum radix cupiditas. X, 370. Mala hominis duo, error et infirmitas. V, 987. Ignorantia et concupiscentia fontes omnis miserie hominis. VI, 244. Mala morum, vel sola, vel maxima deputanda sunt. VII, 112. Mala mala corporis, non mala morum pati exhorrent. VII, 113. Mali bonis solis carnalibus frui, et mala sola carnalia non perpeti curant. VII, 78. Mali sola deputant mala, corporis externarumque rerum incommoda. VII, 79. Mali quasi maximum bonum putant, habere bona omnia præter se ipsos. VII, 79. Malum esse aliud est, aliud malum pati. V, 519. Malum nullum aliud est præter peccatum. VIII, 117. Malum opus non fit, nisi a malis. VII, 421. malefactum est in quo libido dominatur. I, 1224. quidquid in te mali est de peccatis, tuum est; quidquid boni in justificationibus, Dei est. IV, 193. Aliquando voluntate, aliquando necessitate malum agunt homines. X, 1494. A malo qui metu abstinere, dum occasiones inveniunt, non mali fiunt, sed manifestantur qui erant. IV, 1190. Christiano non imputatur si quid mali per hæc quæ propter bonum ac licitum facit aut habet, cuiquam acciderit. II, 187. In omni opere malo labor est. IV, 1811. Male facienda licentiam quærentes, quærent exempla male viventium. V, 1579. Non sunt facienda mala, ut veniant bona. X, 808. Mala affectans, quamvis aliis prosit quod fecerit, bona invenire non potest. IV, 212. Mala quæcumque non per sapientiam, sed quæ per experientiam discuntur, feliciter nesciuntur. X, 1532. Dolenda sunt quæ male facta sunt, etiamsi quantum possunt, postea corrigantur. II, 231. Mala sine dolore sunt pejora. VIII, 537. Deus pro sui regiminis æquitate et bene utitur malis, et perversis recte. VIII, 329. Malis peccantium bene utitur Deus. VIII, 563. Mala Deus tolerat a malis fieri, quia æternus est, et videt quid illis servet. IV, 1178.

Malum perficere quid. X, 431. Malum contra quod pugnant baptizati, ex peccato originali. X, 680. Abstinere ab omni re mala quis dicatur. X, 506. Malum quod non vult, quomodo se facere dixerit Apostolus. X, 560. Mala congenerata vincuntur per gratiam. X, 1427. Deflectere a malo et facere bonum, non est possibile voluntati hominis, nisi per gratiam. X, 1297. Non est in potestate filiorum hominis a malo liberari, nisi gratia det potestatem filios Dei fieri. X, 1144. A malo liberari quid sit. V, 1364. Homo rogans liberari a malo, se a se liberari petit. V, 986, 987. A malo cogenito liberat Christus. X, 1123. Mali nostri finis, quid. VII, 621.

Malum pro malo reddere iustitia videtur, sed hæc non est Dei iustitia. IV, 87. Injustorum, si dici potest, iustitia est. IV, 1435. Homo cum malum pro malo reddidit, malo vult in faciens, prius ipse malum est, dum punire vult malum. IV, 87. Qui non reddit retribuendum mala, perfectus est. IV, 99. *vide* Vindicare. Malum pro malo non semper reddit, qui corripit eum a quo vexatus est. II, 523, 525.

Mali quomodo ex Deo et non ex Deo. VIII, 100. An mali recenseri possunt inter opera, quæ Deus fecit bona valde. III, 440. Malos Deus fecit quod ad naturam, non quod ad

culpam. V, 587. Mali a se habent voluntatem malam, a Deo autem et naturam bonam, et iustam penam. III, 434. Malos sic creat Deus, quomodo pascit et nutrit malos. X, 1504. Hoc non repugnat Deo. X, 1506. Cur creat Deus quos futuros malos cognovit. X, 1200. Malos Deus tuetur tanquam pecora sua. IV, 550. Mali vasa perfecta in perditionem. III, 606. si Deus vellet, etiam mali boni essent. III, 434. Malorum voluntatem in bonum convertere potuit Deus, sed noluit; cur noluerit, penes ipsum est. III, 434. Mali creati sunt ad utilitatem sanctorum. III, 435, 434, 440.

Malus homo quis. X, 370. Voluntate propria quisque malus est. VII, 50. Mali omnissumus. V, 467, 559; VI, 662. Malos in sua disciplina non esse, neminem sibi arrogare posse. II, 272. Mali et hæretici ex variis Scripturarum testimoniis describuntur. IX, 204, 217. Mali propterea sunt mali, ut sint beati. IV, 295, 1502. In quantum mali sumus, minus sumus. III, 52. Nemo malus facit bonum. V, 409. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 329. Non impune sumus mali, quia Deus iustus est. III, 52. Malorum poenis non indiget Deus. III, 434. Deus ex malorum viciis consulit salutem bonorum. III, 434. Malus sua ipse sibi poena. V, 1364. Malo bonus gravis est, etiam ad videndum. V, 117. Mali bonis insultant. IV, 1209. Bonos flagellant. IV, 1215, 1214. In malos non saviunt nisi mali. V, 1392.

Malorum felicitas nonnullis scandalum. V, 126, 134, 168, 205, 1154. Et occasio lapsus. VII, 703. Occasio est infirmis murmurandi. IV, 190, 357, 620. Querelæ eorum reprimuntur. IV, 190, 620, 621, 622, 1196. Malis nocent etiam ipsa bona. III, 605. Malis non revera bene est, nec bonis male. V, 319. Malus etiamsi regnet, servus est. VII, 114. Mali in tribulationibus quam miseri. IV, 369. Malorum scientiæ duræ, et duæ obliviones. VII, 805. Malus vult bona omnia præter se ipsum. V, 187, 468, 512, 630, 1362. A malo se ipso qui liberatus sit, securus est ab aliis malis. V, 235, 1364.

Mali circumdant undique servos Dei. V, 53. Necesse est ut inter malos vivamus. IV, 529, 1464. Necessitas vivendi inter malos, quanta poena. IV, 1208. Mixti sunt inter bonos mali. IV, 735, 1604, 1605, 1693. Malis permixtus bonus, securus sit. IV, 194. Mali manifesti sunt, boni autem occulti. IV, 1767. Mixti sunt inter bonos mali, in omni congregatione multitudinis. IV, 634, 635. In omni vitæ genere. IV, 356, 1278, 1279, 1730. In familiis vel sanctoribus. II, 272. Exemplis probatur. II, 272. Non erunt mali, quando non erunt qui per ipsos probentur. IV, 562. Mali si non essent, non esset unde oraretur pro inimicis. V, 120. Deus qui novit exercendos nos, miscet nobis et non perseveraturos. IV, 635. Mali multo plures sunt quam boni, qui latent inter malos, sicut grana inter paleas. IV, 539.

Mali mixti cum bonis in Ecclesia. IX, 96. Ex ipsa Donatistarum confessione in Ecclesia vel occulti, a quo seminati. IX, 634. Parabolas Evangelicas de bonorum et malorum in Ecclesia permixtione, quomodo eludere Donatistæ conati sunt. IX, 742. Mali non sunt in Christi corpore. IX, 543, 546. Intus esse videri possunt, sed foris sunt. IX, 481, 482. Extra Ecclesiam sunt, quia super arenam sunt, non super petram. IX, 212, 216. Malos interdum Ecclesia, ne perturbatio et schisma contingat, sacramentis uti vel invita permittit. V, 51. Mali a bonis tolerandi. V, 1095, 1165. Foris et intus tolerandi. V, 119, 319, 471, 1095, 1546. In Ecclesia tolerandi. II, 411; IV, 190, 480, 635, 636, 637, 635, 654, 756, 1604, 1605; VI, 228; IX, 50, 52, 48, 51, 56, 83, 104, 493, 742, 744. Quare tolerandi. IX, 69. Propter unitatem tolerandi. IX, 88, 90, 91, 92, 94, 570, 629. *vide* Zizania. Mali quos corrigere vel damnare non possumus, tolerandi. IX, 746. Misericorditer corripit homo quod potest; quod autem non potest, patienter ferat, et dilectione gemat atque lugeat. IX, 94. Mali tolerandi potius, quam pro iudicium temere auferendi. V, 1546. Mali propter bonos tolerandi, non boni propter malos deserendi. II, 329. Malos pro unitate tolerare, non parva laude dignum est, nedum reprehensione ulla. II, 171. Hoc affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. Mali a bonis quam a malis facilius tolerantur; quomodo facilius unus sanus fert duos ægros, quam duo ægroti se invicem singulos. IV, 190. Malos in Ecclesia tolerandos esse nulla Scriptura non nos admonet. II, 1065. Ipse Dominus docuit, Judam tolerando. III, 1762. Ecclesia non est deserenda propter malorum permixtionem. II, 410. Sana doctrina est, ut nec propter malos recedatur ab Ecclesia, nec in malos ipsos negligatur disciplina. VI, 199, 200, 201. Etsi a populo Dei non separantur mali, erga eos tamen non dormit ecclesiastica disciplina. IX, 669. Malorum tolerantia corruptiones ecclesiasticæ disciplinæ non excludit. IX, 656. Malos a bonis in unitate pro pace tolerandos negabat Emeritus. IX, 745. Tichonius cæterique Donatistæ tolerandos dixerunt, etiamsi vera crimina malis obijcerentur. IX, 96, 254, 257. Cum contagio peccandi multitudinem invaserit

non jam excommunicatio, sed divinæ disciplinæ severa misericordia necessaria est. IX, 93. Malorum etiam ignoratorum contagio bonos perire docebat Gaudentius. IX, 743.

Mali si sunt in Ecclesia, nil aliis possunt nocere. IX, 29, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 69, 275, 276, 635, 636, 657, 658. Inter malos quomodo innocentia custodiatur. IX, 303. Inter malos estote boni, et eritis sine malis boni. V, 1162. Mali non obsunt eis qui factis eorum non consenserunt. VI, 201. Malos qui tolerant, non communicant eorum peccatis: sicut nec Paulus falsorum fratrum, nec Apostoli, furto et sceleris Judæ. IX, 344. Mali spiritaliter a bonis sejuncti sunt; si autem et corporaliter, peiores fiunt. IX, 200. Separatio cordis a malis præcipitur non corporis. V, 549, 551, 553; IX, 349, 633. Malorum commixtio cum bonis non æterna, sed temporalis; nec spiritalis, sed corporalis. IX, 349. Mali a bonis per hanc vitam non corporum segregatione, sed morum diversitate disjuncti sunt. IX, 566. Hæc separatio corporis a malis ad finem sæculi reservatur. IV, 735; VII, 641; IX, 249. *Vide* Peccatum.

Mali non sunt gratis in hoc mundo. IV, 630. Ad quid mali in hoc mundo. V, 118. mali hic suo loco in usus bonos positi. V, 1382. Abundantia malorum propter purgationem bonorum. V, 118, 120. Cum ipsi mali sint suo vitio, Deus de malo eorum bene facit. IV, 1388. Mali bonis operibus Dei male utuntur. IV, 1306. Malorum est male uti bonis, Dei contra bene uti malis. V, 117, 1382. Malis bene utitur Deus. II, 539; X, 1303. quomodo. II, 1084. Mali sicut hominis Dei male utuntur, dum non corriguntur; sic contra Deus etiam malis eorum bene utitur, non solum ad justitiam suam, etc., sed etiam ad exercitationem et provectum sanctorum suorum. II, 1083. Malis utitur Deus, non secundum eorum pravam, sed secundum suam rectam voluntatem. V, 1067. Malis bene utitur Deus, eorumque malitiam ad exercendos bonos et admonendos accommodat. II, 960. Quo pacto mali bonis prosumt. VII, 478. Malus justo nihil nocet, sed prodest. V, 202, 253. De malis hominibus quanta bona Deus nobis præstet. IV, 1214, 1215. Malis datur potestas in bonos propter bonorum utilitatem. VI, 95. Per malos probantur justi. IV, 362. Mali sunt ad admonitionem vel exercitationem bonorum. III, 601, 606, 788, 794. Omnis malus aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo vivit ut per illum bonus exerceatur. IV, 630. Mali sunt aliis exercitationis adminiculum et timoris exemplum. III, 434. Homo malus, novacula acuta. V, 202. Malus potens, novacula superflua resecaus. V, 421. Malis reddet Deus secundum malitiam eorum, non secundum utilitatem quam ex ea justiperceperit. IV, 1214, 1215. Mali quia volentes injuste utuntur bonis, juste volentes cruciabantur malis. II, 534. Cur malis Deus parcat. IV, 1304, 651. Mali hic servantur, ut boni inde nascantur. V, 1383. Mali Christiani plus cavendi, quam Judæi ac Paganis. VI, 345. Scire in malos non licet. V, 1380. Quare et quomodo mali diligendi. VII, 22. Mali diligendi sunt ut non sint mali. II, 639. Qui sic agit cum malis, ut eos malitiae peniteat, novit etiam indignatione consulere. II, 649, 651. Mali pereunt aut conversione ad justitiam, aut amissa potestate adversus bonos. III, 1359. Malus si displicerit sibi, correctus placebit sibi. V, 513. Malus mortuus bis dolendus. V, 1392. Male viventium et recte vivere prohibentium auctoritas non duci. V, 546, 548. Et mala vita eorum qui putabantur boni, veniunt in suspicionem malam prope omnes boni. IV, 243. Malis in futura vita non erit locus. V, 1383. Mali feno similes. IV, 1375.

Namitus duodecim rex Assyriorum. VII, 561.

Nammantes. IV, 1233.

Mammona divitiæ interpretantur. III, 1349; IV, 620. *Mammona* apud Hebræos divitiæ, apud Punicos lucrum significat. III, 1290; V, 648. Patitur durum et perniciosum dominum, quisquis mammonæ servit. III, 1290. *Mammona* iniquitatis cur dicatur divitiæ. IV, 532; V, 250, 328, 648, 650.

Mammothrepi. IV, 246.

Marusse interpretatur necessitas. III, 820. Oblitus. IV, 719, 1023.

Mancia dicta, quia manu capta sunt. III, 590.

Mandatum sanctum quid. VI, 226. Mandatum quomodo sit in vitam, et in mortem. VI, 104. Mandatum scito esse arma, non quibus occidat te, sed quibus a te occidatur inimicus: sed noli præsumere de viribus tuis. V, 851. In mandata Dei, tanquam in speculum, inspicere nos oportet. IV, 1310. Merito absconduntur iis qui sapiunt terrena. IV, 1320. Perfectius cognoscuntur, cum fiunt. IV, 1330. Mandata divina, quæ præsertim ipsam conveniunt voluntatem, ostendunt liberum arbitrium. X, 883. Antiquis fidelibus nihil profuisset Dei dilexisse mandata, nisi eos Christus liberasset. IV, 1333. Mandatis Dei rectus et arduus humana non contemperatur infirmitas, nisi præveniens ejus adjuvet caritas. IV, 1312.

Mandata Dei non nisi per gratiam implentur. I, 796; V, 1162. Si volueris, conservabis inundata, quo sensu dictum. X, 900. Mandata Dei custodire, est in dilectione ejus persistere. IX, 131. Id agit gratia, ut dilectione implentur mandata Dei, quæ timore non poterant. IV, 1379. Via Domini dura sunt timori, leves amori. X, 290. Mandatum si sit timore pœnæ, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 217. Latum mandatum nimis est caritas. IV, 1561, 1563. Mandatum novum, faciens hominem novum. V, 1533. Mandata Dei quomodo querenda. IV, 1539. Qui mandata Dei propter mercedem terrenam facere conatur, non ea facit; quia non ipsa, sed aliud dilligit. IV, 1563, 1579. Mandata Evangelica sublimiora quam multi in communione catholica faciunt. VIII, 223. Cur non omnia mandata ab unoquoque sanctorum fiunt. X, 1297.

Mandatum a Donatistis pro Collatione factum. II, 577. Non sine falsitatis crimine. II, 577.

Mandragorica poma rara sunt. VIII, 433. Eorum qualitates. VIII, 433. Mandragorica poma fecunditatem sterilibus parere quidam opinantur. VIII, 433. Mandragorica poma gloriam popularem figurant. VIII, 433.

Manducare non est peccatum, sed immoderate uti donis Dei quæ tribuit ad usus. V, 800. Manducandi et bibendi quæ justa causa. V, 346. Manducandi de omnibus cum moderatione, cum benedictione, cum gratularum actione, licentia Christianis data. V, 802. Manducatur homo ex necessitate, Angelus ex potestate. V, 1618. Manducandi potestas, non necessitas erit post resurrectionem. V, 1618. Manducare cibum qui non perit, credere est. III, 1602. Manducare cum superbis cur David noluerit, cum quibus et Dominum manducasse legitur. IV, 1389. Manducatur quodam modo Ecclesia, quos in suum corpus trajicit. IV, 241, 242. Manducare corpus Christi. *Vide* Eucharistia.

Mane quomodo intelligi debeat in historia creationis. III, 235, 240, 296, 312, 314. Mane quandonam fiet. V, 58. Mane erit, cum videbitur quod credimus. IV, 1833. Mane significat prosperitatem sæculi. IV, 782. Tempus consolationis. IV, 1173.

Manemus in Christo indigentia, ipse in nobis manet misericordia. V, 742.

Manganæ. II, 74.

Manicare. III, 808.

Manes dii existimati sunt a Paganis omnes mortui. VII, 253. Et animæ hominum, quorum merita incerta sunt. VII, 265.

Manes Persæ. VIII, 485, 487. Sive Manichæus. VI, 305. Quare postea dictus Manichæus seu Mannichæus. VIII, 34, 361. Manichæus apostoli nomen usurpavit. I, 1841; VIII, 38, 519, 530; IX, 271. Præfixo epistolis suis omnibus hocce exordio, *Manichæus apostolus Jesu Christi*. I, 1341. *Not. 1.* Quare se apostolum Jesu Christi nominabat. VII, 177. Falso se dicit Christi apostolum. VIII, 283. Inepte eum sic nominabant ejus discipuli. VIII, 69, 520, 526. Probari non potest quod sit Christi apostolus. VIII, 176. Per Manichæum Spiritum sanctum ad nos venisse dicebant ejus discipuli. VIII, 69. Et promissionem Domini de spiritu sancto, in suo Manichæo esse completam. II, 1035. Manichæus ipse Spiritum sanctum auctoritate plenaria personaliter in se esse dicebat. I, 709. Manichæus Spiritus sanctus a suis creditur. VIII, 177, 178, 292, 525. Manichæo convenire non possunt quæ de Paraclete in novo Testamento scripta sunt. VIII, 507.

Manichæum venisse ut antiquorum figuras aperiret, jactabant ejus discipuli. VIII, 189, 308. Manichæus hoc laudatur a discipulis suis, quod remotis figurarum integumentis, veritatem nudam et propriam loqueretur. VIII, 307, 308. Manichæi libri, pleni fabulis. I, 707, 710. Manichæus duodecim discipulos ad instar apostolici numeri habuit. VIII, 58. Manichæus occisus est. VIII, 178. Festum natalis manichæi magna celebritate per pascha frequentatum. VIII, 178, 179. Manichæus, pater appellatus a discipulis. VIII, 207. Manichæi deliramenta. VIII, 181. Præcepta. VIII, 223. Errores litteris mandati. I, 740, 1333, 1336. Manichæi scripturæ. VIII, 517, in *Admoni.* 518, 529, 530. Epistola. X, 1318. Apud Constantiopolim invocata. X, 1316. Juliano orationibus Flori adjuto. X, 1316, 1337. Manichæi epistola ad Patricium. X, 1325, 1404. Ad filiam Menoch. X, 1401. Manichæus vivendi regulam observatu perdifficilem scripta epistola præstitit. I, 1376. Manichæi epistola fundamenti. VIII, 400. Manichæi fundamentum, quod rudnosum vocat Augustinus. VIII, 580. multa de astris imperitissime scripta ejus continebant. I, 709. Manichæus deceptus in quæstione de causa peccati. A, 1464. Manichæus et Melitidis. X, 1462.

Manichæi. III, 1873; V, 531, 573, 657, 699, 984, 1122, 1641; IX, 469. In Perside schisma faciunt. V, 1174. Manichæi in Paphlagonia, in Gallia. VIII, 370. Manichæi, Nymenæi et Phileti hæreticorum discipuli, et successores. VIII,

219. Manichæi cur Catharistæ appellati. VIII, 56. Eorum dogmata. VIII, 34. Eorum fabulæ blasphemis plene. IV, 1907. Manichæorum hæreses varia capita. VIII, 510. Manichæorum error circa Dei naturam. VII, 336; X, 1126. Quid de Deo cogitabant. IV, 1040, 1907, 1908. Insana de deo suo sententia. VIII, 466. Manichæorum de Dei natura blasphemias. VIII, 565, 566, 567, 571, 595, 598. Duos deos, unum bonum, alterum malum credebant. I, 1317. Seu potius duas naturas vel substantias, duoque principia invicem contraria. I, 1346; III, 130. Eorum error de duabus naturis. III, 1303, 1703, 1705; IV, 108, 1922; V, 821, 847, 983; X, 666. Manichæi fingebant caudorem lucis immensæ per infinita spatia usquequaque porrectum, ex una tamen parte quasi nigro quodam cuneo fissum, duo adversa regna esse dogmatizantes. III, 165. Regnum, seu gentem tenebrarum et esse sempiternam, et summum malum asserabant. I, 1346. Malum porro esse terram, seu molem tetram et deformem, per immensum profundam et longam, necnon mentem sive molem tenuem atque subtilem, per terram vagantem. I, 716, 1331. Volunt gentis tenebrarum sine ullo initio malum semper fuisse naturam. VI, 565. Regnum lucis Deum vere esse profitebantur, eique simplicem quamdam naturam incommutabilem, impenetrabilem et incorruptibilem concedebant. I, 1346. Manichæi nec quid sit corpus intelligunt. V, 106. Non possunt nisi incommutabilem Deum fateri. V, 105. Manichæorum insania de duabus naturis inter se confligentibus. VI, 360, 364. Figmentum de pugna Dei lucis cum principe tenebrarum. X, 1071. De gente tenebrarum contra Deum rebellante. VI, 392, 358. Cum gens tenebrarum in Deum rebellaret aliquando, et regnum lucis invadere moliretur, Deum bonum, qui quomodo aliter posset hosti resistere non inveniret, necessitate compulsus misisse huc animam bonam, particulam quamdam suæ substantiæ, cujus commixtione hostem temperatum esse somniant, mundumque fabricatum. I, 1332, 1335, 1336; III, 130. Dei substantiam a substantia mali, ex parte corruptam esse, et ad peccandi necessitatem perductam esse continent. II, 724. Partem dei boni tenebrarum principibus mixtam, toto mundo inquinatam et ligatam, per cibos Electorum suorum, ac per solem et lunam purgari: quod vero de ea purgari non potuerit, in fine sæculi æterni ac pœnali vinculo colligari. II, 1054. Manichæorum deus captivus, coquinatus, etc. VIII, 55, 36. Meritis naturæ bonæ divinitus subveniri dicunt manichæi. X, 573. Intolerabilius et inhonestius de Deo sentiunt Anthropomorphitis. VIII, 189. Manichæorum error circa causam creationis mundi. VII, 335; VIII, 35. Deum bonum fabricasse mundum, etsi ex aliena natura atque materia, confitentur. VIII, 603. Mundum istum ex membris Dei, visceribus gentis tenebrarum admixtis, fabricatum esse delirant. IV, 1823. A Deo coelos fabricatos, non tamen de sua ipsius substantia dicebant. I, 864. Terras octo, decem coelos esse dicebant, Atlantem mundum ferre, splendenter suspendere, etc. VIII, 508. In eo mali regno atra quinque elementorum, aliud tenebris, aliud aquis, aliud ventis, aliud igni, aliud fumo plenum; atque animalia in illis singulis nata elementis, serpentina in tenebris, natantia in aquis, volatilia in ventis, quadrupedia in igne, bipedia in fumo. I, 1331. Ex his autem fabricatum esse mundum. I, 1331. A Deo bono. I, 1317. Manichæorum error de duplici terra, de regno lucis, et regno tenebrarum. VIII, 533. Unde phantasmata eorum de terra tenebrarum. VIII, 197. Deum bonum non omnium naturarum esse auctorem dicunt. X, 572. Manichæorum sententia de carnis origine. V, 189. Omnem naturam corpoream a tenebrarum gente esse confingunt. V, 103, 106. Corporum conditorem Deum esse negant. III, 217; X, 1125. Coeternam ipsi originem habere corpora dicunt. X, 651. Carnes et minutissima animalia, et quidquid radicibus terræ inhaeret, a mala mente gigni et formari dicebant. I, 864; VIII, 475. Animam rationalem inesse belluis putabant. I, 1370. Et arboribus. I, 1368. Vim intelligendi tribuebant plantis. III, 229. Arboreas audire voces nostras, verba intelligere, motus corporum intueri, imo et cogitationes perspicere credebant. I, 1369. Sensum dolendi et gementi esse in plantis et lapidibus. III, 2074. Ficum plorare cum deterpitur, et vitem dolere, sentire, videre atque audire. I, 1074. Ea propter a cæde animalium et a stirpium laceratione abstinendum esse putabant. I, 1368. Et arborem sive animal necare, esse homicidium. II, 1368. Manichæorum error circa præceptum non occidendi. VII, 34. Hominem revolvî in arborem credebant. I, 1369. Manichæi partem dei quamdam oleribus, lactucis, pomis, etc., inesse putabant. I, 1362. Manichæorum deus in cibo ligatus atque pollutus, edendo purgatur. VIII, 498. Animam pro meritis iniquationis suæ, per cibum et potum venire in hominem dicebant. X, 615. Panem manducantem non porrigebant. IV, 1823. Vinum vel principum tenebrarum dicebant, licet ipsis vis comedendis non parcerent.

I, 1364. Eorum delicata abstinentia. I, 1537. Gula. I, 1367, 1374. Impudicitia. I, 1374. Manichæi expedire dicebant homini foeneratorum esse, quam agricolam, quare. IV, 1823. Aurum a Manichæis injuria accusari. V, 329. Fidelibus agros, domos, aut pecuniam habere illicitum dicebant. I, 1345, 1343.

Manichæorum error circa solem. VIII, 391. Manichæi solem adorabant. I, 1331; III, 199, 216; IV, 189. Tamquam particulam lucis in qua habitat Deus. III, 190. Tamquam ipsum Deum. V, 103. Tamquam ipsum Creatorem aut ejus partem. V, 329. Solem corpus non esse arbitrantur. V, 106. Manichæorum de lunæ incremento et defectu delirium. II, 207. Figmentum de concubitu principis tenebrarum cum muliere. X, 864. Manichæi ab æternarum principis tenebrarum, de commixtione duarum naturarum quæ semper fuerunt, una bona et una mala, hominem creatum dicunt. X, 441. Homines a Deo non esse institutos. X, 570, 607, 614, 612. De Adami et Evæ creatione longam fabulam texebant. I, 1375. Putabant se esse naturam et substantiam Dei. VIII, 261. Animas ad Christum, corpora ad diabolum pertinere, et sexum utrumque esse ex diabolo dicebant. VI, 365. Manichæorum error circa animam. VII, 336; X, 1325. Docent animam nostram hoc esse quod Deus est. VI, 297. Esse partem seu particulam Dei. V, 986; X, 572. Animas non solum hominum, sed etiam pecorum, de Dei esse substantia, et partes Dei asserunt. II, 718, 841, 1035. Manichæi volentes animam esse partem Dei, labem et infirmitatem ejus in corpus frustra regerunt. II, 720. Manichæorum hæresis de duabus animabus, ex peccati et voluntatis definitione, tota evadit. VIII, 105, 107. Manichæorum de animarum traduce opinio. X, 1218.

Manichæorum error de Christi incarnatione. X, 1054. Manichæi dicunt Deum annuntiatum in veteri Testamento, non esse patrem Christum. III, 1711. Christum Deum esse non negant. V, 104. Sed dicunt esse Deum tantum. V, 229. Christum credebant tamquam de massa lucidissima molis Dei, porrectum ad nostram salutem. I, 713. Numquam dicere ausi sunt Patrem et Filium, nisi unius esse substantiæ. V, 105. Manichæi virginis partum blasphemant. X, 573. Dicunt Christum non habuisse matrem. IV, 1685. Idque tentant asserere ex xn. Cap. Matth. IV, 129. Negant Christum naturam esse de virgine, et carnem ejus veram fuisse. I, 715; II, 1032. Refelluntur. III, 1432. Manichæi negant hominem Christum. V, 573; VI, 682. Docent Christum non habuisse corpus. V, 104, 477. Nec hominem verum fuisse, sed phantasiam. V, 638, 639. Christi carnem nullam, vel simulatam dicunt. IV, 411, 1208; V, 650, 985, 1125; VI, 365; X, 813. Non veram mortem in cruce solvisse. IV, 411, 1208. Sed in phantasmate crucifixum esse. I, 713. Christum in toto mundo crucifixum dicebant. IV, 1823. Crucem luminis quomodo, et a quibusnam lædi somniant. IV, 1823. Manichæi frustra jactant se melius de Christo sentire, quia eum tantum spiritum dicunt. V, 1123. Negantes carnem Christi, totum mysterium redemptionis nostræ evacuant. V, 1122.

Manichæi gratiam Christi oppugnant, baptismum ejus evacuant, carnem ejus exhorant. X, 575. Creaturam carnem et sanguinem Christi liberari nolunt. X, 612. Baptismum omni ætati superfluum putant. X, 613. Manichæi adorabant solem, eumque dicebant esse Christum. IV, 132, 153, 1194. Perstringuntur. V, 35. Manichæi putabant Christum fuisse serpentem illum, qui Evam ad edendum de ligno vitæ induxit. III, 216. Hinc Ophitarum secta. III, 216.

Manichæorum error de malo. X, 1463. Mali naturam Deo coeternam putant. X, 1008. Immutabilem substantiam mali naturæ Dei sui miscent. X, 1104, 1105. Deique naturam corruptibilem faciunt, et sub aliena natura captivam. X, 1104, 1105. Manichæi naturam mali suo principio præditam, adversus Deum inducunt. II, 722. Peccati causam, malam esse naturam affirmant. X, 612. Vitia dicunt esse naturas atque substantias. X, 1065. Homini commixtam esse naturam malam dicunt. X, 441. Animas duas in uno corpore esse existimabant, unam de Deo et partem Dei, alteram de gente tenebrarum a suo principio malo profectam et Deo coeternam. I, 608; III, 150. Easque animas inter se configere in homine, quando caro in spiritum concupiscit. I, 758, 759. Manichæi omnia bona in bonam, mala vero in malam animam referebant. I, 608. Manichæus quidam mortem non timenat, quia dicebat eam, separationem esse boni a malo. II, 272. Manichæorum error de pugna carnis ac spiritus. VI, 709, 710. Manichæi nimia insania dicentis naturam boni cogi male facere. X, 1115. Manichæorum error de concupiscentia. V, 815, 842. Putabant concupiscentiam esse de substantia mala, Deo coeterna. X, 1518. Concupiscentiam non tamquam accidens vitium, sed tamquam naturam ab æternitate malam vituperabant. X, 573. Peccatum a libero arbitrio sumpsisse exordium negabant. X, 572, 607. Et peccatum originale,

ex homine primo primis puro, et postea per liberum arbitrium depravato, in omnes transiisse. X, 613. Liberum arbitrium negabant ab eo ortum, quod antea non erat malum. X, 608, 611. Dicebant Deum creatorem culpam, dum mali origo ex libero arbitrio ducitur. I, 334. Peccata sua attribuebant genti tenebrarum. IV, 270, 1821, 1822. Tunc se peccare dicebant, quando natura mali prævalet naturæ Dei. VI, 338. Libros quinque Augustini adversus Manichæos laudibus extollit Paulinus. II, 101. Eorum credit dictata divinitus verba. II, 100. Pentateuchum vocat. II, 101. Contra Manichæorum hæresim scripti sunt libri *de Libero arbitrio*, propter quæstionem, Unde malum? I, 1211: quæ subsequuntur opuscula in hocce tomo.

Manichæis consentire Catholicis circa mali originem, calumniam Juliani. X, 1113. Manichæos vocabat Julianus eos qui peccatum originale agnoscerent. X, 1149, 1153, 1191, 1193. Manichææ pestis contagium objectat Pelagius, non tantum doctoribus, sed et ipsi catholicæ Ecclesiæ. X, 1276. Manichæismi notam Julianus Catholicis impingit. X, 643. Et Jovinianus. X, 643. Manichæorum nomine Catholicos criminatur Julianus. X, 863. Et conviciatur Augustino. X, 1338. Et merito istud nomen illis imponi contendit. X, 1462. Manichæorum crimine infamabant doctores Catholicos Pelagiani. X, 703, 1031, 1034, 1060, 1074, 1143, 1462. Manichæorum nomine et Traducianorum appellat Catholicos Julianus. X, 1330, 1381. Non sic novitas expavescat contumeliosi nominis, ut lugiat veritas antiquissimi catholici dogmatis. X, 1286. A Manichæis Catholici longe distant in quæstione de malo. X, 1392. Manichæorum errori de natura et origine mali quam sit contraria veritas catholica. X, 1508. Manichæus error quam diversus a catholico dogmate, et quam insanus. X, 1311. Manichæi non sunt qui peccatum originale adstruunt. X, 1188. Catholici quædam vera dicentes simul cum Manichæis, longe tamen abhorrent ab eorum erroribus. X, 1468. Doctrina Pelagiana de peccato originali favet Manichæis. X, 816. Manichæos adjuvant, qui negant originale peccatum. X, 666, 667, 668, 669, 1187, 1290. Manichæo suffragatur Julianus, dum agit adversus catholicum dogma de originali vitio. X, 1315. Manichæorum et Pelagianorum hæreses sibi mutuo adversæ, et æque a catholica Ecclesia reprobantur. X, 572, 573. Manichæi et Pelagiani quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 573. Manichæis Pelagiani, licet contrarii sint, favent tamen. X, 819. Et suffragantur. X, 1338. Eorumque errori aditum aperiant. X, 1434. Et eos adjuvant. X, 1514, 1528, 1536, 1538, 1539, 1435, 1502, 1608. Pelagiani Manichæos in perversum fugientes, eos ipsos adjuvant. X, 1463. Manichæum Julianus adjuvat. X, 1313, 1320, 1369, 1379, 1382, 1453, 1478, 1502, 1527, 1529, 1539. Manichæismus sic adjuvatur a Pelagianorum errore, ut invictus fiat. X, 1318. Manichæo dicenti malam fuisse carnem hominis, etiam antequam peccaret, et miseram esse conditam naturam, non potest responderi a Pelagianis. X, 1329. Non potest a Pelagianis vinci Manichæus introducens carnis conditorem malum. X, 1530. Manichæos sic oppugnat Julianus, ut contra Salvatorem sublevet. X, 478. Error uterque, Pelagianorum et Manichæorum, quomodo catholica fide extinguitur. X, 1339. Dogma catholicum contrarium utrique errori, et Manichæorum et Pelagianorum. X, 1310. Catholice Ecclesiæ sententia de malo Manichæos et Pelagianos devitat. X, 1463. Inter Manichæos, et Pelagianos, et Catholicos quid distet circa mali naturam. X, 1125. Manichæorum stultam et noxiam impietatem, non solum Catholicis, verum etiam hæretici omnes qui non sunt Manichæi detestantur. X, 571. Manichæus a Catholicis funditus evertitur. X, 1314. Manichæi pestilentia quomodo per Catholicos retellitur. X, 1490. Pelagianus cum Manichæis via it catholica fides. X, 1338, 1339. Et veritas redarguit. X, 1301, 1310. Manichæorum sententia de malo invictissime evertitur. II, 763, 882; VI, 236. Manichæi expugnant. VI, 696.

Manichæorum dogma de homine, de lege, de nuptiis. X, 570. A bono Deo nuptias non esse institutas affirmant. X, 570, 607, 611. Nuptias principi tenebrarum adscribunt. X, 615. Nuptias damnant, et florum procreationem. I, 1343, 1344, 1372. Cura concubitus abstinent. VIII, 229. Curaproperant ne gravidæ fiant meretrices. VIII, 453. Manichæorum turpitudine nudata. VI, 683. Impudicitia notatur. III, 1876.

Manichæi irrident sacras Scripturas. IV, 1907. Eorum error de veteri Lege. VI, 109. Legi veteri adversantur. III, 2065. Eorum in veterem legem calumniæ. V, 23, 24, 822, 826. Legem per Moysen datam, non a vero Deo dicunt, sed a principe tenebrarum. II, 1032; X, 570, 607, 611. Legem Prophetasque condemnant. VIII, 603. Quæcumque de Lege et Prophetis Apostolus sermoni suo inseruit, falsa et a corruptioribus immissa esse criminatur. VI, 70. sanctos superiorum temporum audent blasphemare. X, 611. Patriarchas in veteri Testamento laudatos vituperare. I, 688. Patribus veteris Testamenti calumniant de pluribus uxoribus. VI,

395. Vetus Testamentum non recipiunt. X, 1008. Illud oppugnant. I, 598; III, 173, 189, 216. Illudque reprehendunt apud imperitos. VIII, 67. Non omnia ex libris novi Testamenti accipiebant. VIII, 503. Dicunt vetus Testamentum esse a Deo malo. V, 927. A principe tenebrarum. I, 634; V, 175. Vetus Testamentum non aliter quam oportet accipiendo errant; sed omnino non accipiendo et detestando blasphemant. III, 373. Manichæorum calumniæ in librum Job. V, 100. In Prophetas. v, 330. In Aggei prophetiam. V, 326. Legem veterem et Prophetas canonicos non accipiunt, neque omnia quæ sunt in scripturis canonicis novi Testamenti. II, 1033, 1034. Ex eis quidam Actus Apostolorum repudiant. II, 1034. Novi Testamenti Scripturas legunt. III, 180. Falsas tamen dicunt. I, 716, 1317, 1368. Eaque immissa fuisse, quæ de originali peccato narrantur. I, 598. Manichæorum iras in scripturarum usu. V, 332. Dicunt Scripturas sacras, quæ eorum errores convincunt, corruptas fuisse. II, 278. Duo Testamenta non sibi consonare. IV, 1893. Scripturis quas canon non recipit, mentes solent pervertere. II, 233. Manichæos nec Scripturarum auctoritatis antiquitas, nec miraculorum potestas, nec morum sanitas, nec rationis veritas asserit. VIII, 283.

Manichæorum Ecclesia duabus professionibus constat, Electorum et Auditorum. VIII, 33. Præcellentior dicebatur Electorum, qui tria signacula observare se profitebantur. I, 1337. Manichæorum Electi, qui. IV, 1822. Manichæorum Electi rideudi, qui a fructibus aut oleribus decerpendis abstinebant, et vescabantur his quæ decerpserant Auditores. VIII, 250, 253. Manichæorum Electi frequenter accipiebant Eucharistiam. VIII, 114. Manichæorum secundus gradus, Auditorum. I, 1080. Manichæorum Auditores nihil de moribus noverant, sed tantum de fide. VIII, 114. Auditores ante Electos genua figunt, ut eis manus supplicibus imponantur, non a solis presbyteris, vel episcopis aut diaconibus eorum, sed a quibuslibet Electis. II, 1053. Cum Electis solem et lunam adorant et orant, ac die Dominico jejunant. 1032. Manichæi Auditoribus suis Dominicum tanquam legitimum diem ad jejunandum constituerunt. II, 148, 149. Auditores carnis vescuntur, et agros colunt, et si voluerint uxores habent; horum vero nihil faciunt qui vocantur Electi. I, 1079, 1368; II, 1032. Manichæi magistros tredecim, episcopos septuaginta duos, presbyteros, diaconos habent. VIII, 38. Episcopi, presbyteri, diaconi a quibusnam ordinentur. VIII, 38.

Manichæi callaciter mandata implent. VIII, 223, 224, 225. Ad solem et ad lunam orant. VIII, 38. Simpliciter ac puras orationes Deo offerre non possunt. VIII, 582. Nihil turpe in Manichæorum orationibus, sed solum aliquid contra fidem. VIII, 93. Manichæi quasi crimen objiciebant Paganis, quod aris, delubris, simulacris, victimis atque incenso Deum colendum putarent. VIII, 380. Manichæi Paganis deteriori in cultu juliorum deorum. VIII, 369, 374, 375. Manichæorum plures dii. VIII, 376. Manichæi numerosissimam deorum familiam et commemorant, et commendant. VIII, 142. Manichæi in eo quod dissimiles sunt Gentibus, vani sunt; in eo quod similes, peiores sunt. VIII, 383. Faustus templa, simulacra, victimas admittendo ad colendum Deum refellitur. VIII, 381, 382. Quæ templa, quæ simulacra, quas victimas admittebat Faustus. VIII, 369, 380. Manichæos rationabile Dei templum esse non posse, ostenditur. VIII, 380.

Manichæi non veritate, sed fraude agunt cum imperitis. V, 332. Eorum astutia ad decipiendos imperitos. VI, 295. Non declinant, nisi cum scientiam, quam non exhibent, pollicentur. VI, 70. Manichæus non solum non exhibet scientiam et veritatem, sed falsitatem dicit. VIII, 184. Manichæi quædam suæ doctrinæ puncta, ob excellentiam non posse explicari resque odebant. VIII, 576. Manichæi sacrilege et temere invehuntur in eos, qui catholicæ fidei auctoritatem sequentes, credunt quod nondum iaturoi valent. VIII, 63. Manichæi plus in refellendis aliis diserti et coiosi, quam in suis probandis firmi ac certi. VIII, 66. Manichæorum dictum in suæ sectæ desertores. VIII, 67.

Manichæorum secta perditissima. IV, 1907. Error pestilentiosissimus et perniciosissimus. IX, 238. Doctrina turpitudines horribiles cogit perpetrare. VIII, 570. Manichæi pauci sunt et pessimi. X, 1143. Carnem suam nisi diligere non possunt. VIII, 392. Dei Manichæorum miseria. VIII, 313. In Manichæis et qui Manichæi facti sunt, mali sunt; et qui facti non sunt, vani sunt. VIII, 224, 228. Manichæi carpunur. VIII, 91, 92. Cum Manichæis cur mitius ageandum. VIII, 160. Manichæi auctoritatem longe inferioriorem esse auctoritate Evangelii, ostenditur. VIII, 508, 510.

Manichæi a Paulo designati. VIII, 514, 573. Manichæi doctrina in epistola prima ad Timotheum ab Apostolo prævisa. VIII, 525. Manichæi hæresis post Tertullianum et Cyprianum exorta. VIII, 283; X, 636. Manichæi in Chama

significati. VIII, 267. Manichæorum libri eleganter pretiosi et decori. VIII, 285, 294. Manichæorum Thesaurus, liber. VIII, 538, 568, 576. Manichæorum blasphemias subdiaconus Victorinus edocebat, ac docens patefactus est. II, 1035. Interrogatus ab August. errorem negare non potuit: sed Auditorum se, non Electum esse confessus est. II, 1032, 1033. Horrens Augustinus fictionem illius, sub specie clerici coercitum illum, et a clericorum gradu dejectum, pellendum de civitate curavit. II, 1035. Etiam si rogantem ut se ad viam veritatis revocaret. H, 1055. Tamen petenti penitentiam locum tunc vult credatur, cum eos qui latitant in Malliana et in omni provincia Manichæos manifestaverit. II, 1053.

Manifestum. Id maxime tolerandum, quod cum manifestum sit perperam factum, fieri non potest infectum. II, 231.

Mantius Theodorus Consul. VII, 630. Vir doctus et Christianus. I, 588. Huic nuncupatus liber *de beata vita*. I, 939.

Manna. V, 58. Pluvia voluntaria quam segregavit Deus hereditati suæ. IV, 817. Manna uniceque secundum propriam voluntatem sapivisse, ex solo libro sapientiæ probari potest. II, 499. Manna potuit pro desiderio sapere fidelibus, non autem murmuratoribus in Deum. I, 638. Manna Christum nonnullis sapiebat. V, 1552. Christum significabat. III, 1603. Manna, Christi panis celestis figura. V, 1551. Umbra sacramenti Eucharistiæ. III, 1612. Panem celestem manna et altare Dei significarunt. III, 1612. Quomodo mortui sunt, qui manna manducaverunt. III, 1611. Manna cessavit trajecto Jordane. III, 617. Manna in arca inclusum, symbolum gratiæ. III, 635.

Mansiones multæ in regno Dei. III, 1812. Mansiones multæ, id est præmia et lumina meritorum diversæ in caelis. VI, 410. Quomodo Christus mansiones præparare vadit, quæ jam sunt. III, 1814. Desiderium dilectionis, præparatio est mansionis. III, 1816. Mansiones extra regnum caelorum, an assignandæ non baptizatis. X, 518. *Vide* Locus medius. Mansiones agere. V, 1262.

Mansuetarii qui. I, 1232.

Mansuetudo commendatur. I, 858; IV, 510, 1717. Mansuetudo ad retinendam patientiam est necessaria. V, 860. Mansuetudo et humilitas primum et magnum munus est Spiritus. III, 2158. Mansuetudinem Christianam servari posse puniendo delicta. II, 517, 531, 680. Mansuetudinis ecclesiasticæ commendatio. II, 509, 511, 535, 649. Mansuetudo hæreticis exhibenda litigantibus et conviciantibus. V, 1584.

Mantua. Virgilius Mantuanus Rhetor. II, 82.

Manturna dea. VII, 188.

Manubia, præda bello parva. VII, 93.

Manumissio. Tabulæ in ea fractæ. V, 145. Manumissionis libellus in ecclesia recitatus. V, 145.

Manus Dei quid sit. *Vide* Deus. Manus Dei gravis in superbum et levis in humilem, in utrumque fortis. IV, 267.

Manus potestatem significat. III, 497, 498, 1745. In manibus, idem quod in potestate. IV, 1936. Manus pro homine quo utitur alter, ad faciendum quod vult. III, 1745. Pro opere hominis et scriptura. III, 1745. Pro membro corporis et pro scriptura. VIII, 298. Manus significat bona opera. IV, 1833. Manuum extensio, honorum operum praxis est. IV, 1115. Manus dextra dilectum adiutorem in bonis operibus significat. III, 1248. Manibus querendus est Deus. IV, 1833. Manus vindictam significat. IV, 857, 858. Manus nomine, vis in scripturis significatur. I, 1190. Manus nostræ non stat super eum, id est, manus ei non inferamus. III, 496. Manus lavat in sanguine peccatoris, qui mortem attendens impii, purgat se a peccatis. IV, 691. Manus superbia pro opere superbis. III, 525. Manus peccatoris, male suscipiens operatio. IV, 535. Unde præceptum est ut levemus manus in oratione. IV, 735. Manus impositio, sacramentum regenerationis secundum Nemesianum. IX, 205. Manus impositio non sicut baptismus repeli non potest. IX, 149. Manus impositio cur venienti ab hæresi adhibetur. IX, 195.

Mappalia. V, 422.

Mappalienses punice tantum intelligunt. II, 236. Ex his ferme octingenti reluctantes rebaptizati. II, 238; IX, 516.

Maratus rex sicyoniorum. VII, 568.

Marasana. IX, 220.

Marcelliana. IX, 235.

Marcellina quædam sectæ Carpocratianorum, imagines Jesu, et Pauli, et Homeri colebat. VIII, 27.

Marcellinus episcopus. II, 759, 780.

Marcellinus episcopus Romanorum, accusatus incensis codicibus thura obtulisse, ut non periret. IX, 325.

Marcellinus. I, 646; VII, 15. Tribunus et notarius. X, 109, 201; II, 487, 490; IX, 615. Divinorum studiosissimus litterarum, et amicus Augustino carissimus. II, 864. Ur-

get Augustinum, ut libros de Genesi ac de Trinitate edat. II, 587. Ad Marcellinum, Augustini liber. X, 355. Ad eum scripti libri *de Peccatorum meritis*, et *de Spiritu et Littera*. I, 645. Marcellinus tribunus Volusianum, rogatu ipsius matris, frequens invisit. II, 514. Scribit Augustino, ut litteris Volusiani faciat satis. II, 514. Marcellinus Augustino scribit per Bonifacium episcop. II, 865. Item per Urbanum presbyterum. II, 585. Marcellino rescribit August. satisfactionis propositis ab ipso questionibus. II, 525. Hujus operis fit mentio. II, 537. Marcellinum cum dubitaret de origine animarum, interrogat Augustinum, qui ætus suos et ignorantiam fatetur. II, 864. Marcellino scripsit Hieronymus, suam esse sententiam, singulas animas novas nascentibus fieri. II, 747. Marcellino et Anapsychiæ epistola Hieronymi de origine animæ. II, 718. Laudatur ab August. II, 725, 864.

Marcellino Tribuno potissimum injunctæ sunt ecclesiasticæ causæ. II, 510. Collationis Carthagini. cognator fuit. IX, 700. Marcellino aperit Augustinus qui cum Donatistis scelerum convictis agi velit. II, 535. Occupationum ac luibrationum suarum et rationem reddit. II, 536. Marcellinum cognitorem in collatione Carthagin. præmio fuisse corruptum dicebant Donatistæ. II, 577, 582. Marcellinus a traditionis crimine vindicatur. IX, 810. Marcellini integritas. IX, App. 820. Marcellini cædes narratur, et Marii crudelitas exponitur. II, 646, 647, 648, 651. Marcellinus sublatum aut altero die ante solemnitate S. Cypriani. II, 649. Marcellini laus. II, 650.

Marcellinus diaconus apud Catholicos, a suo presbytero excommunicatus, transiens ad Donatistas, a Proculiano rebaptizatur, et diaconus constituitur, qui nocturna in aggressionem peremptus est. II, 417.

Marcellus episcopus. II, 759, 780.

Marcellus presbyter Marcellini episcopi Romani, a traditionis crimine vindicatur. IX, 810.

Marcellus a Zama. IX, 232.

Marcellus Syracusam cepit. VII, 19. Syracusanam civitatem quam expugnabat, fiebat. VII, 90. Marcelli edictum pro pudicitia maxime violanda. VII, 19.

Marcianensis possessio. II, 702.

Marcianus Urgensis propria voluntate unitatem catholicam delegit. II, 597.

Marcion hæreticus. IX, 231. Cerdonis discipulus. VIII, 664. Deceptus in questione de causa peccati. X, 1464. Ab illo Marcionitæ hæretici, eorumque dogmata. VIII, 29; IX, 409, 589.

Marcionistæ Legem Prophetasque condemnant. VIII, 605. Eosque ad Deum bonum pertinere negant. II, 1033. Vana de mundo et lege Moysis fabulantur. I, 634. Marcionistarum et Sabellianorum questiones tempore Augustini jam silebantur. II, 438.

Marcucius subdiaconus. IX, 513.

Marcucius fossor. IX, 515.

Marculum a Catholicis præcipitatum querebantur Donatistæ. IX, 320. Marculi præcipitatum an spontaneum, an jussu legis decretum. IX, 520. Marculus pseudomartyr Donatistarum. III, 1483. Marculi passio et nomen in martyrologia translatum. IX, 526. *Not. (a).*

Marcus Apostolorum suppar. V, 1127. Pedisequus et brevior Matthæi. III, 1044, 1045. Hominis facies ipsi attribuitur. III, 1666.

Marcus a Mactari. IX, 225.

Marcus Casphaliensis propria voluntate catholicus factus. II, 597.

Marcus hæreticus, ejusque dogmata. VIII, 28.

Mare quid. I, 835. Mare Hebræis dicitur omnis aquarum congregatio, etiam dulcium. III, 192. In mare quare pluat Deus. IV, 1944. Mare Ægeum. I, 935; IV, 1037. Maris rubri transitus, figura baptismi. V, 1554, 1555, 1635. Mare an siccabitur conflagratione mundi, necne, incertum est. VII, 682.

Maris allegorica expositio. I, 835. Mari comparatur genus humanum, vitio primi hominis profunde curiosum, procellose tumidum, et instabiliter fluidum. I, 911. Mare pro sæculo ponitur. VII, 680. Mare in figura sæculum hoc, falsitate amarum, fluctibus turbulentum, etc. IV, 780, 1478, 1479. Mare hujus sæculi navigantium tria genera. I, 597. Quid significet transitus maris in navi. V, 475. Mare est figura vitæ præsentis. VII, 682. Mare, omnes infideles. IV, 1748. Persecutores Ecclesiæ. IV, 1126. Maris fundum, cor inplorum. IV, 782. Mare in amaritudine sua Gentes erant. IV, 937, 1126.

Mariambulus Petrus. IV, 440.

Margarita puella annorum nondum duodecim, a Manichæis propter scelestum eorum mysterium vitata. VIII, 36.

Martæ sororis Moysis tympanum. V, 1636.

Maria virgo per parentum concupiscentiam concepta. X,

813. Et de carnali concupiscentia parentum nata. X, 1333. Maria ex Adam mortua propter peccatum. IV, 333. Maria ideo non transcribitur diabolo conditione nascendi, quia ipsa condito solvit gratia renascendi. X, 1418. Maria de tribu regia ac sacerdotali. VI, 50. Maria ad semen David pertinuit. VIII, 471, 472. Quare ex Maria Christus carnem assumere voluit. III, 405. Ad Mariam cur Gabriel venit, non ad Joseph, sicut venerat ad Zachariam. V, 1317. Zachariae et Mariae similis interrogatio, animus dissimilis. V, 1314, 1318. Potuit virgo metuere aut certe ignorare consilium Dei, quomodo eam vellet habere filium. V, 1319. Maria de virtute Dei non dubitavit, sed modum quo conciperet quaevisit. III, 726. Virginitatis propositum in Maria. V, 1096, 1318. Maria virginem Deo se ante voverat, quam audisset Christum de ipsa nasciturum. VI, 308. In Mariae et Joseph matrimonio omnia fuere bona conjugii. X, 421. *Vide* Conjugium, Nuptiarum. Maria a falsa suspitione Josephi liberata. V, 1507. Mariae maritus non ablator, sed custos, imo non custos, quia Deus custodiebat, sed testis pudoris virginalis fuit. V, 1096.

Mariae modestia et humilitas imitanda feminis. V, 343. Maria inter mulieres benedicta. V, 1318. Maria inde felix, quia verbum Dei custodit. III, 1468. Beatorum Mariae percipiendi fidem Christi, quam concipiendi carnem Christi. VI, 398. In Maria Spiritus sanctus supervenit ad sanctificandum et purgandum, secundum Arianos. VIII, 736. Maria ex gratia mater Filii Dei. V, 1319. Maria Christi carnem sine conceptu. VIII, 490. Christum prius mente quam ventre concepit. V, 1074. Maria virgo pia fide sanctum germinem in se fieri promeruit. X, 173. Fuit in Mariae corpore carnalis materia, unde carnem sumpsit Christus; sed non in ea Christum carnalis concupiscentia seminavit. X, 1333. Etsi caro virginis de peccati propagine venit, non tamen de peccati propagine conceptu. III, 422. Maria non libidine, sed fide conceptu. V, 442. sine concupiscentia astu conceptu. V, 1114. Fidei caritate fervente conceptu. V, 1069. Maria sola est et spiritu et corpore mater et virgo. VI, 399.

Mariae uterus, conjugii Verbi cum carne thalamus. III, 1432; IV, 1942; V, 1319. Mariae uterus nec antea, nec postea quidquam mortale conceptu. III, 1623. Mariam post Christum natum viro suo commixtam fuisse contendunt Aulicorum. VIII, 40. Mariae virginitatem destruebant Helvidiani. VIII, 46. Destruerat Jovinianus. VIII, 43; X, 332, 1417. Contra incorruptam sanctae Mariae virginitatem Joviniani argumentum spreverunt Catholici. X, 613. Maria virgo et mulier dicta. V, 343. Mariae virginitas. X, 445. Maria virgo perpetua. V, 990. Maria fide conceptu, virgo peperit. VI, 249. Maria virgo concipiens, virgo pariens, virgo moriens. VI, 359. Virgo creditu, virgo conceptu, virgo peperit, virgo permansit. V, 343, 1049. Christus attulit virginitatem, non abstulit virginitatem. V, 442, 897, 1004, 1010, 1019, 1073, 1105. Mariam virginem concipiens invenit, natus virginem reliquit. V, 640. Mariae virginitatis decus Christus nascendo non abstulit, cui munus fecunditatis attulerat. VIII, 490. Maria integritatem non amisit. III, 1467. Per incorrupta ejus membra Christum exisse fides credit. V, 1010. Virginis utero nihil incoquinatum. III, 422. Mariae purgatio ex consuetudine Legis, magis quam ex necessitate. III, 696. A Maria cepit dignitas virginialis. V, 348. Maria sine ullo peccato vixit. X, 267. De Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere vult Augustinus questionem. I, 746.

Mariae virginis elogium. III, 113. Reparando homini propinata per eam salus. V, 335. Per feminam mors, et per feminam vita. V, 1106. Maria virgo, dignitas terrae. III, 216. Mariae merita, praeter carnis integritatem, peculiariter. VI, 396. Maria spiritus filia Christi capitis, ex ipso spiritaliter nata, mater vero membrorum ejus; quia cooperata est caritate, ut fideles in Ecclesia nascerentur. VI, 399.

Maria Ecclesiae figura. VI, 639, 660. Ecclesia Mariae similis, et parit et virgo est. V, 1063. De Mariae virginitate quod scripsit Augustinus confirmat. II, 590. Maria virgo prophetas invenit. VII, 559.

Mariae et Marthae diversa officia. V, 925, 967, 1186. Utraque bona. V, 614, 615, 967. Pars Mariae melior, quare. V, 615, 617, 968. Veritate pasci, pars Mariae quae non transit. V, 969. Maria ipsum manducabat, quem audiebat. V, 969. Ejus opus auferitur, non merces. V, 968. Ministerium Marthae non reprehensam a Christo. V, 616. Ad Mariae quietem tendit. V, 615. Duae vitae in Martha et Maria figuratae. V, 617, 1186.

Mariae Mariam martyris mater. V, 1286.

Mariani et Jacobi martyrum natalis. V, 1283.

Marius cruentissimus auctor bellorum civilium. VII, 70, 71.

Marianus episcopus. II, 739, 780.

Marica dea. VII, 71.

Marius ab aquis Tiburtinis traditor. IX, 511, 612.

Maria crudelitas in caede Marcellini. II, 646, 647, 648, 649, 651.

Maritum habere dominum meruit mulieris non natura, sed culpa. III, 450. Marito continere non licet, uxore non consentiente. IV, 1939. Maritus intemperans, uxoris adulter est. X, 687. Marito falsum suspicante, quid uxori ageudum. V, 1508. Maritum legitimum anima Deum habet. V, 759.

Marius juvenis. VII, 107. Marius municipes Arpinas, septies Romae consul creatus. VII, 69. *Not.* (b). Marii victoria crudelis. VII, 107. Marius a Sylla victus, Muturnas fugit, et Marica dea est commendatus. VII, 71. Marii crudelitatem Syllava victoria ultra est. VII, 107.

Marratius episcopus Maximianista. IV, 381.

Mars Deus belli. VII, 206. Effector mortium. VII, 190. Homicidii reus, absolvitur. VII, 367. Mars et Vulcanus inimici. VI, 712. Martis sidus. VII, 206.

Mars unus ex iis qui Cirtensi Donatistarum concilio interfuerant. IX, 315.

Mars diaconus. IX, 315.

Mars jugum Romanum tentant excutere. VII, 168.

Marsus incantator. II, 210; IV, 679.

Martialis Pertusensis. IX, 507, 529, 530.

Martianus Sullestinus. IX, 507, 529, 530.

Martinianus episcopus. II, 966.

Martianus antiquissimus Augustino amicus. II, 1071. Hortatur eum Augustus, ut janjam fidelium sacramenta suscipiat. II, 1073. Ac nomen iuter competentes det. II, 1075. Martius mensium primus. VIII, 340.

Martyres unde appellati. IV, 1523. Martyr graece, testis latine. III, 1979; V, 1297, 1452; VIII, 448. Martyrium, latine testimonium. IV, 1559. Martyres testes Christi. III, 1866, 1868. In martyribus magnus acervus testimonii Christi. IV, 719, 722. Martyres elegantius heroes vocavimus, si ecclesiastica loquendi consuetudo pateretur. VII, 299. Martyris descriptio. III, 882. In martyrio prima confessio est, postea fortitudo, delude latitudo consequitur. IV, 635. Martyres in tormentis patientes, in confessione fideles, in sermone veraces. IV, 444. Mortis amaritudo tolerata a martyribus. V, 1360. Martyres ne fidem amitterent, omnia et ipsam animam perdidierunt. IV, 618. Martyres quid invenerunt, quod Deo retribuere. IV, 1318.

Martyribus non erat pro salute pugnare, nisi salutem pro Salvatore contemnere. VII, 758. Martyrium ad commendandas minus saeculi, fortitudo. V, 220. Errores et terrores vicerunt. V, 1414. Vicerunt mundi blanditias et accerbitates. V, 1290. Delectationes et dolores. V, 1292, 1470. Martyres blanditias carnalium parentum tentati sunt. V, 1288. Martyres usque adeo ebrii erant, ut suos non agnoscerent. IV, 352, 935. Martyres feliciter infelices. IV, 1679. Eos ebrios calicibus persequuntur. IV, 725. Martyrum sacrificia. III, 811.

Martyres Dei cur non terreat persecutor. V, 427. Molestias corporales unde non sentiebant. V, 1282. Martyrum fortitudo non ab ipsis, sed a Deo. V, 34, 1289, 1368, 1453; VI, 807. Martyres et armantur a Deo, et ab eodem armato adjuvantur. V, 1423. Numquam tantas tribulationes carne tolerarent martyres, nisi magnam quietem mente conciperent. IV, 700. Martyrum securitas sub praesidio Dei. V, 1405, 1467. Christus prior passus, patienti virtutem martyribus dedit. V, 1451. Martyrum robur ex Christi exemplo. IV, 700, 762. Martyrum caput et exemplar Christus. IV, 702. Martyres dum animas ponunt, Christus ponit. IV, 1646. Cum passi sunt, ipse unus Christus passus est. III, 1736. Martyres longe differenter passionem Domini imitantur. III, 1332. In Martyribus Christus sibi ipse perhibet testimonium. V, 718. Martyres a iudicibus catenis, a Deo compedibus ligabantur. IV, 1308. Martyres compediti corde in sapientia, cui per suas passiones testimonium perhibuerunt. IV, 1146, 1147. Martyrum sanguine tanquam oleo, in Christo ardor caritatis inflammabatur. IV, 77. Christus in passionibus servorum suorum clarificatur. III, 1770. Passione martyrum quodam modo in Gentibus surrexit. IV, 491. Martyrum robur ex spe et intuitu promissae felicitatis. IV, 1678, 1679, 1680, 1702, 1703. Quia cum magno amore cogitatur quo iur, cum magna fortitudine calcatur quae iur. V, 1306. Quae gaudia erant in virtute regnantium, quando tanta sunt pro veritate meritorium. V, 1233. Martyrum robur ex metu gehennae. IV, 1647. Libertas et hilaritas martyris juvenis constantissimi, inter cruciatu psallentis. VII, 615. Martyrum quorumdam ad persecutoris interrogationis responsa. V, 1490. Martyris cujusdam femine in confessione dictum: honorem Caesari quasi Caesari; timorem autem Deo. V, 232.

Martyres sunt veri et falsi. V, 1297. Martyres quos impiet diabolicus spiritus, ut tormenta contemnerent. V, 1284. Martyres veri. V, 1461, 1470. Haeretici volunt martyres dici. V, 1451. Donatistarum martyres carpantur. V, 636, 1468. Potest esse impiorum martyris proena, sed dissimilis est mai

tyrum causa. II, 796. Martyrem causa discernit a patientia, hoc duritia sceleratorum. V, 1265. Martyrem non facit pœnis, sed causa. II, 310, 413, 840; IV, 853, 840, 483, 483, 848; V, 1254, 1265, 1448, 1459, 1461, 1470; IX, 44, 524. Animus martyrii martyrem facit. V, 1334. Laus est in causæ bonitate, non in pœnæ acerbitate. IV, 848. Pro veritate pati, Martyrum est; pro falsitate, etiam Impiorum. V, 1453. Potior est victoria pro fide veritatis occidi. VIII, 449.

Martyres etiam in veteri Testamento. VIII, 449. Martyr est Joannes Baptista, quia pro lege veritatis, licet non pro Christi nomine occisus. IV, 1832, 1833. Prophetæ multi martyres sunt, nec tamen propter Christum mortui sunt. IV, 1832. Propter confessionem nominis Christi nemo mortuus est ante Christum. IV, 1852. Martyrum gesta, qui passi sunt quia sacros codices noluerunt tradere. IX, 643.

Martyres veri, qui persecutionem propter justitiam patiuntur. II, 796. Martyr dicitur, qui pro justitia occiditur. V, 632. Martyres perfecti, amatores justitiæ. V, 871. Justitia nostra, non cruciatibus delectatur Deus. V, 1295. Martyrum perfecta justitia est. V, 1295.

Martyrum robur ex caritate. IV, 541. Martyres dum cadebantur, vincebant; quia caritas non vincebatur. IV, 1753. Martyrium sine caritate nihil prodest. V, 764. sicut nec alia bona opera. III, 1436. In martyrio fides, spes, caritas commendatur. IV, 853. Martyres ad virtutes et vires Ecclesiæ pervenerunt amando Christum. III, 926. Vicit in eis, qui vixit in eis: ut qui non sibi, sed illi vixerunt, nec mortui morerentur. V, 1282. Martyrum non possunt habere mortem, qui Christianorum non habent vitam. II, 949.

Martyrii extra Ecclesiam, etiam pro nomine Christi, nihil prodest. II, 796; IX, 100, 895. Nec prodest iis qui in Ecclesia sine caritate vivunt. IX, 170. Ita censuit Cyprianus. II, 410. Martyr rogatus a quodam ut pro se oraret, respondit se pro Ecclesia catholica orare debere. V, 1249.

Martyres non repugnando, sed moriendo vicerunt. VII, 771. Martyribus nihil obesse poterunt persecutores. IV, 1815. Martyres occidebantur, et tamen ab inimicis eruebantur. IV, 761, 762. Martyres derelicti, et non derelicti in manibus Impiorum. IV, 590, 722. Martyres de persecutibus triumpharunt. IV, 670. Martyres de persecutoribus victores. V, 208. Martyrum persecutores ad Christum conversi. IV, 1782. Consilium persecutorum fuit martyres perdere, consilium Martyrum, inimicos perditos invenire. IV, 1524. sanguis effusus a Donatistis, multos ex his lucratur. II, 808.

Martyres victores dæmonum. VII, 299. Non supplicibus donis, sed virtutibus divinis. VII, 299. Martyrum victoria de dæmonis, quam nunc evidens. V, 1422. Martyrum sanguine extinctæ sunt fumantes dæmoniorum aræ. V, 1422. Martyrum patientia et Judæos et Gentes vincit. II, 802. Martyres falsas religiones sustulerunt. VII, 156. Martyrum victoria, argumentum Christianæ religionis. VII, 798. Martyres fidei nostræ testimonium ferunt. VII, 771. Christum plus asserunt mortui, quam vivi. V, 1298. Passiones Martyrum quid obduerint. VII, 612. Martyres sanguine suo nobis hanc patriam peperere. VII, 77.

Martyrum sanguis semen. V, 151. Martyrum sanguine, tanquam seminatione, seges surrexit Ecclesiæ. IV, 451; V, 1298, 1380. Et fertilis pullulavit. IV, 695, 1754, 1829. Martyrum mors, multiplicatio Christianorum. VII, 751. Martyrum millia interfecta. V, 358, 1548. Millia hominum inveniuntur coronatorum, si vel unus dies passionis Martyrum computetur. V, 1178. Martyrum millibus terra repleta. V, 451. Terra purpurata. V, 1577. suffectant LX Christianos macerant. II, 190. Martyrum corpora exusta, et cineres Rhodano inspersi. VI, 597. Cur hoc permisit Deus. VI, 599. Martyrum mors, crassitudo terræ. IV, 1829. Terra, cælum, Ecclesiæ, tempora Martyrum meritis ornantur. IV, 1890. Martyrum numerus complebitur antichristi temporibus. IX, 724. Quomodo vindicantur Martyres. III, 1268. Martyres si adhuc laudes hominum querunt, nondum vicerunt. V, 1393. Nihil a nobis propter se, sed propter nos ipsos querunt. V, 1392. ubi Christi nomen inimicus convertit in crimen, ibi supplicium Christus convertit in laudem. V, 1423. Martyribus compedes in coronam versæ sunt. IV, 1506. Quanto ferius martyres decerant, tanto densior corona martyrii. VII, 678.

Martyrum merita. VII, 255. Martyres majoris sunt meriti, quam qui acceperit baptismum moriuntur. VII, 581. Martyrium non baptismatis est loco baptismi. VII, 581; IX, 175; X, 490, 505. Martyrum mors pretiosa. V, 353, 1298, 1434. Martyres in Ecclesiis locum summum tenent. IV, 853, 1525. Felicem Martyrum, alia ante, alia post resurrectionem. V, 1285, 1434. Ante resurrectionem parva particula est promissionis, imo solatium dilationis. V, 1283. Martyres corpus non contempserunt, sed et bene consulerunt. V, 1269. Martyres propter Christum, considerant sibi, non Christo. V, 1459.

Martyrum plena victoria. V, 1294. Et maxima præmia. V, 1281. Martyrum memora, Christam sequentibus et sicut servanibus parata. V, 1289, 1294. Martyrum gloria, insipientibus abcondita. V, 1400. Martyres occisi in manifesto, falso triumphati, in occulte vere eprouati. IV, 220, 470, 1209. Ad felicitatem expeditu cucurrerunt. V, 1449. Martyrum spiritus, tamquam de horto Dominico multa et suavissima poma, in caelestem mensam transierunt. IV, 1015. Quanto fortius martyres decerant, tanto clariore sunt cives civitatis Dei. VII, 299. Martyres moriendo ad bona certissima transierunt. V, 1429. Beati possident terram viventium. V, 1429. Cum Christo quieti expectant redemptionem corporis sui. V, 1430, 1434. Christo conjuncti sunt. V, 1428. Ubicumque sunt, cum Deo sunt, ubi bene est. V, 1368. Cælum violenter invaserunt. V, 1425. Cum Christo regnant. V, 1434; VII, 675. Ibi se invicem vident, sermonem nostrum audiunt, et orare valent pro nobis. V, 1454. Ibi sunt ubi Christus est. V, 1441. Transierunt de hoc mundo ad patrem. V, 1439. In Martyrum corporibus forte cigatrices apparebunt. VII, 782. Martyres amici Christi, unde. V, 1461. Innumerabilis societas sanctorum Martyrum in regnum caelorum fortiter et violenter intravit pro Christi confessione: quod ille olim non potuit, qui claves regni ejus accepit. III, 1933. Martyres fructum centesimum referunt. III, 1528.

Martyrum reliquis honoratur Ecclesiæ. V, 1475. Martyrum sanguis in veneratione habitus a Christianis. VII, 612. Martyrum Memoria. IV, 1782. Martyrum octo, basilica. V, 1578. Martyrum viginti natale. V, 1447. Basilica. V, 799. Memoria celeberrima apud Hipponem. VII, 763. Martyrum Memoriam honorant Christiani. VII, 255. Martyrum Memoriam cur celebrant Christiani. VIII, 584. Quomodo religioni Christianæ invidiam creare conatur Hermes ob Memoriam Martyrum. VII, 255. Memoriam tantum Martyribus fabricantur, non templa. VII, 773. quare altaria super corpora Martyrum. VII, 255. Martyribus templa, altaria, sacerdotia, sacrificia non constituuntur. V, 1251, 1437; VII, 255, 773. sed ipsi Deo. VIII, 584, 585. Martyres nec divinis honoribus, nec humanis criminibus coluntur. VII, 256. Martyres cultu patriæ non coluntur. VIII, 584. Laudandi martyres et amandi, Deus Martyrum colendus. V, 1252. Martyr in Domino laudatur, cum de illo Dominus laudatur. V, 1420. Martyrum laudes in Deum recidere. V, 1425. A sacerdote qui sacrificat, non invocant Martyres, sed tantum nominantur. VII, 772. Martyres ad altaris sacramenta suo proprio loco recitantur. V, 1251, 1261, 1260; VI, 425. Martyrum gesta vix reperiræ est, in eorum solemnitatibus recitanda. V, 1426. Martyres dum recitantur, non pro illis oratur. V, 868, 1291, 1295, 1300. Pro martyribus non oratur. III, 1847. Injuria est pro martyre orare. V, 867. Orationibus Martyrum se commendat Ecclesiæ. V, 1291, 1300. Martyrum orationibus propitiatur Deus. III, 635. Martyres advocati nostri, et tamen unus advocatus noster Christus. V, 1295. Martyres adhuc tristes sunt, quia interpellant et gemunt pro nobis. IV, 1099. Tempores miserantur nos, ac precantur pro nobis. V, 1283. Temporalia beneficia per Martyrum orationes cur Deus imperat. V, 1585. De hac re apta similitudo. V, 1585. Martyres quomodo adsint vivis adiuvandis. VI, 607. Angelicis operationibus tribui possunt visa tum vivorum, tum mortuorum. VI, 600, 604. Per Martyres non omnibus sanitas, sed eorum imitatoribus immortalitas datur. V, 1299. si accipere minus digni sumus, per amicos Christi petamus. V, 1462.

Martyrum merita cur maxime per eorum Memoriam commendat Deus. VI, 607. In multis Martyrum memoriis torquentur dæmones, et de corporibus possessis ejiciuntur. VII, 254. Idola in Martyres, convertisse Christianis calculabatur Faustus. VIII, 584. Longe dignius honorantur Martyres, quam dii paganorum. VII, 779. Martyrum Memoria delubris deorum successerunt. VII, 255. Libelli in ecclesiæ recitati de beneficiis Dei per Martyres. V, 493, 1300, 1445. Martyrum natalitia celebrantur. VI, 676. Convivia in natalitiis Martyrum, lætitiæ nominabant qui ea celebrabant. II, 115. Quare epulse ad Memoriam Martyrum de late. VII, 255. Ad eas a Christianis melioribus non sunt delatæ. VII, 255. Quæcumque adhibentur religionum obsequia in Martyrum locis, ornamenta sunt Memoriarum, non sacrificia mortuorum. VII, 255. Solemnitatibus Martyrum insultant Christiani quidam laxeris suis. IV, 867. Qui vult recte celebrare natalitia Martyrum, desideret imitationem Martyrum. IV, 869. Honorari et non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari. V, 1447. Solemnitates Martyrum cur institutæ, et quomodo celebrandæ. V, 1248, 1292, 1295, 1447. *De Festivitate.*

Martyres imitandi. V, 51, 52, 1380, 1408, 1548. Viani duram post Christum tenuerunt, et nobis linserunt. V, 1405. Martyres, promissa. V, 1250. Martyres contemptum mundi exemplo docent. V, 1415. Patientia exemplum nobis in hoc præstitum. V, 1292. Martyrium in quotidianis tenta-

tionibus. V, 1439. Martyr hinc exiit, si omnes tentationes diaboli superaveris. V, 52. Martyrium in lecto. V, 1300. Martyrium, ignis per quem uniuscujusque opus probatur. VII, 745. Martyrium passio et merces prædicta in psalmo cxxv. V, 193. Martyres figurati in ariete rubricato. III, 635. Martyrum passio sanguine Christi sudore significata. IV, 1206, 1817.

Martyrii hæretici. VIII, 41.

Massinise regnum in Africa. VII, 112.

Massa una perditionis in qua omnes concreti. VI, 378. Massa tota vitata. X, 1136. Massa peccati, massa iræ. V, 153. Massa perditionis unde electus sumus. V, 177. Ex massa damnata si nullus liberaretur, justum Dei iudicium nemo juste reprehenderet. X, 953, 972. Non ex meritis, fortuna, aut fato fit e massa discretio; sed ex mero Dei beneplacito. X, 581. Cur omnes e massa non liberentur, sed quidam in ea relict. X, 581, 582. *Vide* Gratia.

Massa candida. IV, 571, 1890; V, 1400. Uticensis dicta. V, 1417.

Massiliani hæretici. VIII, 41.

Massephat interpretatur intentio. VII, 539.

Massiliensium sententia de peccato originali, de gratia regenerationis. II, 1003, 1008. De prædestinatione. II, 1008, 1009. Massiliensium et aliorum quorundam in Gallis sententia de prædestinatione et vocatione. X, 953, n. 2. De voluntate salvandi omnes. II, 1004, 1011. De numero prædestinationum. II, 1003, 1009, 1010, 1011. De electione ex prævisis bonis aut malis, quæ parvuli si diutius vixissent perpetraturi erant. II, 1004, 1005. De proposito vocantis gratiæ. II, 1004, 1008. De morte Christi pro universo humano genere. II, 1005. De prædicatione aliis et non aliis facta, his et non illis temporibus. II, 1009. De duobus, quæ salutem humanam operantur, gratia et hominis obedientia. II, 1005. De libertate hominis ad bonum et ad malum faciendum. II, 1004. De sufficientia hominis ad bonum opus incipiendum et perficendum. II, 1008. De initio bonæ voluntatis. II, 1008, 1009. De perseverantia. II, 1010; X, 953, n. 4. Massilienses rejiciunt testimonium ex lib. Sapientiæ, tamquam ex libro non canonico. II, 1010. Massiliensium sententia, de explicatione epistolæ B. Pauli ad Romanos. II, 1004. Massiliensium quidam, Augustini libris non intellectis offensi. X, 947, n. 2.

Massiliensium sententia partim Catholica, partim Pelagiana. X, 949, n. 3. Massilienses quatenus a Pelagianis recesserint. X, 961. Reliquiæ istæ Pelagianæ hæreseos quam perniciosæ. X, 951, n. 7. In reliquis Pelagianæ pravitatis, non mediocri virulentia fibra apud Massilienses nutritur. II, 1007. Massilienses contrarium putant Patrum opinionem et ecclesiastico sensui, quidquid Augustinus in libris suis adversus Pelagianos, de vocatione electorum secundum Dei propositum disputavit. II, 1003. Massilienses, nonnullis exceptis, in factis et dictis omnibus Augustinum admirantur. II, 1012. Ac nominatim S. Hilarius Arelatensis episc. II, 1007. Massiliensium nonnulli recensito libro de correctione et gratia intelligentiores facti. X, 949, n. 2. De reliquis Massiliensium dogmatis. *Vide* Fides, Gratia, Prædestinatio, Perseverantia. Et epistolas Prosperi et Hilarii ad Augustinum. X, 947 et seq.

Massiliensibus pauci audent contraire. X, 951, n. 7. Prosper imparere se dicit ad agendum contra Massilienses. II, 1007. Augustinum rogat ut Massiliensibus respondeat, et questiones proponit quibus velit responderi. II, 1007. Massilienses cum Augustini dictis moverentur, maluerunt tarditatem suam culpam, et apertiorum ejus expositionem postulare, quam non intellecta reprehendere. II, 1003. Massilienses iisdem moti sunt, quibus Adrumetini: et illorum questionibus in libro de Correctione et Gratia plene responsum. II, 1003. Massilienses et qui cum eis consentiunt, egregii sunt in omnium virtutum studio viri, et eorum auctoritatem simpliciores sine iudicio sequuntur. II, 1003; X, 947, n. 2. Ex his sunt quidam episcopi. II, 1007; X, 951, n. 7. Massiliensium sententia de discrimine gratiæ hominis innocentis, et hominis lapsi. II, 1010. Massilienses quomodo tentantur auctoritate. II, 1004, 1011. Quomodo velint sententiam Augustini, etiamsi vera sit, nullo periculo conticere, ac non nisi perniciosæ expositi. II, 1004, 1011. Massilienses putat Hilarius sola superari ratione non posse, nisi et addatur auctoritas. II, 1012. Plures Massilienses sunt tales ut iis, ecclesiastica consuetudine laicos summam reverentiam necesse sit exhibere. X, 967.

Massiliani Martyres. V, 1296.

Mascula. IX, 257, 511.

Masculus et femina, non nisi secundum corpus fieri potuit. III, 293.

Mater deorum terra. VII, 186. *Vide* Berecynthia.

Matrum libidines plerumque fetus produunt. VIII, 968. Matris anima sic vel sic affecta, aliquibus velut induere qualitatibus fetum potest. VII, 374. Matris escam mear-

nantis, et ex ipsa lac efficiens, cum Verbo incarnato comparatio. V, 670. Matrem cadere Ecclesia prohibet. II, 132. Matris cruciandum maledictum in decem filios. VII, 769. Mater a filio contumeliose affecta. V, 1443. Sibi ipsi mortem laqueo conscissit. V, 1443. Eique ac cæteris liberis male precatæ exauditur. V, 1443. *Vide* Parentes.

Mater Christi commendata ab ipso moriente. V, 1086. Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset, nisi felicium Christum corde quam carne gestasset. VI, 398. Mater et soror et frater Christi quomodo quis esse possit. IV, 1085.

Materiam tamquam coæternam Deo conjungunt quidam gentillum. VIII, 380. Materies ex qua mundus factus, nec omnino nihil est, nec Deo coæterna, nec ab alio quam a Deo facta est. VIII, 606. Concreata est cum mundo. VIII, 609. Materies coeli et terræ simul cum eis, et non ante est creata. V, 1067. Materies quæ dicitur informis rerum, formarum capax et subjecta Creatori, in omnia est convertibilis, quæ placuerit facere conditori. V, 1067. Materia informis non est omnino nihil. I, 827. sed medium quid inter formatum et nihil. I, 828. Materia facta est ex nihilo, et ex hac omnia. I, 829; III, 178. Materia informis non est prior tempore formati rebus. III, 257, 388. Hanc Deus simul rebus concreavit. III, 276. Nullarum naturarum materia esse potuit, nisi a Deo. III, 274.

Materia quibus nominibus designatur. III, 178. Materia congruentius aquæ nomine, quam aeris nuncupata est in libro Genesis. III, 325. Conetur humana mens materiam vel nosse ignorando, vel ignorare noscendo. I, 827. Materie finis, informatas, et servitus sub artiifice insinuat. III, 226.

Mathan. I, 653.

Mathematicorum divinationes. I, 757. Mathematicorum scientia incerta. VI, 29. Vana. VII, 144. Mathematicorum error et ignorantia in geminis. VII, 142. Mathematicorum de fato fatua doctrina ex ipsorummet factis ostenditur. II, 1061. Quomodo peritia Mathematicorum tentatur. VII, 147. Mathematici unde aliquando verum dicunt. III, 278; VI, 29. Societas inter dæmones et Mathematicos. III, 55. Illuduntur ab Angelis prævaricatoribus, qui creduntur Mathematici. III, 52. Mathematici, sive qui ipsos consulunt, reprehenduntur. IV, 456, 747, 1821. Mathematicos et harsipices aut maleficos consulere, est fornicari cum dæmonibus. V, 76. Mathematici, etsi verum dixerint, fugiendi. III, 52; 279. In malefactis ingerunt Mathematici accusandum potius Deum auctorem siderum, quam hominem scelerum. III, 278. Mathematici causas orandi nobis auferre conantur. III, 278. Mathematicorum deliramenta si credimus, a libero arbitrio naufragamus. II, 210. Frustra obijcunt et nos ad solis et lunæ computationem Pascha celebrare. II, 210. Mathematicus ad meliora conversus. IV, 746. Mathematicorum codices incensi. III, 1433. Mathematici non appellati sunt a veteribus, qui nunc appellantur. VI, 28. *Vide* Genethliaci.

mathesis prævalere volebat Priscillianus. VIII, 687.

Mathusalem an quatuordecim annos vixit post diluivium. VII, 449. An diluivio supervixerit, necne, præter fidei periculum quaeritur. X, 398. Mathusalem sex annos ante diluivium secundum hebræos codices et lxx defunctus est. III, 518; VII, 434.

Matrimonium unde appellatum. VIII, 565. Matrimonium damnant manichæi. VIII, 597. Matrimonii triplex bonum, fides, proles et sacramentum. III, 397. Quid attendendum in illo triplici bono. III, 397. Matrimonium juramento firmatum. II, 97. Tabula matrimonialis. I, 772; V, 1272. Iis subscribit Episcopus. V, 1465. Conjugale decus in officio regendi matrimonii et suscipiendorum liberorum. I, 730. Quæ fidelium in usu matrimonii debet esse voluntas. X, 416, 419. Procreatio filiorum una est miscendæ carnis legitima causa. VI, 368. In officio gignendi filios nullum est peccatum. III, 288. Matrimoniales tabulae fuerunt, liberorum procreandorum causa. V, 88, 223, 345. Veniale peccatum quandomam in usu matrimonii. V, 543, 1272; VI, 269. *Vide* Uxor. Matrimonium non est, ubi datur opera ne uxor sit mater. I, 1373. Quæ tunc fit meretrix. I, 1375. Nuptiarum bonum non existit, sed modificat concupiscentiam carnalem. II, 844. *Vide* Conjugium, Nuptiæ. Injusti mariti savientes in uxores adulteras, cum sint et ipsi adulteri. VI, 474. Mariti ad parcendum adulteris uxoribus, non licentia libidinis, sed cura pietatis adducantur. VI, 481. Matrimonium infre cum infidelibus an licitum. VI, 321.

Matrimonium indissolubile. X, 420. Verba quibus indissolubilitas matrimonii exprimitur, et Deo et Adamo tribuit scriptura. III, 408. Matrimonium lapsarum a proposito feminarum non dirimendum. VI, 438. Mortuo viro fieri verum connubium potest, cum quo prius adulterium fuit. X, 420. Continentia ex consensu non dirimit matrimonium. X,

422. Nec mutuum castitatis votum. X, 420. Nec sterilitas conjugis. X, 420.
Matthari, manichæorum secta. VIII, 56, 225.
Matthæus dicitur Hebræo scripsisse eloquio. III, 1044, 1159. Cæteri Græco. III, 1044. Matthæus narrandam suscepit Incarnationem Domini secundum stirpem regiam. III, 1044. Et generationem ejus secundum carnem. III, 1071. Matthæus et Lucas humanitatem Christi maxime commendarunt. III, 1044. Matthæo leo assignatus est. III, 1666. Matthæi auctoritas contra Faustum asseritur. VIII, 541.
Matthias episcopatum perdidit apostoli accepit. IX, 263.
Matula dea Melicertis mater. VII, 572. Præfecta frumentis maturescentibus. VII, 118.
Mauritania. IV, 179. Mauritania Sitifensis. VI, 165. Mauritania Cæsariensis. IX, 316, 588. Mauritania Cæsariensis occidentali quam meridiana parti vicinior, nec Africam se vult dici. II, 353. Mauritania suos habet Primate. II, 226. In Mauritania Cæsariensem necessitatis ecclesiasticæ causa perrexit Augustinus. II, 857, 869. *Not.*
Kaurentius episcopus. II, 762.
Mauri. IX, 586.
Maurusius. II, 224.
Maxentius Imperator. IX, 645, 662.
Maxillum percussit præbere alteram, quomodo jubeatur. VI, 506, 507.
Maxima Dei famula. II, 1064.
Maximianus Imp. VII, 614; IX, 323, 326, 540. Septies consul. IX, 540, 545. Octies consul. IX, 645.
Maximianus Bagaiensis episcopus catholicus quanta a Donatistis et Circumcellionibus perpressus. IX, 521. Ejus cicatrices horrendæ commovent Imperat. adversus Donatistas. II, 306. Cædes Maximiani episcopi catholici Ecclesiæ Bagaiensis. II, 805.
Maximianus Donatista. III, 1470; IX, 180. Maximianistarum auctor. IX, 550.
Maximianistæ. V, 789. Schismatici a parte Donati. I, 645; V, 447; IX, 103. Maximianensis schismatis historia. IX, 703. Schismatici anctores. IX, 251. Maximianistarum concilium contra Primianum. V, 901. Maximianus diaconus Primiani episcopi Carthagenensis, qua occasione schisma fecit in parte Donati. IV, 375; IX, 703. Maximianus altare contra altare levavit. IX, 535. Maximianistæ Primianum damnarunt. IV, 375. Talla questi sunt de Primiano, qualia Donatistæ de Cæciliano. IV, 376. Non plus valere debet concilium Secundi Tigtisiani adversus Cæcilianum, quam Maximianensium adversus Primianum. II, 175. Tractoria in Cabarsussitano concilio a Maximianistis edita. IV, 376. Maximianus Donati propinquus se præcidit a communione Primiani, quem et absentem damnavit, et adversus eum episcopus ordinatus est. II, 175; IV, 375; VIII, 43; IX, 505. Maximianus ex diacono creatus episcopus schismate facto. II, 800. Maximiano duodecim episcopi Donatistæ, quando contra Primianum levatus est, adherent: qui apud tres amplius proconsules accusantur, ut e sedibus suis judiciario vigore pellantur. II, 406. Maximianus se in parte Donati permansisse, Primianum vero ejusque socios schisma fecisse affirmat. IX, 532. Maximianus Donatista quasi mons facis est. IV, 347. Primianus a cæteris Afris suæ communionis episcopis, contra factionem Maximiani purgatus est. II, 175. Maximianus cum aliis duodecim a Donatistis damnatus. II, 800. Maximianum trecenti et decem episcopi in concilio Vagaiensi damnaverunt. II, 406; IV, 382, 645, 684, 688; VI, 696; IX, 73, 426. Cum duodecim ejus ordinatoribus. IX, 251, 262, 507, 527, 549. Cæteris ad eam schismaticam partem pertinentibus de constituto, facultatem redeundi dederunt. Postea ex ipsis duodecim quosdam, et ex illis quibus dilatio data fuerat, post diem positum redeuntes, propter pacem in suis honoribus susceperunt; sic et fecit Ecclesia catholica. II, 800, 814; IX, 704, 705. Sententia Bagaitana cccc episcoporum Donatistarum adversus Maximianistas ann. cccxciv pronuntiata. II, 406, 407, 580; IX, 47, 98, 99, 269, 506, 530. Quibus dilatio temporis data est a concilio Bagaiensi, extra Ecclesiam erant. IX, 567, 570, 571, 575. Maximianus propter pacem Vaginensi episcopatu cedit. II, 259.
Maximianus Primianus Donatista a sua communione separavit. IX, 96. Maximianistarum causa quare Donatistis objecta initio Collationis. IX, 616, 617. Maximianistarum causa Donatistas jugulat. IX, 654, 656, 740. Maximianistæ ad hoc exorti sunt, ut Donatistæ schismatis convincerentur. IX, 257. Donatistæ longe majore scelere schismatis, quam quod in Maximianistis damnarunt, ab orbe terrarum separantur. II, 193. Maximianistæ cur judicio Primiani trecentorum et decem episcoporum cedere noluerunt. IX, 39.
Maximianistarum baptismus Donatistis probabatur. IX, 113. Sed non omnibus. IX, 114. Post Maximianum rebaptizatur, non vero post Felicianum, aut Prætextatum. IX, 253. Donatistæ baptismum in sacrilego Maximiani schismate

datum confirmarunt. II, 406, 580, 800. Et receperunt. IX, 99, 141, 180, 262. Injusti Donatistæ, admittentes baptismum Maximianistarum, et exsufflantes baptismum orbis terrarum. II, 192, 263, 404. Nulla potior ratio Maximianistas non rebaptizandi, quam cæteros schismaticos. IX, 99. Maximianistarum baptismus nullus est, si nullus est baptismus a malis datus. IX, 509. Maximianum et damnatores suos Primianus, et damnavit cum cæteris, et damnatos ac deestatos, in suos rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum acceptavit. II, 756; V, 553. Maximianistæ recepti sunt a Donatistis sicut fuerant, honorati, nulla poenitentiae gravioris humiliatione vel exiati, vel degradati, non rebaptizati. IX, 532, 630. Maximianistarum cum his quos baptizaverant, susceptionem etiam in suis honoribus inepte tuetur Cresconius. IX, 505, 507, 508.

Maximianistæ damnati in concilio Bagaitano, de basilica proturbati, suscepti tamen a Donatistis sine baptismi quaestione, alios aliorum criminibus non perire convincunt. IX, 371. Donatistæ non coinquinari censebant eos qui Maximiano schismatico communicarant, inquinari vero qui Cæciliano communicarant. II, 412. Donatistæ, adversus Catholicos, imo adversus Cæcilianum et Felicem querebantur de persecutione per potestatem judicariam. II, 505. Ipsi tamen Maximianistas per potestates terrenas persecuti sunt. II, 192, 263. Quam acriter persecuti sunt. IX, 46, 47, 53, 254, 258, 316, 452, 704. Maximianus persecutionem passus est et ab Optato, et a Primiano. IX, 578. Maximiano propriam eripuit domum Primianus in usum ecclesiasticis exorcisterii. IX, 578. Maximiani ecclesia usque ad fundamenta diruta. II, 177. Maximianus ab Imp. christiano auxilium petit, non tam sui ulciscendi causa, quam tuendæ ecclesiæ sibi creditæ. II, 806. Maximianistæ cum neminem corporaliter occiderent, cur accusati a Donatistis quasi fuderint sanguinem. IX, 269. Maximianistæ a Donatistis per judicia publica basilicis pulsi. IX, 48, 53, 157, 273, 650. Ut Maximianistas locis quos tenebant pellerent Donatistæ, usi sunt legibus adversus hæreticos latis. IX, 505, 549. Maximianenses per jussa judicum de locis partis Donati expulsi. IX, 503, 551. Quatenus id Donatistæ defendebant. IX, 48, 53, 157, 273, 650. Maximianistæ collationem cum Catholicis expetierunt, sed rejecti sunt. X, 704. Maximianistis quomodo insultant Donatistæ. IX, 251, 262.

Maximianistarum schisma levius, quam Donatistarum. IX, 432. Maximianistæ in duobus præcipue testimoniis, quibus Donatistæ uti solent, hos vicerunt. IX, 441. Maximianenses pauciores Donatistis. IX, 596, 587. Rogatistis posteriores. IX, 46. Maximianistarum schisma in Byzantio et in Tripoli exarsit. II, 335. Maximianistarum pars paucos Tripolitanos, Bysacenos et Provinciales occupabat. IX, 398, 430, 586. Maximianistarum schisma fere triennium duravit. IX, 704. Maximiani vigilie. V, 1598. Maximianum et Maximianistas primis illis schismaticis, quos vivos terra sorbuit, comparabant Donatistæ. IX, 152, 588.

Maximianus Erumminensis episcopus. IV, 581.

Maximilla prophetissa altera Montani. VIII, 30.

Maximinus Imperator. VII, 614.

Maximinus Arianus. VIII, 707, 708. Ariatorum episcopus. V, 775; VIII, 752. Ejus fides de trinitate. VIII, 711, 716, 717. Collatio ejus cum Augustino. VIII, 742.

Maximinus sinitensis episcopus. VII, 764. Forte idem qui prius Donatista. II, 94. Et qui cum diacono catholico rebaptizasse diceretur, litteris Augustini est conventus. II, 94. Post ad Catholicam conversus quid passus sit a Donatistis. II, 307.

Maximinus episcopus catholicus qui concilio Zertensi interfuit. II, 577.

Maximus. IX, 733.

Maximus tyrannus. IX, 562. Gratianum interfecit. VII, 171. Valentinianum Gratiani fratrem pellit. VII, 172. A Theodosio interemptus est. VII, 172.

Maximus episcopus. II, 759, 780.

Maximus Pittanensis episcopus. IV, 381.

Maximus Madaurensis. II, 81, 85.

Maximus presbyter de schismate ad Ecclesiam rediit. IX, 492.

Maximus presbyter ad quem Cyprianus scribit. IX, 192. *Maximus* ad Macrobius ab Augustino missus. II, 404.

Maximus ab Ariana hæresi in ætate senili conversus. II, 752. Suadet ut totam domum suam, et quos perverterat, ad Ecclesiam reducere nitatur. II, 748, 752. An epistolam ipsi datam granter accepit, solliciti sunt Alypius et Augustinus. II, 732.

Mazuroth. III, 877.

Medea. III, 1191; VIII, 601. Medea volans. I, 687, 898.

Mediator quis. IX, 60. Mediator vite Christus, mediator mortis diabolus. VIII, 896, 897, 898. Mediator vite mediator mortis expugnavit, quomodo. VIII, 899. Mediatoris

officium quod importat. VII, 269, 272. Mediator Dei et hominum, quid. V, 174, 1155. Oportebat ut Mediator haberet aliquid Deo simile et aliquid simile hominibus. I, 807. Christus Mediator in quantum homo. V, 1332. Mediatoris necessitas. V, 832, 1335. Mediator quomodo superbia captivatoris, humilitate redemptoris destruxit. X, 409. Mediatoris mysterium antiquus per prophetiam, nobis per Evangelium predicatur. III, 1070. Per Mediatorem cur Angeli non eriguntur. III, 1924, 2122. Quid gratia Mediatoris nobis praestet. VII, 500. Mediatori tanto tenacius inhaerendum est, quanto majorem daemorum potestatem in hoc ima videmus. VII, 374. Per Mediatorem unum ex multis colligimur in unum. VII, 893.

Medicamenta quaedam sunt, quotidianae refectioles indigentiarum. IV, 1520. Medicamentum medicatum a sapiente IV, 681. Medicamentum suum in Scripturis habet omnis morbus animi. IV, 537; V, 207. Medicamenta ipsa tormenta sunt. VII, 786.

Medicinae duo sunt officia, unum quo sanatur infirmitas, alterum quo sanitas custoditur. IV, 104. Medicina non ideo negligenda est, quia nonnullorum esse insanabilis pestilentia. II, 522. Medicina quanto plus laudatur, tanto magis morbus a quo sanat vituperatur. X, 203. Medicina cum agricultura confertur. III, 380. Medicinas invenire multas cogunt multorum experimenta morborum. II, 813. Medicina post peccatum non respicienda. V, 127. Medicina quotidiana in Dominica oratione. V, 127.

Medicus proprie, quis. V, 1269. Medicus etiam cum secat, toleranda. IV, 1319. Artis est, non crudelitatis, nondum sano negare aliqua, ut sanus possit omnia. V, 1300. Medicus crudelis est qui exaudit hominem et parcat vulneri et putredini. IV, 519. Tanto amplius laudatur medicus, quanto plus desperabatur aegrotus. IV, 1219. Medicam suscipiens, cum spe aegrotat; per insaniam caedens, desperat. V, 943. Aegroti cum medico concordia. V, 85, 1593. Medicus corporis cur non semper sanet. IV, 1319. Deus et certus curat, et gratis. IV, 1329. Medicorum more Deus nobiscum agit. IV, 319.

Medicus Christus. V, 537, 539. Hominem curare venit. IV, 333, 1308. Amarum poculum prior medicus bibit, ne bibere timeret aegrotus. IV, 1239. Quod medicum occidit aegrotus, hoc et valetudinem medicamentum. IV, 1447. sanguis medici medicamentum suo interfectori. V, 943, 946. Christi medici ars commendata in curatione Pauli. IV, 1708; V, 940. Omnipotenti medico nullus languor insanabilis. IV, 1319. Medicus ipse salus est. V, 1499. Vide Christus. Medici comparatio, V, 324, 493. Medici, praedicatores verbi. IV, 416. Medicorum nomine, superbi significati. IV, 1116.

Mediolanum. V, 964. Mediolani inventae reliquiae. V, 1438. Mediolani Memoria sanctorum, ubi daemones mirabiliter et terribiliter continentur. II, 269. Meditatio legis Dei. IV, 1533, 1570.

Meditatio Dei interiores affectiones, et delectationes quasdam suas habet. IV, 778.

Medius esse dicitur Deus, aequaliter omnibus consulens, quomodo id quod in medio est, paria habet spatia ad omnes flues. IV, 520. In medio esse dicitur, cui honor praecipuus exhibetur. IV, 1443.

Medorum imperium ad Persas translatum. VII, 117.

Megalius Calamensis episcopus, Prinas Numidiae, ordinator Augustini. IX, 337, Not. (a), 628. De Augustino adhuc presbytero scripsit in malam partem. IX, 337. A sancto concilio, de hoc quod ita in Augustinum peccavit, veniam petiit et meruit. II, 152, et Not.; IX, 337. Megalium mors. II, 152.

Megalius episcopus. II, 789, 790.

Mel Hymetium acriter dulce. I, 966. Mel scholasticum. I, 966. Mel de petra, sapientia Christi. IV, 1046. Similis mellis est aperta doctrina sapientiae; favo vero, doctrina quae de abstrusioribus sacramentis exprimitur. IV, 1386.

Melania. II, 478, 928. Filia Albinae, uxor Piniani. X, 383. Melania in monasterio vixit. II, 348. Melania cum Albina ac Piniano Thagastae commoratur. II, 473. Melaniae temperantia in fiendo obitu unjci filii Publicolae. II, 347. Melania laudata est ab Augustino. II, 918.

Melanthus sextus decimus rex Atheniensium. VII, 577.

Melantonice conjux regis Criasi, relata in deorum numerum. VII, 383.

Melchi. I, 633.

Melchides presbyter Marcellini episcopi Romani, ipse postea Romanus episcopus. IX, 40, 610, 637. Praefuit concilio quo Caecilianus absolutus est. II, 399; IX, 40, 610, 637. Melchidis concilium diem et consules habet. IX, 603. Melchidem traditionis crimine accusant Donatistae. IX, 40, 646, 646, 661. A traditionis crimine vindicatur. IX, 610, 661. Melchidis iudicium pro Caeciliano. IX, 615. Quo tempore habitum. IX, 687. Hoc iudicium non usurpavit. II,

466. Melchidis iudicium pro Caeciliano destrumere volebant Donatistae. IX, 646, 661. Melchides Caecilianum in episcopatu confirmat, et Donatum improbat. II, 161. Melchides filius Christianae pacis, pater Christianae plebis, litteras communicatorias obtulit, etiam iis quos a Majorino ordinatus esse constaret: ita ut quibuscumque locis duo essent episcopi quos dissensio geminasset, eum confirmari vellet, qui fuisset ordinatus prior. II, 167.

Melchisedech utrum homo an Angelus fuerit, a nonnullis dubitatur. III, 567. Melchisedech gessit typum Christi. III, 111. Ejus sacerdotium figuravit. II, 760. Sicut et Eucharistiam dum panem et vinum obtulit. VII, 800.

Melchisedeciani haeretici. III, 51.

Meloch verbo Hebraeo chorus significatur. IV, 1100.

Melotius haereticus, a quo Melotiani, qui nunc Arianae dicuntur conjuncti. VIII, 69.

Melicertes filius Athamantis regis, in deorum numerum relatus. VII, 572.

Mellona dea, mellis curam habens. VII, 140.

Melodiae utilitas in ecclesiastico cantu. I, 800. Melodia potius quam rebus allici peccatum est. I, 801.

Melos. De melo sex libros scribere dum cogitaret Augustus, negotia eum alio aveterunt. II, 369.

Melonianus. II, 694.

Melza, Melzita. IX, 507, 528, 530.

Membra alia ad usum, alia ad deorem. V, 1146. Membra corporis, sunt interioris cujusdam vel habitaculum, vel organum. V, 371. Membra corporis, praeter ea quae libidini serviunt, a voluntate moventur. VII, 427, 431, 432. Quae autem libidini serviunt, ad arbitrium voluntatis mota fuissent, si homo non peccasset. VII, 432. Julianus pudorem membrorum ab exordio creationis insitum fuisse putat. X, 779. Vel ipsi Philosophi membra genitalia pudenda esse cognoverunt. X, 766. De membrorum verecundia. X, 1363. Membrorum inobediencia, poena peccati. X, 472. Membra genitalia cur pudenda vocentur. X, 173. Unde pudenda. X, 408, 408, 417. Membra inhonesta unde. X, 780. Cur dicantur inhonesta. X, 806. Membra texerunt primi parentes ex confusione. X, 780, 781. Vide Pudor, Erubescencia. Ut membra quaedam inhonesta et pudenda essent, effectum est per peccatum. X, 1336. Membra monstruosa non nascerentur, si nemo peccasset. X, 1436.

Membrorum officia diversa, vita communis. V, 1251. Unus spiritus. V, 1252. Harmonia membrorum et concordia. V, 103, 502, 1143. Eorum mira consensio. IV, 1707. Membra omnia, propter corporis unitatem, sibi irricea serviunt. III, 1541. Membrorum concordia, symbolum caritatis. III, 1048; VI, 125, 126. In illa concordia unusquisque possidet, quod alter possidet. III, 1646. Membra corporis invicem compatiuntur. IV, 251, 1296. Membrum praecisum formam retinet, non vitam. V, 1232.

Membra Christi. V, 1330. Eorum conspectio cum Christo capite, et de hac re apta similitudo. V, 1006. Mundi odium in membra Christi. V, 1363. Caritas facit nos membra Christi. III, 1618. Membrorum vox agnoscenda est in capite. IV, 1295. In membris suis Christus adhuc laborat, sicut. IV, 1281, 1283, 1630. Ut in membris nostris diversa opera, sanitas una: sic in membris Christi diversa munera, caritas una. IV, 296.

Membra corporis quae ratione in Scripturis Deo attribuantur. III, 210. Membra quae Deo tribuuntur, spiritaliter intelligenda. II, 628.

Membresia. IX, 107, 234, 507, 528, 549, 580.

Memor Juliani pater. X, 853. Amicus Augustini. X, 618.

Memoria. Quomodo mens reminiscitur. VIII, 903, 904, 993. Memoria, an sit praesentium. VIII, 1047. Memoria inscrutabilis thesaurus. IX, 530. Memoria mirabilis et excellentis simplicis. X, 529. Memoria fiducia. X, 529, 530. Memoriam rerum corporearum etiam bestiae habere sentiuntur. VIII, 185. Memoriam habent pecora et aves. I, 799. Memoria quaedam in homine, quam pecora non habent. VIII, 1090. Memoria quantum valet ad quasdam cogitationes, quas futuras quasi prospiciunt. VIII, 1066. In memoria trinitas quaedam. VIII, 965. Memoria, intelligentia, et voluntas unum sunt essentialiter, tria relative. VIII, 985. Memoria sui recordante, seque intelligente ac diligente, quomodo Trinitas fiat. VIII, 1046. Memoria, intelligentia et voluntas tria aequalia non solum singula singulis, sed etiam omnibus singula. VIII, 963. In memoria, intelligentia et voluntate observatur ingenium, et usus. VIII, 984.

Memoria Dei super nos, quam suavis. IV, 1874. Dicitur oblivisci Deum, quando non facit; meminisse, quando facit. IV, 1112.

Memoria animo an corpori tribuenda. I, 1040, 1087. Quamvis non omnis phantasia cum memoria sit, omnem tamen memoriam sine phantasia esse non posse videtur Nebridio. II, 67. Memoria sine phantasia esse potest. III, 68. Memoria quo pacto excitatur. III, 1589. Memoriae vis. I,

784. Memoria rerum sensibilium conservat incorporeas similitudines. II, 614.

Memoriae martyrum. I, 719. Ad eas dominici corporis communicatio celebrari solita. I, 719. Memoriam S. Stephani ante inventum corpus ejus exstructam esse mirum videtur. V, 1445. Mediolani apud memoriam Sanctorum, demones mirabiliter et terribiliter constantur; fur compulsus est confitens furtum. II, 269. Ad Memoriam B. Felicii Nolensis mittit Augustinus duos e suis, ut inde patesceret uter reus esset. II, 269. Mirum est cur alia alijs in locis miracula fiant, in alijs non fiant. II, 269.

Memoriae Martyrum. *Vide* Martyres. Memoriae Martyrum illi ipsi qui Martyres persequebantur, inquirunt, aut ubi adorent, aut ubi se inebriant. IV, 1782. Epulas illuc afferri velat Ambrosius. I, 719, 720. Memoria Cypriani martyris non procul a mari. I, 713. Memoria Martyris, pro refectis, aut pro reliquiarum capsula ponitur. VII, 708. Memoriae marmoratae divitum mortuorum. IV, 323, 334.

Memorius desiderat libros Augustini de Musica. II, 367, 368.

Memorius presbyter. IX, 515.

Memphis civitas ubi Pharaones commanebant. III, 584.

Mena dea Jovis filia, privigna Junonis Lucinae. VII, 195. Mena deae officium. VII, 195. Mena menstruis feminarum praefata. VII, 123.

Menander haereticus, a quo Menandriani haeretici. VIII, 26.

Mendacium quid sit. VI, 486, 489. Mendacium est cum falsum ab auctore dicitur, sive illo quisquam, sive nemo laedatur. III, 708. Mendacium est falsa significatio non voluntate fallendi. VI, 537. Mendacium dicitur quicquid est contra Legem et veritatem. IV, 1175. Mentiens et fallens quo differant. I, 892; III, 149. Mentiens aut non mentiens iudicandum est, non ex verum veritate vel falsitate, sed ex animi sui sententia. VI, 489. Mentientis culpa est, in enuntiando animo suo fallendi cupiditas. VI, 489. In mentiente est voluntas dicendi falsa. III, 34. Non mentitur qui nesciens falsum dicit, sed potius qui verum dicit, quod falsum putat. V, 759; VI, 240. Aliud est occultare veritatem, aliud proferre mendacium. IV, 85; VI, 533. Ad mendacium an in loquente voluntas fallendi requiratur, vel sufficiat. VI, 489.

Mendacium non est illud quod non habet duplex cor. IV, 86. Mentientis cor duplex. VI, 488. Fictiones in verbis et in factis non semper mendacia, sed aliquando figurae. III, 1363. Mendacia non sunt tropi. II, 778; VI, 533. Nec joci. III, 587; VI, 487. Mendacia ad placendum ex suaviloquio, vitanda. VI, 501. Mentiantur plerumque homines adulatione. IV, 87. Mendaciorum genera duo in quibus non magna culpa est, sed tamen non sunt sine culpa, cum aut jocantur, aut et proximus mentimur. IV, 86. In iis qui perfecti sunt, nec ista mendacia inveniuntur. IV, 83. Qui tantum hoc modo mentiuntur, merebuntur aliquando liberari ab omni mendacio. IV, 85, 86.

Mentientis pruritus. III, 206. Libido mentiendi exorta in Adamo post peccatum. III, 212. Mendacium non est substantia vel natura, sed ad id quod non est pertinens, non ad id quod est. IV, 85. Sitne aliquando viri boni, imo Christiani, mentiri, magna questio est. II, 286. Latebrosissima questio. V, 738. Mentiri nunc aliquando prosit aut liceat. VI, 491, 513. Mendacium ore cordis nunquam, ore corporis aliquando posse proferri, quidam censuerunt. VI, 508, 510.

Mendacii genus non est unum. III, 2000. Mendaciorum thesaurum hic habet homo. V, 1185. Mendacium officiosum. VI, 486. An mendacia quaedam honesta, quae nonnulli prorsus et nulli obsunt. VI, 502. An iis uti liceat. VI, 501, 502. Haec quidam admittunt. III, 622. Mendacia officiosa non re, sed indole laudantur. IV, 85. Perfectus et spiritalis homo non debet pro ista temporali vita mentiri. IV, 85. An mentientum ne prodatur vel homicida, vel innocens quaesitus ad mortem. VI, 503. Quid respondeat interrogatus et sciens ubi sit the, qui ad mortem quaeritur. VI, 504. Firmus episcopus Thagastensis nec vult mentiri, nec ut hominem quaesitum prodatur, tormentis adigi potest. VI, 504. Sitne boni hominis aliquando mentiri pro alterius salute. VI, 541. Non mentientum pro cuiusquam salute temporali. VI, 494, 495. Neque mentientum studio servandi alios ad vitam aeternam. VI, 496. Ad sempiternam salutem nullus docendus est optantem mendacio. VI, 516. In salutis aeternae periculo sicut nulli subveniri debet per stuprum, ita nec per mendacium. VI, 546. Qui non nisi pro salute hominis mentitur, plurimum proficit; et laudanda, vel etiam remuneranda ejus, non fallacia, sed benevolentia. VI, 244, 492, 541. An pudicitiae causa mentiantum. VI, 495, 545. Mentiantum ut aegro celetur quod ei mortem afferret, dicit sensus humanus, non lux mentis. VI, 545. Male tunc diceretur homicida veritas. VI, 543. Permissio mendacio in casu proposito, datur aditus ad perjuriam et blasphemias. VI,

544. Mendacii usum non esse adhibendum ad detegendos latentes haereticos. VI, 518, 519, 520, 521.

Mendacii usum adhiberi volunt Priscillianistae ad latendum alienis. VI, 519. Inter haereticos ipsi soli sunt in hac sententia. VI, 519. Mendacium et perjuria Priscillianistis familiare. I, 654. Priscillianistarum occasione scriptus liber contra mendacium. I, 654. Alius prior de mendacio liber. I, 650. Mendacium censent quidam adhibendum, quo removeatur gravius malum sibi ab alio inferendum. VI, 497. Refelluntur. VI, 497. Mendacia aut cavenda sunt recte agendo, aut confitenda poenitendo. VI, 547. Mendacium confidentis peccata quae non haberet, quam Deo contumeliosum. VI, 720, 721. Mendacium specie humilitatis, peccatum est. V, 981. Mentiri nec modestiae causa licet. X, 263. Mendacium nulla velut bona intentione admittendum. VI, 527. Mendacium in doctrina religionis nunquam adhibendum. VI, 500, 535, 536.

Mendacium cum nemine loqui licet. IV, 169. Mendaciorum octo genera. VI, 505. Mentiantum nunquam ullo mendacii genere ex octo recensitis. VI, 516. Mendacium ab auctoribus sanctorum Scripturarum omnino abesse, inconcussae credatur. II, 285. Mendacium in Evangelium non cadere. V, 740. Mendacium aliquod vel officiosum tribuere Scripturae, quam perniciosum. II, 112; VI, 404. Mendacii officiosus in Scriptura sacra admissus, ruit ejus auctoritas. II, 115, 153, 156, 157, 278.

Mentientium exempla quaesita in Scripturis expenduntur. III, 708; VI, 492, 533. Regula ad quam redigenda quae ex Scripturis proferuntur velut exempla mentientium. VI, 543. Abraham, Isaac, et Jacob vindicantur a mendacio. V, 45; VI, 533, 534. Obstetrices Aegyptiae mentientes approbatae sunt de indole ad melius proficiendi. VI, 492. Mendacium obstetricum Aegypti praemio dignum. III, 597. In Hebraeis obstetricibus et in Raab, non remunerata fallacia, sed benevolentia. VI, 540. Melius a mendacio abstinens. VI, 541, 542. Mendacium obstetricum Aegypti non imitandum. III, 597. Nec si quae in veteri Testamento narrantur vera mendacia. VI, 539. Mendacii spiritus missus ad decipiendum Achab, quis. VI, 146. Discutiuntur Evangelii loca quae videntur patrocinarum mendacio. VI, 537. Mentientium exemplum ex Testamento novo nullum suppetere. VI, 492, 536, 537. Christus a mendacio vindicatur. V, 740. Christum, ubi dixit, *Non ascendo ad diem festum*, et tamen ascendit, mentitum non esse acriter propugnatur. V, 737. Non semper mentitur, qui promittit aliquid, et non facit. V, 738. An quaedam facta Apostolorum mendacio faveant. VI, 536. Mendacii patrociniis ab Hieronymo susceptum dolet August. II, 112.

Mendacium an possit excusari. III, 708. Nullum mendacium potest esse iustum. VI, 539. Mendacium divina lege vetitum. V, 502, 907. Mendacium quia iniustum erat, ideo prohibuitur. III, 708. Mendacium omne esse peccatum. VI, 240, 243, 516, 547. Diabolus homines possidet, quando mendacium eos possidet. III, 1453. Mendacium animam occidit. V, 429, 502, 680. Mendacio vita aeterna amittitur. VI, 495. Ab aeternitate tanto quisque discedit, quanto a veritate discedit. VI, 496. Mendacium magis obest mentienti, quam et qui per illud decipitur. VI, 439, 240. Mendacium in Anania et Sapphira punitum. V, 799. Mendacii doctorum acriter impugnantur. VI, 544, 545. Defensores mendacii quam caeci. VI, 517. Omne opus malum cogitatum, mendacium ducem habet. IV, 1811. Mendacium, peccatum omne potest appellari. VII, 407. Inter multa mendaciorum genera, quamnam pejora. VI, 516, 520, 521. Mendacii signa et prodigia. VII, 687. In veteri homine mendacium, in novo veritas. V, 908, 909. Homo de suo non habet nisi mendacium. V, 1185, 1193. Nichil est hominis proprium, nisi forte mendacium. III, 18. In ore hominum veritas non est, quia cor eorum fallitur de peccato, et de poena peccati. IV, 87. Mendacium loqui laborant homines; nam veritatem tota facilitate loquerentur. IV, 1811. Merces caventium mendacium amore veritatis. III, 213.

Mentiri et falli in quo differant. V, 157, 738. Mentiens et mendax differunt. VI, 501. Mendax qui aliud loquitur, aliud agit. III, 2002. Omnis homo mendax ex se ipso, verax ex Dei gratia. V, 1452; X, 507. Si mentiris, verum dicis, sophisma Chryssippi. IX, 483.

Mendicus. Qui, a quibus, quidve petunt hic mendici nostri. V, 411. Mendico debetur eleemosyna. IV, 1567. *Vide* Eleemosyna. Mendicus plerumque ostium cantat Dei praecceptum. V, 205. Mendicus est qui Deum non habet, licet bonis omnibus alijs rebus affluat. IV, 1685. Mendicus es quamdiu pannosam mortalitatis carnem portas. IV, 1685. Omnes sumus mendici Dei. V, 366, 380, 410, 513, 686. Mendicemus ante januam conspectus Dei in orationibus. IV, 1890. Mendicus inferni. V, 612. Mendicat ante te anima tua: quo pane egeat. V, 627.

Menelaus maritus Helenae. VII, 81, 82.

Menesæus rex Atheniensium. VII, 576.

Mentana. V, 77.

Mens dea. VII, 128, 196.

Mens quid sit. IV, 480; X, 545. Mentis nomine quid intelligendum, ut ferri possit Anaxagoræ sententia de Deo. II, 443, 444. Mentem incorpoream esse probatur. VII, 230. Mentis humanæ excellentia demonstratur. VII, 789. Optimum in homine est mens et ratio. I, 583, 908. Mens, ratio et spiritus vocatur. I, 1232. Mens omnis spiritus est, non omnis spiritus mens est. VIII, 1033. Mens pars est superior et caput animæ. IV, 73, 74, 1887. Ratio et intelligentia menti naturaliter inest. VII, 318. Sapienter et rationali mente, nihil præter Deum præstantium. I, 1233. Supra mentem Deus. VIII, 1037. Mens coelum. V, 380. Mens atque intelligentia oculis et hoc vulgari aspectu est melior, quia magis sunt illa quæ intelligimus, quam ista quæ cernimus. II, 86. Mens est amissa Dei participatione obsoleta sit et deformis, Dei tamen imago permanet. VIII, 1044. In qua parte mentis Trinitas et imago Dei. VIII, 1000. Mens imago Trinitatis in sui ipsius memoria, intelligentia, et voluntate. VIII, 984. Mens, amor, et notitia, vestigium Trinitatis. VIII, 963.

Mens humana sui nunquam non meminit, se non intelligit, se non diligit. VIII, 1049. Etiam in infirmitatis et erroris malis. VIII, 1050. Mens, amor, et notitia ejus, substantialiter eadem sunt, et relative dicuntur. VIII, 964, 965. Tria hæc unum et æqualia. VIII, 965. Singula sunt in se ipsis et tota in totis. VIII, 963. Sunt inseparabilia. VIII, 964. Sed non partium instar juncta. VIII, 964.

Mens præferenda memoria. VII, 196. In mente hominis quasi masculus et femina reperitur. III, 291. In mente una, ratio superior, quæ ad contemplationem; et inferior, quæ pertinet ad actionem. VIII, 999, 1009. Quomodo in mente ratio superior et inferior regenda. VIII, 1004, 1007. Mens nostra quomodo formanda. VIII, 1009. Mens omnis tria de se ipsa certo scit, intelligere, esse, et vivere. VIII, 960. De se ipsa certo scit se velle et meminisse. VIII, 960. Mens quomodo et se cogitat, et se novit. VIII, 1041. Se ipsam per se ipsam novit. VIII, 962. Non ex parte, sed totam se cognoscit. VIII, 976. Mens eo ipso se cognoscit, quo intelligit præceptum se cognoscendi. VIII, 960. Unde errores mentis de sua ipsius substantia. VIII, 977, 978, 979, 980. Unde mentis falsa de se ipsa existimatio. VIII, 978. Mens infantium an se noverit. VIII, 1040. Cur sicut notitia mentis est proles, non etiam amor partus ejusdem sit. VIII, 970. Mens amat se ipsam non incognitam sibi. VIII, 975. Mens se diligendo, diligit Deum; quem si non diligit, se ipsam odisse dicenda est. VIII, 1049. Ad memoriam mensura, ad visionem numerus, ad voluntatem pondus pertinet. VIII, 998. Quanta intentione, in ista quæ foris sunt sensibilia, mens feratur. VIII, 1041. Quisquis mente cernere aliquid potest, intus est discipulus veritatis, foris iudex loquentis. I, 1218. Mentis lumen Deus. VII, 232. Mentes rationales non habent veram lucem suam, nisi ipsam Verbum Dei. III, 331, 332. Ab omni iniquitate et errore mundate, poterunt participes esse Verbi Dei. III, 331, 332. Mens primo purganda fuerat fide ad incommutabile lumen referendum. VII, 318.

Mens et ratio velut in arce collocata, ad regendas libidines et iram. VII, 427. Mens a nullo cogitur servire libidini. I, 1232. Huic obtemperare convenit cætera quæque in homine sunt. I, 585, 909. Mentem sevocare a sensibus, magni est ingenii. II, 517. Mens regit carnem, caro regitur. V, 837. Recte regit, cum a Deo regitur. V, 842. Serviat meliori, ut serviat sibi inferiori. V, 821. In clausis cubiculis orare, est in mentis penetralibus orare. I, 1195. Unde mens turbetur in articulo mortis. IV, 481.

Mensa Domini. V, 143, 193, 1649. Mensa potentis. III, 1733, 1846; V, 1593, 1462. Mensa magna, ubi epulæ sunt ipse Dominus mensæ. V, 1453. Mensa magna ad quam Dominus nos invitat. V, 1107. *Vide* Nucharistia. Mensa S. Cypriani. V, 107, 320, 632, 729, 833, 915, 1397. Mensa Deo constructa, cur dicitur Cypriani. V, 1413. Hora ad mensam accedendi, quinta. V, 1521. *Not.* (a).

Menses in prioribus sæculis tales fuerunt, quales nunc. VII, 434. Mensibus quibusdam deorum gentium nomina imposita, cæteri a numeris nominantur. VIII, 546. Menses veteres observaverunt talem, quem circuitus lunaris ostendit. VIII, 895.

Mensuræ nomine, aut res que metitur, aut mensura qua metitur, intelligitur. II, 380. Non omnis mensura describitur tempore. II, 379. Mensura temporis. I, 823. Mensura, numerus, et pondus etiam in spiritualibus. III, 299, 300.

Mensurinus Carthaginensis episcopus a Donatistis traditionis accusatus. IX, 638. Et a Petiliano. IX, 323. *Mensurinus* vindicatur. IX, 611. *Mensurii* epistola ad Secundum Tigistanum. IX, 638. Ejus veritas unde asserebatur. IX, 644.

Mensurinus in communionis unitate defunctus est, antequam se scinderet pars Donati. IX, 362.

Mercator quem filii nomine appellat Augustinus. VI, 159. Mercator rescriptum Augustini non accipiens, alias et asperiores litteras scribit. II, 869. Simulque mittit librum adversus novos hereticos, sanctarum Scripturarum testimonis refertum. II, 869.

Mercatorum pericula et peccata. IV, 886. An mercatura sit licita. IV, 886.

Merces. Attende mercedem, si vis tolerare laborem. IV, 372. Merces transitoria, data obedientiæ exhibitiæ ex dominationis cupiditate. VI, 520. Qui negligens est in exhibendo opere, impudens est in exigenda mercede. V, 1112. Quidam putant perire opera sua, quia non eis redditur merces peritura. IV, 1168. Merces nisi finito die non est petenda. IV, 360, 372, 1201. Mercedem si vellet Deus reddere, poenam redderet. III, 2066. Merces nostra, gratia vocatur. IV, 262. Coronat Deus in misericordia et miseratione. X, 236. Merces cultus Dei, quamam expectanda. V, 135. Bonorum operum merces non isto tempore speranda. V, 99. Merces æterna promissa, quid. X, 222. Merces æterna pertinet ad novum Testamentum. X, 223, 236. Per Jeremiam prædicta est. X, 224. Merces summa hæc est, frui Deo et aliis in ipso. III, 32. Quomodo omnium erit merces æterna. X, 224. Merces te erigat, si opus turbat. V, 1517. Merces consoletur, si opus fatigat. V, 70. Mercedis a Deo promissæ certitudo. V, 237. Merces sine fine, opus cum fine. V, 1278. Mercedis promissæ memoria perseverantem facit in opere. III, 2003. Mercedis spem non tollit amor Dei gratuitus. V, 1482. *Vide* Beatitude.

Mercenarii merces, dicitur sanguis. III, 704.

Mercenarius pastor, quis. III, 1729, 1732. Mercenarius est, qui peccantem non libere audeat arguere. III, 1732. Mercenarii fuga quatenus intelligenda. IX, 715. Mercenarii fugientes, dum iniquis favent. V, 762. *Vide* Ovis, Pastor. Mercenariorum opera Ecclesiæ necessaria. III, 1750.

Mercimonium. Antiqua commercia mutatis rebus fiebant. V, 497. Mercimonium celeste. V, 496. Mercimonium Christi. V, 1114. Mercaturam quodam modo Dominus vult nos cum ipso exercere. V, 959.

Mercurius nepos Atlantis ex Maia filia, quo tempore fuit. VII, 563, 599. Quare in deorum numerum relatus. VII, 363. *Mercurius* appellatur nuntius. VII, 205. *Mercurius*, quasi medius currens. VII, 205. *Mercurius* mortalis fuit. VII, 254. Cur alatus pingitur. VII, 205. *Mercurii* officia. VII, 205. *Mercurius* litterarum repertor dicitur. III, 49. Eloquentiæ præter. VII, 126. *Not.* (a). Et mercurios. VII, 205. Sepultura *Mercurii* in civitate Hermopolis. VII, 254. *Mercurius* avus Trismegisti. VII, 254, 599.

Mercurius Trismegistus, nepos *Mercurii* majoris. VII, 254, 599. Non præcedit tempore Patriarchas, neque ipsum Moysen. VII, 599.

Meretrices cur toleratae. I, 1000. Meretrices ad sacramenta Christi non permittuntur accedere. VI, 215, 219. Meretrices domus, inferni imaginem tenet. V, 1642. De meretrice dictum. Luc. vii, *Cui plurimum dimittitur*. V, 97. Meretrices lupæ vocatae. VII, 578.

Meridies, quid sit. V, 767. Meridies multifarie intelligitur. V, 292. Meridies mundi, *Aegyptus*. V, 291, 292. Meridies in Scripturis quid significet. IX, 422.

Merinthiani heretici a Merintho. VIII, 27.

Merita in nobis seu bona, seu mala. X, 873, 874. Merita nostra faciunt nobis terrorem. V, 1199. Meritum incipere per liberum arbitrium, dogma Pelagianum. X, 633. Non nos discernunt merita, sed gratia. V, 1333. Meriti gratia non datur. IV, 1364. *Vide* Gratia. Meritum gratia præcedit. V, 917. Merita bona esse non possunt, nisi per gratiam. X, 689. Omne bonum meritum nostrum non in nobis facit, nisi gratia Dei. II, 860; X, 968. Meritum sine gratia, nec in primo statu hominis ullum esse potuisset. VI, 283. Merita ex gratia, non gratia ex meritis. V, 917. Gratia est omne meritum in electis. X, 924. Merita nulla nostra fuerunt, cum ad nos venit Dominus. V, 1647, 1648, 1630. Merita nostra non processerunt, pro quibus Filius Dei moreretur. IV, 1063. Salvator non invenit merita bonorum, sed invenit merita suppliciorum. IV, 233, 583, 890, 1848. Non invenit salvator quod coronet, sed quod damnet. IV, 233. Meritis operum nullis præcedentibus in tantam celsitudinem subvecta est humana natura, ut totum simul Verbum et caro unigenitus Filius Dei diceretur. IV, 1442. Meritorum nostrorum non est vocatio et electio, sed benevolentia et misericordia Dei. IV, 89, 788.

Meritum incipit ex fide. X, 377. Quomodo. III, 2061. *Retr.* Illud initium meriti accipitur sine merito. X, 377. Merita omnia bona a fide incipiunt. II, 877. Meritum orationis debetur fidei, quæ data est non oranti. II, 877, 879. Meritis vel operum, vel orationum, vel fidei suæ nemo dicat sibi traditam Dei gratiam. II, 970. Meritum tamen est sive bo-

nam piorum, sive malum impiorum. II, 970. Qui dicunt gratiam secundum merita nostra dari, meritum in eo esse dicunt quod sumus cum Deo; ejus autem gratiam secundum hoc meritum dari, ut sit et ipse nobiscum. X, 888. Meritum nostrum in eo esse, quod querimus eum; et secundum hoc meritum dari ejus gratiam, ut inveniamus eum. V, 888. Merita sunt iustorum; sed ut iusti fiant, merita non fuerunt. II, 876. In meritis non necessitatem natura facit, sed voluntas culpam. VIII, 559. Non in meritis nostris gloriandum. III, 648, 870.

Meritum suis nihil tribuunt pauperes, sed totum misericordiae Dei. IV, 1814. Merita tua nusquam jactes, quia et ipsa tua merita Dei, dona sunt. IV, 1876. Merita vera hominum non sunt nisi Dei munera. I, 778; V, 753, 1561; VI, 282; VIII, 1024, 1031; X, 541. Dona Dei gratuita. II, 820. Avulsit Deus merita nostra, et inseruit dona sua. IV, 1855.

Merita non comparantur nisi per corporis tempus. X, 977. Merita hic comparantur, in caelis praemia redduntur. X, 1182. Frustra homo post hoc corpus inquit, quod in hoc corpore sibi comparare neglexit. VII, 740. Cum hinc exieris, recipientis pro meritis, et resurges ad recipientia quae gessisti. Tunc Deus coronabit non tam merita tua, quam dona sua. V, 852. Non judicari quemquam a Deo secundum merita quae habiturus erat, si diutius vixisset. III, 420. De meritorum futurorum praesentia. X, 979. Mortui non judicantur secundum opera quae facturi fuerant: gratia non datur secundum merita. X, 1011. Meritis praecedentibus redditur vita aeterna, quae tamen et ipsa vocatur gratia. II, 881. Cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam dona sua. II, 880; IV, 1264; V, 1468; X, 890. Meritum non auget operis difficultas. X, 836. Merita esse diversa, quamvis eadem faciendum aut patientium. II, 324.

Mera, amaritudo interpretatur. III, 615.

Merula flamen dialis, praecisus venis, Jovi suo sanguine litavit. VII, 107.

Mesappus nonus rex sicyoniorum. VII, 535.

Messianus proconsul. IX, 362.

Messis duplex, una ventilata de cruce, altera in fine ventilanda. IX, 29. Messis et messoris Christi. III, 1522.

Messe pro ungue Punicæ dicitur. III, 1520.

Metallicus ex extractore. V, 695.

Metangismuntia haeretici. VIII, 41.

Metaphora. VI, 553.

Metaplasmi. VIII, 417.

Metellus Romanorum laudatissimus, quinque filios consulares habuit. VII, 71. Metellus rerum temporalium felix fuit. VII, 71.

Metellus Pontifex in flammis irruit ut vestalia sacra abriperet. VII, 99.

Metreta nomen mensurae. III, 1461.

Metrum graecæ, latine mensio seu mensura, quid. I, 1115. Metra quodammodo innumerabilia. I, 1146. Metra quæ duas in partes divisibilia sunt, cæteris praestant. I, 1146. De metro copiose tractatur. I, 1124. Summa omnium metrorum. I, 1136.

Metrodorus. I, 956. Hic primo confessus est, non decreto placuisse Academicis nihil posse comprehendere. I, 956.

Metus quid. VII, 409. Metus alios animi motus comitatur. VI, 23. Metuendi causa quæ sit. VI, 22. Metu triplici commovemur, amissionis eorum quos diligimus, doloris, et mortis. I, 877. Neque non amandum est non metuere; neque id solum amandum. VI, 23.

Metymna Lesbii insula. VII, 28.

Micare digitis. VIII, 953.

Micipsa filius Masinissæ. VII, 112.

Midia. IX, 229.

Miggenes fossor. IX, 515.

Miggenes Elefantariensis. IX, 507, 523, 530.

Migginus. IV, 576.

Migginus alter Maximianista episc. IV, 577, 581.

Migginus ab Elephantara episc. IV, 580.

Migirpa. IX, 205.

Miles pro carnifice et questionario aliquando sumitur. VII, 30. Not. (c).

Militare non prohibuit disciplina Christiana. II, 531. Militantium est tabernaculum, et ipsorum est nomen contubernales. IV, 143, 202. Militibus data Imperatoris signa. II, 301. Et regalis character. II, 507. Militis voluntas pacem habere debet, bellum necessitas. II, 856. Militum violentia extorquentium aliquid a possessoribus, quod publice non jubetur. VI, 92. Milites qui Deo auctore bella gerunt, non sunt homicidae. VII, 35, 39; VIII, 447. Miles in hoste interficiendo minister legis est. I, 1227. Hostem perimat necessitas, non voluntas. II, 836. Victo vel capto misericordia debetur, maxime ubi pacis perturbatio non timetur. II, 836. Milites non bene facere prohibet utilitas, sed malitia.

V, 1591. Militares viri Deo placere possunt: Exempla. II, 835.

Militis Christiani hostes. VI, 695. Valde turpe est, ut quem non vincit homo, vincat libido; et obruatur vino, qui non vincitur ferro. II, 836. Milites Christi impugnat mundum duplici acie. V, 1236. Militiam Dei militantibus, arma dextera et sinistra. IX, 502.

Militariter loqui. II, 445.

Milevis. II, 135. Milevitana Ecclesia post obitum severi cum pace accepit Episcopum, quem vivus designarat. II, 966. Milevitani Concilii epistola. II, 762. Memoratur. II, 773, 784, 972.

Mileum. IX, 511.

Mimi cujusdam facetissima urbanitas. VIII, 451. Mimus est generis humani tota vita tentationis. IV, 1686.

Millenarius numerus pro universitate ponitur. VII, 666.

Millenarii. VII, 691. Et Not. 4. seu Chiliastæ a Cerintho. VIII, 27.

milliaria lapidea litteris plena viam docentia. V, 609. 1027, 1547, 1665.

milliarii. VII, 667.

Minæ Dei, arcus Dei. IV, 686. Arcus et suspensiones. IV, 474. Minis Dei prohiberis a malo, invitatis ad bonum. IV, 569. His qui non movetur, non credit. IV, 569. Minæ sæculi contemnendæ. V, 220. Minæ cujusdam nec ad malum compellere, nec a bono detertere debent. IV, 569.

Mincius. De mincio in Eridanum emigrare. II, 258.

Minente die, pro exstante. V, 402.

Minorum hæresis, qui et Nazaræi nuncupantur a Pharisæis. II, 258.

Minerva, Græcæ Ἀθηνᾶ. VII, 566. Minervæ Athenarum civitas consecrata. II, 186. Minervam vel summum aethera, vel lunam esse dixerunt. VII, 207. Minerva quare de capite Jovis nata canitur. VII, 120, 566; VIII, 573. Minervam ideas intelligi vult Varro. VII, 218. Minerva artibus et ingentis preposita. VII, 128, 207. Not. (a). Minerva quo tempore vixit, quare Tritonia dicta, et in deorum numerum relata. VII, 568. Minervæ ludos instituit rex Erichthonius. VII, 569. Minervæ ludorum praemium, oleum. VII, 569.

Minimi Christi, quinam. V, 648.

Minister Dei optimus, quis. I, 793. Minister fictus, quis. IX, 64, 68. Homines non sunt attendendi, cum sanctum aliquid homo accipere desiderat. IX, 73. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiamsi talis sit per quem accipiunt, qualis Judas fuit. IV, 133. Vide Baptismus. Ministri Ecclesiae non deserant munus ecclesiasticum, populorum peccatis commoti. III, 1534. Ministros Christi qui blasphemant, Christo resistunt. III, 2002. Ministris Ecclesiae subsidia corporis debentur. I, 862. Eisque victum suppeditare debent fideles, prius quam petant. IV, 1910. Ministri Ecclesiae ad temporalia attendere non debent. III, 1294. Non faciunt contra præceptum, qui procurant necessaria. III, 1294. Ministri Christi necessarij sunt in persecutione, quia multi tunc ad Ecclesiae sacramenta concurrunt. II, 1016. Utitur Deus ministris etiam spiritibus malis, ad vindictam malorum, et ad probationem bonorum. VI, 151. Ministris non solum bonis et sanctis utitur Deus ad opera congrua, sed etiam malis ad opera digna. VI, 146. Ministeriorum distributio varia esse debet. VI, 36.

Minos Xanthi filius ex Europa. VII, 569.

Minotauri fabula. VII, 570.

Minoturnæ Campaniae oppidum. VII, 71.

Minuscularii, vectigalium conductores. VII, 197.

Mira non solent homines mirari, nisi rara. VII, 721.

Mirabilarii. III, 1501.

Mirabilia. Voluntas omnipotentis, sufficiens ratio credendi in mirabilibus. VII, 719.

Miraculum, quid et quotuplex. VIII, 80. Miracula plerumque, quæ contra naturam fiunt, appellantur. VIII, 481, 489, 490. Miracula multa videntur, quæ sunt ab hominibus usu creaturarum. VII, 718. Miracula proprie quænam. VIII, 879. Miracula quomodo fiunt, ab homine non potest comprehendi. VIII, 881. Miracula multa, aut magicarum artium ope, aut per ipsos daemones fiunt. VII, 717. Miracula magica, pleraque specie tenus, mortalium sensus imaginaria ludificatione decipiunt. VII, 295. Miracula Pagani magici artibus tribuunt. VII, 721. Miracula quædam Gentilium referuntur. VII, 294. Miracula Martyrum et falsorum deorum comparantur. VII, 772. Miracula deorum cum nostris non sunt conferenda. VII, 294, 295. Miracula nostra excellere, finis quo discernuntur ostendit. VII, 294. Miracula, quæ a daemionibus fiunt, spernenda. VIII, 897. An miracula credenda sint. VII, 716. Respondetur his, qui miracula in Scripturis sacris relata, falsa esse dicunt. VII, 296, 297. Si coeperis humano sensu miraculorum discutere rationem, timeo ne perdas fidem. V, 1137. Miracula varia recensentur. VII, 770. Miracula quam multa in veteri Testamento facta ad commendandum Dei cultum. VII, 236. Attesta-

banantur promissa Dei. VII, 295. Miracula quæ per arcam testimonii facta sunt, Divinitati attestantur. VII, 295. Miracula Dei universa, ideo ab infidelibus non creduntur, quia ratio eorum non videtur. II, 454. De quibusdam miraculis ratio reddi non potest, non tamen non est. II, 454. Nec propterea incredibilia esse debent. VII, 714. Non ideo aliquid non fuit, vel futurum non est, quia ratio non potest reddi. VII, 714, 715. Totæ ratio facti, est voluntas facientis. VII, 819. Miracula fiebant simplici fide pietatis, non incantationibus. VII, 296, 291. Inusitata prodigia opportune reservavit Deus, quæ infirmitas hominis novitati intenta memoraverit. IV, 1445. Tres viros ab ignibus, et danielam a leonibus Deus liberavit, ut consuleret salutem regum illorum, a quibus in illa supplicia tradebantur. II, 425. Miraculum magnum ipse homo mirator. V, 700. Insolita fecit Christus, ut et in ipsis solitis agnosceres artificem tuum. V, 700. Miracula Christi et opera verba sunt. III, 1860. Miracula quædam fecit Christus, quæ nemo alius fecit: quædam alii fecerunt, quæ Christus non fecit. III, 1861.

Miracula majora fecisse videntur Apostoli, quam Christus. IV, 1707. De miraculorum potentia quare nemini gloriantur. IX, 502. Miracula aliter a Christo, aliter a sanctis patrata. V, 1452, 1440. In miraculis facientibus Apostoli non sibi potentiam Domini sui arrogabant. IV, 1199. Miracula non sunt signa sapientie. III, 1307. Miracula faciunt boni et mali. V, 562. Miracula quædam etiam scelerati homines aliquando faciunt, qualia sancti facere non possunt. VI, 92. Cur a malis fieri miracula aliquando sintur, aliquando non. VI, 92. Miracula alio fine, aliique potestate et jure sunt, per magos et per sanctos. VI, 91, 92. Aliter per bonos, et aliter per malos Christianos. VI, 92. Cur facere miracula non omnibus conceditur. VI, 92. Miracula sanitatum cur non omnes obtineant. V, 1299.

Miracula necessaria fuerunt antequam crederet mundus, ad hoc ut crederet mundus. VII, 760. Multi sunt quos ad invisibilem fidem, visibilibus miraculis excitari opus est. II, 434. Miraculis visibilibus, velut quibusdam primordiis lactescentibus, fides germinavit. X, 182. Miracula fidem firmant. III, 1732. Fidei nostræ attestantur. VII, 771. Miracula ut fidem facerent innovaverunt; et per fidem quam fecerunt, clarius innovescunt. VII, 760. Miracula Domini in corporibus et in animis. V, 591. In miraculis Christus salutem animarum magis consulit, quam salutem corporum. III, 1327. Miraculum de quinque panibus. V, 725. Miracula Christi propter significationem facta. V, 592. Aptæ huic rei similitudo. V, 592. Miraculis corporalibus edificabat fidem Christus. V, 539. Ecclesiæ postea fides sine miraculis laudabilior. V, 539. Omnia quæ fecit Dominus Jesus, non solum valent ad excitanda corda nostra miraculis, sed etiam ad ædificanda in doctrina fidei. III, 1458. In miraculis est quædam Dei eloquentia. VII, 770. Miracula ad intelligendum Deum de visibilibus mentem humanam admonent. III, 1592, 1593. Miracula habent linguam suam. III, 1593. Miracula Apostolorum, persuadebant quæ dicebant. VII, 730.

Miracula an nulla modo non fiant. VIII, 65, 61. Cur modo non fiant. VIII, 90. Aut raro fiant. I, 604; III, 142. Miracula sunt etiam consuetæ. VIII, 871, 874. Miracula quotidie in rerum natura eduntur, quæ præ consuetudine vilescent. II, 519; III, 1458, 1592; IV, 1164; V, 699, 725, 1159, 1157; VII, 291, 715. Et videri consuetudine mira non sunt. II, 372. Miracula Deus quotidie facit, quæ homines non mirantur. III, 1450. Inusitata quædam servavit, quæ faceret et dormientes homines excitaret. III, 1450. Quæ sunt præter usitatum ordinem naturæ, ideo movent quia rara sunt. III, 1592. Novit Deus quomodo miracula sua debeat commendare, novit agere ne vilescent. V, 1299.

Miracula etiam nunc fiunt in nomine Christi. VII, 760, 769. Miracula nunc majora Christus operatur. V, 540. Miracula facta in translatione corporum SS. Gervasii et Protasii. I, 770. Severi in regione sitifensi episcopi neptis sanitate tribus barbaris a Deo impetravit, propter quod captivitate liberata est. II, 426. Qui per miraculum beneficia percipiunt, libellos dabunt qui legerentur in populo. VII, 768, 769, 770. Miracula quare in aliis locis fiunt, in aliis non fiunt, consilium Dei. II, 269. Miracula quæ nunc fiunt, non tanta, quanta prima gloria illustrantur. VII, 760. Miracula an fiant operationibus Martyrum, an precibus tantum eorum. VII, 771. Miracula quæ operantur non regenerati, sunt a Deo vel ab Angelis sanctis. II, 846. Quomodo Christianus in alio faciente miracula, ipse faciat. IV, 1707. Deus tantum, cum miracula flagitantur, non ad salutem, sed ad experientiam. I, 802. In eos qui miracula facere volunt. IV, 1706, 1707. Potentius est conjungi Omnipotentia voluntate, quam propria potestate et voluntate posse, quod contremiscant qui talia non possunt. VIII, 957. Miracula sola veritas facit. VIII, 874. Miracula qui facit præter multatam, nihil est. III, 1501.

Mirari, quid. VIII, 608.

Miseratio Dei in homines, gratuita. X, 691. Miserationes Domini multæ: attendit contemptores et corrigat, nescientes ut doceat, confitentes ut ignoscat. IV, 496. Miseratio ex gratia, obduratio ex judicio. X, 1159, 1142.

Miseri sunt homines, quædam sunt mortales. VII, 268. Miser est qui Deum amavit, aut illi non adheret. VII, 549, 650. Aut illum non colit. VII, 261. Miser quisque dicitur, quando illi subtrahitur quod amat. IV, 262. Miseri multi magis habendo quod amant, quam cavendo: amando res noxias, miseri; habendo, sunt miseres. IV, 262. Vellet quod non decet; idem ipsa miserrimum est. ex Cicer. II, 498. occulte sunt miseri, qui gaudent in malis. II, 652. Miser est qui fruitur re creata, quam perverse amat. VII, 356. Miserum genus humanum effectum propter peccatum Adam, tandem fatetur Julianus. X, 1573. Sub deo justo nemo miser, nisi mereatur. X, 1065. Miseri cum præter ordinem non sint, nonnulla pace gaudent. VII, 841.

Miseria creaturæ rationalis, aversio ejus ab incommodabili bono. II, 581. Miseria generis humani. X, 782. Miseria hujus vitæ, quantæ. VII, 628. Falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1099. Miseria hominum a primis felicitibus nascentium, usque ad extremos halitus morientium. X, 1073. Ab ortu ad interitum. X, 1184. Miseria hujus vitæ Tullius vidit et lamentatus est. VII, 628. Causam nescivit. X, 167. Miseria generis humani a Philosophis cognita, non nisi ex peccato originali nascitur. X, 782. Miseria Deo naturarum institutori tribuunt pelagiani. X, 1566. Et in paradiso futuræ fuisse asserunt, etiam si nemo peccasset. X, 1249, 1448, 1449, 1559, 1575, 1575. Miseria mortalium quo sensu potest dici naturalis. X, 1509. Miseria corporis post peccatum. IV, 597, 598. Miseria quibus humanum genus merito primæ prævaricationis obnoxium est. VII, 784. Miseria hominis, inobedientia ejus ipsius adversus eum ipsum. VII, 423. Miseria hujus vitæ ex originali peccato veniunt. VII, 790; X, 1077, 1248, 1276, 1511, 1501, 1509, 1515, 1515, 1527, 1528. Miseria mortalium nulla esset, si non esset peccatum. X, 1408. Adami grande peccatum, causa miseriarum generis humani. X, 1514, 1512. Aerumne generis humani et majoribus et parvulis communes, fateri cogunt peccatum originale. X, 1559.

Miseria omnis naturæ rationalis ex ignorantia rerum agendarum, et concupiscentia noxiarum. VI, 344. Miseria ex amore temporalium honorum nascitur et augetur. VII, 441. Miseria nulla alia quam stultitia. II, 64. Miseria non est finis, quamdiu finis officiorum nostrorum in re instabili collocatur. II, 455. Miseriarum testimonia fidelia sunt ipsæ virtutes. VII, 651. Miseria hominis, ut et misericordia Domini, plena est terra. IV, 267. A miseris non liberat nisi gratia Salvatoris. VII, 786. Non semper liberat, ne propter hoc religio queratur. VII, 786. Ad hoc adjuvat gratia meliores, ut fortiore corde tolerantur miseria. VII, 788. Miseriarum remedia plena labore ac dolore. VII, 786. Liberatio ab his miseriis, proprie in altera vita. VII, 786. Qui se agnoscit in vera esse miseria, erit in vera felicitate. IV, 1099. Totæ ista miseria generis humani, dolor medicinalis est, non sententia poenalis. IV, 1793. Quid miseria hujus vitæ nos edoceat. VII, 729. Miseria similitudo, cordis duritiam solvit. V, 1199. Ad eos qui non sunt in potestate, ubi mala vident aut audiunt, non pertinet nisi misereri. V, 1392.

Misericordia quid. VII, 260. Est virtus. VII, 260. Quænam virtus, et unde dicat. VIII, 142. Misericordia generalis nomine dicitur, quia misero subvenitur. IV, 1469. Misericordia a miseria nomen habet. VI, 159; X, 1065. Misericordia ex eo appellata est, quod miserum cor faciat condolentis alieno malo. I, 1553. Misericordiam Stoici in vitio ponunt. II, 594; VII, 260.

Misericordia qualis Deo conveniat. VI, 140. Misericordia est in Deo sine cordis miseria. VIII, 145. Misericordia Dei magna, magnæ humanæ miseriæ est necessaria. VII, 650. Qui magnam misericordiam deprecatur, magnam miseriam confitetur. IV, 588. Misericordia non indiget cæli, ubi nulla miseria. IV, 287. Misericordia Dei quanta erga hominem. V, 455. Misericordia Dei in sanctos, æterna est. IV, 1420. Erga omnes tam sanctos quam reprobos, universæ vitæ Domini misericordia et veritas. IV, 1586. Misericordia Dei in sanctos non terrena, sed cælestis. IV, 548. Misericordia Dei ubique nos prævenit. V, 1015. Prævenit voluntatem. I, 628. Deus non miseretur, nisi voluntas præcesserit; sed ipsum velle Deus operatur in nobis. VI, 73. Misericordiam fides non præcedit. II, 879. Ad misericordiam Dei pertinet vocatio, quæ etiam fidem prævenit. I, 628. Misericordia fidelis quidem datur, sed data est etiam ut esset fidelis. III, 2061. Retr. Misericordia quomodo præcedenti merito fidei tribuitur. III, 2061. Retr. Misericordia Dei et vocatur ut credamus, et credentibus præstatur ut bene operemur. I, 625; III, 2061. Retr. Misericordia et gratia

Dei convertit hominem, ut justificetur impius, et incipiat habere meritum bonum, etc. II, 970. Misericordia Dei non deserit eos, qui ex ejus fide vivunt, eumque pie colunt. II, 525. Quicquid sumus, Dei misericordia sumus; quicquid autem ex nobis sumus, mali sumus. IV, 876. Veritate humiliati sumus in mortem, misericordia instauramur ad vitam. IV, 1535. Magna est misericordia Dei, peccata donare. IV, 446. Misericordia, medicina quotidiana quotidianorum vulnerum leviorum. II, 740, 888; V, 1198. Misericordia unda ignis peccati extinguitur. IV, 1881. Ex misericordia promissione non debemus polliceri, quoniam quicquid fecerimus, non perimus. IV, 1153. De misericordia Dei nemo sibi multum blandiatur. IV, 805, 1282. Non sibi blandiatur qui non conatur adversus peccata. V, 154. Tempore misericordiam utendum ad poenitentiam. V, 658.

Misericordia gemina. V, 1199. Duplicis generis. IV, 545. Misericordia non semper bona. X, 754. Est misericordia puniens, est crudelitas parcens. II, 660. Misericordia crudelis, X, 1083. Misericordia magnae est nequitiam impunitam non relinquere. V, 953. Misericordia non tantum vocantis est, sed et verberantis. IV, 1151. Ad misericordiam Dei pertinet, etiam flagellis exercere. IV, 834, 855, 1145. Misericorditer dat Deus, cum dat; misericorditer aufert, cum tollit. IV, 1871. Deus non dando quod male petitur, magis misericors. IV, 1067. Quia magis crebra sunt mala, dulcior erit misericordia. IV, 474. Multum sibi in hac carne tribueret homo, nisi usque ad mortem sub venia viveret. VII, 500. Misericordia nulla major, quam qua nobis a Christo praestita. V, 1045.

Misericordiae modo tempus est. IV, 284, 1282, 1384. Veniet tempus iudicii. IV, 1291. Misericordia et justitia Dei. V, 76. Misericordia praecedit, iudicium sequitur. III, 1664. Tempus misericordiae non est ius iudicio, nec tempus iudicii sine misericordia. IV, 1587. Misericordiam cum acceperis, bene utere, ut iudicii tempore bonam rationem reddas. IV, 287. Misericordia superexcelsat iudicio. III, 634, 641. Alloqui non est spes. II, 741; III, 641. Ad misericordiam Dei confugiendum, ut peccatorum venia obtineatur. III, 641. Inest Deo et misericordia iudicanti, et iudicium miseranti. II, 740. Nec in misericordia Deus amittit iudicium, nec in iudicio misericordiam. IV, 284, 285, 446. 1861. Misericordia Dei non praescribit justitiae, nec justitia ejus aufert misericordiam. V, 152. Misericordia sine iudicio exhibitae, falsa aut crudelis. IV, 285, 286. Si Deus solam iudex esset, et non misericors, nemo ante eum staret. IV, 1696, 1700. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per iudicium coronaret. IV, 1282. Misericordia praerogatur, postea severitas redditur. V, 201. Misericordia Dei nobis potius opus est, quam liquidissimo iudicio. V, 950. Misericordia est gratuita, iudicium vero debitum. X, 984. Etiam in iudicio necessaria nobis erit misericordia Dei. X, 941. Quamlibet juste vivat homo, ipsi misericordia Dei est. IV, 481. Vae etiam laudabili vite, si Deus remota misericordia eam discutiat. I, 778. Misericordiam nullum meritum praecedit, iudicium merita supponit. X, 969. Misericordia in extremo iudicio, pro bonorum operum meritis, justo iudicio piis retribuetur; nunc vero non ita. X, 941, 942. Misericors Deus, non solum bona pro malis, sed bona pro bonis retribuas. IV, 1317.

Misericordiae divinae commendatio. IV, 284, 907, 1350. Misericordia quomodo usque ad caelos magnificata. IV, 675. Misericordiam et veritatem amat Scriptura conjungere. III, 263, 268; IV, 1117, 1489. Debemus et nos Deo reddere misericordiam et veritatem, quomodo. IV, 1129, 1776. Misericordiam vult Deus a se exigi. IV, 287, 299. Misericors pius vult Deus, quam nos a misericors liberari. V, 619. Deus facilius iram, quam misericordiam continebit. IV, 977. Noli, quia transivi, velle misericordiae Dei pontem subvertere. IV, 1198. Magnae sunt voces ad misericordiam Dei, tacitae contritionis animi. I, 739, 740. Nemo indignior misericordia, quam superbus miser. I, 1286. Misericordiam non merentur, qui adversus disciplinam patris dura cervice obstantur. IV, 1155. Vasa misericordiae et vasa irae cur nuncupantur. X, 1129.

Misericordia quae et quibus praestanda. IV, 1336. Misericordia animae praeritum impedienda. V, 627. Qui in se ipsum crudelis est, in aliam misericors esse non potest. IV, 1285, 1284. Misericordiae officium debetur omnibus. III, 61. An etiam iniustus. IV, 1326. Misericordia erga reos moveri debent iudices, quia et ipsi misericordia egent. II, 686, 687. Misericordia qua sacerdotes pro reis intervenire solent, commendatur et explicatur. II, 634. Misericordia visus debetur. II, 886.

Misericordiae opera commendantur. IV, 1256, 1328, 1469, 1800, 1881. Misericordiae opera ubi desunt, potest esse *Declina a malo*; sed quia non est *et fac bonum*, non sufficit. V, 407. Misericordiae opera debent augeri, ubi crebre-

scunt publica calamitates. II, 471. Misericordia duplex in opere bono. V, 1478. Misericordia, vera elemosyna. V, 626. Misericordia quae gratis constat, est injuriarum condonatio. IV, 1922. Misericordiam alteri impendendo, utilitati propriae consulimus. III, 52. Misericordiam faciens, caritatem erogat. IV, 1922. Misericordia non debet esse contra iudicium. III, 628. Misericordia falsa est vitii nutriendis parcere. II, 591, 595. Misericordia perversa est haereticos occultare. V, 754. Nos hoc plurimum adjuvat apud Deum, quod pro malis misericorditer contristamur, et pro ipsa tristitia congemiscimus et oramus. II, 1065. Misericordiae officia mali implere non possunt. III, 1526. Misericordia inobediens, vel misericors inobediencia merito reprobanda. X, 505. Misericordiae opera, ex Deo misericordiae sunt. VI, 116.

Misericordia verum sacrificium. VII, 285, 284, 699. si propter Deum misericordia non fiat, non est sacrificium. VII, 285. Misericordiae sacrificis Deus placatur. II, 905. Peccata explantur. II, 639, III, 1445. Misericordiae opera, remedia ad abolenda peccata. X, 152. Misericordia Deo nos reconciliat. V, 1188. Misericordiam praerogandam, ut in nobis justitia impleri possit, Christus in se docuit. V, 789. Deus quia justus est, iudicium illi sine misericordia facit, qui non fecit misericordiam. IV, 1469. Consilium miseris evadendi, est misericordem esse. III, 1287. Misericordiae opera, semina nostra sunt. IV, 1664. Semen futurae messis. VI, 161. Misericordia nusquam in vituperatione posita in litteris ecclesiasticis. VIII, 410.

Misericordes. V, 566. Homines, etiam si misericordia non indigerent, misericordes esse deberent exemplo Christi. II, 659, 660. De nulla re sic vincitur inimicus, quam cum misericors sumus. IV, 1881. Qui nullo dolore, sed officio bonitatis adductus subvenit proximo, misericors censetur. I, 1335. Misericors nemo potest esse sine dilectione. III, 2079. Non putet homo futuram in se misericordiam Dei, si ipse est immisericors. IV, 1526. Christus Judaeos terrens, revocavit ad misericordiam erga mulierem in adulterio deprehensam. II, 656, 657.

Missae catechumenorum fit post sermonem. V, 524. Missa pro defunctis. II, 694. Pro defuncto de cuius anima dubitatur. VI, 284. *Not. 4. Vide Sacrificium.*

Mithridates, rex Asiae. VII, 105. Romanos omnes qui in Asia reperirentur, uno die iussit occidi. VII, 105. *Mithridateum* bellum. VII, 72.

Mitis et misericors quo differunt. III, 1257. Mites quoniam sint. V, 385, 499, 500. Deus irascendo mitis. V, 103. Christus mitis et humilis: quomodo nec siteat, nec mitescat. V, 1276. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597.

Mnearchus Stoicus. I, 956.

Mnastheus Atheniensium rex. VII, 576.

Moab filius fuit Lot. III, 759. Interpretatur ex patre. IV, 1052.

Moabitas ex Lot. III, 762. Per Moabitas significantur opera mala. IV, 720.

Mociacensis. IX, 515.

Moderatio Christiana. IX, 526, 527.

Modestia unde dicta. I, 711, 975. Pulchrior est temperantia animi inscitiam suam confitentis, quam scientia rerum. I, 711.

Modica, unde dicta. VIII, 557.

Modulari musicis quod sit. I, 503, 564.

Modus an aliqua ratione Deo conveniat. VIII, 558. Summus modus, Deus Pater. I, 976. Modus, ordinis pater. I, 1018. Modus, species, ordo, generalia bona in rebus a Deo factis. VIII, 555. Modus quidam animi est sapientia. I, 975. Modus malus unde interdum dicitur et mala species. VIII, 558. Modus probatus omnibus, a paucis agnitus. I, 990. Modus in rerum concessarum usu, quam difficile tenetur. V, 1272.

Moechia generale nomen ornam illegitimum concubitum significans. III, 622. Proprie tamen non nisi adulterium intelligi solet. III, 622, 765. Moechia est vel ipsa femina concupiscentia. VIII, 561. Moechia prohibitio. V, 69. Moechia sexto et nono praecepto prohibita. V, 71. Moechia viri vetita non secus ac feminae. V, 83. Quomodo praeceptum non moechandi differt a praecepto non concupiscendi uxorem. III, 622. De praecepto non moechandi multis disputat Augustinus, quare. V, 78.

Moechus. Dandam pacem moechis quidam in Africa non putaverunt. II, 541.

Molendinum, huiusce mundi figura. IV, 356. In molendino sunt, qui in saeculo vivunt. IV, 1750, 1751.

Molestias vitae tolerare jubet Deus, non amare. I, 705. Molestias quas nunc patitur homo obediendo praeceptis Dei, vel de ipso morbo nondum sanato patitur, vel de adiutorio medicinae. VI, 99. Molestarum corporalium utilitas. X, 259

Triplex utilitas. II, 504. Molestia temporali utendum est ad salutem. II, 470. Molestiae temporales non admonere debent, quae caveamus aeternas. II, 470. Molestiae crebrescentes aeternam requiem nos desiderare compellunt. II, 593.

Molles matri deum consecrat. VII, 215. Et in sacris deorum adhibiti. VII, 185.

Monachi unde dicti. IV, 1732. De Monachorum nomine catholicis insultant haeretici. IV, 1730. Monachi simpliciter cognominati Servi Dei. II, 993; V, 1070. Monachi in eremo sancta societate viventes. IX, 423. Monachi laudantur. IV, 1750. Monachorum, Anachoretarum et Cenobitarum institutum laudatur. I, 1338. Monasticae vitae genus toto orbe notissimum. IX, 372. Ejus brevis commendatio. IV, 1277. Monastica vita cum portu comparatur. IV, 1277. Monachos quasi tuba in unum congregavit psalmus, *Ecce quam bonum*, etc. IV, 1729. Monachorum professio significata per illud Matth. xxiv: *Duo in lecto*, etc. IV, 337, 358, 1279. Monachi per Daniele figurati sunt. IV, 1731. Monachi militia Christiana. VIII, 226. Milites Christi in silentio pugnant, etc. II, 997.

Monachorum bona studia. IV, 1278. Monachi quid agere soleant, et quo animo debeant. II, 190. Plures tota vita sua singulis diebus, excepto sabbato et Dominico jejunant, maxime in monasteriis constituti. II, 159. Monachi Carthaginenses alii se suis manibus transiebant, alii ex fidelium oblationibus vivendum ducebant: hinc magnae contentiones exortae. I, 638. Qua occasione liber *De opere Monachorum* editus. I, 638. Monachis non licere quidquam operari vitae sustentandae causa dixerunt Massalini. VIII, 40. Monachi in sanctam societatem congregati, operari nolentes castigantur. VI, 549, 560. Monachi otiosi et vagi. VI, 575. Monachi venalem circumferentes hypocrisim. VI, 578. Ad professionem servitutis Dei si non admittantur servi, liberi, rustici, opifices, ac plebeii, grave delictum est. VI, 568. Hac professione abutuntur, qui querunt in ea pasci, vestiari, et honorari ab eis, a quibus contemni conterique consueverant. VI, 568. *Vide* Opus. Monachis duobus tamquam pauperibus elemosynae inscio marito a muliere erogata scandalum pariunt. II, 1079. Monachus (Thagastensis) si re sua non vendita, nec per manifestam donationem in quempiam translata moriebatur, non nisi heredes ejus in eam succedebant, exemplum. II, 205. Monachi criniti. I, 638. Ecclesiam perturbabant. VI, 580. Reprehenduntur. VI, 578. Etiam in monasterio mali tolerandi propter bonos. IV, 1278, 1279. servorum Dei bonae fame consulere, qualis misericordia. V, 569.

Monasticae vitae desertores, quales. IV, 1279. Monasticum propositum non deserendum. IV, 1058. Si quam operam monachi Ecclesiae desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 188. Monachos nonnisi probatores in clerum assumere solemus. II, 223. Monasteriorum desertores ad clericatum non eligendi. II, 228. *Deo gratias*, salutandi formula monachis usitata. IV, 1732. Monachi se per multos dies incudentes, et nulli ad se accessum praebentes. VI, 570. Monachorum Aegypti sanctus ac numerosus grex indicatur. V, 769. Monachi Aegypti a barbaris interfecti. II, 422. Monachorum propositum sicut per alias terras, sic per totam Africanam pullulare optat Augustinus. VI, 576. Monachorum orationibus ut vigilantioribus et magis sobriis Augustinus se commendat. II, 188. Monasticam vitam cum Episcopi munere conjungit Alypius. II, 99. De solis clericis, non de laicis statutum, ut undecumque venientes non recipiantur in monasterium. II, 233. Enstasius et Andreas ex insula Capraria (monachi). II, 189. Monachos et monachas, et conjugia non habentes admittunt tantum Apostolici. VIII, 52. Hieracitae. VIII, 38. Aeriali. VIII, 39.

Monachorum professio et habitatio. I, 1559. Monialibus a Praeposita distribuatur victus et tegumentum, non aequaliter omnibus. II, 960. Ex uno vestuario induantur: neque curent utrum illi accipiant, quod reposuerunt. II, 963. Moniales caveant ne in monasterio, ubi quantum possunt, sicut divites laboriose, sicut pauperes delicate. II, 962. Monacha ei nupsit, adultera reputabitur. IV, 1038. Moniales non dicant aliquid proprium. II, 961. Quomodo se invicem respicere debeant, sive pauperes, sive divites in saeculo fuerint. II, 961. Illae se existimant ditiores, quae fuerint in sustinenda paritate fortiores. II, 962. Non sit notabilis earum habitus; non subter tegmina caputum retiola appareant; capillos ex nulla parte nodos habeant; simul ambulant, simul stent. II, 961. In iucessu, in statu, in habitu, in omnibus modis nihil fiat quod illiciti cuiusquam libidinem. II, 961. Oculi in neminem figant, aspectus libidinosos caveant. II, 962. Nulla extra horam prandii aliquid alimentorum sumat, nisi cum aegrotat. II, 961. Moniales se invicem admonent; quomodo eas quae admonite corrigi neglexerint, prodant Praepositae; et non innocentes

sint, si non prodant: quae convictae fuerint, emendatorium sustineant vindictam; quae vindictam ferre recusaverint, projiciantur. II, 963. Munuscula et litterae a viro non accipiant. II, 963. Murmura devitent. II, 963. Moniales in commune operentur: in potestate Praepositae sit, quod ad sanctionales mittitur; furti judicio condemnentur, quae rem sibi collatam celaverit. II, 963. Indumenta laventur secundum arbitrium Praepositae. II, 963. Balnearum usus semel in mense tribuatur. II, 963. Moniales infirmas quomodo tractandae. II, 962, 963. Aegrotantium cura alicui injungatur: ad balneas sive quocumque ire necesse fuerit, minus quam tres non eant, socias non eligant, sed a Praeposita accipiant. II, 963. Moniales non moleste ferant si infirmis aut aliis aliquid indulgeatur. II, 961. Codices certa hora singulis diebus petant. II, 963. Lites aut nullas habeant, aut quam celerime finiant. II, 963. Quaecumque alteram laeserit, satisfactione quantocius curet quod fecit. Sibi invicem satisficiant, quae se invicem laeserunt. II, 964. Non exigitur ut quae in minoribus coercentis modum excesserint, veniam ab eis petant. II, 964. Praepositae tamquam matri obdiant, multo magis presbytero qui earum omnium curam gerit. II, 964. Praepositae munus. II, 964. Regulam non sicut ancillae sub Lege, sed sicut liberae sub gratia constitutae observent. II, 965. Regula semel in septimana legatur. II, 965. Monialium curam gerens presbyter, nominatur praepositus. II, 963, 960. Moniales desiderantes mutare Praepositam, petunt quod est contra sanam disciplinam. II, 969. Monacha habitus alius a matronali, sed quem matrona viro permittere possit gestare. II, 958. Monialibus dissentientibus Augustinus praesentiam suam negat, et de re earum apud Deum lacrymis agit. II, 969.

Monasterium clericorum. V, 1570. Monasteriorum greges. I, 753. *Vide* Congregationes fraternae. Monasteria in ora vestimenti Christi peperit Ecclesia. IV, 1734. Monasteria et monachos vituperat Petilianus Donatista. IX, 572. *Vide* Augustinus. Monasterium Mediolani plenum bonis fratribus, extra urbis moenia, sub Ambrosio nutritore. I, 753. Plura monasteria seu Sanctorum diversoria Romae vidit Augustinus. I, 1340. Monasteria apud Carthaginem esse incipiunt. I, 638. Monasterium ab Augustino primum in horto, et post in episcopi domo institutum. V, 1569. Monasteriorum bene moderatorum occupationes. VI, 576. Ut qui de aliquo monasterio recesserint, vel projecti fuerint, non fiant alibi clerici aut Praepositi monasteriorum, statutum est concilio Carthag. habito xii. Septemb. ann. cccc. II, 254. Augustinus quomodo difficile expertus est meliores, quam qui in monasterio profecerunt; ita non expertus est peiores, quam qui in monasteriis ceciderunt. II, 273. Divites qui monasteria aedificant, quibus comparentur. IV, 1371. In monasterio Adrumet. delatus liber inscio abbate, quas perturbationes ibi excitet. II, 975.

Monachus Consul. II, 927.

Moneta Dei summs. III, 1691; V, 566.

Monitus saluberrimi ad gratiam pertinent. III, 1833.

Monica Patricii conjux, mater Augustini. I, 760. Educata fuit sobrie et pudice. I, 771. In domo Christiana, quas morum probitatem praeferebat inter Ecclesiae membra. I, 770. Non tam suae matris, quam decrepita ejusdem famulae cura ad honestatem instituebatur. I, 770. Monica disciplina et regimine Christi eam in Dei timore jam tum eruditius instituebatur. I, 770. Monica per Christum subdita parentibus potius, quam per parentes subdita Christo fuit. I, 771. Monica amore vini paulatim capta, sanatur ab hoc vitio, insultatione ancillae secum litigantis. I, 771. Monica Juliani convivio lacerata. X, 1090. Puellari vitio gratia Dei liberata. X, 1090. Monica Patricio in matrimonium tradita, servivit ipsi veluti domino. I, 771. Satagens eum Deo lucrari. I, 771. Ex quo in Christo regenerata fuit, licet nondum viro soluta, vitam fidei et moribus praecipuum egit. I, 779. Ut sese gerebat in virum, a fide ac moribus ipsius longe alienum. I, 771. Ut sese gerebat in socrum adversus se irritam malarum ancillarum susurrus. I, 772. Ut sese gerebat erga parentes, domumque suam. I, 772.

Monica nutritur filios, toties eos parturiens, quoties a Deo deviare cernobat. I, 773. Monica Augustinum et carne, ut in hanc lucem temporalem; et corde, ut in aeternam lucem nasceretur, parturit. I, 770. Augustinum spiritum parturit majori sollicitudine, quam carne pepererat. I, 714. Augustinum a primis annis in Catechumenorum gradu constituit. I, 669, 729. Cum adhuc Augustinus puer in repentino mortis periculo versaretur, curabat festinabunda ut sacramentis salutaribus initiaretur. I, 670. Augustinus tamen recreato, baptismum differendum duxit. I, 670. Augustino annum aetatis xvi agente Deus jam inchoaverat in Monica templum suum, et exordium sanctae habitationis suae. I, 677. Monica bis in die, mane et vespere ad ecclesiam venire solita, ut oraret, vel verbum Dei audiret. I, 714. Monica obsquens ac servicus sanctis, nullum diem

prætermittēbat oblationem ad altare Dei. I, 714. Monnica scripturarum sacrarum erat studiosissima. I, 905. Ut se gerebat erga servos Dei. I, 775. Ut se gerebat erga matronas de maritis suis querelam moventes. I, 772. Ut se gerebat erga dissidentes et discordes inter se animos. I, 775. Monnica frequentabat elemosynas. I, 714. Virum suum, sub ipsius vitæ finem, ad Christi fidem adducit. I, 775.

Monnica viro viduata, sumptus nihilominus procurat Augustino, tunc apud Carthaginem Rethoricæ studentem. I, 688. Monnica Augustinum, ut a fornicatione maximeque ab adulterio abhorreret, cum ingenti sollicitudine admonēbat. I, 678. Monnica Augustinum in Manichæorum hæresim prolapsum luget, ejusque convictum aversatur. I, 691. Monnica de futura Augustini respicientia admonetur per somnium, perque responsum Episcopi cujusdam, fieri non posse assentientis, ut *filius istarum lacrymarum pereat*. I, 692. Unum erat propter quod hic aliquantum immorari cupiebat, videlicet ut Augustinum Christianum catholicum videret ante obitum. I, 775. Monnica Augustinum Romam ipsa invita navigantem prosequitur. I, 715. Paulo post, conscensa nave, per marina discrimina nautas consolatur, de felici perventione divinitus certior facta. I, 719. Monnica Mediolanum veniens, Augustinum audito Ambrosio jam abalienatum a Manichæis reperit. I, 719. Monnica Ambrosium diligit ut Angelum Dei. I, 719. Epulas ad Memoriam Martigrum cum apud Africam deferret, plus quam unum pocillum sibi temperatum, unde *dignationem sumeret* non ponebat. I, 720. Monnica apud Mediolanum vetanti Ambrosio istas epulas fieri, morem gerit libentissime. I, 720. Monnica excubante Mediolanensi plebe in ecclesia, vigiliarum primas tenet. I, 769. Oratious vivit. I, 769. Monnica sollicita an Mediolani sibi jejunandum Sabbato esset, Ambrosii responso acquiescit. II, 151, 201. In Monnicæ laudem Ambrosius viso Augustino sæpe crumpebat, gratulans ipsi quod talem matrem haberet. I, 496.

Monnica audita Augustini conversione gaudet, exultat, triumphat, et Deo benedicit. I, 762. Sececit cum Augustino in agrum Cassiacum. I, 765. Interest disputationi de Beata vita. I, 902. De Ordine. I, 991, 993. Quod ejus ingenium, atque in res divinas inflammatum animum, expertus fuisset Augustinus. I, 991, 995. In disputatione de Beata vita eximias sententias profert. I, 962, 976. Unam ejus sententiam Iulianus refert Augustinus. I, 775. Monnica Academicos, Caducarios appellandos censet. I, 967.

Monnica Augustinum suscepto baptismate remeantem in Africam comitatur. I, 777. Apud Ostia Tiberina, paulo ante obitum suum colloquitur cum Augustino de vita æterna. I, 774. Rapiuntur ambo in æternæ sapientiæ contemplationem. I, 774. Monnica nulla jam re se delectari in hac vita proficitur. I, 775. Post dies circiter quinque decumbit febribus. I, 775. Monnica in ecstasim rapitur. I, 775. Ut sensui reddita est, monet nihil curandum de sepultura sui corporis extra patriam. I, 775. Tantum se eos rogare, ut ad Domini altare meminerint ipsius. I, 775. Tandem die IX ægritudinis suæ, LVI ætatis suæ, xxxiii ætatis ipsius Augustini, migrat ex hac vita. I, 775.

Monnica funus. I, 776. Sacrificium pretii nostri pro ea offertur, jam juxta sepulcrum posito cadavere, priusquam deponatur, ut illic fieri solebat. I, 776. Quomodo matris mortem luxerit Augustinus. I, 775. Monnicæ elogium. I, 772. Augustinus matris suæ meritum esse credit omne quod vivit. I, 960. Ejusque precibus datam sibi eam mentem, ut inveniendæ veritati nihil præponat. I, 1019.

Monnatulus a Girba. IX, 209.

Monoceros superbiam significat. III, 881.

Monomachia Goliath et David. V, 197.

Monstrum. V, 771. A monstrando dictum. VII, 722. Monstra, naturæ errores et peccata an recte dicantur. X, 814. Monstra in humanis corporibus, si nemo peccasset, non nascerentur. X, 1125. Monstra cur a Deo creata. VII, 486. Monstrous hominum genera varia referuntur. VII, 485. Homo bimeubris natus in Oriente. VI, 275. Monstrous fetus resurgenti emendata natura. VI, 272.

Montanus. VI, 505. Auctor Cataphrygum hæreticorum. VIII, 50. Per quem dicunt venisse spiritum sanctum. II, 1035.

Montanus presbyter. IX, 515.

Montes boni, et montes mali. IV, 519, 1257. Cum scriptura in bono montes commemorat, statim ibi Dominum nominat. IV, 1651. Mons Sion, mons Esai, mons condensus, quid. VII, 588, 589. Montes Israel, ubi pasca bona. V, 284. Montis nomine significatur Christus. IV, 74; V, 263, 266. Christi iustitia. IV, 74. Angelorum celsitudo. IV, 1141, 1142. Synagoga. V, 267. Ecclesia. IV, 70; V, 267. Dispensatores verbi. IV, 1479. Et pii per quos prærogatur Scriptura. IV, 1651. Mons unde præcisus lapis, regnum Judæorum. IV, 1270. Mons qui de præcisio lapide surrexit, Ecclesia. IV, 70, 478, 1270; V, 267. Montes in circuitu Je-

rusalem sunt prædicatores, Angeli, Apostoli, Propheta. IV, 1650. Montes magni, id est prædicatores, illuminant, sed prius illuminantur. IV, 1651. Montis nomine significatur clari et spirituales Ecclesiæ viri. IV, 437. Viri excellenti sanctitate in Ecclesia eminentes. IV, 904. De montibus tibi venit auxilium, sed non a montibus. IV, 547. Mons supereminencia caritatis Christi in vita æterna. IV, 143. Montis nomine significantur potestates sæculi. IV, 519. Superbi. IV, 1638. Hæresum principes. IV, 347. Quomodo impletum sit illud Christi, *Dicetis monti huic, mittere in mare, et fiet*. IV, 517, 518. Mons in mare missus ab Apostolis. V, 534.

Montenses seu Donatistæ. VIII, 45. sic Romæ vocati. II, 496.

Monumentum eo quod moneat mentem, nuncupatur. VI, 506. Monumento novo quo sepultus est Christus, congruit uterus Virginis. VIII, 894.

Moralis philosophia. VII, 252.

Morbos in paradiso Pelagianii collocant. X, 1248. Morbi non fuissent in paradiso. X, 802. Morbi infantium unde. X, 707, 801, 802. Sunt argumenta peccati originalis. X, 707. Quot morbis corpus affligitur. VII, 786. Expertus morbi molestia, evidenter fit jucunditas sanitatis. VII, 425. In omnibus pene morbis, medicamenta tormenta sunt. VII, 785. Morbus contra omnem curantis industriam, non malo medicis, sed ægroto insanabilis invictus est. VII, 475. Morbus omnis animi habet in Scripturis medicamentum suum. IV, 557. Morbum desiderii apud Apostolum quomodo Julianus intellexerit. X, 807.

Morum præcepta adolescentibus traduntur. I, 1006. In his quæ ad vitam moresque pertinent, non sola doctrina, sed et exhortatio est necessaria. VI, 451. Quæ contra mores hominum sunt flagitia, pro morum diversitate vitanda sunt. I, 689. Mores judicari solent ex eo, quod quisque diligit. II, 672. Non faciunt bonos vel malos mores nisi boni vel mali amores. II, 672; V, 1417. Mores boni, ipsæ dignitates hominum. VII, 161. Mores bonos hominis ipse facit Deus. X, 1208. Mores honesti, etiam Paganorum, nonnisi ex Deo sunt. II, 591. Mores boni quam utiliter populis persuasi. VIII, 90. Per mores bonos provenit agnitio veritatis. I, 1334. Morum corruptionem non jamat paganismus, sicuti religio Christiana. VII, 64, 69, 70, 74. Morum mala quantum homines negligant. VII, 79. Mores pravi plus damni afferunt, quam hostes sævientes. VII, 45. Mores pravi cruciant corda pie viventium. VII, 615, 614. Morum corruptio ante adventum Christi. VII, 64, 74. Morum similitudines unde. X, 500. Moribus et vocibus laudare Deum. V, 1100. Moribus bonis quantum inimicus Eunomius. VIII, 40.

Moriones. II, 728; X, 707. Nulrum verbum emittunt quod revocari velint. II, 588. Moriones in deliciis cordatorum. X, 148. Moriones fatuitatis delicias cordatis exhibentes. X, 127. Morio quidam suæ patientissimus, Christi injuriæ ultor accerimus. X, 127.

Mos seu consuetudo ad humanum sensum vel afficiendum vel offerendum valet plurimum. VII, 458. Mos Ecclesiæ ad quam venerimus, servandus, si scandalum pati nolumus aut facere. II, 151, 201. Quænam ex variis moribus introducta rescandenda. II, 221.

Mors corporis, separatio animæ a corpore. IV, 556, 895. Mortem poenam esse nolunt quidam philosophi. VII, 387. Mortem corporis, etiam peccante nullo, in paradiso futuram fuisse contendit Julianus. X, 1585. In paradiso non bonorum mortuorum requiem, sed cruciatus morientium intulit Julianus. X, 1575. Mors poenalis et peccato debita, secundum Julianum, non nisi æterna. X, 1222. Mors corporalis, etiam ipsa est poenalis. X, 1222. Mors poenalis quæ animam dissolvit a carne. X, 1505. Mors corporis quæ usitata, merito peccati accidit. X, 1596, 1603, 1604. Mortem ad nos transisse per Adam dicunt Pelagianii, et in hoc se ipsos iugulant. X, 615, 615.

Mors primis parentibus intentata. V, 1459. Homo sic conditus erat, ut non haberet moriendi necessitatem: peccato autem sic mutatus est naturæ status, ut hominem necesse sit mori. X, 1112. Mortem vel lenem non fuissent homines subituri in paradiso, si nemo peccasset. X, 1572. Nisi Adam peccasset. X, 1181. Homo hic moriturus non esset, nisi ille Deus percussisset. IV, 861. Ipsa mors hominis indicat eum sine morte fuisse futurum, nisi peccasset. III, 352, 353. Mortis causa, infirma membrorum compago. VII, 710. Homo peccando in moriendi necessitatem contritus est. II, 547. Non sola mors, sed et peccatum per Adam in nos transiit. X, 615, 614, 1169.

Mors omnibus statuta. V, 1280, 1506, 1513. Debitum est quod nemo evadit. V, 1192. Conditioni mortis et legibus inferni obstrictus nascitur omnis homo præter Christum. V, 1105.

Mors ex peccato. II, 875; III, 353; VII, 577, 578, 580, 587, 591, 596, 403; X, 111, 197, 406, 826. Moriendi necessitas ab ipso exortu. V, 489. Mortis necessitas, meritum

peccati. X, 111. Mors poena peccati. V, 908, 936, 938, 1104, 1778, 1778; X, 615, 1574. Non causa. X, 260. Mors carni peccati debita. III, 2072. Mors peccatum sequitur. X, 1248. Convenit iudicio Dei ut peccator moriatur, nec tamen operi eius convenit mors. X, 1354, 1355. De morte venit lassitudo illa quam invenimus in omnibus refectionibus nostris. IV, 1076. Aegius moriendi apparet in motu carnis non voluntario. III, 428.

Mortem carnis, Dominus non conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. IV, 1111. Mors in Domino aliquam fuit alienorum peccatorum, non poena propriorum. V, 1607. Non perimebatur, sed commutabatur Christus a vita temporali ad aeternam, a Iudaeis ad Genitas, etc. IV, 1139. Mors Domini quid effecerit. III, 9072. Mortem procuravit diabolus, et ipse de morte Christi est captivatus. V, 715. Christus mortuus, mortis interfector. IV, 600. In tuendo serpentem sanari, est credendo in mortuum salvari a mortuo. IV, 933. Mors poena, quomodo morte Christi soluta. VIII, 889. Mors Christi, pignus hereditatis. V, 726. Mortem sine peccato solus Christus pertulit. X, 615. Mors in Christo non poena peccati fuit, sed munus misericordiae. III, 1401. Dignationis fuit, non debili. III, 2072. Enoch et Elias translatio non probat mortem non esse poenam peccati. II, 874.

Mortem non esse ex Deo. I, 919. A serpente mors seminata est. IV, 933. Mors quomodo a diabolo, et quomodo a Deo. X, 808. Quatenus a diabolo in homines venit. X, 144. Mortis potestatem et imperium cur diabolus habere dicitur. X, 181. Mors diabolus, non quia ipse mors, sed quia per ipsum est. IV, 536. Mortis corporalis aculeus, peccatum. X, 1604, 1607. Quomodo. X, 197, 814. Mors quomodo peccatum dicitur. IV, 533. Mors peccatum dicitur, quia est ex poena peccati. VIII, 296, 297. An quia primi hominis peccato factum est ut moreremur, salvatoris adventu fieri debuit ut non moreremur. X, 180. Morti quare obnoxii, qui per baptismum a peccato solvuntur. VII, 379; X, 181. Cur mors, quae poena est peccati, remanet non remanente peccato. II, 872; V, 1378. Mors temporalis cur fidelibus relinquatur ad tempus, cur mors perpetua reis tollitur. X, 1181. Mors temporalis ad exercitacionem fidei relinquatur. II, 685; V, 1378; X, 183, 185, 184, 186, 260. Mortis poena conversa est in usus iustitia. VII, 579.

Mortis regnum. VII, 405. Mors in parvulos cum regnet, ipsos peccato originis obnoxios esse signum est. X, 1228. Mortis regnum quid apud Apostolum. X, 116, 469. Mortis regnum quale. X, 1171. Mors regnavit in mundo propter originale peccatum. X, 1221, 1224. Mortis regnum sola in quolibet homine gratia deservit salvaloris. X, 116. Mors poena peccato comes usque ad interitum sempiternum, nisi divina gratia generationem regeneratione sanaverit. X, 1261. Mortis regnum non est in eis qui gratia Christi renati, ad regnum eius pertinent. II, 685. Quomodo a lege mortis gratia liberat. VIII, 125.

Mors duplex. VIII, 890, 900; X, 1171. Mortes duae, alla corporis quae honorum est et malorum, alia animae per peccatum. X, 1584. Mors duplex; altera temporalis, aeterna altera. III, 1710. Mors animae et mors corporis. VII, 377. Mors duplex in omnes pertransiit. X, 1170. Mors duplex, prima et secunda. V, 1103, 1515; X, 275; VII, 378. Mors prima, quae. VII, 378. Alia mors prima, quam peccando attulit primus homo; alia secunda, quam iudicando inferet secundus homo. X, 1584, 1585, 1604. Quidquid est mortis, usque ad eam quae secunda dicitur, imitatus est Deus primis parentibus. VII, 385, 387. Mors tum animae tum corporis securitara non fuisset, si peccatum non praecessisset. VI, 160. Mors prima communis omnibus, non secunda. VII, 598. Prima omnibus necessario subeunda, secunda solis talis parata. V, 1515. Mortem tantum primam patiuntur, qui liberantur a peccato. VII, 379. Mors prima pro veritate tolerata, a secunda liberat. VII, 382. Mors carnis pertinet ad ignem illum per quem uniuscuiusque opus probatur. VII, 745. Mors secunda, quae. VII, 377; X, 116. Est Mors aeterna. VII, 198. Animae et corporis mors aeterna quae sit. V, 430. Mors aeterna, secunda mors appellatur. X, 140. Mors secunda, damnatio dicitur. VII, 638, 674. Mors secunda est poenitentia. VII, 583. Mors secunda, maior est tantum. VII, 378. Quod est prima mors in civitate mortali, hoc est mors secunda in civitate immortalis. VII, 384. Mortis aeternae quantum imminet omnibus periculum. V, 1341. In mortem secundam omnes praecipitentur, nisi quosdam gratia Dei liberaret. VII, 405. Mors secunda, et mors vocatur; et homo ibi moritur. V, 1402. Mors morietur in nobis, victura est in damnatis. V, 1144. Mortes ambas tollit una resurrectio beatorum. X, 1181. Morti nostrae duplex, quomodo simpli mors Christi impensa. VIII, 891, 892. Mortem aeternam hominis occidit mors temporalis Christi. III, 1402. Mors in Christo mortua. V, 486, 1114, 1364.

Mortem horret, non opinio, sed natura. V, 908, 1300, 1375, 1574. Mori necesse est, et nemo vult. IV, 228. Est dulce quoddam vinculum corporis, et ligatus est homo, ut solvi non vult. V, 1568. Natura prima et maxima vox, ut homo mortem fugiat. VII, 630. Mortem quare omnes refugiunt. VII, 340. Mortis metus. VI, 878. An in paradiso futuro fuisset sine peccato. X, 1350, 1356. Mortis metus posteris Adae congeneritus. X, 1360. Mortis timorem Deus fecit, propter disciplinam. IV, 1165. Mortis timor, tormentum. X, 1570, 1571. Mors plus metuitur, quam labores. X, 1571. Mortis vitandae causa quantum homo labore. V, 706. Mortis timor quam vanus. V, 881. Mortis timor maxime pungit, quando nobis bene est. V, 238. Quid agendum ut non moriamur. V, 881. Mors est, quae si volueris non erit. V, 1515. Mors animae timenda magis, quam corporis. V, 450, 860, 1247. Non timenda mors temporalis, sed aeterna. V, 1260. Eius nobis amara mors, cuius vita dulcis est. VII, 638. Mortem iucundam quibusdam Cicero promittit. VIII, 1038. Mortis quam vato timore teneantur homines. V, 861. Mori timentes, et nihil aliud agentis nisi serius mori, quare non agunt non mori? V, 881. Mortis diem Genes, sed poena omnes differre conantur, quare. II, 844. Mors accelerata quibusdam est utilis. III, 780. Nemo laborat ut mors omnino vitetur, sed tantummodo ut differatur. III, 816. Non tantummodo quam cito, vel quo mortis genere vita ista finatur. VII, 25. Mortis genus non quiddam bonis facit, quod obesse possit post mortem. VII, 471. Unde homo moriatur non cures, sed quo iturus sit post mortem. IV, 1045. Qui tanta agit, ut paulo serius moriaris, age aliquid ut nunquam moriaris. V, 1587. Qui morte imminente turbatur, intencatur Christum ipsum eadem de causa turbatum. III, 1789. Mortem carnis omnes refugiunt, de morte animae pauci curant. III, 1747. Mortis corporalis metus facit reos. X, 1603. Mors non timenda. II, 849. Mors temporalis non timenda. III, 1710. Totam hominis vita contra mortem intrepida fieri potest. II, 74. Mortem corporis sapiens non metuit, nec dolores. I, 971. Satius est unam mortem perpetui moriendo, quam omnes timere vivendo. VII, 23. Mortis metam vincere, non parva virtus. X, 185. Major est virtus mortem spernere, quam laborem. X, 1871. Mortis timorem quod fideles vincunt, ad agonem fidei pertinet. X, 183. Nec mortem, nec genus mortis vitandum esse, Christus sua morte et cruce ostendit. VI, 684. Mortis timor in Petro et Christo. IV, 1143, 1144. Mortem cur Christus timuit, Paulus non timuit. IV, 1297. Mors Christi mortem non esse usque adeo metuendam docet. V, 1354. Mortis timorem Christus resurgendo abstrahit. V, 799. Mortem timendam, licet fiat infirmitatem. IV, 1145, 1144. Mors seni non est poena. IV, 1268. Mortem nemo invocet verbis, sed mala vita. IV, 473. Mors vocatur a miseria: ubi adest, pro virili fugitur. V, 519. Mors amari non potest, tolerari potest. V, 1875. Quamquam Christo inhære cupiamus, mori tamen nolimus. IV, 842. Mentis ratione concupiscit homo piva dissolvi, sed id sensu carnis refugit. II, 544. Apostoli post mortem Christi fugientes, praesignantur per Moysen a serpente fugientem. IV, 933.

Mors aequo animo ferenda. III, 1402. Patienter ferenda exemplo Christi. IV, 831. Deo iubente recusanda non est, quocumque temporis. III, 361. Domus ista tibi locata est, non donata. IV, 1945. Dominus domus cum vult, dicit, migrat: non cautionem tecum fecit et placito se obstrinxit ad certum tempus. IV, 420. Mors non est vitanda peccato, sed pro iustitia perferenda, si facultas datur. VII, 591. Mortem sapiens debet ferre patienter, sed quae aliunde accidit quam a se ipso. VII, 650. Mortem sibi inferre non licet. II, 753; VI, 616. Ex quacumque causa. VII, 50, 54, 55, 58, 39. Mortem sibi inferre ad animi magnitudinem non pertinet. VII, 55. Mortem voluntariam prohibendam iudicavit Plato. VII, 36. Mors sibi non est inferenda. III, 1767, 1770. Eligenda tamen est potius quam peccatum. III, 1767.

Mortis quadruplex genus. III, 1739. Mortis genus triplex. III, 1747. Mortis tria genera a Donatistis frequentata. IX, 724, 725. Mortes duae maxime viles et usitatae eorum qui se interimunt, laqueus et praecipitium. IX, 899. Mortem sibi inferens, etiam dum ad malum cogitatur, in aeternum perit. II, 735. Mortem qui sibi inferit, peior est quam parricida. VI, 617. Moriuntur quidam cum patientia, perfecti cum patientia vivunt. III, 904. Amor Dei facit ut mors contemnatur, timore et desideretur. I, 1268. Mors desideranda. IV, 1845. Non tamen nimis. IV, 1845. Mortem optare in amarissima vita quomodo iusto licet. IX, 727. Optandum ad Christum subveniente morte velocius properare. X, 680. Mortem cur Paulus desideravit, cur ceteri Apostoli. X, 631, 632. Mori nolle fidelibus non consilium est ut proficiant, sed indicium quod parum profecerint. III, 1576. Peregrinationem nostram tanto ardentius finire cupimus, quanto fruamur Deo vel per speculum vel in signato. III, 50. Mors vehiculum ad regnum. VI, 608. Mors catala, dicitur rascular.

IV, 825. Quasi somnitas est. IV, 1701. Mors definitio propter futuram resurrectionem quasi evigilationem. II, 379. Mortem separationem esse boni a malo Manichaei dicebant. II, 379.

Mors non est malum, secundum Pelagianos. X, 610. Mors secundum Julianum praevicatori pro beneficio fuit promissa, vel potius indicata, ne suum laborem putaret aeternum. X, 1570, 1571. Mors non est bonum. VII, 580, 581. Mors cum mortibus contingit, non aliquid dirum putandum. III, 778. Mors, justa vindicta peccati: plus tamen clementiae Dei, quam severitatis ostendens, quare. III, 151. Quod hominibus necessario corpore morituri sint, non parvum de Christi gratia beneficium. X, 115. De bono mortis nonnulli congruenter disputarunt. X, 613. Mors non solum non inutilis fidelibus, verum etiam utilis secundum Cyprianum. X, 979, 980, 981. Per temporales mortalium mortes Deus utilitatem timoris sui populi imponit. VIII, 412. Mortibus corporalibus, etiam eorum qui non commiserant peccata vindicavit aliquando Deus. VIII, 660, 661, 662. Mors reliqua in bonum electis cedunt. VIII, 1029. Mors ex misericordia Dei in bonos usus convertitur. X, 613, 614. Mors corporis, poenalis; sed per Dei gratiam fit pretiosa. X, 1583, 1585. Mors fit iusti meritum. VII, 590, 591. Morte quae primi peccati poena est, quinam bene utuntur. X, 178. Mortis malo bene utentes Martyres, conantur. X, 1573. Qui usque ad mortem pro veritate decertat, vel ab inimicis suis pro iustitia occiditur, is gratum Deo sacrificium offert. III, 611. Mors in deterius et in melius. III, 1588.

Mors in morientibus omnibus mala est, in mortuis autem quibusdam mala, quibusdam bona. X, 1575. Mors an bonis bona sit, et mala malis. VII, 578, 581. Mors malis est mala. VII, 578. Mors quanam vere bona vel mala sit. V, 611. Mortem malam non facit, aut probat, nisi quod sequitur mortem. V, 612; VII, 25, 26. Morientibus quidquid obest, ex vita, non ex morte contingit. II, 649. Morienti comes erit aut vita, aut poena. V, 811. Mors non est mala putanda, quam bona vita praecesserit. VII, 25. Non est in hominis potestate quo exitu hanc vitam finiat, sed est in hominis potestate quomodo vivat, ut securus vitam finiat. V, 1400. Mori in peccato, summum malum. III, 1676. Non potest finale mori, qui bene vixerit. V, 1162; VI, 676. sic vive, ut mortens pro iudice patrem, pro ministro saevo Angelum tolerantem in sinu Abrahae, pro carcere paradisi invenias. V, 658. Morientis statim post veram conversionem Deus non annotat facultatem, sed coronat voluntatem. V, 151. Mors malorum finis, sed in eis quorum casta, pia, fidelis, innocens vita. II, 590.

Mors iustorum et peccatorum in quo differant. IV, 321. Quid sit mors non vident impij, cum vident etiam sapientes morientes. IV, 331. secundum animam intelligenda est mors aut pessima aut optima. IV, 322. Mors optima quanam. IV, 825. Mors sanctorum pretiosa. VII, 331. Mortium sanctorum pretium mors est unius. V, 1434. Mors pio undecumque bona est. IV, 1945. morte anima, si non perdidit Deum suum, in illo erit quae a se non exclusit. V, 881. Morienti praclarum exemplum. II, 694, 697. Sicut merito peccati tanquam stipendium redditur mors, ita merito iustitiae tanquam stipendium vita aeterna. II, 881. Adam mortis, Christus resurrectionis auctor. X, 1595. Neque per mortem vel praevicationem Adae omne genus hominum mori, neque per resurrectionem Christi resurgere, Coelestii dogma. X, 334. Morte Christi resurrectionem iustis praestitam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam tenuerunt. II, 712. Mors in saeculo futuro non erit. VII, 683. Gratiae mirabilioris virtute iustos a morte ad aeternam beatitudinem reviviscere, quam in mortis experientiam non venire. II, 875. Mors corporis in resurrectione destruetur. X, 1603. Mortis victoria, corporum resurrectione superabitur. X, 198. In resurrectione soli iusti liberabuntur de corpore mortis. V, 839. Mori nemo prorsus vult. V, 939. Mortem repentina commutatione non sentiant, qui in fine residui erunt. X, 181. Raptus vivorum fidelium ad adventum Christi, non probat mortem non esse poenam peccati. II, 872.

Mortis cogitatio cum mortuo sepulto saepe sepelitur. V, 1001. De sola ultima hominis profectione, quae mors vocatur, vero cogitandum. II, 74. Inter strepitus inquietosque conventus aliqui discursus, cum morte familiaritas non habet. II, 74. Mors sola hic certa. V, 990. Incerta caetera omnia. IV, 428. Mortis diem magna misericordia Deus nobis abscondit. IV, 532. V, 241. Mortis diem cur Deus incertum esse voluerit. IV, 1501, 1576. Latet ultimus dies, ut observetur omnes dies. V, 241. Mortis dies incertus, sed vitans. V, 241, 659. Mortis dies cuiusque, est novissimus dies. V, 982.

Mortis corpus quid, et quinam ab illo liberantur. X, 561. Mortis umbra, quid. X, 1523. Mortis umbra, via peccati. V, 1640. Mors in saeculo figurata est. IV, 601. Morionis cuius

dicatur. VII, 682. Mortis tempus an in haerentibus, an in mortuis esse dicendum sit. VII, 582.

Mors spiritalis quae. III, 1347; V, 1617. Mors animae. V, 1039. Mori potest et non potest anima. V, 428, 1247. Animae mors, Dei amissio. III, 1737; V, 415, 428. Separatio animae a Deo. IV, 838, 895. Mors animae, nequitia est. III, 151. Mors tum corporis tum animae, quibus indicis cognoscitur. V, 429. Mors sibi ipsi est, qui male vivit. I, 850. Vita in deliciis temporalibus, in comparatione vitae aeternae, non vita, sed mors dicenda. II, 225. Mortem plus nos amare quam vitam, acute probatur. VI, 676. Mors animae horrenda magis et melianda, quam corporum. VIII, 648. Occiduntur peccatores, dum obscurati intelligentia alienantur a vita Dei. IV, 1800. Mortuae animae mors jacet sub corporis pondere. IV, 1117. Mortua peccato quomodo anima dicitur. III, 2069. Ipsa est vera mors, in profundum ire peccati. IV, 763. Mors animae intelligitur, cum mortificata peccato, vel damnatione punita est. II, 717. Mortibus corporum mortui multi propter aliena peccata, nemo morte animae. VIII, 619. Mors quaedam est, male vitae mutatio. V, 1106. Mortes quaedam aetatum. IV, 1686. Mors pecorum Aegypti. V, 69.

Mortale, moriturum, et mortuum qui differant. X, 111. Mortalis institutio nostra, qua vel mortales conditi sumus, divinum munus est. VII, 576. Mortalia, etsi poenalis, habent proprium decoris locum in pulchritudine temporum. VIII, 607.

Mortalitas facta est quasi secunda natura. VI, 107. Mortalitati et libidinis origo. III, 448. Mortalitas ex peccato. V, 62, 65, 67, 1607. Peccati poena. VI, 107, 582. Mortalitas in Christo vera. V, 1609. Cur a Christo suscepta. V, 62, 63. Homini ad humilitatem prodesse debet mortalitas. V, 599. Mortalitas nulla post resurrectionem. X, 112. Mortalitas saeculi, flumen est. IV, 794, 796. Mortalitas saeculi cum torrente comparatur. IV, 1462.

Morticina non nisi mortuorum, mortalis vero etiam vivorum corporum nomen est. IV, 1015. Morticino cur vesci Christianos prohibuit Apostolus. VIII, 503, 504.

Mortificari et vivificari fideles Christi, quid est. VII, 529. Mortificanda membra. VI, 370. *Vide* Caro. Id agit spiritus in domanda carne, ut eam faciat subjugatam. III, 28. Hoc est opus nostrum in hac vita, actiones carnis spiritu mortificare, quotidie affligere, minuire, frenare, inlucere. V, 835. Delectationem, dum non consentis, mortificas; cum coeperit omnino non delectare, mortificasti. V, 838. In hoc agone cum configimus, Deum habemus spectatorem; cum laboramus, Deum poscimus adiutorem. V, 636. In mortificatione carnis de spiritu suo non praesumendum. V, 835. Alias quid tibi prodest, quia non eris Epicureus, et eris Stoicus. V, 635. Statum post resurrectionem futurum student imitari, qui carnem castigant. III, 28. Nec corpus suum odio habent. III, 28. Mortem Evangelicam emortendum est, ut resolutionem carnalem voluntario praeventiamus excessu. II, 549. Ut vivamus vitam evangelicam. II, 552. Mortificatio, Jejunia et eleemosynae multum adjuvant orationem. II, 304, 507. Moriendo aut vivamus. V, 624. Mori saeculo quid. III, 1808. Cuius animus non moritur huic saeculo, is non resurgit ad vitam, sed ad supplicia. III, 26. Nisi mortem Christi in cruce mitemur mortificatione membrorum, resurrectionem ejus a mortuis non apprehendimus in gloria. *Ex Paulino.* II, 590. Mortem quaedam in nobis facit dilectio. IV, 1628. Mortificationum varia genera. X, 849.

Mortuorum animae abditis receptaculis committuntur, sicut unaquaeque digna est vel requie, vel aeterna. VI, 153, 263. Mortui non iudicantur secundum facta quae facturi essent, si viverent. X, 1005, 1006. Mortuorum piorum animae ab Ecclesia non separantur. VIII, 658. Eos qui de hac vita migrant, non amittimus, sed praemittimus ad vitam, etc. II, 518. Mortuus sive bonus, sive malus, dormat. III, 1751. Mortuos appellat dormientes veracissima Scripturae consuetudo. V, 576, 858. Ut evigilaturi intelligantur et resurrexerunt. IV, 1112. Mortui ei qui potest excitare, sunt dormientes. V, 592, 596. Ut mortuos ex vivis, ita vivos ex mortuis semper fieri, dogma Platonium. VII, 510. Mors quare non gravis defunctis sanctis. VII, 303. Iustis in requie viventibus melius esset cum suis corporibus bene valentibus vivere. VII, 302. Mortuos unde lugere licet, et hunc luctum quid debeat consolari. V, 936, 937, 939. Lugentes consolentur fraterna obsequia. V, 957. Non est succedendum de caris mortuis dolori mortalium, sed dirutus dolor non debet esse fidelium. II, 1065. solatur Augustinus afflictam de morte fratris sororem. II, 1082.

Mortuorum memoria. IX, 576. Mortuorum piorum memoria in commemoratione corporis Christi. VII, 674. Offerri pro mortuis non oportere dicunt Aetiani. VIII, 59. Mortuos suos per oleum, balsamum, aquam, invocationes, etc., quasi pedimere fertur Heraclonius. VIII, 26. Mortuo sepulture locus per se non prodest; et quatenus prodest.

VI, 596, 610. Dum deest sepultura Christianis, nihil admittit. VI, 594, 596, 600. Mortuus ex funeris pompa, et ex sepulcri ornamentis nihil iuvare. IV, 532, 560. Mortuorum obsequia solemnia, altaris, orationum et elemosinarum pro ipsis sacrificia. VI, 609. Pro defunctis universa Ecclesia supplicare consuevit. VI, 592. Etiam sub generali commemoratione pro omnibus in Christiana et catholica societate defunctis. VI, 596. In precibus sacerdotis, quae Deo ad altare eius funduntur. VI, 595. Mortuus an prosit oblatio quae pro ipsis fit. VI, 157, 158. Paulini difficultas quomodo prodesse possint hae preces. VI, 593. Mortuus pro genere vitae quam duxerunt, prosunt vel non prosunt, quaecumque pro illis pie sunt. VI, 157, 158. Sepultura locus, pompa exsequiarum, etc., magis vivorum solatia sunt, quam subsidia mortuorum. VI, 594, 596. Funeris et sepulturae cura quare laudabilis. VI, 593. Mortui filii cadaver exoptat mater in basilica B. Felicitis confessoris poni, et obtinet. VI, 591, 592. Non esse inanes motus animorum fidelium pro suis corporibus ista curantium, censet Paulinus. VI, 592. Aegyptiorum mos circa mortuos. V, 1605. *Vide Defuncti.* Utrum et quatenus, vel quomodo ea quae circa nos aguntur, noveriat spiritus mortuorum, questio difficilis. IV, 1437. Mortui non intersunt rebus viventium. VI, 604. Mortui quid hic agatur, vel ab iis qui hic ad eos pergunt, vel ab Angelis, vel revelante Deo possunt discere. VI, 603. Possunt etiam ipsi ad vivos mitti. VI, 606. Mortuorum visitationes praenuntiationum quod eventus confirmavit. II, 697, 698. Migrans anima de corpore num calidum elementum secum auferat quaerit Evod. II, 697. Mortui plures visi sunt ita in domibus ingredi, ut soliti sunt. II, 697. Testantur plures, in locis in pulvis humata sunt corpora, et maxime in basilicis, per noctem fieri tumultus et orationes. II, 697. Visionis huiusmodi testis sanctus Presbyter. II, 696. Mortuis aliquam curam esse de nobis ex Evangelio intelligitur. IV, 1437. Defuncta uxor mariti sollicita inducitur. II, 1075.

Mortuorum duo genera. V, 591. Mortui solent mystice appellari omnes iniqui. IX, 262. Mortui sunt omnes infideles, omnes iniqui. IV, 893. Pejor mortuus luxuriose vivens, quam moriendo luxuriam fulens. IV, 409. suscitatio mortuorum et peccatorum justificatio, maxima laus Dei. IV, 893. Tres mortui quos Dominus resuscitavit, tria peccatorum genera ostendunt. III, 1747; V, 592, 720. Mortui saeculi, qui. IV, 1830. Mortui mortuos sepelientes. V, 605. Mortua opera quatenam. VI, 308.

Mortuum eras peccatum, pro non apparebat. III, 2070. Motus numerati, rationabiles et irrationabiles, connumerati et dinumerati, complicati et sesquati. I, 1092. Motus in sex partes fit. VI, 19. Motus per loca, importat motum per tempora, sed non e contra. III, 368. Quae celerius moventur, ferventius moventur. III, 267. Tardius moventur interiora molis rotundae, exteriora celerius. III, 266. In corporum motibus nihil omnino a duobus idem fieri potest. II, 79. Motum omnem animi aliquid facere in corpore. II, 72. Motus animae pravi continentia cohibendi, negato consensu, et rejecta vel cogitationis delectatione. VI, 309. Motus inobedientis membrorum, malum peccati originalis. X, 142. *Vide Concupiscentia, membra.*

Moyses quo tempore natus. VII, 593. Moyses antiquior omnibus poetis ac philosophis Graecis. VII, 596, 599. Moysi factum in Aegyptii caede, an justificandum. III, 597. Moyses per Angelum divinis vocibus in monte Sina evocatus. VIII, 444. Moysi filium infantem voluit Angelus occidere, eo quod non esset circumcisus. II, 96. Moysi Deus ipse apparebat, sed latens. V, 161. Quomodo apparuit. V, 59, 63. Os ad os Moyses loquebatur Deo. VI, 662, 663. Deus ei loquebatur per assumptam creaturam, non per substantiam suam. IV, 1788. Christum fuisse qui Moysi loquebatur, quorundam opinio. V, 63. Alorum sententia est Angelum Moysi apparuisse. V, 64. Cum Moyses loquebatur Angelus portans typanum Domini. III, 1403. Moyses claritatem Domini vidit. II, 610, 611. Quomodo Deum vidit. VI, 662. Videre Deum cupiebat in ea substantia, qua Deus est. III, 477. Moyses beum non vidit per suam substantiam. VIII, 811, 812. Et sicut est. III, 1779. Promissio facta Moysi de visione Dei, prophetia de Christo. III, 648. Moyses Dei posteriora, Christum prophetando vidit. VI, 663. Moysis facies splendida. V, 474. Moyses Christum prophetavit. VII, 568.

Moysi signa data, cum ad liberandos Israelitas mitteretur, allegorice exponuntur. V, 61. A Moyses magi Aegypti sunt superati. II, 521. Moyses quo tempore populum de Aegypto eduxerit. VII, 568. Moysis canticum. V, 1638. Moysi Legis tabulae datae a Deo. V, 81. Moyses, licet cum eo Deus loqueretur, consilium tamen regendi populi a socero accepit. III, 18. In hoc Moysis humilitas commendatur. III, 619. Moyses ab alienigena admoneri voluit Deus, ubi ipsum posset tentare superbia. III, 619. Moyses medius inter Deum et Aaron. III, 599. In Moysae principatus fuit, in Aaron ministerium. III, 619. Moyses et Aaron non solum officia, sed

et mortes fuerunt signa futurorum. III, 743. Moyses reprehendi non debet, quod bella gesserit. VIII, 450. Moysis manus contra Amalech nunc extente, nunc demisse. V, 1536. An diffusus est Moyses Deum posse carnes dare in deserto. III, 726. Moysis varia gesta, quid significaverint. VIII, 461. Moyses virga percussus petram, figura populi Iudaeorum sub Lege positi. VIII, 526. Moysis dubitatio fuit figurativa. V, 1535. Quali poena vindicata est. IV, 1267, 1414. Moyses in Iudaeos idololatrias nulla crudelitate, sed magna dilectione saevit. VIII, 452. Moysis perfectum odium. IV, 1802. Moyses sic oderat iniquitatem quam puniebat, ut diligeret humanitatem pro qua orabat. IV, 1802. Moyses in vocis silentio, corde clamabat. III, 614. Moyses quam securus dixerit, *Dele me de libro vitae.* V, 555. Moyses ab aeterna societate Sanctorum alienatum fuisse ob peccatum suum, non est credere. VIII, 525. Moyses qua aetate mortuus. VIII, 568. Moysis mors in monte, qui significat. V, 1534; VIII, 526.

Moyses sacerdos fuit. III, 684; IV, 1265. An summus sacerdos fuit. III, 684. Quondam Scriptura evidenter dicit Moyses primum sacrificasse. III, 635. Quare Moyses nube descendente non poterat intrare in tabernaculum, intravit vero in nubem ubi erat Deus. III, 686.

Moyses fidelissimus dispensator prophetici sacramenti. VIII, 351. Minister Legis. V, 689. Minister Testamenti veteris, et propheta novi. IV, 1144. Moyses ad novum Testamentum per intelligentiam pertinebat. IV, 1802. Moysi quinque libri. V, 196, 199, 687. Per quinque porticus piscinae probatice significati. IV, 869, 1329. Per quinque lapides quos tulit David contra Goliath. IV, 1857. Per quinque panes hordeaceos. III, 666. Moyses Iudaeorum personam gessit. IV, 1789. Moyses figura Christi. III, 1723. Personam gerebat Christi. V, 758, 1635. A Moysae illud chrisma cepit, unde Christi nomen innotuit. VIII, 551. Omne quod scripsit Moyses, de Christo est. VIII, 520, 521, 523, 550, 552. Et hoc de fide credendum est. VIII, 534. Singularia ipsius testimonia de Christo. VIII, 329. Moysi qui credit, ipsum et Christo credere non implicat. VIII, 554. Moysis et Christi non diversa fuit doctrina, sed diversum tempus. VIII, 554. Moyses aliquando figura eorum qui participes fiunt intimae veritatis Dei: aliquando eorum qui gratiam Dei non intelligunt. III, 656. Moysis laus. VIII, 443, 444. Fausti convicta contra Moysen depelluntur. VIII, 427.

Moysi cathedra figurat cathedram Christi. IX, 508. Moysi facies splendida figuram habebat veritatis. V, 474. Moyses poena dubitationis suae, eorum figuram gessit, qui sub Lege esse vellent, et sub gratia esse nollent. IV, 1267. Moyses Apostolos mortuo Christo expavescentes, expavescent ipse et fugiens a serpente figuravit. IV, 933. Sancti omnes in Moysae intelligendi. IV, 1329.

Mulier proprietate Hebraice linguae, omnis femina nuncupatur, sive viro intacta, sive jam mixta. II, 540; III, 492, 493, 744, 1111; V, 1000, 1518. Locus Apostoli quo dicitur Christus de muliere natus. V, 338. Mulieris formatio non per alium, quam Deum. III, 403, 404. Mulier cur ex homine formata. VII, 372, 576. Mulier in adiutorium propter sobolem facta. III, 593, 596, 597. Etiam si ex peccato non fuisset necessitas moriendi. III, 398. Mulier facta ut vir ei dominaretur. III, 450. Per conversionem mulieris ad virum, significatur servitus conditionis potius, quam dilectionis. III, 450. An mulieris mens imaginem Dei non portabat. III, 452. Mulier ante virum tentata, quia infirmior. VII, 419. Mulier si sola peccasset, sola morte punita fuisset. VIII, 12. Mulier ante peccatum concipere potuisset, salva integritate uteri virginalis. VII, 434. Poena mulieri inflata figurate et prophetice intelligenda. III, 450. Mulieris formatio, mystice dicta est aedificatio. III, 402, 403. Formatio mulieris, eo modo quo narratur, facta est, ut quidpiam praenuntiaretur. III, 402. Mulieris formatio, Ecclesiae formationem mystice significabat. III, 407, 408. Mulieris pudicitia an violetur, cum pro vita mariti, ipso iubente, alterius libidini se permittit, scrupulosus disputari potest. VIII, 424. Mulierem suspicione adulterii puniendam liberat Hypocrites. III, 572. Ad mulierem in monstrum crude non accedendi praecipium, non figurate accipiendum. X, 199. Ad eam tunc accedere peccatum est. III, 706. Mulieres candore ac rubore simulato, et pigmentis illito viros fallentes. VI, 446. Mulier aspectus devitandus. IV, 586. Mulier etsi longe, libido prope. IV, 587. Mulieri major adhibetur custodia, quia major infirmitas. V, 84. Mulieres ad ecclesiam in superbo vestitu venientes reprehenduntur. V, 206. Sed modeste accipiendo illarum pudori. V, 205. Mulieres dnas coram Salomone litigantes de filio. V, 92. Mulier curvata decem et octo annis in infirmitate. V, 659, 1709. Mulier tangens fimbriam Christi, cum eum turba premit. V, 416. Mulier adultera. V, 108, 1280. Mulieris in adulterio deprehensae absolutio. IV, 539. Mulier peccatrix ad pedes Domini recumbentis. V, 566. Mulier ungens Christum, typus Ecclesiae.

IV, 171. Muller quæ perdidit drachmam. I, 791. Mulieres fideles, ut sibi necessaria ministrarent, apostoli circumducebant. VI, 552. sicut et Christus. VI, 552. Enigma salomonis de muliere sedente super sellam in foribus. I, 688. Mulier Atheniensis venenis asueta. I, 1350. Mulier concupiscentiam, mentem viri significat. VI, 580. Mulieribus tantum tribuunt Pepusiani, ut sacerdotio apud eos honorentur. VIII, 30. Mulieri lætæ post partum tres dii custodes adhibebantur. VII, 187. Muliebri habitu qui se ostentant, jure infames intestabilisque habentur. I, 899.

Mulierosus. VI, 391.
Multa pecuniaria paganos Calamenses plectendos censebat August. II, 390.

Multiloquium quid. I, 583. Et ab eloquentia qui differat. IX, 447.

Multiplicationum varia genera. IV, 1778. Benedictio in multiplicatione solet maxime et proprie intelligi. IV, 811. Multiplicari in anima quid. IV, 1778. Multiplicatio florum, de benedictione Domini venit. IV, 1778. Multiplicatio quædam culpabilis, qua homines temporalium cupiditate multiplicantur. IV, 82, 139. Multiplicatio quædam non ubertatis, sed egestatis. IV, 1778.

Multitudo quando et quomodo objurganda. IX, 93. Quomodo multitudinis peccata puniantur. IX, 91. Aliter unus quispiam, aliter multitudo curanda. IX, 674. Quidquid sceleris et iniquitatis inebriat multitudinem, amittit examinis veritatem. IX, 89.

Multi qui ad Adam aut ad Christum dicuntur pertinere, ipsi sunt qui omnes. X, 871. Quos multos appellat Apostolus, cum ait, *peccatores constituti sunt multi*. X, 871.

Munatius Felix, flamen perpetuus, curator colonie Cirtensis. IX, 515, 585. Gesta confecta apud Munatium Felicem. II, 265.

Munda sunt omnia quæ creavit Deus; nec immunda dicuntur quædam animalia, nisi propter significationem. IV, 1833, 1834. Quomodo omnia munda mundis, immundis autem nihil mundum. IV, 1661.

Mundare et sanare, in spiritalibus tantumdem valet. IX, 74. mundat cor fides Dei, mundum cor videt Deum. V, 348. Mundatio in hac vita potest haberi, sed non erit perfecta nisi post resurrectionem. X, 691.

Munditia exterior sine interiori nulla est. IV, 1660. Munditia interiorum necessario sequitur exterior. IV, 1660. Mundities cordis sola est causa cur Deum visuri simus. II, 609.

Mundos innumerabiles quædam hæresis admittit. VIII, 45. Admisit Anaximander. VII, 226. somniavit Epicurus, eosque fortuitis atomorum motibus gigni et resolvi. VII, 320. Variæ et contrariæ philosophorum sententiæ circa mundi unitatem, initium, finem et gubernationem. VII, 601. Mundos duos admittit Plato; unum intelligibilem, alterum sensibilem. I, 588, 934. Quid utriusque nomine intelligebat. I, 588, 934. Sensit Plato alicui philosophi, animal esse istum mundum. I, 602. Mundus dicitur a philosophis animal magnum sine corporis sensibus, cujus anima Jupiter aut Hecates. V, 1137. Mundum esse animal maximum docent Platonici. VII, 388, 390. Animal beatissimum et sempiternum. VII, 308. Mundus corporis compago. VII, 212. Mundum esse corpus Dei quidam putarunt. VII, 125. Mundi corpus non est Deus, sed anima, secundum Paganos. VII, 202. Mundi anima et partes ejus, dii veri existimabantur. VII, 211. Et ita putavit Varro. VII, 198, 199, 202. Refellit. VII, 202. Mundi singulas partes, habere animas diversas, sed tamen divinas, sensit Varro. VII, 109. Mundi anima omnibus corporeis elementis inclusa. VII, 390. Mundus an habeat animam, magna et abdita quæstio. III, 1088. Mundum universum quidam Paganorum, tantquam deorum maximum putant. VIII, 370. Mundum Deum esse arbitratus est Varro. VII, 199. Et Plato. VII, 390.

Mundus fingitur æternus esse. V, 1437. Mundus conditus, non ab æterno. VII, 319. Mundum et factum esse, et tamen ab æterno esse sentiebant Platonici. VII, 311, 319, 320, 359. A nonnullis dicitur Plato sensisse contra quam loquitur. VII, 359. Platonico-rum rationes refelluntur. VII, 320, 321. Mundum non a Deo factum asserebant Carpocrates, Cerynthus, Simon magus, Menander, Saturninus. VIII, 26. Nicolaus. VIII, 26. De principe hujus mundi error Priscilliani. VIII, 666, 667, 668, 671. Mundum a maligno principe factum volunt Priscillianistæ. VIII, 44. Mundus quomodo et unde fabricatus secundum Manichæos. VIII, 115, 375. Prælium commissum ante constitutionem mundi. VIII, 182. Mundi fabricam Deo bono artifice tribuit Manichæus, animalia vero et cuncta quæ nascuntur et terra, et ipsum hominem genti tenebrarum. X, 1323. Elementorum materiam de qua factus est mundus, non a Deo factam, sed Deo coactam volunt Seleucian. VIII, 41.

Mundus a Deo conditus. VII, 318. Quare non tam olim mundus, quam olim est Deus. VIII, 603, 609. Mundus ex

quo initio factus est aut fieri potuit. VIII, 605. Mundum novissime ideo esse factum, ut animæ quæ ante peccaverant purgarentur, sentiebant Priscillianistæ. VIII, 668. Refelluntur. VII, 674, 675. In creatione mundi tria inquirenda. VIII, 534, 537. Mundus quomodo ex nihilo, si ex materia informi factus. VI, 181, 182. Mundus ex materia quidem informi factus, sed simul concreata cum mundo. VIII, 610. Mundus gravidus causis nascentium. VIII, 677. Mundus cum creatus est, habuit quasi semen eorum omnium quæ nunc fiunt. III, 358. Mundus velut quædam arbor magna rerum. III, 1305. Mundi creatio an per Filium Dei facta intelligatur in utroque Testamento. VIII, 129. Mundus sex diebus creatus, quomodo. III, 526. *Vide Dies, Creatio.*

Mundum, quare Deus facere voluerit. VI, 18. Nulla alia est causa mundi creandi, nisi ut bona fierent a bono Deo. VII, 334. Plato id agnovit. VII, 334, 356. Id agnovit Origenes. VII, 356. Manichæi non ita senserunt. VII, 337. Mundum providentia Dei administrari a summis usque ad ima, concedunt Paganæ. VIII, 410. Infirma pars mundi angelis pravicatoribus subjecta est. III, 52. Mundum a Deo factum esse, sed administrari a diis quos Deus fecerat, credebant Gentiles. VII, 518. Cur mundus tantus sit, cum major vel brevior esse posset; cur hoc potius quam illo loco, ignorat August. II, 63. Mundos tres esse super invicem inter disputandum dicimus. II, 69.

Mundi magnitudo Dei magnitudinem commendat. IV, 1887, 1893. Mundo nihil excellentius esse censet Varro. VII, 182. Mundus et factum se esse, et non nisi a Deo se fieri potuisse, ipse tacitus clamat. VII, 319. Mundus miraculum majus, et excellentius omnibus miraculis quæ continent. VII, 291, 718, 724. Mundi pulchritudo ex immortalium et mortalium animalium generibus constat. VII, 576. Mundi pulchritudo per hæc tria est inculpabilis, per damnationem peccatorum, exercitationem justorum, perfectionem beatorum. III, 141. sæculi pulchritudo velut magnum carmen ejusdem modulatores, ducens in æternam contemplationem speciei Dei. II, 527. Mundus speciosus et foedus. V, 498. Quæ nobis in mundo displicent, an ideo sunt vituperanda, quia nobis non convenient. VII, 358. In mundo quare quædam nobis displicent. VII, 358. Omnia etiam quæ in se foeda sunt, ad mundi pulchritudinem conferunt. III, 156. Mundi pulchritudo, pulchritudinem conficitur Creatoris. V, 1134. Mundi pulchritudo consideranda, ut ametur qui fecit. IV, 1887, 1892; V, 438. Quare ab hoc mundo admonemur averti, et ad Deum converti. VI, 13. Creaturæ mundi factæ sunt spectaculum, unde Creatoris bonitas et gratiæ beneficium perspiciuntur. IV, 1831. Mundi consideratio ad immortalia conducit. II, 145.

Mundum hunc non sempiternum quidam existimant, sed innumerabiliter oriri et occidere, aut mundos innumerabiles admittunt. VII, 359, 360. Universa in eundem ordinem eandemque speciem reditura post revolutionem sæculorum quidam tenuere. VII, 361. Plato hoc tenuit. VII, 361. Et Origenes. VII, 361. Mundum post resurrectionem in eo statu, in quo hæc est permansurum, nec ullatenus mutandum, quidam hæretici dixerunt. VIII, 42. Rejicienda eorum opinio, qui volunt mundi universa in eundem ordinem, eandemque speciem reditura post revolutionem sæculorum. VII, 362. Mundum non interituum, cum Platonici sentit Cicero. VII, 739. Porphyrius stultitiæ arguebat Christianos, quod dicerent mundum esse perituum. VII, 696. Mundi finis. VI, 667. Quare ratione in scriptura mundus dicitur periturus. VII, 697. Quomodo periturus est mundus. VII, 683. Mundus non omnimodo interitui, sed rerum mutatione transibit. VII, 679. Mundi immutatio secundum qualitates tantum. VII, 682.

Mundi divisio in quatuor partes. VII, 199. In ætates septem. VII, 804. Sex ætates mundi recensentur. IV, 1182; V, 691, 1197. Singulæ millenis annis constant. VIII, 892. Mundi ætas ab homine condito. V, 1518. Joannes apostolus longe ante reperitur defunctus, quam 5500, anni a generis humani exordio compleverunt. II, 911.

Mundum semper in malam sanctificationem positum volebant Donatistæ. IX, 658. Mundi nomen aliquando in bono Scriptura usurpat. IX, 632. Mundus et in bonam et in malam partem ponitur. IX, 658. Mundus de hominibus dicitur est et in malo et in bono. III, 1773; X, 1383. Mundus in Scripturis dicitur duobus modis. X, 1347. Mundus duplex. IV, 1841, 1842. Bonus et malus, redemptus et damnatus inimicus et reconciliatus. III, 1833, 1920, 1921, 1929; V, 500, 588, 678, 1088, 1502. Pro isto rogavit Christus, non pro alio. III, 1920, 1921. Mundi nomine quid iudicat Joannes. X, 1349. Mundus quis in maligno positus. X, 822. Quis ille mundus, de quo Christus non fuit, et de quo elegit Apostolus. X, 825. Mundus dicitur de hominibus non secundum Deum. X, 1348. Mundi nomine habitatores mundi intelliguntur. X, 570. Dilectores mundi. IV, 249, 1760, 1841. Amatores mundi, vel impij, vel carnales. IV, 630; VIII,

(Quinze.)

308. Peccatores. IV, 975; V, 928. Iniqui. IV, 1854. Mundus unde dicitur iniqui. V, 790. Diabolus unus est cum omnibus impiis quasi cum quodam corpore suo. V, 790. Mundus non dicitur iusti, quia licet carne in eo habitent, corde cum Deo sunt. IV, 1842. Mundus dicitur qui diligendo mundum inhabitant. IV, 1842. Mundum, id est, filios infidelitatis, regit diabolus ut princeps et caput. V, 790, 1088, 1090. Mundus alius quem fecit Deus, alius quem regit diabolus. IV, 1844. Mundus fidelis, omnes credentes. III, 1921. Mundus damnatus Christum merito non cognovit: mundus autem reconciliatus eum non merito, sed gratia cognovit. III, 1929. Mundus per Christum nobis victus. V, 590. Non iugando, sed patiando a Christo victus. III, 1941. Mundus bonus ex malo factus. V, 587. mundi conversio grande miraculum. VII, 756. Quod in Christum credit mundus, virtus fuit divinae, non persuasionis humanae. VII, 759. Christus mundum de mundo liberavit. III, 1925. Generatione de mundo sumus, regeneratione de mundo liberamur. III, 1910, 1915.

Mundus dominatur per illicitas delectationes, per pompas, et per curiositatem. VI, 234. Mundus iste servus est. VI, 294; V, 1357. Christianus uti debet mundo, non servire mundo. IV, 1233. Mundo ad hoc utuntur boni, ut Deo fruantur; mali vero e contra. VII, 444. Ad mundum pertinet voluntas iniquorum. VI, 620. De mundo esse quid. III, 1677. Christus de mundo nunquam fuit, quia de Spiritu sancto natus est. III, 1915. quod quis non sit ex mundo, gratia est, non natura. VI, 620. Mundo mori ut Deo vivatur, sacrificium est. VII, 285. Aliud ignem mittere in mundum, aliud mundum mittere in ignem. IV, 715. Mundus pressuris plenus. IV, 1189. Torcular abundans pressuris. V, 157. Mundi senescentis et deficientis pressura. V, 504. Mundus iam ita contritus, ut etiam speciem seductionis amiserit. II, 485. Mundi ruina non admovent ut alio migremus. V, 241, 405. Quantum laudandi qui dignati non sunt cum mundo florente florere, tantum increpandi quos cum pereunte perire delectat. II, 485. Mundi flores quomodo colligeres, qui ab spinis non revocas manum? V, 241.

Mundus persequens mundum. V, 587. Mundus magnum mare, ubi minores insulas a majoribus devorantur. IV, 422. Vult te mundus absorbere, tu absorbe mundum. IV, 541. Malitia sua se vivere potest mundus, sed non ultra modum positum a creatore. IV, 1127. Saeviat mundus, non nos frangat; quia ad Christum pertinet: blandiatur mundus, non nos seducat, qui ad Christum pertinet. V, 728. Mundi contradictio. V, 1551. Mundus blanditur ut decipiat, aut terret ut frangat. V, 1236. quantum accedit finis mundi, crescit error. III, 1598. Mundi amores, terrores, errores quatenus vincuntur. X, 957. Mundi mala tolerabilia ducenda sunt spe futuri. II, 508. Mundi promissis quid respondendum. V, 1291. Mundi felicitati non credere, contentia est; mundi infelicitati non cedere, sustinentia. V, 235. Mundus ne capiat potius laborandum, quam timendum ne cadat. V, 590. Non potest superare mundum scientem, qui non potest superare blandientem. V, 1470. Mundus iste periculosior est blandus quam molestus, ubi deest pietas et caritas. II, 395, 1026. Quidquid nobis temporaliter mundus arridet, magis est periculum, quam ornamentum nostrum. V, 1564. mundanorum felicitas somnium est, in quo totum, quasi. IV, 559. Mundo fallaci creditur, non Deo. V, 839. Mundo nihil esse ob quod ei Deus non praeparatur. V, 586. Mundi suavitati opponitur suavitas Dei. V, 868. His qui malis saeculi huius vel delectabilibus, vel saevis atque asperis, partim non utuntur, partim bene utuntur, promissit Deus saeculum futurum, in quo mala nulla patientur. X, 1178. Quomodo mundus se diligit. III, 1855. Quomodo eum debemus diligere. III, 1855. Mundus quomodo quod suum est diligit, et odit. III, 1835.

Mundi amatores sequuntur fugitivum. VI, 661. Amant amarum. VI, 661. Munde immunde tenere vis periens, quid faceres si maneres? V, 622. Mundus felix sit, aut evertatur, semper Deus benedicens. V, 622. Mundi vincula asperitatem habent veram, iucunditatem falsam; certum dolorem, incertam voluptatem, etc. II, 104. Amicis huius mundi nihil laboriosius, quam non laborare. III, 151. Mundus amator est foedus et amarus, quid si formosus et dulcis esset? V, 211. Ad sanandos aunos amatorum huius saeculi vel in prosperis vel in adversis, vix oportuna sapientia esse potest. II, 958. Quidam ei aures cordis admovent: rarius inter prospera, crebrius inter adversa. II, 958. Deus tanta solatia doloribus miscet, agiturque mirabiliter ne amemus mundum, ne deficiamus in mundo. II, 382. Mundi amore anima tantum deficit, quanto minus est quod amat, quam Deus. V, 779. Mundi amor adulterat animam. V, 779. Mundum qui diligit, in eis remanent sacramenta ad damnationem, non firmamenta ad salutem. III, 1994. Mundus hic carus est hominibus, et sibi met ipsi viliorum. II, 160

Mundi contemptus. V, 622, 1517. Mundus iste omnis, id est, omnia sensibilia contemnenda; utendum autem his ad vite necessitatem. I, 1527. Mundus quomodo vilescit, sive promittens, sive terrens. III, 2004. Vocatus a Christo, visibilium delectatio minuitur. VI, 55. Mundum totum dimittit, qui et illud quod habet, et quod optat habere dimittit. II, 692. Omnia contemnit, qui non solum quantum potuit, sed etiam quantum voluit habere contemnit. II, 121, etc. Baptizati omnes, nondum perfruentes promissa patria, in mundo tamquam in deserto sunt. VIII, 270. Non prodest nisi fidelibus continere se ab amore huius saeculi. I, 857.

Mundi varia significata. III, 1595, 1598, 1828, 1858, 1875, 1912, 1995, 2007, 2017. Mundus in Scripturis ager appellatur. III, 198. Mundus iste ager Domini. IV, 1950. Mundus appellatur a Christo canis, leo. II, 536. Mundus consuetudine, non ratione, contra insolitam veritatem latrans, est canis. II, 536. Mundum istum quibusdam locis vocat Scriptura civitatem circumstantiae. IV, 703, 711. Mundus comparatur cum eremo, ubi erraverunt Israelitae. III, 1627, 2029. Eremus Christiano est hic mundus. V, 37. Mundus iste tamquam fornax officis. V, 420, 1395. Infernum superius. IV, 1095. Mare laudans et comiosum, sed amarum. IV, 1225, 1852. Molae comparatur. IV, 1750, 1751. Et molendino. IV, 536. Mundus scorpius. V, 621. mundus pro Ecclesia positus. IX, 858.

Munera Dei duplicis generis. IV, 545, 546. Te quaerit Deus magis quam munus tuum. V, 232, 808. Sed malus sum, inquires, et forte me non accipit. Dando te illi, bonus eris. V, 707. Munera non offerunt Deo nisi humiles. IV, 969. Munera quae jam vult Deus, elemosinae. IV, 511. Munera cum suis accipere vetet Deus, cur ipse accipit. VIII, 602. Munera accipere, cum vitio veritur, quid sit. IV, 195. Munus accipit, qui propter laudem iudicat male. IV, 195.

Munus pro spectaculo. V, 535. Muneris dies. V, 152, 535. Munerum seu spectaculorum editores. IV, 1918, 1919.

Municipia gesta. II, 415, 416. Apud Gesta seu Acta municipalia interrogari. II, 429, 450, 451.

Murcida dea hominem nimis inactuosum facit. VII, 125. Murcidus, id est, desidiosus et inactuosus. VII, 125.

Muresis optati amicus. II, 857.

Murmur grande peccatum. III, 4612.

Murmurantes describuntur. IV, 1758. Murmurantes contra Dei flagellum, redarguuntur exemplo Danielis peccata sua confitentis. VI, 716, 717. Murmurantes adversus tempora, coercentur. V, 621, 1416. In tribulationibus adversus Deum non murmurandum. II, 350, 426. Murmurantes contra Deum de malorum prosperitate. V, 126. Vide Felicitas. Murmurant homines adversus Deum, quod malis in hac vita bene sit, et laborum boni. IV, 545. Pii non murmurent, si videant impios a Deo tolerari. IV, 1196. Aut abundare rebus terrenis. IV, 918, 919, 922, 923, 950, 951. Non id agunt murmura tua ut non servias, sed ut a malo servus servias. IV, 1275. Non esses modo qui murmurares, si adversus te audiretur, qui prior de te murmuravit. IV, 1196. Peccata nituamus et murmura. V, 1538. Murmurando adversus Deum blasphemus es. IV, 1496.

Musarium fabula unde orta. III, 49. Musas nos esse filias Jovis et memoriae ostendit Varro. III, 49. Musis nomea imposuit Hesiodus poeta. III, 49.

Muscarius poeta theologus. VII, 572, 597.

Muscarius generatio. VII, 475. muscas non esse a Deo quidam dixit: exinde a Manichaeo hominem etiam non esse a Deo compulsus est dicere. III, 1586. Muscae lucipete. VIII, 365.

Muscarium. V, 295. Muscipula diaboli terrorem continet et errorem. IV, 253, 256. In eam cadit omnis qui non sperat in Deum. IV, 255.

Musica est scientia bene modulandi. I, 1083, II, 726. Musicae inventio. I, 1014. Consonantia nobis insita naturaliter. VIII, 889. Rationis vis in perspicuitate quae ad musicam pertinent, ubi nihil aliud quam aequalitas delectat. I, 1177. Levatio et positio quid in musica. I, 1110. Musicae voluptariae amatores. III, 98. musica sapienter a sapientibus exerceri potest. III, 98. Musicam piam amavit David. II, 569. Opusculum ea de re scripsit August. et quid de illo sentiat. II, 568, 569. Musica ad indicandam divinae gubernationis harmoniam hominibus concessa est. II, 726. Musica bene ordinata civitatis insinuat unitatem. VII, 547. Augustinus poeticam nobilitavit libris de musica. I, 1081; II, 515, not. scopus Augustini in edendis hisce libris. I, 1165, 1165.

Musiva pictura. VII, 485.

Musta vel Mustila. IX, 507, 528, 530.

Mustitana diocesis. IX, 618. Mustitana civitas. IX, 283.

Mustitani. IX, 108, 180.

Mustum. Mira quaedam de musto. I, 1564.

Mutabilitas non inconvenienter mortalitas dicitur. VIII, 855. Mutabilitati omnia sunt obnoxia, corpus, corpora caelestia, animalia, etc. IV, 1625. Omnia quae corporeus sensus attingit, ne punctio quidem temporis eodem modo manere possunt. II, 65. Caelum et terra clamant quod facta sint, quia mutantur. I, 811. Mutabilis anima est temporaliter, non localiter; corpus, utroque modo. III, 157. Mutabilia sunt omnia quae facta sunt, Deus solus, et hoc quod genuit, mutari non potest. VIII, 531. Res naturales et humanae mutari possunt pro opportunitate temporum, immutata ratione qua ista mutantur. II, 526. Mutatio inculpabilis, sed bona. IV, 714.

Mutigena. IX, 735.

Mutius scaevola dexteram porrexit in flammam. VII, 127, 165. Mutius scaevola pontifex ad aram Vestae occisus. VII, 108, 109, 110.

Mutator omnis qui accipit, etiamsi non ipse solutus est. III, 1264. *Vide* Mutuum.

Mutigena. Donatus mutigenae villae presbyter. II, 753, 796. Mutigenensis diaconus rebaptizatus. II, 95.

Mutinus deus, idem qui apud Graecos Priapus. VII, 122.

Mutus et surdus Mediolani, alios non nisi motu corporis intelligens, neque ipse aliter quae vellet, significans. I, 1052.

Mutum esse dandum sine fenore, nec nimium urgentes debitores. V, 1128.

Muzula. IX, 221.

Myrmicoleon. III, 828.

Myro fusilium signorum artifex. I, 896.

Mysterium obscuritas utilis, sine qua studiose quaeretur, nec suaviter inveniretur veritas. III, 156.

Mysteria eo dulciora, quo obscuriora, IV, 1805. **Mysteria** quomodo perscrutanda. III, 426.

Mysteria sacra. VI, 443. Inter illa jubemur sursum cor habere, gratias agere, etc. VI, 443. *Vide* Sacramenta.

Mythicon, fabulosum latine dicitur. VII, 181.

N.

Nabuchodonosor invenit misericordiam. V, 1381. Ipsi praestitum est ut crederet in Deum, et evaderet gehennas aeternas. V, 1307. Nabuchodonosor regis leges. II, 796, 806. Ante et post conversionem. II, 398. Nabuchodonosor figuravit duplex tempus, unum quo cogere reges adorare solent, alterum quo leges ferretur propter Deum. II, 525. Nabuchodonosoris regis edictum in officio Gothicorum sabbati sancti legebatur. II, 398.

Nachor cur non commemoratus in protectione Tharae de regione Chaldaeorum in Mesopotamiam. VII, 495.

Naisia dea. VII, 189.

Nævius poeta Plauto fere aequalis. VII, 54. *Not.* (e). 57.

Nævius homo mirae proceritatis. II, 80.

Naid interpretatur commotio. VIII, 231.

Namphano II, 82. Significat boni pedis hominem. II, 85. **Nomen** hoc Herculi apud Virgilium convenit. II, 84, 85.

Narratio quatenus variat sine mendacio. III, 1090.

Nasci quomodo nascuntur res quaeque visibiles. VIII, 876. **Nasci** homo dupliciter dicitur, in visceribus, et ex visceribus. IV, 678. Puer adhuc in utero, natus dici non potest. II, 844. **Nasci** hic in corpore mortali, incipere agrotare est. IV, 1320. Puer nascens plorat, quia in hanc vitam ingreditur. IV, 1664. Ad hoc nascuntur filii in hoc saeculo, ut excludant parentes suos. IV, 756, 794. Quisquis nascitur ex Adam, nascitur damnatus de damnato. IV, 1758. Nemo nascitur nisi trahens poenam, trahens meritum poenae. IV, 591, 734. Nemo nascitur ex spiritu, nisi humilis fuerit. III, 1487. Nemo nascitur ex aqua et Spiritu, nisi volens. III, 1998.

Nataicus Thelensis episcopus. IV, 580.

Natalis Domini Matutina. V, 533. Natalis dies Domini ad eundem diem recurrit, quia non in sacramento celebratur, sed tantum in memoriam revocatur quod natus sit. II, 205. **Natalis** dies Christi tantum et Joannis ab Ecclesia celebratur. V, 1501, 1519. **Natalem** suum celebrat Augustinus. I, 588, 962. **Natales** vocat Ecclesia pretiosas mortes. V, 1412. **Natalis** civitatis. IV, 457.

Natans ab Oca. IX, 250.

Natalia sanctorum cum sobrietate celebranda. IV, 1141. **Natalia** potentialiter creata. III, 326.

Nathan duo. I, 627, 657. Nathan filius David. VIII, 215. **Cum** propheta per quem David correptus est, confunditur. V, 352.

Nathanael non ex numero Apostolorum. III, 1445. Nathanael non est electus inter discipulos, quia peritus erat legis. IV, 788. Nathanael agnovit in Christo divinitatem.

V, 681. Unde agnovit. V, 537. Nathanael sub ficu, genus humanum sub peccato. V, 680.

Nativitas nostra duplex. III, 1478, 2011; V, 679, 1669.

Natura nihil est aliud, quam id quod intelligitur in suo genere aliquid esse. I, 1346. Veteres pro essentia et substantia naturam dicebant. I, 1546. Totum illud quod ad naturam pertinet, philosophi in corpora et inane, et quae his accidant diviserunt. II, 447. **Naturae** ipsae substantiae dicuntur. V, 844. **Natura** omnis in quantum natura est, esse cogitur. IV, 109. Nulla natura vel substantia veritati est contraria. IV, 85. **Natura** triplex; natura mutabilis per locos et tempora, natura per tempora tantum mutabilis, et natura quae nec per locos nec per tempora mutari potest. II, 85. **Natura** Dei non potest deficere. VII, 555.

Natura nulla est, quae non aut Deus ipse sit, aut ab ipso facta sit. X, 966. **Naturarum** omnium auctor Deus. III, 276, 389; V, 1066, 1514; VII, 331, 374, 719; VIII, 199, 556. Non diabolus. X, 1383. **Natura** quaelibet non potest habere creatorem, nisi qui bona creat. X, 1536. **Naturae** opera parva magis stupenda, quam immensa. VII, 791. **Natura** nihil temere producit. I, 983. **Naturae** cursus habet suas leges naturales. III, 406. Super cursum naturalem rerum potest Creator de his omnibus facere aliud, quam eorum quasi seminales rationes habent. III, 406. Quae sunt praeter cursum naturae, non fiunt contra naturam. III, 349. quid censetur esse contra naturam. VIII, 480. Non est contra naturam quod in qualibet natura Deus operatur. VII, 720, 721. **Naturas** mutare Deo non est impossibile. VII, 722. **Naturae** plerumque displicent nobis, quia noxiae. VII, 552. **Naturae** prima seu primigenia, quoniam sint. VII, 622, 638. **Naturae** prima propter se sunt expetenda. VII, 626. Sunt nonnulla congenita, quae in aetate qua usus incipit esse rationis, incipiunt apparere. X, 1427. **Naturae** rerum sub Dei veri regimine constituta, religiosum cultum exhibendum putabant Romani. VII, 456. Utilitas nostra, non aequa ratio iudicandi de natura aliqua. VII, 352. De obscuris rerum naturalium non affirmando, sed quaerendo tractandum est. III, 220. **Naturarum** omnium semina, opera sunt Dei. X, 1441. In omni naturae specie et modo, laudabilis Creator. VII, 535.

Naturae omnes conditae bonae, quamvis impares creatori, quia ex nihilo create. X, 966. **Natura** in quantum a Deo conditur, semper est bona. X, 1512. **Natura** omnis in quantum natura est, bona est. I, 1289; VIII, 409, 200, 351, 556; X, 1124. Etiam ea quae corrumpi potest. VIII, 553. **Natura** bonum opus Dei. X, 1489. **Naturae** omnes nullo modo bonae esse possunt, si a Deo factae non essent. VII, 553. **Naturae** omnes a Deo de nihilo factae sunt bonae; sed aliae alitis potiores. VIII, 191. **Naturae** omnes bonae. VII, 352. **Natura** in qua nullum sit bonum, esse non potest. VII, 641. **Natura** quae misera esse non potest, non inde melior debet judicari. VII, 349. **Natura** omnis bonum est magnum, si corrupti non potest; parvum, si potest. VI, 237. **Natura** quae corrumpi non potest, summum bonum est. VII, 555. **Natura** ordinis excellentioris, etiam corrupta, melior interdum inferiore, etiam incorrupta. VIII, 555. Nec corruptibilis esset natura, nisi aliquid esset bonum. VI, 237, 238. **Naturae** corruptio malum ejus. VI, 237. **Natura** in quantum natura est, bona est; in quantum vitiosa est, mala est. VI, 238. **Natura** quaelibet prius fuit bona, quam mala. VII, 531. **Natura** nulla ex se mala est, sed ex vitio. VII, 351. **Quantilibet** vitii turpetur quaecumque natura, institutio ejus semper est bona. X, 1409. **Natura** mala bonum est, in quantum natura est. X, 1332, 1334.

Natura spiritalis creata quomodo administretur. III, 501.

Natura rationali solus Deus praestantior. VIII, 202, 205. **Natura** humana quamvis mutabilis, quantum ad id quod conditum est, bona est. X, 1117. Non est mala natura, quae sic facta est, ut possit non peccare si nollet. III, 443. Melior est natura quae omnino peccare nolit. III, 445. **Naturam** humanam Manichaeus detestabiliter vitio erat, Pelagianus crudeliter laudat. X, 1502, 1505. **Naturae** quicunque terrae pestiferae, deliramentum Manichaeorum. VIII, 184, 194. **Naturas** pecorum ab officio veri Dei alienavit Manichaeus. X, 1433. **Naturas** duas in homine admittent Manichaei. VIII, 115. Refelluntur. VIII, 115, 116, 120, 122. **Natura** duplex, boni scilicet et mali, unde ab aliquibus admessa. VIII, 552. **Naturas** duas sive substantias, boni scilicet et mali; Manichaeus posuit. VIII, 54. **Male** eas posuit Manichaeus. VIII, 537, 539, 579, 602. **Naturarum** harum duarum exploditur figmentum. VIII, 509, 595. De numero naturarum in phantasmatum Manichaei. VIII, 190. Quanta bona Manichaei ponant in natura mali, quanta mala in natura boni. VIII, 565. Absurda Manichaeorum de diversis naturis sententia. VIII, 596, 400. Manichaei error de natura humana, quam diversus a catholico dogmate, et quam insanus. X, 1511. **Natura** et vitium. V, 132.

Natura non est malum. X, 1159. Natura humana non est malum, inest tamen ei aliquid mali. X, 457. Natura humana est quidem bonum, sed inest ei malum. X, 1504, 1509.

Naturam qui dicit bonum non esse, bonum negat conditae creatorem; qui vero negat malum inesse ei, misericordem vitiaze invidet salvatorem. X, 1534, 1535. Naturam humanam primi hominis peccato vitiatam negant Pelagiani. X, 1424. Natura rationis primitus facta capax et boni et mali, futura postmodum pro merito capax aut boni solum aut mali. X, 1492. Natura in qua Adam inculpabilis factus, aliter debet considerari, aliter ista in qua jam nascimur. X, 268. Natura humana nunc non est sana. X, 1107. Naturam humanam ruina Adæ totam esse collapsam indicat ipsa humani generis miseria. X, 1275. Natura sana condita, peccato est postea corrupta. X, 249. Natura saltem in non baptizatis est vitata. X, 276. Natura humana jam est vitata. X, 450. Peccato vitata atque corrupta. X, 253, 257. Quomodo peccato, cum peccatum peccata non sit, vitari poterit. X, 257. Naturæ vitium ex peccato originali. X, 249. Natura humana magnum bonum, sed magno malo mortua. X, 1439. Peccatum nisi in natura esse non potest. X, 1410. Naturam per peccatum mutari potuisse ostenditur. X, 1572. Et de facto mutata. X, 1575. Natura priorum temporum non minus malis moribus vitata. X, 402. Naturæ status peccato hominis mutatus. X, 1112. Naturæ non auctor diabolus, sed culpæ. X, 1585. Etsi Deus sit auctor naturæ, in ea tamen potest esse malum originale. X, 751. Naturæ substantia etiam in peccatoribus grandibus bona. X, 729. Natura humana mala est, sed non est malum. X, 1529, 1530, 1537. Naturam humanam qui dicit esse malum, gratiam negare compellitur, non qui dicit esse malam. X, 1529. Natura humana si malum esset, salvanda non esset; si mala non esset, salvanda non esset. X, 1528, 1529, 1530, 1531. Natura humana non solum sine vitio facta est, verum etiam cum per vitium mala est, capax est boni, quo bona sit. X, 1117. Natura hominis, non mala creata, etiamsi fecerit in eo mala voluntate, ne suis viribus redire posset ad bonum. X, 1522.

Natura nec sana est, nec sufficit sibi ad Justitiam. X, 250. Natura in tantum sana non est, in quantum id quod faciendum est, aut cæcitate non videt, aut infirmitate non implet. X, 295. Natura tamquam sana defenditur a Pelagio. X, 285. Natura creatrix defenditur et prædicatur ab Augustino et Catholicis; natura peccatrix reprehenditur et arguitur. X, 1502. Naturam conatur excusare Julianus. X, 1497, 1498, 1500. Naturam, cum primo malum egit, non ex necessario, sed ex possibili habuisse voluntatem malam, quomodo intelligit Julianus. X, 1499. Naturas peccare, sive a possibili sive a necessario, contra Julianum ostenditur. X, 1502. Natura propria voluntate vitata, sine Dei gratia non potest sanari. X, 297. Qui naturam contra gratiam defendit, causam Dei non agit. X, 266. Causam Dei melius agit, qui gratiam agnoscit, quam qui naturam defensat. X, 271. Naturæ defensor, dum quasi sanam tnetur, excludit a languida salvatorem. V, 189. Natura humana, etiamsi in illa integritate in qua condita est permaneret, nullo modo se ipsam Creatore suo non adjuvante servaret. II, 850. Natura non bene se habet facta, si a faciente recesserit. III, 452.

Naturæ possibilitas a Pelagio defensa. II, 768, 770, 785. Gratia Dei adversatur, qui affirmat ad vitanda peccata et mandata faciendâ, sufficere posse naturam. II, 762. Naturam Deus creat, vitium sanat. X, 1159, 1167. Naturæ corruptio per peccatum, renovatio per Christum. X, 173. Naturam indigere Redemptore, fassus est Coelestius apud Carthaginem. X, 706. Natura humana quomodo capax est justificationis. X, 690. Falso queritur de natura sua genus humanum. X, 247. Natura non putetur gratia; aut ideo putetur, quia gratia concessa. V, 172, 175, 176. Communis est omnibus natura, non gratia. V, 172. Nemo est in genere humano; cui non dilectio, etsi non pro mutua caritate, pro ipsâ tamen communis naturæ societate debeatur. II, 499. Natura quadam ratione gratia Dei. II, 767, 768.

Natura penalis, vindicta peccati. X, 249. Primo homini quod erat poena, natura nobis est. IV, 398. Deus naturam damnando, neque aut totum abstulit quod dederat, aut a sua potestate removit. VII, 788. Naturis bonis tantum mundus esset plenus, si nemo peccasset. VII, 358. Natura rationalis etiam misera, præstantior est irrationali vel insensibili. VII, 549. Naturam suam an quisque dignoscere teneatur, ut distet a pecoribus. X, 525. Naturam nostram minime dignoscimus. X, 527, 528, et seq. Natura hominibus bifariam dicitur. I, 600, 610, 1297. Natura pro membro quo ejusdem generis animantium natura propagatur. X, 1450.

Naufragium. V, 1517. Naufragium passi sunt omnes amatores sæculi, et nudi omnes exierunt. IV, 1643.

Navigium Augustini frater. I, 862, 980. Libris in villa Cassicæo scribendis interfuit. I, 965. Navigium morti Monni-

cæ, et ejus funeri interfuit. I, 775. Navigium spiritualis instructio. VI, 680. Navigium splenicus. I, 968.

Navigationis utilitates et incommoda. IV, 1762.

Naves et in pelago et in portu periclitantur. IV, 1277. Omnes in navi sumus, alii operantur, alii portantur; simul tamen omnes et in tempestate periclitantur, et in portu salvantur. IV, 190, 1425. Navis jactata tempestate. V, 475. Jesus in navi, fides in corde. IV, 190, 324. Navigia duo, populi duo. V, 1175. Navim magnis hominum bonisque conatibus immobilem redditam, una muliercula zona traxit. VII, 294. Naves, ecclesiæ dicte. IV, 1580, 1581, 1425.

Nauta qui perdidit quo tendat, quanto est in gubernanda navi agilior, tanto periculosius eam gubernat. IV, 259.

Natum quando prophetaverit non invenitur. VII, 587. Quid prophetavit. VII, 588.

Nazareti dicebantur in Lege, qui ad tempus votum habebant. III, 822.

Nazareti hæretici. VIII, 27. A nonnullis Symmachiani appellati. VIII, 549; IX, 465. Nazareorum hæresis. II, 282. Circumcisionem, Sabbathum, pleraque alia Legis præcepta observabant. VIII, 349. Circumcisionem addebant baptismi. IX, 465. Nazareni hæretici adhuc usque persistunt. IX, 225.

Nebridius. II, 65, 65, 67, 68, 71, 72, 75. Patria Carthagini vicinus. I, 728. Augustino carissimus, adolescens valde bonus, et valde cautus. I, 696. Nebridius mirabilis animæ. I, 737. Tota domus ejus per eum fit Christiana. I, 768. Nebridius Medionalum venit, non ex aliu. I, nisi ut cum Augustino in sapientiæ studio vivat. I, 728. Nebridius sub Verecundo Mediolanensi grammatico docet. I, 755. Nebridius Augustinum ab astrologis consulendis revocare nititur. I, 696. Nebridius beatæ vitæ inquisitor ardens. I, 728. Nebridii argumentum contra Manichæos. I, 734. Nebridius errans aliquando circa Incarnationis mysterium, postea fit catholicus; Deo servit in perfecta castitate apud suos in Africa. I, 765. Nebridius oderat de questione magna, responsionem brevem. II, 265. Nebridius moritur haud multo post Augustini baptismum: vivere creditur in sinu Abrahamæ. I, 765. Epistolæ ad Nebridium. I, 765. Augustini epistolæ Christum, Platonem, Plotinum Nebridio sonabant. II, 67. Victor Nebridii frater. II, 75.

Necessarium unum. V, 614, 1188; X, 605. Necessaria hæc multa homini, quia infirmus est. V, 252. Necessaria deesse servis suis aliquando Deus permittit. III, 1296. Necessariorum ad vitam defectus quid efficit in justis. VII, 28. Sufficientiam rerum necessarium non indecenter sibi ac suis vult, quisquis vult, nec amplius vult. II, 499. Bona terrena sint ad necessitatis usum, non ad caritatis affectum. V, 984.

Necessarii et possibilis nominibus quid intelligitur. X, 1499. Necessarii, et possibilis distinctio. X, 1481, 1482, et seq.

Necessitas duplex. VII, 152. Necessitas cœlestis juxta astrologos. VII, 142. Nec ad virtutem, nec ad vitium necessitate trahimur, quomodo. X, 286. Necessitas et voluntas simul esse possunt. X, 1598. Necessitas voluntatem non consumit. X, 1598. Necessitas quædam voluntatis. X, 1595. Necessitas boni reperitur cum virtute voluntaria. X, 1498. Necessitas premissa invitum, nulla in actu justitiz, sed est quandoque in actu peccati. X, 1299. Necessitas quædam malum agendi. X, 1492, 1500. Necessitas penalit peccandi in diabolo, nec tamen excusatur a crimine. X, 1484. Unde illa in diabolo peccandi necessitas. X, 1484. Necessitas agendi malum in nobis, quæ non erat in homine, quando primo peccavit. X, 1485. Homo sic conditus, ut necessitatem peccandi non haberet, nec peccaret, si peccare nollet; cum etiam semper nolle utique posset. X, 1490. Necessitas vitii in præsentî vita. X, 1500. Necessitas quædam peccandi. X, 286, 296, 1118, 1120. Hæc necessitas poena est peccati nulla necessitate commissi. X, 1118, 1119. Sicut erit in præmio non posse peccare, sic in poena est non posse recte agere. X, 1518. Sunt etiam necessitate facta quædam improbanda, quæ nulla peccata essent, si non esset ista poena hominis, sed natura. I, 597, 1236. Necessitates, cupiditates valide. IV, 238. Consuetudines naturalæ. IV, 238. Necessitas consuetudine inducta. I, 755. Necessitas consuetudinis secundum Pelagianos intelligenda in verbis Apostoli. X, 1598. Pauli de se ipso dicentis, *Non quod volo facio bonum*, etc., sensus plus est verus ex Doctoribus catholicis. X, 1493. Voces illas non Apostoli, sed hominis mala consuetudine prægravati esse, frustra dicunt Pelagiani. X, 1495. Necessitas peccati in posteris Adæ non sanatur, nisi per gratiam. X, 1496. Non omnis necessitas nocet libertati. VII, 152. Nec omnis pugnat cum arbitrio voluntatis. X, 275. Necessitas quædam beata non auferens libertatem. X, 1116. Necessitas voluntatis quædam, et beata. X, 1487. Non posse peccare si necessitas dicenda est, bea-

tissima est ista omnino necessitas. X, 1118. Necessitas virtutis felix in futura vita. X, 1500. Necessitate non premitur Deus, ut peccare non possit: neque tali necessitate premitur beati, sed ea fruuntur. X, 1118.

Necessitas omnis ferenda est, quam perpetranda aliqua iniquitas. IV, 920. De necessitatibus liberantur humiles. IV, 258. Quando necessitatibus erudit nos Deus, vult ut amplius illum diligamus. IV, 734. Necessitas dura moriendi, et id nolle quod necesse est. IV, 257. Necessitas, omnium actionum humanarum mater. IV, 1061. Necessitas dura presentis vite nescire cor alterius, imo et proprium. IV, 237.

Necessitudines temporales quare odiendae. III, 1249. Hæren sunt in regno colorum. III, 1249.

Necromantia, divinationis genus. VII, 225.

Nectarius maior. II, 153. Forte idem ac Paganus ille qui in gratiam patriæ suæ Calamensis scripsit Augustino, et cui rescripsit Augustinus. II, 515, 586.

Negare Christum factus. V, 891. Negatio non tantum lingua est, sed et factis. III, 2001. Negant Christum non Pagani tantum et Judæi, sed quicumque male vivunt. IV, 614. Quanta vita est confiteri Christum, tanta mors est negare Christum. III, 1810. Negare se esse Christianum, est Christum negare. III, 1953. Negare se. V, 583, 1436, 1439.

Negligentiæ negatur sapientia. IV, 1378.

Negotiatio et in Græca lingua ab actu dicitur, et in Latina a negato otio. IV, 887. Negotiatio non peccatum sit. IV, 886. Negotiationis utilitates et incommoda. IV, 1762.

Negotiatori fraudi et perurio obnoxius. V, 1391. Venditum et ementum caritatis ac vilitatis vota perversa. V, 1541. Negotiatori an liceat carius vendere quam emit. IV, 886. Negotiatori demens et damnosus. V, 144. Negotiator naufragus propter aurum perdit animam. V, 1517. Negotiatores sunt, qui sibi de operibus suis placent. IV, 887.

Negotium otiosum Reatorum est laudare Deum. IV, 1463, 1916, 1941. Negotiis hominum quædam divinæ justitiæ imago impressa est. VI, 120, 121.

Neat. V, 238.

Nemesianus puer martyr. V, 1298.

Nemesianus a Tribunis. IX, 204, 205.

Nemroth gigas. III, 351; VII, 491.

Neapolis. IX, 259.

Neomenia quid significant. VIII, 334.

Neophytorum initia. VI, 208. Ut dies Neophytorum distinguantur a cæteris, id est ut octavus primo concinat, Ecclesiæ consuetudo roboravit. II, 220.

Nephtulin interpretatur dilatatio mea. IV, 833.

Neptunus unde deus dicitur. VII, 212. Neptunum aquas mundi esse volunt. VII, 207. Neptuno mare tribuitur. IV, 209; VII, 119. In Neptuni simulacro mare adorabant Gentiles. IV, 1485. Neptunus ignarus futuri. VII, 80. Neptuni servilia ministeria in extruenda Troja. VII, 79, 80. Neptunus mendacium tactum ab homine. V, 1025.

Nequitia unde dicta. I, 964, 974. Nequitia eorum major est, qui oderunt præcepta veritatis, pro quibus crucifixus est filius Dei, quam eorum qui crucifixerunt filium Dei. IV, 105. Nequitia est mundum istum diligere. VI, 299.

Q. Neronis luxuries et crudelitas. VII, 166. Primus est persecutus Christianos. IX, 325, 328. Nero Romam incendit, volens videre quomodo Troja arserit. V, 1356. Neroneum futurum Antichristum nonnulli suspicantur. VII, 686.

Nescire Deum aliquid, quo pacto intelligendum. IV, 69, 334, 354, 355. Nescire Dei, est improbare. V, 579. Rectum est homini, ut quando nescit, dicat, nescio: at quando scit, et dicit nescio, testis est contra se. V, 714. Nescire cor alterius dura necessitas. IV, 237. Multi nec se ipsos noverrunt. IV, 1519.

Nestoris errori doctrina catholica contraria. VI, 249, 250, 251, 252.

Nestoriani hæretici. VIII, 50. Not. 2. Eorum hæresis. X, 954.

Nervi motuum corporis instrumenta. I, 1057. Nervos vegetales mobilioresque efficit siccitas calorque moderatus. I, 1057. In nervis corporum robur. I, 1057, 1038.

Nicænum Concilium. VIII, 772, 779, 785. Nicæno Concilio prohibuitur esse, ut in eadem sede duo essent episcopi, ignorabant Augustinus ac Valerius. II, 967. Nicæna synodi fidem profitentur Imperatores. II, 927.

Nicotenus cum Stephano sepultus, et auctor ut hujus corpus inveniretur. V, 1453.

Nicolaus unus ex septem Diaconis, a quo Nicolaitæ. VIII, 26. Ejus hæresis. VIII, 26.

Nicomedes a Segermis. IX, 209.

Nidus timoris. IV, 1925.

Nigidius mathematicus, unde sigulus appellatus est. VII, 145.

Nigrum ad Hylen pertinere dicunt Manichæi. VIII, 396.

Nihil omnino est, quod nulla substantia est. IV, 845. De nihilo Deus res fecit, quia non de se ipso fecit. X, 1470. Tamdiu homo aliquid est, quamdiu illi hæret, a quo factus est; recedens ab illo, nihil est. IV, 962. Qui deserit eum a quo factus est, et inclinatur in nihilum, in hoc peccato tenebatur. IV, 109. Nihil censetur, quod ad alterius comparationem perexiguum est. V, 795. Nihil et tenebræ, non idem. X, 1480.

Nilus fluvius, qui in Scriptura Geon. III, 205, 578. Apud cataclita Nili, aquarum proventium strepitu, accola usu aurium desituti. X, 1419. Nilus certo tempore per planam Aegypti restagnat, alio tempore ad ripas suas redit. III, 329.

Ninyas, Nini filius, quartus rex Assyriorum. VII, 561, 562.

Nimis quid significare soleat. IV, 1444, 1509. Nimis provalde. IV, 1509. Ne quid nimis, laudatum a Græcis et Latinis proverbium. IV, 1509. Hoc primum in vita utile, ut ne quid nimis, ex Terentio. I, 975. Nimum sæpe incommodum est quam parum. I, 975.

Nimive a quo edificata. VII, 480. Quomodo conciliatur quod codices Hebræi Niniven post triduum, septuaginta vero post quadragesima dies dixerunt evertendam. VII, 605. Nimive post prædicationem Jonæ eversa est in malo, edificata in bono. IV, 892. Eversa per penitentiam. V, 1610. Nimive figura Ecclesiæ. VII, 605.

Ninus secundus rex Assyriorum. VII, 561. Primus intulit bella finitimis. VII, 116. Universam Asiam subegisse traditur. VII, 561. Quo tempore Asiam subjugavit. VII, 578. Nini cupiditas. VII, 116.

Nivem nigram esse dicebat Anaxagoras. X, 1597. Vestis Christi in monte fulgens sicut nix, quid significabat. IV, 1932. Nix sicut lana, prædestinati adhuc frigidi. IV, 1932.

Nobiles a peccando, solo Dei timore deterrentur. IV, 1958. Christi gratia etiam ad nobiles pervenit. IV, 1570. Multi ex nobilibus elegerunt pauperitatem in sæculo, nobilitatem in Christo. IV, 1958. Nobilium conversio, majoris lætitiæ causa est Ecclesiæ. I, 752. Nobilis ortus superbia reprimatur. V, 1512.

Nobilitas et secundum Deum, et secundum hoc sæculum. III, 1259. Nobilitatis nomine superbos plus tenet diabolus. I, 752.

Nobilis episcopus. II, 1095.

Nocendi voluntas potest esse a suo quoque animo, non autem potestas nisi a Deo. III, 431. Nocendi voluntas a malo est, potestas non nisi a Deo. IV, 220, 291, 1292, 1383. Nocendi potestas occulta Dei dispensatione in alium permittitur ad penam, in alium ad probationem, in alium ad coronam. IV, 220. Nocetur inde ei, unde nocere quisque conatur. IV, 329. Nocetur duobus modis, aut faciendo miserum, aut deserendo miserum. IV, 1285. Nocere iis non valent potentes sæculi. V, 220. Bono malus nihil vere nocet, sed prodest. V, 202, 1564. Deo nolente nemo tibi nocet, quo permittente emendaris, non everteris. IV, 1246. Justo qui nocet, non ei vere nocet, sed sibi. I, 600. Nemo malus non sibi prius nocet. IV, 329, 1286. Tu malitia tua alteri non nocet, fieri potest; ut autem tibi non nocet, fieri non potest. IV, 350. Animæ tantum suæ nocet dilctor iniquitatis. IV, 156. Deus nulli nocet, sed cruciulis peccatorum suorum unusquisque constringitur. IV, 151. Nocens humilis esse non potest, superbus non potest esse innocens. V, 1561.

Nocturnum quod vocant, genus sacrificii et superstitionis. VI, 703.

Nodotus Deus geniculis nodisque culmorum præfectus. VII, 118.

Noe propheta merito dici potest. VII, 598. Noe facta omnia fuerunt prophetica. VII, 477. In arca Noe reprobis unus inventus est. II, 272. Arca Noe Ecclesiam designat. IV, 1558. Noe cum suis per aquam et lignum liberatus, familia Christi per baptismum crucis passione signata. VIII, 262. Noe significat rectores Ecclesiæ. IV, 1731. Noe inebriatus et nudatus, figura Christi. VIII, 266, 267. Noe figura Dominicæ passionis. III, 141. Ex filiis Noe hi tantum commemorantur in scriptura, qui gentes fecerunt. VII, 481. Reprehensione digniores qui nunc Christo edificante Ecclesiam non convertuntur, quam qui olim Noe edificante arcam. V, 1611. Noe, Daniel et Job quos significat. VI, 717.

Noema voluptas interpretatur. VII, 465.

Noephr. VIII, 910.

Noetus a quo Noetiani hæretici. VIII, 33.

Nola a barbaris oppugnata. VI, 606. Et vastata. VII, 24. Pelagii errori in Nola urbe quanta pertinacia quidam adhaerebant. II, 826.

Nomen quasi notamen dictum est. III, 250. Nomen non propter se nomen est, sed propter id quod significat. IV, 122. Nomina rebus, ut cuique placuit, imposita sunt. I, 1116.

Nomen imponere rebus, altissimæ sapientiæ indicium. X, 1432. De re cum constat, non est de nomine laborandum. IX, 469. Nomen nihil prodest, ubi res non est. III, 2007.

Nomen Dei quale. IV, 1311. Quomodo ad captum hominum temperatum. IV, 1392. Nomen Dei qua ratione sanctificatur. IV, 1337. Quomodo sanctificatur in electis. X, 899. Cognitio nominis Dei. IV, 122. Nomen Dei si queris, querit et ipse tuum; nomen Dei si neglexeris, delet et ipse tuum. IV, 1173. si sibi vult prodesse nomen Domini, recedat ab iniquitate, qui invocat nomen Domini. V, 447. Nomen Domini in vacuum acclpere. V, 68. Nomen Christi, fama ejus est; parvum nomen erat, magnum factum est. IV, 1232.

Non, seu particula negans addita non mutat predicamentum. VIII, 915. Non entia etc., quæ non in specie, sed in ejus privatione sciuntur, quodammodo nesciendo sciuntur. VII, 535.

Nosse pro facere. IV, 1526. Noscendi homines duplex ratio, unde et in eos diversimode afflicimur, II, 942.

Nostrum nihil, nisi peccatum. V, 953.

Notarii. III, 53. Notarius qui dictata notis excipit aut scribit. II, 694. Notarii Ecclesie. II, 967. Notarius et tribunus. II, 488, 490. Notarium latini sermonis penuria in Palestina. II, 735.

Notaria vel Notoria Donatistarum. II, 490, 493, 509, 511; IX, 621, 622, 677, -pp. 821, 828.

Notitia paritur a cognoscente et cognito. VIII, 970. Notitia rei alia in ipsa re, alia in ipsa æterna veritate. VIII, 963. Notitia Dei alia est, et alia hominis. IV, 576. Notus Deus non est, nisi in Judæa. IV, 936. Notitia Dei plenissima, verissima, felicissima is est, quibus hoc est Deum habere, quod nosse. II, 840. Noti Christi, qui. IV, 1114.

Nox, quid sit. III, 253. Nox diei servit, non dies nocti. IV, 883. Quidquid facis ex præcepto Dei, non propter emulmenta carnis fiat, ne dies serviet nocti. IV, 885. Nox media dicitur intempesta, quia inopportuna est actionibus vigilantium. IV, 1386. *vide* Dies. Nox in qua nemo potest operari, quæ. III, 1715. Nox iniquitas hujus sæculi. IV, 85; V, 58. Nox designat adversitatem. IV, 67, 1175, 1737, 1795, 1855. Tribulationem. V, 225. Tempus hujus vitæ. IV, 857, 973, 1292, 1792. Carnem et carnales. IV, 139. Humilitatem mortalitatis. IV, 1544. Ignorantiam. IV, 1161. Judam et Judæos. IV, 160. Quamdiu non vides cor meum, et non video cor tuum, nox est. IV, 1291.

Novacula, homo malus. V, 202, 421.

Novæ. IX, 235.

Novitiani. IX, 469, 589, 747. Rebaptizabant. IX, 145. Novatianus quidam dicebat Petrum non fuisse baptizatum. II, 1086. Et apostolos pro baptismo poenitentiam dedisse. II, 1088. Novatianorum hæresis damnans secundas nuptias. VI, 435.

Novatus hæresiarcha. VI, 714.

Novatus episcopus. II, 1019, 1020, 1021.

Novatus episcopus, forte Sitifensis. II, 294. *Not. (b).*

Novatus a Thamugade. III, 204.

Novellare. VI, 087.

Novellus Tysicensis. IX, 676.

Novendial. Novem dies luctus in funere Paganorum. III, 596. Prohibenda hujus numeri dierum consuetudo Christianis. III, 596.

Novenarius numerus imperfectus. III, 1336.

Novitatis appetitio periculosa. I, 1335. Novitati quomodo vetustas cedit. VI, 677, 678.

Novum nihil sub sole quo sensu dicitur. VII, 561. Novi hominis instauratio, in cruce Domini designatur. III, 2039. Parturit vetus homo, sed nascitur novus homo. IV, 536. Novi semper esse debemus. IV, 1716. Nova vita in fide nunquam inchoatur, et spe geritur, sed non erit perfecta nisi resurrectione. II, 217. Novus homo, novum canticum, novum Testamentum, ad unum regnum pertinent. V, 210.

Novissima et antiqua, quæ. IV, 1787.

Novorum seu Novarum ecclesia Carthagine. V, 111; IX, 658.

Noxie sunt multa quæ non sunt mala. VIII, 512.

Nubere. Et qui continentiam vovit, uxorem ducere non licet, etiam ut faciat Christianam. VI, 468. *vide* Matrimonium. Nubere post continentie votum, damnabile est. IV, 1058. Non tamen damnanda tales nuptiæ. VI, 457. Nec rescindendæ. VI, 458. Virgines quas pœnitet professionis, melius nubere, quam urerentur. VI, 415. Lapsus a sancto proposito malus, nuptiæ tamen lapsorum bonæ. VI, 459. In eos qui lapsarum a sancto proposito nuptias adulteria esse dicunt. VI, 458. Saneimonialis si nupserit, Christi adultera deputabitur. IV, 1038. In tradenda nuptiis filia, matris voluntatem omnibus natura præponit, nisi ea atato sit puella, quæ jure licentior sibi eligat ipsa quod velit. II, 1070. *vide* Nuptiæ.

Nubes aqua est. III, 237. Nubes quomodo ascensus creli. IV, 1544, 1515. Nubes Christus in carne. IV, 1134. Nubes Apostoli. IV, 346. Nubes Elias, Jeremias, Joannes, aliique Prophetæ et annuntiatores verbi Dei. IV, 1125. Nubes prædicatores veritatis, unde Deus coruscet, tonat et irrigat. I, 853; IV, 156, 346, 672, 1545. Nubes sacramenta et figuræ. IV, 1909. Nubes Scripturæ sacra. III, 198; IV, 157. In columna nubis Christus præfiguratus. IV, 1266.

Nuditatem suam non adverterunt primi parentes, nisi post peccatum. III, 448. Nuditatis post peccatum pudet, non ante. V, 817. Nuditatis non erubesceret, si iniquitas non præcessisset. V, 638, 680. Quare primos parentes non pudebat nuditalis suæ ante peccatum. III, 450; VII, 425. Cur primi parentes post peccatum texerunt nuditalatem. X, 685. Nuditatis pudor cum omni homine nascitur. X, 565.

Nugæ majorum, negotia vocantur. I, 666.

Numa Pompilius successor Romuli. II, 529; VII, 00, 94, 582. Ad tuendam Romam, diis Trojanis alios adhibuit. VII, 87. Aliter atque antea deos colendos Romanis instituit. II, 379. Romanorum sacrorum institutor fuit. VII, 222. Libri ejus Senatus edicto combusti, ne sacrorum causæ innotescerent. VII, 222, 223. Numa Pompilius illicita curiositate ad secreta demonum pervenit. VII, 222, 223. Urbis regendæ quasdam leges condidit. VII, 80. In deos referri non meruit, licet eorum cultor. VII, 582.

Numantia urbs Hispaniæ Tarracensis. VII, 105. *Not. (d).* Romanorum fœdus cum Numantinis, infamatum. VII, 105.

Numeria dea docet numerare. VII, 122.

Numerus. Quidquid ratio potest, numeris potest. I, 1015. Numeri efficacissimi insunt seminibus rerum. III, 526. Et rebus omnibus etiam infimis. I, 1238. Numeri cuique rei impressis sapientia se ipsa commonstrat. I, 1263. In sapientia et ex sapientia numerus est, in numero et ex numero sapientia. I, 1238. De numeris spiritalibus et æternis. I, 1181. Numerorum ratio immutabilis. I, 1232, 1237, 1338. Numeri infiniti. VII, 367. Numero numerantur quæcumque numerantur, ipsum numerum quis numerat? IV, 1906. Numerorum infinitas non est Deo incomprehensibilis. VII, 368. Numerus sine numero. IV, 418. Numeri initium est ab uno, et finis in nullo. VIII, 605. Cur ab uno ad Deum progressus, et inde ad unum reditus in numerando fiat. I, 1095. Esi numerus intelligibilis infinito crescat, non tamen infinite minuitur; contra numerum sensibilis. II, 64. Numerus, et super numerum. V, 116, 1168. Supernumerarii, qui. IV, 1904. Numerorum occasio. I, 1013. Numerorum vestigia in carnis voluptate. III, 157. De numeris fuse et egregie. I, 1094, 1163, 1257. Numerus singularis pro plurali. IV, 1445. Numerus pluralis, loco singularis. IV, 1442. In numeri summa solida utitur Scriptura. III, 645. Et nomine totius, maximam partem plerumque significat. VII, 471. Numerorum certos articulos quod excedit, Scripturæ moris est non computare. V, 352. Imperfecti, perfecti, et plusquam perfecti numeri, quinam appellantur. III, 298. Numeri in Scripturis sacratissimi et mysteriorum plenissimi. III, 589.

Numeri varii mystice explicantur. IV, 570. Mystica expositio ternarii et quaternarii. V, 1177. Numerus ternarius ad animum pertinet, quaternarius ad corpus. IV, 91. Numerus ternarius in multis sacramentis maxime excellit. II, 220. Numerus quaternarius et vicenarius. III, 718. In quaternario numero est insigne temporalium. V, 1178. Numerus quinquarius commendatur in veteri Testamento. III, 717. In quinario numero intelligitur populus Judæorum sub Lege positus. IV, 371. Intelligitur continentia quinque sensuum. IV, 570. Quinque virgines, omnes animas intraturas in regnum cælorum designant. IV, 1920. Numero quinario et denario lex præfiguratur. V, 198. Expositio mystica septenarii. V, 555, 652, 1161, 1169. Quid septenarius significat. IV, 1019, 1969. Numero septenario universitas sæpe significatur. II, 209. Perfectio figuratur. V, 518, 581. Spiritus sanctus commendatur. V, 1160, 1170. Numero septenario creatura figuratur. II, 218; V, 1177. Quid octonarius significat. IV, 90. Numerus octavus resurrectionem significat. II, 213. Expositio mystica denarii. V, 552, 553, 1177, 1240. Numeri denarii mysterium. V, 518. Numerus denarius totam sapientiam significat. V, 1216. Eternitatem significat. IV, 1961. Legem exprimit. IV, 1961. Perfectio beatitudinis nostræ in denario, quia redit ad primum. II, 218. Septenarius numerus, denarius, duodenarius et quicumque alii numeri sæpe pro universo tempore ponuntur. III, 86. Expositio mystica undenarii. V, 533, 518. Duodenarii. IV, 572. Numerus duodenarius sacratissimus. IV, 1539, 1436. Numerus quinquidenarius concordiam significat dudum Testamentorum. IV, 1144, 1960. Numerus septimus decimus quid significat. IV, 571. In numero decimo septimo sacramentum mirabile reperitur. II, 220. Numerus decimus octavus quid significat. III, 805. Quid vicimus-

quintus. III, 1399. Expositio mystica quadragenarii. V, 332, 1039, 1081, 1177, 1216. Numero quadragenario vita præsens, quinquagenario futura figuratur. II, 218. Numerus quadragenarius indicat integritatem sæculorum. IV, 1226. Temporalem in hoc mundo cohabitationem commendat. IV, 1961. Expositio mystica quinquagenarii. V, 1177, 1178. Dies quinquagesimus non tantum in Evangelio, sed et in veteribus libris commendatur. II, 218. Numerus quinquagenarius magnæ significationis est. IV, 1960. Beatam æternitatem demonstrat. IV, 1463. Numeri quinquagenarii figura. V, 1051. Numeri lxxvii significatus. 333, 318. Numerus centum quinquaginta, et numerus quindecim sacrosus. IV, 1144. Numerorum expositio mystica et numeri cum piscium. V, 1170. Numerus piscium post resurrectionem captorum quid signarit. IV, 1961. Mille propter suam perfectionem alios omnes numeros complectitur. IV, 1394.

Numida. IX, 586.

Numida hæreticus schismatis Donatistarum auctor. V, 295.

Numidia. IV, 178; IX, 588. *Numidia* situs. IX, 430. Pinguet campos habet et frumentarios, sed sine olivis et nemoribus. V, 295. *Numidia* consulari exortus est furor Donatistarum. II, 223; V, 295. *Numidia* consulari excepta, in cæteris Africanis provinciis Donatistæ catholicorum episcoporum numero superantur. II, 493.

Numidius episcopus. II, 739, 780.

Numina quæ corporibus præsidabant, adorabant Gentiles, non ipsa corpora. IV, 1485. Vide *Dii*. *Abadires* inter *numina*. II, 85.

Numitor avus Romuli rex in Latto. VII, 578. Ab *Amullo* fratre *Alba* pulsus. VII, 91. *Numitoris* primo anno condita est Roma. VII, 578.

Numitorius unco tractus, sparsis visceribus interiit. VII, 107.

Nummasius advocatus pro Restituto episcopo Donatista contra Maximianum locutus est. II, 413. Agebat ut Primiiani communioni Membresitana ecclesia traderetur. IX, 549, 550.

Nummus Dei homo est. V, 82. *Nummum* suum, imaginem scilicet suam a nobis Deus quaerit. IV, 1318.

Nundinarius diaconus Donatistarum. IX, 512, 515. A Silvano *Cirpensis* degradatus. II, 168. Et excommunicatus. II, 197. Apud Zenophilum Lucillæ *nundinas* patefecit. IX, 426, app. 798.

Nundinus exceptor. IX, 513.

Nuptiæ. X, 710, 806. Quatenus definiendæ. X, 818. *Nuptiæ* damnant *Adamiani*. VIII, 51. *Tatiani*. VIII, 50. *Manichei*. X, 1462, 1463. Quare damnant *Manichei*. VIII, 37, 494. Et damnant plus quam concubitus. VIII, 597, 598. *Nuptiæ* nullæ damnandæ. VI, 449. In eos qui ab Apostolo damnatas *nuptias* calumiantur. VI, 404, 405. *Nuptiæ* non damnantur a Catholicis. X, 442, 820. *Nuptiarum* damnatores esse qui peccatum originale asserunt, *Pelagianorum* calumnia. X, 1038. *Nuptias* non a Deo institutas dici, calumnia *Juliani*. X, 554. *Nuptiæ* a Deo institutæ. III, 1458; X, 564. Et quando. X, 534. *Nuptiæ* etiam quæ nunc aguntur, a Deo institutæ. X, 468. *Nuptiæ* a Deo benedictæ et bonæ. X, 1161. *Nuptiarum* benedictio quare ante peccatum data. VII, 428, 429. *Benedictio* a Deo collata hominibus ut multiplicarentur, qui sublata esse peccato. X, 448.

Nuptiæ essent, etiamsi nemo peccasset. X, 403, 414, 1085. *Usus* concumbentium naturalis, idemque inculpabilis in paradiso esse potuisset, etiamsi nemo peccasset. X, 1451. *Nuptiæ* ante peccatum longe alia fuissent, quam sunt nunc. X, 405. *Nuptias* eum libidine pudenda admittit *Julianus* in paradiso. X, 1178. *Concupiscentia* non fuisset in *nuptiis* in paradiso. X, 1081. Excepta libidine *nuptiæ* tales fuissent ante peccatum, quales nunc sunt. X, 731. Fuissent sine libidine, aut saltem sine pudenda libidine, si non esset peccatum. X, 607, 1161, 1167. *Nuptiæ* quomodo nunc alia post peccatum. X, 468. *Nuptiæ* jam non sine libidine. X, 1341.

Nuptiæ etsi jam non possunt esse sine malo concupiscentiæ, non ideo malæ. X, 730. *Nuptiæ* non sunt malum. X, 404. Non sunt peccatum. VI, 381. *Nuptiæ* bonæ, sed mala concupiscentiæ. X, 725, 726. *Nuptiæ* non malæ, nec bono bene utuntur, sed malo. X, 728. Non serviunt diabolo pro libidine, qui filiorum procreandorum causa utuntur conjugum corpore, ut generentur regenerandi. X, 1403. Etsi non sint sine libidine, non propterea ipsæ damnantur *nuptiæ*, aut libido desinit esse morbus. X, 765. *Nuptialis* concubitus per se ipsum est bonus, nec est peccatum. X, 406. *Nuptiarum* opus bonum est, etiam in impiis. X, 758. *Nuptiæ* bonæ et honorabiles. III, 397; X, 686, 687. *Nuptiæ* bonæ sunt. X, 765. Quatenus bonæ. X, 717. *Nuptiarum* bona. X, 1084. *Nuptialia* bona quæ et qualiter diligenda. X, 424. *Nuptiarum* bonum quid distat a concupiscentiæ malo. X, 418. *Nuptiarum* tria bona. X, 732, 810. *Proles*, *pudicitia*

sacramentum. X, 408. *Proles*, *fides*, *sacramentum*. VI, 394. *Bonum* *nuptiale*, *procreatio* filiorum. VI, 269.

Nuptiæ celebrantur propter filios habendos. III, 1452. *Nuptiis* *nuptialiter* uti. VI, 394. *Nuptialis* concubitus solus ille est, qui fit causa generandi. VI, 381. *Filiorum* propagatio, prima et naturalis et legitima causa *nuptiarum*. VI, 394, 479. *Concubitus* causa propagandi, non vitium sed officium est. VIII, 598. *Nuptiæ* honorabiles, et ab omni noxa libidinis immunes, si ea bene utuntur intentione propagandis. X, 1337. *Nuptiarum* lex honesta et utilis, ut ordinata propagatione nascantur liberi. X, 1459. *Nuptiarum* fructus, homo. X, 443. *Ordinata* filiorum susceptio. X, 729. *Soli* libidinosi conceptum aut partum non intendunt in usu *nuptiarum*. X, 447. *Nuptiarum* bono naturali quoniam male utuntur. X, 413. Et illud in peccatum convertunt. X, 419. *Nuptiarum* bonum infideles in malum convertunt, fideles in usum justitiæ. X, 757. *Nuptiarum* opus est bonum: non tamen stupra aut adulteria faciendæ, ut gignantur filii. X, 758. *Nuptiæ* quæ differant ab adulteriis. X, 1084. *Nuptiarum* bonum malo originali non potest accusari, nec adulteriorum malum bono naturali excusari. X, 413.

Nuptiarum bonum pudicitia conjugalis. X, 404. Etiam in *nuptiis* libido culpabilis. X, 687. *Carnis* tribulatio in conjugio de qua dicit *Apostolus*, quantum sit. VI, 405. *Nuptiarum* bonum modificat concupiscentiam, non extinguit. II, 844. *Nuptiæ* filielium concupiscentiam carnis in usum justitiæ convertunt. X, 416. *Nuptiæ* olim *Legis* obsequium, nunc infirmitatis remedium, et humanitatis solatium. VI, 437. *Nuptiæ* quæ sanis poterant esse officium, sunt ægrotis remedium. III, 397. *Nuptiæ* infirmitatis incontinentiæ provident. X, 424.

Nuptiarum sacramentum. X, 420. *Nuptiarum* sacramentum nec separati, nec adulterati amittunt. X, 420, 424. *Ad nuptias* *Domini* venit, ut conjugalis castitas firmaretur, et ostenderetur sacramentum *nuptiarum*. III, 1459.

Nuptiarum laus ex *Pelagianis*. X, 810. In *nuptiarum* laude quæ *Pelagianorum* intentio. X, 615. *Nuptiæ* quatenus laudandæ. X, 611. *Nuptiæ* sic laudandæ, ut ad earum vituperationem non pertineat, quod omnes homines peccato originali nascuntur obnoxii. X, 645. Quæstio de hac re *Augustinum* inter et *Julianum* agitata, ad fundamenta fidei pertinet. X, 645. *Nuptiæ* natura sua et institutione non sunt causæ peccati. X, 460. Ex bonis conjugii non est ortum peccatum. X, 427. In *nuptiis* quid ad *Deum*, quid ad hominem pertineat. X, 803. Ex Deo est quiddam est in *nuptiis*, præter concupiscentiam et delictum. X, 443. *Nuptiarum* laus an sit communis libidini. X, 805.

Nuptias nimium laudavit *Jovinianus*, sed peccatum originale non negavit. X, 445. *Nuptias* virginitati sacræ coæquabat *Jovinianus*. X, 195, 532, 1418. *Nuptiæ* bonæ, melior virginitas. VIII, 494. *Nuptiis* virginitas jure divinis anteponeitur. VI, 397. *Nuptiis* virginitas ita præferatur, ut non *nuptiæ* damnentur. VI, 404. *Nuptiæ* Christianæ catholicæ, etiam non univiræ, *Vestalibus* et hæreticis virginibus anteponendæ. X, 416. *Nuptias* etiam corpore sanctas esse, licet minus quam inuptas. VI, 454, 435. *Nuptiarum* jure misceri feminis officiosum fuit olim sanctis viris, non libidinosum. VI, 385. Descenderunt ad *nuptias* gradu pietatis, in quas nunc ascenderunt gradu honestatis. VI, 386. sanctæ femine tempore *Legis* non concupiscentia, sed obedientia compellente nubebant. VI, 455. Et antiqui *puderes* habent uxores, non concupiscentia carnis in causa fuit, sed providentia generationis. VI, 456. Eorum plures uxores significaverunt plures ecclesias subditas uni viro Christo. VI, 588. *sacramentum* *nuptiarum* nunc ad unum virum et ad unam uxorem redactum. VI, 387. *Antiquorum* carnalis generatio ad dispensationem propheticam pertinebat. VI, 387. *Antiqui* de suis *nuptiis* filios propter Christum querebant. VI, 589. *Nubentes* hujus temporis non conferendi nubentibus sanctis primi temporis. VI, 386. *Nuptiæ* olim etiam continentibus complectendæ fuerunt, hoc tempore filiorum causa iis tantum eligendæ qui se continere non possunt. VI, 580, 583, 586, 478. Hoc tempus non habet jam *nuptiarum* necessitatem. X, 424.

Nuptiale vinculum, etiamsi non subsequatur procreatio filiorum ex *nuptiis*, non solvitur nisi conjugis morte. VI, 394. *Nefas* est repudio discedentem alteri nubere, dum vir ejus vivit. VI, 394. *Nec* filiorum gignendorum causa licet alteram ducere, dimissa adultera. VI, 478. *Nuptiale* fœdus separatione conjugum non fit irritum. VI, 378. In ea quæ objectantur inconvincenda, si dimissa adultera uxore, non licet aliam ducere. VI, 482. *Nubere* alteri vetitum esse conjugii si a non fornicante, non autem si a fornicante discesserit, sentiebat *Pollentius*. VI, 471. *Refellitur*. VI, 472. *Pollentii* sententia, mulieri ab adultero discedenti *nuptias* cum alio non esse precepto vitatas, sed tantum propter opprobrium vitandas. VI, 434. *An* vir dimissa adultera ducens alteram adulter habendus sit, ita in divinis

sententia obscurum est, ut venialiter ibi quisque fallatur. VI, 221. Virgo quæ nascens nupsit alieno viro, an censenda sit adultera. VI, 203. Nolens reconciliari adulteræ uxori, non potest alteri nubere. VI, 476. Præcipit Apostolus ut inupta maneat, etiam quæ ab adultero discedit. VI, 435.

Nuptias secundas quidam hæretici damnarunt. VII, 513; VIII, 657. Non admittit Cathari. VIII, 52. Nuptias secundas tanquam stupra damnarunt Cataphryges. VIII, 30. Tertullianus. VIII, 47. Nuptiæ secundæ a Cataphrygis, Novatianis et a Tertulliano damnatae, ab Apostolo concessæ. VI, 433. Nuptiæ, viduitatis professione non damnantur. VI, 433. Nuptias secundas licitas esse monstravit Deus. VIII, 661. Nuptiæ et secundæ et primæ hoc tempore nisi incontinentia sit impedimento, contemnendæ. VI, 436.

Nuptiæ animæ sanctæ in cælo. VI, 47. Nuptiæ filii regis. V, 359. Nuptiæ non erunt in sæculo futuro, quare. X, 1178. *Fide*, Nubere, Concupiscentia, Libido, Matrimonium. Nuptiæ septem diebus celebrantur. III, 571.

Nuptiales dii. VII, 188.
Nuptialis vestis. V, 561.
Nurus Synagogæ, Ecclesia. IV, 501.
Nulant aliquando iusti, cum vident impios florere et abundare. IV, 1648, 1649.

Nycticorax figura Christi. IV, 1299. Et prædicatorum. IV, 1298.

Nymphidius episcopus. X, 652, 665.

O

Obedientia. III, 400. Magna virtus rationalis creaturæ sub Creatore constitutæ. VII, 394. Sola virtus omni creaturæ rationali agenti sub Dei potestate. III, 377. Obedientia virtus tamquam radicalis ac matrix et plane generalis. VI, 393. Obedientia mater omnium virtutum. VI, 393. Mater custosque virtutum. VII, 420. Omnium origo materque virtutum. VIII, 613. Nihil tam expedit animæ, quam obedire. IV, 891. Obedientia in omni rationali creatura, omnis iustitiæ origo atque perfectio. IV, 904. Pietas obedientiæ qua una colitur Deus. X, 172. obedientiæ præstantia. VII, 372.

Obedientia homini vehementer a Deo commendata. X, 172. Obedientia bonum quantum sit demonstravit Deus, cum prohibuit ab arbore bona. IV, 897. Præceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei promerendum Dominum suum virtus esset ipsa obedientia. III, 377, 379, 384. Obedientiam exigebat Deus, non propter dominatum, sed propter servientis utilitatem. X, 172. sola obedientia tenet palmam, sola inobedientia invenit pœnam. IV, 897. Obediat superiori se, qui sibi vult subijci quod est inferius se. IV, 1860. Venit de pœna peccati, ut homo adversus se ipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891. Per obedientiam mandatorum ad occulta sapientiæ pervenitur. IV, 1566. Custodienda est obedientia ut percipiatur sapientia, et percepta sapientia non est deserenda obedientia. IV, 1566. Nemo antequam habeat humilitatem obedientiæ, velit ad altitudinem sapientiæ pervenire. IV, 1566. Obedientia non nisi humilium esse potest. VII, 421. Primas partes obedientiæ retinere. V, 1535. Dura jubet avaritia, et obeditur ei; levia Deus, et non obeditur ei. IV, 1691. In ea re sola filius non debet obedire patri suo, si aliquid juserit contra Deum. IV, 875. Obedientia dominis et potestatibus omnibus, etiam improbis exhibenda. II, 904; IV, 1633. Obedire regibus generale pactum est societatis humanæ. I, 690.

Obedientia donum Dei. VI, 421. Donum Dei obedientia pia, et obedientia ex corde. X, 1245. Obedientiæ bonum majus quam continentia. VI, 393. Obedientia Abrahamæ. V, 27. Promissionem obedientiæ non auditio, sed tentatio probat. IV, 990. Obedientia filiorum Jonadab commendatur. IV, 875. Obedientia pueri Jesu. V, 343.

Obduratio quomodo a Deo est, nec injuste. III, 1777; VI, 121. Miseretur Deus gratuito dono, obdurat autem justissimo merito. II, 888. Deus neminem obdurat nisi merito. II, 825. Obduratio non est nisi ex merito, non item gratia. X, 910, 911. Ut magna bonitate miseretur Deus, ita nulla iniquitate obdurat. VI, 278. Obduratio Dei est nolle misereri. VI, 120. Non obdurat Deus impietate malitiam, sed non impietate misericordiam. II, 879. Obdurationem cordis Deus non instigando et inspirando, sed deserendo facit. III, 1777; IV, 1003. Hanc per angelos malos in Ægyptiis operatus est. IV, 1003. Cur alius obduretur, alius non obduretur, iudicio divino relinquendum. III, 1777. Obduratio ex iudicio. X, 1140, 1142. Obduratio peccatorum et iram Dei in reprobos, et misericordiam in electos demonstrat. VI, 124. Obduratio Pharaonis non sine libero arbitrio. X, 911. Quomodo, III, 601. *Fide* Phar.

Obelisci et asterisci in codicibus Græcis. III, 590.

Objurgandi sunt qui mala consuetudine duruerunt: ob-

jurgationis hujus effectus. V, 594. Objurgatio peccatoris, ut salubriter confundatur. V, 779. Objurgatio amantis nonnumquam acerba. V, 1437. Objurgator etsi cædit, amat. V, 1229. Hujus et adulteris comparatio. V, 1229. Objurgandi officium si episcopus negligat, bonus; si impleat, malus dicitur. IV, 1690.

Oblatio altaris. I, 634, 714; II, 637. Oblationem quando vel ferre ad altare, vel per sacerdotem Deo offerre non datur, quod agendum. II, 426. Quærebis quid Deo offerres pro te, offer te; nihil melius in omni creatura terrena. V, 517. Te quarit Deus magis quam munus tuum. V, 508. Oblatio apud memorias Martyrum. V, 1251. Deo fit, non Martyribus. V, 1251.

Oblivisci quomodo Deus dicitur. IV, 1340. Oblivio non cadit in Deum. IV, 123, 1340, 1541. Oblivionem non subiacere peccato, Cælestii doctrina. X, 343. Oblivio Dei, regio longinqua. III, 1344. Non debet oblivisci homo a quibus peccatis liberatus sit. IV, 963, 966. Oblivio ingrata beneficiorum Dei fugienda. IV, 1317; VII, 280. Oblivio malorum duplex. VII, 803. Oblita est anima se ipsam amando mundum; obliviscatur se amando artificem mundi. V, 779.

Obsconitatem verborum in translatione esse vitandam docet Cicero. VIII, 636.

Obscure locuti sunt auctores sacri, quare. III, 99. Obscuritas sacrorum auctorum non inutilis. III, 93. Non imitanda a doctoribus Christianis. III, 98. In rebus obscuris et difficultibus cavenda temeritas. II, 862.

Obscrationes, orationes, interpellationes, gratiarum actiones, qui differunt. II, 866. Fiunt precesiones antequam illud quod est in Domini mensa incipiat benedici, orationes cum benedicitur, interpellationes seu postulationes, cum populus benedicitur, et post hæc omnia gratiarum actiones. II, 867.

Observantia quid. VI, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20. Observantia in potestates et in majorem quemque, sit ordinata. V, 418, 420.

Observatio dierum quæ culpabilis. II, 210.

Observatio. Quodnam est iugum observationum quod abstulit Christus. X, 594. Observationes legales Testamento novo revelato nec Judæis perniciosæ, nec Gentibus necessariæ, nec cuiquam hominum salutares. VI, 494. Observationes legales non tamquam noxia removenda, sed tamquam superflua contemnenda Apostolus præcipit. VIII, 156.

Obsidionis barbaricæ instante metu an ecclesiasticis liceat ad tuta loca confugere. II, 1014.

Obtemperet præceptis Medici ut surgat, qui noluit credere Medico ut non ægrotaret. IV, 891.

Obstetrices Hebrææ ob benevolentiam non ob fallaciam remuneratæ. VI, 540. Obstetricum Ægyptiarum mendacium discutitur. III, 597. *Fide* Mendacium.

Obtrectatorum calumniæ sine rixa refellendæ. V, 1579.

Occasus Christi, passio Christi. IV, 1374.

Occentare, infame carmen nominata persona edere. VII, 54. *Not.* 3.

Occidentalem partem frequenter Scriptura significat, cum dicit *supra mare* vel *a mari*. III, 539; IX, 588. orientales omnes et multi Occidentales non jejunant Sabbato. II, 138, 140. Occidentalium provincialium, et maxime urbis Romæ vastatio. II, 719.

Occidere. Non omnis qui causa mortis alienæ est, reus est. II, 661. Aliquando qui causa mortis fuit, potius in culpa est, quam qui occidit. II, 661. Cum homo ab homine occiditur, multum distat utrum fiat nocendi cupiditate vel injuste aliquid auferendi, an ulciscendi vel obediendi ordine, an evadendi vel subveniendi necessitate. II, 660. Præceptum non occidendi exceptiones patitur. VII, 35. Quinam a crimine homicidii excipiuntur, licet homines occidant. VII, 35. Contra præceptum non occidendi non fit, quando lex occidit, vel occidi aliquem Deus jubet. III, 622. Elias justus, etsi multos pseudopphetas sua manu premerit. II, 178. Occidere malos non culibet licet. V, 1390. Qui sine ulla legitima potestate auctoritate hominem occidit, homicida est. II, 940. Occidere alterum volentem et petentem, et vivere jam non valentem, satis indicat Scriptura non licere. II, 940. Occidere inimicum, vel quia peccavit in nos, vel ne peccet, non licet. VII, 38. Occidere non licet aliquem ad vitam vel suam vel aliorum tutandam, nisi sit miles aut aliqua publica functione teneatur. II, 186. A peccato liber non est, qui hominem, ne ab ipso occidatur, occidit. I, 1228. De novo Testamento non potest ostendi, quod justus quisquam interfecerit aliquem. II, 179. Occisio innocens injuste perpetratur ab homine, licet iuste a Deo permitatur. IV, 745.

Occidere nocentem homo non debet, nedum se ipsum insontem. II, 666. A se ipso innocens nullus occiditur. IX, 712. Occidere se ipsum, non licet unum verum Deum contentibus. VII, 36. Occidere se ipsum non licet quacumque ex causa. VII, 34, 35, 38. Non licet, vel ad peccatum declinandum. VII, 40. Vel ne animus corpore presso libidini

consentiat. VII, 36. Aut etiam ob metum poenae vel dedecoris. VII, 30, 35, 39, 40. Christiani captivitatem et mala quolibet alia potius debent ferre, quam se occidere. VII, 38. Donatistae homicidiorum amantes, se ipsos trucidabant, aut trucidandos offerebant. II, 797. nazii facto frustra se tuentur qui se ipsos occidunt. II, 940. Occidere se ipsum nulli fas esse Job exemplo ostenditur. IX, 727. Fortitudo non est se ipsum occidere. VII, 630. Præceptum non occidendi quidam ad bestias extendunt. VII, 34. Manichæi, etiam ad herbas. VII, 34, 35. Occidere pecora possumus, quare. VII, 55.

Occiduntur peccatores, dum obscurati intelligentia alienantur a vita Dei. IV, 1800. Deus vult occidere in homine quod homo fecit, et salvare quod ipse fecit. IV, 1692. Perimat aliena iniquitas carnem tuam, dum servet veritas animam tuam. IV, 1026. Nemo occidat animam suam pro corpore alterius. IV, 86. Aut occidis iniquitatem, aut occideris ab iniquitate. IV, 764. Parentes dicuntur spiritaliter homicidae, quando parvulos baptizatos daemoniorum sacrilegiis conantur obhigare. II, 560. Occidere sanguinem, pro effundere occidendo. III, 514.

Occulta filii, quæ. IV, 117.

Occulta. De occultis iudicia hominum temeraria. IV, 1435.

Occultat Deus, ut nesciatur, quod nobis prodi non prodest. IV, 556.

Occupatio. Nimis intentus humanis actionibus, Deo quodam modo vacatur. III, 619.

Occurrere in aliquem vel alicui, pro occidere. III, 824.

Oceanus. II, 719. Librum Hieronymi, in quo de resurrectione carnis præclare disputat, ab eo petit August. II, 779. Tribus ipsius epistolæ unam rescribit Augustinus. II, 777.

Oceani æstus lunaribus incrementis et decrementis augeatur et minuitur. VII, 146.

Ochus. VIII, 601.

Octavæ regeneratorum. III, 1235. Octavæ infantum. V, 1201, 1669. Octavarum dies sancti. VI, 581. Graviter puniri solere, qui per octavas suas terram nudo pede tetigerit. II, 221. Octo dies Neophytorum distincti. II, 220. Octavarum dies tertius vel etiam ipse octavus ad lotionem pedum a nonnullis electus. II, 220.

Octavianus episcopus. II, 759, 780.

Octavius episcopus. II, 759, 780.

Octavii Consulis caput positum in rostris. VII, 107.

Octavium. IX, 237.

Octo Martyrum basilica. V, 1578.

Oculus a velocitate appellatus. V, 582. An oculi videndo aliquid patiantur : fuse. I, 1039. Oculi non vident, sed quidam per oculos videt. V, 699, 1154. Oculi sunt fenestræ mentis. IV, 468. Oculorum nomine ceteri sensus significati. V, 646. Oculi sensuum principes. I, 802. Pupillæ oculi virtus. I, 1048. Per pupillam dirigitur acies luminis, quo lux et tenebræ dijudicantur. IV, 146. Apertio oculorum Adami et Evæ et discipulorum Emmaus non figurate accipienda. III, 446. Oculorum apertio in primis parentibus quid. X, 175. Oculi impudicus, impudici cordis est nuntius. I, 1591; II, 961. Oculorum petulantia reprimenda. IV, 587. A viro non figurat in femina. I, 1591. Oculorum illecebræ. VII, 232, 813. Oculos illecebrare. V, 4413. Oculorum corporis quam animi major jactura æstimatur, sed a cæcis. IV, 860. Oculorum cibus lumen est. IV, 1114; V, 183.

Oculi dicti lumina. V, 55. Oculi alii nobis sunt ab oculis carnis. II, 700. Oculus duplex, interior et exterior. III, 1493. Oculi carnis et oculi cordis. V, 869, 1500. Oculi cordis. VI, 543. Oculi cordis præstantiores oculis corporis. II, 615. Oculorum corporeorum nullus radius ad lucem mentis accedere potest; in ea non locorum spatia vel intervalla videntur. II, 615. An corporis oculis videri Deus possit. V, 567, 1257. Oculis corporeis Deus non per se ipsum, sed per creaturam visibilem apparuit. V, 59. Oculo corporeo forte ad horam Deum vidit Job. VII, 799. Oculo corporeo forte ad horam Deum vidit Simeon. VII, 799. Deus oculis corporis non videtur, sed mentis. II, 617, 622, 625, 625, 626, 628. Oculis corporeis neque etiam a Christo Deus videri potest. II, 707. Oculis corporeis neque in futuro sæculo Deum videbit. II, 625, 626. Oculis corporeis nihil videre potest, nisi quod corporeum est, et in loci spatio intervalloque. II, 622, 625. Oculis corporis invisibilis est Deus. II, 817, 619, 620. Oculis corporis nunquam poterit videre Deum. II, 319. Sani qui eo procedunt, ut possibilitatem videri Dei oculo corporeo, etiam impiis donent. II, 319. Ne Christo quidem potuisse præstari, ut oculis corporis videret Patrem. II, 320. Oculis corporalibus Deum in resurrectione videndum si qui putant, viderint qui hoc astruant. II, 618. Oculi beatorum videbunt incorporea. VII, 799. Oculi corporei oculis cordis non sunt comparandi. II, 615. Oculi corporales aliquid in celo videbunt. II, 622.

Oculi cordis præferunt servum deformem sed fidelem, formoso sed infideli. V, 869. Oculi cordis nunc illuminantur fide, postea illuminabuntur specie. V, 366. Oculi carnis multum diliguntur, multum negliguntur oculi cordis. V, 542. Sicut oculis carnis penalis est lux visibilis, ita et oculis cordis lux justitiæ. V, 342. Oculis mentis quantum interurbet turba phantasmatum ex carnalis vitæ consuetudine. II, 615. Quid ei agendum, qui corporalium qualitatum imaginarias formas ab acie mentis non potest abigere. II, 615. Oculis mentis quibus morbis turbatur. IV, 1232; V, 542. Oculum mentis ira turbatur, odio extinguitur. IV, 241. Interiorum oculorum cæcitas est non intelligere. IV, 1552. Oculum interioris hominis difficile sanatur. VIII, 174. Opera nostra nunc tota est sanare oculum cordis. V, 542. Oculum mentis collyrio mordacis præcepti sanandum est. IV, 447. Oculum cordis, quo Deus videatur, per fidem mundandum. V, 541, 670. Ut interiores oculi aperiantur et serenentur, fide corda mundantur. IV, 1552. Quis sit oculus cordis simplex et mundatus. III, 1304. Oculum cordis, fides. IV, 1169. Oculi fidei quam validi et potentes. IV, 1897. Oculos fidei non habent, qui invident felicitati impiorum. IV, 392. Oculos Dei vitare nemo potest. IV, 1200. In eos qui oculos hominis timent, Dei non timent. IV, 342, 343.

Oculi Dei in eo sunt, cuius oculi ad Deum. IV, 271. Oculi corporis mystici Christi, clariora et eminentiora membra ejus. IV, 1114.

Oculos mittere in aliquem, id est, amare. III, 496. Ante oculos habere, est diligere. IV, 1286. Oculos suos erueret, ad magnum indicandam dilectionem. III, 729. Oculum significat amicum. III, 1248. Et id quod vehementer diligitur. III, 1247. Oculum pro intentione ponitur. IV, 1532, 1553; X, 755.

Odium est ira inveterata. II, 153; IV, 189, 632; V, 324, 597. Quomodo odium ex ira fiat. V, 324. Odium subrepat, dum nulli irascenti ira sua videtur iniusta. II, 185. Unde homines amamus, aut odio habemus. III, 1403, 1839. Vigilandum est ne cujusquam odium cordis intima teneat. II, 153. Odium extinguit oculum. IV, 241. Dilectio lumen est, odium tenebræ. IV, 633. In tenebris et in carcere est, qui odit. V, 1054. Vita nostra dilectio, mors odium est. IV, 633. In caritate latitudo est, in odio angustia. IV, 1737. Odium caritatis fontem de corde manantem obturat. V, 1537. Odium in proximum, cor gravius vastat. I, 674. Odium ei qui odit, gravius nocet, quam alteri. V, 507. Homicida est qui fratrem odit. IV, 189; V, 324, 397. Qui oderunt fratres, viri sanguinum sunt. IV, 1801. Plus possidetur a diabolo, qui non solum alienatus est a Deo, verum etiam gratis odit servientes Deo. VII, 668. Odit gratis, qui pulchrum ex odio commodum querit, aut incommodum fugit. III, 1862. Odisse inique quodnam vitium sit. IV, 410. Odi nolite concipere, aut cito finite. V, 157. Odium cito deponendum, ne corrumpat cor. V, 1274. Ira festuca, odium trabes est. IV, 652; V, 324, 506, 1054. Odio habentis, et irascentis peccatum multum distat. V, 506. Odium licitum, quod. VII, 409. Odium perfectum est, ut nec propter vitia homines oderis, nec vitia propter homines diligas. IV, 1801, 1802. Mali non sunt odio habendi, quare. IV, 650. Odium concipiendum, non hominis, sed ejus quod male fecit homo. V, 163, 324, 780. Securi odimus in malis malignam, et diligimus creaturam. IV, 1589, 1804. Odium crimen maximum est persequentis, quamvis sit voluntaria poena patientis. IV, 1454. Odium non in persecutorem, sed in diabolum qui per eum operatur, ferri debet. IV, 1766, 1841. Odium in parentes quale præcipitur. I, 616.

Odium Dei quid sit. IV, 85. si odisti quod odit Deus, eris Dei amicus. IV, 504. Ipsum odium peccatorum similes nos incipit facere Deo. IV, 1080. Christiani exemplo Christi discere debent odio haberi gratis. IV, 847, 848. Odium animæ, amor nequitæ, ac vice versa. V, 1472.

Odollamites interpretatur testimonium in aqua. VIII, 457.

Odorandi libido. X, 771.

Odor bonus Christi, omnes fideles. IV, 171. Odor bonus, sancti. V, 1250. Bono Christi odore alii sanantur, alii perirent. IV, 507, 508. quomodo. V, 1250.

Odipi fabula. VII, 371.

Oea mons. IX, 239.

Oenophorum. VII, 198.

Oeta. VII, 569.

Offensæ donandæ exemplo Christi. V, 1057. Offensum paulo asperioribus litteris episcopum quanta cura Augustinus placare conetur. II, 623, 629. Vide Ignoscere, Inimici.

Officialis Comititis. II, 430. Officialibus forensibus quid liceat accipere, quid illi restituere teneantur. II, 684.

Officii nomen in ecclesiasticis libris minus usitatum, Ambrosius non timuit. II, 285. Officium nostrum, non officio, sed fine pensandum est. IV, 1532. Officia omnia ad bonum

adipiscendum referenda sunt. VII, 297. Officium imperatorem, saepe meritum est accipiendi. II, 1089.

Officium publicum. IX, 432, 513, 616, 621, 643, 649. Officium Consularis. II, 450. Officium totum ante iudicem ambulat. V, 431.

Og interpretatur coacervans. IV, 1760. Conclusio. IV, 1751.

Ogyx sive Ogygus, aut Ogygius rex. VII, 720. Quando fuerit, non convenit inter scriptores historiae. VII, 566. Ogygi diluvium. VII, 506.

Oleæ ramusculus signum pacis. III, 47.

Oleaster tametsi bonus, mali tamen in scripturis significationem habet. X, 834. Oleaster et oliva. V, 363, 1032, 1036, 1086, 1505. Oleaster nascitur etiam ex oleæ semine. II, 890. Rami naturales praeciduntur, inseritur oleaster, quare. V, 489.

Olera magis immunda, quam carnes, censerî deberent a Manichaeis. VIII, 235.

Olei inventrix Minerva. VII, 569. Oleum ad sacramenti administrationem benedictum. IX, 190. Oleum visibile in signo est, oleum invisibile in sacramento est, oleum spirituale intus est. IV, 505. Oleum Christi, et si per peccatorem ministraretur, non est oleum peccatoris. V, 1225, 1229. Oleum portare secum. V, 577. Oleum qui secum habet, oleum peccatoris non quarit. IV, 1824. Oleum alienum. V, 577. Oleum ementes et vendentes. V, 578. Oleum vendunt adulatores. IV, 1921. Oleum peccatoris, est falsa laus adulatores. IV, 1824; V, 578. Oleum gloria est. IV, 1824. Gloriatio ipsa est. IV, 1921. Oleum interioris. IV, 1921. Oleum significat testimonium bonae conscientiae. IV, 1824. Gratiam ac spiritum sanctum. IV, 1443; V, 1000. Laetitiam spiritalem. IV, 182. Oleum et amurca. V, 120, 157. Oleum et oliva. V, 500.

Olivæ fructus caritatem significat. III, 1433. Olivæ et oleastri exemplum, utcumque explicat quomodo peccatum originale de parentibus etiam renatis trahi possit. X, 471.

Olla tribulationem significat. IV, 720. Olla spei in tribulationibus. IV, 721. Ardet olla iniquitatis, sed unior est flamma caritatis. IV, 721.

Olibrius. VI, 446, 447.

Olympus mater Alexandri. VII, 256.

Olympus episcopus Hispanus. X, 644. Ejus sermo ecclesiasticus. X, 644.

Olympus Macedoniae mons altissimus. III, 184, 1988. Olympi montis altitudo. VII, 474. In vertice montis olympi nec nubes videri, nec ventos sentiri dicitur. III, 280, 550. Nec alites volare, nec homines ibi diu vivere possunt. III, 280. An montes olympi transcendit aqua diluvii. III, 550. Olympus deorum habitaculum. II, 83. In hoc monte castra posuit Jupiter adversus patrem bella gerens. II, 85.

Omen, vox in sacris litteris olim inusitata. I, 586.

Omnēs, quomodo accipiendum. X, 270. Omnes in Scripturis pro omnibus generibus. X, 421. Hoc sensu omnis caro ad Christum veniet. IV, 776. Omnes pro multis. X, 1217. Omnes quomodo de omnibus non dicatur. II, 872. Non est contrarium ut iidem sint multi, qui sunt omnes. X, 1203, 1204. Omnes et multi quomodo ab Apostolo intelligantur, etc. X, 1234. Omnes quomodo Apostolus intelligat. X, 1201, 1205. Quomodo dicatur omnes ex uno in condemnationem. X, 1129. Quomodo et omnes per Adam peccatores, et omnes per Christum iusti. II, 843; X, 119, 463. Et omnes per Adam ad condemnationem, et omnes per Christum ad justificationem. X, 141, 1198. Et omnes per Adam ad mortem, et omnes per Christum ad vitam. X, 871. Omnes quomodo vivificantur in Christo. X, 1226, 1231. Quomodo velit Deus omnes salvos fieri. X, 759, 913. Omnes non renascuntur in justificationem, sed omnes qui renascuntur, non nisi per Christum renascuntur. II, 680, 729. Omnes doceri ut veniant, quo sensu recte dicitur. X, 971. omnem hominem a Deo illuminari, quo sensu dicitur. X, 150.

Omnipotentiae Dei nihil adimit, quod nec peccare, nec mori, nec se ipsum occidere potest. X, 274. Omnipotens non ob aliud veraciter dicitur Deus, nisi quoniam quidquid vult potest; nec ejus voluntatis effectus impeditur alicujus creaturae voluntate. VI, 276. Omnipotens Deus faciendo quod vult, non patiendo quod non vult. VII, 152. *vide* Deus.

Oporocorv. VIII, 707.

Onagri nomine intelliguntur ii, qui pauci ab omni negotio liberi Deo servantur. III, 881. Onagri gentes significant. IV, 1360.

Oneus vigesimus nonus rex Assyriorum. VII, 577.

Onus Christi leve per caritatem. IV, 823. Onera nostra invicem portanda. VI, 80. Qui habent caritatem, portant invicem onera sua. IV, 1698. Nihil sic probat amicum, quemadmodum oneris amici portatio. VI, 81. Ad portanda aliorum onera Christi exemplo incitatur. VI, 81, 82. Christi

stam diligendo, facile sustinemus infirmitatem alterius. VI, 85. Amicorum mala firmissime sustinemus. VI, 82. onera portanda quomodo. VI, 81, 82.

Onerum duo genera. V, 896. Onera alia sunt participantia infirmitatis, alia reddenda rationis Deo de actibus nostris. III, 1115. Onus paupertatis et divitiarum. V, 899. Onus pigritiae. V, 897. Sua cuique onera peccata. V, 896.

Opera. Si quam operam monachi Ecclesia desideraverit, nec ille elatione avida suscipiat, nec blandiente desidia respuat. II, 168.

Opera omnia sua cum quiete operatur Deus. IV, 1181. Operari Deus dicitur, quando iusti ex dono ejus bene operantur; dicitur et requiescere, quando in illo requiescunt. VI, 351. Opera Dei in Verbo erant antequam fierent. IV, 497. Eadem sunt opera patris et Filii. IV, 1442. In rebus supra naturam mirabilibus, tota ratio facti est potentia facientis. II, 519. Opera sua cur Deus ante oculos nostros ponat. IV, 1356. Opera Dei compendio narratur. I, 865. Omnia opera Dei laudant Deum. IV, 1691. In omnibus Dei operibus gratia insinuat. IV, 1851. Deus in homine et velle et operari operatur. X, 918. Contra eos qui dicunt, si agimur, non agimus, responsio est: si non esset operator, Spiritus Dei non esset cooperatur. V, 836. Spiritu Dei exhortante, illuminante, adjuvante agimur. V, 856. sic vos scitote agere bona, ut sit rector Spiritus adiutor. V, 856. Agis quidem, illo non adjuvante, libera voluntate, sed male. V, 856.

Operatio hominis in paradiso, qualis. III, 204. Operari carne et non spiritu, utile non est: operari spiritu et non carne, pigrorum est. V, 224. Debemus et tenere spiritualia, et non carnaliter operari carnalia. V, 224. opus corporale operari jubentur servi Dei, ut in manibus suis se transigant. VI, 551. Opere manuum viventes monachi. I, 658, 1359. In monachos desidiosos nolentes operari. VI, 366, 569. Frustra obtinentur se vacare orationi, psalmis, lectioni et verbo Dei. VI, 564, 565. Tamquam conservatricem evangelii praedicant pigritiam suam. VI, 569. quam inerte. VI, 369. Insultant melioribus ac laborantibus monachis. VI, 569, 577. sanctitatis nomen sibi arrogant. VI, 578. si manibus operentur, misericordiosus agunt, quam cum omnia sua erogarunt. VI, 575. Aliis deest excusatio. VI, 568, 573. Nullo modo decet, ut in ea vita ubi sunt senatores laboriosi, ibi fiant opifices otiosi. VI, 575. Qui in saeculo fuerunt opulenti, si infirmitatem obtendant, credendi et ferendi. VI, 567, 572, 573. Quae monachis injungenda est opera. VI, 575. Operandi corporaliter praecipitur relaxatum est Apostolis. VI, 554. Et Evangelii ministris. VI, 483, 567. Hac licentia non usus est Paulus, quare. VI, 558, 559. Opera honesta ad victum comparandum quatenus. VI, 560. Liber de Opere Monachorum. I, 658; VI, 547.

Opera servilia quae. III, 1635. Operari te aliquid non potes, nisi in quantum malus es. IV, 1831.

Operarii ad vineam culturam conducti. V, 531.

Opera, alia ex fine vel bona vel mala redduntur, alia sunt per se peccata: haec nullo quasi bono fine faciendia. VI, 528. Opera vere bona quae sint. X, 765. Opera bona ex quo fonte manant. X, 206. Opus bonum intentio facit, intentionem fides dirigit. IV, 259. Discamus in similitudine operum discernere animos operantium. II, 457. Operum bonorum finis. V, 85. Quicquid homo veluti recte fecerit nisi ad pietatem quae ad Deum est referatur, rectum dici non oportet. VI, 204, 288. Opera recta esse non possunt, cum cor directum non est. IV, 991. opera tunc recta et unum sunt, cum ad caritatem diriguntur. III, 1289; IV, 1148. Tunc recte, tunc juste, tunc pie fit, cum opus bonum in ejus laudem fit, cujus gratia donatur ut fiat. II, 568. Tunc est vere opus bonum, cum a caritate jaculator agentis intentio, et tamquam ad locum suum rediens, rursus in caritate requiescit. VI, 325. Opus illud est bonum quod fit propter vitam aeternam, si tamen ipsa speretur a Domino per Christum: alias impium est. IV, 262. Opera bona nulla ante fidem, aut sine fide. II, 853. Fides non ex bonis operibus, sed bona opera ex fide. V, 52. Ubi fides non erat, bonum opus non erat. IV, 259, 858. Opera bona sunt ab homine; fides autem fit in homine, sine qua illa a nullo sunt homine. II, 877. Opera sine fide Christi quae videantur bona, an bona et utilis. III, 1602, 1720. Opera ante fidem inania. IV, 259, 261, 262. Nulla operum laudabilem copia sine recta fide prodest. X, 598. Nemo jactet opera sua ante fidem, nemo sit piger in bonis operibus accepta fide. IV, 263.

Opera bona ex gratia. X, 239. Opera gratiam non praecedunt, sed consequuntur. VI, 111, 112; X, 1142. Opera ex gratia, non ex operibus gratia. II, 817. Operibus bonis debetur merces si fiant, sed gratia quae non debetur, praecedit ut fiant. X, 1135. Ea sola bona opera dicenda sunt, quae sunt per dilectionem Dei. IV, 858, 1340, 1569. Opus unum est in quo sunt omnia, fides quae per dilectionem

operatur. IV, 1149. Plurimū cum regule opera bona, cum fides per dilectionem operatur. III, 835. Omnia opera nostra bona, unum opus est caritatis. IV, 1148. Nullus ante gratiam fidei de bonis operibus gloriatur. III, 2137. Opera quæ non sunt ex gratia, aut sunt humana, aut peccata aut servilia. III, 835. Opera bona habere malus non potest. V, 467. Radix nostra, caritas nostra; fructus nostri, opera nostra. IV, 607. Non fructus est bonus, qui de radice caritatis non surgit. X, 217. Opus bonum fieri debet ex corde, adeoque dilectione iustitiæ, non formidine pœnæ. IV, 900. Opus bonum, non quod timore sit, sed quod amore. V, 33. Quando quis ex timore, quando ex caritate operetur. V, 792. Opera quæ cum tristitia facis, de te sunt, non facis. IV, 1174.

Opera bona Dei dona. IV, 1784; V, 1466; VI, 247. Opera bona non ex nobis, sed ex Deo. III, 1845. Ad salutem pertinet ut opera bona et iustitia nobis ex Deo sint, et non ex nobis. X, 1141.

Opera et fides a Deo sunt. III, 83. Opera nostra ideo bona sunt, quia Deus ea nobis donat. I, 868. Opus bonum et ipsius Dei est, et nostrum est. I, 622. Opera bona ex Deo et homine. III, 834. Opera bona et a libero arbitrio, et ab adiutorio Dei simul. III, 1778. Velle et operari, hoc est quod Deus donat homini, cum iustificat implum. II, 560. Sic Deus in nobis operatur, ut et nos operemur. V, 108, 836. Operari nihil boni potes, nisi illuminatus a lumine Dei, et servectus ab Spiritu ejus. IV, 1175. Opera nostra bona, potius Dei quam nostra. IV, 1783, 1784; VII, 801. Opus abs nobis est, sed non solis; operis merces a solo Deo. V, 1464. Nisi Deus adjuvet bona opera nostra, impleri a nobis non possunt. IV, 252, 757. Opera bona quomodo i, si faciamus, cum Deus in nobis operetur. IV, 1876. Opus tuum in me vide, non meum; nam meum si videris, damnas; tuum si videris, coronas. IV, 1783, 1784.

Opera nostra bona Deo tribuenda sunt. I, 1078; III, 190. Non nobis assignanda. X, 879. Gratia Dei, non propriis viribus tribuenda. II, 688. Opera bona qui sibi assignat, declinat in dexteram. II, 873, 974. De bonis operibus non in se gloriandum. III, 1819. De suis operibus gloriantes significantur in posterioribus tabulis Moysi datis. III, 635. Gaudere in operibus Dei, quid sit. IV, 978. servi Dei, dupliciter opera Dei. IV, 1148. Eadem sunt opera Patris et Filii. IV, 1442.

Operum honorum necessitas. IV, 482, 1513. Opera cum fide necessaria. IV, 239. Operum honorum initium, est confessio operum malorum. III, 1491. Opus summum hominis est laudare Deum. IV, 500. Opera bona exercentur in abstinentia ab illicitis cupiditatibus. III, 1530. Opera misericordiae nunc temporis exercenda. V, 97, 315, 612, 1035, 1198, 1206. Opera misericordiae in hac tantum vita, non in futura erunt. V, 91, 97, 253, 617, 1631. Opera misericordiae superare debent offensiones nostras. V, 1199. Quanto magis urgeat tribulationes huius mundi, tanto amplius opera misericordiae exerceri debent. II, 471. Quod alter minus potest, in eo qui potest facit, si in altero diligit, quod ideo quia non potest ipse non facit. II, 507. Opera misericordiae sola commemoranda sunt in iudicio. V, 406. Opera misericordiae, opera iustitiæ sunt. IV, 574. Sacrificia sunt. IV, 574. Semina nostra sunt. IV, 1664; V, 193. Opera bona valent ad obtinendam beatitudinem. VII, 804. Opus te terret, mercedem vide. V, 422. Operum honorum merces non isto tempore speranda. V, 99. In eos qui putant perire opera sua, quia non eis redditur merces peritura. IV, 1468. Non ex operibus, quo sensu nos salvari neget Apostolus. X, 893. Non ex operibus, sed misericordia Dei, et vocamus, ut credamus; et credentibus praestatur ut bene operemur. III, 2081; *Retr.* Opera legis non iustificat hominem, nisi per fidem Jesu Christi et gratiam Dei. II, 892. Justificatio ex fide sine operibus. V, 31. Opera Legis quaedam post fidem superflua, quaedam ante fidem nulla sunt. III, 2137. Opera Legis bipertita. III, 2117. Opera bona omnia amant in luce consistit. II, 310. Opera bona in maiestate facta duplicem habent utilitatem. V, 804, 1478. Opera bona quomodo coram hominibus, et non coram hominibus facienda. V, 303, 373, 803, 804, 1479. Opera bona quo facie fieri debent coram hominibus. IV, 787, 788. In bono opere laudem nostram querere prohibemur. V, 1479. In operibus bonis viventis quis animus sit de futuro opere, quis de praeterito. V, 227. Opera bona non semper intermittenda, quod aliqui inde scandalizantur. II, 1080. Interdum tamen persouarum habitata ratione ab iis abstinendum. II, 1080. Opera Ecclesiarum quibus honoratur Deus, sunt textura quaedam. III, 879. Opera hominum dicuntur filii eorum. II, 632. Opera bona tamquam filii vitæ nostræ. VIII, 1004. Opera bona nihil prosunt iis qui sunt extra Ecclesiam. II, 1500. Omnes adstantibus ante tribunal Christi, ut ferat unusquisque secundum ea quæ per corpus gessit, non secundum ea, quæ si diu viveret, gesturus fuisset. II, 985,

986. Deus reddet unicuique secundum opera ejus. X, 911, 912.

Opera mala quænam sint. VII, 418. Opera mala laudantes, canes lingentes ulcera Iazari. III, 1330. Opera mortua quæ oportet mortificari ut vivamus. VI, 308. Opera carnis. *Vide Caro.* Opus bonum non multum laborat, malum opus habet laborem. IV, 1181. In malis operibus nostris, Dei opera bona sunt. I, 1180. Occupatio qua infidelium opera tamquam bona defenduntur. X, 754. Opera aliqua bona, sine quibus difficillime vita cujusque pessimi hominis invenitur, non prosunt impio ad salutem æternam. X, 230. Opera bona quæ faciunt infideles, Dei sunt dona. X, 754. Operi divino, non humano tribuendum, quod Polemo Xenocratis disputatione ab ebriestate sit liberatus. II, 594. Quanto magis quod alii convertantur ad Deum. II, 592.

Opes magnæ Christianorum sunt necessitates egentium. V, 1389.

Opiphyte hæretici seu serpentini. III, 217; IX, 589. Unde exorti et sic appellati. VIII, 28.

Opinio et sensus qui differant. I, 1282. Quod neque intelligi neque sentiri potest, temerariam nimis atque nugatoriam gignit opinionem. II, 78. In falsas opiniones ruere turba prior est. I, 835, 1042. Opinionis incertæ dubiæque asserendæ temeritas, difficile sacrilegi nomen evitat. III, 221. Opiniosis errorem convincendi difficultas. VII, 47. Non parvum malum est perversis opinioniosis, non solum ad committendum blandimento voluptatis adduci; sed etiam ad defendendum peccatum, a medicamento confessionis averti. II, 1061. Si falsis opinioniosis tanto quisque inseritur magis, quanto magis in eis familiariusque volutatur, multo id facilius in rebus veris animo accidit. II, 66. Opinionis et exemplo multorum contra legem Dei non ad hærendum. VI, 344. Cum contradicitur opinioni aliorum, id fiat absque præjudicio caritatis et veritatis. II, 389.

Opinari nunquam sine vitio est. VIII, 85.

Opis Deus qui nascentibus fert opem. VII, 122, 126.

Optat nemo quod habet in arbitrii potestate. IV, 1509.

Optantis figura in Prophetis intelligitur præsentia nuntiantis. V, 148. Ac divini decreti approbatio. V, 149.

Optatus Milevitanus episcopus catholice communionis. IX, 37, 450. Optati codex a Donatistis prolatus. II, 581. Quem legi petunt in collatione Carthaginiensi. IX, 647. Optatus Cæciliani purgationem potius quam damnationem complexitur. IX, 685.

Optatus Episcopus. II, 577, 795.

Optati quæstioni de origine animæ, responsio Augustini. II, 837.

Optatus Thamngadensis episcopus Donatista. II, 471; IX, 55, 58, 537, 528, 535, 738, 740. Gildonianus dictus. II, 498. *Not. (a)*; IX, 30, 82, 565. Quare sic appellatus. IX, 31. *Not. (a)*. 55. Optatus Gildonis satellites. IX, 76, 358, 340, 504. Optato Comes Deus est. IX, 277, 281, 286, 340. Et fides. IX, 250. Optati dictum de suis ordinatoribus. IX, 641. Optati facta crudelia. IX, 276. Optatus raptor undique clandestinatur. IX, 62. Fur, raptor, proditor, oppressor, separator. IX, 288, 310. Optatus basiliensis. IX, 54. Optatus Ecclesiam catholicam terra marique armatis turbis atrociter ethostilliter oppugnavit. IX, 316. Sub ejus iniquitatibus tota Africa genuit. II, 193, 297; IX, 301. Decem annos. IX, 257. Optatum Donatistæ improbabant. IX, 50, 51. Et tamen in communionem tenebant. IX, 51. Optatum scelerationum longo tempore sibi notum damnare timuerunt Donatistæ. IX, 250. Tandiu eum pertulerunt, quamdiu timuerunt. IX, 88. Optati Gildoniani potentiam adulationis oleo unxerunt Donatistæ. IX, 86. Adulationes, obsequia, etc. Donatistarum erga Optatum. IX, 277. Quod fecit Optatus, ad suos non pertinere dicebant Donatistæ. IX, 531. Optati metu, Mustitani et Assuritani episcopos suos coegerunt ut ad Primianum communionem revertentur. II, 193, 198, 205, 309; IX, 332, 385. Quicumque ab illo baptizati sunt, alibi non potuerunt, etiam in sententia Donatistarum. IX, 503. Optatus Gildonianus in carcere extinctus. IX, 329. Optatum martyrem dicebant Donatistæ. II, 265. Ejus natalitia magna celebratione frequentabant Donatistæ. II, 407; IX, 277.

Optatus presbyter. II, 223.

Opulentia mentium, Deus. VII, 162, 164.

Opprobrium, quid. IV, 836. In opprobriis, cum corrigi non potest a quo jactantur, nihil restat nisi orare. IV, 882. Opprobrium pro Christi nomine sustinendum. IV, 252, 850, 851, 1537.

Orata vir fortunatissimus. I, 972, 975. Unde miser in divitiis. I, 975.

Orator Christianus semper in grandi materia versatur. III, 103, 106. Præmittat orationem ac Deum. III, 103, 104, 108, 120. Veritati potius quam verbis studeat. III, 119. Refutare debet quicquid contradicitur, si occurrat. III, 107. Agat ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter au-

diatur. III, 103, 104, 108. Perspicuitati studeat et quomodo. III, 99, 100. In perspicuitate quaedam est diligens negligentia. III, 99. Oratoris est docere, delectare, et flectere. III, 101. Quomodo haec tria praestari possunt. III, 101. Frustra docetur et delectatur, nisi et flectatur animus. III, 102. Interest magis ut sapienter deat orator Christianus, quam ut eloquenter. III, 91. Undenam quis consequi potest, ut sapienter deat. III, 92. Qui eloquenter dicunt, suaviter; qui sapienter, salubriter audiuntur. III, 92. Audiuntur utiliter, qui etiam utiliter non agunt, quare. III, 118. Orator ecclesiasticus bonam vitam eligit, sed non negligit bonam famam. III, 119. Obedientius auditur orator Christianus, cujus vita dictioni respondet. III, 118. Oratorem Christus lucratus est de piscatore, non piscatorem de oratore. IV, 372. Non culpandus qui a peritioris conscriptum sumit eloquium, quod ad populum proferat. III, 120. *Vide Concionator, Eloquientia, Praedicator.*

Oratio locutio est hominis ad Deum. IV, 1086. Oratio sacrificium est. IV, 475. Orationis nomine regulae sancti desiderii intelliguntur. X, 300. Oratione quid opus sit ad Deum. III, 1275. si Deus novit quid necessarium sit. V, 379, 494. Elsi sciat Deus quid nobis sit necessarium, non propterea, non orandum. X, 1017. Quia vult in orationibus desiderium nostrum exerceri, quo possimus capere quod praeparat dare. II, 500. Deus dare vult, sed non dat nisi petenti, non det, non capienti. IV, 1324. Orandi quae nobis sit causa, et cur preces nostras Angeli Deo annuntiant, cum ipsum nil lateat. II, 568. Preces nostrae Deo annuntiantur, non ut Deus instruat, sed ut ipsi construamus. II, 568. Peti a se cur Deus voluerit, quae possit etiam non orantibus dare. X, 1001, 1002. Deus rogari vult, ut subveniens ametur. IV, 1423. Ad hoc quod nondum habemus jubet Deus ut habeamus, ut admoveat quid petamus. VI, 443.

Oratio argumentum necessitatis gratiae. X, 314. Clarissima gratiae testificatio. II, 766. A Deo petitur hoc ipsum quod ab homine exigitur. V, 905. Ut det ipse quod praecipit, rogandus est Deus. IV, 1510, 1581. Cum oramus, nihil aliud dicimus quam, *Da quod jubes*. X, 154. Orandi praecipuum quatenus observent Massaliani. VIII, 40.

Orationes ad quid necessariae putarint Pelagiani. X, 376, 380, 381. Orationis necessitas. X, 151, 317, 318. Asseritur contra Pelagianos. VI, 445. Oratio necessaria his qui gratia non aguntur. X, 918. His qui accingunt se ad bonum faciendum. X, 918, 919. Oratio homini necessaria, non tantum ut ipsi ignoscatur, sed etiam ne peccet. X, 236. Ut non intremus in tentationem, si voluntas sufficeret, non oraremus; quae tamen si deesset, nec orare possemus. II, 990. In oratione cognoscit homo, unde accipiat quod vult habere. X, 317. Oratio admonet quod indigeamus adjutorio Domini, ne spem bene vivendi in nobis ponamus. II, 990. Ex sententia eorum qui legem per vires proprias impleri posse dicunt, sequitur nos non orare debere. II, 595, 761, 763, 775. Stultum est orare ut facias quod in potestate habeas. X, 256. Invocandum Dei adjutorium. V, 895. Oratio non propter quod fuimus, sed propter quod erimus necessaria. X, 351. Oratio et gratiarum actio necessaria. II, 851, 856. oratio a gratulatione quid differat. IV, 80, 1337.

Orare. Quid orandum. IV, 1087. Orandum ut Deus det, quod ut habeamus jubet. VI, 443, 444. Ut datum cohercet, ac nondum datum suppleat. VI, 444. Orandum ut Dei dona in nobis augeantur. IV, 1048. Quod nondum accepimus, nos accepturos esse fidamus: eo quod de acceptis in gratia non sumus. VI, 444. Oratio quomodo petamus quae accepimus. X, 897. Nolite aliquid a Deo quaerere, nisi Deum. V, 1461. Quid erit mihi, quidquid mihi dederis praeter te? V, 1469. Orationis remedium contra peccata accepimus post integritatem remissionis. V, 752. Orandum est a Domino ne peccemus. II, 775. Oranda beata vita, caetera propter ipsam. II, 497, 499, 503, 505. Beneficia temporalia et aeterna quomodo petenda. V, 497. Temporalia a Deo petentes, nihil petunt. V, 784. Discite hoc petere a Deo, ubi non timetis exaudiri. V, 1445. Multi clamant ad Dominum pro temporalibus rebus, vix quisquam propter ipsum Dominum. IV, 971. Necessaria corporis a Deo solo petenda, non a demoniis. IV, 752, 755. Orandum est ut incolumitas, amicitia, sufficientia habeantur, aut si jam adsint, teneantur. II, 499. Oremus ut valeamus quod voluerimus, cum Deo donante recte sauerimus. II, 990. Sciens unde acciperis, ab illo pete ut perficiatur, a quo datum est ut inciperetur. II, 990. Falli eos qui in adversis tantum, et non in prosperis putant invocandum Deum. V, 482. Quae mala sunt, non sunt postulanda a Deo. III, 1824. Non parva est tentatio, si contra tuam sit causam tua postulatio. III, 1826.

Orandum pro persecutoribus Ecclesiae. II, 637. Orandum pro inimicis et persequentibus. V, 120, 806. Orare pro inimico tuo si didiceris, ambulans in viam Domini. III, 1985.

Injuriam Deo facit qui eum orat, ut inimicum suum premat. IV, 436. Oratio nostra facit eleemosynas, cum pro inimicis ut pro amicis profunditur. V, 1044. Quare nunc Ecclesia orat pro inimicis, et in novissimo iudicio non orabit. VII, 757. Grator est Deo pro fratre depreccato, ubi sacrificium caritatis offertur. II, 87. Oremus pro se invicem omnia membra; caput pro omnibus interpellat. III, 1985. Orare pro quibusdam fratribus non nobis praecipitur. III, 1266, 1267. Oratur pro infidelibus ut credant. V, 914, 915. Qui sacerdos stans ad altare exhortetur populum orare pro infidelibus, pro Catechumenis, pro fidelibus. II, 978, 988. Orat Deum sacerdos clara voce ad altare, ut incredulas gentes ad fidem suam venire compellat. II, 988. Ideo Deus per orationes credentium nondum credentes credere facit, ut ostendat quia ipse facit. II, 988. Orationes quas facit Ecclesia sive pro infidelibus ut convertantur, sive pro fidelibus ut augeatur in eis fides et perseverent, destruant Pelagianum. VIII, 48. Oratio pro quibus et contra quos impendenda. IV, 248, 458. Orare contra quemquam non licet. III, 1267. Non oraret Ecclesia pro reprobis, si essent cogniti. VII, 757.

Orationum auxilia quam utilia. IX, 478, 509. Orationes sanctorum quantum pro aliis valeant apud Deum. IV, 1412. Orationibus aliorum magnos etiam viros debere se commendare. II, 1025. Oratio Dominica pro eis tantum est efficax, quorum fides per dilectionem operatur. VII, 657. Gaudeant de nobis Martyres, qui orant pro nobis. IV, 1141. Orans pro Ecclesia catholica, neminem singulorum praeterit. V, 1249. Orat Ecclesia pro omnibus hominibus, non tamen exauditur pro omnibus. VII, 757. Orans Ecclesia pro quibusdam exauditur. VII, 508.

Orando quid observandum. IV, 1531, 1532. Quomodo orandum. III, 1274, 1467. Quid oremus sicut oportet nescimus. X, 551. Oranti duo cavenda, ne aut quod non debet, aut a quo non debet petat. V, 578. Sic orandum est quomodo docuit Christus. IV, 1332. Oratio incipere debet a laude Dei. IV, 1882.

Oratio duplex, interior et exterior. IV, 404. De interiori oratione intelligendum illud, *sine intermissione orate*. II, 404. Oratio sine intermissione certius exauditur. II, 500. Orare sine intermissione, est vitam beatam a Deo solo sine intermissione desiderare. II, 501. Orationes crebrae, sed brevissimae et raptim jaculatae Fratrum qui sunt Aegypto. II, 501. Orare diu cum vacat, id est, cum alia bonarum et necessariorum actionum non impediuntur officia, non est improbum nec in utile. II, 501. Orare frequenter, non est orare, in multiloquio. II, 504, 502. Quid sit multum loqui, quid multum precari. II, 501. Multiloquium in oratione vitandum. V, 578. Orationum diligentior cura in scripturis, specialiter viduis invenitur injuncta. II, 506. Oramus verbis per certa temporum intervalia, ut quantum in desiderio vitae aeternae profecerimus nobis innotescamus, et ad hoc augendum nos ipsos acrius excitemus. II, 501. Orare nonnisi spiritaliter spiritu renatos decet. II, 502.

Orandum in templo mentis. I, 1195. Orare in clausis cubiculis, quid. I, 1195. Non recte oratur, nisi in intimis cordis. VI, 144. Quando oras, claude ostium, ne tentator ingrediatur. IV, 1834. Oratio vocalis sine intentione in Deum, inanis est. IV, 1585. Orationis vox, quae. IV, 1809. Multorum oratio habet sonum, vocem non habet. IV, 1809. Oratio clamor ad Deum, non corporis voce; sed cordis. IV, 74, 85, 254, 1834. Oratio nostra vix sine mentis evagatione. IV, 1086, 1585. Ira Dei benignitas tolerantis orationes, quae cum mentis evagatione fiunt. IV, 1086. Orans in toto corde, clamat quod aliunde non cogitat. IV, 1585. Magna in oratione intentio, magnum exprimit orantis affectum. IV, 1585. Qui orationem suam tepidam, frigidam et pene nullam dolet, jam orat. VI, 127.

Orandi tempus, tempus gratiae Dei. VI, 254. Orandi tempus post Galli cantum. IV, 1587. De loco et modo orationis. III, 1519. Magis valet petentis affectus, quam petitionis locus. IX, 429. si aliquis in Memoriais haereticorum orans exauditur, non pro merito loci, sed pro merito desiderii recipit sive bonum, sive malum. IX, 428. Situs corporis ad orandum nullus est praecipuus. VI, 144. Supplicatibus congruens situs, genua flegere, extendere manus, solo prosterni. VI, 597. Fronte terram percutere. V, 1419. Per haec cordis affectus, qui ut fierent ista praecessit, quia facta sunt crescit. VI, 597. Haec cum quis praestare nequit, in secretissimo cubili, ubi compungitur, sternitur. VI, 597. Oramus stantes quinquaginta diebus post Pascha et omnibus Dominicis. II, 218, 220. Ad orationem stantes cur convertuntur ad Orientem. III, 1277. In ubique Christiani diebus Paschalibus et Dominicis stantes orant, ignorat August. II, 220.

Orandum est perseveranter. IV, 801. Orationis instantia commendatur. IV, 801, 1559. Fanelici Dei esse debemus, ante januam conspectus illius mendicemus in orationibus.

IV, 1895, 1896. Orationes justorum cum lacrymis et gemitu. V, 193. Orantis gemitus. IV, 224. Dulces orantium lacrymæ. IV, 1685. Oratio munda quænam. X, 302, 304. Orationis alæ duæ, jejuniæ et elemosynæ. IV, 482. Gemine elemosynæ. V, 398, 1040, 1041, 1042. Unde oratio multum adjuvetur. II, 504, 507. Oratio jejuniis et elemosynis adjuranda. V, 1046, 1885. Hæc est justitia hominis in hac vita, jejuniæ, elemosynæ, oratio. IV, 482. Oratione sua humiles contingunt Deum. V, 267. Oratio sit casta, ut non quod cupiditas, sed quod caritas quærit optemus. V, 1044. Oratio tanto acceptior est, quanto magis naturæ suæ spiritualis implet effectum. V, 1052. Hunc effectum tanto magis implet, quanto magis animus a carnali voluptate suspenditur. V, 1032. Qui didicerunt a Domino Jesu Christo mites esse et humiles corde, plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo. II, 597. Cor quod recte petit, recte pulsatur et quærit, piæ esse debet. V, 568. Vita pulsatur, vitæ aperitur. V, 568.

Oratio optima, vita justa. VII, 635. Quam celeriter accipiuntur orationes bene operantium. IV, 482. Orationem fides præcedit. II, 878. Orationis fons fides. V, 635. Orationis meritum debetur fidei quæ data est non oranti. II, 878, 880. Non orat nisi fides. V, 913. Si fides deficit, oratio perit. V, 635. Fides, spes et caritas ad Deum perducunt orantem. II, 504. In fide, spe et caritate, continuato desiderio semper oramus. II, 502. Orant spes et caritas, ac per hoc et fides. VI, 254. Oratio semper jejunit ab odio, semper dilectione pascitur. V, 1044. Fides in Christum, ratio impetrandi. III, 1328. In nomine Christi nihil petit, qui de Christo sentit, quod non est sentiendum; vel qui petit aliquid ad salutem non pertinens. III, 1896, 1897. Petitur in nomine salvatoris, quod pertinet ad rationem salutis. III, 4632. Non petimus in nomine salvatoris, quodcumque petimus adversus utilitatem salutis. III, 1825. Oratio non est justa, nisi per Christum. IV, 1438. Oratio quæ non fit per Christum, ipsa est peccatum. IV, 1436. Oramus ad illum, per illum, in illo. IV, 1082. Ille orat pro nobis, orat in nobis, oratur a nobis. IV, 1081; V, 1685. Orat Christus, et dat quod orat. V, 1083. Ad hoc oravit Christus, ut doceret orare. IV, 665. Orare nos docet Christus ut magister, et exaudit ut Filius. V, 1153. Ad orandum similitudinibus Christus hortatur. V, 410, 618. Implorare posse donavit Deus; et ut implorares, excitavit cor tuum. V, 952.

Orat desiderium, etsi lingua taceat. V, 498, 820. Dignior ex oratione sequetur effectus, quem ferventior præcedit affectus. II, 502. Ipsum desiderium tuum, oratio tua est; et si continuum desiderium, continua oratio. IV, 404. Oratio de corde fideli, tamquam de ara sancta surgit in modum incensæ. IV, 1818.

Orandi gratia ex spiritu sancto. IV, 1539. Oratio est donum Dei. II, 878, 880. Orationem cum fide a se esse, cætera a Deo obtineri volentes, refelluntur. V, 913. Orare Deum, gratiæ spiritualis munus. X, 633, 1032. Oratio spes unica in malis sæculi præsentis. V, 494, 497. Quando dormitet. V, 498. Orationes nostras Angeli quo animo offerant Deo. II, 502. Deus non sinit eos in periculis perire, qui ad se clamant. IV, 440.

Oratio Dominica, regula postulandi Apostolis a cœlesti jurisperito data. IV, 1849. Oratio quare verbis tradita. III, 1275. Orationis Dominicæ expositio. II, 503; III, 1277; V, 577; VI, 283. Orationis Dominicæ præfatiuncula. III, 1276. Ejus petitiones apud Matthæum septem, apud Lucam tantum quinque. VI, 288. In oratione Dominica tria ad vitam æternam, quatuor ad temporalem pertinent. III, 1283. Orationis Dominicæ tres ultimæ petitiones contra concupiscentiam adhibendæ. X, 153. Orationis Dominicæ petitiones, cum septem donis Spiritus sancti, et beatitudinibus Evangelicis componuntur. III, 1246. Orationis Dominicæ petitio tertia; *Fiat voluntas tua*, quid innuat. X, 876. Boni ex animo dicunt; *Veniat regnum tuum*; non ita mali. V, 299. Oratio Dominica et symbolum complectuntur fidem, spem et caritatem. VI, 234. Catechumenis symbolum prius, et post oratio Dominica traditur. V, 577, 588. Oratio redditur a Competentibus post octo dies. V, 400. Oratio Dominica ad fideles præsertim pertinet. IV, 1849. Oratio Domini a in sacrorum mysteriorum celebratione. V, 324, 1101. Oratio Dominica quotidie dicitur ad altare. V, 399. Perceptioni Eucharistiæ cur præmitti debet. V, 127. Quis petat quod in oratione Dominica non invenitur. II, 504. Oratio Dominica continet quidquid recte et congruenter orari potest, et ad eam cæteræ alie orationes reducuntur. II, 505. Exaudiuntur omnes sancti pro se ipsis, non pro aliis. III, 1896. Desideriorum forma in Dominica oratione. V, 378. Quisquis orat quod ad istam Evangelicam, rectem pertinere non possit, carnaliter orat. II, 503, 504. Orationem Dominicam nisi dicas, non eris orans. V, 1353. Si aliam dicas, non exaudieris. IV, 1552. Orationem Dominicam securus dicit, qui facit quod dicit. IV, 1352. In ea pactum de remittendis de-

bitis, quo tenemur et nos fratribus ignoscere. V, 383, 1033, 1536. Quo animo dicendum, *Dimitte nobis debita*. IX, 63. Oratio Dominica de dimittendis debitis, est justis necessaria. VII, 637. Qui tibi dictavit preces, advocatus est tuus; si mentiris, testis est; si non te corrigis, iudex erit tuus. V, 634. Oratio Dominica, medicina quotidiana. V, 127. Oratio Dominica, medela quotidiana contra peccata levæ. VI, 238. Quotidiana nostra mundatio. X, 435. Quotidianus penicillus quo terguntur peccata. V, 983. Quasi quotidianus baptismus. V, 1064. Oratio Dominica delet peccata non quæliacumque, sed parva. VII, 748, 749. Delet minima et quotidiana peccata. VI, 263; X, 200. Si veraciter dicatur, quotidiana dimittit peccata. X, 1232. Delet et scelerata gesta, si ab his penitendo discedatur. VI, 265. Oratione Dominica dimittitur quidquid in jejuniis et elemosynis delinquitur. X, 300. Peccata venialia operibus misericordiæ et oratione mundantur. II, 675.

Orantes quosnam Deus exaudiat. IV, 1590. Quis fiduciam habere possit, quod accipiat quod petit. X, 311. Multa Deus orantibus præbet, qui etiam orantes prevenit. I, 798. Qui manent in Christo, accipiunt quod petunt. III, 1842. Orationes peccatorum non exaudiri cæcus dixit nondum corde credens. V, 749, 751. Deus solos pauperes exaudit. IV, 864. Exauditio sequitur confessionem humilem. IV, 253, 254. Qui vult audiri a Deo, prius audiat eum. V, 126. Citius exauditur una obediens oratio, quam decem millia contemptoris. VI, 365. Non accipiunt homines quod petunt, quia male petunt. III, 1824. Orandum est ut non faciat Deus, quod non bene petimus. III, 1826.

Oratio. Aliquando Deus iratus dat quod petit, et Deus propitius negat quod petit. V, 1537; IX, 429. Nonnullis impatientibus Dominus Deus quod petebant concessit iratus, sicut contra Apostolo negavit propitius. II, 505. Metuendum est ne Deus nobis noxia, quæ posset non dare propitius, det iratus. III, 1821. Preces dæmonum exauditæ. III, 2024. Citius diabolus exaudit Deus ad tentandum, quam ipsum Job ad sanandum. IV, 1882. Apostolus rogat, et non accipit; diabolus rogat et accipit, quare. IV, 173, 1882. Paulus non exaudit ad voluntatem, sed ad sanitatem. V, 1566. Quomodo æterna, quoque animo temporalia petenda. V, 1566. Exaudiuntur multi et multis modis, non solum Christiani catholici, sed et Pagani, et Judæi, et hæretici. IX, 429. Extra Ecclesiam exaudiuntur multi ad multa, sed non ad vitam æternam. IV, 478, 1270, 1704, 1721. Preces improborum quomodo exaudiuntur. III, 2024. Multi clauso ore exaudiuntur a Deo, et multi in magnis clamoribus non exaudiuntur. IV, 1604. Exaudiuntur quidam ad damnationem, et non exaudiuntur quidam ad salutem. IV, 173. Deus alios exaudit, alios non exaudit, prout cuique novit expedit. IV, 1088, 1881. Quodnam desiderium se exauditurum spondit Deus. IV, 1296. 1888. Superflua petens propitio Deo non exauditur. V, 205, 498. Cito exauditur, qui terrena non petit. IV, 1777. Derelinquens non derelinquit Deus, quando in bonis temporalibus non exaudit. II, 545, 565, 575. Deus non exaudit ad temporalia, ut intelligamus ab ipso desideranda sempiterna. IV, 483. Dum Deus tribulationes non auferit, uti deprecati fuëramus; nos ab eo negligi non existimemus, sed bona ampliora speremus. II, 505. Male usurus homo eo quod vult accipere, Deo potius miserante non accipit. III, 1824, 1825, 1834. Exaudit Deus ad sanitatem, non ad voluntatem. IV, 173, 1883. Non habeatis pro magno exaudiri ad voluntatem, habete pro magno exaudiri ad utilitatem. V, 1566. Pater est Deus, et quod mali cupiunt filii non dat. IV, 1899. Crede patri, quia si tibi expediret, daret tibi. V, 498. Non petendum est aliquid quasi fixum, sed quod nobis Deus expedire scit. IV, 624. Novit Deus quid dari nobis expediat, nos autem intendamus, quid nobis prosit accipere. IV, 1899. Propitius Deus cum male amamus, negat quod amamus; iratus autem dat amanti quod male amat. IV, 202. Cum id amamus quod vult Deus ut amemus, procul dubio daturus est nobis. IV, 202.

Oratio. Deus et cum differt, adest; et quod differt, adest; et differendo adest: ne præproperam cum implet voluntatem, perfectam non impleat sanitatem. V, 892. Oratio pro justo facilius, pro iniquis magis laborat. V, 326, 1429, 1433, 1441. Cum aliquando tardius dat, commendat dona, non negat. V, 411. Quod dare vult Deus, differt; ut amplius desideres dilatatum, ne vilescat cito datum. V, 619. Deus forte aliquid dare differt, sed neminem esurientem relinquit. III, 1557. Quædam non negantur, sed ut congruo dentur tempore, differuntur. III, 1896. Novit horam dandi qui curat. IV, 1881. Deus si non dat ad horam, exercet quærentem, non contemnit petentem. III, 1557. Orationibus Deus vult desiderium nostrum exerceri, quo possimus capere quod præparat dare. II, 502. Oratio sanctorum beneficii dilatione, tribulationum adversitate quasi repellitur, ut tamquam ignis flatu percussus ardentius inflammetur. IV,

1118. Differtur tantum quod in nomine salvatoris petimus, non negatur. III, 1826. Fidelis multa deprecatur secunda saeculum, et non exauditur; ad vitam autem aeternam semper exauditur. IV, 718. Orationes, obsecrationes, etc., qui differunt. II, 635. Fiunt preces antequam illud, quod est in Domini mensa, incipiat benedici; orationes, cum benedicatur; interpellationes seu postulationes, cum populus benedicatur; et post haec omnia gratiarum actiones. II, 636.

Oratio communis voce Diaconi indicitur. II, 321. Orationibus communibus et alternis plus agimus, quam singularibus et privatis. *Innoc.* II, 788. Oratio ante cibum. X, 176. Oratio pro mortuis ad altare. I, 780. Oratio pro defunctis. VII, 737, 738. Egregiae Augustini orationes ad Deum. I, 809, 888.

Oratorum. I, 1379. In oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod est factum, nnde et nomen accepit. II, 960.

Orbis terrarum Adami nomine significatur. IV, 1236. Orbis terrarum partes. VII, 497. Orbis terrarum non per veteris Legis observationes, sed per Evangelii fidem possessio Abraham facta est. VII, 522.

Orbis romanus. VII, 171.

Orcus frater Jovis et Neptuni. VII, 213. Orcus receptor mortuum. VII, 196. Orcum terrenam et infamam mundi partem esse volunt. VII, 207.

Ordinationis sacramentum. IX, 409. Ordinationis benedictio. II, 229. Ordinatio cleri fit ad plebem congregandam. VI, 394. Ordinandi debent esse sine crimine. X, 363. Ordinationis manus suspecto imponere, nec ad commendationem suam alteri episcopo eum subintroducere recusat Augustinus. II, 368. Ordinarius debeat qui in parte Donati baptizatus est, rogatus Augustinus non consulit sed addit, *Quid est facere et cogaris, aliud consulere ut facias.* II, 1061. Ordinationis suae tempore lacrymas fundit Augustinus. II, 88. Post etiam oras multo gravius expertus est, quam putabat. II, 88. Ordinatus Valerium obsecrat, ut in sum sinat in recessu precibus ad studio agere, quo instructor fiat. II, 89. Negat Augustinus Pinianum in Ecclesia sibi tradita ab alio episcopo, nisi se interrogato ac permissitate, posse ordinari. II, 477. Qui quibuscumque locis ordinati fuerint ministri, in ipsis locis perseverare debent. IX, *app.* 787. Credebatur populus Hippon. non posse fieri, ut qui apud se ordinaretur etiam invitatus, a sua urbe posset abscedere. II, 477. Aliter sentiebat Augustinus. II, 477. Ordinationis Sacramentum non licet iterari. IX, 70, 71, 72. Non amittitur. IX, 109. Sacramentum ordinationis manens in ordinatis. VI, 394. Etiam in eo qui aliqua culpa removetur ab officio. VI, 394. Ordinati etiam extra Ecclesiam in suis honoribus sunt suscepti. II, 813. Ordinationis Aurelii anniversarius dies. V, 645. Item ordinationis Augustini. V, 1480, 1482. Ordinator Stephani Petrus. V, 1363.

Ordo est parium dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio. VII, 640. Ordo est per quem aguntur omnia, quae Deus constituit. I, 991, 994. Ordo, bonum generale in rebus a Deo factis. VIII, 353. Ordo rerum quid valeat. VIII, 397. Ordine cuncta a Deo administrantur. I, 984, 994. Eo continentur etiam mala. I, 985. Ordinatio cogit esse, inordinatio non esse. I, 1541. Ordo penes ipsum sit, qui novit ordinare quod creavit. VI, 1533. Ordini rerum transcuntium pro nostris meritis assuti sumus. I, 1179.

Ordo naturae in homine quis. VII, 629. Ordo et pax erigit, ut prius homo Deo, deinde caro homini subiciatur. IV, 1860. Ordinem tenere et ordine teneri, non idem. I, 1187. Injusti juste et fidei pulchre ordinantur. III, 130. Peccatum hominem ordinavit Deus turpem non turpiter. I, 1180. Ordinare novit Deus descrentes se animas. VI, 335. Qui injuste se ordinat in peccatis, juste ordinatur in poenis. II, 859.

Ordo dux ad Deum. I, 990. Ordo rerum servandus, ut anima bene agat. II, 339. Ordo vitae et eruditionis. I, 1006. Ordo ille approbandus, ubi potiora praecedunt. VI, 326. Ordo non est, ubi deterioribus meliora subiciuntur. I, 1231. Quod mutatur in melius, ad esse et ad ordinem tendit. I, 1348. Ne quis perturbetur si praescriptus ordo turbetur, cum incertum sit quid utilius agamus. VI, 326. Ordinare res agendas pro nostro capto debemus. VI, 326. Res ordinatas nos pergere non ideo gaudeamus, quia nobis, sed quia Deo sic eas agi placuit. VI, 326. Eius voluntatem Dei proponere quisque paratus sit. VI, 326. Unde ordo interduum dicitur malus. VIII, 358. Libri de Ordine scripti sub fine ann. cccc. xxxvi. I, 977. Zenobio sunt dicati. I, 979. quare. I, 985.

Ordnis nomine scripta Madurensium epistola. II, 1026. Ordini leges replicare. II, 316.

Orbitas pertinet ad ignem, qui exurit quod vitiosum est in amore conjugum. VII, 743, 744.

Oreb interpretatur simplicitas. IV, 1035.

Organum omnia instrumenta musica significant, aliquando tamen sumitur pro solis iis quae follium infantur. IV, 671,

1964. Organa musica sanctos designant. IV, 1964. Organa sua habent civis Jerusalem, Scripturas Dei, praecpta Dei, promissa Dei, etc. IV, 1764. Organarius qualis, tale organum. V, 1383.

Orestes et Pylades. I, 697.

Orientalis haeretici Donatistis aliquo modo se sociare tentaverunt. IX, 576. An iudicium quod habuerunt de baptismo resciderint, non constat. IX, 589. Orientales propter requiem Domini significandam jejuniis sabbato relaxant, et propter humilitatem mortis Domini quidam ex Occidentalibus jejunt; sabbatum Paschae ab omnibus jejunatur ad renovandam memoriam doloris Apostolorum de morte Domini. II, 150.

Origenes. I, 593; VIII, 667, 668. Eius error quod omnia recurrant ad id unde deflexerunt. I, 593. Origenis error de supplicio diaboli et damnatorum non semper duraturo. X, 325. De salvando etiam diabolo. VII, 751. Origenem sensisse, posse diabolum misericordiam Dei impetrare, quidam asserunt, quidam negant. X, 1483. Origenis sententia de salvando diabolo refellitur. VII, 753. Origenes erravit, quia clementior fuit. VII, 753. Animas de caelo lapsas esse putavit Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Origenis libri *sup. legitur.* VII, 536. Origenes ex Theodotione addidit ad LXX interpretationem. II, 261. Psalmos interpretatus est. II, 261. quinque volumina scripsit in epistolam ad Galatas, et de eadem agit lib. 10 Stromatum, et alibi, ex Hier. II, 252, 254. Nec Petrum peccasse, nec Paulum procaeter arguisse majorem, ideo asserit, ut Porphyrio blasphemanti respondeat. II, 254, 257. Origenis et veterum sententiam de Petro reprehensio a Paulo Joannes Chrysostomus amplexus est. II, 254. Hieronymum rogat Augustinus, ut prodit Origenis et haeticorum errata. II, 157. Origenes ab Hieronymo mirabiliter laudatus, ac post non mediocriter nec de mediocribus questionibus reprehensus. II, 288. De Origenis quibusdam opinionibus quas non recepit Ecclesia, liber ab August. scriptus. II, 748. Origenes reprobatas ab Ecclesia, quare. VII, 751.

Origenium haeretici qui et Adamantii Tractatoris, VIII, 33. Origenianorum dogmata. VIII, 33.

Origenium alii haeretici, a nescio quo Origene dicti sunt. VIII, 33.

Originale peccatum. V, 928, 944, 1343. Originali peccato obnoxii omnes. III, 1654; X, 270. Parvuli. VII, 506. Originale peccatum trahit infans ex Adamo, quia unus erat cum illo et in illo. II, 500. Generatio ex Adam uno delicto obligat; regeneratio ex Christo tam illud quam quidquid postea ex iniquis operibus humanae conversationis accedit, solvit. II, 678, 679. Nasci ex Adam necessitatis est ex damnatione; nasci per Christum, voluntatis et gratiae. III, 1401. De incarnatione animae nulla sententia tenenda quae neget peccatum originale. II, 735. Si anima creentur singulae singulis, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Originale peccatum et alienum est, et nostrum. X, 1079. Originale vinculum damnationis. VI, 277. Originalis peccati poena. VI, 107. Hieronymus dogma de peccato originali in lib. contra Jovinianum, et in commentariis in Job stabilivit. II, 725, 730.

Originale peccatum negabat Pelagius et cum eo Pelagiani. II, 725, 865. Epistola Zosimi in qua asserit peccatum originale. II, 865. Originale peccatum arguit infantum baptismus. III, 416. Originale peccatum baptismo diluitur. IV, 591. Parvulorum baptismus non superfluus, quia peccato originali obligantur. II, 678. In originali malo duo sunt, peccatum atque supplicium. VII, 788. *vide* Peccatum.

Originali bono insuper propagatio et confirmatio. VII, 788. *supra.* VII, 628.

Ornamenta exterioris hominis quanto magis appetuntur, tanto sunt interioris detrimenta, ac vice versa. V, 884. Ornamenta auri vel vestis non vult August. propterea prohiberi sententia, nisi iis qui neque conjugati, neque conjugari cupientes, cogitare debent quomodo placeant Deo. II, 1060. Ornatus maxime Christianorum et Christianarum, mores boni sunt. II, 1060. Auri circumpositio et intortio crinum et cetera hujusmodi, quae vel ad inane pompam, vel ad illecebram formae additri solent, merito reprehensa sunt. II, 1080. Ornari solis maritis feminae permittenda sunt, et hoc secundum veniam, non secundum imperium. II, 1080. si ad ornatum indecentem dura aliqua conditio cogat mulier a viro cogatur, habet in superbo cultu cor humile. II, 1081.

Orosius. II, 1071.

Orosius presbyter Hispanus. I, 648; VIII, 665, 666, 669; X, 345. Ab ultima Hispania ad Augustinum transit, scripturarum ardore inflammatus. II, 748. Orosium August. mittit ad Hieronymum. II, 721. Orosii commonitorium. VIII, 669. Orosio de Priscillianistarum haeresi et Origenis quibusdam opinionibus, August. uno libro respondit. II, 748. Orosius litteras Hierotis et Lazari detulit ad Concilium Car-

P.

thag. II, 739. Librum in quo Hieronymus de resurrectione carnis præclare disputat, ad Oceanum attulit. II, 779. Orosium fratrem suum vocat Hieronymus et Augustini filium. II, 752. Orosii elogium. II, 720.

Orpheus poeta Theologus. VII, 572, 597. Maxime omnium nobilitatus est. VII, 584. Infernis sacris præfectus est. VII, 572. Orphet præsagia de Christo an aptiora Gentibus, quam Prophetarum Hebræorum. VIII, 282, 290, 292.

Orphanii, latine pupilli. III, 1829. Orphanos et viduas facit gladius verbi Dei. IV, 815.

Orthodoxi, id est recta sectantes. III, 427.

Orthopolis duodecimus rex Sicyoniorum. VII, 565.

Ortygonetra genus avium non usquequaque dissimile coturnicibus. III, 617.

Os duplex, corporis et cordis. VI, 551, 508, 509. Os cordis. IV, 1661, 1775. Os cordis multa clamat, quæ ore corporis non dicuntur. VI, 550. Os cordis quo consensus tamquam verbum interius exprimitur. VI, 550. Os interius discernit auris interior. VI, 551. Os corporis nihil profert, nisi quod ex ore cordis emanat. VI, 550. Os occultum in corde, sapida gaudia de pane Dei ruminans. I, 722. De quo ore dictum sit, *Os quod mentitur*, etc. VI, 509. Os Dei, eloquium ejus. IV, 1515. Ori non est ponendum claustrum, sed ostium confluentia. IV, 1819.

Os, sive ossum absconditum, firmitas interior. IV, 1796. Ossa in Scripturis firmitatem animæ vel fortitudinem significant. IV, 92, 228, 1207, 1796. Ossa in corpore Domini dicuntur omnes justi, firmi corde, fortes, etc. IV, 242, 352, 476, 1297. Ossa in Scripturis patientiam in fide significant. IV, 520. Os Ecclesie, spirituales. IV, 492.

Osculum infixum femine alienæ, verberare vindicatur. VII, 728.

Osculandi affines consuetudo recepta apud antiquos. III, 570. Osculum pacis inter sacramenta. V, 1101; IX, 277. Osculum dabatur infantibus in baptismo. X, 625.

Osee rex Israel regnavit Romuli temporibus. VII, 579.

Osee propheta qui prædixit. VII, 584. Osee concubium cum meretrice quid significet, explicarunt Apostoli. VIII, 459.

Ostris maritus Isidis. VII, 254, 256.

Ostendere mala, pro facere mala. III, 502.

Ostenta ab ostendendo dicta. VII, 722.

Ostium portæ, initium fidei. IV, 506. Ostium cordis nostri tamquam duas habet valvas, cui iditatem et timorem. IV, 1835. Ostium cordis diligenter claudendum. IV, 1854.

Ostiarium Donatista qui se gerat erga ignotos. V, 298.

Otium dat locum tentationi. VII, 84. Otio ad pietatem, non ad ignaviam fruendum. II, 188. In otio non iers vacatio delectare debet, sed aut inquisitio, aut inventio veritatis. VII, 647. Otium sanctum illud est, quod percipiendæ sapientiæ impenditur. III, 1794. Otium sanctum quandonam relinquendum, ut prædicetur Christus. III, 1791. Otium sanctum quærit caritas veritatis, negotium justum suscipit necessitas caritatis. VII, 647. Magna secessione a tumultu rerum laboratum opus est, ut fiat in homine nihil timere. II, 74. Deificari in otio licet. II, 74. Otiosorum negotium. IV, 1463, 1916.

Ova non sumunt Manichæi. VIII, 57.

Ovium curam Deus ipse suscipit. V, 285. Oves Dei quænam. V, 315. Oves ad quas Christus missus est. V, 484.

Oves Christi et non oves, quænam. III, 1742. Oves Christi, prædestinati. III, 1725. De ovibus Christi nulla perit. III, 1745. Christus ad Judæos dicebat non esse eos ex ovibus suis, quia eos videbat ad semperiternum interitum prædestinatos, non ad vitam æternam sui sanguinis pretio comparatos. III, 1725. Oves Christi multæ ex Judæis, sed non solæ. V, 42. Non solum pastor, sed etiam oves intraant per ostium. III, 1726. Ingredi et egredi per Christum quid. III, 1726. Oves Christi ante ejus adventum vocem ipsius audierunt, non alienorum. III, 1725. An oves Christi erant, qui errabant, et vocem alienorum audiebant. III, 1724. Non omnes qui vocem Christi audierunt, oves erant. III, 1725. Ovis per Christum ad ovile reductæ securitas. V, 1647.

Oves audita pastoris voce salvantur. V, 507. Ovis perdita a pastore inventa, ab eodem adhuc quæritur. IV, 1595.

Oves populi. IV, 1221. Oves detonsæ, perfecti. IV, 1224.

Oves et boves in psalms, recte accipiuntur omnes sanctæ spiritalis creaturæ. IV, 114. Ovium spes, sanitas et requies in solo Deo. V, 285. Oves errantes non sine sanarum periculo negliguntur. V, 278. Dilectionem Christus postulat sibi erga oves suas impendi. V, 1180. Diligendus est pastor, mercenarius tolerandus, cavendus latro. V, 756. *Vide pastor*. Oves pascat et manum Dei sumas. V, 295. In inferno sunt oves, quibus mors pastor est; in cælo sunt oves, quibus pastor vita est. IV, 556. Ovile Christi quas oves complectitur. IV, 1418. Tres personæ ad ovile venientes, pastor, fur et mercenarius. V, 756.

Oxinnora sententia. X, 1460.

Oxius rex Juda. VII, 583.

Pactum dimittendi, ut dimittatur nobis. V, 1051.

Pænitendum esse peccati, vox est ista naturæ. VIII, 109, 110. Pænitentiæ quorumque criminum locus in Ecclesia non negatur. V, 448. Pænitentiam denegant Cathari. VIII, 52. Pænitentiam peccatis dandam negantes quidam, heretici facti sunt. V, 1359. Et exclusi sunt ab Ecclesia. V, 1539. Pænitentiæ locus in Ecclesia permissus, opprobrium Paganorum in Christianos excitabat. IV, 1500, 1501. Paganis pænitentiam suggillantibus respondetur. V, 1559. Neminem ab errore ad veritatem, vel a quocunque seu magno, seu parvo peccato ad correctionem sine pænitentia posse transire. II, 347. Pænitentiæ ægeudæ triplex ratio. II, 1088. Pænitentia triplex. V, 1537, 1550. Prima quæ ante baptismum. V, 1537, 1550. Altera quæ hic omnium est ac perpetua. V, 1537, 1556. Tertia severior, pro peccatis mortiferis. V, 1543, 1558. Qualis ea pænitentia, cui Deus ignoscit. III, 1266. Non sufficit mores commutare, nisi et Deo satisfiat. V, 1548.

Pænitentia, est quædam in se ipsum iracundia. V, 135, 1358. Vis fugere a Deo? ad ipsum fuge; vis fugere ab irato? fuge ad placatum. IV, 1915. Se ipsam animam puniens compungat, ne in Dei judicio damnata torqueatur. IV, 80. Juste salus illa perpetua, quæ tarpiter amissa est per voluptatem, fortiter recipitur per dolorem. III, 289. Divina justitia est, ut qui voluntate arisit, quod amare debuit, amittat cum dolore quod amavit, dum naturarum Creator ubique laudetur. III, 585. Afflicto pænitentis poena peccati est, quamvis medicinalis et salubris. III, 728. Pænitentis dolores, sicut dolores parturientis. III, 289. Deum placat, qui sperans in misericordia ejus, ita de cætero peccare cavet, ut de peccatis preteritis veniam deprecetur. IV, 1915. Sacrificium justitiæ per pænitentiam. IV, 81.

Pænitentia humilior. VI, 290. Pænitentiæ salubris medicina, nulli alii quam sibi tribuere peccatum. VII, 444. Pænitentiæ humilitas quam necessaria. V, 1555. Etiam justitatis. V, 1558. Pænitentiæ humilitas ante justificationem. IV, 1786. Humiliatione pænitentiæ ad Deum acceditur. IV, 514. Præcedente pænitentiæ humilitate agglutinatur Deus hominibus. III, 879. Pristina vita post pænitentiam non repetenda. V, 1035. Pænitentia perversa. V, 426. Pænitentia impenitenda. V, 1182. Pænitentia relapsus post baptismum amplectenda. V, 1545. Non in occulto solum, sed qualis agitur in Ecclesia. V, 1711. Pænitentia in notitia multorum vel etiam totius plebis quando agenda. V, 1545. Pænitentiam secundum morem Ecclesie agere, cum digna est causa. VI, 271.

Pænitentis publica agitur propter immania peccata, non propter levia. VI, 656. Pænitentia luctuosa et lamentabilis, VI, 48. Quinam ad eam cogendi. VI, 48. Pænitentiæ humilimæ subjiciunt sacerdotes quos a supplicio liberarunt. II, 655. Pænitentiæ cinis. IV, 1501, 1953. Pænitentia publica Theodosii. V, 1710. Pertinet ad disciplinam Christianam, ut neque de cujusquam correctione desperetur, neque cuiquam pænitendi aditus intercludatur. VI, 505. Pænitentiæ locum adulteris alii in totum clausurunt, alii permisissent, manente unitatis vinculo. II, 541. Pænitentibus adulteris recte pacem dari, merito tenet Ecclesia. II, 542. Pænitentiæ locum Donatistæ revertenti a quibusdam fratribus negatum esse Augustinus ægermine tulit. V, 1358. Pænitentiæ locus cur datus pænitentiam non acturis, et morti edidit. X, 1427, 1428. Pænitentiæ actio ubi propter crimen commissum separatur aliquis a corpore Christi. VI, 262.

Pænitentiæ locum aliqui petierunt, alii excommunicati in eum locum redacti sunt, et quidam nolunt inde eurgere quasi electus sit locus. V, 1111. Reconciliationis locum petere nemo cogitur. V, 1359.

Pænitendi tempus. V, 126. Pænitentiæ tempora recte constituuntur ab iis qui Ecclesiis præsent. VI, 265. In actione pænitentiæ non tam consideranda est memoria temporis, quam doloris. VI, 262. Pænitentiæ ægeudæ ratio, et satisfactionis modus, a præpositis sacramentorum accipiendus. V, 1545. Pænitentem, Lazari instar, perducit Dominus ad confessionem; jam cætera implet Ecclesiæ ministerium. V, 1558. Pænitenti et præcepta medici observanda, et ferendus dolor sectionis. V, 1270. Nequum tamen est tum sanus. V, 1270. Peccata post baptismum commissa pænitendo sanari possunt. VI, 264. solus agit Augustinus cum Marcellino, ne quid esset quod majore et insigniore pænitentia indigeret. II, 660. Pænitentia, cum Deus angelat, amplectenda. VI, 699. Deus non puniens non perdit potentiam, sed exigit a te pænitentiam. V, 471. Vitæ lux pænitere nos debet, quia corruptioni et tentationibus

obnoxia est. V, 1557. Dicamus modo fructuose, Transeunt omnia sicut umbra; ne dicamus infructuose, Transierunt. IV, 284.

Pœnitentiæ procrastinatio quam periculosa. IV, 1501. Pœnitentiam qui agunt, dicuntur peccasse Deo; qui nolunt agere, peccasse non Deo. III, 773. In eos qui pœnitentiæ negligentiæ exemplum ex aliis sumunt. V, 1543, 1547. Pœnitentiâ sterilis, nihil prodest. V, 408. Pœnitentiæ fructus qui sunt. V, 408. Pœnitentiâ in hac vita tantum fructuosa. VII, 739. Pœnitentiâ infructuosa. VI, 205. Post iudicium infructuosa est, nunc fructuosa, quando correctio libera. V, 150. Pœnitentiâ erit in die iudicii, sed infructuosa. IV, 284, 357. Pœnitentiâ huius temporis, dolor medicinalis est; pœnitentiâ futuri temporis, dolor pœnalis est. IV, 689. Pœnitentiâ post iudicium cruciabilis est, non sanabilis. V, 151. Pœnitentiâ sera. III, 865. Pœniteat te ad vocem Scripturæ; nam ad vocem præsentis iudicis, sine causa pœnitebit te. V, 150.

Pœnitentiâ donum est Dei. II, 828; VI, 271, 421; X, 505. Pœnitentiâ datur a Deo. X, 1422. Ad donum Spiritus sancti pertinet, quia peccatori displicet quod fecit. IV, 596. Vocatio ad pœnitentiâ, ad ocula Dei iudicia est revocanda. X, 920. quibus modis Deus ad emendationem sollicitat. V, 150. Ex hominibus alios per bonitatem adducit Deus ad pœnitentiâ, alios secundum iudicium non adducit. X, 793. Pœnitentiæ prædicatione vocatur ad Christum et congregatur Ecclesiâ. IV, 1963. Pœnitentibus veniam non dari secundum gratiam, sed secundum merita et laborem eorum, Cœlestij doctrina. X, 343. Pœnitentiâ misericordia et adiutorio Domini fieri docet Ambrosius. X, 382. Pœnitentiâ a mortuis operibus, quod sit. VI, 208. Infructuosæ arbori stercus adhibitur, figura pœnitentiæ. V, 1185. Pœnitentiâ David cur Deo accepta, non vero Saul. VIII, 442.

Pœnitentes olim qui proprie dicebantur. VI, 228. Pœnitentes proprie in Ecclesiâ appellati. II, 1086. Hi sunt qui post baptismum ita peccaverint, ut excommunicari et postea reconciliari mereantur. II, 1088. Pœnitens id agat quod sibi ad salutem, ceteris ad exemplum prosit. V, 1543. Pœnitens est peccata propria et agnoscere et punire. V, 152. Pœnitens, homo irascens sibi. V, 187, 649. Et suus ipse punitor est. V, 1273. Lacrymæ, sanguis pœnitentis. V, 1542. Pœnitens, verus homo. III, 831. Pœnitens ex parte justus est, et ex parte peccator, et quomodo. IV, 1825. Pœnitens quomodo conjugatur Deo, ac præstat ut Deus ipsi intercedat. V, 187. Pœnitentes in membris Christi. IV, 1295, 1537. Pœnitens conari debet peccata omnia perimere. V, 153. si non te invenit dies ultimus victorem, inveniat vel pugnantem. V, 153. De reliquis in conatu invento facile ignoscitur. V, 153.

Pœnitentium reconciliatio. VII, 674. Pœnitentiâ vera etiam per malum clericum remissionem peccatorum accipit. V, 466. Pœnitentis resurrectio et solutio in Lazaro figurata. IV, 1306; V, 595. Impositio manuum super pœnitentes, orationis iudicium et discussio ipsorum. V, 1111. Pœnitentes abundant. V, 1111. Cum discutuntur, inveniuntur male viventes. V, 1111. qui debet esse locus humilitatis, sit locus iniquitatis. V, 1111. Quando illis imponitur manus, sit ordo longissimus. V, 1111. Ad pœnitentes admonitio. V, 1111.

Pœnitere quomodo Deus dicatur. IV, 1416, 1460, 1725; VI, 141; VII, 339. Pœnitentiâ in Deo, dicitur mutatio sententiæ. V, 152. Pœnitentiâ cur minus videatur Deo congruere, quam præsentia, ira, et similia. VI, 141.

Paganismum obtendit Faustus et Judæis et Catholicis. VIII, 369.

Pagani qui vocentur. I, 648. In quo distant a Manichæis. VIII, 376. Paganitatis error unde inolevit. VII, 208. Pagani quid de principio rerum, qui de diis sentiant. VIII, 376. Solem adorant. IV, 189. Deus unus a Paganis celebratur variis nominibus. II, 82. Paganorum religio circa homines mortuos tota occupata fuit. VII, 235. Pro diis habent homines mortuos. V, 1249. Paganos dæmoniacos vocat August. II, 159. Paganorum sacerdotes mortui dicuntur, non tantum propter impietatem, sed propter mortuos deos eorum. IX, 65. Ludendi et saltandi mos receptus in solemnitate Paganorum. III, 475. Paganorum ludi ritusque sacrorum, turpissimi. II, 415; VII, 50. Crudelissimi. VII, 52. Pagani initiatione deorum suorum peiores sunt. II, 414. Pagani non excusant sua sacrilega sacra et simulacra, quod eleganter interpretentur quid queque significet. II, 378. Paganorum in cultu litigantium deorum concordia. VI, 712. Pagani concordie præcepta non habebant. II, 329.

Paganorum non veræ virtutes. X, 747. Vide Infideles. Virtus. Virtutes Paganorum steriles. II, 710. Pagani nihil prodest, non quidem quod jam boni sunt, sed quod mediocriter mali. IV, 496. Honesti mores etiam Paganorum, non nisi ex Deo sunt. II, 591. Paganorum resp. felicitas luxuriosa, licentiosa, sacrilega. II, 533. Pagani ad quædam

temporalia exaudiuntur. IV, 1270. Pagani fures et latrones. III, 1720. Forum doctrina de virtutibus et vitis noxia. III, 1720. Pagani in tenebris sunt. IV, 196. Pagani Christum volunt nihil sensisse contra deos suos, sed eos magico ritu coluisse. III, 1069. Pagani oculis suis Christum laudare compulsi. III, 1052. Paganorum subterfugium ne fiant Christiani. IV, 116. Pagani in Christianis referunt malorum causam. IV, 1033, 1034. Eorum in Christianam religionem querelæ ex vastatione Romæ. V, 503, 1336. Paganorum scandalum ex pressuris mundi. V, 503. Pagani Christianorum discordia avocari a Christiana religione non debent. VI, 713. Pagani intus credentes, sed erubescerent confiteri. V, 1278. Paganorum ad Christum mira conversio. III, 123. Paganorum superstitione leditur. V, 166. Simulacra confringi iussa sunt recentibus legibus. IX, 44. Sacrificia capite plectuntur. II, 526. Ex Paganis multi ad Deum verum converti timore legum imperialium. II, 334. De templis, idolis, lucis qui evertuntur, non licet Christiano in usus privatos quidquam usurpare. II, 185. Paganorum res rapere non licet. V, 963. Piis operibus discernuntur Christiani a Paganis. V, 1025. Cum Paganis potius quam cum malis Christianis conversebantur boni Christiani. IV, 1280, 1290. Paganorum infirmitas cum Martyrum constantia comparatur. IV, 1829. Pagani venientes ad Christum, episcopi fieri possunt. IX, 478. Pagani, ligna silvarum appellati. IV, 1254. Lapides mortui. V, 163. Paulinus adversus Paganos scripsit. II, 159. Hoc Paulini opus petit August. II, 181.

Nadisia in sacris litteris quid significat. IV, 1547, 1548. *Palæstinum* iudicium in causa Pelagij. II, 816, 826, 827, 831, 876, 979. *Palæstinum* concilio quem Pelagius anathematizavit. II, 827, 979. *Vide* Pelagius.

Palatum *oliparvum* dicitur. VII, 200.

Palatinum episcopus. II, 759, 760.

Palatinum monet Augustinus quomodo in Christiana sapientia, quam delegit, i roliciat ac perseveret. II, 989.

Palea frigidam vim habet, ut nives servet; et fervidam, ut poma immatura maturet. VII, 712, 719. *Paleæ* et *zizaniorum* nomine significantur hæretici. III, 127, 144. *Lujisti*. IX, 29. *Palea* sunt carnalia quærentes, sive sint intra, sive foris. V, 4175. *Palea* invidus, iniquus quem ventus tentationis auferit, qui opponitur populus gravis. IV, 339. *Palea* potest fieri instrumentum. V, 1175.

Palestridium canere. II, 157, 257, 244, 290.

Palladius ad Memoriam S. Stephani Hippone sanata. VII, 770.

Palladius. II, 774.

Palladius Tibagitanus episcopus. IX, 697.

Pallantem moriturum Hercules flevit. VII, 86.

Palliati philosophi, Cynici dicuntur. I, 942. *Pallio* et *clava* utebantur Cynici. VII, 428.

Pallor deus Romanus. II, 81; IV, 1396; VII, 125. Ab Hostilio introductus. VII, 150, 190. *Pallori* et *febri* fana fecerunt Romani. III, 1033.

Pammuchia. VIII, 574.

Pammachius suus colonos Donatistas ad Catholicam adduxit. II, 225.

Pan unde dictus est in Arcadia Lycaeus. VII, 574.

Pancarius. II, 1068.

Pancarpus. VIII, 574. In ludicris muneribus edi solet. VIII, 598.

Pancratius Italianensis episcopus. IV, 381.

Pancratium facere, est pugilari. IV, 679.

Pannomius episcopus. II, 759, 780.

Panis significat omnia ad victum pertinentia. III, 496, 499, 509, 514, 652; V, 389, 394. *Panis* hominem nutrit; et accipitrem necat. I, 1330. *Panis* et merum ad mortuorum seculera tollentur. IV, 554. Et celebrabantur convivia. IV, 534. *Panis* et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79.

Panis Deus. IV, 1726. *Panis* Deus ut lac nobis fieret, descendit ad terram. IV, 1726. *Panis* non deficiens, et indigentiam nostram finiens, Trinitas. V, 620. *Panis* cœli, Christus. V, 726. Ut auem Angelorum manducaret homo, Dominus Angelorum factus est homo. V, 701, 726. Ex eodem pane homines et Angeli, sed non eodem modo manducant. IV, 1742. *Panis* vivus qui in via reficit nos, in patria saturabit nos. IV, 1814. *Panis* Christus cum labore et sudore manducandus. IV, 1784. *Panis* cœlestis esuriem interioris hominis quatit. III, 1607. *Panis* frusta, membra Christi. IV, 1934. *Panis* qui reficit, nec deficit, iustitia, veritas, i. se Christus. V, 969. *Panis* Angelorum et hominum, veritas, sapientia, virtus Dei. IV, 1742. *Panis* animæ, verbum Dei. IV, 386, 1165, 1297. *Panis* cordis iustitia. IV, 562. *Panis* veritatis amarus peccatoribus. IV, 88. *Panis* doloris pœnitentium. IV, 1786. *Panis* terræ vivendum. V, 263.

Panis quotidianus duplex, corporalis et spiritalis. V, 389, 401. *Panis* quotidianus, sermo Dei. V, 381, 389, 395. *Lectio* nes et hymni sacri. V, 389. *Eucharistia*. V, 381, 389, 395,

401. Quidquid animæ aut carni nostræ in hac vita necessarium est. V, 395, 401. Panes tres dati amico. V, 620. Tres panes a Deo petiti, qui petit saturari conspectu Trinitatis. IV, 1324. panis subcinericius Eliæ aliud habuit quam panis esuratus. III, 577. Panes de lapidibus cur Christus esuriens non fecit. IV, 1164, 1165. Multiplicatio panum in deserto. IV, 1164. In multiplicatione panum, omnipotentia Domini quasi fons panis erat. III, 828. Allegorice quid significet miraculum quinque panum. III, 1600; VI, 48. Et miraculum septem panum. V, 581; VI, 51. Mystera in his qui saturati sunt de septem panibus. V, 581. Panem mendicanti cur Manichæi porrigebant. VIII, 160.

Panes benedictos quinque Paulinus Romano et Læentio mittit. II, 126. Panem ad Alypium mittit Paulinus. II, 100. Et ad Augustinum. II, 103. Et Paulino vicissim Augustinus. II, 125.

Pantomimus. III, 64; V, 1020. Pantomimus iniquis facilius placet, quam Deus. IV, 277. Pantomimi ludicri et inhonesti. IV, 1547.

Papa. Romani episcopus præsentia X, 551. Romanus pontifex reliquis episcopis loco prior. X, 648. Missis ad sedem Apostolicam duobus Conciliis, indeque rescriptis venientibus causa (Pelag.) finita est. V, 754. *Vide* Romanus episcopus.

Papyrus gens, apud Romanos. VII, 69. *Not. (d).*
Parabola, quid. IV, 852. Parabolas inter et propositiones seu *apophthegmata* discrimen. IV, 983. Parabolam decem virginum ad novissimum Christi adventum non pertinere, quidam opinati sunt. II, 922. Parabola Domini secundum similitudinem et dissimilitudinem intelligendæ. III, 1358. *Vide* Similitudo.

Paracletus consolator vel advocatus interpretatur. III, 1828, 1868.

Paradisus proprie locus nemorosus. III, 482. Viridarium. V, 1505. Paradisi generale nomen est locus omnis ubi feliciter vivitur. II, 854. Omnis etiam spiritualis quasi regio, ubi animæ bene est, merito paradisi dici potest. III, 482. Paradisum in Eden plantatum alii corporaliter, alii spiritaliter, alii utroque modo accipiunt. III, 371. Sententiam tertiam amplectitur August. III, 371. Paradisi locus a cognitione hominum est remotissimus. III, 578. Paradisus in quo homo formatus est, præter fidei periculum quaeritur ubi sit. X, 398. Paradisi summa jucunditas. IV, 1771. Paradisum cæteraque ejus, nonnulli spiritaliter tantum intelligi volunt. VII, 394. Quod de paradiso Scriptura narrat, de paradiso spiritali nonnulli tractatores catholici intellexerunt. X, 1599. Scriptura tractoralem evidenter ostendit. X, 1599. Paradisus ad proprietatem literæ intelligi potest et debet. III, 573, 555. Paradisus qualis juxta Pelagianorum hæresim et quam falsus fuisset. X, 1069, 1510, 1528, 1552, 1408, 1457, 1493, 1537. Pelagianorum paradisus deliciarum qualis, etiamsi nemo peccasset. X, 1537. In paradisum volunt Pelagiani concupiscentiam introducere. X, 805. Paradisum Dei non solum libidinibus hominum, verum etiam cruciatibus implere cogit Julianus. X, 1560, 1561, 1564, 1571, 1572. Et mortibus. X, 1581, 1583, 1585. In paradisum non solum mortium penas, verum etiam mortiferarum valetudinum mittit. X, 1594, 1598. Pelagiani originale peccatum negantes, coguntur cuncta naturalia vitia in paradiso admittere. X, 1457. Et de facto vitia omnia corporum et animorum ibi collocant Pelagiani. X, 1537. Pelagianorum opinio de paradiso, nulli comprehensibilis. X, 1434. Paradisi beatitudo nec mortem, nec tot mala corporum admisisset. X, 1507. status hominis in paradiso quoad sensus. X, 797. Ut quid homo positus in paradiso ut operaretur et custodiret eum. III, 379, 380, 581. An primi parentes cibi indigerent in paradiso. X, 772. In paradiso procreatio filiorum fuisset absque libidine. X, 818. In paradiso si quid utile disceretur, sine labore disceretur. X, 1516. In paradiso non clamabas, sed laudabas; non gembas, sed fruebaris; foris positus gemit et clama. IV, 225. Ex paradiso terrestri homo dimissus est. III, 215. Paradisi et corporalis et spiritualis orat. VII, 419; X, 172. Paradisi explicatio spiritualis et moralis. VII, 394, 395. Paradisi terrestris delicia: quid allegorice. III, 202. Paradiso corporali in quo Adam fuit, et vita ista sanctorum quæ nunc in Ecclesia agitur significata est, et illa quæ post hanc in æternum erit. III, 476. Paradisum et tertium cœlum appellavit Apostolus tertium visionis genus. III, 478. Paradisus vita beata. III, 202, 214. Paradisus in quem raptus est Apostolus an in tertio cœlo. III, 482. Paradisus latroni promissus. VII, 712. Latro quomodo die mortis Christi in paradiso cum ipso fuit. II, 853. Latro potuit introduci in eum paradisum, ubi fuerat corpus primi hominis. III, 376. Paradisum visibilem negant Seleuciani. VIII, 41. Paradisus Ecclesiæ typus. X, 798. Paradisus Ecclesiæ dicta est. III, 442, 478. In homine lætitia quædam bonæ conscientie paradisi est. III, 482.

Paralysis interioris hominis quomodo sanatur. IV, 583.

SANCT AUGUST. XI.

Paralyticus aperto tecto depositus ad Dominum, quid figeret. V, 277. Paralyticus allegorice. III, 1534. Anima bonis operationibus dissoluta quomodo Christum quaerat. III, 1554. Paralyticus in baptisate sanatus. VII, 764. Paralyticus ad oratorium in quo terra de Jerosolymis allata infossa erat, salvus effectus. VII, 765.

Parascæven Judæi etiam cenam puram vocant. V, 1090. Parathanensis salus. II, 430; V, 1090.

Parcmonia jejuniis conjungatur. V, 1045. Parciit Deus malis occulta justitia. IV, 1204. Parciit Deus diversimode. III, 648. Christus nemini parcebat verbo, ut essent quibus parceret in judicio. IV, 1197. Nisi primo Deus per misericordiam parceret, non inveniret quos per judicium coronaret. IV, 1282. Vis ut tibi parcat Deus? tu tibi noli parcare. V, 1558. Plurimum interest quo animo quisque parcat. II, 660. Non omnis qui parciit amicus est: nec omnis qui verberat, inimicus. II, 323. Parciens crudelis, feriens pius. V, 111.

Paragorizare, id est, mitigare. IV, 1658. *Not. 2.* Paragorizamus quotidie medicamentis Dei. IV, 1638.

Parentalia. IV, 554; V, 1601.

Parentes primi quando creati. III, 409. In quo consistat primum parentum peccatum. III, 452. Primi parentes crediderunt Deum facile veniam indulturum peccati. III, 446. Mox ut Adam et Eva præceptum transgressi sunt, intrinsecus gratia deserente nudati sunt. III, 446. Ipsa prope amicitia Dei onerabat primos parentes post peccatum, quæ fiduciam dabat ante peccatum. III, 448. Ad quid aperti oculi primorum parentum. III, 445. Apertio oculorum Adami et Evæ, non est figurate accipienda. III, 446. Primi parentes scientia boni et mali frui potuissent, si ad lignum suo tempore accessissent. III, 452. Si non peccasset, non mortui essent, nec eorum posteri. III, 395. Quomodo. III, 396. Ex eo die mortui cœperunt, quo ederunt, etc. X, 1583. *Vide* Lignum vitæ.

Parentes primi, et si non peccasset, tamen generassent. VII, 450. Primis parentibus potuissent esse in paradiso honorabiles nuptiæ, et thorus immaculatus. III, 395. In immortalibus corporibus potuit is esse modus, ut solo piæ caritatis affectu, nulla corruptionis concupiscentia, filii nascerentur. III, 295, 393, 399. Primi parentes non habebant appetitum carnalis voluptatis, qualem nunc habent ista corpora. III, 398. Quare non cœlerint in paradiso. III, 398. Ante peccatum non genuerunt. VII, 434, 435. Merito ad vesperam visitantur. III, 447. Parentibus non tribuendum quod cum damnatione nascantur filii. X, 809.

Parentes quomodo se gerant erga filios. IV, 1205. Parentibus ut filii serviant, ordo est naturalis. III, 590. In ea re sola filius non debet obedire patri, si aliquid jubeat contra Dominum. IV, 875. Deferendum est patri, quia pater est; et deferendum est Deo, quia Deus est. IV, 1685. Malos filios, ne de his erubescant, etiam parentes abdicare solent. III, 2152. propter parentum peccata an filii puniendi. III, 765. Parentum iniquitates filii obesse non posse, exemplo suo Christus docuit. VIII, 440. Parentum peccata quomodo ad filios pertineant. IX, 635. Et ea Deus retribuatur filiiis. VIII, 157, 158. Parentum peccata quibus filii redduntur, et quibus non nocent. IV, 1437. Parentum erat olim, nomen filii imponere. V, 351.

Parentes non agnoscere, et non honorare, caninum est. V, 69. Parentes quomodo honorandi. V, 605. Filius in matrem injuriosus cum reliquis suis fratribus divina ultione punitus. V, 1445, 1444; VII, 769. Parentum imprecationes in filios, quam reformidandæ. V, 1445. Præcepto de honorandis parentibus non est contrarium Evangelium. VIII, 156. Parentes et propinqui quare odio habendi. III, 1249. Quomodo propter Christum contemnendi. I, 615. Parentes propter annuntiationem regni Dei nulla impietate contemuntur. VIII, 156. Parentum dilectio et contemptus in utroque Testamento commendatur. VIII, 157. Parentum et cognatorum affectio quatenus noceat. II, 1053. Quatenus interimenda sit. II, 1056, 1057. Matris carnalis gemitibus gemitus opponuntur matris Ecclesiæ. II, 1057. Qui vult sua dare pauperibus, primum ea parentibus distribuere debet, si pauperes sunt. II, 1059. Parentes et amici quatenus amandi. I, 1238. Parentum amor quatenus purus vel impurus. VII, 746. Parentum amorem ordinavit Christus, non abstulit. V, 1512. Parentes duo ad mortem, et duo ad vitam. V, 154. Pater et mater hominis mortalis allegorice. IV, 198. Parentes nostros, Deum et Ecclesiam, si non laudamus, sed amemus, sequetur hereditas. V, 154.

Paritiores. V, 1191. *Not. (b).*

Paritioria plenaria passioem omnium Christi. IV, 751. Parentis dolor pœna est peccati. X, 1560, 1563, 1564. Utrum animalia tempore paritendi doleant, necne, non constat. X, 1565.

Paries. Christus ex duobus parietibus unum fecit; heretici ex uno, duos faciunt. IV, 1223. Paries dealbatus,

(Seize.)

hypocritae. IV, 1292.

Parietinae idem ac ruinae. IV, 1298.

Paris Priami regis Trojanorum filius. VII, 83. *Not. (f).*

Paridis adulterium cum Helena Menelaus uxore. VII, 84.

Paridis adulterio offensi dii, Trojam deseruerunt. VII, 82.

Paridis iudicium, fabulosum vel ipsis pagania. VII, 563.

Parmentianus. V, 1387; IX, 33. Donatistarum Cartlaginensis episcopus, successor Donati. I, 637. Parmentianus Donati errorem confirmavit. V, 379. Parmentiani eloquentiam multum praedicabant Donatistae. IX, 446. Parmentiani ceterorumque Donatistarum arrogantia. IX, 546. Parmentiani epistola ad Tychonium. IX, 107, 108. Parmentianus Tychonium rescribendo compeccat, non tamen refellit quas scripsit. II, 342.

Parmentianistae idem qui Donatistae. VIII, 32.

Paroccia Ecclesiae Calamensis. VII, 433.

Paroccia pro dioecesi. II, 953, 953.

Particidio patriae, continentur omnia scelera. I, 953.

Partis turpis est, quae tunc universo non congruit. I, 689.

Parta, reperta, comperta, unde dicuntur. VIII, 968, 972.

Parthenius. II, 91.

Participando divinitatem immortales efficiuntur. IV, 1906.

Partiri. Consuetudo pacifica est iam inter homines, ut cum terrena partiantur, major dividat, minor eligat. VII, 498.

Parturiendi labor ex peccato. X, 403, 1448. Partus cum genitu poena est feminae peccatricis. X, 1178. De parturientium dolore. X, 1577. Parturientes sive magis, sive minus, tamen dolent : et hic dolor aut est poena peccati, aut dolor in paradiso fuit. X, 1578.

Parva non sua granditate, sed artificis sapientia metiendae sunt. VII, 335.

Parvuli quales in paradiso gignerentur, si nemo peccasset. X, 1332. Parvulos crudeliter defendunt Pelagiani. X, 472, 475. Parvulos sic defendit Julianus, ut a Salvatore separaret. X, 1478. Parvulos non baptizatos nolunt Pelagiani primi hominis damnationi obnoxios confiteri. I, 398; X, 394. Parvulos peccato originis esse obnoxios docuerunt SS. Patres citra Manichaeae haeresis suspicionem. X, 1212. Parvuli peccato originali obnoxii. II, 871. Parvuli peccato originis compediti sunt. III, 1693; X, 188, 189, 470, 471, 1454, 1215, 1216, 1217, 1240, 1241, 1242, 1250. Parvuli ideo obnoxii peccato, quia ab illo originem ducunt, in quo omnes peccaverunt. X, 1125, 1124. Parvulorum peccatum ex Adam. X, 463. Parvuli pertinent ad peccatum, per quod mors intravit in mundum. X, 1228. Parvuli contagione primi parentis sunt obstricti. X, 871. Parvuli etiam ipsi serpentis morsu venenati. X, 145. Parvuli propter originale peccatum praverratores sunt. IV, 1574. Parvuli ex concupiscentia nascuntur, et concupiscentia est malum. X, 758. Parvuli non Dei creatione, sed vitio naturae per peccatum depravatae nascuntur mali. X, 1306. Parvuli ut regeneratione iusti, sic generatione deputantur iniusti. X, 1307. Parvuli quia inquinati sunt generatione, purgantur regeneratione. V, 906. Etsi nec parenti post conversionem obsistat propria peccata, non tamen non obsunt ejus filio, si non renascatur. X, 177.

Parvulus propria per liberum arbitrium habere peccata dicunt Pelagiani. II, 820, 821. In parvulis non est peccatum propriae vitae. X, 117. Parvuli quomodo rei sunt voluntate. I, 608.

Parvuli nascentes ante a Deo possideantur, et a diabolo. X, 703. Peccatum originale tenet parvulos sub diaboli potestate. X, 427. Parvuli non incongrue subduntur diabolo per peccatum. X, 463. Parvuli autemquam baptizentur, sunt sub potestate diaboli. X, 838. Quare. X, 1402, 1404, 1337. Parvulos erui a potestate tenebrarum, negabant Pelagiani. X, 441. Et in hoc haereticus sunt. X, 1343, 1378. Parvuli de potestate tenebrarum eruantur. X, 829, 841. Per sacramenta. X, 1300, 1303, 1305, 1307, 1582. Parvulus peccato obnoxios vel ipsa baptismi forma declarat. X, 145. Parvulos erui a potestate tenebrarum ostendunt ipsa Ecclesiae sacramenta. X, 407, 408. Exsufflationes. X, 1504, 1506. Et exorcismi. X, 1506. Parvuli exsufflantur et exorcizantur, quare. VI, 628. *Vide* Baptismus, Exsufflatio, Exorcismus. Parvuli incircumcisi anima de populo interfere non potest, sine peccati merito. X, 1208, 1210. Sacramenta pro parvulis etiam ante circumcisionem. X, 809.

Parvulis regeneratio necessaria. V, 637, 944; X, 132, 135. Exitabile est et mortiferum non tantum carni, sed et animae infantis, sine baptismo exire de hac vita. X, 191. Parvulus periturus erat sine baptismo. X, 143. Hoc firmum certumque semper habitum est ab Ecclesia. X, 191. Parvuli non possunt ab originali peccato liberari nisi baptismo. II, 678, 685. Parvuli baptizantur in remissionem peccatorum. X, 177. Parvulos originalis peccati remissionem per baptismum consequi, antiquitus universa Ecclesia retinuit. X, 190. Parvulos quoque in baptismo peccato mori et vivificari.

X, 1215, 1216, 1217. Parvuli in baptismo moriuntur peccato : ergo sunt rei. X, 827, 828, 829, 850. Parvuli et in peccato mortui sunt, et moriuntur peccato. X, 830. Parvuli per baptismum, quae est Dei gratia mirabilis, sancti et iusti esse coguntur. X, 1506. Morti Christi conformantur. X, 177. Parvuli etiam ipsi in baptismo renuntiant saeculo. X, 1267. Parvuli per gestantium fidem et responsionem credunt. X, 1346; X, 505, 570. Et appellantur fideles V, 1343; X, 123, 1078. His alieno facto vulneratis, aliena fide subvestitur. V, 930, 1342. Parvuli in credentium et fidelium numero deputati. X, 187. Dici possunt et vocati in poenitentiam. X, 123. Parvulis baptizari, ipsis est credere; non baptizari, non credere. X, 132. Parvuli infantes quomodo creduli vel increduli fiant, per credentes aut incredulos. II, 871, 984. Fides respondentium pro eis in baptismo recta esse debet. V, 931. Qui parvulum offert baptizandum, debet cum Catholicis sentire. X, 146. Pelagianorum aliqui censuerunt infantes credere, per eos a quibus offerbantur. II, 879, 880. Parvulos mox nato illuminari, quidam perperam colligebant ex Evangelio. X, 129, 130. Parvulos cur baptizandos dicunt Pelagiani. X, 703. sine participatione corporis et sanguinis Christi aeternam vitam habere parvuli non possunt. X, 394. Vita aeterna quatenus renatis debetur. X, 1135. Parvulis adhuc et infirmis stillantur quaedam de Sacramentis. IV, 784. Parvulorum baptismus et communio. V, 945. sanguis Christi ministratus parvulo ut vitam habere possit. X, 1134. Parvuli manducant carnem Christi et bibunt ejus sanguinem. II, 983. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequentur, ex Innoc. II, 783, 826. Parvulis baptizatis utrum nocent parentes, cum eos demoniorum sacrificiis sanare conantur. II, 359. Parvulis non imputatur ad culpam quod reluctantes baptismum recipient. II, 841. In tantum nesciunt quid faciunt, ut nec facere iudicentur. II, 841.

Parvuli nascuntur miseri. X, 147. *Vide* Mala, miseria. Ratio velut adhuc quieti et quasi sopita, tamen insita, et quodam modo insenuata in parvulis latet. X, 130. Ignorantia et animi corporisque infirmitas in parvulis. X, 147, 180. Ignorantia parvulorum quanta. X, 148. In his ignorantiae tenebris anima pueri non tantum indocta, verum etiam indocilis jacet. X, 149. Ex ignorantia profundissima ad fatuitatem balbutientem, non perveniuntur, tanquam ad scientiam locutionemque tendentes, proficiendo veniunt parvuli. X, 148. Parvuli, nec sapientes sunt nec stulti. I, 607. Ab infantia ad sapientiam per insipientiam medium perveniunt parvuli. X, 795. Parvuli peccorios sunt infirmiores. X, 150. Infirmitati mentis congruit haec infirmitas corporis. X, 150. Infirmitas carnis in infantibus poenalis est. X, 150. Poenas hujus vitae quare patientur, interrogat Hieronymum Augustinus. II, 727. Parvuli cur nascantur miseri secundum Julianum. X, 1353, 1354. Absurda ejus opinio, et quae Deum faciat injustum. X, 1374. Parvulorum miseriae ex peccato originali. X, 1179, 1187, 1191, 1332. In paradiso non essent. X, 1356. Parvulorum poenae injustae, si illi essent innocentes. X, 1175. Magna iniquitas, si parvuli jugo gravi sine peccati merito premuntur. X, 1201. Parvuli poena injusta, si negetur peccatum originale. X, 1306. Parvuli qua iustitia tanta mala patiantur, dicere non potest; qui negat peccatum originale. X, 1303. In parvulis si non esset ex origine malum meritum, quidquid mali patientur esset injustum. X, 1334. Deus injustus appareret, si parvuli nil peccati trahentibus tanta mala irrogaret. X, 697. Justitiam Dei blasphemant, qui dicunt tanta mala perpeti parvulos, sine merito peccati. X, 1300. *Aequitas* Dei in poenis infantium propter originis vitium. X, 1301. Parvulorum mors ex peccato primi hominis. V, 906. De parvulorum morte et cruciatibus. I, 1305. An ipsis prosint cruciatus, aut eorum parentibus. I, 1304. Parvuli cum vitis non nascerentur, si non essent obnoxii peccato originali. X, 709. Grave jugum super parvulos, non est merito. X, 1194. Grave illud jugum injustum est, si non sit originale peccatum. X, 1199, 1200. Et si non illis imputandum adde peccatum. X, 1192. Quod parvuli etiam baptizati interdum et demonum patientur incursus, ex merito venit originalis peccati. X, 840. Parvulorum interfectio iuste a Deo praecipita, reatum originale ostendit. X, 1424. Parvuli in incendio Sodomorum assumpti, argumento sunt esse peccatum originale. X, 1536. Munera gratiae ad salutem necessaria non denegarentur parvulis, si non haberent peccatum. X, 1076. An parvuli non in eorum numero deputandi, quos Deus omnes vult salvos fieri. X, 790.

Parvulus a gratia Christi separant Pelagiani. X, 1187, 1190, 1193, 1210, 1211. Et sine ullius peccati merito a regno Dei. X, 1188, 1191. Gratia Christi ad parvulos etiam pertinet. X, 1190, 1191, 1192. Parvulis opus esse redemptione confessi sunt Pelagiani, peccatorum remissionem eis esse necessariam noluerunt exprimere. X, 185. Parvulorum redemptionem quo sensu Coelestius confessus est. X

398. Parvuli egent reconciliatione, quæ fit per Christum. X, 870. Parvuli ad reconciliationem, quæ per mortem Christi facta est, pertinent tanquam peccatores. X, 1213. Parvulis salvatorem necessariam negant Pelagiani. X, 1503. Eoque a salvatore audent negare salvandos. X, 571, 572. Parvuli salvatore egent. V, 944. Pelagiani Christum negant parvulis Jesum esse, nisi sicut universæ mortali creaturæ. X, 1345. Christus etiam parvulis Jesus. V, 943, 1334; X, 1077. Parvulorum Salvator Christus. X, 179. Christum pro parvulis esse mortuum, et tamen eos peccato originis non esse obnoxios inconsequenter dicit Julianus. X, 1213, 1214. Parvuli peccato originali obstricti, quia non est pro eis mortuus Christus, qui nullum habuerunt omnino peccatum. X, 825.

Parvuli unde justitiam habituri sint. X, 1182. Parvuli sicut in Adam moriuntur, sic in Christo vivificantur. X, 1171. Parvuli sine studio propriæ voluntatis ad primum et ad secundum Adam pertinent. X, 1235. Parvuli ab Adam trahunt peccati reatum, mortisque supplicium, et a Christo sumunt participationem justitiæ, et vitæ præmium sempiternæ; licet nihil utrobique vel boni vel mali sua voluntate fecerint. X, 1354. Parvuli in Adam moriuntur, et in Christo vivificantur, sine ullis operibus propriæ voluntatis. X, 1292. In parvulorum regeneratione nec voluntas accipientium præmittitur, nec adjungitur, nec subsequitur. II, 820. Spiritus sanctus habitat in parvulis baptizatis, etiamsi nesciant, quia in eis occulte agit ut sint templum ejus, idque in proficiendis et perseverantibus perficit. II, 840, 841.

Parvulos ad regnum cælorum nolunt pertinere Hieracitæ. VIII, 58. Parvulos etiamsi non baptizentur, habere vitam æternam, error est quem Pelagius anathematizavit. II, 826. Parvulis non baptizatis salutem, et vitam æternam promittunt Pelagiani extra regnum Dei. X, 570. Frustra illis promittitur vita extra regnum cælorum, sed manet eos damnatio. II, 871. Parvuli non baptizati non possunt habere vitam, quare. X, 978. Parvuli ob originale peccatum damnantur, nisi regenerentur. I, 649; V, 1359; X, 679. Ad damnationem pertinent, qui per baptismum Christi corpori membrisque non sociantur. X, 189. Et in perditione ac tenebris remanent. X, 432. Iræ Dei manet super eos, et judicati sunt, et condemnabuntur. X, 187. Parvuli non baptizati in damnatione erunt cum diabolo. X, 140. Parvuli non baptizati secunda mortis supplicium subeunt. X, 570. Pœnis torquentur. II, 723, 727. In damnatione tamen omnium mitissima futuri sunt. X, 420. Et levissima. X, 809. Causam damnationis in parvulis quærit August. de qua re quandam refert sententiam. II, 730, 731. Quare parvulus non baptizatus pergit in damnationem, causa satis digna forte non videtur, quia non invenitur; non quia non est. V, 1339. Parvuli si non traherent originale peccatum, non juste excluderentur a regno Dei. X, 715, 1191. Separatio a regno Dei grande malum, et hoc non redditur parvulis sine merito. X, 840. Injustus foret Deus, si parvulos peccato non obnoxios damnaret. X, 721. De parvulorum non regeneratorum damnatione consentit tota Christi Ecclesia. X, 1191. De parvulis sine baptismo decedentibus Pelagii sententia. X, 393. Tertius locus præter regnum et supplicium, nullus est. X, 1073. Infantes aut ad regnum mittuntur, aut in igem æternam. V, 1337. Parvuli autem vel post susceptum baptismum defuncti, an resurgent. II, 730. Parvulorum resurrectio qualis futura. V, 1140. Parvuli etiam ante Christi tribunal referent propria corporis. X, 839. Parvuli baptizati inter fideles et credentes cum reputentur, non judicantur. X, 146. Parvuli soli, qui nondum habent opera propria vel bona vel mala, secundum solum originale peccatum damnabuntur, quibus per lavacrum regenerationis non subveat gratia salvatoris. II, 971. Parvuli secundum ea quæ per corpus gesserunt, recipiunt vel bonum vel malum. II, 984. Gratiam gratis dari probatur ex parvulorum discretionem qui voluntatis usum non habent, nec per liberum arbitrium discernuntur. II, 820, 826, 984, 985. Parvulorum alii sunt vasa in honorem per gratiam, alii vasa in contumeliam per judicium. X, 1219. Ex duobus parvulis cur unus ad gratiam portatur, alius ante suffocatur, profundum est inscrutabile. V, 177, 905, 907. Parvulo ante baptismum extincto vita reddita per orationes stephani, ut sacramenta perciperet. V, 1446. Parvuli per liberum arbitrium peccata mereri non possunt vel gratiam. II, 820. Pro parvulis tanto impensius loqui debemus, quanto pro se ipsis minus possunt. X, 499.

Parvuli, id est, humiles. V, 436, 440. Parvuli et lactentes in Ecclesia quinam. IV, 410. Parvuli in fide non mittendi in præproperam passionem. III, 629. *Not.* Parvuli, id est, carnales. V, 136. His aptatæ Scripturæ non ut carnales remaneant, sed ut proficiant. V, 136. Parvuli terræ nomine designantur, sed crescendo cælum fiunt. IV, 1486. Parvuli Babylonis, nascentes malæ cupiditates. IV, 1773. Egregia similitudo de matre parvulum fovente. V, 136. Parvulorum

vanitatibus cohibendis multimodæ formidines adhibentur. VII, 783. Parvulorum verbera et convicia grata sunt et jucunda. X, 148. Nemo tamen prudentium probaverit, ut in hæc concitentur studio ridendi, et vanitate majorum. X, 148.

Pascamus, Christum bene vivendo, et pascet in æternum nobis vivere donando. IV, 568. Aliud est nasci de spiritu, aliud pasci. V, 454. Pascio populi per Christum duplex, prima de quinque panibus, secunda de septem; utriusque mysterium. VI, 48, 49, 50, 51.

Passentius Augustinum non ausum esse ipsi fidem suam dicere divulgat. II, 1038, 1041, 1049. Passentius in his verbis, quibus fidem suam pronuntiavit, quoties ea repetit, toties variavit. II, 1038. Cum mane illi placuisset ut ipsius ac Augustini verba a notariis exciperentur, a prandio displicuit. II, 1038, 1041, 1042, 1049, 1050. Passentius Auxentium laudat; Arium, et Eunomium anathematizat. II, 1039. Passentio dicenti se expertum esse Augustinum longe inferiorem quam fama jactasset, Augustini responsio. II, 1044. Passentius voluit honoratos viros interesse collationi ipsius cum Augustino. II, 1042, 1049. Passentii alia in Augustinum convicia. II, 1030. Quid eis respondeat August. II, 1031. Passentii nomen Augustinum in suis ad eum litteris non scribit. II, 1038, 1049, 1050. Quo consilio. II, 1049.

Passcha Hebræum est nomen, non græcum. IV, 842, 1609, 1789. Transitum significat. III, 1783. Passcha non a græco *πάσχα*, sed ab hebræa voce que transitum significat. II, 205; III, 1783; IV, 841, 842, 1609, 1789; VII, 522. Ad Passcha celebrandum etiam hædum accipiendum esse, intelligere conantur Judæi. III, 609. Passchæ celebrationem in alterum mensem differere, qui immundi erant super mortuum. III, 722. Passcha quid præfiguravit. IX, 290. Passcha figura erat passionis Christi. VII, 322. Passcha Judæorum, umbra veri Paschatis. III, 1758, 1783. Passcha verissimum in Christo celebratum. V, 844. Verum Passcha, Christi immolatio. III, 1783.

Paschatis celebritas anniversaria. IV, 174. Passcha agit et in sacramento, et in memoriam rei que gesta est. II, 205. Transitus (qui hac voce, Passcha, significatur) modus in nobis agit per fidem, spem, et caritatem. II, 203, 206. Veteris et novi Testamenti consensus quoad celebritatem Paschæ et Pentecostes. II, 217, 218. Passcha plerumque nulla, interdum a paucis Manichæis tepidissima celebritate frequentabatur. VIII, 178. Passcha quomodo et quando celebrant Tessarescaecatitæ. VIII, 51. Passcha nostrum ad diem Paschæ Judæorum cur non occurrit. VIII, 505. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solis et lunæ computationem pascha celebrent. II, 209. Illud observant ut sabbatum occurrit, quod Judæi non observant. II, 211. Passcha per orbem totum una die observatum iri censet Arelatense concilium. IX, *app.* 787. Ut quadraginta dies ante pascha observentur, Ecclesie consuetudo roboravit. II, 220. Passchæ vigiliam forinsecus et intrinsecus celebremus: ita ut Deus nobis loquatur in lectionibus suis, et Deo loquamur in precibus nostris. V, 1088. Passchæ vigilia velut mater omnium sanctorum vigiliarum. V, 1088. Vigilat ista nocte mundus inimicus et mundus reconciliatus. V, 1088. Istum Christianus vigor, illum diabolicus vigor nequaquam dormire in hac celebritate permittit. V, 1088. In vigilia Passchæ quanta Augustini fatigatio. V, 1442. In Passchæ solemnitate in Ecclesia cantatur historia trium puerorum. IX, 330. Et Danielis. IX, 532. *Not.* (a). Amen respondent post lectionem historie Danielis in solemnitate sancta, et se signant. IX, 322. *Not.* (a). Passchæ feriis per dies xv cessant lites. V, 1201. Tempus post pascha relaxatis jejuniis in laudibus agit. IV, 1037, 1938. Paschali tempore jejunia relaxant Christiani, stantes orant, halleluia canunt, quod est signum resurrectionis. II, 218. Paschalis diebus et Dominicis an ubique Christiani stantes orant, ignorat August. II, 221. Tempus ante pascha significat tribulationem in qua modo sumus. IV, 1937. Passchæ octavæ. V, 1196. Complent sacramenta infantum. V, 1196, 1201. In celebratione paschæ, observandum triduum crucifixi, sepulti, suscitati: horum trium quod significat crux, agnus in præsentis vita; quod autem significat sepultura et resurrectio, fide ac spe gerimus. II, 215. Passcha significat futuram vitam. IV, 1938. Cum Christus transit ad patrem, spes membris in capite data est, quod essent secutura. III, 1783. Paschalis festivitas ferventiores facit, etiam eos qui cætero anno pigriores sunt. IX, 330.

Passchasius. IV, 376. A vico Augusti episcopus. IV, 581.

Pascua nostra. V, 1647. Pascua vera in altera vita. III, 1727, 1742.

Πάσχαλος πάλις. VIII, 42.

Passalorynchite. VIII, 42.

Passeres in cedris Libani nidificantes, quos significant.

IV, 1371. In comparatione passeris, quisvis admissarius frigidissimus invenitur. VIII, 198. Passer Christus in resurgendo. IV, 1300.

Passio Domini describitur in psalmo LXXVII. IV, 846. Passionis Dominicæ mysteria explicantur. V, 1084. Passio Christi notatur sub Pilato, sive unde colligatur temporis veritas, sive unde Christi plus commendetur humilitas. V, 1070. Passio Christi figurata per luctam Jacob cum Angelo. VII, 518. Per Noe. III, 141. Per aquam turbatam piscinæ. III, 1328. Passionis Christi simile est cœlum roseum vespere. III, 1327. Passio Domini multis ruina fuit. IV, 1397. Passio Domini significat vitam præsentem, ejus resurrectio futuram. IV, 1938. Passionibus suis Christus demonstravit, non ea munera quæ videntur sonare in veteri Testamento, sed æterna esse concupiscenda. IV, 1146.

Passio Domini quanta bona protulit. IV, 745, 746. Passio Domini pretium est orbis terrarum. II, 264. Radix ex qua processit gloria Ecclesiæ. V, 258. Passionis Christi celebritas anniversaria. IV, 170, 171. Passionis Christi tempus nunc totius orbis festivissimum est. VIII, 179. Passionis Dominicæ anniversario die cantatur XXI Psalmus. IV, 172, 178, 179. Passio Domini solemniter legitur. V, 1084. Sed non nisi secundum Matthæum. V, 1107. Voluerat aliquando Augustinus ut per singulos annos secundum omnes Evangelistas legeretur; inde perturbati sunt homines. V, 1107.

Passiones Christi imitandæ sunt, non a Christiano delicæ concupiscendæ. V, 275. Passionem Domini imitando pauperes saturabuntur. IV, 845. Exemplum passionum Christi afflictis proponitur. IV, 366, 373. Passio Christi exemplum patientiæ. VIII, 542. Passionis calix amarus et salubris. V, 1438. Passionis amaritudo bibenda est, donec transeat amaritudo hujus sæculi. IV, 531. Passionis amaritudo unde a sanctis cum gaudio est tolerata. V, 1366. Passio Domini quasi testa qua peccata raduntur. III, 826. Passiones Christi non in solo Christo, et non nisi in Christo, quomodo. IV, 750. Passiones Christi, passiones nostræ sunt. IV, 40. Christus Dominus voluntate passus, nos necessitate; ille miseratione, nos conditione. IV, 333, 1104. Passionibus Christi non communicatur sine caritate. V, 923. Sarcina passionum infirmitati gravis, caritati levis. X, 901. *Vide* Christus.

Passio motus animi contra rationem. VII, 242. Passiones ex terrenis corporibus moribundisque membris animæ esse opinati sunt Platonicæ. VII, 711. Passiones in diis admittere agnoscunt poetarum. VII, 261, 262. A passionibus non est immunis humana infirmitas. VII, 258, 261. Passiones in sapientem cadere sentiunt Platonicæ sive Aristotelicæ, negant Stoici. VII, 258. Passiones a Stoicis non existimantur vitia, sed contra virtutem mentis nihil possunt. VII, 261. Passiones necessitate pati sapientem, sed non iis cedere; stultum vero cadere dicebant Stoici. VII, 258, 259, 261. Platonicæ et alii philosophi cum de passionibus loquuntur, de verbis potius, quam de rebus faciunt controversiam. VII, 259, 260, 261. Passionibus quatuor omnis humanorum morum vitiositas continetur. VII, 408. Passiones quatuor animæ nihil aliud quam amor. VII, 410. Passiones ut sint in hominibus facit stultitia vel miseria. VII, 242. Passioem perturbatio stultis malisq; dominatur. VII, 265. Passioem perturbatio miseriam indicat. VII, 267. Passiones unde bonæ vel malæ. VII, 410. Passio in lingua latina, maxime usu loquendi ecclesiastico, non nisi ad vituperationem consuevit intelligi. X, 469. Passiones non tam discit Christiana religio, quam earum causas. VII, 260.

Passiones depouere vera religio præcipit. VII, 242. Passiones scripturæ sacra menti subjicit ita moderandas, ut in usus justitiæ convertantur. VII, 260. Quia ratione mens passiones in se contra rationem prævalere non permittit. VII, 260. Passiones non temperant impiis ac pagani, nisi superbia. VII, 416. Passionibus moritur, qui jam servit mente legi Dei. VI, 62. Passiones temperantia quomodo moderandæ. I, 1328. Passiones mortificate vocantur amores sancti, casti, boni; immortificate vero, perturbationes, libidines, concupiscentiæ. III, 188. Quæ mala ex immortificatione passionum, quæ bona ex mortificatione proveniant. III, 188. Passionibus resistendo mens regnum virtutis exercet. VII, 260. Passiones a sapientibus et bonis ita reguntur, ut malint eas non habere, quam viuere. VII, 265. *Vide* Perturbatio.

Passivi quinam appellantur. VIII, 167.

Pastorum sunt duo quedam, unum quod Christiani, alterum quod Præpositi. V, 270, 296. Pastores boni de bonis ovibus sunt. V, 287. Pastores multi boni, etsi nihil ad potestatem ac bonitatem Pastoris pastorum. V, 765. Unus pastor bonus, quia boni omnes in uno. V, 287, 765, 765. Pastor malus aliquis est propria malitia, bonus non nisi Dei gratia. V, 1484. Pastor quis mercenarius, quis castus, V, 759. Pastor mercenarius fugiens. V, 760. Pastores pauci,

mercenarii multi. V, 760, 762. Mercenarii pastores quomodo utiles. V, 760. Pastor non is qui ad quasdam res paratus, et ad quasdam non, sed qui ad omne opus bonum paratus. V, 760. Pastor idoneus ille est, qui vitam rependere valet pro ovibus. V, 1354. Qui sic oves amat, ut pro eis mori possit effectu vel affectu. V, 1354. Pastores, non oves, sed se ipsos pascentes. V, 270. Pastori jubetur ut animam ponat pro ovibus suis. III, 1733. Pastores cum animam pro ovibus suis posuerunt, ipse unus Christus posuit. III, 1733. Pastor in Ecclesia unus. III, 1730. Pastorum duo genera in Ecclesia; alii Christi gregibus consulunt, alii suis honoribus temporalibus et commodis secularibus gaudent. II, 931. Pastores sua quærentes, non quæ Jesu Christi, mortui sunt. V, 281.

Pastoris officia et ovium. V, 796. Pastoris partes populo explicare quid prosit. V, 607. Ad officium pastoris doctrina pertinet. II, 638. Cæteris Ecclesiæ pastoribus id mandatum quod Petro. V, 1354. Hoc est Christo pascere, hoc est in Christo pascere et cum Christo pascere, præter Christum sibi non pascere. V, 287. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etiamsi illi taceant, de Scripturis sanctis verba pastoris audire. V, 282. Mali cum non possint bona loqui, qui malus pastor audiendus. V, 473. Pastor malus non in eo quod de suo, sed in eo quod de Dei profert audiendus. V, 283. Pastoris est explanare difficiles locos Scripturæ. V, 716. Pastorum malorum facta spinæ sunt, verba ipsorum uva, sed de vite, id est, de cathedra. V, 762. Ipsa de illis loquitur, non ipsi. V, 761. Pastoris vox cum tremore audienda. V, 298, 296. A lurorum dentibus eruantur, qui pastorem audiunt. V, 313. Pastoris vox, in qua solæ oves Christum audiunt, non alienum. III, 1723. Pastor et quod ad pastores et quod ad oves dicitur, cum tremore debet audire. V, 296. Vilavi Augustinus questionem de juratione, ne mouendo et præcipiendo plus reos faceret non audituros. V, 979. Pastoris est sua quærentis, errantes non arguere. V, 275. Pastoris negligentia occidit eum, quem non admonet. V, 281. Et ille juste moritur, et ille juste damnatur. V, 281. Si quos alioquitur timens ledere, felicitatem terrenam iis promittit, ipsos perdit. V, 275. Pastorem quid digniorem faciat ad redarguendum. V, 961. Pastori paucissimi contradicunt loquendo, multi male vivendo. V, 961, 963. Pastoris est errantes oves revocare ad ovile. V, 278. Pastor etiam importunus esse debet iis, qui salutis suæ negligentes sunt. V, 215, 246. Augustini qualis sit animus erga iniquitates suorum. II, 1063, 1064. Pastor qui propter merita alicujus erga se, mores illius dissimulare non debeat. II, 1074. Qui infirmas oves confortare debeat. V, 275, 276. Pastoralis caritas qui non ordine amandi, sed ordine subveniendi infirmiores fortioribus anteponit. II, 537. Pastoris tristitia de malis ovium prodest illi; sed nihil vult expedire sibi, nisi quod expediat illis. V, 314. Pastoris est dicere auditoribus cum Augustino: Si non tacuero, animam meam liberabo; sed nolo salvus esse sine vobis. V, 123. Item, Delectatio mea non est in hac vita, nisi vestra bona vita. V, 128. Pastor, quantum ad illum attinet, oves bonas necat male vivendo. V, 274. Etsi illæ vivunt, ipse homicida est. V, 275. Ovium interitus quomodo pastori imputatur. V, 281. Ovis errantem pastorem sequendo non secura. V, 282. Sub malis pastoribus oves unde secure. V, 281. Mali pastores in Ecclesia, similes Pharisæorum. V, 750. Oves a malis pastoribus quomodo reducit Deus. V, 282. In bonis pastoribus spes non ponenda. II, 931, 932. Pastoralium periculorum solatia, ovium bona opera. V, 611. Gaudium, solatium ac respiramentum periculorum suorum nullum reputat Augustinus, nisi suorum bonam vitam. V, 1112. Pastorem solatur in periculis, quod suorum adjuvetur orationibus. V, 945. Votum pii pastoris. V, 124.

Pastoribus quam periculosa ratio reddenda. V, 796. De ovibus quæ ratio reddenda a pastore. V, 762. Pastoris quando integra ratio de ovibus. V, 763. Pastoris onus non abiciendum. V, 513. Pastoralis curæ scrupulos, quibus ipse angebatur, Augustinus aperit. II, 352. Pastori debita reverentia. V, 611. Lactis percipiendi potestas data pastoribus. V, 272. Lac sic sumunt, ut ovibus prosint. V, 272. Pastores accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 273.

Palemana dea præfecta folliculis patescens ut spica exeat. VII, 119.

Pater et Abba idem significant. IV, 1012, 1419. Cur simul ponuntur ab Apostolo. IV, 1012, 1419. Patrem tantum unum Deum appellantes Ariani refelluntur. VIII, 738. Unde Patrem tantum unum Deum appellabant Ariani. VIII, 716, 718, 728, 738. Patrem non natura Deum esse credelant Ariani. VIII, 778. Pater verus Deus est gignendo veritatem, non participando. II, 1047. Pater, totius deitatis principium. VIII, 908. Pater in divinis non est solus, sed habet similitudinem. III, 244. Pater hoc genuit quod est. VIII, 723. Patrem potuisse hoc generare quod est. V, 771. Patri

et Filii non diversa substantia. VIII, 749. Pater hoc est quod Filius secundum substantiam, non secundum id quod ad aliud dicitur. IV, 845. Pater in Trinitate non ad se, sed ad Filium dicitur; ad se autem Deus. IV, 845. Patrem genuisse Filium sibi æqualem ostenditur ex Scriptura. VIII, 764, 766. Patrem genuisse Filium sibi æqualem vel ex partibus animalium ostenditur. VIII, 761. Pater aut ex impotentia, aut ex invidia non genuisset æqualem sibi Filium. VIII, 762. Pater an non sit ipse Sapiëntia, sed tantum sapiëntiæ pater. VIII, 924, 935. Hæc questio difficilissima. VIII, 934. Pater non solum virtutis et sapiëntiæ pater, sed ipse virtus et sapiëntia. VIII, 935, 936, 937. Pater et Filius simul una sapiëntia, sicut una essentia; tanetsi non simul Verbum unum. VIII, 936. Pater cur non suæ magnitudinis et bonitatis, etc. genitor similiter sit. VIII, 925, 935. Patrem quantis laudibus efferant Ariani. VIII, 728. Pater cur solus beatus et solus potens proprie dicendus secundum Arianos. VIII, 729. Cur solus sapiens. VIII, 730. Cur solus immortalis secundum Arianos. VIII, 731, 735. Patrem solum incapabilem dicebant Ariani. VIII, 813. Pater non invisibilis Filio ex ipsis Manichæis. VIII, 764. Pater solum secundum Arianos invisibilis, Filius Patri visibilis, non vero virtutibus coæstibus. VIII, 728, 730. Refellitur hoc somnium. VIII, 745. Patrem solum invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibilem qua ratione quidam propagant. VIII, 867. Patrem ullo modo vel per subjectam creaturam apparuisse notabant Ariani. VIII, 812, 813. Patrem nunquam Patribus aut Prophetis per aliquas visibiles formas apparuisse, nimis temerarium est dicere. VIII, 866, 867.

Pater solus sunt voces quedam in scripturis, quænam. VIII, 857. quomodo Pater loquatur Filio. III, 1586, 1689. Hoc nemo novit. VIII, 602. Patris nuntium, Verbum ejus. VIII, 858, 859. Ex ipsis ad Filium factis temporaliter vocatus Pater, nihil Filius dicitur. VIII, 805. Pater ingenitus non legitur in scripturis. II, 1040. Pater quomodo æternus æternum generat Filium. III, 1580. Pater etsi volens genuit Filium, non sequitur Filio priorem esse voluntatem Patris. VIII, 685. Pater et Filius eadem sunt opera. VIII, 694. Non alia Pater, alia Filius; sed eadem opera Trinitas locut. V, 705, 746. Pater nihil unquam facit sine Filio. VIII, 617. Pater Deus quæcumque fecit, non nisi per Filium locut. V, 702. Pater et Filius unum principium. VIII, 783. Patrem inter et Filium magna caritas. III, 1598.

Pater cur solus non dicitur missus. VIII, 686. Pater non est incarnatus. III, 1667. Patrem Deum et Dominum Jesu Christi etiam ante incarnationem dicebant Ariani. VIII, 753, 754. Pater non est Dei Deus, sed Deus est Christi. VIII, 721. Deus pater potest dici Rex Domini nostri Jesu Christi. IV, 821. Pater unde major sit Filio. VIII, 746. Pater non ideo major Filio, quia de nullo genitus genuit æqualem sibi Filium. VIII, 786. Patrem majorem se Christus appellavit ex forma servi. III, 1855, 1857. Pater cur dicitur non judicatorum, sed iudicium dedisse Filio. III, 1670; VIII, 842. Pater invisibiliter cum Filio erit in iudicio. VIII, 787. Patris situs, quid. VII, 704. Patris dextera ad quam sedet Filius, æterna felicitas. VIII, 602. Patrem non honorari Filii contumelia. V, 772.

Pater noster Deus. V, 401. Pater noster et mater est Deus, et qua ratione. IV, 208. Pater ad idem salutemque æternam non est nisi Deus. IX, 627, app. 853. Pater noster secundum sæculum diabolus, mater Babylonia. IV, 206.

Patrisfamilias circa familiam sollicitudo et disciplina. IV, 599. Peccatum quod tibi non displicet in filio, delectat te. IV, 599. *Vile* Parentes. Pater et fortitudo pius, et parcendo crudelis. V, 111. Patrifamilias episcopale officium in domo sua debet implere. III, 1708. Patrifamilias omnibus in familia sua, tanquam filiis ad colendum et promerendum Deum consultit. VII, 614. Ex lege civitatis præcepta sumere debet quibus donum regat. VII, 645. Patrem male suadentem, salvo et honore debito, repellentis exemplum. V, 1281. Pater ejusquam non is tantum dicitur a quo genitus, sed etiam is a quo fuerit adoptatus. VIII, 215, 216. Patres adoptivi castius corde gignunt, quos carne non possunt. V, 343.

Patrisarcharum facta quo animo Faustus reprehendit. VIII, 440. Manichæorum calumniæ in Patriarchas. VIII, 405. Patriarchæ et Prophetæ a criminationibus Manichæorum defenduntur. VI, 395; VIII, 417. Patrum antiquorum castitas, etiam cum plures haberent uxores. V, 345, 347, 349. Patriarchæ etiam libidinosi et crudeles fuissent, tamen deo Manichæorum essent meliores. VIII, 465. Cur in Patriarchis commendatur quod fuerint pecorum nutritores. III, 589. Patriarchæ et Prophetæ cur hic regnaverunt. VIII, 449. Eorum non solum lingua sed et vita fuit prophetica. VIII, 417. In his et quæ dicebant, et faciebant,

erant præcones Christi venturi. V, 51. Fuerunt de ecclesia credendo in Christum, quem præauxiliabant. VI, 315, 316. Patriarcharum nos imitatione filii. IV, 1402. Patriarchas et Prophetas a Christo solutos fuisse doloribus inferni, quidam sentiunt, quod displicet Augustino. II, 711.

Patres quinam appellantur a Catholicis. IX, 637, app. 853. Patrum scripta ab auctoritate canonis distinguenda. II, 350.

Paternali seu Venustiani hæretici. VIII, 46; X, 800.

Paternus. II, 224.

Paternus proconsul. V, 1411.

Patriciani. IX, 389.

Patriciani. V, 448; IX, 589. Patricianorum hæresis. V, 356. Patricianorum doctrinæ fides opponitur. V, 557. Patricianorum a communionis sanctorum removit Ecclesia. V, 557.

Pati. Aliud est pati poenam, aliud pati injuriam. IV, 1894. Nihil patimur in ista vita, nisi ex illa morte, quam meruimus primo peccato. IV, 398. Quod te permiserit pati Deus, flagellum corrigentis est, non poena damnantis. III, 1441. Quæcumque in hac vita patimur, non ea tribuenda insipientiæ, sed consilio Dei ad nostram medicinam. IV, 770. quid patimur, quidquid largitur nobis Deus, et recipimus ad consolationem, et patimur ad probationem. IV, 917. Quod hic patimur, ira Dei est. IV, 977. quare amas habere quod Christus, si times pati quod Christus? IV, 1250. qui conatur proficere, incipit pati; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1539. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare, et pro summo bono mala omnia tolerare. IV, 1561. Patitur homo et ex se intrinsecus, et forinsecus ex his inter quos vivit. IV, 405. Cum patitur Christianus, non debet facile velut odio ire in eum a quo patitur; sed convertere se ad orationem, ne amittat dilectionem. IV, 632. Fieri potest ut quis Christum confitens patitur causa humanæ gloriæ. IV, 490, 491.

Patientia quid sit. VI, 21, 613. Patientia Dei erga nos. V, 467. Patientia Dei cur malos ferat. VI, 334, 345. Patientia Dei ne abutatur. V, 297.

Patientia vera et falsa. V, 1287. Patientiam non omnis habet, qui dolores quoslibet tolerantissime patitur. VI, 368. Patientia falsa terrena sed, animalis, diabolica. VI, 619. Ei potest voluntas humana sufficere. VI, 619. Patientiæ falsæ vices. VI, 618. Eas mutuatur ex mundi cupiditate. VI, 622. Tamquam de stupore morbi, non de robore sanctitatis. VI, 622. De hac gloriari insanum. VI, 622. Patientia tanto majore supplicio dignior, quanto magis vitis subdit instrumenta virtutum. VI, 615. Patientia, comes est sapiëntiæ, non famula concupiscentiæ; amica bonæ conscientiæ, non inimica innocentie. VI, 611. Patientia Deum laudet, non avaritia; caritas, non cupiditas. VI, 635. quanta iniqui patientur. VI, 611. Patientia iniquorum non est patientia, sed duritia. VI, 615. Patientia schismaticorum, ne Christum negent, mala sustinentium, laudanda. VI, 625. Prodest eis ad subeundum tolerabilis supplicium, non ad regnum caelorum. VI, 624. Donum Dei est. VI, 624. sed donum exheredatorum, non filiorum. VI, 624. Patientiam veram a falsa distinguit causa patienti. VI, 611.

Patientiam modo de nobis exigit Dominus. V, 298. Patienti necessitas jure nobis imposita. VI, 617. Tolera, ad hoc enim natus es: tolera, quia forte toleratus es. V, 298. Causa patientiæ bona eligatur. V, 1455. Patientia et longanimitas non est nisi in malis. IV, 371, 1171. Patientia in tribulationibus. IV, 480, 758, 1855. Patientiam facilius servari, quamdiu extra carnem patimur. II, 552. Patientia præcipua laudatur in morte propter justitiam subeunda vel contemenda, quare. X, 183. Mali quam patienter ferendi. VI, 602. Patienter ferendi quos corrigere non possumus. IV, 635, 1276, 1328, 1329. Patientia laudanda non fuisset, sed negligentia culpanda, si cæcus Episcopus a schismaticis, auxilium Ecclesiæ sibi creditæ ab Imp. non petisset. II, 806. Patienter quisque salva veritatis doctrina perferre debet, quod emendare non valet. VI, 328. Patientia recta quænam, et quam utilis. VI, 611. Non invenit locum sapiëntiæ, ubi non est patientia. V, 625. Sine patientia, spes futuræ vitæ; sine mansuetudine, patientia nequit custodiri. V, 860. Patientia animæ consultit et corpori. VI, 614. Patientiæ usus in animo et corpore. VI, 614. Patientiæ majus certamen, sæviente diabolo. VI, 615. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur patientia, quæ pluris habenda est, quam omne quod potest etiam invito inimicis auferre. II, 550. saturatus dicitur paupertate Christi, qui non solum omnia temporalia bona temperanter contemnit, verum etiam patienter sustinet mala. II, 567. Christianus ad omnia patientia præparatus esse debet. III, 1239, 1260.

Patientiæ præcepta non ostentatione corporis, sed præparatione cordis implenda. III, 1855. Patientiæ præcepta et injuriam condonatio, maxime in cordis præparatione re-

tinenda. II, 530. Præceptum de præbenda percipienti altera maxilla, neque Christus, neque Apostolus violavit. II, 530.

Patientia, deifica est. VI, 619. Patientia Dei erga peccatores, ab hominibus imitanda. II, 634, 635, 636. Patientia Dei qualis. VI, 611. Imitanda Christi patientia. V, 34, 477. Patientia discenda est a potentia Christi. III, 1706. Patientia exemplum in passione, patientia præmium in resurrectione Christus ostendit. V, 946. Qui vult patienter ferre omnia, non descendat de celo, et in lege Dei meditetur die ac nocte. IV, 1193. Patientia pauperum Christi, merces æterna. VI, 625. Patientia intendatur merces æterna, non temporalis. VI, 632. Non ideo patienter mala temporalia sustinenda sunt, ut quemadmodum Jobo contigit, duplicia recuperantur. II, 519. Spes beatitudinis adipiscendæ mala hujus vite pii fortiter perferunt, et propter hoc in tormentis beati dicuntur. II, 668, 675. Vis desideriorum facit tolerantiam laborum et dolorum, et nemo nisi pro eo quod delectat, sponte suscipit ferre quod cruciatur. VI, 613. Patientia tanto major est, quanto major est caritas. VI, 619. Patientia exempla sunt demonstranda ad profectum cætorum. III, 289. Patientia vera non est ex liberi arbitrii viribus. VI, 617. Patientia etsi vincere videtur qui viribus suis fidit, vincitur a superbia. V, 1253. Cur patientia vera non pro iustitia et vita æterna possit pati, quod falsa pro iniquitate et vita temporalis? VI, 618.

Patientia donum Dei. V, 1252, 1286, 1288; VI, 624. Patientia datur a Deo. IV, 298, 757, 758. Ab illo est patientia, a quo vera sapientia. VI, 618. A quo caritas. VI, 619, 625. Spiritus sanctus est ignis ejus, quo nisi accensa voluntas diligit impossibile bonum, non potest ferre quod patitur malum. VI, 619. Patientia a Deo data, quomodo nostra est. V, 1465. A quo accipimus victoriam concupiscentiæ, ne voluptate pertrahamur; ab illo etiam robor patientiæ, ne dolore frangamur. IV, 1577. Patribus antiquis, quamvis rarissima, fuerunt tamen et usque ad mortem exempla patientiæ. II, 519. Patientia Job describitur. VI, 615, 652, 704, 718, 719. Patientia firmitas per ossa designatur. IV, 320, 1796.

Patria quanta debeat esse caritas. II, 315. Patria parentum loco haberi solet. I, 1238. Ejus parricidio continentur omnia scelera. I, 935. Pertinet ad virtutis officium vivere patrie. VII, 622. Iis qui de patria bene meriti essent, singulare præmium in celo preparari, ex ductissimis viris refert Nectarius. II, 587. Patrie mores alii pertinacius retinent, alii facilius dimittunt. II, 201, 202. Patrie, id est civitates aut numerose familie. III, 508.

Patria cælestis. V, 241. Patria nostra Jerusalem cælestis. IV, 288, 1602. Patrie cælestis laus. III, 1636. Descriptio. VI, 686. Felicitas. IV, 582, 756, 1099, 1407, 1108. Ibi nulla erit tentatio. IV, 798. Ibi pugna, quam inus expertur homo, finitur. IV, 775. Ibi opera misericordiæ cessabunt, quia miseria nulla erit. IV, 1099, 1108. Quomodo calor et refrigerium erit. IV, 797, 798. Ibi nullus orandi locus erit, sed tantum laudandi. V, 868. Ibi visio erit sine defectu, amor sine fastidio. IV, 1089. Erit gaudium sine fine, æternitas sine labe, serenitas sine nube. III, 1626. Patrie cælestis thesaurus veritas. VII, 160. Patrie cælestis cives remissione peccatorum colliguntur. VII, 461.

Patria superna desideranda. III, 1662, 1691; IV, 774; V, 38. Non amat patriam cui peregrinatio dulcis est. IV, 1089, 1193. Præter patriam cælestem, quidquid nobis est, peregrinatio est. IV, 754. Fideles transeunt de mundo, infideles cum mundo. III, 1785. Ad patriam fide suspiramus. V, 1613. Ad patriam festinandum. VI, 679. Non via pedum, sed via morum. VI, 699. Ad eam currendum dilectione, non pedibus corporis. IV, 1982. Ambulas si amas; non enim ad Deum passibus, sed affectibus currimus. VI, 681. Vide Via. Patriam utrumque viderunt Platonici, sed viam non tenuerunt. VII, 507. Patria est vita Christi, via mors Christi. III, 1624. Ut ad patriam redeamus, nobis opus est cruce Domini portare. V, 475. Jumentum animæ quodnam et quomodo domandum. VI, 681, 709. Navigii ad id instructio. VI, 680. Quid agendum sit pro patria æterna, ostendit quod fecerunt Romani pro terrena. VII, 160, 164, 162.

Patricius Augustini pater, tenuis municeps Thagastensis. I, 677. ultra vires rei familiaris filio impendebat quidquid etiam longe peregrinanti studiorum causa opus erat. I, 677. Patricii mores. I, 772. Patricius quamvis ira ferivus, nunquam ececidit Monnicam uxorem. I, 772. Patricius sit catechumenus. I, 677. Moritur fidelis, Augustino annum xvii agente. I, 685.

Patricius Augustini nepos. V, 1576. Subdiaconus. V, 1576.

Patricius a quo Patriciani hæretici. VIII, 42, 635.

Patrimonium pauperis, sanitas corporis. V, 249, 1402.

Melius homo filius creatori Deo, quam patrimonio suo commendat. V, 89.

Patrocinium. Justum judicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur justum patrocinium et verum consilium. II, 663.

Patronus noster Christus. V, 728.

Paventia dea. VII, 122.

Pavibundus. V, 148.

Pavimentare. V, 513, 1463.

Paula et Eustochii pia conversatio. II, 753. Paula neptis Alypii et Aug. dicta. II, 929. Paula salutata Augustinum. II, 753. Paulæ ægrotanti assidet Hieronymus. II, 258.

Paulina. II, 483. Continentiam Deo dicere parata. II, 487. Paulina anais gravis. II, 597. Petiit ab Augustino copiose sibi expleri utrum Deus corporeis oculis videri possit. II, 596. Idque ex occasione brevis illius Epistolæ. II, 605. Scribit et Augustinum librum de videndo Deo. II, 596.

Paulinianum cum Hieronymo commorantem salutato August. II, 237.

Paulinus Nolanus episcopus. VI, 157; VII, 24; X, 1027. Nobilis Dei famulus. VIII, 588. A Delphico Burdigalæ baptizatus, a Lampio apud Barcelonem in Hispania per vim inflammata subito plebs saceratus. II, 100. Paulinus ad fidem inutritus est Ambrosii dilectione, cujus presbyter censetur. II, 100. Paulinus episcopali dignitate ornatus fuit. II, 99, 103. Paulinus omnia abdicavit. II, 102. Paulini fastum sæculi abdicandis proponitur exemplum. II, 107. Paulini humilitas. II, 102, 103. Paulinus et Therasia pro inscriptione se vocant peccatores. II, 120, 347. Paulinus divini voluntati obsequens. II, 374. Paulini occupationes incredibiles, cum putaretur frui otio. II, 336. Paulinus toto anniversario Romano pergebat. II, 353. Paulinus ab episcopali curia liber. II, 123, not. (c).

Paulinus ab Augustino laudatur. II, 108. Paulini pectus, Domini oraculum. II, 125. Paulini litteræ valde laudantur. II, 108. Paulino adest conjux non dux ad molitiem, sed ad fortitudinem redux in ossa viri. II, 108. Paulini ad Macarium consolatoria epistola memoratur. II, 1075. Paulini et Therasiæ ad Alypium epistola. II, 99. Altera ad Augustinum. II, 101. Paulini epistolæ fragrant sincerissimo odore Christi. II, 831. Paulinus germanissimus gratiæ dilector et confessor apparuit. II, 831. Paulini verba ex epistola ad Sever. II, 831. Paulino Vetustiam pœrum miserabilem etiam impiis commendat August. II, 125. Commendat et Romanum ac Licentium. II, 125. Rogat eum Augustinus ut Licentium velit exhortari et instruere. II, 110. Paulinus benedictos panes quinque Romaniano et Licentio mittit. II, 126. Paulinus adversus Paganos scripsit. II, 159. Hoc opus petit August. II, 125, 159, 181. Paulinus rogat Augustini sententiam circa mortuorum sepulcrum et preces Ecclesiæ pro ipsis. VI, 591. Aliques et Scripturis questionibus Augustino proponit. II, 463. Paulino respondet Augustinus. II, 630. Qui libros de libero arbitrio ad eum dirigit. II, 124. Paulinus quinque libros Aug. contra Manichæos ab Aurelio accipit. II, 121. Curante Alypio. II, 101. Paulinus Eusebii episcopi Constantiopolitani historiam ad Alypium mittit. II, 100. Paulinus adversus Pelagii hæresim instruat Alypius et Augustinus. II, 815. Paulinus Aurelii, Alypii, Augustini, Profluenti, Severi episcoporum litteras accepit. II, 125. Paulinus ad Aurelium Carthag. scripsit. II, 100. Paulino pagem mittit Aug. II, 123. Elque spondet se Alypii historiam scripturum. II, 110. Paulinus legit Augustini librum de vera religione. II, 109. Libros Augustini ut dictata divinitus verba miratur. II, 100. Desiderium Augustini ut Paulinum videat et alloquatur. II, 107.

Paulinus presbyter. H, 645. Paulini Nol. discipulus. II, 644. Munc Augustinus filium et compresbyterum vocat. II, 645.

Paulinus diaconus. X, 387, 389, 575.

Paulus Apostolus unde sic appellatus. I, 783; X, 207. Saulus antea dictus a saule. V, 1429. Paulus idem est ac medicus. III, 2037. Et humilis. V, 605, 914, 1278, 1429. Saulus in stephani cædo sevir persecutor. V, 1429. Lapidantium Stephanum vestimenta servabat, ut omnium manibus lapidaret. IV, 1954. Pauli savitia in Ecclesiam magnæ feracitatis indicium. VIII, 445.

Pauli conversio. IV, 503; V, 167, 948, 1276. Pauli conversio non fuit ex meritis præviis. IV, 701. Pauli propria, non nisi mala. V, 1466. Paulus ut de celo vocaretur, ut etiam magna, et efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola, quia merita ejus erant magna, sed mala. X, 889. Paulus sine ullis meritis bonis, imo cum multis meritis malis consecutus est gratiam. X, 830. In Paulo evidenter et clarior gratia apparuit. X, 207. Paulo redditum est bonum pro malo, cum haberet meritum malum. X, 888. Saulus sevicus gratia præventus. V, 913, 914, 920,

1571, 1465. Saulus phreneticus quomodo curatus. VI, 836. Medicus Christus artis suae vim in eo commendavit. V, 1370. Paulus de lupo oris, ac de ovis pastor factus. V, 949. Ex persecutore apostolus. V, 949. Paulus a malo se ipso liberatus. V, 1364. Paulum Christus prostravit voce objurgante, et levavit dextera miserante. IV, 1164. Paulus carbo extinctus erat, sed voce Christi accensus est. IV, 1812. Paulus durus et gelidus contra ignem Dei. IV, 1935. Saulum Christum voce mactavit, et in suum corpus trajiciens, quodam modo manducavit. II, 220. In Pauli conversione impletur propheta Jacob de Benjamin. V, 1275, 1465. Paulus per Benjamin adolescentiorem in ecclasi significatur. IV, 855. Pauli mulatio propter stephani orationem contigit. V, 914, 1436. Paulus ideo misericordiam consecutus est, ut ad eum respiciens peccator jam nullus desperet. IV, 875. In sauli curatione spes saluti allata desperat. V, 951, 1268. Paulus apostolus licet caelesti voce prostratus et instructus, ad hominem tamen missus est, ut sacramenta perciperet. III, 17, 18. Paulus quomodo peccatorum primus. V, 948, 951, 1370. Paulus peccatorum primus, non tempore, sed malignitate. IV, 875. Paulus ex persecutore praedicator Christi. V, 1268, 1551. Paulus quam sapienter simul et eloquenter dixit. III, 93, 94, 95, 96. Paulus maxime dialecticus. IX, 456. Paulus, juris divini consulus. V, 538. Paulus quot modis significando praedicavit Christum. VIII, 873. Paulus tuba ductilis fuit. IV, 1253. Paulus seminator verborum recte vocatur. V, 606. Erat seminator verborum, sed messor morum. V, 808. Paulus confert cum Epicureis ac stoicis. V, 834. Paulus apud Athenienses praedicans. V, 808.

Paulum tanquam Legis inimicum Judaei criminabantur. II, 279. Paulus modo vetera sacramenta celebrabat, modo non celebrabat, pro temporis dispensatione, et exigentia eorum quibuscum aderat. II, 280, 288. Paulus Judaeorum sacramenta celebravit, non sacrificavit cum Gentibus, quomodo. II, 157. Paulus quomodo factus sit Judaeis Judaeus, infirmis infirmus, etc. II, 157, 257, 283, 289. Paulus omnibus omnia factus, non mentientis astu, sed compatentis affectu. II, 288; VI, 537, 537. Paulus quo animo observationes paternas observavit. VI, 493. Paulus non mendaciter eas observavit. VI, 556. Eo modo subveniebat carnali Judaeo vel Pagano, quo modo sibi ipse, si hoc esset, subveniri voluisset. VI, 558. Paulus, ut Ecclesiam formaret, induit decorem ad eos quibus placebat, et fortitudinem ad eos quibus displicebat. IV, 1482, 1485. Petrum et Paulum Legis exercuisse mandata timore fidelium Judaeorum censet August. Hieronymus vero simulasse tantum. II, 157, 260. Paulum non ex simulatione sacramenta Judaeorum celebrasse probatur ex Jacobo. II, 280. Paulus fallacem simulationem in Petro reprehendit. II, 156, 257, 260. Paulum quoque simulasse se Legem observare, ait Hieronymus. II, 256, 257. Paulum reprehendisse in Petro quod commiserat, non ex mendacio officioso, sed ex honesta dispensatione, se et alios ante ipsum propugnasse affirmat Hieronymus. II, 257. Paulus Petri et barnabae simulationem merito reprehendit. VI, 556. Paulus veraciter Petrum emendavit. II, 158, 277, 278, 285. Paulus arguendo Petrum, non tropice aut metaphorice locutus est. II, 779. Paulus non est mentitus. II, 779. Pauli mendacio semel admissio in concertatione quam cum Petro habuit, ruit ejus auctoritas. II, 113. Paulum non habuisse securitatem praedicandi Evangelii, nisi Petri, et qui cum eo erant fulset sententia roboratus, ex Hieron. II, 255.

Pauli caritas praedicator. III, 202. Paulus falsos fratres tolerat. II, 207. Judaeos ac Gentes gratiae vinculo in Christo connectit. III, 2089. Paulo fideles parturiente, caritas parturiebat. IV, 1925.

Paulus officium patris erga Corinthios, ob Evangelii praedicationem, sibi vindicat. VIII, 585. Paulus non solum paternum, sed et maternum cor gerebat in filios. IV, 1299, 1925. Paulus in mari naufragans, ferebat in corde patrimonio fidei suae. IV, 1645. Zelus proximi quantum eum torquebat. IV, 1269. Gloriam suam non quaesivit Paulus. III, 1471. Paulo causa gloriandi in carne quae fuerit. V, 917. Humilitas ejus et in caelo respicitur, propter spiritus libertatem; et in terra, propter corporis servitutem. IV, 1475. Paulus quoniam modo tribulationes tulit. IV, 567. Paulus et barnabas psallentes in vinculis. III, 1933. Paulus in se ipso Stephanum martyrem vindicabat, quomodo. III, 1268.

Paulus raptus in paradysum, an in corpore an extra corpus. III, 453, 455. Ignoravit Paulus an anima a corporis sensibus alienata fuerit, an omnimode corpore exierit. III, 458. Vere tertium caelum fuit illud, quo raptus est Apostolus. III, 456, 457. Apostolus certus se vidisse tertium caelum, incertus quomodo vidit. III, 456. Quomodo potest hoc fieri. III, 457. Quod vidit Paulus in raptu, proprie et non imaginatiter vidit. III, 458. Apostolus raptus est usque ad visionem intellectualem, in qua videtur ea spe-

cie quam Deus est. III, 478. Paulus raptus ad vitam Angelicam. II, 610.

Paulo an omnes gratiae donatae. X, 359. Paulus an sine peccato, quia dixit superesse sibi coronam justitiae. X, 165, 166. Paulus nondum plenitudine justitiae perfectus. X, 602. Justitiae perfectio est plena securitas, nec in Paulo fuit. X, 601, 604. Paulum omnes habuisse gratias, quo sensu ab episcopis Palaestinis intellectum. X, 550. Paulus et imperfectum et perfectum se dicit. X, 602, 606. Imperfectum se proficitur Paulus. V, 834, 835, 924. Infirmi-tem suam agnoscens proficitur. V, 481. Paulus quomodo fuerit sine querela secundum iustitiam quae in Lege est. X, 558, 602, 605. Paulus adhuc liberationis indigens, quantumvis perfectus. X, 162. An ex persona sua dicebat, *Quis me liberabit*, etc. X, 154. Non in persona Judaeorum, sed in sua loquitur cum ait: *Miser ego homo*, etc. X, 1088. Item, *Non quod volo bonum*, etc. X, 1116. Item, *Ego quidem carnis sum*, etc. I, 620, 638. Paulus ex sua, et aliorum qui sub gratia non sub Lege adhuc sunt persona ait, *Scio quia non habitat in me, hoc est in carne mea bonum*. X, 557. Paulus quomodo carnealem se dixerit, et sub peccato venundatum. X, 559. Quomodo ignorat quod operatur. X, 561. Quomodo se facere dixerit malum, quod non vult. X, 560. Paulum ibi locutum esse ex persona hominis sub Lege adhuc existentis, ob tria videri potest. X, 560. Cur proximi Pauli locus de homine sub gratia constituto intelligendus sit. X, 561. Non tantum caro Pauli, sed et animus infirmus fuit. X, 567.

Paulum et ceteros Apostolos dicti libidine pollutos fuisse, calumnia Juliani. X, 556. Paulus ab omni concubitu continebat. X, 886. Pauli pugna contra concupiscentiam. V, 817. Paulo stimulus carnis cur data, nec cito ablati. V, 803. Medicamentum elationis fuit in Paulo. V, 855, 892. O venenum, quod non curatur nisi veneno! V, 895. Paulus ad mortem usque non caruit stimulo carnis. X, 166. Paulum Deus propitius non exaudivit. V, 147. Paulus non auditus est ad voluntatem, quia exauditus est ad sanitatem. IV, 1899; V, 856. stimulus carnis et colaphizatio Pauli, dolor quidam corporis. IV, 1269, 1708.

Paulus jam apostolus artem didicit unde viveret. III, 1961. Paulus de labore manuum vivit, ne videatur vendere Evangelium. VI, 537, 538. Neve infirmi odissent quasi venale Evangelium. VI, 559. Quodnam erat hoc opus quo vivebat. VI, 559, 560. Quando ei incumbere solebat. VI, 560.

Pauli gaudium et verba, passione sua imminente. V, 1566, 1568. Paulus revelatione confirmatus est de sua futura passione et victoria. V, 1568. Paulum mori noluisse ostenditur. V, 1374. Paulus et Petrus pro Christo passi uno die. V, 1532, 1561, 1565. *vide Petrus*. Paulus quomodo iudicaturus est duodecim tribus Israel, cum sint tantum sedes duodecim. IV, 1103, 1104. Corona Paulo redditur debita, quia praecessit gratia indebita. V, 1561, 1464. Paulum dignum fuisse qui omnes gratias acciperet, non consequenter dixit Pelagius. X, 344. An Paulus dignus fuit qui omnes gratias apostolatus acciperet. X, 341, 342. Paulus, quem invenit donatorem tempore misericordiae, tenet deitorem tempore iudicii. IV, 1283.

Pauli merita, dona Dei. X, 541. Paulus pro gratia fortiter dimicat. X, 207. Paulus magnus gratiae praedicator. X, 341. Diligens gratiae Dei praedicator. X, 155. Constantissimus gratiae praedicator. X, 214. Vehemens defensor gratiae. X, 221. Miles acerrimus et defensor invictissimus gratiae. X, 990. Paulus magnus gratiae praedicator, confessor, praedicator. X, 342. Pauli gratia in Deum animus. III, 2037. Paulus ingratus terribiliter reprehendit. IV, 1118.

Paulus quam venerabiliter scripturas veteris Testamenti accipiat, per epistolas ejus apparet. VIII, 650, 651, 658. Pauli epistolas graves et fortes esse, vel ipsi obreclatores ejus confessi sunt. III, 96. Paulus scribens ad Corinthios, non emendavit quod scripserat ad Romanos. VIII, 248. In Pauli epistolis quaedam ad intelligendum difficilia, unde nonnulli pollicebantur sibi salutem ex sola fide. VI, 212. Epistola ad Hebraeos teste sui sunt illustres fidei defensores. VI, 255. Pauli Evangelium quid sit. IV, 1418.

Pauli apostoli laudes. VII, 414. Paulus magnus et sanctus vir. X, 601. Excellentis membrum Christi. X, 559. Miles castrorum caelestium. I, 798. Modestia Pauli et zelus pro Christo. IV, 348. Pauli in Dei cognitione modestia. V, 1205. Paulus horrearius dominicus. V, 923. Paulus crystal- lum. IV, 1954, 1955. Paulus in aquam resolvitur, ut bibant qui sitiunt. IV, 1955. Paulus panis factus est ad alios pas- scendos. IV, 1954. Paulus tanquam psalterium extendit se, tetigit Mons sinai. IV, 819. Pauli navigium spiritale. VI, 680. Paulus altissimorum coelorum vir. I, 1320. Paulus pri- cijatum apostolatus in ipso Evangelio meruit. X, 163. Plus in Ecclesia vigent Pauli epistolae, quam coepistololo- rum ejus. IV, 1708. paulo nihil notius, nihil suavius, nihil

in Scripturis familiaris. IV, 1954. Pauli lingua volatilis loquens mysteria. I, 862. Paulum præ cæteris legit Augustinus. I, 747, 762, 922. Paulum apostolum se maxime accipere Manichæi falso prædicabant. VIII, 246. *Vide* Apostolus. Paulus apostolus unde diligatur, etsi incognitus. VIII, 953, 954, 959. Pictura Stephani lapidationem, et Sauli conversionem exhibens. V, 1437.

Paulus proconsul per baptismum fit regis magni provincialis. I, 753.

Paulus episcopus Cirtensis. IX, 584. Ipse et Sylvanus subdiaconus instrumenta Dominica tradiderunt. II, 197.

Paulus episcopus, immensis fisci debitis obnoxius. II, 536. Idem ipse, uti videtur, qui ab Augustino corripitur. II, 180.

Paulus episcopus. IX, 515, 514.

Paulus episcopus. VIII, 665.

Paulus Samosatensis ejusque errores. VIII, 54. A Paulo Samosateno Pauliani hæretici qui celebrius nuncupantur Photiniani. VIII, 54.

Paulus a Bobbia. IX, 229.

Paulus diaconus litteras Augustini ad Bonifacium defert. II, 993.

Paulus frater. II, 1012, 1015.

Paulus ab Imperatore missus in Africam ad Donatista schisma extirpandum. IX, 48.

Paulus quidam ad memoriam s. Stephani Hippone sanatus. VII, 770.

Paulinos in Ecclesia catholica baptizandos Nicæno concilio constitutum est. VIII, 54.

Pavonis mortui caro non putrescit. VII, 712, 719.

Pavor Deus romanus. VII, 123. Ab Hostilio introductus. VII, 150, 190.

Pavor aliquando exprimitur voce cæstasis. IV, 230. Pavor est etiam in passione justorum. IV, 251. An Christus mortem pavebat. IV, 250. *Vide* Metus, Timor.

Pauper. Perumque servos suos, quos potest pascere Deus, ideo facit indigentes ut inveniat operantes. V, 1128. Pauperis patrimonium sanitas. IV, 610, 971; V, 249, 1402. Pauperes quinam dicendi. VII, 204. Pauper verus. V, 115. Pauper Dei in animo est, non in sacco. IV, 1727, 1814. Pauperes, non qui nihil habeant, sed qui spem non habent nisi in Deo. IV, 4196. Pauperis justus respicitur arca inanis, conscientia Deo plena non respicitur. IV, 371. Pauper si Deum habet, quid non habet? V, 492, 521. Vere pauperes ejustiam rei divites sint. IV, 170, 1649. Pauperes quæ vitia cavere oportet. V, 521. Cavenda illis cupiditas divitiarum. V, 522, 956. Nihil illi deest, qui nihil cupit. IV, 1659.

Pauper tranquillus, diviti cupidus præferendus. VII, 114. Somnus facilis accedit ad duram terram, quam ad lectum inargentatum. V, 114. Plus est pauperi videre cælum stellatum, quam diviti tectum inauratum. IV, 1687. Pauperes nulli, cupiditate divites. IV, 1371. Pauper cupiditate possessus, divite pejor. V, 114. Nihil pauperi prodest si eget facultate, et ardet cupiditate. IV, 609. Multum dimisit, qui non solum dimisit quicquid habebat, sed etiam quicquid habere cupiebat. IV, 1371. Pauper qui cupit divitias et inflatur, inter divites reprobos deputatur. IV, 545, 1727. Qui in facultatum copia non extollitur, inter pauperes a Deo numeratur. IV, 545, 1037, 1197, 1727. Verus pauper in pauperum turba vix invenitur. V, 114.

Pauperem et divitem cor fecit Deus. IV, 1649, 1650. Pauper ac dives onera sua vicissim partiti ac minuere quomodo valeant. V, 899. Pauper est civis regni cælorum: eo nobis trajicit quod illi damus. V, 240. Pauperes divitiibus instituti laturarii. V, 130, 240, 406. Pauperes, occulti canales, per quos res nostræ præcedunt nos in cælum. IV, 424. Pauperum ventres apothecis sunt tutiores. V, 219. Eroga-to pauperibus, semen est in terra. V, 263. Pauperum fidelissor Deus. IV, 387. Pauper cum orat pro te, Deum rogat ut solvat. pro se. IV, 387. Pauper Deo derelictus, quinam sit. V, 111. Pauperes Christi inter filios computandi. VII, 162. Pauperes loco Christi. V, 1549. Pauper Christus est in nobis, nobiscum, et propter nos. IV, 1295. Pauperes, pedes Domini. III, 1760. Christus in paupere vestiendus, et suscipiendus. V, 170. Pauperes vestiendi mos apud Hippo-nem. II, 471.

Pauperum cura. V, 433. Pauperum sunt bona Ecclesiæ, ubi aliunde est Ecclesiasticis quod sibi sufficiat. II, 809. Pauperes pascebat Ecclesia. IX, 94. Pauperum procurati-onem Episcopus gerit. II, 809. Pauperum amicitia eleemosynis comparanda. V, 250. Pauper Lazarus in sinum divitis Abrahæ levatus est. V, 114. Pauper de Lazari sorte non extollatur. V, 112. Pauper et dives in eadem sorte felicitatis, si uterque humilis. V, 113. *Vide* Dives. Pauperis consortium in æterna felicitate diviti qui ipsum hinc spreverit, non sperandum. V, 248. Pauperum tabernacula. V, 251. *Vide* Eleemosyna.

Pauperes spiritu quinam. IV, 943; V, 564. Pauperes spiritu intelliguntur humiles et timentes Deum. III, 1252. Humiles corde. IV, 1726. Non de se præsumentes. IV, 177, 1727. Beati pauperes spiritu suo, divites Spiritu Dei. IV, 1836. Pauper superbus non ferendus. V, 112, 218. Pauperes, id est humiles corde, tanto plus esuriunt justitiam, quanto a sæculo inanes sunt. IV, 1726. Pauper cui refugium factus est Dominus, ille est qui nihil amat quod vel hinc viventem aut amantem deserit, vel a moriente describitur. IV, 121. Pauperes Dei. IV, 902, 909, 910, 1649, 1650. Pauper est omnis homo. V, 686. Pauperis personam accipere in judicio, falsa misericordia est, et vera injustitia. IV, 285. Pauperum thesaurus, voluntas bona. IV, 371.

Paupertas ex se nec beatitudo, nec miseria. V, 527. Paupertatis omnimodæ studium ad perfectionem Evangelicam pertinet. IX, 423. Paupertas voluntaria ad perfectionem Christianam pertinet. IX, 344. Falso dici quod egestosa vita æternam pariat calamitatem. II, 389. Paupertatis voluntaria multorum illustrium Romanorum superior, quam Christianorum. VII, 164. Paupertatis propositum in Augustini clericis. V, 1570, 1572. Paupertatis sanctæ confessor non potest sine mercede cælesti torqueri. VII, 25. Paupertatem Romanam plus doluerunt etiam Pagani perisse, quam opulentiam. II, 332. Paupertate Christi saturatus quis dicatur. II, 567. Paupertas et divitiæ Christi. V, 215. Paupertatem si vitaret Christus, nos paupertate non careremus. V, 916. Fides amico in ejus paupertate servanda est. V, 247. Paupertas animi deficientis. V, 219. Quam paupertatem det Deus suis inimicis. VIII, 164.

Paupertacula. V, 1570.

Pax quid est. IV, 1075. Pax omnium rerum, tranquillitas ordinis. VII, 640. Pacis rerum quarumlibet definitiones. VII, 640. Pacem omnia cupiunt. VII, 639. Pax omnis piæ nostræ intentionis actionisque finis. III, 1901, 1902. Pax æterna, fines bonorum nostrorum. VII, 637. Pax est finis omnium desideriorum bonorum. V, 912. Pacem et requiem omnis homo quærit, sed non in regione sua. IV, 560. Omnium rerum temporalium usura refertur ad fructum pacis; aut terrænæ in terræ civitate, aut æternæ in cælesti. VII, 642. Pacis bonum, quantum. VII, 637. Pax sectanda, qualis. V, 170. Pacem aliunde sectantur qui vivunt ex fide, aliunde qui non ex fide vivunt. VII, 645.

Pax vera. V, 912. Pax hominibus vera quæ. III, 1253. Pax vera creature rationalis. VII, 646. Ordinata in fide sub æterna lege obedientia, pax hominis in hac vita. VII, 642. Pax piis promissa. V, 121, 123. Pax non habetur cum Deo, nisi confessione peccatorum. IV, 937. Pax plena non est, quamdiu vitis imperatur. VII, 637. Pax recta est, ut caro spiritui subjiciatur, et uxor marito: si e contra, perversa est. IV, 1860. Pax continentia et justitia comparatur. VI, 339. Quam pace delectetur Deus. VIII, 166. Quod redditur, tunc est gratum, si de pace atque in pace reddatur. IV, 1494. Pax sanat æmulationem. III, 2142. Pax nos in pressuris consolatur, et a pressuris omnibus liberat. III, 1902. Christus vere pax nostra est, verus pacificus. IV, 1668. Deus pax est, Christus pax est. IV, 1636.

Pax duplex Christi, altera in hoc mundo, altera in futuro. III, 1834. Pax mundi differt a pace Christi. III, 1835. Pax hujus mundi non est plena. III, 1834. Pax mundi est luxurie perditionisque materies, sive invitamentum vite adjumentum, si desit pietas et caritas. II, 1028. Pax vera et perfecta non est in hac vita. III, 1636; IV, 319, 560, 1075, 1076. In hoc sæculo non speranda. VII, 546, 547. Non expectanda homini nisi post resurrectionem. V, 351, 1214; VI, 66. Nisi post corporis immutationem. III, 2066. Pax hominis in hac vita, paci beatitudinis comparata, miseria reperitur. VII, 636. Solatium est miseriæ potius, quam beatitudinis gaudium. VII, 637. Pax perfecta tunc erit nobis, quando natura nostra Creatori suo inseparabiliter coherente, nihil nobis repugnabit ex nobis. VI, 360. Ubi perfecta pax, ibi perfecta justitia est. IV, 1950.

Pax æterna, præmium victoriæ tentationum. VII, 636, 637. Non transit ad pacem, nisi qui prius cum vitis belligeraverit. IV, 121. Pax æterna summum bonum. VII, 648, 658. Pax Dei præcellit omnem intellectum, etiam Anglicum. VI, 261, 262. Pax Beatorum præcellit omnem intellectum humanum. VI, 261. Pax, Beatorum delicia. IV, 362. Pax hereditas nostra. IX, 694. Pax est possessio, hæreditas, patria justorum. IV, 1633. Bonum cui suspiramus pax erit. IV, 1688.

Pax propria Christianorum et hinc est cum Deo per fidem, et in æternum erit cum illo per speciem. VII, 637. Propter pacem totum agitur quod Christiani sumus. III, 1901. Propter pacem credimus, speramus, diligimus, sacramentis imbui-mur. III, 1902. Pacem hinc habemus in spe. IV, 1950. Pacem hoc est habere, quod amare. V, 1582. Pax perfecta bonam voluntatem sequitur. III, 2066. Pacis flumen, pacis abundantia accipienda est. VII, 690. Pax et abundantia fit

per dilectionem. IV, 1629. Pax, veri Dei beneficium. VII, 84, 440, 441.

Pax temporalis etiam optanda Dei servis. VII, 656, 657. quo animo civitas terrena pacem quaerit. VII, 444. Pax civitatis terræ, quæ. VII, 645. Pax bellaantium finis. VII, 440, 637. Pacem proci dubio quaerunt qui pugnant, si boni sunt. II, 1020. Pax non quaeritur ut bellum excitetur, sed bellum geritur ut pax acquiratur. II, 856. Pacem habere debet voluntas, bellum necessitas. II, 856. Pax domestica, ordinata imperandi obediendique concordia. VII, 645. Pacem cum suis omnes habere cupiunt. VII, 637, 642. Pax cum aliis, incertum bonum, quare. VII, 632. Pax inter nos præcipitur nobis. III, 1636. De pace semper loquendum. V, 1586. Pax ordinatissima, quæ. VII, 730. Pacis cum hominibus hic ordo est, primum ut nulli noceat, deinde ut prosit qui poterit. VII, 645. sine caritate nulla pax est. IV, 1685. Pax Ecclesiæ commendatur. IV, 1604, 1605, 1629, 1636, 1949.

Pax non in schismate, vel in Ecclesia. IX, 308. In vinculo pacis salus tota consistit. IX, 85. Vinculo pacis conservato, vires dæmonis invalidæ fiunt ad nocendum, musculi insidiarum communiuntur, consilia eversionis evanescent. IX, 85. Donatistis ad Ecclesiam transeuntibus honor clericatus vel episcopatus non auferitur propter bonum pacis, et ex sola clementia. II, 812, 813. Pax tecum, respondebatur lectoribus in conventiculis Donatarum (forte etiam apud Catholicos). II, 170. Pacem dando Donatistæ falsum dicunt. IV, 1629.

Pacis signum, osculum. V, 1101. Pax plerumque indignis confertur. VII, 440, 441. Pace qualiter utendum. VII, 441. Possumus uti ea pace quæ inter alios jurantes facta est. II, 185. Pacis laus. IV, 1925. Pacis ecclesia apud Hipponem regium. II, 966. Pax in Scripturis et concordia. III, 1546. Pacis cum bello de crudelitate certamen in victoria syllana. VII, 108.

Pacifici, filii Dei. V, 162. Deus nonnisi a pacificis videbitur. V, 162. Pacificus Augustini, etiam adversus sacrilegos, animi motus. II, 132.

Peccati nomen diversis modis accipitur. X, 599. Peccata alia in moribus, alia in artibus. X, 1516.

Peccatum quid. I, 609; III, 221; VIII, 58, 108, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 593, 595; X, 1148, 1157, 1464, 1466. Peccatum est rei qualitas mala. X, 294. Peccatum est dum non in Deo, sed in se ipso et aliis creaturis voluptates, sublimitates, veritates homo quaerit; atque ita irruit in dolores, confusiones, errores. I, 676. Peccatum est legis transgressio. III, 1077. Peccatum est factum vel dictum vel concupitum contra æternam legem. VIII, 418. Peccatum duobus modis constat, si aut illa fiunt quæ prohibentur, aut non fiunt quæ jubentur. X, 298. Peccatum non erit si quid erit, si non jubeatur divinitus ut non sit. X, 163. Peccatum est hominis inordinatum atque perversitas. VI, 122. Non est alia vita hominum vitiosa atque culpabilis, quam male utens et male fruens. VIII, 981. Peccaret nemo, si nihil delectaret illicitum. VIII, 419. Peccatum est, cum vel non est caritas quæ esse debet, vel minor est quam esse debet. X, 298. Peccatum est motus defectivus et voluntarius. I, 1270. Peccati definitio. X, 1077, 1118. Sed in Adamo spectati. X, 1067. Peccatum quid sit in opinione Juliani. X, 1312, 1414, 1538. Peccati definitio a Juliano allata, est illius quod tantummodo peccatum, non ejus quod etiam est poena peccati. X, 1066, 1148, 1157, 1174, 1486, 1539, 1550. Peccati definitio an favere possit hæresi Pelagianæ. VIII, 105. *Not. (a).* Peccati genus, differentia, modus. X, 1067. Peccatum actus est, non res. X, 294. Peccatum an ex causa mala oriri possit, necne, inquiretur. X, 1464, 1465.

Peccatum rejiciunt Manichei in naturam mali prævalentem naturæ Dei. VI, 358. Peccatum nobis imputari non potest, si in naturam Deo contrariam ab ipso Deo missi sumus. VII, 123. Peccata nulla sunt secundum Manichæos. VIII, 541. Peccatum non est malæ naturæ appetitio, sed melioris desertio. VIII, 557, 562. Peccatum non est naturale. VII, 350, 351; X, 295. Peccatum recte naturale dicitur. X, 1476. Peccata naturalia, quæ. III, 221. Peccatum inesse non potest nisi naturæ. X, 1535. Peccatum non nisi a possibili venire posse contendit Julianus. X, 1500. De possibilitate non peccandi falso disputat Pelagius. X, 274. Peccandi possibilitas homini congruit, non Deo. X, 1509. Peccare Deus natura non potest, particeps vero Dei ab illo accipit ut peccare non possit. VII, 802. Deus cur peccare non possit, cur possit homo. X, 1471. Non ideo peccavit homo, sed ideo peccare potuit, quia de nihilo factus est. X, 1491. Ideo potuit rationalis creatura peccare, quia de nihilo facta est. X, 1475, 1474, 1475, 1488, 1495. Non omne quod de nihilo factum est, peccare potuit, sed natura quæ peccare potuit, de nihilo facta est. X, 1494, 1495.

Peccare posse, et non peccare, quomodo sit hominis utentis arbitrio voluntatis. X, 1115. Posse non peccare. et

non posse peccare, qui differant. X, 956. Peccare non potest Deus; Angelis etiam concessum est, et post conceditur justis, ut peccare non possint. X, 1117. Angeli beat. pro merito permansionis suæ acceperunt non posse peccare. X, 956, 1491, 1492. Et accepturus erat hono. si stetisset. X, 1491, 1492. Magnum primitus fuit hominis bonum, posse non peccare; majus postea futurum pro prævio, non posse peccare. X, 1490, 1491, 1494, 1495, 1509. Cuicumque rationali creaturæ præstatur ut peccare non possit, non est hoc naturæ propriæ, sed Dei gratiæ. VIII, 768. Peccare Angelum vel hominem nulla res compulit. X, 1472. Caveri posse an conveniat cuilibet peccato, tam originali quam proprio. X, 1467. Rationalis creatura sic primitus facta est, ut nec nolens peccaret, nec ulla necessitate urgeretur ut vellet. X, 1474. Peccatum primum ab homine ulla necessitate commissum. X, 1477. Peccata ex necessitate ex illis veniunt peccatis, quæ nulla necessitate commissa sunt. X, 1119. Peccata quænam ex quadam necessitate committi dicuntur. X, 161. Imputantur. X, 161. Peccatum angeli et hominis quid docet. VII, 456.

Peccatum primum in paradiso cœpit ab animo. X, 794. Peccatum primum est gaudere ad propriam potestatem. II, 459. Peccatum primi hominis ineffabiliter grande. X, 1119. In primo hominis peccato plures peccati species. VI, 254, 255. Peccati primi gravitas nude. VII, 419, 420. Peccatum voluntarium primi hominis, causa est originalis peccati. X, 461. Peccatorum origines. I, 1285. Peccatum duplex, originale et frequentatum. VI, 108. Originale et activum. VI, 262. Peccati originalis et actualis distinctio. X, 115.

Peccatum originale. VI, 277, 278; VIII, 1026; X, 115, 198, 415, 463, 464, 553, 570, 649, 698, 720, 752, 784, 810, 811, 819, 824, 836, 874, 1052, 1053, 1058, 1059, 1061, 1082, 1128, 1145, 1174, 1197, 1198, 1199, 1239, 1240, 1244, 1249, 1258, 1263, 1276, 1277, 1596, 1426. Peccatum originale ex primo homine tractum. V, 179, 383, 442, 587, 637, 731, 832, 927, 928, 950, 992, 1156, 1343, 1647. Peccatum Adæ non in fonte mansit, sed in omnes pertransit. V, 832. A tota Adæ stirpe contractum est. VI, 245. Illic reatus ingeneratus et additus. VI, 262. Peccatum originale tantum ab Adam traducitur. X, 118. Primus homo totam massam damnabilem fecit. V, 907. Universam massam generis humani in homine primo venenator percussit. V, 944. Peccato primi hominis universa generis humani massa damnata. VII, 727.

Peccatum originale negant Manichæi. X, 1008. Pelagiani. II, 725, 762; VIII, 48; X, 114, 441, 481, 520. Juliani sententia de peccato originali. X, 720. Julianus dicebat manichæum esse sensum, confiteri ex Adam trahere nascentes peccatum originale. X, 648, 653, 654, 656. Innocentes aliqui, ad quos Adæ cul. a non pervenit, secundum Julianum. X, 1202, 1203. Peccatum originale cur Pelagiani negant. X, 853. Capita objectionum Pelagianorum contra peccatum originale. X, 186, 187, 188, 672. Pelagianorum argumenta quinque ad negandum peccatum, coufringuntur. X, 694. Ad peccatum originale destruendum Juliani argumenta. X, 731. Et ratiocinationes. X, 1412. Objectiones contra peccati originalis propaginem. V, 944, 1345; X, 465, 470, 714, 758, 812, 872. Peccatum originale ni agnoscat Julianus, detestanda quedam et damnanda cogitur admittere. X, 1594, 1595. Catholicorum sententia Pelagianis opposita. X, 675.

Peccatum originis ex Adam adstruitur contra Pelagianos. IV, 591; V, 906, 943, 950, 1538; X, 129, 464, 465, 575, 576, 614, 653. Unde peccatum originale probatur. X, 796. Questionem de peccato originali præter fidei periculum esse contendunt Pelagiani. X, 597. Peccatum originale in catholica fide indubitatum. X, 1430. Contra antiquam Ecclesiæ insitam opinionem est negare peccatum originale. X, 188. De peccato originali fides antiquitus tradita atque fundata. X, 1074. Peccatum originale tota catholica Ecclesia docet. X, 1280. Tota ante Augustinum credidit catholica Ecclesia. X, 1183. Disputatio de peccato originali nova est. X, 195. Quandonam de peccato originali ceperunt dubitare, non constat. X, 192. Peccato originali parvulus esse obnoxius de fide credendum est. X, 655. Variæ Scripturæ testimonia id probant. X, 151, 152. Peccatum originale et secundum Scripturas sanctas est manifestum, et hoc dimitti lavacro regenerationis, fidei catholice auctoritate atque antiquitate firmatum, et clara Ecclesiæ celebritate notissimum est. X, 606. Peccatum originis et Scriptura sancta proditor, et ipsum se prodit. X, 1192. Peccatum originale probatur ex scripturis. X, 465, 1075, 1082, 1083, 1084. Peccatum originale assertur ex Job. X, 161, 162. Et Apostoli testimonio. X, 196, 458, 459, 462. Per unum hominem peccatum, et per unum reconciliatio. X, 869, 1227. Cur per unum, non per duos dicitur peccatum intrasse. X, 1216, 1219, 1225. Quale peccatum per unum hominem intravit in mundum. X, 1165, 1164, 1400. Pela-

gignorum adfectum, dum urgentur verbis apostoli de originali peccato. V, 1344. Initium peccati ex Adam factum esse, quatenus ceteri eum imitati sunt, docebat Pelagianus. II, 879. Reieciuntur. II, 684. Peccatum unum omnibus commune, non imitatione, sed propagatione. X, 114, 119, 117, 118. Peccatum per unum hominem intrasse in mundum cum dicit Apostolus, generationem intelligit, non exemplum. X, 1285, 1284, 1286, 1287. Peccatum imitationis per diabolum intravit in mundum, peccatum generationis per hominem. X, 1163, 1164. Peccatum per unius inobedientiam transiisse, tandem factus est Julianus. X, 1235. Contra peccatum originale perperam citatus Apostolus. V, 1346. Peccatum originale in veteri Testamento narratur. I, 598. Peccatum originale sub Lege imputatum fuisse ostenditur. X, 1173, 1227, 1237. Peccati originalis argumentum, parvulorum circumcisio. X, 402. Circumcisionis preceptum. X, 720, 1194. Peccatum originale preputio significatum. X, 833.

Peccatum originale asserentibus Catholicis, hæresis Manichææ criminè obijciunt Pelagianis. X, 632. Catholicum dogma de originis peccato quantum distat ab errore Manichæorum. X, 1287. Peccatum originale qui adstruunt, non sunt Manichæi. X, 1083, 1227, 1250. Catholicis peccatum originale asserentes procul absunt a Manichæis. X, 441, 1125. Nec criminantur Deum. X, 1126. Omnium hominum, quavis omnes sub peccato nascantur, solus Deus auctor. X, 469. Etsi fetus, sexus, corpus, fecunditas ex Deo sit, non tamen qui inde nascitur, est sine seorde. X, 1343, 1344. Qui sub diaboli transire per opus Dei, seu per opus operis Dei, non implicat. X, 1501, 1502, 1503. Bonitati Dei non repugnat creare, quod possideat malignitas diaboli. X, 408. Iudicium Dei accusat, qui negat peccati originalis merito fieri, ut parvuli permittantur vexari a diabolo. X, 1457. Cur creare pergat Deus homines, quos novit sub peccato nascituros. X, 454. Non propter substantiam nati homines, antequam renascantur, diabolo deputantur; sed propter primi parentis peccatum. X, 1415. Originale peccatum etsi congenitum, discernendum ab institutione conditoris. X, 1442. Discernendum a natura. X, 1278, 1288. Peccatum cur originale potius quam naturale appellatur. X, 1438, 1439. Naturale peccatum Catholicis et Manichæi tenent, sed longe diversa ratione. X, 1469. Peccatum naturale esse non posse, quatenus probat Julianus. X, 1500. Peccatum originale qui negat, Manichæos adjuvat. X, 667, 668, 669.

Peccati originalis causa. X, 758. Et origo. X, 1069. Peccatum originale si ad originem referatur, de eodem genere est ac actualia. X, 1187. Peccatum originale et peccatum voluntarium de eodem genere. X, 1187. Modus quo trahatur peccatum originale, etsi non facili ratione indagatur, non facili sermone explicatur; non tamen ab Ecclesia non creditur. X, 828. Illud est antiquè a peccato quod nihil est ad prædicandum notius, nihil ad intelligendum secretius. I, 1328. Peccatum originale unde trahatur, aut ex otio discitur, aut sine salutis lahe nascitur. X, 794. Per quid invenitur in parvulo peccatum originale, discutit Julianus. X, 1130, 1132, 1153. Per quid invenitur peccatum in parvulo. X, 1185. Peccatum originale qua intravit in mundum. X, 462. Duo modi contrahendi peccati originalis. X, 794. Peccatum originale qua intraverit in mundum, demonstrat Apostolus. X, 1181, 1182, 1183, 1186. Nihil in progenitorum natura esse, ob quod homo nascens jure possideatur a diabolo, hæresis Pelagiana. X, 443, 444. Fuit Adam, et in illo funnis omnes; perit Adam, et in illo omnes periervit. X, 1400. In lumbis Adam fuerunt omnes, qui ex illo fuerant per concupiscentiam carnis orturi. X, 1070. Traxit homo reatum quia unus erat cum illo et in illo a quo traxit, quando quod traxit admissum est: at non trahit ab altero, quando propria sua vita vivit. II, 360. Quicumque ex Adam sunt, in illo unus erant cum peccavit. II, 824. Nondum natus in radioe dæmonis. X, 406.

Peccato originali omnes obnoxii. X, 128, 131. Originale peccatum æqualiter omnes colligavit. X, 1225. Merito peccati originalis genus humanum ludibrium factum est demonum. X, 864. Peccatum originale unde. X, 697. Mæretitarium est peccati originalis malum. X, 684. Peccatum primi hominis graude, et omni violentia consuetudinis pejus ad vitandam naturam. X, 1525. Peccatum originis ex vinculo concupiscentie carnalis. IV, 591. Illi subjacent omnes ex Adam carnaliter nati. II, 825, 829, 871, 885, 983. Peccatum originale ex carnali concupiscentia. X, 406, 728, 1160, 1257, 1451, 1605. Peccatum originale traducitur per libidinem. X, 429. Per concupiscentiam. V, 817; X, 443. Peccatum originale, reatus concupiscentie a nascentibus tractus. X, 1183. Quidquid hominum nascitur per concupiscentiam, sine delicto esse non potest. V, 929; X, 436, 1356, 1373, 1375. Aut corpus et anima ex homine trahuntur vitata, aut unum in altero tanquam in vitato vase cor-

rumpitur. X, 794. Difficultas explicandi quomodo contrahatur peccatum originale, dubitationem ingerit utrum anime de novo creentur. II, 860. Si anime creentur singulis singulæ, quomodo peccatum originale contrahant. II, 725. Quæcumque sententia de animarum origine teneatur, nulla tenenda que neget peccatum originale. II, 587, 732, 733, 865.

Peccato originali subjacent etiam infantes fidelium. II, 889. Peccatum originale in nuptiis non refundendum. X, 1459. An malum oriri possit ex bonis. X, 863. Originalis mali causa non conjugium, sed Adæ peccatum. X, 1455. Cum bona sicut nuptiæ, unde trahatur peccatum originale. X, 729. Peccatum originale transmitti potest a parentibus qui illo carent. X, 833. De ea re que a peccato libera est, peccata non nasci, sententia Pelagianorum. X, 816. Peccatum originale etsi remissum in parente, transit ad prolem. X, 835. Cur e sancto conjugio nascatur filii iræ. X, 425. Etsi peccator genuit peccatorem, non sequitur ut justus debeat gignere justum. X, 158, 175. Parens mortuus peccato, vivens Deo, generat peccato mortuum. X, 831. Cur parens justus non gignat justum. X, 177. Fidelis regeneratus ideo generat cum peccato primi hominis, quia carne, non spiritu generat. V, 844. Peccatum originale non facit nuptias malas. X, 404. Undecumque nascitur homo, sive de conjugio sive de fornicatione, reus est per originale peccatum. X, 729. Quatenus a parentibus regeneratis, in prolem trajiciatur peccatum originale. X, 434. Sicut fieri potuit ut de Christianis non Christianis, de membris Christi non membrum Christi; ita etiam fit ut de mundatis non mundatus nascatur. X, 195. Qui fit ut ex parente, in quo non est peccatum originale, illud contrahatur. X, 843, 844. Peccatum originale solum generatione contrahitur. X, 120. Peccatum originale de vitio seminis trahitur. X, 447. Peccatum originale jure seminatiois est nostrum. X, 1071. Peccatum ex propagatione, quemadmodum et justitia ex regeneratione. X, 119. Parentes posse in prolem transmittere quod non habent, exemplis ostenditur. X, 831. Quomodo quod in parente dimissum est, trahatur in prolem, utcumque explicatur exemplo olestri nascentis ex olea. X, 425, 426. De conjugibus fidelibus rei nascuntur, tanquam ex oliva oleaster. X, 535. Peccatum originale, quod jam remissum est parentibus baptizatis, manere in parvulis, exemplo preputii demonstratur. X, 834. Et paleæ frumenti. X, 195. Sicut eorum per quos parvuli renascuntur, justitiæ spiritus trajicit in eos fidem, sic eorum per quos nascuntur, caro peccati trajicit in eos noxam. X, 187. Peccatum alienum a Deo æquissimo non posse parvulis imputari, dogma Pelagianorum. X, 1148, 1149. Peccatum originale quomodo alienum. X, 194. Quomodo et nostrum. X, 921, 1257. Rem voluntatis non posse seminibus admoveari, falsum Juliani principium. X, 1540, 1541.

Peccatum originale non absurde vocatur voluntarium. I, 604, 608, 610. Peccatum originale non sine voluntate. X, 1149. Peccatum originale non est in voluntate nascentis, non tamen est sine aliqua primi scilicet hominis voluntate. X, 1393, 1394. Peccatum originale etsi trahunt sine propria voluntate nascentes, tamen per voluntatem primi hominis ipsa est origo vitata. X, 1477. Peccatum originale ex mala voluntate Adæ ortum. X, 464, 707. Originale peccatum de vitio voluntario propagatum. X, 1417. Peccatum originale voluntate primi parentis factum, ad posterum sine voluntate transit per contagium. X, 1396. Peccatum, etiam originale, non sine libera voluntate. X, 1592. Peccatum originale quo sensu liberum. X, 838. Peccato originali omnes præter Christum obnoxii. X, 183. Parvuli propter peccatum originale prævaricatores sunt. IV, 1574. Peccato originis anima Christi non fuit obnoxia. II, 866. Quia sine concupiscentia conceptus Christus. V, 783, 823, 824, 852, 1341, 1342. In solo Christo nihil peccati invenit diabolus. V, 928. Solus Christus potest dicere, sine causa hic se passum. IV, 1936. Christus penam pertulit sine culpa. X, 1594. Singularis illa est gloria Christi. X, 1594. Non sequitur, ut si Christus non habuit originale peccatum, nulla imagini Dei pravitas dominetur ingentia. X, 1689.

Peccati primi poena. VII, 373, 375, 453. Effectus. VII, 433. Misericordie hujus vite. VII, 729. Inobedientia concupiscentie et moriendi necessitas. VII, 379. Necessitas peccati et mortis. VII, 403. Peccatum causa mortis est. II, 875. Peccando in moriendi necessitatem compellis est homo. II, 547. Anima post peccatum ordinata regit corpus suum, non omnimodo pro arbitrio suo, sed sicut leges universalis sinunt. II, 587. Peccati poenæ, ignorantia et difficultas. I, 1296. Inquietudo animi. I, 752. Error, et perversus amor. VII, 784. Quæ ex primo peccato fluunt peccata, peccata esse non desinunt. I, 1296. Et quare. I, 1297. Peccato originali universa in deterius mutata fuit natura. X, 732. Ex peccato originali fit, ut tardi ingenio nascantur. X, 1380, 1381. Ad peccandum proclivior est natura mortalium ex peccato

originali. X, 1484. Peccata actualia ad originale homines addunt voluntate jam propria, non per Adam. X, 120. Ex Adam, et super Adam peccata multa nascuntur. IV, 1735. Peccatum originale pertinet ad corporis tempus. X, 978.

Peccatum originale ex poena dignoscitur, X, 1577. Peccatum originale ostendunt miseriae generis humani. X, 1177, 1280. Et mala ac cruciatus quibus et ipsi parvuli gravantur. X, 196, 1540. Miseriae hujus vitae testantur, peccato primi hominis universam generis humani massam esse damnatam. VII, 784, 787, 788. Deus neminem sinit mali aliquid perpeti, quod non meretur. X, 1177. Poena imaginis Dei injusta esset, nisi eam culpa meruisset. X, 1594. Grave jugum super filios Adam injustum esset, si peccatum originale non esset. X, 1061, 1062, 1072, 1250, 1267, 1353, 1539, 1437, 1557. Miseria tam magna non irrogaretur humanae naturae, nisi esset peccatum. X, 1061, 1062, 1065. Justitia non est, ut ab ortu suo filii Adam gravi jugo premantur, sine ullo merito peccatorum. X, 1147, 1149, 1150. Contra instituta justitiae Dei est, ut ab ipso vel sub ipso poena hominibus irrogetur sine merito. X, 1191. Non erat justum, sine crimine transire in posteros Adae supplicium. X, 1164, 1165. Injuste anima gravatur corpore, si non est originale peccatum. X, 1268. Deus injustus in gravi jugo super filios Adam, si negatur originale peccatum. X, 1126. Deus aequissimus non permitteret jugum grave parvulis imponi, nisi in eis peccatum inveniret. X, 1075, 1079, 1175. Deus in tot et tantis malis quae parvuli patiuntur, aut justitiam, aut omnipotentiam, aut ipsam curam rerum humanarum perdit, si non est peccatum originale. X, 1072, 1148. Peccatum originale qui negant, Deum vel invalidum, vel injustum dicere coguntur. X, 864. Peccatum originale conantur auferre Pelagiani, laude operum divinorum. X, 460. Anima etiam cum illo peccato originali nascens, habet unde Deo gratias agat. I, 1207. Originale peccatum parentibus non imputandum. X, 730, 731. Peccatum originale inde demonstratur, quia Deus fidelis est in verbis suis, justus in judiciis, sanctus in operibus. X, 1453. Peccati originalis rei parvuli demonstrantur. X, 1067.

Peccatum et mors per unum hominem in omnes transit, et utrumque auferitur a Christo. X, 1180. Judicium ex uno in condemnationem, gratia ex multis delictis in justificationem. X, 871. Omnes homines propter peccatum originale justo dei judicio damnationi obstricti. X, 953. Peccatum originale ad damnationem sufficit. X, 117. Et eos, quibus non dimittitur, trahit ad damnationem. X, 1180, 1181, 1182. Etiam si alia non accedant. X, 1185, 1188. Nisi regeneratione solvatur. X, 1278. Peccato originali per Dei judicium non soluto, aut per Dei gratiam soluto, cum moriuntur infantes, aut merito regenerationis transeunt ex malis ad bona, aut merito originis transeunt ex malis ad mala. X, 978. Quod parvuli non renati, si moriantur ante propriae voluntatis arbitrium, propter aliena peccata damnantur, quidam indignantur. X, 1071. An sicut diabolus, ita homo non damnandus nisi ex peccatis propriae voluntatis. X, 810. Injuste non suscipiuntur in regnum Dei imagines Dei, si non sit peccatum originale. X, 1251, 1268, 1280. A regno Dei nemo sit alienus sine malo. X, 815. Imago Dei sine peccato non excludenda a regno Dei. X, 142, 1082, 1154. Imaginis Dei contumelia est separari a regno Dei. X, 1156. Deus non spernit imagnem suam nisi si reus. X, 1065. sic imputatur generatis parvulis injustitia primi hominis ad subeundum supplicium, quemadmodum imputatur parvulis regeneratis justitia secundi hominis ad obtinendum regnum colorum. X, 1078, 1079. Sicut merito peccati tamquam stipendium redditur mors, ita merito justitiae tamquam stipendium vita aeterna. II, 881.

Peccatum originale circumcissione expiatur. X, 450. Peccati originalis abolitio, infantis circumcissione significata. X, 1259. Peccatum originale nemo tollit praeter Christum. X, 760, 1428. Non diluitur nisi per Christum. VI, 235. Non solvitur nisi regeneratione. X, 505, 1271. A peccato originali non liberat nisi gratia Dei. VII, 428; X, 128. Peccatum originis solvitur baptismo Christi. IV, 591. Cum peccatis omnibus inde natis. IV, 1507; X, 120. Qui peccatum accepto baptismo, non possunt iterum eodem Sacramento purgari. III, 2102. Parvulorum baptisimus non superfluous, cum peccato originali obligentur, et in his remissio peccatorum vere fiat. II, 678, 889, 890. Cum magna injuria Dei exorcizatur et exussillatur imago Dei, si non ibi ille exorcizatur et exussillatur princeps mundi, qui mittitur foras. X, 1220. Crimen est majestatis, exorcizare et exussillare in parvulis imagines Dei, si non fit ut eruantur de potestate diaboli. X, 155.

Peccata universa dimittuntur in baptismo, sed manet fragilitas. X, 650, 653. remanet mors. II, 872. Quare re-

manet poena. X, 1598. Peccati poena, etiam soluto reatu, manent ad certamen fidei. X, 182, 1565. Ut fides probetur. X, 1579. Peccata duobus modis transeunt, actu et reatu. X, 858. Peccata transire actu, manere reatu: concupiscentiam transire reatu, manere actu. X, 858.

Peccatum originale catholica fides credit antiquitus. X, 451, 829. sanctorum Patrum fides de peccato originali. X, 1074, 1075, 1080. Patrum consensio ad asserendum originale peccatum. X, 192, 194, 466, 697, 719, 1406, 1407, 1411, 1415. Peccatum originale confessi sunt Ecclesiae doctores celeberrimi. X, 1380. Veterum testimonia ad probandum peccato originali parvulos obnoxios nasci. X, 190, 614, 662. Cypriani. X, 191, 625, 624, 625, 626, 614, 718, 1075. Ambrosii. X, 409, 632, 1068, 1069, 1070. Peccatum originale nusquam negavit Zosimus. X, 574. Illud agnovit Ambrosius. X, 1142, 1145, 1147, 1155, 1409, 1411, 1414, 1415. Aliique Patres. X, 1145, 1147, 1155, 1157. Dogma catholicum de originali peccato saepius et liquido declaratum ab Ambrosio. X, 1110. Ambrosius de quinque articulis a Juliano positus, ut peccatum originale negaret, recte sentit. X, 686. Pro peccato originali, Hieronymi testimonium. X, 192. Hieronymus dogma de peccato originali in lib. contra Jovinianum, et in commentariis in Job stabilivit. II, 725, 750. Quibus praepertoribus traditum accepit Augustinus dogma peccati originalis. X, 1548. Augustinus sanctos doctores sequitur in questione de peccato originali. X, 1404, 1405. Peccatum originale nunquam non admisit Augustinus a sua conversione. X, 845. Peccatum originale docuit Paulinus. II, 851. In peccato originali asserendo Orientales episcopi Occidentalibus consentiunt. X, 649. Peccata non habere parvulos, quo sensu dixerit Joannes Chrysostomus. X, 635. Peccatum originis probatur ex parvulis ad Christum allatis. V, 659. Pelagius in judicio Palaestino negavit se dicere infantes nuper natos in ec statu esse, in quo Adam fuit ante peccatum. X, 1112. Peccatum originale Pelagius agnovit. X, 635. Agnoverunt et nonnulli haeretici. X, 978. Peccatum originale qui docuerunt, nec Manichaei erant, nec somnabant, nec furebant. X, 1280. Veteres, qui peccatum originale assererunt, nemo Manichaeos audeat appellare. X, 643, 644. Cum ait Deus, Reddam peccata filiorum in patres, non imitacionem, sed generationem redarguit. X, 1254, 1255, 1258.

Peccata patrum redduntur in filios divina justitia, non humana. X, 1278. Peccata parentum quodam sensu et nostra et aliena. X, 859. Peccatis parentum suorum, et non tantum primorum, obligari filios probabile est. VI, 254. Parentum peccatis filii obligati in veteri testamento. X, 872. Cum Deus dicit, et patrum ad filios non pertinere peccata, et reddere se in filios patrum peccata, non contraria loquitur. X, 1271, 1275. Peccata parentum quomodo redduntur in filios. IV, 1437. Quo usque parentum peccata propagentur in filios, non temere definiendum. VI, 255. Peccata patris ad filium juste viventem non pertinent. VIII, 158. Peccata aliena non est imputanda, qui illa posset leviori suo peccato impedire. VI, 498. Peccatum originale sicut quidam parentes aggravant, ita quidam relevant. X, 1428. Quatenus crevit originale peccatum. X, 1259. Peccatum originale sic peccatum est. ut ipsum sit et poena peccati. X, 1068. Peccatum originale causa cur ira Dei manet super infantes in fidelium numerum non assumptus. X, 125. Ex duobus parvulis unus assumitur gratia, relinquitur alter justitia. X, 1065. Unusquisque natus ex Adam, pertinet quodam modo ad veterem civitatem. IV, 754. Quidam peccatum proptium nolunt attribere pueris nisi ab anni quarti decimo articulo. III, 417. Refelluntur. III, 417. Peccatum sine lege mortuum, quia latet, quia non apparet, ac tamquam sepultum ignoratur. V, 850, 852, 891.

Peccatum est aversio ab aeternis, et conversio ad mutabilia. I, 1240, 1209; VII, 354. Est conversio aut ad proprium bonum, aut ad exterius, aut ad inferius. I, 1240, 1269. Peccatum est transgressio, cum aliquod amplius homo appetens, justitiae regulam excedit. V, 335. Peccatum admittitur, dum immoderata in haec infima inclinatione, summa bona deseruntur. I, 679. Dum appetuntur quae Christus contempsit, aut fugiuntur quae Christus sustinuit. III, 155. Peccatum ipsum non amatur, sed ipse inordinatus amor creaturae est peccatum. V, 143. Peccato deficitur aut ad mala, sed male. VII, 355. sicut ante homines facti, s.c. ante Deum cogitationis peccatum est. V, 928.

Peccatorum causa non est Deus. I, 850, 1209; X, 751. Etsi in enim peccata sua refundere soleant peccatores. III, 209. Peccatum a Deo non est. V, 145. Peccatum, quod ad naturam pertinet, Deus facit; quod ad culpam pertinet, non ipse facit. V, 587. Peccatum claudicationis similitudine explicatur. X, 294. Peccatum solum a se, non a Deo homo habet. IV, 1518, 1848. Peccato non ex Deo, sed ex voluntate peccantium. I, 1271; VIII, 560. Peccata non

ferent, nisi a Deo permitterentur, quare permittantur. VI, 358, 359. In malorum potestate esse peccare; ut autem hoc vel hoc illa malitia faciant, in solius Dei. X, 984. Nisi voluntas sit causa peccandi, nihil remanet iustitiæ in legibus, institutis, laudibus. II, 1061. Peccati causa ex anima, non ex carne. VII, 405. Cum quisquis peccat, peccat volens. I, 1294. Non natura. I, 1270. Peccatum omnino voluntarium est. III, 133. Nec peccatum esset peccatum, si non esset voluntarium. I, 605. Peccati prima causa, sola est voluntas. II, 775. Voluntas deficiens. VI, 244. Peccatum non nisi a voluntate. VIII, 103, 121, 122; X, 1312. In voluntate cuiusque est utrum tenebræ sit, an lux. III, 884. si nolumus, non peccamus. X, 152. Peccati originem voluntas habet. X, 1477. Peccata a nescientibus vel coactis perpetrata, non omnino sunt sine voluntate. I, 604. qui enim nesciens peccat, peccatum tamen volens facit. I, 609. Licet peccatum possit esse sine voluntate peccati, non tamen sine voluntate facti. I, 609. Durum quidem, quod consuetudo peccandi amorem delicti facit; sed nihil durius quam quod extinguit pudorem. X, 1036.

Peccata ex vi consuetudinis commissa, non voluntaria dicunt Pelagiani. X, 1505. Peccatum manere potest sine voluntate, licet esse non possit sine voluntate. X, 1395, 1396, 1397, 1398, 1410. Peccatum et non posse esse sine voluntate, et esse posse sine voluntate, quomodo verum sit. X, 1396, 1397. Peccatum aliquod non voluntarium. X, 1395. Peccatum a voluntario in non voluntarium mutari posse ostenditur. X, 1505. Est non solum voluntarium atque possibile, verum etiam necessarium peccatum. X, 1493, 1495, 1500. Peccatorum originem non libero arbitrio, sed necessitati naturæ contrariæ tribuunt Manichæi. VIII, 568. Et substantiæ gentis adversæ. VIII, 58. Necessitas peccandi homini non impacta a Creatore. X, 1488. An omnes in peccatum, velut invitati carnis suæ necessitate cogantur. X, 1110. Non in peccatum, velut invitatus, carnis suæ necessitate cogitur homo; sed si jam in ea ætate est, ut propriæ mentis utatur arbitrio, et in peccato sua voluntate retinetur, et a peccato in peccatum sua voluntate præcipitur. X, 1410. Peccandi quædam est necessitas. I, 735, 739; X, 286, 293. Quomodo in eam quis delabatur. I, 733. Tria distinguenda, peccatum, poena peccati, et quod ita peccatum est, ut sit et poena peccati. X, 1068. Idem et peccatum, et peccati poena, et peccati causa esse potest. X, 787, 788. Peccatum quod est peccati poena, qua quisque peccat invitus. X, 1396. Peccantes secuta est peccatum habendi dura necessitas. X, 296. Peccatum ex necessitate. X, 1477. Ad peccatum quod est poena peccati, non requiri ut liberum sit ab eo abstinere. X, 1466. Ut homo sit cum peccato, jam ex necessitate quadam est. X, 295. Peccatum a necessario veniens, in Deum refundendum esse contendit Julianus. X, 1500. Necessitas servitutis sub peccato invicta, nisi delectatione caritatis vincatur delectatio peccati. X, 1421.

Peccatum nominis ex libero arbitrio. VIII, 537, 538. Peccatum et recte factum in libero est voluntatis arbitrio. VI, 17. Peccatum an ut sit aliquid, necesse est ut vitari possit. X, 288. Peccatum per hoc non est, per quod potest esse, id est, per liberum arbitrium. X, 1397. Quod nullo modo caveri potest, peccatum non est. I, 1295; X, 288. Peccato libertate servitur. X, 1110. Multa sunt quæ agunt homines mali, a quibus eis liberum est abstinere. X, 1068. Per liberum arbitrium peccant maxime omnes, qui cum delectatione peccant, et amore peccati; et hoc eis placet, quod eos libet. X, 1110. Homo cum potestate peccandi factus, pro præmio accepturus non posse peccare. VI, 359. In cælo tanta libertas, ut sit etiam bene vendi, et nunquam peccandi, voluntaria felixque necessitas. X, 296. Peccata ex necessitate quænam sint. X, 1119. Peccata quæ necessitate facta dicuntur, peccata infirmitatis intelligenda. X, 287. Peccatum necessarium non fuit, ut esset causa misericordiæ Dei. X, 261.

Peccatum. An aliquis in hac vita sine peccato, potest esse aliqua questio. X, 199, 281, 296, 299. Hominem post baptismum non posse peccare, Joviniani hæresis. X, 1114, 1116, 1117. Quidam asserentes hominem posse in hac vita sine ullo peccato vivere. VI, 426. Hominem posse esse sine peccato, et revera quosdam fuisse, docuit Pelagius, qui sibi ipsi contradicit. II, 776. Hunc refellit Joannes Hierosolymitanus. II, 829. Totam ecclesiam esse absque peccato dixerunt Pelagiani. V, 980. Refelluntur. V, 980. Peccatum nullum habere vitam iustorum, existimant Pelagiani. VIII, 48. Posse hominem, si velit, esse sine peccato, doctrina Pelagii. X, 350. Et dogma Cælestii. X, 334. Pelagio objectum illud dogma in episcopali synodo, et quatenus ab ipso explicatum. X, 329. Quod ante adventum Christi sine peccato fuerint homines, dicit Cælestius: Pelagius vero quod sancte et iuste vixerint. X, 334, 335, 336. nemo in hac vita sine peccato. II, 874, 875; III, 1697,

1789, 1790, 1871; V, 152, 749; 895, 979; VI, 228, 720. Quantumvis iustus. VII, 657, 748, 749, 787, 788; VIII, 632; X, 1115, 1235. Verum dixit, qui hominem non esse sine peccato dixit. X, 265, 266. Christus solus sine peccato. V, 1341. Excepto uno Mediatore, nemo in hac vita sine ullo peccato. X, 153, 158, 166, 179, 245, 650, 651, 658, 726, 753. Nec ipse Paulus. X, 166. Nullus excepto Christo fuit vel esse potest qui nullum habeat peccatum. X, 171, 174, 306. Et hoc ad indeclinabilem fidei professionem pertinet. X, 184. Quamvis fieri possit ut sit homo sine peccato. X, 201. Erat Dominus mortalitatis, sed non de peccato. IV, 382. Solus esse innocens infans potuit, qui de opere Adam non est natus. IV, 392. Solus sine peccato venit, qui nos peccatores invenit. IV, 253. In solo Christo nihil invenit diabolus. V, 929. Peccatum quo pacto Christus ignorabat. IV, 333, 534. Peccatum vel trahendo, vel addendo habetur: nullum habuit Christus. V, 824. Peccatum nec in anima fuit, nec in corpore quod sibi Verbum ajunt. IV, 535. Peccatores omnes solus a peccatis liber atque liberator invenit. II, 609. An præter Christum aliqui sine peccato, non nimis reluctandum censet Augustinus. X, 517. Qui dicunt vel esse vel fuisse hic aliquem, præter Christum, qui nullum haberet omnino peccatum, utcumque tolerandi sunt. II, 675. De sancta Virgine Maria, propter honorem Domini, nullam prorsus cum de peccatis agitur, haberi volo questionem. X, 267. Præter Virginem nullus sanctorum sine peccato. X, 267. Christus ventens in hominibus non invenit, nisi quod damnaret. V, 291. Nemo hic potest sine peccato vivere. V, 401. Quomodo quidam in hac vita dici possunt sine peccato. X, 384. Aliud est iuste vivere, aliud esse sine peccato. X, 355. Et iustus quis esse, et sine peccato non esse, potest. X, 269. Aliud est non habere peccatum, aliud non obedire ejus desideriis. X, 283. Conflictus contra peccatum. X, 305. Unde certantes cum vitiiis, non sumus sine peccato. X, 696. Aliud est non peccare, aliud non habere peccatum. III, 2140. Peccatum non habere quid. X, 453. Nemo ita iuste vivit in hac carne, ut nullum habeat omnino peccatum. X, 316. Aliud est esse sine peccato, aliud esse sine querela. X, 304. Aliud non facere bonum, aliud non esse sine peccato, etiamsi homo faciat multa bona. X, 507. Multi sine crimine, nemo sine peccato. X, 565. Sine crimine potest aliquis vivere, non sine peccato. VII, 415. Qui ambulant in viis Domini, peccatum non operantur; et tamen non sunt sine peccato. IV, 1506. Paucissimi sunt, qui ab ineunte adolescentia nulla damnabilia peccata committunt. VII, 750. Peccata levia non potest homo non habere, quamdiu carnem portat. III, 1982. Quandoque homo fiat sine peccato, non est definitum in iudicio Palestino. X, 352, 356. Peccata alia sacramentorum et verbi Dei dispensatoribus, alia laicis quotidiana. V, 1538, 1540. Peccata quæ obrepere soleant. V, 1541. Perfectos fideles hic non esse sine peccato, ex oratione Dominica intelligitur. X, 300. Et manifestum sit. X, 316. Iusti merito orant pro remissione peccatorum suorum. II, 842. Quo sensu qui natus est ex Deo non peccat. X, 312, 370. Et non potest peccare. X, 254. Et nemo sine peccato. X, 157, 158. Cur nemo in hac vita sine peccato. X, 167. Cur culpa est hominis, quod sine peccato non sit, cum sine gratia non possit esse sine peccato. X, 297. Vult Deus hominem esse sine peccato. X, 295. Cur præcipitur homini esse sine peccato. X, 295. Consultissime præcipitur homini esse sine peccato, quare. X, 295. Cur Deus præcipit hominibus ut non faciant ullum peccatum, cum sciat hoc neminem impleturum. X, 165. Non peccare datur a Deo, quomodo. X, 1212, 1215. Necessarium fuit homini ad auferendam superbiam occasionem, ut absque peccato esse non posset. X, 262. Enoch et Elias non permisi sunt hic vivere, quia nemo hic sine peccato potest vivere. II, 872. Peccata eorum quorum iustitiam commemorat, quamvis Scriptura non referat, non tamen hi sine peccato. X, 268. Testimonia Scripturarum et exempla, quibus probatur hominem non esse sine peccato. X, 159. Elusioni Pelagiorum satisficit. X, 159. Non ideo quisque prorsus sine peccato, quod perfectus in aliqua re dicatur in Scripturis. X, 165. Etsi aliquotiens in Scripturis invenitur, homines dictos esse sine querela, non invenitur qui sit dictus sine peccato præter Christum. X, 253. Considerata in scripturis norma iustitiæ, homo quantumcumque profecerit, invenitur peccator. IV, 1269, 1827. A peccatis nec illi immunes fuerunt, qui Dei præcepta custodisse laudantur in scripturis. IV, 1266. Quare peccata magisterum virorum scripta sunt. III, 78; X, 286. Nullus in membris Christi dicere audeat se non habere peccatum. IV, 1818. Peccatorum post baptismum commissorum veniam petere ad omnes pertinet, etiam ad Apostolos. IV, 1819. Qui sine peccato se vivere existimat, id agit ut veniam non accipiat. VII, 415. Non propter arrogantiam vitandam, sed propter veritatem fatendam, non dicunt sancti se non habere peccatum. IV, 1506. si quis

forte hic sine peccato, quanto magnus est, tanto magis humiliat se. VI, 426. Peccasse se qui negat, Deum facit mendacem, dum se vult facere veracem. III, 1963. Peccatum esset, si quis non habens diceret se habere. VI, 720. Secundum Ambrosium nemo sine peccato in hoc mundo. X, 384. Hominem posse esse sine peccato in hac vita non statim negandum, quare. X, 153. Potest homo esse sine peccato in hac vita, et si talis non sit. I, 644, 645; X, 241. Quomodo. X, 155, 156. Posse hominem esse sine peccato, si velit, quo sensu. X, 336. Cum sine peccato vivere possit homo, cur nemo sine peccato. X, 336. Etsi sine peccatis esse non possumus, oderimus tamen ea. V, 984. Quis esse sine peccato verissime dicendus. X, 285. Esse sine ullo omnino peccato, nondum æquat hominem Deo. X, 265. Sine peccato nemo vivere, sed mori potest. X, 267. An sancti mortui sint sine peccato. X, 268. Merebitur hinc exire sine peccato, qui peccata sine quibus hic non vivitur, mundare non neglexerit. II, 675. Sine omni peccato esse non nisi in resurrectione sperandum est. III, 2140. Nullum habere vitium, iustitia est posterioris vite, quæ præsentis erit præmium. X, 1514, 1515. Post resurrectionem non solum nulla peccata, sed nec ulla desideria vitiosa. X, 407. In celo nulla peccata remittuntur, quare. X, 848. Peccatum nullum esse poterit in regno Dei. X, 1582. Non posse peccare, præmium sanctorum. X, 1525. Peccata sine quibus hic non vivitur, pedum lotionem significantur. III, 1789, 1794. Nemo cui necessaria non fuerit remissio peccatorum. X, 316. Homo cum debeat esse sine peccato, hoc quidem potest, sed non sine gratia. X, 294. Potest homo sine peccato esse, sed auxiliante gratia. X, 271. Homo non nisi gratia Christi potest esse sine peccato. X, 299. Nemo in hac vita sine peccato, etiam per gratiam Dei: quamvis asserere hominem per gratiam posse esse sine peccato, sit tolerabile. II, 771. Ad non peccandum quamvis liberum esse non dubitetur arbitrium voluntatis, tamen ejus potestas non sufficit, nisi adjuvetur infirmitas. II, 766, 775. Ad peccandum anima sibi ipsa sufficit, non ad sanandum peccatum quod hæserit. V, 158. Ut non peccemus, liberum arbitrium non est in nobis ante gratiam, sed tantum ut peccare nolimus. III, 2066. Impietate sceleratissima negatur, sine gratia Dei hominem sine peccato esse non posse. X, 252. Error eorum, qui dicunt vivere hic hominem sine peccato, minus perniciosus. X, 201.

Peccatum vitari potest, si vitata natura sanetur gratia. X, 295. Ut peccato moriamur, gratia opus. III, 2068. Natura humana potest perfici, et esse sine peccato, sed gratia Dei. X, 281. Peccatum sine gratia vinci non potest. VI, 105. Nullum est peccatum quod facit homo, quod non possit facere et alter homo, si desit rector a quo factus est homo. V, 598. Omne crimen, ficius, vel peccatum, nostræ est negligentia; et omnis virtus et sanctitas, Dei est indulgentia. V, 605.

Peccatum nunc homini cum morte dominatur. VI, 282. Peccati servus, quis. X, 1107. Non omnis qui servus est peccati, facit peccatum; sed qui facit peccatum, servus est peccati. X, 1107. Captivi facti sumus, quia venundati sumus sub peccato. III, 1694; IV, 1658. Peccati servitus miserabilis. I, 1233. De servitute peccati, et regno libidinis *inse.* I, 1233. Peccatum non regnet in nostro mortali corpore. III, 1698. Quomodo et quando non regnat. III, 2069. Justi militant, non ut non sit concupiscentia in eorum corpore, sed ut non regnet. III, 417. Peccatum in nobis non regnabit, si desideris quibusdam non obediemus. III, 2068. Peccati regnum everitur duobus modis. III, 1268. Peccati regnum lata Lege cecidisse, Juliani sententia. X, 1235. Discutitur. X, 1226. Peccatum quomodo mortuum erat sine Lege. VI, 104. Et quomodo revixit. VI, 104; X, 559. Quodnam peccatum abundavit per Legem. X, 1235, 1236, 1239. Peccatum non deputari, est ipsum ignorari, et peccatum esse non putari. X, 116. Peccatum an non imputatur, cum non est Lex. X, 1227. Peccatum non deputabatur, id est non apparebat. III, 2067. Unde cognoscit homo inhabitare in carne sua peccatum. VI, 106. Peccatum, non intelligendo, sicut tenebræ non videndo, dignoscitur. III, 2071. Et sentitur. VI, 64. Ignorare peccatum, quid sit. V, 837. Peccatum ignorare, est illud nolle, non approbare. X, 561, 562.

Peccato quinam dominantur. VIII, 258, 259, 261. Peccati corpus evacuare, quid. III, 2069. Quomodo evacuatur. VIII, 891. Peccata pavimentare. V, 1405. Peccata consequentium temporum non recte comparantur Adæ peccato. X, 1549. Non talem esse conditionem consequentium delictorum, qualis fuit delicti primi in paradiso commissi. X, 1550.

Peccatum mors animæ. III, 1748. Sola mors animæ. VIII, 95. Mori potius eligendum est, quam peccare. III, 1767, 1770. Dolenda tantum peccata, mala alia ferenda. IV, 409. Vanitati similis homo efficitur per peccatum, qui veritati

similis erat dum crearetur. IV, 1532, 1865. Iniquitas sola longe a Deo facit. IV, 1775. Peccando recedit homo a Deo, propinquat pie vivendo, quomodo. II, 838. Peccata sola a Deo separant. VII, 300. Et a salute ac vita æterna. X, 129. Quomodo a vita æterna impediunt. VI, 515. Peccata quædam ita impediunt preventionem ad regnum Dei, ut tamen meritis sanctorum impetrent indulgentiam. VII, 750. Quænam sint illa peccata. VII, 750. Obtinere æternam salutem non potest, nisi qui omnes superbias suæ thoros iuaves, peccata sua confitens complanaverit, etc. II, 1029. In peccato tenebræ et frigus. III, 1579. Peccata tenebræ sunt animarum. IX, 118.

Peccatorum apud Deum confessio, spem excitat. I, 675, 781. Peccata sua Daniel quotidie Deo confitebatur. II, 675. Peccata melius accusantur, ut pereant, quam excusantur ut maneant. IV, 1410. Peccatorum confessio prava et excusatoria. IV, 268. Peccatorum tegmen bonum et tegumen malum. IV, 266. Peccata adduntur peccatis, cum peccata quæ facta sunt, cooperiuntur aliis peccatis. III, 1409. Peccata noli operire tu, et operiet Deus. IV, 267. Peccati excusatio, et perversa defensio. V, 158, 145, 153, 186. *Vide* Penitentia. Peccati excusatio, superbia est pejor et damnabilior. VII, 422. Peccata non confitentis, sed deicentis, fumo deficienti comparantur. V, 153. Peccata cum excusamus, diabolus triumphat; cum accusamus, gemit ac dolet. V, 186. Cum peccata nostra cognoscimus, Dei gloriam commendamus. IV, 1219. Deus avertendo faciem, peccata delet; advertendo, scribit. IV, 594. Avertat Deus faciem suam a peccatis tuis, sed non avertat faciem a te. IV, 207. Tu a peccatis faciem noli avertere, si vis ut Deus ab ipsis avertat faciem suam. IV, 505, 4652. Peccata cum attendit, accusat et punit homo; non attendit Deus, defendit, liberat. IV, 266. Peccata sua qui non vult videre, post dorsum se ponit, et aliorum peccata acute attendit. IV, 1284. Peccata sua qui defendunt, aut Deo tribuunt, redarguuntur. IV, 268, 434, 605, 701, 854, 1172, 1793, 1808, 1821. Peccatorum confessiones, ulcera quæ foras erumpunt. III, 1330. Peccata quomodo pateant, sentit qui sanum habet olfactum. IV, 401. Peccatorum sarcina, quam cito deponenda. III, 1474. Peccati gravitas turbare nos debet. III, 1733. Peccatum displicere debet. V, 134. Peccata sua homini displicent, cum ei Deus lucet. III, 1491. Peccata non vere plangis, si lacrymæ currunt, et manus cessant. IV, 410. Peccata ne desperando augeamus, propositus est penitentia portus: rursus ne sperando augeamus, unus est dies mortis incertus. V, 1560. Peccatum ad se convertendum ut ejus obtineatur remissio. VIII, 238. Peccati conversio debet esse ad hominem, quo sensu. VII, 444, 445. Peccata duobus modis, ut morbi, ita et caventur. X, 287. Peccata triplicis generis triplici remedio sananda. VI, 228. Peccatum per peccatum non debet decluari. VII, 58.

Peccatorum genus duplex. IV, 816. Peccati genus triplex. III, 1747; VI, 17, 228. Peccata omnia concludunt hæc tria, voluptas carnis, superbia, et curiositas. IV, 115. Peccati tres differentie. III, 1247. Tamquam tres mortes. III, 1247. Peccatorum genera duo, in Deum, et in hominem. V, 1271. Peccare in Deum et peccare Deo quid sit. III, 775, 774. Peccandi in Deum nulla est ratio. V, 1469. Peccatum hominis vel angeli nihil nocet Deo. VI, 353. Peccatum Deo non nocet. I, 850. Nec nocere potest. I, 690. Quomodo ergo contra Deum est. I, 690. Duobus modis peccat homo antequam fiat sapiens. I, 1508. Peccata omnia aut ad corruptelam pertinent flagitiorum, aut ad facinora nocendi. V, 87. Peccatum in hominem non contemnendum. V, 507. Peccatum in hominem duobus modis committitur, uno, si ledatur; alio, si cum potest, non adjuvetur. I, 1332. Peccatum omne magis obstet facienti, quam patienti. VI, 240. Peccatum in spiritum sanctum an schisma potest dici, et traditio scripturarum. IX, 554. An peccatum illud schismaticis non debet obijci. IX, 554.

Peccata alia sunt contra naturam, alia contra mores, alia contra præcepta. VIII, 428.

Peccatum appellatur peccati delectatio. III, 417. Peccatum in membris, de quo Apostolus, est violentia quædam carnis illecebra in corpore mortis hujus. III, 417. Peccati lex dicta peccatum. X, 178. Peccatum dicitur concupiscentia, quia inde oriuntur cuncta peccata. V, 840. Peccati lex in membris, quid. VI, 107, 108. Peccati lex est violentia consuetudinis. I, 754. Peccatum appellat Apostolus illicita desideria languoris originalis. IV, 1507. Peccatum ad mortem, quid. III, 1286; X, 938. Peccata imitationis in mundo. X, 1162. Peccatum quod Judæi non habuissent, si Christus non venisset. V, 450. Cur mundus de solo peccato arguitur incredulitatis. V, 785, 787. Peccatum aliud tantummodo peccatum est, aliud est etiam peccata peccati. I, 604, 608, 612; III, 156; X, 1467, 1474. Peccata quædam sunt, quæ ita peccata sunt, ut ponæ sint eorum peccatorum.

IV, 687; X, 258, 790, 793, 906, 975. Nonnulla etiam de ira Dei veniunt peccata. III, 797. Peccata peccatis puniuntur. X, 1354. Venit hoc de poena peccati, ut homo adversus se ipsum divideretur, qui uni subditus esse noluit. IV, 891, 1839. Peccatorum quorundam perpetratorum facilitas, poena est aliorum praecedentium. VI, 81. Peccata quaedam manifesta, ex poena veniunt quorundam occultorum. VIII, 288. Peccatum manifestum utile ad sanandum vitium occultum superbiae. VII, 422. Peccatorum iudicium et poena, quae nunc occulte agitur. IV, 117. In ipso animo continuo poena sequitur culpam, plerumque maior non sentiens cecitate graviore. II, 581. Deus non opere iniquo, sed opere justo facit, ut quaedam peccata sint etiam poenae peccati. X, 1563, 1536. Objectioni contra sententiam de peccato et de poena peccati satisfi. X, 790. Peccati actualis duplex est origo. I, 1283. Duplex causa. X, 854. Peccati causa duplex, ignorantia et concupiscentia. X, 563. Ignorantia et infirmitas. VI, 271; X, 152, 167. Aliud peccatum, aliud concupiscentia peccati. X, 1172. Peccatorum causa, aut ignorantia aut fragilitas aut contemptus. III, 729. Peccati Adae iustissima poena, ignorantia et difficultas. X, 287. Peccata omnia ab illa erroris et perversi amoris radice veniunt, cum qua nascitur omnis filius Adam. X, 846.

Peccata humana dicuntur peccata ignorantiae. III, 720. Peccata ignorantum. VI, 436. Peccata ex ignorantia. X, 287. Omnis qui peccat, quomodo non viderit nec cognoverit Deum. X, 313. Peccatum scientis, quam nescientis, gravius. IX, 137, 458; X, 884. Peccata ignorantiae leviora, quam quae a scientibus committuntur. X, 148. Peccatum sine dubitatione est ipsa ignorantia, in eis qui intelligere noluerunt; in eis autem qui non potuerunt, poena peccati. II, 883. Peccata notentium sunt peccata nescientium. II, 728. Peccata ignorantiae etiam possunt esse in baptizatis. III, 2190. Peccata ignorantiae ea sunt omnia, quando quisque bene fieri putat, quod male fit. II, 186.

Peccata ex infirmitate de traduce primi peccati Adam, et de consuetudine mala veniunt. VIII, 541. Peccata quotidiana omnes ex carnis infirmitate contrahimus. V, 1541. Peccatum fragilitatis si irrepserit, nihil faciendum. III, 1983. Quomodo curatur. VIII, 541. Ad peccandum duo incitamenta, voluptas et dolor. V, 1286. Contra haec duo remedia. V, 1286. Omnia peccata duae res faciunt in homine, cupiditas et timor. IV, 413, 1026. Peccando quisque animam suam diabolo vendit pretio voluptatis. III, 2071. Peccatum si non delectaret, non ferret; nec delectaret, si sanitas esset. V, 877. Iustitia si minus delectat quam peccatum, aut si non delectat, aut si minus quam dignum est delectat, hoc fit de languoribus animae. V, 877.

Peccata quae occulte fiunt, dulciora. III, 2070. Peccati dulcedo fallax. VI, 104. Peccatum quasi rhamnus, primum delectat, postea compungit. IV, 689. Peccatum dulce est, sed amara est mors quod perducit. V, 398. Propter quod peccant homines, morientes hic dimittunt, et ipsa peccata secum portant. V, 398.

Peccatum non committitur sine causa. I, 679. Non committitur nisi ob utilitatem aut delectationem. VI, 513. Forte ipsum peccare nemo velit, sed propter aliud fit, quod vult qui peccat. III, 728. Peccata etsi non propter utilitatem temporalem, an saltem propter sanctitatem servandam admitti possint. VI, 513. Faciat homo etiam pro temporali hominum salute quod potest: ubi ubi nisi peccando potest, iam se existimet non habere quid faciat. VI, 542. Peccata nullo quasi bono facienda. VI, 528. Peccata compensativa, nec ipsa admittenda esse. IV, 550, 553, 559. Peccatum non solum illud est quod in turpi aut iniquo facto apparet hominibus; sed etiam si habeat speciem boni operis, et tamen propter mercedem temporalem fiat, non propter requiem sempiternam. V, 208. Peccati inaniter putat se esse victorem, qui poenae timore non peccat. II, 593. Voluntate peccat, qui solo timore non peccat. X, 538. Peccare non debes, non timore poenae, sed amore iustitiae. V, 870. Inimicus iustitiae est, qui poenae timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 394. Peccatum quisque tantum odit, quantum diligit iustitiam. II, 394.

Peccata quot modis fiunt. X, 563. Peccata multa in interioribus dictis, quae non sunt in exterioribus factis. VI, 351. Sed nulla in exterioribus factis, quae non praecedant in interioribus dictis. VI, 351. Peccata linguae et peccata cordis quis vitare potest? IV, 1700. In ipsis concessis peccata contingunt, si exceditur modus debitus. V, 88, 1273. Tres vel quatuor in peccatis progressus. V, 594, 720. Tria sunt quibus impletur peccatum, suggestione, delectatione et consensione. III, 207, 1246. Tria haec similia sunt his quae in tentatione primi parentis acciderunt. III, 207, 1246. Peccamus non in desiderio pravo, sed in consensione. III, 2066. Peccatum inest cum delectaris; regnat, si consentis. IV, 387. Peccata peccatis quomodo connectuntur. IV, 677, 1705, 1808. Omnis qui peccat, adversus caritatem facit: proinde qui in uno offendit, factus est omnium reus, cum

nullum peccatum sit, nisi contra caritatem, etc. II, 759. Homo tanto plenior iniquitatis, quanto inerior caritatis. II, 740.

Peccata omnia paria esse stoici contendunt. VI, 539. Dicebat Jovinianus. VIII, 45. Et Nectarius existimat; hunc refellit Aug. II, 387, 393, 394. Peccatum et crimen quo differant. IV, 1507, 1508. Et utriusque definitio. III, 681, 682. Etiam in parvulis debita et delicta. IV, 1381. Peccata venialia et crimina. X, 563. Damnabilia et venialia. X, 502, 1180. Peccata grandia, et peccata minuta. III, 1491, 1492. Gradus in peccatis et in reatu. III, 1211. Peccata sunt quaedam, de quibus definire an propter illa perituri sumus, impossibile est. IV, 1132. Peccata quae sint levicia, quae gravia, non humano sed divino sunt pensanda iudicio. VI, 269. In omni peccato, plus in maiore, minus in minore, tamen contra iustitiam concupiscitur. VI, 307. Peccatum esse ex intentione aliud alio levius; non tamen faciendum levius, quod saepe alterius generis peccato gravius est. VI, 529. Peccata, quae crimina nominantur. V, 1206. Peccata gravia, quibus debetur certa condemnatio ac separatio a pane quotidiano. V, 88, 382, 1540. Peccata quae penitentiae laborem exigunt vehementiorem. V, 1273. Peccata sunt aliqua in Christianis, quae inimicorum persecutione graviora sunt. III, 1266. Peccata venialia, peccata iustorum quae. VI, 1718; X, 250, 244, 269. sine peccatis venialibus haec vita non ducitur. X, 250. Peccata videntur venialiora, cum is qui reus est, correctionem promittit. II, 654. Peccata venialia iustum a vita aeterna non impediunt. X, 250. Quatenus dimittantur. X, 1180. Minuta peccata quaedam recensentur. V, 80, 392, 1206. Peccatorum venialium exempla. X, 268, 269. Peccatorum venialium multitudo in uno homine. X, 269. Peccata minuta non contemnenda. V, 88, 382, 398. Non negligenda. VI, 680. Si negligentur, occidunt. III, 1492. Peccata cavenda, etiam quae videntur minuta. IV, 447, 448. Peccata si negligentur, quia minuta; timeantur quia multa sunt. IV, 1700. Peccata levia si contemnis quando appendis, expavesce quando numeras. III, 1982. Peccata levia simul congregata, quasi scabies, aut necant, aut decus nostrum exterminant. V, 1541. Peccata levia tanquam aqua intrant per rimulas ad sentinam. IV, 810. Peccata minuta quotidiana massam et cumulum efficiunt. IV, 1201. si non singula suis molibus conterunt, omnia tamen acervo non obruant. IV, 1508. Peccata minuta multitudo obruant, nisi a Deo dimittantur. V, 88, 382, 1207, 1273. Peccata levia multa, faciunt unum grande. III, 1982. Parva peccata, si tamen crebra, sicut unum grande peccatum, nos gravant et opprimunt. II, 1089. Peccata parva quae subreptum vigilantibus, superbia crescunt, humilitate perimuntur. VI, 423, 426. Vitare peccatum quisque debet levius, potius quod suum, quam gravius quod alienum. VI, 499. Peccata quae levia videntur, sunt interdum gravissima. VI, 270. Peccata quisque aestimat gravia, prout vitae quam diligit faciunt injuriam. VI, 513. Peccata horrenda, usu videntur levia. VI, 270. Peccata sola inusitata exhorrescimus. VI, 271. Vae peccatis hominum, quae sola inusitata exhorrescimus: usitata vero saepe videndo omnia tolerare, saepe tolerando nonnulla etiam facere cogimur. III, 2150. quae putant homines leviter habenda tanquam in carne peccata, Deum ipsam laedunt. III, 560. Peccata carnis mortifera. V, 507. Peccare in proprium corpus, cui solus dicitur fornicator, cum operibus carnis alia peccata tribuantur. V, 880. Unde impij, quibus gratia non subvenit, alij magis, alij minus peccant. X, 1185. Peccata gravia vitanda, minutiora triplici remedio curanda. V, 88. Peccatorum quotidianorum mundatio, et medicina quotidiana. V, 127, 290, 382, 985, 1207, 1272. Peccata leviora oratione dominica delentur. VI, 265. Et elemosynis. X, 502, 504, 563, 564. Peccatorum venialium penitentia, jejunia, elemosynae et orationes. II, 1089. Peccata levia cur non commemorata sicut in scriptura. X, 268. Peccant multi dum putant se non videri a Deo. V, 441. Peccare si vis, quare ubi te non videt Deus, et fac quod vis. V, 756.

Peccatis alienis an quis possit obnoxius esse. X, 839. Peccatis alienis quis communicet. V, 549; IX, 344. Aut non communicet. V, 551; IX, 79, 80, 82, 85. Peccatis alienis communicare est ipsis consentire. IX, 228, 609. Qui vitis nutriendis parcit et lavet, ne contristet peccantium voluntatem, tam non est misericors, quam qui non vult cultrum rapere puero ne audiat plorantem, etc. II, 393. Quot modis dici possit aliquis peccasse cum alio. IV, 1409. qui consentit peccatori, is peccatis propriis, non alienis premitur. IV, 1699. Peccatum alteri suadet, vel stulta benevolentia, vel maligna invidentia. VIII, 582. Peccantibus non consentire, qui eos non vult peccando cohibere. VI, 498. Ut durum est convenitiam praebere peccantibus, ita impium manum negare conversis. II, 784. Peccata aliena non praedjudicant. IX, 427. Vide Ecclesia, Mali. De peccatis alijs nemini calumniandum, nemini calumnia formidanda. IX,

612. Peccata aliena si maculant, sibi ipsi præjudicant Donatistæ. IX, 612. Peccata aliena ad se pertinere volebant Donatistæ. IX, 506. Peccata aliena si quis ad se pertinere existimat, pertinent ad eum. IX, 278, 287. Peccata aliena non obsunt aliorum saluti, cum Christi nomen invocatur. IX, 501. Peccata aliena aliis non obesse ostendit ipsa Maximianistarum a Donatistis susceptio. IX, 571. Nullius criminè maculat conscientem. II, 528. Peccatis alienis ignorantem neminem maculari, fasit sunt episcopi Donatistæ, qui ad Collationem venerant. IX, 631. Peccata aliena non maculant. II, 539, 541; IX, 278, 279, 519, 520, 565. Non maculant quemquam in unitate. IX, 607, 608, 609. Peccatis alienis neminem contaminari, nec propterea negligendam aliorum correptionem. V, 896. Peccata aliena patienter portanda. V, 41. sic portanda, ut corriganter. V, 43. Quando peccatur ab aliquo, agendum est ut ab altero nesciatur. V, 511. Peccata aliena non curiosius attendenda. V, 152. Peccata aliena an quisquam debet evitare peccatis suis. VI, 409. Peccata aliorum a iudicibus ecclesiasticis iudicere accusandi non unde negligatur. V, 1546. In via fidei, pro non peccantibus habentur, quibus peccata non imputantur. IV, 1508.

Peccata malæ consuetudinis difficile solvuntur. III, 1756. Familiaritas cum peccato, tamquam cum serpente cavenda. V, 158. Peccata consuetudine vilescunt, ut jam nec sentiantur. V, 125. Peccato quodam non admissio, solvuntur cætera; admissio, confirmantur cætera. III, 2013. Difficile est, ut dum perversi homines vitia devitant, non in eorum contraria perniciouser currant. III, 598. Quomodo a peccato anima resurgat. III, 452. Aliud est recedere ab omni peccato, aliud recessisse. X, 508. Parum est recedere a peccatis, si præterita curare neglexeris. V, 409. Peccato potest anima mortua esse, quamvis quasi adhuc vivat peccatum. III, 2069. Quando morietur peccatum. III, 2070. Peccatum mimitur in vita proficiendum, consumitur in vita perfectorum. III, 1697. Tanto proficiens a peccato fit loninquior, quanto plenitudinè iustitiæ propinquior. X, 508. Peccata proclivia sunt, et laboriosa iustitia nisi amantibus. X, 1200. Peccata omnia amore et delectatione iustitiæ superanda. X, 161. Nichil sic probat spiritalem virum, quam peccati alieni tractatio. III, 2145.

Peccatum impunitum esse non potest. IV, 505, 701; VI, 358. Tolerabiliter peccant, qui flagello corriguntur et sanantur. IV, 1153. Ad naturalem iustitiæ ordinem pertinet, ut aut peccata non fiant, aut impunita esse non valeant. VIII, 480. Peccatum est contra naturam, sed supplicio redigitur ad naturam. VIII, 480. Peccatum aut a Deo, aut ab homine puniendum est. IV, 505. Peccatum puniendum est aut ab homine poenitente, aut a Deo iudicante. V, 135, 139, 187. Nichil aliud agit quem veraciter poenitet, nisi ut id quod male fecerit, impunitum esse non sinat. II, 685. Peccata volubas, et laborare nolebas; ut parum tibi esset quod esses injustus, nisi et eum injustum voluisses, a quo in te vindicari noluisses. IV, 478. Poena amara correptionis non respicienda. V, 84. Poenitentia utilis et sanitas. I, 700. Poenitentia humillimè locus semel in Ecclesia conceditur. II, 656. Ne medicina vilis minus utilis esset agrotis. II, 656. Opera eorum quibus poenitentia locus in Ecclesia non conceditur, non inutilia. II, 656. Vide Poenitentia. Peccatum si puniendum non esset, nec peccatum esset. IV, 505. Peccata quomodo puniuntur, aut diluuntur. VIII, 480, 588. Peccata punire ac donare peræque pertinet ad Deum. VIII, 561. Dei videre peccata, punire est. IV, 264. Peccantem cur non statim puniat Deus. VI, 662. Multa hic videntur inutilia, sed eorum poenæ reservantur. VI, 265. Sponte peccavit homo, sed non sponte damnatus est. III, 2075. Peccati poena iuste decernitur. III, 334. Dominus peccata non puniendo, non faret peccatis. III, 1650. Peccati poenæ Angelis et hominibus communes. VI, 244. Peccatum temporale an iuste plectatur aeterno supplicio. VII, 723. Peccati merito vindicta est aeterna. II, 581. Peccatorum poena et exitus est, ut primo cupiditatum igne vastentur, deinde a maiorum operum putore a cœtu beatorum abiciantur, postremo abrepti atque submersi inefabiles poenas hant. IV, 157. Peccata poenarum aeternarum digna, temporalibus emendationibus puniuntur. VIII, 442. Peccatorum supplicia quid Deus donet electis ostendunt. VI, 123, 124, 126. Peccantem hominem nec impunitum esse permisit Deus, nec sine misericordia dereliquit. VII, 155. Peccati poenæ iuste sunt. I, 1241. Et variæ. I, 674. Peccati poena quid. III, 221. Peccati hominis propria poena. VI, 244. Unicusquè homini supplicium fit de peccato suo. IV, 107. Peccata in hominibus Deus non punit, quæ commissuros eos aliquando præscivit, ut docebant Pelagiani. II, 889. Peccatorum poena quare calix appellatur. IV, 137. Deus non de se profert unde peccata puniantur, sed ipsa peccata sic ordinat, ut quæ fuerunt delectamenta hominè peccanti, sint instrumenta Domini punienti. IV, 107, 108. Peccati perniciosa

dulcedo per amaritudines tribulationis digeratur. V, 1271. Anima luendo poenas peccati sui, habet dignoscendum boni et mali. III, 158. Per poenam ad resipiscendum eruditur. III, 154. Poena facti peccantes confundit; quod non licetis impunitas. X, 1535. Poena corporis et si non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati. Iustitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam poenæ corporis nos cohibere non debeant. II, 594. Transgressio Prophete morte punita temporalis, sed non aeterna. VI, 598, 599. Quomodo viri sancti nonnulla peccata morte puniuntur. III, 1562. Pro peccato unus, alter non est plectendus in iudicio hominum; in iudicio autem Dei quandoque punitur poena visibilis. III, 778, 779. Peccata quorundam, corporalibus aliorum mortibus vindicantur. VIII, 660. Quare hoc. IX, 745. Quidquid a multis peccatur, Deo non est inultum. II, 523. Peccata multitudinis quomodo corripiantur. IX, 95. Quomodo privatorum. IX, 93. Qui injuste se ordinat in peccatis, iuste ordinatur in poenis. II, 539. Peccatorum Deus non auctor, sed ordinator. VIII, 451. Peccatorum ordinatio in supplicis quomodo poena, quomodo iustitia. VIII, 554. Peccatum Dei imperii ordinem non perturbat. I, 850. Nemo inique agit, nisi divino eodemque iustissimo iudicio permittatur. VII, 639. Peccatum ad decorem universi confert. VII, 556. Animæ peccatrices conerunt ad perfectionem universi. I, 1285. Licet earum peccata huic perfectioni non sint necessaria. I, 1284. Multa bona Deus facit de nostris malis nostrisque peccatis. II, 727. Non ideo cuncta sunt impleta peccatis in mundo, quia peccatum est. VII, 556.

Peccatum irremissibile nullum est, præter perseverantiam in nequitia, cum desperatione indulgentiæ Dei. III, 2104. Peccatum in Spiritum sanctum quod remitti potest in hac vita. II, 814; V, 447, 449. Peccatum in Spiritum sanctum irremissibile. V, 465; VI, 273. Peccare in Spiritum sanctum quid. III, 1267, 2097, 2098. Peccat in Spiritum sanctum, qui desperans, vel contemnens prædicationem gratiæ et pacis, detrahet agere poenitentiam, et in finem usque perdurat. III, 2097, 2108. Peccatum in Spiritum sanctum quod non remittitur, impoenitentia. V, 455. Peccatum in Spiritum sanctum irremissibile, est duritia cordis usque ad finem vitæ, etc. II, 814. Quæstione de peccato in Spiritum sanctum nulla forte in omnibus Scripturis difficilior. V, 449. Hanc in Sermonibus ad populum semper vitavit, ac tandem a Deo motus tractat August. V, 449. Libellus de peccato irremissibili. VI, 272. Peccatum ad mortem. III, 1229, 1230. Pro peccante peccato ad mortem, non orandum. III, 1268. Peccati ad mortem tanta labea est, ut deprecandi humilitatem subire non sinat. III, 1866. Peccatum superbiæ, contemptus verbi Domini. III, 728. Nullo sacrificii genere expiatur. III, 728. Sine poenæ ejus qui committit, non potest aboleri. III, 728. Nullum est peccatum de quo venia non debeat sperari. III, 1640, 1678, 1687, 1696, 1748. Peccatorum remissio omni homini hic degenti necessaria. VI, 262. Peccatorum remissio fit propter futurum iudicium. VI, 265. Peccatorum remissio ad parvulos pertinet. X, 1191, 1196.

Peccata dissolvuntur et abolentur in Christi clarificatione. III, 595. Peccata solus Christus auferre potest. III, 658. De peccato solus liberare potest, qui sine peccato venit. III, 1694, 1698. Peccati virus nonnisi morte Christi auferri posse, serpens exaltatus in deserto docuit. X, 145. Peccata tolluntur, dum mors Christi attenditur. III, 489, 490. Nemo a peccatis liberatur, nisi gratia Dei per Jesum Christum. II, 885; X, 1119. Peccatum propriæ voluntatis etiam solvitur sanaturque per Christum. X, 120. Peccatum quatenus tollit Christus. X, 1172. Christus peccatum tollit triplici ratione. X, 1176. Peccatum peccato tollitur. X, 262. A peccato non fit homo liber Lege, sed gratia. X, 896. Peccatum nullum Lege tollitur. X, 1175, 1176. Peccata per Legem ablata non sunt. III, 2067. Peccatum per gratiam solum au fertur. III, 2065. Peccata non auferunt nisi gratia fidei, quæ per caritatem operatur. III, 2106. Lex fecit ut peccatum proderetur, gratia ut factum deleteret, et ne fieret crederetur. X, 1175. Peccatorum remissio non semel fit per gratiam. X, 1252. Quot modis fit. X, 1252. Quatenus homo sanatur a peccatis. X, 295. Liberatio a peccato duplex. X, 1122. Hominem dici a peccatis non posse mundari, calumniam Juhani adversus Augustinum. X, 1115. Peccatorum purgatio quæ fit in hac vita. VII, 500. Peccata quibus modis mundantur. IX, 475. Peccata tribus modis dimittuntur. VI, 656. Peccatorum medicamenta, eleemosynæ, jejunia, oratio. IX, 65. Peccata oratione expiantur, et Deus placatur. II, 665, 675. Peccata, misericordia sacrificiis expiantur. II, 659. Ad majora scelera non sufficiunt quotidiana eleemosynæ; ut ea mundent. V, 88. Peccata exhaurienda sunt quotidie per bona opera, ne navem depriment. IV, 816. Per eleemosynas de peccatis præteritis est propitiandus Deus, non ad hoc emendus quodam modo, ut ea semper liceat innotine committere. VI, 268. Errant peccatores, qui

in flagitiis permanendi impunitatem se emere per eleemosynas existimant. VI, 268. Peccata non redimunt eleemosynae, nisi vita mutetur. VI, 265, 267. Delentur graviora peccata per orationem Dominicam, si poenitendo vita in melius fuerit mutata. VI, 265. Peccata quantumvis inhumana dimittuntur in baptismo. VI, 653, 656. Peccato moriuntur omnes in baptismo. VI, 253. Peccata non solo baptismo mundantur. IX, 475. Peccatorum remissio non consequitur baptismum, nisi non solum legitimum, sed etiam legitime habeatur. IX, 181. Error non credens peccata remitti in Ecclesia. VI, 272. Peccata quamlibet magna remittuntur in Ecclesia per poenitentiam. VI, 262. Peccatum nullum est, quod poenitenti et veniam deprecanti per Ecclesiam non dimittatur. III, 1536. Peccata extra Ecclesiam non remittuntur. VI, 205; IX, 146, 147, 150. Praeter Ecclesiam nihil solvitur. V, 1349. Poenitentia sola qua in vera religione agitur, impetrat veniam, et purgat admissum. II, 391. Per se excitat hominum, per discipulos solvit. V, 1550. Peccatorum solutio per Ecclesiam dari potest, suscitari autem ipse mortuus, non nisi iustus clamante Domino potest. IV, 1506, 1507. Peccatorum remissio datur etiam per malos ministros. IX, 67. Peccata non dimittuntur nisi baptizatis. VI, 656. Quibus peccatis facilis veniae spes erit. V, 155. Peccatis, quae propter liberationes hominum sunt, veniam concedi non existimandum. III, 708. Peccati ignorantia ad facilitatem veniae pertinet. IX, 158. Condicio qua nobis relaxantur quotidiana peccata. V, 985.

Peccata non dimittenti, nec dimittuntur a Deo. VI, 193, 267; VII, 749. Peccata aliis non remittenti nulla est spes salutis. V, 1275. Peccata aliis condonare, antidotum contra omnia peccata. V, 1271. Remedium peccatorum. IV, 1698; IX, 215. Peccati venia quando et quo antea concedenda vel neganda. II, 391. Peccatum in se commissum dimittente, ut Deus dimittat, magnum opus misericordiae. IX, 64. Peccata dimissa redeunt, ubi fraterna caritas non est. IX, 120. Peccata omnia delentur, cum ex vero corde et plena fiducia dicimus, *Dimitte nobis*, etc. IV, 1861. Peccata aliis dimittendi necessitas. V, 384. Delicta invicem nobis donare debemus, et pro his invicem orare. III, 1794, 1795. Veniam omnes deprecari a Deo debemus, non absolutionem. V, 152. Tota Ecclesia licet peti sibi dimitti peccata. V, 981, 982. Quae peccata petimus in oratione Dominica nobis dimitti. IV, 1507; IX, 120. Peccata venialia in oratione Dominica delentur. VI, 656. Peccata non omnium, sed eorum quos ante praescivit et praedestinavit Deus dimitti. VIII, 660. Cum de corpore exierit unusquisque, dimittuntur ei omnia, quae talia habebat et dimitterentur debita; quia et quotidianis precibus dimittuntur. V, 982. Peccatum quibusnam Deus non imputat. X, 298. Etiam in saeculo futuro peccata quaedam remittuntur. X, 848. Peccatorum remissio asyllum civium supernorum. VII, 77. Misericordia Domini nulla uberior, quam remissio peccatorum. IV, 289. *Vide Misericordia*. Mortifera securitas peccandi spe veniae confidentibus promissa. VI, 425. Omnia peccata sic habenda tanquam dimittantur, a quibus Deus custodit ne committantur. VI, 421, 427. Peccatorum remissionem significat sepultura. III, 592. *Vide Remissio*.

Peccatorum profunditas per alium significata. IV, 348. Peccata significantur in Lege cadaveribus mortuorum. III, 592. Et velis undecim operientibus tabernaculum. III, 653. Peccata, sola vincula quibus nos tenebat diabolus. V, 726. Peccata non solum vincula, sed et crivoli sunt. IV, 677. Infirmitates pro peccatis in scriptura ponuntur. II, 653. Peccatum, mendacii nomine appellatur. VI, 547. Peccatum omne mendacium est. IV, 1174; VII, 407. Ad peccatum quod attinet, quid sit in dexteram vel in sinistram declinare. X, 184. Peccatum nihil est. I, 682. Et nihil fiunt homines, cum peccant. III, 1385; V, 155. Peccata non habent substantiam. IV, 1645. Peccatum opus servile. X, 218. Pili peccatorum symbolum. V, 41, 56. Peccatum demoni est sacrificium. I, 675. Peccatum quasi scriptus est. V, 818. Peccata appellantur usurae ac debita. IV, 910. Appellatur vulnera. IV, 961. Peccatum undenario numero significatur. VII, 465. Peccatum et vitium qui differant. X, 294. Peccatum quomodo dicitur est Christus. VI, 232, 235. Christus peccatum, quia victima pro peccato. V, 825. Quomodo in ipso peccata. V, 1607. Peccatum cur dicitur assumptio carnis mortalis. III, 2072. Cur Christi caro, et ipse Christus. V, 745. Poena peccati peccatum appellatur. III, 520; VI, 253, 540. Peccata dicuntur sacrificia pro peccatis. III, 721, 731, 1698; V, 744, 825; VI, 253, 540.

Peccator sub iugo esse diaboli. VIII, 126. Peccatores, ex patre diabolo esse dicuntur. VIII, 135. Peccatores omnes, propter arbitrium libertatis, ad imitationem primi hominis pertinere volunt Pelagiani. X, 1204. Peccator generali nomine, aut Legis transgressor est, si accepit Legem; aut iniquus, si non accepit. IV, 879. Omnis praevicator peccator est, sed non contra. IV, 1572. Qui volebant se confi-

teri peccatores, addita Lege facti sunt praevicatores. IV, 1529. Peccator per Legem fit praevicator. V, 690. Peccatores terrae omnes reputandi sunt praevicatores legis, vnde datur in paradiso, vel in corde scriptae, vel per Moysen datae. II, 681. Portat secum traducem iniquitatis poenamque peccati, morti deputatus. IV, 734. Omnes omnino homines mortui sunt in peccatis. VII, 665. Alii de necessitate peccant, alii in abundantia; quorum dicitur iniquitas ex adipe procedere. IV, 920. Alii per ignorantiam vel infirmitatem, alii per superbiam peccant. IV, 1522, 1523. Peccatores dicimus, cum per ignorantiam peccamus; Legis praevicatores, cum scientes peccamus. VI, 271. Nihil interest utrum ipse scelus admittas, an propter te ab alio admitti velis. I, 1569. Pejus est alium ad peccatum inducere, quam ab ipso induci. I, 1285. Minus peccavit homo consentiendo daemioni, quam daemon male suadendo homini. I, 4286. Peccatoris aures inter Deum monentem et suggerentem serpentem. IV, 1172.

Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Peccatis adversarius, sermo Dei. V, 637. Peccator Deum fugere non potest: sed invenit ubique legem Dei in poena sua. I, 699. Peccator avertens se a Deo, caecus efficitur; nondum sentit poenam, sed iam habet. V, 664. Peccatores caeci sunt corde. III, 1388. Quid agere debent ut curentur. III, 1388. Peccator in peccatis suis restem sibi textit. III, 1460.

Peccator quisque tanto magis deserit Christum, quanto magis diligit quod improbat Christum. VII, 748. Peccator peior est, si laetatur in damno aequitatis. VII, 611. Peccantium felicitate nihil est infelicitis. II, 531. Peccator in prosperitate comparatur feno, quod cito transit. IV, 1177. Peccatorum pax non amulanda. IV, 770, 771. Nemo gratuletur homini qui prosperatur in via sua, cuius peccatis deest ultor, et adest laudator: maior haec ira Domini est. IV, 126, 1266. Peccatorum felicitas, lovea ipsorum est. IV, 1204. Peccator in prosperitate similis est pisci, qui hamum iam habet in faucibus. IV, 1176. Ideo non sibi displicent peccatores, quia non se attendunt. IV, 1261. Peccator tunc continere dicitur, cum nullam providentiam Dei deputat, vel ad eam se pertinere non credit. IV, 1833. Peccatoris descriptio, ubi de ejus conversione. III, 1558. Peccatoris conversio et poenitentia. IV, 583, 655, 1460, 1799, 1955. Conversio peccatoris, Dei gratiae tribuenda. III, 406, 407. Peccator prius cognoscitur et quaeritur a Deo, quam Deum cognoscat et quaerat. III, 1448. Peccantes videt et odit Deus, etsi nunc tacet. V, 126. Peccatores amat Christus, ut non ament esse peccatores. V, 947, 949. Merita in peccatoribus praecedentia ad justificationem et obdurationem. VI, 72. Peccatoris prior labor, ut displiceat sibi, ut peccata expugnet, ut mutetur in melius; secundus labor, pro eo quod mutatus est, ferre tribulationes et tentationes huius saeculi, et inter illas perseverare usque in finem. IV, 717. Peccator ut misericordiam consequatur, debet peccatum suum agnoscere. IV, 589. Peccator fremere debet, cum reum se agnoscit. III, 1735. Peccator etsi confiteatur, adhuc reus est, nisi ministri solverint. III, 1757. Peccator quomodo sanetur. III, 1540. A peccatore non Deus avertitur et convertitur. Aversus est, quia tu te avertisti: tu ab illo fecisti casum, non ipse a te fecit occasum. V, 780. Peccator preat, ne homo preat. V, 152. Peccatores duobus modis evertuntur. VII, 759. Peccator ut resurgat, imitari debet Christum resuscitantem Lazarum. III, 1755. Lazari suscitatio allegorice exponitur de suscitatione peccatoris. III, 1578. In reditu peccatoris ad Deum magnanimitas virtutem, doctrina sapientiam imitatur. VIII, 387. Tria peccantium genera, et tres peccati gradus, in tribus a Christo suscitatis mortuis figuratur. V, 595, 720. Peccatori perire volenti, tanquam lethargico, pie succurrendum. V, 246. Peccatores quoslibet qui negantur ad poenitentiam admittendos, ab Ecclesia excommunicati sunt. III, 2099, 2100. Peccatores poenitentes clericatum non accipiebant, nec ad ipsum redibant ex rigore disciplinae; poterat tamen circa illos dispensari. II, 812. Peccator non nisi iulatum recipit quod amissum est. V, 1270. si cito rediret homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esset peccando cadere in mortem. V, 1270. Resurgendum celeriter a peccato. V, 595. Peccatorem diabolus aut a medicina confessionis avertit, aut in veniae desperationem impellit, aut in divinae indulgentiae praesumptionem inducit. V, 139. Peccator nullus de Dei omnipotentis misericordia debet desperare. V, 1060. Peccator nullus desperet, sed ad Deum per poenitentiam coniungat. V, 442, 1548. Peccatorem se confiteatur Paulus, ut nullus peccator de se desperet. V, 927, 949, 951. Peccator de Dei misericordia ita praesumat, ut non desinat timere iustitiam ejus. V, 262. Peccatores sic ament mansuetudinem in Domino, ut timeant veritatem. III, 1650. Peccator non sibi parcat. III, 1491.

Peccatoris silentium, clamor impietatis in Deum. IV, 256. Clamor praesumptionis. IV, 266. Voces peccatoris in

profundum malorum demersi. IV, 1697. Peccatores excitantur ad orandum ut peccata delcantur, minuantur, deficiant. V, 749. Peccatores Deus audit. IX, 60, 61. Deus exaudit. III, 1718. Pericula eorum qui alios vitis detentos curare satagunt. II, 332.

Peccatorum excusationes diversæ. VI, 338. Nulla justa est excusatio hominum; si enim excusatio peccatorum justa esset, non inde jam gratia, sed iustitia liberaret. II, 885, 884. Inexcusabilis est omnis peccator, vel reatu originis, vel additamento etiam propriæ voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat. II, 885. Peccatori numquam bene esse potest. III, 384. Sed aliquando non sentit. III, 432. Peccatores jam ex hac vita cruciantur. IV, 689, 690. Peccatores plerumque aperti, semper occulte pro suis factis poenas divinitus luunt. VII, 630. Peccator in se ipsum sævit. VIII, 137. Conscientia sclerati hominis carceres et inferos horrendis et penalibus tenebris vincit. II, 651. De peccatore facit Deus flagellum. IV, 362. Peccator inique existimat facta sua placere Deo, eo quod a vindicta superseadeat. IV, 582. Cur aliquando minus flagellantur peccatores in hac vita. IV, 409, 770, 771. Peccatores Deus hic flagellat, ut corrigantur. IV, 1292. Peccatores cum punit Deus, non malum suum eis infert, sed malis eorum eos dimittit. IV, 87, 151. Peccantium comparatione et poena accenduntur alii ad recte vivendum. IV, 126. Peccatorem ubique prospicit Jesus, non ad adiuvandum, sed ad puniendum. V, 879. Unde aliqui senescant in criminibus. V, 879. Peccatores multi corriguntur, multi tolerantur, multi nesciuntur. V, 1546. Peccatori poena de suis operibus servatur. IV, 124. Peccatores divina providentia non facit, sed ordinat. IV, 106. Sententia Dei in peccatores mutatur, si ipsi mutantur. V, 152. Corruptio et iudicium futurum in peccatores, qui hoc tempore non corriguntur. V, 123. Peccans natura melius ordinarit ut iuste delectet in supplicio, quam ut impune gaudeat in peccato. VIII, 534, 563. Peccatoribus non esse parcendum in die iudicii, sed æternis eos ignibus exercendos, quatenus et in sensu catholico ab episcopis approbatum, et ut erroneum Pelagio obiectum. X, 326. Peccatores per ignem salvandos, a peccatoribus æterno supplicio puniendis non distinguebat Pelagius. X, 523, 526. Peccatorum expulsio a Deo. IV, 88. Peccator quis damnatione dignus. VIII, 419.

Peccator homo, duo nomina: alterum Deus fecit, alterum homo. V, 110, 152. In peccatore simul et culpa improbanda, et natura approbanda. II, 654. In peccatoribus non nisi peccata odienda, ipsi homines sunt diligendi. VIII, 161. Peccator in quantum peccator non est diligendus. III, 29. Peccator diligendus, non in quantum peccator, sed persequendo peccatum; quomodo diligitur æger, persequendo febrem. V, 43, 110, 163, 780. Quo sensu peccatores non habeant esse. IV, 430. Peccatores minus sunt quam erant. III, 133. Malum agunt et non agunt, quomodo intelligatur. IV, 1507. Peccantes quomodo singulas sanctissimæ Trinitatis personas imitantur. VIII, 586. Peccantes Deum Patrem imitantur impia superbia, iusti pia liberalitate. VIII, 586. Conversio peccatoris superbi ob huius sæculi dignitatem, describitur. III, 881. Peccatoris locus et usus. IV, 362. Peccatores sive angeli sive homines, non perturbant providentiam Dei. VII, 435. Peccatores valent ad exemplum. III, 432. Cur creavit Deus quos præscivit esse peccatores. VII, 435. Nec hominem nec angelum peccare compulsi Deus, licet præsciret quid boni inde futurum esset. VII, 435, 436. Peccatores tanquam vasa diaboli quæ implet amaritudine sua. V, 726. Peccatorum et impiorum una est massa in qua et Judæi et Gentes. VI, 124.

Peccator aliquando ponitur pro peccato. III, 75. Peccatores in scripturis quinam appellati. IV, 1412. Peccator, niger est color. V, 683. Peccatores penitentes pullis corvorum comparati. III, 880. Peccatores dicuntur hirci. IV, 779. Peccatores per hircos significati. V, 45. Peccatores sunt servi mortui. V, 744. Dicuntur tenebræ. IV, 1766. Tenebræ sunt. III, 258, 259, 826, 870. Terra appellantur. III, 1277. Peccatores per se salvari non possunt, adjuncti bonis quomodo accipiuntur. IV, 799. Peccator scabellum pedum Dei. III, 1257.

Pectoris tunso. V, 133, 186, 453. Contritionis indicium. IV, 265. Pectus percutere solebant populi audito confessionis nomine. IV, 1495, 1774, 1844; V, 186. Pectus qui tundit et non corrigitur, solidat peccata, non tollit. VI, 675. Peccata pavimentat. V, 1465. Pectus tunde, sed plagas tibi dando in pectus cæsus, correctus esto. V, 512. Pectora tundunt etiam antistes ad altare assistentes. V, 1341, 1342. Pectus tundit etiam sacerdos. V, 749. Pectoris tunso, testimonium peccati nostri. V, 751, 762.

Peculatus, furtum de republica. III, 1762.

Pecus constat ex anima et corpore. VIII, 418. Pecoribus animas non solum humanas, sed divinas inesse credebant

Manichæi. VIII, 231, 232. Pecora habent etiam animas. V, 1181. Pecorum nomine quæ intelliguntur animalia. III, 241. Pecorum vita quæ. III, 1540. Pecoris bonum quid sit. IV, 1322. Pecora greges Dei. IV, 4914. Pecorum occisionem cur prohibebant Manichæi. VIII, 585. Pecorum nomine indocti intelliguntur. IV, 1750.

¶ Pecudes bis in anno pariunt in Italia. III, 575.

¶ Pecunia Dea. VII, 128.

Pecunia a pecore dicta, est quicquid possident homines. VI, 672. Pecuniæ nomine continentur omnia quorum iure domini sumus. I, 1233. Pecunia aërea prius in usu esse cœpit, quam argentea. VII, 128. Pecunia et divitiæ differunt. VII, 204. Pecuniam sola iniquitas putat divitias. IV, 620. vide Aurum, Divitiæ. Pecunia non immerito rotunda signatur, quia non stat. IV, 1037. Pecuniam inter et Deum quantum intersit. VI, 674. vide Avarus. Ut pecuniam augeant quidam, fidem perdunt. IV, 1643. Pecuniæ amor, rectæ spei venenum est. I, 1006. Pecuniæ amor usque ad animæ contemptum. V, 1457. Pecuniam sanguinem suum quidam appellantes. V, 146. Pecunia prodesse et obesse potest. V, 498. Pecuniæ ita manum mitte, ut cor inde solvas. V, 935. Pecunia non facit beatum. VI, 674. Pecuniam cum proximo dividere, quam iustum. VI, 673. Pecunia et a malis male habetur, et a bonis tanto melius habetur, quanto minus amatur. II, 665. Pecuniæ aliquid an liceat servare, cum Dominus iusserit non cogitare de crastino. III, 1803.

¶ Pecuniosi non divites sunt, si cupidi. VII, 204.

¶ Pedes metrici, qui sint et quot in genere. I, 1102. De his copiosissime tractatur. I, 1107.

¶ Pedes hospitem lavandi consuetudo est apud plerosque. III, 1794. Laudanda hæc consuetudo. III, 1794. Pedes hospitem lavat, qui humilis est corde. III, 1794. Explicatur allegorice quæ gessit Christus lavando pedes discipulorum. III, 1787. Pedes Christi odore pretioso quisnam perfundit. III, 75. Pedes inquinantur, etiam cum ad Christum per terram veniunt. III, 1789, 1790.

¶ Pes animæ, amor. IV, 124. Pedes nostri. Affectus nostri. IV, 1217. Pes superbia dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 534. Pedes Domini, qui. IV, 833, 1167. Duo pedes sunt caritatis præcepta. IV, 315.

¶ Pedibus nudis ambulatum hæresis. VIII, 42.

¶ Pegasus episcopus Donatista. IX, 523, 535.

¶ Pegasus. VII, 570.

¶ Pelagianus episcopus. II, 759, 780.

¶ Pelagianus a Luperciana. IX, 229.

¶ Pelagiana hæresis. III, 2061, 2062. Unde orta. III, 83. Pelagius et Cœlestius nefandæ hæresis principes. X, 1561. Pelagius magister Cœlestii. X, 355. Pelagius occultior hæreticus et mendacior, Cœlestius apertior et pertinacior. X, 394.

¶ Pelagius Britto cognominatus, ut servus Dei a Paulino quondam dilectus fuit. II, 816. Pelagius monachus. VIII, 47; X, 342, 343, 346. Pelagius ejusque sectatores ingenio pollere indicantur. II, 821, 830. Vir circumspectus. X, 196. Vir, sicut cum qui noverunt loquuntur, bonus ac prædicandus. X, 188. Pelagius vir egregie Christianus. X, 189. Non parvo profectu Christianus. X, 189. A nonnullis laudatus. X, 188. Pelagii mores laudabiles. X, 167. Pelagius existimatus vir sanctus. X, 185, 186. Pelagium sanctum vocat Julianus. X, 1406. Epistole episcoporum ad Pelagium scriptæ, plenæ laudibus. X, 348. Pelagii nomen cum aliqua laude ab Augustino aliquando commemoratum. I, 644. Pelagium Augustinus in salutatione epistolæ, dominum vocat. X, 349. Et dilectissimum et desideratissimum. X, 349. Pelagium officiosis litteris resalutat Augustinus. II, 596. Vehementes et quodam modo ardentem Pelagii ad bonam vitam exhortationes. X, 348.

¶ Pelagius diu Romæ vixit. X, 389, 396. Pelagii prius absentis, et Romæ constituti, nomen cum magna ejus laude cognovit Augustinus. X, 346. Pelagius unde notus Augustino. X, 346. Pelagius in Africam venit. X, 346. Hippoensi litore exceptus est, absente Augustino. X, 346. Profectus est Carthaginensem tempore Collationis cum Donatistis. X, 346. Ibi faciem ejus semel atque iterum vidit Augustinus. X, 346. Ad transmarina postea properavit. X, 346.

¶ Pelagianæ hæreseos capita. II, 674. Quædam capita. X, 335, 336. Capita præcipua. X, 537. Pelagianæ hæreseos tria præcipua capita. X, 606, 608. Pelagianorum nebulae et calumniarum capita quinque. X, 608. Pelagianæ hæreseos dogmata refert Augustinus. II, 773, 775, 774. Pelagianorum dogmata de gratia, de libero arbitrio, et de parvulorum salute. X, 570, 571. Paradoxa Pelagianorum de parvulorum baptisate. X, 705.

¶ Pelagiani negabant originale peccatum. I, 598, 608; II, 723, 762, 775; V, 1345. Carnem omnium infantis carni Christi conantur æquare. V, 892. Pelagius parvulorum Challa

laudator. X, 891. Pelagii argumentatio contra peccatum originale. II, 865. Pelagiani peccatum originale in nascentibus nullum esse contendunt. X, 114. Miseras generis humani sine illo peccati merito fieri dicunt. X, 1098. Coguntur in paradiso mala omnia, quae peccari poenas credimus, et ipsam libidinem collocare. X, 1507, 1509, 1515. Pelagii error, culpa carere qui talis fuit, quia aliud esse non potuit. X, 231. Pelagiani velut sanam laudant naturam. X, 1000. Carnis concupiscentiam velut naturale bonum laudant, quare. X, 456. Refelluntur auctoritate Ambrosii. X, 456. Ignorantiam et difficultatem ad naturae institutionem pertinere asserbant. I, 598, 608. Aliqui psorum dicunt omnem hominem a Deo creati, etiam nunc immortalem, et omnes pro meritis suis mori, quia omnes peccaverunt; non in Adam, sed in se, ex quo creati sunt. V, 906. Refelluntur. V, 906. Pelagiani docent mortem non a peccato esse, sed a natura; et morituum Adam, etiamsi non peccasset. V, 1575. Pelagiani loquuntur peccati ex Adam factum docebant, quatenus caeteri eum imitati sunt. II, 679. Refelluntur. II, 684. Pelagiani propter salutem baptizari parvulos volebant. II, 764, 765, 773. Christum dicunt salvatorem majorum, non minorum. V, 992. Sentiebant parvulos aeternae vitae praemis sine baptismatis gratia posse donari. II, 785. Baptizandos parvulos concedunt, non propter vitam aeternam, sed propter regnum caelorum. V, 1336. Pelagiana vitae aeternae et regni Dei distinctio, plane arbitraria. V, 1338. Pelagianorum sententia de loco ubi maneat beati Innocentis, qui sine baptismo ex hac vita migrarunt. III, 1812, 1815. Infantes, etiamsi non baptizentur, habere vitam aeternam, error est quem Pelagius anathematizavit. II, 826. Pelagiani immerito regnum caelorum parvulis non baptizatis intercludunt, cum peccatum originale non agnoscat. X, 175. Secum pugnant, cum non damnandos asserunt parvulos non baptizatos, et tamen sentiunt ideo eos non baptizari, quia male victuri essent. II, 869. Pelagiani usquequaque convicti, etiam non commissorum peccatorum Deum persuadere moluntur ultorem. II, 669. Pelagiani non parum veritati propinquarunt in quaestione de baptismo parvulorum, ubi fassi sunt infantes credere per eos, a quibus offeruntur. II, 870, 871, 890. Pelagiana haeresis naufragat in parvulorum miseria. X, 1294. Pelagianorum error de peccato originali, nec ratio, nec cruditas, nec pietas, nec iustitia, nec sacra testimonia suffragantur. X, 1147. Pelagiani Manichaeis consentiunt ad negandum peccatum originale. X, 615. Pelagiani peccatum originale negando adjuvant Manichaeos. X, 863, 865, 1074, 1103, 1114, 1238. Pejus quam Manichaei seviunt in parvulos. X, 1062. Pelagiani dum Manichaeorum pestem in perversum vitare conantur, de nuptiarum fructu ipsis Manichaeis perniciosa sentire convincuntur. X, 1465. Sicut Ariani aliqui pejus Sabellianis sentiunt de Trinitate, ita Pelagiani pejus Manichaeis de nuptiis. X, 458. Pelagiani declinantes errores Manichaeorum, in alios impingunt. X, 615. Et cum Manichaeorum haeresim declinant, aliam inducunt. X, 571. Pelagiani et Manichaei quatenus errore conjuncti, quatenus separati. X, 573. Pelagiani Manichaeorum nomine Catholicis objecto, putant se subterfugere vim veritatis. X, 607. Pelagianorum et Manichaeorum haereses sibi mutuo adversae, et aequae a catholica Ecclesia reprobatae. X, 573, 575. Pelagiani electionem futuris operibus ascribentes convincuntur in parvulis geminis, uno post baptismum, altero sine baptismatis gratia mortuo. X, 585. Pelagiani in quo Dei iudicia evertunt. X, 1097. Pelagiani non ideo sunt haeretici, quia negant animas ex traduce propagari. II, 865.

Pelagius elatus assortor liberi arbitrii. X, 573. Pelagius naturae vires extollerit praecipit. X, 575. Pelagiani praecipitatores liberi arbitrii. III, 1941; X, 534. Superbi arbitrii sui defensores. X, 585. Inductores liberi arbitrii. X, 1307. Pelagiani et Catholici in quo dissentiunt dicendo liberum arbitrium esse in hominibus, et Deum esse nascentium conditorem. X, 1289, 1290, 1291. Pelagiani patientiam viribus liberi arbitrii tribuunt. VI, 607. Pelagius naturam humanam peccato depravatam aut corruptam negat. X, 256. Naturam non esse vitiatam, liberumque arbitrium ad salutem sufficere docet. II, 765, 768. Pelagiani putabant possibilitatem volendi et operandi a Creatore insistant nos habere. II, 816. Pelagiani similes sunt iis qui in lege gloriantur. II, 676, 693. Dicunt voluntatem humanam lege data sibi ad eam implendam posse sufficere. II, 595. Pelagianum dictum, *Opus erat ut per doctrinam legis scirem quid agerem; habeo liberum arbitrium, quis me a via ista separabit?* Refellitur. V, 750. Pelagiani dicebant etiam hominem in hac vita, praecipit Dei cognitum, ad tantam perfectionem iustitiae sine adiutorio gratiae Salvatoris per solum liberum voluntatis arbitrium pervenire, ut ei non sit iam necessarium dicere *Dimitte nobis*, etc. II, 763, 772. Pelagianorum sententia erat auferri liberum arbitrium, si

nec ipsam bonam voluntatem sine adiutorio Dei hominem habere concessissent. II, 875. Pelagiani imple garrientes, et de suis viribus praesumentes dicunt, *Deus me hominem fecit, iustus ipse me facio*. V, 636. *Si volo, iustus sum; si nolo, iustus non sum*. V, 1516. *Tu te salvum facis, si volueris*. V, 409. *Ut iusti simus, libero id arbitrio agimus*. V, 172. Pelagiani contra haereticos, intellectum bonum quo benedicunt Deum, habere se a natura iactantes. V, 1644. Jactant ad Christum se venisse arbitrio suo et voluntate sua. V, 192. Naturam multum laudando decipiunt. V, 751. Dicunt caritatem non ex Deo, sed ex nobis esse. I, 621. Hominem sibi sufficere, nec egere divina gratia ex Innoc. II, 785. Ad mandata Dei servanda nullo non egere auxilio divino. II, 772, 774. Sine gratia Dei, absque peccato hominem esse posse, et revera quosdam fuisse, sed sibi ipsi contradicunt. II, 775, 776, 829.

Pelagiani ingrati gratiae, multum tribuentes inopi caecitaeque naturae. V, 752. Pelagiani redarguuntur, liberum arbitrium sic defendentes, ut negent Dei gratiam. VI, 445. Pelagius gratiae Christi contradicit, defendendo naturam. X, 260. Pelagius hominem sine gratia posse non peccare docebat. X, 281, 285. Patrum testimonia quibus hominem sine gratia posse non peccare probat Pelagius, explicantur. X, 282. Pelagius Jacobi apostoli locum corruptum ad negandam gratiae necessitatem. X, 254. Illa verba, *Da quod jubes, et jube quod vis*, ferre non potuit Pelagius. X, 1032. Credit nihil esse quod a Deo accipiat, nec aliquid superesse quod petat ad sanandum se, ex Innoc. II, 787. Ex Pelagiana haeresi sequitur necessario nos orare non debere. II, 595, 761, 765, 774. Pelagiani dicunt se, ut Deus daret ipsis, rogasse; ut rogarer, prius credidisse. V, 915. Donum Dei non poscunt, nec peccant. X, 1098. Pelagii dogmata de gratia. VIII, 47, 48. Pelagianorum error circa gratiam non medicioris. II, 849. Pelagiana haeresis exortus horretur, et gratiam Dei admittere se simulat. V, 174.

Pelagianorum gratia. II, 632, 768, 849, 853; X, 1296. Pelagiani gratiam ad naturam, Legem, doctrinam, liberum arbitrium, exemplum Christi, remissionem peccatorum referebant, II, 760, 768, 852. Pelagio doctore ea intelligenda est gratia Dei, quae Paganis atque Christianis, impiis et piis, fidelibus et infidelibus communis est. II, 816. Pelagius gratiam in Legge et doctrina constituit. X, 364, 365. Pelagius in quo medicinale Salvatoris auxilium ponit. X, 266. Pelagius ad id Christum nobis necessarium fuisse putavit, ut discamus quemadmodum vivere debeamus. X, 270. Pelagius docuit gratiam dari ex abundantia, aut ad facilius operandum. II, 829.

Pelagiani gratiam secundum merita dari docent. I, 595; X, 577. Ore dumtaxat Pelagius hoc anathematizare non distulit in iudicio Palestino. X, 578. Pelagiani fidei desertores. X, 576, 585. Oppugnatores gratiae. X, 576. Gratiae Dei non solum desertores, sed etiam persecutores. X, 623. Pelagiani multum plangendi contra apertam gratiam contententes. V, 754. Pelagius ac Coelestius gratiam oppugnant, non tamen aperte. II, 760, 762, 774, 865. Secundum Pelagianorum haeresim Christus gratia mortuus est. II, 768. Quid est qui impie oppugnat gratiam, si Pharisaeus reprehenditur qui superbe agit gratias? V, 657. Pelagianorum humilitas mendax. V, 981. Pelagiani Pharisaeo superbiore. V, 1515. Pelagianorum sententia de perfectione. X, 680. Pelagianorum error, justos omni peccato carere. X, 998, 999. Quo sensu homo potest secundum Pelagianos esse sine peccato. X, 802. Pelagiani docent hominem sine peccato esse posse in hac vita. V, 835. Totam Ecclesiam esse absque ullo peccato. V, 980. Pelagiani divitem in divitiis suis manentem, regnum Dei non posse ingredi, etc. falso doceant. II, 686, 687, 688. Pelagiani adversa dogmata, quae catholica Ecclesia semper tenuit, Diospolitano concilio confirmata. II, 828. De Pelagii et Coelestii erroribus in concilio Carthaginiensi anno cccxj celebrato episcopale iudicium habitum fuerat. II, 759, 760.

Pelagium et Coelestium auctores nefarii erroris arguunt Heros et Lazarus. II, 739, 765. Pelagius Herotis et Lazari objectis respondit. II, 775. Pelagio iudices praesederunt episcopi quatuordecim in synodo Palaestina. X, 653, 665. Eorum nomina. X, 665. Pelagio quaedam objecta in synodo Palaestina. X, 320. Pelagio capitula Coelestii objecta, et ab ipso reprobata. X, 333, 334. Damnata sunt haec in synodo, et ipse Pelagius damnandus foret, nisi haec etiam ipse damnaret. X, 338, 354. Objecta sunt etiam Pelagius alia capitula de Sicilia Augustino missa, interposita ipsius Augustini nominis commemoratione. X, 354. Pelagii responsio ad capitula objecta, et professio fidei suae. X, 345, 346. Pelagius Coelestii aliquas sententias suas esse negavit, aliquas anathematizare noluit. X, 352. Summa capitulum quae Pelagius in concilio Diospolitano anathematizavit, quaeque Catholicus debet profiteri. II, 828, 979. Pelagius damnavit Adam ita mortalem factum, ut sive peccaret, sive non pec-

caret, morturus esset. X, 1060. Pelagius ut catholica synodus falleretur, et ne novus hæreticus damnaretur, anathematizavit eos qui dicunt, in eo statu esse recentes ab ortu parvulos, in quo Adam fuit ante prævaricationem. X, 392. Damnavit eos qui dicunt Adæ peccatum ipsum solum læsisse, et non genus humanum; infantesque recens natos in eo statu esse, in quo Adam fuit ante prævaricationem; et habere vitam æternam, etiamsi non baptizentur. X, 633, 703, 713, 1112, 1113. Non corde veraci damnavit. X, 1112, 1113. Adæ peccatum ipsum solum læsisse et non genus humanum, nisi damnaret Pelagius, damnaretur a iudicibus Palæstins. X, 392, 1186. Imitatione, non propagatione peccatum Adæ læsisse genus humanum dicens Pelagius, putat se elusisse iudicium Palæstinum. X, 633. Nisi in conspectu audituque episcoporum Orientalium damnasset Pelagius objectos sibi errores de parvulis, nullo modo inde nisi damnatus exisset. X, 633, 703. In questione de baptismo parvulorum Palæstini iudices fefellit Pelagius. X, 590. Tanto iudices fefellit occultius, quanto exposuit sententiam suam versutius. X, 593. Fraus et versutia Pelagii. X, 393. Latibula Pelagii sub ambiguitate. X, 396. Pelagius statum questionis de baptismo parvulorum invertit. X, 394. Pelagius cum eis, quos tamquam male sentientes de parvulis damnavit, profecto damnandus: quia id quod negavit ore, corde servavit. X, 633. Peccatum Adæ ipsi soli novissis, non ejus posteris, docuit Pelagius, etiam postquam in synodo Palæstina dogma illud damnavit. X, 391, 392, 593. Pelagii calliditas in supprimenda Dei gratia, in quibusdam sui libri apicibus. X, 347. Pelagius in synodo episcopali damnavit eos, qui negant gratiam ad singulos actus dari, et eam in lege et arbitrio ponunt. II, 979, 984; X, 338, 361. Pelagii suspecta professio de gratia ad singulos actus necessaria. X, 361, 365. Pelagius gratiam confitetur verbis subdolis. X, 331. Pelagius sub ambigua generalitate quid sentiret abscondens, gratiæ vocabulo frangebat invidiam, offensionemque declinabat. X, 379. Pelagius veram tandem gratiam admisit in synodo episcopali. X, 538. Non veraciter gratiam Dei confessus est. X, 352, 361. Pelagium confiteri gratiam in Ecclesia notissimam credidit synodus Palæstina. X, 333. Quid a Pelagio in questione de gratia exigatur. X, 365. Pelagius epistolam Augustini ad se datam protulit in synodo Palæstina. X, 340. Pelagius in iudicio Palæstino gratiam secundum meritum non dari confessus est. X, 887. Damnationis suæ timore, gratiam secundum meritum dari damnavit. X, 619, 1011, 1028. Non veraci corde damnavit. X, 371. Sed fletu. X, 567. Et subdolo timore. X, 577. Ambiguis verbi sensum suum obtexit. X, 554. Episcopale iudicium timens, gratiam Dei secundum meritum nostra dari, negavit se dicere; et eos qui hoc dicerent, anathematizando damnavit. II, 877; X, 554. Pelagius gratiam secundum meritum dari nisi damnasset, a catholicis episcopis damnaretur. X, 727, 887, 1133, 1212. Non aliud tamen defendere invenitur in libris quos postea scripsit. X, 554. Fallaciter id eum anathematizasse, posteriores ejus indicant libri. II, 877; VIII, 48; X, 887. Pelagius quidquid in miserabili synodo Diospolitana dixisse se denegat, in responsione ad epistolam Hieronymi profitetur. II, 628. Pelagius quam orationem necessariam admisit. X, 236. Pelagus ab episcopis quatuordecim provinciæ Palæstinæ catholicis est pronuntiatus. I, 649; X, 319. Catholicus iudicatus. X, 337, 338. In synodo Palæstina absolutus, et sicut nonnullis videtur, purgatus. II, 761, 764; X, 333, 333. Subterfugit, non se purgavit. II, 788. Fefellit iudicium Palæstinum, propterea sibi videtur esse purgatus. X, 580, 592. Pelagius fallendo, a synodo Palæstina absolutionem suam furatus est. X, 392, 394. Quomodo absolutus. X, 304, 663, 697. Absolutum est in iudicio Palæstino quod Pelagius tenere debuit. X, 394. Pelagii absolutio. X, 340. Pelagii purgatio suspecta habetur. X, 348. Qualem tulit de illius purgatione sententiam Innocentius. X, 589. Benigno interpretatur Augustinus quod incautus a iudicibus gestum est in causa Pelagii. X, 344. Patres Diospolitani, qui Pelagium absolverunt, non accusandi. II, 701, 763. Pelagius quid agere debeat, ut videatur correctus. X, 330. Pelagii chartula defensionis ad Augustinum. X, 532. In ea fecit aliquid, quod aliter se habeat, quam gestis episcopaliibus continetur. X, 332, 333, 334. Pelagius de iudicio Palæstino quatuordecim episcoporum, tamquam de victoria gloriatur. X, 350. Pars actorem iudicii Palæstini in causa Pelagii. X, 590. Innocentii iudicium de actis Palæstins. X, 589. Pelagium non existimat purgatum Innocentius. II, 787. Pelagium absolutio hæresis ejus damnata. X, 334, 338, 338, 699. Pelagius Palæstinam synodum fefellit. X, 390, 392, 393. Quomodo illam eluserit. X, 633. Pelagius apostolicam sedem fallere conatur. X, 394, 396. Pelagii littere cum libello Adæ ad Innocentium misse. X, 376, 398, 397. Pelagii invidiosæ de suis inimicis querelæ. X, 376. Pelagius latebris ambiguitatis parat falsitati refugia. X, 394, 396. De

Pelagii epistola qua suos errores ab episcopis quatuordecim probatos fuisse gloriatur. 350, 351. Pelagius fefellit iudicium Palæstinum, a Romanam Ecclesiam fallere non valuit. X, 389. Libellus contra Pelagium sancto episcopo Eulogio oblatus. X, 325. Pelagii damnatio. X, 594. Pelagius in Palæstina synodo damnatus. X, 705. Pelagius et Coelestius damnati. X, 396. Merito damnati. X, 410. Pelagiana hæresis ab episcopis damnata, non adhuc exanimanda est, sed coercenda. X, 1183. Post Pelagii et Coelestii excommunicationem, multi ois adherentes conversi. X, 394. Pelagii discipuli ex parte a præceptoris doctrina recedunt. X, 383. Post synodum Palæstinam non catholicos sensit Pelagius de parvulis. X, 592. Nec de auxilio gratiæ sincere scripsit. II, 820. Pelagius post synodum Palæstinam edidit libros suos. II, 820; X, 394. Isti libri notantur. II, 826, 829. Etsi revelationem per Spiritum sanctum agnoscat Pelagius, non tamen a suo dogmate recedit. X, 381. Pelagii epistola ad Demetriadem. X, 371, 578. Dicit se in ea gratiam apertissime confiteri. II, 834. Quid de libro ad Demetriadem scripto sentiat Augustinus. II, 830. Pelagii epistola, ad Paulinum. X, 378. Ad Constantium. X, 378. Pelagianorum epistolæ duæ; una Romam, altera Thessalonicam missa. X, 531. Primam misit Julianus, ut per illam quos posset, suos aut inveniret, aut faceret: alteram decem et octo velut episcopi, ad loci illius episcopum, ad suas partes, si fieri posset, tradidit. X, 531. Pelagianorum epistola ad Orientem missa. X, 1218. Pelagiani Ecclesias Orientales sibi favere mentiebantur. X, 535. Et toto peritio occidentem non minus stultum quam impiam dogma suum esse susceptum. X, 623. Pelagius testimonio Augustini usus. I, 596. Pelagii epistola quam Romam misit. X, 361. Pelagii liber pro libero arbitrio. X, 379, 580. Pelagius in libris quos pro libero arbitrio edidit, nihil aliud sentit, quam quod damnavit in synodo Palæstina. X, 381. Pelagius, Cyprianum imitatus, librum scripsit testimoniorum. X, 623. Seu capitulorum. X, 350, 351, 1420. Pelagii expositiones in epistolam Pauli quæ scribitur ad Romanos. X, 183, 186, 343. In his non ex sua persona errores suos objicere ausus est. X, 596. Pelagii liber a Jacobo et Timotheo oblati Augustino. X, 338, 347. Nomen non erat expressum, ut vivente amicitia, amicorum error moreretur. X, 348. Ab Augustino refutatur liber de Natura et Gratia. X, 547. Tacito ejus nomine. II, 816. Pelagium cur tandem expresso nomine confutavit Augustinus. X, 348.

Pelagiana hæresis damnanda, et si juste fuisset Pelagius absolutus in concilio Diospolitano. II, 761. Pelagiani Conciliorum catholicorum, et sedis apostolicæ auctoritate damnati. X, 508. Contra Pelagianos de Africano Concilio ad Zozimum fuit scriptum, et ab eo ad universos orbis episcopos rescriptum. II, 972. Posteriori Concilio plenario totius Africae contra ipsum Pelagii errorem constituta mittit Augustinus. II, 972. De hac causa duo Concilia, Carthago, ad Milevitum ad sedem apostolicam missa, et inde rescripta venerunt. V, 734. Not. (a). Causa finita est, utinam finitur error. V, 734. Contra Pelagianos epistola ad Innocentium Carthaginensis concilii. II, 750. Item alia Milevitani concilii. II, 762. Et alia quinque episcoporum. II, 764. Hæc aliquanto diligentius scripta dicitur. II, 972. Innocentii ad tres illas litteras totidem rescripta. II, 781. Pelagium et Coelestium anathemari oportere, nisi errores suos anathemaverint, concilium Carthago decernit. II, 760. Exempla litterarum, quas contra Pelagium et Coelestium scripsere Concilia, nec non Innocentius et Zosimus, Augustinus mittit ad Optatum. II, 865. Et ad monachos Adrumetinos. II, 972. Pelagianos velut membra putrida præcidendos ait Innocentius. II, 782, 784, 786. Pelagius et Coelestius damnati sunt a Conciliis episcopaliibus, ab Innocentio et Zosimo. II, 867. Pelagianis in frequentissimo populo sextus anathema pronuntiavit. II, 874. Pelagiani convinctur, et condemnantur ab Episcopis Romanæ Ecclesiæ, cooperantibus conciliorum Africanorum litteris. I, 630. Pelagii error damnatur. II, 817. Pelagius et Coelestius nisi correcti egerint poenitentiam, toto orbe damnati sunt. II, 863. Pelagiani ab Ecclesia damnati. X, 1211. A facie Ecclesiæ projecti. X, 1238. Pelagiani de Ecclesia merito pulsi. X, 798, 1503. Et ab Ecclesia merito separati. X, 1187. De Ecclesia exterunt. X, 1292. In Pelagianæ hæresis auctores, episcopalia Concilia, et apostolica sedes, universaque Ecclesia Romana, Romanumque imperium, quod Deo propitio Christianum est, rectissime fuit commotum. X, 394. Pelagiani lenius, quam severior postulabat Ecclesiæ disciplina, tractati sunt. X, 574, 575. Pelagiani partim damnati, partim correcti. X, 637. Pelagiani universalem synodum Orientis et Occidentis ambiunt. X, 638. Non par est ratio habendi collationem cum Pelagianis, sicut habita est cum Donatistis. X, 704. Pelagiani pro se ab Imperatore responsam esse jactabant, X, 705. Catholicos accusabant quod ad potestates mundi confugerent, etc. X, 1183. Augustinum vocant hæreticum, qui

eos, licet merito posset, hoc nomine non appellat. V, 1348. Pelagius et Coelestius recenti iudicio catholica communione privati in sua damnatione persistunt. II, 894. Pelagii damnatio utilis. II, 787. Pelagium et Coelestium in Ecclesia sanari maluit Patres Milevitani, quam desperata salute ab Ecclesia resecari, quod et cupit Augustinus. II, 764, 773. Pelagiani circiter an. ccccxvi nondum evidenter ab Ecclesia separati. II, 686, 773. Pelagii errores ex quo damnati sunt, alii eos adhuc liberius defendunt, alii occultius seminant, alii præ timore silent quod in corde retinent. II, 867, 875. Primi severius coercendi, alii vigilantius vestigandi, postremi tractandi quidem lenius, sed non segnius docendi. II, 873. Pelagianorum calumnie in catholicos. X, 1262. Catholicis intelligendi tarditatem obijciunt. X, 115. Pelagianos plangit Augustinus, et hortatur populum ut eis compatatur. V, 754. Jubet ut eos occultare nolint, sed ad se perducant. V, 754. Pelagiano errori quidam non mali-tiose implicati. VI, 444. Pelagiani male crebrescentes cavendi. II, 867, 875; V, 1376. Pelagiani, nonnulli antequam hæc hæresis manifestissimo sedis apostolicæ iudicio damnarentur, noti, post repente reticuerunt. II, 867. Pelagiani deficere incipiunt. VI, 696.

Pelagiani tandem gratiam confessi sunt, et inde benedicit Augustinus Deum, sperans meliora. V, 856. sed hanc volunt tantum juvare ad facilius agendum. V, 856. Quod refellitur. II, 856. Pelagiani piorum vocibus pressi, gratiæ auxilium suo se præire merito volunt. II, 876. Pelagii et Coelestii damnationi subscribere remittentes qua plectantur poena. II, 927. Pelagius et Coelestius constitutione Imper. Roma expulsi. II, 927. Ac nova sanctione iubentur eos propellere aut prodeire, qui eos in quacumque provincia latitare scierint. II, 927. Coelestianam hæresim Alypio et Augustino auctoribus jugulatam esse Hieronymus gratulatur. II, 928. Pelagii exhortatione Timasius et Jacobus sæculum abdicarunt, ac male de gratia sentientes sequuti, Augustini opera postea sunt conversi. II, 767, 816. Pelagiani recipiendi in Ecclesiam, si resipuerint. II, 784, 786.

Pelagiani latendi locum moliantur adhuc injecta non necessaria de animæ origine questione. X, 608. Pelagianorum latebræ quinque. X, 609. Quid his latebris tegant. X, 611. Pelagiæ hæresis quinque præcipua capita a Cypriano et Ambrosio proscripta. X, 637, 638. Ante multos annos, contra ea quæ futura erant Pelagianorum venena, antidotum a Cypriano præparatum. X, 996. Pelagianorum insidiæ quinque. X, 622. Pelagianorum ingenia fortissima et celerissima. X, 250. Ingenia non contemptibilia. X, 574. Pelagiani illi superbiæ. X, 578. Pelagianorum vanitas superbissima, et crudelissima, et impissima. X, 625. Pelagianorum disputationes superbissimæ et ingratisimæ. X, 1145. Pelagiani inflati utres vento elationis distenti. V, 980. Superbi et litigiosi. V, 843. Pelagianorum versutia serpentina. X, 615. Pelagiani dogma suum, quorundam clericorum Romanorum catholicis mentibus posse persuaderi, spe falsa putaverunt. X, 573, 574. Pelagii erroribus multi homines favabant. II, 764. Pelagiani se de sexti amicitia efferre solent. II, 867. Fama est sextum illis favere. II, 867, 875. Pelagiani non audebant Romæ aut Pelagium defendere, aut dogmata ejus jactare tempore Innocentii Papæ. II, 787. Pelagius multos Jerusalem deceptis asservit. II, 764. Pelagii erroribus in urbe Nola multi adhærebant. II, 827. Pelagius Paulino litteras dat. II, 816. A quo ut servus Dei fuerat dilectus. II, 815. Pelagius litteris ad Paulinum datis dicit se non debere existimari sine gratia Dei defendere liberum arbitrium. II, 816.

Pelagianorum perflugium. X, 897. Pelagiani de paucitate gloriantur. X, 1143. Pelagiani pauci in comparatione Catholicorum. X, 1507. Inter illos nonnulli sacerdotes. X, 1097. Pelagiani ruina morum, pudoris interitus. X, 48. Pelagianorum sævitia in Dei servos et ancillas ad curam Hieronymi pertinentes. X, 338. Pelagiana hæresis quam iniqua, ac totius religionis ignara. *Innoc.* II, 782, 783, 785, 787. Monstra horribilia quæ Pelagiana hæresis peperit. X, 1370. Pelagiani sanctos Patres, iudices non debent recusare. X, 697, 700, 701, 702. Veterum testimonia adversus Pelagianos. X, 623. In Pelagii librum censura Innocentii. II, 788. Joannis Hierosolymitani. II, 829. Hieronymi. II, 764, 781. Pelagius de Hieronymo queritur, quod ei tamquam æmulo inviderit. X, 700. Prima adversus Pelagianos Augustini scripta. I, 614. Privatæ adversus eos ante scripta dissertationes. I, 614. Epistolam ad Pelagium per Innocentium mittendam scribit Augustinus. II, 771. Aliquandiu eorum nomina tacuit Augustinus, sic eos facilius corrigi sperans. I, 644. Pelagius anathemet scripta sua, aut quæ ipsius nomine præferuntur, necesse esse dicit August. II, 771. Pelagius et Coelestius innuuntur negare scripta ipsorum nomine edita. II, 763. Episcopi quinque rogant Innocentium ut epistolam ab uno e collegis Pelagii scriptam ipse mittat ad Pelagium. II, 771. Epistola ad sextum con-

scripta contra novos Pelagianos, qui dicunt gratiam Dei secundum merita nostra dari. II, 969, 972. Pelagius revincitur. IV, 704.

Pelagiana hæresis non antiqua. X, 886. Pelagianos novos hæreticos antiqua catholica fides demonstrat. X, 1054. Pelagianorum dogma novitum, contra antiquissimum fidei fundamentum. X, 1276. Pelagiana hæresis exorta post Ambrosium. X, 636. A monachis est excitata. X, 535. Pelagiani novi hæretici. X, 415, 426. Inimici gratiæ Dei. X, 551, 578. Pelagius recentissimus hæresiarcharum tempore Augustini. I, 595. Præmonetur Honoratus adversus eos tanquam recens ortos. II, 575. Pelagiani ii dicuntur quos non facile contemnas, utpote continentis et in bonis operibus laudabiles, etc. II, 575. Pelagiani ab aliis dicti Coelestiani. II, 685, *Not. (a)*; VIII, 32. Pelagiana hæresis multum exercuit Augustinum. III, 83.

Pelagius Tarenti. II, 813.

Pelagus seu Pelagus, vel Palaus rex Sicyoniorum. VII, 576.

Pelicanus ubi nascitur. IV, 1296. Ejus natura. IV, 1299. Pelicanus Christum figurat. IV, 1299.

Peligni jugum Romanorum tentant excutere. VII, 168.

Pelles mortalitatem significant. IV, 1341, 1353. Mortem indicant. V, 1618. Pelles hœdiæ. V, 41.

Pellonia dea. VII, 429.

Peloponnesenses, Athenienses non superarunt, quare. VII, 576.

Penatium decorum effigies quas de Troja Æneas advexit, de loco in locum migrasse referuntur. VII, 264.

Pennæ ligatæ onus faciunt. IV, 633. Animalium pennæ. IV, 1776, 1791.

Pentadius episcopus. II, 759, 781.

Pentapolis, Iybia est, Cyrene est. V, 294. Paret Imperatori Orientis. V, 294.

Pentecostes dies festus de septimanis factus. V, 75. Veteris et novi Testamenti consensus quoad celebrationem Paschæ et Pentecostes II, 218. Pentecostes Judæorum, figura Pentecostes Christianorum. VIII, 503.

Penulati magistri. I, 672.

Pepusa civitas. VIII, 31.

Pepusiani hæretici unde sic nominati. VIII, 50. A Cataphrygibus exorti dicuntur. VIII, 31.

Perconatio et interrogatio differunt. III, 67.

Percussio Domini de qua in Psalmo lvi quid sit. IV, 861.

Perdere animam, ut inveniat. V, 1516.

Perditos homines quasi nescit Dominus. III, 1753. A perditione in qua nascimur, non liberat nisi gratia salvatoris. X, 448.

Perdix contentiosa avis. V, 286. Perdix nimis contentiosum animal, aviditate contentiosis currit in laqueum. VIII, 289. Perdix, Jerem. xv, sine iudicio congregans, diabolus. V, 285.

Peregrinari a Domino mors est. IV, 1889. Peregrinantes nos consolatur et exhortatur spes certa reditus nostri. IV, 1884. Peregrinatio est vita ista. IV, 1781; V, 58, 1523. Ipsa peregrinatio nostra, tribulatio est. IV, 579. Captivitas est. IV, 1917. Peregrinationis nostræ causa, peccatum; reversionis munus, justificatio gratiæ. IV, 1658, 1659, 1761. *vide* Patria. Peregrinatio nostra toleranda, non amanda. VI, 679. Hæc vita figurata in Israelitarum peregrinatione per eremum. V, 1637.

Peregrinum in mundo quis se intelligit. III, 1627. Homines hinc quomodo peregrini. IV, 430, 1518, 1519, 1602, 1604, 1888. Peregrino fidei jucunda simul et amara est celestis Jerusalem recordatio. IV, 1884. Peregrinus optime facit, dum sequitur morem jejuniorum loci illius, in quo versatur. II, 202.

Peregrinus episcopus. II, 748, 752.

Peregrinus presbyter Ecclesiæ Mustitanæ. IX, 539.

Peregrinus diaconus. II, 536, 537, 644.

Peregrinus Comes, vir laudabilis et bene Christianus. II, 1015.

Perfectio boni est consumptio, et finis mali. III, 1699.

Perfectio hujus vitæ nonnulla est. V, 868. Perfectio quænam in hac vita. I, 614; VIII, 960. Perfectio justitæ hominis quid et quandonam erit. X, 293. Unde, quando, et ubi speranda. II, 739. Ad perfectionem qui tendit, conari debet, ut proficiente caritate, concupiscentia minuat. III, 1699. Perfectio boni est, ut nec ipsa concupiscentia peccati sit in homine. I, 608. Perfectio duplex, summa, et proficientium. X, 253. Quæ via homo ad perfectionem deveniendus. X, 288. Ad perfectionem quatenus currendum. X, 502. Hoc utique agit in nobis, conando, laborando, orando, impetrando, ut ad illam perfectionem, in qua possumus Deum mundo corde conspiciere, perducamur. X, 286. Perfectionis et auctor et adiutor Deus. I, 1505. Non tantum per-

fectio, sed et initium virtutis ex gratia Dei est. X, 743. Perfectio virtutis non ex propriis viribus, sed ex gratia Dei. X, 691.

Perfectio nostra Christus est. IV, 628, 662. Perfectus est qui Christum imitatur. V, 785. Perfectus peccato usque ad mortem resistit. V, 1439. Perfectus est qui non reddit retribuentibus mala. IV, 69. Perfecti sunt qui norunt habitare in unum. IV, 1734. Magnum esse debet gaudium spiritualis ætatis, quando factus fuerit homo novus spiritualis. III, 560. Perfectio dilectionis est, et inimicos diligere, et ad hoc diligere ut sint fratres. III, 1984. Perfecti tunc sumus in caritate, quando nihil restat ex infirmitate. II, 740. Perfectio plena, quamdiu hic homo vivit, est in nemine. II, 730; X, 165, 306, 307. Nemo perfectus vere in hac vita. IV, 425, 1068, 1714. Reformatio quæ nunc agitur, collata cum perfectione futuræ vitæ. X, 225. Perfectio hujus vitæ non sine ullo peccato. X, 599. Perfectum quod jam videtur hominibus, Dei perfectioni adhuc imperfectum est. IV, 1267. Nullius justus et sanctus est vita ista perfecta, in comparatione futuræ. III, 50. Ipsa est perfectio hominis, invenisse se non esse perfectum. V, 951. Perfecti viatores, non perfecti possessores. V, 926. Nunc ædificamur in Dei templum, quod in fine dedicabitur. X, 846. Perfectio quando. X, 157. Perfectio justitiæ plenissimæ ubi et quando obtineatur, non nimis curat Augustinus, modo non sine gratia obtineri posse credatur. X, 288, 290. *Vide* Justitia. Ad perfectionem plenissimam quoslibet pervenire, nisi adjuvante gratia Salvatoris, qui negaverit, Christianus non est. X, 282, 284. Perfectio justitiæ cur præcipitur, quamvis nemo eam habeat in hac vita. X, 301. Perficitur homo duobus modis. X, 296. Perfectus in justitia recte dicitur, qui multum in ea profecit. X, 165. Nihil sic impedit perfectionem ac superbia. IV, 709. Perfectio nostra, ipsa est humilitas. IV, 1714. Perfectis vitium inanis gloriæ vel solum, vel maxime cavendum est. IV, 100. Perfecti hoc quoque deputatur, si se quisque noverit nondum esse perfectum. X, 599. Ad hujus vitæ perfectionem pertinet, ut intelligamus nos nondum esse perfectos. IV, 425; X, 599, 605. Constatemur imperfectionem, ut mereamur perfectionem. V, 784. Perfecti non nisi propter alios hic vivunt. IV, 241. Perfecti sint exemplum fidelibus. IV, 436. Perfecti cum Christo judicabunt. IV, 1156. Perfecti per oves detonsas significati. IV, 1224.

Perlander Corinthiis unus e septem sapientibus. VII, 582.

Pericles multos annos Athenis præfuit. VII, 54.

Percula dulciorem faciunt liberantem. IV, 1210. Percula tria sunt transeunda proficientibus membris Christi. III, 850. Percula in falsis fratribus usque in finem sæculi. V, 910. Percula inferni in prosperis sæculi plus fallunt. IV, 1468. Perculum qui non cavet, Deum tentat. VII, 498.

Periodus. III, 94.

Peripatetici. I, 936. Peripateticorum auctor Aristoteles. VII, 237. Eorum error circa beatitudinem. VII, 630.

Perire Deo dicitur, quisquis ab illa beatitudine quam dat sanctis suis, per supplicium separatur. III, 1858.

Peritia quædam miseranda est, odore, ac sapore mire dijicere pulmenta, vinum, etc. I, 1034.

Perjuri. VII, 204.

Perjurius, qua ratione a blasphemia differat. VI, 544. Pejerandi fines ac regulas quidam figunt. VI, 544. Nulla potest obtendi causa cur pejerari debeat. VI, 545. Perjuri quot modis contingit. V, 972. Perjuri sunt, qui servatis verbis, expectationem quibus juratum est, deceperunt. II, 476. Perjurius certum propter incerta non dico damna, sed propter ipsam mortem cavendam, committi debere quis censet? II, 475, 482. Perjuri periculum in juratione. V, 975. Juratio omnis vetita propter periculum falsæ jurationis. V, 1406. Nemo perjurus impunitus. V, 976. Perjurius tanto magis penale est, quanto per quod juratur magis est sanctum. II, 184. Pejerare immane peccatum est. II, 184. Grande et grave peccatum. V, 972, 975. Animæ mortiferum. V, 975. Perjurius adulterio gravius. VI, 527, 548. Perjurius Davidis magnum peccatum, licet minus quam homicidium. V, 1408. Perjurius Priscillianistis familiare. I, 654. *Jura, perjura, secretum prodere noli, dictum eorum.* VIII, 44.

Perizonata quibus se Adam et Eva succinxerunt, quæ sint. X, 384, 685, 784, 785.

Perpetua martyr. X, 481. Perpetua sibi visa est in somnis cum quadam Ægyptio in virum conversa luctari. X, 539. Perpetua martyris passio. IV, 541; V, 1281. Perpetua ad asperissimam vaccam se pugnasse non sensit. V, 1282. Perpetua divinis revelationibus illustrata. V, 1281, 1284. Perpetua nec patri male suadenti cedit, nec reverentiæ ei debita deest. V, 1284.

Persarum imperium quam diuturnum. VII, 117. Persæ solos duos deos colebant. VII, 168. Persæ matrimoium monachis prohibent. III, 705.

Persæ philosophi. VII, 253, 254. Persica fabula. VIII, 574, 578, 599.

Persequi aliquando idem est ac perfecte sequi. IV, 410, 411.

Persecutio Ecclesiæ duplex; una in impetu persecutionum, altera in malevolentia cogitantium. IV, 868. Persecutio Ecclesiæ triplex; prima violenta per tyrannos, secunda fraudulenta per hæreticos et falsos fratres, tertia periculosior per Antichristum, violenta et fraudulenta. IV, 128. Persecutiones variae quas Ecclesia passa est. VII, 615. Persecutores nihil obesse potuerunt Martyribus. IV, 1813. Persecutione Jerosolymitana, sparsa sunt ligna ardentia, et accensus est mundus. V, 660. Persecutio excitata in Perside adversus Christianos. VII, 616. Gallia immunis a persecutione. IX, App. 778. Persecutioni tyrannorum successit persecutio hæreticorum. VII, 612, 615. Persecutio Ecclesiæ novissima, quæ. VII, 676. Quanto acrior erit impetus belli, tanto major gloria non cedendi, tanto densior corona martyrii. VII, 678. Persecutiones sunt utiles Ecclesiæ. VII, 208, 290. Ad honorem Ecclesiæ cessit inimicorum persecutio. IV, 206. Non desunt persecutiones etiam hoc tempore quando tranquillitas videtur. IV, 221, 136, 432, 631, 866, 1150, 1207. Persecutio duplex, cordis et corporis. VII, 614. Ecclesia ab initio fuit impugnata ab impiis. IV, 1689.

Persecutio et coronæ occasio Christianis numquam deest. V, 52, 910. Persecutionem quomodo pii omnes patientur. IX, 720, 721. Quid hic magis persequitur vitam bonorum, quam vita iniquorum? II, 1064. Persecutio hæc continua. II, 1064. Persequitur vitam bonorum vita iniquorum, non cum cogit imitari quod displicet, sed cum cogit dolere quod videt. II, 1064. Coram pio vivens impie, etsi non obligat conscientem, cruciat sententem. II, 1064. Spirituales persecutionem patiuntur a carnalibus. IV, 1605. Persecutus est diabolus animam Christi, et Judas animam Magistri; et nunc ad persecutionem corporis Christi idem diabolus manet, Judas autem Judæ succedit. IV, 1849. Persecuti sunt semper mali bonos, et boni malos, quomodo. II, 595. Omnis malus ideb persequitur bonum, quia illi non consentit bonus ad malum. IV, 1690. Persecutionem patiuntur impii ab ipsis factis suis. IX, 725.

Persecutionem se pati queruntur Donatistæ, cum ipsi faciant. II, 307, 310. Persecutionis Catholicos accusat Petilianus, et refellitur. IX, 269, 270, 272, 275. Persecutio Catholicorum in Donatistis non est dicenda persecutio hominum, cum sit potius pro hominibus liberandis persecutio vitiorum. IX, 709. Quærelæ Donatarum de persecutione, in ipsos convertuntur. II, 192, 206, 305; IX, 275. Et qua ratione se excusant de persecutione a suis facta, eadem Catholica se defendit. IX, 273, 274, 276. Maximianistarum exemplum. IX, 577, 580. Justitiæ non est indicium, quod quis opprobria persecutionemque patitur. VIII, 224. Non ideo quisque justior, quia persecutionem patitur. VIII, 221. Probatur exemplis. II, 177. Persecutio fit et toleratur propter justitiam, et propter iniquitatem. III, 1855. Persecutio justa et injusta. II, 797. Persecutionem facere non est iniquitatis indicium. IX, 605. Persecutio aut non omnis injusta est, aut non est persecutio dicenda, cum justa est. IX, 668. Non omnis persecutio culpabilis. IX, 452. Nonnulla potest esse justa. IX, 485. Fieri potest ut et justii persequantur laudabiliter injustum. IX, 578, 580, 696. Et re ipsa persecutionem sancti aliquando faciunt. II, 797.

Persecutio non factis et penis, sed causis discernenda est. II, 394, 395; IX, 577, 580. Non ex ipsa persecutione, sed ex bona causa meritum comparatur. IV, 541, 465. Veri martyres qui persecutionem propter justitiam patiuntur. II, 796. Persecutorum duo sunt genera, vituperantium et adulantium. IV, 869. Persecutor bonus, non hominis sed peccati. IV, 1289. Persecutores inter et correctores quid distat. IX, 452. Persecutiones non metuant viri apostolici. III, 1257. Persecutionem pati, quibusnam est beatitudo. IX, 749. Persecutores, aliquando vivos absorbent, sed in quibus non est Dominus. IV, 1642. Persecutio injusti te facit purgatum, illum reum. IV, 585.

Persecutionum et tribulationum utilitas. IV, 648, 653, 654, 655, 1126, 1215, 1259. Malorum persecutiones valent sicut ignis ad aurum, non sicut ignis ad fenum. IV, 1695. Bonos exercent, non opprimunt. IV, 229. Sanctis quasi capillos radunt. IV, 605. Persecutio dispensatione divina in alium permittitur ad poenam, in alium ad probationem, in alium ad coronam. IV, 220. Persecutionem pati sanctos cur permittat Deus, cum Israelitis tam potenti virtute olim ex Ægypto liberarit. IV, 483. Persecutionem mitigat, ut libet, qui mari dominatur. IV, 1126. A persecutione Deus alios eripit corporaliter, ut confundantur infideles, alios spiritaliter tantum, ut fidelibus exempla prebeantur. IV, 1169. Persecutio cur prædestinatos non dejicit. IV, 1161, 1162. Ut iratus pater cædit filium virga in ignem mox projicienda,

sic Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 935. Persecutio et tribulatio torcular. IV, 648, 652. Mala quae sunt a persecutoribus, sunt vitanda cum possunt, sed ferenda sunt quando vitari sine impietate non possunt. II, 1016. Ne in persecutione fides deficiat, Dominus vivificat. IV, 1268.

Persecutores diligendi. III, 1260. Persecutionibus sola caritate resistitur. IV, 124. In persecutione hoc unum timendum, ne conturbetur dilectio qua diligitur inimicus. IV, 632. In persecutione, milita; in pace, constantia coronatur. V, 1595. Orandum pro persecutoribus Ecclesiae. II, 657. Cum pro persecutoribus orat Ecclesia, prope finit sunt persecutores. IV, 1261. Persecutorum Ecclesiae conversio. VII, 612. Persecutio gravior significatur per demonium meridianum. IV, 1155, 1161. Persecutio, mare saeviens. IV, 1126, 1168, 1189, 1257. Plebs in persecutione et percussis non deserenda. II, 1019. In persecutionibus Ecclesiae alii consentiunt, alii fugiunt, alii patiuntur. III, 849. In persecutione fugere licet in alium locum. III, 1511. Christianis congregandis tempore persecutionis domus privata praestita est. IX, 643. Persecutionis tempore quo sacri codices quaerebantur ut cremarentur, et Christianae plebes congregari solebant, et in carcere fuerunt martyres baptizati, et celebrata sunt sacramenta Christi. IX, 663. Eos, qui se offerrent persecutionibus non comprehensi, et nitro dicerent se habere scripturas quas non traderent, a Christianis honorari prohibuit Mensurius. VIII, 658. Persequentes Iudaei Apostolos tamquam faces ardentes in silvam mittebant. V, 1434.

Perseverantia quid sit. VI, 21. Perseverare in Christo, est in fide ejus perseverare. VII, 742. Perseverabit usque in finem, qui fuerit in Christi corpore, et a capite didicerit patientiam perseverandi. IV, 685. Perseverantia Ecclesiae usque ad finem. V, 224. Non solum credendi voluntas ab initio, verum etiam perseverandi, gratiae Dei est. II, 986. Perseverantia donum Dei. IV, 1809; X, 921, 993, 996, 996, 997, 1018, 1021, 1024, 1026. Hoc agnovit ante Augustinum Cyprianus. X, 1027. Deum dare perseverantiam, ad fidem pertinet. X, 1002. Etsi perseverantia sit a Deo, non negligenda correptio ejus, qui non perseveravit. X, 921. De qua perseverantia inter Theologos disputatur. X, 995. Perseverantia quae est donum Dei, est perseverantia usque in finem. X, 999. Perseverantia petitur in oratione Dominica. X, 922, 996. Perseverantiam postulant sancti. X, 997, 998. Perseverantiae donum praedibus obtineri potest; sed cum datum fuerit, amitti non potest. X, 999. An perseverantia possit amitti. X, 999, 1000. An ideo perseverantia potest amitti, quia voluntate sua quisque deserit Deum, ut merito deseratur. X, 1000. Deus perseverare facit praedestinos. X, 938. Perseverantia datur illis Dei. X, 926. Praedestinis. X, 927. Et non datur nisi praedestinis. X, 1003, 1004, 1005. Perseverantiae adiutorium quale primo homini datum, quale nunc datur praedestinis. X, 957, 959. Nunc adiutorium necessarium est, non tantum sine quo perseverare non possint, sed et quo perseverantes sint. X, 959. An rogante Christo, ne deleceret fides Petri, defectura fuisset, si Petrus eam delicere voluisset. X, 926. quando rogavit Christus ne fides Petri deficeret, nihil aliud rogavit, nisi ut haberet in fide liberrimam, fortissimam, invictissimam, perseverantissimam voluntatem. X, 926. Perseverantia sibi concessa nemo perseverat. X, 999. Concesso sibi Dei dono ne inferatur in tentationem, nemo sanctorum est qui non teneat usque in finem perseverantiam sanctitatis. X, 999. Perseverare nemo desistit, nisi in tentationem primitus inferatur. X, 999. Dimissi sunt libero arbitrio, qui non acceperunt donum perseverantiae. X, 942. Quicumque non perseverant, non sunt a massa perditionis praedestinatione discreti. X, 925, 925. Reprobi quidam veram habent ad tempus justitiam, licet in ea non perseverent. X, 928. Quaestio cur perseveret quisque vel non perseveret, quidam per liberum arbitrium hominis sic respondent, ut id contra gratiam defendant. X, 926. Perseverantia cur uni detur, alteri non detur, inscrutabile. X, 926. Et ad investigabiles Dei vias referendum. X, 927. Excusatio eorum, qui perseverantiam non acceperunt, nulla est. X, 925. Qui non accepto perseverantiae dono relapsi sunt et in peccato mortui, juste damnandi. X, 925. Cur non perseveratores perseverantibus miscet Deus. X, 1012. Propter elationis periculum perseverantibus non perseveratores admiscet Deus. X, 941. Et ut iis cadentibus territi, cum timore ac tremore viam justam gradiantur. II, 984. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 659. Si peris in palca, aurum non eras, sed aurum te esse fingebas. V, 119. Perseverare usque in finem, hoc est ovium vocem pastoris audientium. III, 1725. Ctrum quis acceperit perseverantiam, incertum est quamdiu vivit. X, 995, 994. Perseverantiae nemo certus nisi aliqua revelatione a Deo. VII, 528. Utile

est omnibus aut pene omnibus, propter humilitatem saluberrimam, ut quales futuri sint, scire non possunt. II, 964. Perseverantia Martyrum difficilis. X, 995. Perseverantia necessaria, ut benedici mereamur. V, 58. Perseverantia contraditores vincuntur. V, 548. Perseveraro magnum et difficile. IV, 1809. Perseverantia suadetur a brevitate temporis. IV, 561, 562, 566.

Perseverantius Thibertinus episcopus. IV, 581.

Perseus Andromedae maritus in caelum receptus. VII, 572. Persei nomine stella appellata. VII, 572.

Persius. II, 433, 1025. Poeta satyricus: praecipua morum tradidit. VII, 52. Persius omnibus poenis hanc anteposuit, qua cruciantur homines, qui vitia quae vitare non possunt, coguntur agnoscere. I, 1211.

Personae SS. Trinitatis non confundendae, non separandae: ipsae opera naturae, et gratiae communia sunt. II, 744. Personae nec confusae unum sunt, nec disjunctae tria. II, 750. Patris et Filii vocabula non in seipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personas. II, 781. Nec vox audita coaptata est in unitatem personae Patris; nec columbae species in unitatem personae Spiritus sancti. II, 745. Vox Patris in monte audita, et species columbae visa, sine vivificantis animae ministerio factae sunt. II, 746. Potuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. Vide Trinitas. Persona hominis mixtura est animae et corporis: persona Christi mixtura est Dei et hominis. II, 520, 745. Personarum acceptio. III, 1636. Personam pauperis in judicio accipere non licet. IV, 285, etc. Personas principum Iudaeorum Christus non accepit. IV, 1196. Persona corporis, quasi nomine ac vice corporis. II, 545. Nec causa causae, nec persona personae praedjudicial, effatum Donatistarum. II, 580, 581, 584, 756; IX, 667, 676. Vide Causa.

Pertinacia non ideo est suscipienda quia est optanda constantia. I, 1063. Pertinacia constantia dici affectat. II, 756. Pertinacia hominem corrigi, constantia depravari non sinit. II, 225.

Pertunda dea. VII, 188.

Perturbationem definiunt Stoici, motum cui ratio cedere. III, 539. Perturbationes animi quatuor sunt, cupiditas, laetitia, metus, et tristitia. I, 788; III, 1798. Has in sapientem cadere immerito Stoici negant. III, 1798. Possunt eas in se excitare Christiani. III, 1798. Non omnem perturbationem excludunt Stoici ab animo sapientis. III, 536. Perturbationes tres in animo sapientis, totidem constantias admiserunt Stoici. VII, 411. Perturbationes inter et constantias quid interest. VII, 411. Perturbationes animi rectas habent civis civitatis Dei. VII, 413. Perturbatio in Deum judicem et ultorem non cadit. III, 2063; IV, 92, 1415. Perturbationes saepissime oriuntur ex contentiosa in retinendis consuetudinibus obstinatione. II, 201, 202. Vide Passio.

Pertusa. IX, 507, 528, 530.

Perventores quinam dicuntur. III, 1101; VIII, 316.

Perversitatis usitatae et quasi familiaris viciulum abrenuere, majorum virum est. II, 224. si quid recti etiam in perversis invenitur, eorum perversitate correctae, illud quod rectum est minime violandum. IX, 596.

Pervicax. De nulla re cum eo disserendum. I, 1242. Pervicacia libido vincendi. VII, 424.

Pestilentia atrox in Africa. VII, 412. Romae, VII, 96, 97. Quamnam causam pestilentiae Romae esse respondit oraculum. VII, 98. Pestilentia quaerit numerum; duos illi da, et ducat se. Pnunicum adagium. V, 910. Pestilentiae cathedra, amor domandi, vel perniciosa doctrina. IV, 67.

Petere a Deo quatenam oporteat. IV, 753, 756. Petenda sunt, non ea quae fecit, sed ipse qui fecit. IV, 350, 458. Si aliud petieris, injuriam illi facies, et damnum tibi. IV, 351. Deus non dat nisi petenti, ne det non capienti. IV, 1324. Petitiones cordis et carnis in quo differant. IV, 558. Petitio, inquisitio, pulsatio quid. III, 4502. Petitio, questio, pulsatio, munus inspirationis divinae. VIII, 21.

Petilianus Donatista. I, 640. Ingeniosus et disertus. IX, 576. Petilianus ante episcopatum advoratus forensis. IX, 536, 537. Petilianus et catechumenus in catholica, episcopus per vim ordinatus a Donatistis. IX, 542, 696. Et constitutus episcopus Constantinensis. I, 644; IX, 591, 593, 594. Retr. seu Cirtensis. IX, 445. Petilianus in Cirtensi Donatistarum ecclesia Silvanus successor, sed non proximus. IX, 586. Petiliani epistola, qua dicitur partis Donati ordo exponi. II, 196. Ejus litterae adversus Catholicam. IX, 245, 246. Retr. Ac ad eas Augustini responsio. I, 610. De responsione Augustini ad litteras suas conquestus est Petilianus, quare. IX, 707. Petiliani crebra maledicta in Catholicos, in ipsos Donatistas refunduntur toto lib. 2. cont. Lit. Pet. Petilianus saepius non refert testimonia scripturarum ut se habent. IX, 504, 505, 515. Testimonia scripturae, quae posuit Petilianus, potius Donatistis quam

Catholicis sunt contraria. IX, 379, 386.
 Petulantia male utitur oculis. III, 1620.
 Petra quid significet. IV, 1363. Petra Christus. I, 618.
 Petra symbolum Christi. III, 757. Petra virga percussa, figura Christi. V, 1551, 1553. Petra super quam aedificata est Ecclesia, ipse est Christus. V, 479, 1238, 1548. Petra Christus sese liquefecit ad irrigandos fideles. IV, 1480. Petra ubique est refugium nostrum. IV, 1573. Aedificare in petra et in arena. V, 275.
 Petronia clarissima femina a languore sanata, ad Memoriam S. Stephani Uzali constituta. VII, 768.
 Petrus a petra Christo nomen accepit. I, 618; V, 479, 1148, 1238, 1348. Petro quare nomen mutatum est. III, 1444. Petrus in ordine Apostolorum primus et praecipuus. V, 479, 481, 797, 1353, 1363, 1368; X, 648. Primatus Apostolorum in Petro praeminet. V, 460; IX, 127. A Petro emerit episcopatus ipse, et tota hujus nominis auctoritas. *ymoc.* II, 781, 785. Apostolatus Petri principatus cui libet episcopatus praefendus. IX, 127. An S. Petro confidat Christum Filium Dei vivi, revelatio facta sit per fidem tantae rei creditae, an per visionem conspectae, non videtur elucere. II, 610. Petri de Christo confessio, et mox de eodem humana cogitatio ac trepidatio. V, 1106, 1109, 1535, 1438; VI, 690. Causa confessionis et causa trepidationis Petri. V, 1239. Petrus humano et carnali affectu in Christum tenebatur. V, 1238. Petrus primo beatus, et mox satanas dicitur. V, 480. Petrum Christum cur vocat satanam. IV, 1670. Petrus ex Patris revelatione respondens, petra et beatus dicitur est; ex carnis infirmitate loquens, satanas est appellatus. IV, 1799. Petrus quid a se, quid a Deo. V, 1292. A se ipso, mendax, verax Dei benefico. V, 1183, 1194. Non a se, sed a Domino beatus. III, 1790. Beatus de Dei, satanas de hominis. V, 1109. Petrus apostolus non mentiebatur dicens velle se animam pro Domino ponere. X, 550. Sed nimium de se praesumpsit. X, 951. Petri praesumptio. III, 1810, 1811. Petrus praesumpserat de viribus suis, non de Dei dono, sed de libero arbitrio. V, 1292. Plus promiserat, quam poterat. V, 1352. Intuebatur quid vellet, ignorabat quid posset, cum polliceretur animam se positurum pro Christo. III, 1810. Nondum acceperat vires quibus impleret promissum. V, 1160. Praecedere voluit Dominum. IV, 328. Vires ad hoc non habebat. IV, 1852. Petrus ante Christi mortem nondum martyrio idoneus. III, 1874. Nondum poterat mori pro Christo. V, 34. Petri praesumptio et negatio. V, 797, 1359. De Petri negatione item. III, 788. Petrus columna firmissima ad unius aerae impulsu tota contremuit. III, 1932, 1933. Petrus carnaliter sapiens, infirmus. V, 34. In Petro quanta infirmitatis profunditas. IV, 473. In Petro significata Ecclesiae fortitudo, et infirmitas. V, 480, 1330. Petrus infirmus, sibi ipsi ignotus. V, 733. Non noverat se, quando dixit, *Tecum sum usque ad mortem*. IV, 490. Ante tentationem praesumpsit de se, in tentatione didicit se. IV, 553, 647, 1797, 1798. Petrus febriens sanus se dixit, sed Christus cordis venam tangebat. IV, 1797, 1831. Petrus demonstratus est sibi, quando imminente Domini passione praesumpsit, ac veniente ipsa titubavit. V, 1104. Christus deseruit Petrum, et inventus est homo Petrus. V, 798. Praesumptor paulisper deseruit, ut sibi demonstraretur. V, 1294. Ad horam trepidavit infirmus, ut praesumptio vinceretur, non ut pietas deleteretur. V, 1292. Non fuit illa Petri desertio, sed eruditio. V, 1294.
 Petrus caritas defuit, quando Christum negavit. III, 1963. Caritas perfecta illi defuit, cum Dominum timore negavit. X, 901. Petrus si negato Christo hinc iret, quid aliud quam periret. III, 1953. Petrus apostolus libere Christum negavit, quamvis Scriptura praedixerit ejus negationem. IX, 407. Petri negatio et conversio. VI, 690, 705, 706. Petrum excusare quidam nituntur. III, 1810, 1811. Urgentur. III, 1810, 1811. Petrum vere peccasse negando Christum, probatur. IV, 1831. Petrus intra dentes leonis erat, cum ter Dominum negavit. IV, 1376. Quibus oculis Christus Petrum respexerit. X, 362. Petrum respexit Dominus, non oculis carnis, sed misericordia altissima. V, 1293. Petrus nisi desertus non negaret, nisi respectus non fieret. V, 1294. Petrus etsi ad horam Christum negavit timore turbatus, tamen flendo esse reparatus, et confitendo est postea coronatus. IV, 1337. Petrus vitam negando moritur. V, 1180, 1297. Revixit plorando. III, 1811. Petri fletus ad respectum Domini. IV, 1798. Petrus non egit penitentiam quomodo agunt in Ecclesia qui proprie penitentes vocantur. II, 1086. Petri fides de Domino, eo crucifixo absorpta est. V, 1147. Petrus qui Christum Filium Dei esse confessus fuerat, de ejus passione postea carnaliter sensit. VI, 731. Resurrexisset Christum non credebatur. V, 1148.
 Petrus praesumptor, negator, confessor et amator. VI, 694. Vehemens Christi amator. V, 1348. Domini nostri major amator, quam negator. V, 1353. Petrus in Christi amore promptissimus. V, 479. Amor Christi quantus in Petro fue-

rit. IV, 1167, 1168. In negatione ostendit Dominus Petro Petrum, in amore ostendit Dominus Petro Christum. V, 1872. Petri timor ante passionem Domini, amor post resurrectionem. III, 1863. Petri amor dilatatus in die Pentecostes per Spiritum sanctum. III, 1864. Zelus ejus ad prohibendum de Christo testimonium. III, 1864, 1865.

Petrus in ecstasim raptus quid viderit. IV, 1569. De visione Petri in qua audivit, *Maeta et manduca*. V, 800. Petrus figuram Ecclesiae generis audivit, *Maeta et manduca*. V, 43. Petrus omnes bestias maeta. IV, 1869. Petrus carterio interrogatus an amaret Christum. III, 1753. Trina voce amoris, solvit trinam vocem negationis. IV, 407, 1168; V, 756, 763, 799, 1179, 1556. Ter amor consensus est, ter timor damnatus est. V, 799, 1572. Petro jam amant Christum oves commendat. V, 1555.

Petro Ecclesiae personam gestanti claves regni caelorum datae, et venia concessa. VI, 308. Petrus unitatis personam generis pro omnibus Christum confessus est, et ab eo claves accepit. III, 1949. Petrus personam Ecclesiae gestat. V, 478, 490. Maxime in illo loco, ubi dictum est, *Tibi dabo claves regni caelorum*. V, 802, 1239, 1360. Petrus propter primatum quem in discipulis habuit, Ecclesiae personam gestat, cum ei dictum est, *Tibi dabo claves, etc.* IV, 1452. Petro uni datae sunt claves, quia Ecclesiae unitati. V, 1549. Petro Ecclesiae unitatem figuranti commendatae oves a Christo. V, 287, 1350. In ipso unitas omnium honorum pastorem figurata. V, 706. Petrus totius Ecclesiae figuram gerit. I, 618; VI, 691. Ecclesiae unicae est typus. V, 479, 1109. Totum mundum dimisit, et totum mundum Petrus accepit. IV, 1371. Petrus corpus Ecclesiae et bonos in Ecclesia significat. III, 1762. In Petro uno Christus format Ecclesiam. V, 755. Non supra Petrum, sed supra petram quam confessus est aedificatur Ecclesia. V, 1236. *Vide Petra*. Quia Christus petra, Petrus populus Christianus. V, 479. Petrus ambulans super mare figurat Ecclesiam. V, 476. Petrus non fuit ambulans, sed mariambulus. IV, 440.

Petrus praedicitur passurus quod non volet. V, 1350. Petrus de se ante infirmus, nunc ex gratia Christi maturus ad passionem. V, 1180. Petri pedibus tritas spinae. V, 1560. Petrus ante mortem Domini infirmior martiris ac puellis quibusdam. V, 1297. Quam multi non modo senes et anus, ac juvenes utriusque sexus; sed etiam poeri puellaeque pro Christi confessione mortem contempserunt: quod ille olim non potuit, qui regni caelorum claves accepit. III, 1933. Petrus potens, non in se, sed in Domino. V, 483. Petrus quomodo nolens passurus est. V, 1375.

Petrus cur a Paulo objurgatus. III, 2415, 2414. Petrum et Paulum Legis exercuisse mandata timore fidei et Judaeorum, censet Augustinus, Hieronymus vero simulasse tantum. II, 156, 260. Petrum veraciter emendavit Paulus. II, 135, 277, 278, 285. Non ideo emendavit quod paternas traditiones observaret; sed quoniam Gentes cogebat judicare. II, 153, 269. Petrus Gentes judicare vere cogebat, nec recte agebat. II, 278. Sententia Augustini de Petro a Paulo reprehenso, consentit Cypriani et Ambrosii menti. II, 286, 781. Hanc tandem secutus est Hieronymus. II, 781. Petrus a Paulo correctus propter operam Legis simulationem. VIII, 338. Petrus in simulationem superstitionis lapsus. VI, 508, 495. Fallacem simulationem in Petro Paulus reprehendit. II, 135, 260, 279. Petrum a simulatione revocavit Paulus. III, 2107. Petrus libenter correctus a Paulo. VI, 493, 494, 537. Petrus objurgatus objurgatore suo mirabilior. III, 2114. Laus est iustae libertatis in Paulo (reprehendente,) et sanctae humilitatis in Petro reprehenso. II, 283. Caritas ac sanctus exemplum ea in re posteris praebuit Petrus, quam Paulus. II, 285.

Petrus et Paulus in morte contempti, quantum post passionem honorarentur. IV, 1850. Socium sanguinem ambo fundentes, diem festum eodem consecraverunt. V, 1361, 1363. Diversis diebus passi sunt. V, 1552. Petrus et Paulus unum erant. V, 1532. Petri memoria Romae magno in honore. IV, 509. S. Petri Carthagenensis basilica. V, 146. Petri et Pauli natalitia frequentia majore celebranda. V, 1363. Tristis est Augustinus de pigritia populi in tanta celebritate. V, 1363. Petri et Pauli corpus Romae. V, 1565. Ad sepulcrum piscatoris Petri eminentissimum nobilissimum Imperii culmen submisso diademate supplicat. II, 1029; V, 1664. Petrus et Paulus pluribus locis simul cum Christo peccati. III, 1049.

Petrus et Paulus inter se comparantur. V, 1368, 1685. In illo discamus non superbire, in isto non desperare. V, 1684. Petrus confortavit nos per apostolatam, per martyrium, per epistolas. V, 1059. Jejunium sabbati erinde profectum esse, quod Petrus Dominico die cum Simone certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existant alii falsum putant. II, 145. Petrus a calumnia magis vindicator. VII, 617. Petrus ordinator S. Stephani. V, 1565. Petrus Romae cathedram habuit. IX, 300. Apocrypha de

filia s. Petri, et de hortulani filia, historia. VIII, 161.

Petrus presbyter Hispanus, ad quem liber secundus de anima scriptus est. X, 473, 474.

Petrus ab Hippone Diarrito. IX, 236.

Petri duo diaconi in ipsa urbe Roma eodem tempore fuerunt. IX, 646.

Phædra. III, 1191; VIII, 601.

Phalaridis taurus. II, 667.

Phaliscus poeta. I, 1144.

Phanatici. V, 333.

Phantasiae vis. VIII, 989. Phantasia memoriae. VIII, 969.

Quamvis non omnis phantasia cum memoria sit, omnem tamen memoriam sine phantasia esse non posse videtur Nebridio. II, 67. Memoria sine phantasia esse potest. II, 68. Phantasia potius a se, quam a sensu, habere omnes imagines, Nebridio videtur. II, 67.

Phantasia seu animi visa. VII, 290. Phantasiae et phantasmatum differentia. I, 1180. Phantasma dicitur, ubi falsitate visorum sensus noster illuditur. III, 730. Phantasiae sunt, cum anima corporum similitudines spiritu agit; cum insuetur objectas, ostensiones sunt. III, 470.

Phantasmata, signata sunt de specie corporis, corporeo sensu attracta. III, 150. Phantasmatum ludibria, origo omnium errorum. I, 1180. Luctus animæ cum phantasmatis præclara descriptio. I, 754, 740; III, 164. Phantasmata carnalia, pie mentis serenitate superare, rarum est et arduum. I, 758. Phantasmata ficta quomodo iudicentur. III, 450. De phantasmatis unde mens iudicet. III, 454. Vera phantasmata habere pro cognitis, summus error est. I, 1180. Phantasticum hominis ad aliorum sensum perducit potest. VII, 575.

Pharan interpretatur mons fructifer. III, 775. significat Ecclesiam. III, 775.

Pharao nomen omnium regum Ægyptiorum. VII, 521.

Pharao non hominis nomen, sed regie dignitatis. III, 498, 501. Pharaq interpretatur dissipatio. IV, 1750. Pharao masculos occidens et feminas relinquens, diabolus virtutes præfocans et concupiscentias nutriens. IV, 1771. Musce sub quibus magi Pharaonis defecerunt, inquietudinem superbiorum (hæreticorum) significaverunt. II, 219. Pharaonis obduratio quomodo facta. III, 601. Prioribus meritis ejus debita. V, 72, 75. Pharaonis cor induravit Deus per justum iudicium, et ipse Pharao per liberum arbitrium. X, 911.

Pharao quod præceptis Dei non obtemperaret, id jam de supplicio venebat. III, 2080, 2081. Pharaoni non imputabatur quod tunc non obtemperaret, quando quidem obdurato corde obtemperare non poterat; sed quia dignum se præbuit, cui cor obduraretur priore infidelitate. III, 2080.

Pharisæi primarii quidam erant, veluti ad nobilitatem Judæicam separati a plebe, et quasi egregii Judæorum. V, 636, 917. Dicitur hoc verbum quasi segregationem sonare. V, 917. Pharisæi fures et latrones. III, 1720. Ideo a Christo non sanati, quia sibi videbantur justi. III, 1447. Dictum Christi de Pharisæis audiendis et non imitandis, spectare et ad malos de Ecclesia pastores. V, 757. Pharisæorum lavacra. IX, 359. Mundities exterior. V, 625. Mundities in corpore, non in corde. IV, 1289, 1820. Pharisæorum fermentum. V, 721. Pharisæi, qui Dominum invitaverat, superba cogitatio. V, 896. Pharisæus et Publicanus. V, 220, 636, 1315. Pharisæi jactantia. IV, 205. Pharisæus in quo peccavit, cum gratias ageret Deo. X, 154. Pharisæi vocabantur Catholici a Manichæis. X, 1101.

Pharmacopola bestiarum promittens quæ se ipsam comest. X, 726.

Phogous frater Phoronei regis Argivorum. VII, 562. Phogous tempora docuit observari per menses atque annos. VII, 562. Ad Phogoi sepulcrum constitutum est templum, in quo ut deus coleretur. VII, 562. quare. VII, 562.

Pherecidas philosophus syrus. I, 954. Pherecidas Assyrius, primus apud Græcos de immortalitate animæ disputavit. II, 581.

Phisippus, amor pecunie. IV, 1531. Eo nomine genus per speciem significatur apud Paulum, id est generalis universalique avaritia. IV, 1531.

Philastrus Erixiensis episcopus ab Augustino Mediolani cum s. Ambrosio visus, librum scripsit de hæresibus. II, 999. Librum prolixissimum. VIII, 55. Centum viginti octo hæreses computavit. VIII, 55. In populo Judæo ante Domini adventum hæreses xxvii et post adventum Domini cxxviii. II, 999. Innuat Augustinus eum inter hæreses recensuisse quæ non sint. II, 1000. Philastro Epiphanium longe doctiorem declarat. II, 1000.

Philippus diaconus, qui Evangelista proprie meruit appellari. V, 600, 601, 1226, 1227. Alius erat ab Apostolo. V, 1227.

Philistinum interpretatur cadentes potione. IV, 1035.

Philo philosophus Academicus. I, 926. Philonis cloquium

Græci Platoni æquare non dubitant. VIII, 274.

Philocalia est amor pulchritudinis. I, 922. Philocalia in rebus incorporeis et summis, idem est ac Philosophia. I, 586, 922.

Philocalus primarius Hipponensium. II, 999, 1000.

Philosophari est amare Deum, secundum Platonem. VII, 253, 256. Philosophandi causa nulla homini est, nisi ut beatus sit. VII, 625.

Philosophiæ nomen a Pythagora exortum. VII, 225. Philosophiæ origo, post Patriarchas, et etiam post Moysen circa tempora Mercurii Trismegisti. VII, 599. Philosophia est amor studiumque sapientiæ. I, 1327. Quibusdam præcatis Philosophis visum est, ne ipsam quidem quod mente comprehenditur, ad nomen aspirare sapientiæ, nisi tam firma sit comprehensio, ut ab ea mens nulla ratione queat dimoveri. I, 1068. Philosophiæ præstantia supra ceteras disciplinas. I, 987. Philosophiæ decus quale. I, 922. Philosophiæ omnis ætas matura est. I, 908. Ab illius portu ad beatæ vitæ regionem proceditur. I, 959. Philosophia hujus mundi in sacris literis prohibita. I, 956, 995. Quæstiones de hoc mundo etsi afferunt aliquid voluptatis cum investigantur, metuendum est ne tempus occupent rebus impendendum melioribus. II, 75. Quodnam sit veræ philosophiæ negotium. I, 1002. In philosophia nihil plus invenitur quam quod sit unum. I, 1016. Philosophia rationem promittit. I, 1002. Philosophia duas habet quæstiones; unam de anima, alteram de Deo. I, 1017. Ad philosophiam exhortatio. I, 903, 919. Vitandus mons ante portum philosophiæ constitutus, vana gloria. I, 960. De philosophiæ laude ac defensione, Hortensius Ciceronis. I, 685. Quomodo ad philosophiam accessus fuit Augustinus. I, 685.

Philosophiæ partes tres. VII, 52, 228. Philosophiæ tripartita distributio non ab hominibus instituta est, sed inventa. VII, 358. scilicet a Platone. VII, 358. Philosophia aut de moribus, aut de natura, aut de ratione quæstionem habet. II, 441; VII, 358. In duobus præceptis caritatis est ethica, physica, logica. II, 524. Philosophiæ divisio alia, in activam et contemplativam. VII, 228. Non est contraria tripartitæ distributioni. VII, 228. Philosophia Christiana, vera philosophia. I, 961; X, 774. In qualibet Philosophiæ parte summum locum obtinet Deus. VII, 255. Philosophiæ inventa inutilia sunt sine divina auctoritate. VII, 52. Philosophia ad obtinendam beatitudinem spectat. VII, 339. Philosophia unicum est contra vitæ hujus miserias auxilium. VII, 787.

Philosophi nomen, unde exortum. VIII, 1057. Philosophi dicuntur qui studium sapientiæ, vel sapientiam profiterentur. VII, 225, 234. Philosophi nomen a Pythagora. X, 1452. Philosophi sic appellari ceperunt ab ejus tempore. VII, 582. Philosophus verus, est amator Dei. VII, 225. Philosophi gentiles, posteriores sunt Prophetis. VII, 596, 597. Philosophi varia de eorum natura sentiebant, docebant, defendebant. III, 122. Philosophi qui deos sibi amicos esse dixerunt, in dæmones malignos inciderunt. VII, 656. Philosophis potius, quam gentiliū diis, honores decernendi. VII, 52. Philosophi post Deum cognitum quam stulte idolis servierunt. V, 777, 1154. Philosophi quod curiositate inveniunt, superbia perdidierunt. V, 777. Præ superbia Creatorem per creaturas non invenerunt. I, 707. Multa de Deo et de veritate intellexerunt. V, 459, 776, 1133, 1644. Unde intellexerunt. V, 776. Philosophorum sapientia a Deo. VII, 52. Philosophiam a solo Deo dari posse, ipsi Pagani fatebantur. VII, 787. summi philosophi Gentium sine spiritu sancto philosophati sunt, quamvis de Patre et Filio non tacerent. III, 604. Philosophorum libri de Filio Dei unigenito loquuntur. III, 1590. Philosophi Gentium immortalē esse animum pluribus conscripserunt, carnis resurrectionem fieri posse apertissime contradicunt. IV, 1154. Philosophi veteres de resurrectione ac rebus futuris non consulerunt. VIII, 902, 903. Philosophi conjectura humana decepti sunt. VII, 590. Philosophi in rebus intelligibilibus divites ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 64. Philosophi non laborant in studiis suis, nisi ut invenirent quomodo beatitudo esset capessenda. VII, 600. Et hoc eorum commune studium. V, 809. Philosophi erraverunt constituendo beatitudinem in hac vita. VII, 627, 628. Beatam vitam sibi virtute propriæ voluntatis efficere docebant. II, 850. Ideo apud eos non est vera pietas, quia beatam vitam ipsi sibi fabricare voluerunt. II, 667.

Philosophorum dissensiones unde. VII, 600, 601. Quare tam facile toleratæ. VII, 601. Nullus philosophorum sic est approbatus, ut ceteri improbarentur, qui diversa et adversa senserunt. VII, 601. Civitati, in qua Philosophi tolerantur, vere convenit mysticum Babylonis nomen. VII, 601. Philosophi ad quem finem referendæ essent veritates quas noverrunt nesciebant. VII, 602. Homines metu recta docere non ausi sunt, III, 126. Cur veritatem detinuerunt in

iniquitate. VIII, 1054. Philosophi Gentium, veritatis inimici et defensores. IV, 111. Philosophi corde perversi. IV, 275. Sapientes superbi. III, 1390. Philosophorum morbus, vanitas. X, 212. Philosophi quare vani. II, 261. Philosophorum cogitata, magna magnorum deliramenta doctorum. V, 1157. Philosophorum superbia, iavida, et curiositas. III, 126. Cæcitas. I, 707. Vanitas, I, 1327. Philosophorum variae sectæ. I, 956. Philosophorum duo genera, Italicum et Ionicum. VII, 225, 234. Generis Ionici auctor Thales Milesius. VII, 225. Italici Pythagoras. VII, 233. Philosophorum variorum nomina. X, 776. Philosophi consulares. H, 589; X, 777. Philosophi palliati. VII, 589. Philosophi quando Christiani fiunt, non habitura, sed falsa dogmata mutare compelluntur. VII, 647. Scripturæ divinæ, non omnino philosophos, sed philosophos hujus mundi vitandos, et irridendos esse præcipiunt. I, 905. Philosophi qui secundum elementa hujus mundi philosophantur, cavendi Christiano. VII, 234. Philosophi in quibusdam Christianæ fidei appropinquarunt. X, 778. Quinam propius ad Christianos accesserunt. VII, 233, 235. Philosophi Gentium tamdiu videntur aliquid dicere, donec Christo comparentur. IV, 1828. si quis eorum inventus fuerit hoc dixisse, quod dixit et Christus; gratulamur illi, non sequimur illum. IV, 1828. Philosophi ethnici, injusti possessores scientiarum, artium, etc. III, 63. Ab eis si quid recte dictum, in nostrum usum convertendum est. III, 63. Uti converterentur Cyprianus, Lactantius, Victorinus, Hilarius et ante eos Moyses. III, 63. Philosophis omnibus deficit divinæ humilitatis exemplum, quod opportunissimo tempore per D. N. J. Christum illustratum est. II, 440. Philosophi an Pelagianis faveant in questione de peccato originali. X, 776, 777, 778. Philosophorum prorsus antiquitas esse opiniones. II, 457, 443, 448. Inutile est doctori Christiano de placitis veterum philosophorum inquirere, cum ex illis nihil jam aliquis contra fidem Christianam proponat. II, 437. Philosophi omnes tempore Augustini, aut Cynici, aut Peripatetici, aut Platonici erant. I, 956. Pauci admodum erant. I, 969. Philosophi nulli sæculo Augustini, nisi amico corporis. II, 61. Philosophi cujusdam in magna tempestate perturbati, responsio. III, 536.

Phison, fluvius qui nunc Ganges dicitur. III, 203.

Phlebotomare. V, 146.

Phlegmatic sedes in capite. VII, 348.

Phocæ vituli marini. III, 284.

Phœnicæ quænam regio terræ sanctæ. III, 617.

Phœnix de sua morte resuscensens. X, 545. Resurrectionem corporum significat. X, 545.

Pharbas filius Crisii et Melantomices, sextus rex Argivorum, relatus in numerum deorum. VII, 565.

Phoroneus secundus rex Argivorum. VII, 562, 566.

Photinus hæreticus. VI, 714; VIII, 34; IX, 169. Ejus hæresis. I, 746. Photinus Christum negabat esse Deum. V, 573; VII, 632. Illum existimabat esse hominem tantum. V, 229, 573, 991, 1150, 1156. Sed omnes homines pios et sanctos excellentia sapientiæ et justitiæ superasse. V, 1155. Photinianus et Arianus adversum se divisi. V, 447. Photinus non intravit per ostium in ovile, III, 1721. Ejus error. III, 1609.

Photiniani. III, 1737, 1738, 1875; V, 988. Photiniano error de Christi incarnatione. X, 1054. De Trinitate. V, 448. Photiniani principium Filio Dei tribuebant ex utero virginis, nec volebant credere quod antea fuerit. II, 606. Photiniani, Judæi, etc., peccabant in Spiritum sanctum. II, 815; V, 448. Photinianorum superstitio. III, 127. Photini hæresis exorta in Pannonia. V, 1174.

Phrenetic. V, 538, 945, 1396. Unde fortiores solito. I, 1058. Phreneticis mors et tanto propinquior, quanto fortiores sunt. IV, 696. Phreneticus futuram mortem cujusdam femine prædixit. III, 468.

Phreneticorum ægritudo. V, 945.

Phrygia per Catanphryges discissa. V, 1174.

Phryxi fabula. VII, 570.

Phthisicus curari non potest. V, 489.

Physicorum scientia. VI, 233.

Picentes jugum Romanorum excutere tentant. VII, 168.

Pictor novit ubi ponat quemque colorem. V, 692.

Picturæ lascivæ. I, 671. Picturarum et sepulcrorum adoratores. I, 1342. Pictura Stephani lapidationem, et Sauli conversionem exhibens. V, 1434.

Picus Saturni vel Sterces filius, primus rex Laurentum. VII, 572, 573. Picus belligerator et augur præclarus. VII, 573. Picum Romulus dedicavit Deum. VII, 190.

Pietas vera quæ. VII, 159, 160. Pietatis exordium, est optime de Deo sentire. I, 1224. Pietatis perfectio est caritas. III, 152. Pietas est amare Deum gratis. V, 568. Pietas juxta græcum, bonus cultus. VI, 251. Pietas est verus veri Dei cultus. II, 673; V, 825. Non colitur Deus, nisi amando. II, 557. Idem pius probatur, quod Deo placet. I, 865. Pie-

tatis via ab humilitate in superna surgit. VII, 52. Ad pietatem, non ad ignaviam otio fruendum. II, 188. Pietas est hominis sapientia. VI, 231; X, 211. Est secundus ad sapientiam gradus. III, 59. Pietas et caritas si desit, quid est ab illis et a cæteris mundi malis tranquillitas et quies, nisi luxuriæ perditionisque materies, sive invitamentum sive adjumentum? II, 1026. Pietas non expetenda est propter bona aut mala hujus vite, sed propter futurum judicium. VII, 661. Pietas sufficit ad veram felicitatem. VII, 114. Fides et pietas preparationes ad introeundum cum sponso ad nuptias. II, 574. Pietas est magnum donum Dei. VII, 114. Pietas magna, ut magna impietas, paucorum est. V, 441. Pietatis forma, non virtus, inesse potest præcis ab Ecclesia. V, 463. Pietas non solum erga Deum, sed et erga parentes habetur. VII, 279. Erga sanguine conjunctos et erga patriam. VI, 21. Hanc vim innata inseruit. VI, 21. Pietas sanctissimum generis humani vinculum. VIII, 84. Pietatis nomen etiam in operibus misericordiæ frequentatur. VII, 279. Pietas plus est quam pius, etc. III, 1688. Pii Christum gratis amant. IV, 1432. *Vide* Boni. Pius pascitur cibo justitiæ. IV, 1290. Pii vivunt impii. III, 145.

Pigmæi dicti quasi cubitales. VII, 485.

Pigmenta impugnarunt Cyprianus et Ambrosius. III, 114. Mulieres quæ formam pigmentis colorant, peiores adulteris. III, 114. Maritos docent adulterare. III, 114.

Pignus et arra quo differant. V, 158, 159, 858, 1673.

Pigræ onus, et pugna ejus cum avaritia. V, 897. *Vide* Acediæ, Negligentiæ.

Pilati mentio fit in passione Christi propter temporum cognitionem. VI, 187. Pilatus aliquantum participans fuit iniquitatis Judæorum. IV, 762. Pilatus et Magi significaverunt Gentes ab Oriente et Occidente congregandas. V, 1031.

Pilleatus. III, 1440.

Pilum Deus. VII, 188.

Pilus in disputatione Ciceronis de republ. inducitur ut interlocutor. VII, 66. Pilus justitiam contra injustitiam defendit. IX, 560. *Not. (a)*.

Pinguedo quædam animæ. IV, 756.

Pinianus. II, 471. Marius Melaniæ. X, 359. *Not.* Pinianus jurare vult populo quod si esset ordinatus invitus, ex Africa omnino discederet. II, 478. Pinianus permittente, non jubente Augustino juravit. II, 479. Pinianus qua religione præstitum Hipponensibus juramentum exsolvere debeat. II, 476, 477. Pinianus homo dives ac pecuniæ contemptor et largitor. II, 475, 481. Pinianus innuitur esse monachus. II, 483. Piniani, Albinæ ac Melaniæ elogium. II, 475. Excusatur se Augustinus quod Thagasten nondum ad eos perrexerit. II, 475, 474.

Pirata libera responsio ad Alexandrum. VII, 115. Piratarum bellum. VII, 107.

Pirites lapis Persicus tenentis manum, si vehementius prematur, adurit. VII, 715.

Piscatorum et venatorum officia. VI, 714. Piscatorem de oratore non lucratus est Christus, sed oratorem de piscatore. IV, 372. Piscatores et infirmi cur prius electi a Christo. V, 256, 537, 1683. Piscatio discipulorum duplex, una ante, altera post resurrectionem; et utriusque discrimen. VI, 97. Piscationes Domini jussu factæ duæ, quomodo statum Ecclesiæ præsentis et futuræ adumbrant. V, 1161, 1244. Captura piscium clam quid significat. IV, 1961; VI, 59. Novam vitam demonstrat. II, 219.

Piscis mutus. I, 1351. Pisces memoriam habere certissimum est. III, 283, 284. Pisces duo, quibus Dominus turbas pavit in monte, quid significant. VI, 48, 49. Duas personas significant, regiam scilicet et sacerdotalem. I, 627; III, 1595. Quid per pisces et cetos significatur. I, 863. Pisces maris, curiosos significant. IV, 115. Piscis de profundo levatus, manducatur in mensa parata in conspectu croentium. I, 858. Piscis bonus, pia fides. V, 620.

Piscina probatica Siloe. V, 687. Ægrotus aqua mota descendendo in piscinam, nec plures, sed unus tantum sanatus, quid significet. V, 680, 693. Piscina turbata unum curabat, unde Christi passionem significabat. IV, 1329. Piscinæ quinque vorticis, quinque libros Moysi figurabant. IV, 869, 1329.

Pistrino conteri, servorum pœna. V, 883.

Pittacium. V, 964.

Pittacus Mitylenæus unus e septem sapientibus, quo tempore fuit. VII, 582.

Placere Deo hic difficile possumus, et unde possumus. V, 295. Placendum Deo veris ac sinceris affectibus. VI, 446. Placet ille Deo, cui placet Deus. IV, 277, 1631. Placere tibi Deus, si rectus fueris. V, 317. Deus rectus perverso non placet. V, 322. Non in te placet Deo, nisi quod habet ex Deo: quod autem habes ex te, displicet Deo. V, 108. Deleat homo quod fecit, et ulcebitur ei qui fecit. V, 587. Pla-

cere sibi periculosum est, cui cavendum est superbire. III, 1795. Placeat sibi nemo, quasi qui hic juste vixerit. V, 932, 933. ubi tibi placuisti, ibi remansisti. V, 926. Displicebis Deo, si placueris tibi. IV, 472. Qui sibi placet, stulto homini placet. IV, 1631; V, 503. Placere sibi, superbia peccatum. VII, 420, 421, 423. Superba anima in conspectu hominum vult placere; humilis, in occulto ubi Deus videt. IV, 163. Placendi hominibus cupiditas, quo pacto evellatur. VI, 26. Quomodo omnibus, nec tamen hominibus placendum. IV, 1629. Quomodo debeamus hominibus placere et non placere. II, 1024; V, 501, 373. Qui Deo placet simul et hominibus, non utique placet hominibus. III, 2109. Placebat Apostolus hominibus propter illorum salutem, non placebat hominibus propter suam utilitatem. V, 374.

Placor. III, 931, 968.

Plagæ Ægypti. IV, 999, 1000, 1399. Plagæ decem cum decem præceptis collatæ. V, 67.

Planetis, hominum nomina imposuit adulatio. IV, 1192.

Plani, mathematici impostores, pietatis expertes. I, 604, *Not.* 2; V, 301. Et veritatis. I, 739.

Plantæ vivunt. VII, 34. Plantis vim intelligendi tribuebant Manichæi. III, 230.

Plantarum pæcis. V, 314.

Platea unde dicitur. IV, 1327.

Plato. II, 67; IV, 1828; IX, 224. Atheniensis, honesto loco natus. VII, 227. Platonis ingenium mirabile. VII, 227. *Notes.* I, 928, 934. Eloquentia. III, 124. Plato nobilis philosophus. VIII, 1011. Nobilissimus discipulorum Socratis. III, 1048; VII, 227. Cæteros Socratis discipulos longe antecit. VII, 597. Plato a posteris Pythagoræ theologiam didicit. III, 56. A Socrate moralia, a Pythagoreis naturalia et divina. VII, 228. Plato scientiæ acquirendæ, et sapientiæ perficiendæ gratia, varias peregrinationes suscepit. VI, 50; VII, 228.

Plato perfectam dicitur composuisse philosophiæ disciplinam. I, 933. Philosophiam in tres partes distribuit. VII, 228. Platonis ideæ quantam vim habeant. VII, 218. Plato virtutes quasdam civiles aliarum verarum virtutum similes admittit. I, 933. Plato ex Cicerone in sapientia divina et finem boni, et causas rerum, et ratiocinandi fiduciam constituit: Epicurei vero et Stoici in corporis vel in animi natura ponebant. II, 441. Platonis doctrina ab Ecclesiæ doctrina non prorsus aliena. III, 124. Platonicos, paucis mutatis, Christo pius cervicibus submittere oportere. II, 442. Platonis sententia de duplici mundo. I, 953. Quem animal esse credit. I, 602. Platonis annus. III, 236. Plato nuptias contemnens, ita perversam temporum suorum timent opinio, ut naturæ sacrificaverit, quo tanquam peccatum illud aboleretur. III, 126. Platonis de stellarum seu deorum natura sententia. V, 1158. Platonis homo. II, 64. Plato ejusque discipuli diis plurimis sacra facienda putaverunt. VII, 257. Plato qui poetas expulsi, honoribus divinis dignior diis, qui ludos scenicos sibi exhiberi jusserunt. VII, 58, 59. Platonis philosophia præstat theologiæ fabulose, civili et naturali Paganorum. VII, 229. Illi cedant alii philosophi. VII, 250, 251. Platonis liber de constitutione mundi. V, 1158. Libro Genesios consonat. VII, 236. Plato suavius ad legendum, quam potentius ad persuadendum scripsit. III, 124. Mira docuit, nihil persuasit. III, 124. Creditur a nonnullis sensitisse contra quam loquitur. VII, 339. Opinionem suam dissimulare affectat. VII, 228. Platonis dogmata plurima correxit Porphyrius. VII, 309, 310. Plato Xenocrati discipulo Academiam scholam suam reliquit. II, 440.

Plato egregium elogium. I, 954. Plato pene philosophorum deus. X, 777. Platonem inter semideos Labeo ponit. VII, 58, 59, 238. Quo tempore et quot annos floruit Plato. VII, 233, 597. *Not.* (b). Illum Jeremiæ coetaneum falso aliquando credidit Augustinus. I, 632. De Platonis libris Christum omnes suas sententias didicisse, quidam dicere ausi sunt. III, 56. Contra eos Ambrosius scripsit. II, 123. Platonem a nostris potius fuisse eruditum ostendit. III, 56. An a Jeremia? assertit hic August., verum postea retractavit. III, 56. Plato nec Jeremiam audivit, nec Scripturas propheticas legit. VII, 235. Nec ulli sancto Angelo, nec Prophætæ, nec Apostolo, nec Martyri, nec cuilibet Christiano Plato comparandus. VII, 50.

Platonici iidem qui et Academici. II, 440. Apud Græcos et apud Latinos celeberrimi. VII, 235. Omnium philosophorum merito nobilissimi. VII, 277. Aliis omnibus philosophis longe anteponendi in omnibus philosophiæ partibus. VII, 251, 252. Platoniorum rationes cæteris aliorum philosophorum rationibus præponere Augustinus. I, 937. Platonici summum bonum in Deo posuerunt. II, 440. Platonici ea quæ mente concipiuntur, ab his quæ sensibus attinguntur discreverunt. VII, 252. Platonici id solum vere esse, atque id solum posse percipi dicebant, quod incommuta-

bile et sempiternum est. II, 441. Plato ea quæ discimus vult manere semper, nec posse interire; ac per hoc non esse præterita. II, 68. Platonici tanto cæteris philosophis illustriores, quanto melius de Deo uno senserunt. VII, 237. Platonici Deum incorporeum, et omnium naturarum, quæ non sunt quod ipse, creatorem sentiunt. VII, 251. Quædam legit August. in eorum libris consentanea doctrinæ Christianæ de divinitate Verbi æterni, nihil tamen de incarnati humilitate. I, 740. In his etiam non invenit, quod in sacris litteris reperit, nempe viam salutis, et doctrinam humilitatis. I, 747. Platonici, divini humilitatis defectu, veræ rationis personam implere non potuerunt. II, 440. Platoniorum superstitio. III, 126. Platonici deorum multorum cultum ad vitam beatam adipiscendam requirunt. VII, 225. Platonici, animas humanas, pro meritis peccatorum de celo lapsas, in corpora detruendi existimabant. I, 587; II, 718. Platoniorum opinio de vita animæ ante corpus rejecta. X, 403. Platoniorum doctrina de illuminatione et beatitudine animæ, Evangelio consona. VII, 279, 280. Platonici male contendunt corpus terrenum in celo esse non posse. VII, 775. Platonici poenas omnes, sive vitæ hujus, sive futuræ, emendationi adhiberi putant. VII, 227. Platonici effata Platonis pro mysteriis custodiebant. I, 954. Effata Platonis non facile ab omnibus percipiuntur. I, 954. Platonici occultant sententiam suam. II, 440. Quamobrem occultarent. II, 441, 448. Platoniorum laus. I, 955. Improbatur. I, 588. Platonici Peripateticis prælati. VII, 227. Platonici longo quidem intervallo, cæteris tamen philosophis propinquiores sunt veritati. VII, 320, 321. Et Christianæ doctrinæ. VII, 229, 230. Facile fiunt Christiani. III, 126. Platonice sapientiæ initia, probabiliter ex sacris libris. VII, 233, 236. *Not.* (a). Platonici doctrinam suam aperuerunt, cum Christi nomen cepit prædicari. II, 448. Plaudere manibus, est gaudere operibus. IV, 1297. Plausus populi, in potestate fortunæ, et imperitorum judicio positus est. I, 1069.

Plautus poeta. VII, 34.

Plennæus undecimus rex Sicyoniorum. VII, 364.

Plenaria paratoria passionum Christi. IV, 731. Plenarium corpus Domini post resurrectionem, Ecclesiæ beata. IV, 1405.

Plenitudinem Dei, qua nos impleri optat Apostolus, quidam sic intellexerunt, ut putarent nos hoc futuros omnino quod Deus est. II, 612. Implebuntur (Sancti) in omnem plenitudinem Dei, cum perfecte pleni fuerint Deo. II, 621. Pleonasmus in Scripturis locum habet. IV, 1599.

Plenitudo unde appellata. IV, 1530.

Plinta Consul. II, 927.

Plorare hic omnium est, sed maxime ac veraciter justorum. V, 194. *Vide* lacrymæ.

Plotinus. II, 67. Græcus philosophus Platonius. VII, 237. Alter Plato iudicatus. I, 936. Plotinus Platonem cæteris excellentius intellexisse laudatur. VII, 265. Plotini sententia de superna illuminatione et beatitudine. VII, 279. Plotini discipuli alii magicis artibus sunt depravati, alii in militiam Christi transierunt. II, 448. Plotini Platonici schola Romæ floret. II, 448.

Plumbum ab artifice formam accipit, qua natæ valet super aquam. VII, 773.

Plutoni terra tribuitur. VII, 119. *Vide* Dispatæ, Orcus. Pluvia, unde secundum Priscillianum. VIII, 667. Pluvia quomodo fit. III, 266. Quid sit, *nondum puerat super terram.* III, 198. Pluit Deus pisces, et aliquando nobis non pluit, quare. IV, 1944. *Pluvia deficit causa Christiani,* vulgare proverbium. VII, 49. Pluviæ quædam prodigiosæ. VII, 111. Pluvia voluntaria, gratia dicitur, quia non datur meritis. IV, 1733.

Podagæ medicus. VIII, 59.

Podager medicus in baptismo a podagra sanatus. VII, 764.

Pœna. Aliud est pœna peccati, aliud est peccatum. I, 601, 608, 612. Pœna omnis, si justa est, peccati pœna est. I, 1296. Propter pœnam peccati fit, ut quidam animi motus non sint in potestate. IV, 80. *Vide* Peccatum. Pœna occultæ a Deo inflictæ. X, 235. Ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, sine dubitatione peccatum est; in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati. II, 885. Pœnæ meritum inchoat infidelitas et impietas, ut per ipsam pœnam homines male operentur III, *retr.* 2061, 2062. Pœna magna est perire de via iustitiæ. IV, 72. Pœna culpæ, mors. V, 1103. Pœna vera fuit cæcitas corporalis Pauli in ejus conversione. II, 803. sæculum hoc universum voluit Deus hominibus esse pœnale. X, 1192. Deus pœnas immeritas nec infligit, nec infligi sinit. X, 1270. Pœnam Deus redderet, si vellet mercedem reddere. III, 2066. Pœna cum debita redditur, quare non est iniquitas apud Deum. VIII, 834. Cur sinat Deus parvulos regeneratos diversis malis affigi. VI, 263. Pœnæ temporales ad exercendos fideles. VII, 526

Pœnas omnes inferuntur vel pro peccatis, vel pro exercendis declarandisque virtutibus. VII, 728. Pœnis vel coercet improbos Deus, vel erudit subjectos. VIII, 446. Pœnis malorum non indiget Deus, sed ex his consultit honorum salutem. III, 454. Pœnas malis irrogari, et per bonos Angelos, et per malos, legitur; justos vero corporalibus pœnis per bonos Angelos probari non occurrunt. IV, 1002, 1003. Pœna malorum in bonis Dei operibus est. I, 625. *Vide* Peccatum. Pœnas nostras ad utilitates nostras mirabili benignitate Deus convertit. X, 1578, 1583. Cur remisso peccato pœna adhuc exigitur. X, 183, 184. Pœna qualis et quanta cuique culpæ debeatur, non humani est iudicii, sed divini. VIII, 534, 561. Pœna nulla, quanta sit peccatori pœna. V, 933. Pœna ob alterius peccatum. X, 722.

Pœnas nullas esse sive hujus vitæ sive futuræ, nisi purgatorias, censent Platonici. VII, 727. Pœnæ quædam sunt purgatorie in hæc mortali vita. VII, 727. Quædam post mortem. VII, 728. Qui injuste se ordinat in peccatis, juste ordinatur in pœnis. II, 539. Qui volentes injuste utuntur bonis, juste nolentes cruciabantur in pœnis. II, 562. Pœnas damnatorum aut nullas omnino futuras esse, aut brevi finiendas quidam putaverunt. VII, 732, 733. Refelluntur. VII, 732, 733.

Pœnæ æternæ. V, 196, 218. Pœnæ plus metuant æternæ, quam temporales. VI, 703. Pœnis æternis nullus cruciatus temporalis potest comparari. VI, 342. In damnatione pœnæ semper æternæ inæqualitas. X, 230. Geheunnæ pœnæ, diversis diversæ. V, 879. Pœna futura duas species habet. IV, 688. Pœna damnatorum est aliquid bonum. VII, 351. Pœna anime peccatricis regnum Dei nulla sua fœditate doleat. VI, 18. mors in damnatis perpetua. VI, 342, 343. Deus occulta satis dispositione, sed tamen justa, nonnullis (schismaticorum Donatistarum) pœnis prædestinavit extremis. II, 839. Pœnarum genera octo. VII, 735. Christus sustinendo sine culpa pœnam, et culpam solvit et pœnam. V, 934, 1151. Pœnas quas minatus est Dominus, quidam putant non eventuras. V, 478. Refelluntur. V, 478. Unde nata opinio, qua putant homines Christum non vera fuisse iniquis comminatum. V, 478.

Pœnarum timor utilis, ut coerceantur mali, et quietius inter malos vivant boni. II, 690, 802. Melius est ad Deum colendum doctrinæ homines duci, quam pœnæ timore vel dolore compelli. II, 802. Adhibeantur in reos pœnæ animo amanti, animo corrigentis. V, 111. Et plectendo et ignoscendo hoc solum bene agitur, ut vita hominum corrigatur. II, 661. Non bonus quisquam timore pœnæ, sed amore justitiæ. II, 660. Inimicus justitiæ est, qui pœnæ timore non peccat; amicus autem erit, si amore ejus non peccet. II, 594. Inaniter putat vitiosum se esse peccati, qui pœnæ timore non peccat. II, 595. Pœna corporis etsi non a voluntate, tamen revocat ab opere peccati: justitia vero sic amanda est, ut ab ejus operibus etiam pœnæ corporis non cohæbere non debeant. II, 594. Caritate Christo, non pœnæ timore cohæremus. II, 595. Pœnæ ex caritate coronam pariunt. IV, 1844. Pœna non nocet, si bona est causa. V, 1400. Pœnarum timor utilis ad hæreticos in unitatem catholicam cogendos. II, 350.

Pœni suos filios Saturno sacrificabant. VII, 216. Pœni et Chanaanæ iidem sunt. III, 2066.

Pœnis inventio. I, 1013. Pœnis ornamenta quæ. I, 1000. Ejus nage repudiandæ. III, 166. Nihilum ejus studium improbat. I, 962. Et præferenda philosophia. I, 954. Poeticam Augustinus nobilitavit libris de musica. II, 513. *Not.* 2.

Pœnæ dicuntur Ænigmatistæ. III, 739. Pœnæ theologici quinam. VII, 572. Pœnæ theologici, sapientes appellati. VII, 581. Pœnæ licentiam dabant Græci male tractandi homines quos liberet. VII, 178. Poetarum licentia in homines, non vero in deos, veteribus Romanis displicuit. VII, 53, 54, 55, 56. Probatur Græcis convenientius, quam veteribus Romanis. VII, 55, 56, 57, 58. Poetas tanquam adversarios veritatis, urbe pellendos censuit Plato. VII, 58, 237. Pœnæ apud Romanos tribu movebantur, et ab omni honore repellebantur. VII, 57. Pœnæ, duodecim tabularum lege prohibent famam civium lædere. VII, 54, 58. Poetarum mendacia. I, 1014. Poetarum comœdiæ et tragœdiæ inter studia liberalia. VII, 53. Pœnæ non omnino a philosophia contemnendi. I, 940. Poetarum iudices, grammatici. I, 1014. Poetarum fabulæ minus obscenæ, quam deorum sacra. VII, 55. Pœnæ non minus digni infamia, quam scenici. VII, 58. Pœnæ scenici libidinem inflammant. VII, 59, 60.

Polemio Platonis successor, et Zenonis magister. I, 954. Polemon Xenocrati proximus successor. II, 440. Polemon quartus a Platone Academicorum scholam tenuit. VII, 623. Xenocrates Polemonem, non solum ebriosum, verum etiam tunc ebrium, ad mores alios repente convertit disputando de fruge temperantiæ. II, 591, 592; X, 647, 606.

Polsamis a Mileo. IX, 210.

Pollentius vir religiosus. VI, 471, 472. Discitur Pollentii sententia de conjugibus a se discedentibus. VI, 431. Et de conjugis cum infidelibus. VI, 465.

Pollicem sinistram dextera manu tenere inter singulandum, genus superstitionis. III, 50.

Pollus. IX, 511.

Polyarpus Adrumeticus. IX, 204.

Polygamia veterum patrum non erat peccatum; quia neque contra naturam, neque contra morem, neque contra præceptum. VI, 595. *Vide* Uxor, Conjux.

Polyphides rex Sicyoniorum. VII, 576.

Poma Sodomorum morsu tentata in favillam vanescunt. VII, 715, 722.

Pomona dea pomorum curatrix. VII, 140.

Pompe diaboli. VI, 632, 633, 661.

Pompatici Indi. V, 148.

Pompeius gener Caesaris. VII, 88. sectator syltæ. VII, 109. Profanator templi Jerosolymitani. VII, 607.

Pompeius ad quem scribit Cyrilianus. IX, 192.

Pompeius Sabratenis. IX, 239.

Pompilius illicitis artibus sacra didicit. VII, 222, 223.

Pomponii multi existerent. VII, 125. *Not.* (b).

Pomponius Macrianensis episcopus. IV, 380.

Pomponius a Dionysiana. IX, 250.

Pondus est impetus cujusque rei, velut conantis ad locum suum. IV, 222, 225. Pondus duplex est. IV, 222, 225. Ponderum momenta in elementis. V, 1140. Pondus cupiditatis et pondus caritatis. I, 847, 849; II, 677; VII, 342.

Ponticanus actor Romuli. II, 1063.

Pontificum successio in cathedra Petri. IX, 30.

Pontitianus Afer in palatio militans, Christianus, et valde pius. I, 755. Narrat Augustino Antonii monachi vitam. I, 755. Et duorum Argentium in rebus conversionem. I, 756.

Pontius. IX, 324. Episcopus Donatista. IX, 334, 328, 335.

Mirabilia fecisse prædicatur. IX, 426. Pontii falsum miraculum. III, 1301. Pontius quomodo Juliano supplicavit. II, 399; IX, 326.

Populares tumultus cuique pro viribus coercendi. V, 1392.

Populonia dea vidua. VII, 191.

Populus non omnis cœtus multitudinis, sed cœtus juris consensu et utilitatis communi sociatus. VII, 67, 648. Ubi nam vere est populus. VII, 633. Qua ratione nuncupate populi, romanis et aliis regnis convenire potest. VII, 655. Populus et turba differunt. V, 614. Populi duo, fidelium et infidelium, prædestinatorum et reproborum. III, 1507. Populi veteris et novi differentiam in unoquoque nostrum licet advertere. VI, 31. Populi duobus hædis, duobus ovibus, duobus parietibus, duobus cæcis, duabus navibus significati. V, 43. Nullus populus præter Israelæm dicebatur populus Dei. VII, 609. Populus Dei nunc censentur omnes qui portant sacramenta ejus, sed non omnes pertinent ad misericordiam ejus. IV, 538.

Porcus significat immunditiam stultitiæ obliviscentis. IV, 1854.

Porphyrii duo, unus sicutus, alter vero non. I, 645. Quæstiones nonnullæ propositæ a Porphyrio, non illo siculo cujus fama celeberrima est. I, 643; II, 370. Porphyrius Sicutus. III, 1032. Porphyrius Græcus, philosophus Platonici. VII, 237. Philosophorum Paganorum nobilissimus. VII, 754. Doctissimus. VII, 650. Quo tempore vixit. VII, 513. Docetab omne corpus esse fugiendum. I, 590; V, 1137. Porphyrii libri *Ex ληλων φιλοσοφιας*. VII, 630. Libri de regressu anime. VII, 508. Porphyrius etsi de anima inconvenienter sapuerit, Platoniorum tamen opinionem emendavit. VII, 310. Platonis multa dogmata correxit. VII, 309, 310. Porphyrius Deum verum, Deum magnum confitetur. VII, 696. Porphyrii inconstantia inter confessionem veri Dei et cultum dæmonum fluctuantis. VII, 305, 304. Porphyrii impietas. VII, 504, 505. Porphyrius vituperandus, et quod diis sacrificaverit. VII, 631. Bona de Christo dicit. VII, 631. Porphyrius prius Christianus, postea fidei desertor et adversarius. VII, 306. *Not.* (a). Christianorum acerrimus inimicus. VII, 630. Et fidei Christianæ. V, 1137. Porphyrii calumnia de Christo, et Christianis refellitur. VII, 655. Porphyrius Christum contemnebat propter corpus, ex femina acceptum. VII, 307, 509. Arguebat stultitiæ Christianos, quod dicebant mundum esse peritum. VII, 696. Porphyrius Anechontem Egyptium de variis ad dæmones pertinentibus consultit. VII, 288, 289. Quo animo dæmones consultit. VII, 288, 289, 290. Origenes nec Petrum peccasse, nec Paulum procaeter arguisse majorem, ideo assertit, ut Porphyrio blasphemanti respondeat ex Hier. II, 235, 237. Porphyrii calumnia eo quod Petrum Paulus reprehenderit, quo potiore modo defendenda. II, 289.

Porphyrius episcopus. X, 652, 663.

Porphyrius alter episcopus. X, 662, 665.

Porsetenna Etruscorum Rex. VII, 65.

Porta mortis, et porta filiae Sion, quænam sint. IV, 123. Porta Dei, confessio. IV, 1291.

Portenta a portendens. VII, 722. Portenta videntur esse contra naturam, sed non sunt. VII, 731.

Porticus quinque piscinæ, quinque Moysi libros figurant. IV, 889, 1329; V, 689.

Portio piorum quo sensu Deus dicitur. IV, 1545.

Possessiones habere Christianis licet. I, 1343. Possessio rei terrenæ quæ iure divino, quæ iure humano legitima. II, 345. Possessiones omnes iure humano possidentur. III, 1437. Possessio rerum temporalium unde innocens agnoscitur. V, 694. Possessionis terrenæ litigator. V, 1586. Ex possessione rei privatæ nascuntur lites et multa mala, quæ tolluntur, ubi res communiter possidentur. IV, 1748. Possessio nostra Deus, et nos possessio Dei, quomodo. IV, 1891; V, 516. Beata gens possessione sua, beata hereditas possessore suo. IV, 295.

Possessor alicujus rei quis dicendus. V, 527. Quis possessor bonæ fidei. VI, 205. Alienum est quod male possidetur; male autem possidet, qui male utitur. II, 665. Jure civili non fit ut bonis bene utentes sint, sed ut male utentes minus molesti sint. II, 665. Possidere vis terram: vide ne possidearis a terra. V, 565. Tunc vere possidebis terram, quando inhæseris ei, qui fecit cælum et terram. V, 565. Possidere omnia quomodo liceat. V, 781. Desiderabas omnia possidere; noli per avaritiam: per pietatem hoc querere, per humilitatem. V, 781. Possidetur, non possidet, qui rerum cupiditate tenetur. IV, 544. Aliud est possidere Dei; aliud possidere hominis. IV, 576.

Possibile aliquid potest fieri, tametsi nunquam factum fuerit. X, 201, 204. Quædam sunt quæ fieri possunt, quamvis desit exemplum quod facta sint. X, 241. Sunt et possibilium naturalia. X, 1489. Possæ malum facere, non est testimonium libertatis. X, 1103.

Possibilitatem quam natura accepit cum condita est cum libero arbitrio, gratiam vocabat Pelagius. X, 333. Possibilitas non peccandi in statu naturæ integræ utcumque posset admitti, non tamen a natura inseparabilis. X, 275, 276. Possibilitas hæc male a Pelagio defenditur. X, 275. Possibilitatem datam a Creatore confitetur Pelagius, voluntatem vero et actionem vult esse ab homine. X, 562, 573. Possibilitatem tantum, non vero voluntatem aut actionem, indigere adiutorio contendit Pelagius. X, 381. Possibilitatem gratiæ tribuit Pelagius, non actionem. X, 272, 273. Quo sensu possibilitatem non peccandi gratiæ Dei tribuerit Pelagius. X, 275. De qua gratia Dei disserat, cum de possibilitate non peccandi agit. X, 277. Possibilitas non subvenit miseris qua premitur homo. X, 1497. Possibilitas naturalis peccato primi hominis vitata, secundum Ambrosium. X, 585. Si possibilitas naturalis per liberum arbitrium sufficit, Christus gratis mortuus est. X, 270. Et frustra fideles orant, *Ne nos inferas in tentationem*. X, 277. Quod possumus bonum facere, Dei esse dixit Pelagius; quod vero facimus, cur noluit dicere et nostrum et illius esse. X, 569. Unde homo possit, unde non possit. X, 271. Quod possum, video: unde possim, non video; nisi quia et hoc novi esse a Deo. V, 905. Possibilitas in sanctis simul cum effectu provenit. X, 271. Possibilitas perfectionis hominis in Dei gratia. X, 1279.

Possidius Calamensis episcopus. II, 597; VII, 766. Episcopus catholicus. IX, 523, 697. Quam tristi de causa versus Paulinum pergit. II, 352. *Not. (a)*. Possidii iter vanum timorem Nectario videtur incutere. II, 398. Crispini episcopi donatistæ in Possidii immanitas; et Possidii mansuetudo erga Crispinum. II, 397; IX, 523. Possidius ab Augustino pane dominico nutritus. II, 568.

Possidontius Stoicus multum astrologiæ deditus. VII, 142, 145.

Posteriora ex desiderio noli attendere, sicut uxor Lot; sed respice ex despectu. IV, 592.

Posthumianus episcopus. II, 759, 781.

Posthumius aruspex. VII, 72.

Potentis qui in hoc seculo tonare volunt in servos Dei, in altero fulminantur. IV, 1158. Potentium amicitia, cum saluti obest, contemnenda. V, 537.

Potestas libera a Deo homini data est. I, 1241. Illud est in potestate nostra, quod, cum volumus, facimus. I, 620, 1274. Quod nostram sequitur voluntatem. I, 620. Voluntas, quia est in potestate, libera est nobis. I, 1274. Nihil tam in potestate, quam ipsa voluntas, quomodo. VIII, 129, 130. Potestas tunc dicitur, cum voluntati adjacet facultas faciendi. X, 234. Ut potestate aliquid fiat, necesse est adsit voluntas. X, 234. Hoc quisque in potestate habere dicitur, quod si vult, facit; si non vult, non facit. X, 235. In potestate nostra est actio quælibet bona. I, 619, 620. Et quo sensu. I, 599, 619, 620, 629. In potestate nostra est quod operamur. IV, 1831. Potestas nobis data adversus libidinem. V, 719. Potestas bene vivendi, non libero arbitrio, sed gratia

Dei tribuitur. X, 1110. Non sanctus quisquam sua potestate gaudet; sed ejus a quo habet posse quiddam congruenter potest. VIII, 957. Potestas per caritatem fit plena. I, 599. Qui hominum facit, quomodo ex potestate laudem mereatur. V, 1589. Deus liberam voluntatem rationali creaturæ suæ non negavit; et tamen potestatem, qua etiam injustos justo ordinat, sibi retinuit. III, 2129. Ad potestatem Dei pertinet damnare iniquos. IV, 745.

Potestas non est nisi a Deo. VI, 151, 157; X, 235. Etiam potestas nocendi, non nisi a Deo. VIII, 561. Potestas nocendi cetero diabolo et iniquis datur. IV, 743, 744. Potestas diaboli in infima, non est potestas irati, sed poena damnati. IV, 201. Nihil tibi possunt facere demones Deo placato, faciunt quiddam volunt illo irato. IV, 209. Potestas omnis principum ac legum, ex Deo est. VI, 76. Potestas regum majestati Dei famula fieri debet, ad cultum ejus dilatandum. VII, 170, 171. Potentius est conjungi Omnipotenti piam voluntate, quam propria potestate et voluntate posse quod contremiscant, qui talia non possunt. VIII, 957. Potestas cum datur, non necessitas imponitur. X, 235. Potestas implere quod mala voluntas intendit, ex judicio Dei venit, et est poena. X, 235. Aliud est injusta potestate juste velle uti, et aliud est justa potestate, injuste uti. VI, 585. Potestatis licere malos persequi. II, 299. Potestas cur sæpe data deterioribus in meliores. VIII, 561, 586. Inferiores a potentioribus cur opprimuntur. IV, 1846. Potestatem tribuit Deus malis in bonos ad judicandos malos, et erudiendos bonos. IV, 291. Ut iratus pater cædit filium virga, in ignem mox projicienda; sic Deus per temporalem potentiam damnandorum, exercet disciplinam liberandorum. IV, 933. Potestatum temporalium terror quando veritatem oppugnat, justis fortibus gloriosa probatio est, infirmis periculosa tentatio: quando veritatem prædicat, errantibus cordatis utilis admonitio est, et insensatis inutilis afflictio. II, 531. Sive potestas veritati favens alicquem corrigat, laudem habet ex illa qui fuerit emendatus; sive inimica veritati in alicquem sæviet, laudem habet ex illa qui victor fuerit coronatus. II, 531. Potestatibus etiam injustis honor et obedientia debetur. IV, 1855, 1854. Potestatibus terrenis quatenus subijci necesse est. III, 2063, 2064. Observantia in potestates sit ordinata. V, 418, 420. Potestates hujus sæculi per montes significantur. IV, 519. Potestas per manus significata. IV, 1956.

Potina dea. VII, 122.

Præceptor, succentor. IV, 1109.

Præceptum manichæi vituperare solebant Deum qui homini præceptum in paradiso dedit. VIII, 206. Deum homini impossibile aliquid non præcepisse. X, 155. Præceptum prohibens erat homini necessarium, ut ei promerendo Dominum suum virtus esset ipsa obedientia. III, 377, 579, 584. Ex divini præcepti contemptu, experientia mali. III, 384. Præcepta alia dantur sanis, alia ægrotis. V, 1269. Præcepta Dei, quæ sano data sunt tam dulcia, fecit homo sibi tam laboriosa. V, 545. Præcepto divino intonante, obediendum est, non disputandum. VII, 510.

Præcepta decalogi Manichæis sunt inimica. VIII, 507, 309, 310, 311. Ex præceptis decalogi tria ad Deum, septem ad hominem pertinent. III, 620, 621. Tria præcepta decalogi pertinentia ad Deum, Trinitati accommodata. V, 208. Præcepta alia septem pertinentia ad homines. V, 30, 309. Præcepta decalogi, solo Sabbati excepto, ad litteram, et non figurate observanda. II, 214. Præcepta duo de dilectione Dei et proximi, inter se sunt connexa. VI, 307, 210. Præcepta bene vivendi, uno brevi et aperto caritatis mandato comprehensa, ut excusationem nemo habeat in die judicii. VI, 669, 670. Præcepta omnia divina ad duo sunt referenda. X, 296. Præcepto de diligendo Deo et proximo, non litteræ philosophorum, non leges civitatum comparanda. II, 524. Præceptum utrumque dilectionis erga Christum impletur. V, 1206. Præcepta vitæ instituentia: numquam dii cultoribus suis dederunt. VII, 49, 51. *Non concupisces*, generalis est prohibitio: *Diŭges*, generalis est jussio. X, 296, 297. Præceptum de parentibus honorandis primum dicitur, audita ratione ad secundam tabulam. V, 209. Præcepta decem cum decem plagis conferuntur. V, 67. Alia communiter omnibus præcipiuntur, alia singulis quibusque generibus personarum. III, 75. Quo tempore quid præceptum vel licitum sit, observandum. III, 75.

Præcepta ad quid dantur. X, 918. Præceptorum utilitas. II, 739. Nihil Deus jubet quod sibi prosit, sed illi cui jubet. II, 527. Jubendo Deus utile facit quiddam habere voluerit. III, 384. Præcepta Dei valde bona. X, 268. Præceptorum magna est utilitas, si libero arbitrio tantum datur, ut gratia Dei amplius honoretur. II, 739. Præcepti finis est caritas de corde puro, etc. III, 56. Cur Deus præcipit, quod scit non observandum. X, 163. Et quod sine illo implere non valemus. II, 677; VI, 443, 444. Deus nihil impossibile præcipit. X, 132. Non imperaret Deus ut facere-

non, quod impossibile judicaret ut ab homine fieret. IV, 681. *Vide Lex.* Deus jubet aliqua quae non possumus, ut noverimus quid ab illo petere debeamus. X, 900. Deus impossibilia non jubet, sed jubendo admonet, et facere quod possit, et petere quod non possit. X, 271. Praecepto facere commoneatur, quod conaries et nostris viribus non valentes, adiutorium divinum precemur. X, 254. Praecepta Dei implere potest homo, si velit. III, 176. Praecepta nullus implet, nisi adjutus gratia. V, 1160, 1162. Quod per litteram jubetur, non littera, sed spiritu impletur. VIII, 644. Praeceptum, *Non concupisces*, fecit ut nosset hostem, non ut vinceret. V, 794. Liberum arbitrium non adjutum Dei gratia ad Dominica praecepta implenda non sufficit. II, 675, 676, 677. Anathema ei qui aliter sentit. II, 762. Praecepta data, ut non sit excusatio de ignorantia. X, 883. Praeceptum liberi arbitrii est argumentum; oratio, gratiae. X, 803, 883, 885. Quae agenda sunt neque jubentur, nisi ut voluntas nostra ostenderetur; neque peterentur, nisi ut voluntatis infirmitas ab illo qui jusserat, juvaretur. II, 775. Nichil homini a Domino juberi, propter probandum liberum arbitrium, invenitur in scripturis, quod non invenitur, vel dari ab ejus bonitate, vel dari propter adiutorium gratiae demonstrandum. X, 588. Praecepto admonitum est liberum arbitrium, ut quaereret Dei donum. X, 903, 904. Praeceptum id nobiscum, ut quod jam est in potestate factum, aut oremus potestatem nobis dari. VIII, 776. Haec imperat Deus quae fieri possunt: sed ipse dedit ut faciant, ois qui facere possunt et faciunt; et eos qui non possunt, imperando monet a se poscere ut possint. X, 1297. Ad implenda ea quae nobis jubentur, ab illo petendum adiutorium, a quo jubentur. II, 682; X, 1280. Praecepta non fieri nisi eo dante qui praecipit. VI, 421. Praeceptorum non est vis, quod implentur, sed gratiae. V, 199. Ipse Deus dat vires, ut quod jubet, impleri possit. V, 200. Necesse est ut Deus det homini quod illi jubet. X, 154. Deus ipse facit, ut faciant homines quae praecipit. X, 975. Praecepta sine gratia non possunt servari. X, 886, 887. Praeceptum Legis audiens, *Non concupisces*, audisti poenam tuam si non adsit gratia. V, 792. Lex dicendo, *Non concupisces*, posuit non quod hic valeamus, sed ad quod proficendum tendamus. II, 805. Praecepta Legis qui implere se putat per arbitrium propriae voluntatis sine spiritu gratiae, suam justitiam vult constituere, non justitiam Dei sumere. X, 1200.

Praecepta divina quibusnam sint gravia. X, 302. Quid debet agere cui praecepta divina gravia sunt. X, 289. Non est durum, nec grave quod ille imperat, qui adjuvat ut fiat quod imperat. V, 584. Quidquid durum est in praecipitis, ut sit leve caritas facit. V, 584. Praecepta Dei non esse gravia cur Scriptura commemorat. X, 303. Praecepta non nisi caritati facilia. III, 633, 634. Deus nihil impossibile praecipit, quia omnia facilia caritati. X, 289. Non vere obeditur praecipitis Dei nisi caritate. X, 1296. Praecepta Dei qui timore, non amore servat, non servat. X, 595. *Vide Timor.*

Praecepta minora data sunt Judaeis, majora Christianis, quare. III, 1231. Cur in Lege minora sint, in Evangelio majora. III, 156. Praecepta pleraque veteris et novi Testamenti eadem. IV, 930, 931. Dominus dura jussit, sed magna promisit. V, 120. Praecepta novi Testamenti observantibus merces aeterna promissa. X, 222, 223. Ad ea servanda excitat Deus. I, 956. Ad consequendam vitam aeternam praecepta servari jussit Christus. VI, 210. Plus facinus quam in Lege et Evangelio jussum est, quo sensu a Pelagio dictum et a Coelestio. X, 337, 337. Quo ab episcopis approbatum. X, 337.

Praeceptorum observatio, signum mansionis in dilectione Christi. III, 1843, 1844. Praecepta Christi non ostentatione corporis, sed animi preparatione facienda. III, 1933. Praecepta quaedam sunt quae capiunt spiritalia, non capiunt carnales. IV, 492. Praecepta non implentur opere externo tantum. III, 772, 773. Ad praecepta implenda sufficit voluntas, ubi opus externum non potest fieri. III, 773. Praecepta divina, ex factis sanctorum intelligenda. VI, 806. Praecepta Dei frustra custodiuntur memoria, si non custodiuntur et vita. IV, 1511. Praecepta divina meditari, et operari, panis noster quotidianus. III, 1280. Praecepta Dei sunt semitae nostrae. IV, 1808. Praecepto, *Non concupisces*, jubemur detrahere de pondere cupiditatis, quod accedat ad pondus caritatis. II, 677. Praecepta Dei implere non prodest, ubi non est fides vera. VIII, 225. Praecepta morum custodiri observarique sine fide non possunt. VI, 210. Praeceptum divinum debet semper humanum in nobis vincere affectum. VIII, 629. Pauci vitae praecepta adsequuntur: ratione fit quisque capax praecipit, sapientia observator. I, 1306. Calumniam Pelagianorum de impletione praeceptorum in futura vita. X, 600. Praeceptum non concupiscendi hic impleri non potest. V, 816. Praecepta quondam implentur ut implenda sunt. X, 948. Praeceptum Dei ostiatim a mendicis cantatum. V, 203. Aliud est jubere virtuti, aliud

permittere infirmitati. V, 546. Quod permittitur a Domino, etiam facere licet; quod jubetur, nisi fiat, peccatum est. VIII, 165. Praecepti domini et consilii discrimen. VI, 402. Praecepta et consilia Dei, nulla inconstantia praecipientis, sed ratione dispensantis, pro diversitate mutantur. VIII, 450. Ad consilia sic excitandum est, ut vita ad praceptorum regulam exacta non damnetur. II, 691, 692. Praeceptum aliquod quandoque contemnitur rapiente officio potiore. VI, 512.

Præda tibi fuit minor, præda eris majori. IV, 1646.

Prædestinare quid sit. X, 1018, 1019.

Praedestinationis. VII, 433, 466; X, 945, 1002. Praedestinationis quid. X, 1014. Praedestinationis praescientiae interdum nomine significatur. X, 1022, 1023. Praedestinationis et praescientiae idem. X, 1023. Praedestinati sumus, antequam essemus. V, 862, 864. Homo non praedestinatus sexto die, sed ante saeculum in praescientia Creatoris. III, 547. Praedestinationis et gratia qui differant. X, 973. Praedestinati sumus gratis. V, 863. Praedestinationis gratia. II, 768. Praedestinationis non ex merito hominum, sed ex gratia Dei. VIII, 614. Non ex operibus. II, 639. Antichristus novus est, eique apertissime contradicit in quo locutus est Christus, qui electionem ex operibus, non ex gratia esse dicit. X, 1132. Promissio facta Abrahamae de fide gentium in ejus semine, de praedestinatione Dei facta est, non de nostrae voluntatis potestate. X, 975. Praedestinationis non ex praesensione bonorum operum. II, 887; X, 792. Praedestinationis nostra non in nobis facta est, sed in occulto apud Deum in ejus praescientia. IV, 1962. Jacob non suis meritis electus, ante est praecognitus, ante est praedestinatus. IV, 1744. Praedestinatus negari Christus non potest. III, 1907. *Vide Christus.* Praedestinationis illustrissimum exemplum Christus Jesus. X, 981, 982, 1033. Christi et membrorum ejus praedestinationis non ex praeservitis meritis. X, 985. Praedestinati omnes per unum mediatorem, et per unam eandemque fidem salvantur. X, 179.

Praedestinatio certa. X, 1015. Immobiles veritas praedestinationis. X, 985. Praedestinationis aeterna et immobilis. III, 1814, 1845, 1921. Hinc Christi gaudium de nobis ab aeternitate. III, 1844, 1845. Qui certis et immutabilibus causis omnia futura praedestinavit, quidquid facturus est fecit. III, 1905, 1906, 1908. Praedestinationum nemo perit. VII, 814; X, 792, 929, 930, 941. Non perit unus ex illis, pro quibus Christus mortuus est. II, 744. Deus neminem delet eorum, quos scripsit in libro vitae. IV, 862. Praedestinatis nemo nocere valet. V, 862. Praedestinationum neminem diabolus in aeternam damnationem seducit. VII, 609. Lupus, fur et latro non perdit nisi ad interitum praedestinos. III, 1745. Praedestinati aliquando errant et foris sunt. III, 1725. Sed si praedestinati sunt, ad tempus errant, in aeternum non pereunt. III, 1725. Mortis regnum non est in eis, qui gratia Christi renati ad regnum ejus pertinent. II, 685. Novit Dominus conditor Jerusalem, quos dives ejus praedestinaverit, quos videat adhuc sub dominatione diaboli redimendos sanguine Christi. IV, 774. Praedestinationum nemo cum diabolo peribit, nemo usque ad mortem sub diaboli potestate remanebit. VIII, 1030. Si qui praedestinationum deviant et exorbitant, etiam hoc ipsum facit Deus proficere in bonum. X, 930. Praedestinatum non suo, ut pereant, desiderio dimittuntur, sed tantum reprobi. X, 524. Qui cadunt et pereunt, in numero praedestinationum non fuerunt. X, 938.

Praedestinationum certus numerus. I, 608; II, 825; X, 940. Praedestinationum numerus magnus. VIII, 614. Praedestinati quomodo et pauci et multi. IX, 337, 582. In comparatione pereuntium pauci sunt qui salvantur, sine comparatione autem pereuntium, et ipsi multi sunt. X, 1200, 1229, 1250, 1251. Sed quare sint plures illi, quam illi, consilium Dei velle nosse multorum est; nosse autem vel paucissimorum hominum, vel omnino nullorum. X, 1200. Praedestinationum numerus duplici modo suppletur. I, 1288. Praedestinationem parvulorum ad baptismum posse impediri, Victoris error. X, 517. Praedestinationis Dei misericordia comitatur in quocumque statu. X, 941. Quos praedestinavit Deus, vocat in poenitentiam. IV, 1052. Coronat dignum, qui misericorditer vidit, ut vocaret indignum. V, 443.

Praedestinationis in divinitatis profundo. X, 1064. Praedestinationis causae inscrutabiles. II, 886. Judicia Dei occulta in hominum praedestinatione. VI, 278. Et inscrutabilia. X, 126, 1007. Ex eadem massa alii gratia Dei liberati, alii judicio Dei non liberati. X, 1136, 1140. Cur Tyriis et Sydonis credituris non sunt facta miracula, quae aliis facta tuere non credituris, nisi ex inscrutabili praedestinationis judicio? X, 1005, 1006. Non profuit Tyriis posse credere, quia non erant praedestinati; non obfussat Judaeis non posse credere, si fuissent praedestinati. X, 1014. Cur alii ad praedestinationem pertineant, alii non pertineant, occulta causa

esse potest, injusta esse non potest. II, 639, 883. Cur ille credat, ille non credat, cum ambo idem adiunt, altitudo est iudiciorum Dei. II, 879. Cur illum potius quam illum Deus iudicaret, scrutetur qui potest, sed caveat præceptum. II, 883. Cur Deus alios oves facit, alios non facit, quæstio inscrutabilis. X, 620, 621. Si secundum merita voluntatum solveretur, esset manifesta. X, 1128. Ut ostendatur quo merito fuerit damnata natura, non vult facile de tanto malo nec ipse omnipotens liberare. X, 1200. Liberatis non solum de ipsis, verum etiam de non liberatis, quid largiatur ostendit Deus. VII, 453. Si prædestinationis definitio non impedit exhortationes ad sapientiam, et alia, quæ agnoscunt adversarii, dona Dei, nec debet impedire ad fidem et perseverantiam. X, 1019. Ipsi Massilienses exhortantur ad ea quæ nobiscum agnoscunt esse dona Dei, ut ad pudicitiam. X, 1021. Cypriani et Ambrosii testimonia, quibus et gratiam esse gratiam, et tamen hinc exhortationes non impediti ostenditur. X, 1023. De prædestinatione quæ Pelagianorum, quæve semipelagianorum sententia. X, 988.

Prædestinati quinam sint, occultum. VII, 668, 669. Nemo de salute et prædestinatione sua certus et securus. X, 940. De prædestinatione alicujus nihil certi ab altero potest asseverari. X, 1012. Prædestinatione et præscientia oves et hircos scit ille solus, qui prædestinare potuit, qui præscire. V, 304. Prædestinationem occultari opus est in hac vita. X, 940. Securitas de prædestinatione quando. X, 941.

Prædestinatio quam Augustinus defendit, quam certa. X, 1023. Contra eam, nisi errando, nemo disputare potest. X, 1023. Prædestinationis hujus fidem quæ contra novos hæreticos defenditur nunc, nunquam Ecclesia Christi non habuit. X, 1031, 1033. Prædestinatio cur tam acriter ab Augustino defensa. X, 1026, 1027. Quæ contra prædestinationem obijciunt, contra præscientiam possunt obijci. X, 1019, 1126. Prædestinationi contradicere vel de prædestinatione dubitare, nimis contentiosis est. X, 1023. Prædestinatio per Apostolos prædicata, ab Augustino contra novos hæreticos defensa, obedientiam non tollit. X, 1023. A prædicatione fidei et obedientiæ non prohibet. X, 1015. Prædestinationis doctrina utilitati prædicationis non est adversa. X, 1013, 1014, 1015, 1023.

Prædestinatio prædicanda. X, 1023. Quomodo prædicanda. X, 1018. Et quando. X, 1017. Prædestinationis prædicandæ ratio incommoda et inepta. X, 1016. Prædestinatio quomodo citra offensionem prædicanda. X, 1028, 1029, 1030, 1033. Prædestinationis prædicandæ formula odiosa et vitanda. X, 1030. Cum prædestinatio prædicatur, ut oportet, non est causa desperationis. X, 1031. Non plus desperationis afferitur, quam exhortationis. X, 1022. Prædestinationis prædicatione non impeditur exhortatio gratiæ. X, 1021. Non solum prædicatione prædicationis ab opere salutis non impeditur prædestinatus, verum ad hoc adjuvatur. X, 1019. Quæ contra prædestinationis prædicationem afferunt adversarii, eadem posse dici contra gratiam Dei, ex qua cætera dona, excepta fide ac perseverantia, esse fatentur. X, 1018. Adversarios negare non posse prædestinationem ad ea gratiæ dona pertinere quæ ipsi agnoscunt, et hac tamen prædestinatione non impediti eorum exhortationes. X, 1019. Sicut ille, quem castum futurum esse præcivit Deus, quamvis id incertum habeat, agit ut castus sit; ita ille, quem castum prædestinavit, quamvis id incertum habeat, non ideo non agit ut castus sit, quoniam Dei dono se audit futurum esse quod audit. X, 1019. Prædestinationis definitio sicut non impedit quin corripiantur impudici, contentiosi; sic non impedit quin corripiantur infideles, et in fide non permanentes. X, 1020.

Prædestinatio ad æternam vitam et ad æternam mortem. X, 535. Genus humanum quod prædestinatum est ad interitum. X, 308. Deus occulta satis dispositione, sed tamen iusta, nonnullos poenis prædestinavit extremis. II, 939. Prædestinati ad damnationem et ad sempiternum interitum. III, 1743, 1745. 1914, 1920, 1921, 1929. Ad ignem æternum. VII, 692, 792. Prædestinatio ad pœnam ex iustitia, prædestinatio ad gratiam ex benignitate Dei. VI, 279. qui præsciuntur dammandi, possent post baptismum tolli de vita, priusquam peccent. X, 1503. Dilecti secundum electionem, prædestinati. II, 638. Prædestinati oves Christi. III, 1723. Christo dati non sunt, quibus vitam non dabit æternam, quamvis et ipsorum potestas ei data sit. III, 1925. Sols prædestinatis ad æternam salutem bona opera Christi profuerunt. IV, 1115. Prædestinati ex Judæis. X, 984. Prædestinata ad salutem trahit ad se ipsum Christus, quomodo. III, 1775.

Prædicatio verbi divini cum timore suscipienda. III, 1790, 1791. Non tamen cum necesse est, omittenda otii sancti causa. III, 1791. Nec metu peccandi. III, 1792. Prædicandi Christi causa, aliquando otium sanctum relinquen-

dum. III, 1791, 1792. Nec metuenda levia peccata. III, 1792. Si veritate fulcitur prædicatio tua, publica sit doctrina tua. VI, 683. Prædicare super tectum. V, 1427. Prædicatio vera unde discerni possit a falsa. VI, 682, 683, 686. Prædicatio ad spiritalia pertinet, obsecundato ad carnales. IV, 1748. Quinam prædicationem veritatis obedienter audiunt. X, 1016. Prædicatio sine gratia intrinsece operante non prodest. VII, 442. Prædicationis labor inanis, si non sit intus qui operetur. V, 820, 825. Non est dignus sanari, qui non timet, nec movetur, dum audit prædicationem. IV, 716. Prædicatio et prædestinatio se invicem non impediunt. X, 1015. Prædicatio Dei præter Ecclesiam inanis est. IV, 929. Non desunt adhuc ultimæ gentes, licet, ut perhibetur, paucissimæ, quibus nondum prædicatum fuerit Evangelium. X, 218, 219. Verbi Dei inanis est forissecus prædicator, qui non est intus auditor. V, 966. Qui vis te audiri, prior te audi. IV, 580. Prædicatores verba profertunt, Deus dat verborum intelligentiam. III, 1668. Prædicatores quorum os hiat, et cor non hiat, per Zephanam figurantur. VIII, 435. Prædicator invidiæ adversus diabolum castra in cordibus hominum construit. V, 1339. Prædicatores defuncto fratri, hoc est Christo, semen suscitant. VIII, 502. Prædicatores lucra, bona auditorum vita. V, 580. Prædicator petat auditorum ad se aures, ad Deum cor. V, 1149. Nisi ardeat minister prædicans, non accedit eum cui prædicat. IV, 1335. Difficile est ut prædicator non calumniatori occasionem præbeat, seu peccando in verbis, seu altiora docendo. IV, 414. Non tamen idcirco deponendum prædicandi officium. IV, 416.

Prædicatores verbi Dei, unde solatium habent, quando appellantur seductores. III, 1628. Prædicatores pacem ferre jussi. V, 610. Si eligant ad alios non dicere, non merebuntur a Deo audire. IV, 416. Cavendum est ne recte dictum, non recte intellectum, lectorem auditoremve perturbet. IV, 1504. Prædicatores in feminis reprehendis consulant eorum pudori. V, 205. Prædicatores quidam veritatem non caste, neque ex veritate annuntiantes. IV, 139, 1191. Prædicatori opinio bona necessaria. VIII, 456. Prædicatores quorum recta est fides ac doctrina, tametsi mala sit vita, audiendi sunt. IV, 595, 590. Prædicatores sua quærentes, quomodo audiendi. V, 475, 610, 761. Prædicatores male viventis sana doctrina, uva in spinis hærens, sed ex vite nascens. V, 285. Prædicat tibi bonus; carpe uvam de vite: malus tibi prædicat, carpe uvam pendentem in sepe. V, 610. A prædicandi instantia non desistentium. IX, 449, 450, 451, 452. Etiam non assensuri sint, sed contradicenti. IX, 449, 450, 451, 452. Prædicator justitiæ sive suscipiatur, sive spernatur, sive etiam quælibet temporaliter adversa palatur, officii sui mercede apud Deum non fraudabitur. IX, 449. si quid efficiunt prædicatores, non viribus eorum, sed gratiæ Dei tribuendum. IV, 817, 819, 1118, 1630, etc., 1668. Prædicator exigit a baptizandis orationes pro se, tamquam pro mercede. VI, 685, 692, 693, 699. Pro prædicatore oratio est auditorum expectatio. V, 353, 989. Præcatio post concionem. V, 215, 1653. Prædicatores transeunt ex hac vita in aliam vitam; Scriptura vero sancta permanet. I, 852.

Prædicatio verbi Dei e superiore loco. V, 580, 761. Prædicatores altiore loco propter commoditatem stant, sed ipso altiore loco de illis iudicant auditores. V, 435. Prædicatores in ipsa prædicatione colloquantur, ut quod capiunt, exponant iis, qui nondum capiunt. V, 458. Inter concionandum Augustinus Scripturæ codicem accipit, et ex eo legit. II, 116. Scripturam mœnibus gestans Augustinus ad populum loquitur. V, 221. Siniti, ubi præerat ei iscop. Donatista, missus presbyter qui in domo juris sui prædicaret. II, 397.

Prædicandi ministerium periculosum. V, 153, 900. Prædicatorum periculum, ne superbiant. III, 1790. Tutius veritas auditur, quam prædicatur. III, 1790; V, 966, 970. Prædicatores si reprehenduntur, perturbantur; si laudantur, inflantur. III, 1792. Prædicatores qualiter erga laudes humanas, exemplo Augustini, affecti esse debeant. V, 414, 1480. Quomodo possunt gaudere de datis sibi beneficiis. I, 860, 861. Laudatorem non amat Augustinus, eorum quæ dicit in corde contempserunt. V, 513. Prædicatoris opus non facit, qui sua querit, sed fit de illo. V, 610. Præcepta prædicatoribus constituta de saculo non ferendo, etc., non carnaliter accipienda. V, 608. Ipsi debentur necessaria, et quomodo. I, 862. Prædicatorum necessitatibus succurrendum. IV, 1366, 1367, etc., 1568, etc. Prædicatores dant aurum, accipiunt fœnum. IV, 1363. Prædicatores ne ex necessitate suæ penuriæ videantur Evangelium annuntiare. V, 272. Accipiant sustentationem necessitatis a populo, mercedem dispensationis a Domino. V, 273. Non expectent illi mercedem, nisi unde et isti salutem. V, 275.

Prædicatores verbi Dei dicuntur abyssus. IV, 475. Angeli ascendentes et descendentes. III, 1449. Canes. IV

853. Ecclesie dentes. IV, 1224. Jumenta et servi. IV, 1366. Lingua Christi. II, 158, 833. Medici. IV, 1118. Medici sunt curantes a latronibus sauciatum, sed Dominus eum perduxit: ad stabulum. IV, 1118. Dicuntur montes. IV, 547, 781, 782, 1650. Montes æterui, montes magni. IV, 961. Nubes. I, 852; IV, 347, 320, 672, 715, 980, 981, 1749. Nubes et cœli. IV, 1123, 1234, 1242. Nubes simul et venti. IV, 1749. Ecclesie nutriti. IV, 241, 242. Pedes Domini. V, 602. Prædicatores per pellicanum, nictioracem et passerem designantur. IV, 1298, 1299. Prædicatores dicuntur reconciliationis legati. IV, 837.

Prædictiones quomodo sunt. VII, 315. Prædictiones quæ ad unius Dei cultum non referuntur, ludibria sunt dæmonum. VII, 291. Prædictiones quæ in Ecclesia cernuntur impletæ. VI, 546. Prædictionum et promissionum Dei certitudo, ex iis quæ jam impletæ cernuntur. V, 151, 241, 610, 802. Prædicere et promittere in Deo quid distent. II, 556. Prædictio Christi non excusat Petrum a negatione, neque Judam a proditione. IV, 1851.

Præcipitium spontaneum, Donatistarum proprium. IX, 526. Hoc legibus Romanis insolitum. IX, 526.

Præferre. Quis præferendus quando res aliqua duobus vel pluribus dari non potest. III, 50.

Prægnantis anima quid possit in fetum. VII, 574. Prægnantes de Evangelio, animæ sunt spem in sæculo habentes. IV, 1365.

Præjectus episcopus. VII, 766.

Præjudicium præsumptionis humanæ. IX, 567.

Prælati præesse satagant, non ut præsent, sed ut præsent. VIII, 456. Prælatorum tentationes et pericula. IV, 1422. Prælati bonus, nutritor tuus; malus, tentator tuus est. V, 420. Prælati sunt boni seu malus piis nocere non valet. V, 420.

Prælantium annona est panis Angelorum. IV, 1865.

Præmium Deus proponit, ut quod præcipit magis bonum amando, quam malum timendo faciamus. V, 125. Donis suis retribuit Deus bona præmia. IV, 1517. Præmiorum diversi erunt gradus in cælo. VII, 802. Præmia in sententiis beatitudinum, singulis operibus congruentia. V, 567. Præmium nobis promissum, ipse Deus. IV, 928; V, 156, 491, 905, 1461.

Præparat Deus voluntatem. III, 2061, 2062, *Retr.* Præparare cor quomodo sit hominis. X, 583.

Præpositio primus locus deferatur, sed ab ipso non ametur. V, 569. Præpositi sic præsent fratribus ut eorum servos se esse memnerint. IX, 94. Præpositi in eo quod præsent, non sibi, sed subjectis consulant. V, 271. Præpositi, Christiani propter se; præpositi, propter alios. V, 270. Præpositi admonendi munus impositum. V, 124. Præpositi mali non sunt imitandi; de hoc elegans similitudo. V, 1547. Exempla mala præpositorum. V, 274. Præpositi mali quomodo bona loquuntur et a subditis audiendi. V, 473.

Præputium carnis peccatum significat. X, 686, 834.

Præscientia est scientia futurorum. VI, 158. Sicut se habet memoria ad præterita, sic se habet præscientia ad futura. I, 1276. Præscientia, an proprie sit in Deo. VI, 158. Præscientiam Dei negat Cicero. VII, 148, 149. Tolerabiliores, qui fata siderea constituunt, quam qui præscientiam Dei negant. VII, 149. Præscientiam Dei qui negat, Deum ipsum negat. VII, 152. Præscientia Dei a nemine negari potest. X, 1126. Præscientia Dei certa et fixa. VII, 472. Præscientia non est, nisi certa præsciat. I, 1276.

Præscientia Dei falli non potest. III, 350, 351. Ea vere futura sunt, quæ Deus præscivit. III, 350. Præscivit Deus peccatores, etiam in uteris matrum. IV, 635. Bonus est Deus condendo creaturam, et quam peccatorem et quam non peccatorem esse præscivit. I, 1278. Ad præscientiam Dei alio modo pertinent credentes, alio non credentes. II, 878. Necessè est ut peccet, quem Deus præscivit peccatorem; etsi non cogatur peccare. I, 1276, 1279. Non ideo homo peccat, quia Deus hoc futurum præscivit. VII, 153. Præscientia Dei non est causa peccatorum. X, 478. Non cogit ad peccandum. III, 1776. Sicut Deus recte punit quos prævidit peccaturos, sic juste præmiat quos prævidit recte facturos. I, 1277. Præscientia Dei non efficit ut non libera voluntate peccemus. I, 1274. Aut aliquid aliud faciamus. I, 1275. Non obest creaturæ libertati. I, 1275; VII, 149, 152, 153. Etsi plures torqueat hujus cum illa concordia. I, 1275. Non frustra sunt leges, oburgationes, preces, exhortationes, etc., quia est præscientia. VII, 153.

Præscientia sine prædestinatione, non sine præscientia prædestinatio. X, 975. Præscientia Dei prædicanda, etsi quidam hac doctrina abutantur. X, 1011. Contra præscientiæ prædicationem eadem objectari possunt, quæ contra prædestinationem. X, 1016. Dei certus est ac definitus est sanctorum numerus. II, 825. Præscientia nobis non est vel quales futuri sint amici, vel quales ipsi futuri simus. II,

248. An hæc sit in sanctis Angelis. II, 248.

Præsens quid sit. IV, 418, etc. Præsentia dicuntur, quæ sunt præ sensibus. VII, 518. Præsentia dicenda non sunt, nunquam stantia. V, 621. Præsentibus animi unde dicantur. II, 1091. Præsens ubique, et ubique totus est Deus. IV, 1274. Deus nullo loco contentus, in se ipso est ubique totus. II, 837. Cur dicatur in se ipso ubique totus. II, 838. Ubique te invenio; si irasceris, ultorem; si placatus es, adjutorem. IV, 235. De præsentia Dei non sensibus judicandum. II, 848. Deus ubique totus, non tamen in omnibus habitat. II, 837, 846. Quomodo Deus a quibusdam abest. IV, 1273, 1274. Deo prope aut procul esse quinam dicantur. II, 858. Etiam in quibus habitat, Deus inæqualiter habitat. II, 858, 847. Illi in quo habitat, totus est præsent, quamvis eum non ex toto capiat. II, 839. Fit plerumque ut plures eum minus capiant, unus amplius. II, 839. Quorundam nondum cognoscentium Deum est inhabitator Deus, et quorundam cognoscentium non est. II, 840. In multis etiam habitat, qui tamquam carnales lacte adhuc indigent. II, 844. Deambulat in nobis præsentia majestatis, si latitudinem invenerit caritatis. V, 889. Deum tanto habebimus præsentiorum, quanto amorem, quo in eum tendimus, habuerimus puriorem. II, 672. Præsentiam Dei cum fugere nequeas, fuge non ab illo, sed ad illum. V, 442. In cœlis dicitur Deus præcipue habitare, quia ibi perfecte ei obediunt. II, 848. De præsentia Dei liber. II, 852. Præsentia Christi triplex. V, 1602.

Præsentialis vita. V, 654.

Præsidatus, id est, præsidis munus. I, 729. Quid de præsidibus decrevit Arelatense concilium. IX, *App.* 787.

Præsidium Dei. V, 1468.

Præstantius quid de transformatione phantastica patris sui narret. VII, 575.

Præstigiator cur laudetur, cur vituperetur. III, 104.

Præsumptio duplex homini cavenda. IV, 257, 258. Ne præsumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 258. Præsumere de Deo debet homo, non de se. IV, 457, 532. De se non præsumendum. X, 851. Præsumptio sui ipsius, bellum est hominis contra Deum. IV, 525. Quomodo auferitur illud bellum. IV, 525. De viribus suis non præsumendum. II, 676, 677, 678; V, 200, 829, 833, 1294. Si de tuis viribus præsumere valueris, inde cades unde præsumperis. IV, 553. In tormentis multi defecerunt; et credo illi defecerunt, qui de se præsumperunt. IV, 1155. Qui præsumit de viribus suis, antequam pugnet, ipse prosternitur. V, 851. Præsumens de suis viribus cum notitia legis, urgetur. V, 794. Præsumptio Petri. IV, 448. Ne præsumas ad regnum de justitia tua; ne præsumas ad peccandum de misericordia Dei. IV, 258. Præsumptio est, si putaveris quod a Deo quidem homo es; a te autem justus es. V, 107. Præsumptio generis humani in amicis, in virtute sua, in divitiis. IV, 548. De nullo homine præsumendum est. IV, 1607, 1610. De gloria et honore non præsumendum. IV, 925.

Præteritum pro futuro in Prophetis. IV, 1334, 1477, 1478. Præteriti pro futuri temporis verbis cur Scriptura utatur. X, 950.

Prætexta, toga qua magistratus et pueri utebantur. VII, 122.

Prætextatus episcopus. II, 759, 781.

Prætextatus Assuritanus episcopus. IV, 576, 580; IX, 108, 180, 507, 528, 530. Maximianista. IX, 137, 371. A Donati parte transit ad Maximianistas. IX, 549. Adversus Prætextatum postulat Titianus. IX, 574. Postulatio adversus Prætextatum de locis Assuritanis excludendum. IX, 529. Quamdiu duravit iste conflictus. IX, 551. Prætextatum Assuritanum et Felicianum Mustitanum crudelitatis accusat concilium Vagalense. II, 414. Prætextatus concilio Bagaiensi cum Maximiano damnatus. IX, 251. Et cum Feliciano Mustitano. II, 192, 198, 265, 309. A trecentis et decem episcopis damnatus, ad suos damnatores studio concordia rediit, et ab his sine ullo honoris detrimento susceptus. IX, 59. Et in integro honore, cogente Optato Gildoniano. II, 192, 198, 265, 309; IX, 426, 704, 740. Cum his quos in schismate baptizaverat. IX, 304. Vi ad partem Donati per Optatum reductus est Prætextatus. IX, 251, 252, 563, 581. In comunione Donati defunctus est. IX, 426. Prætextatum licet damnatum, denuo receperunt Donatistæ velut integrum, quasi homo pacis. IX, 84. Prætextatus unus e duodecim, qui apud tres aut amplius proconsules accusati sunt, ut e sedibus suis pellerentur. II, 407. Prætextatus Assuritus, dicitur nuper defunctus. II, 408. In ejus loco alter jam fuerat ordinatus. II, 408. Post divulgatam forensis etiam strepitu apud tot Consules accusationem, in honoribus integris susceptus est. II, 408.

Prætorianum pretium. I, 726.

Prævaricator quis existimandus. III, 2118; IV, 1287, 1572. Odisse debes prævaricatores, non homines. IV, 1287

vide Peccator. Prævaricatores sunt etiam parvuli. IV, 1574.

Prævenit te in omnibus Deus, præveni et tu in aliquo iam ejus. V, 983.

Prævicordius quis. IV, 1905.

Præceas a quo Præceani. *Vide* sabelliani.

Præcari, imprecari, deprecari quid proprie significant. II, 635. Precationes in bonis optandis, deprecationes in deviandis malis adhibite. II, 635. Precatio post concionem. V, 215, 1635.

Preces ad quid valent. VII, 135. Precibus nostris quam a Deo postulanda. IV, 344; V, 247. Precum aut meritum locus non patet post iudicium. VI, 47. Preces sanctorum semper exaudiuntur ad salutem, non semper ad voluntatem. III, 2023, 2024. Juris forensis est, ut qui in precibus mentitus fuerit, non illi prosit quod impetravit. III, 1445. Beneficio careat, perdat causam, et inveniat poenam. V, 654. Preces a jurisperito celesti dicitate. V, 654. Precibus non annuendo qui plerumque prosumus. II, 391, 393. Litteræ profanæ laudant patriæ rectorem, qui populi utilitati magis consulat quam voluntati. II, 394.

Præma dea. VII, 186.

Pressorium. V, 983.

Pressura et scandalum. V, 499, 503. Pressuris mundi non debemus a bono opere deterreri. IV, 1606. *Vide* Tribulatio.

Presbyter, nomen ætatis quæ infra senectutem senectutem vicina est. III, 566. Presbyterum ab Episcopo nulla differentia debere discerni dicebant Aferri. VIII, 59. Presbyteri in secundo sacerdotio. IX, app. 773. Presbyteris ministerium prædicandi verbi Dei commissum. V, 141. Presbyter et Episcopus de superiore loco loquitur. V, 761. Presbyteri Aurelio Carthag. episcopo præserte sermones habere coeperunt. II, 158. Horum sermonum quos præserte Aurelio Carthag. episcopo habere coeperunt presbyteri, aliquos ad se mitti postulat Augustinus. II, 159. Presbyter missus sinit, cui præerat episc. Donatista, ut Catholicos visitaret, ac volentibus prædicaret. II, 397. Presbyteri absente Augustino, quibusdam ecclesiasticam disciplinam dederunt. V, 1021. Presbyteri causam sex episcopis terminandam Concilio statutum. II, 235. Si modo intra annum appellent. II, 235. Augustinus presbyterum ab officio removet. II, 235. Presbyteri ex Augustini monasterio. V, 1578. Presbyterorum catholicorum laus. I, 1339.

Pretili nostri saccus in cruce solutus. V, 1353, 1454, 1475. Pretio venalis res aut comparatur, aut subjicitur, aut exceditur. V, 662.

Priamus ad aram occisus. VII, 15.

Priapus deus. VII, 89, 122, 123, 140, 184. Priapus nimis masculus. VII, 168. Super Priapi fascinum et scapum nova nupta sedebat. VII, 188, 215. Priapum fecunditatis deum interpretantur Pagani. III, 1039.

Primarius Hipponensium. II, 999. Crotius. II, 990.

Primates suos habent mauritanias. II, 226. Primas mittit epistolam ad Concilium convocatorias. II, 227. De primatu litigantes, coram omnibus provinciæ episcopis causam debent agere. II, 227. Et interea sine cuiusquam præiudicio concorditer agere. II, 227. Duobus episcopis provinciæ Casariensis locus ad primatum iudiciali sententia excluditur. II, 935. Primæ sedis provinciæ Numidiæ. II, 495. Idem sonat quod Senex. II, 490, 577.

Primatus Esau non esca, sed usque ad contemptum sacramenti, quod in primatu suo habuit, concupita esca damnat. II, 144.

Primianus Donatista. III, 1470; V, 901; IX, 81, 90, 115, 180. Apud Carthaginem episcopus. IX, 115, 353. Primianus in grandiore parte Donati. IX, 115. Primiani ordinatio, depositio, etc. IX, 232. Primianus in Cabarsussitano concilio deponitur, et loco ejus Maximianus constituitur. IX, 503, 506. Primianum Felicianus damnavit, et ab eo vicis sim damnatus est. II, 404, 405. Primianus Maximianistas de sua communione separavit. IX, 96. Primianus Donatistas persecutus est. IX, 375. Primianum Felicianus damnavit, et postea in causa Primiani a Donati parte damnatus est. II, 580. Titianus Felicianum et Prætextatum de tota contra Primianum conjuratione accusavit. II, 415. Primianum damnaverunt Felicianus et alii cum eo conspirantes. II, 412. Damnavit Maximianus cum sociis suis. II, 580; IX, 527. Centum ferme episcopi Donatistæ cum Maximiano conspirantes, ausi sunt damnare. II, 406; IV, 375; IX, 549. Primiano eadem objecta crimina. IV, 578, 579. Primianus his a Maximianis damnatus. IX, 585. Gemino Donatistarum concilio damnatus, tertio absolvitur. IX, 582. Primianus in uno Concilio damnatus a iudicibus, in alio inter iudices damnans. IV, 582. Primianus a centum collegis primo absens damnatus. V, 900. A trecentis et decem postea præsens absolutus. IX, 59, 519, 584, 684, 703. Propter pacem uratis. IX, 59.

Ipsi non præiudicavit hæc damnatio. V, 901. Primianus a cæteris Afris suæ communionis episcopis, contra factionem Maximianam purgatus. II, 473. Non plus valere debet concilium Secundi Tigitani adversus absentem Cæcilianum, etc., quam concilium Maximianensium adversus absentem Primianum. II, 475. Primianus damnatores suos et damnavit cum cæteris, et damnatos ac detestatos in suos rursus honores suscepit, et baptismum ab eis collatum accepit. II, 757. Victorianus Carcavianensis unus ex xu. episc. qui Maximiano contra Primianum adhaeserunt. II, 414. Damnatur a Concilio Vagaicensi. II, 414. Primianus collationem cum Catholicis recusavit. IX, 632.

Primitianistæ pars schismatica Donatistarum. IX, 46. Primitianistæ Maximianistas condemnarunt. IV, 583. Mortuorum canum cadavera corvici salvii colligarunt, et cum illo ad turpes voces cantationesque saltarunt. IX, 106, 107.

Primitigenia nature. VII, 625.

Primitiæ vini libatæ simulacris. III, 2085. Primitiæ nostræ, fides nostra. IV, 1749. Primitiæ Spiritus. *Vide* Spiritus.

Primitivorum mors quid figurate. IV, 1001.

Primogenita, primitiva, primitiæ. III, 732. Primogeniti cur Deo consecrati. VIII, 661. Primogenitus cordis nostri, fides. V, 72. Primogenitus ex mortuis Christus. III, 2077.

Primulianus episcopus Maximianista. IV, 381.

Primus Felix a Migirpa. IX, 203.

Primus ecclesiæ Spaniensis subdiaconus ab Ecclesia defecit. II, 154.

Primus libidinosus et furiosus Circumcellio. II, 153.

Primus in aliqua arte. V, 1571.

Principium varie sumitur. III, 222. Principii nomine Filius Dei significatur. V, 24. Principium esse, an soli Filio Dei conveniat. III, 1682. Quomodo intelligatur illud Genesis, *In principio Deus creavit*, etc. I, 856. Principia duo asserunt Heracleonitæ, unum ex altero, et ex his duobus alia plurima. VIII, 28. Principia duo ex adverso sibi esso opinatus est Marcus. VIII, 28. Opinatus sunt Cerdoniani. VIII, 29. Opinatus est Marcion. VIII, 29. Manichæus. VIII, 51. Pro duobus principiis a Marco, Marcione, et Cerdonianis admissis, duos deos, unum bonum, alterum malum admisisse Manichæum, quidam ferunt. VIII, 29. Doctrina Manichæorum de duobus principiis refellitur. VIII, 393, 398, 599. De rerum principiis variaz philosophorum opiniones. VII, 223, 226, 230. Principia rerum esse infinita credidit Anaximander. VII, 226. Principium rerum in Deo esse moverunt Platonici. VII, 231, 232. Sibi fieri atque esse principium perversa celsitudo est. VII, 420. Principium nullum esse sine fine falso dicitur. VIII, 603.

Principes dicti sunt dii. III, 627, 628. Principes hujus sæculi. V, 100. Principi Christiani elegans idea. VII, 170. Nihil felicitius quam regi a piis Principibus. VII, 168. Principem civitatis gloria alendum esse dixit Tullius. VII, 158. Princeps civitatis injurias oblivisci debet. II, 529. Principum potestas ita servire Deo debet, ut per eam plectantur, qui nolunt ejus voluntati servire. IX, 754. Principium dura necessitas, quia alienas cupiditates explere coguntur. II, 994. Principem civitatis populi utilitati potius, quam voluntati consulere debere. II, 531. Principium duo genera non recte operantur; unum eorum qui obsunt, alterum eorum qui non prosunt. VIII, 456. Principium severitas erga hæreticos ex Dei misericordia. IX, 106, 108. Quid agat terror temporalium potestatum, quando veritatem oppugnat; quid quando veritatem prædicat. II, 351, 398. Christus solus dicere potuit, *Princeps mundi nihil in me inveniet*. V, 186.

Principalis Cirtensis. II, 537. *Not.* 4.

Prisca prophetissa Montani a qua Cataphryges. VIII, 50. *Priscilla*. VI, 505. Priscilla et Montanus Cataphrygum propheta. II, 1035.

Priscillianus in quo Manichæus miserior. VIII, 606. Priscillianus sabellianum dogma restituit. VIII, 671. Priscillianistas in Hispania insituit. VIII, 44.

Priscillianistarum varia et turpia dogmata. VIII, 44. Priscillianistæ putant non fuisse veram carnem in Christo. V, 1225. Ipsum Dominum per os proprium loquentem, illusorem potius quam veritatis doctorem fuisse. II, 1037. Priscillianistarum error circa animam. VI, 323; X, 516. A propria Dei substantia animas esse dicunt Stoici, Manichæus, et Hispana Priscilliani hæresis. II, 718, 722. Priscillianistæ accipiunt omnia et canonica et apocrypha, sed quæ contra eos sunt, expositionibus suis pervertunt. II, 1035. Hymnum qui dicitur Domini, quando dictum voluit. II, 1055. Quod aiunt eum ideo in canone non esse positum, ne sacramentum regis carnalibus innotesceret, pluribus suggillatur. II, 1035. Ille eorum non ratio, sed tergiversatio est; qua operiunt quod sentiunt. II, 1057. Hymnus alter cui di-

vinam tribuunt auctoritatem. II, 1037, 1038. Priscillianistæ ad jejunandum die Dominico, testimonium de Actibus Apost. adhibebant. II, 148. Priscillianistis immundiores aliqui hæretici fortasse reperiri possunt, sed nullus istis fallacia comparatur. II, 1035. Priscillianistæ mendacio et perjurio dediti. I, 634. Error eorum de mendacii usu. VI, 240, 519. Priscillianistarum præceptum, *vera, perjura, secretum prodere noti*. II, 1035. Priscillianistæ non multum dissimilia a Manichæis fabulantur. II, 722. De iis nihil dum audierat August. cum scripsit libros de Libero Arbitrio. II, 722.

Privatus provinciæ Caesariensis episcopus a primatu excluditur. II, 953.

Privatus præferre communia assuescit, quisquis ad coelestia aspirat. IV, 1415. *Vide* Possessio. Privata in coelo nemo queret. IV, 1415.

Privatians a safetula. IX, 215.

Privationis causam ad Aurelium misit Augustinus, antequam eum in monasterium susciperet. II, 234.

Privationes in rebus decenter a Deo ordinatæ. VIII, 536.

Privatus. II, 697.

Privatus a subibus. IX, 215.

Privus aliquid dicitur æternitate, tempore, electione, origine. I, 842.

Proba Faltonia. II, 494. *Not. (a)*. Demetriadis avia, soror Julianæ. VI, 446. Vidua, orationi die ac nocte addictissima. II, 495. Quomodo sibi sit orandum August. consulit. II, 495. Probæ gratulatoria epistola. II, 645. Probam resalutat Augustinus. II, 507. Proba habet filios et nepotes numerosamque familiam. II, 506. Habet et nurum. II, 506. Sub ejus cura sanctæ viduæ virginisque sunt constitutæ. II, 506.

Probabile et verisimile quid Academicis. I, 931. Probabile quomodo ab Academicis inductum. I, 935. Probabile sequi citra assensum Academicis innoxium est, Christianis nefarium. I, 932, 935. Peccat adulterium aut aliud crimina committens, etiamsi probabiliter putet non esse peccatum. I, 935. Incommoda ex opinione probabili. I, 935. Ex alieno probabili vivere non licet. I, 932.

Probianus proconsul Africae. II, 504; IX, 540.

Probitatis laude omnes moventur. VII, 75.

Problemata, latine propositiones, quid sint. IV, 983.

Probrum jacere in principem tanto est indignius, quanto a veritate remotius. VII, 55.

Procas decimus tertius ab Ænea rex in Latio. VII, 577.

Processio Verbi. III, 1702. Quid inter nasci et procedere intersit, de Trinitate loquens, nemo potest explicare. VIII, 770. Processiones diversi generis velle miscere peccatum est. VIII, 237.

Procliamus hæretici. VIII, 42.

Procleianus Hipponensis episcopus Donatista. IX, 823. Procleiani mandatum. II, 136. Procleiani disciplinæ insultatum ob lapsum duorum diaconorum. II, 271. Qui conventus ut Circumcellionum crudelitatem coerceat, tergiversatur. II, 306, 308. Procleianus quomodo et honorabilem et dilectissimum Augustinum appellet. II, 129. Cum Procleiano Evodius de Christi hereditate sermones contulit. II, 129.

Procleianus. IV, 1951.

Proconsularis provinciæ Africae. II, 493.

Proculus episcopus II, 759, 781. Proculus episcopus Gallicanus. II, 991.

Proculus Girbitanus episcopus. IV, 381.

Procuratores Judæorum quinam. VII, 607.

Prodesse. Eadem non omnibus prosunt. IX, 460.

Prodigia unde dicta. III, 1324; VII, 722. Prodigia dicuntur, quod aliquid portendant. IV, 522. Prodigia et signa dicuntur verba, e quod aliquid significant. IV, 1399. Prodigia dicuntur, quæ inusitata naturæ curriculo gignuntur. VII, 378. Prodigia varia. VII, 410, 411. Prodigium ex effusione animalium. VII, 104.

Prodigi historia est parabola. III, 375, 376.

Profani si quid benedixerunt non aspernandum. III, 49.

Proficiendum semper in via ad Deum. IV, 1798; V, 926. Semper displiceat quod es, si vis pervenire ad id quod nondum es. V, 926. In profectu virtutum qui dixerit sufficit, remansit in via, non novit pervenire. IV, 873. si dixeris, sufficit; persisti. V, 926. Proficere tantum affecta, et non deficiente: reliquis facile ignoscet Deus. V, 153. Profectus hujus vitæ in quo consistit. X, 244. *Vide* Perfectio justitiæ. Omnis qui proficit, recedit ab omni peccato. X, 308. Proficinus in hac vita deficiente cupiditate, crescente caritate: perficimur autem in altera vita cupiditate extincta, caritate completa. II, 771. Qui conatur proficere, incipit pati linguas adversantium; qui non patitur, non conatur proficere. IV, 1599. Profectum non facit, qui tribulationes cum Eccle-

SANCT. AUGUST. XI.

sia non sentit. IV, 221. Omnes sic velimus proficere, u non invidemus proficientibus, non insultemus deficientibus. V, 935. Profectus aliquando in malum, et defectus aliquando in bonum dicitur. IV, 1520.

Professionum in Ecclesia tria genera. IV, 1279, 1750. Professio omnis in Ecclesia habet bonos, habet malos. IV, 357, 1279, 1280, 1750. Professio continentia: et contemptus voluptatis conjugalis in monasteriis.

Profuturus alter ego ab Augustino dictus. II, 155. Profuturus ad Hieronymum proficisci parans, creatur interea episcopus, ac paulo post moritur. II, 241. Profuturus forte Cirtensis episcopus catholicus. II, 111. *Not. (c)*. IX, 611. Profuturus Evodio post mortem apparet. II, 697.

Progressus in vita spiritali. III, 820. *Vide* Proficere.

Prohibitione concupiscentia ardentior facta est. III, 2085, 2086, 2070; VI, 63. Prohibitio peccatorum auget peccandi desiderium, ubi non est gratia liberatoris. VI, 61. Prohibitio auget desiderium operis illiciti, quando peccandi cupiditas delectatione justitiæ non vincitur. VII, 580. Projectus clericus zelator litterarum Cælestini ad Augustinum. II, 868.

Proletarii, quinam dicebantur. VII, 97.

Prometheus frater Atlantis. VII, 599. Quo tempore natus. VII, 565. Quare de luto homines formasse dicitur. VII, 565.

Promittere et prædicere in Deo quid distent. II, 558.

Promissa veteris et novi Testamenti non eadem. IV, 499, 950, 951. Promissa carnalia facta sunt in veteri Testamento, spiritalia sunt in novo. III, 1404. Promissiones temporales factæ Israelitis, figuræ erant futurorum. IV, 915, 918. Figuræ veteris Testamenti fuerunt promissiones Christi. IV, 934. Promissiones factæ Judæis in veteri Testamento partim sunt impletæ, partim restant post mortem implendæ. VIII, 314. Promissio Dei, fundamentum fidei nostræ. III, 1656. Deus debitor factus est nobis ex promissis. V, 863. Deus differt, non aufert quod promisit. IV, 473. Promisit quædam quæ non dedit; sed credendum illi ex his quæ dedit. IV, 1880. Incredibilis pro nobis factum est, quam quod promissum. V, 1304. Ex eo quod fecit Deus, debemus credere quod promittit. V, 727. Qui promisit, ipse facit. V, 175. quod promittit Deus, non facit nisi Deus. II, 887; V, 894; X, 224, 375. Promissio tua inanis est, nisi faciat Deus quod promittis: Dei autem promissio non perdet ex te, sed ex illo. V, 911. Dominus dura jussit, sed magna promisit. V, 120. Promisit æternus æterna. V, 622. Celeste regnum ideo tibi promissum, ne cum terrenis perires. V, 622. Promissa hominibus vita quanto valde amant, et exclusa mors quam multum timent. V, 706. Non promisit tibi Deus, nisi se. V, 760. Promissum Dei finale. IV, 1446. Amor promissorum Dei, contemptus promissorum hujus mundi. V, 201. Promissa mundi semper fallunt, Dei promissa nunquam fallunt: cur his illa præferantur. V, 859. Cupiditates non finiuntur, sed augentur, si presentia propter terrenas promissiones contemnantur. V, 263. Promissorum Dei certitudo. V, 241, 861. Firmitas. X, 976. Omnes promissiones Dei in Christo firmatæ, quomodo. IV, 911. Promissionis Dei firmitati tutius se committit homo, quam infirmitati suæ. X, 976. Promissionum Dei chirographum. IV, 1443, 1880. Promissionis Dei quales arbas accepimus. IV, 1942. Promissa Dei conditionata ad quid facta. X, 515. Promissionis filii sunt omnes justi ante et post Abraham. X, 833.

Propaginis naturalia jura quantum in seriem generationis valeant. X, 1551, 1552. Hæc in creaturis ineffabilia, nec possunt comprehendi. X, 1531.

Propheta Dei nihil aliud est quam enuntiator verborum Dei hominibus, qui Deum vel non possunt, vel non merentur audire. III, 601. Prophætæ dicti sunt videntes, quia non corpore, sed spiritu futura videbant. II, 620. Prophætæ inter et videntes discrimen. III, 470. Prophetarum tempus unde sumit exordium. VII, 525. Prophætæ floruerunt maxime quando Romanum regnum coepit, Assyriumque defecit: quare. VII, 584. Prophætæ habuit populus Israel usque ad Darii tempus. VII, 583, 584. Non habuit post institutionem templi. VII, 606. Prophætæ antiquiores sunt philosophis gentilibus. VII, 596, 597. Posteriores poetis theologis. VII, 597. Non omnis qui prophætatur, inter prophætæ numerandus. VI, 150. Prophetarum tria genera. VIII, 348. Prophætæ spiritus etiam per malos homines futura prædicat. III, 1757. Prophætæ donum etiam malis concessum. IV, 1345. Dari potest reprobatu et invidio et ingrato. VI, 138. Prophætia non tantum bona, sed et mala dicitur in Scripturis. VI, 133. Prophætæ spiritum nullarum animalium potest maculare contactus. VI, 129. Quenam certior prophætia. VI, 129, 130. Prophætia an sine caritate habeatur. VI, 156. Prophætæ veri quomodo a falsis dignoscebantur. VII, 601, 602. Prophetarum verba intelliguntur ex eorum factis.

(Dix-huit.)

IX, 100. Prophetarum facta, ipsa prophetica et mystica fuerunt. VIII, 404.

Prophetae et vates quomodo futura praedixerunt. III, 1039. Prophetarum oracula a Deo sunt, non ab hominibus. VII, 602. Prophetæ Spiritu sancto impleti. VIII, 644. Prophetæ vel a Sapientia Dei, vel ab Angelis edocentur. VII, 519. Varii modi quibus prophetiæ spiritus afficit prophetas. VI, 129, 130. Prophetia ad mentem pertinet magis quam ad spiritum. III, 461. Non est propheta veri Dei et summi, qui oblata divinitus visa, vel solo corpore, vel etiam parte illa spiritus videt, qua corporum capiuntur imagines, et mente non videt. VIII, 172. Quando loquitur ex persona sua Propheta, ipse Dominus loquitur per eum. IV, 662. Prophetarum prædictiones prædictionibus demonum longe anteponendæ. VII, 515, 516. Prophetæ mala interdum quasi optando prædicunt. IV, 528. Propheta utens optantis figura, visionis suæ certitudinem, et divini decreti approbationem significat. V, 148, 149. Prophetæ figura imprecantis solent futura prædicere, sicut figura præteriti temporis ea quæ ventura erant; sæpe cecinerunt. III, 1265. Quare plerumque futura sic prænantiant, tamquam sint præterita. IV, 75, 483. Prophetæ defenduntur contra adversarium Legis. I, 634. Prophetæ et de Christo prænantiasse, et eorum testimonia nobis prodesse, et eos suæ prophetiæ congruenter vixisse, contra Faustum adstruit. VIII, 264, 265. Prophetarum fides quomodo potest ostendi. VIII, 283, 290. Prophetæ an bene vel male vixerint, unde diducantur. VIII, 280. Prophetæ ante Christum fuisse male negatur. VIII, 643, 648. Prophetæ cur tot ante Christum præmissi. V, 1674. Prophetæ non fuerunt fures et latrones. III, 1720. Quinam prophetæ latrones et fures censendi. VIII, 522. Prophetæ qui missi sunt, non ante Christum, sed cum ipso venerant. VIII, 522. Christum annuntiantes, pleni Christo. IV, 1845. Prophetæ Christum prænantiant ut Deum et hominem. II, 522. In illis Christus loquitur aliquando ex persona capitis, aliquando ex persona corporis. IV, 1784. Prophetia in qua Christus non intelligitur, aqua est. III, 1459, 1460. Libri prophetici, Christo non intellecto, insipidi et fatui. III, 1459. Prophetia de Christo non deficit omnibus temporibus superioribus. III, 1459. Prophetia omnis de Christo, ad omnes gentes pertinebat. III, 1462, 1463. Prophetia Hebræa Gentibus apta, et credant in Christum. VIII, 282. Prophetia de Christo impleta. III, 1064. Prophetas quomodo Christus adimplet. VIII, 532. Prophetia ante Christum latens, Zachariæ silegio designata. V, 1528.

Prophetae multi fuerunt, paucorum tamen scripta retinentur. VII, 535. Prophetæ majores et minores unde dicti. VII, 535. Prophetæ quidam propter brevitate voluminum suorum appellantur minores. III, 927. Prophetæ omnes infra Joannem. V, 1502. Prophetarum eloquia tripartita. VII, 525. Nunc ad Jerusalem cœlestem, nunc ad terrenam, nunc ad utramque, illorum oracula pertinent. VII, 525. Prophetiæ lucerna ad viam demonstrandam accensa. IV, 1834. Prophetia omnis fidei, spei, et caritati militat. III, 35. Prophetæ quomodo justitiæ Dei perhibent testimonium. X, 596, 597. Quare non argumentationum concertationibus, sed propheticiis vocibus traditum est populo Dei, quidquid ad Dei cognitionem aut ad probos mores pertinet. VII, 602. Propheticus sermo ad confirmandam fidem efficacior. V, 256. Prophetarum nullus, etsi in malos mala multa dixerint, constituit sibi aliud templum, sacrificia sacerdotes. IX, 633. Prophetarum libri multi non recipiuntur ut canonici: quare. VII, 598. Prophetarum libri, prænotatis et de scriptis temporibus commendati. IX, 664. Donatistæ reprehendebant Catholicos, quod sobrie psallerent in ecclesia, divina cantica Prophetarum. II, 221.

Prophetae, boves. III, 1470. Fundamenta civitatis superne. IV, 1161. Fundamenta orbis terrarum. IV, 130. Fundamenta et portæ Ecclesie. IV, 1163. Lapides Sion. IV, 1505. Lucernæ. III, 1585. Montes. IV, 1024, 1650. Nubes. IV, 136.

Propinquare Deo est similem illi fieri. IV, 537. Propinquitas. Si homo non peccasset, nullæ fuissent propinquitates. III, 461. Quod retractavit August. I, 603. Propinquitas ibi est, ubi consensus. IV, 1218, 1693. Qui non potest prodesse omnibus quos diligit, prosit propinquioribus. III, 165. Propinquitas spiritalis. III, 162. Propinquitas spiritalis cum Christo, propinquitati ejus carnali præponenda. VI, 397, 398.

Propitiatio fit per aliquod sacrificium. IV, 777. Propitiatorium de super arcam ponitur, quia Lex a quovis proficiente non ex omni parte impletur. III, 634, 640. Propitiatorum mystica explicatio. III, 633.

Propitius non dicitur Deus, nisi peccatis. IV, 777, 1266. Propitius Deus peccata donando, propitius et illa vindicando. IV, 1266.

Propolarum seu propolæ. III, 1470.

Proportio conrationalitas quædam. I, 1192. Vis in homine est iudicandi de proportionibus corporum, locorum, etc. III, 159.

Propositio particularis, universalis, indefinita. V, 450. Propositum, secundum cuius propositum vocentur electi. X, 586. Ad propositum Dei pertinet vocatio et electio prædestinatorum. X, 587. Propositum hominis adjuvat subeequens gratia; sed nec ipsum esset, nisi præcederet gratia. X, 587.

Proprrium hominis nihil nisi peccatum et mendacium. V, 200.

Propter aliud quidquid est, vilis est, quam id propter quod est. I, 1209.

Proscholus. V, 964.

Proscriptos occidere licebat Romæ. VII, 108.

Proselytus quis dicitur. IV, 1201, 1896.

Proserpina a proserpendo dicta. VII, 210. Proserpina conjux Plutonis. VII, 119, 120, 213. Proserpina pars inferior terræ perhibetur. VII, 213. Proserpina præfecta est frumentis germinantibus. VII, 118. Proserpina fecunditatem significat. VII, 210. Fabula raptus Proserpine interpretatur. VII, 210.

Prosperi epistola ad Augustinum de quibusdam Pelagianorum reliquis. II, 1002. Proseper videtur in esse vir moribus, eloquio et studio clarus, cum quo Hilarius se egisse dicit. II, 1012. Proseper etsi Augustino facie ignotus, alias jam ei scripserat, et ab ipso receperat epistolas. II, 1002. Sed tantum salutationis studio. I, 1002.

Prosperitas terrena, licet malis communis, tamen a Deo datur. IV, 280. Prosperi quidquid dicit nunc Deus, non est gaudium beatorum, sed consolatio miserorum. IV, 1950. Nec felicitas sæculi nos facit beatos, nec adversitas miseros. IV, 1796. Prosperitas hujus sæculi non est sors Christianorum. IV, 620, 621. Ex prosperitate et sublimitate sæculi, non debet homo extolli. IV, 621, 632. Prosperitas ipsa non est beatitudo, quos torquet mala conscientia. IV, 1180. Nemo gratuletur homini, qui prosperatur in via sua, cujus peccatis deest ultor, et adest laudator; major hæc ira Domini est. IV, 126, 1145. Casus miserrimus est, dum animus humanus in suis iniquitatibus quasi prosperatur, et parci sibi putat, cum excecatur et servetur ad ultimam opportunitatemque vindictam. IV, 128. Si recordando Sion fies; et quando tibi secundum Babyloniam bene est, oportet ut fleas. IV, 1763.

Prosperæ seu secundæ res sapientium animos fatigant. VII, 534. Prosperitas magis metuenda, quam adversitas. VII, 43, 44. In prosperis majus periculum. IV, 1093. Periculosior est res prospera animo, quam adversa corpori. IV, 587. Ex rebus prosperis ambitio, avaritia, luxuria, etc. VII, 43, 44, 62. Prosperitas quibusdam utilis, quibusdam perniciosa, unde. VIII, 451. In prosperis et adversis usus discernit bonos et malos. VII, 20. Qui prosperis rebus proficit, asperis quid profecerit discit. III, 164. Prosperitas et adversitas, utraque cavenda est; illa ne corrumpat, ista ne frangat. IV, 946. Indifferenter utendum isto mundo, ut nec extollant res prosperæ, nec frangant adversæ. IV, 1794. In prosperis et in adversis benedicendus Deus. IV, 566, 1794. Exemplum Job proponitur. IV, 309. *Vide Job.* Qui præsentia contemnit, et prospera sæculi timet, tamquam prodigium factus est multis. IV, 881. Prosperitatis nimie excessus refringit Deus in cordibus suorum. III, 793. Prosperitas impiorum justis quibusdam est occasio scandalii. IV, 560, 1175, 1178, 1178, 1180, 1189, 1190. Prosperitas hujus sæculi, fragilis. I, 907. Prosperitas comparatur baculo arundineo. IV, 1038. Per aquam figuratur. IV, 797. Per diem ac ætatem. IV, 475. Prosperitas sæculi, dies; nox, adversitas. IV, 467, 1703, 1794.

Protasii et Gervasii martyrum natale. V, 1297. Eorum corpora divinitus deteguntur. I, 770; V, 1457. Revelatione Ambrosio facta. VII, 761; IX, 450. Protasii et Gervasii martyrum, ipso inventionis die, memoria celebrata. V, 1299. Miracula facta in eorum translatione. I, 770. Cæcus multorum annorum ad illa lumen recepit. VII, 761; IX, 450. Ad memoriam Martyrum Protasii et Gervasii adolescens a demone liberatur. VII, 763. Alique non pauci sanati. VII, 763.

Protectio Dei si desit, nihil sumus. IV, 758.

Proteus. VII, 288. Proteus traditur eo solere capi, quo minime caperetur. I, 940. Proteus in carminibus veritatis imago. I, 941.

Proteus seu primogenita de quibus intelligenda sunt. III, 728, 739.

Proverbia sunt animali homini quæcumque dicta sapientiæ de incorporea immutabilique substantia. III, 1897. Proverbum punicum cum Christi præcepto consentiens. V, 940.

Providentiam quidam negant. I, 1272. Quidam eam pessime confluentur. I, 1273. Quid agendum utrisque, ut pie

de ea sentiant. I. 1775. Providentiam qui nullam reputat, vel ad eam se pertinere non credit, in malorum profundum venit. IV, 1835. Providentia divina quousque pertendat. VI, 57. Nos humanas ad deorum curam pertinere negabant Epicurei, assererant stoici. VII, 601. Providentiam a summo Deo usque ad hæc terrena et ima pertingere comprobatur Plotinus. VII, 292. Providentia Dei ad hominem, et ad omnia inferiora ac minima quousque se extendit. I, 978; IV, 1446, 1892, 1945, 1944. sine providentia Dei, nihil contingit. V, 70. Omnia illi subdantur. VIII, 480. Illa omnia reguntur. I, 906, 978, 979. Omnia administrantur. VI, 17, 295. Providentiam ordine ac legibus sit quidquid sit. IV, 1946. Eius ordine ac legibus omnia continentur. I, 886; VII, 155. Justitia nulla esset in hominibus, si res humanas non curaret Deus. VI, 98.

Providentiam divinam argumenta. III, 537. Nulla creatura est, quæ non, velit nolit, divinæ providentiæ serviat. III, 2128. mores hominum divinæ providentiæ subjunguntur. III, 537. Divinæ misericordiæ tribuendum id quod opportune acciderit, nulla hominum cura. V, 263. Providentiæ non repugnat, qui industria sua, ubi valet, utitur. VI, 874. Curam habet omnium Deus, maxime iustorum. IV, 436, 431, 486. Providentiam unde negant mali. V, 126, 129. Providentiam quidam negant, quod terrenis bonis affluant etiam mali. V, 1418. Providentia Dei quæ de malis bona præstat. V, 1067. In mundo gensina operatio providentiæ reperitur. III, 579, 580. Et in homine. III, 579. Mundus fornax palea mali, aurum boni, ignis tribulatio, artifex Deus. V, 118. Sub manu tanti artificis, auri mica in magna palea perire non potest. V, 118. Alios coronat, alios damnat, nusquam errat: alios probat, de aliis probat, omnes ordinat. V, 118. Demones divinæ providentiæ procuratores et actores. III, 2128. Providentia et malo homine ad puniendum et optulandum et bono homine ad damnum et adjuvandum uti potest. VI, 18. Providentia Dei in labore bonorum, et improborum felicitate, mare est profundissimum. IV, 1176, 1191.

Providentia Dei occulta. VII, 224. Ad providentiam Dei spectat quid cuique tempore sit aptum: hoc humanum prætergreditur consilium. II, 575. Providentia Dei nec hæc premitur, nec fortuitis casibus impeditur, nec ulla iniquitate corrumpitur. II, 886. Providentia carnis quando non culpanda. III, 2083.

Provinciarum Imperatorum distributio. V, 294.
Provincia, Provincialis. IX, 593, 451, 586. Provincialis. II, 532; V, 1391, 1540. Provincia administrata multitudo. V, 1540. Provincialis dicitur de plebe militi præbens annonam. V, 1591. *Not.* (a). Provinciales stipendiarii. II, 352; VI, 341, 353, 361, 364. Regis æterni devotissimi provinciales. VI, 369. Provincialis Christi, quis. IV, 1137, 1365. Provinciales suos habet Ecclesia. II, 691. Provincialium maledicta. II, 1041.

Proximus quis. II, 1041. Proximus, omnis homo. II, 672; IV, 143, 189, 1519; V, 563, 1596; VI, 671. Omnis homo proximus noster. III, 31, 709. Et Angeli. III, 31. Et ipse Christus. III, 31. Proximus ille est, cui exhibendum est officium misericordiæ, vel exhibendum esset, si indigeret. III, 31. Proximus nobis est, cui misericordiam facimus. IV, 553. Proximus habendus est miser ille, qui nondum nobiscum membrum est Christi. VI, 527. Qui non scimus futura, unumquemque proximum habeamus, non solum conditione mortalitatis humanæ, sed etiam spe celestis hereditatis. IV, 189. Proximus verius dicitur, qui te de proximo attendit, hoc est misericorditer respicit. V, 214.

Proximus quantum diligendus, et propter quid. V, 212, 1461. Proximum diligere non potest, qui Deum non diligit. III, 2158. De dilectione Dei possunt mentiri homines, quia rariores tentationes eam probant; non ita de dilectione proximi. III, 2157. Proximi utilitas in ipso otio cogitanda est. VII, 647. Proximi nomine inimicus etiam diligendus præcipitur. V, 807. *Vide* Amor, Caritas, Dillectio.

Prudentia quid. I, 1189. Prudentiæ definitio. III, 2073. Prudentiæ definitio ejusque partes. VI, 20. Prudentia est appetendum rerum et vitandum scientia. I, 1233, 1330. Prudentia dicitur qua dignoscimus inter bonum et malum. IV, 1065. Desinitur, amor Dei, a quibus adjuvatur, ab eis quibus impeditur, sagaciter seligena. I, 1322. Illi adscribendum, quod anima æterna et superiora magis appetenda agnoscat, quam inferiora. I, 1483. Prudentia in animo constituta est. I, 1238. Prudentiam in memoriam, intelligentiam et providentiam diviserunt. VIII, 1047. Prudentiæ officium. VII, 629. Prudentia carnis et spiritus. V, 847. Prudentia spiritus in quo posita sit. III, 2075. Prudentia carnis, quæ. III, 2072; VI, 65; VIII, 125. Prudentiæ carnis vita et mors. VIII, 326.

Prudens dicitur est porro videns. IV, 945. Non solum boni, verum etiam mali, prudentes solent appellari. IX, 709.

Præna, minuscisina grande. III, 876. Præna quid significetur. IV, 1000.

Psallere quid. IV, 787. Non omnis qui labiis personat, cantat canticum novum, sed qui eo modo cantat, ut Apostolus admonet dicens: *Cantantes et psallentes in cordibus vestris Deo*. II, 857. Psallendum intelligitur. IV, 529. Psallentis non solum vox sonet laudes Dei, sed ejus opera concordent cum voce. IV, 1175, 1899. Tota vita nostra in caelis, erit psallere Deo. IV, 1539. In psallendo exalutatio. IV, 1589.

Psalma, diapsalma, et sympsalma quæ differant. IV, 89. Psalmorum cantus in Ecclesia. I, 800; III, 48; IV, 324, 385; IX, 350. Psalmorum cantus toto Christiane orbe celebris. I, 760. Psalmorum cantus ad altare. I, 634. Psalmorum cantus quando inductus Mediolani. I, 769. De Psalmorum cantu quæ Athanasii et Augustini sententia. I, 800. Psalmi a populo stante cantabantur. IV, 584. Psalmus ab uso cantatus. III, 1470, 1480. Et a pluribus. III, 1489. Psalmus qui exponendus esset, cantari solitus a Lectore. IV, 1100, 1784. Psalmus a populo ex parte auditus et ex parte cantatus. IV, 199. Psalmus xxi cantari solitus in Ecclesia in solemnitate passionis Domini. IV, 172, 178, 179. Cantantur Psalmi in funere defunctorum. I, 776. Psalmum in exsequiis cujusdam fidelis exposuit Augustinus. IV, 1532.

Psalmorum vis et utilitas. I, 767. Psalmi, litteræ de melle cœli mellæ. I, 768. Psalmi voces doloris plenas, quomodo Spiritus sancti sunt magis, quam nostræ. IV, 199. Psalmi, speculum nostrum sunt. IV, 248. Invenies in Psalmis, quod Christus et membra ejus unus homo sunt. IV, 866. Psalmorum quorundam verba, sua facit Christus, ut admonet se in ipsis locum esse. IV, 257. Vix est ut in Psalmis invenias voces, nisi Christi et Ecclesiæ. IV, 715. Plerumque in Psalmis vox ipsorum, ut unius hominis vox auditur. IV, 806.

Psalmis commentandis operam dat Aug. II, 742. Psalmos aliquot fratrum et coepiscoporum rogatu enarrat Augustinus. IV, 523, 525, 563, 1216, 1332, 1805. Psalmorum expositiones. II, 135, 140, 146, 742. Psalmi quidam tanto profundiores sunt, quanto videntur apertiores. IV, 1501. Tamquam præco Psalmi, est titulus Psalmi. IV, 1804. Et tamquam janna introducit in intellectum. V, 178. In titulo Psalmi a Moyse licet non conscripti, cur Moysi nomen adhibetur. IV, 1141. Explicatio Psalmi iv. *Cum invocarem*. II, 767. Psalmi xvi expositio olim ab Augustino dicta. II, 652. Psalmus xxi omni anno novissima hebdomada legitur. III, 1500. Psalmus xxii baptizandis exponitur. V, 1646. Psalmus xxii reformationis hominis mysterium continet. V, 1646. Psalmi lxxvii, lxxxi et lxxxvii quo tempore ab Augustino dictati atque tractati. II, 743. Psalmus lxxxv ab Augustino expositus est, nocte qua illucescebat B. Cyrilli solemnitas. II, 543. Hujus expositionis lectionem suadet Augustinus. II, 543. Quid hic Psalmus representet. II, 542. Psalmorum L, c et cl. argumenta et finis. IV, 1963. Psalterium a s. Hieronymo translatum ex Hebræo. II, 1077. Psalterium non interpretatur est Augustinus, sed codicum Latinorum mendositates ex Græcis exemplaribus emendavit, et in dies collatis codicibus emendat. II, 1077.

Psalterium quid sit, quare differat a cithara. IV, 260, 479, 671, 672, 800, 1036, 1064. Psalterium quid sit, mystice explicatur. IV, 1933. Psalterium decem chordarum quid significet. III, 48, 49. Psalterium decachordum allegorice. V, 79, 207. Psalterium decachordum significat decalogum. IV, 275, 281, 1174, 1866. Psalterium portare et psalterium proficere. V, 81. Psalterium totum nomini David tribuitur, et Davidici Psalmi appellantur. IV, 130.

Psalmi omnes qui in libro Psalmorum continentur, a Davide. VII, 547. Psalmi quo animo a Davide conscripti. VII, 547, 548. Psalmorum v libros esse quidam dixerunt, at unum tantum esse canonicæ Scripturæ probat auctoritas. IV, 1961. Origenes, Eusebius et alii multi, qui Psalmos interpretati sunt, recensentur. II, 262. Episcopus vestri exortum a schismaticis relicto, Catholici cum Psalmis afferre tentarunt. II, 805. Psalmus contra partem Donati Abecedarius. I, 617. Psalmi Abecedarii. IV, 1896. Psalmi humano ingenio compositos cantant Donatistæ. II, 221.

Psalteriæ quando primum Romæ in convivio introductæ. VII, 102. Pseudopropheta in Evangelio intelliguntur hæretici. IV, 101. Pseudoprophetae sic a Domino ordinantur, ut de his laqueos super peccatores pluat. IV, 136. In eos sectandos non incidit nisi peccator. IV, 136.

Psonthomphanech nomen impositum Joseph a Pharaone. III, 584.

Ptolemæus Epiphanes. VII, 606.

Ptolemæus Lagi filius multos ex Judæa captivos in Ægyptum transtulit. VII, 602, 606.

Ptolemæus Philadelphi Scripturas ab Eleazaro Pontifice obtinet, posteaque interpretes lxx. VII, 602, 606. *Ptole.*

maeus Philadelphus Judæos in *Ægypto* captivos, libero redire permisit. VII, 602, 606. Ptolemæus Philadelphus dona regia misit in Templum. VII, 603. Ptolemæi Philadelphii Bibliotheca. VII, 452. Ptolemæi regnarunt in *Ægypto* post mortem Alexandri. VII, 602.

• Ptolemæus Valentinus discipulus. VIII, 28. Ejus hæresis. VIII, 28.

Publicanus episcopus. II, 759, 781.

Publicanus. V, 143. Vide Phariseus.

Publicolæ ius. II, 348.

Publicus frater Cnei Scipionis. VII, 54, Not. (2), 57.

Pudentianus a Culculi. IX, 236.

Pudenda. Quid nos pudet. X, 449. Pudenda unde dicta sunt quedam membra. VII, 425; X, 173, 451, 756. In beatis membra de genitalibus sexum atque naturis, non sunt pudenda. X, 766. Pudendi causa. X, 1364. Pudenda non essent, nisi legi mentis lex peccati invidere repugnaret. X, 786. Quæ Deus facti honesta condendo, nos fecimus inhonesti peccando. X, 658, 680; X, 779. Qui vestitus gratia non habebat in nudo corpore quod puderet, spoliatus gratia sensit quod operire deberet. X, 781. Membra quidem ante peccatum jam erant, sed pudenda non erant. X, 427, 444. Honestas pudendis adhibetur, cum velantur. X, 780. Pudenda ante tegantur. X, 767. Pudenda membra etiam a barbaris teguntur. VII, 426. Pudenda in humano corpore duplicis generis. X, 1357.

Pudor in corpore humano unde. X, 416. Unde pudor primorum parentum. X, 784, 785, 1353. Pudoris causa. X, 1363, 1375. Pudor ex peccato. V, 658, 680; X, 427, 428. Pudor genitalium ex peccato. X, 1279. Pudor non ex membris ipsis, sed ex membrorum inobedientia. X, 449. Et est poena peccati. X, 449.

Pudicitia virginalis quid. X, 763. Pudicitie et virginitatis discrimen. X, 763. Concupiscentiam edomitam habere et ordinatam, pudicitie virtus est. IV, 1001. Pudicitie sedes. I, 1238; VII, 31. In mente habitat etiam corporis castitas. VI, 545. Pudicitia quatenus servetur. X, 799. Pudicitia corporis nulla est, nisi ab integritate animi pendeat. VI, 495. Pudicitia non violatur violentia, si mente sorvatur. I, 1228; II, 1016; VII, 31, 32. Pudicitia libidine aliena non potest violari. VI, 493, 496. Pudicitiam corporis non consentiente ac permittente anima, nemo violat. VI, 514, 515. Permittendi potest esse aliqua ratio, consentiendi autem nulla. VI, 514.

Pudicitia triplex in membris Christi est. V, 1020. Pudicitia conjugalis, vidualis, virginalis, tres ubertates Evangelicæ in arca Noe figuratæ. VII, 475. Pudicitia conjugalis quæ vera. X, 416, 724. Pudicitia conjugalis bonum nuptiarum. X, 404. Quatenus potest esse bonum beatificum. X, 736. Pudicitia conjugalis, limes mali. X, 763. Pudicitia conjugalis, donum Dei. X, 737, 742, 886. Inferius tamen quam continentia. X, 415. Pudicitia conjugalis donum Dei, et tamen præcipitur, quare. X, 415. Pudicitie amore resistendum in tentatione, exemplo Susannæ et Joseph. V, 1510. Qui servandæ pudicitie causa hominem interficit, non excusatur a peccato. I, 1228. Pudicitia vera sive conjugalis, sive vidualis, sive virginalis dicenda non est, nisi quæ veræ fidei mancipatur. X, 410. Pudicitia impiorum non est vera. X, 762. Nec infidelium. X, 415, 743, 763. Pudicitie damnum, morte peccorum figuratum est. IV, 1000.

Pudicus verus nonnisi fidelis. X, 415. Pudicus non est, qui non propter Deum verum fidem connubii servat uxori. X, 743.

Puellæ instituendæ modus. I, 779. Puellas custodiri Cyprianus passioni proximus præcepit. V, 1411.

Puerorum mala. X, 1525. Puerorum miseria ex peccato originali. X, 1311. Vide Miseria, Infantes. Puer nascens plorat, quia in hanc vitam ingreditur. IV, 1664. Nascendo plorans propheta est calamitatis suæ. V, 909. Pueri tres vix unius horæ spatio fuerunt in camino ignis. II, 143. Pueri humilitate, non ætate, regnum celorum assequuntur. I, 674. Puer, id est, servus. VII, 478.

Pueritia nondum præcepti capax. VII, 750. Pueritia fere sub omnibus vitiosa delectationibus hæret. VII, 750. Pueritæ vitia ad succedentes ætates transeunt. I, 674. Pueritia cum senectute quomodo conjungenda. IV, 1472. Pueritia proponitur et ad imitandam humilitatem, et ad cavendam fatuitatem. IV, 525, 526. Pueritia humilitatem significat; et ideo Dominum nisi pueri non laudant. IV, 1472.

Puerperium informæ ad homicidium non pertinet. III, 626. Puerperia viventia in utero matrum. VI, 272.

Pugilari est pancratium facere. IV, 679.

Pugna, acies spiritalis. VI, 353. Pugna inter amorem Dei et amorem sæculi. V, 1512. Pugnæ Christianorum modo non sunt cum tyrannis, sed cum diabolo. IV, 1687. Pugna contra diabolum. V, 31; VI, 280, 290, 291. Contra mundum. V, 1256. Nullus hostis metuiat extrinsecus: te vince, et cum diabolo mundus est victus. V, 391. Pugna

contra peccatum. IV, 545. Pugnantes contra peccatum vincimur, nisi divinitus adjuvemur. VI, 271. Quamvis strenua certantibus non desunt vulnera peccatorum. VI, 367. Pugna inter corpus et animam. Vide Caro, Concupiscentia.

Pugna interior. V, 83, 391, 716, 719, 815, 817, 820, 892. Undenam pugna, quam homo sentit intus. IV, 764. Pugna carnis et spiritus ex languore ac vitio per culpam contracto. VI, 360. Illo sanato, nulla pugna erit. 361. Pugnam internam qui experiantur. VI, 353. Multo est tolerabilius certamen hujusmodi non coepisse, quam coeptum reliquisse. VI, 372. Hac in pugna carnalis exercitus. VI, 354. Pugnare contra carnis concupiscentias minus est spiritus sancti in nobis. V, 717. Pugnaturus, primo subdas te Deo; deinde, illo decente te et adjuvante, præteris. IV, 1600. Pugnam nostram spectat Deus, non modo ut victorem coronet, sed ut pugnantem adjuvet. IV, 235. Pugnantes nos non sic Deus spectat, quomodo populus Venatores. V, 718. Si Deus non adjuvat; non dico vincere, sed nec pugnare poterimus. V, 833. Non pugnat, sed trahitur, qui non iuste vivit. V, 821. Imo non pertrahitur, sed liberetur sequitur. V, 818. Laboras pugnando, sed lætaberis triumphando. V, 821. Quomodo vincat gratia. VI, 333, 334. Si non te invenit dies ultimus victorem, inveniat vel pugnantem, non captum et addictum. V, 153. Tractatus de pugna anime. V, 718. De eadem re disserunt plures sermones. V, a pag. 817 ad 847. Pugnæ malorum in malis, malorum in bonos et bonorum inter se. VII, 444, 443.

Pulchritudo quid, et in quo consistat. I, 701, 1184; III, 243. Pulchritudo ex similitudine et quadam partium unilate venit. I, 1223. Omnis pulchritudinis forma, unitas. II, 85. Pulchritudo quæ partibus constat, multo laudabilior est in toto, quam in parte. III, 188. Quæ delectant, eo delectant quia pulchra sunt. III, 148. Pulchritudo ubique et in omnibus percipitur. I, 989. Unde, quidquid ordinatum est, quantumcumque sit fœdum, pulchrum est. III, 156.

Pulchritudo universi unde. VIII, 607. Pulchritudo temporalium naturarum, rerum transitu peragitur, et distinguitur morte nascentium. VI, 28; VIII, 205. Pulchritudo ætæri, velut magnum carmen cœjusdam modulatoris, ducens in æternam contemplationem speciei Dei. II, 527. Pulchritudines exteriores, a Dei pulchritudine veniunt. I, 801. Pulchritudinem suam habet iustitia. V, 87.

Pulchritudo corporis. III, 155. Pulchritudo est congruentia partium cum quadam colorissuavitate. II, 65. Pulchritudo non mole, sed membrorum parvitate ac dimensione constat. VII, 335. Defectus quibus distinguitur pulchritudo non corruptione vocandæ. VIII, 205. Pulchritudo est bonum Dei. VII, 467. Pulchritudinem Deus largitur et malis, ne videatur magnum bonum bonis. VII, 467. Pulchritudo seducit sui consecratos. III, 159. Pulchritudo cur sæpe nos fallat. III, 150. Pulchritudini influmæ non inherendum. VIII, 206. Pulchritudo quondam male amat. VII, 467. Pulchritudo multis miseris obnoxia est. III, 155. Pulchritudo Christi. IV, 493, 496.

Pulchritudo vera in animo. II, 63. Pulchritudo mentis in quo sita sit. II, 462. Pulchritudo animi, vera virtus et iustitia. IV, 496, 704. Pulchritudo ex confessione nascitur. IV, 1252. Pulchritudo creaturarum, vox est earum contentium Deum. IV, 1946. Pulchritudini animi sensus adversatur. II, 63.

Pulchri aptique distantia. II, 527. Pulchri corpore, boni vocantur a scriptura. VII, 469. Pulchros non esse, nisi sapientes dixerunt stoici. VII, 232. Cujus corpus pulchrum est, et deformis animus, magis dolendus est, quam si deforme haberet et corpus. III, 119.

Pullorum augurium. VII, 102.

Pulmonis quodnam officium. IV, 1316. Pulmones quasi folles. X, 513.

Pulvis mortem filii falso nuntiatam quanta animi magnitudiue tulerit. VII, 162.

Pulvis Judæos prævaricatores designat. IV, 1505. Et iatros. IV, 328.

Punicare faciem. IX, 706.

Punctum indivisibile. I, 1045. Ejus et signi discrimen. I, 1046. Puncti potentia. I, 1046.

Punica et Hebræa lingua significationis quadam vicinitate sibi sociantur. V, 648; IX, 341.

Punici Christiani baptismum nihil aliud quam salutem, et sacramentum corporis Christi nihil aliud quam vitam vocant. X, 128. Puniciis libris multa sapienter mandata memorizæ. II, 83. Punicorum bellorum ciades. VII, 98, 99, 100, 101. Punicum proverbium. V, 910.

Punire. Ignoscendum est aut plectendum ex caritate. II, 661, 662. Punire peccatum aut ab homine penitente, aut a Deo judicante. V, 133, 158, 167. Peccatores sic ordinat Deus, ut non ipsius, sed sua malitia puniantur. IV, 108. Vide, Flagellum, Peccatum, Poena, Vindicta. Cum puniuntur homines, a solo Deo puniuntur. IV, 803. Punit Deus

quod facit, ut liberet quod fecit. IV, 1175. Puniens Deus non aufert totum bonum, sed aliquid admittit, aliquid relinquit. VII, 644. Per gratiam Deus exhibet poenam. IV, 427. Deus tunc punit infestius, cum impunita peccata dimittit; misericorditer adversatur, cum copiosas libidines inopes reddit. II, 531. Puniri a Deo opera mala, non quae fecit homo, sed quae facturus fuit, male docent Pelagiani. II, 889. Habent homines mali, ubi et per Christianos non solum mansueti, sed et utiliter plectantur. II, 317.

Pupillae oculi vis. I, 1048. *Vide Oculi.*

Pupillus quis. V, 116. Pupillus quoniam ille sit, cui adju- tor et pater sit Deus. IV, 129, 130. Pupillus Dei est, qui de temporalibus non praesumit. IV, 1897. Pupilli omnes sumus absente patre, non mortuo. IV, 1897. Pupillorum et viduarum protector Deus. IV, 1896. Pupillorum tutores Episcopi. V, 950. Curam tuendis cum omnibus hominibus, tum maxime pupillis Ecclesia vel Episcopi debent. II, 1069.

Purgare, pro purgatum pronuntiare. III, 549.

Purgatio animi est quasi ambulatio quaedam et navigatio ad patriam. III, 25. Purgandi animi exemplum, Sapientia incarnata. III, 25. Purgationis hominis principium, Christi incarnatio. VII, 501. Purgationem mentis, spiritus et corporis sui habent Christiani in Christo. VII, 505.

Purgatoriae poenae quorundam in iudicio. VII, 699, 700. *Vide Poena.* Purgatoriae quaedam sunt poenae in hac mortali vita. VII, 727, 728. Quaedam post mortem: nulla vero post iudicium. VII, 728, 750, 751. Purgatorius ignis post hanc vitam. VI, 156, 217, 265. Purgatorius ignis in die iudicii. IV, 92, 1565. Quidam in indignatione arguentur et emendabuntur: sic tamen quasi per ignem; quidam qui arguentur, non emendabuntur. IV, 597. Quia dicitur, *Sabius erit, contemnitur ille ignis; gravior tamen erit, quam quicquid potest homo pati in hac vita.* IV, 597. In hac vita purgare me, cui jam emendatorio igne non opus sit. IV, 597.

Purpurus a Linata. IX, 511, 612. Traditorum crimen Secundo Tigisitano object. II, 163; IX, 755. Purpurio, oculos ab eo in carcere Misel filios sororis ejus, objecti Secundo Tigisitanus. IX, 640. Purpurus de homicidio confessus. IX, 714, *App.* 775.

Pusillus a Lamasba. IX, 256.

Puteus et fons in quo differunt. III, 1512.

Pyramus et Thybes. I, 962, 964, 969.

Pyrrhus rex Graeciae a Tarentinis acclis, Romanorum hostis effectus est. VII, 97. Apollinis oraculum de Pyrrho ambiguum. VII, 97.

Pyrrhus rex Epirotarum. VII, 164.

Pythagoras. IV, 1828; V, 1156. Samius. VIII, 1011. Quo tempore floruit. VII, 583, 596. *Not.* Pythagoras agnoscit animae immortalitatem. I, 934. Pythagoras Samius audita de immortalitate animae disputatione, ex athleta factus philosophus. II, 321. Pythagoras non sapientem sed philosophum se esse dicebat. VIII, 1037. Ab illo philosophi nomen incoepit. VII, 225, 596. Et philosophiae. X, 1452. Pythagorae philosophia ante ipsum ignota. II, 375. Pythagoras contemplativae parti sapientiae instituit. VII, 228. Pythagora nihil clarus in virtute contemplativa tunc habuit Graeciae. III, 1048. Is nec de se, nec de ulla re aliquid scripsit. III, 1048. Pythagorae de administranda republica iudicium. I, 1020. Pythagorae errores plures. I, 589. Animas de coelo lapsas esse putarunt Pythagoras, Platonici, Origenes. II, 718. Pythagoras hydromantia usus est. VII, 225. Pythagorae laus. I, 935. Improbatur. I, 589.

Q.

Quadragesimus numerus quid mysterii contineat. III, 48; V, 352, 695, 1059, 1051, 1177, 1178, 1216, 1259. Perfectionis mysterium insinuat. VIII, 896. Quadragesimus numerus, perfectus et sacratus. III, 1529. Sacramentum est laboriosum huius vitae. III, 1073. Quomodo. III, 1073. Quadragesimus numerus modo poenitentiae, modo laetitiae convenit. III, 394, 595. Quadragesima dies ante, et quinquaginta post Pascha. V, 695, 1048, 1049, 1052, 1147, 1178, 1184.

Quadragesimae dies toto orbe sacratissima. V, 1046, 1051. Observandum anni tempus et dierum numerus. V, 1047. Quadragesima, praecipua jejuniorum observatio. III, 594; IX, 700. Quadragesima diebus perpetua jejunia. V, 1178. Quid significant. V, 1178. Qui per alios dies jejunatis, per hos auget quod fecit. V, 1040. Quadragesimalis abtinentia qualis esse debet. V, 1044. Quadragesima a carne et a vino abstinetur. V, 1040, 1045. Haec observatio non superstitiosa, sed divina lege servatur. VIII, 492. Si stomachi infirmitas aquam non tolerat, vino usitato et modico honestius sustentaretur, quam exquisitis liquoribus. V,

1053. Perstringitur superstitiosa observatio vasa in quibus coctae sunt carnes devitantium, tanquam immunda. V, 1047, 1052. Per Quadragesimam non solum a carnibus, verum etiam a quibusdam terrae fructibus abtinent fere omnes. VIII, 491, 495. Quadragesimali tempore pauperum victus omnibus imitandus. V, 1055. Restringendae deliciae, non mutandae. V, 1045, 1044. Quadragesimae observatores delictiosi. V, 1040, 1045, 1046, 1047, 1055. Quadragesima non operosis aut pretiosis, sed in promptu positis et vilioribus alimentis corpus reficiendum, aut potius fulciendum. V, 1044, 1045. Secus agentes, multum errant. V, 1047. Quadragesimali tempore crux castigandi corporis assumenda. V, 1059. servanda conjugatis continentia. V, 1040, 1045, 1045, 1047, 1052. Eleemosynae largiores eroganda. V, 1040, 1042, 1045, 1046, 1047, 1052, 1053. Finiendae inimicitiae. V, 1042, 1045, 1046, 1054. A litibus in primis jejunandum. V, 1040. Pia opera ferventius exercenda. V, 1040, 1041, 1052. Ultima quinta sabbati alibi offertur tantum ad vespereum, alibi et mane et ad vespereum. II, 202. Cur bis offeratur. II, 204. Alii nec quinta sabbati lavant, relaxantve jejunium, secus alii. II, 204, 204. Quadragesimale jejunium cur ante Pascha et ante baptismum, cum Christus post baptismi susceptionem jejunavit. V, 1048.

Quadragesimae mysterium exponitur. VI, 40, 98. Quadragesimae dies significant laborem et humilitatem vitae praesentis. V, 1041. Vitae huius moerorem. IV, 1465. Per Quadragesimam Ecclesia praesens figuratur. VI, 40, 97.

Quadro similis debet esse Christianus. IV, 1103.

Quadrupedia quoniam animalia dicuntur. III, 241, 286.

Quaerere. Quod hortante Deo quaerimus, eodem ipso demonstrante invenimus. I, 1245. Fieri non potest divina quaedam providentia, ut religiosi animis se ipsos et Deum, id est veritatem pie castae ac diligenter quaerentibus, invenirentur facultas deest. I, 1049. Veritatem quidam non pie quaerunt, et ideo non inveniunt. I, 708. Nulli homini ablatum est scire utiliter quaeri, quod inutiliter ignoratur; et humiliter confitentem esse imbecillitatem, ut quaerenti et confidenti Deus subveniat. I, 1297. Neque omnes a quibus quaeritur docere possunt, neque omnes qui quaerunt digni sunt. I, 1511. si sapientia et veritas ita quaeratur ut dignum est, subtrahere sese atque abscondere a suis dilectoribus non potest. I, 1324. Amore quaeritur. I, 1324. Maxima res cum a parvis quaeruntur, magnos eos solent efficere. I, 900.

Quaerere Deum et ad laudem et ad damnationem pertinet. III, 1759. Quaerentem se non contemnet, qui prior quaesivit contemnentem se. IV, 870, 871. Deus non quaerit ab avaris, sed ipse vocat avaros, ut impleat conversos. IV, 288. Quaerentium Dominum genus duplex. III, 1676. Hoc est Christum male quaerere, in peccato suo mori. III, 1676. Qui Deum quaerunt, jam transeuntia et mortura non quaerunt. IV, 122. Deum non quaerunt, qui eum propter beneficia terrena quaerunt. IV, 996. Patrem quaere, propter hereditatem; Dominum quaere, propter redemptionem; patronum quaere, propter liberationem. IV, 1855. Quisquis a Deo praeter Deum aliquid quaerit, non caste Deum quaerit. V, 759. Quaerere aliquid a Deo nolite, nisi Deum. V, 1461. Quid Dominus quaerit a te, nisi te? V, 317. Quaerendus Deus sine fine, quia sine fine amandus. IV, 1592. Deus manibus, id est operibus, quaerendus. IV, 1855. In tribulatione Deus exquirendus. IV, 328, 972. Quaeritur anima cujuslibet duobus modis, scilicet ad invidiam et ad perendum. IV, 407, 1840. Quomodo Deus hominem quaerere dicitur. VII, 537. Quaerere idem est ac suum habere. VII, 537.

Quaestio innuitur agi extendente equuleo, sulcantibus ungulis, urentibus flammis; vel mitius, virgarum verberibus. II, 509, 511. suspensis in cuculo ungulis vexatur. II, 166. Quaestionarius. V, 680, 1390.

Quaestiones difficiles non inutiliter indagantur. VI, 260. Quaestionum tria genera, an sit, quid sit, quale sit. I, 786. Quaestionum genera plura quam tria esse non possunt. VI, 15. Quaestio inscrutabilis. X, 1128. Quaestionem qui non videt, non intelligit solutionem. III, 1629. Quaestio omnis nisi intentum fecerit proposita, non delectabilis exposita. III, 1545. Saepe in altercando magna quaestionis propositor personam magni doctoris ostentat. VIII, 107. Quaestionibus omnibus difficilibus fortior caritas. V, 1612. Quaestionum libri septem. I, 651. *Sex quaestiones contra Paganos expositae.* I, 645. *Libre de diversis quaestionibus octoginta tribus.* I, 624; VI, 11.

Qualitatibus corporum tolle ipsa corpora, necesse est ut non sint. II, 858. Qualitates corporis quatuor. IV, 91. Qualitas de substantia in substantiam non migrat. X, 853. Qualitates afficiendo transeunt ad alia corpora, non emigrando. X, 812. Qualitates rerum corporalium quo modo de corpore ad spiritum, eo modo transeunt de spiritu ad corpus. X, 812. Qualitas mala messe potest, etiam si nulla sit tenta-

lione commota. X, 869. Qualitas affectionalis est quid aliud ab affectione. X, 884.

Quando, in aeternitate non est. IV, 1459.

Quantitas duplex, molis et virtutis. I, 1037. Nullum est corpus quod non habeat longitudinem, latitudinem, et altitudinem. I, 1038. Anima nullam esse quantitatem molis, sive in libro de *Quantitate animae*. I, 1037. sed inesse quantitatem virtutis, cuius septem gradus assignantur. I, 1074. Omne corpus quantulumcumque sit, habet dimidium, et si dimidium, Innumerabiles partes. III, 158. *Vide* Corpus. Quantitas syllabarum diverso modo a Grammaticis et Musicis attenditur. I, 1099, 1100.

Quasi habet tristitia iustorum, at eorum gaudium non habet quasi. IV, 559, 560.

Quatuor inter et quater quid interit. VI, 40.

Querela. Aliud esse sine querela, aliud sine peccato. X, 163. *Vide* Perfectio, Peccatum.

Quies dei sedem extra portas esse merito voluerunt Romani. VII, 125.

Quies. Quod quietum est, non est nihil: imo magis est quam id quod inquietum est. I, 1282. Quies est apud Deum valde, et vita imperturbabilis. I, 682. Requiescere Deum ab operibus suis ut intelligendum. III, 189. Quies Dei ab operibus suis, quietis nostrae symbolum. V, 1242. Quonodo Deus requiescet in nobis sabbato vitae aeternae. I, 868. In illa requiescere dicitur Spiritus sanctus, quos in se requiescere facit. I, 846. Ignavia quasi quietem appetit: quae vero quies certa praeter Dominum? I, 680. Quies in Deo solo habetur. I, 752. Frustra quaeritur in creaturis fragilibus. I, 700. Ibi est locus quietis imperturbabilis, ubi non describitur amor, si ipse non deserat. I, 701. Fecit nos Deus ad se, et inquietum est cor nostrum, donec in Deo requiescat. I, 661. Ostendit Deus quam magnam creaturam rationalem fecerit, cui nullo modo sufficit ad beatam quietem, quidquid ipso minus est. I, 848. Quies non invenitur nisi in voluntate Dei. III, 896. Ubi quies, ibi sanctificatio. II, 219. Omnia propter spem aeternae quietis agenda sunt. V, 80, 85. Ad quietem semper vigilantem actio bona perducit. IV, 1489. *Vide* Requies. Quies Mariae operationi Marthae praefertur, quare. III, 506. Quies qualis in coelo. II, 212. Quies per lectum figuratur. IV, 1730.

Quiescit a Burch. IX, 218.

Quinarius numerus imperfectus, senarius vero perfectus. III, 1399. Quinarius numerus in veteri Testamento maxime commendatur. III, 717. Quindenarius numerus concordiam significat duorum Testamentorum. IV, 1960. Quinquaginta diebus post Pascha prandetur. III, 145. Jejunia relaxantur, et statim orantes. II, 218. Alleluia ubique canitur. M, 220. Quinquaginta dies et Aeterna post Pascha, antiquae traditionis. V, 1176. Quinquagenarius numerus in nostra religione sacrosus est. III, 48. Magnum sacramentum continet. IV, 1960. Quinquagenarii numeri mysterium. II, 219; VI, 96. Ratio. V, 76, 1062, 1177, 1178. Quinquaginta dies post Pascha significant dies futuri saeculi. V, 1084, 1178. Per Quinquagesimam ecclesia futura figuratur. VI, 97.

Quintianus Capuensis episcopus. IV, 381.

Quintianus. II, 252.

Quintianus commendatur. Galla vidua ac virgo simpliciola. II, 968.

Quintus ad aratrum. II, 390.

Quintus ab Aggia. IX, 255.

Quintus presbyter. II, 630.

Quintus diaconus. II, 381. Libellum litterarum Augustini ad Paulinum detulit. II, 347.

Quintus nomen. VII, 60.

Quintus cognominatus est Romulus. VII, 60.

Quodvultdeus diaconus Carthaginensis. VIII, 21, 36. Petit ab August. ut haereses omnes a Christo, earumque errores exposat. II, 908. Et excusat Augustinus operis difficultatem, ac monet rem iam ab aliis tentatam. II, 999. Nec desit tamen quodvultdeus flagitare. II, 999. Dicit frustra sibi Graecam facundiam delegari, qui latina non didicerit. II, 1000. Quodvultdeus promittit August. opus quod petit, dum per occupationes licebit. II, 1001.

Quodvultdeum de duobus adulteris apud Catholicos convictum, a Donatistis esse susceptum dicebat Petilianus. IX, 266.

Quodvultdeus episcopus. II, 759, 781. Et scripsit Aug. quid agendum ecclesiasticis, obsidionis instante metu. II, 4013.

R.

Ras non ob fallaciam remunerata, sed ob benevolentiam. VI, 540. Mellus a mendacio abstinuisset. VI, 541, 542. Ras quatenus imitanda est. VI, 542, 543.

Racha quid. III, 1240, 1241. Vox indignantis. III, 1764. Interjectio indignantis. III, 42, 45. Racha in aliam linguam non potuisse verti dicitur. III, 42.

Rachel visum principium interpretatur. III, 1046; VIII, 432. Rachel quid figuret. VIII, 432. Figura est vitae contemplativae. III, 1046.

Radices duae bonorum et malorum caritas et cupiditas. X, 370. Radix nostra caritas. IV, 124, 358, 557, 607, 1947. Radix apostatica. VI, 278.

Rana significat loquacissima vanitas. IV, 1000.

Rapaces milvis comparati. III, 361.

Rapere. Quomodo rapiat hominem Deus. I, 795.

Raphaël id est Gigantes. III, 749.

Rapina, lucrum damnosum. IV, 740. Rapina simul cum furto prohibita septimo praescripto. V, 71.

Raptores alienarum rerum quanta maneat poena. V, 206. Si stultus est qui recondit sua, invenire nomen ei qui tollit aliena. V, 961. Raptores redarguuntur. V, 965. Raptores elemosynae Deo non acceptae. V, 649, 962. Quod invenisti et non reddidisti, rapuisti. V, 965. Raptor maior ideo te quaerit, quia invenit minorem raptorem. IV, 1646.

Raptus animae duplex, spiritali visione et intellectuali. III, 476. In raptu spiritali aliquando fit revelatio. III, 476. Natura et excellentia raptus intellectualis. III, 476. Potest mens humana divinitus rapti ex hac vita ad angelicam vitam, antequam per istam communem mortem carne solvatur. II, 610. Raptus Paulus ad vitam angelicam. II, 610.

Rara quae sunt, ipsa sunt mira. VII, 722.

Ratio est mentis motus, ea quae discantur, distinguendi et connectendi potens. I, 1009. Ratio est aspectus animi, quo per se ipsum non per corpus verum intuetur; aut ipsa veri contemplatio, non per corpus; aut ipsum verum quod contemplatur. I, 1026. Ratio cibus mentis. X, 680. Communis est hominibus et angelis; non vero pecoribus. X, 350. Ratio est quasi animae caput aut oculus. I, 1177, 1248. Rationem aeternam esse multis edisserit Evodius. II, 701. At non probat Augustinus quod dicit, ratione cogi Deum esse, vel ratiocinando effici Deum esse debere. II, 703. Rationis et intellectus discernen. V, 257.

Rationis ministri sunt tam interior quam exteriores sensus. I, 1245. Ratio iudicat de sensu interiore. I, 1247. Ratio corpori ac sensibus praestat. III, 146. Duo sunt in quibus illius vis potest etiam sensibus admoventi, opera scilicet, et verba. I, 1010. In visu et auditu, et in ipsa etiam voluptate quaedam rationis vestigia sunt. I, 1011. Ratione nihil in homine praestantius. I, 1248. Per eam homo bellus praestat. I, 1250. Unde spiritus hominis dicitur in Scripturis ratio, qua ab eis distat. III, 262. Ratio ipsa ratione cognoscitur. I, 1268. Ac se ipsam comprehendit. I, 1246. Ratio est excogitatrix omnium disciplinarum. I, 1012. Ratione praestantior est virtus. III, 147. Ratio velut in arce collocata ad regendam libidinem et tram. VII, 427. Ratio ad vicem viri debet regere omnem animalem motionem. III, 748. Rationis dominatio ad motus inferiores frenandos homini data. V, 70. Ratio vitis recte non imperat, si Deo ipsa non servit. VII, 636. Ratio non in infantibus nulla, sed sopita. II, 361. Ratio sopita in infante, excitanda ut sit sapientiae et veritatis capax. VII, 789.

Ratio et auctoritas quomodo conducunt ad discendum. I, 1006. *Vide* Auctoritas. Ratio exemplis anteponenda. VII, 56. Ratione errorem non persuaderi, sed falsa ratione. II, 455. Ratio in investigatione rerum divinarum deficit. I, 1515. Ratio fidem praecedit, fidesque rationem. II, 454. Si manifestissima certaeque rationi velut Scripturarum sanctorum objicitur auctoritas; non intelligit qui hoc facit, etc. II, 588. Ratio si contra divinarum Scripturarum auctoritatem redditor, quamlibet acuta sit, fallit veri similitudine, nam vera esse non potest. II, 588. Ubi humana ratio deficit, fides sufficit. V, 1008. Rationi percipiendae idem perperci. VII, 81.

Rationabile quid. I, 1010. In tribus apparet. I, 1012. Rationabilis et rationalis discernen. I, 1010. Rationalis creaturae vitium ac miseria, aversio eius ab incommutabili bono; virtus ac beatitudo, conversio eius ad idem bonum. II, 581.

Rationale summi sacerdotis. III, 657. In eo lapidem fuisse fabulantur, cuius color sive ad prospera, sive ad adversa mutaretur sacerdote intrante in sancta. III, 637. Rationale Legem et iudicia significabat. III, 640, 641.

Rationalis Africae. IX, App. 792.

Ratiocinatio, est e certis ad incertorum indagationem nitens cogitatio. I, 1021. Ratiocinatio est rationis inquisitio. I, 1063. Huius et rationis discernen. I, 1064. Utriusque usus. I, 1065.

Ravenna. X, 457. Ravennae Laurentii memoria. V, 1444. Ravennae data constitutio. II, 927.

Razii exemplum se ipsum interficentis, Donatistas non juvat. II, 351; IX, 728, 750. Quid nos admonet. IX, 730.

Razii factum magnum est, sed non bonum. II, 932. Scripta-

ra illud narrat, non laudat. II, 951. Rarius quo sensu laudatus in scripturis. IX, 739. Rarius non fuit vir eligende mortis sapiens, sed ferenda humilitatis impatiens. II, 953.

Reatus quid et ubi sit. X, 860. Reatus culpæ et pœnæ distinctio, seu peccatum, et pœna peccati. I, 609. Reatus peccati. X, 430. Reatus non nisi post baptismum solvitur. X, 854. Deus res, quarum reatum solvit, ad fidei certamen manere sinit. X, 182.

Rebaptizantium errori occurritur. III, 778. Cur non rebaptizandum. IX, 30. Rebaptizatio est quid pejus quam mora. IX, 319. Rebaptizare, grande scelus. IX, 55. Rebaptizare hæreticum hominem, qui hæc sanctitalis signa percepit, quæ Christiana tradidit disciplina, omnino peccatum est. II, 95. Rebaptizant Catholicos Donatistæ, cum in ipsa hæreticis Ecclesiæ universæ placuerit baptismum non rescindere. VIII, 45. Rebaptizationi Donatistarum in parte Donati illudatur. IX, 98. Rebaptizari non ausi sunt Donatistæ eos, qui in schismate Maximiani baptizati fuerant. II, 800. Non rebaptizantur qui a Donatistis ad Ecclesiam convolant, sed necesse est penitentiam agant. II, 803, 811. *Vide* Baptismus, Donatistæ, Rebaptizatores. V, 291, 295.

Rebecca in benedictione Jacob quid figurabat. V, 58. *Rebecca* casta figura Ecclesiæ. IV, 1675.

Reburris. VIII, 227.

Recapitulatio diligenter observanda in scripturis. III, 555.

Recedit a Deo dissimilitudine. IV, 1217.

Reconciliati Deo sumus, non sicut reconciliatur inimicus inimico, quasi Deus incipiat amare quos oderat. III, 1925.

Reconciliatur nemo Deo, nisi per Christum. X, 141, 145, 826. Nisi per dilectionem. VI, 191. Tenendo præcepta Christi, reconciliatur Deo. VIII, 119. Reconciliatio penitentium. VII, 875, 874. In periculo mortis reconciliationem dari vult Augustinus penitentibus, etiam adulterina consortia retinens. VI, 470. Reconciliatio arra pacis. VI, 470. De reconciliatione sermo. V, 1034. Quanta cura saluaverit Augustinus, ut sibi reconciliaretur episcopus, quem litteris asperioribus offenderat. II, 623, 624.

Recordatio. Ea quæ discimus non nobis veluti nova inseri, sed in memoriam recordatione revocari, Socratis inventum. II, 68.

Recta opera non sunt, cum cor directum non est. IV, 991. Recta sunt opera, quorum finis est caritas. IV, 1148. Rectus recto convenies, et sine dubio placebit tibi Deus. V, 317. Recti corde quinquam. III, 1003, 1633; IV, 101, 275, 275, 277, 278, 598, 770, 771, 991, 996, 1206, 1983. *Vide* Cor. Rectus est homo, quando in eo bono quod facit, Deus ipsi placet; in eo autem malo quod patitur, Deus ipsi non displicet. IV, 885. Rectus quantumlibet tibi videaris, producit Deus de thesauro suo regulam; coaptat te ad eam, et pravus inveniris. IV, 1849. Recti et non recti corde. V, 817. Rectum amando corrigitur, ut recto recti adherere possimus. II, 672.

Rector. V, 420. Rectorum Ecclesiæ pericula. IV, 1425, 1426.

Redarguere. Ad redarguendum pigriorem dispensatorem Dei nihil magis facit, quam timor verbi asper. V, 961.

Redduntur vel non redduntur bona aut mala sex differunt. IV, 1452.

Redimere tempus. V, 123, 910.

Redemptionis beneficium. V, 1185. Redemptionis Christi mysterium nullis retro temporibus deivi. VII, 231. *Vide* Salus. Redemptionis mysterium quam diversis significationibus prædicatum. VII, 221. Redemptio nostra eleganter enarratur. V, 726, 745. Redemptionis nostræ commercium peractum a Christo. IV, 1321, 1925. *Vide* Christus. Redempti sumus sanguine Filii Dei. V, 155. Qui nos tanto pretio redemit, non vult perire quos emit. V, 185.

Reditus ad priorem vitam peccati prohibitus. VII, 509. Redit homo in deteriore, cum ad se redit. IV, 978.

Reflectionis necessitas ab edacitatis libidine discernenda. X, 771. Reflectiones, indigentiarum quotidianarum medicamenta sunt. IV, 1520. Refici ab eo quære, a quo factus es. IV, 1855.

Reformare. Qui nos formavit, ipse reformat. IV, 524.

Reformatio a confessione incipit, et per bona opera perficitur. IV, 1908.

Refugium nostrum Deus. IV, 251, 515, 878. Regeneratio hominis duplex. VII, 663, 667; X, 689. Regenerationis beneficium. V, 1006, 1081. Et gratia. VII, 379, 506. Regenerationis beneficium ex Christi Incarnatione. X, 174. Regenerationis nostræ sacramentum manifestum esse voluit manifestatus mediator; antiquis autem justis erat aliquid occultum. II, 845. Regenerationis signum ante diluvium an et quale fuerit, scriptura tacet. VII, 459. Regenerationem omnibus, uno Christo excepto, necessariam videri. II, 844. Regenerationis et generationis nostræ comparatio. V, 1061. Regeneratio opponitur generationi. X, 188.

Regeneratio spiritalis quatenus fit. X, 144, 145. Regenerationis sacramentum, baptismus. X, 177. Regeneratio per Christum ducit ad justificationem vitæ. X, 177. Regeneratio quid præstat. X, 187. Generatio ex Adam uno delicto obligat, regeneratio ex Christo tam illud, quam quicquid postea ex iniquis operibus humanæ conversationis accedit, solvit. II, 678, 679. Regeneratio peccata abolet universa in quavis ætate. VI, 287, 288. *Vide* Baptismus. Regeneratio, fides, spes, caritas, in hac vita sunt solatia miserorum, non gaudia beatorum. IV, 1533.

Regi et agi qui differant. X, 325. Non regit qui non corrigit. IV, 504. Quosnam Deus regat, quosve dimittat. X, 324. A Deo regimur per singulos actus, quando recte agimus. X, 539. Regit spiritus, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Rege terram, et eris rex terræ. IV, 970.

Regio vivorum et mortuorum. V, 295.

Regnare dupliciter dicitur. VI, 77, 78. Regnare velle latius an bonis congruat. VII, 124. Regnandi cupidus in Romanis. VII, 45. Et Nino. VII, 116. Regnante Domino ita quisque subjectus est, ut regnet et ipse cupiditatibus suis. IV, 647.

Regna humana divina providentia constituuntur. VII, 141. Donantur. VII, 560. Gubernantur. VII, 154. Regnorum divisio, cupiditatis vel utilitatis effectus. VII, 580. Primum sæculis consequens non erat, ut primogeniti in regnum succederent. VII, 461. Regna a diis dari non possunt. VII, 176. Regna an deorum auxilio vel juvantur, vel deseruntur? VII, 117. Regna solus verus Deus dat. VII, 123. Bonis et malis, piis et impiis. VII, 159, 168. Quare. VII, 159, 140. Regna terrena quibus voluerit Deus, et quamdiu voluerit, vel sinendo, vel donando distribuit. III, 1051. Regnum invito vero Deo habere non poterant Romani, at illo cognito melius habuissent. VII, 135. Regna felicia et infelicia dat Deus Imperatoribus Christianis, quare. VII, 171, 172, 173. Regnum bonorum non tam ipsis, quam illis, quibus regnant, utile est. VII, 114. Regnum malorum magis regnantibus nocet. VII, 114. Regna absque justitia, magna sunt atrocitatis. VII, 115. Regnum aliena iniquitate crescit. VII, 124. Regni propagatio quo sensu dici potest felicitas. VII, 124. Hæc incongruenter Jovi adscribitur, si victoria dea est. VII, 124. Regnum bello augere grande atrocitatis. VII, 116, 117. Id malis videtur felicitas, bonis necessitas. VII, 124. Regni justis et moderatis forma. VII, 116.

Regna excellentiora Gentium tria. VII, 497. Inter regna terrarum, ceteris clariora fuerunt Assyriorum et Romanorum. VII, 560. Regna mundi quatuor significata per quatuor bestias in Daniele. VII, 695. Regnorum terrenorum prædictæ sunt mutationes. V, 622. Regni Israelitici commutatio per Christum figurata in veteri Testamento, ubi. VII, 526, 527. Regnum lucis et tenebrarum, Manichæorum signum, destruitur. I, lib. *De Moribus Manichæ*. c. 3, 4, 5, etc. Regnum uxorium. I, 752.

Regnum in creaturas rationales triplicis generis. V, 1638. Regna duo, unum Christi, alterum diaboli. II, 918. Regnum diaboli constat ex illis qui inter se divisi sunt. V, 446. Regnum Christi duplex. VII, 675. Regnum Christi est in hoc mundo, sed non de hoc mundo. III, 1939. Regnum Dei nos, si in illum credentes in eo profecerimus. V, 588. Regnum Christi et sanctorum in terra post separationem malorum. V, 1197. *Not. (a)*. Regnum Christi hæresibus et schismatis etiam excelsitatis indivisum. V, 448. Regnum sanctorum. VII, 675. Et Ecclesiæ. VII, 548.

Regnum cœlorum cur dicta Ecclesia. VI, 409. Regnum cœlorum, id est, sanctorum qui cœli appellantur. V, 490. Regnum cœlestis, et regnum terrenum hodie in isto sæculo commixtum est. IV, 602, 603. Regnum cœlorum non promissum fuit in veteri Testamento. VIII, 129, 150. Regni cœlorum nomen non in veteribus libris invenitur, sed in novis. VIII, 568. Regnum cœlorum in veteri Testamento promissum esse, quare tamquam erroneum Pelagius objectum. X, 527, 528, 529. An de facto promittatur. X, 527. Regno terreno veteres justis cœlestis regnum imaginabantur et prænantabant. III, 75. Regnum terrenum Judæorum, umbra erat regni cœlestis. IV, 1605.

Regnum Dei, regnum cœlorum adhuc ædificatur. III, 4815. Regnum Dei promissum. V, 641. Quibus promissum. I, 619, 674. Non soli hæretici, sed et qui male vivunt, ad regnum Dei non pertinent. IX, 170. A regno Dei excludit vel unum crimen. IX, 171. Regnum Dei quomodo caro et sanguis non possidebant. V, 1619. Numquam posse intrare in regnum Dei, magna est pœna hominis. X, 785. Non nisi per remissionem peccatorum fit, ut ad regnum Dei perveniant baptizati. X, 142. In regnum Dei sola Christi societas introducta. X, 118. Regnum Dei ubi intelligatur. X, 518. Extra regnum Dei non est vita æterna parvulis non baptizatis reservata. X, 189. Inter ignem æternum et regnum

celorum nullus medius locus vitæ æternæ. V, 872, 1337. Regni cælorum pretium. V, 1521. Regnum cælorum quam diverso pretio ematur. IV, 1468. Tanti valet, quantum habueris. IV, 574. Percipitur pro calice aquæ frigidæ. IV, 574. Regni Dei qui possessores. I, 612.

Regni Dei descriptio. I, 612. Regnum Dei pariter ab omnibus, totum a singulis possidetur. V, 549. Unicuique integrum est, quod concorditer habetur a multis. V, 549. Ad regnum Dei invitati omnes. V, 549. Quæ ibi non erunt novimus: quæ erunt, amare ac desiderare possumus, non digne cogitare. V, 1121. Ibi totum negotium nostrum laus Dei erit. V, 1121. Quis magnus et quis minimus in regno cælorum. V, 1168. Regnum Dei, crescente possessorum numero, non minuitur, quia non dividitur. V, 549. Regnum cælorum habet præmia diversa. VI, 410. In regno cælorum qualis erit cibus. V, 969. Regni Christi jam pignus tenemus, sanguinem Christi. V, 840, 848. Regnum cælorum quis recte, quis prave desideret. V, 489.

Regula incommutabilis est Dei voluntas. IV, 1206. Regulæ ad intelligendas Scripturas. V, 26, 30, 556. Ad intelligenda scripturæ loca de Filio Dei. VI, 174. Regula fidei. VI, 259, 290. *Retr.* Scilicet symbolum. V, 909. Regulæ catholica defensores. VI, 235.

Regulus. X, 745. Regulus Punicum bellum confecisset, nisi aviditate nimia laudis duriores condiciones Pœnis imperasset. VII, 99. Regulus primo Punico bello captus. VII, 99. Reguli captivitas historia. VII, 28. Reguli captivitas, juratio, mors cogit deos erubescere. VII, 99. Regulus quanta fide iurandum Afris servavit. VII, 164. Regulus certissimos cruciatus et horrendi exempli mortem libera voluntate ne pejeraret exceptit. II, 475. Regulus se ipsum occidere, magnum scelus iudicavit. VII, 57. Reguli magnitudo animi. VII, 57. Regulus Catoni præferendus. VII, 57.

Relativa aliquando eadem sunt, aliquando diversa. II, 730. In multis relativis non invenitur vocabulum, quo sibi vicissim respondeant, quæ ad se referuntur. VIII, 919.

Relaxandi animi gratia voluptatem aliquam post magnas curas capere, modestissimum est: ab ea vero capi interdum turpe. I, 1086.

Religiosus episcopus. II, 966.

Religio unde dicta. VII, 280, 281. Religio ex eo dicta est, quod nos religet Deo. I, 605; III, 170. Vel ex eo quod nos religat. I, 605. Religio quid sit. VI, 20, 21. Religio vera ea est, qua se uni Deo anima, unde se peccato velut abruperat, reconciliatione religat. I, 1080. Religionem vis innata inseruit. VI, 20. Christianæ religionis summa. VII, 219, 220. Religionis servitus quæ Græcè *λεπτοία* dicitur, uni debetur Creatori. II, 578. Religio an aliis rebus, quam Deo exhiberi possit. VII, 278, 279. Religionis nostræ initium. V, 257. Religio vera a vero Deo inspiratur et docetur. VII, 179. Religio vera ab exordio generis humani una eademque. II, 573, 579. Religio Christiana apud antiquos. I, 605. Nihilque salus nulli unquam defuit, qui dignus fuit. I, 645. Quomodo hoc intelligendum. I, 645. Argumentum efficax Christianæ religionis, oracula Prophetarum de iis, quæ a sola voluntate Dei pendent. VII, 516. Totius mundi fides. VII, 760. Et quod propter Christum victores victis pepererunt. VII, 13. Religio Christiana una salubris religio. VII, 111. Predicta in veteri testamento, revelata in novo. VII, 514. Variis miraculis confirmata. VII, 514. Religio quomodo a Christo fundata. VIII, 88. Religio vera aut noxia superstitio in quo sint. II, 577. Religio proprie non nisi in veritate locum habet. IX, 748. Religionis nostræ veritas ac mirabilis propagatio explicatur. II, 822. Religionis nostræ veritatem probat mors ab Apostolis pro ea appetita. V, 1414.

Religiones falsæ, Martyrum passione sublata. VII, 156. Error in religione venit ex hoc, quod pro Deo colatur creatura. III, 150. Varia sunt falsæ religionis genera. III, 169. In religione falli expedire Varro putat. VII, 154, 157, 158. Populum in religionibus fallere velut sapientium et prudentium negotium fuit. VII, 159. Religio qua a pueris semel imbuti sumus, ad se nos etiam inscios rapit. I, 921.

Religio vera sine fide et sine quodam gravi auctoritatis impetio iniri recte non potest. VIII, 79. In religione sola sequenda sunt hæc tria, fides, spes et charitas. VI, 232, 233. Religionem Christianam quidam rident, quod in ea fides rerum, quæ non videntur, imperatur. VI, 171. Refeluntur. VI, 171. Religionis Christianæ sanctitas opponitur impuro cultui daemonum. VII, 76. Religionis summa est imitari, quem colis. VII, 242. Religio omnis, animæ causa. VIII, 75. In nullum nomen religionis seu verum, seu falsum coagulari possunt homines, nisi aliquo signaculorum vel sacramentorum visibilium consortio colligentur. VIII, 353. Religio non queritur nisi esse credatur. VIII, 86. Religio qua via possit inveniri. VIII, 91. Incarnata Dei sapientia, via ad religionem commodissima. VIII, 88. Religio querenda apud eos qui excellenti famæ celebrata, et

omnium occupatione popularum. VIII, 76. Cum inquiritur vera religio, sumendum exordium a catholica Ecclesia. VIII, 78. A religione querenda apud Catholicos nihil prohibet. VIII, 77. Religio apud Paganos vera querenda non est; sicut nec apud hæreticos, schismaticos, Judæos. III, 163. sed apud Christianos reperitur. I, 605; III, 105. An a religione vestiganda abstinendum, eo quod apud paucos sit. VIII, 76. Tutius est plurium in religione, quam unius aut paucorum privatam sententiam sequi. IX, 142. Religione indignus est, qui ficto pectore accedit. VIII, 81. Religio Christiana, via regalis ad regnum. VII, 512. Via universalis liberandæ animæ. VII, 515. Religionis nostræ libertatem oneribus servilibus non premendam. II, 221. Religio nostra non est inimica, sed utilis Reipub. II, 529. Religioni accipiendæ ingenium vel excellens non sufficit, nisi Deus adsit. VIII, 82. In religione duræ personæ laudabiles sunt; et tria hominum genera improbanda. VIII, 85. Paganorum falsum oraculum de tempore, quo mansura esset religio Christiana. VII, 617, 618. De religione Christiana Paganî injuste conqueruntur. VII, 85. Christiana religio figurata per Annam matrem Samuelis. VII, 528.

Religiosus quid a superstitioso differt. VII, 187. Augustinus opus de catholica religione a se scriptum memorat. II, 80, 109.

Reliquiæ Martyrum. VI, 575. Reliquiis sanctorum divinitus honor concessus. V, 1235. Reliquiæ sanctorum ad fletum consolationem. V, 1237. Ad memorias orationum, non ad glorias Martyrum. V, 1257. Reliquiæ Stephani martyris in Africam translatae, ac ubique, ob Dei beneficia, diffamatae. V, 1435. Reliquiæ Stephani martyris in loco sacro collocatae. V, 1437.

Reliquarium. III, 587, 588. Reliquarium Evæ. I, 715. Remedium idem eidem ejusdem personæ dolori adhibitur primo profuit, post aliquot annos nocuit. II, 527. Remedia scelerata recuperandæ sanitatis. V, 52. Remedia quotidiana Deus prestat ex Innoc. II, 782. Remedia peccatorum. V, 88, 982, 1207. *vide* Peccatum.

Reminiscencia quid. I, 787, 791, 1055, 1175. Reminiscencia animarum ex Platone, improbat. I, 601. Reminiscencia Platonis et Pythagoræ expugnatur. VIII, 1011, 1012.

Remissio peccatorum. VI, 195. Remissio omnium peccatorum fit in baptismo. V, 41, 53, 390, 454, 752, 1635. Peccata quælibet posse dimitti. V, 1531, 1538. Peccata non ab homine, sed a Deo dimittuntur et per hominem et præter hominem. V, 599, 600. Remissio peccatorum est a Spiritu sancto. I, 995. Peccatores mortuos suscitavit Christus. Ligatos solvunt discipuli. V, 595. Remissio peccatorum, ubi Ecclesia est. III, 2062. Nec habetur extra Ecclesiam. V, 460, 463, 465. Peccata per Ecclesiam spiritus sanctus dimittit. V, 454, 600. Peccata quæ vitavimus, in debitis dimissis numeranda. V, 598. Post integritatem remissionis peccatorum, accipimus remedium orationis. V, 752. Remissio peccatorum una est quæ semel datur in sacro baptismo, alia quæ quotidie datur in Dominica oratione. V, 396. Peccata ut nobis dimittantur, fratribus esse dimittenda. V, 655. Qui vult dicere efficaciter, *Dimitte nobis debita nostra*, dicat veraciter, *sicut et nos dimittimus delictioribus nostris*. V, 396. Remissionis quotidianam incensum. X, 267. *vide* Debitum, Peccatum.

Remus a Romulo fratre occisus. VII, 82.

Renasci non potest qui natus non fuerit. II, 844; X, 177, 178. Renascimur ex Deo et Ecclesia. V, 680. Periturus est omnis homo in æternum, si non renascatur. X, 1235.

Renatus servus Dei. X, 532. monachus. I, 653; X, 472, 474, 475. Laicus. X, 495. De Caesarea misit ad sanctum Augustinum duos libros contra ejus opera scriptos. I, 653. Pertulit epistolam Optati ad Augustinum in Mauritianiam Caesariensem. II, 857.

Renibus terrenarum rerum delectatio tribuitur, quare. IV, 105. Renes nostros quando Deus possidet. IV, 1795. Renovari spiritu mentis, est spiritalis fieri. III, 353, 354. Renovatur homo per Jesum Christum, quomodo. III, 221. In renovatione quomodo id recipimus quod perdidit Adamus. III, 353, 355, 356. Non renovatur homo, si non ad hoc per Christum renovetur, quod in Adam prius erat. III, 353. Renovatio tota et plena hominis non fit continuo in baptismo. X, 156, 157. Renovationis initium et progressus. X, 156. Ordo quo languores vetustatis, crescente novitate sanantur. X, 239. Ubi renovamur in agnitionem Dei. X, 542. A veteribus ad nova transitus agitur, cum corrumpuntur exteriora, et innovantur interiora. IV, 420. Renovamur imitatione passionis Christi. IV, 411. Renovatio fit jam spiritu, fiet postea et carne. III, 353, 354. Renovatio perfecta fiet in resurrectione. IV, 420.

Renuntiatio satanæ in ceremoniis baptismi. X, 408, 427. Renuntiare mundo et diabolo. VI, 291. Renuntiatio sæculo et hereditati damnosæ, quæ venit ex Adam. X, 1267.

reparare. Nisi homo reparetur a Deo, semper in profundo est. IV, 1686. Reparatio hominis. *Vide* Reformatio.

Repelli a Deo nihil aliud quam non adjuvari. IV, 1512. Repetitiones cur fiant in sacris Scripturis. IV, 902, 948, 1219, 1517. Repetitiones in libris non inutiles. IX, 125.

Reprehendunt multi in altero, quod ipsi cogitant facere. IV, 800. Reprehendens in alio quae reprehendenda non sunt, magis se lædit quam illum. II, 247. Ille justus reprehensor, qui non habet quod in illo reprehendatur. IV, 590. Reprehensiones malorum prosunt bonis. V, 1564. Pro reprehensoribus orandum. V, 1564. Utiores esse plerumque inimicos jurgantes, quam amicos objurgare metuentes. II, 248. Non reprehendere nos cor nostrum, quando dicitur. X, 503. *Vide* Corruptio, objurgatio.

Reprobatio. Electio, misericordiæ; reprobatio, Dei judicio ascribenda. II, 823. Reprobatio quomodo non injusta. VI, 120, 121. Qui reprobat, de iniquitate Dei conqueri recte non potest. VI, 122. Quid in reprobis odit Deus. VI, 123. Cur unus liberetur, alter non liberetur, inscrutabile Dei judicium. II, 876, 882. Injustum esset, si fierent vasa iræ ex massa non damnata. II, 822, 860. Ubi, vel unde, vel quando cœperint damnationis meritum habere animæ, si novæ sunt, nondum invenit August. II, 861. Deus non auctor peccati in reprobis. II, 884. Reprobi suo, ut pereant, desiderio dimittuntur. X, 324, 942. Homo cum datur in reprobam sensum, in interiore sinu accipit suppliciorum meritum futurorum. IV, 1020. Reprobi quidam gratiam Dei suscipiunt, sed temporales sunt, nec perseverant; deserunt et deseruntur. X, 942. Reprobi quidam habent ad tempus veram justitiam, sed in ea non permanent. X, 928. Non sunt ex numero filiorum, etiam quando sunt in fide filiorum. X, 928. Super filios perditionis non est inanis Dei nec infructuosa patientia. X, 1428. Reprobi secundum aliud sunt ex fidelibus, et secundum aliud non sunt. III, 1799, 1800. *Vide* Prædestinatio. Reprobi cur creentur. II, 658, 778, 822, 825, 860, 884. Quare Deus creat quos præscivit peccatores et damnandos. II, 824, 860. Nec bonum creatiois, nec bonum nutritionis ab eis abstinere Deus, quos præscit æterno suo plucio puniendos. X, 1504, 1505. Reprobi ad utilitatem electorum nascuntur et vivunt. VII, 544; X, 792, 1427. Reprobis bene utitur Deus. X, 1504. Reprobi cum electis miscentur in Ecclesia. X, 611. Reprobi diversi generis pro meritis puniendi. X, 942. Reprobi supplicio suo erudiunt electos. VI, 72. Ad usum correctionis electorum sunt. VI, 123. Dei ira, potentia et misericordia elucet in creatione reproborum. II, 822, 860, 861, 876. Per reprobos et electos divitiæ Dei manifestantur. II, 824, 877. Reprobis Deus utitur ad manifestandam suam gratiam in prædestinatis. IV, 1117. In reproborum perditione notas facit Deus divitiis gloriæ suæ in vasa misericordiæ. X, 324. Adversus reprobos longe aliter atque adversus electos Deus se gerit. IV, 1205. Reproborum neminem adducit Deus ad penitentiam salubrem. X, 795. Reprobi plures sunt quam electi, quare. II, 861. Reprobi cur tam multi. II, 861. *Vide* Electi.

Repudiatus usus qualis apud Gentiles, et qualis apud Judæos. VI, 379. Repudiatus libellum cur præceperit Dominus dari. VIII, 363, 367.

Requies Dei. III, 503, 505, 506, 510; VI, 531. Non percipitur nisi a perfectis. III, 506. Requies Dei in Sion. IV, 1725. Requies Dei ab operibus suis. III, 1536, 1537. Quare a Scriptura commemoratur. III, 1537. Requievit Deus, et semper operatur. V, 691. *Vide* Quies. Requies Dei in die septimo. V, 80, 691. Quomodo intelligendum quod Deus requievit die septimo. III, 189, 191. Requies Dei cessationem ab instituendis rerum naturis, non autem ab his administrandis significat. VIII, 151. Requies Dei in die septimo significat laborem præcessisse. VII, 325. Nec habet vesperam. VII, 344. Requies Domini in septimo die, futuram requiem significabat, quam post bona opera daturus erat hominibus. II, 215. Requies Dei dicitur, qua requiescit in Deo. VII, 323, 345. Requiescere Deus dicitur, cum ipso donante requiescimus. II, 215. Tantum nos amat Deus, ut quia nos requiescimus, se dicat requiescere. IV, 1725.

Requies sanctis in hoc mundo non est promissa. VIII, 264. Requies promissa nobis adesse non potest in hoc seculo. X, 1579. Requies non invenitur in divitiis et honoribus. VI, 329. Non in oblectamentis carnis et spectaculis. VI, 329. Requies et resurrectionis fides in arca Noe commendata. VIII, 264. Requiem sperare non debemus nisi post bona opera. III, 1536. Requies labore emittitur. IV, 1212. Pro æterna requie labor æternus subeundus esset. IV, 372. Ubi requies, ibi sanctificatio. II, 218. Requiem jam hinc suavem gustant, qui non nisi post hanc vitam quaerunt. VI, 350. Requies animæ solas est Deus. I, 661, 752. Requies ubique amatur, sed in solo Deo certa et sancta invenitur.

II, 214. Requies creaturæ in Deo. III, 502, 506, 507, 645. Mane habet, non vesperam. III, 506, 509. Requies hominiam ante lapsum in Christi divinitate, et post in ejus humanitate. VI, 531. Requiescere non potest anima, nisi in eo quod diligit: nec requies æterna ei datur, nisi in dilectione Dei. V, 208. Requies continuo post mortem. III, 1751. Requies sanctorum in æterna vita erit, non desideriosa. VI, 342, 343. Requies Beatorum in contemplatione veritatis. V, 1635. Requies Angelorum in Dei Verbo. VI, 531.

Rerum causæ in Verbo Dei conspiciuntur. VII, 274. Res non discuntur per ipsa verba. I, 1214. Res nostræ propriæ quænam. V, 72. Rerum temporalium instabilitas. I, 1281. Non res, sed homines qui rebus male utuntur culpandi sunt, cum ex bono usu alius bonus, ex malo alius malus evadat. I, 1240. Res magnæ si a parvis quaeruntur, magnos eos solent efficere. I, 909. Res magnæ magnos viros desiderant. I, 909.

Rescriptio. III, 1443.

Respublica quid sit. II, 529. Respublica definitur res populi. VII, 67, 648. Qua ratione nuncupatio reipublicæ Romanis et aliis regnis convenire. VII, 655. Quænam est vera respublica. VII, 655. Respublica sine justitia nomen suum obtinere non potest. VII, 67, 68. Respublica quo spectare debeat. II, 670. Reipublicæ salus in quo sita sit. II, 823; VII, 758. Reipublicæ non inimicam esse doctrinam Christianam. II, 529. Sed magnam ejus salutem. II, 532. Reipublicæ ordo id cujusdam pacis terrenæ vinculum coercens etiam peccatores, plurimum valet. III, 506. In republica non se solum quisque curare debet, sed sibi invicem adhibere diligentiam. III, 778. Respublica idolorum cultrix, non est respublica. VII, 655. Nulla respublica, nisi ea, cujus conditor rectorque Christus, veram justitiam habet. VII, 69. Reipublicam suam habet Christus. IV, 1914. Respublica felix non est stantibus moribus, ruentibus moribus. VII, 45. Nec ideo felicior, quia amplior. VII, 114. Respublica optima nullum bellum suscipit, nisi aut pro fide aut pro salute. VII, 758. Reipublicæ pessimæ vel flagitiosissimæ descriptio. VII, 68. Hæcque a Christianis patienter toleranda. VII, 64. Reipublicæ nullus est interitus naturalis. VII, 738. Reipublicam sine injuria regi non posse vulgo ferebatur. VII, 66. Reipublicæ regimen triplex. VII, 67. Reipublicam sapienter administrandam Antisthenes, fugiendam Aristippus dicebat. VII, 601. Reipublicæ administratio dissimulorum consensu ut harmonia perficitur. VII, 66. Libri de Republica laudantur. II, 314. Falsa sententia de republica. VII, 67.

Resistere. Nihil nobis resistit non resistentibus Deo. III, 2066.

Respicere Deus dicitur cum miseretur. IV, 206. Respicere retro. V, 476, 621, 622, 1202. Respectum pro dilectione poni quotidianum est. IV, 800.

Restis peccatorum. IV, 1808.

Restituenda res aliena. II, 662. Restitutionis præceptum. III, 720. Non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. II, 662. Restituendæ sunt usuræ. II, 664. Officialibus forensibus quid liceat accipere, quid fidem restituere teneantur. II, 665. Advocatus qui causam malam egit, restituere potius tenetur, quam quisquam in quolibet officio militans. II, 664. Interveniendum pro furibus, non ad hoc ut minime restituatur ablati, alias in societatem criminis veniretur. II, 662, 665. Restituere aliena, et sua pauperibus largiri distinguuntur. II, 665. Si quis cruciatur dum existimatur habere quod reddat, etiamsi non habeat, nulla est iniquitas. II, 662. Misericordes tamen in ipso dubio nolunt pro incerta pecunia certa inferre supplicia. II, 662. Restituere nolentes episcopi quosdam clam, quosdam palam arguunt, quosdam etiam sancti altaris communione privant. II, 662. Restituere pretium quo Christus nos emit, nemo valet, ut nos ei auferat. I, 778.

Restituta basilica Carthage. V, 152, 185, 559, 645, 1257. Restitutus in locum Salvii Membresitanus Donatistarum episcopus a Primiano creatus. IX, 579. Antequam dies dilationis concessæ duodecim episcopis, qui Maximiano adhaerant, transiret, ordinatus est. II, 415. Restitutus cum salvio Membresitano propter cellulas et agellos ut eum locis pelleret conflavit. IX, 592. Nec contentiosus habitus est. IX, 592. Pro Restituto Nummasius advocatus contra Maximianum locutus est. II, 412.

Restitutus Victorianensis presbyter sponte catholicus factus. H, 597; IX, 523. A Donatistis quid passus sit. II, 516, 598. Restitutus presbyter a Circumcellionibus est occisus. II, 509, 511.

Restitutus presbyter, quodam ei placebat, jacebat mortuo similis. VII, 432, 435.

Restitutus et Florentius episcopi Africae navigaverunt ad Imperatorem, contra hæreticos et paganos ex decreto concilii Carthaginensis habiti. II, 338.

Restitutus episcopus. II, 759, 781.

Restitutus alter episcopus. II, 759, 781.
Restitutus diaconus, ejusque pii aestus. II, 1065.
Resurrectio Christi quomodo tertia die. VI, 687. Triduum crucifixi, sepulvi, suscitati. II, 215. Resurrectionis triduum quomodo numeratur. VIII, 894. Corpus Domini tale resurrexisset, quale fuerat sepulchrum. VI, 304. Corpus Christi ad tantam subtilitatem in temporis momento potuisse redigi, ut per clausa ostia intraret. VI, 504. Resurgens Christus cur cicatrices servavit. II, 372. Solus Christus resurrexit jam non moriturus. IV, 1675. Nemo ante Christum resurrexit in aeternum. IV, 1642, 1701, 1702. Circumcisio die octavo facta, ut Christi resurrectionem significaret. II, 680. Resurrectio Christi per circumcisionem figurata est. VIII, 336. Magnum est cognoscere virtutem resurrectionis Christi. V, 922. Resurrectio nostra mirabilior. V, 922. Resurrectionem Christi nec Magdalena credebat, nec Apostoli. V, 1147. Quomodo Christus post resurrectionem agnitus et non agnitus sit. II, 645. Resurrectio Domini discipulis abstulit timorem, et dedit amorem. V, 1452. Resurrectio, Christo per quadraginta dies cum discipulis agente, confirmata est. V, 1218. In celebratione Paschae crux, sepultura, et resurrectio Christi observanda: crucem gerere debet Christianus in praesenti vita, sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 215. Resurrectio Christi in primo anni mense qui dicitur Mensis novorum celebratur, propter innovationem vitae quam significat: triduum est ob tempus ante Legem, sub Lege, sub gratia: tertia hebdomada luna celebratur ad perfectionem significandam. II, 206, 208. Resurrectio Domini per dies Paschales secundum quatuor Evangelistas recitari solita. V, 1107, 1126, 1156. Quo ordine. V, 1108, 1156. Quod de ea scripsit Joannes, non uno die legitur. V, 1156.
Resurrectionis Christi fides. VIII, 864. Resurrectio Christi credita nos justificat. VIII, 336. Cur Christus omnium primus resurrexit. IV, 1162. Resurgendum aliorum Christus est princeps. III, 2091, 2092. Resurrectio Christi, ejus clarificatio. III, 1805. Resurrectionem suam et nostram diverso tempore futuram Christus indicat. III, 1829, 1830. Resurrectionem novimus in capite jam factam, et in membris futuram. IV, 786. Resurrectio nostra jam in Christo facta est. VIII, 251. In quo crucifixi fueramus. III, 2065. Resurreximus jam cum Christo per fidem. V, 1621. Resurrectio nostra quomodo fit tertio die. IV, 224. In resurrectione Domini designatur novi hominis instauratio. III, 2069. In passione et resurrectione Domini transitus de hac vita mortali in aliam vitam immortalem commendatur. II, 203. Resurrectio Christi vitam novam significat. IV, 340. Ostendit nobis futuram vitam, sicut ejus passio significat praesentem. IV, 1938. Resurrectio Christi, fortitudo martyrum. IV, 1616, 1617. Resurrectio Christi, spes nostrae resurrectionis est. IV, 1700, 1705. De resurrectione non tacerunt Prophetae. VIII, 368.
Resurrectionem corporum designat Isaias. VII, 691. Resurrectionem immerito negant Platonici. VII, 392, 393. Resurrectionem non credebant Sadducaei. VIII, 368. Resurrectionem jam esse factam Hymenezus et Philetus apud Paulum existimaverunt. II, 206. Resurrectionem non putant futuram Seleuciani, sed quotidie fieri in generatione filiorum. VIII, 41. Resurrectionem corporum futuram negabant Manichaei. VIII, 220, 247. Alio modo quam Sadducaei. VIII, 351. Non resurrectionem sed revolutionem ad istam mortalitatem promittebant suis Auditoribus Manichaei. VIII, 226. Resurrectionem repellunt Origeniani. VIII, 33. De resurrectione non consulendi philosophi, nec qui inter antiquos excellerant. VIII, 905. Inter ipsos Christianos aliquando reperitur, qui contradicunt resurrectioni carnis. IV, 944. Resurrectio solius est creaturae rationalis. VI, 650. Animae sanctorum ante resurrectionem corporis, sunt in requie. II, 214. Resurgent omnes homines simul. III, 1751. Sexus uterque resurrecturus est. VII, 778. Undique rediet Dominus corpora sanctorum. IV, 1945. Resurrectionis celeritas. V, 1624. Omnium est resurrectio, sed aliorum ad penam, aliorum ad gloriam. IV, 1672. Discrimen resurrectionis iustorum et impiorum. III, 144. Resurrectionem et resurgendum differentiam quomodo Apostolus persuadeat. II, 944.
Resurrectio qualis erit. VI, 650, 651. Qualis futura iustorum. V, 1614. Resurrectio cujusque cum causa sua. V, 1455. Morte Christi resurrectionem iustis praestitam esse talem, qualis in fine nobis promittitur, quidam tenuerunt. II, 712. Sed Augustinus non satis probantur. II, 712. Post resurrectionem quales erimus, sciemus cum fuerimus; antequam simus, temerarij non simus, ne illud non simus. V, 1204. Resurrectionem solum animarum fieri multis visum est. V, 1614, 1628. Resurrectio talis speranda, qualis in Christo praecessit. V, 1616, 1622, 1630.
Resurrectio duplex. V, 591. In spiritu et in corpore. V, 1627. Resurrectio animarum et corporum, finis praedicatio-

nis et dispensationis Christi. III, 1586, 1586. In nulla re ac contradicuntur fidei Christianae, quam in resurrectione carnis. IV, 1134. Resurrectio carnis a quibusdam negata est. III, 1531. Contra illos adstruitur. I, 601, 1077, 1170; II, 1354, 1580; V, 712, 715, 1131, 1600, 1605, 1609, 1620, 1629; VII, 734, 771, 795, 796. Adstruitur contra Manichaeos. VIII, 247. Jam resurreximus mente, fide, spe, caritate; restat ut resurgamus corpore. IV, 899. Resurrectio corporum promittitur. III, 1532. Resurrectio promissa, morti corporis est contraria. X, 112. Resurrectionem carnis, resurrectio spiritus praecedit. X, 232. Resurget caro per meritum animae. V, 427. Resurrectio carnis futura est omnium hominum. VI, 272. De morte corporis et de ejus resurrectione agit Apostolus. I. Cor. xv. 21, 22. etc. X, 1584, 1585, 1586, 1595, 1596, 1601, 1602. Caro resurget ista ipsa, quae sepelitur. V, 1192, 1217. Resurgens caro commutabitur et fiet ipsa corpus caeleste et Angelicum. V, 1217. Corpus spiritale. V, 1142. Sunt qui putent tunc carnem in Dei substantiam conversam iri, ac futuram esse quod Deus est. II, 320. Corpus nostrum quomodo post resurrectionem futurum spiritale. II, 628; III, 2061, 2062; VI, 274. Spiritale corpus, quod resurgetur, promittitur, quale futurum sit, discere non recusat Augustinus. II, 618, 620, 623. Corpus in spiritum esse mutandum nonnulli putant. II, 618. Qui putant tunc corpus spiritale fieri, cum mutatur in spiritum, relicturum. II, 945. Opinionem hanc quae sequantur incommoda. II, 619. Putat Augustinus. etc. non plena fiducia, corpus tum spiritale dicendum, ob infirmam quandam facilitatem. II, 629. Resuscitatum hoc corpus mortale transfertur in habitudinem angelicam, et in caelestem qualitatem. IV, 1802. Corporum spiritualium qualitates Augustino velut indubitatae, quod detracta sit eis mortalitas, corruptio, ponderis gravitas. II, 623. Ahae de quibus summo opere ambigit. II, 623. Corpus sanctorum post resurrectionem immortale. V, 840. Corpus propter meritum justitiae, in saeculo futuro vivificandum, nec sic ut tantum ex mortuo vivum fiat, verum etiam ex mortali immortale. X, 115. *Vide Corpus.* Omnes incorrupti resurgent, sed ex his etiam justis immutabuntur in illam incorruptelam, cui omnino nulla possit nocere corruptio. II, 947. Corpus sanctorum post resurrectionem erit omnino incorruptibile, omnino immortale, omnino ad movendum agile et facile. V, 1157. Stabilitas corporum post resurrectionem. I, 605, 615, 620. In Beatorum corporibus erit claritas, et diversa species claritatis, quia diversa sunt merita caritatis. V, 1158. In Beatorum corporibus pulchritudo erit omnibus numeris absoluta. V, 1146. Resurget caro sine vitio. V, 1151. Si carnis vitia non resurgent, cur in Christo cicatrices. V, 1140. Resurgent piorum corpora sine omni vitio, eadem tamen quo ad substantiam carnis. VI, 274. In statura et effigie corporis nihil erit indecorum. VI, 273. Credere debemus talia corpora nos habituros, ut ubi velimus, quando voluerimus, ibi simus. V, 1140, 1143. Terrenum corpus quomodo in caelo erit. V, 1140. Facile corpus levabitur in caelum, si non premat spiritum sarcina peccatorum. V, 1211. Caro quae nunc tibi facit tormentum, tunc tibi erit ornamentum. V, 1152, 1153. Utrum spiritus tuus adjuvandus sit corpore ad videnda corporalia, nihil dum legit Augustinus, quod sibi sufficiat. II, 629. In ipsa quoque resurrectione non facile est Deum videre, nisi iis qui corde sint mundo ex Ambr. II, 604, 608. Post resurrectionem corpus sumere cibos poterit, sed non indigebit. II, 372. Manducandi potestas, sicut in Christo, non necessitas, post resurrectionem. V, 1159, 1618. Resuscitatum corpus imperfectae felicitatis erit, si aut cibus egerit, aut cibus sumere non poterit. II, 372. Post resurrectionem corpus et anima vigeant per Filium Dei, et per spiritum sanctum. III, 153. Quare in resurrectione non erunt nuptiae. IV, 786. Carnis non erunt eadem opera post resurrectionem. V, 1622. Vita similis Angelorum erit, carens operationibus corruptionis et indigentiae. V, 1623, 1631. Nihil resistet spiritui nostro. IV, 1668. Tunc vere holocausta offerentur. IV, 798. In resurrectione caro erit spiritualis et tamen caro. VII, 785. Corpus per gloriam resurrectionis non sic amittet mortalitatem et corruptibilitatem, ut hoc ipsum quod corpus est amittat, et spiritus fiat. II, 619. Tunc corpus ipsam erit, et non ipsum erit. V, 840, 849. Resurrectione erunt tunc corpora spiritalia, manentibus tamen omnibus membris. II, 550. Membra corporis erunt alia ad usum, alia ad speciem. V, 1145, 1146. Nec interiora membra, nec ipsa corda latebunt post resurrectionem. V, 1145. Totius hominis in melius commutatio resurrectione perficienda. VI, 195, 194. Immutabitur caro et sanguis, et fiet corpus caeleste et angelicum. VI, 300. Non jam caro erit et sanguis, sed tantum corpus. VI, 195. Superflua quomodo redibunt ad corpus. VI, 275. Caro hominis quae in alterius cibum carnemque transferit, illi reddetur, cujus primitus fuit. VI, 275. Difficultates variae circa quantitatem corporum resurgen-

tium. VII, 776, 777. In qua magnitudine quisque resurrecturus est. VII, 785. An ad Dominici corporis modum omnium mortuorum corpora resurrctura sint. VII, 777. An resurgent fetus abortivi. VI, 272. Integrabitur quod modum erat integrum, et instaurabitur quod fuerat vitiatum. VI, 272. Resurgent monstrosi fetus correcte emendataeque natura. VI, 272, 273. Homo bimembris non resurgit unus homo, sed homines duo. VI, 273. Corpora quibuslibet modis discipata in integrum restituuntur in resurrectione. VII, 782. De capillis et unguibus in resurrectione. VII, 780. Resurgunt corporibus vita detrahentur, natura servabitur. VII, 778, 781. Discrimen corporis ante peccatum et post resurrectionem. I, 603. Parvuli ante vel post susceptum baptismum defuncti an resurgunt. H, 730. Resurrectio parvulorum qualis erit. V, 1140.

Resurrectio corporis aliis in bonum, aliis in malum. V, 709. Corpora damnatorum qualia resurgent. VI, 274. Quomodo erunt incorruptibilia, si dolebunt; aut quomodo corruptibilia, si mori non poterunt. VI, 273. Corpora impiorum qualia resurgent. V, 1627. Non ad passiones dolorum, sicut impii, resurrecturi sumus; nec ad gaudia carnalium desideriorum. V, 1039. Resurgit mali incorrupti integritate membrorum, sed corrumpendi dolore poenarum. II, 947. In resurrectione mortuorum distabit gloria meritum. II, 944. Post resurrectionem gaudium honorum amplius erit, et malorum tormenta graviora. III, 1751. Resurrectio corporum ad perfectam beatitudinem animae necessaria. III, 485.

Resurrectio egeneratio dicta est. IV, 1873; X, 136, 391. Item adoptio et redemptio. X, 591. Plena per resurrectionem renovatio est effectus baptismi. X, 407. Post resurrectionem totus homo deficiatus inheret incommutabili veritati. V, 909. Resurrectionem corporalem primam, et mille annorum sabbatismum futurum quidam opinati sunt. VII, 667. Quae in opinione aliquando fuit Aug. VII, 667. Resurrectio duplex. VII, 665, 666, 675, 690. Ad primam resurrectionem non pertinent, nisi qui beati erunt in aeternum. VII, 666. Resurrectionem desiderabiliter et patienter sancti expectant. VII, 395.

Resurrectione Christi spem resurrectionis nobis allatam esse. V, 1607. Resurrectio spes omniae fidei nostrae. VI, 659. Summa fidei nostrae. VI, 650. Fides resurrectionis propria est Christianorum. IV, 1308, 1609; IX, 673. Discernens eos a Paganis et Judaeis. V, 803, 1075, 1112, 1113, 1153. Resurrectionis fide sublata, omnis interdicti doctrina Christiana. V, 1599.

Resurrectio carnis suadetur possibilis. IV, 781; VI, 194, 195, 342, 343, 347, 650. Quomodo a Christo persuadebatur. V, 658. Resurrectioni fidem facere debet creatio. V, 715. Et quod Christus praestitit. V, 727. Christus resuscitavit quosdam, ut ad resurrectionem generalem prepararemur. III, 1746, 1747. Productio arboris ex parvulo grano non minus aut amplius miranda, quam terrae sinus reddens corpora resurrectioni futurae integra. II, 572. Tam facile est omnipotentiae Dei quaeque recentia, quam diuturno tempore dilapsa cadavera suscitare. II, 572. Resurrectionis promissio, tot aliis Dei promissionibus jam impletis, confirmatur. V, 1145. Resurrectio Christi, non Lazari, congruit promissae resurrectioni. II, 571. Resurrectionis commendata est fides, cum filii, non dupli, sed totidem redditi sunt Joho, quod habuerat. II, 549. Elias et Eliseus mortuos suscitaverunt. II, 521. An magi mortuos suscitaverint. II, 521. Impossibilitas resurrectionis ab infidelibus objecta, ab ipsis eorum philosophis destruitur. VII, 794, 796. Quomodo ex opinionibus contrariis Platonis et Porphyrii veritas resurrectionis carnis elicitur. VII, 795. Resurrectionem praenuntiare maleficis Petri Christus compulsus non est. VII, 795. Resurrectionem a mundo esse credendam Christus praedixit. VII, 795. Resurrectionem totum mundum credidit; qui non credidit, remansit immundus. V, 658. Resurrectionis fides manifesto probata, imprudenter ab hominibus improbat. V, 1158. Resurrectio in virga Moysi significata. VIII, 269. Resurrectionis fidem cura sepulcrum adstruit. VII, 27. Resurrectio mortuorum non pendet ex eorum sepultura. III, 592. Resurrectio, beneficium est gratiae. VI, 660. Gratiae mirabilior est virtus justos a morte ad aeternam beatitudinem reviviscere, quam in mortis experientiam non venire. VI, 160. Resurrectionis in aquila et luna similitudo. IV, 1525. Resurrectio fructus est mediationis Christi. VII, 268. De resurrectione corporum epistolam scripsit Augustinus. II, 651.

Resurrectio spiritualis quae. III, 1547, 1548. Resurrectio secundum spiritum, quae nunc fit per fidem. V, 709, 1626. Resurgere ex se homo, cum ex se ceciderit, non potest. IV, 1406.

Resna in dextera missa post resurrectionem Christi. VI, 504, 505.

Retica annona. VII, 575.

Reticius Augustodunensis episcopus magnae auctoritatis in Ecclesia. X, 644. Interfuit concilio Romano, in quo Donatus schismatis Donatistarum auctor praesidente Melchiae damnatus est. X, 644, 1078. Opusculum ejus de baptismo. X, 644.

Retractionum opus se meditari notat Augustinus. II, 586. Opus hoc rem plurimum necessariam vocat August. II, 1001. Retractionum duo volumina Augustinus absolvetat ann. ccccxxviii. II, 1001. Retractatio operum ab Augustino quo consilio facta. I, 585.

Retrarius. V, 631.

Retributionis genus quadruplex. IV, 1516. Retributiones aliae nobis debebantur, aliae redditae sunt. IV, 1517. Retributionem Dei nullae malae, quia nullae nisi justae. IV, 1519. Quae Dei in hominem retributiones. IV, 1521, 1522. Retribuit Deus bona pro malis, cum homines retribuunt mala pro bonis. IV, 1495. Nisi Deus retribuere bona pro malis, nullo modo essent quibus retribuere bona pro bonis. IV, 1517. Quodnam inter Dei atque hominum retributiones discrimen. IV, 1517. Retribuere Deo aliquid non valetus. V, 1184. Non vult Deus sibi retribuere de tuo, de suo vult. IV, 1518. Quid hominem Deo retribuere oporteat. IV, 1518. Retribuit Christus pro nobis. IV, 1785.

Retrospicere, quid. V, 631. Retrospicere post conversionem non licet. IV, 874, 998, 1003, 1057, 1058. Retrospicit, quisquis eum, ad quem proficendo pervenit, gradum dimittit. IV, 1058. Quis non respiciat retro. V, 622.

Revelatio perfecta, quid. VIII, 172. Revelatio doctrinae per Spiritum sanctum a Pelagio agnoscitur. X, 381. Revelatione Paulus confirmatus de passione sua. V, 1598. Revelationes B. Perpetuae. V, 1281, 1284. Revelatio facta militari viro. VI, 722.

Revixit pro apparere cepit. III, 2070.

Revolutio rerum omnium in eandem ordinem, eandemque speciem admittenda non est. VII, 562. Quibus argumentis probatur a philosophis illam admittendam esse. VII, 566, 567. Respondetur illis. VII, 566, 567.

Reus reum non facit. IV, 382. Qui facinus vult committere, etiamsi non faciat, reus est apud Deum. IV, 1662. Intercedere pro altero, quisque homo suarum partium esse ducit. II, 637. Sacerdotii officium est intercedere pro reis. II, 635. Idque ex religione descendit. II, 635. Quo animo pro reis interveniunt sacerdotes. II, 635. Rei qui sacerdotum intercessione liberantur supplicio, a societate tamen remouentur altaris. II, 636. Pro reis intervenit August. ut corrigendorum morum locus eis datur. II, 635, 636. Misericordia erga reos moveri debent iudices, quia et ipsi misericordia egent. II, 637. Reos omnes Christus invenit. V, 904.

Rex. Regere. Regit Deus obedientes, conterit resistentes. IV, 695.

Rex nomen imperii primum fuit. VII, 86. Reges melius dicti a regendo, quam a regnando. VII, 134. Primi justii, pastores pecorum magis quam reges hominum constituti sunt. VII, 645. Facile inventum, qui timeat se fieri regem, nullus qui se nolit esse felicem. VII, 130. Reges olim unguebantur et sacerdotes. IV, 1482. Regum unctio typus Christi. VII, 545. Regum primorum (Romanorum) studia. VII, 86. Regum Christianorum officia. IX, 527. Reges Domino serviunt, et ut homines sunt, et ut reges sunt. II, 801. Aliter ut homines sunt, aliter ut reges. II, 801. Reges quomodo servire Deo peculiariter debeant. IX, 350. Regi debes, ut possis regere. V, 715. Reges serviunt Domino in timore, ea quae contra jussa Domini sunt, religiosa severitate prohibendo atque plectendo. II, 801. Ad religiosos reges terrae pertinet non solum adulteria, vel homicidia, vel hujusmodi alia flagitia seu facinora, verum etiam sacrilegia severitate congrua cohibere. II, 940. Rex nova praerogativa imponere potest subditis. I, 690. Et illi non obedire peccatum est. I, 690. Regi ex veritate aliquid jubenti cum resistitur, veritati contradicitor. IX, 105. Reges edicta in gratiam religionis posse condere, quod olim a fidelibus signatum. II, 599. Nihil interest sub quo rege vivat homo, si ad impia non cogitur. VII, 160, 161. Regum Christianorum amicitia Catholicis qui bene utuntur, nihil peccat. IX, 524. Reges saeculi nunquam christianitas nisi invados sensit, dictum Petilliani quod confutatur. IX, 525, 526. Honor et obedientia regibus iniustus etiam et infidelibus debetur a Christianis. IV, 1635, 1634. Christus ejusque discipuli obsequium regibus exhibendum esse exemplo etiam suo praecerant. IV, 1591. Inter honores non obliviscantur reges, se esse homines. VII, 171. Quanto sunt in majore sublimitate terrena, tanto magis humiliter Deo debent. IV, 1779. Homo rex est hominibus ad humana, sed alius rex est ad divina. IV, 647. Rex terrenus, sub rege celesti; rex celestis, super omnia. IV, 647. Judaei postivo-

runt, non quia dixerunt se habere Cæsarem regem; sed quia Christum regem habere noluerunt. IV, 647. Regis nomine in Scripturis Filius Dei solet appellari, potius quam Pater aut Spiritus sanctus. IV, 84. Rex noster Christus. IV, 200. Reges dicuntur in Ecclesia, qui carnis concupiscentias regunt. III, 865; IV, 826. Regis regnantis Manichæorum descriptio. VIII, 507, 509.

Rhadagaisus. V, 224. Gothorum rex quanta suorum clade a Romanis victus sit uno die. VII, 169. Rhadagaisum vinci non posse jactabant Pagani quod deos coleret. VII, 170.

Rhadamanthus Xanthi filius ex Europa. VII, 569. Judex apud inferos. VII, 72.

Rhamnus spinarum genus, peccati figura. IV, 689.

Rhea seu Ilia mater Romuli. VII, 578. De Martis geminos concepsisse fertur. VII, 578. *Vide* sylvia.

Rhetor et dialecticus qui differant. IX, 457.

Rhetorica, victoriosa loquacitas. I, 635. Rhetorices inventio. I, 1015. Utilitas. III, 60, 61, 89. Rhetorices præcepta ab adolescentibus cito discenda sunt. III, 90. *Vide* Eloquencia. Rhetoricam docet Augustinus. I, 695. Thagastæ. I, 695. Carthagine. I, 711. Romæ. I, 716. Mediolani. I, 717. Illius professionem deserit. I, 765.

Rhetorii hæresis miræ vanitatis. VIII, 44.

Rhinocorura civitas. III, 787; VII, 595.

Rhythmus quid. I, 1014. Rhythmus latine numerus dicitur. I, 1014. Rhythmi nomen in musica late patet. I, 1116. De rhythmo copiose. I, 1115.

Ridendi et timendi tempora sunt discernenda. IV, 608. Risus et fletus. V, 945. Risus inflama est hominis proprietas. I, 1251. Ratio prævenit risum necesse est. I, 915. nihil foedius risu irrisioe dignissimo. I, 915. Risus jocundus nonnisi affectu carnali defecit. X, 148.

Rigatio significat fletum usque ad cordis intima. IV, 84.

Rixanus episcopus Maximianista. IV, 581.

Rixæ pacata columbarum. V, 426. Rixandi libido cavenda. III, 58. Rixæ etiam inter sanctos, sed quæ non interimunt caritatem. IV, 518, 519.

Rogatianus Donatista. II, 399; IV, 576, 581.

Rogatianus a Nova. IX, 355.

Rogatus Mannus. III, 1470. Cartennensis episcopus. II, 501. *Not.* 1. Rogatensium auctor. II, 526. seu auctor schismatis unius in parte Donati. IX, 45, 46. In loco Præteritati Assuritani ordinatus. IX, 550, 704. Ob defectionem a Donatistis, multa ab iis passus est. II, 361. *Not.* 1; IX, 516. Circumcellionum in eum crudelitas. IX, 550, 704. Rogatus forensi disceptione acerrime conflixit. II, 326. Rogatus jam catholicus est. IX, 704. Rogatus tempore Augustini vixit. II, 520. Rogati successor Vincentius. II, 520.

Rogatistæ. V, 709. Seu Rogatenses. II, 301. A Rogato sic appellati. II, 325. Rogati pars brevissimum frustum de frusto majore præcisum. II, 553. Rogatensium schisma ante ann. ccccxi non exortum. II, 526. *Not.* 1. Rogatistæ temere ab Ecclesia se præcederunt. II, 553, 554. Rogatistæ gloriantur se nec terram nec in terra, sed celestis, in quibus solis Christus fidem inventurus est. II, 545. Rogatista persecuti sunt Donatistæ. IX, 46. Rogatistæ appellabant Donatistas Firmianos. II, 502. Rogatenses cæteris Donatistis mitiores videntur, sed non sunt nisi defectu virum. II, 523.

Rogatenses, pauci in Mauritania Cæsariensi. IX, 422, 588.

Roma condita a Trojanis. V, 505. A posteris Æneæ. VII, 80. A Romulo et Remo. V, 505; VII, 82. De tempore Urbis Romæ conditæ inter auctores non convenit. VII, 80. *Not.* (a). Quo anno regni Juda et Israel Roma condita est. VII, 578. Et quo Numitoris. VII, 578. Romæ primordia, facinorosum asylum, Romuli fratricidium. III, 1050. Roma, expulsa regibus, incredibiliter brevi ætatis spatio plurimum crevit. VII, 82. Roma caput gentium. V, 166, 1684. Roma triginta quinque curias habebat populi. IV, 1624. Romana fora et Græca gymnasia distinguuntur. II, 456. Romanorum peritio. V, 1065. Roma a Gothis capta, spoliata et incensa. VII, 70, 96.

Romæ incendium primum a Gallis, et alterum a Nerone. V, 1356. Romæ incendium publicum. VII, 99. Romam Camillus a Gallis liberat. VII, 117. Romæ excidium a Gothis. VII, 469. Roma Gothorum irruptione sub Alarico rege eversa est. I, 847. Barbarico vastatur incursum. II, 485. Clades allata populo Romano prima obsidione Urbis per Alaricum ann. cccviii exente. II, 565. *et Not.* (a). Roma ab Alarico capta et direpta est. VII, 14, 15, *et Not.* et 19, 20. Romæ incendium a Gothis tertium fuit. V, 1356. Romæ excidium clementia Dei temperavit. VII, 45. Barbarorum humanitas erga plebsque Romanorum. VII, 45. Parcebatur iis, qui ad loca sancta confugissent. VII, 14, 15, *et Not.* et 46, 48. Romæ strages et excidium. VI, 718. An Urbi non revera pepercerit Deus. VI, 718, 721, 725. An tum Romæ nulli erant justè unde Urbi parceretur. VI, 718. Quæ clementer gesta sunt in eversione Urbis sub Alarico, Christo tribuen-

da. VII, 19, 20, 48. Romæ vastatio religioni Christianæ sive idololatriæ extinctioni falso tributa. V, 505, 625, 624, 1356. Roma urbs venalis appellata est. II, 552. Roma quasi secunda Babylonia. VII, 561, 578. Romæ Petri, Pauli, Laurentii et aliorum Martyrum corpora. V, 1555. Romam toto anniversario pergit Paulinus. II, 355.

Romani a Trojanis oriundi. VII, 79, 81. Et ex Laurentiibus. VII, 572. Romani dicti sunt Æneæ et Assaraci domna. III, 555; VII, 462. Romanorum vita sub Regibus. VII, 92. Romani imperii primordia sub Numa Pompilio quadraginta annos pacata fuerunt. III, 800, 801. Romanis sub Numæ regno triginta novem annos pax summa fuit. VII, 84, 86. Non beneficio deorum. VII, 85. Romanorum Reges quam horrendos exitus habuerunt. VII, 92. Romani Tarquilio expulso, a dominatu regio liberata. VII, 585. Romani Regum impatientes, Consules creaverunt. VII, 154, 155. Quantum brevi sub Consulibus creverit imperium Romanorum. VII, 154, 155. Romanorum victoriæ quales fuerunt a Consulum tempore. VII, 95. Romanorum fedus fœdum cum Samnitibus. VII, 97. Romani leges solonis ab Atheniensibus mutuati sunt. VII, 60, 96. Quas et meliores facere conati sunt. VII, 60. Quia ratione Romani et populi et rei nuncupationem sibi vindicare possunt. VII, 665. Ordines duo apud eos splendidi, Equestris et Senatorius. VII, 106. Romani quanta cura senatus adoptandos examinant. II, 475. Romanorum viri nobilissimi, Reguli, scævole, scipiones, Fabritii. VII, 77. Romani supplicio virgarum exempti. VII, 65. *Not.* 1. Romanorum respublica vere nunquam fuit. VII, 648. Romana respubl. ex quo tempore pesumire coeperit. II, 552. Quibus malis respublica Romanorum post initia Consularia imperii, vexata sit. VII, 95. Quibus malis interioribus exagitata. VII, 104. Et sua se quodam modo magnitudine pregit. VII, 607. sententia Ciceronis de republica Romanorum. VII, 68. Eam lugubriter deplorat anisam. VII, 67, 68. De Romanorum republica vitii plura Sallustius. VII, 64. Jus bonumque apud eos non legibus magis, quam natura valere dixit Sallustius. VII, 61, 62. Romani amore primitus libertatis, post etiam dominationis, et cupiditate laudis multa magna fecerunt. VII, 153. Duo ad facta miranda Romanos compulere, libertas et cupiditas laudis. VII, 162. Primus libertatis Romanorum annus, fœnerus et tartareus. VII, 95. Romanis libertatem jam quidem languidam omni modo Cæsar August. extorsit. VII, 105. Romani imperii sui fortitudinem ac stabilitatem aspicio indicari vane existarunt. VII, 155. Romanorum fata, sibylla cecinit. III, 1054. Præfeci a Romano imperio constituuntur quibusdam Africae partibus. II, 922. Romani nihil nocuerunt gentibus, quibus subjugatis leges suas imposuerunt. VII, 160, 161. Non solum jugum, sed etiam linguam suam domitis gentibus imposuerunt. VII, 654. Romani civis censebantur omnes, qui ad imperium pertinebant. VII, 161. Magnitudinis imperii Romani causa nec fortuita nec fatalis. VII, 141. An non potuit magnum esse imperium Romanorum, nisi bellis esset inquietum. VII, 85. Romani bellum Albanis imple intulerunt. VII, 80. Et injuste. VII, 90. Romanorum bellum cum Etruscis. VII, 84. Varie contra Romanos conspirationes hostium. VII, 97. Romani ex servis et reis exercitum instituerunt, arma ex templis extrahere coacti sunt. VII, 100. Romanorum ararium stipendiis sufficiens defect. VII, 100. Quantis cladibus attriti Romani sub bellis Punicis. VII, 98. Et ab Annibale. VII, 100. Quantis bellis afflicti post conditam ædem concordia. VII, 106. Romanorum exercitus ab hostibus fusi. VII, 97, 168. Romanorum calamitatum enumeratio. VII, 96. In calamitatibus suis nullum a diis suis auxilium acceperunt. VII, 96. Romanos patriæ eversio non correxit. VII, 45. Romano imperio potentia gladiatorum terribilis fuit. VII, 115. Imperii Romani termini mutati sunt sub Hadriano et Juliano Imperat. VII, 135. Et sub Joviano. VII, 136.

Romana nobilitas idololatriæ dedita. I, 750. Roma imprudenter diis Iliacis commissa est. VII, 84. Quam insipienter diis penatibus Troje urbem servandam commiserat Romani. VII, 16. Romanorum dii innumeri. VII, 118. Romani præter constitutionem Numæ multos deos adjecerunt. VII, 87. Non ratione, sed adulatione quosdam sibi deos instituerunt. VII, 60. Romanos Juno cum Jove necnon et Venus fovēbat. VII, 38. Romani pallori et febri fama fecerunt. III, 1055. *et Not.* demones invitandos, et *et Not.* demones placandos monent. III, 1055. Deos gentium quas subjugabant, colendo propitiare solebant. III, 1050. Quare Deum Judæorum recipere noluerunt. III, 1050. Urgentur. III, 1055. Deum Hebræorum non receperunt, quia se solum oculi voluerunt. III, 1055. Romani dii dicti, etiam qui alibi gentium colebantur. V, 166, 505. Deorum numerositas nihil Romanos juvit. VII, 87. Felicitatis et gloriæ Romanorum tutores, non fuisse deos ostenditur. VII, 101. Romanorum imperium florentissimum. VII, 560. A diis constitutum, auctum et conservatum dici non potest. VII, 119, 124.

Romani quare a Jove imperium suum auctum et constitutum putant. VII, 124. Quare ad tantam gloriam imperium Romanorum pervenire Deo permisit. VII, 166. Romanorum imperium a Deo vero est dispositum. VII, 167. Romanum non ideo fuisse infelicem, quod deos colere destiterit, probatur. VII, 29. Romani precepta vivendi a suis diis non receperunt. VII, 60. Nulla umquam cura fuit diis, ne malis moribus resipat. Romanorum deperit. VII, 69, 71, 72. Romani diis suis sapientiores. VII, 59. Romæ dejecti sunt dii. V, 166.

Romani stante Carthagine optimis moribus et maxima concordia egerunt. VII, 62. Moribus antiquis res stabat Romana, virisque. VII, 68. Romanorum veterum virtutes et vitia. VII, 157. Romani laudis avidissimi. VII, 58. Et dominationis. VII, 45. Quibus gradibus ad hanc dominandi libidinem deveniant. VII, 45. Tanto magis belli et dominationis laude claruerunt, quanto minus se voluptatibus et avaritiis dederunt. VII, 135, 156. Romanorum primis conjugii non Venus, sed Bellona aut Alecto prefuit. VII, 88. Quo jure, quo fodere obtinuerint prima conjugia. VII, 88. Mulieres Romanæ gravi pestilentia afflicte. VII, 96. Matronarum Romanarum mores pestilentia graviore. VII, 97. Romani theatricas artes diu non noverant. VII, 58. Romani auferendo poetis libertatem in homines, quam dederunt in deos, melius de se, quam de diis senserunt. VII, 56, 58. Romani accepta injuria ignoscere, quam persequi malebant. II, 529. Plebs, quæ suos agros non habebat, de publico apud Romanos vivebat. VII, 161. Romani laudati propter nonnulla velut opera bona. II, 982. Quantum valuerunt civiles etiam sine vera religione virtutes in imperio Romano. II, 533. Quibus moribus meruerint Romani ut verus Deus, quamvis eum non colerent, augetet eorum imperium. VII, 154. Romanorum bonis moribus reddidit Deus pro mercede gloriam humanam. VII, 160, 161. Romani de victoriis suis nihil præter ianem gloriam retulere. VII, 161. Virtutes, quæ in primis Romanis laudantur, paucorum sunt, non omnium. VII, 157. quam corruptis moribus Romani fuisse ante adventum Christi. VII, 64, 67, 69, 74. Varia iniustitiæ Romanorum exempla. VII, 61. Romani iniuste mala imputant Christianæ religioni. VII, 45, 46, 64, 68, 69. Mala quæ per quosdam Imperatores Christianos imperio Romano accidit, immerito in doctrinam Christianam rejiciunt. II, 532. Difficilius aliquid egerunt Romani pro patria terrena, quam quod a Christianis exigitur pro cælesti. VII, 162. Romanorum ingratiitudo erga Christum. VII, 45, 48.

Romanorum pontificum a Petro usque ad Anastasium series. II, 196. Romanæ sedis auctoritas. II, 781. In hæreticis damnandis. II, 805, 869. In Romana ecclesia semper Apostolica cathedræ viguit principatus. II, 163. Patres concilii Carthage, decretum suum adversus Pelagianos Innocentio Pontifici Romano intimandum duxerunt. II, 760. Per Julium Patres conciliorum Carthage et Milevitani, et quinque episcopi ad Innocentium (Pontificem Romanum) scribunt. II, 782, 785, 788, 816. Romanus episcopus ab Ostiensi ordinatur. IX, 643. Ad Carthaginis episcopum, Romano prætermissis, nunquam Orientalis catholica scribebat. IX, 516. Romæ Pelagiani non audebant aut Pelagium defendere, aut dogmata ejus jactare tempore Innocentii. II, 788. Ibi alii Pelagio favebant, quia doctrinam ejus propugnabant; alii quia ita docuisse non credebant. II, 765. Sedes apostolica in iudiciis ad misericordiam propendit. II, 953. A iudiciis episcoporum Africa ad Apostolicam sedem appellandi usus. II, 953. Romanam sedem sollicitudo manet omnium Ecclesiarum. *Innoc.* II, 786. Romanæ sedis super anxii rebus consulenda mos a toto semper orbe servatus. *Innoc.* II, 786. Romanæ Ecclesiæ curæ et occupationes, quibus ad diversorum consulta respondet. *Innoc.* II, 785. Consulta fidei ac modica disceptatione tractat. *Innoc.* II, 786. Ad Apostolicam sedem refertur, quod per totum mundum positum omnibus ecclesiis in commune prodesse. *Innoc.* II, 782, 780. Difficultate orta cepit Augustinus de ea in concilio agere, aut etiam ad sedem Apostolicam scribere. II, 1068. Romana censura adversus aliquos qui jurationem eluserant. II, 475. Post Romanum iudicium restat plenarium Concilium. II, 170. Romanum concilium pro causa Ceciliani. IX, 645. Romana plebs, quarta et sexta feria et sabbato jejunare consuevit. II, 139. Romanis non videtur jejunandum quinta sabbati. II, 139. Romam peregrini subinde novi ventunt. II, 119. Ibi in basilica B. Petri quotidianæ vinolentia. II, 119. Hæc basilica remota est ab episcopi conversatione. II, 119.

Romanianus episcopus. II, 781.

Romanianus. II, 80. Thagastensis. I, 731. Alypii cognatus. II, 110. Licentii pater. II, 111. Romaniani egregia indoles. I, 906. Ejus studia. I, 908. Romaniani opes copiosæ. I, 731, 902, 906. Romanianus Augustinum patre orbatum consolatur, ope adjuvat, et domo ac sumptu excipit Car-

thagine studiorum causa peregrinantem. I, 920. Romanianus ita Manichæus alliciente Augustino. I, 906. Mediolanum ad comitatum Imperatoris ob negotia venire compulsus est, docente ibi Augustino. I, 750. Romanianum ad philosophiam adhortatur Augustinus. I, 908, 919, 920. Licentii ejus filii jam philosophi exemplum proponens. I, 921. Romanianus Licentii studio tandem accenditur. I, 921. Etsi duobus impedimentis invenienda veritatis teneretur. I, 922. Illi invidet Augustinus quod solus Luciliano suo frueretur. I, 922. Romanianus molestis litibus implicitus vitæ beatæ ardore inflammatur. I, 920. sæculo immersus adversa fortuna eripitur. I, 906. Pollicetur Augustinus se illi scripturum opusculum de vera Religione. I, 922; III, 128. Quod ipsius inserto nomine edendum curavit. I, 922; III, 128. Romanianum laudat Aug. I, 919. Ac beneficia in se collata recolit. I, 919, 920. Romanianus idem laudatur in libro de vera Religione. II, 109. Romaniano et Licentio benedictos panes quinque mittit Paulinus. II, 126.

Romanus in Africam missus, adversus Donatistas, secundum leges contra eos latas egit. IX, 362.

Romanus episcopus. II, 759.

Romanum et Agilem Augustino Paulinus commendat. II, 121. Eos cum magna jucunditate suscipit Augustinus. II, 122. Romanum et Agilem salutem Augustinus. II, 159.

Romphæa quid. IV, 1955.

Romulus. II, 529. Martis ex Illa Sylvia Vestali filius. VII, 60, 61, 81. Romulus et Remus a lupa nutriti. VII, 578. Romulus conditor Romæ. V, 503, 625. Romulus dictus Quirinus. VII, 60. Romulus Caini imitator. VII, 441. Fratrem occidit, ut totam dominationem haberet unus. VII, 441. Romulus occiso fratre Romæ regnavit. VII, 91. Romulus xv est ab Ænea rex in Latio. VII, 577. Romulum propter feritatem a Senatu discerptum quidam ferunt. VII, 91. Romulus deus factus. VII, 577, 581. Quomodo. VII, 91, 92. Romulum ad deos immortales benevolentia famaque sustulerunt Romani. III, 1056. Romulum creditum esse deum tenent litteræ, non factum docent. VII, 758. Romanorum adulatio erga Romulum. VII, 91. Romulum diis multis prætulerunt Romani. VII, 60. Flaminem ipsi instituerunt. VII, 60. Romulus ne unum quidem martyrem habuit, quando creditus est Deus. VII, 758, 759. Romulus inter semideos numeratur. VII, 58, 59. Et illum potius semideum, quam deum, secretior Romanorum doctrina commendat. VII, 60. Romuli divinitas mirabiliter credita, quod eruditis temporibus factus sit deus. VII, 757. Romuli divinitatem non amore erroris, sed errore amoris crediti Roma. VII, 757. Romuli divinitas divinitati Christi opponitur. VII, 757. Et exploditur. VII, 758. Romulum appellabant deum gentes Romæ subditæ, ne Romam offenderent. VII, 757, 758.

Ros unde. III, 285. Ros Hermon Dei gratiam significat. IV, 1735.

Rosæ virgines. II, 604.

Roscius histrio. III, 1068.

Rota est orbis terrarum. IV, 981.

Rotavia. IX, 511.

Rubigo dea. VII, 129.

Rubigo quid significet. IV, 1000.

Rubus flamma inhaerente non crematus, quid significat. V, 63.

Rucatenis episcopus. II, 313.

Ructatibus suis purgari cibos, quos manducabant, Manichæorum deliramentum. VIII, 226.

Rucma. IX, 228.

Rufinus affinis Armentarii. II, 483.

Rufinianus episcopus. II, 759, 761.

Ruffinus consul. IX, 687.

Ruffinus Cirtensis principalis. II, 537.

Ruffinus presbyter. X, 387. sexti philosophi sententias sub nomine S. Xisti papæ et martyris edidit. I, 647. *Not.* (c). Libellum obtulit Anastasio Papæ. II, 719. Contra quem scripsit Hieronymus. II, 719. Ruffinus ficto nomine vocatur Calpurnius Lanarius. II, 238. Ruffini et Hieronymi amicitia cunctis pene ecclesiis notissima. II, 248, 276. Ortam istam utrumque discordiam gemit Augustinus. II, 277. Contabuit dolore eum legit Hieronymi adversus eum Apologiam, etiam illum sibi moderatum fatetur. II, 250. Ruffinus Ecclesiasticam historiam, quam Eusebius Græcæ scripsit, in Latinam linguam vertit. VI, 597. Huic historię Eusebii, duos libros addidit. VIII, 46.

Ruffinus diaconus. II, 650.

Ruffinus episcopus Donatista. IX, 528, 535.

Rufus nasus. VIII, 42.

Ruma, id est, mamma. VII, 205.

Rumina dea. VII, 122, 191, 203.

Ruminae spiritaliter, quid est. VIII, 254. Romanonæ sunt quæ audiuntur. IV, 525, 713.

Ruminus appellatus Jupiter, quod mamma animalia aleret. VII, 203

Runcare frumentum, id est, a terra auferre. VII, 118.
Runcina dea praefata frumentis, cum runcantur. VII, 118, 119.
Russa dea ruribus praefata. VII, 118.
Rusor Deus. VII, 245.
Rusticus, Rusticadia. IX, 235, 586, 511.
Rusticianus Mutigensis diaconus. IX, 754. In Ecclesia catholica subdiaconus. IX, 755. A presbytero suo excommunicatus transvolavit ad Donatistas II, 417. A quibus et re-baptizatus est, et diaconus factus. IX, 755.
Rusticianus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus consobrinus s. Augustini. I, 969.
Rusticus caryus filius paganus erat. II, 1070.
Rusticus presbyter. II, 906.
Rustico et Felicitati epistola. II, 938.
Rusticus episcopus. II, 759, 781.
Rusticus alter episcopus. II, 759, 781.
Rusticus Cartaginensis episcopus. IX, 697.
Ruth bis nupta, nunc Anna vidua beatorum. VI, 455.

S.

Sabbatarius. II, 146.
Sabbati requies. V, 601. Non vacat quod inter omnia opera quae fecit Deus, illic primo sanctificatio sonuit, ubi ab omnibus operibus requievit. X, 217. In Lege non nominatur sanctificatio, nisi septimo die. V, 1470. Sabbata Judaeorum a Seneca reprehenduntur. VII, 192. Sabbatorum otium male a Fausto appellatum catenae Saturniae. VIII, 346. Sabbati observatio unde incipiebat, ubi desinebat. V, 1090. Sabbati observatio spiritalis et carnalis. V, 69, 77, 80, 83, 208, 752, 1460. Sabbatum quisquis nunc usque observat, sicut littera sonat, carnaliter sapit. X, 216. Cur homo ligna colligens die sabbati, jussu Dei lapidatus est, cum Christus die sabbati sanaverit aegrotos. VIII, 167. Sabbati abusus apud Judaeos. IV, 281. Melius tota die fodiendo, quam saltando sabbatum transigerent. IV, 281, 1172. Sabbati observatio quid significabat. X, 217, 218. Praecepto figurato hoc aeternum occultatum est, quod ad sabbatum pertinet. X, 217. Sabbati vacatio quid figurat. VII, 325. Sabbati sacramentum et mysterium. II, 212, 215; III, 189, 1536. Sabbati carnalis vacatio, umbra est futuri. VIII, 334. Sabbatum in otio corporaliter celebrandum commendatum est, ut esset figura sanctificationis in requie spiritus sancti. II, 212, 215. Sabbatum a Judaeis observatum, gratiae altitudinem figurabat. III, 635. Requiem spiritalem. III, 504, 505; VIII, 152. Signum erat aeterni sabbati. IV, 596. Sabbatum significat quietem, Dominicus dies resurrectionem. IV, 1960. Sabbatum maximum vero in beatitudine. VII, 805. Hujus sabbati non erit vespera. VII, 805, 804. Sabbatum illud verum nos ipsi crimus. VII, 805, 804. Sabbatum septimae diei sine vespera, signum sempiternae quietis. V, 37. Sabbatum sabbatorum. V, 80, 208. Sabbatum perpetuum. V, 1631. Sabbatismus sanctorum in terra. V, 1197. Sabbato significatur spiritalis requies. II, 214.
Sabbatum spiritale. III, 1717. Sabbatum spiritale Christianorum. III, 505; VIII, 154, 359. Sabbatum quomodo celebrant Christiani. VIII, 157. Sabbatum spiritaliter observandum praecipitur. III, 1404. Illud serviliter observant Judaei. III, 1404, 1536. Sabbato vacare forte jam superstitiosum. II, 145. Sabbati otium cur jam non observat Christianus. VIII, 555. Sabbatorum cessatio jam supervacua ad observandum, non tamen ad legendum et intelligendum. VIII, 250. Sabbati vacatio inter prophetias, quae de Christo scriptae sunt, habet intellectum. VIII, 335. Sabbato Apostoli et non vacarunt, et sabbato manducaverunt. II, 142. De alimentis sumendis vel non sumendis die sabbati, nihil Dominus Hebraeis praescripsit. II, 142. Sabbato dies Dominicus praeponebat fide resurrectionis, non consuetudine refectionis, etc. II, 146. Sabbatum Christianorum in vacatione et tranquillitate bonae conscientiae. IV, 1172. Ille vere observat sabbatum, qui non peccat. V, 1242. Sabbatum habere non potest homo malus. IV, 1172. Sabbatum per misericordiam, et iudicium, et fidem insinabatur a Christo. III, 1350. Dies sabbati, dies gaudii. II, 142. Sabbato convenire ii maxime adolescent, qui esuriant verbum Dei. V, 716. Sabbatum recordari quid sit. IV, 396. Sabbati sancti specialis ritus in Gothico officio confirmatur. II, 399. Dies Dominicus una sabbati, dicitur; secunda feria, secunda sabbati etc. IV, 552, 1192, 1960. Sabbati jejunium. *Vide* Jejunium.
Sabellius Noëti discipulus. VIII, 32. Sabellii haeresis. III, 1651; IV, 84, 837. Dogmata. VIII, 52, 941. Sabellius non intravit per ostium in ovile. III, 1721.
Sabelliani haeretici. VIII, 32; III, 1637, 1689, 1737, 1819, 1820, 1873. Praxeani et Hermogeniani appellantur. VIII, 52. Crebrius Patripassiani. V, 448, 990; VIII, 52. Sabellianorum error. III, 1667, 1698, 1672. Haeresis. VII, 301, 325;

X, 1462, 1465. Dogmata. VIII, 671, 706, 734, 760, 918. Sententia de Trinitate. V, 448. Sabelliani Filium a Patre non distinguunt. III, 1620. Sabelliani confundentes Filium cum Patre urgentur. III, 1775. Sabellianos nos esse criminantur Ariani. X, 458. Sabellianorum jam sicutur discessionem. II, 458. *Vide* Patripassiani.
Sabinarianus raptus. VII, 61.
Sabinus consul. IX, 667.
Sabinus presbyter librum Augustini cum liquidis interpretationibus legit. II, 976.
Sabrata. IX, 1259, 507, 928, 860.
Saccus, mortalitas. IV, 225. *Saccus* nostri. V, 1555, 1454, 1475. *Saccus* poenitentiae. V, 1449.
Sacerdos summus unicus erat. III, 685. A quo unguebatur. III, 685. Plures aliquando fuerunt summi sacerdotes; litis finiendae causa. III, 685. Sacerdotes summi plures erant per ambitiones et contentiones inter Judaeos. III, 1757. Sacerdotum filii defunctis sacerdotibus succedebant in Lege. I, 648, 652. Sacerdos intrabat quotidie cum incenso in Sanctum sanctorum, semel autem in anno cum sanguine. III, 640, 641, 600. An, et quo tempore summus sacerdos operam dabat liberis procreandis. III, 714, 715. In sacerdotibus veteris Testamenti cur vitia corporalia vitabantur. IX, 58. Cur pro sacerdote veteris Testamenti nullus orasse invenitur; secus pro novi. IX, 60. Vestimentorum summi sacerdotis moralis expositio. III, 640, 641. Sacerdotis conversatio in tintinnabulis vestis sacerdotalis figurata. III, 657. Sacerdotes Judaeorum figuram aeterni sacerdotis gerebant. IV, 578. Sacerdotes Aegyptii praeter servitium in templo deorum suorum nullum aliud officium gerebant. III, 584. Sacerdos Christus et sacrificium, victor et victima. I, 794. Sacerdos dici et sacrificium esse maluit Christus ut homo, quam sacerdotem aut sacrificium sibi poscere. V, 1232. quis ille sacerdos, pro quo nullus orat. IV, 578. Christus solus sacerdos talis exstitit, ut ipse esset etiam sacrificium. IV, 200, 1755. *Vide* Christus.
Sacerdotes non nomine, sed sanctitate pensandi sunt. VII, 695. Scripturarum studium, oratio, lectio sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Sacerdotum continentia. VIII, 46. Sacerdos cum populo peccus tundit ac veniam rogat. V, 749. Sacerdotis benedictio super fideles. X, 1052. Sacerdotes sunt omnes Christiani. VII, 676. Proprie tamen episcopi et presbyteri. VII, 676.
Sacerdotium. IX, 202. Sacerdotium secundum ordinem Aaron jam desit. IV, 1460; VII, 534. Sacerdotium Aaron quomodo in sempiternum. III, 659. Sacerdotii commutatio futura in novo Testamento, praefigurata in veteri. VII, 527, 532, 553. Nec sacerdotium Aaron, nec Lex introducunt in hereditatem aeternam, sed gratia per fidem. III, 745. Sacerdotium Judaeorum tempore Pauli fornicusque nitebat nomine, intrinsecus luteis concupiscentiis sordebat. VI, 507. Augustinus vim sibi factam esse queritur, dum ad sacerdotium proventus est. II, 88. Tempore ordinationis lacrymas fudit Augustinus. II, 88. Sacerdotium secundum et tertium. IX, app. 773.
Sacras Pater Adam et Evae secundum Manichaeos. VIII, 37.
Sacra Paganorum. V, 1022. sacra deorum qua ratione instituta. VII, 236, 257. Sacrorum causas nec populo, nec Senatui, nec ipsis sacerdotibus innotescere voluit Pomplius. VII, 222. Ut eas a demonibus acciperet, nec tamen comburere eas admoneretur, occulta Dei providentia factum est. VII, 224. sacra deorum quam crudelia. VII, 52. Turpia. VII, 50, 52, 216. Et inhonesta. VII, 185. sacra deorum an possint hinc excusari, quod suas interpretationes habeant. VII, 186. Eorum turpitudinem honestare frustra conatus est Varro. VII, 221, 222. sacra deorum mimica esse intellexerunt aliqui ex Paganis. VII, 184. Sacrorum quindecim viri apud Romanos. VII, 178.
Sacramenta ideo dicuntur, quia in eis aliud videtur, aliud intelligitur. V, 1247. signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. sacramenta, si quamdam similitudinem earum rerum, quarum sacramenta sunt, non haberent, omnino sacramenta non essent. II, 564. sacramentis cur egeamus. I, 856. sacramenta, corporalia sunt, quasi verba visibilia; sacrosancta quidem, verum tamen mutabilia. VIII, 336. sacramentum aliquod occultum regenerationis antiquis justis erat. II, 845. Ante Abraham utrum aliquo corporali et visibili sacramento juxta vel parvuli eorum signarentur, Scriptura non exprimit. X, 402.
Sacramenta Judaeorum a Seneca reprehensa. VII, 192. Machabaei pro sacramentis veteribus martyres effecti. II, 156. Judaei errabant primo quia justitiae Dei non erant subjecti, suam justitiam volebant constituere; secundo quia post Christi passionem vetera sacramenta ex necessitate salutis celebranda esse censuerunt; tertio, quia praedicatorum gratia tamquam Legis hostes persequerentur. II, 146, 156, 157. Paulus non per ea, sed per gratiam Jesu Christi

hominem justificari docebat. II, 279. Quidam ex Judæis sceleris contendant eos, qui credebant in Christum, sine veteribus sacramentis salvos esse non posse. II, 278, 279. Sacramenta legis veteris sola significanti ratione præcepta sunt. X, 594. Divinitus data sunt ad significationem futurorum, Christianis remanserunt tantum legenda ad intelligentiam præmissæ prophetiæ. II, 281. Sacramentum non intellectum ple terret animam; intellectum autem gaudium pium parit. III, 2117. Sacramenta veteris Testamenti quid significant. IV, 954, 955. Sacramenta vetera, umbra erant futurorum. X, 222. Sacramenta Legis præuntiativa erant Christi venturi. VIII, 553, 557, 559. Sacramentum regni colorum velabatur in veteri Testamento, quod plenitudine temporis revelaretur in novo. IV, 983.

Sacramenta vetera ante Christum necessaria. II, 156. Sacramenta vetera post Christum superflua. II, 156. Ea tunc dicitur Judæis celebrare ex consuetudine solemnitatis, non ex necessitate salutis. II, 156. Sacramenta legis veteris novo Testamento revelato non necessaria. VI, 536. Sacramenta vetera primis Christianis non erant noxia, sed necessitatis. VIII, 557. Sacramenta vetera nec bona sunt nec mala. II, 281. Non signacula illa (veteris Testamenti) damnata sunt, sed succedentibus opportunioribus decesserunt. II, 98. Sacramenta vetera non erant gentibus imponenda. VIII, 557. Sacramenta Judæorum celebranda suscepit Apostolus, ne ea videretur damnare velut sacrilega aut tamquam idololatriam gentium; ne etiam putaretur docere discessionem a Moysæ. II, 278, 279, 282. Ut doceret ea non esse perniciosa. II, 150, 258. Sacramenta vetera ostendit Paulus nec tamquam necessaria debere appeti, nec tamquam sacrilega debere damnari. II, 281. Agendi rationem Pauli, qui sacramenta Judæorum celebranda suscepit, probat Augustinus. II, 282. Sacramenta vetera non simulatione fallaci, sed consilio prudenti observavit Apostolus. VIII, 557. Sacramenta cor Judæis Apostolorum tempore permissa. VI, 536. *Vide Lex.* Sacramenta vetera quando observare permissi sunt primi Christiani qui ex Judæis crediderunt. VIII, 557, 558. Sacramenta Legis et Prophetarum peruenire non sequitur, ex eo quod Christus Legem et Prophetas non solverit. VIII, 557, 559. Sacramenta vetera non evacuavit Christus, sed mutavit. VIII, 55. Cur alia in veteri lege, alia in nova instituerit Deus. II, 156.

Sacramentis aliis præsentari Christum cum venturus esset, aliis cum venisset annuntiare oportuit. II, 528. Sacramentis aliis res futuras, aliis res factas annuntiare non est mirum. VIII, 556. Sacramentorum (veterum) secreta per passionem Christi fidelibus revelata. VIII, 260. Sacramenta sunt mutata, non fides. V, 153. Unius ejusdemque fidei, pro significationis opportunitate, per varia tempora sacramenta variata sunt. X, 179. Mutatio in sacramentis veteribus a Christo facta, in psalmis prædicta. VIII, 53, 54, 55. Sacramenta vetera non celebramus, quia quod promittebant, impletum est. IV, 1856. Sacramenta patua sunt in novo Testamento, multa fuerunt in veteri. III, 156. Sacramentorum novæ legis præstantia. II, 200. Discrimen inter sacramenta veteris et novi Testamenti. IV, 951; IX, 280. Sacramentis numero paucissimis, observatione facilissimis, significatione præstantissimis Christus societatem novi populi colligavit. II, 200. Post Domini resurrectionem signa quedam pauca pro multis, eademque facta facilissima, et intellectu augustissima, et observatione castissima tradita sunt. III, 71. Sacramenta nova virtute majora, utilitate meliora, actu facilliora, numero pauciora sunt quam antiqua. VIII, 553. Sacramenta vetera figurata sunt per arna, quæ posuit David pignuratos contra Goliath. IV, 1858. Sacramenta de latere Christi profuderunt. III, 1513; IV, 461, 668, 1672, 1785; V, 1087; VII, 472. Sacramenta plerumque nomina accipient rerum ipsarum, quarum sacramenta sunt. II, 564.

Sacramenta varia recensentur. IX, 190. Sacramenta iniciatorum. I, 865. Sacramentum catechomenorum. X, 176. Sacramentum salis. I, 868. *Not. (a).* Sacramentum baptismi. *Vide Baptismus.* Sacramentum spiritus sancti. V, 1100. Sacramentum Chrismatism. *Vide Chrisma.* Sacramenta altaris. V, 584; VII, 284. Sacramentum sanguinis Christi. VII, 611, 612. Sacramentum corporis et sanguinis Christi. VIII, 875. *Vide Eucharistia.* Sacramenta pagani occultantur. IV, 1348. Infantibus explicantur. V, 1069, 1105, 1246. Cur catechumeni non prodantur. III, 1873. In sacramento quod accipit catechumenus, signacula quidem divinarum rerum sunt visibilia, sed res ipse invisibiles in eis honorantur. VI, 344. Sacramento, in quo unguitur, præfiguratur quiddam, quod futurum status. IV, 200. Piscis de profundo levatus manducatur in mensa parata in conspectu credentium. I, 837, 860. *Vide Eucharistia.* Quibusnam prosit sacramentum baptismi et corporis Christi. VII, 741. In sacramento altaris tota Ecclesia offertur. VII, 284. Præcipitur in mysteriis ut omnia corpora contemnamus, universoque huic mundo, re-

nantiemus, quia non est alia salus animæ, aut renovatio, aut reconciliatio auctori suo. I, 1057.

Sacramenta magis pertinent ad spem venturorum honorum, quam ad retentionem vel adeptionem presentium. VI, 263. Quæ Christus docuit, traduntur secretis firmissime sacris quibus initiatur, in quibus bonorum vita facillime non disputationum ambagibus, sed mysteriorum auctoritate purgatur. I, 1008. Homo spiritalis iudicatur de solemnitate sacramentorum quibus initiatur et Eucharistiæ. I, 880. Sacramenta Christi per totum orbem pervaserunt opera servorum Dei. I, 836.

Sacramentum et virtus sacramenti quandoque separantur. III, 2028. Aliud est sacramentum, aliud virtus sacramenti. III, 1611. Sacramentorum virtus, gratia; non omnibus communis, licet communia sint sacramenta. IV, 983, 984. Sacramentum, visibile verbum. III, 1840. Accedit verbum ad elementum, et fit sacramentum. III, 1840. Spiritually nascitur, verbo et sacramento. III, 1486. Deus in sacramentorum ministris operatur. I, 857. Sacramentis visibilibus sanctificat minister, Deus invisibilis gratia. III, 712, 713. Sacramenta visibilia nihil prosunt sine sanctificatione invisibilis gratiæ. III, 712. Sacramentis divina virtus adsistit, sive ad salutem bene utentium, sive ad perniciem male utentium. IX, 144. Sacramentorum visibilibus effectus, pietas. VIII, 555. Qui sacramenta fidei percipit in lecto, nec tempus operandi habuit; justificatur ex fide sine operibus. V, 31. Sacramenta temporalia, aligamenta medicinalia sunt contritionis nostræ. IV, 1903, 1904. Sacramentum gratiæ dat Deus, etiam per malos; gratiam vero ipsam non nisi per se ipsum, vel per sanctos suos. IX, 491. Etsi Spiritus sanctus per homines dabatur, non ideo erat hominum quod dabatur. V, 1226. Cum tres considerandi sint, a quo datur, cui datur, per quem datur, non intercepti medii minister beneficium largiturus. V, 1225. Sacramenta per peccatores administrata. V, 1225. Gratia per ipsa collata datur non est ipse homo. V, 1226. Sacramenta et operationes spirituales circa præsentem salutem, munera Dei sunt, non eorum a quibus fiunt. IX, 152, 153. Sacramenta amittere propriam sanctitatem, ob iniquitatem ministrorum, error Donatistarum. IX, 283, 296. Sacramentorum communione contaminari, etiam eos qui mala facta improbant, aut ea pro pace tolerant unitatis, dicebant Donatistæ. IX, 56. Sacramenta mali non polluunt. IX, 73. Sacramenta tunc sancta esse dicunt Donatistæ, si per sanctos homines dentur. IV, 134. Dona Dei perveniunt ad eos qui cum fide accipiunt, etiamsi talis sit per quem accipiunt, qualis Judas fuit. IV, 153. Sacramenta in sceleratis quoque hominibus sancta sunt. II, 172. Sacramentis Dei nihil obsunt mores hominum, quo illa vel omnino non sint, vel minus sancta sint. IX, 208. Sacramenta omnia indigne tractantibus obsunt, prosunt tamen per eos digne sumentibus. IX, 65. An ex bonitate aut perversitate ministrorum pendeat sacramentorum effectus. IX, 67, 73. Sacramenti sanctitas potest esse ubi non est vitæ sanctitas. IX, 298. Sacramentorum vi peccata dimittuntur, non meritis ministrorum. IX, 156. Sacramenta fœusta haberi a Cataphrygibus perhibentur. VIII, 30. Sacramenta, ut et Scriptura, hæreticis cum Ecclesia communia esse possunt. IX, 146, 159, 162, 165, 170. Sacramenta apud hæreticos divina sunt, non humana. II, 312. Ea ad poenam suam portant. II, 312. Sacramenta ubicumque sunt, ipsa sunt. IX, 70. Sacramenta vim sanctitatis non perdunt, quando ita, ut apud nos maneant, ad hæreticos transeunt. IX, 747. Sacramenta quæ apud hæreticos et schismaticos sunt, non eorum sunt, sed Christi. IX, 154. Sacramenta omnia Dominica sunt ex catholica Ecclesia. II, 545. Cur non mutantur in hæreticis ad eam redeuntibus. II, 545. Sacramenta et invocatio nominis Dei extra Ecclesiam, non nisi Ecclesiæ sunt. IX, 473. Sacramenta cur ante Cyprianum et Agrippinum non iterarentur. IX, 154. Sacramenta quæ non mutantur schismatici, approbantur a nobis. II, 301. Sacramenta Christianorum etiam in hæreticis approbata. II, 301. Sacramenta apud schismaticos formam visibilem pietatis habere possunt, non virtutem ejus spiritalem. V, 463. Sacramenta corporalia portant et celebrant præcis ab Ecclesia, sed sine virtute spiritali. V, 463, 465. Sacramentum foris ab Ecclesia habetur ad perniciem. II, 229. Habetur ad iudicium. II, 585. Sacramenta omnia Christi non ad salutem, sed ad iudicium habentur sine caritate unitatis Christi. IX, 372. Sacramenta apud hæreticos ad eorum confusionem potius, quam ad salutem valent. IX, 179. Signa militaria perniciosis ab usurpatoribus habentur, quam si omnino non haberentur. IX, 688. Sacramenta mali qui sunt intus et qui sunt foris possunt habere et tractare; non ad salutem, sed ad perniciem suam. IX, 163, 164, 167, 482. Sacramenta bonis et malis communia. V, 501.

Sacramentorum usus indignis interdum ex necessitate parvis Ecclesiæ non prohibetur. V, 51. Sacramenta Eccle-

sive multa, aliter atque aliter accipiuntur. IV, 1830. Sacramenta non prosunt semper habentibus. IX, 461. Etiam si iustus et iniquus pariter sacramenta participant, non idcirco participationem iustitiae esse cum iniquitate dicendum. IX, 294. Sacramenta eadem iustus sunt ad salutem, iniquis ad damnationem. IX, 295, 297, 298, 455. Sacramenta in eis, qui mundum diligunt, remanent ad damnationem, non instrumenta ad salutem. III, 1994. Sacramenta Christi in iis qui male vivunt, patiuntur injuriam. V, 1092. Sacramentum visibile sanctum ab unctioe invisibili caritatis discernendum; haec propria bonorum est, illud et in bonis ad praemium et in malis ad iudicium esse potest. IX, 342, 345. Gratia non pendet a visibilibus sacramentis. III, 712. Sacramenta sine caritate nihil prosunt. IX, 692. Sacramentorum vita, caritas. V, 92. Sacramentorum vis contempta sacrilegos facit. VIII, 555. Pro sacramentis Christi ad omnia perferenda paratior esse debet Christianus, quam antiqui pro sacramentis legis. VIII, 355. Malorum non sunt sacramenta, quae inter malos, aut eorum ministerio suscipiuntur. IV, 1801. Sacramenta vestimenta Christi; caritas tunica de super texta: sacramenta sibi haereticis dividere poterunt, caritatem non dividerunt. IV, 176.

Sacrificare voluntarie, est gratis amare quod laudatur. IV, 626, 627.

Sacrificium verum et perfectum quodnam sit. VII, 283. In omni sacrificio quatuor consideranda. VIII, 901. Sacrificium res antiqua. II, 377. Antiquitas cultus Dei in sacrificio. VII, 281. Primi parentes in paradiso se ipsos Deo hostias mundissimas offerebant. VII, 704. Sacrificium iustitiae soli primi parentes in paradiso, et sancti in caelo offerunt. VII, 700, 701. Sacrificia ante diluvium celebrata. VII, 459. Sacrificium etsi ab homine fit vel offertur, tamen res divina est. VII, 283. Sacrificium uni Deo debitum. II, 377, 378; V, 1249, 1667; VII, 255, 256, 281, 654; VIII, 582. Id attestantur miracula quae per arcam testimonii facta sunt. VII, 296, 297. Sacrificium visibile non alteri offerendum, quam illi, cui invisibile debetur. VII, 297. Cur sacrificium exegerunt daemones. VII, 460. Ideo sibi exigunt fieri daemones, quia vero Deo deberi sciunt. VII, 298. Non corporis cuiuslibet fumo, sed supplicantis animo delectantur. VII, 298. Sacrificium non solum cum iuste imperat verus Deus, sed etiam cum superbe exigit falsus deus, satis ostendit cui debeatur. VIII, 409. Sacrificium, sacerdotium, templum non sibi expetissent daemones, nisi nosset uni Deo deberi. II, 377. Paganus non culpandi propter sacrificia, sed quod ea exhibeat idolis. II, 377. Non corporali creaturae nec spiritali quamvis iustae, nec multo magis iniquae sacrificandum. II, 378. Non bonis diis nec malis. VII, 650. Non Angelis, non virtutibus Dei. VII, 654. Non Martyribus. VII, 255, 256, 772. Sacrificium seu divinos honores Angeli hominesque sancti respuerunt. VII, 298. Obsequia caetera quae divinitati exhibentur, auri sunt sibi homines arrogare: rarissimi commemorantur qui sibi sacrificia, aut per haec se deos haberi voluerunt. VIII, 624. Sacrificia Paganorum non ideo putanda bona, quia ea fieri Deus non impedivit. VI, 585. Sacrificia in torcularibus gentes faciebant. III, 2085. Sacrificia cur sibi exigit daemon. VIII, 624.

Sacrificia cur sibi offerri voluit Deus. VII, 296. Sacrificia Deus non eget, sed in his vel acceptandis, vel reprobandis, vel percipiendis, non nisi hominibus consulti. II, 377; VII, 281, 295, 296, 634. Totum quod recte colitur Deus, homini prodest, non Deo. VII, 282. Sacrificium et laudes offerre, nobis, non Deo utile est. II, 527; VIII, 624. Sacrificia cur sibi offerri iuberet Deus, cum eis non indigeret. VIII, 231, 521.

Sacrificium Abrahæ Gen. xv. narratum quid significat. IV, 1561, 1562. Flamma coelitus facta in sacrificio Abrahæ, non fuit miraculum: quare. I, 648. Sacrificium Abrahæ in monte. V, 31. Sacrificium Iudeorum in victimis pecorum. IV, 502, 505. Cur animalia tantum immaculata olim oblata. VIII, 624. Sacrificium victimarum, odor suavitatis Domino. III, 659. Sacrificia pecorum Deum non delectabant. III, 810. Quare filii Israel sacrificabant visibilibus pecorum victimas. VI, 31. Sacrificia vetera magis populo perverso congruenter imposita, quam Deo desideranti oblata. VIII, 346. Sacrificia carnalia data sunt Iudeis, ne in idola defluerent. III, 1408. Sacrificare extra templum quod erat Jerusalem, an licebat. III, 702, 803, 804. Quenam sacrificia pro populo, pro principe, pro sacerdote offerri ebantur, etc. III, 686, 687. Sacrificia pro peccatis, dicta peccata. VI, 253; VIII, 744; X, 405. Sacrificia diversa pro peccatis. V, 1541. Vanum preceptum offerendi sacrificium pro peccato, infante nato, si non est originale peccatum. X, 1192, 1237, 1237. Sacrificia pro peccatis ex oblivione, ex ignorantia, etc. III, 676, 677. Ad sacrificium pro peccatis, holocausta, mutularis, etc., quenam animalia adhibenda. III, 686, 693. Sacrificium pro peccato non offeratur nisi cum holocau-

sto. III, 675, 676. sacrificium pro peccatis non offerant sancti. VII, 700.

Sacrificia vetera sunt significativa. II, 377. Sacrificia pro ratione temporum varia fuerunt. II, 379. Sacrificia vetera significabant gratiam, non effebant. II, 633. Sacrificiis veteris Testamenti vincebantur peccatores potius, quam mundabantur. X, 159. Sacrificia per se ipsa nulli peccato mederi possunt. III, 728. Sacrificium quod praecerat Deus, aptum fuit primis temporibus, nunc vero non ita est. II, 527. Sacrificia vetera, tamquam verba promissiva, sublata sunt dato sacrificio corporis Christi. IV, 441, 442. Sacrificia antiquorum quare mutata VII, 292. Sacrificia etiam non sint in operibus, manent tamen in auctoritate significandi. VIII, 251. Ad sacrificia vetera quidquid pertinebat, figurae nostrae fuerunt. VIII, 320. Sacrificia pecorum erant quaedam umbræ futurorum. III, 810. Sacrificia veteris Testamenti exsecrabantur Manichæi. VIII, 251. Sacrificia Patrum non ideo reprehendenda, quia habuerunt sacrificia Gentes. VIII, 586. Sacrificia Hebraeorum inter et Paganorum quid interest. VIII, 586. Sacrificia omnia vetera daemones fuisse oblata inepte probant veteris Testamenti reprehensores. VIII, 625, 626. Sacrificia Gentium, Hebraeorum, et Christianorum quid sint respectu veri sacrificii. VIII, 582, 409. Sacrificium Dei nostri abundavit, et inhibita sunt sacrificia deorum. V, 1556. Sacrificia omnia sacrificio nostro cesserunt. VII, 655. Sacrificiis quae pro peccatis offerebantur, sacrificium Christi significabatur. III, 704. Sacrificia prisca sanctorum, figurae veri sacrificii Christi. VII, 298. Sacrificia illa omnia multis et variis modis unum sacrificium, cuius nunc memoria celebratur, significaverunt. VIII, 251, 586, 409, 624, 625, 626, 661. Sacrificium Christi multis figuris praenuntiatum. V, 1667; IX, 154.

Sacrificium verum uni vero Deo debitum quodnam est. VIII, 582, 586, 409. sacrificium carnis Christi, verum et unicum sacrificium pro peccatis. X, 600. Sacrificium crucis. V, 1501. Sacrificium sese obtulit Christus pro omnibus sacrificiis. IV, 71. Christus nihil mundum invenit in hominibus quod offerret pro hominibus, se ipsam obtulit mundam victimam. IV, 1835. Sacrificium novi Testamenti. VIII, 626. Sacrificium Christianorum. VIII, 382. Oblatio corporis et sanguinis Domini. II, 115; IX, 481; X, 480. Verissimum et singulare sacrificium. X, 211. Sacramentum fidelium. II, 565, 569. Sacrificium Ecclesiae quotidianum. VII, 298. Sacrificium Deo in Ecclesia. V, 1104, 1356, 1415. Christus nobis quotidie immolatur ipsa recordatione beneficii salvatoris. IV, 866. Sacrificii Deo debiti figura, veritas et memoria. VIII, 586. Sacrificium vespertinum. V, 1504. Sacrificium novi Testamenti ubi et quando et quomodo offeratur, soli baptizati norunt. II, 558. Sacrificium quod obtulit Christus norunt fideles. IV, 178. Sacrificium Christianorum ubique in terra et in caelo offertur. VIII, 61. Sacrificium corporis et sanguinis Domini secundum ordinem Melchisedech nunc diffusum toto orbe terrarum. IV, 303, 1427. Ut sacrificium Deo offeratur, mensa constructa. V, 1415. Sacrificia privata prohibentur. III, 702.

Sacrificium sanctificatur per verbum Dei. V, 1099. Sacrificium facere ac Deo offerre, non omnibus licet. V, 759. Non licet laicis. V, 759. Sacrificium offert Episcopus vel presbyter. V, 1100. Sacrificii ordo. V, 1100. In hoc sacrificio magnum sacramentum est, quo gratias agimus Domino Deo nostro. II, 558. Sacrificio nostro mystici corporis Christi unitas commendatur. II, 859. Sacrificium corporis et sanguinis Christi pro non baptizatis offerri non potest. X, 480, 481, 504, 508, 520. Eorum pro quibus offertur, nomina non tacentur. X, 509. Sacrificia altaris et eleemosynarum pro defunctis. VI, 158, 285. Sacrificium pro defunctis. V, 956. Sacrificium proli nostri pro mortuis offerri solitum, posito iuxta sepulcrum cadavere. I, 777. Redemptionis sacramenta tertio exsequiarum die oblata. II, 694. Sacrificia quibus prosunt, aut ad hoc prosunt ut sit plena remissio, aut certe ut tolerabilior fiat damnatio. VI, 158. In celebratione sacramentorum quatuor partes distinctis nominibus donatae. II, 656. Tunc antistes velut advocati susceptos suos per manus impositionem misericordissimae offerunt potestati. II, 637. Tunc esse rogandum et pro persecutoribus Ecclesiae, et pro omni hominum genere. II, 637. Alibi nullus dies praetermittitur quo non offeratur, alibi sabbato tantum et Dominico, alibi tantum Dominico. II, 200. Quinta sabbati hebdomadae ultimae Quadragesimae alibi bis offertur, scilicet mane et ad vespem, alibi tantum ad vespem. II, 200. Apud Donaistas vulgabat, Catholicos nescio quid aliud in altare Dei ponere. II, 330. Sacrificii genus quoddam in superstitioso spectaculo. VI, 705.

Sacrificio corporis Christi spiritus maligni fugati. VII, 764. De sacrificiis purgatoris multa Longinianum interrogat Augustinus, an eis opus habeat qui mundus est, etc. II,

1052, etc. Salutis viam esse non posse sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 638. sacrificium, propter nomen Domini quod invocatur, et semper sanctum est, et tale cuique fit, quali corde ad accipiendum accesserit. IX, 57, 500. Sacrificia impiorum eis ipsi oberunt, qui offerunt impie. IX, 57. Deo non est acceptum Sacrificium eorum, qui pravo fine sacrificant. VII, 444. Quænam sacrificia jam offerre debeamus. IV, 659. Qualia sacrificia diligit et coronat Deus. III, 811. Quod genus sacrificii Deo acceptum. IV, 1318. Quæ de sacrificiis leguntur esse divinitus præcepta, ad dilectionem Dei et proximi significandam referuntur. VII, 285. Sacrificia per se ipsa non requirit Deus, quibus significantur sacrificia quæ requirit. VII, 285. Sacrificia antiquorum eas res significabant, quæ aguntur in nobis ad hoc ut inhæreamus Deo. VII, 282. Deus nos quærit, non nostra. V, 252.

Sacrificium Deo nos ipsi. V, 317. Nullum sacrificium Deo acceptius justis, quam se ipsi Deo offerunt. VII, 700. Sacrificium præclarissimum atque optimum nos ipsi sumus. VII, 638. Sacrificium est corpus Christi quod nos sumus. VII, 772. Sacrificium visibile invisibilis sacrificii sacramentum. VII, 282, 297. Homo ipse in corde suo invisibile sacrificium Dei. VII, 297. Sacrificium semper habemus quod offeramus Deo. IV, 659. Intus habemus sacrificium quo Deum flectamus. IV, 475, 598. sacrificium iustitiæ per penitentiam. IV, 81. sacrificium contriti cordis. V, 135. Sacrificium contriti cordis, et non sacrificium trucidati pecoris vult Deus. VII, 282. Sacrificium Deo offert, qui se ipsum punit. IV, 1824. Humilitas cordis, sacrificium est. IV, 1705. Sacrificium laudis in novo Testamento succedit victimis cruentis veteris Testamenti. II, 558. sacrificium laudis, sacrificium gratuitum. IV, 578, 1220, 1568. sacrificium laudis sacratiis, gratiarum actio. VIII, 624. sacrificium iustitiæ. I, 1195. Cogitationis et linguæ. I, 809. Sacrificia quæ offerimus debent accendi caritate. IV, 639.

Sadducæi spiritum sanctum negabant. V, 447. *Sadducæorum* error de resurrectione. V, 1622.

Sæcula dicuntur multa, quæ in hoc sæculo sic aguntur, ut brevi tempore transeant. VII, 1, 506. sæculorum fabulosas quasdam prolationes sapientum Tatiani. VIII, 30. *Vide* *Æones*. sæcula nova constructa a deo Manichæorum super terram tenebrarum. VIII, 244. sæcula non ea mora condita sunt, qua transcurrunt. III, 318. sæcula sæculorum quid sint. VII, 368. Sæculorum explicatio quomodo fit. III, 356. sæculorum pulchritudo per decessionem successionemque rerum contextitur. III, 251. sæculorum ordo quasi carmen pulcherrimum ex antithesis constans. VII, 352. sæculorum revolutionem quare quidam philosophi admiserunt. VII, 360, 361. Sæculorum partes damnatione facti sumus. I, 1179; III, 140. sæculum non ob aliud retardatur, nisi ut impleatur prædestinatus numerus sanctorum. VI, 449. mundi finem post sex annorum millia futurum quidam dixerunt. V, 376. Jam sex annorum millia transierunt. V, 576. sæculi finis per vesperam significatur. IV, 1362.

Sæculi nomen aliquando æternitatem significat. IV, 1713. Ex ambiguo verbo græco fit plerumque, ut in Psalmis sæculum pro æterno, et æternum pro sæculo ponatur. IV, 1142. Quænam a sæculo et in sæculo dicuntur. III, 355.

Sæculum, hoc desertum. IV, 752, 753, 1760. Torrens. IV, 1644. Fluvius. IV, 1857. Mare. V, 1175; VII, 690. Mare amarum, fluctibus sævum. IV, 440, 780, 794, 1254. Sæculi huius mare nemo potest transire, nisi cruce Christi portatus. III, 1389. sæculum istud universum voluit Deus esse penale hominibus. X, 1192. Sæculi nomine homines significantur. X, 124. sæculum, peccatores. V, 100. Sæculum amatores suos vorare novit, non portare. V, 482. Amor Dei, et amor sæculi. V, 694. Inquisitores huius sæculi recte culpantur in scriptura. III, 355. Sæculo non oportet conformari, sed imitari imitatores Christi. I, 858. Sæculum cum Christo vincit, qui Christo adhaeret. IV, 1189. Sæculum hoc non corpore, sed corde fugiendum. X, 1004. Nemo corde ab hoc sæculo avertit, nisi divinæ misericordiæ munere adjutus. IV, 1477. Sæculi contemptum aggressus, dum carnali matris affectu revocaret, ne a cepto desistat, hortatur August. II, 1055. Sæculo reuertiant non imputabitur minus, quia dives non fuit. II, 692.

Sævi leonibus comparati. III, 361.

Sagittæ, verba Dei et præcepta ejus. IV, 398, 505, 1600, 1865. Istit sagittis vulnerantur male sani, et sanantur bene vulnerati. IV, 1865. Sagittæ, dolores animi et corporis, quos hic necesse est pati. IV, 398.

Saguntum urbs olim clarissima Hispaniæ Tarraconensis. VII, 101. *Not.* (a). Ab Annibale obsidetur, et magna strage diruitur. VII, 101. Saguntinorum in extremis positorem miserabile consilium. VII, 101. Saguntini universam civitatem suam interire maluerunt, quam fidem Romanis datam frangere. VII, 759.

Sal Agrigentinus Siciliæ admotus igo' fuescit, admotus

SANCTI. AUGUST. XI.

aquæ crepitat. VII, 715, 718. Conversio uxoris Iol in salem quid nos edocet. VII, 285.

Salacia Neptuni conjux. VII, 120, 211.

Salamandra in ignibus vivit. VII, 712. Ab igne non læditur. X, 831.

Salem urbs quæ dicta est postea Jerusalem. IV, 503.

Salices quosnam designant. IV, 1764.

Salivæ super barbam David decurrentes, quid significant. IV, 507, 509.

Sallustius nobilitate veritatis historicus. VII, 18, 561. Lectissimus verborum pensator. I, 974. Sallustius laudatur. II, 522, 755.

Salmana interpretatur umbra commotionis. IV, 1054.

Salomon, interpretatur pacificus. IV, 901, 1668; V, 94, 96; VII, 541; VIII, 285, 450. Salomonis nomen optime Christo congruit. IV, 901. Salomon mulierum amator, idololatra, atque a Deo reprobatus fuit. IV, 1667. In Salomone libido regnum possedit. III, 77, 78. Idololatra fuit Salomon, eo quod mulierum amor resistere non valuit. III, 453. In Salomone cur uxorum multitudo reprehenditur, non vero in aliis. VIII, 453. Salomonis subversio, quid præfiguravit. VIII, 459. Salomoni magis obfuerunt res secundæ, quam profuit ipsa sapientia. VII, 534. Salomon dormiens sapientiam præposuit omnibus. III, 466. Salomon factus est tantæ sapientiæ, ut, nisi cecidisset, promissio Dei de semine David in illo putaretur impleta, ac de Christi spes tolleretur. IV, 1155. Promissiones ad David factæ non in Salomone, sed in Christo completæ. VII, 540, 541. Pax regno Salomonis promissa, umbra pacis regni futuri. VII, 546. Salomon cuius gestabat figuram. IV, 1668. Figura fuit Christi. VII, 542. Salomonis genuini libri Proverbia, Ecclesiastes, et Canticum Canticorum. Sapientia vero et Ecclesiasticus propter eloquii similitudinem, ipsius dicuntur. VII, 554.

Salomiana urbs. VII, 664.

Salsare aqua pavimenta. II, 414.

Salsi, qui jocari amant. III, 208.

Saltatores spirituali cantico consonantes. V, 1446. Saltandi ad locum ubi sepultus est Cyprianus, mos est diligentia Episcopi antiquatus. V, 1415. Saltatio cum caninis cadaveribus, supplicium. IX, 579. Saltationes turpes Primianistarum. IX, 106, 107.

Salvus proprie, locus est adhuc incultus et silvester. IV, 1720.

Salvare et salvator non fuerunt hæc latina antequam veniret salvator. V, 1371. Omnes homines vult Deus salvos fieri: quomodo. II, 985; X, 760. Alia interpretatio loci Apostoli, *Qui vult omnes homines salvos fieri*. X, 945. Sic Deus vult omnes homines salvos fieri, ut eis non adimat liberum arbitrium. X, 258. salvantur pauci. V, 641. Quare tam multi salvi non fiunt. II, 985. Cum nemo, nisi Deo volente, velle possit salvus esse, cur non convertit omnium nolentium voluntates. X, 761. An ideo non omnes salvi, quia ipsi nolunt petere. X, 759. salvator gratis, in quo non invenit salvator quod coronet, sed quod damnet. IV, 235; V, 917. salvator veniens nullum sanum invenit. V, 847.

Salvatorem cur necessarium putant Manichæi. X, 1463, 1469. Cur Catholici. X, 1463. salvator est adiutorium languidi, ipse salvator est præmium sanati. V, 851. salvator omnium hominum Christus. V, 1522. Salvatores fuere multi, sed unus Jesus a peccatis salvat. V, 1334. *Vide* *salus*.

Salvianus a Gazaula. IX, 237.

Salvius Ausatensis. IV, 380; IX, 507, 528, 530.

Salvius Membresitanus. IV, 380; IX, 507, 528, 530. Unus e duodecim qui ordinationis Maximiani interuerant et ipsi adhaerant. II, 413. Salvius episcopatum meruerat in parte Donati. IX, 549. Quid a Donatistis passus sit. IX, 579. Et ab Abitinensibus. IX, 379. Immoderatam persecutionem a Donatistis perpassus est. II, 414. Salvius quam male a Primianistis tractatus. IX, 106, 107. Salvius cur pellendus ecclesia sua a Donatistis petebatur. IX, 549. Salvius hæreticus declaratus est. IX, 532. Salvii damnatio in concilio Bagaiensi. IX, 106. Salvius per Abitinenses de ecclesia pulsus. IX, 106, 108. Salvius graviora passus est cum quo salutum est, quam si vivus arisset. IX, 108. Ab illo persecutionis exagitationibus non potuit extorqueri, ut ad partem Donati rediret. IX, 579, 581.

Saluti templum Romæ constitutum. VII, 105.

Salus punico idiomate, Tria. III, 2096. Salus hominis duplex. III, 1635. Salus corporis, patrimonium est pauperis. IV, 610, 971. Salus corporis a Deo petenda, quomodo. IV, 453, 456. Salus corporalis a Domino est, per quemlibet datur. III, 1635. Salus carnis cum reparatur, mors non aufertur, sed differtur. III, 1635. Salus Angelorum, hominum et pecorum a Deo. III, 1652, 1653. Cujus salutis et qualiter debet quisque esse sollicitus. IV, 1521. sunt qui pro magno petunt salutem temporalem a Deo, quam dat et iumentia. IV, 349. Faciat homo etiam pro temporalibus homi-

(Dix-neuf.)

num salute quod potest: ubi nihil nisi peccando potest, jam se existimet non habere quid faciat. VI, 842. Voluntati ac potestati Dei totum committat. VI, 842. Salus hominum propria quæ. III, 1635, 1634. Salus credenti et baptizato promissa. V, 455. Salus hæc discernenda a salute temporalis. V, 1115. Salus dexteræ et salus sinistræ. IV, 163, 1782. Saluti æternæ nihil quidquam, nec ipsa temporalis vita præponenda. IX, 535, 536. Salus ista corporalis si sic custodienda est, ut etiam in nolentibus, ab eis, qui eos diligunt, servetur; quanto magis illa spiritalis, in cujus desertione mors æterna metuitur. II, 756. Salus si diligitur, ibi adfiscenda desideretur, ubi adeptæ nihil timetur. II, 486. Salus nostra ex Deo, non ex nobis. V, 952. Totum quod ad salutem pertinet, Deo triuendum. X, 983. Sive per Angelum, sive per hominem Deus subveniat, ipse salus nostra est. IV, 526. Quomodo totum salutis nostræ negotium operetur Deus. IV, 758. Deus vult in homine occidere quod homo fecit, et salvare quod ipse fecit. IV, 1692.

Salus est ipse medicus noster Christus. IV, 1499. Salus ex Judæis nihil est aliud, quam Christus ex Judæis. IV, 540. Salutis via unica Christus. II, 657. Salus una ab exordio generis humani per Christum fuit. II, 374. Salus nulla ei cui Christus prædicatus non est. X, 126. Salus religiosus, etc., nulli unquam defuit qui dignus fuit; et cui defuit, dignus non fuit. I, 645; II, 376; X, 973, 974. Quomodo id intelligendum. I, 645. Quomodo intellexit Augustinus. II, 370. Voluntas Dei omnino nunquam defuit ad salutem justitiæ pietatiue mortalium. II, 373. Hujus participes ante Christum fuerunt, qui nec erant de semine Abrahæ. II, 376. Salutis non est quisque dignus voluntate humana, sed divina gratia. VII, 79. Dicitur ejus qui in homine spem ponit, salva salute Garsæi, nihil mihi potes facere. IV, 315. Oeconomiae divinæ ratio erga salutem hominis. I, 1515. Via salutis in Christo et Scripturis sanctis. I, 757.

Salutem nostram quare cum tremore operari debemus. IV, 1831; X, 262, 264, 950, 951. Salus civitatis Dei per fidem acquiritur, et sine fide stare non potest. VII, 759. Salutis via non est sine participatione corporis et sanguinis Christi. II, 657. In loco humilium salus, in alto periculum. V, 1569. Salus nusquam nisi in Ecclesia catholica potest obtineri. IX, 693.

Salus aliorum curanda ex caritate. V, 492. Salus omnium procuranda, quoniam incertum nobis est, quosnam Deus decreverit salvos facere. X, 945. Arguuntur qui curam salutis aliorum sumere nolunt. III, 1559. Propter damnorum nonnullorum Ecclesia deterreri non debet a procuranda salute aliorum. II, 798. Salutis æternæ dispensatorem esse per verbum et sacramentum, non hoc est etiam esse participem. II, 1077. In eis qui sibi salutem præter regnum cælorum pollicentur. V, 1545. Salus et vita æterna esse non potest præter regnum cælorum. X, 123, 140. Et Propheta, et Apostoli, et Martyres, et nos, et qui post nos erunt, in ipso fine simul accepturi sumus salutem sempiternam. IV, 411. Salus quæ erit in futuro sæculo, erit et ipsa finalis beatitudo. VII, 651. Salus nostra cur differitur. IV, 558. Qui prior ad stadii terminum venerit, expectat ut cum posteriore coronetur. IV, 441. Salus cum patientia a Deo expectanda. IV, 1088. Salutem per ignem quidam promittunt illis, qui etiam credentes, pessime vivunt. VI, 225. *vide Fides.*

Salutare Dei, Christus. IV, 1595, 1728. Ab antiquis desideratus. V, 890.

Salutatio dicta a salute. V, 657. Salutandi antiqua formula. V, 609. Salutatio cur epistola ad Hebræos caret. III, 2095.

Samardac, plani homines. I, 952. *Not. 1.*
Samarita idololatriæ imaginem solet sustinere. VI, 56. Et pro idololatria ponitur. V, 1034.

Samaritana mulier. V, 606. Ejus conversio. VI, 54, 55. Samaritanæ fidem stitebat Jesus. III, 1521. Samaritana, forma Ecclesiæ. III, 1515.

Samaritanus seu Samarites interpretatur custos. III, 1707. Christus verus Samaritanus. III, 1707. Quia custos. IV, 255, 862, 1667, 1765. Samaritani vacas aureas colebant. VI, 36. Samaritani credentes in Christum non visis signis, figura Gentium. III, 1525.

Samen ad Punicos cæli appellantur. III, 797.

Samia sybilica quo tempore fuit. VII, 582.

Sannites Romanorum exercitum in Caudinis furculis opprimunt. VII, 97.

Samos insula Junoni dilecta. VII, 185.

Samotheæ dii. VII, 218.

Sampsæci hæretici. VIII, 31. Sampsæos Ebionæis copulat Epiphanius. VIII, 27.

Samson interpretatur sol ipsorum. IV, 1041. Samson, ejusque historia allegorice. V, 1659. Samson suffocans leonem, typus veritatis, quæ persecutionem sustinuit, et vi-

cit. IV, 1126. Samsonis mors exponitur. VI, 702. Samson quo pacto ab homicidii crimine excusatur. VII, 35, 39. Samson divini Spiritus instinctu se cum hostibus occidit. IX, 731. Samson Hebræorum iudex, Hercules putatus. VII, 576. Samson figura erat Christi. IV, 1041.

Samsucus episcopus Turrensis. II, 154, 265.

Samsuricus fossor. IX, 515.

Samuel. IV, 1345. Samuel inter filios Core æmuli Aaron nominatur. I, 648. *Not. (a).* Samuel non de filiis Aaron. VII, 533. Samuel, non solum levita, sed et sacerdos fuit. I, 652. *Not. (a).* Samuel per pythonissam evocari quomodo poterit. VI, 142, 162. Samuel an Saül apparuerit. VI, 606. Samuelis forte phantasma fuit, non spiritus. VI, 142, 145, 163. Samuel etiam mortuus prophetasse dicitur. VI, 163. In Samuele figurata est mutatio veteris sacerdotii. VII, 532, 536.

Sanaem. II, 82.

Sanare. Homo idoneus ad se vulnerandum, non ad sanandum. V, 158. Sanandi sumus a vitis per medicum Christum. V, 495.

Sanctificari, pro, sanctum haberi. III, 521, 527. Sanctificatum dicitur quod ex voto et devotione offertur. III, 713. Sanctificatio et vacatio septimæ diei. V, 1243. Sanctificationes veteris Testamenti, umbræ fuerunt veræ sanctitatis. III, 1915. Sanctificari vasa pœna eorum qui peccaverunt, quo sensu dicitur. III, 731. Sanctificatus est Deus in ministris templi, etiam vindicando. III, 689. Sanctificatio Jeremiæ potest non inconvenienter secundum prædestinationem intelligi. II, 818. Sanctificatio nominis Dei est, qua nos efficitur sancti. V, 394. Sanctificantur aliter sancti, aliter nomen Dei. X, 228. Cum in oratione Dominica Deo patri dicimus, sanctificetur nomen tuum, quid petimus. X, 922. Sanctificari in veritate, est sanctificari in Christo. III, 1915. Sanctificationis in Christo potestas. IV, 1728. Sanctificationis aliquo modo donari possunt, necne, nondum nati; ea non donantur qua efficiuntur templa Dei. II, 846. Sanctificatio catechumenorum per signum Christi et orationem impositionis manus. X, 176. Sanctificatio quam confert baptismus, an sit perfecta in hac vita. X, 845. Sanctificatio in qua consistat. VI, 80.

Sanctificationis modi multi. V, 1516. Sanctificatio multiplex. X, 176. Sanctificatio carnis et spiritus. V, 268. Sanctificatio ex gratia, non ex operibus. II, 847. Sanctificatio nulla vera nisi a Spiritu sancto. V, 72. Sanctificatio in timore Dei perficitur. V, 269. Sanctificat Dominus invisibili gratia, minister visibilibus sacramentis. III, 712. Sanctificatio invisibilis non pendet a visibilibus sacramentis. III, 712. Sine sanctificatione invisibilis gratiæ, visibilia sacramenta nihil prosunt. III, 712. Sanctificat interdum Deus etiam sine ministro et sacramento, per semetipsum. IX, 76. Sanctificat et per malos. IX, 189. Sanctificationem a sacerdotibus suis non arbitrantur accipere Pœgani, sed a diis. IX, 250. Sanctificare se ipsum quatenus homo potest. X, 515. Quatenus conjuges a se invicem, aut filii eorum per eos sanctificantur. X, 498. Sanctificatio nostra plena. V, 1170. Sanctificatio et sanctitas perfecta in altera vita. VI, 80.

Sanctimoniales. V, 574, 1064. Dictæ a sanctitate. VI, 428. Earum institutum. I, 1539. Earum in Ecclesia multitudo. I, 1559. Sanctimonialium communis vita laudatur. IV, 1058. Sanctimonialium vita communis excellentior. VI, 425. Sanctimonialibus omnia sicut communia præcipit Augustinus: victus et vestimentum non æqualiter distribuuntur, non quarant in monasterio quæ non habebant in sæculo; tribuant tamen etiam his quæ in sæculo pauperes erant, quod opus est; superbiam caveant, orationi vacent; psalmis et hymnis cum Deum orant, hoc versetur in corde, quod profertur in voce; carnem doment jejuniis et abstinentia escæ et potus; extra horam prandii quæ non potest jejunare aliquid alimentorum non sumat, nisi cum ægrotat; lectionem ad mensam audiant. II, 960. *vide* Moniales. Sanctimoniali peccatum est uti vestes nepturam. VIII, 257. Sanctimonialium virginitas non ideo detestanda, quia Vestes virginis fuerunt. VIII, 586. Sanctimonialis nubens, æterno igne est damnanda. V, 800. Nonnullæ Sanctimoniales in urbe Roma hæresi Joviniani infectæ nuperunt. I, 659. Sanctimonialis a barbaris capta, et cum honore parentibus reddita. II, 426. Ab indiscipline Sanctimonialium accessu prohibitus subdiaconus: et non obediens, a clericatu remouetur. II, 151. Sanctimoniales Donatistarum. IX, 62. Sanctimoniales defunctæ ad altaris sacramenta suo loco recitantur. VI, 425. Sanctimonialium. IV, 1280; V, 1004.

Sanctitas a sciendo dicitur. VI, 192. Sanctitati divinæ servitute perfecta non potest contemperi humana fragilitas. III, 790. Sanctitatis titulo Augustinus salutem et Renatum monachum et Petrum presbyterum. X, 495. Sanctitatis causa tria servanda, pudicitia corporis, castitas animi, et veritas doctrinæ. VI, 514. Sanctitatis propositum simulare. V, 1572. Sanctitas corporis in quo sita. VII, 51, 52

Sancta sanctorum, sanctum sancti, et sancta an idem significant. III, 636. **Sanctum** (Templi pars) figura veteris Testamenti, **sancta sanctorum** novi figura. III, 633. In **sanctum sanctorum** intrabat sacerdos quotidie cum incenso, semel in anno cum sanguine. III, 642.

Sanctum. Ut intelligatur dictum Domini, ne detur **sanctum** canibus. VI, 470. **Sanctum est quod nos damus**, Donatistarum effatum erat. IV, 1696. **Sanctum est quod volumus**, vetus proverbium. IX, 572. Quod **sanctum** et verum est, semper agnoscendum est. IX, 747. **Sancta** obesse possunt. III, 1432.

Sancti veteres, novi Testamenti filii. X, 595. **Sancti veteris Testamenti** unde a peccatis liberati. X, 533, 536. Per Christum liberati. X, 536. **Sancti omnes, etiam veteris Testamenti, gratia Christi sunt liberati.** X, 1107. **Sancti antiqui** in Christum passurum crediderunt. I, 808. **Sancti antiqui** in inferis usque ad redemptionem Christi. VII, 681. Ille **juste et sancte vivit**, qui rerum integer a stimulo est. III, 29. **Sancti Dei** si sunt, qui non diligunt mundum. IV, 254. Quidam **sanctorum soli** Deo docibiles. IV, 1486. **Sancti et fideles** in hac vita similes sunt arboribus hiemali tempore spoliatis. IV, 389. **Sancti omnes in Domino laudandi sunt**, non in se ipsis; nec fuerunt sine peccato. X, 607, 611. **Sanctorum vita sine crimine esse potest, non sine peccato.** VI, 262. Non propter arrogantiam vitandam, sed propter veritatem faciendam, peccatum habere se dicunt. IV, 1505. Quanto quisque est **sanctorum**, tanto est ejus in orando fletus uberior. VII, 685. Quomodo in sanctis nulla hic damnatio. V, 811. **Sancti non carent in hac vita concupiscentiæ motibus.** III, 2061, 2062. *Retr.* Rixæ etiam inter sanctos, sed quæ non perimunt caritatem. IV, 318. **Sancti hic non faciunt quæ volunt.** V, 718. **Sancti ubicunque sunt, cum Deo sunt.** V, 1366. **Sancti unitate gaudent, et in Christo unum sunt.** VIII, 217. **Sancti omnes inter se per eandem gratiam fratres sunt.** VIII, 425. **Sancti ex malorum perversitate proficiunt, probantur, manifestantur.** II, 1081. Nihil perit sanctis in amissione rerum temporalium. VII, 23. **Facies terræ innovatur per novi Testamenti gratiam numerositate sanctorum.** III, 414. **Sanctorum mors pretiosa.** VII, 381. **Sancti cum quibuslibet virtutibus haud dubie miseri essent, si semper essent in doloribus.** II, 675. **Sancti omnes ad Ecclesiam pertinent.** V, 58. **Sanctorum constantia pro Ecclesia.** III, 128.

Sancti recte coram appellantur. VII, 698. **Sancti et spiritalis ore, carnalis ventre significantur.** IV, 492. **Sancti, dentes Ecclesiae.** III, 38. **Ligna imputrida.** III, 1434. **Sunt templum Dei, domus Dei, regnum Dei.** III, 1814; VIII, 675. **Foram corda sunt thuribula Dei.** I, 781. **Sancti et fideles dicuntur organa musica.** IV, 1964. **Dicuntur flumina.** IV, 1257. **Cælestibus luminaribus comparantur.** IV, 1195, 1194. **Sancti, lumina illuminata.** III, 1670, 1674. **Sancti et spiritalis sole, carnalis luna significantur.** IV, 941. **Sancti et fideles sunt currus Dei.** IV, 828.

Sanctorum exempla omni hominum generi proposita. VI, 699. **Sanctorum exempla qui affectus naturales spreverunt.** VI, 702. Non inde beati homines, si justis et sanctis carnis propinquitate junguntur, sed si eorum doctrinæ ac moribus obediendo atque imitando coalescent. VI, 598. Quod a sanctis ex inspiratione peculiari contra legem factum est, non licet imitari. VII, 59. Quid sentiendum de his, quæ cum fieri non liceant, a sanctis facta noscuntur. VII, 59. **Sanctorum odor, quomodo ampullæ unguentorum, quo magis frangebantur, eo amplius diffundebatur.** V, 1230.

Sanctorum merces non in hoc mundo. VII, 160. **Sancti an sint in beatitudinis possessione, magna questio est.** I, 606. **Sancti nunc regnant cum Christo, et sunt ejus regnum.** VII, 675. Verissime dicimus Petrum in requie cum Christo gaudere. V, 1069. Deum habere, atque ipsius esse, summum Sanctis atque totum bonum. VII, 526. **Sancti in cælo diversa gloria fulgent.** III, 1812. **Sanctis splendore dispar, cælum commune.** V, 756. **Sancti habebunt in cælo differentias suas consonantes, non dissonantes.** IV, 1964. **Sancti, vivunt in sinu Abrahamæ nostri memores.** I, 765. **Non transeunt interpellationes Sanctorum, nisi cum transierit gemitus noster.** IV, 1099. **Sanctorum orationibus adjuvamus.** VIII, 602. **Sancti ejus nomine nunc impetrant beneficia, per quem impetrabant antequam carnem deponerent.** V, 1442. **Sancti et Angeli non permittunt spem in se collocari.** III, 52, 55. Si in ipsis spem tuam posueris, contristantur. V, 280. *Vide* Martyres. **Sancti non amant suos electores, si suorum sociorum invenerint desertores.** VIII, 217. **Sanctorum intercessionem in novissimo judicio.** VII, 752.

Sancti honorandi sunt, non adorandi. III, 169. **Sanctorum cultus.** VIII, 602. Multa de cultu divino usurpata ad colendos Sanctos. VII, 281. **Sancti homines similes Angelis, uolunt se ab homine pro Deo coli et adorari.** IV, 1245. **San-**

ctorum memoriae. I, 719. **Sanctorum tumuli.** *Vide* Memoria. **Sanctorum paucitas in comparatione ponitur multitudinis peccatorum.** VIII, 601. **Sanctorum numerus unversus per centum quinquaginta tres pisces significatus.** IV, 571.

Sancus sive **Sanctus Sabinorum rex in deos relatus.** VII, 576.

Sanguis dictus est anima. III, 703, 711. **Et merces mercenarii.** III, 704. **Viri sanguinum sunt, qui oderunt fratres.** IV, 1804. **Sanguis dicitur iniquitas quæ fit per sanguinem.** IV, 597.

Sanguis Christi propitiatio et sacrificium est pro nobis oblatum. IV, 1697. **Pro servis, pretium est; pro sponsa, pignus.** IV, 1170, 1634. **Sanguinem cur Christus loco corpore sudavit.** IV, 1206. **Sanguine Christi rigamur.** VI, 688. **Dealbamur et decoramur.** VI, 689. **Sanguinem pretiosissimum unigeniti sui Deus nobis quotidie fundit.** V, 1078. **Sanguis Christi quomodo accipiendus.** VI, 689. **Sanguinem Christi accipientes respondent, amen.** VI, 689. **Sanguinem Christianorum pretiosum fecit Christus.** III, 1733.

Sanitas est nihil sentire, scilicet molestum et onerosum. V, 1260, 1262. **Sanitatis bonum.** V, 1260. **Pretium.** V, 1402. **Valitudo non contemnenda propter necessarios usus vitæ.** II, 497. **Sanitas corporis, patrimonium pauperis.** IV, 610, 971; V, 249, 1402. **Sanitas ubi est, quid deest pauperi; ubi non est, quidquid habet quid prodest diviti? V, 1187. Sanitas non nisi paulatim recipitur.** V, 1270. **Sanitas hujus vitæ non vera sanitas.** IV, 398. **Longa est ægrotatio.** V, 188. **Sanitas vaporea.** V, 475. **Sanitas unius diei melior est quam multorum dierum imbecillitas.** I, 1166. **Nemo insanabilis est eo, qui sibi sanus videtur.** IV, 711. **Sanitatis recipienda potestatem non habet homo, ut habet amittenda.** V, 1269. **Sanitas a Deo est.** V, 1187. **Sanitas multis obest.** III, 1443. **Multum sanantur sibi, non ei a quo sanantur.** IV, 1233. **Sanitas membrorum in unitate et caritate.** V, 754. **Sanitas corporis est concordia eorum quibus constat.** V, 1259.

Sanitas vera, est immortalitas. IV, 402; V, 489, 1189; VII, 690. **Sanitas totius hominis perfecta, post transactam mortalitatem.** IV, 1902. **Hanc Deus præstabit contritis corde.** IV, 1902. **Sanus nullo modo est animus, qui non temporalibus aeterna præponit.** II, 499. **Sanandi ordinem celestis medicus non ab agro accipit, sed a se ipso.** X, 262.

Sapere. Aliter sapere quam res se habet, humana tentatio est; nimis autem amando suam sententiam usque ad schisma pervenit, diabolica præsumptio est. IX, 150.

Saphrus quartus decimus rex Assyriorum. VII, 563.

Sapida tunicam misit Augustino, quam fratri texerat. II, 1082. **Hanc consolatur Augustinus super fratris obitu.** II, 1082.

Sapientia proprie in Deo est. III, 242. **Omnia, in quantum sunt, per ipsam Dei sapientiam sunt.** III, 245. **In Dei sapientia omnia sunt.** III, 1275. **Et erant antequam fierent.** III, 331. **Sapientia divina, lex universitatis.** VI, 90. **Sapientia est infinita non per spatium locorum, sed per potentiam.** II, 445. **Ab illa fit omnium rerum descriptio et modus.** II, 443. **Sapientie divine velocitas est, qua fit ut ubique semper sit, et nusquam inclusa.** IV, 1951. **Sapientia Dei non potest comprehendi.** VIII, 1066. **Sapientie secreta turbant eos qui perverso sunt corde, exercent eos qui recto sunt corde.** III, 1556. **Dei filium nihil aliud esse quam Dei sapientiam.** I, 975. **Idque credendum trahatur in fidei professione.** I, 1262. **Sapientia Dei, hominum pariter atque Angelorum panis est.** IV, 1742. **Sola creatura rationalis capax est sapientie.** III, 245.

Sapientia quid sit. IV, 1759, 1760; VIII, 1057. **Sapientia definitur rerum divinarum humanarumque scientia.** I, 914. **Definitio discutitur.** I, 914. **Sapientia secundum Manichæos est ipsa lux que per oculos traditur.** VIII, 676. **Sapientie diverse notiones.** I, 1233. **Sapientia est motus animi.** I, 975. **Est plentitudo.** I, 975. **Sapientia et numerus idem.** I, 1237. **Unde ergo tam rara sapientia, et tam vilis numerus.** I, 1237. **Sapientia lux est quedam ineffabilis et incomprehensibilis mentium.** I, 881. **lumen spirituale et incommutabile.** VIII, 959. **Sapientia est luminare majus firmamenti.** I, 834. **Quomodo per sapientiam fiat cognitio intellectualis rerum æternarum.** VIII, 1010. **Sapientia ad intellectum æternorum pertinet.** VI, 140. **Sapientia est ipsa veritas.** I, 916. **In qua cernitur et tenetur summum bonum.** I, 1234. **Sapientia est optimum in anima.** I, 880. **Est vita anime.** VIII, 615, 617. **Est recta via vitæ.** I, 915. **Sapientia perfecta est creaturam Creatori pie subdere, discernere Conditionem a conditione.** V, 1177. **Sapientia est caritas Dei.** II, 557. **Sapientia amor est sine zelo.** IV, 510. **Sapientie amor purgat ab avaritiæ serlibus.** VII, 204. **Sapientiam Dei in quantum spiritaliter intelligimus, in tantum carnalibus affectibus morimur.** VIII, 804. **Sapientia est verus Dei cultus in præsentis sæculo.** II, 608. **Verus ac præcipuus cultus Dei.** VIII, 886, 887, 1048. **sapientia hominis, pietas.** VI, 251,

Pietas qua recte colitur verus Deus. VII, 456. Sapientia quæ pietas vocatur, qua Deus colitur, quænam. X, 214. Sapientia, pietatis fructus. III, 441. Nullius rei in animis nostris apertorem notitiam natura esse voluit, quam sapientia. I, 915. Illam habet quisquis beatus est. I, 975. Sapientia vera intentionem suam in æternam beatitudinem dirigit. VII, 648. Sapientia perfecta in beatitudine. VIII, 1036.

Sapientia, pinguedo animæ. IV, 756. Sapientia, immortalium deliciarum mater. IV, 1486. Qualis est sapientia species. IV, 1908. Sapientia hominis quomodo etiam Dei est. VIII, 1048. Sapientia Dei in animas sanctas se transfert, amicos Dei et Prophetas constituit. VII, 319. Sapientia Patriarcharum et Prophetarum longe omnium antiquissima. VII, 899. Nulla est vera sapientia sine vera religione. VII, 51. Sapientia immortalis visio aliter sine tempore, aliter temporaliter dispensatur. V, 1177. Sapientia hominis non potest comprehendi. VIII, 1066. Sapientia spiritus quomodo multiplex. VII, 327. Falluntur stoici, dum dicunt hominem non habere sapientiam nisi in ea perfectus sit. II, 758. Sapientiam incommutabilem commutabili præponendam esse nemo non videt. III, 22. In ipsa incommutabili sapientia, omnia bona præcepta audiuntur vel videntur. III, 392.

Sapientia an distinguatur a scientia. IV, 1769, 1760. Unde ab hac differt. VI, 140. Inter utramque quid interest. VIII, 1069. Sapientia et scientia officia ex Scripturis discernenda. VIII, 1015. Sapientia omnis disciplina in quo consistat. VI, 96. Quidquid propter adipiscendam sapientiam queritur, aut de moribus, aut de natura, aut de ratione questionem habet. II, 441. Sapientia æterna non cessat loqui creaturæ intellectuali, ut convertatur ad id ex quo est. III, 249, 250. Sapientia sol ubique lucet, sed a stultis non videtur. X, 150. Sapientia ipsa studiosis sui sese ostendit. I, 1265. Ad sincerissimam sapientia cognitionem pauci spirales in hac vita perveniunt. VIII, 175. A sapientia quinam alieni. I, 915. Sapientiam habent omnes artificem, lucem non omnes habent. IV, 1578. Sapientia cum ubique sit, longe tamen est a malis. IV, 1908. Invenitur media quædam affectio inter stultitiam et sapientiam. I, 607, 1505, 1507. Ex infantia per vanitatem puerilem, per mediam insipientiam, ad sapientiam transit parvulus. X, 795, 821. Sapientiam perverse querunt, qui ad vanam gloriam querunt. IV, 1585, 1586. Sapientiam quidam non inveniunt, quia oderunt eam. IV, 1585. Sapientiam mali querunt sermionibus, oderunt moribus. IV, 1574. Non alia ad sapientia conjunctionem via præter Christum. I, 590.

Sapientia divina quam ipsa sit patria, viam se quoque nobis fecit ad patriam. III, 25. Quomodo sapientia Dei ad nos venit. III, 25. Sapientia incarnata purgandi animi exemplum. III, 25. Sapientia Dei ad nos venit, ut mente pueri esse desinamus. III, 260. Sapientia hominem curavit de quibusdam contrariis, et de quibusdam similibus. III, 24. Infirmata est per incarnationem Dei sapientia, ut nos sub aliis protegeret, sicut gallina pullos. IV, 1161. Sapientiam suam ut lac nobis faceret Deus, carnem induit. IV, 255, 1742. Quibus gradibus perveniatur ad sapientiam. I, 881. Gradus septem ad sapientiam. III, 59.

Sapientia non invenitur, nisi totis animi viribus concupiscatur. I, 1524. Nec amicorum presentia, nec vita propter se ipsas expetendæ sunt, sed propter sapientiam. I, 880. Animum mortalibus inhererentem sapientia portus non recipit. I, 905. Sapientiam quam amore spiritali adeptus erat Salomon, amore carnali amisit. III, 77, 78. Nemo antequam habeat humilitatem obedientia, velit ad altitudinem sapientia pervenire. IV, 1566. Ut via sapientia inveniantur, nuando et simplici oculo opus est. III, 1508. Sapientia non invenit locum, ubi non est patientia. V, 825. Sapientia amatores, plurimos, qui eam secum querant, expetunt. I, 881. Sapientia thesauros non abscondit Christus ut noget, sed ut absconditis excitet desiderium. V, 536. Sapientia nature non negatur, sed negligentia. IV, 1568. Sapientia quibusnam petentibus datur. X, 255. De sapientia thesauro mendicabunda prece quotidianam stipem rogat August. II, 1076.

Sapientia unde in hominibus. X, 485. Sapientia quæ deorsum est, ad gratiam pertinet, non ad liberum arbitrium. X, 263. Sapientia donum Dei. VI, 421. Magnum ejus munus. VI, 444. Finis omnium donorum. III, 40. Cur in Scripturis nunquam fere de sapientia quidquam dicitur, nisi ut ostendatur a Deo facta vel creata. VIII, 937, 958. Sapientia quomodo initium timor Domini. V, 1524. Sapientia studium in actione et contemplatione versatur. VII, 228. Sapientia inventio præponenda est thesauris. I, 751. Competit corde in sapientia quinam intelligatur. IV, 1146. Sapientia vincula. II, 103.

Sapientia, auri nomine significata. V, 531. Sapientia sacramentum, lignum vitæ. III, 576, 447, 451. Sapientia panis hominis justi. IV, 590. Sapientia sol nuncupatur. IV,

1760. Sapientia in Scripturis aliquando pro astutia. V, 286. Sæpe pro sapientia hujus mundi. II, 642. Sapientia mundi, Deo stultitia. V, 1152. Sapientiam quam sibi sapientes arrogant, non quam eis donavit, perdit Christus. VII, 507. Sapientia celestis civilem auctoritatem et virtute superat VII, 600. Sapientia in artibus dicitur, quo sensu. III, 515. Sapientia a Cicerone commendata. VIII, 1056.

Sapientia libri auctor. I, 631. Quisnam sit, non apparet. III, 948, 947. Incerta opinione Sirach vel Philo esse creditur. X, 1420. Sapientia librum Judæi non recipiunt in auctoritatem canonicam. I, 637; II, 199. Rejiciunt massilienses. X, 935, n. 4, 979. Sapientia liber auctoritatem Scripturæ canonicæ habet. X, 980, 981. Libri Sapientia auctoritate usi sunt magni et docti viri, qui longe ante August. divina eloquia tractaverunt. X, 1019, 1020.

Sapiens quis dicitur. I, 1251; III, 61, 62; VIII, 84. Sapiens, imitator cognitor et amator Dei dicitur a Platone. VII, 229. Sapientia partes. I, 917. Constantia. I, 1002, 1020. Sapientis a studioso discrimen. I, 956. Et a stulto. I, 1251. Sapiens contra Academicos perfectus esse debet: perfectus autem non est, qui adhuc verum querit. I, 947. Sapiens non vocabulorum opifex, sed rerum inquisitor esse debet. I, 952. Sapiens non utilit scit, qui saltem scit sapientiam. I, 955. Sapientia certa est sapientia: assentiturque ei rei, quam si non percepisset, sapiens non esset. I, 951. In eo solo vera scientia. I, 915. Sapientes certiores sunt in iis quæ præter speciem ac similitudinem corporis intelligunt. III, 484. Sapiens in cognitione solam amat veritatem, in actione pacem, in corpore sanitatem. III, 167. Sapiens se ipsum intelligit. I, 996.

Sapiens est qui juste prudenter et vivit. I, 1256. Qui regno mentis, omni libidinis subjugatione pacatus est. I, 1251. Ab animo sapientis non omnem perturbationem excludere Stoici. III, 556. Sapientes verissimi, quo solos fas est beatos vocari, fortunæ bona nec timeri voluerunt, nec cupi. II, 66. Sapiens nullo indiget. I, 992. Sapiens solus non peccat. VIII, 85. Sapiens est, qui se non esse crediderit. X, 510. Sapiens prudentia studia nullis terminis neque fine conclusit. II, 512. Sapiens semper Deo infusus est, sive tacitus, sive loquens. I, 997. Sapiens Deo mente conjunctus est. VIII, 88. Quomodo homines fiunt sapientes. VIII, 937. Homines non a se ipsis, sed a Deo sapientes sunt. II, 669. Sapientia Dei participatione fit sapiens, quæcumque anima fit vere sapiens. III, 1058, 1069; VII, 326. Homo interior, cum veraciter fit sapiens, non nisi ab illo illuminatur, qui est lumen verum. X, 150. Unde sicut omnes beati, sic et sapientes esse volunt. I, 1254. Sapientis solius æstimanda auctoritas. I, 908. Sapientibus obtemperare tutissimum. VIII, 84. Sapiens non queritur, nisi esse credatur. VIII, 85. Sapiens proprie, non nisi in bonam partem laudabiliter appellatur in lingua latina. III, 451. In Scriptura tamen, sapiens, aliquando in malam partem sumitur. III, 451. Sapientes et prudentes, quibus abscondita sunt mysteria. V, 456.

Sapientes septem. VII, 581. Quo tempore fuerunt. VII, 582. Unde sic appellati sunt. VII, 582. Sapientes septem nihil, quod ad litteras attinet, posteris reliquerunt. VII, 582. E septem Sapientibus solus Thales Milesius disputationes suas litteris mandavit. VII, 225.

Σαπρόφοι. Græcis qui. I, 1185.

Saræ cur nomen mutatum, et utriusque nominis interpretatio. VII, 507. Sara sterilis. III, 2153. Saræ sterilitas quid significat. VII, 440. Saræ sterilitatis causa multiplex. VII, 507. Causæ duæ propter quas Sara parere non poterat. X, 715. Sara usa est iure suo in utero Agar. VII, 439. Abraham propagandæ prolis operam ad Agar ancillæ fecunditatem ab uxoris Saræ sterilitate transtulerat. III, 2153. Saræ fecunditas donum Dei. VII, 508. Emortuum vulvum Saræ ad emissionem seminis Deus vivificavit. X, 720. Saræ conjugium ei carni Christi propagandæ famulatum est, cui virginitas Mariæ. VIII, 598. Sara sterilis, læta genuit, cum pareret. IV, 1295. Sara quomodo Abraham soror. VIII, 422. Saræ Abimelech non est commixtus. VI, 165. Saræ pudicitia in Ægypto custodiata. VII, 498. Saram non fuisse pollutam concubitu regis Ægypti, mens Hieronymi. III, 835. Sara Agar affligebat, non crudeli odio, sed salubri correptione. II, 325. Magis Agar persequebatur Saram superbiendo, quam illam Sara coercendo. II, 797. Sara et Agar duo Testamenta adumbrant. I, 619. Sara figura Ecclesiæ. IV, 1475; VIII, 424, 425.

Sarabellæ quid significet. I, 1214. Not. 1.

Sarraceni olim Æthiopes et Madianitæ appellati sunt. III, 727.

Sarcinam Christus non levem diceret, nisi cum portante portaret. V, 1485. Sarcina Christi tevis est amantibus. V, 1507. Sarcina Christi pennæ sunt. V, 250, 898. Pennas habet. IV, 749. Sarcinam suam unusquisque portat. IX, 37. Cupiditatum sarcinæ. V, 896. Secundum cupiditates quis-

que sarcinam suam portat, bonus bonam, malus malam. V, 809.

Sarcophagi pretiosi. V, 611.

Sardanapalus Assyriorum Rex voluptatibus deditus. VII, 66. *Sardanapali* epitaphium. VII, 66. *Not. (a)*.

Sardicense concilium. IX, 516. Arianorum fuit IX, 576. Episcopi qui illi interfuerunt sine civitatum nominibus nominantur. IX, 576. *Vide* Concilium. Sardicense concilium esse communionis Donati obtrudit Donatista. II, 204. Quæ huius Concilii acta. II, 204.

Sarmadaci. *vide supra* Sarmadaci.

Sarpedon Xanti filius ex Europa. VII, 569.

Sat, est modus inter nimium et parum. IV, 1509.

Satanæ transfiguratus se in angelum lucis artes quando perniciosæ, quando non. VI, 260. *Satanæ* artes nullus hominum valet evadere, nisi regat ac tæueat Deus. VI, 260. *Satanas* an possit per *Satanam* excludi. VI, 91. *Satanæ* opus opere *Satanæ* aliquando excluditur. X, 263. *Satanæ* ipsius in Scripturis sacris reperiuntur utilitates. X, 1403. *Satanæ* triumphus est dissensio Christianorum. V, 1053. *vide* Diabolus. *Satanam* cur Christus vocavit Petrum. IV, 1670.

Satiani hæretici. VIII, 41.

Satiari nos solo Deo posse. V, 865. Cur non satiamur modo, et quando satiamur. IV, 1323. Satiare animam quid possit. IV, 1324.

Satietas æterna quæ. III, 1603.

Satisfactio pro commissis cum vitæ mutatione. V, 1548.

Satus a Siciliba. IX, 227.

Satrapæ nomen honoris. III, 799.

Satrapæ quasi parva regna, III, 799.

Saturitas pauperum qualis. IV, 1726.

Saturnia urbs. VII, 198.

Saturninus hæreticus, a quo Saturniniani. VIII, 26

Saturninus episcopus Maximianista. IV, 376.

Saturninus episcopus Uzalensis. VII, 762.

Saturninus a Victoriana. IX, 231.

Saturninus ab Abitinis. IX, 234.

Saturninus episcopus Donatista. IX, 528, 553.

Saturninus a Tucca. IX, 231.

Saturninus presbyter ad unitatem Christi conversus. II, 585.

Saturninus ad quem scribit Cyprianus. IX, 192.

Saturninus excursor. II, 304.

Saturninus tribunus plebis. VII, 106.

Saturninus fossor. IX, 513.

Saturninus senex. II, 94.

Saturninus excursor Aptugnitanz civitatis. IX, 540.

Saturninus episcopus. II, 759, 781.

Saturnus. IX, 202. *Saturnus* *saturnus* Græce dicitur, III, 236.

Saturnus a ratione dicitur. VII, 205. *Saturnus* latine sic dictus, quasi saturetur annis. III, 1057. Secundum recentiores Platonicos velut a satietate intellectus sic *Saturnus* appellatur. III, 1057. Græce *χρόνος*, vocatur. III, 1057. Quare falcem tenet. III, 1057. Et simulacrum ejus cooperto capite fingitur. III, 1057. *Saturnus* temporis longitudo est. VII, 120. *Saturnus* ante filium Picum in Italia regnasse creditur. VII, 572. *Saturnus* ipse est Jupiter. VII, 205. *Saturnus* cur patrem castrasse dicitur. VII, 209. Et filios devorasse. VII, 186. *Saturno* suppositus lapis, quem pro filio devoraret. VII, 202. *Saturni* fabulæ interpretatio. VII, 208. *Saturnum* Jovis arma fugisse ex vetusta historia acceptum est. II, 84. *Saturno* hostiæ humanæ oblatæ. VII, 203. *Saturnum* quibus rationibus probatur esse colendum. VII, 209. *Saturni* stella. VII, 206. *Saturnum* inter sidera maleficum deum constituerunt Mathematici. III, 1038. *Saturnus* triginta annis circulus signiferum peragit. III, 252, 266. *Saturni* annus est triginta annorum. III, 256. Quare *Saturnus* est frigidissimus. III, 266. *Saturnus* tardus est, quia vicinior aquis frigidis, quæ supra cælum sunt. III, 252. *Saturnus* Hebræorum Deus putatus, quare. III, 1033. *Saturno* dicatos fuisse patres nostros propter sabbatum quidam putant. VIII, 379.

Saül interpretatur petitio, seu appetitio. IV, 148, 600. *Saül* primus rex Israelitarum quot annos regnavit. VII, 577. Spiritus Dei in *Saule* bonus et malus, quomodo. V, 134. *Saül* quomodo malo spiritu invadente prælocabatur, qui prius spiritum prophetiæ acceperat. VI, 131. Quomodo spiritus malignus, quo vexabatur, dictus est spiritus Domini. VI, 131. *Saül* persequens Davidem spiritu prophetico et bono correptus. VI, 134, 135. *Saül* malus cum esset, prophetavit. IV, 1343. *Saülem* quantum honoravit David propter sacro-sanctam unctionem. IX, 298. Cur David tanto tempore veneratus est unctionem in *Saule*. VII, 536. *Saül* his regnum umbra futuri regni in æternitate mansuri. VII, 536. *Saül* figura erat regni temporalis. IV, 600, 619. *Saül* figura erat populi Judæorum. IV, 663; VII, 538. In *Saule* *Saulus* præfigurabatur. V, 948. *Saül* rex pessimus. V,

1278. *Saülis* scelerati mores. II, 171.

Saül nomen ex *Saül*. IV, 916; V, 917, 948, 1429. *Saül* et *Pauli* quæ diversitas. III, 2037. Omnium manibus *Stephanum* lapidabat. V, 1429. *Saül* sævientis conversione gratiam gratuitam probati. V, 913. *Saül* conversio forte debetur orationi *Stephani*. V, 806. *Saül* factus compunctus corde, talia cepit pati, qualia faciebat compunctis corde. IV, 1441. *Vide* *Paulus*. In *Saule* Ecclesiæ persecutore, tamquam desperato ægroto, medicus *Christus* ostendit magnitudinem artis suæ. IV, 1706.

Scævola pontifex. VII, 133.

Scandalistæ. VI, 639.

Scandalum et pressura. V, 490. Scandalum ab oculo, a manu, et a pede. V, 304. Scandala ex hæreticis de duobus timenda. IV, 1615. Scandalum de felicitate malorum. V, 236. *Vide* Felicitas. Scandalorum causæ secretæ et abditæ. III, 875. Scandalum fratri peccatum est in Christum. V, 418. qui scandalizatur in Christo, tamquam a sole uruntur; qui in Ecclesia, tamquam a luna. III, 1986. Qui scandala non dolent, non est in eis caritas Christi; qui autem etiam de talibus gaudent, abundat in eis malignitas diaboli. II, 283. Scandala ne in notitiam plebis perforantur, præcavere conatur *Augustinus*. II, 283, 288. Scandala, unitatis amore toleranda. VIII, 262. Quo plus quis proficit, eo majora videt scandala. IV, 1601. Scandalum interdum debet avocare ab operibus bonis, sed non semper. II, 1079. Contra scandala quomodo munimur. V, 499. Inter scandala unum est remedium, ut non male sentias de fratre tuo. IV, 245.

Scapus *Priapi*. VII, 215.

Scarabæi de fimo existunt. I, 1572. In *Lege* immundi erant. I, 636.

Scenopegia festum tabernaculorum. III, 1623, 1626, 1642. Solemnitas de fabricatione temporum. V, 737. Scenopegia quomodo spiritaliter jam intelligenda. VIII, 237. Scenopægiæ festum, mysterium Christi. III, 1636. Scenopægiæ festum hodieque celebrant Judæi. V, 737.

Scenici actores in reipublicæ administrationem apud Græcos recepti. VII, 55, 56. Scenici apud Romanos infames. VII, 76, 78. Scenici non consentaneæ notantur apud Romanos, apud quos coluntur dii, qui ludis scenicis gaudent. VII, 58.

Schemata. VIII, 417. Schemata usitatus dicuntur quam figura. VIII, 1068.

Schisma quid sit secundum *Faustum*. VIII, 369. Schismata, scissura. V, 1163, 1244. Schisma, recens congregationis ex aliqua sententiarum diversitate dissensio. IX, 471. Schisma in disensione, hæresis in sacrilego dogmate cernitur. IX, 747. Schismatis nulla causa licita. IX, 517. Præcipientis unitatis nulla est justa necessitas. IX, 69. Nulla est causa corporalis separationis honorum a malis. IX, 59. Separatio cordis non corporis præcipitur. IX, 79, 80. A catholicis Episcopis, sicubi forte falluntur, ut contra canonicas Dei Scripturas aliquid sentiant, non recedendum. IX, 410. Israelis secessio a regno *Juda* non schismatica fuit. IX, 417. Adversus hypocrisim sic certandum, ut caveatur periculum schismatis. V, 94. Schismata, stercorea Ecclesiæ. V, 55. Schismata, sarmata præcisæ. V, 55, 55. Quid ex vana et temeraria separatione sequitur. IX, 106. Ubi caritas non est, non potest esse justitia. III, 1236. Caritas unitatem sciendi dolet. III, 1992. Posset eos, qui schismata fecerunt, area dominica usque ad tempus ultimæ ventilationis, velut paleas sustinere; nisi sese a nobis uliro separassent. III, 127. Neminem se a communione omnium gentium recte separare unde certi sumus. II, 334.

Schisma veteri testamento crimen gravius et combustione libri prophetici, et fabricatione idoli. II, 192. Vultus gravius idololatria vel infidelitate. IX, 115. Schismatis crimen longe sceleratius quam traditio. IX, 349. Quam homicidium. IX, 581. Schisma sacrilegium immanissimum. IX, 333. Schismatis sacrilegio nihil gravius. IX, 69, 152. Schisma vulnus et mors. IX, 157, 158. Schisma vel hæresis mors tetrior quam mors corporis. IX, 43. Schisma omnia scelera superat. IX, 38. Schisma an peccatum in Spiritum sanctum. IX, 534. Schismata Deus odit. II, 172. Schisma quanti divino judicio pendatur, denotat *Dathan* et *Abiron* supplicium. II, 298. Schismata a sola *psa* vera unitate justissime puniuntur. IX, 53.

Schismata unde nascentur. III, 1964. Schismatum origo, odium fratris. IX, 418. Schismata ex ipso animali sensu generantur. IX, 122. Schismata omnia per carnales fiunt. V, 49. Schisma facere non potuerunt nisi aut superbia tumore furiosi, aut invidentiæ livore vesani, aut seculari commoditate corrupti, aut carnali timore perversi. IX, 104. Schisma hæresin Donatistæ male perseverando fecerunt. II, 298. Schismatis tantum crimen obiectat *August* Donatistis. II, 298. Communio malorum non maculat aliquem participatione sacramentorum, sed consensione factorum.

II, 579. Id dederunt Deo iusto in coll. Carth. II, 405, 409. **Hæreses et schismata significantur per filios Cethurae.** III, 255. **Exhortatio ad schisma præcedendum.** IX, 350.

Schismatici quid ab hæreticis distent. III, 1367. **Hæretici et schismatici idem de matre ad hærentula, et de patre senenati sine repro. assone.** III, 2154. **De libera nati, sed secundum carnem.** III, 2165. **Schismatici se solos Christianos prætant, et damnant ceteros.** IX, 383. **Schismatici auctores omnes eam ut in causam assumunt, justos alienis peccatis maculari, quando cum eis sacramenta communicant.** II, 579. **Carth. II, 405. II, 579. Schismatici quidam facti, dum in consensu sunt per consortium peccatorum.** V, 41. **Zizania et osses hæresis usque ad messis tempus inter frumenta tollerari necesse est.** III, 1799. **Schismatici in parte Christiani volunt ostendere, qui emitt totum.** III, 1981. **Amans pacem divinus est; si divinus est, in corpore non est; si in corpore non est, sub e parte non est.** III, 2020. **Schismatici cum filijs Christi peiores sunt.** IV, 311. **Schismatici inter mortuos et hereticos computandi.** I, 642. **Qui se separaverunt ab unitate, et a missis seducendo intermunt, spiritaliter, non caritative sanguinem fundunt.** IV, 645. **Schismatici, homicidæ.** IX, 274. **Schismate spiritalem vitam.** V, 1251. **Schismatici ad Ecclesiam non pertinent.** VI, 495. **Schismatici rumpunt retia.** IV, 781. **Schismatici ex aliqua parte connectuntur Ecclesie et habent aliquid salutis.** IX, 415. **sed letali vulnere schismatis illa sana trahitur ad mortem.** IX, 418. **Schismatici in quo notissem sentium, eo etiam agis aut suat.** IX, 110. **Schismatici ad populum Dei pertinent, et si non per virtutem, certe per speciem pietatis.** IV, 427. **Schismatici, et si baptismum habeant, non habent spiritum sanctum.** V, 462, 1235, 1236. **Schismat eis caritas deest.** IX, 421. **Schismatici boni esse non possunt.** II, 952. **Separare ille debet, qui nescit errare.** II, 952. **Schismatici non prosunt quidquid boni possint operari.** IX, 416. **Schismatici, ne Christum neget, cruciatu tolerantis, an laudanda patientia.** VI, 623. **An illa patientia sit donum Dei.** VI, 624. **An et prosit.** VI, 624. **Quisquis ab Ecclesia catholica fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere quod a Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam.** II, 579. **Schismatici non esse partem in hereditate Dei.** V, 797. **Foris ab Ecclesia constitutus, æterno supplicio punieris, etiamsi pro Christi nomine vivis incenderis.** II, 756. **Schismatici non assumuntur a Christo, quia unitatem assumit.** IV, 779. **Schismatici impugnantur.** IV, 4254. **Schismatici ad pacem pacifice revocandi.** V, 1385. **Schismatici recte coguntur ad unitatem per Imperatores.** V, 293. **Illos ad communionem catholicam violenter reduci olim non approbat Augustinus, sed postea expertus quantum eis in melius mutari contere posset diligentia disciplina, nutavit sententiam.** I, 641. **Pæne in schismaticos decreta per Legem Theodosii.** IX, 48. **Schismatici ad Catholicam redeuntibus adicienda pietas unitatis, non negandum sacramentum veritatis.** IX, 605. **Agere cum hæretico vel schismatico de negotio animæ licet.** II, 160.

Scientia quid et quomodo in Deo. VI, 139. **Scientia Dei est causa rerum, scientia vero hominum causatur a rebus.** VII, 527. **Scientia Dei quantum in rebus minimis elucet.** II, 519. **Scientia Dei invariabilis.** VII, 534. **Scientia approbationis in Deo.** III, 647.

Scientia an sit idem ac sapientia. IV, 1739. **Scientia discernitur a sapientia.** VI, 110. **Inter utramque quid distat.** VIII, 1009, 1013, 1012. **Scientia est luminare minus, sapientia est luminare majus.** I, 834. **Scientiam nulli tribuunt Stoici nisi sapienti.** I, 874. **Scientia tertius gradus ad sapientiam.** III, 39. **Scientia est cum res aliqua firma ratione percepta et cognita est.** I, 607, 1063. **Non nobis velut nova inseri, sed in memoria recordatione revocari, Socratis inventum.** II, 68. **Ea quæ discimus, manere semper, nec posse interire, ac per hoc non esse præterita vult Plato.** II, 68. **Scientia ad ea, quæ corporis sensibus experimur, pertinet.** VI, 110. **scimus aliquid et experientia sensuum et fide testium.** I, 607. **Scientia et sensus quid differant.** I, 1066, 1067. **Scientiæ et experientiæ discernen.** I, 1251. **Scientia certa multarum rerum datur.** VI, 243. **Quædam in physicis certo sciuntur.** I, 913. **Illam scientia dicenda non est, in qua, qui eam proficitur, aliquando fallitur.** I, 915. **Scientiæ quædam non sunt hominum hereditaria.** III, 83. **Duplex genus harum scientiarum.** III, 83. **Dissimilium eadem, aut par est scientia.** I, 874. **Scientia rerum humanarum illa est, quæ novit lumen prædentis, temperantia decus, fortitudinis robur, justitia sanctitatem.** I, 915. **Scientia nostra constat ex visis et creditis.** II, 600. **Videmus autem alia sensu, alia mentis intuitu.** II, 597, 599. **Scientia menti tribuitur, sive per corporis sensus, sive per ipsum animum aliquid perceptum retineat.** II, 600. **Falsarum rerum scientia esse non potest.** I, 936, 939.

Scientiæ amor. VII, 341. **Scientia, præter homini, nulli**

animanti inest. VII, 341. **Sensibus irrationabilium inest quedam scientiæ similitudo.** VII, 341. **Cavendum a vanæ cognitionis aviditate.** I, 1527. **Scientia nunquam mala esse potest.** I, 1250. **Scientia, animæ cibis est.** I, 965. **Scientia malorum dicitur.** VII, 805. **Rejrimuntur qui discere aveant multorum ammos et decrepitas falsitates.** II, 996. **Atque collectione emendatarum discordantium sententiarum aliorum procurari autil res.** II, 999. **Hæc vocatur scientia impiritissima et humilitati maxime adversa.** II, 1005. **Scire placita Philosophorum non est vera eruditio, et humilitati Christi opponitur.** II, 1003, 1007. **Scientias discere quam leve pueris.** VII, 728. **Unde fiat ut scientiam pauci et raro consequantur.** I, 918. **Ad perveniendum ad scientiam, transgrediendi sunt sensus interior et exteriores.** I, 1245. **Ad impedimentum rerum sciendarum anima gravatur corpore propter originale peccatum.** X, 1268. **Scientia tunc non instat, quando caritas edificat.** X, 374. **Scientia nostra, scientiæ Dei comparata, ignorantia est.** I, 811. **Scientia que non necessaria Christiano, quæ sufficiens.** VI, 255, 256. **Quas scientias et quatenus nosse debemus.** VI, 259. **Scientia necessaria ad virtutes habendas.** VIII, 1009. **Quænam et quando utilis scientia.** IV, 1548. **Scientia quid pariat in studioso Scripturarum.** III, 39. **Scientia salutis cæteris præstantior.** VIII, 883. **Hoc est tota scientia magna, hominem scire quia ipse per se nihil est, et quoniam quiddam est a Deo est, et propter Deum.** IV, 874. **Ad scientiam Dei necessariam esse humilitatem.** V, 671. **Quid sit hodie quisque, utcumque novit ipse homo; quid eras, nec ipse.** V, 285, 971. **Scientia utilis illa est, quæ comes est caritatis, magistra humilitatis.** IV, 1848. **Scientia cum caritate utilis.** III, 1617. **Scientia omnis fidei, spei, et caritati militat.** III, 33. **Scientia caritati subservit.** II, 737. **Scientia ad finem caritatis adhibita multum est utilis; per se autem ipsa sine tali fine, non modo superflua, sed etiam perniciosa probata est.** II, 225. **Scientia datur certissima.** VII, 616. **Non prodest sine caritate.** VII, 273. **An fugienda scientia, ne inflat.** V, 1363. **Scientia quæ inflat, quænam est.** VIII, 1007, 1009. **Scientia sine caritate inflat.** V, 1241. **Scientia etsi ad legem Dei pertineat, si in aliquo sine caritate fuerit, inflat et nocet.** IX, 461. **Præter scientiam et delectationem legis, gratia adhuc requiritur.** II, 881. **Scientiæ plenitudo caritas.** IV, 1260. **Scientia Dei, donum est ipsius.** II, 574. **Scientia minus donum quam caritas.** X, 374. **Non est in hominis potestate quid sciat.** X, 242. **Scientiam necessariam quibus modis a Deo absque magistro perdiscimus.** II, 576. **Scientia magna, confidentia in Deo.** V, 907. **In scientia rerum divinarum, mites et humiles plus cogitando et orando proficiunt, quam legendo et audiendo.** II, 597. **Scientia ipsa punitur conscientia, si non fiat quod dicitur.** V, 1162. **Scientia lunæ nomine significatur.** IV, 1760.

Scire quid præparis loquendo dicitur. VIII, 63, 64. **Omne quod scire dicitur aut sensu corporis aut intelligentia habemus comprehensum.** VIII, 93. **Scire aliquid nos assequere non debemus, nisi quod maxime nobis est manifestum.** I, 925. **Ea quæ per corporis sensus didicimus, vera esse non dubitandum.** VIII, 1075. **Duo sunt genera rerum quæ sciuntur.** VIII, 1074. **Nihil ita scimus, sicut nos vivere scimus.** VIII, 1075. **Et beatos esse velle.** VIII, 1074. **Rerum causas nosse an pertineat ad felicitatem.** VI, 239. **Quæ quod scitur in hac vita non facit beatissimos.** VIII, 63, 64. **Qui se dicit scire quod nescit, temerarius est, qui se negat scire quod scit, ingratus est.** V, 1223. **Non erubescendum est homini confiteri se nescire quod nescit, ne dum se scire mentitur, nunquam scire mereatur.** II, 862. **Ex me nemo scire quærat, quod me nescire scio, nisi forte ut nescire discat, quod sciri non posse sciendum est.** VI, 653. **Non parvus est fructus, si quod quisque vult discere, putans prodesse se sciat, discat non obesse si nesciat.** VI, 609. **Scire quasi tunc primum aliquid Deus dicitur, cum nos cognoscere facit.** IV, 533, 615, 616.

Scitillarum Martyrum basilica. V, 840.

Scitopodæ quasi umbriædes. VII, 485.

Scipio Cæcus. VII, 54, 57. **Scipio X, 745.**

Scipio Nasica electus Pontifex ad suscipienda sacra Phrygia. VII, 42, 51. **Theatrum et spectacula prohibenda esse Senatui persuasit.** VII, 44, 45, 51. **Nolebat Carthagineum Romæ amulam dirui: quare.** VII, 45, 44.

Scipio Africanus major patriam salvam et liberam reddidit. VII, 102. **Quam ingrata erga Scipionem patria.** VII, 102.

Scipio Æmilianus, qui et Africanus minor dicitur est. VII, 53. **Not. (b). Carthagineum amulam Romæ delevit.** VII, 103. **Quid de rep. apud Catonem senserit.** VII, 648.

Scorta apud Paganos licita. VII, 426.

Scholastici. IV, 494. **Scholasticorum apud Carthagineum licentia.** I, 712. **Romani erant modestiores.** I, 712. **Qui magistrum tamen sæpe fraudabant.** I, 716.

Scholasticus, jurisperitus. III, 1442.

Scorpius de cauda percussit. V, 621. Scorpius a gallina conciditur et comeditur. V, 623, 625.

Scribæ non li Judæis erant, qui in officis judicum, vel in consuetudine civitatum. V, 473. Eorum officium. V, 472. Scribæ non eruditi in regno Dei. V, 472.

Scripta sua nolle revocare, aut ab aliis reprehendi, ubi aliquid non bene positum est, quam stultum sit. II, 585. Qui primas non potuit habere sapientie, ut non erret; secundas habeat modestie, ut errata revocet. II, 586. Scripta sua vel laudari subdolo pectore, vel apud alios, se tacito reprehendi, Augustino non placet. II, 501. In scriptis suis quæ displicent, se conspici; in his quæ recte placeant, Deum laudari vult August. II, 110. Scriptorum quorundam Augustini editionem urget Marcellinus, quo ille ea possit vivus defendere. II, 586. Ipse vero differt, eorumque severus est iudex, quo pauciora sint quæ reprehendantur. II, 586, 587.

Scriptores sacri uno spiritu locuti sunt. III, 1173, 1176. Cum de se loquuntur, tamquam de alio loquuntur. III, 1800. Scriptorum ecclesiasticorum auctoritas ab auctoritate canonica distinguenda. II, 359. Licet aliter sentire ac scriptores ecclesiastici, quando aliter sapuerunt quam veritas postulat. II, 359.

Scripturarum auctoritatem de medio auferunt Manichæi, dum quædam accipiunt, quædam respuunt. VIII, 308, 307, 606. Falsæ esse dicebant Scripturarum testimonia quibus non poterant respondere. VIII, 245. Libros veteris instrumenti non recipiebant, novi, non nisi quos volebant. X, 1008. EOSQUE corruptos assercbant. X, 1009. Scripturis canonicis, quas accipiebant, quasdam falsas sententias permixtas esse contendebant. X, 1577. Scripturas esse corruptas imprudenter dicebant. VIII, 69. A quibus corruptas eas esse putabant Manichæi. VIII, 70. Hæretica impietate Scripturæ veteris Testamenti facit injuriam, qui eam ex Deo bono, summo et vero, fronte sacrilægæ impietatis negat. X, 328, 329. Scripturarum reprehensores a Deo humiliati. IV, 1907, 1908. Fausti calumnia adversus personas, aut earum facta in Scripturis relata diluuntur. VIII. *Toto lib. 22. contr. Faust.* Scripturas se ab igne servasse jactant Donatistæ. V, 310. Codices Dominici a Donatistis in ignem missi. II, 807.

Scripturæ sacræ necessitas orta est ex peccato. III, 198. Scripturæ sacræ laus et dignitas. I, 834; II, 508, 521. Scripturarum veteris Testamenti dignitas et excellentia. VIII, 74. In utroque Testamento precepta eadem, eademque promissa reperitur. VIII, 154, 153. Scripturæ sacræ divina auctoritas. I, 723, 842, 852; VIII, 249. Scripturæ auctoritas mirabilis. VII, 337, 339. Et eminentissima. VII, 318. Scriptura sancta in summo et cœlesti auctoritatis culmine collocata. II, 277, 278. Nostræ religionis historie quidquid resistit, est falsissimum. VII, 600. Solos auctores librorum canonicorum non errasse aliquid scribendo credendum est. II, 276, 284, 285. Scripturæ canonicæ auctoritas nulli cedit. VIII, 517, 678. Scriptura sacra cæteris antecellit. IX, 128.

Scriptura canonica a quo condita. VII, 318. In ea Deus ipse loquitur. I, 864. Et hoc ostendit Apostolus. VIII, 646. Scripturæ veteris Testamenti sunt Dei veri et boni. VIII, 646. Scriptura sacra est chirographum Dei. IV, 1880. Litteræ sunt quæ venerunt ad nos de patria nostra. IV, 1139, 1932. Scriptura sacra est venerabilis stylus Spiritus Dei. I, 747. Scriptura pro Deo posita. VIII, 646. De Scriptura sacra fuse disseritur. I, 1535. Scripturarum auctoritas unde probanda. VIII, 245, 248, 285, 284, 452, 483, 486, 517, 626. Scriptura fidem suam rebus ipsis probat. VIII, 284. Scripturæ auctoritas in narratione rerum gestarum quantæ. VII, 599, 600. Scriptura verax est etiamsi non monstretur. III, 329. Scripturarum veteris Testamenti auctoritas commendata a Christo et Apostolis ejus. VIII, 657, 658, 647. Scripturas veteris Testamenti a Christianis esse compositas vel ipsi Judæi negabant. VIII, 283. Nullus in Scriptura emendationi sive dubitationi locus. VIII, 248, 249. Scripturæ auctoritas non culpanda propter peccata quæ refert, imo laudanda et diligenda. VIII, 458, 459, 440. De auctoritate Proverbiorum, Ecclesiasticis, Cantici Cantorum, Ecclesiastici et Sapientie. VII, 534. Item Malachiæ, Aggæi, Zachariæ, et Esdræ. VII, 560. Scripturis, quæ in Ecclesia canonicæ nominantur, sine ulla dubitatione credendum. II, 598. Noluit Deus sibi credi dicenti, sed voluit teneri Scripturam suam. IV, 1880. Nihil credi voluit Christus adversus confirmatam Scripturarum auctoritatem. VIII, 284. Quod Scripturæ divinæ præscribit auctoritas, aut universa frequentat Ecclesia, observandum est. II, 202. Ex Scripturis canonicis quænam sunt potioris auctoritatis. III, 40. Titubat fides, si divinarum Scriurarum vacillat auctoritas. III, 53. Fides ex Scripturis concepta est. VII, 646. Scripturis canonicis credit civitas Dei. VII, 646. Scriptura

jam veritatem suam orbi terrarum demonstravit. VII, 708. Scripturæ sanctæ auctoritatem frangere conantur, qui aliquid ei mendacium tribuunt. VI, 404. Scripturæ canonicæ auctoritati nullus quamlibet sanctus et doctus vir comparandus. X, 381. Si ratio contra divinarum Scriurarum auctoritatem redditur, quamlibet acuta sit, fallit verisimilitudine, nam vera esse non potest. II, 588. Doctrinam Christianam utilitati reipubl. non convenire patant, qui nolunt rempibl. stare firmitate virtutum, sed impunitate vitorum. II, 525.

Scripturæ summa est veritas. I, 839, 860. Magnaque præ litteris profanis excellentia. I, 748. Dum Scriptura testimonium aliquod ex auctore sumit, non propterea cætera illius auctoris scripta confirmat. III, 758. Scripturæ sacræ cum profana comparatio. III, 63. Scripturarum ardore inflammatus Orosius juvenis presbyter ab ultima Hispania ad Augustinum transit. II, 748. Scripturæ sacræ, Augustini sunt castæ deliciae. I, 809. Scripturæ sacræ omnibus sæculi deliciis suaviores. I, 810. In Scripturis salietas sine fastidio. V, 30. Qua ratione vacandum studio Scripturæ sacræ. III, 42. Scripturæ sacræ studium a Deo datur. III, 99.

Scriptura sancta in Ecclesia legi solita. IX, 350. Scripturæ quomodo legendæ. V, 334. Quomodo vere legantur. III, 92. Quo animo legendæ ut prosint. VIII, 74. Quid appetunt qui sacram Scripturam legunt. III, 38, 42. Errant qui a sacra Scriptura propter stilii asperitatem abhorrent. III, 262. Scriptura sacra omnibus accessibilis, paucis vero penetrabilis. II, 524. Adeas et parvis et capacibus patet accessus. IV, 1560, 1561. Scripturæ sacræ perductæ sunt usque ad infantium tarditatem. IV, 112. Scripturæ sanctæ ad infinitam parvulorum aptatæ. V, 156. Scriptura sacra cor Christi, eo crucifixo revelata, ut ab omnibus etiam infirmis intelligatur. IV, 175. Quo animo esse debeat cum qui nondum fidelis, tum qui jam fidelis, circa Scripturæ difficultates. II, 586. Scripturæ sacræ studium requirit humilem et mitem animum. III, 64, 66. Explicatio Scripturæ quæ non intelligitur petenda a Deo. III, 1539, 1540. Scripturæ intelligentia a Deo in oratione petenda. III, 89. Scripturas ministrant nobis homines, solus Deus dat intellectum earum. III, 1582. Scripturæ intelligentia modo inusitato non est expectanda. III, 47. Scripturam qui non potest intelligere, Scripturæ Dei det honorem, sibi timorem. III, 261. Scriptura sacra quando non intelligitur, quomodo legendæ. III, 1556. Scripturas sine ullo errore comprehendit, et sine ullo labore custodit, cujus cor plenum est caritate. V, 1555. Scriptura sacra servienti atque libera est, contaminatæ pura, corrupte integra. I, 734. Scriptura sic loquitur, ut altitudine superbos irrideat, profunditate attentos terreat, veritate magnos pascat, affabilitate parvulos nutriat. III, 525. Eadem Scriptura cum premit servos, Testamentum vetus; cum erigit liberos, Testamentum novum vocatur. III, 245. Scriptura nos non levat, nisi descendat ad nos, sicut Verbum caro factum descendit ut levaret. III, 1914. Scripturas malo voto per peccatum legentes, malo cognatur intelligere, ut ipsa sit poena peccati. IV, 106. Scripturarum lectionem suadet August. inchoari ab Apostolis. II, 508.

Scripturæ sacræ simplicitas. I, 686, 723, 841. In Scripturis, admirandæ altitudinis saluberrima humilitas. VI, 519. Scripturæ sacræ mira profunditas. I, 723, 810, 852, 1515; II, 516. Scripturarum concordia. VII, 600. Scripturarum etsi diversi sint Scriptores, omnia tamen ita sibi concordant, ut tamquam uno ore dicta inveniantur. VIII, 249. Scripturæ sacræ expositio a quibus petenda. I, 1311. Scriptura sacra scrutanda est cum honore famulorum Dei, qui eam dispensarunt. I, 843. Non credendum Scriurarum expositoribus earum inimicis. VIII, 74. De Scriptura sacra nemo judicare debet. I, 839.

Scripturæ sacræ divisio. III, 1745. Omnis Scriptura in duo Testamenta vetus et novum bipertita est. III, 246, 247. Canon librorum veteris et novi Testamenti. III, 41. Quosnam Scripturæ libros Judæi non recipient. III, 946. Scripturæ legitime, id est, legem continentes. III, 887, 888. Scriptura canonica et apocrypha quænam sit. VII, 470. Scripturæ canonicæ quæ sint, in Concilio institutum. II, 235. Scripturas non canonicas legens in populis, eos in scandalum mittit. II, 235. Non omnia scripta sunt, quæ Deus locutus est auctoribus sacris. III, 690. Scripturæ multæ sub nominibus Prophetarum et Apostolorum proferuntur. VII, 470, 471. Scripturæ canonicæ integritas et notitia ea cura custodita, ut frustra ausi sint nonnulli scripta Apostolis confingere. II, 340. Epistolæ ad Romanos et ad Galatas invicem comparantur. X, 733. In epistola ad Romanos penne ipsa quaestio sola de gratia versatur, tam pugnaciter, tam multipliciter, ut fatiget quidem legentis intentionem, sed tamen fatigatione utili atque salubri. X, 207. Epistola

si Hebræos nominis incerta, sed ab Ecclesiis Orientalibus inter canonicas habita. X, 157. Scriptor ejus iste ad Hebræos fidelis est fidei prædicator. X, 1284. Epistola ad Hebræos teste usi sunt illudicæ catholicæ regulæ defensores. VI, 253. Scripturarum libri quos catholica disciplina custodit, non falsati. VI, 70.

Scriptura explicabatur in ecclesia. VII, 77. Scripturarum tractatio magnum opus et arduum. III, 19. Cum auxilio Dei suscipienda. III, 19. Quandoam temerarium non sit tractare de Scripturis. III, 19. Scripturarum tractationi vitia duo inimica. VIII, 843. Scripturæ intelligendæ regulæ. IX, 673. Regulæ ad intelligendas Scripturas. V, 26, 30, 46, 149, 180, 198, 430, 436, 470, 536, 609. Scripturas veteris Testamenti quadruplex tractandi ratio. VIII, 68. Scriptura quotiescunque intelligenda et explicanda. VII, 473. Scripturarum tractandarum præcepta quædam tradi possunt. III, 15, 18. Hæc a tribus hominum generibus rejebentur. III, 15, 16. Eorum rationibus satisfact. III, 16, 17. Scripturarum tractatio duabus rebus nititur. III, 19. Scripturarum verum sensum assequendi regulæ. VI, 344, 345. Scripturæ sacræ variæ interpretationes simul possunt esse veræ. I, 858, 844. Non obest aliter quam alii senserint sentire, modo vera sint quæ existimamus. I, 856. Quis sensus habendus sit excellenter. I, 844. In omnibus Scripturis summa vigilantia custodiri oportet, ut secundum fidem sit sacramenti divini expositio. VI, 53. In Scripturis liceat sentire quod ægulum scriptor non sensit, non tamen quod abhorret a regula fidei et veritatis. V, 63. Scripturæ sacræ fides ab originali lingua repetenda est. VII, 453.

Scripturæ sacræ variæ versiones. VII, 605. Scriptura unde in diversas linguas traducta est. III, 38. Scripturæ ambiguitas in una lingua, tollitur per aliam. IV, 1356. Multi scripturas ex Hebræa lingua in Græcæ, innumeri vero et in Latinam verterunt. III, 45. Scriptura ex codicibus Græcis in Latinam linguam translata est. IX, 709. Scripturarum divinarum pertractatores in Latina lingua pauci sunt, in Græca innumeri. VIII, 214. Translatio scripturæ veteris et Græca lingua in Latinam facta secundum lxx interpretes. I, 592. Quare quædam in versione lxx inveniuntur, quæ in codicibus Hebræis non sunt, et e contra. VII, 604. Hebræis codicibus et lxx versione utendum. VII, 605. Obelisci aut asterisci in codicibus Græcis quid significabant. III, 590; VII, 604. Asterisci in Scriptura, ut ostenderetur, ea quibus appositus erat non esse in interpretatione septuaginta, sed esse in Hebræo. IV, 824. *vide Lex.* Scripturas sacræ cum interpretatione lxx contulit Augustinus. III, 547. Scripturæ interpretatio usitata. III, 1159. Scripturarum Latina versio in diversis codicibus ita varia est, ut tolerari vix possit. II, 243. Tanta Latinorum interpretum imperitia carere optat August. II, 291.

Scripturæ sic sunt a Spiritu sancto temperatæ, ut quædam in eis obscura, quædam manifesta essent. IX, 396. Loca manifestis obscura, et obscuris manifesta cur intermiscerentur in scripturis. IV, 156. Etsi in scripturis innumera lateant, tamen ad ea quæ necessaria sunt salutis, non tanta in eis pervenit difficultas. II, 516. Scripturæ claræ in his quæ a salutem necessaria sunt. X, 186. Scripturæ obscuritas utilis est. VII, 352. Nedom inutilis. III, 38. In Scripturis cur quædam clausa, quædam aperta. V, 849. In Scripturis alia secretis absconduntur, ut quærentes exerceant, alia in promptu ponuntur, ut desiderantes curentur. V, 496. Scripturarum verba quædam obscuritate sua hoc proeuerunt, quod multas intelligentias pepererunt. IV, 159, 160. Scripturarum sacramenta quædam clauduntur, non ut negentur, sed ut pulsantibus aperiantur. IV, 1189, 1907, V, 1237. Obscurum aliquid est in Scripturis, ut exerceatur accepturus, et capax fiat ad sumendum quod donatur. IV, 1907. Et ut post laborem inquisitionis, delectabilior sit dulcedo inventionis. IV, 445. Utque rei jam cognitæ tamquam nova fiat ipsa cognitio. IV, 1803. Scripturarum latebræ maxime valent ad amorem veritatis acuendum, detractionemque fastidii torporem. VI, 320. Scripturarum non solum manifestis nascit, sed etiam obscuris exercere nos vult Deus. VI, 36, 359. In Scripturis sanctis quod ad exercendas mentes fidelium obscure ponitur, gratulandum est multis modis, non tamen insipienter exponitur. VIII, 793. In omni copia Scripturarum sanctarum pascimur aperti, exercemur obscuris: illic famies pellitur, hic fastidium. V, 450. Alte posita sunt sacramenta Dei, ne fastidiamus oblata, ne prompta vilescant, ut quæstia cum difficultate, cum majori jocunditate inveniuntur. IV, 1350. Scripturæ ad jocunditatem clausæ sunt. V, 1535. Ea suaviter contemplamur in Scriptura, quæ ex abditioribus locis enucleantur. VIII, 262. Ad hoc prophetias obscuras esse Deus voluit, ut inde prædicatores interpretando, quasi de nubibus saginam spiritalem induferent. IV, 1909. Scripturæ, silvæ ob opacitatis et umbracula mysteriorum. IV, 214. Pia fides et humilis inquisitio ad earum intelligentiam necessaria.

V, 336. Scripturarum superficie non debemus esse contenti. II, 920. In Scripturarum obscuritatibus, tractatores earum non sunt temere sequendi. II, 921. Scripturæ sacræ perscrutatio in curiositatis medellam est. III, 166. Non ad solam Dei naturam pertinent quæ scrutari prohibentur. X, 527. In rebus obscuris ubi Scripturæ non adjuvant, cavenda iudicandi temeritas. X, 186. Scriptura sacra non nisi temere reprehenditur, cum non intelligitur. VIII, 77, 91. Divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosas his qui ea volunt ad cordis sui perversitatem detorquere. IV, 543. Scripturarum sacramenta asificam lajos, satiant esurientes. V, 30. In Scrijuris multa latebant, quæ hæreticorum questionibus respondendo aperta sunt. IV, 643, 837. Scriptura sacra cum non intelligitur, quid agendum. III, 1722, 1726, 1727, 1741. In obscuris Scripturæ locis quid agere debeat pius lector. III, 262. Obscuri Scripturæ loci ex apertioribus explicandi. III, 79. Aut per recajitulationem. III, 86. mansuetis et humilibus revelantur Scripturarum obscura. IV, 1907. Scriptura obscura a pio et inqio diversimode accipitur. III, 1721, 1722. Scriptura quæ duplicem sensum parere potest, non præcipi interpretanda affirmatione. III, 260. Eundem Scripturæ locum varie intelligi nihil prohibet. III, 80. Quis fructus esse possit ex interpretatione Scripturæ illa, quæ fit querendo, non asserendo. III, 202. Locus incertus tutius per alios Scripturæ locos, quam per rationem exponitur. III, 80. Scripturæ obscura loca aliis manifestis minime dubis explicanda. V, 264, 1634; VII, 352, 353. In Scripturæ difficultatibus, honora verbum Dei, differ pietate intelligentiam. IV, 1907. Scripturam Dei qui diligit, etiam quod in ea non intelligit honorat. IV, 1592. Honora in ea quod non intelligis, et tanto magis honora, quanto plura vela cernis. V, 356. Ad divinas Scripturas potius desideratur pietas et humilitas, quam acumen ingenii. V, 536. Antequam scias quare quid dictum sit, crede ita dici debuisse ut dictum est. IV, 1915. Scripturæ difficultas non est in obscuris sensibus, quando adjuvat Spiritus. V, 830. Scrijturæ tenuis et devote accipe aperta, ut merito tibi pandantur obscura. V, 290. Ipsum desiderium intelligendi, oratio est apud Deum. V, 820. Fletur Augustinus se in ipsis sanctis Scrijuris multo plura nescire, quam scire. II, 222. Errores non servantium modum in Scripturis intelligendis. VI, 200.

Scripturam contingit non intelligi ob signa ignota vel ambigua. III, 42. Ambiguitas Scripturæ aut in verbis propriis est, aut in translatis, III, 63. In ambiguitate verborum sacræ Scripturæ quid agendum. III, 45, 44, 63, 66. Idem verbum in Scripturis non semper idem significat. III, 78. Nomina Hebræa, Syra, Ægyptia, etc., quæ in Scriptura sacra sunt, tempore Augustini erant interpretata. III, 62. In Scripturis omne quod dicitur sive fit, aut intelligendum est proprie, aut figurate, aut utraque ratione. V, 556. In Scriptura locutiones triplicis generis VIII, 846. Scripturarum quarumcumque tres differentie. VIII, 73. Ignoti verbi aut ignotæ locutionis unde eruenda cognitio. III, 43. Scripturis locutionis genus familiare est, ut conjunctio, Et, ponitur, cum sententia non præcesserit cui sequens adnectatur: quid hoc significat. IV, 79, 80. In Scripturis propositiones indefinitæ quomodo intelligendæ. V, 430. Scriptura nonnunquam continens pro contento ponit. IV, 1414, 1415. Ita loquitur de parte, tamquam de toto. II, 658; IV, 1415. Utitur plurali pro singulari. VII, 519. Pro omnibus aliquando ponit multos. VII, 696. In Scriptura et Patribus sermo plerumque ad omnes dirigitur, licet de quibusdam tantum sit intelligendus. II, 337. multa dicuntur tamquam facta, cum in spe adhuc sint. II, 842. Scriptura ut præterita narrat futura. IV, 1476. Ponit futurum pro præterito, et præteritum pro futuro. VI, 305; VII, 705. Præteritum pro futuro sæpe, raro autem futurum pro præterito. III, 723.

Scripturæ prædictiones aut jam impletæ, aut omnino impletæ. IV, 451, 452, 1881. Scripturis prædicta, jam videri impleta. II, 1028. Scripturarum mos in numerando. V, 352. Scripturæ loca in quibus accipitur numerus pro numero. VI, 253, 254. Scriptura summa solida utitur ad computanda tempora. III, 613. Quomodo tollenda ambiguitas ex pronuntiatione. III, 67. Et ambiguitas dictionis. III, 68. Illud ex Joan. *Quod factum est in ipso vitu erat*, etc. Quomodo distinguendum. III, 351, 532. Ex iis quæ leguntur in Scripturis, aliqua etiam quæ non leguntur intelliguntur. VIII, 760. Quæ Scriptura reticet, quatenus conjectando proferre juvat. III, 529. Usitatum est locutionis genus in Scripturis, ut quod semper est, tunc fieri dicatur in aliquo, cum in eo cognosci ceperit. VI, 35, 76. Cognitio siderum non multum ac prope nihil adjuvat tractationem Scripturarum. III, 57. Ad intelligentiam Scripturarum conducit cognitio animalium, herbarum, lignorum, etc. III, 86, 62. Arduum cognitio. III, 57. Et dialiectica. III, 57, 38. Quibusque in Scriptura nominatis membris Dei, potentias operationum

oportet intelligi. IV, 150. Scripturarum divinarum moris esse personæ Dei tribuere, quod in nobis facit, ubi congruenter dici potest. IV, 73. Scriptura quædam de Deo, humano modo dicit, ut nobis latentibus ipsum commendat. IV, 1713. Verba quibus de Deo aliquid congruenter dictum videtur, humanæ capacitati aptiora sunt, quam divinæ sublimitati. VI, 158. Quare Scriptura loquens de Deo iis etiam verbis utitur, quæ apud homines in vitio poni solent. VIII, 142. Scriptura cum de Deo loquens verbis nostris utitur, nihil de Deo digne posse dici ostendit. VIII, 138, 142. In Scripturis cur quædam iudicio Dei enuntiatio quædam tacito narrantur. VIII, 427. In Scripturis sunt quædam, quæ dum non sibi conveniunt carnaliter audita, nos admonent spiritualiter ea intelligere. II, 439. Quid respondendum, si quid velut absurdum moverit in Scriptura. VIII, 249. Quæ ita dicuntur in Scripturis, ut rebus humanis seu divinitus gestis sive gerendis convenire non possint, non inaniter sunt dicta. VII, 526. Scripturæ sacræ liturgæ videntur. V, 164, 332.

Scripturæ nullus est liber, qui, excerptis et avulsis quibusdam sententiis, non videatur sibi contrarius. V, 352. Scripturæ conciliantur loca in speciem contraria. V, 164, 180, 213, 263, 372, 791, 804. Habet quisque cum Dei verbo in corde concordiam, et Scripturæ nulla discordia est. V, 510, 804. Per Scripturas quædam in rebus visibilibus quasi absurda miscet Spiritus sanctus, ut cogat nos ista spiritualiter querere. IV, 1331. De rebus naturalibus, quasi sermone Christianas litteras loquendo, nihil temere affirmandum coram infidelibus. III, 261, 264. Quod de natura rerum veracibus documentis demonstrari potest, Scripturæ non est contrarius. III, 262. Ubi res naturaliter obscura nostrum modulum vincit, et aperta divina Scriptura non subvenit, temere hinc aliquid definire humana conjectura non præsumit. II, 862. melius est cum pietate nescire, quam cum insaniam iudicare. V, 740.

Scriptura sacra, remotis falsitatibus, gradatim evehit ad divina. VIII, 820. In Scripturis multa utiliter repetuntur. IV, 1817. Eadem multipliciter dicta sunt, ut varietas locutionis fastidium tolleret veritatis. IV, 525, 526, 1813. Scripturarum loca quæ speciem habent maledictionis, non per malevolentiam, sed per prophetiam dicta sunt. IV, 88. Juratio cum occurrit in significatione prophetantis, non sicut in ore jurantis accipienda. IV, 99. Non omnia quæ narrantur in Scripturis aliquid significant. VII, 479. Quæ vero aliquid significant, ad Christum et Ecclesiam referenda sunt. VII, 479. In historia Genesios non omnes homines nominantur qui tunc erant. VII, 446. Quodnam est propositum historię Genesios. VII, 446. Genera rerum gestarum distributa sunt per libros Scripturæ, non temporum ordo contextus. III, 751.

Scripturæ non semper proprie loquuntur. III, 1503. Cur in figuris Scriptura loquitur. VI, 663. Locutiones tropicæ Scripturæ miscetur propheticiis. VII, 348. Et propriis. VII, 691. In his quæ Scriptura narrat, quædam secundum intellectum figurarum, quædam secundum fidem rerum gestarum accipi possunt. III, 247. An quidquid historicæ prædictum completumque refert, aliquid allegorice implendum significet. VII, 526. Figuratas locutiones Scripturæ ad litteram accipere miserabilis servitus. III, 68, 69. Animæ mors est, cum intelligentia carni subicitur sequendo litteram. III, 69. Augustinus in exponendis Scripturis ad litteram succumbit. I, 688. In Scripturis multo plura per allegorias et ænigmata partim verbis solis insinuantur, partim etiam facta narrantur. VIII, 257. Figuratum est et mysticum, quod in Scriptura non potest exponi secundum litteram. III, 401, 430. Nec ad fidei veritatem aut morum honestatem referri. III, 71. Scripturæ sacræ loquendi modi methaphorici quomodo intelligendi. III, 166. Quænam regula in explicandis allegoriis tenenda. IV, 116. Impudentissime quis nitatur aliquid in allegoria positum pro se interpretari, nisi habeat et manifesta testimonia quorum lumine illustrentur obscura. II, 334. Omnia significantia in Scripturis videntur quodam modo rerum, quæ significant, sustinere personas. VII, 610, 611. In rebus gestis quas Scriptura narrat, futura prænuntiat. VII, 525, 524. Omnia quæ scripta sunt, etiam de creatione mundi, possunt interpretari ad significationem futurorum. IV, 532. Non quæcumque narrant sacræ Scripturæ, imitanda proponuntur. IX, 729, 730. Quomodo interpretandi Scripturæ loci, qui severitatem aut flagitium redolent, et tamen ex persona Dei vel sanctorum referuntur. III, 72, 73; VIII, 443, 446. Et illi in quibus facta quædam laudantur bonorum hodie moribus contraria. III, 78. Aut peccata magnorum virorum referuntur. III, 78. Quod in aliis personis plerumque flagitium est, in divina vel prophetica persona, magnæ cujusdam rei signum est. III, 75. Ad quid in Scripturis sacris quædam bonorum mutationes et lapsus; et rursus quædam malorum mutationes et proventus referuntur. VIII, 464.

Scripturæ cur commemorant lapsus magnorum. IV, 686. Scripturæ bona et mala hominum referentes, quædam iudicant, quædam nobis iudicanda permittunt. VI, 539. Omnia quæ sunt in Testamento veteri, admonent antiquum prius aliquid significare, deinde quod significant querere. VIII, 274. Omnia quæ sunt in Scripturis, aut futura significant, aut ideo ponuntur, ut significantia connectantur. VIII, 463. Quædam mala opera hominum in Scripturis sanctis esse significativa bonorum non implicat. VIII, 434. In Scriptura nihil quod significationis causa non sit. VIII, 273. Scripturarum sensus figuratus, non est contensiosus, aut infidelibus ingerendus. VIII, 612. In Scripturis, de quibuslibet rebus et verbis figuræ ducuntur, etiam de re pudenda, non aspernantur sed sapienter audiendæ. VIII, 638. Multis et varis similitudinibus una eademque res in Scripturis sæpe insinuat. IV, 109. Figuræ et tropi in Scriptura sacra delectant. III, 59. Ut animus corpori, ita sententiæ verbis præponendæ. VI, 320. Corrigendus ille qui in interpretatione Scripturarum pie fallitur. III, 34.

In Scripturis quædam ad fidem et doctrinam tantum pertinent, quædam ad mores componendos. III, 887, 888, 889. Scriptura non assertit nisi catholicam fidem, rebus præteritis, præsentibus et futuris. III, 71. Quæ apertio in Scriptura sunt posita, continent fidem moresque vivendi. III, 42. In Scriptura quæ divinitus præcipiuntur, aut mores pietatemque formare, aut aliquid significare figurate credenda sunt. VIII, 464. Scripturarum prope omnis pagina nihil aliud sonat, quam Christum et Ecclesiam toto orbe diffusam. V, 289; VIII, 463. Scripturæ propter Christum factæ sunt. IV, 1779. Scriptura vetus non nisi ad commendandum Christi adventum et præsignandam Ecclesiam. VI, 313, 315. Scriptura nova, Christum narrat et dilectionem monet. VI, 315. In omnibus Scripturis sanctis gratia Dei quæ liberat nos, commendat se nobis. IV, 874. In multimoda locutione Scripturæ atteritur anima, ut Christi gratia glorificata dulcescat. VIII, 843. Scripturarum sanctarum universa facta ac vultus admonet, ut qui gloriam, in Domino gloriatur. VI, 278. Quomodo Scriptura informat mores hominum. III, 71. Quid liceat et non liceat, pleni sunt libri Scripturarum. IV, 1921. Per Scripturam divinam humanarum voluntatum moribus subvenitur. III, 38. Omnis moribus animi habet in Scripturis medicamentum suum. IV, 357. Medicamenta in Scripturis sanctis. V, 196. Scriptura salutaria præbet præcepta avaris, luxuriosis, etc. III, 125. Magistra est humilitatis. I, 841, 852. Scriptura Dei munit nos adversus scandala. II, 266, 267, 270. Adversus hominum detractores suspicionesque temerarias. II, 267, 271. Dolendum quod iniqui curentur quæ in divinis litteris saluberrime præcepta sunt, et varii usus et præsumptiones exacte observantur. II, 221. Non perniciose fallitur, nec mentitur quisquis sensum Scripturæ ad geminam caritatem detorquet. III, 34. Ille tenet et quod patet et quod latet in divinis sermonibus, qui caritatem tenet in moribus. V, 1534.

Scriptura omnis ad id unum tendit, ut fides, spes, caritas in animo ædificentur. VIII, 951. Fides, spes, caritas ædificantur per Scripturas sacras. III, 36. Ad commemoratio-nem fidei nostræ, ad consolationem spei nostræ, ad exhortationem caritatis nostræ, Prophetico et Apostolico libros legimus. VIII, 294. Fide, spe et caritate homo subnixus non indiget Scripturis nisi ad alios instruendos. III, 36. Scripturæ plenitudo finisque, amor Dei, et proximi. III, 54, 59. In Scripturis potio nobis a Deo confecta, ad amorem suum miris modis. IV, 1803. Quidquid salubriter mente concipitur, vel ore profertur, vel de qualibet divina pagina exculpitur, non habet finem nisi caritatem. IV, 1815, 1816. Scripturæ omnes nihil aliud te docent, nisi continentiam ab isto sæculo, ut amor tuus currat in Deum. V, 264, 695. Non præcipit Scriptura nisi caritatem, nec culpatur nisi cupiditatem. III, 36, 71, 72. Scriptura utraque ad dilectionem Dei et proximi quomodo ordinatur. VI, 315. Augustinus sese quotidie experiri testatur, nihil in Scripturis esse, ubi duo caritatis præcepta non reperiat. II, 222. Scripturas sine errore comprehendit ac sine labore custodit, cuius cor plenum est caritate. V, 1533. Quidquid difficultatis habuerit homo in Scripturis a Christo non recedat; cum ei fuerit Christus in iis revelatus, intelligat se intellexisse. IV, 1237. Quare quædam dicuntur in Scripturis, quæ ad civitatem Dei non pertinent. VII, 479. Ab Scripturæ sacræ documentis non est discedendum. I, 990.

Scripturarum utilitas. IV, 364. Spectaculum divinitus exhibitum in Scripturarum sensibus. IV, 298; V, 322. Potestate et misericordia Dei continentur prope omnes Scripturæ. IV, 743. Scriptura, adversarius cum quo cito concordare debemus. V, 245. Scriptura Dei, tamquam ager ubi ædificatur. III, 1582. Scriptura tecta figuris et sacramentis, est cælum nubibus opertum. IV, 1908, 1909. Scripturarum sacrarum libri, cæli appellati. IV, 141, 113, 1341. Scripturæ quasi cor Christi. II, 534. Epulæ in Scripturis

sanctis. V, 381. Quare gladius bis acutus Scriptura vocatur. VII, 692. Scriptura tanquam lucernæ in huius sæculi nocte accensæ. III, 1062; IV, 1367. Scripturarum auctores montes et summa montium appellantur. IV, 347, 911. Scriptura sacra, nubes est. IV, 137. Nubes in qua apparet Christi gloria. VIII, 266. Eadem Scripturarum nube, pro suo cuiusque merito, et peccatorum pluvia lacrimarum, et iusto pluvia ubertatis intunditur. IV, 137. Scripturarum significationibus pascimur in hac vita. III, 1550. Scriptura sancta, pasca. V, 281. Speculum. IV, 1383. Speculum fidele. VIII, 438, 440. Sincerissimum speculum. IX, 89. Speculum neminem palpans. VI, 702. Scripturæ sanctæ, sancta specula. VIII, 269. Scriptura cur stilus vocatur et calamus. IV, 836. Scriptura sancta, divinus thesaurus. V, 1481. Scripturarum thesaurus est magnus. VI, 670.

Scripturæ omnes attente audiendæ, sed maxime quæ valent adversus hæreticos. III, 1983. Scripturæ non continent hæretici, sed eas sibi videntur sectari, dum suos sectantur errores. II, 439. Ex Scripturis afferenda non sunt ad disputationem quæ utrique parti possit esse communia. IX, 398. Nec quæ sunt figurata et obscura. IX, 397, 398. Scripturas quando quis pervertit, quid agendum. V, 758. Clerici mali pervertere nitentes Scripturæ locum de Evangelio. V, 738. Scripturarum studium, oratio, lectio, sacerdoti necessaria. II, 88, 89. Ad pastores pertinet non tacere; ad oves autem, etsi illi taceant, de Scripturis sanctis verba Pastoris audire. V, 282. Timendum ne divina eloquia palpenter potius quam tractentur. II, 333. Scripturæ et Sacramenta bonis et malis communia. V, 48.

Scripturas divinas Antonius monachus et memoriter audiendo tenet, et prudenter cogitando intellexit. III, 17. Idem de sermo barbaro Christiano narratur. III, 47.

Scythæ aliquando universam pene Asiam tenuerunt. III, 796. *Scythæ* philosophi. VII, 253, 254.

Schyphopolis, quæ olim dicebatur Bethsan. III, 793.

Scutum diversa significat in Scriptura sacra. III, 79.

Scyniphes, muscula brevissima. VIII, 875.

Sebastianus. II, 1064. Vocatur Abbas. II, 1064. *Not.* 1.

Seccessionis a tumultu rerum labentium utilitas ac necessitas. II, 74.

Secreti utilitas. V, 333.

Secta quid sit secundum Manichæos. VIII, 369. Sectæ diversæ sunt secundum varias differentias quæ possunt institui. VIII, 376.

Secundiant hæretici. VIII, 28.

Secundianus a Thameis. IX, 237.

Secundianus episcopus Donatista. IX, 528, 533.

Secundianus Priscianensis episcopus. IV, 381.

Secundinus. IV, 376.

Secundinus Manichæus, ex iis quos auditores vocabant. I, 651; VIII, 571, 572. *Retr.*

Secundinus a Carpiis. IX, 217.

Secundinus a Cædais. IX, 209.

Secundinus, sive Secundus Jacundianensis episcopus. IV, 381.

Secundinus Romanus. VIII, 573, 594.

Secundinus presbyter. II, 1008.

Secundinus episcopus. II, 991.

Secundus Tigitanus. IX, 443. Primas Numidiæ. IX, 37, 638. Auctor schismatis Donatistarum. V, 293. Secundus Tigitanus gesta ecclesiastica in domo Urbani Donati habita. II, 197. Ratio quam Secundus Tigitanus tenere debuisset. II, 163. Secundus Tigitanus contra Cæcilianum et collegas concilium contraxit. IX, 493. Carthagine. IX, 639. Secundus Tigitanus concilium apud Cirtam. IX, 510, 639, 774 *App. Vile* Cirtense. Secundus Tigitanus præsentem et confessos traditores reliquit Deo iudicandos, et eos in episcopaliibus sedibus manere permisit. II, 161, 162, 404, 497. Eoque, ne schisma fieret, pacem dedit. IX, 612. Secundus Tigitanus suspicionem traditionis satis probabilem sibi metuebat. II, 162, 164. Et de facto, traditionis accusatur. IX, 514, 610. A Purpurio Limatensi. IX, 612. Secundus Tigitanus Purpurium Limatensem de homicidio confessum, ne primatum perderet vel episcopatum, timuit. IX, 714. Et Mensurio rescribit se divinos codices tradere exurendos recusasse. IX, 638, 639, 610, 735. Acta Cirtensia litteræque Secundi et Mensurii discutuntur. IX, 644. Secundus Tigitanus a crimine traditionis se purgare non potuit. IX, 735.

Secundus minor, consanguineus Secundi Tigitani. II, 162. Ejus nepos. IX, 511.

Securales leges. II, 166.

Securis jura. II, 511.

Securitas peccatori a Deiministris data non prodest, nisi Deus acceptet. V, 240. Securitas perversa. IV, 1916. securitatem malam Deus tollit, et inserit utilem timorem. III, 1985. securitas nulla, nisi ut Dei iussa audiamus, et promissa expectemus. V, 240. Securitas hominis confidentiæ præsidio Dei. IV, 201. Securitas, si iustus sit Deus. IV,

391. Securitas piorum sub Dei præsidio. V, 421. Securitas nemo esse debet in hac vita, quæ tota tentatio est. I, 799. Securitas a malis non hic in peregrinatione, sed in patria. IV, 840, 841, 1005. Securitas vera in cælo. V, 728.

Sedatus a Tuburbo. IX, 213.

Sedere, idem ac habitare. V, 1062, 1070; VI, 631. Sedere in concilio vanitatis, non corpore, sed corde malum est. IV, 192.

sedes Dei est conscientia piorum. IV, 520. Sedes Dei omnes in quibus regnat Deus. IV, 1135. Sedis nomine regnum Christi significatum. IV, 1122, 1125.

Seditiones Christianorum carnalium sæpe bonos viros ex Ecclesia, divina permittente providentia, expellunt. III, 122.

Seducere et in bono et in malo dicitur. III, 1628. Seduciti intelliguntur, qui id quod faciunt, non putant esse peccatum. VII, 419.

Segerna. IX, 209.

Segeta dea præfecta frumentis, cum jam essent super terram. VII, 119.

Segisvultus Comes. V, 773; VIII, 707, 708, 709.

Sejadae, cui frumenta sata commissa erant, quandiu essent sub terra. VII, 119.

Seir interpretatur pilosus. III, 774.

Selenites, lapis Persicus, cujus candor interior cum luna crescit atque deficit. VII, 715.

Seleuciana Dei familia. II, 1086.

Seleucus a quo Seleuciani hæretici. VIII, 41.

Sellularii opifices. X, 836.

Selmon interpretatur umbra. IV, 826.

Selon interpretatur dimissio ejus. VIII, 456.

Sem interpretatur nominatus. VII, 477. Sem figura Christi. VII, 477. Filiorum sem generationes usque ad Abraham dirigitur. VII, 488.

Semei quomodo dixerit Dominus maledicere David. X, 906. Voluntatem ejus proprio vitio suo malam in hoc peccatum iudicio suo justo, et occulto inclinavit. X, 906. Si jubenti Deo obtemperasset, laudandus potius, quam puniendus esset. X, 906.

Seminum semina quædam occulta. VIII, 875. A seminibus quibusdam occultis, tanquam a regulis originalibus, progrediendi primordia, incrementa debite magnitudinis, distinctionesque formarum accipiunt quæcumque nascuntur. VIII, 876, 877. Semina rerum, præter hominis, quæ creavit Deus, quasque Angelis sive bonis, sive malis subiecit, vitari possunt ab iis quibus subjacent. X, 1421. Seminis granum quanta continet. V, 1158. Omnia membra sunt latenter in semine. VII, 777. Semen muliebre. VII, 187. Elsi Deus auctor seminum, non sequitur tamen semina vitata non esse. X, 1441. Semen hominis maledictum. X, 1447. semen Deus creat, non vitium quo inficitur. X, 712. Deus operatur sine vitio, etiam de semine vitiatum. X, 1442, 1445. Semen hominis de gigantibus vitium trahere, exemplis naturalibus ostenditur. X, 835. Semen generationis, et semen regenerationis. X, 1450. semen immortale ac spiritale. X, 1420, 1450. Semen unum Abraham, Christus et Ecclesia. III, 2125. semen impiorum, opera impiorum. IV, 389. Seminare in carne, et seminare in spiritu. III, 2146. seminare in lacrymis. V, 192. *Vide* lacrymæ.

senarij. VIII, 59.

semipelagiani. *Vide* Pelagiani, Massilienses, et Vitalis. VII, 561.

semiramis uxor Nini. VII, 561. Semiramis incestuosa. VII, 561. A filio interfecta perhibetur. VII, 561. Semiramis Babylonem aut condidit aut instauravit. VII, 561, 562.

Semita est via angusta. IV, 1856. Semitæ, consilia et cogitationes. IV, 1802. semitæ, præcepta Dei sunt. IV, 1808, 1857. semitæ duæ ad regnum cælorum. V, 1649.

Semitarii lupi. VI, 682.

Semper aliquando inestigitur, quamdiu hic vivitur. IV, 1558.

senarii numeri perfectio. III, 296, 298, 301, 339; V, 543. Unde oritur. III, 301. Senarii perfectio in Scripturis commendata. VIII, 892. In edificatione corporis Christi, ac templi Jerosolymitani. VIII, 895. Senario numero perfectio operum Dei significata. VII, 543.

Senatoria ætas. I, 1006.

Senatus a senio dicitur. III, 680.

Seneca populi Romani senator erat. VII, 192. Deos colebat. VII, 190. Quid de simulacris deorum sentit. VII, 190. Quid de eorum cultu. VII, 192. Seneca liber contra superstitiones. VII, 190. Seneca sacramenta et sabbata Judæorum reprehendit. VII, 192. Seneca temporibus Apostolorum claruit. VII, 190. Christianos nec laudat, nec vituperat. VII, 192. Senecæ ad Paulum legatur epistolæ. VII, 630.

senecta et senium discernuntur a Græcis. IV, 894. Senectus a sexagesimo anno incipit. VI, 45. Nullo statuto annorum tempore definitur. III, 193. solet tantum tenere tem-

poris, quantum reliquæ ætates. VI, 45. Senecta tota candida recto factis, juvenilis est. IV, 1179. Senectæ querelæ et incommoda. V, 501. Senectutem omnes optant antequam veniat, omnes de illa cum venerit murmurant. III, 1647; IV, 389. Senectutis et pulchritudinis desideria sibi invicem concordare non possunt. III, 1617. Senectus veterosa, vita vetusta. III, 1982. Senectus cum pueritia quomodo conjungenda. IV, 1472. Senecta Ecclesiæ in lætitia, cujus juvenus in pressuris. IV, 1179.

Senex et senior quo differant. III, 191; III, 541, 542. Seniorum ætas minor quam senum. III, 537, 566. Omnis senex etiam presbyter, non omnis presbyter etiam senex. III, 566. Senes etsi magis decet docere quam discere, magis tamen discere, quam quid doceant ignorare. II, 720. Senibus spirituales hostes minores sunt, sed tamen non desunt. V, 719. Senis in quo libido non senescit, verba impla. V, 879. Senex lxxxiv annorum cum conjugæ annis xxy continenter exactis, lystristram ad libidinum sibi emit. X, 715. Qui subscribitur, senex Ecclesiæ summensis. II, 490. Ac vocatur simpliciter, Senex. II, 577. Idem subscribit, primæ sellis Numidie provincie. II, 404. Senex pro Primate. II, 953, 954. Senex Aurelius. II, 867. Senex Donatianus. II, 891. Senex Alypius inscribitur. II, 1012. Senex Saturninus. II, 94.

Sensationes quomodo fiunt. III, 562, 563.

Sensibilia quænam sint. VII, 251. Sensibilia, non quia sentiunt, sed quia sentiuntur nuncupata sunt. VII, 541. Sensibilia ita sensibus corporis capimus, ut de his non sensu corporis judicemus. VII, 541. Sensibilia intelligibilibus postponenda censuerunt Platonicæ. VII, 271. In rebus intelligibilibus Philosophi divitias ponunt, in sensibilibus egestatem. II, 65. Omnia quæ corporeus sensus attingit, ne puncto quidem temporis eodem modo manere possunt. II, 63; VI, 13. Sensum dolendi et gemendi esse in plantis et lapidibus opiunt sunt Maichæi. III, 2074. Sensum habere et terram et ligna et lapides dicunt Maichæi, et hæc intelligentiore vita vivere, carnes autem obtusiore. VIII, 306.

Sensus quid sit discutitur fuse. I, 1038. Sensus alii dicuntur corporis, alii animæ. I, 875; X, 496. Alii sunt exteriores, alii interior: exteriores ab interiori sentiuntur. I, 1246. Non vero a se ipsis. I, 1246. Sensus corporis unde. III, 466. Sensus omnes ex puncto et quasi centro cerebri diffusi. II, 519. Sensus quinque. V, 233, 374, 624; VIII, 91. Cuiusque sensus ad quatuor elementa quidam referunt. III, 281. Sensus quinque juga. VI, 687. Sensus quinque quasi quinque viri animæ. III, 1317; VI, 57, 58. Sensus officia. I, 786. Sensus quinque, janua quinquepartita. V, 574. Externalis sensus dicuntur janua carnis. I, 780. Sensus nuntii per quos homo interior cognoscit. I, 783. Nuntii carnis. IV, 1907, 1908. Sunt quasi oculi mentis. I, 873. Sensus fenestræ sunt domus, cujus habitator est animus. V, 428. Frustra patent, si absit anima. V, 428, 609. Sensus per se non sentiunt, sed alius est intus qui per eos sentit. V, 561. Quomodo anima sentiat quæ sunt extra carnem suam. II, 518. Sensibus nihil percipi, nisi mens adsit. II, 614. Sensibus sibi nuntiata, mens foris relinquit, eorum incorporeas similitudines incorporaliter commendans memoria. II, 614. Notus in omnibus sensibus inchoatur a subtilitate ignis. III, 282. Sensus uno hebetato, fiunt alii acutiores. VI, 448. Quidam Philosophi ista omnia, quæ corporis sensu percipit animus, quatuor in genere posse confabulant, non vero scientiam. I, 947. Sensus nunquam fallunt, inquebant Epicurei: non plus assentiri quam ut tibi ita apparere persuadeas, et nulla deceptio erit. I, 947. Geometria sensibus percipi non potest. I, 874. Quidquid sensu attingitur, non unum sed multa esse convincitur. I, 1252. Non judicandum de ordine rerum ex sensibus. III, 357. Homines sensibus additi res spirituales cum formis et coloribus in cordibus suis pingunt. III, 426. Sensus corporis non sensibus corporis considerandi. II, 517, 518. Sensibus corporis quidam Philosophi semper, alii non semper, alii nunquam putarunt esse credendum. VII, 601. Miserabilis fallitur, qui nunquam putat sensibus esse credendum. VII, 646. Sensus in rei cuiusque evidèntia credendum. VII, 646. In sensibus quædam apparent vestigia rationis. I, 1010. Sensus interior in homine. VII, 541. Sensus interior moderator ac iudex est exteriorum. I, 1247. Differt a ratione. I, 1247. Inest bestiis. I, 1247. Sensus curiositas impedimentum fidei. V, 645. Sensus nullo percipitur veritas, tamen amatur. V, 870. Sensus interiores omnes delectantur iustitia. V, 869. Sensus habent et bestie. V, 235. Et in bestiis nonnullis acutiores sunt quam in homine. V, 1260. Sensibus irrationalium animalium inest quædam scientiæ similitudo. VII, 541. Sensus daemonum acerrimus, in cuius comparatione noster nec sensus putandus. II, 72.

Sensuum libido in paradiso non erat. X, 1093. Sensuum voluptas qualis in paradiso esse potuerit. X, 1096. Sensus

delectationes licitæ et illicitæ. V, 868. Pulcher motus sensuum mulcet, per sensum autem animum. I, 1040. Per sensum in anima plagis sæpe vapulamur. III, 126. Sensus mortificatio. X, 709, 770, 771, etc. Magni est ingenii sevocare mentem a sensibus. II, 517. Sensus non sentire, atque illis non utendum sicut pecnis, ut addas ventri, non menti. V, 699. Qui bene sensibus nititur, intrat in gaudium Domini sui. III, 168. Sensus delectatio æternæ vitæ iocunditati comparata, ne quidem commemoratione digna est. I, 774. Consuetudine his carendi appetendique meliora, fit ut non delectent sensibilia. II, 65. Sensus quoque sunt januæ, per quas quisquis non admisit corruptionem, inter quinque virgines computabitur. IV, 1920.

Sentire quid. I, 1171. Sentire non est corporis, sed animæ per corpus. III, 282. Sentit anima per sensum. V, 561. Sentire est animatæ viventisque carnis indicium. III, 565. Aliud est summa stoliditate, aliud summa sanitate corporis nihil sentire. I, 1171. Sentit tota anima, quod sentit in corpore etiam non toto. II, 722. Sentit tota anima, cum aliquid per corpus sentit, quia hoc totam non latet. II, 444. Sentendi vivacitas, necessitas, utilitas, et libido distinguenda. X, 770. Non est impossibile Deo, et auribus prestare sensum videnti, et oculis audiendi. X, 340.

Sententia unde nominatur. VII, 318. Sententiam dicere de aliis aut non dicere, aut aliorum de nobis æqua lance pendere, quantis plenum scrupulis. II, 334. Sententiæ mutandæ triplex causa exponitur. II, 274. Sententiam turpe est mutare, sed veram et rectam: nam stultam et noxiam, et laudabilem et salubrem est. II, 221. Laus prima a vera sententia non moveri; secunda falsam mutare. IX, 497. Ubi parvis numeri sententiæ fuissent, præcipui absolutio damnationi solet. VII, 587. Multos esse in Ecclesia, qui auctoritate nominum in sententia teneantur, aut a sententia transferantur. II, 1011. Sententiarum diversitatem inter carissimos illæsa caritate esse posse. II, 289. Sententis potentum quam multi adulerunt. II, 1048. Sententia Dei in peccatores mutatur, si ipsi mutentur. V, 452. Sententia ultima mittens aut in regnum aut in ignem. V, 1543.

Sentia dea, quæ sententias inspirat. VII, 122.

Sentire. V, 1274.

Sentimus Deus. VII, 495.

Sen, interpretatur tentatio oculorum. IV, 1750. Item germen inutile, vel tentatio calens. IV, 1760.

Separati a facie Dei quanta sit pena. IV, 869.

Separationis consilia inania sunt et perniciosæ atque sacrilega, quia et impia et superba fiunt. IX, 93. Separatio cordis a malis præcipitur in Scripturis, non corporis. IX, 88, 90, 93, 668, 669, 674, 747. A malis corde, non corpore recesserunt Jeremias, Isaias, David, Paulus apostolus, Cyprianus. IX, 100, 101, 102, 109. Contra separationem cordis tantum a malis, obiectio solvitur. IX, 91. Vide Donatistæ, schisma.

Sepeliendi et sepulcra construendi cura sit pro viribus. V, 957. Sepeliendorum corporum curam tantam non gesserunt frustra Patriarchæ. III, 592. Sepultura.

Septem dierum altior allegoria. III, 493. Septem ætates mundi. III, 490.

Septenarius. V, 518, 581, 632, 1161, 1166, 1170, 1242. Septenarii numeri significatio. III, 1336. Perfectio. VII, 345. Septenarius est numerus perfectus. III, 634. Septenarius numerus universitatem significat. VII, 545. Ac totum hoc tempus volubile. IV, 1392, 1917, 1918. Ad Spiritum sanctum pertinet. III, 326, 651; V, 75. Gratiam significat. IV, 1961. Et Ecclesiæ perfectionem. VII, 529. Septenario numero creatura figuratur. II, 218.

Septimus dies cur a Deo sanctificatus. V, 80. Septimus dies non habens vesperam. V, 80.

Septies pro semper. V, 652. Septuagesimi septimi numeri explicatio. III, 1533, 1536. Numero septuaginta septem, omnium peccatorum abolitio significatur. III, 1077.

Septuaginta interpretes quare ab Hebræo variant. II, 245; III, 1159; VII, 604. A veritate Hebraica non discrepant. VII, 606. Septuaginta editio asteriscis verubusque distincta. II, 753. Pleraque prioris laboris (in ea adornanda) fraude cuiusdam amisit Hieronymus. II, 753. Quare virgula seu obeli et asteriscus aliquando positi sint in editione lxx interpretum. II, 261. Hortatur August. Hieronymum ut hæc latine veritati reddat. II, 245. Cur mallet Augustinus translationem ex Græco quam ex Hebræo. II, 242. Historia versionis Septuaginta. VII, 605. Versio hæc a Ptolomæo Ægypti rege procurata est. VII, 255. An Septuaginta interpretes singuli cellis singulis interpretati sint, an contulerint invicem, non constat. III, 46. Non contulerunt secum. VII, 605. Septuaginta interpretes ore uno in suis interpretationibus consonaverunt. III, 595. Auctoritate prophetica ex consensione mirabili interpretati sunt Scripturas. III, 784; IV, 1115, 1116; VII, 602, 603. Septuaginta interpretes non solum interpretationis, sed et prophe-

Jas munere illustres. III, 595; VII, 604. Septuaginta interpretum auctoritas quanta. III, 595; VII, 450, 470. Septuaginta interpretes credendi sunt interpretati divino Spiritu, quo et illa dicta sunt quæ in Hebræis litteris sunt. IV, 1757. Septuaginta interpretum versio non parvum habet pondus. II, 245, 290. Potioris est inter Græcos auctoritatis. III, 44. Eam cæteris præferunt Judæi. VII, 603. Interpretationem Hieronymi de Septuaginta, sibi mitti petit August. II, 290. Quare hoc petat. II, 290. Augustinus Hieronymi interpretationem LXX ex Hebræo non vult legi in Ecclesia, ne plebs Christi novitate perturbetur. II, 290. Codices Græcos interpretationis LXX ex Hebræis emendandos quidam putarunt. VII, 604. Septuaginta versio in usu apud Latinas Ecclesias. VII, 604.

Septuplum pro toto. V, 518.

Sepulcra operosissime fabricata. V, 641. Sepulcrum domus appellatur. IV, 554. Et memoria. IV, 554. Sepulcrum marmoreum. VI, 677. Sepulcrorum et picturarum adoratores. I, 1542. Immoderatus circa mortuorum cadavera luxus. I, 1542. Sepulcrum patens allegoricum. IV, 87. Sepulcrum animæ mortuæ, corpus est. IV, 1117.

Sepultura quam sollicitè curetur, videmus. V, 848. Sepultura cura inest hominibus ex naturali affectu erga corpus. VI, 598. Hinc dolent insepultos quos amant. VI, 599, 600. Hunc affectum Martyres contempserunt. VI, 599. Cur eos insepultos esse sivit Deus. VI, 599. Sepultura licet defunctis non optuletur, culpa tamen irreligiositate negligitur. VI, 601. Sepultura officium exhibentes Scripturæ commendant. VI, 600. Hinc Scripturæ minantur prophetam verbi Dei violatorem. VI, 598. Mortui a viventibus visi sepulturam sibi petere, non evincunt hanc ipsi curæ esse. VI, 600. Corpori humano quidquid impenditur, non est presidium salutis, sed humanitatis officium. VI, 600. Utrum sepultura quæ fit in memoriis Martyrum prosit aliquid spiritibus mortuorum. VI, 157. *Vide* Mortui. Quadraginta dies sepulturæ aliquid penitentia significant. III, 224. Triduum crucifixi, sepulti, suscitati. II, 215. In celebratione Paschæ, crux, sepultura, et resurrectio Christi observanda. crucem gerere debet Christianus in præsentis vita, sepultura et resurrectio spe et fide geritur. II, 215. Sepultura remissionem peccatorum significat. III, 592. Sepultura et Christi et nostra vespere. IV, 224. Sepultura cura laudabilis. VII, 27. Deo placet. VII, 27. Fidem resurrectionis adstruit. VII, 27. Sepultura Christianis sine eorum danno deesse potest. VII, 26, 27. Sepulturam philosophi contempserunt. VII, 26, 27. Et sæpe universi exercitus. VII, 26, 27. Sepultura conditio, curatio funeris, etc., magis sunt solatia vivorum, quam subsidia mortuorum. VII, 26.

Sequendus Deus, non antecedendus. IV, 758. Sequi Christum est imitari. VI, 411. Sequi Agnum quocunque ierit, proprium est virginum. VI, 410, 411.

Seranus vicarius. IX, 516.

Seranus proconsul. IX, 579.

Serapis maximus Ægyptiorum deus, unde sic dictus. VII, 563. Capitulum pendebat penam quisquis eum hominem fuisse dixisset. VII, 563. Deliramenta circa cultum ejus. VII, 563. Ejus templi eversio. *rædicta*. VI, 581, 587.

Sergius Orata fortunatissimus. I, 972, 975.

Sermo sæpe qui audienti placet, displicet dicenti. VI, 311. Nulla major hujus rei causa, nisi quia libet inusitate cernere, et tædet usitate proloqui. VI, 312. Sermo ex tristitia procedens minus gratus est. VI, 321. Sermo inter eos qui se benevolent noverunt, nulla de re fructuosior, quam unde boni beatique simus. II, 1030.

Sermo Dei, homines deos facit. III, 1745. Non semper hominem convertit. VII, 445. Ipsa divina eloquia nonne palpantur potius quam tractantur a nobis? II, 333. Sermo Dei fidelibus est tamquam pisci hamus. III, 1700. Caput si capitur. III, 1700. Sermo Dei neminem timet. IV, 1351. Cujusnam adversarii sit. IV, 342. Sermo Dei adversarii noster, cui consentiendum cito. V, 76, 246, 637, 1171. Sermo Dei, panis noster quotidianus. V, 581. Sermoni Dei hic consentientium quis fructus in morte. V, 581. Sermo Dei, gladius bis acutus. IV, 1935. Sermo Domini cum flagellatur, ingeminantur flagella Christo. III, 1469. Sermones stando auditi. V, 1253. Sermo dicitur Mercurius. VII, 208.

Serpens. Quare per serpentem diabolus permissus est tentare. III, 455. Serpens non est ausus loqui viro, sed ad eum deiciendum femineo usus est ministerio; per infirmorem obtinuit fortiorem. V, 1008. Serpens pollicitatione scientiæ seducens. V, 1495. Adam non credit serpenti. III, 452, 454. Quomodo serpens homini locutus est. III, 444. In serpente diabolus. III, 296. Maledictio serpentis est figurata. III, 449. Maledictio serpentis reicitur ad diabolum qui per serpentem operatus est. III, 449. Serpentis inimicitia cum Eva, et penæ. III, 210. Serpentem laudabant *hanichæi*, quod homini per suum consilium oculos aperuit.

VIII, 208. Serpentem pro Christo habuere *Manichæi*. VIII, 315. Serpens ex Moyse virga. V, 61, 67. Serpens æneus in eremo suspensus. V, 61, 1542. Cur exaltatus in eremo, et cur æneus. III, 2120, 2121. Quid præfiguret. V, 1562. Quid significet. VII, 286. Fuit figura mortis Christi. X, 145. Sive Christi in cruce exaltati. IV, 933, 1578. Serpentem æneum, cum populus tamquam idolum colere cœpisset; rex Ezechias contrivit. VII, 286. Dæmonibus potestas datur, ut ad incantationem hominum serpentes moveant, ad primi facti memoriam commendandam. III, 444. Serpentes magis moventur carminibus hominum, quam ullum aliud genus animalium. III, 444. Serpentes verba Marsorum non audiunt nec intelligunt, nisi diabolica vi operante. III, 444. Serpens et in bono et in malo est in Scriptura. III, 79. Serpentes sapientia qualis et unde. III, 450, 444. Serpentes astutia. III, 1566; IV, 681, 682, 1806. Quomodo imitanda est. IV, 681; V, 425. Serpentes boni allegorice, id est non perniciosi ad nocendum, sed astuti ad cavendum. I, 858. Serpentes diu vivunt. VII, 240. Serpentes visu acutissimo. I, 1352; VII, 799; VIII, 197. Et luce gaudent. I, 1352. Serpentes quosdam volasse legitur. VII, 110. Serpentes aprici. I, 1352. vanducari a serpente. VI, 291. Serpentis cibus, terra, id est homines terrena sapientes. IV, 1586. Serpentes visibiles peccata significant. V, 1343; VIII, 661. Serpentis caput, prima suggestio. IV, 1581. Serpens, hæreticorum figura. III, 216.

Serpentini hæretici. III, 217.

Serotinus episcopus. II, 759, 781.

Q. Serorius Marianarum partium sectator, a *Sylla* proscriptus. VII, 109. Bellum civile excitavit. VII, 109.

C. Servilius prætor. VII, 106.

Q. Servilius magister equitum. VII, 90.

Servilius monachus. II, 697, 698.

Servilius episcopus. II, 759, 781.

Servitus qua homines hominibus servi sunt, de pena peccati exorta est. III, 450. orta est ex peccato. VII, 643. Servitus panalis, qua lege ordinatur. VII, 644. Servitus Ægyptiaca quot annis duravit. VII, 502. Servitus duplex genus. III, 1849, 1854. Servitus alia, præter Domini servitutem, amaritudine plena est. IV, 1275. Servitus quibusdam utilis est. VII, 649. Et hac ratione dici potest justa. VII, 649. Felicius servitur homini quam libidini. VII, 644.

Servitus sub peccato quæ dicitur. I, 1233; V, 945; VI, 282. Servitus est cum delocet peccare. X, 218. Servitus sub vitis, gravissima omnium. VII, 115. Ab ea non liberat nisi Christus. V, 744. Servitus Dei quanto commodior servitute vitiorum. V, 528. Servitus justitiæ, vera libertas. VI, 247. Justitia est ut infirmior ratio serviat fortiorem. III, 590. Servitus justa et justa dominatio, cum peccata homini serviunt. III, 589. Servitus Legis, et libertas Evangelii. I, 1334. Servitus sub lege nonnullis in experta. VI, 288. Servitus quisnam spiritus. III, 2071. Qui per caritatem servit, libere servit et sine miseria obtemperat Deo. III, 2137. Libera servitus, ubi non necessitas, sed caritas servit. IV, 1275. Servitus misera idololatrarum. III, 151.

Servi unde dicti. VII, 643. Servi appellatus est, qui ex bello servatus est. III, 590. Servi nomen culpa meruit, non natura. VII, 643. Servus nullus est hominis aut peccati natura, in qua prius Deus hominem condidit. VII, 644. Servum hominem homini vel iniquitas vel adversitas fecit. III, 590. Servi nomen nusquam Scripturarum legitur, ante maledictionem Noe in Chanaan. VII, 643. Servos Christianos libertatem a dominis flagitare vetat Apostolus. III, 624. Servus Christianus effectus non dedignetur servire domino infideli et malo. IV, 1635. Nisi forte jubetur aliquid contra Christum. IV, 1634. Cum Christo jubente servus homini, non illi servit, sed illi qui jussit. IV, 1635. Servus hominis, servus cupiditatis. V, 1505. Servi quid debeant dominis, et domini servis. I, 1537. Servi quomodo a primis patribus habiti. VII, 643. Servi tamquam filiis consulatur ad colendum Deum. VII, 644. Christianus non debet sic possidere servum, quomodo equum aut argentum. III, 1260. Servorum penæ. V, 885. Servi quomodo suam servitutem, aliquatenus liberam facere possunt. VII, 644. Servus publici civitatis. II, 505. Servus fidelis manumittitur. V, 145. Servorum manumissio episcopalia gestis. V, 1576, 1577. Servi Dei sumus, et quia creavit, et quia redemit nos. V, 146. Omnis creatura, velit nolit, Deo subjecta est. VI, 294. Omnia Deo servantur, sive ad vindictam peccatorum, sive ad hominis liberationem. III, 135. Anima si Deo serviat, ei cætera servantur. III, 159. Non deneganda Deo fides, quæ exigitur a servo. V, 87, 219. Servus fugitivus Dei. IV, 1790, 1791. Servi Dei si noluerimus esse, et sub diabolo erimus, et veri Domini potestatem non effugiemus. V, 251. Servus Deus non indiget, sed servi Deo. III, 2044. Servis suis utitur Deus, non ad suam, sed ad eorum utilitatem. V, 86. Servos suos Deus aliquando visibiliter liberat, aliquando invisibiliter non liberat; sed semper invisibiliter liberat. III, 2040.

Serviendum Domino in timore, et exultantium cum tremore. X, 930. Servire Deo, perfecta libertas est. I, 1078; II, 128. Serviri sibi vult Deo voluntarie, non necessario. III, 154. Justus Deo liberaliter servit, injustus autem compediis servit. VI, 294. Servire Deo libenter et caste, magnum bonum est. II, 87. Quis serviat Deo carne, quis spiritu. V, 915. Quodlibet quisque facit, si hoc animo facit, ut terrenum emolumentum consequatur, serviliter facit. V, 308. qui propter terrena Deo serviunt, vero corde servire non possunt. V, 168. Servientes Deo spe carnalis beneficii, ad vetus Testamentum pertinent. V, 32, 167. Hæc est iustitia, non anteponeere servos Domino, nec æquare. IV, 904. Serviendum est Deo tota et plena et libenti voluntate. IV, 878. Servire qui noluerit caritati, necesse est ut serviat iniquitati. IV, 163. Merito subderis iniquitati, domino quem tu tibi ipsi fecisti, quia ei qui te fecit subditus esse noluit. IV, 163. Episcopi fidelium servi facti sunt per Christum. IV, 1363, 1366. Bene Christo servis, si servis quibus Christus servavit. IV, 1365. Servitute libera ministerium debere se dicit August. piorum studio. II, 1089. Servi rerum mortalium fiunt, qui earum domini esse desiderant. I, 1530. Servus Dei, populus Dei, Ecclesia Dei. III, 1470.

Servi Dei pro Monachis. V, 1070. Servis Dei necessaria suppletur laudantur. VI, 578. Servis Dei Paulus vult a fidelibus necessaria suppleri. VI, 561. Quæ comparare sibi nequeunt propter occupationes ad infirmitates. VI, 562, 564. Innuunt alios ex eis a piis fidelibus, alios ex operibus manuum suarum sustentari. II, 692. Augustinus servus Christi, et per ipsum servus servorum ipsius. II, 978. Regula ad servos Dei. I, 1377.

Servius Tullius rex Romanorum. VII, 92.

Servus Thubursicensis episcopus quid passus sit a Donatistis. IX, 521, 522.

Sesque unde dictum. I, 1093.

Sessio nunc honorem, nunc humilitatem significat. IV, 1671, 1763. Sessio humilitatem significat. V, 967. Sessio Christi ad dexteram Patris. V, 1070.

Seth resurrectio interpretatur. VII, 460, 461. Seth quo sensu natus Adæ pro Abel dicitur. VII, 457. Seth filii, filii Dei et Angeli dicuntur. VII, 469. Et antequam cum filiabus hominum miscerentur, Deo generabant, non sibi. VII, 469. Seth successio decem generationibus clauditur, et duodenario numero dicitur. VII, 463.

Sethiani hæretici unde sic dicti, eorumque dogmata. VIII, 29.

Severinus Augustini consanguineus, Donatista. II, 194.

Severitas, quasi sæva veritas. V, 935. Severitatis et caritatis ingenium. II, 958. Melius est cum severitate diligere, quam cum lenitate decipere. II, 525. Severitas exercenda est in peccata paucorum, in alios autem lenitas. II, 92.

Severus Imperator. VII, 602.

Severus episcopus Milevitanus. II, 125, 229, 358, 759, 781, 1094; IV, 1227, 1715. *Not. (a).* V, 1576; VII, 714. Augustini concivis et amicus. II, 294. Magnis laudibus extollit Augustinum. II, 418. Severi episcopi neptis de Sitifensis a barbaris ducta. II, 426.

Severus diaconus cæcus. V, 1576.

Severum a Severo, eorumque errores. VIII, 30.

Sextus Pythagoricus. I, 647.

Sexus in creatione distinctio. VII, 429, 430. Sexus feminæ non est vitium, sed natura. VII, 778. Sexus nullus est quibusdam quæ ex aquis vel terra nascuntur. III, 287. Sexus temine conversio in masculinum. VII, 410, 411. Sexus uterque, Christi ortu honoratus. V, 1008. In spem reparationis adductus. V, 106. Sexus uterque resurget. VII, 778.

Si, pro nequaquam ponitur in Scriptura. VII, 513.

Sibyllas plures fuisse Varro tradit. VII, 579. Sibylla Erythræa. VII, 579. Cumæa. VII, 580. Samia. VII, 582. Sibyllini libri, genus oraculi. VII, 98. Sybillæ, Trismegisti, aut Orphei prærogia de Christo, accommodatiora esse Gentibus, quam Hebræorum prophetarum testimonia, docebat Faustus. VIII, 281, 282, 290, 292. Sibylla prophetissa non Christi, sed tamen de Christo quædam prædixit. III, 2069. Sybilla Cumæa de unico Salvatore fortassis aliquid audierat in spiritu. II, 1073. Non est cui alteri præter Christum conveniat carnea Sybillinum a Virgilio translatum. II, 1073.

Sicca. IX, 219.

Siccæ oppidum. II, 1019.

Sichina, humeri interpretatur. IV, 718.

Sicilia montes flammis æstuant, et integri perseverant. VII, 712.

Sicilidba. IX, 227.

Sicut, aliquando ad similitudinem, aliquando ad proprietatem refertur. IV, 1639. Non semper ad æqualitatem refertur. III, 1923, 2013, 2047.

Sicyoniorum regnum admodum parvum. VII, 561. Florebat Abrahæ temporibus. VII, 497. Quot annos duravit. VII, 577. Quando consumptum. VII, 577.

Sidera unde facta. III, 265. Sidera partes Jovis esse, eaque vivere, ac deos esse dixerunt. VII, 125. Sidera quibusdam propriis animis vivere an Platoni concedendum. VII, 388. Sidera nonnullis videntur lucida corpora sine sensu. VI, 260. An sidera æqualiter fulgeant. III, 277. Singula sidera vaga, singulos suos vel globos vel circulos habent. III, 235. Sidera sintne angeli, incertum. VI, 260. An sidera per quosdam spiritus regantur, et ab eis animentur. III, 279, 280. Sideribus hominum nomina impositi adulatio. IV, 1192. Siderum observatio alia utilis, alia vana. II, 211. Siderum observatio ad cognoscendam vitæ seriem vana. III, 51. Sideribus voluntates animi non subduntur. VII, 146. Sideribus qui contendunt decerni quid agamus, quid patiamur, dei cultum evertunt. VII, 141. Si cælestis necessitas admittitur, quale iudicium de hominum factis Deo relinquatur. VII, 141, 142. Inquisitioni de intervallis et magnitudine siderum tempus expendere non expedit nec congruit. III, 277. Siderum cognitio non multum ac prope nihil adjuvat ad tractationem Scripturarum. III, 57. Comode honesteque contemnitur. III, 57. Nihil ex ea in nostra facta trahere possumus. III, 57. Siderum nomine intelliguntur ii qui conversationem habent in cælis. III, 878. Præter solem et lunam cætera sidera non adorant Manichæi. VIII, 546.

Signare, quid. III, 1604.

Signum, quid. I, 1046. Signorum definitio. III, 19, 20, 35. Et divisio. III, 19, 20. Signorum varia genera. I, 1198, 1199. Signa sui significativa. I, 1205. Res quæ significantur, pluris quam signa pendenda sunt. I, 1210. Signum mathematicum quid. I, 1046. Ejus et puncti discrimen. I, 1046. An res aliqua monstrari possit alioque aliquo signo. I, 1196. An signa signis monstrantur. I, 1084. Signum magis res cognita, quam signo dato ipsa res dicitur. I, 1214. Signa et prodigia mendacii. VII, 687. Inter signa licita et augurationes illicitas discrimen. III, 564. Signum a Deo petere an liceat. III, 564. Inter signa principatum obtinent verba. III, 37. Signa vel propria sunt vel translata. III, 42. Utrumque definitio. III, 42. Quomodo tollitur ignorantia signorum priorum. III, 42. Et translatorum. III, 46. Signum non in verbis tantum, sed etiam in cæteris omnibus signis animorum, non est nisi ipse animus inquirendus. III, 1114. Signa earum rerum quas significant, nomine appellata. III, 497, 705. Signa cum ad res divinas pertinent, sacramenta appellantur. II, 527. Ex signis quæ Christus futura prædixit, alia ad exidum Jerusalem, alia ad adventum Domini per Ecclesiam, alia ad adventum ultimum in quo iudicaturus est vivos et mortuos, pertinent. II, 914. Signis servire quid. III, 70, 71. Antiqui Patriarchæ ac Prophætæ servitute signorum non premebantur. III, 70, 71. Aliter Judæi a servitute signorum liberati, aliter Gentiles. III, 70.

Signum crucis in fronte. IV, 252, 585. Signum Christi in fronte credentes accipiunt. V, 1075. Signum Christi in fronte intus portantes. V, 942. *Vide Crux.* Signo crucis consecratur aqua baptismi. X, 861. Signum Christi repellit exterminatorem, si cor nostrum habeat Christum habitatorem. III, 1759. *Vide Christus, Crux.* Crucis signum in fronte tanquam in sede pudoris accepimus, ut de ea non erubescamus. V, 876, 941. Crux in libera fronte signum est novi Testamenti, ut circumcisio in latenti cruce signum erat veteris. V, 876. Circumcisionis signo Christus est prænuntiatus. V, 876, 916.

Signa Romana. IV, 935.

Silentium est auribus quod oculis tenebræ. VIII, 197. Silentio quantum student Passalorynchite. VIII, 42. Silentium appellatur etiam vox suppressa. III, 1754. Silentium metaphoricè quid significat. III, 886. Silentium cordis, est frigus caritatis; tacebis, si amare destiteris. IV, 404. Silentium in musica. I, 1125.

Silet modo Deus, et non silet. IV, 568, 1284, 1293. Quia ipse Deus tacet et clamat, tacet a iudicio, non tacet a præcepto; sic et tu tace ab elatione, noli ab invocatione. V, 794. Silet Christus ante iudicium, nec tamen silet. V, 124, 126, 129.

Silva superstitione Gentilium facta erat omnis terra. IV, 1230.

Silvanus deus fetis mulieribus infestus. VII, 187.

Silvani incubi. VII, 468.

Silvanus episcopus catholicus. IX, 700.

Silvanus sub Paulo episcopo subdiaconus. IX, 584. Gestis municipaliibus manifestissimus traditor expressus est. II, 168, 197; IX, 586, 511, 513, 514, 585; II, 168. Episcopus tamen Constantinensis seu Cirtensis a Donatistis ordinatus est. II, 168; IX, 256. A Secundo Tigitano. II, 168. In ipso exordio schismatis. IX, 387. Silvanus male excusatur a

crimine traditionis. IX, 584. Silvanus in exsilium actus. IX, 514.

Silvanus senex ecclesie *Summensis*. II, 490, 577. *Primus* aedilis *Samnidia* provincie senex. III, 495.

Silvanus agrorum et silvarum *præpositus*. II, 1065.

Silvester presbyter *Marcellini* episcopi *Romani* a traditionis crimine vindicatur. IX, 610.

Silvius *Ænææ* filius posthumus, quartus rex *Latinorum*. VII, 576.

Simon senex. V, 891, 1267, 1505, 1658.

Sinice corpori pulchritudinis bonum inest, licet minus. VIII, 537.

Simile cum aliquod dicitur, ex omni parte simile esse non intelligitur. VIII, 524. Undenam similia sunt quæcumque similia sunt. VI, 16, 17. Res quælibet in tantum est et pulchrior est, in quantum partes similes habet. III, 245. Similis simili coheret, dissimilis dissimilem refugit. V, 117, 1102. Similes Deo res dici possunt multis modis. VI, 52. Ex eo incipit homo similis Deo fieri, quando propter ipsam dissimilitudinem sibi displicet. IV, 959. Quisquis vult esse similis Deo, ab illo non recedat. IV, 896. Similis fit homo Deo, gratia. X, 285.

Similitudo vero opponitur. I, 891. Similitudo, non sensu, sed mente consistit. III, 146. In mente sunt tantum similitudines rerum quas cogitamus. II, 615. Similitudines rerum nominibus appellantur, quibus similes sunt. V, 745; X, 600. In similitudinibus una res potest appellari multis nominibus, et res a se valde distantes uno nomine. V, 470. Non undecumque datur similitudo, ab *Scripturis* laudatur ipsa res, sed tantum inde similitudo trahitur. IV, 679. Similitudines non undecumque possunt duci ad perfectum. IV, 1532. Similitudines contrariis rebus in *Scriptura* accommodatæ, circumstantia sui exponuntur. IV, 1378. Similitudines, quas affert *Scriptura*, an et in quo sint veræ. IV, 812. Similitudines temporales non inveniri, quæ æternitati comparentur. V, 606. Similitudines rerum creaturarum cum divinis multa habent discrimina. V, 670, 673. Similitudinum utilitas. II, 211.

Similitudinem inter et imaginem quodnam discrimen. III, 749. Similitudinem aliquid amplius esse quam imaginem quidam existimant. III, 749. Per similitudinem Dei omnia condita sunt, sola anima ad similitudinem Dei facta est. III, 243. Similitudo Dei proprie similitudo dicitur. III, 212. Similitudo Dei pro peccatum amissa. V, 82. Similitudo nostra cum Deo quandam perfecta, sive quoad animam, sive quoad corpus. VIII, 1035. Ea ex quibus ducitur aliqua similitudo ad Christum aut Sanctos significandos, non idcirco adoranda. IV, 1195. Similitudine ad Deum acceditur. IV, 537, 1217, 1273, 1274.

Simonis *Cyrenæi* factum *Donatistæ* pro se interpretantur. V, 294.

Simon magus. V, 601, 1023. Ejus hæreses. VIII, 23. *Simon* magus Christum se esse assererat. VIII, 23. Peccavit in Spiritum sanctum. III, 2098. Et eum tamen ad penitentiam invitavit *B. Petrus*. III, 2098. *Simon* magus accepit munus sacramentorum. IV, 1545. *Simonis* magi scelus. IV, 247, 1464, 1706. Jejunium sabbati exinde proleatum esse, quod *Petrus* Dominico die cum *Simone* certaturus, pridie jejunaverit, Romanorum aliqui existimant, alii falsum putant. II, 145.

Simoniani hæretici. VIII, 25.

Simplex natura unde dicitur. VII, 526.

Simpli ad duplum ratio ex perfectione senarii numeri. VIII, 602.

Simplex principaliter veraque dicuntur, quæ divina sunt. VII, 526, 527.

Simplicianus *Mediolanensis* presbyter. I, 749. Pater spiritalis *Ambrosii*. I, 749. Ejusque postea in *Mediolanensis* ecclesie legitime successor. I, 629; X, 906. *Simplicianus* episcopus *Mediolanensis*. VI, 101, 102, 162; VII, 509; X, 1026. *Simplicianus* consulitur ab *Augustino*. I, 749. Ad eundem scripti libri duo *de diversis questionibus*. I, 629.

Simpliciola virgo sacra. II, 905.

Simplex et fervor ex Spiritu sancto. III, 1426. Simplex est bonum. III, 208.

Simplicii ejusdam lusingis memoria. X, 520.

Simul stare potest cum prius et posterius. III, 519.

Simulacra alia manu facta, alia phantasmatum. III, 2090.

Simulacra velut deorum corpora esse asserit *Trimegistus*. VII, 247. In simulacris quod colere se dicebant *Pagani*. IV, 1244, 1483. *Simulacra* vitiorum corporalium consecraverunt *Romani*. VIII, 574. *Simulacrorum* usus unde exortus est. VIII, 400. *Simulacra* quo tempore diis constituta. VII, 861. *Simulacra* a *Seneca* reprehensa. VII, 190. *Simulacra* qui instituerunt, populis non metum demperunt, et errorem addiderunt. VII, 119, 198. *Simulacrorum* institutio *Ciceroni* non probatur. VII, 156. *Simulacra* veteres non habebant. VII, 881. *Cæsius* sine simulacris religionem ob-

servari sensit *Varro*. VII, 158. Quod *Judææ* gentis exemplo confirmat. VII, 158. In simulacris fallacia oracula reddebant demones. VII, 581. *Simulacrum* Deo nefas est Christiano in templo collocare. VI, 188. *Simulacrorum* cultores quantum deviant a veritate. VI, 90. *Simulacris* se lavere videri voluit *Adimantus*, quare. VIII, 147. *Simulacrorum* gentium destructio prædicta a *Prophetis*. VIII, 286, 287. *Simulacrum* ferreum magnetibus lapidibus in quodam templo suspensum. VII, 717. *Simulacris* Gentium non solum homo, sed etiam bestia melior. IV, 1482.

Simulare propositum sanctitatis pejus est, quam cadere a proposito. V, 1572. Simulata æquitas non est æquitas, sed duplex iniquitas. IV, 765.

Simulatores operarii in *Ecclesia*. V, 95.

Simulationem habet qui de justitia excidit. III, 1525. Simulationem fallacem in *Petro* *Paulus* reprehendit. II, 260, 280. Simulatio *Petri* et *Barnabæ* merito a *Paulo* reprehensa est. VI, 556.

Sina interpretatur mandatum. IV, 829. *Mensura*. IV, 850. Tentatio. III, 774.

Sinapis granum fidei fervorem significat. III, 1526. *Vena* expellere dicitur. III, 1526.

Sincerare. III, 1655.

Sinceritas et veritas quid. IX, 87.

Singularitatem occulta lege nature amant quæ principantur: subjecta vero etiam plura uni non sine decore subduntur. VI, 587; X, 419.

Sinistra nesciat quid faciat *dextera* tua, quid sit. IV, 1615, 1770.

Sinistra adversitatem significat. III, 492. *Temporalia*. III, 495. *Sinistra* flagellat Deum, ut emendatum ad dextram ponat. IV, 1146. *Sinistra* nostra, res et felicitas temporalia. IV, 1611, 1770, 1867.

Siviti diversa agendi ratio *Catholicorum* atque *Donatistarum*. II, 597.

Sivitense castellum. VII, 766.

Sivilensis regio. II, 428.

Siutæ. VI, 350.

Sinus secretum significat. IV, 1458. *Sinus* *Abrahæ*. III, 481; V, 115.

Sion requies Dei. IV, 1725. *Sion* interpretatur speculatio. IV, 70, 123, 598, 1006, 1261, 1507; VII, 519, 530. *Sion* vera est cælestis. IV, 1932. *Sion* ubi totum stat et nihil fluit. IV, 1763. *Sion* imago *Ecclesie* quæ nunc est, *Jerusalem* vero imago *Ecclesie* quæ futura est. IV, 122, 1261, 1507. Nunc intrant lapides in structuram *Sion*: perfectio ædificio non intrabunt. IV, 1504.

Sisara interpretatur gaudii exclusio. IV, 1053.

Sitifis. II, 1019. *Sitifensis* civitas terræ motu concussa. V, 137. *Sitifensis* *Ecclesia*. II, 795. De *Sitifensi* ducta est a barbaris *Sanctimonialis*. II, 426.

Sitis animæ, desiderium. IV, 750. His jucundus est fons vite, qui multum sitiunt. IV, 125. *Sitis* Christi in cruce quo spectabat. IV, 851. Quare *Christus* fel vultu bibere. IV, 852.

Sixtus martyr. I, 647.

Sixtus *Romanæ* *Ecclesie* presbyter. X, 1027. *Patronus* *Pelagianorum* antea iactabatur. II, 867, 874. Illi de ipsius amicitia se solebant efferre. II, 867. Inde dolebat *Augustinus*. II, 874. *Sixtus* ad *Aurelium* adversus *Pelagianorum* errorem scripsit, gratiam contra eos defendit, et ipsius anathema prior in frequentissimo populo pronuntiavit. II, 867, 874. Ad *Aurelium* senem per *Leonem* *Acolytum* scripsit brevissimam epistolam. II, 867, 874. Hanc descripsit *Augustinus*. II, 867. Scripsit et aliam prolixiorem, quam per *Firmum* misit. II, 866, 867. *Sixto* rescribit *Augustinus*. II, 866. *Epistola* *Augustini* ad *Sixtum* qua occasione ad monasterium *Adrum*, delata. II, 975. Et quæ inde inter fratres dissensio nata. II, 975. *Epistolæ* sue ad *Sixtum* *Augustinus* hujus sensum et scopum exponit. II, 969, 972. Cum inde turbati fuissent nonnulli. II, 970.

Sixtus episcopus. II, 759, 781.

Sixtus Philosophus. I, 647.

Societas hominum dando et accipiendo connectitur. VI, 120. Societatis connexio quanta. III, 778, 779. Societas omnis naturaliter fraudulentum socium refugit. X, 416. Societatis unitas et vinculum concordie commendatur in propagatione hominum per unicum hominem. VII, 572, 575, 576. Sine unitatis societate, vinculo caritatis inita, etiam *Spiritus* sancti dona nihil prosunt. VI, 157. Quod neque contra fidem, neque contra bonos mores esse convincitur, propter eorum inter quos vivitur societatem servandum est. II, 200. Societas justa est, quæ Deo servit. I, 691. Societatis humane curam habentibus, adest *Deus*. VIII, 82. Societas peccatorum quatenus vitanda. V, 549, 551, 555. Societas peccatorum multum nociva est. VII, 107, 111. Societas nobis boni vel mali, prout recto aut perditie vixerimus. V, 1102.

Socrates. I, 926. Auditor Archelai. VII, 226. Præceptor Platonis. I, 934; VII, 226. Socrates omnium sapientissimus Apollinis testimonio pronuntiatus est. III, 1048, 1055. Circa virtutem activam versatus est. III, 1048. *Æsopi* fabulæ pauculis versibus prosecutus est. III, 1048. Nihil scribere voluit. III, 1048. Socrates in activa sapientiæ parte excellit. VII, 228, 597. Cur omissis physicis de moribus scripserit, incertum. VII, 226. De diis quid senserit. III, 125. Socratis *dæmon*. VII, 259. Socratis dictum. I, 1053. Socratica sententia de facilitate doctrinæ. II, 1050. Socrates recte asserit, ea quæ discimus, non nobis veluti nova inseri, sed in memoriam recordatione revocari. II, 68. Cur per canem quemlibet, et lapidem, et quidquid obvium esset, jurare solet. III, 125. Socratis accusatorum alter vi multitudinis oppressus Interiit, alter exsilio voluntario mortem evasit. VII, 227. Socrates cur morte multatus. VII, 227. Socratem civitas Atheniensium, quæ publice damnaverat, publice luxit. VII, 227. Socrates post *Esdram* invenitur in chronicis. VII, 597.

Sodales quasi simul edales. V, 766.

Sodomorum terra paradiso Dei comparata. III, 533; VII, 722. Sodomorum facies mutata. VII, 722. Sodomorum iniquitas quanta. III, 538, 539. Sodomorum poma interiorum favillam mendaci superficie maturitatis includunt. VII, 722. Sodonitarum supplicium, specimen futuri iudicii. VII, 509.

Sol *selvum* Græcis dicitur. III, 236. In sole tria sunt, esse, lucere, et illuminare. I, 877. Solem lapidem esse ardentem dixit *Anaxagoras*. VII, 601. Solem negavit esse Deum *Anaxagoras*, sicut et *Epicurus*. VII, 601. Sol, luna et stellæ mundo, ut sensus Dei. VII, 212. Solem et sidera animalia esse beatissima et sempiterna docebant Platonici. VII, 309. Solem, lunam, et stellas rationales esse potestates docebat *Priscillianistæ*. VIII, 689. An hæc *Priscillianistarum* doctrina sana sit. VIII, 675, 676, 677. Sol, luna et sidera sint ne angeli, incertum. VI, 200. Solem non esse corpus *Manichæi* arbitrantur. V, 106. Sol divinitas non parva ab *Ægyptiis* aestimabatur. III, 584. Solis sacerdotium, magna dignitas apud *Ægyptios*. III, 584. De sole quam inepta sentiant *Manichæi*. VIII, 371. Solem navem lunam appellabant. VIII, 35, 539, 568. Solem ex igne bono factum docebant *Manichæi*. VIII, 35. Solem et Deum et partem Dei esse dicunt. VIII, 597. Sol a *Paganis* et a *Manichæis* adoratus. IV, 189. Solem adorabant *Manichæi*. III, 176; V, 529; VIII, 212, 500, 521. Solem ut portionem Creatoris adorabant. VIII, 591. Solem dicebant esse Christum. IV, 1194; V, 56, 103. Solem pro divina substantia et pro luce sapientiæ colebant *Manichæi*. VIII, 228. Solem et lunam cur colunt *Manichæi*. VIII, 569. Solem qui adoratur, aliter maledictus quam qui pendet in ligno. VIII, 501.

Solem philosophi dicunt sempiternum esse. II, 379. Ut quid sol creatus est, si lux prima sufficiebat diei faciendo. III, 234. Solem se mari immergere, atque inde totum ex alia parte mane surgere, figmentum est poeticum. III, 234. Sol movetur, quanta velocitate. V, 1262. Illum cæteris sideribus majorem esse non est mirandum. II, 80. Sol solius diei vel etiam universi cælestis calor præpositus. III, 1065. *Genethliaci* et fatorum assertores præcipuam partem soli tribuunt. III, 277. Sol, quando luna plena est, non potest defecare. II, 917. Solis defectio naturalis sub *Romuli* interitum. VII, 91. Solis defectio in passione Christi præter canonicum siderum cursum. VII, 92. Et vere prodigiosa. II, 917. Solis defectus insignis an. ccccxxviii die 19 Julii contigit. II, 903. *Not.* (a). Soles duos aliquando visos esse legitur in historia gentium. II, 917. Quidam peccantes aut debita non reddentes ad solem poni jubebantur a iudicibus. VII, 332. Christiani non observant dies et annos et menses et tempora, licet ad solem et lunæ computationem Pascha celebrant. II, 210; VIII, 156.

Sol justitiæ, veritas Christus. IV, 189. Qui impiis non oritur. IV, 1374. Sol justitiæ non oritur malis, impiis, et infidelibus. V, 1522. Sicut luna ad oculos nostros augetur recedendo a sole et minuitur ad solem appropinquando; sic anima recedendo a sole justitiæ ad exteriora progreditur, appropinquando vero se convertit ad interiora. II, 208. Solis virtus, ejusque et Verbi Dei discrimen. V, 676.

Solatia carnis et animæ in hac vita. IV, 755. Solatium terrenum magis in hominibus desolatio, quam consolatio reperitur. II, 495. Solatia vera non sunt in divitiis, dignitatibus, etc. II, 495. Solatium verum in æterna vita. II, 496. Solatia non parva homines boni etiam in hac vita videntur rastare. II, 493, 496.

Solidi. V, 964, 965.

Solitudo necessaria menti nostræ ad videndum Deum. III, 1535. Solitudo penitentis aptissima. I, 761. Hominem juvat ad animum cogitandum. I, 979. Summa Christianæ perfectionis est solitudine delectari. I, 1337. Solitudinem gignit sibi mentis intentio. VI, 145. Solitudinis desiderium

nascitur plerumque propter turbam tribulationum et scandalorum. IV, 633.

Solemnitas ab eo quod solet in anno. V, 1229. Solemnitas amicis exhibitæ. V, 634. Solemnitatem non pugnare cum veritate, dum præterita preterire non permittit. V, 1089. Solemnitates Martyrum celebrandæ imitatione virtutum. V, 1414. *Vide* Martyres. Solemnitas vernacula. V, 1208.

Solécismus quid. III, 44. Solécismi ad barbarismi ad orationis venustatem quandoque conferunt. I, 4001.

Solon Atheniensis unus e septem sapientibus. VII, 582. Solon quasdam leges Atheniensibus dedit. VII, 582.

Solon servus publicus Aptugnitaux civitatis. II, 504; IX, 540.

Solvendi officium Ecclesiæ datum, ut eorum vincula solvantur qui a peccato revixerint. V, 431, 594, 1549, 1711. Ipse ligatus solvit Christus, qui ligatus non est. V, 176. Nemo injuste ligandus, quia injusta vincula dirumpit justitia. V, 509. *Vide* Claves.

Somnia dormientium felicia in paradiso. X, 808. Somniorum visa non sunt corporæ, sed corporibus similia, etsi multi haud mediocriter acuti aliter sentiunt. II, 706. An in animo fiant ut in membrana ex atramento litteræ, aut sicut sigillum in cera, etc. non facile explicatur. II, 706. Somnia quomodo fiant quærit ab Aug. *Nebridius*, suas ipse exponens conjecturas. II, 71. Somniantium visa quatenus fiant. X, 539, 540, 541. Somnia qui ope *dæmonum* fiant. II, 75. Fieri possunt et animi facultate minuents et augentis cogitatione quodlibet. II, 75. Apparitiones extra somnum et in somno. II, 696. *Gennadius* in somnis audit hymnos Beatorum. II, 690. *Gennadius* ne dubitet utrum ulla sit post mortem vita futura, in somnis admonetur. II, 699. Somnia venerea sine peccato contingere possunt. III, 466. Somnia dormientium puncti felicitatis sæculi. IV, 1748.

Somni effectus. I, 1032. Somnus facit membra languescere. I, 1051. Somnus sæpe somniorum visis inquietus. VII, 786. Somnus facilius accedit ad duram terram, quam ad lectum inargentatum. V, 114. Somno non interruptur laudatio Dei, in somnis innocentia laudat Deum. IV, 1900. Propter affectionem animæ bonam in somnis quædam ejus merita clarent. III, 466. Somnus duplex, corporis bonus, animæ malus. IV, 750. Somni ecstatici *Adami* mystica explicatio. III, 205. Somnus pro morte positus passim in Scripturis. IV, 74, 1701, 1921.

Sonus triplex est, aut in voce animalis, aut in eo quod flatus in organis facit, aut in eo quod pulsa editur. I, 1013; IV, 1965. Sonus vehiculum verbi mente concepti. V, 185. Soni discrimen a numero. I, 1163. A cantu. I, 842.

Sophismata Scriptura detestatur. III, 58. *Sophistica* professio damnata in Scriptura. IX, 448. *Sophisticus* dicitur sermo consuetans verborum ornamenta abundantius quam decet. III, 58. *Sophistæ* latinorum litterarum eloquentissimi auctores. III, 505.

Sophonia quo tempore prophetavit. VII, 591.

Sor interpretatur angustia sive tribulatio. IV, 1055.

Soranus medicinæ auctor nobilissimus. I, 655; X, 639, *Refr.* 815.

Sors non aliquid mali est, sed in dubitatione humana divinam indicans voluntatem. IV, 246. Consuetudo sortes legendi de paginis Evangelicis non placet. II, 222. Sortis nomine gratia appellata, quare. IV, 246, 247. Sortem ubi approbet *August.* II, 1018.

Sortilegi. Ad sortilegos et præcantatores non recurrendum in morbis. III, 1441.

Sossii balnea. VIII, 111.

Spadonum castitas minus laboriosa. X, 845.

Spa alicuius Ecclesia. II, 154.

Spata quid. IV, 1935.

Species prima, qua ut ita dicam speciata sunt omnia, quæ, VI, 17. Species non latificabit in patria, quem fides non consolatur in via. V, 541. Species usitatus dicitur de corporibus vel similitudinibus corporum, licet sit etiam spiritualis. II, 606.

Species a specie vicissim gignitur. VIII, 990. Species corporales et intelligibiles. VII, 355.

Speciosus quomodo Christus, qui legitur non habuisse speciem. IV, 1338.

Spectaculorum dies. V, 332. Spectacula ludorum vana. V, 85. Spectacula theatrorum sunt illicita. V, 868. Periculosa VII, 44, 45. Et editoribus, et intuentibus perniciosæ. IV, 1918. Spectacula prohibita persuasione *Scipionis Nasicæ*. VII, 44, 45, 51. A spectaculis deterretur Christiani. V, 548. Spectaculorum studiis fiunt homines demonibus similes. VI, 329. Insani. VI, 330. Spectacula permittit non veri pastoris est. V, 274. Spectacula noxia et spectacula Ecclesiæ salubria. VI, 658. Spectacula sua habent Christiani. III, 1440; IV, 459, 1851, 1919, 1923; V, 333. Non desinit Deus edere nobis, quod cum magno gau-

dio spectemus. IV, 1035. Magnum spectaculum est videre Deum armatum pro te. IV, 325. Spectaculum Beatis Deus ipse est. IV, 1901, 1916.

Spectatores nugarum. 535.

Speculatores, hoc est, populorum præpositi. VII, 23.

Specula ingentia non reddunt majores imagines: in parvis autem specillis, etsi magna facies sese opponat, brevissima imago pro modo speculi formatur. II, 63. Speculorum vanitas. I, 668, 685. Speculum animæ, Scriptura. IV, 248, 1338. Tamquam speculum, mandata Dei inspicienda. IV, 1310.

Spes nisi bonarum rerum est, nec nisi futurarum, et ad eum pertinentium qui sperat. VI, 235. Sperare dolorem dictum improprie a poeta. VI, 234. *Malo quod teneo, quam quod spero*, proverbium vulgare. IV, 1646.

Spes alia gentium, alia Christianorum. V, 1034. Spes carnalis. V, 34. Spes bonorum temporalium quam inanis et incerta. V, 861. Spes vana in pecunia, in honore, in amico potente. IV, 237, 610. Spes perversa decipit, sicut bona et recta liberat. V, 535. Spes alia est præmium eternorum, alia divini auxilii. IV, 1541. Spes in solo Deo ponenda. VI, 344, 348. Non in temporalibus, sed in solo Deo sperandum. IV, 122. Titubat inter malos, qui non in Domino sperat. IV, 491. De se non debet sperare Christianus. IV, 472, 1140. Qui in se sperat, miser est; miserior qui in alio homine. IV, 313. Spem in se ponens, maledictus. VI, 285. Spes in homine non ponenda. IV, 437, 961, 962, 1631, 1632, 1889, 1890. Spem tuam si in alio homine posueris, inordinate humilis eris; si in te, periculose superbis. V, 108.

Spes tota collocanda in Deo. V, 165. Non in viribus liberi arbitrii. V, 902. Spes in Deum certa et fixa timorem alicujus non compatitur. IV, 200.

Spes Christianorum de æternis. V, 859. Quidquid fit, pro spe futura faciendum. V, 78. Spes nostra, resurrectio mortuorum. V, 1539. Speraunda hereditas, non qualis queritur per malam cupiditatem, quæ hinc omnino consumi, non ibi satiari debet. IV, 1466. Insana est spes eorum, qui aliquid a Deo præter ipsum Deum sperant. IV, 437, 458. Speramus Angelorum æqualitatem. V, 854. Quæ ad spem fidelium pertinet, oratione Dominica continentur. VI, 285. Sacramento spei quietis æternæ in hoc tempore consociatur Ecclesia. VIII, 265. Spes vitæ immortalis, vita est vitæ mortalitatis. IV, 1389. Spes sanctorum veteris Testamenti et novi omnino eadem. VIII, 536. Ad spem, ut ad fidem, pertinet non videre. VI, 235.

Spei nostræ certitudo. V, 861. Spes Christianorum quam solida. IV, 1074. Spes nostra in promissione Dei fundatur. III, 1636. Spes nostra quibus arris salutis a Deo erigitur. IV, 1941, 1942. Si filius Dei datus est nondum fidelibus, quid servatur fidelibus? V, 34. Spes nobis data salutis quia certa est, tanquam jam data esset eadem salus, loquitur Apostolus. VIII, 231, 232. Videmus in capite nostro quod speramus. V, 860. Spes nobis in Christo est, quia jam in illo completum est, quod nobis promissum speramus. VIII, 231. Spei certitudo in causa est, ut quod faciendum est, factum dicatur. V, 180. Spem nostram debilitare conantium colloquia cavenda. V, 859, 862. Vanitas eorum ostenditur. V, 860, 861. Spes non est nisi in aliqua conscientie bonitate. V, 863. Spes sua cuique est in conscientia propria. III, 71. Quo spes præcedit, vita sequatur. IV, 1774. Nisi gaudium spei nostræ cum tremore damnationis esset, in nobis negligens esset ipsa securitas et superba præsumptio. III, 885. Sperandum totum de misericordia Dei. IV, 210.

Spes et desperatio in peccatis timenda. IV, 1876, 1877. Sperando et desperando homines periclitantur, quomodo. III, 1651. Sperantibus et desperantibus quomodo consulti Deus. III, 1631. Spes perversa, qua differtur conversio. V, 159, 336. Ne spe veniæ peius homines viverent, mortis diem fecit Deus incertum. IV, 1501. Spes facilis veniæ quibusnam erit. V, 155. Spes nostra in quotidianis peccatis, humilis confessio. IV, 1828, 1884, 1885.

Spes hinc necessaria est. V, 369. Comes est fidei. V, 369. Spes nequit esse sine fide, sed sine ea fides potest esse. VI, 234. Sine spe esse non potest fides, quæ per dilectionem operatur. V, 866. Spes et caritas orant, fides credit et orat. VI, 234. Spes sine amore esse non potest, nec amor sine spe. VI, 235. Spes inanis aut nulla sine caritate. VI, 236. Spes dilectionem accendere solet. IV, 1487. Reipublicæ divinæ nos adsciscit fides, spes, caritas. II, 535. Spes salutem et beatitudinem in hac vita nobis obtinet. VII, 631. Spes solatiū in hac peregrinatione. V, 866. Spes lactat nos, nutrit nos, confirmat nos, hinc consolatur nos. V, 1188. Spes certa reditus nostri etiam peregrinando tristes consolatur et exhortatur. IV, 1884, 1889. Sperantibus revelatur dulcedo Dei. V, 791. Spes sine gaudio esse non potest. IV, 1885. Sancti semper gaudentes, et hic et in cælo; hinc de spe, ibi de re. IV, 1498, 1659, 1679, 1703, 1889. Spem

perdiderant discipuli post passionem Christi. V, 1110, 1115, 1118, 1120.

Spes et res. V, 312, 313, 1188, 1219, 1436. Spes non erit, quando erit res. V, 866. Spes in patria, non spes, sed res erit. IV, 1171, 1702. Spes Christianorum anchoræ comparatur. IV, 774.

Spei symbolum, lignum cedrinum. III, 734. Spes quasi lucerna accensa in nocte. V, 227. Spes per ovum significatur. III, 1342. Ovo comparata. V, 622. Spes futuræ vitæ custodiri non potest sine patientia, nec patientia sine mansuetudine. V, 860. Bonæ spei homo. X, 1028.

Spes. Inter Bonifacium et quemdam monasterii S. Aug. nomine Spem causa exorta est. II, 267. Quænam est illa causa. H, 268. Spes ille promoveri in clericatum conatur: manus ordinationis et imponere denegat Augustinus: turbulentius agere cepit Spes, ut nec Bonifacius presbyter in suo gradu esse permitteretur: Bonifacius paratus est honoris sui apud homines damnum petiti, potius quam usque ad Ecclesie perturbationem inaniter progredi. II, 268. Augustinus utrumque (Spem videlicet et Bonifacium) ad sepulchrum B. Felicis Nolensis mittit. II, 269. Bonifacius honorem suum (sacerdotalem) humiliter in peregrinatione occultavit. II, 269.

Speusippus sororis Platonis filius, ejusque in Academia successor. VII, 237.

Sphinx monstrum. VII, 571.

Sphinges. VII, 487.

Spicas vellere homicidium secundum Manichæos, innocentia secundum Christianum. VIII, 333, 381.

Spinæ et tribuli ligna que infructuosa, cur et quando creata. III, 290. Spinæ post peccatum natæ sunt homini ad laborem. III, 291. Spinæ, tribulus, sudorem laboris, partus dolorem, antequam homo peccaret, asserit Julianus fuisse instituta, non in supplicium irrogata. X, 1569, 1576, 1577. Spinæ in omnibus vitæ voluptatibus. IV, 1331. Spinis, quæ non pungunt in radicibus, quinam significantur. IV, 1805.

Spiniensis deus. VII, 129.

Spiritus multis modis dicitur. V, 747; VIII, 1035. Spiritus nomen, secundum id quod natura aliqua eo significatur, commune est omni naturæ incorporæ. II, 1045.

Spiritus sanctus. X, 484, 485, 486. Tertia in Trinitate persona. VII, 337, 338. Spiritus sanctus solo Spiritus nomine interdum significatur. V, 451. Spiritus sanctus cur sic appellatur. VI, 356. Unde proprie sanctus dicitur. V, 72. Ariani, Eunomiani, Macedoniani, Photiniani, Judæi peccabant in Spiritum sanctum. II, 814. Spiritum sanctum quidam hæretici prorsus negant, alii creaturam esse volunt; qui illi sint. V, 448; VIII, 44. Spiritum sanctum esse negant Sabelliani, Deum esse inefficaci sunt Ariani, corruptibilem esse ac missum tantum post trecentos annos fabulati sunt Manichæi: Cataphyrges adventum ejus in Apostolos negabant, sed prophetas in Phrygia elegisse fabulabantur: denique sacramenta ejus Donatistæ exsufflabant. III, 2099; VIII, 30. Spiritum sanctum negabant Sadducei. V, 447. Spiritum sanctum Patri et Filio æqualem, ejusdemque cum eis substantiæ nobilem agnosceret Macedoniani. VIII, 797. De Spiritu sancto quid senserint Ariani. VIII, 680, 681, 736. Spiritum sanctum Christo subjectum dicebant Ariani. VIII, 744, 716. De Spiritu sancto errores Arianorum, Eunomianorum, etc. V, 448. Spiritum sanctum delatam esse Patris et Filii hæretici quidam opinantur. VI, 191.

Spiritus sanctus de Patre procedens Deus. I, 1521; V, 1071; VI, 258, 634, 684; VIII, 697, 703, 722, 742, 752, 790; IX, 378. Spiritus sancti divinitas adstruitur. II, 1046. Spiritum sanctum Deum esse monstravit Petrus. III, 616. Spiritus sanctus versus Deus Patri ac Filio æqualis. VIII, 788, 827, 828, 927. Spiritus sanctus Patri et Filio consubstantialis et cœternus. III, 1826; VIII, 928. Simul cum Patre et Filio una sapientia. VIII, 938. Spiritus sanctus intelligitur nominato Patre et Filio. III, 1461. Patri atque Filio æqualem esse Spiritum sanctum demonstrat Ambrosius. III, 111. Spiritus sanctus in aliquot locis veteris Scripturæ insinuat. III, 584, 614. Non tamen vocatur Spiritus sanctus, sed Spiritus Dei. III, 584. Spiritus sanctus Patris et Filii Spiritus est. V, 451, 461. Spiritus sanctus Patri Filioque est communis. VII, 337, 338. Commune aliquid est Patris et Filii, quidquid illud est. VIII, 927, 928. Hæc communio substantia est. VIII, 927, 928. Aptius dicitur caritas, quam amicitia. VIII, 927, 928. Spiritus sanctus ideo communiter habetur a Patre et Filio, quia est amorum. V, 464. Ab utroque tamen distinctus, ut dilectio a diligentibus. VIII, 928. Omnia quæ habet Pater, non tantum Filii, sed etiam Spiritus sancti sunt. VIII, 848. Spiritui sancto ut Deo convenit quod de Patre aut Filio dici tantum videtur. VIII, 779, 783. Spiritus sanctus creator cum Patre et Filio. VIII, 785. Ad beatitudinem nostram sufficit perinde ac Pater. VIII, 832. Spiritui sancto cooperatur Pater et Filius, nec tamen in his operibus sunt male

ti, sed unus Spiritus. V, 439. Spiritus sanctus solus superferri dicitur super aquas, quare. I, 848. Spiritus Dei super aquas quomodo. III, 226; VI, 153, 167. Quid hoc significat. VI, 135. Spiritus sanctus secundum linguam Syrae intellectum non superferrebat super aquas, sed eas fovebat. III, 260. Spiritus Dei mundo faciendo superferrebat, et facto superferretur excellentia potestatis. III, 549.

Spiritus sanctus proprio quodam modo dicitur, secundum quod refertur ad Patrem et Filium. II, 1044. Spiritus sanctus ad Patrem et Filium dicitur, sed non vicissim respondet et vocabulum ejus ad quem refertur. VIII, 919. Spiritum sanctum, Patris et Filii sanctitatem, quam bonitatem, facilius audet dicere Augustinus. VII, 337, 338. Spiritus sancti unicum principium Pater et Filius. VIII, 920, 921. Spiritus sanctus principaliter de illo procedit, de quo natus est Filius. V, 439. Spiritus Patris et Filii ab utroque missus, a nullo genitus, unitas amborum, aequalis ambobus. V, 1039. Spiritus sanctus non a Patre et Filio factus est, sed procedit. II, 749. Utrum a Filio procedat Spiritus sanctus. III, 1888, 1889. Spiritus sanctus a Filio procedit. VIII, 902. Spiritus sanctus cur procedere dicitur, non vero nasci. VIII, 770. Spiritus sancti processio a Patre et Filio est sine tempore, nec amborum filius dici potest. VIII, 1094. Spiritus sanctus cur non sit et non dicatur filius, cum a Patre exeat. VIII, 920. Spiritus sanctus nec filius Patris, nec Filii pater, nec Filii filius. V, 1071. Deus est. V, 1071. Spiritus sanctus Christi pater dici nequit. VI, 231. Spiritus sanctus nec genitus tamquam Filius de Patre, nec de Filio tamquam nepos summi Patris. VI, 191. Patri tamen debet id quod est. VI, 191. Spiritus sanctus a Patre et Filio procedit utriusque aequalis. VI, 648. Spiritus sanctus cur non sit genitus et quomodo a Patre ac Filio procedat, in beatitudine tantum intelligitur. VIII, 1093. Spiritus sanctus etsi genitus non dicatur, non tamen dicendus ingentus. VIII, 1093.

Spiritus sanctus a Patre et Filio missus. VIII, 686, 697. Spiritui sancto quid sit mitti. VIII, 906. Spiritus sancti missio quomodo intelligenda. VIII, 830. Spiritus sanctus nusquam dicitur est Patre minor, aut adorasse Patrem. VIII, 723, 735, 757. Nusquam dicitur Patre minor, quia non suscepit carnem. V, 1218. Spiritum sanctum Filio majorem nullus unquam dixit. V, 438. Scriptura qua Spiritus sanctus Patre et Filio videtur dici minor, processionem ejus ex utroque intimat. VIII, 847. Spiritus sanctus non ideo minor Patre et Filio, quia illi dant, ipse datur. VIII, 1086. Spiritus sanctus non adorat Patrem. VIII, 750. Spiritus sanctus quo sensu dicitur Deum pro nobis interpellare. X, 531. Quo sensu interpellat pro nobis, et clamat, Abba, pater. X, 1032. Spiritum sanctum Ariani nolunt adorari. VIII, 807. De Spiritus sancti adoratione, nulla Scripturae testimonia afferri posse contendebant Ariani. VIII, 724. Spiritui sancto debetur *latria*. II, 749. Spiritus sancti adoratio ostenditur. VIII, 760. Spiritus sanctus invisibiliter erit cum Filio in iudicio. VIII, 787. Fides in Spiritum sanctum. VI, 169. In Spiritum sanctum peccat, qui desperans, vel contentemnes praedicationem pacis et gratiae, detrectat agere poenitentiam, et in finem usque perdat. III, 2097. De peccato in Spiritum sanctum. III, 2097.

Spiritus sanctum dicitur Dei significat. II, 218. Spiritus sanctus digitus Dei. III, 604, 620, 1118; IV, 111, 1167; V, 74, 842, 857; VI, 335, 356; VII, 322; VIII, 791; X, 218. Spiritus sanctus donum Dei aequale donanti. VI, 231. An Spiritus sanctus ante Christi ascensionem non fuerat datus antiquis iustis. III, 1773. Spiritus sanctus super terram ante adventum Salvatoris. VIII, 644, 645, 646. Spiritum sanctum adiutorem virtutis in veteri Testamento non fuisse, quatenus intelligendum. X, 591. Spiritus sanctus etiam veteris Testamenti tempore piis et sanctis omnibus, virtutis non tantum adiutor, sed et largitor fuit. X, 597. Spiritus sanctus antiquorum iustorum voluntates bonas non solum adiuvat, sed fecit. X, 622. De Spiritus sancti sensibili demonstratione. VIII, 909. Spiritus sanctus in columbae specie venit. III, 2035. Quare Spiritus sanctus in columba apparuit, et Filius Dei in homine. VI, 25. Spiritus sanctus in columba non sua natura, sed significativa specie demonstratus est. II, 747. Spiritus sanctus cur non est natus de columba ut in columbae specie appareret, quemadmodum Christus natus est de femina. VI, 302. Spiritus sanctus nullam unquam creaturam suscepit ad unitatem personae. VIII, 909. Creatura non sic assumpta a Spiritu sancto, ut caro a Verbo. VIII, 831. Spiritus sanctus an non datus ante diem Pentecostes. VIII, 908. Quomodo non erat datus ante Christi resurrectionem. III, 1644, 1645, 1646, 1605. Quomodo Spiritum sanctum accepturi erant discipuli, quem jam habebant. III, 1826, 1827. Spiritum sanctum Christus bis manifeste dedit discipulis. III, 1827; V, 1222; VIII, 180, 1093. Quare bis datur. V, 1222. Flatus quem Dominus in Apostolos insufflavit, non erat substantia Spiritus sancti, sed figura. III, 412. Spiritus sanctus donum Christi aequale

sibi. V, 745. Donum passionis Christi nobis emptum. V, 1645. Magnum munus post Christi ascensionem. V, 786. Spiritus sanctus per Christum diffusus super credentes. VIII, 713. Ad hoc glorificatus est Christus, ut mitteret Spiritum sanctum, qui deficientes firmaret. IV, 1443. Qui fideles a timore liberaret. IV, 1167. Spiritus sanctus a timore mortis vindicat. III, 2074.

Spiritus sanctus quando missus. VIII, 179. Spiritus sancti dies quasi natalis. V, 73. Sicut Lex data est quinquagesimo die ab occisione agni, sic Spiritus sanctus venit die quinquagesimo a passione Christi. IV, 1167. Figura Spiritus sancti dandi quinquagesimo die ab immolatione Christi. III, 620. Spiritus sanctus cur decimo post ascensionem die venerit. V, 1239. Cur quinquagesimo die post resurrectionem. V, 73, 74, 1237. Spiritus sancti effusionem in omnem carnem Johel prophetavit. VII, 586. Et Nahum. VII, 588. Aliter Lex vetus data est, aliter missus Spiritus sanctus. X, 218. Spiritus sanctus missus ut impleteretur Lex. V, 1239, 1245. Spiritus sanctus sicut ignis venit, fornem carnis consumpturus, aurum cocturus et purgaturus. IV, 161. Quare in specie columbae super Christum apparuit, et in igne super discipulos. III, 1426. Spiritus sancti adventus, demonstratio ipsius est etiam oculis carnis. VI, 54. Et plenitudinem ejus largius in corda hominum infusam significat. VI, 54. Spiritus sanctus cur sensibilibus miraculis in ipsis Ecclesiae primordiis dabatur. IX, 148. Quare in linguis dispersit apparuit. III, 1429. Spiritus sanctus linguarum dono quid significat. V, 461. Ecclesiae catholicae unitatem commendavit. V, 1231, 1234. Ideo linguis omnium loqui fecit in quos primo venit, quia linguis omnium gentium in unitatem se congregaturum esse nuntiavit. IV, 161. Cur antea sic datus, ut illi quos impleverat linguis omnibus loquerentur, jam vero non sic datur. IX, 284. Errores dicentium Spiritum sanctum promissum, venisse in Paulo apostolo, aut in Montano et Priscilla, aut in Manete. VI, 503, 506. Spiritus sancti promissionem in Manichaeo esse completam dicunt Manichaei. VIII, 38.

Spiritus sancti beneficia quae sint. VIII, 704, 747. De Spiritu aliud est nasci, aliud pasci. V, 434. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet remissio peccatorum. V, 461. Spiritus sanctus aliter adjuvat nondum inhabitans, aliter inhabitans; nam nondum inhabitans adjuvat ut sint fideles, inhabitans adjuvat jam fideles. II, 890. Aliter replet sanctificante gratia, aliter attestante atque ordinante praesentia. VI, 133. Spiritus Dei nisi regat, cadis; nisi erigat, jaces. V, 833. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem, redit ad facta carnalia. V, 848. Spiritus sanctus gratia Dei dicitur. V, 787. Spiritus sanctus designatus nomine gratiae et pacis. III, 2095. Nominis societatis. III, 2095. Ad Spiritum sanctum proprie pertinet societas, qua efficitur unum corpus unici Filii Dei. V, 461. Pater et Filius pro hoc, quod eis commune est, voluerunt nos habere communionem et inter nos et secum. V, 454. Spiritus sanctus perfectio sanctitatis. VIII, 716. Sine Christo aut sine Patre non sanctificat, non illuminat, etc. VIII, 705. Dicitur ea facere in nobis, quae per eum facimus. I, 865; II, 880. Gemere dicitur, quod nos gemere faciat. III, 2076. Quosnam facit gemere. III, 1425. Piorum gemitus ex Spiritus sancti dono. IV, 199. *Vide* Trinitas. Spiritus sanctus pignus sanitatis futurae. X, 1198, 1199. Spiritus idem vitae aeternae nunc pignus, postea erit plenitudo. V, 932. Spiritus sanctus arca est potius quam pignus. V, 838, 1673. Spiritus sanctus pignus sponsae Christi. III, 1432, 1644. Spiritus sanctus et sanguis sunt pignora a Christo data sponsae. IV, 1170. Spiritus sanctus in Christianis adhuc carnalibus morientibus perficit quiddam deest, quia ab unitate corporis Christi non recesserunt. II, 843.

Spiritus sanctus dicitur Dei donum, munus, ignis, amor, caritas, pax, gratia, requies nostra, locus noster. I, 848, 1077; III, 171. Spiritus sanctus donum Dei. III, 1314; VI, 231. Donum, non hominis minister, sed Dei. V, 1223. Spiritus sanctus vocabulo doni Dei proprie nuncupatur in Scripturis. VIII, 1085. Quare donum dicitur. VI, 191. An donum esset antequam daretur. VIII, 921. Spiritus sancti donum nihil aliud quam Spiritus sanctus. VIII, 1086. Spiritus sanctus Deus et donum Dei. V, 80, 435. Spiritus sancti dona septem Spiritus Dei dicuntur, propter operationem septenariam unius ejusdemque Spiritus. IV, 1960. Spiritus sancti dona quare diversa. II, 839. Cum beatitudinibus Evangelicis comparantur. V, 1525. Spiritus sancti munera quaedam haberi possunt sine caritate. VI, 133, 157. Nihil tamen prosunt. VI, 157. Spiritus sanctus quasi descendens ad nos incipit a sapientia, finit ad timorem: nos autem ascendentes incipimus a timore, perficimur in sapientia. V, 1161, 1166. Spiritus sancti dona sibiobis comparantur. I, 842. Stellae dicuntur. IV, 1160. Cum sit unus et idem Spiritus sanctus, propter diversas operationes dissimiliter appellatur. III, 615.

Spiritus sanctus magnum flumen. IV, 1187. Spiritus san-

cti inundatio, fluminis impetus laetificans civitatem Dei. IV, 519. Spiritus sanctus, fons. IX, 476. Gladius unde Dominus orbem debellavit. IV, 1183. Spiritus sanctus, Lex Domini immaculata. IV, 161. Oleum exultationis. VIII, 782. Spiritus sanctus per oleum et per aquam significatur. IV, 1445. Spiritus sanctus ostiarius. III, 1729. Rex. VIII, 792. Spiritus sanctus quomodo dicatur caritas, et a se solus. VIII, 1081, 1086. In Scripturis proprie nuncupatur vocabulo caritatis. VIII, 1082. In Spiritu sancto benevolentia dilectione Dei intelligitur. III, 231. Non solum ad benedicta, sed etiam ad vindictam Spiritus sanctus commemoratur. III, 615.

Spiritus sanctus cur venire non poterat, nisi abiret Christus. X, 182. Spiritum sanctum mundus accipere non potest, quare. III, 1828. Spiritus sanctus contrarius hominibus sua querentibus: et inimicus ac superbus inquietudine exagitat. II, 219. Spiritus sancti locus, cor humilitatis. VI, 419. Spiritus ad mensuram datur hominibus, non Filio Dei. III, 1508, 1828. Spiritus sanctus habitat in parvulis baptizatis, etiam si nesciant. II, 844. Spiritus sanctus per manuum impositionem etiam nunc accipitur. III, 2025. Spiritum sanctum quidam acceperunt antequam baptizarentur. VI, 53. Spiritus sanctus sine cuiusquam manus impositione, et ante baptismum, coram eo et centum viginti hominibus datus est. IX, 287. Spiritus sanctus per hominum ministerium, et sine hominum ministerio aliquando datus. V, 600, 601, 1227, 1235. Spiritus sanctus in sola Catholica datur. IX, 148. Extra Ecclesiam non habetur. V, 1232, 1235. neminem vivificat extra Ecclesiam. II, 815. Spiritus sancti tamquam proprium opus est Ecclesiae unitas. V, 463. Qui non cohaeret unitati Christi, Spiritum sanctum non habet. V, 73. Spiritum sanctum quisque tantum habet; quantum Ecclesiam diligit. III, 1646. Spiritus sanctus hoc est Ecclesiae, quod anima corpori. V, 1232. Spiritum sanctum habent et haeretici et perversi, si baptismum sine Spiritu sancto esse non possit; sed ad perniciem suam, non ad salutem. IX, 195. Spiritus sanctus septenario numero commendatur. V, 1170, 1242. Et saepe designatur. VII, 543. Spiritus sanctus adsertor ac dux libertatis. III, 2143. Spiritus servitutis, et Spiritus libertatis idem est Spiritus. V, 857. Per gratiam Dei spiritus hominis fit particeps Spiritus Dei. III, 725.

Spiritus sancti accepti quae alias et quae iam signa. V, 461, 1230, 1235, 1237. Spiritum sanctum scire non possumus, nisi sit in nobis. III, 1829. Spiritum Dei nobis inesse cognoscimus ex dilectione iustitiae, ex integra et catholica fide. V, 848. Spiritus accepti iudicium, ex intimis cordis medullis dicere Deo. Pater. V, 853. Spiritus sancti praesentiae effectus, caritas. V, 1673. Sine Spiritu sancto nec Christum diligere, nec mandata eius servare possumus. III, 1828, 1827, 1828. Spiritus rectus quando et quomodo in anima instauratur. I, 1076. Spiritus sanctus quomodo contristatur. III, 302. Spiritum nolite extinguere, quomodo intelligendum. IX, 73. Spiritus Dei si recedat, pondere suo spiritus hominis revolvitur in carnem. V, 818. Spiritus Dei, spiritus caritatis: spiritus huius mundi, spiritus elationis. V, 1287. Vox Spiritus, quae. III, 1486. Spiritus primitiae quatenus sint. VI, 69. Spiritus Dei qui est in nobis, etiam noster dicitur. III, 723; VIII, 921. Quando cum Spiritu Dei spiritus hominis cooperatur, tunc quod Deus iussit impletur. IV, 988.

Spiritu Deo servire. V, 915. Non in carne sed in spiritu esse. V, 847. Secundum spiritum quis ambulet. X, 588. Spiritu ducti, est Spiritui consentire iubent, non carni concupiscenti. V, 815. Spiritu qui non ducuntur, sequitur ut carne ducantur. III, 2159. Spiritus regit, caro regitur: nec spiritus bene regit, si non regatur. V, 915. Spiritum suum qui sequitur, superbus est. IV, 1836, 1832. Spiritu suo pauperes, Spiritu Dei divites beati sunt. IV, 1836. Spiritus et cupiditatum regna describuntur. I, 1232. Spiritus et carnis pugna. I, 597, 614, 1206; V, 849. Spiritus pugnans contra carnem, non contraria natura est contra aliam naturam pugnans, sed tamquam in domo maritus et uxor. IV, 1860. Spiritus pugna adversus carnem necessaria. X, 1596.

Spiritus Dei nomine quid intelligitur. III, 226. An intelligendum Spiritus sanctus. VI, 132. Spiritus Dei sine addimento intelligitur bonus. VI, 132, 154. Spiritus beati, domus Dei. I, 818. Caelum caeli dicuntur. I, 818. Vide Angeli. Spiritus malus cur dicitur spiritus Domini. VI, 157. Spiritus Dei secundum substantiam bonus, secundum ministerium malus dicitur. VI, 132, 154. Spiritus Domini agit per bonos et malos, scientes et nescientes, quod agendum novit et statuit. III, 814, 815. Spiritum malignum immitti a Deo non absurdum est. III, 808. Spiritus malignus non habet nocendi potestatem nisi a Deo. VI, 131, 157. Spiritus mali tantum nocere sinuntur, quantum Deus iudicat. VI, 146. Spiritibus malignis utitur Deus vel ad damnationem vel ad emendationem vel ad probationem. VI, 157.

Ad vindictam malorum, vel ad probationem honorum. VI, 13. Spiritus maligni e domo quadam sacrificio corporis Christi fugati. VII, 764. Spiritus immundi, daemones mali. VII, 58. Spiritus immundus duobus modis dicitur. I, 988. Spiritus immundi vexatio, poena peccati originalis. X, 1477. Spirituum rationalium corruptio alia voluntaria, alia poenalis. VIII, 534.

Spiritus generale animae nomen. X, 546. Spiritus et anima idem sint. X, 545. Quid proprie in homine spiritus. X, 544, 545. Spiritus etiam dicitur in Scripturis secundum quamdam distinctionem in ipsa una unius hominis anima. II, 1044. Spiritus hominis quid. X, 546. Spiritus mentis quid. X, 546. Spiritum inter et mentem discrimen. III, 460, 475. Spiritus sine corporibus cogitare carnali cogitatione difficillimum est. VIII, 949. Modus quo spiritus adhaerent corporibus, comprehendi non potest. VII, 725. Spiritus hominis qualis erit in caelo. VII, 792. Spiritus vitae non tantum in hominibus, sed et in pecoribus. III, 550. Spiritus mundi, qui et rectores mundi. V, 1091. Spiritus huius mundi facit superbos. V, 1466. Spiritus huius mundi, spiritus superbiae. X, 214. Spiritus, pro marito. III, 1593.

Spiritale pluribus modis dicitur. III, 459. Spiritale non semper in laude ponitur. III, 1786. Spiritalia non capit carnalis. V, 1230.

Spiritales, qui. IV, 1349. Spiritalis est, qui nec capit temporalibus bonis, nec terretur temporalibus malis. III, 2071. Spiritales non sunt nisi per gratiam. III, 2061, 2062, *hetr.*; VI, 105. Spiritus sanctus de animalibus facit spiritales. V, 1258. Spiritales non sunt sub lege, sed cum lege. III, 2071. Quod Spiritus facit adversus carnem, hoc spiritales adversus carnales. IX, 507. Idem carnalis simul et spiritalis. V, 856, 857. Spiritalis homo etiam venundatus est sub peccato. I, 627. *Vide Homo.* Spiritales seu qui spiritaliter interius vivunt, possunt cadere in tentatione. III, 356. Spiritales cum forte in aliquo delicto praecoccupantur, repemitur in eis aliquantulum, non autem extinguuntur caritatis affectus; rursusque inardescens pristino cursui restituitur. IX, 195. Spiritales si quid aliter sapiunt, id quoque illis in caritatis flagrantia et unitate permanentibus Deus revelabit. IX, 195. Bellum et arma spiritalium qualia. IX, 507. Spiritales persecutionem patiuntur a carnalibus. IV, 1605, 1772. Spiritales inter se nullo modo dividuntur, e contra carnales. VII, 502. Omnes gentes spiritalibus subjectae. V, 49. Spiritalis, sedes Dei dicitur. III, 1256. Spiritalis homo, maior dicitur; carnalis autem, minor, quare. IV, 1771. Spiritales, coeli, dici, et cervorum nomine designantur. IV, 940, 1572, 1748. Spiritales per Jacob, carnales per Esaū significantur. III, 567. Spiritalis mors ac resurrectio. V, 1627. Spiritualiter sapere datur a Spiritu sancto. V, 33.

Spithamis. III, 656.

Splenditente ponderatore quid sentiant Manichaei. VIII, 375. *Splendonium* diaconum in Catholica damnatum Petilianus a se rebaptizatum presbyterum fecit. IX, 370. Abiecit postea, horrendas ejus insidias expertus. IX, 370. Damnationem Splendonii in Gallia a fratris missam publice legendam proposuit Fortunatus. IX, 370.

Spolia quae Christus detrahit diabolo devicto, quatenus sint. IV, 821, 823.

Spondens procurator Celeris. II, 536.

Sponsa Christi, quae. III, 1452. Christum cum audis, non sponsam a sponsa separare. IV, 555. Sponsa Christi omnes electi, sive Ecclesia. IV, 494, 500, 512.

Sponsus noster foedam amavit, ut pulchram faceret. IV, 1252. Sponso obviam ire quid sit. V, 576. Sponsus Christus toto corde amandus. VI, 427, 428.

Spirus Melius, quia tempore famis frumenta largitus est plebi, crimen affectati regni incurrit, et ob hoc occisus. VII, 96.

Squalor et habitus incultus in professione Christianitatis, jactantiae causa esse potest. III, 1267.

Stabulariae mulieres in Italia, quas homines in jumenta vertisse ferebant. VII, 574.

Stater quid. IV, 1785.

Statilinus deus. VII, 128.

Statio permanensionem significat. V, 967.

Stationarius quis. IV, 1199, 1200.

Stattius Poeta. VII, 54, 57. *Not. (f).*

Status hominum triplex. IV, 1279, 1750.

Stellae secundum Platonem immortales natura non sunt, sed Dei consilio. V, 1158, 1141. Habent suas animas intellectuales, et sunt dii. V, 1158. Stellae quaedam deorum nomenclis appellatae. VII, 206. Stellarum quarundam praeter ceteris ficticia divinitas exploditur. VII, 206. Stellis convicia sunt, cum deorum nominibus vocantur. IV, 1194.

Stellis subjectas esse volutates, impium est dicere. IV, 924. Stellarum fatum fictitium. V, 1007, 1027, 1031. Sub fati stellarum nullius hominis genesis ponitur. VIII, 213.

Stellæ omnes non possunt numerari. VII, 500. Stellæ quomodo de cælo casuræ in novissimo iudicio. VII, 697. Stellæ solitaria noctis sunt. I, 866. Christo injuriam fieri putabant Manichæi, quia stella eum natum demonstrasse dicebatur. VIII, 211, 212. Stella quam viderunt Magi Christo non ad decretum dominabat, sed ad testimonium famulabatur. VIII, 212. Non ex illis erat quæ ab initio creatæ sunt. VIII, 212.

Stellarum nomine varia Spiritus sancti dona designantur. IV, 1760. Stellæ quæ a Deo numerari dicuntur sunt electi; alii supernumerarii sunt. IV, 1904. Stellæ sunt quedam lumina in Ecclesia consolantia noctem nostram. IV, 1904.

Sthenelas nonus rex Argivorum in deorum numerum relatus. VII, 565.

Stephanus. VI, 689. Corona dicitur. IV, 695; V, 1426. Stephanus inter diaconos primus. V, 1431. An Christo viventi adhererit, an post mortem ad eum conversus sit, incertum. V, 1433. Stephanus simplex erat et fervens. III, 1426. Stephanus amabat a quibus occidebatur, quia et pro ipsis moriebatur. III, 2014. Stephanus lapidatur. V, 563, 1275. Stephani caritas erga lapidatores suos. V, 523. Stephanus militis cum lapidaretur, sæviebat dum audiretur. IV, 1734. Stephanus sevit, et diligit. V, 325. Quasi odit, quasi sævit: lingua clamat, cor amat. IV, 1734; V, 1457. Stephanus genu flexo orat pro inimicis. V, 325. Stephanus cur pro se stans, pro inimicis genu flexo orat. V, 523, 1428, 1429, 1436, 1441. Stephanus conservus noster, non pro Deo colendus. V, 1442. Stephani orationes multa impetrant, non omnia. V, 1441. Stephani orationi debetur conversio Pauli. *Vide Paulus*. V, 1684.

Stephani corporis detectio. V, 1437, 1441; VII, 768. *Not. (a)*. Altare Deo erectum super ejus reliquias. V, 1437. Stephani memoria Hippone regio. VII, 768, 770. Extra Basilicam erat. VII, 771. Quot et quanta miracula facta sunt ad memorias Stephani, quæ sunt Hippone, et Calamæ et Uali. VII, 768; V, 1444, 1446. Stephani reliquias in memoriâ ad aquas Tibilitanas allatæ. VII, 766. S. Stephani memoriâ Possidius episcopus Calamam advenit. VII, 766. Calamæ opulatio S. Stephani martyris Eucharis presbyter a calculo sanatus est et postea suscitatus. VII, 766. Martialis ad fidem conversus. VII, 766. Podagri duo sanati per reliquias S. Stephani. VII, 767. Stephani memoria qua occasione apud Anconam ante corporis ejus detectionem extructa. V, 1445. Ibi multa miracula per eum Dominus operatur. V, 1444, 1445. Stephani reliquias portant secum Galla et Simpliciola. II, 965. Mulier cæca sanata est per reliquias S. Stephani. VII, 766. Prodigia a Stephano facta, sed per nomen Christi. V, 1431, 1440. Parvulo exhiito vita per ipsius orationes reddita, ut sacramenta perciperet. V, 1446. Puella vitæ reddita ad memoriâ ejusdem S. Stephani quæ est Hippone. VII, 767. Puer vite restitutus ad memoriâ S. Stephani quæ est in ecclesia Auduri. VII, 767. Filius quoque Irenæi, S. Stephani oleo perunctus revixit. VII, 767. Lucillus episcopus a fistula sanatus per reliquias S. Stephani. VII, 766. Item infantulus Eleusini, S. Stephani oleo perunctus, revixit. VII, 768. Sanctimonialis item ad memoriâ S. Stephani ad vitam revocata. VII, 767. Libellus de homine sanato per orationes Stephani. V, 1445.

Stephanus Romanæ Ecclesie episcopus quid de baptismo hæreticorum sentiret. IX, 192. Baptismum Christi in nullo iterandum esse censet. IX, 607, 746. Abstinentes putavit qui de suscipiendis hæreticis priscam consuetudinem convellere conarentur. IX, 104. Episcopatum ejus illibatam continebantur Donatistæ. IX, 607.

Sterces vel *Stercutius* agricola peritissimus invenit ut fluo animalium agri fecundarentur. VII, 573.

Stercus a sterce agricola peritissimo sic dictum. VII, 573.

Stercutius deus. II, 84.

Sterilitatis causa dæz in mulieribus. X, 711. Sterilitatem non filiorum, sed fructuum in arbore Christus maledixit. IV, 334.

Stesichorus. II, 257, 290.

Stigmata quæ dicuntur. III, 2148.

Stilichoni ascribuntur leges filii Theodosii adversus hæreticos et idololatrias. II, 538.

Stimula dea. VII, 123, 125.

Stimulus carnis Apostolo datus. V, 1566.

Stipendiarii provinciales. VI, 341.

Stipendium, quod pro opere militiæ debitum redditur. VI, 282.

Stirpes cur non benedixit Deus. III, 210.

Stoici, Manichæus, et Hispana Priscilliani hæresis a propria Dei substantia animas esse dicunt. II, 718, 725. Stoici, soli sapientiam scientiam attribuant. I, 874. Stoici falluntur dum dicunt hominem non habere sapientiam, nisi in ea

perfectus sit. II, 758. Stoici verbo tantum negant passiones cadere in sapientem. VII, 259. Stoici non omnem perturbationem ab animo excludunt sapientis. III, 556. Misericordiam in vitio ponunt. II, 593, 596. Stoicorum error circa mala hujus vitæ. VII, 629. Stoici ponentes summum bonum in animo, magis a carne quam a corpore animum avertebant. II, 440. Stoicorum opinio de beata vita. V, 809, 835. Rejicitur. V, 812, 834. Stoici paria omnia peccata esse contendunt. VI, 559. Negarunt Catholici. II, 735. Stoicorum doctrina de peccatorum æqualitate refellitur. II, 394, 395. Stoicorum non timere ac non dolere irridetur. V, 1528. Stoici secundum carnem vivere censendi sunt. VII, 413. Stoici maxime dialectici. IX, 453, 456, 489. Non tam de rebus quam de verbis disputant. VII, 404. Magis de verborum quam de rerum adversitate configunt. IX, 455. Stoicorum jam nec calent cineres. II, 438. Stoicus philosophus in tempestatis periculo expallescens. VII, 259.

Strabones quomodo nonnulli infantes facti. VIII, 1041.

Strabonianensis fundus. II, 234.

Stratam magnam ad patriam se ipsum Christus facit. V, 91.

Strato Peripateticus. VII, 190.

Straton diaconus. IX, 645, 662. An traditor. IX, 646, 662.

Strenarum celebratio. V, 1023. Strenarum loco dandæ elemosynæ. V, 1025.

Strenia dea quæ strenum facit. VII, 123, 125.

Struthio. Ansulæ de ossibus struthionum in digitis, genus superstitionis. III, 50.

Studere quid sit. VIII, 972. Studentis amor, non est amor ejus rei quam nescit. VIII, 971, 974, 975.

Studiosus qui vocandus est. VIII, 80. Studiosus in quo differt a curioso. VIII, 80.

Studium. Quibus disciplinis, scientiis, artibus, et quo modo vacandum. III, 62. Tractandis curiosis questionibus tempus esse non debet iis, qui sævæ salutis et Ecclesie utilitati studere debent. III, 271, 277. In studiis omnium scientiarum tenendum, Ne quid nimis. III, 62. Studium litterarum profanarum quam negligenter Romæ et in Africa habeatur. II, 456. Quam dedecet Episcopos. II, 456. Non damnatur prorsus ab Augustino in adolescente. II, 455. Quod Carthaginienses rhetores curiosas quasdam questiones non attingant, approbantur ab Augustino. II, 457. Studia sua impendit Augustinus populo Dei, nec aliis vacare potest. II, 217. Quo fine viri litteris dediti laudem humanam requirere possunt. II, 456. Oratio ante studium præmittenda. I, 919. Studia quorumque discentium ad laborem in poenam homini injunctum pertinent. X, 1578. Studia discentium quomodo accenduntur. VIII, 972, 975. Tranquillitas animi studentis necessaria. I, 1073. Studium hominis non incipit sine gratia. X, 588.

Stultitia, tenebræ mentis. I, 999, 1507; V, 456. Stultitia tenebris comparatur. II, 758. Stultitia egestas est animi. I, 973, 974. Stultitia vera est falsa sapientia. V, 813. Stultitia est rerum appetendarum et vitandarum vitiosa ignorantia. I, 1306. Stultitia omnia animi vitia complectitur. I, 974. Stultitia maximum vitiorum. I, 1306. Stultitia et periculis vanitas, peccati originalis effectus. X, 821. Stultitia etiam stultorum iudicio miserrima. I, 918. Nulla alia miseria est quam stultitia. II, 64. Stultitiam inter et sapientiam, an nulla alia affectio media esse possit. I, 607. Aliquid medium inter stultitiam et sapientiam reperitur. I, 1506, 1507. Exemplo per arborum explicatur. I, 608. Stultus est in quo mens summam potestatem non habet. I, 1251. Discrimen stulti et sapientis. 1251. Stultus omnis peccat, nisi in his factis, in quibus sapienti obtemperaverit. VIII, 85. Stultum te dic, sed dic intus, et sapiens eris. V, 456.

Stupor quidam longe a sanitate, quo quis tanto insensibilior, quanto peior. IV, 630, 631.

Stuprum quod sine peccato proprio non valet evitari, præter culpam est patientis. VII, 56.

Suavitas gratiæ Dei expetenda, ut contemnatur dulcedo iniquitatis. V, 831. Amor temporalium rerum non expungatur, nisi aliqua suavitate æternarum. I, 1190. Suavitatem dat Deus, ut bonum vere bene, hoc est non mali carnalis formidine, sed boni spiritualis delectatione faciamus. IV, 1563, 1566. Suavitatem nisi prior det Dominus, terra nostra non habebit nisi sterilitatem. V, 920. *Vide Dulcedo*. Gratia.

Subdiaconi ex Augustini monasterio. V, 1577.

Subhastatæ civitates in victoria Syllana. VII, 108.

Subigus deus. VII, 186.

Subjiciatur superiori, qui vult sibi subjici quod est inferius se. IV, 1860.

Sublimitas quanto altior, tanto periculiosior. IV, 1778.

Subsana, in diocesi thipponensi. II, 229, 230.

Subscudines. VII, 474.
Subsistere de quibus rebus recte intelligatur. VIII, 942.

Substantia quid. III, 610. Substantia est quæ veteribus natura vocabatur. I, 1546. Substantia quælibet, 1° est; 2° est hoc vel illud; 3° in eo quod est, manet quantum potest. II, 76. Substantia aliquid esse est. IV, 844. Quod nulla substantia est, nihil omnino est. IV, 844. An substantia aliqua prorsus ad nihilum redigatur, subtilissima est questio. VIII, 607. Substantiæ duæ, una bona, altera mala, secundum errorem Manichei. X, 1320. Substantiæ duæ sibi contrariæ, Manichæorum figmentum. VIII, 182. Substantiæ non per se, sed per qualitates, sibi sunt contrariæ. X, 278. Nulla substantia malum est. I, 705. *Vide* Natura. Substantia improprie de Deo dicitur. VIII, 942. Græcis idem est, quod nobis persona. VIII, 942. Pro divitiis ponitur. IV, 844.

Subvenire Deus ad hoc differt, ut dulce sit quod subvenit. IV, 855.

Suburbitarum feminarum Martyrum solemnitas. V, 1521. Successione etiam justa possidens res alienas, si eas concupiscebat, damnatur. V, 72.

Successus ab Abdir Germanicana. IX, 211. Succinctoria quid sint. X, 467, 685, 784, 785. Succinctoria sibi de foliis ficulneis, non vestimenta fecerunt primi parentes. X, 467.

Sudor Christi sanguineus quid significavit. IV, 1817, 1818.

Sufes. IX, 215.

Suffictula. IX, 215.

Suffictuli IX martyres necarunt, ut sibi Hercules redderetur. II, 191.

Sufficientiam nos decenter velle. II, 498.

Sufficit Deo bona voluntas, quo nihil facilius. V, 444. Sufficit nobis solus Deus. V, 1189, 1461. Quid sufficiat ei, cui non sufficit Deus? V, 566, 620. Sufficit una: uni sufficit. IV, 207.

Suffocata. Præceptum non manducandi de suffocatis quid doceat. VIII, 265.

Suffragia iustorum aliis hominibus prodesse noverunt Paganii. VII, 750. Quibusdam proderunt in iudicio. VII, 749.

Suggestio prima per caput serpentis designatur. IV, 1581. Suggestionem sequitur delectatio, delectationem consensus vel resistentia. IV, 1839, 1860. Suggestiones quomodo cogitationibus humanis miscantur, ignorat homo. III, 1786. Suggestiones alie bonæ sunt, alie malæ. III, 1786. Suggestio demonis spiritualiter fit. III, 1786.

Sullecte. IX, 507, 528, 550.

Summanus deus cui nocturna fulmina tribuebant veteres Romani. VII, 131.

Summum bonum æterna vita, summum malum æterna mors. VII, 627. *Vide* Bonum. Beatitudo.

Sumtuli. V, 1578.

Super caput nostrum esse aliquid dicitur, cujus maximum curam gerimus. III, 495.

Superbia quid. VII, 556, 420. Superbia est amor excellentiæ propriæ. III, 456; V, 1565. Superbia est videri velle quod non est. III, 199. Superbia omnis propriis suis et quasi privati delectatur. II, 564, 568. Superbia, tumor. V, 1676. Non superbitur aliquis, nisi inanis esset; si plenus esset, non infaretur. IV, 1253. Primum et maximum vitium tumoris, ad ruinam sua potestate velle uti. III, 577. Superbia præpositum non vult habere, nec Deum. IV, 1471. Perverso Deum imitatur. VII, 659. Qui sibi sufficere diligit, minus est, dum ab illo qui vere ei sufficit, deficit. VII, 422. Superbia nihil propropinquat. VII, 421.

Superbiæ origo. III, 205. Superbia unde oritur. X, 206. Quomodo ab illa tenetur. I, 804. Superbia quam occulte insidiatur. X, 264. Superbia ex terrena felicitate. V, 206. Superbiam important maxime divitiæ. IV, 1769. Superbiæ nidus colligitur divitiis. V, 957. Superbia, vermis divitiarum. V, 142, 215, 412. Elatio magnis tentat irrepere. II, 881. Superbia amplius amplioribus insidiatur. VI, 415. Superbiæ egregia descriptio. I, 1184.

Superbia princeps omnium peccatorum. I, 1286. Caput omnium malorum. III, 1605, 1604. Fons malorum. III, 456. Primum peccatum. IV, 156, 687. Delictum magnum, et caput atque causa omnium delictorum. IV, 165. Unum ex tribus vitiorum generibus, quibus comprehenduntur omnia peccata. IV, 115. Superbia omnium vitiorum causa. X, 168. Omnis peccati initium. I, 1184. Quomodo. X, 265. Non omne peccatum, superbia. X, 265. Superbia in vitis prior est. V, 1375. Superbia quantum malum. IV, 709. Nihil eo vitio immanius. I, 929.

Superbiæ effectus. I, 1190; V, 1501. Hoc vitio facta est apostasia a Deo. IV, 165. Superbia diaboli. IV, 709, 1625.

Superbia diabolum dejecit, et subsequente invidentia hominem stantem unde ipse cecidit, inde subvertit. X, 265. Superbia initium peccati Adæ. VII, 420. Superbia Adæ. IV, 895. Non perisset homo, nisi superbia tumuisset. V, 684. Superbia facit ut homo læsus vindicari velit. V, 684. Superbia lapsi sumus, ut ad istam mortalitatem perveniremus. IV, 353. Per superbiam perit homo a via justa. X, 265. Superbia causa excecationis Judæorum. III, 1778, 1779, 1780. Superbia suæ merito excecavit Judæi. IV, 1789. Superbia idololatras fons. V, 1022. Aliorumque peccatorum. V, 1022. Mater omnium hæreticorum. III, 202; V, 280. Parit discissionem. V, 290. Contentionis et humanæ laudis appetitus mater est. II, 93. Vitia diabolica superbia et invidentia. III, 1229. Superbia mater est invidiæ. II, 561; IV, 1200; V, 785, 1561, 1565; VI, 415, 673. Ejus comes invidentia. IV, 709. Superbia maximum impedimentum ne inhaereatur Deo. VIII, 1031. Superbia a Deo receditur. X, 206. Pes superbiæ dicitur, quo recedimus a Deo. IV, 354. Quantum superbum cor hominis, tantum recedit a Deo. IV, 1205. Per superbiam recessimus a Deo, redire ad eum nisi per humilitatem non possumus. IV, 302. Ad ruinam non movet pedem nisi superbia. IV, 1608. Superbia prohibet a fide in Christum. V, 656, 874. Superbia pellitur homo in tenebras suas. X, 206. Superbia aures cordis obstruit. X, 618. Superbiæ et caritatis eadem extrinsecus effecta. III, 2040. Superbia extinguit caritatem. III, 1983. Superbia Christi discipulum esse impedit, vel non permittit. VII, 509. Non vult esse de corpore capitis humilis, qui amat superbiam. V, 1568. Superbia de vana granditate præsumens, non sinit hominem ambulare per arctam viam, et intrare per angustiam portam. IV, 1471. Per superbiam misericordiæ medicina respuitur. I, 1286. Superbia cur virginitati pertimescenda. VI, 426. Nihil sic impedit perfectionem sicut superbia. IV, 709. Superbia causa cur jam molestum sit obedire justitiæ. X, 170. Unde vult eminere superbia, inde in angustias contrahitur. III, 436, 437. Superbia fermentum massam corrumpens. IX, 86. Superbia cathedra pesilentiae dicitur. IV, 67. Superbia stupor dicitur. IV, 1955.

Superbiæ morbus quam periculosus. V, 945. Superbiæ poculo mors nobis propinata atque transfusa est. VI, 416. Fallax infirmorum est magnitudo, quæ ubi mentem possederit, erigendo dejecit, inflando evacuat, distendendo dissipat. V, 1561. Victrix humana superbia se ipsam decipit. X, 331. Superbia, caput serpentis. IV, 354. Caput circuitus impiorum. IV, 1810, 1811. Superbiam humanam aggreditur. Apostolus illo loco, *Quid habes quod non accepisti*. X, 967. Contra superbiam in primis vigilandum. X, 171. Alia quæcumque iniquitas in malis operibus exercetur ut fiant; superbia vero etiam bonis operibus insidiatur, ut peccant. II, 960. Vitia cætera in peccatis, superbia vero etiam in recte factis timenda est. II, 442; IV, 709; X, 262, 263, 265. Superbia cavenda est devicta cupiditate placendi hominibus. VI, 26. Superbia tanto plus augetur, quanto magis ei cupiditates cæteræ cesserint. X, 788. Tanto quisque caveat ne superbia decipiatur, quanto sanctius aliquid proficitur. VI, 428. Superbia primum peccatum, et ultimum redeuntibus ad Deum. IV, 156. Superbiæ periculum. X, 753. Unde illud periculum. X, 752.

Superbiæ tumor qua medicina sanatur. IV, 1523. Superborum elationem nec ipsa humilitas mortalitatis edomuit. IV, 1542. Superbia humana per humilitatem Dei arguitur. VI, 283. Adversus superbiam divina medicina. X, 168. Superbiam nostram Christus humilitate sua curat. III, 1604. Humilitate sua dejecit. VII, 501. Humilitate sua sanat. VIII, 1031. Propter magnam superbiæ peccatum Deus humilis venit. IV, 163, 302. Exaltari vis? illi te subde, qui non potest humiliari. IV, 1946. Superbia hominem tantum premit, ut eum non possit nisi humilitas sublevare divina. V, 1004. Magna contra superbiam medicina Deus homo. V, 487. Quæ superbia sanari potest, si humilitate Filii Dei non sanatur? VI, 297. Jam tandem erubescat homo esse superbus, propter quem factus est humilis Deus. IV, 163. Superbia cecidimus, et jacentes magis intumimus. IV, 1525. Superbiam nostram domat Deus per vilissimum creaturam. III, 1586. Superbia, causa cur tardius in aliquibus vitis sanctos suos sanat Deus. X, 170. In quibusdam etiam justos suos, quoniam adhuc extolli possunt, non adjuvat ad perficiendam justitiam. X, 200. Deserit aliquantum Deus, ne superbiamus. X, 262. Superbiam ipsam cur Deus non cito sanat. X, 262. Quamvis ipsum satanam elatio prima dejecerit, tamen summus medicus, de angelo satanæ, adhibuit contra elationis vitium salubre quamvis molestum medicamentum. X, 601. Superbia venenum quod non curatur nisi veneno. V, 895. Unde diabolus cecidit, inde dejecit. V, 895. Superbiam monococe significat. III, 881. Superbia Pharisei. IV, 265, 446, 447. Superbia spiritus hujus mundi. X, 214. Nemo gloriatur in homine, ac per hoc

nec in se. VI, 282. Superbia qua quis se præfert alteri, quomodo domanda. VI, 82.

Superbus est, in quo vivit spiritus suus. IV, 1852. Et qui spiritum suum sequitur. IV, 1856. Superbus est animus, cum se ipso sibi quasi suo bono gaudet. II, 439. Quare hic peccet. II, 442. Fit miris modis, ut de falsa humilitate magis quis infletur, quam si apertius superbiret. II, 642. Superbi sibi placentes appellantur in Scriptura. VII, 421. Superbia anima in conspectu hominum vult placere. IV, 163. Superbus blanditur, sævit amor. III, 2041. Superbus omnis, cum velit videri quod non est, fictus est. IV, 1624, 1625, 1811. Superbus est, qui in se vult laudari. IV, 510. Laudando te bonum, fis malus: bonum enim te fecerit: humilitas, malum te facit superbia. IV, 195. Sanctum se dicere, non est ista superbia elati, sed confessio non ingrati. IV, 1084. Superbi se laudant, non Deum. IV, 1471. Superbus est, qui aut non peccata sua confitetur, aut quæ videtur habere bona, sibi arrogat, aut qui etsi bona quæ facit Deo tribuat, extollit se tamen super alios qui illa non faciunt. IV, 1205. Superbus suam amat sententiam defendere, non quia vera est, sed quia sua est. I, 859. Superbi habent sursum cor, sed contra Dominum. V, 168. Superbi se volunt pro Christo adorari. V, 4023. Perversa superbiorum affectio. I, 1285. Superbus propria quadam nota peccatorum. IV, 414. Superbi casus, unde. I, 701. Superbus eo ipso quod se altum putat, cadit. IV, 1204. Ubi superbis de Dei dono, ibi quod acceperas perdis. V, 751. Superbus diabolus non nisi superbus per superbiam tenebat. IV, 1126. Superbum quemcumque diabolus fecerit, vincit. III, 2050. Tanto Deus a te erit altior, quanto tu elatior. IV, 1780. Erigitur superbus, mergit illum Deus. IV, 1203. Altus est Deus, non in te habitat si altus esse volueris. IV, 1186. In culmine qui stat, denatat ab eo aqua gratiæ. IV, 1856. Propinquat Deus tribulanti et contenti, qui deseruit superbientem. IV, 223, 265. Qui non superbe sapient, in Deo pauperes sunt. IV, 1085. *vide* Humilitas, Pauperes.

Superbis quomodo Dens resistat. IV, 1426. Regula juris divini est, ut qui se exultat humilietur. IV, 266. Superbis resistere etiam homines in laudibus ponunt. VII, 15. Superborum capita calcet Christus. IV, 1210. Qui dedit humilia, aufert superbo. IV, 194, 1796. Superbis absconduntur mysteria. V, 440. Superbus, a discipulatu Christi repulsus. V, 415. Superbus anitit quod impetrat humilis. V, 108. Superbi mortales de diabolo debent erubescere: ille enim etsi superbus, tamen immortalis est. V, 590. Superbis utile est arctius manifestusque concludi. X, 363. Et cadere in manifestum peccatum. VII, 422. Superbi infirmantur, ut perficiantur. III, 414. Nihil tam indignum misericordia, quam superbus miser. I, 1285. Superbis Christus est lapsus offensiois. V, 920, 921, 922. Sacramentum corporis Christi longe est a cordibus sapientium superbiorum. II, 840. Superbi non sanantur a Christo. III, 1448, 1447. Animæ extollenti se demonstrandum fuit, quam non bene se habeat facta natura, si a faciente recesserit. III, 452. Continentes, ne aliquando superbiat, cogitare debet, quid sibi desit, non quid adsit. V, 1595. Contra continentem superbos. V, 1567. Conjugatus humilis, melior continente superbo. V, 1564. Cum superbis quomodo non convescendum, cum quibus Christus manducare dignatus est. IV, 1289.

Superbi fumo comparantur. V, 440. Cur fumo comparantur. VIII, 498. Superbi defendentes peccata sua fumo comparati. V, 155. Superbi corpus diaboli vocantur. IV, 1807. Superbi, etsi alti sunt, quasi fumus evanescent. IV, 1184. Superbi leonibus comparantur. III, 361. Superbi more nivis congelascunt et cadunt. III, 875. Superbus homo gladio proprio occisus. V, 851. Superbi, gigantes vocantur. IV, 1116. Falsi justi. IV, 1807. Per montes figurantur. IV, 1243, 1865. Superbi tenebræ sunt. III, 874. Per nonaginta novem oves in deserto relictas, et per novem drachmas significantur. III, 4544. Superborum (hæreticorum) inquietudinem significaverunt muscæ sub quibus magi Pharaonis defecerunt. II, 219.

Superfluum est, quod nec prodest, nec nocet. III, 2118. Superflua non nocent, axioma jurisperitorum. VII, 155. Superflua multa habent, qui nonnisi necessaria tenent. IV, 1921, 1922. Inania si querimus, nihil sufficit. IV, 1922. Quære quod sufficit operi Dei, non quod sufficit cupiditati tuæ. IV, 1922. Inter superflua quid numerandum. V, 421. Superflua gravant, non sublevant; onerant, non honorant. V, 523. Superflua eroganda pauperibus. III, 1760. Superflua divitum, necessaria sunt pauperum. IV, 1922; V, 245, 413. Superflua cum possidentur, aliena possidentur. IV, 1922. Superflua sua non tribuere indigenti, simile est fraudi. V, 1041. Superflua vide cui remaneant, ne forte cum servas unde vivas, colligas unde moriaris. V, 629. Capillis superflua significantur. III, 1760.

Superiores. Eorum dotes, quæ. I, 1538. Maxime discretio. I, 1540. Superiores seu prælati, quomodo gerere se debent dum amantur, timentur, laudantur, ne in superbia vitium cadant. I, 804. Timere velle ab hominibus, non propter Deum, foeda est jactantia. I, 803. Superiori se subijci, qui sibi subijci vult quod est inferius se. IV, 1860. Superioritas, etsi ita admissioretur ut decet, indecenter tamen appetitur. VII, 647, 648.

Superius Centurio. II, 504; IX, 540. Superstitionum varia genera. III, 50. Superstitio noxia in quo sit, in quo vera religio. II, 577. Dies observare ad aliquid inchoandum, grande peccatum. VI, 270. Superstitio pluviae comparatur. III, 1508. Superstitione Gentilium, silva facta erat omnis terra. IV, 1250. Superstitiones quomodo verus Deus subvertit. VII, 157.

Superstitiosum quid. III, 50. Superstitiosi quinam dicebantur. VII, 137. Quid differant a religiosis. VII, 187. Lepidum Catonis responsum superstitioso. III, 84.

Supplantare gressus quid sit. IV, 1807. Supplicem nullum spernas, et cui dare non potes quod petierit, non eum spernas, etc. IV, 1331.

Supplicium iuste peccatoribus infligitur. I, 1281. *vide* Pœna. Supplicia utiliter erga reos decernuntur. II, 660. Supplicia terreant, quem premia non invitant. IV, 569. Supplicium bonum quidem opus esse damnantis, sed vero malum damnati. X, 1463. Supplicii diuturnitas an debeat respondere diuturnitati delicti. VII, 723.

Surditas cordis ex tumuluto vanitatis. I, 706. Surdus et mutus Mediolani motibus corporis verborum vice utens. I, 1052.

Sursum nihil est aut deorsum in universo. VI, 18, 19. Sursum cor. V, 170, 370, 1520; VI, 445. Sursum corda. Gratiæ agamus Domino Deo nostro. Dignum et justum est. X, 214, 1015. Sursum corda non sine causa audiatur. IV, 271, 1941. Sursum cor levetur, non putrescat in terra. IV, 1941. Sursum cor habe, corde præcede, quo scquiris corpore. IV, 1756.

Susanna ore lacebat, corde clamabat. IV, 1775. Labiis immotis clamabat. V, 858. Susannæ, quia liberata est, non major exinde felicitas. V, 1506. Susanna exemplum pudicitiae conjugalis. V, 1506. Susanna cum Josepho comparatur. VI, 1459.

Susceptor Deus ægrotorum et infirmorum. IV, 521. Suscepti. I, 999. Suscepti honorarium dare solent patris. I, 990.

Suscipere Jesum in cor. V, 942.

Suspiciari. Malevolæ animæ quasi dulciter sapit, quod pessime suspicatur. V, 1564. Qui benevole suspicatur, vinci cupit. V, 1507. Augustinus in iudicando aut aliquid mali suspicando de aliquo, maxime cautus. II, 267, 268. Suspiciones, tentatio humana. III, 11850. Suspiciones malevolas quibus suggerat diabolus. II, 270. Pleraque generis humani mala oriuntur a suspitionibus falsis. V, 1404. Suspicionibus malis ita perducitur ad odium. V, 506. Suspicionibus ira non est irriganda. V, 1054. Suspiciones malæ, alimenta iræ. V, 597. Suspiciones malevolæ sunt calumniantium; benevolæ sunt suspiciones gubernantium. V, 1507. Suspiciones nostras amamus omnes aut pene omnes vel vocare vel existimare cognitiones, quando credibilium rerum signis movemur. II, 663. Suspicionem de se malam non tam arguendam, quam sanandam Aug. iudicat. II, 424, 480.

Suspiciosus. Imperfectus quod in se ipso agit, hoc de aliis suspicatur. IV, 1534. Suspiciosi omnes, cum merito culpentur, etiam laudari arbitrantur se debere quod cauti sint. II, 648. Suspiciosi diabolo similes. IV, 1553.

Sustentacula duo humani generis. V, 516.

Sustinentia et continentia duæ virtutes hujus vite. V, 159, 235. Sustinere Dominum quid sit. V, 244. Sustine Dominum, non sustinebis mendacem, non inopem: omnipotens promisit, certus, verax. IV, 211. Sustinentiam qui perdidit effeminatus est. IV, 211.

Susum, Jusum. III, 2056. Susum me honoras, Jusum r. calcas. III, 2060.

Suum esse aliquid quis jure dicat. V, 527.

Sycomora dicuntur poma quædam ficis similia. V, 911.

Sycomora, ubi degebat Augustinus, rara aut nulla. V, 941.

Sycomoros crux Christi. V, 941.

Sylla. VII, 107. Syllæ mores et facta horrore sunt legentibus. VII, 69. De vitis Syllæ plura Sallustius. VII, 65. Varia deorum responsa et oracula Syllæ facta. VII, 72. Nullum de moribus corrigendis datum. VII, 72, 75. Syllæ adjutores dæmones. VII, 71. Syllana tabula proscriptorum. VII, 107, 109. Syllanum bellum. VII, 107. Syllanæ victoriæ crudelitatis. VII, 107, 108. Sylla vindex fuit crudelitatis Mariæ. VII, 107. Plus damni Syllæ attulit victoria, quam inimicis. VII, 75.

Syllogismi partes tres. VII, 58. Syllogismi conversione

expositi risi Diogenes eam qui sophisma proposuerat. III, 58.

Sylva græce *α*, dicitur. VIII, 356.

Sylvia filia Numitoris sacerdos Vestalis, mater Romuli. VII, 81, 82. *Vide Rhea.*

Symmachus Praefectus Romæ. I, 717. Augustinum Mediolanum mittit profitende Rhetorices gratia. I, 728.

Symmachus Scripturam ex Hebræa lingua in Græcam transtulit. III, 745; VII, 605. Quo tempore. VII, 605. *Not. (b).*

Symmachiani. IV, 465. Id est secundum quosdam, Nazareti. VIII, 349, 358. *Vide* Nazaret. Symmachiani seu Nazareti ad nostra usque tempora, jam quidem in exigua, sed adhuc tamen vel in ipsa paucitate perdurant. VIII, 358.

Symplesia. IV, 772.

Sympsalma quid sit. IV, 80.

Symbolum unde dictum. V, 1058, 1072. Cur institutum. V, 1066. Symbolum fidei. VII, 532. Symbolum fidei dicitur confessio. VI, 276. Symbolum est regula fidei, brevis et grandis. I, 631; V, 400, 1060; VI, 627. Fidei et salutis regula. V, 1072. Sacrosancti martyris symbolum. V, 1072. Symbolum fidei catholice fundamentum. VI, 631. Symbolum ex Scripturis collectum est. VI, 627. Symbolo quiddam colligitur, in sacris Scripturis continetur. V, 1060. Symbolum et oratio Dominica complectuntur fidem, spem et caritatem. VI, 254. In Symbolo est fides catholica. VI, 181. Symbolum non scripto tradebatur, sed tantum verbo. V, 1060, 1066; VI, 627. Symbolum Catechumenis sive Competentibus ante Dominicam orationem tradi solitum, ab iis post aliquot dies reddendum. V, 377, 386, 395. Symbolum nosse tenentur baptizandi. X, 322. Symbolum quo die tradebatur Catechumenis, aut ab iis reddebatur. V, 399, 1058. *Not. (b).* Rursus die sabbati novissimo ante baptismum audientibus omnibus reddebatur. V, 395, 399. Symbolo non reddito baptismum recipiens, paralyti plectitur, quoad reddiderit. II, 1015. Symbolum memoria teneri debet. V, 399, 1068. Symbolum quare memoria tenendum. V, 1060. Non auditur in Ecclesia quotidie ut oratio Dominica. V, 399. Symbolum quotidie recitandum et tamquam speculum quotidie inspiciendum. V, 399; VI, 627. Quando dicendum. VI, 627. Symbolum animo semper versandum est. V, 1072. Symboli expositio. V, 1058. Symboli ordo et textus. V, 345. Symbolum habent etiam ab Ecclesia præcisi. V, 1232.

Symphoniai demoniorum. IX, 758.

Symplegadae. X, 1515.

Synagoga ex congregatione appellata est. III, 2069. Cum audieris synagogam, noli continuo detestari quasi interfectionem Domini. IV, 916. Synagoga mater est Christi, soror Ecclesie. IV, 501. Synagoga et Ecclesia significata per duas meretrices. V, 92. Synagoga nomine lunæ in Scripturis significata. IV, 137. Synagoga, arbor maledicta. V, 554, 555.

Synaxes ad memorias Martyrum. I, 719.

Synecdoches varia exempla. III, 578, 579.

Synerus trium principiorum auctor. VIII, 29.

Synensis, ecclesia. VII, 765. *Vide* Sinuitum.

Synadensis concilium. IX, 495. *Not. (a).*

Synodi congregatio ad damnandas hæreses non semper necessaria. X, 638.

Syria interpretatur sublimis. IV, 715.

Syra lingua vicina Hebrææ. III, 260.

Syrarum feminarum castitas. VI, 486.

Syracusæ obsidio. VII, 19. Et eversio. VII, 19. Syracusis quidam dicunt hominem posse esse sine peccato, etc. II, 674.

Syrtinus epistolam Augustini, quæ continet questionem de mendacio officioso, reddiderat Hieronymo, quam Augustini esse dubitat Hieronymus. II, 237, 238, 243, 244.

T.

T littera, signum crucis. IV, 855. Hæc littera, in græcis numerorum notis trecentos significat. IV, 835.

Tabernaculi constructio. III, 687. Tabernaculum testimonii erat populo Dei in itinere velut templum ambulatorium. VII, 463. Cur velis cilicinis cooperiebatur. VII, 465. Tabernaculum Christi, caro ejus, Ecclesia ejus. III, 1991, 1992. Tabernaculum suum Christus in sole posuit, id est carnem suam in manifestatione hujus lucis ostendit. III, 1979. Tabernaculum Domini, Ecclesia catholica. IV, 1912. Tabernacula peccatorum, ecclesie hæreticorum. IV, 1912. Tabernaculum peregrinantium est et militantium. IV, 143, 202, 253, 479. Hinc contubernales, militantium nomen. IV, 202. Tabernaculum aliquando sumitur pro habitatione æterna. IV, 145.

Tabula lapidea, in quibus Lex scripta erat, quid significat. VIII, 506. Tabula primæ Legis quare dicitur scriptæ digito Dei, secundæ vero a Moysæ scriptæ. III, 632, 633, 753, 756. Tabulae priores gratiam significabant, posteriores vero eos qui de suis operibus gloriantur. III, 655. Priores tabulae vetus Testamentum significabant. III, 655, 753, 756. Fractio tabularum Testimonii quid significet. III, 644. Tabularum contritio, Legem ad condemnationem valere significat. III, 756.

Tabula xii quid de furum occisione præcipiant. III, 627.

Tabula clericorum. V, 1580. A clero ac populo petit August. utrum Presbyteri accusati, sed non convicti nomen non recitetur. II, 266, 269. Quid obest homini quod ex illa tabula non vult eum recitari humana ignorantia, si de libro vivorum non eum delet iniqua conscientia? II, 269. Tabulae matrimoniales. IV, 1045; V, 88, 225, 345. Tabulae servorum in ipsorum manumissione fractæ. V, 145.

Tacet nunc Deus a judicio, non a præcepto, non a doctrina. IV, 340, 952, 1200. Tacet modo a vindicta iudicii, non a verbo correptionis. V, 298. Tacet in judicio, loquitur in præcepto, in tot sacramentis, in tot libris. V, 296. Loquitur qui tacet, dum monet nos, et nondum judicat nos. V, 298, 500.

Taciturnitas Dei, patientia Dei. V, 297.

Tædia meritis peccatorum imputanda. X, 409.

Tagosensis episcopus. II, 226. *Not. 5.*

Talares et manicatas tunicas habere flagitium erat apud veteres Romanos, jam e contra. III, 74.

Talio. VII, 725. Talionis lex. III, 626. Talionis lex demonstrat quæ vindicta debeatur, ut sciat quid venia relaxet. III, 626. Talionis poena quare instituta. VIII, 565, 564. Talionis poena non repetenda in causa servorum Dei. II, 509, 510, 511, 536. Talionis poena non fomes, sed limes furoris est. VIII, 565.

Tangendi sensus. I, 1250. Pro totum corpus est. III, 365. Unde nascitur. III, 564. Dirigitur a cerebro per medullam cervicis. III, 565. Tangere Christum. V, 420, 1144, 1149, 1155.

Tantalus. VII, 571.

Tapes theatricus. VIII, 575.

Tardius aut citius, quam statuit, cum non venturus sit Deus, cur oratur ne tardet. IV, 875. Tardiora sunt omnia frigida. IV, 1931.

Tarentina urbs eversa a Fabio. VII, 19. In ea Judæorum simulacra quomodo servata. VII, 19.

Tarentini hostes Romanorum. VII, 97.

Tarquinus Priscus rex Romanorum. VII, 582. Tarquinii mors. VII, 95.

Tarquinius Superbus quare sic dictus. VII, 95. Superbus est appellatus. VII, 94, 95. Soceri interfectione ad regnum pervenit, VII, 92. De manibus capitolium crexit. VII, 92, 95. Cum liberis suis Urbe pulsus est. VII, 95, 94, 506. In regnum redire frustra conatus est. VII, 95, 94. Tusculi privatam vitam egit. VII, 95. Cumis obiit. VII, 95. *Not. (b).*

Tarquinius Collatinus unus ex duobus primis consulibus. VII, 94, 95. Maritus Lucretie. VII, 61. *Not. (d).* Magistratum se abdicare coactus. VII, 61. *Not. et* Urbe exire. VII, 94, 95. Injuria in Tarquinium Collatinum collata vindicata. VII, 94.

Tartareus amor. IV, 1816.

Tarutius juvenis ditissimus. VII, 185.

Tascius Cyprianus. V, 1412.

Tatiani heretici a Tatiano, eorumque errores. VIII, 50.

Tatius rex Sabinorum. VII, 89.

Taurinus in Africam missus, adversus Donatistas secundum leges contra eos latus egit. IX, 362.

Tautane rex Assyriorum. VII, 576.

Telepte. IX, 235.

Teletæ consecrationes magice. VIII, 897, 900. Consecrationes Theurgicæ seu sacrificia perfecta. VII, 287. *Not. (b).* Teletis nullorum deorum potest homo purgari. VII, 300. Teletas ac mysteria religionis Græci taciturnitate, parietibusque clauderant. VII, 158.

Tellumo deus. VII, 215.

Tellus dea. VII, 215.

Telxion quintus Sicyoniorum rex. VII, 562. Ludos Telxioni primitus institutos ferunt. VII, 562.

Temetum a veteribus vinum appellatum. VIII, 972, 974. Temetum vocabulum jam emortuum. VIII, 974.

Temperantia unde dicta. I, 974. Temperantia quid sit. I, 1189, 1235, 1322. Temperantia definitio, ejusque partes. VI, 21. Ejus officium. I, 1326; VII, 628. Temperantia dicitur qua libidines refrenamus. IV, 1066. Temperantia nomine nonnulli principes Romani multam gloriam compararunt. VII, 127. Pulchrior temperantia animi suam insentiam confitentis, quam scientia rerum. I, 711. Xenocrates Polemonem non solum ebriosum, verum etiam tunc ebrium,

ad mores alios repente convertit disputando de fruge temperantiae. II, 391.

Tempestates maris quatientes Ecclesiam, turbant gubernatorem. IV, 1422, 1423, 1426. Tempestas absente Domino. V, 476. In tentationis tempestate, excitanda fides, tanquam Christus dormiens in navi. V, 240, 424, 1602. Tempestas est cupiditas. V, 482.

Templa et sacrificia Deo soli exhibentur. V, 1231. In templis Paganorum non coluntur nisi spiritus maligni. IV, 1243. Car in templis, in quibus Serapis et Isis colebantur, simulacrum digito labii impresso silentium indicabat. VII, 564. Tempia deorum clausa per Imperatorum leges. IV, 1788. *Not.* Tempia, idola, luci, possunt in usus communes, vel in honorem veri Dei converti. II, 185.

Templum, quare quadraginta sex annis fabricatum. VI, 30. Templi edificatio per xvi annos ad secretiorem instructionem humani corporis referenda. III, 56. Templum Salomonis destructum regnante Sedechia. VII, 582. Templi Salomonis instauratio inchoata sub Cyro, sed usque ad Dariam dilata. VII, 583. Templi Salomonis renovatio novum Testamentum significat. VII, 610.

Templum. Simulacrum Deo nefas est Christiano in templo collocare. VI, 188. Templum Dei aliter in significatione aliter in re. II, 846. Templum Dei, Angeli in caelo. V, 1190. Templum Dei non de lapidibus et lignis, sed de hominibus aedificatur. VII, 542. quomodo. VII, 546. Templi Dei, lapides vivi. V, 163. Templum Dei homo, in quo Christus per fidem habitat. IV, 1632. In quo habitat caritas. V, 1533. Deus tantum habitat in his quos efficit templa sua. II, 846. Aliter justus in terra, aliter sanctus in caelo templum sunt Dei. IV, 1632. Qui credunt diligenter Christum, lapides sunt, de quibus templum Dei aedificatur. IV, 1704. Templum Dei, mens hominis. I, 1195. mens pura, templum sanctum Deo. X, 285. Templum Dei amplum, cor fidelis. V, 158. Templum Dei duplici ratione homo est. V, 1271. Nunc jam incipit homo esse templum Dei, quomodo. X, 651, 652. Templum Dei bene vivendo aedificamus. VII, 546. In nobis, ut in profano templo, alia deicienda, alia consecranda. V, 890. Templum Dei sanctum, mirabile est, non in structuris, sed in justitia. IV, 779. Exauditur, qui orat in templo, qui orat in pace Ecclesiae. IV, 1704. Templum Dei simul omnes unum, et singuli singula templa sumus. II, 839, 847; VII, 280. Templum Dei violat, qui violat unitatem. IV, 155. Templum sum Deus protegit, templis suis simulacra protegitur. IV, 204. Templi Dei aedificatio per fidem, dedicatio per resurrectionem. V, 890. Templum Dei Martyres. V, 1436.

Tempus quid. VII, 363, 364. Tempus quid sit, difficultis questio. I, 859. Implicatissimum aenigma. I, 820. Tempus est distentio, sed cuius rei? num animi? I, 822. Non fuit aliquot tempus, quando Deus nondum aliquid fecerat. III, 174, 175. Tempus nullum ante mundum. VII, 321. Ante creaturam frustra requiruntur tempora. III, 323. Tempus omni tempore fuit, et tamen creatum fuit. VII, 364. Temporis et mundi creationis unum est principium. VII, 321, 322. Tempus creatura est. III, 225. Tempus quando incepit. III, 235. Tempus cum caelo et terra esse coepit. V, 25. Nullum tempus sine creatura. I, 826; VII, 364. An tempus possit esse in motu incorporeae creaturae. III, 225. Tempus sine aliquibus creaturae motibus esse non potest. VIII, 684. Quae nunc dicuntur tempora, a motu siderum coeperunt. VII, 364. Solis, lunae et siderum motus, non sunt tempora. I, 820. Tempus non est corporis motus. I, 821. Sed quo metitur motum corporum. I, 821. Temporis mensura. I, 816. Quomodo tempus liceat metiri. I, 819, 822.

Tempus praeteritum, praesens, et futurum. I, 816. In omni motu creaturae praeteritum et futurum invenitur, non vero praesens. III, 1690. Temporis verba indifferenter dicuntur, quamvis sine tempore maere intelligatur aeternitas. VIII, 699. In caelestium habitatio tempus non volvitur, quia habitator ibi non labitur. IV, 1918. De toto tempore in quo sumus, solum momentum tenemus praesens. IV, 976. Quae temporis sine clauduntur, pro transactis habenda sunt. IV, 1145. Tempus et est et non est. IV, 419. Tria tempora propriae non sunt. I, 818. Differentiae temporis quomodo nominandae. I, 818. Tempora praeterita laudantur, accusantur Christiana. VI, 702. Praeteritum tempus et futurum, quomodo sit longum aut breve. I, 816, 817. Temporis celeritas. IV, 361.

Tempus et aeternitas quomodo discernantur. VII, 521. Tempus non potest esse coeternum aeternitati. VII, 364. Quo sensu tempus aeternum dicatur. III, 175. Tempora aeterna quomodo intelligenda. VI, 84; VII, 363, 366. Tempora non quidem aeterna, non tamen in tempore esse coeperunt. VIII, 822. Tempora aeternitatem imitantur. I, 1179. Tempus quasi vestigium aeternitatis. III, 236. Tempus finitum et infinitum quid differunt. VII, 360. Temporis spatia finita ante mundum non sunt cogitanda. VII, 320.

Temporum moderator Deus. VII, 159. Temporum ordo

in sapientia Dei sine tempore est. VIII, 830. Tempora observari per menses atque annos docuit Phegous. VII, 562, 565. Superstitiosa temporum observatio tempore Augustini multum usitata. III, 2150. Quam sit animae periculosa. III, 2150. Temporum observatio quae culpabilis aut innocua. II, 216. Temporum et dierum observatores reprehenduntur. IV, 456. Tempus aliud est promittendi, aliud adimplendi quae promissa sunt. IV, 1448. Tempus per ordinem ad mores quadruplex: ante Legem, sub Lege, sub gratia, in pace. VI, 52. Tempus tripartitum: ante Legem, sub Lege, sub gratia. VIII, 892; IV, 1562. Quinque temporum articuli. VI, 314. Tempora mundi sex distinguuntur. IV, 1193. Temporum Pelagiana distributio. X, 569. Ipsa est plenitudo temporis, quando venit Filius Dei temporalia docere contemni. IV, 922. Duo tempora Christiani, humilitatis et claritatis. IV, 1401. Tempora Christiana. V, 505, 623. Tempora Ecclesiae duo, probationis et coronationis. V, 96. Tempus moestitiae hic propter peccata nostra, tempus laetitiae post de gratia Salvatoris. V, 1182. Tempus moestitiae, et tempus laetitiae utrumque diebus xi. ante Pascha, et diebus x. post Pascha figuratur. V, 1184. Tempus duplex, misericordiae et iudicii. IV, 1282; V, 127. Tempus fidei et spei. V, 256. Tempus opportunum, tempus gratiae. IV, 269. Tempus beneplaciti, tempus misericordiae. IV, 852. Tempora velut mala injuste, quidam accusant. VII, 78. Tempora mala unde et quomodo ferenda. V, 498. Tempora mala non faciunt nisi homines mali. V, 1416. Cui tempora molesta sunt, si homines sibi non sunt molesti? V, 909. Tempora mala unde semper putant homines ea quae agunt. V, 168. Tempora nos sumus; bene vivamus, et bona sunt tempora. V, 498. Tempus redimere quod sit. V, 122, 910. Horam pro tempore posuit S. Joannes. II, 910. Tempus questionibus de mundo curiosis non occupandum, rebus impendendum melioribus. II, 75.

Temporales. X, 942. Temporales, qui usque in finem in obedientia non permanent. X, 1029, 1050.

Temporale plus diligitur antequam habeatur, vilescit autem cum advenerit. III, 53. Temporale non satiat animam, cui vera est et certa sedes aeternitas. III, 35. Temporalia bona sunt et non sunt. IV, 1686. Temporalia nihil habent nisi erit et fuit; quod in illis futurum est, cum venerit, fit statim praeteritum; exspectatur cum cupiditate, amittitur cum dolore. IV, 122. Temporalibus oblectari, cum teneri non possunt, miserum est. IV, 1488. Qui haeret corde in Domino, sic habet ista terrena tanquam capillos. IV, 605. Temporalia animo dimittenda. V, 997. Temporalium vanitas. V, 861. Temporalia concupita inardescunt, adepta vilescunt, amissa vaneant. V, 861. Saepe Deus temporalia dat et malis, ut aliud ab illo discant querere boni. IV, 811. Temporalia quomodo a Deo petenda. IV, 624. Temporalia dantur, et ipsa a Deo, non a daemonibus. IV, 327, 346, 951, 952, 1612, 1686. Redarguuntur qui Deum propter aeterna, diabolum propter temporalia colere velle videntur. IV, 456. Temporalia et quando dat Deus, et quando aufert, et quando non dat, pariter est colendus. V, 207. Temporalia misericorditer Deus aufert iis abutentibus. V, 205. Misericorditer non dat, eisdem abusuro. V, 204. Temporalia aeternis qui praepouunt, Dei beneficia inverse vestiunt. IV, 1868, 1869. Temporalia pro aeternis contemnenda sunt. II, 329. Iusta et officiosa, et in suo genere pacatorum atque tranquilliorum rerum temporalium administratio, recipiendorum aeternorum meritum gignit. II, 81. Temporalibus dedit, tanquam rotae constricti circumvent, non intrant ad veritatem, quia non amant aeternitatem. IV, 245. Aliquid boni et de ipsis temporalibus operandum est. IV, 605. Temporalia sperare et diligere desinant, qui nomen Dei cognoscunt. IV, 122. Temporalia ideo nemini conferunt veram felicitatem, quia non extinguunt insatiabilem cupiditatem. IV, 1411. *Vide* Bona. Peribunt, non qui temporalibus utuntur, sed qui ea Deo praefertunt. IV, 1606. Cum coeperit perire quod factum est, ubi erit amator temporis, qui perdidit aeternitatem? V, 236. Temporalia boni; in aliis videre, mercenarium est. III, 1405. *Vide* Terrena, Transitoria.

Tenebrae ab Horreis Cestae. IX, 253.

Tenebrae quid. I, 826. Tenebrae nihil sunt aliud quam lucis absentia. VIII, 193, 197. Aut aer carens luce. VII, 326. Tenebrarum natura aliqua non est. IV, 409. Tenebrae non nisi lucis comparatione sentiuntur. III, 2071. Non sunt corporeae. VIII, 195. Tenebras non fecit Deus. III, 229. Sed tamen ordinavit. IV, 108. Tenebrae ordinem summa habent a Deo. III, 229. Tenebrae ex quo esse coeperunt. VII, 609. Tenebrae super abyssum. I, 818. Tenebrarum et lucis separatio. VII, 532. Quas tenebras approbavit Deus in creatione mundi. VII, 332. Tenebrae nihil gignere possunt. VIII, 193, 197. Tenebrarum gens et terra, deliramentum Manichaeorum. VIII, 184. Antra quinque gentis tenebrarum. VIII, 186. Manichaeorum deliramentum de bello con-

tra gentem tenebrarum. VIII, 210. Fabula de bello Dei cum gente tenebrarum absurda ostenditur. VIII, 244. Tenebrarum nomine nihilum accipi potest. III, 240.

Tenebrae exteriores quae sint. IV, 94. Tenebrae exteriores et ligatio manuum ac pedum. III, 168. Tenebrae sunt infidelibus hominibus exteriores, diaboli et angeli ejus. II, 562. Tenebrae exteriores, societas poenalis diaboli et angelorum ejus. II, 562. Tenebrae exteriores, poenae corporales. II, 562. Deus in fine saeculi aeternis tenebris punit malos. IV, 998. Tenebrae ad veterem hominem, lux ad novum pertinet. III, 1963. Tenebrae quaenam timendae. III, 1637. Tenebrae miserabiles in animo humano. X, 270. Tenebrae peccatorum duplices. IV, 1795. Tenebrarum nomine significantur peccata. IV, 108, 1189; X, 129. Omnes iniqui ac infideles. IV, 325, 1766, 1838. Tenebrae peccati voluntate sunt, non natura. IV, 1838. Qui hodie tenebrae sunt, si velint, cras lux erunt. IV, 1198. Tenebrae sunt infideles homines, qui per fidem conversi ad Deum lux fiunt. II, 562. Tenebras, ignorantiae symbolum. IV, 328.

Tentare Deum quid. VII, 498. Tentare Deum ne videamur, industria nostra utendum. VI, 574. Tentari Adamum et cadere cur Deus permisit. VII, 435, 436. Tentatio primorum parentum allegorice exposita. III, 208 et sq. Tentare Deum non licet. III, 574. Tentare Deum non debet homo, cum habet quod faciat. VIII, 423.

Tentatio hominis quare permessa. III, 451, 452.

Tentatio est vita humana super terram. V, 1050, 1031. Tentatio duplex, altera seductionis sive deceptionis, altera probationis. III, 112, 113, 1708; V, 590, 452. Tentatio alia est adducens peccatum, alia probans fidem. V, 453. Tentatio Dei probatio est, non ad peccatum seductio. III, 562, 616. Secundum tentationem seductionis non intelligitur qui tentat, nisi diabolus; secundum tentationem probationis tentat Deus. II, 948. Quomodo Deus in tentationem inducit. III, 1282. Tentat Deus, ut doceat; diabolus tentat, ut decipiat. V, 29. Non tentat Deus ut sciat, sed ut scire faciat. III, 616, 1282, 1708. Non ut ipse discat, sed ut quod in homine latet aperiat. V, 28, 29. Tentationis interrogatio unicuique declarat dona Dei quae in se habet. VI, 422, 424. In eo parcitur homini, quod infirmitas ejus tentatione non interrogatur. VI, 424. Tentationes per satanam quare et quomodo fiunt. III, 1284. Nisi Deo permittente neuo tentatur. IV, 1292, 1382, 1383. Datur comparatio. IV, 1384. Tentationes quare Deus permisit. VII, 670; VIII, 588. Savire videtur Deus in illos quos tentari permittit. IV, 796, 797. Qui tentatur, aliquando traduntur occulto merito suo in manus tentatoris. IV, 1292. Tentationem permittit Deus, ut probetur homo, et diabolus vincatur. IV, 1150. Ad mensuram permittitur tentare diabolus. IV, 743, 1223. Tantum permittitur diabolus tentare, quantum tibi prodest ut exercearis, ut probetur. IV, 744. Non tentat diabolus, nisi quod in te carnale dominatur. IV, 1838. In muscipula diaboli est error seu cupiditas qua illiciat, et terror quo frangat et rapiat. IV, 256. Inimicus affligit nos quotidianis tentationibus, immittens vel quod male amemus, vel quod male timeamus. IV, 477. Tentatori januae duae, cupiditas et timor. V, 200, 201; VI, 348. Tentationes ex metu aut ex cupiditate oriuntur. X, 152. Timoris tentatio trina. III, 1332. Tentatio per ignorantiam et infirmitatem. X, 151. In omni tentatione secura luctantur duo amores. V, 1512. Tentat diabolus non solum adversitatis infestatione, verum etiam prosperitatis seductione. IV, 782, 797; IX, 720. Tentationes duae, in prosperis et in adversis. III, 1492. Tentationes ex rebus calamitosis non valent in nos, si non valent tentationes ex laetis. III, 1286. Tentatio duplex, aut in spe adipiscendi commodum temporale, aut in terrore amittendi. III, 4306. Tentatio periculosa, cum videmus hic malos florere, bonos laborare. IV, 190. Tentationes diaboli tres sunt, malo exemplo seducere; opprobriis hominum et malarum linguarum detractioe animum frangere; judicia et malevolae de fratribus suspensiones persuadere. II, 270. Tentationum quatuor genera. IV, 1421. Prima tentatio erroris et famis. IV, 1421. Secunda difficultatis. IV, 1421. Tertia tedium et fastidii. IV, 1422. Quarta sollicitudinis ob Ecclesiae pericula. IV, 1422. Tentationum mundi tria genera, per delectationes, per pompas, per curiositatem. VI, 294. Tentatio triplex, voluptatis, superbiae, et curiositatis, cavenda monstrata est in Christo. III, 153. Adversus illas tentationes pugna Augustini. I, 796. Tentatio per Paganos, Judaeos, Haereticos, sed maxime per malos Christianos. VI, 343, 347. Tentationis tempestas tum maxima, cum cupiditate quis victus absentem habet Dominum. V, 476. Ecce vita humana tota tentatio est, quando et ibi homo tentatur, ubi, quantum potest, vitae coelestis similitudini coaptatur. II, 333. Tres tentationes vitae spiritualis. III, 876. Tentatio duplex, suspicil ab hominibus et despici. III, 76, 77. Neutra defuit Aristoteli. III, 76, 77. Tentationes daemonum ex invidia. VIII, 592, 599. Tentatio diaboli evanescit, nisi qui tentatur,

dederit ei locum. V, 29. Daemones non tentarent, si virtutum internam speciem possent in hominibus cernere. III, 467.

Tentationes praedicandae sunt accedenti ad servitum Dei. V, 275. Tentatio non deest baptizatis. V, 1533. Nullus hic locus a diaboli laqueis liber. II, 188. Tentatione vacare impossibile est in hac vita. III, 1284, 1285. Post remissionem peccatorum, adhuc in periculis tentationum versamur. IV, 1519. Tentari se passus est Imperator, ut militem doceret dimicare. V, 354. Ut doceret resistere tentatori. V, 1049, 1291. Tentatio Domini multiplex. V, 1291. Tentatio, Christi tripartita est, propter tria vitiorum genera, voluptatem carnis, superbiam et curiositatem. IV, 116. Ideo tentatus est Christus ne vincatur a tentatore Christianus. IV, 1139. In muscipula diaboli est error seu cupiditas qua illiciat, et terror quo frangat, et rapiat: utroque modo tentavit Dominum; cupiditate in deserto, terrore in passione. IV, 256. In Christo tentatus est fidelis, et in Christo diabolus vicit. IV, 724. Tentationibus variis agitur qui pertinet ad Christum. IV, 758.

Tentatio non omnis culpanda. VII, 510. Tentatio non est inutilis. VII, 636. Tentatio duplex, noxia et utilis. X, 1000. Utilis est tentatio. VII, 510. Tentationum utilitas. IV, 1223. In tentatione apparet, qualis sit homo. III, 1730. In ea homo se ipsum novit. III, 289, 870, 871; IV, 533, 647. Tentatio plerumque peccatorum non facit, sed prodit. V, 697. Nescit se homo, nisi in tentatione discat se. V, 29. Tentatio necessaria iustis. II, 856. Necessaria est vel ad perficiendam, vel ad confirmandam, vel ad probandam virtutem. VIII, 411. Tentatio tamquam stadium certaminis. III, 832. Tentatione probatur et exercetur virtus. III, 452. Proventus noster per tentationem nostram fit. IV, 724. Qui non tentatur, non probatur; qui non probatur, non proficit. IV, 870. Tentatione quomodo purgemur. V, 120. Tentationes malis sunt tamquam ignis feno, bonis tamquam ignis auro. IV, 1573. Tentatio, ignis cuiuscumque opus probans in hac vita. VI, 155. Tentationis ventus augeat ignem potius quam extinguat. V, 580. Tentationis ignis ubi aurum invenit, non stipulam, sordes abstulit, non in cinerem convertit. V, 869. Martyrii quaedam lucta in tentationibus quotidianis. V, 1439. Tentari et probari melius est, quam non tentatum reprobari. IV, 1871. Opus est semper tentationibus et tribulationibus erudiri in isto saeculo. IV, 648. Est palma gloriosior non consensisse tentatum, quam non potuisse tentari. III, 432. Ne qui se ita profecisse gaudeant, ut se jam non posse tentari tamquam homines putent. II, 992. Mortuus non cessat et non moritur, nisi in resurrectione mortuorum. IV, 1940. Tentatio in patria nulla erit. II, 895.

Tentationum periculum, et molestia. IV, 1940. Tentationes leves sunt, quae non sic urgent, ut cogant; graves autem, quae multum instant ac premunt. IV, 1154. In tentatione praecedit suggestio, sequitur delectatio, et tandem consensus vel resistentia. IV, 1839. Aliud est suggestionibus delectari, aliud consentire. IV, 1319. Cum tentationibus noli colloqui. IV, 1774. Tentationem qui vincit, concupiscentiam non extinguit. IV, 1860. Tentatione superata, inest tamen aliqua delectationis titillatio. IV, 1860. In tentationibus vir, mulier et serpens quodam modo inveniuntur. VIII, 1007. Aliud est tentari, aliud in tentationem induci. III, 1282, 1284. In tentationem intrare, quid. X, 887. In tentationem intrare, est a fide exire. V, 633. Tentationi cur aliquando ceditur. X, 151. Quomodo ceditur. III, 207, 208, 210. Quomodo non ceditur. III, 1284, 1285.

Tentationibus qua ratione Christus resistit. III, 1996, 1997. Quomodo nobis resistendum. III, 1996, 1997. In tentatione quid regulariter agendum. III, 1467, 1770; V, 424. Qui ubi omnia deficiunt. V, 476. Tentationum tempestate sevientem, excitanda fides tamquam Christus dormiens in navi. V, 240, 1602. Tentationum remedium, fides in crucifixum. V, 750. Tentatio in tantum deficit, in quantum fides proficit. V, 633. Hominis sese in fide contra tentationes corroborantis verba, et preces. IV, 197. Quibus tentationibus resistere valeamus, quibusve non valeamus, nescimus. I, 782. Tentationes vincunt sancti, Deum orando. VII, 299. In conflictu spiritali sperandum et petendum adjuviorum Dei, non ut nos nihil faciamus, sed ut adjuti cooperemur. III, 761. Sine gratia non sufficit voluntas ad vincendas tentationes. X, 867. Tentationes sine Deo adjutorio per arbitrium voluntatis superare non possumus. IV, 1143. Et gratia et libero arbitrio opus est ad vincendas tentationes. X, 887. Qui vincit tentationes, non ipse vincit, sed Deus qui in eo est. IV, 1643. In tentatione Deus hominem suscipit, ne cadat; eruit ne haereat; protegit, ne feriat. IV, 1862. Cum tentamur, sine dubio consolamur. IV, 1226. In tentationibus deprecanda a Deo virtus continentiae, ne illecebrosa capiant; et sustententiae, ne dura confringant. V, 159. Tentationum metu jam dejectus, promisso Dei auxilio erigendus est. V, 276. Anathematizandus plane, quisquis ne-

gat nos orare debere, ne intremus in tentationem. X, 517, 518. Quis id neget. X, 517, 518. Tentationibus hujus vitæ eripi magnum Dei beneficium. X, 981. Tentari et in tentationem non inferri, non est malum, imo etiam bonum. X, 1000. In tentationem non inferri ex dono Dei est. X, 1000. In tentationem non intrare in potestate propriæ voluntatis non est sine adjutorio Dei. X, 1293. Tentatio maxima, voluntati suæ sine adjutorio Dei deputare conscientie victoriam. X, 1294. *Ne nos inferas in tentationem* in pravam sensum a Pelagio detortum. II, 775. Contra tentationes arma fortissima, desideria vitæ æternæ. IV, 1774. Carnem qui vicerit, diabolus continuo superabit. IV, 1858. Tentatio quando infertur, jejunandum. V, 1048.

Tentatio humana quæ. III, 1284. Tentatio per ventum significata. IV, 528. Tentatio quasi fluvius venit, in petra standum est. IV, 634.

Tentator non vincitur, nisi contemnatur. V, 683. Tentatori quid respondeamus, Christus exemplo suo nos docuit. V, 685. Tentator non cessat pulsare ut irrumpat; si clausum invenerit ostium, transit. IV, 1834.

Terebinthus lacrymam medicinale exsudat. III, 792.

Terentianus. VII, 178. Terentianus Maurus poeta. VIII, 77.

Terentius quidam libros Pompilii orando invenit. VII, 222.

Terentius poeta, gente Afer. VII, 57. *Not. (b)*. Terentius a Scipione et Lælio adjutus in scribendis fabulis. VII, 57. *Not. (b)*. Terentii locus. II, 515, 802. Terentii consilium misero datum, ut non esset miserior. VIII, 1021.

Ter germinorum pigna. VII, 89.

Terminus deus Romanorum. VII, 155, 168. Ad Terminum deum Romanorum rerum fines pertinent. VII, 200. Terminalia sacra mense Februario celebrari solita. VII, 200.

Ternarius numerus perfectionem justitiæ significat. III, 1361.

Terra ideo dea ponitur, quia pars animæ mundi quæ deus est, per illam permeat. VII, 211, 212. Terra sub variissymbolis adumbratur. VII, 213, 214. Terræ quatuor cognomina propter quadrageminam vim. VII, 215. Terram in duos deos vel plures dividere ridiculum. VII, 212, 213. Terra mater deorum vocatur. VII, 120. Terram, et Cereem et Vestam esse voluit. VII, 120. Terram aliud esse, aliud Tellurem, aliud Tellumonem putant. VII, 120. Terram luminis a terra gentis tenebrarum discissam describunt Manichæi. VIII, 220. Terræ lucis et terræ tenebrarum qualem illi figuram sibi fingebant. VIII, 188. Terræ lucis figura fœdior. VIII, 188. Terram lucis esse corpoream, si terræ tenebrarum jungitur, contra Manichæos ostenditur. VIII, 188. Conjectio terræ luminis et terræ tenebrarum, qualislibet fingatur a Manichæis, non potest esse nisi deformis et absurda. VIII, 191. Terram tenebrarum non esse summum malum Manichæis probatur. VIII, 193, 195, 197. Terram Deo cœternam esse male dicebant Manichæi. VIII, 532. Manichæorum deliramentum de terra Deo cœternæ refellitur. VIII, 187. De naturis quinque terræ pestiferæ Manichæorum deliramentum refellitur. VIII, 194, 195.

Terrarum orbis, in Adami nomine significatur. IV, 1236. Terra quando creata. III, 256. An terra super aquam fundata. III, 264. Quomodo super aquam fundata. IV, 1759, 1760. Terra altior est quam aqua. III, 583, 750. Terra libratur in nihilo. VII, 591. Terræ inesse unitatem quandam, numeros et ordinem. I, 1192. Terra maledicta spinas gignens, admonet hominem ut avertatur a peccatis, et ad Dei præcepta convertatur. III, 181. Orbis terrarum est maxima quodam modo insula. II, 923. Terram quadrata figura contineri inter disputandum dicimus. II, 69. Terra quomodo divisa in diebus Phalech. III, 532. Terra in tres partes dividitur. VII, 497. Terra linguarum diversitate divisa est. VII, 488. Terra coeli inferioris nomine intelligitur. III, 536. Terra ponitur pro aqua. III, 614, 750. Pro infirma mundi parte. III, 614. Pro tota infirma mundi regione. IV, 1945.

Terra promissionis unde sic dicta. X, 528. Terræ promissio facta Abrahæ, quam ampla. III, 535. Terræ promissionis fines. III, 787. Terra lacte et melle fluens. V, 167. Terra promissionis quid significet, cur dicatur terra Chanaan. IV, 1594. Terra sancta de Jerosolymis allata, in veneratione habetur. VII, 764. Terra viventium et terra morientium. V, 265. Alia est terra viventium, alia terra morientium; receptura mortuos, quos nutritivos vivos. IV, 390, 1888. Terra viventium potest intelligi corpus resurgentium. V, 1420. Terra ista non est regio vitæ beatæ. V, 1107. Terra Dei, patria coelestis. IV, 144. Terra ipsa per similitudinem, mare est. IV, 981. Terra ponitur pro vita. IV, 390, 1814.

Terræ nomine, homines significantur. III, 489, 497, 501, 506, 707. Item carnales in Ecclesia. III, 264; V, 380. Ac peccatrices animæ. III, 1236; IV, 156. Pars hominis inferior. IV, 71. Terra, caro nostra. IV, 591; V, 580, 388, 391,

401. Terra, inimici Ecclesiæ. V, 588, 594. Terræ inferiora, terræ cupiditates. IV, 759. Terra oblitia, quæ. IV, 1117. Terram fidem parvulorum significat. III, 264. Ac stabilitatem in Deo. IV, 68. Terram judicare. V, 107. Terram quo pacto liceat adorare. IV, 1284. In comparatione invisibilis creaturæ, omne visibile terra dicitur. III, 225. Terra totius mundi est templum. VII, 248. Terra Thob, id est terra optima. III, 818.

- Terræ motus magni in Oriente et in Africa. V, 156.

Terræna omnia mutationes, conversiones, atque interitus habere dixit Apuleius. VII, 115. Terrenarum rerum indigentia sollicitat animam. III, 2073. Nemo hic ita perfectus, ut non habeat mortalis carnis affectum circa terræna. IV, 1525. Terræna contemnunt, qui accipiunt Spiritum sanctum. X, 486. Terrenarum rerum conditio nullo modo æquari potest coelestibus. II, 1059. Temporalia aliquando utiliter tribuit Deus, aliquando utiliter subtrahit. II, 575. Si pro magno terræna Deus daret, malis ea non daret. IV, 952. Terræna etiam ipsa bona non nisi ab uno vero Deo querere utile. VII, 502. Id saltem persuadere vellet inimicus, ut Deus colatur propter cœlestia, diabolus ipse colatur propter terræna. IV, 352. Inhabere terrenis, quamvis ea Deus donet, non debemus. IV, 952. Terrenis inhærerere non debemus, si volumus Deum videre, qui mundo corde conspicitur. IV, 84. Omnis qui contra salutem suam cupit terræna, sub terra est. IV, 759. Terrenarum rerum amor, viscum est spiritualium pennarum. V, 646. Terrenis quomodo uti debeant sapientiæ filii. III, 1537. Terræna bona subdita esse debent, non prædita; sequentia, non ducentia. II, 670. Terræna fumus. IV, 392. Terræna possessionis amor est causa discordiæ. V, 1591. *Vide* Temporalia.

Terrigenæ dicuntur peccatores. IV, 544.

Terræ Deus undique, quia non vult invenire quos damnet. V, 157.

Terror de die novissimo, securitatem parturit. IV, 1915. Terrores mundi et blanditiæ contra milites Christi. V, 1256.

Tertullianus. VII, 193, 194. Vir acutus. III, 427. Novatianorum et Cataphrygarum hæreses propalavit. VI, 435. Fuit disertissimus eorum hæreticorum adstantulorum. VI, 434. Deum corporeum esse, sicut et animam contempdit. II, 861; X, 499. Tertulliani error de anima. III, 427. Tertullianus sensit animas esse corpora. II, 861. Nuptias secundas damnavit. VIII, 657. Tertullianus unde factus sit hæreticus. VIII, 47. Scripta ejus eloquentissime scripta. VIII, 46.

Tertullianistæ hæretici. VIII, 46. Eorum dogmata. VIII, 46. Tertullianistæ paucissimi qui remanserunt in urbe Carthaginensi, in Catholicam transierunt, eique basilicam suam tradiderunt. VIII, 46.

Tertullius Abitensis episcopus. IV, 581.

Tessarescædecattis hæretici. VIII, 31.

Testa ante ignem mollis, post ignem fortis; figura Christi ante passionem contempti, post passionem honorificati. IV, 175.

Testamenti nomine pactum appellat Scriptura. III, 491, 495, 539. Testamentum pro omni pacto et placito ponitur. IV, 1032. Testamenti divini et humani differentia. IV, 595. Testamenta duo. V, 56. Testamentorum cur aliud vetus, aliud novum appelletur. X, 221, 222, 597. Testamentum utrumque ante Moysen occultum, a Moysè manifestatum est vetus, in quo occultabatur novum. IX, 123. Testamentum vetus per Moysen revelatum est. X, 596. Testamentum novum vetere est antiquius, sed posterius revelatum. X, 592. Testamenti veteris variaz appellationes. X, 595. Testamenti veteris nomine quæ Apostolus vocat. I, 632. Testamenti veteris nomen duobus modis dicitur. X, 527. Aliud proprie Testamentum vetus, aliud Instrumentum. X, 595. Universæ Scripturæ canonicæ ante incarnationem Domini ministratæ veteris Testamenti appellatione censentur. X, 527, 528. Veteris Testamenti libri quatenus jam utiles sunt. VIII, 257, 258; X, 158. Testamentum vetus utile ad convincendum vel ipsos Gentiles. VIII, 528. Testamenti veteris libri ad Christianos pertinent, ejusque præcepta per eos melius implentur. VIII, 52. Cur in lectione veteris Testamenti, velamen positum esse dicitur. X, 219. Testamentum vetus, vetustas litteræ, littera occidens idem significant. X, 595. In veteris Testamenti lectione Ecclesia catholica nullatenus erroris redargui potest. VIII, 75. De Scripturis veteris Testamenti, earumque auctoribus quid senserit Augustinus. VIII, 75. Testamenti veteris auctoritas, non ad Judaicæ servitutis imitationem, sed ad Christianæ libertatis justificationem jam tenetur. VIII, 240, 245. Testamentum vetus spernit Cerdon. VIII, 29. Spernit Severianus. VIII, 30. Vetus Testamentum ex Deo bono, summo, et vero esse negant, Marcion, Manichæus, etc. X, 528, 529. Testamentum vetus a Deo. X, 594. In Testamento vetere multa sunt quæ subvertunt animos ignaros et negligentes sui. VIII, 67. Pauci sunt qui illa possunt popula-

riter defendere, et quinam illi sunt. VIII, 67. Quod in utroque Testamento non intelligentibus impiis pravum videtur, idem non intelligentibus piis rectum, sed tectum creditur. VIII, 408. Quid Manichæi objiciunt in libros veteris Testamenti. VIII, 73. Testamentum vetus duplici ex causa abjiciendum sentiebat Faustus. VIII, 317. Refellitur. VIII, 217. Quæ obijci Faustus in Deum ex veteri Testamento, posset objicere Paganus in Christum ex novo. VIII, 406. Paganus qui in Scripturis quædam velut indigna Deo reprehenderet, vel ipsis suis auctoribus posset refelli. VIII, 408. Quædam, quæ velut indigna Deo reprehendit Faustus in veteribus libris, explicantur. VIII, 406, 411, 412. Testamenti veteris testimonia ante fidem inutilia esse, post fidem supervacua, Manichæi insipienter docent, ac refelluntur. VIII, 293. Pelagianorum calumnia de veteri Testamento et antiquis justis. X, 591. Universus veteris Testamenti apparatus Christum venturum prænuñtiabat. VIII, 370. Testamenti veteris hominum, non tantum lingua, sed et vita prophetica fuit. VIII, 219, 250. Ipsa Scriptura, quæ tunc exactrix fuit operum significantium, nunc testis est rerum significantiarum. VIII, 238.

Testamenti veteris et novi præcepta cur diversa. VIII, 449. In veteri Testamento inter præcepta vitæ agendæ, et præcepta vitæ significandæ distinguendum. VIII, 228. Præcepta vitæ significandæ in Testamento veteri illi tunc temporis congruebant. VIII, 228, 256, 245, 244, 501, 504. Præcepta vitæ significandæ veteris Testamenti temporis congruentia, jam non est necesse ut observentur, nisi spiritaliter. VIII, 237, 504. Præcepta vitæ agendæ observantur a Christianis. VIII, 243. Testamentum vetus talia continet præcepta justitiæ, qualia nunc quoque observare præcipimur. X, 222, 594. Testamentum vetus utile, et eo majoris auctoritatis ad Christum prædicandum, quod ad nos per Judæos pervenit. VIII, 329. Quare in veteri Testamento superior Legis vindicta ferebat. II, 660. Testamenti veteris observationes sine peccato non poterant omitti, nunc nihil prosunt. VIII, 245. Manichæi vetus instrumentum non accipiunt, novum corruptum esse asserunt. X, 1009. Et falsatum. VIII, 58, 501, 506, 514. In eo quod Testamentum novum corruptum et falsatum putent Manichæi, in hoc sibi ipsi contrarii sunt. VIII, 506, 514. Testamentum novum falsatum non esse, quomodo evincitur. VIII, 506, 514. Ex novo Testamento ea tantum admittunt Manichæi, quibus hæresim suam putant adjuvari: quæ adversantur, falsata esse dicunt. VIII, 408. De novo Testamento Manichæi potius, quam Catholici de veteri, objectis respondere non possunt. VIII, 244. Testamentum novum esse Apostolorum, unde probetur. VIII, 509. Testamentum utriusque Deus unus et idem. VIII, 623, 625, 660, 661, 662, 665. Testamenti utriusque Deus auctor. IV, 931. Lege terruit, Evangelio conversos sanavit. V, 28. Testamentum duo non sibi consociare calumniabantur Manichæi. IV, 1893. Sed sibi invicem adversari. V, 23, 26. Testamentum vetus et novum non sibi contraria. VIII, 622. Testamenti utriusque concentus. II, 218. Utriusque ordo mirabilis. I, 1334; III, 136. Testamentum novum in vetere latet, et vetus in novo patet. III, 625, 633. Novum occultatum erat in veteri, tamquam fructus in radice. IV, 914. Tamquam in fæce corporaliu sacramentorum. IV, 954. In veteri Testamento est occultatio novi, in novo Testamento est manifestatio veteris. V, 876, 1577; VI, 315; VII, 159, 140, 505. Hoc occultabatur in veteri Testamento, quod nunc revelatur in novo. X, 116. Testamentum novum in vetere est revelatum. VIII, 623. Testamentum vetus quid figurat. VIII, 448. Testamentum vetus recte intelligentibus prophetia est novi. VIII, 502, 328. Novum, explicatio veteris. VIII, 451. Testamentum novum in veteri prænuñtiatum. I, 819. In veteri figuratum. IV, 1070, 1505; VIII, 448, 449, 625; X, 591. Testimonia veteris Testamenti, præconia sunt novi. VII, 662. Testamentum vetus nihil prodest, nisi quia testimonium perhibet novo. VII, 539. In Testamento novo obscura veteris revelantur, et prædicta compleuntur. VIII, 518. Testamenti novi gratia in Lege velabatur, in Evangelio revelatur. IV, 1416, 1866. Novi Testamenti fides, etiam tunc quando velabatur, erat in electis; et nunc quando jam revelata est, non est in multis vocatis. IV, 996. In Testamento veteri gratia velata et occulta latebat, quæ in Christi Evangelio revelata est, dispositione temporum ordinatissima. X, 116, 217. Hanc occultationem significabat et velum templi, et vellus Gedeonis. X, 400. Testamenti novi revelatio quondam facta est. X, 597. Testamentum novum sibi præfigurari intelligebant pauci ex antiquis. II, 540. Hi ad novum Testamentum pertinebant. II, 540.

Testamenti veteris et novi discrimen. II, 540; IV, 930; X, 220, 226, 227, 328. Et consonantia. V, 37. Testamentorum duorum brevissima et apertissima differentia, timor et amor. V, 207; VIII, 158. Testamenti veteris lex, ministratio mortis et damnationis; novi vero lex ministratio

spiritus et justitiæ. X, 219. Prævalet in veteri timor, in novo amor. I, 1334. Testamentum novum pertinet ad caritatem. III, 2074. Vetus ad timorem. III, 2074. Et ad veterem hominem. III, 1636. Carnalia promittit. III, 1636. Concentus utriusque Testamenti in præcepto caritatis. I, 1516, 1522, 1525. Veteris et Novi Testamenti promissa ac sacramenta sunt diversa. III, 732. Promissiones aliæ veteris, et aliæ novi Testamenti. IV, 327, 931, 1145, 1466, 1919. Non nisi terrena felicitas promittitur aperte in Testamento, quod proprie vetus appellatur. X, 528. Cor in illo promissa ista felicitas. X, 597. Testamentum vetus sic appellatur propter promissa carnalia. VII, 302. Testamentum vetus promissiones habet temporales, sed significationes spirituales. V, 37. Testamenti veteris promissiones quomodo intellexerint sancti et spirituales viri. VIII, 218. Quomodo intellexerint carnalis illius temporis viri. VIII, 218. Testamenti veteris promissiones prænuñtationes sunt novi. VIII, 218. Testamenti veteris promissis terrenis et temporalibus, sempiterna et cœlestia figurantur. X, 222. Et significabantur. VII, 150, 140. Temporalis veteris Testamenti felicitas, et infelicitas novi, quid innuat. VIII, 449. Quod in veteri Testamento occultatur sub velamento velut terrenarum promissionum, hoc in novi prædicatione revelatur. X, 138. Testamentum novum in veteri promittitur. X, 328. Testamenti novi promissio per Ezechielem facta. X, 1264, 1265, 1266, 1267, 1271. Cur vetus Testamentum promittit bona terrena, novum vero promittit cœlestia. VIII, 162, 163. Testamentum novum multiplicationem bonorum terrestrium non subtrahit. VIII, 163. In veteri Testamento cognoscitur præfiguratio possessionis nostræ, in novo tenetur ipsa possessio. VIII, 157. Totum quod nobiscum agitur per Testamentum novum, non pertinet nisi ad sæculi novi hereditatem novam. VII, 729. Discrimen inter filios veteris et novi Testamenti. X, 594. Testamentum vetus servos, novum liberos parit. VIII, 622. Testamentum duo, duas vitas et spes duas significant. VIII, 504. Testamenti veteris viri sancti habebant in novo spem salutis æternæ. VIII, 504. In veteri Testamento quidam spem futuram habebant. IV, 351. Testamenti veteris hæres. X, 528. In veteri Testamento quidam hæredes novi. IV, 1466; X, 328. Testamenti veteris dispensatores et gestatores quinam sint, quinam novi hæredes. X, 591. Ad novum Testamentum pertinere, quid sit. X, 228. Quinam ad novum Testamentum pertinent, quinam ad vetus. IX, 122; X, 595. Quinam veterum pertinent ad vetus Testamentum. V, 37, 58. Sancti veteris Testamenti ad novum pertinent. VIII, 456, 636; X, 591. Christiani spe carnalis mercedis Deo servientes, ad vetus Testamentum pertinent. V, 32, 40. Sub veteri Testamento fuerunt justi spirituales, sub novo sunt plurimi carnales. VIII, 625. Homo de Testamento novo, quis censendus. V, 168. Animales qui ad vetus Testamentum pertinent, si moriantur antequam spirituales fiant, custoditi per sacramenta sanctitatem in terra viventium computantur. IX, 122. Testamentum utrumque ad Israelitas pertinet, quomodo. VIII, 235.

Testamenti novi gratia. II, 542. De gratia novi Testamenti liber. II, 539. Per gratiam novi Testamenti vitam concupiscere septemgenuim discunt, vel discere debent homines. II, 547. Regni cœlorum promissio ad vetus Testamentum quatenus non pertinet. X, 329. Testamenti novi nulla facta commemoratio in veteribus libris, nisi in Jeremia. X, 221, 222. Testamenti mediator, signator, fidejussor, testis, hæreditas et coheres Christus. IV, 1150. Testamentum novo fit injuria, si veteri æquetur. X, 329. Testamentum novum veteri anteponendum dignitate. VII, 662. Testamenti novi fides veteris Testamenti terrenis operibus anteponitur. VIII, 258. Testamentum vetus hordeo comparatum. III, 1594. Testamenti duobus, veteri et novo, disciplinæ regula nobis traditur. I, 1334. Gravissimum multarum observationum veteris Testamenti jugum Christus abstulit. V, 594. Sacrificium laudis in novo Testamento succedit victimis crudentis veteris Testamenti. II, 537. In novo Testamento disciplinam Christus voluit esse leniorem. IV, 1413.

Testamenta duo misericordiam Dei commendant. III, 654. Vetus Testamentum in prioribus tabulis significatum est. III, 653, 755, 756. Lex in veteri Testamento data est in tabulis lapideis, in novo autem datur in cordibus. III, 755. Testamenti veteris signum, circumcisio in lateri carne; novi, crux in libera fronte. V, 876. Duo Testamentum in Sara et Agar, Isaac et Ismael figurata. III, 566; IV, 502, 1603. In duobus exploratoribus Jericho. IX, 638. Et in duobus Cherubim arce. III, 634. Novi Testamenti signum, vacca rufa. III, 752. Legis repetitio. III, 635. Vetus Testamentum etiam ipsum lex Christi. III, 2145. Multa appellantur Testamentum Dei, exceptis illis duobus magnis veteri et novo. VII, 506. Quodnam Dei Testamentum infans recessus

- navis dissipavit. X, 450. Testamenti utriusque testimonis acquiescere, dormire est inter medicos ceteros. IV, 823, 824.
- Testamenta schismaticorum irrita per Imperatorum leges. V, 510. Testamentum pacis. V, 510.
- Testes Deus habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. III, 1979. Testes Dei, Martyres. III, 1979. Testis noster ille sit, quo iudice coronamur. III, 2021. Testium torture ad querendam veritatem. VII, 632, 635. Testes falsi quod non praevalent, non esse magni meriti argumentum. V, 1506. Testibus vel testimonii humanis credere vel non credere licet, quantum ea momenti ad faciendum fidem vel non habere perpenditur. II, 598.
- Testimonium et lex duo sunt nomina rei unius. IV, 987. Testimonia Dei sunt, quibus, quantum nos diligit, nobis probare dignatur. IV, 1515. Testimonia Domini quo animo quidam scrutentur. IV, 1505. Iustum iudicium aut verum testimonium non vendendum, licet vendatur iustum patrociniatum et verum consilium. II, 665. In multis, hominum testimonio standum est. II, 598. Testimonium falsum dicere vetitum. V, 71, 804, 631, 1506. Testimonium falsum adversus se ipsum dicere nemini licet. VII, 34. Testimonium falsum dici prohibendum, quomodo intelligendum. VI, 511. Testimonium falsum nec promissa nec minae debent extorquere. V, 202, 220. Testimonium falsum in Christum, non solum ante mortem, sed etiam post resurrectionem ipsius. IV, 375.
- Thabor* interpretatur veniens lumen. IV, 1127.
- Trabaca*. IX, 217.
- Thambei*. IX, 257.
- Thamugae*. IX, 204. *Thamugade* et *Bagal*, oppida Donatistarum praecipua. IV, 177.
- Tharasa*. IX, 232.
- Thasalle*, vel *Thasvalle*. IX, 222.
- Thagata* patria carnalis Augustini. I, 677, 698; II, 475, 479. Ubi Aug. docere coepit. I, 724.
- Thalamus* sponsi, uterus virginis. III, 1979.
- Thales* Milesius princeps Ionici generis philosophorum. VII, 225. Regnante Romulo fuisse perhibetur. VII, 581. Physicus fuit. VII, 582. Rerum omnium principium aquam putavit. VII, 226, 582. Mirabilis maxime existit, quod solis et lunae defectus praediceret. VII, 226, 582. Disputationes suas litteris mandavit. VII, 226, 582.
- Thamar* interpretatur amaritudo. VIII, 486. *Thamar* idem ac commutans. VIII, 457.
- Thamma* interpretatur deficientis. VIII, 457.
- Thara* pater Abraham diis alienis servivit in Mesopotamia. VII, 492. *Thara* domus persecutionem passa est a Chaldaeis pro vera pietate. VII, 494. In *Thara* domo custodia est plantatio civitatis Dei. VII, 492. *Thara* generationes. VII, 492. *Thara* quot annos vixerit. VII, 494, 495.
- Tharsis* interpretatur mandatum humile. IV, 993, 1001. *Tharsis* quae sit. IV, 536, 537. *Tharsus* patria Pauli. IV, 556. *Tharsus* an sit Carthago. IV, 557.
- Theasius* episcopus. II, 273, 697, 759, 781.
- Theasius* senex. II, 697.
- Theatrum*. V, 1025. *Theatrum* propter quid institutum. VII, 182. *Theatri* species curva. VIII, 192. *Theatra*, caveae turpitudinum, et publicae professiones flagitiorum. III, 1065. *Theatri* turpitude. V, 1026. *Theatri* mala. VI, 659. *Theatrica* crimina deorum in honorem instituta sunt eorumdem deorum. VII, 121. *Theatrica* turbæ. V, 1600. *Theatrica* artes diu Romani non noverunt. VII, 58. *Theatri* caveam construere molientem senatum Scipio Nasica compescuit. VII, 44, 45, 51. *Theatra* qui frequentant, falsi sunt christiani. VII, 46. *Theatrici* quamdiu agunt, a commone separandi. IX, App. 787.
- Thebeste*. IX, 220.
- Thecla* virgo. VI, 422, et *Not. (a)*, *Thecla* oppignerata iam thalamo, sermone Pauli in amorem perpetuae virginitalis incensa. VIII, 492.
- Theman* interpretatur auster vel africanus. VII, 589.
- Themistocles* non canere nervis, sed Rempubicam ex parva magnam facere se nosse respondit. II, 458.
- Theodorus*. IX, 725. *Theodorus* proconsul. IX, 530. *Theodorus* ingenio eloquentia et divitiis praestans. I, 992. Huic rescribitur liber *De beata vita*. I, 959.
- Theodorus* Heraclotes. II, 286. Psalmos interpretatus est. II, 262. In epistolam ad Galatas commentariolos reliquit. II, 253.
- Theodorus* Usulensis ep. IV, 380; IX, 507, 528, 550.
- Theodorus* Augustini litterarum ad Maximum perlator. II, 404.
- Theodosius* quidam nonnullos Manichaeos prodidit. II, 4000.
- Theodosius* Imp. II, 400. A Gratiano particeps regni factus. VII, 171. *Theodosius* Imperator tertium Consul. IX, 529. Octavum Consul. IX, 697. *Theodosius* magis orando, quam feriendo contra Eugenium pugnat. VII, 172. Ventus a partibus *Theodosii* contra hostes pugnans Dei virtute VII, 172. *Theodosii* mansuetudo et moderatio erga inimicorum suorum filios. VII, 172. *Theodosii* fides et pietas. VII, 172. *Theodosius* Ecclesiae se membrum esse magis quam in terris regnare gaudebat. VII, 173. *Theodosius* Jovis simulacra diruit. VII, 172. *Theodosii* penitentia. V, 1710; VII, 175. Religiosa humilitas. VII, 175. *Theodosius* legibus adversus impios Ecclesiae laboranti subvenit. VII, 173. *Theodosii* lex adversus haereticos et schismaticos. IX, 48. *Theodosius* major decem librarum auri multam in omnes haereticos constituit. IX, 524. *Theodosii* in haereticos lex generalis, qua decem auri libris multantur. II, 804. Hanc contra Donatistas, qui in Ecclesiam deservierent, sufficere existimat August. II, 804.
- Theodosii* et *Honorii* constitutio contra Pelagianos. H, 927.
- Theodotum* Judaeus atque blasphemus. II, 262. scripturam ex Hebraea lingua in Graecam transtulit. VII, 603. *Not. (b)*.
- Theogenes* ab Hippone regio. IX, 210. *Theogenis* memoria. V, 1251.
- Theologiae* tres secundum Varronem, fabulosa, naturalis, civilis. VII, 180, 192. *Theologia* fabulosa ad theatrum, physica ad mundum, civilis ad urbem accommodata est. VII, 182. *Theologia* fabulosa, turpis. VII, 182, 183. *Theologia* theatrica deorum crimina jactat. VII, 225. *Theologia* fabulosa diis est indigna. VII, 182, 186. Populis non debuisset permitti. VII, 182, 186. *Theologia* civilis turpior fabulosa. VII, 185. Abjectior naturalis. VII, 199. *Theologia* civilis daemones ad possidenda corda hominum invitavit. VII, 218. *Theologia* civilis vitiosa est periode ac poetica. VII, 182. *Desideria* deorum criminosa indicat. VII, 225. *Theologia* fabulosa consona est civili. VII, 187. Civilis consona fabulosa. VII, 185. *Theologiam* civilem vehementius reprehendit seneca, quam Varro fabulosam. VII, 190. *Theologiam* naturalem introducere Varro moliebatur. VII, 190. *Theologia* civilis sexdecim voluminibus a Varrone explicata est. VII, 195. *Theologia* haec triplex, fabulosa, physica et civilis, cedere debet philosophiae Platonis. VII, 229.
- Theologi* poetae. VII, 572.
- Theoprepta*, ecclesia pertinens ad Donatistas. II, 535.
- Theoprepta*. VIII, 1035; X, 211.
- Therapsus* a Bulla. IX, 233.
- Theriacum*. V, 895.
- Theriacum*. X, 602.
- Therinae*. VI, 350.
- Thesaurus*. *Thesaurizare*, quid in Scriptura. VIII, 621. *Thesaurizantium* quanti astus, et quam vani praetextus. V, 403. *Thesaurizandum* in coelo, non in terra. V, 403, 523, 1357, 1419, 1519. *Thesauri* Dei, secretum Dei, unde profert quo nos emendet. IV, 290. *Thesaurus* Dei, alius in misericordia, alius in ira invenitur. IV, 1201. *Thesauri* sui falsus amator. V, 259. *Fidelis* custos. V, 259, 245. *Laturarii*. V, 240. *Thesaurorum* illorum bona optanda quae nobiscum omnes sine angustia valeant possidere. IV, 204. *Thesauri* et cordis nostri locus, coelum est. IV, 1170. *Thesaurus* interioris hominis. V, 147. *Thesaurus* tuus, meritum tuum. IV, 387. *Thesaurus* operum seu bonorum, seu malorum. V, 129, 150. *Thesaurus* pauperum, voluntas bona. IV, 371.
- Theurgia*, ars invocandi deos. VII, 286. *Theurgia* angelorum deorumque conciliatrix vocatur a Porphyrio. VII, 287. Item disciplina tam boni conficiendi quam mali apud deos et apud homines. VII, 287. *Theurgia* demonum commentum falsam purificationem animis promittentium. VII, 288. *Theurgicas* purificationes in anima spiritali, caeteris hominibus praeter philosophos necessarias esse voluit Porphyrius. VII, 505. Ex *Theurgicis* purificationibus quid boni sperabatur. VII, 505. *Theurgica* arte animam posse immortalem aeternamque fieri, fatebatur Porphyrius. VII, 505. *Theurgia* disciplina fallax et erroris plena. VII, 305. *Theurgia* metuenda vel periculis legum vel ipsius actionis. VII, 507.
- Theurgi*. VII, 294. *Theurgi* humanum spiritum purgare non possunt. VII, 305.
- Thiavensis* ecclesia. II, 291.
- Thibaris*. IX, 225.
- Thimelica* obscenitas. VII, 186. *Thimelici*. VI, 536.
- Thimotheani* haeretici. VIII, 50. *Not. 2*.
- Thomas* factus dies. V, 1195. *Thomas* tetigit hominem, et confessus est Deum. III, 1980. *Thomam* apostolum in quemdam, a quo palma percussus esset, vindicasse ferunt Manichaeorum libri. III, 1263. *Apocrypha* haec de apostolo *Thoma* historia. VIII, 158, 161, 452.
- Thomas* episcopus. II, 759, 781.
- Thorus* cum conjugate castus. t. IV, 1906.
- Thorsium*. VII, 278.

Thursiscubure. IX, 368.
Thucebori. IX, 212.
Thuriacus seu *Thurimacus* septimus rex Sicyoniorum. VII, 562. Apud sepulcrum *Thuriaci* sacrificant Sicyonii. VII, 562.
Tibaga. IX, 697.
Tiberinum Romulus dedicavit deum. VII, 190.
Tiberis prius *Albulā*. III, 205, 378. *Tiberis* glacie duratus. VII, 98. *Tiberis*-exundatio. VII, 99.
Tibitis. II, 427.
Tibiltanæ aquæ. VII, 766; IX, 511.
Tichonius donatista. I, 615; IX, 53. Cum fuerit donatista, contra Donatistas scripsit. III, 81. Pro Ecclesia catholica. II, 342. Eorum, quæ scripsit testes viventes commemorat. II, 343. Ab Afrorum quasi traditorum communione se secerant. II, 342, 343. Peccata aliena non polluere, et ipsam Donati partem multo fermento esse corruptam docuit. IX, 80, 82. Malosque a bonis in unitate pro pace tolerandos. IX, 96. Contra *Tichonium* rescripsit *Parzenianus*. I, 342, 343. Ipsumque exhortatur ut in parte Donat. persecutiones sustineat. IX, 105, 106. *Tichonius* agnovit Ecclesiam toto orbe diffusam. IX, 34, 35. A concilio Donatarum damnatus est, ob assertam Ecclesie unitatem. IX, 33. *Tichonii* dictum de Donatistis. IX, 73. In quo erravit *Tichonius*. IX, 53. Quare absurdissimi cordis dicitur *Tichonius*. III, 81. *Tichonius* fecit librum *vs regularum*. III, 81. Hæ regulæ expendantur. III, 81, 82, 83, 84, 611. Nimum illis regulis sive clavibus tribuit *Tichonius*. III, 81, 82. Cautè legendus liber ille regularum *Tichonii*. III, 82. *Tichonii* mens de annis servitutis Israelitarum in *Ægypto*. III, 611. *Tichonius* opera nobis a Deo dari merito fidei; ipsam vero fidem sic a nobis esse, ut nobis non sit a Deo, dixit. III, 83.
Tigillus Jovis cognomen. VII, 203.
Tigisa. IX, 510.
Tigisi Numidia urbs. V, 295.
Tigistanus episcopus. Vide supra *Secundus*.
Tigris. III, 203, 378.
Tilos Indiae insula, in qua arbores numquam foliis nudantur. VII, 715.
Timasius. X, 247. *Pelagii* aliquando discipulus et dilector. X, 333, 347. *Timasius* servus Dei. II, 479. Servus Dei bonus et honestus vir. X, 347. *Timasius* et *Jacobus*, exhortatione *Pelagii* seculo nuntium remiserunt, et continentibus vixerunt. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* opera Augustini revocantur ab errore *Pelagiano*. II, 767, 774. *Timasius* et *Jacobus* *Pelagii* librum miserunt ad Augustinum, et ab eo responsum accipiunt. II, 767, 774, 816. Liber de natura et gratia ad *Timasium* et *Jacobum*. II, 748. *Timasii* et *Jacobi* epistola ad Augustinum accepto libro de natura et gratia. X, 347.
Timida. IX, 235.
 Timere. Omne quod accidere potest, etiamsi non accidat, prudenter timetur. IV, 1119. Non timeat homo, quod non habet in potestate devitare. IV, 547. Pro corpore quantum timetur. V, 879. Homini ab homine nihil metuendum. V, 427. Timor minarum Dei, contemptum minarum hominum. V, 202. Ab inimicis nihil timere debet Christianus. IV, 1249, 1250. Nec aquilo, nec maria timenda, sed eorum creator Deus. IV, 1127. Fulmine percutitur mons qui non timet, ut mutetur homo qui timet. IV, 1945. Cum das disciplinam, terram feris, ut infans expavescat. IV, 1945. Timori vis a minore? time majorem. IV, 1762. Timendus Deus solus. IV, 200, 291. Fera sævit? Deum time. Homo odit? Deum time. Diabolus te impugnat? Deum time. IV, 291. Quomodo timendus Deus. IV, 1262. Non timet Deum, nisi qui est in membris Christi. IV, 1679. Cum timore et tremore quare salutem operari debemus. IV, 1831. Justis quare causa timendi. X, 262, 264. Tempus timendi in hoc sæculo, non ridendi. IV, 608, 1534. Ex his quæ hic timet, coniciat quisque quod in futuro timere debeat. V, 880. Cum vindictam Dei recolis, time. IV, 1748. Non timendi duplex est causa, aut spes in Deum, aut duritia cordis. IV, 650. Qui habet in Deo spem certam et fixam et veram, neminem timet. IV, 200. Timor spem debet præcedere. IV, 1466. Timor, animi fuga. III, 1732; IV, 814. Timor et dolor, duo tortores animæ, cruciatum alternantes. V, 687. Timor et dolor penæ peccati originalis. X, 1539. Si nemo peccasset, non essent in paradiso amor et dolor. X, 1539. Epicurei et Stoici carere timore amant, sed perverse. V, 1528. Timor ex infirmitate animi veniens non imputatur. III, 792. Timor hominis prævalens timori Dei. VI, 699. Timor et cupiditas, januæ duæ per quas intrat et regnat inimicus. VI, 310. Timor et desiderium duæ cordis valvæ diabolo claudende. Christo aperiente. IV, 1835. Timor vanus, et timor utilis. V, 881. Timor in bono est et in malo. VII, 412, 415.
 Timoris duplex genus. III, 1849. Timor servilis seu penalis, et timor castus. III, 1708; IV, 153, 161, 692, 1534,

1690; V, 883, 1241; VI, 418. Timoris casti et non casti discrimen. III, 2048, 2049. Timor servilis. X, 236. Timor servilis est, quo times cum diabolo ardere; timor castus est, quo times Deo displicere. V, 883. Timor servilis non peccare metuit, sed ardere. II, 594. Timore servili Lex non impletur. IV, 281, 1167. Qui propterea non occidit, ne et ipse occidatur, non implet præceptum justitiæ. III, 2136. Audeo dicere, si timore gehennæ non facis malum, gaudeo fidei tuæ, sed adhuc timeo malitiæ tuæ. V, 965. Timor lupi comparatur, qui inter canum latratus prædam rapere non audet. IV, 1190. Qui timore penæ, non amore justitiæ opus legis facit, profecto invitus facit. IV, 1528. Qui faciunt legem timendo penam, malent non esse quod timerent. V, 1171. Malent non esse quod præcipitur. IV, 282. In timore voluntas male faciendi tenetur. IV, 281. Timor penæ sine caritate non impedit quominus animum vastet libido. I, 1537. Timore penæ qui non concupiscit, puto quia concupiscit. V, 919. Sicut leo, latro, lupus terribi nihil rapiunt, sed nihil mutant. V, 965. Qui timore supplicii, non amore justitiæ, abstinere ab opere peccati, reus est in voluntate. X, 208. Ipsa intus voluntate peccat, qui non voluntate, sed timore non peccat. X, 538. Si timor penæ suavitatem libidinis vicerit, saltem in voluntate prævaricator est homo. X, 231. Timor cogit in opere habere quod licet, cum aliud habeat in voluntate, qua mallet, si fieri posset, licere quod non licet. X, 206, 236. Timens penam, et non amans justitiam optat facere quod libeat, nec habere quod timeat. V, 792. In timore servili, quamvis Domino credatur, non tamen justitia diligitur, sed damnatio timetur. X, 256. Præcepta non servat, qui non amore servat, sed timore. X, 593. Ex timore penæ bonum nondum fit bene, nec fit in corde quod fieri videtur in opere. X, 586. Qui timore penæ a peccando revocantur, nondum amant justitiam. IV, 1680, 1989. Incontinentiam parit, non penæ timor, sed amor justitiæ. IV, 1190. Timor quo non amatur justitia, sed timetur penam, carnalis est, et cum illo vivit peccandi voluntas. IV, 1576. Timore penæ non peccans; inane timere victorem peccati. II, 593. Inimicus justitiæ est. II, 594. Timore penæ malum non faciens, nondum laudandus. V, 882. Timore non amore operari, ejus est qui nondum concordavit cum adversario. V, 81. Penam timere, non hoc est Deum timere. III, 607. Timore dæmones Christum constabantur Filium Dei, Petrus amore: laudatur amor, damnatur timor. V, 995. Timore servili Deus non colitur. IV, 996. Qui adhuc ideo bene agit, quia penam timet, Deum non amat, nondum est inter filios. V, 857.

Timor in veteri Testamento servilis. IV, 1077. Timor ad vetus Testamentum pertinet. III, 623, 635. Timore, non amore operari, veteris hominis est. V, 81. Quod ita fit timore penæ, ut non referatur ad caritatem, nondum fit quemadmodum fieri oportet. VI, 288. Vide Lex, Mandatum, Præceptum.

Timor penæ non est malus. V, 883. An sit peccatum. VI, 89. Timor gehennæ bonus est et utilis, licet non sit castus. IV, 1682. Timorem utilem Deus inserit. III, 1983. Timor utiliter adhibetur ad impediendum ne male fiat. II, 186. Timoris effectus. III, 39. Timor penæ ducit ad amorem justitiæ. III, 1698. Timor pellit consuetudinem malorum operum, et servat caritati locum. II, 557. Cum per timorem continent se a peccato, fit consuetudo justitiæ, incipit quod durum erat amari. IV, 1680. Nisi timore incipiat homo Deum colere, non perveniet ad amorem. IV, 1958. Fac, fac vel timore penæ, si nondum potes amore justitiæ; veniet domina, servus abscedet. V, 887. Qui prodat, a timore Dei ascendat ad sapientiam. IV, 1599. Timor Dei primus ad sapientiam gradus. III, 39; V, 1524. Sicut meliores sunt quos dirigit amor, ita plures sunt quos corrigit timor. II, 802. Timor caritate pellendus, non vanitate. V, 1526. Anima sub timore laborans quid agere debet. X, 253. ut timeatur Deus, quid agendum. VI, 25. De timore quomodo caritas ædificanda. VI, 316. Timor pædagogus sit; non in te remaneat, sed te ad caritatem, quasi ad magistrum perducatur. V, 1533. Timor penæ, quidam custos, et quasi pædagogus est Legis. V, 882. Custodiat te et perducatur ad dilectionem. V, 882. Timor quasi locum præparat caritati. III, 2017. Timor penæ, servus est caritatis. V, 857. Ne possideat diabolus cor tuum, præcedat servus in corde tuo, et servet dominæ venturæ locum. V, 857. Christus occisus est, ut timor converteretur in amorem. IV, 1167. Timor medicamentum, caritas sanitas. III, 2018. Caritas foras mittit timorem; sed timorem temporalium malorum, non divini in fine iudicii. VI, 418. Timor excluditur a caritate. IV, 1534, 1681. Timorem servilem foras mittit caritas. II, 539. Timore pietas inchoatur, caritate perficitur. III, 156. Timor Dei perficit sanctificationem. V, 269. Timor Dei non solum inchoat, sed perficit sapientiam. VI, 26. Timore Dei timor inanis pellendus. V, 426. Timor penæ tantum exit,

quantum intrat caritas. V, 885. Cum illa tota intraverit, nullus timor erit. V, 885. Timor non est in caritate. III, 635. Timor Dei amorem non impedit. V, 162. Timor Dei servilis, et timor castus: alius paulatim ejiciendus, alius permansurus. V, 1529. Timorem castum non ejicit caritas, sed alsiscit. II, 590.

Timor castus quis sit. V, 1529; VII, 416. Timor castus non cruciat, sed tenaciorem facit animam boni illius, quod si dimiserit cadet. II, 561. Timor castus quomodo permanet in sacrum saeculi. VII, 416. Timore Dei non perit amor, ubi castus est timor. IV, 1592. Timor castus magnam esse jubeat poenam, privari luce justitiae. IV, 992, 993, 1682. Castus timor venit de amore. IV, 1682. Timore casto peccare timet caritas, etiamsi sequatur impunitas. IV, 1576. Timor castus peccatum ipsum sicut gehennas odit. II, 594. Timore servili timetur ne incidatur in tormentum supplicii; timore autem casto, ne amittatur gratia beneficii. II, 558, 559, 562. Timor castus praecipitur, iis etiam qui ex fide viventes, haereditas sunt novi Testamenti. II, 559. Timor Dei in Scripturis quam crebro commendatur. V, 1524. Timore Dei fortitudo vera comparatur. V, 1526. Quis sit timor castus, similitudine explicatur. IV, 1534, 1681. Timorem qualem quisque habeat, servilem an castum, unde probeatur. IV, 1681. Timor sanctus, crux de qua Dominus dicit, Tolle crucem tuam. III, 2142. Timore sancto crucifigi optat Propheta. III, 2142. Timoris Dei amica vulnera. III, 2048. Timorem Domini spes comitetur. IV, 1912, 1913. Timor habet angustias, amor latitudinem. V, 158. Timor poenae tormentum habet, et non est in caritate. II, 594. Timor Dei ubique praesentis commendatur. V, 736. Timor Dei magnum est praesidium procedentibus ad salutem. IV, 87. Timoris spiritus magnus Dei donum. X, 904. Quis timoris spiritus est donum Dei. X, 905. Timore agi et amore agi, quam differant. V, 792, 793.

Timotheus diaconus Carthaginensis. II, 1082. Pertulit epistolam Augustini ad Severum. II, 419.

Timotheus apud Subsannam subdiaconus ordinatus est praeter consilium Augustini. II, 250. Quae in ejus negotio gesta sunt, narrantur et excusantur. II, 229, 230. *Timotheus* lectoris officio functus fuerat apud Subsannam, Turres, Cizau, Verbalis. II, 232.

Tinisa. IX, 250.

Titanorum bellum. VII, 157.

Tintinnabula vestis sacerdotalis conversationem sacerdotis significant. III, 637.

Titiana villa. II, 180.

Titianus advocatus. IX, 540, 550. Postulat ut Felicianus et Praetextatus pellantur locis quos occupant. IX, 529, 531, 574. Postulationis verba. IX, 574. *Titianus* Felicianum et Praetextatum de tota contra Primitianum conjuratione accusavit. II, 413.

Titulus Psalmi introducit in intellectum. V, 176.

Titulos constituebant Israelitae, non ut eos pro diis colerent, sed ut eis aliqui significarent. III, 573.

Titus Tatus rex Sabinorum socius regni Romani Romulo adjuvatus. VII, 80.

Titus Latinus et filio orbatus, et morbo vexatus, quod deorum imperio de ludis scennicis instaurandis non paruisset. VII, 238. *Titi* Latinii scennium. VII, 244.

Tobias caecus filio suo caritatis pede praebat. I, 801. Tobias quam in caecitate non caecus. V, 547. Tobias filius patri manum tenebat, ut ambularet, sed pater viam docebat, ut viveret. IV, 1251.

Tolerantiae malorum plura exempla. II, 171, 178. Tolerandi nunc mali. V, 298. Hoc affectare debemus, tolerare hic malos, quam tolerari a bonis. IV, 604. *Fide* Mali. Tolerantiae malorum in unitate, maxima est palma. IX, 549. Tolerantia malorum non excludit ecclesiasticam disciplinam, correptionem, caritatis severitatem. V, 299, 900; IX, 550. Tolerantiam servantes inter iniquos comparantur stellis caeli. IV, 1193, 1194. Tolerantiam qui perdidit, cecidit de caelo. IV, 1194.

Tollere et auferre, quo differant. IV, 907, 908.

Tonitrua unde secundum Priscillianum. VIII, 667. *Tonitrua* voces Dei appellatur. III, 807.

Tropazion lapis valde pretiosus. IV, 1578.

Torcular, mundus. V, 157. *Torculari* comparata Ecclesia. V, 121. *Torcularia* in psalmis possunt Ecclesiae accipi, vel martyria. IV, 109, 110. *Torcular* mystice tria habet, pressuram, et de pressura duo, unum recondendum, alterum projiciendum. IV, 1035. In *torcularibus* sacrificia gentes faciebant. III, 2085.

Torrentes proprie dicuntur fluvii, qui aestate deficiunt, aquis autem hyemalibus inundantur. IV, 950. *Torrentis* aqua est veniens cum impetu. IV, 352. Cum torrente comparatur humana mortalitas. IV, 1462. Comparantur haeretici. IV, 685. Impit et superbi omnes. IV, 685.

Torturamentum. Non est iniquitas per molestias corporales

compellere fures redhibere pecuniam ablatam. II, 662. Timore servili timetur ne incidatur in tormentum supplicii, timore autem filiali, ne amittatur gratia beneficii. II, 558. Tormenta illi soli vincunt, qui in Christo, non in se praesumunt. IV, 1157, 1158. Tormenta animi sentit in Ecclesia, qui proficit. IV, 221.

Torquatus filium suum etiam victorem occidit, quod contra imperium in hostem pugnasset. VII, 37, 162.

Tortores animae duo, timor et dolor. V, 687.

Tortura et quaestiones judicariae inauunt judicia hominum esse incerta et saepe erronea. VII, 633. In torturis ignorantia judicis plerumque est calamitas innocentis. VII, 633.

Tractoria. II, 163. In tractoria quam Victorinus miserat ad convocandum concilium, aliquid reprehendit Augustinus, et maxime quod ante alios priores se nominetur. II, 226.

Tradidit, apud Paulum, idem ac dimisit. III, 2064.

Traditio antiqua et apostolica. IX, 159, 174; X, 128. Doctrinae ecclesiasticae per manus traditio. X, 698. Traditiones apostolicae non scriptae. X, 280. Traditio apostolica, multa sine scripto recipit Ecclesia. IX, 133. Quae non scripta, sed tradita custodimus, si quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel a plenariis Conciliis, commendata atque statuta retineri. II, 200. Quod universa tenet Ecclesia, nec conciliis institutum, sed semper retentum est non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur. IX, 174. Traditio apostolica certissima regula veritatis exploranda. IX, 194. Traditio Ecclesiae ritu in baptismo parvulorum convincitur perversitas Pelagianorum. II, 889. Traditio majorum de parvulis baptizandis. V, 950. De defunctorum spiritibus adjuvandis. V, 956. De alleluia per quinquaginta dies dicendo. V, 1176. Traditio Christi. IV, 1214. *Vide* Discus.

Traditores unde dicti. IX, 226. Majores Donatarum codices sanctos et instrumenta Ecclesiae persecutoribus tradiderunt. II, 265. Traditionis crimen quodnam. IX, 53. *Not.* 1. Traditores Judae comparabat Petilianus. IX, 265. Traditionem codicum in regem qui Jeremiae librum incendit bellica morte Deus vindicavit. II, 266. Traditores appellant Donatistae eos, quos traditoribus communionis tramite successisse vel fingunt vel putant. IX, 386. Etiamsi in ordinem episcoporum, qui ducitur a Petro usque Ad Anastasium, quisquam traditor subrepsisset, nihil praediceret Ecclesiae et innocentibus Christianis. II, 197. Traditores non potuisse fieri eos, qui Catholicis communicaverint, ipsi Donatistae declarant. IX, 636. Traditionis crimine a majoribus factae si polluuntur Catholici, polluuntur et Donatistae crimine praevagationis. IX, 226. Ob traditionis crimine Ecclesia non deserenda. IX, 576. Traditionis crimen cur Donatistis non potuit esse causa separationis. IX, 558. Traditorum falsa crimina. V, 1599. Traditio et alia crimina objecta a Donatistis, vel non vera, vel non sunt Ecclesiae. IX, 270, 272, 273, 274, 276, 285. Traditores, etsi forent manifesti, non propterea Ecclesia deserenda, quia eam non condiderunt. IX, 517, 519. Traditionis crimen cum toti orbi obijciunt Donatistae, maledicunt. IX, 267. Orbis terrarum nocens esse non potest traditionis crimen Afrorum fortasse verum. IX, 388, 392, 393, 394. Traditionis crimen etsi cognitum, non potuit orbem terrarum maculare; quanto magis incognitum. IX, 37, 38. Et improbatum. IX, 254. Donatarum argumenta in oppositum solvuntur. IX, 58. Traditionis crimen non coinquinasset in unitate eos quibus displiceret. IX, 288. Traditionis crimen objectum a Donatistis non maculat Ecclesiam. IX, 265, 266. Traditorum crimina, etsi vera sint, Ecclesiae non praedjudicant; ad paleam pertinent, non ad frumentum. IX, 428. Traditorum infidelitate fidem Dei non evacuari. V, 550. Traditionis crimen Catholicis obijciatur. IV, 1234. Illud a Caeciliano aliisque Catholicis admissum esse calumniabantur Donatistae. IX, 55. *Not.* 1. Traditionis crimen in Caecilianum aliosque ab Afris temere conjectum, nec umquam probatum. IX, 225, 228, 267, 288, 584. Traditionis crimine immerito Catholicos Donatistae accusant. IX, 253. Et orbem terrarum. IX, 535. Traditionis aut thurificationis crimen Catholicis objectum, incertum est. IX, 482. Traditio codicum quadraginta et quod excurrit annis post passionem beati Cypriani facta est. IX, 176, 226. Traditionis crimen in Donatistas potius quam in Catholicos refundendum. IX, 25, 288. Traditoribus Donatistas successisse sine temeritate judicatur. IX, 256. Traditores fuisse Donatistas constat; de Catholicis numquam potuit hoc crimen probari. IX, 510, 576. Aliquos eorum episcoporum, qui sententias in absentem dixerant Caecilianum, manifestissimos fuisse traditores gesta concilii Cirtensis an. cccc ostendunt. II, 580. Traditor Paulus quatenus dici potest. IX, 265. Codices sacros tradere crimen non esse secundum Donatistas sequitur ex eo, quod admittebant, quia jussit Imperator. IX, 652. Traditionis crimen Donatistae in sua parte tolerabant.

IX, 256. Traditores Donatistas quatenus defendit Crescinius IX, 511. Quantumlibet in traditores invehantur Donatistae, totidem verbis accusantur. IX, 254. Traditionis crimen qua ratione a Donatistis depellitur, eadem et a Catholicis. IX, 514. An Catholici probabiliter traditores, quia probabilibus Donatistae. IX, 512. Qui comprehensi Scripturas sanctas tradere nolentes occisi sunt, pro martyrii sui merito honorandos commendavit Secundus Tigrisitanus. IX, 638. Multi cum codices sacros tradere nolissent, excruciatu et occisi sunt. IX, 640. Eos qui se offerrent persecutionibus non comprehensi, et ultro dicerent se habere Scripturas quas non tradent, a Christianis honorari prohibuit Mensurius. IX, 638. Ille credatur Testamentum tradidisse flammis, qui contra voluntatem litigat testatoris. II, 172.

Traduciani. X, 1182. Traduciani vocabantur Catholici ab unis Pelagianis. X, 1101. Traduciani a Juliano dicti qui peccatum originale confitentur. X, 1053. Traduciani nomen contumeliose dictum in Catholicos, pari jure dici potest in Pelagianos et in Paulum. X, 1286.

Tragelaphus hircocervus. III, 880.

Trahere est opus gratiae. III, 1607. Quem trahat et quem non trahat, quare illum trahat et illum non trahat, noli judicare, si non vis errare: qui non trahitur, oret ut trahatur. III, 1607. Trahi ad Christum quis censendus. III, 1608, 1609. Trahimur ad Christum voluptate. III, 1608. Trahi a Patre ille dicitur, cui datur ut credat in Christum. X, 533. Trahit Pater faciens ut volentes ex nolentibus fiant. X, 568. Trahit Pater, dum docendo delectat. III, 1610. Trahi a gratia. V, 730. An qui trahitur, invitus veniat. III, 1607, 1608. Tractio gratiae suavis. V, 730.

Trajanus imperator. VII, 614; IX, 523, 528.

Trajectitia mercis. V, 939. Trajectitium facere. V, 240, 233, 528.

Traquilium cum sumus, sapientia discenda est, et verbum Dei colligendum ut cibum. IV, 474.

Transfiguratio Domini. IV, 1932. Transfigurationis Domini aeglogia. V, 490.

Transformationes. Quid de illis credendum. VII, 574.

Transgressio undenario numero significatur. III, 635.

Transire nos cogitemus, et minus peccabimus. V, 688. Transientium rerum ordinem pro nostris meritis assuit sumus. I, 992. Temporalium amatores, nolunt transire quod amant. III, 140. Rerum transientium administratio solis impis displicet. III, 141. Transientibus non haerendum. III, 1469. Transitus a transitoriis ad manentia. IV, 419. A deliciis mundi ad gaudia spiritalia. IV, 415. Ab imis ad superna, a posterioribus ad anteriora. IV, 420. De vetustate ad novitatem. IV, 420. De vanitate ad veritatem, et de visibilibus per eorum contemptum, ad invisibilia per desiderium. IV, 421. Transitus divitiarum de terra in caelum, per manus pauperum, quasi per quosdam canales. IV, 422, 423, 424. Transitus Christi, et noster. IV, 812. Transitus uae Dei super justos, non manet. IV, 1119.

Transmigratio Judaeorum in Babyloniam. IV, 772.

Trasymachus male justum definit. VII, 648 *Not.* (b).

Trecentenarius numerus crucis signum insinuat. III, 804.

Treveri. I, 730.

Tria Punice, Salus Latine. III, 2096.

Tria in Evangelio et ab Apostolo commendata, abstinencia a malo, operatio boni, et spes praemii aeterni. V, 633.

Tribulatio unde dicitur. VI, 18. Tribulatio quod volueris erit. V, 505. Tribulatio nulla major, quam conscientia delictorum. IV, 515. Tribulationes injustorum nullae vel paucae, post quas ventum ad tribulationem sempiternam. IV, 520. Tribulationes malorum quam graves. IV, 369. Tribulatio proxima animi bonis, periculum vitae corporis. II, 552. Tribulatio vita haec tota reputanda est. IV, 972; V, 687. Qui putat se non habere tribulationes, nondum coepit esse Christianus. IV, 649. Ei qui amat alteram vitam, tribulatio est vita ista, quaecumque prosperitate fulgeat. IV, 1781. Tribulatur Christianus toto tempore vitae, etiam quando bene est ei. IV, 1089. Non promittit Scripturae in hoc saeculo nisi tribulationes. IV, 451. Christianis populis pastores non promittant hic prospera, sed adversa. V, 275. Tribulationes praedictae a Christo. V, 1538. Tribulationes maxime non oriuntur adversum Ecclesiam, nisi ab eis qui lege male utuntur. IV, 721. Tribulationes temporibus Christianis an majores sint, et quare. V, 1337. Tribulationes hominibus haec fidelibus propter peccata sunt, quamvis hinc florescat Martyrum gloria. IV, 458, 1014.

Tribulationes temporales multum prosunt. II, 491. Tribulationis utilitas. IV, 175, 378, 579, 587; VI, 725. Tribulationes flagella sunt corrigentis, ne sit sententia punientis. IV, 797. Deus irascitur ut pater, dum tribulationes immittit. IV, 638. Tribulatio admonitio est, nondum damnatio. IV, 568. Tribulationes admonitiones sunt et stimuli correctionis. V, 150. Tribulationes propter probationem

patientiae. X, 505. Tribulatio medicamentum est ad salutem, non poena ad damnationem. IV, 175. Deus urit et secat sicut medicus, ut sanat. IV, 458. Non parvum beneficium quod hic peccata nostra puniantur. II, 630. Tribulationes dulcedini hujus saeculi Deus tanquam bonus medicus miscet. II, 957. Secutus est qui patredinem non habebat, et medicina ipsa nostra Christus ignem medicinale non respuit. IV, 438. Per tribulationes temporales fugiendum est ab ira ignis sempiterni. IV, 717. Tribulationis intentio fortorem facit. IV, 869. Tribulationes immittit Deus ut fervescat fides et exercescat oratio. IV, 1118. Ut appareat utrum animus gratis colat Deum. IV, 487. Ut incipiamus querere illam quietem, quae non est de hac vita. IV, 1037. Tribulationes facit Christus ad inflammandos animos desiderio adventus sui. IV, 125. Tribulationes Deus miscet gaudiis terrenis, ut discamus aeternam desiderare dulcedinem. IV, 485, 484, 1777, 1778. Ad regnum caelorum non pervenitur, nisi per vitam tribulationis. IV, 600. Hoc in Davide praefiguratum fuit. IV, 600. Per tribulationes omnibus membris suis dat Christus vitam aeternam. IV, 325.

Tribulationes temporales pro futura gloria ferendae. V, 1277, 1535. Tribulatio et poena est, et gratia est: quid servat post poenam, qui per gratiam exhibet poenam? IV, 427. Quid non misericorditer praestatur hominibus a Domino Deo, a quo etiam tribulatio beneficium est? II, 958. Tribulatio recto corde toleranda. IV, 770. Quia sine tribulationibus esse non possumus, patientiam Deo debemus. IV, 480. Tribulationes sustine, non semel, non biduo, sed ab initio usque in finem. IV, 221. In tribulationibus si defeceris, citharam fregisti. IV, 486. Tribulatio alia est quae invenit nos, alia quam nos debemus querere et invenire. IV, 579, 1059. Tribulationem invenire et a tribulatione inveniri, quo differant. IV, 1765, 1780, 1781. In tribulatione quid potissimum agendum. IV, 534. In tribulationibus non committenda anima, neque contra Deum, neque contra eos qui mala inferunt. IV, 883, 884. Corde recti sunt, qui quidquid patiuntur praeter voluntatem, non tribuunt nisi voluntati Dei iustae. IV, 273, 274, 277, 532, 533. In tribulationibus tribuere Deo veritatem, sanctorum est usitata confessio. IV, 1588. In tribulationibus cavendum est ne ad carnalem vitam de spiritali sublimitate descendatur. II, 917. Boni, cum tribulationibus et tentationibus vexantur, ad se intro redeunt. IV, 804, 805. Formicam imitantur. IV, 804, 805. Tunc prodesse debet quod securi avidimus. IV, 474. In quacumque tribulatione ad Deum confugiendum est. IV, 515. In tribulationibus invocandus est, qui potens est vel docere tolerandum, vel sanare toleratum. IV, 579. Christus homines de tribulatione redimit, non propter meritum eorum, sed propter nomen suum. IV, 495. De tribulationibus suos Deus eruit, non quidem semper corporaliter, sed spiritaliter. IV, 530. In tribulatione suos Deus non exaudit ad voluntatem, sed ad salutem. IV, 175. Nescimus quid oramus quando ab omni tribulatione optamus liberari. II, 804. Gratia fortes facit in tribulatione temporali. IV, 1500, 1361. Gloriandum in tribulationibus. IV, 1798, 1797. In tribulatione et tentatione consolatio quae. III, 1466, 1467. Angustia tribulationis finitur; latitudo autem, quo transimus, non habet terminum. IV, 1496. Non est in tribulatione magnum, quod tempore breve est. V, 402. In quacumque tribulatione restat tibi semper ubi delecteris. IV, 1870.

Tribulatio omnis poena est impiorum, et exercitatio iustorum. VI, 18. Multis est ad probationem, multis ad damnationem. IV, 687. Ad unam tribulationem, ut ad unum ignem, pius purgatur, impius vastatur; Deus in utroque laudatur. V, 1583. Quam dissimiliter se gerant in tribulatione boni et mali. VII, 20, 21. Tribulatio quomodo ad profectum valet fidei iusto Christiano. VII, 21. Tantum interest non qualis, sed qualis quisque patiat. VII, 20, 21. Per disciplinam reguntur boni, mali vero committuntur. III, 1075. Neminem diabolus manducat, nisi per tribulationem everterit. IV, 1292.

Tribulationis ventus asper, sed prosper est. IV, 1688. Tribulatio per noctem atque per hyemem designata. IV, 370, 475, 1174. Per ferri nomen. IV, 1597. Tribulatio et tentatio ignis. IV, 222, 707. Ignis probans uniuscuiusque opus. VII, 743, 744, 745. Tribulatio vocatur fornax terrea. III, 551. Tribulatio aurificis fornax, aurum sordibus purgat, paleam in cinerem convertit. IV, 253. Deus hic mittit in fornacem tribulationis, ut coquatur vas, non ut frangatur. IV, 1214. Vas igne firmatum aquam non timet: si solidatum igne non fuerit, tanquam lutum aqua solvetur. IV, 797. Mundus fornax est, palea homines mali, aurum homines boni, ignis tribulatio, artifex ad purgandum aurum. Deus. V, 118. Sub manu tanti artificis auri mica in magna palea perire non potest. V, 118.

Tribunal pretiosus linteis ornatum, quinque gradibus instructum. VIII, 179.

Tribuni quando primum creati. VII, 62, 63. Et Not. (b). Cause ecclesiasticae Tribuno potissimum injunctae. II, 510. Tribunus custodienda littori constitutus. II, 430.

Tribus dicuntur tamquam curiae et congregationes distinctae populorum. IV, 956. Tribus non proprie, sed vicino nomine, curiae dici possunt. IV, 1624. Tribus Domini et tribus diaboli. IV, 1624. Tribus quot fuerint in Israel. VII, 357. Tribus Israel quomodo duodecim fuerint excepta tribu Levi. III, 1073. Tribus tredecim in populo Judaeorum; sed duodecim tantum tribubus terra promissionis dispersita est. IV, 936. Feminae de aliis tribubus in alias tribus solebant habere. III, 809. Tribu moveri quid. VII, 57, 58.

Tributarii Judaei. IV, 682.

Tricesimus numerus quid significat. III, 1599.

Tricillarum basilica. V, 364. Not. (b).

Triduum dominicae sepulturae quomodo intelligendum. III, 1199, 1323.

Trigonus quid. IV, 1961.

Trinitatem utcumque noverunt Platonici. VII, 307. De Trinitate sententia Porphyrii. VII, 500. Error Sabellii. IV, 84. Filium sic esse in Patre, quomodo vas in vase dicunt Metalingomonitae. VIII, 41. Patri lucem inaccessibilem, Filio solem et lunam, Spiritui sancto aërem pro diversoribus assignant Manichaei. VIII, 369, 372, 373. Refelluntur. VIII, 373. Circa Trinitatem in quo conveniant Manichaei et Catholicis, in quo dissentiant. X, 1408. De Trinitate Ariano dogmata. VIII, 679. Et fides. VIII, 729. Patrem, Filium et Spiritum sanctum non ejusdem substantiae esse docent Ariani. VIII, 39. Patris et Filii et Spiritus sancti diversas substantias esse dicunt. II, 792. Ex voce genitii et ingeniit diversitatem substantiae arguebant Ariani. VIII, 915, 914. Refelluntur. VIII, 914, 915. Ariani immeruerunt in Ecclesia tres deos. IV, 837, 1712. Patrem aliquando sine Filio fuisse dixerant Ariani, postea emendarunt. II, 1047. Impie dicebant Ariani Patrem non genuisse id quod est. II, 730. Si aliqui Donatistarum minorem Filium esse dixerunt quam Pater est, ejusdem tamen substantiae non negarunt. II, 792. Patrem tamquam Imperatorem; judicem Filium; advocatum Spiritum sanctum faciebant Ariani. VIII, 606. Facientes Ariani diversitatem naturae non demonstrabant. VIII, 696, 698. Patri per omnia dissimilem Filium, et Filio Spiritum sanctum assererebant Aetiani seu Eunomiani. VIII, 40. Priscilliani error de Trinitate. VIII, 666, 667, 668, 671. Trinitatis velut tres partes Patrem, Filium et Spiritum sanctum haeresis quaedam asserit. VIII, 43.

Trinitatis fides. VII, 337. Trinitatis fides exponitur. V, 433. De Trinitate quid fides doceat. VIII, 694, 716, 823, 945. De ea quid tenendum. II, 744. Quid credendum. VI, 495; X, 497. Trinitatis explicatio. III, 21. Descriptio. II, 1028. Natura Dei in Trinitate creditur a multis, intelligitur a paucis. III, 357. Nomen quod Trinitati conveniat, facile inveniri non potest. III, 21. Trinitatis mysterium nec verbis angelicis explicari potest. VI, 639. Trinitas unus Deus. III, 1682, 1685; IV, 85; V, 64, 453, 814, 820, 703, 714, 833, 1059, 1063, 1071, 1076, 1198, 1218. Trinitas est unus ac solus Deus. II, 749. Unus et solus et verus Deus. VIII, 714, 715, 721, 731, 762, 764, 769, 793, 798, 860. Alius Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, sed simul omnes unus est Dominus Deus. VIII, 741. Tota Trinitas unus Deus summe bonus. V, 855. Deus est una trinitas. I, 828. Et tria unitas. I, 812, 828, 1321. Dominus quem praecipimur adorare, Pater, Filius, et Spiritus sanctus. II, 730. In illa pace Dei quae superat omnem intellectum, et Pater et Filius et Spiritus sanctus non sunt tres dii, sed unus Deus. II, 1044. Trinitas tota unus Deus, non tres dii, aut tres omnipotentes. V, 338, 1039, 1063, 1071.

Trinitatis mirabilis simplicitas. II, 745. Trinitas simplex. VIII, 760. In Trinitate unitas. VII, 323. Patris et Filii et Spiritus sancti unitas exponitur. II, 1042, 1043, 1044. Totius Trinitatis una est substantia. III, 1862. Trinitas unitas est ejusdemque naturae atque substantiae. II, 730; VIII, 770, 772, 773, 775, 776, 777, 785, 786. Una virtus est, quam tria possidet virtus; una substantia est, in qua tria sunt quae subsistant. II, 450. Trinitas unus Dominus, non tres Domini; unus Deus, una substantia, tres personae. V, 64, 65. Patris et Filii essentiae unitas habetur ex his verbis, *Unum numus*. VIII, 706. Pater et Filius non unus et idem, sed unum sunt. VIII, 706, 722. In Trinitate non est naturarum diversitas. VIII, 703, 704, 703, 709. Pater non est qui Filius, nec Filius qui Pater, non tamen duo Dii. VIII, 849, 851. Patrem, Filium et Spiritum sanctum tres Deos non est fas dicere. VIII, 308. Filius et in Patre et in se ipso, et in Spiritu sancto adoratur. VIII, 704. Hoc solum de Patre et Filio dici non potest illud de illo, quod simul ambo non sunt. VIII, 923, 929. In Trinitate a Graecis una essentia dicitur, tres substantiae; a Latinis una essentia vel substantia, tres personae. VIII, 939. Refellitur opinio qua divinitas Trinitatis putatur alia esse, quam est ipsa Trinitas.

II, 460. Trinitatem, quae Deus est, magis essentiam quam unam substantiam esse nonnulli Latini et maxime Graeci dixerunt. II, 460. Cur in Trinitate non dicitur una persona et tres essentiae. VIII, 943, 945, 947. Qua necessitate in Trinitate a Graecis una essentia dicitur, tres substantiae; a Latinis una essentia vel substantia, tres personae. VIII, 939, 940, 941. Tres personae commodius dicuntur, quam tres substantiae. VIII, 943. Personae, substantiae, essentiae nomina, non diu est ut in usum venerunt. VIII, 944. Scriptura nullibi dicit tres personas in Deo. VIII, 944. In Trinitate cur tres personae dicuntur. VIII, 943, 947.

Trinitatis personae. II, 1028. Trinitatis personae nec confuse unum sunt, nec disjuncte tria. II, 750. In Trinitate cum tres personae dicantur, cur non dicantur tres dii. VIII, 940. Deo non aliud est esse, aliud personam esse, sed omnino idem. VIII, 945. Non tres deos licitum est nobis dicere, quamvis singula quaeque persona Trinitatis Deus appellatur. VII, 300, 301. In Trinitate tres personae summo unum sunt. VIII, 763. Trinitas, nihil aliud est nisi id ipsum esse. I, 1321. Una Trinitas, et tria divinitas. VI, 607. In Trinitate an una vel simul tres personae dicantur unus verus Deus. VIII, 930. Qui Trinitatis personas negarunt, de Ecclesia projecti sunt. III, 1666, 1668. Trinitatis personae non confundendae, non separandae, ipsis opera naturae et gratiae communia sunt. II, 744. Trinitatis personae inseparabiles. III, 1870, 1871. Trinitas quasi separabilis, fide recta creditur inseparabilis. V, 338. Trinitatis inseparabilis non frustra distinctio. VIII, 1061. Trinitas quasi tres quaedam viventes moles non cogitanda, nec divinitas, tamquam aliqua quarta persona fingenda est. II, 455, 459. Credere divinitatem ubique esse, personas vero non nisi in caelo esse, vanum cogitationis carnalis figmentum. II, 455, 459, 460. Aliquando non invenitur vocabulum quo sibi respondeant Trinitatis personae. VIII, 919, 920. Personae Trinitatis proprietatibus et nominibus variis notatae. I, 976, 1077, 1336; III, 128. Patris et Filii et Spiritus sancti appellationibus hoc significatur quo personae ad se invicem referuntur, non ipsa substantia qua unum sunt. II, 1043. Patris et Filii vocabula non in se ipsis demonstrant naturas, sed alterius ad alterum significant personas. II, 751. Personarum Trinitatis distinctio ex relatione ad alterum. VII, 323. In Trinitate quid relative dicatur. VIII, 919. Trinitas non relative dicitur. VIII, 919. Quomodo in Trinitate principium relative dicatur. VIII, 920, 921. Persona ad se dicitur non relative. VIII, 945. Quae relative dicuntur ad invicem in Trinitate, proprie ad singulas personas pertinent, quod ad se dicuntur singuli, non pluraliter dicuntur tres. VIII, 947. Quiddid Pater et Filius dicuntur ad se, non dicitur alter sine altero. VIII, 923, 927. Quae de Patre et Filio simul dicuntur, quae non. VIII, 924, 925. Propter inseparabilitatem sufficienter aliquando nominatur vel Pater solus, vel Filius solus. VIII, 852, 854, 853. Ut Trinitas, etsi inseparabilis, tamen Trinitas intelligitur, multa de singulis personis separatim dicuntur. II, 744. In Trinitate in una persona, interdum intelliguntur omnes. VIII, 833, 835. Cum Patri adhaeret Filius aut Spiritus sanctus, non major fit quam singuli eorum. VIII, 930, 932. In Trinitate non sunt majus quid tres personae quam una. VIII, 947. Pater, Filius, Spiritus sanctus unus Deus, nec hujus Trinitatis tertia pars est unus, nec major pars duo quam unus, nec majus aliquid omnes quam singuli. VIII, 983. Trinitas non minor in singulis personis, quam in omnibus; nec major in omnibus, quam in singulis. II, 750. Pater in Filio et Filius in Patre. III, 1743. Spiritus Pater et Filius, non divisi in semetipsis, communiter habent. V, 460. Spiritus sanctus cur communiter habetur a Patre et Filio, et non item Filius a Patre et Spiritu sancto, etc. V, 464. Filius inseparabiliter Patri cohaeret, si tamen cohaeret dicere liceat de eo, quod nunquam omnino fore fuit vel esse poterit ulla substantia separatim. II, 1032. Pater et Filius et Spiritus sanctus inseparabiliter sibi cohaerent. III, 1563. De Trinitate inseparabili difficultas. V, 335. Semper gignit Pater, et semper nascitur Filius. II, 1047. Pater nunquam praescius fuit se unigeniti Dei Patrem futurum. VIII, 766. Pater non est de altero Deo, Filius est de Patre Deo: nec propterea Filius est alterius naturae diversaeque substantiae. II, 750. Pater fons fontem genuit: sed et generans fons, et genitus fons, quemadmodum generans Deus et genitus Deus, unus est Deus. V, 1083. Quis enarrat quomodo natum sit lumen de lumine, et unum lumen utrumque sit; quid Deus de Deo, nec Deorum numerus creverit? V, 1018. Pater cum Filium habeat unigenitum, aut aequalem habere noluisset, aut non potuit: si noluisset, invidus est; si non potuit, infirmus est. II, 1047. Filium Dei non esse factum, ipsumque Deo esse aequalem ostendit Augustinus. II, 1033, 1034. Filius Dei hoc omnino est quod habet. III, 1745. Unus de uno Deo natus Filius, et utriusque Spiritus sanctus sana doctrina docetur. VIII, 308. In Patre et Filio et

Spiritu sancto non aliud quālitās, aliud substantia. II, 460. In divinis tanta est substantiæ societas, ut æqualitatem admittat, pluralitatem non admittat. IV, 845. Quidquid est Pater quod Deus est, hoc Filius, hoc Spiritus sanctus. IV, 844, 845. Totum quod est in Trinitate, quidquid illud est, summus, verus, immutabilis Deus. VIII, 702, 705.

Trinitatis cœternitas. VIII, 909. Filius cœternus Patri et æqualis. III, 1537, 1745. Quomodo Filium sanctificavit Pater. III, 1745. Qui non honorificat Filium ut æqualem Patri, non honorificat Patrem. III, 1546. Quia Pater diligit et Filius diligitur; Pater testimonium perhibet et Filius accipit; non ideo diversitas inter eos. VIII, 722, 754. Quod Filius loquitur, Pater loquitur. III, 250. Quomodo Pater demonstrat Filio quæ ipse facit. III, 1565. Quomodo Filius mandatum accepit a Patre. III, 1740; V, 775. Deum omnipotentem et tripotentem esse docelatur in sacris mysteriis. I, 1002. Tres omnipotentes sic non dicendi in Trinitate quomodo non dicuntur tres Dei. VIII, 715. Trinitas tota omnipotens. VIII, 767. Pater, Filius, aut Spiritus sanctus ab invicem non separandi, etiam in his quæ uni soli Scriptura tribuit. VIII, 769, 826, 832. Patris et Filii et Spiritus sancti una est virtus, una substantia, una deitas, una majestas, una gloria. VIII, 814. Trinitatis una voluntas, una potestas, una majestas. III, 1582. Trinitas immortalis, non solus Pater. VIII, 826. Natura Patris et Filii et Spiritus sancti non commutabilis dicenda ex eo quod res quibus significabantur illæ personæ, transierunt. II, 746, 747. Trinitatis natura immutabilis. III, 589. Trinitas tota immutabilis. VIII, 757, 881. Trinitatis natura universa immutabilis, non potest esse diversa. VIII, 685, 687. Pater et Filius et Spiritus sanctus ubique simul sunt. II, 857. Pariter et æqualiter invisibiles. V, 1266. Patrem invisibilem dicebant Ariani, Filium visibilem. III, 1779. Trinitas tota invisibilis. VIII, 758, 834, 866, 881. Non solus Pater. VIII, 754. Trinitas reponenda est in eo genere visibilium, quæ neque corpora sunt, neque ullam cum corporibus similitudinem habent. II, 457. Refelluntur qui Patrem solum immortalem et invisibilem credebant. VIII, 854. Trinitas in scientia temporalium. VIII, 1012. Pater et Filius quomodo se invicem et omnia sciunt. VIII, 1077. Trinitas sapiens, non solus Pater. VIII, 1082. Filius non ideo Patri inæqualis, quia virtus et sapientia Dei Patris: imo inde Patri cœternus. VIII, 925. Quælibet persona in Trinitate, sua est sapientia, sua memoria, sua dilectio. VIII, 848, 1066, 1080. Cur Filius aut Spiritus sanctus dicatur missus, non vero Pater. VIII, 869. Filius et Spiritus sanctus Patre non ideo minor, quia missus. VIII, 848, 869. Quædam sic dicuntur, ut hominibus parum intelligentibus ipse Filius major Patre videatur, et Spiritus sanctus major Filio esse credatur. II, 1046, etc. Cur Patri attribuitur donum Dei. X, 970. Summum in omnibus spiritalibus Pater est. IV, 699. Attributa per Hilarium singulis personis Trinitatis. VIII, 951. In Trinitate est perpetua stabilitas veritatis. III, 1669.

Trinitatis eadem sunt opera. V, 704. Opera sunt inseparabilia. II, 75, 743, 878; III, 1537, 1559, 1560, 1561, 1871, 1902, 1922; V, 536, 459, 1063; VI, 251, 463, 684; VIII, 308, 680, 691, 694, 705, 714, 837, 857, 858. Inseparabilis est habitatio, quorum est inseparabilis operatio. V, 463. Patris et Filii operatio inseparabilis; attamen Filio operari de illo est, de quo ipse est. VIII, 845. Ab illo est origo operum, a quo est existentia cooperantium personarum. V, 459. Trinitatis actus non differentia potestatum, sed operum ineffabilitate Scriptura sacra metitur. VIII, 697. Sicut voluntatem Patris facit Filius, sic et voluntatem Filii facit Pater. VIII, 790. Trinitatis potestas et operatio individua. V, 356, 459, 703. Trinitatis par potestas est, una substantia est, eadem divinitas. VIII, 714. Dicere Patrem posse facere aliquid sine Filio, ac vice versa, contra catholicam fidem est. III, 267. Pater et Filius sunt unum principium. IV, 1457.

Trinitati aliquid cœternum esse non potest. III, 589. Trinitas mundum creavit. III, 252. An persona Patris et persona Filii distinguatur in creatione firmamenti. III, 267. Trinitatis unitati non convenit, ut Filius quasi jussus mundum fecisse intelligatur. III, 268. Omnis creatura a Trinitate habet esse, speciem et ordinem. III, 128. Omnis creatura tota est tota Trinitate. III, 128. Solus creator Pater, Filius et Spiritus sanctus; trina unitas, una trinitas. V, 986. Non ex solo Patre omnia, sed etiam ex Filio. VIII, 827. In hominis creatione ostenditur pluralitas personarum et singularitas divinitatis. V, 703. Ut Filius opera Patris, sic Pater opera Filii facit. V, 748. Peccata dimittere totius est Trinitatis. V, 458. Proprie tamen ad Spiritum sanctum intelligitur pertinere. V, 460. Pater, Filius ac Spiritus sanctus præstant quædam sine invicem. VIII, 824, 837. In Trinitate quædam opera ad unam personam pertinere, non tamen sine aliarum cooperatione. V, 357, 459, 463. Patris et Filii et Spiritus sancti singula opera dicuntur, quæ ad

unamquamque eorum manifestantur pertinere personam VIII, 694. Pater auctor, Filius creator, Spiritus sanctus doctor, ducator, illuminator, sanctificator ab Arianis, et Catholicis appellantur, quomodo. VIII, 761.

Trinitas cum inseparabiliter operetur, ex eo videtur sequi ut hominem tota Trinitas susceperit. II, 75. Trinitas operata est carnem Christi. V, 1036. Sed non pertinet nisi ad solum Christum. V, 365. Homine assumpto non auctus est numerus personarum in Trinitate. II, 746. Trinitas est, nec inducitur quaternitas personarum, cum accedit homo Verbo, ut sit unus Christus. II, 543. Trinitas, non quaternitas faciendæ vel agnoscendæ. V, 727, 909, 1206. Filius Dei se Deum esse probat. III, 1745. In Trinitate forma humana, nisi ut ad Verbi incarnationem pertinet, non est cogitanda. III, 1687. Dei natura corporaliter videri non potest; quælibet persona per subjectam creaturam potest apparere. VIII, 308, 868. Pater et Filius et Spiritus sanctus non possunt inseparabiliter per corpoream creaturam demonstrari. VIII, 909, 910. Quamvis inseparabiliter operentur. VIII, 910. *Vide* Apparitio. Nec Pater, nec Filius, nec Spiritus sanctus visus est unquam per suam substantiam. VIII, 811, 812. Trinitas pro captu ac salute hominum se visibiliter demonstravit. VI, 649. Trinitatis personæ in baptismo Christi insinuatæ. V, 334. Trinitas apparuit sensibiliter in baptismo Christi. V, 553, 555. Pater, Filius et Spiritus sanctus, non triformis Deus, sed unus Deus. II, 1052. Non triformis Dei persona, quia una forma et una deitas. II, 1052. Augustinus triforem Dei personam non credit, ut male Pascentius objiciebat. II, 1052. Nec vox audita coaptata est in unitatem personæ Patris, nec columbæ species in unitatem personæ spiritus sancti. II, 745. Vox Patris in monte audita, et species columbæ visa sine vivificantis animæ ministerio factæ sunt. II, 746. Potuerunt fieri Angelorum ministerio. II, 747. Quomodo ad Trinitatis cognitionem assurgendum. VIII, 1067.

Trinitas in rebus factis representatur. VIII, 952. Trinitatis vestigia in creaturis. VII, 500. Trinitas in omnibus operibus Dei insinuat. VII, 358. Maxime in Angelis sanctis. VII, 358. Trinitatis mysterium in Genesi insinuat. I, 847. In Genes. I. V, 26; VI, 167; VII, 345. Trinitatis argumenta ex scriptura. VII, 484. Trinitatis unitatem quæ nos Scripturæ testimonia cogant sateri. II, 1044. Triplicem in Spiritu recto, in Spiritu sancto, et in Spiritu principali dicam nonnulli intelligunt. IV, 596. Unitas deitatis, ac personarum distributio verbis Ezechielis xxxiv ostenditur. V, 509.

Trinitatis similitudo in homine. V, 562. Trinitatis imago in homine. VII, 559, 542. Symbola Trinitatis in homine. I, 849. Trinitas in mente quomodo monstrata. VIII, 1040. Trinitas quæ imago Dei, quærenda in principali mentis parte. VIII, 1044. Trinitas in mente eo est imago Dei, quo meminit, intelligit, ac diligit Deum, quod est sapientia. VIII, 1048. Trinitatis imago in memoria, intelligentia, et voluntate cujusque. VIII, 1068, 1090. Trinitatem memoria, intelligentia, voluntas adumbrant; non perfecte exprimit. II, 745. Trinitas alia in memoria recogitantis de visione. VIII, 995. Trinitatis imago in mente hominis noscentis se et amantis. VIII, 965, 972. Trinitatis vestigium etiam in exteriori homine. VIII, 965. Trinitas hominis exterioris non est imago Dei. VIII, 990. Male vivitur et deformitur secundum trinitatem hominis exterioris. VIII, 990. Trinitatis imaginem in conjugio masculi et femine ac eorum prole opinio fingens, non probabilis. VIII, 459, 1000. Trinitatis vestigium in visione. VIII, 965, 991. Trinitatis imago perficienda in Trinitate. VII, 542. Trinitatis vestigia non frustra quæsitā in creatura. VIII, 1058. An et quomodo ex trinitalibus in homine monstratis ostendatur Trinitas Deus. VIII, 1064, 1065. Quomodo gradatim ad Trinitatem quæ Deus est perventum. VIII, 1087. Inter imaginem Trinitatis repositam in nobis, et ipsam Trinitatem quanta dissimilitudo. VIII, 1089, 1090. Est in homine aliquid, quo qualicumque modo, quod de Trinitate dicitur, intelligi possit. VIII, 695.

Trinitas illustratur similitudinibus. VI, 189, 658, 692. Trinitatis unitatem utcumque exprimitur fideles, quorum erat cor unum et anima una. III, 1064. Trinitatis vestigium in caritate. VIII, 960. Trinitatem panis nomine Salvator designavit. III, 2096. Trinitas forte figurata in his tribus panibus, quos sibi ab amico accomodari petit amicus. II, 500. Trinitatem commendat tripartita philosophiæ disciplina. VII, 338. Tria prima præcepta decalogi ad singulas Trinitatis personas pertinent. II, 215.

Trinitatem quinam videant nunc per speculum. VIII, 1091. Mentis acies invalida in tam excellenti luce non figuratur, nisi per justitiam fidei nutrita vegetetur. VIII, 822. Mens purgata idonea esse percipiendæ Trinitati. III, 123. Patrem nemo novit, nisi per Filium. III, 1734. Trinitas per speculum nunc auxilio fidei videtur, ut clarius videri possit impronissa visione, facie ad faciem. VIII, 1091. An

corpore post resurrectionem spiritali Trinitatem visuri sumus, dubitare videtur August. II, 460. Trinitatis intelligentia consolatur vitæ præsentis labores. III, 1311. Cibus est et unde vivas, et unde pascas. V, 620. Trinitas quomodo diligatur incognita. VIII, 952. Et Pater per Filium, et Filius per Patrem glorificatur. VIII, 704. Quomodo Pater et Filius et Spiritus sanctus ad nos veniunt, et nos ad eos. III, 1832. Trinitas in sanctis, tamquam in templo manet. III, 1833. Trinitatis sanctissimæ personas singulas quomodo iusti et peccatores imitantur. VIII, 588. Trinitatem imitari per gratiam jubemur. VIII, 928. Trinitatem divinam et trinam unitatem credentes, caveamus ne quis a fide unitatis Dei nos seducat. V, 4076.

Trinitatis fides commendatur contra varias hæreses. VII, 299, 643, 638, 647, 683, 698, 701. Trinitatis confessio a Consensio edita. II, 450. Trinitatem esse oportere ostenditur. VI, 15. De Trinitate quomodo inquirendum. VIII, 959, 961. De Trinitate scribere non parva ex parte necessarium, nedum superfluum. VIII, 869. De Trinitate quomodo disserendum secundum Augustinum. VIII, 822. De Trinitatis mysterio ad certam regulam loquendum. VII, 200. Nec periculosius alicubi erratur quam in disputatione de Trinitate, nec laboriosius aliquid queritur, nec fructuosius aliquid invenitur. VIII, 822. De Trinitate multa dicuntur, non ut ipsa dicatur, sed ut illis dictis illa dici non posse intelligatur. II, 1034. Cæcitatibus arguitur Arianus, qui nudam de hoc mysterio veritatem se deprimere jactabat. II, 1034. De Trinitate cur scribat Augustinus, VIII, 868. Libros de Trinitate diu in manibus versat August., ac paucis intelligendos putat. II, 743. Libros hos juvenis Augustinus inchoavit, senex absolvit. II, 738. Subrepti ei sunt priusquam eos solveret atque expoliret. II, 738. Eos ita emendavit, ut ab his qui subrepti fuerant, non multum discrepant. II, 738. Alias ipse eos edidisset multo enodatis atque planioribus. II, 738. Epistola quam illis libris vult anteponi. II, 738.

Tropus septimus rex Argivorum in deorum numerum relatus. VII, 563.

Tripolis. IX, 430. Tripoli Maximianistarum schisma exarsit. II, 333. Tripolitani. IX, 598.

Triptolema fabula. VII, 570.

Trismegistus. IX, 224. Trismegisti præsentia de Christo an aptiora Gentibus ut credant Christum, quam Prophetarum hebræorum. VIII, 282, 290, 292. Trismegistica præcepta. II, 1031. *Vide* Hermes, Mercurius.

Tristitia quid. VII, 409. Tristitia, animi contractio. III, 1732. Tristitia solius animæ dolor est. IV, 480, 1110, 1111. Nihil in animo sapientis pro tristitia secundum Stoicos. VII, 411. Tristitiam ad quid utilem putabant Stoici. VII, 413. Tristitia reperitur in bono et in malo. VII, 411, 412, 415. Tristitia de sæculi rebus perniciosa. V, 1183. Tristitia de alterius bonitate Deo odibilis. VII, 443. Tristitia unde esse debet. V, 1182, 1184. Tristitia secundum Deum. VII, 415. Tristitia ea laudabilis est, quæ venit ex dilectione quam Spiritus sanctus infundit. III, 302, 303. Tristitia quam pro malis habemus, nos relevat; illos autem in sua perversitate perseverantes gravat. II, 1081. Tristitia ista pia est, et si dici potest, beata miseria, vitis alienis tribulari, non implicari; morere, non hæere. II, 1064. Tristitia et dolor inter humanas tentationes non sunt peccata, sed infirmitatis humanæ indicia. IV, 1111. Christianorum tristitia habet quasi gaudium eorum non habet quasi; sæcularium et contra. IV, 539, 560. Melior est tristitia iniqua patientis, quam lætitia iniqua facientis. IV, 671. Tristitiæ tempus prius tempore lætitiæ. V, 1182. Tristitia quasi solvit cor. II, 534. Quanto est animus melior, tanto tristitia in eo citius faciliusque sanatur. VII, 635. Tristitia Christi ante mortem. IV, 274.

Tritica adeps vel renes, id est farina. III, 537. Triticum es, ferto paleam quo usque ventiletur. IV, 1950.

Tritonia Minerva. VII, 566.

Tritonia lacus. VII, 566.

Trituræ tempus. V, 119.

Triumphantum vox. V, 815, 893.

Trogi Pompei historia. VII, 116.

Trojum Neptunus et Apollo a Laomedonte conducti extruxerunt. VII, 80. Troja mater populi Romani. VII, 17, 79. Trojæ eversio a Fimbria. VII, 85. A Græois. VII, 79, 80, 573. Trojæ eversionem dii, qui in ea celebrantur, non impedierunt. VII, 79, 80. Trojani belli et excidii origo. VII, 103. Trojani dii. V, 303.

Trojant Ænæa duce profugi Romam condiderunt. V, 505.

Troporum quorundam nomina, ut allegoria, ænigma, parabola, in Scripturis reperiuntur. III, 80. Tropi usitatus dicuntur quam modi. VIII, 1068. Tropi in Scripturis quare. VI, 534. Tropus Synædoche magnæ utilitatis ad intelligendum Scripturam. III, 86. Troporum cognitio necessaria.

SANCT. AUGUST. XI.

III, 80. Tropis usi sunt auctores sacri. III, 80.

Trutina veritatis, non cupiditatis. V, 1457.

Trygetius Augustini civis et alumnus. I, 963. Apud Cassiciacum disputat in libris *De Academicis, De beata vita et De ordine*. I, 908. Historiam adamavit. I, 980. Trygetius aliquando militia nomen dederat. I, 908.

Tuba ductilis et cornea queenam. IV, 1253, 1256. Tuba cornea te erigat adversus diabolum, non tuba carnea adversus fratrem. IV, 1256.

Tubunæ. II, 995, 997; IX, 204.

Tuburbum. IX, 213. Tuburbitanæ Martyres. V, 1521. *Not. (b)*

Tuburiscus episcopus. II, 173, 180.

Tucca. IX, 231, 237.

Tullianense municipium. VI, 602.

Tullii liber de Oratore. IX, 453. *Vide* Cicero.

Tullius philosophaster ædilis futurus. VII, 76.

Tullus Hostilius tertius a Romulo rex Romanorum. VII, 92. Albam expugnat. VII, 89.

Tumorem vix vincit, qui docet. IV, 594. Tumoris effectus et remedium. V, 780. Tumor humilitatis medicamento sanandus. V, 780. Tumoris epithema Apostolo datum. V, 835.

Tumultus. Magna secessione a tumultu rerum labentium opus est, ut fiat in homine nihil timere. II, 74. Tumultus civiles prohibere quisque pro viribus debet. V, 1392.

Tunicæ pelliceæ. III, 431; X, 1357. Tunicas talares et manicatas gestare aliquando non licuit Romanis. III, 74. Tunica Christi desuper texta caritatem significat et unitatem. III, 1499, 1949; IV, 176; V, 149, 1086, 1222.

Tunsi pectoris. V, 133, 135, 186, 453, 1465. Tunsi pectoris, contritio cordis. IV, 263.

Turba et populus. V, 614. Turba, multitudo turbata. V, 614. Multitudo inordinata. III, 501.

Turbanianus. X, 718. Episcopus. X, 1051. A Pelagianorum errore liberatus. X, 1051, 1146. Et ad catholicam fidem conversus. X, 1333, 1433.

Turpitudinem turpibus quibusdam rebus nominatis ostendere cavendam, non est turpe. VIII, 633, 636.

Turpilucus. VI, 560.

Turrensis ecclesia. II, 134.

Turres in diocesi Hipponensi. II, 232.

Turtur, Ecclesia: symbolum. IV, 1300. Turtur eos significat qui se a negotiosis hominum conservationibus remouent. VII, 502.

Tusculum oppidum Romæ vicinum. VII, 93.

Tuscum jurgium. I, 958.

Tutilina dea præfecta frumentis collectis atque reconditis. VII, 118.

Tutunus. *Vide* Mutunus.

Tutuslymæni divina correctione flagellatus. V, 1409.

Tyberis fluvius. *Vide* Tiberis.

Tychonius. *Vide* Tichonius.

Tympanistriae significant laudantes Deum carne edornat. IV, 834.

Tympanum, figura incorruptionis. IV, 1964. Tympani et psalterii mystica explicatio. IV, 1953.

Tympanizare quid. IV, 306, 308.

Typhus pro fastu. II, 332.

Tyrannus rex injustus. VII, 67. Tyranni vetere nomine fortes dicti existimantur. VII, 106. Tyranni non nisi providentia Dei evehuntur. VII, 106. Tyranni non scientes quid facerent, sanctos Martyres immolando, dona adduxerunt. IV, 909. A Tyrannis confessio Christianorum torquebatur, negatio dimittebatur. IV, 1161. Tyranni ac persecutores martyres effecti. IV, 1591.

Tyrus lingua Hebræa dicitur Sor. IV, 1033. Tyrus pro Carthagine accipitur. IX, 421.

Tyrius, quoniam non erat datum ut crederent, etiam unde crederent est negatum. X, 1014. Tyriis non profuit quod poterant credere, quia non erant prædestinati ab eo; cuius inscrutabilia sunt iudicia, et investigabiles viæ. X, 1014. Tyrii, etsi acturi fuissent penitentiam, si factæ fuissent apud eos virtutes, quæ factæ sunt in Corozaim et Bethsaida, punirent tamen in die iudicii; mitius tamen quam illæ civitates. X, 1006.

Tyronem Christi, cuius tyronicinia multis tentationibus quætebantur, instruit et consolatur Aug. II, 1053.

V.

Vacca rufa, signum novi Testamenti. III, 732. Figura passionis Christi. III, 753. Vacce significant animas seducibiles. IV, 645, 836. Plebem Judæorum. IV, 1362.

Vadiani schismatici, non hæretici. VIII, 39.

Vaga. IX, 220.

Vagaia. Felicianum et Prætextatum crudelitatis accusat concilium Vagaiense. II, 414. Sententia concilii Vagaiensi trecentorum et decem episcoporum in Maximianum. "

(Vingt-une.)

406, 407. Vagaitana privilegia pro Bagaitana. IX, 427. *Vide* Bagai.

Vagi Romanorum quinam sint. VIII, 167.

Vaginensis ecclesia. II, 240.

Valens Imperator Arianis favens Ecclesiam affligit. VII, 175. Catholicos in Oriente persecutus est. IX, 327. Valens imperatoris persecutio. VII, 615, 616.

Valens diaconus. V, 1575.

Valentinianus curator. IX, 511.

Valentinianus major, fidei Christianæ confessor sub Juliano apostata militia privatus est. VII, 615. Joviani successor. II, 400.

Valentinianus junior frater Gratiani. VII, 172. Iterum consul. II, 966. In societatem Imperii a Theodosto adscitus. VII, 172.

Valentinus episcopus catholicus. II, 508, 577.

Valentinus Abbas. X, 881, 911, n. 1, 915. Plurimi facit librum de gratia et libero arbitrio, et epistolam Augustini ad Sixtum. II, 975. Valentinus et fratribus qui cum eo sunt unam et alteram scribit August. epistolam. II, 968, 971. Valentinus rescribit Augustino. II, 974. Suam de libero arbitrio et judicio Dei fidem declarat. II, 975.

Valentinus Baianensis episcopus. II, 953. *Not.* (c).

Valentiniani. IX, 389. A Valentino. VIII, 27. Valentianorum dogmata. VIII, 27.

Valeriana martyr. V, 1448.

Valerianus Imperator. VII, 614; IX, 323, 328.

Valerius Licinianus Licinius, imperator. IX, 540. *Not.* 1.

Valerius episcopus Hipponensis. II, 117, 151; IX, 753. Augustino imponit onus predicandi. II, 117. Et coepiscopatus sacram. II, 123. Sæpe testatur adventu illius orationes suas exauditas esse. II, 123. Ab Augustino rogatur, ut ipsum aliquandiu in recessu agere patiatur. II, 89. Valerio episcopo adhuc in corpore posito. Augustino ordinatus est episcopus, utroque ignorante hoc Nicæno concilio prohibuit. II, 987. Valerius hortum dat Augustino. V, 1570.

Valerius Melzitanus. IX, 507, 529, 530.

L. Valerius Consul Romanus. VII, 95. Ejus paupertas. VII, 164.

P. Valerius occisus est cum Capitolium defensaret. VII, 96.

Valerius comes. I, 634; X, 411, 413, 457, 637, 639, 1049. Valerii auxilium contra Pelagianos in librum de nuptiis et concupiscentia efflagitatum. X, 1147. Valerii Comitii elogium. II, 926. Nuncupat ei August. librum primum de nuptiis et concupiscentia. I, 651; II, 915. Ac postea librum secundum ad eundem conscribit, qua occasione. II, 950. Valerius pacis amans, et a vano fastu alienus. II, 151. Pudicitia conjugalibus observantissimus. X, 414. Lectioni deditus. X, 436. Valerio Comitii commendat August. Felicem episcopum. II, 949.

Valerius vicarius idem quod Verinus. IX, 687. *Not.* 2.

Valerius Soranus poeta. VII, 205.

Valerius actor. II, 1083.

Valerii hæretici. VIII, 32.

Valitudo bona unde. X, 378.

Vallonia dea vallibus præfecta. VII, 118.

Vanitantes quinam. I, 1076; III, 159.

Vanitas et veritas a contrario differunt. IV, 1534. Vanitas dicitur quicquid transit. IV, 1865. Vanitati subjecta est omnis creatura, id est homo. III, 2075. Vanitati subjecti non sunt Angeli. III, 2074. Homo subjectus est vanitati, quia noluit subjici veritati. IV, 1532, 1549. Vanitas est omnis creatura, non ex se, sed ex hominum vitio. III, 159. Vanitas hujus vitæ in quo sita est. VII, 661. Vanitas qua vitam hanc in miseris constitutam, beatam vocant. VII, 629. Vanitas sæculi hujus paucis, sed graphice exponitur. II, 958. Vanitas veritate loquacior. VII, 174. Vanitatem loquentes, non audiunt loquentes veritatem. IV, 1866. Vanitas in hominum laude fugienda, in quo sit. II, 1023. Vanitatem observare, quid sit. IV, 237.

Vapulant omnes homines, soli filii Dei sentiunt se vapulare. IV, 1633.

Varro vir doctissimus. VII, 111, 112, 561. Doctissimus Romanorum. VII, 650. Doctior cæteris inter Paganos. III, 1053. Non parvus auctor in historia. VII, 559. Auctor fide dignus. I, 1020. Varro ingenii laude et eruditione sæculari commendatur. VII, 177, 182. Varro, licet ad veri Dei notitiam non pervenerit, Deum unum colendum esse sensit. VII, 158. Deum verum, Jovem nominavit. VII, 650. Quid senserit de diis Gentium. VII, 178. Ejus doctrina de theologia parum sibi constat. VII, 218. Quid de finibus honorum et malorum referat. VII, 625. Quomodo et quot libros de antiquitatibus rerum divinarum et humanarum partitus est. VII, 178. Quare de rebus humanis quam de divinis scripserit. VII, 179, 182. Varro scripsit de arduis sacris VII 98. Scripsit de gente populi Romani. VII, 561, 720

Vas, generale nomen omnium utensilium. III, 699. Vasis contractio propter aeris compressionem. III, 265. Vas ad fontem affertur, cum anima ad Deum levatur. IV, 1854.

Vasa in honorem, vasa in contumeliam. V, 416. Vas in honorem fit per misericordiam, vas in contumeliam per judicium. VI, 282. Vasa in contumeliam non fiorent, nisi essent mali. X, 1124. Vasa in gloriam Deus præparat, et ipsa se præparant. X, 1135. Vasa in contumeliam quomodo faciat Deus. X, 1129. Vasa iræ et vasa misericordiæ quædam. X, 1129, 1141. Vasa iræ perfecta ad perditionem. IV, 1732. Vasa iræ et vasa misericordiæ de propria stipendio voluntatis sunt, secundum Julianum. X, 1133, 1154. Vasa iræ ex judicio, vasa misericordiæ ex gratia non debita. X, 1141. Vasa iræ ad quid prosunt. VIII, 635. Ad quid utilia. X, 841. Vasa perditionis ad usum correctionis aliorum sunt. VI, 123. Vasa iræ, Deo iis bene utente, vasis misericordiæ prosunt. X, 984. Vasorum tertium genus, quod nec in honorem, nec in contumeliam sit, non datur. X, 1136, 1142, 1191, 1299. Vasa mortis quæ sint. IV, 100. Iniqui vasa diaboli, credendo sunt vasa Christi. IV, 693.

Vaticanus seu vagitanus deus qui infantum vagitibus præsidet. VII, 118, 122, 128.

Ubera matris Ecclesiæ duo Testamenta. III, 1998.

Vicentes, seu Vei gravissimi hostes populi Romani. VII, 62, 96.

Vela undecim Tabernaculi, peccatorum symbola. III, 654, 655. Velum Templi scissum in morte Christi, quid significat. X, 400. Vela Grammaticarum scholarum luminibus appensa. I, 670; V, 964; VII, 715. Vela tanto plura pendunt in domo, quanto quisque honoratior est. V, 536.

Velamen inter faciem Moysi loquentis, et populum audientem. IV, 778.

Velari perinde est ac velum sanctimonis accipere. II, 959.

Velationis apophoretum. II, 645.

Velle maxime est liberum. VII, 153. Velle et posse distinguuntur. X, 234. Velle quod non deceat, idem ipsum miserum: nec tam miserum est non adipisci quod vult, quam adipisci velle quod non oporteat. II, 496. Quid sit velle quod deceat. II, 498. *Vide* Voluntas.

Vellus Gedeonis quid significat. X, 460. Vellus Gedeonis allegorice. IV, 520, 521, 907.

Venale colorum regnum Deus proposuit. IV, 1211.

Venantius episcopus. II, 799, 781.

Venantius a Tinnis. IX, 330.

Venator. V, 85, 156, 533, 718; VI, 560. Venatorum labor. V, 444. Venatores cum ursis certantes. VI, 639. Venator in theatro secundum suarum studia partium a populo laudatur. VII, 263. Venator et Auriga in iis qui populo spectaculum exhibebant. IV, 458, 459, 626, 1327. Venatoribus et histrionibus qui sua donant, reprehenduntur. V, 90. Venatorum et piscatorum officia. VI, 714. Venatorum amatores, et Venatores ipsos venatus est Dominus. V, 535. Venator pessimus totius mundi diabolus. V, 534.

Vendendis et emendis rebus caritatis et vilitatis vota perversa. V, 1541. Vendere se poterant homines, redimere se non poterunt. IV, 1231.

Venefici. In veneficos vigorem legum juste exerceri fateatur Donatista. IX, 43.

Venena ipsa non modo ad decorem universi, sed ad hominum utilitatem condita. VII, 535. Venena Romanorum matronarum. VII, 97. Venenis assueta mulier. I, 1532. Venenosa cor gignit tellus. III, 182.

Veneti. VIII, 236.

Veniæ non tam spe augentur peccata, quam desperatione. IV, 1301. Ne desperatione pejus viverent homines, promisi Deus indulgentiæ portum; rursus ne spe veniæ pejus viverent, fecit diem mortis incertum. IV, 1501. Cito ignoscendum veniam postulanti. II, 857. Venia fratri danda, ut a Deo accipiatur. V, 652, 653. Veniam non accipit, nisi cujus culpa certissima est. II, 165. Venia non ad impunitatem iniquitatis, sed ad spem correctionis debet indulgeri. VII, 171. Venia ab eo qui læsus sit, petenda. V, 127, 1055. Venia a quibusdam non nisi tacite et blandiendo petenda. V, 1055.

Ventalis iniquitatis modus quare nunc ignoratur. VII 750. Venialia peccata. X, 1117. *Vide* Peccatum.

Venilia dea. VII, 122, 211.

Venter pro interioribus ponitur in Scripturis. IV, 21. Venter Ecclesiæ in carnalibus. IV, 492. Venter Christi, i firmi in Ecclesia. IV, 175.

Ventriloqua femina. III, 53.

Ventus quid. I, 1059. Ventus est aer motus et fluctuans. III, 225. Ventus nihil aliud quam aer motus. X, 534, 535. Ex diversis partibus cœli diversa nomina sortitur. I, 1053. In vento quid laudandum, quid vituperandum. VIII, 190, 199. Ventorum nomine anime intelliguntur. IV, 1546, 1547, 1776. Ventus tentationem significat. IV, 528. Pascere ventos,

sermone est pensare, id est errando ois case voluptati et derisui. I, 694.

Venus unde sic nuncupata. VII, 188. Venus cur Vulcani uxor et Martis adultera dicitur. VIII, 374. Venus calva. II, 84.

Veneris, seu Liberæ, vel Cereris officium. VII, 194, 195. Venerem et stellam esse, et etiam lunam quidam volunt. VII, 206. Veneris stella, Hesperos, Vesperugo, Lucifer appellatur. VII, 720, 721. Portentum quod in stella Veneris existit. VII, 730. Venus Æneæ mater fuit adultera. VII, 80. Veneris sacra. VII, 185. Veneri donum dabant Phœnices de prostitutione filiarum antequam eas viris jungerent. VII, 121. An tres sint Veneres. VII, 121.

Venuitiani seu Paterniani heretici. VIII, 46; X, 800.

Ver, novelli in fide. IV, 941.

Verax est Deus in minis æque ac in promissis. IV, 1226. Verax non est homo, nisi in quo loquitur Deus. IV, 1432. Veraci merces reddetur veritas, et temporaliter bene veniunt merces reddetur æternitas. V, 1405.

Verballs in diocesi Hipponensi. II, 232.

Verberibus civem Romanum affligi Pauli tempore non licebat. II, 806.

Verbidium. VIII, 214.

Verbum multipliciter dicitur. VIII, 968. Verbum mentis quid sit. VIII, 1071, 1072, 1073, 1078. Verbum intus ex rebus in æterna veritate conspectis concipitur et gignitur. VIII, 967. Verbum amore concipitur sive creaturæ sive creatoris. VIII, 967. In amore spiritualium verbum natum, idem quod conceptum: secus in amore carnalium. VIII, 968. An sola notitia amata sit verbum meatus. VIII, 968, 969. Verbum omnia opera hominis præcedit. VIII, 1073. Verbum necessario præcedit locutionem et actionem. VIII, 967. Verbum mentis se ipsam noscentis ipsi æquale est. VIII, 969, 970. Verbum cordis. V, 1097. Verbum cordis, consensio. VI, 350, 352. Verbum humanum sic transit ad æternum, ut remaneat in corde. III, 1071. De verbi nostri veritate et falsitate. VIII, 1077. Verbum quandam verum. VIII, 1073, 1078. Verbum nostrum sempiternum esse aut dici non potest. VIII, 1078. Verbum nostrum, etiam cum similes Deo erimus, nunquam Verbo divino æquandum. VIII, 1079. Quale verbum nostrum erit cum similes Deo erimus. VIII, 1079. Verbi mente concepti vehiculum sonus. V, 483, 677, 1097. Verbum quod loquimur, quasi alter animus ab animo per quem se indicat. VI, 185, 184. Verbum et vox quo differant. V, 1304, 1307, 1309. Verbum externum, vox verbi interni. VIII, 1071.

Verba ad quid instituta. VI, 245. Verba non sunt necessaria nisi ad exprimendam voluntatem. III, 499. Verborum usus omnis in significando est. III, 20. Verborum abusus in omnibus linguis late patet. VIII, 410. Verba admonent ut queramus res, non eas exhibent ut noverimus. I, 1215. Verbis immorari, cum de re constat, turpe est. I, 932. Verborum notiones considerandæ, non verba. III, 2097. Verbum pro facto positum. III, 503, 800. In verbis verum amare, non verba, insignis est indolis. III, 100. Verba, opera sunt. III, 1820. Verbum vocat Scriptura longam verborum seriem. V, 456. Verbum irati ne deferatur, sed moriatur in te. V, 325. Nullum unquam verbum quod revocare vellet emisit, ait Tullius de: quodam quod credibilis est nimium fatuo, quam de sapiente perfecto. II, 586. Verbum æternum quisquis intelligere potest, Verbi divini potest videre similitudinem. VIII, 1071, 1072.

Verbum divinum cum verbo humano comparatur. III, 1506. Verbi humani natura non potest comprehendi, quanto minus divini. III, 1671, 1672. Inter verbum scientiamque nostram et Verbum scientiamque divinam dissimilitudo quam maxima. VIII, 1073, 1075, 1077, 1078. Verbum Dei non solum mutabile, sed etiam visibile quidam male putaverunt. VIII, 854, 858, 861, 863. Verbum divinum in gente tenebrarum esse ligatum, impia Fortunati assertio. VIII, 421. De Verbo Filio Dei quid sentiendum. VIII, 585. Verbum Deum recipere nolunt Alogi. VIII, 31.

Verbum Patris dicitur Filius Dei, quare. VI, 185. Cur Filius Dei non cognitio Dei, sed Verbum Dei dicitur. VIII, 1079. Verbum Dei quæ sit. III, 1585. Verbi divini excellentia. IV, 496. Verbi Dei excellentia intelligenda ex humani verbi proprietate. V, 1124. Verbum Dei ab homine explicari non potest. V, 1005, 1124. Verbi sui dictionem scriptis cor maluit Deus comparare, quam sonis. IV, 496. Verbum apud Deum non habet syllabas, nec tempora. IV, 1378. Dicere Dei æternum est. IV, 497. Ipsum Dei Verbum non est factum. III, 1384. Verbum Dei sine inchoatione natum Patri coæternum est. III, 227. A quo est et esse, ab illo simul ei est doctum esse. IV, 1561. In Verbo audire et videre, etc., idem est quod esse. III, 1511, 1512. Verbum Dei, Deus apud Deum. III, 248. Verbum Dei per omnia æquale Patri de quo est. VIII, 1076. Verbum est id ipsum quod Pater. VI, 185. Verbum relative dicitur, non ad se.

VIII, 956, 957. Deo Patri coæternum, gentium, non factum Verbum. V, 664, 672, 671. Generatio Filii Dei ineffabilis. IV, 496. Verbum Dei quomodo sit genitum, nemo nisi cui ipse Deus inspiravit, intelligit. II, 443. Verbum Deus apud Deum sempiternæ dicitur, et eo sempiternæ dicuntur omnia. I, 812. Verbum illud manet incommutabiliter. VI, 183. Verbi natura est esse et immutabile esse. III, 1589. In Verbo Dei non est quando, et aliquando. III, 248. Verbum Dei in se permanet sine vetustate, et innovat omnia. I, 774. Omnia principaliter atque incommutabiliter in Verbo divino simul sunt, et omnia vita sunt, et unum sunt. VIII, 868. Verbo divino non solum hoc est esse, quod vivere; sed etiam hoc est vivere, quod sapienter ac beate vivere. III, 249. In Verbo vita est, ut sit ipse vita. III, 268. Quidquid in Verbo est, vita est. III, 268. Verbum Dei non habet vitam informem. III, 249. Verbum Dei incommutabile lumen sapientiæ. III, 250. Verbum divinum vere veritas est, et in eo summe illud agnoscitur: Est est, non non. VIII, 967, 968. Videre Verbi, non aliud est a Verbo. V, 708. Omnia in Verbo novit Deus quæ fecit per ipsum. VIII, 851. Per Verbum suum revelat Pater. VIII, 937. Verbum Dei ubique totum est, nec abest mentibus impiorum. II, 840. Verbum Dei ubique totum nostræ vocis similitudine ostenditur. II, 818. Verbum Dei ubique totum. V, 676, 1486. Totum in coelis, totum in terris, totum in Angelis, totum apud Patrem, totum apud Virginem, etc. V, 184. Non alia visio Verbi et Patris, sed una. III, 532. Verbum æternum non nisi purgatissimo et simplicissimo corde videtur. VIII, 140, 141.

Verbum Dei, consilium Dei. III, 1384. Mandatum Patris. V, 775. Verbum Dei ante omnes creaturas. III, 1309. Per Verbum suum Deus fecit quicquid fecit. III, 219. Per illud omnia sunt facta. III, 1384, 1586. Omnia creata sunt. VI, 185. Per Verbum non omnia facta essent nisi esset ante omnia, et ipsum non esset factum. VIII, 888. Verbum quo Deus omnia creavit, est æternum. III, 268. Verbum Dei, ars quædam omnipotentis et sapientis Dei, plena omnium rationum viventium, etc. VIII, 931. Ratio creandi quamlibet creaturam in Dei Verbo Patri coæternæ coæternæ vita vivebat. III, 268. Verbum Dei forma non formata, sed forma omnium formatorum. V, 662, 1216. Forma sine loco, sine tempore. V, 602. Existens omnibus et fundamentum in quo sint, et fastigium sub quo sint. V, 602. Verbum ante tempora, per quod facta sunt tempora, etc. IV, 1514. Deus in uno Verbo quod genuit, dixit omnia priusquam facta sunt singula. III, 268. In Verbo dixit ineffabiliter omnia Pater. III, 1912. In Verbo Dei sunt omnia quæ creantur, etiam antequam creentur. III, 268. Aliter in Verbo sunt ea quæ per illud facta sunt, aliter ea quæ ipse est. III, 268. In Verbo Dei sunt quæ futura sunt, et quæ transierunt. IV, 497. Et erant omnia, antequam Berent. IV, 742. Deus quod facit Verbo, hoc facit manu. IV, 1315. Verbum Dei dicitur manus ejus. III, 348. Per Verbum creavit Deus hominem, et per Verbum recreavit. IV, 1835. Quomodo sit creatura temporalis, cum Verbum sit æternum. III, 248.

Verbum, fons et lux. III, 1495. Lux vera mentis humanæ. III, 351. Verbum ipsum est magister et principium quo intus docemus omnem veritatem. I, 815. Verbo se narrat Pater. II, 1028. Per Verbum se indicat Angelus Deus Pater. II, 1028. Verbi comparandi pretium, ipse comparator. V, 662. Non extra se ipsum quærat quod det, se ipsum det. V, 662. Nec tunc se amittit, sicut amittit pretium rei quam emit. V, 662.

Verbum, Angelorum panis. V, 701, 1097, 1124. Verbum Dei panis est celestis et thesaurus. IV, 1835. Verbo vitæ tanquam pane suo Angeli cibantur. III, 1978. Verbum cibus et panis Angelorum, de quo illi pascantur, vivunt, illuminantur, sapient, beati sunt. V, 401, 1020. Verbo Dei omnes rationales mentes sine defectu pascantur. V, 782. Verbum cibus est, ad quem capiendum non omnes validi sunt. III, 1385. Verbum, panis Angelorum; Verbum caro factum, panis hominum. III, 1494. Verbum quia homo non poterat manducare, caro factum est ut posset homo sugere. III, 1385, 1586. Verbum Dei ut manducaret homo, caro factum est, et habitavit in nobis. IV, 995. Verbum incarnatione quasi lac factum, ut a nobis caperetur. V, 670. Tem est, cujus Verbum a te non recedit. IV, 560. Verbum Dei non apparet visibiliter nisi per aliquam visibilem creaturam. VIII, 140.

Verbum caro factum est, non Pater, non Spiritus sanctus, sed carnem Filii tamen tota Trinitas fecit. V, 1065, 1096, 460. Verbum incarnatum Deus et homo. V, 1002. Verbum Dei pro mente, pro intellectu, pro ratione Christo fuisse heretici dixerunt. V, 1124. Verbum incarnatione totum suscepit hominem. V, 1124. Et carnem et animam sumpsit. IV, 664, 665. Verbum incarnatione non est mutatum, nec a Deo patre recessit. V, 105, 671, 674, 680, 687.

995, 1001, 1002, 1097. Verbum carnem induens, sicut Patris non deservit. III, 1659, 1660. Verbum potuisse ad nos procedere, nec a Patre recedere, soni similitudine ostenditur. V, 184. Verbum quomodo manibus tractatur. III, 1978. Verbum, quod caro factum est, ut manibus tractaretur, cepit esse caro ex virgine Maria: sed non tunc cepit Verbum. III, 1978. Verbum caro factum, non commutatum est, similitudo. III, 24. Verbum carnem accepit, non vero in carnem mutatum est. III, 1045; VIII, 541. Nec humano corpore maculatum est Verbum. VI, 187. Nec de femineo corpore pollutum. VI, 187. Nec utero Virginis inquinatum. VIII, 177, 178. Incarnationis Verbi mysterium suadet. V, 675. Et verbi humani similitudine illustratur. V, 675, 677, 1097. Unitio illa inseparabilis Iesus Verbi fit ut Christus non sit talis homo, quales ceteri. IV, 211. Verbum in carne tamquam in testa. IV, 1854. Divinitas Verbi ab eis non cognoscitur, a quibus ejus infirmitas in cruce committitur. IV, 1356.

Verbi incarnationis causa et necessitas. V, 710, 845, 997, 1006, 1660, 1676. Verbum Dei, nostri causa natum est in tempore. V, 1003. Non liberaretur humanum genus, nisi sermo Dei dignaretur esse humanus. V, 940. In nobis, pro nobis, de nobis factus est mortalis Dei Filius. VIII, 541. Verbum Dei ut digna pro indignis ferret, incarnatum est. V, 1009. Verbum non dignatum est suscipere scenum, ne de se desperaret scenum. IV, 1355. Verbum caro factum est nobis via. III, 1656. Prima via ad Deum. III, 53. Via qua ad patriam rediremus. III, 1589, 1591. Per Verbum incarnatum, perveniendum est ad Verbum increatum. III, 1588, 1494. Christo secundum id quod pro nobis factus est, haerendum est, ut perveniatur ad eum, secundum id quod est. III, 1590. Verbum caro factum est, quam videre possemus, ut sanaretur in nobis, unde Verbum videremus. III, 1979. Ex homine nasci voluit, ut homo ex Deo nasceretur. III, 1595.

Verbum infans doctor humilitatis. V, 1004. Cum Verbum non erubuit nasci de homine, non erubescant homines nasci de Deo. III, 1599. Per solum divinum Verbum bonum utcumque boni esse possumus. IV, 496. Verbum incarnatum tenebras nostras pellit. VIII, 898, 899. Verbi factum, verbum nobis est. III, 1593. Verbum ipsum non est pars Ecclesiae, sed Verbum caro factum est caput Ecclesiae. IV, 1942. Verbi Dei commune cellarium in caelo. V, 581. Verbum Dei incomprehensibile, in Evangelio revelatum. V, 676. *Vide* Christus, Filius Dei, Incarnatio.

Verbum Dei attente audiendum. IV, 1884. Verbum Dei audire nolentes comparatur aspidi. IV, 679, 680. Verbum Dei audire non ideo negligendum est, quia pauci faciunt quod audiunt. IV, 692. Pii et impii verbum Dei audiant. IV, 1689. Verbi Dei praecones, et malis et bonis verba faciant. VI, 677, 678, 687. Verbum Dei negligens facere, non excusatur ex vita praedicatoris. V, 971. Verbum Dei per quos administraretur non attendendum. V, 695. Verbi Dei omnes intus auditores sumus, omnes intus et foris factores esse debemus. V, 970. Homines ab hominibus audiunt, tamen quod intelligunt intus datur. III, 1609. Quid agendum, cum sermo Dei non capitur. III, 1557. Verbum Dei audire non sufficit, ut vivatur, sed obaudiendum est. III, 1548. Verbum accipere, est illud intelligere atque tenere. III, 1914. Verba Dei prius facienda, ut intelligantur. III, 631. Verbum Dei non audire, malum est; malum est audire, et non facere: restat audire et facere. V, 971. Verbum Dei qui audiunt et intelligunt, felices; sequentes felicitatis, qui etsi non intelligunt credunt. V, 678. Verbo Dei totum patet, Verbum Dei nihil latet. V, 676. Verbum veritatis inane est laudare, si non fiat. V, 851. Verbum Dei audire, ipsum Christum manducare est. V, 969. Verbum Dei cibus et potus noster. V, 1648. Panis est ab ore iusti nunquam discedens. IV, 586. Panis noster: verbum Dei; sedemus in audiendo, ne moriamur in jejunando. IV, 296. Bene manducat, et male digerit, qui audit verbum Dei et non facit. V, 183. Verbum Dei, cum res tranquillae sunt, colligendum est, atque in cordis intimis recondendum. IV, 369.

Verbum Christi quam efflicax. IV, 500. Quam velox et mobile. IV, 1931. Ventis comparatur, quia nihil velocius. IV, 1546. Verbum Dei in aliis fit fons aquae salientis in vitam aeternam; alii autem audientes verbum, torrentes sunt. IV, 939. Repellit a se cor hominis verbi Dei severitatem, et admittit ad se male sudentis serpentis blanditias. IV, 543. Verbum Dei bene audientes quomodo deficiant et proficiant. VI, 678. Verbum Dei, semen quod spargitur in cordibus. III, 1596. Semen quod regeneratur. IX, 249, 260. Verbum Dei simile securi incidenti petras. III, 102. Verba Dei sagitta. III, 830. Verbum Dei et sagitta est et pluvia. IV, 981, 1600, 1601, 1805. Verbi Dei pluvia a malis ad spinas germinandas, a bonis ad fructum bonum convertitur. V, 48. Cupiditas sicut spinarum radix, dulcem verbi pluviam ad punctiones convertit. IV, 1805. Verbum Dei in corde liberat a laqueo, a via prava, a la-

quina. IV, 590. Verba Christi manifesta pascunt, obscura exercent. III, 1721. Verba Christi manent in nobis, quando facimus quae praecipit, etc. III, 1842. Per verbum non reficiuntur, qui male de Verbo sentiunt. III, 1585. Verbum Dei omnia perversa corda perturbat, sicut pia corda exercet. III, 1559. Verbum Dei multis superfluum est eorum culpa. IV, 1689. Non est omnibus utile, quia fides non est omnium. IV, 1805. Quibus obsit, quibus prosit. IX, 65, 68. Verbi Dei fructus a non audiente etiam exigendus. V, 204. Manere in verbo Dei quid sit. V, 742. Quam hoc nobis necessarium. V, 745. Quantum praerium. V, 745, 746. Verbum Dei tunc in nobis requiescit, quando nos adquiescimus verbo Dei. V, 1555.

Verbum Dei non abscondendum timore carnalium incommodorum. III, 1558. Fames, indigentia Verbi veritatis. III, 1544. Verbi Dei tedium fastidiumque, gravis tentatio. IV, 1422. Vox verbi est omnis homo annuntiator Verbi. V, 1506. Verbum Dei venit cum manifestatur, abscedit cum occultatur. II, 518. Verbum Dei ab stantibus audiebatur. IV, 1062, 1950. Sedendi usus, dum verbum Dei auditur, quibusdam in Ecclesia receptus approbatur. VI, 325. Verbum Dei cum tadio audiens, urgendus ut sedeat. VI, 325. In annuntiando et audiendo verbo veritatis labor est. IV, 286.

Verecundia quid. IV, 856. Verecundia in membris corporis unde. X, 404. Amicus ne admoveat amicum, verecundia impedire non debet. II, 671.

Verecundus Mediolanensis civis et grammaticus, Augustino, ejusque sociis familiarissimus. I, 735; II, 69. Nebidium adiutorem in docendi officio flagitat. I, 755. Augustino de seculo fugienti cum sociis concedit rus sumum Cassiacum. I, 765, 980. Verecundus fit Christianus in extrema aegritudine. I, 765. Verecundus moritur, agente Romae Augustino. I, 763.

Vertmodus filius Darii. II, 1020, 1022, 1026.

Verthus. II, 251. Vicarius. IX, 648, 650, 686. Ad quem Constantini literae. II, 581.

Veritas cuius sit filia secundum Manichaeos. VIII, 311. Veritas secundum Manichaeos est ipsa lux quae per oculos trahitur. VIII, 316. Veritas, lex aeterna. VII, 484. Veritatem, quae aeterna est et omnibus praereminet, ipsum Deum esse. I, 742, 807, 840, 1262; III, 147. Veritatis essentia, Trinitas. VIII, 948. Veritas similitudo et imago Patris dicitur et sapientia. III, 243. Veritas Christus. III, 2000. Veritas principalis Christus. V, 184. Christus est veritas, ad quam per fidem et per Christum inimus. IV, 1640. Veritas vere est. III, 1680. In ea nec praeteritum nec futurum invenitur. III, 1680. In veritatis substantia non est major aliqua nisi quae veritas est. VIII, 947. Veritas quondam sese cumulatissime habet. VIII, 75. Veritas ad jus naturae pertinet. VI, 20, 21. Ex veritate est omne quod justum est. VI, 540.

Veritas et vanitas a contrario differunt. IV, 1531. Veritati similis factus est homo cum creatus est; vanitati similis efficitur per peccatum. IV, 1865. Veritas humiliari non potest. IV, 1492. Omnibus supereminens est. IV, 311. Corporea creatura, quae a summitate caeli usque ad nubes est, habet figuram veritatis. III, 258.

Veritas animae beatae vita. VI, 240. Veritatis contemplatio, vita Beatorum. V, 1635. Beata vita nihil aliud est quam gaudium de veritate. I, 795. Sola veritas facit beatos, ex qua vera sunt omnia. IV, 79. Veritas caelestis patriae thesaurus. VII, 160.

Veritas lumen mentis nostrae. III, 1638. Veritas existit mentibus nostris superior. I, 1259; III, 147. Quippe quae non de ipsa, sed secundum ipsam de ceteris iudicant. I, 745; III, 147. Mens humana nulli cohaeret, nisi ipsi veritati. III, 245. Veritas summa generaliter au rationem cuiusque hominis continet. II, 80. Veritas et una est, et multa, quia multae animae, quas illustrat. IV, 438. Veritatem fixam, stabilem, indeclinabilem, ubi sunt omnes rationes rerum creaturarum, de longinquo viderunt Philosophi. V, 776. Incommutabilis veritatis lex est omnium artium, et ars omnipotentis artificis. III, 147. Veritatis nonnulla vestigia reperiuntur in ipsis prophorum auctorum litteris. X, 767. Ex aeternae veritatis regulis iudicium de rebus etiam corporeis fit. VIII, 996. Veritatis iudicium in sensibus corporis poseverunt Epicurei et Stoici. VII, 232. Veritas communis est omnium. I, 840. Omnibus communis est. IV, 969. Qui vult habere veritatem privatam, timeat ne ea privetur. I, 840.

Veritas in Deo invenitur. VI, 14. Veritas omnis ex Deo. III, 1414, 1660. Veritas ubicumque invenitur, Domini est. III, 49. Omne verum ab illo est qui ait, *Ego sum veritas*. III, 18. Quidquid veritatis reperitur in homine, non est ab homine, sed a Deo. III, 2109. Veritas per quamlibet creaturam dicatur, non nisi ab illo dicitur, qui unus est verax. VIII, 140. A quocumque verum dicitur, illo donante dicitur,

qui est ipsa veritas. II, 734. Veritatis illustratio si homini ablata fuerit, non poterit nisi mendacia loqui. V, 808. Veritatem qui loquitur, ore suo loquitur, sed non suum. IV, 1120. Quidquid verum est in ratiocinatione, lumini veritatis tribuendum. III, 1285. Quæ a veritate non veniunt, se ipsa plerumque subvertunt. VII, 210. Veritatis cognitio, omnia falsa, si modo proferantur, etiam quæ prius inaudita erant, et dijudicare et subvertere idonea est. II, 457. Deus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 405. Non est ulla ratione dicenda, aut putanda veritas, quæ sacris litteris resistit. VI, 156. Veritas non est nisi in opere bono. IV, 1811. Veritas sola est, etiamsi non laudetur, laudabilis. II, 1025.

Veritatem, vitam, æternitatem, beatitudinem omnis homo querat. V, 776; VIII, 887. Veritatis quantum nobis amor naturalis. V, 815. Veritas negligentius quaereretur, si mendaces adversarios non haberet. V, 559. Negotium nostrum summum est magnopere quaerere veritatem. I, 935. In illius inquisitione beatitatem consistere opinio Academicorum, quæ discutitur. I, 909, 968. Veritas cum quovis discrimine quaeri debet. VIII, 77. Tutior est affectus vera quaerendi, quam incognita pro cognitis præsumendi. VIII, 961. Veritas qua animi affectione quaerenda. VIII, 855. Quo pacto in disputationibus quaerenda. VIII, 175. Veritas disputatione requiritur, non disputato veritate. III, 547. Errari nunquam tutius existimo, quam cum in amore nimio veritatis et rejectione nimia falsitatis erratur. VI, 487. Veritas, si non totis animi viribus concupiscatur, inveniri nullo pacto potest. I, 1324. Veritatem magis quam se ipsum animus debet appetere. VI, 496. Veritatem invenire est difficillimum. VIII, 65. Veritas non nisi magno labore invenitur. VIII, 174. Si quaeratur ut dignum est, non potest se suis dilectoribus subtrahere. I, 1324. Fieri non potest, ut eam pie, caste ac diligenter quaerentibus invenienda facultas desit. I, 1049. Omnes ambientes se admittit. I, 1261. Veritas ipsa negat vel tantis ad se amfractibus, quæ tam proxima est; vel tantis sumpibus, quæ tam gratuita est, perveniri. II, 435. Veritas per quam voluerit creaturam, cui voluerit creaturæ, ubique præsens loquitur. VI, 142, 162. Quomodo loquitur rationali creaturæ. VII, 484. Noli foras ire, in te ipsum redi, in interiore homine habitat veritas. III, 154. De universis quæ intelligimus, non loquentem qui personat foris, sed intus ipsi menti præsentem consulimus veritatem. I, 1216. Verum esse quod legit, nemo in codice aut in eo qui scripserit, sed in se ceruit. II, 86. Veritas sine sono intus mentibus loquitur. III, 1784. Vox veritatis non tacet, sed vociferatur ex corde. IV, 675. Veritas quomodo potest audiri. III, 1784. Veritas res longe remota a vanorum hominum mentibus. VIII, 65. Veritas ubique præsens est, si cordis oculus ad eam pateat. IV, 234. Veritas sensibus corporeis percipi non potest. VI, 15. Veritatis regulam homines vident incommutabilem. III, 22, 23. Veritatem qui incipit velle capere, caliginem patitur quam non sentiebat. IV, 1935. Veritatis perspicuam intelligentiam qui vult assequi, a confessione incipiat. IV, 1908. Veritatem omnem in hac vita non potest homo cognoscere. III, 1876. Quomodo tamen scire dicitur. III, 1876. Veritas non est hic quam quaerimus. VIII, 887. Veritatem nudam se jactans depromere, cæcitalis arguitur. II, 1034.

Veritas nisi divina ope non percipitur. I, 940. Veritati percipiendæ quomodo per Verbum incarnatum reddimur habiles. VIII, 869. Veritatis inventioni duo vitia inimica. VIII, 845. Veritatis cognitio corde mundato. VI, 510. Veritatis capax mens non est nisi a vitiiis libera. VI, 209. Veritati inherere non potest sordidus animus. VIII, 89. Per bonos mores nobis provenit agnitio veritatis. I, 1334. In veritatem non intratur nisi per caritatem. VIII, 507. Veritas sola possidetur cum securitate. I, 1261. Eam nemo amittit invitus. I, 1201, 1262. Veritate nihil firmius et serenius. III, 258.

Veritas doctrinæ et religionis quanta cura servanda. VI, 514. Veritas, mentis castitas. VI, 545. Veritas non est facilius lædenda, quam corporis castitas. VI, 545, 546. Cur veritatem violare minus timeant homines, quam corporis castitatem. VI, 546. Veritate doctrinæ corrupta nullus aut cursus aut recursus esse ad castitatem animi potest. VI, 514, 515.

Veritatis dulcedo æterna. V, 615. Delectatio de lumine veritatis. V, 909. Veritate intelligibili et incommutabili nihil pulcrius. II, 445. Veritas Dei panis Angelorum et hominum. IV, 1742. Veritas panis est. III, 1692. Inmutabilis est. III, 1692. Panis est in hac vita, potus erit in altera. III, 1283. Panis communis, unde vivit et qui prædicat, et qui audit. V, 618. Peccatoribus panis veritatis amarus est. IV, 88. Cibo veritatis sanæ animæ gaudent. IV, 89. Veritatis amator clamat suave esse, quod verum

est. IV, 1533. Veritatis amor commendatur. IV, 510, 511. Dulcis est commemoratio veritatis. IV, 1227. Veritas suavior iniquitate, sed sanis. V, 831. Veris veritas delectatur. VI, 446. Sequestrata spe futuræ vitæ jucundum et lætum fuit quibusdam præ amore veritatis torqueri. VI, 98. Æterna veritas grandium cibis, qui non mutantur in eum a quo sumitur, sed e contra. I, 742. Veritas cernentes se commutat omnes in melius, a nullo in deterius commutatur. I, 1262. Veritas et dulcis est et amara: quando dulcis est, parcit; et quando amara, curat. II, 1062.

Veritas divina oppugnantibus et contemptoribus non passim aperienda. III, 1500. Veritas non est ei proponenda, qui non bono animo audit. IV, 1767, 1769, 1770. Veritas non occultanda cum intersunt aliqui ejus capaces. III, 1301. Veritas, etiam non assensus instantem prædicanda. IX, 449, 450, 451. Et per disputationem ingerenda. IX, 449, 450, 451, 352. Etiam alienigenis. IX, 454. Veritas etiam coram indignis propter dignos non celandam. IX, 523. Ad veritatem recipiendam cogendi sunt etiam inviti. IX, 722. Confidentialia prædicanda veritatis, caritati tribuitur, diffidentia timori. VI, 192. Veritatis amatori nullus reprehensor formidandus. VIII, 845. Pro veritatis commendatione omnia mala corporalia toleranda. VII, 315. Veritatem qui prædicat, necesse est illusores patiatur. IV, 1768. Mortem propter veritatem alii fortiter, alii aquanimitè, alii libenter obeunt. III, 1569. Omnis consummatio est usque ad mortem pro veritate certare. IV, 1301. Canes sunt, qui non pro veritate, sed pro consuetudine latrant. IV, 170. Veritas tutius auditur, quam prædicatur. III, 1790. Veritas, causa cur discamus, necessitas, causa cur doceamus. II, 874. Ut intelligendus Psalmus xiv. 3, ubi laudatur loquens veritatem in corde. VI, 526. Item Apostolus præcipiens ut veritatem loquamur cum proximo. VI, 527. Veritatem cum proximo, id est, cum omnibus loqui oportet. IV, 189. Veritatem loqui, et loqui vanitatem. V, 68. Veritatem loquentes non audiunt ei, qui loquuntur vanitatem. IV, 1865, 1868. Veritatem prædicare nihil est, si cor a lingua dissentiat; et audire veritatem nihil est, si non auditionem fructus sequatur. IV, 812. Et illi qui verum, quod loquuntur, non credunt; et illi qui verum, quod credunt, non loquuntur, merito reprobandi. IV, 1491.

Veritati adversantium duo genera. VIII, 84. Veritatis doctrina inimica dæmonibus. VII, 185. Veritatem oderunt mali. III, 1860. Veritatem homines amant lucentem, oderunt redarguentem. I, 794. Quamdiu blanditur et dulcis est iniquitas, amara est veritas. V, 830. Cur veritas odium parit. I, 794. Dum verum nobis cum aliqua asperitate dicitur, non ab homine, qui forte peccator est, sed a Christo emendatur. II, 150. Nemo potest veraciter amicus esse hominis, nisi fuerit ipsius primitus veritatis. II, 667. Veritatem oderunt homines, et prophetant nescientes. V, 1427. Homines, quamvis pauci, rarius inter prospera, crebrius inter adversa aures admovent veritati. II, 938. Veritati apertissimæ nemo contradicit lingua, sed vita. V, 963. Veritati apertissimæ qui resistit, nulli alteri potius quam sibi adversatur. IX, 177. Veritati apertissimæ cum quisque resistere coeperit, tunc præcidiit ab Ecclesia. IX, 444. Veritas, a quovis proferatur, amplectenda. I, 964. Per quemlibet hominem detur consilium veritatis, non debet contemni. III, 619. Veritas propter se ipsam diligenda est, non propter eum a quo annuntiat. III, 2108. Veritatem non veritate prædicantes tolerati, non falsitatem annuntiantes. VI, 527.

Veritas occultari potest ad tempus, vinci non potest. IV, 740. Veritas vincat necesse est, sive negantem, sive confluentem. II, 1049. Non bonum hominis est hominem vincere, sed bonum est homini ut eum veritas vincat volentem, quia malum est homini ut eum veritas vincat invitum. II, 1049. Non vincit nisi veritas; victoria veritatis est caritas. V, 1596. Qui vinci a veritate nolunt, ab errore vincuntur. V, 1596. Libertate tunc vera gaudemus, cum subdimitur veritati. I, 1261. Bonum est ad escam magni Regis capi retibus veritatis. V, 1326. Cujus vita per omnia congruit veritati, is solus est qui bene atque honeste vivit. I, 1051. Veritas violentia. IX, 878. Spes ex promissione veritatis certa nobis est. II, 217. Ut possit homo complacere in veritate, necesse est ut facta fuerit in eum misericordia. III, 604. Veritas et misericordia in Scripturis passim commendatur. III, 505. Veritas frequenter in Scripturis misericordiæ conjuncta. IV, 1417, 1480. Veritate humilitati sumus in mortem, misericordia instauratur ad vitam. IV, 1554, 1555. Veritas in cælo, misericordia in terra. IV, 672. Veritas tamquam scutum separat et discernit peccatorem humilem a peccatore superbo. IV, 1155. Exhortatio perquam egregia ad amplexum veritatis, quæ una beatos faciat. I, 1280.

Verum quid sit. I, 888. Verum non posse comprehendi dicebant Academici. I, 924. Quod refellitur. I, 945. Unde

verum aut falsum. I, 891. Verum in corpore melius est, quam falsum in anima. I, 1167. Deus solus est doctor veri. I, 710. Dei est verum omne quod loquimur. I, 976. Quando verum dicitur, inspirante Deo dicitur. I, 861. Melior est vera stipula, quam lux inani cogitatione pro suspicantis voluntate formata. III, 169. Verum, est animi pabulum. II, 65. Vera infideliter et non vera fideliter dici possunt. II, 420. Verum occultare licet aliquando citra mendacium. III, 1301. Utile est aliquando verum tacere. X, 1017. Verum tacendi vel non tacendi causæ. X, 1017, 1018. Verum quando dicendum, quando tacendum. X, 1017. Verum tacere aliud est, aliud falsum dicere. IV, 85, 86. Verum tacere aliquando non est culpandum, falsum dicere nunquam concessum est perfectis. IV, 86. *Vide* Mendacium. Falsum dicere nihil licet; aliquando autem aliquid veri tacere utile est. III, 2111. Verum dicere non poniteat, sed caute dicatur. III, 1619. Laborant homines loqui mendacium, qui veritatem tota facilitate loquerentur. IV, 1811.

Verisimile Academicorum. I, 587, 927.
Vermes diversi. V, 412. Vermes nonnulli in aquarum scaturigine reperiuntur, et extra esse non possunt. VII, 709. Vermes nonnullos edunt quædam Venetiæ regiones. VIII, 236. Vermis, Christus, quare. IV, 174. Christus vermibus appellatus vel ad commendandam ejus humilitatem, vel quia vermibus sine concubitu de carne nascitur, sicut ille natus est de virgine. II, 348. Vermis gehennæ pro dolore animi ponitur. VII, 725. Vermis gehennæ pertinet etiam ad corpus. VII, 725. Vermiculi dissecti partes moventur. I, 1069. Vermiculi dissecti motus causa inquiritur. I, 1070. Vermiculi laus. III, 156.

Versiones ab LXX. versione discrepantes. VII, 604. Versio Italica ceteris Scripturæ interpretationibus latinis præferenda. III, 46. *Vide* Scriptura, Septuaginta.

Versus unde dictus. I, 1014, 1149. Versus a doctis vocatur qui duobus membris certa ratione dimens copulatisque constat. I, 1126. Versuum terminus varius. I, 1149. Versus non debet finire pleno pede. I, 1151. Versus heroici finis. I, 1151. Quomodo versus heroicis metiendus sit. I, 1151. De senariorum versuum excellentia. I, 1157. Versus senarios quomodo commodius metiri oportet. I, 1158. Versus quidam ex auctoris sui nomine appellati. I, 1107. De versu judicat grammaticus ex auctoritate, musicus ex ratione et sensu. I, 1100. Quot temporibus minimus et maximus versus possint constare. I, 1127. Ut distinguitur versus a rhythmo et metro. I, 1116, 1147, 1151. Versus in animo, et versus in voce. IV, 120.

Verucula. III, 801.

Vervulus a Russicade. IX, 235.

Verus vir perfectissimus, vicarius præfectorum per Africam. II, 304; IX, 540.

Vespasiani duo, pater et filius, suavissimi Imperatores. VII, 169.

Vespera quomodo intelligenda in historia creationis. III, 514. *Vespera* et *mane* quomodo intelligantur ante creationem solis. III, 275. *Vesperam* et *mane* in tribus primis diebus difficile est cogitare. VII, 322. Quid significant *vespera* et *mane*. VII, 322. *Vespera* materiam informem significat. III, 240. Creaturarum privationem. III, 235. Peccatum rationalis creaturæ. III, 259. *Vide* Dies, *Mane*. *Vespera* fit in homine, quando occidit ab eo sol justitiæ. IV, 224. *Vespere* cœpit, ubi sapientiæ lumen recessit ab homine peccante. IV, 215. *Vespere* significat tribulationem sæculi. IV, 769. *Finem sæculi* designat. IV, 1502. *Vesperam* non habet septimus dies. V, 80.

Vespertina officia. II, 120. Quotidie agi solent. II, 120.

Vesperugo stella Veneris. VII, 720.

Vestimentum animæ, corpus. IV, 1514. *Vestimenta* scindere lugentium erat antiquorum. III, 711. *Vestimenta Christi*, sacramenta ipsius. IV, 176. *Vestimentum Christi ipsa Ecclesia*. IV, 1953. *Vestimenta* linea interiora. V, 224. *Vestibus* lineis purpuram miscere, et uti linostima veste, quomodo jam sit peccatum. VIII, 257. *Vestis* summi sacerdotis, Ecclesiæ sacramenta significat. III, 641. Et ipsam Ecclesiam. IV, 1754. *Vestem* nuptialem non habet, qui quærit gloriam suam, non Christi. III, 1464. *Vestis* nuptialis, caritas. V, 563, 583; IX, 609. *Vestes* Christi in quatuor partes divise. V, 1066. *Vestis* Domini quadripartita quadripartitum signavit Ecclesiam. III, 1949. *Veste* muliebris qui se ostentant, jure infames et intestabiles habentur. I, 898. *Lacerna*, vestis genus. V, 885.

Vesta et deorum maxima, et terra, et sæpius ignis esse dicitur. VII, 120, 121. Dicitur esse Venus. VII, 121. *Vestæ* templo nihil apud Romanos sanctius. VII, 108. In *Vestæ* templo ignis perpetuus. VII, 77, 99, 108. *Vestali* foco ideo adhibite virgines, quod sicut ex virgine, ita nihil ex igne nascitur. VII, 120, 121. *Vestis* sacra quam inutilia Urbis tuendæ VI, 99. Templi *Vestæ* conflagratio. VII, 99. *Vestalis* stupri accusata, ad pudicitie testimonium, cribrum

aqua plenum ad judices suos portavit. VII, 264, 774. *Vestales* sacerdotes in stupro detectæ vivæ defodiabantur. VII, 82.

Veterani milites ut paucos dies quietos habeant, quantæ patiuntur. IV, 373.

Veteris hominis aliquid portamus usque ad ultimam mortem. V, 202. Veterem hominem exuere, et novum induere. V, 81. Veteris hominis crucifixio in cruce Domini designatur. III, 3069.

Vetustati quomodo novitas successit. VI, 677. *Vetustas* est carnalitas. V, 1250. *Vetustas* nostra ad petram Christum conterenda. IV, 812.

Vetulinum puerum miserabilem etiam imptis, Paulino commendat August. II, 124.

Vexilla Romana, aquilæ, dracones, etc. IV 939.

Via Domini investigabiles, misericordiæ et veritas. II, 876; IV, 729, 1776. Via sacra, quæ. VII, 369. In sancto via Dei. IV, 978. Via justa non est, nisi in conspectu Domini. IV, 1595. Via Dei, fides recta. II, 979. Via porrecta est ad peregrinos. III, 2054. Aliud est duci ad viam, aliud deduci in via. IV, 1092. Vias Domini custodire quis dicatur. X, 305. Declinare et discedere a viis Domini quid. X, 305. In via es, memento peregrisse te aliquid, restare aliquid; divertisse te ad refectonem, non ad defectionem. IV, 526. In via noli remanere, non retro redire, non deviare. V, 926. Melius ite claudus in via, quam cursor extra viam. V, 926. Qui in via non currunt, quanto plus currunt, plus errant. V, 777. Melius est in via claudicare, quam præter viam fortiter ambulare. V, 778. In Christo ambula, ne offendas, ne cadas, ne in via remaneas, ne retro respicias, ne a via recedas. V, 932. In via nostra nullas insidias, sed juxta viam. V, 778. Has ideo permissus est inimicus ponere, ne viam deserat. V, 778. Via Christi in medio laqueorum; laquei a dextris, prosperitas, laquei a sinistris, adversitas. IV, 1859. Via lata et spatiosa, quæ. V, 1649. Via peccatorum quæ. V, 1897. Via peccatorum placet, quia latitudo ejus videtur, finis non videtur. IV, 1897. Via impiorum felicitas transitoria, finita via peracta est felicitas. IV, 569. Via peccatum non tribuitur, quod a deviante committitur. IV, 1508. Angusta via quæ ducit ad vitam, nisi dilatato corde non curritur. IV, 1550. Angusta via est laboranti, lata fit amanti. IV, 1550. Via angusta peccatorum est. III, 2122. Cum in itinere Dei faciliore et fructuosius ignava formidine fugiuntur, in itinere seculari duriora et sterilia ærumnoso labore tolerantur. II, 1071. Via spinosa pedibus Apostolorum conrita, facta est lenior securitibus, V, 1298. Veritas a philosophis hujus sæculi inventa, non via. V, 776. Via Christus. V, 777, 780. Partum erat Deo, ad Filium suum faceret demonstratorem viæ; ipsum viam fecit. IV, 1447. Viam demonstrat lucerna prophetica, et Dominus in carne tamquam in testa. IV, 1854. In via ambula ad prophetiam, ambula ad verba Dei, ambula ad formam servi, perducere ad formam Domini. IV, 1854. Via nostra caritas est. IV, 1837. Via caritatis nihil excelstat, et non in illa ambulant nisi humiles. IV, 1837. Via tesumoniatorum Dei, Christus. IV, 1515. Viae humilitatis, viæ viæ. IV, 145. A virtutum via non recedendum propter lassationes male viventium. IV, 1151, 1152. Viæ et via in Scripturis leguntur, quia omnes una. II, 595. Viæ et septem quid in Evangelica parabola significant. IX, 725. Viam docent lapidea milliaria literis plena. V, 1547.

Viatore hic sumus: quid nos ea ratione deceat. V, 926. *Viator* perfectus quis. X, 164, 253, 602. *Viatorum* cantus. V, 1195.

Viator Manichæus. VIII, 56. *Vicinari*. IV, 320. *Victimæ* veteris Testamenti cur sine vitio quærebantur. X, 403. *Victimæ* cruentæ Christianorum, quænam sint. VII, 280. *Victimas* sacras imponis in aram conscientiæ, quam corde Deum laudas. IV, 1746.

Victimare. III, 967. *Victor* Papa. II, 196. *Victor* episcopus provinciæ Casariensis a primatu excluditur, eique nusquam nisi in diocesi ejus ab aliquo communicatur Episcopo. II, 935. *Victor* episcopus. II, 759, 781. *Victor* episcopus. II, 759, 781. *Victor* alius episcopus. II, 759, 781. *Victor* quem Augustinus vocat, cui gratias agit. II, 153.

Victor Althiburiensis ep. IV, 582. *Victor* ab Assuris. X, 235. *Victor* Aulhi. IX, 515, 583. *Victor* de Castello. IX, 515. *Victor* tessor. IX, 515. *Victor* fullo dedit folles viginti ut factus esset presbyter. IX, 511. *Victor* a Garbe. IX, 511. *Victor* a Gor. IX, 227.

Victor a Garbe. IX, 511. *Victor* a Gor. IX, 227.

Victor a Garbe. IX, 511. *Victor* a Gor. IX, 227.

Victor a Garbe. IX, 511. *Victor* a Gor. IX, 227.

Victor grammaticus. IX, 545.
Victor Nebraidii frater. II, 74.
Victor ab Octavo. IX, 237.
Victor Proculatiani presbyter. II, 453, 454.
Victor a Russicade. IX, 511. *Traditor.* IX, 612. *app.* 773.
Victoria est subiectio repugnantium. VII, 637. Naturæ hæc vox est, ut subjugari victoribus malint, quibus contingit vinci, quam bellica omnium vastatione deleri. VII, 560. *Victoria* munus solius veri Dei. VII, 123, 440, 441. *Victoria* ex hostibus ad unius Dei veri voluntatem arbitriumque pertinent. VIII, 448, 449. *Victoria* qualiter intendunt. VII, 440, 441. Quo animo civitas terrena querit victorias. VII, 444. Non semper meritis eorum qui vincunt, sed peccatis eorum qui vincuntur, quandoque tribuenda *victoria*. VII, 522. *Victoria* cum malis provenit divino iudicio victos humiliat, vel emendans peccata, vel puniens. VII, 645. *Victoria* terrenæ aut mortiferæ, aut certe mortales. VII, 440. *Victoria* perfecta de universis machinis inimici. V, 1253. *Victoriam* nostram non ex Dei adiutorio esse, sed ex libero arbitrio, Coelestii doctrina. X, 545. Hoc reprobat sancta Synodus, et ipse Pelagius. X, 545, 546. *Victoria* qua peccatum vincitur, nihil aliud est quam donum Dei. X, 887. Quisquis viribus suis vincere se posse presumpserit, etsi videtur vincere patientia, vincitur a superbia. V, 1253. Christus habebat de te sibi tentationem, de se tibi *victoriam*. IV, 724. *Victoria* sermonis divini. IV, 1936. *Vide Vincere.*
Victorum vitrea lætitia, fragiliter splendida. VII, 114. Mala vota sunt optare habere quem oderis vel quem timeas, ut possit esse quem vincas. VII, 124. *Victorem* videri disputatione, quam non magnum. II, 1048.
Victoriana villa. VII, 765.
Victorianensis fundus. V, 1581.
Victorianus Carchabianensis, sive Carcavianensis. IV, 580; IX, 507, 528, 530. Unus ex XII episcopis, qui Maximiano contra Primitianum adhæserunt, damnatur a concilio Vagaensi. II, 414.
Victorinus Musitanus episcopus catholicus. IX, 657.
Victoricus a Thabraccha. IX, 217.
Victorinus. VIII, 667.
Victorinus Leptimaguensis episc. IV, 581.
Victorinus Nubatianensis episc. IV, 580.
Victorinus subdiaconus, qui patefactus Manichæus, coerctus, de clericorum gradu dejectus, ac de civitate pulsus sit, etc. II, 1033.
Victorinus Rhetor urbis Romæ, vertit in linguam Latinam libros Platoniorum. I, 750. *Victorinus* statuum in Romano foro meruit. I, 750. *Victorinus* legit sacram Scripturam et libros Christianorum, ac publice proficitur fidem. I, 750. Scholam deserit ob legem Juliani, qua vetitum est Christianis docere litteras et oratoriam. I, 753.
Videre. Verbo *videre* utimur ad omnium sensuum operationes significandas. II, 569. Tria sunt genera rerum quæ videntur, unum corporalium, alterum simile corporalibus, tertium ab utroque discretum. II, 457. Bene vel male *videre* an de exterioribus oculis dicatur, an de interioribus. X, 369. *Videre* inter et credere hoc interest, quod præsentia videntur, creduntur absentia. II, 599, 600. Aliter Deus, aliter homo, videt creata. I, 868. *Videre* Dei idem ac misereri. IV, 264, 295, 296. *Videri* Deum peccata, idem atque punire peccata. IV, 264. *Videudi* libido. X, 770. *Vide Visio.*
Viduitatis bonum excellentius bono conjugii. VI, 432. *Viduitatis* sancta professio. VI, 431. *Viduitatis* professione non damari secundas nuptias. VI, 435. Exhortatio ad viduitatis bonum. VI, 448. Comparatio inter triplices viduas. VI, 446. *Viduum* biviram aliquando preferendam esse univiræ. VI, 440. *Vidualis* vita in sexageno fructu significata. VI, 425. Bonum viduitatis non minuitur laudato bono conjugii, sed augetur. VI, 438. *Viduas* quibus operibus debeant incumbere. VI, 447. *Viduis* diligenter orationum cura videtur injuncta. II, 508. *Vidua* ab avaritia caveat. VI, 447, 448. *Delicia* spirituales sint eis loco carnalium. VI, 447. *Vidua* vera dicitur, quæ non habet a quibus sustentetur. III, 766. *Vidualis* habitus a matronali distinctus. II, 1081. In nigillis vestibus esse innotuit. II, 1081. *Viduarum* fuerunt certa vestimenta temporibus Patriarcharum. III, 585. *Vidua* desertæ videntur, sed robustius est auxilium earum. IV, 1726. *Viduas* et pupillos Deus custodit. IV, 1896, 1897. *Vidua* est omnis anima, quæ intelligit se deseratam omni auxilio, nisi solius Dei. IV, 1725. *Vidua* Dei est anima quæ in solo Deo confidit. IV, 1897. Tota Ecclesia una *vidua* est. IV, 1726. *Vidua* Ecclesia est absente sponso. IV, 1897.
Vigantia. Plebs Vigantiana Episcopum in plenario Africæ concilio degradatum suscipere constanter renuit. II, 254.
Vigilantia commendatur. V 580. *Vigilantia* et oratio ex

gratia. X, 170, 171. *Vigilandum* semper. IV, 1606. *Vigilat* hostis, dormis tu. IV, 801.
Vigilia spatium non habet amplius quam tres horas. IV, 1144. *Vigilia* ternarum horarum in castris. III, 718. *Vigilia* noctis quarta quid significet. V, 476.
Vigilia sacræ. V, 1087. *Vigilia* ad sacram solemnitatem. IV, 1099.
Vigilia Maximiani. V, 1598.
Viginti Martyrum basilica. V, 799. *Viginti* Martyrum natale. V, 1447.
Vilescat totum quiddid præter Deum est. IV, 252.
Villaregium. IX, 475.
Vincere hominem hominis bonum non est; sed bonum est homini ut eum veritas vincat volentem, malum ut vincat invitum. II, 1049. *Vinci* a veritate, nihil gloriosius. IV, 689. *Vincit* cum vinci videatur, quisquis cedendo ad id pervenit, quod non amittit invitum. III, 163. *Vincitur* utiliter, cui licentia iniquitatis eripitur. II, 531. *Vinci* ab homine non potest, qui vitia vicerit. III, 160. *Invictus* est, qui id solum amat, quod amanti eripi non potest. III, 160. Et qui cohaeret Deo. III, 162. Magni interest quid vincat in nobis. X, 591. *Vinci* potest carnis voluptas, quomodo. X, 804. *Vincitur* iniquitas, non viribus nostris, sed adiutorio Dei. IV, 542. *Vincimur* pugnantibus contra peccatum, nisi divinitus adjuvemur. VI, 271. *Vincens* cum qui vincere solet, si habitat in te qui vinci non potest. III, 2006. *Vincimus* per eum qui dilexit nos. V, 1561. Qui prior vicit, faciet etiam te secundo victorem. IV, 1521. Qui in nobis vici sumus, in Deo vincimus. IV, 1521. Leo victus est sæviendo, Agnus vicit patiendo. IV, 1958.
Vincitius Martyr ubique vincens. V, 1252. Ejus laudes. V, 1252. *Natalitia*. V, 51, 1532. *Vincitii* natalem nulla regio non gaudet celebrare. V, 1257.
Vincitius. IX, 559.
Vincitius episcopus. II, 759, 781.
Vincitius a Thibari. IX, 225.
Vincitius Victor prius Donatista, vel potius Rogatista. X, 510. *Vincitius* cur Victoris nomen voluerit esse suum cognomen. X, 773. *Adm.*, 475.
Vincitii nomen unde Victor sibi sumpserit. X, 511. *Vincitius* Victor scripsit de origine animæ adversus Augustinum. I, 635. *Vincitii* Victoris libri duo ad Petrum. X, 495. *Vincitii* errores. X, 521. *Vincitius* modeste ab Augustino correptus resipuit. I, 635. *Donatistarum* vel *Rogatistarum* divisione liberatus. X, 503. Ex *Rogatistarum* factione ad Ecclesiam catholicam conversus. X, 473. *Adm.*, 475.
Vincitius Carten. prius Rogati presbyter. II, 545. Ac postea successor. II, 521. Sedet Cartensis cum decem Rogatistis. II, 531. In Mauritaniam Cæsariensis. II, 532.
Vincula sapientiæ prima aliquantulum dura; ultima nec dura quia dulcissima, nec mollia quia firmissima. II, 104. *Vincula* mundi asperitatem habent veram, jucunditatem falsam, etc. II, 104. *Vincula* ferrea, timor; aurea, amor. IV, 1958.
Vindemialis episcopus. X, 411. *Not.* 1. A Valerio Comite epistolam reddidit Augustino. II, 926.
Vindicianus senex medicus. I, 695. Qui proconsul coronam agonisticam Augustino imposuerat. I, 695. *Vindicianus* Augustinum ab astrologorum nathis revocare satagit. I, 695, 757. *Vindiciani* medici remedium, uno tempore profuit, altero nocuit. II, 526.
Vindicta Dei, ira ejus dicitur. IV, 710. *Vindicta* peccatorum certissima. I, 1281, 1293. *Vindicta* citissima post peccatum. I, 1292. *Dedecus* peccati in rerum natura ne quidem puncto temporis existit sine decore *vindictæ*. I, 1292. Quare Deus vindicat occidendo in quos voluerit; secus vero homines. VIII, 159. *Jus vindicandi* peccata hominum in Deo probat nos a Deo conditos. I, 1241. Necessè est ut Deus in injustum vindicetur. IV, 254. *Vindicat* in peccata Deus, si justus est. IV, 589. Cur Deus hoc tempore *vindictam* neque nemini, neque omnibus retribuat. IV 253. In filios damnationis Deus vindicat iratus, in filios autem gratiæ vindicat propitius. X, 166, 167. Aliquando ad hoc vindicat Deus ut perficiat; aliquando ad hoc vindicat ut damnet. IV, 710. *Quiddid* divinitus ante ultimum iudicium vindicatur, non ad interitum hominum, sed ad medicinam valere credendum est. VIII, 175. Noli murmurare quia Deus non vindicatur in malos, ne inter illos sis, inter quos vindicatur. IV, 1196. Noli, quia tu transisti, velle misericordiæ Dei pontem subvertere. IV, 1196. *Vindicta* ultima juste poscitur, quando nullus jam resiat correctionis locus. II, 550. *Vindictam* Dei usque ad tertiam et quartam generationem procedere quomodo intelligendum. VIII, 157. *Adversus vindictas* temporales, quæ sunt in veteri Testamento, sæviabant Manichæi. III, 1263. An sibi adversantur duo Testamenta in eo quod ad *vindictam* pertinet. VIII, 159. *Quomodo* sancti *vindictam* desiderant. IV,

1017. *Vide* Malum reddere. Vindicari se quomodo electi Dei deprecantur. III, 1539.

Vindicta quædam est iusta. VIII, 563. Vindictæ officia possunt implere boni bono animo. III, 1526. Vindicta in aliquem inimicum cum caritate potest procedere. VIII, 158, 159, 160. Vindicta nulla debetur nisi peccato. X, 166, 167. Vindicta peccati duplex, concomitans et consequens. VIII, 594. Vindicta an et quomodo fieri debeat. IX, 83. Vindictæ corporales quo animo factæ a viris sanctis. III, 1263. Vindicta quæ ad correctionem valet, non vetatur. III, 1261. Vindicta et in corpus et in animum potest exerceri. VIII, 173. Quomodo vindicandum. VIII, 161. Vindicandum nōnisi auctoritate divina. VIII, 161. Rectus vindictæ modus, quis. I, 1006. Vindicta quatenus a principibus exerenda. VII, 471. Excessus in vindicta. VII, 107. Vindicta facile modum excedit. III, 1258. Conceditur ut vindices te, quia iustum est; vide utrum non habeas quod in te vindicetur, et vindica. IV, 1325. Deus iustitiam vindictæ non reprimat, sed superbiam vindicantis extinguit. IV, 1523. Inaniter se jactat, qui cum et ipse homo sit, cupit se de homine vindicare, et cum superare hominem palam querit, occulte a diabolo superatur. IV, 99.

Vindicatio quid. VI, 21. Hanc vis innata inseruit. VI, 20. Vindictæ libido quam iniqua. V, 396. Vindictæ libidinem superbia facit. V, 634. Vindictæ solatium queri solet in illo, quod restitui non potest. III, 1261. Vindicta alieno malo animum pascit. II, 186. Vindicari est malo alieno pasci. V, 1037. Vindictæ cupidus de aliena poena querit medicamentum, et invenit grande tormentum. V, 684. Horrenda tentatio, velle vindicari. V, 391. Vindicta non querenda. III, 708. Non præterita vindicando pascere iram nostram studemus, sed miseriam corditer in futurum consulendo satagimus. II, 317. Vindictæ appetitus exemplo Christi coercendus. V, 34, 396, 424, 684. 1396. Christianus non libidine ulciscendi poenam irrogare debet. II, 391. Vindicare se non didicit Christianus, sed tolerare. IV, 233. Cavendum est ne vindicandi cupiditate amittatur patientia, quæ pluris habenda est quam omne quod potest etiam invito inimico auferre. II, 550. Absit a corde Christiano, ut libidine ulciscendi ad poenam cujusque rapiatur. II, 391. Vindictam de inimico acriter deprecantes a Deo, corriguntur. V, 1038. Præceptum de donanda omnino vindicta quid insinuat. VIII, 564, 567.

Vinea a Deo plantata. V, 531. Operarii ad vineam conducti. V, 320.

Vini primitiæ simulacris libatæ. III, 2085. Vinum quare non bibunt Severiani. VIII, 30. Vinum bibere non religio, sed sacrilegium est Manichæis. VIII, 337, 579. Vinum non bibunt Manichæi, licet vescantur uvis. VIII, 37. Vinum non bibere cur bonum dixit esse Apostolus. VIII, 149. Vinum sine mensura potare posse, putatur vel Dei donum, vel certe suave, blandum et licitum bonum. V, 828. Qui hoc potest, viri fortis accipit nomen: tanto nequior, quanto sub poculo invidior. V, 828. Vini abstinentia in Quadragesima. V, 1045, 1052.

Vipera. Judæi ex moribus dicti generatio viperarum. V, 679.

Viri et uxoris prima societas. VI, 373. Viro uni plures femine an licite jungantur. X, 419. Uni viro plures uxores habere aliquando licuit, nunquam uni femine plures viros. VI, 387. Quare. X, 419. Viri adulteri gravius puniendi quam adulteræ uxores. VI, 474, 475. Virorum impudicitia peior. VI, 475. Viri mulieribus præire in pudicitia debent. VI, 486. Ad viros pertinet et virtute vincere et regere exemplo feminas. VI, 475. Vir caput mulieris, præcedere eam debet in omnibus factis bonis. V, 77. Vir in eo quod male facit, non est caput mulieris. V, 83. Viro dominatio an poena femine, an ordo naturæ. X, 1366. Vir uxori, non ad illudendum imbecilliorum sexum, sed sinceri amoris lego præficatur. I, 1536. Vir ad regendam uxorem, animo carnis regenti similis esse debet. VII, 443. Viri est imperare, femine obtemperare. III, 1593. Viri sanguinum sunt qui oderunt fratres. IV, 1801. Per virum a sexu honoratiore homo intelligitur, modo locutionis quo significatur a parte totum. IV, 1511.

Virata mulier. III, 963.

Vires. Nihil sibi tribuendum de viribus suis. III, 604. *Vide* Vis.

Virga. De virga quam multa et mira fecit Christus. VI, 606. Virga Maria, virga Christus, virga crux. VI, 608. Virga Moysi in serpentem conversa quid figuravit. V, 61, 67. Figura fuit passionis Dominicæ. IV, 933. Virga in arca inclusa, symbolum potestatis. III, 653. Virga disciplinæ. V, 1049. Reguntur etiam boni in virga ferrea. III, 1075. Virga regni Christi regit spiritalis, conterit carnales. IV, 505. Melius est erudiri in virga patris, quam in blandimento perire prædonis. IV, 1131. Virgarum colores quas variavit Jacob, afflicto transieunt in animas pecorum matrum.

X, 812. Virgarum verbera, coercionis modus a magistris, a parentibus et ab episcopis sæpe in iudiciis adhiberi solitus. II, 509. Adhibetur et ad inquisitionem criminum. II, 509.

Virgilius Poeta. I, 671; VIII, 1047, 1050, 1079. Mantuanus rheor. II, 82. Romanis verba vendebat. V, 625. Virgilius multam historiam vetusta auctoritate roboratam legerat. II, 84. Virgilius ab Augustino laudatus. III, 2089. Virgilius cur a pueris legitur. VII, 16. Virgilius duo versus in Christum apprime convenientes. II, 321, 1075; VII, 303. Virgilius sententia de poenis post mortem. VII, 727. Virgilius locus. V, 622. Alter ei contrarius. V, 625. Virgilius loci. II, 81, 84; VI, 239, 242, 253, 588, 595, 601.

Virginitas nomen accepit ab abstinentia ab illicitis. V, 574, 575. Virginitas celestis vite imitatio. VI, 598. Angelica portio est, et in carne corruptibili incorruptionis perpetuæ meditatio. VI, 401. Virginitas corporis etiam ipsa est spiritalis. VI, 400. Virginitas inde honorata, quia Deo dicata. VI, 400. Votum virginitatis. VI, 412. Virginitatis consignatio. II, 229. Virginitatem ab incunte ætate quidam vovent. IV, 367. Virginitatem voventium amplior in Ecclesia gradus. III, 1459. Virginitatem voventes non sunt sine nuptis. III, 1459. Quales esse debeant virgines quæ jam votæ sunt, ostendit Ambrosius. III, 113. Virginitatem qui voverunt, Angelorum vitam ducunt in terra. V, 756. Hoc incipiunt esse ante mortem, quod ceteri post resurrectionem. V, 756. Nec ad ipsa quæ permissa sunt, frenos concupiscentiæ relaxent. V, 756. Virginalis professionis laus. II, 645. Virginitas, opus est supererogationis, non præcepti. VI, 412. Virginitas jure divino pia nuptis anteponitur. VI, 397. Virginitatem etiam sanctimonialium et continentiam virorum sanctorum calibem vitam eligentium, castorum conjugiorum meritis adæquabat Jovinianus. I, 639; VIII, 43. Virginitas quæ non est præcepta, plus est quam conjugalis pudicitia quæ præcepta est. X, 337. Virginitas præferenda conjugio. X, 142. Nuptis præferatur. X, 416. Nulla ei fecunditas conjugalis comparanda. VI, 399, 400. De virginitate et conjugio errores duo contrarii, alius virginitati æquans nuptias, alius eas damnans. VI, 403, 407. Virginitas sic præferatur, ut non nuptiæ damnentur. VI, 404. Virginitas nuptis non tamquam malo bonum, sed tamquam bono melius anteponitur. X, 1418. Virginitas et pudicitia non vera, nisi quæ verè fidei manipular. X, 416. Virginitatem custodire quam pudicitiam conjugalem plus est. X, 537. Quod Catholici sanctam virginitatem nuptis præferant, eos olim Jovinianus Manichæos appellabat. X, 458. Virginitati non ideo conferendum conjugium, quia virgines parit. VI, 401. Virginitatem omnium decus est unius virginitatis partus. VI, 398, 399. Virginitas filius et virginitatis sponsus, Christus. VI, 397. Virginitatis dignitas quomodo coepit a matre Domini. V, 348. Nativitas Christi secundum carnem de virgine significavit membra illius secundum Spiritum de virgine nascitura. VI, 399. Virginitas illum solum decenter parere posset, qui in sua natiuitate parem habere non posset. VI, 399. Virginitas Mariæ voto dicata Deo, antequam de concipiendo Christo audisset. VI, 398.

Virginitas turpis est sine virtutibus. IV, 968. Virginitas humilitate tuenda. VI, 396. Virginitas humilitas maxime commendatur. VI, 412, 413, 414. Virgines quanto magnæ sunt, humiliter se in omnibus. V, 1020. Quanto sanctiores, tanto sint humiliores. VI, 427. Melius est humile conjugium, quam superba virginitas. IV, 968, 1280. Virginitas quæ ratione humilitas exercenda. VI, 426, 427. Quid cogitandum virgini, ut veraciter se non audeat mulieri aut conjugatæ præferre. VI, 422. Ut non infletur virgo, cogitet se forte non posse pro Christo pati, quod possit conjugata. VI, 424. Prima humilitatis cogitatio, virginitatem haberi ex Dei dono. VI, 420, 422. Virginitatis custos Deus, qui eam dedit, apud humiles quiescit. VI, 426. Virgines conjugatos sanctos patres non contemnant. VI, 397. Non se arbitrentur iis meliores. VI, 394. Nec se esse hinc sine peccato. VI, 425. Virginitatis custos caritas; locus hujus castodis, humilitas. VI, 426. In sola caritate custodia castitatis. III, 2141. De conjugio, viduitate et virginitate multæ perplexitates. VI, 442. Corrupta corde, frustra virgo est corpore. IV, 1168. Virginitas in carne paucorum est, omnium debet esse in corde. IV, 1920; V, 575. Virginitas sacra si per impudicam pereat voluntatem, ad pudicitiam rediri potest, ad virginitatem non potest. X, 1543, 1544. Virginitas amissa nulla carnis fecunditate compensatur. VI, 400. Virgo quæ si nuheret, non peccaret; sanctimonialis si nupsit, Christi adultera reputabitur. IV, 1058.

Virginitas carnis, corpus intactum; virginitas cordis, fides incorrupta. IV, 1920.

Virginitas mentis. V, 1493. Virginitas mentis, fides, spes, caritas. III, 1499. In fide omnes virgines esse debent. V, 1064. Virginitas fidei est in conjugatis. V, 574. Virginitas extra Ecclesiam nihil prodest. IV, 515. Virginitas Ec-

clesia. V, 1008, 1010, 1063. Virgo tota Ecclesia dicitur. IV, 1920; V, 575.

Virginitas commendatur. V, 906. Virginitatem liberam esse Christus voluit. VI, 308. Virginitas non praecepto, sed consilio commendata ad promerendam singularem gloriam in vita futura. VI, 402. Virginitas non propter hanc vitam, sed propter futuram diligenda. VI, 407. Fidelis et pia virginitas magnum magnique honoris meritum apud Deum habet, unde. III, 397. Qui virginitatem servant, non continuo censendi sunt omnia Legis et Evangelii praecepta custodire. X, 337. Virginitatis encomium. III, 112. Ambrosius virgines ad suscipiendum virginitatis propositum magno accendit eloquio. III, 113. Augustini liber de sancta virginitate. I, 640. Virgo nomen integritatis, non aetatis. III, 402. Virgo nomen aetatis est secundum eloquium Hebraeorum. III, 573. Virgines aliquando mulieres appellatae. III, 329. Virginis cujusdam integritatem obstetrix velut manu explorans eam perdidit. VII, 32. Virgines honorabilium membrum Christi. III, 1490. Inter virgines computatur quisquis corruptionem per sensus non admisit. IV, 1920. Quisquis abstinet ab illicitis sensuum motibus. V, 874. Virginum sanctarum gloriosa certamina. X, 724. Virgines propria et excellenti sanctitate nominatae, dictae etiam Sanctimonialia. V, 874. Multitudo earum. V, 574. Virgines sacras amor facit. V, 883. Multae etiam parentum suorum contrarios conatus, igne superius amoris superarunt. V, 884. Timor ipsis virgibus necessarius, non timor saecularis aut servilis, sed timor Dei castus. VI, 418. Virginitas adhuc de ipsa integritate pudicitiae danda praecepta sunt. VI, 415. Virgines quas pœnitent professionis et propositi, melius nuberent quam urerentur. VI, 415. Inter virgines Dei consecrari non potest post baptismum, quae catechumena fuerit vitata. VI, 387. Obediens mulier iubeoienti virgini praeponenda. VI, 422. Obediuntior conjugata minus obediens virgini praeponenda. VI, 392, 393. Virginitas Maria imitanda proponitur. V, 1011.

Virginis uterus, thalamus sponsi. IV, 161. Thalamus conjunctionis nuptialis Verbi et carnis. IV, 495.

Virgines elegantiore vestitu placere hominibus studentes reprehenduntur. VI, 415. Virgines non solo habitu vestitis professionem suam tenentes. X, 799. Virginum numerositas major apud Catholicos, quam mulierum. VIII, 492.

Virgines et ipsae spiritu matres Christi. VI, 599. Virginitas in ortu Christi unde causa gaudii. VI, 604. Virgines sponsum toto corde amant. VI, 427, 428. Virginum gloria futura major et propria quaedam in caelis gaudia. VI, 410. Sequi Agnum quocumque ierit, proprium est virginum. VI, 411. Virginum canticum quod nemo alius potest dicere. VI, 410. Virgines fructum sexagesimum referunt. III, 1325. Virginalis vita an in centeno fructu indicata. VI, 423. Exhortatio ad Virgines. III, 412. Martyr Cyprianus de habitu virginum, non de suscipiendum virginitatis proposito scripsit. III, 113.

Virginum sapientum et fatuorum parabola explicatur. II, 571, 572; V, 573; VI, 44, 43. Virgines quinque ex Evangelio, omnes animas intraturas in regnum caelorum significant. IV, 1920. Virgines oleum non ferentes. V, 804. Virgines fatuae sunt, quibus conscientia non sufficit. IV, 1921. Et quae excitatur ad bona opera, non robore bonae conscientiae, sed incitamento linguae alienae. IV, 1921.

Virgini Coelesti ludi exhibebantur. VII, 30.

Virginensis dea. VII, 122, 188.

Viride agri allegorice. III, 198.

Virtus a viro cognominata videtur. II, 891, 1237. Virtutem deam fecerunt gentiles. VII, 127. Virtus non est dea, sed donum Dei. VII, 127, 128.

Virtus animi quid. V, 812. Virtutes definitio ex Cicerone. X, 747. Virtus dicitur habitus et quasi sapientis animae qualitas. I, 1314. Virtus est animi habitus naturae modo atque rationi consentaneus. VI, 20. Virtus dicitur aequalitas quaedam vitae, rationi undique consentientis. I, 1030. Virtus dicitur, vel recta vel perfecta ratio. I, 876. Virtus est frui fruentis et utendis uti. VI, 19. Virtus creaturae rationalis, conversio ejus ad Incommutabile bonum. II, 361. Virtus ars bene recteque vivendi. VII, 128, 258, 780. Virtus ars ad immortalem perveniendi felicitatem. VII, 128, 258, 780. Virtus ordo est amoris. VII, 467, 468. Vera et invicta virtus caritas. V, 1397. Virtus est caritas qua id quod diligendum est diligitur. II, 871, 873, 739. Virtus ad beatam vitam ducens nihil est nisi summus amor Dei. I, 1322.

Virtus vera quae. VII, 156, 636. Virtutem veram in quo ponebant Pythagorae et Platonici philosophi. X, 745. An qui naturaliter ea quae legis sunt faciunt, veras virtutes habeant. X, 750. Ipsa est vera et sola virtus, quae non militat typho, sed Deo. V, 1293. Virtus nulla vera sine vera pietate. VII, 166, 631. Si quid laudabile in homine naturaliter eminet, non nisi vera pietate purgatur et perficitur. VII, 77. Virtutes a vitis non officis, sed finibus discernun-

tur. X, 749, 751. Virtutes verae Deo servire debent. X, 740. Virtutes nisi ad Deum referantur, vitia sunt potius quam virtutes. VII, 636. Quidquid homo veluti recte fecerit, nisi ad pietatem quae ad Deum est referatur, rectum dici non oportet. VI, 204. Virtus animi a Deo est. V, 812. Virtus animi non facit beatum, sed qui virtutem dedit. V, 812. Virtutes verae non sunt, quae felicitatem aeternam non intendunt. II, 670. Et quae ad veram beatitudinem consequendam homini non prosunt. X, 747. Virtutes Christianae persuadendae fuerunt non tantum propter civitatis terrene concordissimam societatem, verum etiam propter adipiscendam sempiternam salutem. II, 533. Virtutes sine fide verae non sunt. X, 750. Virtutes infidelium non sunt verae. X, 751. An sint dona Dei. X, 744. Objectioni Juliani virtutes infidelium defraudantis satisfacti. X, 731. Virtutes Paganorum ex inani gloria steriles. II, 710. Virtus vera non est, quando gloriae servit humanae. VII, 166, 167. Virtutes tam turpiter serviunt humanae gloriae, quam corporis voluptati. VII, 166, 167. Virtutes ad se ipsas relatae, inflatae sunt ac superbiae. VII, 636.

Virtus propter se expetenda est. VII, 626. Propter se solum petenda. VI, 24. Virtus omnia appetit propter se, etiam se ipsam. VII, 626. Virtus bene utitur et se ipsa et ceteris quae faciunt hominem beatum bonis. VII, 626. Virtus omnium honorum vel animi vel corporis nihil sibi praepunit. VII, 626. Virtus primigenia seu bona natura propter se ipsam diligit, utiturque et fruitur. VII, 625. Virtutibus nemo male utitur. I, 597, 1267. Virtutem non minuunt corporis bona si minuatur. VII, 31. Anima quae se sequitur ut virtutem adipiscatur, stultum aliquid sequitur. I, 1314. Virtus nihil hic agit, nisi perpetua bella cum vitis. VII, 629. Virtus perpetua bella cum vitis agit, non ut haec vita carcat miseris, sed ut spe futuri saeculi sit beata, sicut et salva. VII, 631. Si animam corpus corruptibile non gravaret, non conarotur homo in virtutem, sed sine conatu Deo suo facile et feliciter obediret. X, 1315. Virtus ab animi sede membris corporis imperat. VII, 30. Virtutes qui ex spiritu Dei habet, etiam inimicos diligit. VII, 127.

Virtus in animae bonis est excellentissimum bonum. VII, 626. Nihil hic in homine melius virtute atque utilius reperitur. VII, 631. Nullum bonum esse hominis praeter virtutem volunt Stoici. VII, 258. Vera virtus nisi in justo esse non potest. X, 745. Virtutes sunt bona honorum. X, 211. Virtus animam facit optimam. I, 1313. Virtutes, quibus recte vivitur, magna bona sunt. I, 597, 1267. Virtus aut vitium, ratio propter quam diligimus aut odio habemus. III, 1850. Virtus quomodo in infirmitate perficitur. X, 742. Virtutis perfectio non est desperanda. X, 673.

Virtutes quae sunt in animo humano, non separantur ab invicem. VIII, 927. Virtutes inseparabiles esse omnibus philosophis placuit. II, 735. Eaque sententia probatur. II, 735, 736, 737, 738. Virtutum connexionem Zeno tenuit. X, 1063. Etsi virtutes sint connexae, una tamen major est altera in uno eodemque homine. II, 740. Virtus non est hic sine aliquo vitio. II, 737, 738, 740. In magnis animis quaedam virtutes vitis parvorum sunt simillimae. VIII, 417. Virtuti unicuique finitimum vitium reperitur. VI, 21, 22. Virtutes duae hic necessariae, continentia et sustinentia. V, 235.

Virtutis species quatuor. VII, 127. Virtutis partes quatuor, prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia. VI, 20, 51. Virtutes agenda vitae quatuor, prudentia, etc. IV, 1003, 1066. Virtutum theologiarum ordo et connexio. IV, 261. Ex vario affectu amoris Dei nascuntur virtutes illae quatuor, prudentia, iustitia, etc. I, 1332. Quae definiuntur. I, 1235, 1332. Officia quatuor virtutum ad dilectionem Dei tendunt. I, 1330. Flumen paradisi terrestri in quatuor partes divinum significat quatuor virtutes. III, 203. Virtutum gradus distinguendi ab illo qui sacris Scripturis animum intendit. VI, 34, 33. Virtutes inesse possunt et in habitu et in opere. VI, 590. Virtus vel sapientia luci vitium vel stultitia tenebris comparatur. II, 738.

Virtutes. Iustitia, continentia, etc. non ex viribus nostris. II, 819, 830. Virtutes nostrae sunt, non res quas dare vel eripere casus potest. I, 916. Virtutes quibus anima ornatur, ex Deo sunt. III, 1685. Virtus nobis non erit, nisi adsit Deus, quo juvemur. II, 609. Nemo recte agit, nisi divino adjuvetur auxilio. VII, 639. Virtus non est ab homine; sed super hominem, quod facit hominem beate vivere. VII, 636. Virtus quae dicitur nostra, Dei est bonitate nobis concessa. VII, 300. Virtus quae Dei bonitate nobis concessa, non nisi gratiae Dei tribuenda. VII, 167. Virtus sola Dei gratia donatur. VII, 128, 258, 789. Virtus vera donum est gratiae. X, 762. Cur virtutes dona Dei esse negant Pelagiani. X, 743. Virtutes omnes et gratias unumquemque posse habere, quo sensu a Pelagio intellectum, et ab Episcopo approbatum. X, 539, 540. Virtutes nostras quomodo formetur. X, invisibilis. V, 1498. Virtus Christi erit in nobis, cum

defecerit virtus nostra. IV, 881, 882. Virtutes oculis non videntur, et amantur. IV, 316. Christus, pro omnibus virtutibus necessariis in convalla plorationis, dabit in celo unam virtutem se ipsum. IV, 1065.

Virtutes an desinent in futura vita. VIII, 1045. Virtutes quomodo erunt ac non erunt in aeterna vita. II, 671. Virtutes eadem hinc sunt in actu, post hanc vitam in effectu; hinc in opere, ibi in mercede; hinc in officio, ibi in fine. II, 672. Virtutes quomodo sint in Beatis. I, 1189. Virtus major, quae in Beatis cum necessitate boni. X, 1498. In vita beata una erit virtus quae virtutes omnes complectetur, aut potius quae ipsa erit virtutes omnes. II, 671, 672. Virtutes duae, una activa, altera contemplativa. III, 1045. In celo una erit virtus, scilicet contemplationis Dei. IV, 1066. Virtus via ad gloriam, honorem, imperium, VII, 156. Virtutis et honoris aedes apud Romanos conjunctae. VII, 156. Virtutes Romanorum Christianis sunt commotionis necessaria exempla. VII, 165. Virtutes civiles etiam sine vera religione quantum valuerunt in imperio Romano. II, 533. Romani quamdam sui generis probitatem custodierunt. II, 533. Virtus vera ac sola. V, 1295.

Vis. Vires corporis unde majores. I, 1056. Vim vi repellere occidendo eum qui stuprum aut mortem inferre moliatur, illicitum. I, 1227. Vis ad aliquem cogendum ad bonum potest adhiberi. II, 754, 757, 802, 803.

Visibile quidquam non est, quod non sit mutabile. VIII, 881. Tria visibilium genera. II, 457.

Visio. Videre pro generali sensu non solum corporis, sed etiam animi. III, 625. 1938; V, 646. Quid distet inter videre et credere. II, 599, 600. Videndi Dei desiderium quando amoris gratui sit argumentum. V, 965.

Visio quid. VIII, 983, 986. Quomodo fiat. I, 1058. Ex re visibili gignitur visio seu imago ejus rei quae videtur. VIII, 986, 987. Quomodo. VIII, 987. Visus per emissionem radiorum ex oculis. III, 258. Lux quae est in sensu videntis, non sufficit ad videndum. III, 258. Visionem fieri ex imaginibus quae ad oculos veniunt, sententia Epicuri et Democriti, qui refelluntur a Cicerone. II, 446, 447. Visionem qui nolunt tribuere nisi corporibus, non sunt audiendi. II, 620. Visio non est rei aut remotioris, aut propinquioris. V, 1265.

Visio triplex, intellectualis, spiritalis et corporalis. VII, 286, 287. *Not. (a).* Visio alia fit oculis corporis, alia mentis obtuta. II, 597, 599. Quid mentis obtuta videamus. II, 597, 599, 615, 616. Nec ipsa est contemnenda visio, videre quod nescias. II, 597. Cum anima intellectuali visione Deum videt, etiam supra se videt illum. III, 480. An in spiritali et intellectuali visione plures gradus. III, 478. In visione trinitas quaedam. VIII, 985. Tria quae in visione sunt, natura sua differunt. VIII, 986. Quomodo in unum coeunt tria haec. VIII, 987.

Visio Dei duplex, alia hujus temporis, alia futuri: haec per speciem, illa per fidem. IV, 1600, 1931. Recte dicitur, scimus posse Deum videri. II, 601. Patrem invisibilem, Filium vero et Spiritum sanctum visibiles putabant Ariani. II, 605, 626. Non solum Patris divinitatem, sed nec Filii, nec Spiritus sancti posse oculis carnis aspicere, sententia Hieronymi. II, 622. Nullum est dubium quod natura Dei non videatur in loco. II, 619. Deum oculis carnis esse invisibilem probatur auctoritate Ambrosii. II, 605, 627. Hieronymi. II, 622, 623. Athanasii atque Gregorii. II, 626. Videre Deum cupiebat Moyses in ea substantia qua Deus est. III, 477. Ita eum vidisse verisimile est. III, 477. Deum Moysi primum aliisque sanctis non visum esse in natura propria, sed in ea specie qua apparere voluerat. II, 605, 607, 618, 626, 628. Mirum si Moysi non concessum est quod petebat, ut hic videret Deum sicuti est. II, 610. Non incredibile est quibusdam nondum defunctis, et maxime Paulo hanc gratiam fuisse concessam. II, 610. Sed necesse est abstrahi ab hac vita mentem, quando in illius ineffabilitatem visionis assumitur. II, 610. Nemo videt Deum in illa specie qua Deus est, nisi prius ab hac vita quodam modo moriatur. III, 477, 478; V, 931. Homini non potest nota esse divina substantia sicut ipsa sibi. III, 301. Divinam substantiam videre non potest hominis mens, sicut Angeli sancti vident. III, 485. De ipsis etiam coelestibus virtutibus legitur, *Deum nemo vidit unquam*, ex Ambrosio. II, 602. *Quo sensu.* II, 602, 608, 609, 612. Videre aliud est, aliud videndo totum comprehendere. II, 605. Eos qui ad vitam reargunt, per corpus Deum visuros putant aliqui. II, 619. Deum ab impiis videndum, et a diabolo fuisse visum quidam dixerunt. II, 602. Refelluntur. II, 607, 608. Visionem divinam substantiae diabolo indultam esse secundum nostras Scripturas, Manichaei calumniantur. V, 104. Visionis Dei desiderio pia per fidem vita in hac arduosa peregrinatione duccenda est. VII, 847. Visio facie ad faciem, summum praemium promissum iustis. VIII, 844, 844. Visibilis erit Christus in iudicio futuro. V, 1267. De Dei visione

multae perstringuntur et solvuntur quaestiones. II, 613. Scripturae testimonia quae de Deo videndo veluti contraria dicunt, conciliantur. II, 603. De visione Dei interim sufficit scire quod Christus homo ita videt Patrem, sicut videtur a Patre. II, 620, 707. An per corpus sancti visuri sint Deum. VII, 797. Sancti visuri sunt Deum in ipso corpore. VII, 797. Quidam dicunt Deum videndum per corpus, sed per corpus quod jam spiritus erit. II, 619, 625. Dei substantiam nec quolibet corpore glorificato, etiam ipsius Domini, videri posse confirmat Evodius. II, 703, 704. Confirmat et Augustinus. II, 707. Morte non auferat anima aliquod corpus ex corpore. II, 265. Auferat tamen quosdam oculos corporeis simillimos, quibus visa simillima cernit in somnis, sed nec ipsa corporea. II, 265. Cum corpus spirituale habuerimus, videbimus Trinitatem, sive mente, sive mirabili modo etiam corpore. II, 460. Sive ab exteriori homine Deus videri possit, sive non possit, certum est eum ab interiori homine videndum. II, 628. Videre Deum possumus mente vel cordis acie interiore. V, 670. Videri Deus solo animo potest, nec tamen ita ut animus. IV, 469. Visio Dei facie ad faciem servatur in resurrectione. IV, 485. Visio Dei sicuti est, in altera vita. III, 1779. In patria superna. III, 1662. A visione Verbi quaenam avocant. III, 1540. Visione Verbi perfuuntur Angeli, ab illa pecora aversantur. Qui desiderat, inter utrumque medius est. III, 1540. In celo sine codice in Verbo leges. V, 181. Visio Dei qualis sit futura. VII, 797. Corporatam faciem non cogitemus, cum Apostolus dicit nos visuros Deum facie ad faciem. II, 620. Faciem Dei juxta naturae suae proprietatem nulla videt creatura. II, 625. Visio Dei videntis. V, 441. Cum unus Deus videtur, Trinitas videtur. IV, 1075. Nihil interest inter visionem Patris et visionem Filii. IV, 1073. Visione Dei nihil sublimius. X, 601. Qualis requirit et finis voluntatis in visione censeri debeat. VIII, 992. Sine Dei visione, quibuslibet aliis bonis praeditus infelicissimus est, etiam secundum Plotinum. VII, 294. Visio et amor Dei et satiat et non satiat. IV, 1100. Visio Salvatoris illos contristabit qui illicitis delectantur. IV, 1916. Visio Dei finis est noster. V, 366. Videre Deum et laudare Deum, ipse erit portus laborum nostrorum. V, 256. Ut lux ista sanis oculis gaudium, non sanis tormentum; ita Deus cordibus mundis aut non mundis. V, 366. Visionis faciei Dei quanta felicitas. V, 951. Summa felicitas. V, 711. Praemium omnium Sanctorum. VII, 518. Merces fidei. III, 1850. Visio Dei post hanc vitam. III, 1654. Visio Christi tota merces nostra. IV, 1170. Fide mandatur corda, ut possint esse idonea videre Deum. IV, 1640.

Visio Dei mundicordibus specialim promissa. V, 368. Deus non nisi a pacificis videbitur. V, 162. *Fide Apparitio Dei.* Ad visionem Dei fide ac bonis operibus pervenitur. V, 103, 567, 571. Praesume te visurum bene vivendo, a quo videris, sed quem videre non potes male vivendo. V, 442. Ad videndum Deum superbi putant se propria virtute posse purgari; unde hoc putant. VIII, 901. Sic homo fidelis debet credere quod nondum videt, ut visionem et speret et amet. II, 457.

Visionum varia genera. VIII, 171. Visionum genera tria. III, 458. Corporale, spirituale et intellectuale. III, 459. Haec erunt in Beatis. III, 484. Quomodo. III, 484. In eadem anima sunt visiones corporales, spirituales, et intellectuales. III, 474. Visio corporalis sine spiritali esse non potest. III, 474. Spiritalis potest esse sine corporali. III, 475. Visio corporalis et spiritalis falli, sola intellectualis non fallit. III, 475. In aliis falli non semper est perniciosum. III, 465. Visio corporalis ad spiritalem, spiritalis ad intellectualem refertur. III, 462, 465. Visio intellectualis spiritali, spiritalis corporali praestat. III, 474. Spiritalis visionum genus unde dicitur. III, 460. Hoc ceteris praestat. III, 458. Intellectuale genus visionis. III, 461. In visione intellectuali alia sunt quae videntur in anima, aliud lumen quo ipsa illustratur. III, 479.

Visionum causa. III, 469. Visiones aliquando a corpore, aliquando a spiritu oriuntur. III, 470. Visa quae a corpore causam habent, a corpore non exhibentur. III, 470. Duplici modo fiunt. III, 471. In genere spiritalis visionis alia visa quasi divina; alia humana. III, 479. Visiones propheticae. X, 544. Visiones quomodo Angeli mentibus ingerant, difficile explicatur. VI, 260. Non assumitur spiritus hominis a bono spiritu ad videndas visiones, nisi aliquid significet. III, 472. Visiones quarum causa est in corpore, non semper significant. III, 472. Visiones sunt quae apparent spiritui tanquam corporis sensibus, per formas incorporeas corporibus similes. II, 747. In visis res incorporeas habent similitudinem corporum. VII, 725. Visa somniantium similia visis vigilantium. VIII, 1974. Caeci magis inter dormiendum, quam inter vigilantium visiones habent. III, 471. Visa corporalibus similia in quae anima inter vigilantium rapitur, non sunt diversae naturae. III, 472. Quomodo

contingant visa illa, ex quibus divinationes occulto instinctu aut casu factæ, operosissimum est explicare. III, 473. Visus occultus ac veracibus aliquando loquitur Deus in cordibus hominum. IV, 1595. Omnis anima viva, sive rationalis sive irrationalis, visis movetur. III, 402. Non in potestate ullius animæ est, quæ illi visa veniant. III, 405. Anima rationalis consentit visis, vel non consentit; irrationalis vero viso aliquid tacta propellitur. III, 402, 403. Visionibus phantasmaticis diabolus irretit animas. VII, 288. Visa per Angelorum obedientiam ad animalia vel minima perveniunt. III, 403.

Visa mortuorum negari nequeunt. VI, 600, 601. Et vigor et mortuorum solas similitudines apparere censet Augustinus. VI, 601, 603, 604. Et quidem angelicis operationibus. VI, 601, 604. Visa phreneticorum. VI, 602. Visa portentosa Curmæ Curialis. VI, 602. Cum in somnis vident homines mortuorum, ipsius animam videre se putant; cum vivum, solam similitudinem. VI, 601. Exempla visorum afferuntur. VI, 601, 602. Visiones quadam miræ. III, 467. Visiones miræ ejusdem pueri agrotantis. III, 468. Visiones defunctorum. II, 697. Visio qua pius medicus visidit civitatem, ibique beatorum hymnos audivit. II, 700. Visio hominis qui coram iudice se sisti vidit, ibique ita est cæsus, ut vestigia plagarum apparent. V, 1410. Viventes apparent sæpe viventibus dormientibus, dum se ipsi nesciunt apparere. VI, 600. Augustinus adhuc vivens, et nesciens, duobus infirmis apparuit. V, 1444, 1445. Augustinus inscius Eulogio in somnis locum Ciceronis exponit. VI, 602.

Visus mentis eo modo curandus est, quo visus corporis. III, 1542.

Visitator a schismaticis positus. V, 293. Sinitit cui præerat episcopus. Donatista, missus presbyter qui Catholicos visitaret, et in domo juris sui prædicaret. II, 397. Visitat Augustinus Ecclesias ad curam suam pertinentes. II, 223.

Vitam temperationem corporis esse, quidam opinati sunt. I, 1029. Vitam corpori præstare idonea est anima etiam mortua. V, 439. Vita triplex: seminalis, sensualis, intellectualis. VII, 153, 154. Vita est arborum et fructuorum. V, 277. Vita qualibet ad summum vitam principium pertinet. VIII, 94. Vivere sine Deo nihil potest. VIII, 101. Vivere, intelligere, meminisse, ingenio alacri excellere, divina sunt munera. III, 1544. Vitam non habemus in nobis ipsis, sed in Deo; Deus autem habet in se ipso. V, 710. Vita a donante Deo, mors a vindicante. I, 618. Vivos ex mortuis, et mortuos ex vivis semper fieri, sententia Platoniorum. VII, 392. An quisquam simul et vivens esse possit et moriens. VII, 394. Vitam omnium hominum et generationem in septem sideribus consistere docebat Colorbasus. VIII, 28. Vita sua æticipæ notissima. VIII, 103. Vivere se nemo potest nescire. VI, 242. Unde homines, imo et bestie non tantum se ipsas sentiunt vivere, sed et alios et nos ipsos. VIII, 935. Vita hujus miseria. I, 795; VII, 631, 632. Vita huic congruit, fieri et genere. III, 1033. In hac vita falsa felicitas, vera miseria est. IV, 1099. In hac vita labor, pressura, tribulatio, tentatio. IV, 539. Vita hæc laboriosa. V, 402. Vita hæc tota intelligentibus tribulatio est. V, 687. Vita hæc, vera infelicitas et nequidiosa felicitas. V, 1586. Vita in doloribus non proprie vita. V, 815, 1402. Homines non secundum merita prioris alicujus vite, in hujus vite veniunt miserias. II, 984. Omnis vita hominis super terram, plaga ejus sunt. IV, 1635. Vita de peccato primo facta est nobis penalis. VII, 720. Vita ipsa mortalium, tota penalis est. VII, 720. Ira Dei est. VII, 738. Ira Dei modo major non est super filios Adam, quia multo brevius vivunt quam vixerunt antiqui. IV, 1144. In hac vita multa nobis prospera videntur, quæ adversa sunt; et adversa, quæ sunt prospera. III, 2976. In hoc mundo non timere, non dolere, non laborare, non periclitari impossibile est; sed interest qua causa. II, 958. Bona quibus hanc vitam, licet peccato obnoxiam, Creator implevit. VII, 788. Vita hujus bona vel mala media sunt, et in comparatione æternorum nulla. V, 958. Vita mortalium in comparatione beate vite est miserrima. VII, 648. A vita carnalibus sensibus implicata incipere necessitatis est, in ea persistere voluntatis. II, 559. Vita hæc amatoribus suis respondet, fida sum, dura sum, volatica sum. V, 1588. Vita hujus ærumosæ amor. V, 1291, 1383, 1588. Vita etiam mala, omnibus terrenis bonis ab homine præfertur. V, 122. Vita hujus transitorie amatores quot labores et pericula et exitia pro ipsa suscipiant. II, 483. Vitam æternam amatoribus suis nil magnum jubere, cum sic se jubet amari, quomodo hæc amat a suis. II, 484. Homines ad conservandam vitam nullos non subeunt labores. II, 483, 484. Multi ad eam conservandam, etiam salutem æternam in periculum adducunt. II, 484.

Vita brevitatis. V, 123, 688. Paucorum dierum est tota vita hominis. IV, 373. Sæculum quamdiu voluitur, intelligas punctum esse. IV, 234. Non est diu quod habet extremum. IV, 234. Vita hominis longissima, aura est matutina. IV, 361. Festinat tota vita mortalium, et quæ videtur pro-

lixior, vapor est aliquanto diuturnior. IV, 996. Vita humana, vapor. V, 156, 687, 1587. Potius umbra vite quam vita. V, 1538. Vite umbra, vita in qua Adam creatus est. X, 1533. Si adhuc viveret Adam, et hodie moreretur, nihil prodesset tam diu vixisse. IV, 234. Vita præsens nec vita est. V, 121. Quasi in somnis agitur. V, 245. Minus est generis humani, tota vita tentationis. IV, 1686. Vita ista mors est. IV, 1889. Mors verius quam vita. V, 1532. Peregrinationis habitatio appellatur. III, 591. Vita hominis crescendo decrescit. V, 122, 237, 658. Vite tempus cursus ad mortem. VII, 383. Diu vivere quid est nisi ad finem currere? V, 633. Vivere ex quo homo incipit, incipit mori. VII, 393. Vita primorum hominum longitudo, quæ. VII, 447, 448. Vita hominum post diluvium quomodo centum viginti annorum futura dicitur. VII, 471. Vitam egere ducentos annos gentem quandam etiam suo tempore narrat Plinius. VII, 448. Vita prima hominis seu infantia et pueritia, quoque sensibus dedita est. VI, 45. Vita dicenda non est, sempiternus immortalisque cruciatus. V, 815. Vita hæc media ante summam bona et ante summam mala ducitur. V, 938. Vita ista tibi debet esse tamquam stabulum viatori, non tamquam domus habitatori. IV, 326. Nemo erit ab hac vita nisi per mortem. VII, 353. Vite hujus longitudinem non facit sentire, nisi spes vivendi. IV, 96. Verba quibus humanus dies et vite hujus prolixitas concupiscitur, verba sunt delictorum, etc. II, 545. Vita longa, longa infirmitas. V, 498; VI, 329. Fac ut bona sit, et non timere ne brevis sit. V, 122. Vita amara, sed bona. V, 1560, 1562. Vita si longa erit, ipsa longa bona sit. V, 243, 513. Vita si longa erit, melius bona erit. V, 513. Si male vivere volueris, longa vita non erit verum bonum, sed erit longum malum. V, 122. Vita præsens, nox. III, 1634, 1635. Quid est diu vivere, nisi diu torqueri? V, 520. Nox est quamdiu ista vita agitur. IV, 975, 1147, 1792. Vita præsens mare appellatur. III, 772. Vita sæcularis, abyssus. IV, 874. Vite incertus finis. V, 78, 1111. Vita ista mortalis cur vita incerta a Coelestio appellata. X, 306. Agamus Deo gratias, quia vite hujus ultimum diem et breve esse voluit et incertum. V, 688. Non curandum quam cito, vel quo mortis genere vita ista finiatur. VII, 26. Non est magnum diu vivere, aut semper vivere; sed magnum est heale vivere. V, 706.

Vita. Bene vivere quid. V, 1106. Unum nomine Latini appellant vitam sive qua vivit, sive qua dicitur homo esse bonæ vite, Græci duobus. VIII, 410. Vita non potest esse bona aut mala ante nativitatem. III, 545. Duplex vita hominis. II, 539, 540. Vita et mors spiritalis. III, 1576, 1577. Spiritualis quæ. III, 1547. Vita hominis ante Legem, sub Lege, sub gratia. III, 2138, 2159. Vita humani generis duplex; una secundum corpus ante Christum, altera secundum animam post Christi adventum. IV, 90, 91. Vita vetus et vita nova, vita mortalis et vita vitalis. IV, 1149. Vita nova resurrectione Christi significata est. IV, 540. Spiritualis et corporalis vita informis quenam. III, 247. Vita ædulum quæ in hac carne ducitur, in comparatione vite ineffabilis atque imptæ lux et dies appellari potest. III, 512. In comparatione autem vite beate nox est. III, 312, 515. Illa est vita hominum, ubi est lumen verum. III, 857. Vita intellectualis, nisi ad Creatorem illuminanda converteretur, sustaret informiter. III, 253.

Vita bona quomodo instituenda. IV, 811, 812. Vita bona et honesta non aliunde formatur, quam cum ea quæ diligenda sunt, quemadmodum diligenda sunt, diliguntur. II, 524. Nihil aliud curæ esse debet quomodo vivatur, nisi ut quod amandum est eligatur. V, 585. Fides quæ per dilectionem operatur, ipsa est bona vita. VI, 234. Bene vivere est toto corde, tota mente, tota anima Deum diligere. I, 1559. Vite regula, utriusque Testamenti auctoritate roborata, quæ. I, 1329. Vita animæ, currere ad fontem vite, ut in lumine Dei videat lumen. V, 1099. Vita sub Deo, vita cum Deo, vita de Deo, vita Deus ipse: talis nobis æterna promittitur. V, 1563. Vita animarum, et tamquam vita vitam justitia. II, 461. Recte vivit, qui iudicium et justitiam facit. VII, 351. Bona vita tamquam stilus est, bonum quod auditur scribens in corde. IV, 1216. Homo dicitur qui secundum hominem vivit; Deus qui secundum Deum. V, 590. Vivere secundum Deum quid. VII, 407. Quid secundum hominem. VII, 407. Vivere secundum hominem idem est ac vivere secundum carnem. VI, 335. Vita carnalis non ex corporis tantum, sed ex animi vitii intelligenda. VII, 405. Vita et mors tum corporis tum animæ, unde. X, 413. Falsa est vita impiorum; neque vivunt, sed vivere sibi videntur. IV, 690. Vita prodiga, quæ. II, 1544. Vita in peccatis in comparatione justæ vite, mors appellatur. VIII, 100. Vita mala Deum blasphemata. IV, 1899, 1900. Non solum non est mitior causa eorum, qui scientes, quam qui nescientes vitam nequissimam ducunt, verum etiam hoc ipsa est gravior. VI, 227. Vita nostra dilectio est, mors odium. IV, 633, 635. Vita cordis in quo sit. II, 564, 565. Vita corporis ani-

ma, vita animæ Deus. IV, 895; V, 415, 428, 853, 880, 975, 1059. Si vivat anima secundum carnem, aut etiam secundum se, deficit. V, 853. Quis secundum carnem, quis secundum animam, quis secundum Deum vivat. V, 853. Vita deformis est, ubi virtus servit dominæ voluptati. VII, 622. Recte vivit, qui obtemperat præcipienti Deo. VII, 531. Vivat quisque non sibi, sed Christo; faciens non suam, sed ipsius voluntatem. II, 569. Ad bene vivendum quotidianis periculis commovemur. V, 438. Volens bene vivere plus attendit promissæ et minas Dei, quam hujus mundi. V, 201. Vita cito emendanda. V, 75, 511. Homines bona volunt habere omnia præter vitam. V, 122, 140, 512, 1482. Si bene vivimus, et mortui sumus et resurreximus. V, 1103. Qui male vivit, non vivit: moriatur, ne moriatur; id est, muteatur, ne damnetur. V, 1105. Vitæ hujus penitere nos debet, quia corruptioni et tentationibus obnoxia est. V, 1537.

Vitæ spiritalis tentationes. II, 332, 335. Vitæ hujus pericula et sollicitudo. V, 1191. Solos divites vere vivere pauperes existimant. IV, 530. Vitam non ponunt mundi amatores, nisi delicias quotidianas. IV, 361. Vita pauperis laetitia, labor in finem: vita divitis in finem, labor in æternum. IV, 530, 581. Vitæ hujus dies, tribulationis dies sunt, sive in molestia, sive in prosperitate, totum timendum et gemendum est. IV, 1863, 1864. Vita ista, quacumque prosperitate fulgeat, tribulatio est ei qui amat alteram vitam. IV, 1781. Cum æstas est, id est prosperitas vitæ, colligere sibi debet homo quo recreetur cum hyems venerit. IV, 804, 805. Muscipula in persecutione erat dulcedo vitæ hujus. IV, 1047, 1850. Cogitatio rerum necessariorum ad vitam oculum sordidat et cor duplicat. III, 1288, 1291. Vitæ necessaria quo animo sumenda. III, 1292. Exceptis alimentis perspicuis, quibus extrinsecus sustinemur, occulto quodam opere beneficentiæ suæ operatur Deus ut vivat homo. X, 731.

Vitæ genus triplex, otiosum, negotiosum, et ex utroque temperatum. VII, 623, 624, 647. In quolibet vitæ genere, salva fide quisque vitam agere, et ad præmia æterna pervenire potest. VII, 647. Interest tantum quid amore teneat veritatis, quid officio caritatis impendat. VII, 647. Vita hominum aliquid administrans cognitione et actione fulciatur. VI, 43. Vitæ duæ in Martha et Maria adumbratæ. V, 1188. Vitæ activæ et contemplativæ proprietates. III, 1043, 1046. Vita socialis quæ. VII, 627. Vita socialis est sapientis. VII, 631. Vita communis. VI, 423. Vitæ communis exemplum in primis Christianis. V, 1569. Quomodo vis hominibus innotescere, etiam præter oculos hominum sic vivo. V, 716. Vitam evangelicam sectantii qualiter vivendum cum minus perfectis. II, 532. Vitæ bonæ odor aliis est in vitam, aliis in mortem. III, 1760, 1761.

Vita bona de Deo in nobis est, non de nobis. III, 1579. Vivere bene donum est divinum. X, 203, 242. Bene vivendi potestas non datur libero arbitrio, sed gratia Dei. X, 532. Homo etiam perfectissime justificatus, nisi æternæ luce justitiæ divinitus adjuvetur, recte non potest vivere. X, 260. In homine ipso, nisi præcedat fides, vita bona sequi non poterit. VI, 204. Recte vivere et bene operari, nisi justificatus ex fide non potest. VI, 126. Vita bona et honesta, si non est ex fide, inutilis est. III, 1720. Ambulamus; et ipsum vivere, accedere est. V, 638. Vitæ instituendæ præcepta dii non dederunt. VII, 64, 69, 70, 74. Qui a Deo accepit bene vivere, sic ei gratias agat, ut non insultet his qui nondum bene vivunt. V, 91.

Vitæ bonæ merces terrena non requirenda. V, 436. Vitam bonam non potest sequi mors mala. VI, 676. Vita nostra duplex, sempiterna et temporalis. IV, 725; VI, 513. In eos qui de vita altera dubitant. V, 1381. Et qui sic vivendum hinc docerant, quasi post mortem supervit nihil. V, 1601. Vita æterna fide credenda. V, 1196. Vitæ æternæ fides adstruitur ex morte Filii Dei. IV, 1942. Incredibilis est quod mortuus est æternus, quam ut in æternum vivat mortalis. IV, 1942. Vitæ æternæ testimonia ex veteribus libris. VIII, 568. Vitam manere post mortem visione duplici edocetur pius medicus. II, 699, 700.

Vita si amatur, quare non queritur vera? VI, 668. Vita si diligitur, ibi adquiratur, ubi nulla morte finitur. II, 486. Vita et dies boni, ubi. V, 122, 634, 635, 1014. Vita hic non est. VI, 676. Vita sine ullo additamento, sola vita æterna est et beata. IV, 1533. Vita beata, sola vita dicenda est. VII, 666. Vita vera non est, nisi quæ æterna et beata. III, 1575; V, 519, 1402, 1403. Vita præsens in comparatione vitæ æternæ, non vita, sed mors deputanda. II, 225; IV, 1533. Deus miscet amaritudines delectationibus etiam innocentibus, ut amorem non habeamus, nisi vitæ æternæ. IV, 458, 1793. Ad vitam æternam continuo suspirandum. III, 1474. Quanto desiderio ad eam Propheta suspirabat. III, 1404, 1405. Vitam æternam quantum homines negligant præ vita temporali. III, 1747. Vita æterna semper animo sibi proponenda. III, 1640. Quantum amanda. V,

519, 706, 1385, 1587, 1545, 1515. In futuram vitam esse debet Christianorum intentio. V, 1196, 1630. Totam vitam Christiani boni, sanctum desiderium est. III, 2008. Vitam æternam petere non desinamus, donec ad eam perveniamus. IV, 206. Vitam beatam omnes volunt. V, 1401. Non in tempore utiliter vivitur, nisi ad comparandum meritum, quo in æternitate vivatur. II, 499. Ad illam unam vitam, qua cum Deo et de Deo vivitur, cætera quæ utiliter et decenter optantur, sine dubio referenda sunt. II, 499. Propter hanc quam quisque diligit vitam, putat omnia esse facienda. VI, 513. Et sufficientia et incolumitas vel propria vel amicorum, quamdiu temporalis est, pro æternæ vitæ adeptione abijcenda est. II, 499. In eos qui temporalis vitæ amore perdunt vitam æternam. V, 1545. Propter vitam æternam non toleratur, quod propter idolum tolerarunt Israelitæ. III, 644. *Vide* Beatitude.

Vita præsens tempus operandi salutem. III, 1716. Vita præsens tempus misericordiae; post mortem tempus iudicii. III, 1782. Qualis exterior ex hac vita, talis redderis illi vitæ. IV, 361. Vitæ futuræ idoneus esse nemo potest, qui se ad illam non exercuerit. IV, 1937. Vita æterna soli illi fidei promittenda est, quæ per dilectionem operatur. VI, 230. Ad palmam vitæ æternæ quatenus currendum. X, 301, 302. Vitæ æternæ merces nulli reddetur, nisi qui ejus in hac vita meritum sibi comparaverit. X, 259. Nihil post hanc vitam cuiquam præstabitur, quod sibi præstandum in hac vita non comparaverit. VIII, 315. Vita ista temporalis quomodo agenda, ut perveniamus ad æternam. II, 534. Omnia etiam necessaria pro vita transtoria contemnere, et pro æterna vita nolle superflua contemnere indignum est. II, 484, 485. Vita peritura redimitur omnibus bonis. V, 1514, 1518. Vita præsens spe futuræ vitæ contemnenda. V, 1517. Vitam temporalem pro æterna vita proximi amittere, non dubitare debet Christianus. VI, 495. Vitæ præsentis tempus, seu medium inter baptismum et regnum colorum, tempus orationis est. X, 536. Vita præsens in re laboris, sed in spe quietis; in carne vetustatis, sed in fide novitatis. II, 217. Vitæ hujus nos patientiam querit, lætitiæ donabit dies. IV, 1853. Vita nulla est sine tribus affectibus credendi, sperandi, amandi. V, 1024. Tanto tolerabilius peregrinationem nostram sustinemus et ardentius finire cupimus, quanto fruimur Deo, vel per speculum vel in ænigmate. III, 51. Vita nostra modo spes est, postea æternitas erit. IV, 1372. Vita sequatur, quo spes præcedit. IV, 1774. Vita vitæ mortalis, spes est vitæ immortalis. IV, 1369. Vita temporalis est in fide, vita æterna erit in specie. III, 1727. Ibi videbimus quod credimus. VI, 545. Visio Dei. V, 34, 712. Visio Dei in forma Dei. III, 1572, 1573.

Vita æterna, quæ. VII, 193. Vita æterna nulla alia esse potest præter regnum Dei. X, 117, 118, 715. Vitam beatam non esse in lætitia sensibilium, satis exploratum est. II, 65. Vita æterna, ipse Deus est. V, 1396. Vita æterna cum Deo, de Deo et in Deo vivimus. V, 662. Vita æterna Christus. X, 175. Vita beata erit de Verbo sine verbo. V, 925. Vita æterna est totum præmium, cujus promissione gaudemus; etque ipsa cognitio veritatis. I, 1531. Vita æterna, veritatis contemplatio. V, 1653. Vita animæ beatæ, veritas. VII, 240. Vitæ æternæ felicitas. V, 133, 813, 1090; 631, 660, 686. Pretium. V, 707, 1518. Rona. V, 707, 711. Vita æterna Sanctorum. VI, 342, 343, 347. Sanctorum exaltatio, vita æterna est. IV, 1989. Vitæ æternæ laus. III, 1647. In vita æterna nihil latebit proximum in proximo. II, 518. Inest in quiete patriæ non desidiosa segnitia, sed quedam ineffabilis tranquillitas actionis otiose. II, 212. In vita æterna nec operosa erit actio, nec requies desidiosa. VI, 343. Tunc caritatis sine fine quietum opus erit, laudare quod amat, amare quod laudat. II, 566. In vita æterna nec fastidium, nec fames erit. III, 4403. Sed justitiæ pacis, et gaudii perfectio. X, 632. *Vide* Perfectio. In altera vita satiabitur in bonis desiderium iustorum. III, 1806. In futura vita nullum erit peccatum, nec ullus oam aliqua peccati cupiditate conflictus. X, 600. Nulla erit concupiscentia cum qua certare, et cui non consentire jubeamur. X, 153.

Vita beata non est, nisi æterna sit. V, 1402. Cui non datur semper vivere, quid prodest bene vivere? III, 1720. In altera vita mortem nec natura sollicite cavet, nec ignavia turpiter timet, nec sapientia foriter sustinet. II, 484. In justis perficitur post hanc vitam, quod in hac vita plus diligunt. III, 168. Similiter et in injustis. III, 168. Vitæ æternæ dies, unus dies est sine occasu. IV, 202. Dierum longitudo, vita æterna. IV, 1169. Vita hominis longissima nihil est ad æternitatem Dei comparata. IV, 1176. Vita æterna in requie ante resurrectionem. III, 1614. Vitam æternam simul accepturi sunt homines. III, 1751, 1752. Vitæ æternæ salus omnibus simul in fine reddetur. IV, 412. Qui prior ad stadii terminum venerit, exspectat ut cum posteriore coronetur. IV 441.

Vita aeterna gratia nuncupatur. II, 881. Vita aeterna, gratia pro gratia. X, 805. Redditur tamen tamquam debita. III, 1400, 1401. Vita aeterna laboris merces. V, 422. Denarius quem singuli accipiunt. III, 1812. Sicut merito peccati tamquam stipendium redditur mors, ita merito justitiae tamquam stipendium vita aeterna. H, 881. Vita aeterna merces est, et tamen gratia. VI, 282. Quomodo et merces sit et gratia. X, 892, 942. Vita aeterna nuncupatur gratia, non quia non meritis datur, sed quia data sunt et ipsa merita. II, 881. Vita aeterna justitiae quidem stipendium est, sed tibi gratia est, cui gratia est et ipsa justitia. II, 881. Vita beata omnium est communis possessio. V, 1401. Vita aeterna par omnibus, sed non par honor. V, 1507. Vita aeterna beati omnes aequales erunt, etsi non in aequali claritate. V, 533. In vita aeterna diversa erit gloria pro diversitate meritorum. III, 1812. Quod habebunt singuli, commune erit omnibus. III, 1812. Invidia non erit. III, 1812. Vitae hujus tempore similes apparent boni et mali, vita honorum in radice abscondita est, sed aestas discernet. IV, 1947. Vita praesens quadragenario numero significatur, vita futura quinqueagenario. IV, 1463.

Vita beatae viae lauit philosophos, lateret et nos, nisi ipsa ad nos venisset. V, 814. Ad vitam aeternam nemo perveniet, nisi renascatur in Christo. X, 121, 122. Praeter baptismum et participationem Dominicae mensae non pervenit quisquam ad vitam aeternam. X, 128. Vita aeterna, fructus Eucharistiae. III, 1615. Parvuli qui carnem Christi non manducaverunt, vitam aeternam non consequentur; ex Innoc. II, 783, 826. Vita aeterna et caritas, munus hereditatis filiorum promissionis. III, 566. Hyacinthinis pellicibus significatur. III, 638. De vita aeterna nemo securus in hac vita. X, 1031. A vita aeterna hominem nisi peccata non separant. X, 129, 141. Pravorum morum fluitibus homines a Patria reperiuntur. III, 25. Occulto judicio Dei fit, ut ex rudiioribus et simplicioribus plures ad vitam aeternam perveniant, quam ex doctis. II, 744. Vitae aeternae arra, Spiritus sanctus. V, 1675. Vita nostra futura jam in Christo capite nostro completa est. VIII, 249. Vitam nostram futuram jam in Christo completam ita spe certa meditatutur apostolus, tamquam jam adsit. VIII, 249, 250. Vita aeterna a solo Deo dari potest. VII, 195, 194. A diis frustra petitur. VII, 175, 185, 187, 189.

Vitalis homo in Carthaginensi eruditus ecclesia. II, 970. Docet fidei initium non esse donum Dei. II, 978. Quomodo eum ad rectam fidem adducere conatur August. II, 978. Vitalis hoc solo reprehenditur, quod initium fidei velit non esse donum Dei, sed nos ex nobis habere. II, 989. Caetera religiose vitae bona Deum per gratiam suam jam ex fide petentibus, quaerentibus, pulsantibus donare consentit. II, 989. In eoque ipsi et Augustino communis est contra Pelagianos conflictus. II, 988. Vitalem non credit Augustinus haereticum Pelagianum. II, 987.

Vitiosi bene viventibus insulant. IV, 1151, 1152. Vitium dicitur quod est contra naturam. I, 610, 1290. Vitium naturae inest, sed vitium natura non est. X, 370. Vitia substantiarum atque naturarum substantias atque naturas esse dicunt Manichaei. X, 1083. Et putavit Manichaeus. X, 1453. Vitium non est natura. X, 1159. Non est natura nec substantia. X, 1535, 1537. Sed contra naturam. X, 1124. Sed naturae inimicum. V, 986. Vitium non ita contra naturam est, ut naturae deleat etiam extrema vestigia. VII, 639. Vitium naturam bonam testatur. VII, 349, 350, 351, 352. Vitium non potest esse nisi in natura creata. VII, 418, 421. In vitio nihil aliud displicet, nisi quia detrahit vel minuit, quod in natura placet. X, 745. Vitium contrarium est Deo. VII, 330. Vitium esse, et non nocere, non potest. VII, 351, 355. Vitium quomodo nocet naturae. VII, 351. Vitium est qualitas secundum quam malus est animus. X, 291. Vitia corporibus innata quaedam et per curam sublata. X, 1315.

Vitiorum causam prodire ex carne, sentire videntur Platonicus. VII, 405. An diabolus, qui carnem non habet, sit a vitiosis immunitus. VII, 405, 406. Vitium bonitatis, natura est peccatis. X, 408. Vitia animorum, naturalium sunt privationes bonorum. VI, 236. Vitia etiam animi, non tamen omnia, carni tribuenda. VII, 405, 406. Carni adscribuntur. VII, 405, 406. Vitium animi est defectus inter intelligibilia non numerandus. VIII, 96. Vitiorum nostrorum Deus non est auctor, bene tamen ordinatur. III, 229. Vitia congenita non tribuenda officio Dei, sed judicio. X, 1427. Vitium animae nihil est aliud quam peccatum et poena peccati. III, 141. Vitiorum naturalium causa, peccatum originale. X, 1429. Vitium quod omnia naturalia bona contenebrat et infirmat, ex peccato originali contractum est. X, 249. Vitium originis est tamquam valetudo mala. X, 855. Vitium originale est in semine. X, 835, 834. Vitium propagat vitium. X, 1167. Diabolus auctor vitiorum, non sinceretur naturam rationalem vitare, nisi esset originale peccatum. X, 1421.

Vitia nostra non divino operi, sed humanae voluntati, iustaeque illius vindictae tribuenda. X, 266. Vitiorum origo est a voluntate hominis. III, 605. Primum vitium animae rationalis, est voluntas ea faciendi, quae vetat summa veritas. III, 138. Vitium est fruendis uti, et utendis frui. VI, 49. Vitium creaturae rationalis, aversio ejus ab incommutabili bono. II, 561, 571. Vitium, fomes quidam et quasi radix peccati. II, 737.

Vitiorum tria genera detestanda ac vitanda Apostolus posuit. II, 91. Vitiorum tria genera, voluptas carnis, superbia et curiositas, omnia peccata concludunt. IV, 115. De tribus vitiosis singillatim. III, 154. Vitiorum tria haec genera, in psalmis significantur per pecora campi, volucres caeli, et pisces maris. IV, 118. Hinc etiam tripertita est tentatio Christi. IV, 116. Vitia quae in membris habitant, appellantur membra. VI, 370. Vitiorum jussa contraria. V, 826. Vitiorum contraria subintentionem quam grave jugum. V, 807. Vitia contrariis servire difficilius quam Christo. V, 526. Nomina quae vitia proprie significant, ad virtutes significandas plerumque usurpantur. VIII, 410. Vitia nonnullorum saepe indicia sunt virtutum, quibus apti sint, si praecipit excolantur. VIII, 444. Vitia quaedam sunt virtutibus aperte contraria, quaedam eis specie fallaci similia. II, 735. Vitia virtutibus affinia. X, 748. Ex ipsis vitiosis admonemur ad tendendum ad Deum. III, 154. Vitia plura sunt virtutibus. II, 738. Vitia non sunt connexa. II, 735; IX, 472. Non sunt paria. II, 738, 739. Vitia esse paria Stoici dixerunt, negarunt Catholici. II, 754. Nemo, quamvis sanctus, sine vitio in hac vita. IX, 58, 63.

Vitia carnis constanter debellanda. VI, 570. Pugnandi cum vitiosis necessitas. X, 690, 691, 692, 695. Pugna haec quam dura et difficilis. X, 696. Vitia mortua quidem in baptisate per remissionem omnium peccatorum, sed eorum nos curare debemus quodam modo sepulturam. X, 696. Cum vitiosis mortuis debet homo confingere. X, 696. Vitiosa naturalia in paradiso exortura fuisse sequitur ex dogmate Pelagianorum. X, 1419. Certamen cum vitiosis interioribus, et corpus mortis hujus, in paradiso non fuisset. X, 1092, 1093. In quanto certamine cum vitiosis interioribus constituti sint sancti, propter corpus quod aggravat animam. X, 1092. Post pristinam ruinam tam gravem certare nos prius cum vitiosis voluit Deus, ut in aeterna postea cum illo pace regnemus. X, 1535. Pugna cum vitiosis, medium ad obtinendam justificationem. X, 699, 690, 692. In persequendis vitiosis et delictis quis modus tenendus. IX, 527. Vitium aliquando vitio tollitur. II, 738. In potestate nostra fuit ne vitia acciderent, non item ut sanentur. X, 206. Profecto nisi Deus adsit, nemo est idoneus certare cum vitiosis. X, 1535. In hoc agone magis nos Deus voluit orationibus certare, quam viribus, quare. X, 1535. Vitia animae, gratia Christi medicante curantur. X, 802. Indignus est a vitiosis quam ab homine vincit. III, 160. Ab homine vinci non potest, qui vitia sua vicerit. III, 160. Vitium noli propter hominem diligere, nec propter vitium odisse hominem. V, 325. Vitia in filiis, in amicis, in servis, in omnibus notis non diligantur. VI, 705. Vita aliena orbis terrarum non obsunt, si non obsunt Donatistis, qui sunt in eorum communione. IX, 500, 501. Prior corrumpitur vitio suo, cuius vitio alius corrumpi potest. I, 1290. Vitium vel stultitia tenebris comparatur. II, 737. Cum vitiosis bellum gerendum. VII, 730. Vitiosis non imperator sine conflictu. VII, 657. Vitia facilius vincuntur, quae consuetudine non roborata sunt. VII, 730. Vitia quomodo vincuntur. VII, 731. Vitia non veraciter vincuntur, nisi vere delectatione justitiae. VII, 730. Nisi summi boni desiderio. VII, 789. Vitia cum vincuntur, et non ex amore Dei, aliis vitiosis occultis vincuntur. VII, 750. Vitia quibus pecora et arbores aliaque irrationalia et insensibilia corrumpuntur, ad decorem universi conferunt. VII, 531.

Vitis lignum nullis agricolarum usibus prodest. III, 1842. Vitem ferunt Liberum patrem ostendisse hospitii suo in Attica terra. VII, 589.

Vitro fragiliores sumus. V, 636.

Vitulus aureus cur minutatim concisus, in aquam sparsus, et potus populo datus. VIII, 402.

Vitumnus deus. VII, 195.

Vituperatio peccatorum ad Dei laudem pertinet. I, 1289.

Vivificat anima aliter corpus animale, aliter spiritale. II, 946.

Vlammatis, Bethel et Luza, eadem civitas. III, 577.

Ulciscendi libido vitiosa. IV, 1433. Vide Vindicta.

Uluze. IX, 232.

Ulyssis socii in bestias mutati. VII, 575, 574. Quomodo. VII, 575, 576.

Umbra quid sit. III, 235. Umbra constat lumine et corpore. IV, 826. Umbra vitam istam significat. IV, 1863, 1864. Umbra Spiritus sancti intelligitur defensaculum ab aetu concupiscentiarum. IV, 826.

Unanimes fluit locus sanctus Domini. IV, 815.
 Unctio iacentibus virgulis scripte. VII, 604.
 Unctio. Unctus cum auditur Christus intelligendus. IV, 503. Unctio antequam esset, quomodo Christi dicti sunt antiqui patres. IV, 1593. Unctio sacra ad regiam et sacerdotalem personam maxime pertinebat. I, 627. Uncti etiam aliquando Prophetæ. I, 627. Non unguebantur reges et sacerdotes, nisi in illo regno ubi Christus prophetabatur. IV, 503. Unctio tunc ad omnes Christianos pertinet, prioribus temporibus ad duas solas personas regis et sacerdotis pertinebat. IV, 200. Unctio lapidis a Jacob, figura Christi. IV, 510. Unctum caput nostrum Christus, et corpus ejus nos ipsi. IV, 200. Unctio spiritalis, unctio visibilis. III, 2000. Unctio quomodo docet nos de omnibus. III, 2004. Unctio sacramentum, unctio invisibilis, Spiritus sanctus. III, 2004. Unguimus modo in sacramento, et sacramento ipso præfiguratur quidam quod futuri sumus. IV, 200. Unguere caput ad lætitiã pertinet. III, 1298.
 Unguentum quo perfusus est Dominus a muliere, quid figurat. IV, 171. Unguentum pisticum, iustitia ex fide. III, 1760. Unguenta ex carnibus animalium. I, 1562.
 Udenarius. V, 353, 317. Udenario numero transgressio significatur. III, 633, 1336. Et peccatum. III, 1077; VII, 465.
 Unicornis aliquando superbiã, aliquando exaltationem unitatis significat. IV, 1178. Unicornes, superbi. IV, 176. Item ii, quorum firma spes in unum Deum. IV, 1006.
 Unigenitus et primogenitus in quo differunt. III, 2077. Unigenitus Dei ante sæcula. III, 338. Quomodo unigenitus Dei est Verbum Patris. III, 227.
 Unionem in Deo absque ulla existentia aut proprietate Priscillianus asserit. VIII, 667.
 Unio Christi cum Ecclesia, et Ecclesiæ cum Christo. IV, 648, 748, 749. Unio inter fideles commendatur ex unione inter membra Christi. III, 1643.
 Unitas, omnis pulchritudinis forma. II, 85. Unitas non nisi mente conspicitur. III, 149. Unitatem appetit omnis natura. I, 1191. Unitas Christi et membrorum. V, 755. Unus Christus est caput et membra. IV, 629. *Vide* Christus. Unitas Ecclesiæ. V, 693, 763, 1225, 1251, 1232, 1236. Unitas est Ecclesia. IV, 1509. *Vide* Ecclesia. Unitatis securitas nulla est nisi ex promissis Dei Ecclesiæ declarata. IX, 104. Deus in cathedra unitatis doctrinam posuit veritatis. II, 403. Unitatem hæretici pro honore suo dividunt. III, 2028. Unitatis bonum. IX, 138, 139. Unitas Spiritus et caritas maximum omnium bonorum. II, 811. Pax et unitas est magna virtus pietatis. VI, 308. Unitatis vinculum fortissimum caritas. VI, 137. Unitas amanda est. III, 1618. Unitas spiritus in vinculo pacis studiose conservanda. IX, 84, 87. Honor proprius contemnatur, ut Ecclesiæ unitas servetur. V, 96.
 Unitatis et pacis bono omnia toleranda. IX, 211. A malis quisque seceruere se debet corde, non corpore. VI, 180. Spiritu sancto vacuatur, qui ab unitate separantur. IX, 401. Qui deseruerit unitatem, violat caritatem. V, 350. Christus nobis imperavit congregationem, sibi servavit separationem. II, 951. Unitas Christiana regnorum divisione non dividitur. IX, 417. Unitati Ecclesiæ corde impõnitenti resistere, blasphemia est irremissibilis. V, 465. Unitatis caritas, et erratum, et multitudinem peccatorum cooperit. IX, 177, 178. Admissos in Ecclesiam sine baptismo de hæresis venientes, propter unitatem ad veniam pertinere præsumpsit Cyprianus. IX, 178. Quod valet ad mundanda sacrilegia gentium recte perceptum sacramentum baptismatis, hoc valet ad mundanda sacrilegia schismaticorum et hæreticorum, caritas unitatis. IX, 478. Fidentissime asserit Cyprianus, eos qui sunt extra unitatem, etiamsi pro Christi nomine moriantur, occidi posse, non posse coronari. II, 410. Tantum valet sive ad dolenda, sive ad confirmanda peccata, vel custodia vel violata caritas unitatis. II, 410. Unitatem scindi quomodo mater caritas dolet. III, 1992. Quantum tribuerint unitatis vinculo Cyprianus, etc. IX, 178. Unitas quantum amanda pro ipsum Carthaginense conc. declarat. IX, 211. Homines erunt plene perfectæque unum, cum perventum fuerit ad eum finem, ut sit Deus omnia in omnibus. II, 1043. Unitatis perfectio in Beatis. VI, 387. *Vide* Concordia. Unitatis commendatio. IV, 1919. Unitas commendatur in creatione rerum, et in Christi ortu. V, 1233. In inconsultis Christi veste. V, 1222. Unitas Legis, Prophetiæ et Evangelii. V, 491, 493. Avaritia amat unitatem, sed in quibus amanda non est. IV, 431.

Unum sine aliqua adjunctione non invenitur in Scripturis, nisi de iis quæ unius substantiæ sunt. II, 1048, 1049. Ubi de duobus aut pluribus dicitur, unum sunt, nec additum quid unum sint, unius esse substantiæ intelliguntur. VIII, 788, 783, 923. In Scripturis aliquid unum de diversis naturis invenitur, sed additur vel subauditur quid unum. II, 1019. Nihil est esse quam unum esse. I, 1348. Simplicita per se sunt, quia unum sunt. I, 1348. Quidquid unum est,

a Verbo Dei unum est. III, 131. Summe unum, est principium omnis formæ. III, 234. Unum aliquando dicitur quod constat ex pluribus. IV, 1961. Unum necessarium. V, 617, 1188. Unum aliquid quod tendamus, quando in hujus sæculi multitudine laboramus. V, 613, 614. In ipsa multitudine non delectat nisi unum. V, 614.

Universitas rebus inter se similibus constat. III, 243. Universitatis indicium, numerus septenarius. IV, 1592.

Universi pulchritudo unde. VIII, 534, 590, 591. Universi pulchritudo ab unitate, a qua nominatur. I, 979; III, 189. Universi pulchritudo ex contrariorum oppositione componitur. VII, 332. Ex noxiarum rerum varietate. VII, 333. Et ex vitis, quibus irrationabilia et insensibilia corrumpuntur. VII, 331. Ad decorem universi faciunt etiam indecora suum in locum redacta. I, 999. Ex beatitudine non peccantium, et miseria peccantium, resultat perfectio universi. I, 1284. Successionis ordo in universo quare nos non delectat. VII, 352. Universi pulchritudo sapientiam Dei alte commendat. VIII, 591.

Vocabulorum occasio. I, 1014. Non vocabulorum opificem, sed rerum inquisitorem decet esse sapientem. I, 852. Non sunt contemnenda vetusta vocabula, nec facile a consuetudine recedendum, nisi quæ rationi adversatur. I, 1106.

Vocatio hominum ex profunda Dei ordinatione. VI, 73, 74. Vocationis prædicatione occulta. VI, 89. Vocantur omnes a Domino. V, 849. Multi vocati non veniunt, nemo venit nisi vocatus. III, 2078, 2077. Vocatio Dei duplex. X, 792, 924, 983, 984. Vocati alii sunt non secundum propositum, alii secundum propositum. II, 825. Vocatio secundum propositum non omnium est qui vocantur, sed tantum electorum. I, 623; III, 2061. *Retr.*, X, 963. Secundum propositum vocati soli prædestinati. X, 586, 929. Qui non perseverant, non vocati sunt secundum propositum. II, 639. Vocati non omnes, sed ex omnibus et Judæis et Gentibus. VI, 121. Secundum cuius propositum vocatur electi. X, 586. Vocatio et lotum religiosi hominis opus ex Deo est. X, 383. Vocatio Dei ante meritum bonum. VI, 73. Vocatio non est meritum, sed gratiæ Dei. IV, 89. Vocatio ad gloriam non pro meritis hominum, sed pro misericordia Dei. III, 648. Vocatus sic dicentes quia coluerunt Deum, refellunt. V, 863. Vocatio electorum propria, non quia crediderunt, sed ut credant. X, 985, 986. Qui secundum propositum vocatur, non potest dicere, Credidi, ut sic vocarer: prævenit quippe eum misericordia Dei, quia sic vocatus est ut crederet. X, 985. Vocatur misericordia Dei, ut credamus, et creditibus præstat, ut bene operemur. III, 2061, 2062. *Retr.* Vocatio an sit effectrix bonæ voluntatis. VI, 118. Ex vocatione secundum propositum omnes gratiæ oriuntur. X, 963. Vocatio congrua. VI, 118. Vocatio peculiaris. VII, 39. Vocatio nostra fit prædicatione penitentiae. IV, 1963. Vocationi Dei consentire vel ab ea dissentire, propriæ est voluntatis. X, 240, 241. Vocationi Dei quomodo respondeatur. IV, 1308. Vocatus procrastinare non debere. V, 553. De vocatione sua nullum hominum genus desperet. V, 1396. Vocati sunt primum piscatores ac idiotæ, et orator, Senator, Imperator dilati; cur. V, 236.

Vocanti lex, iniqua. VII, 105.

Volatilia non innumerio dicuntur ex aquis creata. III, 262. In prima casualium rationum conditione volatilia ex aquis producta. III, 393. Quod Adam volatilibus et non piscibus nomina imposuerit, propter aliquam significationem factum est. III, 400, 401. Volatile pennatum quid. III, 259. Volatilia quadrupedia, quæ. VIII, 817, 818. *Retr.* Volatilia, spiritalia corda. IV, 1361.

Volumna dea. VII, 128. Volumnus deus. VII, 128.

Volens a cogente liber est. VIII, 104.

Voluntas quid sit. I, 609; VIII, 93, 94, *Not.* 3, 104; X, 1476, 1478, 1479. Et unde dicitur. X, 251. Voluntas an irrationalibus conveniat. VII, 151. Voluntas sua cuique notissima. VIII, 105. Voluntas nonnulla omnium, singulis notæ sunt. VIII, 1017. Voluntas motus spontaneus est. VI, 15. Voluntas proprie non est nisi in bonis. III, 1303. Non possumus nolle beatitudinem. II, 660. Voluntas unde secundum Julianum. X, 1489, 1494, 1495. Unde secundum Augustinum. X, 1489, 1495. Voluntas unde non moveatur seu unde non velit. X, 167. Voluntas sub necessitate esse noluerunt Stoici. VII, 152. Voluntas ideo mutabilis, quia ex nihilo. VII, 467. Voluntas in hos vel illos affectus mutatur, pro varietate rerum quæ appetuntur aut fugiuntur. VII, 409.

Velle in potestate est hominis. VI, 107. Voluntas ideo libera est, quia est in nostra potestate. I, 1273. Nihil tant in nostra potestate, quam ipsa voluntas. I, 620, 1275. Voluntas non esset, nisi esset in nostra potestate. I, 1273. Voluntas ipsa est, quæ et peccatur, et recte vivitur. 506 Nulla re mens fit serva libidinis, nisi propria voluntate. I, 1272. Voluntas in tantum libera est, in quantum libe-

rata est; et in tantum appellatur voluntas. I, 609. Voluntas tanto liberior, quanto sanior; tanto autem sanior, quanto divinae gratiae subiectior. II, 676, 677. Voluntas humana non libera dicenda est, quamvis est vincens et vincens cupiditatibus subdita. II, 385. Leges, laudes, exhortationes, supplicia, etc., labefaciuntur, nihilque in eis omnino iustitiae est, nisi voluntas sit causa peccandi. II, 1061.

Voluntas omnis aut bona, quae iustitiam diligit, aut mala, quae non diligit; nulla in medio consistit. X, 169. Voluntas semper est libera, sed non semper est bona. X, 890. Voluntas bona, et voluntas mala, unde secundum Machiæum. X, 1115. Voluntas bona et mala, voluntatis item possibilitas, an adscribenda naturæ. X, 1499. Voluntatis malæ origo. X, 370, 464. Omnis potestas a Deo, sed non omnis voluntas. X, 235. Dum inquit Julianus unde mala existerit voluntas, injustam naturæ damnationem affirmat. X, 1497.

Voluntas mala a Deo non est. VII, 151. Voluntatis duritia an sit de divina pœna. VI, 119. Voluntas sine investigatione spiritus mali potest esse mala. VI, 622. Voluntatis malæ non est causa efficiens, sed deficiens. VII, 335, 336, 356. Voluntas mala est defectus potius ab opere Dei ad sua opera, quam ullum opus. VII, 418. Voluntas mala malum opus præcedit. VII, 420, 421, 422. Voluntas mala ex homine qui bonus creatus fuerat, orta est. X, 1478, 1480. Voluntatem malam quare homo possit habere. X, 1479. Voluntas efficitur mala, cum se, relicto superiore, ad inferiora convertit. VII, 351, 355. Voluntas mala est contra naturam. VII, 151. Est testimonium naturæ bonæ. VII, 352. Voluntatem malam nisi non habent sancti, ut nec habere possint. X, 1498. Voluntas solo libero arbitrio potest declinare a bono; a malo vero non potest sine Dei adiutorio. VII, 467. Voluntas ex se ipsa mala, bona autem moniti ex Deo. X, 169. Bonæ voluntatis auctor Deus, malæ autem ipse peccator. X, 1479.

Voluntas mala non suæ permittenda est libertati. II, 754. Voluntati sanæ commissa est perseverandi vel non perseverandi potestas. X, 958, 959. Voluntas sine gratia non sufficit. X, 889, 892, 899. Non sufficit ad præcepta adimplenda. X, 897. Non sufficit ad iustitiam habendam. X, 155. Voluntas sine gratia non movetur ad bonum. X, 744. Voluntas ad non peccandum non sufficit. II, 766, 775. Voluntatem sine gratia non sufficere ad vitanda peccata, ipsa oratio arguit. X, 236. Voluntatem dum de possibili conatur excusare Julianus, naturam inexcusabilis accusare convincitur. X, 1497. Voluntas humana vires bonorum operum perdit, ipsis latentibus Pelagianis. X, 1145. Voluntas dum bonum non vult, vitium est humanæ voluntatis; dum vult bonum, adjuvatur gratia divina. X, 323. Voluntatis conatus sine Deo nihil est. IV, 208. Voluntas si nihil ageret, Deus non diceretur ejus adiutor. IV, 1839. Voluntas ad opus bonum perficiendum non potest esse libera, nisi Dei munere liberata. VI, 444. Ad habendam iustitiam velle satis est. II, 483. Velle nemo potest nisi admonitus et vocatus, sive intrinsecus, sive extrinsecus. VI, 75. Sine propria voluntate nullo vitæ propriæ potest esse peccatum. X, 147. Sine voluntate nostra non erit in nobis iustitia Dei. V, 922. Sine voluntate bonum operari non possumus. X, 215. Voluntatem propriam licet habeamus; non tamen ex illa, sed ex Dei adiutorio prevenit victoria tentationum. II, 828. Voluntate propria animam sibi bonum esse non posse, sed malum. II, 571. Voluntate sua homo se sanare non potuit. V, 409. Voluntas hominis in paradiso beata, nunc misera. X, 1108. Crementum in voluntate est, ubi natiuitas in voluntate est: nemo ex aqua et Spiritu nascitur, nisi volens; ergo si vult, crescit; si vult, decrescit. III, 1997, 1998. Duæ contrariæ voluntates nonnunquam in homine. I, 759. Voluntas vetus carnalis et nova spiritalis in Augustino. I, 753. Voluntas fortis et integra, voluntas semi saucia, voluntas parte assurgens, et cum alia parte jacente cadens et luctans. I, 758. Voluntatis suæ vires nemo satis cognovit. X, 550. Voluntati animus et caro non obtemperant. VII, 425. Voluntas bona parva et invalida. X, 901. Ex duabus voluntatibus æqualiter affectis quare una malo consentit, altera non consentit. VII, 334. An sit in potestate nostra voluntatem mutare. VIII, 129, 130. Not. 4. Voluntatem mutare an facile homini sit. X, 297. Voluntas bona unde. X, 168, 169. Voluntas bona etiam Angelorum, a Deo est. VII, 356, 418. Bona voluntas a Domino est. X, 568. Non est nisi ex Deo. VI, 247, 248, 625. Voluntas bonæ initium, donum gratiæ. X, 567, 568. Voluntas bona in nobis fit operante Deo. VI, 118. Bona voluntas Dei præcedit bonam voluntatem nostram. IV, 89. Voluntas bona a Deo datur, a Deo excitatur. V, 108. Voluntatem Deus præparat. III, 2061, 2062. Retr. Voluntas quæ est in corde repto, paratur a Domino fide præcedente, qua acceditur ad Deum rectum, et cor fiat rectum. IV, 991. Voluntas sine gratia bona esse

non potest. II, 831. Voluntas bona non redditur nisi per gratiam. X, 1497. Voluntas bonæ libertati redditur per gratiam. X, 1185. Voluntatem justam nemo potest habere, nisi gratulam de super accepit gratiam. X, 554. Voluntas servandi præcepta, munus gratiæ. X, 314. Voluntas adjuvatur et oritur impartito spiritu gratiæ. X, 212. Ut voluntas bona in iustis et peccatoribus in spiritu et carne perficiatur oramus. III, 1279. Velle Deus operatur in nobis. VI, 75. Voluntates bonas in cordibus hominum operatur Deus. X, 568, 1146, 1453. Mirabilis potestate operatur. X, 573. Deus parat et convertit hominum voluntates. X, 991. Deus potest contrarias voluntates convertere, et duritiam cordis auferre. X, 896. Voluntatem hominis convertit Deus occultissima et efficacissima potestate. X, 569. Deus inclinat hominum voluntates quocumque voluerit. X, 990, 991. Occulto instinctu efficacissime ad quod voluerit excitat hominum voluntates. X, 1517. Gratia qua infirmæ voluntati subvenitur, eam indeclinabiliter et insuperabiliter agit. X, 940. Voluntatibus hominum Deus dominatur. X, 906. Voluntas hominum Deus in sua potestate habet. X, 944, 990. Voluntas hominum ita sunt in Dei potestate, ut eas quo voluerit faciat inclinari. X, 905, 906. Deus voluntatis operatur in mentibus hominum, ut volentes ex nolentibus fiant. X, 1208. Volentes ex nolentibus gratia facit. X, 1518, 1519. Exempla Scripturæ quibus probatur Deum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suos. X, 943. Quibus datur gratia, sic volunt, ut impleant præcepta. X, 886. Non volentes neque currentis, etc., quo sensu Pelagius intellexerit. X, 345. Dogma Pelagianum negans Deum operari voluntatem in mentibus hominum. X, 1345. Voluntatem bonam quatenus Deo tribuendam censebant Pelagiani. X, 168. Voluntatem et actionem ab homine esse vult Pelagius. X, 362, 365.

Voluntatem hominis cur Scriptura conveniat. X, 1169. Voluntas quæ præparatur a Domino, non cogitur velle bonum. X, 1117. Quomodo et Deus præparat voluntatem, et homo se ipse præparat. X, 1154, 1155. Velle nostrum ad Deum et ad nos pertinet. VI, 117. Velle et credere quomodo nostrum est. III, 2061, 2062. Retr. Voluntas ad malum captiva rapitur, ad bonum vero liberata suaviter attrahitur. X, 1293, 1296. Deus hominis voluntatem bonam præparat adjuvandum, et adjuvat præparatam. VI, 248. Aliiter Deus præstat ut velimus, aliter præstat quod voluerimus. VI, 117. Gratia nolentem prævenit ut velit, volentem subsequitur ne frustra velit. VI, 248. Voluntas gratiam comitatur, non ducit; sequitur, non præcedit. II, 819. Cum præcesserit bona voluntas nostra quæ vocemur sequitur, perficietur in nobis voluntas Dei. III, 1278. Voluntas ut plena sit, oportet ut sana sit. II, 465. Voluntas sanitas in quo consistat. II, 465.

Voluntas bona quid sit. I, 1254. Quæ sit. VI, 625. Voluntatem bonam non timor, sed caritas habet. IV, 991. Magna voluntas, magna caritas. X, 901. Voluntas bona nihil aliud quam caritas. X, 371. Voluntas non potest dici bona, quæ in aliis vel in se ipsa, non in Domino gloriatur. X, 749. Miserrimus voluntate bona qui caret. I, 1255. Voluntatem bonam pax perfecta sequitur. III, 2006.

Voluntas sufficit tibi opus externum non potest fieri. III, 772, 775. Voluntas bona si nihil habet, totum illi computatur. IV, 1665. In dante Deum respicit voluntatem, non munus. IV, 1664, 1665. Quidquid vis, et non potes, factum Deus computat. IV, 677. Coronat Deus voluntatem, ubi non invenit facultatem. IV, 1351. Deus non annotat facultatem, sed coronat voluntatem. V, 151. Cor quærit Deus, cor inspicit, intus testis est, iudex, approbator, adiutor, coronator; sufficit ut offeras voluntatem. IV, 1746. Non mundatur opere, qui immundus est voluntate. IV, 1526. Ex qualitatibus voluntatum, non ex temporum spatii, sive recte facta, sive peccata metimur. II, 581. Voluntatem bonam sequitur corona, malam sequitur pœna. VIII, 844. Voluntas mala sola peccatum est, etiam si desit effectus. X, 235. Voluntas ipsa puniuntur sive animi supplicio, sive corporis. II, 381. Voluntas bona, multum pendenda. I, 1254. Nihil tam facile est bonæ voluntati, quam ipsi sibi; et hec sufficit Deo. V, 444. Voluntas bona invito eripi non potest. I, 1353. Voluntas bona commendatur. IV, 571.

Voluntas illa dicitur nostra, quæ intelligitur esse propria contra voluntatem Dei. VIII, 687. Velle proprium habere est humanæ infirmitatis. IV, 278. Velle proprium corrigendi ratio. IV, 278. Voluntas Dei regula nostræ. IV, 274. Magna et usitata in hominibus perversitas est, ut cum debeant ipsi vivere secundum voluntatem Dei, Deum velint vivere secundum voluntatem suam. IV, 513.

Voluntas Dei regula est incommutabilis. IV, 1206. Voluntati Dei obtemperandum. V, 1355. Voluntas propria dum superioris voluntati præponitur, in eandem ruinam trahit. III, 384. Voluntatem propriam facit, quisquis a Deo non docetur. IV, 1835. Qui non facit voluntatem Dei, non eam

didicit. IV, 1532. Voluntatum rectitudo unde sumenda. VIII, 902. Voluntas hominum non est recta, nisi ad voluntatem Dei dirigatur. IV, 505, 504. Recto corde sunt, qui hoc volunt, quod Deus vult. IV, 1206. Voluntatem Dei tunc facit homo, quando facit iustitiam quæ ex Deo est. VIII, 790. Voluntas hominis aliquando bona est quæ dissonat, et aliquando mala est quæ consonat bonæ voluntati Dei. VI, 279. Cum voluntas divina humanæ præponitur, homo ab humanis in divina dirigitur. III, 1770. Voluntatem divinam, quæ nostræ præferenda est, quomodo nosse possimus, Augustinus Paulinum interrogat. II, 274. Voluntas Dei in libris S. Scripturæ querenda. III, 38. Voluntas Dei ante Evangelii prædicationem latebat, post patuit. V, 1537. Voluntas Dei, ipsa est lex Dei. IV, 586.

Voluntatem Creatoris nunquam superat creatura. IV, 1464. Voluntas Dei voluntate hominis impediri non potest. X, 1109. Voluntas Dei semper invicta. X, 238. Etsi contra voluntatem Dei faciant infideles, cum Evangelio non credunt, eam tamen non vincunt. X, 238. Deus ita certas temporum leges generibus qualitatibusque rerum attribuit, ut ejus voluntas sit super omnia. III, 348. Non fit aliquid, nisi omnipotens fieri velit; vel sinendo ut fiat, vel ipse faciendo. VI, 276. Necessario futurum est quod Deus vult. III, 350. Voluntas Dei immutabilis. VII, 366, 752, 755. Quomodo dicatur mutari. VII, 366, 752, 753. In voluntatibus nulla bona est, cui non præsit Deus; nulla mala qua bene uti non possit. III, 389, 390. Voluntas Dei fiet in te, etsi non fit a te. V, 380. Quod fit a te, ipse facit in te. V, 380. Non vis bonus implere voluntatem Dei, et de te malo impletur. VI, 661. *Vide* Deus. Voluntatum bonarum adiutor Deus et remunerator, malarum relictor et damnator; utrumque ordinator. VII, 435. Voluntates tantum valent, quantum Deus eas valere voluit atque præcivit. VII, 152. Deus occulto iudicio et justo voluntatem Semei, proprio vitio malam, inclinavit in peccatum quo malediceret David. X, 906. Voluntates omnes, etiam malæ, Deo subjiciuntur, quomodo. VII, 151. Voluntatibus malis bene utitur Deus. VII, 332. In eos exitus quos Deus præcivit justos et bonos, tendunt omnia que videntur adversa voluntati ejus. VII, 752, 753. Quidquid præter suam voluntatem patitur homo, voluntati Dei tantum tribuere debet. VII, 152. Voluntate liberate Deo serviendum. IV, 876, 890, 891.

Voluntas in Christo quomodo duplex. IV, 277, 278, 1206. Voluntaria quædam sunt quæ et necessaria sunt. X, 1489. Voluntaria tunc est bonum, cum Deus operatur in nobis et velle et operari. X, 514. Voluntaria oris, sacrificia laudis, confessione caritatis, non timore necessitatis oblati. IV, 1568.

Voluptas dea. VII, 118, 122.

Voluptas quid. VII, 621. Voluptatis vis quatenus explicatur a Juliano. X, 1440, 1441. Voluptatem suo more ponit pro concupiscentia Julianus. X, 1221. Voluptas paradisi non turpitudinis, sed beatitudinis cogitanda est. X, 1556. Voluptatem præcedit appetitus. VII, 424. Voluptatis pictura. VII, 167. Voluptas aut subditur virtuti, aut præfertur, aut jungitur. VII, 622. Voluptas potest et honesta esse. X, 448. Voluptas vescendi et potandi tolerabilis. X, 773. Quod amplius non delectat, secundum id operemur necesse est. III, 2141. *Vide* Delectatio.

Voluptas et dolor duo incitamenta ad peccandum. V, 1286. Voluptas carnis unum ex tribus generibus vitiorum, quibus peccata omnia concluduntur. IV, 115. Voluptates corporis illecebræ atque escæ malorum. X, 774, 778. Voluptatum temporalium vanitas. V, 839, 861. A voluptate carnis continentiam Deus jubet et dat. I, 796. Voluptatis imbecillitas protrudit nos ad sublimiora. III, 150. Voluptatis regnum. III, 153. Miseria animi voluptatibus dediti. I, 804. Augustini pugna ne voluptatibus sensuum captatur. I, 797. Qui gaudent in mortiferis voluptatibus, esse sine dolorum timore non possunt. III, 432. Quod ad tempus libet, postea pejus dolet; et quod ad tempus salubriter dolet, postea infuita voluptate lætificat. V, 1482. Pœnitendi cum voluptate vicinias. X, 774. Voluptatum carnalium amatores, etsi senes videantur, spinarum radices sunt. IV, 1803. Voluptatis pretio, animam peccando quisque diabolo vendit. III, 2071. Voluptatis immunda sectatores quibus comparati. III, 561. Voluptas sæculi, aqua in puteo. III, 1315. Omnis voluptas pecorum ex terra est. III, 518. Voluptates et sæculi desideria stercorei comparantur. IV, 1474. Voluptatibus superatis cavendum ne succedat cupiditas placendi hominibus. VI, 26. Proficat spiritali salutem, quidquid corporali minuit voluptati. V, 1044.

Volusianus. II, 506. *Not.* 6. VI, 249. *Consul.* IX, 687. Volusianus Augustino proponit quæstiones de incarnationis mysterio. II, 512. Marcellino, piæ ipsius matris rogatum, quotidie invisitur. II, 515. Cum a veri Dei cultu nonnullorum persuasione revocaretur. II, 515, 525. Volusiano respondet Augustinus. II, 514. Volusiano tantum ad ea, quæ

ipse per se quæsierat, respondit Augustinus. II, 525. August. epistolam suam ad Volusianum Marcellino misit. II, 537. Epistola ad eum memoratur. II, 703, 707. Volusiani ingenium et eloquium judicat Augustinus prodesse debere aliis. II, 515.

Volulina dea cui involumenta folliculorum commissa sunt. VII, 118.

Voti excellentia. II, 483, 487. Votum Deo a primis Christianis ad posterum venit. IV, 1729, 1750. Vovere quid debemus. IV, 967. Vovere adversus animam suam, id est in aliqua rerum licitarum et concessarum abstinentia. III, 745. Homo Dei nomine consecratus et Deo votus, in quantum mundo moritur ut Deo vivat, sacrificium est. VII, 283. Nihil Deo gratius possumus offerre, quam ut dicamus ei, *Possidet nos*. IV, 1717. Se ipsum quisque voveat, se ipsum reddat. IV, 1494.

Votum castitatis. V, 730; VI, 454. Virginitatem proposuerat Maria. V, 1096. Voti sancti conscia dixit, *Quomodo fiet istud?* V, 1319. Post emissum castitatis votum damnable est velle nubere. VI, 437. Nuptiæ tales non sunt adulteria, ut quidam putant. VI, 438. Lapsus tamen a voto, adulterio est peior. VI, 439. Voventes castitatem, et non exhibentes, quanta maneat ira Dei. V, 799. Voti fraudati eo major est iniquitas, quod non fuit vovendi necessitas. VI, 439. Votum continentie. V, 1094. Votum continentie mutuo consensu inter conjugatos initum. II, 1012. Vovenda non est continentia a conjugatis, nisi ex consensu communi. II, 487. Votum hujusmodi si ab alterutro præpropere factum fuerit, magis est corrigenda temeritas, quam persolvenda promissio. II, 487. Ad votum continentie vir et mulier parem auctoritatem habent. III, 746. Quod conjugati pari consensu voverunt, perseveranter usque in finem reddere ambo debent. II, 1078. Qui continentiam Deo vovistis, nolite retro respicere. V, 1094. Vota reddere femina non debet prohibente viro, etiamsi ipse antea permiserit. III, 743, 746. Mulier, viro nondum consentiente, continentiam non secundum sanam doctrinam suscepisse dicitur. II, 1078. Ac peccasse cum ei debitum carnis negavit. II, 1078. Vovere potest femina vidua aut libera, non vero sub patre aut viro constituta, nisi hi permittant. III, 743. Votum jejuniandi. II, 147, 150. Votum cæci illuminati, totam vitam se in basilica servitutum. V, 1299. Voventer omnia que offeruntur Deo. II, 637. Votum nostrum maximum sacramento altaris prædicatur. II, 637. Vota in monasteriis nuncupari solita. IV, 1279. Vota quædam omnibus communia, et quædam propria singulorum. IV, 967.

Voti obligatio. III, 744. Vota Deo reddenda. V, 799. Vota persolvenda. II, 486, 487, 1015. Reddendum est quod vovetur. IV, 967, 1038. Vota que sine ulla conditione voventur, nulla conditione rumpenda sunt. VI, 468. Hæc est distinctio in votis, ut se accuset homo, Deum laudet, etc. IV, 798, 1218. Quisquis Deo quid vovet, si respicit retrorsum, malum est. IV, 967, 1038. Nemo præsumat retrorsum suis se reddere quod promisit; qui te hortatur ut voveas, ipse adjuvat ut reddas. IV, 1717. Ex professione hominis est vovere, ex adjutorio Dei vota reddere. IV, 968. Vota sua nunquam reddet, qui de suo se putaverit redditurum. IV, 1730. Non Domino quisquam quidquam rectum voveret, nisi qui ab illo acciperet quod voveret. VII, 530. Impiger sit animus ut voveat et reddat, ne cum se minus idoneum putat ad reddendum, piger sit ad vovendum. IV, 1730. Voto laudabili reddito egregia et singularis quædam gloria tribuenda in coelis. VI, 402.

Vox materia est verborum, verba formatam vocem indicant. III, 257. Vocis et verbi discrimen. V, 1304, 1309. Vox inanis sine verbo. V, 1304. Vocis ministerium propter verbum. V, 1305. Vox deficit crescente verbo. V, 1307. Vox proprie animatorum est. IV, 1809. Vox corporalis auditur, spiritalis autem intelligitur. IV, 85. Vox tota ab omnibus, tota a singulis auditur. II, 518. Vox ad homines sonus est; vox ad Deum affectus est. V, 1093. Vox cordis auditur a Deo. IV, 1662, 1775. Vox fidei in factis est. V, 546, 547. Vox Christi, vox Dei, pax est. IV, 1075. Vox Christi etiam nostra est, et vox nostra etiam ipsius est. IV, 749. Vox Patris in monte audita, et species columbæ visa, sine vivificantis animæ ministerio factæ sunt. II, 746.

Urbanensis, schismatici Donatistæ in quadam Numidia particula. IX, 388.

Urbanus Papa. II, 196

Urbanus episcopus. II, 1019, 1020, 1021.

Urbanus episcopus. II, 644.

Urbanus presbyter Marcellini litteras ad Augustinum attulit. II, 385.

Urbanus Donatus. IX, 511. In domo Urbani Donati habitati Secundi Tigitiani Gestæ. II, 197.

Urbica, honesta vidua. II, 694.

Urbicus, id est Romanus. II, 137. *Not.* (a).

Urbis clades describitur. VII, 18. Et hæc diviniæ miseri-

cordiae triformis. VII, 14, 15. *Vide* Roma.
Uris lux mea Dei interpretatur. VIII, 459
Ursacum. IX, 514. Ursacum divina vindicta perisse clamabant Donatistae. IX, 524, 525, 529.
Ursinus. X, 845.
Ursus vir perfectissimis Rationalis Africae. IX, app. 777.
 Ursi propter exhibendos ludos. V, 205.
 Usiam inter et hypostasim quid differat. VIII, 917. *Ursi* aditibus substantia vocatur. VIII, 917.
Usita. IX, 507, 528, 530.
 Usura peccatum quod excludit a regno Dei. IX, 162, 163.
 Usuræ ipsæ leges et iudices reddi iubent; sed non est quo iudice peccentur. II, 605. Usuræ nomine cur peccata significentur. IV, 910. *Vide*, Foenus. Usura idolatriæ comparata. IX, 506.
 Usus rerum legitimus, quis. III, 221. Usus Christianus temporalium. V, 861. Usus illicitus, abusus potius nominandus est. III, 20. Usus rerum culpandus, non res ipsæ. V, 526. Non usus firmiter, sed libido utentis in culpa est. III, 75.
 Uter. Ab utro appellati sunt Ascitæ hæretici. VIII, 42.
 Uterus Dei Patris, quid. IV, 1458. Uterus Virginis, quoniam thalamus fuit. III, 1979.
Uthina. IX, 218.
Utica urbs Africae. VII, 56. *Utica*. (a); IX, 228. Atroci pestilentia afflicta. VII, 112. Uticensis Massa candida. V, 1417. Uticæ habitus Sermo in basilica Massa candida. IV, 1869. *Uti*. (a).
 Uti quid sit. III, 20; VI, 19; VII, 539; VIII, 981, 983. Uti et frui. V, 958. Uti fruendis, et utendis frui, vitium vocatur. VI, 19. Qui non bene utitur, abuti rectius dici solet. VI, 19. Quibusnam ratio hominis utitur. VI, 20. Ratio hominis utitur primo se ipsa ad intelligendum Deum et eo fruatur, cæteris rationalibus animantibus utitur ad societatem, irrationalibus ad eminentiam. VI, 20. Uti aliqua re non potest, nisi animal quod rationis est particeps. VI, 19. Utendum sic quibusdam bonis, ut ea non diligamus. X, 817. Uti fructibus, quo sensu dicitur. VII, 330. Dementia est, crimen male utentium in re ipsas transferre. V, 328. Res quarum est bonus et malus usus. V, 1417. Tunc quisque habere aliquid dicendum est, quando bene utitur: nam quod iuste non tractat, iure non tenet. etc. V, 327. Sicut malum est male uti bonis; ita bonum est bene uti malis. I, 539. Non prodest bona res non utenti bene. I, 706. Utens superbe et immoderate rebus propriis, a Deo reprobat. V, 306. Quomodo Deus hominem utitur. III, 52. Deus utitur creatura, non fruitur. III, 32. *Vide* Usus.
 Utile quid sit. VI, 19. Utilitas est divina providentia. VI, 19. Utilitas Beneficentiam præcedit. III, 72. Nec utilitas proximi abdicanda est in otio, nec contemplatio Dei in negotio. VII, 617. Utilitas impie viventium nulla est. VII, 649. Aliquando; etiam si nocet, prodesse creditur quod delectat. II, 965.
 Uva dicitur verbum divinum. IV, 409. Uva de spinis quomodo legatur. V, 474, 761.
Vulcanus. IV, 1485. Vulcanum ignem mundi esse volunt. VII, 207. Vulcanus maritus Veneris. VII, 81. Vulcanus cur claudus fingitur. VIII, 374. Vulcanus et Mars ianici. VI, 712. Vulcani templum Athenis. VII, 570.
 Vulgi iudicium plerumque erroneum. VII, 36.
 Vulneratur Dei sagittis male sani, et sanantur bene vulnerati. IV, 1893.
 Vulnus in bono potest accipi in Scriptura. VII, 692. Vulnus sub tegmine medici sanatur, sub tegmine vulperati celatur. IV, 256. Vulnus peccati medicum omnipotentem requirebat. IV, 712. Vulnus amoris. V, 1365.
 Vulpes insidiosos maximeque hæreticos significant. IV, 1049. Reges impios, quos terret virtus aliena, vulpes appellavit Scriptura. IV, 1136. Rex qui neminem hominum timet, non vulpes, sed leo. IV, 1136.
 Vultur Christus appellatur; puli vulturis, filii sponsi. III, 839.
 Vultus Dei, quid. IV, 520.
 Vultum conclusam fuisse quo sensu Scriptura dixerit. X, 454. Vultum in domo Abimelech quomodo conclusit. Deo. X, 721.
 Uxor. Signa uxoris non licebat vivere Abelonis, iis tamen non miscebantur. VIII, 47. Præceptum Domini de uxore relinquenda; non est contrarium veteri Testamento. VIII, 152.
 Uxor marito tanquam domino debet servire. VII, 430. Uxor viro propter Deum serviens, Deo servit. I, 669. Uxor, viri ancilla. V, 1465. Uxor casta. V, 759. Uxor si marito sublegetur, pax recta est; si dominetur, pax perversa. IV, 1860. Uxor viri tanquam capitis sui sequatur obedienter auctoritatem. II, 1080. Uxor siq. consensu mariti continentiam eligere non potest. VI, 480. Uxor in maritum quas sit potestas. VIII, 420. Uxore nolente, conjugii continere licet. IV, 1959. Uxor de rebus terrenis suis nihil agere debet sine mariti arbitrio. II, 1070. Mulier, virum et offendere et scandalizare non debet, etiam bonis operibus. II, 1079, 1080. Uxor si ad indecentem ornatum aliqua dura conditione cogitur, potest habere in superbo cultu cor humile. II, 1081. Uxori de habitu ac vestitu nihil mutandum aut usurpandum præter viri arbitrium. II, 1080. Uxor prudentis et Christiana describitur. I, 772.
 Uxoris dilectio quænam salutem impediatur. VI, 416. Uxor carnaliter diligere, veniale. VII, 745. Uxorem qui affectu carnali sic amat, ut tamen eam Christo non præponat, salvabitur per ignem. VI, 153, 155. Uxoris amor talis, ut propter eam cogitet vir quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori; lignum est et fœnum quod super fundamentum ædificatur. VI, 216. Usus contra naturam execrabilior in uxore, quam in meretrice. VI, 582. Uxoris usus nonnis procreandis causa adhibendus. V, 545. Et nisi liberorum procreandorum causa fiat, est peccatum. V, 88, 154. Uxoris usus est immoderatus, nisi liberorum procreandorum causa fiat. V, 1272. Pro sanctificatione perfecta Deus viro computabit, si ipse, non quod uxor debet exigi, sed reddidit quod debetur uxori. IV, 1959. Uxor scæpe marito Eva. IV, 1209. Quinam habent uxores tanquam non habentes. X, 425. Uxorem qui duxit, vinculis ferreis stringitur. IV, 1959. Tates, comedes consolidae et Episcopi mariti. IV, 1959. Viri ad Ecclesiam confugiunt ut dimittant uxores suas, arctius ibi colligantur. IV, 1959.
 Uxor nonnisi propter fornicationem dimittenda, ut intelligendum. I, 616. Uxorem nullis legibus humanis licet vendere, legibus autem Christi nec dimittere, excepta causa fornicationis. II, 689. Uxor non dimittenda nisi propter adulterium. IV, 1959. Uxor ob fornicationem dimissa, non cessat esse uxor ejus qui dimisit. VI, 457. Uxor dimissa alicui ducere adulterium est. VI, 198. Uxor infidelis quandoam rectissime dimittitur. VI, 210.
 Uxorum pluralitas. X, 419. Cur viro plures aliquando uxores, nunquam autem feminis plures habere viros permixsum. V, 347; X, 419. Unam feminam maritus habere plurimos inhonestum erat. III, 75. Uxores plures ducere olim non prohibuitur. VII, 517. Uxorum multitudo nullam legem prohibita. VIII, 428. Uxorum plurium simul uni viro habendarum illicitabilis erat consuetudo, quare. III, 75. Uxores plures habere tempore veteris Testamenti non erat peccatum, quia neque contra naturam erat; neque contra morem, neque contra præceptum. VI, 393. Uxorum multitudo non culpanda in Sanctis antiquis. VIII, 420. Uxores plures habere cur antiquis licuit. V, 348. Veteres Sancti non ex libidine multis uxoribus utebantur. III, 76. Paucæ pro tempore et pro more gentis suæ, etiam plures uxores casta habebant. V, 545. Intemperantia potest esse major in una uxore habenda, quam in multis. III, 76. Magis probatur homo multarum uxorum fecunditate utens propter aliud, quam unus caræ fruens propter se ipsam. III, 76. Patribus concubum habere multas uxores, ad hoc tantum, ut filios procrearent. V, 347. Uxor sua cuique sufficiat. V, 1064. Uxorem super ducere vetium more Romano. VI, 376. An liceat uxoris voluntate alicui adhibere; ut communes filii nascantur, non audeat Augustinus definire. VI, 285. Uxorem suam alteri tradere, non licet Christiano. VI, 203. Licebat in republica Romana. VI, 205. Catonis exemplum. VI, 203, 388. Cur sicut Israelitæ uxores alienigenas, non ita Christiani easdem infideles iubentur deserere. VI, 462. De uxoris laude viro longe dissimili quasi figuræ velle mæstiam, adulatio est, non consolatio. II, 1074. Cum uxore litigiosa comparatur mala conscientia. IV, 344. Omnis concubina uxor; non autem omnis uxor, concubina. III, 571.
 Uxor Christi, Ecclesia ejus, nos ipsi. IV, 1684.
 Uzalis Africa civitas. V, 1444, 1446. Colonia Utica vicinæ. VII, 768. Uxalis; memoria S. Stephani ab Evodio episcopo constituta. VII, 768. Miracula ibi facta. VII, 768.

X.

Xanthus, alius Asterius, Cretensium rex. VII, 869.
Xantippus Tagosensis episcopus Numidias primatum ad se pertinere contendebat. II, 226. Nuncupatur Xantippus sonex. II, 227.
Xenocrates philosophus, Platonis discipulus. X, 647, 666. Platonem in Academiâ successit. II, 440; VII, 257. Xenocrates Polemonem quomodo converterit. II, 901.
Xenophanes Colophonius physicus. VII, 208. Quo tempore claruit. VII, 582.
Xenophon. II, 1051.
Xerxes Balens septimus rex Assyriorum. VII, 262.
Xystus Romanus episcopus et martyr. I, 647; X, 285.
 Xysti martyris festum. III, 1621. *Vide* Sixtus.

Z.

Zabulch interpretatur habitaculum fortitudinis. IV, 838.

(Vingt-deux.)

Sæctr. Augst. XI:

Zacchaeus ut sycomorum ascendens quid figurat. V, 911. Zacchaeus excipit hospitio Dominum. V, 170. Zacchaeus dimidium dat, dimidium ad reddendas fraudes reservat. V, 112, 243, 649.

Zacharias quid et quo tempore prophetavit. IV, 1467, 1917, 1916; VII, 893.

Zachariae et Mariae eadem fere verba, non eadem incredulitas. V, 1514. Zacharias desperando interrogat, Maria inquirendo. V, 1514. Zachariae os prius clausum, et post apertum quid significet. V, 1528. Zacharias et Elizabeth non sine peccato. X, 162. Quomodo Zacharias et Elizabeth sine quereb in omnibus mandatis Domini. X, 312.

Zama. IX, 232.

Zeb, interpretatur lupus. IV, 1033.

Zeebe interpretatur victima lupi. IV, 1033.

Zebedaei filii antequam humiliarentur, voluerunt exaltari. IV, 1070. Zebedaei filii celsitudinem appetentes, ad viam vocantur. V, 875.

Zelpha os hians interpretatur. VIII, 433. Zelpha figurat praedicatorum, quorum os hians et cor non hians. VIII, 438.

Zelotypia proprie ubi sit. VIII, 142.

Zelus quid. VI, 140; VIII, 142. Zelus Dei quid sit. VIII, 138, 142, 147. Zelus duplici significatione intelligitur, et quantum cadere potest in Deum. VIII, 332. Zelus in bonam et in malam partem accipitur. VII, 677. Zeli Dei nomine intelligitur exactio castitatis, ne anima a Deo suo fornicando disparet. IV, 1914. Zelus Dei, zelus amoris est. IV, 1383. Zelus Dei tota spes salutis nostrae. VIII, 142. Zelo domus Dei flagrare omnes debemus, quomodo. III, 1471, 1472. Zelus impatiens. IV, 1196, 1279. Zelus non secundum scientiam. V, 721. Zelus Dei secundum scientiam quis sit. IV, 81, 1128. Qui zelum habet, Deo, non sibi zelat. IV, 1583. Zelus cur minus videatur congruere Deo, quam praesentia, ira et similia. VI, 141.

Zeno unus ex principibus Stoicorum. VII, 239, 261. Stoicorum princeps. I, 954. Sub Polemonis magisterio condiscipulus Archésil. I, 933. Deum ipsum esse ignem, animam mortalem esse dicebat. I, 933. Nihilque esse praeter hunc sensibilem mundum, nihilque in eo agi sine corpore. I, 933. Zeno in virtute beatitudinem posuit. VIII, 1019. Zenonis definitio de perceptione veri. I, 923. Quaeritur. I, 943. Zenonis sententia in Chrysipsum pervixit. I, 955.

Zenobius. I, 977; II, 63. Zenobius a Dioscoro Magister memoriae appellatur. II, 431. Zenobius Augustino auctor est scribendi operis *de Ordine*. I, 987. Opus illud ipsum nomini dicitur. I, 980. Zenobii congressum et conspectum quaerebat Augustinus. II, 63.

Zenophilus consularis. IX, 386, 426, 512, 513. Gesta apud

Zenophilum Consularem. II, 168, 197; IX, 513. Zenophilus consularis acta citantur. IX, 584.

Zephirinus Papa. II, 196.

Zertense concilium. II, 577.

Ziph, vicus, unde dicti Ziphæi. IV, 619.

Ziphæi, florentes interpretantur. IV, 619.

Ziquensium civitas. IX, 540.

Zizania quid sit. VIII, 547. Zizania ea proprie dicitur, quae nascuntur in similitudine frumentorum. IV, 761. Zizania interiora et exteriora. IX, 163. Zizania ab inimico seminata, quinam. III, 1367. Cur permittatur diabolo supereminare zizania. IX, 163. Zizania sola per vim terrarum, excepta Africa, crevisse contendunt Donatistae, non frumentum. IX, 823. Zizaniarum parabola contra Donatistas. V, 298, 530. Zizania crescere in Ecclesia usque ad messes sinenda. IX, 82. Zizania cum messe per totam mundum iussa sunt crescere. IX, 183. Zizania non colligi, sed tolerari praecipitur. IX, 260. Pro unitatis bono. IX, 583. Inter zizania frumentum Christi gemit. IV, 476. Per tolerantiam zizaniarum, crescit fructus frumentorum. IV, 784. Zizania quaedam in praesentia Dei triticum. IX, 432. Zizania cogita non maculant frumenta. IX, 493. Zizania in Ecclesia fidem aut caritatem non impediunt. IX, 303. Zizania etiam haereses designant. I, 642; IX, 29. Zizania et palaeae in Ecclesia. II, 364.

Zobrennus episcopus. X, 662, 665.

Zonitus episcopus. X, 662, 665.

Zoroaster rex Bactranorum, magicarum artium inventor, quando natus est visisse fertur. VII, 728. Zoroaster a Nino rege Assyriorum bello superatus est. VII, 728.

Zorzi inter et Zoro quid differat. VIII, 1004.

Zosimus Innocentii successor. X, 648. Zosimo Papae de Africano concilio contra Pelagii errorem scriptum est. II, 972. Rescriptum Zosimus, et rescriptum eius ad universos totius orbis episcopos fuit. II, 972. Rescripti hujus exemplum mittit Augustinus ad Optatum. II, 865. Et ad Valentinum ac fratres ejus. II, 972. Zosimus Papa delatitur aliquando a Pelagianis. II, 863. Not. (a). Zosimus Papa benigne excusatur. X, 388, 389. Zosimi iurgatio. X, 574. Zozimus epistolae fragmentum, ubi asserit peccatum originale. II, 863. Zosimus Romanus pontifex Pelagianos damnat. I, 630. Coelestium et Pelagium damnat. X, 575. Julianus Zosimum Romanum pontificem praevicationis accusat. X, 842. Zosimus Papa Augustinum Caesarem mittit negotiorum causa. II, 837.

Zozimus a Tharassa. IX, 143, 232.

Zubedi fundus Hesperii in territorio Fussalensi. VII, 764.

INDEX GENERALIS

IN OMNIA OPERA

QUAE IN APPENDICIBUS AUGUSTINI CONTINENTUR.

— 020 —

A.

Aaron Christi mediatoris tyrum gerit. V, 1804.

Abba, nomen graecum. II, 1161.

Abel iustitiae primatum habuit. III, 2154. Christi et Christianorum tyrum gerebat. VI, 748. Martyrium dedicavit. VI, 1740.

Abibas. VII, 811.

Abilivius Africae Vicarius. IX, 788.

Abraham primo dictus Iham, deinde Abram, demum Abraham. VI, 1311. Cum patre suo idola coluit. III, 2348. De pagano Dei cultor factus est. III, 2274. Astrologiae peritus fuit. III, 2360. Abrahae eloquium. III, 2323. Qui tyrum gerat Dei Patris. V, 1753. Abraham propheta, rex et pater multarum gentium appellatus. III, 2323. Positus est velut imago, ad cuius similitudinem genus humanum reverteretur ad Deum. III, 2324. Ab ipso dicti sunt Hebraei. III, 2323, 2324. Abrahae filii sunt Iudaei secundum carnem, nos secundum fidem. III, 2243. Abrahae fides pluribus laudatur et illustratur. III, 2389; V, 1933. Abraham fidei nominisque Christiani radicem habebat. V, 1743. Natura quidquid legis fuerat observabat. V, 1743. Fides ejus, incredulorum poena; incredulorum perditio, gloria ejus. III, 2360. Abraham cum Jephthe comparatus. III, 2239. Abrahae obedientia in immolatione filii laudatur. V, 1731. Abraham gladio obedientiae filium Juglavit. VI, 1163. Novit de senae suo Christum caeli et terrae Dominum nasciturum. V,

1733. Salvatorem in spe futurae Incarnationis vidit. III, 1539. Trinitatis mysterium intellexit. V, 1748. Ad cum in trium virorum persona majestas incorporata descendit. V, 1744.

Abrahae sinus, ubi sancti expectant felices. I, 1472.

Absida. VII, 833, 843.

Absolutionum eulogiae pro defuncto. VI, 1158.

Abstinentiae duo genera. V, 2112. Abstinentia a vino, carnibus, oleo, balneo. II, 1111; VI, 768, 777. Abstinentibus a vino vel carnibus credere nihil meriti aderescere, Joviniani est. VIII, 1219. Abstinentiae utilitas ac modus. II, 1114; V, 2029.

Abusionum duodecim gradus. VI, 1679.

Abyssus superior. VII, 830. Abyssus peccatoris triplex. VI, 948.

Accidentia mente et cogitatione colligantur. I, 1423. Quid sint. I, 1423. Accidens omne sine subjecto esse non potest. I, 1424. Accidentia alia sunt intra, alia extra, alia intra et extra usiam. I, 1423.

Acedia quid. VI, 1069.

Achar peccatum quatenus aliis contulerit. III, 2334.

Acrabus. IX, 786.

Actionem humanam quae esse debeat intentio. VI, 319. Nihil agit, qui impietati operam navat. X, 1737. Omni actionis bonae forma est caritas. VI, 1256. Bona cum agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur. X, 1787, 1861. Nemo invitus bene facit, etiamsi bene

est quod facit. X, 1873. *Fide Opus.*

Actores. IX, 818, 841.

Adam qualis creatus. VI, 728, 774; X, 1771, 1773. Adam initio Spiritum sanctum accepisse, et peccando amisisse quidam dicunt. III, 2300. Ea ratione moti, quod perfectus factus sit. III, 2300. Spiritum sanctum habere, ultra naturam et perfectionem hominis est. III, 2300. Apertum est quod nunc non habuit Adam. III, 2370. In Adam omnium hominum concreta natura est. X, 1813. Absque omni vitio. X, 1842. Cum libero arbitrio quod si auxiliantem Dominum non desereret, beatitudinem consequi posset. X, 812. Adam quid in beatias potuisset, in Noe ostensum est. V, 1953. Adæ corpus ita factum est, ut dissolvi posset: sed arboris vitæ gustus corruptionem inhibebat. III, 2227. Eos qui Adam mortalem factum sentiunt, fatetur Julianus nulla ratione nisi. X, 1738, 1739. Adam necessitate naturæ, non peccati merito mortuum dicentes, damnantur. X, 1723, 1730. Adam perfecte habuit scientiam humanam. VI, 815. Post pravificationem accepisse scientiam malæ, nec amisisse scientiam boni falso dicitur. X, 1813. Adam positus in mundo dominus, cur legem a Deo accepit. III, 2388. In paradiso fuit ac virgo permansit, quamdiu jejunavit. V, 2026, 2031. Unde primum lapsus sit. VI, 729. Adam et Eva quibus gradibus in peccatum lapsi sint. VI, 1031. Adam spe delectatis, non desiderio corporali peccavit. III, 2382. Idololatriam admisit. III, 2277, 2278. Adam lauro. V, 2051. Adam non ideo malus, quia hominickæ genitor. V, 1740. Adam peccatum sciens Deus, cur eum non revocaverit. V, 1738, 1740. Adæ culpam qui nonnulli excusent. V, 1737. Deo hi injuriam faciunt. V, 1737, 1740. Adæ soli, non Deo aut arbori peccatum ejusque pena imputanda. V, 1738, 1740. Adam si se accusasset, de paradiso non exsulasset. V, 2302.

Adam qualis post lapsum factus. VI, 774; X, 1772, 1773. Adæ peccato maculatum est corpus. III, 2382. Et homines corruptioni subjecti sunt ac morti. III, 2382. Sed hinc lucrum referunt, si legi Dei obediunt. III, 2382. Adæ peccatum totum hominem in deterius commutavit. X, 1785. Nec illi solam, sed et ejus propagandam nocuit. X, 1785. Adam libertatem suam ac nostram vendidit. V, 1911. Genus suum peccato vendidit. III, 2278. In Adam perlitum omnia. X, 1812. Non amissa substantia aut voluntate, sed lumine ac decore virtutum. X, 1812. Adam et Eva eo die creaturæ mortui, quo in eis penaliter facta est necessitas moriendi. VI, 1051. Adam in ipso loco sepultus, ubi fixa est crux Christi. V, 1750.

Adæ mutatio in pejus, et altera fidelium in melius. X, 1878. Adæ primi et secundi comparatio. V, 2031; X, 1888. Adam vel Christum imitari quid sit. VI, 1074, 1057.

Adelfus. IX, 787.

Adeodatus episc. Donat. IX, 828, 831.

Adjutor cornicularis. IX, 816.

Adjutores commentariorum officii Proconsulis. IX, 816.

Adjutor numerorum officii Vicarii. IX, 816.

Adolescens sine obedientia, abusus. VI, 1080.

Adora in Deo Christo hominem, et in homine Deum. I, 1468. Adoratur in terris rex, quasi vicarius Dei. III, 2281.

Adorata Imp. scripta. IX, 778. Adoravit Saraceni ad Alamy. II, 1097. Petrum modo provolutis genibus adorant Imperatores. V, 2123, 2127.

Adscendere ad Deum quid sit. VI, 791. Adscensus tres. VI, 817.

Adscensio Christi est caulis et arrha nostræ. V, 2081, 2082. Glorificatio nostra est. V, 2083. Adscendum post Christum. V, 2082. Scilicet corde. V, 2082. Vitia ipsa scalam nobis faciunt, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082. Cum medico nostro nullum adscendit vitium. V, 2082.

Adsoni Derbensis monasterii abbati præfixa ad Gerbergam reginam epistola adscribit, eique restituendum esse postmodum deprehendimus librum de *mitichristo*. VI, 1129, 1130.

Adventus. III, 844.

Adventus. VI, 1377. *Adventus* Christi quid tribus præstitum. III, 2522. *Adventus* Christi secumbas non fiet latenter ut primus. V, 2064.

Adverbium unde dictum. I, 1402. Quid sit. I, 1403. Adverbiorum variae terminationes. I, 1402, 1404. Significationes. I, 1402.

Adversitas æquanimiter ferenda. V, 1812. Magis timendum, si nullas aut leves patiatur. V, 1813. Adversitati præsidia pacis tempore querenda. X, 1873. Adversitas justorum, æternorum prætia gaudiorum. III, 2430.

Adulationis perniciosa. VI, 1287. Adulationis vitium ita crevit, ut jam augeri non possit. II, 1115. Quis sit adulator. III, 2408. Adulatores, latentes scopuli. V, 1883. Omnes vendunt oleum. V, 2350. Adulatoris blandimentum, oleum peccatoris. V, 2214; IX, 767. Adulationum lingue alligant animas in peccatis. X, 1870.

Adulteri furore excæcantur. V, 1785. Sunt multi. V, 2280. Ab unoquoque debeat corrigi, et post unam et alteram correptionem a suo consortio separari. V, 2289. Ad sacerdotium notitiam deferri. V, 2280. Adulteris nullam fidem esse scintillam. V, 2293. Adulteria divina et humana lege puniuntur. V, 2290. Consuetudo intromissa est, ut adulterium feminae, non viri puniatur. V, 2290. Ac dicant viri ea sibi licere, non feminis. V, 2290. Adulter nisi poenitentia proluxa et uberes elemosynæ subvertent, et a peccato cessaverit, in æternum peribit. V, 2300. Adulteria non excusat longa ab uxore absentia. V, 2305. Adulteri prima tela oculorum, secunda verborum. V, 1706.

Adillitas. IX, 782, 783, 784.

Agritudo animi quid. X, 1874. *Agritudo* quasi inter medicum et morbum, facit ut vincat cui se jungit. V, 1876.

Agyptii præ cæteris vanæ philosophiæ operam dabant. III, 2316. Eorum fabula de mundi origine. III, 2218. *Agyptii* plage. III, 2164, 2183. Quid illis significetur. V, 1781. *Agyptus* in primogenitis juste percussa. V, 1700. *Agyptium* spiritalem quis existuat. V, 1792.

Alimus Proconsul. IX, 780, 781, 782, 784, 827.

Altonis filii. IX, 799.

Alius Paulinus. IX, 780, 781, 782.

Alredi liber de Amicitia in epitemon contractus. VI, 831. Ac de Vita eremitica ad sororem liber. I, 1451.

Æquivocorum varia genera. I, 1416.

Aer quid. VI, 1009.

Ætatis mundi sex. VI, 742, 749. *Ætatis* mundi et humanae vitæ sex. V, 1920. *Vide* Mundus.

Ætatum propro. VIII, 1182. *Æternitas* non corrumpitur nec immutatur. III, 2252. Diversitatem abhorret. III, 2251. Nihil æternum nisi simplex. III, 2251. *Æternitatis* nulla portio est centum annorum spatium. VI, 991. *Æternitatem* cuncta imitantur. VI, 1030. In æternis quibusdam potest aliqua esse distantia, non in ipsa eternitate. X, 1892. *Æternitas* et immutabilitas vera non est, nisi in deitate. X, 1830, 1874. *Æternorum* meditatio mentis coercet instabilitatem. VI, 824. *Æternæ* vitæ felicitas. VI, 820, 829, 825, 828, 861, 862, 966. *Æternorum* punarum gravitas. VI, 831, 905.

Æthiopia situs. III, 2171. *Æthiopiæ* monstrosi homines. VI, 1303, 1304.

Ætiologia, res nimis curiosa, et non nimis necessaria. I, 1411.

Actius in Trinitate æqualitatem dicit gratia. VIII, 40.

Affectio quid sit. I, 1453.

Affectus quatuor anime. VI, 782. Quorsum dati. VI, 815.

Affectus plus quid. VI, 816.

Afflictae anime oratio. VI, 956.

Africa. IX, 784. *Africane* provinciæ. IX, 816. *Africa* tota quid gravi persecutione passa sit. IX, 775. In hac persecutione, præter paucos Catholicos, peccaverunt universi. IX, 776.

Africana Ecclesia inopiam patitur clericorum. IX, 806, 808. Quod decrevit, confirmari non vult; nisi prius consulta Ecclesia transmarina. IX, 800, 807, 809. Carthagenensium Concilium mittit qui eam consulat. IX, 808. Afris propterea lex rebaptizandi. IX, 787. *Africana* synodus adversus Cælestium. X, 1680. *Africana* duo Concilia adversus Pelagianos 10 tom. X, 1685, 1686. Illis Aurelius dux, Augustinus ingentium. X, 1686. *Africani* Concilii an. 417. ad Zosimum perlata. X, 1808. Præmissa ad eum epistola. X, 1808. *Africani* episcopi apud Zosimum questi sunt, quasi Cælestio in omnibus commodaverit fidem. X, 1726. *Africanorum* episcoporum ad Zosimum rescriptum notatur. X, 1751, 1775. Laudatur a Cælestino. X, 1758. Ab aliis. X, 1775. *Africani* Concilii an. 417 constitutionem totus mundus amplexus est. X, 1724, 1837. Hanc quomodo erroris taxet Cassianus. X, 1723, 1808. *Africæ* universale Concilium an. 418 habitum. X, 1728. Cui interfuerunt 224 episcopi. X, 1780. Decreta illius quasi sodis sua propria amplectitur Cælestinus. X, 1757. *Africanum* Concilium Ilenarium (an. 418) Imperatorum mandato ab Aurelio militum episcopis subscribendum. X, 1751. *Africani* episcopi Sardinia exsules. X, 1773, 1176. *Agelastus* dictus est, qui semel tantum in vita risit. III, 2257.

Ager tres est. Del, alter Dominus. V, 2325.

Agessitas. IX, 781, 783.

Agnes cogitanda proponitur, ubi pudicitia tentatur. I, 1400.

Agnus legis figura, cujus veritas Christus in altari crucis oblati. V, 2066.

Agricola Præfocus prætorio. X, 1737.

Agricola Pelagianus. X, 1753.

Ala: duæ quibus in caelum tollimur, duo præcepta caritatis. V, 1745. *Alæ* duæ quibus anime elevantur in caelum, caritas et humilitas. V, 2312.

Albinus episc. in Sardinia exsul. X, 1772.

Albigistinum. VII, 850.
Affinus canis. X, 1906.
Affinus Faustus consul. X, 1705, 1771.
Album corporale, pro libro. II, 1108.
Alchero ascriptus liber de Spiritu et Anima. VI, 779.
Alcuius questiones de Trinitate. VIII, 1172: opusculum de benedictionibus Jacob. III, 2190. Prologus ad Carolum super Categorias. I, 1419.
Althius episc. X, 1790.
Alexandri dictum. VI, 1350.
Alexandria mos. *Vide* Sacerdos.
Albus Cæcilianus. IX, 780, 781, 782.
Alia et *Sjarsa* coss. III, 2178.
Alleluia tacet post conclus in Pascha. V, 2066. *Alleluia*, testatur laudis verbum, quod quadragesima intermittitur. I, 1457.
Altare interius et exterius in templo Salomonis, qui reperitur et in nobis. V, 2169. *Altare* in quo obtulerunt Cyprianus, Carpophorus, etc. IX, 776. *Altare* defendunt diabolici. IX, 805. *Altaria* frægerunt Donatistæ. IX, 804. *Altare* Dei invisibile. X, 1876. *Altare* est cor cuiusque. V, 2170. De altaris consecratione festivitas. V, 2166, 2168.
Aluta scriptus libellus. IX, 778.
Allypius. IX, 816, 837.
Amactus PP. Galliarum. X, 1751.
Amatus Christi discipulus. V, 2127.
Amaritudo. Per amaritudinem inferiorum homo docetur amare meliora. X, 1873.
Amazorum historia. III, 2357.
Ambiguum esse omne verbum. I, 1416. Sed non ambigua explanatione posse explicari. I, 1416. *Ambigui* et *obscuri* discrimen. I, 1415.
Ambrosianus. IX, 787.
Ambitio clericorum rescatur. V, 1801.
Ambrosius. V, 1834; VI, 840, 841. *Confessor*. X, 1725. *Sancitæ* memoriæ episcopus. X, 1686. *Ambrosii* verba in lucam laudantur. X, 1812.
Ambrosio Auperto restituitur liber de Conflictu vitiorum et virtutum. VI, 1091.
Amethystus quos exhibeat. VI, 1230.
Amicitia, magna res et valde rara. VI, 833. *Amicitia* quaeritur, vix invenitur, difficile servatur. VI, 1232. *Amicitia* sacratissima fœdera auctoritate Domini Bethanice consecrantur. I, 1468. *Amicitia* fons et fundamentum. VI, 837. *Origo*, progressus, abusus. VI, 834. *Amicitia* quid sit. VI, 834, 836. *Non* ita plures conficitur ut caritas. VI, 833, 837. *Alia* est carnalis, alia mundialis, alia spiritalis: hæc una vera. VI, 833. *Amicitia* puerilis. VI, 836. *Amicitia* spiritalis qualis sit. VI, 836. *Amicitia* nomen falso assumunt, inter quos est convenientia vitiorum. VI, 833, 836. *Amicitia* inimica potiorum. V, 2245, 2305. *Amicitia* vera hic inchoatur, in celo perficitur. VI, 841. *Amicitia* vera æterna est, nec desinere potest. VI, 833, 837, 839, 1049. *Hanc* nondum novit, qui aliam ab ipsa vult mercedem. VI, 837, 840. *Amicitia*, quidam gradus viciniam perfectioni. VI, 833. *Amicitia* perfectio quatuor gradibus ascenditur. VI, 837. *Amicitia* fructus et commoda. VII, 835.
Amicitia cum amico debeat. VI, 837. *Amicus* mutui amoris et amici custodisse debet. VI, 832. *Amicus* facit animorum conjunctio. V, 1954. *Amicitia* unum facit de pluribus. VI, 832, 836, 837. *Amici* quid sibi impendere debeant. VI, 842. *Ad* amicitiam requiruntur dilectio, affectio, securitas et iocunditas. VI, 839. *Amicitia* lex in petendis et dandis. VI, 841. *Amici* qui deligendi. VI, 837, 841. *In* amicis probanda sunt fides, intentio, discretio, patientia. VI, 840. *In* eis diligendis cavendus amoris impetus præcurrens iudicium. VI, 840. *Amicitia* qui colenda. VI, 841. *Non* recte colitur, a quibus æqualitas non servatur. VI, 841. *Amici* qui corrigendi. VI, 842. *Amicitia* non desunt navi; sed non ideo fugienda. VI, 836. *Amicitia* dissuendæ, non rumpeudæ omnino. VI, 839. *Amicitia* solveudæ causæ. VI, 838, 839.
Amittere. Aliquid ad tempus pro fide amittere, lucrum est facere. III, 2224.
Amor quid sit. VI, 812, 845, 846. *Amor* impudicus non est amor. V, 1768. *Amor* mundi non est amor. VI, 1236. *Caritas* quæ deserit potest, nunquam vera fuit. VI, 1040. *Amanda* non esse, quæ redamare nequeant. VI, 1081. *Id* solum recte diligitur, quod nunquam bene amittitur. X, 1681. *Amare* non licet quod non semper manet. VI, 1084. *Amoris* sufficientia ac varii gradus. VI, 939.
Amoris effectus in nobis. VI, 939. *Amore* anima sese non sentit. VI, 960. *Amor* etiam sensus est. VI, 807. *Amor* vita cordis, ideoque nec vacare potest. VI, 846. *Amor* conjungit absentes. V, 1877. *Amor* impatientis solci pericula ipsa contemnere. VI, 1165.
Amoris multiplex origo. VI, 837. *Amor* mundi, amor peccati, amor Dei. VI, 963. *Amoris* duo rivi, caritas et cupiditas. VI,

843. *Amores* duo duas faciunt civitates. X, 1877. *Vide* 1870. *Amor* amore vincitur. V, 2345. *Amor* bonus et malus amor in uno homine possunt esse. 1870. *Amor* Dei plenus amorem excludit sæculi. V, 1848. *Amor* et timor Dei ad omne opus bonum ducit, et ad omne peccatum amor ac timor mundi. X, 1870. *Dilectionis* ratio diversam facit Verbi Dei participationem. VIII, 1190.

Amor quando ordinatus aut inordinatus. VI, 846. *Solus* ille feliciter amat, qui Deum amat. VI, 847. *Dilectionis* Dei diversi effectus. X, 1893. *Amore* Dei beati efficiuntur. VI, 807. *Amare* Deum, justitia et beatitudo est. VI, 1047. *Quia* nos amet Deus. X, 1767, 1789, 1864. *Impium* est eum non diligere, cui vicem rependere non possumus, etiam cum et diligimus. VI, 1188. *Quod* a Deo nobis per dilectionem præstitum, melius rependi nequit, quam per dilectionem. VI, 939. *Amor* solus est ex anime affectibus, quo conditori suo possit rependere vicem. VI, 807. *Huic* uti incumbat. VI, 807. *Amor* Dei necessario sequitur notitiam ejus. VI, 8-5. *Deus* non verbis tantum, sed corde puro et operibus justis vult diligere. VI, 1036. *Ad* Dei dilectionem duo pertinent, affectus mentis, et effectus operis. I, 1466. *Affectus* mentis qui salutaris mysteriorum meditatione nutritur. I, 1160. *Amor* verus semper conficitur. VI, 860. *Amorem* Dei excitat, nutrit, augeat frequens recordatio beneficiorum ejus. VII, 849. *Inde* excitatur. VI, 792, 961. *Excitatur* nominatim ex intuitu creationis ac redemptionis. VI, 849, 852. *Ex* summa Dei in nos dilectione. VI, 851. *Amor* Dei ad consequendam veniam necessarius. VI, 1121. *Amare* volens Deum, qualem se ei parere debeat. VI, 961. *Amantis* Deum qualis sit animus. VI, 963. *Deum* quis diligit. VI, 1038. *Amoris* puritati quando quid desit. VI, 1120. *Minus* eum amat, qui eum eo aliquid amat, quod non propter illum amat. VI, 880.

Amorem nostrum de corpore trahere quod sit perturbatus, et de animo quod sit sublimis et continuus, falso Julianus dicit. X, 1741. *Amorem* sanctum a natura nobis insinum, ac solis animi viribus, sine sui daumo, persistere Julianus falso dicit. X, 1741. *Amor* Dei non est nisi ex Deo. X, 1741. *Deum* semper diligere tenemur, nec valemus nisi dederit. VI, 879. *Amoris* dono idonei efficiuntur, qui beatitudo perfruamur. VI, 845. *Amoris* Dei flagrantis postulatio. VI, 936. *Amator* Dei amator est sui. X, 1891. *Tractatus* de diligendo Deo maxime ex consideratione beneficiorum ejus conficitur. VI, 847.

Amore venit Deus ad homines, venit in homines, factus est homo. VI, 792, 807, 960. *Amicitia* Christi in quo sita sit, et qui colenda. VI, 1049. *Amor* Christi dulcis et quietus: amor sæculi anxius et perturbatus. VI, 930. *Hi* duo amores non sese in uno capiunt pectore. VI, 930. *Amoris* Christi ardens deprecatio. VI, 928. *Amor* Christi quantum esse debeat. VI, 1037. *Amans* Christi non est, qui plus illo aliquid amat. V, 1881.

Amor Dei et proximi, duplex vinculum quo fit ut Deum plenius capiamus. VI, 846. *Amor* Dei et proximi via ad vitam. VI, 847. *Amandi* Dei ac proximi modus. VI, 849. *Amor* proximi dividitur in innocentiam et beneficentiam, scilicet ut nulli nocens, nec velis nocere, ac beneficia quibus possis. I, 1463. *Defectio* proximi et nocere cavet, et curat benefacere. VI, 1039. *Diligendi* homines, non eorum errores. X, 1839. *Amans* Deum, et se et proximum amat; et contra. VI, 1233.

Quisquis se ipsum, non Deum amat, non se amat: et quisquis Deum, non se ipsum amat, ipse se amat. X, 1893. *Cur*. X, 1895. *Amare* alium non potest, qui ipsum non amat. VI, 845. *Amor* proprius nec sibi sufficit. V, 1828. *Amor* caritatis dives est et omnibus abundans, et erogando crescit. V, 1828. *Amor* proximorum qui doceatur mutuo amore membrorum. V, 1949, 1951. *Amore* caritatis, propriae sunt virtutes alienæ. V, 1950. *Amans* omnes, recte omnibus dominatur. VI, 782. *Amor* proximi aut odium quid in nobis efficiant. VI, 1033. *Amandi* mater, ut boni fiant; boni, ut meliores. V, 1829. *Diligendi* amici in Deo, inimici propter Deum. VI, 1171. *Diligendus* non est peccator ut peccator, sed ut homo. X, 1881. *Modus* amandi amicos et inimicos. V, 2157. *Amore* inimicorum fit caritas integra. V, 1878.

Amor mundi et Dei in uno corde cohabitare non possunt. VI, 1084. *Amare* Deum perfide est, ac solite diligere mundum. VI, 1224. *Christum* ne velimus habere et sæculum. VI, 1188. *Amor* vanitatis, pulvis; amor iniquitatis, sordes. VI, 818. *Amori* sæculi presentis, futuri amor quomodo opponendus. VI, 1105.

Amphilochii Icon. memoratur Sermo de virginitate. VII, 818.

Amnias fraudis ac sacrilegii reus salutem perdidit. V, 1938

Amatius summus Pontifex. X, 1681. *Sedis* Apostolicæ

episcopus, consultus ab Afris. IX, 808. Eisdem rescripsit. IX, 809.

Anastusius Bibliothecarius. VII, 817. Penes Mantuanum s. d. Apostolicæ legatus. VII, 817. Historiam græcam translationis S. Stephani et Sermonem Ami hilochii de virginitate latine vertit. VII, 817, 818. Primum illud opus cum epistola ad Landuleum. VII, 817.

Anaxagora mors singularis. III, 2356.

maximienis sententia de Deo. VI, 888.

Andreas ad crucem securus et gaudens properabat. VI, 883. Ex caritate mortem appetit. VI, 1120. *Audreae* Apostolo ficta apparitio. VIII, 1150.

Angariam dare. IX, 790.

Angeli duo a Lot visi, intelliguntur Pater et Filius unus Deus. VIII, 1104. Angeli nomine Moysi in rubo et Josue stricto gladio visus est Dominus. VII, 1103. De Angelis non admodum evidens nostra scientia. VI, 921. Angelorum, ut Spiritus sancti, præsentiam testificatur Arelat. Synodus. IX, 787. Testes Christus et Angeli ejus adhibentur. IX, 795. Angeli testibus, ut et spectante Deo, causa dicitur agitata. IX, 816. Angeli quid sint. VI, 1010. Angelos bonos nostrique adjutores esse certum est: quales sint, aut quando creati sint, minus certum. VIII, 1177. Angelica natura primo die facta. VI, 740. Creaturarum Dei est principium. III, 2153. Angeli conditi cum adhuc tenebræ aquam, aqua terram absconderet. VIII, 1215. Dominico die creati. V, 2274. Omnes æquales creati. VI, 738. Angeli, animalia. VI, 729. Angelus natura spiritalis. III, 2132. In cælo primum positus. III, 2152. Angelicæ et humanæ scientiæ discrimen. VI, 1010. Angeli quomodo superiores et æquales homini. VI, 830, 870.

Angelicum peccatum cur in Genesi tacitum. VIII, 1176. Cur siue remedio relictum. VIII, 1176. Angeli lapsus qualiter factus sit, ideo tacitus, quia irremediabilis. III, 2153. Ideo irremediabilis, quia in summo honore constitutus, non habuit immutationem ad excellentiorem statum, sed tantum ut in eo confirmaretur. III, 2153. Cum hominis lapsu comparatur. III, 2153. Angelos qui ceciderunt, nunquam reparandos esse. VI, 763. Cur. VI, 763. Non aliud eis fuit incipere jam puniri, quam beatifici boni dilectione destitui. VI, 765. Ignis æternus eis etiam paratus. VI, 765.

Angelis quomodo Christi crux profuerit. VI, 1192. Angeli boni ideo sancti, quod tenuerint arbitrii sanctitatem. VIII, 1218. Semper legunt, eligunt, diligunt Dei voluntatem. VI, 927. Angelorum patria. Christus. V, 1874. Angelorum panis. V, 1997, 2033. Angelorum panis manna dicitur, non quod illo saturarentur, sed quod per eorum ministerium, sicut Lex et cætera, populo præbeatur. III, 2158, 2228. Angelorum ordines. VI, 782. Pro diversis gradibus claritas. VI, 1011. Angeli, licet non judicandi, contraherent in conspectu judicis nostri. V, 2051.

Angelis non convenit creare. X, 1871. Angeli omne animalium genus jussis possunt movere. VI, 740. His corporalibus judicandis ac ministrandis præsent. VI, 797. Miris modis visa sua nostra esse faciunt. VI, 1997. Angelicorum spirituum in humanum potestas. VI, 798. Per ipsos administrari, que in rebus insensibilibus aut in creaturis sensibilibus geruntur. VI, 1010. Angelica ministeria usquequaque sunt diffusa. VI, 800. Ab his ventus excitatur et tranquillatur. VI, 1009. Angelicis officiis omnia mirabilia præstebantur, quæ Deus in populo Israel ostendit. III, 2174. Angelus Israelitarum exterminator expavit futurum Christi mediatoris opus. V, 1804. Angelus forte fuit stella quæ Magos Bethleem perduxit: in quam varias formas sese Angeli hominum causa transformant. III, 2191. Angelicus terror uxorem Pilati propter Christum turbavit. V, 2058. Angeli et homo creditur, qui sub specie negotiatoris visus sit. VII, 851. Angeli lætantur de salute mundi. V, 1886.

Angelorum erga nos officia. VI, 1524. Quomodo orationes nostras Deo offerant. VI, 830. Quam ob causam ad nos veniant. VI, 851. Angeli duo, unus bonus, alter malus, unicuique dicuntur adherere. X, 1818. Angeli custodes nobis et adest et angelus malus. VI, 1354. Angelum Dei unusquisque habet: homo malus bonum repellit, et adsciscit malignum. VI, 1182. Angeli unicuique anime ad custodiam delictus. VI, 836. Angeli custodis belligium. VI, 1119. Angeli custodes vite nostræ. V, 1079. Eorum in nos studia et officia. VI, 883. Angeli pacis suscipiunt justos morientes, et a potestate diaboli eripiunt. VI, 1057. Sanctorum morti assistant, eis auxilium præbent, et ad sinum Abrahæ animas conitantur. I, 1472. Angeli, licet nobis præsto sint, et animas nostras ad cæteros defunctos deferunt. VI, 799. Animas hinc migrantes suscipiunt, et aut in sinu Abrahæ, aut in inferno collocant. VI, 1165, 1183. Justos in cælum tollunt. VI, 1350. Angelorum chorus sanctis morientibus occurrunt, et ad Christum eos perducunt. VI, 1061.

Ad paradisum eos ducunt, ac spiritali cantico delectant. VI, 1035.

Angelus Dei est episcopus, aut presbyter, aut etiam laicus. III, 2420. Angeli Dei vel diaboli sunt, qui Dei vel diaboli faciunt voluntatem. VI, 1071.

Animæ origo occulta et soli Deo cognita. VIII, 1208. De animarum origine dubitatio. X, 1784. Animarum origo exponitur. VI, 809, 814. Animam de substantia Dei esse voluit Manichæi et Priscillianistæ. VIII, 1207. Nec pars est Dei, nec de natura et substantia Dei, sed ex nihilo. V, 2175; VI, 784, 809, 887; VIII, 1207; X, 1718. Animas non fuisse prius quam in corpora mitterentur. V, 2185; X, 1718. An ex traduce sint, necne, incertum. VIII, 1177. Non sunt ex traduce. III, 2229. Ique ex Scriptura evincitur. III, 2229. Non seminantur, sed formato corpore creantur et infunduntur. VIII, 1216. Anima nondum recepta corpus in utero formam humanam recipit. VI, 784. Anima post xvij dies corpori infunditur. VI, 1276. Dei nutu ad corpus venit, non quod pro actis ante carnem moruerit in carne includi. VI, 784. Qui peccatum contrahat. VI, 810. Cur eam dicit Deus sine baptismo morituris. VI, 810. Animæ unius sunt nature. VI, 1025. Cur una sit altera discendi capacior. VI, 1024.

Anima quid sit. VI, 781, 784, 788, 887. 921, 1009. Animæ quædam propria natura, quæ intelligi possit, non possit sentiri. VI, 792. Anima, vis quædam qua corpus vivificatur. VI, 727. In ea unum est quod dicitur rationale, alterum quod irrationale. VI, 727. Animas in uno homine duas non esse, quarum una animalis, altera spiritalis sit. VIII, 1216. Anima sensibilis et rationalis una est. VI, 784, 814. Animæ et spiritus eadem essentia, proprietates diversa. VI, 784. Unde et hæc duo nomina. VI, 784. Anima ut extra corpus habet esse, dicitur spiritus; ut habet in corpore, vocatur anima. VI, 1158. Animæ triplex vis, sensibilis, rationalis, intellectualis. VI, 807. Animæ hominibus cur datus spiritus intellectualis. VI, 766. Animæ simplex substantia. VI, 789. Potentiæ et vires ei diversæ. VI, 788. Unde varia ei nomina. VI, 788. Anima quando proprie dicitur anima, aut animus, mens, memoria, ratio, spiritus ac sensus. VI, 803. Sine animo vitam, et sine mente animam durare. VI, 803.

Anima cum sit incorporea et simplex, quasi formata in corpus, singula membra vivificans. III, 2229. Anima corporum delectatione quandam compulsiorem trahit. VI, 813. Hoc vitium eam etiam a corpore discedentem sequitur. VI, 813. Anima in essentia simplex, in officiis multiplex. VI, 805, 804, 823. Est rationalis, concupiscibilis, irascibilis. VI, 781, 788, 812. Hinc oriri ostenditur sensus, affectus, et virtutes ejus. VI, 812. Anima suæ vires est, non suæ virtutes. VI, 789. Animæ vires ad virtutes et contra vitia. VI, 792. Animæ vires quibus Deo inhæreat, aut corpori commisceatur. VI, 794. Animæ nostræ naturaliter inesse virtutum seminaria inserta, falso dicitur. X, 1818. Animæ facultas cognoscendi et diligendi ex natura, sed cognitio veritatis et ordo dilectionis ex gratia. VI, 784. Animarum naturam boni melique capacem esse. VIII, 1191. Animæ omni rationali inesse liberum arbitrium. VIII, 1176.

Animæ dignitas, et data ei a Deo arrha et amoris pignus. VI, 851. Animæ rationali Deus, ipsa corporibus præstare probatur. X, 1806. Animæ insunt Trinitatis vestigia. VI, 782. Anima Dei ac sanctæ Trinitatis habet imaginem. VI, 803. Similitudo illius cum Deo. VI, 808. Animæ cum Deo collatio. VI, 806. Anima quorsum ad imaginem ac similitudinem Dei facta. VI, 809. Qui recedens a similitudine Dei, gestare non desinat imaginem ejus. VI, 809. Eam ideo tantum ad imaginem Dei novelli legislatores prædicant, quod incorporea sit, sicut Deus est incorporeus. VIII, 1221. Imago esse in æternitate, similitudo in moribus invenitur. VIII, 1221. Animæ illi soli Dei est. VIII, 1221.

Animæ nullum bonum sufficit præter summum. VI, 903. Animum non satiat nisi incorruptibilis gaudii vera et certa æternitas. X, 1881. Nihil implet nisi Deus. VI, 887. Cum aliquid desiderat exterius, manifestum est quod Deum nondum habet interius. VI, 887. Animum hominis sola juxta substantiam inire potest Trinitas. VI, 799. Qui illam satanas implere dicitur. VI, 799. Quid in eam possint angelici spiritus. VI, 799. Animæ beatitudo pendet ex continua recollectione et directione Dei. VI, 812. Animæ in se Deum invitantes oratio. VI, 953. Animæ vis triplex in beatissimè impletur. VI, 829.

Animum esse æternam. VI, 1023. Immortalem. VI, 793, 811; VIII, 1175. Animæ immortalitas nec a philosophis paganis in dubium revocata. VI, 1161. Et hinc probatur, quod laborat apud posteros perenniter vivere. VI, 1010. Quatenus mortalis dicitur et immortalis. VI, 784, 796, 821. Anima vita carnis, a carne mortem quomodo excipiat. VI, 707. Dicitur et in gehenna occidi. VIII, 1175. Animæ hominum

solæ sunt substantivæ, solæ immortales VI, 815; VIII, 1216.

Animam non esse corpus probatur. VI, 793. Invisibilis est et incorporea. VI, 792. Et respectu Dei corporea. VI, 792. Non crescit aut decrescit. VI, 800, 803. Animas corporeis locis includi, absurdissimum. VI, 1030. In anima nullus locus. VIII, 1120. Quid in ea admirandum. VIII, 1120. Anima ubique quodam modo in semetipsa. VI, 800. Ubi futura sit post exitum a corpore. VI, 800. Illocalis est. VI, 1009. Nisi potest localis et in loco, et non esse in loco. VI, 793. In toto corpore et in singulis partibus est tota. VI, 792, 794, 803, 810. Tota agit quidquid agit. VI, 794, 803. Ipsa non diversa, operatur diversa. VI, 803. Qui in singulis membris tota, et non tot tota quot membra. VI, 1024. Animi patria Deus. VI, 781. Animæ nullus est localis motus. VI, 762. Animæ carne solutæ non moventur, nec aliquem in locum corporeum ducuntur. VI, 1029. Cur nonnullæ ad alta duci videntur. VI, 1029. Anima qui per tempus, non per locum movetur. VI, 792. Motu proprio semper in motu est. VI, 796. Corpore sopito cogitat. VI, 796. Animæ quædam quasi longitudo, latitudo, altitudo. VI, 786. Anima quæque toto mundo major. VI, 1011.

Animæ non esse contra naturam aut Deum capere, aut corpori conjungi. VIII, 1191. Quod est influxum animæ, et supremum corporis, sine naturarum confusione personali unione potuerunt connecti. VI, 789. Animæ cum carne amicitia. VI, 789. Duplex vita. VI, 784. Duplices actiones. VI, 780. Septem actionis gradus, quibus vires suas ostendit. VI, 825, 826. Animi sensus, imaginatio, ratio, intellectus, intelligentia, qui unum et multa. VI, 781. Quid hæc sint. VI, 786. Quæ necessario requirantur, unde eorum juvenitur aetas. VI, 787. Quid ad singulos sensus pertineat. VI, 788.

Animæ oculus quis. VI, 785. Tria ei ad videndum necessaria. VI, 785. Quot in anima percipiunt vires. VI, 791. Anima omnium similitudo. VI, 783. Omnium capax. VI, 783, 784. Se et invisibilia per se, visibilia per corpus videt. VI, 781. In se ipsa videt quod recordatur. VI, 747. Ipsa in se format visorum corporum imagines. VI, 798. Quæ visio-nem specie falli aut non falli possit. VI, 797. Anima condita in genere suo perfecta. VI, 813. Secreta omnia quæ sciri possunt, nisi gravitas carnis esset. VI, 815. Animæ stupor circa se, et in aliis perspicacia. VI, 921. Animo animum carnere pavore licet. VI, 781. Cur. VI, 781. Qui intelligatur anima a corpore velut solvi, in idque reverti, ac visa referre. VI, 1026. Unde tam multa videat in somnis. VI, 1024. Cur se ipsa non videat. VI, 1024. Menti nihil se ipsa magis notum. VI, 801. Unde impediatur ne se noscat. VI, 800, 801. Qui valeat ad notitiam sui ac Dei pervenire. VI, 812. Quid ei agendum ut hoc obtineat. VI, 804.

Animæ instabilitas unde sit, et quid eam deceat. VI, 825. Unde sanari queat. VI, 821. Anima quot modis descendat ad corpus, aut ascendat ad Deum. VI, 831, 804. Quanti eam refert, ut abjecta rerum mutabilium cogitatione ac desiderio surgens se erigat. VI, 801, 804, 814. Animæ ad se reditus suadetur. VI, 804, 804, 814, 822, 827, 887.

Anima non tantum vivens, sed vita. VI, 806. Qui vitam det corpori, et qua ratione invicem uniantur. VI, 812. Vis triplex qua corpori commiscetur, naturalis, vitalis, animalis. VI, 794, 795. Anima corpus suum quomodo regat. VI, 791. Animus quasi auriga et imperator corporis. III, 2325. Divinæ legis retinaculis illud gubernare debet. II, 2351. Animæ quasi bellum caro data. VI, 1074. Animam in potestate diabolus non habet, sed carnem. VI, 1074. Anima non peccat nisi per carnem. VI, 1076. Anima carni non bene imperabit, nisi Deo servierit. X, 1873. Non caret regia potestate, cum bene imperat. X, 1879. Anima Deo subjicienda, ut animæ caro subjiciatur. V, 1917. Anima qui aut a rege legitimo regatur, aut vastetur a tyranno. V, 1773.

Anima a multis iniquis amatur quam vestis. V, 2346. Animæ majorem, quam carni, curam impendendam. VI, 1534. Quid animæ, quid carni debeamus. V, 1916. Animæ nostræ cura terrenæ culturæ maximo similis. V, 2326, 2327. Illius negligentia quam culpanda. V, 2326. Hanc Deus punit terrenis damnis. V, 2326. Quam indignum ut caro his in die capiat cibum, et anima vix post plures dies percipiat Dei verbum. V, 2022. Animæ alimenta. VI, 1037. Cibus, potus, vestis, requies. VI, 1531. Animæ cibus, verbum Dei. V, 2518. Animæ sensus una fides, caritas una sanitas. V, 1951.

Anima nostra qualis sit, et qualis esse debeat. VI, 826. Animæ Christianæ dotes. VI, 961. Animæ virtutes Angelorum ordinibus comparatæ. VI, 782. Anima in se habet unde adsipire audeat ad nuptias Verbi. II, 959. Animæ unius ac simplicis mira divisio per contemplationem. VI, 803. Mens cogitando æterna vir est, cogitando temporalia, mulier. VI, 787, 803. Quanto magis se extendit in id quod æternum est, tanto magis formatur ad imaginem Dei. VI,

804. Animus innovatur æternæ vitæ consideratione. VI, 820. Quibus virtutibus ad æternitatem Dei perveniat. VI, 807. Deo appropriat simplicitate essentiae et perpetuitate vitæ. VI, 807. Anima, Jerusalem. VI, 1251. Civitas Dei; qui ejus cives, consilarii, milites. VI, 807. Anima paradisi, Jerusalem, domus Dei, sponsa Christi. VI, 807. Anima inordinata. X, 1963. Animæ Christum non amantis miseria. VI, 933. Animam suam iniqui præbentur non amare. V, 2168.

Animabus corpore exutis nihil confert lux diei, aut nocet caligo noctis. VI, 1024. Anima extra corpus nihil corporeum corporaliter videt, vel audit: aut tunc aerium corpus induit. VI, 1026. Animæ defunctorum ubi apparent, aerium corpus induunt. VI, 1026. Animarum corpore solutarum status ad diem iudicii. VI, 1002, 1063. Animas hominum in pecora, aut pecorum in homines transire non posse. VI, 774. In anima corpore soluta perseverant impressæ hinc imagines et affectiones. VI, 793, 800, 801, 812. Hinc plurimi interest, ut a corporearum rerum affectione hinc se mundet. VI, 801. Inter Græcos surrexit secta, et ad Latinos venit, quæ Purgatorium omnino neget; velique animas nec præmia nec pœnas recipere, donec corporibus iterum conjuncta fuerint. II, 1127. Rejicitur hæc opinio. II, 1127. Animarum post hæc vitam quo tantum loca, in quibus æternum degant. X, 1654. Animæ sanctorum in paradiso. III, 2126. Anima statim atque a corpore avellitur, aut in paradiso collocatur aut in inferno. VI, 1184. Antea eam Angeli perducunt ante tribunal summæ Judicis. VI, 1185. Anima post mortem ab Angelis suscipitur, et in sinu Abrahæ aut in inferno collocatur. VI, 1163. Anima Justæ hinc migrans Angelorum manibus in gremio Abrahæ elevatur. V, 1948. Animæ peccatricis in suo exitu cruciatur. VI, 1356. Animæ damnatæ corpus aliquid induunt, ut incorporeus est in ornus. VI, 1026. Anima hinc discedens, aut æterna beatitudine potituræ est, aut æterno supplicio est deputanda. III, 2232. Animæ Sanctorum ante passionem Domini in inferno detinebantur. VIII, 1220. Nunc excentes de corpore ad Christum vadunt, sicut animæ peccatorum in infernum. VIII, 1220. Ante Christum inferni claustris detinebantur, etsi in tranquillitatis sinu. V, 2050. A passione Christi quotidie de toto mundo in paradiso ingrediuntur. V, 2059. Animæ de inferis in cælos iter Christo ascendente visæ sunt. III, 2281. Animæ sanctæ jam cum Christo esse credendæ sunt. V, 2101. Animæ Justorum post præsentem vitam in cælum migrant. VI, 1350. In cælos ad Deum pergunt. III, 2371. Defunctus hæc vita ascendit in cælum, unde civitas Jerusalem descendet ad iudicium. III, 2533. Animæ Sanctorum præces nostras quomodo exaudiunt. VI, 1026. Animarum ut plenum et æternum sit vel gaudium vel supplicium, necesse est corpora resurgant. VI, 1027.

Animam a Filio Dei susceptam voluit Arianus, sed Verbum animæ vices supplēvisse. VIII, 1167.

Anima generalis æquidum nonnullis, quæ non sit concreta cum genitis, sed vitam præstat gignendis. VIII, 1166.

Anima bestiarum cum carne sua incipit ac desinit vivere. VI, 787. Animalium animæ non sunt substantivæ. VI, 815; VIII, 1216. Nec ratione reguntur, ut Plato et Alexander putant. VIII, 1216.

Animalium quatuor genera. VI, 729. Animalibus irrationalibus deest intelligentia. VI, 746, 747. Animalia in insulis ex terra procreata quidam existimant. III, 2158. Animalia diversa qui morbis suis et quæ quærant remedia. VI, 1538. Animalibus mundis aut immundis qui significatur. V, 1959.

Anicii sanguinis decus. II, 1114. Anicia domus Hippone-Rogio. II, 1156.

Anianus consul. IX, 781.

Anianus. IX, 790.

Anianus pseudo-diaconi Celedensis libri. X, 1748. Eiusdem dicta in epistola ad Orontium. X, 1749. Item in epistola ad Evangelium. X, 1750.

Anselmi verba ex Prologo. VI, 826, 964. Alia ex Oracionibus. VI, 959.

Anulinus Africæ proconsul. IX, 777, 778, 827.

Anthemius consul. IX, 814.

Anthropomorphitarum error. VI, 973. Anthropomorphus Deum sentit corporaliter figuratum. VIII, 1215.

Antichristum de tribu Dan futurum. III, 2203. Antichristi jam multi. VI, 1151. De Antichristo liber, ubi de illius parentibus, patria, moribus, operibus, etc. V, 1151. Hic liber Adsoni Derberensis monaste: si abbati restituendus cum pluribus Hss. in quibus ipsius nomine cum præfixa ad Gerbergan reginam epistola legitur.

Antiochia alias Reliatha. III, 2189.

Antiphonæ. V, 2325.

Antiphonæ. I, 1429.

Antistes vicarius Dei: necesse habet quotidie Christo vicem agere, aut offerre, aut ungere. III, 2386. Antistites

nec obesse nec prodesse vita magis possent sacramenta suscipiuntibus, quam advocat causae susceptorum. III, 2312.

Antonius, VI, 1104. Litteras a caris receptas in ignem conjicibat. VI, 1315. Antonio dictum, ut fugeret homines. VI, 1904.

Apuam, VII, 815.

Arctus, X, 1750. *Arctia*; vel *dispreparata*; *hæresis*. X, 1906.

Arta, III, 2318.

Arpibus datum est aliisque concubitu forare, X, 1044.

Apocalypsis secundum anagogen expositio, III, 2417. *vide Johannes*.

Apollinarius error de Christo, V, 2182, 2183. Indicatur et refellitur. VIII, 1489. Apollinarius Dei filium vult minus ali- quid assumpsisse de humana natura. X, 1717, 1735. Animam absque sensu et ratione a Christo assumptam putat. VIII, 1314.

Apollinarista hominem in Deum naturæ veritabilitate transisse volunt. VIII, 1214.

Apollodorus, I, 1442.

Apoplexia, V, 2219.

Apostolorum quatuor genera, VI, 763. Apostolatus veri notæ. VI, 752. Apostoli duodecim solis radii ac totidem lampades veritatis. V, 2088. Quid eorum perfectioni adje- cerit Spiritus sanctus. V, 2068. Apostolus quisque quam in Symbolo sententiam dixerit. V, 2188, 2190. Apostolorum elogium. V, 2156. Apostolorum quorundam vigiliis cur non jejunetur. VI, 1277.

Apostolica successio. Ordinem ab apostolo Petro ceceptum, et usque ad hoc tempus per traducem succedentiam epis- coporum servatum qui perturbat. III, 2331.

Apparitores quos Stationarios appellant, IX, 807. Appa- ritores potestatum. IX, 816. Apparitor comitivæ sedis. IX, 816.

Appellationem ab episcoporum iudiciis indigne fert Con- stantinus. IX, 779. Appellationem vero a Concilii iudicio quam graphicis verbis detestetur. IX, 788. Appellatio ab Africanis episcopis ad Romanum. X, 1687. A Joanne Jero- solymit. ad Innocentium. X, 1700.

Appetitum, VI, 807.

Apronianus, IX, 782, 783.

Apsida Platonis. X, 1005.

Aqua cuncti liquoris materia, III, 2163. Ex aqua colum- bæ corpus in principio factum est. III, 2106. Aquas esse super cælum non dubitandum est. VI, 745. Aqua quomodo sursum ascendat, et in grandinem, nivem, ac pluviam con- vertatur. III, 2182. Aquarum frequens inundatio. V, 2077. Aqua in lapides versa. III, 2169. Aquæ salse per optimæ terre limum infuse dulcescunt, et dulces per marinorum oleum cineres haustæ salsiorem Oceani aquis sa- viorem reddunt. III, 2167, 2168. Aqua cur in Adæ maledicto non maledicta. III, 2155. Aquis omnibus benedictionem dedit Christus, quando in Jordanem descendit. V, 2012, 2013, 2015. Aquæ post baptismum Christi aliquid amplius colla- tum, quam Mariæ. V, 2011. *vide* Baptismus. Aqua Salva- toris triplex. VI, 1514.

Aquensium civitas, X, 1721.

Aquilensis metropolitana, X, 1763. Arguitur ob susce-ptos intra provinciam Pelagianus. X, 1761. Aquilensis pro- vincia Venetia. X, 1763.

Aræ dealbatae, IX, 801.

Aratus, seu Arabus, asserit animam mori cum corpore. VI, 815; VIII, 1210.

Arausicanum Concilii II capitula, X, 1785. Ab Apostolica sede transmissa. X, 1785. Et ab eadem approbata et confirma- ta. X, 1790. Arausicanum Concilii decreta lunuuntur opposita maxime epistolæ cuidam ad Cæsarium missæ. X, 1792. Me- morantur tamquam S. Cæsarii opus. X, 1792.

Arbitrium voluntatis tunc est vere liberum, cum vitis peccatisque non servit. Tale datum est a Deo, quod amissa ab eo non potest reddi. X, 1871. *vide* Liberum arb.

Arbores, animalis, VI, 729. Arbor nulla infructuosa di- cenda. VI, 745. Arbor vitæ homini medicinæ modo corrup- tionem omnem prohibebat. III, 2277. Arborem dignoscen- tiæ homi et mali malam dicentes, reſelluntur. V, 1737. Ar- bores et fontes, quos sacros vocant. VI, 1172. Arbores ad quas vota redduntur. V, 2259, 2271. Et sunt convivia. V, 2271. Si quando ceciderint, ex illis ad focum afferre scrupulis est. V, 2271.

Arca Noe centum annis videtur fabricata. III, 2588. Arca de lignis quadratis, Ecclesia de sanctis constructa. VI, 749. Longitudinis, latitudinis, et altitudinis ejus mysterium. VI, 749.

Arcella animæ, V, 1915.

Arcadius Galliarum episc., X, 1733.

Archidiaconus Christi S. Stephanus, VII, 813, 814. Archi- diaconi Stephanus et Laurentius. V, 2532.

Archiva, IX, 827, 831. Archiva Judæorum. V, 2033.

Arclatensis synodi convocatio, qua quæ Cæcilianum specta- taat, componantur. IX, 785. Ad eam plurimi ex infantibus prope locis convenire jussi. IX, 786. Arclatensis synodi acta. IX, 786. Et istola qua Catholici ad proprias sedes di- mittuntur. IX, 788. Appellationem ab Injus Synodi iudicio ad Constantinum quanto horrore accepit ipse Constanti- nus. IX, 788. Ejus tamen rationem habet. IX, 780.

Arca rex paganus, V, 1821.

Arca, VI, 987.

Arca, VI, 1229.

Arius, III, 2206, 2207. Quo tempore sit natus, quomodo vixerit, quomodo mortuus sit, notum est. VIII, 1410. Divi- dit naturam divinitatis. VIII, 2213; X, 1733. Filium mino- rem Patre ponit, quod dicat et Pater, *Dedit te in lucem genitum*. VIII, 1112. Aut quod ipse dicat, *Pater misit me*. VIII, 1112. Aut, *Pater, clarifica Filium tuum*. VIII, 1113. Arii errorem ex duarum Christi substantiarum confusione proflixisse. V, 2081. Arii impietas fuse ex Scripturis re- fellitur. III, 2290, 2291. Ario fides opposita. V, 2181, 2183, Arii et Sabellii pugna Catholico militat. VIII, 1112. Ariom et Economium amalematizat Pascentius. II, 1157. Arii erro- ris variis maledictis prosciuntur. V, 2179.

Arianorum conatus contra fidem, V, 2181. Arianorum do- ctrina: Pater major, Filius minor, Spiritus sanctus plus quam minor. VI, 735. Dicunt Deum non generasse. III, 2229. Nec generare posse, utpote qui simplex natura sit. III, 2293. Item potentia Dei esse, ut falsa faciat vera. III, 2291. Ideoque verum Dei filium Christum dici, quia sic illum fecit, ut verus sit. III, 2292. Dicunt et de Filio, *Erat quando non erat*. III, 2292. Filium dicunt creaturam perfec- tam, quæ dominari possit omnibus creaturis. VIII, 1462. Filium agnoscut Deum. VIII, 1408, 1410. Sed non coæ- ternum. VIII, 1110. Filium Patri æqualem esse posse negant. VIII, 1101. Christum Patri æqualem fatentur. VIII, 1108. Sed potestate et operatione, non æternitate. VIII, 1108. Patrem inhonorat, Filium minorem prædicando. VIII, 1121. Negant tempus ante Filium fuisse. VIII, 1159. Tamen illorum *Erat quando non erat*, ponit tempus et locum ante illum. VIII, 1100. Affirmant cum ex Patris voluntate, sed non ex ejus substantia genitum. VIII, 1161. Negant homo- onision, ne unus in duos divisus intelligatur. VIII, 1161. Arianorum objecta adversus Christi divinitatem atque æter- nitatem diluuntur. V, 2198. Ariani senserunt Filium Dei solam carnem sine anima assumpsisse. VIII, 1167. Alios potentia, alios pecunia seducunt. VIII, 1121. Rebaptizant. VIII, 1129. Arianorum spelunca, in quam Catholicum pecunia invitant; ac vocantes cum Pagano, vim faciunt ut bap- tismum ab ipsis suscipiat. VIII, 1115. Huic speluncæ frustra ecclesiæ nomen imponunt. VIII, 1130. Ariana hæresis et catholica Ecclesia duabus meretricibus litigantibus adumbrata. V, 1822.

Aristaeus, IX, 787.

Aristoteles quid doceat, Hieronymus non curat. X, 1702. Aristoteles diligentia. I, 1410.

Armenus presbyter et abbas, X, 1790.

Arrha animæ a Deo data, VI, 851 usque 853.

Ars nihil aliud quam anima, VI, 1013.

Artemon, VIII, 1317. Christi deitatis initium tribuit. VIII, 1214.

Arzangitana provincia, X, 1731.

Asceusio. *vide* Adscensio.

Asia elatio interpretatur. III, 2417.

Asperum quid sit, I, 1434.

Assumptionis B. Mariæ solemnitas Martyrum solemnita- tibus præferenda, V, 2130. Ad celos assumpta creditur, quo ordine, nulla catholica narrat historia. V, 2130. Nihil divina Scriptura commendat. VI, 1144. In apocryphis lu- gitur assumptio ejus cum carne: sed hæc nec legi permittit Ecclesia. V, 2130. Si non obviaverit nec dum perspecta auctoritas, vere creditur et per corpus quod genuit, et per proprium esse in cælo. VI, 1146. Vera hæc de ejus assump- tione sententia, ut sive in corpore, sive extra corpus, in celos assumi tam credamus. V, 2130. Ac vere regnum cæ- lorum fateamur. V, 2130. Tractatus de Assumptione. VI, 1141.

Asterius, IX, 816, 827.

Astorum cursus Dei subjacent voluntati, III, 2562.

Astrologi inimici sunt veritatis, III, 2358.

Athenis præses, IX, 803.

Athicus episcopus C. P. X. 1683. Qui Cælestio restitoris. X, 1687. Laudantur illius adversus Pelagianos gesta. X, 1753.

Avaritia quid, VI, 1089. Quam detestanda et quam noxia sit. VI, 1099. Avaritia sola juvenescit, dum alia vitia senescunt. VI, 1530. Avaritia jugum. V, 2268, 2516. Tonitruum contra avaritiam. V, 2265. Avaritia sola condemnat. V, 1898. Avaritiæ remedium, mortis memoria. VI, 1090. Avaritiam extirpat oratio Dominica. V, 1870.

Avari miseris. V, 1862. *Egeatas*. V, 2153. *Stultitia*. VI, 1081. *Cæcitas*. V, 1911. *Avarus filiis multa congregans, eos non amat, sed jugulat*. V, 1912. *Avari alienum prædium concupiscentis artes*. V, 1890. *Avary omnes intus sunt leprosi*. V, 1852. *Avarus inferno esse similis*. VI, 1058.

Auctores profani divinis, non divini profanum confirmandi. VI, 1107.

Auctoritas quæ, et quibus scriptis debeatur. X, 1778.

Auditorialis scholasticus. X, 1681.

Augustinus. IX, 782, 783, 784.

Augmentum spiritale fit adhaerendo majori. X, 1864.

Augustinus. IX, 810, 827. *Ejus elogium*. X, 1683, 1794, 1800. *Augustinus columna Ecclesie*. X, 1097. *Pastoralis speculæ validissima turris*. X, 1850. *A Megalio Numitio Primate esse ordinatus*. IX, 834. *Innocens ab hæreticis ræsus fuit*. X, 1708. *Augustinus pro Catholica loquitur in Collatione (Carthaginensi)*. IX, 828. *Respondet ad litteras Donatistarum*. IX, 838. *Pelagium velut blasphemum execrat*. *per Jerusalem, conceptus, quod Augustinum contemnat, ex cuius ore Dominus universæ Africae indukerit vitalis sanitatem*. X, 1699. *Augustini opera Leporius emendatur*. X, 1752. *Augustini ducti gratia inimicos catholica acies vicit, nec sivit respirare*. X, 1802. *Augustinus et Aurelius deprehendunt et convincunt hæresim Pelagii*. X, 1684. *Augustinus gratia strenuissimus defensor*. X, 1740. *Libro Pelagii, prodentibus ipsius discipulis, plenissime respondet*. X, 1698. *Epist. lam ea de re ad Siciliam ordinavit*. X, 1098. *Magna de Augustino existimatio Marci Mercatoris*. X, 1757. *Necnon Hieronymi*. X, 1738. *Augustino Hieronymus adversus Pelagium certandi locum cedit*. X, 1708.

Augustinus ac Hieronymus ecclesiasticorum lumina magistrorum a Seneca quodam hæcerant. X, 1771. *In libris Augustini de prædestinatione sanctorum sunt multa quæ moveant*. X, 1849. *Augustini doctrina diffamata diabolico indiculo, quasi approbaret quod illo contineretur*. X, 1843. *Augustino quidam presbyteri in Galliis obloquuntur, tamquam qui necessarium modum excesserit*. X, 1757. *Augustino jam seni quidam oculis susurrationibus obloquuntur, quasi librorum arbitrium submoverit, et induxerit fatalem necessitatem*. X, 1794. *Item quasi velut duas credi humani generis massas ac duas naturas*. X, 1704. *Calumnia illa repellitur*. X, 1801. *In Augustini senis novum obtractorem duo Prosperii epigrammata*. X, 1857. *Augustini libri, maxime ad Hilariam et Prosperum, continentur fides Ecclesie de gratia et libero arbitrio*. X, 1778, 1784. *Augustinus mortur inter impetus obsidentium Vandalorum Urbis Juliani respiciens*. X, 1755.

Augustinus post mortem conviciis incessitur, tamquam libertatem arbitrii abstulisset. X, 1684. *A Callestino vindicator*. X, 1684. *Augustini scripta a nonnullis intra Galliæ reprehensa, et a Callestino vindicata*. X, 1753. *Pape hujus testimonium, ubique cunctis et amori fuit et honori*. X, 1756, 1831. *Nec unquam sinistra suspitionis saltem rumore adspersus fuit*. X, 1736. *In Romanorum Pontificum communione semper vixit, semper ab iis inter magistros optimos habitus*. X, 1758. *Præclarum Callestini de Augustino testimonium, qua ratione quidam obdubitare conentur*. X, 1851. *Quam frusura*. X, 1831. *Augustini de gratia doctrinam Bonifacius Papa commendat*. X, 1790. *Quantum eam ille faciat*. X, 1851. *Augustini doctrinæ calumniatores in eo uto cunctis, ac præcipue Romanis pontificibus injuriam inferunt*. X, 1801. *Eo ducunt, ut Pelagianos persuadeant injuste damnatos*. X, 1801. *Augustini doctrinæ, publicatis ex ea cum damnationis titulo quibusdam capitulis, infamata*. X, 1853. *Quenam illa sint capitula, et Prosperii ad ea responsio*. X, 1833. *Summa eorum cum sententiis oppositis*. X, 1810. *De Augustino dixerunt, etiam recte initio sensisse, cum dixit fidem esse ex homine; ac postmodum errasse, cum Dei donum esse asseruit*. X, 1831. *Quam temere*. X, 1831. *Augustini exemplo opiniones imprudenter conceptas corrigere admonemur*. X, 1831. *Augustinus rabido ore discerpunt, defenditur*. X, 1850. *Cum Augustini doctrina congrunt per omnes mundi partes universi promissionis filii*. X, 1794. *Claret evidentet, Faustii libros, quod Augustinus contrarii sint, esse hæreticos*. X, 1778.

Augustini excerptum ex epistola ad Sixtum. X, 1832. *Ejus homilia de caritate memoratur*. V, 2245. *Exscribitur*. V, 2247. *Item laudatur ac paucis perstringitur homilia de paralytico xxxviii ann. V, 2261. Augustini Retractationum II, liber laudatur*. X, 1831. *Item opus ad Simplicitianum*. X, 1831. *Augustini plurima scripta pro gratia recensentur*. X, 1831. *Libri tres ad Marcellinum et quartus ad Hilariam laudantur*. X, 1708. *Laudatur et liber de gratia et libero arbitrio*. X, 1815. *Item liber de dono perseverantiae*. X, 1858. *Augustini adversus Julianum liberorum occasio*. X, 1757.

Augustini multa gesta fabulis plena. VI, 1242, 1243, 1245, 1264, 1270, 1274, 1278, 1281, 1282, 1283, 1284, 1285, 1286, 1289, 1290, 1300, 1304, 1311. *Ficti discipuli*. VI, 1242,

1268, 1269. *Augustinians observantia variè percipitur*. VI, 1253. *Augustinianorum cibus ac potus*. VI, 1242, 1245, 1271, 1310. *Vestitus*. VI, 1243, 1273, 1282. *Augustini anecdotes cuniculorum pellibus vel variorum ornati*. VI, 1245.

Augustinus qui de principiis Dialecticæ scripsit. I, 1444.

Augustinus (forte idem), auctor librorum de mirabilibus sacre Scripturæ. III, 2149.

Aurilianus. VII, 844; IX, 787.

Arcipus presbyter. X, 1700. *Mispanus genere*. VII, 805.

Not. (a). *Auctor est Luciano, ut voluit faciat qui corpus S. Stephani sibi revelatum sit*. VII, 807. *Luciani epistolam innotet dictante græce excipit, et latine vertit*. VII, 807. *Avili presbyteri epistola de reliquiis S. Stephani*. VII, 805.

Aurelianus Copsal. IX, 808.

Aureola martyrii. II, 1125. *Aureolæ virginum et Doctorum*. II, 1125.

Aurelius. IX, 781, 816, 821, 827; X, 1692, 1697. *Columna Ecclesie*. X, 1697. *Africanis Conciliis dux*. X, 1683. *Carthaginensi Concilio præses*. IX, 806, 809, 810, 815; X, 1726, 1730. *Ac prius subscribit*. IX, 827. *Aurelius et Augustinus deprehendunt Pelagii hæresim*. X, 1681. *Aurelio nunciat Augustinus Palæstinae synodice gesta*. X, 1684. *Aurelii epistola an. ccccxxi data*. X, 1751.

Auriga. II, 1109; V, 1815.

Aurum malis dominis, proditor servus. V, 1933. *Car a natura abstrusum*. V, 1933. *Auri damnandus usus, non natura*. V, 1933. *Magis prodet cum contemnatur*. V, 1933. *Ad possessionem ejus non omnes idonei; idonei omnes ad ejus contemptum*. V, 1933.

Auripet. IX, 784.

Aurelius vir miræ scientiæ. II, 1457.

Auzonius Galliarum episc.. X, 1755.

Auxilium Dei dabitur, sed non negatum tribulationem patientibus. X, 1978.

B.

Babylonius. IX, 791.

Babylonica confusio interpretatur. III, 2443. *Malos arumbrat, ut Jerusalem san. ios*. III, 2443. *In una ecclesia simul sunt Babylonici cum Hierosolymitanis*. III, 2444. *Babylonica expugnatio sub Cyro*. III, 2172.

Bactra, civitas Parthiæ. I, 1304.

Baqna multus Christianorum sanguis effusus. IX, 839.

Bagalenis Concilii an. ccccxcv sententia contra Maximianum. IX, 807.

Balaam interpretatur populus vanus. V, 1810. *Erat propheta gentilis*. III, 2173. *Harlotus*. III, 2245. *Magica arte famosissimus*. V, 1809. *Sic de Deo quasi homine judicavit*. III, 2245. *Potestas ejus ad maledicendum, non ad benedicendum erat*. V, 1809. *Dæmones vidit, non Angelum*. V, 1810. *Onde Asia et locuta st.* III, 2173.

Balaac exclusio vel devotio interpretatur. V, 1840.

Balandi consuetudo de Paganorum observatione renunciat. V, 2259, 2241.

Baptismi nostri similitudo fuit diluvium. V, 2028. *Baptismi figura in aquis, quæ super et quæ infra caelos diluvio erumpentibus*. III, 2157. *Baptismus fuit Noe et filius aqua diluivit*. X, 1633. *Baptismata sub Lege diversa*. V, 2045. *Baptismus Joannis crimina non delet*. V, 2010. *Modo multiplicatus est, non evacuatus*. III, 2399. *Quare susceptus a Christo*. III, 2198, 2249, 2250. *Baptismo suo Jesus Jordanem consecravit*. V, 1812, 1855. *Tunc Jordanis totis, si potuisset, voluit undis congregari, ut corpus Domini attingeret*. V, 2016. *Baptismo Christi aquæ nostro baptismati consecrate*. V, 2010, 2011, 2012, 2014, 2015. *Baptizati sumus in Baptismo Christi antequam nati*. V, 2045. *Baptismus Christi opus est Trinitatis*. X, 1655.

Baptismus vocatur sacramentum mortis et resurrectionis Christi. X, 1845. *Sacramentum fidei et penitentiae*. VI, 775. *Signum est evictæ mortis*. III, 2275. *Future resurrectionis imago*. V, 2070. *Baptismus Christi nobis est sepultura*. V, 1802.

Baptismi necessitas. V, 1914; VI, 810; VII, 812; X, 1784. *Baptizati tantum fieri salutis*. VIII, 1230. *Catechizentis, quamvis in bonis operibus defunctus, martyrio excepto, vita negatur æterna*. VIII, 1220. *Baptizandorum et martyrum comparatio*. VIII, 1220. *Baptismi necessitas totius humani generis ruinam arguit*. X, 1815. *Baptismi necessitatem generatim profertur Pelagiana doctrina fructores*. X, 1733. *Ac specialiter quosdam damnant sententias ei contrarias*. X, 1755. *Baptizant Pelagiani etiam parvulos in remissionem peccatorum, cur et qua fide*. X, 1646. *Baptismum parvulus ad salutem necessarium negatur Pelagianis; Creatus confessus est illos per eum redimere*. X, 1712. *Hoc perfatum est negare*. X, 1711. *Quatenus Cælo-*

et ab baptismo parvulis in remissionem peccatorum conferendam esse patet. X, 1719. Baptizandos negans parvulos, damnatur. X, 1726. Cur baptizentur. X, 1726. Baptizantur parvuli non tantum propter regnum celorum, aut ut adoptionem filiorum mereantur. X, 1772. Sed ne a morte secunda teneantur. III, 2275. Tartarum inferni non evadit, nisi qui vignum hoc acceperit. X, 2275. Baptizantur conferuntur in remissionem peccatorum. X, 1708, 1728, 1709, 1772. Recentibus natis. X, 1709, 1772. Baptizantur necessitas: et quando inciperit. VI, 767, 775.

Baptizantis forma. X, 1738. In baptizanti traditione solemniter verbo concordant hæretici omnes. IX, 765. Baptizantur Pagani, Judæi, Sadduceus et alii; sed unum est baptizantis verum quod Christi; et illud Christi, quod Patris et Filii et Spiritus sancti. IX, 765. Quisquis in Christi nomine tingitur, in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizatur. X, 1635. Nullus est sanctorum, qui post Trinitatem rebaptizet. IX, 766. Baptizati apud Donatistas non debent iterum baptizari. IX, 764. Sed ordine antiquo per manus impositionem recipi. IX, 809. An ordinare liceat qui infantes apud eos baptizati fuerant. IX, 809. Baptizantur Ecclesie et hæreticorum, qui in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti baptizant, unum est. VI, 750; VIII, 1217. Idcirco eos Ecclesia non rebaptizat, quia in nomine Trinitatis baptizati sunt. VI, 750. Ipsa est forma sacramenti. VI, 750. Reversi accipiunt virtutem Spiritus sancti, quem foris non acceperunt. VI, 750. Et qui foris baptismum acceperit, ad Ecclesiam revertendum, non ut quod deerat adit, sed ut quod inerat prout. IX, 826, 837. Baptizantur in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti nihil est integrum, sed non prodest nisi intra Ecclesiam. VI, 767, 776. Extra, cumulat perniciem. VI, 776. Baptizantur hominis iuvitū aut lecti valet communitur. VI, 1119. Baptizatur hæreticus, si interrogatus Symbolum, non responderit Trinitatem. IX, 787. Si autem responderit, tantum manus ei imponatur. IX, 787. Hæretici, quorum baptizantia nullum est. VIII, 1217.

Baptizantis aquæ virtus. VI, 1209. Baptizanti effectus præconstrati in matrimonii Patriarcharum. V, 1754, 1763. In baptismo Christi. III, 2105, 2249. Transita maris rubri. V, 1791, 1955. Omnia et sola peccata in hoc lavacro faciunt naufragium. V, 1791. Baptizanti virtus in mundatione Naaman præsignata. V, 1835. Baptizati omnes nascuntur infantes, sive juvenes sicut sive senes. V, 1853. Baptizatorum ætatura mutata. VI, 1205. Baptizatio abluit omnia peccatorum reatus. VI, 749. Baptizando per fidem Ecclesie remittuntur peccata quæ contraxit in origine. VI, 1119. Baptizatio omni homini credenti auferuntur tam propria peccata, quam originale. X, 1834, 1841. Disrumpitur originalis peccati vinculum, et amissa recipitur adoptio filiorum. X, 1784. Baptizatio animam a peccatis abluit Spiritus, qui operatur ut fides sit. III, 2234. Baptizanti ratio spiritalis, non terrena. III, 2234. Baptizanti mira gratia in parvulis et in iis qui in ipso exhalant spiritus sine illius recipienti. X, 1800. Baptizantur in omnibus eandem plenitudinem tenet. X, 1750. Baptizantur bibi poculum immortalitatis, confectum de infirmitate hostra et virtute divi a. X, 1844. De baptismo egredienti janua cæli aperitur. V, 2015. Baptizanti ad finem vitæ dilatio. III, 2376. Baptizantur qui differunt, donum Dei nesciunt. V, 1925. Baptizatio caro nostra fit terra viventium, quæ ante terra erat mortuorum. V, 1741. Eo defertur iustitias, sed non plene sanat infirmitas. I, 1463. Baptizantis etiam gratia renovatus quotidiano Dei eget auxilio ad vincendas carnis concupiscentias. X, 1757.

Baptizans a presbytero conferitur. VII, 842. Nicodemo ab Apostolis fuit collatus. VII, 809, 811. Baptizanti mysteria Catechumenis non explicantur nisi post baptismum. VI, 1207. Baptizandorum exercitia. VI, 1205. Baptizandi parvuli statim incipientes Quadragesima legitimo ordine offeruntur. V, 1751. Tardius offerunt matres, ne cum ipsis ad vigilias venire teneantur. V, 1751. Baptizandi per Quadragesimæ jejunium preparantur. V, 2035. Baptizantur sine patientia nulli profuit, qui peccavit spontaneus. VI, 1119. Baptizanti catechizantur et exsufflantur. X, 1656, 1759. Ut exsufflationibus et exorcismis immundus spiritus ab eis abigatur. X, 1759. Baptizanti fontem nemo adit, nisi exorcismis clericorum immundus spiritus ab eo abigatur. X, 1759.

Baptizandi chrisma et oleum benedictionis accipiunt. V, 1828. Cur oleo benedicto unctæ aures et nares. VI, 1207. Post unctionem aurium censentur in numerum auditorum spiritalium. VI, 1208. Baptizandi interrogantur de fide Trinitatis. VI, 1209. Interrogati utrum abrenuntiemus diabolo, pompis et operibus ejus, abrenuntiaturos nos respondemus. V, 2334, 2335. Infantium ea de re parentes fide iussores suæ. V, 2335. In hoc sacramento et qui excipiunt, et qui excipiuntur, pactum cum Christo conscribunt. V, 2245, 2335. Pactum hoc quale sit. VI, 1169, 1209. In baptismo promissio facta pedes hospitibus abluendi. V, 2220. S. Susceptores vocantur patres, et suscepti filii. V, 2071, 2245.

Susceptorum manus. V, 2071, 2238, 2245. Baptizandus vel aspergitur aqua, vel intingitur. VIII, 1220. In signo crucis in aqua submergitur. VI, 1115. Trina scilicet mersione. V, 1791, 1825. Trina capitis mersione in sacro fonte quid significet. VI, 1211. Baptizatus simul et impositione manus accipit Spiritum sanctum, et Eucharistia communicat. VIII, 1220. Præstantur ei mel ac panis celestis. V, 1955. Baptismo impleto caput chrismate infunditur: quo mysterio. VI, 1211. Recentibus baptizati sumunt candidam vestem. V, 2070. Pedes eis abluuntur. VI, 1211.

Baptizatio unum est. VI, 750; VIII, 1217. Neque est iterandum. VI, 767, 776, 779. Cur non iterandum. VI, 1115. Iterari non potest, sicut nec matris uterus repeti. X, 1888. Baptizatum iterare, vocatur exorcizare fideles, et exorcizare Spiritum sanctum. IX, 804. Baptizatio iterantis significatur cauda illa, quæ stellas cœli dejecit in terram. III, 2434. Baptizatum iterare cogentibus Arianis Catholicis quomodo repugnent. VIII, 1115, 1129. Hunc illi exsufflant. VIII, 1129. In rebaptizantes Valentianum senioris constitutio. IX, 805. Altera Gratiani. IX, 806. Baptizantia duo esse apud Pelagianos. X, 1636.

Baptizatio ut non iteratur, ita nec peccata repetenda. VI, 1211, 1212. Baptizatis quid timendum, si segnes sint. V, 1742. Non probantur qui in die mortis optant inveniri, quales de baptismo processerunt. V, 2232. Baptismo non condigne utitur, ideoque damnabitur, qui veterem hominem non deponit. X, 1784. Baptizatum sibi non perisse nequequam confitit, qui pactum non custodivit. V, 2236. Baptizanti sacramentum perdit, qui magos consulit. VI, 1172. Aut superstitiosus exerceat. V, 2240, 2269.

Baptizatum secundum. VI, 1066.

Baptisterii basilica. VII, 810.

Barbaria. II, 1160.

Barbarica depopulationis descriptio. V, 2515.

Barones. VI, 1531, 1533.

Bartholomæus pellem perdidit. VI, 882.

Basilicæ Sanctorum nominibus appellatae. VIII, 1210. Basilicarium plateæ, atria, porticus, secretaria litigantibus aut garrulis hominibus abundat. V, 2279. Irreverentia eorum, qui in ecclesia otiosis fabulis vacant. V, 2278, 2281. Aut immodeste se gerunt. V, 2277.

Basiliscus subdiaconus. X, 1725.

Basilii Cæsariensis locus ex Oratione sacri altaris, quam pene universus Oriens frequenter. X, 1775.

Bassus Consul. IX, 815.

Bathanus. III, 2153.

Beatitudo hic parari potest, possideri non potest. V, 2150. Beatitudo naturæ impassibilis et naturæ passibilis qui differat. III, 2526. Beatitudinis et æternitatis donum Angeli et homines in ipsa naturæ rationalis creatione divinitus acceperunt. VI, 765. Beatitudinis capaces nos Deus mera bonitate, et ad eam degustandam aptos amoris donum effecit. VI, 843. Reatus est qui vivit ut vult. VI, 725. Beatitudini propior est voluntas recta etiam non adepta quod cupit, quam prava etiam si cupit obtinuit. X, 1864. Beatificare animam nulla res potest præter justitiam. VI, 829.

Beata vita est cognitio divinitatis. V, 2524. Est gaudium de veritate. X, 1874. Beata vita si non amatur, non habetur. X, 1872. Beata vitæ dulcedinem lectio inquiri, meditatio invenit, oratio postulat, contemplatio degustat. VI, 907. Beatitudo Sanctorum post hanc vitam. V, 1964; VI, 807, 894, 1105, 1184, 1186. Hac et de mure gratiæ est, et de retributione justitiæ. X, 1861. Quibus sit concedenda. X, 1892. Sanctis post vitæ hujus decursum est donata. V, 1876, 1877, 1878. Hac jam gaudet Hieronymus. II, 1150. Gaudet et Vincentius. V, 2007. Vide Animum, Cœlum.

Beatorum gaudium quantum et unde futurum sit. V, 1896. Non de sensibilibus, sed de summo bono gaudebunt. VI, 1050. Beatorum gaudium ex amore, amor ex notitia Dei. VI, 967. Beatorum cibis, potus, et scientia. VI, 995, 996. Beatorum gloria Dei visio. II, 1125, 1150. Ex Dei visione delectabiliter impressa erit sitis simulque satiata. VI, 960. Beati avidi et semper pleni, quod habent desiderant. VI, 920, 921. De felicitatis suæ æternitatis certum. VI, 828, 861. Ac in quantum unicuique Deus dederit, perfecte ac stabiliter boni. VI, 775. Tripliciter Deo iriuntur. VI, 839. Beatorum indumenta, eorum merita. V, 2250. Beatus vestitus convertitur in corpus, nec jam erit habitus, sed natura. V, 2251.

Beatorum quædam communis, quædam specialis gloria. VI, 1050. Inæqualiter Dei visione potentur. X, 1780. Sed etsi graduum diversitate distincti, una erunt beatitudinis perfecti. VI, 861. Una omnium erit vita, præmia pro labora diversa. II, 1110; VI, 774; X, 1755. Dispar erit gloria, communis lætitia. VI, 920. Propter caritatem eorum quilibet ita alterius gloria gaudet ut sua. II, 1125. Ac sic in dispari claritate, per gaudium commune fit omnibus, quod habeat singuli. X, 1862, 1892. Itac sua sorte quisque gaudeat.

debit, quia ita esse pulchrum erit et tibi, et *causam* *corpori*. VI, 924. Beatorum est vera *amicitia*. VI, 924. *Corpus* *manens* et *coram* *amicitia* *manent*. VI, 925, 926. Nec late-
stia *aliqua* *invenitur*. VI, 925. *Amicitiam* omnes suas cogi-
ta *amicitia* *comprobat*. VI, 925. Se invicem amando, Deum
 plenius possident. VI, 845. Beatorum corporum dotes ac
 locus. VI, 850, 1029. Beatorum omnium unum opus. VI,
 821. Mutuum gaudium. VI, 822, 823, 994. Negotia ac dotes.
 VI, 822, 826, 861. Omne opus eorum, laus Dei. VI, 920.
 Ibi videbimus, amabimus, laudabimus. VI, 896. Beatorum
 gloria totam Trinitatem et Angelos oblectat. VI, 825. Bea-
 tus spectaculum delectabile erit diaboli pena. VI, 998.

Religis orta *haeresis*. X, 1751.

Bella *praecipua* Dei auxilio *peracta*. III, 2191.

hellonae *mons*. IX, 795.

Bene nusquam est homini nisi in Deo. VI, 874, 914. Erit
 cum nulli bono erit male, et nulli malo bene. V, 2152. Etiam
 nunc melius est bonis, quam malis. V, 2153.

Benedico. Opus licet mutum turbatur adspicientes se be-
 nedicere opificem. III, 2256.

Benedicibilis. V, 1966.

Benedictio sacerdotalis verbis solemnibus ordinata. III,
 2525. Benedixit Abraham Melchisedech non per verba, sed
 per rerum naturam. III, 2525. Benedictio dum populo in
 fine Missarum datur, humiliato corpore et compuncto corde
 excipienda est. V, 2277, 2279. Non ab homine, sed per
 hominem datur. V, 2279, 2284, 2286. Benedictio corpora
 et capita inclinare, quotiens clamatum fuerit, non debet
 esse grave. V, 2284. Hoc clamat diaconus. V, 2286. Benedic-
 tionem nuptialem cum sponsa accipere in civitate Romae
 non praesumit, qui se virginem non cognoscit. V, 2291,
 2295.

Benedicti Regula laudatur. I, 1453, 1457; VI, 1004.

Benefacere Deus semper paratus est, sed hominum ma-
 litia prohibetur. V, 2267. Beneficium esse in omnes. VI,
 1063.

Beneficia Dei recolantur, unde excitetur amor. VI, 940,
 943. Eorum memoria munit adversus peccata. V, 2207. Qui
 ea Christus ingrato sit exprobraturus. V, 2207. Beneficia
 Dei enucleate recensentur. VI, 847. Beneficia Dei in nos
 communia, specialia aut singularia. VI, 852. Beneficia
 Christi in nos. VI, 1054. Quid illic pro his postulet a nobis.
 VI, 1053.

Beneficium magnum, pro titulo cui annexus est magnus
 reditus. VI, 1302.

Benignatus legatus contra Donatistas. IX, 815.

Benivolentia letari potest de Dei in impios vindicta. X,
 1879.

Benjamin. In parte tribus Benjamin altare fuit in quo
 immolabantur hostiae, ad quod Hebraei credunt Jacob res-
 pexisse, ubi ait *Benjamin* *lupus rapax*, etc. alii ad Pau-
 lum. III, 2202.

Beryllus Christi deitati initium tribuit. VIII, 1211.

Beryllus quid significet. VI, 1250.

Besitis sunt spiritus destituti. VI, 765, 767.

Beta. I, 1590.

Biblinae epistola. X, 1706.

Bibliotheca Ecclesiae. IX, 794.

Bibendi post transactum convivium in nominibus non
 solum vivorum hominum, sed et Angelorum et antiquorum
 Sanctorum, pravus mos damnatur. V, 2508. Monetur popu-
 lus, ne bibendo in nominibus nomina sua delectet de caelo.
 V, 2275. Conviva ad bibendum ne cogatur. V, 2504, 2506.
 Nec quis etiam mortis interminatione se cogenti cuiquam
 cedat. V, 2507.

Bizacena provincia. X, 1730, 1731.

Boetius. VI, 808.

Boethius episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Bombus pro sono. I, 1412.

Bonifacius Papa. X, 1764. Doctissimus. X, 1831. Quid
 adversus Pelagianos egerit. X, 1831. Augustini de gratia
 doctrinam commendat. X, 1790. Bonifacii ad Caesarium
 Arelat. rescriptum, quo Arausicanam Synodum confirmat.
 X, 1790. Laudatur. X, 1792.

Bonifacius catholicus episc. IX, 816, 827.

Bonifacius Ballitanus, schismaticus. IX, 803.

Bonifacii Augustino et Augustini Bonifacio praenotata
 iures epistolae. II, 1095.

Bonifacius apparitor. IX, 816.

Bonum cogitant, discernendum quid diligere et timere de-
 beat. X, 1879. Bona alia sunt quae faciant bonum, alia
 unde fiat bene. V, 2153. bona quaedam non jucuuda, et ju-
 cunda quaedam non bona. VI, 1258. Bonum natura huma-
 nae. X, 1885. Bona temporalia quando dat aut tollit Deus,
 gratiae agantur. V, 1965. Non pro magno ac vero bono pe-
 tendum, quod malis ac bestis datur. V, 1965. Qui terro-
 rum amore obstringitur, non possidet, sed possidetur.
 X, 1875. De bonis hic bene agendum, non aliis post mor-

tem hoc dimittendum. V, 2267. Bona mundana, utpote
 non vera, sunt contemnenda. VI, 1188, 1216. Bonorum
 temporalium abundantia laboriosa, et egestas copiosa. VI,
 874. Bonorum jactura quibus proficiat. V, 1947. Bona di-
 cuntur abusive res creatae, quae accidentem, non substan-
 tialium continent bonitatem. VIII, 1185. Bona in se, majore
 bono collata, cessant videri bona. V, 1942. Bonitas humani
 divinae intuitu dicitur mala. V, 1943. Bona mundi apud sa-
 teros mala. V, 2533.

Bona aeterna ardentius diliguntur adepta, quam deside-
 rata; secus temporalia. X, 1881. Bona aeterna nemo perdit
 nisi volens. X, 1876. Bona ista sola sunt, quae sine volun-
 tate non invenimus aliquando, nec perdimus. II, 1107. Ho-
 minum ardor semper crescit ad terrena, divitias, scientiam,
 etc. saepe frigidat ad caelestia. II, 1107. Bonorum
 appetitores difficultius invenias, quam malorum desertores.
 VI, 1108. Bonum hominis duplex. VI, 791, 819. Nullum
 et sufficit praeter summum. VI, 790. Bono eodem bonus
 est homo, quo et Angelus. VI, 790. Bonum nihil est sine
 summo bono. X, 1868. Bonum summum diu inquisivit, nec
 invenit mundana sapientia. X, 1817. Bonum summum. X,
 1872. Eius excellentia. VI, 827, 862. Bonum incommuta-
 bile, solus Deus. VI, 914. Bona in uno Deo omnia. VI,
 966. Bonorum omnium varietas uno Deo veluti uno fonte
 profunditur. X, 1868.

Bonorum omnium origo, credere in Christum. X, 1774.
 Bona omnia ad Deum tanquam auctorem referenda. X,
 1751, 1757, 1775, 1776, 1808. Bona ad largiorem eorum
 creatoremque eorum Deum, mala ad nostram voluntatem
 referenda. X, 1840. Ut in bonis motibus nostris nec no-
 strum desit arbitrium, sed magis valeat Dei auxilium. X,
 1808. Boni si quid in te vides, age gratias preparanti quod
 potes, non proprie voluntati. X, 1862. Bonus non est fructus,
 qui non procedit de radice caritatis. X, 1890.

Bonitas ac pietas mentis homines maxime facit Deo ana-
 hiles. II, 1112. Bonitatis duplex officium. X, 1866. Bonita-
 tis condimentum est disciplina. V, 1851. Bonitas sine disci-
 plina, delictorum mater est. V, 1849.

Boni cur lateant. X, 1876. Malos quatenus tolerare, et
 quatenus se ab illis debeant separare. VI, 777.

Bonostani. VIII, 1217.

Borboritae. VIII, 1217.

Bos servus publicus. IX, 795.

Bovis simulacrum juxta sepulcrum Joseph positum. III,
 2165.

Braclarenensis Ecclesia. VII, 805.

Britanniae ab errore Pelagiano primum liberantur Cae-
 lestini cura. X, 1831. Et opera SS. Germani et Lupi. X, 1755.
 Ac secundo per eundem Germanum adjuncto sibi Severo.
 X, 1754. Britannia insula olim Albion appellata. X, 1996.
 Not. 1.

Britius Taronensis episcopus per multa Concilia ac. usa-
 tus. X, 1731.

Brutorum vita, quid. VI, 1009.

Bysacena. IX, 785.

C.

Cabarsussitani Concilii epistolae initium. IX, 807.

Cacilianus Judaeorum pater. VII, 829.

Cacilianus. IX, 787. Suffragio totius populi a Felice Au-
 tumniano ordinatur episcopus. IX, 776. Cum esset diaco-
 nus. IX, 776. Rescriptum Constantini, quo illi ter mille
 folles a se collatos significat. IX, 777. Caecilianus dicitur
 tradidisse, thurificasse, omnia mala commisisse. IX, 772.
 Deponitur, et ejus loco alius ordinatur episcopus. IX, 795.
 Illius adversarii unum traditionis crimine in ipsius ordina-
 torem derivarunt. IX, 776. Caecilianus mandat, ut si est
 quod in se probetur, exeat accusator, et probet. IX, 776.
 Aut si Felix in se nihil contulisset, ipse tanquam adhuc
 diaconus ordinatur. IX, 776. Brevis auri et argenti acio-
 ribus a Mensurio commendati et traditur. IX, 776. Toti ca-
 vica frequentia cum illo est. IX, 776. Toti Ecclesia eum
 tenet, ne se latronibus tradat. IX, 776. Libellum duplicem
 criminum ejus pars Majorini Anulino tradit mittendum Con-
 stantino. IX, 778. Constantino placet ut Romam naviget.
 IX, 778. Caecilianus Mihiudis iudicio absolvitur. IX, 779,
 786. Idque Carthagine notum faciunt et confirmant
 duo episcopi. IX, 784. Brixiae tamen pro bono iacta retine-
 tur. IX, 784. Sed ad suam urbem properat, ubi Donatus
 illum priorem redidisse audivit. IX, 784. Caecilianus
 Felix actis proconsularibus purgatur. IX, 780, 827, 841.

Caecilianus cum aliquibus ex his quos elegerit, ad Syno-
 dum Arelatensem convenire praecipitur. IX, 784. Ad Imper-
 atoris comitatum jubetur venire cum adversariis suis. IX,
 780. Notum cillieri jubet Imperator se in Africanam venturum,

ac de negotio ipse iudicaturum. IX, 790. A Constantino, partibus presentibus, fuit innocens iudicatus. IX, 837, 841. Postquam iudicis ecclesiastici fuerat absolutus. IX, 837. Caeciliani causam episcopi catholici in Collatione C. rthag. nolunt deseri. IX, 826. Objecta ei traditionis causa pridem ante Collationem finita. IX, 853. Innocentia eius fuit purgata seu probata. IX, 793. Caeciliani nomen ad altare recitatur. IX, 832.

Caelibatus in veteri Lege ex errore reus existimatus. III, 2226.

Cæsarius Arelatensis Arausicano Concilio primus subscribit. X, 1790. Ejusdem Synodi decreta litteris datis ad Felicem Papam approbanda mittit. X, 1790. Ad eum Felicis successor Bonifacius rescribit. X, 1790. Quod Arausicæ decretum est, vocatur Cæsarii persecutio. X, 1792. Cæsarius sinistra suspitione ob doctrinam de gratia laboravit. X, 1792. Sed obtrecretores vicit. X, 1792. Valentianæ Synodo, infirmitate solita detentus, interesse non valuit, sed plures eo misit. X, 1792.

Cæsarius se saltem singulis hebdomadis prædicare innuit. V, 2318. His quibus importunus prædicator videri posset, quid respondeat. V, 2317. Cæsarius a populis præ studio verbi Dei amat inquietari. V, 2318. Quo Scripturæ loco moveatur, ut populo etiam ad importunitatem prædicare non cesset. V, 2321. Sermones ejus vix erant dimidiæ horæ. V, 2324. Cæsarii paterna sollicitudo erga debiles. V, 2319. Cæsarius ubi de caritate loquitur, tacere non potest. V, 1958. Publice se accusat quod vestimenticula sua pauperibus dare neglexerit. V, 2024. Hortatur ut ad Vigillas, ad Tertiam, ad Sextam, ad Nonam fideliter veniatur. V, 1760. Quam ob causam instituerit ut hæc horæ in basilica S. Stephani quotidie cantarentur. V, 1760. Not. (a). Voluit laicos alta et modulata voce instar clericorum alios græcæ, alios latine psallere. V, 2262. Not. (b). Hoc obtinuit tandem, cum plures annos concupisset. V, 2263. Cæsarius quam moleste ferat, quod Missis nondum absolutis plurimi de ecclesia exeant. V, 2276, 2278. Dolor ipsius, cum in oratione positus, mente rapit ad occupationes sæculi. V, 2281. Cæsarius die ac nocte recogitat duo tantum loca esse post hanc vitam. V, 2309.

Cain dicitur diabolus. III, 2282, 2286. Judæorum pater. III, 2282, 2286. Judæorum typum in muneribus et occasione Abel gerabat. VI, 748. Cain peccatum, et quomodo Deus ei poenitentia locum dederit. III, 2220. Cain a Lamech occisum quidam frustra putant. III, 2221.

Calamitates publicæ nostris imputandæ peccatis. V, 2315. A bonis gratiarum actiones, a malis blasphemias expriment; ut rasa agitata alia odorem suavem reddunt, alia intolerabilem fetorem. V, 2315.

Calcedonius quos representet. VI, 1229.

Callidus Gratianus. IX, 780.

Calvaria locus sic dictus, quia Adam generis humani caput ibi sepultus. V, 1750.

Calumnia pro lite intentata. V, 1890, 1967.

Camillus presbyter. X, 1819.

Canava. V, 2021, 2250, 2256. Not. (a).

Cancelli. Superstitiosus ritus ad cancellos. VI, 1172.

Candia civitas. II, 1145.

Canes in templo inducens, flagris dignus iudicaretur. V, 2543. Canis Albinus. X, 1896. Canes mariani. V, 1885.

Canonum custodia. X, 1765.

Canonici. VI, 1216, 1510.

Cantica diabolica. VI, 1172. Canticum luxuriosum ex oro ubi corpus Christi ingreditur, proferri non est justum. V, 2229, 2268. Canticum turpium loco, discendi psalmi, antiphonæ, etc. V, 2525. Canticum Moyse præcipientis, senes et pueri omnes nulla præmptione edocti, easdem litteras decantant. III, 2167. Canticum novum. X, 1863.

Capabilis ab omnibus Deus, capax omnium anima. VI, 785.

Capargamula. VII, 807.

Caparseneta. VII, 814.

Capito episcopus partis Donati. IX, 778, 790.

Capillis cogitationes superflue significantur. VI, 1216.

Capitulata argentea. IX, 794, 797.

Cappa tria pessima. I, 1590.

Capræ larvam assumere. V, 2003.

Capitæ remedium, sinaj. V, 1913. Qui adhibeatur. V, 1915.

Caragi. V, 2265, 2269, 2270; VI, 1172.

Cardinalium conventus Hieronymi avo. II, 1149.

Carialto vir illustris. X, 1790.

Caritas breve verbum, sed re magnum. V, 1967. Caritas elogium. VI, 792. Caritas est via Dei ad homines, et via hominum ad Deum. VI, 792. Terræ benedictæ fructus. VI, 1225. Omnium bonorum fundamentum. V, 2243, 2312. Radix omnium bonorum operum. V, 1958, 1968, 2240. Quæ radix ubi viva non fuerit, frustra habentur ejus rami cum

floribus ac pomis. V, 2261. Caritas ~~bona est omnia~~ bonæ. VI, 1256. Virtutum celestium mater et ~~magistra~~. V, 1988. Anima omnium Scripturarum. V, 2247. Omnium æræ virtutum. V, 1960. Caritatem quippe habens, omnibus virtutibus repletur. VI, 1188. Caritas boni totius summa. VI, 1149. Omnia continens bona. V, 2247. Præmium summum est Sanctorum in celo. V, 1900. Caritas dulcis ac salubre mentium viaculum. V, 1957, 1968. Quantamvis corpore separatos copulat atque conjungit. V, 1987. Adeoque nullum earum amittit. X, 1874. Est concordia mentium, societas electorum, vita beatarum animarum et Angelorum. VI, 803. Caritas tamquam nostra santas. VI, 1063. Caritas ipsa est bona voluntas. V, 2248, 2337. Caritatis tota perfectio in animi bonitate vel voluntate consistit. V, 2256. Caritas proprie dicitur Spiritus sanctus. VIII, 1174.

Caritas donum Dei est. X, 1789, 1797, 1894. Caritatem nobis non nosmetipsi, sed Deus donat. X, 1820. Hoc dono nullum majus est. VIII, 1174. Caritas singulare sanctorum donum est. VIII, 1174. Quo dono nemo inventus est dignus. X, 1797. Sine quo multa in homine laudabilia esse possunt, quæ pietatis habeant similitudinem, sed non veritatem. X, 1797. Caritas quanta est, quæ si desit, frustra habentur cætera; si adsit, habentur omnia. X, 1888. Sine qua dives est pauper, et cum qua pauper dives est. V, 2247. Caritas oleo recte comparatur. V, 1957. Caritas ex Deo est, et in Deum redundat. VI, 1149. Caritatis vulnus expositulatur. VI, 935. Virtus caritatis sanctorum est propria, cæteræ bonis et malis possunt esse communes. X, 1889.

Caritate nihil dulcius haberi potest, nihil cum Dei adjutorio facilius ac felicitius impleri. V, 2245. Per Spiritum sanctum ita diffunditur in cordibus omnium Christianorum, ut eam, si velint, possint jugiter custodire. V, 2245.

Caritatis quatuor speciales virtutes explicantur. V, 1952. Caritas et cupiditas simul esse non valentem possunt. V, 2245, 2247. Caritas deesse non poterit, ubi non fuerit cupiditas. V, 2245. Caritatis et cupiditatis effectus. V, 2170. Caritas Ecclesiam congregavit. V, 2091. Innovat homines. X, 1882. Docet rectum divitiarum usum. V, 1957. Omnia Dei præcepta cum gaudio facit implere. V, 2248, 2247. Caritate gaudens nihil de Scripturis poterit ignorare, nihil de bonis operibus non implere, nullum timere. V, 1968. Humilitas animam Deo subjicit, puritas jungit, caritas unit. VI, 794, 807. Caritatis familiaritas cum Deo. VI, 819. A dilectione anima sancta vacare nunquam poterit. VI, 1150. Dillectionis Dei probatio. VI, 1136.

Caritas jugum leve et suave. X, 1631. Levare, non premere consuevit. V, 2246. Caritas in præceptis Dei obtinet principatum. V, 1960. Sufficit sibi sine nonnullis operibus, nulla opera presant sine illa. V, 2246, 2247, 2249, 2252. Caritatis præceptum nullam recipit excusationem. V, 1860, 2246, 2252, 2255. Tria complectitur. X, 1873. Caritas duas alæ, dilectio Dei et proximi. VI, 1149. Caritas duplex, duo pedes ad currendum in via Christi. V, 1875, 2161. Caritas mutua graphice suadetur. VI, 1065. Caritatis compatientis exempta in membris nostris. V, 1949, 1951. In Christo jam regnante. V, 1930. Caritas semper dulcis, etiam cum irascitur aut corripit. V, 1958. Caritatis quantæ divitiæ. V, 1957, 1968. Omnibus latum est quod caritas possidet. V, 2249. Caritatis facultas semper crescit. X, 1867. Erogoando crescit. V, 1838. Caritas ipsa est, cujus possessio tanto amplius augetur, quanto amplius erogatur. V, 2252. Caritatis vasa, homines; impleantur cum amorem. V, 1829. Caritas in senectis suam facit, quod amat in altero. VI, 820. Caritas vera ipsos complectitur inimicos. V, 1958, 1968. Caritatem hic sibi patronam faciat, qui propitium vult invenire in æternum. V, 1969. Omnes homines sicut se ipsum diligens, omnem peccato aditum claudit. V, 1878, 1958. Caritas, cui ex omni parte apertæ sunt, et sine qua undique clausæ sunt cœli janus. V, 2255, 2260. Caritas ordinata. VI, 816.

Caro nostra mala Sethiano, Ophiano, Patriciano, Fiorino mali causa, Manichæo ex malo et bono compacta. VIII, 1220. Si diaboli, non Dei opus esset, indigna esset beneficiis Dei. V, 1937. Carnis nomine interdum appellatur omnis error. III, 2499. Aliquando elementa omnia. III, 2405. Aliquando opera carnis. VI, 739. Caro fit totus homo, si secundum carneum ac mundum vivat. III, 2404. Vivere secundum carneum, quid. VI, 1052. Carnem spiritalem anima virtutibus suis præstat, aut animam carnealem caro victrix ejus efficit. VI, 793. Carnis mala graphice explicantur. VI, 1074. Carnis abstinentia quid prodest, si non deponatur carnalia opera? V, 1906. Caro animam perdit. VI, 1532, 1533. Carni præponeudam esse animam. VI, 1534. Talis est in oculis Angelorum, cui caro propria dominatur, qualis qui pedibus sursum et capite deorsum ambularet. VI, 1533. Caro domanda ac debilitanda. VI, 1039. Carni bene imperantis nobilitas. X, 1879. Carnis veræ resurrectionem unde quidam negent. VI, 739. His opponitur fides catholica. VI, 739.

Carnales ac spiritalis qui. V, 1758. Lana ac lino signifi-

sentur. V, 1805. Carnalium in Ecclesia contra se divisorum figura. V, 1746.

carosus subdiac. IX, 794.

Carpophorus Carthag. IX, 776.

Carthagine secretarium Thermarum Gargilianarum. IX, 816, 827, 828. Carthagini curator. IX, 816. Carthaginiis legatus. IX, 816. Carthaginensis colonia splendida. IX, 781. Carthagine in basilica regionis secundae habita Concilia. IX, 811, 814. Carthaginenses episcopi Cyriacus, Carpophorus, Lucianus. IX, 776. Carthaginensis episcopus fictus Valentinus. VI, 1356, 1359. *Not. (f)*. Hanc sedem ambientibus Botro et Celegio, Caecilianus eligitur. IX, 776.

Carthagine conciliabulum episcoporum adversus Caecilianum conspiratorum. IX, 774. Carthaginensis Concilii an. coeci decretum. IX, 808. Aliud ejusdem anni posterius Carthaginense Concilium. IX, 809. Carthaginensis Concilii an. coeci de conveniendis Donatistis decretum. IX, 810. Ejusdem Concilii libellus datus Proconsuli. IX, 811. Carthaginensis Concilii an. coeci legatio cum Communitorio ad Honorium. IX, 811. Carthaginensis Concilii anni coeci decretum. IX, 814. Carthaginensis Concilii anni coeci aliud decretum. IX, 814. Carthaginensis Collationis gesta. IX, 815. Carthagine an. coeci super nomine Coelestii habita questio. X, 1711. Carthaginensis synodi anni coeci quadam gesta. X, 1691. Carthaginensis synodi an. coeci contra Pelagii errores epistola ad Innocentium. X, 1711. Rescriptum Innocentii. X, 1714. Carthaginense an. coeci Concilium. X, 1725, 1734. Carthagine convictus Coelestius Apostolicam sedem appellat. X, 1725. Carthaginense an. coeci Concilium. X, 1728, 1730, 1738.

Cassianus sacerdos. X, 1803. In iis qui Augustini libris obloquuntur, Scripturarum studio ac disputandi usu excellit. X, 1803. Ipsius de Dei protectione liber inimicis gratiae faveat. X, 1805. Catholice sub initia docui, Deum incipere, exsequi, et consummare in nobis quae bona sunt. X, 1805. Ac nostrum esse quotidie strabentem nos gratiam Dei humiliter subsequi. X, 1805. Nec cum Pelagianis, nec cum Catholicis plena ei concordia est. X, 1805, 1807. Cassianus quibus gradibus a Catholico sensu dilatatur ad Pelagianum. X, 1821. Cassiani collationes adversus Augustinum assertas. X, 1795. Hinc Prosperi liber pro Augustino contra Collatorem. X, 1801. Cassianus erroris insinuat decretum coeci episcoporum de necessitate gradus ad singulos actus. X, 1725. Cassiani consensio cum iis, qui volunt gratiam secundum merita dari, aut non ad singulos actus dari, aut dari ut bonum possibilis fiat. X, 1815. Cassianus se ipse damnat, dum eos qui gratiam secundum merita dispensari volunt, damnat. X, 1825. In aliis liberum arbitrium, in aliis gratiam aufert. X, 1811. Fidem laudatam falso arguit non donatam. X, 1824, 1825. Salutis summam in fidei ditione consistere negans improbat. X, 1828. Pelagius Cassiani excerpta de haeresi Belgis exorta. X, 1751. Et de Leporio. X, 1752.

Cassius, privatus ex Consule. II, 1097.

Castitatis laus. V, 2296. Castitate commendavit Christus matrem virginem eligens. V, 1990, 1995, 1994. Castitatis meritum ac virtus in Susanna. V, 2011. Castitatis ergo Tarpeiae Romanae factum. VI, 1327. Castitas Angelis facti consimilis. V, 2246. Castitatem non habens, portare Christum non potest. V, 1994. Castitatis pulchritudo est in luce cordis. V, 1768. Castitas corporis nil prodest sine castitate cordis. V, 2165. Castitas utraque commendatur. V, 2169. Castitatis bonum non cum iustitia, sed pro iustitia nonnullae offerre volunt. II, 1106. Castitas virtutum omnium flos et ornamentum sine humilitate ariet et marcescit. I, 1462. Ministris altaris per necessaria est. V, 2296. Castitatis professio tollitur nubendi licentia. VI, 1102. Castitas conjugatis per totam Quadragesimam usque ad clausulam Paschae et quotiens communicare quis debet, servanda. V, 2298. Alia tempora quibus pariter servanda est. V, 2300.

Castitas gravem sortita est inimicium, qui quotidie vincitur, et timetur. V, 2302. Inter omnia Christianorum certamina, sola duriora sunt praemia castitatis; ubi quotidiana est pugna, et rara victoria. V, 2303. Castitatis propugnator, martyr est, non unum, sed plures coronas a Domino percepturus. V, 2302. Castitas ut servetur, non plus aequo metandus languor carnis. I, 1461. Exemplum hominis, qui carnis contemptu incontinentiam vicit. I, 1461. Castitas non servatur sine magna cordis contritione et afflictione carnis. I, 1460. Quanta fecerit ac perperussit monachus, ut carnem domaret, qui tamen securitatem non impetravit. I, 1460. Castitatis prodiga est saturitas, amica est fames. V, 2032. Castitatis dispendium in mensa et in colloquio timendum. I, 1459. Castitatem iugis victorie obtentu periculis exponere, perire velle est. V, 2301. Castitatis non servandae praetextus refelluntur. V, 2291. Castitatis promissa. VI, 1109.

Cassius discepsus. IX, 796.

Catechryges damnant secundas nuptias. V, 2185; X, 1718, 1735.

Catechizantur infantes. X, 1768. Catechumeni plangendi, si hinc sine baptismis recesserint. VI, 1166. Catechumeni frons signatur. V, 1821. Catechumenis non explicantur baptismi mysteria nisi post baptismum. VI, 1207.

Categoriae decem ex Aristotele deceptae. I, 1419. Categoris Aristoteles agit 1° de iis quae sunt, 2° de iis quae percipiuntur, 3° de iis quae dicuntur. I, 1422. Aut ut Themistio placet, primum de iis quae percipiuntur, tum de iis quae sunt, post de iis quae dicuntur. I, 1422.

Cathedra Petri. IX, 803. Cathedra S. Petri natalis. V, 2100, 2101. Aliquando incidit in Quadragesimam. V, 2101. Superstitio hac die usitata. V, 2101, 2102.

Cathedra pestilentiae. III, 2530. Cathedra vitae. III, 2530.

Cathini colores. VI, 1110.

Catholicus quis debeat vocari, quis non debeat. IX, 850. Quid catholicum intelligat Donatista. IX, 850. Catholica declaratur, quae toto orbe diffusa. IX, 780. Catholici crinatosi regnum caelorum non possidebunt. VI, 776.

catullinus subdiac. IX, 794.

Causa prima omnium corporalium spiritualiumque motuum, voluntas Dei. X, 1864. De causis incognitis quid noverimus. X, 1875.

Celiel. VII, 815, 816.

Cellularum ornamenta vana. I, 1162. In eorum oratorio sufficit imago Crucifixi, cui hinc inde assistant Maria ac Joannes. I, 1462.

Celsus Africae Vicarius. IX, 789, 780.

Cera vel oleum ad luminaria noctis aliqui vocent. V, 1978.

Cerdon duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217.

Cerebrum tamquam coelum corporis nostri. VI, 802. Sedes sapientiae. VI, 1216. Cerebri tres ventriculi. VI, 795.

Cerei accensi coram sacris reliquiis. VII, 857. Cereolis ecclesis exhibere. V, 2238.

Cerinthus. VIII, 1217. Sperat nuptiarum copulam post hanc vitam. VIII, 1218.

Certantes quomodo spectet et adjuvet Deus. V, 1813. Certaminis nostri tempus breve, praenium sine fine. V, 2133.

Cervisia. VI, 1286.

Cervi serpentibus inimici, nihil ex eorum veneno patiuntur, nisi sicut. VI, 1205.

Cervulum sive cervulos facere. V, 2001, 2003, 2004. De cervula turpitudinem excreare. V, 2250.

Chaunaea terra quo jure Israelitis cesserit. V, 1811.

Characterem Christi Judaei poscunt. VII, 827. Characteres diabolici. V, 2071, 2230, 2272.

Charaxatae tabulae. VIII, 1135.

Chartae publicae. IX, 852.

Chresto Syracusanorum episcopo data epistola, qua ad Synodum Arelat. pergat. IX, 786.

Chrisma, oleum quo fideles unguuntur. II, 1161. Quod illius unctione doceatur. X, 1890. Chrismatis baptismi infusi mysterium. VI, 1211. Chrismatis sacramento, Christiano in coelestis regni mysterium diademata quoddam regalis unctionis impositum est. II, 1116. Et ut intelligat se non solum sacerdotalis et regiae dignitatis esse consortem, sed etiam contra diabolum fieri luctatorem, X, 1890. Chrismate communiendi parvuli qui apud haereticos erant baptizati. VIII, 1217. *Vide* Baptismus. Chrismatis ampulla per fenestram jacta, illusa inter saxa consedit. IX, 804.

Christus a chrismate. V, 1761, 2192. Scil. Si ritus sancti infusione. VI, 1191. Dicitur Hebraice unctus. V, 1899. Christus brachium Dei. VI, 1441. Unigenitus et primogenitus. V, 1906. Homo divinus. V, 2034. Unus ex sancta Trinitate. X, 1778. Christi mysteria Lex et Prophetae praenuntiare non desisterunt. VI, 760, 772, 774. Praenuntius est in Isaac. V, 1758. In Isaac et ariete. V, 1730. In Jacob. V, 1760, 1761, 1763, 1764. In Joseph. V, 1703, 1775, 1924. In Moysse. V, 1776. In Aaron. V, 1804. In percussa petra quae fontes eduxit. V, 1796. In serpente aereo. V, 1807. In uva e terra promissionis delata. V, 1800. In Gedone. V, 1817. In Davide. V, 1819. In Elia. V, 1825, 1825. In Elizeo. V, 1827. Christus Tobiae piscis. V, 2125. Umbrarum veteris legis quodammodo corpus. X, 1881. Christi nomen, veritas. V, 1783. Christus Verbum Dei non sonis solum, sed et factis loquitur. V, 1902. Ante carnis susceptionem humano generi prouit. X, 1733. Christi in mysteriis dispensationis suae finis. V, 2043, 2044. Christus Israelitis itinera in mari praeparavit. V, 1798. Christum in camino Nabuchodonosor vidi. III, 2391. Christi adventus cur tantopere dilatatus. III, 2276. Ante adventum Christi quanta potestas diaboli, et quam exinde imminuta. V, 1819. Adventus Christi gratia. V, 1925.

Christi adventu completa est promissio Abrahae facta. III, 2240. Atque hebdomadae septuaginta ingretere. III, 2243.

Christi adventu facta est plenitudo veritatis. III, 2588. Christus factus ex muliere quam fecit, factus sub Lege quam dedit. VI, 772. Sexto mundi millennario venit. III, 2520. Filius Dei æternus qua ratione concipi possit temporaliter natus. VIII, 1166. Christus ad Mariam quomodo venerit. VIII, 1170. In Christi conceptione maritus sermo est, et uxor auricula. V, 1901. Christi conceptione primi hominis de rudi terra procreatio innovatur. V, 1962. Adveniens divinitas in utero Mariæ, carnem sibi ex ipsius substantia fabricavit. V, 2199. Spiritus sanctus carnem ex virgine fecit Salvatori: virtus Altissimi, id est Christus, obumbravit eam ventiens in carnem factam a Spiritu, ut in corpore et anima lateret Filii virtus. III, 2250, 2251. In Christi conceptione Spiritum sanctum fuisse pro semine quidam sceleratissime opinantur. V, 2182. Christus non de substantia, sed de potentia, jussione et benedictione Spiritus sancti conceptus. V, 2178. Christi carni unctio in utero Virginis spiritaliter data. III, 2250. Christus solus sine semine, ideoque expertus delicti natus. X, 1619, 1620. Inspiramine mystico ex Virginis utero in vera natura est carne. X, 1615. Ratione conceptionis vermi se comparat. VI, 1191. Solus sine peccato est natus. V, 1997. Natura semper genita naturam nostram sine peccato suscepit. VI, 757.

Christi caro non ante concepta, quam susciperetur a Verbo. VI, 772. Christi corpore non conclusa est omnis deitatis majestas. VIII, 1189. Christi carnem implevit Pater et Spiritus sanctus, sed majestate, non susceptione. V, 2198. Christi corpus tota Trinitas fecit. III, 2251. Ipse cum Patre et Spiritu sancto corporis sui creator, solus habet personam, in se ipso quod sit creatus. VI, 760. Hominem tota Trinitas operata est, quem sola Filii persona assumpsit. VI, 756. Varie hæreticorum de Christo opiniones notantur; et rejiciuntur. VIII, 1215. Verbum in Christo animæ vicem supplēssē Ariani senserunt. VIII, 1167. Refelluntur. VIII, 1168. Anima mediante, sine qua possibile non erat Deum corpori misceri, Deus factus est homo. V, 1119. Filius Dei, quamvis in carne venerit, tamen in anima ejus habitavit. III, 2590. Anima Christi totam in se sapientiam, veritatemque et vitam recepit. VIII, 1190. Substantialiter Deo repleta est. VIII, 1191, 1192. Ut pote Verbo indissociabiliter inherens, ac tota totum recipiens, facta est cum ipso principaliter unus spiritus. VIII, 1190, 1191. Dilectionis merito. VIII, 1191. Eligit bonum prius quam sciret malum. VIII, 1189. Christi animæ libertas fuit, nec fuit peccandi possibilitas. VIII, 1189. Sicut umbra corporis motus, ita Verbi nutus indeclinabiliter suscipiebat. VIII, 1190. Christum sensit aliquando Leporibus omnia quæ passionum sunt implese sola possibilitate naturæ sine deitatis auxilio. X, 1752. Similis alia hæresis, vel etiam magis exitiosa. X, 1753. Christus in humana natura Gratia factus est. VI, 760.

Christi veritas adversus Judæos adstruitur pluribus testimoniis Legis et Prophetarum. VIII, 1125. Simeonis et Zachariæ. VIII, 1125. Virgilli, Nabuchodonosor et Sibyllæ. VIII, 1126. Elementorum. VIII, 1127. Christi deitatem tum, cum homo natus est, cepisse docuerunt Artemo, Berrillus et Marcellus. VIII, 1214. Christi divinitas Ariarum argumentis impugnata, et catholicis responsis defensa. V, 2198. Christi divinitas de natura Patris nata. VI, 758. Christus Verbum, Virtus et Sapientia Dei appellatus; ut de ipso, adeoque unus cum eo Deus crederetur. III, 2285. Christi divinitas hinc ostenditur, quod omnia quæ de Deo, perinde de ipso prædicantur. III, 2291. Christi humilitas potentie signis relevatur. V, 1990. Christus æternus in suo, mortuus in nostro. VIII, 1166. Et humiliatur in assumptis, et glorificatur in propriis. VIII, 1167. Christus Deus probatur ex modo conceptionis. V, 1995. Et ex ordine nascendi. V, 1998, 1999. Christum nativitas hominis filium ostendit, mors prodidit Deum. V, 2057. Mors hominem, resurrectio Deum prodidit. V, 2045. Christum Dei filium esse ubi dicitur, testis virtus confirmat. III, 2545. Christus multis signis divinitatem suam declaravit. V, 1927. Virtutes duplici genere operatus est. V, 1927. Christus non homo præter Deum, aut cum Deo; sed homo in Deo, et Deus in homine. VIII, 1215.

Christi non cælestis caro, quæ per Virginis uterum transierit quasi per corpus alienum. V, 2062. Christi non imaginatum corpus, sed solidum. V, 2175. De peccatrice carne acceptum. I, 2268. Christi caro, caro Adæ. VI, 758. Ex solo corpore ejus a nostro differens fuit, quod de Spiritu sancto et virgine sit natum. VIII, 1176. Natus, passus ac mortuus est in veritate, et non per phantasmam. VIII, 1176. Christus Photinus nudum hominem vult, Apollinaris perfectum hominem negat. V, 2182. Christus unus est Deus et homo. III, 2309; V, 1925; VI, 915; VIII, 1122; X, 1890, 1892. Unus ipse et unius naturæ cum Patre, et unius naturæ cum Virgine. VI, 771. Plenus et perfectus Deus, plenus et perfectus homo. VI, 756, 771. Perfectus homo et verus Deus.

V, 2180, 2183. Cui vera formâ servi et vera forma Dei. V, 2081. Ipse via et patria nostra. V, 2065. Mediator ideo est, quia idem Deus atque homo verus. VI, 757.

Christi duæ substantiæ ac naturæ. V, 2003, 2081, 2170, 2182, 2183, 2198; VI, 756, 771; VIII, 1195. Per se et integræ. X, 1716, 1732. Error Orientalis, dicentium Filium Dei et filium hominis unius esse naturæ, refellitur. V, 2081. Exsecranda tamen eorum blasphemiam, qui a tempore susceptæ humanitatis, omnia quæ erant divinitatis, in hominem transmigrasse, et quæ humanitatis erant, in Deum transfusa esse volunt. V, 2182. Humanæ diviniæque naturæ veritatem in una persona ne aut confundas aut dividas. VI, 759. Verbum assumpsit carnem, non se convertit in carnem. VI, 756. Filius Dei sic nostram suscepit naturam, ut non permutaret suam. V, 1981. Divinitati humanitas sociata, non in humanitatem mutata divinitas. V, 2186. Christus ad nos veniens, a Patre non recessit. VIII, 1120. Suscipiens quod non erat, non amittens quod erat. VIII, 1122. Cum Deus, esset, incarnatus est; et homo factus, mansit quod erat. VIII, 1176. Vestem quam non habebat, induit. VIII, 1107. Homo Deo accessit, non Deus a se recessit. X, 1869. Christus accessit ad nos per quod assumpsit ex nostro, et liberavit nos per id quod mansit in suo. V, 2000. Totus in corpore, et totus in Virginis utero. VI, 1022. Divinitatem et humanitatem suam multis modis ostendit. V, 1902. Alia loquitur et agit ut homo, alia ut Deus. V, 2177, 2198.

Christi duæ sunt naturæ, non confusæ, sed unitæ et in una persona inseparabiles. V, 2198. Non duæ sunt personæ, sed una. V, 2062; VI, 759, 771; VIII, 1195, 1206; X, 1716, 1732. In Christo ex divinitate et humanitate una persona est. V, 1981. Una Filii persona. V, 2182, 2183. In eo Filius Dei et filius hominis non sunt duo filii. VIII, 1195. Ut anima et caro unus homo, ita Verbum et homo unus Christus. VIII, 1195. Dei Filius in corde Patris, hominis filius in utero matris. VIII, 1122. Verbum et anima, et caro unus Christus. VIII, 1122. Christus unus, non duo; quia una ipsius persona, etsi non una substantia. VIII, 1162, 1166. Servavit singulis naturis suis propria, sed conjunxit propriis aliena. VIII, 1163. Simile quid conspicitur in homine. VIII, 1166. Christus verus Deus et verus homo, unus filius. VIII, 1215. Non adoptione, non appellatione, sed in utraque nativitate filii nomen nascendo habet. VIII, 1215. Christus filius Dei unicus per naturam. VI, 1191. In Domino servus simul factus est ipse qui Dominus. V, 1995. Christi caro adoratur, et quare adoratur. V, 2200. Carnis Christi divina est ex ipsa sui conceptione persona. VI, 758. Humana natura ab eo in unitatem personæ assumpta. VI, 757.

Christus quatenus dicitur missus. X, 1890. Quatenus patrem et matrem relinqueret, ut adhaereret uxori. VI, 748. Cur ad nos descenderit. VI, 1318. Christum solitarium sine ulla peccati contagione vixisse, et in hunc mundum non ad redemptionem nostram, sed ad exemplum venisse, dixit hæresis incerti nominis. X, 1732. Christus carnem assumpsit; ut mundum universum a peccatis et exemplo revocaret, et patiendo redimeret. X, 1732. Non erat cur susciperet carnem, si status humanæ naturæ maneret integer. X, 1622. Christus plus præstat nobis, quam Adam consecutus erat. III, 2370. Christus venit, ut opera diaboli tolleret. X, 1624. Est arte diabolus defusus, qua ille hominem defuserat. V, 2105. Aptavit musciulam, ubi totam liberaret creaturam. V, 1984. Suscepit hominem mortalem, ut faceret immortalē. VIII, 1122. Efficax instar, sese humiliando, mundo vitam reddidit. V, 1850. Homo factus est, ut obedientiam, in qua sola nostra salus, nos doceret. VIII, 1186. A nobis mercatus nasci et mori, reddidit resurgere et in æternum vivere. V, 1999. Christi humilitas, sublimitas est corporis nostri. V, 1995. Christus per omnia secundum similitudinem Adæ nasci voluit, ut omnia hominis peccata dissolveret. V, 2051. Ut carnem hominis animamque mundaret, utrumque suscepit. VI, 758. Siquæ oportuit fieri, quia homo et carum et anima mortuus erat. VI, 756. Christo hæret vs quædam seminis, qua et anima animas repararet, et carne omnium nostrum carnem resuscitaret. VIII, 1172.

Christi duæ nativitates. V, 2176; VI, 756; VIII, 1165. Ambæ pariter incomparabiles. V, 1994. Pariter mirabiles. V, 1996. In iis qui alterutram negant, hæc discrepantibus mediis, idem est initium, idem exitus erroris. VIII, 1165. Christus Kiciro heri et hodie. V, 1998. Christo sola mater in terris eligenda erat, qui jam patrem habebat in cælis. VIII, 1146. Christi generatio cur in tres partes divisa. III, 2592. Cur cum in ea sint tantum XII. generationes, XII. Evangelista numerasse videatur. III, 2592. Cur quatuor prætermissi. III, 2286. Christus, ordine nativitatis excepto, verus homo procreatus est. V, 1981. Christus solus de virgine natus est. VIII, 1122. Quam hoc possibile. V, 1989. Imo necessarium. V, 1990. Hic nascendi modus in Adæ præmonstratus. V, 1995. Christus nascendo de Virgine sor-

tes non contraxit. VIII, 1107. Natus est clauso matris utero. V, 2003; 2006; VIII, 1122. Christo nascenti quam contraria conveniant. V, 1998. Christi natalitatis fructus. V, 1989, 2143. Christi natalis dies crementum nostrum portendit. III, 2232.

Christum Deum esse cognoverunt Magi, quod ei astra serviebant. V, 2015. Christus per se ipsum invisibilis, visibilis in homine apparuit. VIII, 1145, 1147. Incarnatione sua Deum, in sua immensitate invisibilem, nobis visibilem praeiuit. VIII, 1180. Apparuit offerens hominem visibilem, Deum servans creditibus. V, 1998. Christus in Aegyptum fugiens dicitur a latronibus deprehensus in via, et adolentuli beneficio ereptus, qui deinde ad ipsius dexteram crucifixus paradum meruerit. I, 1486. Christus Patri in omni conditione ministravit. VIII, 1173. Christo in terris Angelorum frequentiam ministrasse. VI, 1146.

Christus in Baptismo primum innotuit mundo. V, 2013. Christus et secundum Spiritum et secundum carnem natus est filius Dei. III, 2232. Illud autem in baptismo audit, non sibi sed nobis. III, 2232. Non sibi, sed nobis, baptizatus est. V, 2010, 2012, 2014, 2015. Baptizatus in carne baptizantem lavat in spiritu. V, 2016, 2017. Tamen dicitur consecratus in Jordane, renatus sacramentis, per mysterium genitus. V, 2011. Christi baptismus vocatur secunda nativitas. V, 2012, 2013. Et Christi regeneratio. V, 2013. Christi humilitas in baptismo. V, 2010, 2016. Quam convenienter in deserto jejunavit. V, 2031. Christi tentationes jejunii superate, scriptae non sunt. III, 2394. Diabolus cum tentans duabus ex causis torquebatur. III, 2394. Christi tentatio, eruditio est Christiani. X, 1868. Quid nobis profuerit. III, 2199.

Christus praedicavit annos tres, et menses sex. V, 1825. Verbo et exemplo nos docuit. V, 1896. In homine hominem docuit a quibus esset recedendum, quid esset perferendum, quo esset tendendum. VIII, 1148. Christi cibus, salus nostra. V, 2172. Christus transfiguratus hoc manifestavit, quod velut latebat in corpore. III, 2322. Tum divinitas in corpore latens se conspicendam foris visentibus pro eorum captu praeiuit. III, 2197. Sunt qui dicant Filium Dei necessitate carnis fuisse mentium, nec omnia facere potuisse quae voluit. X, 1718; 1753. Christi voluntatem non impleri prorsus impossibile est. III, 2271.

Christus cur Lazarum feverit. VI, 1160. Cur fleat simul et gaudeat de Lazari morte. V, 1927. Cur interroget quod non nescit. V, 1928. Vocis Christi virtus. V, 1928. Christus quanta pro nobis sustinuerit. V, 1935. Ad imitantiam Christi patientiam exhortatio. V, 1936. Christus bonus medicus poculum, quod nobis daturus erat, ipse prius gustavit. V, 2031. Christi cum perito medico analogia. V, 2201, 2203. Christi passio consideratur. VI, 903, 907. Unde et homo aliquod simile pendere queat. VI, 906. Christus hodieque fatigatur infirmitate nostra. V, 1924. Requiescit in fidelibus. V, 1924. Christi infirmitates quid nobis praesiderint. VI, 1194. Sensus veros in passione, et ante passionem suae carnis dolores sustinuit. VIII, 1214. Quidquid infirmitatis legitimus in Christo, id suscepto homini deputandum. V, 1981. Christus passus est secundum illam substantiam quae assumpta est, non secundum illam quae assumpsit. V, 2192. Esurivit, sitivit, doluit. V, 2173, 2186. Ut Filius Dei, passus non est; ut homo, impassibilis non fuit. V, 2173, 2186. In passione voluntarie ac virtute Dei in se non diminuta humiliatus est. III, 2314. Integritas et inviolata deitate passus est, ut homines patientiam et humilitatem doceret. VIII, 1143. Ac resurrectionem futuram monstraret. VIII, 1143.

Christus quomodo faciat quod patitur, ac vice versa, ipse sibi opus et auctor operis. VIII, 1169. Cum patitur infirmus, omnipotens cum facit. VIII, 1170. Qui Domino attribuantur quae passus est in homine, ostenditur ex anima hominis cui tribuuntur quae sunt solius carnis. VIII, 1147. Voluntate, non necessitate passus esse ostenditur. VIII, 1148. Quod illustratur hominis in carcere vi immisi, et viri sancti qui huic sequitur ut ipsum consoletur. VIII, 1147. Christi sicut patientis figura Isaac. V, 1934. Christi occisores verbis Jacob ad Simeon et Levi novissimis praemonstrati. III, 2263. Christi anima turbatur ac tristis est propter discipulos. V, 2037. Tristis non pro sua passione, sed pro nostra dispersione. V, 2038. Tristis usque ad mortem, non post mortem. III, 2391. Sudor sanguineus Domini quid praesagebat. X, 1863. Christi taciurnitas in passione summam ipsius innocentiam probavit. V, 2010. Christi divinitatem passibilem factam cogitare scelus est. V, 1981. Passum astrictum est maledictus. V, 2180. Si quis dixerit quod in passione crucis dolorem sentiebat Filius Dei Deus, et non esse cum anima, anathema. V, 2176. Vere deitas Patris nostram indota naturam crucem ascendit. VI, 905.

Christi passionis horam lato non esse ascribendum. X, 1894. Christus a Judaeis, non a Pilato crucifixus. III, 2270. Quod hora tertia factum Marcus recte declarat. III, 2200.

Quid hora tertia simul et sexta. VI, 738. Octavo Kal. Aprilis passus est, quo die creditur conceptus. VI, 742. Quo mysterio. III, 2232. Passus est quarta decima luna. III, 2217. Ibi crucifixus, ubi Isaac obtulit. V, 1751. Ubi Adam sepultus. V, 1751. Crux sub dio et extra civitatem immolatus. V, 2048.

Christus in cruce vermis et scarabaeus. V, 2059. Christus et sine peccato, et peccatum factus. III, 2268. Divinitati sponatur homo, et ad crucis thorum ascendendo, ibi firmavit conjugium. V, 1987. Christus commercio pietatis se pro conjugio dedit ad poenam. V, 1987. Idem in ara crucis sacerdos et victima. V, 2047, 2006. Sacerdos et sacrificium, Deus et templum. V, 2203; VI, 760. Pro nobis victor et victima, excorsus et sacrificium. VI, 910. Testis et iudex. VI, 912. In cruce sicut filium incredulae gentis. V, 2042. In cruce manus expandit, paratus in amplexus peccatorum. VI, 961. Caput inclinavit, ut oscula daret dilectis. VI, 961. Crucifixus delicta factorum et cupiditates animorum abolevit. V, 1816.

Christus in cruce quam multa Deum testentur. V, 2043. Eum valde commendat latronis subita conversio et introductio in caelum. V, 2049. Christus latronem convertens voram vicem reddidit diabolo. V, 2054. Christo patiente ita defecit sol media die, ut per tres illas horas stellae visae sint. III, 2199. Eum non invite aut otiose mortuum resurrectione probat. III, 2345. Botrus carnis delatus est ad torcular crucis, unde fluere cepit mustum divinitatis. VI, 963. Christi sanguis, sanguis medici, medicamentum phreneticis. VIII, 1114. Christi divinitas mortem sensit, participatione humani affectus quem suscepit, non perdita naturae suae potentia. VIII, 1169. Morbi alieni participatione, non proprietate vulneris sui. VIII, 1172. Christus mortem gustavit, quia homo; mortem deglutivit, quia Deus. VI, 757.

Christus injusta morte a justo diaboli dominio non liberavit. V, 1808. Christi mors meritum meum. VI, 961. Christi mors simpla duplam nostram solvit. VI, 1193. Christus non tantum aliorum susceptor, aliorum salvator, sed omnium susceptor et salvator. X, 1826. Recte dicitur crucifixus pro totius mundi redemptione, et pro his tantum quibus mors ipsius profuit. X, 1838, 1842, 1844. Christus mortuus pro omnibus, his utique qui crediderunt, aut credituri sunt: mortuus etiam pro his qui credere nolunt, et quomodo pro his non mortuus. III, 2406. Pro omni genere humano, qui praedestinati sunt, sanguinem fudit. VI, 1060. Non pro sanctis tantum passus est, sed pro peccatoribus. VI, 1065. Sanguis Christi, quoad magnitudinem et potentiam pretii et ad unam generis humani causam, redemptio est totius mundi. X, 1844. Sed non medetur, si non bibitur. X, 1844. Christus totum mundum, plus dans quam valeret, redemit. V, 2042. Christi crux Angelis quomodo profuit. VI, 1192.

Christi eodem tempore corpus in tunulo fuit, anima in inferno, divinitas in paradiso et ubique. V, 2178. Christus tres dies et tres noctes in corde terrae qui intelligatur. VI, 758. Christi sepulchrum, valva. V, 2205. Cur alieno in tunulo positus sit. V, 2205. In sepulchro carnem suam commoriendo non deseruit. VIII, 1169. Deus in sepulchro jacuit secundum carnem, et in infernum secundum solam animam descendit. VI, 757. Christus in sepulchro, in inferno, in caelo. V, 2065. Christi animam in triduo mortis custodiam apud inferos mancipatam dicere impium est. VIII, 1171. Non negatur tamen apud inferos fuisse. VIII, 1172. Christus ad inferos descendit. V, 2204. Secundum animam. VIII, 1203. Comitante secum anima. V, 2059. In anima comitante divinitatem. V, 2189. Unitas suae divinitatis anima. V, 2039. Christi divinitas descendit ad inferos proprietate carnis, et caro ascendit in caelum merito deitatis. VIII, 1166. Christi ad inferos descensus fructus. V, 2062. Christus ad inferos descendens diabolus delimit. III, 2377. Diabolus obligavit, ibique detentus liberavit. V, 2193. Inde eripuit patres qui ibi in tenebris sedebant. VI, 391. Inde liberavit qui pro solo originali peccato ibi detinebantur. VI, 1195, 1194. Infernalium ministerium voces ad eum detinuerunt. V, 2068. Item iustorum ad eum obsecratio. V, 2068. Christus xxxvi. horis in inferno fuit. VI, 742.

Christus primogenitus ex mortuis, partus resurrectionis et inferorum mors. V, 2064. Foedus in morte, pulcher in resurrectione. V, 2065. Ubique pulcher. V, 1099. Christi passionis ac resurrectionis meditatio. VI, 940. Christus hunc se suscitavit. V, 2000. Vespere. III, 2322. Ipsa die qua et conceptus fuerat. V, 1994. Resurgens car non ut sol fulserit. VI, 738. An eo resurgente resurrexerint sancti, qui tunc visi sunt. III, 2199. Christi resurrectione non est eximta humanitatis natura. V, 2182. Filius hominum assumpsit, ut sic in aeternum permaneret. VI, 757. Eam carnem semper habet, qua de Virgine natus est. VI, 773. Christus januis clausis ad discipulos intravit. III, 2322. Nec hujus rei exigenda ratio. V, 2072. Per clausa ostia substantiam corporis nostri transmisit, qui prius et

clauso virginali utero, et observato sepulchro exiit. V, 2063, 2066. Christo resurgenti arrideat et innovantur omnia. V, 2067. In ejus corpore totus prope mundus resurrexit. III, 2379. In eo resurreximus ac regnamus. VI, 912, 957. Christus cur cicatrices servavit. V, 2090. In vulneribus Christi medicamentum est vel thesaurus humani generis. V, 2066. Christi vulnera, tuta et firma requies peccatoribus et laetitia. VI, 956. Remedia sunt adversus tentationes. VI, 956. Per foramina corporis patent nobis arcaea cordis. VI, 956. Oratio ad Christum, qua resurrectionis et ascensionis ejus particeps anima fieri desiderat. VI, 955.

Christus sedit ad dexteram Dei, manente eadem natura carnis in qua natus et passus est. X, 1717, 1752. Qui simul in caelo et in terra. V, 1761. Christi in caelis regnantis argumentum, munus Spiritus quod donat in terris. V, 2093. Christus qui mortuorum et vivorum iudex. V, 1803. In iudicio talis apparebit qualis videri possit et ab eis quos coronaturus, et ab eis quos iudicaturus est. X, 1889. Tunc et crucem et vulnera ostendet. V, 2052. Beneficia sua reprobus qualiter exprobratur. VI, 1186. Christi subjectio et regni traditio. III, 2398; VIII, 1186.

Christum magicis artibus, ut mortuos coleretur, effecisse contententes, o prophetis arguuntur. VIII, 1128. Christi invocatio adversus diabolum. VI, 1070, 1072. Christus jam nos spectat et adjuvat pro se corantes. V, 1878. Christi nomen Judaei reluctantis animo inflexum. VII, 827. Christus et simpliciter et dupliciter laudandus. V, 1855. Christus in divinitate panis, in humanitate lac nobis factus est. VI, 1267. De Christi humanitate loqui et satiari mortenti delectabile est et salutare. VI, 1152. Christi mysteria percurruntur, quo pius in Deum excitetur affectus. I, 1463. Christi amandi ardens desiderium orationi conjunctum. VI, 928. Christum non amantis miseria. VI, 955. Christus unus in se, alius atque alius est diversus. V, 1807. Crediti est salus, unus non credenti. V, 1800. Esse sine Christi, miserum; Christum secum esse, tutum; cum Christo esse, beatum. VI, 1537. Christus si in isto saeculo ambulaverit in nobis, in futuro inhabitabit. V, 2117. Christum in se manentem habere, discipulis prodest, non Christo. X, 1788.

Christus qui laedus, ovis, vitulus. V, 1816. Qui taurus. V, 1818. Turtur et passer. V, 1849. Cur sinapi similis. V, 1915. Christi oculi. III, 2204. Dentes. III, 2204. Os, manus, scapulae ac pedes. V, 1907. Christus noster salvator, rex, ac solus Dominus. VI, 1191. Verus amicus noster: variorum ejus nominum ratio. VI, 1049. Christus fons innocentiae et plenitudo justitiae. V, 2014. Fons de quo omnes sancti sive ante, sive post incarnationem acceperunt. V, 2111. Verum nostrum gaudium. V, 1917. Fidelium fluis. X, 1816. Ab aliis carius, ab aliis vilis emittit. V, 1763. Christi sarcina levare, non premere consuevit. V, 1800.

Christiani dicendi sunt, quotquot retro fidei habuerunt unius Dei quam Salvator praedicavit. III, 2219. Christianos a Judaeis distinguit, et inter se pares facit; sorum pater Deus. V, 1867. Christiani angelii dicti sunt ad comparationem Judeorum. III, 2228. Christianos a Paganis praecipue secernit spes resurrectionis. V, 1961. Christianorum tempora praedicta esse. V, 2548. Christiani populi post Christi mortem multiplicandi figura. V, 1775. Christianus non nascitur, sed fit. III, 2274. Christiani cur dicamur, non Petriani aut Pauliani. V, 1780. Christiani dignitas et officium. VI, 1053, 1056, 1057. Et in baptismo regalis ac sacerdotalis dignitas collata. VI, 1211. Et per fidem Christi remissio confertur peccatorum. III, 2576. Sed nihil ei prodest fides, si non mutet vitam. III, 2376. Vitae mutationem snadet cognitio iudicatorii. III, 2376. Increpantur ut Dei irrisores, qui Christi fidem suscipere in vitae finem differunt. III, 2376. Melior est causa gentilis, qui in lae vitae credit. III, 2377. Licet non habeat dignitatem aut remunerationem ejus, qui Christianam vitam egit. III, 2377. Hujus gloriam cum videbit, poenitebit se non vixisse, sed mortuum esse Christianum. III, 2578. Christiani post baptismum ad pompas diaboli redeunt, quomodo in die iudicii a diabolo accusandi. VIII, 1119. Christianos non posse damnari qui putant, refelluntur. VI, 1118.

Christiani nominis non facti sola dignitas Christianum. V, 1896. Eo nomine quis indignus, quis dignus. VI, 1036. Christiani nomen sine re gestare indecorum est. VI, 1036. Christianum fecit professio et vita. III, 2511. Christianum dici, et christiana opera non habere, nihil prodest. III, 2419. Christianum nomen quae exigit opera. V, 2257, 2240. Christiano non sufficit cor malis vacuasse, nisi et bonis implet. V, 1774. Christianus non est, qui in Ecclesia Christi non est. VI, 1106. Christianus abusivus est, qui est contentiosus. VI, 1083. Christianus non potest dici, qui non est castus. V, 1993. Christianus ille non est, qui pro veritate mori timet. II, 1154. Christianus quis verus sit. VI, 1170. Christianus nemo recte dicitur, qui Christo moribus non coequatur. VI, 1084. Christianus bonus, semper civis caeli

et peregrinus mundi. V, 1877. Ut peregrinus, qualiter debeat affici. V, 1953. Mercedem non appetit in hac vita. V, 1963. Non possidens mundum, hic totum possidet Salvatorem. V, 1902. Christiani boni nec tormentis separantur a Christo: tepidi vero et negligentis interitum otiosis fabulis separantur. V, 2270.

Christiane vitae documenta. VI, 1347. Et toto tractatu de Rectitudine catholicae conversationis. VI, 1169. Christiani os, ubi sacramenta Dei mittuntur, decet semper Deum laudare. VI, 1175. Christianorum non est mundana felicitas. VI, 1068, 1070. Christianis nihil hinc Scripturae promittunt nisi tribulationes. V, 1800. Christianus dolat, si felix in saeculo videatur. III, 2384. Christum sequens, praeparet se ad praellium. V, 1796. Totam vitam Christiani hominis, si secundum Evangelium vivat, crux est atque martyrium. V, 2129. Christi militi semper vigilandum. V, 1832. Vigilandum ei magis in pace. V, 1832. Christianus hic sollicitus sit, non securus. V, 1883. Unde securus esse debeat, nec ideo tamen non sollicitus. V, 1885. Christiani arma adversus diabolum. V, 1797. Christianorum patria, civitas, clives, parentes, rex. V, 1877. Christianos Paganis aut Judaeis servire prohibet Valentinianus. X, 1751.

Chore interpretatur calvitias. VI, 1205. Chore filii in Isalmis numquam nisi laeta canunt. VI, 1205.

Chrysolitus quos significet. VI, 1250.

Chrysoprasus quos representet. VI, 1250.

Chrysalis ex nive per multum temporis congelante fit. III, 2169.

Cibus bene uti proprie Christianorum est. VIII, 1219. Quis Christiane iis utatur. V, 1939. Panem nitidum ac cibos delicatos velut impudicitiae venenum devitet non talis. I, 1457. Qui illius cibi esse debeant. I, 1453, 1457. Cibo sacrilego uti mortale est. V, 2371.

Cicero memoriam oratori necessariam tradit. I, 1440. Laudantur ejus orationes. I, 1448. Ac liber de amicitia. VI, 831, 835, 836, 839. Cicero verae amicitiae virtutem ignoravit. VI, 838.

Cicindilia. V, 2258.

Cilicium de pilis castrorum textitur, et quam conventens sit poenitenti. V, 2227.

Cinerum ritus. I, 1437.

Circissarii agitantes, quamdiu agitant, a communiione separantur. IX, 787.

Circuitus mentis optimus. VI, 753.

Circumcelliones Agonistici a Donato Bagalensi conducti. IX, 801. Sanctorum duces appellantur. IX, 801. Nullum sunt in possessionibus suis securum. IX, 801. Per undas vagantur. IX, 801. In loco Octavensi occidunt eorum plurimi. IX, 801. Occisorum corpora per ardas dealbatas posita. IX, 801. Ex iis aliqui falsi martyrii cupiditate se praecipites dabant. IX, 801. Circumcellionum furor. IX, 811, 812. Frequentibus principum sanctionibus condemnatus est. IX, 812. Circumcellionum turbae comprimendae. IX, 841. Multantur seorsim. IX, 842.

Circumcisio Judaismi signum est, non Judaismus. III, 2274. Circumcisio carnis nullius est meriti. III, 2241. Si in signum salutis fuisset, nec salvae fuissent Judaeae mulieres. VIII, 1154. Data est potius in signum pudoris et turpitudinis. VIII, 1154. Circumcisionis sacramentum originalis peccati reatum deletat. X, 1682, 1781. Et gestabat baptismi gratiam. X, 1635. Circumcisio Samaritanorum non hereditur. IX, 784. Circumcisio cur octavo die. III, 2253; X, 1652. Circumcisionem ablaturus Christus suscepit. V, 1990. Circumcisio, utpote signum promissae Christi, eo nato debuit cessare. III, 2250. Circumcisio cordis, spirituale signum eorum qui spiritaliter nascuntur. III, 2250.

Circumstantiae questionem facientes. I, 1442.

Circae arca Martyrum. IX, 798. Casa major. IX, 798, 799.

Cirtensis Concilii locus, tempus, gesta. IX, 774.

Civitates duae ab initio mundi ex humilibus et superbis constantes. V, 2311. Civitas alia mundi, alia paradisi. V, 1877. Civitates duae faciunt duo amores. IX, 1877. Civium terranae civitatis ac caelestis origo. X, 1872. Civis caeli, peregrinus est mundi. X, 1860.

Clamor ad Deum quid sit. X, 1807. Clamor sanctorum sine voce apud Deum auditur. V, 1792.

Clarus presbyter. IX, 801.

Claudius episcopus. Donatista. IX, 805.

Claudius Saurianus. IX, 780.

Claves Petri. VI, 706. Claves regni caelorum quibus creduntur, iis necessarium esse clementiam. V, 1899.

Claustallium scala. VI, 997.

Clemens B. Petro doctore veteres emendavit errores, et fidem martyrio consecravit. X, 1719. Clauentis basilica. X, 1719.

Clementia, misericordiae et pietatis discrimen. VI, 1275. Clementer ignoscens in se peccantibus, clementiam Dei certissime accipiet. V, 2320.

Clerici militia, albuginis, stipendium. V, 1903. Clerici cur capitā fadant. VI, 1215. Cur pilorum miniam partem retineant. VI, 1216. Capillos, mitras, allive capitum velamina inter psallendum non debent gestare. VI, 1216. Clericus nefas est quidquam possidere proprium. VI, 1215. Christus dum eos terrenis possessionibus privavit, suis et eorum hostibus arma tulit. VI, 1216. Clerici de donis episcopo factis portionem accipiebant, quando pauperibus distribuēbantur. IX, 799. Ecclesiasticus ordo candida veste utitur in administratione sacrificiorum. X, 1704. Clericorum exsufflationes et exorcismi in baptismo. X, 1739. Ne controversia episcopi cum diacono foris sciatur, valde timetur. IX, 796. Clericis et Senioribus Cirt. scribitur, ut inter episcopum et diaconum illius pacem componant. IX, 793, 796. Clericorum stabilitas. X, 1761, 1762, 1763; vide 1771. Clerici luctui vacantes, Dei voluntati quasi insulant. VI, 1166. Clericus non clericus. V, 1905. Clericorum inopiam patiuntur Africanæ Ecclesiæ. IX, 806, 808. Clericum ordinandum quædam prohibeant. VIII, 1219. Pontificatus, presbyteratus aut diaconatus officium quis indigne, quis digne obtineat. V, 1804. Clericis apud Donatistas ordinatis an suus honor servandus. IX, 806, 809. Eis honorem suum servat Carthaginense Concilium, salva reverentia transmarini Concilii; a quo deinde eis negatur. IX, 808. Clericos in hæreticis erroribus ordinantes, sicut et ordinati, multantur. IX, 806, 812. Clericos catholicos Decurionatus munere aliisque molestis functionibus absolvit Constantinus. IX, 792. Eoque ab omnibus omnino publicis functionibus immunes vult. IX, 777. Ecclesiæ minister dividendis ter mille folles Constanjinis Cæcilio confert, ac permittit petere a prædiorum suorum procuratore quicquid necessarium fuerit. IX, 777. Clericis et ecclesiis abrogata privilegia revocantur. X, 1751. Coeternum Deo nihil esse. III, 2218.

Codex lector. IX, 795.

Cælestius Pontifex Augustinum tæstatur, et hæresim Pelagii renascentem cohibet. X, 1684. Epistola ad Nestorium Pelagianos reprehendit. X, 1730. Ac de fide B. Augustini ad Galliarum episcopos scripta. X, 1730. Augustini scripta adversus Gallos quædam vindicavit. X, 1733. Cælestini epistola ad coercedos presbyteros qui in Galliis novitati studebant. X, 1733. Laudatur. X, 1851. Cælestini opera Cælestius Italia extruditur, Britannia a Pelagiano errore liberatur. X, 1831. Et in Galliis Pelagianæ reliquiæ reprimuntur. X, 1831. Cælestini ad Tuentii scripta responsum indicatur. X, 1736.

Cælestius. X, 1646. Nobilis natu, et illius temporis auditorialis scholasticus. X, 1681. Eunuchus matris utero editus. X, 1686. Homo cui vulpeculæ ingentium. X, 1725. Adhuc adolescens scriptis de monasterio ad parentes suos epistolæ morales in modum libellorum tres, prius quam ad Pelagium accederet. X, 1679. Hujus additior circa an. ccccxx fact. X, 1686. *not.* (a). Multos incredibili loquacitate hujus amantia suæ participes fecit. X, 1681. Cælestius Roma Carthaginem veniens Pelagianam hæresim ibi docet. X, 1682. Resisit ei Paulinus ecclesiæ Mediolani. diaconus. X, 1683. A quo per libellum apud Aurelium accusatur. X, 1686, 1687. Quod Carthagine an. ccccxxi super Cælestii nomine fuerat agitur, an. ccccxxi ibidem recensetur. X, 1711. Cælestius an. ccccxxi ad iudicium Carthaginensis ecclesiæ perductus, episcoporum sententia condemnatus est. X, 1691. Jam ad presbyterii honorem subreperere coeperat, cum ad iudicium episcopale perducitur est. X, 1692. Sed ad hunc presbyterii honorem postea pervenisse dicitur. X, 1711. In Asia scilicet. X, 1712. Cum Ephesi presbyterii honorem per obreptionem petere ausus esset. X, 1687. Quæ obreptio notatur a conventu Jerusalem. X, 1699. A Zosimo tamen presbyter nuncipatur. X, 1719, 1721.

Cælestius contra traducem peccati primus scripsit. X, 1683. Peccatum originale negat. X, 1719, 1725. Apud Carthaginem docet, posse homines sine peccato esse, natura sibi sufficiente sola humana. X, 1682. Tum synodo ibi congregata, cogitur confiteri quod parvulis sit redemptio necessaria. X, 1692. Ac profiteri se quidem de traduce peccati dubium, consentire tamen melius sentient. X, 1692. Magis convictus, quam correctus. X, 1692. Idcirco damnatur. X, 1691, 1692. Præsentē Aurelio, Augustino absente. X, 1692. Cælestius libello confessus per baptismum fieri redemptionem parvulorum. X, 1712. Quo id sensu concedat. X, 1719. Erroris sui quantum amator ac defensor fuerit. X, 1619. Hæreticæ doctrinæ assertor ex libris suis convincitur. X, 1682, 1723. An. ccccxxv unā cum Pelagio ab Innocentio ecclesiastica communione privatur. X, 1714. Nec sic damnatus cessat hæresim lucri. X, 1682, 1725. Capitula septem errorum quos per populos disseminabat. X, 1692, 1696. Septem alia his opposita synodalibus gestis. X, 1687. Actis iisdem frequenter auditus, ac jussus sua placita damnare, nec acquiescens, communione ecclesiastica privatur. X, 1687, 1699. Carthagine convictus appellat ad Ro-

manum episcopum. X, 1687, 1725. Sed cum ad sedem Apostolicam appellasset, defuit. X, 1725. Sic appellatio neglecta Episcopum contendit. X, 1787. Inde post aliquot annos Constantinopolim petens ab Attico detruditur. X, 1787. Ac super ejus nomine litteras in Asiam, Thessalonicam et Carthaginem Atticus mittit. X, 1787. Hæc Romam secedens Zosimo illudit. X, 1787. Causam illius examinat Zosimus; totius rei ordo. X, 1719, 1721. Quam clementer cum eo egerit Zosimus. X, 1719.

Cælestius Zosimo offert libellum fidei, unde nulla ei questio movebatur. X, 1718. Quam vafre Apostolatus ipsius iudicio se submittit. X, 1718. Zosimus præfestinatum fuisse Afrorum de ipso iudicium arguit. X, 1720. Eumque absolute fidei iudicat. X, 1720. Ac miratur quid tantus vir, eademque ratione fidem suam explicans Pelagius, potuerit infamari. X, 1721. Cælestium tamen alioque admovet, hæc certamina ex prava curiositate profuturo. X, 1720. Verum epistolam ei dat, qua postea abusus est. X, 1687. Cælestio Zosimum in omnibus fidem commodasse questi sunt Africanus episcopi. X, 1726. Quid querellis Zosimus respondeat. X, 1726. Cælestius a Zosimo jussus ut damnet omnia quæ a Paulino sibi objecta sunt, tergiversatur. X, 1724. Rescribentibus ex Africa episcopis, ad audientiam pleniorum vocatus Roma aufugit; et a Zosino damnatur. X, 1687. Exinde Tractoria Zosimi per totum orbem missa sanctorum Patrum subscriptionibus est roborata. X, 1689. Hinc subscribere detrectantes imperialibus legibus et sacerdotibus statutis sunt depositi. X, 1689. Decretum Constantii an. ccccxxi quo Cælestium ipsum magis ac magis Urbe pellit mandat. X, 1730. Laudatur. X, 1730. Edictum Præfæti adversus ipsum et eos qui latebram ipsi præberent. X, 1731. Cælestius a Cælestino audientiam postulans totius Italiae sanibus extruditur. X, 1831.

Cælestiani hæretici. X, 1615, 1632. De Ephesina synodo apem aliquandiu gesserunt. X, 1761. Ad omni hominum societate repellendi. X, 1761. Totius toto orbe damnati renotas provincias inquietant. X, 1761. Eos ubique persequitur, cuius fidem persequuntur. X, 1761. Nestorio adherent. X, 1761. *vide* Pelagiani.

Cælicolæ nescio cuius dogmata. IX, 815.

Cælum a cælo. VI, 1028. Cæli nomine quid vulgo intelligatur. VI, 1027. Cælo, quod Deus primum condidit, invisibilia omnia significantur. III, 2218. Cæli tres historialiter, et tres significative. VI, 1028. Cælum quo raptus est Paulus. VI, 1028. In quò Christus conspexit Stephanus. VI, 1028. Cæli cur dicantur Angeli et justi. VI, 1028. Cælum est ubi culpa cæssavit. V, 1907. Cælum electorum Ecclesiæ. III, 2419, 2422. Cælum cæli, mens pura cum Deo concubescit una. VI, 915. Cælum celorum ipse Deus. VI, 1030.

Cælorum regnum extra hoc corporeum cælum, imo extra omnem locum. VI, 1012, 1029. Cælo corporeo si delectatur locum, ea res melior est illis. VI, 1025. Neque corporeo cælo sustentantur Sanctorum corpora. VI, 1029. Cælorum regnum varia habet nomina: quæ illa sint. VI, 1013. Cælum Christus qui solus adscendit. V, 1884. Secum ad cælum patriam perduxit Christus, quos ex inferis liberavit. V, 2195. Cælum latronis introitu non est delectatum, sed honoratum. V, 2049. Cæli porta ab Adam clausa, Jam patet. V, 2083. Cælestibus præmiis etiam ante iudicium honoratur Martyrès. V, 2153. Cælo ac visione Dei gaudet Vincentius. V, 2097, 2098. Cælus ad Deum transacta hæc vita petunt just. III, 2371; VI, 1103. Cælo gaudent animæ sanctæ dum caro a verbis devoratur. VI, 1183. Cælestem patriam, ubi nos Sancti expectant, anhælaré. V, 2160. Quam multi ea jam donati, nos illic expectent. V, 2157. Cælestis regni carnalis excogitatio. VI, 1007. Regni hujus gloria ac leicitas. V, 2136; VI, 820, 822, 861, 915, 934, 963, 966, 995. Quo pretio ematur. V, 2156.

Cælestia scripta Imp. IX, 778. Cælestæ præceptum Constantini. IX, 790.

Cogitatio quæ. VI, 809. Cogitationum duo genera cordibus nostris se jugiter conantur inserere. V, 2343. Cogitatio sancta custodit, non sancta perdit. V, 2344. Cogitatio de victu et vestitu quamdam sancta. V, 2344. Cogitationes superflue pilis significantur. VI, 1215. Cogitare pudeat, quod pudeat dicere II, 1114. Cogitationibus turpibus quid opponendum. VI, 1173. Cogitationes inutiles et lascivæ nihil sic excludit, ut verbi Dei modifatio. I, 1461. Cogitationes malis in ipso ortu suo extirpandas esse. VI, 1338. Quod multis similitudinibus ostenditur. V, 2345. Qui a malarum cogitationum consuetudine desuevit. V, 3544, 3546. Cogitatum omnem in Christum intendere. VI, 936. In ipsum Deum. VI, 964. Cogitationes ius ex libero arbitrio sine inspiratione Dei non oriri. X, 1810. Cogitare ac desiderare humana i ossumus sine gratia, non autem divina. X, 1771, 1790, 1786. Cogitationum bonarum origo omnis, consensioque carum ex Deo est, per inoperationem intrinsecam Spi-

ritus sancti. X, 1775, 1786. Cogitatio bona et subita, quasi hospes de caelo. V, 1911. Cogitationes bonae semper a Deo sunt. VIII, 1221. Non omnes male a diabolo excitantur. VIII, 1221. Cogitationes animae internae solus Deus novit. VIII, 1221. Has diabolus ex motibus corporis colligit. VIII, 1221.

Cognitio creaturarum quae non videntur, unde nobis sit. X, 1868. Cognitio creaturarum matutina et vespertina. VI, 741. Percipimus sensibus substantiam mente ac ratione accidentia. I, 1435. Cognitione Dei nihil melius. V, 2325. Cognitione haec ipsa beata vita est. V, 2325. Cognitione sui. *Vide* Scientia.

Colendae terrae ratio. V, 2347. Colitur hoc ab homine quod diligit. X, 1879. Cultus superstitiosus variarum rerum perstragitur. VI, 1172, 1174. Nulli creaturae, praeter Deum et sanctus ejus, veneratio exhibenda. VI, 1175. Cultus Dei non alia merces quaerenda nisi Deus. X, 1861.

Collationis tempus. 1436.
Collationis Carthag. locus ac tota ratio. II, 819.
Collecta pro cœtu Ecclesiae. V, 1757.

Collo appensa ligamina. VI, 1172.

Colobia. II, 1125.

Colonicus adjutor commentariorum. IX, 816.

Comes Africae. IX, 808. Comitatus a Ducis nomen uni eisdemque promiscue datum. VI, 1046. *In Admonit.* Comitatus sedes. IX, 816, 842.

Commendantur Deo omnia nostra. VI, 938.

Commentariorum leges. X, 1905.

Communione ecclesiasticam declinant criminum conscii. V, 2216. Sicque reatum congregant, et remedium devitant. V, 2216. Communione et liminibus ecclesiae Apostoli eiecerunt Simonem, Filetum, etc. IX, 853. A communione se ipsum pro reatu suspendere. V, 2221.

Competentes. V, 1821. Quasi simul petentes. V, 2242. Quid petant, quidve agere aut cavere debeant ut petita consequantur. V, 2242. Competentes, quos alterus matris Ecclesiae Christo inspirante concepit, caveant abortum. V, 2245.

Completorii hora. II, 1122, 1124, 1141.

Compresbyter a Synodo nuncupatur Hieronymus. X, 1742.

Episcopus non aliter presbyteros vocat quam consacerdotes aut compresbyteros, sed non item diaconos condiaconos. III, 2502.

Compunctio quid. VI, 816. Compunctionis laus. VI, 1254. Compunctioem arcet omnis immoderantia. VI, 1062.

Concilium Arelatense convocatus episcopis datur evectio publica cum tractoris. IX, 785. Eo pergere praecipitur Syracusanorum episcopus cum duobus secundi ordinis ac tribus servulis. IX, 786. Concilium in secretario basilice habitum. IX, 808, 809, 827, 828; X, 1728. Considentibus episcopis, adstantibus diaconibus. IX, 808; X, 1728. Ut sedent episcopi Carthagine congregati, Tribunal invitatur. IX, 827. Pelagius Jerosolymis in consensu presbyterorum sedet. X, 1699. Concilii litteris unus episcopus omnium vice subscribitur. IX, 813. Concilii Arausicani II. capitula. X, 1785. Cur non modo ab episcopis, sed et a laicis subscribantur. X, 1789. Ab apostolica sede fuerunt transmissa. X, 1785. Et ab eadem confirmantur. X, 1791. Caesarii qui ei praefuit rogatu. X, 1790. A Concilio ad Comitatum duo clerici ecclesiae Carthaginiensis mittuntur. IX, 814. Item mittuntur duo cum Commonitorio. IX, 811. Concilii iudicium quanti faciat Constantinus. IX, 788. Concilium plenarium. X, 1731.

Concipit omnis homo, sed alius de Christo, alius de diabolo. V, 1891.

Concordiae inter homines auctor Deus, dissidii diabolus. IX, 791.

Concubinas ante uxores accipiendi usus frequens. V, 2290, 2292. Ut nec putetur peccatum. V, 2290, 2340. Propter multitudinem episcopus excommunicare omnes non potest. V, 2290, 2295. Concubinas sive ante, sive post uxorem accipiens, adulterium, immo adulterio pejus peccatum committit. V, 2290, 2295; VI, 1179. Peccati huius gravitas inde ostenditur, quod de liberis tantum servi nascantur. V, 2291. Et quod fiat publica, adulterium autem occulte. V, 2291, 2295. Concubinatus quorundam senum. I, 1461. Concubinas accipiens posset et deberet non solum a communione suspendi, sed et a convivio et colloquio Christiani populi separari. V, 2295.

Concupiscentia aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur. III, 2415. Concipit omnis homo, aut de Christo, aut de diabolo. V, 1891. Concupiscentia triplex. VI, 1516. Triplex in protoplastorum peccato. VI, 1051. Concupiscentia non est praecedens natura hominis instituti, sed consequens poena damnati. X, 1885, 1896. Concupiscentia pugna justa est peccati poena. X, 1674. Concupiscentiae reatus per baptismum dimissus est. X, 1674. Pugna ejus renatus pulsatur, ut divinum omni die imploret auxilium. X, 1674. Con-

cupiscentiae non par, sed bellum indicendam. X, 1867. Concupiscentias carnis solo libero arbitrio homo vincere non potest. X, 1615. Ad eas vincendas necessarium est etiam renatis quotidianum Dei auxilium. X, 1757. Concupiscentiae alimenta sunt cibi fortiores. VI, 768, 777. Concupiscentiam per sensus nasci, a daemonibus adjuvari, a nobis posse vinci, nobis occupatis conquirere. III, 2331. Esca subtracta sopiri. III, 2331. Ad haec vero Dei opem implorandam. III, 2331. Concupiscentiarum laqueis totus mundus plenus: et quis eos effugiat. VI, 873, 878. Concupiscentis aliena quae sint artes. V, 1890. *Vide* Libido.

Concussores quam multi sint. V, 1905.

Confirmatio, sacramentum. VI, 794. Quod statim post baptismum conferri innuitur. VIII, 1217, 1220. Necnon iis qui apud haereticos baptizati, ad Ecclesiam accedunt. VIII, 1217.

Confitendum Deo semper et in bonis et in malis. VI, 839. Confiteri soli Deo ad salutem non sufficit. VI, 1154. Superstitionis notantur qui aliter autunt. VI, 1154. Confitendum jugiter non tantum Deo, sed et hominibus. V, 2212. Aliter non est reditus ad Deum. V, 2213, 2215. Diaboli conatus ut a confessione non deterreat. V, 2212, 2214.

Confessionis peccatorum necessitas. V, 1851; VI, 1288, 1289. Confessionem nostram desiderat Deus, ut justam habeat ignoscendi causam. V, 2213, 2215. Apud iudicem justum et misericordem qui se accusat, excusat. X, 1875. Confessionem praecipit Deus: ut diabolus audiat nos poenitere, nec amplius inde nos incuset. VI, 1288. Confessio culpae Adam servavit, negatio Cain damnavit. V, 1928. Confessio tabula post naufragium. V, 2226. Initium sanitatis. V, 2214. Confessio peccati latentis dupliciter sanat aegrotum. VII, 847. Confessionis utilitas ac fructus. V, 2050, 2215, 2216; VI, 1289; X, 1879. Confessio non ad ultimum Quadragesimae aut vitae suae diem differenda. VI, 1289. Confessione et poenitentia citius abluenda delicta. VI, 1049. Confessio Eucharistiae sumptioni praemittenda. VI, 1059.

Confitentis quis debeat esse habitus. VI, 1289. Confitens caveat ne excusationes obtendant peccatis. VI, 1126. Confessio peccatorum fiat humiliter. VI, 1066. Confessio humilis vitiorum. VI, 945. Confessio in aere sacerdotis. VI, 1148. Confiteri saepissime sacerdotibus. VI, 1252. Confitendum ore proprio, non per nuntium aut scriptum. VI, 1122. Quando pluribus quis confitetur, tanto facilius remissionis gratiam consequitur. VI, 1122. Confitendi quaedam ratio captiosa exponitur, et improbat. VI, 1155. Qui confitenda omnia peccata cum omnibus quae ea circumstant. VI, 1124, 1155, 1289. Si quae taceantur, aut dicta callide pallientur, animam jugulant. VI, 1156. Quotidiana peccata saltem cogitatione in collecta generali apponenda. VI, 1156. Confessionem apud diversos dividere, est venia semper carere. VI, 1125. Quibus sacerdotibus confitendum. VI, 1156. Sacerdoti quam meliori potest, quisque confiteatur. VI, 1125. Qui sciat ligare et solvere. VI, 1122. Confessio praese desiderio sacerdotis absentis alteri facta, etsi non tam cito, saepe obtinet veniam. VI, 1122. Confessionem comitatur poenitentia et odium peccati. VI, 1155. Confitens peccata, nec dolens, irridere videtur iudicem. III, 2356, 2359. Confessio peccati bona, si et curatio consequatur. X, 1867.

Confessiones excipiens qualis esse debeat. VI, 1066, 1129. Excidere potest a iudiciali potestate. VI, 1150. Ligandi ac solvendi potestatem iis non convenire, qui proprium aliquid possideant. VI, 1215. Quando sacerdotibus lapsis haec potestas restituenda, vel omnino neganda. VI, 1215. Sacerdotum error, qui poenitentes etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Confessiones excipiens qui se gerere debeat. VI, 1289. Quod per confessionem scio, minus scio quam quod nescio. VI, 1289.

Conjugatos de castitatis debito et incontinentiae vitio Caesarius verecunde admonet, et quia id officii sui esse putat. V, 2300. Conjugalis excessus habet nonnullum, sed veniale peccatum. VI, 768. Conjugem cognoscere, excepto filiorum desiderio, peccatum est. V, 2290, 2299. Non quidem capitale. V, 2299. Si tamen frequens sit, nimis immundam animam facit. V, 2299. Peccatum hoc quotidianis elemosynis redimatur. V, 2298. Conjugia non damnavit Christi inusitata natiuitas. V, 1981.

Conflux Dei patris in Filii generatione, bona voluntas. VIII, 1103.

Conjunctiones tres Angelis admirandae. VI, 788, 1539. Coniunctio quid. I, 1405. Coniunctio accidunt figura, ordo, potestas. I, 1405.

Connubii iure nec viris licet, quiddam mulieribus non licet. VI, 1179.

Conscientia bona quatenus non sufficiat. VI, 1322. Conscientiae purae felicitas. VI, 1253. Ad illam conducunt tribulationes. VI, 1252. Conscientia qui discutienda. VI, 817. Conscientia prava minuit fiduciam orantis. VI, 905. Conscientiae pravae miseria. VI, 945.

Consecratur nihil sine signo crucis. VI, 1192.
 Consensoria monachorum. I, 1447.
 Consentibile. VI, 1146.
 Conservatio rerum continuatam conditoris operationem exigit. X, 1882. Conservantur omnia per verbum. VI, 837.
 Consideratio novissimorum multis suadet. VI, 983.
 Consiliatorum delectus. VI, 1048.
 Consilium quid sit, quidve præceptum. V, 2258.
 Consolatio æterna cum præsentis non est speranda. VI, 882. De consolatione mortuorum S. Joannis Sermones duo. VI, 1159.
 Consortium honorum quam utile, quam exitiosum sit malorum. VI, 1062.
 Conspiciat. V, 1936.
 Constans Consul. IX, 842.
 Constans Imp. per Africam mittit pauperibus elemosinas, et ecclesiis ornamenta. IX, 800. Quæ contumeliose repudiatur Donatistæ. IX, 800. Quanto studio unitatem procurat, ac tandem obtinet quod tentarat. IX, 802. Idem memoratur sub nomine Constantini. IX, 802.
 Constantinus civitas. IX, 792, 997.
 Constantinopolis regina urbium. X, 1750. Ex ea Julianus et Galesius detrusi. X, 1686.
 Constantinus. IX, 779, 802. Ut enim a tæditis suis avocaret, quidam xxx. annis morionem finxit. III, 2337. Constantini pater inter ceteros Imperatores persecutionem non exercuit. IX, 778. Constantinus et Licinius Cæsares Christianæ religioni favent. IX, 784. Constantinus moleste fert episcoporum in sua ditione dissidium. IX, 778. Item appellationem ab episcoporum iudicis. IX, 779. Iudicium suum quam Bocci ducat iudicio sacerdotum comparatum. IX, 788. Timet, ne si Ecclesiæ alterationes dissimulet, Deum sibi patiatum iratum. IX, 786. Scribit ut partes dissidentes arelatem se conferant. IX, 784. Catholicis in Constantina civitate basilicam construit: eaque a Donatistis usurpata, sumptu suo fiscali aliam illis erigi jubet. IX, 792. In gratiam clericorum catholicorum leges dat. IX, 795. Constantini epistola qua pecunias ecclesiis donat. IX, 777. Alia qua clericos ab omnibus publicis functionibus immunes vult. IX, 777. Constantini epistolæ varæ in causa Donatarum, et nonnullæ ad ipsum. IX, 777, 783, 786, 788, 789, 790, 791.
 Constantinus junior Cæsar. IX, 793.
 Constantinus, seu Constantius, Valentianus minoris pater. IX, 1750. Decretum ipsius adversus Pelagianos. X, 1750.
 Constantinus qui Imperium in Gallis invasit, notatur. X, 1721.
 Constantinus Consul cum Constante. IX, 842. cum Honorio. VII, 832; X, 1714.
 Constantius a Faventia. IX, 779.
 Constantius contra Pelagianos memoratur sine scriptura disputasse. X, 1682.
 Constantius ex vicario Romæ habitans multa a Pelagianis pertulit. X, 1721.
 Consubstantivus Deo Christus. III, 2293.
 Consuescere bene, pudebit dissuescere. V, 2116. Consuetudo vitia aut virtutes alit. II, 1108. Animus secum quodammodo putabit in se natum, quod consuetudine didicit. II, 1108. Consuetudines pravæ quomodo sanandæ. V, 2515.
 Consularis Numidiæ. IX, 792.
 Contemplatio quid sit. VI, 802, 809, 997.
 Contemplationis cum lectione, meditatione et oratione collatio. VI, 996, 1002. Contemplationes multæ. VI, 953, 984. Contemplantis animi varii affectus. VI, 1003. Contemplationis pennas hæc interim anima Deum sitiens postulat. VI, 953, 953. Contemplationis concessæ indicia, lacrymæ et suspiria. VI, 1000. Contemplationem quomodo foveant Dei bonitas ac majestas. VI, 1137. Contemplativi sæculum veluti mare ponte transeunt. VI, 1510. Contemplatione homo totus fit spiritalis. VI, 1000. Contemplationis meritum. V, 1941. Suavitas. VI, 791, 801, 828, 922. Gustus ejus non est perpetuus. VI, 1001. Cur se sponsis subtrahat Deus, et quam caute tunc se gerere debeant. VI, 1001. Contemplationis munere donatus, caveat ne ad carnis illecebras converteratur. VI, 1003. Ubi veri luminis illustrationem sustinere non valet, ad lectionem, meditationem aut orationem leviter et ordinate descendat. VI, 1003. Contemplationis impedimenta. VI, 1004.
 Contentio nunquam honesti aliquid in Ecclesia fecit. X, 1711. Quam dedecet Christianum. VI, 1083. Contentionis causa. VI, 1083. Contendi non debet, quod non licet amari. VI, 1084.
 Continentia in quibus sita sit. V, 2295. Melior est nuptiis. VI, 768, 777; VIII, 1219. Divortium magis conjugii videbitur quam casus, si non eum affectu vacandi Domino eligitur. VIII, 1219. Continentiæ promissa non licet infringere. VI, 768. Etiam conjugatis. VI, 768. Continentium a pro-

priis uxoribus plures dies ante sacra continentias. V, 1976, 1977, 2221, 2041. Per totam Quadragesimam usque ad finem Paschæ. V, 1760, 2024. Cur continentia in Quadragesima servanda sit, specialis ratio. V, 2031. Alia tempora quibus conjugati tenentur continere. V, 2300. Quas dare penas soleant, qui tunc non se continent. V, 2300. Continentia Dei donum est. VI, 858. Continentiæ triplex hostis. VI, 858.

Contractus. in contractibus testis divinitas adhibetur. III, 2387.

Contraria quæ dicantur. I, 1429. Contrariorum duplex species. VIII, 1170. Tres species. I, 1437. Contrariorum permixtio, meliorum defectio. X, 1627.

Contriti cordis tractatus. VI, 943.

Controversiarum quatuor modi. I, 1445. Quatuor figuræ. I, 1446. Harum cognitio quid conferat. I, 1447.

Conversio hominis non est ab ipso, etsi non sine ipso. X, 1817. Prompta sit. VI, 1069. Cur non sit differenda. X, 1865. Conversio vera sine mutatione habitus sufficit. V, 2208. Hæc nunquam est tarda. V, 2054. Conversio pro religiose vitæ professione. VI, 121. Conversio morum, votum optimum. V, 1978.

Convivam in corde suo quisque habet aut Christum aut diabolum. V, 2317. Parentes et amici rarius et ad parca convivium vocandi. V, 1976. Pauperes ad ea frequentius vocemus. V, 1976. Nullus ad bibendum cogatur. V, 2304, 2306. Nullus cogenti cuiquam cedat. V, 2307. Convivio transacto mos bibendi in nominibus vivorum hominum, Angelorum ac Sanctorum. V, 2308. Convivis usitata gentilis consuetudo, ut grandi mensura sine mensura tres homines aut volentes aut invitati bibant. V, 2306. Convivia sacralia ad arborea, ad fanum, ad fontes. V, 2271.

Conviviola. V, 2077.

Copla rusticana. IX, 794.

Cor ignis formam retinet. VI, 802. Unde bonum sit vel malum. VI, 815. Cordis humani pravitas. VI, 947. Dignitas ac libertas. VI, 962. Vera requies. VI, 846, 965. Requies et vita. VI, 791. Cor cuiusque altare est, aut Dei, aut diaboli. V, 2170. In corde hominum plantatæ radices duæ, caritas et cupiditas. V, 1968. Cor aut bonum aut malum facit ipsius amor. VI, 845, 845. Cor fidelium cælum, cor cupidorum terra. V, 1969.

Cornelii bona opera per gratiam Dei sunt inchoata. X, 1796.

Corona martyrum purpurea, juste viventium candida. V, 2135, 2137.

Corporea est omnis creatura, cur. VIII, 1216.

Corpus intrinsecus infinitum est. VI, 731. In nihilum redire non potest. VI, 727. In animam non potest converti. X, 1883. Sensu et imaginatione ad spiritum ascendit. VI, 802. Corporis humani compositio. VI, 791. Partes illius elementis adsimilatæ. VI, 802. Quatuor ejus sunt positiones. VI, 1308. Corporis sanctitas aut corruptio quomodo pendeat ex animi sanctitate vel depravatione. X, 1865. Quod corpus ab anima regatur. VI, 791. Corpus quod nobis ornamentum erat, qui mutatum in penam. X, 1865. Modo carcer est. V, 1885. Corporum reparatio Deo non difficilis. X, 1877. Corporis gloriosi quatuor dotes. VI, 850.

Corpus Dominicum crucis signo consecratur. VI, 1192. Corporis et sanguinis Christi percipiendi necessitas. X, 1655. Corpore et sanguine Christi non cibatis negatur vita. X, 1655, 1768, 1769. Corporis Christi percipiendi facultas non est, nisi baptizatis et mundatis. VI, 726. Corpus Christi nemo digne nanducaat, nisi moriatur præteritum, et vivat futurum. V, 1825. Corpus Domini cur tradant sacerdotes iis quos sciunt peccatores. III, 2510. Judæa Christo datum est. III, 2311; IX, 766.

Corpus Christi fieri debemus, si volumus vivere de spiritu Christi. X, 1890. Corpus unum est malorum Ecclesiam persequentium. II, 2442.

Corrector Siciliæ. IX, 786.

Correctio Dei, donum Dei. VI, 1150. Corripere plebis fuit, ubi dux et præpositus deerat. III, 2311. Corripere proximos quomodo quisque teneatur. V, 1788. Quo animo et qua prudentia debeat. V, 2116. Correctionis justæ libertas opponitur detractioni. VI, 1293. Corripientis sævitiæ lenis. V, 2214. Correctionis fraternæ exemplum in Joseph. V, 1772. Corripientem odisse, grande peccatum. VI, 1252. Corrupti stulte se excusatos putant, quod plures eadem agant. V, 2331.

Corruptio nec in summo bono, nec non in aliquo bono. X, 1874. Quid sit. X, 1874. Corruptionem non videre, Domini est privilegium. VIII, 1215.

Crapula solis lugentibus ab amice ingeritur. VI, 1107.

Creatoris omnipotentia et bonitas unde eluceant. VI, 761. In conditione creaturæ tria maxime scienda. X, 1870. Creatura omnia a Deo. VI, 764. Creare solus Deus valet. VI, 872, 874. Creaturæ omnis causa, voluntas est Creatoris. VI,

746. Creaturarum rerum et Creatoris non una natura. VI, 761, 775. Creaturam Deo colatam quasi non esse. VI, 1011.

Creatura quid sit. VIII, 1162. Creatura res omnis ex nihilo, et quasi non ex nihilo. VI, 1018. Omnis ex informi materia, de nihilo prius condita. III, 2154. Ex se semper in nihilo vertitur. VIII, 1162. Plus aliquid est in Verbo, quam in se ipsa. VI, 741. Nullam novam fieri. III, 2151. Creatura omnia simul. III, 2151. Narrator dividit in sermone, quod Deus non dividit in opere. III, 2151. Alternatione dierum operum vicissitudo, non temporis spatium declaratur. III, 2151. Creatura omnis triforme subsistit. VI, 1015. Omnis et vixit bona est et vanitas. V, 1842. Nulla ex se mala, neque ulla ex his detestanda nisi diabolus. VI, 1162. Omnis aliquid Dei similitudinem habet. VI, 1025. Et aeternitatem imitatur. VI, 1021. Nulla perfectam exprimit similitudinem ejus a quo nascitur. VI, 1015. Creaturae omnes sunt natura mutabiles. VI, 775. Omnes Deum sibi inesse sentiunt. VI, 1019. Cur non omnes aequaliter bonae. VI, 1020. Cur mutantur cum sint ab immutabili. VI, 1021. An homine non peccante fuissent mutabiles. VI, 1021. Creatis rebus quae proficiendi aut deficiendi causa. VI, 761. Quaedam Deus ita facit, ut cum esse coeperint, non esse aliquando non possint. VI, 761. Creatura omnis aut spiritalis aut corporea. VI, 775. Solis spiritibus angelicis et humanis intelligendi est facultas. VI, 775.

Creatura rationalis duplex. VI, 849. Ad quid creata. VI, 849. Creata sunt spiritalia omnia ante carnalia. III, 2522. Creatura angelica et mundana initio condita, ac deinde humana quasi communis. VI, 891. Creatio post primam nulla nova est corporum, sed tantum animarum. VI, 810. Creationis nostrae beneficium. VI, 849, 852, 869. Creaturae intellectuales bonum. X, 1870. Quomodo malum futurum praesens, non creasset Deus, nisi nosset quibus bonorum usibus eum commodaret. X, 1870. Creatis male occupatur, qui discedit a Creatore. X, 1865. Creatura omnis sicut irascitur iis quos Deus vult punire, ita iis quos juvare vult, suffragatur. III, 2166. Creatura triforme dicitur nova. VI, 1027.

Creari pro signi. VI, 757. Creatio de Filii generatione dicta. III, 2415.

Cortis, pro paradiso. X, 1629.

Corvus a Noe emissus, nec revertens, quos significet. VI, 750. Corvus fidelis Eliae, qui fallax et negligens antea fuerat Noe. III, 2180. Unde panes ei afferebat. III, 2180.

Crederet omnia, aut nihil credere vitium est. VI, 1064. Credere Deum, Deo, in Deum. VI, 1025, 1190. Credere incipientium forma, Saulus caecitate percussus. V, 2099.

Crescens. IX, 787.

Crescentianus subdiaconus. IX, 798.

Crescentius. IX, 791.

Crescentius notarius. IX, 816.

Cretensis insulae archiepiscopus. II, 1145.

Crimina capitalia. VI, 1179. Criminum poenas Deus novit ordinare, non crimina. X, 1844, 1847, 1854. Crimina defunctis corporibus salva sunt, nisi prius lacrymis purgata. VI, 1220.

Crispinus. IX, 807.

Crucis supplicium cur a Christo electum. VI, 1192, 1193. Crucis mysterium littera T expressum. V, 1817. Crucis figurae quae sint mysteria. V, 2202; VI, 1192. Crux quam conveniens nostrae aegritudini. V, 2201. Mortifera fuit Christo, sed salutifera Christiano. V, 2065. Crucis figura, scala Jacob. V, 1764, 1762. Crucis virtus praemonstrata in virga Moysi. V, 1777, 1778, 1781, 1782, 1809. In serpente aeneo. V, 1805. In baculo cum quo David contra Goliath processit. V, 1820. Crux, lignum mensuribus ac diebus omnibus ferens fructum. III, 2452. Innumerabilem bonorum nobis fuit causa. V, 2047. Paradisum nobis aperuit. V, 2048. Crux velut antenna Ecclesiae. V, 1884. Crucis mysterium quam suaviter cogitatur. V, 1809. Crucia memoria cum fidelis invocatione hoc facit, quod faciebat corporalis Christi praesentia. V, 2204. Crucis Christi virtus contra diaboli conatus. V, 1886. Cruce Christi nominata daemonia terrentur, et si impensus fiat, fugantur. III, 2345. Item dii paganorum responsa dare non possunt. III, 2348. Quod daemones consilii sunt se mortis Christi reos esse. III, 2345.

Crux nunc res est honoris. V, 2047. Cruci homines figi edicto prohibitum. III, 2356. Crux Christi regni insigne. V, 2031. Christi principatum non incongrue significat. V, 1750. Altare est, ubi se Christus obtulit. V, 2047, 2048, 2066. Crucifixus Christus omnem locum in templum consecravit. V, 2048. Crucis usus ac virtus in rebus ecclesiasticis. V, 2205. Crucis signo sanctificatur quaecumque consecrantur. VI, 1192. Crucis signum in fronte Christianorum. V, 1820; VIII, 1128. Crucis signo saepe frequenter munitur. VI, 1174. Signi hujus virtus. VI, 1174, 1175. Cruce Christi se jugiter signare quibus prosit. V, 2257. Crux in-

firmis ab amicis eos convenientibus solet exhiberi. VI, 1194. Crucem ad recordationem Crucifixi nostri veneramus. VI, 1154. Actus religionis ad crucis praesentiam eliciendus. VI, 1154. De signo crucis Christi etiam haeretici gloriari videntur. III, 2437. Crucem Christi non reliquit super terram, sed attraxit in caelum. V, 2051. Cruces aureae in habitu sancti senis visae. VII, 809, 810. Crux coram Deo pretiosa. V, 2115. Crux Domini illa est, quae totius vitae curriculo cunctarum disciplinarum virtutibus coaptatur. V, 2129. Crux peccatorum Christo ea gravior est, quam pro nobis suscepit. V, 2207.

Cupiditas et caritas simul esse nullatenus possunt. V, 2245, 2247. Cupiditas et superbia una sunt semper. VI, 1055. Cupiditas in unoquoque non naturalis, sed voluptaria. VIII, 1141, 1142. Cupiditas quam mala radix. V, 1968. Radicem evellenda est. V, 2248, 2261. Cupiditas semper eget. V, 2155. Velut ignis eo amplius quaerit, quo plus accipit. V, 2301. Necessitas corporis parvis rebus expletur, cupiditas nullis. V, 2348. Non est in carendo difficultas, nisi cum est in habendo cupiditas. X, 1881. Cupidi anima est venalis. VI, 1957. Cupiditates pravae portae inferi. X, 1870. Continuo Dei auxilio sunt vincendae. X, 1860.

Curare pro celebrare. V, 2095.

Curator Reipub. IX, 780, 781, 807, 818. Curator coloniae nem est, quod curator Reipublicae, aut quod simpliciter curator. IX, 794. Curator Carthaginiensis. IX, 816.

Curati. VI, 1356.

Curiales primi. IX, 842.

Curtius P. P. P. 814.

Custodia Dei circa nos. X, 1894.

Custodes gestorum. IX, 816, 827.

Cyclosum ab initio conditi orbis recursus breviter digeruntur. III, 2176.

Cynaeorum turpitudine. III, 2542.

Cynici. V, 1781, 1782.

Cynocephali turpitudine. III, 2545.

Cyprianus. V, 1852; VI, 1276, 1284. Cypriani locus contra adulatorem. V, 1872. Alius ex libro de habitu virginum. V, 1888. Alius ex lib. de unitate Ecclesiae. VI, 1198. Ex epist. ad Fidum. X, 1723. Cypriani ad Quirinum operis exdilectorem se dicit Pelagius. X, 1706. Cypriano martyri in Mappalia votum. VII, 848.

Cyprianus Tolonenensis. X, 1790. Laudatur. X, 1792.

Cyrillus Jerosolymit. VII, 819. Illius ad Augustinum, et Augustini ad ipsum de laudibus Hieronymi confectus e; istolae. II, 1120, 1126.

Cyrillus Alexandr. gloriosissimus fidei defensor. X, 1831.

Cyrillus affirmat animas cum corporibus seminari. VI, 814; VIII, 1216.

Cyrus Imperator qua arte Babyloniam expugnavit. III, 2175.

D.

Dacianus. V, 2096, 2097. Daemones acrimonia sensus, et celeritate motus aeri corporis, terrenorum corporum sensum praecedunt. VI, 799. Hominibus diversa quomodo suggerant aut procurent. III, 2328. Daemonia diversa diversis rationibus homines afficiunt. III, 2361. Creditibus futura, quae vates sui praedicunt, efficere ea coeantur; secus, si non credantur. III, 2351. Daemones non valent homines in iumentis mutare. VI, 798. Quibus praestigis id ficere videantur. VI, 798. Non valent animam hominis implere juxta substantiam. VI, 799. Quae plura praenuntiare valeant. VI, 799. Quod mulierculas decipiant, ut se multa egisse aut vidisse tentent, quae non contigerint. VI, 799. Daemonibus quatenus ignotus Christus, et cognitus. III, 2361. Daemones Christi cruce nominata terrentur, quod necis ejus se reos esse consilii sunt. III, 2345. Daemoniacos non timent perfecti viri: hos potius daemones timent. V, 2347. Daemonum cruciatus coram sacris reliquiis. VII, 830. Daemones quique tot habet, quot vitia. V, 2547. Daemonum suave sacrificium, honestas violata. V, 2005.

Dafnus. IX, 787.

Dalmatias pervasit Pelagiana pestis. X, 1765, 1768.

Dalmaticis hodie induuntur diaconi sicut episcopi. III, 2246.

Damasi Papae ad Paulinum Antioch. missa fidei confessio. V, 2175.

Damna quaedam iusta. III, 2277, 2278. Damna patimur, quia egentibus bene non facimus. V, 2541. Damna quaelibet potius perpeti, quam superstitiosis observationibus ea advertere. V, 2269. Hoc est quoddam martyrii genus. V, 2272.

Damnatis majorum iudicio non examen iudicii, sed poenitentiae praestandum remedium. X, 1783, 1784, 1834.

Damnabile est non solum malum fecisse, sed et bonum non egisse. V, 2211. Damnabitur etiam baptizatus, qui a

gratia alienus finit hanc vitam. X, 1834. Damnatorum tormentum duplex. V, 2215. Damnatis erit stimulus penitentis, sed nulla correctio voluntatis. VI, 763. Nulla Dei ire reprehensio, si a damnatione nullum liberaret. X, 1833, 1835.

Danielis elogium. V, 2027. Danielis locus de Bele, Habacuc, translato, etc.; in fabulis computatur. III, 2191.

Dardan. VII, 813.

Datanus episcopus in Sardinia exsul. X, 1771, 1779.

David interpretatur manu fortis. V, 1820. Pugna sua cum Golia Christi de diabolo victoriam adumbravit. V, 1819. David populum numerantis parva culpa, cur tanta in populum pœna vindicata sit. III, 2180. Davidis pro filio nondum mortuo plangentis factum egregie enarratur. VI, 1163.

Debatata. VII, 810, 815.

Debitores non vexandi. V, 1918.

Decimas Deo non dare quam iniuquam sit. V, 2263. Decima non sunt nostræ, sed Ecclesie deputatæ. V, 2336. Ex debito requiruntur; et qui eas dare noluerit, res invasit alienas. V, 2267. Tributa sunt egentium. V, 2266. Deo in pauperibus vel ecclesiis dantæ sunt ex quibuslibet bonis suis. VI, 1176. De patrimonio. V, 1934. De omnibus fructibus ac proventibus etiam labore et industria sua partis. V, 2195, 2217, 2267; VI, 1547. Quare in pauperibus non accipiat vel decimum, qui contulit totum? V, 2333. Hæc est iustissima Domini consuetudo, ut qui decimam illi non dederit, ipse ad decimam revocetur. V, 2267. Quam solam iure merebamur. V, 2267. Dabis impio militi, quod non vis dare sacerdoti. V, 2267. Decimarum oblatio nobis proficit. V, 2266.

Decius Junior Consul. X, 1790.

Decurio. IX, 784, 841, 843. Torqueri non potest. IX, 784. Decurionatus munere absolvuntur clerici. IX, 792.

Dedicatio basilicæ in Aursica civitate. X, 1785. Ad quam conveniunt plures episcopi et illustres viri. X, 1790. In dedicatione ecclesie vel consecratione altaris Sermones tres. V, 2166.

Defectum Deus solus non patitur. III, 2322.

Defensor et procurator Ecclesie. X, 1682.

Definiendi ars. I, 1424, 1426. Lex. I, 1426.

Defloratiuncula. VI, 984.

Defunctorum ossa et cineres quid nobis prædicent. VI, 1332. Defunctorum animæ ubi apparent, corpus aerium induunt. VI, 1026. De unctis precibus alitque piis operibus iuvandos. VI, 1320, 1320. Defunctis subvenire quibus modis possimus. V, 2101. Argendum ut, si sit peccator, alleventur peccata eius; si iustus, cum Sanctis esse mereatur. V, 2102. Defunctis fidelibus requies sempiterna oratur. VI, 950. Defunctis si non prosint quæ pro ipsis agimus, ad nos redit eorum fructus. VI, 1521. Defunctorum tumulis cibi ac vina apposita. V, 2101, 2102.

Delangabria. VII, 812.

Delectationis transituræ vanitas. V, 1978.

Delictum tanto magis grave, quanto persona sublimis. III, 2226. Delictorum indulgentiam omnibus esse necessariam. V, 2033.

Demetriadis elogium. II, 1069.

Democrates. I, 1445.

Demosthenes pronuntiationem inter prima vel sola Oratoris officia censet. I, 1441. Libri eius Idioci. I, 1448.

Demosthenes Pelagianus dactor involutus. X, 1705.

Deodatus vir illustris. X, 1790.

Deportationis pœna. IX, 815.

Descendere Deus dicitur, quando aliquid novum, quod antea non fuerat, in creatura operatur. VIII, 1204.

Desertum quam conveniens sit saluti. V, 2032. Desertum quomodo sit corpus Christiani jejnantis. V, 2032.

Deserto comparantur corda Spiritu sancto vacua. V, 2111.

Deserit Deus neminem, nisi prius ab eo deseratur. V, 1786; VI, 875; X, 1844, 1846, 1848. Obedientem sibi Deus nunquam deserit. X, 1867.

Desiderium quando ordinatum aut inordinatum. VI, 816. Sapientis est hoc appetere quod bonum facit, non id amare quod decipit. X, 1869. Deus tibi totum est quod recte desideras. X, 1886. Desiderans aliquid exterius, nondum habet Deum interius. VI, 887. Desiderium Dei quot bona præstat. VI, 935.

Desperatio impiorum est, non peccatorum. VI, 1108. Unde maxime inducitur. VI, 1201. Ex peccatis diu neglectis generatur. V, 2224. Desperatio est peccatorum multitudo, et ex desperatione nascitur obduratio. V, 1786, 1788. Desperandum hic nulli. VI, 1179, 1180, 1187, 1189, 1200. Sive ob gravitatem criminis, sive ob generis humilitatem. V, 2125. Desperationis obtentus repellitur. VI, 1098. Desperatio peior est omni peccato. VI, 1157, 1179. Quantam injuriam Deo faciat. VI, 961, 1158. Desperandum non est de malis. X, 1874. *Vide* Peccatum.

Despicendus nemo. VI, 1179.

Desponsatio spiritalis. V, 1734, 1736.

Destina præcepti. V, 1757.

Detractores arguuntur. V, 1845. Detractor unde quis fiat. V, 1978. Detractor et libens auditor diabolum portant in lingua. VI, 1036. Curisque esca mortis animæ est detractio. VI, 1036. Detractio, fornicatio est animæ. VI, 1038. Vilium hominum est. II, 1112. Non minus auribus quam lingua fugienda est. II, 1112. Ut detractor discat non libenter dicere, quod didicerit non libenter audiri. II, 1112. Detractioni opponitur libertas justæ correptionis. VI, 1093. Detrahendi non danda occasio. VI, 1097.

Devotio quid sit. VI, 816.

Deum esse. VI, 1010. Sed nullis verbis proprie exprimi, ac nullum prædicatum ei convenire. V, 1006. Divinas res apte explicare nequeunt humana eloquia. III, 2368. Eas una ex parte explicant, secus ex alia. III, 2368. Deus qualis aut quantus sit, sciri non potest. V, 1969. Dei notitia qua ratione comparanda. VI, 812. Deus ut cogitetur, omnes res creatæ ab animo dimovendæ. VI, 974. Deum per sensus non inveniri. VI, 887. Creaturarum de Deo testimonium. VI, 887. Deus per nostram ad suorum notitiam dignatur nos trahere. VI, 975. Dei notitia quatenus philosophos ac gentiles superemus. V, 2175. Divinæ naturæ ignorantiam veniam promeretur, temeraria assertio pœnam habet. V, 2175. De Deo plus Angeli sentiunt quam homines, et his plus Archangeli, sicut Archangelus Cherubim et Seraphim. III, 2214. Dei essentiam rationabiliter investigare, ad vitam præparare est; illam negligendo ignorare, est ad mortem festinare. VI, 1005. Deus non discutiendus a nobis, sed credendus. VI, 1191. Dei essentia miro modo scitur, dum esse creditur. VI, 975. Deum ne comprehendere tentet homo, qui nec se valet comprehendere. VIII, 1120. Deus quid sit, vis scire? hoc scito quia nescias, et nec ipsi Angeli sciunt. V, 2173. Deus propriam essentiam solum totum novit. VI, 924. Ipsesibi soli integrè notus. VI, 889, 974. Ideoque digne a nobis colitur. VI, 974. Qua via et quatenus homini innotescat. VI, 889, 890. Dei non parva notitiæ pars est, scire quid non sit. X, 1864.

Deus caret materia, non forma. VI, 924, 978, 980. Non est corporeus. VIII, 1206. Deo qui membra aut affectus humanos inesse credit, in corde suo idola fabricat. VIII, 1200. Qualiter intelligenda sint quæ illi membra Scriptura tribuit; sigillatim explicatur. VIII, 1200. Dei deambulatio in paradiso per creaturam facta. VI, 745. Dei latitudo, longitudo et profunditas. V, 974. Dei et corporum spirituumve una eademque natura. VI, 762. Deum qualem Manichæi doctrina faciat, qualem fides catholica credat. VIII, 1152. Ecclesie doctrina de Deo. VI, 923.

Deus quid sit. III, 2214; V, 1969; VI, 827, 1010, 1011. Deus est rerum universitas; et nulla singularum. V, 788. Dei summa excellentia. VI, 889. Dei perfectiones. VI, 909, 951, 970, 971. Dei perfectiones in speciem pugnantibus fusc ac dilucide enarrantur. VI, 922, 951, 971, 978. Dei perfectiones ad nos relatæ. VI, 982. Deus quantum bonum sit, hinc ostenditur, quod nulli ab eo recedenti bene est. X, 1884. Qui totus bonus. VI, 965. Dei summa simplicitas. VI, 761; X, 1895. Deo idem est esse, vivere, intelligere, posse. VIII, 1174. Deo non accidens, sed essentia est præscientia. X, 1657. In Deo ipsa substantia est sibi scientia. III, 2375. Omnia in eo substantiva dicuntur. III, 2375. Nihil est de Deo, quod non dicatur Deus. III, 2231. Deus ipse est numerus, mensura et pondus. VI, 745. Seipsum sine tempore et loco movet. VI, 746. Uno eodemque tempore apud Deum est et præscire, et facere, et eligere. X, 1668. Dei existentia æterna. VI, 986. Deus mundum non præcessit tempore, sed æternitate. VI, 995. Dei immutabilitas. VI, 982. Dei immutabilitatis argumentum. VI, 762. Deo non variantur tempora vel momenta. VIII, 1109. De Deo voces semper, quando vel nunquam non nisi cum venia dicendæ. VIII, 1183, 1188. Qua ratione dici possit; *Fuit, est, erit*. X, 1895. Deus qui credendus idem et cum vacat, et cum operatur. X, 1871. Aut cum dicitur irasci aut pecciteri. X, 1872.

Dei essentia est incorporea. VI, 976, 978.

Deus est spiritus immensus et ubique totus. VI, 969. Ineffabiliter implet et continet omnia. VI, 762. Inquinari nusquam potest. VIII, 1146. Qui extra, infra, supra et infra omnia. VI, 962. Deus ipse sibi locus. VI, 962. Deum in omnibus et ubique esse et in se ipso permanere multis propositis quæstionibus declarat. VI, 1019. Deus nunc ubique: quomodo omnia in omnibus futurus sit. VIII, 1787. Cur potius in cælo dicatur. VIII, 1174. Qui intelligendus sit descendere. V, 1749. Deus in anima habitat se desiderante. VI, 887. Dei in nobis inhabitantis indicia. V, 2009. Deus nusquam deest; sed illic dicitur esse, ubi apparet ac vult videri. III, 2322. Mysterio quodam in omnibus est, providentia in quo vult apparet. III, 2322. Omnia inæqualiter tangit. VI, 971.

Dei mens. VI, 1141. Scientia. VI, 996. Deisapientia non magis sapientia quam veritas, et vice versa. VI, 996. Nihil eum latet. VI, 775. Deo cognita sunt non tantum dicta et cogitata, sed et agenda et cogitanda. V, 2034. Dei præsentiam hoc esse quod et voluntatem quidam falso putant. X, 1840, 1845. Deo omnia præsentia sunt. X, 1668. Illæsa libertate nostra. VI, 993. Deus creaturam non extra se vidit. VI, 748. Qui nescire intelligens sit. V, 1749. Dei locutio. III, 2367; VI, 993. Deus verbum genuit coæternum, in quo omnia intemporaliter dixit. VI, 740. Tribus modis nobis loquitur. VIII, 1204. Quomodo loquitur ad sanctos. V, 2153. Dei in ore laus sanctorum, et Dei laus in ore beatorum, quid. VI, 995.

Dei omnipotentia multis argumentis evincitur. V, 2182. Dei in parvis et in magnis eadem potentia. VI, 871. Dei voluntas semper impletur. X, 1783. Dei voluntatem per omnia sæcula indifferentem esse, ac dispensationes ejus pro liberi hominum arbitrii mutabilitate variari absurdum est. X, 1856. Quo sensu dicatur velle omnes salvos fieri. X, 1783. Deus omnia potest, sed non facit nisi quod conveniat veritati et justitiæ. III, 2291. Ac rationi. III, 2278. Quod facit, juste facit. III, 2278. Deus nulla re eget. VI, 792. Fecit opera sua ex beneficentia, non ex indigentia. VI, 740. Nos creavit propter suam bonitatem ac nostram utilitatem. VI, 850. Potuit omnia simul facere, sed non fecit, cur. III, 2320. Aliquid esse quod Dei non sit, quidam frustra dicunt. III, 2318. Deum auctorem habet quidquid est in creaturis laudabile. X, 1893. Deus omnia quorum auctor est præscit, nec tamen omnium quæ præscit auctor est. X, 1893. Deus eorum tantum auctor est, quæ habent esse. VI, 729. Mali auctor non est, sed ordinator. VI, 1018. Non ordinavit peccatum, sed penam amantibus culpam. VI, 1126. Peccatum qui nolit, nec tamen cohibeat. VI, 1126. Deus quod permittit, facere dicitur. III, 2269. Occidere, et mortem non fecisse qui dicitur. X, 1883. Deus credendus est fecisse, etiam si non appareat, quod recto intellectu ab eo faciendum fuisse cognoscitur. X, 1896.

Dei erga nos sollicitudo. VI, 792, 834, 875. Deo rerum nostrarum curam negantium verba. III, 2386. Refelluntur. III, 2387. Ordinationi Dei adque scendum. VI, 833. Deus hominibus quod humanæ virtutis est dimittit. V, 1928. Providentia divina non mutata in se, pro nostra valetudine mutat remedia. X, 1896. Dei in hominem benignitas. V, 2244. Deus plura semper tribuit, quam promisit. V, 1806. Dei dona diversa in uno Deo habentur. X, 1888.

Dei misericordia commendatur. VI, 902, 946, 949. Dei ad indulgentum propensio. V, 1851. Deus non deserit, nisi prior desertus. VI, 793. Reorum penam non concupiscit, sed juste et tranquille disponit. X, 1860. Quoddammodo in vitus vindicatur. V, 1895. Dei in peccantis sententia non immutabilis. V, 1802. Dei misericordia injustitia esset, nisi Dei esset. VI, 1150. Dei quanta misericordia, quam necessaria justitia. VI, 1187. Deus non potest tantum dici justus, aut solum misericors. X, 1638. Severitas Dei in Israelitarum punitione valde attendenda. V, 1801, 1802. Vias Dei, hoc est dona misericordiæ et veritatis, iudicio vestigare non licet. X, 1832. De Dei justitia aut sapientia non est humanæ sapientie aut justitiæ lege disputandum. X, 1667. Cur illum retineat aut liberet, illum non retineat, impossibile est comprehendere, nec licitum vestigare. X, 1848. Deus absque injustitia uni donat indebitam gratiam, alteri reddidit debitam penam. X, 1867. In damnando homine justus, in redimendo misericors. V, 2202. Deus hic misericors, in futuro justus. V, 1963. Dei misericordiam ac justitiam absque miseris aut reprobis declarari potuisse. VI, 1017.

Deus qui solus immortalis, qui invisibilis. VI, 1022. Nulli unquam apparuit secundum essentiam. III, 2411; VI, 973. Deum in essentia sua nemo mortaliter vivens vidit, aut videre poterit. VIII, 1206. Eum videre, est recte illum credere et ex corde diligere. VIII, 1206. Filium Dei apparuisse patribus, eum autem qui Pater est, nunquam videri nisi a Filio. III, 2286. Filium etiam nunquam visum esse per substantiam, sed per rationem. III, 2283, 2411. Et hoc circum apparentia. III, 2411. Deum Patrem nemo neque natura neque meritis videre dignus est, nisi verus Filius ejus, in quo illum vident Sancti in cælis. III, 2369. Deus videri non potest oculis carnalibus, nisi per subjectam creaturam. VI, 737; VIII, 1196. Deum querere bonum est, faciem ejus querere plenum bonum. III, 2334. Quorsum queratur facies Dei, quæ videri a mortalibus non potest. III, 2334. Dei visioni cor prius mundandum. V, 2083. Dei faciem videre quid sit, et quod sit plena hominis beatitudo. VI, 893. Dei beatæ visionis multa nomina. VI, 1012. Deus videri potest ab Angelis et animabus Sanctorum; sed non plene, neque a Sanctis, neque ab Angelis. VIII, 1173. Deum quomodo videant Angeli et animæ

Beatorum. VI, 1023. Deo tripliciter fruuntur Beati. VI, 829. Dei visione quid capiemus. VI, 981. Ea inæqualiter potentur Sancti. VI, 980; VIII, 1175. Ita tamen ut nulli quidquam desiderandum desit. VIII, 1173. Deum tanto perspicacius videbit quisque, quanto hic vixerit purius. VI, 980.

Dei unius trinique mysterium. VI, 974, 975, 976. Deus unus in omnibus Scripturis prædicatur: mysterium autem ejus in Trinitate adoratur. III, 2296. Deus natura unus. V, 2181; VI, 769, 770; VIII, 1215. Unus, non solitarius. V, 2180, 2188. Unus, non singularis. III, 2280. Unus in Trinitate coæternarum personarum. VIII, 1213. In uno tres sunt, et tres unum sunt. III, 2280. Deus unus seu unitas in essentia; et trinus seu trinitas in personis. VI, 1260; VIII, 1193. Trinus et individuus. III, 2151. Trinitas unus Deus versus. VI, 769. Unus Deus sempiternus, unus Deus incommutabilis. VI, 770. Solus rerum omnium creator. VI, 770. Unus Deus immensus virtute, non mole. VI, 771. Deus unus; tres personæ, una trium imago. III, 2244; VI, 1210. Una trium potentia. III, 2574. Una eademque Patris et Filii est omnipotentia. VIII, 1181. Nec aliud opus Filii, quam Patris; sed unus atque idem, ut ita dicam, motus in omnibus. VIII, 1183. Nec altera bonitas in Filio, quam ea sola quæ in Patre est. VIII, 1185. Cum dicitur, *Nemo bonus nisi unus Deus*, non excluditur Christus, aut Spiritus sanctus. VIII, 1183. Deus Christus ita in sacris libris significatus, ut modum non excedat unius. III, 2283. Deum inter, et id quod de Deo, nihil distat: sed qui persona alter, idem est unitate substantiæ. III, 2408. Dei unitatem commendat ab uno factus unus homo ex quo cæteri orientur. III, 2217. Deitatis unitas in Trinitate per unitatem gratiæ ac muneris approbatur. V, 2088. Deus unus Legis et Evangeliorum. V, 2170; VIII, 1173.

Deus unus est, non tres Dii. VI, 924. Deum unum nos non colere arguunt Paganis et Sabellianis, quia trium. VIII, 1101, 1102. Deum conjugii expertem, quia nihil quidquam simile posse inveniri latenter. VIII, 1102. Hinc Filium negant. VIII, 1102. Pater Deus et Filius Deus unus est Deus. VIII, 1105. Filius et Pater ita distinguuntur, ut Pater sit *a quo*, Filius *per quem omnia*. III, 2286. Quia indubitanter unum sunt Pater et Filius, non duo sunt dii, sed unus Deus. VIII, 1116. Licet sit Deus ex Duo, dies de die, lumen de lumine. VIII, 1119. Deus Trinitas est. VI, 733. Pater alius a Filio et Spiritus sancto; non aliud. VI, 734. Pater et Filius et Spiritus sanctus tres personæ. VI, 734. Non tres Dii aut tres essentia, sed unus Deus. VI, 733. Patris et Filii coæternitas ostenditur verbis Isaie, *ante me non est formatus Deus, et post me non erit*. VIII, 1111. Item ex similitudine ignis et splendoris. VIII, 1111. Item ex eo quod Filius Verbum est et ratio. Patris. VIII, 1110, 1119. Dualitas in prole, unitas in deitate. VIII, 1112. Deus nomen est proprium et naturale singulis personis; et Pater, Filius et Spiritus sanctus appellativa sunt nomina. VIII, 1208. Ideo dicimus tres personas, non tres deos, quia in personis est distinctio, non in deitate. VIII, 1209. Triplicari deitatem, sacrilegii noxa est sputis digna. VIII, 1209. Pater et Filius et Spiritus una caritas, non tres caritates. VIII, 1174. Nec tres boni aut tres omnipotentes. VIII, 1172. Nec tres dii; quia una substantia, et non tres substantiæ, non tres sapientiæ. VIII, 1174. Non tria lumina. VIII, 1174. Deus in naturæ nominibus pluralem numerum nullatenus recipit. VI, 924. In Deo omnia unum sunt, excepto quod ad relationem adinet. VI, 996. Ideoque sola relativa nomina plurali numero proferre licet. VIII, 1172. Ac de personis singulis naturæ nomina prædicare. VIII, 1174. Dei unitas ac personarum trinitas ostenditur exemplo lucis, splendoris et caloris. VI, 1013. Sive Pater faciat, sive Filius, sive Spiritus sanctus, Trinitas est quæ operatur; et quidquid tres fecerint, Dei unus est operatio. III, 2251. Sicut Pater per Filium dicitur facere, ita Filius per Spiritum sanctum. III, 2244. Ignis similitudine, in quo licet una substantia sit, aliud tamen facit splendor, aliud calor, ostenditur solius Filii incarnatio. VIII, 1175.

Dei regnum ubique individuum. X, 1635. Deum nosse et amare hic paucorum est. X, 1860. Deum habere Patrem quanta gratia. V, 2193. Deus quomodo querendus. VI, 804, 814, 827, 827, 964, 966, 969. Dei inveniendi ratio. VI, 1221. Qua ratione ad Deum accedatur, aut ei adhaereatur. X, 1879. Deo nihil nobis præsentium, nihil secretius. VI, 822. Deo actionibus longinquum aut proximissimum. X, 1867, 1869. Deo nullus inimicus, nisi peccator. VIII, 1149. Dei præsentia ardet peccata. VI, 1188. Deum nullo momento oblivisci debet homo. VI, 806, 964. Qui ipsius præsentiam recolat. VI, 964. Dei qui non memipit, eumque non intelligit neque diligit, cum eo non est. X, 1864. Deum qui non habet placatum, nequaquam evadet iratum. VI, 921, 978. Non est quo fugiatur a Deo, nisi ab ipso ad ipsum. X, 1878. Dei flagrans desiderium. VI, 863, 894. *Et per totum Tractatum.* Deum

nitentis ardentes affectus. VI, 930, 943, 944, 983, 981. Dei claritas qui gradatim cogitanda. VI, 1011. Deus qualiter in oratione cogitandus. VI, 1011, 1030. Dei bonitas ac majestas contemplationem quomodo foveat. VI, 1137.

Deus solus adorandus. VI, 1175. Dei veri religio habet Deum auctorem, leges sanctas, et ex virtutum testimoniis auctoritatem. III, 2342, 2344. His necessario cedendum. III, 2344. Comparatur honestas legum et ministrorum ejus cum turpitudine legum et ministrorum gentilium. III, 2343. Deitas cur non colatur sub justitiæ, misericordiæ, aut virtutum aliarum vocabulis. VI, 1016. Ad verum Dei cultum omnia aut belli laboribus aut pacis consiliis Honorius ordinat. IX, 816. Dei usus cultus qua ratione ad multos translatus. V, 2004. Deorum auctores homines; eorum cultus ab ipsis non mandatus, nullis testimoniis fultus. III, 2341. Turpis est et inhonestus. III, 2342, 2343. In tenebris celebratur. III, 2342.

Divina manus Imp. IX, 817.

Deusalius : resbyter. IX, 794.

Deuterius. IX, 816, 827.

Dextera intelligitur amor Dei, sinistra vanitas vel cupiditas seculi. V, 1863, 1885. Dextera significatur intentio vite æternæ. V, 1887.

Diabolus operis nomen est, non naturæ. III, 2282, 2296. Diaboli et Satanæ discrimen. III, 2296. Diabolus esse docet Ecclesia, sed non quis, aut quomodo sit : que communis sit de eo opinio. VIII, 1177. Diabolus quid sit. VI, 1074; VIII, 1417. Eum aut malum a Deo factum, aut propriam habere originem quidam dicunt. III, 2289. Diabolus natura malus non fuit. III, 2217. De præstantia sua inflatus voluit dici Deus. III, 2216. Ad accusationem illius factus est homo; ideoque hominis existit inimicus. III, 2217. Diabolus unus ex rebus creatis detestandus. VI, 1183. Mali auctor est et inventor. VIII, 1248. Quot bona homini eriperit, quot intulerit mala. VI, 1071. Mulierem per serpentem seduxit, et data in serpentem sententia ipse damnatus est. III, 2232. Qua lingua locutus sit. III, 2232. Ad diabolum, ut auctorem mortis referuntur, quæ de morte dicuntur. X, 1618. Diabolus auctor est mortis per suggestionem peccati, non per potentiam retributionis. X, 1779. Penarum est auctor et exhibitor ex concessione divina, non ex propria potentia. X, 1779. In hominibus auctor est libidinis. X, 1639. In peccatum flagitium illecebrarum adjutor, non voluntatum generator. X, 1847. Carnem in potestate habet, non animam. VI, 1074, 1333. Interius animæ cogitationes non videt, sed ex quibusdam indicis colligit. VIII, 1221. Non omnes omnes excitat. VIII, 1221. Non illabitur substantialiter animæ per energeticam operationem. VIII, 1221. Ibi versatur, ubi homo quem decept. V, 1906. Desertus in idolis, tanquam inclusus latebat in templis. IX, 802.

Diaboli captivus est omnis homo non redemptus. X, 1845. Deum velle ut ei servitium, insane dicitur. X, 1846. Peccator pœnale illius dominationem merito patitur. X, 1846. Ante Christum nec animus erat ad pugnam, nec vires ad eum vincendum. V, 1819.

Diaboli, adventum Christi nobis invidentis, figura. V, 1819. Christi de manibus ejus nos liberantis figura. V, 1819. Diabolo victori injustum erat spolia violententer auferre. III, 2277. Qua arte eum in inferis Christus delusit. III, 2277. Diabolus quam justè et congrue ab homine divino delusus et prostratus. V, 2033. Quomodo justè homo ei ereptus. III, 2339. Diabolus Christi cruce devictus. III, 1820. Ac proprio gladio interemptus. V, 1820. Justè excidit jure quo in hominem gaudebat. V, 1806. Diaboli opera, quæ Christus sustulerit. X, 1624. Diaboli pompæ quibus reantiantur. V, 2235; VI, 1170; VIII, 1418.

Diaboli fraudes et artes ut nos perdat. VI, 877, 878, 879, 1319. Monachi cujusdam vestes crebra colluvione fodere cur permissus. VI, 1104. Diaboli calliditate nunquam percipi difficillimum. V, 2076. Diabolus semper prodit se, dum ea contingit quæ abhorreat a personis, per quas fallere nititur. III, 2251. De fratrum pace semper torquetur. IX, 802. Non est unde plus gaudeat, quam quando eum homo peccati sui auctorem facit. V, 2213. Diabolus figuratus in Laban. V, 1765. In Pharaone. V, 1776. Ipse et leo et draco. V, 2349. Malleus universæ terræ. V, 1814. Justos et injustos tundens, quam diversa in eis operetur. V, 1843. Diabolus ante adventum Christi solutus, post religatus. V, 1819. Latrare potest, non mordere nisi volentem. V, 1820. Potest ad malum invitare, non potest trahere. V, 1879. Non cogendo, sed suadendo nocet; nec extorquet consensum, sed petit. II, 1117; V, 1820, 2213. Nil agit nisi permissus. VI, 1175. Diabolus discedentes a se vexare solet. VI, 1175. Et eos qui suas fraudes spernant. V, 2269. Sed neque noc nisi permissus valet. V, 2270. Permittitur autem duabus de causis. V, 2270, 2272. Diabolus non persequitur nisi bonos. V, 1775. Hoc agere solet per malos. V, 1775. Non Judæos

querit, non gentiles, non homines malevitas, sed Dei servos. III, 2217. Diaboli in eos crescit odium, in quibus crescit virtutis studium. II, 1116; II, 1117. Qualiter tenet novitios. II, 1118. Diabolus tanto crudelius in nos sævit, quanto propius prospicit mundi finem. VI, 1182.

Diabolus hostem habere utilius est, quam principem. X, 1870. Eum non timet, qui Deo se committit. V, 1909. Nec timendus ei est qui Deo conquisit est. V, 1917. Diabolo bellum indicit qui Christum sequitur. V, 1796. Quod cum illo certandum. V, 2076. Quibus armis sit vincendum. V, 1797. Nos diabolus non adjuvemas, et vincimus. II, 1117; V, 2215. Diabolus nos semper Spiritu Dei plenos ac bonis operibus occupatos inveniat. V, 1821. Fugandus est studio Scripturarum. II, 1117. Diabolus quisque aut Christum in corde suo nascit. V, 2347. Diabolo sociatur, qui disjungitur a Deo. V, 2348. Diaboli angeli sunt, qui faciunt voluntatem ejus. VI, 1071. Diaboli quam misera servitus. V, 1773. Diabolus ut ovet in exitu animæ peccatrix. VI, 1336. Qui in judicio reos sit accusaturus. VI, 1072. Scilicet qui pompis ipsius non ex toto renuntiaverint. VIII, 1118.

Diaconi primi constituti sunt deservire mysteriis, nolo dicere mensis. III, 2302. Diaconi ordo est accipere a sacerdote, et sic dare plebi. III, 2302. Sacerdotibus exceptis omnibus præponitur. III, 2303. Diaconi testimonio fit presbyter. III, 2302. A diaconis perducitur ordinandi. III, 2303. Diaconus clamat ut ad benedictionem populus humilietur. V, 2296. Orationem indicit, clamans, *Flectamus genua*. V, 2283. Calicem Christi credentibus ministrat. V, 2096. Diaconi adstant in Concilio considentibus episcopis. IX, 808. Diaconi habitus. VII, 838, 846.

Diaconos (Romanæ civitatis) sacerdotibus cœquare, ne dicam præferre, Falcidius contendit. III, 2301. Quasi honorabiliores sint, quam apud cæteras ecclesias, ob magnificentiam urbis. III, 2301. Diaconi Romanæ Ecclesie sedendi dignitatem in ecclesia non pressant. III, 2301. Et aquam in manus sacerdotis non fundant, sicut fit per omnes ecclesias, multitudo facit clericorum. III, 2301. Cur sacerdotibus non sic deferatur, ut illis. III, 2302. Per convivia agunt quod sacerdotum est; et quod solis sacerdotibus licet, ut sibi in orationibus respondeatur volunt. III, 2302. Dialectica est bene disputandi scientia. I, 1409. Dialecticæ principia. I, 1409. Aliud est ad facultatem dialecticæ, aliud ad dialecticam disciplinam pertinere. I, 1411. Dialectici et Oratoris in usu verborum fines proprii, sed mutuo non spernendi. I, 1414.

Diapsalma. III, 2334.

Dicatio mea. IX, 819, 820.

Dicibile et dictio qui differant. I, 1411.

Didymus. IX, 781. Contendit tertium esse in substantia hominis spiritum. VI, 815; VIII, 1246.

Dies et nox cum mundo cœperunt ac cessabunt. III, 2321. Diei nox semper subjicitur. III, 2321. Dies primus ipse est Angelica natura. VI, 740. Dies creationis sex qui intelligendi. VI, 741. Dies malos faciunt malitia et miseria. V, 1864. Dies Romanorum civitatis. VII, 841. Dierum superstitiosæ observationes. V, 2309. Ne dicatur dies Martis, Mercurii, Jovis; sed feria secunda, tertia, etc. V, 2003. Dies Domini quotidie est Christianis. V, 1737. Dies magnus, quid. III, 2440.

Differentia quid sit. I, 1424.

Dignus. IX, 778.

Dignitatum atque officiorum tituli et gradus diversi. IX, 808, 816, 818, 820, 828, 841, 842. In dignitatibus alii meliores, deteriores alii efficiuntur. VI, 1082.

Diluvium generale totius mundi sub Noe. III, 2175. Diluvium misericordiæ divinæ fuit effectus. V, 2028. Baptismi ac jejunii Quadragesimalis similitudo fuit. V, 2028. Diluvio cur terræ tantum, et non aquatica animalia perierint. III, 2158. Quid de illis actum sit, quæ nec in terris, nec in aquis solis vires valent. III, 2158. De aquarum eruptione et recessu variz opiniones. III, 2156. Diluvium hominem delevit, crimen delere non potuit. V, 1984.

Diocletianus VIII. Cons. IX, 784.

Diocesis Ægypti. X, 1687. Diocesses majores tenet Papa. IX, 787.

Dionysius fons Arit. VIII, 1214.

Dionysius Consul. X, 1686.

Dioscorus. X, 1778.

Diospolitana synodus. X, 1683, 1688. Quidquid in ea Pelagius se dixisse denegavit, postea apertius dixit. X, 1749. *Vide* Palestina.

Discens tutor est conditio, quam docentis. X, 1891. Ad discendum dupliciter ducimur, auctoritate atque ratione. X, 1897.

Disciplina quid sit. VI, 1087. Disciplina ac virtutis discrimen. I, 1433. Disciplina necessitas et utilitas. V, 1799. Disciplina etiam est in brutis. VI, 1241. Disciplina religio-

nis ac veræ pietatis magistra. VI, 1219. Qua omnia continentur et ordinantur. VI, 1219. Vitia omnia frenantur. VI, 1219. Criminum vitantur supplicia. VI, 1220. Disciplina legis divinae servit humana. VI, 1220. Disciplina quibus gravis, quibus levis. VI, 1220. Disciplinae temperamentum est bonitas, et disciplina condonamentum bonitatis. V, 1831. Disciplina sine bonitate, tristis quedam est amaritudo vivendi. V, 1849. Disciplinae Ecclesiae, tunica est corporis Christi. VI, 1067. Disciplina Ecclesiastica seu Apostolica circa clericorum stabilitatem. X, 1762, 1771. Disciplinae severitatem ob reorum multitudinem exercere non valens Episcopus, quid agere debeat. V, 2293.

Disciplina cadit Christus. VI, 1295.

Discordiae perniciosa. V, 1931.

Discratio apud Deum non est nisi meritum. V, 1980. Discretio boni et mali non est facilis, et difficilius probatur aliis. V, 2033. Discretio mater et nutrix est omnium virtutum. I, 1462. Saepe falso discretionis nomine palliamus negotium voluptatis. I, 1462. Discretio est animam carni præponere, et ubi periclitatur utraque, pro illius utilitate istam negligere. I, 1462.

Distractionum in orando non leve crimen. V, 2281; VI, 964.

Divalis lex. IX, 806.

Divinos consulere quantum sit malum. V, 2253, 2269, 2270. Divinis credenti nihil proderunt quælibet bona opera. V, 2270. Divinos aliqua vera prædicere non est mirandum. VI, 1175. Cur frequenter vera nuntient, mala inferant, ac non nisi per eos vitetur periculum. V, 2269, 2270.

Divitiæ natura bonæ, malis sunt malæ. V, 2153. Divitiæ veræ. V, 1786. Divitiæ veræ ac falsæ. X, 1860. Divitiæ veræ quibus auferitur inopia, et falsæ quibus crescit. V, 2153. Divitiis suas ibi quisque habet, ubi delectationem. X, 1878. Divitiis se implicans, elongat se ab amore Dei. VI, 1545. Eas nunquam hic acquiri sine peccato. VI, 1545. Cum argenteis simulacris vili marsupio non includendus animus, qui cum nummorum pondere nunquam poterit transvolare ad cælum. I, 1471.

Divitibus etsi pecunia non finitur, vita tamen finitur. V, 2342. Divitum est infernus, si pauperum regnum cælorum sit. VI, 1218. Divitis et Lazari pauperis mutatae vices. V, 2352. Divites de rebus, dum suæ sunt, se redimant. V, 2532, 2333. Divitis et pauperis unum opus laudem vel vituperationem in uno majorem meretur, quam in altero. III, 2372. Divites, nisi omnibus abrenuntient, regnum Dei habere non posse dixit Pelagius. X, 1709. Sed hoc damnare compulsus est. X, 1709. Divites posse esse bonos, nec culpandam eorum dignitatem, sed fastum. V, 1843. Divitibus nil nocet quod divites sint, si humilitatem et misericordiam vel justitiam tenere contulerint. V, 2511. Utilis terrena opulentia humiliter tenetur, quam superbe relinquatur. X, 1887. Divites Christiani, si vere Christiani sunt, prorsus pauperes sunt. X, 1878. Dives qui contemnit in se unde infari superbia solet, pauper est Dei. X, 1879. Divites apud Deum. III, 2235. Dives cum aliqua spe quis possit esse. V, 2248. Dives pauper est sine caritate, cum qua pauper dives est. V, 1957, 1968. Divitiarum bona ordinatrix est caritas. V, 1967.

Divites et pauperes quorsum fecerit Deus. V, 1980. Quid sibi invicem conferant, vitis et ulmi similitudine illustratur. V, 2354. Divitibus militat inopia pauperum. V, 2351. Non illis datum, sed transmissum est pauperibus per eos dispensandum, quod eorum necessitatibus superest. V, 2358. Divitem Deus constituit prærogatorem in bonis suis. V, 2341, 2342. Et quia aliquantulum curam gerit, ut ad securum pauperem victus perveniat; ideo de re communi prior permittitur tollere quod sufficit. V, 2248. Divitum nihil pauperibus erogantium crimen. X, 1866. Dives superflua non erogans, tot homicidiorum reus, quot pauperes in locis ubi habitat, fame mortui fuerint. V, 2268; VI, 1170. Inde cum his in die iudicii causam est dicturus. V, 2263. Dives sine misericordia, abusus. VI, 1246. Divitum avarorum mores. VI, 1546. Dives modo vix invenitur. V, 1938.

Docti, sunt lapides pretiosi. V, 1854.

Doctoris lingua exterius in vacuum laborat, nisi sit intus qui doceat. VI, 1196. Doctor et discens separantur officiis, sed jungantur factis. V, 2243. Doctor obsequentis discipuli exemplo plectitur, cum ipse eadem non facit. V, 2244.

Doctrina. In Doctrina apostolica parvuli et magni, infirmi et fortes habent unde et alantur et salientur. X, 1839.

Dognata a majoribus decisa non sunt amplius retractanda. X, 1764. De Dogmatibus ecclesiasticis Tractatus. VIII, 1211, 1212.

Dolor carenti prodit cupiditatem fruendi. II, 1103. Dolor quosdam propter animæ maculas laborare, in paralytico ostenditur. III, 2198. Dolendi quæ nobis sit jugis materia. VI, 1120, 1124. Dolor de peccatis non est nisi cum

vita finendus. VI, 1124, 1128. Non omnis dolor est penitentia. VI, 1120.

Dominus verus ideo Deus est, qui servo non indiget, et quo servus indiget. X, 1862. Dominus est rerum quas habet, qui nulla cupiditate irretitur. X, 1875. Dominus sine virtute, abusus. VI, 1082. Dominus tria necessaria. VI, 1082. Præsertim necesse est ut Domino adhaereant dominorum. VI, 1085. Dominari nequit, qui prius aliquid servitatem exhibere denegat. VI, 1080. Dominetur carni animæ, rationi gratia. VI, 954. Dominorum in servo sævitia reprehenditur. V, 2030.

Dominicus dies appellatur quo Dominus resurrexit. III, 2622. Cur dictus sit Dominicus. V, 2274. Dupliciter Dominus. III, 2355. Hujus typum habet quinquagesimus numerus. III, 2355. Dominicus dies quod mysteris ac Dei gestis clarus. V, 2070, 2274. Eo die et inchoatum et adimpletum, quod ad humanam salutem proficit. III, 2289. Eo die manna dari coepit. V, 1794. Dominico die ad ecclesiam conveniendum. V, 2258. Soli Deo vacandum. VI, 1174. A servili opere abstineendum. VI, 1171. Non dubitari quin Dominico die opera faciant, qui feria quæta ex superstitione ab his vacant. V, 2240. A vespera diei Sabbati ad vesperam diei Dominici a rurali opere et ab omni negotio vacandum. V, 2275. Ad vesperam et nocturnam celebrationem veniant qui possunt. V, 2275. Alii domi non negligant Deo solvere votum ac reddere pensum servitutis. V, 2275. Nullus se a Missarum celebratione separet. V, 2275. Acriter reprehenduntur, qui hoc die Missas ad integrum non perexspectant. V, 2276, 2278. Nisi quos excuset infirmitas vel publica necessitas. V, 2278. Si toto die Dominico lectioni insistere et Deo supplicare negligimus, non leviter in Deum peccamus. V, 2278. Varii usus perversi contra hujus diei sanctitatem. V, 2278.

Domitianus Imperator. III, 2266.

Domitius. IX, 790.

Domnus. VII, 809, 811, 841.

Domus Dei, creata sapientia. VI, 915, 916. Ejus invocatio. VI, 916.

Donatianus a foro Claudii. IX, 779.

Donatianus partis Donati. IX, 807.

Donatianus Teleptensis, primæ sedis. X, 1730.

Donatus episcopus cathol. IX, 791.

Donatus innocens episcopali nomine et officio ab impio Felice spoliatur. IX, 804.

Donatus presbyter. VII, 859.

Donatus diaconus catholicus, filius Nini. IX, 805.

Donatus Cirt. civis, quem Cirtenses sibi episcopum petierunt. IX, 798.

Donatus Masculitanus, traditor. IX, 777.

Donatus, ex iis qui Bagaiensi Concilio interfuerunt. IX, 807.

Donatus Bagaiensis insanam colligit multitudinem. IX, 800, 801. Circumcelliones invitat, quos Paulo et Macario opponat. IX, 800. Sic invenit unde furiosam conduceret turham. IX, 801. Mors ipsius, unitatis fugiendæ prætextus. IX, 801.

Donatus Carthaginis. IX, 800. Illius maledicta in Constantem Imp. et in præfectum Gregorium. IX, 801. Constantius miserat ornamenta domibus Dei, pauperibus elemosynam, nihil Donato. IX, 801. Donatus auctor schismatis per calumniosam criminationem. IX, 841. Unde cepta apud Carthaginem dissensio. IX, 795. Unde schisma. IX, 795.

Donatistæ devix plebis magistri. IX, 811. Hæretici de parte Donati. IX, 811. Catholicos quasi Samaritanos habebant. IX, 765. Ipsi potiori jure quasi Samaritani sunt habendi. IX, 764. A Constantino appellatur officia diaboli. IX, 788. Infandi deceptoris religionis. IX, 789. Miserrimæ contentionis vexillarii. IX, 791. Basilicas fecerunt non necessarias. IX, 800. Missa a Constante ecclesis ornamenta, et pauperibus elemosynas contumeliose repudiavit. IX, 801. In civitate Constantia basilicam invadunt Catholicis a Constantino constructam, noluntque sæpius moniti eam reddere. IX, 792. Donatistis neque est respectus salutis suæ, neque veneratio Dei ob oculos posita. IX, 785. Multa ab his Ecclesia catholica sustinet contra divinas humanasque leges. IX, 811. Donatistæ perpetrant homicidia. IX, 805. Eucharistiam canibus dant, et chrisma per fenestram projiciunt. IX, 804. Puellas incestant. IX, 804. Altaria frangunt. IX, 804. Episcopos deponunt. IX, 804. Nulli ecclesiastico ordini parcent. IX, 804. Lavant sine causa parietes. IX, 804. Exorcizant fideles, et penitentia omnes Ordines præter leges Ecclesie subjiciunt. IX, 804. Cum personarum acceptione. IX, 804. Donatistæ priores non rebaptizandos aut reordinandos, sed per penitentiam reconciliandos putabant, qui alterius partis fuerant. IX, 774. Ex violentia Circumcellionum parti eorum invidia fit. IX, 801. Ex his aliqui falsi martyrii cupiditate se præcipites dabant. IX, 801. Quæ per Circumcellionum furorem agunt.

sustinet Ecclesia, quamvis ea liceret coercere. IX, 811, 812. Contra ipsorum violentias tutio quaeritur. IX, 812. Donatistarum Ecclesia non est nisi in Africa angulo. IX, 771, 773. Romae nullam basilicam habuerunt. IX, 805. Sed foris quamdam speluncam quo convenirent delegerunt. IX, 805. Episcopi schismatici, quos ibi ab Africa missos habuerint, recensentur. IX, 805. Montenses sunt dicti. IX, 805. Ob eos scilicet qui extra Romam in spelunca conveniebant. IX, 805. Donati parti non est inusitatum falsare acta. IX, 784.

Donatus a Romano Concilio sub Miltiade damnatus, quod confessus sit se rebaptizasse, et Episcopis lapsis manum imposuisse; appellat. IX, 779. Sententia Romani Concilii percussus, ultro tamen Carthagine prior rediit. IX, 780. Quamvis pollicitus se illuc non accessurus. IX, 779. Donati pars seditiosa Carthagine non adquiscit iudicio Miltiadis et xix. Episcoporum. IX, 780. Quid obtrudant adversus Concilium Romani gesta. IX, 785. Ut Arelatem conveniant, eis praecipitur. IX, 785. Donatistarum contumaciam et ab ecclesiastico iudicio ad suum appellationem Constantinus detestatur. IX, 788. Appellantes ab Arelat. synodo jubet ad comitatum suum dirigi. IX, 789. Revocat facultatem redeundi ad Africam. IX, 789. Ut Caeciliano praesente probent quae ipsi offerunt crimina. IX, 789. Pollicetur se fidem habiturum ceteris, si vel unum probent. IX, 789. Praesentiae Constantini fuga se subtraxerunt. IX, 789. In Africam se venturum, ac de toto hoc negotio iudicaturum Constantinus promittit. IX, 790. Et insolentiam eorum patientia domandam Catholicis suadet. IX, 791. Donatistae de factis suis Catholicos infamant. IX, 768. Ab operariis unitatis multa asperae gesta, imputanda sunt Donatistarum maioribus. IX, 800. De his quae a Macario asperae gesta sunt, frustra invidiam faciunt. IX, 803, 804. Sine causa exposulant de Pauli et Macarii persecutione. IX, 800. Donatistarum causa ante collationem Carthagine. ecclesiasticis et imperiali iudicio terminata. IX, 829, 833. Ob schismatis finem an. cccxviii. Gratus gratias agit. IX, 802. Donatistarum episcopi nonnulli longe relegati. IX, 800, 802. Julianum precibus rogarunt, et ab eo impetrarunt, ut reverti possent. IX, 805. Libertas eis eadem voce reddita, quae idolorum templa patefacta. IX, 805. Donatistarum desperato apparet Juliani rescripto ab ipsis impetrato. IX, 808. Eorum post redditam sibi a Juliano libertatem horrenda facinora. IX, 805. Rebaptizantes constitutione Imp. Valentianini an. cccxxiii sacerdotio indigni censentur. IX, 806. Constitutione Gratiani an. cccxxvii jubentur de ecclesiis expelli, basilicas eorum Catholicae restituitis. IX, 806. Et loca in quae secreto convenierint, fisco tradi. IX, 806. Hipponeis Concilii an. cccxcii decretum, confirmatum in Carthagine. an. cccxcvii ne quis Donatistarum clericorum in ordine suo recipiatur, sed in numero laicorum. IX, 806. Exciipiuntur quos constat non rebaptizasse, aut qui cum plebibus suis ad Catholicam transeunt. IX, 806. De his Aurelius cum Concilio suo an. cccci. Nihil audeat delinire. IX, 809. Donatistis suos honores servari non placet transmarino Concilio. IX, 809. Salvo hoc decreto Concilium Carthagine. ann. cccci eos in suis honoribus recipit. IX, 809.

Donatistae. Ex his quae gesserunt erga Maximianistas, paratur via qua ad Ecclesiam reducantur. IX, 809. Illi numero cccc apud Bagaianum adversus Maximianum ejusque ordinaros et socios sententiam dicunt. IX, 807. Maximianistas per iudicium iussa e sedibus suis exturbarunt. IX, 773, 811. Redeuntes in suis honoribus receperunt et eorum baptismum acceptaverunt. IX, 772, 809. De Donatistis conveniendis decretum Carthagine. Concilii an. ccccm et forma conventionis hujus. IX, 810. Donatistarum-Episcopi conventu respondere nihil audent. IX, 812. Sed in Episcopos et clericos aliosque furunt, et ecclesias aliquas invadunt. IX, 812. Quaerit Concilium Carthagine. an. ccccv ut adversus eos valeant leges, quae haereticos ordinantes multant, aut jure testandi et aliquid donationis specie accipiendi jure. IX, 813. Carthagine. Concilii anni ccccv gratulatio de unitate facta, et exclusio Donatistarum. IX, 814. Concilii Carthagine. anni cccvii decretum, quatenus lex Imperatorum de unitate lata valeat. IX, 814. Supplicium justae animadversionis adversus eos Honorius ann. cccviii et cccx decernit. IX, 815.

Donatistarum Episcopi collationem pariter postularunt. IX, 818, 830. Eam tamen recusasse dicuntur. IX, 829. His qui venturos se responderint, ecclesiae etiam ablatae promittuntur reddendae. IX, 818. Et his qui convenerint, liber et salvus ad propria reditus promittitur. IX, 818. Collationis Carthaginensis gesta. IX, 816. De omnibus provinciis Africanis praeter sunt collationi Carthaginensi. IX, 816. Acuti praeepto Honorii, qui id Catholicorum votis concessio-

rat. IX, 817. Donatistae se vocant sinceram Christianitatis episcopos et catholicae veritatis. IX, 821. Ac defensores ecclesiasticae veritatis. IX, 828. Mendacium esse volunt, quod adversarii ipsos esse paucos saepe jactent. IX, 821. Marcellini secundo edicto se nocte consentire significant. IX, 821. Hinc sollicitudo est Catholicis. IX, 821. Fratres a Catholicis vocantur, et ipsi eorum se fratres negant. IX, 824. Dicunt Ecclesiam Caeciliani et sociorum ejus peccatis pollutam perisse, et reliquias ejus in parte Donati remansisse. IX, 824. Unde hic error refellendus. IX, 824. Refellitur maxime ex eorum sententia de Maximiano et sociis ejus. IX, 825. Inde etiam refellitur, quod criminantur Catholicos baptismum in aliena communione datum recipere. IX, 826. Aut quod queruntur se a Catholicis apud terrenas potestates traduci. IX, 826. Sedere detrectant in collatione Carthage. IX, 827. Moras necedere tentant. IX, 829. Multa agunt, ut nihil agatur. IX, 829. Primitianus conventus pro Collatione respondit: Indignum est ut convenient filii martyrum, et progenies traditorum. IX, 831. Donatistae Ecclesiae catholicae solent traditionis crimen objicere. IX, 831. Caeciliani vel collegarum ejus causam. IX, 832. Quam inaniter. IX, 833. Frustra volunt Caecilianum Catholicis esse patrem aut radicem aut caput. IX, 832. Contendunt de malis tantum latetibus et ignorant explicandas esse parabolas sagenae, etc. IX, 835, 839, 840. Et quod Prophetae inter malos erant, commemorationis fuisse, non communionis. IX, 836. Queruntur se ac patres suos per centum annos, vel amplius sine cessatione vexatos. IX, 838. Quas immanitates, et per quos passi sint, recensent. IX, 838. Ac speciatim in Bagaianensi oppido. IX, 838. Nihil simile a suis Maximianistis factum. IX, 838. Donatistae Marcellini sententia damnantur. IX, 840. Donatistis episcopis a collatione ad propria loca sine ulla molestia redire permittitur. IX, 841. Leges Honorii in eos post collationem datae. IX, 842. Donatistarum baptismum non debet iterari, ut Samaritanorum circumcisio non iteratur. IX, 764.

Dona Dei habent etiam impii. VIII, 1174. Bona sunt illi qui bene utuntur illis. VIII, 1174. Caritas singulare sanctis donum est. VIII, 1174. Donum Dei proprie est Spiritus sanctus. VIII, 1174. Dare vult Deus, sed non sinunt occupatae manus. V, 1981.

Donatus presbyter. IX, 798.
Dothaim interpretatur defecto. V, 1765.
Draco igneus et immense magnitudinis Uzali in aere visus. VIII, 850.
Dubitare de Deo vel Christo mors est. III, 2368.
Ducator. V, 2126.
Ducenarii. IX, 816, 827, 828.
Dulcedo Dei mulcet amaritudinem mundi. VI, 892.
Dulcia et hatria discrimen. VI, 1249.
Duritia quid aliud est, quam Dei obviare mandatis? X, 1668. Duritia nobis sola nascenti conditione debetur. X, 1667. Indurare Deus dicitur, quem molliore nolebat. X, 1668.
Duumvir. IX, 781.
Ducus aut Comitiss nomen uni eidemque promiscue datum. VI, 1046. In Admonit. Dominus ex duce. X, 1699, 1700.

E.

Ebrietas quasi infernal puteus. V, 2506, 2507, 2525. Nihil aliud est quam manifestissimus daemon. VI, 1060. Ebrietatis effectus et mala. V, 2502, 2508; VI, 1106, 1107, 1108, 1111. Exemplis et verbis Scripturae declarantur. V, 2505. Ebrietatis mala in feminis. VI, 1110.

Ebriosi velut naufragae naves. V, 2507, quasi paludes, ex quibus nihil nascitur quod utile sit, nihil quod non horrorem pariat. V, 2504. Quam ridicule irrident sobrios quasi non viros. V, 2505, 2507. Ebriosi se et sua perdunt. V, 2504. Dum putant bibere vinum, bibuntur a vino. VI, 1060. Ebrietati proximus sacerdos, vicinus est ultioni. V, 1107. Ebrietatis ita est usitata, ut nec peccatum putetur. V, 2503, 2508. Hinc vitio obnoxii sunt clerici aliqui. V, 2506. Etiam majoris ordinis. V, 2506. Ebrietas sola, si frequens fuerit, in infernum praecipitat. V, 2509. Grave peccatum est et Deo odibile. V, 2504, 2508. Poena aeterna plectendum. V, 2505, 2506. Ebriosorum inimica amicitia, quae se invicem cogunt ad bibendum. V, 2505, 2504. Etiam si quis dicat, aut bibes, aut morieris: melius est ut caro sobria occidatur, quam ut anima per ebrietatem moriatur. V, 2507. Ebriosorum serum si nullus habere velit, cur vis ut Deus servos patiatur ebriosos? V, 2506. Effusa prodigalitas et ebrietas quorumdam rusticorum ubi vinum habent. V, 2509. Sitis irritamenta quaerentes culpantur. V, 2508. Ebrietas solis lugubentibus ab amicis ingeritur. VI, 1107. Ebrietati quomodo quis paulatim assuescit, ita et paulatim ab ea desuescit. 2506. Ebriosi, quod nimio potu perdituri

erant, per eleemosynam in celo reponant. V, 2509.

Ebrietas sobria amoris Christi. VI, 953. Ebrietas spiritalis Martyrum ac nuntium sæculo mittentium V, 2090.

Ecclesia post Synagogam vocata, ante eam fuit promissa. V, 2171. Scilicet Abraham; Isaac Jacob, et populus per imitationem fidei filiis eorum. IX, 822. Ecclesia Synagoga successura, Rebecca post mortem Saræ ad Isaac introducta. V, 1754. Alia ejusdem rei figura. V, 1800, 1814. Ut Saræ mortem adventuræ Rebecca, ita Judæorum infidelitatem fides solatur Ecclesiæ. V, 1754. Ecclesiæ et synagogæ altercatio. VIII, 1131. Ecclesiam præfiguravit Adam, arca Noe, Sara, sed maxime regina Austri. V, 2171. Sicut et Rebecca. V, 1758. Pharaonis filia. V, 1776. Æthiopissa Moysi uxor. V, 1777. Vidua quæ Eliam suscepit. V, 1824, 1825. Ecclesia de sanctis, arca de lignis quadratis. VI, 749. Ecclesia ex gentibus muliere peccatrice adumbrata. V, 1906. Ecclesiæ Christo per baptismum sociandæ figuræ. V, 1754, 1765. Ecclesia catholica in Abel, Noe, Abraham reliquisque fuit. V, 1834. Latuit aliquando, nunc non potest latere. V, 1835. Est omnibus nota. IX, 829. Quod de ea promissum est Abraham, jam latere non potest, cæcorum oculos ferit, surdorum aures irrupit. IX, 829. Scripturæ Christum et Ecclesiam tamquam sanctum commendant conjugium; Christum sponsam, illam sponsam. IX, 830.

Ecclesiæ virgo et sponsa Christi. V, 2166. Mater, virgo, et sponsa Christi, ad instar matris ipsius. V, 1989. Cur sponsa et uxor Domini. VIII, 1128. Ecclesia e latere Christi in cruce morientis exorta. V, 2067, 2068. Christi conjux efficitur, communicando corpori et sanguini Christi. VI, 748. Ecclesiæ cum Christo conjugium in cruce firmatum. V, 1987. Ecclesiæ Christus in præsentem dat arrham sanguinis sui, daturus postmodum dotem regni sui. V, 1761. Dedit arrhas, quando ex Legge promissus, et dotem quando immolatus. V, 1918. Possumus et arrhas intelligere præsentem gratiam, dotem vero vitam æternam. V, 1918. Ecclesia sola est Christi sponsa. VIII, 1130. Ecclesiæ catholicæ legitimus sponsus unus est Christus. V, 1779. Hanc relictam Apostoli susceperunt, et Christi nomine filios suscitauerunt. V, 1780. Ecclesiæ initium et progressus. IX, 832. Quis proprie ei pater. IX, 833. Ecclesia, torcular. V, 1816. Navicella. V, 1884. Contra turbines sæculi inconcussa. III, 2204. Ad plures pervenit regiones, quo plus fuit agitata. V, 1884. Ecclesia Christum per membra in cruciatibus semper parit. III, 2434. Ecclesiam diabolum primo infestavit, ut leo, nunc ut draco. V, 2349. Eam intus ficti Christiani, foris hæretici vel pagani velut uno corpore, quia uno spiritu, persequuntur. III, 2442. Ecclesiæ inimici quomodo ei prosint. X, 1872.

Ecclesiæ corpus Christi. V, 1940. Uno ubique spiritu vegetatur. X, 1775. Spiritualiter eos manducat, qui per fidem ipsi incorporantur. III, 2416, 2447. Ecclesiæ porta, porta paradisi. V, 2059. Ecclesiam in omnes mundi partes dilatandam, fide certum est. X, 1812. Scripturæ loca, quæ Ecclesiam toto orbe diffundendam adstruunt. IX, 822. Ecclesiam catholicam credimus, non in Ecclesiam. V, 2193. Ejus unitas. VI, 1197. 1201. Ecclesia una catholica septem Ecclesiarum nomine signatur. III, 2418, 2420. In Ecclesia catholica tantum remittuntur peccata. V, 2189. Ibi tantum prodest baptismus. VI, 767, 776. Pœnitentiæ. VI, 766. Quodlibet opus bonum. VI, 768, 776. Ibi tantum est vera fides, pax, salus. VIII, 1331. Ac veri sacrificii locus. X, 1860. Extra nulla salus. VI, 776. Sed damnatio æterna. VI, 776. Ad Ecclesiam qui pertinent. V, 1939. Ecclesiæ hæreticorum non sunt catholica. V, 2193. Ab Ecclesiæ corpore se præcisum demonstrat, qui fratrum mala vel bona non sentit. VI, 1066. Ecclesiam Cæciliæ ac sociorum peccatis perire, et in parte Donati reliquias ejus remansisse Donatistæ volunt. IX, 824. Unde refellendi sint. IX, 824, 830, 831. De Ecclesiæ puritate testimonia a Donatistis collecta. IX, 835. Ecclesiæ causa ab hominum causa distinguenda. IX, 832. Quomodo distinguatur. IX, 833.

Ecclesia nigra et formosa. V, 1777, 1823. Corvis adumbratur. V, 1822. Item vidua ad quam Elias missus est. V, 1824. Item alia vidua, quam Elizeus ære alieno liberam fecit. V, 1828. Malos et bonos sese collidentes utero gestat. V, 1758, 1759. Qui bonis mali servant. V, 1759. Ecclesia bonos habet et malos. III, 2431. In omni professione permixtos. VI, 777. Carnales et spirituales habet: utriusque Abraham sacrificio adumbrati. V, 1745. Ecclesiæ tres status, pœnitentiæ, justitiæ, gloriæ. VI, 1537. Ecclesiæ quatuor sunt genera capitum, episcoporum, presbyterorum, diaconorum, fidelium. IX, 804. Ecclesia a Deo data, ut omnibus in omni bono suo succurrat. VI, 1127. Ecclesiæ fides quibus prosit ad remissionem peccatorum. VI, 1119. Ecclesiæ lacrymis adjuvandi sunt publice pœnitentes. VI, 1123. Credendum est quod totius Ecclesiæ bona opera succurrant pœnitentibus. VI, 1125. Ideoque neminem extra Ecclesiam digne ponere. VI, 1125. Ecclesia pacata congruis pœni-

tentium laboribus, eis impetrat vitam. VI, 1126. Ecclesiæ bonis ditati, purgatorium non sentiunt; qui in vitæ fine baptizantur. VI, 1127.

Ecclesia, Christi domus. V, 1849. Alvearium, ubi apes spirituales mella coadificant. V, 2077. Qui Dominum diligunt, ad eam cito veniunt, tarde discedunt; secus alii. V, 2077. Ecclesia frequentanda. V, 2079. Ad ecclesiam non est veniendum sine eleemosyna. V, 2530, 2531. Ecclesiam tantum festis diebus aduentes ab Origene increpantur. V, 1783, 1786, 1787. Castri cœlestis desertor est, qui diebus orationi destinatis ab ecclesia se subducit. V, 2076. Qui sex horis de ecclesiæ conventu non se subducit, magnum animæ remedium acquirit. V, 2079. In ecclesia vel orandum vel psallendum. V, 2286. Crimen eorum qui ibi otiosis sermonibus vacant. V, 2287. Increpantur qui in ea immodeste se gerunt. V, 1783. Ecclesiæ vasa et suppellex recensentur. IX, 794. Ecclesiæ ornamenta plurima ex auro et argento. IX, 775. Quis ea custodiret. IX, 775. Ecclesiis Africæ missa a Constante ornamenta. IX, 800. Ecclesiæ quod oblatum est retrahere, quantum sit peccatum, Ananias et Sapphiræ morte ostenditur. III, 2200. Ecclesiæ immunitas violata excommunicatione vindicatur. II, 1096. De irruptione in ecclesiis lex Honorii. IX, 807.

Ecclesiastico negotiari non licet. III, 2383. Ecclesiasticum jus et potestas. III, 2387. Ecclesiastico juri ab auctore concessum est et pœnitentiam dare, et post pœnitentiam recipere. III, 2310.

Ecclesiastici liber a Carthaginensi Concilio laudatur ut Salomonis. X, 1729.

Eclitasis. VI, 797.

Edisus exceptor. IX, 794, 795.

Egeles. VIII, 1150.

Eleemosyna bonum melius quam jejuniu. V, 2023. Ab ea nemo facile excusatur. V, 2023; VI, 1175. Eleemosynæ præceptum quomodo quisque impleat. V, 2024. Ab eleemosyna largienda qui dispensentur. V, 2531. Eleemosynæ ergo quiquam habere non sinitur Reclusa. I, 1433, 1463. Si vero ex suo labore aliquid habuerit superfluum, det non sua, sed alterius manu. I, 1453, 1465. Eleemosynæ genus quod ei liceat. I, 1465. Eleemosynarum duo genera, unum cordis, aliud pecuniæ. V, 2252, 2259, 2261, 2351, 2356, 2357. Hæc sine se invicem nil prosunt. V, 2266. Eleemosynarum tertium genus, bona voluntas. V, 2337. Hoc genus est in pauperis potestate. VI, 1177. Deus noster non solum copia largitatis, sed benevolentia pascitur largientis. V, 2250. Non tam res nostras quam nos ipsos desiderat. V, 2261. Quomodo nos per eleemosynam ad se trahat. V, 2261. Eleemosynam dat etiam qui plecit. V, 2529. Eleemosyna occulta qui publice fiat, et qui publice occulte. V, 1864. Qui dextera aut sinistra fiat. V, 1865.

Eleemosyna multis rationibus suadetur. V, 2545. Eleemosyna, plium quoddam foepus. V, 1012. Incomparabiliter plus est quod pro paupere accipitur, quam quod ei datur. V, 2531. Qui propter filios eleemosynam non largitur, filiis, non sibi prospicit. V, 1912. Ad eleemosynam invitatur, ubi audimus. Sursum corda. V, 1912. Eleemosynam negans ad celum sine causa pulsabit. V, 2532. Sine causa pœnarum finem expostulabit. V, 2533. Eleemosynam largienti quæ erit in die iudicii fiducia. V, 1899, 2531, 2537. Quæ merces. V, 2535. Eleemosynis necessario redimenda peccata. V, 1895. Eleemosyna quotidiana redimuntur minuta peccata. V, 2339. Non consumuntur quotidiana adulteria. V, 2339. Eleemosyna pro peccatis; si ea deserantur, multum prodest. V, 2539. Eleemosynam faciens, et non desinens peccare, quasi sua offert Deo, et se diabolo. V, 2018. Aliorum carnem pascit; ac suam animam jugulat. V, 2226. Pecuniam Deo offert, et animam tradit diabolo. V, 2538, 2539. Pecuniam perdit, et se non redimit. V, 1846. Eleemosynam de rapinis erogantes sistuntur ad iudicium. V, 2340. Eleemosynas de rebus injuste partis Deus abominatur. VI, 1042, 1058, 1067, 1345. De rapinis eas faciens, Deum tamquam corruptum iudicem prædæ socium vult habere. V, 1846. Eleemosyna quælibet extra Ecclesiam ad salutem non prosunt. VI, 768, 776.

Eleemosynis quantis opus sit peccata redimantur. V, 1892. Quæ et quando in eleemosynam sequestranda. V, 2537. Quid ab unoquoque pauperibus largiendum. V, 1879; VI, 1175. Decimæ rerum suarum ipsis tribuenda. Vide Decima. Eleemosynam quisque impertiri debet quantum prævalet. V, 1898. Ipsa tantum est cuius nimietas placet. VI, 1227. Ex omnibus preventibus et lucris, præter decimam, aliquid insuper pauperibus seponendum. VI, 1348. Portionem sibi et Christo cum filiis de substantia sua facere. V, 2217, 2218. Carni necessariis hic reservatis, per eleemosynam mittendum unde anima vivat in celo. VI, 1335. Aliorum quodammodo relictor est, qui profutura pauperibus inutiliter habet. X, 1866. Res alienas aufert, qui non dat quod sibi sumpto mediocri et rationabili victu et vestitu

superest. V, 2265, 2267. Eleemosynæ causa victus et vestitus constringendus. V, 1879. Ad ecclesiam nemo vacuus veniat. V, 2351. Dandum tunc mendico, ut accipiatur a Christo. V, 2350. Eleemosyna ultro eroganda. VI, 1225. Et hilari animo. VI, 1176. Quisque hilaris impertiri debet, quia multum hinc ei lacri provenit. V, 1898. Eleemosynæ comes sit oratio cum jejunio. VI, 1228. Eleemosyna ipsa orat efficaciter. VI, 1225. Eleemosynarum ordo legitimus. V, 2264. Error eorum qui iniquis stipem non erogandam censent. VI, 1227. Justi præponendi, sed non despiciendi iniqui, etiam inimici. VI, 1227. Conciliatur præceptum non suscipiendi peccatorem. VI, 1227. Non sunt eligendi quibus largiamur. VI, 1176. Omnibus petentibus pro posse dandum est, sed servis Dei etiam non petentibus ingerendum. V, 2353. Quid emolumentum ex iis ad divites redeat. V, 2354.

Elementa quatuor. VI, 729. Eorum ordo. VI, 741. Elementa non sunt abolenda per ignem, sed in melius commutanda. VIII, 1219. Elementis serviunt Pagani; Judæi sub elementis, Christiani supra elementa Deo servant. III, 2275.

Eleutherius Sebast. VII, 815.

Eleutherius Jerichunt. VII, 815, 816.

Elias figura Christi. V, 1823, 1823. Johanne Baptista non minor. III, 2250. A corvo nutritus. III, 2180. Quo pane sit ab Angelo confortatus. III, 2182. Qualis fuerit, quando eum paupiper gratia deseruit. V, 2265. Idololatriæ cultores jure interfecit. III, 2181. Quo animo de Quinquagenariis et de sacerdotibus pœnas sumpserit. V, 2265. In testimonium novissimi temporis servavit. III, 2183. Quam convenienter igneo curru raptus. III, 2183. *Enoch*.

Eligi Sermones ab Auctore in unum collecti. VI, 1169.

Eligendi tres modi, electio, subelectio, præelectio. VI, 1508. Electionem gratiæ nulla merita humana præcedunt. X, 1850.

Electi Manichæorum. VIII, 1155, 1156.

Eliseus avarus ad bonum. III, 2250. Duplicem Eliæ spiritum petiit, non elationis affectu. III, 2250. Sed effrenis populi compescendi studio. III, 2185. An obtinuerit. III, 2250. Typum Domini habuit. V, 1827, 1832. Eliseus irrisus Christum in passione irrisum representat. V, 2265. Cur de pueris pœnas sumpserit. III, 2185; V, 2265. Quod parvulos percussit, misericordiæ magis, quam crudelitatis fuit. V, 1826.

Elizabeth sanctæ Ismaræ filia. VI, 1276. Quam sancta. V, 2117. Elizabeth et Maria duæ naves onerate de celo. V, 2119.

Eloquentia insipientis cur cavenda. X, 1881. Bonorum ingeniorum est, in verbis disserentium verum querere, non verba. X, 1881.

Embolisimi. III, 2139.

Emeritus. IX, 828. Disputat. IX, 859.

Emmanuel. V, 1981.

Encolpius Donatista episc. IX, 805.

Encratitarum error de cibis et de nuptiis. VIII, 1219.

Encryphia. V, 1744, 1747.

Energumenus inter Missarum solemniam timorem populo incutiens. V, 2347.

Enoch ad immortalitatem raptus. VI, 1057. Translatus sine morte, quid hominibus factum fuisset si non peccassent, ostendit. III, 2154. Mortis debitum non vitabit. III, 2154. Enoch et Elias a raptu beate vivunt. VI, 1144. Ante exortum Antichristi in mundum mittendi et ab eo occidendi. VI, 1154.

Ephesus non patitur apud se Pelagianos. X, 1685.

Ephesina synodus hæresim Pelagianam anathematæ damnavit. X, 1684. In ea a cccxxv. Episcopis Julianus et Coelestius damnati. X, 1686. Ephesinæ synodi sententia in Pelagianos. X, 1760. Ephesina synodo multa prolata, quasi vellet Nestoris Pelagii dogma renovare. X, 1685.

Ephialtes. VI, 798.

Epitha aliquando vestis, aliquando armarium. III, 2246.

Epiconum genus. I, 1395.

Epictetus. IX, 787.

Epiphaniæ festum in nobis erit perpetuum, si in omnibus acibus nostris Christus appareat. V, 2010. De Epiphaniæ sollempnitæ diversa veterum traditio. V, 2010. Quadruplex hujus ratio indicatur. V, 2013. Hoc die Christus triplici ratione dicitur apparuisse. V, 2018.

Episcopus, primus est presbyter, hoc est sacerdos summus. III, 2302. Sacerdotes non aliter quam compresbyteros et cossacerdotes vocat, sed non diaconos item condiaconos. III, 2302. Christus prius quam in caelos ascenderet, imponens manum Apostolis, episcopos eos ordinavit. III, 2296. Episcopi quidam notantur, de laicorum numero ad hoc munus assumpti. V, 1756. Episcopus aut sanctissimus aut diabolicus est. II, 1159. Episcopi a Deo missi notæ. VI, 752.

Episcoporum specialis gratia. III, 2287. Et in doctrinæ ratione auctoritas. X, 1756. Episcopi est dispensare res Dei, populi suscipere. V, 2142. Potest esse dator, non exactor. V, 2142. Unde vivo, inde dico; unde pascor, hoc ministro. V, 2142. Præsules humani generis agunt causam a jud Deum. X, 1759. Episcopum decet peccata diligenter attendere, et peccatores aut corrigere, aut ab Ecclesia rescacere. VI, 1086. Hæreticorum impia facta ad Episcopos locorum ubi committuntur, coercere pertinet. X, 1710. Episcopi synodum convenientes, provideant ut disciplina competens iis absentibus habeatur. IX, 785. Episcopus quasi mediator inter divites et pauperes, horum legationem apud illos agit. V, 2170. An de pecunia Episcopis data pauperes acceperint, interrogatio est. IX, 798, 799. Qua formula hæc pecunia pauperibus erogabatur. IX, 799. Id fiebat publice. IX, 799. Episcopus negligens, abusus. VI, 2086. Episcopum cum diacono suo reconciliare pluribus contendunt amici Episcopi. IX, 795, 796. Donatistis exprobratur quod nullum in urbe Roma civem episcopum, nullum nisi peregrinum habuerint. IX, 805.

Epistolæ salutatoriæ. IX, 782.

Equorum disciplina. VI, 1221.

Eremiticæ vitæ usurpandæ rationes. I, 1451. *Vide* Monachus.

Erroris plura exempla. V, 2003. Hæc in superbiam transiunt, cum cognita siue emendatione permanserint. V, 2003. Erroris insignis correctio. X, 1752.

Escarum lex unde Judæis data. III, 2389.

Esdras combustam a Chaldæis in archivis templi Dei legem, eodem Spiritu quo scripta fuerat, restituit. III, 2191. Esse. Non esse multo melius esset, quam cum esse perpetuo affligi. VI, 1270.

Essentia ab eo quod est, de solo Deo dici debet: aut si de cæteris creaturis, non sicut de Deo. X, 1616.

Ethicæ opus. VI, 808.

Ethna uxor Gamalielis. VII, 811, 812.

Evæ et Mariæ comparatio. V, 1984, 1985. Evæ damna per Mariam restaurantur. V, 2104. Evæ tria mala tribus Mariæ bonis probantur exclusa. V, 1991.

Evagrius Iberita librum edidit *scilicet de doctrina*; a Rufino latine versum. X, 1693, 1998.

Evandrus ab Ursino. IX, 779.

Evangelium per Apostolos non exhiberetur, nisi ante per Prophetas promitteretur. VIII, 1107. Evangeliorum cur quatuor scriptores. III, 2392. Cur in his primus Matthæus, secundus Lucas, tertius Marcus, quartus Joannes. III, 2392. Evangelia Joannis et Pauli, pro dictis Joannis et Pauli. III, 2398. Evangelii prædicatio quibusdam subtracta. X, 1842. Evangelium in toto mundo recipiendum, et tunc mundi finem futurum. X, 1835, 1842.

Evangelus presbyter. X, 1750.

Evasius apparitor. IX, 816.

Eucharis lingua. V, 2093.

Eucharistiæ et Trinitatis ineffabilia mysteria. VI, 977. Utraque uno modo ad salutem necessaria. VI, 977. De iis recte credere et sentire postulat. VI, 977. Melchisedech futurum Domini sacramentum signavit, ac mysterium corporis et sanguinis sacrificio panis et vini expressit. II, 1102. Eucharistiam corporis et sanguinis Domini Abrahæ quasi fidelium patri tradidit Melchisedech; ut præfiguraretur in patre, quæ filiis futura esset veritas. III, 2528. In die cœnæ Christus salutiferæ consolationis mysteria consecravit. V, 2055. De humilitate sua corpus et sanguinem suum commendavit. V, 2055. Effectus ut Angelorum mens lactesceret, et ad parvos perveniret. V, 2035. Ac Verbum, quod est æquale Patri, homo manducaret. V, 2035. Eucharistia non terrenum est convivium in quo ponitur cibus hominum, sed cœlestis ac spiritale in quo panis ponitur Angelorum. V, 2279. Ac cibus animarum. V, 2279. Eucharisticum sacrificium. VI, 772. Eucharistiæ oblatio in memoriis Sanctorum. IX, 805. Corpus et sanguinem suum Christus per sacerdotum ministerium dispensat. V, 1975. In Eucharistia non debet offerri aqua sola, sed vinum aqua mixtum. VIII, 1220. Eucharistiæ sacrificium quando offertur, quid significet. V, 1909. Oblationem quæ Deo in altari offertur, exhibere. VI, 1171. Cum cruce et interpositione Dominicorum verborum altaris sacramenta conciliantur. V, 2204. Quod offertur, ante verba Christi panis, post non jam panis, sed corpus Christi dicitur. V, 1908. *Vide* Missa.

Eucharistiam percepturi viri lavant manus, mulieres munda exhibent lintamina, ubi corpus Christi accipiunt. V, 2168. Corpus Christi dum ministratur, maxime cavemus ut nihil ex ipso de manibus nostris in terram cadat. V, 2319. Sanguine Christi accepto universa Ecclesia dicit *Amen*, VI, 748. Ariani dum urgerentur cur Christum non credentes, tamen adorant; replicant et nos carnem Christi adorare. V, 2200. Christus quotidie comeditur, et integer

- manet. VI, 956. Caritatis petitur augmentum, ut digne percipiatur. VI, 956. Eucharistia canibus data, canes in rabiem versi dominos quasi latrones sancti corporis reos laniant. IX, 804. Eucharistiam quis percipere valeat, quis ab ea se debeat subducere. V, 2166, 2167; VIII, 1217. Ad altare Domini ita accedamus, ut corpus et sanguinem ejus ad remedium animæ, non ad judicium accipiamus. V, 1975, 1976, 2024. Ab Eucharistia seu communione corporis et sanguinis Christi removeri vult, qui penitentiam petit. V, 2228. Accessuris ad altare Domini, prius omnia cordis latibula inspicienda. V, 2036. Præmittenda confessio et penitentia. VI, 1059. Eucharistiam sumere non sunt idonei, qui non ante a legitimis etiam uxorbis se abstinuerint. VI, 1204. Bonus Christianus, ut securus communicet, continet plures dies ante solemnitates. V, 1976, 1977, 2024, 2241, 2268. Eucharistiam accipere ab omni odio liber esse debet. V, 1974. Sacratissimum corpus Domini non presumat accipere qui homicidii sibi conscius est. V, 1979. Ex ore, ubi corpus Christi ingreditur, canticum luxuriosum proferri quam iniquum sit. V, 2259. Eucharistia quotidiana perceptio ejusque effectus. VI, 911. Eucharistia medicina est. V, 1909. Qui quotidie non meretur accipere, nec meretur post annum. V, 1909. Eucharistia quotidiana perceptio nec laudanda, nec vituperanda. VIII, 1217. Omnibus Dominicis communicandum suadet. VIII, 1217. Paschali solemnitate corpus Domini et sanguinem ejus accipi. V, 1760. Item in festivitate S. Joannis baptistæ ab omnibus accipi inquitur. V, 2268. Eucharistia statim post baptismum data inaudit. VIII, 1220. Data est etiam parvulis et hebetibus. VIII, 1217. Eucharistia mysteriis quomodo admittantur ab hæreticis baptizati, etiam parvuli et hebetes. VIII, 1217. Corpus et sanguinem Christi qui ægrota accipiat. V, 2238, 2275; VI, 1175. Mortuus cum Eucharistia condendi mos indicatur. V, 2205. *Vide corpus.*
- Eucherius* episc. X, 1790.
Eucherius aliter. X, 1790.
 Evectio publica. IX, 785, 786.
 Euge aliquando ad bonum, aliquando ad malum aptatur, III, 2415.
- Eugenius* lector. IX, 794.
Eunomius episcopus IX, 779.
Eunomius sentit carnem in Christo esse absque anima. VIII, 1214. Trinitatis personas esse inæquales. VIII, 1214. Negat honorandas Sanctorum Reliquias. VIII, 1219. Eunomium anathematizat Pascentius. II, 1157.
- Eunomiani*. X, 1755.
 Eunucho Romano regno facere non licet, aliis licet. III, 2349. Eunucho a natura Cælestius. X, 1681, 1686.
Evodius legatus ex Concilio Carthag. IX, 812. Episcopus. IX, 814. cæcus fuit, cur. IX, 814.
Evodius Uzalensis episc. VII, 835.
 Euphonia. I, 1405.
Eusebius episcopus Constantinop. VII, 820, 822.
Eusebii Chronica canonica. III, 2171. Eusebii, egregii in reliquis et magnæ doctrinæ viri, libellus quo nativitatem Domini a Spiritu sancto ignorari scribit, refellitur. III, 2373.
Eusebius presbyter Hieronymo mittit libros Aniani. X, 1749.
Eusebius quo jubente suscepti sunt libri de mirabilibus sacre Scripturæ. III, 2140.
Eustochium et Paula deplorant apud Innocentium quæ in locis suis passæ sint. X, 1710. Eustochii dormitio. X, 1749.
Eutolius Sebast. VII, 815. *not.* 5. 816.
Euticius Cæsariensis. IX, 795.
Eutyche Christi carnem et coelo allatum dicit. VIII, 1214. Unam in Christo operationem esse voluit. V, 1903. Eutycheis duplex error, tum de unica natura Christi, tum de cælesti ejus carne, notatur ac refellitur. V, 2081, 2182.
Eutychanus Consul. IX, 508.
 Exaltationis S. crucis dies festus. I, 1455, 1458.
 Examen rerum a majoribus decimarum non est permitendum. X, 1764. Nec damnatis dandum examen judicii, sed remedium penitentia. III, 2361. Examen conscientia ante somnum. I, 1459.
 Exæccare Deus dicitur, quem illuminare noluerit. X, 1668.
 Exceptor recitat acta. IX, 794. Exceptores vocantur Officium publicum, et officium. IX, 794. Exceptores Proconsulis. IX, 816. Exceptor Vicarii. IX, 816. Exceptor Legati Carthaginis. IX, 816.
 Exceptorium cordis, seu pectoris. V, 1760, 1801, 2207. Excludivimus. VIII, 1117.
 Excommunicatio. VI, 1110. Petrus, Christum negando, a se amicos Christi excommunicavit. VI, 1110. Peccatorum capitulum rei ultro se a communione Ecclesie removeat. V, 1948. Excommunicari se supplicat, qui penitentiam petit.
- V, 2228. Excommunicationis spontaneæ fructus. V, 2167. Excommunicationis temporaria, et æterna pena. V, 2167. Excommunicare prohibentur sacerdotes multitudinæ peccantium. V, 2300, 2293. Excommunicatio, qua quis non solum a communione suspenditur, sed et a colloquio et convivio Christiani populi separatur. V, 2295. Jubentur fideles ut cum adulteris, postquam semel eos et secundo et tertio castigarint, nec colloquium habeant, nec convivium. V, 2289. Excommunicatus ab alio Episcopo vel doctore non debet recipi. VI, 1086. Qui excommunicatum a catholico illo non permittente, sibi jungit, jura sacerdotii excedit. VI, 1086.
 Excusationes non tollentes peccatum, sed peccati medicinam. V, 2214. Peccatum augeat. V, 2215.
 Exemplum bonæ conversationis omnes tenentur aliis præbere. V, 2071. Exemplis bonis duplex est meritum. III, 2362.
Excitiosus adjutor cornicularia. IX, 816.
 Exomologesis satisfactio. V, 2217.
 Exorcismus fidelium. IX, 804. Exorcismi et exsufflationes in baptismo. X, 1759.
Exechias de mortis nuntio quare tristis. III, 2187.

F.

- Fabius* exceptor. IX, 816.
Fabius episc. Pelagianus. X, 1784.
 Facinus quid sit. V, 1869. Facinus, flagitium et impietas qui differant. VI, 1275.
 Facultatula. IX, 839.
Facundi verba de errore Palæstinorum Episcopi ac Zosimi in causa Pelagii et Coelestii. X, 1725.
Falcidius. III, 2501.
 Fallacia et mendacii discrimen et convenientia. VI, 1101.
 Falsare acta, Donati parti non est insuetum. IX, 784.
 Falsitatis reis dexteram fuisse amputatam indicatur. VI, 1229. Falli nemo vult, multi fallere: ideoque mendace melior est qui fallitur. X, 1881. Quæ visionum species falsitati sunt obnoxia. VI, 797.
 Fama bonæ studium Religiosis esse debere. VI, 1221.
 Fames animæ gravior quam corporis. V, 1785. Fames est amica virginitatis, inimica læcivie. V, 2051. Fames in Italia, Africa, Sicilia et Sardinia. III, 2355.
 Familiæ totius salus ipsius domino curanda. VI, 1057.
 Fascia ad divinum missæ intuitu, discitur quod futurum est. V, 2272.
 Fascinum fidei contrarium. V, 2275.
Fasir. IX, 801.
 Fastidire spirituales delicias, animæ periculosum. X, 1859.
Fastidi Brittonis liber de vita Christiana. VI, 1051. Humilis de se ipsius opinio. VI, 1051.
Fatalis vidua. VI, 1051, in *Admon.*
 Fatum vocant Pagani dæmoniorum in nos operationes. III, 2351. Quid fatum bonum, quid malum appellent. III, 2351. Fatorum assertores negant judicium. III, 2354. Malos inemendabiles asserunt malos. III, 2355. Si est fatum, frustra datur lex. III, 2355. Si est fatum præstans qua quisque morte moriatur, non est puniendus homicida. III, 2355. Nec dicant mundum post annos mcccclx innovari. III, 2357. Frustra supplicat. III, 2357. Christianorum vanitas qui illud Christi, *Nondum venit hora mea*, de fato explicant. III, 2358. Fati opinio non convenit horæ passionis Christi. X, 1894. Non prædestinationi. X, 1835, 1841. Vana est et de vanitate concepta. X, 1853. Fati necessitatem excludunt Judæi in toto orbe dispersi, et tamen legitimum suis addicti. III, 2349. Unus omnium interitus in Sodomis, in dituro, in mari rubro. III, 2549. Varia nationum divorsarum instituta. III, 2549. Et eorum desuetudo. III, 2550. Fatum non est, ubi est disciplina, ubi consuetudo, ubi casus; et ubi videtur esse, timore legis vincitur. III, 2350. Rei accusati, se, non fata accusant. III, 2354.
- Fauce. In fauce. V, 1738.
Fauca domus. IX, 779.
Faustinus. IX, 787.
Fausti basilica. X, 1728, 1730.
Faustus dictus natione Gallus. X, 1777. Sed falso. X, 1777. *not.* (a). Regine civitatis episcopus. X, 1777. Libros ejus de gratia alii insimulant, alii defendunt. X, 1776, 1778. Eos non recipi rescribit Hormisdas. X, 1777. Et hæreticos esse ex collata Augustini doctrina Joannes Maxentius ostendit. X, 1778. Fausti duo libri septem aliis S. Fulgentii refutantur. X, 1784. Commenta ipsius veritati contraria et catholicae fidei penitus inimica. X, 1784. Ejus libri anathematizantur: quæ eorum doctrina. X, 1776. Illius opusculum de ratione fidei. V, 2176. Sermones plures qui ei non immerito adscribantur. V, 1981, 2042, 2043, 2053, 2062, 2064, 2084, 2087, 2110.

Felicianus Arianus. VIII, 1157.
Felicitas mundi quomodo infelicitas. III, 2554. *Felicitas* mundana non est Christianorum. VI, 1068. *Felices* putantur mali cum habent quod volunt, quia quid sit felicitas ignoratur. X, 1890. *Felicitate* peccantium cur nihil infelicitus. X, 1862. *Felices* quibus Deus solus spes est, et omne opus oratio. VI, 933.
Felix et *Gennadius* antiqui martyres. VII, 835.
Felix Bonifacii Papae decessor. X, 1790.
Felix Autumnitanus actis proconsularibus ab omni crimine purgatus declaratur. IX, 780. Quomodo subornatus sit scriba publicus, quo ille sacros libros tradidisse videretur. IX, 782. *Felicitas* Aptugneusis innocentia comprobata. IX, 827, 841.
Felix a Florentia. IX, 779.
Felix Idicrensis. IX, 803, 804. Puella nefarie incestat. IX, 804.
Felix a Rotario. VI, 757.
Felix a tribus tabernis. IX, 779.
Felix Zabensis. IX, 803.
Felix episc. Donat. IX, 807.
Felix episcopus cathol. IX, 791.
Felix alter episcopus. X, 1731.
Felix diaconus ob famosam de Imperatore epistolam appellatus, apud Mensurum latet. IX, 775.
Felix Sarsor lector. IX, 794.
Felix Curator. IX, 768.
Felix Plum. perp. Curator. IX, 794.
Femina captivitalis nostrae causa. V, 1984, 1985. Reprehenduntur Episcopi, qui monachos ac ministros Ecclesiae cum feminis ad peregrina migrare sinunt. X, 1771. Aut qui congregationem tolerant in qua servi Dei cum puella sacris habitant. X, 1770. Discretas esse jubet *Gelasius* virorum atque feminarum habitationes. X, 1771. Feminarum ebrietas, ejusque incommoda. VI, 1110. *Femina* sine pudicitia, abusio. VI, 1082. *Femineam* creaturam non esse culpandam. VIII, 1145. Per eam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1145.
Feria quinta in honorem Jovis vacantes; acriter reprehenduntur. V, 2240.
Fervor animi fovendus. V, 1922.
Festivitates bonis operibus ante plures dies debent proveniri. V, 1974, 1976. *Festorum* ac *Dominici* otium cur a Patribus sit sancitum. V, 2274: *Festis* tantum diebus, et solo solemnitate studio ecclesiam adeuntes, ab *Origene* increpantur. V, 1755, 1757.
Fidejussores in baptismo. VI, 1169, 1174.
Fidentius. IX, 778, 790.
Fides amicitiae nutrix et custos. VI, 840, 841. *Fidem* stultam constat non prodesse, sed obesse. III, 2259. *Fides* a fit nomen accepit. V, 2233. *Fidei* laudes ab omnibus celebrantur. V, 2253. *Fide* nulla majores opes. VI, 1196. *Fides*, primogenita cordis. V, 1783. Bonorum omnium fundamentum ac salutis initium. VI, 753. *Vitae* porta et janua regni. V, 1939. *Justi* thesaurus. V, 1842. Est tanquam sensus noster. VI, 1065. *Navis* est in hujus mundi fluctibus. VI, 847. *Fidem* nostram commendat mundanae sapientiae perfidia. III, 2360. Item quod in his Deo credamus, in quibus nulli alii crederemus. III, 2560. *Dei* promittentis persona confirmet, quod verbis videtur impossibile. III, 2526. *Fidei* res, divinis testimoniis potius, quam ratione edoceri. VIII, 1158. *Fides* primum credit, tum laborat ut quod credit intelligat. III, 2340. Tunc firmior est, ubi credulitatis suae reddere valet rationem. III, 2340. *Fides* est, quod non vides credere; veritas, quod credidisti videre. X, 1891, 1892. *Fidei* laus, non visa credere; praemium, creditorum ademptione gaudere. X, 1880. *Fide* Dei visio promerenda. X, 1897. *Fides* virtus, sinapis grano comparata. V, 1914. *Fidei* Christianae fundamentum. V, 1999. *Certa* regula. VI, 1189. *Prærogativa* et officia. III, 2376. *Limites*. X, 1777, 1778.
Fidei necessitas. V, 1939; VI, 753, 775. Multa de Deo credenda ad salutem sunt necessaria. VI, 1152. *Sine* fide nihil unquam boni operis inchoatur atque perficitur. V, 2234; X, 1791. *Fides* salutis ac *Noe* fuit, quæ nunc nobis est. X, 1653. *Fides* *Abrahæ* semen est. *Abrahæ*. X, 1878. *Fides* *Abrahæ* qui imitanda. X, 1935. *Fide* non alia nisi quæ nunc est, salvi facti sunt quotquot adventum Christi præcesserunt. X, 1637, 1638. *Fides* sanctis qui Christum præcesserunt, per gratiam collata. X, 1789. *Fides* in *Adam* perdit, non recipitur nisi munere *Dei*. X, 1831.
Fides donum *Dei* est. X, 1638, 1893. *Nec* ideo tantum est munus *Dei*, quia dedit homini libertatem, per quam facultas ei sit credendi aut non credendi. X, 1831. *Fidem* donatam qui credit, *Pelagianis* fraudibus viam præcludit, et contra. X, 1831. *Fidem* homo non habet in natura, sed *fidei* aciem, sicut lapis ignem. III, 2359. *Fidem* naturalem qui dicunt, *fideles* esse definiunt etiam ab Ecclesia alienos. X, 1786. *Hi* vetusti erroris reliquiis prægravantur. X, 1791.

Fidei principium a gratia coepit. X, 1770, 1774, 1786. *Fidem* ex homine esse dixit aliquando *Augustinus*, sed postea retractavit. X, 1830. *A* fide incipiunt omnia merita. X, 1781, 1830. *Fides* gratiam non præcedit, si non præcedit meritum. X, 1826. Si *fides* negatur ex gratia, nullum bonum erit gratiæ deputandum. X, 1791. *Fides* et inchoata et perfecta donum *Dei* est; et hoc non omnibus datum. X, 1832. *Cur* aliis datur, non datur aliis, scrutari non licet. X, 1833. *Fidem* non suscipi nisi voluntate. X, 1804. Quomodo fit cum gratia. X, 1805. *Fides* non est nisi ex *Dei* dono et hominis voluntate. X, 1841. *Voluntate* alii credunt, alii non credunt. X, 1831, 1832. *Credere* ipsum, id est consensum præbere veritati, nobis a *Deo* datur. X, 1774. *Obiectio* adversus hanc sententiam, ejusque solutio. X, 1774.
Fides qualis esse debeat. V, 1939. *Fides* Christiani quæ, et quæ diaboli. VI, 1190. *Fidei* interioris et exterioris necessitas. VI, 1189. *Fidelium* crimina per ignem transitorium purganda multi falso credunt. V, 1946. *Refelluntur* qui credunt *fideles* non posse damnari. VI, 1118. *Aut* qui dicunt *fidem* sine operibus prodesse, ac *Deum* perfidiam tantum ultorem fore. VI, 1042, 1043. *Fides* sola sine operibus non commendat apud *Deum*. III, 2412. *Non* sufficit ad salutem. III, 2333; V, 1853. *Inutilis* est. V, 1896, 2233. *Sine* fide nihil prosunt bona opera, nec *fides* sine bonis operibus. V, 1959. *Fides* integra credit et quod promittit et quod minatur *Deus*. V, 2251, 2256. *Fides* vera agit unde caveat minas, et assequatur promissa. V, 2254. *Fidem* etiam de otioso sermone periclitari posse. V, 2254. *Fides* Christi non eorum est qui in se confidunt. X, 1891. *Non* est aut male speranti aut male desperanti. V, 2233. *Fides* spe nutritur ut corpus cibo, dilectione animatur ut corpus anima. VI, 1025. *Fidem* hominibus nunc desso. V, 1934. *Fidei* mors atque resurrectio. V, 1886.
Fide catholica a teneris imbutum fuisse quanta gratia. V, 1833. *Fides* vera. VI, 1025. *Fidei* vera regula a *Fulgentio* scripta. VI, 753. *Fidei* libellus a *Pelagio* ad Innocentium missus. X, 1716. *Alius* ab eis qui *Pelagio* adhaerebant, scriptus. X, 1752. *Fidei* ampla confessio. VI, 890. *Fidei* catholice expositio. V, 2173, 2180, 2181. *Fides* recta præsertim de mysteriis *Trinitatis* et *Eucharistiæ* postulat. VI, 977. *Fidei* catholice quid prosit heresis. V, 1804. *Invidos* ad communionem Ecclesiae coactos fuisse, innuunt *Donatistæ*. IX, 838.
Fidelium quatuor sunt genera. VI, 1508. *Fidelium* primum quam fervens caritas. V, 1937. *Quam* nunc frigida. V, 1938.
Fiduciam oranti præstat Christi passio. VI, 907. *Minuit* prava conscientia. VI, 903. *Fiducia* in die iudicii quanta erit eleemosynam largienti. V, 1899, 2531, 2537. *Qui* se sibi sufficere confidit, ab eo qui vere ei sufficit, deficit. X, 1872.
Figulus, *Deus* per quem formati ad vitam, et per Christum reformati sumus ad gloriam. V, 1901.
Figuræ et formæ discrimen. I, 1453. *Figura* diversorum esse potest una eademque res. V, 1818.
Filius apparitor. IX, 816.
Filius vitam habet, non participando, sed nascendo. X, 1880. *Filio* per naturam omnia unius substantiæ jure sunt propria. V, 1880. *Filiorum* naturalium et adoptivorum discrimen. VIII, 1161. *Filiorum* ditandorum cura *Deo* committenda. V, 1912. *Filius* ejus quisque appellatur, cujus opera facit. VI, 1524.
Fili *Dei* apud *Græcos* et *Barbaros* habita videatur opinio. VIII, 1183. *Filium* *Dei* de solo *Deo*, non de conjugio natum agnovit *Mercurius*. VIII, 1104. *Alium* *Deum* a *Patre* prædicavit *Sibylla*. VIII, 1103. *Filius* semper apparuit *Patriarchis* et *Prophetis*. III, 2411. *A* *Nabuchodonosor* visus est in camino ignis. III, 2234. *Eum* *Deum* quibus argumentis negent *Pagani*, *Judei*, *Manichei*, *Sabelliani*, *Ariani*. VIII, 1101. *Filium* in divinitate minorem dicentibus quid respondendum. V, 2176. *Fili* *Dei* divinitas ac distinctio a *Patre* pluribus veteris legis testimoniis adstruitur. VIII, 1104. *Fili* missio eum a *Patre* alium, sed non minorem arguit. VIII, 1112. *Filium* a *Patre* doceri, id est quod generari. X, 1889. *Fili* generatio æterna singularis ostenditur ex temporali ipsius ortu. VIII, 1162. *Nulla* comparatione aut cogitatione exprimi valet. VIII, 1178. *Quatenus* conveniat aut non conveniat verbum nostrum cum eo, ac generatio humana cum ejus generatione. III, 2560, 2567. *Fili* diversa nomina, eorumque rationes. V, 1970.
Filius *Dei* vicarius *Patris* est. III, 2529. *Post* *Deum* patrem secundus est, non natura, sed ordine. III, 2541. *Natura* est *filius*, et non adoptio. VIII, 1178. *Non* est ex nullis subsistentibus. VIII, 1187. *Non* prolato aut pars substantiæ *Dei*. VIII, 1187. *Absque* ulla corporali passione genitus est. VIII, 1187. *Aut* credendus est ex *Patris* substantia, aut negandus *filius* simul et *Deus*. VIII, 1161, 1164. *Quæ* illius, et rei creatæ discrimina. VIII, 1162. *Nca* est.

absurdum ut dicatur filius caritatis, quomodo filius voluntatis. VIII, 1187. Filius sicut voluntas procedit ex mente. VIII, 1179, 1181, 1187. De Patre absque ullo, etiam rationis, initio est natus. VIII, 1177, 1181. Cur dicatur Sapientia in initium viarum Domini creata. VIII, 1177, 1180. Omnium quae sunt veritas est, et vita, et via. VIII, 1178. Ideo natus est, ut per ipsum fieret creatura. III, 2228. Deus volens condere creaturam, verbum quod in mysterio apud se habebat, generavit sibi consubstantivum. III, 2249. Filius subsistentiam habet non alibi nisi in eo de quo natus est. III, 2249. In sua proprietate subsistit. VIII, 1181. Non ipse ex quo omnia, sed ipse per quem omnia. III, 2366. Cur Verbum Dei dictus sit. III, 2366; VIII, 1177, 1180. Cur Filius, Verbum, virtus et sapientia Dei. III, 2367. Nascendo omnia consecutus est Dei. III, 2367. Licet de deo Deus sit, ipse tamen et Pater non duo dii. III, 2366. Proprie de substantia Dei processit, non nutu et voluntate de foris creatus. III, 2367. Factura non est. III, 2368. Vitam in se habet, ut pote qui potest et vivificare quae vult. III, 2368. Non ipse aliud quam vita. III, 2368. Imago Dei est, et invisibilis sicut Pater. III, 2368. Exemplum de exemplo. III, 2369. Deum Patrem ipse solus videt, et in ipso ut in sua imagine eum vident Sancti in caelis. III, 2369. Nihil a Patre differt substantia, sed causalitatis gradu; eoque Pater auctoritate, non substantia, major est. III, 2368. Imago est Patri. VIII, 1179. Quantum ad Patrem veritas, quantum ad nos imago. VIII, 1179. Ex Patre inseparabiliter procedit, sicut splendor ex luce. VIII, 1179. Figura est substantiae seu subsistentiae Dei, quatenus Deum in se cognitum nobis fecit. VIII, 1180. Qui virtus Dei, gloria, lux aeterna, speculum immaculatum, inoperto et bonitas dicitur. VIII, 1180. Est virtus ex virtute. VIII, 1181.

Filium genuit Pater, non necessitate, non voluntate, sed natura. V, 2180; VI, 756; VIII, 1196. Monas in nullo differentem monadem, nisi quod monas docetur esse, genuit. VIII, 1185. Filii natiuitas exitio appellata est, ut et sine initio et de essentia Patris ostenderetur. III, 2295. Pater et Filius non duo dii, sed una substantia. III, 2295. Unum sunt non personis, sed natura. III, 2295. Inter Patrem et Filium hoc solum interest, quod Pater ingenuus est, Filius vero genitus. III, 2292. Filii aeternitas. III, 2415. Si erat tempus quo non erat, fuit aliquid quod non fecit. VIII, 1110. Filium aequalem si non genuit Pater, aut non est bonus, aut non omnipotens. V, 1822. Filius Patri coaeternus et aequalis. VI, 976. Et cum eo unum ratione atque substantia. V, 1971. Nullo loco continetur, sed in nullo deest, etsi in omnibus non sit similiter. VIII, 1187. In corpore assumpto totus, et ubique totus aderat. VIII, 1189. Filius corpus humanum et animam nostrarum similem per naturam, proposito vero sibi similem suscepit. VIII, 1189. Incarnatus est, non quod hominem a diaboli potestate per alios redimere non posset. III, 2540. Sed ut ipse sibi vindicaret principatum, quem ipsi diabolus usurparat. III, 2540. Filius sicut secundum divinitatem, ita et secundum carnem solus natus. VI, 733, 770, 771. Filii humilitas cur non transierit ad Patrem. VIII, 1163, 1164. Filii subjectio. X, 1895.

Filii Dei adoptivi. III, 2370, 2375. Non habent solum nomen sine re. III, 2375. Filios Dei posse fieri magnum beneficium et mera Dei gratia. VI, 671. Neminem, nisi omni modo absque peccato fuerit, filium Dei vocari posse, haeretica doctrina est. X, 1709. Filii Abraham sumus, non nascendo, sed fidem illius imitando. V, 1745. Filius Dei quisque est, aut filius diaboli: et quis sit Dei aut diaboli filius. III, 2275.

Filii diaboli sumus illius nequitiæ imitatione. V, 1742, 1776. *Filiarius* Galliarum episc. X, 1753.

Filumimus. IX, 779.

Finis quid sit. I, 1440. Finis boni aut mali quis. X, 1872. Finis fidelium Christus est. X, 1875, 1876.

Firmamentum, quod concretis divinitus aquis firmatum est. III, 2517. Ab occultando vel celando dictum est caelum. III, 2517. In medio aquarum consistit. III, 2518. Ab oculis non attingitur. VI, 1037.

Firmus Uzalensis ecclesiae presbyter. VII, 833.

Flagellorum necessitas et utilitas. V, 2322. Flagella Dei beneficia sunt et remedia. V, 1861. Peccatoribus ad emendationem, iustis ad probationem prosunt. V, 1852. Flagellis cur Pharao durior, cur Nabuchodonosor penituit. X, 1675. Flagella cessarent, si cessarent peccata. V, 2077. Ea a peccatoribus dum removet Deus, obdurare eos dicitur. V, 1787, 1788.

Flagitare pro jactitare. X, 1635. Pro infamare. X, 1657.

Not. 1.

Flagitium quid. V, 1869.

Flavianus Vicarius Africae. IX, 806.

Flavianus Consul. IX, 809.

Flavianus Constant. Cons. X, 1721.

Flavianus Marcellinus. IX, 816, 827, 834. Iudex in colla-

tionem Carthagin. IX, 816, 817, 818, 819. Secum alium iudicem residere permittit. IX, 818. Adversus Donatistas sententiam dicit. IX, 840.

Flere quando effeminatum, quando inhumanum. VI, 1147.

Flenda continuo peccata propria, aliena, ac patriae dilatio. VI, 1253. Non flenda terrena. VI, 1253.

Florentius Consul. X, 1686.

Florentius dispensator publicae publice. X, 832.

Florentius Donat. IX, 807.

Florentius cathol. episc. IX, 816, 827. Legatus contra Paganos et Donatistas. IX, 815.

Florianus a Caesarea. IX, 779.

Florinus Judaeus. VII, 829.

Florinus docuit carnem nostram mali causa conditam. VIII, 1220.

Florus ad quem suos libros mittit Julianus. X, 1735. Se Occidentalium partium episcopum haberi vult. X, 1754. Pro deposito habetur a synodo. X, 1760.

Focum Jan. Kal. negandi consuetudo. V, 2002, 2004.

Foedus dictum a feditate porci per quem foedus efficitur. I, 1415.

Foenus non exigere non sufficit, si molestus sis debitori. V, 1915. Foenoris crudelitatem in quibusdam collegis suis genuit Cyprianus. IX, 825. Foenus morte plectitur. VI, 1500. Foenus pium. V, 1912.

Fons triplex Ecclesiae, Trinitas. VI, 1205. Fontes ad quos ex gentili more oratur. V, 2271.

Forma sacramenti baptismi. VI, 750.

Fornicatio viris putatur licere, non feminis. V, 2292. Nec jam inter gravia crimina censetur. V, 2292. Aeternis tamen poenis obnoxios facit. V, 2292. Fornicator corpori, quod de nostro Christus assumpsit, injuriam facit. V, 2046. Ideo in corpus suum peccat, quia totus Adam, id est homo et femina, contaminatur. III, 2403. Fornicatio idem est Novatiano quod sacrilegium. III, 2405.

Fortis episcopi litterae ad Silvanum et ad clerum ejus. IX, 796. Item Sabini ad ipsum. IX, 796.

Fortis animus arduosam vitam magis eligit ferre quam fugere, necnon vulgare iudicium contemnit. X, 1865. Fortitudinem gentilium mundana cupiditas, Christianorum caritas facit. X, 1788, 1884. Sermo de fortitudine. VI, 1266.

Fortunae in bonis et malis impar usus. X, 1865.

Fortunatianus episcopus. IX, 814, 816, 827.

Fortunatus. IX, 785.

Fortunatus. IX, 816, 827.

Fortunatus episc. in Sardinia exsul. X, 1774, 1779.

Fortunati opinio qua credit Deum creaturis visibilem. VIII, 1214.

Fortunius. IX, 807.

Fossores. IX, 794. Fossores vocantur Marcucius, Silvanus, Carosus, necnon subdiaconi. IX, 794.

Francorum reges quamdiu duraverint, non desit Romanum Imperium. VI, 1153. Unus ex Francorum regibus regum ultimus et maximus futurus esse traditur. VI, 1153.

Frater quis vere dicendus. V, 1958. Fratrum nominæ Christiani significati. V, 1861. Frater etiam dicitur, qui nec in una Ecclesia est, nec in isdem sacramentis. IX, 833. Fratres vocat Constantinus Episcopus. IX, 788. Frater est omnis homo. V, 2159, 2259; VI, 1178. Fratritas Christi major ac melior est quam sanguinis. V, 1937. Generatio spiritalis nobilior carnali. V, 1960. Fratrum concordia laudatur. V, 1858. Pericula a falsis fratribus numquam quiescent. V, 1965. Fratritatis oppugnatio, peccatum ad mortem. V, 1860.

Fraudis obtentus resecatur. VI, 1100.

Frons catechumeni signatur. V, 1821. Frons cruce signetur. V, 1820.

Fructuosus fossor. IX, 794.

Frui mundo. III, 2519.

Fugivimus. IX, 795.

Fulgentius episc. in Sardinia exsul. X, 1772. Illius liber de Fide ad Petrum. VI, 753. Tres vero libri de Veritate praedestinationis et gratiae, necnon septem adversus duos Fausti laudantur. X, 1784.

Fulgentius Donatista: et liber contra ipsum. IX, 763.

Fumigandi scientia sacrilega. V, 2273.

Fundamentum spiritale in summo est. X, 1868.

Funerel quidam ritus notantur. VI, 1166.

Furri. IX, 781.

Furis et latronis discrimen. VI, 1231. Fur deprehensus in quadruplum juxta legem damnatur. III, 2277, 2278. Furem dignoscendi sacrilega ratio damnatur. V, 2275.

Furti obtentus resecatur. VI, 1100. Furti quale sit damnatum. V, 1785.

Fuscus Duumvir. IX, 781.

G.

Galvanus episcopus. X, 1731.
Galvanus alter. X, 1731.
Galatius. IX, 781, 782.
Gallos iudices sibi a Constantino deponunt Afri. IX, 778. Hos Romam mittit Constantinus a Militiade atque a designatis Gallis audiendos. IX, 778. Galli quidam presbyteri nova moventes a Caelestino coercentur. X, 1736. Gallorum Augustino calumniantium capitula, et ad ea responsiones. X, 1833. Galliarum episcopi fidei initium naturam tribuentes. X, 1790. In Caesarium Arelat. ipsius resistentem invidiam confiant. X, 1792. Paulatim catholicam de gratia doctrinam receperunt. X, 1792. Quod se sperare praedixerat Prosper. X, 1795.
Gallicus. IX, 791.
Gallienus Duxnavir. IX, 780.
Gallielus solatus revelavit S. Stephani reliquias. V, 2147. Qui revelavit. VII, 807, 809, 815.
Gamaeus. IX, 807.
Ganges secundae post Euphratem quantitatis, a Cyro in coact. fossas divisus. III, 2175.
Garamantum populi. III, 2330.
Gargilianus thermas. IX, 815, 827, 828. Aptissimus Colationi locus. IX, 819.
Gaudentius a Pisis. IX, 779.
Gaudentius episc. Donat. IX, 828, 830.
Gaudium semper in uno est. VI, 846. Gaudere bonum est, sed non si quis inde gaudet unde non debet. VI, 1030. Gaudium aliud rectum, aliud pravum. V, 2132, 2133. Gaudium iniquitatis, gaudium vanitatis, gaudium Spiritus sancti. VI, 963. Gaudium abominabile Deo. VI, 1030. Gaudium verum. V, 1917. Iustitiae et pacis est fructus. V, 1917. Nec ei est cui non est cor purum aut corpus castum. V, 2160. Gaudium verum in hoc mundo nec fuit, nec est, nec esse poterit. V, 2159. Gaudium Christiani in quibus sit. X, 1808. Est in spe. V, 1961. Gaudium nostrum interimit in spe, aliquando futurum in re. V, 2160. Gaudium in Christo aeternum est. X, 1867. Gaudium quantum erit fruentibus Deo. VI, 906. Gaudium Domini. VI, 894.
Gedeon electus ad gratiam. V, 1816. Praevitit sacrificia veterum abolenda. V, 1816.
Gelasius Rom. episcopus. X, 1684. Dux illius epistolae contra Pelagianam haeresim. X, 1763, 1764, 1765. Tertia de sene in hanc haeresim lapsus. X, 1766.
Gelu venti et pluviarum desinent turbine inferiores aeris partes obtinet. III, 2166.
Gehenna propter diabolum, non propter nos facta. VI, 1200. A gehenna quidam liberi, et si non in gloria. III, 2224. Quidam si non coronam, vel veniam merentur. III, 2224.
Generare. Deo soli possibile fuit, ut simplex generaret. III, 2229.
Generaciones duae: earum mores. III, 2334. Genesis superstitiosa observatio. VI, 1173.
Gentium populus in Naaman figuratus. V, 1835. Gentium a Christo suscitatarum figura. V, 1825.
Gentilium fortitudinem mundana cupiditas facit. X, 1788. 1884.
Gervasius et Protasius in propria domo monachorum vitam per decem annos egerunt. VI, 1104.
Gesta apud Zenophilum consularem. IX, 795.
Geniscus. VI, 1172.
Gennadius et Felix antiqui martyres. VII, 835.
Genuensi e civitate missa excerpta Augustini. X, 1849.
Genus quid sit. I, 1424.
Germanus Antisiod. a Caelestino vice sui in Britannias mittitur. V, 1753. Mittitur una cum Lupo Trecenti a numerosa synodo. X, 1733. Ibi populo spectante et iudice cum Pelagianis disputant. X, 1753. Germanus puellae reddit vim, Sanctorum reliquias oculis ejus applicans. X, 1753. Totius Britanniae reddi fidei salutem. X, 1753. Deinde renascente haeresi, illuc secundo redit cum Severo Treverensi. X, 1734.
Gest Judae vel Judaeorum figura. V, 1832.
Gladius bis acutus, quo defenduntur justii, et puniuntur injusti. III, 2443, 2447.
Gloria naturae convertibilis non est sincera. VIII, 1184. Nulla in se hominibus gloriantis causa. X, 1787, 1880. Gloriam sibi quaerens fur est. VI, 876. Gloriam vanae amantes ante faciem bona, mala post dorsum ponunt: secus agendum. V, 1846. Gloriam inanem ac timoris Domini confictus. V, 1093. Quas vires nocendi habeat humanae gloriae amor, non sentit nisi qui bellum ei indixerit. X, 1887. In rerum terrenarum contemptu cavenda elatio. X, 1887. Gloria vana scientiae vitanda. X, 1891. Gloria nostra debet esse conscientia. V, 2330.

Gloria gentili obristiane morienti ea non erit, quae fidelis vita christiane exacta. III, 2378. Gloria nobis parata fide non comprehenditur, spe non attingitur, caritate non capitur, desideria transgreditur. V, 2172. Gloria Sanctorum diversa. II, 1130. Erit Deus omnia in omnibus, quando capit gloria universum corpus implebit. X, 1896.

Gorgias. I, 1441.
Gothorum clamorem Roma contremuit. II, 1120.
Graeca pronuntiatio qua fit, ut *αλεγειν* latine *tristes* reddatur. III, 2420.

Grammatica. De Grammatica liber. I, 1333.
Gratia, regnum Dei. V, 1908. Gratiae Dei imago fuit arbor vitae in medio paradisi posita. III, 2320. Gratiae mysterium sanctorum causa est tremendi. V, 2000. Praedestinationis, gratiae et praesentiae Dei doctrinam Ecclesiae esse praedicandam. X, 1953. Gratiam a S. Augustino non recte defensam quidam dicunt. X, 1801. Quorum tum ob ordinem, tum ob ingenium ac scientiam famam in Ecclesia non mediocri auctoritas. X, 1801. Illi in uno Augustino cunctis, et maxime Apostolicae sedis Pontificibus injuriam intulerunt. X, 1802. Eo docent ut gratiae inobediunt inerte ab Ecclesia creduntur damnati. X, 1801, 1805. Trahunt ad se multos. X, 1801. In his Cassianus Scripturarum studio ac disputandi usu excellit. X, 1805. Ecclesiam fides de gratia et libero arbitrio ex Augustini libris, et maxime ad Hilarium et Prosperum continetur. X, 1778, 1784. Doctrinam Augustini de gratia Bonifacius Papa commendat. X, 1790. Capitula quaedam in scriptis Ecclesiasticis asservata. X, 1778, 1784. A sede Apostolica Araucicam ad Episcopos ut omnibus observanda et subscribenda mittuntur. X, 1785. Auctoritates multae doctrinam de gratia continent. X, 1811, 1824, 1825.

Gratiae auxilium tantum ad facilius agendum requirit Julianus. X, 1740. Ideoque eam comparat non fieri quae flammam excitet, sed vento qui flammam latius fundat. X, 1743, 1745. Gratia necessaria fuisse etiam integram naturam nostram. X, 1886. Quae se Deo adjuvante nullatenus servasset. X, 2432. Gratia salvi facti sunt, qui iusti ante Legem fuerunt. X, 1633. Sanctorum nemo fuit vel est sine gratia. X, 1633. Gratiae tempus qualiter a Deo praeparatum. V, 2205. Gratiae adventu Christi concedende figura. V, 1823. Gratia ante Christum de omni mundo eruit paucos, nunc de omni, hominum genere salvat innumeros. X, 1865.

Gratiae necessitas ad vincendas tentationes. X, 1757. In tribulationibus quisquis non deficit, a Deo se non dubitet adjuvari. X, 1825. Non possumus servire aut placere Deo, nisi de Dei munere. VI, 915, 928. Sine ope Dei edificium nostrum nec subsistit nec conservatur. V, 2052. Nostra peccatrix natura semper indiget auctore et cultore suo atque conservatore Deo. X, 1646. Sine gratia non potest homo bonum facere, aut in aliquo perseverare. VI, 818. Nullum in homine bonum est, quod non sit Dei donum. VI, 876. Gratiae debemus quicquid mali non fecimus. VI, 819. Gratiae est quod in peccata omnia non labamur. VI, 876. Gratia perpetua fit, ut creatura non reddat in nihilum. VIII, 1162. Ex gratia est omne bonum, operis, sermonis, cogitationis. X, 1780. Sine gratia nullum bonum velle, aut incipere, aut perficere quis possit. X, 1791.

Gratiae continuum auxilium nobis necessarium. VI, 915. Dei adiutorium semper implorandum. X, 1787. Ut gratiae auxilio per singula opera nitamur et regamur necesse est. X, 1693. Elias qualis fuerit, quando cum paulisper gratia deseruit. V, 2263. Quid est homo sine Dei gratia, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum? V, 1899. Pelagii argumenta adversus gratiae adjuvantem ad singula opera necessitatem. X, 1694, 1706. Gratiam ad singulos actus, eamque gratis dari, Ecclesia catholica semper tenuit. X, 1700.

Gratia Pelagiana ad incipiendum, ad proficiendum, et ad perseverandum in bono necessaria quae sit. X, 1794. Pelagiani gratiae nomine liberum arbitrium et scientiam legis intelligunt. X, 1693. Dicunt Christum non dona nobis, sed exempla contulisse virtutis. X, 1743. Ad recte agendum non satis fuit legis cognitio. X, 1675, 1787, 1880. Nisi ad eam custodiendam adsit Dei auxilium. X, 1674. Gratia non adjuvat tantum ut sciamus quid agendum, sed ut hoc facere diligamus et valeamus. X, 1729, 1738. Gratiae est illuminare et gubernare liberum arbitrium. X, 1779. Dare sermonem bonum ac bonae operationis studium. X, 1780. Gratiam Dei non solum ad cognoscendum, sed et ad faciendum iustitiam per singulos actus nos adjuvare, totius mundi consensu constitutum est. X, 1725, 1807, 1837. Innocentio Papa praeeunte. X, 1807.

Gratiam ita praedicant Pelagiani, ut secundum meritum dari accipiatur. X, 1762. Gratiam secundum merita hominum dari, Pelagianorum errorum est subtilissimus. X, 1795. Si meritis redditur, et non ipsa est bonorum creatrix, frustra gratia nominatur. X, 1794. Gratia bonis operibus pra-

veniendi prædicatur. V, 1882. Et a Deo adijungi ad merita. V, 2045. Rejicitur sententia quæ docet nos incipere, ac postea per Dei misericordiam adjuvari. X, 1789. Error est secundum Cassianum, aut gratiam ex bona voluntate, aut bonam voluntatem ex gratia velle pendere. X, 1807. Harum definitionum una ab Ecclesia expugnata est, alia defensa. X, 1807. Gratia pretio sanguinis Christi comparata, nobis gratis datur. V, 1822. Donatur, non redditur. X, 1631. Nos prævenit, non prævenitur a nobis. X, 1625, 1639. Prævenit omnia hominis merita. X, 1757, 1759, 1770, 1781. Gratia Christi gratuita multorum malis meritis non tribuitur, nullorum bonis meritis prævenitur. X, 1843. Gratia unicuique principium iustitiæ, honorum fons, et origo meritorum est. X, 1762. Principium est salutis, fidei, omnis boni. X, 1770, 1791.

Gratiam si non præcedunt merita, nec præcedit fides. X, 1826. Gratia præveniente fidem ac totius bonæ voluntatis initium singulorum definitis sensibus inspirari. X, 1791, 1792. Gratia est bonæ voluntatis initium. X, 1812. Gratia gloria Dei est, non merium liberati. X, 1814. Nullus bonæ voluntatis motus, nisi creatus a Spiritu sancto. X, 1815. Ut possit voluntas tam Deum cognoscere, quam secundum ejus vivere voluntatem, semper in adiutorium indiget illuminante gratia Salvatoris. X, 1625. Per gratiam fides collata est sanctis qui Christum præcesserunt. X, 1789. Necon Latroni, Zachæo, Cornelio. X, 1789. Gratia Dei inchoata sunt bona Cornelii opera. X, 1796. Bonæ voluntatis et cogitationis initium homini non ex se ipso nasci probant angeli lapsi. VI, 764. Gratia sunt bonæ voluntatis exordia, incrementa, perseverantia. X, 1791. Id probant preces Ecclesiæ catholicæ. X, 1789. Hoc ipse profiteri Cassianus. X, 1603, 1804. Dubium non est hominem bona agentem ex Deo habere et effectum operis, et initium voluntatis. V, 2009. Gratia facit ut credamus, petamus, humiles et obediētes simus, non ipsa subjungitur humanæ humilitati, obediētiæ, etc. X, 1786. Miser nullus liberatur, qui non a Deo prævenitur. X, 1787, 1876.

Gratia medicinalis Redemptoris homini lapsio fuit necessaria. V, 1866. Gratia solius est humanum cor reparare. V, 1812. Animæ nec sanitatis desiderium est sine gratia. X, 1806. Gratia Dei Christiani sumus. X, 1712. Gratia Dei quæ prima in nobis. X, 1868. Gratia secunda, donum recte vivendi; prima, vocatio. X, 1672, 1775. Dei miserentis est vocatio, et ut vocati, boni aliquid operentur. X, 1671. Conversio nostra ad Deum ex Deo est. X, 1796. Gratia conversionis, et gratia quæ dat unde homo Deo placeat. X, 1785, 1789. Gratia Dei miseratio penitentiam nostram prævenit. VI, 775. Gratia hominem præveniat necesse est, ut mandata Dei facere et velit et possit. VI, 775. Homo cæcus a se ac cæcitatibus amans, Dei luce prævenitur. VI, 892. Gratia in summa ignorantia et egentia, hospes in nocte. V, 1911. Gratuita gratia Christus aversos a se convertit ad se, et ut Deo placeant operibus bonis, operatur in eis velle et posse, eorumque cursum misericordia præveniēdo et subsequēdo perficit. X, 1623. Idoneam eisdem ad credendum præparat voluntatem, per quam possint peragere divinam. X, 1624.

Gratiæ Dei munus est tolerantis fortitudo. X, 1825. Scientia et caritas. X, 1808. Fides et caritas. X, 1796. Quod ei recte volumus. X, 1787, 1864. Quod recte cogitamus, aut a malo nos continemus. X, 1787, 1861. Quod amorem petimus. VI, 944. Gratia non confertur humana invocatione. X, 1785, 1786. Virtutem a Deo petimus, qua voluntatem illius facere possimus. V, 1870. Gratia quantum præstat voluntatibus nostris. X, 1886. Bona quotiens agimus, Deus in nobis atque nobiscum, ut operemur, operatur. X, 1787, 1861. Spiritus sanctus præstat ut credamus; dans suaviter in consentiēdo et credēdo veritatem. X, 1786. Opus sanctum in me spirat ut cogitem, compelle ut faciam. VI, 1076. Gratia virtutes non tantum auget, sed et donat. X, 1819. Gratia est inchoare, consummare, coronare. X, 1741. Deus per gratiam levat ruentem, sanat ægrotantem, coronat vincentem. V, 1999. Amor Dei in nos nostrum meritum quomodo præveniat. X, 1787, 1789, 1864.

Gratia multiplex qua Deus prævenit peccatorem. VI, 857, 877. Multa in homine bona Deus sine homine facit, nulla homo sine Deo. X, 1788, 1886. Gratia diviniæ opitulationes, stabilitatem voluntatis humanæ. X, 1827. Gratia Dei ineffabilis est, ut reus justificetur. X, 1845. Per gratiam mutatur in mellis, qui per iniquitatem mutatus erat in pejus. X, 1787. Gratia iustificans non ex bonis meliores, sed ex malis bonos facit. X, 1797. Postea ex bonis factura meliores. X, 1797. Gratia justificationis non ad solam valet remissionem peccatorum commissorum, sed et ad adiutorium et non committantur. X, 1729, 1758. Gratiam cæcilentem non in sola peccatorum remissione ponit Chrysostomus, aliter aliis sententiis. X, 1756. Gratia iustifi-

cationis non ideo datur tantum, ut facilis impleamus Dei mandata, sed et ut implere possimus. X, 1729, 1750, 1824. Gratia impossibilitatis morbum, et inobediētiæ aufert restum. X, 1887. Spiritu Dei tam docente, quam juvante, possunt impleri præcepta. X, 1642. Baptismo renati Christo auxiliante et cooperante possunt ac debent quæ ad salutem pertinent adimplere. X, 1789. Gratiam suam dignatus est Deus promittere fidelibus. X, 1785. Gratia duo sunt dona. X, 1870. Gratia secundum Basilium nos bonos facit, ac præstat ut in bonitate perseveremus. X, 1775. Vasa quæ creatrix Sapientia format ut sint, adjuvitur gratia replet ne vacua sint. VI, 784. Gratia tribuit stabilitatem in fide et efficacia in opere. VI, 927. Salus nostra universa, magna Dei misericordia. VI, 928. Gratiam quæ destruit mala priora, bona etiam remunerare pie creditur. VI, 1125.

Gratia laudem ac meritum auferri falso prædicatur. X, 1824, 1826, 1827. Queruntur frustra liberum arbitrium auferri, si principia, progressus et perseverantia in bonis dicantur Dei dona. X, 1827. Gratia Dei cum non resistit homo, sed cooperatur existit, meretur. X, 1636. Gratia arbitrium hominis non abolet, sed adolet. X, 1841. Non aufert, sed liberat. X, 1712, 1789, 1776. Gratia non aufert nobis voluntas, cum formatur, regitur, ordinatur, imbuatur. X, 1809. Quia gratia non operatur ut non sint voluntas, sed ut meliores sint. X, 1811. Quam variis modis ad Christum nos trahat Dei Spiritus. X, 1809. In bonis quibusque ac singulis voluntatis humanæ motibus nec nostrum deest arbitrium, sed magis valet Dei auxilium. X, 1731, 1738, 1808. De gratia Dei nemo sic confidat, quasi Deus liberi arbitrii ejus opera non requirat. X, 1631. Gratia sessori, liberum arbitrium jumento comparatur. X, 1632. Ita et gratia et liberum arbitrium peragat iter fidei. X, 1632. Gratiam confert baptismus parvulus absque ullo eorum voluntario opere. X, 1800. Gratia parvulos tantum beatam vitam habere facit sine usu liberi arbitrii. X, 1633. Gratia eos qui rationis capaces sunt prævenit ac docet, ut bonum velint et possint. X, 1635. Facit, gubernat et perficit ut in libero arbitrio abundant opera bona. X, 1636. In omni opere sancto prior est voluntas Dei, posterior liberi arbitrii: id est operatur Deus, cooperatur homo. X, 1631. Credentis alia causa est, alia non credentis: de non credente dictum est, *Non est volentis neque currentis*; de credente, *Et ex voluntate mea confitebor ei*. X, 1630. Deus in nobis facit opera, non tamen omnino sine nobis. VI, 1002. Quia vivi lapides sumus, sic nos exstruit auctoris manus, ut cum eo etiam is qui reparatur, operetur. V, 2032, 2033. Gratia præcedit, nos subsequendo cooperatores ejus sumus. X, 1779. Gratia suæ dona non vult Deus in nobis esse otiosa. X, 1759. Agit quippe ut quod vult, et velimus, et agamus. X, 1759. Adeoque cooperatores gratia sumus. X, 1759. Bonum velle et operari hominis est volentis et operantis: sed in eo Deus hoc ipsum operatur. X, 1782, 1827. Quomodo. X, 1788. Gratia præveniat necesse est, sed et laborem ac studium nostrum exigit. X, 1671, 1672. Gratia Dei obediētia se humana non subtrahat. V, 2035. Misericordia præveniēns initium salutis confert: et voluntas eadem misericordia subsequente salutis suæ cooperatrix est. X, 1782.

Gratiam Christi generalem insinuat Cassianus. X, 1804. Et alios ad Christum voluntate propria venire, alios invitos trahi. X, 1804, 1809, 1826. Æque ineptum est dicere, quod quis aut invitus, aut non Spiritu Dei incitatus ad gratiam veniat. X, 1804, 1810. Gratia non compellit invitum, sed ex invito facit volentem. X, 1805, 1817. Gratia non ignorantem trahit, sed intelligentem sequentemque præcedit. X, 1817. Gratia Dei communis est omnibus, (et hoc dicitur de Lege). III, 2245. Cognitionis Dei, fidei et Evangelicæ prædicationis gratia quibusdam denegata. X, 1798, 1799. Adversus hanc doctrinam effugium præcluditur. X, 1799. Gratia vocationis quomodo non omnibus indulta. X, 1830, 1841. Cur flagellis Pharao durior, cur Nabuchodonosor penituit. X, 1675. Gratia nos prævenit, quo credere possimus, fides est catholica; quæ hoc gratia non in omnibus operetur, nostrum non est scrutari. X, 1628. Si peccatum primorum hominum attendatur, Dei agnoscentur esse iustissima judicia. X, 1627. Tyrri et Sidonii, quibus negatum est fidei donum, necnon Corozain et Bethsaida, in quibus non id operatus est Deus unde crederent, movere nos debent ad agendas gratia ipsius gratias. X, 1833, 1856. Gratia non omnibus tribuitur. X, 1780, 1782. Nec datur equaliter quibus datur. X, 1782. Necesse est ut ab eis quibus non tribuitur, ignoretur, et ab eis agnoscat, quibus donatur. X, 1780.

Gratia. Quibus iudiciis Dei in nobis inhabitatio dignoscatur. V, 2009. Gratiam nobis inesse demonstramus, cum pro fratris solliciti sumus. X, 1779. Gratia quamdiu non est in homine, necesse est ut ei repugnet sermone vel

opere. X, 1779. Unde augmentum accipiat. X, 1836. Gratia conservandae causa auxilia homini a Deo praestita. VI, 1126. Cui aliqua bona saluti necessaria desunt, Deum non accuset. VI, 860.

Gratiae posse resisti probantem Cassianum approbet Prosper. X, 1804. Homo potest libere tenere gratiam, et ea retenta vitare culpam. VI, 1126. Gratia semper invita recedit. VI, 1127. Praesto enim semper est, et nunquam deficit nisi expulsa. VI, 1127. Continue et necessario quod suum est inspirat, si est qui recipiat. VI, 1127. Deus cogitur ex necessitate iustae misericordiae neminem relinquere, nisi prius relinquentem. VI, 1127. Gratia non deserit nisi meritis. X, 1839, 1844, 1845. Gratia se deserendam non dubitet virgo, si vel unum verbum contra honestatem proferat. I, 1439.

Gratiae Deo referendae de pietatis officiis ejus opera videntur in famulis. V, 2054. Gratiarum actio pro Dei beneficiis, VI, 940. Pro singulis incarnati Dei Filii mysteriis. VI, 916.

Gratiani Constitutio adversus rebaptizantes. IX, 806.

Gratus gratias agit pro schismatis extinctione. IX, 802.

Gregorius Nazianzenus. X, 1725.

Gregorius. IX, 787.

Gregorius alter. IX, 787.

Gregorii Praefecti patientia episcopalis. IX, 800. Ad ligendos Donatistas quid egerit. IX, 801.

Grunnius. X, 1693, 1696.

Gryphes. VI, 1229.

Gudila. II, 1097.

Guitonis Carthusiensis Scala Claustralium. VI, 998.

Gula quid. VI, 1090.

H.

Habitaculum. De triplici habitaculo tractatus. VI, 892.

Habitus est affectio animi longo tempore perseverans. I, 1435.

Habitus impudicus corporis, nuntius est adulterini cordis. V, 1888. Qualis in utroque sexu sit adulterinus. V, 1888. Hic Creatori injuriosus et a Patribus damnatus est. V, 1888.

Hadrianus P. F. P. IX, 808, 815.

Haeresis non est sponsa Christi. VIII, 1150. Sed est a diabolo, cujus instinctu fit quicquid ab haereticis geritur. IX, 791, 792. Haereticorum caliditatem qui scinphis significant. V, 1781. Loquacitatem ranae. V, 1783. Haereticorum patriarchae Philosophi. X, 1692. Haereticorum est populos suo nomine, non Christi appellare. V, 1780. Haereticos Spiritum sanctum non habere. V, 2092. Eos Scripturae littera occidit. V, 1799, 1804. Haereticorum impia dogmata a Catholicis quibuslibet redarguenda, secus facta. X, 1710. Haereticos non censet Ecclesia, qui de haereticis bene senserunt. X, 1725. Quid illi Ecclesiae conferrant. X, 1611. Qui ex iis sint baptizandi. IX, 787.

Haereticos mavult Synodus in Ecclesia sanari, quam ab Ecclesia, nisi necessitas compellat, rescari. X, 1712. Leges publicae contra Manichaeos. VIII, 1153. Haereticis abrogatur lex quae ritus suos eis permittebat. IX, 815. Conventibus per publicum proscriptionis et sanguinis poena intentatur. IX, 815. Haeretici locum in quo vetita tentent commodantes, multantur. IX, 806. Haeretici qui clericos ordinant, et qui ordinantur, denis auri libris multantur etc. IX, 806, 812. Haeretici testandi aut aliquid ex hereditate capiendi jure privantur. IX, 812. Leges contra haereticos latas Honorius confirmat. IX, 814, 815. Ac supplicium iustae animadversionis adversus eos decernit. IX, 815. Haereticos omnes ab ipso urbiu diversarium aspectu exterminari jubet Valentinianus III. X, 1751. Haereticus quisquam esse non potest, et advocatus et iudex. X, 1700. Haereticum latinum latinis in partibus a iudicibus latinis iudicandum. X, 1700. Pelagiani imperialibus legibus et sacerdotalibus statutis exauctorati et depositi. X, 1689. Sedi Apostolicae se subnfluentes suas Ecclesias receperunt. X, 1689, 1691.

Harenarii. IX, 798, 799.

Heber idola forte coluit. III, 2325.

Hebron. VIII, 1217. Dicit Christum ex viri coitu natum. VIII, 1215.

Hebraei ab Heber dicti secundum nonnullos. III, 2325. Ab Abraham dicti sunt. III, 2335. Hebraica lingua. *Vide* Lingua.

Heli nomen de libro vitae deletum. V, 2521.

Heli et Joseph fratrum filii erant. III, 2235.

Helius diaconus. IX, 794.

Helia quae est Jerusalem. VII, 809.

Heraclianus Comes Africae. IX, 815.

Heraclianae tyrannidis invidia. X, 1708.

Heraclidas procurator praediorum Constantini. IX, 777.

Heraclius episc. X, 1790.

Hereditas Christi tanta multis, quanta paucis; tanta singulis, quanta omnibus. X, 1875. Hereditatis alienae ambitio damnabilis. V, 1783, 1784.

Hermes. *Vide* Mercurius.

Hermagoras. I, 1441, 1442, 1443, 1444, 1447.

Herodia versuta et crudelitas. VIII, 1122. Error terrorque fatuus. V, 2130.

Heros male audit apud Zosimum. X, 1721. *Not. (e)* *Vide* Lazarus.

Hervas Gotthus. II, 1093.

Hibernia. III, 2158.

Hiberniae Ecclesiae Pelagiano dogmate ab Agricola imbuta. X, 1755.

Hibernius. IX, 787.

Hieronimus. III, 2163; VI, 1270. Presbyter Bethleemites. X, 1685. Non damnat nuptias. X, 1696. Calumnias Pelagii patitur. X, 1696. Huc respondere compellitur. X, 1697. Hieronymo propositum est adversus Anianum Pelagianum scribere. X, 1697. Hieronymus dialogum Attici et Critobuli, puerulo adhuc Juliano, edidit. X, 1746. Hieronymus columna Ecclesiae. X, 1697. A Synodo laudatur ut praecipuus gratiae Dei vindex adversus Pelagium. X, 1712. Hieronymi praeclearum elogium. X, 1685. Ejus modestia ac de Augustino magna existimatio. X, 1708. Hieronymo ab Augustino discendi timoris Dei causa traditur Orsius. X, 1698. Hieronymi sub cura degentes a Pelagianis dirissime vexantur. X, 1710. Vexationem hujusmodi apud Innocentium deplorant Eustochium et Paula tacitis auctorum nominibus. X, 1710. Idem praestat Hieronymus ipse. X, 1711. Hieronymum et Augustinum Ecclesiasticorum lumina magistrorum lacerari inique fert Gelasius. X, 1771. Hieronymus docet Christianos, si in peccato praeventi fuerint, salvandos esse potius poenas. X, 1704. Nec patitur ut dicatur, iniquis in die iudicii non parcendum. X, 1704.

Hieronimi laudatur epistola ad Rufinum. VI, 833. Ad Ctesiphontem. X, 1699, 1750. Liber adversus Pelagium. X, 1699. Hieronymo opusculum falso intitulum jactatur. II, 1132. Eidem nonnulli temere tribuunt Juliani ad Demetriadem epistolam. X, 1745, 1746. Hieronymi nomina laudatur sententia quae in Commentariis in Marcum ipsi adscriptis habetur. V, 1751. Hieronymi laudes et miracula a pseudo-augustino et pseudo-Cyrillo scripta. II, 1121. Hieronymus propriis manibus Christum in altari multoties habuit. II, 1152. De Hieronymi Cardinalatu aliisque rebus fabulae. VI, 1274. Hieronymi corpus quando Romam delatum. II, 1152.

Hieroprepes. VII, 809.

Hilarion. VI, 1104.

Hilarius princeps. IX, 790.

Hilarius. *Vide* Prosper.

Hilarius exceptor. IX, 816.

Hilaberti Cenom. verba de querimonia carnis et spiritus. VI, 826.

Hinnicula. De hinnicula turpitudinem exercere. V, 2559.

Hippolytus Laurentii custos, et ab ipso ad fidem conversus. V, 2531.

Hipponensis Concilii anni cccxviii. decretum. IX, 806.

Hipponensis Zarithorum. VII, 859.

Hispantiae totae sunt hoste diffuso infestae. VII, 805.

Holserica baptismi. V, 2211.

Homo quid sit. I, 1458; III, 2569, VI, 727, 811. Homo ab humo. III, 2523. Homo pulvis et cinis. VI, 818. Ut animal rationale et morale, divinum quid habet ac bellinum. VI, 800. In quo bellus praestet. VI, 737. Quid ei sit commune cum quatuor animalium generibus. VI, 729. Daemones in jumenta mutare non valent homines. VI, 798. Quid praestet ut id facere videantur. VI, 798. Hominis altera pars est caeli, terrae altera. VI, 835. Persona in homine una est carnis et animae. VI, 810. In homine quomodo unita sint corpus et animus. VIII, 1166. Homini non est tertius in substantia spiritus. VI, 815. Homo sensu et intellectu donatus, foris egreditur ad jucunditatem, intus redit ad felicitatem. VI, 790.

Hominis dignitas et praestantia. VI, 805, 1047, 1528; X, 1883. Homo microcosmus. VI, 1025. Magna portio creaturae Dei. VI, 926. Cara et amica Dei possessio. V, 1845. A quo, quare, ad quid creatus, et quae propter ipsum creata. VI, 849. Hominis causa mundus est fabricatus. III, 2378. Cui serviunt omnia, ut ipse serviat Creatori. VI, 881. Homo inter mundum et Deum positus. VI, 814, 830. Possidet Deum ad solatium, inferiorem omnia ad servitium. VI, 881. Hominis bonum est, et quod Deo impendit, et quod a toto mundo accipit obsequium. VI, 830. Homo ad accusationem diaboli factus, ideoque eum sibi inimicum invenit. III, 2217. Creatus est ex supernis et infernis. III, 2217. Ad caelum, non ad gehennam a Deo conditus. VI, 1199. Juxta gentilis responsum, factus ut caelum et caelorum lumina contempleret.

tur. VI, 1538. *Homini conjunctiones tres mirabiles.* VI, 1539. Homines quosdam tantum ad ornatum seculi et aliorum utilitatem creatos esse, non satis accurate dicitur. X, 1812. Homo Angelis unde nunc inferior, quando æqualis, quatenus superior. VI, 870. Homo Deum valere videtur. VI, 865. Plus per Christum consequutus est, quam Adam obtinuerat. III, 2370. Hominem super Angelos exulit Christus. VI, 1152. Nollem habere locum angeli, si possem habere locum debitum homini. VI, 1153. Dei ad hominem variaz habitudines. VI, 866.

Homini ac Dei quam diversi affectus. VI, 866. Dei in hominem beneficia. VI, 792, 962. Qui Deus sese homini multipliciter det. VI, 962. Homo quam Deus carus, quanti valeat, et quantum Redemptori debeat. V, 2042, 2045, 2045, 2065. Naturæ nostræ competit esse cum Deo. X, 1870. Unde Dei cum homine deliciae. VI, 866. Hominum sanctorum in terris, et Angelorum in cælis, idem officium eademque dignitas. V, 2017. Hominis cuiusque portio in Christo jam resurrexit, regnat, glorificatur. VI, 912, 957.

Homo ad imaginem et similitudinem Dei quatenus factus. III, 2519; VI, 786, 806. Quomodo trinus fiat. III, 2370. Homo imago Dei in eo est, quod unus in terris fuerit, ex quo cæteri originem carnalem haberent. III, 2244. Refelluntur, qui imaginem Dei in dominatione sitam volunt. III, 2244. Homo secundum animam, non secundum carnem ad imaginem Dei factus. V, 2021; VIII, 1207. Animam velut dominam, carnem ut ancillam debet tractare. V, 2021. Homo interior ad imaginem Dei, exterior ad exemplar mundi quomodo formatus. VI, 1023. Similitudo Dei in eo refertur ad opus iustitiæ. VIII, 1207. Cur ad imaginem Dei factus, et quatenus illa abolita. VI, 964. Homo longe est a Deo, in quantum illi dissimilis. V, 2000. Quomodo diabolo similis fiat. X, 1871.

Homo carnalis et spiritalis. III, 2355. Qui totus spiritalis fiat contemplatione. VI, 1000. Totus fit spiritus, cum secundum legem; et totus caro, cum secundum mundum vivit. III, 2404. Hominis spiritalis exercitia. VI, 997.

Hominem fati violentia et peccandi necessitate devinctum gentiles putant. X, 1749. Homini non est iudicia a Deo prava voluntas. X, 1845, 1846. Inter homines pravos ac demones discrimen. X, 1846. Hominum natura proprio arbitrio dimissa. III, 2215. Nul' us ideo a Deo creatus est, ut periret. X, 1845. Nul' us ut diaboli faceret voluntatem. X, 1845. Homines neque filii Dei nascuntur, neque filii diaboli. III, 2272. Hominem perfectum nasci et totum scire debuisse, frustra quidam dicunt. III, 2369. Nihil scit quam quod hic discit. III, 2369. Neque se scit. III, 2369. Natura nostra capax est ediscere veritatem. III, 2272. Ut ipsi ad bonum et malum quodam modo auctores simus, et non indigne in nobis gloriemur. III, 2272. Hominis cuiusque talis natura est, ut possit resistere malo. VI, 1129. Homines omnes totius, vel quæ iubetur vel quæ suadetur, virtutis esse capaces. X, 1747, 1749. Hominis cor virtutibus, non vitis naturaliter deputa. V, 1812. Cum vitis expulsis virtutes succedunt, non tam alienas, quam proprias terras occupant. V, 1812. Naturæ vitium ab auctore naturæ discernendum. X, 1845. Homini nusquam bene est, nisi in Deo. VI, 874, 914. Homo a quo habet ut sit, ab eo habet ut bene sit. X, 1879.

Homini primi status. X, 1745. Status posteriorum. X, 1745. Homines prius mortales creatos, et sibi solis peccando nocuisse, qui docerent. X, 1681, 1682. Quibus argumentis. X, 1682, 1688. Homo primus mortalis et immortalis creatus. VI, 759. ut non senesceret nec deficeret, per lignum vitæ habebat. VI, 759. In beatitudine conditus, a qua nisi amisso suo bono non potuisset expelli. X, 1769. In hac beatitudine divinum suffragium nunquam legitur expetisse. X, 1769. Operabatur ad delectationem, non ad necessitatem. II, 744. Homini innocenti quid accidisset, Enoch translatus ostendit. III, 2154. Quomodo paruissent bestia, corvo Eliam pascente ostenditur. III, 2181. Homines etiam Deo proximi in hac vita ostendere non valent quales primum a Deo facti sint. X, 1747. Humana natura etiam integra, nisi Deo adjuvante se non servasset. X, 1788, 1836.

Homini lapsi miseria. VI, 866, 1528; X, 1769. Homo quid peccato perdidit, et quid invenerit. VI, 964; X, 1812, 1813. Quot ei a diabolo bona erepta, quot evecta mala. VI, 1071; VIII, 1117. Homo lapsus paradum inter et infernum inferiorem positus est. V, 1875. Dejectus est ab æternis ad temporalia, a copiosis ad egena, a firmitate ad infirma. X, 1896. Totus per peccatum factus est deterior. X, 1775. Hominem primo peccante non naturæ pars, sed natura tota deliquit. X, 1624. Hominem omnium in Adam præformata natura, omnes in ipso damnati. X, 1845, 1851, 1855. Humanum genus per superbiam mortale vulnus accepit. V, 1815. Homines ea die sunt mortui, qua mortales sunt effecti. X, 1767. Humana in his natura pecca-

vit ac vitiosa facta est. X, 1767.

Homo primus diabolo cum prole sua quomodo obligatus sit. VIII, 1117. Homo omnis non redemptus diaboli est captivus. X, 1845. Hæc servitus non instituta est Dei, sed iudicium. X, 1845. Nec homo naturali, sed captivo motu versatur in vitio. X, 1846. Deus non est auctor perditionis hominum. X, 1845, 1848. Homo servus non potuit procreare nisi servos. X, 1775. Hominem iniquitas vendidit ac prohibet redimi. V, 1945. Invitum eum liberari, et malum fuisset, et injustum. V, 1945. Homo desertor boni juste cruciatur. X, 1885. Conceptus in culpa, natus in pœna, vivit in miseria, moritur in angustia. VI, 1532. In luctu nascitur, in labore vivimus, in dolore morimur. VI, 1331, 1333. Homines sine capite oculos in pectore habentes. VI, 1304. Alii unum tantum oculum habentes in fronte. VI, 1304. Hominis in ortu lugebant, et in morte gaudebant quidam philosophi. VI, 1162.

Homini damnati pœna, et non instituti natura. X, 1885, 1896. Humanæ miserie non sunt ex institutione Creatoris, sed ex retributione iudicis. X, 1813. Humana natura etsi mala, non tamen malum. X, 1885. Vitata est, non extincta. X, 1814. Quid etiamnum ei maneat. X, 1817. Humanæ naturæ vires solum Pelagius ab initio commendare, et commendat. II, 1100, 1104. Docens eam sibi solam sufficere ut peccatum caveat. X, 1682, 1701. Frustra igitur queritur adiutorium, ut caveatur. X, 1682. Hominis insufficientia ad salutem sine Dei gratia. VI, 885. Homo per se lapsus, per se surgere non valet. V, 1866; VIII, 1168. Quid sit sine Dei gratia. VI, 877. Hominis ad malum proptensio ante gratiam. VI, 945. Neminem per se esse bonum. X, 1757. Nemo habet de suo nisi mendaciam et peccatum. X, 1788, 1887. Hominis nihil est nisi malum. VI, 876. Humana natura aut gratiam in damnatione, in cæcitate, in vulnere. X, 1829. Hominis omnes Adæ peccato naturalem possibilitatem et innocentiam perdidisse, ac neminem per se posse consurgere. X, 1757. Hominis non est velle quod possit, aut posse quod velit, vel scire quod possit et velit, sed Dei. VI, 885. Homo naturæ virtutis nihil potest quod ad salutem pertineat. X, 1786. Non valet per solum liberum arbitrium ad baptismi gratiam pervenire. X, 1786. Hominis cor solius gratia operatur. V, 1812. Homo sine Deo nulla bona facit, sed in eo Deus multa agit sine ipso. X, 1788. Homini non est vita, libertas aut salus nisi in Christo. X, 1846. Accusatur Orosius, quasi dixerit, hominem nec cum adiutorio Dei posse esse sine peccato. X, 1700. Homines ex duabus massis ac duabus naturis ab Augustino dici conditos quidam calumniantur. X, 1794, 1800. Homo alter damnatur inculpabili Dei iustitia, alter justificatur ineffabili Dei gratia. X, 1845. Homo iuste damnatus, non potest nisi Dei misericordia et poenitentia sanari. V, 2202.

Homini perditio non debuit tam cito subveniri. III, 2278. Humani generis lapsus ac reparatio figurata, securis ex fluvio ab Eliseo revocata. V, 1854. Quam cavendum ne iterum labamur. V, 1835. Humanum genus reparare nec sine majestate poterat humilitas, nec sine humilitate majestas. V, 2009. Totum genus humanum quodammodo sunt duo homines. X, 1885. Homines duos quisque in se habet. VI, 1340. Duo in nobis divinum similitudinem reparant. VI, 819. Lapsus per superbiam ac vana oblectamenta, surgat per obedientiam et quotidiana lamenta. V, 1866. Hominis felix culpa. VI, 835. Homini cum primis attendenda conditionis dignitas, et excellentia reformationis. V, 1866. Humana natura divinitatis propitiationem in Maria recuperavit. VI, 1159. Homini Pater dedit Filium in pretium redemptionis, Spiritum sanctum in privilegium adoptionis, se totum servat in hereditatem adoptatus. VI, 784, 820. Homo se totum Deo debet ob creationem, plus quam se totum ob redemptionem. VI, 938, 943. Totum hoc, Domine, quod sum, tuum est conditione, fac tuum dilectione. VI, 943.

Homicidii sibi conscius quid agere debeat. V, 1979.

Homonyma et paronyma qui differant. I, 1422. Qui homonyma et synonyma. I, 1421. Homonymorum varia genera. I, 1421.

Homousion unum in duos divisum sonare. VIII, 1161. Homousion ut Scripturis non expressum respuunt Ariani. II, 1157. Qui et ipsi Patrem ingentum et incapabilem præter Scripturas prædicant. II, 1158. Homousion vindicatur et explicatur. II, 1158. Homousios est Patri Filius, homousios Patri et Filio Spiritus sanctus, homousios Deo et homini unus Filius. VIII, 1114.

Homusianus. II, 1157. De hoc nomine non erubescendum. II, 1161.

Honestas est amica iustitiæ. V, 2005. Cum violatur, demeritis fit suave sacrificium. V, 2005.

Honoris laus est humilitatis virtus. 2514.

Honorius an. ccccxxvii. Consul. X, 1714. x. Consul. VII,

(Vingt-quatre.)

SANCT. AUGUST. XI.

809. xi. Consul. VII, 832; X, 1731. xii. Consul. X, 1726, 1727, 1728. Honorii lex in eos qui in ecclesias irrumpunt. IX, 807. Adversus rebaptizantes. IX, 815. Alia lex lata in haereticos constitutiones confirmans. IX, 814. Abrogans permissam eis religionis suae libertatem. IX, 815. Honorii praeceptum de habenda Carthagine. Collatione. IX, 816. Ac lege in Donatistas post Collationem datae. IX, 842. Honorii et Theodosii sacrum scriptum contra Pelagium et Coelestium. X, 1726. Honorius et Theodosius rursus ad Aurelium scripserunt contra eosdem. X, 1730. Eorum epistola. X, 1731.

Honorio Dalmatiae episcopo duae Gelasii epistolae. X, 1763, 1764, 1765.

Honorii Augustodun. uti probatur, liber de Cognitione vitae. VI, 1006. Titulus hic ipse signatur. VI, 1007.

Horatii dictum. X, 1708.

Horis sex de ecclesiae conventu se se non subducens quid lucratur. V, 2079. Tertia, Sexta, Nona conveniendum. V, 2019.

Hormisdæ ad Possessorem epistola. X, 1777. Revocatur in dubium a Joanne Maxentio. X, 1778. Laudatur ab Episcopis Africanis. X, 1781. Hormisdæ legatis data professio de gratia Dei. X, 1771.

Hortensii calumnia de verborum ambiguitate. I, 1415.

Hosius. IX, 777.

Hospitalitatis commendatio. V, 1747, 1748; VI, 1525.

VIII, 1104. Hospitalitas non est sine mercede. V, 1714.

Hospitibus Deum suscepit Abraham. V, 1714, 1748. Hospitibus cibi lautiores permittuntur. VI, 1101. Lavandi eis pedes. VI, 1212. *V. Loto. Hos, es, gratia.* V, 1911. Bona cogitatio. V, 1911. Christus. V, 1911.

Hugoni Victorino asseritur Tractatus de Septem vitis, etc. VI, 1088. *Adam.* Illius liber de Substantia dilectionis. VI, 813. Magna pars libri de Archa animae. VI, 851. Ipsius verbis exponitur canticum *Magnificat*. VI, 1137.

Humilitatis medicamento eguit humanum genus. V, 1813.

Non nisi humilitate redire potivimus ad Deum. V, 1906.

Humilitatis commendatio. V, 2135. Ejus laus, et fructus. VI, 1038. Humilitatem Deus in omni creatura sua considerat et probat. V, 2313. Humilis factus Deus pudore afflicto hominem superbum. V, 2314. Humilitatis consuetudo etiam inter homines honesta est. V, 2513. Veritas mentem fugit, quam non invenit humilem. V, 2314. Nec potest in ea habitare gratia Spiritus sancti. V, 2314. Qui sine humilitate bona opera agit, in ventum pulverem portat. V, 2314.

Humilitas caritatis filia est, nec potest esse sine matre. V, 2312. Humilitas necessaria est caritati. V, 1875. Humilis infirma suavius Deo redolet, quam virtus elata. VI, 854. Sola accedit ad altitudinem Dei. X, 1856. Humilia altus Deus, magno miraculo, de proximo respicit, et alta de longe. V, 2085. Humilitate Deus excelsus attingitur. V, 2313. Humilitatem servans perire non potest. V, 1936. Humilitas homines sanctis Angelis similes facit. VI, 1035. Humilitatis multi sequuntur umbram, pauci veritatem. II, 1115. Humilitas in servis Dei est interdum sine humilitione, sed nunquam humilitatio sine humilitate. VI, 1140. Humilitatis verae ac falsae discrimen. V, 2155. Humilitas vera. X, 1866. Humilis quis sit. VI, 1344. Humilis ipso est pauper spiritu. VI, 1084. Humilitatis primus gradus, veritatis sermonem humiliter audire, memoriter retinere, voluntarie perficere. V, 2314. In summo honore stumma tibi sit humilitas. V, 2314. Humilitatis et superbiam conficit. VI, 1098. Humiles et superbi duas civitates ab initio mundi constituunt. V, 2311. Humilitate quid dixerit ac gesserit Christus, quid superbia diabolus. VI, 1035.

Hymus. II, 1095.

Hyacinthus quos representat. VI, 1230.

Hypocritæ nomen unde ductum. V, 1863. Hypocriseos maculam aut nullam, aut raras non habet. V, 1863.

Hypodiacones. IX, 792.

Hypomnesticon. X, 1614.

Hypothesis et thesis quid distent. I, 1441.

I.

Jacob quomodo typum gessit Dei Patris. V, 1763, 1818. Quomodo Christi. V, 1760, 1761, 1763, 1764. Quomodo Judaeorum. V, 1764. Verba quibus filiis benedixit, historice sunt de terræ promissæ divisione, allegorice de Christo et Ecclesia. III, 2190.

Jacobi majoris translatio. VI, 1277. *Not. (a).*

Jacobus cum a Judæis lapidaretur, flexis genibus pro eis supplicavit. V, 2238.

Jacobi Syri de duabus in uno homine animabus sententia. VIII, 1216.

Jactantis potentum retunditur. X, 1780. *Fannum* Judæi habitare non audent. VII, 822. Ibi nec visuntur lupi aut

vulpes. VII, 822. *Colubri et scoriones* vim nocendi non habent. VII, 822.

Januarius Donat. IX, 821, 834.

Januarius Flumenpiscensis Donat. IX, 805.

Januarius cathol. episc. IX, 791.

Januarius item episcopus. X, 1731.

Januarius alter. X, 1731.

Januarius episc. in Sardinia exsul. X, 1772, 1779.

Januarius Augustini presbyter. VI, 1245.

Januarius subdiaconus. IX, 800.

Januarius notarius. IX, 816.

Januarius fossor. IX, 794.

Januariarum Kal. superstitiones. V, 2001; 2002, 2003; VI, 1172. Januariis Kal. jejunium publicum per omnes Ecclesias indictum. V, 2002, 2004.

Janus quis fuerit. V, 2001. Cur ei duæ faecies. V, 2001. Sic dum eum deum facere cupiunt, monstrum fecerunt. V, 2001.

Jaspis quid significet. VI, 1229.

Idololatriæ fugam in adventu Dominiæ legis Dagon dorso collis præfiguravit. III, 2174.

Jejunium publice indictum. V, 1863, 1872, 1918. Jejunium publicum in Kal. Jan. V, 2002, 2004. Jejunia ante Pascha. III, 2364. Cur et in nonnullis Sanctorum vigiliis instituta. VI, 1276. In jejniis quatuor temporum, in vigiliis Sanctorum, nec non feria quarta et sexta in quadagesimali cibo jejunetur. I, 1458. Jejunii necessitas. III, 2364. Virtus. I, 1456. Fructus. V, 1887. Jejunii utilitas pluribus exemplis ostenditur. V, 2025, 2026. Jejunium est animæ humilitatio. V, 2090. Conatorum membrorum est debita satisfactio. VI, 1274. Jejunium ac cibis duplex. VI, 1061. Jejunium siccis escis. VII, 811, 812. Jejunium præcipuum a vitis. V, 2025, 2079. Jejunium inutile esse ab iniquitate non recedentibus, aut pisi exercitiis non vacantibus. V, 2029. Quidquid præter mandatum Dei feceris, quamvis abstineas, non jejunas. V, 2030. Jejunia Deo accepta. V, 2030. Tunc accepta sunt Deo, si illi qui necessitate jejunant, recedantur a nobis. V, 2026. Sic jejunia, ut in alio manducante, tu praudis gaudeas. V, 2027. Jejunia nostra ut plena sint et sularia, elemosynæ pinguedine saginentur. V, 2027. Jejunii refectio est oratio. V, 1887. Jejunii sit comes oratio cum misericordia. III, 2364. Quod praudendum erat, pauperibus erogandum. V, 1760; VI, 1178. Jejunium cum elemosyna duplex bonum, sine elemosyna nullum bonum. V, 2023. Sine elemosyna tale est, qualis sine oleo lucerna. V, 2024. Jejunium sine elemosyna, negotiationis est genus. V, 2029. Jejunii dies, dies sunt reconciliationis. V, 1906. Dies miserendi proximo. V, 1906. Jejunio instante accedendum ad mensam Domini. V, 1906. *vide* Quadragesima.

Jephthæ persona, gesta ac votum percursus vituperanter. III, 2239. Filia ejus lucrum fecit, innocens in malis patris mortua. III, 2239.

Jeremias propheta gentium. III, 2242.

Jericho interpretatur luna. X, 1628. Typum habuit mundi. V, 1814; X, 1628.

Jerusalem anno xlii. a passione Domini duobus annis obsessa. V, 1827. Quot Judæi tunc in ea congregati, quot perempti, quot captivi. III, 2141; V, 1827. Jerusalem translata S. Stephani Reliquie narratur. VII, 817. Jerusalem, visio pacis. X, 1628. Jerusalem celestis descriptio. VI, 919, 958. Hæc de pace muros habet constructos. V, 2235.

Jerusalemiani conventus an. ccccv. in causa Pelagii gesta. X, 1638.

Jesus veri Jesu figura. V, 1813. Solus valet in terram promissam inducere. V, 1812.

Jesu nomen, peccatoris fiducia. VI, 930, 946. Nominis Jesu ubi prima mentio in Scripturis. V, 1797. Jesum quare vidit Isaias sendentem, et Stephanus stantem. III, 2261.

Ignis est in loco superiore. III, 2181. Nec inde potest descendere, nisi graviter materia immixtus. III, 2182. Incorporæ nature intelligitur. III, 2190. In nulla nisi in aqua vel alicujus liquoris materia potest vivere. III, 2190. Ipsius vita in aere et humore consistit. III, 2190. Ignis incorporeus in Moyse rubo declaratur. III, 2165. Ignis duplex; alius exterior, interior alius. V, 2127, 2128. Ignis duo; caritatis aut cupiditatis. V, 1779, 2170.

Ignis transitorius atque purgatorius. V, 1946. Est veluti fluvius igneus. V, 2122. Durior erit, quam quidquid hic potest sentiri aut cogitari. V, 1947. Minuta tantum peccata purgabit. V, 1946, 2212. Quæ hic expiata non fuerint. V, 1947, 2212. Tam diu in illo moras habebimus, quam diu prædicta peccata consumantur. V, 1947, 2212. Mensibus forte, vel etiam annis. V, 1948. Longo tempore. V, 1949. Per ignem illum absque ulla violatione transibunt, qui a peccatis erunt mundi. V, 1948. Ignis ille vocatur ignis arbiter. V, 1772. Pena sapiens et flammæ rationalis

disciplina. V, 2212.

Iguorans. Non omnis ignorans immunis a pœna est: sed excusari potest, qui a quo disceret non haberet. III, 2262. Ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, peccatum; in eis qui non potuerunt, pœna peccati. X, 1886.

Ignoscere aliis qui differt non attendit quid ipso Deo debeat. V, 2162.

Illicita nullus magis vitare debet, quam qui respuit quod licebat. V, 2340. Illicitum quidquid femineus est, nec licet viris. V, 2290, 2340.

Imaginatio quid sit. VI, 802, 808. Quomodo in nobis formetur. VI, 802, 808. Imaginatio et sensus discrimen. VI, 788.

Imaginatis rebus rerum nomina sæpe in Scripturis adscribuntur. III, 2179.

Imaginum duplex ratio. VIII, 1179. Imago perfecta coequalis est rei cuius est imago. VI, 783. Imago Dei quatenus in homine. VI, 1047; X, 1889. Imago Dei quando vere homo dicatur. VI, 739. Innuitur eam in muliere non esse. VI, 739. Imago Dei trini in anima. VI, 805, 827. Imaginem Adæ cœlestis quis portet. V, 1889. Imaginis Hieronymi percussæ fabula. II, 1138. Alterius imaginis ejusdem virtus. II, 1142, 1150.

Imitatio proclivior est malorum, quam honorum. XI, 769. Imitari Adam quid sit, quid imitari Christum. VI, 1051. Imitari Martyres atque ipsum Christum qui possumus. V, 2161.

Immortales proprie solus est Deus. VI, 1022. Immortales sunt naturæ intellectuales, cur. VIII, 1216. Immortalitatis poculum nobis confectum de infirmitate nostra et virtute divina. X, 1844.

Immunditia corporis ubi est, ibi diabolici spiritus habitatio est. V, 2206.

Immutabilis natura solus est Deus. VIII, 1218.

Immutatio quibus modis. I, 1439.

Impatientia in expectandis Dei promissis est laudabilis. VI, 861.

Imperatoris scripta accepta atque adorata. IX, 778. Illius dicitur divina manus. IX, 817.

Imperium Romanum maxima ex parte jam destructum. VI, 1135. Non desit plane quam diu duraverint reges Francorum. VI, 1135. Ab uno ex his totum ex integro in fine mundi est obtinendum. VI, 1135.

Imperium non est, nisi ubi quid jubetur iniustum. VI, 1219. Imperium iusti, servitius. X, 1873.

Impotentem Deus non potest sine iniustitia in pristinum gradum restituere. V, 2202.

Impius is est, qui Deum verum non agnoscit, aut negat. III, 2336. Impiorum virtutes falsæ. X, 1818, 1819. Opera omnia immunda. X, 1818. Sapientia diabolica. X, 1818. Impiorum nequitia quid prosit. V, 1804. Impii ad ornatum sæculi et sanctorum utilitatem quomodo conferant. X, 1830, 1842.

Imprecationes Prophetarum non sunt vota optantium, sed futura prædicentium. V, 1860.

Impunitas. Gravius in eum a Deo decernitur, cui correctio denegatur. X, 1866, 1870.

Inaures mulierum more Persæ habent. III, 2349. Eas etiam in naribus gerunt Maurorum femine. III, 2349.

Incarnati Verbi typum iris gerit. III, 2119. Incarnationem Dei de virgine nec superare fidem, nec Deum dedecere. VI, 1191. Incarnationis necessitas. X, 1880. Sine incarnatione Verbi potuit homo liberari, sed non decuit. V, 2062. Potuit aliter, sed non potuit nobis commodius antidotum procurari. V, 2201. Incarnatio Dei quam conveniens nostræ necessitati. V, 2009. Incarnationis Filii Dei causæ. VI, 962; X, 1887, 1888, 1889, 1894, 1896. Duplex præsertim, reparatio et instructio nostra. V, 1082. Incarnati Dei fluis, ac fructus. V, 1988, 1997; VI, 1065. Incarnationis mysterium de longe adorando, iusti ante Christum salutis æternæ remedium perceperunt. X, 1770. Nullus ab Adam nisi in fide nominis Jesu salvatus. X, 1772. Incarnationis desiderio, utpote quo solo se salvari posse scirent, flagrant omnes Sancti. VI, 1153.

Incarnationis mysterium ac beneficia expouuntur. VI, 910. Hoc mysterium vocis similitudine illustratur. V, 2202. Incarnatum Verbum ministro Spiritu sancto. III, 2281. In utero virginali spirituales nuptiæ sunt celebratæ. VIII, 1122. Incarnatus est Filius communiter a tota Trinitate. VI, 894. Carnem assumpsit solus Filius, non Pater aut Spiritus sanctus. VI, 753, 770, 772; VIII, 1213. Qui ad solum Christum pertineat caro. V, 2196. Cum trium personarum una sit substantia. VI, 1015. Hominem qui tota Trinitas operata sit, sed sola suscepit Filii persona, animæ et rationis exemplo illustratur. VI, 1193; VIII, 1196. Quare solus Filius incarnatus dicitur. VIII, 1175. Quare non dicitur Spiritus sancti filius. VIII, 1175. Utrum divinitas cum carne concepta, nata et passa sit. VIII, 1175. Filius Dei carnem assumendo, nec sibi imminuit quidquam, nec addi-

dit. V, 2200, 2201. Natura incomprehensibilis corporis substantiam sibi sic univit, ut nec minus in ea, nec minor in se esset. VI, 1140. Deus Verum non accipit personam hominis, sed naturam. VI, 772. Sic Deus mutata vice factus est ad imaginem et similitudinem nostram. V, 1962. Incarnati Domini recordatio quantum juret ad virtutes et contra vitia. V, 1979. Circa incarnationem variz hæreticorum opiniones. VIII, 1213.

Incoluinabilis substantia. VIII, 1146.

Incontinentiæ fomenta. V, 2291, 2298.

Incorporeum nihil natura nisi Deus. VIII, 1215. Incorporei divisio esse non potest. VIII, 1189.

Inculpatus, quasi culpæ obnoxius. V, 2205.

Indicula. V, 1780, 1788, 1825, 1873.

Induratio ex gratiæ sequitur absentia. V, 1787. Ex desperatione nascitur. V, 1786. Parvis peccatis primum neglectis. V, 1786. Non tam Dei potentia quam patientia perficitur. V, 1786, 1788. Dum scilicet Deus flagella removet. V, 1787. Indurare Deus dicitur, quem mollire noluerit. X, 1668. Seu cum justo iudicio duritiam non aufert. VIII, 1205. Scilicet non ad iniquitatem impellendo, sed non eripiendo ab iniquitate. X, 1782.

Infantem in utero 46 diebus formari dicunt. VI, 742. Infantes absque peccato fateri palam non audet Pelagus, ne lapidetur. X, 1707. Infantes Sodomitarum a gehenna liberi sunt, in aliena causa occisi. III, 2221.

Infelicitas nulla frangit, quem felicitas nulla corrumpit. X, 1879. Inferni duo. V, 1875. Inferis detinebantur veteres sancti de hoc sæculo exeuntes. III, 2316, 2371. Etsi in tranquillitatis sinu. V, 2059. Ibi eos Christi ortum ex; eclare necesse erat. III, 2276. Inferni morsus existit Christus, quomodo. X, 1617. Inde Christus rapuit, quos suos fide et operibus agnovit; reliquit alios. V, 2059. In inferno pro solo originali peccato detentos, Christus eo descendens liberavit. V, 1195, 1194. Infernalium ministrorum voces ad descensum Christi in inferos. V, 2060. Iustorum in inferno captivorum ad Christum obsecratio. V, 2060.

Inferni pœnæ. V, 2211, 2215; VI, 1064, 1266, 1355, 1356. Earum inæqualitas. VI, 1260. Inferni mala et regni Dei bona comparantur. VI, 991. Inferni dicuntur flammæ spirituales. III, 2258. Infernalis ignis incorporeus est, aut animæ damnatæ non sine corpore. VI, 1036.

Infidelitas credentium non est prædestinata, sed præscita. X, 1810. Non est nisi ex sola hominis voluntate. X, 1841, 1843. Infidelitatis pessimum exemplum, in Anania et Sapphira quasi in ipsa radice successum. V, 2264. Infidelibus sapientia quædam est ex naturæ a Deo condita reliquis. X, 1814. Unde temporalem vitam ordinare, non unde justificari valeant. X, 1814. In iis multa esse possunt, quæ habeant pietatis similitudinem, sed non veritatem. X, 1797. Infidelium iustitia falsa. X, 1796, 1818, 1819. Vita omnis peccatum est. X, 1868.

Infirmitates corporis, qui dona Dei. XI, 1150. Gaudenter sunt excipiendæ. VI, 1150. Remedia sacrilegia contra morbos. V, 2272. Ab his caveant infirmi. V, 2258; VI, 1173. Salubrius est corpus et sanguinem Christi accipere, et oleo benedicto se et suos fideliter perungere. V, 2275. Infirmi corpus et sanguinem Christi accipiant; et inde corpusculum suum unguant. V, 2238. Oleo benedicto. VI, 1173. De infirmorum visitatione libri duo. VI, 1148.

Ingenium quid. VI, 787, 809.

Ingentius Scriba publicus. IX, 780. Scriba Augenti. IX, 782. Decurio Ziquensium. IX, 784. Subornatus veni cum literis quasi Felicis. IX, 782. Per Mauritiam et Numidiam legatus missus est ex adversa parte. IX, 782. Seditionem commovit Ecclesia catholica. IX, 784. Detruditur in carcerem artiori interrogationi reservatus. IX, 784. Tortus confitetur quid in gratiam Mauri conflexerit. IX, 785. Numidia a se paragratas negans mendacii arguitur. IX, 784.

Ingratus animus mala mortua excitat, viva interimit opera, fontem gratiæ obstruit. VI, 879.

Inimici nomine, Judei spirituales diabolum intelligebant. V, 1860. Inimici hominis. VI, 916. Inimici cur permittantur, et quid pro ipsis orandum. X, 1876. Orationis Christi pro inimicis quis fructus. V, 2052. Orandum pro inimicis ad exemplum Christi ac Stephanii. V, 2052. Inimicos quomodo occidat oratio. V, 2251. Eorum mortem aliter optare non licet. V, 2251. In inimico duo distinguenda, homo et peccator. V, 2251. Homo proximus, et inimicus diabolus. V, 2254. Inimici diligendi, ut gentibus et bestis superiores simus. V, 2258. Inimicos amans, amicus est ac filius Dei; non amans, homicida. V, 2161. Inimicorum dilectio non est consilium, sed præceptum. V, 2258. Spes alia nobis non est, nisi dimiserimus quidquid nos læserint homines. V, 2252. Inimicus sibi prius est, qui non indulget inimico. V, 1882. Eleemosynas largiens, sed inimicis non indul-

gens, substantiam terrenam Deo offert, et animam subjugat diabolo. V, 2261.

Inimicis indulgere, eleemosyna est a qua se nemo valeat excusare. V, 2336. Ab inimicorum dilectione nihil se posse excusare. V, 2161, 2252, 2253, 2256, 2260. Inimicorum injurias patienter ferri posse convincimur. V, 2159. Eos diligere tenemur, utpote dilecti a Deo cum essemus inimici. V, 2250, 2251. Qui dicit se hostem non posse diligere a quo quotidie læditur, non attendit quid debeat Deo. V, 2139. Inimici diligendi præcepto nihil in Scripturis adversum. V, 1860. Hoc observarunt Joseph, Moyses, Job. V, 2253. Præceptum hoc durum videtur, sed magnum habet præmium. V, 2129 • VI, 1170, 1178. Nullum est fortius ad sananda peccata medicamentum. VI, 1178. Nulla actio David Deo familiarius conjunxit, quam dilectio inimicorum. V, 2253. Inimici phrenetici sunt, qui ut nos persequantur, majorem a diabolo persecutionem patiuntur. V, 2257. Inimici converti possunt. V, 2252. Qua ratione diligendi sint. V, 1839. Plus diligendi sunt quam amici. V, 1862. Inimicitias aliorum benigno parum est non excitare, nisi et extinguat. X, 1874.

Iniquitas non leve peccatum est. III, 2336. Prius lædit facientem, quam patientem. X, 1870. Iniquitatem melius est pati, quam facere. X, 1881. Iniqua patientis melior tristitia est, quam lætitia iniqua facientis. X, 1876. Iniquitatis finem aut correctio aut damnatio facit. X, 1864. Iniquitatis profunditas. X, 1878. Iniquitas aliena tantum torquet justum, quantum recedit a sua. X, 1869.

Injuriam qui infert, ipse majorem sustinet. V, 2152. Injuriz condonandæ ante orationem. VI, 1057. Quæ imperfecta, quæ plena earum condonatio. VI, 838. Injurias Domini multum citius, tardius suas relaxant. VI, 1097. Ant injurias Domini vindicandi occasione, suas vindicant. VI, 1097.

Innocentes Liæ filii erant, non Rachelis. III, 2238. Innocentes nascenti Deo debentur victimæ. V, 2151. Innocentium adversus Herodem litigiale iudicium. V, 2151. Iis Herodes plus prolat odio, quam profuisset obsequio. V, 2152. Martyrum flores. V, 2152. Martyrum primitiæ. V, 2153. A complexibus matrum redduntur gremiis Angelorum. V, 2150. Æterna vita sunt donati a Christo. III, 2258; V, 2151; VIII, 1425. Quem confessi sunt testimonio mortis suæ. VIII, 1135. Non loquendo, sed moriendo. V, 2154, 2155. Jure honorantur. V, 2151. Plus cæteris Martyribus exorant. V, 2154.

Innocentiæ commendatio. VI, 1040. Innocentia vera, quæ nec sibi, nec alteri nocet. X, 1839. Innocentiam Deus non probat, quam non parit amor justitiæ. X, 1869. Innocentia simulata, duplex peccatum. X, 1877.

Innocentius urbis Romæ episcopus. X, 1842, 1684. Joanni Jerosolymit. exprobat negligentiam in reprimendis impiorum faciuribus. X, 1710. Hieronymo ea de re scribit. X, 1711. Ad Innocentium Papam a Joanne Jerosolymit. remittitur causa Pelagii. X, 1700. Innocentius Pelagium et Cœlestium damnat. X, 1682, 1683. Hæresim Pelagianam primus damnavit. X, 1723, 1724. Ac nefandi erroris capita Apostolico mucrone percussit. X, 1830. Quæ ei demandi Pelagii causa fuerit. X, 1687. Innocentio contra Pelagii et Cœlestii errores scribunt Syropi Carthaginensis ac Milevitana, necnon quinque Episcopi. X, 1711, 1712. Eisdem rescribit Innocentius. X, 1714, 1715. Innocentii citatur epistola ad Carthaginense Concilium. X, 1757, 1807. Item epistola ad Milevitana. X, 1757. Innocentius decretum Occidentalium et Orientalium Ecclesiis adversus Pelagium latum scripsit. X, 1713. Innocentii sententia pro gratiæ ad singulos actus necessitate nituntur Africani. X, 1724. Innocentii Papæ litteræ, ut Episcopi ad transmarina pergere non facile debeant. X, 814.

Inobedienciæ vani prætextus rejiciuntur. VI, 1094.

Insuperantem inter et tu tuum distantia. VI, 892.

Inspiravit Prophetas et Apostolos unus Spiritus. VIII, 1176, 1185. Inspiracionis gratia. V, 1824. Inspiratur iustus a Deo omnis qui bene operatur. V, 1824.

Insubstantiale nomen. X, 1618.

Insularum origo, et unde in illis animalia. III, 2158.

Intellectus quid. VI, 787. 809; X, 1889. Intellectui fides viam aperit, infidelitas claudit. X, 1869. Intellectum bonum habet, qui quoti faciendum recte intelligit, facit. X, 1860, 1861.

Intellectualis visio. VI, 752. Hac numquam fallitur anima. VI, 797.

Intelligibilia et intellectuala. VI, 729.

Intelligentia quid. VI, 787, 808, 809.

Intemperantia dissuadetur. VI, 1039

Intentio non nisi ex operis fine dignoscitur. VI, 817.

Quæ esse debeat. VI, 819.

Interjectio quid et quotuplex sit. I, 1408. Interjectionem ab adverbio Græci non separant. I, 1404.

Interioris vitæ dulcedo. VI, 791. Ejus commendatio.

VI, 801, 804, 814, 827, 891, 922.

Invidia similis est ærugini et viperis. V, 1769. Vitium est diabolicum. IX, 825. Peccatum ad mortem. V, 1979. Ortum a superbia habet. X, 1884. Quid sit. VI, 1089. Invidiæ miseria. V, 1769, 2004; VI, 1035. Remedium. VI, 1095. Invidus resuscandus veluti corporis talces. V, 1950. Aut velut membrum mortuum. V, 1950. De invidia sermo. VI, 1264.

Invocatio Dei non arguit Deum extra nos. VI, 951, 970. Invocatione humana non confertur gratia. X, 1785. 1786. Adjutorium etiam renatis ac sanctis semper implorandum. X, 1787. Invocatio sanctorum. V, 2146, 2147; VI, 916, 918, 938. Invocatur S. Stephanus quasi præsens addeset oranti. VII, 814. 846. Invocatio Martyrum pro temporali beneficiis. V, 2161. Sancti debent aliquid de suis virtutibus in nobis recognoscere, ut dignentur pro nobis supplicare. V, 2159. Qua conditione sanctus Joannes quidquid petierimus poterit obtinere. V, 2116.

Joannes Dei gratia interpretatur. III, 2417. Joannes Baptista in se formam prætulit Legis. V, 2142, 2144. Qui prophetas alios antecelluit. V, 2112. Legis et gratiæ fibula est. V, 2117. Novi ac veteris Testamenti mediator. V, 2112. Lucerna Christo dictus est. V, 2017. Cur lucerna dictus, et ante Christum præmissus. V, 2111, 2114. Dilatus est, donec a parentibus fugeret cupiditatis sensus. V, 2117. Sanctificatus ante quam natus. V, 2112. Ante accepit divinum Spiritum quam humanum. V, 2118. Tardante cor ore, solo spiritu implet evangelizantis officium. V, 2118. Patris, matris, filii corda unus implet Spiritus sanctus. V, 2118. Joannes primus agnovit humani generis Redemptorem. V, 2017. Intellexit matrem Bonini ad matrem suam venisse. VIII, 1125. Christum ortu, et conversatione præsignavit. V, 2115. Joannis ac Christi nativitas et passio plenæ mysterio. V, 2114, 2119. Johannes ex anu ut veteris legis finis, Christus ex puella ut novi Testamenti principium. III, 2195. Joannes non dubitavit, sed discipulos voluit in fide corroborare, cum eos ad Christum misit. III, 2394, 2395. Ante Christi baptismum sciebat eum, sed quia per ipsum Abrahæ fides implenda erat, nesciebat. III, 2254. Joannes castimoniz fuit custos. III, 2584. Plena et perfecta libertate maluit injusta sustinere, quam justa non dicere. V, 2116. Joanne inferior est quisquis de muliere natus est. V, 2113. Joannes humanorum fugit mensuram meritorum. V, 2115. Major est homine. V, 2117. Quidquid petierimus, poterit nobis obtinere. V, 2115.

Joannis Baptistæ nativitas apud fideles et infideles vigiliam habet. VI, 1276. Superstitiosi ritus in ejus solennitate. VI, 1172. In hac lesivitate lavandi mos a Paganis ortus prohibetur. V, 2268. In illa sacrilega lavatione frequentissime etiam corpora moriebantur. V, 2268.

Joannis apost. virgo est electus: et specialis virginitatis privilegium fuit, ut in iectore Christi recumberet. I, 1469. Illius est Apocalypsis. III, 2286. Scripta dum in insula Pathmo a Domitiano esset relegatus. III, 2266, 2267. Joanni quid præstitum a Domino in cruce. I, 1463.

Joannis Alexandrini apologia ad Gelasium. X, 1684.

Joannes Antiochenus arguitur Pelagianos episcopos depositos cum aliis suscepisse. X, 1760.

Joannis Chrys. commentariorum in Matthæum translatio ab Anniano quodam Pelagiano expelita. X, 1749. A Pelagianis laudantur ejus sententiæ, ut quæ sibi faveant. X, 1749. Conceditur tamen continuum commendare gratiæ auxilium. X, 1749. Locus illius a Pelagianis laudatus. X, 1736. Joannem Chrysostomum Pelagianis adversari. X, 1735. Joannis Chrysostomi homilia de cruce. V, 2017, not. 6. Alii duo Seruones ejusdem (uti valde probabile) de consolatione mortuorum. VI, 1161.

Joannis, ut creditur, Fiscamensis Opus ad Agnetem Henrici Imp. relictam. VI, 909.

Joannes Jerosolymit. VII, 809, 815, 812, 817. Pelagio quomodo faveat. X, 1699. Ejus tamen causam ad Innocentium remittendam consentit. X, 1700. Orosium salutanter duris verbis excipit. X, 1700. Joanni Jerosolymit. exprobat Innocentium in tuendis piis et coercendis impiis negligentiam. X, 1710, 1711.

Joannis Maxentii ac sociorum nomine datus libellus. X, 1774. Item epistola pro defensione Scytharum monachorum. X, 1778. Ipse capitula ex Fausti et Augustini libris decerpit, quorum oppositio ex collatione appareat. X, 1779. Joannes presbyter et archimandrita idem putatur qui Maxentius. X, 1779. Not. (b).

Joannes monachus, et Joannes lector in causa fidei Romani directi. X, 1772, 1776.

Joanni Papæ adscriptum Psalterium. VI, 1135.

Job nullo digno nomine potest appellari. V, 1842. Job tuba ductilis. V, 1844. Ante Evangelica præcepta Evangelicus. II, 1105. Ante Legem Legis exemplar in operibus suis ostendit. III, 2361. Ejus elogium. III, 2361. Job cur

diabolo permissus. V, 1739. Ad minorum peccatorum purgationem est afflictus. V, 1844. Job patientia laudatur. V, 1813. In stercore melior fuit, quam Adam in paradiso. V, 1844. Uxor ei Eva erat, sed ille non Adam. V, 1813, 1844. Oblivisci uxorem in filii dicerat. V, 1841. Job periclitantibus membris auctori vulnerum pectus servat. V, 1841. Justitia incolumis eum in naufrago corpore tutatur. V, 1841. Job in prosperis et in adversis diaboli victor. V, 1842. In se ostendit et divites esse posse bonos, et pauperes beatos. V, 1842. Jobi exemplo liberi arbitrii vigorem probare conatur Cassianus. X, 1820. Quam frustra. X, 1825. Versio Latina verborum Job' ex Græco Septuaginta, et alia ex Hebræo. X, 1632.

Jonas ab Hebræis traditur esse filius Sareptæ ab Elia suscitatus. III, 2181.

Jordanis Christi baptisate consecratus. V, 1812, 1833.

Joseph interpretatur augmentatio. V, 1766. Joseph figura Christi. V, 1924. Quot modis Christum figuraverit. V, 1765, 1773. Quod somnio vidit, in solo Christo esse impletum. V, 1766. Quo venditus sit pretio, non conveniant translationes. V, 1763. Venditus, servile nescivit ingenium. V, 1768. Josep, h cur patri notum non fecerit quid de se actum esset. V, 1770. Joseph benignitas. V, 1769. Joseph prævidens quod eum Ægypti adorare vellent, inde ossa sua efferi jussit. III, 2163. Tamen bovis simulacro juxta sepulcrum ejus statuto eum coluerunt. III, 2163. Ea de causa vitulum sibi in deserto filii Israel collarunt. III, 2163.

Joseph imperite dictus est habere duos patres. III, 2232. De genere regali est, etsacerdotali. V, 2110. Turbatio ejus dum sponsam gravidam vidit explicatur. V, 2108. Joseph post Christi resurrectionem superstes. V, 1766. *Not. (a).*

Joseph ab Arim. non minor affectus erga Christum fuit, quam Martia. V, 2204. Joseph in monumento cordis Dominum collocat. V, 2205.

Josue prius Auses dicebatur. III, 2273.

Jovis dies, nec in Maio, absque sauctis festivitatibus, nulli in otio transigendus. VI, 1172.

Jovinianus virginitati nuptias cœqueat. VIII, 1219. Abstinentibus a vino et carnis nihil meriti accrescere credit. VIII, 1219. Nullam esse vult in futuro meritorum distantiam. V, 2185; X, 1718. Assertit hominem non posse peccare. V, 2183; X, 1718. Scil. post baptismum. X, 1735. Joviniani secunda quæstio, Pelagiani ingenii disciplina est. X, 1693, 1696, 1697, 1706.

Jphidamia. VIII, 1150.

Ira quid. VI, 1089. Ira sua nulli videtur injusta. X, 1887. Iræ vai prætextus. VI, 1096. Gradus. VI, 1251. Effectus. VI, 1251. Iracundia prius nocitoris nocet, quam nocendis. V, 2301. Iracundiæ flammæ falsis suspicionibus succenduntur. V, 2346. Ira subitanea, palea; inveterata, trabes. V, 1872. Ira cordis oculum turbat, odium excæcat. V, 1872. Iracundiæ non satisfecerunt sancti, quando de impiis penas sumpserunt. V, 2262, 2263. Ira Dei, quid. X, 1872.

Irenæus sperat post hanc vitam quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1818.

Iris non solum a sole, sed et luna interdum fit. III, 2157.

Iris incarnati Verbi typum gerit. III, 2149.

Irregularitas ad Clericatum. *Vide* Clericus.

Isaac typum gessit Dei Patris. V, 1760, 1818. Necnon Christi. V, 1758, 1818. Christi sponte patientis. V, 1954.

Isai typum gessit Dei Patris. V, 1818.

Isaia filius Rapsaces. III, 2187.

Isidorus Hisp. V, 2130.

Isera. X, 1792.

Isis. III, 2345.

Israelitæ quo jure terram Chanaan obtinuerint. V, 1811. Eorum erga Dei beneficia ingratus animus. V, 1797.

Itinerantium superstitiosæ observationes, quibus pia opponuntur. V, 2001, 2002, 2269.

Juda confessio sive laus interpretatur. III, 2201. Judæ novissima benedictio convenit Christo. III, 2203.

Judam Glezi præsignavit. V, 1832. Judæ incestus tribuitur, et patri ejus ac matri sanitas miraculo reddita. VI, 1285. Judæ obduratio. V, 2036. Dominus illi corpus suum dedit. III, 2314; VI, 1285; IX, 766. Ac pedes aluit. VI, 1283. Judas severissimus sui judex. V, 1901. Spiritus sancti mustum portare non potuit, ideo crepuit. VI, 1069. Quo die vel tempore vitam finierit, improbabile est. III, 2288.

Judæi a Juda Machabæo appellati. III, 2274. Legislatores filii vocantur. VI, 974. Judeum facit nativitas, non circumcisio. III, 2274. Judeorum pater, Cain. III, 2282, 2298. Judæi in verbis Jacob ad Ruben novissimis præmonstrati. III, 2203. Necnon in Esau. V, 1758. Qui Christianis servant. VI, 1758. Judeorum adversus Christum conatus Jacob lucta designati. V, 1758. Judæorum populus spinosus. V, 1779. Eorum infidelitatis et infirmitatis figura. V,

1750. Judæorum reprobanonis et electionis Gentium figura. V, 1821. Judæorum et Christianorum egregia figura. V, 1800. Alia. V, 1801, 1814. Judæi adhæsit lepra, quando ad nos transiit gratia. V, 1833. Judæorum figura Gedeonis vellus. V, 1817, 1818. Judæorum solemnitates. III, 2276. Cur in uno tantum loco vota reddere aut sacrificare sint jussi. V, 2048. Judæismi ab Juitio nullus ex Gentibus veniens Legi se adjungere prohibitus est. III, 2240.

Judæi parati ad legendum, cæci ad intelligendum, duri ad credendum. V, 2008. Peccarunt in Spiritum sanctum. III, 2307. Eorum insania in Christi passione. V, 1837. Per Titum et Vespasianumpunita. V, 1827. Quot tunc perempti, quot captivi. V, 1827. Judæi per orbem dispersi, ut lucernam legis tamquam candelabra lignea Gentibus ministrant, VIII, 1128. Judæorum gens, scribaniaria Christianorum. VI, 731. In Judæi armario codex noster servatur. VIII, 1115. Leges contra Judæos. IX, 815. Judæis causas agendi aut militandi aut Christianos suo servitio habendi licentiam denegat Valentinus. X, 1751. Non est aditus ad Comitum dignitatem, ad senatum, ad præfecturam, ad militiam, ad mensas divitum. VIII, 1133. In uno Minoricæ oppido impune habitare eis non licet. VII, 822. Judæi Deum unum, non etiam trinum volunt fateri. VI, 974. Multis testimonis de Christi veritate ac divinitate convincuntur. VIII, 1123. Item de veritate Ecclesiæ. VIII, 1132, 1133. Judæorum in oppido Magonensi mira conversio. VII, 824.

Judex qui provinciæ præsidet. IX, 813. Judex principe loco Flavius tribunus in Carthaginensium collatione sedet. IX, 817, 818. Inter eos, uti fatetur, a quibus se judicari decuerat. IX, 816, 819. Judices Africani. IX, 808, 809, 810, 813.

Judices quid deceat. VI, 1297. In iudice misericordia et disciplina non dissociantur. V, 2328. Hæc in iudice securitas fidei est, ut de se non timeat judicari. IX, 820. Absentes et inauditos damnandos non esse. X, 1735. Criminationes testium absentium in absentes non facile excipiende. X, 1720, 1722. Tolerabilis est innocentem quemlibet tardius inveniri, quam cito pro nocente damnari. X, 1772. Judicium in melius retorsisse nunquam piguit. X, 1720. Optimæ mentis iudicium, prava difficilium credere. X, 1720. Judiciorum secularium moderatio docet qualia esse debeant ecclesiastica. X, 1722. Judicibus in reum latam sententiam revocare non licet. III, 2352. Judicium atrocitatis. VI, 1292, 1297. Judices injusti plurimi hic eas reddiderunt penas, quibus alios injuste affecerunt. VI, 1035. Judicia cur olim in porta. VI, 1251. Causas dicere vel audire in festivitatibus prohibetur. V, 2275.

Judicium aliud discretionis, aliud damnationis. V, 1923. Judicanda sunt aperta mala, non ignota aut dubia. V, 1871, 1873. Judicari debent aperta mala, sed cum caritate. V, 1871. Judicare satius est bene de malis, quam de bonis male. V, 1871. Judicare semper male de bonis naturaliter vulgo insitum. VI, 1221. Judicare temere de occultis cordis alieni peccatum est. X, 1861. Judicium temerarium non parvum, et si commune peccatum. V, 1873. Judicium vulgare vir fortis præ conscientia luce contemnit. X, 1863. Judicis alienis moveri non debemus, qui de nobis non dico quid cras, sed quid hodie simus, judicare non possumus. V, 2330.

Judicia Dei quam alta. VI, 887. Semper sunt justa. X, 1885. Plerumque sunt occulta, sed nunquam injusta. V, 1771, 1788, 2262. Nobis non sunt investiganda. X, 1658, 1660, 1663. Investigabiles sunt, et misericordia qua Deus gratis liberet, et veritas qua juste judicat. X, 1887. Judicia sua non nos jubet Deus discutere, sed credere. V, 2192.

Judicis terreni ac superni discrimen. V, 2050. Ad adorandum verum judicem perducunt Angeli sanctorum animas. VI, 1061. Coram tremendo iudice anima hinc extens ab Angelis sistitur. VI, 1183. Judicantur injuste peccatores, si non libere peccarunt. VIII, 1142.

Judicii dies quia ignoratur, vocatur media nox. V, 1892. Judicii diem quomodo Christus dicat se ignorare. III, 2410. Judex vivorum et mortuorum Christus qui intelligitur. V, 1805. Judicii die qui vivi fuerint, simul cum mortuis suscitatis rapiuntur in nubibus obviam Christo. VI, 1161. Judicium novissimum esse, rationi consentaneum est. III, 2219. Judicium unum per aquam in diluvio, alterum erit per ignem in fine sæculi. III, 2419, 2422. Judicii ignis arbiter. V, 1772. Judicii extremi figura, clibanus ardens Abrahæ visus. V, 1746. Judicii quam justa severitas. V, 1805. Judicii nostri ratio in potestate nostra. V, 2139, 2162, 2253, 2259, 2260, 2259. Unde erit damnatio vel corona nostra. X, 1869. Judicis futuri sententia præveniendâ. V, 2221. Judicii diem qui prævertere debeamus. V, 1846. Judicii dies frequenter recolenda. VI, 1169. Hanc frequenter prædicat Cæsarius. V, 2208. Lectio Math. xxv. in qua sermo est de iudicio, sola sufficit ad omne malum fugiendum, et faciendum orone bonum. V, 1897. Judicii futur

oblivio, magna peccati poena. V, 2045. Judicii extremi quantum erit terror, quam exacta examinatio. V, 1895. Quae erit ratio, et quam utilis sit quotidiana illius recordatio. V, 1965, 1964. Judicii novissimi consideratio. VI, 1185.

Judicium non statim ab Antichristi morte incipiet. VI, 1134. De peccatorum sorte in die iudicii, Pelagii, Origenis et Hieronymi diversae sententiae. X, 1704. Judicandorum hominum triplex sors. V, 1949. Judicium quale erit circa impios, peccatores, et justos. III, 2552, 2553. Domini vultum sustinere non poterunt peccatores. III, 2535. Civitas Jerusalem in adventu Domini descendit de caelo. III, 2535. Ad iudicium non veniunt Pagani, nec haeretici, nec Iudei. V, 1896. Iudicio subiecti non erunt fideles ad sententiam excipiendam, sed ut fidei merito laudentur. III, 2570. Gloriam eorum videbunt perdidit, sicut et ipsi perdidit cruciatum. III, 2576. Ad Dei iudicium venturi etiam parvuli. X, 1632. Iudicii die qui diabolus reos sit accusaturus. VI, 1072. In iudicio bona et mala opera velut in statera ponenda. VI, 1202. Peccatoribus agendum, ut in die iudicii etsi coronam non merentur accipere, vel peccatorum indulgentiam consequantur. V, 1835, 2540. De iudicio extremo Sermones tres. V, 2206.

Jugulos ponere, pro iugo subicere. VII, 846. Iugo Christi aut saeculi quisque subest. V, 1800. Iugum Christi leve. V, 2516. Iugum leve, caritas. X, 1631. Iugum grave, peccatum. X, 1650. Iugum avaritiae durissimum et amarissimum. V, 2517.

Juliana Alexandri Senatoris uxor. VII, 849.

Juliana, ejusque elogium. X, 1758.

Julianus Praef. praef. IX, 790.

Julianus Proconsul Africae. IX, 805, 844.

Julianus edicto viros suos dimittendi mulieribus potestatem fecit. III, 2549. In urbe Roma. III, 2549. Ubique se edictis suis apostatam est testatus. IX, 802. Ex famulo Dei minister factus inimici. IX, 802. Rogatus Donatistis permittit ab exsilio reditum. IX, 805. Imperator profanus et sacrilegus moritur. IX, 803. Rescriptum ejus per Donatistas impetratum. IX, 809.

Julianus Amartolus. X, 1790.

Julianus. X, 1681.

Julianus Campanus. X, 1857. Sanctis parentibus Memore et Juliana natus. X, 1758. Vir acer ingenio, in divinis Scripturis doctus, graeca et latina Lingua scholasticus. X, 1736. Est rhetor peritissimus. X, 1740. Procacissimus. X, 1850. Vocatur a Mercatore exepiscopus Eclanensis. X, 1759. A Beda episcopus Celanensis a Romania. X, 1740. Scripsit in Cantica canticorum. X, 1740. Libellum composuit de amore. X, 1740. Item de bono constantiae. X, 1743. Item ad Demetriadem de institutione Virginis. X, 1745. In stilo ipsius est suavitas eloquentiae demulcentis. X, 1746. In libris esset quod multum prodesset virtutum studiosis, si gratiam flagitare in eis doceret. X, 1746.

Julianus ab Innocentio ordiatus, et in ejus communione quamdiu vixit permanens, Coelestium et Pelagium damnavit. X, 1689. Pelagii et Coelestii sectator factus. X, 1684, 1686. Zosimi tractoriae subscribere recusans cum aliis deponitur. X, 1689. Monet ut nominatim designet, quosnam recte sentire confidit. X, 1690. Multi ab eo et sociis deficiunt. X, 1691. Juliani ab Occidente expulsi ad Imperatorem expostulatio. X, 1754. Juliani depositio confirmatur. X, 1760. Hic in episcopatum et Ecclesiae communionem irrepere molitus, a Xysto Leonis hortatu rejicitur. X, 1761. Duas sorores suis erroribus inbutit, quid una earum illi objeeroit. X, 1758. Eleemosyna indigentibus tempore famis praerogata, multos haeresi sociavit. X, 1757. Pelagiana capitula defendit: unde libri Augustini adversus ipsum, et ipsius adversus Augustinum. X, 1757. Injuriis et contumeliis magis membranas, quam ulla fidei recta ratione complevit. X, 1757. Tota inepti illius laboris summa. X, 1757. Illi quoque subnotationibus respondit Marius Mercator. X, 1757. Julianus conventus ut cum universa Ecclesia Pelagium et Coelestium damnet, detrectat. X, 1758. Et epistolam ad Zosimum mittit, quam prius curat per totam Italiam circumferri. X, 1759. Quo doloso sensu omnes in Adam mori, omnes in Christo resurgere praedicit. X, 1758, 1759. Aut quomodo dicat Adam non soli sibi, sed generi humano obfuisse. X, 1758. Quomodo intelligat infantes non in eo statu esse, in quo fuit Adam ante praerivationem. X, 1758. Adam sive peccaret, sive non peccaret, moriturum fuisse, fatetur nulla firma ratione dici. X, 1758. Quibus sophismatis Romae usus est ad elevandum peccati ex Adam traditionem. X, 1759. In Cilicia errores suos spargit. X, 1759. Illic pergit ad Theodorum Mopsuestanum. X, 1759. Inde rediens libros octo adversus Augustinum scribit. X, 1740. Theodorus, quem maxime laudat, in conventu Episcoporum eum damnat. X, 1740. Juliani sententiae a Beda ex ejus opusculis expressae cum illarum

refutatione. X, 1740. Juliano, ut videtur, auctore scriptus libellus fidei. X, 1752.

Juliani Pomerii excerpta. VI, 1050.

Julius episcopus ad Innocentium ab Africanis Conciliis destinatus. X, 1714.

Junius quare Brutus cognominatus. III, 2537.

Junius Quartus Consul. X, 1714, 1715. *V. Palladius.*

Junius exceptor. IX, 794.

Ironia Carnutensis Sermo. V, 2200.

Jurare prohibuit Salvator. III, 2111. Jurandi formula. IX, 785. Alia. IX, 784. Rursum alia. IX, 818.

Jus animae et carnis. V, 1916. Jure fori, non jure caeli. V, 2295.

Justificationis gratia. III, 2570. Quae opera rejiciantur a justificatione. X, 1635. Justificari nemo potest per sola naturalis rationis subsidia, aut divinae legis scilicet. X, 1743. Quomodo hinc Catholicos haeretici calumniantur. X, 1745. Justificatio per fidem Jesu Christi data est, datur, dabitur credentibus. X, 1637. Voluntatem nostram non expectat, sed praeparat Deus, ut a peccato purgemur. X, 1786. Justificat impius Deus non praeventus humana voluntate. X, 1639. Justificando Deus gratis praeventit quos per justitiam glorificare disponit. VI, 765, 767. Justos veteris Testamenti per laborem proprium et Christi fidem fuisse justificatos. X, 1734.

Justitia pro juris dicendi potestate. II, 1138. Justitia a jure dicendo intra duas partes contrarias. V, 1916. Justitia hominum magistra et gubernatrix. III, 2527. Res Dei est. III, 2527. Justitia remota regna efficiunt latrocinia. VI, 1292. Justitiae rigore, ut de virga ferrea, corriguntur boni, confringuntur mali. III, 2431. Justitia nimia incurrit peccatum, temperata vero perfectos facit. III, 2226. Justitia Dei iniquis, sicut aegris oculis lux, odiosa. X, 1874.

Justitiae pulchritudo. VI, 994. Justitiae laus et qui ea tenenda. VI, 1238. Justitia: mandatum omnibus generale est. II, 1105, 1106. Justitia sola beatificare potest animam. VI, 850. Justitia pacem, et pax gaudium parit. V, 1917. Justitia Deum semper placatum, et injustitiam offensum fuisse. VI, 1037. Justitia in nobis non regnante, dominatur iniquitas. X, 1818. Justitiam esurit, qui discere optat justitiam. V, 2517. Justitia non aliud est quam non peccare. V, 1863. Justitia tota haec est, virginitas, sacerdotium et martyrium. III, 215. Justitia est omnis veritas. III, 2252. Justitia vera et perfecta. V, 1015. Justitia nec per naturam, nec per Legem est. X, 1887. Justitia infidelium falsa. X, 1796. Justitia Legis terrena, justitia fidei divina. III, 2412. Justitia vera non est nisi per Christum. X, 1796. Peccatum factum est relicto Deo: justitia non fit sine Deo. X, 1880. Justitia princeps Abel, et secundus post eum Enoch. III, 2154. Justitia nostra hic qualis sit. X, 1873. Justitia vera, quomodo in aliquibus perfecta et imperfecta. X, 1886. Justitia duplex munus. VI, 1050; X, 1807. Justitiam a pluribus amitti. X, 1854, 1856, 1848.

Justi in Scripturis unde appellati. X, 1698. Justus in alios esse nequit, qui in se ipsum est injustus. V, 1916. Justum unum plurimum peccatoribus Deo esse cariores. VI, 1057. Justos et perfectos esse plurimos vult Pelagius. X, 1702, 1705, 1706, 1707. Quo id sensu dicere liceat. X, 1705. Justi coronant Christum, sed ab eo ornantur. V, 2058. Justus quomodo accusator sui, et tamen justus sit. III, 2252. Justi ut non sine peccatis minutis, ita indigent tribulatione purgari. V, 1771. Justorum minima peccata tribulatione purgantur. V, 1771, 1844. Justorum afflictio non poena est criminis, sed virtutis examen. X, 1863. Justorum praemia et labores. VI, 1063. Justorum labor magnus, mores tolerare contrarios. X, 1869.

Juvenecam facere. V, 2004.

K.

Keaya. VII, 845.

Kalendae. *Vide* Januarius.

L.

Labam diaboli, typum gessit. V, 1765.

Labor honestus est lectionis. V, 2524.

Labore manuum quo damno Monachi plus solito occupantur. V, 2534. Labor piorum est exercitatio, non damnatio. X, 1882. Labor hic nullus est comparandus spei nostrae. X, 1881. Aut laboribus Christi. X, 1882. Laboris finis non erit, nisi diligatur quod non possit auferri. X, 1870.

Lacrymae unde falsae. III, 2161. Lacrymas fundens ob temeraria, et non fundens ob peccata, culpabiliter durus est. VI, 1122. Lacrymae amoris indices. VI, 950. Harum jugis gratia ardentur postulantur. VI, 951, 955. Lacrymae

contemplantium quid eis præsent. VI, 1000. Lacrymæ Domini, gaudia mundi sunt. V, 1928. Lacrymæ passionis Christi vicaria. VI, 1254.

Lactantius post hanc vitam sperat quod ad cibum et potum pertinet. VIII, 1218.

Lactia inepta unde comprimitur. VI, 1101. *Vide* Gaudiura.

Lætus notarius. IX, 810.

Læcorum excusatio, dum excitantur ad Scripturarum studium, aut ad ecclesias frequenter adeundas. VI, 1060. Læcis, clericis, monachis æqualiter convenit fidem, spem, caritatem, humilitatem servare, ac penitentiam agere. VI, 1061.

Lamech non occidit Cain. VI, 2221.

Lampadius episc. IX, 787.

Lampadius Consul. X, 1792.

Lana et linum quid significant. V, 1834.

Laudens Capuanus episcopus. VI, 817.

Lapides ex aqua. III, 2169. Lapidum acervus in testimonium planetus. VII, 815.

Lapidatus Diaconus, pro degradatus. IX, 793, 796.

Larvati. *Vide* Personati.

Lascivia semper juncta est saturitati. V, 2026.

Latro qui ad dexteram Christi in cruce pendens paradisum meruerit, dicitur ipsum Christum dum in Ægyptum fugerit, a latronibus eripuisse. I, 1466. Latro et latro. V, 2049. Latro Christum de proprio blasphemavit, et de Dei Spiritu credit. X, 1810. Ab Adam primus paradisum intravit. V, 2044, 2049. Latronis absolutio mundi spes est et consolatio. V, 2045. Hanc ille non sine causa meruit. V, 2044. Latronis fides extollitur. V, 2044, 2046, 2049, 2054. Latro confessor et martyr. V, 2044. Doctor. V, 2049, 2050. Latronis devotio imitanda. V, 2070. Latronis exemplum ne sit remissionis vitæ occasio. V, 2044.

Latrocinia iniquorum judicium. VI, 1202.

Lautonianus corrector Siciliae. IX, 786.

Laurentius crucem Christi super cæcorum oculos faciens, eos illuminabat. V, 2531. Hippolytum eustodem suum ad fidem Christi convertit. V, 2531. Grano sapis comparatur. V, 1914. Flammas fidei calore non sentit. V, 1914. In ignis vim restinguit. V, 2127. Coronam martyrii tempore pacis invenit. V, 2128. Quam ob causam cruciatus. V, 2128. Laurentii passio mundum illuminavit et inflamavit universum. V, 2127.

Laus hominis vera. VI, 872. Laus vana. VI, 876. Laudis humanæ cupidi opera perdunt. V, 1895. Sicut vera laus ornata, ita falsa castigat. V, 2116. Laudem cupere, dum negatur, si cuiquam facile est; difficile est ea non delectari, cum offertur. X, 1887. Nec valde gaudere debemus quando laudamur, nec contristari quando vituperamur. V, 2550. Laudem ac meritum virtutum, si hæc a Deo donentur, auferri putant Pelagiani. X, 1825. Quam falso. X, 1825, 1827. Laudare se homini periculosum, non item Deo. X, 1895.

Laus uni Deo debetur. VI, 859. Hominis ad laudandum Deum insufficientia. VI, 872. Quis eum recte laudet. VI, 872; X, 1895. Laudandi Dei cupidus, petit unde cum digne laudet. VI, 926, 927. Laus Dei qualis esse debeat. V, 1882. Laudator Dei non est, aut qui male vivit, aut qui quasi de suo bene vivit. V, 1847. Aut qui cum hoc se a Deo accepisse sciat, sibi tantum vult divitem Deum. V, 1847. Laudis sacrificium nemo offert male. V, 1847. Laudandus Deus vita et lingua. V, 1848. Laudandus in ultimis ut in beneficiis illius. X, 1865. Laudes Dei cum Beatis celebranda. VI, 921. Non est laboriosa, sed amabilis servitus in Dei laudibus perpetuo assistere. V, 2156.

Lazarus et *Neporus* seu *Herodes* episcopi Gallicani. X, 1684, 1689. Accusatores Pelagii. X, 1798. Eorum litteræ ad *Africos* adversus *Cælestium* missæ. X, 1719. Et *Carthaginiem* delatæ. X, 1711. *Lazarus* et *Herodes* sacerdotali loco et omni communione a *Zosimo* submoventur. X, 1720, 1721. Eis tamen datur, ut intra secundum mensem veniant, ac præseulum *Cælestium* convineant. X, 1722. Hi dicuntur inobservatis ordinationibus plebe clericoque contradicente sacerdotia vindicasse, quibus se ipsi abdicaverint. X, 1720, 1721. Vocantur turbinæ Ecclesiae. X, 1721. Erubescenda factis et damnationibus nomina. X, 1722. *Lazarus* dicitur vetus consuetudo criminandi innocentiam, idque gestis probatur. X, 1721.

Lectio quid sit. VI, 997. Quis ejus scopus. VI, 1002. Lectionis piæ commendatio. V, 2019, 2020, 2022. Ad lectionem Scripturæ hortatorius sermo. VI, 1539. Lectionibus divinis anima pascenda. VI, 1178. Ab illis nemo excusatur, nec qui legere non novit. V, 2324, 2525. Lectionem divinam, quando noctes longiores sunt, potest quisque tribus horis legere vel audire. V, 2325. Lectionis assidue fructus. V, 2324. Lectio sola *Matth.* xxv. in qua de judicio sermo est, Christiano sufficere potest. V, 1897. Lectio sa-

cræ, etiam rerum quæ non ignorantur, nobis utilis et necessaria. III, 2564. Legentes incōgrua non in culpam veniunt, sed sequentes. X, 1777. Nec vitio dari potest, nosse quod fugias. X, 1777. Lectione divina sic utendum, ut sit speculi vice. II, 1115. Ut immoderata jejunia, ita lectionis studium intertemperans in reprehensionem cadit. II, 1115. Lectiones canonice. VII, 855. Lectiones in ecclesia stando audiebantur. V, 2319. Lectio pia refectionis tempore. IV, 2022.

Lector historiam miraculorum pronuntiat. VII, 842.

Lectores habent Scripturas. IX, 794. Multi multos codices produunt. IX, 795. *Coddeonis* uxor prodit codices sex. IX, 798.

Lectorius Comes. VII, 830.

Ledonis et Mallina vicissitudo. III, 2159.

Legatus *Carthaginiæ*. IX, 816.

Lenellente castellum. IX, 805.

Lene corpus quid. I, 1434.

Lenitate salva penas de peccatoribus a sanctis viris sumptas esse. V, 2265.

Leo episc. IX, 816, 827.

Leo Papa. VI, 990. Perventi zelo contra Pelagianos depugnat. X, 1684. Adhuc diaconus irritos facit dolosos Juliani coatus. X, 1761. Duæ ejus epistolæ ad coercedos Pelagianos. X, 1761. Item sententia de Pelagianis conversis recijendis. X, 1750. Leonis Sermo de Epiphania. V, 2008. Alius de Quadragesima. V, 2052.

Leo ægrotans simiam quærit, qua devorata convalescit. VI, 1538. Leonum rugitus cæteris animantibus terribilis. VI, 1255.

Leontius. IX, 800, 801, 858.

Leontius Galliarum episc. X, 1785.

Leontius monachus in causa fidei Romam directus. X, 1772, 1776.

Leporius monachus, ac postea presbyter, Pelagii in *Galiliis* præcipuus discipulus errorem magnifice condemnat. X, 1732.

Letaniarum tres dies regulariter in toto mundo celebrat Ecclesia. V, 2076. Dies sunt animæ medicinales. V, 2076. Qualiter sint celebrandi. V, 2077, 2078.

Leucii acta. VIII, 1141. sub nomine Apostolorum scripta. VIII, 1150.

Levita interpretatur, assumptus. VI, 1216.

Lex a lectione dicta est. III, 2595. Legis tripartita intelligentia. III, 2595. Legis imago nunc est, in futuro judicio erit veritas. III, 2534. Lex quia se ipsam mollire non potest, a nobis mitiganda est ut possit prodesse. III, 2226. Lex Dei secundum naturam est. X, 1880. Qui naturaliter, nec tamen sine gratia, quæ legis sunt fiunt. X, 1880. Legis divine meditatio demonibus ad nos aditum non permittit. III, 2531, 2538. Lege Dei et lege diaboli repugnantibus medius homo est. III, 2409. Lex Dei, regalis via. VI, 1088. Sine lege esse, est esse sine Christo. VI, 1088. Lex naturalis ubi evanuit, non penitus obliterata, sed maxima carens auctoritate, scribenda fuit. III, 2219.

Lex Moysi arbore scientiæ boni et mali significata. III, 2520. Item *Elisæi* baculo. V, 1999. Data est *Doninico* die. III, 2289. Feria quarta. III, 2289. Lex a tota Trinitate data. VI, 772. Cur data. X, 1887. Quid præstet. X, 1805. Homines ad suscipiendum Christum præparavit. III, 2564. Lex Christum non intelligentibus aqua, aliis vinum. V, 1921. Legis et nunc comparatio. V, 1805. Legis litteram aqua amara significavit. V, 1795. Sapientia lignum vitæ unde dulcescit. V, 1794. Legis littera quomodo occidat. X, 1880. Per Legem cognitio peccati, non de peccato victoria. X, 1642. Legis accessu peccatores plus fiunt rei. III, 2226. Lex manifestior plus facit reum. III, 2367. Lex quomodo sancta et bona, si iram operatur. III, 2402. Lex etsi jubendo non juvat, sua tamen sanctitate et justitia malum esse concupiscentiam ostendit. X, 1642. Lex data ut gratia quæreretur; gratia data ut lex impleteretur. X, 1805. Lex vetus ad vindictam initio prompta, postea severitatem renisit: Lex nova initio clementis, postea etiam vindicavit. III, 2503. Hæc vindicavit, ne contemptui duceretur; illa ignovit, ne videretur crudelis. III, 2503. Legis novæ uberior gratia. III, 2505, 2506. Legem Evangelio exæquant *Cælestius* et *Pelagius*. X, 1690. Legi Evangelium præferri *Pelagius* indigne fert. X, 1704. Legem ad regnum cælorum sic mittere sicut Evangelium *Cælestius* docuit. X, 1681, 1682, 1687, 1690. Et *Pelagius*. X, 1704. Legis consummator. VI, 1057. Legem mutatam esse. V, 1999. Lex fracta, Judæorum reprobationem; iterata, populi alterius electionem significavit. III, 2222. Lex usque ad Joannem, sed et postea a Christo et discipulis ex dispensatione observata. III, 2256. Quatenus cessarit. III, 2263. Lex per Christi adventum absoluta non perit, sed proficit. V, 1919.

Lex membrorum qui utilis, qui mala. V, 1944. Lex est

peccati cui omnes homines absque ulla exceptione subi-
ciuntur. V, 1944. Lex peccati stimulus, prohibendo et non
auferendo. X, 1642.

Leges inter arma non silent. VIII, 1108.

Leges publicae, pro chartis publicis. IX, 831.

Liber vitae. VI, 1041. Tribus modis in eo quis scribitur.
VI, 1041.

Liberi sacra inhonesta et furoris plena. III, 2344. Hic
cum Priapo semper depictus. III, 2344.

Liberius. IX, 787.

Liberius praefectus et patricius in Arausica civitate basi-
licam construxit. X, 1785.

Libertas intellectualibus spiritibus cur a Deo concessa.
VI, 763. Sic eis est data, ut et illam habere et perdere
possent, sed non valeret resumere. VI, 763. Quod probant
angeli lapsi. VI, 763. Libertas hominis. V, 1873,
1873, 1878. Evincitur ex praecipis ei datis, et ex poenis
ob iussa neglecta eidem inflicti. VIII, 1142. Item ex fu-
turo iudicio. VIII, 1142. Naturae necessitate, non voluntate
qui aliquid facit, nec laudandus est, nec culpandus. III,
2317. Liberos non solum carnis, sed et animi motus nos
non habere, Apostolus et experientia docent. X, 1745.
Libertate illa Deus omnia praescit. VI, 995. Nullam vo-
luntati necessitatem infert Dei praescientia, adeoque nec
praedestinatio. X, 1848. Possibilitatem boni non Deus pec-
catori, sed peccator ipse sibi auferit. X, 1848. Libertatem
propriam ac nostram Adamus vendidit. V, 1944. Libertas
propria per peccatum amissa. X, 1775. Libertatem, quam
libertas perdidit homo, nisi Christo liberante non recipit.
X, 1816. Libertas mala ex voluntatis est defectu, bona ex
liberatoris auxilio. X, 1814. Libertas falsa, ut vera et
Christiana fletet, indigni liberatore. X, 1774. Nec invitos
ad ingentiam libertatem revocare debuit conditor noster.
V, 1943. Libertas per superbiam dejecta, instauratur per
gratiam reparata. X, 1769. Libertatis pristinae statum no-
bis Christus reformavit. X, 1758. Libertatis reformatae
subsequendus auctor. X, 1770. Libertas vera. VI, 732.

Liber. Bonus est liber etiamsi serviat. X, 1863. Libera
semper est apud Deum servitus, cui non necessitas servit,
sed caritas. X, 1869. Voluntatis delectatione affecta, fide
mundata, spe erecta, caritate accensa, liberalem suscipit
servitutem, et servilem abijcit libertatem. X, 1828.

Librium arbitrium quid sit, et unde dictum sit. X, 1623.
Est rei sibi placitae spontaneus appetitus. X, 1815. Liberi
arbitrii facultas diversam facit Verbi Dei participationem.
VIII, 1190. Librium primi hominis arbitrium qui fabrica-
tus. V, 2214. Quid poterat in eo ante lapsum. X, 1771, 1773.
Solum protoplastus ante culpam sufficiens fuit per librium
arbitrium implere quod vellet. X, 1621. Possibilitatis bonum
tunc habuit. X, 1621, 1625. Sed per culpam amisit. X, 1621,
1625, 1628, 1629. In primo homine patuit quid hominis ar-
bitrium valeret ad mortem. X, 1880. Librium arbitrium in
Adam sanum, in nobis infirmum, majore gratia sublevatur.
X, 1783. Librium arbitrium primi hominis peccato laesum.
X, 1815. Vitium est et infirmatum. X, 1786. Nobis restat
vulneratum et claudum. X, 1621, 1828. Quod gratiae gra-
tuitae medicamento egeat. X, 1622. Quantum fuerit incli-
natum et attenuatum. X, 1789. Librio arbitrio vitiatu, ni-
hil per se valet homo incipere aut perficere quod Deo pla-
ceat. X, 1623, 1631. Homo per se labi, per se non valet
resurgere. X, 1622. Ad peccandum abundat propria facul-
tate, ad agendum bonum non sibi sufficit, nisi a Deo
iustificetur. X, 1809. Librio arbitrio solo carnis concupi-
scentias vincere homo non potest. X, 1615. Necesse est ut
quo auxiliante vicinus, eo iterum non adjuvante vincamur.
X, 1757. Librium arbitrium nunc valet ad discer-
nenda et desideranda quae secundum saeculum sunt, non
quae secundum Deum. X, 1623, 1772. Sine gratia nullo
modo idoneum est ad eligendum aut concupiscendum bonum.
X, 1812. Nihil Deo deserente ad virtutem potest,
ad peccandum sibi sufficit. X, 1671, 1672, 1673, 1675. Fru-
stra obijcitur: Non credendus est Deus talem fecisse homi-
nem, qui nec velit umquam nec possit bonum. X, 1813.
Librio arbitrio non suppetit facultas per se recipiendi
quod perdidit. X, 1840. In primo homine amissum non
potest reddi, nisi a quo potuit dari. X, 1787.

Librium arbitrium quomodo tollant Manicheus et Jo-
vinianus. V, 2185. Quomodo constatur Pelagius. V, 2183.
Liberi arbitrii extollentia. II, 1104. Non alia nobis causa
benefaciendi difficultatem facit, quam longa consuetudo
vitiatorum. II, 1104. Librium arbitrium frustra extollit Ju-
lianus. X, 1745. Qui et subijcit omnes animi motus, sola
genitali voluptate excepta. X, 1745. Cassianus librio arbi-
trio non solum voluntatem, sed et possibilitatem boni
adscribit. X, 1815. Ac negat id ei solum adscribendum
quod malum est. X, 1815. Librio arbitrii vigore Jobi
exemplo quomodo statuere conetur idem Cassianus. X,
1821. Quam inaniter. X, 1825. Liberi arbitrii sine gratia

vires frustra exemplo Cornelli commendantur. X, 1796;
Liberi arbitrii infirmitatem ac virtutem in quo ponat Ge-
nadius. VI, 814; VIII, 1216, 1218.

Librium arbitrium nihil esse aut non esse perperam di-
citur. X, 1856, 1841. Librium arbitrium quisquis negaverit,
catholicus non est. X, 1631. Librio voluntatis arbitrio,
et non quadam naturae necessitate, homo agere ostenditur
ex data lege. III, 2347. Ex laude bonorum et vituperatione
malorum. III, 2317. Ex eorumdem mercede et poena. III,
2318. Ex eo quod non est quisquam aut semper bonus ut
semper malus. III, 2318. Item ex eo quod latibula quaerit, qui
contra legem agit. III, 2318. Ex voluntatis iudicio, quo plurimi
a vitis ad iustitiam conversi sunt. III, 2318. Ex subiectione
daemontum, et ex orationis commendatione. III, 2358. Ex iis
quae Christus fidei hominum concessit. III, 2358. Librium ar-
bitrium ex concupiscentiae pugna adstruitur. III, 2409. Librio
arbitrii exemplum in Balaam. V, 1810. Librio arbitrio
quisque se malo subijcit, nec ad id natura cogitur. VI, 1126.
Libere quisque potest tenere gratiam, et ea retenta vitare
culpam. VI, 1126. In potestate hominis est diabolo consen-
tire. V, 2215. A dextris est praecipiens Deus, a sinistris
seducens diabolus, homo in medio constitutus. V, 2215.

Librium arbitrium manet in natura, sed qualitate et
conditione per Christum mutatur. X, 1827. Quid sit ante quam
illustretur ac liberetur, quid post. X, 1836. Ante gratiam in
homine est, sed non bonum. X, 1780. Sic est sine gratia,
sicut oculus sine lumine. X, 1780. Et sicut oculus semper
indiget lumine ad videndum, ita et homo gratia ad bonum.
X, 1780. Librium arbitrium iumento, gratia sessori com-
paratur. X, 1632. Ita et librium arbitrium et gratia peragit
iter fidei. X, 1632. Posse habere fidem aut caritatem, na-
turae est hominum; habere autem, gratiae fidelium. X,
1887. Librium arbitrium cohortationi vocantis obedit, cum
in illo gratia Dei affectum credendi obediendique genera-
vit. X, 1796. Cum autem acceperit Spiritum Domini, erit
in eo libertas ad capessenda praecipia. X, 1630. Quomodo
credentis et non credentis alia causa sit. X, 1630. Librium
arbitrium ideo dicimus bonae voluntatis affectum fideique
principium operante gratia concessisse, ut per haec quae
illi nullo merito praeeunte donata sunt, ea quae operatur
sunt promissa mereatur; ab illo semper petens posse ali-
quid boni facere qui ait, *Sine me nihil potestis facere*. X,
1821. Liberi arbitrii quae opera ad justificationem probentur,
quae rejiciuntur. X, 1636. In libero arbitrio ita opera-
tur Deus, ut omnis bonae voluntatis motus ex Deo sit. X,
1758, 1759.

Librio arbitrio per gratiam nihil relinqui inepte dicunt.
X, 1800. Librium est arbitrium, etiamsi divino egeat auxi-
lio. X, 1709, 1710. Quomodo Dei donis non auferatur. X,
1804, 1827. Quomodo ei non officiat Dei adiutorium. X,
1731. Librium arbitrium Dei munere non auferitur, sed li-
beratur. X, 1759, 1776, 1797. Gratia Dei vere fit librium.
X, 1712. Non auferitur voluntas, cum Spiritu Dei formatur,
regitur, ordinatur, imbuitur. X, 1809. Cur. X, 1811. Librio
arbitrium destruitur, qui eo abutuntur adversus benefi-
cium largitoris, non qui ad eum semper recurrunt. X,
1694.

Liberi arbitrii quis rectus usus. VII, 732. Nemo eo bene
ulitur nisi per Christum. X, 1757. Libera voluntas nihil
melius agere potest, quam ut illi se commendat, qui mala
agere non potest. X, 1886. Librium arbitrium nostrum
Christi vulnere curatur ac reformatur. X, 1625. Quomodo.
X, 1625. Ne quidem liberatum ipsum sibi sufficit ut in bono
permanere possit. X, 1797, 1798. Necdum tam perfecta
utilitur sanitate, ut medici sui ope non egeat. X, 1800. In-
diget ut Christi gratia agendo, spirando, auxiliando et usque
in finem praeeundo illud servet. X, 1801. Ne libero arbi-
trio videretur stare Petrus qui de se magna promiserat,
permissus est periclitari. X, 1798. Voluntatis humanae sta-
bilitate sunt opulationes divinae gratiae. X, 1827.

Libido a libendo. X, 1640. In bono libitu libido dici non
potest, sed tantum in malo. X, 1640. Libido Pelagianus est
naturale bonum, et nihil in ea pudendum. X, 1639. Ipsis
publice laudatur. X, 1640, 1644, 1648. Quatenus naturale
malum dici et credi debeat. X, 1641. Malum esse probatur
ex verbis Apostoli. X, 1648. Libido si damnetur, aiunt Pe-
lagiani, damnabuntur et nuptiae. X, 1644. Libido venialis
est in conjugatis, malo bene utentibus. X, 1643, 1646.
damnabilis est in adulteris et fornicatoribus, malo male
utentibus. X, 1646. Libidinis auctor, non Deus, sed diabo-
lus, praecedente hominis peccato. X, 1648. Homo ex ho-
mine, si non peccasset, absque libidine, per concubitum
voluntarium procreatus fuisset. X, 1646. Libidinem pa-
rentes in posteros tanquam peccati sui testimonium heredita-
rio jure transmisissent. X, 1648. A libidine quid patitur
homo. X, 1641. Libido dici potest malleus universae terrae.
V, 2502. Quomodo hominem ad mortem trahat, nisi suc-
currat gratiae antidotum. X, 1639. Libido dolorem concipit,

peccatum parturit, generat mortem. X, 1644. Libidinem spe poenitentiae implere quam stultum sit. V, 2302.

Libidinis incentivis qui resistendum. I, 1459, 1460. Illam refrenare non valet voluntas singularis, nisi Christi gratia subvenerit. X, 1647. Contra libidinem pugnarunt omnes Sancti, de gratia confidentes, et corpus suum castigantes. X, 1641. Libido vincenda est fugiendo. V, 2501. Libidinosae cogitationes sine mora rejiciendae. V, 2345. Libido nihil nocere, si statim; et si post moras, non sine plaga excuti, carbonum ignis exemplo ostenditur. V, 2303. Inanis timor eorum, qui ne carnis maceratione in languorem incidant, metuunt. I, 1461. Libidinis nullum tam efficax medicamentum, quam mors Redemptoris. VI, 961.

Liburnicae naves. III, 2197.

Libosus ducenarius. IX, 816, 827.

Libya centum urbes famoso terrae motu corruerunt. III, 2194.

Licinius et Constantinus Caesares Christianam religionem coli volunt. IX, 784.

Lidda, quae est Diospolis. VII, 815.

Ligamina collo non aptendere, etiamsi a clericis fiant, aut divinas lectiones contineant. VI, 1172.

Linea corpus non est. VI, 731.

Lingua Hebraea aut prima fuit, aut ex multis aptata. III, 2524. Rationi consentaneum fuit, ut Moyses prima lingua uteretur. III, 2524. Linguae tot fuerunt, quot homines a constructione turris in varias regiones dispersi. III, 2524. Linguarum divisio, justa tumoris poena. III, 2160. Per hanc Scripturarum mysterium ad maturum tempus in uno populo mansit. III, 2160. Linguae in septuaginta duas divisas esse plurimi consentiunt. III, 2160. Apostolica humilitas Spiritus sancti munere collegit, quod praesumptio disperserat. III, 2160. Linguis omnibus modo loquitur unitas Ecclesiae. V, 2091. Lingua dolosa est adulantis non minus quam detrahentis. VI, 1287. Linguae refringendae necessitas. VI, 1259. Linguae custodia. VI, 1062.

Lini similitudine, quomodo mores instituendi sint, declaratur. I, 1463. *Vide Lana.*

Lites in plateis vel in atrii basilicarum. V, 2279. In ecclesiis. V, 2258, 2241. In festivitibus sanctorum. V, 2273. Litigiosus homo, pestilentia. V, 1966. Lite cedens, tempus redimit. V, 1966. Hoc pauci agunt, pauci ferunt. V, 1966.

Littera quid sit. I, 1410. Litterae vocales, semivocales, mutae. I, 1385.

Litterae ecclesiasticae communicatoriae. IX, 787.

Livania vidua. X, 1690.

Locus quid sit. VI, 1022. Locale omne, corpus est. VI, 715. Locus non facit sanctos. VI, 1282. Si aliud amas, aliud amabas, non ibi es ubi eras. X, 1890. Locus Domini est, ubi apparuit. III, 2335. Loca sancta. VII, 805. Loca tantum duo sunt post hanc vitam, nec est tertius. V, 2508; X, 1654.

Locusta una acie ordinatum ducit exercitum. V, 1782.

Logice opus. VI, 808.

Longinus aperuit latus Christi. VI, 961.

Loqui quid sit. I, 1410. Loquitur Deus omni homini bene operanti. V, 1824. Qui loquuntur alieno spiritu loquuntur, adhuc cum loquuntur, nesciunt quid loquuntur. III, 2172. Bene loqui, et male vivere, nihil aliud est, quam sua se voce damnare. X, 1839. Locutio asinae Balaam. III, 2172. Loquitur mula. VII, 822.

Lotio superstitiosa in festivitate S. Joannis Baptistae. V, 2268. *Vide Pes.*

Lucernarii hora. VI, 1236.

Luciani epistolae de Reliquiis S. Stephani duplex versio. VII, 807.

Lucianus episc. Carthag. IX, 776.

Lucianus episc. Donatista. IX, 778, 790, 805.

Lucianus diaconus. IX, 797, 798.

Luciferiani animas cum corporibus per coitum seminatatas volunt. VI, 814; VIII, 1216.

Lucillae quadringenti folles, unde conjuratio et schisma. IX, 795. Nihil inde pauperes acceperunt. IX, 798.

Lucrum injustum nemo habet sine justo damno. V, 1783.

Luctus funebris. VI, 1159. Luctus mortuorum inutilis, nec jam licitus ostenditur. VI, 1159. Praeceptum eos non lugendi. VI, 1164. Luctus clericorum perstringitur. VI, 1166. Luctus ergo vestes nigras deferre alienum est a Christiano. VI, 1166. Lugentes solandi modus per crapulam. VI, 1107. Lugeri nihil justius debet, quam animarum perditio. VI, 1068.

Lucus arboris. V, 1744.

Ludis addictorum terribilia exempla. II, 1145, 1144. Ludentibus luxuriose aliquam humanitatem impendens, peccati eorum fit particeps. V, 2002, 2004.

Lumen gloriae. VI, 895.

Luna quarta decima in principio facta est. III, 2517, 2519. Facta est mane. III, 2522. Luna sole stante sub Josue, vel revertente sub Ezechia, pariter stetit vel revertit. III, 2173, 2187. Circa unam superstitiosae observationes. VI, 1172. Luna si quando obscuratur, clamoribus velut a maleficiis aliqui se defensores confident. V, 2259. Lunae cultores. III, 2278. Lunae dies computant, non illam excolunt Christiani. III, 2278.

Luccinaria sanctis locis exhibere. VI, 1171.

Lupercianus episc. X, 1790.

Lupus Trecensis. X, 1755.

Lux divina quae cogitanda. VI, 1012. Lux increata hic a nemine conspici valet: a quibus quodam modo cernatur. VI, 922. Lucis invisibilis praestantia et necessitas. VI, 867, 878. Ejus augmentum postulat. VI, 893. Lux interior hominis quantum pendeat a Dei praesentia. X, 1883.

Luxuria quid. VI, 1089. Luxuriantis animae frenum quoddam est corpus exhaustum. V, 2050.

Lysias (Rhetor). I, 1448.

M.

Macarius. IX, 800, 804, 805, 838. Adversus Donatarum violentiam se muare cogitur. IX, 800.

Macedonius in Trinitate admittit quid extraneum aut officiale alteri. VIII, 1214.

Macedoniani. X, 1735.

Machabaeorum libri in divinum canonem non recepti. III, 2192. Machabaeorum II. liber Scripturis accensetur. X, 1735.

Macharius mon. VI, 1104.

Macrobios, episcopus Donatista. IX, 805.

Magistrum unum esse. VI, 1024. Magistros nostros vocat Coelestinus Papa sanctos Patres. X, 1757. Necnon omnes episcopos. X, 1736.

Magistratus. IX, 780, 807. Magistratus suppleto anno omnes actus suos domum suam tulit. IX, 781.

Magnificare dicitur duobus modis. V, 2131. Cantici *Magnificat* expositio. VI, 1137.

Magora, Minoricae oppidum. VII, 823. Ibi Reliquiae S. Stephani ab Orosio collocatae. VII, 823.

Magi majores suos in avium substantia saecula pervolasse fabulantes. III, 2164. Magica miracula. VI, 726.

Magi primitiae Gentium. V, 2005, 2008. De extrema Aethiopiae parte. V, 2150. Dicuntur reges. VI, 1518. Tres reges. V, 2018. Magi astrorum cursum non malevolentia speculabantur. III, 2258. Traditione a Balaam accepta regem Judaeorum natum intellexerunt. III, 2258. Magos de terra sua usque Jerusalem stella duce perrexisse qui existimant, Evangelio id firmare non possunt. III, 2194. Quid haec stella, an stella simpliciter, an Angelus, an Spiritus sanctus. III, 2194. Sidus illud novum et singulare fuit. V, 2005. Biennio ante Christum natum apparuit. V, 2006, 2007. Magi Deum esse cognoverunt cui astra serviebant. V, 2015. Magis alia revelatione indicatum est, quod sideris luce tacite signalabatur. V, 2006, 2008. Magorum munera quid significant. V, 2007, 2012, 2014, 2015, 2018. Eos in numeribus imitari quomodo debeamus. V, 2007, 2015, 2014, 2015, 2018.

Majorinus conjuratione factus episcopus. IX, 795. Quis fuerit, et a quibus ordinatus. IX, 775, 776. Ordinatus est a Silvano traditore. IX, 795. Illius ordinatoris fuerunt schismatis auctores. IX, 775. Majorini pars libellum duplicem criminum Caeciliani Anulino tradit. IX, 778.

Malagma. V, 1739, 1788, 2219, 2348.

Malaxatio emplastri. V, 2202, 2203.

Maledictiones in Scripturis non optantis, sed praedicationis animo proferuntur. V, 2310.

Maleficia varia carpuntur. V, 2258, 2268.

Malina et Ledo. III, 2159.

Malum non est natura aut substantia. VI, 1048; VIII, 1142; X, 1874, 1878. Sed vel peccatum, vel poena. VIII, 1142. Mali naturaliter dicimus, quia nascimur in peccato VIII, 1142. Diabolus non est natura malus. III, 2217. Nihil in opere Dei malum. III, 2215. Malum abusive dicitur venenum, etc. III, 2215. Mala nullae res ex natura, sed ex malo usu. V, 1757. Malum non esse qui amat, nec quod amat, nec amor quo amat, sed quod male amat. VI, 845. Malum omne natura non est, sed accidens defectu boni. X, 1659. Est privatio boni. VI, 775, 808. Privatio Verbi. VI, 868. Nihil est. VI, 868. Nihil aliud est nisi praeravatio boni, dum aut inconcessa praesumuntur, aut concessa inordinate fiunt. III, 2215. Duplex est. VI, 775. Mali auctor et inventor diabolus. VIII, 1218. Malum natura non est, nec potest esse sine bono. VI, 758. Quomodo ordinetur. VI, 1018. Mali experimento evidentior sit notitia boni. VI, 750, 752. Malum pati quid sit. VI, 1020. Quidquid hic patimur, si potest vinci, tolerabile est; si non potest, proficit praemio citius eum

sequendo. X, 1882. Malum pati, et Malum esse multum distat. V, 2153. Malum cavere non sufficit, nisi fiat et bonum. VI, 1049. Mala hic superare possumus, non fugere. V, 2772. Ab omni malo liberamur, cum a diabolo et angelis ejus separamur. VI, 1070. Malum summum. X, 1872.

Mali sunt amici et mallei, flagella et satellites diaboli. V, 1775. Malorum prosperitas quam timenda. V, 2522. Malos a bonis discernere non est mirum. IX, 792. Malorum cum bonis in omni professione est permixtio. VI, 777. Quatenus illi utiliter tolerentur. VI, 777. Malorum tolerantia in Ecclesia semper usitata. IX, 825. A malis secedendum mente, non carne; operibus, non corporibus. IX, 769. Non homines, sed hominum fugienda iniquitas. X, 1868. Malorum interitum optare quam iniquum sit. V, 2251. Agit Deus ut nec mali sint inordinati. X, 1860. Hi bonis quomodo servant. V, 1759. Certius sibi nocent quam bonis. V, 1759. Sunt velut torcularia quibus houi tanquam uvæ et olive premuntur. V, 2249.

Manimarius, presbyter. IX, 790.

Manichæus. III, 2152.

Mandata Dei scrutari nisi quieti mens non potest. X, 1861. Alia sunt communia, alia specialia. VI, 1216. Alia prohibent mala, alia imperant bona. II, 1109. Mandati cuiuscunque contemptus, præcipientis injuria est. II, 1109. Et universa generaliter complentur, non ea in se, sed in his majestas imperantis adspicienda est. II, 1109. Mandatis suis Deus ex benignitate et præsentia et minai adject. V, 2244. Mandatum Dei si timore fit poenæ, non amore justitiæ, serviliter fit, non liberaliter; et ideo nec fit. X, 1880. Mandata Dei facilia et possibilis quo sensu Pelagiani dicant, quo sensu Paulus. X, 1694, 1705, 1704.

Mandatum vocatur lotio pedum. VI, 1212.

Manichæus foris Ecclesiam exortus. IX, 766. Se genium Spiritus sancti esse jactat. VIII, 1146. Ejus liber Theophrasti. VIII, 1141, 1145. Theophrastus est omnium turpitudinum. VIII, 1149. Epistolæ fundamenti. VIII, 1141, 1147, capitulum est omnium variarum fabularum. Manichæus dicit duas esse naturas, unam bonam quæ fecit mundum, alteram malam de qua mundus factus est. VIII, 1153. Inducit principem gentis tenebrarum adversarium Deo pariterque ingentium. VIII, 1141. Si ingentium est, natura mali in multis convenit cum Deo. VIII, 1141. Manichæus ait regna Dei non posse concuti, et tamen inducit Deum timentem ne concutiantur. VIII, 1145. Partem substantiæ suæ a Deo datam dicit, quæ per omnia corpora permixta, revocari tota nequeat. VIII, 1145, 1144. Quam turpes et infames excogitet hujus partis liberandæ modos. VIII, 1144. Hæc pars est in calamitatibus, in captivitate, in subjectione. VIII, 1144, 1147. Deus est in luctu. VIII, 1145, 1144. Ipsi Deus ex necessitate et in sua substantia devoratus atque commixtus est, ubi ex parte tenetur, et ex parte in globo semper tenebatur. VIII, 1148. Quod refellitur. VIII, 1153. Manichæus Christum in carne venisse nescit. III, 2267. Ait, si caro erat Christo, virgo non fuit; si virgo peperit, phantasma fuit. V, 2197. Refellitur. V, 2197. Dicit principem tenebrarum cum sociis suis a Judæis passum ac crucifixum esse. VIII, 1147. Dicit Christum quotidie nasci, pati, mori, in cucurbitis, in porris, etc. VIII, 1148. Sic modo passionibus demonum, nunc passionibus olerum vult homines a peccatis liberari. VIII, 1148. Partem Dei in fructibus et herbis terræ principium, medietatem ac finem suum nosse dicit, in carne autem esse stultum; ideoque hominibus missum esse magistrum, non melonibus. VIII, 1149. Discipuli ejus tales dicunt esse animas porcorum, quales hominum. VIII, 1149. Manichæus docuit carnem nostram ex bono et malo compactam. VIII, 1220. Damnat primas nuptias. V, 2185. Nuptiarum aditus intercludit, et promiscue convenire hortatur. III, 2206, 2267. Dicit hominem non posse peccatum vitare. V, 2183. Dicit Electos suos, nec si velint, posse peccare. X, 1695. Illius de libero arbitrio sententia rejicitur. X, 1625.

Manichæorum duo principia. X, 1735. Manichæus non potuit non æteri animas propria voluntate peccasse. VIII, 1141.

Manichæus Hibernicus. III, 2176.

Manichæi hoc nomine gaudent vocari. III, 2581. Pro exstantibus non exstantia, pro principalibus consecuta, pro contrariis videntur affirmare communia. VIII, 1170. Deum faciunt corruptibilem, timidum, ignorantia plenum, crudelent, malum, tenerarium, etc. VIII, 1152. Huic opposita fides catholica. VIII, 1152. Manichæi dicunt Deum non potuisse mundum condere nisi necessitate, ac nisi a materia ingentia adjutum. VIII, 1151. Duo asserunt principia, et ex bono animam, ex malo carnem esse. X, 1755. Manichæi volunt animam esse de substantia Dei. VIII, 1207. Sese Deum omnipotentem dicunt, cum animas suas affirmant partes Dei. VIII, 1146, 1153. Dicunt a satana hominem factum, non mundum istum. III, 2218. Negant liberari animæ voluntatem. VIII, 1142. In gentem tenebrarum pec-

cata reverterunt. V, 2213, 2214. Quam absurde dicant, *Non peccamus nos, hoc est animæ lucis*. VIII, 1151. Quam absurde docent animas peccatrices damnari ad custodiari globi, ut divinis regni securitas compararetur. VIII, 1151, 1154. Soli isti genui flectunt. VIII, 1146. Cum æstant esse Christum. VIII, 1120. Christum tantum Deum non h. minem esse volunt. V, 1855. Cur. VIII, 1101. Dicunt sic Christo fuisse corpus, sicut Angelis cum apparuerunt. VIII, 1143. Timor eorum, ne in Virginis utero coinquinatus fuisset, refellitur. VIII, 1146. Manichæi resurrectionem carnis negant. VIII, 1151. Animarum liberationem quomodo explicent. III, 2581. Eis demonstratur, carnem esse ojus Dei, non diaboli. V, 1937. Manichæi nuptias damnant, ac cibos malos aut mali causam credunt. VIII, 1219. Nuptias condemnantes, latenter immunditæ student. III, 2581. Hoc proditum est edictis Imperatorum. III, 2581. Nuptiæ contra ipsos defenduntur. III, 2579. Manichæi negant stipem iniqui, cur. VI, 1227. Mendacio auctoritatem quomodo præstent. VIII, 1150. Abutuntur oculis, quibus Deus dicitur nescire. V, 1749. Scripturas, ut ipsis libet, recipiunt aut respuunt. VIII, 1145. Novum, non velus accipiunt Testamentum. VIII, 1106. Frustra. VIII, 1106. Testamentum novum, non velus, figurate accipi posse affirmant. VIII, 1150. Velus Testamentum, quasi crudelitati faveat, blasphemant. V, 1826. Manichæorum argumenta contra legem. V, 1786, 1811, 1826. Forma qua debeat hanc hæresim, qui corriguntur, anathemare. VIII, 1135. Qua cautela postea probandi, prius quam ut baptismus aut reconciliatio eis impertiat. VIII, 1153. Forma epistolæ quam episcopus dat conversis, sive Auditoribus, sive Electis. VIII, 1156. Leges publicæ contra ipsos. VIII, 1154. Manichæorum nomine Pelagiani Catholicos infamant. X, 1745.

Manna quæ Anglorum panis. III, 2168. Cuique sapuit quod voluit. V, 1795, 1798. Dominica die dari coepit. V, 1794. Quid significet duplum sexto die colligendi præceptum. V, 1794. Quid vernis in eo ebullientes. V, 1795. *Mannæ* proprietates. V, 1794.

Manutium urbis Augusti. VII, 817.

Manua. VI, 1058.

Manuale. VI, 951.

Manus quæ bene levat. V, 1797. Manuum impositione redintegrandi qui ab hæreticis sunt baptizati. VIII, 1217.

Marcellini gesta. IX, 772. Marcellini edictum quo locus et modus concendi declaratur. IX, 819. Multa in eo commovent Donatistas. IX, 821. Nihil non placet Catholicis. IX, 821. *Vide* Flavianus.

Marcellini depositio confirmatur. X, 1760.

Marcellinus subdiaconus. X, 1725.

Marcellus Christi deitatis initium tribuit. VIII, 1214.

Marcellus vir illustris. X, 1790.

Marcianus in Christo vult esse tantum carnem ex carne. VIII, 1214.

Marciani Donatistæ sententia de traditoribus, thurificationis et schismaticis. IX, 774.

Marcion Deum facit moribus aut voluntate diversum. VIII, 1214. Duo inducit principia sibi ignota. VIII, 1217. Carnem Christi denegat. III, 2236, 2267. Eam dicit e celo allatam. VIII, 1214. Ægyptiorum somnia de mundi origine secutus est. III, 2218. Corpus a diabolo fabricatum, et animam errore quodam in has mundi partes lapsam esse putat. III, 2581. Post hanc vitam sperat nuptiarum copulam. VIII, 1218.

Marcullius subdiac. IX, 794.

Marculus Donatista. IX, 801.

Marcus. IX, 778.

Maria extra terminos antiquos crescere, senes adhuc viventes testes adhibentur. III, 2158. Maris æstus. III, 2158.

Maria cur mulier dicta. VIII, 1143. Ei mulieris nomen non convenire. V, 1925. Mariæ laudandæ nullus sufficit, etiam si omnium membra verterentur in linguas. V, 2150. Qui omni laude major est. V, 2150. Maria, terra reponusionis. V, 1799. Femina illa prophetica, quæ circumdata erat virum. V, 1985. Porta est clausa. V, 2107. Fœnestra et scala cæli. V, 1991. Restauratrix feminarum. V, 1991. Restauratrix damnorum quæ Eva intulit. V, 2104. Totius humani generis decus, orbis domina, cæli regina, etc. I, 1465. Opere ac fide Christi fuit ministratrix. I, 1465; VI, 1146. Typum gessit Ecclesie. V, 1989. Apostolus inquit per feminam nostrum genus oportuisse liberari. VIII, 1146. Mariam mundus suæ fidei obsidem Domino fecit. V, 1986, 2105. Per quam origo peccati extincta. V, 1983. Mariam de templo accepit Joseph. V, 2108. Maria dum desponsaretur fabro, cordi nuptii Architecto. V, 1987, 2406. Virginem potuisse parere negans Judæus, refellitur. V, 2197. De virginali conceptu prophetiæ. V, 2109. Non poterat aliunde quam de Deo concipere, quæ meruit Deum procreare. V, 2192.

Maria mater Domini. III, 2280. Nurus Domini et sponsa

Fili Dei. V, 2108. Virgo Dei, sponsa Dei, filia Dei, mater Dei. V, 2108. Ejus quem peperit, fuit mater et sponsa. V, 1968. Mater est Dei. VI, 768, 774. Ipsius aliarumque matrum discrimen. VI, 738. Maria Filium Dei quomodo genuerit, et non genuerit. VIII, 1167. Mariae ex carne Christus suam traxit. VIII, 1214. Mariae atque Dei naturaliter est unus idemque communis filius. VI, 1192. Qui potuit omnia de nihilo facere, noluit ea violata sine Maria reficere. VI, 1192. Pia meditatio de tempore quo Verbum Angelo nuntiantem concepit. I, 1463. Mariam viri nesciam sermo Dei maritat. V, 1997. Mariae matrimonium in fide: Gabriel sponsalium internuntius fuit. V, 1983. Ipse illam imprægnavit, qui ex ea natus est. V, 1988, 2110. In Maria virginitas salutatione imprægnata est. V, 2110. Auribus imprægnata est. V, 1988. Mariae files caelum nobis aperuit. V, 1986. Mariae fides a terra in caelum erecta est, cui Christus insedit, et in ipsum per eam intravit. V, 1983. Mariae humilitas facta est scala caelestis. V, 2133. Tantum se ad caeli fastigia elevavit, ut Verbum inde susciperet. V, 2131. Maria nec concipiendo libidinem, nec pariendo passiva est dolore. VIII, 1107. Christus eam sicut invenit clausam reliquit. VIII, 1107. Illius pudor solus est integer. VIII, 1107. Maria incorrupto pudore Christum peperit. VIII, 1146, 1206. Nedom violata partu, magis est sanctificata conceptu. V, 2177. Mariae partu non est ablata, sed consecrata virginitas. V, 1992. Et crevit potius, quam decrevit, corporis integritas. V, 1991. Maria virginitatem dum pareret duplicavit. V, 1989. Virgo concepit, et virgo peperit. V, 1981, 1983. Virgo ante partum, in partu, et post partum. V, 1988, 1993. Virgo concepit, virgo gravida, virgo cum parit, et virgo post partum. V, 1989, 2107; VIII, 1219. Ante et post partum virgo semper fuit, et absque contagione vel macula peccati perduravit. V, 2194. Virgo perpetua. V, 1986, 1994. Semper virgo, utpote semper sponsa. V, 1994. Mariae ante et post partum virginitas fide credenda. V, 2190, 2183. Mariae in corpore quantum valuerit sanctificationis gratia, soli Deo notum. VI, 1443. Hanc qui concipiendo præbuit, conceptus et natus non abstulit. VI, 1142. Naturam de sanctificatione sumens sanctam, et immaculatam de immaculato. VI, 1142. Quantum Christi potestas possit, mundi ostendit universitas; quantum gratia, Mariae monstrat integritas. VI, 1145. Maria Filio suo famulantium Angelorum vidi adesse frequentiam. VI, 1146. In Christi morte dubitatura significatur. III, 2267. Maria Filium rogavit ut in suo transitu maligni spiritus non adessent. VI, 990. Mariam mortem subisse temporalem. VI, 1144. Corpus illius in pulverem non resolutum, sed in caelos assumptum esse pluribus approbat. VI, 1144. Idque credendum, si non obviaverit necdum perspecta auctoritas. VI, 1146. Mariae cum Christo unitas specialis. VI, 1143. Mariae meritum. V, 2104. Mariam posse plus omnibus Sanctis nobis impendere suffragium, et quibus impendat. V, 2133, 2134. Precatio ad ipsam B. Virginem. V, 2106, 2133. In honorem Virginis debitum solvere officium. I, 1436. Mariae et Marthae negotia. I, 1464, 1468. Maria peccatrix, Martha soror, Apostolorum facta est apostola. VI, 1298. Mariae Magdalenei numeris fornicationum sceleribus inquinata. VI, 1098. Prophetæ nesciens. V, 2205. Amissa fide venit ad sepulchrum Christi. V, 2037. Qui ab Angelo correpta. V, 2037. Niniis amor de resurrectione Christi eam dubitare faciebat. III, 2101. Marinus ab aquis Tibilitanis, traditor IX, 768. Marinus Arelatensis. IX, 779, 787. Marinus episcopus Gall. X, 1733. Marius Mercator Theodori Mopsuesteni opus latine vertit. X, 1739. Illius Commanitorium. X, 1680. Aliud. X, 1686. Item subnotationes in libros Juliani. X, 1737. Maranatha, id est, donec Dominus redeat. II, 1161. Mars diaconus. IX, 794. Martis, Mercurii, Jovis nomine dies sacrolego cultu consecrati sunt. V, 2005. Hic mos vetatur. V, 2005. Marsorum incantationes. VI, 747; X, 1639. Martinus gemma sacerdotum. VI, 990. Martinum preces suas exaudisse, multi experti sunt. VI, 1026. Martyrium quomodo irrideatur ab impiis. III, 2387. Martyrium ab Abel dedicatum. V, 1740. Baptismi vires supplet. VI, 767, 775; X, 1874. Martyrium spiritale. V, 2127. Martyrium aliud occasu, aliud contemptu carnis. V, 2139. Martyres, Christi scapulae. V, 1907. Christus in Martyribus præitur. V, 2162. In agone Martyris duo consideranda. V, 2138. Martyrum tyrocinium et progressus. V, 2138. Martyres ante martyrium, Christi martyres fuisse necesse est. V, 2120. Gloriae ipse quomodo sicut accensi. V, 2138. Martyrum tumulus sub ara die congruenter constituit. V, 2134. An distet inter Martyres, an agi videtur. V, 2133. Quantum illis debeamus. V, 2128. Martyres non cessant orare pro nobis. V, 2334. De nobis gaudent, quando eos quos

veneramur, imitamur. V, 2334. Pro nobis intercedunt, cum in nobis aliquid de suis virtutibus recognoscant. V, 2297. Martyrum solemnitates, martyriorum sunt exhortationes. V, 2160. Eos vere colunt, qui imitantur. V, 2100. Martyrum cultu laudatur Salvator. V, 2134. Non solis Martyribus caelum datum. V, 2137, 2139. Martyrii palma etiam nunc potest adquiri. V, 2272. Martyres suos habet pax. V, 2301, 2302, 2307; VI, 1312. Martyrii gratia non fraudandos, qui inconditos hominum impetus patienter sustinent. IX, 791. Martyres esse omnes qui secundum Evangelium vivunt. V, 2129.

Massa candida. V, 2332. ex omni sexu et ætate collecta. V, 2332.

Materia informis quid sit. I, 1410. Creaturae omnes etiam intellectuales ex informi materia, de nihilo prius condita, in multiformes species divisæ. III, 2131. Predicatur tamen angelus spiritalis. III, 2132. Et ignis incoerens. III, 2164.

Maternus ex Agrippina civitate. IX, 779, 787.

Matheseos ars est inventum diaboli. III, 2547. His favet qui peccare amant. III, 2347, 2350. Multis argumentis repellitur. III, 2331. Mathesi dediti sine sollicitudine numquam sunt. III, 2339.

Mathematicis qui credunt, eveniunt illis quæ ipsi dicunt, secus alii; cur. III, 2332. Error, quo dicunt Deum totius mundi ordinem semel statuise, et ministris sideribus tradidisse. III, 2332. Mathematici spernendi. VI, 1174. Hi in stellis peccatum frustra rogerunt. V, 2213. Mathematici diu Roma prohibiti. III, 2535. Mathematicos ab orbibus exterminari jubet Valentinianus. X, 1731. Vide Fatum, et Liberrum arbitrium.

Matthæus novi Testamenti primus scriptor. VI, 838.

Matrimonia Patriarchatum ad iudeos quid significarint. V, 1762. Matrimoniales tabulae. V, 2208. Nuptiale benedictionem cum sponsa accipere in civitate Romana non præsumit, qui se virginem non cognoscit. V, 2291, 2293.

Matutina laudes a nocturnis vigiliis divisæ. I, 1436, 1437. Matutinis laudibus Prima jungitur. I, 1436, 1437.

Maurentius. IX, 816, 827.

Mauritanæ. IX, 783. Mauritanie situs. IX, 784.

Mavorum femine in aures etiam in auribus gerunt. III, 2349.

Maurus ab Utica. IX, 783.

Maxentio auctore tempestas sedata. IX, 773.

Maxidus. IX, 801.

Maximianistæ Primum absentem damnarunt. IX, 844. Erga Maximianistas quomodo se gesserint Donatistæ. IX, 809, 811. Maximianistas Donatistæ persecuti sunt. IX, 773. Ac damnarunt. IX, 820.

Maximianus protector domesticus. IX, 816, 827.

Maximilla Egelis uxor. VIII, 1150.

Maximus ab Ostia. IX, 779.

Maximus episc. X, 790.

Maximus. IX, 782, 785.

Martini Taurin. Sermones, in Natali Domini. V, 1989. In Epiphania. V, 2010. De Passione Domini. V, 2042. De Juda et de agro in sepulchrum peregrin. V, 1901. De Sepultura Domini. V, 2204. De Pentecoste. V, 2065. De Petro et Paulo. V, 2120.

Mediastinus. VIII, 1141.

Mediatoris ratio. VIII, 1163.

Medicus contraria contrariis, vel similia similibus curat. V, 2201. Medici spirituales more medicum carnis se gerant. V, 2206. His illi in quo præcellant. V, 2322. Medici caelestis vices agis, odio habens morbum, et diligens ægrotum. V, 2234.

Medicinalis potio, nisi periculose ægrotantibus, non sumenda Letaniarum diebus. V, 2077.

Meditatio, quasi mentis ditatio. VI, 997. Quid sit. VI, 802, 808, 816, 997. Meditationis officium. VI, 997. Utilitas. VI, 943. Effectus. VI, 816. Quæ nobis sint meditanda. VI, 816, 943. Meditatur quæ Dei sunt fidelis cum vacat. X, 1877. Meditationem lectio præcedere, oratio consequi debet. VI, 1004. Meditatione Christi mysteria percurreuntur, quo pius in Deum excitetur affectus. I, 1405. Meditationum liber. VI, 901.

Meditati in his, pro, in horum meditatione exercitati. III, 2276.

Megalus Primas Ecclesie Numidie. IX, 834.

Megæticæ singularis ægritudo, et mirabilis curatio. VII, 843.

Melania, seu Melena, sancta mulier. X, 1730.

Melchisedech apparuit præcursor sacri futuri filii Dei. III, 2329. Non potuit esse sacerdos Dei, cum non esset populus qui serviret Deo alius, quam cuius Abraham fuit caput. III, 2328, 2329. Non putandus est homo. III, 2325, 2327. Abrahæ nequit nisi sola natura præponit. III, 2326. Quantum ad rem pertinet a Deo Patre nihil differre inquitur. III, 2327. Ingenitus est. III, 2329. In carne appa-

ruit, ut Christus in habitu hominis frequenter apparuit. III, 2329. Spiritus sanctus est, tertia persona, unius cum Christo naturæ, unius dispensationis. III, 2329. Christus est sacerdos summus, Melchisedech secundus. III, 2329. Hinc mos improbat, quo in oblatione summus vocatur. III, 2329. Eum sine patre et sine matre quomodo interpretentur alii. III, 2328.

Melitanii sperant terrena et transitoria in repositionibus Dei. VIII, 1218.

Melito corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214.

Memplanianus locus. VII, 837, 831.

Memor sanctæ recordationis episcopus. X, 1738.

Memoria. VI, 786, 807. omnium rerum thesaurus et custos. VI, 803. Similis est ventri pecoris. V, 2330.

Memoria Pisatoris. V, 2127. *Memoriæ* duorum Apostolorum Romæ. IX, 805. *Memoriis* sanctorum communicare quid. IX, 805. Illic offerre. IX, 803. *Memoriæ* fenestella. VII, 840. Seu ostium. VII, 847.

Memorius presbyter. IX, 794.

Menalius. IX, 789. Quid finxerit, ne thurificasse probaretur. IX, 774.

Mendacium natura ipsa judicante odiosum. I, 1412. Non minimum est peccatum. VI, 1183. *Mendacium* non est negare sibi esse, ac non indicare quod obsit quaerenti. III, 2110. *Mendacium* est omne peccatum. X, 1871. Nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum. X, 1788, 1887. *Mendax* omnis sine maligno spiritu esse non potest. V, 2318. *Mendacium* labor. X, 1883. *Mentientis* sive simplici verbo, sive artificioso ingenio, unum est crimen, eadem poena. VI, 1101.

Mens a *mensura*. VI, 786. Quod omnia esse dicatur. VI, 786. *Mens* ab eo quod emineat. VI, 786, 804. Nulla interposita natura ab ipsa veritate formatur. VI, 786. *Mens* animæ speculum. VI, 1009. *Mens* speculum, quo se et Deum inspicit. VI, 818. *Mentis* dilatatio, sublevari et alienatio quid. VI, 818. *Mentis* alienatio doceri nequit. VI, 818.

Mensurarius Felicem apud se latentem publice denegans, causam palatio dicere cogitur. IX, 773. Ornamenta ecclesiæ pretiosa senioribus fidelibus commendat. IX, 773. *Jussus* reverti, ad Carthaginam non pervenit. IX, 773.

Meractus fossor. IX, 794.

Mercantia in monacho, usura occulta. VI, 1239. *Mercimonium* Christi nobiscum. V, 1999.

Mercurius quis fuerit, et quo tempore natus. V, 2003.

Mercurius, cujus nomine dies dictus, quique inter deos cultus. VIII, 1103. *Præclarum* edidit Filii divinitati testimonium. VIII, 1102.

Merita ibi esse Pelagiani volunt, ubi dona Dei non fuerint. X, 1824. *Meritis* solis apud Deum discernimur. V, 1980, 1981. *Meretur* homo quod voluerit. V, 2244. *Meritum* malum, et meritum bonum quomodo habeat homo. X, 1036. *Meritum* ante gratiam nullum est nisi malum; quo fit ut nullus nisi juste damnetur. X, 1627. *Merita* Sanctorum omnia non vult Cassianus nisi ad Deum referri, ut eorum naturæ nihil ascribatur nisi quod malum est. X, 1815. *Meritum* propriæ voluntatis tunc est, quando hanc præcedit gratiæ donum. X, 1638. *Meritis* ante gratiam locum facere impium est. X, 1805. *Merita* propria sine gratia lepram habere possunt, non sanitatem. V, 1835. *Merita* hominis omnia præveniunt Dei gratia. X, 1737, 1739, 1773, 1781, 1788, 1883. *Nec* meritis hominum datur ut Pelagiani volunt. X, 1625. *Tales* nos amat Deus, quales futuri sumus ipsius dono, non quales sumus nostro merito. X, 1787, 1864. *Merito* nullo præcedente accipit homo donum quo adquirat et meritum. X, 1856. *Merita* omnia a fide incipiunt. X, 1830. *Merita* ex gratia, non ipsa ex meritis. X, 1826. *Merita* sanctorum omnia ad Dei gloriam referenda. X, 1737, 1775, 1808. *Meritum* omne sanctorum per totam sæculi vitam fuit gratia. X, 1637. *Meritum* in eum, mors Christi, miseratione Domini. VI, 961. Deus ita bonus, ut nostra velit esse merita, quæ sunt ipsius merita; et pro his quæ largitus est, æterna sit præmia largiturus. X, 1739. *Merces* debetur bonis operibus. X, 1788, 1883. *Sed* gratia, quæ non debetur, præcedit, ut fiant. X, 1883. *Meritorum* in futuro nullam esse distantiam, Jovinianus dicit. X, 1718. *Merita* sanctorum operum in diversis sunt diversa. III, 2372.

Merocles a Mediolano. IX, 779, 787.

Meum et tuum si tolleretur, quieti esset hominum vita. VI, 1238.

Miccius scriba. IX, 781.

Micquius monachus. VII, 813, 816.

Miggines fossor. IX, 794.

Militiæ nomen plures complectitur. V, 1905. *Miles* terrenus et spiritalis comparatur. VI, 1034. *Militiæ* mundanæ et Christianiæ discrimen. V, 2159. *Militem* quam dedecet incontinentiæ esse servum. V, 2334. *Militia* Christiani prima honestatis esse debet. V, 1904. *Militis* terreni ornamenta. VI, 1030, 1034. *Militem* in peccatis vulgaris excu-

satio, sed quam vana. V, 1904. *Militia* justa. V, 1879. *Militandi* licentiam Judæis ac Paganis Valentinianus denegat. X, 1731.

Milei carcer. IX, 773.

Milevitana synodus an. ccccxvi. *Adversus* Pelagii hæresim Innocentio scribit. X, 1712. *Ad* imitationem Ecclesiæ atque provinciæ Carthaginensis. X, 1712. *Eidem* rescribit Innocentius. X, 1714.

Millenarium, et eorum qui ad ipsos prope accedunt, doctrina. VIII, 1218.

Miliades episcopus urbis Romæ. IX, 778, 779.

Ministri Dei sunt boni ad omne bonum, mali sunt ministri diaboli ad omne malum. V, 1773. *Ministorum* Dei qui meritum necessarium sit, Dei dono facit injuria. III, 2312.

Minoricensis Insulæ situs, magnitudo, oppida. VII, 821. *Minutum* abusive pro parvo. I, 1412. *Minutus* populus. IX, 789.

Miracula non sunt contra naturam. X, 1883. *Miraculorum* verorum ac magicorum discrimen. VI, 726. *Miracula* alia visibilia, alia invisibilia. X, 1870. *Miracula* Dei tantum vident quibus prosunt. X, 1868. *Miracula* clarum, non sanctum faciunt. VIII, 1221. *facta* sunt etiam a peccatoribus. VIII, 1221. *Prodigia* ut ferent per Apostolos, temporis gratia est, non personarum. III, 2288. *Hæc* fidei semina fuerunt. III, 2288. *Ad* miracula non exemplum aut ratio, sed fides exigitur. V, 2072. *Miraculum* de Eucharistia canibus projecta. IX, 804. *Et* de ampulla Chrismatis per fenestram jactata. IX, 804. *Miraculum* maximum, peccatoris conversio. V, 1919.

Miseri sunt, qui vel non habent quod volunt, vel id habent quod non recte volunt. X, 1864. *Miseria* hominum communis est, et quatenus ab ea nos liberet regeneratio. V, 1965. *Miseria* hominis a Deo recedentis. VI, 809. *Miseria* hominis magna est, cum illo non esse, sine quo non potest esse. X, 1864, 1869. *Miseria* summa, non sperare in Deo, et de se sibi secunda promittere. X, 1866. *Miseriis* multis Deus Israelitis affligi voluit, ut misereri discerent. VI, 1037.

Misericordia Dei nulla opera vacant, quando indulgentia consulti et flagello. X, 1839. *Misericordia* Dei prævenitur, ut de quacunque miseria liberemur. X, 1787, 1876. *Misericordia* Dei injustitia esset, nisi Dei esset. VI, 1150. *Misericordia* Dei prolaxa, patientia est, non negligentia. V, 1802. *Quia* nunc nos roget, qui postea judicaturus. V, 1803. *Misericordiam* hic prærogat Deus, in futuro exercet justitiam. V, 2273. *Misericordia* Dei inique obtenditur, ut in peccatis permaneat. VI, 766. *Misericordia* Dei sinus semper patet poenitentibus. VI, 1187. *At* justitiam Dei nequit unquam auferre. VI, 1187. *Misericordia* maxime eget homo. V, 2328. *Misericordia* Dei imploratio. VI, 946, 949. *Misericordia* commendatio. VI, 1246. *Ad* Dei misericordiam fugiendi necessitas ac modus. V, 2263.

Misericordiam sibi primo debet homo. V, 2328. *Misericordiae* spes non est nisi misericordibus. V, 1862. *Misericordiae* divinæ contra se janua claudit, qui aliis non dimittit. V, 2242. *Misericordia* potest ubi nobis extendit Deus, iniquum est aliis velle subducere. V, 2351. *Misericordiae* divinæ artificium est, quod egent alii, alii abundant. V, 2336. *Misericordiam* impendens, divini operis est executor et minister. V, 2036. *Cautionis* Christi vinculum tenet. V, 2351. *Misericordiam* aliis exhibendo, sibi quisque eam apud Deum conciliat. V, 2338. *Misericordia* est in celo: ad eam per terrenas misericordias pervenitur. V, 2330. *Misericordia* misericordi præsto est. V, 2036. *Misericordia* iram Dei avertit, a peccatis redimit, ignes futuros extinguit. V, 2341. *Misericordia* sola liberabit, aut ejus defectus damnabit. V, 1898. *Misericordiae* operibus indesinenter insistendum. VI, 768. *His* nullus post hanc vitam locus. V, 2230. *Misericordia* oleo significatur. V, 1828. *Misericordiae*, clementiæ et pietatis discrimen. VI, 1275. *Misericordia* et veritas ne disjungantur. X, 1868. *Misericordia* nulli claudenda, nec ulli peccatori peccata impunita relaxanda. VI, 1230. *Misericordia* in judice non debet esse sine disciplina. V, 2336. *Misericordiam* præstat etiam qui corripit ac plectit. V, 2329.

Missæ in Dominica solemniter celebrata hora circiter septima. VII, 829. *In* Missis unius vel duarum horarum spatio standum. V, 2277, 2278, 2279. *Missarum* celebrationis intersit quisque die Dominico. V, 2275. *Potentis* cogunt Presbyterum ut Missam abbreviet. V, 2275. *Missæ* tunc fiunt, quando munera offeruntur, et corpus vel sanguis Domini consecratur. V, 2276. *Neque* hoc fit nisi in dono Dei. V, 2277. *Reprehenduntur* qui ab ecclesia ante discedunt, quam mysteria compleantur. V, 2077. *In* die Dominico aut aliis majoribus festivitibus nullus de ecclesia discedat, donec divina mysteria compleantur. V, 2276, 2278. *Hoc* est usque quo oratio Dominica dicatur, et benedictio

populo detur. V, 2276, 2279. Pene omnes auditis lectionibus discunt. V, 2276, 2277. Quam hoc iniquo animo tulerit Cæsarius. V, 2276, 2278. Vere ignorat quantum boni in celebrandis Missis agitur, qui festinus egreditur. V, 2276. Quodnam hoc bonum. V, 2279. Lectio ad Missas. V, 1793. Oratio sacri altaris, a B. Basilio edita quam pene universus Oriens frequentat. X, 1775. In mysteriorum celebratione recitantur lectiones prophetice, apostolice, evangelice. V, 2276. Item Sursum corda, Sanctus, oratio Dominica. V, 2277. Inde datur benedictio. V, 2277, 2279.

Missio non eum ostendit minorem qui mittitur, sed illius unitatem indicat atque concordiam. V, 2188. Pater solus nunquam legitur missus. VIII, 1197. Missio Verbi quid. X, 1890. Missio Filii aut Spiritus sancti non dicitur secundum substantiam divinitatis. VI, 737. Missio Christi, totius opus Trinitatis. VI, 910.

Mitra, a qua episcopus pater vocatur. IX, 804.

Monas monadem genuit. VIII, 1565.

Monachorum vitam in propria domo Protasius et Gervasius egerunt. VI, 1104. Monachorum tria genera in Aegypto. VI, 1268. Monachi propositum mutari nefas esse. VI, 1344. Qui monachus factus sum, aut monachus salvus ero, aut non salvabor. VI, 1245. Monacho superbo melius erat, si uxorem duceret. VI, 1224. Monachus qui ordinis sui regulam impugnat, anticristus est. VI, 1131. Monacho nihil tam mortale, quam vicos, civitates et gentium multitudinem circumire. II, 1147. Monachum in patria sua perfectum esse posse. VI, 1104. Monachi in eremum secedentes, fratrum synaxim non debent spernere. VI, 1224. Recte coguntur fratres in cœnobiis visitare. VI, 1224. Nec arguendi qui hoc sponte prestant. VI, 1224. Certum est fratres nihil habere, possidere, dare vel accipere sine superioris licentia. I, 1449. Monachorum munuscula. I, 1435. Munera qua conditione accipiantur. I, 1449. Nemo poterit sibi retinere, quod per pactum ad omnes pertinet, et Deo est consecratum. I, 1430. Monasticæ professioni contrarium est cellulam variis picturis et imaginibus ornare. I, 1462. Sufficiat imago crucifixi cui assistat hinc inde Joannes et Maria. I, 1463. Monachi cuiusdam inaudita tentatio in vestibus. VI, 1104. Tempus lectioni aut labori assignatum. I, 1430. In silentio operentur, nisi necessitas operis aliud exigat. I, 1450. Monachis id operatur silentium, quod aqua piscibus. II, 1146. Extra monasterium nemo manducet aut bibat sine præcepto. I, 1430. Vinum sabbato et Dominica qui volunt accipiant. I, 1430. Claustrales non debent pauperum et hostium cura distendi. I, 1464. Contra cœnobitas, qui alios videntes circa temporalia occupatos, invident, detrahunt. I, 1464. Monachi si non fidelium elemosynis juventur, necesse est eos opere terreno, quanto fidelium damno, plus solito occupari. V, 2334.

Monacha non est, quæ præter necessarium victum et vestitum aliquid habet. I, 1453. Moniali recluse præscripta Regula. I, 1452. *Vide* Reclusa.

Monasteria habent et adjuutores Christi, et ministros diaboli. V, 1893.

Monaxius Præfectus prætorio. X, 1727. Consul. X, 1731, 1732.

Montanus Donat. IX, 839.

Montanus presbyter. IX, 794.

Montanice duo principia sibi contraria introducunt. VIII, 1218.

Montare in aera. III, 2175.

Montenses unde dicitur Donatistæ. IX, 805.

Morbus regius aliique varii nominantur. VII, 815, 816.

Mores. Optimi sunt ad institutionem morum primi quique anni. II, 1108.

Morionem flaxit quidam xxx. annis. III, 2337.

Mors a morsu nomen accepit. X, 1617. Quare somnus vocetur. V, 2063. Quid sit. VIII, 1771. Mors privatio est, nomen tantum habens, non essentiam. X, 1616. Si nihil est, quomodo videre, tenere, insultare, vinci et damnari possit. X, 1618. Moriturum fuisse Adam, sive peccasset, sive non peccasset, Pelagiani docent. X, 1613, 1614. Mortem a Deo non esse, sed ex invita diaboli per peccatum accidisse. X, 1613. Mors non ex Deo, sed ex divini mandati contemptu. V, 1739. Non naturæ conditio, sed pœna peccati est. X, 1667. In arbore facta non fuit, sed inventa per hominem. V, 1737. Mors est vere debitum. VI, 1159. Mortis auctor dicitur nequit Deus, nisi dicatur et peccati. X, 1649. Mors et vita a Deo esse, et tamen mortem Deus non fecisse qui dicitur. III, 2234; X, 1883. Mortis auctor aliter diabolus, aliter Deus. X, 1680. Ut moriantur homines, pœna peccati est; ut revertantur ad vitam, Domini miserantis est. X, 1616.

Mortes rerum mutabilitum plures. VI, 732. Mortes quatuor secundum Scripturam. VI, 741. Mors et vita tripliciter dicuntur. X, 1679. Mortes sunt due, et primæ mortis due partes. V, 2074. Mors prima animam nolentem pellit

e corpore, secunda nolentem tenet in corpore. X, 1875. Mors iustis prima, non secunda debetur. X, 1614. Mors prima dici potest bona, non secunda. X, 1871. Bona dicitur piis, quamvis etiam pœna peccati. X, 1871. Mors secunda. III, 2334, 2348. Mors unde propra bona, unde malis. VI, 1036. Mortis incertum nobis representat oratio Dominica. V, 1870. Moriturne sint, an non, quos iudicii dies vivos repererit; utrumvis in fide liberum est. VIII, 1215. Morituros non esse, qui novissimo Christi adventu superstites fuerint. VI, 1161.

Mortis præveniendus dies, qui prævenire consuevit. V, 2046. Mors cogitanda quoties lecto decumbimus. VI, 1061. Mortis cogitatio cupiditatem coercet. V, 2152. Mortis consideratio. VI, 987. Percutitur hac animadversione peccator, ut moriens obliviscatur sui, qui dum viveret, oblitus est Dei. V, 2153, 2221. Mortituro dicenda Oratio. VI, 1153. Morienti delectabile est et salutare de Christi humanitate loqui et satiari. VI, 1135. Mortem communem non lugere, philosophicum; in morte animæ consolationem recipere, irreligiosum. VI, 1199. Mortem ob serenitatem conscientie non timere, omnibus mundi deliciis præstat. I, 1471. Mors metuit etiam servos ejus a quo victa est. III, 2268. Mors nostra morte Christi devicta. III, 2339. Mors quomodo moriatur. V, 2063. Mori non potuit nisi in vita. V, 2349. Quomodo Christus mortis mors exiit. X, 1617. Morte injusta justam mortem Christus devicit. V, 1808. Mors Christi simpla duplam nostram solvit. VI, 1493. Mors nunc magis optanda quam lugenda, nec tamen sibi inferenda. VI, 1162. Præsentis vitæ est præterenda. VI, 1151. Bonis est janua quæ eos representet, non auferat vitæ. V, 1957. Beatitudinis principium est, laborum meta, pemptoria vitorum. I, 1471. Morti iustorum assistunt Angeli et auxilium præbent: impios pessimi spiritus de corpore extractos ignibus tradunt. I, 1473. Morte mala non perire qui piis operibus dediti sint. VI, 1319, 1320, 1321. Mortem malam non facit, nisi quod sequitur mortem. X, 1863. Intus mortui multi ambulat, et viventes portant funera sua. V, 1785.

Mors spiritalis credenti necessaria. V, 1824.

Mortuus peccato. VI, 1032. Mortuos lugere alias licit, post Christum jam non licet. VI, 1160. Mortuum filium unicum nuntianti, patris ethnici responsum. VI, 1166. Mortuos aliter Christus, aliter Apostoli suscitavit. V, 1927. Mortuus excitatus narrat quid viderit. VII, 838. Mortui qua ratione appareant. VI, 799. Nesciunt quid hinc agatur, dum agitur. VI, 799. Quibus modis discere id valeant. VI, 799. Ipsis est cura de nobis, sicut nobis de illis. VI, 799. *vide* Defunctus.

Mortificandæ carnis necessitas et utilitas. VI, 1075.

Motus tres sunt species. I, 1439. Movet Deus se ipsum sine tempore et loco, creatum spiritum sine loco temporaliter, corporalem creaturam temporaliter et localiter. VI, 746. Qui id intelligitur. VI, 746.

Moysi nomen mysticum. V, 1789. Moyses ut Christi, ita et Legis typum gessit. V, 1815. Ipse intelligitur Lex. V, 1781. Injuriam Dei vindicat; non iracundiæ satisfacit. V, 2202. Dominum vidit. V, 2026. Moysi faciem sustinere non valentibus Judæis, ostensum est quia peccatores gloriam Dei non merentur aspiceret. III, 2222. Moysi uxor Æthiopsa unde et quando accepta. III, 2171. Moysi ætas in tres quadragenarias dividitur, 1^a in domo Pharaonis, 2^a qua exsul ex Aegypto, 3^a qua dux populi per desertum. III, 2174. Moysi infidelitas in Cades. III, 2172. Ejus mortis et sepulcri cur nemo conscius. III, 2174. Virgam in qua nulla signa fecerat, ne adoraretur, secum eum abstulisse multi putant. III, 2174. Moysi filii sacerdotio ejus quare non successerint. III, 2170. Moysen cum suo vero corpore, sed quod postea iterum sepulturæ mandatum sit, in transfiguratione Christi visum esse auctores consentiunt. III, 2198.

Mulier a mollitie nomen habet. V, 2292. Portio est viri. III, 2405. Mulier non est imago Dei, sed vir. III, 2228, 2229, 2244, 2319; VI, 739. Mulier malorum omnium causa est. V, 2032. Adam inter paradisi delicias potuerat inconvulsus stare, si ibi Eva non fuisset. V, 2032. Mulier quantum conferat diabolo ad vincendum. V, 2032. Nullo tot animas diabolus capit, quot liqueo mulierum. II, 1141, 1142, 1147. Mulierum familiaritas omnibus fugienda, maxime monachis et clericis. V, 2301. Nec solum extraneum, sed et ancillarum, vicinarum, filie, alumne. V, 2302. Quanto vilior earum conditio, tanto facilius ruina est. V, 2302. Mulierum opprobrium quomodo Christus nascendo et resurgendo absterserit. V, 1995. In nativitate mundi uxor ducit virum ad mortem, in passione Christi uxor provocat ad salutem. V, 2038. Per mulierem mors nuntiata, per mulierem vita hominibus reparatur. V, 2040. Mulieribus viros suos dimittendi potestas Juliano edicto facta est. III, 2349. In urbe Roma. III, 2349. Mulieribus Romanorum vini usus incognitus. III, 2350. Mulier quedam in urbe Roma unde-

cin maritos habuit, et vir duodecim uxores. III, 2357. Mulier alia quæ quinque peperit. III, 2358. Mulier quæ fecerit ut non possit concipere, tot homicidiorum rea est, quot poterat parere. V, 2298. Mulierum in ecclesia garlentionum importunitas. V, 2278.

Multicolæ. VIII, 1101.

Munatius. IX, 794.

Mundities cordis prærequiritur visioni Dei. V, 2085.

Mundus unde dicitur. VI, 895. In Scripturis dicitur aliquando in bono, aliquando in malo. IX, 859. Mundi bipartita significatio. X, 1891. De mundi origine variaz opinionum. III, 2316. Mundum ab æterno esse aut æternum fore dicere valde inconueniens est. III, 2251. Mundum corpisse. VI, 1011. Corpisse, ac soluendum esse, certum est: quid ante fuerit, aut quid post futurum sit, non ita certum. VIII, 1177. Mundum nisi necessitate ac nisi materia adiuuante potuisse a Deo condi Manichæi negant. VIII, 1151. Mundus conditus est a vero Deo. V, 2176. Ex nihilo, et quasi non ex nihilo. VI, 1019. In æquinoctio verno. III, 2517. Kal. Aprilis. III, 2252. Cur factus sit, et quod in Deo sit factus. III, 2216. Mundus inter regnum Dei et infernum medius, de utroque nominibus habet. VI, 891. Mundi exordium cur nullus ante Moysen exposuit, cur Moyses id cepit. III, 2218. Mundo leges præscripsit Deus, non sibi. III, 2355.

Mundi ætas. V, 2048. Tribus mñibus ann. et supra a constitutione mundi data est Lex. III, 2549. Mundus jam sexto millesimo agitur. III, 2357. Mundi annorum sex milium figuram habent opera sex dierum. III, 2330. Mundi sexto millennio venit Christus. III, 2520. Millennio septimo erit requies. III, 2520. Mundi sex ætates. V, 1920; VI, 742, 749. Mundi finem instare. VI, 1187. Mundi finis proximus erit, cum in toto mundo receptum fuerit Evangelium. X, 1856. Mundi transitura est figura, non substantia. VIII, 1249.

Mundus iste nobis carcer et exsilium. VI, 1530. Mare quod multiplici ratione transitur. VI, 1509. Quasi diluuium est, cui supernat fides. VI, 847. An in mundo aliquid amari ab homine debeat. VI, 1083. Tria in hoc mundo pessima, ac tria optima. VI, 1065. Mundi tyrum habuit Jericho. VI, 1290. Mundi fallacia. V, 1814. Pericula quibus plenus est. V, 2055. Mundi arua, terrena prædia. VI, 1216. Mundus aut ridet et calcet nos, aut ridetur et calcatur a nobis. V, 2030. Amarus est, et diligitur; iutas si dulcis esset, qualiter diligeretur? V, 2515. Mundus amare nescit; artifex est odii. VI, 1226. Necesse est oderit, quos videt odisse quod diligit. X, 1891. Mundi amor, mala regio. V, 1891. Mundi amor ac timor ad omne peccatum ducit. X, 1879. Mundi amatores tempus velut mola conerit, ac gyrat. III, 2446. Horum infelix occupatio semper incipit. III, 2446. Mundi peregrinus est, qui ad supernam pertinet civitatem. X, 1860. De mundi contemptu ad Clericos Sermo. VI, 1215. Mundus totus, ipsis meritum supergrediente pretio, redemptus. V, 2042.

Munera Deo grata. V, 1919. Munus Deo placitum, quo fit ut habeat causas munerandi. V, 2015. Omnia sibi præstari a nobis putat, si ita egerimus, ut nobis ab illo cuncta præstentur. V, 2015. Nos ipsos plus diligit Deus, quam nostram substantiam. V, 2017.

Murmuratio nasci solet, aut quod iniqua iubentur, aut quod minus digna sit iubentis persona. II, 1110. Murmurantibus displicet Deus. V, 1916.

Murorum dies. VI, 1172.

Mustela serpenti inimica. VI, 1241.

Mutus harenarius. IX, 798, 799.

N.

Nacnam mundatio. V, 1850.

Nabor a Centurion. IX, 775.

Nabuchodonosor Christum in camino vidit. III, 2591.

Naguba. III, 2169.

Nanatus vir illustris. X, 1790.

Nanpius scriba. IX, 816.

Nasoon. VII, 816.

Nasutius episc. Donat. IX, 778, 790.

Natalis. IX, 787.

Nativitas sic est quasi arbor quæ inseritur. III, 2382. Frustra accusatur a Manichæis. III, 2382, 2384. Nascendi tres species mirabiles in Adam, Eva, Christo. V, 1989. Nativitatis Ariana definitio. VIII, 1166. Natalis hominis merito celebrandus. III, 2581. Qua solemnitate celebratur a potentibus. V, 1975. Natalis sui die festo soleat divites exquisita dare apophoreta. III, 2571. Nativitates hominum duæ. X, 1888.

Nativitas nullus celebratur, nisi Joannis et Domini. V, 2111, 2145. Natalis Christi appropinquante solemnitate

quid præstandum. V, 1975, 1978. Nascente Christo lux crescit, minuitur caligo. V, 1989, 1995. Dies hujus prerogativa. V, 1994. Quæve dulcedo et gratia. V, 1977. Natalis Christi, ipsius est nuptialis dies. V, 1978. Natali Christi quæ præsertim virtutes commendantur. V, 1990. Nascenti Domino aliquid vovendum. V, 1978.

Navigius adjutor numerorum. IX, 816.

Nazareth archiepiscopus. II, 1155.

Natura quid sit. VI, 810. Natura est omne quod Deus fecit. X, 1659, 1865. Ideo nihil in miraculis contra naturam. X, 1885. Natura potest esse atque est sine ullo malo, at non potest esse sine omni bono. X, 1872. Natura nihil non bonum. VI, 775. Naturæ mutatio, opus diaboli. V, 1889. Natura non semper opponitur gratiæ. X, 1890. Natura impletum dicitur, quod per fidem intelligitur observatum. V, 1745. Naturæ nostræ insunt justitiæ semina. III, 2591. Legis principia. III, 2562. Natura sordet sine gratia. X, 1796. Necessitas quando excuset a legis observatione. III, 2257.

Negligentia in sacris rebus sacrilegium. VI, 1207.

Negotia sæculi saltem intermittenda, ut vacetur orationi et lectioni. V, 2266.

Neporus. Vide Lazarus.

Nepos filium filii et luxuriosum significat. I, 1418.

Nepotis absurda doctrina de regno Christi et sanctorum per mille annos. VIII, 1218.

Nestorius impius et vani sensus vir. X, 1865. A Theodoro Mopsuesteno deceptus. X, 1750. Christum aut hominem cum Deo, aut præter Deum esse blasphemavit. VIII, 1215. Negat Verbum ex Maria editum, sed qui ex ea genitus est Verbum habere concomitantis. X, 1684. Sic in synodo Ephesina habitus est, quasi volens Pelagii dogma renovare. X, 1685. Nestorio adhaerent Celestiani. X, 1764. Nestoriani et Pelagiani cognat s condecorantur erroribus. X, 1851. Nestoriana et Pelagiana hæresis eadem. X, 1685, 1686. Ad Nestorianam impietatem excusandam Cyrillo Celestino apostolico auxiliatus est gladio. X, 1851. Nestorii ad Celestinum duæ epistolæ de episcopis Pelagianis qui Constantinopolim se receperant. X, 1755. Celestinus inuit eum pejus aliquid sentire quam illos. X, 1754. Rectam tamen illius esse de peccato originali sententiam. X, 1755.

Nicasius. IX, 785.

Nicodemus Judæorum sacerdos. V, 2148. Ejus Reliquiæ. VII, 807, 809, 811, 815.

Nicolaus Cretensis archiepiscopus. II, 1145.

Nigras vestes luctus ergo deferre alienum est a Christiano. VI, 1165.

Nihilum. Ex rebus creatis nullam in nihilum redire. VI, 728.

Ningit. III, 2596.

Ninus primus dicitur bella finitimis intulisse. III, 2353.

Ninus. IX, 805.

Nitens. IX, 806.

Nobilitas mala, quæ per superbiam apud Deum reddit ignobilem. V, 2055.

Noceri nulli nisi a se ipso posse, falsum est. X, 1745.

Noe vox predicantis exitum mundi. V, 2028. Noe caritatis omnia tolerantis exemplum. V, 1952, 1953. Noe requiem Dei in sanctis significat. V, 2068.

Nominum variaz terminationes. I, 1585. Nomina numerorum quæ ætate, aut quæ declinabilia sint. I, 1403.

Notarius idem sonat quod exceptor. IX, 820. Notarii Ecclesiæ catholice, et notarii Donatistarum. IX, 816. Flavius Tribunus et Notarius. IX, 816.

Notoria Apparitorum. IX, 807. Notoria Donatistarum. IX, 821. Item alia. IX, 828.

Novatianus. VIII, 1221. Fornicatorem sacrilegum putat, ut qui in Christi membra peccet. III, 2405. Fugit agendam penitentiam, quam negare non audeat dandam. III, 2504. Abutitur verbis Domini, qui me negaverit, et ego negabo ipsum. III, 2504. Unum sensum esse vult, et negantis Dominum, et peccantis in Spiritum sanctum. III, 2504. Fornicationi non ignoscendum sentit. III, 2505. Cum adulterio et homicidio veniam Deus dederit, ac promiserit idololatriæ penitentibus. III, 2505, 2508. Imo peccatis omnibus, uno excepto in Spiritum sanctum. III, 2507. Novatianus duplex error, idololatriæ penitentiarum fructum negare, et prædicare boues a malis contaminari. III, 2509. Negat in una Ecclesia esse bonos et malos. III, 2510. Quo abscissionem suam excuset. III, 2510. Idololatriæ crimen a solo Deo, in quem admissum est, non a se remitti posse dicit. III, 2510. Hujus reis sic se penitentiam suadere dicit, quomodo Petrus suavit Simonis mago. III, 2510. Quod corpus Domini peccatoribus tradatur, reprehendit. III, 2510. Christianos negat, qui non sunt suæ societatis. III, 2511. Super Christi nomine suum suis posuit. III, 2512. Novatianorum error refellitur. VI, 1197.

Novatus. IX, 816, 827.

Novitate quacumque Ecclesia universalis pulsatur. X, 1756.

Nova creatura trisarie dicitur. VI, 1027.

Novissimorum consideratio multis suadet. VI, 960.

Nox mater iniquorum. VI, 926. *V.* Dies.

Numeri senarii perfectio. VI, 741. Mysterium numeri septenarii et octonarii. VI, 749, 750. Ac quinquagesimi. III, 2335; V, 1822.

Nunivae. IX, 784, 785.

Nundinarius diaconus. IX, 774. Apud Consulare instat ut Silvanus traditor probetur. IX, 793. Ipsius cum Silvano disensionem componere conatur plures Episcopi. IX, 795.

Nuptias etiam primas Manichæus, secundas Cataphryges damnant. V, 2183; X, 1718. Nuptias ne quidem secundas aut tertias, etc. damnat Hieronymus. X, 1696. Nuptiæ secundæ ac tertię absque peccato ineuntur. VI, 768, 777.

Nuptias ut sordidum et contaminatum opus asserentes, refellunt. III, 2379. Hujus rei traditio et in Synagoga astitit, et nunc in Ecclesia celebratur, ut Dei creatura sub Dei benedictione jungatur. III, 2379. Nuptiis cur interferat Christus. V, 1922. Nuptiarum auctor Deus. X, 1733. Nuptiæ quatenus bonæ. VIII, 1219. Hæ non damnantur, ut Pelagiani volunt, cum libido damnatur. X, 1645. Nuptiarum licitus usus non in luxuria libidinis institutus. X, 1645. Prolem non libidini, sed naturæ suæ bono debet. X, 1646. Nuptiarum licentia bona valde, mala concupiscentia in conjugatis damnabilis. X, 1646. Mulieres quando maritos accipiunt, per xxx. dies intrare in ecclesiam non præsumant. V, 2209. Nuptiarum copulam post hanc vitam sperant Cerinthus et Marcion. VIII, 1218. Nuptiale convivium quo invitati sumus. V, 1976.

Nucis et Legis comparatio. V, 1805.

O.

Obdurato corde quis vivat. VI, 766. *Vide* Induratio.

Obedientiæ commendatio. VI, 1242, 1248. Obedientiæ, etiam cæcæ, magna utilitas. X, 1883. Obedientia, quantum bonum. X, 1879. Cur melior sit quam vicinæ. VI, 1249. Obedientia una plus valet, quam omnes aliarum virtutes. VI, 1221. Ibi inobedientia, ibi superbia. VI, 1221. Obedientia disciplinarum omnium mater. VI, 1881. Magna exercitatione indiget. VI, 1881. Normam studii sui a Christo sumpsit. VI, 1881. Christus carnem suscepit, ut obedientiam doceret eos, qui non aliter, nisi per obedientiam, salutem consequi poterant. VIII, 1186. Obedientiæ pede surgat necesse est, qui lapsus est pede superbia. V, 1806. Obedientiæ merito jugum Christi suave. V, 1806. Obedientia patribus quam sit Deo grata. VI, 1221. Obediet Deus nostris orationibus, pro modo quo obediunt ipsi patribus. VI, 1544. Obedientia qualis esse debeat. VI, 1543. Ad obedientiæ disciplinam tenendam quis aptus aut ineptus. VI, 1544. Obedientia esse debet honesta et discreta. VI, 1249. Prospera mundi esse sola jussione suscipit, et adversa ex devotione conlectitur. VI, 1245. Obedientiæ initium est, quid præcipiatur velle cognoscere, et pars est obsequii didicisse quid facias. II, 1105. Obedire quisque pro sua voluntate, non cogente Deo, desinit. X, 1839, 1842.

Oblatio voluntaria Deo debet offerre quæ potiora sunt. III, 2315. Inique agentes ubi indigna Deo offerunt, duplicis iniquitatis rei fiunt. III, 2315. Oblatio bona est, si servetur justitia, et non negligatur misericordia. III, 2315. Oblationes quæ in altario consecrentur, offerende; ut qui potest, de aliena oblatione non communicet. V, 2238, 2244. Offerre dicitur, cujus nomine agit sacerdos. III, 2246. Oblationis nomine nuncupatur liturgia sacra, et ea oratio indicatur, in qua post consecrationem memoratur *summus sacerdos* Melchisedec. III, 2329. *Vide* Sacrificium.

Obscuri et ambigui discrimen. I, 1414. Obscurorum tria genera. I, 1414. Quæ hæc omnia vitentur. I, 1415.

Obsidionis dira calamitas, et infesta dei populatio. V, 2315.

Obtrectatores, caræ marini. V, 1885.

Occidere quemquam gladio nulli licet nisi iudici. III, 2314.

Octavensis locus. IX, 801.

Oculus janua et nuntius cordis. VI, 1991

Odium, venenum mortiferum. V, 1977. Venenum diaboli. V, 1977. Odio vel unius hominis inane fit quidquid boni agimus. V, 2139; VI, 1178, 1180, 1188. Odii vani prætextus. VI, 1095. Odire hominem quis potest, cujus naturam videt in Dei humanitate? VI, 932. Odium peccatoris conciliandum cum amore hominis. VI, 1229. Odio solus diabolus prosequendus. V, 1860. Tonitruum adversus eos qui odium aut iracundiam servant. V, 1975. Odium perfectum. X, 1805.

Odor Christi quid. X, 1891.

Offero. *Vide* Oblatio.

Officiales publici. IX, 762.

Officium cujus est questione torquero. IX, 783. *Vide* Exceptor. Officium pro judiciali loco. IX, 781.

Offici divini ratio. I, 1449. Ad Vigilias, Tertiam, Sextam, Nonam populus excitatur. V, 1760. Officium in honorem Virginis. I, 1456.

Olei vis triplex. VI, 1512. Oleum misericordia vel caritas intelligitur. V, 1892. Oleum justis, Spiritus est Dei. IX, 767. Oleum benedictum, quo corpus infirmi ungitur in nomine Christi, non solum corporis, sed et anime sanitatem præstat. VI, 1773. *Vide* Infirmitas. Oleum sanctificatum a Memoria S. Martyris delatum. VII, 844, 848. Unde ægrotantis membra perunguntur. VII, 845. Et in quo tincta buccella quotidie ante alios cibos sumitur. VII, 848.

Olivet mons. Antichristum in eo occidendum tradunt. VI, 1154.

Olympius episcopus. IX, 779.

Olympionice. I, 1448.

Onus. Si præventus fuerit in aliquo frater tuus, portetur a te; et si tu præventus fueris, sustineat te. V, 2262.

Opilio vir illustris. X, 1790.

Oppositorum quatuor species. I, 1437.

Operis initio quid superstitiose, quid Christiane fiat. VI, 1772. Operum omnium bonorum aut malorum duæ radices, caritas et cupiditas. V, 2312. Opera mala, seræ et vetes quibus janua regni celestis clauditur; bona, clavibus aperitur. V, 2166. Opera bona per breves angustias pariunt delicias, mala per transitoriam dulcedinem parant sempiternam amaritudinem. V, 2019. Operum bonorum commendatio. VI, 1347. Eorum sola nos sterilitas damnabit. V, 1895. Christiano fides sine operibus nihil prodest. V, 1896. Operum bonorum necessitas. VI, 768. Illa sola ad cælos nobiscum portabuntur, immo nos portabunt. VI, 1188. Operibus misericordię delictis mala morte non perire. VI, 1319. Opera bona agenda sunt, nec sufficit mala non agere. V, 2331, 2236. Opus bonum fiduciam præstat, ubi non tantum futurum sed factum est. V, 1834. Omni homini bene operanti Deus loquitur. V, 1824. Opera quæ a justificatione non rejiciantur. X, 1634. In iis quæ ad corporis fatigationem pertinent, nullus Christianorum inivitus cogitur: ipsa sibi sufficit caritas. V, 2246.

Opera sua bona post dorsum, mala sibi ante faciem proponenda. V, 1846. Opus bonum oculum qui publice fiat, et qui publicum occulte. V, 1864. Opera bona clauso ostio faciunt, etiamsi publice faciant, qui propter Deum facit. V, 1829. Opus bonum fit de te magis, quam facis, si tristis feceris. X, 1838. Opera bona non sunt, nisi quæ per fidem et dilectionem fiunt. X, 1878. Operis boni nihil unquam perficitur aut inchoatur sine fide. V, 2234. Operibus bonis debetur merces; sed gratia, quæ non debetur, ea præcedit. X, 1788. Opera bona et dedit Deus, et præparavit. X, 1781. Opus Dei est opera iustorum. X, 1603. Opera impiorum omnia immunda. X, 1818.

Ophianus malum vult esse carnem nostram. VIII, 1220.

Optati Milevitani excerptum. IX, 775.

Optatus. IX, 807.

Oraculum quid. VI, 798. Oraculum pro Lege. IX, 815, 817. Orarium sacris Reliquiis applicandi mos. VII, 840. Ad deinde ægrotanti amplexandum traditur. VII, 844.

Orationis laus. VI, 1228. Plura ad orandum Deum incitamenta. V, 1909. Oratio quid sit. V, 1887; VI, 816, 937. Orationis fructus. V, 1887; VI, 1037. Oratione debellatur et vincitur diabolus. V, 1797. Oratio justis, clavus cæli. V, 1858. Orare qui recte novit, vere novit recte vivere. V, 1849. Orandum ante et post quolibet opus. VI, 1037. Qualiter ante orationem et in oratione affectu esse debeamus. VI, 1037. Orandum non voce sonante, sed conscientia ad Deum clamante. V, 2281. Rugitus tantum et suspiria vel gemitus audiantur. V, 2281. Deus fletus citius audit quam voces. V, 1858. Utilis est sæpius orare breviter, quam semel nimis prolixè, nisi orationi devotio inspirata, ipso nesciente qui orat, prolongaverit. I, 1156. Qualiter Deus in oratione cogitandus. VI, 1012. Qualiter Sancti. VI, 1012.

Oratio qualis esse debeat. VI, 1316. Non est facienda læso nec placato proximo. VI, 1096. Orantis fiduciam qui minuatur prava conscientia. VI, 903. Hanc excitat Christi passio. VI, 907. Oranti humilitas necessaria. X, 1865. Oratione indicta, diacono clamante *Flectamus genua*, genua flectenda, vel præ infirmitate dorsum incurvandam, aut cervix humilianda. V, 2284, 2285, 2286. Hæc diaconi vox non ad clerum, sed ad populum specialiter dirigitur. V, 2286. Increpantur qui tum stant erecti. V, 2284, 2285. Cur ad orientem orantes convertantur. V, 1867. Orationis tempore diabolus nos maxime impugnavit consuevit. V, 2287. Mentis evagationes in oratione vocantur captivitates animæ. V, 2282, 2287. Quantæ sint Dei offensæ. V, 2281, VI, 964. Quod quis tempore orationis attentius cogitavit hoc sibi pro Deo constituit. V, 2281. Si forum cogitat, in

rum adorat. V, 2281. Oratio sit perseverans. V, 1809. Orationis alia elemosyna et jejunium. V, 1804. Quam efficax Patris invocatio per Filium. VI, 904. Illi passio Christi representatur. VI, 908. Quid roget filii, quid mercenarii, et quid accipiant. VI, 1030.

Orandum pro omnibus, et quod ipse Deus novit animæ nostræ expedire. V, 2282. Toto corde, tota mente peccatorum indulgentia et Dei gratia expetenda. V, 2281. Orandum esse corpore humiliato pluribus ostenditur. V, 2285. Petitur quod Deum audire delectet et nobis expediat. VI, 959. Ut Deus perficiat quod incepit, ac det quod nos facit velle, et eum amemus quantum jubet. VI, 940. Orat clauso ostio qui æterna petit, aperto qui temporalia. V, 1865. Quo loco temporalia recte petantur. V, 1865. Preces nostræ unde sint inefficaces. II, 1128. Quorum preces Deus exaudit aut respuit. VI, 1041. Precibus Saul veniam negat Deus, quam David deprecanti concedit, quia non idem utriusque cordis affectus. III, 2225. Oratio pro necessitatibus hujus vitæ misericorditer auditur, et misericorditer non auditur. X, 1876. Qui postulat quod Deus præcipit et promittit, accipiet quod poscit. X, 1877. Cum aliquid male poscitur, aut quo quis male est usus, Deus dando irascitur, non dando miseretur. X, 1880, 1892. Exauditur in penam suam magicæ deditus. VI, 738. Orationis meditationem sequens exemplum. VI, 1000. Oratio animæ virtutes a vitis liberas deprecant. VI, 1076. Oratio qua vitia reserari, et virtutes concedi, rogatur. VI, 901, 938. Preces in quibus de Deo dicitur, qui capit omnia, quem capit nemo. II, 1159, 1161. Orationis formula ad Deum per merita omnium Sanctorum pro se et universis. VI, 959. Preces in toto mundo uniformiter celebratæ pro idololatriis, Judæis, etc. X, 1730. In Oriente pene universo rogatur Deus ut nos bonos faciat. X, 1775. Orationibus aliorum nos commendandi usus. VI, 959.

Oratio Dominica ante omnia oranti dicenda, quia eam libenter exaudit, qui ipsam instituit. V, 2282. Oratio Dominica omnes species orationis comprehendit. V, 1867. Quam multa primis illius verbis Christiani doceantur. V, 1867. Orationis Dominicæ expositio. V, 1907. Orationis Dominicæ pactum sacratissimum. V, 2035.

Oratorium a Christo factus est omnis locus. V, 2048. Oratorium locus aptus, interiora munda. X, 1889.

Oratoris partes solæ sunt nomen et verbum, ceteræ dicendæ sunt ejus compagne potius quam partes. I, 1419.

Oratoris officium. I, 1439. Oratoris officii finis. I, 1440. *Vide* Dialecticus.

Orca. IX, 794, 797, 799.

Ordinatus per traditionem gratia infunditur. III, 2287. Disciplina hujus regula et forma Apostolis a Domino traditur. III, 2287. Apostoli a Christo manum impositione ordinati episcopi. III, 2296. Presbyteri alique gradus signo crucis initiantur. VI, 1192. Ordinationis benedictio non est, nisi sacerdos ordinatus ministerium exhibeat. III, 2225. Ad eam voluntas sacerdotis nec obesse potest, nec prodesse. III, 2225. Episcopis lapsis se manum imposuisse Donatus confessus est, rem ab Ecclesia alicuam. IX, 779. Ordinationum vitia notantur. X, 1720. Ordinandum clericum quantum prohibeat. VIII, 1219. Episcopis alienum ordinare per canones non licet. X, 1771. Ordinari non possunt de penitentia sauciati. IX, 804. Ordinati ab hæreticis, sicut et ordinantes mutantur. IX, 806, 812. An ordinare eos liceat, qui parvuli a Donatistis fuerant baptizati. IX, 807, 808. Folles viginti a Victore fullone dati ut flieret presbyter. IX, 798, 798, 799. Pecuniam hanc diviserunt episcopi. IX, 798. Ordo major intra se habet ulmorem, ejusque officio potestungi. III, 2502.

Ordines, Magistratus. IX, 807. Ordinis virtus. IX, 818, 841. Ordo rectus rationalis creaturæ et qui ab eo excidat. VI, 1018. Ordinem imperii Dei nihil perturbat. VI, 972. Ordinem non servans divinæ institutionis, ordinem non effugiet divinæ ultionis. VI, 775.

Orestes Consul. X, 1792.

Orosius epslc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1773, 1779. Orosius epslc. Pelagianus. X, 1749, 1754. Depositio ejus confirmatur. X, 1760.

Orosius in Bethleem Hieronymo ab Augustino traditus, ut ulmorem Domini disceret. X, 1698. Ad conventum Jerosolymit. vocatus adversus Pelagium fortiter decertat. X, 1698. Male apud Joannem Jerosolymit. audit. X, 1700. Ab Africanis episcopis missus ad loca sancta venit. VII, 806. Reliquias de corpore S. Stephani defert Bracharam. VII, 806. Orosius Reliquias S. Stephani deferens, nec trajicere in Hispanias valens, ad Africam remeare statuit. VII, 823. Orientalis. IX, 787.

Origines sentit, in Deo aliquid esse sibi invisibile. VIII, 1214. In Trinitate esse aliquid officio singulare, nec alteri communicabile. VIII, 1214. Dicit carnem Christi et celo alata. VIII, 1214. Animas hominum simul creatas flagit.

VI, 814; VIII, 1216. Sentit aliud novum corpus pro carne in resurrectione dandum. VIII, 1214. Aliud illius delirium de restitutione dæmonum vel impiorum post diem judicii. VIII, 1215. Omnes rationabiles creaturas perdenas negat, et diabolo tribuit penitentiam. X, 1704. Origenis ramusculus est doctrina Pelagii. X, 1693, 1696, 1697, 1699. Origenis homilia. V, 1755. Meris illius laciniis constant libri duo de Incarnatione. VIII, 1175.

Ortygetra nova avium creatura, nuper utique ostensa, non super creata. III, 2170.

Osculum corporale quando adhibendum. VI, 855. Osculum spirituale quid. VI, 855. Osculamur Deum quoties in ejus amore compungimur. VI, 961.

Ostris vir Isidis. III, 2545.

Otiositatem cavendam. VI, 1262. Pravi ejus effectus. I, 1455. Otium vivi hominis sepultura. VI, 1263. Nec solum non acquirit nova, sed parta consumit. II, 1118. Otiosos sollicitat concupiscentia, quæ nobis occupatis conquiescit. III, 2351. Otium sanctum quærit dilectio veritatis; negotium justum suscipiat necessitas dilectionis. X, 1875.

Oxyrinchus. VI, 1104.

Oza ob peccatum præcedens punitus. III, 2180

P.

Pactum Dei nobiscum. V, 2139. Pactum baptismo cum Christo conscriptum. V, 2255, 2245; VI, 1170, 1209. Pactum, Christo repudiato, cum diabolo facit, qui superstitiones observat. V, 2272.

Pænitere est penam tenere. VI, 1128. Pænitere Dei. VII, 1205; IX, 1872.

Pænitiæ prædicatio quomodo videatur pluribus ad religiosam seu monasticam vitam adhortatio. V, 2208, 2222. Pænitiæ et fidei sacramentum, baptisma. VI, 775. Pænitentia omnibus majoribus cum baptismo necessaria. VI, 775. Pænitentiam tantum ante baptismum utilem, post cassam asserentes, refelluntur. VI, 1114. Pænitentiam post baptismum dari. X, 1735. Hanc negant lapsi Novatiani. X, 1735. Pænitiæ et per penitentiam veniæ locum esse. VI, 1198. Pænitentes si recipit lex vetus, quanto magis nova. III, 2505, 2506, 2508. Pænitentia si denegetur, nemo poterit salvus fieri. III, 2507, 2508.

Pænitentia, secundus baptismus. VI, 1066. Prodest, si in Ecclesia catholica geratur. VI, 1125. Extra Ecclesiam non valet. VI, 766. Pænitiæ fundamentum, fides. VI, 1115. Pænitentia omnis est de male usa libertate. VI, 1120.

Pænitentia omnibus est necessaria. V, 2053, 2220, 2225. Ut pote sine qua solum originis peccatum remittitur. VI, 1119. Assidue peccantibus est assidue necessaria. VI, 1119. Quia sine penitentia spontanea non est reditus ad pristinum statum. V, 2202. Quamdiu vivimus, est agenda. V, 2020, 2221, 2225. Sine penitentia nec una die esse debent etiam sacerdotes. III, 2420. Pænitiæ dolor tantum cum vita finiendus. VI, 1124, 1128. Pænitiendi et dolendi quæ nobis sit materia. VI, 1120. Pænitiæ quotidianæ fructus. V, 2224. Quid distet inter penitentiam quæ semper agitur, et illam quæ in fine vitæ accipitur. V, 2217. Quid inter dolorem, et penitentiam. VI, 1120. Quid inter penitentem verum, et conversum. VI, 1127.

Pænitentia vera non annis, sed cordis contritione censetur. V, 2216. Ea vera est, quæ penitentia non admittit, et admissa deflet. VIII, 1218. Seu quando sic convertitur quis, ut ad peccatum non revertatur. V, 1977. Pænitentia in extremis positus quid in satisfactionem imponendum. VI, 1157. Error sacerdotum, qui eos etiam post mortem ligabant. VI, 1157. Absolvendi sunt in extremis positus, si rogent. VI, 1158. Sed canonum censuram debent subire, si convalescant. VI, 1158. Quæ tum eis recte injungitur. VI, 1157. Pænitentia in Ecclesia agentes discant docte plangere. V, 1980. Et de timore ad dilectionem transire. V, 1980. Pænitentiam certam non facit, nisi odium peccati et amor Dei. V, 1977. Pænitentia non ex fide procedens nec caritate, sterilis manet, nec lavat crimina. VI, 1121. Sine amore Dei nemo invenit gratiam. VI, 1121, 1128. Pænitiæ genuit, et non gratis, peccatorum post acceptam gratiam misericordiam obtinenda venia. III, 2506. Pænitentis pii affectus. V, 1977, 1979; VI, 949. Pænitentia de omnibus omnino peccatis debet dolere. VI, 1121, 1128. Culpa biliter durus est, qui lacrymis ostendit dolorem temporarium, et non ostendit dolorem peccati. VI, 1121. Pænitentia est vindicta puniens in se quod dolet commississe. VI, 1120.

Pænitiæ effectus. V, 2229; VI, 1115. Pænitentiam veram agenti cito dimittuntur peccata. VI, 1535. Ante penitentiam nullum poterit remanere peccatum. VI, 1114, 1116. Pænitentia defectos revocat ad perfectum. X, 1631. Donum est Dei. X, 1630. Pænitentia et veniam meretur, et reformationem. III, 2504, 2508. Pænitenti non solum

culpas remittit Deus, sed et præmia promittit. VI, 1330.
 Pœnitentiam actam corrumpere quam periculosum. VI, 1301. Hanc tamen nec sine fructu fuisse actam. VI, 1201. Pœnitentiam tantum semel post baptismum, et non iteratam prodesse contententes, refelluntur. VI, 1116. Primos Patres usque septuagies-septies, id est semper peccata dimississe. VI, 1117. Pœnitentibus semper patet misericordia sinus. VI, 1187. Peccatorum qui prompta pœnitentia veniam meruerunt, exempla. V, 2222.
 Pœnitentia sub spe misericordiae Dei non procrastinanda. V, 1802, 1906, 2206, 2218, 2219, 2226; VI, 760, 1187. Pœnitentiæ medicamenta adhibeantur, dum adhuc calent peccatorum vulnera. V, 1803, 1974, 2219; VI, 1177. Pœnitentiam differentem stultitia et impietas. VI, 1061. Pœnitentiam in senectutem reservare, quam periculosum, quam stultum, quam iniustum, quam Deo odibile. V, 2040, 2220, 2221. Pœnitentia sera cur raro vera et utilis. VI, 1127. Igni purgationis obnoxia est. VI, 1128. Pœnitentia in infirmitate prodesse potest, quibus. V, 2220. Hic quocumque tempore et a quolibet acta veniam obtinet. VI, 766. Etiam in ultimo vitæ spiritu. VIII, 1220. In extremis denegari non potest, sed quam incertus ejus fructus. V, 2217. Pœnitentiam infirmo dare possum, non securitatem. V, 2218. Pœnitentia in inferno erit, sed infructuosa. V, 2211, 2215; VI, 763, 1189, 1200. Pœnitentiam infructuosam fructuosam prævenire. V, 1963.
 Pœnitentiæ qui digni fructus. V, 2215; VI, 1123. Pœnitentia delictis commensuranda. IV, 2229. Eadem eidem culpæ imponenda. IX, 803. Hujus regulæ rationem non habuerunt Donatistæ. IX, 803. In satisfactione ingentium peccatorum non verba tantum, sed opera quaeruntur. V, 2217. Peccatorum munera non requirit Deus, sed animas. VI, 1067. Peccatoris animus ipse pro se debet satisfacere, non se de foris redimere. III, 2539. Tribulatio debet in pœnitentia, qui oblectatus est in peccatis. III, 2532. Peccator omni consolationi debet valedicere. VI, 949. Pœnitens aut sæculum derelinquat, aut quæ non sine peccato administravit. VI, 1123. Abstineat se a multis licitis, qui sponte commisit illicita. VI, 1123. Ex sacerdotis iudicio totus pendeat. VI, 1123. Prius mentem, ac deinde quod potest de possessione offerat. VI, 1123. Ad corpus Domini ante non accedat, quam bona confortet conscientia. VI, 1126. A ludis et spectaculis se cohibeat. VI, 1126. Ne præverecundia apud diversos confessionem dividat. VI, 1126.
 Pœnitentia a sacerdotibus donata, perficienda. V, 2209. Pœnitentiam suscipit Deus, quamvis omnem satisfaciendi ordinem quis explere non poterit. VI, 1199. Pœnitentia sit occulta pro occultis peccatis, et publica pro publicis. VI, 1123. Pœnitentia publica diluenda sunt peccata mortalia post baptismum commissa. VIII, 1217. Licet solvi possint secreta satisfactione. VIII, 1218. Pœnitentia publica. V, 1948. Non est erubescenda. VI, 1187. De pœnitentia erubescere quam miserum sit. V, 2219, 2223. Pœnitentia juvenibus non facile committenda. V, 2218. *Not. (a)* Pœnitentia sunt sacralia a Donatistis pueri, ne ordinari possent. IX, 801. Pœnitentiæ publicæ obnoxia crimina. V, 2229. Pœnitentia dura et proflixa opus est illis qui superstitiosa observant. V, 2240, 2269. Pœnitentiæ causa magis in specula inclusus. II, 1142. Pœnitentia publice petitur, ut qui cum multorum destructione se perdidit, cum multorum ædificatione se redimat. V, 2226. Et cum posset secretius agi, publice petitur, ut a multis adjuvetur. V, 2227, 2228. Nam pœnitentes publice lacrymis adjuvandi sunt Ecclesiæ. VI, 1123. Et si cilicium, quo pœnitentes operitur, per se efficax est ad populum supplicatio. V, 2227. Pœnitentiam ex animo petenti non condolere, nimis inhumanum. V, 2228. Nec dubitandum quin Deus totius populi pro pœnitente preces exaudiat. V, 2228.
 Pœnitens de totius populi precibus non ita confidat, ut ipse non quiescat a bonis operibus. V, 2228. Si sinit infirmitas, vivum non accipiat. V, 2228. Pœnitentiam non satis compuncte accipit, qui nulla infirmitate cogente carnes aut desiderat aut præsumit accipere. V, 2229. Sunt qui cito reconciliari petunt, ut carnes accipiant. V, 2229. Pœnitens etiam reconciliatus, ubi vel in suo vel in alieno, convivio olera aut pisciculos invenire poterit, aliam carnem non debet accipere. V, 2229. Pœnitentes legendi, qui carnes et vinum etiam usque ad ebrietatem sumunt. V, 2229. Pœnitentiam qui petit, excommunicari se supplicat. V, 2228. Qui eam accipit, cooperatus cilicio foris eicitur. V, 2228. Pœnitentiam quamvis agunt fornicarii, non est illis communicandum. III, 2308. In pœnitentiæ impositione raduntur capita, et velamina super caput prætenduntur. IX, 804.
 Pœnitentiam Christianos stultos vocitant. III, 2542. Fidem eorum accusant, sed in præceptis eorum reprehendi nihil posse non negant. III, 2544. Cynædos habent religionis suæ ministros, de viris feminas factos. III, 2542. Horum turpitudine. III, 2545. Occulantur ob reverentiam Christianæ ma-

jestatis. III, 2545. Quia in tenebris turpia patiuntur, putant posse nesciri. III, 2545. Inventis hominum turpium diabolus addidit præstigia. III, 2544. Per consuetudinem, quod turpe erat, cepit non videri. III, 2544. Sed hoc a sacra fide Christiana proditum est. III, 2545. Paganis mense primo sua mysteria celebranda diabolo instituit. III, 2279. Paganorum consuetudinum reliquias, in Kalendis Januariis. V, 2001, 2005. In festo Cathedræ S. Petri circa defunctorum sepulcra. V, 2101, 2102. In Natali S. Joannis Baptistæ. V, 2268. In quibuslibet Sanctorum festivitatibus. V, 2259. In feria quinta. V, 2239. Aut quando obscuratur luna. V, 2239. Aliæ iter suscipientium. V, 2004, 2269. Sternutantium. V, 2269. Simul convivantium. V, 2306. Eorum quibus aliquid furto ablatum. V, 2273. Aut qui aliquam infirmitatem in se aut suis patiuntur. V, 2238, 2273. Paganorum argumenta adversus fidem Trinitatis. VIII, 1101. Deo filium esse posse, aut resurrectionem negantes, confutantur. III, 2545. Leges contra Paganos. IX, 815. Paganis causas agere, aut militare, aut Christianos suo servitio habere Valentinianus interdicit. X, 1751. Leges Imperat de idolis contringendis. IX, 814.

Palæstina synodus in qua Pelagius absolutus. X, 1684, 1685, 1708. Commendatur. X, 1608, 1612, 1631. Sententiæ xn. quas in ea Pelagius anathematizavit. X, 1709.
 Palatini. V, 2087.
 Palatinus episcopus. X, 1731.
 Palchotius papa Bracharensis. VII, 808.
 Palla. V, 1978 Palla gestantur sacramenta. VII, 838.
 Palla super Reliquias. VII, 836.
 Palladius præfectus prætorio. X, 1726, 1727
 Palladius diaconus. X, 1733.
 Palloris causa. I, 1433.
 Palmitibus vitis prodest, non viti palmites. X, 1786.
 Panes tres in Scriptura legitimus, qui illi sint. VI, 1316.
 Panum multiplicatio exponitur. V, 1905
 Panonia erasa. III, 2553.
 Pantagathus vir illustris. X, 1790.
 Pantius. IX, 791.
 Papa majores dioceses tenet. IX, 767. Papa Silvester. IX, 786.
 Papius auctor est pluribus spei carnalis. VIII, 1218.
 Paradisus pro horto. V, 2041. Paradisus Dei nobis promissus, non is in quo Adam jussus est corporaliter operari. III, 2581. A passione Christi omnibus justis est reseratus. V, 2048, 2034, 2069. Eo ab Adam primus intravit latro. V, 2045, 2043, 2049.
Paradiseus quid I, 1446.
 Parasceves dies est festus. V, 2047. Paulo ipso auctore. V, 2047. Ut nullus in Parasceve de ecclesia se subtrahat. V, 2036.
 Parco. Nolle ut peccat Deus iniquis, quasi proprium est omnium iniquorum. V, 2231.
 Pardus. IX, 787.
 Parentibus semper honor et amor, et in necessitatibus subsidium debetur. V, 2264. Parentibus pauperibus prius quam extraneis elemosyna largienda. V, 2264. Parentes pauperes qui dedignantur, carpuntur. V, 2264. Parentes terrenos propter Deum negandos Christus exemplo suo docuit. VIII, 1146. Iis nec sepultura debetur, si a Dei servitio prohibeant. VI, 1033.
Parmeniani cathedra. IX, 775.
 Paronyma. I, 1422. Qui ab homonymis differant. I, 1422.
 Parsimonie in cibis regulæ. VI, 1101.
 Participium vocatur, quod partem nominis capiat partemque verbi. I, 1405.
 Parvuli ab uno Chrysostomo dicuntur in confusione peccati et non coinquinati peccatis. X, 1736. Parvulos baptizandos negans, aut dicens nihil ex Adam trahere originalis peccati, damnatur. X, 1728, 1730. Parvulus si non est peccatum, iniquus est Deus, qui vitam eis auferat. X, 1649, 1652. Aut cum eos variis doloribus ac passionibus cruciari sinit. X, 1651. Aut cum ad iudicium coram se venire facit. X, 1652. Parvulus non baptizatus Pelagiani promittunt vitam æternam. X, 1653. Non permittit fides Catholicorum nisi gehennam. X, 1654. Parvuli sine baptismo morientes damnantur; nec dicendi sunt Dei beneficio future impietati præcepti. X, 1781. Æterni ignis supplicio puniuntur. VI, 774. Nec est locus medius in quo beate vivant. X, 1634, 1728, 1730, 1769. Sed eorum mitissima erit poena vel damnatio. X, 1748.
 Pascha a passione. III, 2539. Ejus ratio mystica. III, 2539. Pascha semel tantum gestum esse. VI, 723. Paschalis agni comedend singuli ritus paucis explicantur. VI, 723. Pascha a Judæis actum vespere diei qui mortuus est Christus. III, 2238. Pascha per orbem totum una die celebrandam decernit Arelat. synodus. IX, 783. Quando celebrandum VIII, 1221. Tempus quo celebratur, et temporis hujus mysterium. V, 2068. Paschali solemnitati debita præparatio

V, 1801. Paschæ vigiliis reservatur historia immolationis Isaac. V, 1749, 1750. Paschate imminente ingravescere solent tentationes. V, 1775. Paschalis dici laus. III, 2368. Pascha solemnitas solemnitas. V, 2068. Paschæ spiritualiter celebrandi ratio. V, 2067, 2068. Paschalis Agnus in una Ecclesia comeditur. VI, 1196, 1201. Paschalis solemnitatis conclusio Neophytorum habitus commutatur. V, 2075. Paschales dies sunt indulgentiæ ac remissionis. V, 2075.

Passerius presbyter. X, 1690.

Passiones et passivæ qualitates quæ distent. I, 1435.

Passio Christi quam utiliter cogitatur. VI, 960. Exponitur I, 1468, 1469. Ejus mysteria pluribus Sermonibus explicata. V, 2036. Passionis Christi sacramenta quæ diabolus æmuletur. III, 2279.

Passiones etiam prolixæ in ecclesia stando audiri solitæ. V, 2320.

Pastor velut præco judicis jussa nuntiat. V, 2077. Periculum ejus, si vitia amputare prædicando negligat. V, 2206. Non sufficit et bonitas sine disciplina aut scientia. V, 1849. Pastor noster Christus portat et reficit, regit et custodit. VI, 1070.

Pastoris liber laudatus a Cassiano. X, 1817. Nullius auctoritatis reputatur a Prospero. X, 1819.

Pater quatuor modis in Scripturis dicitur. VI, 1080. Alterutri eorum honor semper debetur. VI, 1080. Pater alius honoris causa vocatur, alius ad fidem aut salutem deputandus. IX, 833. Patrem salutis non teneo nisi Deum. IX, 832.

Pater celestis solius Christi specialis est pater, noster autem est in commune. V, 1907. Patris æterni figura, Abraham. V, 1753. Isaac. V, 1760. Jacob. V, 1765. Isai. V, 1818. Pater vocatur monas. VIII, 1163. Principalis bonitas. VIII, 1183. Totius deitatis principium. VI, 976. Cujus peculiare est, ne missus dicatur. III, 2295. Nunquam sine Filio existit. VI, 1014. Non ante Deum quam pater. V, 2192; VI, 1191. Esse sapientia melius dicitur, quam non habere sapientiam nisi in Filio. VIII, 1174. Per Filium est omnipotens. VIII, 1181. Per sapientiam, quæ est Christus, tenet omnium potentatum. VIII, 1182. Male incapabilis et solus invisibilis prædicatur. II, 1159. Pater verbo suo se declarat. V, 1890. Se ipsum talem qualis est cogitans, Filium gignit. VI, 1014. Et eadem cogitatione totam mundi formam dixit. VI, 1015. Patris et Filii opera inseparabilia. X, 1887, 1895. *vide* Deus, Filius, Trinitas. De generationis divinæ modo sufficiat scire quod genuit lux splendorem. VI, 1091.

Pater patrum ab Judæis dictus quidam. VII, 825. Patribus in Angelis, rubo etc. vitus est Filius Dei. III, 2270. Pater fidelium Abraham, non quia ex eo nascuntur, sed quia fidem imitantur. V, 1745. Pater noster diabolus, non natura, sed imitatione. V, 1742.

Paterni et Torquati consulatus. III, 2176.

nat, de mentibus extirpari posse docent cum Philosophis Pelagiani. X, 1692.

Patientia Dei eruditio est ponitudinis et oblatio correctionis. X, 1839. Illa abuti, et non intelligere Dei benignitatem, jam magna damnatio. X, 1870. Patientiam Dei erga iniquos reprehendere, iniquorum est proprium. V, 2251. Patientiæ Christi imitatio suadet. V, 1936. Deus diligentes se pati aliquid vult, ut justis eos promovere videatur. III, 2259. Patienter adversa ferre. VI, 1188. Patienti non compatiens præcisus est ab Ecclesia. V, 1951. Patientia domandi sunt hæretici et schismatici. IX, 791, 792. Patientia etiam tolerare amat, non amat quod tolerat. X, 1874. Tolerantia fortitudo ex Deo est. X, 1823. Oratio ad petendam patientiam. VI, 936.

Patria nostra coelum: quam stultum illuc non anhelare. VI, 1531. Patriam perfectionis ergo necessario deserendam esse existimantes, refelluntur. VI, 1104. Patriam affectibus deserere præstat quam gressibus. VI, 1104.

Patricianus malum vult esse carnem nostram. VIII, 1220.

Patrimonia ex auribus suspendere. II, 1116. Patrimonium augere cupiens, si non rapina, saltem voto est malus. V, 2248.

Patripassiani. VI, 753; VIII, 1101. *vide* Sabellius.

Patrius vicarius Praefectorum. IX, 777.

Patreus Arelatensis. X, 1731.

Paulinus S. Ambrosii diaconus Celestium Carthagine accusat. X, 1686, 1692. Celestio in conventu sacerdotum resistit. X, 1686. Romam a Zosimo citatur. X, 1723. Ejus libellus contra Celestium Zosimo oblatas. X, 1724. Celestius ex iis quæ sibi ab eo objecta sunt, hæreticum eum posse approbari dicit. X, 1724. Ea tamen omnia damnare a Zosimo jubetur. X, 1724.

Paulinus Ælius. IX, 780, 782.

Paulini Aquilejensis liber de salutaribus documentis. VI, 1047.

Paulus novi Testamenti Jonas. V, 2122. Lupus mane rapiens, et ad vesperum dividenus escas. V, 2098. Manibus omnium Stephanum lapidabat. V, 2251. Martyrum cruore totum se inficiens fit Apostolus. VI, 1099. Pauli conversio. V, 2098, 2125. Et raptus in tertium coelum. VI, 1023. Paulus Deum in hac vita vidit, sicut Sancti post hanc vitam vident. VI, 752. Passus est mala quæ Christianis infligit. V, 2124. De Pauli cervice lac pro sanguine manavit, quam congruenter. V, 2120. Paulus tacito nomine proprio *Egregius Prædicator* simpliciter appellatur. VI, 1095, 1100. *vide* Petrus. *Paulus* Erem. VI, 1104.

Paulo episcopo Cirt. orta est persecutio. IX, 797. Quid quærentibus Scripturas responderit. IX, 794.

Paulus et *Macarius*. IX, 838. Operarii unitatis adversus Donatistas. IX, 800, 804. Ministri sancti operis. IX, 802.

Paulus Samosatenus. V, 2200.

Paulianista. VIII, 1217.

Pauperes passim in Scripturis benedicuntur. V, 2510. Ubi non omnes pannosi pauperes, sed humiles sunt intelligendi. V, 2510. Pauperes multos, ut pote vitios et malis moribus locupletes, inopia nil juvat. V, 2311. Paupere superbo nihil stolidius. VI, 1084. Pauperibus iis tantummodo coeli regna promittuntur, quibus divitiarum inopia animorum comitatur humilitas. VI, 1085. Pauper is est spiritus, qui humilis. VI, 1084. Nobilis inopia, mentis humilitas. VI, 1084. Solis pauperibus spiritu coelum promittitur. VI, 1084. In egestate æquitatem servare, perfecta justitia. III, 2563. Pauperum virtutes vel vitia cum iisdem divitum virtutibus ac vitis comparata. III, 2572. Pauperes posse esse beatos. V, 1842. Pauperes non sunt contemendi. V, 1842. Sed honorandi. VI, 1045. Cur eos Deus esse permisit. V, 1880, 2250, 2338, 2341; VI, 1176. Scilicet ut illi per patientiam, divites per eleemosynam possent Dei gratiam promereri. V, 2350. Pauperes, negotiatores. V, 1892. Pauperes inter ac divites commercium. V, 2353. Pauperum miseria, medicamentum est divitum. V, 2351. Pauper sibi, te divitem facere potest. V, 1845, 2251. Pauperis manus, gazophylacium Christi. V, 2024, 2355. Pauperibus data, nobis servantur in coelo. V, 1881. Celestem thesaurum habere non potest nisi pauper, aut qui pauperibus solatia præstat. VI, 1081. Pauperes in die iudicii pro iis rogantur, a quibus hic stipem acceperint. VI, 1076. Quid damnationis erit spoliasse pauperem, quem summum crimen est non passisse. V, 2231, 2232. Pauperes ad convivium vocandi. VI, 1185. In sanctis solemnitatibus. V, 1976. Accusat se publice Cæsarius, quod interdum vestimentula sua pauperibus dare neglexerit. V, 2024. Pauperum legationem agit Episcopus. V, 2170. Pauperes dimittendi mos per verba, *vide in ante, dat tibi Deus*. V, 2505.

Paupertatis quinque genera. VI, 1515. Paupertatis Evangelicæ pretium. V, 1954, 1955. Paupertatis votum. VI, 1099. Cupiditatem habendi sub obtentu pauperis erogandi subditis non permittit. VI, 1099. Crimen eorum quid illud violat. VI, 1084.

Paupertacula. V, 1899.

Pax Dei et pax mundi qua ratione differant. III, 2286. Pax domestica quid. X, 1872. Pax inter malos, res valde dolenda. VI, 1259. Pax non est dicenda, quæ de radice caritatis non conurgit. V, 1916. Pax et justitia due amice carissimæ. VI, 1338. Pax de justitia, de pace gaudium nascitur. V, 1917. Pax plena non est, quamdiu repugnatur vitis. X, 1875. Pax prima, ut cum Deo pacifici simus. V, 1035. Pax perfecta, quando et cum aliis, et nobiscum pacifici sumus. V, 1918. Pacis commendatio. V, 1858; VI, 1237. Pacis comoda et effectus. V, 1931, 1933. Pax hereditas Christi. V, 1932. Pacem non servare, Christum spernere est. V, 1896. Pax Christi; omnis piæ intentionis actionisque est perfectio. X, 1894. Pacifici beatitudo. VI, 1894. Pacem qui non vult, nec vult filius Dei esse. V, 1935. Pax semper habenda cum bonis, et bellum cum vitis. V, 1935. Sine pace non est accepta oratio vel oblatio. V, 1935. Pax cui ex omni parte patent, et sine qua undique clausæ sunt celestis Jerusalem portæ. V, 2255. Pacis tempore quaerenda adversitatis præsidia. X, 1875. Pacis observantia cum pactis inimicis. X, 1861. Pax temporum, pace cum proximis procuranda. V, 2078. Vocabulo *Pax*, unitas Trinitatis explicatur. VIII, 1210.

Peccator sibi potius inimicus, quam Deo. VIII, 1149. Peccans et a verbo se separans nihil fit. VI, 869. A Spiritu sancto deseritur, eumque occupant tenebræ. V, 1821. Peccatoris vincula, carcer, tenebræ, pondera. VI, 947. Triplex abyssus. VI, 948. Peccator est cæcus videns. VI, 948. Vivens portat funus suum. V, 1785. Quas mala ei abique imminant. VI, 947. Peccator omnem in se commovet creaturam. VI, 836. Quod contra Deo rebelles sese pariter universis orbis armat, Ægypti plagis ostenditur. III, 2163. In peccatores cur non statim vindicet Deus. V, 1965. Cur aliquos hic non plectat. V, 2522. Duplici de causa eos Deus

non stathm punit. VI, 1033. Ispis nec negat patris pietatem ac filii nomen. VI, 1034. Multos peccatorum suorum cumulo completo jam ex hac vita puniri. VI, 1034, 1035. Peccantium felicitate cur nihil infelicibus. X, 1692. Peccatorum gaudium, plaga iræ Dei. III, 2459. Peccatorem non flere impossibile est vel hic vel in futuro. VI, 949. Peccatorum manent aut continui dolores vitæ poenitentis, aut æterni cruciatus. VI, 945. Omni peccanti anime duo sunt poenalia, ignorantia et difficultas. X, 1896. Peccator in se ipso consistere non sustinens, ad alia divertit, sed inquietudinem auget. V, 2224. Peccatorum minorum multitudine hoc etiam efficitur. V, 2225. Qui se a Deo avertit, ipse et velle quod bonum, et posse sibi sustulit. X, 1848. Peccare est in malorum potestate, sed non hoc vel hoc peccando facere, nisi Deus permittat. X, 1834. Quomodo Deus eorum tenebras ordinat. X, 1834. Prævaricatione hominum dispositæ a sæculis creationis ordinem turbare non potuit. X, 1845. Peccatores serviunt nolentes Dei dispositioni, qui volentes subjecti non sunt ipsius præcepto. VI, 1139. Non deserit Deus nisi meritis deserit. X, 1839. Neminem deserit prius quam deseratur. X, 1841, 1846, 1848. Deus delinquentes deserit, resistentes indurat, contententes condemnat. X, 1671.

Peccator omnis inexcusabilis. X, 1886. Nulla eum excusat conditio. V, 1904. Peccatorum varæ excusationes. V, 2215; VI, 1126. Culpam suam in diabolum regerere jam non possunt. V, 1979. Infelix solatium tibi est peccatorum turba. V, 2321. Peccator in iudicio a diabolo accusatus. VI, 1072. Peccatores quomodo non palpani. V, 1814, 1815. Eos palpans, peccati fomitem subministrat. V, 1872. Peccatores non spernendi, sed ut Christi pedes oleo delinendi. V, 1907. Qui ad poenitentiam adducendi, qui suscipiendi poenitentes. V, 1772. Peccatores inter et dæmones discrimen. X, 1846. Peccator et homo duo nomina sunt. V, 2251. Qui utrumque distinguendum. VI, 1229.

Peccatores se veraciter omnes sancti pronuntiant. VIII, 1221. Peccator est omnis homo. IX, 767, 769. Peccatum nullum fit, quod non possit facere alter, si Deus ei desit. VI, 877. Quot modis nos ab eo Deus servavit. VI, 877. Peccata nobis a Deo dimissa, quæ ipso protegente non commisimus. VI, 818, 836. Tribus modis nos Deus a peccatis conservat. VI, 836. Quam multis nos ab illis revocat. VI, 857. Peccatorem se dicere nil iuvat, si adhuc peccare delectat. V, 1977. In peccante Deus odit negligentiam revertendi, ac desperationem salutis. VI, 1049.

Peccatoribus contra desperationem consultitur. VI, 1098. Peccatori nulli desperanda venia. V, 1960, 2216, 2222. Sub manu omnipotentis Medici nulli unquam peccatori expedit desperare. V, 2275. Peccatores ad emendationem adducere quam amat Deus. V, 1851. Et veniam dare tardius Deo videtur, quam ipsi peccatori accipere. VI, 784. Peccatoribus cavenda desperatio, aut veniæ sine poenitentia consequenda fiducia. VI, 1118. Peccator sic timeat iustitiam, ut quærat misericordiam; sic de hac confidat, ut illam contremiscat. V, 2219. Peccator inter Deum et peccatum, velut agrotus inter medicum et morbum. V, 1876. Prima ejus medela, nosse quod langueat, ac medici opem desiderare. X, 1856. Peccatoribus spem præbent, quæ Christus pro ipsis gessit ac passus est. VI, 907, 910, 956, 960. Peccatores scientes quæ promisit Deus bene viventibus, et male viventibus, mendacem illum iudicant. III, 2356. Deum iustificat, cum ad misericordiam ejus confugiant. III, 2356. Peccatoris ad misericordiam Dei confugientis oratio. VI, 946, 949. Ab irato ad placatum. VI, 949. Alia oratio mixta timore et fiducia. VI, 836. Alia ad Christum præ desiderio lacrymarum. VI, 930. Peccator animam sic debet plangere, quomodo mater unicum filium mortuum. V, 2226, 2250. Peccatoris conversio, miraculum maximum. V, 1819. Peccatoris speculum. VI, 983.

Peccatum omne mendacium est. X, 1671. Peccare est in veritatis præceptis vel in ipsa non stare veritate. VIII, 1142. Peccator, dum ad inconcessa præsumuntur, aut concessa inordinate fiunt. III, 2215. Peccatum naturale negant Pelagiani. X, 1754. Ac Manichæos vocant aliter sentientes. X, 1755. Sed peccatum naturale et originale unum et idem esse affirmant Pelagiani. X, 1772. Anathematizandi sunt qui naturale aut substantiam aliquam dicunt esse peccatum. X, 1772. Peccatum non natura, sed vitium naturæ ibi appetentis quod non est ordinis sui. X, 1878. Contra naturam est. X, 1846. Peccatum originis defendi posse negant Pelagiani, quin ejus dicitur auctor Deus. X, 1767. Pluribus argumentis hoc refellitur. X, 1767. Peccati non est auctor Deus. X, 1853, 1855, 1859, 1841, 1642, 1846, 1848. Ne Manichæus quidem facere ausus est Deum peccati auctorem. X, 1736. Sunt qui mortem solam, non peccatum, in humanum genu s transisse dixerunt. X, 1772, 1773. Peccati auctor est Deus, si auctor mortis. X, 1649. Si voluntate Dei peccantur homines, iudicium Dei non esset. X,

1847. Peccatum non fit sine demonis operatione. VI, 1177. Sed nec diabolo in totum adscribi potest, multo minus Deo. X, 1847. Deus non ordinavit peccatum, sed poenam amantibus culpam. VI, 1120. Peccatum esse propriæ voluntatis, ipse etiam Manichæus adactus esse confiteri. VIII, 1141. Idque multis rationibus suadet. VIII, 1142. Peccatum est, non quod malum diligatur, sed quod meliori minus bonum præferatur. X, 1896. Peccatorum omnium duas origines, error et superbia. V, 2005. Peccatum ab anima cepit. III, 2582. Non desiderio corporali, sed spe deitatis Adam peccavit. III, 2382. Non peccat anima nisi per carnem. VI, 1675. Quibus gradibus Adam et Eva in peccatum lapsi sint. VI, 1051. In illis duobus originaliter totum damnatum est genus humanum. VI, 1051. Peccatum a diabolo mutuavit Eva, Adam consensu cautionem fecit, usura posteritati crevit. X, 1649. Christus debitum solvit. X, 1649.

Peccatum primorum parentum solis illis obfuisse docent Pelagiani. X, 1617. Peccatum originis negarunt primum aliqui Syri, et maxime Theodoros. X, 1680. Deinde Rufino institutore Pelagius. X, 1681. Postea Cælestius. X, 1681. Plurimæ Juliani sententiæ, quæ peccati originalis fidem labefactent. X, 1745, 1748. Peccati traducem quibus argumentis hæretici negent. X, 1689, 1739. Peccato originali omnes mortuos Christus invenit. V, 2237. Peccatum originale contra Pelagianos demonstratur. X, 1617. Illud probat necessitas regenerationis. X, 1812. Probat et mors omnium hominum. X, 1667. Ac miseria generis humani. X, 1882. Nam non transisset poena, nisi transisset culpa. X, 1617. Patet ergo culpa, ubi non latet poena. X, 1815. Facilius quippe fieri posset, ut peccatum non sequeretur poena, quam ut poenam non præcederet culpa. X, 1667. Peccatum originale negans, habet adversum se plurimos veteres catholicos doctores. X, 1725. Fides de peccato originali Zosimi verbis clare exponitur. X, 1730.

Peccato Adam genus humanum obnoxium fecit. III, 2536, 2539. Hinc diabolus potestatem accepit carni ejus se immiscendi, et suggerendi oblectamenta delictorum. III, 2537. Peccatum originis inest omni homini qui per concubitum viri et mulieris concipitur. VI, 774. Christus solus absque peccato. V, 1977; X, 1650, 1775. Peccati legi omnes sine ulla exceptione subjecti. V, 1944. Solus sine peccato est natus, quem non concupiscentia carnis, sed obedientia genuit mentis. V, 1907. Peccatum originis caro contrahit, et anime refundit. VI, 810. Nec Deo tribui potest. VI, 810. Peccatum in parvulis non actione, sed uterina conceptione pertransit. X, 1650. Peccatum in filios non transmittit propagatio, sed libido. VI, 758. Ex ovibus Jacob ostenditur appetitus vis ad immutandam naturam. X, 1768. Vitiata radice macula per traducem propagata est. X, 1667. Transit sequens effusio, nec tamen semen vitium est, sed vitium. X, 1619, 1625. Christus solus sine semine et expertus delicti natus est. X, 1619, 1620, 1625. Peccatum protoplasti omnes trahimus seminis conceptione, non morum imitatione. X, 1620. Hinc et malos imitatur. X, 1620. Homo primus cum peccavit, natura peccavit, sic effecta peccatrix ac vitiata, non vitium aut peccatum. X, 1619. Tum Adam et Eva natura humani generis erant, ideoque in illis unis omnes eramus. X, 1619, 1621.

Peccatum ullum esse infantium negat Pelagius. X, 1707. Peccato originis frustra negantur carere debere, qui de duobus baptizatis nati sint. X, 1685. Illius reatus etiam a baptizato trajicitur. X, 1885. Peccatum originale ex Adam trahunt parvuli, qui adhuc nullum committere potuerunt. X, 1723. Peccata parvulis non propria sed aliena dimittuntur. X, 1725. Ob solum originis peccatum parvuli sine baptismo morientes æterno igne punientur. VI, 774. Peccatum primorum parentum ipsis plagam, nobis plagas fecit. X, 1628. Peccatum originale parentes quidam aggravant, quidam relevant. X, 1685. Peccatum primum per id emendatum, per quod admissum est. III, 2589. Peccati originalis reatum circumcisio delet. X, 1781. Peccati originalis merito iusti ante Christum tenebantur in inferno, donec ab eo absoluti sunt. V, 2060.

Peccatum originale aut actuale sine Christo dimitti non potuit. V, 1850. Contra vulnus originalis peccati, verum et potens ac singulare remedium mors Filii Dei. X, 1844. Peccati originalis reatus in universa Adæ propagine. VI, 764. Indebita liberatoris gratia absolvitur. VI, 764. Peccata originalia et propria omnia baptismo dimittuntur. VIII, 1129. Idque omnium fides tenet. VI, 1045.

Peccatum distinctio in necessaria et spontanea. VI, 945. Peccatum nullum est necessarium. VI, 1120, 1126. Peccatum originis in Adam fuit spontaneum. VI, 1120. Peccandi triplex ratio. V, 1869. Peccat homo etiam cum nescit. III, 2590. Rci sunt etiam ad quos disciplina legis numquam pervenit. VI, 1220. Nefas inter multos admissum, quasi imago fit innocentie. IX, 776. Sed peccat pe-

riculosus, qui se graviter peccare non putat. V, 2295. Peccata tanto sunt graviora, quanto sublimior est qui peccat. III, 2304. Peccatum in illum redundat, qui prohibere non vult cum possit. V, 2004. Quibus nil noceant peccata aliena. VI, 777. Peccata cordis non negligenda. VI, 1289. Peccata quae sint capitalia, quae minuta. V, 1946. Peccata lethalia. VI, 1121. Peccatum ad mortem. V, 1860. Peccata a capitalibus distincta quae et quanta sint. V, 2220.

Peccata sine Dei gratia posse vitari Pelagiani negant. X, 1735. Quam illam velint gratiam. X, 1735. Posse hominem si velit, esse sine peccato, et aliquos re vera ante Christi adventum fuisse Coelestii doctrina est. X, 1681, 1687, 1692, 1693, 1694, 1699. Nullum adultum sine peccato hinc vivere. VI, 776. Impossibile est homini ut non peccet. III, 2303; V, 1895, 1898. Impossibile est ut nunquam peccet natura quae potest peccare, alias Deo melior esset. III, 2326, 2335. Sanctos non tantum humiliter, sed et veraciter peccata confiteri, eorumque remissionem deprecari. X, 1729. Sine minutis peccatis nullus nunquam fuit aut esse poterit; sine criminibus esse possumus et debemus. V, 1947, 1949, 2020, 2219, 2220. In minimis misericordiam consequetur, qui fidelis et sollicitus fuerit in magnis. III, 2333. Peccata minuta animam non occidunt, sed turpiter fodant. V, 1946. Si plura sint, mergunt. V, 1946, 1947. Peccata peccatis cumulare quam periculosum. V, 2221. Peccata parva neglecta qui obdurationem pariunt. V, 1877. Peccans in uno qui fiat omnium reus. VI, 1124.

Peccati feditas. VI, 945. Effectus. V, 1974, 2224, 2225. Peccatum crescit neglectum; nullum respectu Dei parvum. VI, 1119. Peccata nulla Deus inulta permittet. VI, 1350. Nulla impunita esset possunt. X, 1876. Peccato ab hominibus parititur, quia multorum est: sed tunc tanto divino iudicio gravius vindicatur. V, 2290. Peccata quorundam cur Deus hic non plectat. V, 2322. Peccandi mensuram, donec cumuletur, interdum expectat Deus. V, 1811. Nullus post culpam impuniti loci, dum fit reatus ipse supplicium. II, 1101. Peccati supplicium aliquibus vertitur in reatum. X, 1839. Ut eis peccatum sit ipsa poena peccati. X, 1842. Peccata Deus vindicat justus, quae fieri non cogit praescius. X, 1895. Peccatum praecedens in Oza per hanc culpam, ob quam interit, punitum quidam existimant; idque saepe fieri, ut minores culpa praecedentium peccatorum vindictam incutiant. III, 2180. Id probat poena, quam ob populum a David numeratum pleris sustinuit. III, 2180. Eadem conjectura est de quinquagenariis ad Elias verbum igne consumptis. III, 2182. Peccatum Achaz quatenus aliis obfuerit. III, 2234. Peccatis cessantibus cessare flagella. V, 2077.

Peccati poena est diaboli dominatio. X, 1845. Peccandi consuetudine facta, timendum ne quis etiamsi velit, a diabolo se liberare non possit. V, 2222. Peccatum faciles aditus, difficiles exitus. VI, 944. Peccatum malum in culpa, amarum in poena. VI, 986. Peccato poena ipsius est preferenda. VI, 948. Peccare debet nemo, etiamsi necesse esset perire quidquid Deus non est. VI, 950. Peccati quam gravis et quam dura sit conditio, prodit remedii magnitudo. V, 2014. Peccatorum crux Christo ea gravior, quam pro nobis suscepit. V, 2207. Juramus in baptismo nos abrenuntiare diabolo ac pompis ejus et peccatis omnibus. VI, 1066. Increpantur qui ut liberius peccent; fidem suscipere differunt. III, 2376. Peccatorum quatuor gradus. VI, 1251. Peccata cum gaudio recogitare, Deo abominabile. VI, 1080.

Peccare humanum, Christianum a peccato desistere, perseverare diabolicum. VI, 1155. Peccatum nullum tam grande, quod poenitentem non habeat veniam. VI, 1179, 1182, 1187, 1189, 1199. Peccatorum venia semper cogitanda, donec impetretur. VI, 1199. Haec etiam iustis saepe necessaria. VI, 1117. Peccata quotidie a iustis contracta continuis operibus bonis expianda. VI, 768, 776. Peccata quotidie redimenda. V, 2221, 2224. Quoties subrepunt, sine ulla mora his medicamentum provideatur. V, 1788. Peccati vulnus dum adhuc calidum est, curandum. V, 1805, 2219, 2348. Peccatis providit Deus medicamenta, quae dicitur et pauperes possint adhibere. V, 2259. Et unde sine grandi labore peccata redimeremus. V, 2335. Ut unde regereret se non habuisset, nullus dicere iam possit. V, 2252. Eorum in nobis est remedium. V, 2162. Peccatorum remedia. V, 1877; VI, 1348. Tria remedia. V, 1869. Peccata bonis operibus, ac praesertim elemosinis necessario redimenda. V, 1895, 1898. Per caritatem redimere ea possumus. VI, 1096. Peccatorum veniam accelerat fratrum indulgentia. V, 1869. Amplectenda homini tam benigna conditio, ut dimittendo peccata aliena, diluat sua. X, 1892.

Peccata minuta qua ratione hic aut post hanc vitam purgantur. V, 1947. Redditi nisi operibus bonis ac praeponderante Dei misericordia non poterunt. V, 2220. Quibus operibus redimantur. V, 1948. Per caerimonias veteris le-

gis remittebantur. VI, 1129. Peccata justorum minuta tribulationis igne sunt consumenda. V, 1771. Peccata capitalia quibus operibus sint delenda. V, 1948. Peccata capitalia et mortalia post baptismum commissa, poenitentia publica sunt diluenda. VIII, 1217. Nec negandum solvi posse secreta satisfactione. VIII, 1218. Per confessiones veraces ac dignos poenitentiae fructus sunt expianda. VI, 1066. Peccata nostra iudices nos sentiant, non patronos. V, 1788. Ea defendere, quantum malum. X, 1878. Peccatum monstri serpentinis instar monstratur. VII, 846. Confessione interimitur. VII, 847. Peccata sua accusans Deo conjungitur. V, 2227. Peccatorum remissionem duae habent causae, una doni, altera poenitentiae. III, 2377. Durum est ignosci eis qui votum habeant peccandi. III, 2377. Christianus armare se debet contra peccata: sed quia impossibile est ut semper vincat, si se victum doleat, reparat se. III, 2376. Bene currit ad remissionem peccatorum, qui displicet sibi. X, 1875. Peccata praeterita non nocent, si non placeant. V, 1891, 2308.

Peccata remittendi data Ecclesiae potestas. VI, 766. Ad peccatorum remissionem quantum conferat Ecclesia. VI, 1119. Quod peccant homines in nos, indulgendum; quod in Deum, nisi panianus, eorum participes efficitur. V, 2162. Peccata qui redimere coeperit, capitalia non admittat. V, 2337. Peccata non deserentibus nihil prosunt elemosinae. V, 1848. Nihil Dei laudes. V, 1847. Vix ad veniam admittendus est, qui votum habet delinquendi. III, 2216. Peccata quaedam ex se mortalia, in poenitentia sunt vitabilia, sed non statim sanata. VI, 1128. Peccato mori, quid sit. VI, 1032. Peccati regnum qui destruat. V, 1861; VI, 822. Peccando templum Dei destruiamus. V, 1855. Cavendum ne reparati iterum labamur. V, 1835. Quam hoc periculosum sit. VI, 1075.

Peccatum in Spiritum sanctum. VI, 766. Non remittitur. III, 2304, 2307. Qua ratione veniam non habeat. VI, 752. Peccant in Spiritum sanctum soli impenitentes. VI, 1119.

Peccata, sacrificia pro peccatis. VI, 774. Peccatum factus Christus dicitur duplici ratione. III, 2268.

Pectoris percussio. VI, 1148.

Pelagius. IX, 807.

Pelagius Brito. X, 1679, 1684. Albinus canis, Scotiae gentis de Britannorum vicinia. X, 1696. Scolorum pultibus praegravatus. X, 1696. Grandis et corpulentus. X, 1696. Balneis epulisque nutritus, latus humeros gestabat robustamque cervicem. X, 1696. Not. (a). Fuit monachus. X, 1681, 1730. Laleus. X, 1699. Duobus adolescentibus relinquendi saeculi auctor. X, 1715. Veteri necessitudine Hieronymo devinctus. X, 1697. Prius nomine cum magna laude ab Augustino notus, quam haeresi. X, 1691. Ac semel et iterum facie ab eodem visus Carthagine. X, 1691. Scripsit, ante quam haereticus proderetur, tres libros de fide Trinitatis, ac pro actuali conversatione Eulogiarum unum. X, 1679. Ob quem se Cypriani ad Quirinum operis imitatore et eripitorem dicebat. X, 1704. Deceptus et institutus a Rufino Syro. X, 1781. Commentarios in Paulum edit. X, 1683, 1781. Ante Romae vastationem. X, 1687. Quos Hieronymus in eundem Apostolum scripserat, carpit. X, 1693, 1696. Pelagii epistola ad Demetriadem. II, 1099. Verba ex libro ipsius ad Livianam viduam. X, 1690, 1707. Quam sint adulteria. X, 1707. Haec ille cum suis jurare solet sua non esse. X, 1707. Pelagii libri inerat stili splendor, ac Tulliani venustas eloquii. X, 1707. Hos ille uis discipulis describendis tradebat. X, 1707. Divinum in eo mirabantur discipuli ingenium. X, 1703.

Pelagius Joviniani haeres. X, 1708. Antichristi discipulus. X, 1646. Coelestium discipulum nactus est. X, 1730. Iudaismum revocat. X, 1690. Dogmata tenet Manichaeorum. X, 1683. Manichaeos ipse vocat qui in Lege umbram, in Evangelio veritatem esse praedicant. X, 1704. Ferre non potuit verba Augustini, *Da quod jubes, et jube quod vis*. X, 1691. Contendit liberum arbitrium re tolli, si homo per se nihil possit. X, 1707. Deumque peccatorum nostrorum esse auctorem. X, 1706. Assertit omnes voluntate propria regi. X, 1691, 1705, 1708. Docet in his merito laudandam vitam, quae nisi ex nobis et in nobis esse non possunt. II, 1107. Negavit illum hominem laesum Adae praevagatione, sed tantum imitatione. X, 1681, 1688. Concilii plenarii adversus Pelagium et Coelestium an. ccccxxx. subscriptiones ab episcopis quaesitas. X, 1731.

Pelagius primum hominem qua ratione neget mortis auctorem. X, 1689. Vult infantes baptizari in regna caelorum, non in remissionem peccatorum. X, 1708. Hoc non audet palam profiteri, re lapidetur. X, 1706. Ipsius de impoecantia opinio exponitur et ironice refutatur. X, 1705. Pelagius ubi ait, nos sine peccato esse posse, captiose addit, *non absque Dei gratia*. X, 1685, 1694, 1699, 1701, 1705. Gratia nomine praecipua legis et liberum arbitrium intelligens. X, 1685, 1701. Ideoque docet eos, qui absque

legis scientia sint, peccata vitare non posse. X, 1695, 1705, 1708. Qui interpretetur quod dixit, *Non posse esse sine peccato, nisi qui scientiam legis habuerit*. X, 1708. In eo quod ait, posse hominem esse sine peccato, et mandata Dei facile custodire, quatenus tolerabiliter fallatur. X, 1715. Plures ejus sententias carpiunt afferuntur. X, 1705. Ipsius doctrina exponitur ex Prospere Carminae ac Chronico. X, 1684, 1691. Quibus in locis et a quibus viris rejecta ac refutata fuerit. X, 1685. Pelagii doctrinam tacitis nominibus refutant Aurelius, Augustinus, Hieronymus. X, 1697. Multa contra ipsam ediderunt Cyprianus, Hilarius, Ambrosius. X, 1697. Pelagii nomini parcat Hieronymus. X, 1695, 1697. Inimicus erroris, non hominum. X, 1697. Non tamen sibi cavendum putans, ne veterem necessitudinem laedere videatur. X, 1697. Librum, quem Pelagius duobus adolescentibus tradidit, isdem proderentibus ac potentibus Augustinus refellit. X, 1698, 1715. Et Innocentius ab omnibus damnandum et calcandum iudicat. X, 1715.

Pelagius et Coelestius nec episcopi nec clerici fuerunt, nec omnino ex ordine sacro, sed velut monachi vagabantur. X, 1683. Pelagius Romae diu vixit. X, 1713. Cum Hipponense litus Augustino absente appulisset, moram ibi non fecit. X, 1691. Post Romae vastationem in Palaestina degebat. X, 1689. Tum libris ejus ad Africam missis a tribus Conciliis, ac subinde ab Innocentio communionem ecclesiastica una cum Coelestio privatur. X, 1689. Hieronymus nonnullus fallit. X, 1712. Multo plures ibi adversarios, ac nominatim Hieronymum, patitur. X, 1712. Pelagius laicus Hieronymus in consensu presbyterorum sedet. X, 1699. Quomodo ei in hoc conventu Joannes episcopus patrocinatur. X, 1699. Ab eo tamen ad Innocentium remittitur. X, 1700. Pelagius a Neporo et Lazzaro accusatus in Palaestina synodo absolvitur. X, 1684. Alia ex his quae ipsi objecta sunt. X, 1688. Pelagius dum Hierosolymis versatur, synodus Diospolit. deludit, sed posteriore synodo a sanctis locis deturbatur. X, 1689. Qua arte deluserit Palaestinae synodi Patres. X, 1708, 1709. Sententiae xii. Quas in ea anathematizavit. X, 1709. Carthaginensis synodi ac Milevitanae, necnon quinque episcoporum ad Innocentium epistolae, et Innocentii rescripta, post absolutum praedicta synodo Pelagium X, 1711. Afri petunt, ut si Innocentio iuste visus sit absolutus, saltem serpentem impietatem coerceat. X, 1712. Purgatum eum et correctum optant ac pie credunt. X, 1712, 1715. De gestorum veritate, sed magis de Pelagii correctione dubitat Innocentius. X, 1714. Ilunc ejusque aeseclas anathemate damnat. X, 1714. Pelagius ac Coelestius ab Innocentio sunt damnati. X, 1725, 1724. Atque ecclesiasticae communionem privati. X, 1699. Ad relationem omnium pene Afrorum episcoporum. X, 1682. Honorii rescripto ad Concil. Afr. an. ccccxxvii. Urbe pelluntur. X, 1727, 1731. Aurelio auctore. X, 1731. Eorum sectatores cuius licet accusare, iisque exsilii poena decernitur. X, 1727.

Pelagii ac Coelestii haeresis Concilio generali Africae an. ccccxxvii. damnatur. X, 1728. In damnanda Pelagii doctrina Afrorum episcoporum erga ejus auctores moderatio. X, 1712, 1715. Decretum Occidentalium et Orientalium Ecclesiis adversus Pelagium datum Innocentius scripsit, et Zosimus latius promulgavit. X, 1715. Julianus conventus ut subscribat Pelagii et Coelestii damnationi, detractat, et ad Apostolicam sedem scribit. X, 1738. Scilicet ad Zosimum. X, 1739. Epistola illius, nomine plurium qui ad plenariam synodum provocant. X, 1732, 1735. Qua ratione illi a subscriptione se excusent. X, 1735. Adversus Pelagium et Coelestium diversa Imperatorum et Pontificum scripta notantur. X, 1730. Ab universali Ecclesia damnati non desierunt errores tueri. X, 1750. Nullum tam amatorem erroris sui diabolus invenit, quam Pelagium. X, 1619. Pelagius litteras cum libello fidei ad Innocentium mittit, quae Zosimo redduntur. X, 1715. Et inde ad Afros dirigitur. X, 1716. Quomodo in iis sedem Apostolicam circa baptismum parvulorum et liberum arbitrium fallere nisus sit. X, 1716. Pelagii praedictus fidei libellus. V, 2181; X, 1716. Pelagii litteris publice lectis Zosimus alique decipiuntur. X, 1721. Pelagii ac Coelestii fucata fide decepti, sive Zosimus et Palaestini episcopi, habentur tamen et honorantur ut catholici. X, 1725. Pelagius ideo in Oriente absolutus, quia dixit se Dei gratiam confiteri. X, 1715. At alibi respondit se gratiam non dicere, nisi naturam in qua nos Deus condidit. X, 1715. Orientalis synodi iudicium ex ipsis gestis probatur tergiversando declinasse. X, 1715. Postmodum professus est, quod Diospolitana synodo dixisse se denegavit. X, 1749. Quae in iudicio Orientali damnavit, in sedis Apostolicae coetu (sub Zosimo) conatur adstruere. X, 1725. Innocentii sententiam quomodo secutus sit Zosimus. X, 1724. Pelagium ac Coelestium Zosimo praesidente Dei sacerdotes damnarunt. X, 1739. Ad eorum detractionem Zosimus omnium dexteris armavit Anti-

stitum. X, 1731. Pelagius ex Commentariis ipsius in Paulum una cum Coelestio a Zosimo damnatus est. X, 1687. Pelagii dogmate saepe damnato, Coelestini diebus catholica fides quietem habuit. X, 1734.

Pelagiana haeresis superbissima. X, 1761. Per simulatam humilitatem superbiam docet. X, 1692. Omnium haereticorum venena completitur quae de philosophorum fonte manarunt. X, 1692. Qui philosophi et haeretici sint Pelagianorum parentes. X, 1692, 1693, 1696. In ipsis vivunt Origenes, Priscillianus, Jovinianus. X, 1697. Pelagianae sectae auctores facundi. X, 1767. Pelagii ac Coelestii, sive Theodori Mopsuesteni discipuli indifferenter dicuntur. X, 1772. Pelagianae haeresis proles est Nestoriana. X, 1696. Coelestiana ac Nestoriana dicitur eadem haeresis. X, 1684. Pelagiani et Nestoriani cognatis confederantur erroribus. X, 1831. Quomodo cognatis. X, 1683. In illorum gratiam Nestorius ad Coelestinum duas scribit epistolas. X, 1734. Velut eorum quae gesta sunt nescius. X, 1733. Pelagiani dicuntur a Joanne Antioch. suscepti. X, 1760. Joannem Chrysostomum quasi sibi faventem laudant. X, 1750. Tamen Atticus a Coelestino laudatur tamquam dignus Joannis successor, quod Pelagianos persequatur. X, 1734. Pelagii et Coelestii sectatores infesti Scythii monachis. X, 1771. Eorum factione multa perituli Constantius ex vicario Romae habitans. X, 1724. Pelagii fautores, post iudicium Palaestinum, eos qui sub Hieronymi cura degebant, atrociter vexant. X, 1710. Pelagiani presbyteros habent et episcopos suos. X, 1682. Ecclesiam aliam non habent. X, 1682. Ideoque communionem non renuunt, dicentes, *De questione, non de communionem discernitur*. X, 1682. Simpliciter et indoctos decipiunt, non ecclesiasticos viros in lege Dei versatos. X, 1695. Publice erubescunt loqui, quod secreto docere non metuant. X, 1695, 1697. Secreto docent, publice negant. X, 1696. Per discipulos primum doctrinam suam astute proferunt. X, 1695. Sententias eorum prodidisse, refutasse est. X, 1695. Est et victoria Ecclesiae. X, 1695.

Pelagianos inter et Catholicos questio versabatur de fidei et caritatis principiis, deque origine sanctorum voluntatum. X, 1808. Pelagiani dicunt Christum in carne venientem non dona nobis, sed exempla contulisse virtutis. X, 1741. Et unumquemque pro merito voluntatis suae Spiritum sanctum et advocare et repellere. X, 1684. Adstruunt hominem naturaliter posse quod velit. X, 1623, 1624. Et consequenter Christum nihil hobbis praesitisse. X, 1623, 1624. Aequalitatem Dei et sibi vindicant. X, 1692. Et omnibus hominibus tribuunt. X, 1696. Dicunt hominem sine peccato, nec audent dicere *ἀνεπίσητος*. X, 1695. Quomodo interpretentur, *Non justificabitur in conspectu suo omnis vivens*. X, 1692. Dicebant naturam sibi solam sufficere ut sine peccato vivant, refelluntur ex more adjutosium deprecandi. X, 1682. Docentes hominem per liberum arbitrium tamquam per se sibi sufficientem implere quod velit; vel etiam meritis operum a Deo gratiam univulque dari, refelluntur. X, 1621. Quam fidei adversetur, quod volunt hominem per liberum arbitrium bono naturae suffragante beatum effici. X, 1769. Pelagiani obscenitatis acerrimi laudatores, forsitan et factores. X, 1648. Libidinis morum procaci lingua laudant in publico. X, 1641. Quibus verbis eam defendant. X, 1644. Quomodo interpretentur, *vide aliam legem*, etc. X, 1705. Aut, *nemo mundus a corde*, etc. X, 1705. Docentes libidinem in homine naturale esse bonum, nec in ea esse quod pudeat, re elluntur. X, 1639. Pelagiani peccatum per unum hominem in mundum intrasse dicunt morum imitatione, non seminis propagatione. X, 1619, 1681. Docentes peccatum adae neminem nocuisse nisi ipsum solum, refelluntur. X, 1617. Praecipuum eorum adversus peccatum originis argumentum. X, 1767. Refellitur. X, 1767. Refellitur et quod atque parvulos pro solo originali peccato damnari non posse. X, 1768. Aut quod negant parvulos trahere originale peccatum, aut perituros a vita aeterna, si sine baptismo hinc migraverint. X, 1647. Pelagiani respondere solent, *Justus Deus in iudicando*. X, 1635. Item, infantem incuriosum perituum praescivit ob opera mala, quae aetate perfecta facturum eum Deus praescivit. X, 1933. Baptizant etiam parvulos, qua fide. X, 1636. Duas habent fides et duo baptismata. X, 1636. Manicheorum nomine infamant originalis peccati defensores. X, 1735, 1743, 1745. Eisque Manicheorum dogma de diversis naturis attribunt. X, 1694, 1706. Quasi originem nostram diabolo adscribant. X, 1735, 1741. Pelagianis convenit Manicheorum nomen, quo Catholicos infamare solent. X, 1650. Quam de praedestinatione sententiam Catholicis affingant. X, 1637, 1662.

Pelagianorum quinque sententiae. X, 1614. Pelagianum pene totum dogma: nullius esse laudis ac meriti, quod non ex proprio est, sed ex Dei dono. X, 1821. Pelagiani dicunt gratiam secundum merita nostra dari. X, 1807. Ad

nihil magis nituntur quam ut hoc obtineant. X, 1851. Pelagianorum errorum hic est nequissimus. X, 1795. Hanc sententiam anathematizavit ab Orientalibus episcopis Pelagius compulsus est. X, 1808, 1812, 1831. Pelagiani gratiam Dei ad incipiendum, ad proficiendum, ad perseverandum in bono quo sensu professi sint. X, 1795. Quibus argumentis rejiciuntur gratiæ ad singula opera necessitatem. X, 1615, 1701. Quo sensu eam admittunt. X, 1701. Eorum versuta in approbatione gratiæ. X, 1762. Secundum illos non latent consilia Dei, si tam gratia, quam ira, de merito est. X, 1852. Liberum arbitrium ab his qui Dei ope per singula nos egere asserunt, destrui frustra reclamant. X, 1694. Distinguunt inter esse et esse posse. X, 1694, 1702, 1705. Frustra. X, 1694. Illorum fraudibus præcludit aditum, qui fidem donatam credit. X, 1851.

Pelagianæ doctrinæ sectarii baptismi necessitatem fateantur. X, 1735. Et contrarias quasdam sententias Coelestio et Pelagio objectas, ipsorum libellis damnatas declarant. X, 1735. Gratiam agnoscunt, quæ omnibus bonis actibus adiutrix semper et comes sit. X, 1733. Tamen ut alter sit justus, alter injustus, pariter volunt ab homine, non a Deo fieri. X, 1735. Hominem omnino, ac deinde nuptias a Deo declarantes, negant exinde peccatum naturale. X, 1735. Detestantur qui dicunt homines sine Dei gratia vel adjutorio peccata posse vitare. X, 1735.

Pelagiana pestis quam subtilis. X, 1764. Si hujus hæresis aliquod germen permittatur, tota in exigua sui parte se poterit reparare. X, 1832. Scripta diversis in locis contra Pelagianos edita. X, 1776. Concilia et Pontifices Romani laudantur a quibus prostrati sunt. X, 1830, 1851. Contra inimicos gratiæ a cccxv. episcopis an. cccxxi. toto deinde orbe consentiente, gratiæ ad singulos actus necessitas decreta est. X, 1808, 1837. Innocentio Papa præeunte. X, 1806. Pelagianorum versutias Orientales episcopi, Apostolica sedes et Africana concilia deprehenderunt. X, 1794. Pelagiana hæresis in Oriente viguit, in Occidente propagata, Carthagine ab Aurelio et Augustino deprehensa, multis Conciliis damnata. X, 1684. Et ejus assertores a Romanis et Africanis ceterisque Occidentis episcopis extra Ecclesiam eiecit. X, 1684. Post Augustini mortem a Coelestino, ac deinde Septimii cura a Leone reprimuntur hæc hæresis. X, 1684. Necnon ab Ephesina synodo et Joanne Alexandrino damnatur. X, 1684, 1760. Ab Innocentio, Zosimo, Bonifacio, Coelestino, Sixto, Leone, ac Romanorum principum legibus prostrata est. X, 1764, 1767, 1776. Pelagianos Augustini ductu catholica acies vicit. X, 1802. Hinc potest pontificio et communionem privati. X, 1803. Tanquam infeste damnatos suadent, qui gratiam ab Augustino non recte defensam volunt. X, 1801, 1803.

Pelagianis non tam disputationibus, quam auctoritatibus tam resistendum. X, 1832. Pelagio nonnulli Romæ diversa ratione favent. X, 1715. Ignoti Innocentio. X, 1715. Decretum Constantinii Imp. quo jubet Pelagianos ab Urbe pelli, nec permittit intra centesimum lapidem consistere. X, 1736. Alterum Valentiniani III. quo eos a sacerdotio deponit atque a Gallicanis regionibus expelli, nisi intra xx. dies errore deposuerint. X, 1751. Pelagiana pestis cum totam fere Britanniam occupasset, Lupi ac Germani cura sibi sanatur. X, 1753. Rursumque cum paucis auctoribus illuc revocata esset, Germano ac Severo agentibus pravitatis auctores ab insula santi expulsi. X, 1754. Pelagiani ab Occidentalibus partibus eiecit Constantinopoli cum lacrymis Imperatorem per singulos dies adeunt. X, 1754. Eos Constantinopoli non sivit Atticus. X, 1755. Pelagii doctrina in Oriente et Occidente, ac præcipue in Sicilia et Rhodi crevit. X, 1696. Dalmatias pervasivæ Gelasio nuntiatur. X, 1764. Pelagiani diversorum ordinum clerici intra provinciam Aquileiensem in communionem temere recepti. X, 1761. Prohibentur recipi, nisi Ecclesiæ adversus eorum decreta plenis et apertis et propria manu subscriptis protestationibus approbent. X, 1762. Per Piceni provincias Senex quidam Pelagiana disseminans placita, Hieronymumque et Augustinum lacerans toleratur. X, 1770. Pelagiani multi ad Ecclesiam redeunt. X, 1691. Pelagianos redeuntis quia conditione recipi voluerit Leo Papa. X, 1750. Pelagium sapiens Patris ad Filium trahentis explicatio. III, 2272. Item ratio qua exponitur hominum utilitas et ad bonum et ad malum potestas. III, 2275. Pelagianum fonte scaturiens quedam hæresis dixit Christum solitarium sine peccato vixisse, idque omnem hominem posse, neque ad redemptionem, sed ad exemplum Christum ad nos venisse. X, 1751. Pelagianæ hæreseos in Galliis præcipuus assertor Leporius emendatur. X, 1752.

Pelagiani erroris ineptis plenam epistolam Cæsarius ad Bonifacium Papam misit. X, 1792. Quod essent aliqui, qui de gratia et libero arbitrio per simplicitatem minus caute, et non secundum fidei regulam sentirent. X, 1785. Presbyteri, vel. Galliarum, qui indisciplinatas questiones in

medium vocantes, docebant adversanda veritati. X, 1736. Et in damnatis hæreticorum sensibus seu pravitare seu imperitia demorabantur. X, 1757. Tamen Pelagium et Coelestium anathematizare non dubitabant. X, 1757. Ac prohibebantur ea se probare, quæ de gratia Petri sedes sanxit. X, 1737. Sed magistro nostro Augustino obloquuntur, ut qui necessariam modum excesserit, ejusque jam quiescentis nituntur memoriam dissipare. X, 1736, 1737. Delati a Prospero et Hilario ad sedem Apostolicam, a Coelestino acriter coercentur. X, 1753. Hi in Pelagianis damnati. X, 1850. De damnatorum schola resumptis questuoniculis victicis Ecclesiæ pacem inquietabant. X, 1838. Juliani adversus Augustinum convicia et calumnias renovabant. X, 1850. Ut scilicet tantæ pietatis viro Paganorum et Manichæorum adscribatur impletas. X, 1794. Quid nominatum de eo clam divulgabant. X, 1794. Adversus Dei gratiam elevare volebant humani arbitrii libertatem. X, 1779. Ex his Cassianus docet omni animæ naturaliter inesse virtutum semina, sed quibus perfectionis incrementum desit, nisi a Deo fuerit excitata. X, 1817. Ac licet alias et actum et cogitationum honorum principium a Deo esse fateatur. X, 1805, 1828. Dicit tamen hominem interdum suis motibus ad virtutum appetitus posse extendi, semper vero a Domino indigere adjuvari. X, 1806, 1811, 1828. Sicque has duas sententias simul suscipi vult. X, 1807. Ut in quibusdam gratiam bona voluntas, in aliis gratia bonam voluntatem præveniat. X, 1807, 1809, 1826. Adeo ut si auferatur liberum arbitrium cum gratia prævenitur, auferatur gratia cum libero arbitrio prævenitur. X, 1829. Tota Cassiani doctrina xv. Definitionibus comprehensa. X, 1828. Ex hac sequitur, restaurari sententiam jam damnatam, quod scilicet gratia Dei secundum merita datur. X, 1805, 1812. Ac divisione omnium facta, alios per gratiam salvari, alios per legem et naturam justificari. X, 1803. Adeo ut Christus aliorum susceptor, aliorum salvator sit. X, 1826. Errores alii ex Cassiani doctrina consecrati. X, 1850. Aliqui etiam episcopi Galliarum a Cæsario ad Bonifacium Papam delati, volebant fidem tantum naturæ esse, cetera vero bona gratia. X, 1790. Nominatum Faustus dicitur humano labori gratiæ adjutorium subjungere. X, 1776. Et antiquos sanctos non ea gratiæ qua et nos, sed naturæ possibilitate salvatos impie profiteri. X, 1776. Eandem doctrinam plura redolent. V, 2044, 2045, 2062, 2122. Iis solemne erant dicere: *Nisi ego prius voluero, gratia non venit ad me.* X, 1774. Iidem Deum faciunt participantem Job quasi spectatorem et testem, non quasi auxiliatorem. X, 1824, 1850. A confessione gratiæ Dei resiliunt, ne postea certum prædestinatorum numerum cogantur conflari. X, 1798. Huc doctrinæ repugnare frustra putant, quod dicitur Deus omnes homines velle salvos fieri. X, 1774, 1798. Frustra utuntur exemplo Cornelii, quasi solis naturæ viribus gratiam mererit. X, 1796. Reputatur dictum eorum, quo justitiæ et caritatis initium nobis, Deo tantum augmentum attribuant. X, 1796. Respondunt qui dicunt, nostrum est velle, Dei vero adjuvare aut perficere. X, 1772, 1774. Aut qui circa universitatem generis humani salvandam vel vocandam sibi fingunt indifferenter per omnia secula Dei voluntatem. X, 1836. Africanorum episcoporum in Sardinia exsulum epistola Synodica. X, 1779. Concilium II. Arausicanum. X, 1785. Bonifacius Papa. X, 1790. Prosper multis libris. X, 1795. Adversus eosdem Valentia convenerunt Episcopi ultra Iseram consistentes. X, 1792. Eorum, dum adhuc non sunt fraterna societate divisi, toleranda magis est intentio, quam desperanda correctio. X, 1832. Hac eo speratur magis quod illis de virtutum studio exortum esse periculum, et de morum probitate discrimen. X, 1798. Interim exhibenda eis caritas. X, 1784. Ac suadenda lectio librorum Augustini ad Prosperum et Hilarium. X, 1784. Faustum vero non recipiendum. X, 1777. Ejusque libros, cum Augustini libris contrarii sint, evidenter esse hæreticos. X, 1779. Pelagio faventium tres classes, et qua ratione cum singulis agendum. X, 1832. Cavendum maxime ne de exciso dogmate aliquid mali germen oriatur. X, 1762. Quia eæ sunt illius versutiæ, ut si ei liceat, totam se possit in exigua sui parte reparare. X, 1832.

Pentapolitana damnabilis doctrina. VIII, 1215.

Pentecostes dies omni ævo præ cæteris solemnibus. V, 2094. Dominico die semper agatur. III, 2280. A quibus non frustra celebratur. V, 2092. Pentecostes die Christum ad caelos ascendisse multi putant. X, 2095.

Peregrinationes, ut defunctis subveniatur. VI, 1524. Peregrinorum susceptio commendatur. V, 2025. Pedes eis abluendos. V, 2035, 2219, 2228, 2241. Peregrini, devoti Christiani. V, 1902. Peregrinatio Christianorum. V, 1877, 1879.

Perfecta omnia creata, simul et imperfecta. III, 2570. Perfectum hominem nasci ac totum scire debuisse, frustra quidam dicunt. III, 2560. Perfectio non in annis. VI, 1062.

Perfectioni quando quid desit. VI, 1120. Perfectum esse in hac vita neminem posse, quomodo Hieronymus affirmet, Pelagius neget. X, 1702. Numquam nos hic ad perfectum venisse credamus. II, 1118. Ubi coeperimus stare, descendimus: nostrumque non progredi, reverti est. II, 1118. Quotidie inchoare te puta. II, 1119. Perfectio hic nulla, cui non supersit ascensio. X, 1867. Cui non tolerandi labores veteris hominis. V, 1868. Cui non incurrant perturbationes vanitatis. X, 1868. Ad futuræ patriæ præmia, ut quæ est perfectio nostris cursus, tota tendant cogitationes. VI, 1062.

Pericula quibus plenus est hic mundus. V, 2033.

Persecutio adversus sacros libros. IX, 781. Persecutiones Christiano non deesse. VI, 1342. Quas patientur pii pacis tempore. V, 1963. Persecutio quam hi patiuntur, est vitiatorum. VI, 1092. Persecutio malorum non deest bonis. V, 2249, 2272. Persecutionis hujus utilitas. V, 2249, 2272. Persecutio malorum somnio comparatur. III, 2442. In persecute quid attendendum. V, 2348. Persequentes justos iniqui, majorem a diabolo persecutionem patiuntur. V, 1862, 2257. Persecutionem in corde prius sustinet, qui alii inferit in corpore. V, 2159. Persequi malos non est malum. IX, 772. Persecutio novissima erit in toto Orbe. III, 2426. Tunc Ecclesia omnis de loco recedet. III, 2426.

Perturbationes *vide* *ant.*

Persæ nudicrum more inares habent. III, 2349. Licetum habeat cum filiabus suis convenire. III, 2349. Veteres eorum reges nec videbantur a populis. III, 2350.

Perseverandum in bono proposito. VI, 1188. Perseverantia commendatio. VI, 1249. Monstrata est vita bene incipientis, et aliter finientis. VI, 1250. Perseverantia non est, cui suus sibi progressus jam sufficit. X, 1878. Perseverantia, boni operis virtus. VI, 931. Quomodo quidam Augustini de perseverantia doctrinam perverse interpretati sint. X, 1836. Perseverantia in bono donum Dei est, quod misericorditer aliis dedit, aliis juste non dedit. X, 1836. Cur illi detur, non illi, impossibile est comprehendere, nec licitum vestigare. X, 1848. Quod quidam non perseverent, Deus non in causa est. X, 1841. Perseverantia donum quomodo sperandum et impetrandum. X, 1887. Perseverantia bonæ conversationis per quotidianum Dei adiutorium accipienda. X, 1737.

Persidi depositio confirmatur. X, 1760. Persini colores. VI, 1110.

Personas in Trinitate appellantes, ne putetis dicere personas hominum. V, 2174. *vide* Deus, Trinitas.

Personatorum ars, in theatris. V, 1863. Notantur qui ferarum aut mulierum habitus induunt. V, 2001, 2005. Nec eorum aspectu oculi polluenti. V, 2005.

Pedes hospitibus et peregrinis lavandi. V, 1748, 1760, 2034, 2209, 2228, 2241; VI, 1046, 1171, 1212. Secundum promissionem nostram in baptismo. V, 2220. Secundum quod nobis in baptismo dictum est. V, 2071. Lavandi sunt et exosculandi. V, 2196. Id cum per fidem et humilitatem complemus, non solum minuta, sed et capitalia peccata purgamus. V, 2035. Quem Christus non lavit, non habebit partem cum eo. I, 1468.

Pessimior. VI, 1076.

Pestilentia. De pestilentia ab ostio arcendo proverbium Punicum. V, 1966.

Petilianus episcopus. IX, 828. Pro Donati parte loquitur. IX, 827, 832, 840.

Petronius P. P. IX, 790.

Petronius ducerarius. IX, 816.

Petrus fidei pietatisque signifer, et generis humani columna. V, 1900. Edificandis in domo Dei populis lapis ad fundamentum, columna ad sustentaculum, clavis ad regnum. V, 2125. Interpres Legis, assertor gratiæ, destructor Synagoga, Ecclesie reparator. V, 2125. Inter discipulos Domini præcipuus, ac primus idoneus qui Judæos ad salutem vocaret. V, 2123. Inter Apostolos primus. III, 2269. Et eorum caput, in quo omnes post Salvatorem continentur. III, 2270. Primitum inter Apostolos accepit. III, 2584. Ecclesie personam ac figuram gestabat. V, 1940. Petri piscatio et vocatio oratoria arte exponitur. V, 2123. Petri super aquas gressus enarratur. V, 2102. Petrus Christi resurrectionis ante crucem conscius. V, 2087. Petrus natura austerior. V, 1899. Juste percussit servum pontificis. III, 2514. Et permissus. III, 2314.

Petri ardentissima fides in tentationibus defecisset, nisi pro eo Dominus supplicasset. X, 1797. Cur etiam post Domini rogationem conturbatus fuerit. X, 1797. Petri temeraria promissio dilectionis fuit. V, 2035. Sed stare non potuit per hominem, quod sub divinitate pendebat. V, 2036. Quid est homo sine Dei gratia, nisi quod fuit Petrus cum negaret Christum? V, 1899. Petrum Dominus paululum subdeseruit, ut in illo totum humanum genus agnosceret, nihil se sine Dei gratia prevalere. V, 1899. Et ut Ecclesie rectori

futuro ignoscendi peccantibus quedam regula poneretur. V, 1899. Quo erga peccantes duriosem sententiam proprii casus intuitu temperaret. V, 1899. Petri lapsus. V, 2067. Petri lapsus, exigua culpa. V, 1909. Petrus Christum hominem negavit. V, 2039. Petrus erroribus suis profectus. V, 2102. Petri fetus. V, 2037, 2039.

Petrus Ecclesie princeps, non negationis, sed penitentia imitatione sequendus. X, 1892. Petro totius Ecclesie pastoralis cura commissa. VI, 853. Claves regni colorum ei creditæ. V, 1899. Petri episcopatum veneramus, dum Cathedralæ ejus Natalam colimus. V, 2100, 2101. Petro a Domino in Ecclesiam collata potestas. X, 1725. Par. iis data qui sedis ipsius hereditatem meruerunt. X, 1726. Petri simulatio a Paulo reprehensa, crimen erat. III, 2107. Petrus Ananiam et Sapphiram cur tam severe punierit. V, 2264. Simonem magum tam diu persecutus est, donec morte perimeret. IX, 772. Ideo maxime, quod magum illum prostrasset, morte percussus est. V, 2121. Capite deorsum verso in ligno suspensus. V, 2120. Petrum modo provolutus genibus adorant Imperatores. V, 2123. Nempe qui ad memoriam ipsius genua flectunt. V, 2127. Petrus et Paulus duo potentissimi duces ad duorum populorum salutem electi. V, 2122. Duo splendidissimi negotiatores. V, 2122. Piiissimi animarum parentes. disparum partium studiis, operum meritis pares. V, 2121, 2122. Uno die, sed diversa passi. V, 2120. Non eodem temporis cursu, sed eodem anni revertentis occurso passi sunt. V, 2126. Petrus per signa, Paulus per epistolas ubique clarus. V, 2119. Optima Apostolorum nomina, petra et vas, necessaria domui Salvatoris. V, 2119.

Petrus Marcellinus Felix Liberius Præfectus prætorii Gall. X, 1790.

Petrus vir devotissimus. IX, 828.

Petrus protector domesticus. IX, 816.

Petri diaconi et sociorum ad Episcopos in Sardinia exsules epistola. X, 1772.

Petri Chrysologi Sermo. V, 2147, *not. a.*

Petri Damiani rythmus. VI, 910.

Pharaonis obduratio. X, 1669, 1675. Pharaonem obduravit non tam Dei potentia, quam patientia. V, 1786, 1788. Pharaonis sævitia et submersio. V, 1789.

Philagrius episc. X, 1790.

Philippus Consul. IX, 815.

Philosophi patriarchæ hæreticorum. X, 1692. Philosophorum qui Christum nescierunt, nulla vera virtus. X, 1747. Philosophiæ divisio in tres partes, earumque subdivisio. VI, 728. Philosophari nihil aliud est, quam mortem præmeditari. VII, 1274.

Phinees zelus sine carnali odio. V, 2263.

Phoenicis mors et resurrectio. VI, 1264.

Photinus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779

Photinus. III, 2266, 2267, 2407; V, 2200; VIII, 1317.

Vult in Christo solum ac nudum hominem esse. V, 1836, 1882; X, 1717. Et Christum ante Mariam negant quibus argumentis contradicendum. III, 2282.

Photiniani. III, 2229. Eorum baptisma nullum est. VIII, 1217.

Photinus, de Pelagiana hæresi. X, 1685.

Phylacteria diabolica. V, 2239; VI, 1171, 1173, 1174.

Physicæ opus. VI, 808.

Picei episcopi arguuntur, quod contra disciplinam apostolicam passim cuncta misceant. X, 1771. Et quod tolerant erroris Pelagianii fautorem. X, 1771.

Picridiæ. VI, 726.

Pietatis exercitatio adversus vitia. X, 1884. Non fulset in paradiso. X, 1884. Pietatis varii gradus. VI, 1323. Pios persequuntur mali vita et moribus. V, 1963.

Pilati et Danielis comparatio. V, 2041.

Pincernaria ars ad augetum liquorem medicum. III, 2184.

Pisitana civitas. VII, 840.

Pisces primo benedicti meruerant. V, 2036. Repræsentant fideles qui in aqua baptismatis vivunt. V, 2036. Pisces Reclusæ permittit Aëreus. I, 1458.

Placet nemo Deo, nisi ex eo quod donaverit. X, 1775. Nisi eo in se operante. X, 1783.

Placidia. X, 1750.

Plagarum Egypti sensus mysticus. V, 1781. Earumdem ac decem præceptorum comparatio. V, 1783.

Plangere docte. V, 1980.

Planetis vanus honor delatus. V, 2004. Mars, Mercurius, Jovis, Venus et Saturnus dicuntur nati, dum erant filii Israël in Egypto. V, 2005.

Plato. I, 1441.

Plebs sine disciplina, abusus. VI, 1087.

Plenarium concilium. X, 1731, 1732. Plenarium concilium Bagaiense. IX, 810.

pluvia Consul. X, 1731, 1732.

Pluvias nullas ante diluivum fuisse. III, 2157. Sicut nunc nallæ sunt in Ægypto. III, 2157. Qui pluvia et serenitas sunt reciproca. III, 2158.

Pœna quid. VI, 1128. Pœnam illic infligi injustum est, ubi non est culpa. X, 1768. Conventus injustus dolet in supplicio, quam lætatur esse in delicto. X, 1872. Pœnæ a Deo infliguntur quibus proficiant. V, 1947. Pœnæ æternæ erunt animæ, quæ vel una hora vixit ab obligatione peccati non soluta. VI, 764. Culpa unius anni in populo Israël, anni unius pœna compensata, æternorum suppliciorum timorem ingerit. V, 1805. Pœnæ æternæ. V, 2167, 2210, 2241. Quam justæ sint. VI, 1128. Quam graves. VI, 821, 995, 1186, 1200. Præcipua pœna erit non videre Deum. VI, 821. Absentia Christi. VI, 995.

Pollutio voluntaria a regno Dei excludit. VI, 1102. Post pollutionem, quæ nobis nolentibus fieri solet, communicare non licet, nisi prius præcedat compunctio et elemosyna, et si infirmitas non prohibet, etiam jejunium. V, 2299. Pompæ diaboli. V, 2238.

Pontianus fictus præfectus. VI, 1350.

Pontius. IX, 807.

Pontius senator, factus catechumenus. VII, 845, 846.

Populum Dei quem esse deceat. VI, 1058.

Posse homines Dei mandata servare. II, 1110; V, 2237.

Nemo quantum possimus melius novit, quam qui ipsum posse donavit. V, 2257. Possibilitatis bonum primus homo habuit. X, 1621. Peccando sibi et nobis perdidit. X, 1621, 1623, 1628, 1629.

Possessio nostra qui Deus fiat. VI, 1030.

Possessor episcopus Africanus, princeps eorum qui defendunt Faustii libros. X, 1779. Ipsius ea de re ad Hormisdam epistola, et rescriptum Hormisdæ. X, 1776, 1777. Rescriptum hoc ab Africanis episcopis laudatur. X, 1784.

Possessor Donati presbyter. IX, 796.

Possidius. IX, 816, 827. Legatus contra Donatistas. IX, 815.

Possidius adjutor commentariorum. IX, 816.

Potentia naturalis quid sit. I, 1435.

Potestatum eminentium ducenarius. IX, 816, 828. Apparitores. IX, 816. Potestatum illustrium judicium. IX, 818. Potestate pollutentium iniqua placita exponuntur. VI, 1067.

Præbendæ. VI, 969, 1302.

Præcepta Judaica cur legat Ecclesia. V, 1930. Præcepta decem, decem plagam Ægypti medicamenta. V, 1783.

Præcepta dupliciter observantur. V, 1862. Quod legibus prohibetur quia criminiosum, est semper illicitum; secus alia. III, 2257. Præcepta Dei non sunt impossibilia. V, 1860, 2185. Ad omnes Christianos æque pertinent. VI, 1065. Ea Christo auxiliante et cooperante possunt ac debent qui baptismi renati sunt adimplere. X, 1789. Præceptum dilectionis nullam recipit excusationem. V, 1860. Impossibile aliquid non potuit imperare qui justus est. II, 1110; V, 2257; X, 1746. Præceptum accipit homo, ut divinum querat auxilium. X, 1807, 1815. Hoc ipso admonetur quid suo vitio perdidit. X, 1815. Præcepta legis non possunt impleri, nisi caritate, id est Spiritu sancto faciente. VI, 749. Spiritu tam docente quam juvante, non sola voluntate carnali possunt impleri. X, 1642. Jubet Deus: immo faciat, ut fiat quod jubet. X, 1645. Ad implenda præcepta non est idoneum liberum arbitrium, nisi divinitus adjuvetur. X, 1785. Hanc gratiam Deus promisit fidelibus. X, 1785. Jubendo Deus utile facit quidquid jubere voluerit. X, 1885. Præcepta Dei nolentibus gravia, levia volentibus. VI, 1049. Præceptorum Christi onus non premendo gravat, sed adimplendo per gratiam adjuvat. V, 1867. Præceptum Dei omne leve est amanti. V, 1877. Non est amicus recti, quando mallet, si fieri posset, id quod rectum est non juheri. X, 1877. In tantum sunt mandata justitiæ, in quantum adjuvat spiritus gratiæ. X, 1877. Præcepta dat ideo Deus, ut excitet desiderium, et præstet auxilium. V, 2032. Si quid in iis impossibile aut arduum quis experiatur, non in se remaneat, sed ad adjutantem recurrat. V, 2033. *V. Mandata.*

Prædestinationis dogma quam antiquum. X, 1670. Prædestinationis adumbratio. V, 1816, 1817. Prædestinatio quid sit. VI, 775. Prædestinatio a providendo vel præordinando futurum. X, 1657. Præscit Deus tantum mala, bona vero præscit et prædestinat. X, 1657. Quod Deus Pharaonem indurasse dicitur, ad præscientiam, non ad operationem Dei pertinere. X, 1669. Prædestinatio Dei semper in bono est. X, 1840, 1841, 1847, 1848. Nullo modo iniquos facit. X, 1841. Non est ullis causa labendi. X, 1841. Prædestinata non est infidelitas. X, 1840, 1845. Sed fides, caritatis opera, et perseverantia. X, 1840. Præscit Deus misericordia, non meritis, quos electione gratiæ prædestinat ad vitam. X, 1660, 1663. Ceteros præscit proprio vitio perituros,

non ut perirent prædestinavit. X, 1663. Ut his pœnam prædestinatum rite fateamur. X, 1661. Prædestinatum nobis cœlum, non gehenna. V, 1895. Prædestinatos aliquos divina potestate ad malum qui credunt, anathematizantur. X, 1789. Peccatores in malis propriis ante quam essent in mundo, præscitos esse tantum, non prædestinatos; pœnam autem eis prædestinatam esse secundum quod præsciti sunt. X, 1662. Parvulus quoque non renatos, prædestinatæ pœnæ esse obnoxios. X, 1662.

Prædestinatio alia ad gloriam, alia ad pœnam. X, 1660. Prædestinati quidam a Deo ad supplicium. VI, 1069. Vasa misericordiæ aut contumeliæ quidam absurde intelligunt habita ratione ad dignitates hujus sæculi. X, 1783. E damnata massa alios gratuita Dei bonitas liberat, alios insolubili nexu æterna damnatio retinet. VI, 764. Ex massa jamnata Deus quos misericordia sua præscit, præparat, id est prædestinat ad vitam æternam, ceteros pœna debita punit. X, 1638, 1660. Quomodo hoc præstet sine personarum acceptione. X, 1660, 1663. In electione Jacob bonitas Dei gratuita, in reprobatione Esau justa est severitas. X, 1780, 1781. Ad prædestinationem nihil referri potest, nisi quod aut ad debitam justitiæ retributionem, aut ad indebitam pertinet gratiæ largitatem. X, 1847. Quam de prædestinatione sententiam Catholicis affingant Pelagiani. X, 1657, 1663. Prædestinatione Dei homines velut fatali necessitate ad peccata compulsos in mortem cogi Galli queruntur. X, 1835, 1836. Non prædestinatis peccati originalis per baptismum remissionem ab Augustino negari vulgatum est. X, 1834. Item non prædestinatis pereundi necessitatem imponi. X, 1834. Utrumque refellitur. X, 1834. Prædestinationis lides certa. X, 1835. Prædestinatio quamdiu hic sumus, nobis incerta, apud Deum certa. X, 1847. Nullo modo facit ut ex filiis Dei fiant filii diaboli, sed contra. X, 1847. Multis est causa standi, nemini causa labendi. X, 1847. Non est fatalis necessitas. X, 1835. Ad bonum aut ad malum non impellit. X, 1836, 1840. Nullo modo fas est, quæ ab hominibus male aguntur, ei adscribere. X, 1835. Non ideo quis inobediens, quia non prædestinatus; sed ideo non prædestinatus, quia præscit inobediens futurus. X, 1839. Deus habet in creandis et eligendis hominibus, sicut in luto figulus, potestatem. X, 1668. Prædestinatio mortis etsi homini mala, tamen ut justa, ita et apud Deum bona. X, 1678.

Prædestinationum alie sunt alligationis et potentiæ, alie conditionis et justitiæ. X, 1677. Prædestinationis ad mortem causa, peccatum. X, 1677. Quomodo. X, 1677. Salvari alios bonitate et gratia Dei, alios justo et occulto judicio derelinqui. X, 1774. Ex his quibus justa severitas pœnam decreverat, alios a ventura ira absolvit, alios dereliquit. X, 1675. Non habent electi unde gloriantur, nec derelicti unde querantur. X, 1675. Quod multi pereunt, pereuntium est meritum, quod multi salvantur, salvantis est donum. X, 1845, 1663. Prædestinatus vivit ex fide sibi donata, non prædestinatus perit infidelitate voluntaria. X, 1844. Prædestinati, qui a libro vite nunquam delentur. VI, 1141. Prædestinationem in solis Apostolis non esse, ut voluit Pelagiani. X, 1664. Prædestinatum Christum et sanctos ejus qui negat, Apostolicam fidem oppugnat. X, 1783.

Prædestinatio sanctorum quid. X, 1834. Est gratuita. VI, 767; X, 1886. Quod ex parvulis demonstratur. X, 1798. Stulte dicitur, ideo Apostolos ad loquendum quibusdam populis verbum ire non permissos, quia sciebat Deus eos non credituros. X, 1639. Prædestinatus est Jacob ex Dei misericordia, non ex meritis aut prævisis operibus. X, 1670. Prædestinati dicuntur vasa misericordiæ, utpote cælitum debent quidquid sunt. X, 1670. In prædestinatione homo de meritis non extollatur. X, 1663. Prædestinatis suis Deus gratiam et perseverantiam donat. X, 1785. Prædestinatis incumbendum maxime bonis operibus. X, 1662. Prædestinatio remunerationis fieri solet ex præscientia virtutis. X, 1678. Prædestinationem ex prævisis meritis quæ sequantur incommoda. X, 1835. Prædestinatorum certum esse apud Deum definitumque numerum. X, 1798. Prædestinatorum ac reprohorum numerum ac nomina novit Deus. VI, 886. Prædestinatorum ad regnum nullum perire posse, nec salvari posse quemquam eorum qui non prædestinati sunt. VI, 776. Cur sancte moriantur, qui damnabiliter vixerint, et vice versa, consilium Dei occultum est, sed non injustum. X, 1663, 1664. Discretionis hujus causa supra facultatem humanæ cognitionis inquiritur, et sine fidei diminutione nescitur. X, 1798. Nec impatienter ferendum, quod quæ aut quanta sint electionis vasa nescimus. X, 1799. Prædestinationis ac præscientiæ Dei altum mysterium. VI, 886. Hoc ita admiremur, ut pro certo sit non esse apud Deum iniquitatem. X, 1678. Si nullo præcedente peccato aliquos Deus ad æternam damnasset interitum, quis ei diceret, *quare fecisti sic?* X, 1678. Creamus tantum reum mortis ex judicis voluntate pendere.

X, 1664. Quod non omnes salvi fiant, non fit divino vitio. **X**, 1664. De Dei voluntate dicta sic interpretetur, ut Deum nec infirmum, nec iniustum, nec personarum acceptorem intelligamus. **X**, 1665.

Prædestinati locus de Pelagio et Coelestio. **X**, 1682.

Prædicator, gemmarum spiritualium erogator. **V**, 2319. Ac veluti mater orandæ filie studiosa. **V**, 2320. Prædicare tenetur sacerdos, ac vehementer clamare. **V**, 1814. Prædicationis sacerdotalis virtus ad expugnandam iniquitatem. **V**, 1815. Prædicare placita non quaerat sacerdos. **V**, 2206. Prædicatio aspera quam necessaria sit. **V**, 2320, 2325. Ægrotis medicamenta providet, sanis ornamenta componit. **V**, 2521. Prædicatores timidi arguuntur exemplo Joannis. **V**, 2116. Iis licet aliquando a malorum increpatione cessare. **V**, 2116. Eosque indignis laudibus, caritatis artificio, ad pudorem vitæ suæ adducere. **V**, 2116. Prædicatores quando velut Angeli ascendentes, aut descendentes. **V**, 1761. Tutius auditur veritas quam prædicatur. **X**, 1801. Episcopi concioni quomodo populi debeant sibi invicem ad memoriam revocare. **V**, 2327. Prædicatorem sine operibus bonis, quæ sequuntur incommoda. **VI**, 1079.

Prælati indecenter appetuntur. **X**, 1875. Præsul plebi sibi creditæ semper debet prædicationis officium. **VI**, 1169. Prælati molliores multam sæpe nutriunt pestilentiam. **X**, 1765.

Præpositorum custodia utilis est, cum Spiritus greges et ipsos custodit pastores. **X**, 1862.

Præpositiones aliæ ablativæ, aliæ accusativæ, aliæ utriusque. **I**, 1406.

Præscientiæ ac voluntatis Dei discrimen. **X**, 1839, 1840, 1845. Præscivit tantum Deus, non etiam prædestinavit, quæ nec ipse fecit, nec ut faceremus exegit. **X**, 1814. Peccatum novit Deus aut remittendum cum laude misericordie, aut peccendum cum laude justitiæ. **X**, 1841. Præscit Deus simul et prædestinat bona: a mala præscit tantum, et non prædestinat. **X**, 1840, 1844. Præscivit Deus quibus daturus erat ut crederent, et quæ illis erat beneficia largiturus. **X**, 1855. Uno eodemque tempore apud Deum est et præscire, et facere, et eligere. **X**, 1668. Præscientia Dei neminem cogit. **X**, 1675. Nec necessitatem infert. **X**, 1840, 1848.

Præsentia iudicis cuncta cernentis, magna nobis necessitas recte vivendi. **VI**, 876. Præsentis Dei effectus. **VI**, 834.

Præsides fideles quomodo communionem donandi aut privandi. **IX**, 785.

Præsidius legatus contra Donatistas. **IX**, 815.

Præstaverat. **III**, 2178.

Præsumendum nihil sine Dei adiutorio ac voluntate. **V**, 2035.

Prætextatus episcopus. **X**, 1790.

Prætextatus exceptor. **IX**, 816.

Prætores ac palatini adventus regis nuntii. **V**, 2067.

Pragmatici. **IX**, 842.

Prætereas Deum præsumit solitarium. **VIII**, 1215.

Prætylus Jerusolymitanus episcopus. **X**, 1689, 1721.

Præbyteri episcopis dignitate subjecti. **X**, 1756. Non debent summam tenere prædicandi. **X**, 1756. Tertius eis intra Ecclesiam locus. **X**, 1756. Præbyteri in basilica baptisterii lectus. **VII**, 807, 808. Præbyter intelligitur episcopus. **III**, 2502.

Præpatus cum Libero semper depictus. **III**, 2544.

Primates episcopi. **IX**, 820, 827, 834. Primates iudicium. **IX**, 815.

Primitivus. **IX**, 807, 821, 828. Ei absenti nocere non potuit Maximianistarum damnatio. **IX**, 841. Dictum ejus dum collationem recusaret. **IX**, 850.

Primitivus catholicus episcopus. **X**, 1731.

Primitiæ fructuum Deo offerendæ. **V**, 2241. Primitiis Deo offerre, nec ante de perceptis fructibus gustare. **VI**, 1171.

Primus episcopus catholicus. **IX**, 805.

Principiare. **I**, 1448.

Principium quid. **III**, 2365. Principia introducant Cerdon et Marcion duo sibi ignota, Manichæus duo contraria, Sethianus et Theodosius tria barbara, Valentinus multa. **VIII**, 1217.

Principius episc. **X**, 1790.

Priscillianus pars Manichæi. **X**, 1695. In Pelagianis redivivus. **X**, 1697. Priscillianistæ volunt animam esse de substantia Dei. **VIII**, 1207. Priscillianistæ legum severitate coercentur. **IX**, 845.

Priscus. **IX**, 816, 827.

Privilegia clericis et ecclesiis abrogata revocantur. **X**, 1751. Privilegio cadit qui abutitur. **V**, 1888.

Prius aliquid alio quinqué modis dicitur. **I**, 1438.

Probatianus. **IX**, 787.

Probatianus proconsul Africae. **IX**, 784.

Processionis die nonnulla non licent quæ alias licent. **III**,

2380, 2386. Non quæ cum hymnis ac psallentium choris delatae. **VII**, 815, 816, 833, 839.

Proclus Constantinop. **X**, 1730.

Procliani. **VIII**, 1217.

Proconsulis adiutor commentariorum officii. **IX**, 816. Exceptores. **IX**, 816.

Proculus Massiliensis. **X**, 1721.

Procuratores. **IX**, 818, 845.

Profectum a nobis expetit Deus: nec probantur qui in die mortis optant inveniri, quales de baptismo processerunt. **V**, 2232, 2233. Proficiendum semper. **X**, 1878.

Professiones tres in Ecclesia. **V**, 2327. Professio omnia et bonos habet et malos. **V**, 1895.

Projectus lector. **IX**, 793.

Promissa Scripturæ. **V**, 1889, 1891. Promissa Dei quæ sint, et quod non possint nimium desiderari. **VI**, 861. Promissa Christi, et diaboli. **V**, 1878. Promittit Deus quod ipse facit. **X**, 1865. Promissa, ac nominatim baptismi implenda. **V**, 2254.

Promontoriensis Ecclesia. **VII**, 858.

Pronomina aut finita sunt, aut infinita, aut plus quam finita. **I**, 1394.

Pronuntiatio, res inter prima vel sola oratoria officia. **I**, 1441.

Prophetæ Elisæi ævo in Judæa contempti. **V**, 1826. Prophetis frustra adversantur Manichæi, cum illis consecrantur Apostoli. **VI**, 1107.

Prophetia ad Christum ducentis figura, puella Naaman. **V**, 1832. Prophetici verbi typus, puer ab Abraham missus, ut quaereret Isaac uxorem. **V**, 1753, 1756. Prophetiæ jam completæ, fidem faciunt nondum impletis. **X**, 1877. Prophetia merita in melius non augentur, nisi adsint bona opera. **III**, 2178.

Proprietas quadruplex. **I**, 1426.

Proprium. Hoc solum nostrum est, quod nobis vel nostris rationabiliter sufficit. **V**, 2264, 2268.

Proprietas monachis prohibita. **I**, 1450.

Prosper et Hilarius quosdam Galliarum novatores ad Coelestinum deferunt. **X**, 1756. Prosper homo divinus Romæ dissipat quosdam Pelagianæ hæresis surculos. **X**, 1684. Prosperi carmen de ingratis. **X**, 1684. Hæresis Pelagianæ et Nestorianæ Epitaphium. **X**, 1686. Prosperi Aquitani ad Rufinum pro Augustino epistola. **X**, 1795. Contra Collatorem pro Augustino liber. **X**, 1801. Pro Augustino responsiones ad capitula calumniantium Gallorum. **X**, 1835. Ad capitula objectionum Vincentianorum. **X**, 1845. Ad excerpta de Genuensi civitate missa. **X**, 1849. In Augustini obtractorem duo epigrammata. **X**, 1837. Sententiarum liber. **X**, 1859.

Prosperè in sæculo agenti quam sit metuendum. **V**, 1852.

Prospera periculosa sunt animo, quam corpori adversa. **X**, 1876. Prosperitas malis quoque Dei iudicio contingat. **V**, 2322. Prosperitas malorum, ulcera sunt animarum. **III**, 2438.

Protectores domestici. **IX**, 816.

Proterius a Capua. **IX**, 779, 787.

Prothasius. **IX**, 838.

Protofor. **V**, 2085.

Providentia Dei semper operantis. **X**, 1882. Nihil est quod non complectatur. **X**, 1885. Providentia Dei quam sapienter alios egere, alios abundare permisit. **V**, 2336, 2341. Deus ipse sit horreum tuum, ipse apotheca, ipse marsupium, ipse divitiæ, ipse omnia in omnibus. **I**, 1471. Providentiam negantium voces, eorumque refutato. **III**, 2586. Providentiam qui non negant, unde interdum adversus eam concutiantur. **V**, 2033. Sic operari Deus assuevit, ut ubi deficit humanum consilium, illic intercedat divinum adiutorium. **V**, 1790.

Proximus, omnis homo. **V**, 1860, 1900.

Prudentia. **VI**, 786. De prudentia Sermo. **VI**, 1240

Psallendi recta ratio. **X**, 1865. Psallendi quædam consuetudine recepta gratulatur Cæsarius. **V**, 2262. Psallentium consentiant voces et amores. **V**, 2265. Qui inter psallendum pii concipiendi sint affectus. **V**, 2265. Psalmorum cantui subjicienda oratio. **V**, 2284. Psalmus L. quantum ad historiam anterior est tertio. **III**, 2298, 2304, 2335. Remissionis et reformationis tempus describit. **III**, 2269. Psalmum L. vel xc. canticorum turpium ܠܘܟܘܢܐ, discendum. **V**, 2325. Psalmum L. quotiens sermo futurus erat, Cæsarius maturius faciebat dici. **V**, 2284. De psalmorum numero, vel commemoratione ne legem sibi imponat, monetur Roccus. **I**, 1436.

Psalterium, seu ex singulorum psalmorum selectis verbis contexta oratio. **VI**, 1153.

Psolomæus Philadelphus. **III**, 2101.

Publicani. **V**, 1862.

Pudicitia laus. **VI**, 1082. Pudicitia alia corporis, alii animi: utriusque descriptio. **VI**, 1082. Pudori semper ad

versa monitum tela. V, 1840. Pudoris effectus naturalis. I, 1433.

Pueritia ad institutionem morum idonea. II, 1108.

Puella in masculum immutata. III, 2337.

Pugna interioris et exterioris hominis. V, 1943. Pugnae contra vitia nunc pietas est. X, 1884. Quae in paradiso non fuisset. X, 1684.

Pulchritudo corporum quam fluxa. VI, 1036. Vir egregia forma faciem septem plagis vulneravit, ut pulchritudinem quae ab omnibus desiderabatur, damnaret. III, 2336. Pulchritudo iustitiae. VI, 1521.

Pulmo cordis ventilabrum. VI, 802.

Pulpitum unde lectiones canonicæ recitantur. VII, 835.

Punicum proverbium. V, 1966.

Punire eum, qui quod naturæ suæ est agit, iniquum est. III, 2299. Punit etiam Deus, cum voluntati malæ dat potestatem efficiendi quod cupit. X, 1863.

Purgatorii locum quædam inter Græcos secta negavit. II, 1127. Hic locus adstruitur. II, 1128. Quam graves illic poenæ. II, 1129. Ab inferni poenæ non differunt, nisi quod fluxum habituræ sint. II, 1130. Purgatorii ignis gravitas. VI, 1128. Ad purgatorium animæ per Angelos deportantur, ibique ab eis sæpe visitantur. VI, 1324. Qui iis subveniendum. VI, 1529, 1528. Illarum gemitus. VI, 1528. Quædam animæ in eisdem locis puniuntur, in quibus deliquerunt. VI, 800. Purgatorium non sentiunt, qui in fine vitæ baptizantur. VI, 1127. Redimendi se cura uxori aut marito aut propinquo frustra dimittitur. V, 2268.

Puritatem hic nulli esse perfectam. V, 2002.

Purpurus episcopus scribit in gratiam diaconi. IX, 795. Tulit a templo Serapis cupas. IX, 797, 798. A Lucilla accepit centum folles. IX, 799. Purpurii scelestum pacificis Cæciliani dictis responsum. IX, 776.

Pythagoræ superba doctrina. X, 1692, 1696.

Pythonissæ præstigii versus Samuël Saül non est ostensus. III, 2179, 2230.

Q.

Quadragesimæ significatio. I, 1457. Quadragesima statim incipiente baptizandi parvuli sunt offerendi. V, 1751. Quadragesimæ jejunium. VII, 812. Sanctorum exemplis atque abstinentia Domini consecratum. V, 2025, 2031. Non tantum regenerandis, sed et omnibus renatis observandum. V, 2035. Divina auctoritate omnibus indictum Christianis. I, 1456. Institutio illius quam conveniens salutis nostræ reparationi. V, 2031. Quadragesimæ dies corporibus salubres et animæ medicinales. V, 2019. Quibusnam iudicium pariant. V, 2019. Quadragesimæ tempus nulli debere esse fastidiosum, et quam salubre sit sive iustis sive peccatoribus. V, 2027. Hanc in totum non observare sacrilegium est, ex parte violare peccatum. V, 2031. Quadragesima non jejunare peccatum est, nisi infirmitas excuset. V, 2022. Qui jejunare non valet, secretis sibi prandium parat. V, 2022. Et amplius pauperibus eroget. V, 2022. Pauperibus erogandum quod prandere solebamus. V, 2024, 2024, 2026, 2027, 2030. In coenâ nullus eborum suavitate, vel nimietate obruatur. V, 2021. Alias nullus est jejunii fructus. V, 2025. His diebus vinum, ut carnes, abstineri indicatur. V, 2025, 2029. Tunc cessent lavacra, vina, carnes. V, 2027. Occupationes sæculi saltem temperandæ. V, 2020. Venatibus tota die immorantes, licet jejunent, Domino non jejunant. V, 2029. Per totam Quadragesimam etiam a propriis uxoribus continendum. V, 2024. Specialis ratio cur hoc tempore continendum. V, 2031. Ante omnia jejunandum a villis. V, 2026. Quadragesimæ diebus totius anni cibaria animæ nostræ providenda. V, 2019, 2021. Damna spiritalia reparanda. V, 2019. Quadragesimæ pia exercitia. V, 1760. Omnes his diebus ad Vigiliam, Tertiam, Sextam et Nonam convenient: quinam excusentur. V, 2019. De jejunii Quadragesimalis observantia Sermo. VI, 1314. Quadragesima velum appenditur inter nos et sancta sanctorum. I, 1457. Quadragesimæ diebus non recitatur ordine suo historia immolationis Isaac, cur. V, 1749. Quadragesima quandoque celebratur festivitas Cathedralis S. Petri. V, 2101.

Querens Deum, gaudium querit: qui illud obtineat. X, 1859. Querentes male Dominum qualiter cadant. V, 2037.

Questionarius dolor. V, 1930.

Quæstio quibus articulis nectatur. I, 1444. Quæstiones legales quatuor. I, 1444. Quæ civiles dicantur. I, 1441. Earum modi. I, 1443. Quæstionum rationalium quatuor modi. I, 1443. Quæstionum ex veteri et novo Testamento liber. III, 2214. Scriptus annis circiter ccc. post exitum Jerusalem sub Vespasiano. III, 2345.

Qualitatis categoria in ceteras omnes videtur incurrere. I, 1453. Qualitatis species quatuor. I, 1452. Qualitates qui non suscipiunt magis et minus. I, 1453. Quænam contra-

rietatem recipiant aut non recipiant. I, 1454.

Quanti proprium quod in omni et in solo invenitur. I, 1450. Quantum diversa genera. I, 1428. Quanto nihil esse contrarium. I, 1429, 1450.

Quies. Gradus quibus anima pervenit ad quietem. VI, 825, 826.

Quinones. IX, 795.

Quintiasius. IX, 787.

Quintus Sisenna. IX, 781.

Quodvultdeus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779

Quodvultdeus adjutor commentariorum. IX, 816.

R.

Rabani Mauri Sermones. V, 1952, 1050, 2156, 2274, 2304, 2296, 2513, 2523, 2528.

Radices duæ in cordibus hominum ab agricolis duobus plantatæ. V, 1968.

Ranzæ hæreticorum ac philosophorum exprimitur loquacitatem. V, 1783. Ranis comparantur hypocritæ et qui peccata non deponunt. III, 2439, 2440.

Raphidin interpretatur sanitas iudicii. V, 1798.

Rapientes aliena quantum sint puniendi. V, 1896, 1898.

Si in ignem mittitur qui de proprio non erogavit, quanto magis qui aliena rapuit, nec resituit? V, 2218. Rapere non licet quod habet dives et avarus, etiam ut inde elemosynæ fiant. V, 2268.

Rapsacen Hebræi Isaiæ prophætæ filium dicunt. III, 2187.

Ratio quid sit. VI, 781, 786, 788, 804, 808, 809. Est speculum speculandi Dei. VI, 812. Quatenus sapientia dicatur, aut prudentia. VI, 787. Quædam sunt infra, quædam juxta, quædam supra rationem: et quæ illa. VI, 788. Rationalis cogitatio circuitus est mentis. VI, 752.

Ratiocinatio quid sit. VI, 781.

Rationalis naturæ finis. VI, 1003. Rationalium triplex status. VI, 812. Quadruplex conditio. VI, 815.

Rationalis. IX, 792.

Rebecca interpretatur patientia. V, 1757. Ecclesiæ est figura. V, 1758.

Reblatha in terra Emath, nunc est Antiochia. III, 2188.

Reconciliatio nostra per solum Filium, sed non soli Filio. VI, 700.

Recti amans quis. X, 1877. Rectum cor cum Deo est, quando propter Deum queritur Deus. X, 1879.

Reclusi intra cellulam obscuro exitu. I, 1431. Reclusio solius corporis nil prodest. I, 1451.

Reclusarum vix aliqua sola et quæ fabulis non valet, reperitur. I, 1431. Quæ inde pernicies. I, 1452, 1454. Reclusarum aliarum avaritia. I, 1452. Nec pauperum, nec hospium prætextu quiquam habeant. I, 1452. Reclusæ exercitia. I, 1453. Reclusæ damnantur, quæ cellam suam vertunt in scholam. I, 1453. Reclusa studeat silentio, et quomodo loquatur. I, 1455, 1454, 1455. Quibus loquatur. I, 1455. Quo tempore silere teneatur, aut permittitur loqui. I, 1455. Virorum munuscula vel litteras ne suscipiat, nec ipsa eis dirigat. I, 1455. Super omnia tranquillitatem spiritus et pacem cordis debet retinere. I, 1455. Opere manuum necessaria sibi debet comparare. I, 1452, 1456. Reclusæ vestimenta. I, 1458. Cibis. I, 1455, 1458. Et permittitur piscis, pulmentum ex butyro conditum, ac diebus jejunii in æstate somnus inter Matutinas et Primam. I, 1458. Quid ei agendum ante somnum. I, 1459.

Redemptionis nostræ figura. V, 1816. Qui Christus et terræ subvenit, et iustitiæ modum tenuit. V, 2053. Reparare nos Deus potuit per potentiam, sed maluit hoc præstare suaviter. V, 2200. *tibi de hoc mysterio præclare disseritur*. Redemptionis nostræ beneficium. V, 2055. Quantum sit. VI, 853, 860, 874. Redemptionis nostræ quæde erogatum sit pretium, qualis exigenda usura. V, 2042. Ob hoc munus maxime magnificandus Deus. V, 2152. Redemptus homo tanto debet plus quam se, quanto major est qui se dedit pro ipso. VI, 938, 744. Redemptionis nostræ cogitatione occupata mens qualiter afficiatur. V, 2152. *Vide Libertas*.

Redemptor noster sola ex virgine potuit nasci. V, 1938.

Redimere tempus. V, 1966.

Refectionem esuries imperat. VI, 1101. Sic ad dapes quisque debet accedere, ut æger ad medicinam. VI, 1101.

Regina civitas. X, 1777.

Regni Dei felicitas. I, 1473; VI, 802. Regni Dei bona et inferni mala comparantur. VI, 991. Regnum Dei gratia. V, 1908. Regnum Dei intra nos, Christus. V, 1917. Regnum nostrum Christus. V, 2115. Regnum Christi æternum. III, 2597. Regnabant credentes in cælo, non in terra III, 2381. Regnum Ecclesiæ perpetuum. III, 2448. Regnant sancti etiam in hoc sæculo, cum se et alios bene regunt. III, 2448, 2450. Hoc dicitur regnum mille anno-

rum. III, 2450. Regnum Christi in terra. *Vide* Millenarism.
 Regnum caelorum primum in Evangelio praedicatum. X, 1704. Regni caelorum mansiones multae quid sint. X, 1635. Regni caelorum capiendi varii modi. V, 2112. Illius praetium omnibus in promptu est. V, 2348. Tanti valet, quantum tu es: te da, et habebis. VI, 938. Regnum caelorum omnis qui in peccatis suis, vel sine baptismo moritur, non potest possidere. X, 1616.
 Regi, dirigi, corrigi, erigi, quid differant. VI, 1538.
 Regularium institutionum varia praecipua. VI, 1235.
 Relativa sunt, quae ad aliud dicuntur. VIII, 1175. Relationis, seu ad aliquid, definitio. I, 1451. Proprietas. I, 1450, 1455.
 Religio spreta maxima reipublicae importat discrimina, et contra. IX, 777. Religiosis simulatae ac verae sententia. VI, 1094. Religio vera. VI 825. Religiosis opponitur laico ac saeculari. V, 2165, 2221; VI, 959. Religiosis ingressus ubi altissimae paupertatis professio. VI, 956. Religiosis habitus. V, 2208. Non sufficit sine morum conversione. V, 2208. Religiosis vitae integrae ac bonae famae studium esse debere. VI, 1224.
 Reliquiae Martyrum velut spicae per totum mundum sparsae. V, 2164. Reliquias Sanctorum, praecipue Martyrum, ut Christi membra honorandas. VIII, 1219. Aliter sentiens, Vigilantius aut Eunomianus est. VIII, 1219. Ad festivitatem martyris, cuius habentur reliquiae, de longinquo venit. VII, 842. Ab ejus Memoria reportatur oleum benedictum. VII, 844, 948. Item orarium seu sudarium. VII, 844. Necnon aqua aegrotis propinanda. VII, 844. Illuc vinum benedictum defertur. VII, 849. Reliquiarum loco sumpta terra cum pulvere ex tumulo S. Stephani. VII, 815, 816. Pulvis hinc ablatus sanat paralyticum. VII, 839. Partem corporis S. Stephani obtinet Avitus. VII, 806. Reliquiarum S. Stephani portione in aliam ecclesiam deferre cogitans episcopus prohibetur. VII, 859. Reliquiae solemniter cum hymnis ac psallentium choris transferuntur. VII, 815, 816, 835, 838. Reliquias in loco absidae super cathedram velatam positae, ac palla tectae. VII, 835. Et intra capsellam argenteam. VII, 859. Ad interiora loca sanctorum Reliquiarum patet aditus per fenestellam Memoriae. VII, 840, 847. Ut orariis missis tangi valeant. VII, 840. Candela argentea voto oblata. VII, 840. Cereos accendit coram sacris reliquiis, ibique baculum reliquit, cui pes fractus restitutus est. VII, 857. Reliquias Sanctorum collo defert. S. Germanus Antiod. X, 1755. Reliquiarum deosulatio. VII, 815. Reliquiarum veritati non facile credens Dei famula, qui a scrupulo sanetur. VII, 854. Martyris necdum vindicati os. IX, 775.
 Remissiones peccatorum septem. V, 2189.
 Renascimur, ut reddamur ad pristinam Aetate statum. III, 2582.
 Renovatione ac reparatione nemo non indiget. V, 2033.
 Renovellatae partes. IX, 780.
 Reproborum multitudo unum corpus est sub principe diabolo. V, 1888. Reproborum natura, non villi auctor Deus. X, 1859. Quid hi ad ornatum saeculi et aliorum utilitatem conferant. X, 1859. Reproborum poena. VI, 1186, 1201. Haud injuria sunt aeternae. VI, 1128. *Vid.* Poena.
 Requies Dei. VI, 747; X, 1882. Requies animae adhuc in carne degentis. X, 1890. Requies et vita cordis nostri. VI, 791, 846, 963.
 Res quid sit. I, 1410.
 Restituere male ablatas res alienas nolens, gratiam Dei impudenter exspectat. V, 2212.
 Restituta basilica. VII, 839; IX, 808, 809.
 Restitutus episcopus. IX, 814, 816, 827.
 Respectus Dei triplex. VI, 1159.
 Resurrectionem mortuorum dolo negant Pagani. III, 2345. Hanc philosophi ex elementorum pondere impugnant. VI, 745. Resurrectionis spes a Gentilibus Christianos secernit. V, 1961. In resurrectione omnis summa fidei nostrae consistit. V, 2037. Resurrectionis fides. VI, 1210. Est certissima. V, 2074. Resurrectionem esse posse, ac reapse futuram esse comprobatur. VI, 727, 1165. Idque tum ex promissis Dei, tum ex animarum aeternitate. VI, 1027. Aliisque multis argumentis. V, 1964. Resurrectionis futurae exemplar Christus. V, 2070. Imago, baptismus. V, 2070. Resurrectio Christi in Adam, Noe et Jona praefigurata. V, 2067, 2068. Illius fructus. V, 2070. Resurrectio Domini spes nostra. V, 2085. Pignus nostrae. V, 1962. Resurrectionis nostrae spiritalis atque corporalis semen quoddam in anima et carne Christi. VIII, 1172. Resurrectionis Christi dies caeteris lucidior. V, 2058. Dierum omnium mater. V, 2058. Dies in qua Synagoga finitur, et Ecclesia nascitur. V, 2058. In quam tota sabbati gratia transfertur. V, 2058. Ne morte ad vitam indecidiam nulla ante novissimum diem nisi Dominus revertitur. III, 2200. Resurrectio Moysi ad tempus. III, 2198. Resurrectionis similitudo, in Sanctis

qua post resurrectionem Domini apparuerunt, non ipsa resurrectione ostendebatur. III, 2200.

Resurrectiones sunt duae. V, 1926, 2074. Qualis prima quae est justorum, et secunda impiorum. VIII, 1218. Resurrectio prima, ipsa est qua resurgimus per baptismum. III, 2419, 2448, 2449. Resurrectiones duae, duae sunt aetates. VI, 1282. Resurrectio carnis justis et injustis erit communis, sed non gratia immutationis. VI, 763, 774. Resurrectio impiorum non erit ut reddat gestorum rationem, sed ut videant verum esse quod credere noluerunt. III, 2353. Resurgent impii ad perditionem, peccatores ad poenam. III, 2353. Quales futuri sint qui resurrexerint. VI, 1161. Qui dicunt animas novis, in quibus antea non vixerint, corporibus induendas, refelluntur. V, 2065. Resurgemus omnes in propriis corporibus. V, 1964; VI, 1185. In eadem carne. V, 2175, 2181, 2182, 2191, 2195. Cum ossibus, sanguine, etc. VI, 759. Cum corporibus quae in matris uteris tribus acceptimus. VI, 764. Unusquisque la forma sexus sui. VI, 763; VIII, 1220. Non sexum, sed fragilitatem mutantem. V, 2191. Resurgent omnes in propriis corporibus ac sexu, et ut in ea aetate qua Christus surrexit. VI, 1185. Animabus reddenda corpora in maternis uteris accepta. VI, 764. In eo sexu quo hic habuerunt, sed non sicut hic animalia. VI, 765. Resurgenti corpori quatuor praestabuntur. V, 1807. Resurrectionis velocitas. V, 1936. Resurrectio una et insimul, et semel, et in eadem carne erit omnium mortuorum. VIII, 1215. An prius moriuri sint, necne, qui iudicii die necdum animam posuerunt, utrumvis liberum est credere. VIII, 1215.

Retributiones justitiae, gratiae, iniquitatis. X, 1860, 1861.
 Rex quasi vicarius Dei. III, 2284. Dei imago est sicut et episcopus Christi. III, 2254. Honor ei, licet indigno, vel propter ordinem deferendus. III, 2254. Regni merito sapientiae spiritum Salomon post peccatum habuit, et Nabuchodonosor in camino Christum vidit. III, 2301. Rex imago Dei, excepto Dei nomine, omnem potestatem ejus habet. III, 2327. Ipse duces habet justitiam, quam non licet illi contemnere. III, 2327. Deus instituit ut a rege Dei auctoritas incipiat et currat per omnes. III, 2530. Regibus Judaeorum placuerunt ad sessum mulier, Romanorum equi, Garamantum tauri, Persarum vehicula, Medianarum camelus, Afrorum asini. III, 2350. Regis opus est pro his quibus regnat vitam opponere. V, 2051. Rex pudicus, maxima laude dignus. III, 2573. Rex iniquus, rex abusivus. VI, 1083. Regis justitia in quo sita sit. VI, 1085. Regis justitiam bona. VI, 1085. Iniqui mala. VI, 1086. Rex uti nunc primus, ita primatum in poenis habiturus est, si iniquus. VI, 1086. Solditorum omnium ira in eum erit implacabilis. VI, 1086. Rex est qui recte carnem regit. X, 1879. *Vide* Regnum.
 Rhetorius Augustodun. IX, 779, 787.
 Rhetorices principia. I, 1439. Rhetorice partium ordo. I, 1438.

Rhodi praecipue crescit Pelagii doctrina. X, 1696.
 Rissime Dominum, numquam legimus. V, 2135.
 Romanorum antiqua continentia. III, 2350. Romanorum aequinoctium. III, 2279. Romanis Hispani, Galli et Afri subiecti. III, 2322.

Roma Gothorum clamorem contremuit. II, 1120. Romanum Imperium. *Vide* Imperium. Roma Petri sedes prima, pastoralis honoris caput, religione tenet quidquid non possidet armis. X, 1685. Romae duorum Apostolorum praesentia sunt memoriae. IX, 805. Romae se partem aliquam habere frustra jactant Donatistae. IX, 805. Quos et quales ibi habuerint episcopos. IX, 805. Romae quadraginta et quot excurrunt basilicae. IX, 805.

Romana sedis dignitas. IX, 787. Haec Petri est sedes. X, 1724, 1807. Romanae sedis episcopatus ac tota auctoritas a Petro emerit. X, 1714. Haec dum consulunt Synodi, et placita sua ad ipsius referunt iudicium, antiquae traditionis exempla servant. X, 1714. Sedi Apostolicae totius ovilis Dominici cura incumbit. X, 1763. Quam more majorum cunctis per orbem Ecclesiae debet. X, 1763, 1771. Tradita sibi divinitus potestate. X, 1771. Romanae Ecclesiae curae et occupationes. X, 1714, 1763, 1765. Diversorum consulta tractat. X, 1714. Ad Romanum episcopatum ut ad caput recurrendum, quoties agitur de sanitate membrorum. X, 1776. Romani Pontificis auctoritas in Pontifices alios. VI, 1129. Romanorum episcopus ut Latinorum primarius iudex indicatur. X, 1700. Romanam sedem Afri vocant Apostolicam. IX, 808, 809. Huic maxime notum fieri voluit quod decreverint. IX, 808. Pro certo ponitur, rem apud Afros relatum ad sedem Apostolicam fuisse referendam. X, 1722. Apostolicae sedi in honorem beatissimi Petri Patrum decreta peculiarem sanxere reverentiam. X, 1719. Romanae sedi Patrum tanta auctoritas semper fuit, ut de ejus iudicio disceptare nullus audiret. X, 1725. Romanus pontifex gladio Petri armat antistites. X, 1831. Africanorum conciliorum decretis sententiae sanctorum ad-

necti. X, 1851. Contra inimicos gratiæ regis utitur edictis. X, 1851. Cælestius in Arica damnatus ad Romanum episcopum appellat. X, 1687. Triâ concilia Africana Pelagius et Cælestio damnatis, gesta sua Romam mittunt. X, 1689. Theodotus Antiochiæ gesta alia pariter ad Romanum episcopum misit. X, 1689. Tractoria Zosimi per totum orbem missa et subscriptionibus roborata. X, 1689. Conciliorum Africanorum decretis sententiæ suæ robur Zosimus adnectit. X, 1851. Romanus pontifex Scottis episcopum ordinaat. X, 1851. Romanæ sedis episcopum Afri vocant fratrem et consacerdotem. IX, 807, 809.

Romani Concilii sub Miltiade gesta. IX, 779, 783, 786. Romanæ Ecclesiæ diaconi. *Vide* Diaconi.

Romanus. IX, 838.

Romphæa flammea. V, 2049, 2054.

Romulus diaconus. X, 1771.

Romulus exceptor. IX, 816.

Rufinianus scriba. IX, 816.

Rufinus consul. IX, 806.

Rufinus Donat. IX, 807.

Rufinus Syrus, Pelagii institutor, per hunc perversam de peccato originis doctrinam publicavit. X, 1681.

Rufinus Aquileiensis vocatur Grunnius et Pelagii præcursor ac magister. X, 1695, 1696. Latine vertit Evagrilii librum. X, 1695.

Rufino scripta a Prospero epistola. X, 1795.

Ruminatio. V, 2350.

Rumoribus consul. IX, 810, 811.

Rustica nobilis femina. VII, 848.

Rusticus consul. X, 1777.

Rusticos posse memoriter retinere psalmos, antiphonas etc. V, 2325.

S.

Sabbati religio apud Judæos. V, 2058. Sabbatum quis vere observet. X, 1882, 1887. Sabbatum spiritale, et qui illud violent. V, 1784.

Sabellius. III, 2268. Ipsum dicit Patrem quem et Filium. III, 2387. Unionem accipit Patrem et Filium. III, 2267. Personarum proprietatem confundit. X, 1735. In una persona confundit Trinitatem. VIII, 1213, 1214. Sabellio fides opposita. V, 2181. Sabellium in his, *Qui me vidit, vidit et Patrem*, particulam et refutat. VIII, 1110. Refutat et quod ait Christus, *Pater misit me*. VIII, 1112. Sabellii et Arii pugna Catholico militat. VIII, 1112.

Sabellianum ipsummet Patrem dicunt esse Filium, ne videantur multicolæ. V, 1101. Unam esse volunt Patris et Filii et Spiritus sancti personam. V, 2174; VI, 755. Dicuntur fingere parvulum a Maria fortuito repertum esse. V, 2105.

Sabinianus. II, 1152.

Sacellum. IX, 799.

Sacra, deus potestatis adversæ. III, 2516.

Sacerdotes in antiqua lege Deus nasci vult, non fieri. III, 2215. In nova vero fieri. III, 2215. Sacerdotem fieri posse, qui uxorem habeat. III, 2384. Sacerdotibus non licet uxores habere, id est, jam ordinatis non licet convenire. III, 2385. Sacerdotibus opera manuum non licere. VI, 1502. Sacerdotes Dei ex delegatione dant benedictionem verbis solemnibus. III, 2525. Cur legati dicantur. HI, 2329. Dispensant corpus et sanguinem Domini. V, 1975. Sacerdotibus solis licet in oratione sibi responderi velle. III, 2302. In Alexandria et per totam Ægyptum, si desit episcopus, consecrat (vel consignat) presbyter. III, 2302. Sacerdotis vicem gerere non potest diaconus, aut qui non est sacerdos. III, 2246. Sacerdotalis habitus. VII, 809, 810. Sacerdotem quid moneant amictus, alba, cingulum. VI, 1510. Sacerdotum iudicium sic Constantinus ducit, ac si Dominus ipse residens iudicet. IX, 788.

Sacerdotum onera et pericula. V, 2287. Sacerdotum cervicibus quantum imminet pondus, et quantum teneantur verbum Dei prædicare. V, 2317. Sacerdosne sit remissior in verbo Dei prædicando. V, 2520. Tacere ei non licet. V, 1814. Sacerdotes velut vaccæ, populis veluti vitulis, lac verbi Dei præparent. V, 2518. Sacerdotum linguæ arma sunt, quæ iniquitatem destruant. V, 1815. Sacerdotes medici sunt spiritales. V, 1522. Sacerdotum potestas ad remissionem peccati. VII, 1122. Sacerdoti velut Domini vicario necessario confitenda peccata. VI, 1154. Ille existimandus est ut angelus Dei. VI, 1155. *Vide* Confessio. Sacerdos timeat peccare, sed magis desperare. VI, 1118. Sacerdotibus capita radere in penitentiam non licet. IX, 804. Sacerdotibus Dei nulla major infelicitas, quam vivere, nec esse quod fuerant. IX, 804. Sacerdotum avaritia. VI, 1500. Licentia. VI, 1505.

Sacerdotii ac sacrificii veteris abolitio. V, 2066.

Sacra. VII, 819, 821. Sacra Imperatoris. V, 1740.

• Sacramenta ex latere Christi profuxerunt. X, 1858. Sacramenta Christi in Donatistis approbat Catholici, et in eis fratres eos agnoscunt. IX, 823. Sacramenta in malis Christianis patiuntur injuriam. V, 1855. Sacramentum quis vendat. VI, 1502. Sacramenta ab infirmo suscipienda. VI, 1154.

Sacrificium non interimit ethnicus, nuntiata illi unice morte. VI, 1166. Sacrificia alia sunt voluntaria et libera, alia mandata. III, 2515. In his offerendum quod mandatum est, in illis potiora et electa. III, 2315. Sacrificia Christianorum oblationes Abel, Judæorum munera Cain adumbrabant. VI, 748. Sacrificia olim cur præceperit Deus, cum ipsi ea non placerint. III, 2500. Sacrificiorum veterum abolitio revelata. V, 1816. Et aliud ab his in toto orbe celebrandum. IX, 822.

Sacrificium quod Christus instituit, et offerri præcepit. VI, 956. Qualiter affectus esse debeat, qui illud offert. VI, 956. Sacrificium oblationis, in qua *summus sacerdos* Melchisedech nostri dicere præsumunt. III, 2329. Super altare quotidie Christi corpus offertur, et sanguis pro peccatoribus funditur. V, 2154. Ubi et hostia Christus est, et sacerdos. V, 2154. Sacrificia pro defunctis. V, 2101. Sacrificium panis et vini Ecclesia per orbem offerre non cessat. VI, 772. Hujus ac veterum sacrificiorum discrimen. VI, 775. Sacrificii veri extra catholicam Ecclesiam locus non est. X, 1860. Sacrificium qui offerant non sacerdotes. III, 2346. Sacrificiis non redimuntur iniqui actus, sed lamentatione et misericordia. III, 2312. Sacrificium duplex a nobis exigit Deus. V, 2169. Sacrificium vult Deus, non ex quo creseat, sed quod prosit homini. V, 2252. Sacrificium præ omnibus Deo acceptum. VI, 1059. Sacrificium maximum quod Deo debeamus, quicquid boni est etiam malis hominibus facere. V, 2252. Sacrificium nullum tam justum, quam cum nos Deo offerimus. III, 3539. Sacrificium cordis Deo oblatum nobis integrum permanet. V, 1935. Sacrificium laudis. *Vide* Laus.

Sæculum relinquendum spiritualis ebrietas. V, 2990.

Sævians in peccatorem justus, miseratur. V, 2214.

Salis naturam in humano corpore esse. III, 2161.

Saltationes ante basilicas Sanctorum Paganos redolent. V, 2359.

Salus nostra nobis naturalis est, non fructus mortis Christi, secundum Pelagianos. X, 1025. Hi refelluntur. X, 1622, 1624. Salutem nec natura nostra integra sine gratia consequi potuisset. X, 1896. Salutis spes ea nititur bonitate quæ creavit. VI, 872. Salus non est in Patre aut in Filio solo, sed in nomine totius Trinitatis. III, 2357. Quod plurimi salvari nec velint nec possint, non fit Dei voluntate. X, 1846, 1848. Deus vult omnes salvos fieri, et neminem perire. V, 2216. Quo sensu id dicatur. X, 1785, 1836, 1844. Qui dicit Deum non omnes salvos fieri velle, durius loquitur. X, 1841. Salvatur nemo sive Legis tempore, sive ante, alia fide aut gratia quam Christi. X, 1798, 1857. Quomodo Christus nos salvet. X, 1891. Ac totius mundi sit salvator. X, 1812, 1838, 1844. Salutis humanæ taxatio. V, 2069. Salutis æternæ remedia unde fieri qui ante Christum existerunt. X, 1770, 1772. Salutem nullam nisi per Filium Dei incarnatum, esse sciebant antiqui sancti. VI, 1155. Salus omni modo non est nisi ex fide. X, 1826. Salus nostra Dei donum, perditio nostrum meritum. X, 1845. Salus nostra pendet ex voluntate et gratia Dei. VI, 884. Quomodo illam in parvulis, quomodo in majoribus operetur. X, 1785. Salus parvulorum ex mera est Dei bonitatis effusione. X, 1796. Cur alios salvet Deus, alios non salvet, sine fidei diminutione nescitur. X, 1798. Salvat Deus dono bonitatis, et iudicio severitatis obdurat. X, 1782. Nemo nisi iuste damnatur, nemo nisi misericorditer liberatur. X, 1855. Salus hominis quomodo in ejus voluntate sit. V, 2244. Hominem sola Dei misericordia, et tamen non nisi propria voluntate salvari quomodo recte dicitur. X, 1781. In opere salutis nostræ quid Dei, quid nostrum sit. VIII, 2127, 1218. Salutis desiderium. VI, 885. De salute nullus hic securus. V, 2035. In remedium salutis suæ semper tardus est, qui vitæ suæ incertus est. V, 2228. Salutis initium et progressus. X, 1806.

Salutatio. Non resalutandi præceptum in Scriptura proverbium est; quid significet. V, 1829.

Samaritanus. III, 2542.

Samaritanus, custos. X, 1028. Samaritæ vaccis sacrificabant. III, 2535. Eorum dogma. IX, 764. Ostenditur Donatistis convenire. IX, 764. Samaritanorum circumcisio non iterabatur. IX, 764.

Samatius. III, 2357.

Samson a Jacob in benedictione Dan præcognitus. III, 2302. Samsonis fortitudo non ex capillis, sed ex nuntio Dominici observatione pendebat. III, 2177. Cæna capillis rediit ob penitentiam meritum. III, 2177.

Samuelem aut de Aaron natum, aut sacerdotem dicere, stultitiæ aut ignorantiae est. III, 2244. Nec dicendum vicem egisse sacerdotis. III, 2246. Obtulit quidem Deo sacrificium, sed per sacerdotem. III, 2246. Samuel non est ostensus Saûli. III, 2179, 2230.

Sancti multi honoris digni in terris. VII, 809, 810. Sanctitas quaedam naturalis in animis nostris. II, 1101. Sanctae vitae ratio processu gaudet et crescit, cessatione torpescit et deficit. II, 1118. Sanctis non deest unde hinc iugiter gemant ac se peccatores pronuntiant. V, 1943. Sancti quomodo sancti esse non desinant, licet peccato nullus careat. VIII, 1221. Cur peccatoribus in sanctos potestas data. X, 1861.

Sanctis nunc stola una, post iudicium erit duplex. V, 2155, 2189. Sanctorum una vita, praemia diversa. V, 2182. Nullam in futuro meritorum distantiam Iovinianus voluit. V, 2185. Sanctorum inter se post remunerationem distantia. III, 2316. Sanctorum communio quae sit, et quibus sit, exponitur. VI, 1197. Sancti hinc migrantes caelum petunt. VI, 918, 984, 981. Deum vident. VI, 918, 934, 981. Rogantur ut qui securi sunt de se, solliciti sint de nobis. VI, 918. De sua incoluntate sunt securi, et de nostra salute solliciti. V, 2137. De nostra bona vita in caelo gaudent, et tristantur de mala. V, 1877, 1878. Orant pro nobis. V, 1877. Sanctorum intercessio pro populi necessitatibus. VII, 811, 812. Eorum patrocinia expetere, et solemnitate pie celebrare. VI, 1171. Sanctorum limina frequentare, et ipsorum contra peccata adiutorium postulare. V, 2225. Sanctorum invocatio. VI, 824. Sancti in oratione qualiter cogitandi. VI, 1012. Sanctorum omnium festivitas ac de ea sermo. V, 2135.

Sanctimonialis. V, 2165, 2166. Sanctimonialis habitus. VI, 1060. Sanctimonialium, quae Moniales non nisi pecunia accepta suscipiunt, simonia. II, 1139.

Sanguinis genera usque ad viginti tria physiologi dinumerant. III, 2165. Sanguis non minuendus, excepta infirmitate periculosa, letaniarum diebus. V, 2077. Sanguis effusus vindicari se postulat, sicut opus opificem laudat. III, 2262. Sanguinis iusti pretium pertimescit iniquitas possidere. V, 1901. Sanguinis Christi pretium Dei providentia impensum. V, 1901. Sanguis Agni candidare novit, non creantare. V, 2551, 2552.

Sanitas omnis a Deo. VII, 846.

Sapientia aeterna qui creata, aut initium viarum Dei. VIII, 1178. Subsistentiam habet, non alibi nisi in eo ex quo nata est. VIII, 1178. Sapientiae creatae et increatae discrimen. VI, 915. Sapientia creata domus est Dei. VI, 915. Caelum coeli. VI, 915. Exordium non sumpsit temporis, sed conditionis. VI, 916. Numquam mutatur, licet sit mutabilis. VI, 916, 921. Sapientia, quasi sapida scientia. VI, 999. Est amor seu sapor boni. VI, 786. Lignum vitae, unde legis amaritudo dulcescit. V, 1794. Paucorum est. VI, 786. Sapientia infidelibus superest ex natura a Deo conditae reliquis. X, 1814, 819. Sapientiae sedes in cerebro. VI, 1215. Sapientia liberat, conservat, cororat. VI, 1557. Sapientis sine operibus bonis, abusio. VI, 1079. Sapientia perfecta. V, 2523.

Sapphirus quos significet. VI, 1229.

Sara, Ecclesiae figura. V, 1748.

Sarabatæ. VI, 1270, 1304.

Saraca. II, 1097.

Sarcinae Christi et saeculi discrimen. V, 1800

Sardius quos significet. VI, 1230.

Sardonio qui ostendantur. VI, 1230.

Satanas, qui ipse sibi malitiae auctor. III, 2282, 2297. praesumpsit divinitatem. III, 2297.

Satisfactio humilis opponitur tumori. VI, 1097. Satisfactio est causae peccatorum excidere, nec earum suggestio-nibus aditum indulgere. VIII, 1218.

Saturitas castitatem prodigit, nutrit illecebram. V, 2034.

Saturninus Donat. IX, 807.

Saturninus diaconus. IX, 798.

Saturninus Iosor. IX, 784, 794, 797.

Savinus a Terracina. IX, 779.

Saûl inter prophetas prophetabat. III, 2178. Non ut quidam aestimant, spiritu malo. III, 2178.

Saulus Stephanum omnium manibus lapidavit. V, 2090.

Sauli crimen et indulgetur et vindicatur. V, 2146.

Scala Claustrallium, seu paradisi. VI, 997.

Scenivius ab Arimino. IX, 779.

Schismaticorum pater diabolus. IX, 792. Schismatici patientia sunt superandi. IX, 792.

Scholasticus auditorialis. X, 1681. Scholasticus lingua graeca et latina. X, 1737.

Scholastici opponunt simplicibus et imperitis. V, 1758.

Scholasticus episcopus in Sardinae exsul. X, 1779.

Scientia unde nobis. VI, 1009. Scientiae omnis fons Deus.

VI, 996. Scientia nostræ ex parte. III, 2159. Scientia in malis est, non vera sapientia. VI, 999. Scientia vera. V, 2523. Scientia boni vera non est, nisi ad hoc sciatur, ut agatur. X, 1861. Scientia honestati ac disciplinae modum praescribat necesse est. V, 1849, 1850. Scientia sui. VI, 816. Caeteris scientiis est praepoenda. VI, 816. Parit humilitatem, caritatem, VI, 818. Ad scientiam sui duo necessaria. VI, 818. Ad scientiam sui ac Dei tres gradus seu ascensiones. VI, 817. Speculum cordis huius rei gratia tergendum. VI, 818. Scientia Beatorum. VI, 993, 996.

Scilphes. V, 1781, 1783.

Scotis episcopus a Coelestino ordinatus. X, 1752, 1831.

Scribae Iudeorum de Simeone erant. III, 2303.

Scriba publicus. IX, 780. Scriba officii legati Carthagini. IX, 816. Scriba curatoris Carthagini. IX, 816.

Scriba ecclesiastica. X, 1778, 1784.

Scripturae divinitus inspiratae. VIII, 1175, 1185. Quasi litterae sunt nobis a Deo directae. VI, 1039. Quae nos ab exsilio ad patriam revocent. VI, 1359. Scripturam veteris Testamenti, velut crudelitati faventem Manichaei blasphemant. V, 1826. Scripturae si non integræ recipiantur, aperiuntur januae omni errori vel sceleri. VIII, 1145. Nullae recipiendae praeter eas quas recipit Ecclesia. V, 2176, 2185. Scripturarum libri eo numero recipiuntur, quem Ecclesiae tradit auctoritas. X, 1718, 1735. In Scripturis canonicis non recensentur quae habet Daniel de Rele, dracone, etc. III, 2191. Nec libri Machabeorum. III, 2192. Scripturis quanta debeatur reverentia. V, 1739. Scripturarum testimonia qui pauca non sufficiunt, plura non proderunt. X, 1789. Ariani contendunt vacuum approberi si quid praeter auctoritatem divinorum voluminum ponitur. II, 1159. Scriptura silet quae vera tamen ratione creduntur. VI, 1144. Scripturarum arcana illitteratis negat Iulianus aperiri posse. X, 1740. Scripturae lectio multis suadet. VI, 1504. Hanc legere, aut si legere non novit, legendem audire quisque debet. V, 2325, 2326. Ab ea legenda vel audienda nec rusticus excusatur. V, 2525. Scripturarum lectio divinae est praecognitio non parva beatitudinis. V, 2524. Scripturae adhaerentes non obscurat mundana iniquitas. X, 1869.

Scripturae sensum inesse arcanum. VIII, 1177. Testamenti veteris litteram sine spiritu, modico fructu percipi. V, 1765. Scripturae littera ut Iudaeos, ita et haereticos solet occidere. V, 1799. Quomodo. V, 1804. In Scripturis utriusque Testamenti sunt quae agent spiritali expositione. VIII, 1149. Quod Manichaeis de antiquo, hoc impiis de novo dicere licet. VIII, 1150. Scriptura nulli sapit, nisi cocta in corde. VI, 985. Scripturae sacrae, vinum. V, 1919. Aqua ex eis bibitur, quando Christus in illis non intelligitur. V, 1920, 1921. Scripturarum profunditates quam utiles. X, 1865. Scriptura aliquando in unum enuntiat quod sonat, aliquando et aliud. VI, 1143. Fecunditas ejus, dum discentur. VI, 1143. Scripturarum sensus quae ratione indagandi. V, 1942. Scripturae sensus suos solliciti et devotis aperiunt, negligentibus claudunt. III, 2289. Qui intelligendae sint. VI, 1205. Qui tractandae. VI, 1205. In Scripturis si quid diversum sonat, quid agendum. X, 1695. Scripturae tria rerum genera continent. V, 1806. Quaedam prohibent, quaedam praecipunt, nonnulla concedunt, alia suadent. II, 1105. Scripturas uri et domum in qua reperta fuerint dirui praecipitur est. IX, 781. Scripturae laudatur translatio antiqua. V, 1796.

Scorpionis carnes scorpionum morsibus medentur. V, 2201.

Scyllacius. IX, 816, 827.

Scyltha. II, 1097. In Scyltharum oris militantes quid in aquis possint. II, 1139. Scylthae monachi male audiunt apud Hormisdam. X, 1777. Defenduntur a Joanne Maxentio. X, 1778. Ad Hormisdam missi quomodo anathematizent Pelagianos et contraria eis scripta suscipiant. X, 1776. Eorum de gratia Dei professio contra Pelagianos. X, 1771.

Sebastianus protector domesticus. IX, 816, 827.

Securus in hac vita nemo sit. V, 1865. Unde tamen securus esse possit. V, 1865. Securitas duplex. X, 1866. Securitatem fovere non debet concessa latroni indulgentia. V, 2046. Quam haec stulta ac periculosa sit. V, 2046.

Secundianus. IX, 807.

Secundus minor. IX, 774.

Secundus a Praeneste. IX, 779.

Secundi Tiglitis. ad Cathaginem adventu alius loco Caeciliani episcopus ordinatus. IX, 793.

Sedere episcopos Tribunus rogat. IX, 827. In consensu presbyterorum sedet Pelagius laicus. X, 1699. Sedendi in ecclesia debilibus potestatem facit Cæsarius: eaque mulieres abuti queritur. V, 2319.

Selemias. VII, 811, 812.

Seleucus PF. P. IX, 845.

Sem obtigit terra Chanaan deinde dicta. V, 1811.

Senator. IX, 845, 844.

- Seneca carissimus Pauli amicus.* VI, 1263.
Seneca quidam senex imperitus et in errore Pelagiano obstinatus. X, 1766. 1779. Puellarum sacrarum cum servis Dei mixtarum congregationem instituit. X, 1770.
Senectutis bona. VI, 1231. Senex sine religione, qualis abusus. VI, 1079. Senl cavendum a corde et lingua, quæ in carne nunquam veterascunt. VI, 1080. In senibus sobrietas et morum perfectio requiritur. VI, 1080. Senes in quibusdam, in aliis juvenes esse deest. VI, 1062.
Seniores locorum. IX, 793, 818, 841.
Seniodus subdiaconus. VIII, 831.
Sensatio quomodo fiat. VI, 795.
Sensualitas quid. VI, 808.
Sensus quid sit. VI, 786, 808. Sensus in se unus et non corpus, unde corporeus et multiplex. VI, 782. Sensus et affectus naturalis id est, quod anima. VI, 784. Sensus hominis duplex. VI, 784, 819. Sensus sunt et in interiori homine. VI, 815. Sensus corporis et sensus animi discrimina. X, 1890. Sensus homines cur animalia quadam superent. VI, 788. Sensus quinque nobis cum brutis communes ad usum, non ad oblectamentum. VI, 1338. Quomodo formentur. VI, 802. Quomodo corruptantur. V, 2165. Sensus non juvant animam ad cognitionem invisibilium. VI, 781. His non invenitur Deus. VI, 897. His impeditur anima ne se noscat. VI, 800. Ac tantum adjuvatur ad corporeas formas sentiendas. VI, 803. Sensus quinque quasi quinque virgines. V, 2350. Per eos quasi per januas aut mors aut vita ad animam ingreditur. V, 2165, 2350. Sensus corporei post resurrectionem vertentur in rationem. VI, 788.
Sensus auctor est litteræ. III, 2300.
Sententiæ que simplices, que conjunctæ. I, 1409.
Septimianus proconsul. IX, 811.
Septimianus Alitnus laudatur ob detectos Pelagianos. X, 1761, 1763. Reprimit renascentem Pelagii hæresim. X, 1684.
Sepulcra divitum visenti quid in mentem venire debeat. VI, 1582. Sepulcrum Christi, vulva. V, 2201. Sepulcrum Christi, cor nostrum. V, 2203. Scriptura evangelica. V, 2203. Sepultus est Christus, ut sepultura sanctorum benediceret. VI, 1194. Sepultura infidelium segregata a sepultura fidelium. VII, 811, 812. Sepultura juxta tumulum S. Stephani. VII, 819. Sepulti in basilicis Circumcellionum aliqui. IX, 801. Sepultura in domo Dei non concessa. IX, 801. Sepultura sumptuosa iniquis nil prodest, ut sanctis nil nocet vilis aut nulla. X, 1867. Sepultura nostræ in baptismo gratia. V, 1902.
Serapis templam a quo ablatae cupæ. IX, 797, 798, 799.
Seremianus. IX, 816, 827.
Sermo conclamationis, speculum est. V, 2201. Sermo habebatur in Vigiliis. V, 2284, 2320. Sermones ad populum diebus non feriatis habitos. V, 1772, 1783. Sermones graphio ceraque ligati. V, 2147. Sermo Dei et pascit, et pascitur. V, 1737. In sermone copiosa est egestas humanæ intelligentiæ. X, 1874.
Serpens ponitur pro sapientia. V, 1778 1781. Serpentes quadruplex astutia. VI, 1240. Serpentes corpus offerunt ut caput tueantur. X, 1698. Serpentes genus, quod evomit omne venenum, ante quam veniat ad fontem. VI, 1057. Serpentes statu quomodo infecta hominum natura. X, 1639. Serpens Evæ non per se, sed per ipsum diabolus locutus est. VI, 747. Serpentem ex virga Moysi imaginariè esse productum. III, 2164. Serpens æneus Christi figura. V, 1807. Cur æneus, non aureus aut argenteus. V, 1808.
Servitus Dei quatuor modis variatur. VI, 1139. Servitus Dei semper libera. X, 1869. Servire Deo non possumus, nisi de Dei munere. VI, 913, 928. Servos esse liberos in non peccando. V, 1767. Servit justus quibus imperat. X, 1873. Servus est malus, etsi regnet, nec unius hominis, sed tot dominorum quot vitorum. X, 1863. Bonus autem etiam servat, liber est. X, 1863. Servitulus nomen et conditionem culpa genuit, non natura. X, 1873. Melior ejus status est, qui famulatur homini, quam qui suæ servit cupiditati. X, 1873. Servorum origo ad Ninum refertur. III, 2333. Servus heri frater, cambius tamen posthabetur. V, 2030. Servorum officium. V, 1980.
Servus publicus. IX, 795.
Sethianus malam vult esse carnem nostram. VIII, 1220. Tria inducit barbara principia. VIII, 1217.
Severianus Pelagianus. X, 1753.
Severus et Macarius occisi. IX, 814.
Severus Trevirensis episcopus. X, 1734.
Severus episcopus in Minoricensi insula. VII, 821. Scribit miracula in eadem insula coram Reliquiis S. Stephani edita. VII, 821. Ejus epistola laudatur. VII, 835.
Sextus Thamugadiensis. IX, 795.
Sexium par conditio apud Deum. V, 2290, 2302, 2640.
Sibyllæ testimonium de Dei filio Deo. VIII, 1103, 1126.
Sichima interpretatur humerus. V, 1763.
Sicilia Pelagii doctrinam excepit. X, 1696.
Sidera, solida corpora. VI, 1028.
Sidon interpretatur venator vel venatrix. III, 2204.
Signum quid sit. I, 1410. Signum Christi, crux, ejusque virtus. VI, 1174, 1175. Signum salutis in fronte Christianorum ab episcopo in Judæorum frontibus impictum. VII, 827. Signo salutari a S. Stephano signatur cor mortui, et statim salvus surgit. VII, 858. Signo Christi signari debet res magna et pretiosa. V, 2237. Quis ad perniciem aut ad profectum eo se signet. V, 2237. Signare se in nomine Christi initio itineris aut operis. VI, 1172. Signantes se, et post sacrilego cibo uteates, nihilo minus animam occidunt. V, 2271.
Sihora armen, id est, Domine miserere. II, 1162.
Silentium commendatur. VI, 1230. Silentium ab ipsis etiam utilibus verbis. VI, 1102. Silentium monachis id operatur, quod aqua piscibus. II, 1147. Silentium a Completorio ad Primam dictam servandum. I, 1483. Silentium Quadragesimæ tempore. I, 1453.
Silvanus (Summensis). IX, 821. Primas Numidiæ, IX, 822, 827.
Silvanus Cirtensis, trahtor. IX, 768. Uti probatur gestis consularibus. IX, 793. Traditor et fur rerum pauperum. IX, 793, 797. Scilicet cum sub Paulo subdiaconus esset. IX, 794, 795, 797. AIANO Serapis acetum tulit. IX, 797, 798, 799. Viginti foltes a Victore accepit, ut eum presbyterum faceret. IX, 795, 797, 799. Ab Harenariis et Campensibus factus est episcopus. IX, 798, 799. Reluctante populo, et alium sibi episcopum civem suum quærente. IX, 797. Unde et de illo aiunt, *quando silvanus est episcopus, non illi communiturimus.* IX, 798. Silvanus in gratiam diaconi scribit Purpurius. IX, 795. Necnon Fortis et Sabinus. IX, 795.
Silvanus Nazareth archiepiscopus. II, 1133.
Silvester Papa. IX, 787.
Silvester Comes. IX, 801.
Simeonis elogium. V, 1908.
Similitudinem ejus a quo nascitur, nihil in creatis perfectam exprimit. VI, 1015. Similitudinem Dei aliquam habet omnis creatura. VI, 1023.
Simplex est, quod unum quid significat. I, 1409.
Simplicitas solus Dei est. X, 1863.
Simplicianus Mediol. IX, 807; X, 1830.
Simul esse dicitur tribus modis. I, 1459.
Simulatio non vincit in bono malum. X, 1879. Duplex est peccatum. X, 1877.
Sin interpretatur tentatio. V, 1796.
Sinapis virtus. V, 1913, 1914. Sinapi cum curandum caput, demuntur capilli et omnia cutis impedimenta. V, 1915. Sinapi significatur fides Christiana. V, 1913, 1914. Item Christus. V, 1913. Martyres. V, 1915. Laurentius. V, 1914.
Sinus Patris. III, 2263.
Siphari, qui nunc Bonosiani. VIII, 1217.
Siricius. IX, 807.
Sisimila Constantinop. X, 1735.
Sites sunt multæ. V, 1796. Sitis Deum pii affectus. VI, 934, 942, 944, 933, 961.
Sixtus Apostolicæ sedis presbyter, ac postea pontifex. X, 1831. Sixtus Papa. X, 1764. *Vide Xystus.*
Smaragdus quos representet. VI, 1229. Qui sint pretiosissimi. VI, 1229.
Sobrietatem verbo et exemplo Christus docuit. V, 1866. Sobrietatis laus. VI, 1105. Peccat, qui plus manducat aut bibit quam expedit. VI, 1182.
Societas malorum difficile solvenda. X, 1761.
Socratis dictum. VI, 1292.
Sodomitarum in Lot violentia. VI, 1526. Sodomorum incendio cur infantes cum patribus cremati. III, 2224.
Sole stante sub Josue et Ezechia, temporum cursus non fuit perturbatus. III, 2175, 2167.
Soliloquiorum liber. VI, 864.
Solemnitatum gaudia nescit, cui nec cor parum, nec corpus castum. V, 2409.
Sollicitudo ordinata securitatem parit. X, 1866.
Solon et Lycurgus. III, 2330.
Solon Officialis publicus. IX, 780.
Somnia contemenda. VI, 1174. Somniorum quinque genera. VI, 798. Somnia lasciva. VI, 795. Somniorum variorum cause. VI, 1024.
sonia. II, 1097.
Sortilegia quibus nocere valeant aut non valeant. VI, 1173. *Vide Divini.*
Sparsa, consul. III, 2176.
Species quid sit. I, 1424.
Spectacula, ad quæ peregrinæ ferae et ignota animalia adducebantur. II, 1100. Spectaculis renunciavit Christianus. VIII, 1119.
Speculum inscriptus liber. VI, 967. Alius dicitur Specu-

lum peccatoris. VI, 983.

Spelunca Arianorum ecclesia. VIII, 1115, 1130

Sperantia. IX, 791.

Speretius sacerdos Jovis. IX, 781, 782, 783.

Sperare ac desperare male quid. V, 2321, 2335, 2373.

Spei Christiana: virtus. V, 1961. *Spe* nutritur fides, ut corpus cibo. VI, 1025. *Spes* animum in coelestia inserit, et cum illis nectit. V, 1960. Diabolus si posset sperare, quod non invenit in se,umeret de Dei pietate. VI, 1118. *Spes* numquam abjicienda. V, 1960. Unde sit peccatoribus. VI, 1098. Quomodo fovenda. X, 1867. *Spem* sublevant jam praestita Dei beneficia. VI, 884. *Spes* maxima nobis in Christo. VI, 907, 910, 912, 956, 961. *Spem* resurrectionis et aeternorum praemiorum si non habuissent sancti, mortem per tot cruciatu pro lucro maximo non suscepissent. VI, 1164. *Spes* aeternae vitae stat in tribus ex parte nostri, et in tribus ex parte Dei. VI, 859. *Spes* sine timore negligens, timor sine spe est depressus. VI, 1233. *Spe* salutis excidit, ex eo ipso quod quis non quaerat Dei auxilium. X, 1866.

Spirituales in avibus ab Abraham oblatis ac non divisis adumbrantur. V, 1745.

Spiritualia fide attingi, non ratione. VI, 1009.

Spiritus multimodis dicitur. VI, 783. Sex modis in Scriptura dicitur. VI, 1009. Spiritus est, quidquid aliquid est, et non est corpus. VI, 797. Spiritus diversi a Deo creati. VI, 763. Spiritus duo, unus Dei, alter mundi, seu quo animalium mundus. V, 2056. Spiritus qui ferebatur super aquas, non est intelligendus Spiritus sanctus. III, 2377. Res erat Dei, non Deus. V, 2036. Sed seminario animandae conditionis. V, 2056. Spiritus omnis Dei est, non tamen Deus est nisi qui de ipso est. III, 2377. Coelestia omnia spiritus sunt. III, 2238. Spiritus mundi, spiritus diaboli, Spiritus Dei. VI, 963. Spiritus Dei, oleum justitiae. IX, 767. Spiritus, vis animae ubi corporalia rerum imagines exprimitur. VI, 785. Spiritum non esse tertium in substantia hominis. VI, 815; VIII, 1216. Spiritus corporeus. VI, 803. Spiritus vocabulo ventus significatur. III, 2234.

Spiritus Dei, vel Spiritus Domini, vel Spiritus Christi ubi in Scripturis sine additamento invenitur; Spiritus sanctus haud dubie significatur, ubi additur malus, diabolus intelligitur. III, 2179. Spiritus sanctus indicatur, quoties in novo Testamento Spiritus nomen simpliciter ponitur. VIII, 1184. Hoc et de vetere dicere licet. VIII, 1184. Spiritum sanctum ipsum Patrem quidam dicunt. III, 2387. Spiritum sanctum in formatione corporis Christi pro semine fuisse, quidam opinantur. X, 1717. Eum Patre et Filio minorem esse Ariani volunt. VIII, 1129. Et quasi subiectum Deo imperanti parere dicunt heretici. V, 2092. Illum minorem aut ministerialem magis quam Deum dicentes, refelluntur. V, 2178. Spiritus sanctus Domini nativitatem scire ab Eusebio frustra negatur. III, 2375. Quipe qui divinitatis, substantiae ac scientiae ejusdem non negatur. III, 2375. Substantia ejus substantia Filii est, adeoque substantia Patris. III, 2374. Si non est ejusdem divinitatis, inepte in numero Patris et Filii positus est. III, 2375. Ignorantiam in eo non arguit quod Christus ait, *Nemo novit Patrem nisi Filius*. III, 2374. Aut quod Apostolus, *Spiritus omnia scrutatur*. III, 2374. Spiritus sanctus intelligi potest stella quae Magos ad Christum perduxit. III, 2195. Spiritus sanctus sacerdos Dei excelsi, non summus. III, 2329. *Vide* Melchisedech.

Spiritus sanctus secundus a Christo, tertius a Patre, in Trinitate est adorandus. III, 2280. Tertius est ordine, non natura; gradu, non divinitate; persona, non ignorantia. III, 2376. Super omnes potestates est. III, 2318. Spiritus bylicarum moderatur substantiarum. III, 2318. Spiritus sanctus, amor Patris et Filii. VI, 820, 959. Indissolubile vinculum Trinitatis et amoris. VI, 820. Trinitatis indissolubile mysterium colligat. V, 2017. Caritas est substantialis, consubstantialis Patris et Filii. X, 1894. Patri ac Filio natura et dignitate sociatus. VIII, 1176. Patri et Filio aequalis et ab utroque inseparabilis. VI, 976; VIII, 1128. De Patris et Filii unitate aut aequalitate quod dictum est, id et de Spiritu sancto dictum. VIII, 1116. Spiritus sanctus, et Pater et Filius adorandus. V, 2176. Aequali reverentia colendus. V, 2088. Semper erat. VIII, 1183. Spiritum sanctum esse, multis Scripturis docetur. VIII, 1184. In nullis dicitur creatura. VIII, 1184. Ejus dignitas. VIII, 1184. Spiritus sanctus demonstratur Deo esse. III, 2294; V, 2087, 2089, 2187; VIII, 1194, 1207. De Patre est vere ac proprie. V, 2176. A Patre procedit. VIII, 1207, 1210. Ideoque de ejus est substantia. VIII, 1210. Qui processio dici possit ei contulisse deitatem. VIII, 1210. Spiritus sanctus est a Patre et Filio. VIII, 1215. Unus est Pater et Filius Spiritus. VI, 734, 737, 770. Sic est de Patre et Filio, quomodo datus, non quomodo natus. VIII, 1196. Dicitur aequi filius. VI, 737. Neque genitus est, neque ingenuus.

VI, 754; VIII, 1171, 1195. Sed a Patre et Filio procedens. II, 1160; V, 2173, 2180, 2193; VI, 754, 737, 976; VIII, 1193, 1196. Solus essentialiter de Patre Filioque procedit. VI, 735, 770. A Patre et Filio procedere qua ratione intelligatur. VI, 1016. Quia de Filio qui vita est accipit, utique vita est. III, 2357. De Deo est, et ei consubstantivus. III, 2238. Spiritui sancto scire et audire, hoc est quod esse. X, 1894. Spiritus sanctus bonus magister, quid doceat. V, 2035. Necesse est unum sit cum Christo substantiae, cum quo unius est doctrinae. V, 2094.

Spiritus sanctus vocabulum appellativum, naturale et personale est, proprium vero, Deus. VIII, 1210. Spiritus sancti nomen est relativum. VIII, 1175. Licet non relatione reciproca, ut sunt Patris et Filii nomina. VIII, 1173. Spiritus sanctus ubi Paracletus dicitur, operationis ejus proprietates exprimitur. V, 2168.

Spiritus sanctus non est separabilis a Filio. V, 2091. Carvenire nequibat, nisi abiret Christus. V, 2091. Passio Christi est fructus. VI, 963. Effectus ejus in nobis. VI, 963. Quatenus in columbae ut ignis specie visus sit. VI, 1016. Spiritus sanctus non columbam aut ignem assumpsit. VI, 737. Non sic apparuit in specie columbae vel ignis, quomodo Verbum in homine. VIII, 1196. Propter has corporales formas dicitur missus, sed non minor Patre. VIII, 1197. Alius est, sed non minor Filio. V, 2088. Similis est naturae ejusdemque substantiae, et majestatis socius. V, 2088. Vicarius Redemptoris. V, 2088. Non jam visitor subitus, sed habitator aeternus. V, 2088. Per ipsam substantiam, non per solam operationem. V, 2088. Spiritu sancto apparente praesens erat Christus, et Christo cum Apostolis versante aderat Spiritus sanctus. III, 2287. Si non istud ad personam trahas, sed ad naturam. III, 2287. Quid Apostolorum adjecerit perfectioni. V, 2088. Spiritus sancti musto non soli Apostoli inebriati. V, 2090.

Spiritus sanctus quasi proprius videtur nobis esse, ut Patris et Filii munus. VI, 783. Donum Dei proprie dicitur, et caritas. VIII, 1174. Pignus est immortalitatis. III, 2371, 2373. Praestat ut Deum vocare patrem liceat. III, 2372. Per ipsum habetur signum adoptionis: cum veteribus sanctis non ita fuit, ut nunc ab adventu Christi est in fidelibus. III, 2371. Fuit tamen in Prophetis propter dispensationem, et in justis causa sanctitatis. III, 2371. Signum est in homine victoriae Christi, et eum in quo fuerit, in inferis teneri non patitur. III, 2371. Qui hunc Adae datum putant, quale donum sit nesciunt. III, 2372. Spiritus sancti donum, Christi in caelis regnantis argumentum. V, 2093. Spiritum sanctum accipientes cur non nunc ut olim linguis omnibus loquantur. V, 2091. Sic nec zebentem Christum amissimus, quem fide retinemus, et venientem Spiritum possidemus. V, 2093. Spiritus unus, sed dona et officia habet multa. III, 2286. Spiritus sancti doni triplex officiorum forma Apostolis ostensa. III, 2287; VIII, 1196. Spiritus sancti dona contra septem vitia. VI, 1261. Cum petitionibus orationis Dominicae et beatitudinis comparantur. V, 1898. Spiritus sancti dona nunc diversa in singulis, in aeternitate communia erunt in universis. V, 2189. Spiritus sanctus dicitur genere, quod facit gementes. VI, 738. Regit, erudit, consolatur et perducit Ecclesiam ad Christum. VI, 733. Ipse et Prophetas et Apostolos inspiravit. VIII, 1178. Spiritus sancti verba non dicentium merito pensantur. III, 2178. Neque his augentur proferentium merita, si non habent bona opera. III, 2178. Spiritus sanctus integer videtur non esse, cum nos amittit. III, 2404. Quotidie ad nos est invitandus. V, 2090. Spiritus sancti invocatio. VI, 908.

Sponsis suis Deus saepe se subtrahit; cur. VI, 1001. Quam tunc caute se gerere debeant. VI, 1001.

Stabilitatis instabilitatis,ue conflictus. VI, 1098.

Stationarius. IX, 780. *Vide* apparitor.

Stephanus, qui et Celestis. VII, 816. Juvenis et pulcher. V, 2148. Sincerissima praeditus castitate. V, 2137. Mira caritate. V, 2138. Ecclesiae datus ad exemplum. V, 2137. Diaconus ex laico electus. V, 2138. Archidiaconus Christi. VII, 813, 814. Dicitur apostolus. V, 2032. Primus adversus Judaeos bella Dominica bellavit. VII, 814. Mortem primus reddidit Salvatori. V, 2138. *Stephanus Martyrum* primicerius. V, 2145. Prima ovis Christi pedissequa. V, 2143, 2144. Fidei clavibus caelum sibi aperuit. V, 2143. Humanam speciem non habet, sed angelicam, patentibus caelis. V, 2143. Videt Angelos, Christum, ac Deum. V, 2143. Illi adhuc positus ipsam meruit videre Trinitatem. V, 2147, 2149. Christi exemplo excitatus pro inimicis orat. V, 2146. *Stephanus* savienis et diligens. V, 2140. Cur pro se stans et pro inimicis genu flexo oraverit. V, 2141, 2144. *Stephani* orationi debetur conversio Sauli. V, 2124, 2144, 2146.

Stephanus sub forma decori juvenis sese visibilem praebet. VII, 838, 840, 841, 853. Diaconi habitum praefertens. VII, 838, 846. *Stephani* corpus presbytero Luciano revelatum. VII, 806. Reliquiae ejus septimo Kal. Jan. translatae.

VII, 815. Illis detectis LXXX. animæ a variis morbis sanata. VII, 815, 816. Corporis pars Avito a Luciano tradita Bracharam per Orosium mittitur. VII, 807. Stephani Reliquiæ in Minoricensi Insula positæ miram Judæorum conversionem operantur. VII, 823, 835. In urbem Uzalensem cum hymnis et canticis Episcopo in gremio eas deferente portantur. VII, 835. Ita et in Ecclesiam Sion cum psalmis delata fuerant. VII, 815, 816. Scriptura de Translatione ejus a Jerusalem in urbem Bysantium. VII, 817. Stephani Reliquiæ in urbe Capuana. VII, 817. Stephani miracula duobus libris comprehensa. VII, 833. Stephani invocatio, et protectio. II, 1097. Stephani crucem propriis gestantis humeris pictura in velo exhibita. VII, 851.

Sterilitas causa, duritia erga pauperes. V, 2341.

Steruaciones sacrilegæ et ridiculosæ. V, 2269. Prohibentur. VI, 1172.

Stipendia consequens sibi publice decreta, si amplius querit, ut concussor damnatur. V, 1905.

Sticho Consul. IX, 808, 814.

Stoici autumant nullum esse verbum, cujus non certa ratio explicari possit. I, 1412, 1413.

Stolæ duæ, resurrectiones duæ. VI, 1282.

Stræne diabolicæ. V, 2002, 2004. Prohibentur. VI, 1172.

Subbulensis locus. IX, 801.

Subdiacones respondent, non sui, sed lectorum esse, codices habere. IX, 794. Ab eis exigitur supellex Ecclesiæ. IX, 795. Qui subdiacones, mox vocatur fossore. IX, 795.

Subjectione Filii ad Patrem perfecta universæ creaturæ restauratio declaratur. VIII, 1186. Subjectio inimicorum, quid. VIII, 1186.

Subscriptions Concilii adversus Pelagium petitiæ. X, 1731.

Substantia id Græcis est, quod nobis persona. VI, 979. Quid sit proprie. I, 1426. Substantia superna et inferna initio condita. III, 2317. Substantiæ hylicæ. III, 2318. Substantiæ secundæ quæ dicantur. I, 1426, 1427. Substantia nihil malum, sed ex comparatione quedam et mala dicuntur et immunda. III, 2215, 2222.

Succinos collo non appendere. VI, 1172.

Superbia quid sit. VI, 1069; X, 1884. Ejus diversæ species. I, 1462. Arrogantiæ, insolentiae, superbiæ et contumaciæ proprietates. VI, 1256. Superbiæ ingenium ac malum. VI, 1058. Superbia tumor, non magnitudo, non sanitas. V, 1996. Invidentiæ est parens. X, 1884. Ex Angelis dæmones facit. VI, 1033. Angelos de celo dejecit, et homines de paradiso. VI, 1095. Superbia peccatorum omnium initium et finis et causa. VI, 1033. Peccatum omnium pessimum. VI, 1223. Vitiis omnibus deditum esse præstat, quam superbum. VI, 1224. Sine cupiditate esse non potest. V, 2312. Sicut nec cupiditas sine illa. VI, 1033. Superbia et cupiditas duæ compedes, quibus elati deprimentur. V, 2313.

Superbi omnes cervicati sunt. V, 2312. Superbi, peccatorum nomine, passim in Scripturis maledicuntur. V, 2310. Superbiæ et humilitatis conflictus. VI, 1035. Superbia diaboli et humilitas Christi opponuntur. VI, 1033. Superbia diaboli quid in homine effecerit, et quid vice versa humilitas Christi. X, 1864. Superbia Archangelum de celo deposuit, et illuc sperat terra et cinis cum ea consendere? V, 2313. Superbiæ progressus quo nos præcipitet. V, 2005. Superbia ex vitis omnibus sola in recte factis cavenda. X, 1865. Superbo virtutis species esse potest, non res. VI, 1225. Superbus quam agre corrigatur. VI, 1223. Quo primum vitio superatus est homo, hoc ultimum vincit. X, 1869. Superbiæ radix extirpanda, nec tantum rami per factam humilitatem tollendi. V, 2312.

Superfluum quid sit, et quod nostrum non sit. V, 2263, 2268. Necessitatibus quod superest, non nobis proprie datum est. V, 2338. Superflua multa habere probabimur, si necessaria sola retineamus. X, 1866. Superflua in ornatus filiorum aut filiarum insumentes, quo bono se privent, cui periculo se exponant. V, 2356. Superfluis tuis sibi non eget Deus, sed ea sibi vult conservare. V, 2356.

Superi pro his qui hinc degunt. III, 2315.

Superioribus tria præsertim necessaria. VI, 1062.

Superius presbyter. IX, 799.

Superius stationarius. IX, 780.

Superstitiosæ observationes. V, 2233, 2250, 2268, 2269, 2270; VI, 1172, 1174. Superstitiosa observans diabolo sacrificat. V, 2272. Ac reputatio Christo cum diabolo pactum facit. V, 2272. Ex parte paganus est. VI, 1174. Hujusmodi hominibus nihil prospectu quælibet bona opera. V, 2270. Eis perit baptismi sacramentum. V, 2230, 2209. His opus est dura ex prolixâ penitentiâ. V, 2240, 2269. Cum iisdem nullum habendum consortium. VI, 1174.

Supplicia in primis cogitanda, ubi homo vivet durante poena. VI, 1219.

Surgentius. IX, 787.

Sursum corda. V, 1891, 1912. Sursum cor ad se habere, superbiæ est; ad Deum, obedientiæ. X, 1872. Sursum cor ad Dominum, refugium; non ad Dominum, superbia. V, 2063.

Susanna castitate defensa. V, 2041.

Suscepti. X, 1634.

† Suspendendus a fidelium communione poenitens nullus, cui mors timetur. VI, 1158.

Suspicionibus locum non dandum. VI, 1220. Iniquum est eum ex suspitione reprehendere, cujus non videntur opera nisi bona. X, 1861. Suspiciosus amicitiae non est idoneus. VI, 838, 841.

Syagrius vir illustris. X, 1790.

Sylvanus Deum presumit solitarium. VIII, 1215.

Symbolum, latine collatio. V, 2190. A sanctis Patribus institutum secundum Apostolicæ institutionis normam. V, 1959. Pro Apostolorum numero duodecim sententiis comprehensum. VI, 1189. Qua ratione institutum tradant. VI, 1190. Quam quisque Apostolos sententiam in Symbolo dixerit. V, 2188. Symbolum est simplex, breve, plenum. V, 2190. Breve verbis, quam magnum et diffusum sacramentis. V, 2191; VI, 1190. Ter repetitur, ut cum mysterio conveniat Trinitatis. V, 2190, 2192. Symboli verba, verba Dei sunt. X, 1836. Symbolum initio itineris aut operis dicere. VI, 1172. Symbolum et orationem Dominicam jussu reddit mortuus mox ad vitam revocandus. VI, 838. Symboli expositiones plures. V, 2183; VI, 1189.

Synagogæ typtus in rubo Moysi viso. V, 1777, 1778. Synagogæ infidelitatem adumbrat Sara mortua. V, 1754. Synagogæ Ecclesiæ regnum rapit. V, 2115. Synagogæ cum Ecclesia altercatio. VIII, 1131.

Synodalia gesta amplectenda, quæ Apostolicæ sedis confirmavit auctoritas. X, 1762.

Synonyma et homonyma quid distent. I, 1421.

Syracusanorum episcopus Constantini epistola ad Synodum convocatur. IX, 786.

T.

T. Littera crucis mysterium exprimit. V, 1817.

Tabulæ lusus. V, 2223. Ludus furiosus. V, 2021, 2050. Not. (b).

Taciturnitas habetur pro consensu, sed non semper. V, 2040.

Tædiare. V, 1910.

Tarpeie Romanæ factum. VI, 1327.

Tatianus Praefectus præt. IX, 806.

Taurinus Comes. IX, 800, 838. An idem qui Silvester. IX, 801. Not. (c).

Templum Dei melius est corpus nostrum, quam quod ex lapidis constructum est. III, 2381. Templis visibilibus Deo pretiosiora sunt spiritualia. V, 2169. Canes in templa introducens flagris dignus judicaretur. V, 2343.

Tempore paulo prior mundus. VI, 996. Tempus potius a creatura cepit, quam creatura a tempore. X, 1885. Temporum conditor sine tempore habet omnia. X, 1862. Ubi sine tempore simul sunt, quæ in tempore non simul fiunt. X, 1862, 1864, 1871. In sapientia Dei habentia efficaces causas. X, 1894. Tempora non sunt modo infeliciora superioribus. V, 1985. Temporum asperitas quantum prosit bonis. V, 2249.

Tenebræ a Deo factæ. III, 2320. Earum substantia. III, 2317. Ex substantia inferna. III, 2317. Tenebras ante lucem creatas ineptum est putare. III, 2322. Tenebræ, defectus luminis. III, 2322. In ipso sole deprehenduntur. III, 2322.

Tentationes varietate hujus vitæ. V, 2033. Tentatio duplex, divina et humana, mortalis et salutaris. III, 2299. Tentatio aliquando fit ad probationem, aliquando ad subversionem. III, 2395. Diabolus plus sævit adversus eos qui ab illo ad Deum deficiunt. III, 2395; VI, 1175. Tentationes graviores esse solent imminente Paschate. V, 1775. His non inquietat diabolus nisi honores. V, 1775. Cur Christus tentatus. V, 2394. Cur nos tentet Deus. V, 1871. Tentari nos Deus permittit, quia diligit. III, 2363. Tentationes utilitas. III, 2363. Quomodo prosit Dei servis, diabolo obsit. III, 2362. Sine tentatione non evenit fidelium profectus. X, 1877. In tentationem petimus non induci, quam ferre non possumus. V, 1908. Tentatio ea unicuique datur, cui cum laude resistere cum opprobrio cedere possit. V, 2297. Tentatio inaudita cujusdam monachi. VI, 1104. Tentationes non vincuntur, nisi Dei auxilio. X, 1757. Earum victoria non ex voluntate nostra, sed ex Dei victoria. X, 1709.

Tentator etiam modo deest publicus, non deest occultus. V, 2272. Tentatoris et artium ejus descriptio. VI, 877, 878, 879.

Terminus. IX, 787.

Terra repromissionis, Maria. V, 1799. Item, homo aule

lapsus. V, 1811. Terra viventium et terra morientium. V, 1885. Terra nostra, caro nostra. V, 1741. Per baptismum fit terra viventium, quæ ante terra erat morientium. V, 1741. Terræ motus in Africa et Thracia. III, 2174.

Tertullianus corporeum omne a Deo non rejicit. VIII, 1214. Sentit aliquid ex Trinitatis essentia ad creaturarum naturam deductum. VIII, 1214. Post hanc vitam sperat quod ad cibum pertinet. VIII, 1218. *Tertulliani* liber adversus Judæos. III, 2245.

Testamenta duo duobus viris uvam gestantibus significata. V, 1799. Qui Christus in medio utrumque. V, 1799. Veteris et novi typus in Joannis et Christi nativitate. *V. Joannes*. Testamenta duo, duæ mamillæ, unde sancti nutriuntur. III, 2417. Testamenti veteris ac novi unus est auctor Deus. III, 2381; V, 2006; VII, 1175. Testamento veteri figurata, in novo videmus completa. V, 1762. Testamenti veteris mutatio prædicta et completa. III, 2241. Testamento veteri novum, velut aquæ vinum successit. V, 1919, 1920, 1921. Testamenti novi præcepta summam collecta. VIII, 1150.

Testatoris voluntati utin omnibus pareatur, leges habent. VIII, 1108.

Tethys. III, 2167.

Tetrare. X, 1625.

Theusius legatus ex concilio Carthag. IX, 812. Episcopus fuit et cæsus. IX, 814.

Theatrorum spectacula velut inquietæ conscientie solatia quaeruntur, sed frustra. V, 2225. Theatrici, quamdiu agunt, a communione separantur. IX, 787.

Thebestina civitas. IX, 805.

Themistius eruditus philosophus. I, 1422.

Theodorus PF. P. IX, 807, 815.

Theodorus. IX, 787.

Theodorus Mopsuestenus Nestorium deceptit. X, 1759. Dicitur Mansistenti cum primis quaestionem adversus catholicam de peccato originis fidem movisse. X, 1680. *Theodori* Mopsuesteni dicuntur qui Pelagii discipuli. X, 1772. Ille a Juliano conventus ac laudatus est, ut qui Pelagianam doctrinam confirmaret. X, 1759. Julianum ipsum damnavit. X, 1740. Ipsius Opus Mercator latine vertit. X, 1759.

Theodorus presbyter. X, 1849.

Theodorus, (rhetor). I, 1442, 1443, 1444.

Theodori Judæi præcipui mira conversio. VII, 824.

Theodosii hæc. VIII, 1217.

Theodosii lex in hæreticos ordinatorum et ordinatos. IX, 806, 812. Alia quæ hæreticos jure testandi aut aliquid ex hereditate capiendi privat. IX, 806. *Theodosius* quinquies Consul. IX, 844. Consul sexties. VII, 809. Septimum Consul. X, 1714, 1715. Octavum Consul. X, 1727. *Theodosio* semper Augusto oblatum Marii Commemorativum. X, 1686.

Theodotus Antiochenus. X, 1689. Quo præsertim Pelagius damnatur. X, 1689.

Theophilus Alexandrinus. X, 1685.

Theophilus a Benevento. IX, 779.

Theriaca. V, 2201, 2207.

Thesaurizantium in sæculo, et thesaurizantium in futuro egregia figura. V, 1764. *Thesaurus* justi fides. V, 1842.

Thesis et hypothesis quid distent. I, 1441.

Thessalonica. X, 1687.

Thipasa Cæsariensis Mauritanie. IX, 805.

Thomæ fides mortua. V, 2072. *Thomæ* inquisitio, fuit universitatis instructio. V, 2063, 2064. In eo Dominus non dubitationis vitium, sed sollicitudinis instruxit affectum. V, 2063, 2064.

Thraciæ undecim urbes terræ motu subversæ. III, 2174.

Thurificati. IX, 774, 775.

Thuscis vir egregia forma natus. III, 2536.

Timasius et *Jacobus* adolescentes. X, 1722. Pelagii opera a sæculo conversi. IX, 1713. *Augustini* opera a Pelagii erroribus discedunt. X, 1715.

Timentis et amantis convenientia et discrimen. X, 1879.

Timenti Christum, sed non amanti, fides est dæmonis. VI, 1190. Timendus sic Deus est, ut ab ipso ad ipsum confugiatur. X, 1866. Timor alius filiorum, alius servorum. V, 2514. Timor Dei repellit peccata, adjicit virtutes. V, 2514. Ideoque timorem expellit gehennæ. V, 2514. Timor poenæ mandatum Dei quomodo non impleat. X, 1880. Timore qui non peccat, reus est voluntate. X, 1880.

Timotheus presb. de Pelagio et Colicestino. X, 1685.

Timotheus confusus in Christo naturas voluit. VIII, 1215.

Tiniarum dies. VI, 1172.

Titi et *Vespasiani* in Judæos expeditio. V, 1827.

Tobis et *Tobias*. V, 1858, 1859. *Tobiæ* elogium. III, 2361.

Tolerare vitam. V, 2359. Tolerandos esse in Ecclesia malos, exemplo Noe ostenditur. V, 1953. Tolerantia necessitas et utilitas. X, 1867, 1869. Tolerantia malorum quantum utilis. VI, 777.

Tonitruum contra odium. V, 1975. Contra avaritiam. V, 2265.

Tonsura innuitur. V, 2208.

Topazius quos signet. VI, 1250.

Torporis verba. VI, 1096.

Torquatus. III, 2176.

Tractoria *Zosimi*. X, 1750. Per totum orbem missa, ac subscriptionibus roborata. X, 1689. Tractoriæ singulæ in singulis episcopis datæ. IX, 785.

Traditio majorum de terra Chanaan. V, 1811. Traditio et regula veritatis Donatistas respuit. IX, 787. Fides a traditione commendatur. IX, 806. Orandum ut sancta patrum traditio integra maneat. V, 2181.

Traditores in Ecclesia catholica a Donatistis non potuerunt ostendi. IX, 770. Illis in ipsorum parte ostenduntur. IX, 768, 775. Traditionis ut et schismatis crimen ad principes Donatistarum pertinet. IX, 777.

Traducianum peccatum. X, 1739. *Traducianus*. X, 1750.

Trahuntur quotquot ad Christum veniunt, et trahendi variae rationes. X, 1809, 1810.

Trecenti in Græca I. similitudinem crucis ostendunt. V, 1817.

Tribulationis in justis et injustis quæ diversus effectus. V, 1843. Tribulatio quomodo Dei adsit misericordia. X, 1878. Tribulationis utilitas. V, 2249. Tribulationis igne indigent minuta justorum peccata. V, 1771. Hæc inde purgantur. V, 1844. Tribulatio evacuat nequitia, et implet gratia. X, 1876.

Trinacria tellus. X, 1685.

Trinitas sola est quæ omnem sensum excedit. VIII, 1188. Hoc mysterium non investigandum. VI, 1259. Nec Angeli investigare valent. VI, 1260. Aut scire possunt. V, 2173. A sæculis incognitum fuit. III, 2370. Trinitas quare non ab initio prædicata. III, 2280. A principio prædicata est, sed erat quasi sub velamine intelligentia ejus. III, 2587. Trina unitas, et una Trinitas Abraham visa. V, 1744. Abraham hoc mysterium intellexit. V, 1748, 1819, 1910. De eodem alii ante Christum et perpauci et parum quid senserunt. VI, 974. De Trinitate periculosa disputatio. V, 2175. Sabelliana ac judaica opinio. V, 2174. De Trinitate variae hæreses notantur et rejiciuntur. VIII, 1215. In hoc mysterio quot sint quæ homo non capit. VI, 979. Trinitatem nobis credere sufficit. V, 2174. Trinitatis fides paranda, ut ad baptismum perveniatur. V, 1815.

Trinitatis unitas, et unitatis trinitas exponitur et probatur. VI, 974, 976. Trinitas in baptismo Christi se manifestam facit. V, 2011. Trinitatis expressio in verbis, *Ego rogo Patrem*, etc. V, 2088. Explicatur fides de Trinitate. V, 2175, 2176, 2178, 2180, 2181; VI, 891, 892, 909, 923, 967 usque 984; X, 1716, 1752. Trinitas sola initium non habet. III, 2567. Trinitatis una et incorporea est natura. VIII, 1190. Trinitatis substantia una. II, 1158, 1160, 1161. Indiscreta unitas. III, 2576. Trinitatis unitas. X, 1891. Unitas individua. VIII, 1129. Trinitas unitatis, et unitas Trinitatis. V, 2017. Trinitatis unitas et inseparabilitas in personis. VI, 924, 977. Trinitatis cœternitas est et inseparabilis unitas. VI, 1193. Personarum cœternitas et proprietates ignis, ex quo splendor et vapor, similitudine illustrantur. VIII, 1160. Trium divinarum personarum æqualitas probatur. VI, 1016. Christi et Spiritus sancti eadem substantia. III, 2193. Totius Trinitatis eadem voluntas. III, 2196.

Trinitatis unita deitas non ex caritate concordia tantum, sed magis per hanc ipsam unitatem deitatem. V, 2179. Una eademque Patris et Filii natura. VIII, 1198. Qualis non potest esse in homine, in quo pater a filio separatur. VIII, 1198. In Trinitate divina tanta est substantiæ unitas, ut æqualitatem teneat, pluralitatem non recipiat. X, 1878. Trinitas unus est Deus. X, 1894. Unus Deus, non tres dii. V, 2194, 2196. Trinitatem totam unus Dei appellacione veneramus. VI, 1209. Deum unum in Trinitate et Trinitatem in unitate credamus. V, 2092. Tres in una deitate, personæ negare, judaici erroris est; tres Deos existinare, gentilis in ietatis. V, 2188. Patrem et Filium et Spiritum sanctum Deos dicens, et non Deum propter unam divinitatem, unum regnum, unam voluntatem, anathema. V, 2176. Pater, Filius et Spiritus, tres sunt, una vita. III, 2237. Tres dies, et unus dies. V, 1791. Pater, Filius et Spiritus sanctus unus Deus credantur, tres personæ, non tres substantiæ. V, 2014.

Trinitatis unam eandemque substantiam atemur contra Arium, ac tres personas expressas sui proprietate et distinguimus contra Sabellium. V, 2181, 2182. Tres sunt personæ, una substantia; non tres essentia, aut tres dii. VIII, 1194. Trinitas unus solus verus et bonus est Deus. VI, 753, 760. Nec tamem idem est Pater, qui Filius et Spiritus.

(Vingt-six.)

tus sanctus. VI, 769. Patris et Filii et Spiritus sancti una substantia, non una persona. VI, 754. Personarum proprietate sunt distincti, sed non naturarum diversitate discreti. VI, 754. *Ubi vide plura de hoc mysterio luculenta, necnon.* VI, 769. Trinitatis proprietate tantum personarum distinctae sunt. V, 2179. Maledictus qui secundum tres personas, tres in his vult esse divisas substantias, aut tria principia, aut tres Deos. V, 2179. Trinitatem in personis non distinguere, aut tres Deos colere Ecclesia impium iudicat. VI, 975. Trinitatis distinctio et unitas. X, 1752. Pater et Filius et Spiritus sanctus non dividuntur in divinitate, sed in personarum qualitate. V, 2174. Dividuntur proprietatibus; sed natura sociantur. V, 2174. Semper substantia de individuis in pluralitate consistentibus, persona autem de individua rationali creatura praedicatur. VI, 1014. Trinitas est in gignente, genito, procedente. VIII, 1209. Pater, Filius et Spiritus sanctus appellativa sunt ac relativa nomina. VIII, 1209. Unicuique proprium nomen est. Deus. VIII, 1209. Trinitas personarum in relativis nominibus, unitas naturae in singularitate nominis significatur. VIII, 1209. In singulis coniunguntur Pater et Deus, Filius et Deus, Spiritus sanctus et Deus. VIII, 1209. In Trinitate non nomina tantum, sed nomina proprietates, hoc est personas, vel ut Graeci expriment *hinc videtur*, id est, substantias confitemur. VI, 979. Personarum proprietates quae VIII, 1171, variis nominibus designantur. VI, 981. Ingenitas id ipsum est, quod genitus, sed non is ipse qui genitus. VIII, 1158. Idem communione substantiae, alter proprietate personae. VIII, 1159. Si substantiam quaeris, ipsa Trinitas unus est Deus; si personam, alter est Filius. VIII, 1159. Pater et Filius non duo ingenita. VIII, 1159. Nec tamen Filius unquam initium habuit. VIII, 1159. Aut si initium habuit, tempus et locus fuere ante illum. VIII, 1159. Trium personarum in unitate tres gradus. III, 2369. Christus vicarius Patris est et antistes, Spiritus sanctus similiter quasi antistes, sacerdos appellatus est Dei excelsi. III, 2329.

Trinitas unum et idem summum bonum. VI, 827, 861. Quod est singulus quisque, hoc est tota Trinitas simul. VI, 861. Trinitatis singulae quaeque personae plenus Deus, et totae tres simul unus Deus. V, 1748. Persona unaquaeque per se plenus est Deus. VIII, 1172. In Trinitate non minus aliquid aut majus. V, 2032. Et licet solus Pater non sit de alio, non est cogitanda aliqua disparitas. V, 1895.

Trinitas inseparabiliter operatur. VIII, 1175. Ut in operibus, ita in personis inseparabilis est dicenda. VIII, 1175. Trinitatis opera communia. VI, 770. Trinitatis operationes, quae singulis personis attribuantur. VIII, 1185. Omnia ut sint habent ex Patre; ut rationabilia sint, ex Verbo; ut sancta, ex Spiritu sancto. VIII, 1185. Trinitatis opera inseparabilia, etsi Patri creatio, Filio redemptio, Spiritui sancto adscribitur sanctificatio. VI, 927. Trinitas tota filium viduae suscitavit. V, 1825. Tota operata est hominem, quem non tota Trinitas, sed sola Filii persona assumpsit. VI, 1195; VIII, 1196. Quomodo. VI, 1195. Qui Pater et Filius et Spiritus sanctus unum sint, nec tamen omnes sunt incarnati. V, 2196. Sed Verbum singulariter sit inhumanatum. VI, 1015. Cur Pater non mater, cur Filius non filia dicatur. VI, 1014. Dictum, quod Christus unus sit ex sancta Trinitate. X, 1778.

Trinitatis nomina, nomina sunt pietatis. VI, 820. Trinitatis in hominem beneficia. VI, 784. Trinitatis invocatio, qua de Deo digne credere ac sentire concedatur. VI, 967. Eiusdem explicatio et invocatio. VI, 820, 923, 927, 981. Trinitatis una et individua essentia illustratur exemplo lucis. VI, 1013. Solis et ignis. VI, 1321. Rursum solis, splendoris et calor necnon venae, fontis fluvii. VI, 1195. Item ignis et aulmæ. VI, 979. Trinitatis vestigia in anima. VI, 783, 819. In ipsa est Trinitatis imago ac similitudo. VI, 808, 827, 1025. Trinitatis unitas et personarum discretio vocabulo *Pax* explicatur. VIII, 1210.

Tristitia duplex. VI, 1097, 1159. Tristitia nimia cur mortem operetur. VI, 1160. Tristitia de rebus saeculi ventia. VI, 1232. Tristitia melior est iniqua patientis, quam lætitia iniqua facientis. X, 1876.

Tripolitano. IX, 785.

Tubæ sonus quam vim habeat. V, 1815.

Tuentii scripta. X, 1756.

Tullius quid. I, 1417.

Tulta a verbo *tollo*. VI, 925, 967.

Turbantius. X, 1757.

Tysedi. IX, 804.

V.

Vacaranus. IX, 1244.

Vadianus Deum sentit corporaliter effigiatum. VIII, 1314.

Vaianensis episcopus. IX, 827.

Valentina Synodus de gratia. X, 792.

Valentiniani senioris constitutio laudatur. IX, 806.

Valentiniani minoris pater Constantius. X, 750.

Valentiniani III. constitutio adversus hæreticos, Judæos et Paganos. X, 750.

Valentinus. VIII, 1217 Christi carnem *tempore* et imaginariam tantum fuisse vult. VIII, 1214.

Valentinus Vaianensis. IX, 827.

Valentinus fictus, Carthaginensis episcopus. VI, 1336 4339.

Valerius. IX, 797.

Valerius. X, 1757.

Vanitates quaedam species. I, 162.

Varanes Consul. IX, 815, 817, 827, 828, 842.

Vectigalia quando justa vel injusta. V, 1905.

Vectura difficilis. V, 1988.

Venatio prohibetur die Dominico. V, 2275. Nec probandi qui ei per Quadragesimam dediti sunt. V, 2029. Venationes periculose. V, 2225.

Venator et auriga. II, 1109.

Venerius Mediolanensis. IX, 808

Venerius episcopus. X, 1755.

Venerius diaconus. X, 1779.

Venetia provincia. X, 1765.

Ventris ingluvies quid suadeat. VI, 1101. Quo plene superetur. VI, 1101.

Ventus quid. VI, 1009.

Verbosari. V, 2258, 2275, 2281, 2287.

Verbum unde dictum. I, 1411. Verbum, quasi vere bonum. VI, 1013. Quid sit. VI, 812. Ipsa est cogitatio. V, 2112. Verbum tripliciter intelligitur. VI, 1015. Verba principaliter dicunt Romani, quibus loquimur: proprie dicta sunt qua per modos et tempora declinantur. I, 1418. Verbum omne sonat. I, 1410. Signum est rei, ut res esse non desinat. I, 1410.

Verbum quid sit. I, 1410. Verbi quaeri potest origo, vis, declinatio, ordinatio. I, 1411. Verbi originem quaerere, res nimis curiosa, et non nimis necessaria. I, 1411. Irrelevantur a Cicerone Stoici, quod nullum verbum putent, cuius non certa ratio explicari possit. I, 1412. Verbi vis quid sit, et quomplex. I, 1413. Alia est ad explicandum veritatem, alia ad servandum decorem. I, 1414. Verba alia simplicia, alia conjuncta. I, 1409. Verba quatuor modis accipiuntur. I, 1396. Verborum quinque modi. I, 1396, 1397. Verba neutralia cur dicta. I, 1397. Quaedam ex abusu sic dicta. I, 1397. Sunt quasi semineutralia. I, 1401. Verba communia. I, 1399. Verba deponentia unde sic dicta. 1400. Verbispecies neutro passiva dicta. I, 1401. Verba impersonalia. I, 1401. Inchoativa, frequentativa, desiderativa. I, 1402.

Verbi aeterni generatio. VI, 812. Est ineffabilis. V, 2000. Ut eam cogitemus, omnia creata necesse est transcendamus. V, 2000. Verbo suo se Pater declarat. V, 1880. Verbum qui suam et non suam. VI, 975. Ex creandi virtute Deus ostenditur. VI, 975. Verbum Angelorum cibis. V, 2035. Verbum Dei cur diversis tam diversa agat, secretum est soli Deo notum. VIII, 1188. Quorumdam conversionem quodam modo extorquet. VIII, 1187. Conservantur omnia per Verbum per quod facta sunt. VI, 869. Verbi participatio omnibus tanta praebetur, quanto ei inhaerent dilectionis affectu. VIII, 1190. Verbum Dei in Christo sicut ignis in ferro, in sanctis sicut calor ex eo prodit. VIII, 1192. In Christo sicut substantia unguenti in vase, in aliis sicut odor ex vasis propinquitate acceptus. VIII, 1192. Quid sit a Verbo separari. VI, 808. Verbum Dei qui ad nos descendit, et profundum Paterni pectoris non reliquit. V, 2112. Qui semper apud Patrem, semper de Patre, semper cum Patre, semper in Patre. VI, 975.

Verbi Dei praecleara fames. V, 2517. Verbi Dei praedicationem, quasi rem sibi iure debitam exigat a sacerdote populus. V, 2517. Illud negligentem audire increpantur. V, 1755. Verbum Dei libenter audiens in aures animæ de patria paradisi transmissas suscipit. V, 2530. Verbum Dei stando audiri solitum. V, 2519. Quando lectiones sunt prolixæ, rogat Cæsarius ut qui per infirmitate stare non possunt, sedeant. V, 2519. Ac mulieres sanas arguit, quæ id etiam usurpant, maxime quæ in terra velut in lectulo jacent. V, 2519. Verbum Dei non minus est quam corpus Christi. V, 2519. Nec minus reus est qui negligenter illud audit, quam qui corpus Christi in terram cadere permittit. V, 2519. Verbum Dei pluvia et lumen est. V, 2284. Lumen et cibus est animæ. V, 2525. Verbum Dei manna. V, 1794. Sapit cuique prout vult. V, 1795. Peccanti fit vermis. V, 1795. Verbum Dei cordis fervore fovendum. V, 1853. Verbi Dei, meditatio cogitationes inutiles et lascivas excludit. I, 1461. Verbum quid quisque faciat aut patiat, demonstrat. I, 1419. Verba bona ex Deo, mala ex diabolo. V, 1777.

Vermes cupiditatis. V, 1795

Veritas omnium artium lex. X, 4806. Nec verbo nec ingenio quemquam uti sinit ad fallendum. VI, 1101. Fugit mentem quam non invenerit humilem. V, 2514. Veritatis cognitio quid. VI, 962. Veritatis, sicut lucis, omnibus est communis participatio. X, 1879. Veritates quasdam Scripturis non expressas, ratio detegit. VI, 1143. Veritatis nulla probatio major, quam virtus. III, 2287. Veritatis odium qui punitur. X, 4874. Veritas ad correptionem superet volentem: nam et ipsa invitum superabit. X, 1876. Veris vinci magis expedit, quam vincere veris per falsa. III, 2528. Verum melius falso, licet malum verum pejus sit falso. VI, 908. Vera bonis ac religiosis magis placent etiam vitiosis verbis, quam falsa potius et ornatius. VII, 833.

Vernus. IX, 1871.

Vespasianus. III, 2245.

Vestimenticula. V, 2024.

Vestis candida clericorum in administratione sacrificiorum. X, 1704.

Vetulus facere. V, 2001.

Via Christi decurrenda duplici caritatis pedibus, humilitate comite. V, 1874. Via ad salutem, caput et corpus, Christus et Ecclesia. VIII, 1450. Viam vite infra metuentes excitantur. V, 1036. Via vite angusta simul et ampla. X, 4860. Vite arte aut late nobis dator optio. V, 1874, 1878. De utrisque non carnis, sed cordis oculis iudicandum. V, 1874. Vite arte Christus, late diabolus preest. V, 1874. Vite late dulcedo brevis ac falsa, et poena longa; secus arte. V, 1874, 1876, 1878. Via lata ad infernum inferiorem, arda ad paradysum ducta. V, 1875. Via lata qui incedant, qui arda. V, 1876. Via regalis, lex Dei. VII, 1088.

Vicarius Africae. IX, 789, 790. Vicariam praefecturam agens. IX, 780, 781, 789. Vicarius Praefectorum per Africam is dicitur. IX, 784. Qui Proconsul vocatur. IX, 780. Vicarii adiutor numerorum officii. IX, 816. Vicarii exceptor. IX, 816.

Victor qui interfuit Arelat. concilio. IX, 782.

Victor episc. IX, 791.

Victor episcopus, caesus. IX, 814.

Victor Busicadiensis, traditor. IX, 768.

Victor Garbiensis. IX, 775, 805.

Victor episc. Africanus in Sardinia exsul. X, 1779.

Victor alter item exsul. X, 1779.

Victor presbyter. IX, 793, 794.

Victor Samsurici fossor. IX, 794, 797. Artifex. IX, 797.

Victor Audidii. IX, 794.

Victor fullo. IX, 795, 797, 798, 799.

Victor grammaticus. IX, 795, 797, 798. Ejus interrogatio de traditione a Silvano facta. IX, 795, 797.

Victor notarius. IX, 816.

Victorinus episcopus in Sardinia exsul. X, 1779.

Victorinus episc. IX, 791.

Victorinus episcopus. X, 1751.

Victorinus lector. IX, 798.

Viduarum tria genera. VI, 1045. Qualis debeat esse vidua Christi. VI, 1046.

Victus, incurvus senex. I, 1415. Rotarum lignum. I, 1413.

Vigilantius Sanctorum Reliquias negat honorandas. VIII, 1219.

Vigilandum semper, sed amplius in pace. V, 1952.

Vigilia quid. V, 1986. Vigiliae enormes inordinateque contemptantiae arguuntur. II, 1113. Vigiliae funebres. VI, 1008. Vigiliarum Christianarum fructus. VIII, 1117. Vigilias frequentare. V, 1977, 2019, 2023, 2029. Ut ad vigilias ante licem in ecclesiam conveniatur. V, 2275, 2280. Qui tardius veniunt, increpantur. V, 2284. Ad vigilias conveniebant viri et mulieres, ac tum concio habebatur. V, 2520. Ad vigilias cum parvulis baptizandis, mulieres Quadragesima veniebant. V, 1751. Vigiliis pauperes et artifices diebus etiam non festis interesse innuitur. V, 2284.

Vigilii Tapsensis fragmentum ex lib. vi. de Trinit. V, 2178. Liber de unitate Trinitatis contra Felicianum. VIII, 1157.

Villa Dei, et villa hominis. V, 2536.

Vincentius in variis tormentis invictus. V, 2095. A Deo sanatus, et Angelicus hymnis recreatur. V, 2097. In molli strato positus moritur. V, 2097. Corpus ejus feris objectum corvus custodit. V, 2097. Lupus veneratur. V, 2097. Tum in mare projectum littori rediit. V, 2097.

Vincentius Consul. IX, 809.

Vincentius episc. IX, 816, 827.

Vincenzanae objectiones adversus doctrinam Augustini de praedestinatione. X, 1845.

Vinculorum Petri commendatio. V, 2125.

Vindemialis episc. X, 1790.

Vindictae cupidus coercetur. V, 2140. Quam periculose erit. V, 2054. Vindictam in se Dei provocat. VI, 1537.

Dum vincere vult hominem, ab ira vincitur. VI, 1537. Qui recte illam vincat. VI, 1537. Si quis ad tempus vindicet, non acerbe neque cum sanguine, non peccat: melius tamen dimittit iudici Deo. III, 2262, 2264. Vindicta cum Deo permittitur, acris de inimicis supplicium sumitur. IX, 792. Vindictam quomodo expetant Sancti. V, 2155. Vindictam a sanctis viris in lege veteri de peccatoribus expectam zelo et amore divino, non carnali odio. V, 2262. Vindictam rogantes Martyres quid petant. V, 1861. Vindicta roganda ad correptionem, non ad damnationem. VI, 1252. Ulciscitur se Ecclesia de inimicis, occidendo in eis errorem, suscitando fidem. V, 2549. Vindicat quodam modo invitus Deus. V, 1895. Vindicta cessat divina, si conversio praecurrat humana. X, 1876.

Vinum et juvenus duplex incendium. VI, 1548. Vini usus Romanorum mulieribus incognitus. III, 2550. Vinum ad quid utile. VI, 1106. Vinum, medicamentum; plus justo sumptum, venenum. VI, 1106. Vinum Dominico die bibere liceat, senes compellantur. VI, 1236. Vinum quid mystice significet. V, 1919.

Violentia. Sine violentia fieri non posse ut quis recte vivat. V, 2112.

Vir a virtute nomen habet. V, 2292.

Virga est Principum. V, 1805. Virga Moysi qua ratione in serpentem versa. III, 2164.

Virgilius poeta. VI, 815. Nobilissimus poetarum. VI, 745.

Virgo sola potuit vulnere nostro medicinam parere. V, 1998. Virginei partus causa et miracula. V, 1988. Virginitatem Christus de Virgine nascens consecravit. VIII, 1146. Virginitas illum gestat in mente, quem Maria portavit in ventre. V, 1988. Virginitatis laus. I, 1458. Ejus praestantia. VIII, 1219. Virginitas numquam est nuda. V, 1992. Virginitas carnis, et virginitas animae. X, 1805, 1866. Virginitas corporis non prodest sine integritate cordis. V, 2103. Virginitatis quam pretiosum donum, et qua cura servandum. V, 1980. Virginitas aurum est, cella fornax, confiator diabolus, ignis tentatio, caro virginis vas luteum. I, 1459. Virginitatis thesaurus irrecuperabiliter amittitur. I, 1459. Virginitas absque alienae carnis consortio plerumque violatur. I, 1459. Virginitatis votum. II, 1105. Consecratio. II, 1112.

Virginium saecularium et Virginum Christi ornamenta. II, 1116. Virginitas quae vita cavenda, quae virtutes sectandae. V, 1895. Virginitas prima cura, primumque studium. II, 1105. Quantum ei familiaris esse debeat verbi Dei meditatio. I, 1461. Virgini multa traduntur utilia praecipua. II, 1109. Virgo Dominica sacraque recte vivendi praecipua instituitur. VI, 1108. Opponitur feminis laicis. VI, 1108. Virgo et sponsa Christi qui dici possit etiam conjugata. V, 2166. Virgines in interiori homine aut per baptismum aut per penitentiam effici possunt. III, 2437. Ex virgine antichristum nasciturum quidam fabulantur. VI, 1131. Virgo terra. V, 1993, 2051.

Vigultum est, quod ardens non consumitur, sed purgatus redditur. III, 2165.

Virtus principaliter Deus. X, 1818. Animus non virtus, sed virtutis habitaculum. X, 1818. Virtutes civiles, purgatoriae, et exemplares. VI, 759. Virtutes sacramentales. VI, 794. Virtutes animae. VI, 794.

Virtutis ac disciplinae discrimen. I, 1453. Virtus quid sit. VI, 782. Virtutum caelestis quadriga. V, 2289. Virtutes quatuor cardinales. VI, 781. Qui anima his instruatur contra vitia. VI, 794. Virtutibus nativa est cordis possessio. V, 1811. Virtutes habeat anima per exercitium, quarum facultates habet per naturam. VI, 782. Virtutum semina naturaliter inserta Cassianus docet. X, 1817. Quae beneficio Creatoris inserta sunt, eversa sunt praevocatione primi parentis. X, 1818. Virtutum catena. VI, 1051. Bona, quae singula inveniuntur in singulis, hic omnia in omnibus posse esse, falsum est. X, 1747. Virtutes nullus in hoc saeculo omnes habet. X, 1702. Virtutes medias esse Peripatetici dixerunt. I, 1458. Virtutes cum vitis habitare non possunt. X, 1818. Virtus cum vitium suscipit, non a vitio, sed a virtute discedit. X, 1847. Virtutes peccato, quod non videatur oppositum, qua ratione laudantur. VI, 1125.

Virtutum species in impiis est, non veritas. X, 1818, 1819. Virtus falsa etiam in optimis moribus infidelium. X, 1868. Virtus philosophorum bonitate caruit. VI, 1256. Vide Gratia. Gratiae munus est omnia vera virtus. X, 1747. Virtutes non tantum auget, sed et donat gratia. X, 1819. Virtutes a vitis liberas postulantis oratio. VI, 1076. Virtutum et vitiorum conflictus. VI, 1092. Virtutis cognitio qui didicit quam longe sit a virtute, non parum proficit. VI, 835. Virtuti elatas praestat apud Deum humilitas infirma. VI, 834. Virtutes tres honeste vivere proponenti amplectendae. VI, 1105.

Visa quaedam usitata et humana. VI, 797, 798. Visorum corporum imagines mira celeritate anima in se format, non

visa corpora faciunt. VI, 798. Visa ex occasione Reliquiarum S. Stephani. VII, 807, 834, 835, 836, 838, 841, 846. Alia conversionem Judæorum præmonstrantia. VII, 824. Visionum tria genera. VI, 751, 796, 1028.

Visio Dei plena hominis beatitudo. VI, 895. Multa ejus nomina. VI, 1012. Visio beata Dei, ubiqueque fit, ipsa est regnum cælorum. VI, 1115. Visionis Dei ineffabilis suavitas. VI, 994. Quid Beatis conferat. VI, 996. Qualis in eis erit. I, 1474. Visio Beatorum triplex, corporalis, spiritalis, intellectualis. VI, 997.

Vita insensibilis terræ. III, 2171. Vita animæ. X, 1875. Vitæ corporeæ plures gradus, quibus vitam spiritalem imitatur. VI, 790. Vitam utramque nostram quam misericorditer dispensavit Deus. V, 2251. Vitæ spiritalis quatuor gradus. V, 1807. Vivendi recte magna nobis indita necessitas. VI, 876. Vivendi regula duobus versibus tradita. VI, 968. Vivere recte vere novit, qui recte novit orare. V, 1849. Vitæ malæ origo. VI, 764. Studia. V, 2309. Vitæ cognitio uno Honorii Augustodun. speciali libro tractatur. VI, 1005. Hic titulus ab ipso auctore signatur. VI, 1007.

Vita vera quis potatur. X, 1616. Vitæ præsentis falsitas. VI, 1332. Vitæ æternæ et præsentis discrimen. VIII, 1129. Utriusque comparatio. VI, 1350, 1353. Vitæ hujus miseris. VI, 917, 953, 981, 982. Ejus labores lenit vitæ æternæ cogitatio. II, 1119, 1120. Quam utilis sit frequens cogitatio. VI, 917. Vitæ futuræ gaudia et supplicia numquam non meditanda. VI, 1061. Vitæ æternæ felicitas. VI, 917, 934, 958, 981, 1184. *Vide* Beati, Cælum, Regnum. Vita æterna non in præceptis difficilibus, sed in bona voluntate sita. V, 1915, 1920. Ad eam per fidem rectam et condigna fidei opera perveniendum. VI, 927. Vitam mutare aliud est, aliud tolerare vitam. V, 2359. Ad vitam æternam potentia disponit, Christus ducit. VI, 1147. Hospes hic, ubique Deus, si exceptus sit a nobis, nos excipiet post mortem. VI, 1149.

Vitalis. IX, 787.

vitalis presbyter. X, 1700.

vitalis notarius. IX, 816.

Vitium esse nec in summo bono potest, nec nisi in aliquo bono. X, 1871, 1874, 1884, 1885, 1896. Vitia omnia iniurica sunt Deo. V, 2083. Vitium quid et quotuplex sit, et quando culpa. VI, 1189. Vitium est contra naturam. X, 1870, 1896. Vitia nobiscum ex parte nascuntur, ac deinde nutriuntur. V, 1742. Vitium omne in voluntate ponitur. V, 1936. Vitiolorum fœdera majore ligantur glutino. X, 1761. Vitiolorum et virtutum conflictus. VI, 1191. Vitium per legem demonstrandum, per gratiam sanandum fuit. X, 1863. Vitia tria timenda. VI, 1334. Tria declinanda vitam sibi honestam proponenti. VI, 1105. Vitia nostra scalam facient, et elevabunt nos, si fuerint infra nos. V, 2082.

Vitulæ nobilis femine pietas. VII, 845.

Uncti non sunt apud Judæos, nisi sacerdotes, prophetae, aut reges. VI, 1033. Unctio ex benedicto oleo infirmis obtinet sanitatem corporum et remissionem peccatorum. V, 2258, 2275.

Unionem accipit Sabellius Patrem et Filium. III, 2267. Unctio personalis animæ cum corpore et Dei cum anima, explicatur. VI, 789.

Vocationis gratiæ beneficium. VI, 853, 945. Quomodo non omnibus indultum. X, 1835, 1841, 1842. Vocantur æque omnes, qui verbum Dei audiunt. X, 1835, 1841. Cur ex his alter credat, alter non credat, id in hoc voluntatis aversio, in illo divinæ gratiæ præstat operatio. X, 1835. Opera in causa esse cur Deus alium vocet, alium non vocet. V, 1882.

Vocius. IX, 787.

Voluntas quid sit. VI, 729. Voluntas bona nihil ditius. I, 1465. Voluntas bona quam sit dives. V, 2218. Ipsa dicitur caritas. V, 2248. Illius valor ac meritum. VI, 962. Voluntas Isaac, ut viri justi, bona; si bona, cur non in benedictione Esau impleta. III, 2225. Velle bonum aliquando dat Deus, quod prohibet exsequi. X, 1816. Voluntas perfecta faciendi reputabitur pro opere facti. V, 2025. Voluntatis bonæ omnis motus a Deo est. X, 1758, 1759. Voluntas Dei est prima et summa causa omnium corporalium spiritaliumque motionum. X, 1864.

Voluntatis humanæ arbitrium gratiæ in omnibus subiciendum. X, 1785. Voluntas bona sic propria hominis est, ut sit Deo inspirante concepta. X, 1817, 1827. Voluntas quando nostra, quando Dei dicenda. X, 1788. Voluntas in bonis est de gratia, in malis est intelligenda sine gratia. X, 1838. Labitur humano opere, stat ex divino munere. X, 1836. An voluntas Dei sit, ut illis eorum qui dicunt, fiat voluntas tua, aliquid contra se petat. X, 1848. Voluntas Dei non fieri, ut homines excidant a salute, a sanctitate, etc. X, 1846, 1848. Aut ut faciat homo voluntatem

diaboli. X, 1845. Voluntas ea faciendi quæ vetat summa et intima veritas, primum animæ vitium est. X, 1896. Voluntas mala etiam ponitur, cum potestatem accipit efficiendi quod cupit. X, 1865. Voluntatem Dei qui spreverunt invitantem, sentient vindicantem. X, 1850.

Voluptates sæculi somnio hominum ad metalla damnatorum comparantur. VI, 1200. Voluptatem genitalem scilicet excipit Julianus, quæ ad animi nostri non moveatur arbitrium. X, 1740. *Vide* Libido.

Volustanus Urbis præfectus, Constantinopoli legatum agens a Proclo baptizatur. X, 1750. Ei captis intentatur discrimen, nisi Pelagianos urbe pellat. X, 1750. Edictum ipseus contra Coelestium. X, 1731.

Votum Deo debitum. X, 1860. Non prodest extra catholicam Ecclesiam. X, 1860. Recte voverit nemo, nisi a Deo acciperet quod voveret. X, 1787, 1864. Voveamus Domino: dabit ille reddendi possibilitatem. V, 1978. Vota nostra Angeli nostri custodes Deo offerunt. V, 1979. Votum virginitalis. II, 1106. Voti continentia obligatio. VI, 768, 777. Vovet alius pallam, alius oleum aut ceram, alius abstinentiam a vino aut carnibus. V, 1978. Votum optimum morum, conversio. V, 1978. Voti hujus fructus. V, 1979.

Vox, sonus est index cogitationis, et quasi quoddam vehiculum verbi. V, 2112, 2115.

U.

Urbanus Caris. IX, 774.

Urbanus Formensis. IX, 806.

Ursacius Donatistis contrarius. IX, 802, 838

Ursus rationalis Africae. IX, 777.

Ursus ducenarius. IX, 816, 828.

Vulnerum Christi quam utilis recordatio. VI, 990

Uxores ducere sacerdoti non licet nec cum eis convivere. III, 2385. Nec solum ei, sed et ministro ejus concubitus non licet. III, 2386. Aliis etiam non licet die processionis. III, 2385.

Uzali patrata miracula meritis S. Stephani. VII, 835.

X.

Xystus Juliani fraudulentis, conatibus omnem aditum excludit. X, 1761. *Vide* Sixtus.

Z.

Zabulon interpretatur habitaculum fortitudinis, et Ecclesiam significat. III, 2304. Zabule in quinto casu. I, 1469.

Zachæus non proprio motu, sed Dei Spiritu ad Christum venit. X, 1810.

Zachariæ patris Joannis poena mysterio congrua. III, 2191.

Zama. IX, 781.

Zelus sanctorum iracundiæ expertus ostenditur. V, 2265.

Zenonis superba doctrina. X, 1692, 1696. Modicum post corpus intervallum animam mori dicit. VIII, 1216.

Zentius episcopus. IX, 791.

Ziquenes. IX, 784.

Zizania in Ecclesia qui sint. V, 1881.

Zosimo datæ Pelagii ad Innocentium litteræ. X, 1715.

Zosimus quam elementer cum Coelestio egerit. X, 1749.

Epistola ad Africanos, qua eum a se absolutum significat, nisi celatores illius eum intra mensem alterum falsi convincant. X, 1719. Altera ad eosdem, qua Coelestium ac Pelagium falso accusatos declarat. X, 1721. Zosimus a Coelestio illiusus epistolam ei dat ad Afros benignitatis plenam. X, 1687. Mox ab Afris admonitus eum perdamnat. X, 1687.

Zosimi epistola ad Africanos episcopos anno ccccxxviii. missa. X, 1725. Zosinum quomodo alloquantur africani episcopi de necessitate gratiæ. X, 1723, 1808. Ah his ille admonitus, respondet se Coelestii causam in eo quo dudum erat statu reliquisse. X, 1726. Zosimo presidente Pelagius et Coelestius a Dei sacerdotibus damnati. X, 1739. Zosinus fidei catholicam de peccato originis perspicue explicat. X, 1730. Africanorum Conciliorum decretis rotæ atlexuit. X, 1731. Latius promulgavit decretum ab Innocentio adversus Pelagium scriptum. X, 1715. Ad detractionem impiorum gladio Petri omnium dexteris armavit antistitum. X, 1831. Zosimi tractoria per totum orbem missa. X, 1696. Laudatur, quod in ea omnia vult ad Deum referri. X, 1731, 1758, 1775. Zosimus quanto tempore Romæ sederit. X, 1715.

Zoticus a Quintiano. IX, 779.

Zummus presbyter. VII, 838.

LECTORI PHILAUGUSTINO.

Drvi Aurelii Augustini Scripta maximo semper in pretio fuere cunctis christianæ Fidei cultoribus, si eos excipias, qui suas in illis opiniones incassum quærivere. Ea porro post Joan. Amerbachii, Joan. Frohenii, Theologorum Lovaniensium, et Monachorum florentissimæ quondam Congregationis S. Mauri amplissimas Editiones, post Jacob. Sirmondi, Joan. Bapt. Mari, Hier. Vignerii, Godefrid. Bessellii Συμβολάς, atque adeo sub ipsum sæculi XVIII. unum novis accessionibus auctum iri, haud facile quis existimasset, quod homines illi doctissimi juxta, ac solertissimi nulli operæ in lustrandis Europæ Bibliothecis pepercisse viderentur. At vero relictum mihi post uberem messem spicilegium, ut in divinis donis, ita in parte felicitatis meæ repono. Neque enim nihil me de Christi Ecclesia mereri arbitror, qui tanti Doctoris voces, quibus ante mille trecentos, et quod excurrit, annos illa personuit, ab annis facile sexcentis pressas rursus excitem. Qua ratione istud evenerit, paucis accipe.

Absolute priore Recensionum Volumine, quod Codices theologici argumenti pene mille Bibliothecæ Palatinæ Vindobonensi ad Caroli VI. Imperatoris tempora illatos complectitur, et modo sub prelo est, dum ad alterum Volumen Codices ab illis temporibus in hodiernam diem acquisitos complexurum aggredior, offertur mihi sub exitum Novembris anni proximè elapsi Codex ordine *Decimus*, in folii majoris membranæ per duas columnas sæculo XII. non eleganter minus, quam emendate scriptus; quidquid enim prima manus aliquando etiam peccasset, secunda doctior quidem, sed tamen συγχεῖος solenter plerumque correxit. Inspecienti occurrit mox ad inferiorem oram primæ paginæ isthæc Nota: *Iste Liber est Congregationis S. Justinæ de Padua: deputatus in Monasterio S. Severini de Neapoli. Legisti fortasse L. I. Commentar. Lambecii, edit. Kollar. Supplem. col. 763. anno MDCCXVII. Codices manuscriptos haud sane paucos Carolo VI. Imp. utriusque tunc Siciliæ Regi dono fuisse oblatos a diversis cœnobii Neapolitanis. Atque hic continuo venit mihi in mentem Cl. Bernardi Montefalconii, qui, dum Sodales ejus Parisiis in edendo Augustino desudarent, itinere litterario in Italiam suscepto, anno MDCXCVIII. Octobri mense Neapolim appulerat. Consulo ejus *Diarium Italicum* Parisiis an. MDCCII. excusum cap. XXI. p. 319. *Antequam Neapoli discederemus, ait, Bibliothecæ Manuscriptorum Monasterii S. Severini sequentem notam excepinus. Recitat mox Codices, et septimo loco: Augustini Sermones quosdam, et Retractationes in Codice XII. sæculi. En ἀποκρυφῶν Codicem nostrum, cui et**

Retractationes insunt. Itaque vir ille celeberrimus aut solis Monachorum Severinatium indicibus usus, aut falso persuasus, nihil jam Augustini Sermonum superesse, quod Fratres suos fugisset, ne aperto quidem Codice, et illos hoc Auctario, quod saltem *Tomo XI.* adjicere potuissent, destituit, et mihi lampada, quod aiunt, tradidit, quam lubens accepto.

Non vero tecum hoc loco inquiram, Lector, qui fieri potuerit, ut Codex hic singularis tandiu delitesceret, neque te tenebo adminiculis illis, quibus ad detegendam, et extra dubium ponendam Γρηγορίττα, et Ἀνιδόστω eorum, quæ ex illo profero, adniti oportuit, et sedulo adnissum est. Norunt illa Eruditi. Ad rem venio. Indicem Sermonum LVI. quem Codici Librarius præposuit, primum tecum communico. Videbis in illo Sermones ineditos editis mixtos decurrere. Ad quemvis editorum locum noto, quo in operibus D. Doctoris habetur, atque hic semper de editione Mauriana Parisina ann. MDCLXXXIX — DCC. intelligi cupio. Ineditos ut illico discernas, singulis numerum, quo se excipient, in margine astitui; quæ vero de iis observanda duxi, ad singulorum initia distuli. Atque en indicem.

I. *Sermo de Laude Cerei. Capitulum primum.*

II. *Item Ejusdem (nempe Augustini) in Vigiliis Paschæ. Cap. II. Alius Ejusdem in Die Paschæ. Cap.*

III. *Tomo V. Edit. Maur. Sermo CCXXVIII.*

III. *Alius de Sacramentis in eodem Die. Cap. IV.*

IV. *Item Alius de eodem Die. Cap. V.*

V. *Item Alius in eodem Dei contra Arianos et Apollinaristas, maxime vero contra futuros Nestorianos et Eutychianos. Cap. VI. Alius ejusdem Diei. Cap. VII. Tomo cit. Sermo CCXXVI.*

VI. *Item Alius in eodem Die de Sacramentis Altaris ad Neophytos. Cap. VIII. Tomo cit. ejus Fragmentum instar Sermonis CCXXIX. Alius Ejusdem in eodem Die, de eo, quod Neophytis ante baptismum ex oleo sancto aures a Sacerdotibus et nares illinantur. Cap. IX. Tomo VI. Append. col. 288. Secuti sunt Editores Jacob. Sirmondum, qui primus protulit, et Augustino detraxit, licet in Cod. Floriac. unde protulit, Augustino ascriberentur, et ejus nomine etiam citarentur ab Ivone Carnot. et altero Cod. vetustiss. Remigiano, et hic, et sequentes duo. Adde, quod Codex noster eos in medio Sermonum genuinorum collocet. *Ejusdem de Mysterio et sanctitate Baptismatis. Cap. X. Tomo VI. Append. col. 289. Vide quæ mox notavi. Item Ejusdem de Uctione capitis, et pedibus lavandis. Cap. XI. Tomo VI. Append. col. 291. Ut duo præcedentes.**

VII. *Alius Ejusdem habitus in Festivitate paschali*

Cap. XII. *Alius Ejusdem secunda Fera Paschæ.* Cap. XIII. Tomo V. Sermo CCXXXIX. *Alius Ejusdem quarta Fera.* Cap. XIV. Tomo cit. Sermo CCXLVIII. *Item quinta Fera.* Cap. XV. Tomo cit. Sermo CCXLV. *Item Ejusdem de eodem die ad Sacramenta Altaris.* Cap. XVI. Tomo cit. Sermo CLXXII.

VIII. *Item Sabbati die.* Cap. XVII. *Item Alius in eodem die.* Cap. XVIII. Tomo cit. Sermo CCXXX. *Item Ejusdem in die Octavarum.* Cap. XIX. Tomo cit. Sermo CCXLVII. *Sermo Ejusdem de Ascensione Domini.* Cap. XX. Tomo cit. Sermo CCLXI. *Item Ejusdem de Psalmo Confitemini Domino.* Cap. XXI. Tomo cit. Sermo XXIX.

IX. *Alius Ejusdem de versu Psalmi centesimi septimi decimi.* Confitemini Domino, quoniam bonus est. Cap. XXII. *Alius Ejusdem de duobus temporibus, id est, vite presentis et futuræ.* Cap. XXIII. Maurianis hic Sermo Enarratio est in Psalmum CXLVIII. adeoque legitur Tomo IV. col. 1672. sed productior; noster enim Sermo tantum illorum numeros 1.2.4.5. complectitur, neque id quidem sine multiplici discrepantia. Fieri potuit, ut S. Pater tardius totum Psalmum enarraret, postquam peculiarem jam Sermonem in ejus v. 4. habuisset.

X. *Alius Ejusdem de Alleluia principio Psalmi centesimi quadragesimi noni:* Cantate Dominum canticum novum. Laus ejus in Ecclesia sanctorum. Cap. XXIV. *Item alius de versu Psalmi:* Emendabit me Justus in misericordia, et de eo, quod Apostoli linguæ omnium gentium loquebantur. *Contra Donatistas in Pentecoste.* Cap. XXV. Tomo cit. Sermo CCLXVI. *Alius Ejusdem de natali sancti Joannis Baptistæ.* *Contra Donatistas, et omnes rebaptizatores hæreticos.* Cap. XXVI. Tomo cit. Sermo CCXCIII. *Item de eodem natali sancti Joannis, ubi disputat etiam de verbis Zachariæ non credentis, et Mariæ inquirentis, Quid modo fiet istud? et de originali peccato pro quo parvulus Baptismum necessarium dicit.* Cap. XXVII. Tomo cit. Sermo CCXCIII.

XI. *Sermo Ejusdem de Responsorio Psalmi centesimi tricesimi primi:* Paravi lucernam Christo meo, ubi multum etiam de Trinitate disputat. Cap. XXVIII. *Loquimur Charitati Vestræ.*

XII. *Sermo Ejusdem in Vigiliis Apostolorum.* (Nempe Petri et Pauli). Cap. XXIII. *Alius Ejusdem in natali Apostolorum, ubi contra memoratos hæreticos disputat de adjutorio gratiæ Dei.* Cap. XXX. Tomo cit. Sermo CCXCVM.

XIII. *Alius Ejusdem de natali sancti Laurentii, ubi per occasionem redarguit quosdam, qui seditionem commoverant a sallatu prohibiti.* Cap. XXXI. *Sermo Ejusdem habitus Carthagine ad mensam beati Martyris Cypriani, de ejus Natali.* Cap. XXXII. Tomo cit. Sermo CCCIX. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXVII. Tomo cit. Sermo CCCXII.

XIV. *Item Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXIV.

XV. *Alius Ejusdem in eodem die.* Cap. XXXV.

XVI. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Martyrum, Scythianorum, Sperati, et sociorum ejus.* Cap. XXXVI.

XVII. *Alius Ejusdem in Natali sanctorum Machabæorum, ubi docet, quid etiam significatur in Turri ædificanda, et sumptibus præparandis, vel in Rege, qui cum decem millibus occurrit illi, qui habet viginti milia.* Cap. XXXVII. — *Alius Ejusdem in Natali plurimorum Martyrum de eo, quod in Evangelio Dominus dicit:* Si quis vult post me venire, neget se ipsum.

Cap. XXXVIII. Tomo cit. Sermo CCCXXX. — *Alius Ejusdem de versu Psalmi:* Beatus Vir, quem tu erudieris, Domine; et maxime de eo, quod dicit Apostolus: Cum enim essemus in carne, passionibus peccatorum quæ per legem sunt, operabantur in membris nostris, ut fructum ferrent morti. *Contra Manichæos, et Pelagianos.* Cap. XXXIX. Tomo cit. Sermo CLIII.

In Codice nostro solitum excidit, unde abruptum in verbis: Quia mortuum, est dixit, absconditum latet: non ap.: — *Alius Ejusdem de originale Peccato, et de lectione Apostoli:* Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit, etc. *Contra Pelagianos.* Cap. XL. Tomo cit. Sermo CLIV. In Codice ubi solitum mox memoratum incipit ἀναπέλω; tuorum neque nubent, neque uxores ducunt. Non enim incipient mori, etc.

— *Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Romanos ab eo loco, ubi dicit:* Igitur ego ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. *Contra Pelagianos.* Cap. XLI. Tomo cit. Sermo CLV. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli, ubi dicit:* Ergo, Fratres, debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. *Contra Pelagianos et philosophos Stoicos, et Epicureos.* Cap. XLII. Tomo cit. Sermo CLVI. — *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli:* Humilis sermo et omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum, etc. *Contra Pelagianos, Nestorianos, et Eutychianos.* Cap. XLIII. Tomo cit. Sermo CLXXIV.

XVIII. *Alius Ejusdem de eo, quod dicit Apostolus:* Humilium dico propter infirmitatem carnis vestræ, etc. Cap. XLIV. — *Alius Ejusdem de lectione Apostoli ad Philippenses:* Nos sumus circumcisio, quia spirita Dei servimus, et gloriamur in Christo Jesu, etc. *Contra Pelagianos.* Cap. XLV. Tomo cit. Sermo CLXXIX.

XIX. *Sermo Ejusdem de lectione Apostoli, ubi ait:* Supereminentem viam vobis demonstro. *Contra Donatistas.* Cap. XLVI.

XX. *Alius Ejusdem de Responsorio (Psalmi) tricesimi octavi:* Exaudi, Deus, orationem meam, et preces meam Domine, et de Muliere in adulterio deprehensa. Cap. XLVII.

XXI. *Item alius de Responsorio Psalmi tricesimi secundi:* Exultate, justi, in Domino. Cap. XLVIII.

XXII. *Alius Ejusdem de Responsorio Psalmi quinquagesimi primi:* Speravi in misericordia Dei in æternum. Cap. XLIX.

XXIII. *Item alius de versu Psalmi centesimi quadragesimi quinti:* Laudabo Dominum in vita mea. Cap. L. — *Alius Ejusdem, ubi Dominus verba illi Nicodemum loquentis exponens de originali peccato.* Cap. LI. Tomo cit. Sermo CCCCV.

XXIV. *Item alius de Evangelio, ubi de Divite et Lazaro mendico refert.* Cap. LII. — *Alius Ejusdem de Evangelio: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis. Contra Pelagianos.* Cap. LIII. Tomo cit. Sermo CXXXI. — *Item alius, unde supra.* Cap. LIV. Tomo cit. Sermo CLXIII. — *Alius Ejusdem de Evangelio, ubi dicit: Si manseritis in verbo meo, vere discipuli mei eritis.* Cap. LV. Tomo cit. Sermo CXXXIV.

XXV. Sermo *quinguesimus sextus*, et ultimus, quanquam eadem manu, qua præcedentes, exaratus, omissus est in Indice, cui subscriptum: *Expliciunt Capitula.*

Jam cætera, quæ præfari visum est, hæc sunt. Sive Sententias sacrorum Librorum expositas, sive rationum, et argumentorum momenta, sive ipsos loquenti modos spectes, multa reperies in his Sermionibus, quæ in aliis Augustini Scriptis diu notis occurrunt. Visâ sunt illa nempe, S. præsulî cum primis efficaciâ, et opportuna, quæ auditoribus, lectoribusve suis identidem inculcaret; atque ejusmodi iterationum exempla in ipsis jam olim impressis præsto sunt, neque in tanto Operum numero ab homine uberrimi etiam ingenii prorsus caveri possunt.

Emendandi licentia etiam tum pudentissime mihi sumpta est, cum manifesta Librarii παραρρήματα invitabant. Optandum tamen mihi esse intelligo, ut excussis denuo Bibliothecis vetustiora Sermonum meorum reperiantur Ἀντίγραφα, e quibus vacillanti firmari, intrusa detegi, conjecturæ meæ, aut everti, aut ap-

probari queant. Et fortasse Tomus alter, Palatino nostro geminus, alicubi cum umbris luctatur, qui selectos Sermones per reliquum anni tempus, illisquæ pariter ἀνεκδότης quosdam admixtos complectatur.

Insunt in Codice præter Sermones, quorum Indicem exhibui: *Enarratio Augustini in Psalmum CXVIII.* constans Proœmio, et Sermonibus XXXII. quæ habetur Edit. *Maur. T. IV. col. 1277.* item *Libri II. Retractionum* Ejusdem, ut Edit. *cit. T. I. col. 1.* quarum vero membranæ a *L. II. c. 24.* excidere; demum *Commentaria in Evangelium Marci*, olim Hieronymi credita, hic ἀκρόατα, a Cl. Vallarsio autem in *T. XI. Opp. Hieronymi* ad col. 783. rejecta. Atque hæc Opera ideo enumeranda censui, quod ad perficiendum eorum contextum Codex iste a nemine hactenus, ut patet, consultus, aut adhibitus fuit.

Editionem hanc, quantum licuit, aptare *Maurianæ* conatus sum, ut S. Patris Operibus eo commodius in Bibliothecis adjungi queat.

Demum, dum *insanientis Sapientiæ Consulti* quidam Scriptis suis nihil non agunt, ut veterum Ecclesiæ christianæ Doctorum fidem, et auctoritatem elevent, ego Δεῖψανα hæc Scriptoris, quo, teste Erasmo, *orbis christianus nihil habet vel magis aureum, vel augustius*, piorum et eruditorum sacræ Antiquitatis amatorum judicio commendo, meque ad repetendos, quorum in principio memini, labores in Bibliothecam Palatinam abdo.

SANCTI AURELII

AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

Sermones inediti.

SERMONES

ADMIXTIS QUIBUSDAM DUBIIS.

SERMO I.

De Cereo Paschali (a).

SYNOPSIS.

I. Attentos reddit. II. Cereus imago Justî, et Christi. III. Apis imago Justî, Favus Scripturarum. IV. Samson leonem trucidans Figura Christi.

I. Deo et Domino nostro omnipotenti, visibilium

(a) In Codice fol. 1. p. 2. inscriptus: Sermo sancti Au-

atque invisibilium creatori honorem deferens orationibus vestris juvandum me credo, ut, quod in laudem

gusti ep. in sabbato Sancto. Videant Eruditi. Ego minus fidenter Augustino tribuo, motus concisus illis comparationibus, ipsoque stylo, quamvis non obstaret temporum ratio; veteres enim Liturgi divulgati hujus Ritus Zosimum Papam anno 418. defunctum auctorem faciunt, secuti, ut videtur, Librum Pontificalem, in quo legis: per Parochias concessi licentiam benedicendi Cereum paschalem. Addit Amalarius L. I. de eccl. Offic. c. 18 Romensis ita agentibus, nomen quoque præceptum est a Papa Zosimo benedicere Cereum. Potuit igitur præceptum istud Ecclesiæ Gallicanæ datum

et gloriam indulgentissimi creatoris dicere suscepi, non tam meis viribus, quam ipsius Domini misericordia adjuvante explicare sufficiam. Adeste itaque nunc inrenti, dilectissimi fratres, ut primo de cordibus vestris carnalibus cogitationibus, quasi nocturnis tenebris, discussis, et in cubiculis conscientiarum Christi lumine accenso ea, quæ vobis Dominus per nostrum famulatum ministrare dignabitur, non solum aure percipere, verum etiam mente possitis.

II. Cereus nocturnum lumen est, et homo justus tenebroso hujus mundi lumen est. Dicit Dominus ad eos, quos ipse justificat: *Vos estis lumen mundi (Matth. v. 14)*. Tria conspiciuntur in Cereo: Cera, Papyrus (a) et Flamma. Et in homine justo tria sunt: Caro, Anima et Sapientia. Flamma illuminat, papyrus accenditur, ceræ tenacitas solvitur. Sapientiae doctrina animum tenet, carnis duritia superatur. Flamma urit, papyrus uritur, guttas cera distillat. Sapientia docet, anima dolet, caro lacrymas fundit. Flamma fulget superius, papyrus commutatur interius, cera currit exterius. Sapientia sublimiter prædicatur, anima latenter convertitur, caro visibiliter cooperatur. Cerei laudatur pulchritudo per diem, honoratur claritudo per noctem. Sic ostendit nobis columnæ illius imaginem, qua duce populus Israel ambulans per desertum non permittebatur errare. Apparebat enim eis nubis columna per diem, ignis columna per noctem (*Exod. xiii, 21. et Num. xiv, 14*). Dies significat securitatem in hoc sæculo, et nox tribulationem in hoc sæculo. Hic est dies, de quo Propheta cantat et dicit: *Per diem mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte declaravit (Psal. xli, 9)*. In hac carnali vita Dominus Christus veniens non ostendit claritatem suam, sed mortali carne velatus, tanquam nubis columna, in eremo apparuit. Cum autem finis sæculi venerit, quo omnium visibilium gaudia subtrahentur, tunc ipse Dominus sine mortalitatis aliquo velamento clarus et splendidus, tanquam ignis columna, fulgebit. Columna ignis ardet, et lucet. Quod ardet, potestatis est: quod lucet, honoris. Quod ardet, judicat; quod lucet, illuminat. Quod ardet, pœna est impiorum; quod lucet, beatitudo justorum.

III. Sed nos proprie Cerei nomen oportet edicere, quod ad sacramentum tantæ hujus celebritatis per-

etiam ad Africanam permanasse, cum Canon Concilii Tollet. IV. celebrati anno 635. Ritum hunc per multa terrarum loca in usu esse asserat. Accedit, quod Cerei Benedictio: *Exulset iam angelica turba*, etc. in Sacramentario Gothico et Gallicano Augustino tribuatur, cum adhuc *Diaconus esset*, et ipse S. Doctor *L. XV de Civ. Dei cap. 22*. versiculos citet a se in laude quadam Cerei compositos. Verum an his paschalis? Certius est, *Epistolam ad præsidium* de Cereo paschali olim Hieronymo tributam, et a Vallario in *T. XI. p. 134*. rejectam Augustini tempora propius contingere, cui deinceps Ennodii Ticini. *Benedictiones Cerei II. Flori Drepanii Hymnus*, et alia successere monumenta, quæ ritus hujus antiquitatem confirmant. Vide, quæ in hanc rem *P. II. vet. Liturg. Alem. Disq. VI. c. 1*. congressit cels. Mart. Gerbertus S. Blasii Abbas Princeps, quem honoris, doctrinæ, et amicitiae causa nomino, cuique *Appendicem* hanc *Augustinianam* imprimis cupio commendatam. Si qui pro Augustino pronuntiaverint, Sermonem hunc Editioni *Maur.* post *Sermonem CCXXIII.* inserere poterunt.

(b) Pro facis seu candelæ ellychnio. Coufer Gloss. *Ducangii v. Papyrus.*

tinet. Manu gerimus, oculis intuemur, corde conspiciamus, ore laudamus. Ceræ artifex apis est, de qua Scriptura sic dicit (a): *Vade ad apem, o piger, et discce, quam operatrix sit. Opus autem quam sanctum habet, cujus labores reges et mediocres ad sanitatem assumunt sibi. Grata est illa omnibus, et gloriosa, et, cum sit viribus infirma, sapientiam honorans protracta est. Quid nos (b), Christe, memoras? Quid in ape jubes intueri? breve animal est, et volatile. Quia humilitas exaltatur. Duabus lucidissimis pennis volat. Et quid luminosius charitate? Et duo sunt præcepta charitatis, ut diligamus Dominum, diligamus et proximum, per quæ, veluti duas alas, ad cælum justus attollitur. Operatur illa dulcedinem, habet justus in ore veritatem, quoniam clamat Dominus: *Ego sum via, et veritas, et vita (Joan. xiv, 6)*. Clamat et Propheta: *Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus (Psal. xxxiii, 9)*. Amant apes regem suum, amant justi Christum suum. Apes fabricant favos justi operantur Ecclesias. De floribus illæ colligunt divitias suas, sic omnes justi pulchritudines Scripturarum, per quas intelligitur et honoratur Deus; ipsa sunt florentia prata justorum. Sine libidine apes generant filios, generant et justi casta Evangelii prædicatione Christianos. Paulus enim filios suos alloquebatur, cum diceret: *Si decem millia pædagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres; nam in Christo Jesu per Evangelium ego vos genui (1 Cor. iv, 15)*. In favo tria sunt: Cera, Mel, et Pullus. Et in Ecclesia tria sunt: Scriptura, Intellectus, Auditus. Sicut mel cera concludit, sic intellectum Scriptura custodit. Sicut pulli nidus in cera est, sic in Scriptura pectus auditoris. Sicut foramina favorum, qui adhuc pullos habent, mel nondum habent, sic secreta Scripturarum, prius quam intelligantur, fidem continent parvulorum. Sicut apis pullus, posteaquam volaverit, melle implet receptacula ceræ, in quibus nutritus est, sic fideles parvuli, cum in fide creverunt, et pennis charitatis se regere cœperint, munimenta Scripturarum, quarum veneratione custoditi sunt, pleniora efficiunt, et majori veneratione custodiunt. Sicut, favi dum exprimuntur, mella fluunt, vasa suscipiunt, sic Legis et Prophetarum scripta passio Domini expressit, cognitio manavit, corda spiritualium susceperunt. Sicut post mellis expressionem signis imprimendis aptior est cera sine sapore gustantis, sic populi Judaici regentes in lege et prophetis Sabba et Circumcisionem, Neomenias et Azyma, et cætera horum similia, velut amissa legis dulcedine, sola signorum vestigia, tanquam ceram sine melle tenuerunt.*

IV. Sed favus multo evidentior (c), cera, mel et examen Ecclesiæ sacramenta, sæcunditalisque bona opera significant. Quapropter admonet me Scriptura, ex libro Judicum, aliquid etiam de illo favo dicere, qui in ore leonis mortui inventus est. Cum enim *Samson*

(a) Lapsus videtur memoria Auctor apem formicæ, *Prov. vi, 6*. substituens. Paulo infra tamen ad *Eccli. xi, 3*. alludit.

(b) Error Librarii pro *Nobis*.

(c) *Lege evidentius.*

ille fortissimus ad desponsandam iret uxorem, catulus leonis obviam illi factus est in itinere, quem tanquam hædum arreptum necavit, et in nihilum facta est in manibus ejus tantæ bestię fortitudo (*Judic. xiv*). Perrexit quo intenderat, desponsavit uxorem, discessit. Rediens divertit cadaver leonis inspicere. Tunc invenit congregatas apes favum mellis in ore leonis mortui fabricasse. Sacramentum hoc magnum est; res autem breviter a nobis huc usque narrata pro qualitate temporis suffecerit. Jam nunc, fratres, quantum potestis, attendite. Quid Samson, quid leo, quid favus ille significat? Quantum Dominus suggererit, explicabo. Ipse namque Dominus Jesus Christus pulchritudine mirabilis, fortitudine potentissimus Ecclesiam scilicet ex gentibus convocatam tanquam alienigenarum filiam, venit, ut desponsaret uxorem. Cui Ecclesię loquebatur Apostolus, cum diceret: *Desponsavi vos uni viro, virginem castam exhibere Christo* (*2 Cor. xi, 2*). Catulus leonis hic mundus est, dilectores hujus sæculi, filius diaboli, populus impiorum, cujus furor ausus est obviam ire, et resistere Domino, quoad salutem credentium, evangelicam prædicationem præpediret. Fremebat enim gentilis furor per reges, et potentes hujus sæculi, et veluti a patre diabolo inflammatus contra Evangelium Dei, quasi catulus leonis, ardebat, sed tam diu fremuit, donec ad manus viri fortis veniret. Perseverans autem Martyrum fides totam sævitiam gentium, et acerrimos persecutionis impetus fregit. Talibus enim vere fortissimis membris Dominus Christus sæculum vicit, cujus immanem superbiam cum per omnem orbem terrarum nunc videamus extinctam, quis non lætus aspiciat jacere super terram catulum leonis occisum?

SERMO II.

In Sabbato sancto (a).

SYNOPSIS.

I. Deus creavit omnia per Filium. II. Manifestatio Filii per incarnationem. III. Trinitatis Mysterium. IV. Mentis humanæ existentia demonstrat existentiam Dei. V. Genuina Dei notio, et in ea spes immortalitatis nostræ.

I. Multas divinas lectiones audivimus, quarum proximitati parem sermonem nec nos valemus (b), nec vos capit, si valeamus. Quantum ergo Dominus donat, loqui volumus Charitati Vestræ de ipso capite Scripturarum, ubi cum legeretur, audivimus, quia *In principio fecit Deus cælum et terram* (*Gen. i. 1*). Attendite et cogitate, quis fecerit; sed scio non posse vos cogitare, quis fecerit. Cogitate, quid fecerit, et laudate, qui fecit. *In principio fecit Deus cælum et terram*. Ecce, quæ facta sunt, in promptu sunt, cernun-

tur, delectant. Opus patet, Artifex latet, quia et, unde videtur, patet, et unde amatur, latet. Quando ergo mundum videmus, et Deum amamus, melius est utique, unde amamus, quam unde videmus. Oculis videmus, mente amamus. Ergo mentem oculis præponamus, quia et melior est, quem de occulto amamus, quam opus ejus, quod de aperto videmus. Quæramus ergo, si placet, quando Deus tantam molem fecit, quibus machinis fecit? Machina facientis verbum est jubentis. Quid miraris? Opus est Omnipotentio. Si ergo quæris, qui fecit? Deus fecit. Si quæris, quid fecit? Cælum et terram fecit. Si quæris, per quid fecit? Per verbum fecit, quod non fecit. Verbum, per quod factum est cælum et terra, ipsum verbum non est factum. Si enim factum est, per quid factum est? *Omnia per ipsum facta sunt* (*Joan. i, 3*). Si quæcumque facta sunt, per Verbum facta sunt, procul dubio Verbum factum non est, per quod omnia facta sunt. Denique narrator operum famulus Dei Moyses: *In principio, inquit, fecit Deus cælum et terram*. Per quid fecit? Per verbum. Numquid et verbum fecit? Non. Sed quid? *In principio erat Verbum* (*Ibid. 1*). Jam erat, per quod fecit; ideo, quod non erat, fecit. Possumus intelligere, et recte intelligimus in ipso unigenito Verbo factum esse cælum et terram. Per quod enim facta sunt, in ipso facta sunt. Potest hoc esse et intelligi principium, in quo fecit Deus cælum et terram. Ipsum enim verbum est et sapientia Dei, cui dicitur: *Omnia in sapientia fecisti* (*Psal. ciii, 24*). Si in sapientia Deus fecit omnia, et unigenitus ejus Filius procul dubio est Dei sapientia, non dubitemus in Filio facta esse; quæ per Filium facta esse didicimus. Nam ipse Filius est profecto principium. Interrogantibus quippe Judæis, et dicentibus: *Tu quis es?* Respondit: *Principium* (*Joan. viii 25*). Ecce *In principio fecit Deus cælum et terram*.

II. Jam vero cætera, sive cum digeruntur et disponuntur, sive cum ornantur, sive cum ea, quæ facta non erant in cælo et in terra, creantur, dicit Deus et fiunt. *Et dixit Deus: Fiat, et factum est* (*Gen. i, sæpius*). Et sic per singula opera: *Dixit et factum est; Ipse dixit et facta sunt* (*Pal. xxxii, 9*). Qua lingua dixit? Ut quis audiret, dixit? Non semper lacte nutriamur. Erigite nobiscum mentes ad solidum cibum. Nemo Deum cogitet sicut corpus, nemo Deum cogitet sicut hominem, nemo Deum cogitet sicut Angelum, quamvis patribus sic apparere dignatus sit, non per ipsam substantiam suam, sed per subjectam sibi creaturam suam: non enim aliter humanis visibus invisibilis appareret. Quæramus, quid in nobis est melius, et inde conemur attingere, quod est melius omnibus. Quod est in nobis melius, mens est. Quod est omnibus melius, Deus est. Rem meliorem quid quæris re deteriore? In te corpus inferius est, quam mens; in rebus nihil melius, quam Deus. Erige, quod est in te melius, ut attingas, si potueris, ad eum, qui est omnibus melius. Nam et ego, cum loquor, mentibus loquor. Visibiles quidem facies et ipse corpore visibilis cerno; sed per id,

(a) In Codice Fol. 2. Inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Vigiliis Paschæ*. Sublimis, et auctore suo dignissimus, Mundi creationem, Incarnationis et Trinitatis Mysterium, Existentiam et Naturam Dei, nostræque immortalitatis spem exequitur. Locandus in Editione post *Sermonem CCXIII*.

(b) Supplendum fortasse: *exhibere, proferre*.

quod video, alloquor, quod non video. Gero Intus verbum corde conceptum, et volo in auribus tuis parere. Quod corde concepi, volo tibi dicere, quod Intus est, proferre ad te. Quod latet, quaero, quomodo pervenire ad mentem tuam possit. Convenio primum, quasi Januam mentis tuæ, aures tuas, et quoniam invisibile verbum, quod corde concepi, trahere ad te non possum, provideo illi, quasi vehiculum, sonum. Ecce verbum latet, sonus patet. Impono latentem super patentem, et pervenio ad audientem, ac sic verbum exit a me, venit ad te, et non recessit a me. Si ergo licet magnis exigua comparare, infima summis, humana divinis, fecit hoc et Deus. Verbum latebat apud Patrem. Ut veniret ad nos, assumpsit quasi vehiculum, carnem suscepit, ad nos processit, et a Patre non recessit, sed ante incarnationem suam, ante ipsum Adam patrem generis humani, ante cælum et terram, et omnia, quæ in eis sunt, *In principio erat Verbum, et in principio fecit Deus cælum et terram.*

III. Terram autem fecit Deus adhuc antequam orharetur, antequam ejus species nudaretur. *Invisibills erat, et incomposita, et tenebræ erant super abyssum.* Tenebræ erant, ubi lux non erat; nondum enim lux facta erat. *Spiritus Dei superferebatur super aquas (Gen. 1, 2), et ipse opifex, nec a Patre et unigenito Verbo sejunctus.* Nam ecce, diligenter attendamus, Trinitas nobis insinuetur. Ubi enim dicitur: *In principio fecit, Usq̄ (a) intelligitur Patris et Filii, in principio Filio Deus Pater.* Restat Spiritus, ut Trinitas impleatur. *Spiritus Dei superferebatur super aquas. Et dixit Deus.* Cui dixit Deus? Antequam creatura fieret, erat; qui audiret? Erat, inquit. Quaero, quis? Ipse Filius. Filio ergo dixit Deus. Quo verbo locutus est Verbo? Si enim jam erat Filius, ut dubitat nemo Christianus, utique hoc etiam erat. Filius Verbum erat, et Verbo Pater dicebat. Ergo inter Deum et Verbum verba currebant? Absit! Impedimenta, fratres, carnalis cogitationis auferte, invisibilia invisibiliter cogitate, non vobis versentur ante oculos mentis similitudines corporis. Transi, quidquid in te cernitur. Transcende, quidquid in te etiam non cernitur; corpus enim cernitur, anima non cernitur, sed tamen mutatur. Modo vult, modo non vult; modo scit, modo nescit; modo meminit, modo obliviscitur; modo proficit, modo deficit. Non est hoc Deus, non est Deus ista natura, non est anima portio de substantia Dei. Quidquid enim Deus est, immutabile bonum est, incorruptibile bonum est. Esi invisibills Deus, invisibills anima, sed tamen mutabilis anima; immutabilis Deus. Transcende ergo non solum, quod cernitur in te, sed etiam illud, quod mutatur in te. Totum transcende, te ipsum transcende.

IV. Amator quidam invisibills bonitatis, amator quidam invisibills æternitatis sit in suspiriis suis, et gemitibus amoris sui: *Facte sunt mihi lacrymæ meæ*

panis die et nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus (Psal. xli, 4). Quomodo non fiant vere gemitus amanti lacrymæ suæ panis, ut eis quodam modo tanquam ex cibi voluptate vescatur, et libenter ploret, quandiu non videt quod amat, cum dicitur ei quotidie: *Ubi est Deus tuus?* Si dixero Pagano: *Ubi est Deus tuus?* ostendet mihi idola. Si fregero idolum, ostendet montem, ostendet arborem, ostendet vitem de flumine lapidem. Quod enim de multis lapidibus tolerit, et in loco honoratiore collocaverit, et incurvatus adoraverit, hoc est Deus ipsius. Ecce, inquit digitum intendens: *Ecce Deus meus.* Cum irrisero lapidem, cum abstulero, cum fregero, cum projecero, cum contempsero, intendit digitum ad solem, ad lunam, intendit ad quamlibet stellam. Illam vocat Saturnum, illam Mercurium, illam Jovem, illam Venerem. Quaero, quid voluerit, quocumque digitum intenderit. Respondet mihi: *Ecce est Deus meus.* Et quia video solem, et frangere non possum, sidera non possum dejicere, cælum non possum evertere, quasi superior sibi videtur visibilia demonstrando, et digitum extendendo, ad quod voluerit, et dicendo: *Ecce est Deus meus, et ad me se convertit dicens: Ubi est Deus tuus?* Cum audio: *Ubi est Deus tuus?* quid oculis ostendam, non habeo, mentes oblatrantes cæcas invenio. Oculis, quos habet, unde videat, ego non habeo, quod ostendam. Cum vere habeo, quem ostendam, ille non habet oculos, unde videat. Libet flere, tanquam in lacrymis pane vesci! Invisibills est enim Deus meus, ille, qui mihi loquitur, visibilia requirit, cum dicit: *Ubi est Deus tuus?* Ego autem, ut pervenirem ad Deum meum, sicut dicit in ipso Psalmo: *Hæc meditatus sum, et effudi super me animam meam (Psal. xli, 5).* Deus meus non est infra animam meam, sed est supra animam meam. Unde attingo ad id, quod est supra animam meam, nisi effundam super me animam meam? Et tamen huic protervo, visibilia requirenti, visibilia demonstranti, de visibilibus exultanti atquecumque adjuvante Deo meo respondere conabor. Hoc certe mihi dicis: *Ubi est Deus tuus?* Respondeo tibi: *Ubi es ipse tu?* Respondes, inquam; puto, quia non importune. Tu quaesisti, ubi sit Deus (a); ego vero, ubi sit ipse interrogator meus. Diciturus est: *Ecce, ubi sum.* Vides me, tibi loquor. Et ego illi: *Interrogatorem meum quaero.* Faciem ejus video, corpus ejus video, vocem ejus audio, linguam ejus inspecio. Ipsum quaero, qui in me oculos intendit, qui linguam movet, qui vocem emittit, qui interrogando scire desiderat. Hoc totum, de quo loquor, anima est. Non ergo tecum diutius agam. Tu dicis: *Ostende mihi Deum tuum.* Ego dico: *Ostende mihi animum tuum.* Laboras, fatigaris, sigeris, cum dico: *Ostende mihi animum tuum.* Scio, quia non potes. Quare non potes? Quia invisibills est animus tuus. Et tamen melior est in te, quam corpus tuum. Deus autem meus melior est, quam animus tuus. Quomodo ergo ostendam Deum

(a) *ovna. Essentia.*

(a) *Fortasse addendum mens.*

meum, cum mihi non ostendas animum tuum, quò meliorem ostendo Deum meum? Ecce, si dicis mihi, ex opere agnosce animum meum. Quia oculos intendo ad videndum, aures ad audiendum, linguam moveo ad loquendum, vocem promo ad sonandum, ex hoc intelligo et cognosce animum meum. Vides, quia ipsum non potes ostendere, sed me jubes eum ex operibus nosse. Ecce, et ego ex operibus ostendam tibi Deum meum. Nec pergo longius, nec mitto forte infidelitatem tuam ad ea, quæ non capis. Opera Dei mei non sic commemoro: Fecit invisibilia, fecit visibilia, id est, Cælum et terram, mare et omnia, quæ in eis sunt. Non te mitto per multa. Ad te ipsum redeo. Tu certe visis. Habes corpus, habes animum. Visibile est corpus, invisibilis est animus. Corpus habitaculum, animus habitator. Corpus vehiculum, animus utens vehiculo, corpus, quasi vehiculum, quod regatur, animus auriga corporis tui. Ecce manifesti sunt sensus tui, tanquam januæ in corpore tuo, per quas nuntietur aliquid interius habitanti animo tuo: oculi, aures, olfactus, gustus, tactus, membra disposita. Quid illud intus, unde cogitas, unde ista vivificas? Hoc totum, quod miraris in te, qui hoc fecit, ipse est Deus meus.

V. Ergo, fratres mei, si mentes vestras, si interiores animos vestros aliqua, ut potui, congrua colloctione conveni, si ad eos, qui intus morantur in domibus luteis, id est, ad animos vestros habitantes in corporibus vestris loquendo perveni, nolite de eis, quæ nostis, Divina conjicere. Superat omnia Deus, cælum et terram. Nolite vobis ante oculos ponere quasi fabrum aliquem magnum aliquid componentem, disponentem, machinantem, tornantem, vertentem, aut certe tanquam Imperatorem in sella regia, lucida, ornata sedentem, et jubendo creantem. Frangite idola in cordibus vestris. Attendite, quod dictum est ad Moysen, cum Dei nomen inquireret. *Ego sum, qui sum* (Exod. iii, 14). Quære, quid aliud *Est*. Illius comparatione nec *Est*. Nescit ulla ex parte mutari, quod veraciter *Est*. Omne, quidquid mutatur et fluitat, et quodam tempore mutari non cessat, fuit, et erit. Non in eo comprehendis *Est*. Deus autem non habet fuit, et erit. Quod autem fuit, jam non est. Quod erit, nondum est. Et quod sic venit, ut transeat, ideo erit, ut non sit. Cogitate, si potestis: *Ego sum, qui sum*. Nolite voluntatibus volvi, nolite voluntariis et temporalibus cogitationibus agitari. State ad *Est*. State ad ipsum *Est*. Quo *Itis*? State, ut et vos esse possitis. Sed quando tenemus volaticam cogitationem, et ad id, quod manet, affigere quando possumus? Ergo misertus est Deus, et ille, qui *Est*, et ille, qui dixit: *Hoc dices Altis Israel: Qui est, misit me ad vos, ubi nomen substantiæ suæ, dicit postea nomen misericordiæ suæ. Quod nomen substantiæ ejus? Ego sum, qui sum, dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos* (Ibid.). Sed Moyses homo erat, et in his, quæ in illius comparatione non sunt, erat. In terra erat, in carne erat, et in ipsa carne anima erat, natura mutabilis erat, sub incerta fragilitate humanæ erat. Nunc

illud, quod dictum est: *Ego sum, qui sum*, quando capiebat? Etenim per id, quod videbatur oculis ejus, ad eum loquebatur, qui non videbatur, et illo, qui videbatur, tanquam instrumento lateps Deus utebatur. Non enim, quod videbat Moyses, hoc erat totum Deus: quia nec tu (a), quod a me ipso, quod homo sim, sonat, hoc est totum verbum. Habeo in corde verbum, quod non sonat. Sonus transit, verbum manet. Ergo cum diceret Deus ad hominem invisibilis, per id, quod apparere dignatus est, visibilis, loqueretur æternus temporalia, incommutabilis fragilia, cum diceret: *Ego sum, qui sum*, et *Dices filiis Israel: Qui est, misit me ad vos*, tanquam illo non valente comprehendere, quid sit: *Ego sum, qui sum*, et: *Qui est, misit me ad vos*, aut forte, si ipse comprehendebat, nobis legendum erat, qui comprehendere non valeamus, continuo post nomen substantiæ dixit nomen misericordiæ. Tanquam diceret Moysi: Quod dixi: *Ego sum, qui sum*, non capis, non stat cor tuum, non es immutabilis mecum, nec incommutabilis mens tua. Audisti, quod sum. Audi, quod capias; audi, quod speres. Dixit iterum Deus ad Moysen: *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*. Non potes capere nomen substantiæ meæ, cape nomen misericordiæ meæ. *Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob* (Ibid. 6). Sed quod sum, æternum est. Abraham, Isaac et Jacob quidem æterni, imò non dico æterni, sed ab illo facti æterni. Denique sic etiam calumniantes Sadducæos Dominus ipse convincit, qui cum resurrectionem negarent, hinc ille dedit testimonium sanctæ Scripturæ. *Legite quod dixit Dominus in rubo ad Moysen: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob. Non est Deus mortuorum, sed vivorum* (Matth. xxii, 32; et Marc. xii, 26, 27); omnes enim illi vivunt. Proinde et hic non addidit Deus, cum dixisset: *Ego sum, qui sum, Hoc mihi nomen est in æternum* (Exod. iii, 15). Hic enim nemo dubitat; quia id, quod est, ideo est, quia æternum est. Sed ubi ait: *Ego sum, Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob*, ibi addidit: *Hoc mihi nomen est in æternum*. Tanquam diceret: Quid times de mortalitate generis humani? Quid fortasse trepidas, ne, cum mortuus fueris, ultra non sis? *Hoc mihi nomen est in æternum. Æternum nomen esse non posset Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob, nisi in æternum viverent Abraham, Isaac et Jacob. Conversi ad Dominum, etc. (b).*

SERMO III.

De Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Sacrificii novæ Legis Commendatio. II. Sacrificium istud Christus est. III. Vere et rethiliter in Euchéristia

(a) Vocula tu redundat.

(b) Formulam hanc Augustino familiarem, pluribus Sermonibus subjunctam, semel indicasse, sufficiat, integrum exhibet Sirmodus in not. ad XL. Sermones Opp. suor. T. I. col. 337.

(c) In Codice fol. 4. p. 2. in scriptis: incipit alius de Sa-

præsens. IV. Eucharistiæ Effectus. V. Conditiones dignæ Sumpcionis.

I. REDDENDI sermonis officium, et cura, qua vos parturivimus, ut Christus formaretur in vobis, compellit nos admonere infantiam vestram, qui ex aqua et Spiritu nunc renati cibum et potum istum super hanc dominicam mensam nova luce conspiciatis, et novella pietate percipitis, quid sibi velit tam magnum, divinumque Sacramentum, tam clarum et nobile medicamentum, tam mundum et facile sacrificium, quod nec in una civitate terrena Jerusalem, nec in tabernaculo illo quod per Moysen, nec in templo illo, quod per Salomonem fabricatum est, quæ fuerunt umbræ futurorum, sed a solis ortu usque ad occasum, sicut a Prophetis prædictum est, immolatur, et secundum Novi Testamenti gratiam Deo victima laudis offertur. Non adhuc de gregibus pecorum hostia cruenta conquiritur, non nunc ovis aut hircus divinis altaribus admovetur, sed sacrificium jam nostri temporis Corpus et Sanguis est ipsius Sacerdotis. De illo quippe tanto ante prædictum est in Psalmis: *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* (1 Psal. cix, 4). Quod autem panem et vinum Melchisedech sacerdos Dei excelsi protulerit, quando patrem nostrum Abraham benedixit, in libro Genesis legimus et tenemus (*Gen. xiv, 18*).

II. Christus ergo Dominus noster, qui obtulit pati pro nobis, quod nascendo accepit ex nobis, princeps Sacerdotum factus in æternum sacrificandi dedit ordinem, quem videtis, Corporis utique et Sanguinis sui. Nam percussum lancea Corpus ejus aquam et sanguinem emisit, quo peccata nostra dimisit. Hujus gratiæ memores, vestram ipsorum salutem operantes, quoniam Deus est, qui operatur in vobis, cum timore et tremore ad participationem hujus altaris accedite. Hoc agnoscite in pane, quod pependit in cruce; hoc in calice, quod manavit ex latere. Nam et illa vetera sacrificia populi Dei hoc unum venturum multiplici varietate figurabant. Ipse enim Christus et ovis est propter innocentiam simplicis animi, et hircus propter similitudinem carnis peccati. Et quidquid aliud multis et diversis modis in sacrificiis Testamenti Veteris prænuntiatur, ad hoc unum pertinet, quod novo Testamento revelatum est.

III. Accipite itaque, et edite Corpus Christi, etiam ipsi in Corpore Christi facti jam membra Christi. Accipite, et potate Sanguinem Christi. Ne dissolvamini, manducate vinculum vestrum. Ne vobis viles videamini, bibite pretium vestrum. Sicut hoc in vos convertitur, cum id manducatis et bibitis, sic et vos in Corpus Christi convertimini, cum obedienter et pie vivitis. Ipse namque sua jam propinquante passione, cum Pascha faceret cum Discipulis suis, acceptum

cramentis in eodem die. Sermonem hunc illum puto, del quo Augustinus Edit. Maur. T. P. Serm. CCXXVIII. Sermone ad alme Dei debemus hodie infansibus (novellis Christianis) de Sacramento Altaris. Et fortassis ille est, quem Possidius in Indiculo Opp. Augustini T. X. cap. 10. nota vit: De Eucharistia. Pulchra est ad S. Communionem Præparatio, laudanda in Edit. post Serm. CCXXVIII.

panem benedixit, et ait: *Hoc est Corpus meum, quoa pro vobis tradetur* (*Luc. xxii, 19*). Similiter benedictum calicem dedit dicens: *Hic est Sanguis meus Novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum* (*Matth. xxvi, 28*). Hoc in Evangelio vel legebatis, vel audiebatis, sed hanc Eucharistiam esse Filium nesciebatis. Nunc vero aspersi (a) corde in conscientia pura, et loti corpore aqua munda *Accedite ad eum, et illuminamini, et vultus vestri non erubescant* (*Psal. xxxiii, 6*). Hoc enim si digne accipitis, quod pertinet ad Testamentum Novum, per quod æternam hæreditatem speratis, tenentes mandatum novum, ut vos invicem diligatis, habetis in vobis vitam. Illam enim carnem sumitis, de qua dicit ipsa Vita: *Panis, quem ego dederò, caro mea est pro sæculi vita, et: Nisi quis manducaverit carnem meam, et biberit sanguinem meum, non habebit in se vitam* (*Joan. vi, 52-54*).

IV. Habentes ergo vitam in illo in carne una eritis cum illo. Neque enim hoc Sacramentum Christi corpus ita commendat, ut nos inde sejungat. Hoc namque Apostolus in Scriptura sancta prædictum esse commemorat: *Erunt Duo in carne una. Sacramentum hoc, inquit, magnum est; ego autem dico in Christo et in Ecclesia* (*Ephes. v, 32*). Et alio loco de hac ipsa Eucharistia dicit: *Unus panis, unum corpus multi sumus* (*1 Cor. x, 17*). Accipere ergo incipitis, quod et esse cœpistis, si non indigne accipiatis, ne iudicium vobis manducetis, et bibatis. Sic enim dicit: *Quicumque manducaverit panem aut biberit calicem Domini indigne, reus erit Corporis et Sanguinis Domini. Probet autem se ipsum homo, et sic de pane illo edat, et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit* (*1 Cor. xi, 27-29*).

V. Digne autem accipitis, si a malæ doctrinæ fermento caveatis, ut sitis *Azymi sinceritatis, et veritatis* (*1d. v, 8*). Aut si fermentum illud charitatis teneatis, *Quod abscondit mulier in farinæ mensuris tribus, donec fermentaretur totum* (*Matth. xiii, 33*). Hæc enim mulier est sapientia Dei, facta per Virginem in carne mortali, quæ in toto orbe terrarum, quem de tribus Noë filii post diluvium reparavit, tanquam in mensuris tribus suum disseminat Evangelium, *Donec fermentaretur totum*. Hoc est illud *Totum*, quod græce dicitur *Holon* (b), ubi custodientes vinculum pacis eritis secundum totum, quod *Catholon* vocatur, et unde Catholica nominatur (c).

SERMO IV.

De Paschate (d).

SYNOPSIS.

Christus agnus et Leo.

Sicut veritas per Apostolos sonuit, et *In omnem terram exivit sonus eorum, atque in fines orbis terræ verba*

(a) *Lego abstersi.*

(b) ὅλον. Ἐθόλον.

(c) Videtur excidisse: *Ecclesia.*

(d) In Codice fol. 8. inscriptus: *Incipit titulus de eodem die Sermo sancti Augustini ep. Fortassis extemporalis, et e*

eorum (Psal. xviii, 5); Pascha nostrum immolatus est Christus (Rom. x, 18). De quo ante Propheta prædixerat: Sicut ovis ad immolandum ductus est, et ut agnus coram, qui se tonderet, fuit sine voce, sic non aperuit os suum (Isai. lxi, 7). Quis est iste? Nempe ille, de quo sequitur, et dicit: In humilitate iudicium ejus sublatum est. Generationem ipsius quis enarrabit (Isai. Ibid. 7). Video exemplum tantæ humilitatis in Rege tantæ potestatis. Nam iste sicut agnus coram tondente non aperiens os suum ipse est Leo de tribu Juda (Apoc. v, 5). Quis est iste agnus et leo? Mortem pertulit, ut agnus; consumpsit, ut leo. Quis est iste agnus et leo? Mitis et fortis, amabilis et terribilis, innocens et potens, tacens iudicatus, fremens iudicaturus. Quis est iste agnus et leo? In passione agnus in resurrectione leo, an potius et in passione agnus, et leo, et in resurrectione agnus et leo? Agnum in passione videamus. Modo jam dictus est. Sicut agnus coram tondente se fuit sine voce, sic non aperuit os suum. Leonem in passione videamus. Jacob dixit: Ascendisti recumbens, dormisti sicut leo (Gen. xlix, 9). Agnum in resurrectione videamus. Apocalypsis, cum de gloria sempiterna virginum loqueretur: Sequuntur, inquit, Agnum, quocumque ierit (Apoc. xiv, 4). Leonem in resurrectione videamus. Eadem Apocalypsis dicit, quod supra jam posui. Vicit leo de tribu Juda aperire librum (Ibid. 5). Quare agnus in passione? Quia mortem sine iniquitate suscepit. Quare leo in passione? Quia mortem occisus occidit. Quare agnus in resurrectione? Quia sempiterna est illi innocentia. Quare leo in resurrectione? Quia sempiterna est illi potentia. Quis est iste agnus et leo? Quomodo quæris, quisnam sit? Si autem, quid erat? In principio erat Verbum. Si, ubi erat? Et verbum erat apud Deum. Si, quale Verbum erat? Et Deus erat Verbum. Si, quantæ patientiæ sit? Omnia per ipsum facta sunt. Si, et ipse quid factus est? Et Verbum caro factum est (Joan. i, 1, 2 et 14). Si, quemadmodum vel de patre sine matre, vel de matre sine patre natus sit? Generationem ejus quis enarrabit? Ab altero genitus, gignenti, coæternus. Verbum permanens caro factum est. Omnium temporum creator, opportuno tempore creatus. Præda mortis, prædator mortis. Deformis positione præ filiis hominum, infirmitatem sciens ferre, excelsus facere humilia, humilis excelsa. Deus homo, et homo Deus. Et primogenitus, et creator primogenitorum. Unicus, et frater cunctorum. De substantia patris natus, et particeps factus adoptatorum. Et Dominus omnium, et servus plurimorum. Hic est agnus, Qui tollit peccata mundi (Ibid. 29), hic est leo, qui vincit regna mundi. Quærebam, quis est iste. Quæramus, qui sunt, pro quibus mortuus est iste. Forte pro justis et sanctis? Non hoc dicit Apostolus, sed potius, quia Christus pro impiis mortuus est (Rom. v, 6). Non utique, ut impii permanerent, sed ut morte justus impius justificaretur, et effuso sanguine sine peccato peccati chirographum deleteretur.

repentinis, quales S. Doctorem subinde habuisse narrat Possidius *Vitæ* cap. 7. sed dignus ejus ingenio. Editioni inferendus post *Sermonem CCXXXIX*

SERMO V.

Iterum de Paschate (a).

SYNOPSIS.

I. Mors Christi Spes nostra. II. Mors Christi voluntaria. III. Quomodo Christus tristis in morte. IV. Necessitas Incarnationis, ut redimeremur. V. Redemptoris ad Redemptos Verba. VI. Quomodo intelligatur Christus pro nobis mortuus. VII. Errores Apollinaris et Arii refutantur. VIII. Adhæratio.

I. AUDIVIMUS Evangelium. Lecta est Resurrectio Domini nostri Jesu Christi. Resurrexit Christus, ergo mortuus est Christus. Resurrectio testis est mortis; mors autem Christi peremptio timoris. Non timeamus mori. Mortuus est Christus pro nobis. Cum spe vitæ æternæ moriamur. Resurrexit Christus, ut resurgamus. Habemus in morte et resurrectione ejus opus indictum, præmium promissum. Opus indictum passio, præmium promissum resurrectio. Opus hoc Martyres impleverunt; non impleamus pietate, si non possumus passione. Non enim omnibus contingit pati pro Christo, et mori pro Christo. Tamen ipsum mori omnibus contingit. Felices, quibus pro Christo factum est, quod necesse erat, ut fletet! Necessitas enim erat mori, sed non erat necessitas pro Christo mori. Omnibus ventura est mors, sed non omnibus pro Christo mors. Quibus contigit pro Christo mori, quodam modo illud, quod eis erogatum fuerat, reddiderunt. Erogaverat eis Dominus, ut moreretur pro illis; reddiderunt illi moriendo pro illo. Sed unde redderet miser egenus, si non dedisset felix Dominus? Itaque quod erogaverat Martyribus Christus, dedit eis, unde redderet Christo. Vox enim Martyrum est: Nisi quia Dominus erat in nobis, fortasse vivos absorbuissent nos (Psal. cxxiii, 1, 2). Persecutores, inquit, Fortasse vivos absorbuissent nos. Quid est, Vivos? Scientes, quia male faceremus, si Christum negaremus, tamen tam magnum malum Vivi, id est, scientes faceremus, et sic Absorbuissent nos vivos, non mortuos. Quid est, Vivos? Scientes, non nescientes. Et qua virtute non fecerunt, quod a persecutoribus facere cogebantur? Ipsi interrogentur, ipsi dicant. Ecce respondent: Nisi quia dominus erat in nobis. Ergo ipse dedit, quod ei redderetur. Gratias illi. Dives est. Et quod de illo scriptum est: Pauper factus est, ut nos divites faceret (2 Cor. viii, 9), paupertate ejus ditati, vulneribus ejus sanati, humilitate ejus exaltati, morte ejus vivificati (b).

II. Dicebat Martyr: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi (Psal. cxv, 12)? Audite, quod sequitur. Attendit enim et quæsit, quid retribueret Domino. Et quid ait? Calicem salutaris accipiam (Ibid. 13). Hoc retribuam Domino: Calicem salutaris, calicem martyrii, calicem passionis, calicem

(a) In Codice fol. 5. p. 2. inscriptus: Item alius Sermo sancti Augustini ep. in eodem die. Præstans et ad motum comparatus, de Passione et morte Servatoris, collocandus in editione post *Sermonem CCXXXIX*.

(b) Supple sumus.

Christi. Hoc est : *Calicem salutaris*, quia salutare nostrum Christus. Ergo, inquit, accipiam calicem ejus, et retribuam illi. De ipso calice dixit et ipse Patri ante passionem : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste* (Matth. xxvi, 39). Pati venerat, mori venerat, in potestate habebat mortem, aut, si mentior, ipsum audito. *Potestatem*, inquit, *habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam. Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a me, et iterum sumo eam* (Joan. x, 18). Audistis potestatem? *Nemo tollit*, sine causa gloriantur Judæi. Peccatum inde habent, non potentiam. Christus, quia voluit, mortuus est. Ipse dicit in Psalmo : *Ego dormivi, et somnum cæpi* (Psal. iii, 6). Clamaverunt : *Crucifige, crucifige* (Luc. xxiii, 21; et Joan. xix, 6), tenuerunt, suspenderunt. Sic illi juvant, quia aliquid potuerunt. *Ego dormivi. Et quid postea? Et somnum cæpi. Vere somnus erat triduans. Quid ergo postea? Et resurrexi, quoniam Dominus suscepit me.* Secundum formam servi loquitur : *Dominus suscepit me* (Psal. iii, 6). Sicut et alio loco : *Numquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat* (Id. xi, 9)? Gloriantur Judæi, quasi vice-rint me. *Numquid qui dormit, non adjiciet, ut resurgat?* Illi, ut occiderent, suspenderunt, sed *Ego dormivi*, quia quando volui, animam posui, et quando volui, surrexi.

III. Ergo ipse est calix, quem volebat transire, ad quem bibendum venerat. Quid est ergo, Domine, quod dixisti : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste*. Dixisti discipulis passurus et moriturus : *Tristis est anima mea usque ad mortem* (Matth. xxvi, 38). Quæro ergo in his verbis verba illa tua : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam*. Unde audio : *Tristis est anima mea usque ad mortem*. Nemo tollit eam. Quare tristis est? Potestatem habes ponendi animam tuam. Quare dicis : *Pater, si fieri potest, transeat a me calix iste*. Respondet interroganti et dicit tibi : Homo, in carne mea te suscepi. Numquid ergo, si in carne mea te suscepi, in voce mea non te suscepi? Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam, et potestatem habeo iterum sumendi eam*, sicut factor, me loquor. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, sicut factura, te loquor. Gaude de me in me, agnosce te in me. Quando dico : *Potestatem habeo ponendi animam meam*, adjutorium tuum sum. Quando dico : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, speculum tuum sum.

IV. Non legistis, quia mortuus est? Numquid negamus? Si negaverimus mortem, negamus et resurrectionem. Inde mortuus est, unde homo esse dignatus est. Inde resurrexit, unde homo esse dignatus est, quia et nos homines et morituri sumus, et resurrecturi sumus. Numquid Verbum in illo mortuum est? Numquid pati aliquid potuit, quod *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Joan. 1, 2)? Quid potest pati tale Verbum? Et oportebat tamen, ut moreretur pro nobis Verbum, et mori non poterat, et, ut moreretur,

oportebat. *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum*. Ubi sanguis? Ubi mors? Numquid mors in Verbo? Numquid sanguis in Verbo? Si nec mors in Verbo, nec sanguis in Verbo, ubi pretium nostrum? Annon pretium nostrum sanguis est ejus? Unde ergo daret hoc pretium, si maneret solum Verbum? nisi carnem assumeret Verbum; carnem autem de anima humana viventem, ut, quoniam Verbum occidi non poterat, occideretur sola caro, quæ de sua anima vivebat? Neque enim vel anima occidi poterat, quæ anima Divinitati adherendo unus spiritus erat, ipso Domino duntaxat eam (a) se induente, non ipsa in illo credente, sicut de nobis scriptum est : *Qui adjungit se Domino, unus spiritus est* (1. Cor. vi, 17). Nos enim, cum infideles essemus, indigni eramus, et a Deo alieni; credendo autem adhesimus Deo. Illa autem anima adhesionem Dei digna creata est, cum in personæ divinæ unitatem nova, radiceque assumpta est. Qua unitate hac singularitate duorum spirituum inæqualium discedente caro mortua est, quæ de ipsa duorum spirituum unitate novo modo, novoque genere vivens, id est, geminam et admirabilem vitam habens, parvo tantummodo tempore derelicta est. Deus enim spiritus, et imago ejus, humanus spiritus immortales sunt.

V. Sic ergo nos alloquitur quodam modo Dominus noster, Salvator noster dicens : O Homines! feci hominem rectum, et fecit se ipse perversum. A me recessistis, in vobis peristis. Ego autem quaesiturus sum, quod perierat. A me recessistis, inquit, vitam perdidistis. *Et vita erat lux hominum* (Joan. 1, 4). Ecce quod reliquistis, quando in Adam omnes peristis *Vita erat lux hominum*. Quæ vita? *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Ibid. 1). Vita erat, vos in morte vestra jacebatis. Verbum, unde morerer, non habebam; Homo, unde viveres, non habebas. (Quia dignatur Dominus Christus, suscepi verba ejus. Si ipse mea, quanto magis ego ejus). Quodam modo in silentio, rebus ipsis loquens Dominus noster Christus dicit : Unde morerer, non habebam : Homo, unde viveres, non habebas. Assumpsi de te, unde morerer pro te. Assume de me, unde vivas mecum. Commercium celebremus. Do tibi, da mihi. Accipio a te mortem, accipe a me vitam. Expergiacere, vide quid deum, quid accipiam. Excelsus in cælo accepi a te super terram humilitatem. Dominus tuus accepi a te formam servi. Sanitas tua accepi a te vulnera. Vita tua accepi a te mortem. Verbum caro factum sum, ut mori possem. Carnem apud patrem non habebam, de massa tua sumpsi, unde tibi erogarem. (Virgo Maria de massa nostra erat; ibi assumpsit Christus carnem a nobis, id est, a genere humano). Accepi a te carnem, unde morerer pro te, accipe a me Spiritum vivificantem, unde vivas mecum. Postrema mortuus sum de tuo, vive de meo.

(a) Lege es.

VI. Ergo, fratres, quando auditis : Natus est de Spiritu ex Virgine Maria, passus est, vapulavit, alapas accepit, quando auditis : Passus est hæc Christus, nolite putare *Verbum illud in principio apud Deum* in sua natura, atque in sua substantia aliquid tale potuisse. Sed numquid possumus dicere, quia Verbum Dei, Deus unigenitus non est passus pro nobis ? Passus est, sed secundum animam et carnem suam passibilem. Accepit enim formam servi, ut tanquam homo pateretur. Habebat enim et animam et carnem, quia totum hominem liberare venerat, non amittendo vitam, sed donando vitam. Ut autem similitudinem demus, unde celerius, quod dicimus, advertatis ; sicut verbi gratia quando Stephanus martyr, et Phocas (a), vel aliquis alius passus est, et occisus, et sepultus, caro eorum sola occisa et sepulta est ; animæ autem eorum neque occidi, neque sepeliri potuerunt, et tamen rectissime dicimus : Mortuus est Stephanus, vel Phocas, vel quicumque alius pro nomine Christi, ita, quando passus, et occisus, et sepultus est Dei Unigenitus, caro utique ejus sola occisa et sepulta est ; anima autem, et multo magis divinitas ejus occidi non potuit, et ideo securi dicimus, mortuum pro nobis esse et sepultum unicum Dei Filium, id est, Deum Dei unigenitum. Unde utique veraciter, non mendaciter dixit ipse Christus Dominus, qui est sine mendacio veritas : *Sic enim dilexit Deus mundum, ut Unigenitum suum daret, ut omnis, qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam* (Joan. III, 16). Et Apostolus similiter de Deo Patre dicit : *Qui Filio proprio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum* (Rom. VIII, 32). Vultis autem noscere, quid est Christus ? Nolite attendere carnem solam, quæ jacuit in sepulcro, nolite attendere animam solam, de qua dixit : *Tristis est anima mea usque ad mortem*, nolite attendere Verbum solum, quia, *Deus erat Verbum*, sed attendite, quia Christus totus Verbum, et anima, et caro est.

VII. Nihil autem animæ Christi subtrahatis. Hæretici enim Apollinaristæ dixerunt, quia mentem non habuit, id est, intelligentiam non habuit anima illa, sed Verbum illi pro mente, et pro intelligentia erat. Hoc aut Apollinaris. Ariani autem dicunt : Nec qualemcumque animam habuit. Vos ergo fideliter tenete, quia prorsus Verbum, et anima, et caro est totus Christus. Et quando auditis : *Tristis est anima mea*, animam humanam intelligite, non belluinam. Anima enim sine intellectu anima pecoris est, non anima humana. Si non venit liberare mentem, non habuit mentem. Ergo unus Christus, Verbum, et anima, et caro. Quid homo ? Anima et caro. Quid Christus ? Verbum et homo, ac per hoc, Verbum, et anima, et

(a) Difficile dictu sit, quem e tribus Phocis, Antiocheno videlicet et duobus Sinopensibus, hic innuat Augustinus. Egere de iis, ut solent, accurate Hagiographi Belgæ ad diem 14. Julii. Neminem tamen eorum in Africa notum, aut cultum e Monumentis ibi allatis liquet. Interim Phocas vel Φωκας notitia ab Nautis Africæ littora frequentantibus prædicari potuit, atque hunc Oritorem Sinopensem fuisse, ex Encomio Asterii Amasæ Ep. a Fr. Combessio Paris. 1648. c. aliis edito discimus.

caro, Christus unus. Hominem quando cæditi pugnâ, quid ejus percussis ? Animam, an carnem ? Confleris, quia carnem. Et tamen clamat anima : quid me percussis, quid me cædis ? Numquid, si dicas animæ : Quis te tetigit ? Ego carnem ferio, non te ; nonne, quicumque te audierint hæc dicentem, iridebunt, et insipientem vel insanum te judicabunt ? Sic ergo, qui carnem Verbi Dei flagellaverunt, vel alapiæ cæciderunt, non possunt dicere : nos carnem flagellavimus, vel exalavimus (a), non Verbum, vel animam Christi. Totum enim Christum, id est, Verbum, et animam, et carnem flagellaverunt, vel alapiis cæciderunt. Et cum utique neque animam, neque ipsam Divinitatem ejus, quæ vera vita est, in cruce occidere potuerunt, totum tamen Christum in corde suo, et in mala voluntate sua inficere delectati sunt. Quicumque enim persequitur aliquem, ut eum occidat, sic eum vult extinguere totum, sicut extinguunt totum lumen lucernæ in terram collisæ, ut penitus non luceat, cum eam sibi quisque malefactor viderit impedire (b). Quod in homine fieri nullo modo potest, id est, ut totus extingatur, qui unam utique substantiam habet mortalem, alteram immortalem. Nulla enim in illo mortalis est, nisi caro. Unigenitus autem Dei Christus multo magis totus extingui non potuit, cum eum se Judæi extinguere putaverunt, qui in tribus substantiis suis, id est, una, æterna, atque divina, et in quibus temporalibus, id est, humanis unam solam habuit mortalem, id est, carnem suam. Animam autem et maxime Divinitatem suam sine dubio immortalem habuit. Et ideo sua parvi temporis morte nos de nostra morte æterna redimere solus potuit, qui non tantummodo caro, et anima humana fuit, sed Deus et anima, et caro, unus Dei Unigenitus fuit. Qui enim *Descendit usque in inferiores partes terræ, ipse est, et qui ascendit super omnes cælos* (Ephes. IV, 10), quod homo solus facere non posset.

VIII. Securi ergo exultemus, et lætemur, charissimifratres, quia ille nos sua morte redemit, qui etiam occisus de hostibus triumphavit. Occisus enim mortem occidit, et in æternum nos de manu ejus liberavit, *Ascendensque in altum captivam duxit captivitatem* (Ibid.), atque hominibus misso Spiritu sancto dona sua dedit, qui etiam jacens in sepulcro credentem latronem in paradysum introducere potuit.

SERMO VI.

Item de Sacramento altaris ad infantes (c).

SYNOPSIS.

I. Corpus dominicum et in altari est, et nos illud sumus. II. Eucharistia symbolum unitatis III. Liturgiæ eucharisticæ expositio.

I. Hoc, quod videtis, charissimi, in mensa Domini,

(a) Ita apud Martene *meed.* T. III, Col. 1646. in pass. Cypriani et Justinæ : *Exalapati jussit.*

(b) Lego : *cum ea se quisque malefactor viderit impediri.*

(c) In Codice fol. 7. Inscriptus : *De Sacramento Altaris. Sermo sancti Augustini ep. in eodem die.* Brevis institutio ad sacram Synaxia primæ accedentium, qualis supra

panis est, et vinum; sed iste panis, et hoc vinum accedente verbo fit corpus, et sanguis Verbi. Ille enim Dominus, qui *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum* (Joan. 1, 1), propter misericordiam suam, qua non contempsit, quod creavit ad imaginem suam, *Verbum caro factum est, et habitavit in nobis* (Ibid. 14), sicut scitis, quia et ipsum Verbum assumpsit hominem, id est, animam et carnem hominis, et homo factus est, manens Deus. Propter hoc, (a) quia et passus est pro nobis, commendavit nobis in isto Sacramento corpus, et sanguinem suum, quod etiam fecit et nos ipsos. Nam et nos corpus ipsius facti sumus, et per misericordiam ipsius, quod accipimus, nos sumus (b). Recordamini, quod fuit aliquando creatura ista in agro, quomodo eam terra peperit, pluvia nutrit, ad spicam perduxit, deinde labor humanus ad aream comportavit, triturravit, ventilavit, recondidit, protulit, moluit, conspersit, coxit, et vix aliquando ad panem perduxit. Recordamini et vos (c). Non fuistis, et creati estis, ad aream dominicam comportati estis, laboribus boum, id est, annuntiantium Evangelium, triturati estis. Quando Catechumei differebamini, in horreo servabamini. Nomina vestra dedistis, cœpistis moli jejuniis (d), exorcismis. Postea ad aquam venistis, et conspersi estis, et unum facti estis. Accedente fervore Spiritus sancti cocti estis, et panis dominicus facti estis.

II. Ecce, quod accepistis. Quomodo ergo unum videtis esse, quod factum est, sic unum estote et vos (e), diligendo vos, tenendo unam fidem, unam spem, individuam charitatem. Hæretici quando hoc accipiunt, testimonium contra se accipiunt, quia illi quærunt divisionem, cum panis iste indicet unitatem. Sic et vinum in multis acinis (f) fuit, et modo in unum est. Unum est in suavitate calicis, sed (g) post pressuram torcularis. Et vos post illa jejunia, post labores, post humilitatem, et contritionem jam in nomine Christi tanquam ad calicem Domini venistis, et ibi vos estis ad mensam (h), ibi vos estis in calice. Nobiscum hoc (i) estis; simul enim hoc sumus (j), simul bibimus, quia simul vivimus (k). Audituri estis, quod etiam hesterno die audistis, sed hodie vobis exponitur, quod audistis, et quod respondistis, aut forte, cum responderetur, tacuistis, sed, quid respondendum esset, hodie didicistis.

III. Post salutationem, quam nostis, id est: *Domi-*

nus vobiscum, audistis: Sursum cor. Tota vita Christianorum verorum sursum cor, non Christianorum nomine solo, sed Christianorum re ipsa, et veritate tota vita sursum cor. Quid est *Sursum cor*? Spes in Deo, non in te. Tu enim deorsum, Deus sursum est. Si spem habes in te, cor deorsum est, non est sursum. Ideo, cum audieritis (a) a Sacerdote: *Sursum cor!* respondetis: *Habemus ad Dominum.* Laborate, ut verum respondeatis. Quia apud acta (b) Dei respondeatis, sic sit, quomodo dicitis. Non lingua sonet, et conscientia neget, et, quia hoc ipsum, ut sursum habeatis cor, Deus vobis donat, non vires vestra, ideo sequitur, cum dixeritis, habere vos sursum cor ad Dominum, sequitur Sacerdos et dicit: *Domino Deo nostro gratias agamus.* Unde gratias agamus? Quia sursum cor habemus, et nisi ille illud levasset, in terra jaceremus. Et inde jam (c), quæ aguntur in precibus sanctis, quas audituri estis, ut accedente verbo fiat corpus et sanguis Christi. Nam tolle verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et jam aliud est. Et ipsum aliud quid est? Corpus Christi et sanguis Christi. Tolle ergo verbum, panis est, et vinum. Adde verbum, et fiet Sacramentum. Ad hoc dicitis: *Amen.* Amen dicere subscribere est. Amen latine interpretatur Verum. Deinde dicitur dominica Oratio, quam jam accepistis, et reddidistis (d). Quare ante dicitur, quam accipiatur Corpus et Sanguis Christi? Quia, sicut est humana fragilitas, si forte aliquid, quod non decebat, cogitatio nostra concepit; si aliquid lingua, quod non oportebat, effudit; si aliquid oculus, quod non decebat, aspexit; si aliquid auris blandius, quod non oportebat, audivit; si forte aliqua talia contracta sunt de hujus mundi tentatione, et vitæ humanæ fragilitate, tergitur dominica Oratione, ubi dicitur: *Dimitte nobis debita nostra* (Math. vi, 12); ut securi accedamus, ne, quod accipimus, in iudicium nobis manducemus, et bibamus. Post hoc dicitur: *Pax vobiscum.* Magnum sacramentum osculum pacis. Sic osculare, ut diligas. Ne sis Judas. Judas traditor Christum ore osculabatur, corde insidiabatur. Sed forte inimicum animum habet contra te aliquis, et non potes eum convincere, coegeris tolerare. Noli ei malum pro malo in corde tuo reddere. Ille odit, tu ama, et securus oscularis. Audistis pauca, sed magna. Non vilescant paucitate, sed chara sint pondere. Simul etiam onerandi non estis, ut ea, quæ dicta sunt, teneatis.

SERMO VII.

De Paschate.

SYNOPSIS.

I. *Quis agat Pascha, et quomodo agendum.* II. *alleluia*

(a) Aut hic legendum censeo: *audistis, aut mox: respondetis* pro *respondetis*.

(b) Alias in *Actione. Zvonitzian* Canonis, Secretorum Sacrifical Misse, ut mox infra: *quæ aguntur*.

(c) Supple: *succedunt, sequuntur*, vel quid simile.

(d) Id est: Sacerdoti memoriter recitastis. Itaque non Symbolum solum *reddebant*. Vide Nostri *Sermonem LVIII. T. V. col. 337.*

(e) In Codice fol. 40. p. 2. in scriptis: *Item Sermo sanctus*

Sermo noster III. et in Editis CCXXVII et CCLXXII. Fragmentum ejus e Bedæ et Flori Collectione Sermonis CCXXIX. Ibo edidit Mauriani. Hic integrum damus.

(a) Hic incipit *Fragmentum* editum, de quo supra.

(b) Sequens *παρρησια* usque ad verba: *Recordamini et vos, etc.* deest in *Fragmento* edito.

(c) *To* vos in accusandi casu. Itaque male interpunctum in *Fragm.* edito.

(d) *Fragmentum* editum interponit: *et*

(e) *Fragm.* edit. *estote vos.*

(f) *Id. facem.*

(g) *Id. omittunt: sed.*

(h) *Id. in mensa, et.*

(i) *Id. vos; ro hoc.*

(j) *Id. rectius: sumimus.*

(k) *Fiant hic Fragmentum editum T. V. col. 976.*

divitum, pauperum, afflictorum. III. Deus agit, ut Pater; Diabolus, ut Mango.

I. DIES Paschæ nos celebrare omnibus notum est, quibus diebus Alleluia cantamus. Quapropter celebramus, in animo teneamus. Pascha enim nos celebrare dicimus. *Pascha* hebræus sermo est, quod interpretatur Transitus; græce autem *Paschin* pati (a), latine *Pascha* pascere, ut dici solet: *Pascam amicos*. Pascha qui celebrant, nisi qui a morte peccatorum suorum transeunt ad vitam justorum? Sicut Apostolus dicit: *Transivimus de morte ad vitam, quia diligimus fratres* (1 Joan. III, 14). Pascha quis agit, nisi qui credit Christo passo in terra, ut cum illo regnet in cælo? Pascha quis agit, nisi qui pascit in pauperibus Christum? Ipse enim de pauperibus ait: *Quicumque uni ex minimis meis aliquid boni fecerit, mihi fecit* (Math. XXV, 40). Christus sedet in cælo, et indiget in terra. Patrem interpellat pro nobis, et hic panem petit a nobis. Ergo, Domini fratres, si volumus agere Pascha salubriter, transeamus, patiamur, pascamus. Transeamus a peccatis ad justitiam, patiamur pro Christo, pascamus in pauperibus Christum. Convivia honeste celebremus, ut cum Abraham in regno Dei cœlesti convivio perfruamur. Cantemus ergo Deo alleluia, quod latine sonat: *Laudemus* (b) *eum, qui est*. Laudemus eum et in prosperis, et in adversis. In prosperitatibus divitiarum non extollamur, et in flagello damuorum non infirmemur. Dicamus alleluia cum Job, qui dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, sic et factum est. Sit nomen Domini benedictum* (Job I, 21). Benedicamus ergo Dominum in omni tempore. Semper alleluia cantamus, si ad sonum linguæ nostræ moventur ad operationem justitiæ membra nostra, si hoc, quod sonat in ore cantantis, lucet in moribus viventis.

II. Audite, quomodo cantare jussi sunt alleluia divites et pauperes. *Præcipe*, ait Apostolus, *divitibus hujus sæculi, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui dat nobis omnia abundanter ad fruendum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, commutent, thesaurizent sibi in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. VI, 17, 18). Quod pauperes cantent, Tebias docet: *Fili, ne timeas, quoniam pauperem vitam gerimus. Exuberant tibi multa bona, si timueris Dominum Deum tuum, et, quæ placent in conspectu ejus, feceris* (Tob. IV, 3). Dilectissima membra Corporis Christi, expectemus Caput nostrum venturum de cælo, cui coherentes immobiles permanebimus, ut, cujus passionem celebramus in terra, cum ipso regnemus in cælo. Disciplinam ejus sustineamus, ut corrigamur, quia, sicut filios, ita nos aggreditur Deus. *Quis est enim, ait*

Augustini ep. De Festivitate paschali. Sed mihi Augustinum non sapit, saltem integer. Expendant, qui S. Doctore familiariores sunt. Ego enim ei subtrahere mallet, quam supponere. In Editione locum haberet post *Serm. CCLFI.*

(a) ΠΕΣ, Πασχα. Frivola hæc intrusa videntur.

(b) Imo: *Laudate* לללל.

SANCT. AUGUST. XI.

Apostolus, cui non det disciplinam pater ejus (Hebr. XII, 7). Si separatis vos a disciplina Dei, ergo nothi, et non filii estis. Toleremus flagellum patris, ne incurramus severitatem judicis.

III. Deus et diabolus pater et mango (a). Deus ut, pater, flagellat, et corrigit, et assumit; mango blanditur, seducit, et vendit. Pater fert flagellum, et mango fert saccellum (b). Si concurreris sub alas flagellantis, liberaberis ab iniquitate vendentis. Vide, a quo, ubi reponaris, in regno cœlorum, an in sacculo gehennarum. Si regnum Dei concupiscis, in solutione libertatis lætaberis; si vero saccellum, colligationem servitutis accipies, et ligatus manibus pedibusque dicetur de te: *Tollite et mittite illum in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium* (Math. XXII, 13). Clamatur ad nos fortiter. *Qui habet aures audiendi, audiat, quid Spiritus dicat ecclesie* (Apoc. III, 22).

SERMO VIII.

In octava Paschæ ad infantes (c).

SYNOPSIS.

- I. *Vis, et effectus Baptismi, et Spes in eo reposita.*
- II. *Baptismus extra unitatem Ecclesiæ non prodest.*
- III. *Contra Schismaticos Baptismo gloriantes.*
- IV. *Cohortatio ad recens baptizatos.*

I. SERMO mihi est ad vos, modo nati Infantes, parvuli in Christo, nova proles Ecclesiæ, gratia Patris, fœcunditas Matris, germen pium, examen novellum, flos nostri honoris, et fructus laboris, gaudium et corona mea, omnes, qui statis in Domino, Apostolicis verbis vos alloquor. *Ecce nox præcessit; dies autem appropinquavit. Abjicite opera tenebrarum, et induite vos arma lucis. Sicut in die, honeste ambulate. Non in comessationibus et ebrietatibus, non in cubilibus et impudiciis, non in contentione et æmulatione, sed induite Dominum Jesum Christum, et carnis providentiam ne feceritis in concupiscentiis* (Rom. XIII, 12-14), ut et vitam induatis, quam Sacramento induistis, (d). *Quotquot enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Judæus, et Græcus; non est servus, neque liber; non est masculus, aut femina; omnes enim vos unum estis in Christo Jesu* (Galat. III, 27, 28). Hoc habet ipsa vis Sacramenti. Sacramentum enim est vitæ novæ, quæ in hoc tempore incipit a remissione præteritorum omnium peccatorum, perficietur autem in resurrectione mortuorum. *Consepulti enim estis Christo per baptismum in morte, ut, quomodo surrexit Christus a mortuis, sic et vos in novitate vitæ ambuletis* (Rom. VI, 4). Ambulatis autem nunc per

(a) Similia infra *Serm. XXI. n. 4.*

(b) Pro *Sacculo*. Etiam Petronio, Celso, etc. Nullibi tamen in impressis Augustini. Recurret infra *Serm. XX. n. 12.*

(c) In Codice fol. 14. inscriptus: *Sermo sancti Augustini episcopi Sabbato Paschæ.* Dignus Auctore de Sacramento Baptismi egregie pertractat. Quædam N. 1. Incausa leguntur *T. V. Append. Serm. CLXXII. col. 296.* male consarcinato. Noster inserendus est post *Sermone* CCLX. qui fortasse his verbis eum innuit: *Regeneratis in baptismo, qui hodie miscendi sunt populo, brevis, sed gravis Sermo reddendus est.*

(d) Lego: *vita induatis, quem sacramento induistis* nempe Christum.

(Vingt-sept.)

fidem, quandiu in hoc mortali corpore peregrinamini a Domino, sed via vobis certa ipse, ad quem tenditis, factus est Christus Jesus secundum hominem, quod pro nobis fieri dignatus est. Servavit enim multam dulcedinem timentibus se, aperturus et perfecturus eam sperantibus in se, cum id, quod nunc in spe accepimus etiam in re acceperimus. *Filii enim Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus. Scimus, quia, cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est (1 Joan. III, 2).* Hoc etiam in Evangelio ipse promisit. *Qui diligit me, inquit, mandata mea custodit. Et qui diligit me, diligetur a Patre meo, et ego diligam illum, et ostendam me ipsum illi (Joan. XIV, 21).* Utique videbant eum, quibus loquebatur, sed in forma servi, qua major est Pater, non in forma Dei, qua equalis est Patri. Hanc ostendebat timentibus, illam servabat sperantibus. In hac peregrinantibus apparebat, ad illam cohabituros vocabat. Hanc eis ambulantiibus substernebat, illam pervenientibus promittebat.

II. *Has ergo promissiones habentes, charissimi, mundemus nos ab omni conquinacione carnis, et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei (2 Cor. VII, 1).* Quæro vos, ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis, cum omni humilitate animi, et mansuetudine, sufferentes invicem in dilectione, studentes observare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. IV, 4-5). Qualis enim res est, unde tale pignus accepimus. Sed sunt quidam, qui Christum solo Sacramento induerunt, quo in fide vel moribus nudi sunt. Nam et multi hæretici ipsum habent Sacramentum baptismatis, sed non ipsum fructum salutis, nec vinculum pacis: *Habentes, sicut ait Apostolus, formam pietatis, virtutem autem ejus negantes (2 Tim. III, 5),* vel signati a desertoribus, vel ipsi etiam desertores signum boni regis in damnabili carne portantes, qui nobis dicunt: Si fideles non sumus, baptismum nobis quare non datis? Si autem jam fideles sumus, quid nos queritis? Quasi non legant, Simonem magum et accepisse baptismum, et tamen a Petro audisse: *Non est tibi pars neque sors in hac fide (Act. VIII, 21).* Ecce quia fieri potest, ut aliquis habeat baptismum Christi, et non habeat fidem, vel dilectionem Christi; habeat sanctitatis Sacramentum, nec computetur in sorte sanctorum. Neque interest, quantum ad ipsum solum pertinet Sacramentum, si ibi quisque accipiat baptismum Christi, ubi non est unitas Christi. Nam et baptizatus in Ecclesia, si fuerit desertor Ecclesie, sanctitate vite carebit, Sacramenti signaculo non carebit. Nam utique exeuntem non potuisse amittere demonstratur, quod redeuntem non redditur. Sicut desertor militie caret legitima societate, non caret regio caractere. Qui, si et alterum eodem signo ipse signaverit, non faciet consortem vite, sed comitem pœnæ. Si autem ad legitimam ordinatamque militiam et ille redeat, et ille veniat, placata regia severitate et illi ignoscitur, quod recessit, et ipse suscipitur, qui accessit. In ambobus culpa corrigitur, ambobus pœna remittitur, am-

bebis pax datur, in nullo, quod signatum est, iteratur.

III. Jam ergo vobis non dicant: Quid vobis dabit, si jam baptismum habemus? Sic episcopi percipiunt, quid loquantur, ut nec saltem legere velint, quod sancta Scriptura testatur, in ipsa intus Ecclesia, hæc est, in communionem membrorum Christi, multos in Samaria baptizatos non accepisse Spiritum sanctum, sed in solo baptismo fuisse, donec ad eos de Jerusalem venirent Apostoli (Act. VIII); contra quædam Cornelium, et eos, qui cum illo erant, meruisse accipere Spiritum sanctum, antequam acciperent baptismi Sacramentum (Id. X). Ita Deus docuit, aliud esse signum salutis, aliud ipsam salutem, aliud formam pietatis, aliud virtutem pietatis. Quid vobis, inquiet, dabit, si jam baptismum habemus? O sacrilegam vanitatem, ita nihil putare esse Christi Ecclesiam, quam non habent, ut nihil se accipere arbitrentur, si ejus communioni socientur! Dicat eis Amos propheta: *Væ eis, qui nihil faciunt Sion (a) (Amos. VI, 1)!* Quid accepturus sum, inquit, si jam baptismum habeo? Accepturus es Ecclesiam, quam non habes; accepturus es unitatem, quam non habes; accepturus es pacem, quam non habes. Aut si ista nihil tibi videntur, pugna, desertor, contra Imperatorem tuum dicentem: *Qui mecum non colligit, spargit (Luc. XI, 23).* Pugna contra Apostolum ejus, imvero et ibi contra ipsum, qui per eum loquebatur, dicentem: *Sustinentes invicem in dilectione, studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis (Ephes. IV, 3).* Numera, quæ dixit: *Sustinentiam, dilectionem, unitatem, spiritum, pacem. Spiritus illic operator omnium, qui nominatus est, quem tu non habes. Numquid sustinuisti, qui de Ecclesia recessisti? Quem dilexisti, quando membra Christi deseruisti? Quæ tibi est unitas in sacrilega præcisione? Quæ pax in nefaria dissensione? Absit a nobis, ut nihil sint ista, sed nihil es tu ipse sine istis. Hæc si accipere in Ecclesia contemnis, baptismum quidem potes habere, sed ad majus supplicium habes, quidquid non cum istis habes. Baptismus enim Christi, qui cum istis suffragator esset salutis tuæ, sine istis testis est iniquitatis tuæ.*

IV. Vos autem, filii sancti, membra catholica, baptismum non alium, sed aliud accepistis. Accepistis enim non ad pœnam, sed ad vitam, non ad perniciem, sed ad salutem, non ad damnationem, sed ad honorem. Simul enim accepistis et unitatem spiritus in vinculo pacis, si tamen et vos, quod opto, quod spero, quod exhortor ac deprecor, et, quod accepistis, integrum custodiatis, et proficiendo ad majora veniatis. Hodie dies octavus est natiuitatis vestræ. Hodie completur in vobis signaculum fidei, quod apud antiquos patres in circumcissione carnis fiebat octavo die carnalis natiuitatis. Figurabatur enim expoliatio mortalitatis in eo membro humano, per quod moriturus nascitur homo. Unde et ipse

(a) *Τὸς ἔκδοτον Σιὼν.* Cum LXX. Vulg. habet: *Qui operenti estis in Sion.*

Dominiū mortalitate carnis resurgendo se expoliāns, et non quidem aliud, sed tamen ultrā non mortuum corpus exsuscitans dominicū diem in sua resurrectione signavit, qui post diem passionis ejus tertius, in numero autem dierum post sabbatum octavus est, idemque primus. Unde et vos nondum re, sed certa jam spe, quia et hujus rei sacramentum habebitis, et pignus Spiritus accepistis, Si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt sapite, ubi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt quærite, non quæ super terram. Mortui enim estis, et vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum Christus apparuerit vitæ vestræ, tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria (Coloss. iii, 1-4).

SERMO IX.

De Psalmi cxvii. vers. I. Confitemini Domino, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Quid sit confiteri Domino. II. Quomodo, et quare confitendum Bonitati divinæ. III. Quantum differat Confessio facienda Homini Judici, et facienda Deo. IV. Exhortatio ad confitenda Deo peccata.

I. Confitemini Domino quoniam bonus; quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. cxvii, 1). Quod nos voce Psalmi Spiritus sanctus hortatus est, cui ore uno, et corde uno respondebamus: Alleluia, quod latine interpretatur: *Laudate Dominum*, hoc vos et per nostram vocem idem Spiritus sanctus exhortatur. Confitemini, inquit, Domino, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus. Sive dona illius laudando cantetis, sive peccata vestra gemendo fundatis, Confitemini Domino, quoniam bonus est; quoniam in sæculum misericordia ejus. Neque enim sola commemoratio peccatorum nostrorum, sed etiam Domini nostri laudatio confessio dicitur, quia et si unum horum faciamus, non sine altero facimus. Nam et iniquitatem nostram cum spe misericordie ipsius accusamus, et ipsius misericordiam cum iniquitate nostræ recordatione laudamus. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Videtur nonnullis mala esse quædam creatura, quia imperitorum sensus offendit, sed falsa est. Recit enim Deus omnia bona valde, Quoniam bonus est. Videtur nonnullis injustus Deus, quia plerumque fideles ejus multa dura et aspera in hac temporali vita patiuntur; sed, quibus hoc videtur, falluntur. Flagellat enim omnem filium, non quem rejicit, sed Quem recipit, quoniam in sæculum misericordia ejus (Hebr. xii, 6).

II. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Dicamus Domino Deo nostro: *Admiranda sunt opera tua; omnia enim in sapientia fecisti* (Psal. ciii, 24). *Iusta sunt judicia tua; propter iniquitatem enim erudisti hominem* (Tob. iii, 2). *Priusquam humiliarer, ego deliqui* (Psal. cxviii, 67). Dicamus hæc in confessione, quia,

(a) In Codice fol. 17. p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. Agit de peccatorum Confessione, et memoratur a Possidio in Indiculo opp. c. 9. Inserendus post Sermonem XXX.*

si quædam supplicio nostræ mortalitatis adverse sunt, illæ tamen bonum faciunt, Quoniam bonus est. Et si temporalibus doloribus et laboribus emendamur, Non in finem irascetur, neque in æternum indignabitur, quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. cii, 9). Quid tam bonum, quam Deus noster? Blasphemant homines, nec solum non humiliantur, sed etiam superbiunt in sceleribus suis, et Facit ille solem suum oriri super bonos et malos, et pluit super justos et injustos (Matth. v, 45). Quid tam misericors, quam Deus noster? Perseverant homines in flagitiis et facinoribus suis, et ille eos ad conversionem vocare non cessat. Quid tam bonum, quam Deus noster, a quo et in pressura solatia tanta percipimus? Quid tam misericors quam Deus noster, cujus et futuram sententiam mutati mutamus? Confiteamur Domino, Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. Non omnium rerum laudes confessiones sunt, sed laudes Domini Dei nostri. Si enim verissime dictum est: *Quam bonus Deus Israel rectis corde* (Psal. lxxii, 1), malus utique videtur perversis corde. Quis autem hominum nisi ex perverso sit rectus, ut tanquam convictus laudare incipiat, quod antea reprehendebat, et mirari, quod antea contemnebat, confitens Domino, quoniam sibi jam recto bonus est, qui perverso videbatur malus? Et quoniam sua malitia perversus erat, ipsius autem gratia correctus est, simul oportet confiteatur, Quoniam in sæculum misericordia ejus. Nos mali, bonus ille. Nos ab ipso boni, a nobis mali. Bonus ille nobis bonis, bonus ille nobis malis. Nos sævientes in nos, ille misericors erga nos. Vocat, ut convertamur; expectat, donec convertamur; ignoscit, si convertamur; coronat, si non avertamur.

III. Confiteamur ergo Domino, Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus. Confessio etiam peccatorum timenda semper hominibus visa est, sed apud hominem judicem. Non sæpissime flagellis et quibusdam verberibus, unguis quoque et ignibus agitur, ut eruatur ore confessio, et aliquando prius cedunt membra tormentis, ut corporis compago solvatur, quam doloribus animus, ut secretum facinoris propaletur. Instant carnifices, crebrescunt omnia genera tormentorum; sed frustra laniando puniunt viscera, cum clauditur negando conscientia. Cur autem in tantis cruciatibus homo metuit confiteri, nisi quia confessi solent puniri? Qui confessus fuerit homini, punitur. Deo qui confessus fuerit, liberatur. Nec mirum. Quærit homo ab homine, quod ille, qui quærit, ignorat; Deus autem, qui monet ut confiteamur, novit quod confiteri volebamus, nec tunc discit, quando confessi fuerimus. Quanto ergo magis confitentes a sempiterna morte liberat, qui nostris iniquitatibus, quas et antequam confiteremur, novebat, a temporali morte parcebat.

IV. Dicis fortasse: Quid a me quærit Deus, ut confitear, quod ipse jam novit? Nam homo, ab homine cum hoc quærit, ignorat. Quid putas, nisi quia Deus vult, a te ut peccatum tuum cognoscendo pu-

niatur, et ab illo ignoscendo solvatur? Nam quomodo illum cupis ignoscere, quod tu non vis agnoscere? Audi Psalmum, et, si evigilas, adverte vocem tuam, ubi est. *Peccatum, inquit, meum cognovi, et facinus meum non operui. Dixi: Proloquar adversum me delictum meum Domino, et tu dimisisti impietatem cordis mei (Psal. xxxi, 5).* Audi in alio Psalmo: *Quoniam iniquitatem meam ego agnosco, et delictum meum ante me est semper (Id. i, 5).* Non itaque hujusmodi impudenter dicebat Deo: *Averte faciem tuam a peccatis meis (Ibid. 11).* Tunc enim ab hominis peccato faciem Deus dignatur avertere, cum homo ipse a peccato suo faciem suam minime curat avertere, ut in Dei auribus dicat: *Peccatum meum ante me est semper.* Nec ideo dicitur Deo: *Averte faciem tuam,* quia non cognoscit, sed quia ignoscit. Si ergo propterea times, homo, confiteri homini iudici, quia malus est, aut quia severitatem legis implere compellitur, securus confiteri Domino, *Quoniam bonus est, quoniam in sæculum misericordia ejus.*

SERMO X.

De Psalmi cxxlix. vers. 1. Cantate Domino canticum novum, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Canticum duplex: vetus et novum. II. Quæ sanctorum Ecclesia in terris. III. Quæ vera Sion, et quæ ejus conditio. IV. In Christo fides et spes felicitatis nostræ.

I. VENERUNT dies, ut cantemus *Alleluia*. Adeste animo, fratres, ad percipiendum quæ Dominus suggerit ad-exhortationem nostram, et nutriendam charitatem, qua nobis inhærere Deo bonum est. Adeste animo, Cantatores boni, filii laudis et gloriæ sempiternæ veri et incorrupti Dei; adeste intenti, et laudate Deum; hoc est enim *Alleluia (b)*. Sed laudate Deum non solum in voce, sed et in intellectu, et in opere bono, et sicut nos exhortatus est Psalmus, cantemus Domino canticum novum. Sic enim cœpit: *Cantate Domino canticum novum (Psal. cxxlix, 1).* Vetus homo vetus canticum. Novus homo novum canticum. Vetus Testamentum vetus canticum. Novum Testamentum novum canticum. In Veteri Testamento promissiones sunt terrenæ, in Novo Testamento promissiones sunt cœlestes. Quisquis terrena diligit, et terrenis incubat delectationibus, vetus canticum cantat. Qui vult cantare canticum novum, diligit æterna. Ipsa dilectio nova est, quia nunquam veterascit, et innovat amantem. Itaque, fratres, commendamus vobis, ut Deum diligatis; imo ipse commendat omnibus nobis. Bono enim nostro illum diligimus, non bono ipsius, quia malo nostro eum non diligimus, non malo ipsius. Non enim minus habebit

Deus Divinitatem, si homo in illo (a) non habuerit Charitatem. Nos crescimus ex Deo, non ille ex nobis, et tamen tantum nos dilexit prior, antequam eum diligeremus, ut Filium suum unicum mitteret mori pro nobis. Qui fecit nos, factus est inter nos. Quomodo nos ipse fecit? *Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil (Joan. 1, 3).* Quomodo factus est inter nos? *Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis (Psal. cxxlix, 14).*

II. Ergo, fratres, si ante amare pigebat, saltem nunc redamare non pigeat. Fœdos nos amavit, quia peccatores amavit. *Etenim Christus, ait Apostolus, pro impiis mortuus est (Rom. v, 16).* Qui donavit impiis mortem suam, quid servat justis, nisi vitam suam? Videte denique, ubi, vel a quibus canticum istud novum Domino cantetur. Cum diceret enim: *Cantate Domino canticum novum,* subnexuit, et ait: *Laus ejus in Ecclesia Sanctorum (Psal. cxxlix, 1),* et potest esse in terra Ecclesia Sanctorum? Dicit enim Propheta: *Quia contaminata est terra in sanguine, et adulteria, et homicidia effusa sunt super terram (Ezech. ix; et Osee. iv, 2).* Quomodo ergo videbitur Ecclesia Sanctorum haberi posse in terris? Apostolus docet dicens, quia in terris ambulantes conversationem habemus in cœlis (*Philipp. iij, 20*). Sic ergo efficitur, ut in terris positi cœlestem Ecclesiam faciant Sancti. *Lætetur, inquit, Israel in eo, qui fecit eum (Psal. cxxlix, 2).* Israel, id est, justi et sancti lætentur in Domino, injusti autem lætentur in sæculo. Finito sæculo finitur injustorum exultatio, quia permanente Domino permanebit justorum exultatio. Ergo si pertinemus ad Israel, et si volumus esse Israel, non lætemur in his, quæ facta sunt, sed in eo, qui fecit. Sit spes nostra Deus noster. Qui fecit hæc omnia, melior est omnibus. Quid est Israel? *Videns Deum (b)*. Quomodo sumus Israel, si nondum videmus? Est quædam visio hujus temporis, erit alia visio futuri temporis. Visio, quæ modo est, per fidem est; visio, quæ futura est, per speciem erit. Si credimus, videmus; si amamus, videmus. Quid videmus? Deum. Ubi est ipse Deus? Interroga apostolum Joannem. *Deus, inquit, charitas est (1. Joan. iv, 8 et 16).* Quisquis habet charitatem, ut quid illum mittimus longe, ut videat Deum? Conscientiam suam attendat, et ibi videt Deum. Si charitas ibi non habitat, non ibi habitat Deus. Si autem charitas ibi inhabitat, Deus ibi inhabitat. Vult illum videre sedentem in cœlo, habeat charitatem, et in illo habitat.

III. Sed *Et filii Sion exultent in Rege suo (Psal. cxxlix, 2).* Qui illi sint, operæ pretium est noscere. Sion Specula interpretatur (c); specula vero est locus excelsus et editus, de quo longe prospicitur, quod venturum est. Si ergo et nos vitam nostram

(a) In Codice fol. 19. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. Ad Tempus paschale pertinet, amorem et desiderium futurorum honorum inspirans, et Editioni post Sermonem XXXIV. inserendus.*

(b) A loco sequenti usque ad verba: *quia nunquam veterascit*, pene *versu 14.* se repetit Augustinus in *Enarrat.*, dicti Psalmi Edit. T. IV. col. 1683.

(a) Fortassis: *in illum.*

(b) Rectius Hieronymus *Quæst. Hebr. ad Genes. c. 32. v. 28* interpretatur: *Princeps*, seu prævalens cum Deo ad hebraicam fidem. Quo loco vide annon Nostrum etiam oblique notet.

(c) Etiam Hieronymo in *Nomtribus Hebr. et aliis*, licet *verborum* potius locum aridum innot.

altius a terra, et longe sublimius ab humanis vitis collocaverimus per virtutem fidei, recte Sion Filii appellabimur. Rex autem Sion sine dubio ille est, qui dicit: *Ego autem constitutus sum rex ab eo, super Sion montem sanctum ejus* (Psal. 11, 6). Quæ Sion, ipsa et Jerusalem, sed Sion vera, et Jerusalem vera, non illa quæ bello cecidit, quæ nobis in mysterio posita est, sed illa, quæ est in cœlis: *Jerusalem, quæ est mater nostra* (Galat. 4, 26). Ipsa nos genuit, ipsa nos nutrit, ex parte peregrina in sæculo, ex magna parte commanens in cœlo. Ex parte, qua commanet in cœlo, beatitudo est Angelorum; ex parte, qua peregrinatur in hoc sæculo, spes est iustorum. De illa dictum est: *Gloria in excelsis Deo*; de hac dictum est: *Et in terra pax hominibus bonæ voluntatis* (Luc. 11, 14). Qui ergo in hac vita gemunt, et desiderant illam patriam, currant, non pedibus corporis, sed affectibus cordis. Non quærant naves, sed penas charitatis apprehendant. Quæ sunt duæ alæ charitatis? Dilectio Dei, et dilectio proximi. Peregrinamur enim, dicit Apostolus: *Quandiu sumus in corpore, peregrinamur a Domino* (2 Cor. 5, 6). Sed venerunt ad nos litteræ de patria nostra admonentes reversionem nostram. Ipsæ nobis leguntur, cum divinæ Scripturæ nobis recitantur. Beati, qui ibi sunt! Nullis jam cupiditatibus sæciantur, nullis iniquitatibus vel propriis, vel alienis cruciantur, quorum non est negotium, nisi laudare Deum. Non arant, non seminant. Opera enim sunt ista necessitatis; ibi necessitas non est. Non furantur, non deprædantur. Opera enim sunt ista iniquitatis; ibi iniquitas non est. Non frangunt panem esurienti, non vestiunt nudum, non suscipiunt peregrinum, non sepeliunt mortuum. Opera enim sunt ista misericordiæ; ibi nulla miseria est, in qua fiat misericordia.

IV. O beati! Putamus, erimus et nos sic? Eia auspiremus, de suspirio gemamus, et quid sumus, et illud, ubi sumus. Et ubi sumus? In sæculo vano et transitorio. Et quid sumus? Mortales, projecti, abjecti, et sicut quidam dixit Sanctus: *Terra et cinis* (Gen. xviii, 27). Sed qui promisit nobis immortalitatem, et æternitatem, omnipotens est. Si ad nos attendamus, quid sumus? Si ad illum, Deus est, omnipotens est. Non est facturum Angelum ex homine, qui fecit hominem ex nihilo? Aut vere pro minimo habet Deus hominem, propter quem mori voluit Unicum suum? Attendamus indicium dilectionis, et promissionis, unde tales arrhas accepimus. Tenemus mortem Christi, tenemus sanguinem Christi. Erigat se ergo et humana fragilitas, non desperet, non se avertat. Qui promisit, Deus est, et venit, ut promitteret. Apparuit hominibus, venit suscipere mortem nostram, promittere vitam suam. Ita enim voluit Deus infirmitatem humanam de sua promissione esse securam, ut non solum diceret, sed et scriberet. Credentibus dixit, dubitantibus cavit, et ecce omnia tenentur in quodam Chirographo, in sancta Scriptura. Venit ergo ad regionem peregrinationis nostræ accipere, quod hic abundat: opprobria, flagella,

contumelias, spineam coronam, crucem, mortem. Hæc abundant in regione nostra. Attulit commercia, venit, attulit nobis de illa regione bona, et in regione nostra pertulit mala. Promisit nobis tamen, quod ibi futuri sumus, unde venit, et ait: *Pater, volo, ut ubi ego sum, et ipsi sint mecum* (Joan. xvii, 24). Tanta præcessit dilectio, quia, ubi nos eramus, fuit nobiscum; ubi ipse est, erimus cum illo. Tenete ergo Christum, fratres, tenete fidem, tenete viam. Ipsa vos perducet ad id, quod videre modo non potestis. In illo enim capite apparuit, quod speretur in membris. In illo fundamento demonstratum est, quod in nostra ædificetur fide, ut postea perficiatur in spe.

SERMO XI.

In Natali Joannis Baptistæ (a).

SYNOPSIS.

I. Quis, et cui, et quam lucernam paraverit. II. Joannis Baptistæ modestia. III. Joannis Baptistæ dignitas. IV. Mysterium Trinitatis, et Patris, Filiique coæternitas. V. In Christi Baptismo manifestata Trinitas. VI. Quinam sint occulti inimici Christi. VII. Quinam sint aperti inimici Christi. VIII. Anacephalæosis et Adhortatio.

I. Loquimur Charitati Vestræ in domo Dei, quod præsens Psalmus admonuit (b). Quis est, qui dicat: *Paravi lucernam Christo meo. Inimicos ejus induam confusione; super ipsum autem florebit sanctificatio mea* (Psal. cxxxi, 17, 18); et quæ illa lucerna sit, quam paravit Christo suo, et qui sint inimici Christi ejus, quos per illam lucernam induit confusione, et quæ sanctificatio ejus, qui paravit lucernam Christo suo, quæ florebit super Christum ejus. In his enim omnibus verbis illud tantum videtur planum, et apertum, quod hic ait: *Christo meo*. Non enim aliud intelligendum est, quam Christus Dominus et Salvator noster. Perscrutantes itaque, quantum largiatur Deus, altitudinem sensus hujus, invenimus hoc Deum Patrem dicere. Deus ergo Pater, id est, persona Dei Patris per Prophetam loquitur: *Paravi lucernam Christo meo*. Filium autem Dei eundem esse et Christum Dei, non est exponendum Christianis. Inventa itaque loquentis persona videamus, quæ sit lucerna a Deo Patre Christo Filio præparata. Dominus ipse dicit de Joanne Baptista: *Ille erat lucerna ardens et lucens, et vos voluistis exultare ad horam in lumine ejus* (Joan. 1, 9). Lucernam ergo dixit Joannem accensam de fonte luminis, ut testimonium perhiberet veritati. In hac enim cæcitate jacebant homines, et in hac oculi interioris infirmitate, ut Sol justitiæ per lucernam quæreretur. Nam si quis haberet mundum oculum cordis, eum ipsum prius intueretur, nec ad ejus testimonium lucernam quæreret. Cum enim de illa

(a) In Cod. fol. 26. Inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Festo beati Joannis Bap. Præstans et sublimis etiam de Trinitatis mysterio Tractatus, notatus a Possidio in Indiculo Opp. c. 8. De responsorio Psalmi centesimi trigesimi primi: Paravi lucernam Christo meo, etc. Locandus post sermonem CCXCIII.*

(b) Nempe mox citandus. v. 3. *Introibimus in tabernaculum ejus, etc.*

lucerna dixisset: *Voluistis exultare ad horam in lumine ejus; ego autem, inquit, habeo testimonium majus, quam Joannem (Joan. v, 36)*. Lucerna ergo infirmis in nocte accensa est. Et quomodo illum accendit? Pater Christo Filio suo de Joanne dicit: *Ecce mitto Angelum meum ante te, qui præparabit viam ante faciem tuam (Malach. iii, 1, et Matth. xi, 10)*. Paravit lucernam Christo suo (*Psal. cxxxi, 17*).

II. Quomodo inimicos ejus per ipsam lucernam induit confusione? Ac prius videte, quod diximus, de fonte luminis accensam lucernam. Ipse Joannes testatur: *Nos autem, inquit, de plenitudine ejus accepimus (Joan. i, 16)*. Erat autem Joannes tanta excellentiæ præcellens, ut non ante Christum missus, sed ipse Christus putaretur. Ille autem, si lucerna esset extincta, et nidore superbiæ fumida, quando ad eum missum est a Judæis, dictumque illi: *Tu quis es (Ibid. 19)*? Tu es Christus? An Elias? An Propheta? diceret: Ego sum. Invenerat enim occasionem jactantiæ suæ, utro honorem falsum errore hominum deferente. Namquid hoc persuadere laborabat, quod priores dicebant, qui interrogabant? Sed missus est humilis ad parandam viam excelso. Inde amicus Sponsi, quia servus cognitor Domini. Et ait: *Ego sum vox clamantis in deserto: Parate viam Domino. Rectas facite semitas ejus (Matth. iii, 3)*. Ego non sum Christus, nec Elias, nec Propheta. Et illi: *Quis ergo es? Et quid dixit? Ego sum vox clamantis in deserto: Parate viam Domino*. Jam enim ista prædixerat Isaias (*Isai. xl, 3*). De quo autem prædixerit, ibi intelligitur. Legistis, inquit, hoc in Isaiâ, et forte lectum ignorastis, unde sit dictum. Ego sum, de quo est dictum. Quantum autem se abjicit, qui tantum erigebatur, ut Christus putaretur, quantum se abjicit, videte. *Ego quidem, inquit, baptizo vos in aqua; qui autem post me venit, major me est (Luc. iii, 16)*. Et aliquando posset me major dici (a). Majorem se illum dicit. Dic, quanto majorem? *Cujus non sum, inquit, dignus corrigiam calceamenti solvere (Ibid.)*.

III. Jam hinc intelligite dispensationem, quare Joannes ante Christum præmissus est. Videtis, quanto sit minor, quantoque illum fateatur esse majorem, ut dicat indignum se solvere corrigiam calceamenti ejus. Quantum est iste, qui se dicit indignum solvere corrigiam calceamenti hujus? Quantum est? Ubi querimus? Si ab ipso Joanne queramus, quantum sit Joannes, non invenimus; humilitat enim se, et nihil de se, vel veraciter, jactanter loquitur. Quantum ergo sit Joannes, qui non est dignus corrigiam calceamenti solvere ejus, qui homo putabatur, a quo audituri sumus? Ipsum Dominum interrogemus, et dicamus ei: Domine, perhibuit de te Joannes magnum testimonium, et cum ejus magna excellentia inter homines appareret, ut Christus esse putaretur, quæsitumque ab eo esset, quis esset, dixit non se esse Christum, dixit venturum esse majorem se, et tanto majorem, ut non sit dignus corrigiam solvere

(a) Vacillat hic sensus, nec medelam video.

calceamenti ejus. Tanquam lucerna fidelis locuta est de excellenti lumine tuo. Hoc de te Joannes. Videamus, quis sit, qui de te ista, quantum sit ille, qui se ita humiliavit tibi, teque tanto ampliore se confessus est. Quis est? Ille de te ista. Tu de illo dic nobis aliquid. Audi vocem Domini de Joanne. *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista (Matth. xi, 11)*. Sed quid ait? *Qui autem minor est, in regno caelorum major est illo (a)*. Se ipsum dicit; non enim arrogans est Deus, cum commendat magnitudinem suam. Quid est: *Qui minor est?* Qui posterior ætate, major majestate. Posterior enim natus Joanne est Dominus Christus, sed in eo, quod factus est propter nos, non in eo, per quod facti sumus. Ille, qui post Joannem natus est, cendi a Patre: non ante Joannem, non ante David, non ante Abraham, sed *Ante luciferum genui te (Psal. cix, 3)*. Si ergo accommodatum est aliquid infirmitati nostræ, ut diem lucerna præcederet, et creditum est lucernæ de die, quanto magis credendum est dici de lucerna, quia *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista*. Homo igitur, quo nemo major notus erat, cum dicit se indignum solvere corrigiam calceamenti cujusdam, quid est ille, cujus non est dignus solvere corrigiam calceamenti homo, quo nemo major erat? Si jam Joannes tantus homo, et amplior non possit esse homo, quidquid illo majus, amplius est, quam homo. Si jam Joannes tantus homo, et major illo nullus sit homo, qui major illo est, amplius est, quam homo. Et qui amplius est, quam homo, tamen propter hominem homo, merito super eum floret sanctificatio Patris.

IV. Super eum enim Spiritus sanctus in specie columbæ descendit. Flos sanctitatis in specie columbæ, in forma simplici atque innocenti tone demonstratus est plenius ipsi Joanni, ut impletur: *Et super ipsum florebit sanctificatio mea. Ego, inquit, non noveram eum, sed qui me misit baptizare in aqua, ipse mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem sicut columbam, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto. Et ego, inquit, quod vidi, testimonium perhibeo, quia ipse est electus Dei (Joan. i, 33, 34)*. De quo testimonium perhibet? Super quem vidit florere sanctificationem Patris. Unde vidit descendentem Spiritum sanctum? Non enim a Filio aliquando recessit Spiritus sanctus, aut aliquando Filius a Spiritu, aut aliquando Filius a Patre, aut Pater a Filio, aut Spiritus a Filio et Patre. Sed aliter ista intelliguntur mente purgata, aliter oculis demonstrantur. Nullo tempore præcedit Pater Filium, nullo tempore sequitur Filius Patrem, nullo tempore, quia ibi nullum tempus. Pater et Filius et Spiritus sanctus, creator temporum, unus Deus. Hic ergo non est, ut dicas: Prior est Pater, posterior Filius. Ex quo Pater, ex illo Filius. Quære: Ex quo

(a) Rectius, si quid video, interpungit S. Pater, quam plurima Exemplaria græca et latina, quæ hîc, et *Luc. vi, 23*. legunt: *Quis autem minor est in regno caelorum, major est illo*. Quis enim esset ille minor in regno caelorum, qui Joanne major foret?

Pater? Superas cogitatione terram, cælum, Angelos, visibilia, invisibilia, universam creaturam, et quæris: Ex quo cœpit Pater? Non sic quærentur æterna. Noli quærere ex quo, nisi quod incipit. Noli quærere ex quo, a quo incipit, quidquid cœpit, et quod a nullo incipit, quia non incipit. Sicut autem non incipit Pater, non incipit Filius, sed est Filius splendor Patris. Sic splendor ignis, ex quo ignis, et splendor Patris, ex quo Pater. Ex quo autem Pater? Ab æterno in æternum. Ergo et splendor Patris ab æterno in æternum, et tamen, quia splendor illius, Filius illius, et sic non cœpit tempore, ut genitus sit a Patre? Quis hoc videat? Lima cor, excute pulverem, dilue maculam. Quidquid interiorem perturbat intuitum, curetur, et sanetur, et apparebit, quod dicitur, et creditur, antequam videatur.

V. Modo tamen credimus, fratres. Quid credimus? Patrem et Filium et Spiritum sanctum nullo tempore se præcedere. Cum ergo Pater et Filius et Spiritus sanctus nullo tempore se præcedant, non tamen potui nominare Patrem et Filium et Spiritum sanctum, nisi ista nomina tempora tenerent, et temporibus suis tenerentur. Non est prior Pater, et posterior Filius, et tamen ego non potui dicere, nisi unum prius, et alium posterius, et sua tempora omnes syllabæ tenuerunt, et secunda syllaba in verbis meis sonare non potuit, nisi cum prima transisset. Peracta sunt tempora in syllabis meis, eum ea dicerem, quæ non habent tempora. Sic ergo, fratres mei, cum illa Trinitas sensibiliter ostenderetur huic carni, in fluvio apparuit omnis Trinitas, ubi baptizatus est Dominus a Joanne. Baptizatus est enim, ascendit a baptismo, descendit columba, et sonuit vox de cælo: *Hic est Filius meus dilectus, in quo bene complacui* (Matth. iii, 17). Filius in homine, Spiritus in columba, Pater in voce. Res indiscreta discrete monstrata est; si tamen dicenda est res, sed potius rerum omnium causa, si tamen causa. Quid enim dicimus, cum de Deo dicimus? Et tamen dicimus, et dici se sinit, qui non est, velut cogitatur; dici autem non potest, nec quo modo cogitatur. Sed quantum ad homines, fratres, ecce per columbam apparuit, et impletum est: *Super ipsum autem florebit sanctificatio mea. Florebit enim dictum est: clare apparebit. Nihil enim in arbore flere clarius, nihil lucidius. Age jam. Pervenimus ad ultima verba Hypopsalmatis (a): Super ipsum autem florebit sanctificatio mea* (Psal. cxxxi, 18). Recordor me prætermisisse, qui sint inimici, qui confusi sunt per lucernam.

VI. *Paravi lucernam Christo meo*, Pater dixit de Filio suo. Quam lucernam? Joannem. Interroga ipsum Filium. *Ille erat lucerna ardens et lucens. Inimicos ejus induam confusione*. Inimici Christi aperti qui, nisi Judæi? Habet enim occultos inimicos Christus. Omnes inique atque impie viventes inimici sunt

(a) Hac voce Augustinus etiam L. I. *retract.* c. 29. utitur ad significandam Psalmi particulam, quæ a succipientibus frequentius repetitur.

Christi, etsi signentur nomine ejus, etsi vocentur Christiani. Quibus enim dicturus est: *Non novi vos, et dicunt illi: Domine, in nomine tuo manducavimus et bibimus, in nomine tuo virtutes multas fecimus* (Luc. xiii, 26, et Matth. vii, 22, 23). Quid manducavimus et bibimus in nomine tuo? Non enim escas suas pro magno jactabant, et inde se ad Christum pertinere dicebant. Est esca quædam, quæ manducatur et bibit, et Christus est. Et ab inimicis Christus manducatur et bibit. Norunt Fideles Agnum immaculatum, quo vescuntur, atque utinam sic vescantur, ut non sint pœnæ debitores! Sicut enim dicit Apostolus: *Quicumque manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit* (1 Cor. xi, 29). Ergo inimici Christi sunt, qui malunt inique vivere, quam illi obtemperare, et cum dicitur venturus judicare vivos et mortuos, timent ne veniat. Si illis liceret, facerent ne veniret. Quia non potuerunt facere ut non veniret, facerent ne rediret. Jam Judæi hoc voverunt facere, ne rediret. Missus est enim filius ad malos illos colonos, ad malos conductores nolentes reddere mercedem, et lapidantes servos missos ad se. Tunc dixit paterfamilias, dominus vineæ: *Mittam filium meum* (Luc. xx, 13). Forsitan vel ipsum reverebuntur. Illi autem cogitaverunt dicentes: *Hic est hæres. Venite, occidamus eum, et nostra erit hæreditas* (Ibid. 14)! Non potuerunt facere, ne veniret a patre, et conati sunt facere, ne rediret ad patrem. Sed cui hoc? Videbant quidem et contemnebant mortalem, sed in eo non potuerunt occidere nisi mortem. In morte Christi mors mortua est. Ille resurgens ascendit ad Patrem et venturus est. Quid timetis? Amate, et securi eritis. Nonne nos oramus: *Adveniat regnum tuum* (Matth. vi, 10). Ergo, fratres, oramus, et timeamus, ne exaudiamur?

VII. Sed isti, ut dicere cœperam, occulti sunt inimici. De illis apertis loquamur, qui aperte inviderunt, sævierunt, tenuerunt, flagellaverunt, illuserunt, crucifixerunt, occiderunt, sepultum custodierunt. Videamus, quomodo induti sunt confusione per illam lucernam. Cum miracula viderent in Domino idem inimici: *Dic nobis, inquirunt, in qua potestate ista facis* (Luc. 20, 2)? Inimico animo interrogaverunt, ut, si ille fateretur potestatem suam, quasi blasphemandi reum tenerent. Sed, quomodo ille fecit de nummo, quando volebant calumniari ei, si diceret: *Reddatur tributum Cæsari, quasi maledixisset genti Judæorum, quam fecisset subditam et tributariam; si autem dixisset: Non reddatur, criminarentur eum apud Cæsaris amicos et ministros, quod prohiberet reddi; ille autem: Ostendite, ait, mihi nummum; cujus habet imaginem, et superscriptionem?* Responderunt: *Cæsaris. Reddite ergo Cæsari, quæ Cæsaris sunt, et quæ Dei sunt, Deo* (Matth. xxii, 19-21). Hoc est dicere: Si Cæsar quærit imaginem suam in nummo, Deus non quærit imaginem suam in homine? Sic et hic inimici calumniatores *In corde et corde locuti sunt mala* (Psal. xi, 3). Semel enim dixissent in corde, nisi, qui talia loquerentur, duplex cor haberent, et, unde paulo

ante dictum est, cor combinatum, non simplex. Videte enim, quantum interest. De servis Dei multis dictum est, qui habebant unum cor: *Erat*, inquit, *illis anima una, et cor unum* (Act. 17, 32) in Deum. Multi simplices habent unum cor, unus dolosus duo corda. Ergo, quia illi loquebantur in corde et corde: *Dic nobis, in qua potestate ista facis?* id est, si dixeris, honoramus; si dixeris, veneramur; si dixeris, exoramus, videtur hoc sonare de alio corde; de alio autem (nam duplex ibi erat) si dixeris, calumniatur; si dixeris, inveniēmus, quod teneamus; si dixeris, inveniēmus, quod accusemus. Tales inimici. Sed confundantur de lucerna. Modo illos videbitis confundi. Et bene, quia tempus agimus lucernarium (a), confundantur inimici Christi per lucernam, quam paravit Christo suo Pater. *Ille enim lucerna erat ardens*, ipse Dominus ait. Quid ergo istis respondit dicentibus: *Dic nobis, in qua potestate ista facis? interrogabo et ego unum sermonem Dicite mihi: Joannis baptismus unde est? De caelo, an ex hominibus? Illi autem perturbati apud se: Si dixerimus: De caelo, dicturus est nobis: Quare non credidistis ei? Id est, ut quid me interrogatis, in qua potestate ista facio, quando de me ille perhibuit testimonium, quem vos interrogastis? Ergo si dixerimus: De caelo, dicet nobis: Quare non credidistis ei? Si dixerimus: Ex hominibus, timeamus populum; omnes enim Joannem tanquam prophetam habebant (Matth. 21, 24-27), hac timentes populum, hac timentes veritatem, hinc timidi, hinc invidi, ubique caeci responderunt: *Nescimus*. Prolata est lucerna, fugerunt tenebrae. Etenim, quamvis praesentes essent corpore, fugerunt corde dicendo se nescire quod sciebant. Indicium fugae cordis timor. Timebant a populo lapidari, si dicerent ex hominibus baptismum Joannis; timebant a Christo convinci, si dicerent de caelo baptismum Joannis. Fugerunt confusi. Nominato ergo Joanne timuerunt, conturbati tacuerunt. Et ille: *Nec ego dicam vobis, in qua potestate ista facio.**

VIII. Parata est ergo lucerna Christo Domino nostro Joannes Baptista. Inimici ejus calumniosi interrogatores prolato lucernae lumine confusi recesserunt. Impletum est: *Inimicos ejus induam confusione*. Nos autem, fratres, et per Joannem Baptistam praecursorum agnoscentes Dominum, imo et per ipsius Domini testimonium, de quo ait: *Habeo testimonium majus Joanne*, credentes in Christum efficiamur corpus capitis ipsius, ut unus Christus sit caput et corpus, et in omnibus nobis unum factis implebitur: *Super ipsum autem florebit sanctificatio mea.*

SERMO XII.

In vigiliis Apostolorum Petri et Pauli (b).

SYNOPSIS.

- I. Petrus a Domino de dilectione ter interrogatus. II. Contra eos, qui gregem Domini dividunt. III. Contra Donatistas gregem Domini Africa concludentes.

(a) Hinc Sermo videtur habitus sub vesperam. Confer. *Ducang. Gloss. v. Lucernarium.*

(b) In Codice fol. 28. inscriptus: *Sermo sancti Augustini*

IV. Donatistae magis caeciquam Judaei. V. Dehortatio a Schismate.

I. OMNIA, quae modo leguntur de sancto Evangelio, post resurrectionem Domini gesta et dicta sunt. Audivimus ergo Dominum Jesum Christum interrogantem Apostolum Petrum, interrogantem autem utrum diligeret eum (Joan. 21). Interrogabat ergo Dominus servum, magister discipulum, creator hominem, redemptor liberatum, firmitas trepidum, praescius ignarum, et ubi se faciebat interrogantem, ibi ostendebat docentem. Non enim aliquid Christus nesciret, quod Petrus in corde gestaret. Interrogat semel. Respondet ille; nec sufficit. Interrogat iterum; nec aliud, sed hoc, quod interrogaverat, hoc idem etiam ille respondet. Tertio repetitur interrogatio, tertio respondet dilectio. Ille enim ter interrogabatur propter amorem, qui ter negaverat per timorem. Cum Dominus moreretur, timuit, timuit, et negavit; resurgens autem Dominus amorem inseruit, timorem fugavit. Quid enim jam timeret Petrus? Nam, quando negavit, utique ideo negavit, quia mori timuit. Resurgente Domino quid timeret, in quo mortem mortuum reperiret? Certe ille nempe ipse interrogabat vivus, qui sepultus est mortuus. Ille aderat, qui in ligno penderat. Quando judicabatur Dominus noster Jesus Christus a Judaeis, tunc Petrus interrogatus, et, quod pejus est, a muliere, et, quod est dedecorosius, ab ancilla, timuit, et negavit. Sub ancilla trepidavit, sub Domino fortiter stetit. Confitenti autem amorem suum semel, et iterum, et tertio oves suas commendavit. *Diligis me?* inquit. *Domine, tu scis quia amo te.* Et ille: *Pasce agnos meos* (Ibid. 16). Hoc semel, hoc iterum, hoc tertio; tanquam non esset, ubi ostendebat Petrus amorem suum in Christum, nisi esset pastor fidelis sub Principe omnium pastorum. *Amas me?* *Amo* (Ibid. 17). Et quid mihi praestituras es amans me? Quid mihi collaturus es homo creatori tuo? Quid collaturus es de amore tuo redemptus redemptori tuo, ut multum, miles regi tuo? Quid es collaturus? Hoc solum exigo. *Pasce oves meas* (Ibid.).

II. Videte tamen, fratres, propter homines servos malos, qui de grege Domini peculia sibi fecerunt, et quod non emerant, diviserunt. Extiterunt enim quidam servi infideles, diviserunt gregem Christi, et de grege ipsius quodam modo furtis suis peculia sibi fecerunt, et audis eos dicere: *Oves meae sunt illae*. Quid quaeris ad oves meas? Non te inveniam ad oves meas. Si et nos dicamus meas, et illi dicant suas, perdidit Christus oves suas. Ponite vobis ante oculos Principem pastorum, Dominum gregis sui stantem, et discernentem, et dijudicantem inter servos suos. Tu quid dicis? *Oves meae sunt istae*. Et tu quid dicis? *Istae sunt oves meae*. Quas ego emi, ubi sunt? Servi mali! oves vestras dicitis, et, quod emi, vobis vindicatis, cum vos, si non emerem, periretis? Nos, absit ut dicamus vos oves nostras! Non est ista vox

ep. in Vigiliis Apostolorum. Elegans et gravis contra schismata Donatistarum. Inserendus Editioni post *Sermonem CCXCIV.*

catholica, non est germana, non est Petri, quia est contra Petram. Oves estis, sed illius, qui emit et nos, et vos. Unum Dominum habemus. Pastor est, sed non conductus. Suas pascit, et, quod nemo facit de ovibus, et pretium dedit, et instrumentum confecit. Quære pretium. Sanguis ipsius est. Quære instrumentum. Evangelium est, quod modo, cum recia-retur, audistis. Quid dixit Petro? *Amas me? Amo. Pasce oves meas.* Numquid tuas? Vultis noscere, cui dicat tuas? Audite in Libro sancto, qui vocatur Canticum Canticorum. Leguntur ibi sancta Amatoria: Sponsus et Sponsa, Christus et Ecclesia. Et ille totus Liber quasi Carmen est Nuptiarum, quomodo dicunt Epithalamium, sed cubilis sancti, cubilis casti. *In sole enim posuit tabernaculum suum*, hoc est, in luce, in publico, ubi pateret, et non lateret, *Et ipse tanquam sponsus processit de thalamo suo* (Psal. xviii, 6). Accepit enim conjugem, humanam carnem. Thalamus ejus erat uterus virginalis. Illic sibi conjunxit Ecclesiam, ut impleretur, quod ante prædictum est: *Et erunt duo in carne una* (Gen. ii, 24, et Matth. xix, 5).

III. Loquebantur ergo inter se amantes isti, Christus et Ecclesia. Ait illi Ecclesia: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie? Quare volo, et annunties mihi, Ubi pascis, ubi cubas in meridie? Ne forte fiam sicut operta super greges sodalium tuorum.* Ideo, inquit, volo, ut annunties mihi, *Ubi pascis, ubi cubas in meridie*, ut quando ad te venio, non errem, *Ne forte quasi operta fiam super greges sodalium tuorum* (Cant. i, 6), id est, irruam in greges non tuos, sed sodalium tuorum, *Velut operta.* Quid est aliud *Operta* (a), nisi quasi latens et ignorata? Solent Donatistæ in his verbis dicere sensum suum, non sensum Scripturarum. Hoc enim solent dicere: Africa meridies est, meridies mundi Africa est; ideo Ecclesia interrogat Dominum, *Ubi pascis, ubi cubas?* et respondet ille, *In meridie*; quasi: Noli me quærere, nisi in Africa. Lege, et intellige, Mens hæretica, Speculum tibi proponitur modo. Hic te inveni. Intellige, quia adhuc Sponsa interrogat. Quare facis jam respondentem Sponsum? Vel foemininum genus agnosce. *Ubi pascis, ubi cubas in meridie? Ne forte fiam sicut operta.* *Operta*, puto, foemina est, non masculus. Ergo, o Domine, sit meridies Africa. Sic intelligatur, quomodo ipsi intelligunt. Africa est meridies. Hic facta est pars Donatistæ (b). Hic magna divisio, et serra diasensionis ducta est per gregem Christi. Ideo interrogat velut Ecclesia transmarina, ubi non est facta ista divisio: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Audio enim ibi dici partem Donati, alios Catholicos, alios Donatistas. Mihi annuntia, ubi pascis, ne veniam, et errem ibi. Quæro nuntium, ubi timeo incertum. *Annuntia mihi, ubi pascis, ubi cubas in meridie?* Quare volo ut annunties mihi? *Ne forte fiam sicut operta*, quia parti Donati

quasi operta sum, quasi ignorata sum. Ibi prædicor, et illos latet.

IV. Hæc dicunt Scripturæ: *Erit in novissimis temporibus manifestus mons Domini paratus in cacumine montium, et exaltabitur super colles, et venient ad eum universæ gentes* (Isai. ii, 2). Mons dicitur, et parti Donati opertus est mons. Qui offendit in lapidem, ignoscendum est illi. Qui offendit in montem, quales oculos habet? Fratres mei! Excusabiliores sunt Judæi. Judæi enim in lapidem offenderunt, Hæretici in montem offendunt. Quomodo offenderunt Judæi in lapidem? Quia adhuc Christus, quando patiebatur, parvulus erat, et dictum est: *Offenderunt in lapidem offensionis* (Rom. ix, 32). Daniel autem sanctus vidit visum, et scripsit, quod vidit, et ait vidisse se lapidem præcisum *De monte sine manibus* (Dan. ii, 34). Christus est de gente Judæorum veniens. Erat enim et ille (a) mons, quia regnum habet. Quid est *Sine manibus*? Sine opere humano lapis præcisus, quia masculinum opus non accessit ad Virginitatem, ut nasceretur sine opere humano. Lapis præcisus *De monte sine manibus*, et confregit statuam, in qua significabantur regna terrarum. Et quid dictum est? Iste est lapis, in quem offenderunt Judæi, *Offenderunt in lapidem offensionis.* Quis est mons, in quem offenderunt hæretici? Audi ipsum Danielém. *Et crevit lapis ille*, ait, *et factus est mons magnus, ita ut impleret universam faciem terræ* (Ibid. 35). Merito Psalmus Christo Domino resurgenti ait: *Exaltare super caelos, Deus, et super omnem terram gloria tua.* Quid est *Super omnem terram gloria tua*? Super omnem terram Ecclesia tua, super omnem terram sponsa tua. Et tamen dicit: *Annuntia mihi, quem dilexit anima mea!* Jam ubique sum, jam omnes terras teneo, et Afris *Operta sum.* Ergo annuntia mihi, *ne forte fiam sicut operta super greges, non ovium tuorum, sed sodalium tuorum.* Sodales enim fecerunt schismata. Qui sunt sodales? Qui ad mensam Domini accesserunt, de quibus dicit alio loco Psalmus: *Qui edebat panes meos* (Psal. cvii, 6); de quibus dicit: *Si inimicus exprobrasset mihi, sustinuissem utique, et, si is, qui oderat me, super me magna locutus fuisset, absconderem me utique ab eo* (Id. xl, 10). Tu vero, homo unanims, dux meus, et notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos, in domo Domini ambulavimus cum consensu (Id. liv, 13-15). Aliquando cum consensu, modo cum dissensu, quia sine sensu. Hi sunt sodales, quos timebat illa, ne in illos incideret. Timeo, inquit, ne errem; timeo, ne quasi *Operta* irruam in greges sodalium tuorum, ne errando peream; ne baptismum, quem accepi, iterando totum perdam.

V. Audistis sollicitudinem Sponsæ, audite responsum Sponsi. Cum hoc dictum esset a Sponsa, continuo Sponsus: *Nisi cognoveris temetipsam, o pulchra inter mulieres* (Cant. i, 7). Catholica, pulchra inter hæreses! *Nisi cognoveris temetipsam*, nisi attenderis ibi te nosse, ubi me didicisti, nisi Scripturas meas præposueris humanis rumoribus, nisi te cognoveris,

(a) Logo: illa, nempe Judæa gens.

(a) Ita Hebr. אֵינִי מְבִינָה, Græc. περιβαλλομένη. Vulg. vero *vagam*, quasi *בְּבִינָה*.

(b) Ita membrans; sed puto, Donati.

quia ubique es; nisi te cognoveris, quia tu designata es, ubi dictum est: *Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam* (Psal. 11, 8); nisi ergo cognoveris te metipsam, quid? *Exi tu! Nisi cognoveris, exi!* Malum verbum, luctuosum verbum: *Exi!* Avertat Deus a nobis! Videte, de quibus dictum est: *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis* (1 Joan. 11, 19). Malo servo dicitur: *Exi*, quia *Servus non manet in domo in æternum, filius manet in æternum* (Joan. viii, 35). Vultis videre, quia malo servo dicitur: *Exi?* Bono servo quid dicitur? *Intra in gaudium Domini tui* (Matth. xxv, 21). Ergo unusquisque, qui audit, unusquisque, qui membrum est Sponsæ ejus, timeat quod dicitur: *Nisi cognoveris te metipsam, o pulchra inter mulieres, exi tu in vestigiis gregum* (Cant. 1, 7). Quid est *In vestigiis gregum*. Per errores hominum, non in voce Pastoris. Nos, fratres, non exeamus *In vestigiis gregum?* Habemus vestigia Pastoris, quæ sequendo non erramus. *Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus* (1 Petr. 2, 21). Ergo, nisi cognoveris te metipsam, *exi tu in vestigiis gregum, et pasc hædos tuos* (Cant. 1, 7). *Et Hædos, et tuos*. Nostis hædos ad dexteram, hædos ad sinistram. *Et pasc hædos tuos*. Quare *Hædos tuos?* Quia exis, pascis, sicut Donatus, *Hædos tuos*. Si autem non exis, pascis, sicut Petrus, *Oves meas* (Jonn. xxi, 17).

SERMO XIII.

In Natali Laurentii martyris (a).

SYNOPSIS.

I. Laus S. Laurentii, et quomodo agenda Festa martyrum. II. Martyrum exemplum stimulus ad bene vivendum, et vigilandum contra diabolum. III. Nos potius Abrahæ filii, quam Judæi. IV. Contra eos, qui Martyrum Memorias intemperantiam profanant. V. Afflictis Pauli exemplum proponitur. VI. Charitas materna in Paulo, et magis in divina Sapientia. VII. Bona opera parit necessitas. VIII. Vita isthæc perpetua pugna est cum morte. IX. Bona vitæ æternæ captum nostrum excedunt. X. Mutuum Orationis suffragium commendatur.

I. PROPTER fastidium auditoris sermo subtrahendus fuit, sed propter obsequium Martyris exhibendus. Ita ergo adjavante Domino moderabitur, ut nec onerosus sit, nec forte diminutus, (b) quantum sufficientiæ satis est. Illuxit dies Romæ solemnissimus, qui magna frequentia populi celebratur. Adjungimur nos, quamvis absentes corpore, præsentés tamen spiritu fratribus nostris in uno corpore sub uno capite. Neque enim, ubi sepulcrum corporis ejus est, ibi tantum memoria meriti ejus. Devotio ubique debetur. Caro uno loco ponitur, sed spiritus victor cum illo est, qui ubique est. Erat beatus Laurentius in corpore, sicut

accepimus, adolescens, vir gravis in animo, quem multum commendabat ætas viridior, corona immarcescibilior. Erat autem diaconus, officio inferior episcopo, corona æquatus Apostolo. Hæc autem solemnitas omnium Martyrum gloriosorum ad hoc instituta est in Ecclesia, ut ad imitationem, qui non viderunt patientes, adducantur fide, commemorentur (a) solemnitate. Excideret enim fortasse de cordibus hominum, quod non anniversarius ordo repeteret. Et non omnium martyrum ubique possunt esse ferventes solemnitates, nam quotidie non deessent. Non enim vel unus dies inveniri in anni cursu potest, quo non per diversa Martyres coronati sunt. Sed ferventiores solemnitates, si continuæ essent, afferrent fastidium; intervalla autem renovant affectum. Nos tantum audiamus quod jussum est, attendamus quod promissum est. In cujuslibet Martyris solemnitate ita præparemus cor nostrum festivitati ejus, ut non separemur ab imitatione ejus.

II. Homo enim erat, et nos homines sumus. A quo ille factus est, ab ipso et nos. Quo pretio emptus est, ipso et nos. Non debet itaque homo Christianus dicere: Quare ergo? Imo non debet dicere: Ego non. Sed: Quare et ego non? Audistis beatum Cyprianum martyrum et exemplum et tubam: *In persecutione, inquit, militia, in pace conscientia coronatur* (b). Nemo ergo sibi putet deesse tempus. Non semper adest tempus passionis, semper autem est devotionis. Nec se quisquam infirmum putet, ubi Deus vires operatur, ne, cum sibi timet, de ipso operatore desperet. Propterea id exemplis Martyrum omnes ætates Deus esse voluit, et utrumque sexum. Coronati sunt senes, coronati sunt juvenes, coronati adolescentes, coronati pueri, coronati viri, coronatæ foeminae. Et in foeminis omnis ætas coronata est, nec dixit foemina: Impar sum sexu ad devincendum diabolum. Attendit magis hostem dejiciendum, a quo dejecta est, et expugnandum fide, cui consenserat seductione. Numquid et foeminae de suis viribus præsumpserunt? Omni enim homini dictum est: *Quid enim habes, quod non accepisti* (1 Cor. iv, 7)? Gloria ergo Martyrum gloria Christi præcedentis Martyres, implentis Martyres, coronantis Martyres. Verumtamen, quamvis alio sit tempore pax, alio persecutio, deest alicui tempori occulta? Nunquam deest. Leo ille draco, nec semper sævit, nec semper insidiatur, sed semper persequitur. Quando sævitia est aperta, non sunt occultæ insidiæ. Quando occultæ sunt insidiæ, non est aperta sævitia. Id est, quando ut leo rugit, non ut draco serpit. Quando ut draco serpit, non ut leo rugit; tamen, quia aut leo est, aut draco, semper persequitur. Quando tacet fremitus, insidias cave. Quando insidiæ produntur, in fremitu leonem devita. Et leo autem, et draco devitatur, si semper cor in Christo servetur. Quidquid in hac vita metuendum est, transiturum est. In alia vero vita, et

(a) In Codice fol. 81. pag. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Natali sancti Laurentii*. Initium innuit, turbarum aliquid fuisse a quibusdam, qui Martyrum festos dies interpestitivis tripudiis profanabant, quo etiam infra n. 4. pertinet. Cætera varii argumenti. Sermo in Editione collocandus post sermonem CCCV.

(b) Excidit fortasse: *sed*.

(a) Putem commoneantur.

(b) Ita sanctus Pugil terminat Tractatum suum de Exhortatione Martyris, qui in Africa Ecclesiæ publice legi solitus ex hoc loco Augustini videtur.

quod amandum est, non transit, et quod timendum est, non transit.

III. Certe modo in Evangelio Dominus alloquebatur Judæos, et dicebat eis: *Væ vobis, Scribæ, et Pharisei! quia extruistis monumenta Prophetarum, et dicitis: Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum. Certe testimonium perhibetis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum. Cum enim dixissent: Si essemus tempore patrum nostrorum, non consentiremus eis in necem Prophetarum (Matth. xxiii, 29-32), confirmaverunt se filios esse illorum. Nos autem, si rectum iter tenemus, non dicimus patres nostros, qui occiderunt Prophetas, sed patres nostros dicimus, qui occisi sunt a patribus illorum. Sicut enim degenerat quisque moribus, sic filius fit moribus. Quia utique, fratres, filii Abrahæ dicti sumus, Abrahæ nec faciem novimus, nec de genere ejus stirpem carnis docimus. Quomodo ergo efus filii? Non in carne, sed in fide. *Credidit enim Abraham Deo, et deputatum est illi ad justitiam (Gen. xv, 6)*. Si ergo justus Abraham, quia credidit, omnes post Abraham imitantes fidem Abraham facti sunt filii Abraham. Judæi ex carne nati degeneraverunt, nos ex alienigenis orti imitando assecuti sumus, quod illi degenerando perdidimus. Absit ergo, ut pater illorum Abraham, quamvis de carne venerant Abraham. Patres illorum illi fuerunt, de quibus et ipsi confessi sunt. *Si essemus, inquit, tempore patrum nostrorum, non eis consentiremus in necem Prophetarum. Quomodo dicitis, te non fuisse consensuram eis, quos patres tuos dicitis? Si patres erant, filius es. Si filius es, consensurus eras. Si autem consensurus non eras, filius non es. Si filius non es, non sunt illi patres. Dominus ergo ex hoc eos convinct facturos, quod illi fecerunt, quia patres suos eos esse nominaverunt. Certe, inquit, testimonium ipsi perhibetis vobis, quia filii estis eorum, qui occiderunt Prophetas, quia dixistis eos patres vestros. Et vos implebitis mensuram patrum vestrorum.**

IV. Et nunc consideremus, qui sint filii occisorum, et qui sint filii occidentium. Et videtis multos currere ad Memoriam Martyrum, benedicere calices suos de Memoriam Martyrum, redire saturatos de Memoriam Martyrum, et tamen disceite illos, et invenies inter persecutores Martyrum. Per ipsos enim tumultus, seditiones, saltationes omnis luxurie, quas odit Deus, et modo, quia illos jam coronatos lapidibus non possunt, calicibus persequuntur. Qui erant, et quorum filii erant, quorum saltationes recenti, et prope hesternam Memoriam de loco sancti Martyris Cypriani prohibere sunt (a)? Certe saltabant ibi, et gaudebant ibi, et solemnitatem ipsam, quasi gauderent, magis votis expectabant, et ad eum diem semper venire cupiebant. Inter quos numerandi sunt? Inter persecutores Martyrum, an inter filios Martyrum? Apparuerunt, quando prohibiti in seditionem tumuerunt. Filii lau-

dant, persecutores saltant. Filii hymnos dicunt, illi convivia producunt. Non ergo interest, quomodo honorare videantur. Tales enim sunt, qui honorant, quales illi fuerunt, qui dixerunt: Si essemus illis temporibus, non consentiremus patribus nostris in necem Martyrum, aut in necem Prophetarum. Consentite modo fidei Martyrum, et credimus, qui non eratis consensuri intersectoribus Martyrum. Martyres unde coronati sunt? Credo, viam Dei ambulando, tolerando, inimicos etiam suos diligendo, pro eis obsecrando. Hæc est corona Martyrum, hoc meritum Martyrum. Amas, imitaris, laudas, filius es Martyris. Vitam fers contrariam, referes et tunc manum contrariam (a).

V. Proinde, dilectissimi, quoniam persecutio, sicut dixi, nunquam deest, et diabolus aut insidiatur, aut sævit, semper parati esse debemus corde fixo in Domino, et, quantum possumus, inter istas molestias, tribulationes, tentationes orare nos fortitudinem a Domino, quoniam per nos ipsi parvi et nulli sumus. Quid de nobis dicamus? Paulum Apostolum, cum legeretur, audistis. *Sicut abundat, inquit, passiones Christi in nobis, sic abundat per Christum et consolatio nostra (2 Cor. 1, 5)*. Sicut in Psalmo dicitur: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, exhortationes tuæ, Domine, jucundaverunt animam meam (Psal. xciii, 19)*. Quomodo hoc dictum est in Psalmo: *Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, hæc exhortationes tuæ jucundant animam meam*, sic dictum est ab Apostolo: *Sicut abundat passionibus Christi in nobis, sic abundat per Christum consolatio nostra. Deficeremus, cum adesset persecutio, si deesset consolator. Et quia vires ipsæ vel tolerandi, vel quædam relaxatio vivendi ad tempus propter necessarium ministerium non erant ab ipsis, videte quid dixerit. *Notum vobis facio, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quæ supra modum et ultra vires gravati sumus (1 Cor. 1, 8)*. Tribulatio ista transcendit vires humanas, namquid et auxilia divina? *Supra modum, inquit, et ultra vires gravati sumus. Quantum ultra vires? Vide, quia de animi viribus dicit: Ita, ut tæderet nos etiam vivere. Quomodo affectus erat Apostolas multitudine pressuram, ut, quem charitas vivere instigabat, tedium a vita prohiberet! Quomodo enim charitas vivere cogebat, charitas illa, de qua alio loco dicit: *Permanere autem in carne necessarium propter vos (Philipp. 1, 24)*. Ecce tanta increverat persecutio, et tanta tribulatio, ut tæderet eam etiam vivere. Ecce timor et tremor venerant super eum, et contexerunt eam tenebræ; sicut audistis, cum diceretur in Psalmo. Vox enim corporis Christi est, vox membrorum Christi. Vis ibi agnoscere vocem tuam? Esto membrum Christi. *Timor, inquit, et tremor cecidit super me, et contexerunt me tenebræ. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam (Psal. liv, 6, 7)*! Nonne hoc videtur dixisse Apostolus, cum ait: *Ita, ut tæderet nos etiam vivere?***

(a) Confer. *Serm. CCCXI. in Nat. Cypriani* Edit. Maur. T. V. col. 1252. n. 5. ubi *Peitem illam* ope episcopi sublata ait.

(a) *Substram* pote in extremo *judicio*.

Quodam modo tedium passus est a visco carnis, quando volare volebat ad Christum. Abundantia tribulationum infestabat viam, sed non intercludebat. Tædebat vivere, sed hoc non in illa æterna vita, de qua dicit: *Mihi vivere Christus est, et mori lucrum* (Philipp. 1, 21). Sed quia ex charitate hic tenebatur, quid sequitur? *Si autem vivere in carne hic mihi fructus operis est, et quid eligam, ignoro. Compellor autem e duobus concupiscentiam habens dissolvi, et cum Christo esse. Quis dabit mihi pennas sicut columbæ? Manere autem in carne necessarium propter vos* (Ibid. 22-24). Cesserat susurrantibus pullis suis, tegebat passis alis, fovebat pullos, sicut ipse ait: *Factus sum parvulus in medio vestrum, tanquam nutrix fovens filios suos* (1 Thess. 11, 7).

VI. Et videte, fratres; modo lectum est in Evangelio: *Quoties volui congregare filios tuos, tanquam gallina pullos suos, et noluisti* (Matth. xxiii, 37). Attendite gallinam, attendite et alias aves, quæ in nostris oculis nidificant. Ova fovent, pullos nutriunt. Nullam videbitis infirmari cum filiis. Videte gallinæ habitum, quando pullos alit, quemadmodum mutatur vox ejus, et in quamdam raucedinem frangitur. Pennæ ipsæ non collectæ et alacres, sed hispidæ et languidæ, ita ut si videas avem aliam, cujus nidum ignores, non agnoscas, an ova habeat, vel pullos. Gallinam autem cum videris, etiamsi ova ejus non videas, nec pullos ejus videas, ex ipsa voce, et habitu corporis intelligas matrem. Quid ergo fecit mater nostra Sapientia? In carne infirmata est, ut pullos colligeret, ut generaret, ut foveret; sed infirmum Dei fortius est hominibus. Sub has alas infirmitatis carnis suæ, sed sub occultam potentiam Divinitatis suæ colligere volebat filios Jerusalem. Hoc Apostolum suum docuerat, quia hoc in illo ipso faciebat. Hoc enim ait ipse Apostolus: *Vultis experimentum accipere ejus, qui in me loquitur, Christi* (2 Cor. xiii, 3)? Et passiones Christi dicit in se abundasse, non passiones suas, sed passiones Christi. Erat enim in corpore Christi, et erät membrum Christi, et quidquid cum pullis fovendis agebatur in Apostolo, et in membro suo, caput agebat. Hic ergo Apostolus attendens infirmitatem pullorum suorum affectu et desiderio, ut columba, volare cupiebat, sed charitate filiorum, ut gallina, remanebat. *Ipsi, inquit, in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non fidentes in nobis simus, sed in Deo, qui suscitavit mortuos, qui de tantis mortibus eruit nos, et eruet, in quem speramus, quoniam et adhuc eruet* (Id. 1, 9, 10). *Erui, et eruet* quid ait? Servat vitam istam nostram vobis. De multis enim mortibus eruit, ne opprimeretur a persecutoribus, ne citius quam pullis opus erat, coronaretur, secundum illud, quod ait: *Manere autem in carne necessarium propter vos. Sed hoc confidens, novi, quia manebo, et permanebo omnibus vobis ad profectum vestrum, et gaudium fidei* (Philipp. 1. 24, 25). Cupiditas ad alium rapiebat, necessitas alibi retinebat. *Dissolvi, inquit, et esse cum Christo multo magis optimum* (Ibid. 25). Istud non dixit *Necessarium, sed optimum*. Quod

est enim optimum, per se appetitur, quod necessarium, ex necessitate assumitur; inde necessarium nominatur.

VII. Necessariæ rei necessitas nomen imposuit. Proinde nunc nobis necessarius cibus est iste, quo utimur; ad sustentandam temporalem vitam necessarius cibus est; ille autem optimus cibus virtutis, et sapientiæ, panis vivus, semper efficiens, nunquam deficiens (a). Ille optimus est, iste necessarius est. Proinde cum transierit ista necessitas famis, et sustentandi mortalis corporis, non erit iste cibus jam necessarius. Quid enim ait Apostolus? *Esca ventri, et venter escis; Deus autem et hunc et has evacuabit* (1 Cor. vi, 13). Quando autem evacuabit? Quando corpus hoc animale resurgens fit spirituale. Ibi enim nulla erit indigentia, et non ibi erunt opera necessitatis. Omnia enim ista, fratres, et bona, quæ hic dicuntur, opera, et ea ipsa opera, quæ monemur ut faciamus quotidie, necessitatis opera sunt. Quid tam bonum, quid tam præclarum, quid tam laudabile Christiano, quam frangere panem esurienti? Egenum sine tecto inducere in domum? Videre nudum, et vestire? Videre mortuum, et sepelire? Videre litigantem, et concordare? Videre infirmum, et visitare, aut curare? Omnia hæc laudabilia opera sunt. Attendite et videte, quia necessitas ea peperit. Frangis enim panem, quia vides esurientem. Si nemo esuriret, cui frangeres panem? Tolle necessitatem alterius miseræ, non erit opus tua misericordia. Sed tamen per hæc opera, quæ necessitas genuit, pervenimus ad illam vitam ubi necessitas non erit, quomodo per navem ad patriam. In patria semper mansuro, nunquam peregrinato navis opus non erit; sed illa navis, quæ ibi opus non erit, illuc ipsa perducit. Cum perventum fuerit, ista non erunt, sed nisi hic adimpleantur, illuc perveniri non potest. Estote itaque alacres in bonis operibus necessitatis, ut sitis beati in perfruitione illius æternitatis, ubi jam necessitas moritur, quia mater omnium necessitatum mors ipsa morietur. *Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere immortalitatem*. Quando dicetur morti: *Ubi est, mors, victoria tua? ubi est, mors, aculeus tuus* (1 Cor. xv, 53-55)? assumptæ morti, et devictæ dicetur: *Quia novissima inimica destruetur mors* (Ibid. 26).

VIII. Modo autem omnibus necessitatis operibus cum morte pugnatur. Defectus enim omnis ad mortem trahit, et sustentatio omnis a morte revocat, et ita mutabile est corpus, ut quodam modo aliæ mortes aliis mortibus pellantur. Quidquid assumitur, ubi diu perseverari non potest, quodam modo inchoatio mortis est. Jam videte istam vitam. Si quidquid assumitur, ubi permaneri diutius non potest; ubi, si diutius permanseris, moreris, inchoatio mortis est, et tamen, nisi assumatur, alia mors non pellitur. Verbi gratia, non manducat. Si manducaverit, et digerit, reficitur. Cum non manducat, assumit jejunium, ut mortem, quam factura erat crapula, repellat a se. Nisi

(a) Isthæc ἀναγκαῖον fortasse paulo aliter interpungenda foret.

assumpserit abstinentiam et jejunium, non a se illud repellat. Rursus in hoc jejunio, quod assumpsit, ut mortem crapulae repelleret, si perseverare in illo voluerit, aliam mortem famis timebit. Sicut ergo assumpsit jejunium, ut mortem crapulae devitaret, sic assumpturus est cibum, ut mortem jejunii devitet. Quidquid enim horum assumpseris, si in eo perseveras, deficies. Ambulando fatigatus eras, si permaneris in ambulando, fatigatione ipsa deficies, et morieris. Ut ergo non deficias ambulando, requiescis sedendo. Perdura in sedendo, et inde morieris. Somnus te gravis oppresserat; evigilandum est, ne moriaris. Vigilando morieris, nisi rursus dormieris. Da mihi, quod assumes in adjutorium in malum, quod gravabat, pellendum, ubi securus ita sis, ut in eo perseverare velis. Quidquid assumpseris, hoc ipsum timendum erit. Ergo in omni mobilitate et mutabilitate defectionum, et adjutoriorum cum morte pugnat. Cum autem corruptibile hoc induerit incorruptionem, et mortale hoc induerit immortalitatem, dicetur morti: *Ubi est, mors, contentio tua? ubi est, mors, oculus tuus?* Videbimus, laudabimus, permanebimus. Nulla erit ibi indigentia, nullum adjutorium requiretur. Non invenis mendicum, cui panem frangas; aut peregrinum, quem in domum recipias. Non invenis sitientem, cui calicem porrigas; nec nudum, quem cooperias; nec aegrotum, quem visites; nec litigantem, quem concordas; nec mortuum, quem sepelias. Omnes cibo justitiae et potu sapientiae saginantur, omnes immortalitate vestiti sunt, omnes in patria sua aeterna vivunt. Omnium sanitas ipsa aeternitas est, aeterna sanitas, aeterna concordia. Nemo litigat, nemo judicem quaerit, nemo arbitrum compositionis, nemo sententiam ultionis. Nulla aegritudo, nulla mors.

IX. Haec dicere potuimus, quae ibi non erunt; quae vero ibi erunt, quis dicat? *Quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit* (1 Cor. II, 9). Recte ergo Apostolus: *Non sunt condignae passionis hujus temporis ad superventuram gloriam, quae revelabitur in nobis* (Rom. VIII, 18). Quidquid passus fueris, o Christiane, scito nihil esse ad id, quod accepturus es. Certe hoc fide retinemus, de corde tuo hoc non recedat. Non potes hoc capere, et videre, quid eris, quale ergo erit quod ab eo, qui captus est, capi non potest? Utique nos erimus, quod erimus, et capere non possumus, quod erimus. Supergreditur omnem infirmitatem nostram, supergreditur omnem cogitationem nostram, supergreditur omnem intellectum nostrum, et tamen nos erimus. *Dilectissimi*, ait Joannes, *filius Dei sumus*; utique jam adoptione, fide, pignore. Pignus accepimus, fratres, Spiritum sanctum. Quando fallit, qui tale pignus dedit? *Filii Dei*, inquit, *sumus, et nondum apparuit, quid erimus. Scimus*, inquit, *quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Dixit: *Nondum apparuit*, et id, quod *Nondum apparuit*, non dixit. *Nondum apparuit, quod erimus*. Diceret: *Illud erimus, et tales erimus!* Quidquid diceret, cui diceret? Non audeo dicere: Quis

diceret? sed certe: Cui diceret? Et forte enim erat, qui diceret, quia ipse est, qui in Christi pectore recumbat, et de ejus pectore in illo convivio sapientiam bibebat, qua sapientia saginatus eructavit: *In principio erat Verbum* (Joan. I, 1). Ergo hoc dixit: *Scimus, quia, cum apparuerit, quod erimus, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est*. Cui similes? Utique ei, cujus filii sumus. *Dilectissimi*, ait, *filius Dei sumus, et nondum apparuit, quod erimus. Scimus, quia, cum apparuerit, similes ei erimus, cujus filii sumus, quoniam videbimus eum, sicuti est* (1 Joan. III, 2). Jam modo, si vis esse, cui similis eris, si vis nosse, cui similis eris, attende ipsum, si potes. Nondum potes. Ergo nescis, cui similis eris, propterea nescis, quantum similis eris. Ne sciendo ergo adhuc, quod est ille, nescis, quod eris et tu.

X. Hoc ergo meditantes, charissimi, semper expectemus gaudium nostrum sempiternum, et semper oremus fortitudinem in laboribus et tentationibus temporalibus, sive nos pro vobis, sive vos pro nobis. Ne putetis enim, fratres, nostras orationes esse vobis necessarias, et vestras orationes nobis non esse necessarias. Invicem nobis necessariae sunt orationes pro invicem, quia ipsae orationes pro invicem caritate conflantur, et hoc sacrificium tanquam de ara pietatis suavissime fragrat Domino. Si enim Apostoli dicebant, ut oraretur pro illis, quanto magis nos longe impares, sed utcumque vestigia eorum sequi cupientes, et quantum assequamur, nec scire valentes, nec dicere audentes. Illi ergo tales Viri orari pro se volebant ab Ecclesia, et dicebant: *Quia gloria vestra sumus, sicut et vos nostra in diem Domini nostri Jesu Christi* (II Cor. I, 14). Invicem pro se orabant ante diem Domini nostri Jesu Christi, gloria in die, infirmitas ante diem. Oretur in infirmitate, ut gaudeatur in gloria. Etenim diversis temporibus illuc tamen uno tempore omnes perventuri sumus. Hinc exeundi diversa sunt tempora; illic accipiendi unum tempus est. Semel enim et simul congregabimur, ut accipiamus, quod diversis temporibus et credidimus, et desideramus. Quemadmodum operarii illi in vinea alii ducti sunt hora prima, alii hora tertia, alii sexta, alii nona, alii decima (Matth. XX). Diversis temporibus vocati sunt, sed uno tempore merces omnibus persolvitur. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XIV.

In Natali Cypriani Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. S. Cypriani Laus in Domino. II. Quibuscum confingendum Christiano. III. Contra Spectacula Paganorum. IV. Contra Superbiam. V. Cypriani laus repetita.

I. SANCTA solemnitas beatissimi Martyris, quae nos in nomine Domini congregavit, de meritis et gloria tanti Martyris exigit aliquid digne dici. Virtutibus enim ejus

(b) In Codice fol. 36. p. 2. inscriptus: *Item sermo sancti Augustini ep. De triplici Christianorum pugna, et graviter contra Paganorum Spectacula. Editioni inserendus post sermonem CCCXIII.*

et gloriæ posset forte humana lingua sufficere, si se voluisset ipse laudare. Verumtamen et nos devotione magis quam facultate laudamus eum, imo Dominum laudemus in eo, Donatum in illo, et illum in Domino. Quid enim esset in Domino, vox Martyrum de Psalmo modo, cum legeretur, audita est: *Auxilium nostrum in nomine Domini (Psal. cxxiii, 8)*. Si auxilium omnium nostrum in nomine Domini, quanto magis Martyrum. Ubi major pugna, ibi majus auxilium necessarium est. Duo autem enim, quæ faciunt Christianorum angustam viam: voluptatis abjectio, et tolerantia passionis. Vincis, quicumque confidis, si viceris, quod libet, et terret. Vincis, inquam, Christiane, quicumque confidis, si viceris, quod libet, et terret. Aliud, quod libet; aliud, quod terret. Sed nunc de Martyrum agitur gloria. Facile est Martyrum solemnia celebrare; difficile est Martyrum passiones imitari.

II. Angustam, ut dicere cœperam, et arctam Christianorum viam dux res faciunt: contemptus voluptatis, et tolerantia passionis. Quisquis ergo configit, sciat se cum toto mundo confingere, et conficiens cum toto mundo, hæc duo vincat, et vincit mundum. Vincat, quidquid blanditur; vincat, quidquid minatur. Voluptas enim falsa est, poena transitoria. Si vis intrare per angustam portam, claude portas cupiditatis et timoris. His enim tentat ille tentator ad evertendam animam. Janua cupiditatis promittendo tentat; janua timoris minando tentat. Est, quod cupias, ut ista non cupias. Est, quod timeas, ut ista non timeas. Non auferatur cupiditas, sed mutetur. Timor non extinguatur, sed in aliud transferatur. Quid cupiebas? Quid mundo blandienti redebas? Quid cupiebas? Voluptatem carnis, concupiscentiam oculorum, ambitionem sæculi. Nescio, quis istorum trium capitum est carnis infernus. Sed audi apostolum Joannem, qui super pectus Domini discumbebat, et hoc in Evangelio eructabat, quod in convivio Christi bibebat, audi eum dicentem: *Nolite diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi (1 Joan. ii, 15, 16)*. Dicitur ergo mundus hoc cœlum et terra. Non ipsum mundum vituperat, qui dicit: *Nolite diligere mundum*. Qui enim istum vituperat, artificem mundi vituperat. Audiatur mundum bis uno loco nominatum sub diversis significationibus. De Domino Christo dictum est: *In hoc mundo erat, et mundus per eum factus est, et mundus eum non cognovit. Mundus per eum factus est (Joan. i, 10)*. *Auxilium nostrum in nomine Domini, qui fecit cœlum et terram (Psal. cxxiii, 8)*. *Mundus per eum factus est. Levavi oculos meos in montes, unde venit auxilium mihi (Id. cxx, 1, 2)*. *Auxilium meum a Domino, qui fecit cœlum et terram*. Iste mundus a Deo factus est: *Et mundus eum non cognovit*. Dilictor mundi, amator operis, contemptor artificis, amarus migret. Rumpite funes a creatura, alligati ad creatorem. Muta amorem, muta timorem. Non enim fa-

ciunt bonæ et malæ moræ, nisi boni vel mali amores. Magnus iste vir, dicit aliquis, bonus est, magnus est. Unde? quæso. Multa novit. Quid diligit quæro, non quid sciat. *Nolite ergo diligere mundum, neque ea, quæ sunt in mundo. Si quis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo, quoniam omnia, quæ in mundo sunt, (utique in dilectoribus mundi; ea, quæ sunt in dilectoribus mundi) concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et ambitio sæculi*. In concupiscentia carnis voluptas est. In concupiscentia oculorum curiositas est. In ambitione sæculi superbia est. Qui terra ista vincit, non ei remanet omnino in cupiditate, quod vincat. Multi rami, sed triplex radix. Quanta mala habet, quanta mala facit carnalis voluptatis appetitio! Inde adulteria, fornicationes, inde luxuria, inde ebrietas. Quidquid titillat sensus illicitæ, et mentem penetrat suavitate pestifera, addicit carni mentem, deturbat exercitorem, subito servienti imperantem. Et quid poterit homo facere rectum in se ipso perversus?

III. Quæ mala facit turpis curiositas, concupiscentia vana oculorum, aviditas avaritiam spectaculorum, insaniam stadiorum, nulla præmio consequente conflictus certaminum! Certant aurigæ aliquo præmio, litigant pro aurigis populi aliquo præmio (a). Sed delectat auriga, delectat venator, delectat scenicus. Itane honestum delectat turpitudine? Muta etiam cupiditatem spectaculorum. Exhibet Ecclesiæ menti turæ honorabilia et veneranda spectacula. Modo legebatur Passio beati Cypriani. Aure audiebamus, mente spectabamus, certantem videbamus, periclitanti quodam modo timebamus, sed Dei adiutorium sperabamus. Denique vultis nosse cito, quid intersit inter spectacula nostra et theatrica? Nos, quantum in nobis viget sana mens, Martyres, quos spectamus, cupimus imitari. Nos, inquam, sanctos Martyres, quos certantes spectamus, cupimus imitari. Honestè spectator! in theatris cum spectas, insanis, si audes imitari quem diligis. Ecce ego specto Cyprianum, amo Cyprianum. Si irascaris, maledic mihi, et dic: Talis sis! Specto, delector, quantum valeo, lacertis mentis amplector. Video certatorem, audio victorem. Irascere, ut dixi, et dic mihi: Talis sis! Vide, si non amplector; vide, si non opto; vide, si non cupio; vide, si non indignum me possum dicere; refugere tamen avertique non possum. Specta tu, delectare tu, ama tu. Noli irasci, si dixeris: Talis sis! Sed parco, non dico. Agnosce amicum. Spectacula muta mecum. Tales amemus, quos imitari, quantum valemus, optemus. Sed infamis est ille, qui spectatur; qui spectat, honestus est. Cessat cupiditas emptoris, et nulla erit turpitudine venalis, infamiam spectando confirmas. Quid provocas, quod accusas? Miror, si amati tui non te aspergit infamia. Sed non te aspergat, immaculata maneat honestas, si potest, spectatrix libidinum, emptrix turpium voluptatum. Audeo prohibere spectacula? Audeo prohibere? Audeo plane. Dat mihi fidu-

(a) De ejusmodi contentionibus varia in Martialis Epigram. et in Scriptoribus Hist. Aug.

ciam locus iste, et qui me constituit in isto loco. Potuit sanctus Martyr sævientes sustinere Paganos, ego non audeam audientes instruere Christianos? Ego metuum tacitas offensiones, cum ille contempserit apertos furores? Dicam prorsus. Certe redarguar in cordibus audientium, si falsa dico. Optime facit, omnino optime facit antiqua disciplina Romana, quæ omne genus Histrionum infami loco deputavit. Non illis ullus honor in Curia, non saltem in plebeia (a) tribuitur. Undique ab honestis remoti, et honesti venales (b) præpositi. Quid a te propter dignitatem Decurii (c) removisti, et propter voluptatem tibi in theatro posuisti? Consonet dignitati tuæ voluptas tua. Et ipsi miseri addicti sunt spectantium cupiditatibus, spectantium insipientibus voluptatibus. Remove ista omnia, et liberantur. Misericordiam in illos facit, qui spectare noluerit.

IV. Dicta sint hæc de concupiscentia oculorum. Ambitio sæculi quantum mali habet! Ibi omnis superbia. Et quid est pejus superbia? Sententiam Domini audi. *Deus superbis resistit; humilibus autem dat gratiam* (Jacobi IV, 6). Ergo et ambitio sæculi maligna est. Dicet aliquis: Sine illa non possunt esse sæculi Potestates. Prorsus possunt. Nescio, quis auctor ipsorum ait: Suam quisque culpam auctores ad negotia transferunt (d). Prorsus possunt. Rector est in potestate constitutus. Erigat, et rexit. Sed humana mens pergit in elationem. Frenetur elatio. Hominem se esse cognoscat, qui de homine iudicat. Dispar est dignitas, sed communis est ipsa fragilitas. Hoc qui pie, sancteque cogitat, et habet potestatem, et non pergit in elationem. Vicit ista omnia Cyprianus. Quid enim non vicit, qui vitam ipsam omnibus tentationibus redundantem contempsit. Mortem illi minatus est iudex; ille confessus est Christum, paratus mori pro Christo. Ubi mors venerit, nulla remanebit ambitio, nulla curiositas oculorum, nulla appetitio sordidarum et carnalium voluptatum. Una vita contempta omnia superantur.

V. Beatus ergo Cyprianus laudetur in Domino, quia omnia ista vicit. Quando hoc posset, si non adjuisset Dominus? Quando vinceret, si non spectator, qui coronam parabat vincenti, subministraret vires laboranti? Gaudet plane et ipse, gaudet pro nobis, non pro se, quando in Domino laudatur. Mitis enim est valde, et scriptum est: In Domino laudabitur anima mea. Audiant mites, et lætentur (Psal. xxxi, 3). Mitis erat. In Domino vult animam suam laudari. *In Domino laudetur anima ejus. Honoretur etiam corpus ejus.* Quia *Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus* (Id. lxxii, 4). Sancte celebretur, tanquam a Christianis celebretur. Non enim aram

constituimus, tanquam Deo, Cypriano, sed Deo vero aram fecimus Cyprianum (a).

SERMO XV.

Item in Natali Cypriani Martyris (b).

SYNOPSIS.

I. Gaudium de religiosa populi frequentia, et victoria Martyrum. II. Delusa Persecutorum a Martyribus consilia. III. Ecclesia Persecutorum victrix. IV. Persecutorum, ut Christi, ita Cypriani multi conversi.

I. PSALMUM cantavimus: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum* (Psal. cxxii, 6). Donis Dei debita gratulatio. *Benedictus Dominus, qui non dedit in venationem dentibus eorum.* Vox est certe gratulationis, et digna gratulatio. Et quando tantis donis divinis humana sufficit gratulatio? Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Iterum dico; delectat enim me, populum videre in domo Domini religiosissime in hunc locum convenientem, et tempora temporibus comparare. Unde iterum dico, et repeto, et vestris sensibus, quanta possum, devotione commendo: Quando in isto loco beatissimus Martyr sacrum sanguinem fudit, nescio utrum tanta hic fuerit turba furentium, quanta nunc est multitudo laudantium. Sed, etsi fuit, fuit *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quando occidebant, se vicisse credebant. Vincebantur a morientibus, et gaudebant, si vincebantur. Utique furebant. Abscessit ergo turba furentium, successit multitudo laudantium: Dicat, dicat multitudo laudantium: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Dentibus quorum? Dentibus inimicorum, dentibus impiorum, dentibus persecutorum Jerusalem, dentibus Babylonæ, dentibus civitatis inimicæ, dentibus turbæ in sceleribus insanientis, dentibus turbæ Dominum persequentis, creatorem deserentis, ad creaturam se convertentis, manu facta colentis, eum a quo facta est, contemnentis. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.*

II. Vox Martyrum est. Eorum profecto vox est, qui pro Christi nomine occidi, quam negando Christum vivere maluerunt. Si ergo illi occidere voluerunt, isti occisi sunt, fecerunt, quod voluerunt illi, passi sunt isti, quomodo: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum?* Qualis gratulatio est: *Benedictus Dominus, qui non dedit*

(a) Confer finem sermonem CCCXIII. et Serm. CCCX. n. 2. T. V. edit. Maur.

(b) In Codice fol. 37. p. 2. inscriptus: *Novus Sermo sancti Augustini ep. De Martyrum, et Ecclesie in illis victoria.* Sermo fortasse notatus a Possidio in *Indiculis Opp. c. 8. De Venatoribus Dei et sæculi.* Psalmi enim versiculus, qui supra citatur, exponitur de dentibus persecutorum, et de dentibus Ecclesie, ut in decursu liquet. Locandus in Editione post præcedentem XIII.

(a) In Conventu plebis aliquo

(b) Lego: *Verniles*, i. e. Servi domi, et in familia nati.

(c) Seu Decurionatus, quod munus in Coloniae et Municipii Senatorii instar erat.

(d) An Seneca *epist. 30* ad Lucil. *Ut intengas tua vitia case, quam pedas verum?*

nos in venationem dentibus eorum? Quia persecutores non occidere, sed devorare voluerunt, id est, in corpus suum transferre. Pagani erant, impii erant, dæmonum et idolorum cultores erant. Hoc nos facere volebant, quando devorare cupiebant. Intendite, quid cibo faciamus, quando manducamus. Quid utique facimus, nisi in corpus nostrum transferimus? Erat torpor impiorum, devoraverunt eos, qui eis ad impia consenserunt. In eorum corpus procul dubio transierunt. Martyres ergo illi instantibus, ut Christus negaretur, et idolum adoraretur, restiterunt constanter, idolum spreverunt, Christum confessi sunt, in corpus eorum consentiendo non transierunt. Dicant, dicant, gloriose dicant, feliciter dicant, veraciter dicant: *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Retia perfidia est, retia impietas est, retia Christi negatio est. Extenta sunt retia. Audis venantes. Si vis cavere venantes, contemne terrentes. Nostis, quid faciunt venatores. Ex alia parte tendunt retia, ab alia parte terrent feras, quas cogunt in retia. Malum times, quo terreris? Pejus est, quo fugis. Ergo Martyres sancti videntes, ubi venatores tetenderunt retia (ad hoc enim mortem persecutor minabatur, ut Salvator negaretur) passi sunt, sed patiendi non sunt capti. Quali sagina prædæ, quali pinguedine venationis Babylon impia pasceretur, si a Cypriano episcopo Dominus negaretur. Quali sagina, quali venatione, quam optima præda Babylon impia pasceretur, si a Cypriano episcopo, doctore gentium, frustratore idolorum, proditore dæmoniorum, lucratore Paganorum, confirmatore Christianorum, inflammatore Martyrum. Si ergo a tali et tanto Viro Dominus negaretur, quali venatione Babylon impia lætaretur! *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Sævierunt, persecuti fuerunt, torserunt, incluserunt, alligaverunt, percusserunt, incenderunt, bestiis subreperunt (a). Non est Christus negatus, Confessor Domini est coronatus. Illi sævitiam perderunt, gloriam Martyres invenerunt. *Benedictus Dominus, dicat populus christianus, dicat omnino, decet, ut dicat: Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Modo, dicat, hic locus impletur populo consentientium, impletur populo unum verum Deum adorantium. Dicat: hic locus; tunc enim seges ista seminabatur, quando ille locus sanguine Martyris rigabatur. Noli mirari, Terra, fertilitatem tuam, si rigata es, ut hoc pulchrales.

III. Ergo *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quibus enim viribus nos erepti sumus de dentibus impiorum? Nihil nobis arrogamus, non hoc nostræ potestati tribuimus. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in venationem dentibus eorum.* Quid enim eramus, quando terrebamur infirmi a fortibus, humiles a sublimibus, egentibus a divitibus, indigentes ab abundantibus? Quid

(a) Ita membrans. Fortasse: *subjecerunt, substraverunt.*

eramus, nisi *Auxilium nostrum esset in nomine Domini ejus, qui fecit cælum et terram (Psal. cxxiii, 8)?* Exulta, exulta, Jerusalem, exulta et tu non data in dentes venantium. Exulta et tu. Habes et tu dentes. *Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Habes et tu dentes, o sancta Jerusalem, Civitas Dei, Ecclesia Christi, habes et tu dentes. Tibi dicitur in Canticis Canticorum: *Dentes tui, sicut grex detonsarum ascendens de lavacro, quæ omnes geminos creant, et sterilis non est in illis (Cant. iv, 2, et vi, 5).* Bene, bene, quod non timuisti dentes Babylonæ. Dentes Babylonæ potestates sæculi fuerunt, dentes Babylonæ doctores illicitorum sacrorum fuerunt. His dentibus data non es. Agnosce dentes tuos. Fac tu, quod illi facere voluerunt. Converte te. Et tu habes dentes. *Dentes tui, sicut grex detonsarum.* Quid est *Detonsarum?* Sarcinas sæculares ponentium. Quid est *Detonsarum?* Ponentium vellera, tanquam onera sarcinæ sæcularis. Illi erant dentes tui, de quibus scriptum est in Actibus Apostolorum, quia vendiderunt omnia sua, et pretia rerum suarum ante pedes Apostolorum posuerunt, ut distribueretur unicuique, sicut opus erat (Act. iv, 35). Percepisti vellera detonsarum tuarum. Ascendit grex ille de lavacro Baptismatis sancti. Omnes pepererunt, quia duo præcepta charitatis impleverunt. Meministis, recordati estis, tanquam instructi acclamastis, cum duo præcepta charitatis commemorarem; quæ autem essent, non dixi, et tamen iudicium cordis vestri voce suscepi. Agnovistis. Dicam tamen propter eos, qui ad Ecclesiam rarius accedunt. Dominus dicit, Magister veracissimus dicit, Princeps Martyrum dicit: *Diliges Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua, et diliges proximum tuum tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet et Propheta (Matth. xxii, 37 - 40).* Dentes ergo tui in Deo vicierunt, quia tales geminos pepererunt. Tibi dicitur habenti tales dentes, tibi dicitur, o Ecclesia, in figura beatissimi Petri: *Surge, macta et manduca (Act. x, 13).* Surge. Petro dictum est, quando vas submissum de cælo in figura animalium omnis generis portabat esurienti Petro, id est, avidæ Ecclesiæ, *Surge, quid esuris? Surge, cibus tibi paratus est. Dentes habes; Macta et manduca.* Occide, quod sunt; fac, quod es. Occide quod sunt, verte in quod es. Bene audisti tales dentes habens, bene mactasti, bene manducasti. Ipsos iudices, quos non timuisti, ad te attraxisti; ipsas sæculi potestates, quas non timuisti, in te convertisti; sævientes sprevisi; honorantes fecisti. Impletum est, quod Domino tuo promissum est: *Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes servient illi (Psal. lxxi, 11).*

IV. Hæc persecutores non credebant, quando sæviebant. Quam multi ex ipsis persecutoribus, qui viderunt beatissimum Cyprianum fundentem sanguinem, genua flectentem, cervicem percussori præbentem, hic viderunt, hic spectaverunt, hic de tanto spectaculo exultaverunt, hic, hic morienti insultave-

runt. Quam multi ex eis, quod non dubito, postea crediderunt. Non dubitandum, sine dubitatione credendum est. Judæi Christi interfectores, qui pendente illo caput agitaverunt insultantes, et in illo verba, quæ voluerunt, dixerunt exultantes, postea in ipsum Dominum, quem crucifixerunt, crediderunt. Hæc enim poterat vacare vox Medici in cruce pendens, et medicamentum sanitatis phreniticis de suo sanguine facientis? Non poterat ergo vacare, et inanis esse vox illa: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt* (Luc. xiii. 34). Non plane vacavit. Erat ibi multitudo eorum, propter quos hæc vox de ore resonuit Veritatis. Nam postea facto miraculo, adveniente de cælo Spiritu sancto, cum linguis omnium gentium Apostoli loquerentur, stupentes repentinum miraculum, subito compuncti, ad eum, quem occiderunt, conversi sanguinem, quem sævientes fuderunt, credentes biberunt. Hoc plane et de beato Cypriano Christi sancto Martyre nullo modo est dubitandum, quod plurimi eorum, qui occisum impie spectaverunt, in ejus Dominum crediderunt, et forte etiam ipsi imitando pro Christi nomine sanguinem funderunt. Postremo de illis incertum sit. De illis, qui tunc huic loco affuerunt, qui percussum in isto loco sanctum Cyprianum viderunt, incertum sit, utrum crediderint. Certe isti omnes, aut pene omnes, quorum voces audio exultantium, filii sunt insultantium.

SERMO XVI.

In Natali Martyrum Scillitanorum (a).

SYNOPSIS.

I. Exemplo Martyrum Christus nec propter superflua, nec propter necessaria mundi bona negandus. II. Amor proximi unde, et qualis. III. Salus et Amicus, duo necessaria, quomodo respicienda. IV. Certamen Martyris cum Persecutore de superfluis. V. Certamen Martyris cum Persecutore de necessariis. VI. Quibus modis negetur Christus. VII. Constantiæ merces in celo.

I. MARTYRES sancti, testes Dei, ne vivendo morentur, moriendo vivere maluerunt, ne timendo

(a) In Codice fol. 59. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. in Natali sanctorum Martyrum Scillitanorum*. Passi sunt hi Carthagine circa A. C. 300. numero, ut videtur, duodecim, oriundi ex oppido Scilla, aut Scillite Provincie Proconsularis Africae. Acta eorum alia extant apud Baronium ad A. C. 302. alia et Bibliotheca Eccl. Tolet. apud Bollandistas T. IV. Julii ad diem XVII. quo illorum memoria agitur. In illorum Basilica Carthagine Augustinus sermonem habuit in Editione CLV. Cum vero Possidius in *Indiculis Opp. c. 9. Tractatus duos* notet, de altero ita Guil. Cuperus in *Act. SS. T. cit. p. 206. Cum is Sermo nusquam inter Augustini Opera ne quidem novissime edita compareat, existimo eum aut excidisse, aut etiamnum alicubi cum putere luctari*. En jam non amplius indecoro pulvere sordidum Martyrum ipsorum cultus, et Reliquiæ Hispaniam, Galliam et Italiam pervaserunt, partimque Romæ in SS. Joannis et Pauli Æde in monte Cælio quiescunt, quem Titulum, dum hæc commentarer, ornabat Joseph Card. Garampus, vir pietate, doctrina, hominum litteratorum amore, sacraque dignitate vere eminentissimus, mihi que ab illo jam tempore, quo summi Pontificis ad Aulam Cæsarem legatione fungebatur, faventissimus, qui has Mentis Augustinianæ Reliquias avidissime præstolabatur. Verum, antequam typis absolventur, ipsius, ut pie speramus, Augustini consortio propius admotus est Romæ IV. Non. Majas. — Sermo hic porro in Editione post præcedentem XIII. collocari posset.

SANCT. AUGUST. XI.

mortem negarent vitam, amando vitam contempserunt vitam. Ut negaretur Christus, vitam præmittebat inimicus, sed non qualem Christus. Credentes ergo, quod a Salvatore promittebatur, riserunt, quod persecutor comminabatur. Fratres, quando Solemnia Martyrum celebramus, exempla nobis proposita noverimus, quæ imitando assequamur. Non enim istam faciendo frequentiam, augemus Martyrum gloriam. Illorum corona populis nota est Angelorum. Nos, quod passi sunt, cum legeretur, audire potuimus. Quod autem acceperunt, *Nec oculus vidit, nec auris audivit* (1 Cor. II, 9). Bona mundi hujus alia sunt superflua, alia necessaria. Hinc paululum, ut loquamur, attendite, et distinguamus, si possumus, quæ sint bona mundi superflua, quæ necessaria, ut videatis, non esse negandum Christum nec propter superflua, nec propter necessaria. Superflua mundi hujus quis enumerat? Si ea commemorare voluerimus, magnas moras faciemus. Dicamus ergo necessaria. Quæcumque alia erunt, hæc erunt superflua. Necessaria sunt in hoc mundo duo ista; Salus et Amicus. Ista sunt, quæ magni pendere, quæ non debemus contemnere. Salus, et Amicus naturalia bona sunt. Fecit Deus hominem, ut esset et viveret. Salus est. Sed, ne solus esset, Amicitia quaesita est. Incipit ergo Amicitia a conjugate et filiis, et progreditur usque ad alienos. Sed, si consideremus, unum nos habuisse patrem, et unam matrem, quis erit alienus? Omni homini proximus est omnino homo. Interroga naturam. Ignotus est? Homo est. Inimicus est? Homo est. Hostis est? Homo est. Amicus est? Maneat amicus. Inimicus est? Fiat amicus.

II. Ad hæc duo in hoc mundo necessaria, Salutem, et Amicum, venit peregrina sapientia. Invenit omnes stultos, errantes, superflua colentes, temporalia diligentes, æterna nescientes. Hæc Sapientia stultis amica non fuit. Cum ergo stultis amica non esset, et a stultis longe esset; assumpsit proximum nostrum, et facta est proxima nostra. Hoc mysterium Christi est. Quid tam longe, quam stultitia a sapientia? Quid tam proximum, quam homo, et homo? Quid tam longinquum, inquam, quam a stultitia sapientia? Ergo suscepit hominem sapientia, et facta est homini proxima per id, quod erat proximum. Et ecce, quoniam dixit homini ipsa sapientia: Ecce pietas est sapientia; ad sapientiam vero hominis pertinet colere Deum, quia hoc est pietas, data sunt nobis duo præcepta: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua. Alterum: Diliges proximum tuum tanquam te ipsum* (Luc. x, 27). Et ille, qui hoc audivit, ait: *Et quis est mihi proximus* (Ibid. 29). Putabat dicturum Dominum: *Pater tuus, et mater tua, et conjux tua, filii tui, fratres tui, sorores tuæ. Non hoc respondit, sed qui volebat commendare omnem hominem omni homini proximum, instituit narrationem. Homo, inquit, quidam. Quis quidam? Tamen homo. Homo quidam. Quis ergo homo? Quidam, sed tamen homo. Descendebat de Jerusalem in Jericho, et incidit in* (Vingt-huit.)

latrones (Luc. x, 30). Ipsi dicuntur in latrones, qui et insequuntur nos. Vulneratus, spoliatus, semivivus, in via relictus a transeuntibus, a sacerdote, a levita contemptus est, a Samaritano autem transeunte animadversus est. Accessum est ad eum, inspecta cura, levatus est in iumentum, perductus ad stabulum, iussum est curam ei adhiberi, sumptus impensus est. Interrogatur, qui interrogaverat: Quis erat huic semivivo proximus? Quia duo contempserant, et contempserant proximi, accessit extraneus. Iste enim homo Ierosolymitanus proximos habebat sacerdotes. et levitas, Samaritanos alienigenas. Transierunt proximi, et extraneus factus est proximus. Quis ergo erat huic homini proximus? Dic tu, qui interrogaveras dicens: *Quis est mihi proximus?* Jam responde, quod verum est. Interrogaverat superbia. Loquatur natura. Quid ergo ait? *Credo, qui cum illo fecit misericordiam.* Et Dominus ad illum: *Vade, et tu fac similiter* (Ibid. 37).

III. Redeamus ad causam. Jam tria videmus: Salutem, Amicum, Sapientiam. Sed Salus et Amicus etiam de hoc mundo; aliunde Sapientia. Propter Salutem victus et tegumentum, et, si mala valetudo occurrerit, medicina. Salvis autem salvus loquens Apostolus ait: *Est autem questus magnus pietas cum sufficientia. Nihil, inquit, intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes his contenti simus.* Ista sunt necessaria propter salutem. Quæ autem propter superflua. Nam qui volunt, inquit, divites fieri (propter superflua utique) incidunt in tentationem, et laqueum, et desideria multa stulta et noxia, quæ mergunt hominem in interitum et perditionem. Ubi ergo Salus? Ergo propter Salutem Victum, et tegumentum habentes his contenti simus (1 Tim. vi. 6, 9), Propter Amicum quid? Quid tibi amplius petuit dici, quam: *Diliges proximum tuum tanquam te ipsum?* Ergo Salus tibi, Salus sit et amico tuo. Propter tegumentum amici: *Qui habet duas tunicas communicet cum non habente.* Propter victum amici: *Et, qui habet escas, similiter faciat* (Luc. iii, 11). Pasceris, pascis; vestiris, vestis. Ista de hoc mundo; aliunde autem, quod est sapientia, discis et doces.

IV. Constituite jam vobis ante oculos agonem Martyrum. Venit inimicus, cogit Christum negare. Sed adhuc blandientem inducamus, non sævientem. Promittit divitias et honores. Superflua sunt. Qui talibus donis tentantur, ut Christum negent, nondum accesserunt ad agonem, nondum certamen invenerunt (a), nondum hostem antiquissimum vera pugna provocaverunt. Contempsit autem, cui talia promittebantur, Vir fidelis, et ait: Ego propter divitias negabo Christum? Ego propter divitias negabo divitias? Ego propter aurum negabo thesaurum? Nempe ille est: *Qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut ejus paupertate nos ditaremur* (2 Cor. viii, 9)? Nempe ille est, de quo item ait Apostolus: *In quo*

(a) Malo: *meruerunt.*

sunt omnes thesauri sapientiæ et scientiæ absconditi (Coloss. ii, 3)? Attendis, quod promittis, quia non potes videre, quod tollere conaris. Ego fide video, quod mihi vis auferre, tu oculis carnis, quod vis dare. Meliora sunt, quæ cordis oculos intuetur, quam quæ oculus carnis videt. Quæ enim videntur, temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna. Contemno ergo dona tua, inquit fidelis anima, quia temporalia sunt, superflua sunt, caduca sunt, volatica sunt, plena sunt periculis, plena tentationibus. Nemo hæc habet, quando vult, perdit et quando non vult. Contemptus est promissor; accedit alius, id est, persecutor. Contemptus est blandiens; esse incipit sæviens. Contemptus est coluber; in leonem conversus est. Non vis, inquit, accipere a me divitias ampliores? Si Christum non negaveris, auferam, quas habes. Adhuc in superflua mea sævis, quas habes. *Sicut novacula acuta fecisti dolam* (Psal. li, 4). Capillos radis, cutem non præcidis. Aufer etiam ista mihi. Imo, quoniam videbas, quod pauperibus exinde dabam, hospites suscipiebam, quod monnerat Paulus, faciebam. *Præcipe, inquit, divitiis hujus sæculi, præcipe, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Bene faciant, divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communicent, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam* (1 Tim. vi, 17-19). Hæc mihi auferens, ista opera facturus non sum. Numquid apud Deum ideo misor ero, quia volo, et non possum? An usque adeo surdus sum adversus vocem Angelorum: *Pax in terra hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii, 14)? Tolle ergo superflua mea. *Nihil intulimus in hunc mundum, sed neque auferre aliquid possumus. Victum et tegumentum habentes eo contenti simus* (1 Tim. vi, 8).

V. Sed ait persecutor: Tollo victum, tollo tegumentum. Accessum est ad certamen. Ferventius sæviabat inimicus. Transita sunt superflua, perventum est ad necessaria. *Ne discedas a me, quoniam tribulatio proxima est* (Psal. xxi, 11, 12)! Nihil tam proximum animæ suæ, quam caro sua. Fames, et sites, et ætus in carne sentis. Ibi te volo videre, Martyr bone! Testis Dei! Vide, inquit, vide! *Quis nos separabit a charitate Christi?* Quid est, quod minaris? Tollo victum, tollo tegumentum. *Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas* (Rom. viii, 35)? Minetur ex altera parte: Tollo amicum, occido charissimos tuos ante oculos tuos, conjugem et filios trucidabo! Occidis, occidis? Non negent, et non occidis. Quid est, quia non me terre de me, terres me de meis? Si non negaverint, meos non occidis; si negaverint, alienos occidis. Adhuc addat persecutor, et sæviat, et dicat: Si tuos non curas, te ipsum huic luci auferam. Huic luci? Numquid æternæ luci? Cui luci me auferes? Quam communem habeo et tecum? Non est magna, quam vides et tu. Ego pro hoc lumine non negabo lumen. *Erat lumen verum* (Joan. i, 9). Novi, cui dicam: *Quoniam apud te fons vitæ, et in lumine tuo videbimus lumen*

(Psal. xxxv, 10). Tolle vitam, tolle lumen. Habebo vitam, habeo lumen. Habebo vitam, ubi te non patiar interfectorem, habeo lumen, quod mihi, non dicam tu, sed nec ulla nox possit auferre. Vicit Martyr, an aliquid aliud est, ubi majus certamen spectare debeamus? Non minatur mortem; sævit in salutem, exarat unguis, excruciat tormentis, urit flammis, admovet bestias; et hic vincitur. Quare vincitur? *Quia in his omnibus supervincimus per eum, qui dilexit nos (Rom. viii, 37).*

VI. Ergo, fratres mei, non negetur Christus propter superflua, non negetur propter necessaria. Nullus ipso est magis necessarius. Necessaria dicebam: Salutem et Amicum. Peccas, propter Salutem, et negas Christum. Amando Salutem non habebis Salutem. Peccas propter Amicum tuum, et, ne illum offendas, negas Christum. Heu me miserum! Aliquando erubescendo negatur. Non sævit persecutor, non expoliat deprædator, non incumbit tortor; tantum ne displiceas amico tuo, negas Dominum tuum. Video, quid tibi abstulerit amicus, ostende, quid dabit. Quid dabit? Ipsas amicitias, per quas pecces, per quas involvaris, per quas inimicus Dei efficiaris. Iste tibi amicus non esset, si tu tibi esses. Sed quoniam ipse inimicus es tibi, amicum putas inimicum tibi. Unde autem ipse inimicus es tibi? Quia amas iniquitatem. *Qui autem amat iniquitatem, odit animam suam (Psal. x, 6).* Sed non negatur Christus ut amico impio et perverso placeatur, non negatur, sed ab impio vituperatur, ab impio accusatur, et a fidei erubescendo non defenditur, deseritur, tacetur, non prædicatur. Sævit lingua blasphemantis, et nulla est laudantis. Quanta mala committuntur quasi pro necessariis, pro victu, pro tegumento, pro salute, pro amico, et omnia ista, quæ appetuntur, magis pereunt! Si vero præsentia contempseris, dabit tibi Deus æterna. Contemne salutem, habebis immortalitatem. Contemne mortem, habebis vitam. Contemne honorem, habebis coronam. Contemne amicum hominem, habebis amicum Deum. Sed illic, ubi amicum habebis Deum, sine amico proximo non eris. Ibi tecum amici erunt, quorum facta et confessiones paulo ante legebantur (a).

VII. Audivimus Viros fortiter agentes, viriliter confitentes. Audivimus et Fœminas (b) non tanquam fœminas tenentes Christum, oblitæ sexum. Ibi erit cum istis illa amicitia, ubi nulla erit carnis concupiscentia, et sola erit cum amicis ad fruendum sapientia. Ecce quid perdimus, si ea hic amaverimus, et Christum negaverimus! Proximus ibi nos non terret, si moriatur. Nullus ibi luctus, ubi æterna vita erit, nec illud necessarium est; *Victum et tegumentum habentes his contenti simus.* Vestis nostra immortalitas erit, cibus iste charitas erit, vita æterna erit, nec opera ibi bona, quæ ab his appellantur, faciemus. Ad ea non perveniemus, si hic ea non

fecerimus. Non tibi dicitur: *Frange esurienti panem tuum (Isai. lviii, 7)*, ubi fames non erit. Non tibi dicitur: *Suscipe hospitio, ubi nullum invenies peregrinum.* Non tibi dicitur: *Libera oppressum, ubi nullus inimicus erit.* Non tibi dicitur: *Concorda litigiosum, ubi pax æterna erit.* Videte, fratres mei, quomodo hic toleretur quærendo. Ibi eam habebimus, ubi perire non possumus. Salutem quæris? Contemne, et habebis. Negas Christum timendo offendere amicitias hominum. Confitere Christum, et amica tibi erit civitas Angelorum, civitas Patriarcharum, civitas Prophetarum, civitas Apostolorum, civitas omnium Martyrum, civitas omnium bonorum Fidelium. Christus ipse *Fundavit eam in æternum (Psal. xlvii, 9).*

SERMO XVII.

In solemnitate SS. Machabæorum (a).

SYNOPSIS.

- I. Effata Evangelica ad omnes ætates pertinent. II. Expositio Parabolæ de Turris fabrica, et de duobus Regibus. III. Adolescens dives cum Christo congressus. IV. Post Apostolos et Judæi conversi, et deinceps multi Christiani rebus suis renuntiarunt. V. Quomodo probanda Christo fides vel in quotidianis. VI. Ad probandam fidem excitare debent Promissa. VII. Machabæorum. Certamen cottatum profanis Spectaculis. VIII. Dehortatio a profanis Spectaculis. IX. Dehortatio continuata.*

I. Evangelium, et verbum Dei vivum, medullas animæ penetrans, et cardinem cordis inquirens salubriter profertur omnibus nobis, nec quemquam palpat, si se homo non palpet. Ecce propositum est nobis velut speculum, in quo nos omnes aspiciamus, et, si quid de facie nostra forsitan maculosum occurrerit aspectibus nostris, cura sollicita delargamur, ne rursus inspecto speculo erubescamus. Turba enim Dominum sequebatur, sicut, Evangelium cum legeretur, audivimus, et conversus locutus est ad eos, qui eum sequebantur. Nam, si ea, quæ dixit, solis illis duodecim Apostolis loqueretur, poterat unusquisque nostrum dicere: *Illis dixit, non nobis.* Aliud videtur pertinere ad pastores, aliud ad greges. Sequentibus turbis dixit, ergo et nobis omnibus, et vobis omnibus dixit. Non, quia tunc nondum eramus, ideo nobis non esse dictum putare debemus. In illum enim et nos credimus, quem illi viderunt, illum nos fide tenemus, quem illi oculis conspexerunt. Neque enim oculis carnalibus videre Christum, magnum fuit. Si hoc magnum fuisset, Judæorum gens prima salutem invenisset. Certe enim et illi viderunt, et ta-

(a) In Codice fol. 40, p. 2. in scriptis Sermo sancti Augustini ep. in Natale sanctorum Machabæorum. Illustris Sermo post commentationem in Luc. xiv, 28, et Matth. xix, 16. animatisque ad perseverantiam Fidelibus in profana Spectacula invehitur. Habitus est ab Augustino Bullæ Regiæ rogatu Episcopi Civitatis. Prædicabat enim Noster, ut ait Possidius Vita c. 8. non in una tantum regione, sed ubicumque rogatus venisset. Inserendus Editioni post sermone CCCI.

(a) Martyrum nempe Scillitanorum.

(b) In utrisque Actis supra cit. loquentes inducuntur.

men contempserunt, et tamen visum et contemptum insuper occiderunt. Nos autem certe non vidimus, et tamen credimus, et tamen, quem oculis non conspeximus, corde suscepimus. Unde dixit cuidam suo, qui tunc erat inter duodecim: *Quia vidisti, credidisti. Beati, qui non vident, et credunt (Joan. xx, 29)*. Si enim modo præsens esset in carne Dominus et Salvator noster Jesus Christus, et stans taceret, quid nobis prodesset? Si autem loquendo profuit, et modo loquitur, cum Evangelium recitatur. Verumtamen et presentia sua multa præstat, ut Deus. Ubi autem non est Deus, aut quando absens est Deus? Tu noli esse absens a Deo, et tecum est Deus. Maxime, quia ipse promisit, et promissum ejus conscriptum quodam modo chirographum delineemus. *Ecce ego vobiscum sum usque in consummationem sæculi (Math. xxvii, 20)*. Sed nos prævidebat, nobis promittebat.

II. Redeamus ergo, et audiamus quid dixit, et, sicut dixi, inspiciamus nos, et, quidquid nobis deesse invenerimus, ad formam pulebritudinis, quæ placet oculis ejus, tota diligentia excolamus. Et, quia nos non sufficimus, illum in adiutorium invocamus. Reformet, qui formavit, recreet, qui creavit, ut perfectos recondat, qui condidit. Hoc ergo dixit: *Quis est homo, qui vult turrim ædificare, et non sedens primum computat, si habet sumptus, unde perficiat? Ne forte incipiat ædificare, et non impleat, et transeuntes homines dicant: Ecce homo, qui cepit ædificare, et non potuit perficere. Aut quis est iterum Rex, qui vadit gerere contra alium Regem bellum, et non prius considerat, utrum sit idoneus cum decem millibus occurrere illi, qui habet viginti milia? Alioquin, cum adhuc ille longe est, mittit legatos querens pacem. Et ad istas duas similitudines conclusit ita: Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus (Luc. xiv, 28-33)*. Si soli illi Discipuli vocarentur, nobis non esset dictum. Quia vero, sicut Scriptura testatur, omnes Christiani discipuli Christi sunt: *Unus est enim, inquit, vester magister Christus (Math. xxiii, 10)*, Ille solus Christi se neget esse discipulum, qui Christum negat magistrum. Neque enim, quia de superiore isto loco loquimur vobis, ideo magistri vestri sumus. Ille est enim omnium magister, cujus cathedra est super omnes cælos, sub illo in unam scholam convenimus, et vos et nos discipuli sumus; sed monemus vos, quomodo solent majores scholæ. Turris, et sumptus, fides, et patientia. Turris fides, patientia sumptus sunt. Si quis impatiens fuerit ad toleranda mala mundi hujus, deficit sumptibus. Rex malus cum viginti millibus diabolus est, rex cum decem millibus Christianus est. Simpliciter contra duplum, veritas contra falsitatem, quia simplicitas contra duplicitatem. Esto simplici corde. Noli esse hypocrita, aliud ostentans, aliud agens, et vincis eam duplicem, qui transfiguratur se velut Angelum lucis. Unde isti, ubi illi sumptus? Ubi perfecta illa simplicitas, et omnino stabilis, atque inconcusissalme perseverans? In eo, quod sequitur, quod duram videtur. Hoc est, quod dixi, quia sermo Dei ne-

minem palpat. *Sic, inquit, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest meus esse discipulus*. Multi hoc fecerunt, et se ipsos examinaverunt (a), antequam tempus persecutionis urgeret, et renuntiaverunt omnibus, quæ sunt mundi, et secuti sunt Christum. Inde fuerunt Apostoli, qui dixerunt: *Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te (Luc. xviii, 28)*. Nec ipsi magnum aliquid dimiserunt, quia omnes pauperes fuerunt, sed magnas prorsus dimisisse judicantur facultates, qui vicerunt omnes cupiditates.

III. Denique Discipuli tunc dixerunt hoc Domino, quando dives ille tristis abscessit, qui consilium vitæ æternæ, sicut petierat a Magistro veracissimo, audivit. Ipse enim venit ad Dominum dives quidam adolescens, et ait illi: *Magister bone. Quid boni faciam, ut vitam æternam consequar (Math. xix, 16)*? Credo inter delicias affluentissimas divitiarum suarum pungebatur stimulo futuræ mortis, et contabescebat, et, quia nihil eorum, quæ possidebat, ad inferos secum portare poterat, sciebat, et inter magnas carnis copias inops anima gemebat. Dicebat, ut existimandum est, apud semetipsum circumfusis affluentia divitiarum suarum: *Bona sunt, pulchra sunt, deliciosa sunt, dulcia sunt; sed una hora illa novissima quando venerit, cuncta relinquenda sunt. Nihil eorum hinc auferendum est. Restat vita et sola conscientia, restat post corpus animæ vita, et sola conscientia. Quæ, si erit (b), non jam vita, sed mors altera, pejorque dicenda est. Nihil enim pejus illa morte, ubi mors non moritur. Hoc ille quia inter suas delicias cogitabat, habens tanta bona venit ad Dominum. Dicebat enim sibi: Post ista tanta bona si habuero et vitam æternam, quid me felicitas? Unde ergo sollicitus erat, interrogavit, et ait: *Magister bone, quid faciam, ut vitam æternam consequar? Respondit ei Dominus primo: Quid me interrogas de bono? Nemo bonus, nisi unus Deus (Math. xix, 17)*. Hoc est dicere: Non te facit beatum, nisi unus Deus. Quæ habent divites, bona sunt enim; sed illa bona non faciunt bonos. Nam, si illa bona fecissent bonos, tanto esset quisque melior, quanto esset his abundantior. Cum vero videamus multos quanto copiosiores, tanto pejores, sine dubio alia sunt querenda bona, quæ faciunt bonos. Ipsa enim sunt, quæ non possunt haberi a malis: justitia, pietas, temperantia, religio, charitas, Dei cultus, ipse postremo Deus. Ad illum bonum concurrere debemus. Illum, nisi his contemptis, non assequemur.*

IV. Ego vos palpem, quando Evangelium nec vos, nec nos palpat? Exhortor ergo Charitatem Vestram, fratres, sicut dicit Apostolus: *Tempus breve est. Reliquum est, inquit, ut, et qui habent uxores, tanquam non habentes sint, et, qui flent, tanquam non flentes, et, qui gaudent, tanquam non gaudentes, et, qui enuunt, tanquam non ementes, et, qui utuntur hoc mundo, tanquam non utentes (1 Cor. vii, 29-31)*. Dimiserunt ergo Apostoli tunc ea, quæ habebant, et ideo Petrus dixit:

(a) Ut puto, Librarii lapsus pro: *examinaverunt*.

(b) Omissum videtur: *mala*.

Ecce nos dimisimus omnia. Quid dimisisti, Petre? Unam naviculam, et unum rete? Responderet mihi: Totum mundum dimisi, qui mihi nihil dimisi. Omnium paupertas, id est, omnium pauperum, parvas habet facultates, sed magnas habet cupiditates. Non attendit Deus, quid habeat, sed quid velit. Voluntas judicatur, quæ ab illo, qui non videtur, invisibiliter perscrutatur. Ergo omnia dimiserunt, et prorsus totum mundum dimiserunt, quia quidquid sperabant in hoc mundo amputaverunt, et eum, a quo factus est mundus, secuti sunt, ejus promissis crediderunt, et postea multi hoc fecerunt. Et mirum est, fratres mei, qui hoc fecit? Ipsi hoc fecerunt, qui Dominum occiderunt. Ibi in Jerusalem, cum Dominus ascendisset in cælum, et post decem dies misso Spiritu sancto impletum promissum, impleti Spiritu sancto Discipuli linguis omnium gentium locuti sunt (*Act. II*). Tunc audientes multi Judæi, qui erant in Jerosolymis, et expavescentes donum gratiæ Salvatoris, cum mirarentur, et stupentes ambigerent inter se, unde illud esset, acceperunt responsum ab Apostolis, quod ille hoc præstiterit Spiritu suo, quem ipsi occiderunt, et consillum salutis quaesierunt. Desperaverant enim et non arbitrabantur posse sibi donari tantam scelus, qui Dominum universæ creaturæ occiderunt. Et acceperunt consolationem ab Apostolis. Promissa venia, promissa impunitate crediderunt, et omnia, quæ habebant, vendentes, pretia rerum suarum ad pedes Apostolorum posuerunt, quanto plus territi, tanto magis boni. Major timor extorsit delicias. Fecerunt hoc illi, qui Dominum occiderunt; fecerunt postea multi, et faciunt multi. Novimus, exempla conspicimus, si multis consolamur, in multis delectamur, quia verbum Dei non vacat in eis, qui fideliter audiant. Sed aliqui non fecerunt, et veniente persecutione probati sunt? Quia utebantur mundo *Tanquam non utentes.* Non plebei solum, non quicumque opifices, non pauperes, non egeni, non mediocres, sed multi etiam magni divites, senatores, clarissimæ etiam femine veniente persecutione omnibus suis renuntiaverunt, ut turrin perficerent, et simplicitate fortitudinis atque pietatis duplicem ac fallacem diabolum vincerent.

V. Exhortans ergo ad martyrium Dominus Christus omnibus dixit: *Sic, qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest esse meus discipulus.* Interrogo ergo te, o anima christiana! Si tibi dicam, quod dictum est diviti: *Vade, vende et tu omnia tua, et habebis thesaurum in cælo, et veni, sequere Christum* (*Math. XIX, 2*), forte et tu tristis abscedes? Sic enim et ille juvenis tristis abscessit. Tamen ista verba non potest audire nisi Christianus. Numquid, quando lectum est Evangelium, potuisti tibi contra salutem tuam aures claudere? Audisti: *Qui non renuntiat omnibus, quæ sunt ejus, non potest meus esse discipulus.* Cogita apud te ipsum: Fidelis factus es, baptizatus es, credidisti. Facultates tuas non dimisisti, sed fidem tuam interrogo. Quomodo credidisti? Ecce venit periculum fidei. Dicitur tibi: Si persistis,

tollo, quod habes. Animum tuum interrogo. Si dicis in animo tuo: Tollat, quod habeo, fidem non dimitto! et tenes, et renuntiasti. Quia tenes, non teneris. Non est enim malum tenere. Teneri est malum. Sed deest persecutio, et non est, quomodo probes, quod Domino promisisti? Negotia quotidiana probant homines. Quid si enim aliquando, nescio, quis te ad falsum testimonium vocet, et sit potens, qui possit timeri pro tempore, et, si fuerit comminatus, pro tempore possit nocere, et persuadeat tibi dicere falsum testimonium? Non tibi dicit: Nega Christum; ad hoc te enim tu præparabas. Alio modo subrepsit duplex ille, ad quod non meditaberis, quod tibi non proponebas. Dic, inquit, falsum testimonium. Si non dixeris, faciam hoc, et illud. Minatur proscriptionem, minatur mortem. Ibi te proba, ibi te attende. Dicis falsum testimonium? Dimisisti Christum, quia ipse dixit: *Ego sum veritas* (*Joan. XIV, 6*). Falsum testimonium dixisti, contra veritatem fecisti, ergo Christum dimisisti. Et quid tibi ille facturus erat minando proscriptionem? Inopem redditurum? Quid tibi deesset, cum quo Deus esset? Sed plus minabatur. Quid est ipsum plus? Occisurum te minabatur. Carnem. Numquid animam? Quid ille minabatur, attendis. Quid tu facies, non attendis? Ille carnem occidere comminatur. *Os autem, quod mentitur, occidit animam* (*Sap. I, 11*). Deus estis, inimicus, et tu; tamen et ille homo, et tu. Ambo corruptibiles secundum carnem, ambo immortales secundum animam, ambo pro tempore transituri; et in hac terra hospites et peregrini. Minatur ille mortem, nocens, utrum ante moriatur; quam impleat, quod minatur; sed tamen puta, quia et, quod minatur, impleat; discutite vos, videamus, quis sit tibi peior inimicus, utrum ille, an tu. Profert ille machæram ad occidendam carnem tuam, profers tu falsam linguam ad trucidandam animam tuam. Quis gladius (a) percussit? Quis pejus occidit? Quis interior penetravit? Ille usque ad ossa, ille usque ad viscera, tu usque ad cor. Nihil tibi integrum dimisisti, quando cor tuum perdidisti. *Os, quod mentitur, occidit, dixit, non carnem, sed Animam.*

VI. Talia sunt quotidiana tentamenta hominum. Quando ventum fuerit ad iniquitatem, ut aut facias iniquitatem, aut patiaris ea, quæ voluerit Deus pati pro tempore, ibi jam attende duplicem illum, ibi jam attende sumptus turris illius. Sed cogitando deficiis. Invoca eum, qui jussit. Adjuvet jussa sua in te, et reddet tibi promissa sua ex se. Quid enim nobis promittit Deus? Fratres mei! Quid dicam, ut desideremus illud? Quid dicam? Aurum est? Argentum est? Prædia sunt? Honores sunt? Quidquid novimus in terra, est? Vile est. *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se* (*I Cor. II, 9*). Breviter dico, non promissa sua, sed se. Major est omnibus, qui fecit omnia. Pulchrior est omnibus, qui formavit

(a) Videtur exordisse: fortius.

omnia. Potentior est omnibus, qui virtutem dedit omnibus. Quidquid ergo amamus in terra, in comparatione Dei nihil est. Parum est: Nihil est, quod amamus, et nos ipsi nihil sumus. Ipse amator in comparatione rei, quæ amanda est, vilescere sibi debet. Ipsa est illa charitas, quæ jubetur, *Ex toto corde, ex tota anima, et ex tota mente*. Sed adjunxit, et ait: *Diliges proximum tuum, tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet et Propheta (Matth. xxii, 37-40)*, ut, cum tu dilexeris Dominum, scias quia tunc te diligis, si diligis Dominum. Si vero Deum non diligis, nec te ipsum diligis. Cum ergo te didiceris diligere diligendo Deum, rape proximum ad Deum, ut simul fruaris bono, et tanto bono, quod Deus est.

VII. Modo spectavimus magnum certamen septem Fratrum et Matris illorum. Quale certamen, fratres mei, si noverunt mentes nostræ spectare? Comparete huic sancto spectaculo voluptates et delicias theatrorum. Ibi oculi inquinantur; hic corda mundantur. Hic laudabilis est spectator, si fuerit imitator; ibi autem et spectator turpis est, et imitator infamis. Denique amo Martyres, specto Martyres. Quando leguntur Passiones Martyrum, specto. Dic mihi: Talis sis, et laudasti. Tu specta Mimam, specta Pantomimum; dicam tibi: Talis sis, et noli irasci. Si autem dico tibi: Talis sis, et irasceris, faciunt te reum non verba mea, sed iracundia tua. Irascendo iudicas de te ipso. Ecce quod amas, quod esse formidas. Opportune de spectaculo sanctorum Machabeorum, quorum victoriæ memoriam hodie celebramus, de spectaculis theatricis admonenda visa est Charitas Vestra. O fratres Bullenses (a), circumquaque prope omnibus civitatibus vicinis vestri lascivia pietas obmutuit. Non erubescitis, quia apud vos solos remansit turpitudine venalis? An delectat vos, inter frumentum, vinum, oleum, animalia, pecora, et quæcumque in Romæ (b), vel nundinis venundantur, etiam turpitudinem emere, et vendere? Et fortassis ad talia commercia huc veniunt peregrini, et dicitur: Quid quæris? Mimos, Meretrices? Bullæ habes. Gloriam putatis? Nescio, an sit major infamia. Omnino, fratres mei, ex dolore dico, vicinitas aliarum civitatum condemnat vos in conspectu hominum, et in iudicio Dei. Quisquis vult malum imitari, vos proponit. Ad Hipponem nostram, ubi jam talia pene defecerunt, turpes istæ Personæ de vestra Civitate ducuntur. Sed forte dicitis: Nos Carthagini similes sumus. Quomodo apud Carthaginem est plebs sancta et religiosa, sic tanta turba est in magna civitate, ut se excusent omnes de aliis. Pagani faciunt, Judæi faciunt: potest dici Carthagine. Hic, quicumque faciunt, Christiani faciunt. Cum ma-

gno dolore vobis hæc dicimus. Utinam aliquando vestra correctione vulnus cordis nostri sanetur! Dicimus Charitati Vestræ: Novimus in nomine Dei Civitatem et vestram, et vicinas vobis, quanta est hic multitudo, quantus populus. Potestis nisi noti (a) omnes ei, qui vobis dispensator est constitutus Verbi, et Sacramenti? Quis excusat ab hac turpitudine? Ecce Ludi sunt. Non eant Christiani, et videamus, si non tanta erit solitudo, ut sibi erubescat ipsa turpitudine. Videamus, si non ipsæ personæ turpes aut ad Dominum convertentur, et liberabuntur, aut, si in sua turpitudine permanebunt, de ista Civitate migrabunt. Hoc vobis præstate vos, Christiani. Theatra nolite intrare.

VIII. Sed paucos vos video. Ecce veniet dies Passionis Christi, ecce veniet Pascha, et ista spatia multitudinem vestram non capient. Ergo ipsi hæc loca implebunt, qui modo Theatra implestis? Vel comparete loca, et contundite pectora? Dicitis fortasse: Bene vos ab istis abstinete, qui Clerici estis, qui Episcopi estis, non autem nos Laici. Itane vero hæc vox justa vobis videtur? Quid enim sumus nos, si peritis vos? Aliud est, quod sumus propter nos; aliud, quod sumus propter vos. Christiani sumus propter nos, Clerici et Episcopi non nisi propter vos. Apostolus non Clericis, non Episcopis et Presbyteris loquebatur, quando dicebat: *Vos autem estis membra Christi*. Plebibus dicebat, Fidelibus dicebat, Christianis dicebat: *Vos autem estis membra Christi*. Attendite, in quo corpore membra estis; attendite, sub quo capite in una corporis compage vivatis. Videte unum Spiritum, quem ab illo accepistis. Ipsa replico verba Apostoli: *Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis* (1 Cor. vi, 15)? Et Christiani nostri non solum diligunt, sed etiam instituunt meretrices? Non solum diligunt eas, quæ erant, sed instituunt eas, quæ non erant, quasi non et ipsæ animas babeant, quasi non et pro ipsis effusus est sanguis Christi, quasi non et pro ipsis effusus est sanguis Christi, quasi non dictum sit: *Meretrices et Publicani præcedunt vos in regnum caelorum* (Matth. xxi, 31)? Cum ergo debeamus ipsas lucrari, cum illis perire eligitur, et hoc a Christianis fit! Nolo dicere, et a Fidelibus. Catechumenus forte contemnit se. Catechumenus, inquit, sum. Catechumenus es? Catechumenus. Alia frons tua accepit Christi signum, et aliam tollis ad Theatrum? Ire vis? Muta frontem, et vade? Ergo frontem, quam non potes mutare, noli perdere? Nomen Dei super te invocatur, Christus super te invocatur, Deus super te invocatur, signum crucis Christi tibi in fronte depingitur, atque fingitur. Omnes exhortor, omnes alloquor. Videbitis, quam honestiores eritis in nomine Domini nostri Jesu Christi.

IX. Audeo dicere: Vicinam civitatem vestram imitamini? Vicinam civitatem Simittu (b) imitamini? Nihil aliud vobis dico. Apertius vobis dico in nomine

(a) Bulla dicta Regia urbs Africæ inter Hipponem, et Carthaginem, Plin. L. V. c. 3. Ptolemæo Βουλδαία, Augustino memorata L. VII. de Bapt. contra Donat. c. 24. et in Conc. Carthag. II, ac. 590 et III, an. 397, et in Notis. Prorinc. et civit. Afr. a quibusdam Victori VII. tributa T. I. Opp. Simittundi. et T. VIII. Bibl. PP. Lugd. Putatur hodie urbs dicta Bejie inter Tunetum et Constantinam. Confer Baudrand Lexicon geogr. et Itiner. Antonini edit. Wesseling, p. 43.

(b) An excidit: foris?

(a) Fortasse supplendum: esse.

(b) Simittuense oppidum Plinio. L. V. c. 4. Ptolemæo Σιμιττω 6. mill. pass. a Bulla Regia. Inter Episcoporum Nomina apud Vict. VII. supra cit. occurrit Deuterius Simittuensis, et Florentius Seminnensis, quorum alterutrum hæc pertinere arbitror. Confer Baluz. Collect. conc. in notis ad Collat. Carthag. et Baudrandi Lex. geogr. et Antonini Itiner. supra c.

Domini Jesu Christi. Nemo ibi intrat in Theatrum. Nullus ibi turpis remansit. Legatus ibi voluit agere hujusmodi turpitudines. Nullus principalis, nullus plebeius intravit. Nullus Judæus intravit. Ipsi honesti non sunt? Illa Civitas non est? Illa Colonia non est tanto honestior, quanto istis rebus iunior? Hæc vobis non diceremus, si bona de vobis audiremus. Si autem tacuerimus, timeo, ne pariter judicemur. Voluit ergo Deus, fratres mei, ut transirem hac. Frater meus (a) tenuit me, jussit, rogavit, compulit, ut verbum vobis facerem. Unde facerem, nisi unde plus timeo? Unde facerem, nisi unde plus doleo? Nescitis me et nos omnes gravissimam rationem reddituros Deo de laudibus vestris (b)? Putatis, quod istæ laudes honorent nos? Onerant, non honorant. Valde gravis de illis laudibus ratio redditur. Valde timeo, ne dicat nobis Christus in judicio suo: Mali servi, laudes populi mei libenter accipiebatis, et mortem ipsorum eis tacebatis. Præstabit autem Dominus Deus noster, ut de cætero bona de vobis audiamus, et in illius miseratione consolemur de vestra correptione. Tanto enim erit majus gaudium, quanto magna modo tristitia.

SERMO XVIII.

In Natali Quadrati Martyris (a).

SYNOPSIS.

I. Triplex ambulantium ad Deum genus. II. Pauli exemplum ambulantiis propositum. III. Aliud perfectus viator, aliud perfectus perventor, in Exemplo S. Quadrati. IV. Justitiæ nunc saltem tantum dandum, quantum antea immunditiæ. V. Imo plus dandum justitiæ, quam immunditiæ. VI. Idque deposito omni respectu humano. VII. Et præcipue erga Paganos Christianis insultantes.

I. PRÆSTITIT Dominus Deus noster, cui gratias simul agimus, ut videremus vos, et videremur a vobis. Et si hoc est, unde Impletum est gaudio os nostrum, et lingua nostra exultatione (Psal. cxxv, 2), quia vidimus invicem in carne mortali, quale erit gaudium nostrum, quando ibi nos videbimus, ubi nihil de nobis invicem timeamus? Apostolus dicit: Spe gaudentes (Rom. xii, 12). Gaudium ergo nostrum, quod nunc est, in spe est, nondum in re. Spes autem, quæ videtur, non est, ait spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem, quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus (Rom. viii, 24, 25). Si autem peregrinantes comites ad invicem gaudent in via, quale gaudium consequentur in patria? In hac via Martyres certaverunt, et certando ambulaverunt, ambulando non hæserunt. Ambulant enim, qui amant. Non enim ad Deum passibus, sed affectibus currimus.

(a) Loc. Episcopus.

(b) Quibus Augustinum advenientem excepisse videntur.

(c) In Codice fol. 57. inscriptus: Sermo sancti Augustini ep. De emendatione vitæ, et profectu ad Deum, cum laude S. Quadrati Mart. Ex ipso ingressu patet, hunc etiam Sermonem non Hippone, sed peregre habitum fuisse, ubi vero Quadrati Memoria posita fuerit, ego saltem dicere non possum. Sermonis meminit Possidius in Indiculo Opp. c. 9. qui Editioni post præcelsentem inseri possit.

Via ergo nostra ambulantes quærit (a). Tria sunt hominum genera, quæ odit Deus: Remanentem, retro redeuntem, aberrantem. Ab his tribus generibus malis Domino adjuvante vindictur, et defendatur gressus noster. Jam vero, cum ambulantes sumus, alius tardius ambulat, alius celerius; ambo tamen ambulant. Excitandi sunt ergo remanentes, retro redeuntes revocandi sunt, errantes in viam ducendi, tardi exhortandi, celeres imitandi. Qui non proficit, remansit in via. Qui forte a meliore proposito declinat ad id, quod deterius reliquerat, reversus est retro. Qui fidem deserit, a via aberravit. Cum tardis sit nobis, sed a celerioribus ratio, cum ambulantiis tamen.

II. Quis est, qui non proficit? Qui se putaverit esse sapientem, qui dixerit: Sufficit mihi, quod sum; qui non attendit eum, qui dixit: Quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extensus, secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu (Philipp. iii, 13, 14). Currentem se dixit; se quentem se dixit. Non remansit, non retro respexit, absit ut erraverit, qui viam ipsam docebat, qui et tenebat, et ostendebat. Celeritatem autem ejus ut imitaremur, ait: Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (1 Cor. iv, 6). Arbitramur ergo nos, fratres charissimi, in via vobiscum ambulare. Si tardi sumus, prævenite nos. Non invidemus, quærimus quos sequamur. Si autem nos existimatis celeriter ingredi, currite nobiscum. Unum est ad quod omnes festinamus, et qui tardius, et qui celerius ambulamus. Hoc ait ipse Apostolus. Unum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ ante sunt extensus, secundum intentionem sequor ad palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. Ordo verborum est: Unum autem sequor. Ut autem hoc diceret, supra quid dixit? Fratres, ego me ipsum non arbitror apprehendisse (Philipp. iii, 13). Ecce, qui non remanet, qui non se arbitrat apprehendisse. Ecce, qui non vult (b) peregrinari; ecce, qui non hæret in via, ecce, qui gaudebit in patria. Ego, inquit, Quis ego? Qui plus omnibus illis laboravi (1 Cor. xv, 10); Et tamen, ubi ait: Plus omnibus illis laboravi, non dixit: Ego me non arbitror apprehendisse. Bene ibi Ego, ubi humilitatis locus est, non elationis. Ego, inquit, quantum ad me attinet, non me arbitror apprehendisse. Hoc ipse. Ubi autem ait: Plus omnibus illis laboravi, sequitur: Non ego autem, sed gratia Dei mecum. Numquid Dei gratia non apprehendit? Merito ibi Ego. Non apprehendere enim nostræ infirmitatis est, apprehendere adjutorii est gratiæ divinæ, non infirmitatis humanæ. Quis ergo est, qui ostendat nobis? quis est, qui doceat nos? quis est, qui digne insinuet nobis, quomodo verum sit, quod tamen sine dubitatione verum est, non esse in nobis nostrum, nisi peccatum? Hoc noverit pietas, hoc in se accuset infirmitas, hoc sanari appetit charitas! Non, quia

(a) Sequens Sententia ad verbum legitur Cod. Bibl. Pat. theol. XIX. inter Sermones spurios ad Fratres in Eremita Sermon. 19 a Maurianis non edito. Hæc Sermo præcelsus motus fuit impostori, qui spiritus illos consarcinavit.

(b) Exiit fortasse: lente, aut: dicit.

jam acceperim, ait, aut jam perfectus sim (Philipp. III, 12). Et tunc subiecit: Fratres, ego me ipsum non arbitror apprehendisse, et cum exhortaretur ad currendum, et, Ad ea, quæ ante sunt, cor extendendum, Quotquot autem perfecti, ait, hoc sapiamus (Philipp. III, 15). Supra dixerat: Non quia jam acceperim, aut jam perfectus sim; et postea dicit: Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Et ipsum tam magnum Apostolum dixerat esse imperfectum; modo jam plures perfectos invenis, et dicis: Quotquot autem perfecti, hoc sapiamus. Est ergo perfectio et perfectio.

III. Est perfectus viator, qui nondum perfectus est perventor. Perfectus viator bene accedit, bene ambulat, viam tenet, sed tamen viator, nondum apprehendit. Nam utique, si ambulat, et in via ambulat, alioque ambulat, et ad aliquid pervenire conatur. Quo ergo pervenire conabatur Apostolus, nondum apprehenderat. Et hortatur perfectos, ut sciant se nondum esse perfectos, scirent imperfectionem suam. Perfectio viatoris est, scire nondum se pervenisse ad id, quo tendit. Novit enim, quantum transgressus est, quantum illi remaneat. Sciamus ergo nos non esse perfectos, quotquot sumus perfecti, ne remaneamus imperfecti. Quid dicemus, fratres? Nonne perfectus Martyr Quadratus (a)? Quid quadrato perfectius? Patria sunt latera, undique æqualis est forma, quacumque verterit, statio est, non ruina. O nomen pulchrum demonstrans figuram, et indicans rem futuram. Jam Quadratus et antea vocabatur, et nondum coronabatur. Nondum in tentatione apparuerat, per quam esset ille quadratus, et tamen, quando vocabatur, prænuntiabatur prædestinatus ante mundi constitutionem, et ut hoc vocaretur, hoc in illo compatitur, ut impleretur, et tamen ambulabat, et tamen adhuc in via erat, et quandiu erat in hoc corpore, totum timebat, et ne remaneret, et ne retro rediret, et ne exorbitaret. Nunc vero cucurrit, viam finivit, in solido stetit, cœdificatus est ab artifice arcæ dominicæ, quæ in figura jussa est ædificari de lignis quadratis (Exod. xxvii, 1). Modo jam nullam tentationem timet. Audivit vocatorem, audivit illum et ille invocatorem, secutus est salvatorem, portat habitatorem (b). Contempsit mundum blandientem, vicit terrentem, evasis furentem. Magna est, fratres, Martyrum gloria, prima in Ecclesia. Quæcumque sunt aliæ, sequentes sunt. Non enim frustra dictum est quibusdam: *Nondum usque ad sanguinem adversum peccatum certastis (Hebr. xii, 4)*. Quando tolerat, quando sustinet mundum sævientem, qui spernere non potest blandientem?

IV. Ait idem Apostolus: *Humanum dico propter*

(a) S. Quadrati Memoria, verba sunt God. Henschenii Act. SS. T. VI. Maii ad diem 26. p. 309. post *Usuardum Adonem, Nolkerum, aliosque recentiores ita inserta est Martyrologio Romano: In Africa S. Quadrati Martyris, in cuius solemnitate S. Augustinus sermonem habuit. Addit Baronius ejus Sermonis mentionem fieri in Indiculo Possidii. Utinam hic prodeat aliquando! Et en impletum optimi Senis votum.*

(b) A Græcis acceptum; quibus varii Sancti, Plique Θεοφόροι, Χριστοφόροι. Vide Cotelerii notas ad *Epist. S. Ignatii Martyris*.

infirmilitatem carnis vestræ. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem (Rom. vi, 19). Magnum est valde, quod videtur hortatus. Metiatur se unusquisque in his verbis Apostoli. Non adulatorie palpet se, appendat se, et dicat sibi verum. Quid a me expectat audire? Ipse sibi dicat. Ego disposui speculum proponere, ubi se quisque attendat. Non sum ego speculi fulgor, qui faciem suam intuenti renuntiet. Facies enim illas dico modo, quas habemus intus. Ipsas per aurem convenire possum, videre non possum. Speculum sane propono. Attendat se unusquisque, et renuntiet sibi. Ipsa verba Apostoli, quæ commemoravi, indicem speculi accipite. *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ. Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem.* Quid est Sic? Sicut illud, ita et istud. Quando exhibebas membra tua arma iniquitatis peccato ad immunditiam, delectabat te? Interrogo. Attende, responde. Delectabat te? Audio respondentem, etiam tacentem. Non enim faceres, nisi delectaret. Sicut ergo exhibuisti membra tua deservire immunditiæ ad iniquitatem, et cum delectatione ista fecisti, ita delectet te aliquando justitia. Nolo, timore facias, dicit tibi Deus. Numquid enim illud timore faciebas? Sic, inquit, sic. *Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ ad sanctificationem.* Ad justitiam timore compelleris, ad immunditiam amore carrebas. Quid pulchrius sapientia? Rogo vos. Digna est vel sic amari, quomodo amata est immunditia. Quando carrebas ad immunditiam, prohibebaris, et ibas. Patrem offendebas, et carrebas. Paratus eras exheredari, et ab illius pravitate non separari. Quid dicturus es? Hoc a te exigit justitia, quod de te habuit immunditia. Audistis Evangelium: *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium (Matth. x, 34)*. Dixit se separaturum filios a parentibus. Ergo attende illam machæram. Forte vis Deo servire, et pater prohibet? Quando immunditiam diligebas, etiam patre prohibente carrebas. Modo te prohibet justitia amatorem suum. Invenisti et hic patrem prohibentem. Exere libertatem tuam, qui exeruisti tunc cupiditatem tuam. Paratus eras tunc exheredari, et ab illius immunditiæ pravitate non separari. Paratus esto exheredari, et a justitiæ pulchritudine non separari. Magnum est, sed justum est. Quis est, qui audeat dicere: Sed plus debuit amari immunditia, quam justitia? Interim justitia gradum tibi facit. Certe, inquit, dissimilis sum; certe plurimum distat inter illius immunditiæ tenebras, et lucem meam, inter illam pravitatem et pulchritudinem meam, inter illius decus et decus meum. Certe plurimum distat. Interim gradum pono. Sic volo. Nam plus debeo, plus omnino debeo. Quantum disto, tantum debeo. Sed *Humanum dico*, humanum differo, quare divinum differo? *Humanum dico propter*

*infirmi-
tatem carnis vestrae.* Ideo Sic; quia parco ad-
huc infirmitati. Ideo Sicut exhibuistis membra vestra
deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc plus
quidem debetis, sed saltem sic ambulate, ad hoc
pervenite, sed et hinc transite. Interim Humanum
dico, sed sicut illud, ita et hoc.

V. Numquid Quadratus sic? Non plane sic, sed
plus, et digne plus. Attendite enim illas immunditias,
et videte, quid de vobis plus exigit pietas et
charitas, et justitiæ pulchritudo, et sanctificationis
dulcedo. Quid de vobis plus exigit, attendite. Amator
immunditiæ facta sua mala sciri non vult; timet,
ne inde damnetur, timet inde carcerem, timet judicem,
timet carnificem. Uxoris alienæ pudicitiam appetit,
maritum fallit, tenebras quærit, conscium perhorrescit,
judicem metuit, timet sciri, quia timet inde puniri.
Jam vero illud, quod sibi exigit plus pulchritudo
justitiæ quod interim distulit Apostolus, cum diceret:
Humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae,
audi hoc a Domino: *Quod dico vobis in tenebris,*
hoc est, in occulto: *Dicite in luce, et quod in aure
auditis, super tecta prædicate* (Matth. x, 27).
Numquid prædicat super tectum adulter flagitium suum?
Sed quare ille non solum non prædicat super tectum,
sed quærit occultari tecto? Quare hoc ille? Quia tunc
(a) usque potuit amor immunditiæ; timet enim detegi,
timet puniri. Hi vero amatores illius invisibilis
pulchritudinis, amatores illius decoris, ubi est ille
Speciosus forma præ filiis hominum (Psal. xlv, 3),
amatores ergo illius pulchritudinis unde non timent
prædicare super tecta, quod in aure audierunt? Quære,
unde timeat ille, ne cognoscatur et puniatur; quære,
unde iste non timeat. Ipse Dominus secutus ad-
junxit. Cum enim dixisset: *Quæ dico vobis in tenebris,*
dicite in lumine, et quod in aure auditis, super tecta
prædicare. Nolite, inquit, timere eos, qui corpus occidunt
(Matth. x, 28). *Ut, quæ auditis in tenebris, in lumine
dicatis; ut, quod in aure auditis, super tecta prædicetis:*
Nolite timere eos, qui corpus occidunt. Timeat adulter
eos, qui corpus occidunt. Cum enim adulter ille per-
diderit corpus, voluptatum perdit officinam. Ille timeat
perdere corpus, qui vivit ex corpore. Totum enim, quod
concupiscit, per corpus operatur; ideo in illo voluptas
(b) non sufficit, inardescit cupiditate, quoadusque per-
veniat ad corporis immundissimam voluptatem. Tu
autem, Homo Dei! si habes oculos cordis, unde videas
pulchritudinem charitatis, unde videas pulchritudinem
pietatis; si habes oculos cordis, vide, unde fruaris
amata tua. Ut enim ea fruaris, non membra corporis
quæris. Timeat perimi corpus amator sordidæ voluptatis,
sed *Pax in terra in hominibus bonæ voluntatis* (Luc. ii, 14)!

VI. Quam longe es ab hoc amore, o Christiane!
Utinam usque ad illum humanum pervenias, et cum
delectatione bene facias, sicut ante cum delectatione

peccabas. Si enim cum delectatione bene facis, si
cum delectatione in Christum credis, si cum delectatione
sapientia ejus pro tua capacitate perfruaris, si
cum delectatione præceptum audis et facis, cœpit in
te esse illud *Humanum propter infirmitatem tuam.*
Jam cœpisti habere bonum datum, sed necdum implesti
Quadratum. Sed sicut dixi, si pervenisti, accede;
adhuc via est. Noli remanere. Est adhuc, quod facias.
Noli timere, et abscondere facta tua bona timendo.
Reprehensores, exagitatores quid tibi dicunt? Magnus
tu Apostolus! de cœlo tibi pendent pedes. Unde venis?
Et times dicere: De Ecclesia; ne dicatur tibi: Non te
pudet, Barbate, ire, quo eunt viduæ, et ancilæ?
Ne audias, times dicere: In Ecclesia fui. Quomodo
ferres persecutorem, qui horrescit insultatorem? Et
certe tempus est pacis; illi erubescere debuerunt.
Erubescunt tam multi, qui accesserunt, et non erubescunt
tam pauci, qui remanserunt. Et hi accesserunt, quo?
Illi autem remanserunt, ubi? Accesserunt hi ad lucem
pacis; remanserunt illi in tenebris confusionis. Non
erubescitis glorianda erubescere? Non erubescit illi
pudenda, et vos erubescitis glorianda? Et ubi est, quod
audistis: *Accedite ad eum, et illuminamini, et vultus
vestri non erubescunt* (Psal. xxxiii, 6).

VII. Hæc dixi, fratres mei, quoniam scio, et plurimum
doleo, timeri linguas paucorum paganorum non
sævientium, sed tantum insultantium, et teneri
animos credere volentium, cum non acquiescunt in
exhortationibus Christianorum. Et quid plura? Aut
quid ego dicturus sum? Vides exagitari, nescio, quem
paganum, ne fiat Christianus, et tu Christianus taces,
pro magno habes, quia tibi parit, id est, quia tibi non
insultat. Quando illum deterret, dicis in corde tuo:
Deo gratias! Nihil mihi dixit. Fugis non carne, sed
mente. Ibi stas, et fugis. Times, ne in te lingua
maledica convertatur, et non subvenis ei, quem debes
Christo lucrifacere. Non subvenis, taces, ut dixi, non
carne, sed mente fugis, mercenarius es, vides lupum
venientem, et fugis (Jean. x, 12) Et quid plus ego
dicturus sum? Modo audivimus omnes. Dominus terreat.
Qui amandus est, ipse metuendus. *Qui me, inquit,
confessus fuerit coram hominibus.* (Et videte, quando
ista dicebat? Quando mundus non credebat, sed fremebat).
*Qui me confusus fuerit coram hominibus, confundam
eum coram Patre meo, qui in cælis est. Qui autem
me confessus fuerit coram hominibus, confitebor illum
et ego coram Patre meo, qui in cælis est* (Matth. x,
32, 33). Vis negari a Christo, an vis confiteri a
Christo? Longe habebis insultatorem, quando tui
Christum inveneris negatorem. Veniet, quod pollicetur.
Qui tanta exhibuit, de solo die iudicii fallax
invenietur? Absit. Habeant illi perfidiam suam,
imo vero et ipsi careant perfidia sua, sed proponite
vos illis ad confessionem imitandos, non ad silentium
superandos. Illi enim, si invenerint Christianos
fortiores infirmorum defensores assertionem fidei,
libertate confitendi, prudentia docendi, charitate
instruendi, silebunt, credite. Quod enim dicant,

(a) Fortasse: *huc.*

(b) Putem: *voluntas.*

non habent. Vox inanis est. *Cymbalum tinniens* (1 Cor. xiii, 1), quod destitit in templis ipsorum, remansit in ore ipsorum.

SERMO XIX.

De verbis Apostoli 1 Cor. xii, vers. 31. Supereminentem vobis viam demonstro, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Charitas major omnibus donis, quæ etiam haberi possunt absque ea. II. Prophetia sine Charitate in Saül, et ejus Satellitio. III. Prophetia sine Charitate in Caïpha. IV. Fides sine Charitate in dæmonibus. V. Charitatis mutæ exemplum in membris corporis humani. VI. In membris dignitas diversa, sed magis respicienda sanitas. VII. Donatistæ, membra ægra, præcisi. VIII. Damnatio Crispini, et anterior Donatistarum in causa Cæciliani et Majorini. IX. Ab Ecclesia præcisi patet reditus. X. Ecclesia toto orbe diffusa catholica est, vera est. XI. Donum linguarum primis credentibus datum significabat, Ecclesiam futuram πανταλωςον. XII. Hortatur Donatistas ad reditum.

I. Bonum est loqui de Charitate eis, qui diligunt eam, qua bene diligitur, quidquid diligitur. Est enim secundum Apostolum in Charitate supereminentissima via. Modo legebatur. Audivimus. Supereminentem, inquit, vobis viam demonstro (1 Cor. xii, 31). Deinde narravit multa dona, et ea quidem præclara, nec parvi faciendæ; nihil tamen ea dixit prodesse hominibus, qui non habuerint Charitatem. In quibus donis commemoravit: Linguis loqui hominum et Angelorum, habere omnem Prophetiam, omnem scientiam, omnem fidem, ita ut montes transferat, distribuere omnia sua pauperibus, tradere corpus suum, ut ardeat (1 Cor. xiii, 1-3). Hæc omnia magna atque divina sunt; sed si in fundamento Charitatis collocentur, et de radice Charitatis exurgant. Fuisse autem ex his donis multa in multis, qui non habuerunt Charitatem, non auderemus dicere, nisi doceremur exemplis non quorumlibet hominum, et undecumque petitorum, sed de ipsis sanctis Scripturis, quibus quisquis non habuerit fidem, non potest habere Charitatem. Sed inter præcipua, quæ dicta sunt, magnum ibi apparet vel Prophetia, vel Fides. Quid ergo de cæteris? Si Prophetiam quisquis habens nihil ei prodest, si non habuerit Charitatem, et Fidem quisquis habens non potest pervenire ad regnum Dei, nisi habuerit Charitatem, quid de cæteris loquamur? Vel linguis loqui, quid est ad Prophetiam, et Fidem? Vel distribuere omnia sua pauperibus, quid est ad Prophetiam, et tradere corpus suum, ut ardeat? Plerumque hoc faciunt temerarii præcipites. Ergo illa ibi duo magna sunt, de quibus vere miran-

(a) In Codice fol. 64. inscriptus: *Sermo sancti Augustini op. De Charitate*. Tractatus egregius præcipue directus contra schismaticos Donatistas, cujus pars posterior historica est. Memorat Possidius in *Indiculo Opp.* c. 9. *De Charitate Tractatus duos*. Præseus Editioni inserendus post *Sermonem CLXII*.

dum est, si invenire potuerimus aliquem hominem habere Prophetiam, et non habere Charitatem, aut habere Fidem, et non habere Charitatem.

II. De Prophetia exemplum nobis dat Regnorum liber. Saül persecutor erat sancti David (1 Reg. xix). Cum eum persequeretur, et mitteret satellites, qui eum arriperent ad pœnas, illi, qui missi erant, ut adducerent David occidendum, invenerunt eum inter Prophetas, ubi erat et Samuel sanctus Annæ sterilis filius, quem concipiendum a Domino petierat, a Domino acceperat, et natum Domino dederat. Eo ergo tempore erat Samuel, quo tempore erat David, præstantissimus ille Prophetarum, nam ab ipso unctus est David. Cum itaque persecutionem a Saüle pateretur, confugit ad Samuëlem, sicut modo verbi gratia, qui forte foris aliquam persecutionem patitur, confugit ad Ecclesiam. Ergo eo confugerat, ubi erat non solus Samuel præstantissimus omnium Prophetarum, sed etiam multi cæteri Prophetæ. Inter illos, cum essent prophetantes, venerunt missi a Saüle, qui eum, sicut dixi, ad mortem arriperent. Insiluit in illos Spiritus Dei, et cœperunt prophetare, qui venerant hominem eruere et justum Dei ad gladium adducere, et eruere de medio Prophetarum. Repente impleti Spiritu Dei Prophetæ facti sunt. Fuerit hoc fortasse istorum innocentia; non enim sponte ad illum arripiendum venerant, sed a Rege suo missi erant. Et forte venerant quidem ad eum locum, ubi erat David, sed non erant facturi, quod jusserat Saül. Forte et ipsi remansuri erant. Nam et hodie contingunt hæc. Mittitur aliquando apparitor a magna Potestate rapere aliquem de Ecclesia. Non audet facere contra Deum, et ne et ipse incurrat gladium, remanet ibi, ubi missus erat, ut raperet. Dixerit ergo aliquis admirans, quod Prophetæ isti repente facti sunt, quia innocentes fuerunt, testimonium illis innocentiae ipsa Prophetia perhibuit. Venerunt missi, sed facturi non erant, quod jusserat malus ille. Credamus hoc de istis. Missi sunt alii. Et in ipsos insiluit Spiritus Dei, et ipsi prophetare cœperunt. Et hos cum illis innocentiae merito numeremus. Missi sunt tertii. Hoc et ipsis factum est. Fuerint omnes innocentes. Cum tardarent, et non fieret, quod Saül præceperat, venit et ipse. Numquid et ipse innocens? Numquid et ipse missus ab aliqua potestate, et non perversus propria voluntate? Et in illo (a) tamen insiluit Spiritus Dei, et prophetare cœpit. Ecce Saül prophetat habens Prophetiam, sed non habens Charitatem. Factum est Vas quoddam, quod ab Spiritu tangeretur, non quod ab Spiritu mundaretur.

III. Tangit enim aliqua corda ad prophetandum Spiritus Dei, nec tamen mundat. Et si tangit, et non mundat, forte inquinatur ipse Spiritus? Divina enim substantiae est, omnia contingere, nusquam inquinari. Nec miremini, si lux ista, quæ de cælo funditur, omnia ubique sparsa immunda contingit, nusquam de immundo fuscatur. Nec ista sola, quæ de cælo, sed

(a) Lego: *illum*, ut paulo ante: *in ipsos*.

etiam illa, quæ de lucerna mittitur, contingit, quicumque duxeris lumen, et fortasse, quisquis per cloacam transeat, ipse, si tetigerit, polluitur; si autem fert lucernam, splendor lucernæ supra omnia transit, nusquam maculam contrahit. Si hoc potuit Deus donare corporalibus luminibus, ipse lumen verum, et æternum, et incommutabile potest alicubi coinquinari? Aut potest alicubi deesse lux Dei, de qua dictum est: *Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter* (1 Sap. viii, 1)? Tangit ergo quod vult, et mundat quod vult. Non quodcumque tetigerit, mundat, sed, quod mundaverit, tangit. Saüllem itaque persecutorem Dei Spiritus non mundavit, sed tamen ad prophetandum tetigit. Caïphas princeps Sacerdotum Christi persecutor erat, et tamen Prophetiam locutus est, quando ait: *Expediit ut unus homo moriatur, et non tota gens pereat* (Joan. xi, 50). Secutus Evangelista exposuit Prophetiam, et ait: *Hoc autem non a se dixit, sed, cum esset Pontifex, prophetavit* (Ibid. 51). Prophetavit Caïphas, prophetavit Saül. Habebant Prophetiam, sed Charitatem non habebant. Numquid Charitatem habuit Caïphas, qui persequebatur Filium Dei, quem ad nos Charitas duxit? Numquid Charitatem habebat Saül, qui persequebatur eum, per cujus manum fuerat ab hostibus liberatus? Non solum invidus, sed et ingratus. Ergo probavimus posse esse in aliquo Prophetiam, et non esse Charitatem. Istitis autem Prophetia prodesse non potest, secundum Apostolum. *Si Charitatem, inquit, non habeam, nihil sum* (1 Cor. xiii, 2). Non ait: Nihil est Prophetia, aut nihil est Fides; sed nihil sum ego, si non habuero Charitatem. Habens magna nihil est, quamvis magna habeat, nihil est. Ipsa enim magna, quæ habet, non habet ad adiutorium, sed habet ad iudicium. Non magna habere magnum est, sed bene uti magnis magnum est. Non autem utitur bene, qui non habet Charitatem. Etenim non utitur bene aliqua re, nisi voluntas bona. Voluntas bona esse non potest, ubi Charitas non est.

IV. Quid de Fide? Invenimus aliquem habere et Fidem, et non habere Charitatem? Multi sunt, qui credunt, et non amant. Nec enumerandi sunt homines. Dæmones invenimus credidisse quod credimus, et non amare quod amamus. Nam, cum argueret apostolus Jacobus eos, qui sibi putabant sufficere, ut crederent, et nolebant bene vivere, quod non sit, nisi de Charitate; bona enim vita ad Charitatem pertinet, nec potest habens Charitatem male vivere, quia hoc ipsum bene vivere nihil est aliud, quam impleri Charitate. Cum ergo quidam jactarent se, quod credidissent in Deum, et nollent bene vivere, atque congruenter tantæ Fidei, quam perceperant, dæmonibus eos comparavit dicens: *Tu, inquit, dicis, quia unus est Deus. Bene credis; sed et dæmones credunt et contremiscunt* (Jacob. ii, 19). Si ergo tantummodo credis, et non diligis, adhuc cum dæmonibus tibi commune est. Petrus dixit: *Tu es Filius Dei; et dictum est illi: Beatus es, Simon Bar-Jona, quia non revelavit tibi caro et sanguis, sed Pater meus, qui in cælis est* (Matth.

xvi, 16, 17). Invenimus et dæmones dixisse: *Quid nobis et tibi est, Fili Dei* (Id. viii, 29)! Filium Dei confitentur Apostoli, Filium Dei confitentur et dæmones. Confessio videtur par, dilectio dispar. Illi credunt, et amant, illi credunt et timent. Amor expectat præmium, timor pœnam. Ergo invenimus posse quemquam habere etiam Fidem, et non habere Charitatem. Nemo ergo se jactet de quocumque Ecclesiæ dono, si forte eminet in Ecclesia aliquo attributo sibi dono, sed videat utrum habeat Charitatem. Nam locutus est idem apostolus Paulus, et enumeravit multa dona Dei (1 Cor. xii), in membris Christi, quæ est Ecclesia, et ait dona propria quibusque Membris esse attributa, nec posse fieri ut omnes habeant unum donum. Nec quisquam tamen sine dono remanebit. Apostolus ait Prophetas, Doctores, Interpretatores, linguas locutores, habentes virtutes sanitarum, habentes adiutoria, gubernationes, genera linguarum. Dicta sunt hæc, et alia videmus in aliis, alia in aliis. Non ergo delectat aliquis, non sibi esse concessum quod videt alii concessum. Habeat Charitatem, non invideat habenti, et cum illo habet, quod non habet. Quidquid enim habuerit frater meus, si non invidero, et amavero, meum est. In me non habeo, sed in illo habeo. Non esset meum, si in uno corpore, et sub uno Capite non essemus.

V. Sinistra manus verbi gratia in corpore habet anulum, et dextra non habet. Numquid illa sine ornamento remansit? Respice singulas manus, et videbis unam habere, aliam non habere. Respice compagem corporis, cui hærent ambæ manus, et vide eam, quæ non habet, in illa habere, quæ habet. Oculi vident, qua eatur; pedes eunt, quo oculi prospiciunt. Nec pedes possunt videre, nec oculi ambulare. Sed respondet tibi pes: *Habeo et ego lumen, sed non in me, sed in oculo. Non enim oculus sibi videt, et mihi non videt. Dicunt et oculi: Et nos ambulamus, non in nobis, sed in pedibus. Non enim pedes se ipsos portant, et nos non portant. Singula ergo membra singulis et propriis officiis distributa peragunt, quod imperat animus. Omnia tamen in uno corpore constituta et unitatem tenentia nec arrogant sibi, quod altera membra habent, si forte illa membra non habent, nec putant esse a se alienum, quod in uno corpore similiter habent. Denique, si alicui membro corporis molestiarum aliquid accidat, quæ membra suum auxilium denegabunt? Quid tam extremum videtur in homine, quam pes? Et in ipso pede quid tam extremum, quam planta? Et in ipsa planta quid tam extremum, quam ipsa cutis, unde terra calcatur? Ita tamen hoc extremum universi corporis compage detinetur, ut, si in ipso loco spina calcetur, ad auxilium spinæ erudendæ omnia membra concurrant. Continuo complicantur poplites, curvatur spina, non illa, quæ hæsit, sed quæ totum dorsum continet, sedetur, ut spina eruatur; jam sedere, ut hoc fiat, totius corporis est. Quam exiguus locus in molestia est! Tantillus locus est, quantum spina pungere potuit, et tamen illius extremi, et exigui loci molestia a*

toto corpore non relinquitur. Cætera membra nihil dolent, et in illo uno loco omnia dolent. Ipse inde Apostolus dedit Charitatis exemplum, exhortans nos, ut ita nos diligamus invicem, quemadmodum se in corpore diligunt membra. *Si patiat, inquit, unum membrum, compatiuntur et alia membra, et si glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra. Vos estis corpus Christi et membra* (1 Cor. xii, 26). Si se diligunt membra, quæ habent caput in terra, quomodo se debent membra diligere, quorum caput in cælo est. Certe nec ipsa se diligunt, si a suo capite deseruntur. Cum vero illud caput ita sit caput, et ita exaltatum sit, et ita in cælo ad dextram Patris collocatum, ut tamen laboret in terra, non in se, sed in membris suis, ita ut dicat in fine : *Esurivi, sitiivi, hospes fui; quando ei diceret: Quando te vidimus esurientem, et sitientem?* et tanquam respondeat: *Ego caput in cælo eram, sed in terra membra sitiiebant, denique ait: Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, rursus quo non facientibus: Cum uni ex minimis meis non fecistis, neque mihi fecistis* (Matth. xxv, 35-45), huic capiti non nisi per Charitatem connectimur.

VI. Sic enim, fratres, singula membra in officiis suis videmus agere opus proprium, ut oculus videat, non autem operetur; manus autem operetur, non tamen videat; auris audiat, nec videat, nec operetur; lingua loquatur, nec audiat, nec videat, et cum sint singula suis officiis distincta atque discreta, una tamen compage corporis colligata habent aliquid commune in omnibus. Officia diversa sunt, sanitas una est. Hoc est ergo in membris Christi Charitas, quod est in membris corporis sanitas. Meliori loco positus est oculus, in eminenti, et tanquam ad consilium in arce constitutus, unde prospiciat, unde videat, unde ostendat. Honor magnus in oculis, et loco, et sensu ardentiore, et agilitate, et vi quadam, quam cætera membra non habent. Proinde plerumque homines per oculos suos jurant, quam per quodlibet alterum membrum. Nemo alicui dixit: Sic te diligo quomodo aures meas, et est aurium sensus oculis suppar, et proximus. Quid de cæteris dicam? Quotidie dicunt homines: Sic te diligo tanquam oculos meos. Et Apostolus significans majorem in oculis habere (a) dilectionem, quam in cæteris membris, cum se dilectum ab Ecclesia Dei diceret, ait: *Testimoniam enim vobis perhibeo, quia, si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et dedissetis mihi* (Galat. iv, 15). Nihil ergo in corpore sublimius oculis et honoratius, et nihil in corpore extremius fortasse, quam digitus minimus pedis. Cum ita sint, expedit tamen in corpore digitum esse, et sanum esse, quam oculum esse, et in perturbatione lippire. Sanitas enim, quæ communis est omnibus membris, pretiosior est officiis singulorum. Ita vides in Ecclesia hominem parvum aliquod donum habentem, et tamen habentem Charitatem; alterum eminentem forte in Ecclesia aliquo majore dono, et tamen non habentem Charitatem. Ille sit extremus di-

gitus, ille sit oculus. Ille magis pertinet ad corporis compagem (a), qui potuit obtinere sanitatem. Denique molestum est corpori cætero, quidquid ægrotarit in corpore, et datur quidem ab omnibus membris opera, ut sanetur, quod ægrotum est, et plerumque sanatur. Si autem sanatum non fuerit, et tantam putredinem conceperit, quæ sanari non possit, ita consultitur omnibus membris, ut de corporis compage perdat.

VII. Fuerit ergo, nescio quis, Donatus, quasi oculus in corpore, fuerit; ita non scimus, qualis fuerit, sed prorsus talis fuerit, qualis dicitur, quid illi profuit excellentia honoris et gloriæ? Tenere non potuit sanitatem, quia non habuit Charitatem. Denique ita isti putrefacti sunt, ut necessario præciderentur, et quod se habere aliquos dicunt, vermes putredinis sunt. Præcisus vermes sunt, nec sanitatem possunt admittere. Etenim tandiu membrum admittit sanitatem, quandiu est de corpore non præcisum. De cæteris enim sanis manet sanitas ad vulneris locum; cum autem fuerit præcisum membrum, ubi vulnus est, qua, et unde ad illud sanitas veniat, non invenitur. Ideo et sarmentis præcisus comparatur, et concurrens cum apostolica lectione evangelica lectio. Et ibi enim Dominus, ut maneamus in illo, non nobis maxime commendavit nisi Charitatem: *Ego sum, inquit, vilis, vos estis sarmenta, Pater meus est agricola. Sarmentum omne, quod in me dat fructum, purgat illud, ut magis fructum afferat; quod autem in me non dat fructum, præcidet illud* (Joan. xv, 1, 2). Fructus de ipsa Charitate, quia non venit fructus nisi de radice. Dicit autem Apostolus: *Ubi in Charitate radicati et fundati* (Ephes. iii, 17). Ibi est ergo radix, unde omnis fructus exurgit. Qui cœpit dissentire a radice, quamvis videatur aliquantum manere, aut præcisus est latenter, aut aperte etiam præcidendus; fructum enim afferre nullo pacto potest. Illi erant aliquando in unitate. Præcisus sunt. Unde præcisus sunt? Ab unitate. Sed vos estis, inquit, præcisus. Quid facimus? Ego dico: Vos estis præcisus. Vos dicitis: Vos estis præcisus. Judicet Deus. Distulimus itaque quæstionem, et ad iudicium Dei misimus? Non plane. In multis rebus facimus hoc, ubi nondum apparet sententia Dei. Ubi autem apparet, utamur, non differamus. Scripturam profero, et video, quis unde præcisus sit. Si enim Scriptura testimonium perhibuit Parti Donati, alicui Ecclesiæ in terrarum aliqua parte constitutæ, sicut in parte Africæ constituta est Pars Donati, dicant nos præcisus, et dicant se esse radicatos. Si autem Scriptura testimonium non perhibet nisi Ecclesiæ, toto orbe diffusæ, quid querimus litis nostræ iudicem hominem? Deum habemus. Nondum præsidet in iudicio, jam præsidet in Evangelio.

VIII. Judicatus est modo Crispinus hæreticus (b). Sed quid ait? Numquid evangelica sententia superatus sum? Inde se asserens victum non esse, quia

(a) Pro compagem, ut Ovid. Cels. Seneca, Plin. etc.

(b) Anno 401. Vide Augustini vitæ L. V. c. 11. T. XI. edit. Nov. col. 259. ipsumque Augustinum variis locis.

(a) Melius: haberi.

Proconsul contra illum judicavit, non Christus. Si ergo iudicium hominis parvi pendit, quare a Proconsule ad Imperatorem appellavit? Ipsius Proconsulis iudicium ipse flagitavit, ipse dixit: Audi me. Non sum hæreticus. Cujus iudicium flagitasti ejus iudicium displicet tibi? Quare? Quia contra te judicavit? Si pro te judicaret, bene judicaret. Quia contra te judicavit, male judicavit. Antequam judicaret, bonus iudex erat, cui dixisti: Non sum hæreticus. Audi me. Sed judicavit Proconsul, inquit, secundum leges Imperatorum, non secundum leges Evangelii. Ita fecerit, secundum leges Imperatorum Proconsul judicaverit. Si ergo male contra te judicant Imperatores, quare a Proconsule ad eorum iudicium provocasti? Jam erant leges Imperatorum contra te, an nondum erant? Si nondum erant, non secundum ipsas Proconsul judicavit. Si jam erant, numquid pro te Imperatores contra leges suas iudicaturi sunt? Deinde quæro abs te: Ipsæ leges Imperatorum quæ sunt contra te? Quid factum est? doce me! Manifestum est enim, et non negatur, multas Imperatorum leges esse adversus ipsos. Unde hoc contigit? Unde hoc factum est? Nos forte persecuti sumus, et multa mala Imperatoribus de vobis diximus? Hoc quidem dicunt his, quos miseros decipiunt imperitos. Causam enim, quemadmodum illo tempore gesta est, penitus occultant eis, quos decipere volunt. Sed, quantumlibet occultent, eruitur, patescit, publicatur, in notitiam præfertur etiam invidorum, et recusantium. Claudentes oculos, ac nolentes lucem videre ipsa lux feriat. Non eis liceat dissimulare manifesta! Non eis liceat averti a patentibus! Non eis liceat aperta operire! Urgeam eos manifesta veritate. Vos Imperatoris iudicium flagitastis. Mentimini! inquit. Extant chartæ publicæ (a). Ipsi Donatistæ de Parte Majorini, qui prior ordinatus est, contra Cæcilianum adierunt Proconsulem tunc Anullinum (b), et detulerunt libellos accusatorios de nomine Cæciliani, et in aluta (c) signatos, dicentes, sed adversus Cæcilianum crimina (d) quæ illo libello scripsissent, et rogantes, ut ipsam accusationem eorum mitteret ad comitatum (e) Imperatori. Extat relatio Anullini Proconsulis scribentis ad Imperatorem Constantinum: quod homines de Parte Majorini venerint ad illum cum libellis de accusatione Cæciliani, rogantes ut eosdem libellos mitteret Imperatori, et se dicit fecisse, quod illi rogaverunt. Scripsit Imperator ad Meltiadem (f) epi-

(a) Anterioris videlicet causæ sub Constantino M. inter Majorinum et Cæcilianum. Vide *Epist. Cleri Hippon.* inter Augustinianas LXXXVIII. edit. *Maur.* T. II. col. 213. ipsamque S. Patrem non uno loco.

(b) *Anullinum* scribitur Mauriani, et rectius fortasse, quamvis in Aut. Pagii *Dissert. Hypot.* ad an. Chr. 100. P. Corn. *Anullinum*, ad an. vero 216. sex. Corn. *Anullinum* habeamus Coss.

(c) Tenulor pellicula, membranæ instar, ut videtur, quæ obvolvuntur Libelli supplices. Occurrit etiam in *Epistola Cleri spracii*.

(d) Videtur omissum: *habere*.

(e) Id est, ad *Palatium*. Ad *Ducang. Gloss.* h. v.

(f) Melchiadem, Meltiadem Pont. Rom. Quis vero *Marcus* additus? An ille qui deinceps a Melchiade secundus Pontificatus gemit? An unus e tribus Episcopis Gallicis iudicio illi adjunctis?

scopum et Marcum, transferens ad illos causam ecclesiasticam, et removens a se. In eisdem litteris scribit Imperator: misisse se chartas missas ab Anullino, et in ipsis litteris ignorat (a), quæ illæ chartæ sint, sed in relatione Anullini cognoscitur, quæ hodie publicis codicibus continentur. Deinde scribit idem Constantinus ad Anullinum, ut partes Romam dirigat ad episcopale iudicium. Refert etiam Anullinus in extremo: misisse se partes. Vos ergo istis ad Imperatorem, vos causam Ecclesiæ ad humanam potestatem detulistis. Ille melior, quam vos. Vos enim ad Imperatorem deferebatis, ille ad Episcopos. Dicta est causa in episcopali iudicio illis primo accusantibus. Prolata est sententia pro Cæciliano. Illi non contenti iudicio ecclesiastico murmurare cœperunt, rursus eundem Imperatorem adierunt, post episcopale iudicium quærentes imperiale iudicium. Dedit alterum ecclesiasticum apud Arelatum (b). Ab ipso etiam iudicio illi ad ipsum Imperatorem appellaverunt. Victus importunitate eorum voluit et ipse causam suscipere, atque cognoscere. Suscepit, cognovit, Cæcilianum innocentissimum iudicavit, etiam omnes iussiones Imperatorum contra illos. Quid mirum? Cujus iudicium flagitasti, ejus sententiam recusare audes? Quare ad illum voluisti deferre iudicium? Habebas Ecclesiam in Africa, non habebas in toto orbe terrarum? Sed quo ibant, unde se jam ipsi præciderant? Illi jam in Ecclesia non hærebant, sed Imperator ibi hærebat, ad quem iudicium referrebat. Proinde ille mansuetissime Episcopos voluit iudicare, et illis postea cessit, ut etiam ipse judicaret. Inde sunt leges adversus vos; videte, si non contra vos. Primo vos ipsi fuistis, vos primi accusatores, vos extremi appellatores, vos novissimi murmuratores. Numquid tamen, inquit, ex Evangelio superatus sum? Ex eo iudicio superatus es, quod tu ipse delegisti.

IX. Sed non recusamus evangelicam sententiam. Plane, etsi non diceret, nos legeremus, nos erueremus, nos ostenderemus. Recitetur Evangelium? Videamus, ubi esse dicit Ecclesiam Dominus Jesus Christus. Illi certe et aures nostræ, et corda patere debent. Ipsum audiamus. Dicit nobis, Ecclesia ubi sit. Si in Africa esse dixerit Ecclesiam suam, omnes confluamus in Partem Donati. Si in toto terrarum orbe dixerit Ecclesiam suam, redeant ad corpus membra præcisa, non enim sic fracti sunt rami, ut denuo inseri non possint. Habes apostolam Paulum dicentem. *Sed dicitis: Fracti sunt rami, ut ego inserar. Bene. Propter incredulitatem fracti sunt; tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time. Nam, si Deus naturalibus ramis non pepercit, neque tibi parceret (Rom. xi, 19-21).* Fracti enim erant Judæi, tanquam rami naturales, et insertæ erant Gentis, tanquam oleastro in olivam. Ex his insertis ramis, et ex hoc inserto oleastro omnes sumus participes olivæ. Sed, sicut minatus erat Apostolus superbientibus ramis oleastri,

(a) Putem: *ignoratur*, et paulo post: *continetur*.

(b) Anno 314. altero post damnationem Romanam.

tales isti facti sunt superbiendo, ut cum illis naturalibus ante amputatis, et ipsi superbia præcidi mererentur. Sed quid ait Apostolus? *Et illi, inquit, si non permanserint in infidelitate, inserentur (Rom. xi. 23)*, et tu, si non permanseris in fide, excideris. Nemo ergo in vite superbiat, nemo præter vitem desperet. Si superbi in vite, observa, ne præcideris. Si præter vitem positi sunt, non desperent, audeant inseri. Non enim manu sua inserendi sunt. Ait enim: *Potens est Deus iterum inserere illos (Ibid.)*. Non dicant; Unde fieri potest, res præcisa, ramus fractus ut denuo inseratur? Recte dicis fieri non posse, si interrogas humanam fuculatem et non, si interrogas divinam majestatem. Quid enim? Quod jam factum est a Domino, facere potest aliquis agricolarum? Oleastrum tulit, et in olivam inseruit, et oleaster in olivam insertus non baccas amaras, sed olivam dedit. Faciat hoc modo aliquis; inserat oleastrum in olivam, videbit nihil procedere, nisi baccas oleastri. Potens ergo fuit Deus non olivam in oleastro, sed oleastrum inserere in oliva, et oleastrum facere participem pinguedinis olivæ, ut exuta amaritudine pinguedine iudicaretur, et non erit potens te præcisum per superbiem inserere per humilitatem? Bene, inquit, hortaris me, sed prius meo ostende præcisum, ne forte te ipsum hortari debeas, ut ad me venias, non me, ut in te inserar. Audeo dicere: Audi me, et tamen timeo dicere: Audi me. Timeo enim, ne contemnat hominem. Imo hortor, ut contemnat hominem. Si enim contemneret hominem, non esset de Parte Donati. Homo enim fuit Donatus. Ergo, si nostra verba dicimus, contemnamur; si Christi verba dicimus, ille audiatur, qui non gratis auditur, et non gratis contemnitur. Auditur enim ad præmium, non auditur ad supplicium. Ipsum audiamus. Ipse Dominus dicat nobis.

X. Ecclesiam innumerabilibus locis ostendit, sed tamen commemorem unum aliquod. Post resurrectionem, nostis, fratres, ostendit se Discipulis suis, cicatrices demonstravit, palpandum præbuit, non solum videndum. Illi autem tenentes, et palpantes, et agnoscentes, adhuc tamen præ gaudio hæsitabant, sicut Evangelium nos docet, cui oportet credere, cui nefas est non credere. Dominus autem adhuc hæsitantibus præ gaudio, et dubitantibus intulit firmitatem de Scripturis, et ait: *Hæc dicebam vobis, cum adhuc essem vobiscum, quia oportet impleri omnia, quæ scripta sunt in Lego, et Prophetis, et Psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum, ut intelligerent Scripturas, et dixit eis: Quia sic oportebat Christum pati, et resurgere tertia die, et prædicari in nomine ejus poenitentiam, et remissionem peccatorum per omnes gentes incipientibus ab Jerusalem (Luc. xxiv. 44-47)* Ibi tu non es. Ibi ego sum. Quid expectas hominem, qui de te judicet de tribunali? Audi Christum de Evangelio. *Per omnes gentes*, inquit, *incipientibus ab Jerusalem*. Tu ibi es? Communicas omnibus gentibus? Communicas ei Ecclesiæ, quæ diffusa est per omnes gentes incipiens ab Jerusalem? Si communicas, ibi es, in vite es, præcisus non es. Ipsa est enim vitis, quæ crevit, et

implevit totum orbem terrarum, corpus Christi, Ecclesia Christi, cujus caput in cælo. Si autem non communicas, nisi Afris, et de Africa, quo potueris, clanculo mittis, qui consolentur peregrinos, non te invenis in Parte remansisse, a Toto præcisum esse? Quid dixisti in judicio Proconsulis? Catholicus sum. Vox est ipsius. De Gestis recitatur. Catholicus Totum tene. *Holon (a) enim Totum est, et inde appellata est Ecclesia catholica, quia per Totum est. Numquid Catteramerica dicta est, et non Catholica? Meros enim pars est, Holon totum est. De græco verbo dicta est Catholica, secundum totum. Ergo communicas Universo? Non, inquit. Ergo in parte es, quomodo Catholicus es? Multum interest inter Totum, et Partem. Unde accipit nomen Catholica? Tu enim accepisti nomen de Parte Donati, Catholica nomen accepit ab universo orbe terrarum. Sed nos dicimus in universo esse, et Deus forte non dicit? Evangelium commemoravi, ex Evangelio recitavi. *Per omnes gentes, inquit, incipientibus ab Jerusalem*. Non inde venit ad Africam? Si enim cœpit ab Jerusalem, implendo omnia venit ad te, non siccando. Quis est, qui dicat: *Ductus est rivus de fonte, ut veniret ad me, siccavit (b) in via, et pervenit ad me? Si in via siccavit, ad te qua pervenit? Uti que implendo omnia pervenit ad te. Ingrate rive, quare fontem blasphemias? Nisi manaret, non implereris. Sed timeo, ne tu siccaveris. Etenim omnis rivus a fonte præcisus siccat, necesse est. De siccitate aspera loquuntur adversus Ecclesiam; lenia loquerentur, si rigarentur. Catholicus sum. Quid est Catholicus? Homo de Numidia? Interroga saltem Græcos. Non est utique Catholicum verbum Punicum, sed verbum Græcum. Interpretem quaere. Merito erras in lingua, qui non consentis omnibus linguis.**

XI. Spiritus quando venit de cælo, et implevit eos, qui in Christum crediderant, omnibus linguis locuti sunt, et hoc erat signum illo tempore accepisse Spiritum sanctum, si quis linguis omnium loqueretur (Act. ii, x et xix). Numquid modo fidelibus non datur Spiritus sanctus? Absit ut hoc credamus, alioquin spem non habebimus. Et illi utique fatentur dari fidelibus Spiritum sanctum, et nos hoc dicimus, hoc credimus, hoc maxime, et in sola Ecclesia catholica fieri assequamur (c). Sed illi sint Catholici, illic datur Spiritus sanctus. Nos simus Catholici, hic datur Spiritus sanctus; modo, quid intersit, non quaeramus, qui sint Catholici; manifestum est, quia datur Spiritus sanctus. Quare modo linguis omnium non loquuntur, qui Spiritum sanctum accipiunt, nisi, quia tunc in paucis figurabatur, quod postea in omnibus ostenderetur? Quid enim pronuntiavit Spiritus sanctus commonens (d) corda eorum, quos tunc impleverat, et docens eos linguas omnes? Vix discit homo duas aut tres, aut per magistros, aut per regiones, in quibus

(a) ὅλον. Et μοχ. μέρος. Inde, ut *Katholus*, formatum *Katholus*.

(b) Neutrum verbum, ut apud Caton. de Re rust. *Ubi pluerit, et siccaverit.*

(c) Ita membranae, sed rescribo: *attestamur.*

(d) Puto: *commocens.*

versatur aliqua consuetudine, ut multum tres, aut quatuor linguas. Omnibus linguis loquebantur, qui impleti a sancto Spiritu erant, verum et locuti repente, non paulatim discentes. Quid ergo tunc ostendebat Spiritus? Dic mihi, quare modo hoc non facit, nisi quia aliquid significando faciebat? Quid significabat, nisi Evangelium per omnes linguas futurum? Audeo dicere. Et modo loquitur Ecclesia omnibus linguis. In omnibus enim linguis clamat Evangelium, et quod modo dicebam de membris, hoc dico et de linguis. Et quomodo dicit oculus: Mihi ambulat pes, sic et pes dicit: Mihi videt oculus, sic et ego dico: Lingua mea est græca, lingua mea est hebræa, lingua mea est syra. Omnes enim una fides tenet, omnes enim una charitatis compago concludit. Quod per Dominum demonstratum est, hoc per Prophetas ante prædictum est. *In omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum (Psal. xviii, 5)*. Ecce quousque crevit Ecclesia, quæ appellatur a Toto, Catholica. Et vide, quia omnes lingue ierunt per omnes terras. *Non sunt loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum (Ibid. 4)*.

XII. Hanc ergo Ecclesiam teneo, tu illam non tenes. Si ergo præcisus es, agnosce, unde præcisus es. Redi, et inserere, ne arescas, et in ignem mittaris. Loquantur Prophetæ, loquuntur Apostoli, loquitur Dominus de Ecclesia toto orbe diffusa. Contra te dicunt omnes isti sententiam. A Proconsule ad imperiale iudicium. Ab Evangelio quo? An forte ad Donatum? Donatus iudicabit contra Christum? An Donatum iudicat Christus? Quid tibi dicturus est Donatus? Ego Christum meum prædicavi de Africa. Quid ducturus? An: Me pro Christo opposui, et: Ego Christo successi? Hoc restat, ut dicat, quia a corpore præcidere ausus est homines, quia Christo successit. Ecce Christi sententia, ecce Evangelia. *Per omnes gentes, inquit, incipiens ab Jerusalem. Cœpit ab Jerusalem. Ibi venit Spiritus sanctus, ibi erant Apostoli, quando in illos supervenit, inde cœpit Evangelium prædicari, inde diffundi per omnes gentes, inde postea venit in Africam. Quo postea venit? Ipsos deseruit? Imo non deseruit, si nolint. Nam et nos Afri sumus. Utique Evangelium, quod venit in Africam, manet hic in Catholicis Afris, quo modo in omnibus gentibus manet. Nam et per omnes gentes sicut Hæretici, alii ibi, alii hic, et non sunt nati (a) Afri, qui sunt in illis gentibus. De vite præcisi sunt. Catholica enim novit omnes, ipsi se non noverunt. Etenim vitis, unde sarmenta præcisa sunt, novit omnia sarmenta, et, quæ in se manent, et quæ de se præcisa sunt. Etenim ubique diffusa est Ecclesia catholica. Illa sarmenta, ubi præcisa sunt, ibi remanserunt, ad alias partes, et alias partes pervenire non potuerunt. Illa autem ubique diffusa ubique tenet suos, ubique plangit præcisos. Clamat ad omnes, ut revertantur, et inserantur. Clamor ejus non auditur, sed tamen ubera Charitatis manere exhor-*

(a) Membranz prave: *novi*. Fortasse, quia sequitur: *novi, noverunt*.

tatione non quiescunt. Sollicita est pro præcisis, clamat in Africa ad Donatistas, clamat in Oriente adversus Arianos, adversus Photinianos, adversus alios, atque alios. Quia enim ubique diffusa est, ubique invenit, contra quos clamet, quia in illa erant, et de illa præcisa sunt. Sarmenta cœperunt infructuosa esse, et præcisa sunt. Si non permaneant in infidelitate rursus inserentur. Hæc audite, fratres, cum timore, ne superbiatis; cum Charitate, ut etiam pro illis oretis. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XX.

De verbis Psalmi xxxviii, vers. 1-5. Dixi: Custodiam vias meas, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Sollicitudo de profectu quotidiano, et inde divini auxilii imploratio. II. Usus Linguz tam necessarius, quam periculosus. III. Lingua regitur ab animo. IV. Lingua dolosa Judæorum confusa. V. Linguz bonus usus in muliere adultera. VI. Adulteræ confessio nobis instructio. VII. Quomodo agendum cum conviciatore. VIII. Conviciatoribus ignoscendum, et pro eis orandum. IX. Inquiritur in finem hominis. X. Finis hominis Christus est. XI. Fide et operibus hic finis attingitur. XII. Scopus tentationum, et quomodo in iis versandum. XIII. Dictorum repetitio.

I. CHRISTIANORUM est, quotidie in Deum proficere, et de Deo, vel de donis ejus semper gaudere. Peregrinationis enim nostræ tempus brevissimum est, et patria nostra sine tempore est. Inter æternitatem enim et tempus multum distat. Hic conquiritur pietas, illic requiescitur. Inde quotidianis diebus, quasi boni negotiatores, noverimus, quid profecerimus. Non tantum enim studiosi esse debemus in audiendo, sed vigilantes in operando. Hæc schola, in qua Deus solus magister est, bonos quærit discipulos, non fugitivos, sed studiosos. Apostolus dicit: *Studio non pigri, spiritu ferventes, spe gaudentes (Rom. xii, 11)*. In hac ergo schola, fratres, quotidie discimus. Aliud discimus in præceptis, aliud in exemplis, aliud in sacramentis. Sunt ista medicamenta vulnerum nostrorum, et fomenta orationum nostrorum. Modo respondimus: *Exaudi studiorum meam, et precem meam, Domine! Inaurire (b)*, hoc est: *Auribus percipe lacrymas meas (Psal. xxxviii, 13)*. Quid putas, isto petiturus est, qui primo sibimet Deum cupit propitium esse? Quid ab illo expetiturus est? Videmus, discamus. Forte divitias petiturus, forte in hac vita aliquam felicitatem? Dicat ergo nobis, quid petiturus est, qui primo Deum deprecatur. Vidit enim, quod

(a) In Codice fol. 68. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. Agit præcipue de usu Linguz, et de fine Hominis. Ut nihil dissimulem, quædam mihi minus coherere videntur, quædam esse infra Augustini dignitatem, verba etiam Psalmi non semel inopportune repeti, et intrudi, atque adeo interpolatorem suspicor. Expendant, qui lectioni D. Doctoris me magis innutriti sunt. Locus in Editione osset post sermonem XVI.*

(b) Insolens fictio verbi *Inaurire* ad græc. ἰναυρῆσαι, quod LXX, hoc loco.

ex se habere non potuit, sed a Deo habere potuit. Audierat enim: *Petite, et accipietis* (Joan. xvi, 24). Noverat ergo, quid esset petiturus, qui primo Deum rogavit. Ergo *Exaudi, Deus, orationem meam!* Et quasi interrogatus: Quid vis, quid pulsas, quid clamas, quid interpellas? Audiam. Quid vis? Quid volo? ait. Audi voluntatem meam, et perface opera tua. Quæ est voluntas mea? *Dixi; Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea* (Psal. xxxviii, 1). Ardum rem iste disponit, sed non dubitat, quoniam primo Dominum deprecatus est. Noverat enim magisterium Pauli: *Non ego, sed gratia Dei mecum* (1 Cor. xv, 10).

II. *Dixi ergo: Custodiam vias meas.* Quas vias? Terrenas. Numquid per linguam ambulamus in terra? Aut pedibus nostris in terra ambulamus, aut pedibus alienis. Aut animalibus vehimur, aut pedibus nostris imus. Quid est ergo? Quam iste viam querit? Ne delinquat in lingua sua. Magna doctrina, videte, fratres. Numquid enim, quemadmodum una hora possumus cibum accipere, et refecti recedere, sic possumus momento uno loqui etiam, et silere? Quemadmodum enim habemus oculos ad vivendum, aures ad audiendum, cæterosque sensus ad percipiendum, sic iterum linguam ad loquendum. Est nobis magna necessitas linguæ. Aut aliquid auditorus es, ut respondeas, aut aliquid dicturus es, ut doceas. Numquid oculo dicturus, et non lingua? Et si aure auditorus es, lingua responsurus es. Quid facimus de tam utili membro? Inde Deum rogamus, inde satisfacimus, inde laudes dicimus, inde una voce concinentes Deo cantamus, inde quotidianis diebus aut misericordes efficitur, cum aliis loquimur, aut consilia damus. Quid facimus nunc? Ipsa lingua nostra vobis ministerium exhibet. Quid facimus, ut non delinquamus in lingua, maxime cum dictum sit: *Mors et vita in manibus linguæ* (Prov. xviii, 21). Et iterum dictum sit: *Multos vidi cadentes per casum gladii, sed non sic, quomodo qui ceciderunt per linguam* (Eccli. xxviii, 22)? Iterum dictum est: *Et lingua in membris nostris constituitur, quæ maculat totum corpus nostrum* (Jacob. iii, 6). Inde iterum idem Dominus: *Docuerunt linguam suam loqui mendacium* (Jerem. ix, 5). *O docuerunt!* Facit enim consuetudinem loqui mendacium. Etiam, si non vis, illa loquitur mendacium. Quemadmodum enim, si rotam volvas semel (Jacob. iii, 6), jam, ut manu impuleris, illa ipsa figura et rotunditate, vel ipso instabili, et quasi naturali cursu currit, sic et lingua nostra, opus est (a) ut non doceatur loqui mendacium; jam enim ultro sponte currit ad id, ad quod facilius potest moveri. Aliud habes in corde, aliud illa aliquando volvit ex more. Quid facturus es? Quæ, videtis, fratres! quæ statera cordis facienda est, ut lingua aliquid proferat! Neque enim sponte movetur. Intus est, qui movet.

III. Est enim quædam vis, quæ se, et cætera ministeria sua movet. Opus est, ut bonus sit ille, qui

(a) Trajecit voces Librarius. Lege: *Opus non est, ut doceatur, etc.*

regit, et quamlibet malam consuetudinem adjutus per gratiam vincit. Bonus sit minister, et quiescit ministerium. Miles habet arma, sed si non ferierit (a), nihil faciunt arma. Sic et lingua in membris nostris arma animæ nostræ sunt. De ipsa dictum est: *Inquietum malum* (Jacob. iii, 8). *O inquietum!* Quis fecit istud malum, nisi inquietus? Tu noli esse inquietus, et non est hoc malum. Tu noli agitare (b), et non est, quæ se agitet. Neque enim animus est, ut moveatur; Corpus est enim. Jacet. Noli movere, et non movetur. Vide autem, quomodo moves (c). Ipsa est illa, de qua multi fraudibus studentes, et avaritiæ servientes, cum cœperint de negotiis aliquid agere, ejiciunt membrum factum ad laudem Dei, et ibi blasphemant Deum, et dicunt: Per Christum! tantum emi, tantum vendo. Quando (d) interrogavi te: Jura mihi, quantum vendis? Ego te interrogavi: quantum vendis? Decem follibus vendo, viginti follibus (e). Per Christum juras? Per oculos tuos jura, per filios tuos jura, et ipsa hora contremiscit conscientia. O impietas linguæ! Creatorem contempisti, creaturam custodisti. *O inquietum malum, plenum veneni mortiferi!* In ipsa benedicimus Deum, et Patrem. Deum propter naturam, Patrem propter gratiam. Et in ipsa maledicimus hominam, qui factus est ad imaginem Dei (Jacob. iii, 8, 9). Attendite, fratres, quid portetis! Ecce dico, quid portemus. Et ego enim vobiscum homo sum. Sed recurramus.

IV. *Exaudi, Deus, orationem meam.* Inde sunt illi Judæi, quos modo in Evangelio legimus. Utiq; lingua illos perduxit ad mortem. Modo enim in Evangelio audivimus. Adduxerunt, inquit, Judæi quamdam mulierem licet meretricem ad Dominum, tentantes illum, et dicentes: *Magister, hæc mulier modo comprehensa est in adulterio* (Joan. viii, 4). In lege Moysis scriptum est, ut quæcumque fuerit in adulterio comprehensa, lapidetur. *Tu quid dicis?* Hoc lingua dicebat, sed creatorem non agnoscebat. Nolebant isti orare, ut dicerent: *Eripe animam meam a lingua dolosa* (Psal. cxix, 2). Dolose enim accesserant, hoc enim volebant agere. Venerat enim Dominus: *Non legem solvere, sed implere* (Matth. v, 17), et peccata dimittere. Dixerunt ergo apud se Judæi: Si dixerit: Lapidetur! dicemus ei: Ubi est, quod peccata dimittis? Non tu es, qui dicis: *Donata sunt tibi peccata tua* (Id. ix, 5; Marc. ii, 5-9; Luc. v, 23)? Si dixerit: Dimittatur! dicemus: Ubi est, quod legem venisti adimplere, non solvere? Videte linguam dolosam ad Deum. Ille, qui venerat redemptor, non damnator (venerat enim redimere, quod perierat) (Matth. xiii, 41) aversus est ab ipsis, quasi conspiciere eos nolens. Non vacat aversio ista ab ipsis. Intelligitur aliquid

(a) Ita scripti pro: *fecerit*, quod habent membranae.

(b) Rectius fortasse: *agitari*.

(c) Videtur excidisse: *linguam*.

(d) Codex habet: *Quare*.

(e) Aut pro Marsuppiis certam pecuniæ summam continentibus, ut est apud Juvenal. et Veget. aut pro ipsa quadam Nummorum specie, de qua vide *Sirmoum in not. ad Sermones August. Opp. T. I. Paris. 1686. col. 344.* Ipse S. Doctor Folles memorat T. V. col. 219. et 1499.

in hac aversione. Quasi diceret : Peccatricem mihi adducitis, Peccatores! Si putatis, quia damnare deo peccata, a vobis incipio. Et ipse, qui venerat donare peccata, ait : *Qui se scit vestrum sine peccato esse, prior in illam lapidem mittat* (Joan. viii, 7). O responsio, vel propositio! Si mittere voluissent lapidem in peccatricem, ipsa hora iterum recitaretur : *In quo judicio judicaveritis, judicabitur de vobis* (Matth. vii, 2). Damnastis, damnabimini. Illi tamen, etsi creatorem non agnoscebant, conscientiam suam sciebant. Ponentes invicem faciem post faciem, ut nec ipsi se propter confusionem videre vellent, a senioribus (hoc dixit Evangelista) usque ad minores omnes egressi sunt. Dixerat enim Spiritus sanctus : *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt. Non est, qui faciat bonum, non est usque ad unum* (Psal. xlii, 3).

V. Et exierunt omnes. Remansit solus, et sola. Remansit creator, et creatura; remansit misera (a), et misericordia; remansit, qui suum reatum agnoscebat, et qui peccatum dimittebat. Nam ipsum est, quod conversus scribebat in terra. Scripsit enim in terra. Quando enim peccavit homo, diotum est ei : *Terra es* (Gen. iii, 19). Peccatrici ergo cum daret indulgentiam, dans scribebat in terra. Indulgentiam dabat, sed, cum daret indulgentiam, erigens faciem suam ad illam : *Nemo, ait, te condemnabit* (b)? Et illa non dixit : Quare? quid feci? Domine! Numquid enim rea sum? Non hoc dicit; sed ait : *Nemo, Domine!* Semetipsam accusavit. Probare illi non potuerunt, subdlexerunt se. Sed illa confessa est cujus Dominus non reatum nesciebat, sed ejus fidem atque confessionem quærebat. *Nemo te condemnabit?* At illa : *Nemo, Domine!* Et *Nemo* propter confessionem peccatorum, et *Domine!* propter indulgentiam meritum. *Nemo Domine!* Utrumque agnosco. Qui sis, novi. Quæ sim, novi. Tibi enim confiteor. Audivi enim : *Confitemini Domino, quoniam bonus est* (Psal. cv, 1). Novi confessionem meam, novi misericordiam tuam. Ista dixit : *Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Illi deliquerunt dolose agendo; ista magis se absolvit confitendo. *Nemo te condemnabit?* Illa inquit : *Nemo.* Et tacens ille iterum scribit. Bis scripsit. Hoc audiamus! Bis scripsit : semel indulgentiam dando, iterum præcepta renovando. Utrumque enim fit, cum indulgentiam accipimus. Subscripsit Imperator. Cum iterum Forma (c) procedit, quasi iterum alia præcepta dantur. Ipsa sunt, per quæ primo in Apostolo audivimus charitatem illam imperatam (d). Primo enim ipsam lectionem audivimus; inde hoc ipse Dominus dixit : *Diliges Dominum Deum tuum de toto corde tuo, et de tota anima tua, et de tota virtute tua, et diliges proximum tibi*

(a) Numquid rectius : *miseria?*

(b) Ridiculo hic, et his infra pro *condemnavit* Librarius scripsit : *lapidavit.*

(c) Id est, Rescriptum, Decretum Principis, unde etiam *Formulas, Literarum Formata.*

(d) Lecta fuerit ante Sermonem *Epistola Jacobi C. H.* ubi v. 8. Legem Charitatis appellat *Κερον βασιλευς*, quo alluditur imperatam, et tota de Imperatore similitudo.

SANCT. AUGUST. XI.

tanquam te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophetæ (Matth. xxii, 37-40).

VI. Ne aliquis nostrum laboraret, duo quædam sunt dicta : Deus et Proximus, qui te fecit, et, cum quo te fecit. Nemo tibi dixit : Dilige solem, dilige lunam, dilige terram, et quæcumque facta sunt. In his laudandus est Deus, benedicendus est Factor. *Quam magnificata sunt opera tua!* dicimus. *Omnia in sapientia fecisti* (Psal. ciii, 24). Tua sunt. Tu fecisti omnia. Gratias tibi! Sed nos fecisti super omnia. Gratias tibi! Sumus enim imago et similitudo tua. Gratias tibi! Peccavimus. Quæsitum sumus! Gratias tibi! Negleximus. Non sumus neglecti. Gratias tibi! Cum nos te contemneremus, non sumus contempti. Ne Divinitatem tuam oblitus fuisset, et te amitteremus, tu etiam nostram humanitatem suscepisti. Gratias tibi! Ubi non gratias? *Dixi ergo : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Illa enim mulier, cum offerretur causa adulterii, accepit indulgentiam, liberata est, onerosum nobis est, quoniam per baptismum, per confessionem, per gratiam accipiunt omnes omnium peccatorum suorum indulgentiam? Sed nemo nunc dicat : Illa accepit indulgentiam; ego adhuc Catechumenus sum. Faciam adulteria, quoniam accepturus sum indulgentiam. Pone et me unum esse, quemadmodum illa mulier (a) confessa est, et liberata est. Deus noster bonus est, et, si peccavero, confiteor illi, et dimittet mihi. Bonitatem ipsius attendis, sed justitiam ejus considera. Quomodo bonitatem ad indulgentiam, sic justitiam ad pœnam. *Dixi ergo : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Vellem scire, si in hoc tempore, quo sermonem Vestræ Charitati ministramus, nemo delinquat in lingua sua. In hoc tempore, quo hic sumus, forte nemo nostrum aliquid locutus est mali, sed forte cogitavit aliquid mali. Attendite. *Dixi : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Dic vere : *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me* (Psal. xxxviii, 2).

VII. Attendite. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.* Stat adversus te aliquis improbus, conviciatur tibi, dicit, quæ nescis. Tu pone ori tuo custodiam. *Dixi : Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Dicat ille, tu audi, et tace. Duæ enim res sunt, aut verum dicit, aut falsum. Si verum dicit, tu fecisti, ut diceret, et forte hoc misericordia est. Cum enim tu non vis audire, quod fecisti, Deus, qui curam tui gerit, per aliquem tibi dicit, quod fecisti, ut vel ipso pudore confusus aliquando ad medicinam recurras. Noli ergo rependere malum pro malo; nescis enim, qui tibi per ipsum loquatur. Ergo, si aliquid dicit, quod fecisti, agnosce te misericordiam consecutum, ut aut oblitum te putes, aut ad confusionem tuam hoc dictum esse judices. Si non fecisti, libera est conscientia. Quid quæris? Quid irascaris de eo, quod non fecisti? Quid enim ait tibi : Fur! Ebriose? Cito tu re-

(a) Hic intersero : *quæ.*

(Vingt-neuf.)

curre intus ad secreta conscientiae. Vide te intus. Iudex esto, discussor tui esto. Quare ibi. Ubi putas, posui peccata mea, quæ feci? Aut, si non sunt, dic: Non feci. Si: Non feci, dicit tibi conscientia tua, dic: *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiarum nostræ* (2 Cor. I, 12). Dixit tibi hæc conscientia tua, tace, dole illum dicentem tibi. Dic etiam tu Deo: Pater, ignosce illi, quia nescit quid dicat. Roga pro illo Deum. *Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.* Noli enim putare, quia tunc videris sanctus, si nemo te tentet. Tunc es sanctus, quando aliquo convicio non moveris, quando doles dicentem, quando non curas quod pateris, sed tamen doles eum, a quo pateris. Ibi est omnis misericordia. Doles, quoniam et ille frater tuus est, membrum tuum est. Insanit adversum te, phreneticus est, ægrotat. Dole illum. Noli gaudere; tantummodo de conscientia tua securitate gaude; inde dole. Homo es enim; vide, ne et tu tenteris. Dicitum est enim: *Onera vestra portate, et sic adimplebitis legem Christi* (Galat. VI, 2). Modo, cum dicit, tace; postea, cum quieverit, dic ei: Frater, per salutem tuam, quare mihi dixisti, quod non feci? Peccasti in me, rogo Deum pro te. Ego tibi quidem veniam do, et rogo pro te Deum meum, cui fecisti injuriam, cum in me peccasti. Noli ulterius facere, noli superbire! Non dico: Redde illi, Deus, qui dixit mihi, quod non feci. Nolo hoc dicere. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversus me.*

VIII. *Obsurdus et humiliatus sum* (hoc sequitur) *et tacui a bonis* (Psal. xxxviii, 3). *Obsurdus.* Non illum audivi dicentem. Iste animus quantum profecit, qui etiam intus in fratris errore, et conscientia suæ securitate gaudens, quod foris latretur, nescit! Qualis ista anima est, quam securo, quam gaudens! Ista est, quæ dicit Deo: *Ambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus tuæ* (a) (Id. c, 2). Fores effractorum pulsabant, sed idonea erat domus. *Obsurdus et humiliatus sum,* non adversus illum superbus extiti. *Et humiliatus sum a bonis;* nec enim temporis erat, ut aliquid boni dixissem. Tempus est enim, ut taceas modo, posteaquam ille sinceraverit (b), loquere, tunc intelliget. Plerumque filii ægrotantes patres suos cæciderunt, tamen illi propter infirmitatem filiorum et vapulabant, et plorabant. Quem affectum adhibent filiis homines, ne moriantur, expectantes salutem filiorum! Sed: Non est filius meus, ais? Sed est opus Dei, imago Dei, filius Dei. Si contemnis, quia non est filius tuus, nobis contemnere, quia filius Dei est, frater tuus est. Ergo *Obsurdus, et humiliatus sum:* Non superbivi, sed *Silui a bonis, et dolor meus renovatus est,* non de me, sed de ipso, quia non feci, quod dixit. Habui dolorem, sed, quia ita dixit, habui dolorem. Fratris enim mei curam gerens renovatus est in me dolor. Ista est via. Hoc

(a) Emendo: *meæ.*

(b) Et paulo inferius: *sinceraverunt.* Non reperio in Glossariis, nisi participium *Sinceratus.*

etiam fecit ipse Dominus Pater æstet; quæ etiam ipse Sponsus dicitur est. *Non Jesabatans An Sponsus, ait, quomodo cum ipse est Sponsus* (Luc. v, 36). Vapulavit a phreneticis filiis, occiderunt illum phrenetici filii. Rogavit pro illis: Postea sinceraverunt; agnoverunt et crediderunt, et, qui noscerant curari per medicum, curati sunt per discipulum medicum; per Petrum enim curati sunt. Cum enim illos Petrus increparet, aiunt: *Quid facientis? Aut tunc Petrus? Pœnitentini, et baptizetur unumquodque vestrum in nomine Domini Jesu Christi* (Act. n, 38). Modò furebant, modo credebant. Videtis, quid fecit infirmitas, et sanitas. Quando infirmi fuerunt, tolerati sunt, quando salvi facti sunt, redempti sunt. Hæc et nos, fratres quætiescumque talia putamus, taceamus, quod ista tenemus: Aut verum dicit, aut falsum. Etsi non dixerit, et feci, quid? Quia non dicit, et ego feci, optandum est, ut dicat, ut ego confundar, quia feci. Ista misericordia Dei est. Si autem hoc dicit, quod non feci, gaudeam de mea securitate, doleam de fratris infirmitate. *Cabul cor meum intra me* (Psal. xxxviii, 4), *serbat cor meum intra me ex dilectione; quam habeo in fratrem; sed tempus loquendi non potui modo facere.* Hæc ipse Paulus dicit: *Non potui loqui vobis quasi spiritalibus, sed quasi carnalibus* (1 Cor. iii, 1). Locutus est tamen. Quomodo locutus est? Ergo *Cabul cor meum intra me, et in meditatione mea exardescit ignis.* Ignis est in me charitatis. Non habeo, est dicam, quia infirmus est. Humiliem ergo me. Est forte aliquando tempus, ut possim aliquid loqui. Tamen *Dimittite nobis debita nostra; sicut et nos dimittimus debitoribus nostris* (Math. vi, 12). Dimittam illi; quod non habeo in conscientia. Parum est, quia nihil habeo in conscientia, sed rogem illum propter conscientiam.

IX. Jam isto percurreret: *Dixi: Custodiam vias meas. Ponam ori meo custodiam: Humiliatus sum, et: In meditatione mea exardescit ignis.* Nescio quid, subito educit hic aliud majus, et post tot certamina, magnosque labores, audite quid dicat. *Locutus sum in lingua mea* (Psal. xxxviii, 5). Est enim lingua animæ motus ipsius voluntatis. Quædammodum enim lingua motus est in corpore; sic voluntatis motus est in anima. Ibi est prima lingua. Inde est, inde loquitur Deo. Hæc enim lingua ministerium exhibet extra positus hominibus; illa autem lingua, quæ est in motu voluntatis, ministerium exhibet intus manenti in templo suo: Ipsa est vera lingua. Unde dixit Dominus, eos, qui adorant eum, *In spiritu et veritate* (Joan. iv, 23) adorare debere. Ipsa est vera lingua. *Dixi in lingua mea: Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum; qui sit, ut sciam, quid dedit mihi* (Psal. xxxviii, 5; 6). Si attendat Sanctitas Vestra, intelligat primo sententiam, et sic Dominus misericordia sua, quæ sæpe consuevit, dabit nobis orationibus vestris, ut possint hanc discutere, quia satis est ardua. *Locutus sum in lingua mea. Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid dedit mihi.* Vi-

dele, quid oret. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Finis est, fratres, ubi tendimus, ubi permanuri sumus. Quod exivimus de domibus nostris, finis nobis fuit ad Ecclesiam veniendi. Ergo iter nostrum hic finitum est. Hinc iterum unusquisque ad domum suam finem habet redeundi. Ibi finit, ubi tendebat. Modo ergo in hac peregrinatione constituti finem habemus, ubi tendimus. Ubi ergo tendimus? Ad patriam nostram. Quæ est patria nostra? Jerusalem mater piorum, mater vivorum. Illic tendimus. Finis noster ipse est. Et quia viam nesciebamus. Ipse civis civitatis ipsius fecit se viam. Nesciebamus, qua ire. Anfractus, nescio qui, spinosi, lapidosi, omnino graves erant in via. Descendit huc ipse primus, qui est ibi principalis, descendit quærens cives civitatis illius. Aberravimus enim, et, cum simus cives Jerusalem, facti sumus cives Babylonis, facti sumus filii confusionis; Babylonia enim confusio est. Descendit huc quærens cives suos, et factus est civis noster. Non noveramus civitatem istam, provinciam istam non noveramus. Sed, quia nos ad illam non venimus, descendit hac ad cives suos, et factus est ipse civis, non consentiendo, sed suscipiendo. Descendit huc. Quomodo descendit? In forma servi. Ambulavit hic inter nos Deus Homo. Si enim tantummodo Homo fuisset, ad Deum non perduxisset. Si tantummodo Deus fuisset, hominibus conjunctis non fuisset. Suscepit nobiscum conditionis aequalitatem, habens cum Patre Divinitatem. Suscepit nobiscum temporalitatem, habens cum Patre aeternitatem. Ille nobiscum æquatis, tibi Patri æquatis. Descendit huc civis noster, et ait: Quid hic facitis? Cives Jerusalem! Imago et similitudo Dei non est erecta, nisi in Jerusalem. Statuæ Dei in hac vita non ponuntur. Laboremus, redeamus! Qua redimus? Ecce substerno me vobis, flo vobis via, ero vobis finis. Imitemini me! *Notum mihi fac, Domine, finem meum!* Ipsum credimus, qui est finis noster.

X. Deus Pater nunc loquitur. Ego dico tibi, o Anima, quam ego feci, o Homo, quem ego feci, ego dico tibi: Finieras. Quid finieras? Perieras. Misi tibi, qui te quæsisset; misi tibi, qui tecum ambularet; misi tibi, qui ignovisset. Inde ambulavit pedibus, ignovit manibus. Inde, quando post resurrectionem ascendit, manus, latus, et pedes ostendit: manus, unde indulgentiam dedit peccatorum; pedes, quibus pacem annuntiavit desertorum; latus, unde cucurrit pretium redemptorum. *Finis ergo legis Christus ad justitiam omni credenti (Rom. x, 4).* *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Jam factus est tibi notus finis tuus. Quomodo tibi notus factus est? Finis tuus pauper fuit, finis tuus humilis fuit, finis tuus alapis cæsus est, finis tuus sputis oblitus est, adversus finem tuum falsum testimonium dictum est. *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Ipse factus est tibi via. *Qui dicit se in Christo manere, debet, quomodo ille ambulavit, et ipse ambulare (1 Joan. ii, 6).* Est via. Modò ambulamus, non timeamus, non aberremus. Foris a via non ambulemus; dictum est

enim: *Circa viam scandala posuerunt mihi, et circa viam muscipulam (a) posuerunt mihi (Psal. cxxxix, 6).* Et ecce illam misericordiam. Ne in muscipulam incidisses, ipsam misericordiam habes viam. *Notum mihi fac, Domine, finem meum.* Ecce habes finem. Christum redemptorem imitamini. *Imitatores mei estote, sicut et ego Christi (Philipp. iii, 17).* Paulus quomodo imitatus est Christum? Attendite, quid dixit. *In fame, et siti, in frigore et nuditate, et cætera usque: Quis scandalizatur, et ego non uror (2 Cor. xi, 27-29)? Factus sum omnia omnibus, ut omnes lucrifacerem (1 Cor. ix, 22).* *Posui ori meo custodiam, dum consistit peccator adversum me.* Quæ sunt verba Pauli, fratres. *Quis nos separabit a charitate Christi? Finem attende. Quis me separabit a charitate Christi? Tribulatio, an pressura, an persecutio, an nuditas, an periculum? (Rom. viii, 35).* O amantem, o ferventem, o currentem, o pervenientem Virum! Quid patiebatur hæc anima, quomodo fervebat, quomodo docebat. *Quis me separabit a charitate Christi? Angustia? et cætera usque: An gladius? Quid passus est iste. Et ne aliquis putaret, quia inde superbiebat, ait: Fratres, arbitror me non apprehendisse (Philipp. iii, 13).*

XI. Hoc ut quid: *Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit:* Quantum hic habeo vivere. Ut quid tibi, scire diem? *Ut sciam, quid desit mihi:* Quid desit, sed ad aeternitatem. Modo attende Paulum. Post tantos labores dinumeratos adhuc *Me, ait, non arbitror apprehendisse.* Audi dicentem: *Quid desit mihi.* Nemo ergo dicat: Jam multum jejunavi, multum laboravi, multum donavi. Jam omnia præcepta Dei feci. Heri feci, hodie feci, et adhuc hodie erit, si aliquando fecisti. Heri semper hodie habet. Ad crastinum si veneris, hodie habebit, et ad annos decem si veneris, hodie erit. Semper tu hodie die: *Quid desit mihi.* Si enim Paulus in tantis laboribus miles cælestis, si enim ille post tantam exercitationem, et post tantas revelationes, raptus usque in tertium cælum, et audivit ineffabilia verba, et tamen, ne in revelationibus extolleretur, accepit stimulum carnis, qui illum humiliaret, quis est, qui dicere valeat: Sufficit? Inde ergo *Notum fac mihi, Domine, finem meum.* Et ecce habes ante te Christum finem. Non habes jam, quod quæras. Cum jam credidisti, jam agnovisti. Sed non in fide tantum res est, sed in fide, et opere. Utrumque necessarium est. Nam et *Dæmones credunt (audistis Apostolum) et contremiscunt (Jacob. ii, 19);* non autem prodest illis, quia credunt. Parum est fides sola, nisi et opera conjungantur. *Fides, quæ per dilectionem operatur (Galat. v, 6),* ait Apostolus. *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit.* Istud non dicitur, quia, si unusquisque nostrum sciret, quando moreretur, decerneret sibi verbi gratia, ut bene viveret. Inde ipse Magister volens nos sollicitos fieri interrogatur de die, et hora, et dicit: *De*

(a) Quod Hebræo נִשְׁמָרָה et Græco ἡμετέραν, Augustino et hic et Ennarat. II. in Ps. XXX. v. 5. Muscipula est.

die illa, et hora nemo scit. Nolebat enim, ut illi scirent. Inde dixit: *Neque Filius (Marc. xiii, 32)*. Hoc est: non vobis expedit, ut sciatis; eritis enim negligentes, non solliciti. Eo magis bene vivetis, cum solliciti fueritis, non, quia nescio diem, nam *Omnia, quæ habet Pater, mea sunt (Joan. xvi, 15)*. Notum mihi fac, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit. Notum fac mihi istud, ut semper sim sollicitus, quia nescio, quando veniet fur ut noverim, *Quid desit mihi*.

XII. Ibi ergo, fratres, simus cauti, ut noverimus, quid desit nobis. Tentatio Christianorum probatio Christianorum est. Nam qui tentatur, ostenditur illi, quid illi desit. Duæ res sunt. Aut ostenditur illi, quid habeat. Aut ostenditur illi, quid desit. Tentatus est Abraham, non, ut ostenderetur illi, quid ille habuisset, sed, ut ostenderetur nobis, quid imitaremur. Tentatus est autem in filio. Quæ illa tentatio fuit? Optavit filium in ætate provecctæ, de quo jam desperabatur. Tamen, dum promissionem Dei audivit, non hæsitavit omnino, credidit, accepit; meruit, suscepit. Natus est, nutritus est, in ætatem perductus est, lactatus (a) est, et dictum est ei: *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. xxi, 18)*. Noverat ille, in quo semine. Habemus enim testimonium in Evangelio. *Abraham concupivit diem meum, ait, videre; et vidit, et gavisus est (Joan. viii, 56)*. Noverat ergo. Post illa autem omnia, quæ crediderat, audivit a Deo: Abraham, offer mihi filium tuum sacrificium. Tentatus est (Gen. xxi), Quare? Non noverat Deus fidem ipsius? Sed propter nos hæc ostendere dignatus est. Nobis enim dicitur: Offer mihi sacrificium saccelli (b) tui; et dubitamus. Quod sacrificium? *Date eleemosynam, et ecce vobis munda sunt omnia (Luc. xi, 41)*. Et iterum: *Misericordiam volo, quam sacrificium (Matth. ix, 13 et xii, 7)*. Da aliquid de sacculo tuo, dicitur tibi, et ligas. Quid si tibi jubere-tur de filio tuo? Ecce de sacculo tuo sic dubitas, de filio tuo quid fecisses? *Ut sciam, quid desit mihi*. Diciturus sum non sine dolore et pudore. Pleræque fœminæ forte volunt Deo servire, et si audaces fuerint, dicunt parentibus: Dimitte me. Virgo Dei volo esse, aut servus Dei volo esse; et audiunt: Nec salva sis, nec salvus sis. Vere non facies, quod vis. Quod ego volo, hoc facies. Quid si diceretur tibi: Occide? Vivis, vita æterna promittitur tibi, ante te est, et resistis, et dubitas, et oppugnans? Certe Christianus es. Quare? Domne (c)? Quia Christianus sum, ideo non debeo habere nepotes? Debes habere nepotes? Scis, quantum tibi deest. Quod heri jejunasti? Canta, quod iste dixit: *Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum, qui sit, ut sciam, quid desit mihi*. Præstet enim Deus, et misericordia ipsius, ut quotidie agitemur, aut tentemur, aut probemur, aut exerceamur, aut (d) proficiamus. *Tribulatio pa-*

tientiam operatur, patientia probationem, probatio spem, spes vero non confundit (Rom. v, 5).

XIII. Ergo, fratres mei, optemus quotidie scire, qui simus, ne, cum securi sumus, postea veniat dies, et nihil inveniat de eo, quod putabamus, et dicatur nobis: *In inferno quis confitebitur tibi? (Psal. vi, 6)*. Ergo, fratres mei, demus operam quotidie proficiendi in Deum, non parcendo rebus caducis, quas hic sumus dimissuri. Attendamus Abrahamæ fidem, quia et ipse pater noster fuit, imitemur devotionem, imitemur fidem. Si in filiis nostris tentati fuerimus, non timeamus; si in sacculo, non terreamur; si infirmitatibus corporis nostri aliquid fuerit ingestum, spem nostram in Deum collochemus. Christiani sumus, peregrini sumus. Nemo terreatur, patria hic non est. Qui hic vult habere patriam, et istam perdet, et ad illam non veniet. Ut boni filii ad patriam tendamus, ut cursus noster approbetur, et perducat. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXI.

De verbis Psalmi xxxii, vers. 1, *Exultate, Justi, in Domino, etc. (a)*.

SYNOPSIS.

I. Quos deceat Laus Dei. II. Non judicandum de Deo e temporali Impiorum felicitate. III. Deus a Rectis corde etiam in adversis laudatur. IV. Castigatio divina paterna est. V. Usus facit divitias bonas, aut malas. VI. Exemplum Job Christianis proponitur. VII. Rectitudo cordis Job in omni tentatione. VIII. Dei consilia adoranda, non discutienda. IX. Implorandus tamen in adversis.

I. In Dei laude gaudere, et laudi Dei vivendo congruere, admonet nos, quod modo cantavimus. *Exultate, justi, in Domino. Rectos decet laudatio (Psal. xxxii, 1)*. Si enim rectos decet, pravos non decet. Qui autem recti, ipsi etiam justi sunt, quibus dicitur, ut exultent in Domino; ipsos enim decet laudatio. Qui autem pravi, nisi peccatores et iniqui, qui in Domino exultare non possunt, quoniam non eos decet laudatio. Merito dicitur in alio Psalmo: *Peccatori autem dixit Deus: Ut quid tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum (Id. xlix, 16)? Quoniam rectos decet laudatio, et utique justificationes Domini, et testamentum Domini ibi est, ubi laus Domini. Merito et alibi dicitur: Non est speciosa laus in ore peccatoris (Eccli. xv, 9)*. Ubi enim non decet, speciosa non est, et ubi speciosa est, ibi decet.

II. Qui sint tamen recti viri proprie, ut quisque agnoscat, utrum in ore suo speciosa sit laus Dei, quærentes Scripturas invenimus hoc modo. Psalmus qui-

(a) In Codice fol. 71, p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Divite, et Lazaro*. Ex hac, et Jobi Historia contendit Noster, Virum rectum nec propter Impiorum felicitatem, nec propter calamitates Justorum a laudando Deo desistere debere. Locus hujus Sermonis in Editione post Sermonem XV.

(a) Rescribo fidenter: *ablactatus*.

(b) Ut supra *Serm. VII. n. 3*. ubi vide *notam 6*, p. 169.

(c) Non inusitata S. Doctori compellatio.

(d) Fortassis: *ut*.

dam dicit: *Quam bonus Deus Israël rectis corde.* Et sequitur: *Mei autem pene commoti sunt pedes, quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens* (Psal. lxxii, 1-3). Confitetur iste non quidem aversionem, et casum suum, sed tamen periculum. Non enim se cecidisse dicit, sed pedes suos nutasse, ut caderet. Hoc enim ait: *Quam bonus Deus Israël rectis corde. Mei autem pene commoti sunt pedes.* Cum autem se per hoc, quod est aversus, discernit a rectis corde, confitetur se aliquando non fuisse rectum corde, et eido pene commotos pedes suos. *Bonus ergo,* inquit, *Deus Israël rectis corde;* mihi autem aliquando bonus non est visus, quia non eram rectus corde. Non est autem ausus dicere: Non est mihi Deus visus bonus; sed tamen hoc dixit. Cum enim ait: *Bonus Deus Israël rectis corde;* mei autem pene commoti sunt pedes, ostendit, quia propterea moti sunt pedes, quia non ei videbatur bonus. Unde autem non ei visus est bonus Deus? *Paulominus effusi sunt gressus mei. Paulominus* quid est? *Pene effusi sunt.* Unde? *Quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens.* Attendi, inquit, peccatores non colentes Deum, blasphemantes Deum, irritantes Deum. Vidi, quod abundenter pace, abundant felicitate, et visum est mihi, quod non recte iudicet Deus blasphematoribus suis donans felicitatem. Hoc ergo cum intueretur, id est, felicitatem malorum, dixit nutasse pedes suos, ut non ei videretur bonus Deus. Sed, quia postea cognovit, sicut in ipso Psalmo dicit: *Suscepi, ut cognoscerem,* et addidit: *Hoc labor est ante me;* quare sint iniqui felices, *Hoc labor est ante me,* ait, *donec introeam in sanctuarium Dei, et intelligam in novissima eorum* (Ibid. 16, 17); quia, quibus modo iniquis ad tempus datur felicitas, servatur in novissimo poena sempiterna. Hoc cum cognovisset, factus est rectus corde, et coepit laudare Deum in omnibus, et in laboribus piorum, et in ipsis felicitatibus impiorum, attendens Deum justum esse retributorem in novissimis, nunc vero dare quibusdam temporalem felicitatem, quibus servat in extremo sempiternam infelicitatem, et quosdam pios exercere in praesenti infelicitate, quibus rursus servat aeternam felicitatem, et oportere, ut mutantur vices, tamquam Divitis illius, *Qui epulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 19), et Pauperis illius ulcerosi jacentis ad januam Divitis, et de micis, quæ cadebant de mensa Divitis, saturari concupiscentis. Cum autem mortui essent ambo, ille in poena in inferno esse coepit; ille in sinu Abrahamæ requievit, et cum indignum videretur Diviti, et vellet sibi de modico digito Lazari stillari guttam aquæ, vicissim de digito ipsius desiderans guttam, de cujus mensa ille desideravit micam, audivit ab Abraham sententiam recti Dei. *Filli,* inquit, *memento, quia recepisti bona in vita tua, Lazarus autem mala. Nunc vero hic requiescit, tu autem torqueris* (Luc. xvi, 25). In hæc novissima intendit aspectum intrans in sanctuarium Dei ille, cui non videbatur bonus Deus, quia zelavi in peccatoribus pacem peccatorum intuens, et agnoscens iudicium Dei verum, et justum, quod quidem modo agitatur, sed occulte, fu-

lorum in fine in manifestatione, et tanquam correcto corde ex privitate propria, admota velut regula iustitiæ Dei, qua cor tortum corrigeretur, erupit in hanc vocem, et ait: *Quam bonus Deus Israël rectis corde!* Modo intelligo bonum, quia factus sum rectus corde; antea vero non mihi videbatur bonus, quia nutabant pedes mei. *Zelavi enim in peccatoribus pacem peccatorum intuens.*

III. Si ergo jam tibi videtur bonus Deus, et quando malis dat felicitatem, unde solebas murmurare adversus Deum, factus es rectus corde, decet te laudatio; *Rectos enim decet laudatio.* Si autem sis pravus, non te decet laudatio. Quare non te decet? Non erit perseverans laus, qua laudas Deum. Laudas enim Deum, quando tibi bene est; blasphemans Deum, quando tibi male est. Etenim tunc tibi placet, quando dat felicitatem; displicet autem, quando castigat. Non es rectus corde, non poteris dicere canticum illud alterius Psalmi: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo* (Psal. xxxiii, 2). Quomodo enim *Semper,* si tunc, quando tibi bene est, laudas, non et quando tibi male est? Quia et ipsum; quod dicitur male tibi esse, bene est, si castigatorem patrem esse intelligas. Puer insensatus amat plerumque magistrum blandientem, odit cædentem; puer vero intelligens intelligit magistrum bonum et blandientem et cædentem. Blanditur enim, ne puer deficiat; cædit, ne pereat. Tale itaque cor cum quisquam habuerit, id est, rectum, ut non ei displiceat Deus, et quando facit quod forte illi ad tempus adversari videatur, securus laudet Deum, quia *Semper* laudabit, et vere illum decet laudatio, et vere fideliter cantat: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo. Flagellat autem omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Quid ergo eligis? Flagellari, et recipi, an non tangi, et non recipi? Vide, qualis sis filius. Si hæreditatem paternam appetis, flagellum non recuses. Si flagellum respuis, nega hæreditatem. Quo enim te erudit, nisi ut det hæreditatem? Hæres patris tui ut esses, non te increpavit, non objurgavit, non castigavit, non verberavit? Ut quid hoc? Ut ei succederes in domum quandoque ruituram, et fundum quandoque transitorium, et aurum non diutius in hoc sæculo mansurum, quam tu ipse, qui aurum possides. Etenim aut vivens amissurus es, quod habes, aut moriens relicturus. Propter istam tamen temporalem hæreditatem pertulisti flagella patris tui, et murmuras ad Deum erudientem, ut det tibi regnum cælorum?

IV. Cum ergo talis es, ut placeat tibi Deus, et castigans placeat tibi; aut enim est in te aliquid, quod flagello corrigatur, aut ipsa rectitudo tua in flagello probatur; cum ergo talis es, lauda; securus enim laudas. Quare securus laudas? Quia decenter laudas, quia perseveranter laudas. Non enim timeo, ne modo laudes, post paululum blasphemes. Non timeo, ne sanus laudes, et ægrotus blasphemes. Non timeo, ne de sani ore procedat laus Dei, de ægroti lingua quærat Mathemeticus, aut Sortilogus, quærat Præcant-

tor; et remediŕorum diabolicorum Alligator (a). Non timeo, quia jam intellexisti bonum Deum esse, et cum castigat, et scis, quia ille, qui percudit filium, novit et quando parcat. Decebit te laudare, quia semper perseveranter laudabis, et erit semper laus Dei in ore tuo. Accipis libenter blandientem patrem, accipis libenter et flagellantem patrem. Non ad illum curris, cum blanditur, et fugis ab eo, cum flagellat. Si enim hoc feceris, eris tanquam puer, qui, cum fugeret a flagellante patre, incurrit in blandientem mangonem (b), et putavit eum bonum, patrem vero suum malum, et prætulit dolos blandimentorum veritati flagellorum, præferendo autem amisit hæreditatem, incurrit in conditionem (c). Muta tu consilium, et fac cor tuum rectum. Non enim mutatus est Deus, quia flagellat te, sed tu mutabilis es. Agit ille aliquid per commutationem, ut tu in melius commutatus percipias hæreditatem. Nam si relinquat te, et negligat te, quando tibi videtur bonus, tunc multum irascitur. Intendat Charitas Vestra, quid dicat in alio Psalmo Scriptura Dei. *Irritavit Dominum peccator*, Ait. Quare irritavit? Videte, ubi exclamaverit de irritato Deo. Utique ad iracundiam majorem irritavit Dominum peccator. *Præ magnitudine*, inquit, *iræ suæ, non exquiret* (Psal. x, 4).

V. Contra Job sanctus benedicens Dominum in omni tempore, in cuius ore semper erat laus ejus, cum esset dives, benedixit Dominum in divitiis suis, faciens de illis omnia opera bona, quæ in Libro ejus enumerantur, frangens panem esurienti, vestiens nudum, suscipiens peregrinum, et cætera, quæ sola divites de divitiis suis percipiunt, quæ divites sola lucrantur. Neque enim lucrantur, aut præsumunt de lucris, quæ filiis suis relinquunt. Nesciunt enim, quis post eorum mortem sit possessurus labores ipsorum. Et hanc vanitatem Scriptura dixit: *Verumtatem universa vanitas omnis homo vivens. Theaurizat et nescit cui congregat ea* (Psal. xxxviii, 6, 7). Ergo lucrum totum, quod fit de divitiis, thesaurus est regni cælorum. Unde Dominus dedit consilium, non ut perdas, sed ut mutes locum auro tuo. Non enim ait tibi: Cum dederis, perdes, sed male habens in terra, in cælo ego tibi servabo. Quid times, ne perdas? In cælo ponis, custode Christo. Si locus te sollicitat, cælum erit; si custos, Christus erit. Quid times, ne perdas? Ergo cum hæc de talibus faceret Job, utique operabatur, et in ipsis operibus ejus Deus laudabatur, et benedicebat Dominum in his, quæ acceperat. Non enim vere, fratres, divitiæ accusantur. Putatis, quando videtis divites malos, divitiæ esse malas? Divitiæ non sunt malæ, sed illi; divitiæ autem dona Dei sunt. Da illas justo, et vide, quæ bona

inde faciat. Numquid ideo malum vivens, quia nescio quis se enehriat? Da sobrio bene utenti, et vide manus Dei. Sic da aurum homini evano. Ut amplius faciat hoc, quod habet, quarit committere omnia facinora. Da aurum homini justo, et vide, quemadmodum distribuat, quemadmodum impartiatur, quemadmodum, quibus potuerit, necessitatibus hominum subveniat. Non ergo divitiæ, sed utens male divitiis ipse est malus. Job ergo bene usus est divitiis, sicut bene usus est Abraham. Certe enim, fratres, ille mendiculus alcerosus jacens ante januam divitis ita egeens erat, ut canes lingerent ulcera ejus. Sic certe legimus, sic scriptura est, et tamen quo ablatus est? *In sinum Abraham* (Luc. xvi, 22). Recense Scripturas, vide, si pauper hic fuit Abraham. Invenies illum habuisse hic multum auri, multum argenti, multum pecorum, multum mancipiorum, et prædiorum. Ergo pauper levatur in sinum divitis. Si meritum illi paupertas faceret, non eum ad requiem Abraham ipse præcederet, et eum antecedentem susciperet, sed quia hoc in paupere *Latens erat*, quod erat in divite Abraham, id est, humilitas, pietas, Dei cultus, Dei observantia, nec illi obfueraut divitiæ, nec huic paupertas, sed illius meritum pietas fuit. Inde in illo divite, qui male mutavit vices, non reprehenduntur divitiæ ipsius, sed animus ipsius. *Induebatur enim purpura et hyssopos, et apulabatur quotidie splendide* (Luc. xvi, 23). Et patiebatur ulcerum mendicam jacere ante januam suam? et eum superbe contemnens non satiebat ejus inopiam. Quid potatis dixisse divitem fastidientem mendicam? Quid hic jacet iste! Sed merito illa lingua, quæ contempsit pauperem, guttam de digito ejus desiderabat.

VI. Cum ergo Job sanctus, ut dixi, haberet multas divitiæ, laudavit Deum, tentatus, ut preberetur; probatus, ut ostenderetur. Latebat enim non solum homines, sed et ipsum diabolum latebat, qui diligenti sine inepit, quam quisquam hominum. Latebat ergo Deus, quis esset Job, sed Dominum non latebat. Permittit tentatorem probator; probator autem non sibi, sed nobis, ut nobis manifestaret, quid imitari debeamus. Non enim ipsi diabolo voluit ostendere Job, sed per diabolum nobis, ut diabolo victo nos haberemus, quod imitaremur. Ergo amissis omnibus, non peccatum, sed repente, ait: *Dominus dedit, Dominus abtulit. Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. Sicut Domino placuit, ita factum est* (Job. i, 21). Non potest pravum esse, quod recto placuit. Non potest malum esse, quod bono placuit. *Bonus enim Deus Israel rectis corde*. Rectus corde erat Job, ideo decebat eum laudatio. *Dominus dedit, Dominus abtulit. Sicut Domino placuit, ita factum est*. Confessus est laudans: *Sit nomen Domini benedictum. Dominus dedit, et Dominus abtulit*. Erat copia, nunc est inopia. Apud me res mutatae sunt, ille non est mutatus. Ego aliquando dives, aliquando pauper. Ille semper dives, semper rectus, semper pater. *Sit nomen Domini benedictum!* Non enim benedictum erat nomen Domini in copia mea, et male dictum erit in inopia mea. Absit hoc a me. Hoc dice-

(a) *Mathematicus*, i. e. Astrologus, Divinator, ut esse in Opp. S. Doctoris. Pro *Sortilogo* malo *Sortilegum*, ut T. III. P. H. in *Evang. Joan. c. Tract. 7. col. 344.* ubi etiam *Præcatores*. Remedia, quæ memorat, alibi pluries *Ligaturas*, i. e. Amuleta vocat.

(b) Similia supra *Serm. VII. n. 3.*

(c) In servitute. Quo pertinet sensus vocis obsecus apud *Suet. Jul. Capitol.* et *Lamprid.*

aut Job diabolis interioribus dicitur. Totam domum amiserat, sed peccata plenum erat. Amiserat domum, curam, impleverat potus. Deus pro his omnibus, quae dederat, ipse aderat. *Dominus dedit, Dominus abstulit. Videte, quemadmodum intelligat supereminentissimam potestatem. Ne forte Deum velis colere, a Christianis propter regnum caelorum, et diabolum timeas propter bona terrena. Omnino penes illum est tota potestas et summa. Diabolus nocere tantum voluit, non permisisse non potuit. Apud illum ergo potestas est. Caelorum, si tantum noceret diabolo, quantum vult, quis Christianorum roboraret? Quis Dei cultor in terra relinquerebatur? Non videtis templum ejus cadere, simulacra confringi, sacerdotem ejus ad Deum compari? Non patitur hinc dolere, et torqueri diabolum? Si ergo pro dolore suo et potestas ei esset, quae Ecclesiae in terra remaneret? Proinde eam Job sanctas per diaboli insidias omnia perdidisset, non dedit ei aliquam potestatem. Cui laudat Deum, non ait: *Dominus dedit, diabolus abstulit*; sed ait: *Dominus dedit, Dominus abstulit*. Nisi sibi arroget diabolus. Et quod aures eam, Dei est, et quod pauper sup, Dei est. Et si permisisse est ut tentaret, non est permisisse ut suffocaret. Suffocaret autem non gulam tenens et contrahens, sed spiritum intolentiam. Si forte ille tribulationis potus augere non verbum blasphemum ex ore emitteret, tunc existeret autem nam suffocatus ex quo a se spiritus videret. Haec nec in illa repetitione impunita fecit, nec in illo ultimo ver-*

VI. Nam, cum parum super diabolo abastulisset omnia, quae ille possidebat, abstulit et alios, quibus ille possidebat, sola relicta uxore. Solam enim illam non abstulit, et hoc uigine sciens, quid faceret. Novit Adam per Evam deceptum. Sciebat ergo suam potius adquirem, quam parvi exsolatorem. Cum ergo abstulisset illa uxorem, et reliquisset unam, per quam rursus temptaret, parum ei fuit. potuit enim auferre spiritum corpore. Et ipsam permisisse est audere, ut et in illo vulnere posset Job laudare Deum rectus corde, in nullo variis, quae decebat laudatio. Accessit ad eum illa ad hoc relicta, et persequat, imo suavit blasphemiam. Ait enim: *Quanto melius patimur! Dic aliquid in Deum, et morere (Job II, 9)*: Primo Eva a diabolo quasi ad vitam in vitam seducta est, et invenit mortem. Excepit diabolus ait: *Non spero mortem (Gen. III, 4)*. Et putans se habituram vitam, mortem invenit, quia contra preceptum Dei fecit, et contra preceptum Dei rursus persequat. Modo contra: *Dic aliquid in Deum, et morere!* Sufficit Eva, quia persequat se contra preceptum Dei. Illa adhuc Eva. Ille jam non Adam. Ille a diabolo impleta, ille exemplo corruptus. Melior Job in stercore, quam Adam in Paradiso. Ut moveris quantum sit rectum cor habere, Job quomodo prostravit diabolum in illa inopia, in illo vulnere? Respondit enim mulieri, et ait: *Tantum una ex insipientibus mulieribus locuta es. Si bona percipimus de manu Domini, mala non sustinebimus (Job. II, 10)?* Benedictum Dominum

in omni tempore, semper laus ejus in ore illius. Rectus enim erat corde, propterea illum decebat laudatio. Estote recti corde. Si vultis autem esse recti corde, non vobis displiceat in aliquo Deus. Aut enim vides causam, quare facit, quod facit, et causam intrens non reprehendis, aut, si te causa laet, scilo, quia ille facit, qui in nullo poterit displicere.

VIII. Deiecit, nescio, quis domum suam, reprehenditur. Si causam moveris, fors non reprehendis hominem facientem. Uti que in hac modo Basilica sumus, et angusta est, et habet aliquid parvum, et placuit Domino alteram fieri, et destruenda erit haec. Qui eumque forte viderit deicientes, cum ceperit deijci, dicit: *Hic non oratum est? Hic nomen Dei non invocatum est? Quid palantur isti, et deiciant? Displices opus, quia laet consistum. Sic ergo et Deus aliquid facit. Quare faciat, aut scis, et laudas, aut nescis, et credis, si rectus es corde. Ipse est enim rectus corde, qui et in ipsis causis, quas novit, laudat Deum, et in his, quas nescit, non dat insipientiam Deo. Injuste, et stulte reprehenderis, Homo gubernator domus tuae! ab ignaro causarum, et ignaro consiliorum tuorum, et tu audes Gubernatorem totius mundi, et Creatorem caeli et terrae reprehendere, quia stavit ventus, et aruerunt viles, aut surrexit nubes, et fudit grandinem? Noli reprehendere. Novit ille omnia opera sua et gubernare, et numerare. Tu certe non potuisti fabricare caelum et terram, et latamen, si tibi liceret, diceret Deo: *O si ego gubernarem, non facerem quod facis. Quando enim tibi displicet, nescio quid, factum a Deo, nonne velles te esse gubernatorem? Erubescere. Cui velis succedere, vide. Mortuus immortalis, homo Deo. Melius est te illi cedere, quam querere succedere. Cede Deo, quia Deus est, etsi forte contra voluntatem tuam fecit, non est forte contra utilitatem tuam. Quanta faciunt medici contra sanitatem. Et errat medicus aliquando, Deus nunquam. Si ergo committis te medico aliquando erranti, committis te humano consilio, non ut adhibeat cataplasma, quod leve est, aut emplastrum, unde tibi dolore non faciat, sed plerumque ut urat, ut sece, ut auferat membrum tibi, et tecum natum, committis te illi, non dicitis: Hic forte errat, et ego minus habeo unum digitum; permittis ut tollat unum digitum, ne forte inde totum corpus putrescat, et non permittis Deum secare, ut tollat aliquid de fructibus tuis, si forte in ipsa moderatione habeas disciplinam?**

IX. Ergo, fratres, estote recti corde, id est, ut in seculo vobis Deus displiceat. Non dico, ut eum non rogetis. Rogate, quantum potestis, in afflictione. Suspendit hinc; rogandus est, sed et, si pluerit, laudandus, sed et, si non pluerit, laudandus, tamquam rogandus. Non enim dicimus, ut non rogetis. Aliquando enim floccit, et concedit rogantibus, et non vult concedere non rogantibus. Arrogans est Deus, ut non concedat, nisi roganti. Sed tunc anima parvula ad magnitudinem Dei proficiet, si ei in tribula-

tionem subveniat, ut nobis rogantibus et tribulatis det consolationem. Dulcescere nobis vult bono nostro, non suo. Videte enim, quid mali est, ut tibi dulcis factus sit mundus, et amarus sit Deus, qui fecit mundum. Nonne mutandus es, nonne corrigendus es, ut habeas rectum cor? Imo sit amarus mundus, et dulcis sit Deus. Misceat itaque Dominus Deus noster amaritudines mundo huic. Misceat plane! Hic frueri (a), circumfluere, abundare deliciis, oblivisci Deum delectat. Si habet aliquid amplius pecuniæ, nugari inde vult, non vult inde aliquid utile facere, aliquid cœlesti comparare; perdere vult et pecuniam, et se, et cæteros, in quos impendit pecuniam. Non vultis ergo, ut receset Deus superflua, ne de putredine totum patrescat? Novit ergo, quid agat. Dimittamus illum, tantum nos curandos demus, non medico consilium præbeamus. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXII.

De verbis Psalmi LI. vers. 10. Speravi in misericordia Dei (b).

SYNOPSIS.

I. Quamdiu debeat durare Spes nostra. II. Spes humana longæ, inanes, fallaces. III. Quamam vera Spes nostra.

I. Primo respondeam Fratri et Collegæ meo. Ego mane inquietam dixi debere esse charitatem, non pigram, sed quia hoc voluit, nos obaudiamus et illi, et Deo per illum, et vobis, et det (c) in vobis obedientiam. Cantavimus: *Speravi in misericordia Dei (Psalm. LI, 10)*. De spe nostra pauca dicamus. Et verba quidem sermonis nostri competentem tempori finem habebunt, Spes autem ipsa, de qua sermo est, perdurare debet, et non cum sermone nostro cessare. Nos loquamur, et desinamus, illa semper clamat ad Deum. Sed et ipsa Spes (durum enim fortasse, quod dico, sed non offendet, si ostendero, quare dico, et credo, quia non offendet) sed et ipsa spes non erit sempiterna. Cum enim res venerit, Spes non erit. Tandiu quippe dicitur Spes, quamdiu nondum tenetur res, dicente Apostolo: *Spes autem, quæ videtur, non est Spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus (Rom. VIII, 24. 25)*. Si ergo Spes, quæ videtur, non est Spes, quia quod videt quis, quid sperat, et ideo vocatur Spes, quia, quod non videmus, speramus, cum venerit, quod videamus, Spes non erit,

quia res erit. Nec tunc maledictum erit, esse sine Spe; modo vero cuicumque sine Spe esse, maledictum est, et opprobrium. Et vix illi, qui sine Spe modo est! Male est enim sine Spe esse, quia nondum est cum re. Tunc esse desinat Spes, quando tenebitur res.

II. Res autem ipsa, quæ est, quæ tenebitur? Quid est, quod succedet Spei? Videmus enim modo homines multa terrena sperare, et secundum sæculum. Ipsa vita nullius hominis est sine Spe, et, donec moriatur, quisque non est sine Spe. Spes in pueris, ut crescant, ut erudiantur, ut aliquid noverint. Spes in adolescentibus, ut uxores ducant, ut filios generent. Spes in parentibus filiorum, ut nutriant, ut erudiant, ut grandes videant, quibus parvulis blandiebantur. Ut ipsam vitam Spei humanæ potissimum (a) nominem, quæ quasi naturalior, et excusabilior, et tristior (b) est. Sunt enim multæ Spes vulgares, multum reprehensibiles; sed hanc teneamus, quæ civilis et naturalis est. Ad hoc enim quisque nascitur, ut crescat, ut conjugetur, ut filios procreet, ut erudiat, etiam ut pater dicatur filiorum. Quid amplius querit? Et nondum est finita spes. Optat conjugere filiiis suis uxores, et adhuc sperat. Et cum et hoc adeptus fuerit, optat nepotes. Et cum hos habuerit, jam ecce tertia successio est, et piger est senex dare locum pueris. Adhuc querit sibi quid optet, querit quid speret, et benevolus videtur. Utinam, inquit, vocet me puer ille avum, et audiam hoc de ore ipsius. et moriar! Crescit puer, vocat avum, et ille nondum se cognoscit avum. Utique enim, si avus est, si senex est, quare non agnoscit, migrare jam debere, ut antecedant, qui nati sunt? Et cum audierit a voce parvuli honoris nomen, vult illum ipse erudire. Numquid deest, ut speret et pronepotem? Sic moritur, et sperat, et sperat aliud atque aliud, cum illud, quod sperabat, acceperit. Sed accipiendum, quod sperabat, non satiatur, inhiat in aliis. Quare venerat, quod sperabas? Certe jam, ut finis, quo pergis. Non finis extenditur. Et quantos fallit hæc Spes, Spes trita! Primo non satiat, cum venerit, et quantis non venit! Quanti speraverunt uxores, et ducere non potuerunt! Quanti speraverunt, cum quibus eis bene esset, et duxerunt, a quibus cruciarentur! Quam multi optaverunt filios, et suscipere nequiverunt! Quam multi de susceptis malis genuerunt! Sic omnia. Speravit aliquis divitias; non adeptis cruciatus est cupiditate, aut adeptis tortus timore. Et nemo est, qui sperare desinat, nullus satiatur. Tam multi falluntur, et ab spe sæculi non quiescunt.

III. Sit aliquando et Spes nostra non fallax, sed satians, et aliquid tam bonum, ut amplius esse non possit. Quæ est ergo res, quam speramus, quæ cum venerit, cessabit Spes, quia succedet res. Quid est illud? Terra est? Non. Aliquid, quod in terra nascitur, sicut aurum, argentum, arbor, seges, aqua? Ni-

(a) Mendum Librarii pro *frus*. Sequens *inquitur*: *Si habet — impendit pecuniam*, intrusa videtur.

(b) In Cod. fol. 74. Inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De Spe humana et divina præclare disserit*. Habitum fuisse in Officio vespertino docet Exordium. Quis fuerit Episcopus ille, qui Charitatem quietam inquietæ prætulit, ignoro. Sermonem Augustini *de Charitate inquieta* notat Possidius in *Indiculo Opp.* c. 8. reperendum fortasse, si Bibliothecarum scrutatores non contenti fuerint Elenchos Mss. percurrere, aut sola Codicum terga lustrare. Eodem C. Possidius et præsentem memorat, qui Editioni post *Sermonem XX* inseri possit.

(c) Fortassis excidit: *Deus*.

(a) Lego: *ut ipsam spem vitæ humanæ potissimam*.

(b) Potius: *tristior*, ut paulo infra: *Spes trita*.

hil horum. Aliquid, quod in aere volitet? Abborret anima. Numquid forte cœlum est, tam speciosum, ornatumque luminibus? Quid enim in his rebus visibilibus delectabilius, quid pulchrius? Neque hoc est. Et quid est? Delectant ista, pulchra sunt ista, bona sunt ista. Quære, qui fecit. Ipse est Spes tua. Ipse est modo Spes tua, ipse erit postea res tua. Spes est credentis, res erit videntis. Dic ei: *Spes mea es tu*. Bene enim modo dicis: *Spes mea es tu*. Credis enim, nondum vides. Promittitur tibi, nondum tenes. Quandiu es in corpore, peregrinarius a Domino, in via es, nondum in patria. Ipse rector, et conditor patrie via factus est, ut te perducatur. Dic ergo illi modo: *Spes mea es tu*. Quid postea? *Portio mea in terra viventium* (Psal. cxiii, 6). Quæ modo Spes tua est, postea erit portio tua. Sit Spes tua in terra morientium, et erit portio tua in terra viventium. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXIII.

De verbis Psalmi CXLV, vers. 1. Laudabo Dominum in vita mea, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Dei laus producenda ultra hanc vitam. II. Nihil in hac vita diu. III. Christiano non imponat felicitas transitoria. IV. Extrema Divitis et Lazari nos erudiant.

I. De verbis istius Psalmi, quem modo cantavimus, donet Dominus, ut vobis loqui valeamus. Diximus enim: *Laudabo Dominum in vita mea. Psallam Deo meo, quandiu vivo*. (Psal. CXLV, 1). Quibus verbis hoc primo admonemus Charitatem Vestram, ne, cum auditis, vel dicitis: *Quandiu vivo, psallam Deo meo*; existimetis, cum hæc vita finita fuerit, finiri nobis laudem Dei. Magis enim tunc laudabimus, quando sine fine vivemus. Si enim laudamus in peregrinatione, unde transimus, quomodo laudabimus in domo, unde nunquam migrabimus? Sicut dicitur, et legitur, et canitur in alio Psalmo: *Beati qui habitant in domo tua. In sæcula sæculorum laudabunt te* (Id. LXXXIII, 5). Ubi audis: *In sæcula sæculorum*, finis nullus est, et vivere beata vita, ubi Deus sine dubitatione conspicitur, sine offensione amatur, sine fine laudatur. Prorsus hoc erit nostrum vivere, Deum videre, amare, laudare. Si ergo laudamus, quando credimus, quomodo laudabimus, cum viderimus. Quomodo laudabitur species, si sic laudatur fides. Dicit enim Apostolus: *Quandiu enim sumus in corpore, peregrinamur a Domino. Per fidem enim ambulamus, et non per speciem* (2 Cor. v, 6, 7). Modo ergo per fidem, tunc per speciem. Modo credimus, quod non videmus, tunc videbimus, quod credebamus. Non confunditur, qui credit, quia verum est, quod videbit; Dominus autem noster prius in nobis ædificavit fidem,

ubi (a), si merces fidei reddatur, non præpostere ante queratur.

II. Dicit aliquis: Cur ergo Psalmus dixit: *Psallam Deo meo, quandiu vivo*, et non dixit: *Psallam Deo meo semper*? Ubi enim dicitur: *Quandiu vivo*, quasi finis significatur, sed si (b) non intelligatur. Si putas de hac vita dictum: *Quandiu vivo*, discute vitam istam, utrum sit diu. Quantumcumque hic vixeris, diu non est. Quomodo est diu, quod te non satiat? Dicit puer diu vixisse hominem, quem videt senem, sed cum pervenerit, quo ille pervenit, tunc videt, quam non fuerit diu. Prorsus sic volat ætas, ita in se momenta transcurrunt, ut videamus, nudistertius fuisse nos pueros, heri juvenes, hodie senes. Ubi ergo putas de hac vita esse dictum: *Quandiu vivo, psallam Deo meo*, ideo, quia dixit: *Quandiu vivo*, ibi verax intellectus est, de hac vita non esse dictum, quia dixit: *Quandiu*. Nunquam enim diceret Veritas: *Quandiu*, de ista vita, ubi nihil est diu. Potuerunt hoc videre Sapientes hujus mundi, et non hoc possunt videre Christiani? Quidam Sapientum mundi eloquentissimus homo dixit: *Quid est enim hoc omnino ipsum diu, in quo est aliquid extremum* (Cicero, Orat. pro M. Marcello n. 28)? Omnino negavit diu esse, quod ad finem quandocumque potuerit pervenire. Prorsus quando-cumque, non quousque tu vixisti, si forte ad senectutem ultimam pervenisti. Unius enim hominis vita, præsertim hoc tempore, *Vapor est ad modicum apprensus*. Hoc, quod dixi, Scriptura dixit exultantibus hominibus, et per superbiam multam pollutibus, et, an continuo moriantur, nescientibus, Scriptura divina dixit, et eos ita superbientes, et in vanis confidentes suæ transitorie fragilitatis admonuit. *Quæ est enim, inquit, vita vestra? Vapor est ad modicum apprensus, deinceps exterminabitur* (Jacob. iv, 15). Qui ergo se erigit in elatione, confidit in vapore, extollitur in honore, et perit cum vapore. Reprimenda est ergo superbia, et quanta possumus, intentione calcanda, et intelligendum nos in hac terra mortaliter vivere, et cogitandum esse de fine, ubi non erit finis. Homo enim, si tu, ut dicere cœperam, quicumque senuisti, valde extolleris, si putas te diu vixisse, qui aliquando finiturnus es, sed ipse Adam, si adhuc viveret, et non modo, sed in fine sæculi moreretur, nihil haberet diu, in quo aliquid esset extremum (c). Et verissime dictum est, et prudenter intellectum est, et verum esse non tantum prædicatur, sed etiam ab auditoribus agnoscitur.

III. Referamus animum ad Psalmum, quem cantavimus, et inveniamus, quia ille non diceret: *Psallam Deo meo, quandiu vivo*, nisi de illa vita, ubi diu est. Si enim in ista vita ideo nihil diu, quia est aliquid extremum, non ad istam vitam desiderandam vocamur, quando Christiani efficitur. Non enim pro-

(a) Pro ubi videtur reponendum: ut, q. d. non debere queri mercedem fidei ante ipsam fidem.

(b) Videtur legendum: *etsi*.

(c) Ineptum *κατακρημα*, quod sequitur, a margine irreptisse putent.

(a) In codice fol. 74. p. 2. inscriptus: *Sermo sancti Augustini ep. De vite brevitate, et felicitate transitoria egregie rursus exemplo Divitis et Lazari illustratus. In Editione locandus post sermonem XXXIII.*

pterea Christiani efficitur, ut bene nobis sit in hac vita. Si enim propterea putaverimus nos fieri Christianos, ut hic nobis bene sit secundum vitam istam temporalem, secundum felicitatem volaticam, et vaporem, valde erramus, et autahunt pedes nostri, videntes aliquem tanta dignitate polleere, ut emineat caeteris, cum quibus vivit, sapum esse corpore, ad senectutem decrepitam pervenire. Videt hoc Christianus pauper, ignobilis, in gemitibus quotidiano labore suspirans, et dicit forte apud semetipsum: Quid mihi prodest, quia Christianus sum factus. Numquid ideo melior sum, quam ille, qui non est? Quam ille, qui in Christum non credit? Quam ille, qui Deum meum blasphemat? Admonet eum Psalmus. *Nolite fidere in principes. Quid te delectat flos sceni? Omnis caro scenum*, Propheta loquitur, non solum loquitur, sed exclamat. Exclamavit illi Dominus. *Exclama, inquit. Et respondit: Quid exclamabo? Omnis caro scenum, et omnis honor carnis, ut flos sceni. Faenum aruit. Flos decidit. Ergo totum perii? Absit. Verbum autem Domini manet in aeternum (Isai. xl, 6-8). Quid te delectat scenum? Ecce perii scenum. Vis non perire? Tene te ad verbum. Sic et in isto Psalmo. Attendebat enim forte Christianus pauper, humilis in Pagano forte divite ac potenti, attendebat florem sceni, et eligebat eum fortasse patronum habere magis, quam Deum. Hunc alloquitur Psalmus: *Nolite fidere in principes, et in filios hominum, quibus non est salus (Psal. cxlv, 3)*. Ille continuo respondet: Numquid de isto dicit, cui est salus? Ecce sanus est. Hodie illum vegetum video. Ego magis assidue miser ægroto. Quid attendis ista, quæ tibi placent, et quæ te delectant? Non est salus. *Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Ecce tota salus, Vapor ad modicum apparens. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. Transeant aliquot anni. Moveatur fluvius, sicut fieri solet. Per diversa transcurrens aliqua sepulcra mortuorum discerne ossa divitis ab ossibus pauperis. Exeunte spiritu suo revertitur in terram suam. Optime de spiritu ejus nihil dixit, quia et ille, cum viveret, nihil spiritualiter cogitavit. Revertetur in terram suam, secundum carnem utique, secundum corpus, ubi polebat, ubi efferebatur, ubi te decipiebat, in cujus te carnis felicitate fellebat. Exiet spiritus ejus, et revertetur in terram suam. In illa die peribunt omnes cogitationes eorum (Ibid. 4). Cogitationes illæ, quæ terrenæ erant: Ecce facio, ecce impleo, ecce pervenio. Ecce illud emo, ecce illud acquirō, ecce ad talem et talem honorem pervenio. In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Si autem, quoniam Verbum Dei manet in aeternum, teneas te ad verbum, ut det tibi vitam æternam, non solum cogitatio tua tunc non peribit, sed tunc venit. Quando illus perit, tua tunc venit. Ille enim cogitabat temporalia atque terrena, opes opibus addere, pecuniarias facultates exaggerare, nitere honoribus, timere potentia. Ergo, quia talia cogitabat, In illa die peribunt omnes cogitationes ejus. Tu autem, si cogitabas, quia Christianus factus es, non temporalem felicitatem, sed requiem semp-**

ternam, quando corpus tuum redierit ad terram suam, tunc invenit anima tua requiem suam.

IV. Attende Evangelium, et vide, atque inspice cogitationes duorum hominum. *Erat quidem Dives, qui induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide (Luc. xvi, 19)*. Quotidie scenum, et flos sceni. Non te seducat illius felicitas, qui *Induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide*. Superbus erat, impius erat, vana cogitabat, vana concupiscebatur. Quando mortuus est, in illa die perierunt cogitationes ejus. Erat autem ante januam ipsius quidam Pauper, nomine Lazarus. Tacuit nomen Divitis, et dixit nomen Pauperis. Cujus nomen ventilabatur, ipsius tacuit Deus. De cujus nomine silebatur, ipsum dixit Deus. Nolo, mireris. Deus, quod in Libro suo scriptum invenit, hoc recitavit. De impiis enim dictum est: *Et in libro tuo non scribentur (Psal. lxxviii, 29)*; itemque Apostolis, cum gloriarentur, quia in nomine Domini dæmonia illis subjecta fuerant, ne de hac re sicut homines extollerentur, seseque jactarent, quamvis de re magna, quamvis de virtute præclara: *Nolite, inquit, in hoc gaudere, quia dæmonia vobis subjecta sunt; sed gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in caelo (Luc. x, 20)*. Deus enim inhabitator cæli tacuit nomen Divitis, quia scriptum non invenit in caelo; dixit tamen Pauperis, quia ibi scriptum invenit, imo ibi scribi jussit. Sed videte illum Pauperem. Diximus enim de cogitationibus impii Divitis, præclari, induentis purpura et byssum, et epulantis quotidie splendide, quia, cum mortuus esset, perierunt omnes cogitationes ejus. Pauper autem Lazarus erat ante januam Divitis, *Ulcibus plenus, et cupiebat saturari de micis, quæ dejiciebantur de mensa Divitis, et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant, et lingebant ulcera ejus (Lc. xvi, 21)*. Illi te volo videre, Christiane. Dicuntur enim exitus duorum istorum. Potens est quidem Deus, et in hac vita salutem dare, et egestatem auferre, et sufficientiam donare Christiano. Et tamen, si etiam hoc non esset, quid eligeres? Ut ille pauper esse, an, ut ille, dives esse? Non te fallat. Audi finem, et observa malam electionem. Sine dubio enim Pauper ille, quoniam pius erat, in æternis temporalibus constitutus sistentiam quandoque illam vitam, et adipiscendam æternam requiem cogitabat. Mortui sunt ambo, sed illius Pauperis non illa die perierunt cogitationes. Contigit enim mori inopem illum, et auferri ab Angelis in sinu Abraham. In illa die sanatae sunt omnes cogitationes ejus. Et, quoniam Lazarus in latina lingua interpretatur *Adjutus* (a), qui in hebræa Lazarus, bene admonuit Psalmus: *Beatus, cujus Deus Jacob adjutor ejus (Psal. cxlv, 5)*. Quando spiritus ejus exhibit, et caro ejus revertetur in terram suam, non peribunt cogitationes ejus, *Quis spes ejus in Domino Deo ejus. Hoc discitur in schola Christi doctoris, hoc speratur ab animo fidelis auditoris, hæc est merces verissima Salvatoris.*

(a) Ita et Hieronymus in *Interpret. Nom. Hebr. Videlicet a Deo adjutus* ab זכר et תיב, idem, quod תיב, aut תיב.

SERMO XXIV.

De verbis Evangelii Luc. xvi. vers. 49-51, Homo quidam erat dives, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Gratia Prophetica de Christo, et ejus Ecclesia Judaei nondum credunt. II. Judaeorum incredulitas coarguitur exemplo divitis Epulonis. III. Dives Epulo salubre nobis exemplum. IV. Satis de futuris praemoniti nullam excusationem habemus. V. Fides nostra confirmanda ex jam impletis, et ex promissis a Deo. VI. Dei gratia in Gente Judaeorum ex Abraham, cujus fides commendatur. VII. Dei in exolvendis promissis fidelitas, et insania Idololatriarum. VIII. Deus quaerit imaginem suam in anima, ut Caesar in nummo. IX. Quanta promissa Dei jam exoluta sint. X. Abraham fides nobis exemplum. XI. De tolerandis adversis duplex similitudo. XII. Dei patientia nobis utendum est, et illa imitanda. XIII. Committere nos debemus Deo in adversis absque querela. XIV. Exhortatio ad patientiam.

I. CHRISTIANORUM fides, quae ab impiis et infidelibus irridetur, haec est, quia nos dicimus, esse aliam vitam post istam vitam, et esse a mortuis resurrectionem, et esse post transactum saeculum in fine judicium. Hoc cum in rebus humanis non crederetur, praedicaretur autem, et annuntiaretur a Prophetis servis Dei, et a Lege, quae per Moysen data est, et adhuc incredibile hominibus videretur, venit Dominus et Salvator noster Jesus Christus, qui hoc hominibus persuaderet. Qui cum sit Filius Dei natus de Patre invisibiliter, et ineffabiliter, coaeternus Patri, et aequalis Patri, et cum Patre unus Deus, cum sit Verbum Patris, per quod facta sunt omnia, et Consilium Patris, per quod reguntur omnia, tantam magnitudinem suam, et incomprehensibilem majestatem, ac potestatem, quae non poterat cognosci ab hominibus, deposuit ad terras (b) accipiendo carnem, et apparendo oculis hominum. Cum ergo Deus, id est, ipsa Divinitas, in Christo non videretur, caro visa contemnebatur; ille autem Interiorem suam Divinitatem miraculis approbabat (c). Et cum talis videretur, qui humanis oculis posset sperni, tantum faciebat, ut in ipsis operibus appareret Filius Dei. Cum ergo magna faceret, utilia praeciperet, corrigeret vitia, castigaret, virtutes doceret, sanitates etiam corporum operaretur, ut sanaret mentes infidelium, iratus populus, ubi est natus, et nutritus, et tanta ista fecit, occidit eum. Ille autem, qui nasci venerat, utique et mori venerat. Nec mortem carnis suae, quam propter exemplum demonstrandae resurrectionis acceperat, voluit esse infructuosam, sed permisit

eam magis manibus implorare, ut, cum illi nolent facere, quod jubebat, pateretur ille, quod volebat. Factum est. Occisus est Christus, sepultus, resurrexit, et novimus, et testatur Evangelium, ut jam toto orbe praedicavit (a), et adhuc Judaei, videtis, quae nolunt credere in Christum, jam posteaquam resurrexit a mortuis, et glorificatus in oculis Discipulorum suorum ascendit in caelum, cum jam impioenter per totum orbem terrarum praeconia Prophetarum. Etenim omnes Prophetae, qui praenuntiaverunt Christum nasciturum, et moriturum, et resurrecturum, et in caelum ascensurum, praenuntiaverunt etiam Ecclesiam ejus per omnes gentes futuram. Judaei autem, si non viderunt Christum resurgentem, et ad caelum euntem, viderent saltem Ecclesiam toto orbe diffusam, quod utique cum impleretur, praedicta Prophetarum dicta implerentur.

II. Fit in illis, quod modo audivimus ex Evangelio. Ideo enim non audivit Christum, qui a mortuis resurrexit, quia Christum in terra positum non audierunt. Hoc enim dixit Abraham illi Diviti, qui apud inferos torquebatur, et volebat aliquem mitti ad superos, ut fratribus ejus nuntiaret, quid agatur apud inferos, et antequam venirent ad loca illa tormentorum, viverent bene, agentes poenitentiam de peccatis suis, ut mererentur ire potius in sinum Abraham, non ad illa tormenta, quo Dives ille pervenit. Cum ergo hoc ageret ille Dives sero misericors, qui Pauperem jacentem ante januam suam contempserat, et propterea forte (b) superbus in illum erat, ipsa lingua ardebat, et ibi stillam aquae desiderabat, cum ergo non egisset apud superos, quod agendum illi erat, ne illuc veniret, sero coepit esse misericors pro alio. Sed quid ait Abraham? *Si Moysen et Prophetas non audiant, neque, si quis a mortuis resurrexerit, persuadebit eis (Luc. xvi, 31).* Omnino verum est, fratres. Ideo Judaeis hodie non persuadetur, ut credant in eum, qui resurrexit a mortuis, quia Moyses et Prophetas non audierunt (c). Nam si illos audire velent, ibi invenirent praedictum esse, quod modo impletum est, et nolunt adhuc credere. Quod ergo de Judaeis diximus, de nobis agamus, ne cum aliis attendimus, et nos in ipsam impietatem incidamus. Evangelium, charissimum, Judaeis non legitur, Moyses et Prophetae leguntur, quos nolunt audire. Quod si audire velent, crederent in Christum, quia Moyses et Prophetae Christum venturum praedicaverunt. Non ergo nos tales sumus, quando nobis legitur Evangelium, quales sunt illi, quando illis leguntur Prophetae. Apud ipsos enim, ut dixi, Evangelium non recitatur, apud nos recitatur.

III. Ecce audistis modo ex Evangelio duas vitas: unam praesentem, alteram futuram. Praesentem habemus, futuram credimus. In praesenti sumus, ad futuram nondum pervenimus. Cum in praesenti sumus,

(a) In Codice fol. 80. inscriptus: *Sermo sancti Augustini episcopi, De Divo et Lazaro.* Veritas potius Religionis christianae comprobata ex haecenus impletis, et deinceps implendis Dei Promissis cum Exhortatione ad Patientiam. Meminit insignis Sermo Possidii in *Indiculo Opp.* c. 8. Collocandus in Editione post *Sermonem CXIII.*

(b) Rescribendum puto: *ad tempus.*

(c) In membranis: *approbat.*

(a) Nempe Evangelium. Fortasse autem legendum: *praedicatur.*

(b) Intersero: *quia*, quod excludisse videtur.

(c) Numquid potius: *audiant.*

futurae meritum comparemus; nondum enim mortui sumus. Numquid Evangelium apud inferos recitatur? Quod utique si recitaretur, frustra illud Dives audiret, quia jam fructuosa poenitentia esse non posset. Nobis ibi legitur, et ibi a nobis auditur, ubi dum vivimus corrigi possumus, ne ad illa tormenta veniamus. Credimus quod legitur, an non credimus? Absit ut hoc opinemur de Charitate Vestra, quia non creditis! Christiani enim estis, nec Christiani ullo modo essetis, si Evangelio Dei non crederetis. Quia ergo Christiani estis, manifestum est vos Evangelio credere. Audivimus. Modo recitatum est. Erat utique Dives superbus, utique extollens se in divitiis, qui *Induebatur purpura et bysso, et epulabatur quotidie splendide (Luc. xvi, 19)*. Jacobat autem ad januam ejus ulcerosus pauper quidam nomine Lazarus, cujus etiam ulcera canes lingebant, et cupiebat *Saturari de micis, quæ cadebant de mensa Divitis (Ibid. 21)*, et non poterat. Ecce crimen Divitis, quia utique de micis saturari cupiebat, et non poterat, cui participanda humanitas erat. Ille ergo Dives, si compateretur Pauperi ante januam suam jacenti, et vellet esse de divitiis illis misericors, illuc veniret et ipse, quo venit et ille Pauper. Non enim illum Lazarus paupertas duxit ad requiem et non humilitas, aut vero illum Divitem ab illa tanta requie divitiarum retraxerunt, et non superbia et infidelitas. Nam, ut noveritis, fratres, quia apud superos Dives iste infidelis fuit, de verbis ipsius approbemus, quæ dixit apud inferos. Intendite. Voluit aliquem a mortuis ire, ut nuntiaret fratribus ipsius, quid agatur apud inferos, et cum illi hoc non concederetur dicente Abraham: *Habent Moysen, et Prophetas. Audiant illos. Non, pater Abraham, inquit, sed, si quis hinc ab inferis ierit, persuadebuntur*; ostendit, quia et ipse, cum esset apud superos, non credebatur Moysi et Prophetis, sed aliquem surgere sibi a mortuis cupiebat. Attendite tales modo, et videte, ubi ex exemplo hujus Divitis admonemur, si fidem habetis. Quanti sunt, qui modo dicunt: Bene nobis sit, cum vivimus! Manducemus, et bibamus, et deliciis istis perfrusmur! Quid est, quod nobis dicitur, quia erit postea? Quis huc inde rediit? Quis huc inde surrexit? Dicuntur hæc. Hoc dicebat Dives ille, et, quod non credebatur vivus, expertus est mortuus. Melius vivus fructuose corrigeretur, quam mortuus infructuose torqueretur!

IV. Nunc ergo mutemus verba ipsa, si quis forte in nobis est, qui hæc solet dicere. Non enim ostendit Deus modo, quod nos jubet credere. Ideo illud non ostendit, ut merces sit fidei. Si enim ostendat tibi, quod meritum habes, quia credis! Non est jam credere, sed videre. Magis tibi hoc non ostendit Deus, ut credas. Imperat tibi, quod credas, servat tibi, quod videas. Sed si non credas, cum imperat fidem, speciem suam non tibi servat, sed illud tibi servatur, unde Dives ille apud inferos torquebatur. Et, cum venerit Dominus noster et Salvator Jesus Christus, qui sic annuntiatur modo venisse, ut speretur etiam esse venturus, veniet cum retributionibus fidelium,

et infidelium: fidelibus præmia daturus, infideles in ignem æternum missurus. Et dixit hoc in Evangelio, quomodo sit in fine judicaturus. Positarum se alios ad dexteram, alios ad sinistram, et discreturum omnes gentes, sicut pastor separat oves ab hædis; justos ad dexteram futuros, impios ad sinistram; justis se dicturum: *Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab initio mundi*. Impiis autem et infidelibus: *Ite in ignem æternum, qui paratus est diabolo et angelis ejus (Matth. xxv, 34-41)*! Quid tibi amplius potuit prodesse Judex, quam ut definitivam sententiam suam tibi diceret, ne in illam possis incurrere? Fratres, omnis qui minatur, non vult ferire. Nam, si subitaret (a), et feriret. Qui dicit: *Observa*; non vult invenire, quem feriat. Homines sibi plagas conciliant, homines sibi poenas comparant, qui tandiu dicenti Deo: *Observate*; nolunt credere. Et quidem errantis poena, quæ hic est forte aliqua afflictio, et aliquod flagellum, aut emendatorium, aut probatorium est. Aut enim emendatur quisque pro peccatis suis, ne incidat in majores poenas non emendatus, aut probatur uniuscujusque fides, qua tolerantia, aut qua patientia sub flagello patris permaneat, non murmurans de patre castigante, et gaudens ad blandientem, sed ita gaudens ad blandientem, ut gratias agat et castiganti, quia *Flagellat omnem filium, quem recipit (Hebr. xii, 6)*. Quanta Martyres passi sunt, quanta toleraverunt! Quas catenas, quos squallores, quos carceres, quos cruciatus, quas flammæ, quas bestias, quæ genera mortis! Calcaverunt omnia. Videbant enim aliquid spiritu, ut, quod videbant corpore, non curarent. Erat in illis oculus fidei, tendebatur oculus in futura, contemnebant præsentia. Cujus autem oculus de futuris extinctus est, expavescit ad præsentia, et non pervenit ad futura.

V. Est ergo fides, quæ ædificatur in nobis. Modo, quicumque non vult credere, quia natus est Christus de Maria Virgine, quia passus est, quia crucifixus est, credat Judæis, quia fuit, et occisus est, credat Evangelio, quia de Virgine natus est, et resurrexit. Est enim, unde credat. Et inimici Judæi non audent dicere: Non fuit Christus in gente nostra, aut: Non fuit iste homo, nescio quis, quem colunt Christiani. Fuit, dicunt, et parentes nostri occiderunt illum, et mortuus est, ut homo. Si ea, quæ consecuta sunt mortem ipsius, invenimus dicta (b) a Prophetis, quia in nomine ejus cursurus (c) erat totus mundus, quia adoraturæ illum erant omnes gentes, et omnes patriæ gentium, quia omnes etiam reges sub jugum ipsius mittendi erant, et videmus impleta post mortem Christi, quæ prædicta erant ante nativitatem Christi, quomodo nos fallimus, si cætera credere nolumus, cum videamus in nobis multa impleta? Nos enim ipsi, fratres, non soli nos, qui hic sumus Christiani,

(a) Id est: *obrueret illico*. Vox Afris familiaris, qua usus S. Cyprianus *Epist.* 57. et Pontius Diac. in ejus *Vita*. Tardius et alii.

(b) Puto: *prædicta*.

(c) Fortassis: *in nomen ejus cursurus, vel crediturus pro cursurus*.

nos totus mundus sumus modo. Ante paucos annos non eramus, et mirum est, quomodo factum sit, ut, quod per tot sæcula non erant, modo sint. Legimus illud in Prophetis. Ne putemus casu evenisse, invenimus prædictum esse. Hinc enim augetur fides nostra, hinc ædificatur, hinc confortatur. Nemo est, qui dicat: Subito accidit. Unde? Ecce hoc, quod nunquam fuit in terra. Nonnunquam in Scripturis debitor in illis (a) Deus tenebatur, sed tempore suo debitum redditurus. Unde autem debebat Deus? An ab aliquo mutuum acceperat, qui omnibus omnia insuper donat? Qui fecit, quibus donaret? Non enim vel ipsi homines, quibus aliqua donarentur, erant. Postest aliquis dicere: Meritis meis Deus concessit hæc bona? Puta, concessit meritis tuis bona ista. Ut esses, cui concessit? Qui non eras, quid tibi donavit? Ut esses gratis. Non enim promerueras illud, ante quam esses. Crede ei, quia et cætera gratis tibi donare dignatus est. Habemus ergo gratiam Dei, et tenebat Deum quodam modo debitorem mundus totus. Imo non tenebat, quia cautionem, quam fecerat, nesciebat. Promittendo se fecit debitorem, non mutuum accipiendū. Nam duobus modis dicitur debitor: Redde, quod accepisti, aut quod promisisti. Quia, quod promisit Deus, non potest dici: Redde; nihil enim ab homine accepit, qui totum homini dedit; restat ut debitor non sit, nisi quia polliceri dignatus est.

VI. Hæc pollicitatio in Scripturis erat, hæc Scripturæ in una gente Judæa, quam elegit nasci de carne servi sui, fidelis sui, qui in illum credidit. Et quomodo gens illa nata est? De Abraham sene, et de Sara sterili. Ut parturiretur, ut nasceretur ipse Isaac, unde venit gens Judæorum, miraculum fuit (*Gen. xvii et xxi*). Nihil de membris suis senex sperabat, nihil de sterilitate conjugis suæ optare audebat. Quod omnino non computabat, Deus illi obtulit, et offerenti Deo credidit, qui a Deo optare non ausus est. Et cum credidisset, et natus ei esset filius, de quo credidit, nascituram innumeram prolem, petiit Deus ipsum filium immolari sibi (*Id. xxii*). Tantæ autem fidei fuit Abraham, ut non dubitaret immolare unicum, de quo acceperat promissum. Numquid hæsitavit, et dixit Deo: Domine, pro magno mihi concessisti Filium in senectute, pro magnis votis, pro magna lætitia, in sperato mihi natus est filius. Hunc exigis, ut occidam? Nonne melius erat, ut non dares, quam ut datum auferres? Non hæc dixit, sed credidit utile esse, quidquid Deum videbat velle. Hæc est fides, fratres. Certe Pauper ille in sinum Abrahamæ sublatus est, et Dives ille ad tormenta inferorum. Ut sciatis non in culpa esse divitias, Abraham dives erat, in cujus sinu Lazarus requiescebat. Dives hic erat in terra: sicut habemus docentem Scripturam. Habebat multum auri, argenti, pecorum, familiæ. Dives erat, sed superbus non erat. Ut noveritis, quia in divite sola torquebatur superbia, sola torquebantur vitia. Ipsa meruerant pœnam, non substantia Dei. Substan-

(a) Aut redandat: in illis, aut subintelliguntur prædicta, vel promissa.

tia enim Dei bona cuicumque datum (a) fuerit. Sed bene utenti merces acquiritur, male utenti pœna retribuitur. Attendite autem, quomodo habebat Abraham divitias. Numquid filiis suis servabat? Si ipsum filium jubente Deo obtulit, divitias quomodo contempsit?

VII. Ergo hæc Scriptura, ubi se Deus promittendo fecerat debitorem, latebat apud Judæos. Venit Dominus noster Jesus Christus, secundum ipsam Scripturam natus, quia secundum ipsam redditus (b). Secundum ipsam Scripturam passus, quia in ipsa prænuntiatus passurus. Secundum ipsam Scripturam resurgens, quia in ipsa prænuntiatus resurrectorum. Secundum ipsam Scripturam ascendens in cælum, quia in ipsa prænuntiatus ascensurus. Posteaquam ascendit ignoratus a Judæis, cœpit mittere Apostolos suos ad gentes, et quodam modo excitare dormientes, et dicere? Surgite, recipite debitum, quod olim vobis promissum est! Quis est, qui excitat debitorem suum, et offert illi quod debet? Non enim gentes, quia debitorem habebant Deum, surrexerunt. Vocatæ sunt, in Scripturam intendere cœperunt, et ibi invenire, quia, quod accipiebant, jam olim ipsis promissum erat. Acceperunt Christum promissum, et exhibitum, acceperunt gratiam Dei, Spiritum sanctum promissum, et exhibitum, acceperunt ipsam Ecclesiam per omnes gentes, dispersam, promissam, et exhibitam. Idols, quæ colebant gentes, promiserat Deus se eversurum. Legitur in Scripturis; ibi illud invenis (*Isai. ii, 18; Ezech. vi, 6; et Mich. i, 7*). Videtis quemadmodum hoc temporibus nostris fecit Deus, quod ante tot millia annorum promisit. Etenim converterant se homines ab eo, a quo facti erant, ad illud, quod ipsi fecerant: Et cum sit semper melior, qui facit, quam illud, quod facit, ideo melior est Deus non solum homine, quem fecit, sed omnibus Angelis, Virtutibus, Potestatibus, Sedibus, Thronis, Dominationibus, quia omnia ipse condidit (*Ephes. i, 21; et Coloss. i, 16*), ut sit inferius, quidquid facit homo, quam est ipse homo. Ad tantam dementiam ducti erant homines, ut adorarent idolum, qui damnare deberent. Si adorarent fabrum, qui fecerat idolum, manifestum est, fratres, quia faber melior, quam idolum, quod fecit. Et cum detestandi essent homines, si fabrum adorarent, ipsum idolum adorant, quod factum est a fabro. Detestandi essent adorando fabrum, sed meliores essent, quam qui adorant idolum. Si ergo damnantur meliores, quomodo plango pejores? Si vero adorantem fabrum damnandum esse dixi, qui dimittit fabrum, et adorat idolum, qui utique meliorem dimisit, ad inferiorem se contulit, quomodo damnandus est? Sed quem meliorem primo dimisit? Deum a quo ipse factus est. Imaginem Dei quærit. In se habet. Non enim potuit facere faber imaginem Dei, sed Deus potuit facere imaginem sibi. Non fecit autem aliud tibi, sed te ipsum fecit ad imaginem suam. Adorando autem imaginem hominis, quam fecit fa-

(a) Lego: data.

(b) Fortasse legendum: promissus.

ber, ceteris imaginem Dei, quam tibi impremit. Deus. Ideo, cum te vocat, ut redeas, reddere tibi vult illam imaginem, qua tu ipse cupiditate terrena quodam modo conficiendo perdidisti, et obsoletasti (a).

VIII. Ideo est, fratres, quod imaginem suam a nobis quaerit Deus. Hoc commemorat Judæus illos, quando illi obtulerunt nummum. Primo enim tentare illam voluerunt, cum dicerent: *Domine, licet tributum dare Cæsari* (*Matth. xxii, 17*)? ut, si diceret ille: Licet; calumniarentur illi, quia in maledicto vellet esse Israel, quem volebat esse tributarium, ut subjugatus esset Regi, ut daret tributa. Si autem diceret: Non licet reddere tributa; calumniarentur illi, quia contra Cæsarem præciperet, et auctor esset, ut non redderent tributum suum, quod debebant, quia subjugati erant. Vidit tentantes, tanquam veritas falsitatem, et convicit breviter mendacium ex ore mentionem. Non enim dixit in illos sententiam, ex ore suo, sed fecit, ut illi in se dicerent sententiam, quia scriptum est: *Ex ore tuo justificaberis, et ex ore tuo demuneris* (*Id. xii, 37*). *Quid me, inquit, tentatis? Hypocrite, ostendite mihi nummum.* Ostenderant. *Cujus ait, habes imaginem, et inscriptionem?* Responderant: *Cæsaris.* Et ille: *Redditis ergo Cæsari, quod Cæsaris est, et Deo, quod Dei est* (*Id. xxii, 18-21*). Sicut Cæsar quaerit imaginem suam in nummo tuo, sic quaerit Deus imaginem suam in animo tuo. Redde Cæsari, ait, quæ Cæsaris sunt. Quid a te quaerit Cæsar? Imaginem suam. Quid a te quaerit Deus? Imaginem suam. Sed Cæsaris in nummo est, Dei imago in te est. Si quando nummum perdis, plangis quia imaginem Cæsaris perdidisti. Quando adoræ idolam, non plangis, quia injuriam facis in te imagini Dei?

IX. Tenete ergo, fratres, pollutionem Domini Dei nostri, et numerate jam ex illo numero pollutionum suarum, quanta reddidit. Christus nondum erat natus. In Scriptura erat promissus. Reddidit illam. Natus est. Nondum erat passus, nondum resurrexerat. Et hoc reddidit. Passus, crucifixus, resurrexit. Passio ipsius premium nostrum est. Sanguis ipsius redemptio nostra est. Ascendit in caelum, sicut promiserat. Et hoc reddidit. Misit Evangelium per omnes terras. Ideo quatuor Evangelia esse voluit, ut significaretur quaternario numero totus orbis terrarum, ab Oriente et Occidente, ab Aquilone et Meridiane. Ideo duodecim Discipulos habere voluit, ut terni quodam modo per quatuor distributi viderentur, quia in Trinitate vocatus est mundus, in Patre, et Filio, et Spiritu sancto. Reddidit hoc. Misit Evangelium, sicut prædixit. *Quam speciosi pedes evangelizantium eorum, qui annuntiant pacem, evangelizantium bona* (*Rom. x, 15*)! Sicut prædixit: *Non sunt sermones, neque verba, quorum non audiantur voces eorum. Per omnem terram exiit sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (*Psal. xxviii, 4, 5*). Quomodo dixit, sic misit. Evangelium per omnes terras scribitur. Etiam Ecclesia persecutionem primo passa est. Red-

(a) Ita Tertullianus Augustini *κατηχητικῆς* Apolog. c. 5. obsolebant. Scorp. c. 6. obsolebant.

dixit, quia et Martyres promiserat. *Reclia causa-nem: Pretiosa in conspectu Domini mors iustorum ejus* (*Psal. cxv, 15*). Reddidit etiam Martyres, quia et ipsos promiserat. *Quid postea reddendum erat? Adorabant in conspectu ejus omnes reges terræ* (*Id. xxxi, 11*). Crediderunt et reges, qui primo persequendo Martyres fovebant. Videmus ergo et modo reges credidisse. Reddidit etiam, quod promiserat, ut jubentibus regibus idola frangerentur, quibus primo jubentibus Christiani occidebantur. Aboluit etiam idola, quia promiserat: *Et in idolo nationum non erit respectus* (*Sap. xiv, 2*). Cum tanta ergo reddiderit, fratres, quare non illi credimus? Minus idoneus debitor est Deus? Si omnino nihil ad nos reddidisset, idoneus debitorem tenebamus, qui fecit caelum et terram. Non enim pauper futurus erat, ut non haberet, unde redderet, aut fallit, cum ipse sit Veritas, aut tanta potestas est Deus, cui possit succedi, ut non habeat tempus reddendi?

X. Justum est, fratres, et credatur Deo, antequam aliquid reddat, quia utilis est mentiri non potest, fallere non potest. Deus est. Sic illi crediderunt Patres nostri. Abraham sic illi credit. Ecce verè laudanda fides, et prædicanda. Nihil ab illo acceperat, et credidit promittenti. Nos nondum credimus, qui tanta jam accepimus. Numquid poterat illi dicere Abraham: *Credam, quia istud mihi promisisti, et reddidisti? A primo jussu credidit, nihil tate aliud acceperat. Exi de terra tua, dicens est illi, et de cognatione tua, et vade in terram, quam tibi dabo* (*Gen. xii, 1*). Et credidit statim, et non dedit illi ipsam terram, sed semini illius Hiam servavit, et semini ipsius promisit quid? *In semine tuo benedicentur omnes gentes* (*Gen. xxii, 18*). Semen ipsius Christus, quia de Abraham Isaac, de Isaac Jacob, de Jacob duodecim, de duodecim populus Judæorum, de populo Judæorum Virgo Maria, de Virgine Maria Dominus noster Jesus Christus. Et factus est semen Abraham Dominus noster Jesus Christus, et quod promissum erat Abraham, invenimus impletum in nobis. *In semine tuo, inquit, benedicentur omnes gentes.* Credidit hoc, antequam aliquid vidisset. Credidit, et non vidit quod promittebatur. Nos autem videmus quod illi promissum est. Et quid quid illi promittebatur, futurum erat. Quid enim nondum reddidit Deus? Labores in sæculo isto futuros demeruit, et sanctos suos, et fideles suos futuros in laboribus, et fructum allaturos cum tolerantia (*Luc. viii, 15*). Prænuntiavit, et videmus. Ipsis laboribus atterimur. Qui nondum labores prænuntiati sunt? Neque enim putatis, fratres, quia, quod videtis atteri res humanas modo, non est scriptum in Scriptura Dei. Totum scriptum est, et tolerantia indicta est Christianis, et magis futura bona, quia venerunt mala, quæ prædicta ventura erant. Nam si non venissent, quæ dicta (a) erant, etiam de bonis nobis fidem auferrent, sed ideo venerunt ante mala, ut credamus futura bona.

(a) Certo: *prædicta*.

XI. Modo mundus sic est, quomodo et torcular in pressuris est. Sed si amurca (a) es, per cloacas vadis; si oleum, in gemellario (b) manes. Nam necesse est, pressuræ sint. Attendite amurcam, attendite oleum. Pressura fit aliquando in mundo, verbi gratia: fames, bellum, inopia, egestas, mortalitas, rapina, avaritia, pressuræ pauperum, labores civitatum. Sunt ista. Videmus. Et prædicta sunt futura, et videmus, quia sunt. Invenimus homines inter istas pressuras murmurare, et dicere: Ecce temporibus christianis quanta mala sunt! Ante tempora christiana quanta bona abundabant! Non erant tanta mala ista. De pressura amurca exit. Per cloacas currit. Os ipsius propterea nigrum est, quia blasphematur. Non splendet. Oleum rélucet. Invenis autem alium hominem de pressura ipsa, et de ipsa tritura, quæ illum trivit. Numquid non ipsa tritura est, quæ illum trivit? Audistis vocem amurcæ, audite vocem olei. Deo gratias! Benedictum nomen tuum! Ista omnia mala, quibus nos conteris, prædicta erant. Securi sumus, quia ventura sunt et bona. Quando nos, et mali simul emendamus, fit voluntas tua. Te novimus Patrem promittentem, te novimus Patrem flagellantem. Etude nos, et recte hæreditatem, quam in sine promisisti. Benedictum sanctum nomen tuum, quia nusquam fuisti mendax. Omnia, quemadmodum prædicti, sic exhibuisti. In his laudibus de ipse pressura emittentibus oleum currit in gemellario. Tamen quia torcular est totus iste mundus, unde etiam dicitur alia similitudo (c). Sicut in fornace probatur aurum et argentum, sic probat justos tentatio tribulationis; et de fornace aurificis similitudo ponitur. In angusto cacabo tres res sunt: Ignis, aurum, et palea. Et ibi vides imaginem totius mundi. Est ibi palea, est ibi aurum, est ibi ignis. Palea comburitur, ignis ardet, aurum probatur. Sic et in isto toto mundo sunt justus, sunt impii, est tribulatio. Mundus tanquam fornax est aurificis, justus tanquam aurum, impii tanquam palea, tribulatio sicut ignis. Numquid aurum purgaretur, nisi palea ureretur? Fit, quod impii ad cineres rediguntur. Cum enim blasphemant, et murmurant contra Deum, cinis efficiuntur. Ibi aurum purgatum justus, qui tolerabiliter ferunt omnes molestias mundi, et in suis tribulationibus laudant Deum, ut aurum purgatum, rediguntur in thesauros Dei. Habet enim Deus thesauros, quo mittat aurum purgatum; habet etiam loca sordida, quo mittat cinerem paleæ. De isto mundo totum exigit. Tu vide, quid sis. Nam necesse est, ut veniat ignis. Si aurum te invenerit, sordes tollet; si paleam te invenerit, comburet, et ad cinerem perducet. Elige tibi, quid sis. Nam non potes dicere: Sine igne ero. Jam in fornace es aurificis,

(a) Ἀμύρκα ἢ Ἀμύρκα, prima fæx olivarum premi incipientium. Vide Plin. L. X. c. 16. Memorat Noster et alibi.

(b) Columellæ Gemellar. L. XII. c. 30. Noster in Psal. CXXXVI. T. IV. col. 1518. Oleum in Gemellaria non videas. An igitur rectius Gemellarium, an Gemellaria? Vas forsate duplex a Gemellis.

(c) Locus turbatus: Quid si legas: Tamen, quamvis — inde etiam ducitur alia similitudo. Subolet pariter in mox sequentibus aliqua interpolatio.

quo necesse est, veniat ignis. Magis te ibi esse necesse est, quia sine igne esse non poteris.

XII. Quare ergo non credimus, fratres, et venturam finem sæculi, et diem judicii, ut ibi recipiat unusquisque nostrum ea, quæ gessit in corpore, sive bonum, sive malum? Quando videmus tot res promissas, exhibitas, et datas, quare non nobis eligimus, cum vivimus, illud, ubi semper vivamus? Puta, quia negligentes fuimus, hodie simus diligentes. Negligentes non debemus semper (a) esse. Gratius dies, nascis, quid sit. Dei patientia id agere nos admonet, ut et nos, et vitam nostram, si mala fuerit, corrigamus, et, cum tempus est, meliorem eligamus. An putatis, quia Deus dormit, et non videt facientes mala? Sed forte patientiam nos docet, et patientiam prior exhibet. Invenit autem hominem forte profecisse, et non facere, quod faciebat, id est, malum. Patitur iste aliquem malitiosum, et vult, ut tollat illum Deus, et murmurat adversus Deum, quia retinet inimicum ipsius fortem, et male facientem, et non illum tollit. Oblitus est, quia in ipsum patienter egit, et si prius agere vellet severiter, non esset qui loqueretur. Severitatem exigit Dei? Quis tu transiit, transeat et alter. Non enim, quia tu jam transiit, præcidisti pontem misericordie Dei. Adhuc est, qui transeat. Fecit te bonum, cum esses malus, vult et alium; ut sit et ipse bonus ex malo, sicut tu ex malo factus es bonus. Sic omnes veniunt ordinibus suis. Sed alii nolunt venire, alii veniunt: Tertius enim dicit Apostolus: Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impositens thesaurias tibi iram in die ire, et revelationis justis judicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera sua (Rom. II, 5). Deinde si malus vult perseverare in malo, non est socius tuus, sed erit probator tuus. Etenim, si malus est, et tu bonus, tolerando malum probaris bonus. Tu accipies eorum probationis tuæ; ille autem habebit penam in malo perseverationis suæ. Deus autem, quid agat, patienter expectemus bonam ejus patientiam, paternam ejus disciplinam. Pater est, benignus est, misericors est. Magis si dimiseris nos fluere, tunc male irascitur nobis.

XIII. Attendite enim, fratres, et videte Amphitheatra ista, quæ modo cadunt. Luxuria illa edificavit. Putatis, quia illa pietas edificavit? Non illa edificavit nisi luxuria hominum impiorum. Non vultis, ut aliquando cadat, quod luxuria edificavit, et surgat, quod pietas edificat? Permisit enim Deus, quando ista edificabantur, ut quandoque cognoscerent homines mala sua, quæ faciebant. Sed quia noluerunt cognoscere, venit Dominus Jesus Christus, cepit illis mala sua prædicare, cepit evertere, quod pro magno habebant, et dicunt: Mala sunt tempora christiana. Quare? Quia evertitur tibi, ubi moriebaris. Sed: Abundabant, inquit, omnia bona, quando ista fiebant. Utique sic, ut bona de illis fierent. Si ergo nosti, quia dedit tibi Deus aliquando abundantiam,

(a) Non semper pro nunquam.

et male usus es, et ad perditionem usus es, vide, quia abundantia illa fecit te fluere, et perdere animam tuam. Nonne venit severus pater, et coepit dicere: Indisciplinatus est puer iste. Commisi illi hoc, aut illud. Quomodo illud perdidit, et illud. Si nos semen terræ, nisi bona fuerit, non damus, ne semen intereat, quomodo vultis, ut Deus nobis indisciplinatis, et negligentibus vitam nostram det abundantiam suam ad male utendum, et non vultis, ut præcidat Deus defluxus hominum? Fratres mei, medicus est, et membrum putre novit præcidere, ne putrescant inde et alia loca. Unus, inquit, digitus inde præciditur; quia melius est, ut unus digitus minus sit, quam totum corpus putrescat. Si hoc homo medicus per artem suam facit, si ars medicinæ aliquam partem membrorum tollit, ne omnia putrescant, quare Deus, quidquid novit putre esse, non secet in hominibus, ut perveniant ad salutem?

XIV. Nolite ergo, fratres, tædiari (a) ad Deam flagellantem, ne dimittat vos, et in æternum pereatis, sed magis rogemus illum, ut moderetur ipsas plagas, et sic temperet, ne sub ipsis deficiamus, et rogemus, ut emendet cum salute, metiatur, et reddat postea, quod promisit sanctis suis. Videte, quid dixit Scriptura: *Irritavit Dominum peccator. Secundum magnitudinem iræ suæ non exquiret* (Psal. x, 4). Quid est: *Pro magnitudine iræ suæ non exquiret*? Quia multum irascitur, *Non exquiret*, id est, dimittet illos perire. Si ergo multum irascitur, quando non exquirat, etiam multum misericors est, quando exercet. Tunc autem exercet, quando flagellat, quando cor nostrum affligit ad se. Teneamus ergo salutarem ejus, et non fugiamus flagellum ipsius. Hoc nos docet, hoc monet, in hoc nos ædificat. Ipse filius ipsius, qui ad hoc venit, ut consoletur nos, quid boni hic pertulit? Dicite mihi. Certe Filius Dei est, Verbum Dei est, per quod facta sunt omnia. Quid boni hic pertulit? Non ipse est, qui, cum dæmonia ejiceret, tales contumelias audiebat, ut diceretur illi: *Dæmonium habes* (Joan. vii, 20)? Filio Dei, qui dæmones ejiciebat, Judæi dicebant: *Dæmonium habes*. Jam meliores dæmones, qui confitebantur Filium Dei, quam illi (Luc. iv, 41). Nam et illi confitebantur, et illi non confitebantur. Tanta autem erat potentia illius, et tanta magnitudo, et tanta patientia, ut omnia toleraret. Flagellatus est, contumelias audivit, alapas accepit, consputus est in faciem, spinis coronatus est, irrisus est, delusus est, ad extremum ligno suspensus interfectus est, postea sepultus est. Filius Dei tanta hic pertulit. Si Magister, quanto magis Discipulus. Si ille, qui nos creavit, quanto magis nos creatura illius. Qui, ut nobis exemplum daret, patientiam nobis dimisit. Quare nos deficiamus in ipsa patientia, quasi caput nostrum perdiderimus, quod nos præcessit ad cælum? Ideo enim caput nostrum præcessit ad cælum, tanquam dicens: Ecce qua. Venite, per molestias, per patientiam. Hæc est via,

(a) *tædiare* apud Veget. Lamprid. Tertull. etc.

quam vobis tradidi. Sed quo ducit via, qua me videtis ascendere? In cælum. Qui non vult hæc ire, non vult illuc pervenire. Qui vult ad me pervenire, per viam veniat, quam monstravi. Et non potestis pervenire, nisi per viam molestiarum, dolorum, tribulationum, angustiarum. Sic pervenies ad requiem, quæ tibi non tollitur. Si autem vis istam requiem, quæ est ad tempus, et recedere a via Christi, observa tormenta, Divitis illius, qui apud inferos torquebatur, quia et ipse requiem præsentem desideravit, et pœnas sempiternas invenit. Fratres charissimi, eligite potius duriora, quæ sine fine requiem habebunt in æternum. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO XXV.

De verbis Evangelii Matth. xii, vers 41-50. Ecce plus quam Jonas hic, etc. (a).

SYNOPSIS.

I. Judæi deteriores Ninivitis, et Regina Saba. II. Quomodo hominis a spiritu immundo liberati novissima fiant pejora prioribus. III. Parentes a Christo docentur, non impedire filios in bono opere. IV. Cum Christus nascendo utrumque sexum honoraverit docetur officium Prolium. V. Refelluntur Manichæi asserentes Christum non habuisse Matrem. VI. Concluditur contra Manichæos Christum habuisse matrem. VII. Unde Mariæ Virginis excellentia. VIII. Quomodo Christianus fieri possit mater Christi.

I. EA, quæ de sancto Evangelio recitata sunt, fratres charissimi, si omnia pertractare cupiamus, vix tempus sufficit singulis, quanto magis non sufficit omnibus. Jonam prophetam, qui dejectus in mare belluæ marinæ utero exceptus est, et die tertia vivus emovit, figuram geassisse Salvatoris, qui passus est, et die tertia resurrexit, ipse Salvator ostendit. Accusatus est populus Judæorum in comparatione Ninivitarum, quoniam Ninivite, ad quos missus est redarguendus (b) Jonas propheta, agendo pœnitentiam iram Dei placaverunt, et misericordiam meruerunt. *Et ecce, inquit, plus quam Jonas hic* (Matth. xii, 41), volens intelligi se ipsum Dominus Christus. Audierunt illi servum, et vias suas correxerunt; audierunt isti Dominum, et non solum se non correxerunt, sed insuper illum occiderunt. *Regina Austri exurgit, inquit, in judicio cum generatione hac, et condemnabit eam. Venit enim a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic* (Ibid. 42). Non fuit magnum Christo plus esse quam Jonas, plus esse quam Salomon. Ille enim Dominus, illi servi erant. Sed tamen quales sunt, qui præsentem Dominum contempserunt, quando alienigenæ servos ejus audierunt?

II. Deinde sequitur: *Cum autem spiritus immundus exierit ab homine, ambulat per loca arida quærens requiem, et non invenit. Tunc dicit: Revertar in domum*

(a) In Codice fol. 89. inscriptus: *Feria quarta Hebdomadæ primæ de Quadragesima. Sermo sancti Augustini ep contra Manichæos. Contra hos posteriori parte subtiliter disputatur. Priora de Judæorum cæcitate, Peccatorum recidivis, Parentum, Proliumque officiis agunt. Tractatus in serendus post Sermonem LXXII.*

(b) Membranzæ mendose: *sed arguendos.*

meam, unde exiri. Et veniens invenit eam vacantem, stopis mundatam, et ornatum. Tunc vadit, et assumit secum alios septem spiritus nequiores se, et inhabitantes habitant in ea, et sunt novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit generationi huic pessimæ (Math. xii. 43-45). Hoc ut intelligatur, si congruenter exponatur, multum sermo immorabitur. Breviter tamen attingam, quantum Dominus donat, ne vos ab hujus rei intellectu jejunos dimittam. Quando fit in Sacramentis remissio peccatorum, mundatur domus, sed habitator est necessarius Spiritus sanctus. Spiritus autem sanctus non habitat nisi humiles corde. Deus enim dicit: Super quem requiescet Spiritus meus? et respondet proposito: Super humilem, et quietum, et trementem verba mea (Isai. lxvi, 2). Ille ergo cum fuerit habitator, implet, regit, agit, frenat a malis, ad bona excitat, suavem facit justitiam, ut homo bene faciat amore recti, non timore supplicii. Hoc, quod dixi, agere per semetipsum homo minus idoneus est; sanctum autem Spiritum si habuerit habitatorem, ipsum in omnibus bonis etiam invenit et adiutorem. Superbi autem quidam, peccatis sibi remissis, si præsumserunt ad bene vivendum de solo libero humanæ voluntatis arbitrio, ipsa superbia a se excludunt Spiritum sanctum, et remanet domus quasi mundata a peccatis, sed inanis omnibus bonis. Dimissa sunt peccata tua, caruisti malis, sed non te nisi Spiritus sanctus implebit bonis. Hunc repellit superbia. Præsumis de te, dimittit te. Confidis tibi, donaris tibi. Sed illa cupiditas, qua malus eras, repulsa ab homine, hoc est, a mente tua, quando remissa sunt peccata tua, vagatur per deserta quærens requiem, et non inveniens requiem redit ad domum illa cupiditas, invenit mundatam, Adducit secum alios spiritus septem nequiores se, et erunt pejora hominis illius novissima, quam erant prima. Septem alios adducit secum. Quid est, Alios septem? Ergo et ipse immundus spiritus septenarius est? Quid est hoc? Per septem universitas significatur. Totus ierat, totus venit, et utinam solus veniret. Quid est: Adducit secum alios septem? Quos non habebat, quando erat malus, habebit alios falso bonus. Intendite, ut, si possum, quantum adjuvor, explanem quod dico. Spiritus sanctus operatione septenaria commendatur, ut sit in nobis Spiritus sapientiæ et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, et timoris Dei (Isai. xi, 2, 3). Huic septenario bono consuevit a contrario septenarium malum: spiritum stultitiæ et erroris, spiritum temeritatis, et ignaviæ, spiritum ignorantiae, et impietatis, et spiritum superbiæ contra timorem Dei. Isti sunt septem nequam. Qui sunt *Alii septem nequiores*? Alii septem nequiores in hypocrisi inveniuntur. Unus malus spiritus stultitiæ, alter pejor simulatio sapientiæ. Spiritus malus spiritus erroris, alter pejor simulatio veritatis. Spiritus malus spiritus temeritatis, alter pejor simulatio consilii. Spiritus malus spiritus ignaviæ, alter pejor simulatio fortitudinis. Spiritus malus spiritus ignorantiae, alter pejor simulatio scientiæ. Spiritus malus spiritus impietatis, alter pejor simulatio pietatis. Spiritus malus spiritus

clationis, alter pejor simulatio timoris. Septem non ferebantur, quis ferat quatuordecim? Necessè est ergo, ut, cum malitiæ fuerit addita simulatio veritatis, sint pejora hominis novissima, quam erant prima.

III. *Hæc eo loquente ad turbas* (Evangelium sequor) *mater ejus, et fratres ejus stabant foris volentes loqui cum illo. Nuntiavit ei quidam dicens: Ecce mater tua et fratres tui foris sunt, loqui tecum volunt. Et ille: Quæ mihi mater est, aut qui fratres? et extendens manum super Discipulos suos ait: Hi sunt mater mea, et fratres mei. Et quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse mihi frater, soror, et mater est* (Math. xii, 46-50). Hinc solum velle loqui, sed, quia superiora nolui præterire, non parvam partem temporis, quantum sentio, consumpsi. Hoc enim, quod modo proposui, multos habet sinus, notoaquæ questionis, quomodo pie Dominus Christus contempserit matrem, non qualemcumque matrem, sed quanto magis Virginem matrem, tanto magis talem matrem, cui sic attulit sæcunditatem, ut non adimeret integritatem, matrem Virginem concipientem, Virginem parientem, Virginem perpetuo permanentem. Talem matrem ille contempsit, ne operi, quod agebat, maternus se insereret, cumque impediret affectus. Quid enim agebat? Populis loquebatur, veteres homines destruebat, novos ædificabat, animas liberabat, vinctos solvebat, carcas mentes illuminabat, bonum opus faciebat, in bono opere actu et sermone fervebat. Inter hæc nuntius illi est carnalis affectus. Audistis quid responderit, ut quid ego repetam? Audiant matres, ne impediunt carnali affectu bona opera filiorum. Si enim voluerint impedire, et agentibus sic irruerint, ut saltem interpolent, quod differri non oportet, contemnentur a filiis. Audeo dicere: Non contemnentur, pietate contemnentur. Et quando erit filio suo bono operi mente intento, et ideo matrem venientem contemnentem, quando erit irata mulier, sive maritata, sive vidua, quando contempta est Virgo Maria? Sed dictura es mihi: Ergo filium meum Christo comparas? Nec illum Christo comparo, nec te Mariæ. Non ergo Dominus Christus maternum damnavit affectum, sed contemnentem matrem pro opere Dei magnum in se ipso demonstravit exemplum. Et in loquendo doctor erat, et in contemendo doctor erat, et ideo dignatus est contemnere matrem, ut pro Dei opere te contemnere doceret et patrem.

IV. Non enim poterat Dominus Christus homo fieri sine matre, qui potuit sine patre. Si oportebat, imo quia oportebat, ut homo fieret propter hominem, qui fecit hominem, considerate et recolite, unde ipsum primum hominem fecit. Primum homo factus est sine patre, sine matre. Quod potuit primo humanis instruendis rebus aptare, non potuit postea tale aliquid ad reparandas res humanas sibi coaptare? Difficile erat Sapientiæ Dei, Verbo Dei, Virtuti Dei, unigenito Filio Dei, difficile erat, quem sibi coaptaret, facere hominem, undecumque voluisset? Angeli se homines hominibus præbuerunt. Abraham sanctos Angelos pavit, et tanquam homines invitavit, nec tantum vidit;

sed et tetigit; nam pedes lavit (Gen. xviii). Numquid illi, quasi per phantasmata ludicra, ab Angelis facta sunt? Si ergo potuit Angelus humanam speciem, cum voluit, veram exhibere, non potuit Dominus Angelorum, undecumque vellet, quem susciperet, verum hominem facere? Sed noluit hominem habere patrem, ne per concupiscentiam carnalem veniret ad homines, voluit tamen matrem, ut matrem haberet inter homines, quam pro Dei opere contemnendo doceret homines. Voluit sexum virilem suscipere in se, et muliebrem sexum honorare dignatus est in matre. Etenim antiquitus et femina peccaverat, et viro peccatum propinaverat (Id. iii). Utrumque conjugium diaboli fraude deceptum est. Si veniret Christus vir non cum femine sexus emmendatione, desperarent de se femine, maxime, quia per illam lapsus est homo. Utrumque honoravit, utrumque commendavit, utrumque suscepit. De femina natus est (a). Nolite desperare, viri. Vir esso dignatus est Christus. Nolite desperare, femine. De femina nasci dignatus est Christus. Ad salutem Christi sexus uterque concurrat. Veniat masculus, veniat femina. In fide nec masculus est, nec femina (Galat. iii, 28). Docet ergo te Christus contemnere parentes tuos, amare parentes tuos. Tunc enim ordinate et pie amas parentes, quando Deo non præponis parentes. *Qui amat (Domini verba sunt) qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus (Matth. x, 37)*. His verbis quasi videtur admonuisse, ne amares. Imo, si attendas, admonuit, ut amares. Potuit enim dicere: Qui amat patrem aut matrem, non est me dignus. Non hoc dixit, ne loqueretur contra legem, quam dedit. Ipse enim legem illam per Moysen famulum suum dedit, ubi scriptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam (Exod. xx, 12; et Deut. v, 16)*. Non contrariam legem promulgavit, sed illam commendavit, et ordinem te docuit, non pietatem subvertit. *Qui amat patrem aut matrem, sed plus quam me*. Amat ergo, sed non plus quam me. Deus Deus est, homo homo est. Ama parentes, obsequere parentibus, honora parentes; sed, si te Deus ad aliquid amplius vocat, ubi possit impedimento esse parentalis affectus, serva ordinem, noli evertere charitatem.

V. In tanta veritate doctrinæ Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi quis credat calumniam quævisse Manichæos, qua conarentur asserere Dominum Jesum Christum non habuisse ullam matrem? Hoc enim sapiunt, imo desipiunt, quod Dominus Jesus non haberit hominem matrem, contra Evangelium, contra lucem ipsius veritatis. Et, unde argumententur, attendite. Ecce, inquit, ipse dicit. Quid dicit? *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei (Matth. xii, 48)*? I, se, inquit, negat, et tu ei vis imponere, quod negat. Ipse dicit: *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* et tu dicis: Habet matrem. O stulte, o contentiose, o merito odioso! responde mihi, unde scias dixisse Dominum: *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Tu negas Christum habuisse matrem, et

quod intendis, per hoc docere conaris, quia dixit: *Quæ est mater mea, aut qui sunt fratres mei?* Si alius existat, et dicat hoc Dominum Christum non omnino dixisse, unde convincis? Responde, si potes, ad hominem negantem, quod hoc dixerit Christus. Unde convincis, inde convinceris. Numquid enim, hodie se dixisse, in aurem tibi Christus ipse indicavit? Responde, ut ore tuo vincaris. Responde ut, hoc Christum dixisse, convincas. Novi, quod dicturus est. Codicem sumam, Evangelium aperiarn, verba ejus recitabo scripta in sancto Evangelio. Bene, bene. Ipso Evangelio tenebo te cum ipso, Evangelio alligabo te, de ipso Evangelio suffocabo te. In ipso Evangelio recita, quod pro te, putas. Aperi, lego. *Quæ est mater mea?* Quare hoc dixit, supra leges. Nuntiavit ei quidam: *Ecce mater tua, et fratres tui foris stant (Matth. xii, 47)*. Nondum premo, nondum teneo, nondum suffoco. Adhuc potes dicere: Ille quidem falsus nuntius fuit, non verum dixit, mendacia suggestit. Propterea Dominus falsum nuntium refutavit. Post nuntium quippe ejus respondit: *Quæ est mater mea?* Quasi diceret: Tu dicis: Foris stat mater tua. Ego dico: *Quæ est mater mea?* Cui vis, inquit, credamus? Nuntio suggerenti, an, quod nuntiaverat, Christo respicienti. Audi ergo. Adhuc interrogo te. Tantum Evangelium tene. Noli mihi codicem projicere post te. Tene, da auctoritatem Evangelio, quam nisi dederis, non erit uude probes Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Cum vero auctoritatem dignam tribueris Evangelio, vide quid interrogem. Paulo ante interrogaveram, unde scires utrum dixerit Christus: *Quæ est mater mea?* Quid præcesserat? Nuntius quidam dixerat Christo: Mater tua foris stat. An equam hoc diceret nuntius, vel, ut hoc diceret nuntius, quid præcessit? Cogo (a), ut legas. Video te jam timere, ne legas. Respondit Dominus, et dixit. Quis dixit? Non dico, quis dixit: *Quæ est mater mea?* respondebis enim: Dominus dixit. Respondit Dominus, quis dixit? Responsurus es: Evangelista dixit. Evangelista iste verum dixit, an falsum? Dicturus es, quod verum dixit, aut (b) falsum. Respondit Dominus, et ait illi, quod Evangelista dixit, verum dixit, an falsum? Si dicturus es falsum dixisse Evangelistam, Dominum respondisse, unde scis: *Quæ est mater mea?* Dominum dixisse? Si autem propterea convincis: *Quæ est mater mea?* Dominum dixisse, quia hoc eum dixit Evangelista dixisse, non convincis hoc Dominum dixisse, nisi credideris Evangelistæ. Jam si credis Evangelistæ, quia nihil dicis, si non credideris Evangelistæ, lege superius quid dixerit ipse Evangelista.

VI. Quandiu tibi moras facio! Quandiu te suspendo! Beneficium est, ut cito vincaris. Attende, inspice, lego. Video te nolle. Da codicem. Ego lego: *Hæc eo loquente ad turbas*. Quis hoc dicit? Evangelista, cui si non credis, nihil Christus dixit. Si nihil Christus dixit, *Quæ est mater mea?* Christus non dixit. Si autem, *Quæ est mater mea?* Christus dixit, verum est

(a) Fortasse: Rogo.

(b) In membranis: *an*, quod *an* videtur.

(a) Adde: vir. Ita videntur exigere, quæ sequuntur.

quod Evangelista scripsit. Vide, quid ante dixit. *Hæc eo loquente ad turbas, mater ejus et fratres ejus foris stabant, volentes loqui cum eo.* Nondum aliquid nuntius ille nuntiavit, quem potes dicere fuisse mentium. Quid nuntiaverit vide, quid Evangelista præmiserit attende. *Hæc Domino loquente ad turbas, mater ejus, et fratres ejus foris stabant.* Quis hoc dicit? Evangelista, cui credis, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Sed si hæc dicta non credis, ut illa, Dominus ergo non dixit: *Quæ est mater mea?* Sed vere Dominus dixit: *Quæ est mater mea?* Crede ergo ei qui dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* Qui enim dixit, Dominum dixisse: *Quæ est mater mea?* ipse dixit: *Hæc eo loquente, foris stabat mater ejus.* Quare ergo negavit matrem suam? Absit! Intellige. Non negavit, sed aliquid, quod faciebat, matri præposuit. Postrema sola (a) causa est quærere, quare Dominus dixerit: *Quæ est mater mea?* Prima causa est videre, quod habuerit, de quo diceret: *Quæ est mater mea?* Habuit, foris stabat, loqui cum eo volebat. Dic mihi, unde scis? Evangelista dicit, cui si non credidero, nihil Dominus dicit. Ergo habuit matrem; sed quid est: *Quæ est mater mea?* Ad ista, quæ ego facio, *Quæ est mater mea?* Si dicas alicui periclitanti, et patrem habenti: Liberet te pater tuus; quem scit ille non esse idoneum liberando filio suo, nonne respondet tibi summa pietate, integra veritate: Quid est pater meus? Ad hoc quod volo, ad hoc quod mihi nunc opus esse sentio, quid est pater meus? Ad illud ergo, quod agebat Christus, quod victos solvebat, cæcas mentes illuminabat, interiores homines ædificabat, templum spirituale sibi fabricabat, quæ est mater ejus? Sed si putas ideo Christum non habuisse matrem in terra, quia dixit: *Quæ est mater mea?* nec Discipuli ejus habuerunt patres in terra, quia dixit eis ipse Dominus: *Ne vobis dicatis patrem in terra.* Domini verba sunt: *Ne vobis dicatis patrem; unus est enim Pater vester Deus (Id. xxiii, 9).* Non patres non habebant, sed ubi venturum est ad regenerationem, quærat^{ur} pater regenerationis, non damnetur pater generationis, sed ei præponatur pater regenerationis.

VII. Ecce illud magis attendite, charissimi fratres mei, illud magis attendite, obsecro vos, quod ait Dominus Christus extendens manum super Discipulos suos: *Hæc est mater mea, et fratres mei. Et qui fecerit voluntatem Patris mei, qui me misit, ipse mihi et frater, et soror, et mater est.* Numquid non fecit voluntatem Patris Virgo Maria, quæ fide concepit, fide concepit, electa est, de qua nobis salus inter homines nasceretur, creata est a Christo, antequam in illa Christus crearetur? Fecit, fecit plane voluntatem Patris sancta Maria, et ideo plus est Mariæ, discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Plus est felicius discipulam fuisse Christi, quam matrem fuisse Christi. Ideo Maria beata erat, quia, et antequam pareret, magistrum in utero portavit. Vide, si non est, quod dico. Transeunte Domino cum turbis sequentibus, et

(a) Numquid: *solum?*

miracula faciente divina, ait quædam mulier: *Felix ventor, qui te portavit (a).* Beatus ventor, qui te portavit. Et Dominus, ut non felicitas in carne quæreretur, quid respondit? *Imo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt (Luc. xi, 27, 28).* Iade ergo et Maria beata, quia audivit verbum Dei, et custodivit. Plus mente custodivit veritatem, quam utero carnem. Veritas Christus, caro Christus. Veritas Christus in mente Mariæ, caro Christus in ventre Mariæ. Plus est, quod est in mente, quam quod portatur in ventre. Sancta Maria, beata Maria, sed melior est Ecclesia, quam Virgo Maria. Quare? Quia Maria portio est Ecclesiæ, sanctum membrum, excellens membrum, supereminens membrum, sed tamen totius corporis membrum. Si totius corporis, plus est profecto corpus, quam membrum. Caput Dominus, et totus Christus caput et corpus. Quid dicam? Divinum caput habemus, Deum caput habemus.

VIII. Ergo, charissimi, vos attendite. Et vos membra Christi estis, et vos corpus Christi estis. Attendite, quomodo sitis, quod ait: *Ecce mater mea, et fratres mei.* Quomodo eritis mater Christi? Et *Quicumque audit, et quicumque facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, et soror, et mater est (Math. xii, 49, 50).* Puta, *Fratres* intelligo, *Sorores* intelligo; una est enim hæreditas, et ideo Christi misericordia, qui, cum esset unicus, noluit esse solus, voluit nos esse Patri hæredes, sibi cohæredes. Talis est enim illa hæreditas, quæ cohæredum multitudine angusta esse non possit. Intelligo ergo fratres nos esse Christi, sorores Christi esse sanctas et fideles feminas; matres Christi quomodo possumus intelligere? Quid igitur? Audemus nos dicere matres Christi? Imo audemus nos dicere matres Christi. Dixi enim vos fratres ejus omnes, et matrem suam non auderem? Sed multo minus audeo, quod Christus dixit, negare. Eia, charissimi, intendite, quomodo sit Ecclesia, quod manifestum est, conjux Christi, quod difficilius intelligitur, sed tamen verum est, mater Christi. In ipsius typo Maria Virgo præcessit. Unde, rogo vos, Maria mater est Christi, nisi quia peperit membra Christi? Vos, quibus loquor, membra estis Christi. Quis vos peperit? Audio vocem cordis vestri: Mater Ecclesia. Mater ista sancta, honorata, Mariæ similis et parit, et virgo est. Quia parit, per vos probo. Ex illa nati estis, et Christum parit: nam membra Christi estis. Probavi parientem, probabo virginem. Non me deserit divinum testimonium, non me deserit. Procede ad populum, beate Paule. Esto testis assertionis meæ. Exclama, et dic, quod volo dicere. *Sponsavi vos uni viro virginem castam exhibere Christo (2 Cor. xi, 2).* Ubi est ista virginitas? Ubi timetur corruptio? Ipse dicat, qui virginem dixit. *Sponsavi vos uni viro virginem castam exhibere Christo.* Timeo autem, inquit, *ne sicut serpens Evam sedibus versuta sua, sic et vestræ mentes, inquit, corruptantur a castitate, quæ est in Christo.* Tenete in mentibus virginitatem mentis. Virginitas fidei catholice integri-

(a) Videtur redundare hæc sententia.

tas. Ubi corrupta est Eva sermone serpentis, ibi debet esse virgo Ecclesia dono Omnipotentis. Ergo in mente pariant membra Christi, sicut Maria in ventre Virgo peperit Christum, et sic eritis matres Christi. Non est longe a vobis, non est præter vos, non abhorret a

vobis. Fuistis filii, estote et matres. Filii matris, quando baptizati estis, tunc membra Christi nata estis. Adducite ad lavacrum baptismatis, quos potestis, ut sicut filii fuistis, quando nati estis, sic etiam ducendo ad nascendum matres Christi esse possitis.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO PIO PAPÆ VII.

BEATISSIME PATER,

QUANDOQUIDEM gratulandum mihi plane video quod illud fuerit sorte datum, ut novos quosdam Divi Aurelii Augustini Sermones in Codicibus Mss. Cassinensis hujus Archicœnobii delitescentes, omniumque oculis hactenus impervios nunc primum e blattis emererem, lucisque usura donarem, patiære, quæso, BEATISSIME PATER, ut illorum Tibi specimen sistam, quod quidem, nec temere, in antecessum procedendum curavi. Istud, inquam, sermonum specimen BEATITUDINI TUE jure, meritoque sistendum putabam, tum quod monumenta exhibet pretiosissima Magni illius Ecclesiæ Doctoris, et Magistri, cujus doctrinæ præstantia, ac divina quædam celsitudo in Apostolicæ Sedis Tuae culmine potissimum sibi semper propugnaculum viadicavit, tum quod illinc Sermones isti sunt deprompti, unde Benedictina Soboles est propagata, cui SANCTITAS TUA olim in minoribus emanicipabatur, cujusque nunc et Parens existis, et Decus,

et Præsidium. Renidentiiori igitur fronte quam quisquam alius illos excipias ac benigniori veluti sinu fovcas, præsentissimum iis columen præstans; ne quis pateat obtreactioni, invidiæque locus: eo vel magis quod Benedictina Familia illud fere privilegium non immerito sibi arroget, ut per subs præcipue Alumnos tanti Doctoris opera recognoscantur, illustrentur, edantur. Tu igitur votis, cœptisque annue, BEATISSIME PATER, quem dum Christianus Orbis Parentem publicum jamdiu colit, ac veneratur, simul et scientiarum, et Artium Mæcenatem, Patronumque beneficentissimum suspicit, ac miratur: Cujus demum Sanctissimis provolutus pedibus paternæ Benedictionis pignus in me, mecumque Archicœnobium istud, Congregationemque universam quam humillime depono.

SANCTITATIS TUE

Humillimus, atque Obsequentissimus Filius
D. OCTAVIUS FRAJA FRANGIPANE MONACHUS CASSINENSIS.

Præloquium editoris.

Codices manuscriptos Bibliothecæ hujus Cassinensis in novum catalogum digerere aggredienti, tum ad rerum materias, tum ad characterum formam, tum ad ætates ipsas æquiore qua possem lance expendendas, nihil mihi optatius, nec auspiciatius contigisset unquam, quam ut in plerosque incidere magni Doctoris Augustini sermones, quos in editis Exemplaribus, iisque probatissimis vel desiderari prorsus, vel pluribus intercipi lacunis perspexi. Horum aliquos licet enuntiatos invenerim in Bibliotheca Medicea cum Laurentiana Leopoldina, in illa S. Marci Venetiarum, aliisque, quarum exstant Catalogi Codicum Mss. typis impressi; de iis tamen singulis ibidem annotatum legi ab Editione exulare. Nonnullos vero ad numerum viginti quinque nuper reperi in lucem editos apud Germanos anno 1792 per Virum clarissimum Michaelen Denis Præfectum Bibliothecæ Vindobonensis; cæteros in tenebris adhuc delitescere dolui. Quibus lucem amplius invideri ægrius ferens nil potius habui, quam ut investigandis, si quæ forent, laciniis adlaborarem, ex qui-

bus nimirum *unus et alter videretur assutus pannus*: neque enim me fugiebat mos ille præposterus, qui apud sequiores præcipue ætates invaluerat, concinnandi videlicet ex Patrum Excerptis unum aliquem veluti nothum partum, quem temere cui vellent adjudicarent. Verebar scilicet ne operam ludereim, neve quid audacius molirer supra sedulam hoc in genere, vixque sane æquiparandam curam doctissimorum Monachorum Congregationis S. Mauri in sua Parisiensi Editione: meritoque etiam suspicabar ne cæterarum longe præclariorum Bibliothecarum dignitati, spectatæque præcellentiæ derogatum a me vel aliquantulum videretur.

Ad locupletiores proinde rei evidentiam ipsos consulendos duxi præstantes doctrina Viros, et quavis fere exceptione majores, nec non alios egregios rerum hujusmodi æstimatores in variis Italiæ orbibus degentes, mihiq; litterarum familiaritate conjunctos, inter quos principem profecto locum tenet doctissimus Aloysius Vincentius Cassinus ex Prædicatorum Familia, cujus sagacitati solertiæque hac in

re plurimum et honorem testor, et gratiam; qui quidem omnes sermones istos (quot nempe prae oculis habuere) unanimi prope judicio novos pronuntiarunt, necnon et Augustinianam redolere dicendi formam: quin et ab iis additos mihi stimulos fateor, ad illos quam citius publici juris faciendos. Quorum inehereule gravissimorum hominum et stimulis, et votis amplius oblectari non valens, deque litterarum Republica praclare me meritum confidens, iis morem gessi; illudque unum mihi cavendum statui, quod cautum cuique optimo noverimus, ut ne quid falsi auderem, ne quid veri non auderem.

Et sane non inconsultum quoddam aucupandae celebritatis studium, non praecipua quaedam iudicandi libido, non ipsum denique in magnum Doctorem obsequium me illos Augustino vindicare jusserunt; at cum caeteris probatae Critices praesidiis suffultus, tum una potissimum fretus fide Codicum, quos in reliquis omnibus ad unguem conspirare cum excisis Exemplaribus animadverti, quidni illorum auctoritati acquiescerem? Quod si qui forte vel dissonantia styli, qui dicitur, vel argumentorum levitate, vel alia quavis de causa non satis digni tanti Doctoris nomine inveniantur, quique proinde vel ut apocryphi expungendi, vel inter dubios videantur amandandi, prudentiorum iudicium non moror; eosque propterea linceis oculis instructos, quibus et Verinus ipse, et Vindigius invadeant.

Num vero ex stylo praecipue satis certum argumentum eliciatur ad auctorem definiendum haeret aqua. Perarduam sane, ac perdifficile dixerim, caeteris tamen paribus; illudque sit exemplo. In Homiliario Patris Combefisii sermo habetur: *Hodie verus sol*: (T. 4, pag. 519) quem Ipse Origeni adjudicatum refert, quem contra P. Bruni Divo Maximo vindicat, f. 413; Vallarsius putat inter Hieronymi apocrypha amandandum; Bibliotheca vero Laurentiana apud Bandinium Divo Ambrosio accenset. Anne Patrum stylus novus veluti Proteus in novas, et varias sese fingit species?

Ipse etiam Augustini stylus quantopere, quamque multum de causis varius sit, et multiplex, graphico exponunt ipsi Editores Monachi in Praefatione ad Tomum quintum: qui simul doctissime, ut assolent, persuadent unum in omnibus, eundemque existere Augustini spiritum, quo veluti animatur illius stylus. *Ubique enim, inquit, agnoscitur Augustinus proprio quodam eloquentiae gravis, ac seriae generis, quod sibi lectorum animos subjicit, non lepore complet, et affectatae elocutionis, sed efficacia quadam iudicii, prudentiae, pietatis.*

Neque illud hic praetereundum putem; dictiones ipsas, ac sententias, ipsasque fere periodos, quae alicubi in Augustino occurrunt, in novis etiam istis sermonibus passim iterari. Cave tamen ex hoc laciniosos dixeris, dubiaeque fidei: id ipsum enim praefati Editores saepe numero deprehenderunt vel in ipsis authenticis Augustini partibus, et Augustinum legentibus ubique patet, in libris praesertim *De Quaestio-*

nibus. Nonnulla autem in nonnullis sermonibus adesse, quae et alibi adsunt, longe secus est ac sermones verbis ejus consarcinari. Equis autem neget S. Doctorem innumeros prope sermones aut ex tempore fundentem, aut scriptis consignantem facillimo potuisse iisdem verbis nunquam eandem reddere sententias?

Quod si quis curiosius sciscitetur qui factum sit ut doctissimi illi Monachi nullibi sermones istos meminissent, praereantari et mihi liceat, qui fieri unquam potnerit, ut meminissent, cum nec ipso Cassinenses Codices in exornanda Augustini Editione vel a limine salutarint? idque ex eo vel maxime patet quod inter Manuscriptos omnes ab iis singillatim recensitos, et naviter collatos nostri prorsus silentio praetereantur. Nec tamen arguas eos idcirco fuisse posthabitos, quod vel ut minus probatae fidei, vel ut apocryphi omnino in nullo habiti sint numero: namque apocryphis saltem contentas Homilias accensuissent, uti primum est colligere ex trina apud ipsos instituta sermonum classe; quae nempe integerrimis illis Editoribus libuit dispescere in authenticos, dubios, et apocryphos.

Si quem porro cupido incesserit dignoscendi pontius, qua potissimum de causa ea in Editione nulla Bibliothecae Cassinensis habita sit ratio, fieri hoc potuit seu quod ipsa fuerit minus celebratae fame apud Gallos priusquam Mabillonius, Montfauconius, aliique hujusce subsellii homines suum illi testarentur honorem, seu quod ingruentia undique bella, quae tunc temporis, aetate nimirum Ludovici Magi Regis Christianissimi Europam pene totam fatigabant, communicandi libertatem adimerent, ipsaque fortasse litterarum diribitoria praepedirent. Quod si haec naso suspenderis adunco, nullo plane negotio evincerem ex syllabo Codicum quos contulere, hoc iis fuisse propositum, ut ex Bibliothecis Italis omnibus Vaticanam tantum, necnon et S. Crucis in Jerusalem de Urbe consulerent, reliquis universis posthabitis, vel ipsa nobilissima Medicea.

Ipsum autem Mabillonium, Montfauconium, caeterosque apud nos diversatos saepe saepius ad expiscanda litterarum, et vetustatis monumenta, quoad Homilias istas caecitare pene visos esse, neque inveniri inficias, neque mirari subit. Cum enim post adornatam jam Parisiensem Editionem eruditissimi illi hospites huc perrexerint, nullum putarunt pretium operae ad Sermones istos attendere impensius, quos facile censebant cum reliquis omnibus luce donatos. Quin et suspicari merito licet Codices ipsos utpote sequioris aevi praeter alios longe remotiorum aetatum minime fuisse iis exhibitos; vel demum, quod multo vicrosimilius, tempus eos defecisse Codices nostros singulos trutinandi numero quidem supra quingentos. Idque Montfauconii ipsius exemplo liquido patet, qui cum caeterarum Bibliothecarum, tum et Cassinensis Codices omnes recensendo enumerat, quavis seclusa peculiari analysi. Quid quod et ab ipso in Bibliotheca Monasterii SS. Severini, et Sosii Nepali Ordinis

S. Benedicti Codex inter ceteros recensetur, et describitur Num. 7, quin de thesauro illo nec nova proferat, nec vetera? Codex, inquam, tunc temporis Monasterio illi deputatus, nunc Bibliothecæ Vindobonensi plurimis ab hinc annis addictus, unde scilicet præfatus perspicacissimus Denisius novos Augustini sermones auspiciatissimo elicuit; in quo hercule hanc nobis gloriam invidit non ita multis annis anteviam tamen munire visus est ad confirmandam Codicum nostrorum authenticam.

Sed ad rem universam secundis curis recognoscendam, utque ex Horatiano præcepto *nonum prematur in annum*, certum mihi est decem duntaxat ex sermonibus hisce (quos complures datum est detegere) in præsens typis mandare *Speciminis* instar; atque eo vel magis quod frustrari ulterius spem publicam non liceret, neu quis illud in nos merito obganniret: *Fortunati sua si bona norint*. Modicis vero, hisque pernecessariis annotationibus, animadversionibusque illos communire ad rem duxi, uti et in antecessum annotatu dignum est illos e Codicibus Membranaceis prodire, et quidem sæculi ut plurimum X, et XI, characteres Longobardos præ se ferentibus, ad typum porro eorum, quos exhibet Mabillonius de Re Diplom. Tom. I, Num. 4, ex Codice Chisiano sign. Num. 1521, et Num. 5, ex Codice Mediceo Laurentiano; quosque et idem P. Bruni annotat in Editione Rom. S. Maximi; quos et Trombellius refert in sua Arte Internoscendæ ætatis Codicum Latinorum, et Itatorum pag. 79, quos denique et P. Blasi meminit in serie Principum, qui Longobardorum ævo Salerni imperarunt. Tab. III. Num. III. Quibus Codicibus omnibus licet solertissimi isti Diplomatices Magistri nullam præscripserint ætatem, cum characteres Longobardi diu obtinuerint, comparati illi tamen cum Cassinensibus, cum eo imprimis, qui signatur exterius Num. 148, interius vero annum refert decimum supra millesimum, vix alter ab altero videtur internosci. Quod satis superque innuit, quotquot eosdem præ se ferunt characteres nonnisi ad sæculum X, sive XI, referri oportere.

In hiis autem Cassinensibus Codicibus ut bene multa insunt Augustini opera, sic et duplicem licuit dignoscere sermonum classem. Prima suæ integritati restituit mutilos, et imperfectos jam typis vulgatos, sarcitque fragmenta, et lacunas, quibus restaurandis Maurini Editores locupletiora expetissent Exemplaria. Sic enim ad sermonem in Natali Domini, qui et hic prodit quarto loco, annotantes dolent: *Sunt et alii quidam loci forte minus integri; sed iis sanandis necessaria Exemplaria nos deficiunt*. Se-

cunda e tenebris evocat sermones quos tum Possidius in *Indiculo*, tum et alia æque certa iudicia e regnis sanæ Critices hausta fidem faciunt fuisse illos ab Augustino elucubratos, attamen deperditos non nisi vota supererant assequendi.

Harum Classium specimen in decem istis Homiliis deprehendere est; quarum priores quatuor ad priorem classem, posteriores sex ad secundam revocantur. Quod superest, præmonere juvat, Codices istos eosdem plane esse ac qui exarati leguntur jussu Theobaldi, et Desiderii Abbatum Cassinensium, quorum posterior ascito dein nomine Victoris III clavum tenuit Ecclesie, meruitque in Sanctorum Album cooptari: cujus quidem rei testis est locuples Leo Ostiensis (Lib. 2. Chron. c. 51, et lib. 3. c. 63.) qui apud Baronium dicitur *integerrimæ fidei*, quique Codices singulos enuntiat, quamvis plures temporum injuria deperierint, non semel expilata Bibliotheca Cassinensi. Characterum forma, ipsaque ætas nonnullis per eandem manum apposita rem videntur conficere.

Il vero Codices, licet elegantissima characterum forma, et splendidissimo maximarum Litterarum ornatu præoptandum nil habeant, tamen non satis accurate conscripti sunt. Quamvis enim librarius ipse, vel quivis alius ferme ejus æqualis qua interscribendo, qua ad marginem notando, qua eradendo litteras correxerit errata, non raro tamen vel neglectu verborum intercipitur dictionis sensus, vel maculatur mendo, vel solæcismo. In quibus emendandis eo usque mihi licuit, quod ex collatione Codicum inter se germanam lectionem successerit adipisci. Ut autem in sermonibus jam a Parisiensibus vulgatis, sed nostrorum Codicum fide instauratis, facilius internoscatur, quid nunc primum publici juris fiat, visum est idipsum litteris, quas Italicas dicunt, monere (1); seduloque opportunis animadversionibus annotare quæcumque Editio Parisiensis aut varie legit, aut lectioni nostrorum Codicum supplet: quæ vero annotanda occurrunt, ut diximus, ea vel sermonum initio præfiguntur, vel ad oram paginæ differuntur. Permagni quippe intererat sermonum istorum perspicuitati, dignitatique pro viribus consulere; nec mediocris in eo collata diligentia est.

Num vero cœptis e sententia successerit, severioris Censuræ judicium esto: quæ utinam *nec vexet Columbas*, dicam cum Juvenali, *nee veniam aet Corvia!*

¹ In præsentī vero nostra Editione inter uncinos posuimus loca depremissa.

NOS D. STEPHANUS ALESSANDRI

ABBAS S. BENEDICTI SUBLACI, PROCURATOR GENERALIS, ET DELEGATUS APOSTOLICUS
CONGREGATIONIS CASINENSIS.

Cum D. Octavius Fraja Frangipane Congregationis
Nostræ Monachus, et in Archicænobio S. Benedicti

Montis Casini Tabularii, et Bibliothecæ Custos, Nobis
constare fecerit sequentes decem Sermones in Codicibus

MSS. qui in præfato Tabulario asservantur, conscriptos reperisse Sancto Doctori Augustino attributos, juris faciendi facultatem eidem in Domino conce- dimus.

tenore præsentium, quantum nostra interest, eos publici

Dat. Romæ ex Æd. S. Callixti die 6. Decembris 1819.

D. STEPHANUS ALESSANDRI Ab. Proc. Gen. et Delegatus Apost.

L † S

D. ALOYSIUS BELMONTE PRO-CANC.

SANCTI AURELII AUGUSTINI, HIPPONENSIS EPISCOPI SERMONES X

EX COD. CASSINEN. RECENS EDITI.

SERMO I.

(a) *De decem plagis, et decem præceptis, quæ per Mo- sen data sunt Populo Judæorum.*

Sermonem hunc ediderunt Maurini (Tom. V. Column. 41), uti fragmentum ex Egipto, et in manuscriptis Regio, et Victorino repertum. Eundem integritati quidem restituit Codex Casinensis n. 17., cui titulus Augustini Sermones de verbis Domini, et de aliis, sed incuriosius exscriptum emendat Codex num. 15 incriptus Egipti sententiæ excerptæ ex libris Augustini, in quo tamen non nisi vulgatum fragmentum adest, paucis variantibus. Si quæ supersunt menda, inmemorata servavi, quippe qui unicam Codicem nactus fuerim ex tot MSS. Casinensibus Sermonem hunc integrum exhibentem. Sunt autem in illo Codice 26 Sermones de verbis Domini eodem ordine dispositi, quos ediderunt Lovanienses; hos excipiunt 58 alii quorum 27 in Editione Maurina, 23 in nupera appendice Denisii, 8 denique vel ex parte, vel ex toto adhuc sub cinere latebunt.

I. [Domino Deo nostro, cujus caltores sumus, in laude dictum est quodam Scripturarum loco: *Omnia in mensura, et numero, et pondere disposuisti* (Sap. xi, 21). Deinde Apostolica doctrina edocemur *Ea quæ facta sunt intellecta conspicere, et ea, quæ latent per manifesta investigare* (Rom. i, 20). Unde interrogata quodam modo ubique creatura, Dominum Deum se

(a) Maurini hanc enuntiant *de decem plagis, et decem præceptis*. Codex Egipti habet: *Expositio decem præceptorum, salva firmitate sui ad litteram fundamenti, ex Decalogi expositione ad Populum*. Augustinus in Psal. 77. num. 27. hunc memorat, et ibi compendiose explicat decem plagas.

artificem habere, ipsa speciei suæ voce, respondet. Deinde Apostolus Paulus ea quæ scripta sunt in libris Veteris Testamenti in figura contigisse commemorat: *Scripta autem sunt, inquit, ad correctionem nostram, in quos (a) finis sæculorum obvenit* (1 Cor. x, 11). Proinde, charissimi, ea quæ videntur in rerum natura fortuito provenire interrogata diligenter, atque discussa, et prudenter vestigata, et inventa laudem intimant Creatoris, divinamque Providentiam per cuncta diffusam, et disponentem suaviter omnia, ut dictum est, cum *Attingit a fine usque in finem fortiter* (Sap. viii, 1). Quanto magis ea, quæ non solum (b) faverunt, sed etiam divinis Litteris commendata recitantur? Unde propositam nobis a fratribus quæstionem, imo inquisitionem, et disputationem, quid sibi velit quod decem plagis percutiuntur Ægyptii, et decem præceptis instituitur populus Dei, suscipimus in nomine Domini Dei nostri, adjuvante ipso, et donante, adveniente nobiscum pia intentione cordis vestri, quantum possumus explicare. Arbitramur enim ipsum adjutorium etsi non propter nos, certe propter vos, ut ea dicamus certe, quæ (c) didici, et audiri ut ille est, ut in via veritatis ejus pariter ambulantes, et ad patriam pariter festinantes, insidiatores itineris nostri, agnoscendo voluntatem legis, evitare merea-

(a) Juxta versionem antiquam, seu Italam Scripturæ Textus recitat Augustinus, qui versionem illam L. 2. De doct. Chr. c. 15. cæteris præferendam dicit. Utinam id advertisset clarissimus Denisius! Qui non sic temere censuisset in Sermone de Laude Cerei nota (b): *lapsus videtur memoria auctor apem formicis Proverb. 6. 6. substituens; adinvenisset enim apud Italam post LXX. proferrî exempla tum apis, tum formicæ.*

(b) Sic in Codice.

(c) locus intricatus, profecto irreversit mendam librarii.

mur. Decem sunt plagæ, quibus Pharaonis percussus est populus; decem sunt præcepta, quibus populus Dei instructus est. Videamus ergo, fratres, quomodo corporaliter facta, spiritualiter intelligenda sunt. Non enim negamus esse facta, ut putemus tantum dicta, atque conscripta, non facta; sed facta credimus quemadmodum facta legimus, et tamen ipsa facta umbram fuisse futurorum Apostolica Doctrina cognoscimus. Putamus ergo spiritualiter esse investiganda, quæ facta sunt, facta tamen esse. Nemo ergo dicat: Scriptum est quidem aquam conversam in sanguinem in plaga Ægyptiorum; sed significat aliquid; non enim revera fieri potuit. Hoc qui dicit, ita quærit voluntatem Dei, ut injuriam faciat potentia Dei. Qui enim, si dicendo significare potuit, etiam faciendo non potuit? An non? Non est natus Isaac, aut non Ismael? Nati erant, homines erant, ex Abraham nati erant, et *Unus ex ancilla, alter de libera* (Galat. iv, 22). Quamvis ergo homines fuissent, quamvis nati essent, figurarunt tamen duo Testamenta, Vetus, et Novum. Ita (a) prius in fundamento posita rerum gestarum firmitate (1) significantia debemus inquirere, ne subtracto fundamento in aere velle ædificare videamur. « Arbitror enim omnes qui decem legis præcepta contemnunt, et non observant, spiritualiter pati ea, quæ Ægyptii corporaliter passi sunt. Hoc propositum donec adjutorio Dei explicem, intentos vos volo, et orantes pro nobis, ut dicamus vobis. Quod enim ad nos pertinet fortasse cogitamus, quod autem loquimur vobis servimus. Illud ergo prius accipite ne in numero fallamini (2) ad plagas istas] decem non pertinere quod primo factum est signi causa, ut virga in serpentem converteretur. Aditus enim (3) erat iste ad Pharaonem, quo commendabatur (4) Moses educiturus ex Ægypto populum Dei (Exod. vii, 10); nondum autem contumaces feriebantur, sed divino signo jam terrebantur. [Neque opus est, neque propositum nobis est de ipsa virga in serpentem conversa aliquid dicere. Verumtamen quia ejus mentionem necessitate fecimus, ne quis in numero erraret, nec debet in cuiusquam auditoris animo tanquam non intellectæ rei scrupulus remanere (b), breviter dicimus (5),] virgas significare regnum Dei, idemque regnum esse utique populum Dei, serpentem autem tempus mortalitatis hujus; mors enim a serpente propinata est. Tanquam ergo cadentes de manu Domini in terram mortales effecti sunt; unde projecta virga ex manu Mosi serpens effecta est. Fecerunt et Magi (6) similiter: vir-

gis eorum projectis, serpentes facti sunt. Sed prius serpens Mosi, id est, virga Mosi, devoravit omnes serpentes Magorum; tunc demum cauda comprehensa identidem virga facta est, et (1) regnum remeavit ad manum. Sunt enim virgæ Magorum populi impiorum. Qui autem populi impiorum? Victi Christi nomine; cum in ejus corpus transferuntur, tanquam a serpente Mosi devorantur: donec (2) redeamus ad regnum Dei, sed in finem mortalis sæculi, quod significat cauda serpentis, magnum signum fiat. Audistis quæ debeatis desiderare, audite quæ debeatis vitare.

II. Primum præceptum in Lege de colendo uno Deo: *Non erunt, inquit, tibi Dei alii præter me* (Exod. xx, 3). Prima plaga Ægyptiorum aqua conversa in sanguinem (Id. vii, 20).

III. Compara primum præceptum primæ plagæ. Deum unum ex quo sunt omnia (3) in similitudinem intellige aquæ, ex qua generantur omnia. Quo autem pertinet sanguis, nisi ad carnem mortalem (4)? Quid ergo conversio aquæ in sanguinem? nisi quia *Obscuratum est insipiens cor* (5) ipsorum? *dicentes enim* (6) *se sapientes, stulti facti sunt, et commutaverunt gloriam* (7) *in corruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis*. Gloria incorruptibilis Dei (a) sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis sicut sanguis. Et hoc quidem fit in corde impiorum, nam Deus incommutabilis manet; neque enim (8) quia Apostolus dixit: *Commutaverunt*, ideo mutatus est Deus.

IV. Secundum præceptum: *Non accipies nomen Domini Dei tui in vanum, qui enim* (9) *accepit nomen Domini Dei in vanum, non mundabitur* (Id. xx, 7). Nomen Domini Dei nostri Jesu Christi veritas est, ipse enim dixit: *Ego sum veritas* (Joan. xiv, 6). Veritas ergo mundat, vanitas autem inquinat. Et quoniam qui loquitur veritatem (10) *De Dei veritate loquitur; qui enim loquitur mendacium, de suo loquitur* (Id. viii, 44): veritatem loqui est rationabiliter loqui; vanitatem (11) loqui est strepere potius quam loqui: merito, quia secundum præceptum est dilectio veritatis, cui contraria est dilectio vanitatis. Loquitur autem veritas (12), est per strepitum vanitas. Huic præcepto secundo contrariam (13) vide esse secundam plagam. Quæ est illa secunda plaga? Ranarum abun-

(a) *Gloria incorruptibilis Dei sicut aqua, similitudo imaginis corruptibilis hominis* supplevi ex Codice Excerptorum; vix enim putes non aberrasse oculum a voce priori ad eandem posteriorem redditam, animo a sensu verborum abstracto et ad exemplandum unico intento.

(a) Ab his verbis exordiantur Maurini, et Codex Excerptorum Eugipii, qui quidem sæpissime concordant.
(b) Prolixius enim dixerat in Sermone sexto n. 7., et in Paal. 73. n. 5.

- (1) *Edit.* habet significantiam.
(2) *Edit.* Sed ad plagas decem non pertinet quod primum.
(3) *Edit.* ipse erat.
(4) Codex Casinensis continuo legit *Moses* pro *Moyse* uti legitur in Editione. Sufficiat semel hoc annotasse.
(5) *Edit.* virga significat regnum Dei, idemque regnum Dei esse utique populum Dei, Serpens autem.
(6) *Edit.* Magi Pharaonia.

- (1) *Edit.* ergo.
(2) *Edit.* redeat regnum Dei ad manum Dei, sed in fine.
(3) *Edit.* in similitudine.
(4) *Edit.* quid est ergo.
(5) *Edit.* eorum.
(6) *Edit.* Se esse sapientes.
(7) *Edit.* incorruptibilis. *ad Rom. i. 21.*
(8) *Edit.* quia et Apostolus.
(9) *Edit.* accipit nomen Domini Dei sui.
(10) *Edit.* de Deo loquitur.
(11) Vanitatem autem loquitur.
(12) *Edit.* perstreptit vanitas.
(13) *Edit.* videte secundum.

dantia. Habes (a) expressam (1) significatamque vanitatem, si attendas ranarum loquacitatem. Vide amatores veritatis, non (2) accipientes nomen Domini Dei sui in vanum, loqui sapientiam inter perfectos, etiam in imperfectos; non quidem loqui quod capere non possunt, non tamen recedere a veritate, et pergere in vanitatem. Quamvis (5) imperfecti non capiant si quid paulo excelsius fuerit disputatum de Verbo Dei *Deo apud Deum, per quod facta sunt omnia*; possintque capere quod inter eos loquitur Paulus tanquam inter parvulos Christi. *Jesum Christum, et hunc crucifixum*; non tamen illa est Veritas, et ista vanitas. Vanitas autem esset (4) si Christus mortem non implevisset, sed fluxisse diceremus. Si vulnera illa in phantasmate fuissent, si sanguis non verus, sed simulatus de vulneribus emanasset, si falsas cicatrices, tanquam post falsa vulnera demonstrasset. Cum vero ista omnia (5) dicimus facta, dicimus certa, expressa, impleta credimus, et prædicamus. Quamvis de sublimi illius, et incommutabili veritate non loquamur, non tamen imus in vanitatem. Qui autem illa omnia in Christo falsa, et simulata dicunt, ranæ sunt clamantes in palude. Strepitum vocis habere possunt, doctrinam sapientiæ insinuare non possunt. Denique in Ecclesia loquantur hærentes veritati veritatem (b), per quem facta sunt omnia, veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis, Verbatum Christum natum Deum de Deo, unum de uno, Unigenitum et Coæternum, Veritatem accepta forma servi natum ex Virgine Maria, passum, crucifixum, resurgentem, ascendentem, ubique veritatem, et (6) quam parvulus capere non potest, veritatem (c) et in pane, et in lacte, in pane magnorum, in lacte parvulorum. Idem quippe panis, ut lac fiat, per carnem trajectitur. Qui autem huic veritati contradicunt (d), et in sua vanitate decepti decipiunt, ranæ sunt, tædium (7) offerentes auribus, non cibum mentibus. Audi denique homines rationabiliter loquentes: *Non sunt*, inquit, *loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum*: sed voces non inanes, quia *In omnem terram exiit (e) sonus eorum, et in fines orbis terræ verba eorum* (Psal. xviii, 4, 5). Si autem et ranas vis e contrario intelligere, illum versum Psalmi recole: *Vana*

(a) Codex Excerptorum Eugippii habet: *expressius significatam vanitatem.*

(b) *Per quem facta sunt omnia, veritatem Verbum carnem factum, et habitantem in nobis* supplēvi ex Cod. Excerptorum Eugippii; hæc enim lacuna etiam a verbis similibus his positus inducta est.

(c) Codex Excerptorum legit: *veritatem, quæ in pane.*

(d) Beda ad Corinth. c. 1. comm. c. 2. legit: *et sua vanitate.*

(e) Codex Excerpt. exivii.

(1) Edit. significatam.

(2) Non accipientes in vanum nomen Domini Dei sui.

(3) Edit. quamvis enim imperfecti non capiunt.

(4) Edit. Si Christum mortem non implevisse, sed fluxisse diceremus, si vulnera illa in phantasmate fuissent, si sanguinem non verum, sed simulatum de vulneribus emanasse, si falsas cum cicatrices... demonstrasse.

(5) Edit. vera dicimus, facta dicimus certa.

(6) Edit. addit et quam perfecti capiunt.

(7) Edit. inferentes.

locuti sunt unusquisque ad proximum suum (Psal. xi, 5).

V: Tertium præceptum: *Memento diem Sabbati sanctificare eum* (Exod. xx, 8). In tertio isto præcepto insinuat quædam vacationis indictio, quæ est cordis tranquillitas, et mentis, quam facit bona conscientia. Ibi sanctificatio, quia ibi Spiritus Dei. Denique videte vacationem, hoc est quietem: *Super quem, inquit, requiescit Spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et tremèntem verba mea* (1) (Isaï. lxxvi, 2). Inquieti ergo resiliunt ab Spiritu sancto, rixarum amatores, calumniarum seminatores, contentionis quam veritatis cupidiores inquietudine sua (2) non admittunt quietem (a) Sabbati spiritalem. Contra istorum inquietudinem dicitur, tanquam ut Sabbatum habeant in corde, sanctificationem Spiritus Dei (3): *Esto mansuetus ad audiendum verbum, ut intelligas*. Quid intellecturus sum? Deum dicentem: *Cessa ab inquietudine tua, non sit tumultus quidam in corde tuo, per corruptionem volitantibus (4) phantasmatis, et compungentibus te; non sit ita (b). Deum enim intellecturus es dicentem tibi (5): Vacate et cognoscite, quia ego sum Deus* (Ps. xlv, 11). Tu per inquietudinem vacare non vis (6), contentionumque tuarum corruptione cæcatus exigis videre quod non potes.

VI. Attende enim, et contrariam tertiam plagam huic præcepto tertio, *Cinipes natæ sunt in terra Ægypti de lino*, muscæ (7) quædam minutissimæ, inquietissimæ, inordinate volitantes, in oculos irruentes, non permittentes hominem quiescere, dum abiguntur et irruunt, dum abactæ rursus redeunt, sicut omnino vana phantasmata cordis contentiosorum (8). Tene præceptum, cavo plagam.

VII. Quartum præceptum est: *Honora patrem tuum, et matrem tuam* (Exod. xx, 12). Huic contraria quarta Ægyptiorum plaga (9) Cynomia (c). Quid est Cynomia? Cynomia est canina musca; græcum vocabulum est. Caninum est parentes non agnoscere; nihil tamen caninum. quam cum illi, qui genuerunt, non agnoscuntur: merito ergo et caluli canum cæci nascuntur.

VIII. Quintum præceptum est: *Non Mœchaberis* (Ibid. 14). Quinta plaga est *Mors in pecora Ægyptiorum* (Id. ix, 6). Comparemus. Da hominem (10) mœchantem, conjugio non contentum suo; appetitum

(a) Codex Excerpt. : *id est Sabbatum spiritale.*

(b) Editio diverse interpungit; sed Codex Excerpt. conformis est lectioni nostræ.

(c) *Quid est cynomia?* Supplēvi ex Cod. Excerpt. Hieronymus epist. ad Sen. et Fret. omne muscarum genus designatum contendit, et exhibendam vocem illam Κυνωμία per ἀπλοῦρον οἶ, non Κυνωμία per v.

(1) In Edit. interrogatio præponitur roci super.

(2) Edit. non ad se admittunt.

(3) Ecclesiast. 5, 15.

(4) Edit. phantasmatis.

(5) Edit. vacate, et videte quoniam.

(6) Edit. contentionum.

(7) Edit. quædam sunt. Exod. 8. 18.

(8) Edit. tenete... cavete.

(9) Edit. Κυνωμία... Κυνωμία.

(10) Edit. mœchari meditantem, conjugio non contentum suo.

quemdam carnis in se domare non vult, qui est nobis pecoribusque communis. Etenim concumbere, et generare etiam (1) porcinum est; et intelligere, hominum est. Ideo ratio, quæ præsidet in mente motus inferiores carnis, tanquam regnans, et dominans frenare debet; non immoderate, et illicite, passim vageque laxare. Ideoque ipsis pecoribus natura datum est, instituente Creatore, ut non moveantur ad foeminas, et ad concubitum, nisi certis temporibus; neque enim se ratione cohibet alio tempore pecus, sed omnino motu ipso frigescente torpescit. Homo autem ideo semper moveri potest, quia et (2) frenare motum potest. Tibi dominationem rationis Creator dedit, tibi præcepta continentiarum, tanquam in bestias inferiores lora, concessit. Tenes tu quod pecus non (3) habet, et ideo speras tu quod pecus non potest. Labores aliquantum (4) continendo, quod non laborat pecus; sed gaudebis in æternum, ad quod non pervenit pecus. Si opus fatigat, merces consolatur, et ipsa enim patientia est interiorum motum frenare, et quod habes commune cum pecore, non tanquam pecus in omnia (5) relaxare. Quod si contempseris te (6) in te, et imaginem Dei, in qua fecit te neglexeris victus cupiditate (7) bestiarum, tanquam amisso homine eris pecus; non quasi conversus in naturam pecoris, sed in hominis forma habens similitudinem pecoris, qui non audis dicentem: *Nolite esse sicut equus, et mulus* (8) *quibus non est intellectus* (Psal. xxxi, 9). Et forte eligis tibi esse pecus, et (9) liber vagari libidine, nulla lege appetitum carnis ad continentiam refrenando: attende plagam (a); si pecus esse non times, saltem mori sicut pecus time.

IX. Sextum præceptum: *Non occides* (Exod. xx, 13); Sexta plaga: *Pustulæ in corpore, et vesicæ bullientes, et (10) scatentes, et incendia vulnorum ex favilla fornicis* (Id. ix, 10). Tales sunt animarum homicidales, ardent ira, quia per iram homicidii fraternitas deperit. Ardent homines (11) iracundia, ardent et gratia. Sed alius est fervor sanitatis, alius fervor ulceris. Ardentes papulæ per totum corpus concepta homicidia scateant, et sanum non est, quod fervet. Fervet, sed non de Spiritu Dei. Nam et qui vult subvenire fervet, et qui vult occidere fervet; ille præcepto (12), ille morbo, ille bonis operibus (13), ille saniosis ulceribus. Nam si possemus animas videre homicida-

(a) Codex Excerpt. Eug. legit: *Si pecus es, et non times.*

(1) *Edit.* pecorum est, ratiocinari, intelligere humanum est.

(2) *Edit.* refrenare.

(3) *Edit.* potest pro habet.

(4) *Edit.* in continendo, non laborat pecus, sed gaudebis semper in æternitate, ad quam.

(5) Laxare.

(6) *Edit.* et in te imaginem.

(7) *Edit.* insinuationum rerum pro bestiarum.

(8) *Edit.* non habentes intellectum. Sed forte.

(9) *Edit.* libera

(10) *Edit.* scaturationes.

(11) *Edit.* ira.

(12) *Edit.* iste.

(13) *Edit.* iste saniosis. *Eugip. legit cum nostro Cod.*

rum, plus plangeremus, quam patrescentia corpora ulceratorum.

X. Septimum (1) præceptum sequitur: *Non furaberis* (Exod. xx, 15). Plaga septima *Grando in fructibus* (Id. ix, 23). Quod contra præceptum subducis, de caelo perdis; nemo enim habet injustum lacrum sine justo damno. (2) Furatur verbi gratia; qui furatur acquirit vestem, sed caelesti iudicio amittit fidem. Ubi lacrum, ibi damnum. Visibiliter lacrum, invisibiliter damnum. Lucrum de sua cæcitate, damnum de Domini nube. Neque enim aliquid sine providentia, charissimi. Aut vero putatis ea, quæ patiuntur homines, Deo dormiente pati? Passim videntur fieri hæc, nubes colligi, imbres infundi, grandinem jaci, (3) tonitrua terram concuti, coruscatione terreri; passim putantur fieri, et quasi ad divinam Providentiam non pertinere. Contra tales cogitationes vigilat ille Psalmus: *Laudate Dominum de terra* (cum laudes dictæ essent de caelo) *dracones et omnes abyssi, ignis, grando, nix, glacies, spiritus tempestatis, quæ faciunt verbum ejus* (Psal. cxlviii, 7, 8). Ergo qui malo desiderio suo forasceus surantur, justo Dei iudicio intrinsecus grandinantur. Oh! Si (4) possint inspicere agrum cordis sui, profecto lugerent, dum ibi non invenirent quod in os mentis mitterent, (a) etsi in furto suo invenirent, quod in aviditatem ventris mitterent. Major fames (5) est hominis interioris, major fames est, et periculosior plaga, et gravior mors, multi mortui ambulant, et multi (6) famelici de vanis divitiis exultant. Denique Servum Dei Scriptura intus dicit locupletem; inquit: *Abconditus cordis vestri homo, qui est ante Deum dives*. Non ante homines dives (7), sed ante Deum, dives ubi Deus. Vide tibi dives, quid ergo tibi prodest (8)? Ubi homo non videt furaris, et ubi Deus videt grandinarius.

XI. Octavum præceptum: *Falsum testimonium non dices* (Exod. xx, 16). Octava plaga: *Locusta, animal dente noxium* (Id. x, 15). Quid autem vult falsus testis, nisi nocere mordendo, et consumere mentiendo? Denique admonens homines Dei Apostolus, ne se falsis criminationibus appetant: *Si mordetis, inquit, et comeditis invicem, videte ne ab invicem consumamini* (Ad Galat. v, 15).

XII. Nonum præceptum: *Non concupisces uxorem proximi tui* (Exod. xx, 17). Nona plaga: *Densus tenebræ* (Id. x, 22). Etenim est quædam mœchia contra quam supra (9) præceptum datum est, etiam in non appetenda castitate uxoris alienæ. Mœchus

(a) *Etsi in furto suo invenirent, quod in aviditatem ventris mitterent* Supplevi ex Cod. Exc. patebat enim lacuna non dissimilis a præcedentibus.

(1) *Edit.* præponit vocem Sequitur.

(2) *Edit.* verbi gratia qui furatur, acquirit vestem.

(3) *Edit.* tonitruis.

(4) *Edit.* possent.

(5) *Edit.* esset hominis interioris, major fames, et periculosior.

(6) *Edit.* facinorosi.

(7) *Edit.* homines dives, sed ante Deum dives, et ubi Deus videt, ibi dives.

(8) *Edit.* Si ubi.

(9) *Edit.* præceptum est.

est enim et qui non ita ad uxorem alienam; tantum quia non contentus est sua. Jam vero non solum post suam peccare, sed etiam alienam attentare verè densæ sunt tenebræ. Nihil enim sic dolet in corde patientis, et qui hoc facit alteri nihil sic (1) vellet pati. Ad alia paratior est omnis homo, hoc autem nescio (2) utrum inventus est qui tolerabiliter ferat. O densas tenebras ista facientium, talia concupiscentium! vere excæcantur furorè (3) terribili, furor enim indomitus est (4) commaculare viri uxorem.

XIII. Decimum præceptum est: *Non concupisces ullam rem proximi tui, non pecus, non possessionem, non subjugium, non aliquid omnino proximi tui concupisces* (Exod. xx, 17). Huic malo plaga contraria est decima: *Mors primogenitorum* (Id. xii, 29). In qua plaga (5) cum comparatione quædam quæro; nihil mihi interim occurrit, fortassis occurrat melius, ac diligentius inquirentibus (6), nisi quia omnes res (a) quas homines habent hæredibus servant. Reprehenditur hic autem concupiscens rem proximi; concupiscit enim et qui furto auferit: et qui furatur aliquid proximi non potest nisi concupiscendo rem proximi furari. Sed de furto jam superius præceptum est (7), ut ibi intelligas et rapinam. Non enim de furto præciperet, et de rapina taceret Scriptura, nisi te intelligere voluisset, quia si penale est clanculo auferre, multo majoris pœnæ est violenter eripere (8). Auferre nolenti sive occulte sive palam habet præceptum suum. Concupiscere autem rem proximi, quod notat Deus in corde, etiamsi justam ibi successionem quæras, non licet. Denique qui volunt res alienas tanquam juste possidere, hæredes se quærent fieri a morientibus. Quid enim tam justum videtur, quam rem sibi derelictam possidere, habere jure communi? Quid apud te facit homo? Dimissum est mihi (9); hæreditatem consecutus sum; testamentum lego. Nihil videtur justius ista voce avaritiæ (10). Tu: juste tenes; et laudas quasi jure possidentem. Deus damnat injuste concupiscentem. Vide qualis es, qui optas te ab aliquo hæredem fieri: non vis ut habeat hæredes (11). In hæredibus nihil elarius primogenito, proinde in primogenitis tuis (12) puniris qui concupiscendo res alienas, id, quod tibi jure non debebatur (b) quasi

(a) In Excerpt. Eugip. habetur: *quas habet hæredibus servare deprehenditur. Hic autem clamat.*

(b) In illis Excerpt. legitur: *juris sub umbra.*

(1) Edit. volet pati. Ad alienam. Codex Excerpt. conformis lectioni nostræ.

(2) Edit. utrum-ne est.

(3) Edit. horribili.

(4) Edit. conculcare.

(5) Edit. cum comparationem quamdam.

(6) Edit. nisi qui omnes res quas habet hæredibus servat, reprehenditur. Hic autem clamat qui rem proximi concupiscit, et qui furto auferit, et qui furatur aliquid proximi, non potest nisi rem proximi furari.

(7) Edit. ubi intelligas

(8) Edit. auferre ergo nolens.

(9) Edit. hæreditate.

(10) Edit. tu laudas quasi jure.

(11) Edit. in hæredibus autem.

(12) Edit. punieris. Eugipius confirmat lectionem nostram.

juris umbra perquiris. Et facile est quidem, fratres, corporaliter amittere primogenitos; moriuntur enim homines sive ante parentes suos, sive post parentes suos; morituri moriuntur. Illud molestum est, ne per hanc occultam, et injustam concupiscentiam primogenita cordis tui perdas. Primogenitus enim in nobis imaginem habet gratiæ Dei: novus natus, prior natus, inter omnes tanquam natus cordis nostri primogenita fides est. Nemo enim bene operatur, nisi fides præcesserit, sicut dicit Apostolus: *Sine fide, inquit, impossibile est placere Deo* (Hebr. ix, 6). Omnia opera tua bona filii tui sunt spirituales, sed inter hosti tibi (1) primo nata est fides. Quisquis ergo rem alienam occulte concupiscit (2), internam fidem perdit. Eris enim primo sine dubio simulator, obsequens non charitate, sed fraude; veluti amans eum, a quo te cupis fieri hæredem: amando, eum mori quæris (a), et ut in re ejus te videas possessorem, illi invides successorem.

XIV. Eja (b), fratres decursis decem præceptis, et decem plagis, comparantes contemptores præceptorum contumacia: *Ægyptiorum, cantos vos fecimus, ut habeatis securi res vestras in præceptis Dei, res vestras, inquam, res vestras* (3) interiores arcæ vestræ, interiores thesauri vestri; res vestras, quas vobis nec fur, nec latro, nec vicinus potens possit auferre, ubi nec tineæ, nec rubigo metuenda est, cum quibus (4) extitit naufragus. Sic enim eritis et populus Dei inter iniquos *Ægyptios* (c) illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumibus in ipsis interioribus vestris heminibus, donec educatur populus de *Ægypto* quodam (5) Exodo, quod et sit, nam illud semel factum est, hoc non cessat fieri.

XV. Nam (d) si attendamus etiam expoliamus *Ægyptios*. Neque enim illud præter mysterium factum est, quomodo homines minus intelligentes accusari hic audent Deum, quia jussit peti ab *Ægyptiis* aurum, et argentum, et vestes; data sunt hæc, et ablata (Exod. xm, 35). Fures isti essent, nisi Deo jubente fecissent. Intendat Charitas Vestra, fures, inquam, isti essent nisi Deo jubente fecissent; quia vero Deo jubente fecerunt, fures non fuerunt. Hos jam non accusas; ipsum Deum accusare paratus es. Ad illos obtemperare pertinuit (e); apud Deum fuit jubentis consilium, qui novit quid quis pati debeat;

(a) In Editione deest conjunctio, quæ tamen habetur in Eugipio.

(b) Noster Codex habet: *Hæc, fratres, decursis decem præceptis, et decem plagis, comparantes contemptores præceptorum contumacia: Ægyptiorum, cantos vos faciemus.* Huic lectioni fortasse minus integræ alteram præposui desumptam ex Codice Excerpt. Eugippii.

(c) Illis hæc in corde patientibus, vobis autem incolumibus in ipsis interioribus vestris heminibus, donec educatur populus de *Ægypto*, Supplevi ex Cod. Exc. Eug. ex voce enim *Ægyptios* ad illam *Ægypto* manifeste aberravit oculus, ut jam vidimus in præcedentibus.

(d) Vide lib. 22. cont. Faust. s. 71. et seqq.

(e) Vide lib. 2. Questionum in Exodo oratione sexta.

(1) Edit. primogenita.

(2) Edit. interioris.

(3) Edit. interioris.... interioris.

(4) Edit. exit et naufragus.

(5) Edit. Exodo suo.

quis, quid, quo merito patiatnr. Parricidium apertissimum et funestum esset Abrahæ, si ultro filium percussisset, hoc tantum secus, laudabiliter faciebat, quia Deo iubenti obediebat, et quod esset in spontanea voluntate crudelitas, sub Dei præcepto facta est pietas (*Gen. xii*).]

XVI. [De Actibus Apostolorum volo aliquid dicere. Petrus cum esset inclusus in carcere, venit ad eum Angelus salutis, qui (a) eatenis de manibus ejus jussit exire (*Act. xi*). Egressus ille secutus est Angelum; de carcere liberatus est Domini imperio, Dei auctoritate. Postero die iudex eum quæsit ad audiendum; accessisse cognovit, custodes carceris duci jussit; *Milles*, inquam, *interrogatos duci jussit*; dedit in illos sententiam, legem, quam sibi (b) videbatur, nisi invenirent Petrum. Quid dicis? Petrus auctor fuit mortis illorum? Nonne esset perverse pius, si voluntati Dei contradiceret, diceretque Angelo iubenti, ut exiret: Non exeam, ne propter me miseri homines, custodes carceris moriantur? Responderetur ei: Dimitte ista Creatori; quia non es artifex ut homo nascatur, non esse iudex potes quomodo moriatur: nemo enim moritur, nisi quem vult Deus. Mori consilium iudici Deo dimittitur, sed tamen concupiscentia homicidæ damnatur. Neque enim hic attendendum est quid Deus judicaverit, sed quid mala gens cogitaverit (c). Judas quippe tradidit ad passionem Filium Dei, et per passionem Filii Dei omnes gentes redemptæ sunt ad salutem; nec tamen pro salute gentium merces reddita est Judæ, sed pro ejus malitia debitum supplicium retributum est. Nam si traditio Christi, et non tradentis animus considerandus est, hoc fecit Judas, quod fecit Deus Pater, de quo scriptum est: *Qui Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum* (*Rom. viii, 32*). Hoc fecit Judas, quod fecit ipse Dominus noster Christus, de quo scriptum est: *Qui se ipsum tradidit pro nobis oblationem, et hostiam Deo in odorem suavitatis*; et iterum: *Sic Christus, inquit, dilexit Ecclesiam, et se ipsum tradidit pro ea, ut eam sanctificaret* (*Ephes. v, 2 et 25*). Et tamen gratias agimus Deo Patri, qui *Unico Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit eum*. Gratias agimus ipsi Filio Dei, *Qui se ipsum tradidit pro nobis, et in eo voluntatem Patris implevit*. Et detestamur Judam, de cujus facto tantum beneficium præstitit Deus, et recte dicimus: *Reddidit ei Dominus secundum iniquitatem ejus, et secundum malitiam ejus disperdidit eum* (*Psal. xciii, 25*). Non enim pro nobis tradidit Christum, sed pro argento, quo vendidit eum, quamvis Christi venditio sit nostra redemptio.]

XVII. [Nemo ergo, fratres, nemo discutiat Deum. Superbum est, impium est, stultum est. Tu concupiscentias tuas frena, nihil facias animo malo, obtemperare paratus esto, non nocere. Itaque fecerunt illi, fecit Deus. Si illi furtum facissent, etiam sic voluerat

(a) Aliquid profecto omisum est, forte adjunctum vocis *actensis*.

(b) Sic in Codice; forte *deest* aliquid.

(c) Quæ sequuntur verba, iterata inveniuntur in *Psal. 93*. usque ad illa *nostra redemptio*.

forte Deus Christus pati qui paterentur, quando permisit eos, qui fecerunt, facere: servaret tamen (a) furibus poenam, exigeret aliquam temporalem vindictam de iis, qui passi sunt furtum. Nunc vero illi ultro non fecerunt, Deus justo iudicio fieri voluit. Cum si appendas causam, forte non aurum alienum tolerunt, sed debitam mercedem exegerunt. Injuste oppressi dum in *Ægypto* lateres fecerunt, pro duris operibus servitutis sine mercede non exierunt, et tamen Deus certa aliqua causa fecit hoc (b). Si sumus, tanquam populus Israel in *Ægypto*, in hoc mundo, certe audeo vobis dicere, puto enim quia Spiritu Dei loquor ad vos, tollite aurum, argentum, vestes *Ægyptiis*. Aurum ipsorum sapientes, ipsorum argentum eloquentes ipsorum, vestes ipsorum varietas linguarum ipsorum. Nonne hæc omnia videmus in Ecclesia? Nonne quotidie hoc facit Ecclesia? Quanti sapientes in sæculo credunt Christo? Ablatum est aurum *Ægyptiis* (c). Sanctus, cujus mensa ista vocatur, fuit aliquando vel aurum, vel argentum *Ægyptiorum*. Vestes autem *Ægyptiorum*, quibus quodam modo sensus induuntur; linguæ sunt variae. Videtis eas ex *Ægypto* ad populum Dei migrare: *Non sunt enim loquelæ, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum* (*Id. xviii, 4*). Hic aurum, hic argentum *Ægyptiorum*, et videntes eximus, et mercedem nostram ferimus; non enim sine causa in luto *Ægypti* laboravimus. Sic omnia, fratres, sive quæ exponi a nobis possunt, sive quæ nondum possunt, sive quæ potestis intelligere, sive quæ nondum potestis, sive hoc modo, quo a nobis dicta sunt, sive alio meliori modo, credito omnino, quia *Omnia tunc in figura contingebant eis, scripta autem sunt ad correptionem nostram, in quos (d) fines sæculorum devenerunt* (*Cor. i*). Itaque ego non ferebam intentus ad ea? Et tu quilibet, Christiane spiritualis, non essemus intenti, et sine causa factum diceremus, quod in tertiam plagam Magi Pharaonis defecerunt? Nihil hic quirerem, frustra factum vel scriptum putarem? Faciunt Magi Pharaonis (e) contra Moysen de virgis serpentes, de aqua sanguinem, faciunt ranas, faciunt hæc. Veniunt ad tertiam plagam, id est, ad illas muscas, quæ appellantur *Ciniphes*, et ibi desiciunt qui fecerunt serpentes, qui fecerunt ranas desiciunt, desiciunt ad muscas. Non est prorsus, non est sine causa. Pulsate mecum (f). Tertia plaga hæc cui contraria est? Præcepto Dei tertio, ubi de Sabbato præcipitur populo, ubi quies prædicatur, ubi sanctificatio commendatur,

(a) Vide in *Psal. 101*. num. 28.

(b) Libro sec. de Doctrina christiana tituli decuratur *Ægyptiorum* divitiis. Cyprianus, Hilarius, Victorinus, Origenes alique.

(c) Fortasse ad mensam Cypriani loquebatur, qui rhetoricam docuerat priusquam a Cæcilio converteretur.

(d) In orationibus pro tempore, et data occasione habitis Augustinum sua, ut ita dicam, facere aliquoties Scripturæ verba annotavit doctiss. Sabatier in Præfat. ad veterem Bibliorum versionem. Hinc apud eundem S. Doctorem enatae sunt tot ejusdem textus variautes lectiones, quarum hic vides exemplum.

(e) Vide resp. ad Epist. Januar. c. 11. 15. 16.

(f) Vide Sermonem 9. num. 8., et Sermonem 251. num. 5., necnon lib. 4. de Genesi ad litteram a cap. 15. ad 20., ubi de sanctificatione diei septimi.

ibi enim dicitur: *Memento diem Sabbati sanctificare eum*. Denique et in primis operibus mundi fecit Deus diem, fecit cœlum, terram, mare, luminaria, stellas, animalia ex aquis, ex terra hominem ad imaginem suam. Facit hæc omnia, nusquam sonat aliquid sanctificatum. Peraguntur ista sex diebus, sanctificatur dies septimus vacationis Dei: opera non sanctificat, vacationem sanctificat (*Gen. ii, 3*). Quid dicturi sumus? Quomodo nobis laborantibus plerumque dulcius est otium, quam opus, ita putamus et Deum? Non hoc putare debemus, nec sic laborando fecisse, et non jubendo creavisse, *Dixit Deus: Fiat, et factum est*. Hoc modo faciendo, nec ipse homo laboraret. Sed in illo die commendata nobis quædam requies ab omnibus operibus nostris, ut post bona opera nostra intelligeremus nos requieturus sine termino. Nam omnes dies ibi habent vesperum, septimus non habet; operamur enim cum luce, requiescimus sine luce. Hæc sanctificatio sonat magno quodam mysterio, pertinens ad Spiritum sanctum. At eum me dicentem, fratres: Accipite enim veniam, obsecro vos, magis inquirentis quid coner, quam quid explicem: novi quis loquar, et quid vobis loquar; Divina hominibus homo (*Isai. lxxvi, 25*). Ecce annitimini mecum, laborate mecum, ut quiescatis mecum, quantum Dominus donat, quantum aperit, quantum significat, quantum innuit ipsa sapientia ostendens se amatoribus suis in viis hilariter, et in omni providentia occurrens eis. Sanctificatur dies Sabbati, quies Dei. Ibi primum sonat sanctificatio, quantum mihi videtur, quantum et vos cognoscitis, quantumque credimus (a).] Sanctificatio nulla divina et vera est, nisi ab Spiritu sancto. Non enim frustra dictus est proprius Spiritus sanctus; cum sit et Pater sanctus, cum sit et Filius sanctus, nomen tamen hoc proprium Spiritus accepit, ut tertia in Trinitate Persona Spiritus sanctus diceretur. Ipse *Requiescit super humilem, et quietum* tanquam in Sabbato suo. Ad hoc septenarius numerus etiam sancto Spiritui deputatur. Hoc Scripturæ nostræ satis indicant; viderint meliora meliores, et majora majores, et de isto septenario numero subtilius aliquid, et divinius dicant, et explicant: Ego tamen, quod in presenti sat est, illud viden, illud vos ad videndum commemoro, septenariam istam rationem (1) numeri proprie sancto Spiritui deputatam, quia (2) septenario die sonat sanctificatio. Et unde probamus sancto Spiritui deputari septenariam (3) numerationem? Dicit Isaias spiritum Dei venire super fidelem, super Christianum, super Christi membrum *Spiritum sapientiæ, et intellectus, consilii, et fortitudinis, scientiæ, et pietatis, Spiritum timoris Dei* [*Isai. xi, 2*]. (b) Si secuti estis septem res percucurri, tanquam descendente ad nos Spiritum

(a) Hic resumitur lectio editionis.
(b) Si secuti estis septem res percucurri tanquam descendente ad nos Spiritum Dei supplevi ex Codice Excursu. Eug. manifesta enim erat lacuna.

- (1) Edit. inveniri proprie.
- (2) Edit. septimo die.
- (3) Edit. numeri rationem.

Dei a sapientia, usque ad timorem, ut nos ascendamus a timore ad sapientiam. *Initium enim sapientiæ timor* (1) *Domini* (*Prov. i, 7*). Ita ergo et septenarius spiritus et unus spiritus septenaria ratione unus. An aliquid evidentius vultis? Pentecosten diem festum Scriptura sancta de septimanis factum commemorat. Habetis in Scriptura Tobia (2), ubi etiam evidenter dicitur istum diem festum de septimanis. Septies enim septem quadraginta et novem in summa redeunt; sed tanquam ut redeatur ad caput; Spiritu enim sancto ad unitatem colligimur, non ab unitate dispergimur; ideo ad quadraginta et novem additur unum honor unitatis, et sunt quinquaginta. Non ergo jam sine causa quinquagesimo die per Ascensionem Domini venit Spiritus sanctus (3). Resurgit Dominus, ascendit ab inferis, nondum in cœlum. Ab illa resurrectione, ab illa ab inferis assumptione numerantur quinquaginta dies, et venit Spiritus sanctus in quinquagenario numero, tanquam nataleni sibi apud nos faciens. Quadraginta enim diebus hic conversatus est Dominus cum Discipulis suis, quadagesima die ascendit in cœlum, et peractis ibi decem diebus, tanquam (4) decem præceptorum signa, venit Spiritus sanctus, quia nemo implet legem nisi per gratiam Spiritus sancti. Itaque, fratres, manifestum est septenarium istum numerum ad Spiritum sanctum pertinere. Quisquis autem non coleret unitati Christi (a) et oblateral adversus unitatem Christi, intelligendus est non habere Spiritum sanctum. Contentiones enim, et dissensiones, et divisiones non faciunt nisi animales, de quibus Apostolus ait: *Animalis autem homo non percipit quæ sunt Spiritus Dei* (*Cor. ii, 14*). Deinde scriptum est et in Epistola Judæ apostoli: *Hi sunt, qui segregant semetipsos* (5) *animales spiritum non habentes*. Quid manifestius, quid evidentius? Merito veniant etsi eadem credentes, quæ nos, tamen accepturi Spiritum sanctum, quem habere non possunt quamdiu sunt hostes unitatis. Hos autem comparat Apostolus Magis Pharaonis: *Habentes, inquit, formam pietatis, sed virtutem ejus abnegantes* (2 *Tim. iii, 5, et seqq.*). *Habendo formam pietatis similia fecerunt, sed virtutem ejus abnegantes* (6) *in signo tertio defecerunt*.

XVIII. [Sed adhuc quarite mecum quare in tertio signo? Defecissent enim in secundo, defecissent in quarto, quid interest ubi deficerent defecturi? Quare ergo in tertio (b)? Sed prius videte quod promiseram, utrum illis Magis hæreticos comparaverit apostolus Paulus. *Habentes, inquit, formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes, et hos evita. Ex his sunt qui*

(a) Et oblateral adversus unitatem Christi supplevi ex Cod. Excursu.

(b) Hac explanatione frequenter abrupta, fortasse etiam longiore, genuinitatem Sermonis non habetari Augustini familiares noverunt, aut saltem prælationem Erasmi ad Augustini opera legentes.

- (1) Edit. Dei.
- (2) Tob. 2. 1. juxta Halam post septuaginta Interpr.
- (3) Edit. resurrexit.
- (4) Edit. decimo præceptorum signo.
- (5) Edit. addit (reprehendens loquebatur) hi sunt qui segregant semetipsos. Judæ 1. 10.
- (6) Edit. qui pro in.

penetrantes domos, et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur a variis desideriis, semper discentes et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Testimonium quippe de Ecclesia catholica semper audiunt, et ad Ecclesiam catholicam venire nolunt. Semper dicentes, neque enim non semper audiunt: *In semine tuo benedicentur omnes gentes (Gen. 1, 2): non semper audiunt: Postula a me, et dabo tibi gentes hereditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ (Psal. 11, 8); non semper audiunt: Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universæ Patriæ gentium (Id. XXI, 58); non semper audiunt: Dominabitur usque ad mare, et a flumine usque ad fines orbis terræ (Id. LXXI, 18).* Semper ista audiunt, semper dicentes, et ad veritatis scientiam nunquam pervenientes. Videte jam quod promisi. Quid Apostolus sequitur? *Sicut autem Jannes, et Mambres resistenter Mosi, sic et isti restiterunt veritati; homines mente corrupti, reprobi circa fidem.* Quid deinde? *Sed ultra non proficiunt, dementia enim eorum manifesta erit omnibus hominibus, sicut et illorum fuit (2 Tim. III, 8, et seqq.).* Jam videte quare in tertio signo defecerunt. Memento eos, qui adversantur unitati, non habere Spiritum sanctum. Tria vero illa præcepta prima in Decalogo ad Dei dilectionem pertinere intelliguntur, ut septem cætera intelligantur ad dilectionem pertinere proximi; ut duabus tabulis legis, et decem præceptis, duo illa tanquam summaria præcepta teneantur. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tua; et diliges proximum tuum (1) sicut te ipsum. In his duobus præceptis tota Lex pendet, et Prophetæ (Matth. XXII, 37, 38).* Referamus ergo tria prima præcepta ad dilectionem Dei. Quæ tria prima? Primum: *Non erunt tibi dii alii præter me;* Cui contraria plaga est aquæ conversæ (2) in sanguinem, propter quod summum principium Creatoris ad simulationem (3) humanæ carnis adductum. Secundum præceptum: *Ne accipias in vanum nomen Domini Dei tui.* Pertinet, quantum arbitror ad verbum (4) Dei quod est Filius Dei. *Unus enim Deus, et unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia (Rom. XI, 36).* Contra verbum ranæ. Vide (5) contra verbum ranas, contra rationem strepitus, contra veritatem vanitatem. Tertium præceptum de Sabbato, pertinens ad Spiritum propter sanctificationem, quæ prima in Sabbato sonuit, quod vobis paulo ante vehementer, quantum potuimus, commendavimus. Huic præcepto contraria plaga inquietudo in muscis de corruptione nascentibus, in oculos irruentibus. Ideo in hoc tertio signo defecerunt, qui unitatis inimici Spiritum sanctum non habuerunt, facit enim hoc Spiritus sanctus poena: aliud enim facit gratia, aliud poena: aliud enim facit implendo, aliud deserendo. Denique ut jam evidentiter ipsis consentibus Pharaonis

Magis agnoscere valeamus, quomodo appellatus est in Evangelio Spiritus Dei videamus, quod nomen (1) accipit. Objiciens Domino convicium Judæi, cum dixissent: *Hic non ejicit dæmonia, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum,* respondit ille. *Si ego in Spiritu Dei ejicio dæmonia, certe superent in vos regnum Dei (Matth. XII, 24);* quod alius Evangelista sic enarrat: *Si ego (2) digito Dei ejicio dæmonia.* Quod alius Evangelista dixit, *Spiritus Dei (Luc. X, 20).* Alius dixit *Digitus Dei;* ergo Spiritus Dei digitus Dei. Ideo lex data, scripta digito Dei; quæ lex data est in monte Sina quinquagesimo die post occisionem ovis, celebrato Pascha a populo Judæorum. Implentur quinquaginta dies post occisionem ovis, et datur lex scripta digito Dei; implentur quinquaginta dies post occisionem Christi, et Venit Spiritus sanctus. Gratias Domino occultanti providenter, aperienti suaviter. Jam videte hoc etiam (3) Pharaonis Magos evanidissime confiteri; deficientes in tertio signo dixerunt: *Digitus Dei est hic (Exod. VIII, 10).* *Laudemus Dominum Datorem intellectus, Datorem verbi.* Hæc si non mysteriis gererentur, non studiose quærerentur; si autem non studiose quærerentur, non tam suaviter invenirentur.]

SERMO II.

(a) *De proprio Natall.*

Codex MS. num. 17, de quo supra, discerptos ex hoc uno indicat Sermones 350 et 40. Editionis Maurina. Conjectanti mihi qui factum quod in Gallia præsertim distractum, et mancum habeant hunc Codices, juxta quos Amerbachius, Erasmus, Parisienses, Lovanienses, et Maurini editiones suas concinnarunt, hæc subit cogitatio fortasse minus absonas fidei; quoniam scilicet, iisdem Maurinis fatentibus (præf. tom. V.), Cæsarius Arelatensis jam gravis ætate jubere solitus erat a Sacerdotibus, et Diaconis recitari non modo Sermones proprios, verum etiam Augustini, adquando mutilos, quandoque etiam novo exordio, et peroratione donatos, potuit quispiam illorum disjungere præcipua Sermonis argumenta, prout opportunitas ipsi erat, his posthabitis, quæ partem redditam ex omissa noctebant. Id autem cum non fuerit, qua decebat sagacitate præstitum, supersunt adhuc indicia, quibus firmatur auctoritas nostri Codicis copulantis in unum partita illa membra. Interea Seruo Arelate conciens, et ita perlatus in publicum, Codices primum Gallos pervasit, deinde regiones dissitas, ad quas Cæsarius, ut lib. 1 ejus vitæ legitur, transmittabat per eosdem Sacerdotes quid in Ecclesiis suis prædicare facerent. Operæ pretium hinc

(a) Editio inscribit: *In die Ordinationis suæ: Natalem dici Anniversarium Consecrationis Episcopi, eumque solemnem diem esse testantur S. Paulinus epist. 20 ad Delphos. Sixtus PP. epist. ad Cyrill. anno 430. Leo M. Ser. 1. et 5. Hilarius PP. enist. 2 ad Episc. Terracon. Et Augustinus ipse epist. 253, et alibi.*

- (1) Edit. tanquam.
 (2) Edit. aqua conversæ.
 (3) Edit. simulationem, et in animadversionibus, simulationem. Eugip. conformis est nostro Codici.
 (4) Edit. regnum Dei.
 (5) Edit. Videte.

- (1) Edit. accepit.
 (2) Edit. in digito.
 (3) Edit. addit ratres

erit priusnam integritatem vindicare Sermoni in editis hactenus Bibliothecis desiderato.

I. HODIERNUS dies (1), fratres, me admonet attentius cogitare sarcinam meam, de cuius pondere etiam mihi dies, noctesque cogitandum sit, nescio quo tamen modo anniversarius dies iste impingit eam sensibus nostris, ut ab ea cogitanda omnino dissimulare non possim, et (2) quantum anni accedunt, imo decedunt, nosque propinquiores faciunt diei ultimo, utique quandoque sine dubitatione venturo, tanto mihi est acrior cogitatio, et stimulis plenior, qualem Domino Deo nostro rationem possim reddere pro vobis. Hoc enim interest inter unumquemque vestrum et nos, quod vos, pene de vobis (3) solliciti estis reddituri rationem, nos autem et de nobis, et de omnibus vobis. Ideo major est sarcina, sed bene portata majorem comparat gloriam, infideliter autem (4) gestata ad immanissimam præcipitat pœnam. Quid ergo mihi hodie maximo faciendum est, nisi ut commendem vobis periculum meum, ut sitis audium meum? Periculum autem meum est, si attendam quomodo laudatis, et dissimulem quomodo (5) vivitis. Ille autem movit, sub cuius oculis loquor, imo sub cuius oculis cogito, non me tam delectari laudibus popularibus, quam stimulari, et argi quomodo vivant qui laudant. Laudari autem a male viventibus nolo, abhorreo, detestor, dolori mihi est, non voluptati; laudari autem a bene viventibus, si dicam nolo, mentior, si dicam volo, timeo ne sim inanitatis appetentior, quam soliditatis. Ergo quid dicam? Nec plene volo, nec plene nolo. Non plene volo, ne in laude humana periclitier; nec plene nolo, ne ingrati sint quibus prædico. Sarcina autem mea est, quam modo audistis cum Ezechiel propheta legeretur. Parum est enim quia dies ipse admonet nos eandem sarcinam cogitare; insuper talis lectio (6) recitatur, quæ nobis incutiat magnum timorem, ut quid portemus cogitemus; quia nisi nobiscum, qui imposuit, portet, deficimus. Ecce audistis: *Terra, inquit, super quam (a) induxero gladium, et posuerit sibi exploratorem, qui videat gladium supervenientem, et dicat, et denuntiet (7). Veniente autem gladio taceat ille explorator; superveniens (8) gladius super peccatorem occidat; peccator quidem pro sua iniquitate morietur, sanguinem autem ejus de manu exploratoris inquiram. Si autem viderit gladium supervenientem, et tuba cecinerit, et (9) nuntiaverit, et ille, cui (10) nuntiat, non observaverit, ille quidem in sua iniquitate morietur, explorator autem animam suam (11) liberaverit. Et tu, fili hominis, ex-*

ploratorem posui te filiis Israel (Ezech. xxxiii, 2, et seqq.). Exposuit quid dixerit gladium, exposuit quid dixerit exploratorem, exposuit quam (1) dixerat mortem: non nos permisit in obscuritate lectionis excusare negligentiam nostram. *Posui ergo te, inquit, exploratorem. Si dixerit peccatori: Morte morieris, et tu tacueris, et ille in peccato suo mortuus fuerit, ille quidem in peccato suo morietur digne et juste, Sanguinem autem ejus de manu tua (2) inquiram. Si autem tu dixeris peccatori: Morte morieris, et ille si non observaverit, ille in iniquitate sua morietur, tu vero animam tuam liberasti.* [Et addit verbo, quæ voluerit dici populo Israel. *Dices itaque filiis Israel: Quid est quod dicitis apud vosmetipsos: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Hæc dicit Dominus, quoniam nolo mortem impij, quantum reverti impium a via sua perversa, et vivere. Hoc voluit, ut nuntiemus vobis. Hoc si non annuntiamus, malam rationem hujus speculationis reddituri sumus. Hoc autem si nuntiamus, egimus quod ad nos pertinet. Vos videte; nos jam securi sumus. Sed quomodo securi? vos periclitantes, et morituri. Nolumus sit nostra gloria cum vestra pœna. Data est quidem securitas, sed facit sollicitos charitas. Ecce dicimus, et scitis me semper dixisse, scitis me numquam tacuisse: *Hoc dicit Deus, nolo mortem impij, quantum reverti impium a via sua perversa, et vivere. Quid est quod dicebat impius? Dixit verba impiorum, et iniquorum: iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere possumus? Æger desperat, sed medicus spem promittit. Homo sibi dixit: Quomodo possum vivere? (Rom. iii, 4). Deus dicit, potes vivere. Si omnis homo mendax, Deus solus verax* deleat quod dixit homo, et scribat quod dixit Deus. Noli desperare, potes vivere, non de præteritis malis tuis, sed de futuris bonis tuis: delebis mala, si recedis a malo. Omnia sive bona, sine mala mutatione delentur. De vitâ bona inclinasti te ad malam, delesti bonam; de vitâ mala profecisti ad bonam, delesti malam. Vide quid attendas, quid percipias, thesauri duo sunt tibi præparati; quod miseris, hoc invenies; fidelis custos est Deus, reddet tibi quod feceris. Sunt autem alij, qui non desperatione pereunt, non sibi dicunt: *Iniquitates nostræ super nos sunt, in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus?* Sed alio modo se fallunt. De nimia misericordia Dei blandiuntur sibi, ut nunquam corrigantur; hoc enim dicunt: *Etsi facimus mala, etiamsi iniquitates committimus, etiamsi luxuriose, et facinorose vivimus, etiamsi superbia nos extollimus, etiamsi nullum dolorem cordis de nostris malis habemus, perditurus est Deus tantam multitudinem, et paucos liberaturus (a)? Duo sunt ergo pericula, unum quod modo audivimus ex Propheta, alterum quod non tacuit Apostolus; nam**

(a) Ita septuaginta Interpretes ἐξ ἑὸς ἐκείνου quibuscumque scriptissime Itala.

- (1) Edit. dies iste.
- (2) Edit. quanto.
- (3) Edit. Solis pro Solliciti.
- (4) Edit. gesta.
- (5) Edit. vivatis.
- (6) Edit. recitata est.
- (7) Edit. Si veniente.
- (8) Edit. et superveniens.
- (9) Edit. annuntiaverit.
- (10) Edit. annuntiat.
- (11) Edit. liberavit.

(a) Vide Serm. 30. N. 3. 4. ubi similia occurrant.

- (1) Edit. dixerit.
- (2) Edit. requiram.

contra eos, qui desperando moriuntur, quomodo gladiatores quasi destinati ad ferrum, inhiando voluptatibus, et vivendo nequiter, quasi addictas jam animas suas contemnunt (a), ait quod dicunt sibi: *Iniquitates nostrae super nos sunt, et in peccatis nostris contabescimus, quomodo vivere poterimus?* Aliud autem unde Apostolus dicit: *An divitias bonitatis, et misericordiae, et longanimitatis ejus contemnis* (Rom. 11, 4). Contra eos qui dicunt: Bonus est Deus, misericors est Deus, non perdet tantam multitudinem peccatorum, et liberat paucos, nam utique si nollet illos esse, nec viverent; quando faciunt tanta mala, et vivunt, utique si Deo displiceret, de terra eos statim auferret (b). Contra hos Apostolos ignoras, inquit, quia patientia Dei ad poenitentiam te adducit? *Tu autem secundum duritiam cordis tui, et cor impenitens thesaurizas tibi iram in die irae, et revelationis justi iudicii Dei, qui reddet unicuique secundum opera ejus.* Quibus hoc dicit? qui dicunt: Bonus est Deus, non reddet. Reddet prorsus unicuique secundum opera ejus. Tu quid facis? Theaurizas, quid? Iram. Appone iram super iram, auge thesaurum; reddetur tibi quod theaurizas, non defraudat cui commendas. Si autem in alium thesaurum mittas bona opera fructus justitiae, vel continentiam, vel virginitatem, vel pudicitiam conjugalem; a fraude, ab homicidio, ab scelere alienus sis; memineris egentis quia et tu eges; memineris pauperis, quia et tu pauper es; quantumlibet abundes divitiis, pannis carnis indutus es. Si haec cogitans, et haec agens mittis in thesaurum bonum per diem iudicii, ille qui neminem fraudat, et reddet unicuique secundum opera sua, dicet tibi: Tolle quod misisti, quia abundat: Quando mittebas, non videbas, sed ego servabam quomodo redditurus eram. Quia et revera, fratres, unusquisque quod mittit in thesaurum quia mittit scit, nec videt cum miserit. Pone thesaurum in terra obrutum habentem unum aditum, vel rimulam, qua mittas; paulatim quidquid acquisieris mittis, et non vides: si quod miseris et non videris servat tibi terra. Non tibi servabit qui fecit caelum, et terram?]

II. Relevate ergo, fratres, relevate sarcinam meam, et portate mecum, bene vivite (c) pascendos habe-

(a) Forte aliquid deest.

(b) Vide Serm. 18. n. 5. et in Psal. 101. Serm. 1. n. 40. et in Psal. 144. n. 11. Vide etiam lib. 1. cont. advers. leg. et Proph. c. 17. n. 34.

(c) Editio addit *natalis Domini imminet*. Dandum ne incuriae Librarii, quod verba: *natalis Domini imminet* praetereantur in MS. ? An invecata fuerunt in tot Codicibus Gallis a quopiam Caesarii Ministro; vel alio nescio quo de Episcopi ordinatione dicente circa Nativitatis festum? Dicam quod sentio, conjectura sequens probabilis. A Maurinis tom. V in appendicem rejicitur Sermo 116 Caesario inscriptus a Codice Corbeiensis, cujus n. 6 legitur: *Natalis Domini imminet.... ad convivia vestra frequentius pauperes evocate et num. 3. Pauperes ante omnia ad convivium frequentiter vocemus*: Caesarium vero mense Decembri renuntiatum Episcopum conjicere haud prohibet ejus vitae scriptor, qui Aonio e vivis sublato XVI Kal. Septembris non longo tempore post Caesarium Arelatensi Ecclesiae praepositum dicit: Quibus verbis maluerim designari intervallum paucorum mensium, potiusquam dierum nonnullorum spatium operatum a Bollandianis. Quidam ergo ex Diaconis, vel Sacerdotibus Caesarii, de ejusdem Ordinatione, adve-

mus hodie compauperes nostros, et cum eis communicanda est humanitas. Vobis autem fercula mea verba ista sunt. Pascere omnes pane tractabili, et visibili, non sufficio, inde pascor unde pascor: minister sum, paterfamilias non sum; inde vobis appono, unde et ego vivo de thesauro Dominico, de epulis illius patrisfamilias *Qui propter nos pauper factus est, cum dives esset, ut ejus p-upertate nos ditaremur* (2 Cor. vii, 9). Si panem vobis ponere, fracto pane singuli frusta ablaturi eratis; et si ego multum ponerem, perparum ad singulos perveniret. Modo autem quod dico et omne totum habent, et singuli quique totum habent. Numquid enim verbi mei inter vos syllabas divisistis? Numquid ipsius (a) producti sermonis singula verba abstulistis? Unusquisque vestrum totum audivit. Sed videat quomodo audivit, quia erogator sum, non exactor. Si non erogem, et pecuniam servem, terret me Evangelium. Possem enim dicere: Quid mihi est tadio esse hominibus? dicere inquis: Inique agere nolite? sic vivite? Sic agite? Sic agere desistite? Quid mihi est, oneri esse hominibus? Accepi quomodo vivam. Vivam quomodo jussus sum, quomodo praecipitum sum. Assignem (1) quod accepi, de aliis (2) reddere rationem quo mihi? Evangelium me ferret. Nam ad istam securitatem otiosissimum nemo me vinceret: nihil est melius, nihil dulcius, quam Divinum scrutari nullo strepente thesaurum;

tanto Natali verba faciens, illius Episcopi Sententiam cum Augustini sermone consult, imitando vocem *hodie* in illas: *Natalis Domini imminet*, ut de convivio pauperum diceret, arrepta occasione a meta:bora spiritualis alimonie, in quam perhumaniter luserat Augustinus. Sed quaeretur cur ea denegem Episcopi Hippouensi? Nullibi, quod sciam, S. Doctor de peculiari hac preparatione ad Domini Natalem locutus est, hic proutem unus esset locus, in quo pro illa iustitisset. Equis autem in Augustini lectione vel minimum versatus dixerit, potuisse Eum hujusmodi preparationis necessitatem furim, raptimque, simplici comate urgere, ne dum proflixius in ea immorari? Siquidem ejus Scripta legentem non fallit, eundem ipsum qui in speculativis auditoribus acutus requirit, in practicis, et moralibus exposcere homines laboris patientes, dicam cum Erasmo (praefat. ad Oper. Aug.), ut eis aequae semper ardeant Sententiae, quibus instandum ipse duxerit. Praeterea difficile sensu credam, S. Doctorem praepoisse illo die onus spiritualiter ascendens fideles a futura Solemnitate mutuari, potius quam a Pastoris ministerio, de quo tanta praemisera. Sed Pagium, Bollandianos, Maurinos, Tillemontium, caeterosque primi subsellii criticos insciens offendo, qui omnes textui Editionis lubentissime adstipulantur, ut inde Ordinationem Episcopi Hippouensis peractam concludat mense Decembri. Porro ad hanc Epocham delinendam nullam de peni meo, sed Divi Prosperi sententiam recito, quam Cassiodorus in Cronico, et Hermannus Contractus apud Canisium secuti sunt, quamque ipse Tillemontius auctoritate Domini Pontac certam tateat (Mémoires pour servir à l'histoire Ecclesiast. tom. 13. vol. 24, §. 85). Dignus autem ille Augustini discipulus testatur (Chronici parte Secunda) imperante adhuc Theodosio cum filiis Arcadio, et Honorio, Coss. autem Olybrio, et Probino, anno scilicet 393 ad Hippouensem Cathedram evectum fuisse inclutum illud Ecclesiae decus: At cum Socrates dicit hist. Ecclesiast. l. 6, c. 1. Theodosium vita functum XVI Kal. Februar. ejusdem anni, omnesque chronographi ad unum consentiant; profecto Augustinus mense Januario renuntiatus est Episcopus Hippouensis. His omnibus ergo positis, firmatur veritas Codicis Cassinensis *hodie pro Natalis Domini imminet* legentis.

(a) Quomodo productus dicitur Sermo, si vix dimidium Editionis paginam excrevit. Ablata ergo fuerant, quae a MS. Cassinensi restituantur.

(1) Edit. quomodo.

(2) Edit. de aliis me reddere.

dulce est, bonum est, prædicare autem, arguere, corripere, edificare, pro unoquoque satagere, magnum onus, magnum pondus, magnus labor. Quis non refugiat istum laborem. Sed terret me Evangelium. Processit servus quidam, et ait Domino suo: *Sciebam te hominem molestum metere ubi non seminasti* servavi pecuniam tuam, nolui eam erogare; tolle quod tuum est; si aliquid minus est (1) iudica; si integrum est, noli mihi molestus esse. Ait autem ille: *Serve nequam, ex ore tuo te (2) condemno* (Luc. xix, 21, et seq.). Quare hoc? quia avarum me dixisti, Inera mea quare neglexisti? Sed timui dare, ne perderem. Hoc dicis? plerumque enim dicitur: Quid corripis? perit ad illum quod dicis; non te audit; et ego, inquit ille, nolui dare, ne perderem pecuniam tuam. Ait illi: Si tu dares pecuniam meam et ego veniens cum usuris exigerem; erogatorem, inquit, posueram te, non exactorem; si tu exeres erogationem, mihi relinqueres exactorem. Hoc timens ergo, unusquisque videat quomodo accipiat. Si ego erogans timeo, qui accipit securus esse debet? Qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Hæc est erogatio mea: qui malus fuit heri, bonus sit hodie. Malus fuit heri et non est mortuus; si mortuus esset (3) malus, isset, unde non redisset. Malus fuit heri, vivit hodie; prosit illi quod vivit, non male vivat. Quare ergo diei hesterno hodiernum vult addere malum? Longam vitam vis habere, bonam non vis? Quis longum ferat malum, vel prandium? Usque adeo cæcitas mentis obcaecavit, usque adeo surdus est homo interior, ut omnia bona velit habere, præter se ipsum? Vis habere villam? nego te habere velle malam villam. Uxorem vis habere (4) non nisi bonam; domum non nisi bonam. Quid curram per singula? Caligam non vis habere malam, et vis habere vitam malam? quasi plus tibi noceat mala caliga, quam vita mala. Cum tibi caliga mala, et constricta nocuerit, sedes (5) dedecalceas te, abjicis, aut corrigis, aut mutas ne digitum lædas, et calceas te (6). Malam vitam, qua animam perdit, corrigere non curas. Sed hoc plane video unde falleris. Caliga nocens dolorem facit, vita nocens voluptatem facit; illud nocet, illud libet, sed quod ad tempus libet, postea pejus dolet; quod autem ad tempus dolet salubriter, postea infinita voluptate et abundantia gaudio lætificat (7). « Videte (a) libentem, et dolentem, divitem illum libentem, et pauperem illum dolentem; ille epulabatur, ille cruciabatur; ille

circumdatus familia honestabatur, ille a canibus liangebatur; ille epulis crudior reddebatur, ille nec micis saturabatur (a). Transit voluptas, transit necessitas; præterierunt bona divitis, mala pauperis; successerunt mala diviti, bona pauperi. Quæ præterierunt, non revocabantur; quæ successerunt, non minuebantur. Ardebat dives apud inferos, lætabatur pauper in gremio Abraham. Desideraverat prius pauper de mensa divitis micam, desideravit postea dives de digito pauperis guttam. Illius egestas satietatis sine terminata est, illius voluptas succedente dolore sine fine peracta est. Epulis successit sitis, voluptati dolor, purpuræ ignis (b). Hoc est prandium, quod Lazarus visus est habere in gremio Abraham, hoc volumus, ut omnes habeatis; hoc volumus, ut simul habeamus. Numquid esset prandium, quod vobis exhiberem, si omnes vos invitarem, et ista Ecclesia plena esset mensis epulantium? Transitoria ista sunt. Ista cogitate, quæ dico ut ad illas epulas veniatis, quas nunquam linitis. Ibi enim nemo est inligestus epulando, nec ipsæ epulæ tales sunt, ut sua corruptione nos pascant, et sua defectione rediciant. Et ille integræ erunt, et nos ab eis reficiemur. Si oculus noster pascitur luce, nec deficit lux, quales erunt illæ epulæ in contemplatione veritatis, in conspectu æternitatis, in laudibus Dei, securitate felicitatis, mente stabili, corpore immortalis, nullo senio tabescente carne nostra, nulla fame laxante animam nostram? Ibi nemo crescit, nemo decrescit; ibi nemo nascitur, quia nemo moritur: ubi nec ulla opera vos cogimini facere, quæ modo hortamur, ut faciatis. Modo enim audistis (c) Dominum dicentem, omnibus nobis dixit: *Quando facis epulum, noli vocare amicos tuos*. Ostendit ubi esses largus: *Noli parentes, qui habent unde tibi retribuunt; sed voca pauperes, debiles, cæcos, claudos, egentes, qui non habent unde tibi reddant* (Luc. xiv, 12). Et numquid perdes? *Retribuatur tibi in retributione justorum* (Id. v. 14) Tu eroga, inquit, ego accipio, annoto, reddo: Deus hoc dixit, et hæc nos hortatus est, ut faciamus ista, et reddet nobis. Quando vobis reddiderit, quis nobis auferet? Si Deus pro nobis, quis contra nos (Rom. viii, 31)? Peccabamus, et mortem Christi nobis donavit; iuste vivimus, et nos decipiet? *Non enim Christus pro justis, sed pro impiis mortuus est* (Ibid. 5, 6). Si donavit iniquis mortem Filii sui, justis quid servat? quid illis servat, non habet melius quod illis servet, quam quod pro illis dedit. Quid pro illis dedit? *Filio proprio non pepercit* (Ibid. 32). Quid illis servat? Ipsum Filium. Sed Deum ad fruendum, non hominem ad moriendum. Ecce quod vos vocat Deus; sed quomodo attendis? quo dignare attendere, (d) et qua dignare attendere, et quomodo? sed plane cura veneris,

(a) Editio subnectit insuper clausulam Augustino a Maurino denegatam, ibique desinit sermo 359. Natalis Alexander (Iust. Eccles. Sæc. V, c. 4.) opinatur rejiciendam esse integram ultimam periodum, et perorationem ab illis verbis: *postea pejus dolet*: Verum nullus dubito quin nostræ adhæsisset lectioni, si novisset.

(1) Edit. indica.

(2) Edit. condemnabo.

(3) Edit. Si mortuus esset, et malus esset, isset.

(4) Edit. non vis pro non nisi.

(5) Edit. discalceas.

(6) Edit. mala vita est.

(7) Edit. addit: Secundum illud quod Scriptum est: Qui seminavit in lacrymis, in gaudio metent. Et illud: Beati qui lugent, quoniam ipsi saturabuntur.

(a) Vide in Psal. 48. Serm. 1. n. 10, et Serm. 36, num. 6.

(b) Forte aliquid deest, nullum enim antecedens, cui referantur voces illæ *Hoc est prandium*.

(c) Lectum fuerat eo die de Evang. Lucæ c. 14., quod frequenter assignatum in antiquis Lectionariis videmus.

(d) Sic in Cod.

numquid hoc dicetur tibi : *Frangere panem tuum esurienti ; si vides nudum, vesti* : numquid recitatur tibi hoc capitulum ? *Cum facis epulum, voca claudos, cecos, egenos, inopes (Isai. LVIII, 7)*. Ibi inops nullus, ibi erit nullus claudus, cecus nullus, nullus debilis, nullus hospes, nullus nudus, omnes sani, omnes vegeti, omnes abundantes, omnes aeterna luce vestiti. Quem ibi vides peregrinum ? Patria nostra ipsa est ; hic sumus peregrini. Illam desideramus, jussa faciamus, ut promissa exigamus. Imo non bene dixi ; emendo quod dixi : abiat, ut promissa exigamus, ultro data sumemus. Si enim exigimus, quasi Deus nolit dare ; prorsus dabit, neminem fraudabit. Hoc considerate, fratres mei, videte Dominus Deus noster quanta bona det malis, lucem, vitam, salutem, fontes, fructus, generationes, plerumque honores, celsitudines, potestates, hæc omnia dat bona et bonis et malis. Putamus-ne nihil est quod servat bonis, qui tanta bona dat et malis ? Nemo hoc inducat in cor suum. Fratres mei, magna bona servat Deus bonis, sed *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit (Cor. I, 2-9)*. Non potes cogitare antequam accipias, videre potes cum acceperis ; cogitare antequam accipias non potes. Quid est quod vis videre (a) ? Non est cithara, non est tibia, non est sonus, qui facit in auribus voluptatem. Quid vis cogitare ? In cor hominis non ascendit. Et quid facio ? Nec video, nec audio, nec cogito. Quid facio ? Crede magnum compendium. Vas magnum, tibi possis accipere magnum donum, fides est. Para tibi vas, quia ad magnum fontem habes accedere : para tibi vas. Quid est para ? Crescat fides tua, augeatur fides tua, firmetur fides tua, non sit lubrica, et lutea fides tua, tribulationibus hujus mundi non frangatur, sed coquat fides tua. Cum autem feceris, et habueris fidem, tanquam vas idoneum, capax, firmum, implebit illum Deus. Non enim dicit tibi quomodo dicunt homines deprecanti, et dicenti : Da mihi aliquid vini, rogo te : et ille : Do, veni, et facio. Ille urnam attulit, et dicit : Ut jusseras veni ; et ille : Ego putabam te allaturum unam lancellam, quid attulisti, aut quo venisti ? Ego non sufficio tantum dare, revoca vas majus, quod attulisti, et affer aliquid breve ; affer mihi, cui possit paupertas mea sufficere. Non hoc dicit Deus ; plenus est, plenus eris, et cum te impleverit, ipse tantum habebit quantum habebat antequam te impletet : copiosa sunt dona Dei, nulla talia invenis in terra ; crede et probabis. Sed non modo ; et quando inquires ? sustine Dominum, viriliter age, et confortetur cor tuum, ut cum acceperis dicas : Dedisti lætitiā in cor meum (b). Sustine (t) Dominum, viriliter age, et

(a) Aliquid omissum, uti patet ex his verbis Serm. 331. n. 5. Oculis non videt, quia non est color ; Auris non audit, quia non est sonus : etc.

(b) Hic incipit Sermo 40 Editionis sic inscriptus : *De eodem loco Ecclesiastici 5. 8. Ne tardes converti ad Deum, etc. In eos qui conversionem de die in diem differunt, quorum unus male sperando, alii desperando pereunt : Qui Sermo ab eisdem codicibus profertur, a quibus ille 339. fuerat evocatus.*

(1) Editio sic exorditur sermonem 40 Frequenter, fra-

confortetur cor tuum, et sustine Dominum. Quid est : Sustine Dominum ? ut tunc accipias, quando dabit, non tunc exigas quando vis. Tempus dandi nondum est ; sustinuit te, sustine illum. Quid est quod dixi, sustinuit te, sustine illum ? si jam juste vivis, si jam ad illum conversus es, si tibi displicent facta tua præterita, si jam placuit tibi eligere vitam bonam novam, noli festinare exigere, sustinuit te, ut mutares vitam malam, sustine illum, ut coronet vitam bonam. Si te ille non sustineret, non esset cui daret ; sustine ergo quia sustentatus es (a). Tu vero, qui non vis corrigi ; o quisquis hie es, qui adhuc non vis corrigi ; quasi unus sit ; magis dicere debui quicumque hie estis. Tu tamen qui hie es, si tamen hie es, qui non statuisti corrigi, vitam, quasi ad unum. Quisquis non vis corrigi, quid tibi promittis ? Desperando peris, an sperando ? Quisquis desperando peris hoc dicis in animo tuo : *Iniquitas mea super me est, in Peccatis meis contabesco, quæ mihi spes est vivendi ? Audi Prophetam dicentem : Nolo mortem impij, quantum (1) revertatur impius a via sua pessima, et vivat (Ezech. XXXIII, 11)*. Sperando (2) peris ? quid est, sperando peris ? Hoc dicis in animo tuo : Bonus est Deus, misericors est Deus, ignoscit omnia, non reddet mala pro malis. Audi Apostolum dicentem : *Ignoras (3) quoniam patientia Dei ad poenitentiam te adducit ? Quid ergo restat (4) ? Quasi fecisti aliquid, si intravit in cor quod dixi. Video quid mihi (5) respondeatur : verum est, nec despero ut desperando peream, nec male spero, ut sperando paream ; non mihi dico : Iniquitas mea super me est, jam nullam spem habeo ; nec illud mihi dico : Bonus est Deus, nemini (6) reddet mala, nec illud dico, nec illud dico ; premit me Propheta, premit (7) Apostolus. Et quid dicis ? Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo. Isti sunt qui nos fatigant ; plurimi sunt, molesti sunt. Adhuc modicum tempus vivam quomodo volo, postea, quando me correxero ; utique verum est quod dixit Propheta ; Nolo mortem impij (8), quantum revertatur impius a via pessima, et vivat : quando conversus fuero, delebit omnia mala mea, quare non addo aliquid voluptatibus meis, et vivo quantum volo, quomodo volo, postea me conversurus ad Deum ? Quare hoc dicis, frater ? quare ? Quia*

(a) Emunctæ naris judices legant, perlegant, meditentur, nexum denique edisserant inter hanc primam periodum, uti jacet in Editione, exordii vice fugientem, et Sermois partes reliquas. Quod si nullo conatu præstiterint, fateantur Sermois Editionis integritate desitit, periodum hanc primam præcedentibus colligari, et disquisitionem de nimia fiducia et desperatione hic deum urgeri, tum quia moralis locus erat, tum quia in illa annuntianda universam rationem suæ Pastoralis sollicitudinis sitam esse jam dixerit.

tres cum Psalmista cantavimus : Sustine.

(1) Edit. tantum.

(2) Edit. Qui sperando peris hoc dicis in animo tuo et omissis interrogationibus.

(3) Edit. quia.

(4) Edit. quia si obtinimus apud te aliquid.

(5) Edit. respondeas.

(6) Edit. reddit.

(7) Edit. premit me Apostolus.

(8) Edit. tantum.

promisit Deus indulgentiam, si me mutavero. Video, scio (1) promisit indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit (2) per me minimum servum suum. Promittit? verum est quod promittit, hanc promisit per unicum Filium suum. Sed quid vis addere dies malos diebus malis? sufficit diei malitia sua: malus dies hesternus, malus et hodiernus, malus et crastinus. An putas bonos dies esse, quando facis satis voluptatibus tuis? quando in luxuriis enutris cor tuum? quando insidiaris alienæ pudicitia? quando fraude contristas proximum tuum? quando commendata negas? quando falsum pro nummo iuras? quando exhibes tibi bonum prandium, ideo putas quia bonum diem ducis? Unde fieri potest, ut dies bonus sit, cum malus sit homo? malos dies addere vis malis diebus? rogo aliquantum, inquit, dimittatur mihi; quare? quia promisit mihi Deus indulgentiam, sed crastino die te victurum nemo tibi promisit, aut lege mihi. Quomodo mihi legis Prophetam, Evangelium, Apostolum; quia cum te converteris delet Deus omnes iniquitates tuas: lege mihi, ubi tibi promissus est crastinus dies, et vive crastino die male. Quanquam, frater meus, non tibi hoc debui dicere. Longa erit forte vita tua: si longa erit, bona sit. Quare vis habere vitam longam, et malam? aut longa non erit: et illa longa te debet delectare, quæ non habet finem. Aut longa erit, et quid mali erit quia diu bene vixisti? Tu male vis diu vivere, bene non vis, et tamen crastinum diem nemo tibi promisit. Corrige te (a), audi (3) de Scriptura. Ne ne quasi hominem natalitarium contempnas. De Scriptura tibi loquor: *Ne tardes converti ad Dominum*: Verba ista mea non sunt, sed et mea sunt; si amo, mea sunt; amate et vestra sunt. Sermo iste, quem modo dico, Scriptura sancta est, si contempnis illum, adversarius tuus est. Sed audi Dominum dicentem: *Concorda cum adversario tuo cito* (b) (Math. v, 25). [Quis est iste sermo terribilis? Ad lætium venistis: natalis hodie Episcopi dicitur: numquid aliquid ponere debeo, unde vos contristem? in hoc pono, unde gaudeat dilector, irascatur contemptor: melius est mihi contemptorem contristare, quam fidelem fraudare.]

III. Audiant omnes, verba recito (4) de Scriptura, o male dilator, o crastini male appetitor, audi Dominum dicentem, audi Scripturam sanctam prædicentem; de isto loco speculator sum: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem*. Vide, si non vidit illos, vide si non inspexit illos, qui dicunt: Crastino bene vivo, hodie male vivam. Et cum cras ve-

(a) En verba de industria ommissa ab eo, qui orationem mutilam fecit, ut de sola conversione loqueretur. Vox *Natalitarius* deest in Glossariis.

(b) En rursus verba consulto ommissa; vide interim *Natalis* dici diem Anniversarium Ordinationis. Sententiam vero hic *terribilem* non illam Mathæi, sed Ecclesiastici dixisse ex sequentibus patet.

(1) *Edit.* promisit Deus.

(2) *Edit.* Sic legit verba quæ sequuntur. Promisit Deus indulgentiam per sanctum Prophetam, hanc promittit et per me minimum servum suum promittit. Verum est, etc

(3) *Edit.* audi Scripturam.

(4) *Edit.* Scripturæ divinæ.

nerit, hoc dicturus es. *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem, subito enim veniet ira ejus, et in tempore vindictæ disperdet te* (Eccle. v, 8., 9). (1) Quid ego feci? delere illud possum? timeo deleri. Tacere illud possum? timeo taceri (2). Prædicare cogor, territus terreo. Timeo mecum, ut gaudeatis mecum. *Ne tardes converti ad Deum*. Domine, vide, quia dico, Domine, tu scis quia terruisti me, cum tuus Propheta legeretur; Domine, nosti in illâ cathedra (3) tremorem meum (a) cum tuus Propheta legeretur. Ecce dico: *Ne tardes converti ad Deum, neque differas de die in diem, subito enim veniet ira ejus, et in tempore vindictæ disperdet te*, sed nolo perdat te; nolo mihi dicas. Perire volo; quia ego nolo: melius (4) est nolo meum, quam volo tuum. Si lethargicus pater tuus ægrotaret inter manus tuas, at adesses juvenis ægrotanti seni, et diceret medicus: Periclitatur pater tuus, somnus iste gravedo est quædam lethalis, observa eum, noli eum permittere dormire. Si videris eum dormire (5) excita; si parum est excitare, vellica; si et hoc parum, stimula eum, ne moriatur pater tuus. Adesses (6) et esses juvenis seni onerosus. Ille in dulcem morbum resolutus iret, oculos gravedine illa premente clauderet. Tu contra (7): Noli dormire; at ille: Dimitte me, dormire volo; et tu: Sed medicus dixit: Si voluerit dormire, non dormiat; at ille: Rogo, dimitte me, mori volo; sed ego nolo, dicis (8) filius patri. Cui? utique optantis se mori. Et tamen vis differre mortem patris tui, et aliquanto diutius vivere cum morituro sene patre tuo. Dominus tibi clamat: Noli dormire, ne in æternum dormias; evigila ut mecum vivas, et Patrem habeas, quem nunquam efferas; et tu surdus es. Quid ergo feci speculator? liber sum, non vos gravo. Scio dicturos quosdam, quid nobis voluit dicere? terruit, gravavit nos, reos nos fecit. Imo a reatu volui liberare. Fædum est, turpe est, nolo dicere malum, nolo dicere periculosum, nolo dicere exitiosum; turpe est, ut vos fallam, si Deus me non fallit. Dominus minatur mortem impiis, nequissimis, fraudatoribus, sceleratis, adulteris, voluptatum inquisitoribus, suis contemptoribus, de temporibus murmurantibus, et mores suos non mutantibus; Dominus illis mortem minatur, gehennas minatur, interitum sempiternum minatur. Quid volunt, ut ego promittam, quod ille non promittit? Ecce (9) dabit tibi securitatem procu-

(a) Vide Augustinum dicentem se esse speculatorem, se fuisse territum, et a Propheta territum cum legeretur. At de speculatione, et de illa Ezechielis lectione nihil dictum in hoc Serm. 40 Editionis, sed tantum in Serm. 539; ergo illi duo conjungendi; ergo certa est fides nostri Codicis illos copulantis.

(1) *Edit.* Sic legit verba quæ sequuntur: Numquid ego hoc scripsi? Numquid ego delere illud possum? Si delevero, timeo deleri, etc.

(2) *Edit.* tacere.

(3) *Edit.* timorem.

(4) *Edit.* melius est ergo.

(5) *Edit.* excita eum.

(6) *Edit.* adesses juvenis seni.

(7) *Edit.* Tu contra clamares patri.

(8) *Edit.* dicit.

(9) *Edit.* dat.

rator; quid tibi prodest, si Paterfamilias non accipiet? Procurator sum, servus sum. Vis dicam tibi: Vive quomodo vis, Dominus te non perdet? securitatem tibi procurator dedit; nihil valet securitas Procuratoris. Utinam Dominus tibi daret, et ego te sollicitum facerem! Domini enim securitas valet, etiamsi nolim; mea vero nihil valet, si ille noluerit. Quæ est autem securitas, fratres, vel mea, vel vestra, nisi ut Domini jussa intente, et diligenter audiamus, et promissa fideliter expectemus? In his, quibus fatigamur, quia homines sumus, ipsius adiutorium imploremus, ad illum ingemiscamus; preces nostræ non sint pro rebus sæcularibus, præterentibus, transitoriis, et vice vaporis evanescentibus; sed sint preces nostræ pro ipsa implenda justitia, et sanctificatione pro nomine Dei; non pro vincendis vicinis, sed pro vincenda libidine; non pro (1) satianda, sed pro vincenda avaritia. Illic sint preces nostræ; intus nos adjuvent luctantes, ut coronent vincentes.

SERMO III.

(a) De contemptu temporalium rerum.

Codex MS. num. 473, cui titulus Augustini Operum Tom. 12. Tractatus, et sermones continet, quorum potior pars cum editis ad unum congruit, reliqui vero præter lectiones variantes exhibent periodos ab editis exulantes. Ex his postremis unum seligi variantibus prope innumeris refertum. Cum enim dijudicare non ausim utrum a Notariis præpropere enescribentibus, scriptaque postea instaurantibus eandem profuissent, an illas intulerit Augustinus, qui forte sermonem ex tempore prius dictum postea conscripsit, ut lib. 15 de Trinitate alias a se factum professus est, satius esse duai, ut id iudicent eruditi, et ex hoc uno statuant quid de aliis in eodem Codice exaratis sentiendum sit. Sed et Codex num. 219, inscriptus, Dydimus de Spiritu Sancto, et alia, habet sermonem hunc, nihilo quidem a priori codice discrepantem. Maurini Tom. 5, num. 345, hunc ediderunt a Colbertinis, et Sirmundianis exemplatum, quem sua integritate destitui nullo modo suspicati sunt.

Admonet (b) nos et solemnitas Martyrum, et Dominicus dies hoc (2) loqui Charitati Vestræ, quod pertineat ad contemptum præsentis sæculi (3), et ad apem futuri (4). Si quid contempnas (5) quæris? Omnis (6) sanctus, et pius Martyr etiam vitam præsentem contempsit. Si quid speres quæris (7)? Hodie Domi-

(a) Inscrubitur a Maurinis, de Contemptu mundi, et habitus est diebus Paschalibus, et in Solemnitate SS. Tuburbinatarum, quæ ex Sirmundo duæ, Felicitas, et Perpetua; ex Henrico Valesio tres, Maxima, Donatilla, et Secunda, testantibus eisdem Maurinis Patribus.

(b) Exordium ab adjuncto temporis evidentius hic aperitur quam ed editione.

- (1) Edit. Senanda carne.
- (2) In Edit. Exordium est: loquar hoc Charitati Vestræ, fratres, quod pertineat, etc.
- (3) In Edit. decet, etc.
- (4) In Edit. additur sæculi.
- (5) In Edit. præponitur et quæris.
- (6) In Edit. omnis Martyr.
- (7) In Edit. additur resurrectionem dico, quia hodie, etc.

nus resurrexit (1). Si titubas in re, esto (2) fortis in spe. Si (3) te opus turbat, erigat (4) merces (a). Prima Apostolica lectio in Epistola, quam scribit ad Timotheum (5) nos quoque admonet, quod ei præcepit dicens: *Præcipe divitibus mundi hujus non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed (6) in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum. Divites sint in operibus bonis, facile tribuant, communique, thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam (1 Tim. vi, 17, et seq.).* [Et ista lectio non nobis videatur minus congrua solemnitati Martyrum beatorum; habet enim contemptum sæculi. Nam cum divitibus præcipitur, ut thesaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, et apprehendant veram vitam (b), sine dubio ista falsa vita est.] Et maxime hoc divites audire debent (7) quos quando pauperes invenitur, murmurant, gemunt, laudant, invident, (8) æquari optant (9), impares se esse dolent, et inter laudes divitum hoc plerumque dicunt: soli isti sunt (10), isti soli vivunt (11). Propter hæc ergo verba, quibus homines tenues divitibus adulantur (12) [Quia ipsi vivunt, et soli vivunt, ne his adulantium inflati verbis putent se vivere, Præcipe, inquit, divitibus hujus mundi, non superbe sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundanter ad fruendum (c). Divites sint sed ubi? In operibus bonis: facile tribuant quia non perdunt quod tribuunt: communique cum eis, qui non habent. Et quid ex hoc? Theaurizent sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram justitiam, non assentientes adulantibus, qui eos dicunt vivere, et solos vivere.] Vita ista (13) somnium est; divitiæ istæ velut in somnis fluunt (14). Audi (15) Psalmum? o dives pauperrime (16) Dormierunt somnum suum, et

(a) Primæ lectionis nomine venit Epistola Pauli, quam sequentur Psalmi et Evangelium, aperte hoc innuit Augustinus Ser. 177, ubi tria illa indiscriminatim lectionum nomine donavit. In præsentî Liturgia etiamsi idem servetur ordo, sola tamen Epistola nomen lectionis retinet.

(b) Frequenter Augustinus hunc Pauli textum commentans reputat falsitatem præsentis vitæ. Aptissime autem hoc in loco, ut nulla suspicio sit de genuinitate istius periodi. Vide præ cæteris Serm. 59. n. 5.

(c) Non dissimilis sententiam, et ordo verborum in Serm. 59. n. 5.

- (1) In Edit. o tu homo si, etc.
- (2) In Edit. firmus pro fortis.
- (3) In Edit. Si autem.
- (4) In Edit. ipsa merces.
- (5) In Edit. nos quoque admonet Apostolus cum præcipit Timotheo, dicens.
- (6) Edit. in Deum vivum.
- (7) Edit. addit audite divites qui auram, et argentum habetis, et tamen cupiditate ardetis, quos quando, etc.
- (8) Edit. legit. et invident.
- (9) Edit. addit, etc.
- (10) Edit. ipsi pro isti.
- (11) Edit. pro his verbis, quibus.
- (12) Edit. cum dicunt isti soli vivunt; ne in superbiam erigamini, o vos divites; sed potius Apostolum audite morbi curatorem, et non verbi adulatorem, Vita ista, etc.
- (13) Edit. vita ista somnus vester est.
- (14) Edit. addit. Paulus dicit: Ut apprehendant vitam veram. Paulum audite et superbire nolite.
- (15) Edit. Audi et Psalmum,
- (16) O tu dives pauperrime, quid habes, si Deum non habes? vel quid non habes, si Deum habes? De divitibus dicit Psalmus; Dormierunt, etc.

nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis (Psal. lxxv, 6). Aliquando et mendicus in terra jacens (1), frigore tremens, occupatus (2) tamen somno thesauros somniat, et gaudet (3) et superbit in somnis, et patrem suum pannosum (4) non dignatur agnoscere, et donec evigilet dives est. Cum ergo dormierit invenit quod falsum gaudeat? cum evigilaverit invenit quod verum doleat. Dives ergo moriens, similis est (5) pauperi vigilanti, qui thesauros videbat in somnis. Nam et (6) ille induebatur purpura, et bysso. Quidam dives nec nominatus, nec nominandus, contemptor pauperis jacentis ante januam suam, induebatur purpura, et bysso, sicut Evangelicum testimonium est, et epulabatur quotidie splendide (7); mortuus est (8), sepultus est: evigilavit et se in (9) flammis invenit (Luc. xvi, 19). Dormivit ergo somnum suum et (10) nihil invenit ille vir divitiarum in manibus suis, quia nihil boni egit (11) manibus suis (12). Propter vitam ergo quaeruntur divitiae, non vita propter divitias. Quam multi cum suis hostibus pacti sunt, ut (13) totum tollerent, et vitam relinquerent (14): quantumcumque haberunt (15) tanti vitam emerunt. Quanti comparanda est vita aeterna, si tam pretiosa est vita peritura (16)? Da Christo aliquid, ut vivas beatus, si totam das hosti, ut vivas mendicus. A vita tua temporali, quam tanto pretio redimis, appende quanti valeat aeterna quam negligis, ut (17) vivas diebus paucis, etsi ad senectutem pervehturus sis. Omnes enim dies hominis ab infantia usque ad (18) senectatem pauci dies sunt (a). Et si ipse Adam hodie moreretur, paucos dies vixerat, quia omnes dinierat (19). Paucos ergo dies, et hos laboriosos in tanta inopia; in tanta (20) tentatione

(a) Hac ipsa lectio in serm. 301. n. 9.

- (1) Edit. et frigore.
 (2) Edit. occupatus a somno.
 (3) Edit. gaudet, exultat, superbit.
 (4) Edit. pannosum videre indignatur. In somnis est quod vides o tu mendice, qui dormis, et gaudes. Tamen donec evigilet dives est: cum dormierit invenit quod certum doleat.
 (5) Edit. illi pauperi dormienti et thesauros somniant.
 (6) Edit. Nam ille dives qui induebatur.
 (7) Edit. postea mortuus est.
 (8) Edit. et sepultus.
 (9) Edit. in flamma.
 (10) Edit. post somnum nihil.
 (11) Edit. nihil operatus est de manibus.
 (12) Edit. addit id est, de divitiis suis.
 (13) Edit. vitam solam redimerent.
 (14) Edit. habet interrogationem, quam silet Codex.
 (15) Edit. addit totum dederunt tantum ne vitam amitterent. Totum dedisti barbaris quod habuisti, frater? totum, inquit, dedi, nudus remansi; et si nudus vivam. Et quare? totus occidendus eram, ideo totum dedi. Et quare hoc tibi contigit? Vis dico tibi? quia antequam barbarus superveniret, pauperi non subveniebas, ut per pauperem eleemosyna ad Christum perveniret? Christo modicum non dedisti, et barbaris totum quod habuisti dedisti, et hoc cum Sacramento dedisti. Christus rogat et non accipit: ille torquet, et totum auferit. Si tanti redemisti vitam perituram, quanti comparanda, etc.
 (16) Edit. transpositi commata hujus hypotheticae sententiae, et habet qui pro si.
 (17) Edit. ut vivas paucis diebus, quod hostis exigit, facis, et quod Christus exigit, contemnis?
 (18) Edit. ad senectutem.
 (19) Edit. addit qui ulique sex millia annos vixerat et tamen pauci erant, quia cunctos finierat.
 (20) Edit. tentationibus pleas redimis, ut modicam terram habes, id est, villam.

redimis? Quanti? nihil habere vis, ut habebas te. Vis nosse quanti valeat vita aeterna? adde et te. Ecce inimicus qui te captivaverat (1) dixit tibi: Si vis vivere quidquid habes da mihi, et ut viveres dedisti totum, hodie redemptus, -cras forte moriturus; ab isto (2) dimissus, forte ab illo tradendus. Erudiant nos (3) pericula, fratres mei. Quid tam indocti, et inter Dei verba, et inter humana experimenta? Ecce totum dedisti, et (4) abiisti gaudens quia vivis (5) etsi pauper, etsi nudus, etsi egens, etsi mendicus (6), gaudes tamen quia vivis, et dulcis est lux. Appareat Christus, paciscatur et ipse (7), non qui te (8) captivavit, sed qui pro te captus est, non qui te quaerit occidere, sed qui pro te occidi dignatus est (9), qui dedit se pro te. Quantum pretium? Qui te fecit (10) dicit tibi. Mecum paciscere (11): te vis habere, et totum perdere? Si habere vis te (12), me habere oportet, ut oderis te (13), ut diligas me et vitam tuam perdendo (14) invenias, ne tenendo perdas (15). De divitiis istis tuis, quas amas possidere, et quas tamen pro vita tua praesente paratus es dare (16), jam dedi salubre consilium (b). Si (17) amas et ipsas, noli (18) et illas perdere (19): sed ubi eas amas, tecum periturae sunt. Consilium et de ipsis do (20): Amas eas? Mitte (21) eas quo sequaris eas, ne cum eas amas in terra aut vivus (22) amittas, aut mortuus dimittas. Et hinc, inquit (23), consillum dedi: non dixi: Perde, sed serva (24): thesaurizare vis, non dico noli, sed dico ubi, Consultorem (25) accipe, non (26) prohibitorum. Ubi ergo dico thesaurizare (27)? *Thesaurisate vobis thesaurum in caelo, quo fur non accedit, nec tinea, nec rubigo exterminat* (Matth. vi, 20). Sed (28) non video, inquis (29), quod pono in caelo (30). Vides enim quod obruis in terra. Securus es obruendo

(a) Vide sermonem 38 a n. 7 usque ad finem. Ibi omnes hujus Sermonis Sententiae iteratae leguntur.

- (1) Edit. dicit.
 (2) Edit. redemptus ab alio trucidandus. Ecce quanta a barbaris patiuntur homines propter vitam temporalem, et nos piget aliquid pati pro vita aeterna.
 (3) Edit. ista pericula.
 (4) Edit. et subjecti; et gaudes.
 (5) Edit. et hoc dicit etsi.
 (6) Edit. gaudeo quia vivo, et istam lucem dulcem non perdidit.
 (7) Edit. ipse tecum: non barbarus.
 (8) Edit. captivaverat.
 (9) Edit. ille qui se dedit pro te, ipse tibi dicit.
 (10) Edit. ipse tibi dicit mecum.
 (11) Edit. cum interrogatione legit.
 (12) Edit. habet et me. Oportet.
 (13) Edit. et pro tu.
 (14) Edit. punctum praepositi vocis vitam, sicque legit vitam tuam perdendo invenies.
 (15) Edit. addit eam.
 (16) Edit. do consilium quid facias.
 (17) Edit. si et ipsas amas.
 (18) Edit. noli eas.
 (19) Edit. quod si hic eas amas.
 (20) Edit. si eas amas absque interrogatione.
 (21) Edit. promitte eas.
 (22) Edit. vivus eas amittas.
 (23) Edit. jam dedit consilium.
 (24) Edit. jam dixi: Thesaurizare vis? bene non dicit.
 (25) Edit. me accipe.
 (26) Edit. non perditorem.
 (27) Edit. scriptum est: Thesaurisate.
 (28) Edit. sed forte dicit.
 (29) Edit. non video locum in caelo, ubi ponam.
 (30) Edit. addit quam scalam, quam machinam quaesiturus sum, quae ad caelum attingat ut videam ubi ponam pecuniam

in terra (1) et sollicitus et (2) ei dando, qui fecit cælum, et terram (3)? Serva (4) ubi vis, si inveni-
neris meliore (5) Christo, (6) custodi, commenda.
(7). Commendo, (8) inquis, servo meo (9). Quanto
melius Domino tuo (10)? Servus (11) fortassis (12)
aufert (13), atque fugit; et inter tanta mala, quæ jam
acciderunt, hoc optandum fuit, ut servus auferret, et
fugeret, non ad Dominum suum hostes duceret (14).
Multi (15) servi dominis suis repente inimici exti-
terunt, et eos cum (16) illo quod habebant, hosti-
bus (17) prodiderunt. Cui ergo commendas? Inte-
rim, inquis, servo (18) meo (19) commendo aurum
meum (20). Aurum tuum (21) servo: animam tuam
cui (22)? Commendo, inquis, Deo animam meam.
Quanto melius (23) illi et aurum tuum, cui et animam
tuam? An forte fidelis est in custodiendo animam
tuam, et infidelis est in custodiendo pecuniam tuam?
Non servat tibi, qui servat te? Fac ergo fidem. Ser-
vus agit ne tollat: numquid agit ne perdat? Tota fides
ejus est ne te fraudet; fidem ejus attendis (24), et
infirmitatem non attendis? Posuit, non latuit (25);
venit alius (26), abstulit. Numquid hoc Christo quis-
quam facturum est? Pigritiam excute, consilium ac-
cipe: thesauriza in cælo. Et quid dixi, pigritiam ex-
cute? quasi labor sit in cælo thesaurizare: etsi labor
esset, faciendum erat (27) et suscipiendus labor erat,
et reponenda ea, quæ pro magno habemus in loco
munito unde (28) ea nemo posset auferre. Non tamen
dicit tibi Christus, in cælo thesauriza (29), scalas
quære (30), pennas apta (31), sed mihi in terra da,
et tibi (32) servabo. In terra, inquit, mihi da, ideo

meam? Quid dicis? Vides in terra locum ubi obruis? Vi-
deo inquit. Bene satis: si securus.

(1) *Edit.* quare pro et.

(2) *Edit.* de Deo.

(3) *Edit.* addit da securus Deo. Ipsi te commenda, qui
tibi pecuniam in cælo servat; quia ipse et te in terra,
quandiu vivis, gubernat. Pecuniam servare vis? serva.

(4) *Edit.* quomodo vis.

(5) *Edit.* custodem quam Christum.

(6) *Edit.* commenda et pecuniam tuam.

(7) *Edit.* inquit.

(8) *Edit.* addit bene.

(9) *Edit.* addit o Christianum virum!

(10) *Edit.* servus tuus.

(11) *Edit.* auferet.

(12) *Edit.* et fugiet.

(13) *Edit.* numquid Christus hoc facturum est? Multi.

(14) *Edit.* Multi ad dominos suos servi repente.

(15) *Edit.* cum ipso auro hostibus tradiderunt.

(16) *Edit.* tradiderunt pro prodiderunt.

(17) *Edit.* servo inquit meo.

(18) *Edit.* addit novi fidem servi mei, ideoque commendo
servo meo aurum.

(19) *Edit.* addit bene satis, præsens servum tuum.

(20) *Edit.* tuum commendas servo tuo.

(21) *Edit.* animam meam commendo Deo meo.

(22) *Edit.* o homo, illi.

(23) *Edit.* et te? Laudas fidem servi tui? Etiam ego novi
fidem servi mei. Tota fides ejus est, ne fraudet, ne tollat.

(24) *Edit.* ecce posuit, et.

(25) *Edit.* invenit alius, et tulit.

(26) *Edit.* da Christo esurienti, thesauriza in cælo. Num-
quid labor est in cælo thesaurizare?

(27) *Edit.* ad ponendum pecuniam tuam in loco munito.

(28) *Edit.* nemo eam possit auferre. Cum tamen.

(29) *Edit.* dicit tibi.

(30) *Edit.* machinas liga, pennas.

(31) *Edit.* Hoc dicit mihi

(32) *Edit.* et tibi in cælo servo.

veni (4) pauper hic esse, ut (5) tu ibi dives sis. Fae
trajectitium (5). Times fraudatorem ne perdas (4).
Queris qui portet (5) quo migras? Christus tibi in
utroque adest. Non (6) facit imposturam, sed facit
(7) laturam. Sed Christum, inquis, ubi invenio (8)?
Cum habeat fides mea, quod (9) audivi in Ecclē-
sia; hoc didici, sic credidi, hoc Sacramento im-
butus sum (10): sepultus est, resurrexit tertia
die, post quadraginta dies ascendit (11) in Cælum
coram oculis Discipulorum suorum, sedet (12) in dex-
tera Patris, in fine venturus est; quando hic enim in-
venio? cui dabo (13)? Noli satagere, totum audi, aut
si totum audisti, totum dic. Scio quia hoc accepisti,
suspensus est Christus in cruce, depositus est de li-
gno, positus est in sepulcro, resurrexit, ascendit in
Cælum (14); sed et illud legisti (15) quia cum ejus Ec-
clesiam Saulus persequeretur (16) superbiens, crude-
lis, anhelans cædes, et Christianorum sanguinem
sitiens, cum æviret, cum persequeretur litteras por-
tans Damascum, ut quos inveniret hujus disciplinam
viros ac mulieres vinclos ad pœnas adduceret (*Act.*
vi, 2) (17). Audisti quid declamavit, quem sedentem
confiteris in cælo? Recole (18) ergo quid dixit, quid
audisti, quid legisti: *Saule, Saule, quid me persequeris*
(19)? Paulus enim nec eum videbat, nec tangebatur (20)
et tamen dicebat ille: *Quid me persequeris?* Non ait:
Quid persequeris familiam meam, servos meos, san-
ctos meos, adde honorem (21), fratres meos, nihil
horum; sed quid ait? *Quid me persequeris* (22)? id est,
membra mea, pro quibus in terra calcatis caput de
cælo clamabat; quia (23) et pro pede tuo, si calcetur
in terra, clamat lingua tua; non calcas pedem meum,
sed calcas me (24). Quid ergo dubitas cui des (25)?

Qui dixit: *Saule, Saule, quid me persequeris?* ipse
tibi dicit: *Pasce me in terra* (26): Saulus sæviebat,
et (27) tamen Christum persequeretur. Sic et tu in
terra eroga, et Christum (28) pascis. Nam istam quæ-
sitionem, qua moveris, prædixit ipse Dominus. Com-

(1) *Edit.* ideo veni egere ego in terra.

(2) *Edit.* ut sis tu.

(3) *Edit.* Forte times.

(4) *Edit.* aufert interrogationem, et addit et queris

(5) *Edit.* qui migret.

(6) *Edit.* faciet.

(7) *Edit.* faciet insuper et laturam.

(8) *Edit.* invenio, inquit, in terra? Eum ibi invenio, ut
dem illi? Cum.

(9) *Edit.* audio:

(10) *Edit.* passus est, mortuus, et sepultus.

(11) *Edit.* in cælo.

(12) *Edit.* ad dexteram.

(13) *Edit.* addit ut ad eum deferat?

(14) *Edit.* vel legisti.

(15) *Edit.* addit an istud nunquam audisti.

(16) *Edit.* superbus.

(17) *Edit.* Non audisti quid et clamaverit.

(18) *Edit.* Recole. Quid ergo dixit?

(19) *Edit.* Quem Paulus nec videbat.

(20) *Edit.* in cælo clamat.

(21) *Edit.* vel fratres? nihil eorum dixit. Et quid dixit?

(22) *Edit.* ait, id est, membra mea. Pro.

(23) *Edit.* et si pedem tuum in terra calcet aliquis, lin-
gua tua de capite clamat.

(24) *Edit.* dicis? Quid ergo?

(25) *Edit.* Qui dicis? Qui dixit Saulo: Quid me.

(26) *Edit.* in terra Saulus sæviebat.

(27) *Edit.* et Christum in cælo tangebatur.

(28) *Edit.* Christum in cælo pascis.

mobeantur, et illi qui ad dexteram ponentur, et cum dixerit: Esurivi, et dedistis mihi manducare; respondebunt: Domine, quando te vidimus esurientem? et audient continuo: Cum uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis (Matth. LXXV, 35) (1). Si ergo non vis dare, habes quod in te accuses, nam non habes quod excuses. De divitiis ergo (2) isis dicit tibi Dominus tuus: dedi consilium (3) saluberrimum: amas (4) eas? migra eas; et cum migraveris (5) sequeris, sequere eas interim corde (6) Ubi enim est thesaurus tuus (7), illic erit et cor tuum (8). Si terræ commendas thesaurum, in terra obruis et cor: cum autem in terra obrueris cor, erubescet (9) cum responderes, (quando audis Sursum cor) habemus ad Dominum. Dedi ego, inquit, salubre consilium (10) de divitiis tuis, si feceris, si audieris, si talis dives fueris, qualem describit Apostolus, ut non superbe sapias, neque speres in incerto divitiarum, facile tribuas, communices (11). Theaurizes tibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendas veram vitam. Jam interroga (12) me, inquit Dominus tuus; ecce obmigravi in cælum quod habeo, sive totum erogando, sive quod remansit sic habendo tanquam non habens, utens hoc mundo tanquam non utens. Tanti valet regnum cœlorum (1 Cor. vi) (13)? Ecce si feci hoc, tanti valet. Chare eat? Charius valet. Non enim vere tale est ut tanti (14) valere debeat; in æternum vives. Qui omnes thesauros istos pro vita paucorum dierum daret, ibi verus dives eris, quia non egebis. Sed hoc agis cum esse dives vis, ne in terra egeas. Et ideo tibi exaggeras, et congeris densum lutum, quo graveris. quo premaris, quo siccato arctius concludaris (15). Ideo itaque ne egeas, quaeris ad vectionem multa animalia, ad victum epulas copiosus, ad indumentum (16) pretiosissimas vestes. Ne vero multa habendo tu dives (17) et Angelus pauper, qui nec equo utitur, nec rheda

vehitur, nec (1) implet apparatus mensam, nec si vestis textitur, quia luce (2) vestitur (3), disce veras divitias. Tu istas (4) habere vis, ut habeas unde (5) fauces mulceas, et ventrem impleas: ille te vere divitem facit, qui tibi donat ne (6) esurias. Hoc est non egere omnino, non esurire: Nam quantumvis habeas, cum venerit hora (7) qua prandeas, vel antequam ad mensam accedas, cum esaris (8) egenus es. Postremo (9) remotis epulis anhelas superbus. Non est expletio ista indigentiarum, sed fumus curarum (10). Vide quid cogitas de divitiis istis tuis augendis. Vide si facile dormis (11) cum cogitas vel ne perdas ubi servasti, vel ut augeas quod servasti. Divitias ergo invenisti, qui requiem invenisti. Cum vigilas, augmentum divitiarum cogitas; cum dormis, latrones somnias: in die sollicitus (12), in nocte pavidus, semper mendicus (13). Verum divitem te vult facere, qui tibi promittit regnum Cœlorum. Et (14) quanti putas empturus es illas veras divitias, illam veram (15) vitam, eamque æternam? Quid? Ideo veram putas quod tanti eam empturus es, quanti paratus fuisti emere paucos istos laboriosos, et miseros dies? Aliquid (16) plus valere debet quod (17) longe majus est. Et quid laciam, inquis (18)? Totum quod habui pauperibus dedi, et quod habeo cum indigentibus communico, quid plus possum (19)? Habes (20) plus, te ipsum; te habes plus; tu es de rebus tuis; tu addendus es. Attende consilium Domini tui (21) quod dedit diviti: Vade, vende omnia quæ habes, et da pauperibus. Et numquid dimisit eum posteaquam dixit hoc? Et ne se ille quod amabat perdere putaret (22), primo eum securum fecit, quia non perdidit, sed condidit: Habebis, inquit, thesaurum in celo (23). Sufficit hoc? Non. Et quid? Veni, sequere me (Matth. xix, 21)(24). Ama-

(1) *Edit.* si audieras hoc aperte dic: Nolo dare et non habes unde te excusare, sed voce tua te damnare.

(2) *Edit.* ergo tuis dicit.

(3) *Edit.* quid facias.

(4) *Edit.* amas divitias. Amo, inquit. Ergo migra.

(5) *Edit.* migraveris eas, sequere eas.

(6) *Edit.* addit cum vivis: quin ubi fuerit thesaurus.

(7) *Edit.* ibi pro illic.

(8) *Edit.* Si autem in terra obruis cor tuum, erubescet.

(9) *Edit.* erubescet quia mentiris cum responderes quando audis sursum cor. Nam dicitur: Sursum cor, et continuo respondes: Habemus ad Dominum. Deo mentiris. Una hora in Ecclesia verum non dicis, Deo mentiris, quod semper hominibus facis. Dicis: Habemus ad Dominum, et in terra obrutum habes cor, quia ubi fuerit thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum.

(10) *Edit.* si feceris de divitiis tuis, quod audisti, si talis dives fueris qualem Apostolus dicit, non superbe.

(11) *Edit.* ut thesaurizes.

(12) *Edit.* interroga Deum, et Dominum tuum, et dic illic: Ecce jam migravi, Domine, in cœlum quod habeo sic habeo, tanquam si non habeam. Tanti valet.

(13) *Edit.* quantum patrimonium meum? Charius valeat.

(14) *Edit.* tanti valeat. Hoc dicit Dominus tuus, quem interrogasti de patrimonio tuo: ad tempus victurus es et postea moriturus, in regno meo nunquam moriturus, sed in æternum victurus es. Verus ibi dives eris ubi nunquam egebis.

(15) *Edit.* Nam ideo ad subvectionem multa animalia quaeris, ne deficias, ad victum, etc.

(16) *Edit.* pretiosas.

(17) *Edit.* Re vera tu multa habendo dives es, et Angelus meus pauper est, nihil habet, nec equo, etc.

(1) *Edit.* nec mensam honestis implet apparatus.

(2) *Edit.* addit æterna.

(3) *Edit.* Disce o homo dives, veras divitias appetere.

(4) *Edit.* addit divitias.

(5) *Edit.* unde multum manduces, quia deficiis.

(6) *Edit.* addit in æternum.

(7) *Edit.* hora quinta, antequam.

(8) *Edit.* esuris et deficiis, quia miser es. Numquid Angelus sustinet? Absit, nec esuriam, nec defectionem habet Angelus.

(9) *Edit.* his epulis.

(10) *Edit.* cum cogitas de divitiis augendis, vide.

(11) *Edit.* Ni fallor, ubi divitias invenisti, requiem perdidisti.

(12) *Edit.* et in nocte.

(13) *In editione udest transpositio verborum in hoc commate.*

(14) *Edit.* et putas quia tanti empturus.

(15) *Edit.* veram et beatam vitam, quanti paratus es redimere istos miseros et laboriosos dies?

(16) *Edit.* multo plus.

(17) *Edit.* quod multo plus est, quia regnum cœlorum est.

(18) *Edit.* addit ecce sancte Episcopo, monita tua audivi, consilio tuo parui, jussum Domini non sprevi, quod habui.

(19) *Edit.* addit facere?

(20) *Edit.* habes, adhuc temetipsum habes, tu ipse plus es, tu dees rebus tuis.

(21) *Edit.* tui fecisti? Feci, inquit. Quid mentiris? Non totum fecisti: ex una parte fecisti, ex alia nihil tetigisti. Audi quod jubet, vade, etc.

(22) *Edit.* quod pauperibus erogavit, securum eum reddidit dicens: Et habebis.

(23) *Edit.* numquid sufficit.

(24) *Edit.* dicit. Amas et sequi vis eum; quis cura?

sti? a-qui via? Cucurrit, volavit; quære qua? nescio qua. O Christianum? nescis qua ivit Dominus tuus? Vis dico tibi qua eum sequaris? per pressuras, per opprobria, per falsa crimina, per sputa in faciem, per (1) alaparum, et flagellorum verbera, per coronam spinicam, per crucem, per mortem. Quid piger es (2)? Sequi volebas, demonstrata est via. Et tu: quis illum sequitur? Erubescere, barbata (3). Fœminæ secutæ sunt, quarum hodie natalitia celebramus. Fœminarum Martyrum (4), Tuburbitanarum sollemnitate hodie celebramus. Dominus vester, Dominus noster, Dominus illarum, Dominus omnium, Redemptor vitæ nostræ, de via angusta, et aspera præcedendo stratum (5) fecit, stratum regalem, munitam (a), [et puram, in qua delectaret et fœminas ambulare, et adhuc piger es? Non vis fundere sanguinem pro tanto sanguine? hoc dicit tibi Dominus tuus: prior pro te passus sum; da quod accepisti, redde quod libisti. Non potes tu? Potuerunt pueri, et puellæ; potuerunt delicati, et delicatæ; potuerunt divites, et magni divites, qui subito irruente tentatione passionis non retenti sunt copia divitiarum, nec capti hujus vitæ dulcedine, cogitantes illum divitem fluentem divitias, et invenientem tormenta, et non suas divitias præmiserunt, sed eas potius in martyrio præcesserunt. Tantis exemplis præcedentibus piger es? Et tamen festa Martyrum celebras. Natalis est hodie Martyrum; præcedam, dicis, et forte cum meliore tunica. Vide qua conscientia, ama quod agis; imitare quod celebras; fac quod laudas. Sed ego non possum. Dominus in proximo est, nihil solliciti fueritis (Philip. iv. 6). Ego, inquis, non possum; tu fontem ipsum noli timere: unde impletæ sunt illæ potes et tu impleri, si avidus accedas, si non quasi collis tumescas, sed quasi vallis humilicris, ut impleri mercaris. Non ergo nobis dura sint, fratres, maxime his temporibus abundante (b) pressura: Contemptus est a Martyribus mundus cum florere. Vere magna laude contemptus est florens, et amatur periens. Contempserunt illi flores ejus, et tu amplecteris spinas ejus. Si migrare piger es, vel domus ruinosa te terreat. Sed insultat tibi Paganus. Unde tibi insultat Paganus? Re vera tempus est ut insultet tibi Paganus, quia implentur prædicta Domini tui. Rectius tibi insultaret, si non implerentur quæ ille prædixit. Ille Deum negat, quem enlis, tu ex his quæ patitur mundus, ostende veracem, et non contristatus prædictis, gaudeas promissis. Venit enim eo tempore, quo jam mundus, ætate vergen-

(a) Vide Serm. 235, n. 1 et mutilam periodum restauratam agnosces.

(b) Ingruente prima persecutione Vandalica, sermonem habitum duco post annum 427. Vide Serm. 296 a n. 6 ad 11. Sed ibi de urbis Romæ vastatione, hic Africam ipsam vastatam dicit.

(1) Edit. per alapas, et flagellorum.

(2) Edit. ecce demonstrata est tibi via. Sed dura est, inquis, via; quis pro istam illam sequatur?

(3) Edit. addit erubescere: a virtute vir diceris.

(4) Edit. Suburbitarum, in animadversione autem Suburbitanarum ex Sermone.

(5) Edit. stratum eam vobis fecit, stratum, securam, munitam. Christus Dominus noster, qui regnat in sæcula sæculorum. Amen. sicque explicit sermo.

te, quasi ita factus, ut firmendus, abundanturus erat cladibus, et calamitatibus, et angustiis, et molestiis. Ad solatium tuum venit qui tunc venit; ne deficeret in pressuris vitæ pereuntis, atque transeuntis, promisit alteram vitam. Antequam mundus his afflictionibus, et calamitatibus laboraret, missi sunt Prophetæ; missi sunt servi ad agrorum istum grandem, ad genus humanum, quasi unum hominem languidum ab Oriente usque ad Occidentem distentum, et jacentem; misit Medicus potens servos suos. Ventum est ut tales accessiones venrent agroto huic, in quibus multum laboraturus erat. Et ait Medicus: Multum laboraturus est iste agrotus, ego sum necessarius. Jam stultus agrotus dicat Medico: Domine, laboro ex quo venisti: Stulte non laboras de eo, quia veni, sed, quia eras laboraturus, veni. Compendio igitur, fratres, quid multa dicimus? Verbum consummans brevavit Dominus super terram (Rom. ix. 28). Bene vivamus, et pro bona vita nostra bona terræ transuentia non speremus (a). Vilis merces est bonæ vitæ terrena felicitas; non tanti valet quod hic bene vivis, quanti valet quod hic concupiscis; quanvis talia concupiscendo nec bene vivis, si vis mutare vitam, muta concupiscentiam. Servas fidem Deo, et ideo ut in terra sis felix; et hoc tibi est totum. Quare servas fidem Deo? fides tua tanti valet? tanti illam æstimas? sic illam adducis? si aliquid venale habeas in terra, et cum emptore paciscaris, tu charius pretium dicis, ille vilius; tanti valet, inquis, quoniam quod vendis exaggeras; et ille: Non valet tanti, sed tanti; et dat sibi minus pretium, volens vilius emere. Dominus Christus corrigit te. Dicis tu Domino tuo Christo: Domine, servo tibi fidem, et tu da mihi in terra. Stulte, non tanti valet quod vendis; erras, nescis quod habes. Servas fidem, et quæris terram? Plus valet fides tua, quam terra, nescis illam appretiare. Ego novi quanti valeat, qui tibi donavi; tanti valet quantum est tota terra; adde terræ et cælum: plus valet. Et quid est plusquam terra, et cælum? Ille qui et terram fecit, et cælum. Conversi ad Dominum (b).]

SERMO IV.

De Natali Domini.

Sermonem num. 189 Tom. V. Maurini dolent nusquam vidisse in MS. ut loca minus integra, vel male sarta reficerent. Eundem in integritatem suam restitutum exemplavi a septem Codicibus, quorum tres sunt antiqua lectionaria, quibus in officii recitatione solenni Monachi utebantur in choro, quos inter præstat Codex num. 106. elegantissime exscriptus manu propria Leonis Ostiensis, qui epocham, et nomen suum apposuit, et Codicem figuris ornavit. Duo alii Codices sunt Breviaria characteribus latinis sæculi XIV. ante ætatem

(a) In Epilogum arctissime cum reliquo Sermonem conexum, ejusque perficientem integritatem.

(b) Sermones editi varios post hæc verba Conversi ad Dominum subjiciunt clausulas; anceps ergo est, qua potius usus fuerit Augustinus, quoties nihil insuper addidit. Vide Serm. 67, 100, 111, etc.

Urbani V. nam Psalmos ex editione Romana legunt, non ex Gallicana, quam ille Pontifex Cassinensibus præscripserat. Reliqui duo continent sermones diversorum, atque etiam inscribuntur. In his vero septem Codicibus una et constans est sermonis lectio, unaque inscriptio, quæ cum Maurina editione concordat. Bibliotheca Medice Laurentiana monet extare in Cod. 1. Plut. XIV. hunc eundem sermonem integrum, ut in nostris Codicibus.

SANCTIFICAVIT nobis (1) istum diem dies, qui fecit omnem diem, de quo Psalmus (2) cantat (a) *Cantate Domino canticum novum, cantate Domino omnis terra; cantate Domino, et benedicite* (3) *nomen ejus* (Psal. xcv, 1, 2). (4) bene nuntiate de die in diem salutare ejus. Quis est iste dies de die, nisi Filius de Patre, lumen de lumine. Sed dies ille (5) qui genuit diem, qui de Virgine nasceretur hoc die. Dies ergo ille non habet ortum, non habet occasum. Diem dico Patrem Deum. [Non enim esset Jesus dies de die, nisi esset et Pater Dies.] Quid est dies nisi lumen? non oculorum carnalium, non lumen, non lumen commune hominibus (6), et pecoribus, sed lumen quod Angelis lucet, lumen cui videndo corda purgantur. Transit enim ista nox, in qua modo vivimus, in qua nobis accenduntur lucernæ Scripturarum, et venit illud, quod in alio Psalmo canitur (b) : *Mane astabo tibi, et contemplanor te* (Id. v, 5). Dies ergo ille Verbum Dei, dies, qui lucet Angelis, dies, qui lucet in illa Patria, unde peregrinamur, vestivit se carne, et natus est de Maria Virgine. Mirabiliter natus est. Quid mirabilius Virginis partu (7)? Concepit et virgo est? parit et virgo est. Creatus est enim (8) de illa quam creavit, et attulit ei fecunditatem, non corruptit (9) integritatem, Maria unde? ex Adam. Adam unde? de terra (10). Si Adam de terra, et Maria de Adam, ergo et Maria terra. Si (11) Maria terra, agnoscamus quod cantamus : *Veritas de terra orta est*. Quale nobis beneficium præstitit (c) . *Veritas de terra orta est? et justitia de cælo prospexit* (Id. LXXXIV, 12). *Judæi enim*, sicut dicit Apostolus, *ignorantes Dei justitiam, et suam volentes constituere, justitiæ Dei non*

(n) Versio Italica habet : *cantate Domino, benedicite nomen ejus, bene nuntiate diem de die salutare ejus*. Idcirco Maurini opinati sunt huic Psalmi versum a Miss. ad hanc lectionem reverti posse. At Codices nostri conjecturæ illi stabilendæ non sufficiunt. Sed annotat Cl. Sabatier in sua veteri versione Bibliorum, semel tantum usum fuisse Augustinum lectione illa, cæteris autem in locis semper scripsisse *de die in diem, vel de die ex die*.

(b) Singularis prorsus hic locus. Licet enim in Psal. 36, 58, 148, et in Tract. 34 in Joan. legatur : *Mane astabo tibi, et contemplanor*; hic tamen solum additur pronomen *te*.

(c) Diverse interpungitur in editis : præcedit enim interrogatio.

(1) Edit. addit Fratres.

(2) Edit. canit.

(3) Edit. nomini.

(4) Edit. benedicite.

(5) Edit. hunc genuit diem, qui de Virgine natus est hodie.

(6) Edit. cum pro et.

(7) Edit. concipit.

(8) Edit. de ea.

(9) Edit. addit ejus.

(10) Edit. legitur : Si Maria de Adam, et Adam de terra, ergo, etc.

(11) Edit. si tantum.

sunt subjecti (Rom. x, 5). Unde potest homo esse justus? a semetipso? Quis pauper sibi dat panem? quis nudus cooperitur, nisi acceperit vestem? [Justitiam non habebamus; peccata hic sola erant.] Unde justitia? quæ justitia sine fide? *Justus enim ex fide vivit* (Id. i, 17). Qui sine fide se dicit justum, mentitur (1). Quomodo non mentitur in quo non est fides? si vult verum dicere convertat se ad veritatem. Sed (2) longe erat. *Veritas de terra orta est*. Dormiebas, venit ad te; stertebas, excitavit te; viam tibi fecit per se, ne perderet te. Ergo (3) quia veritas de terra orta est, Dominus noster Jesus Christus de Virgine natus est; *Justitia de cælo prospexit* (4), ut haberent homines justitiam non suam, sed Dei. Quantam dignationem! Qualis præcessit indignatio! Indignatio quæ præcessit? Mortales eramus, peccatis (5) premebamur, pœnas nostras portabamus. Omnis homo, quando nascitur, inchoat a miseria. Noli quærere prophetantem; interroga nascentem, et vide flentem. Cum (6) ergo ista esset in terra magna Dei indignatio, qualis subito facta est dignatio? *Veritas de terra orta est*. Creavit omnia, creatus est inter omnia; fecit diem, venit in diem; erat ante tempora, signavit tempora. Dominus Christus in æternum sine initio apud Patrem (7); [et tamen hodie quære quid est. Natalis est. Cujus? Domini. Habet Natalem? Habet. In principio Verbum, Deus apud Deum, habet natalem? Habet.] Nisi haberet illæ humanam generationem, nos non perveniremus ad divinam regenerationem : natus est, ut renasceremur. Nemo dubitet renasci, Christus natus est; generatus est, non regenerandus. Cui enim necessaria erat regeneratio, nisi ejus est damnata generatio? Fiat itaque in cordibus nostris misericordia ejus. Portavit eum Mater in utero, portemus (8) in corde; gravidata est Virgo incarnatione Christi, gravidentur pœnæ nostra fide Christi; peperit (9) Salvatorem, partamus laudem. Non simus steriles; animæ nostræ fecundæ sint Deo. Generatio Christi a Patre sine Matre (10); generatio Christi a Matre sine Patre : ambæ generationes mirabiles. Prima generatio æterna, secunda temporalis. [Quando natus est de Patre? Quid est quando? Quæris ibi quando, ibi, ubi non invenies tempus? Noli ibi quærere quando. Hic quære quando : Quando de Matre bene quæris. Quando de Patre non bene quæris; natus est, et non habet tempus;] natus est æternus de æterno, coæternus. Quid miraris? Deus est. Fit consideratio Divinitatis, et perit causa admirationis, [Et quando

(1) Edit. aut sine interrogatione quoniam mentitur.

(2) Edit. Longe enim veritas est. Dormiebas, venit ad te, gravi opprimebaris somno, excitavit te.

(3) Edit. Ergo veritas de terra orta est, quia Christus de Virgine natus, etc.

(4) Edit. ut per justitiam homines respicerent qui per injustitiam desiquerunt. Mortales, etc.

(5) Edit. opprimebamur.

(6) Edit. hæc esset.

(7) Hæc omnia desunt in editione pro quibus hoc solum legitur : habet et natalem in principio Verbum, qui nisi, etc.

(8) Edit. et nos in corde.

(9) Edit. addit Virgo.

(10) In editione pro verbis Generatio Christi habetur, etc.

dicimus, natus est de Virgine; magna res! miraris? Deus est; noli mirari:] transeat admiratio, (1), accedat laudatio. Fides adsit; crede (2) quia factum est. [Si non crederis illud factum est, tu remanes infidelis. Dignatus est homo fieri, quid queris amplius?] Parumne pro te humiliatus est Deus? Qui Deus erat, homo factus est; angustum erat diversorium, involutus pannis in præsepe positus (3): audistis cum Evangelium legeretur. Quis non (4) miretur. Ille, qui mundum (5) implebat, in diversorio locum non (6) inveniebat; in præsepe positus (7) cibaria nostra factus est. Accedant ad præsepe duo animalia, duo populi (8): agnovit enim hos possessorem suum, et asinus præsepe Domini sui. Attende ad præsepium; noli erubescere (9) esse jumentum Domini. Christum portabis, non errabis (10); ambulans per viam, [sedet supra te via. Meministis asellum illum adductum ad Dominum? Nemo erubescat, nos sumus.] Sedeat supra nos Dominus, et quo vult nos (11) vocet. Jumentum ipsius (12) sumus, ad Jerusalem (13) imus. Ipso (14) sedente non (15) premimur, sed elevamur; ipso ducente non (16) erramus, ad illum imus, per illum imus, non perimus.

SERMO V.

Habitus Carthagini ad (a) Mensam B. Cypriani sexto Idus Septembris de eo, quod Apostolus ad Galatas dicit: Fratres, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales, etc.

Non adhuc vulgati sequentes sermones classem alteram constituentes nunc primum lucem aspiciunt, habituri, ut opinor, vindices quotquot in Augustini lectione tantisper versati fuerint. Primum hunc descripsi ex cod. 17, de quo supra, eundemque signavi titulum quem in cod. præfert. In bibliotheca editis non reperi, eumque si adamaveris inserere sermonibus Editionis Maurinæ, præpones serm. 164. Ex hoc fonte hausisse Florum sententias ad priores versiculos capit. 6. epistolæ ad Galatas explanandos ipsius commentarium legentibus patet. Maurini sermonem hunc ignorantes ex laudato serm. 164 easdem transulsi Florum censuerunt; sed ibi de proprio et alieno onere ferendo tantum agitur, hic autem sex priores versiculi exponuntur, et Flori commentarium ab hac expositione non abhorret.

I. RECOLITE commemorantem Epistolæ apostolicæ

(a) Quæ fuerit Carthagine B. Cypriani mensa videsis in serm. 310. n. 2.

- (1) Edit. ascendat.
- (2) Edit. quod pro quia.
- (3) Edit. positus est.
- (4) Edit. admiretur.
- (5) Edit. implet.
- (6) Edit. invenit.
- (7) Edit. cibus noster.
- (8) Edit. cognovit.
- (9) Edit. Dei esse jumentum.
- (10) Edit. ambulans per viam, sedet super te.
- (11) Edit. dirigat pro vocet.
- (12) Edit. simus.
- (13) Edit. eamus.
- (14) Edit. insipiente.
- (15) Edit. opprimemur.
- (16) Edit. errabimus, per ipsum ad illum eamus, ut cum nato hodie puero in perpetuum gaudeamus.

lectionem: *Fratres, inquit, si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, intendens te ipsum, ne et tu tenteris. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi. Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit. Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero. Communicet autem qui catechizatur verbum ei, qui se catechizat in omnibus bonis. Nolite errare, Deus non subsannatur; quod enim seminavit homo, hoc et metet; quia qui seminaverit in carne, ex carne metet corruptionem; qui autem seminaverit in spiritu, de spiritu metet et vitam æternam. Bonum autem facientes non infirmemur; tempore enim suo metemus infatigabiles. Itaque dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei (Galat. vi, 1, et seqq. juxta Italam versionem). Iluc usque recitatum est de Epistola Pauli: huc usque vobis tantquam lector fui. Sed, fratres mei, si intellectus est lector, cui rei necessarius est disputator? Ecce audivimus, intelleximus, faciamus et vivamus. Et quid opus est vestram onerare memoriam? tenete ista et inde cogitate. An forte movet aliquem vestrum quomodo intelligendum sit quod ait: *Invicem onera vestra portate*, et paulo post ait: *Unusquisque proprium onus portabit*? Dicitis enim in cordibus vestris qui tamen hoc advertistis: Quomodo invicem onera nostra portamus, si unusquisque proprium onus portabit (b)? si invicem onera nostra portamus? Fateor, quæstio est. Pulsate, et aperietur vobis: pulsate intendendo, pulsate studendo, pulsate etiam pro nobis, ut aliquid dignum vobis dicamus, orando: ita pulsantes adjuvatis nos, et cito ista quæstio soluta erit. Utinam quam cito solvetur, tam efficaciter quisque quod intellexerit operetur? In pondere infirmitatis *Invicem onera nostra portamus*: in ratione pietatis *unusquisque proprium onus portabit*. Quid est quod dixi? Omnes homines quid sumus nisi homines, ac per hoc infirmi, et qui omnino sine peccato non sumus? In hoc enim *Invicem onera nostra portamus*. Si enim tædium passus fueris ad peccatum fratris tui, et ille ad tuum, negligitis invicem, et facitis vere grande peccatum. Si autem quod ille non potest toleras tu, et quod tu non potest toleret ille, invicem onera vestra portatis, et quia invicem onera vestra portatis, impletis legem sacratissimam charitatis. Ipsa est enim Lex Christi; lex charitatis est Lex Christi. Ideo venit quia nos amavit, et non erat quod amaret, sed amando amabiles fecit. Audistis quid sit, *Invicem onera vestra portate, et sic adimplebitis Legem Christi*. Quid est ergo *Unusquisque proprium onus portabit*? Unusquisque pro peccato suo rationem reddet; de peccato alieno nemo redditurus est rationem. Habet quisque causam suam; Deo redditurus est rationem suam. Sed et ipsi Præpositi, qui rationem reddunt de gregebis Christi, de peccato suo rationem reddunt, si*

(a) Fortasse abundat in Codice hæc altera interrogatio.

neglexerint de gregibus Christi. Ergo, fratres, Si *præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, quicumque estis qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis. Et si clamas, intus ama; hortaris, blandiris, corripis, sævis; dilige et quidquid vis fac. Non enim pater odit filium; et tamen pater, si opus est, verberat filium, inculit dolorem ut tueatur salutem. Hoc est ergo In spiritu lenitatis; si enim Præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto et dixeris: Non ad me pertinet; et dixeris tibi: Quare ad te non pertinet? et responderis mihi: Quia unusquisque proprium onus portabit: respondebo tibi: Certe libenter audistis, et intellexistis: Invicem onera vestra portate. Ergo si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, tu qui spiritualis es, instrue huiusmodi in spiritu lenitatis. De peccato quidem suo ipse redditurus est rationem, quia Unusquisque proprium onus portabit: sed tu vulnus illius si neglexeris, de peccato negligentiae tuæ malam redditurus es rationem: ac per hoc si invicem onera vestra non portaveritis, malam rationem habebitis in eo quod Unusquisque proprium onus portabit. Facite illud ut invicem onera vestra portetis, et parci vobis Deus quod unusquisque proprium onus portabit. Si enim portabis onus alterius, quando præoccupatur in aliquo delicto, ut in spiritu lenitatis instruas eum, venies ad eum locum ubi audisti: Unusquisque proprium onus portabit: et bona conscientia dicis Deo: Dimitte nobis debita nostra. Ergo, fratres, mementote Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, non transeuntes accipias, homo: potuit enim dicere: Si præoccupatus fuerit quispiam, si præoccupatus fuerit quicumque. Non hoc dixit, sed dixit, homo. Valde autem difficile est, ut non in aliquo delicto præoccupetur homo; quia quid est homo? Sed spirituales isti, quos admonuit, ut in lenitate instruant eum hominem, qui delicto fuerit præoccupatus, forte dicebant in cordibus suis: Portemus onera eorum qui præoccupantur delictis, quia nos non habemus quid in nobis ipsi portare possint. Audi, quia non debes esse securus, sequentia verba: Vide, intendens te ipsum, ne et tu tenteris. Ne superhires spirituales, ne se extollerent; quamquam si sunt spirituales non se extollent; timeo ne propterea se extollant, quia carnales sunt; tamen attendat et spiritualis, ne et ipse tentetur. Numquid enim quia spiritualis est, homo non est? numquid quia spiritualis est, non portat corruptibile corpus quod aggravat animam (Sap. ix, 15)? Numquid quia spiritualis est, finivit hanc vitam, quæ *Tota tentatio est super terram (Job, vii, 1, juxta Italiam)*? Ergo bene illi dictum est, omnino bene: *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris*. Et cum admonuisset illos, id est, spirituales, intulit continuo generalem illam sententiam: *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis Legem Christi*. Quid est alter alterius? Carnalis portet onus alterius carnalis; Spiritualis portet alterius spiritualis: *Invicem onera vestra portate; peccata vestra invicem nolite negligere: apud quos fiducia est**

vobis, arguite; apud quos arguendi fiducia non fuerit, admonete (2 Cor. vii, 4); et si hoc necesse est, ne quisquam peccet, orate, rogate. An forte humiliavi vos, quia dixi, rogate? Apostolum audite: *Præcipientes autem, inquit, et rogamus, ne in vacuum gratiam Dei suscipiatis (Id. vi, 1, ex Itala)*. Medicus si vires invenerit in ægroto, corripit; si autem vires non invenerit, et timet ne sub amaritudine correctionis forte deficiat, supplicat, rogat ut audiat, faciat, et vivat. Constat ergo propter hoc dixisse Apostolum, *Invicem onera vestra portate*; quia spiritualement admonuerat, et dixerat: *Intendens te ipsum, ne et tu tenteris*; ne tantum sibi arrogaret iste spiritualis, ut putaret se non habere onus, quod debeat ab altero supportari. Audi ipsum rursus propter typhum, propter tumorem, propter inflationem, audi ipsum iterum: *Qui enim putat se esse aliquid, cum nihil sit, se ipsum seducit*. Non potuit dici melius, *Se ipsum seducit*. Non in omnibus diabolus est accusandus; aliquando enim ipse homo diabolus suus est. Cur enim cavendus est diabolus? Nempe ideo ne te seducat. Nonne ergo tu ipse es diabolus tuus, quando te ipsum seducis? Quid deinde? *Opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso tantum habebit gloriam, et non in altero*. Quando facis aliquid boni, si propterea tibi placet, quia laudat te alter; si autem alter te hinc non laudaret, in faciendo opere bono deficeres destitutus vocibus laudatoris: in altero habes gloriam, non in te ipso. Si laudat, facis; si forte bonum opus tuum displicuerit homini stulto, non facis. Nonne vides homines res suas effundentes histrionibus, et nihil pauperi porrigentes, quam multorum ore laudantur? Numquid ideo bonum est quod faciunt quia laudantur? Expergiscere tandem: *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ*. Omnes acclamatis, quia Scripturam sanctam, unde testimonium commemoramus, nostis. Audiant et qui nesciunt. Scriptura sancta dixit, Scriptura sancta prædixit, quoniam *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniquo gerit, benedicitur (Psal. ix, 24)*. Modo jam si laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniquo gerit benedicitur, quære laudatores. Dilanient te desideria mala? fac iniquitates quotidie ad explenda desideria tua, et quære laudatores. Mihi crede, non invenis, nisi adulatores, aut seductores. Quomodo seductores, quomodo adulatores? Debeo verborum meorum reddere rationem. Adulatores sunt qui sciunt te male facere, et tamen audant; qui vero ideo te laudant malum facientem, quia bonum putant esse quod facis, non sunt adulatores, quia ex animo laudant, sed sunt seductores, quia ad illa mala facienda te suarum laudum frequentatione seducunt, et respirare non sinunt: is enim in auras inanes, putas bonum esse quod facis; præcipitas bona tua; exinanis domum tuam; nudos relinquis filios tuos: laudes illæ insanum fecerunt; curris, manus moves, favores accipis, ad os ponis, fundis domum, et colligis ventum. Quomodo, inquis, sunt isti seductores mei qui me ex animo laudant? Ideo sunt seductores tui, quia

prius errando fuerant et sui. Itane vero scalas ad te ponere laborabit, ut non te seducat, qui se ipsum seducit? Ergo *Laudatur peccator in desideriis animæ suæ, et qui iniqua gerit, benedicitur.* Cave talem laudatorem, vita huiusmodi benedictorem. Imo tu bonum fac. Sed inquires, displicebo tali illi, si fecero: et displice illi, et place Deo. Si enim illi displicueris et Deo placueris, in te ipso habebis gloriam, et non in altero. Sed detrahunt mali bonis, et amatores huius sæculi maledicunt contemptoribus sæculi, dicunt opprobria, quærunt quid reprehendant; mox ut aliquid mali dictum fuerit, continuo credunt; si aliquid boni dictum fuerit, credere nolunt, et turbatur cor tuum, ut deficias in bono faciendo, quia non est inventus laudator, vel adulator, vel deceptor. Et non tibi sufficit testimonium conscientie tuæ? In theatro pectoris tui, sub oculis Dei quare turbaris: obsecro te, quare turbaris? Quia multa dicuntur de me mala. Hoc dicis? non turbaberis in navi cordis tui, nisi Christus dormiret (a). Audisti cum Evangelium legeretur: *Irruit magna tempestas, et navis turbabatur, et operiebatur fluctibus; quare? quia Christus dormiebat (Matth. viii, 24).* Quando dormit Christus in corde tuo, nisi quando oblivisceris fidem tuam? Fides Christi in corde tuo tanquam in navi Christus est. Audis opprobria, fatigaris, turbaris: dormit Christus. Excita Christum, excita fidem tuam. Habes quid facias vel turbatus: excita fidem tuam, evigilet Christus, et loquatur tibi: turbant te opprobria? quæ non ego prior audivi pro te? Hoc tibi dicit Christus, sic te alloquitur fides tua. Audi illam, et vide quia si te alloquitur an forte oblitus es, quia *Pro nobis passus est Christus (1 Petr. ii, 21)?* et antequam pro nobis tanta mala pateretur, audivit opprobria? Dæmonia eiciebat, et dicebatur ei: *Dæmonium habes (Joan. viii, 48).* De illo per Prophetam dictum est: *Opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me (Psal. lxxviii, 12).* Excita ergo Christum, et dicit tibi in corde tuo: *Cum vobis detrazerint homines et dixerint omne malum adversum vos propter me, gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis (Matth. v, 11, ex Itala).* [Crede quod dictum est, et sit in corde tuo tranquillitas magna.] Si ergo *Putat se esse aliquid homo, cum sit nihil, se ipsum seducit; opus autem suum probet unusquisque, et tunc in semetipso gloriam habebit, et non in altero.* Sive laudet, sive reprehendat, tu in temetipso habes gloriam, quia gloria tua Deus tuus est in conscientia tua, et eris similis virginibus sapientibus, quæ tulerunt oleum secum in vasis, ut non in altero haberent gloriam, sed in se ipsis (*Matth. xxv, 8*). Nam illæ, quæ non tulerunt oleum secum, mendicaverunt ab ipsis, et extinctæ sunt lampades earum et dixerunt: *Date nobis de oleo vestro.* Quid est, *Date nobis de oleo vestro* (b) nisi, laudate opera nostra, quia non nobis

(a) Ad cognoscendam liturgiam Carthaginensem vide eo die lectam fuisse de capite 6. Epistolæ ad Galat., et de cap. 8. Evang. Matth.

(b) Hunc eundem Matthei locum sæpe de inani gloria interpretatus est S. Doctor. Vid. enarr. in Psal. 140. n. 13.

sufficit conscientia nostra? Quod obscurum videbatur in apostolica lectione, sicut Dominus donavit, exposui. Cætera plana sunt, non quærunt expositionem, sed factorem. Ut autem quod audivimus facimus, ipsum rogemus, sine cuius adiutorio facere nihil boni poterimus, quoniam ipse dixit suis Discipulis: *Sine me nihil potestis facere (Joan. xv, 15).* Conversi ad Dominum, etc.

(a) *Et post Sermonem.*

Quia plebs postulavit ut ante diem Natalis beati Cypriani non proficisceretur, adjecit: Vere dico Charitati Vestra, quia nostrum desiderium, et querelas etiam per litteras ferre non possumus; sed quia hoc, quod petitis, jam jussit et sanctus Senex, sic concludo sermonem: Natalis beati Cypriani jam propinquat; propter eam solemnitatem in me retinendo violenti esse voluistis; ergo qui verbo studemus, bonum est ut etiam corpore jejunemus.

SERMO VI.

(b) *De pluribus Martyribus.*

Ex Cod. n. 12, cui titulus Sermones Augustini et aliorum, prodit hic Sermo Augustini quidem nomine insignitus, et genuinis ejusdem sætibus permixtus. In bibliotheca editis, quas adire licuit, nulla occurrit sermonis istius memoria. In Maurina editione collocabis post sermonem 526. Exordium, et sententia in eo posita iterantur serm. 286, et fere iisdem verbis. Vide etiam serm. 328, n. 2, post medium.

MARTYRUM nomen græcum est, latine testes dicuntur.

(a) Huiusmodi additiones frequentes sunt in sermonibus editis. Prima autem verba sunt alicujus notarii, vel exceptoris. Porro ex hoc loco confirmatur, quod Possidius in Augustini vita testatus est, sæpe Episcopos, et populum, apud quos S. Doctor versabatur, non solum fuisse deprecatos, sed eum insuper ad sermocinandum adegisse: quod eximium argumentum est probatissimæ scientiæ, florentisque faniæ illius inclyti.

(b) Licet sermonis inscriptio sit indiscriminatim de *Pluribus Martyribus*, certes tamen hic laudari Martyres constat ex actorum lectione, quæ præcessisse dicitur his verbis: « Quando sanctorum passio legebatur. » Arbitror autem hic locutum fuisse Augustinum de Martyribus Carthaginensibus, quorum meminuit in Breveculo Collectionis diei tertiæ c. 17 ubi hæc leguntur: « Confluebantur in passionibus suis se collectam, et Dominicum egisse. » Eos XLVIII. fuisse narrat Optatus Milevitanus, Felutius, et Ruinartus, et martyrium subiisse pridie Idus Februarii an. 304. Et revera collectæ hic exprobrantur a iudice veluti unica realis causa, easque Martyres cum gratiarum actione se peregisse latentur. Vix autem credibile est nullum sermonem habuisse Augustinum de his Martyribus tota Africa celebratissimis, cum Carthaginense Calendarium recenseat quinque distinctas istorum solemnitates, quibus deinceps et sexta accessit postquam Justinus Imperator in suis adibus templum extruxit inclytiæ Virgini Primæ, ut refert Procopius (de ædific. a Justinian. extract. 6), quam inclytam Baronius ex his Martyribus unam fuisse tenet. In editis autem huc usque collectionibus desiderabatur aliquis sermo de his Martyribus, quem duo Codices Casimenses 12 et 17 servabant, Carthagine fortassis habitum, ubi celebrorum eorum memoria compulit Augustinum, ut peculiari coercionem moneret fideles, ne in ebrietates, et comessiones diffunderent nimia gestientes lætitia. Sic enim dicendum fecit: « Celeberrimum Martyrum dies, honorando Martium passionem, non amantio potiones; » quod etiam fere similibus verbis in solemnitatibus Divi Cypriani Carthagine monuit, et in festivitate viginti Martyrum Hypone Regio celebratissima. Porro ubi res ista se habeat, habetatis arguendus erit Collector Donatista apud Orlatum,

tur : si ergo testes sunt, pro testimonii sui veritate tanta perpessi sunt. Serviebat veritas Deo, mentiebatur iniquitas sibi. Sic enim scriptum est; corpus Christi loquitur in Psalmo, quod est Ecclesia *Et surrexerunt mihi testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi (Psal. xxvi, 12)*. Testes et testes; testes iniqui, et testes justi; testes diaboli, et testes Christi. Utriusque testis genus vidimus, expectavimus, audivimus cum beatorum Martyrum, quorum dies solemnitatis agitur, passio legebatur. Interrogati, responderunt collecta se egisse, quia Christiani essent. Hoc est testimonium veritatis. Iudex dicebat: Quoniam de scelere confessi estis. Hoc est testimonium iniquitatis. Prædicabatur Deus, et vocabatur scelus. In prædicatione Dei obediebat veritas Deo; in appellatione sceleris mentiebatur iniquitas sibi. In ipsos enim quod dicebat, revertebatur, et falsum scelus vero scelere damnaabatur. Non faciebant scelus Martyres nostri; non faciebant scelus Christi Martyres congregando se in collecta ad laudandum Deum, ad audiendam veritatem, ad sperandum Regnum Cœlorum, et contemnendum præsens nequissimum sæculum. Non faciebant isti scelus. Hæc pietas vocatur. Hujus rei nomen religio est. Hujus rei nomen devotio est. Hujus rei nomen verum testimonium est. Quod ergo scelus faciebant qui de pietate confessos insuper occidebant? illum et illum, ait iudex iniquitatis, testis falsitatis, illum et illum et illum gladio animadverti placet. Ecce scelus. Audi et vocem pietatis: Deo gratias, dixit testimonium primus (a). Primus clausit testimonium victoria perpetua. Credo quod advertit Charitas Vestra, quando Sanctorum passio legebatur, qui primus confessus est; primus vocabatur ante novissimum; victoria in fine perpetua. O victoria sine label! o finis sine fine! Quid est enim victoria perpetua, nisi victoria sine fine? Hoc est vincere carnis illecebras, vincere perversi iudicis minas, vincere corporis dolorem, vincere vitæ amorem. Dicam si potuero, Domino adjuvante, fratres mei, quod sentio: in sanctis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Qui acclamastis, intellexistis, sed propter eos qui non intellexerunt, patimini me qui intellexistis,

et Balutium (tom. 1. Miscell. p. 14 edit. 1761.), qui in suis additamentis refert, Martyres sanctos famis atrocitate adhuc in custodia detentos occubuisse; siquidem iudex nonnullos saltem eorum gladio hic jubet animadverti. Baronius, et Rulnartus jam additamenta illa rejecerant Mensarii, et Cæciliani historiam improbant; non igitur abs re si auctor Donalista in uno falsus, etiam in cæteris falsus extiterit. Denique Codices Colberthius, Compediensus, et Pratoiensis quibus Rulnartus usus est, et additamentis illis destituuntur, et in actorum titulo inscribunt sanctos illos Martyres diebus locisque diversis sanguinem suum fudisse. Ex quo titulo etiam illud cognoscere datur, cur discretis anni diebus Sanctorum illorum memoria sigillatim ageatur Carthagine. Cassinensis ergo codicibus acceptam referamus veridicam martyrii historiam, quæ et illorum codicum fidem astruit.

(a) Aliquid hic positum per figuram, quam rethores notationem nominis dicunt, verba illa *vincere*, et *victoria* toties iterata forsitan evincunt. In sermone enim 325 de Fidentio et Victoria per eandem figuram dixit S. Doctor: « Initium a Fide, finis ad Victoriam. » Certum est autem unam ex his Martyribus Carthaginensibus nominari Victoriam, cui nisi mea me fallat opinio, animum hoc loco intendit Augustinus.

paulisper aperire quod dixi. Hoc dixi: in sapientis Martyribus amor vitæ amore victus est vitæ. Amando vitam contempserunt vitam. Quis amando argentum contemnit argentum? Quis amando aurum contemnit aurum? Quis amando prædia contemnit prædia? Nemo contemnit quod amat. Invenimus Martyres, qui amaverunt vitam, et contempserunt vitam. Non pervenirent ad illam, si non calcarent illam. Novcrant quod agebant, qui erogando acquirebant. Ne putetis eos, charissimi, consilium perdidisse, quando vitam amabant, et vitam contemnebant; non consilium perdididerunt. Semina spargebant, et messem querebant. Video agricolæ consilium, et cognosco in Martyribus sapientiam. Agricola amando triticum spargit triticum (a). Qui nescis quid faciat seminator, forte corripies illum, et dicis: Quid agis, insane? quod tanto cum labore collegisti, profers, spargis, ab oculis tuis aufers, in terram projicis, insuper obruis? Respondet tibi: Amo triticum, ideo projicio triticum; si non amarem, non projicerem; crescat volo, non pereat. Ecce quod fecerunt Martyres nostri incomparabiliter sapientiores agricolis. Pauca enim grana spargunt seminatores, et colligunt multa messorum. Sed et quod spargunt, et quod colligunt habet finem. Quod spargitur non est multum, multum est quod colligitur, tamen utrumque finitur. Et nolebatis ut Martyres nostri spargerent vitam quandoque mortem finendam, ut acciperent vitam, quæ non habet mortem? Boni sœneratores, boni seminatores, qui multiplicat Deus est. Ipse multiplicat et in agro fruges; ipse quidquid de terra gignitur nutrit. Grana multiplicare Deus potest, Martyres suos servare non potest? Ecce dico vobis, audite quod audierunt. Audistis et vos modo cum Evangelium legebatur; quid eis promissum sit, acceptistis: (b) *Tradent, inquit, vos in conciliis, et in synagogis suis; flagellabunt vos, et ex vobis occident: dico autem vobis: Capillus de capite vestro non peribit, et in vestra patientia possidebitis animas vestras (Math. x, 19; et Luc. xxi, 18, 19)*. Possidebitis, et non perditis (c). Nemo enim ibi persequitur iniinicus; nemo moritur amicus. Ibi eritis ubi perpetuus dies non habet hesternum præcedentem, nec crastinum consequentem. Ibi eritis boni sœneratores, quo vos diabolus sequi non potest. Ferte ad tempus; gaudete in æternum. Dura sunt quæ toleratis, sed magnum fructum habet quod seminatis. Legite quid de vobis, cum seminaretis, dictum est: *Euntes ibant et fiebant mittentes semina sua (Psal. cxlv, 6, 7)*. Quo fructu? quo fine? qua consolatione. *Venientes autem venient in exultatione por-*

(a) Eandem hanc similitudinem reperies serm. 534. n. 1.

(b) Duo Scripture testimonia hoc loco permixta sunt, quamvis de Evangelio eo die in lithurgia posito se dicere profiteatur Augustinus. Scilicet hoc illud est, quod cum Cl. Sabatier (præfat. ad vers. Antiq. Biblior.) annotavi in primo sermone, SS. Patres non semper recitasse Scripturæ textus ex libris, sed quandoque solum retinuisse verborum sensum, quandoque compendium exhibuisse, quandoque prout suggerebat memoria protulisse, quandoque etiam textus similes confudisse, quod factum hic vides.

(c) Hanc sententiam sexcentis in locis iteratam reperies, præsertim in sermonibus de Martyribus.

tantes manipulos suos. De manipulis istis coronas sunt. Celebremus ergo Martyrum dies honorando Martyrum passiones, non amando potiones. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO VII.

De Sancto Joanne Baptista.

Est hic Sermo in quatuor codicibus MS. Cassinensibus, in Cod. videlicet n. 12, et in tribus lectionariis sæculi XII. constanter Augustino nuncupatus. In bibliotheca vero Leopoldina Blandinii tribuitur auctori anonymo. Sermonis exordium excerpti ex cod. 12, brevium enim legitur in Leopoldina, et lectionariis forsitan ex eo, quod alienum tantisper visum fuerit ab hac festivitate. At clausulam a lectionariis positam retinui, ne nullus prodiret sermo; Codex enim 12. clausula loco subdit quæstionem de verbo et voce, quæ et lacunis intercepta, et insoluta omnino ab in-curioso librario relicta fuit. Cæterum hujusmodi immutationum in lectionariis frequentium exempla passim afferunt Editores Maurini, qui in serm. 44. de verbis Isaie. c. 55. hæc scite annotant: « Nam qui in Ecclesia legendi essent Augustini tractatus, necessario plerumque decurtabantur, usque exordium aptabatur, et idonea conclusio. » Possidii Indiculus plures enumerat (c. 8. 9. 10.) de hac festivitate sermones, quos inter accensendos esse hunc, et sequentem confirmant jam edita Maurinis Tom. V. n. 288, 293. et seqq.; nam cum iis sæpe coherent horum sermonum verba, et sententiæ. In illa autem editione hunc inseres post Serm. 293, critique VIII. de Nativitate S. Joannis Baptiste.

QUONIAM (a). Voluit Dominus hodierno die reddere Charitati Vestræ vocem et præsentiam nostram, et hoc fecit ipse non secundum dispositionem nostram, sed secundum voluntatem suam, agimus ei gratias vobiscum, et reddimus vobis sermonis obsequium, quod est ministerium nostrum, in quo nos servire vobis et oportet, et decet. Vestrum est autem, charissimi, dispensationem quæ lecumque servorum Dei accipere cum charitate et illi gratias agere nobiscum (b), qui nobis donavit hunc diem simul agere vobiscum. Unde ergo loquimur hodie, nisi de illo cujus natalis est hodie? Joannes ergo sanctus natus de sterili, Præcursor Domini nati de Virgine, factus est Domini sui saluator, ex utero annuntiator. Huic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, Salvatoris autem mater virgo unde pareret non habebat: genuit sterilis præconem, virgo peperit judicem. Sed multos præcones Dominus ipse Jesus Christus ex utero virginis venturus ad homines præmiserat ante se. Omnes Prophetæ ab ipso præmissi sunt, sed ipse in illis loquebatur; qui venit post illos erat

(a) In Leopoldina, et lectionariis exordium sic se habet: « Solemnis dies hodie, fratres charissimi, de Nativitate S. Joannis Baptistæ, et præcursoris Domini illuxit. Quid, inquam, et primum admirer, o charissimi, natiuitatem Salvatoris, an Præcursoris? Huic Joanni mater sterilis, quæ parere non noverat, etc. »

(b) Fortasse hæc verba indicant se loqui ex tempore, et extra suam Ecclesiam: nimis enim officiose diceret, ad suos alloqueretur.

ante illos. Cum ergo multos præcones ante se miserit Dominus, quid tantum iste meruit? quid tantæ excellentiæ amplius habuit, cujus natalis hodie commendatur? Nam neque hoc sine signo cujusdam magnitudinis est ut non lateat dies natalis ejus, sicut non latet dies natalis Domini ejus. Alii Prophetæ quando nati fuerint ignoramus, de Joanne nescire non licuit quando natus sit. Etiam hinc magnum ipsius meritum apparuit, quia cæteri prænuntiaverunt Dominum, et videre desideraverunt, et non viderunt, et si viderunt in spiritu, futurum viderant; præsentem autem non hic fuerunt ut viderent. Dicit autem ipse Dominus de illis ad Discipulos suos, quia *Multi prophetæ, et justi voluerunt videre quæ vidatis, et non viderunt, et audire quæ auditis, et non audierunt* (Matth. xiii, 27). Numquid non ipse illos mittebat? Sed erat in omnibus desiderium, si fieri posset, videre hic in carne Christum. Sed quia præcesserunt moriendo, sicut præcesserant nascendo, non hic eos Christus invenit, sed tamen eos in æternam vitam Christus redemit. Et ut noveritis quale circa omnes desiderium erat videre hic Christum, recordamini senem illum Simeonem, cui non pro parvo bono nuntiavit Spiritus Dei, quod non esset exiturus de hoc sæculo, nisi vidisset Christum. Natus est Christus; cognovit illum infantem in manibus matris, accepit, tenuit in manibus, cujus Divinitate ipse portabatur; et tenens in manibus infantem Verbum, benedixit Deum dicens: *Nunc dimittis, Domine, servum tuum in pace, quoniam viderunt oculi mei salutare tuum* (Luc. ii, 29). Prophetæ ergo alii non hic viderunt Christum, Simeon infantem vidit; Joannes conceptum agnovit, et salutavit: Joannes annuntiavit et vidit, digito demonstravit, et dixit: *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi* (Joan. i, 29). Excellentior ergo iste omnibus cæteris. Audi de illo testimonium Domini, ubi se illi prætolit, neminem alium. Valde magnus erat cui qui se præferretur, præter Christum, non erat. Proinde ipse Dominus ita dicit: *In natis mulierum nemo exurrexit major Joanne Baptista* (Matth. xi, 11). Et ut se illi præponeret, secutus adjunxit: *Qui autem minor est in regno celorum major illo est*. Se dixit minorem, et majorem; minorem nascendo, majorem dominando; minorem ætate, majorem vero majestate. Post Joannem natus est Dominus. Sed in carne, sed de Virgine, ante illum autem *In principio erat verbum*. Magna res post Joannem Christus, et tamen Joannes per Christum: *Omnia enim per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil* (Joan. i, 4). Quare ergo venit Joannes? Ostendere viam humilitatis, ut præsumptio hominis minueretur, gloria Dei augetur. Venit ergo Joannes magnus commendans magnum; venit Joannes mensura hominis. Quid est mensura hominis? Plusquam Joannes nullus homo esse poterat: quidquid Joanne plus erat, jam plusquam homo erat. Si enim mensura magnitudinis humanæ fuerat, terminata in Joanne, non inveniebas jam hominem majorem, et tamen invenisti majorem, confitere Deum, quem profecto homine potuisti invenire majorem.

Joannes homo, et Christus homo; sed Joannes solum homo, Christus Deus et homo. Secundum quod Deus est, ipse fecit Joannem; secundum quod homo, natus est post Joannem. Sed tamen ille præcursor Domini sui Dei et hominis quantum se humiliat videte: quo nemo exurrexit major inter natos mulierum interrogatur, utrum ipse esset Christus? Tam magnus erat, ut possint falli homines: dubitatum est de illo, utrum ipse esset Christus, et ita dubitatum est ut interrogaretur. Jam si esset filius superbæ, non doctor humilitatis, apponeret se hominibus errantibus, et non ageret ut id putarent, sed jam quod putabant, acciperet. Forte nimium illi erat velle persuadere hominibus, quod ipse esset Christus? Si conaretur persuadere, ei non crederetur: remansisset abjectus et dejectus, et inter homines contemptus, et apud Deum damnatus. Sed non illi opus erat persuadere hominibus, jam videbat eos hoc putare; acciperet errorem illorum, et augetur honorem suum. Sed absit hoc a fideli amico Sponsi, ut se pro illo ab sponsa diligi vellet. Confessus est se non esse quod non erat, ne perderet quod erat. Non enim erat ille Joannes sponsus; nam cum interrogaretur, ait: *Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi stat, et audit eum, et gaudio gaudet propter vocem sponsi. Ego quidem baptizo vos in aqua in penitentiam: qui autem venit post me, major me est (Joan. iii, 29).* Quantum major? *Cujus non sum dignus corrigiam calceamenti solvere.* Videte quantum minor esset, si dignus esset; quantum se humiliaret, si hoc diceret: Major me ille, cujus ego dignus sum corrigiam calceamenti solvere; dignum enim se curvare ad pedes ejus dixerat. Nunc autem quam multum commendavit humilitatem, quando et ipsis pedibus, inno calceamenti ejus indignum se dixit! Venit ergo Joannes docere superbos humilitatem, annuntiare viam penitentiam. Venit vox ante Verbum. Quomodo vox ante Verbum? De Christo enim dicitur: *In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum; hoc erat in principio apud Deum (Id. i, 1).* Sed ut veniret ad nos, Verbum caro factum est, ut habitaret in nobis. Ergo quia Christum Verbum audivimus, quia vox Joannes est audiamus. Nam dum diceretur illi: *Tu quis es?* respondit: *Ego sum vox clamantis in eremo: parate viam Domino, rectas facite semitas ejus.* Audiamus Joannem clamantem, et paremus viam Domino, veniat ad nos Verbum (a), quo-

(a) Quæ sequuntur ex lectionariis, et ex Leopoldino Codice excerpta fuerunt. Codex enim n. 12 loco hujus clausulæ hæc subdit: « Paululum ergo, charissimi, paululum, quantum dat Dominus, de verbo et voce tractemus. « Christus verbum est, Verbum quod non sonat et transit, « vox est, non verbum; Verbum ergo Dei, per quod facta « sunt omnia, Dominus noster Jesus Christus est. Vox clamantis in eremo, Joannes est. Quid est prius, vox, an « verbum? Videamus quid est verbum, et quid est vox, et « ibi videmus quid sit prius. Quid putatis esse verbum, « fratres? Omittamus illud quod Verbum Dei, per quod facta « sunt omnia; de verbis nostris aliquantum loquamur, si « possumus de his ad summa capere gradus aliquos similitudinis. Verbum Dei, per quod facta sunt omnia, quis « comprehendit? quis dignus, qui vel cogitare possit, nec « dum eloqui paululum? Ergo illius Majestatem ineffabilem, « eternitatem, et cum patre coæternitatem ponamus, ut

niam *Omnis caro sœnum, et claritas hominum, ut flos feni. Fanum aruit, flos decidit; Verbum autem Domini manet in æternum (Isai xl, 7, 8).*

SERMO VIII.

De Sancto Joanne Baptista.

Appellationem hanc, Fratres charissimi, initio sermonis positam Maurini Editores annotarunt (serm. 243. Append. T. 3.) in spuris Sermonibus solemnem, et consuetam esse. At cum hic manifeste sese prodatur Augustinus, dicere præoptarem exordium in lectionariis n. 115 et 123, a quibus exscripsi immutatam fuisse ea ipsa ex causa, quam a Maurinis Patribus in præcedenti mutui sumpsit. Quod si ibi sorte datum, ut germanum principium detegerem, de clausula autem ambigerem, hic e contrario anceps mihi exordium est, clausula vero certissima. Permagnum autem faciendum sermonem hunc ea docent, quæ sub finem posita sunt; nam superstitionem in pervigilio festivitatis hujus a plebe servari solitam monent, quam nullus huc usque ejusdem S. Doctoris sermo indicaverat. Incassum hunc quæsi in Bibliothecis editis, quem in Maurinam editionem transferre poteris sub num. 293, et nonus erit de Nativitate S. Joannis Baptistæ.

I. Fratres charissimi, natalem hodie magni hominis celebramus; et vultis nosse quam magni? *Nemo, inquit Scriptura, surrexit major inter mulierum natos Joanne Baptista (Matth. xi, 11).* Hoc de illo dixit Virginis natus; hoc testimonium perhibuit testi suo; hanc sententiam protulit Judex de præcone suo; sic voluit Verbum honorare vocem suam; sicut nostis, et audistis hodie etiam in Sermone (a) matutino.

II. Verbum Christus est; vox Joannes. Quoniam de Christo scriptum est, quia *In principio erat Verbum (Joan. i, 1).* Joannes autem cum de se ipso loqueretur: *Ego sum, inquit, vox clamantis in deserto (Ibid. 23).* Verbum ad cor pertinet; vox ad aurem. Quando vox fuerit ad aurem, et verbum non perducit ad mentem, habet inanem usum, sed non habet utilem fructum. Ut autem nascatur in corde meo Verbum, voce non indiget; ut autem perferatur ad tuum cor, quod in corde meo jam natum est, ministerium vocis assumit. Potest ergo verbum vox (forte vocem. Sed in Codicibus vox) præcedere, sed non potest Verbum sine voce procedere. Ad hoc vox creatur, non ut Verbum, quod noverat, gignat; sed ut quod erat emittat. Hoc ergo quod de Verbo, et voce diximus, id est, Christo, et Joanne, videamus quale Christus Verbum, qualis sit et Joannes vox. *In principio erat Verbum. Ubi erat? Et Verbum erat apud Deum.* Quantum ante nos! Quantum supra nos! *Et Verbum caro « credendo videre mereamur. »* Quis porro non videt tot lapides hic sine calce positos, et confusim in aggerem ro-dactos, ne imaginem quidem tugurii mentis oculis exhibere?

(a) Patet sermonem fuisse habitum in Officio vespertino; quisnam vero sermo fuerit mane habitus hariolari non auderem, nullus enim sermo est de Joannis nativitate, in quo Augustinus illud Evangelii testimonium non protulerit, et nominibus testis, præconis, et vocis Joannem more decoraverit.

factum est, ut habitaret in nobis (Joan. 1, 1 et 14). Et hoc unde sciremus, si vocem non audiremus? Ambulabat enim inter homines Christus mortali jam carne vestitus, et tamen veniebant homines ad Joannem, et dicebant ei: *Tu es Christus?* respondebat Joannes: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi* (Ibid. 29). Audite illum, agnoscite illum; ipsum præcedo, ipsum annuntio. Mementote quid dixerit: *Ego sum vox clamantis in deserto: parate viam Domino; Non mihi, sed Domino. Quando enim ego clamo, illum annuntio; quoniam vox præconis, adventus est Judicis. Quando autem venerit ille, quem ego annuntio et in vestro corde requieverit, illum oportet crescere, me autem minui* (Id. III, 30). Nostis enim? (a) Dixerunt novimus. Quoniam Verbum quando adjumento vocis arrepto per semitas arctius in regionem cordis influxerit, verbum illud in corde crescit, in aure vox deficit. Non enim permanet sonus, qui percussit aurem; quia non permanet infinitus, quia descendit ad mentem. Hoc quare? quia *illum oportet crescere, me autem minui*. Baptizat Joannes, baptizat et Christus. Dictum est Joanni: *Super quem videris Spiritum descendentem sicut Columbum, et manentem super eum, ipse est, qui baptizat in Spiritu sancto, et igne* (Matth. III, 15). Nostis hoc, fratres. Factum est quando baptizatus est Christus. Ecce jam toto orbe terrarum, ipse est, qui baptizat. Crevit ubique baptismum Christi; baptismum vero Joannis quamvis habeat mysterium in recordatione præteriti, non tamen habet mysterium in celebratione præsentis. Cessavit baptismum Joannis, et crevit baptismum Christi: Unde et dicit: *illum oportet crescere, me autem minui*. Hanc sententiam et in nativitatibus amborum, et in passionibus invenimus. Quamvis enim de Joanne dixerit Joannes, hoc est, Joannes Evangelista de Joanne Baptista; quamvis dixerit de eo: *Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes; hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine* (Joan. 1, 6); hodie tamen natus est, fratres, quando nox crevit, et minui incipit dies. Christus vero hyemali solstitio, sicut nostis, natus est, quando in luctum lucis noctis incipiunt damna transferri: *Quoniam suinus aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino* (Ephes. III, 8). Quare sic nati sunt? *Quia illum oportet crescere, hunc autem minui*. In passionibus etiam: Joannes decollatur gladio; Christus autem exaltatur in ligno. Ille vero erigitur, iste vero prosternitur. Iste ut minuatur est capite truncatus; ille vero ut crescat, in crucis patibulo est exaltatus. Hi vero duo, Dominus, et servus. Dominus in patibulo crucis, servus in decollatione mortis; unde et dicimus: *illum oportet crescere, hunc autem minui*. Non immerito, quantum arbitror, etiam ætates in Parentibus eliguntur. Parit enim Joannem mulier grandæva, Christum Virgo juvencula. In utero portabatur Virginis, et in cœlis adorabatur ab Angelis. Istum desperata edit sterilitas, illum intacta virginitas. Postremo illum juven-

(a) Fortasse hæc duo verba ab exceptoribus notata sunt: *Dixerunt Novimus*.

cula crescens, istum senecta deficiens. Illud autem, quale est, fratres mei? quanta est hujus hominis dignitas quod nasciturum, sicut Dominum Christam, Angelus parentibus nuntiavit? Quare hoc meruit? *Quia nemo surrexit major inter mulierum natos Joannes Baptista* (Matth. XI, 14). Sicut enim vos scitis, Gabriel angelus et ad Virginem Mariam mittitur, promittitur utrique filius, accepit ab utraque responsum. Respondit Zacharias ad Angelum filium promittentem: *Unde hoc sciam? Ego enim sum senex, et uxor mea sterilis, et propecta in diebus suis* (Luc. I, 18). Respondit et Maria: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco* (Ibid. 34)? Ambo de naturæ lego desperant, adhuc, credo, nesciebant, [accedente dono gratiæ Dei, legem cessare Naturæ.] Ergo ambo (a) de dubitatione respondent, et tamen ille punitur, ista benedicitur. Illi dicitur: *Ecce eris tacens*. Mariæ dicitur: *Benedicta tu inter mulieres* (Ibid. 42). Zacharias amittit vocem; Maria concipit Verbum. Post hæc vero quid? Verbum caro fit in Virgine, et vox nascitur de tacente. Joannes natus reddit patri vocem; pater loquens dat filio nomen. Mirantur omnes, stupescunt omnes, et inter se murmurant alterna miscentes. Dicunt sibi: *Quid putas erit puer iste* (Ibid. 66)? De Evangelio loquamur (b), *Etenim manus Domini erat cum illo*. Quid putas erit qui sic cepit; adhuc tantillus est, et jam magnus est; et si iste qui modò cepit, magnus erit, qui semper erat, quid erit? Ille, quem Joannes adhuc in secreta materni ventris inclusus etiam ipsum jacentem in thalamo uteri virginis agnovit, et quia nondum poterat vocibus, motibus salutavit. Ille ergo quid erit? Vultis scire quid erit? breviter dicam, audite Prophetam: *Ipse inquit, Dominus universæ terræ vocabitur* (Isai. LIV, 6). Beati ergo Joannis Dominici præcursoris, hominis magni natalem diem festis cœlestibus celebrantes orationum ejus auxilia postulemus. Quia enim sponsi amicus est, potest etiam et nobis præstare, ut ad sponsum pertinere possimus, ut ejus gratiam invenire mereamur.

III. Sed si volumus invenire ejus gratiam, non faciamus natali ejus injuriam. Cessent religiones sacrilegiorum, cessent studia, atque joca vanitatum; non fiant illa, quæ fieri solent, non quædam jam in dæmonum honorem. Sed adhuc tamen secundum dæmonum morem. Hesterno die post vesperam putrescentibus flammis antiquitus more dæmoniorum tota civitas flagrabat, atque putrescebat, et universam aerem fumus obduserat. Si parum attenditis Religionem, saltem injuriam cogitate communem. Scimus, fratres, hæc a pauperibus fieri, sed a majoribus fieri prohiberi debuerant. Ait enim quidam: *Qui non vult peccare, cum potest, jubet quidem. Fratres, in nomine Domini, et Dei nostri Jesu Christi, quia proficit Ecclesia per annos singulos, ista utique, et omni-*

(a) Vide Serm. 291. n. 8. ubi distincte exponitur hæc sententia; ordo in matutino sermone fusus de ea pertractaverat, quam breviter inuere hic tantum voluit.

(b) Liturgia illius Ecclesiæ idem Evangelium præscribebat, quod hodie in Missa legitur.

nis diminutio tendit ad nihilum, sed nondum ita consumpta sunt, ut securi tacere possimus. Nihil est vetustas et novitas, nisi pervenerit ad debitos fines, et vetus superstitione consumatur et nova religio perficiatur; Per Dominum nostrum Jesum Christum, cui est honor et gloria, et potestas, una cum Deo Patre omnipotente, et cum Spiritu sancto, nunc, et semper, et per omnia secula seculorum. Amen.

SERMO IX.

De Evangelio Luc. xvii, 4. Dimitte, et dimittetur tibi.

Ex Codice Ms. n. 170, cui titulus: S. Augustini Operum T. IX; hunc excipit tractatum (sic enim inscribitur in Codice) alius jam editis permixtum in Codice illo contentis. Augustinus de hoc ipso Lucæ capitulo alias locutus fuerat ad mensam S. Cypriani, præsertim Comite Bonifacio, ut testatur sermo 114. Editionis Maurinæ, post quem locandus hic noster erit. Collatis autem in se his duobus, una eademque manus recognoscitur. Hunc in Bibliothecis editis non reperi. Elucubraturum vero fuisse opinor post annum 429, postquam divus Prosper ad Augustinum scripserat de hæresi Sempelagianorum jam in Gallia gliscente, qua gratiam ad initium fidei necessariam inficiabantur presbyteri Massilienses; nam, occasione arrepta a laudibus Dei, sibi ipsi questionem movet, nam primitiæ fidei sint a Deo? quam ex Apostolo ad Philipp. confirmat. Cæterum egregius sane sermo est, continetque maximi momenti doctrinas ad fidem, et mores spectantes.

PRÆCEPTUM saluberrimum audivimus de sancto Evangelio in dimittamus fratri, qui in nos peccaverit. Ne sufficiat hoc semel fecisse, sed quotiescumque peccaverit dimittendum esse, si veniam postulabit: hoc ergo ait: *Si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te dicens: Pœnitent me; dimitte illi (Luc. xvii, 4).* Si septies in die intelligas, ergo quotiescumque; solent enim numerus septenarius pro universitate poni. Unde est illud: *Septies cadet justus, et resurgit (Prov. xxiv, 16)*; id est, quotiescumque fuerit aliqua tribulatione humiliatus, non deserit, sed ab omnibus suis tribulationibus liberatur. Inde etiam est illud: *Septies in die laudabo te (Psal. cxviii, 164).* Hoc est enim *Septies in die* quod est semper. Ille ergo *Septies in die* quod alibi dicitur: *Semper laus ejus in ore meo (Id. xxxii, 2).* Non enim laudes Domini lingua tantummodo personamus, et quando tacemus non laudamus. Plane in omnibus bonis cogitationibus nostris, in omnibus actibus, et bonis moribus nostris illum laudamus, à quo hæc nos accepisse gaudemus. Videmus enim etiam Apostolos petere, ut augeatur eis fides (Luc. xvii, 5). Numquid primitias fidei ipsi sibi dederunt, et augmentum a Domino petiverunt? Absit. Hoc ergo petierunt, ut qui inchoavit ipse perficiat, secundum Apostolum: *Quoniam qui in vobis opus bonum cepit, perficiet usque in finem (Philip. i, 6).* Et quod cantavimus modo (a) quid aliud demonstrat, charissimi: *Deduc me, Domine, inquit, in via tua, et ambulabo in veritate tua (Psal. lxxxv, 11).* Non ait: *Adduc me ad vitam tuam;* nam et hoc ipse fecit; sed non, cui adduxerit, dimittat. Parum ergo est ad viam adduxisse, nisi sequatur, in via deduxisse, et ad patriam perduxisse. Cum ergo bona omnia habeamus a Deo,

(a) Ex tribus lectionibus in Liturgia positis eo die duas solum commemorat, secundam de Psal. 88. v. 11., tertiam de capite 17. Luc., de quo sermocinatur; primam vero omisit, nisi forte illis verbis: *videmus etiam apostolos petere ut augeatur eis fides*, innuere voluerit lectum fuisse de Ep. ad Philipp., cujus attulit testimonium.

SANCT. AUGUST. XI.

in bonis omnibus operibus nostris quando datorem bonorum omnium cogitamus, Deum sine fide laudamus; cum autem Deum, si bene vivimus, sine fide laudamus, *Benedicamus Dominum in omni tempore, et semper laus ejus propter hoc in ore sit nostro (Psal. xxxii, 2).* *Septies, inquit, in die laudabo te, septenario numero universitatem significans. Ergo si septies in die frater tuus peccaverit in te, et veniens dixerit: Pœnitent me; dimitte illi. Non tibi sit tædium semper ignoscere peccitenti. Si non es debitor, impune esses molestus exactor; cum vero debitor habeas debitorem, et tu ejus sis debitor, qui non habet debitum, vide quid facias cum debitore tuo; hoc enim Deus facturus est cum suo. Audi, et time: *Lætetur, inquit, cor meum, ut timeam nomen tuum (Id. lxxxv, 11).* Si lætaris quando tibi dimittitur, time ut dimittas. Quantum enim timere debeas, idem ipse Salvator ostendit proponens servum illum in Evangelio, cum quo rationem Dominus fecit, et invenit eum debitorem centum millium talentorum; *Jussit eam venditari, et omnia quæ habebat, et reddi (Matth. xviii, 32).* Ille provolutus ad pedes Domini sui orare cœpit, ut acciperet dilatationem, et meruit remissionem. Ille autem extens a facie Domini sui, omni sibi debito relaxato, invenit etiam ipse debitorem suum conservatum suum, qui ei debebat centum denarios, et oborto collo cœpit trahere ad solutionem. Quando ei dimissum est, lætatum est cor ejus; sed non sic ut timeret nomen Domini Dei sui. Servus dicebat conservo quod servus dixerat Domino: *Pœnitentiam habe in me, et reddam tibi.* At ille: *Non: hodie reddis. Renuntiatum est patrifamilias; et quod hostis, non solum minatus est ei quod deinceps non esset remissurus (a), si debitorem inveniret, sed totum quod relaxaverat, in caput ejus replicavit, et reddere eum quidquid donaverat jussit. Quomodo ergo timendum est, fratres mei, si est in nobis fides, si credimus Evangelio, si invidiam Domini non putamus? Timeamus, observemus, caveamus, dimittamus. Quid enim perdis ex eo, quod dimittis? Veniam das, non pecuniam; quamquam et in ipsa eroganda pecunia, aride arbores non esse debetis. In eroganda pecunia, indigni tribuis; in danda venia, peccanti ignoscis; utrumque Dominus videt, utrumque remunerat, utrumque uno loco commendavit: *Dimittite, et dimittetur vobis, datæ et dabitur vobis (Luc. vi, 37).* Tu autem nec ignoscis, nec erogas; tenes iram, servas pecuniam. Observa iram, ubi non possis liberari per pecuniam: (b) *Non proderunt thesauri iniqui: non est ista mea, sed divina sententia. Noverrunt qui legerunt. Lexi ut dicerem, credidi ut loquerer: Non proderunt thesauri iniqui (Prov. x, 2).* Videntur prodesse, sed non proderunt. Forte in presentibus forte; si tamen aliquid prosunt; sed in die illo non proderunt. Teneantur et non proderunt; contemnantur et proderunt. Justitia tunc bene uteris si amaveris, quia si non amaveris, non habebis fortitudinem, temperantiam, castitatem, charitatem. Aliis animi bonis bene uteris si amaveris; pecunia tunc bene uteris, si non amaveris. Postremo pecunia**

(a) Quamvis in Evangelio id non legatur, Augustinus tamen ad moralem locum insinuandum deducit illationem legitimam, et tanquam in Evangelio positam reputat; unde etiam in Ser. 5. n. 2. Editionis ex eadem deductione loquens dixit: *« Caveant ne si quis in illos peccaverit, et « voluerint ipsi dimittere, non solum deinceps non illis « dimittatur, sed etiam omnia, quæ dimissa fuerant, recipiantur. »*

(b) Vide juxta Sixti Senensis criticem Augustini genus dicendi mixtum quam plurimum secum ratiens aliquando, quod lectorem, et familiarem, et acutum, et attentum, et bene memorem requirit. (Bibliot. Saec. Voc. Aug.) Etiam cum docuisset iram temperare quem eleemosynæ liberare non possent, occasione data prius de usu divitiarum loquatur autumavit, ut postea a contrariis primam illam sententiam firmaret, resumens ab his verbis periodum, quam producta quidem digressionem abruperat: hac dicit cum vis pecuniam servare, etc.

(Trente-deux.)

si amatur, in caelo servetur. Si timendum est ne amittatur, loco tutiore custodiat. Neque enim in conservanda pecunia fitem tibi servat servus tuus, et fallit te Dominus tuus. Non eum dicentem audis: *Thesaurizate vobis thesaurum in caelo?* Ecce non tibi praecipit perdere, sed migrare: *Thesaurizate vobis thesaurum in caelo, quo fur non accedit, neque tinea corrumpit; ubi enim est thesaurus tuus, ibi et cor tuum* (Matth. vi, 20, 21). In terra thesaurizas, in terra cor ponis. Pons enim mortalia, recipies immortalia; ponis temporalia, recipies aeterna; ponis terrena, recipies caelestia; postremo erogas quod tibi dedit Dominus tuus, et mercedem accipies ab ipso Domino tuo. Sed dices: Quomodo sum in caelo positurus, per quas machinas cum auro, et argento meo sum ascensurus in caelum? Quid quaeris machinas? *Migra (a)*. Laturarii tui pauperes sunt, et per contritionem mundi facti sunt laturarii. Postremo trajectitium facis; hic das, et ibi accipis. Prorsus si hic dederis, ibi accipies, et eui dederis, ab illo accipies. Non tibi modo veniat in mentem pannosus quisque mendicis; sed venit in mentem, *Quando uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis* (Id. xv, 40). In paupere accipit, qui pauperem fecit; a divite accipit, qui divitem fecit; quod enim dedit inde accipit; de suo das Christo, non de tuo. Quid enim te factas, quia hic multa invenisti? Recole qualis venisti. Cuncta hic invenisti, et multis inventis si male uteris, superbia tumuisti. Nonne de ventre matris nudus existi? Da ergo, da, ne perdas quod habes. Si dederis, ibi inventurus es; si non dederis, hic relicturus es; tamen dederis non dederis, migraturus es. Sed aliquando, etsi nugatorium et improbandam et respiciendam ab auribus fidelium, tamen habet aliquam excusationem avaritia nolens erogare pauperi ex eo quod abundat. Dicit enim sibi: Si dedero, non habeo; et mutuum dando, egebo; et postea requiram a quo et ipse accipiam; debet mihi abundare non solum ad victum, et tegumentum, et domui meae, et familiae meae, sed etiam propter bonos casus, ut habeam quid calumniatori impendant, ut habeam unde restimam; casibus plene sunt res humanae, debeo mihi servare unde me possim liberare. Haec dicens enim vis pecuniam servare. Quid diciturus es quando peccanti non vis dare veniam? Si pecuniam piget erogare indigentem, ergo veniam poenitenti. Quid perdis si dederis? Novi quid perdas, novi quid amittas; v. deo, sed bono tuo amittis. Amittis iram, amittis indignationem, amittis de corde odium fratris. Manent illic ista? ubi eris? Ira, indignatio, odium permanent; quid de te facit? Quid mali de te non facit? Audi Scripturam: *Qui odit fratrem suum, homicida est* (Joan. v, 15). Ergo et si septies in die peccaverit in me, dimittam illi? Dimitte, Christus hoc dixit, veritas dixit cui cantasti: *Deduc me, Domine, in via tua, et ambulabo in veritate tua*. Noli timere, non te decipit. Sed nulla, iniquies, erit disciplina; impunita erunt semper quaecunque peccata; delectat enim semper peccare, quando te ille qui peccat cogitat semper ignoscere. Non est ita. Et disciplina vigilet, et benevolentia non dormitet. Quid enim putas malum pro malo te reddere, cum peccanti dederis disciplinam? Absit. Bonum pro malo reddis, et tunc non bene facis si non dederis. Aliquando quidem etiam ipsa disciplina mansuetudine temperatur, data tamen est. Sed non aliud est eam negligentia extinguere, aliud mansuetudine temperare? Vigilet disciplina, ignosce et caede (b). Videte ipsum Dominum,

audite ipsum Dominum, cogitate cui quotidiani mendici dicimus: *Dimitte nobis debita nostra* (Matth. vi, 12). Et talia pateris quando tibi frater assiduus dicit: *Ignosce mihi poenitenti. Tu quoties hoc dicis Deo?* taces ab hac supplicatione in omni oratione. Numquid vis ut dicat tibi Deus: *Ecce heri ignovi, nudius tertius ignovi, per tot dies ignovi, quoties adhuc ignosco?* Non vis ut dicat tibi: *Semper cum illis verbis venis, semper dicis: Dimitte nobis debita nostra: semper peccus tundis, et tanquam ferrum durum non corrigis?* Sed quia egebamus de disciplina, numquid non dimittit nobis Dominus Deus noster, quia ex fide dicimus: *Dimitte nobis debita nostra?* Et tamen quamvis dimittat nobis, quid de illo dictum est? quid de illo scriptum est? *Quem enim diligit Deus corrumpit: sed forte verbis? Flagellat autem omnem filium, quem recipit* (Hebr. xii, 6). Ne indigetur peccator filius flagellatus corripit, et ipse unicus sine peccato dignatus est flagellari. Ergo da disciplinam, sed ex corde dimitte iram. Sic enim ait et ipse Dominus, cum de illo ageret debitore, cui replicavit omne debitum, quod inhumanus fuerit in conservum: *Sic et vobis, inquit, faciet Pater vester caelestis, si non dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris* (Matth. xviii, 35). Ubi Deus videt, ibi dimitte; inde noli perdere charitatem; exerce salubrem severitatem; dilige et caede; dilige et verbera. Aliquando enim blandiris et saevis. Quomodo blandiris et saevis? quia peccata non arguis, et illa peccata interfectura sunt eum, quem perverse parendo diligit. Verbum tuum aliquando asperum, aliquando durum; quod est lesurum, attende, quid est facturum. Peccatum cor vastat, interiora demolitur, animam suffocat, animam perdit: miserere, caede. Constituite vobis, charissimi, ante oculos, ut plianis intelligatis, quod loquor, homines duos (a). Puerulus quilibet incautus volebat sedere ubi noverant in gramine latere serpentem. Si sederet, morderetur, et moreretur. Noverant hoc homines duo. Ait unus: *Noli ibi sedere; contemptus est. Ivit sedere, ivit perire*. Ait alter: *Non vult iste nos audire, corripendus, tenendus, avellendus, colapho est percutiendus, quidquid possumus faciamus ne hominem perdamus*. Ait alius: *Dimitte, noli ferire, noli offendere, noli ledere. Quis horum misericors?* Parcens, ut homo a serpente moriatur; an saeviens, ut homo liberetur? Et sic intelligite, eos qui sunt vobis subditi corrigitis, moribus imponite disciplinam. Servate benevolentiam, de corde dimittite, in tus non sit ira, quia ira illa recens festuca est, tenuis, et quasi contemptibilis. Ira recens turbat oculum tanquam festuca in oculo: *Turbatus est in ira oculus meus* (Psal. vi, 8). Sed festuca illa suspicionibus nutritur, productione temporis roboratur; ad trabem perventura est ista festuca. Inveterata ira odium erit; jam ubi odium homicidium erit: *Qui odit fratrem suum, homicida est*, inquit (b). Et aliquando homines habentes in corde odium, reprehendunt irascentes: odium tenes, irascentem reprehendis? *Festucam in oculo fratris tui vides, trabem in tuo non vides* (Matth. vii, 3)? sermo concludatur. Dominus invocetur, ut quod praecipit, donare dignetur: *Dimittite, et dimittetur vobis; date, et dabitur vobis* (c) (Luc. vi, 37, 38).

SERMO X.

In Dedicatione Ecclesiae

Ex codicibus Ms. n. 98, 118, 123 et 543, quorum duo inscribuntur collectiones sermonum Augustini, duo

(a) Eandem fere similitudinem posuit serm. 82. n. 2. Edit.

(b) Brevis quidem digressio, stylum tamen indicans Augustini. Vide Pope Blount Censura Auctor. pag. 271. edit. 1710. Sententiam autem eandem iterat Augustinus saepissime; praecipue serm. 3. 42. 82.

(c) In fine sermonis legitur in Codice, *explicit de Evangelio Luc. 17. Tractatus*.

(a) Vocem hanc *laturarii*, et aliam *trajectitium* solemnem Augustino fuisse demonstrant Maurini. Vide Ser. 18. n. 4. serm. 38. n. 9. serm. 60. n. 8, etc

(b) Ea excursu alio abruptam periodum, ad quam redit per illa verba: *sed quia agebamus de disciplina*.

vero sunt lectionaria variorum sermones complectentia, sermonem hunc exemplavi, nonnisi Augustini insignitum, et tanto Doctore dignum. Sed et in Codice n. 2. Biblioth. Pomposianæ Monasterii S. Benedicti Cartusie Ferrariensis, cujus index completus in Archivio Casinensi inter Miscellanea asservatur, extat fol. 77 a ter. Hic idem sermo Augustino pariter nuncupatus, et in tres lectiones divisus, VI, VII, VIII. Codex vero ille est membranaceus in folio characteribus Latinis sæculo XI, exaratus, 79 habens paginas, et ad oram primii folii legitur recentiori manu annotatum. Iste liber est Monachorum Congregationis S. Justinae de Padova, deputatus usui Conventus S. Mariae de Pomposa, signatus n. 5. In editis Bibliothecis non reperi. In editione Maurina inseres post serm. 338, eritque IV, in Dedicatione Ecclesiae. Familiares autem in Augustini lectione, inspectis sententiis simul cadentibus, aliisque figuris, quas in deliciis habuit S. Doctor, non secus ac transitionibus, ambagibus, argutiis, quibus Auditores recreare solebat, germanum Augustini partum recognoscent.

I. ADMONEO VOS, dilectissimi, ut demus operam, ut simus domus Dei, ut habeamus in nobis habitantem Dominum; nam si habeamus in nobis Deum habitantem, semper eum habebimus adiutorem. Congra- tulemur istis bonis operibus, quæ in suis fidelibus operatus est Christus, et unusquisque in quantum divinitus adjuvatur honorum operum profectus iugitor imitetur. Hoc est autem necessarium, fratres, ut omnis ædificet domum Deo. Ædificet autem dives, ædificet pauper; ædificet sublimis, ædificet humilis; ædificet dominus, ædificet servus. Sed quomodo simul hæc dicimus et diviti, pauperi, et sublimi et humili, et domino et servo? Quandoquidem nec facultas illis æqualis, nec dignitas, nec potestas? Potest denique fiducialiter respondere dives, et dicere: Ædifico domum Deo, quia copiosam possideo facultatem. Respondet sublimis: Ædifico domum Deo, quia excelsam adeptus sum in sæculo dignitatem. Respondet dominus: Ædifico domum Deo, quia magnam habeo in subditis potestatem. Quam bene gaudemus in istis, qui nos lætificant, et sermonibus, et operibus bonis! Sed ut isti nobis talia responderent, securus est dives de abundantia facultatum, attendit sublimis excellentiam honorum, considerat Dominus multitudinem subditorum. Audivimus ergo responsum divitis, audiamus et pauperis; audivimus responsum sublimis, audiamus et humilis; postremo audivimus responsum domini, audiamus et servi. Illi enim habuerunt quod promitterent, habent isti forsitan quod excusent. Dicit enim nobis sine dubio pauper: Quomodo possum domum Deo ædificare, qui sum inopia paupertatis astrictus? Dicit nobis humilis: Quando possum fabricare domum Deo, qui sum ignobilitate dejectionis comprehensus? Deinde dicit servus: Quomodo possum fabricare domum Deo, qui teneor iugo servitutis obnoxius, et cum a domino meo vix diurni panis mihi prorogetur annonæ, ad ædificandum domum Deo unde mihi sufficiens potest esse substantia? Quasi videntur rationabiliter respondisse. Sed si responsum nostram velint libenter accipere, nullatenus se ab ædificatione domus Dei poterunt excusare. Respondemus ergo primus pauperi quod donaverit Dominus, ut ipse potius ædificetur dum ad ædificandum domum Deo salubriter admonetur. Audi quisquis de paupertate conquereris, et ideo ad ædificandum domum Dei te invalidum protestaris. Quare solam attendis paupertatem tuam, et despicias interiori substantiam? Ibi enim domum Deo construere, ibi oportet te spiritibus divitiis abundare: Proinde si pauper es inopia terrenæ facultatis, esto dives abundantia charitatis; non possides villam, possides sapientiam; non est nummus in sacculo, sit Deus in animo. Esto nitidus paupertate mentis, quod multo melius est, quam si pretiosis splendens induentis; non habes deliciosos

citios, quibus corpus pascitur, sint tibi boni mores, quibus anima saginatur: deliciosi enim cibi quod aliud noverunt, quam in corpore nutrire libidinem? boni autem mores sanctam in corde enutriunt charitatem. Noli ergo pro magno querere divitias, quæ hic remanebunt; spirituales enim divitias si habueris, pauper non eris; imo si talis fueris, ut per corporales divitias spirituales inquiras, in eo vere dives eris, quia pauper laudabilis eris: Sic vere domum Deo ædificabis, quia ipsa domus Dei tu eris. Ædificando quippe domum Dei non necesse est abundantia nummorum, quia non placet Deo numerositas solidorum, sed puritas animorum. Veram ergo domum Dei charitas ædificat, non facultas. Quod nobis donavit Deus respondimus pauperi; tempus est ut respondeamus et humili. Opponit enim nobis excusatione, quia nullum habuit in sæculo celsitudinis dignitatem.

II. Audi, et esto, charissime, humilis in corde, ut ob hoc existimes domum Dei ædificare te posse. Hic militas tua plus sit in voluntate, quam in necessitate. Esto humilis in corde, et incipiens in te domum Deo ædificare. Ipso enim dicit: *Super quem requiescit Spiritus meus, nisi super humilem, et quietum, et trementem verba mea (Isai. LXVI, 2)*. Quanto ergo te fecit voluntas humilem, tanto te cognosce esse in sublimem; et in quantum servaveris humilitatem cordis, in tantum Deo sanctissima fabricabis.

III. Jam nunc servus respondeamus, qui dum nobis opponunt servitutis conditionem, putant sibi ad fabricandum domum Deo nullam suppetere facultatem. Audi quisquis es temporaliter servus, quisquis teneris quocumque iure dominationis obstrictus, quisquis conditione qualibet obnoxius; ut ædifices domum Deo esto servus, esto et liber. Esto servus humiliter obediendo, esto liber fideliter serendo, esto servus Domini tui, et noli esse servus peccati. Cum servieris homini, Deam cogita, Dei præcepta conserva, Dei voluntati semper obtempera, a Deo mercedem bonæ servitutis expecta: custodi fidem, fuge fraudem, cognosce Deo te reddere rationem de omni opere tuo: non te faciat pigritia contemptorem, non segnitia negligentem. Ista fiet, ut dum bonam exhibes servitutem, a Deo recipias perpetuam libertatem. Sit ergo in tuo corpore libertas, quæ in se habet veras magnasque divitias, non quibus homo mortalis inflatur, sed ex quibus Deo domus delectabilis fabricatur. *Apostolus dicit, ubi non est servus neque liber (Galat. III, 23)*, ille veram domum Deo ædificat, qui bonam conversationem in Dei timore conservat. Quantum existimo, fratres, donante Domino, pauperibus, humilibus, servisque respondimus, ut agnoscat ædificare se debere domum Deo non extra se, sed in se. Verumtamen quia et divitum et pauperum, et sublimium et humilium, et dominorum et servorum servi sumus in Christo, quia ipse hoc præcepit, qui primum hoc fecit, *Qui cum sit verus dives, pro nobis pauper factus est, ut illius paupertate nos divites essemus (2 Cor. VIII, 9)*; cum sit verus Altissimus, *Humiliavit semetipsum pro nobis factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis (Philip. II, 8)*; cumque sit verus rerum omnium Dominus, semetipsum servus fecit, quando formam servi non solum pro nobis, verum ex nobis accepit. Ergo quia in Christo servi omnium sumus, sicut pauperibus, humilibus, et servis, ita divitiis, et sublimibus, et dominis debemus servitutem nostri reddere sermonis. Facilius enim solet et divites facultas inflare, et sublimes dignitas ventilare, et dominos potestas extollere. Proinde ipsi sunt solliciti instruendi, ut studium quod habent in construendis Ecclesiis adhibeant semper operibus bonis, domumque veram Deo in semetipsis ædificent, cujus sancta ædificatio nulla vetustate concidat, nulla reprehensione succumbat. Vos ergo nunc alloquimur, vos in charitate ipsius nostri ædificatoris hortamur, qui divitiis abundantis, qui honoribus excellitis, qui dominatione potestatis gaudetis. Curam gerite, ut domum

Dei aedificetis in vobis non lapidibus, et lignis, sed moribus sanctis. Talis autem erit aedificatio vestra, qualis fuerit operatio vestra. Principaliter itaque estote stables in fundamento, et permanete in Christo. Deinde contra ipsam copiam, et abundantiam vestram custodite congruam in corde cautelam. Tunc enim aedificatis Deo veram domum, si nullum patimini vestrae animae detrimentum. Fugite superbiam, si non vultis pati ruinam; *Nolite sperare in incerto divitiarum* (1 Tim. vi, 17), et stabile semper habetis aedificii firmamentum. Divites estote semper in operibus bonis, ut non destructioni, sed aedificationi vestrae proficiat. Estote prout ad misericordiam, et nolite esse faciles ad rapinam. Facultas vestra non sit violenta; dignitas vestra non sit superba; potestas vestra non sit injusta. Omnes ergo fideles aedificate domum Deo bene vivendo. Attendamus, fratres, quid nos beatus Petrus admoneat, et quomodo nobis curam hujus aedificationis injungat. Dicit enim: *Et vos tanquam lapides vivi superaedificamini domus spirituales* (1 Petr. ii, 5). Ecce, fratres, in ista Ecclesia, quam cernimus, quomodo nobis placet lux, novitas, et firmitas. Proinde et nos, qui domus Dei sumus, bonis operibus luceamus, *Veterem hominem deponamus* (Ephes. iv, 22), et novum laudabiliter induamus; firmitatem quoque sanctae charitatis indefessam jugiter habeamus. Ecce videmus columnas, quibus sunt superpositi parietes, videmus etiam lapides in aedificio sibi invicem cohaerentes. Qui sunt in domo Dei

columnae, a quibus lapidem multitudo portatur, nisi viri spirituales, per quos multitudo fidelium gubernatur? Qui sunt lapides mutua sibi connexione conjuncti, nisi omnes fideles, qui sunt unitatis vinculo colligati, qui habentes animam unam et cor unum in Deum, aedificant in semetipsis Deo habitaculum sempiternum? Conjungantur ergo lapides vivi lapidibus vivis in aedificio domus Dei; adhaereant sibi invicem sancti lapides, et insolubiliter socientur non admixtione calcis, sed dulcedine charitatis. Quisquis ergo intras in domum Dei, esto domus Dei; custodi fidem, tene unitatis Ecclesiae charitatem, *Declina a malo, et fac bonum* (Psal. xxxvi, 28), fuge avaritiam, dilige misericordiam, fuge fornicationem, dilige castitatem; et si nondum potes esse in domo Dei columna, ut onus multorum lapidum portes, esto lapis adhaerens lapidibus, ut in aedificio perseveres. Bonum est quidem, ut aedifices Deo etiam visibilem domum in jure tuo, in solo tuo, in praedio tuo; sed multum melius est ut aedifices Deo domum invisibilem in animo tuo. Extra te est domus orationis humanae, intra te sit domus orationis tuae. Illic frequenter habetis illam, et in te jugiter porta: ibi te Deus tanto exaudiet libentius, quanto in ea dignatur licentius habitare. In corde ergo tuo domum Deo semper aedifica, ipsam munda, illam Deo prepara, ubi et tu Deum semper possis habere praesentem, et ille te salubriter audiat orantem. Cui est honor, et regnum, et summa potestas in saecula saeculorum. Amen.

INDEX SUPPLEMENTI.

SERMONES RECENS EDITI A MICHAELE DIONYSIO,

CUI INDICI JUNGIMUS INITIA SERMONUM.

PRÆFATIO.	813-814
SERMO I. De Cereis paschali. <i>Deo et Domino nostro.</i>	817
SERMO II. In Sabbato sancto. <i>Nullas divinas lectiones.</i>	821
SERMO III. De Sacramento altaris ad infantes. <i>Reddenti sermonis officium.</i>	826
SERMO IV. De Paschate. <i>Sicut veritas per apostolos.</i>	828
SERMO V. Iterum de Paschate. <i>Audivimus Evangelium.</i>	830
LECTA EST.	830
SERMO VI. Iterum de Sacramento altaris ad infantes.	834
SERMO VII. De Paschate. <i>Dies Paschae nos celebrare.</i>	838
SERMO VIII. In octava Paschatis ad infantes. <i>Sermo mihi est ad vos, modo nati.</i>	838
SERMO IX. De Psalmi cxvii, vers. 1. <i>Confitemini Domino.</i>	841
(<i>quod nos doce, etc.</i>)	841
SERMO X. De Psalmi cxliii, vers. 1. <i>Cantate Domino canticum novum. Venerunt dies ut cantemus.</i>	845
SERMO XI. In Natali Joannis Baptistae. <i>Loquimur Charitati vestrae.</i>	848
SERMO XII. In vigiliis apostolorum Petri et Pauli. <i>Omnia, quae modo leguntur.</i>	851
SERMO XIII. In Natali Laurentii martyris. <i>Propter fastidium auditoris.</i>	853

SERMONES X RECENS EDITI AB

DEDICATIO PIO PAPE VII.	959-940
PRÆLOQUIUM EDITORIS.	Ibid.
SERMO I. De decem plagis, et decem praeceptis, quae per Moesam data sunt populo Judaeorum. <i>Domino Deo nostro.</i>	945
SERMO II. De proprio Natali. <i>Hodiernus dies, fratres.</i>	960
SERMO III. De contemptu temporalium rerum. <i>Admonet nos et sollemnitas.</i>	971
SERMO IV. De Natali Domini. <i>Sanctificanti nobis istum diem dies.</i>	980
SERMO V. De verbis Apostoli ad Galatas vi, 1. <i>si provocatus fueris. recollite commemorationem.</i>	983

SERMO XIV. In Natali Cypriani martyris. <i>Sanctis columnas beatissimi Martyris.</i>	862
SERMO XV. Item in Natali Cypriani martyris. <i>Postquam cantavimus: Benedictus.</i>	866
SERMO XVI. In Natali Martyrum Scyllitanorum. <i>Martyres sancti, testes Dei.</i>	869
SERMO XVII. In sollemnitate sanctorum Machabeorum. <i>Evangelium et verbum Dei vivum.</i>	874
SERMO XVIII. In Natali Quadrati martyris. <i>Præstitit Dominus Deus noster.</i>	881
SERMO XIX. De verbis Apostoli 1 Cor. xii, 31. <i>Supereminentem vobis tiam demonstro. Bonum est loqui.</i>	887
SERMO XX. De verbis Psalmi xxxviii, 1-3: <i>Dixi: Custodium vias meas, etc. Christianorum est, quotidie.</i>	898
SERMO XXI. De verbis Psalmi xxxiii, 1: <i>Exultate, fusti, Domino. In Dei laude gaudere.</i>	908
SERMO XXII. De verbis Psalmi li, 18: <i>Speravi in misericordia Dei. Primo respondeam fratri.</i>	915
SERMO XXIII. De verbis Psalmi cxlv, 1: <i>Laudabo Dominum in vita mea. De verbis istius Psalmi.</i>	917
SERMO XXIV. De verbis Evangelii Luc. xvi, 19-31: <i> homo quidam erat dives, etc. Christianorum fides.</i>	921
SERMO XXV. De verbis Evangelii Matth. xii, 41-51: <i>Ecce plus quam Jonas hic. Ra quae de sancto Evangelio.</i>	932

OCTAVIO FRAJA FRANGIPANE.

SERMO VI. De pluribus Martyribus. <i>Martyrum graecum nomen est.</i>	964
SERMO VII. De sancto Joanne Baptista. <i>Quoniam voluit Dominus.</i>	991
SERMO VIII. Iterum de sancto Joanne Baptista. <i>Frater charissimus, natalem hodie.</i>	994
SERMO IX. De Evangelio Luc. xvii. <i>Dimitte et dimittetur tibi. Praeceptum saluberrimum.</i>	997
SERMO X. In Dedicatione Ecclesiae. <i>Admonet vos, dilectissimi, ut demus.</i>	1000

FINIS TOMI UNDECIMI.

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine of five cents a day is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.

JUL 26 '57 H

SEP 12 '57 H

EVIDENCE
WOODEN
SEP 10 1998
BOOK DUE
JUL 26 '57
CALL

Это цифровая копия книги, хранящейся для потомков на библиотечных полках, прежде чем ее отсканировали сотрудники компании Google в рамках проекта, цель которого - сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Прошло достаточно много времени для того, чтобы срок действия авторских прав на эту книгу истек, и она перешла в свободный доступ. Книга переходит в свободный доступ, если на нее не были отданы авторские права или срок действия авторских прав истек. Переход книги в свободный доступ в разных странах осуществляется по-разному. Книги, перешедшие в свободный доступ, это наш ключ к прошлому, к богатствам истории и культуры, а также к знаниям, которые часто трудно найти.

В этом файле сохранятся все пометки, примечания и другие записи, существующие в оригинальном издании, как минимум о том долгом пути, который книга прошла от издателя до библиотеки и в конечном итоге до Вас.

Правила использования

Компания Google гордится тем, что сотрудничает с библиотеками, чтобы перевести книги, перешедшие в свободный доступ, в цифровой формат и сделать их широкодоступными. Книги, перешедшие в свободный доступ, принадлежат обществу, а мы лишь хранители этого достояния. Тем не менее, эти книги достаточно дорого стоят, поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые действия, предотвращающие коммерческое использование книг, в том числе установив технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас о следующем.

- Не используйте файлы в коммерческих целях.
Мы разработали программу Поиск книг Google для всех пользователей, поэтому используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- Не отправляйте автоматические запросы.
Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого вида. Если Вы занимаетесь изучением систем машинного перевода, оптического распознавания символов или других областей, где доступ к большому количеству текста может оказаться полезным, свяжитесь с нами. Для этих целей мы рекомендуем использовать материалы, перешедшие в свободный доступ.
- Не удаляйте атрибуты Google.
В каждом файле есть "водяной знак" Google. Он позволяет пользователям узнать об этом проекте и помогает им найти дополнительные материалы при помощи программы Поиск книг Google. Не удаляйте его.
- Делайте это законно.
Независимо от того, что Вы используете, не забудьте проверить законность своих действий, за которые Вы несете полную ответственность. Не думайте, что если книга перешла в свободный доступ в США, то ее на этом основании могут использовать читатели из других стран. Условия для перехода книги в свободный доступ в разных странах различны, поэтому нет единых правил, позволяющих определить, можно ли в определенном случае использовать определенную книгу. Не думайте, что если книга появилась в Поиске книг Google, то ее можно использовать как угодно и где угодно. Наказание за нарушение авторских прав может быть очень серьезным.

О программе Поиск книг Google

Миссия Google состоит в том, чтобы организовать мировую информацию и сделать ее всесторонне доступной и полезной. Программа Поиск книг Google помогает пользователям найти книги со всего мира, а авторам и издателям - новых читателей. Полнотекстовый поиск по этой книге можно выполнить на странице <http://books.google.com/>

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>